BIBLIOTECA CENTRALA SIBIU

Nr. 1. Sibiiu, Marți 1 Ianuarie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47, și la espediținea de inserțiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă
la
„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe ĕptĕmână, deschidem pe anul 1880 cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire prin asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca ă se poată ceti.

Se atrage atențiunea on. dmni abonați, al căror abonament se sfârșesce cu ultima Decemvrie 1879 a'și înnoi din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista sau a întârdia cu espedarea foiei *). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, să nu întârdie, pentru ca editura să se poată orienta cu tiparul esemplarelor.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

*) O înlesnire foarte mare în espediținne se face prin lipirea unei fășii de adresă dela abonamentul ultim.

1880

Sibiiu, 1 Ianuarie

Cu sunetul al doispredecelea din bătaia oarelor din medul nopții trecute a încetat și ultimul minut și ultima secundă a anului 1879. Despre el, ca despre toți câți întră în vecinicie, vom mai vorbì numai ca de un lucru, care a fost odată și acum nu mai este. Nu este așa însĕ cu lucrurile ce ni le a lăsat moștenire. Bune și rele, rele și bune ne vor constringe a ne mai ocupa cu dênsele, pentruca fiind bune și bucurêndune de dênsele să le sporim, și fiind rele, întristândune de dênsele se căutăm a le sterpì urma sau cel puțin a le face să nu ne fie prea stricăciose.

Anul trecut, îndată în ḑilele cele dintâiu nea adus proiectul de lege pentru maghiarisarea scoalelor poporale, înăsprit de ḑiaristica, care ne spunea, poate mai clar de cum am fi asceptat, că „a fost pagubă de fie care moment perdut și este pagubă de fie care moment ce se va mai perde, de oare ce între Carpați și Dunărea de jos trebuie să locuiască 15 milioane de Maghiari, între cari să numai fie certe de naționalități.“ Ḑiaristica maghiară a comentat acest proiect astfeliu încât din comentariu nu se putea deduce decât ceea ce și spunea pe față: „că în viitoriu numai acei cetățeni ai Ungariei să fie fericiți, cari nu numai după nume, dară și după *limbă* vor fi Maghiari“! Cu alte cuvinte ḑiarìstica a declarat moarte cetățenilor nemaghiari din Ungaria.

Autoritățile noastre superioare bisericesci, ce este drept, 'și-au făcut datoria față cu aceasta amenințare nejustificată ducênd-o până înaintea tronului. Deputații și magnații naționalităților asemenea 'și-au făcut datoria în parlament. Pașii unora și altora au fost solemn aplaudați de națiolitățile respective, cu deosebire de Români. Și avurăm satisfacțiunea, că chiar și din castrele maghiare s'au înălțat voci, care au dovedit însemnătatea protestelor române ca din partea acelei naționalități, care cumpănesce mai mult între naționalitățile din Ungaria. Cu toate aceste proiectul s'a votat, a devenit lege și nea lăsat o moștenire pentru viitoriu, care ne umple de îngrigire, pentrucă din partea, care a dat nascere acelei legi, nimica nu s'a făcut ce să împrăscie acea îngrigire.

Organisarea administrațiunei din Bosnia și Erțegovina a dat ansă la interpelațiuni în dieta Ungariei, cari combinate cu crisa ministerială ce s'a trăgănat aproape un an de ḑile, prevestiau, că în monarchia austro-ungurească are să se facă ceva, ce se multămească nedumeririle naționalităților asuprite. Cehii au început a câstiga încredere și au început a se hotărì a părăsì atitudinea lor pasivă de până ací. În zădar țipară organele asupritorilor, că se ivesce *reacțiunea*. Croații dincoace de Laita și dincolo Cehii și Polonii și în fine chiar și Slovenii păreau că'și iau un avent pentru a contribuì la o eră nouă.

Crisa în ministeriul de esterne, în urma căreia contele Andrássy s'a retras mai târḑiu din postul seu, a fost un feliu de signal pentru toate popoarele nemulțămite cu toate că și în castre, de unde mai puțin se astepta, se vedea o satisfacțiune în retragerea contelui.

Retragerea contelui Andrássy, combinată cu proclamarea unor foi oficioase din Viena, că ministeriul Taaffe de acolo are a se privì ca un resultat al unei politici de conciliațiune și ca stațiunea cea dintâiu către era consolidărei păcei și concordiei între popoarele monarchiei, a provocat speranțe care până astăḑi sûnt încă neîmplinite.

Se va mira cineva, dacă până și în străinătate a pĕtruns credința într'o reformare radicală a sistemei, pe care este aședată astăḑi politica internă a Austro-Ungariei, și a putut fi vorba, că are să vină un timp, când nu va mai fi pomenire decât de „staturile unite ale Austriei“?

Deși nu sûnt împlinite speranțele provocate, nu se poate disputa o pornire spre un proces nou politic în internul monarchiei, spre un proces, a cărui resultat să delăture scandale de feliul celor ce s'au ivit în decursul acestui an cu afacerea Varady, Zichy și Szapáry; să încete lupte ca ale protestanților contra ingerenței guvernului în afacerile scoalelor medie; să încete plângeri ca a le Românilor din comitatul Severinului, cari, fără de nici o causă, sûnt supuși unei administrațiuni estraordinare; să încete ingerențe în afacerile bisericesci a le confesiunilor cu statute, prin care li se garantează autonomia bisericească. Și pe când au să înceteze aceste dincoace de Laita să se delăture dincolo de Laita causele de a se scrie memorande cum sûnt ale Cechilor și să înceteze pretensiuni cum sûnt ale altor naționalități.

În chipul acesta s'ar cionta relele moștenirei din anul trecut, s'ar cionta și urmările cu cari s'a amenințat naționalităților cu ocasiunea, când era a se aduce în viață legea, prin care s'a introdus limba maghiară în scoalele poporale, ca să nu remână moștenirea îngrigirei pentru nici o parte și pe anul în care întrăm.

Ar trebuì să amintim și de lucruri a căror moștenire din anul trecut ne stimulează plăcut, însĕ aceste sûnt atât de puține și de neînsemnate față cu mulțimea și mărimea celorlalte, încât nu mai cercăm nici a le amintì.

Pe când așa dară problemele de deslegat din lăuntru pretind puteri herculice, cele din afară nu sûnt mai puțin însemnate.

Sandjacul Novibazarului fu preste asteptare ocupat fără vĕrsare de sânge. Însĕ mișcările din Erțegovina sub firme de bande de lotri, îndoielnica atitudine a Albanezilor din vecinătatea provincielor celor noue, neclarificata purtare a guvernului sêrbesc în afaceri de tratate comerciale, sumuțările din partea comitetului Italiei irredente, amenințările Rusiei în ḑiaristică și acum prin concentrare de trupe la granițele monarchiei sûnt tot atâtea puncte negre, cari nici în glumă nu sûnt bune și cari nu scim dacă amiciția aliaților nostri, cari în anul 1866 veniseră până la Florisdorf și Pojon, la un cas nefericit, va fi de ajuns ca să ne dea garanții îndestulitoare, că vom trece teaferi prin valurile anului în care întrăm.

Nu ne vedem motivați de a jubila la întrarea în anul cel nou. Tot ce putem esprima cu ocasiunea aceasta este: Ceriul să conducă pe cei cu destinele țĕrei în mână pe cărări conciliatoare spre a ajunge la o mulțămire generală, eară nouĕ să ne dea putere ca să înfrângem eventualele asupriri, cari ne-ar mai venì, cu succes mai bun decât până acum, în interesul nostru și în interesul binelui comun.

Revista politică.

Sibiiu, în 31 Decemvre.

Dintr'o telegramă dela Viena sosită aici în 11 Ian. aflăm că în comisiunea delegațiunei pentru afacerile esterne ministrul bar. Haymerle a rĕspuns pe larg la interpelațiunea ce i s'a adresat în afacerea juncțiunilor căilor ferate cu Serbia. Din rĕspuns se vede, că Serbia susținêndu'și părerea sa primitivă voiesce ca la negoțiările aceste să se alăture și Poarta și Bulgaria, cu toate că concede vederile austro-unguresci despre dispositiunile tratatului dela Berlin și că pentru soluțiunea cestiunei preste puțin timp va sosì la Viena un împuternicit sêrbesc. În privința tratatului comercial cu Serbia a declarat capul de secțiune Schwegel, că Austria nu intenționează încheerea unui tratat mai mult favorabil, de oarece punctul de mânecare în sensul tratatului dela Berlin este mai favorabil. Trebuie dară să remână la o parte cestiunea unei transacțiuni în privința vămilor cu Serbia, fiindcă aceasta nu este în favorul nici unei părți. Austria este convinsă, că un tratat comercial numai atunci ar trebuì încheiat cu Serbia, când ar fi deslegată cestiunea drumurilor de fer corespundĕtoriu intereselor austriace. Împărtășirile aceste ale guvernului s'au luat spre sciință.

În comisiunea delegațiunei unguresci pentru afacerile esterne a declarat ministrul, că n'are nici o cunoscință despre o ciocnire a Albanezilor cu Muntenegrenii, nu poate însĕ nega, că acolo situațiunea este critică. Marginile țĕrilor ocupate sûnt însĕ așa de depărtate de câmpul luptelor, încât nu este de lipsă a se face nouĕ dispositiuni pentru asigurarea acestora. Comisiunea ia rĕspunsul spre sciință. În urma unei interpelațiuni a lui Szilágyi despre statul cestiunei tratatului ce are a se încheia cu Germania asupra tarifei a rĕspuns ministrul de esterne: raporturile noastre cu Germania nu trebuie judecate numai din punctul de vedere al intereselor materiale. Când s'au întâlnit principele Bismarck cu contele Andrássy nu s'au făcut transacțiuni, dară într'aceea s'au înțeles că raporturile economice ale amenduror staturilor să se întâlnească și s'a statorit, că ori-care ar fi resultatul negoțiărilor speciale, să se evite din ambe părțile și aparența unui resboiu vamal.

În nrul precedent am atins numai în vre-o câteva cuvinte tema, cu care se ocupă ḑiarele unguresci, adecă cu tema despre o acțiune în contra Rusiei. Putea crede cineva, că se tratează eară de o manoperă de partidă cu care vrea oposițiunea să facă vre-o presiune. Acum însĕ vine și „P. Ll.“ care între ḑiarele din Ungaria este cel mai circumspect, și într'un articul de fond tratează și el tema, că politica rusască proclamă pacea și se înarmează pentru resboiu. Mai mult, ḑice oficiosul unguresc, pe lângă grămădirea de trupe și cumpĕrarea de arme, despre care sûnt scirile cele mai positive de la Berlin, declarările de amor, ce le face Rusia Polonilor, adeveresc, că guvernul rusesc prevede un pericul, contra cărui vrea să pună în mișcare toate mijloacele și toate elementele de apĕrare, care au însușirea de a'i servì spre apĕrare. Din tot articulul se vede, că trebuie să fie ceva și Rusia trebuie că are de gând, ca în timpul cel mai de aprope să întreprindă ceva în afară. Contra cui?

Corespondentul lui „P. N.“ scrie din Brody: Deuneḑile întorcêndu-me din o călĕtorie grea de iarnă, în care am atins mai toate orașele mai însemnate ale Poloniei rusesci și care după natura afacerilor mele m'au dus preste Varșovia și Vilna la Riga, spre suprinderea mea nu neînsemnată am vĕḑut, că nu numai capitalele cercurilor administrative, dar și localitățile în care în deobște nu este miliție, erau inundate de soldați de toate armele. Mai cu samă însĕ localitățile, care sûnt situate spre apus dela drumul militar al Varșoviei către granița prusiană. În Cestochova era statul maior, o divisiune de cavalerie și o brigadă de trăgĕtori, cari trupe sûnt dislocate parte în Mierhov (cozaci), Pinciov (ulani) Slassov (dragoni) și se țin de despărțĕmêntul, a cărui cuartir general este în Vlachvic lângă

203.

Vistula, în apropierea cetății prusiane Thorn. Aceeași esperiență o am făcut dealungul graniței. În Lipdo și Szrenszk este un regiment de cavalerie, în Mlava un regiment de infaterie, de asemenea în Ostrolenca și în Pratnyz. În Ploțc și Lonza, în Bialystoc și Grodes, se află staturile maiore de divisiuni. În localitățile din apropiarea graniței nemțesci Augustovo, Smoalzi, Volcovschi, în fie-care se află câte un regiment de cavalerie. În Covno sûnt două divisiuni. Varșovia geme de miliție. Ací sûnt două cuartire generale dela două corpuri de armată și staturile majore dela două divisiuni. Acolo am aflat, că în cercurile Varșoviei, Vilnei și Chievului, așa dară în cele ce se mărginesc cu Prusia și cu Austro-Ungaria, sûnt concentrate 19 divisiuni de infanterie, 9 de cavalerie și afară de aceste mai multe baterii de tunuri. De altă parte pe drumurile de fer și pe drumurile de țară este o mișcare, dîn care și un laic poate să vadă, că aici se adună liferațiuni de resboiu.

Despre pregătiri rusesci a primit și „Daily Telegraph" detaiuri de tot feliul. Între alte se scrie la foaia aceasta: Statul efectiv al armatei rusesci se sporesce într'o proporțiune cu mult mai mare, decât pentru ca să se întregească numai lipsele causate de resboiul din urmă. În săptămânile din urmă armata sporită de la apus s'a mai sporit cu patru divisiuni de infanterie și două de cavalerie. Înfanteria se află la Veniţa și Minac, cavaleria la Bialystoc și Chiev. Prin aceasta s'au întărit foarte trupele eșelonate pe trei drumuri de căpetenie, cari purced dela Riga-Dünaburg-Muschier. Armata aceasta consistă din divisiunea de infanterie de gardă, 17 divisiuni de infanterie de linie, 4 brigade de artilerie, 5 batalioane de reservă, cu totul 339 batalioane de infanterie, 176 escadroane de cavalerie și 534 tunuri. Jumătate din armata rusască se află așa dară în apropiarea granitei apusene.

Un corespondent al ḑiarului „D. Ztg." care s'a întors acum de curênd din Rusia a telegrafat din Brody:

Togmai acum viu din Rusia. Mari corpuri de trupe s'au îndreptat spre granița austriacă. De o lună încoace pe fie care ḑi se sporesce cavaleria numeroasă, care garnisonează în cetățile mărginașe Dubro Luk, Ostrov, Zitomir și Camenit. Bat la ochi cu deosebire transporturile de artilerie. În săptămâna trecută am vĕḑut încărcând în arsenalul dela Tula 60 de tunuri, în gara dela Cursc erau 100 de tunuri. La fortăreața Chievului lucră mai multe sute de țerani și soldați. Cu cât se apropie omul de granița austriacă cu atâta se întâlnesce cu mai multe trenuri de tunuri. În Zdolbunov stau pe șini cam la o sută cinciḑeci de lafette și căroi de muniţiune. Înfanteria din guvernamentele Chievului, Cernigovului, Volhiniei, Podoliei și Chersonului se concentrează în cetățile acestor guvernamente.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român."

Brașov 28 Dec. 1879. (Adunarea generală a Asociațiunei pentru spriginirea învĕțăceilor și sodalilor români meseriași). Domnule Redactor! Înainte de a vĕ comunica raportul despre decursul pertractărilor din această adunare, voiesc să ne lămurim în două privinţe. Una că fiind multe necesitățile naționale mai ales în această țară ar fi de lipsă să le specificăm, cari din ele să fie puse cu mai mult interes în vederea Românilor; eu țin că după carte este îndată munca: așa este, că dacă nu poți înmulți pământul, n'ai de unde da salarii, eară Românii se nmulțesc, atunci trebue să înveți pe Români: că prin ce să'și câștige pânea și prin ce să înainteze. Eată logic vorbind că necesitatea și cerințele progresului pretind, că în linia a doua după cultură să îngrigim de aplicarea fiilor la meserii și așa de formarea clasei mijlocie. Altă privință este: cum de numai foaia ce redigeați propagă mai des: „formarea meseriașilor români"? Fiind ocasiunea, care ne dă pricină a vorbì de meserii, vĕ relatez următoarele:

Adunarea generală a Asociațiunei pentru promovarea meseriilor între Români, s'a ținut — după cum era anunțată — Mercuri în 26 Dec. a. c. în a 2 serbare a nascerei mêntuitoriului Christos.

La această adunare a luat parte un numer frumos de membri preste 50, însĕ nu a fost cercetată ca în anul trecut. Mai mulți dintre meseriași, apoi dintre neguțători și profesori au luat parte.

Președintele d. B. Baiulescu a ținut cuvêntul seu de deschidere din care s'a vĕḑut dorul ce posede, că trebue să aibă Românii clasa mijlocie, fiindcă fără clasa mijlocie nu poate vedè o înaintare mai însemnată. A arĕtat cum s'au entusiasmat Românii pentru desvoltarea simțului național înainte de a. 1848, la a. 1848/9 pentru principiile libertăței și după aceasta s'au jertfit în tot modul a crea o inteligență și institute scolare, acum este perioda de a se forma clasa mijlocie la Români. A făcut în scurte cuvinte istoricul înființărei Asociațiunei acesteia, avênd ḑece ani dela începerea ei. Apoi a arĕtat mijloacele prin care crede a putè înainta mai iute și mai perfect cătră scopul Asociațiunei și declară adunarea de deschisă.

Dl secretar Dr. Bozocean a cetit raportul comitetului, care a pus pe membrii Asociațiunei în deplină lumină despre starea și progresul ei. Atât cuvêntul, cât și raportul vi le voiu comunica.

Din raport am înțeles că comitetul în a. 1879 a așeḑat 46 copii români la 12 ramuri de meserii. S'a arĕtat că comitetul cu totul au așeḑat 226 învĕțăcei, dintre cari parte mare sûnt sodali și unii și măestri cu firme. Sodali s'au declarat 11 în a. trecut din diferite meserii: croitori, cordoneri, lăcătuși, fauri, cismari, păpucari și cojocari.

Scoala pentru copiii dela meserii se ține Dumineca și preste săptămână seara în o scoală a Asociațiunei sub direcțiunea gimnasială. În a. 1878/9 și 1879/80 a predat dl prof. Ipolit Ilasievici gratuit pentru care jertfă i s'a votat mulțămită și s'a declarat de membru onorar al Asociațiunei. Învĕțăceii au fost instruiți în cele trei despărțeminte ale scoalei comerciale înființată pentru seara de Gremiul român cu cei din scoala săsască (Gewerbeschule) au fost inscrișì în a. tr. 11 învĕțăcei.

Mai încolo raportul a istorisit luptele cu antipatie Românilor cătră meserii, cu sărăcia, că copiii n'au vestminte, cu scoala, că măiestrii nu lasă pre învĕțăceii lor să cerceteze scoala seara preste săptămână și lipsa de o scoală pregătitoare, că învĕțăceii vin fără cunoscințele elementare și fără scoală nu pot propășì cu timpul; nu pot avè idei și gust; care e lucru de căpetenie pentru măiestru.

De aceasta raportul a adus 12 propuneri dintre cari mai multe sau desbătut și primit anume: Mulțămită o. societăți „Transilvania" din Bucuresci pentru spriginirea sa cu stipendii; On. Sinod și on. comitet parochial dela sf. Nicolae din Brașov pentru spriginirea sa. S'a adus din nou conclus de apel cătră publicul român pentru a sprigiunì Asociațiunea aceasta cum și că fie care membru ia apromisiunea de a mai câștiga un alt membru Asociațiunei. Să se ceară dela comunitate ajutoriu pentru scoala pregătitoare și alte. Pentru propunerile înființărei unui „Atelier" s'a ales o comisiune de trei membrii, cari vor venì în Dumineca viitoare cu Raportul ei. Oamenii ar trebuí să vadă ce fac Maghiarii, se facă și ei. S'a cetit raportul casei, fondul Asociațiunei este aḑi în sumă de 1977 fl 51 c. v. a. În anul 1879 a crescut cu 380 fl. Restanții cu tacsele au fost 425 fl. Comisiunea aleasă de a cerceta socotelele a raportat, că socotelele le a aflat în bună regulă și a propus mulțămită și absolutoriu comitetului, ceea ce s'a primit cu aplaus. Esposițiunea de lucrurile învĕțăceilor de astă dată a fost din mai mnlte manufacturi. Comisiunea le a clasificat și le a premiat pre toate obiectele prin perfecțiunea lor și gustul lor a atras ateuțiunea membrilor încât ḑicea unii: „acestia și alți ca ei devenind Măiestrii vor ținè concurentă față cu cei de sus și nu ne vor copleși.

Numĕrul membrilor a dat mai mult însĕ de vorbit, fiindcă dela Nr. depinde puterea și venitul fondului Asociațiunei și tot de aici și o activitate cu mai mari resultate din partea comitetului. Dl președinte al Asociațiunei s'a esprimat foarte nemulțămit cu aceasta împregiurare și la alegerea noului comitet în care s'au ales toți membrii cei vechi a mulțămit că nu primesce și numai după alte resone puternice din partea dlui Ad. I. Lenger a primit realegerea. La această împregiurare dl deputat N. Strevoiu a rostit, că Brașovenii și Românii în genere au să se intereseze cu mai mult zel de formarea Meseriașilor români. Calea ferată a schimbat împregiurările și națiunea care va avè mai mulți Meseriași va avè puterea preste Brașov și preste Orașele din Țară; O altă înaintare materială nu vede. Acum fiind de o parte timpul înaintat la 7 oare sara și de alta hotărînduse a se amâna ședința, ea se ridică ca să se continue pertractarea agendelor remase Duminecă în 30 Dec. a. c. la 3 oare d. pr. (Va urma).

Din Dobrogea. (*Chiustenge* sfêrșitul lui Decemvre 1879). Domnule Redactor! Ca echou puternic al tuturor strigătelor atât de bucurie cât și de durere atot ce este românesc, dați'mi voie, cu ocasiunea anului nou ce întimpinăm, să vĕ trimit, din inimă, salutările mele de aici de pe țĕrmurile mării negre.

Dea Dḑeu ca anul, în care întrăm să fie un an bun, un an roditoriu în isprăvi frumoase pentru întreaga națiune română, să fie un an producĕtoriu de inimi, în care simțemintele naționale să'și aibă hrană pentru a se nutrí, ca astfeliu cu statornicie să poată conduce pe calea binelui și prosperărei interesele națiunei române.

Îmi pare rĕu că nu pot fi acolo, pentruca în persoană să vĕ aduc urările mele, după debila'mi putere, îmi remâne însĕ mângăerea, d-le redactor, că aceste ḑile mari le serbătorim aici la Marea neagră între Români, apĕrați și pușì sub scutul legilor și binevoitoarelor lor priviri cătră noi, căci simte cu noi, are aceleși dorințe ca noi, de oarece națiunea română ori de unde ar fi, nu poate să fie decât numai una.

E frumos când veḑi aici în toate părțile mărețul semn tricolor al domniei române, este însĕ și mai frumos obiceiul și înțelepciunea, cu care națiunea română își întărește aceasta domnie aici; căci scie prin aceste două calități: tact și bunĕtate, să facă chiar pe inimici a o stima și iubi. Trăiesc mai mult pe câmpuri, d-le redactor, căci cunoasceți meseria și cum ea se îndeplinesce de cătră un păstoriu, și astfeliu vin în atingere numai cu poporul, care nici odată nu va scí a se p eface, prin urmare îi cunosc bine apucăturile, credințele și nisuințele lor. Nu e mai puțin adevĕrat că în această provincie redevenită română sûnt mai multe națiuni cum Tatari, Turci, Bulgari, Greci etc. Vĕ spun înse, un adevĕr netăgăduit când ḑic că, aḑi în toată Dobrogea este o singură simțire, care e numai românească. Aceste sûnt semne bune.

Meritul cel mare însĕ al întărirei domniei române aici cade în prima linie asupra d-lui prefect Remus Oprean care, în județul seu Chiustenge, prin muncă neobosită, pornit totdeauna spre fapte bune și ca adevĕrat fiu iubit al României, cu înțelepciune și zel nemărginit a sciut într'un timp destul de scurt să facă atâta bine aici a apropiat pe străini de națiunea care domnesce și au unit și împreunat atât de mult interesele tuturor locuitorilor.

Munca d-sale însĕ nu este mărginită numai la atât, ci cu puteri îndoite tinde a forma o colonie mare și neperitoare română pe aceste țĕrmuri ale Mării negre, pentruca pe vecie să se cunoască inima strămoșilor, care bat viu în pepturile Românilor de aḑi.

Tot ce v'aș mai puté spune d-le redactor despre valoarea lucrărilor, ce sub conducerea, ca să ḑic așa, voinicească a d-lui prefect Remus Oprean, sûnt pornite a se face — în mărginirea cunoscințelor mele ca păstoriu — este frumos, mare, măreț, spre onoarea d-sale, pentru tot neamul nostru românesc. Dea Dḑeu ca simțemintele naționale ce nutresce, pornirile ce are să se nască în toți Românii și atunci mărirea neamului nostru nu mai e departe

V'am ținut cam mult, dară cred că veți fi așa de răbdători, căci ascultați pe un Român, dintre d-voastră, care trăind aici cunoasce starea lucrurilor încâtva, și după cât poate vedè — ca o mică bucurie în dar de anul nou — voiu spune, că aici fie-care dintre ai nostrii trăiesce cu ceilalți bine, și că sûnt iubiți ca adevărați frați, uniți în gândul de a pune temelie celei dintâiu colonii române la Marea neagră.

N'ați face rĕu dacă, din când în când, și d voastră v'ați mai gândì la noi, și chiar a'ți sprigini scopul ce d-nii de aici, și noi, urmărim pentru mărirea neamului românesc. Să trăiți la mulți ani!

Al d-voastre îndatorat

Bucur Lupea,
din Galeș econom de oi.

Varietăți.

* (Casina) va ținè Duminecă în 25 Ian. 1880 la 5 oare după aḑi adunarea sa generală.

* (În favorul inundaților). Cetim în „Românul":

Aflăm că mai multe doamne, din toate părțile societăței, organisează două serbări sub patronagiul Înălțimei Sale Regale, Doamna Românilor.

Scopul este pentru a venì în ajutoriul celor suferinḑi în Transilvania, din causa inundărilor și celor suferinḑi în țară, din causa lipsei.

Una din aceste serbări va fi un concert, care se va da în sala teatrului celui mare, cu concursul câtorva doamne și a câtorva artisti și artiste.

Alta, va fi un bal de copii, tot în sala teatrului.

Doamnele care vor binevoì a venì la acest bal vor fi toate în costum național.

Cele care nu vor voì a pune acest costum vor ocupa logile teatrului.

Măria Sa Regală Doamna va onora aceste serbări cu presența Sa.

În curênd vom anunța seara concertului și programa.

Vom anunța apoi seara care se va otărì pentru bal.

Costumele naționale se pot cere dinainte.

Pentru cele produse la Golesci, la doamna Ioan Brătianu, strada Colței.

La Kinder-Garten, al M. S. Regale Doamnei, strada vămei.

La Asilul Elena-Doamna.

În favorul inundaților din Transilvania s'a dat și un bal în Giurgiu (România).

* (Corpul învățătoresc) din Zerneşti invită la „*Balul*“ ce se va arangia Duminecă în 30 Decemvre 1879 st. v. în sala edificiului scolar de acolo. Venitul e destinat pentru fondul bibliotecei. Tacsa se lasă la bunăvoința fie-cărui stimat domn. Începutul la 7 oare.

NB. Oferte marinimoase se primesc cu mulțămită.

* (Miseria în Istria). În această privință ne spune foaia „Nas Sloga“ următoarele; „Triste timpuri au venit pentru poporul serac în Istria. Sute de familii n'au în casă o sfârmitură de pâne. Cete de săraci din toate părțile aleargă spre Pisino și jebitoriului de oameni i se rupe inima vĕdênd pre acestia preste ḑi amărîți, slabi, și peritori de foame, cum umblă in frigul crâncin pe uliți și cu mânile rîdicate se roagă de ajutoriu. Aici pre un bĕtrân încărunțit, care nici o dată în viața lui n'a cerșit, îl veḑi cerênd pâne, dincolo pre o vĕduvă cu copilașii ei de jnmĕtate goli, o veḑi vĕrsând lacrămi. Se vorbesce că unele persoane muriră o moarte grabnică. Dea dumneḑeu să nu fi perit de foame! Aceasta este însĕ debia începutul miseriei; ce va venì însĕ în lunile lui Februarie, Martie și Aprilie?“

* (Încasări de dare). Un estras al oficiului de dare din Budapesta ne dă următoarea statistică despre modul: cum se încasează dările în Ungaria. După acest estras în anul 1879 s'au amanuat 88,866 provocări de dare pentru care au fost preliminate spesele cu 8,886.60

S'au esecutat 30,625 partide cheltuindu-se cu aceste 42,229.70

Prelângă aceste statul a mai perdut dela 120 partide falimentate o restanță de dare per . . . . . 25,881.—

Mai departe au părăsit Pesta 2,330 partide cu o restanță de dare per . . 125,800 — și 11,887 partide, cu o restanță de dare per . . . 337,958.— nu se află unde trăiesc.

Va se ḑică statul ung. a perdut în anul 1879 un venit rotund de o jumĕtate milion fl. v. a. numai în capitala Ungariei. Da apoi din țeara întreagă? De aici încă se poate vedè, ce miserie domnesce în Ungaria.

*(Societatea dramatică română), cu concursul d-rei Elena Teodorini, artista teatrului italian, va da — după cum ne spune „Pressa“ — o representație în folosul inundaților din Transilvania, Joi, la 3 Ianuarie viitor, în teatrul cel mare.

* (Numĕrul ḑiarelor de pe pămênt). După un calcul aprocsimativ, numerul ḑiarelor de pre tot globul pămêntului ar fi 23,291, din care în Asia 387, în Africa 50, în America 1929 în Australia 100, și în Eoropa 13,625, din care în Anglia 2509, în Francia 2000, înItalia 1226 în Austria 1200, în Rusia 500, etc.

„Alegĕtoriul.“

* (O clădire romană) s'a descoperit în Austria de jos. În toamna trecută adecă s'au aflat cu plugul ruine de ziduri vechi în Wartmannstellen lângă Neukirchen într'o afundime de 40 centimetre. Aceste ruine s'au constatat de romane după cărămiḑile, din care sûnt zidite clădirile, care îndată ce va ierta timpul, se vor desgropa cu totul.

* (O fabrică de hârtie) se va înființa în Bucuresci. Întreprinderea va fi spriginită din resputeri de regimul românesc. Acesta va da locul gratis și va antecipa sume considerabile spre acest scop. Asemenea se garantează întreprinḑĕtorilor, că toate oficiile ţĕrei vor întrebuința numai din această fabrică hârtia necesară de loc ce fabrica va fi intrat în activitate.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 12 Ianuarie n. Comisiunea delegațiunei unguresci pentru esterne a votat neschimbat bugetul ministeriului de esterne. Representantele regimului Kallay a anunțat stergerea cât mai curêndă a consulatelor austro-ungare din Bosnia și Erțegovina. Comisiunea pentru marină a votat bugetul marinei cu stergerea de 688,000 fl. Comisiunea pentru armată a votat fără modificare ordinariul bugetului de resboiu afară de trei posițiuni încă flotante. Ministru de resboiu a presentat un consp ct detaiat și unele mesuri administrative, după cari spereză o reducere din buget de douĕ milioane.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Genesa evangeliilor.

(Studiu public).

Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς. Ioan 5, 30.

(8 Urmare).[1])

B. *Evangelia după Marcu.*

[Autenticitatea acestei Evangelii a fost trasă la îndoială numai de puțini, și fără ca opiniunile lor să aibă trecere. Ansă la îndoială au dat cuvintele citate a lui Papias (Euseb. h. e. III, 39. *Μάρκος . . . ἔγραψεν οὐ μέντοι τάξει . . οὐχ ὥσπερ σύνταξιν τῶν κοριακῶν . . λόγων*). Prin cuvintele *οὐ τάξει* se pretinde că Papias ar fi caracterisat scrierea lui Marcu ca o scriere, carea nu relatează în ordine chronologică, pre când Evangelia ce o avem sub numele Marcu să fie chronologice mai esactă de cât toate celelalte Evangelii. Prin urmare, conchide critica, Evangelia actuală este un product de mai târḑiu.

Cetind însĕ cu atențiune și fără preocupare pasagiul citat, vedem că Papias nu reflectează la ordinea chronologică a învĕțăturilor și faptelor, ci la însuși învĕțăturile lui Isus. El voesce să ne spună ca Marcu n'a scris Evangelia destul de pe larg și cu plan anumit (*σύνταξις*), ci după cum și-a adus aminte din predica lui Petru — în togma precum ni se și presentează. — Argumentele celelalte ce s'au adus în contra autenticității acestei Evangelii, fiind cuprinse în cele aduse contra Evangeliei după Mateiu[2]) nu se mai repețesce].

1. *Causa scrierei.* Amĕsurat destinului dumneḑeesc păgânismul ajunsese la acel stadiu, în carele era copt pentru creștinism. El se îmbătrânise; preceptele lui religioase erau putreḑite. Filosofia și satira dedeseră lovitura de moarte politeismului. El nu era de cât monstrul din Daniil 2, 32 seqq. Tot ce se mai păstra din religiune erau: forme goale, fără nici o influință asupra religiosității și moralului. Din astă causă inmoralitatea era generală: nedreptatea, corupțiunile, viḑiile de tot soiul, nesiguranța vieții și lipsa de vre-o speranță în viitoriu: erau fructele putredului politeism.[3])

Aici nici o mângăere[4]), nici o credință[5]), din colo (după moarte) nici o speranță[6]).

În această stare febrilă, omenimea suferindă căuta o nouă Dumneḑeire, carea să aducă ordine în mijlocul ei, să-i dee credințe noue, speranțe nouĕ: să o reînnoiască. Ea o căuta și nu o afla; dar cu toate aceste, conscie de esistența ei, îi ridica altare[7]). Ochii ei erau îndreptați spre misteriosnl orient. Ací îi era singura speranță, singura așteptare: Dumneḑeul necunoscut. Unii credeau a-l afla în Isis, alții în alte ḑeități, fără ca această pretinsă aflare să fi putut dobêndì generalisare. De ací mulțimea cultelor, cari cu atât erau mai bine primite, cu cât erau mai misterioase.[8]) Aceasta era starea sufletească a păgânismului pre timpul când Apostolii începură a predica Evangelia. El era preparat de Providință pentru Evangelie.

Acum, dacă între aceste împregiurări s'a propoveduit Evangelia la păgâni, puteau oare Apostolii să nu țină cont de dênsele, să nu se acomodeze neajunsurilor sufletesci ale acelora cătră cari s'au adresat?! Atât cu graiul, cât și cu scrisul, chiar fără a fi avut vre-o inspirațiune, ei trebuiau să se acomodeze așteptărilor și aspirațiunilor lumei păgâne, — dacă voiau să ajungă la resultat.

2. *Scopul special* al Evangelistului, carele ar fi scris Evangelia între astfeliu de împregiurări nu putea să fie nici apologetic, ca bună oară la Mateiu, ne avênd ce apĕra, nici d'a lămurì învĕțăturile, ca la Ioan, ne premergênd nici o învĕțătură, — ci cel indigitat la încheierea Evangeliei după Mateiu[9]), adecă: propagarea Evangeliei la popoare străine, în imperiul roman (universal[10]), la poporul roman.

Scopul special, cu alte cuvinte, n'a putut să fie altul decât: cucerirea sau convertirea păgânismului din imperiul roman.

Spre ajungerea acestui scop, el n'avea lipsă să atragă atențiunea păgânilor asupra profețiilor împlinite, căci păgânii n'aveau interes la aceasta, nici în legătură cu ss. scripturi jidovesci să le desvoalte învĕțături: ci să-i frapeze prin grandiositatea faptelor, prin cari să-'i convingă că acest Dumneḑeu este mai pe sus de puterile naturei, pe cari le întrebuințează 'ca omnipotent, și că cu această omnipotență ajută omenimei suferinde, că prin urmare: *acesta* este Dumneḑeul cel *adevĕrat*, pe carele ei îl caută și nu'l află.

3. *Cuprinsul* Evangeliei după Marcu corespunde întru toate acestor așteptări. El ne arată că în Iisus Christos s'a arĕtat misterioasa Dumneḑeire așteptată, căreia îi stau la dispoșiție puterile naturei, și pe cari le întrebuințează spre a alina suferințele omenimei nefericite.

Firul roșu, ce se trage prin această Evangelie, idea fundamentală a scriitoriului, este: Dumneḑeul acela, pe carele îl așteaptă păgânii, s'a arĕtat faptice în persoana lui Iisus Christos.

(Va urma).

---

[1]) Veḑi „T. R.“ Nr. 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39 din 1879.

[2]) Nr. 36 „T. R.“ — 1879.

[3]) Un sguduitoriu tablou despre starea religioasă morală a păgânismului de pre acel timp ne dă renumitul Seneca (De ira II, 8. 9.) ḑicênd:

„Omnia sceleribus ac vitiis plena sunt; plus commititur, quam quod possit coërcitione sanari. Certatur ingenti quodam nequitiae certamine: major quotidie peccandi cupiditas, minor verecundia est. Expulso melioris aequiorisque respectu, quocum visum est, libido se impigit. Nec furtioa jam scelera sunt; praeter oculos sunt; adeoque in publicum missa nequitia est, ut in omnium pectoribus evaluit, ut innocentia nor rara, sed nulla sit. Numquid enim singuli aut pauci rumpere legem? undique, velut signo dato, ad fas nefasque miscendum coorti sunt.

. . . . Non hospes a hospite tutus,
Nun socer a genero: fratrum quoque gratia rara est.
Imminet exitio vir conjugis, illa mariti;
Lurida terribiles miscent acconita novercae,
Filium ante diem patrios iquirit in annos.

Et quota pars ista scelerum est? non descripsit castra ex una parte contraria, parentum liberorumque sacramenta diversa, subjectam patriae civis manu flamam, et agmina infectorum equitum ad conquirendas proscriptorum latebras circumvolutantia, et violatos fontes venenis, et pestilentiam manu factum, et praeductam obsessis parentibus fossam, plenos carceres, et incendia totas urbes concremantia, dominationesque funestas, et regnorum publicorumque exitiorum clandestina consilia: et pro gloria habita, quae quamdiu opprimi possunt; scelera sunt: raptus ac sturpa, et ne os quidem libidini exceptum. Adde nunc publica perjuria gentium, et rapta foedera et in praedam validioris quicquid non resistebat, abductum; circumscriptiones, furta, fraudes, infitiationes, quibus trina non sufficit fora. Si tantum irasci vis sapientem, quantum scelerum indignitas exigit, non irascendum illi, sed insaniendum est.

[4]) Seneca este considerat ca representantul filosofiei de pe acel timp. Toată mângăerea ce o află acest filosof în această lume este sinuciderea. (Contra injurias vitae beneficium mortis habeo. Ep. 70. De provid. c. 6.). Pre când Epicureul află singura mângăere în satisfacerea poftelor carnali, — Stoicul ḑice lumei păgâne: ucidete ca să scapi de necasurile lumei.

[5]) Necredința nu era numai la inteligința demoralisată; ea cuprinsese masele. Îndată ce le întimpina vre-o nenorocire: cel dintâiu lucru era să dĕrîme templele, și să'și arunce pe strade larii și penații. (Subversae deorum arcae, lares a quibusdam in publicum obiecti. Svetorius Calig. 5 — Plures nusquam jam deos ullos interpretantur. Plinius, Epist. IV. 20). Ba Plutarch (De superstitione, 7.) ne spune că la serbători era chiar modă a parada cu necredință și a'și bate joc de ceremonii.

[6]) Efes. 2, 12. I. Tesal. 4, 13.

[7]) Fapt. app. 17, 23. ne arată că atenienii redicaser un templu cu inscripțiunea: Ἀγνώστῳ Θεῷ.

[8]) Tacitus, representantul vechiului spirit roman (Annal. XI, 15) se plânge contra înundărei acesteia de culte streine, ḑicênd: Externae superstitiones valescunt.

[9]) 28, 18 seqq.

[10]) Veḑi mai jos la Evangelia după Luca.

Lista

contribuirilor pentru inundații Români din Transilvania și Ungaria pusă în circulațiune de redacțiunea „Telegrafului Roman.“

(Urmare)

Zacharie Boiu, asesor cons. 2 fl., Naum Nasta, pardositoriu 2 fl.

Bursa de Viena și Pesta
din 10 Ianuarie n.

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	98.05	98.10
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	77.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumu' de fer orient ung. . .	89.50	89.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	116.—	116.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	88.75	89 25
Obligațiuni ung. de rescumpărarea pământului	—.—	87.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	87.50	87.75
Obligațiuni urbariale temeșiane .	—.—	86.50
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	86.75
Obligațiuni urbariale transilvane .	86.75	86.75
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	89.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	89.50	89.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	69.95	70.—
Datoria de stat în argint . . .	71.05	71.—
Renta de aur austriacă	82.55	82.25
Sorți de stat dela 1860 . . .	131.70	132.—
Acțiuni de bancă austro-ung. .	834.—	834.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	289.75	289.50
Acțiuni de credit austr. . . .	269.—	269.—
Sorți ungaresci cu premii . . .	—.—	109.25
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.52	5.48
Napoleon	9.30½	9.30½
100 marce nemțesci	57.80	57.75
London (pe polița de trei luni) .	116.90	116.75

Economic.

Sibiiu, 8 Ianuarie n. Pro hectolitră: Grâu, fl. 8.40—9.40; Grâu sĕcărel, fl. 6.90.—7.90; Sĕcară fl. 5.—5.40; Orz fl. 4.20—4.60; Ovĕs fl. 2.80—3.20 Cucuruz fl. 3.90—4.30; Mălaiu fl. 5.50—6; Cartofi fl. 1.30—1.50; Semênță de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 6—7; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—32; Unsoare de porc fl. 25—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 23—24; Lumînări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 1--1.10: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18 Lemne vârtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de viţel 40—60 cr. carne de porc 38—40 cr.; carne de berbece 28 cr.; oauĕ 10 de 40 cr.

Mediaș, 8 Ianuarie n. Pro hectolitră: Grâu 8.40—8.80; Grâu sĕcărel fl. 6.80—7- .; Sĕcară fl 4.80—5.20 Ovĕs fl. 2.90--3.—; Cucuruz fl. 4.—4.50; Sĕmênță de cânepă fl. 6--7; Fasole fl. 7—7.50 mazere fl. —.—; Cartofi fl. 1.60—1.80; Fên fl. 1.60—1.80; cel vechiu; cel nou fl. —.—; Cânepă fl. 34—36; Slănină pro 100 chilo: fl. 40—60; Unsoare de porc fl. 55—60; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. 11½; carne de vită pro

chilo 40 cr.; carne de porc —40— cr. carne de viţel 40—44 cr.; carne de berbece —— cr. oauĕ 3 de 10 cr. Têrgul de aḑi a fost foarte bine cercetat. Timpul e frumos, dar rece.

(Esportul Austriei în India) După estrasurile oficioase din Bombay s'au importat în portul de acolo din Austria în anul finanţiar 1878|79 mărfuri în preţul total per 1,014,323 fl. Din cele 90 diverse soiuri de mărfuri importate representară preţuri mai mari următoarele article:

Hârtia de scris şi pachare . . .	344,600
Uleuri de tot feliul	145,544
Hârtie de tipărit	143,688
Văpsele	35,980
Coralle de glaje şi altele	31,166
Aramă brută şi lucrată	26,022
Vestminte diferite	23,626
Mătasă brută	21,414
Himeiu	18,915
Coroane de roze şi mărgele false .	18,001
Bere	16,683
Alte mărfuri colorate şi îndesate .	16,350
Hârtie diversă	15,098
Jucărei	14,421
Medicinale	13,195
Instrumente musicale	12,655
Vinuri şi licueuri	10,300
Vinuri roşii turcesci de tot feliul .	9,799
Obiecte artistice	9,586

Aşa dară esportul mărfurilor din Austria în India după posiţiile arĕtate ar fi considerabil, şi preţurile acestor article însemnate. Mari cuantităţi din aceste article pot însĕ să fie şi din Londra, Paris şi Hamburg, fără ca să fie numite ţĕrile originale ale acestor mărfuri.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 22 Ian. imob. lui George Socaciu în Căpâlna (judec. cerc. Sânmărtin); în 4 Febr. şi 8 Martie imob. soţiei lui Andreiu Csobott născută Poli Barabas în Torja; în 16 Febr. şi 20 Martie imob. lui Alecsandru Şerban în Tomaş şi Zabola; in 28 Febr. imob. lui Aron Zantho în K.-Vásárhely-Kanta; în 28 Ian. şi 28 Febr. imob. lui Dionisie Kis în Bărăbuş; în 21 Ian. şi 21 Febr. imob. lui Ludovic Barta în Hatolyka; în 16 Ian. imob. lui Mateiu Hajdu în Popolz (trib. K. Oşorheiu); în 13 Febr. şi 13 Martie imob. lui Victor si Maria Kapeller în Ocna; în 4 Febr. şi 4 Martie imob. Mariei Toma Denes şi soţi în Porceşti (trib. Sibiiu); în 18 Ian. imob. lui Avram Blumenfeld în Murĕş-Oşorheiu (trib.); în 20 Ian. imob. lui Alecsandru Keserü în Ibişdorful românesc (jud. cerc. Mediaş); în 20 Ian. imob. rĕmasului după Radu Oprea Barb în Săcele (trib. Braşov; în 23 Ian. imob. lui Iosif Szelak în Murĕş-Oşorheiu; în 19 Ian. imob. lui Avram Blumenfeld în Sânteraiu (trib. Oşorheiu); în 16 Ian. şi 16 Febr. imob. lui Martin Wendel şi soţiei sale în Bălcaciu (jud. cerc. Hususău); în 17 Ian. imob. lui Moritz Lazar şi soţi în Ciumefaia; în 10 Febr. şi 12 Martie imob. d-nei Stefan Ispan în Tiunea (trib. Cluj); în 20 Ian. şi 19 Febr. imob. lui David Hener în Fülpös (judec. cerc. Teaca); în 11 Febr. şi 13 Martie imob. d-nei Moise Szilágy în Cluj; în 17 Ian. imob. lui Lazar Bubea în Ciumefaia (trib. Cluj).

Posta Redacţiunei.

„*Adevĕrului.*“ Mai ai putinică răbdare, ca lucrul să aibă efectul dorit; dacă s'a făcut vre-o schimbare ai bunătate a ne încunosciinţa.

Nro. 17—1880.

Escriere de concurs.

Prin rescumperarea servitutelor silvanale în pădurile statului, va trece un complecs de pădure de 222.996 de jugere 1037 °□ în proprietatea Comunităţii de avere a fostului Regiment confiniariu romano-banatic Nr. 13.

După primirea acelui complecs, ce va urma cât mai curênd, el trece tot deodată şi în administrarea şi economizarea Comunităţii de avere.

Administrarea şi economizarea se va face conform Statutului, aprobat de Ministrul reg. ung. de interne, apoi conform legii silvanale şi Regulamentul pentru serviţul silvanal din fostul confiniu militariu din 1860, respective după întrarea în viaţă a legii silvanale unguresci în înţelesul determinaţiunilor acestei legi.

Spre ocuparea posturilor normate si provedute în susnumitul statut pentru oficiul de economie si pentru personalul silvanal de priveghiere, ce se va împărţi prin păduri, — se scrie prin aceasta concurs si anume:

1. Pentru un administrator silvanal, cu salariu anual de 1200 fl.; 200 fl. pentru cortel, 400 fl. spese de călĕtorie, si asignare gratis pentru 61 m. c. lemne de foc.

Afară de aceste pauşale personale mai are 100 fl. ca spese pentru cancelaria oficiului de economie.

2. Pentru un controlor totdeodată si comtabil, cu salariu anual de 800 fl., 150 fl. bani de cortel, si asignare gratis pentru 51 m. c. lemne de foc,

3. Pentru un cancelist cu salariu anual de 600 fl; 100 fl. pentru cortel si asignare gratis pentru 34 m. c. lemne de foc.

4. Pentru 4 forestieri de revir. Forestieriul de clasa I, cu salariu anual de 800 fl. — cel de clasa II, cu 600 fl. afară de aceasta capĕtă fie-care forestieriu fără privire la clasă 150 fl. bani de cortel, câte 300 fl. spese de călătorie, câte 20 fl. pentru cancelarie, şi o asignare gratis pentru 41 m. c. lemne de foc.

5. Pentru circa 8 Primcodreni (Forstwarte) cu salariul anual de câte 300 fl. şi câte 40 fl. pentru îmbrăcămênt de fie-care primcodrian. Cei dislocaţi în afară mai capĕtă câte 40 fl. pentru cortel.

6. Pentru circa 50 de codreni (Forsthüter) cu salariu anual de câte 180 fl. şi câte 40 fl. pentru îmbrăcămênt de fie-care codrian.

Pentru administratorul silvanal şi pentru forestieri se cere aceeaş cualificaţiune, carea este prescrisă pentru diregătorii silvanali de stat în (fostul) confiniu militar c. reg. Afară de aceea, se poată concepta germanesce, să scie vorbì românesce pentru trebuinţa oficiului, şi încât se poate şi unguresce.

Controlorul trebuie să fie deprins în contabilitate şi în manipularea cassei; eară cancelistul în afacerile cancelariei. Acesta trebuie să scie bine scrie şi vorbì românesce, germanesce şi unguresce.

Primcodrenii şi codrenii îşi vor documenta calificaţiunea prin depunerea unui esamen din specialitatea lor.

De cumva n'ar fi destui competenţi pentru posturile de Forestieri de revir atunci pot competa pentru aceste posturi şi practicanţi silvanali, cari vor fi depus esamenul de stat prescris.

Personalul silvanal de priveghiere va avè o parte corespundĕtoare şi din aprehensiuni (din gloabele de păduri).

Cei-ce vor reflecta la susnumitele posturi vor avè să'şi trimită petiţiile provĕḑute cu documentele necesare, până în 15 Faur 1880 la comunitatea de avere a fostului regiment confiniar romano-banatic Nr. 13 în Caransebeş.

Caransebeş la 5 Ianuarie 1880.

Pentru comitet:

Seracsin m/p., **Ioane Brancoviciu** m/p., **Doda** m/p.

Nr. 165. 1—3

CONCURS.

Pe basa înaltei ordinaţiuni consistorială Nr. 3132. B. 1879 pentru întregirea vacantei parochii de clasa a III Mur. Decea, ppresbiteratul Turdei inferioare se escrie concurs cu terminul până la 2 Februarie 1880.

Emolumentele sùnt:

1. Casă parochială cu 2 încăperi, culină în mijloc şi grădină de legumi.

2. 5 Iugere, 1496 °□, parte arătură, parte fênaţ, folosirea cimiteriului, şi soarte întreagă în pădurea comunală.

3. De toată casa o felderă cucuruz sfărmat (a 16 cupe) şi o ḑi de lucru.

4. Stola usuată.

Doritorii de a ocupa această staţiune preoţească au de a'şi aşterne suplicile instruite conform prescriselor din „Statutul organic“ şi a dispositiunilor sinodale archidiecesane provisorice din a. 1873“, — până la terminul de mai sus, oficiului ppresbiteral în Aghêrbiciu, u. p. Gyéres-Szt. Kiraly.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Aghêrbiciu, 21 Decemvre 1879.

Simeon Pop Moldovan m. p.
protopresbiter.

Nr. 10/1880. 2—3

Pertractare de oferte.

Pentru asigurarea recerinţei de 1024 metrii cubici de lemne de ars pentru restimpul de 1880/81 se va ţiné în 29 Ianuarie a. c. o pertractare de oferte în cancelaria administrativă a subsemnatului Morotrophiu reg. ung. unde se află condiţiunile de licitaţiune, şi se pot cetí ori când până la acest termin în oarele oficioase de ante ameaḑi.

Ofertele în scris, conform legei timbrate şi îngreunate cu 200 fl. vadiu, sûnt a se preda în ḑiua numită până la 11 oare ante ameaḑi cu lămurita descriere a cuantitatei, cualităţei, lungimei şi grosimei, asemenea cu adnotarea de sûnt lemnele oferite de cele aduse pe apă sau nu.

Oferte intârḑiate sau după termin făcute se vor refusa, şi cele necorespundĕtoare acestei publicaţiuni nu se vor considera.

Sibiiu în 5 Ianuarie 1880.

Reg. ung. direcţiune a Morotrophiului ardelean.

Avis de abonament

[64] 3—3

pre anul 1880.

„Amicul Familiei“

Jurnal social.

Beletristic şi literariu.

Va eşí în fie-care septĕmână odată — **Marţa**, în nri câte de 1—2 coale, format cuart mare, hârtie fină, tipar îndesat. Va publica articlii sociali, poesii. novele, romanuri, suveniri de călĕtorii ş. a. Va tracta cestiuni literarie şi scientifice, cu reflecsiune fiind la cerinţele vieţei practice. Va petrece cu atenţiune viaţa socială a Românilor de pretotindenea, precum şi a celorlalte poporaţiuni din patrie şi străinătate. — Prin umore dulce şi satiră aleasă va nisuí a face câte o oară plăcută familiei strivite de grigile vieţei.

Preste tot va nisuí a întinde tuturor individilor din familie o petrecere nobile şi instructivă.

Preţul de prenumeraţiune pre anul întreg e 5 fl. v. a. pe ½ an 2 fl. 50 cr. v. a., — pentru România şi străinătate pre un an 13 franci — lei noi, pe ½ an 7 franci — lei noi.

☞ **Abonanţii pre anul întreg** vor primí ca premiu portretul distinsului nostru filolog şi istoric **Timoteiu Cipariu** — avênd de a solví numai 30 cr. în preţul pacuetărei şi a cartei de transport.

„Higiena şi Scoala“

Foaie pentru sănĕtate, morbi. Educaţiune şi instrucţiune.

Va eşí în 1/15 ḑi a fie-cărei lune în numeri baremi de câte o coală, şi va publica: articlii din sfera igienei, medicinei poporali şi a educaţiunei şi instrucţiunei elementari.

Preţul de prenumĕraţiune pe anul întreg e 2 fl. v. a., pentru România şi străinătate 5 franci — lei noi.

Cărţile „Săteanului român“

Scriere periodică

Pentru toate trebuinţele poporului român.

Va eşí în fiesce-care lună câte o carte, baremi de o coală, — şi va publica: *a)* Descrierea vieţei (biografia) a câte un bărbat mai vrednic de amintirea şi recunoscinţa poporului român; *b)* Cunoscinţe din economie, industrie, medicină, juridică ş. a.; *c)* Poesie vechi şi noaue, — mai cu samă de acelea cari ating mai de aproape pre poporul nostru şi împregiurările, în cari a trăit şi trăiesce; *d)* Novele poporale, istorioare, fabule, anecdote, proverbie şi cuvinte înţelepte, de învĕţătură şi petrecere; *e)* Risete şi Zimbete; *f)* Diverse sciri din lumea mare.

Preţul de prenumĕraţiune pre un an întreg e numai 1 fl v. a. (3 franci — lei noi).

☞ **Abonanţii** vor primí ca premiu portretul vestitului Luptătoriu al Independinţei naţionale **Avram Iancu** — avênd de a solví numai 30 cr. în preţul pacuetărei şi cartei de transport.

Preotul român

Scriere periodică.

Pentru toţi ramii literaturei bisericesci.

Prin aceasta foaie se va înlocuí

„Predicătoriul Săteanului Român“

Va eşí în fasciclii lunari câte de 2½—3½ coale format octav mare, hârtie fină, tipar îndesat; şi va publica: *a)* articlii din sfera tuturor sciinţelor teologice, — tractate dogmatice, istorice, juridice, morali, pastorali etc. *b)* articlii din sfera educaţiunei şi instrucţiunei religioase-morale, — tractate pedagogice, didactice şi catichetice etc.; *c)* schiţe din viaţa celor mai celebri bărbaţi ai bisericelor române şi cunoscinţe biografice despre sânţii părinţi ai bisericei resăritene; *d)* **predice, omilii, catechese şi parenese, pre dominece, sĕrbători şi diverse ocasiuni, — mai departe predice generali despre vîrtuţi şi viciuri precum şi predice întocmite pre cele patru anutempuri;** *e)* istorioare, poesii şi proverbe morali, precum şi ori-ce cuvinte înţelepte şi amenunte aplicabili la elaborate religioase-morali; *f)* studii archiologice şi documinte istorice din trecutul bisericelor române; *g)* legi şi dispuseţiuni privitoare la bisericile şi scoalele române confesionali; *h)* revista bisericească, scolastică şi literară, — precum şi Revista ḑiaristicei române şi străine, încât aceasta ar tracta şi cestiuni cari mai deaproape interesează pe clerul român.

☞ *Din coloanele acestei foaie vor fi eschise disputele confesionali, şi articlii referitori la cestiuni religionarie contro-vertate.*

Preţul de prenumĕraţiune pre anul întreg e 4 fl. v. a., pentru România, şi străinătate 10 franci — lei noi.

☞ **Abonanţii** pre anul întreg vor primí ca premiu portretele Archiepiscopilor-Metropoliţi români **Dr. Ioan Vancea** şi **Miron Romanul** — avênd de a solví pentru ambele numai 50 cr. în preţul pacuetărei şi a cartei de transport.

„Gura satului“

Jurnal glumeţ

Sociale-politic-toc.

A eşí în toată **Marţi sara,** ilustrat cu caricaturi frumoase; şi va publica păţeniile nesdravenilor aventurieri şi biografiile celebrilor şarlatani ai timpului modern — mai departe tot soiul de articlii de veselie şi petrecere: novele, romane, fabule, anecdote, comedii, risete şi zimbete, scânteiuţe, puricării, furnicături, — afară de acea va ţiné pre cetitorii sei în curent cu toate pertractările şi hotărîrile cioroboarĕlor ţerei unguresci şi a unor comitate şi a comunităţii cu sfetnic fără sfat, precum şi cu toate întêmplămentele din lumea mare, cari după natura lor cad în resortul lui.

Preţul de prenumĕraţiune pre un an e 6 fl. v. a. pre ½ an 3 fl., pre ¼ an 1 fl. 50 cr., — pentru România şi străinătate pre un an 8 fl. (20 franci — lei noi) pre ½ an 4 fl. (10 franci — lei noi).

☞ Toate aceste 5 foi de odată abonate costau pe 1 an întreg numai 16 fl. ☜

Abonanţii pe anul întreg la toate foile, primesc şi trate premiale împreunate cu acelea — avênd de a solví numai 70 cr. în preţul păcuetărei şi a cartei de transport.

☞ A se adresa la Imprimeria „Georgiu Lazar“ în Gherla, Szamosujvár. ☜

☞ Colectanţii de abonamente primesc gratis tot al 5-lea esemplariu.

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 2. Sibiiu, Joi 3 Ianuarie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47, și la espediținea de inserțiuni **Adolf Steiner** in Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă
la
„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1880 cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire prin asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfîrșesce cu ultima Decemvrie 1879 a'și înnoí din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista sau a întârdia cu espedarea foiei*). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, să nu întârdie, pentru ca editura să se poată orienta cu tiparіul esemplarelor.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

*) O înlesnire foarte mare în espediținne se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 2 Ianuarie

Încă cu câteva sĕptĕmâni înainte au început a se ivì în public faime despre eventualitatea unei nouĕ fusiuni de partide în Ungaria. După faime a urmat ḑiaristica din Budapesta discutând în articuli cestiunea aceasta fie care din punctul seu de vedere. Organul guvernului cu limba străină de cea a statului, a cinstit anul nou cu un articul, care samĕnă cu o notă diplomatică cătră cabinetele partidelor. În vêrful unghiței diplomatice a sciut diplomatul oficios al guvernului să așeḑe și vre o câteva rîme în chip de portfoiuri ministeriale.

Dacă se vor amăgì careva din partide sau dacă se vor amăgì singurateci din diversele partide, după părerea noastră, puțin impoartă. Esperiența cu fusiunea cea dintâiu ne este o dovadă, că nu avem să asteptăm mult dela alte fusiuni ulterioare, căci după cum am vĕḑut până acum, fusiunile și împărecherile nu sûnt alt ceva, decât nesce afaceri domestice în sinul naționalității maghiare.

Chiemese ministeriul Tisza, chiemese Lonyay, Slávy sau chiar și Apponyi sau Senyei, pentru noi tot atâta este până când ca Românі vom fi votați din toate drepturile de cetățeni egali și până când guvernul și organele lui, cu ignorarea drepturilor ce ni le garantează înseși legile votate de legislațiunea maghiară, se amestecă din ḑi în ḑi tot mai mult și mai mult în afacerile bisericilor noastre autonome.

Motivul că signalisăm și din partene aceste faime, care sûnt desbătute de ḑiaristica maghiară, este, că cestiunea a trecut și în ḑiarisica Cislaitaniei. Acolo cestiunea este privită din alt punct de vedere de cum este cel maghiar. Acolo se lansează idei, cari miroasă a modificări însemnate în sistemul domnitoriu, fie în sens dualistic și mai pronunțat ca cel de până acum, fie în sens fedaralistic.

Nici vorbă, politicii din Cislaitania încă'și au slăbiciunile lor. Ei vorbesc și sciu multe, însĕ n'au tărie de a'și duce în deplinire ceea ce vorbesc și scriu. În deosebi așa ḑisii constituționali au o predilecțiune de a se juca în politică dea mâța oarbă și declamând pentru stat și pentru monarchie se pare, că întențiunile lor țintesc la slăbirea monarchiei.

De când s'au ivit eventualitatea fusiunei în a doua edițiune, constituționalii constatează slăbiciunea guvernului unguresc, n'asteaptă nici ei vre o îmbunătățire a lucrurilor în Uugaria și cu toate aceste ajung la conclusiunea, că Ungaria să se deosebească și mai mult de Austria pentrucă Ungaria pentru ei este și rĕmâne o țeară străină, un stat străin.

Perspectiva politicei interne a monarchiei este dară nehotărită și nehotărîrea aceasta invoalvă în sine eventualități cari au să ne pună în fața unor greutăți noauĕ.

Ni se obtrude întrebarea, că în fața unei situațiuni așa de turbure și avênd înapoia noastră esperiențele despre succederea situațiunilor din ce în ce mai serioase, să mai stăm așa cum am stat de ḑeci de ani încoace?

Este timpul suprem, ca bărbații nostri politici, folosindu-se de libertatea ce încă o avem, să se apuce de lucru și să misce carul național din nămolul, în care este așeḑat.

Am atins puțin cu altă ocasiune coarda de unde ar fi să se ia o inițiativă. Repețim și cu ocasiunea aceasta, îndreptându-ne la acei competenți și aducêndu-le aminte, că aerul nu numai înlăuntru, dară și înafară este încărcat de electricitate. Este probabil, că evenimentele într'o ḑi ne vor suprinde.

Revista politică.

Sibiiu, în 2 Ianuarie.

Afacerea cea mai din urmă dintre scandaloasele publicate în anul trecut în ḑiarele ungurești, afacerea institutului de credit hipotecariu pentru proprietarii cei mici, au produs roduri de tot rele. Contele Paul Festetics, prima persoană dela acest institut, a fost tras de ḑiaristica ungurească în tina acusărilor, că ar fi părtaș la vina unor neregularități în sinul acelui institut, din causa căror Végh, directorul institutului 'și-a perdut urma și este curentat de procurorul de stat prin mandat de urmărire. Din acusările aceste, căror s'a dat o espresiune deosebită în „Függetlenség“ s'a născut un duel, a cărui urmări era pe ací să dea nascere unui măcel de strade în Budapesta.

Eată ce culegem în privința aceasta din ḑiare:

În ḑilele trecute avu loc în Pesta un duel între redactorul dela foaia „Függetlenség“ Verhovay și baronul Majthényi. Duelul, terminându-se rĕu pentru cel dintâiu*) a făcut mult sânge reu în poporațiunea din capitală, presa și publicul se ocupă mereu cu această afacere nouă. Mai toate jurnalele din capitală au ținut o adunare, în care s'a luat următoarea declarațiune:

„Redactorii dela foile mai jos numite, ridică în numele lor propriu cât și în numele colaboratorilor protest contra procederei ce a observat-o dl baron Isidor Majthényi și secundanții sei, domnii baron Sigismund Uechtritz și Gabriel Beniczky contra d-lui Iuliu Verhovay. Dênșii nu pot considera această procedere ca una ce ar trebuì să emaneze cu necesitate din regulele cavalerismului ci o califică deadreptul ca un atac nedrept îndreptat contra libertății de manifestare a presei. Ei declară că nu se vor lăsa să fie restrînși în esercitarea drepturilor și datorințelor lor ca jurnalisti prin asemenea pași violenți.“

În strada Hatvan, în care se află casina națională a aristocraților, publicul capitalei dede și din partea sa o declarațiune. În 11 Ianuarie seara jumĕtate la 10 oare s'a adunat sub ferestrile casinei naționale o mulțime mare de oameni, cari erupseră în strigări sgomotoase „Éljen Verhovay!“ „Le a Casinoval! „Ducăse Majthényi!“ „Le a frakkos bandaval!“ etc. În timp scurt se înfățișà un comisar de poliție cu cinci până în șese trabanți, care provocà mulțimea să se depărteze.

Mulțimea asculta deși între strigări și fluerături necurmate. Abia trecură ḑece minute și icoana cu scenele de mai nainte se reînnoì și anumit într'o mesură mai mare. Din strada Ungară veniau studenții cu sutele și mulțimea de oameni, sporindu-se cu public de tot feliul, se îndesà în stradă. Dinaintea casinei sta publicul îndesat și făcea sgomotul cel mai mare. Șuerături, fluerături, strigări se succedau într'un mod disarmonic cu strigările repetate: „Éljen Verhovay!“ „jos Casina!“

In frunte cu căpitanul suprem al cetății Thaisz venì poliția a doua oară. Capitanul suprem provocà mulțimea să părăsească strada. „jos Thaisz!“ și Éljen Verhovay!“ rĕspunnse mulțimea. Fără veste se audì deodată strigarea: vine miliția, și o jumĕtate de companie din regimentul de infanterie Kussevics se apropie sub comanda unui căpitan. Miliția fu intimpinată din partea mulțimei cu unanima strigare: „Jos miliția!“ și „Nouĕ nu ne trebue miliție!“ Oficierul comandà îndată: „Puneți baionetul!“ și „marșul în șiruri duple!“ O ciocnire sângeroasă se părea neevitabilă.

Oficierul comandant togma terminase atreia oară provocarea, ca mulmulțimea să se depărteze, când deodată în momentul critic deputații Emeric Szaly și Otto Hermann își deschiseră un drum prin mulțime cătră capitanul suprem al cetății Thaisz. „Voi aduce această afacere în casa deputaților. Dta provoci poporul direct. Dispune ca militarii să se ducă și linistea, care și așa nu a fost turburată de loc, se va restabilì la moment“ — așa strigà E. Szalay șefului de poliție cu un glas ce vibra de iritațiune și care se audia departe prin mulțime. „Eu sum respunḑĕtor pentru liniscea publică“, replică dl de Thaisz, „cine va restabilì ordinea tulburată, după ce se vor duce militarii?“ „Eu“, respunse Szalay „ve garantez că ordinea se va restabilì și fără militari“. „In acest cas“ observà capitanul suprem al cetății, „voiu să'ți împlinesc dorința pentru a se evita vre o nenorocire, dar pentru cele următoare te fac pe D-ta respunḑător“.

Puține minute după aceasta militarii se retraseră, tumultul mai dură, însĕ într'o mesură mai mică. Szalay, Hermann și Dr. P- Hoitsy conjurară mulțimea să părăsească strada. Mulțimea se depărtà și numai puțini curioși se mai vĕḑură în stradă.

Dela Viena se telegrafează, că comisiunea resboiului din delegațiunea ungurească, după clarificațiunile ministrului de resboiu la posturile singuratece a acceptat estraordinariul pentru armată pe 1880.

La cele împărtășite în nrul trecut despre descoperirile făcute de ministrul de esterne Haymerle în comisiunea diplomatică a delegațiunei ungaresci avem să adaugem că „Deutsche Ztg“ din Viena vede o tactică greșită din partea oficiului nostru de esterne față cu Serbia. Greșala o atribuie numita foaie în mare parte contelui Andrássy, care n'a bătut ferul până a fost cald, înainte de congresul dela Berlin, înainte de anecsarea la Serbia a ținuturilor arnăutice și pe când în Bosnia și Erțegovina se aflau 150,000 trupe austriace. „D. Ztg“ laudă șireția ministrului Ristici din punctul de vedere sêrbesc și ḑice, că trăgănările guvernului sêrbesc în privința juncțiunilor căilor ferate și ale tratatului comercial și pretensiunile ce le face guvernul sêrbesc în urmă, nu se pot esplica astfeliu, decât că Serbia are pe Rusia la spate, care stă ascunsă până când raporturile dintre Serbia și Austro-Ungaria se vor încorda așa de tare, încât una, sau alta din aceste douĕ să nu mai poată recede. „D. Ztg“ face asemănarea cu raporturile dintre Austria și Piemontul, care în 1859 avea pe Napoleon III la spate. Și atunci cearta diplomatică a fost purtată cu Piemontul și când au ajuns lucrurile la estrem s'a ivit și Francia pe câmpul de bătaie. Amenințările Rusiei cu grămădirea de trupe la marginea austro-ungurească aceeași foaie le aduce în combinațiune cu cestiunea sêrbească.

Afacerea dintre Muntenegreni și Albanezi se află încă în stadiul incertitudinei și al înverșunărei. Pe deoparte Izzet pașa guvernatorul Albaniei superioare a raportat Porții, că nu este în stare a împedeca sucursele înarmate, cari aleargă la liga albaneză, de oarece acolo în faptă liga guvernează. Din Prisrend se scrie, că veḑênd liga dependența Porții de puterile străine, își îndreaptă toată nisuința spre o autonomie completă. Liga albaneză pregătesce un memoriu atingĕtoriu de autonomia spre care nisuiesce, cu scop de a'l transpune puterilor europene. De altă parte guvernul muntenegrean va adresa o proclamațiune cătră locuitorii din districtele ce sûnt a se ocupa, ca să se păzească de ori ce resistență.

Guvernul României a denumit pe N. Creţulescu trimis al României

*) Fu împușcat în pept.

la Roma. Esarcu actualul trimis de acolo este denumit în aceeaşi cualitate la Atena.

„Cetim în „Independenţa belgică", scrie „Românul":

Recunoascerea suveranităţii române de către Germania, Francia şi Englitera pare a fi apropiată. Se anunciă chiar din Bucuresci, că guvernul de acolo a primit deja asigurări confidenţiale în această privinţă.

Asemenea şi cestiunea Arab-Tabia se apropie de o soluţiune favorabilă României".

O nouă fusiune în perspectivă.

Ministeriul unguresc actual şi majoritatea camerei simţesc trebuinţa de a'şi întregì şirurile prin împreunarea elementelor parlamentare înrudite. Foile opoşiţiunale vin şi respund la această dorinţă ce a transpirat prin foile guvernamentalilor cu începutul anului.

„Magyarország" se află îndemnat a rĕspunde cel dintâiu la încercările de o fusionare nouă. El ḑice că idea guvernamentalilor asupra acestui lucru este, ca majoritatea actuală să'şi asigure domnia atragênd la sine pe deputaţii cari stau în afară de partide. După aceasta numitul organ continuă:

Între politicii serioşi a celor ce stau în afară de ori ce partidă şi între cabinetul actual, căruia i s'a întipărit caracterul şefului seu, se află furcile gaudinice. Pe sub aceste furci poţi să treci, dincolo de ele te poţi şi îmbrăţişa; „Pest. Ll." şi presa guvernamentală pot sĕrbătorì această faptă de scăpare în articuli de fond plinì de simţeminte: aceia însĕ cari au trecut pe sub furcile gaudinice să nu creadă că vor fi tot cei de mai nainte. Întreaga politică ce au urmat-o dênşii dela desbaterea asupra adresei, şi ni e teamă, că şi atitudinea lor în viitor sûnt condamnate în mod pregnant.

„P. Ll." ne împută, că „opoşiţiunea întrunită urmăresce scopuri personale şi cere dela partida guvernamentală simplu abdicaţiunea. Dar care este politica personală? Care e pretensiunea abdicaţiunei simple? Acea, care voiesce să construeze clădirea întreagă esclusiv numai pe împăcarea intereselor personale şi pentru a amăgì pe cei mai slabi se împenează cu devisa sclipicioasă a omogenităţii, sau acea, care nu vrea să se învoiască cu de aceste?

Voiţi ca basa construirei să fie omogenitatea? Bine! Dară omogenitatea are un înţeles duplu. Şi interese personale se pot întemeia într'un mod omogen; se pot aduce în armonie unele cu altele şi li se poate reserva apoi respectivilor, a restabilì armonia în păreri relativ la inmediatele probleme ale ţĕrei şi la reforme. Putem fi încredinţaţi că interesul (guvernamentalilor) este a se ţinè la putere, ear concordia şi aşa e numai de o valoare secundară, numai un mijloc. Şi aceasta e omogenitate! Este omogenitatea lui „Pester Lloyd."

Celalalt lucru este: a scì, a stabilì după o precumpĕnire cu temeiu, cum să se scoată naţiunea din prăpastia cea nespus de mare, în care au căḑut ea sub conducerea lui Coloman Tisza, spiritul constituţional, interesele materiale, situaţiunea finanţială, administraţiunea naţiunei; cum să se ridice din adêncul letargiei, indiferentismului, decadenţei morale, în care au fost aruncate „cu mână sigură" păturі mari din poporaţiune; cum să se scape de pustiul vegetării de pe o ḑi pe alta, de neadevĕrul şi lipsa de idei ce ni o arată politica guvernamentală? Ce şi cum trebue să se facă, ca să nu rătăcim într'o resignaţiune têmpitoare, ci ca politica noastră internă să se avênte la o pricepere sănĕtoasă a inmediatelor noastre interese? ca naţiunea să'şi reafle credinţa în sine şi în instituţiunile sale, ca să realiseze aceste instituţiuni în spirit adevĕrat şi constituţional; ca să înceapă cât de cu forţa a sana ruina sa economică, ca să'şi străformeze administraţiunea, întreaga sa administraţiune de stat, într'un mod corespunḑĕtor cu interesele de esistenţă şi cu trebuinţele sale: a se unì înainte de toate asupra acestui lucru şi a se împreuna pentru realisarea lui alegênd persoanele care voiesc a conlucra serios şi neînfrânte — aceasta e altă omogenitate, este omogenitatea noastră.

Să nu amestecăm aceste lucruri unul cu altul, căci — şi aceasta o spunem cu hotărîre — la un asemenea cas nu ne vom pricepe nici odată. Contra unei schimbări numai în persoane, contra unui joc al intereselor personale, ori sub ce devisă eclatantă s'ar presenta acesta, naţiunea va remânè rece şi fără încredere şi noi de asemenea."

„Pesti Napló," vechiul organ deakist se esprimă asupra ideii de fusiune aşa:

Prin nimic nu s'a constatat că opoşiţiunea pactează cu Coloman Tisza. Lipsesce voinţa cum au declarat nesce bărbaţi competenţi şi lipsesce ori ce motiv, pentrucă cea mai mare parte din opoşiţiunea moderată a fugit de politica lui Coloman Tisza din partidul guvernamental; ca opoşiţionalii să se împreune sub conducerea unui bărbat care representă tot aceeaşi politică, aceasta poate fi un lucru motivat din punctul de vedere al lui Coloman Tisza, în nici un mod însĕ din punctul de vedere al opoşiţiunei. La asemenea lucruri nici nu se gândesce nimenea din opoşiţiune, şi „Magyarország" şi formulează corect întrebarea declarând ca scop al fusiunei constituirea unui guvern nou. Ţĕrei i trebue însĕ nu numai un guvern nou ci mai mult. O politică reformătoare, creatoare, bărbaţi de stat conducători, cari să aibă pricepere pentru trebuinţele ţerei şi facultatea de a le satisface. Bărbaţii de stat, făţă cu cari încrederea publică să fie intactă şi un program de guvernare, care să se cugete de o potrivă la regularea finanţelor de stat, la reforma administraţiunei cum şi la modul cum să se pună prin o politică economică ce stă în culmea situaţiunei o stavilă la serăcirea ce cresce mereu în ţară; cu un cuvênt' noi voim ca Ungaria să fie guvernată în sfĕrşit aşa cum cer trebuinţele pretensiunile şi neapăratele postulate care merg, mână în mână cu viaţa statului ce se desvoaltă. Şi noi credem că boala care s'a încuibat în raporturile noastre sociale şi politice, e atât de periculoasă, regresul pe ori ce teren atât de însemnat şi problemele ce ne asteaptă atât de grele încât am corespunde foarte reu agendelor din viitoriul cel mai apropiat, dacă noi numai ne am silì să adunăm prin manopere cortesesci ordinare pe un scurt timp o maioritate nouă, care va duce apoi vre o câţi va ani s'au vre o câteva luni într'un fel oare care afacerile statului mai departe până ce ar sta locului. Credem în genere, că timpul fusiunilor şi împreunărilor măestrite a trecut Esperienţele de până acum nu mai pot amăgì pe nimenea să reînnoiască aceste esperimente şi dacă se va afla un asemenea erou, se poate preḑice că planul nu i va succede şi numai şi va perde vremea. Acea ce avem dinaintea ochilor nostri, nu este fusiunea din scopuri personale ci împreunarea pe o basă comună de principiu.

Desbaterea bugetară e la uşă. Casa de jos şi de sus numĕră de membri ai sei pe toţi (?), cari pot să aibă pretensiune la o însemnătate politică. Desbaterea bugetară se întinde asupra tuturor detaiurilor din viaţa de stat şi cei ce simţesc în sine puterea de a lua cârma corabiei statului în această vreme grea, vor avè sperăm şi simţul de datorinţă, de a desfăşura înaintea ţĕrei ideile şi planurile lor şi a desvĕlì stindardul, sub care să se poată împreuna partidele pe o basă de principiu."

„N. P. Journal" ḑice asupra fusiunei:

Ţara nu are cel mai mic interes, dacă ministrii sei îi chiamă aşa sau aşa şi dacă dênşii s'au folosit de devisa de partidă a unei sau altei fracţiuni pentru a'şi elupta oficiuri şi dignităţi. Ţara, această ţară greu cercată, care sângeră din o sută de răni, asteaptă fapte. Trebuie să înceapă o ordine nouă mai bună în lucruri. Toate celelalte încercări ne-ar duce numai acolo, că unele puteri şi talente tinere nefolosite s'ar dărăpenă răpede. Milioanele care 'şi-au dat voturile contra stărilor esistente, n'au interesul ca din şirurile representanţilor de un simţemênt cu dênşii să se creeze unii ministri. Încurcătura ce s'ar produce în consciinţa poporaţiunei prin o asemenea apostasie a representanţilor sei, ar fi funestă şi necalculabilă. Ea ar sguduì până în fund credinţa în parlamentarism. Actul de sinucidere din partea opoşiţiunei moderate ar trebuì să ducă prin consecuenţă la o representare a opoşiţiunei estreme de stat, într'o mĕsură, care ar periclita esistenţa păcii şi a ordinei legitime în stat."

Unde vom ajunge.

Bodesci 25 Decemvre.

După 10 ani, vin a scrie sub acest titlu încă odată.

Când pe la anul 1865 comitatul Zarandului favorit de noroc ajunsese în cea mai înfloritoare stare, în culmea puterei şi a mărirei, înţeleg: conform timpului şi împregiurărilor; pe atunci şi eu ca om nou am întrat în concertul vieţei publice.

Era superb a fi Zarandean, şi mulţi ne invidiau soartea.

Să ne înţelegem însĕ.

Un ţinut mai sĕrac de inteligenţă pe de o parte, cu un popor mai bun, mai blând şi mai moral, pe de altă parte ca şi comitatul Zarandului cu greu se va fi âflând pe faţa pământului.

Afară de preoţi, învĕţători şi alţi cărturari, a căror toată sciinţa şi cultura stă din „Ciaslov, Psaltire, Alesandria, Esop şi Leonat, şi afară de cărţile necesare la oficiu.

O inteligenţă însĕ mai luminată de cât aceasta pentru acest popor atât de simplu nici nu era acomodată ba ar fi fost periculoasă, după cum aceasta s'au dovedit mai târḑiu. Aceasta o susţin nu pentru că doară aşi fi în contra inteligenţei ori cât de numeroasă şi ori cât de luminată, ci numai pentru că prefer o inteligenţă ori cât de simplă dar carea conduce poporul la bine şi fericire, în locul unei inteligenţe fie cât de luminată, carea înpinge poporul la ruină şi miserie.

Când îmi aduc aminte de poporul comitatului Zarandului şi de simpla lui înteligenţă de mai nainte, pururea mi se revoacă în memorie anticele timpuri când cei simpli şi ne însemnaţi apostoli cu toată simplicitatea lor fură în stare a schimba faţa lumei.

Popor şi inteligenţă cu cât mai simpli, cu atât mai nevinovaţi, şi unul şi altul nu sciau şi n'aveau alt scop de cât binele şi fericirea reciprocă.

Într'ast fel de stare se află comitatul Zarandului pe la anul 1865. Repet: când pe la anul 1865 comitatul Zarandului ajunsese într'o stare atât de favorabilă încât dela cel mai de jos împiegat până la cel mai mare erau toţi Români, şi încă de cei verḑi.

Începutul ne măgulia cu mari speranţe.

Acesti funcţionari, noua inteligenţă şi apostoli moderni spre a câştiga inima şi încrederea oarbă a poporului şi a simplei lui inteligenţe de până aci, îşi înaugurară romanismul şi naţionalismul inconparabil prin revocarea cât mai deasă în memoria poporului a persecuţiunilor barbare ale Ungurilor contra Românilor odinioară, a căror nefericire se aruncă toată asupra Ungurilor. De acì apoi escitarea dispreţului şi a urei fanatice şi necondiţionate a Românilor contra Ungurilor! Afară de aceasta: discursuri şi planuri la toate ocasiunile cari de cari mai entusiastice şi mai procopsite în interesul binelui şi fericirei poporului, şi cea mai crêncenă opoşiţiune guvernului.

Astfel amăgit poporul credea că împĕrăţia lui Dumneḑeu s'a coborît la noi pre pământ şi că preste scurt vom ajunge în sinul lui Avram.

Vestea ni se dusese preste mări şi ţĕri, şi lumea credea că mai voinici ca şi Zarandenii nu se află pe faţa pământului, ear pe guvern îl luase frica, că aceşti nesdraveni vor resturna statul lor potent unguresc, şi pe ruinile lui va cresce şi înflorì „Daco-România"!

Pe când de o parte guvernul asemenea împeratului Nero de odinioară ne scrisese în cartea perḑĕrei, pe atunci de altă parte să vedem ce mai făceau Zarandenii nostrii?

În privinţa înaintărei şi înflorirei stărei spirituale a poporului făcură minuni, căci scoalele prin comune rĕsăriau ca ciupercile fie cât de primitive. Se dedeau porunci strajnice pentru ale ridica din pulvere la înălţimea şi sublimitatea misiunei lor, şi pentru umblarea regulată a pruncilor la scoală, cum şi pentru pedepsirea părinţilor ce nu 'şi-ar trimite pruncii regulat la scoală şi pentru încoronarea opului măreţ puseră la cale înfiinţarea gimnasiului din Brad.

Nimic numai era de dorit!

In privinţa moralisărei poporului încă aduceau la decisiuni prin adunările comitatense, conform cărora în Dumineci şi serbători precum şi în ḑilele de lucru poporul era oprit sub aspră pedeapsă dela crâcîmă şi câte şi mai câte de aceste!

De esecutarea lor însĕ pe nime nu'l mai durea capul în veci, şi aşa toată sfara cea mare a Zarandenilor se reducea la vorbe şi planuri mari şi frumoase, goale înse! Totul se reducea în realitate la mijloace de câstig mârşav!

Pentru înbunătăţirea stărei materiale a poporului numai s'a făcut ce-va în realitate?

Justiţia se vindea la licitaţiune, şi fără mită omul numai putè face un pas. Procesele ajunseră în mânile advocaţilor, cari profitând de simplicitatea şi încrederea poporulul şi favoriţi de amiciţia şi fraternitatea judecătorilor ajunseră cea mai fatală plagă asupra poporului.

Pentru 50—100 fl. dintr'un proces se făcea 300—500 fl. sau fie şi mai puţin uneori. Se esecutau şi vindeau apoi cu licitaţiunea averi de 2—3 mii fl. şi mai mult, câte cu 1—5—10 fl.

Poporul orb încreḑut în apostolii lui, nepăţit ţinea de glumă şi credea că în fine acei vampiri îşi vor trage pretensiunea din atâta avere şi ceealaltă li o vor lăsa-o, de oarece atari pretinşi părinţi binevoitori ai poporului, nici nu puteau procede altcum!

Se înşela amar, căci încrederea le era resplătită cu ingratitudine şi vandalism.

Dacă nefericita victimă ajungea a'şi mai agonisì ceva cu cruntă sudoare, acei apostoli mari stau la pândă, şi ca fearĕle cele sĕlbatece, asemenea tigrului însetat de sânge omenesc, se aruncau cu continuarea esecuţiunei a-

supra nefericitei victime, despoind-o până la os, și din care jafuri nici măcar spesele nu se acoperiau, ear datoria tot remânea, și era cineva în stare a sătura atari locuste, poate numai cu fabuloasele comori ale lui Darie, ear în lipsa acestora poporul ajunse pradă furiei selbatece, locustelor nesațioase.

Așa astădi, așa mâne. Așa cu unul, așa cu altul, până ce ajunserăm la o pustiire vandalică.

Dacă apoi întrebam și reflectam pre cei apostoli, că în de aceste stă romanismul și naționalismul d-lor, și că astfel cred d-lor a fericì poporul și națiunea română? — ei respundeau că așa ceva e în interesul poporului, căci se vor învĕța și vor căpĕta minte, de altcum ei nu fac nimic afară de lege!!

Da, da, li se respundea, decât apoi smulgetivĕ mai întâiu inimile din pept, și nu mai prostituiți numele de Români și binevoitori ai poporului și națiunei. E drept că faceți tot și numai după lege, voi profitați însĕ de beneficiile legei și faceți din ele nisce apucături păgubitoare, căci legea n'a presupus că se va abusa de favorul ei, și că va avè de lucru cu astfel de oameni. Apoi legea nu vĕ silesce a nu vĕ îndestulì pentru 50—100—200 fl. cu 3—4 mii de fl. Poporul ține la drept, și voi vĕ folosiți de câte apucături spurcate de toate, ba aveți obrăsnicia a'i spune verde că, misiunea și scopul vostru este a câștiga procesul cu ori ce preț drept sau nu, nu vĕ privesce!

Așa astădi, așa mâne, așa mereu, până ce în fine fericitul popor de odinioară al comitatului Zarand, ajunse pradă acestor feară crunte, și în scurt totul ajunse un mormênt plin de oase goale, plin de schelete, cadavre, ruine și miserie. Și nu era cine să dea alarm, nu era, căci cine putea nu cuteza, căci era vai de el apoi: ceialalți erau înnodați unii cu alții și deschilinite considerațiuni 'i țineau în frĕu. Astfel pe când lumea credea, că în comitatul Zarandului e ca și în sinul lui Avram, aici mugiau țipete și vaete.

Poporul din ce în ce a perdut încrederea în faimoșii lui apostoli, ba începu a'i urî tot mai mult, dicênd: „bine a dis cine a dis: să te ferească Dĕu de domni de român“!

Eată la ce tristă convingere ajunse poporul! și pentru cei rĕi, condamnă și pe cei buni din toată lumea. Poporul aștepta să scape de Români. Vină în locul lor Tatari, tot nu vor fi mai rĕi, își dicea!

Dar Zarandenii nostri mergeau mereu pe calea apucată. Și pentru a ținè în frĕu poporul, formară o bandă cu un vătav și mai nisce sub-vătavi în frunte. Acestia își subordinară apoi pe cea simplă inteligență, ear aceasta poporul. Era o comedie de mameluciśm, de unde trebuia să lipsească ori ce consciință, convingere și demnitate omenească. Trebuiau să asculte și să joace după comandă, — și pentru a seduce opiniunea publică ai nostri nu se sfiau a asurdì diuaristica și publicul mare cu absurdități ca: „O învingere glorioasă la alegerea de deputat, — o ședință memorabilă a representanței comitatense“ etc. ei tot meritul și'l aflau acì, și apoi oare nu era minune când preste 2000 de alegĕtori români, cu puterea și influența oficială în mână, în fața celor 50—60 de alegĕtori străini la alegerea deputaților, precum în adunările representanței comitatense Românii în asemenea posițiune favorabilă, pururea eșiau învingĕtori?

Era anul 1870 pe când comitatul Zarandului se afla tot în starea favorabilă de mai nainte, și pe când la atare catastrofă nime nici nu cugeta. Pe atunci eu însĕ mĕ ocupam cu compunerea unui discurs funebral „la mormêntul comitatului Zarand.“

Deși nu sciam și nu eram positiv convins, aveam însĕ o presimțire fatală despre o catastrofă, după cum cu mult mai nainte, din pruncie chiar, aveam presimțirile obscure și fatale cari mai apoi încă toate se realisară.

Plin de mâhnire și întristare am cercat a o întoarce din calea fatală, mai cu buna, mai cu reaua, și în tot modul, fără resultat însĕ.

Pe când eu am părăsit aceasta partidă, totodată m'a părăsit și ea, și ca mai potentă m'a esilat de pretutindenea, a încercat a'mi înfunda pumnul în gură, și m'a luat la cele mai crude persecuțiuni și torture, ce numai au putut inventa intriga și rĕutatea omenească. Și fiindcă ai nostri se genau a mĕ tortura pe față, m'au vêndut străinilor cari aflară acum ocasiunea a'și rĕsbuna contra mea pentru atitudinea de mai nainte.

Astfel ajunseiu între Scyla și Carybde!

Vinovat sau nu, eu me consolam în curățenia inimei mele și suferiam cu resignațiune. Bucuros îmi recunosceam micimea și neînsemnătatea, bucuros primiam epitetul de „depravat și nemernic“ în locul „bravului de mai nainte“; bucuros suferiam esiliul și disprețul tuturor, numai să vrea a vedè, că golul meu este suplinit prin altul dacă nu mai bun, fie și mai reu! Dar eu nu'mi mai puteam lua ochii plini de lacrimi, și cugetarea mea, diua noaptea, nu o puteam abate dela crucificarea sântei noastre cause și dela calea fatală, pe care o vedeam mergênd.

Astfel pela anul 1870 am scris un articlu în „Albina“ de pe atunci intitulat: „Unde vom ajunge“?

Am arĕtat cu degetul vermele ce rodea la rădĕcina comitatului Zarandului, am tras atențiunea asupra periclului ce ne amenința și voiam solvarea.

Scriam dela inimă, scriam cu sânge, și întrebam că în cas contrar unde vom ajunge?

O droae de argați armați cu ciomege și furci de fer au năvălit asupra mea dicênd, că eu mințesc și că grăesc hulă.

Am cercat a'i combate și convinge, dar mi s'au denegat locul și armele de apĕrare egală, a trebuit de silă să capitulez bucuros.

Părăsit și isolat de toată lumea persecuțiunile și maltratările se continuau cu toată furia contra mea, căci ai nostri astfel cugetau a pune pumnul în gura celor ce nu'și caută de treabă, ci le tulburĕ apa, de nu pot pescuì după plac! Astfel voiau a'și asigura și întărì adorațiunea mameluc ilor între cari singuri se sforțau a strălucì asemenea unui soare splendid și mărеț în mijlocul unui castel întunecos, și în giurul unor spirite negre, de o aparență fantastică în Zarea roșetecă a unui soare apunênd. Astfel comitatul Zarandului se apropia de cădere, de demolațiune, și abia se mai ținea pe picioare; Când eaca pe asceptare vine guvernul, și credênd că își resbună asupra Zarandenilor, le face poate mai mult bine prin punerea capĕtului la durerile și chinurile în cari se svârcolia și de alt cum comitatul Zarandului, în agonia morții și prin o ușoară lovitură îl sterge dintre cei vii în anul domnului 1876.

Se apropie 4 ani de când așadară comitatul Zarandului fuse sters dintre cei vii.

Moartea comitatului Zarandului deși ne dorită de nime, o plânsĕră cu lacrĕmi causată prin ungerea cu aiu la ochi, a cei ce'și perdură modul de subsistență și terenul vênatului abundant și gras. Plânsul lor însĕ fu foarte scurt, și dintre atâța adoratori de odinioară nu se aflară nici măcar atâția marinimoși să'i facă o înmormêntare de ceva dai doamne și să'i pună o cruciuliță fie cât de simplă la cap. Se înprăsciară ca și pulverea de vênt, eară câți mai remaseră se traseră în gaurele șerpilor, ciuliră din urechi și amuțiră ca pescii și numai din când în când pe furiș se aruncă asupra nefericitei lor mame spre a o asasina și jungia cu înseși mânile lor, sub pretecstul nefast, de a'i aduce încă servitiu.

Cu un picior sûntem deja în mormênt.

Un verme periculos, și tot mai periculos roade mereu la radĕcina corpului nostru, ce samĕnă mai mult unui schelet. Vedem cum vestejim pe di ce merge și prăpăstia stă deschisă înaintea noastră. O catastrofă și mai fatală ne amenință, de nu ne vom deștepta până ce mai avem nescari puteri; de vom mai tăinuì boalele și ranele de cari suferim; de nu vom cerca mijloacele salvatoare cu puteri încordate până la estrem, cu voință și energie estraordinară; de nu vom lăsa pasiunile, cetele și urele personale și de nu ne vom lupta împreună la evitarea periclului, însine ne am sinucis, și atunci responsibilitatea cardă asupra celor vinovați.

În ajunul unei catastrofe amenințătoare 'mi reapuc lira părăsită spre a mai cânta odată fraților mei trista piesă: Unde vom ajunge? Dacă ne a mai remas un loc de scăpare acela este „biserica și scoala“.

Aceste unice asile de salvare în timpuri furtunoase, încă sûnt neglese și părăsite, se demolează mereu din a căror sfârmături am început a ne clădì casele noastre. Din vasele și comorile lor a face speculă și jaf.

Sub împresiunea unei dureri sfâșietoare depun peana astădată, reservêndu'mi a revenì cât mai curênd cu continuarea umilului și moderatului meu aperat, purces din o adevĕrată sinceritate și bună voință.

La revedere dar*)

Nicolau Butariu, m./p.
preot.

Varietăți.

* (În diua de anul nou), au felicitat pe Escel. Sa Preasânțitul archiepp și metropolit Miron Romanul sub conducerea P. archimandrit și vicariu archiepiscopesc Nicolae Popea, membrii consistoriului archidiecesan, corpul profesorilor institutului Andreian și mai mulți din inteligența română din Sibiiu în corpore. — Îndată după aceasta membrii consistoriului archidiecesan și din inteligența română au felicitat de anul nou în corpore pe P. archimandrit și vicariu archieppesc sub conducerea P. protosincel Il. Pușcariu.

* (Consul general român în Budapesta) este numit D. Voinescu, precum anunță „L'Indépendance roumaine.“ Tot foaia aceasta aduce scirea, că D. Spiro este numit cancelariu al consulatului general român din capitala Ungariei.

* (Mulțămită publică). Subscrisul ca președintele comitetului parochial al s. biserici gr. or. din opidul montan Roșia pătruns de simțul de recunoscință si profundă mulțămită față cu doi mecenați și bine meritați barbați ai națiunei și bisericei noastre, pentru unele fapte marinimoase și demne de imitat sevêrșite de stimatul domn Simion Henzel primar curator al bisericei noastre și mult stimatul domn medic Simion Caian în favorul bisericei noastre și adecă: d. primar curatorul Simion Henzel pre lângă alte multe binefaceri vĕdênd necesitatea procurărei a unui clopot nou în locul celui vechiu (spart) la inițiativa d-sale s'a vĕrsat un clopot frumos în mărime și greutate de 9 centenare pentru care singur d-sa pre lângă alte spese mai mărunte a jertfit 400 fl. v. ear apoi în 6 Decemvre a. c. ne surprinsă și mult stimatul d. medic, barbat binemeritat al bisericei noastre donând s. maicei noastre biserici o Icoană prea frumoasă „a Sântului Nicolae“ în valoare de 30 fl. v. a. pre lângă alte spese.

Deci subscrisul neputênd trece cu vederea zelul și bunăvoința acestor bărbați binemeritați ai bisericei noastre pentru mai multe jertfe, dar în specie pentru faptele aceste marinimoase sus amintite îmi țin de cea mai sântă datorință a le esprima în public cea mai profundă recunoscință și mulțămită asigurându'i că prin asemene fapte au ridicat în inimile noastre un viu monument, încât nu se vor putè sterge din inimile noastre niciodată ci acele vor îndemna și pre alți crestini la asemenea fapte marinimoase.

Nicolau Mestecan m. p.
par. gr. or. în Roșia de munte.

* (Clubul tinerimei din Bucuresci) a subscris suma de 500 lei, pentru inundații Români din Transilvania „Alegĕtorul“

* (Album macedo-român). Cetim în „Binele Public“: „Societatea de cultură macedo-română pentru ajungerea cât mai repede a scopului nobil și național ce urmăresce, a decis publicarea unui album mocedo-român, care, ca și albumul Paris-Murcia, se servească a stringe bani pentru a scăpa cât mai curênd pe un popor de aproape două milioane de frați de inundarea desnaționălisărei după cum albumul parisian strinse bani pentru repararea perderilor suferite de două provincii spaniole bântuite de înnec. Omul simte o adevĕrată mângâiere sufletească vĕdênd, că apare pe orizontul lumii românesci o ideiă cu scopuri înalte și oneste. De aceea urăm întreprinderei societătei de cultură macedoromâne succesul strălucit pe care sûntem siguri că 'l va avè.
Numita societate face apel la scriitori pentru a concura la facerea acestui album și la toți Românii pentru a'și procura acel album: să'i respundem toți la apelul ei.“

* *(2000 Pomi nobili)* sûnt spre vênzare la Nicolau Avram învĕțătoriu în Totvaradia, cttul Arad, posta și stațiunea călei ferate în Soborșin; și adecă: meri 15 soiuri, — peri 10 s. — cireși 6 s. — pruni 6 s. — caisini 4 s. prețul unuia 20 cr. v. a. Tot soiurile cele mai bune și mai fine.

* (Sĕmĕnțiari de 2—3 ani frumoși): 1000 frăgari (dudi) suta cu 60 cr. — 1000 Prunus-mahaleb (foarte buni de trupini la cireși) suta cu 1 fl. 50 cr. — 500 pruni, suta cu 80 cr. — 30 bucăți Periploca graeca (o plantă frumoasă suitoare) à 20 cr. Comande se primesc pe lângă trimiterea de jumĕtate preț, fiindcă la calea ferată numai francați se primesc. Comandele ar fi bine să se facă cât de curênd. Espedările vor urma de loc ce va permite timpul, în ordul cum a întrat comandele.

* (Un proces rar). Cultura din Pitesci narează sub acest titlu următoriul fapt nedemn, ce s'a comis de cătră un membru al biroului din acel oraș:

„Un comerciant a dat anii trecuți la un croitor o haină spre reparare uitând în posonariul acestei haine o poliță, pe care o dedese unei alte persoane, dar pe care o achitase. Croitorul găsind acea poliță o arată unei adoua persoană care și această o arată membrului biroului în cestiune, care în înțelegere cu a doua persoană trecu numele seu în locul deschis al poliței.

„Peste puține dile, posesorul acestei polițe este chiemat în judecată pentru a plătì suma de o mie lei și

---

*) Am dat loc celor de mai sus cu toate că nu ne vine a crede ad litteram toate cele ce se cuprind în articul, cu gândul că și dacă autorul pune degetul pe rane și mai mici decum le vede dênsul, date publicității, să aibă ocasiune de a se vindeca. Red.

condamnat de judele de pace. Condamnatul face apel la tribunal, unde afacerea luând o altă schimbare se trămite judelui de instrucție, care descoperind secretul afacerei, a depus la temniță pe cei culpabili de o asemenea escrocherie. În ḑiua de 21 curent, fiind ḑiua de înfățișare, tribunalul condeamnă pe membrul biroului și pe complicele seu la Sluni închisoare, și pre croitor la trei luni.“

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 14 Ianuarie n. Comisiunea diplomatică din delegațiunea ungurească a votat creditul suplementar pentru spriginirea fugarilor bosniaci, pe lângă condițiunea, că ministrul de esterne, în numele guvernului, să promită în plenul delegațiunei, că guvernul central, cu privire la fugarii bosniaci, nu va mai pretinde altă sumă, și mai departe, că în raport să se enuncie, că repatriarea este definitiv terminată.

„Pol. Cor.“ raportează din Niș: După recepțiunea de eri de anul nou, principele, în ținută mare și cu suită, a cercetat pe ministrul Ristici si 'i-a ḑis: „Am venit să'ți gratulez de anul nou și cu ocasiunea aceasta să te asigur de bunăvoința mea, esprimându'ți deplina mea îndestulire și recunoscință pentru activitatea dtale de până acum. Păstrează și pe viitoriu același amor către activitate, lucră și mai departe cu aceeași energie spre binele patriei.“ Acestei visite princiare i se atribue caracter demonstrativ. Faimele despre turburări în Semendria și la Javor sûnt neîntemeiate.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Genesa evangeliilor.

(Studiu biblic).

Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς. Ioan 5, 30.

(9 Urmare).

B. *Evangelia după Marcu.*

(Urmare).

Această arătare a Dumneḑeirei o dovedesce Evangelistul în modul cel mai nemăestrit, dar cu atât mai împunătoriu, mai captivătoriu, facênd și asupra noastră impresiunea de grabnic cuceritoriu.

Fără să raporteze ceva despre pruncia lui Iisus ni-l presentează ca pre o Dumneḑeire, ce a apărut pe nesciute, în mod misterios. El ne conduce de a dreptul la activitatea lui Iisus, arătându-ne cum vindecă bolnavii, alungă demonii, și învie morți. Evangelistul nu ne espune învățături de ale lui Iisus (și în această privință a avut drept Papias l. c.) [1]), ci un lung șir de tablouri, ce cuprind fapte, cari ne atrag atențiunea, ne răpesc.

În aceste tablouri de fapte, cari se succed răpede, vedem pe Iisus predat cu totul devotamentului seu.

Spre alinarea suferințelor omenimei el se consumă în activitatea sa, vindecând, făcênd minuni, alungând demonii.

Nici o Evangelie nu ne descrie cu colori așa de vii ca această Evangelie devotamentul cu care Iisus se pune la dispositia nefericitei omenimi. El n'are timp de repaus nici ca să mânânce pâne. [2]) Așa este El de devotat activității sale, în cât odată învățăceii sĕi cred că'și easă din fire, și cearcă să'l scoată cu puterea din mijlocul mulțimei indesuite. [3])

[1]) Nu voiu să ḑic că în această Evangelie învățăturile ar lipsi cu totul. Cuvêntările lui Isus dispar față cu enararea faptelor, și întru cât sûnt reproduse, sûnt intercalate în ramii faptelor (1, 21. seq. 2, 8. seq. 13 etc.)

[2]) 3, 20. 6, 31.

[3]) 3, 21.

Spre ajutarea omenimei lui îi stau la dispositie puterile ceriului și i se pleacă spiritele infernului. În nici o Evangelie nu ocur atâtea demonologii, ca în aceasta. Evangelistul prin aceste demonologii, copiate din faptele lui Iisus, voesce să arete, că puterile ceriului sau concentrat în acest Dumneḑeu, spre a alunga reul, de carele sufere omenimea, puterile iadului, cari se încuibaseră pe pământ.

Ear modul espunerei sale conține oare care vehemență, nerăbdare, amesurat grabnicului cuceritoriu, consciu de slăbiciunea celui pe care voesce a și'l supune. Dovadă este, prelângă graba, cu carea trece preste învățături la fapte, deasa repetire a frasei: καὶ εὐθέως — și îndată [4]).

Precum se vede, cuprinsul Evangeliei ne dovedesce că ea este scrisă pentru păgâni, ca prima treaptă a propoveduirei evangelice.

Dar nu numai cuprinsul în marele ne dovedesce aceasta. Dovadă că ea este scrisă pentru păgâni, și încă pentru Romani ne dă:

a) mulțimea de cuvinte latine grecisate, ca κεντόριον-centurio [5]) în loc de ἑκατοντάρχης; — κοδράντης-quadrans [6]) ca esplicare a terminului λέπτον; — δηνάριον-denarius [7]) în loc de δραχμή; — πραιτώριον-praetorium [8]), σπεκουλάτωρ — speculator [9]) ș. a.

b) esplicarea cuvintelor aramaice, ca Βοανεργές — (bene-harege̬s) [10]), ταλιθά κοῦμι — (siro. evr. talita cumi) [11]), κορβᾶν (corban, siric corbana) [12]), γεέννα (ghe henna) [13]), Βαρτίμαιος (Bar-Timai) [14]), Ἄββα (ab. chald. abba) [15]), Γολγοθᾶ (gulgoleth) [16]), Ἐλωΐ, ἐλωΐ λάμμα σαβαχθανί (sir. eloí, doí lamma șebahtaní) [17]).

c) descrierea datinelor jidovesci, care numai pentru păgâni putea fi de interes, ca spălarea mânilor înainte de mâncare [18]), și jertfirea pascelor [19]).

Din aceste se vede lămurit, că Evangelia e scrisă pentru păgâni (contra scoalei de Tübingen), cu scop de a'i câștiga pentru crestinism. Aceasta s'a putut întêmpla în epoca primă a predicei Evangeliei între păgâni, în timpul activității sau nemijlocit după activitatea petrinică și înainte de activitatea sau pre la începutul activității paulinice, prin urmare la tot casul înainte de anul 50. După Eusebiu [20]) anul scrierei acesteia este 43 după Christos [21]). Ceialalți scriitori pun redactarea acestei scrieri ceva mai târḑiu, fără însĕ a precisa anul, și și întru aceasta diferind între sine.

(Va urma.)

[4]) 1, 10. 12. 18. 20. 21. 28. 29. 2, 8. 12. ș. a.

[5]) 15, 39. 44. 45.

[6]) 12, 42.

[7]) 6, 37. 14, 5.

[8]) 15, 16.

[9]) 6, 27.

[10]) 3, 17. — fii tunetului.

[11]) 5, 41 — fecioară scoală.

[12]) 7, 11 — dar (pentru altariu).

[13]) 7, 43. verbal, de la ghe hinnom s. ghe Ben. Hinnom: valea hinnom s. valea fiiului lui Hinnom, figurat: iad-focul nestins.

[14]) 10, 46 — fiiul lui Timeu (Bar=fiiu).

[15]) 14, 36.

[16]) 15, 22 — locul căpățînilor.

[17]) 15, 34. D-ḑeul meu, D-ḑeul meu, pentru ce m'ai lăsat.

[18]) 7, 2—4.

[19]) 14, 12.

[20]) Chron. ad a. III. Claudii.

[21]) confer și Reithmayer F. X. Einleitung in die kanonischen Bücher des Neuen Bundes, Freiburg 1852 pg. 385.

Lista

contribuirilor pentru inundații Români din Transilvania și Ungaria pusă în cerculațiune de redacțiunea „Telegrafului Roman.“

(Urmare)

Ioan de Preda adv. 1 fl., Dr. N. Olariu adv. 1 fl., Ioachim Nădășan 1 fl., Dr. D. P. Barcian 1 fl.,

Economic.

Făgăraș, 9 Ianuarie n. Pro ḑhectolitră Grâu fl. 8.50—9.50; grâu sĕcărel fl. 7—7.50; sĕcară fl. 4.20—4.50; orḑ 4—4.20; ovĕs fl. 2.60—2.80; cucuruz fl. 3.90—4.20; mălaiu fl. —.—.; Sămânță de cânepă fl. 10—11.—; mazere fl. —.; linte fl. ——; fasole fl. 6—.7; crumpenefl. 1.20—1.60; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—76; sĕu brut fl. ——; sĕu de luminărifl. 36—38; unsoare fl 56—57; cânepă fl. 32—40.; sĕmênță de in fl. —.——; sĕpun fl —; fên fl. 1.80—220; spirt pro grad 10—11½ cr.; pro chilo carne de vită 40 cr. carne de viṭĕl — cr.; carne de porc 36 cr.; carne de berbec e 24 cr.; oauĕ 4 de 10 cr. Târgul de ați a fost foarte rĕu cercetat. Bucate au fost puține.

Budapesta, 10 Ian. n. în sĕptĕmâna trecută împregiurările timpului fură mai mult normale. Deși peste noapte se arĕtau geruri mai mici, totuși preste tot luând vremea a fost moale, aerul lin și temperatura de peste ḑi între + 6° și + 2° R. Umetul de mai înainte a influințat, de sĕmĕnăturile au început a resufla bine, drumurile prin unele vênturi din sĕptĕmâna trecută au început a se sbicĭ și a se îndrepta încât de present earăși sûnt bune. Economii au nă dejde, că în acest an vom primi o primăvară timpurie. Aceste împregiurări mai favorabilă au influințat tare asupra negoțului tuturor articlelor. Bucatele in cuantități măritoare au avut trecere mai vie cu prețuri mai bune. Așa notăm în special:

Grâul la 80,000 m. m. a trecut cu fl. 14—14.75; sĕcară la 2000 m. m. cu fl. 9.70—10; orz la 5000 m. m. cu fl. 9 25; ovĕs la 3000 m. m. cu fl. 7.75; cucuruz la 30,000 m. m. cu fl. 7.60—7.75; făina încă a trecut mai bine, cu deosebire din partea consumenților interni. Păstăioasele din contra a avut căutare mai slabă. Și adecă: mazerea cu fl. 12—15; fasolea cu fl. 9—11.50; lintea cu fl. 12; mălaiul cu fl. 7—13.25; sĕmênța de in cu fl. 13 50—14; sĕmênța de cânepă cu fl. 10; lânile cu fl. 60—61 per 56 chilograme

Porcii de astădată n'au avut trerea de mai înainte. Dintre cei 54.780 din târg au fost din Ungaria de jos 6990, din România 510 și din Ardeal 120 capete; slănina fu vêndută cu fl. 47—49; sĕul cu fl. 47—48; spirtul *en gros* cu fl. 35; *en detail* cu fl. 36—38.50 per 10,000 litre %. cartofii cu fl. 3.50—4.50;

Peile a'au prea trecut. Cele de oaie din Bănat și Ardeal cu fl. 135—155; cele de miel cu fl. 70—85; cele de capră cu fl. 140—165 (per 102 dărabe); cele de bou din Bănat cu fl. 130—135; din Ardeal cu fl. 135—145; cele de cal cu fl. 9—10.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 12 Febr. imob. Sofiei Orth în Bistrița (trib.); în 10 Febr. imob. lui Michail Somogy și Agnes Gazda în Székelyhid (judec. cerc.); în 5 Febr. și 5 Martie imob. lui George și Maria Schnell în Turnișor (trib. Sibiiu); în 31 Ian. și 2 martie imob. Reginei Opitz în Sighișuara (judec. cerc.); în 12 Febr. și 15 Martie imob. lui Alecsandru Nagy în Cătana; în 20 Ian. imob. lui Teodor Crișan în Mărișel (trib. Cluj); în 16 Ian. imob. lui George Reus în Mercurea (trib. Sibiiu); în 31 Ian. și 2 Martie imob. lui Ernest Reindl în Călvaser (judec. cerc. Mediaș); în 30 Aprilie și 30 Maiu imob. d-nei Beatrice Schittengraber născută Lechner în Hunedoara (trib. Deva); în 16 Ian. imob. lui Ioan Bercsan și soți în Chendermal; în 16 Ian. imob. lui Ioan Murĕșan în Chendermal (judec. cerc. Huedin); în 6 Febr. și 9 Martie imob. lui Nicolau Demian și soției sale în Turda (trib.): în 19 Ian. imob. Evei Herschkovits in Mediaș (judec. cerc.); în 9 Febr. și 10 Martie imob. lui Iacob și Lupu lui Nechită și copiilor lui în Stoiceni (trib. Dej); în 27 Febr. și 27 Martie imob. lui George Opreicscu și soți în Tișchinț; în 20 Febr. și 20 Martie imob. lui Nicolau Bagyu în Balomir în 21 Febr. și 24 Martie imob. lui Ilie și Nicolae Herlea în Vinerea, în 28 Ian. și 28 Febr. imob. lui Avram Boncza în Balomir (trib. Deva); în 3 Martie și 2 Aprilie imob. contelui Adam Vas și soției sale în Țeghe (judec. cerc. Gherla); în 25 Febr. și 30 Martie imob. d-nei Raveca Gabor în Voila (judec. cerc. Făgăraș).

Posta Redacțiunei.

D-lui Paul Muntean, Vermeș: Rugarea D-Tale este primită.

Bursa de Viena și Pesta

din 13 Ianuarie n.

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	98.05	98.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	77.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	90.75	91.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	75.50	79.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	116.—	116.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea pământului	88.—	89.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	87.—
Obligațiuni urbariale temeșiane	86.50	88.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	86.50
Obligațiuni urbariale transilvane	86.25	86.75
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	89.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	90.—	89.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	69.95	70.—
Datoria de stat în argint	71.10	71.—
Renta de aur austriacă	82.70	82.50
Sorți de stat dela 1860	131.40	132.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	830.—	837.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	290.—	290.—
Acțiuni de credit austr.	209.50	270.—
Sorți ungaresci cu premii	—.—	109.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.53	5.48
Napoleon	9.33½	9.32
100 marce nemțesci	57.85	57.85
London (pe polița de trei luni)	117.—	116.90

Nr. 165. 2—3

CONCURS.

Pe basa înaltei ordinațiuni consistorială Nr. 3132. B. 1879 pentru întregirea vacantei parochii de clasa a III Mur. Decea, ppresbiteratul Turdei inferioare se escrie concurs cu terminul până la 2 Februarie 1880.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială cu 2 încăperi, culină în mijloc și grădină de legumi.

2. 5 Iugere, 1496 □°, parte arătură, parte fênaț, folosirea cimiteriului, și soarte întreagă în pădurea comunală.

3. De toată casa o felderă cucuruz sfărmat (a 16 cupe) și o ḑi de lucru.

4. Stola usuată.

Doritorii de a ocupa această stațiune preoțească au de a'și așterne suplicile instruite conform prescriselor din „Statutul organic“ și a dispositiunilor sinodale archidiecesane provisorice din a. 1873“, — până la terminul de mai sus, oficiului ppresbiteral în Aghêrbiciu, u. p. Gyéres-Szt. Kiraly.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Aghêrbiciu, 21 Decemvre 1879.

Simeon Pop Moldovan m. p.
protopresbiter.

Nr. 10/1880. 3—3

Pertractare de oferte.

Pentru asigurarea recerinței de 1024 metrii cubici de lemne de ars pentru restimpul de 1880/81 se va ține în 29 Ianuarie a. c. o pertractare de oferte în cancelaria administrativă a subsemnatului Morotrophiu reg. ung. unde se află condițiunile de licitațiune, și se pot cetí ori când până la acest termin în oarele oficioase de ante ameaḑi.

Ofertele în scris, conform legei timbrate și îngreunate cu 200 fl. vadiu, sûnt a se preda în ḑiua numită până la 11 oare ante ameaḑi cu lămurita descriere a cuantitatei, cualitatei, lungimei și grosimei, asemenea cu adnotarea de sûnt lemnele oferite de cele aduse pe apă sau nu.

Oferte intârḑiate sau după termin făcute se vor refusa, și cele necorespunḑĕtoare acestei publicațiuni nu se vor considera.

Sibiiu în 5 Ianuarie 1880.

Reg. ung. direcțiune a Morotrophiului ardelean.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 3. Sibiiu, Sâmbătă 5 Ianuarie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47, şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Din causa ss. serbători ale botezului Domnului nrul cel mai de aproape va apărè Joi în 10 Ianuarie.

Prenumeraţiune nouă
la
„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1880 cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire prin asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată ceti.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfîrşesce cu ultima Decemvrie 1879 a'şi înnoi din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista sau a întârdia cu espedarea foiei *). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, să nu întârdie, pentru ca editura să se poată orienta cu tipariul esemplarelor.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei fâşii de adresă dela abonamentul ultim.

Revista politică.

Sibiiu, în 4 Ianuarie.

Să stăm bine, dar nu cu fricâ, să luăm aminte cele ce se întêmplă în apropiere şi în depărtare!

Scirile ce ne au venit dela Budapesta, după cum vedem, sûnt serioase. Un noroc, care nu este preţuit din destul, a ferit capitala Ungariei de o catastrofă completă.

Însĕ procesul nu este încheiat, linisceа publică în centrul politic unguresc încă nu este restaurată, luminarea aprinsă este împlântată în cada cu pulverea de puşcă. Sguduiturile repeţindu-se o schînteiă cât de mică poate pricinuì esplosiunea destructivă în dimensiuni necalculabile.

Raporturile ce le împărtăsim la alt loc sunt cele mai moderate; altfeliu raportează foile din opositiune şi despre cele ce s'au întêmplat până acum. După aceste tumultele, la a căror cunoscinţă am ajuns până acum, au fost mai puţin calme şi netede de cât le cunoacem noi. Înse mulţămită ceriului că până în momentul când scriem şirurile aceste lucrurile n'au ajuns la o şi mai fatală esplosiune.

Materialul gata de a lua foc este însĕ grămădit şi în loc de a'i lua insuşirile aprinzĕcioase celui grămădit deja se mai grămădesce altul tot aşa de periculos.

Duelul cu sfîrşitul nenorocit a produs alte provocări de alte dueluri.

Sfîrşitul acestora, sfîrşitul celui dintâiu încă nu se poate prevedè. Stingêndu-se viaţa lui Verhovay, întêmplându-se ca în următoarele dueluri să se stingă şi viaţa altuia dintre cei provocaţi turburările, pe lângă toate precautelele din partea organelor ordinei publice, se pot întinde până la disordini periculoase, a căror sfîrşit nimenea nu este în stare a'l prevedè.

În faţa acestor împregiurări atât de serioase, trebuie să cugetăm la tot feliul de eventualităţi, cari vor înfluinţa şi asupra politicei statului.

Din Viena s'a telegrafat în 15 Ianuarie: In comisiunea bugetară a delegaţiunei austriace, ministrul de esterne, baronul Haymerle ţise în respunsul seu la interpelaţiuni, că atitudinea guvernului în cestiunea Gusiniei este desemnată în mod clar de tractatul dela Berlin, prin urmare el va insista cu hotărîre prelângă predare. In cestiunea de delimitaţiune greco-turcească discusiunile amicabile asupra unei limite ecuitabile şi juste s'au întrerupt numai prin schimbarea în ministeriul francez; guvernul austro unguresc este gata a admite împreună cu alte puteri o mediaţiune, îndată ce aceasta se va cere în mod formal. Cu privire la Serbia ministrul a repetat declaraţiunile date în comisiunea delegaţiunei unguresci, arĕtând, că el s'a întrepus în prima linie pentru construirea liniei Belgrad Niş. Guvernul se află în raporturi amicabile şi sincere cu toate puterile şi a susţinè acele raporturi va fi nesuinţa sa cea mai sinceră. Raporturile intime ale Germaniei cu Austro-Ungaria datează din un timp vechiu, contele Andrássy 'şi-a făcut de a sa chiemare a le cultiva şi aceasta a întimpinat din partea Germaniei o prevenire completă. Tractatul din Berlin ne îndreptăţia la speranţa, că credinţa în pace va prinde rădĕcini la popoare, dar aceasta liniscire din temeiuri, ce nu se pot discuta, nu a urmat în mesura deplină cum s'a dorit. Schimbarea de idei cu principele Bismarck a constatat solidaritatea de interese în toate cestiunile cele mari, precum şi o omogenitate in modul de a judeca aceste cestiuni în toate consecuenţele lor posibile. Această înţelegere are să formeze în Europa centrală prin alipirea strinsă a două puteri însemnate simburele, la care se poate alipì ori şi care putere, care urmăresce scopuri de pace. Această înţelegere are şi în sine o astfel de soliditate, cum numai poate să'i dea ori şi ce formă de cuvênt scris. Cu privire la Bosnia şi Erţegovina toate decisiunile congresului s'au luat prin vot unanim; deci nime în Europa nu are drept, a anunţa această dispositiune din tractat. Cât pentru Novibazar nu e atât vorbă de ocuparea sandşacului cât mai mult de asigurarea dreptului de a pune în lucrare această ocupare ori şi când; conventiunea din Maiu, încheiată de contele Andrássy, însamnă numai esecutarea tractatului din Berlin, pe care corpurile legislative îl primiseră deja.

Despre pregătirile rusesci scrie un corespundent la „P. Ll“, că cu toate desmintirile nu se pot ascunde. Însăşi fapta, că ţarul s'a vĕzut necesitat a descoperì prin dl de Oubril împĕratului german unele lucruri însemnate, cari 'l-a motivat la dislocaţiunile de trupe făcute la marginile apusene a le împărăţiei rusesci, dă dispositiunilor militare rusesci un colorit suspect. Descoperirile aceste au făcut în Berlin impresiunea, că cine se escusă se acusă.

Despre politica franceză în orient observă „Repulique francaise“ că de aici încolo diplomaţia va avè să proteagă pe catolici până când sûnt în drepturile lor, dară să nu facă politică catolică sau papistică.

Tumultele din Budapesta.

Regretabilele scandale din strada casinei, cari au neliniscit capitala în două nopţi, s'au continuat şi în 13 Ianuarie, în această noapte însĕ în dimensiuni mai mari decât în ţilele precedente. În 13 începură deja înainte de 8 oare seara a se aduna în strada Hatvan grupe singuratece, cari sporinduse necontenit cu indivizi cari veniau din stradele vecine, deodată luară proporţiunea unei lavine. Guarda poliţiei în numĕr neînsemnat se preumbla călare în sus şi în jos printre mulţimea care la început era linisicită, fără ca să fie silită a oprì prin încordări deosebite afluenţa publicului. Îndată ce mulţimea se urcà la vre o câteva sute, vuetul începu să se audă tot mai tare. Din strada ţĕrei, de la teatrul naţional şi din piaţa franciscanilor corespundea strigătul a sutelor de glasuri. Din strada Domnilor şi a şerpilor, din strada lumea nouĕ, din toate stradele laterale venia popor de tot soiul. Acum poliţia se încercà să oprească afluenţa oamenilor

FOIŢA.

Paris-Murcia.

Ţiariul „Paris-Murcia“ înfiinţat ad hoc pentru inundaţii din Spania (Murcia) are în coloanele sale şi povestea de mai jos, pe carea o reproducem după traducţiunea „Alegătoriului“:

O poveste spaniolă

(Minciuna şi adevĕrul).

A fost odată ca nici odată, când minciuna şi adevĕrul se hotărîră a trăì împreună ca doi prieteni. Adevĕrul era o fiinţă sfiicioasă, încreţĕtoare; minciuna era una elegantă, cuteţĕtoare, frumoasă la vorbă. Una poruncia; cealaltă asculta totdeauna. Totul dară mergea minunat în această plăcută tovărăşie.

Într'o ţi minciuna ţise adevĕrului că ar fi bine să plânteze un copaciu care să le dea flori primăvara, umbră vara şi poame toamna. Adevĕrul găsì lucrul bun: copaciul fu îndată plântat.

Îndată ce începu să se zăriască, ţise minciuna Adevĕrului: „Soro să alegem fiecare o parte a copaciului; asociaţiunea prea strînsă e o causă de vrajbă, socotelele în regulă fac prieteni buni. Eată de esemplu, rădĕcinile copaciului; ele îl sprigină şi îl hrănesc; ele sûnt la adăpost de vijelie şi de vreme rea; de ce nu le iei tu? Ca să'ţi plac me voiu mulţămì eu cu ramurile, cari cresc în aer, espuse paserilor, animalelor, oamenilor, vêntului, căldurei şi înghetului. Eu fac ori ce pentru cine îl iubesc.

Adevĕrul confus de atâta bunătate, mulţămì tovarăşului seu şi întrà în pământ: mare bucurie pentru minciună, care se găsia singură între oameni, şi putea domnì în voe.

Copaciul crescu iute, marile sale crăci duceau îndepărtare umbră şi răcoare; peste puţin se ivirà florile mai bătătoare la ochi decât trandafirul. Oameni şi femei alergau din toate părţile spre a admira această minune. Aşeţată pe craca cea mai înaltă, minciuna îi chema şi îi fermeca prin cuvintele sale miorlăitoare. Ea le spunea, că societatea e o minciună: că oamenii s'ar mănia între ei, dacă ar vorbì adevĕrul; spre a isbutì pe pământ, ţicea dênsa, sûnt trei mijloace: minciuna simplă, când vasalul ţice seniorului: „Vĕ respectez şi vĕ iubesc“; minciuna îndoită, când el esclamă „să mĕ trăsnească D-ţeu, dacă nu sûnt servitorul cel mai credincios“; minciuna întreită, când repetă: „seniorului meu bunurile mele, braţul meu, viaţa mea“, şi părăsesce pe stăpân în momentul periclului. Bunul apostol dedea cu atâta veselie toate aste lecţiuni, le întemeia pe aşa de frumoase esemple, încât fie cine se imbăta de cuvintele sale. Se arĕtau cu degetul cei ce nu aplaudau şi ei în cepeau a se îndoì de sine. La 50 de poste împregiur, nu se vorbia, decât de minciună şi de înţelepciunea sa: se vorbia ca s'o facă rege; cât despre bunul adevĕr copleşit în groapa sa, nimeni numai gândia, el putea să moară aici uitat.

În astă părăsire, unde toţi îl lăsau el era redus de a trăì cu ce găsia sub pământ, şi pe când minciuna domnia între verdeaţă şi flori, sermana cârtiţă rodea rădĕcinile amare ale arborului, plântat de dênsa. Ea roase atât, încât într'o ţi, când minciuna, mai elocuentă ca tot deauna, vorbia către o mulţime numĕroasă, se ridicà un vênt şi fără a fi violent, resturnà de odată copaciul, care numai avea rădĕcini spre a'l ţinè. În căderea lor, crăcile năbuşiră pe toţi câţi îi adăpostia, minciuna scăpà cu un ochiu rănit şi cu un picior rupt, ea remase scănghie şi schioapă: şi încă scăpase eftin.

Adevĕrul, scos pe neaşteptate la lumină, eşì aproape gol, cu capul în disordine, cu figura severă, şi începu cu un glas aspru să dojenească pe cei de faţă pentru credulitatea şi slăbiciunea lor. Îndată ce'l auţì minciuna strigà: „Eată autorul tuturor relelor noastre, eată cine ne a perdut; să moară! să moară“ şi poporul îl gonì cu pietrii şi cu ciomege, şi viu sau mort îl aruncară în gaura sa. Puse apoi de asupra o peatră mare, pentru ca adevĕrul să numai ese din mormêntul seu.

Cu toate aceste el avea câţiva

dar ea nu mai era în stare să dea pept cu imbulditorii. Mulțimea tumultuantă vĕdĕnduse deasupra începu de loc un bombardament veement asupra ferestrelor bine luminate ale casinei, anumit cu pietri, care le adusese înscenătorii tumultului și aderenții lor cu sine în busunare. Sticlele dela ferestrele cafenelei învecinate Camon suferiră de petrile ce'și greșiseră direcțiunea astfel încât trebuiră să se închidă toate tablele. Sentinela poliției se silia să facă ordine dar nu'i succese cu toată energia ce o desvolta, căci mulțimea respundea la provocările ei cu resistență în faptă.

Lucrul veni acolo încât pe un constablu care fu rănit serios trebuiră să'l ducă din piață; acestuia i s'a spart capul cu un ciocan, după altă versiune, cu o peatră. Se vorbesce că a fost maltractați și alți polițiști. Unii civiliști suferiră de călcările cailor și de lovirile cu pumnul din partea polițiștilor. Era un tumult înfricoșat între mai multe mii de tumultuanți și între poliție. Acesteia i succese să aresteze pe mai mulți înși, 10 sau 12 flăcăi, cu deosebire „purtători de muniție," cari aveau busunarele pline cu petrii.

Ei fură internați de o camdată în parterul casinei și mai târdiu escortați în casa poliției din apropiere. Aici se dice că sûnt cu totul răniți și arestați la vre o 30 persoane. Întracea atacul asupra ferestrelor dela casină dură mai departe. Gătândulise petrile cei mai curagioși desfăceau cimentul dela părcanurile caselor și aruncau cu el în ferestri.

Și cu toate aceste sceneria dinaintea casinei din strada Hatvan era relativ mai domoală. Afară, unde strada Hatvan trece în drumul țĕrei, și din sus spre piața franciscanilor sgomotul era mai mare. Nu se vedeau atacuri, se audiau însĕ fluerături, insulte asupra poliției și retrenul „Eljen Verhovay!" De altfel a succes mai târdiu a închide întrările la centrul tumultului în strada Hatvan; pe timpul, când s'a sfîrșit representațiunea în teatrul național, nu mai putea trece nimenea și carăle încă numai în pas.

Poliția a trebuit să prevadă de mai nainte că mijloacele întrebuințate nu sûnt de ajuns pentru a restabili ordinea și de aceea ea a recuirat miliția.

Înaintea casarmei „Carol" se aflau pe vremea aceasta toți oficierii infanteriei de acolo, adunați pe lângă comandantulul piaței general Krautwald. Comandantul i admona să proceadă cu tact și cu cruțare și îndată se iviră infanteriștii din regimentele Kussevich și Schmerling din două părți la locul de spetacul. Întrevenirea miliției nu a potut trece fără de a provoca un cas de nenorocire foarte regretabil. Dinaintea restaurațiunei Szikszay, unde îmbulzeala era mai mare și tumultul mai desfrânat, un individ fu rănit de un infanterist. Venirea trupelor se prevestia din toate părțile prin sunetele alarmătoare ale dobelor. Un despărțĕmênt de infanterie înaintă până la casină, dar numai află în stradă nimic de curățit. Servițiul mai însemnat ce putea să'l presteze trupa aici fu, că dede trăsurei unui cavaler, care togma părăsì casina, un conduct de siguranță de 5 sau 6 soldați, cari mergeau în fugă înaintea trăsurei spre marea mirare a puținilor curioși câți mai remăseseră pe stradă.

Un alt raportor scrie în „Pest. Ll. despre aceste tumulte:

Afluențele publicului in strada Hatvan în această seară au urmat mai de vreme de cât în serile precedente. Se pare, că mișcarea era organisată mai cu plan; această se vedea cu deosebire din afluențele de oameni, cari veniau în masse și cu sistem din toate stradele ce respund în strada Hatvan, și din armele de tot feliul ce le aducea mulțimea în bosunare. Modul cum s'a desvoltat scandalul este acesta: Înainte de 8 oare seara o grămadă de flăcăi tineri venia din strada Kerepeșiană către casină. La bolta de chocolade în față cu strada Lumea nouă ei observară doi domni în frac și cravată albă și la moment resună strigarea: „Jos cu banda în frac!", o strigare, care fu succedată de un vuet selbatec și caotic. De acì flăcăii, al căror numĕr se sporise deja la sute, înaintară spre casină, unde se adunase deja o altă mulțime de sute de indivizi cari umpleau strada cu tumultul lor. Cam într'o jumĕtate de oară mulțimea crescu din ce în ce mai tare. Deodată întonă unul cântarea „Szozat". Nu „Szózat" se audì un glas din mulțime. Începem „Ti fekélyek!" (voiu pete de ciumă)!" Un bravo și un ris din mii de guri însoțiră aceste cuvinte și strigările. „Le a fekélyekkel, le a frakkos bandával" se succedau într'un mod confus. Intraceea se iviră în intervaluri scurte deputații dietali Stefan Miklós și Otto Herman, cari se duceau în cafeneaua Camon, ce se află lângă casină. Cunoscêndu'i mulțimea îi salută cu „eljenuri" ce resunau departe. Poliția încă tot nu se vedea. Deodată — va fi fost pe la oarele 8 ½ — începură să se cutremure ferestrele casinei din etagiul întâiu; unii din mulțime începuse a arunca într'ênsele cu petri și cu gologani (monetă de aramă de 4 cruceri). Negustătorii din această stradă 'și închiseră prăvăliele — era și vremea de închidere. — Sgomotul ce s'a produs cu închiderea prăvăliiloru suna ca nisce pușcături din depărtare. În faptă s'a și respândit printre mulțime faima, că între militari și popor a isbucnit o luptă. Din spre resărit — așa se dicea din gură în gură — vin 800 lucrători și militarii le închid drumul; lucrul a venit la încăerări; o mulțime mare de lucrători e rănită de pușcături etc. Ori cât de nebunesci erau aceste faime ele aflau credință și se transplântau altora în proporțiuni tot mai mari. Prin aceasta întărîtarea mulțimei fu urcată într'un mod arteficios. Petrile sburau dese ca grindina asupra casinei; ferestrele cădură cu geamurile părăind jos; între sudalme și strigări „Eljen Verhovay!" „Le a frakkos bandával!" Aplaudări, bravo — un sgomot diavolesc.

Abia acum se vĕdu poliția, dar într'un numer atât de mic, încât mai că se perdea printre mulțime sporind prin aceasta numai curagiul escedenților. Incercarea de a aresta pe unul sau pe altul dintre lărmuitorii principali, n'a succes din causa resistenței taptice ce opunea mulțimea.

Acum începură policiștii călăreți, cari până acì se ținură reservați evitând întradins trotoarul, a procede mai cu energie. Ei însĕ erau prea slabi decât să poată isprăvì ceva. Cu toate încordările nu putură sparge mulțimea și mai mult îi împingeau alții pe ei decât ei pe alții. Un policist călare, căruia i se răpise la întrarea în cafeneaua Camonn biciul din mână, își hățeia cu mănie calul în toate lăturile și se încerca să străbată printr'o ceată care se retrăgea în interiorul cafenelei. O aripă a ușei fu sdrobită în această retragere. Acum se ivì căpitanul suprem al cetății Thaisz în mijlocul mulțimei și cu o voce ce străbătea departe luă liniscit dar cu hotărîre dispositiunile de lipsă. Mai puțin ca un pătrar de oară și strada Hatvan fu curățită. Mulțimea, împinsă de poliție, se retrase după piața franciscanilor, a museului și după piața lui Carol, unii escedenți fură arestați. Pe la oarele 10 se aflau între zidurile capitanatului suprem 8 arestați, între cari trei răniți, cărora medicul din apropiere cu numele Dr. Rupprecht le oferì primul ajutor. Mulțimea crescuse într'aceea la mii de oameni și s'a aședat în stradele ce respund în strada Hatvan astfel, încât polițiștii călări nu puteau străbate nici înainte nici înderept. După cum constată arĕtarea către căpitanul suprem, asupra organelor poliției aruncau și din unele feresti. Căpitanul suprem al cetății și consiliarul ministerial Iekelfalussy — și acesta venise pe vremea când se curăția strada Hatvan — crediură că e timpul să se folosească de ajutor militar. Îndată după aceasta sosì dela casarma Carol infanterie din regimentul Kussevich sub comanda majorului Helbich cu baionetele puse și după tactul dobei și se postà — după îndrumările consiliarului Iekelfalussy — la întrare în strada Lumea noauă, în piața franciscanilor și în punctul de înnodare al stradelor la casa lui Zrinyi. Trupa, o bataliune cum e în timpul de pace, era învederat prea slabă, pentru a ținè cu succes în frĕu și a risipì o mulțime ce numera multe mii și care se sporia prin afluențe proaspete. S'a recuirat o a doua bataliune — dela regimentul Schmerling — care sosind îndată în fața locului sub comanda colonelului-locotenent Medved, după o esplicațiune cu colonelul, cu majorul Helbich și cu consiliarul ministerial Iekelfalussy, înaintà cu baionetele scoase respingênd mulțimea tumultuantă dealungul teatrului național în spre museu. În acest moment se întêmplà o nenorocire. Din strada stațiunei venia o ciurdă de boi, cari în întunerec fură considerați din partea mulțimei de soldați în haine albe. Urmà o îmbulzeală mare. Se audiau țipete, strigări de spaimă și înjurături. Sfîrșitul a fost, că doi bărbați devenind greu răniți fură transportați în cafeneaua Zrinyi. Vătĕmările sûnt împunseturi, de baionete ori de coarnele boilor, aceasta se va constata prin cercetare. Acum începu mulțimea a se risipì, ear militarii întinseră cordonul tot mai departe prelângă strada Hatvan. Spectaculul a încetat abia la 2 oare dimineața; pe la 1 oară deja se putu retrage o parte din miliție.

În seara următoare s'au continuat tumultele în Budapesta.

Nepermițêndu-ne spațiul a raporta despre ele mai pe larg atingem, că au luat dimensiuni mai mari ca în sara premergĕtoare și au costat și două vieți omenesci.

După o versiune oare-cine ar fi tras cu revolverul asupra comandantului general Edelsheim Gyulay. Altă versiune, este că trecênd o trăsură preste o cartușe aceasta a esplodat și întêmplarea a voit ca esplosiunea să se îndrepte contra comandantului general.

---

prieteni, căci o mână necunoscută săpă în peatră epitaful următor:

Aqui gaze la Verdad
Aquien el mando cruel
Mató sin enfermedad
Parque non reinase en el
Sino mentira y maldad *).

Minciuna nu sufere contradicțiune acesta e cel mai mic cusur al seu. Se căută prietenul adevĕrului și cum îl găsì, îl spândură repede în fața tuturor. Numai morții nu se plâng. Spre a fi mai sigur de triumful seu, minciuna cladì palatul seu pe mormêntul adevĕrului; dară se dice că câte odată el se întoarce în mormêntul seu, atunci palatul cade ca un castel de cărți și nimicesce vinovații și pe șarlatanii care îl locase. Dar lumea are alt ceva de făcut decât să plângă pe morți, ea îi moștenesce. Poporul, jucărie vecinică residesce mereu un palat mai frumos decât cel vechiu și minciuna sbânghie și schioapă, domnesce tot deauna.

Ed Laboulaye.

*) Aici zace adevĕrul, pe care cruda lume îl uscase fără a fi bolnav, spre a nu lăsa se domnească într'ênsa decât minciuna și realitatea.

Elenisarea Epirului și Tesaliei de către syllogii Greci.

În „Telegraful" găsim următoriul articul interesant:

„Un notabil din Salonic ne adresează următoriul interesant articol:

Sub cuvênt de recreațiune și pentru a'mi da bine socoteala despre lucrarea de elenisațiune ce se petrecea în Epir și în Tesalia, luasem altă dată câte-va note. Am regăsit o parte dintr'ênsele și nu cred să nu fie de vre-un folos în particular acelora care cer cedarea celor două provincii ale Turciei, către Grecia.

A proba că nici Tesalia nici Epirul n'au făcut vre-o dată parte din Grecia, ori care să fie anticele lor raporturi cu dênsa, e o cestiune lesne de demonstrat pentru oricine a studiat cât de puțin istoria. Nu tot astfel e și despre lucrarea de elenisațiune, întreprinsă de câți-va ani, lucrare pe care neprevederea guvernului turcesc singură a fost capabilă să o permită. În ori-care altă parte o asemenea lucrare ar fi fost interdisă și combătută. Spre esemplu, s'ar fi pretins ca limba indigenă să figureze în scoalele Epirului și Tesaliei, alături cu limbele străine. Dar în Constantinopole chiar, se obicĭnuesce a se inchide ochii în fața celor mai revoluționare acte, numai ca ele să fie acoperite de aparențe umanitare sau filantropice.

Grecia reclamă astădi Tesalia și Epirul, în virtutea tratatului din Berlin. Pentru ce nu reclamă ea aceste două provincii în virtutea silințelor ce 'și-a impus pentru a face dintr'ênsele provincii elene. Aceste sacrificii au să pară noue unora. Cu toate aceste ele nu se pot tăgădui.

Cât despre estracturile următoare, nimic mai lesne, și la Constantinopole mai mult decât în ori și care altă parte, esactitudinea lor; se poate numai ca odată, să fie trecută drept o altă: greșală vrednică de ertat de către acei care nu vor vedè în această colecțiune de note, foarte instructive, decât o lucrare primitivă a unor oare de recreațiune.

În curent cu cea ce se petrecea atunci în Albania, am dat notelor mele titlul: Instrucțiune publică în Albania, sau mai bine elenisarea țĕrilor, de către syllogi Eleni. De ce un astfel de titlu: pentru că pe de o parte, lucru deja constatat de către mine însu'mi de vis, clerul grecesc, nu permitea, și nu permite încă în Albania deschiderea vre-unei cărți în limba indigenă: voiu să dic albanesă sau valacă, căci dela Muntenegru până la Prevesa, nu se găsesce decât aceste două populațiuni.

Da, ori-cărei regiuni ar aparținè, populațiunile Albaniei sûnt esclusivamente sau Valachi sau albanezi propriu dișì. Și aceia, pe care unii diaristi îi numesc Greci, nu sûnt Greci. Adevĕrat vorbind, ei vorbesc mai mult sau mai puțin bine, da vorbesc mulțămită unuia din aceste două fapte: sau că se duc de lucrează în altă parte, sau că, la scoală și la biserică se vorbesce esclusivamente numai grecesce, nepermițênd clerul grecesc, fie în scoală, fie în biserică, întrebuințarea nici a limbei valache nici a limbei albaneze.

De voiesce acum cineva să'și dea socoteala despre lucrarea elenisătoare din Tesalia și din Epir, să cetească estractul următoriu, copiat de către mine însu'mi din foile diarului „La Turquie". Am cetit la 27 Decemvre 1872 în acest diar:

„Sfinția sa patriarchul ecumenic a subscris suma de 750 lire, în folosul societății de curênd înființată in Constantinopole, pentru respândirea instrucției publice în Epir".

În numerul seu dela 11 Ianuarie 1873 acelaș diar scria: „Negustătorii originari din Epir, stabiliți în Turnul Măgurele (Valachia) au organisat o subscripțiune care a produs 30,000 de franci, în folosul societății literare de curênd înființată în Constantinopole

pentru respândirea instrucțiunei publice în Epir". (Va urma).

Raport general

despre activitatea „reuniunei române de cântări" din Sibiiu și a comitetului ei dela înființare în 16 Noemvre 1878 până la sfârșitul anului 1879.

(Cetit în adunarea generală din 3 Ianuarie 1880).

Onorată adunare generală! Comitetul provisor, conformându-se dispoșițiunilor statutare din §. 8 al. 6, vine a presenta onoratei adunări generale următoriul raport despre activitatea sa și a reuniunei în restimpul dela 16 Noemvre 1878 până la sfârșitul anului 1879.

Instituită în mod provisor în 16 Noemvre 1878, „Reuniunea română de cântări" a ales în adunarea sa generală de același dat un comitet de 8 membri, concreḍêndu'i conducerea afacerilor sale până la constituirea definitivă. Acest comitet în frunte cu presidentul reuniunei Dr. Aurel Brote, s'a nisuit pe cât 'i-au iertat greutățile începutului a corespunde în cea mai bună consciință chemărei sale și încrederei puse în dênsul. Încât aceasta 'i-a succes, d-voastră sûnteți competenți a judeca, ear pentru viitor veți da directivele necesare în acele afaceri, în care comitetul vi se va părè a nu fi purces conform intențiunilor d-voastre.

Urmând însărcinărei primite dela adunarea de constituire provisorică, comitetul a înaintat statutele reuniunei la locurile competente spre aprobare. Din causa unor emendări reclamate de în. ministeriu reg. ung. de interne și sancționate prin votul adunărei generale estraordinare din 3 Februarie a. tr. aprobarea statutelor s'a întârḍiat așa, încât abia în 17 Martie sub Nr. 11938/1879 s'au retrimis comitetului, provḕḍute cu clausula de întărire a locurilor competente. Dela acest dat dar se poate privì „Reuniunea română de cântări" ca constituită după toate formele legale. Și până la acest termin însĕ reuniunea, cu previa încunosciințare a autorităților poliținesci locale, 'și-a urmărit problema sa de a cultiva musica vocală, ținênd de 2 ori pe sĕptĕmână probele de cântări sub conducerea d-lui dirigent de chor C. Frühling, designat spre acest scop. Probele au continuat a se ținè de atunci încoace regulat, escepționând lunile de vară Iulie și August, care s'au făcut timp de ferii și pentru reuniune. Zelului membrilor activi, cari cu esactitate esemplară au cercetat oarele de probă, este a se mulțămì dacă, chiar încă înainte de aprobarea statutelor, în 9 Februarie a. tr., s'a putut arangia primul concert ordinar al reuniunei. În 30 Octomvre a urmat apoi al doilea, în conformitate cu dispositiile statutelor aprobate. Afară de aceste producțiuni ordinare, juna reuniune a mai arangiat și o producțiune estraordinară în 24 Martie, cu tacse de întrare pentru toți membrii și a participat la concertul filantropic arangiat de „Reuniunea germână de cântări" din loc, în favorul Seghedinului, nenorocit prin esundările Tisei. Dacă producțiunile ordinare și cea estraordinară, arangiate pentru membri, a stêrnit față cu reuniunea noastră cel mai viu interes la publicul român, participarea la concertul filantropic 'i-a câștigat cele mai legitime simpatii și la publicul neromân din această cetate.

În producțiunile musicale ale reuniunei comitetul a purtat grige a se esecuta atât piese de musică națională, cât și de musică clasică; cele dintâiu din motivul ca, prin esecutarea lor să se cultive simțul național și să se prepare terenul pentru o desvoltare mai îmbucurătoare a musicei naționale în viitor, cele din urmă din motivul că, prin ele se poate cultiva mai cu succes gustul adevĕrat estetic, indispensabil chiar pentru cultivarea musicei naționale. Intre piesele musicale naționale, esecutate, fără îndoială ocupă locul prim balada „Vêrful cu dor," pre care comitetul o a dobândit-o deadreptul dela compositorul Z. Lubicz, așa că reuniunea noastră a fost cea dintâi, care a esecutat această piesă interesantă în public în patria noastră.

Trecênd la atacerile curat administrative, comitetul, pentru a face tuturor membrilor cunoscute dispositiile statutelor, a îngrigit de tipărirea lor în tipografia archidiecesană și le-a distribuit între membrii reuniunei, mai departe pentruca esistența reuniunei să fie asigurată și din punct de vedere material el, în conțelegere cu membrii activi ai ei, a stabilit îndată la început cuotisațiuni anuale, și anumit pentru membrii activi cu 3 fl. 20 cr. și pentru cei ajutători cu 4 fl., cuotisațiuni, cari, cu puține escepții, au și incurs regulat în rate trilunare la cassa reuniunei. Comitetul a recunoscut și recunoasce că, pentru împregiurările noastre cuotisațiunile amintite sûnt cam mari; greutățile începutului însĕ le-au reclamat așa precum sûnt ficsate, căci altcum ar fi fost pusă sub întrebare chiar esistența reuniunei abia constituite. Cu plăcere se constată că, zelosul public român, recunoscênd marea însemnătate ce au reuniunile preste tot și a noastră în special pentru desvoltarea vieței sociale și pentru cultivarea gustului, nu a pregetat a oferì cu cea mai mare bunăvoi ță spriginul seu material pentru susținerea reuniunei. Așa din partea venerabilului consistoriu archidiecesan și resp. a direcțiunei seminariului Andreian apoi din partea acționarilor institutului de credit „Albina," reuniunea noastră s'a vĕḍut în decursul anului trecut întimpinată cu deosebită bunăvoință, punênd cel dintâi gratis la dispositie pentru probele de sĕptĕmână o localitate acomodată în numitul seminariu, ear cei din urmă conferindu'i în adunarea generală de dto 28 Martie a. tr. un ajutoriu de o sută floreni v. a. Afară de aceste d-ra Sabina Brote a oferit gratuit clavirul seu pentru acompaniamentul dela concertul estraordinar; d-na M. Cosma a dăruit o lampă, d-na M. Roșca o copertă de pânză pentru piano, dl I. G. Bariț două sfeșnice în folosul reuniunei.

În sinul comitetului s'a făcut în decursul anului o schimbare reclamată de împregiurări, și anume în locul d-lui D. Comșa, repășit din cause grave familiare dela funcțiunea sa de secretariu, s'a substituit membrul comitetului Dr. D. P. Barcianu.

Trecênd la membri se constată că, numerul de 66 membri activi dela înființare s'a sporit în decursul anului până la 83. Din ei însĕ au repășit 8 inși, întrând ca membri ajutători, 12 inși au repășit cu totul și 1, doamna Constanța Comșa, a fost răpită reuniunei prin moarte; remân dar cu sfârșitul anului 1879 membri activi 62. Membri ajutători s'au înscris în decursul anului 78; din acestia au repășit 11 inși, remânênd cu sfârșitul anului 67.

Veniturile ordinare ale reuniunei au fost: din tacsele de membri pentru a IV-lea cuartal din 1878 și din cele 4 cuartale din a. 1879 . 495.50
dela producțiunea estraordinară 86.—
„ „ ordinară . . 12.—
contisațiuni anticipative pro 1880 . . . . . 8.—

Venitul estraordinar din donațiunea dela institutul „Albina" dimpreună cu interesele 104.60

Suma: 706.10

Cheltuelile au fost:

Dirigentul de chor	227.—
Spese de cancelarie	20.26
Musicalii	4.30
Hârtie de note	17.65
Decopiarea notelor	30.83
Economatul	23.18
Spesele producțiunilor . . .	111.—
Remunerațiune servitorilor .	18.14
Spese estraordinare	14.39
Chirie pentru piano	38.66

Suma: 505.21

Substrăgêndu-se cheltuelile din venituri, resultă pentru anul 1880 în favorul reuniunei un rest de 200 fl. 69 cr.

Archivul reuniunei cuprinde până acum, copiate în esemplare de ajuns pentru cele patru voci, piese musicale 20, esemplare din statutele reuniunei 300, esemplare din testul baladei „Vêrful cu dor" 68. De inventariul reuniunei se mai țin: o stampilie, o lampă mare cu două brațe, o lampă mică, o copertă pentru piano și 2 sfeșnice, în valoare de 12 fl. 89 cr. v. a.

Aceste sûnt în reasumat datele ce comitetul are onorul a presenta on. adunări generale. Funcționând în mod provisor și neavênd preliminat un buget pro 1879, de asemenea lipsindu'i și în alte privințe indegetări pentru conducerea societății, cel puțin în jumĕtatea dintâi a anului până la aprobarea statutelor, el a făcut ceea ce a aflat de bine pentru înaintarea scopului reuniunei. Drept aceea comitetul își ia voia a ruga pre on. adunare generală:

1. A aduce înainte de toate tributul de pietate umbrei reposatei și fostei zeloase membre a reuniunei d-nei Constanța Comșa.

2. A da comitetului provisor absolutoriul pentru activitatea sa din anul trecut.

3. A ficsa bugetul pentru 1880 pe basa proiectului, ce comitetul are onorul a'l presenta.

Cu aceste comitetul provisor privindu'și misiunea sa de încheiată, mulțămesce on. adunări generale pentru încrederea, cu care a fost onorat și pune mandatul seu earăși la dispositiunea on. adunări generale.

Din ședința comitetului ținută în Sibiiu la 30 Decemvre 1879.

Comitetul

Varietăți.

* (Necrolog). *Georgiu Simon*, manipulant în tipografia archidiecesană, după suferințe scurte, 'și-a finit viața în al 47-lea an al etății, Joi în 3/15 Ianuarie a. c. Remășițele pămêntesci se vor înmormênta Duminecă în 6/18 Ianuarie la 3 oare după ameaḍi din spitalul Francisc Iosifian în cimiterul gr. or. din suburbiul Iosifian spre repausul etern.

Cu inima înfrântă de durere, sora și frații repausatului aduc la cunosciință în numele lor și al copiilor lor această tristă scire tuturor consângenilor, amicilor și cunoscuților. — Fiei țĕrîna ușoară!

* (Concert). Societatea de lectură a junimei române dela universitatea din Cluj „Iulia" va ținè în 19 Febr. st. n. 1880 un concert declamatoric-musical împreunat cu salt și cu jocul istoric „călușeriul," în sala redutei urbane din Cluj. Începutul va fi la 7½ oare seara.

Prețul unui bilet de întrare 1 fl. 50 cr. de persoană; 3 fl. familie de doi membri, ear pentru membri ceilalți 1 fl. de persoană; — un bilet de fereastră 1 fl. 50 cr.; eară unul de galerie 1fl. v. a.

Bilete se edau prelângă arĕtarea acestui invitătoriu în 19 Februariu st. n. dela 10—12 oare a. m. și dela 3—5 oare p. m. în localul casinei române (casa lui Gebhart, strada Monosturului 17.) eară seara la cassă.

Contribuiri marinimoase în favoarea societății de lectură se primesc cu mulțămită și împreună cu ori-ce solviri preste prețul întrărei se vor cuita pre cale ḍiaristică.

Progama concertului dimpreună cu ordinea 'salturilor, se va distribuì în seara petrecerei.

* (Mortalitatea în Sibiiu) în anul 1879 avu un numer de 588 indivíḍi, între cari 320 de secsul bărbătesc și 268 de secsul femeiesc Mai mare fu mortalitatea în lunile lui Ianuarie, Maiu și D cemvre și a răpit din viață mai mulți indivíḍi în perioda etății dela nascere până la 2 ani, apoi dela 25—40 și dela 50—60 ani. Cei mai mulți au reposat de aprinderi de plumâni și de tuberculosă.

* (Un rĕspuns suspicios). Un amic fiind întrebat de altul: Cu cât a cumpĕrat orologiul seu, îi respunde: „Veḍi frate, nu pot să'ți spun apriat, pentrucă atunci, când 'l-am cumpĕrat, n'a fost nime de față."

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.")

Viena, 16 Ianuarie n. În comisiunea bugetară a delegațiunei austriace s'a resolvit bugetul de esterne în conformitate cu proiectul guvernului. În curgerea desbaterei speciale declară baronul Haymerle, că un respuns la nota circulară română cu privire la hotărîrile camerei române în cestiunea Israeliților nu a urmat încă din partea cabinetelor, din partea Austro-Ungariei special pentru aceea nu, pentrucă aceasta voia să proceadă în acord cu celelalte puteri. Dacă puterile, care până acum nu au recunoscut România, se vor decide, a enunța recunoascerea pe basa *statului quo*, atunci ne vom silì la tot casul să obținem dela guvernul român promisiuni positive cu privire la ulterioara desvoltare a principiului stabilit. Ministrul accentuà necesitatea de a se susținè postul de ambasadă în Constantinopole și în Vatican, observând relativ la acest din urmă, că nu esistă nici un temeiu pentru a trata pe ponteficele actual, care pentru atitudinea sa conciliantă se bucură de simpatii generale în Europa, cu mai puțină considerațiune decât pe predecesorul seu. Dreptul de suveranitate i s'a adjudecat sântului Scaun fără a fi contestat din vre-o parte, și puterea și positiunea lui nu remân restrinse numai la întinderea teritoriului seu; în Vatican este representată o putere mare, adênc pĕtrunḍĕtoare, a cărei influență asupra statelor singuratice nu se poate nega.

Paris, 16 Ianuarie n. S'a cetit o declarațiune ministerială, în care se ḍice, scimbarea cabinetului nu însemnează părăsirea politicei prudente și moderate, ci pregătesce introducerea succesivă de îmbunătățiri pe calea reformei. Declarațiunea enumeră cestiunile de resolvat: crearea unei legi de instrucțiune, de reuniuni, unei legi de presă cât de liberală, continuarea clădirilor publice, consultări asupra cestiunei regimului de vamă și legi militare mai de însemnătate. Guvernul va îngrigì pentru linisce și va întemeia o republică, lângă care se vor putè alătura, încet cu încetul, toți Francezii cei buni. (Aprobare vie cu deosebire în camera deputaților).

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Genesa evangeliilor.

(Studiu biblic).

Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς. Ioan 5, 30.

(10 Urmare).

B. *Evangelia după Marcu.*

În consonanță cu mărturiile interne sûné mărturiile esterne, cari în unanimitate afirmă că Marcu a scris

Evangelia predicată de Petru [1]), ca consoț al acestui Apostol [2]).

Este evident că istorisirea se basează pe isvoare petrinice. Cele dintâi scene evangelice ne conduc în societatea lui Petru. Chiar spiritul, în care e scrisă Evangelia este adecuat naturei celei grabnice a lui Petru. Întregul ei are ceva impetuos, cuceritoriu prin farmecul si vioiciunea descrierilor. Acest spirit imposant de cucerire se vede că a fost luat în considerare de simbolica bisericească când a dat „leul“ ca emblemă a Evangeliei după Marcu.

Primul pas, ce trebuia să-l facă Evangelia în păgânism, trebuia să fie acela al unui cuceritoriu, carele prin o acțiune grabnică și energică să frapeze și captiveze spiritele.

Acestui pas trebuia să-i urmeze al doilea, carele să aducă stabilitate, lămurire asupra stărei celei nouĕ de lucruri: să încredințeze pre cei captivați despre siguranța nouei lor poziții.

Aceasta, precum vom vedè, o face:

C. *Evangelia după Luca*

carele încă la început (1, 4) face enunciamentul că ceea ce scrie, scrie spre a convinge pre cetitori despre siguranța nouelor învĕțături, în cari au fost instruați:

[Critica: Evangelia este neautentică. Ea s'a scris cam pe la sfârșitul veacului al doilea, servindu-i de basă Evangelia din canonul lui Marcion.

Motivele:

1. Cuprinsul Evangeliei este același ca și în Evangelia lui Marcion, cu unele adause de mai târdiu — capp. prime. Prin urmare Evangelia e scrisă mai târdiu de cât a lui Marcion, prin urmare cam pe la sfârșitul veacului II, prin urmare nu e scrisă de Luca, soțul lui Pavel. Aceasta se dovedesce prin împregiurarea că:

2. în Fapt. app. 1, 1. Luca mărturisesce că în Evangelie a scris faptele și învĕțăturile lui Iisus, de unde se vede că însuși eschide capp. 1 și 2 din Evangelie;

3. cuprinsul acestor 2 capitule dela începutul Evangeliei nu este istorie, ci mit;

4. limbagiul din aceste capitule e deosebit de cel din capp. următoare;

5. scriitoriul însuși mărturisesce că a folosit documente, între cari e Marcion, sau cel puțin o scriere perdută, carea a servit și lui Marcion de basă.

6. Luca după 1, 1. se dovedesce a fi în a doua generațiune a creștinismului.

7. Chronologia dela Luca nu este esactă.

8. Luca (12, 12.) anticipă lupte între creștini și necreștini.

Ca să putem apreția aceste pretinse argumente este de lipsă să facem o scurtă privire asupra lui Marcion și canonului lui.

---

[1]) Confer: Papias, la Eusebius h. e. III. 39. Ireneus adv. haeres. III, 1, 1. Clemens alex. la Euseb. h. e. VI, 14. Origen la Eus. VI. 25. Eusebius XI, 15. Tertulian, adv. Marcionem IV, 5. Hieronymus ad Hedibiam 10 ș. a.

[2]) Că Marcu ar fi fost numai învĕțăcel al lui Petru și n'ar fi cunoscut pre Iisus, după cum ne spune Papias l. c. nu mi se pare probabil, și mărturia lui Epiphaniu contra haeres. LI, 6. că ar fi fost unul din cei 70, câștigă valoare prin mărturisirea însuși Evangelistului. Căci pre cum la Mateiu 9. 9 seq. și Ioan 1, 39 seq. aflăm mâna scriitorilor, tot astfeliu și în Marcu 14, 51. El este tinĕrul, carele în grădină își lasă cămeșa în mânile ostașilor, cari voiau să-l prindă. Pre lângă însemnĕtatea acestei notițe, carea se vede că numai pe scriitoriu 'l-a interesat: numai un tinĕr ca Marcu, carele avea locuință în Ierusalim (fapt. app. 12, 12.) și în a cărui casă probabil ținuse Iisus cina de pe urmă, a putut eși desbrăcat însoțind pe Iisus până în grădină; — străinii, cari dormeau peste noapte în acea grădină, nu o puteau face aceasta fiind timpul recoros (Ioan 18, 18).

Marcion, fiiul unui Episcop din Sinope în Pont, pentru eresul seu fu escomunicat de chiar tatăl seu pre la a. 150. El merse în Roma și întemeiè secta numită „marcionită.“ Eresul lui era o mistificare a doctrinei lui Pavel, în puterea căreia el devenì inimic de moarte al iudaismului, și opositia estremă a ebionitismului. El inveța ca Christos s'a arătat numai ca *φάντασμα* — fantoamă, nu cu adevĕrat trup omenesc; că (Christos) nu s'a născut, n'a pătimit și murit, și că nu stă în nici o legătură cu Testamentul vechiu; că Testamentul nou n'are nimic comun cu Testamentul vechiu, carele a eșit din valoare. Spre a-și întemeia doctrina, Marcion își compuse un canon propriu, pre carele îl putem scoate numai din scrierile apologeților (Ireneu, Tertulian, Epiphaniu și Hieronym) [1]).

Canonul acesta a constat din 1 Evangelie și 10 Epistole ale lui Pavel. Atât Evangelia, cât și Epistolele le trunchiè spre a-și putè legitima doctrina, omițênd din Evangelie nu numai nascerea și pruncia lui Iisus, dar și toate citatele din profeții și istoria patimilor lui Iisus (aceastea contraziceau sistemului lui). Tot asemenea delătură din epistole provocările la profeții, porții însemnate din epistola cătră Romani, ca 10, 5—11, 32. apoi capp. 15 și 16, asemenea și din epistola cătră Galateni. Cu acest falsificat, Marcion „își amăgì învĕțăceii, făcêndu'i să creadă că el ar fi mai vrednic de credĕmênt de cât Apostolii, susținênd că singur aceea e autentic, ce a denăturat el“ [2]).

Fiind aceasta starea lucrului numai o critică frivolă ca cea a scoalei de Tübingen poate măsura autenticitatea Evangeliei după Luca cu Marcion și canonul acestui eretic.

Cu toate acestea să esaminăm mai de aproape această cestiune delicată. Maiântâiu în general, apoi în punctele speciali.

a) Luca ne spune la începutul Evangeliei, că scrie numai după esaminări și scrutări esacte (vedi mai la vale), — ceea ce n'ar avè loc, dacă această Evangelie ar fi o prelucrare a Evangeliei lui Marcion

b) Evangelia lui Marcion a fost o scriere eretică, compusă pentru scopuri contrarie creștinismului. Cine își poate acum închipuì că scriitoriul Evangeliei după Luca să fi folosit ca basă togma această scriere eretică, ba să o fi decopiat simplu, făcênd ici colea câte un adaus?!

c) Nu avem nici o urmă să fi esistat Evangelia marcionită înainte de Marcion, sau ca această Evangelie să se fi folosit în biserică.

De acì urmează, că această Evangelie a fost în adevĕr o mutilare a Evangeliei după Luca, după cum ne spun apologetii [3]). (Va urma.)

---

[1]) O reconstruire a Evangeliei lui Marcion a încercat Hahn. *A.* Das Evangelium Marcions in seiner ursprünglichen Gestalt. Kön. 1829, retipărită în: Thilo Cod. apocr. N. Test. T. I. pg. 401—486.

[2]) Ireneu adv. haeres. I, 27, 2. III, 12, 12.

[3]) Ireneu l. cit. și III, 11, 7. Tertulian, adv. Mercionem IV, 2. Epiphannins haeres. XLII, 11.

Economic.

Sibiiu, 13 Ianuarie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.40—9.40; Grâu sĕcărel, fl. 6.90.—7.90; Sĕcară fl. 5.—5.40; Orz fl. 4.20—4.60; Ovĕs fl. 2.80—3.20 Cucuruz fl. 3.90—4.30; Mălaiu fl. 5.50—6; Cartofi fl. 1.30—1.50; Semență de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 6—7; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—32; Unsoare de porc fl. 25—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 23—24; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 1--1.10: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de vițel 40—60 cr. carne de porc 38—40 cr.; carne de berbece 28 cr.; oauĕ 10 de 40 cr.

Bursa de Viena și Pesta

din 15 Ianuarie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	97.65	97.90
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	77.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	90.20	90.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	79.—	79.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	116.—	116 25
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	88.25	88.75
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	87.—
Obligațiuni urbariale temeșiane	86.50	87.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	86.50
Obligațiuni urbariale transilvane	86.25	86.75
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	89.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	89.50	90.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	69.60	69.75
Datoria de stat în argint	71.10	71.—
Renta de aur austriacă	82.80	82.50
Sorți de stat dela 1860	132.—	131.50
Acțiuni de bancă austro-ung.	842.—	837.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	288.—	288.75
Acțiuni de credit austr.	266.75	268.50
Sorți ungaresci cu premii	—.—	110.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.53	5.47
Napoleon	9.34½	9.34
100 marce nemțesci	57.90	57.85
London (pe poliță de trei luni)	117.05	116.90

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 9 Martie și 10 Aprilie imob. lui George Chânde în Vișlea de jos (judec. cerc. Făgăraș); în 10 Febr. și 10 Martie imob. lui Andreiu Thorwächter în Cașolț (trib. Sibiiu); în 20 Ian. și 20 Febr. imob. lui Ioan și Toader Ceteraș în Boghiu (judec. Gherla); în 29 Ian. imob. lui Francisc Edös în Nyárád-Karácson (trib. M. Oșorheiu) în 31 Ian. mobilele lui Ananie Moldovan în Turda (judec. cerc.); în 31 Ian. și 1 Martie imob. lui Leopold Edenyi în Boarta (judec. cerc. Mediaș); în 31 Ian. imob. lui Ioan Băguț în Hidrichfal (judec. cerc. Huedin); în 6 Febr. și 6 Martie imob. lui Iosif Vulc în Balomir (trib. Deva); în 12 Febr. și 12 Martie imob. lui Alecsandru Balugh în Deva (trib.); în 12 Febr și 12 Martie imob. rĕmasului după Ioan Lösch în Roșia; în 6 Febr. și 6 Martie imob. lui George Bastiu în Rod (trib. Sibiiu); în 11 Febr. și 11 Martie imob. Ilenei Voic în Brașov (trib.); în 20 Ian și 19 Febr. imob. lui Ioan Fleischer în Botsch (judec. cerc. Teaca); în 14 Febr. imob. lui Carol Kessler și soți în Bistrița (trib.); în 11 Febr. și 12 Martie imob. lui Vasilie Dumitru în Siderișul-mare (judec. cerc. Reghen); în 9 Febr. și 10 Martie imob. Catincei Mărginean în Brașov (trib.); în 20 Ian. imob. lui Iosif și Carolinei Marschall în Sibiiu (trib.); în 19 Ian. imob. lui Mateiu Knuff în Amnaș (trib. Sibiiu).

Nr. 165. 3—3

CONCURS.

Pe basa înaltei ordinațiuni consistorială Nr. 3132. B. 1879 pentru întregirea vacantei parochii de clasa a III Mur. Decea, ppresbiteratul Turdei inferioare se escrie concurs cu terminul până la 2 Februarie 1880.

Emolumentele sùnt:

1. Casă parochială cu 2 încăperi, culină în mijloc și grădină de legumi.

2. 5 Iugere, 1496 □°, parte arătură, parte fênaț, folosirea cimiteriului, și soarte întreagă în pădurea comunală.

3. De toată casa o felderă cucuruz sfărmat (a 16 cupe) și o ți de lucru.

4. Stola usuată.

Doritorii de a ocupa această stațiune preoțească au de a'și așterne suplicile instruite conform prescriselor din „Statutul organic“ și a dispositiunilor sinodale archidiecesane provisorice din a. 1873“, — până la terminul de mai sus, oficiului ppresbiteral în Aghêrbiciu, u. p. Gyéres-Szt. Kiraly.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Aghêrbiciu, 21 Decemvre 1879.

Simeon Pop Moldovan m. p.
protopresbiter.

Depuneri de capitale spre fructificare

se primesc la institutul subsemnat cu 5%
eară sub condițiune de a se anuncia institutului ridicarea depunerii la **6 luni** înainte cu 5½%
interese.

Interesele încep cu ți, care urmează după ți depunerii capitalului și înceată cu ți premergĕtoare ței în care se ridică depunerea cu acel adaus însĕ, că numai după acele capitale se dau interese, care stau depuse la institut cel puțin **15 țile.**

Cu începerea dela **1 Ianuarie 1880** interesele se plătesc fără detragere.

La dorința deponentului se pot stabilí în ți depunerei capitalului și condițiuni speciale de esolvire, cari se inseamnă apoi în libel și în cartea depunerilor institutului. În atare cas restituirea depunerei urmează după aceste modalități speciale.

Depunerile trimise prin postă pe lângă comunicarea adresei deponentului se resolv totdeauna în ți primirei.

Asemene se pot efectuí prin postă anunțiări și ridicări de capitale.

Sibiiu în 31 Decemvre 1879.

„Albina“
Institut de credit și de economi

[65[3—3

Neoplanta.
1875.
Medalie de argint.

Seghedin.
1876.
Medalie pentru merite.

CLOPOTE
DE TOATĂ MĂRIMEA
pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomandă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adânc decât acelor de construcțiunea vechie și care, fiind de 100 punți, sûnt asemenea celor de 140 punți de construcțiunea vechie.

Se află totdeauna în deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum și de **proasce portative** și **de mână.**

Se recomandă pentru comande cât de multe

Antonie Novotny
în Timișoara.

[57] 10—12

Redactor respundĕtor: Nicolau Cristea.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Sibiiu, Joi 10 Ianuarie 1880. *Anul XXVIII.*

ELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
e an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
rcie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
ăate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** in Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

umeraţiune nouă
la
legraful român“,

re de **trei** ori pe săptă-
chidem pe anul 1880 cu pre-
nai moderat, ce se poate
runtea foiei.

de prenumeraţiune se trimit esnire prin asignaţiuni postale lvány — Post-Anweisung.) Nu-mărantului, al comunei unde cu domiciliul, şi eventual al me să fie scrise bine, ca să se

trage atenţiunea on. domni l căror abonament se sfîrşesce Decemvrie 1879 a'şi înnoí din onamentul, pentru ca să nu fie a silită a sista sau a întârdia cu foiei*). Acei on. dd., cari pre-le nou, să nu întârdie, pentru a să se poată orienta cu tipa-plarelor.

ra „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

înlesnire foarte mare în espediţiune se face unei fâşii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 9 Ianuarie.

sunea prorocită, ce are să se re partidele de natură omo-la dieta Ungariei, n'am auḑit e făcut, dară confusiunea în începuse binişor, când cu tu-din Budapesta.

începuse; dar mulţămită pro-ḑeesci, că păcea şi liniscea rs eară la Budapesta. Cei morţi odihnì în morminte, cei remaşi nge şi vor dor în deşert pe rţi, şi nu vor are nici mângâ-ă 'i-au perdut pentru o causă are Ungariei sau societăţii sau in uneia din naţionalităţi; fe-şi laternele sunt deja restau-soldaţii sûnt earăşi în casar-mele lor. Aceste sûnt însă mai mult părţile din afară ale situaţiunei de după tumulte. Cari vor fi cele din lăuntru, şi le poate închipuì ori şi cine.

Acelaşi aluat, care a dospit turburările din urmă, a rămas dospind şi mai departe şi este respândit cu profusiune în toate părţile. Fără comitete secrete şi fără emisari, fără proclamaţiuni şi ameninţări, necorecta purtare a oamenilor guvernului actual, în toate părţile şi în toate direcţiunile, a îngrigit a respândì nemulţămirea, la toţi fără deosebire de naţionalitate. Ce e drept modalitatea, cu care guvernul sciu şi scie respândì nemulţămirea cam diferă, căci până când are desteritatea indirectă să umilească cu roşaţa ruşinei pe naţionalitatea domnitoare, în lăuntru şi în afară, pe atunci ignorează şi vatămă în dreapta şi în stânga drepturi acuisite şi recunoscute de ale naţionalităţilor fără de causă şi fără de scrupul.

Cumcă nu scriem de rost sau pe dinafară, am putè demonstra după cum am mai demonstrat cu împregiurări, cari nu mai lasă nici o indoială. Ne provocăm de astădată la o împregiurare, care nu ese din mapa noastră, ci din mapa conaţionalilor guvernului par excellence maghiar.

Fără causă, dela desmilitarisarea Românilor din ţinuturile bănăţene, acestia in partea cea mai mare au fost intr'uniţi in comitatul Severinului şi daţi pe mâna unei administraţiuni absolutistice denumite „escepţional“ pentru acest comitat de însuşi guvernul.

Să vedem ce se poate cetì in „Magyarország“ despre acest comitat şi despre strălucita purtare de grije a guvernului pentru comitat:

„.... De mult am atras atenţiunea guvernului asupra impregiurărilor din comitatul Severinului arătând cu degetul scandalele comise de dl vice-comite Pausz (carele e ginerele unui ministru din cabinetul lui Tisza). Am accentuat, că afacerile scandaloase ale dlui vicecomite sunt notorice în comitatul Severinului şi că guvernul nu poate să'l sufere într'o posiţiune, care pretinde caractere nepătate. Însă guvernul lui Tisza n'a suferit numai pe dl vicecomite Pausz in comitatul acesta „escepţional“, ci ne a şi atacat în foile sale oficioase, pentrucă am îndrăsnit a descrie comitatul Severinului aşa, precum este în realitate. Şi guvernul lui Tisza ar suferì şi acum pe dl vice-comite Pausz, ba 'l-ar susţinè, dacă — după cum ḑice „Südungarischer Bote“ — dl vice-comite Pausz nu ar fi fugit. Dară dl vice-comite nu ar fi fugit nice acum, dacă dl general Doda, vice-colonelul Seracin, dimpreună cu alţi mai mulţi domni, nu ar fi venit înaintea dlui comisariu al guvernului Nicolae Ujfalussy şi nu 'i-ar fi arătat dl Brancovici cu documente, că de sub mâna dlui vice-comite Pausz nu ar fi perit din remasul lui Feigl 1000 fl. şi din remasul lui Müller 2400 fl. În acelaşi timp s'a constatat, că în cassa remasurilor au mai perit şi alţi bani, din causa vice-comitelui Pausz. După aceasta Pausz a fugit. Acum ce ḑic apărătorii guvernului? Comitatul Severinului nu 'si alege impiegaţii, ci ii denumesce guvernul. Responsabilitatea îl privesce pe guvern pentru fie-care impiegat. Şi ce face guvernul? În mânia comitatului Severinului sufere, ba spriginesce pe un astfeliu de vice-comite, care nu numai ruinează administraţiunea comitatului, ci trebuie să fugă pentru defraudări dovedite.“

In citatul acesta avem împreunate amêndouĕ însuşirile din desteritatea de a dospì aluatul nemulţămirei. Căci sunt Maghiari acei ce descopere ruşinea şi indică nedreptatea cu un comitat compus din acei cetăţeni, cari de când au ajuns sub sceptrul dinastiei de astăḑi 'şi-au vĕrsat sânle contra tuturor inimicilor dinastiei şi monarchiei. Poate numai pentru aceea sûnt Severinenii ţinuţi în administraţiunea dictată de guvern, ca în chipul acesta să li se resplătească sacrificiele depuse în atâtea rênduri şi cu atâta resignaţiune pe altariul patriei. Dar acei ce au jertfit şi sûnt resplătiţi în mijlocul constituţionalismului cu absolutism pur sûnt Români; cine se va mira, dacă s'ar nasce şi între acestia nemulţămire cu guvernul actual?

Dea Dḑeu să aibă guvernul mai mult noroc de cât circumspecţiune şi să scape de turburări, ducêndu-se din vreme şi făcênd loc altora, ca să'i vedem şi pre aceia.

Revista politică.

Sibiiu, în 9 Ianuarie.

Proiectul de lege pentru regularea proprietăţii în Transilvania este elaborat şi comunicat pentru darea părerei ministrului de finanţe şi de comerciu. Atragem atenţiunea jurisconsulţilor nostri asupra acestei cestiuni.

Dieta are să 'şi reia lucrările sale cu ḑiua de mâne. Se ḑice că Várady 'şi va ocupa locul seu in casa deputaţilor, dar tot odată se mai ḑice, că întemplânduse aceasta, treiḑeci de deputaţi es din partida guvernului.

Cearta din stradele Budapestei are să fie transportată în parlament. Este interesant a scì, că „Nat. Ztg.“ din Berlin tacsează toate câte se petrec în Ungaria de o selbătăcire a împregiurărilor sociale din Ungaria, care se arată tot-deauna când o societate, când un sistem de guvern, este atât de clătinat în temeliile sale, încât ameninţă a se derîma.

Delegaţiunea ungurească a votat bugetul pentru armată. Interesante, se ḑice, că au fost descoperirile lui Haymerle în comisiunile întrunite ale delegaţiunei ungaresci despre administraţiunea, justiţia şi imposite din Bosnia şi Erţegovina, unde venitele acopere deja erogatele. Pacificaţiunea, după descoperirile aceste, este completă. În privinţa confesională, a descoperit Kallay, că Mahomedani-

FOIŢA.

u scolile din Macedonia.

ori ce adunare, cât de famiât de intimă, Românul după ce esce datoriile de afecţiune către faţă, rar uită şi pe consângenii u remarcat prin vre o faptă ie; cât de departe s'ar afla adistanţele nu'l incomodă, el le scurteze, să le apropie cu ea, cu inima, cu cuvêntul. in consângeni înţelegem aici tot suflare românească, ne în adevĕr n'a avut ocasiuni n Românii doritori de prospepentru ţara lor n'au întâlnit an cale — mai ales în timp când a dată jucărie capricielelor... c, că chiar la mici întruniri lit, n'a vĕḑut ridicânduse toaste duse benedicţiuni pentru conii cari au bine meritat dela papentru Brătian, de esemplu — tlet al democraţiei, câte ovaâte oraţiuni nu s'au făcut, câte nu s'au ridicat, câte... câte însesi rugi către fiinţa supremă nu s'au adus, mai cu samă pe timpul când avea a lupta cu atâtea vicisitudini pentru a putè înfige în pămêntul iubitei noastre ţĕrişoare, drapelul ideilor moderne — idei mai conforme cu natura omului în genere şi atât de priitoare poporului român în parte popor fără samĕn în blândeţe, fără samĕn în toleranţă?...

Ce frumoase sûnt momentele unor asemenea demonstraţiuni!

Tot astfel în una din ḑilele nascerei Salvatorului, la o mică întrunire de Români de aici şi din Transilvania, în casa d-lui V. I. Dan, Român din Macedonia şi mare proprietar în distr. Ilfov, — varii şi frumoase ture consideraţiunile, dialogurile, demonstraţiunile pline de inimă inspirate de diferitele subiecte ce s'au tratat!

Era o sântă plăcere să privesci cum comesenii depărtau ideile frivole al căror profum ţine o clipeală, şi cum probau numai idei naţionale cari ţin câte o întreagă existenţă!...

Însă întregul tablou al buchetului este greu de depins.

Să luăm o floare din acest buchet; dar pe care, căci toate sûnt frumoase? — să alegem în fine floarea ce ne pare mai sensibilă pentru cei ce se interesează de scolile din Macedonia fiindcă scena se petrece încasa unui Român de acolo.

. . . . . .

Dl. V. I. Dan, după ce cită într'o simplă conversaţiune numele mai multor Români suferinḑi pentru dreptate cum am ḑice, între cari nu omise, bine înţeles, pe acela al lui Apostol Mărgărit căḑut de unedi victimă cuţitului îmfamiei, dl Dan, entusiasmat din ce în ce de aceste scumpe nume, se sculă, ridică un toast şi continuând ḑise cu mult dor cam aceste cuvinte:

— „Multe nevoi mai suferirăm şi noi Românii lui Aurelian; aceste suferinţe însă iubiţi prietini ar fi fost mult mai mici, poate chiar n'ar fi esistat dacă am fi avut şi noi scoli române; căci după cum simt şi vĕḑ astădi omul fără scoală deşi are ochi nu vede, deşi are urechi, n'aude, deşi are dela Dumneḑeu toate facultăţile nu scie cum să le întrebuinţeze, sau dacă are o scoală şi aceasta nu este în limba-mamă, cu scop adecă de a conserva şi prospera specia, ci o are într'altă limbă cu alte tendinţe, atunci vede în adevĕr, aude, îşi întrebuinţează facultăţile, dar cu totul altfel decum cere interesul naţiunei, din care face parte.

Cine în adevĕr nu scie că multe ḑecimi de mii din Românii macedoneni se află astădi contopiţi, necunoscuţi printre Greci, Turci, Bulgari, Albanezi şi atâtea alte naţionalităţi ce locuesc peninsula balcanică? Şi aceasta, din lipsa de scoli române şi din causa scoalelor străine.

Ce rol n'am fi avut şi noi dincolo de Dunăre dacă la timp, în decursul seculelor de când furăm deslipiţi şi depărtaţi dela tulpină, am fi avut cine să ne vorbească, cine să ne spue în limba română despre aspiraţiunile ce trebuie să avem? — Câţi, dintre noi cu toate aceste de voie de nevoie, s'au putut strecura în alte ţĕri mai luminate şi a putut numai astfel să'şi facă singuri oare care e-

lor li s'a conces întreţinerea raporturilor cu Constantinopolea şi li s'au lăsat administraţiunea bunurilor bisericesci (mahomedane). Resultatul numerărei poporaţiunei este 1 ½ milion de suflete. Vistierii bogate silvanale şi montanistice au ţările ocupate. Cele dintâiu sûnt mai cu samă averea statului.

Rusia nu încetează a desminţi, că măsurile sale la marginile apusene a le imperiului rusesc ar fi de natură agresivă.

Principele Alecsandru al Bulgariei e sătul de domnie şi voeşce a abdice; curtea din Petersburg stăruesce inse cu toate mijloacele ca să remână la postul seu.

Tumultele din Budapesta.

În 15 Ianuarie s'a continuat tumultul din ţilele precedente. Abia înserase şi o mulţime de mii de oameni ocupase eară cunoscuta stradă Hatvan, în care se află casina aristocraţilor. Mulţimea se compunea aproape din toate păturile societăţii; mueri şi copii se aflau de faţă în numer foarte mare; cu puţine escepţiuni printre mulţime erau mai mult privitori curioşi. Era o linisce şi o tăcere împunătoare. Oamenii se plimbau în sus şi în jos, unde se opria câte cineva într'acolo de loc vedeai alergênd pe un policist, care provoca într'un ton aspru pe cel ce sta locului să se ducă mai departe. Nime nu se opunea la provocările poliţiştilor, nu se auţiau strigări sgomotoase, nu se observa vre-o mişcare provocătoare. De altfel poliţia îşi mobilisase forţa întreagă; poliţiştii călăreţi ţineau ocupate toate întrările stradelor ce respund în strada Hatvan. În această stradă, vatra mişcărilor, se aflau 24 poliţişti călare, cari mergeau câte patru laolaltă mereu în sus şi în jos, şi un numer mare de constabli şi comisari de poliţie, cari purtau în mână bastoane mici de trestie.

După 8 oare se observă deodată o mişcare însemnată. Poliţiştii călăreţi, cari se aflau în strada Hatvan, se grăbiră din toate părţile spre casa poliţiei şi întrară cu toţii prin poarta cea largă care era deschisă. Ce se întêmplă? se întreba în toate părţile. A trecut demonstraţiunea? s'a întêmplat doară ceva? Nimenea nu scia să respundă la aceste întrebări şi mulţimea se îndesa tot mai tare dinaintea casei poliţiei. Deodată poliţiştii călăreţi, cari numai ce întraseră în curtea poliţiei, se reîntorc repede şi dau prin mulţime care de altmintrea era liniscită. Prin aceasta se produse o îmbulţeală ce nu se poate descrie. Cei ce erau mai de aproape amerinţaţi de copitele cailor, strigau şi împingeau înapoi. Cei din derept, cari nu pricepură îndată causa ţipetelor, împingeau înainte. În acest moment strigă unul din mulţime „Eljen“ şi policiştii călăreţi începură îndată a resbate cu caii şi a da cu bastoanele de trestie în mulţime. În acelaşi timp se auţiră signale de fluerături şi după aceasta un adevărat potop de constabli şi comisari de poliţie cu bastoane şi cu săbii lucii în mâni năvăliră asupra mulţimei pe la spate. Mulţimea începu acum a se împrăscia. Oamenii fugiau înspăimêntaţi în toate părţile, poliţiştii îi urmăriau bătênd şi însultând. În 5 minute strada fu curăţită. Poliţiştii călăreţi străbătură în stradele laterale, constablii şi comisarii fugiră din poartă în poartă şi le închiseră; prăvăliele şi cafenelele care mai erau deschise trebuiră să se închidă îndată şi oaspeţii să le părăsească; şi acì se vorbesc că s'au întêmplat scene din cele mai brutale, cel puţin mulţi oameni şi foarte onorabili se plâng asupra brutalităţilor.

Pre când se întêmplau aceste lucruri, se auţì deodată din vechia stradă a postei, din strada Lumea nouă şi din piaţa lui Carol sgomotul dobelor. Trecuse de 9 oare. Bataliunea de infanterie, care sub comanda majorului Kély dela regimentul Schmerling venia pe strada Kerepeşiană în sus spre strada Hatvan, s'a postat cu 2 companii, în depărtare de 40 paşi dela strada fluerătorilor, în linie desfăşurată, ocupând lărgimea întreagă a stradei Kerepeşiane. Dinaintea trupei principale se aflau mai multe patruile însoţite de comisari de poliţie şi de constabli, care erau înaintate contra escedenţilor ce stau în cete dese mai în sus în spre spitalul Rochus, la întrarea stradei fluerătorilor în strada Kerepeşiană. Aceste despărţeminte îsi încărcaseră puscile şi puseseră baionetul după cum li se poruncise. La început când mulţimea începu să se retragă pe strada Kerepeşiană în sus dinaintea miliţiei ce înainta cu signalul de asalt, se auţiră ţipetele obicinuite; ici colea se mai arunca cu câte un glonţ improvisat din neauă şi cu alte obiecte nevinovate. Îndată ce trupa se oprì, mulţimea, care era binişor respinsă de loviturile poliţiştilor, se liniscì; din când în când se auţia câte o fluerare, câte o strigare provocătoare — preste tot însă domnia o tăcere profundă. Deodată se auţiră din spre strada fluerătorilor trei detonaţiuni, în intervale de căte 5—10 secunde; după aceasta urmă tăcerea de mai nainte. Oficierii, cari de asemenea auţiseră detonaţiunile, creţură că acele sûnt puşcături, că escedenţii, probabil pentru a provoca patruilele, au aprins pe „dracul scuipător.“ După cum s'a constatat îndată, incidentul avea o însemnătate mult mai serioasă. Acele detonaţiuni au fost puşcături care au luat viaţa la doi oameni. Unul dintre cei doi nenorociţi, a fost un visitiu dela un comfortabil. El adusese pe un pasager din drumul ţărei în strada tăbacului, şi flindcă nu putea străbate cu careta prin mulţimea îndesată rugă pe pasager să se coboare, în apropierea stradei fluerătorilor. În momentul când se întêmplă aceasta şi când visitiul era se plece, probabil pentru a'şi primì competenţa, îl lovì glonţul funest în gât — un ţipet răguşit şi visitiul căţu mort jos. A doua puşcătură lovì pe un june de 18 ani, cu numele Adolf Schwarz, ascultător de drepturi la universitatea din Pesta. Glonţul a străbătut prin têmpla dreaptă în cap. Tinerul căţu la pământ cu un ţipet mare şi fără simţiri şi îşi dede sufletul pe drumul către spitalul Rochus. De unde şi cum au căţut puşcăturele, despre aceasta variază părerile. În mulţime se ţicea că militarii au puşcat şi anumit fără nici o ansă; că patruilele înaintate în strada fluerătorilor ar fi ţat o deşarge. Oficierii mai înalţi cari fură întrebaţi îndată ce se făcu cunoscută nenorocita faptă, nu putură sau poate nu voiră să dea o informaţiune sigură. Domnului comandant baron Edelsheim-Gyulai care se afla în tot timpul acesta cu întreaga generalitate în piaţa, unde strada Kerepeşiană întră în drumul ţărei, i s'a notificat întêmplarea prin un oficier al bataliunei detaşate simplu cu cuvintele: „Escelenţă! Un jurist fu împuşcat în strada tăbacului.“ Poliţia afirmă că puşcăturile le-au descărcat escedenţii înşişi din revolvere şi că acele puşcături ar fi fost destinate organelor poliţiane şi că ele numai 'şi-ar fi greşit direcţiunea în întunerecul nopţii. Ba s'a arestat şi un individ suspiţionat ca ucigător al juristului Schwarz. Secţiunea cadavrului va aduce lămurire asupra lucrului.

Către 9 oare publicul mai distins s'a depărtat, massele alungate de poliţie în loc de a se împrăscia se adunară de nou la alte puncte, anumit în piaţa museului, înaintea catenelei „Zriny“ înaintea restauraţiunei Szikszai şi a teatrului naţional. Din când în când se auţia strigarea: „Eljen Verhovay!“ S'a spart o mulţime de ferești, în strada Kerepeşiană toate lampele de gaz. Poliţia a arestat în această noapte vre o 51 indivizi. Pe la meţul nopţii s'a împrăsciat mulţimea; întrările la spectacolul demonstraţiunilor erau pretutindenea închise cu cordoane militare, printre cari nu putea străbate nime. Numai ici colea se mai vedeau grupe mici de oameni. După aceasta s'a retras miliţia şi poliţia din posiţiunile lor.

Se vorbesce că togma în momentul când comandantul Edelsheim Gyulai eşise din casarn... retă, un fiacru, în care se... boratorii unei foi din Pes... peste o patroană făcu ca ... esplodeze în direcţiunea ... comandantului.

În 16 Ianuarie scanda... tinuat de nou, dară în astă... a luat proporţiunile din se... Poliţia s'a aretat, poate în ... nei îndrumări mai înalte, n... şi mai prevenitoare. În n... le a luat pentru susţinerea ... vedea de astă dată mai nu... denţă şi precauţiune. Polţ... ceput la 6 oare a curăţi s... van de oameni. Evacuarea ... fără resistenţă, publicul s'a ... fără a remonstra; prăvăliil... neaua Camonn s'au închis ... evita scenele turbulente de ... sina fu cercetată bine. Ame... trările stradei erau ocupate ... ţişti. Pe la 7 oare domnia în... adêncă tăcere, turburată ici co... de pasurile unui constablu pa... Dar cu încetul se adunară l... în strada şerpilor si la resta... Szikszay masse mari de popo... la început prevala elementu... Mai târţiu se asociară elem... verşunate care se resfăţiau în... sarcastice asupra poliţiştilor. ... menea mod se sporiră şi el... dela cornul Szikszay. Între a... sună deodată un glas petr... „Éljen!“ Acest glas fu sig... strigăte şi mai vii, dar nu s'... plat nimic serios. Fără veste ... unii a svêrlì cu petri şi sloiuri ... asupra poliţiştilor la „Zrinyi... poliţişti călăreţi se aruncară ... ţime care se împrăscià ţipând... se repetă de patru ori fără ... întêmple vre-o nenorocire. N... neputincios nevinovat, pe car... sese păcatele în calea poliţiştilo... nesce lovituri de suvenire. ... domut care se produsese în ... primì din nenorocire o împu... de sabie deasupra ochiului d... o mică lovitură peste nas. ... transportat în spital. Oamenii... adunau şi poliţia îi împrăscia ... Deodată se auţiră sunete cu... din tumultele trecute, căţeau... sparte. Toate lampele de gaz în ... dela teatrul naţional până la ... Rochus s'au spart şi nimicit c... şi sloiuri de ghaţă. Urmară ma... arestări. Până către 10 oare ... întêmplat lucruri serioase. Ac... auţiră două puşcături de r... vere, nu se vedeau soldaţi ... poliţiştii plecară spre locul d... s'a auţit detonaţunea, pe cale ... seră lampele stînse de escedenţ... căturile s'au tras dintr'o ceată

---

ducaţiune, au probat îndestul că Românii lui Aurelian, cu toate nevoile ce au îndurat, n'au degenerat, au probat că sûnt demni de originea lor, demni de fraţii lor d'aiurea.

Cine nu scie că Coletti — acest idol al Greciei pus adesea ca om politic, alături cu Gavur al sorei noastre Italia, — că baron Sina, unul dintre ilustraţiunile financiare ale Austriei, — că ilustrisimul mare prelat mitropolitul Transilvaniei Şaguna, căruia regele şi regina ajunseră să'i ţică papa, — că savantisimul doctor Gojdu care atât s'a distins prin multe şi mari fapte în Ungaria ca senator şi în multe alte demnităţi înalte, — că însuşi marele om de stat de astăţi al Turciei Svas paşa — că toţi acestia şi mulţi, foarte mulţi alţi mari demnitari trecuţi şi presenţi de prin diferite ţări ale globului, al căror prea lung ar fi şirul numindu'i — cine ţic nu scie că toţi acestia sûnt Români macedoneni?

Şi dacă pe drumuri piezişe, necunoscute greu de străbătut avênd de a lupta fie care mult timp cu nevoile străinismului, ne averei, şi totuşi fiii Macedoniei, în mare parte au putut ajunge acì, ce puteau devenì, unde puteau ajunge în ţara lor, pe drumuri bătute primind adecă lumina de mici din înseşi scoalele căminului, care să le fi indicat valoarea originei şi să nu fie siliţi la mari, a o căuta prin alte ţări pe la alţii?...

Cei ce au îmbrăcişat dar astăţi ideia luminărei poporului român din Macedonia prin înfiinţare de scoli în limba mamei lor au înţeles bine acest adevăr şi nu trebue să nu ne amintim de dênşii în acest moment, ce'l pot numì solemn, aflând-mă faţă cu Români din toate părţile; uitarea şi necunoscinţa nu e dată Românului. Eu mai cu samă eu, care am multă datorie către fraţii mei de aici unde venind am fost bine îmbrăcişat şi printr'o muncă neşicanată de nimeni le datoresc mica posiţiune ce am, eu le datoresc multă recunoscinţă fiindcă 'şi-au adus aminte de locul leagănului meu, de locul leagănului consângenilor lor.

Ridic acest toast în sănătatea şi pentru fericirea tutor acestor buni Români şi a d-lui Vasile Alecsandrescu Urechiă care şi mai de mult 'şi-a adus aminte de acele scoli şi multe sacrificii a făcut pentru ele din înseşi modestele sale spese; dea Dumneţeu să trăească cu toţii ca să vadă resultatele, căci mult se vor bucura!!...“

După vivatul ce urmă acest discurs:

— Daţi'mi voe, dlor, reluă cuventul un alt comesan, a rìdica şi eu un toast pentru sănătatea şi prosperitatea onorabilei gazde, care ne făcu atât de scump momentele de faţă, amintindu-ne, în câte-va trăsuri, aproape o întreagă istorie a Românilor macedoneni, dă'mi voe si mie, domnule Dan, a nu trece cu vederea câteva puncte ce'mi voiu aduce aminte din partea ce'ţi datorează d-tale în parte, aceste scoli.—Cine nu scie, că mult ai stimulat apostolatul lui Mărgărit? Că scoala de băeţi din Nevastă de mult este înfiinţată şi întreţinută de d-ta? Că la înfiinţarea scoalelor de fete din Ochrida, Gopeş etc. de pe lângă puternicul sprijin al d-lui Ureche ai contribuit mult si d-ta? Şi fiind-că fapta bună nu stă mult sub obroc, dă'mi voe, în mele puteri a revela în treacăt câte-va puncte cum le numi, amintirea lor se ridic acest toa...

. . . . . .

Aceasta este floarea ce g... merită să o smulg din buchet... o scot la lumină chiar printr'o ... creţiune care îmi va fi cred... „ţinta scusă une ori mijloacel...

Fie ca profumul ce vor sim... rosind'o, cei ce au îmbrăţişat id... fiinţărei scoalelor din Macedon... ca profumul acestei flori să le ... meţe şi mai mult dorinţa şi ... tatea pe această cale! Căci Ro... când vede că o grupă mai ma... mai mică din fraţii sei îi aprec... bună acţiune, simte o satisfacţiu... ternă ce nu se poate compara cu ... altfeliu de resplătire. Şi apoi ... creştin şi salvatorul, a cărui nas... serbărăm, a ţis: „Omul nu t... numai cu pâne...“ Ce mult ne ... cugetat această sfântă macsimă!

„Telegraphul.“ G...

---

menasupra gardei postate acolo, din nororе nu s'a vătemat nimenea. Un guardian se încercà se prindă pe cel ce alescărcat revorverul, dar nu 'i-a succe căci escedentul aruncând revolverul dispăru în întunerecul nopții. Oamenii din acest loc erau armați cu rude ngi; agentul poliției Raggioni f rănit la gât cu o rudă de aceste, pe care le-a luat dela gardul ținutului slovac. S'au arestat vr'o câ-va escedenți și se credea, că spectacolul e terminat, când deodată se audisunetul dobelor. Miliția, de astă-dată însе mai mult din precauțiune, veni la locurile de demonstrațiune, și rămise patrule în stradele cunoscute pentru mantinerea ordinei. Cătră meul nopții domnia o liniște completă, miliția s'a retras în casarmă. Polițiștii deportau faima, că unii flăcăi tineri au mărturisit, că li s'au dat bani pentru a face scandal. S'au arestat în acă noapte 21 escedenți.

În 17 ianuarie s'au înmormêntat victimele tumultului din serile trecute, juristul Adolf Schwarz și visitiul And. Hajnal. Înmormêntările au urmat în liniște completă. Toată ziua a domnit oronea cea mai bună.

„Album Macedo-Român."

La apelul sincer de înfrățire ce Societatea Macedo-Română trimitea, în ziua inaugurăre ei, tuturor popoarelor conlocuitoare cu Românii de peste Balcani a răspuns mâna de ucigaș. Ne place a crede, că la Athena, la Constantinopole indignațiunea, a fost aceiasi ca și la Bucuresci și că criminalii își vor fi primit pedeapsa de la autoritățile turnesci, după stăruințele Ambasadei Române.

In lupta nedemnă, criminală a unor fanatici noi vedem un nou îndemn ca neîncetа și neardomit să lucreze fie-cine la luminarea și la cultura popoarelor: Soli, scoli și eară scoli!

Pentru a da celor doaue milioane de frați locuitori dincolo de Dunăre scoli din ce în ce mai numeroase, Societatea de Cultură Macedo-Română are nevoie de fonduri. Comitetul ei nu va neglije nici unul din mijloacee proprii a mări financele Societății. Din acest punct de vedere Comitetul a crezut util să publice o lucrare în forma publicațiunei Paris-Murcie; din venitul vênzărei căruia să se deschidă imediat scoli cerute cu multă stăruință de mai multe comune curat românești de peste munții Balcani.

Primind această însărcinare am contat nu pe propriile mele puteri ci pe încercatul patriotism al scriitorilor nostrii

Am cutezat deci să mă adresez cătră toți bărbații insemnați, ce avem în toate direcțiunile activității spirituale cu apelul următor.

Domnule! „Cunoasceți scopul ce „urmăresce societatea de cultură Ma„cedo-Română. Pentru ajungerea lui „cât mai repede, societatea are ne„voie tot pe atâta de sprijinul moral „al tuturor Românilor cât și de acel „material. Pentru a crea scoli multe și neîntărdiat; pentru a dota biseri„cile române de preste Dunăre cu „cărți române, se cer spese care so„cietatea nu le poate ridica cu veni„tul, ce primesce de la membrii săi.„

„Pentru a cresce așa dar finan„țele societății Macedo-Române co„mitetul ei a crezut util să încerce „între Români ceea ce, cu atâta succes „a realisat binefacerea în Paris. „În favoarea unor districte spaniole „înnecate de inundațiune „Presa" fran„ceză a publicat albumul „Paris„Murcie. Oare noi Românii care am „luat mii de esemplare din Paris„Murcie, nu vom ridica zeci de mii „de esemplare din un album Macedo„Român, care s'ar publica cu cel mai „jos preț în favoarea fondurilor unei „societăți, care voiesce să salve din „inundarea mai teribilă a desna„ționalisărei, pe un popor de a„proape două milioane de frați?"

„Convins că da, comitetul socie„tății a decis publicarea imediată a „unui asemenea album și deci are „onoare a vă ruga să veniți în ajuto„riul publicațiunei lui cu o mică lu„crare originară, fie în prosă, „fie în versuri, însă inedită și „subsemnată de d-voastră.

„Neîndoindu-ne de primirea ru„gămintei noastre, vă asigurăm de dis„tinsa noastră considerațiune.*)"

Acest apel a fost transmis prin postă.

Temêndu-mă însă ca nu cumva apelul meu să nu ajungă la toate persoanele cărora a fost adresat viu prin organul presei (rog pe toate jurnalele, să reproducă această scrisoare de interes românesc) să rog din nou pe toți scriitorii și artiștii nostrii și pe ilustrii nostrii bărbați de stat, ca să nu se îngreuneze de a ne trimite, fie mici lucrări originale, fie scurte autografe pentru a constitui albumul Macedo-Român.

Totodată rugăm pe toți librarii din țară și din toate provinciile locuite de Români, să deschidă, de pe acum, liste de subscripțiuni pe prețul de doi lei hârtia ordinară și de cinci și zece lei edițiunile de lucs.

E de prisos să adăogim că sperăm a avè colaborarea și a mai multor ilustrațiuni din Francia, Spania, Portugalia etc. Albumul pe lângă aceasta va avè ilustrațiuni însemnate relative la Macedonia, la chipul și costumurile atât de frumoase ale Românilor din acea parte.

Terminând ne adresăm din nou la toată presa română fără distincțiune de coloare și declarându-ne gata a primì cu recunoscință, toate consiliile ce ar crede util să ne dea pentru isbutirea publicațiunei albumului Macedo-Român, punem lucrarea sub protecțiunea ei eficace și patriotică.

Membru comitetului Macedo Român.
V. A. Urechiă.

*) NB. „A se adresa lucrările de publicat în albumul Macedo-Român, cătră dl V. A. Urechiă la Bucuresci, până la 24 Ianuarie 1880."

Elenisarea Epirului și Tesaliei de cătră syllogii Greci.

(Încheiere).

Și în numerul seu dela 14 Ianuarie 1873:

„Reproducem după ziarele grecesci lista de subscripțiune în folosul societății literare fundată cu scop de a respândì instrucția în Epir; metropolitul Ianinei, 100 lire; archiepiscopul Arghyro Castrolui, 10 lire: Conemenos, 100 lire; Carapanos, 10 lire pe an; Yenidunis, 20 de lire: Paspali, 5 lire pe an; Sarakioti, 5 lire pe an; Kuiundjian, 20 lire; Chryssoveloni, 10 lire".

In numerul dela 28 Octomvre 1873:

„Silogul Epirului a publicat resultatul lucrărilor sale dela 24 Iunie 1872 și până la 20 Martie 1873. După tabloul Anuarului, adaugă „La Turquie", 180 au fost împărțite la 11 orașe ale districtului Ianina pentru a preîntêmpina cheltuelile scoalelor primare stabilite în localitate: 40 lire s'au dat la 4 orașe din departamentul Arta și în fine 30 lire turcesci au fost consacrate fundărei unei scoale de fete în orașul Baisti: totale 250 lire."

Am cetit în numerul dela 4 August, al aceluiaș ziar:

„Ianina dând socoteală despre esamenele gimnasiului grecesc Zosima, dă oare care amănunte asupra desvoltărei instrucțiunei publice în orașul Ianina. Afară de scoala ruchdie și de două scoli primare turcesci Ianina posedă un gimnasiu grecesc care e frecuentat de 307 studenți; două scoale de fete și patru scoale primare grecesci. Numerul elevilor care au frecuentat aceste stabilimente în anul scolar trecut se urcă la 1,599, afară de elevii care frecuentează scoalele turcesci."

Cu data de 3 Iunie 1874 se cetesce în „La Turquie":

În aceeaș zi (1 Iunie 1874) syllogul literal al Epirului a ținut adunarea sa generală în localul syllogului grecesc din Pera. În lipsa președintelui d-lui Caraponaș, care călătoresce prin Europa, dl Vissiadis a presidat această reunire, la care a asistat dl Simos, ministru al Greciei, însoțit de secretariul legațiunei dl Gennadios. Câți-va prelați ai Phanarului și mai mulți dintre notabilii societătei grece, a orașului nostru au fost de asemenea presenți."

Cu data de 23 Ianuarie și 9 Iulie 1874, găsim în „La Turquie" rândurile următoare:

23 Ianuarie: „Syllogul Thesaliei a decernat titlul de membru onorific, ecspatriarchului Alecsandrinei, Mgr. Calinic, d-lui Philip Ioan profesor la universitatatea din Athena și d-lui Sophocle Apostolidis profesor la universitatea din Boston."

9 Iulie: „După cererea Syllogului grecesc din Perra Syllogul Thesaliei a consacrat suma de 1,000 lire turcesci pentru întreținerea scoalelor sărace ale provincielor Thesaliei și Epirului."

Găsim încă în Turcia din 2 și din 15 Ianuarie 1874 următoarele curioase amănunte:

„2 Ianuarie: Reverendul Archimandrit din Vatopedi (Muntele Athos) a dat o nouă probă despre generositatea sa și despre dragostea sa pentru litere. El a oferit 100 lire turcesci Syllogului literar din Perra și aceeaș sumă celui din Epir."

„15 Ianuarie: Am semnalat în dese rânduri actele de bine facere ale ecs. metropolitului din Larissa Mgr. Dorotheiu. Acest prelat dă astăzi din nou o noua probă despre generositatea sa dăruind 500 lire turcesci syllogului literar al Thesaliei căruia 'i-a oferit și biblioteca sa."

Tot despre susdisul archimandrit din Vatopedi, am cetit mai târziu în Turcia nota următoare cu data de 17 Maiu 1876:

„Se anunță moartea archimandritului grecesc Mgr. Anantas Vatopedinos. Acest prelat care în toată viața sa a încuragiat puternic literatura lasă, se zice. o avere de 180,000 lire turcesci (aproape 18,000,000 de lei).

Să terminăm prin amănuntele pe care „La Turquie" ni le dă asupra sărbătorei dela Beïcos dată de syllogul elenic din Epir.

„Dumineca trecută (Iunie 73) syllogul din Epir a celebrat sărbătoarea sa aniversară, în localul syllogului literar din Perra... Mgr. Dercon, esprimându'și dorința de a se retrage din presidență, Carapanos efendi, a fost numit in locul seu printr'nn vot secret.

„În timpul acestei ședințe s'a dat cetire unei scrisori în care Christaki efendi anunță membrilor societății, că dăruise 2,000 lire turcesci syllogului literar în folosul syllogului din Epir cu scop, ca acesta să aibă dreptul de a'și ținè ședințele sale în localul celui dintâiu...

„A doua zi după această ședința syllogul din Epir dă pe câmpiele Beïcos, un banchet câmpenesc, asistențelor. Escelența sa ambasadorul grecesc Simon, Christaki efendi, noul președinte Carapanos efendi, toți membrii syllogului cât și un mare număr de invitați, formau un total ca la peste o mie de asistenți. Mai multe toaste au fost ridicate de cătră deosebiți oaspeți. Esc. Sa ambasadorul Simon a luat asemenea cuvêntul pentru a aduce laude membrilor syllogului, zelului și activității, ce desfășură ei, pentru propășirea operei lor. Produsul subscripțiunei făcute în urmă s'a suit la cifra de 650."

Și cu toate aceste silințe, cu toate aceste sacrificiuri, Albanezii și Valachii Epirului și Thesaliei, resping elenismul.

(*Le courier d'Orient*).

Varietăți.

* (Balul român) în Viena se va ținè — după cum ne spune „Deusche Zeitung" — în 14 Februarie n. *în „Grand Hotel"* sub patronatul doamnelor: A. de Bălăceano, M. Dumba, comteasa M. Hye de Gluneck, născută Filisano, E. de Canitz, D. de Oppolzer, născută Mathner-Markhof; M. F. Suess și A. Trapsia-Kron.

* (Raporturile de posesiune) în Transilvania se vor regula cât de curênd. În unul din numerii „Telegrafului Rom." însciințasem deja pre onorații cetitori în această privință. Acum repetind afacerea foarte interesantă pentru națiunea română facem prin aceasta cunoscut, că ministrul ung. de justiție a ordonat tuturor tribunalelor din Ardeal, ca ele ca foruri în afacerile funduare să documenteze despre fie-care comună cât de mare îi este hotarul, câți posesori, are, câți numeri ordinari si câți topografici; cari sûnt posesori mai mari și câți dintre ei au o posesie mai mică de 5 juguri pământ. Oficiile cărților funduare sûnt acuma ocupate cu lucrările aceste. Mai facem odată apel la toată inteligența și toată presa română, a se ocupa și ea serios cu afacerea foștilor „jobagi," ca la timp să se poată delătura nedreptățile ce se vor croì de inimicii bieților „coloni români."

* (O bandă de hoți), ce băntuia Dobrogia și în special județul Tulcea, după cum ne spune „Steaua Dobrogei", este toată prinsă și incarcerată. Ultimul bandit ce se numesce Enache Lungu Buzatu, prebegit de tovarășii lui, este și acesta prins în comuna Văcăreni, plasa Măcin.

Această bandă sub conducerea lui Mihalachi Pâriici se compune din 7 indivizi. Arestați însă sûnt 24 ca complici și gazde.

În interval de patru luni s'a comis de cătră acesti nefericiți peste douăzeci crime la drumul mare, plus torturi incuisitoriale și omoruri.

La parchetul din Tulcea sûnt atâtea efecte găsite la banditi și gazdele lor, încât nu mai au loc unde să le pună

Instrucțiunea ce se face de cătră substitutul trib. d. Gh. Carpuzi, foarte abil în materie, descopere pe fie care zi noi complici, la cari se găsesc lucruri de valoare jăfuite.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Genesa evangeliilor.

(Studiu biblic).

Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς. Ioan 5, 30.

(11 Urmare).

C. *Evangelia după Luca.*

(Urmare)

După aceste observări generali, să esaminăm în special pretinssle argumente ale criticei.

ad 1. Dovedit fiind că Marcion a mutilat și Epistolele lui Pavel, mai poate servì mutilatura acestui eretic de cinosură pentru Evangelia după Luca? Și dacă totuși Marcion ar fi servit ca basă la această Evangelie cine își poate închipuí că ss. Părinți, unii chiar contemporani cu Marcion[4]), atât de scrupuloși față de scrierile ereticilor, ar fi putut primí această Evangelie ca apostolică? Ei, a bună samă, cunoscênd Evangelia lui Marcion, la nici o întêmplare nu recunosceau autoritatea unei Evangelii, carea s'ar fi scris după a lui Marcion. Căci prin aceasta puteau ușor să dee ansă la rătăciri. Modul însă cum se provoacă ei la autoritatea Evangeliei după Luca, dovedesce că autoritatea acestei Evangelii și apostolicitatea ei era mai pe sus de ori ce îndoială, că ea era o moș-

[4]) Iustin martirul * cam 100, † 166 sau 167; Ireneu * cam 140, † 202; Tertulian * 160, † 240.

tenire veche, carea își avea autoritatea în insași vechimea ei și în tradițiune. Ba mai mult: Dacă Evangelia după Luca s'ar fi scris numai în a doua jumătate a veacului al doilea, cum e cu putință ca Iustin martirul să o fi folosit înainte de ce s'ar fi scris și să se provoace la dênsa[5]); și cum e cu putință ca ea să ocure în fragmentul muratoric?

ad 2. Evangelistul prin frasa: *ἐποιησάμην περὶ πάντων ... ὧν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν* nu înțelege că el a scris numai fapte și învățături de ale lui Iisus, ci în acest pasagiu togmai dovedesce aceea ce am susținut mai sus[6]), că adecă: nu biografia, ci învățăturile lui Iisus le are în vedere Evangelistul. Căci altmintrea tot ce se întêmplă cu Iisus, și tot ce cade afară de activitatea lui Iisus, ar trebuì privit ca neautentic, ceea ce critica nu o face.

ad 3. Dacă s'ar dovedì aceasta, lucru cu care critica ne remâne detoare, ar fi numai dovadă, că Evangelistul a scris mituri, nu că n'a scris de loc, și că scrierea lui nu e a lui. După analogie ar fi neautentic nu numai Mat. capp. 1 și 2, dar tot ce se arată supra natural în evangelii.

ad 4. Tot această deosebire se află și în faptele apostolesci. Causa sûnt isvoarêle. Luca folosesce în aceste capitule documente și însemnări familiare, pe cari le transcrie în opul seu. Împregiurarea este o dovadă despre fidelitatea lui Luca, carele ne presentează aceea ce a aflat în limbagiul primitiv, fără ca el să o prelucre.

ad 5. Că Evangelistul a folosit documente, nu urmează ca această împregiurare să fie în contra autenticității. El cunoasce mai multe încercări, cari togmai din astă causă remân neconsiderate de dênsul. Documentele, ce le folosesce el, sûnt: martorii oculari ai celor descrise (nascerea lui Ioan botezătoriul și a lui Iisus) și apostolii (Luca 1, 1 seqq. — vedi mai jos 3 nota 11).

ad 6. Încercările celor mulți (*πόλοι*) despre cari vorbesce Evangelistul nu recer un timp togmai îndelungat. Ele au putut devenì nenumerate în restimp de 15—20 ani, prin urmare nu e necesar să transpunem scrierea lui Luca în un timp așa de întârdiat.

ad 7. Evangelistul, ca și ceialalți Evangeliști nu tinde a ne da istoria chronologică a lui Iisus, ci învățăturile lui, chiar cu desconsiderarea cursului chronologic al acestor învățături.

ad 8. Dar această pretinsă anticipare o aflăm și la ceialalți Evangeliști[7]) Ea este o profeție a lui Iisus, carea s'a împlinit curênd după suirea lui la ceriu.] (Va urma.)

---

[5]) Conf. Iust. mart. Apol. I, 66.; Dial. cum Tryph. c. 100 (cu Luca 1, 38), c. 103 (cu Luca 22, 44), cap. 105 (cu Luca 23, 46).

[6]) „Telegr. Rom.“ Nr. 34 din 1879.

[7]) Confer. Mat. 10. 18 seqq. Marcu 13, 9 seqq.

Lista Nr. 1

a contribuirilor încurse la comitetul subsemnat în folosul inundaților. *)

Paul Dunca, consiliar în Sibiiu	fl.	10.—
Constantin Papfalvi, canonic în Blaj	„	15.—
Manuil Ungurean, adv. în Timișoara	„	5.—
Visarion Roman, director în Sibiiu	„	5.—
Petru Chirilescu, protopop, ca resultat al unei colecte între Românii din Kétegyház.	„	10.—
Dela redacțiunea „Observatoriului“ trimiși prin D. Stroie Beloiescu, profesor în Berlad (România) ca resultat al unei colecte în numita urbe, contribuind în Lei noi DD. Constantin Baulosiu, militar în demisie 12, St. St. Dobroviciu, proprietar 40, Stefan Neagoe, professor 30, Ioan Popescu, profesor 20, N. Borcanescu, profesor 10, Nic. Pana, profesor 10 V. Lapedat, profesor 20, P. Chenciu, profesor 10, P. Drouhel, profesor 4, I. Galin, profesor 5, U. Gațulescu, profesor 4, D. Montani, profesor 10, A. Hancu, profesor 2, D. Mateescu, profesor 10, I. Fetu, proprietar 60, C. I. Mulescu, proprietar 20, Lascar Costin, proprietar 20.60 b.; Lupu Costache, proprietar 11.75 b.; I. Iamandi, proprietar 6, D. Cerchez, proprietar 11.10 b; I. Tudori, proprietar 20.60 b.; Z. Vilicoviciu, proprietar 10, P. Armasiu, advocat 30, I. Codrescu, advocat 20, C. Simonescu, președinte la tribunal 3 70; X. Y. 10, C. Codrescu, doctor în medicina 10, M. Brettner, farmacist 40, N. Nicorescu, deputat 10, E. Bruckner, farmacist 20, P. Goiu, proprietar 10, N. Casianu, diacon 2, A. Gerianu proprietar 2, I. Teodori, comerciante 4, G. M. Barbu, comerciante 2, A. Suțiu, proprietar 10, I. Vasiliu, profesor 7, 40 cr; N. Costescu, căpitan 3.70, Stroie Belloescu, profesor 69.15, în total 600 lei noi		270.—
Total v. a. fl. 315.—		

Sibiiu, 19 Ianuarie 1880.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaților

*) Cuitările sumelor trimise la acest comitet vor urma prin publicare în diarele de aici „observatoriul“ și „Telegraful roman“ La cerere însă sumele se vor cuita și separat.

Economic.

Sibiiu, 16 Iannarie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.40—9.40; Grâu sêcăreț, fl. 6.90.—7.90; Sêcară fl. 5.—5.40; Orz fl. 4.20—4.60; Ovês fl. 2.80—3.20 Cucuruz fl. 4.60—.5; Mălaiu fl. 5.50—6: Cartofi fl. 1.30—1.50; Semênță de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 6—7; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—32; Unsoare de porc fl. 25—26; Sêu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sêu de luminări fl. 23—24; Luminări de sêu 50 chilo fl. 28—28.50; Sêpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 1--1.10: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de viței 40—60 cr. carne de porc 38—44 cr.; carne de berbece 28 cr.; ouă 10 de 40 cr.

(Târgul Sibiiului). Preste tot luând târgul de earnă din acest an a fost mai slab decât un târg de sêptêmână. Chiar și vênzętori străini n'au cercetat mulți acest târg, dară apoi și aceia cari s'au ostenit până la Sibiiu, n'au putut face nici un negoț. Acesta cât și comerciul fură de astădată de tot slab și s'au mărginit mai mult și cu deosebire la cele mai de lipsă pentru susținerea ca ei. Toți vênzętorii, în specie cei străini, debia au încasat atâta cât să'și poată plăti cărăușia. Nici bucate nici cereale n'au fost multe în târg, s'au ținut însă numai la prețurile din sêptămânile trecute. Cucuruzul fiind de tot puțin în piață s'a urcat în preț. Asemenea slab a fost și târgul de vite, despre care notăm în special următoarele: o păreche de boi frumoși cu fl. 250—380; apoi o vacă cu fl 50—90. Cai de o rasă mai de frunte n'au fost în târg, și aceia cari s'au aflat ici colea, s'au vêndut numai la negutitori din țara românească. Caii de rasă mijlocie s'au vêndut: o păreche cu fl. 150—400; apoi câte un cal de țerean cu fl. 50—100. Porcii s'au vêndut cu fl. 30—60 per cap. In târg au fost 150—160 capete și se poate dice, că au trecut binișor și cam scump.

S'a vêndut mai departe: o părehe pei de bou cu 30—36; cele de vacă cu fl. 20—25; de oaie tunse cu fl. 1.30 —2; de capră brute fl. 3.50—5; slănina pro m. metr. cu fl. 42—48; untură proaspêtă cu fl. 45—48; sêu bovin cu fl. 30—32; sêu de luminări cu fl. 54—56; luminări de sêu fl. 55—58; săpun fl. 42, cânepă cu fl. 32—36.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 9 Febr. și 10 Martie imob. lui Ioan Bobeș și soți în Tohanul-nou (trib. Brașov); în 19 Febr. imob. lui Martin Guns în Agnita; în 7 Febr. și 8 Martie imob. lui Ioan Mojan în Ticoșul-românescu (judec. cesc. Făgăraș); în 3 Aprilie și 5 Maiu imob. lui Antonie Turi și soți în Noul-românesc (judec. cerc. Făgăraș) în 30 Ian. imob. Dlui Nicolau Incze în Cluj (trib.); în 29 Ian. imob. lui Michail și Catarina Schneider în Marpod; în 18 Febr. și 18 Martie imob. lui Simion Bunea în Chirper (trib. Sibiu); în 3 Febr. și 10 Martie imob. lui Moise Bălut în Calbor (judec. cerc. Sighișoara); în 14 Febr. și 27 Martie imob. lui Michail și Catarina Tonsch în Șărcaia (judec. cerc. Făgăraș); în 19 Februarie și 22 Martie imob. lui Toader Trif. în Săcel (trib. Turda); în 24 Ian. imob. lui Nicolau Gärtner în Sibiiu (trib.);

Nr. 221.

CONCURSUL

publicat în Nrii 123, 124 și 125 din 1879 ai „Tel. Rom.“ pentru vacanta parochie de clasa a III-a Vorumloc în sensul hotărîrei Ven. Consistoriu archidiecesan dto 27 Novembre a. c. Nr. 3276 se prolungesce până la 27 Ianuarie 1880, cu aceea, că concursele sûnt a se așterne până la datul sus indicat direct la Ven. Consistoriu archidiecesan.

Șaroș, în 31 Decembre 1879.

Dionisiu Chendi m. p.,
adm. protopr.

Nr. 78—1880. 1—2

CONCURS.

La scoala grăniterească din Șina e de ocupat un post de învățătoriu dirig. cu salariu anual de 300 fl., cortel și lemne de foc.

Competenții de religiunea gr. or. au de a-'și subșterne petițiunile lor provêdute cu documentele de lipsă până în 10 Faur a. c. st. n. la **„Comitetul administrativ de fondul scolastic al fostilor granițeri din reg. rom. I-iu în Sibiiu.“**

Nr. 139. 1—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de a III-a clasă „Mureș-Sângiors“ protopresbiteratul Mureș-Oșorheiului, spre reîntregirea aceleia, conform ordinațiunei consistoriale din 13 Novembre a. c. Nr. 3042, prin aceasta se publică concurs cu terminul „Dumineca vameșului“ adecă 10 Februarie 1880.

Emolumentele sûnt:

1.	Casa parochială cu toate superedificatele poftite pentru economie, toate din nou zidite cu o grădină frumoasă	50 fl.
2.	O altă casă cu o grădină de 1136□ semênătură cu luțernă	60 „
3.	17 parcele de pământ arător	180 „
4.	Dela 65 familii: 65 metrete vechi de bucate cu grăunț	65 „
5.	Dela 65 familii: 65 ție de lucru à 40 cr.	26 „
6.	Venitul stolar	25 „
	Suma . .	406 fl.

Cei ce doresc a concura la această parochie, să-'și aștearnă concursele lor instruate conform statutului organic, și dispositiunilor sinodale din anul 1873, protoprebiterului Parteniu Trombițaș de Betlen în Mureș-Oșorheiu, avênd totodată datoria, în vre-o Dumineca sau altă sêrbătoare, a se înfățoșa de probă în biserica disei parochii.

Mureș-Sângiors, 20 Decemb. 1879,

Comitetul parochial în conțelegere cu respectivul domn protopresbiter.

Nro. 17—1880. 2—3

Escriere de concurs.

Prin rescumperarea servitutelor silvanale în pădurile statului, va trece un complecs de pădure de 222.996 de jugere 1037 °□ în proprietatea Comunității de avere a fostului Regiment confiniariu romano-banatic Nr. 13.

După primirea acelui complecs, ce va urma cât mai curênd, el trece tot deodată și în administrarea și economizarea Comunității de avere.

Administrarea și economizarea se va face conform Statutului, aprobat de Ministrul reg. ung. de interne, apoi conform legii silvanale și Igulamentul pentru servițul silvanal din fostul confiniu militariu din 1860, respective după întrarea în viță a legii silvanale unguresci în țelesul determinațiunilor acestei legi.

Spre ocuparea posturilor normate si provedute în susnumitu statut pentru oficiul de economie și pentru personalul silvanal de privegiere, ce se va împărți prin păduri, — se scrie prin aceasta concurs si anume:

1. Pentru un administrator silvanal, cu salariu anual de 1200 fl.; 200 fl. pentru cortel, 400 fl. spese de călătorie, si asigare gratis pentru 61 m. c. lemne de foc.

Afară de aceste paușle personale mai are 100 fl. ca sese pentru cancelaria oficiului de economie.

2. Pentru un controlor totdeodată si comtabil, cu salariu anual de 800 fl., 150 fl. bani de cortel, si asignare gratis pentru 51 m. c. lemne de foc,

3. Pentru un cancelist cu salariu anual de 600 fl; 100 fl. pentru cortel si asignare gratis pentru 34 m. c. lemne de foc

4. Pentru 4 foresteri de revir. Forestieriul de clasa I, cu salariu anual de 800 fl. — el de clasa II, cu 600 fl. afară de aceasta capêtă fie-care forestieriu fără privire la clasă 150 fl. bani de cotel, câte 300 fl. spese de călătorie, cte 20 fl. pentru cancelarie, și o asignare gratis pentru 41 m. c. lemne de foc.

5. Pentru cica 8 Primcodreni (Forstwarte cu salariul anual de câte 300 fl. și câte 40 fl. pentru îmbrăcămênt de fie-care primcodrian. Cei dislocați în afră mai capêtă câte 40 fl. pentru cortel.

6. Pentru cica 50 de codreni (Forsthüter) cu salariu anual de câte 180 fl. și câte 40 fl. pentru îmbrăcămênt de fie-care codrian.

Pentru administratorul silvanal și pentru forestieri se cere aceeași cualificațiune, carea este prescrisă pentru diregătorii silvanali de stat în (fostul) confiniu militar c. reg. Afară de aceea, se poată concepta germanesce, să scie vorbì românesce pentru trebuința oficiului, și încât se poate și ungurescе.

Controlorul trebuie să fie deprins în contabilitate și în manipularea cassei; eară cancelistul în afacerile cancelariei. Acesta trebuie să scie bine scrie și vorbì românesce, germanesce și ungurescе.

Primcodrenii și codrenii își vor documenta calificațiunea prin depunerea unui esamen din specialitatea lor.

De cumva n'ar fi destui competenți pentru posturile de Forestieri de revir atunci pot competa pentru aceste posturi și practicanți silvanali, cari vor fi depus esamenul de stat prescris.

Personalul silvanal de priveghiere va avè o parte corespundętoare și din aprehensiuni (din gloabele de păduri).

Cei-ce vor reflecta la susnumitele posturi vor avè să'și trimită petițiile provêdute cu documentele necesare, până în 15 Faur 1880 la comunitatea de avere a fostului regiment confiniar romano-banatic Nr. 13 în Caransebeș.

Caransebeș la 5 Ianuarie 1880.

Pentru comitet:

Seracsin m/p., **Ioane Brancoviciu** m/p.,
Doda m/p.

Redactor respundętor: **Nicolau Cristea.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 5. Sibiiu, Sâmbătă 12 Ianuarie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47, și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** in Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 11 Ianuarie.

Caleidoscopul unguresc nu mai încetează cu înfățișările sale cele hidoase. S'au inceput cu Várady descoperirile murdare, s'au continuat cu Zichi-Ferrari, cu Szapáry, cu Festetics-Végh, cu ginerele unui ministru și vicecomite, cu Pausz și incă nu era uscată negreala de pe foia, ce avè se ducă vestea în public despre afacerea celui din urmă și eată vine ministrul Trefort la rând.

De un timp în coace s'au făcut în dieta Ungariei, în mai multe rânduri, interpelațiuni privitoare la administrațiunea fondurilor și fundațiunilor catolice. Dacă au folosit sau n'au folosit ceva interpelățiunile nu se scie. „Magyarország" n'a mai așteptat după resultate în urma interpelațiunilor, ci a eșit în public cu descoperiri, cari compromit foarte tare pe dl Trefort ministrul de culte și instrucțiune publică.

Sûnt grele isbiturile aceste într'un cabinet; înse cu toate aceste, cu toate manifestările în parlament, în presă și pe strade în contra sa, el stă inmărmurit și nu face loc altuia.

Eată unul dintre acele fenomene politice, care este mai critic de cât o crisă și totuși n'a produs până acum nici ce e mai ușor pentru un stat constituțional, — o crisă ministerială.

Poate că pe când toată lumea vorbesce, că trebuie să se ducă, el se gândesce să aducă ceva nou pe tapet, cu ce, pe lumea maghiară să o îmbete cum a îmbătat-o cu proiectul pentru întroducerea limbei, și pe ceealaltă să o distragă dela scandalele, cu care presa oposițională s'au pornit a-'l stropì și a-'l mângì de un timp încoace, ca să-'l facă imposibil.

Nouě ni se pare, că legea pentru întroducerea limbei maghiare a fost cea din urmă carte norocoasă pentru cabinetul Tisza; căci și dacă ar afla ministeriul un obiect nou de amăgirea opiniunei publice, ușurința de minte tot nu va merge așa departe, în cât însiși Maghiarii să nu vadă, că un astfel de cabinet îi duce din cădere în cădere.

Dar dacă totuși soartea ar voì, ca Maghiarii să mai cadă odată în cursă în detrimentul lor și al patriei, noi, cari am fi aleși eară de ținta unor întreprinderi amăgitoare, să fim gata și să îndoim energia și zelul contra unei noue asupriri eventuale.

Am dis „dacă", căci nu credem, ca ministeriul, care mai respiră numai din grația majorității dietale ce 'și-a creat-o el însuși, să mai aibă o esistență lungă. Spre nenorocirea Ungariei a guvernat de ajuns, dacă nu prea mult.

Nu numai în Ungaria, dară și în Cislaitania se discută foarte cu interes, că cine are să ia locul acestui cabinet. Va să dică: dacă ministeriul nu are voie de dus, alții îi arată prin discusiunile despre persoanele fiitoriului cabinet unguresc, că oara de ducă a bătut de mult.

Vine însă întrebarea, că după ducerea cabinetului lui Tisza, ce are să vină? Calamitățile descoperite de presa oposițională au lovit Ungaria mai mult decât dece Vilagoșuri. Discusiunile care le întimpinăm în diarele vienese le considerăm ca nisce dorințe a acelor ce cu ori ce preț ar voì să mai trăiască sistema actuală.

Catastrofa din 1849 a avut urmări radicale. Catastrofele din 1879, oare vor trece fără sunet și fără urmă?

Revista politică.

Sibiiu, în 11 Ianuarie.

Un scandal nou face rotunda prin diare. Să vede că în Ungaria nu mai au să încete scandalele. „Magyarország" descopere că ministrul de culte și instrucțiune publică Trefort este amestecat în nisce afaceri compromițetoare. Cassa principală a fondurilor catolice, dice foaia citată, a dat împrumut bani la persoane, care nu dau garanții destule; că la cumperări nouě nu s'a proces cu destulă precauțiune și că bunuri cumperate cu 2,400,000 fl. sûnt arêndate de așa, încât n'aduc mai mult decât 5% dela un milion.

Diarele din Viena, pornind dela scandalul acest nou, presupun că în Ungariă este inevitabilă o schimbare de ministeriu. „D. Ztg" este de părere că in timpul de transițiune va ocupa locul cabinetului de astădi un cabinet Bitto. Alte combinațiuni deocamdată nu încap, afară dacă s'ar putè pune în vedere o curêndă disolvere a dietei Ungariei.

O telegramă din Bucuresci ne spune, că alaltă eri s'au început lucrările corpurilor legislative. In cameră s'a adus proiectul pentru rescumpărarea drumurilor de fer, modificat de senat, spre a se desbate de nou. Ministrul de finanțe a pus pe masa camerei bugetul pro 1880 pe langă o espunere despre situațiunea finanțiară din 1879. Din espunere se vede un superflus de venituri în sumă de un milion.

Din Paris a sosit scirea că Iules Favre, fostul vice-președinte al guvernului provisoriu din 1870, a murit. In același timp a murit și Grammont, unul din matadorii imperiului din urmă.

Consiliul federal din Berlin a primit o propunere privitoare la completarea legei despre armata imperială. În sensul propunerei au să se mai creeze, începênd dela Aprile 1881, unsprădece regimente de infanterie, un regiment de artilerie campestră, un regiment de artilerie pedestră, un batalion de pioneri, 32 baterii campestre. Presența de pace are să fie 1% din poporațiune și până la sfêrșitul lui Martie 1888 are să crească dela 401,000 la 427,250 oameni. Crescerea cheltuielelor permanente, în urma punerei în lucrare a acestei reforme, este de 17 milioane, cele cari au să se facă odată pentru tot-deauna $26^3/_4$ milioane de marce.

„Societatea română de lectură în Cluj".

Sub acest titlu cetíi în „Tel. Rom". nr. 151 a. t. un articol, subscris de dd Victor Pipoș președ. și Petru Ungur notariu, la care în interesul adevĕrului istoric mĕ simt obligat a face următoarele reflesiuni amicale.

În acest articol, care tractează despre originea, compositiunea și starea actuală a societății din cestiune, se dice: că aceea s'ar fi înființat inainte de asta cu douĕdeci de ani, adecă la a. 1861.

Fie'mi permis a observa, că această afirmațiune este eronată sau mai bine dicênd mancă, și că cu totul altmintrea stă lucrul în privința genesei acelei societăți. Mi se pare, că dd. scriitori ai acelui articol n'au cunoscut antecedențele societății d-lor; căci să le fi cunoscut, de bună seamă le-ar fi amintit și nu le-ar fi trecut de tot cu vederea.

Conced și eu, că numita societate, în forma ei de astădi, atunci 'și va fi luat începutul; dară nu pot concede, că „societatea română de lectură în Cluj", ca atare, ar data numai dela anul prementionat. Nu d-lor! societatea d-voastră e cu mult mai veche, ea 'și duce originea cu mult mai departe decât până la anul amintit, începutul ei vine a se căuta încă înainte de anul epocal 1848!

Când spiritul național, înainte de anul acum menționat, începuse a se destepta luând din ce în ce formă mai vidibilă românească, studenții români din Cluj dela liceul de odinioară de acolo — fură cei dintâiu, cari dând ascultare timpului, începură și ei a se destepta din letargia națională seculară. Să intêmplă aceasta cam pe la anul 1840, căci înainte de acest an domnia și în Cluj, ca pretutindeni, o com-

FOIȚA.

Descoperirea unei măsele de Dinotheriu în România.

Comunicațiunea paleontologică de-
pre care am onoare să vĕ vorbesc
ădi, dlor, o datorim onor. nostru co-
eg d-lui D. Sturdza, carele a avut
unătate a-'mi da această prețioasă
ĕmășiță, pe care o vedeți acì înaintea
v. Aceasta este o măsea fosilă, a
nuia din cele mai mari mamifere ale
eriodului terțiar.

Cele dintâiu indicii despre acest
nimal datează de la începutul secolu-
ui trecut, și consistau dintr'o măsea
uțin sfărămată, ce s'a găsit la Lyon;
a a făcut mai întâiu parte din cabi-
etul lui Manconys, de unde a trecut
n urmă în acela al lui Pestalozzi.

Antoine de Jussieu puse de o de-
emnă și Réaumur 'i dete figură în
emoriul seu asupra dinților din
are se fac turchise (perozele), publicat la 1715, în memoriile academiei de științe din Paris.

Această descoperire trecu însĕ neobservată de învĕțați, ast-fel că Rosier, dând în „Journal de Phisique", la 1773, descripțiunea unei a doua măsele a acestui animal, măsea găsită și aceea în Franța, împregiurul Vienei, în Delfinat, nici nu menționează despre măseaua publicată de Rèaumur.

De pe această a doua măsea, al cărei model, făcut de lut, a fost trămis Muzeului din Paris de cătră Imbert, în al cărui cabinet se afla originalul, precum și de pe douĕ fragmente de falcă cu dinți, găsite în 1783, la Comminge, lângă riul Louze, apoi și alte douĕ măsele găsite: una în stratele din colina Arbeichan, în Couseran, lângă St. Lary, în departamentul Gers, de cătră Jillet Laumont și Lelièvre, și alta la Grenoble, pe malurile riului Isère; de pe aceste diferite fragmente, dic, Cuvier, părintele paleontologiei, a ajuns a conchide, că aceste remășițe au făcut parte dintr'un animal stins, iar fiind-că măselele lui semĕnau foarte mult cu acele ale tapirului și ale lamantinului, deși erau mult mai mari, el 'l-a numit Tapir gigantic.

Mai târdiu s'a descoperit în nĕsipul dela Epelsheim un fragment din falca inferioară a acestui estraordinar animal, care avea partea anterioară a acestei fălci sucită în jos și armată cu doi colți puternici și veritabili; această dispositiune curioasă a simfisei, și mărimea taliei sale, judecând de pre dimensiunea capului (1^m 10 de la partea anterioară până la occipit), a făcut să se dea animalului ce'l poseda, numele de *Dinotherium*, adecă animal enorm, teribil.

În fine descoperirea unui cap complet, făcută de Klipstein în aceleași nĕsipuri de la Epelsheim, cap, carele a fost descris de Haup, sub numele de *Dinotherium Giganteum*, a dat pentru prima oară o esactă idee despre capul acestui colosal animal, al cărui model se află astădi mai în toate muzeele principale.

De atunci s'a mai găsit remășițe de Dinotheriu în mai multe țĕri și făcênd parte din diferite specii cum de esemplu: *Dinotherium Cuvieri*, *Dinotherium bavarium*, *Dinotherium minutum* etc.

În privința positiunii zoologice a dinoteriului opiniunile sûnt împărțite; majoritatea paleontologilor este de opiniune, că el trebue să ia locul în ordinea parchidermelor proposeidiane, alături cu elefanții, cu mastodonții și cu tapirii, pe când din contră Pictet, învĕțatul paleontolog elvețian, crede mai cu samă de pre depresiunea părții occipitale a capului, că dinoteriul trebue să fie aședat între pachiderme și sirenide, dar mai cu deosebire apropiat de lamantini, și că prin urmare, el era un animal căruia 'i plăcea mult să trăiască pe la gurile fluvielor mari, pe unde desrădĕcina cu cei doi colți ai sei suciți în jos, plantele, spre a se nutrì cu rădĕcinele lor cărnoase. Ori-cum ar fi însă, deși nu se cunoasce astădi de cât capul acestui animal, Dinoteriul cu greu s'ar putè despărți de pachidermele proposeidiane, cu care se aseamănă atât prin forma măselelor, cât și prin alte caractere ale capului seu.

pletă întunecime în toate privințele naționale. Sĕ poate închipuì, cât eram de perduți, cât eram de nemernici în patria noastră, când cei mai mulți dintre studenții, juristii și filosofii dela liceul din Cluj, cu deosebire cei din comitate, nu scieau nici scrie nici cetì românesce, ba mulți din aceia, cum insiși mărturisiau, nici carte românească nu vedură în ochi mai inainte.

Nu se poate nega, că desteptărei naționale între studenții români din Cluj, un insemnat impuls îi dedură studenții români din așia numitul „pament regesc.“ Acestia fiind crescuți în libertate ceva mai mare decât cei din comitate, și fiind și cu stare materială mai bunicică, va sĕ dică: fiind ei mai independenți și avênd înlesnire mai multă spre cultivare erau totodată și mai buni naționalisti încă dela casele lor părintesci Dară și între acestia mai mult contribuiră la desteptarea națională din Cluj doi tineri din Brașov, anume: Constantin Sĕcareanu și Constantin G. Ioan. Acesti tineri fiind de spirit, avuți, ai căror părinți erau negutători de frunte în Brașov, jucau un rol mai însemnat între colegii lor. Ei concurau așa dicênd cu fruntașii studenților maghiari, aveau întrare în case distinse ale societătei clujene, vorbiau românesce în conversațiune și ajutau și-sprigineau chiar și pre unii din colegii lor mai scăpĕtați, din mijloacele proprii. Această împregiurare firesce produse mult curagiu și încredere de sine în ceilalți studenți români, cari încă începură a nu se mai rușina de numele și limba lor națională, a sĕ interesa mai de aproape de tot ce era românesc, sau: a cugeta, a simți, a vorbì și scrie românesce. Nu pot retăcè nici numele eroului din munți, Iancu, care încă se distinse nu puțin în privința aceasta, mai ales după ce venise în contact cu cei doi menționați mai sus.

Spiritul național astfeliu desteptat, începu a lua tot mai mari dimensiuni între studenții români din Cluj, ajungênd în scurt timp la o completă însufletire românească manifestată în adunări, conferențe și încercări literare.

În acest period deci 'și luà începutul și „Societatea română de lectură în Cluj“. Ea se înființà anumit în anul 1846 de către studenții români de acolo, când tot din partea acestorași, la inițiativa juristilor Papiu Ilarian și Nicolae Popea, se înființase și foișoara sĕptĕmânală „Aurora“, când Papiu ținea prelegeri regulate din limba română cu cei ce nu sciau cetì și scrie românesce; când Popea la înmormêntarea colegului seu luliu Mihali, îi ținuse cuvêntarea funebrală, cea dintâiu cuvêntare română în Cluj, ținută în public *); când Nicolae Ionescu, profesor, deputat și fost ministru în România, trecênd prin Cluj către Paris spre continuarea studielor, se mirà aflând atâți studenți români și încă cu foaie și cu societate de lectură în acest oraș.

Și era societatea aceea modestă ca și națiunea, pre care o representa: ca și numerul studenților, din cari se compunea: ca și membrii, cari o spriginiau. Pentrucă pe atunci încă nu aveam bărbați români înteligenți aflători cu locuința în Cluj, și cu atât mai puțin autorități române cum spuneți că ați avut Dvoastră oarecând și mai aveți și astădi pre unii. Afară de Alecsandru Bohețel (fost căpitan suprem în Năsĕud) advocat, și Bobb bacsi cancelist la guvern, care deși nepot de episcop, fiindcă înbĕtrânise ca cancelist, se numia astfeliu — alții nu se mai aflau; pentrucă cei ce ar mai fi fost precum: Brencsánescii, Foliovics- escii, Recsey-escii Stancsaylescii și alți mai mulți, cari se aflau ici-colea în servițiul statului, trecuseră cu totul în castrele străine ne mai voind a scì ceva de Români. Pe atunci nu se aflau nici opuri naționale, foi periodice literare ca acum, duceam lipsă întru toate, pentrucă abia ne aflam la începutul începuturilor!

Nu mult după aceste urmà anul 1848, care nimicì aproape toate, prin urmare și societatea română de lectură din Cluj. Ce se va fi ales de puținele opuri, ce s'au fost procurat, ne putem lesne închipuì D. Bohățel ca fost president al acelei societăți, va fi cunoscênd mai bine soartea micutei colecțiuni, care de sigur, ca multe altele, încă nu va fi remas cruțată de viscolul cel cutropitoriu al anilor 1848 și 1849.

Din aceste se vede deci destul de lămurit, că originea „societătei române de lectură în Cluj“ nu se poate data dela a. 1861, ci dela a. 1846, așa dară încă cu aproape alți douĕdeci de ani înainte!

D-voastră, fraților Clujeni, puteți fi mândrii de această descoperire. Căci cu drept cuvênt se poate dice că societatea Dvoastră de astădi este numai o continuare a acelei vechi de odinioară, care mai că se poate privì de: cea dintâiu societate română de lectură în feliul seu. Nicăiri, nici chiar în România, nu am cetit să fi esistat o asemenea societate între români înainte de înființarea celei din Cluj.

Căutați deci a susținè din toate puterile această societate veterană la înălțimea ei spre onoarea Dvoastră și a fundătorilor ei primitivi.

Dvoastră nu vĕ mai puteți escusa cu timpuri, cum au fost cele din 1848 și 1849, nici cu cele ce parte premerseră, parte nemijlocit urmară acestor doi ani. Esistența acelei societăți depinde esclusiv dela Dvoastră. Situațiunile politice la care faceți alusiune să nu vĕ sparie, ele sûnt schimbăcioase, și se schimbă mereu. Dela noi atârnă viitoriul nostru în mĕsura cea mai mare.

„Dară ce nu poate voința firmă?“ diceți Dvoastră, și o dic și eu. Numai sĕ băgăm bine de samă, că pre lângă voința firmă se mai cere încă ceva, și aceasta este: buna înțelegere între frați. Neînțelegerea sau discordia, fie din egoism, ambițiune, ori din ori ce altă passiune sau interese particulare, — a derimat multe lucruri în lume, vĕ poate derima și societatea Dvoastre și pre ori care alta. O dic aceasta pentrucă mai câte societăți se înființară la noi, au fost atinse de acest reu distrugĕtoriu!

Deci firmă voință și concordie între frati, și sĕ fim siguri de resultatul cel mai bun al tuturor nisuințelor și întreprinderilor noastre nationale.

Un fost membru al societătei române de lectură celei vechi din Cluj.

*) Această cuvêntare avu împreună cu cuvêntătoriul, multe fatalități. Celelalte întreprinderi ale studenților români, se făceau în tăcere, eară cuvêntarea din cestiune, ținênduse la mormênt, înaintea unui public numeros, făcu sgomot în tot Clujul. Iritațiunea între studenții maghiari ajunsese culmea, la audul limbei române. Ei voiau cu ori ce preț să o împedece, dând năvală asupra cuvêntătorului spre a'i smâncì din mână hârtia. Abia isbutiră Românii a domolì sgomotul, făcênduse zid împregiurul oratorului lor, însoțindul mai pre urmă cu soții până la cuarterul seu, și scutindul astfel de pericolul, cu care era amenințat din partea contrarilor. Mai pre urmă se pornì cercetarea disciplinară în contră'i din partea senatului academic, i se luà cuvêntarea, se traduse în limba maghiară și împreună cu cea maghiară, ținută de juristul Kéthely, astădi inspector regesc de scoale în părțile Clujului, sub pretest că ar fi fost revoluțională se asternură guvernului spre decidere. Urma a fost, că cuvêntările nu se mai restituiră respectivilor, și la încheierea anului din portarea morală în loc de prima cu laudă, li se dedu spre pedeapsă numai prima simplă.

La căderea vice-comitelui Pausz

„Südungarischer Bote“ din Lugoș face următoriul comentariu:

Ioan Pausz e demascat, machinațiunile sale fără esemplu sûnt descoperite, clica, care a chinuit și stors comitatul într'un mod ce nu se poate descrie, e împrăsciată, despoiată de capul seu — într'adevĕr am avè ași causă deplină să ne bucurăm de satisfacțiunea ce ne-au dat'o evenimentele. Cine ne cunoasce luptele, cine scie, câte de toate am trebuit sĕ răbdăm și sĕ suferim, cât am prestat și cât am lucrat pentru a aduce catastrofa de nimicire asupra puternicilor din Severin, acela nu ne va lua în nume de reu, dacă bucuria asupra victoriei reținută cu atâta cerbicie și câștigată cu atâta greutate se va manifesta astădi între noi într'un mod mai viu.

Dar ori cât de îndreptățit ar fi simțul nostru de bucurie pentru satisfacțiune, nouĕ nu ne este cu putință a ne devota acestui simț, pentru că aceea ce se petrece acum după demascarea lui Pausz, în comitatul Severinului, e mai deprimĕtor decât cele ce au premers deja. Credem adecă, că dacă simțul public de drept a trebuit sĕ se vateme foarte adênc vedênd, cum s'au întrebuințat toate machinațiunile unei diplomații perfide, pentru a eluda și amăgì de atâte ori opiniunea publică, care de sute de ori numia cu numele pe făcătorii de rele, cari sĕ desfătau în oficiurile publice, și pentru a asigura acestor năpăști luate din diferite comitate și aședate în demnități publice dotațiunile cele grase c le aveau: cu cât mai deprimĕtor trebue sĕ fie efectul, când vedem că făcătorii de rele, căror li s'au dovedit faptele ies liberi și părăsesc cu servitori în li vrea pe caretele lor spectacolul activit ții lor sinistre, fără ca organelor lega sĕ le treacă prin minte sĕ întrebe măcar unde binevoiesce a se duce înaltul domn și unde 'l-ar afla, când s'ar ivì poate lipsa sĕ i se ceară desluciri.

Ci mai mult, nici măcar din oficiu nu s'au suspendat defraudanții și complicii lor. „'Mi sûnt legate mânile“ strigă comisarul regesc înholbându'și ochii ca un fariseu. Dar, pentru Ddeu, cine este acela, care i leagă dênsului mânile, supremului păditor al autorității statului în comitatul Severinului, chiar și față cu făcĕtori de rele notorici? Mai puteam pricepe aceste supterfugiuri păcătoase, câtă vreme multele plânsori contra lui Pausz erau numai plânsori. Dar astădi, când acest bărbat este convins prin fapte dovedite, când mărturisirea sa proprie dovedesce, că el a atacat avere publică întrebuințând-o cu lunile pentru scopurile sale proprii, astădi sĕ mai esiste o putere care sĕ poată lega comisarului regesc mânile, când voiesce a-'l suspenda din oficiu, aceasta ni se pare a fi un lucru pe care noi nu-'l pricepem, ba un lucru cu neputință. Și ce însamnă întreaga frasă? Ce poate pierde comisariul reg. împlinindu'și datorința după drept și lege? Poate ca el însuși sĕ fie suspendat din oficiu? Sĕ interesează comisarul reg., acest cavaler bogat, gentleman, magnat, mai mult de acest oficiu decât de propria sa onoare, de reputațiunea sa înaintea țerei întregi? Sau domnul Ujfalussy nu vede, cum 'și calcă propria sa onoare în picioare insultând demnitatea de vice-comite a comitatului Severinului prin aceea, că investesce pe Ioan de Pausz cu dênsa? Sau doară crede el într'adevĕr că va putè scăpa de situațiune prin povestea cu „mânile legate?“ Sĕ nu creadă aceasta, asemenea lucru nu esistă, situațiunea încă nu e fidel caracterisată prin afirmațiunea ce a făcut-o către oare cineva Se povestesce adecă că Ilustritatea Sa a esprimat părerea, că toată istoria nu merită o aprețiare mai mare pentru că cea mai mare parte din paguba e suplinită deja.

Dar aceasta e o eroare care nu poate fi mai funestă pentru nimenea decât pentru însuși domnul comisar reg. Până acum dênsul s'a rădimat pe cererea sĕ i se aducă date, și prin aceasta reputațiunea sa într'adevĕr n'a câștigat nimic; ce va trebuí sĕ urmeze atunci, când Ilustrității Sale 'i-ar trece prin minte sĕ pună datele produse la o parte sub pretestul că paguba e acoperită în cea mai mare parte aceasta nu voim sĕ o desfășurăm astădi aici.

Dar ori ce s'ar desvolta in această direcțiune, paguba acoperită, considerată din punct de vedere al postului de vice-comite în Severin, nu poate fi decidĕtoare. Din punctul de vedere al judelui criminal firesce deda, acestuia i poate fi la stabilirea eventuală a pedepsei de însemnătate momentul, că acoperită e paguba sau ba; pentru întrebarea, dacă Pausz mai poate sĕ rĕmână vice-comite, aceasta e cu totul indiferent. Și acì Ilustritatea Sa se află earăși numai într'o roare periculoasă, dacă crede că pu terile care, cum se afirmă, i leagă mânile vor fi destul de flecsibile pentru a deslega situațiunea spre plicerea tuturor. Toți socri din lume nu sûnt destul de tari, pentru a ține pe defraudanți în același loc, unde au defraudat. Se poate face încercarea de a scoate pe făcătoriul rele din mânile judecătorielor poate că aceasta va și succede, dar aceasta e apoi și supremul ce poate presta puterea cea mai îndiscreționa

---

Măseaua noastră, de pe dimensiunile și caracterele ei, se rapoartă la specia *Dinotherium giganteum* a lui Kaup. Ea a fost găsită într'un bolovan de gresiă vênătă micacee, în care se vede chiar concavitatea în care a fost înglodată măseaua atunci când rocca era încă moale.

Nisce locuitori din satul Gaicenii, în valea Berheciului, județul Tecuciu, voind să prepare petre pentru o construcțiune, au spart un bolovan mare, spre a face mai multe bucăți și în mijlocul lui au găsit aceasta măsea.

Descoperirea acestui dinoteriu este foarte importantă pentru țara noastră, căci prin ea fauna fosilă a României se inavuțește cu un nou mammifer; până acum nu se găsise nici o urmă de Dinoteriu în România. Se găsise însĕ măsele de elefanți, de mastodonți, de cerbi și de rinoceri, dar nici una de dinoteriu.

Afară de aceasta, găsirea acestei măsele de dinoteriu într'o asemenea gresiă, cari seamănă foarte mult cu ceea ce geologii numesc presia cerpatică, este destinată, când se va studia mai bine dispositiunea și impregiurările în care se află gresia din valea Berheciului, a precisa într'un mod sigur positiunea geoloică a ei, căci astăzi positiunea stratigrafică a grasiei carpatice este foarte încertă. Etatea acestei gresie este neîncetat pusă în discuțiune: unii oferì secundară, ca representând ceia ce se numește crita superioară; alțiii ca formênd basa periodului terțiar și corespundĕnd cu tĕrêmul eocen; după alți însă, ar esiste douĕ gresii carpatice: una mai vechiă secundară alta mai nouĕ terțiară și anume eocena. Ei bine, descoperirea dinoteriului în gresia de la Găiceni ar face și mai nouă această gresie carpatică; ea ar fi miocenă, căci dinoteriul nu s'a găsit până astădi de cât în tĕrêmul miocen.

Cercetări minuțioase făcute la fața locului vor putè aduce mari foloase acestei cestiuni, atât de importante pentru chronologia Carpaților.

„Revista Scientifică.“

— dela tribunalul opiniunei publice nu mai poate fi sustras nici odată.

Şi cine cutează a afirma că paguba e acoperită în cea mai mare parte? E cunoscută deja mărimea întreagă a pagubei? Şi avênd în vedere numai cifra cunoscută, cine cutează, sĕ afirme că e acoperită? Numai atât e sigur că s'au contrabandat bani în casă, pentru a face sĕ figureze ca desdaunare. Dar cine scie, dacă aceşti bani nu sûnt earăşi vre o sumă defraudată? In 10 cur. au sosit din Viena 2000 fl. la adresa vicecomitelui Pausz (noi cunoascem pe cel ce'i-a trămis) cine scie spre ce scop s'au trămis aceşti bani şi, dacă Pausz nu 'i-a folosit spre alt scop şi nu pentru cel destinat, voind asi repara cu ei alte păcate de ale sale de mai nainte. Deci ori cum vom privì lucrul, ar fi o eroare periculoasă, dacă dl de Ujfalussy ar ocolì causa aceasta cu o uşoritate cavalerească. Şi cu cât vom aştepta mai mult ca sĕ se facă pe faţă şi radical cele de lipsă, cu atât mai mare va fi scandalul şi mai veement odiul ce va cădè asupra dlui de Ujfalussy.

Şi în sfêrşit încă una! E o eroare şi aceea, dacă se crede că este de ajuns a da persoana vice-comitelui Pausz opiniunei publice revoltate cum am ḑis ca jertfă. Nu, şi de o mie de ori nu! De sus până jos şi de jos până sus trebue sĕ urmeze o străformare care sĕ nimicească tot ce este putred şi infectat sau mişcarea, — deslănţuindu-se — va sfărîma pe toţi cari mai cutează şi acum a sta surḑi la glasul opiniunei publice.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Braşov în 8 Ianuarie v. (Asociaţiunea pentru promovarea meserieloru între Români*)

Şedinţa a 2-a a adunării generale s'a ţinut duminecă în 30 Decembre 1879. Presidentul deschiḑênd şedinţa anunţă esibitele întrate. Între aceste a fost de mult interes o petiţiune a unei familie de meseriaş din Sibiiu pentru spriginirea fiilor ei la meserii. Mai mulţi vorbitori au accentuat necesitatea de a se spriginì din acel princip, din care primesce aceasta asociaţiune învĕţăcei sub îngrigirea sa din toate părţile Transilvaniei. S'a propus spriginirea şi cu unanimitate s'a primit, însĕ când a venit întrebarea la buget nu s'a aflat mijloace, ci s'a încredinţat comitetului sĕ facă ce se va putè. La această împregiurare alţi vorbitori au argumentat şi propus, că din acele părţi, din care se cere dela aceasta asociaţiune spriginire, aşeḑarea copiilor la meserii şi îngrigirea de viaţa, cultura şi propăşirea lor, sĕ se facă şi membri acestei asociaţiuni, cu doi floreni măcar bărbaţii români cu dare de mănă pe an, seau membri ajutători cu ceea ce pot. —

A urmat la pertractare raportul comisiunei asupra proectului comitetului asociaţiunii „despre mijloacele prin care s'ar putè lăţì mai mult şi mai perfect meseriele între Români“.

În principiu comisiunea prin referentul seu d-l advocat I. Lenger, recomândă proiectul comitetului publicat în „Telegraful Roman“ (Nr. 132 1879) însĕ cu modificaţiuni.

Membri noi s'au înscris numai doi. Membri înscrişi cu propria subscriere şi aflători în afară de Braşov, vre o 12 bărbaţi inteligenţi s'au cetit, că nici nu se sterg, nici nu contribuesc tacsa. Am auḑit ḑicêndu-se: „Ce sĕ faci lumei dacă este materialistică: vieţuitorii ei tocmai de aceasta nu se ajută, pentrucă nu voesc sĕ propăşească toţi în materie.

*) A sĕ vedè Nr. 1 a cur. d. „T. R.“

Braşovenii români veḑênd nu vĕḑ, că preste cinciḑeci de cară de manufacturi: cismărie, curelărie, pelărie, funărie, lădărie, lăcătărie ele se încarcă pe fiecare lună şi se espedează de comercianţii comisari români; preste 3—4 sute de maiestri susţin ei cu banii, ce'i aduc din România şi fii prinşi de laţurile proletariatului blastemă vremea rea; emigrează şi căscioarele părinţilor şi a moşilor lor le stăpânesc străinii, cari se înmulţesc de minune.

În urmă s'au ales de către Adunarea generală doi membri suplenţi în comitet şi doi membri în comisiunea pentru verificarea protocolului.

După aceste preşedintele mulţămind membrilor asociaţiunii, cari au luat parte la şedinţele adunării generale pentru interesul cel viu ce 'l-au arĕtat, pentru a ajunge scopul asociaţiunii, îi roagă a păstra şi a propaga aceasta în cercul amicilor domnielor şi cu aceste declară adunarea generală de închisă. N.

Varietăţi.

* (Statutele) societăţii de pelărie din Porcesti (comitatul Sibiiu) s'au întărit de ministrul r. u. pentru agricultură, industrie şi cumerciu sub Nr. 33833 ex 1879 înzestrânduse cu clausula legală. —

* (Lipsa de cai) este mare în Ungaria. Aceasta o constată un circular al ministrului de honveḑi, după care Ungaria n'are nici atâţa cai câţi sûnt de lipsă pentru trebuinţele proprie. Classificaţiunea comisionară din anul 1879 a avut un resultat nefavorabil, ivinduse la clasificarea cailor apţi pentru resboiu, un numer aşa de mic, încât în casul unei mobilisări, Ungaria nu e în stare, a procura contingentul trebuincios. Ministrul în urma acestei împregiurări s'a veḑut nevoit, a prescrie comunelor un percent mai mare pentru caii, ce se vor clasifica şi prescrisele au sĕ se întrebuinţeze cu stricteţă la clasificarea din acest an.

* (Foamete). Se ḑice în „Bereg“: „Ḑilele aceste s'au aflat pe hotarul comunei Olenyova doi oameni, cari au murit de foame. Miseria în ţinutul acesta e oribilă. Poporul macină coceni de cucuruz spre a'şi face pâne din ei. Hrana aceasta aduce tot feliul de boale cu sine. Locuitorii miseri din satele: Plavia, Rozsos şi Duszina umblă a cerşì. In satul Izvor au murit de foame 2 membrii a unei familii. În urma miseriei, ce domnesce, furturile şi tâlhăriile sûnt la ordinea ḑilei. Acestor împregiurări ticăloase în comitatul Bereţcului s'au asociat şi difteritea, de carea din 184 bolnavi d'abia au scăpat 72 inşi.

* (Pesta şi aristocraţii). Demonstraţiunile contra casinei aristocraţilor au neliniscit foarte tare inimile aristocraţiei unguresci; o mare parte dintre aristocraţi au părăsit deja capitala Ungariei. „Cunoascem familii“, ḑice „Pesti Naplo“, „care voiau sĕ vină la carnevalul din Pesta, dar acum au remas acasă. E bătător la ochi că magnaţii, cari dedeau un contingent mare la patinat, nu se mai vĕḑ de vr'o câteva ḑile. Şi la baluri abia mai veḑi ici colea unul sau doi magnaţi.“

* (Telegraf direct cu Africa de sud). Resbelul contra Zulilor a adus terminarea unei mari opere. De câte-va ḑile Londra e în comunicaţiune directă cu capul de Buna-Speranţă, şi regina Angliei a primit felicitaţiunile lui sir Bartle Frére, a lui sir Garnet Wolseley şi a sultanului de la Zanzibar. De acum înainte vor trebuì nu câte-va luni, ci câte-va oare, spre a trimite o depeşă şi a primì un rĕspuns de pe ţĕrmurile Tamisei la estremitatea meridională a Africei.

* (Un advocat american). Eată ce cetim în „Stafeta“: Americanii au lăsat în multe indĕrept pe Europeni. Se pare că şi advocaţii europeni, aşa de celebri prin chichiţele lor juridice, au fost intrecuţi. Această conclusie ne face sĕ tragem următoarea istorioară adevĕrată:

Lucrul se petrece înaintea curţei cu juraţi din New-Yorck. Acusata, căci e vorba de o femeie, Mirhen Solomon din Broocklyin, una din suburbiile New-Yorkului, e învinovăţită că 'şi-a inveninat barbatul prin o prăjitură care conţinea un venin din cele mai infernale. Causa se părea dinainte perdută, şi spĕnḑurĕtoarea desnodământul cel mai îndulgent, căci s'a constatat acelaşi venin în prăjituri şi în stomacul nenorocitului bărbat. Advocatul însĕ, o celebritate, d. Van Armand, susţine că acusata e inocentă, de oare ce prăjiturile nu sûnt înveninate şi ca sĕ probeze aceasta cere sĕ 'i se aducă prăjiturile bănuite şi care i se şi pun la disposiţie şi atunci inaintea judecătorilor ia o bucată şi fără a esita o mâncă, inainte de a'l putè oprì cineva. După declararea acelor care făcuse analisa prăjiturilor mai avea douĕ oare de viaţă, el îşi continuă însĕ pleduaria, când uşa se deschise şi un factor aduse d-lui Van Armand o depeşă, deschiḑind-o vĕḑu, că i se anunţa moartea tatălui seu.

Van Armand, arătând depeşa rugă pe preşedinte ca se'i deie câte-va minute de repaos spre a-'i trece emoţiunea şi spre a respunde familiei sale din Chigaco. Eşì câte-va minute din sală şi se întoarse îndată spre a-'şi sfêrşì pledarea.

Toţi se aşteptau sĕ-'l vaḑă în spasmurile morţei, dar după o oară el nu avea nimic, juraţii prelungiau pronunciarea verdictului, dar după douĕ oare era încă sănĕtos, în fine verdictul se rostì; acusata era agraciată.

Ce se petrecu dar? Van Armand consultase doi medici, care îi pregătiseră în camera de alături un contravenin infalibil şi pe care 'l luase pe când respundea depeşei false. El simţise oare-care indisposiţie, dar reuşise sĕ o învingă şi aceasta scăpase pre acusată de moarte. Cu toate aceste el fu câte-va septĕmâni bolnav, ear acusata părăsì New-Yorcul.

* (Otrăvire prin pesci). Cetim în „Resb.:“ O catastrofă oribilă întêmplată de curênd, a emoţionat micul orăşel Genischek (Rusia). Într'unul din restaurantele oraşului, s'a servit la masă peşte preparat, după maniera heringilor proaspeţi.

O oară apoi după masă, trei-ḑeci de persoane au murit otrăvite în mijlocul celor mai oribile suferinţe. Causele acestei otrăviri încă nu sûnt cunoscute perfectamente. Au provenit aceste otrăviri din decomposiţiunea peştelui, sau din ingestiunea de arsenic sau plumb, provenind din vasele în care a fost preparat şi servit peştele? încă nu sĕ ştie; în ori ce cas avis amatorilor de peşte.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Genesa evangeliilor.

(Studiu biblic).

Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς. Ioan 5, 30.

(12 Urmare).

C. *Evangelia după Luca.*

(Urmare)

1. *Causa scrierei:* Propagarea Evangeliei între păgâni a avut doue stadii: unul al cucerirei grabnice, altul al stabilirei, al organisărei. Stadiul prim în predica verbală a Evangeliei, vedem din Fapt. app. că este ocupat de Petru, şi acest stadiu, în predica scrisă am vĕḑut că poartă timbrul lu Petru.

Chemarea de grabnic cuceritoriu a lui Petru era împlinită. Predica lui verbală şi Evangelia scrisă după această predică se bucura de resultatele destinate de provedinţă. Dar în teritoriul cucerit trebuia adusă stabilitate, organisaţie: Spiritele, frapate de grandiositatea dumneḑeirei descoperite, trebuiau convinse despre adevĕrul noauelor învĕţături, trebuiau organisate, disciplinate.

Un nou stadiu de predică verbală, şi amĕsurat acesteia o nouă scriere evangelică pentru creştinii din păgâni era deci o necesitate arḑĕtoare.

Dumneḑeirea s'a îngrijit de aceasta. Cu predica verbală, vedem din Faptele apostolesci că este însărcinat Apostolul Pavel. Şi în spiritul acesteia vom vedé că e scrisă Evangelia a treia numită *κατὰ Λουκᾶν*.

2. Scopul Evangeliei scrise în stadiul al doilea al desvoltărei creştinismului între păgâni, ţinênd cont de causă, trebuia să fie: documentarea adevĕrurilor despre cari cetitorii aveau cunoscinţă după stadiul prim al propoveduirei evangelice, — arĕtarea că Iisus Christos a venit în lume să mântuească *lumea*. Spre acest sfêrşit scriitoriul trebuia să meargă mai departe decât Mateiu, şi să scrie mai esact, mai pe larg decât Marcu.

3. Evangelia după *Luca* corespunde pre deplin causei şi scopului indicat.

Scriitoriul însuşi ne spune atât causa cât şi scopul scrierei sale ḑicênd: „Fiind că mulţi s'au încercat (*ἐπεχείρησαν*) a compune descrieri despre lucrurile cele cu siguranţă întêmplate (*περὶ τῶν πεπληροφορημένων πραγμάτων*) între noi..... şi eu am aflat de cuviinţă, esaminând maiântâiu (*ἄνωθεν*) toate cu de a mărunțul, să-ţi scriu esact (*καθεξῆς* — în ordine) strălucite Teofile, ca să te încredinţezi despre siguranţa învĕţăturilor, în cari ai fost instruat[8]).

Evangelistul în acest citat, cu alte cuvinte ne spune că: *a*) Teofil era instruat în un mod oare care; *b*) că această instrucţiune era necompletă[9]), din care causă află necesar a-i scrie cu de-a meruntul spre a-l încredinţa despre adevĕrurile instrucţiunei primite; şi *c*) că în această afacere s'au făcut mai multe încercări (*ἐνιχείρησις — ἐπιχείρημα*)[10]) scripturistice.

[8]) Luca 1, 1—4.

[9]) Primită numai pe scurt în stadiul prim al predicei evangelice (Evangelia după Marcu).

[10]) *ἐπιχειρέω* în Test. nou ocură numai cu însemnarea de încercare, de sine se înţelege, fără resultatul dorit (Luca 1, 1. Fapt. app. 9, 29. 19, 13.)

[11]) Aceste scrieri, de care Evangelistul face amintire aci, este eu totul nefundat a le cualifica în alt chip de cum le-a cualificat Evangelistul: „încercări,“ „notiţe,“ făcute spre a-şi aduce aminte de predicele auḑite, o formă de escerpte din predicele Apostolilor între păgâni, şi nici de cum nu scrieri d'ale Apostolilor, care lui Luca să-i fi servit ca documente şi isvoară, după cari el să se fi orientat în scrierea Evangeliei ce poartă numele lui. Ca astfeliu de notiţe neesacte, a fost natural să fie cu totul delăturate prin opul cel relativ complet al lui Luca. In privinţa documentelor şi isvoarelor, pe basa cărora el a scris, noi nu sûntem în drept a sta cât de puţin la îndoială faţă cu mărturisirea Evangelistului. El ḑice 1, 2. *„precum ne-au predat'o cei ce au fost dela început martori oculari şi slujitori cuvêntului,“* aretând că nu se basează pe atari scrieri, ci că însuşi a scrutat cu de-ameruntul (*ἀκριβῶς*) înformându-se esact dela aceia, cari au fost martori oculari ai scenelor descrise. Acì între aceşti martori oculari, nu putem înţelege numai pe Apostoli, aceştia fiind cuprinşi sub slujitorii cuvêntului (după cum se vede probabil, sub slujitorii cuvêntului face alusiune şi la Evangelia după Mateiu şi Marcu), ci, cu respect la *ἀπ' ἀρχῆς*, pe martorii oculari ai celor descrise din preistoria lui Iisus şi pruncia lui. La aceste face Evangelistul alusiune, şi nu la notiţele, pe care le numesce încercări, şi care în parte îi dau ansă la scrierea sa (contra lui Lessing şi aderenţi — hipotesa *b* Nr. 33 T. rom. din 1879).

Enunciamentul de sub *a* și *b* revarsă lumină asupra causei din care și scopului pentru care s'a scris această Evangelie; iar cuprinsul de sub *c* ca o causă secundară, arată că între păgâni circulau mai multe scrieri mance despre viața și învățăturile lui Iisus, pe cari Evangelistul le și numesce încercări, și cari nu vor fi fost altă decât nesce notițe d'ale creștinilor, făcute după predica auditată.

Causa scrierei este așa dară, după mărturisirea însuși a Evangelistului: instrucțiunea necompletă, ce au primit-o Teofil și cu dênsul lumea păgână; ear scopul: completarea acelei instrucțiuni, sau dovedirea adevărurilor, cuprinse pe scurt în primul stadiu al predicei evangelice.

Dacă în Evangelia după Marcu idea fundamentală este: Iisus Christos este Dumnedeul cel asteptat de păgânism — Luca ținênd cont de această Evangelie și și de cea pentru Iudei (după Mateiu)[12]) urmărește idea: Iisus Christos este *mântuitoriul lumei*. El împreună în Iisus împlinirea așteptărilor iudaice și păgâne, aretânp că Iisus aduce o eră nouă pentru lumea întreagă. Ca mântuitoriu el pune temeiu unei împerății nu uumai după cum așteptau Iudeii, ci și după cum așteptau păgânii: El este întemeietoriul împerății dumnedeesci universale.

(Va urma.)

---

[12]) Cumcă Luca a avut cunoscință de Evangeliile după Mateiu și Marcu, ba, probabil, le-a folosit în completarea raportului seu, ne încredințează atât însuși Luca în testul citat („slujitorii cuvêntului"), cât și compararea tecstelor paralele, în cari adese vedem combinate clee raportate de Mateiu și Marcu, în special vedem

a) toate partiile, tractate în comun de Mateiu și Marcu, cuprinse la Luca, adese combinate, cu singur două escepțiuni: înfruntarea fariseilor, Mat. 15, 1—20 Marcu 7, 24—30 și săturarea celor 4000. Mat. 15, 30—39 Marcu 8, 1—10.

b) partiile, cari ocur sau numai la Mateiu sau numai la Marcu se află la Luca, cu escepțiunea: Mat. 1, 18—2, 23, 9, 27—34; 21, 28—32 și Marcu 3, 20 seq. 8, 22—26· Iar față de acestea:

c) Luca ne presentează o mulțime de material, pe carele îl are numai singur, ca preistoria și pruncia lui Iisus, 1, 1—2, 52; apoi 3, 1 seq. 7, 36—50; 9, 51—56; 10, 1—16; 10, 25—37; 10, 38—42; 11, 1—13; 11, 25—35; 11, 37—54; 12, 1—12; 12, 13—21; 12, 22—59; 13, 1—5; 13, 6—9; 13, 10—21; 13, 23—30; 13, 31—35; 14, 1—24; 14, 25—35; 15, 1—39; 16, 14—31; 17, 1—4; 17, 5—10; 17, 11—19; 17, 20—37; 18, 1—8; 18, 9—14; 9, 1—27. De acî se vede că hipotesa întrebuințărei, de carea am făcut amintire în Nr. 33 din anul trecut, (lit. c) s'ar păré întru atâta îndreptățită, întru cât Luca, după cele acî espuse, a avut cunoscință de Mateiu și Marcu, și în scrierea Evangeliei ce poartă numele lui a ținut cont de cuprinsul acestora.

Bibliografie.

Pușcariu Ilarion Dr., *Principii din pedagogia generală*. pag. XVIII — 144. Sibiiu 1880. Prețul 1 fl. v. a. Jumětate din venit e destinat pentru reuniunile învățătoresci din Metropolia română gr. or. a Ungariei și Transilvaniei.

Calendariu pe anul bisect **1880**. Redigeat de Miron M. Calinescu, secretariul societății pentru cultura și literatura română în Bucovina. Editura Societății. Anul al VII-lea. Cernăuți. Prețul 60 cr. v. a.

Istrati C. I. Dr. *Considerațiuni asupra importanței și necesității gimnasticei* din punctul de vedere higienic și social. Bucuresci 1879. Prețul 3 lei n.

Rusănescu Vasille, *Predilă* (Un prisonier la Turci). Poemă eroică în patru cânturi. Bucuresci 1879. Prețul 1 leu n.

Albina Carpaților, foaie belteristică, scientifică și literară cu ilustrațiuni. Tomul IV. Nrul 6.

Sumariu: *Tecst: Amor și ortografie*, novelă originală, (continuare). — *Fecioara*, poesie de N. Niculeanu. — *Studii despre teatre:* Teatru în China, de Frédéric Damé. — *Nepotul ca unchiu*, comedie în 3 acte, tradusă după Schiller, de Petra Petrescu (fine). — *Bradul la poporul român*, de S. Fl. Marian. — *Scurtă privire istorică asupra architecturei*, de Iosif Popescu. — *Căci te iubesc....*, poesie după H. Heine, de P. — *Ași plânge...*, poesie de Teodor Bota. — *Anul nou în familie*, de G. Droz. — *Varietăți*, Bibliografie, Gâcitură de semne *Ilustrațiuni*: Teatrul la Chinezi: O representațiune teatrală. — Emigranta. *Pe copertă: Partea umoristică:* Incognito. — *Cronica.* — *Anunțiuri.*

Convorbiri literare. Anul XIII — No. 10. — 1 Ianuarie 1880.

Sumariu: *Tartuf*, comedie în 5 acte (de Molière) tr. de S. G. Vărgolici. — *Resboaiele dintre Ruși și Turci*, și înriurirea lor asupra țerilor noastre, de A. D. Xenopol, (urmare și sfârșit). — *Păsurile unui American în România*, de N. Xenopol, (urmare). — *Sara lui sf. Vasile* poesie de N. Beldiceanu. — *Zile de toamnă*, poesie de I. P. Cerchez. — Bibliografie. — Corespondență.

Bursa de Viena și Pesta
din 22 Ianuarie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	99.30	99.10
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	78.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	91.—	91.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	79.60	79.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	116.30	116 25
Obligațiuni ung. de rescumpărarea pământului	89.—	89.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	87.75
Obligațiuni urbariale temeșiane	87.50	87.50
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	86.50
Obligațiuni urbariale transilvane	86.50	86.—
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	89.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	90.—	89.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	70.20	70.24
Datoria de stat în argint	71.35	71.25
Renta de aur austriacă	83.95	83.25
Sorți de stat dela 1860	131.75	132.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	838.—	837.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	297.40	297.50
Acțiuni de credit austr.	274.25	275.50
Sorți ungaresci cu premii	—.—	114.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.53	5.50
Napoleon	9.33	9.32
100 marce nemțesci	57.80	57.85
London (pe polița de trei luni)	116.90	116.90

Economic.

Sibiiu, 20 Iannarie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.40—9.40; Grâu sěcăreț, fl. 6.90.—7.90; Sěcară fl. 5.20—5.60; Orz fl. 4.20—4.60; Ověs fl. 2.80—3.20 Cucuruz fi. 4.40—4.50; Mălaiu fl. 5.50—6; Cartofi fl. 1.30—1.50; Semență de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 6—7; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—32; Unsoare de porc fl. 25—26; Sěu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sěu de luminări fl. 23—24; Luminări de sěu 50 chilo fl. 28—28.50; Sěpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 1--1.50: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de viței 40—60 cr. carne de porc 42—46 cr.; carne de berbece 28 cr.; oauě 10 de 40 cr.

Făgăraș, 16 Ianuarie n. Pro hectolitră Grâu fl. 8—9; grâu sěcăreț fl. 7—7.50; sěcară fl. 4.50—4.60; ord 4—4.20; ověs fl. 2.60—2.80; cucuruz fl. 4—4.40; mălaiu fl. —.—.; Sămânță de cânepă fl. 9—10.—; mazere fl. —.; linte fl. ——; fasole fl. 6—.7; crumpene fl. 1.20—1.70; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—75; sěu brut fl. ——; sěu de luminări fl. 36—38; unsoare fl 56—58; cânepă fl. 9—10.; sěmență de in fl. — .———; sěpun fl. —; fên fl. 1.50—2; spirt pro grad 10—10½ cr.; pro chilo carne de vită 40 cr. carne de viței — cr.; carne de porc 36 cr.; carn: de berbece — cr.; Târgul de adi fu mai bine cercetat ca cef trecut.

Mediaș, 8 Ianuarie n. Pro hectolitră: Grâu 8.50—9; Grâu sěcăreț fl. 6.80—7- .; Sěcară fl 4.80—5.20 Ověs fl. 2.80--3; Cucuruz fl. 4.20—4.50; Sěmență de cânepă fl. 6--7; Fasole fl. 7—7.50 mazere fl. —.—; Cartofi fl. 1.50—2; Fên fl. 1.60—1.80; cel vechiu; cel nou fl. —.—; Cânepă fl. 33—36; Slănină pro 100 chilo: fl. 50—60; Unsoare de porc fl. 55—60; Sěu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. 11½; carne de vită pro chilo 40 cr.; carne de porc —40— cr. carne de viței 40—44 cr. oauě 3 de 10 cr. Târgul de adi a fost foarte slab cercetat. Timpul e frumos dar friguros.

Budapesta, 17 Ian. n. În sěptěmâna trecută schimbânduse temperatura de mai înainte a început a se recì din ți în ți până ce către sfârșitul septěmânei a început earăși a ninge binișor. Totuși temperatura se poate numì normală și ne îndreptățesce a crede; că și următoarea primăvară va venì și va ține subt împregiurări normale. Aceasta e o dorință obștească, numai domnesce totodată și temerea, că cu întrarea primăverei earăși va face mare pagubă desghețul apelor și munților, pentrucă ghiața pe riuri e încă groasă și zăpada pe munți mare, care fiind timpul din Decemvrie prea aspru și gerul colosal, astădi când earăși domnesce frigul, nu s'au putut subția și perì cu încetul. Gerul din Decemvrie și frigul de adi au stricat foarte mult pomilor și vițelor. Pagubele pricinuite se vor putè constata însě numai după ce se va încălzì natura, când adecă este vremea încoltirei vegetațiunei.

Negoațele prelângă toate aceste temeri în sěptěmâna trecută au fost cu toate articlele din târg mijlocie. Prețurile lor asemenea mijlocie și cuantitățile vêndute numai așa de mari, ca și în sěptemânile trecute. Așa notăm în special:

Grâul la 80,000 m. m. cu fl. 14.35—14. 50; Sěcara 2000 cu fl. 9.60—9.90: orzul 4000 cu b. 7.50—8.75; ověsul 3000 m. m. cu fl. 7.35—7.65; cucuruzul 10.000 cu fl. 7.10—860; Făina a trecut ca și mai nainte.. Asemenea și păstăoasele și în special; lintea cu fl. 12—14; fasolea cu fl, 9.50—11.50; mazerea cu fl. 11.—14; mălaiul cu fl. 7.25—750; sěmența de cânepă cu fl. 10—10.25; sěmânța de in cu fl. 13.50—14 (toate per 100 chilograme), Lânile au trecut per 56 chilogr. cu fl; 49—50;

Porcii în sěptěmâna trecută au fost tare scumpi. In tĕrg s'au aflat cu totul 56,310 capete, între acestia din Ungaria de jos 6910, din România 680 și din Ardeal 150; Unsoarea de porc a trecut cu fl. 55 cu vas cu tot; slănina cu fl. 47; sěul cu fi. 47—48; Spirtul *en gros* cu fl. 34.50 *en detail* cu fl. 35.50—37.50 per 10 mii litre percentuale.

Peile au trecut de astădată slab și acele. care s'au putut vinde, s'au dat cu prețuri de tot slabe.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitațiuni: în 30 Ian. și 28Febr. imob. Marici Oniskow în Alba-Iulia (trib) n 5 Febr. și 5 Martie imob. lui Nicolae și Magdalina Muntean în Ludoș (trib Sibiiu); în 26 Ian. și 26 Febr. imob. lui Vasilică Nicola în Cârpiniș; în 27 Ian. și 27 Febr. imob lui Stefan Demeter jun. în Dileuul-mare (trib. Turda); în 18 Martie imob d-nei Simon Grünfeld în Aiud (judec. cerc.); în 9 Febr. imob. lui Geza Könczei în Kézdi-Szentletek (trib. K. Oșorheiu); în 12 Febr. și 12 Martie imob. lui Israil Klein în Țapu (judec. cerc. Aiud). în 28 Ian. și 25 Febr. imob. lui Ioan Fleischer în Bateș (judec. cerc. Teaca); în 18 Febr. și 18 Martie imob. lui Ioan și Paraschiva Pancza în Racovița (trib. Sibiiu); în 31 Ian. imob. lui Dumitru Grecu în Feldioara; în 27 Ian. imob. lui Ioan T. Klein în Broșov (trib.); în 26 Arilie și 26 Maiu imob. remasului după Nicolae Stefan în Ringhet (trib. Deva);

Nr. 78—1880. 2—2

CONCURS.

La scoala grănițerească din Șina e de ocupat un post de învățătoriu dirig. cu salariu anual de 300 fl., cortel și lemne de foc.

Competenții de religiunea gr. or. au de a-'și subșterne petițiunile lor provědute cu documentele de lipsă până în 10 Faur a. c. st. n. la **„Comitetul administrativ de fondul scolastic al fostilor granițeri din reg. rom. I-iu în Sibiiu."**

Nr. 139. 2—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de a III-a clasă „Mureș-Sângiors" protopresbiteratul Mureș-Oșorheiului, spre reîntregirea aceleia, conform ordinațiunei consistoriale din 13 Novembre a. c. Nr. 3042, prin aceasta se publică concurs cu terminul „Dumineca vameșului" adecă 10 Februarie 1880.

Emolumentele sûnt:

1.	Casa parochială cu toate superedificatele poftite pentru economie, toate din nou zidite cu o grădină frumoasă	50 fl.
2.	O altă casă cu o grădină de 1136□ semănătură cu luțernă	60 „
3.	17 parcele de pământ arător	180 „
4.	Dela 65 familii: 65 metrete vechi de bucate cu grăunț	65 „
5.	Dela 65 familii: 65 ție de lucru à 40 cr.	26 „
6.	Venitul stolar	25 „
	Suma	406 fl.

Cei ce doresc a concura la această parochie, să-'și aștearnă concursele lor instruate conform statutului organic, și dispositiunilor sinodale din anul 1873, protoprebiterului Parteniu Trombițaș de Betlen în Mureș-Oșorheiu, avênd totodată datoria, în vre-o Duminecă sau altă sărbătoare, a se înfățoșa de probă în biserica disei parochii.

Mureș-Sângiors, 20 Decemb. 1879,

Comitetul parochial în conțelegere cu respectivul domn protopresbiter.

Neoplanta. 1875. Medalie de argint.

Seghedin. 1876. Medalie pentru merite.

CLOPOTE

DE TOATĂ MĂRIMEA

pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomandă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adânc decât acelor de construcțiunea vechie și care, fiind de 100 punți, sûnt asemenea celor de 140 punți de construcțiunea vechie.

Se află totdeauna în deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum și de **proasce portative** și **de mână.**

Se recomandă pentru comande cât de multe

Antonie Novotny
în Timișoara.

[57] 11—12

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 6. Sibiiu, Marți 15 Ianuarie 1880 *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47, și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** in Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 14 Ianuarie.

„*Pacem, te poscimus omnes.* (Pace pe tine te poftim cu toții)

Când poftim pacea nu purcedem numai din frica de bubuitul tunurilor, din mila acelor ce sûnt chiemați sĕ 'și pună viața și sănĕtatea trupurilor în joc, nici milioanele adunate cu sudoare cruntă, cari se ard în pulverea de pușcă, se aruncă cu gloanțele de tot feliul se ingroapă în șanțurile castrelor și a tuturor fortificațiunilor și în fine se spesează pentru întreținerea armatelor. Este cu totul mai înaltă rațiunea pentru care binevoitorii oamenilor din toate timpurile au condamnat resboiul. Resboiul înainte de toate ia brațe multe dela munca agonisitoare. Resboiul afară de cele amintite mai sus n'are încătro, răpesce o mulțime de părinți, lăsând în urmă'i veduve și orfani, pustiesce, derimând și ardênd; lacrimi pe fețe, ruine, tăciuni fumegători și holde călcate sûnt urmele lui. Resboiul ia mulțime de juni și dela munca spirituală.

Ei bine așa este natura lui, când ajunge Marte deasupra. Musele trebuie sĕ tacă, mai mult, musele trebuie să'și întrerupă lucrările și părăsite de invĕțăcei și discipuli sĕ se retragă în locuri ascunse. Progresul culturei face pausă.

Este lucru firesc așa dară, ca omul pacînic și iubitoriu de progres în cultura păcei sĕ prețuiască mai mult pre aceste și sĕ poftească resboiul departe dela sine. De aceea, cu toată situațiunea politică incurcată, câte o declarațiune eșită din rostul unui sau altui bărbat de positiune înaltă, de unde se presupune probabilitatea măcar a unei prevederi mărginite în viitoriu, este primită cu multă plăcere. Toți oamenii trebii respiră mai ușor, pentrucă fiecare speră a'și realisa propusul sau cel puțin a'și urnì necasul de dinaintea ușei. De aceea când la anul nou împeratul Wilhelm, într'un discurs cătră autoritățile municipale, a vorbit de pace a resunat de parte acest cuvênt dulce și resunetul a fost bine primit de amici și inimici.

De atunci înse n'a trecut nici o lună de ḑile și guvernul imp. german trimite consiliului federal un proiect de intregirea și modificarea legei militare imperiale, conform cărei armata germână are a se sporì cu 11 regimente de infanterie și mai multe regimente de artilerie (veḑi rev. pol. Nr. 5).

Bomba aceasta neasteptată a risipit puținele ilusiuni de pace.

Germania, care dispune de 150 regimente de infanterie, de 301 baterii campestre și de un numer corespunḑetoriu de trupe de celelalte arme, credea lumea, că este înarmată pentru a da pept cu toată Europa; mai cu samă aliată fiind și cu Austro-Ungaria. Acea Germanie înse, de care presupunea lumea așa, vine si ḑice scurt și simplu, că are lipsă încă de atâtea regimente de infanterie, de atâtea regimente de artilerie și batalioane de pioneri.

Este un resboiu în perspectivă? Dacă o putere cum este a Germaniei găsesce, că armata de care dispune nu este de ajuns, trebuie că cancelariul de fer, principele Bismarck, prevede evenimente mari în apropiere. Poate că prevede, că Europa este în ajun de a se regula definiv pe basele principiului de naționalitate, înaugurate la 1859 și a căror discipul, mai întâiu ascuns și dela 1866 încoace magistru pe față, a conlucrat la unitatea Italiei și la a Germaniei cu reservata, ca înfluența germână sĕ o estindă pănă la gurile Dunărei, la marea neagră și până la marea egeică.

Prin aceasta însĕ nici decum nu se ḑice, că resboiul are sĕ urmeze nu mai decât. Se poate sĕ se amâne un an, se poate amâna și mai mult. De tot mult însĕ abia se va putè amâna. Congresul dela Berlin, ori cât de lăudat că a asigurat pacea Europei, a lăsat Europa cu multe încurcături. Dacă căutăm numai la peninsula balcanică, diferența între Turci și Muntenegreni, sau între acestia și liga Albanezilor, este în stare a provoca în tot momentul, aprinderea unei lupte care poate arunca flacăra încendiului mai departe. Regularea granițelor între Turcia și Grecia n'a încetat de loc a fi un pericul de resboiu, mai întâiu între Turci și Greci, și mai apoi între puterile care spriginesc pe o parte și pe ceealaltă. Bulgarii din Bulgaria și din Rumelia orientală n'au abḑis de nisuințele lor spre contopirea lor într'un stat. Și în cele din urmă, oare Serbia de o parte și Muntenegrul de altă parte, au încetat de a'și arunca privirile asupra provinciilor ocupate de Austro-Ungaria?

Materialul din care se poate aținta focul resboiului mai esistă și în alte părți și nu numai în peninsula balcanică. Italia s'a ḑis demult și, dacă este adevĕrat ceea ce s'a ḑis, nu credem că ar fi renunțat de a sĕ interesa de cele ce se petrec în Albania, ca să'și asigure interesele sale comerciale în marea adriatică. Impregiurarea aceasta, chiar și dacă n'ar esista „Italia irredenta“, cu care s'a alarmat ḑiaristica de un timp încoace, indigitează că Italia poate sĕ nisuiască a avè marea adriatică întreagă în puterea ei. De unde conflictul între Austro-Ungaria deadreptul și între Germania îndirect ar fi neîncungiurat. Căci nici Austro-Ungeria nu va suferì a fi depărtată și nici Germania nu va suferì a i se tăia posibilitatea de a ajunge la o mare, care 'i înlesnesce comunicațiunea cu orientul.

În chipul acesta vedem, că interesele se întind ca lanțul unele de altele.

Interesele aceste, este drept, că întunecă principiul de naționalitate. În sudostul Europei este și mai cu anevoie a se resolva acest principiu decât în apusul Europei. După porneala începută însĕ, este cu putință sĕ ajungă în linia dintâiu, va sĕ ḑică în timpul mai de aproape, lucrurile la o alianță a staturilor romanice slavice în contra germanismului și pentru eventualitatea aceasta Germania în adevĕr că are lipsă de a'și sporì puterea armată chiar și în alianță cu Austro-Ungaria.

Alianța rusască-italiană-francesă se ivesce în ḑiaristică ca o fantasmă înspăimêntătoare. Mesura guvernului central din Berlin pare a întărì esistența unei astfeliu de alianțe și, esistând alianța aceasta, măcar numai în idee, justifică ingrigirea Germaniei și luarea dispositiunilor pentru sporirea puterei armate.

Bismarck are vederi clare pentru intreprinderile sale și în interesul statului ce representă, însĕ pentru alții el este incalculabil.

Mesura aceasta a Germanieì este probabil, că înainte de toate va provoca asemenea mesuri și în Austro-Ungaria, fie că esistă, fie că nu esistă alianța între monarchia noastră și Germania.

Ar fi îngreunătoriu și aproape insuportabil dacă monarchiei noastre i s'ar impune sarcini noue, pe lângă acele sub care abia mai putem respira. Dar scim prea bine ce fac guvernele când rațiunea de stat vine în strimtori, în cari are de-a alege între a fi și a nu fi.

Votul nostru, o scim bine, nu este băgat în samă. Noi sûntem chemați numai la esecutarea greutăților. De aceea noi numai signalisăm și asceptăm sĕ vedem ceea ce va avè sĕ fie.

Revista politică.

Sibiiu, în 14 Ianuarie.

Ḑiaristica maghiară opositională nu înceată de a ataca guvernul cu vehemența'i obicînuită. „Magyarország“ și „Egyetértés“ rivalisează cu toate celelalte în espresiuni dejositoare pentru guvern. Ele înfățișează guvernul ca pe cel mai corupt și adaug, că trebuie resturnat. „Egyetértés“ merge așa de departe, încât îl caracterisează de „sistem al minciunii,“ dară nu speră că va cădè, pentrucă, ḑice iritata foaie, este spriginit de curte. Aceasta e mult! Când 'și-ar fi permis un ḑiar nemaghiar așa ceva, Vațul ar fi prea puțin în ochii compatrioților. Dovadă Miletici.

Partida liberală guvernamentală a hotărît în conferența ținută în 23 Ianuarie sara, după o lungă desbatere respingerea propunerei substernută de Mocsáry în parlament relativ la tumultele din capitală. Tot în conferența aceasta s'a luat la cunosciință eșirea lui G. Varady din partida liberală.

Proiectul pentru sporirea armatei germâne, ne spune „P. Ll.,“ a alarmat cercurile diplomatice din Viena foarte tare, cu toate că diplomația de acolo aflase de mai nainte, că în Berlin se ocupă oamenii dela cârmă cu planuri de aceste.

Conflictul între Muntenegreni și Albanezi s'a copt până la isbucnire. Sânge a curs și versiunile sûnt varii în privința celui dintâiu resultat pe câmpul de bătaie. Muntenegrenii ḑic, că ei au fost învingĕtori în lupta din 9 Ianuarie n., despre care s'au scris prea puțin până acum. „Daily Telegraph“ susține, că Albanezii au fost învingĕtorii. In Viena, ḑice foaia englezască, a făcut rea impresiune afacerea aceasta, pentrucă se presupune că învingerea Albanezilor stă în oare care legături cu Italia. Situațiunea este de așa încât în afacerile de pe peninsula balcanică un amestec din partea Italiei este foarte probabil.

Italia este adusă în prepus, că prin trimisul ei Tornielli lucră la Bucuresci ca să strice bunele relațiuni dintre Austro-Ungaria și România. Din causa aceasta, bar. Haymerle caută sĕ alunge influența italiană din Bucuresci.

„Invalid. rus.“ desmințesce scirile, care în ḑilele din urmă se respândise despre bătaia ce ar fi căpĕtat-o Rușii în Asia dela Turcomani.

Dieta Ungariei.

Casa deputaților a ținut în 22 Ianuarie prima ședință după ferii.

Dintre numeroasele esibite amintim numai că G. Várady fiind ales eară deputat și-a substernut mandatul.

L. Mocsáry voiesce sĕ atragă atențiunea camerei asupra evenimentelor sensaționale din urmă, care s'au petrecut în capitală, pentrucă dieta are datorințe de împlinit în această privință. Despre natura miscării oratorul crede că causa trebue cautată în înversunarea poporului asupra corupțiunii ce domnesce în conducerea afacerilor publice. Nu în ura între clase trebue căutată causa; căci nu mai esistă vre un temeiu de ură contra aristocrației, decând aceasta a renunțat de bună voiă la prerogativele sale. Și dacă cu toate aceste publicul s'a întors contra casinei, aceasta a fost un loc reu ales, pentru că casina este o instituțiune democratică. Membru al casinei poate fi ori ce om de omenià, care plătesce o sută de floreni. Dacă poporul totuși s'a întors contra casinei, el a făcut aceasta în presupunerea, că acolo se află oamenii, cari poartă vina reului. Oratorul nu voiesce sĕ escuse demonstrațiunile, căci asemenea afaceri nu trebue tĕrĕite pe strade, condamnă înse cu hotărire brutalitatea ne mai pomenită a poliției, care a însultat ca turbată pe vinovați și nevinovați. Astfel de lucruri nu pot fi suferite, casa trebue sĕ întrevină sau într'un mod sau într'altul. Lucrul mai are încă o parte însemnată: recuirarea miliției; aci relevă oratorul în deosebi, că în a cincea ḑi a demonstrațiunilor secretariul de stat în ministeriul pentru apĕrarea țerii a recuirat miliția, fără a avè în vedere că dispositiunile relative la susținerea ordinei despre soldații armatei comune nu se țin de ministeríul pentru apererea țerei. Deci cum vine secretariul de stat la această dispositiune? Aceasta arată încurcarea cea mare, lipsa de ori ce guvernare; în timpul demonstrațiunilor nu se scia cine e bucătariu, și cine celariu? Oratorul propune sĕ se esmită o comisiune parlamentară care sĕ cerceteze cine a fost causa la procederea incorectă a poliției, și sĕ substearnă despre resultatul cercetării sale un raport cătră cameră. Comisiunea aceasta sĕ se aleagă îndată și ea va mai avè sĕ cerceteze, dacă recuirarea miliției a urmat totdeuna prin organul competent? (Aplause în stânga estremă.)

Presidiul enunță că propunerea se va tipări și pune Sâmbătă la ordinea ḑilei pentru motivare.

E. Simonyi: L. Mocsáry tocma a dorit ca propunerea să fie îndată pusă la discusiune; un precedent de admitere oferă cunoscuta propunere a lui P. Sontag când cu carivari dinaintea palatului ministrului president, care a fost discutată fără amânare.

Presidentul: Casul de precedenţă amintit de E. Simonyi nu este analog cu cel de faţă. Atunci i s'au spart ministrului president ferestrile şi P. Sontag a întrebat pe presidentul casei că ce voiesce să facă pentru scutirea inmunităţii deputaţilor? Presidentul 'şi-a desfăşurat părerile asupra acestei afaceri şi casa le a primit fără a mai lua vre o resoluţiune meritorică. Dar propunerea de faţă să va putè discuta numai mai târdiu în înţelesul regulamentului de casă; şi aceasta e cu atât mai recomandabil cu cât ministrul de interne şi cu dênsul 40 membri nu sûnt de faţă ci duşi în delegaţiuni.

Ios. Madarász: Argumentul, că ministrul de interne e absent, e de ajuns pentru a determina pe partida oratorului să se învoiască ca propunerea să se motiveze Sâmbătă. Nu este inse esactă afirmaţiunea, că propunerea substernută nu s'ar putè discuta îndată în înţelesul regulamentului de casă. Presidentul a dis cu privire la propunerea de atunci a lui P. Sontag că pe timpul acela era vorba de vătămarea inmunităţii deputaţilor. Dar apoi nu se scie, că în casul concret de faţă esistă o vătămare cu mult mai mare a inmunităţii de deputat? Oratorul să învoiesce ca din motivul aretat să se pună propunerea în cestiune sub desbatere în şedinţa de Sâmbătă.

Ig. Helfy se învoiesce şi el ca propunerea să se motiveze Sâmbătă, dar roagă presidiul să enunţă resoluţiunea aşa că camera va şi discuta Sâmbătă asupra propunerei.

Presidiul reflectă că se va ţinè strict de regulament. Numai camera are drept a decide altă procedere.

Des. Szilágyi: Regulamentul de casă pune în multe casuri piedecă, dar el dă şi o garanţie şi atrage atenţiunea minorităţii ca în interesul seu propriu să nu sgudue regulamentul. Lângă regulamentul de casă scris mai esistă un regulament usual. Dacă presidiul crede că şi după us nu se poate admite altă procedere decât cea propusă de presidiu, oratorul se învoiesce ca propunerea lui Mocsáry să se motiveze Sâmbătă.

Gulner face o propunere mijlocitoare: Casa să decidă, ca Mocsáry să'şi motiveze propunerea sa mâne (Vineri), ear Sâmbătă să se hotărască, dacă propunerea să fie discutată sau nu.

În sfârşit casa decide cu maioritate, că mai întâiu să se observe dispoşiţiunea, după care mai întâiu trebue stabilit un termin pentru motivare; relativ la întrebarea: când să urmeze motivarea, se decide că aceasta va urma Vineri şi în aceasta di se va mai decide, dacă propunerea se va pune sau nu la ordinea dilei.

D. Irányi a îndreptat o interpelaţiune către ministrul de interne cu privire la lipsa cea mare ce domnesce în ţară. Deputatul cere desluciri dela ministeriul de interne în această afacere importantă şi întreabă: ce mesuri a luat până acum şi ce dispoşiţiuni are de cuget să ia pe viitoriu pentru uşorarea celor ce sufer de lipsă, anumit aplicase-vor mijloace mai cu efect şi între altele îngrigitus'a ministeriul ca să se dea celor lipsiţi semênţă pentru semênăturile de primăvară? Substernese-va un proiect de lege în această privinţă?

Şedinţa s'a închis aproape la 1 oară.

Unicul obiect la ordinea dilei în şedinţa dela 23 Ianuarie a fost motivarea proiectului de resoluţiune substernut de Mocsáry cu privire la tulburările ultime din capitală.

Mocsáry nu voiesce a repeta cele dise în şedinţa precedentă; esprimă numai regretele sale pentru că casa s'a abătut dela obiceiul seu de a întra îndată în discusiune asupra propunerilor de însemnătate. Se mărginesce simplu a ruga casa să ia în desbatere proiectul seu de resoluţiune. (Aprobare în stânga estremă).

Ministrul president Col. Tisza: Onorată Casă! Nu pot contesta că eu nu pot să aflu deplin corect acel *modus procedendi*, care 'l-a ales dl deputat pentru a aduce causa înaintea casei şi că eu sum convins, că casa în conformitate cu regulamentul de afaceri esistent nu putea face alt ceva decât să pună la ordinea dilei întrebarea, dacă doresce sau nu se discute asupra proiectului de resoluţiune? De altfel nici eu nu am intenţiunea a cere atenţiunea onor. case pe un timp mai îndelungat Simplu, pe scurt şi fără a reflecta la cele dise ieri trebue să'mi esprim numai convicţiunea, că primirea unui proiect de resoluţiune cum este cel substernut de dl deputat, nu încape în cadrul sistemului parlamentar. (Aşa este! în dreapta).

Pentru că a cerceta fapte cum sûnt acele de care este aici vorba, este chiemarea sau a administraţiunei sau a justiţiei. După cum sûnt deslusirile, casa aproabă sau desaproabă cu deplin drept procederea guvernului. (Aprobare în dreapta). Dar esprimând aceasta pe scurt amintesc şi causa pentru care nu aflu admisibil a me esprima mai în detaiu asupra lucrului; şi anumit nu aflu corect aceasta, pentrucă, deşi calea aleasă după părerea mea individuală nu e cea adevărată şi deşi nu privesc propunerea însaşi de aşa, încât casa să'şi poată esercita dreptul seu fără de a i se face imputare, dreptul adecă, de a nu lua propunerea în desbatere, eu totuşi nu aflu, că natura lucrului ar cere — cu toate că forma trebuia să fie alta — ca evenimentele amintite să fie discutate în această casă — şi anumit eu ţin acest lucru atât de necesar, încât eram hotărît, a oferì însumi ocasiunea la aceasta, dacă nu me prevenia careva din altă parte: deci eu nu voiesc a me esprima contra discutării propunerei. O rugare însè totuşi am să fac onoratei case. Fiindcă scopul propunètorului ca şi al ori cărui deputat trebue să fie acela, ca să se lămurească lucrul, dacă să ia în desbatere, ve rog să stabiliţi discusiunea nu pe mâne, ci pe Luni.

Propunerea se primesce şi şedinţa se închide la 12 oare.

Liga anti-semitică.

În acest moment se organisează la St. Petersburg şi la Berlin o adevărată vênătoare de Evrei. În ciuda silinţelor alianţii israelite de pe ţêrmii Senii şi ai Tamisei pentru a înduioşa guvernele filantroape ale Franciei şi ale Engliterei la vederea persecuţiilor, a căror victimă e poporul lui Dumneţeu în România, în Turcia şi poate şi în alte părţi, cu toate plângerile presii în favoarea acestor martiri ai libertăţii consciinţii, guvernul rus începe a'i gonì din noul sêu teritoriu, din Basarabia, şi a'i persecuta în principalele oraşe ale Imperiului sub pretecst că vr'o câţiva dintre ei sûnt afiliaţi cu nihilismul, şi toate aceste pentru că s'au spênţurat câţiva Evrei autori sau complici de asasinate politice! Ca şi în evul mediu, ori când isbucnia vr'o epidemie incurabilă, ei erau acusaţi că au otrăvit isvoarele, ori când dispărea vr'un copil, tot ei erau acusaţi că i-au beut sângele pentru celebrarea Pascilor, aţi li se impută Evreilor crima odioasă de a rîvnì la moartea Ţarului şi la rĕsturnarea instituţiiloru rusesci. O foamete bântue Silesia, în care, în urma unui şir de rele recolte, populaţiile mor de foame, numai de cât să arunce pe spinarea Evreilor că ei sûnt autorii acestor desastre, pentru că au făcut prea multă usură. Ce 'i drept, faimosul Strusberg nu s'a genat să înşele pe Români şi un alt financiar a stors destul de bine pe Turci cu drumurile de fer; dar ar trebuì să ne aducem aminte că Bleichroeder şi c-ia vênţênd pe aceeaşi greutate de aur drumurile de fer ce le construiseră guvernului din Bucuresci, ei o să umple posunarele renţierilor din Berlin şi că ei sûnt gata să aducă un serviţiu guvernului german reluând plantaţiunile coloniale din Samoa, compromise prin falimentul Godefroy.

Să uită de asemenea că Evreii sûnt regii finanţelor şi că ei au totdeauna şi peste tot punga deschisă pentru a împrumuta bani cu interese bune la toate guvernele. Guvernele, dacă esceptăm Rusia, sûnt mai puţin ingrate de cât popoarele, şi ele nu arată nici o grabă pentru a recunoasce independenţa României cu toată bună-voinţa ce aceasta a pus-o ca să esecute în mĕsura posibilului, tratatul din Berlin. Şi ceea ce e într'adevĕr straniu, e că Evreii din această ţeară obţinênd fără greutate indegenatul când sûnt demni de el şi de vor să rĕmână în ţeară pentru a ajuta şi ei la înflorirea ei, ear nu pentru a o esploata, mulţumiţi că mai târdiu să vor duce cu posunarele pline, să declară că sûnt satisfăcuţi.

*
* *

Prin urmare de acum înainte plângerile lui Sir Moise Montefiore, ale lui Sir Worms şi ale d-lui Crémieux vor trebuì să se adreseze la St. Petersburg şi la Berlin. Tot aici va trebuì să se eserceze, de va fi nevoe, acţiunea diplomatică a puterilor.

Şi ce se petrece pe malurile Spreei? Aflu că un capelan al curţii, d. Slöcker, predică pe fiecare septĕmână cruciada în contra lui Israel în termeni violenţi semĕnaţi de citaţiuni din Bibllie, şi anatemele lui găsesc un echou simpatic în teatre, în diare, prin cafenele şi chiar pe amvoanele crestinesci. Şi bieţii Evrei n'au nici un apĕrător.

*
* *

Acum e rândul Românilor şi Turcilor să riđă pe sub mustaţă, ei cari altădată erau acusaţi că maltratează pe Evrei. Şi cu toate aceste gradul de cetăţeni, ce le refusa cei dintâiu, nu 'i lipsia de cât de drepturi politice de care nici nu le pasă lor, nu le lua de cât posesiunea de imobile rurale, pe care toată lumea scie că nu le place să le cultiveze, dar ei nu 'i autoriza, şi aceasta e ciuda lor, să vênđă populaţiilor de la ţară foi de varđă în loc de rachiuri.

Ce crimă au comis ei în Germania şi ce vreau Nemţii să le ia? Sûnt acusaţi că sûnt înhăitaţi cu Internaţionali. E adevĕrat că unul din marii capi ai sectei socialisce, Carl Marx făcea parte din unul din triburile lui Israel; dar rabinii 'l-au renegat ca liber-cugetător; e adevĕrat încă că ei practică usura, dar aceasta e un năravcare e tolerat de mult şi ar fi trebuit să 'l stêrpească dela nascerea lui; şi-apoi nu sûnt oare în Germania mai mulţi creştini de cât Evrei cari visează împărţirea averilor, şi dacă creştinii nu împrumută bani cu dobên đi aşa de mari, e pentru că nu au.

Me întreb ce va face Europa fără Evrei? Cea mai mare parte din state n'ar găsì la cine să se împrumute pentru a'şi întreţinè armatele şi a'şi plătì datoriile, marile lucrări publice ar remânè în stare de proiecte, din lipsa de capitale! Cine ar vinde vacs, chibrituri, şi haine vechi fără Evrei? Şi unde 'şi-ar găsì bieţii hoţi inimi compătimitoare pentru a le ascunde produsul îndustriei lor? Cine ar colporta diamantele şi moneta? Unde 'şi-ar recruta teatrele şi cercurile noastre cântăreţe, choristi, ecueri şi clowni? Cine ar mai venì să ne ţină catredele de universitate? Cine ar mai ţinè otele, cărciumi sau alte stabilimente pentru trebuinţa publicului?

Dacă Evreii măniaţi de persecuţiunile ce le îndură în unele ţĕri şi ce li se prepară într'altele, ar emigra în masă către pământul făgăduit, ce ar devenì Europa? După o statistică ce o avem sub ochi, Germania posedă o jumĕtate de milion de Evrei. Prusia singură are 400,000; Austro-Ungaria are un milion şi jumĕtate; Belgia 3,000; Danemarka 4,000; Francia 50,000; Englitera 50,000; Grecia 3,000; Italia 35,000; Olanda 70,000, România 40,000; Rusia, un milion; Serbia 2,000; Svedia şi Norvegia, 1,800; Elveţia 7,000; Turcia 80,000; Bulgaria, 15,000; Egiptul 30,000; Tunisul 46,000; Marocul, 20,000; Lucsemburgul, 600; (Lăsăm într'adins Spania şi Portugalia, unde putem dice că nici nu sûnt). În total avem mai mult de trei milioane de Evrei de amêndouĕ secsele respândiţi pe suprafaţa Europii.

*
* *

Să presupunem că osteniţi de chinurile ce le sufer dela împrăscierea lor, Evreii ca şi în timpul captivităţii Egiptului sau al Babilonului ar găsì vre un Josua sau vre un Zoroastru ca să'i conducă, şi ar emigra cu grĕmada luând cu ei şi giuvaericalele şi capitalele ce le au. Ce ar dice Europa? Îmi veţi rĕspunde: Nu fac ei deaceste. Odată a trebuit să'i gonească într'una ca să se scape de ei. Dacă a părăsit Spania şi Portugalia, e pentrucă regii catolici 'i-au gonit; dacă sûnt atâţa în Olanda, e pentru că libertatea consciinţii a domnit de foarte timpuriu acolo; dacă sûnt în Francia, ei sûnt dela revoluţia din 1789; dacă nu sûnt puţini în Englitera, în Germania şi în Austria, e tot de pe timpul Reformei; dacă sûnt mulţi în Polonia, e pentru că noul Assuerus, marele Casimir, le au permis întrarea cedând la cererile unei a doua Esteră; dacă esistă în Italia, în Suedia şi Norvegia, în Rusia, în Elveţia, e pentru că ei s'au înfiltrat în ele şi pentru că ele aveau trebuinţă de înteligenţa şi banii lor; dacă ei forfoesc în România, e pentru că hospodarii fanarioţi le vindeau întrarea pe preţ de aur; dacă ei prosperă cu toate înjuriele şi loviturile ce li se dă în Turcia, în Maroc, în Egipt, în Tunis, e pentru că, aduşi de Turci ca nesce parasiţi lipiţi de bagaje, ei 'i-au urmat în perenadiele şi cuceririle lor; dacă au remas în Roma în faţa papii, e cu condiţiunea de a fi îngrădiţi ca nesce dobitoace în Ghetto să fie închişi sara acolo, de a'i presenta cheile acestui ergastul în genunchi la fie ce venire a unui nou Pontifice, după ce îmbrăcase, mai întâiu, sutana şi tricornul; e cu condiţiunea de a 'şi vedè copiii luaţi ca să fie botezaţi cu sila şi să servească la recreaţia Sacrului-Colegiu în đilele de serbători crestinesci. Paul X făcea pe Evrei să facă alergarea cu sacii, şi ridea cu hohot, când 'i vedea ostenìţi.

(Va urma).

Varietăţi.

* (Denumirea unui comisar guvernial pentru comitatul Caraşului). „N. Tem. Ztg." raportează: Din incidentul unor defraudări de contribuţiuni care le a descoperit organul inspectoratului de dare reg. Emil Bömches, se đice, că oficiul comitatens a luat sub scutul seu pe cei vinovaţi — s'a escat o atacere neplăcută între oficialul inspectoratului dl Bömches şi vicecomitele comitatului Caraş, dl de Gytka,

şi pentru cercetarea acestei afaceri guvernul a esmis pe comitele suprem al comitatului Aradului, dl de Tabaydy ca comisar în faţa locului. Se aşteaptă sosirea comisariului în ţilele procsime în Lugoş.

* (Ofrandă pentru inundaţi). Domnul Diamandi I. Manole, membru al comitetului braşovean pentru Românii înundaţi, în favorul acestor nenorociţi a cinstit suma de 1000 lei, trămiţind-o din Viena comitetului din Braşov cu următoarea telegramă adresată — după cum cetim în „Gazeta Trans." — aşa:

„D-lui Dr. Aurel Murĕşan în Braşov.

„Aţi primind „Gazeta" am vĕdut „cu mare bucurie apelul cumitetului „constituit pentru stringerea şi dis„tribuirea ofrandelor în favorul fraţilor „nostri inundaţi din Transilvania şi „Ungaria. Mĕ asociez cu toată inima „semţimentelor voastre şi sper, că în „curênd voiu putè lua parte în per„soană la lucrurile voastre. Pănă atunci „te rog a primì din partea mea şi a „soţiei mele *franci 1000*, *una miie* pen„tru mult cercaţii nostri fraţi. Mai „primesce de anul nou sincerile mele „felicitări. Dea Dumnedeu, ca anul „1880 sĕ fie mai favorabil bietului „Român!"

Diamandi I. Manole.

* (Bal român) se va arangia de junimea română din Budapesta, în 21 Februarie a. c. căl. nou, în sala dela „GRAND-HOTEL HUNGARIA," în folosul esundaţilor din Transilvania şi părţile ungurene de lângă Criş şi Mureş, şi a societăţei de lectură „Petru Paior." Cu această ocasiune mai mulţi juni îmbrăcaţi în costume naţionale vor presenta on. public în pausă jocul istoric „căluşerii" şi „bătuta."

Începutul la 9 oare seara. Bilete de întrare se capĕtă la localitatea societăţii: Váczi-utcza 13 szám, II emelet, 30 ajtó, în toată ţiua la oarele 12—1 a. m., şi 6—7 p. m., începênd din 20 Ianuarie; eară seara la cassă. Bilet de persoană: 3 fl. Bilet de familie: pentru 2 persoane 5 fl.; de aci în sus pentru fie-care membru din familie 2 fl. Ofertele binevoitoare se primesc cu mulţămită, se vor cuita pe calea ţiaristică, şi sûnt a se adresa la il. d. Ioan cav. de Puşcariu, curatorul societăţii (Sugár-ut 73 sz.)

NB. Comitetul arangiator face cunoscut onoratelor doamne şi domnişoare din provincie, care ni-au promis, că vor cerceta balul nostru, cumcă se pot presenta în costum naţional român, ori în altă toaletă de bal.

* În legătură cu anunciul de mai sus sûntem recercaţi a publica următoriul apel:

Către on. public român! Junimea română din Budapesta adênc simţitoare pentru suferinţele fraţilor nostri, cari între altele multe necasuri au a lupta şi cu elementele neresistibile a le naturei, a decis a arangia în 21 Februarie în „Grand-Hotel Hungaria" un bal, a cărui venit curat se va distribuì esundaţilor din Transilvania şi părţile Ungariei de lângă Criş şi Mureş, şi în parte se va întrebuinţa pentru ajutorarea societăţii de lectură „Petru Maior."

Acest scop înalt umanitar şi naţional ne îndeamnă a ne adresa către întreg publicul român, mai vêrtos însĕ către doamnele şi domnişoarele române, a căror sublimă chemare este alinarea durerilor şi a suferinţelor, cu acea rugare: ca sĕ binevoiască a spriginì întreprinderea noastră, deschidênd subscrieri între toate clasele societăţii primind oferte ori cât de neînsemnate, pentruca astfeliu cu puteri unite sĕ putem aduce mângăere celor lipsiţi de pâne şi de cămin!

Societatea literară „Petru Maior" — precum este cunoscut — în esistenţa ei este avisată mai numai la venitul ce încurge pe fie-care an din petrecerile sociale române. Pănă când nu ne va succede a crea un fond de vre-o patru-cinci mii de floreni măcar, prin a cărui dobêndă sĕ se poată acoperì lipsele cele mai necesare a acestei instituţiuni, nu putem ţice, că durata acestei societăţi este asigurată. În marea de străini prin oraşele unde tinerimea noastră este aruncată, aceste societăţi sûnt foculariul, unde se păstrează şi potenţiază simţemintele nobile de limbă şi naţionalitate; în loc de a se resfira junimea, pentruca sĕ dispară cu totul, că aici întrunindu-se representă un corp moral menit a se perfecţiona, o corporaţiune, ce naţiunei sale trebue sĕ aducă roade, şi sĕ impună respect.

Eată scopul duplu umanitar şi naţional ce 'şi-a impus junimea şi subscrisul comitet arangiator, când vine a se adresa către on. public, cerênd ajutoriu pentru esundaţi şi pentru societate.

Ofertele binevoitoare sûnt a se trimite: Ilustrităţii Sale d-nului Ioan cavaler de Puşcariu, curatorului societăţii „Petru Maior," în Budapesta, Sugárút nr. 73 cel mult până la 20 Februarie a. c. st. nou, care se vor cuita prin publicitate.

Dat în Budapesta 15 Ianuarie 1880.

In numele comitetului arangiator:

Iosif Vulcan,
president.
Dr. *Victor Babeş*,
Dr. *Augustin Dumitrean*,
vice-presidenţi.

vidi:

Ioan cav. de *Puşcariu*,
jude la înalta curte de apel, curatorul societăţii de lectură.

* (Despre juriştii şi academia de drepturi din Sibiiu) aflăm într'o corespondenţă din Sibiiu către „Kelet," în pasagiul din urmă verdictul următoriu:

O juriştii acestia! Au tipărit ordinea jocurilor în limba franceză, au comandat nemţesce şi românesce, au jucat şi „policesce," dar cuvêntul „maghiar," „jocul maghiar" au fost uitate. Sirmană „academie de drepturi maghiară-regească" îţi spun eu ţeu ţie că nu meriţi alt ceva, decât sĕ fii stearsă căci vai cât de nemaghiară eşti şi cât de puţin se află în tine ceva cu ce te ai putè lăuda.

* (Un jurnal nou român). Sub titlul „Luminatoriulu" va apărè din 1 Martie a. cur. în Timişoara un jurnal politic, de doue ori pe septĕmână, Mercurea şi Sâmbăta. Proprietar al jurnalului e dl M. Drăghiciu şi redactor d-nul advocat P. Rotariu. Preţul de abonamente: pe an 8 fl., pe o jumĕtate de an 4 fl., pe un pătrariu de an 2 fl. Pentru străinătate pe an 10 fl., pe o jumĕtate de an 5 fl., pe un pătrar de an 2 fl. 50 cr.

Dorim noului ţiar succesul cel mai bun.

* (Afacerea lui Pausz). Lui „Egyetértés" i se scriu din Lugoş despre afacerea vice-comitelui *Pausz* următoarele: „Defraudaţiunile comise de Pausz iau dimensiuni tot mai mari. Pănă acuma s'a constatat un deficit de preste 6000 fl. v. a. Pausz abia acuma în urma presiunei din partea cetăţimei s'a suspendat din oficiul seu". — „Precum împărtăşesce „Napló", Pausz în l. c. petrecea în Pesta. — Proto-notariul comitatului Severinului publică altcum o declaraţie, ce tinde a netiţì procederea lacsă a oficielor superioare faţă cu Pausz. După espunerea aceasta lipsesc cu totul 4378 fl. v. a.

* (Mulţămită publică). Onoratul domn Dr. Ioan Nechita advocat în Ziláh din simţul naţional român, de care este pĕtruns — avênd în vedere starea cea abnormă materială a poporului român gr. or. din Jacu, şi zelos fiind pentru crescerea şi cultivarea junimei naţiunei sale române — a donat pentru toţi timpii aproape *4 jugere de pămênt* ca beneficiu pe sama învĕţătorilor gr. or. dela scoala ţisei comune, cu acea observare, ca aceste nici odată sĕ nu se poată înstrăina dela scopul spre care s'au donat.

Acest prea stimabil domn a mai donat asemenea beneficii şi în alte locuri pe sama unor scoale române contesionale. Deci pentru zelul şi marinimositatea naţională a domnului donator documentată faptic prin donaţiuni frumoase i se aduce mulţămită publică din partea comitetului comunei şi a superiorităţilor ei scolare competente.

Fűzes-Sânpetru 10/22 Ianuarie 1880.

Petru Roşca m. p.,
ppresb. gr. or. al Ungurăşului.

* (Un nou partid.) A seară s'a ţinut — după cum ţice „Resb." — o întrunire a grupului „Binele Public," la otelul Herdan. După cetirea programei noului partid al *Liberalilor Independenţi*, d. Vernescu a ţinut un discurs asupra situaţiei. Apoi s'a ales şi un comitet dirigent.

Urăm noului partid succes în realisarea binelui ţĕrii.

* (Un jurnal nou) va aparè în Paris cu titlul: „L'Egalite", jurnal social-democratic. În articulul de program această foaiă 'şi formulează chiemarea sa astfel: „A constituì partida socialistă — revoluţionară în Francia pe temeiul apropriărei colective sau sociale a tuturor mijloacelor de producţiune pe care astăţi le esploatează o singură clasă", şi apoi declară fără reservă: Mijlocul ce 'l-am ales pentru scopul nostru ne este desemnat prin logica şi esperienţa istoriei întregi. El are un nume care îl pricepe fiecare, adecă: revoluţiunea!

* (Favre ca advocat.) Intr'un articul din „Paris—Journal" se află următoarele apreţiări despre activitatea acestui bărbat ca advocat:

Dl Jules Favre avea o deosebită plăcere la greutăţile chiemării sale. Când un proces era privit încă la început ca perdut, se scia sigur, că dênsul îl va primì. Fost'a aceasta o marinimositate firească? Sĕ poate că a fost. In toate casurile pentru el esista un farmec iresistibil de a încerca imposibilul. Cât de bine se pricepea el în a grupa împregiurările cele mai nimicitoare, aşa încât aceste formau un trofeu pentru clientul seu! Cum tortura el testurile, până ce scotea dintr'ênsele togma contrariul atât după literă cât şi după spirit. Cât de inventioase erau construcţiunile pledărilor sale! Judecătorii aveau pe urmă o astfel de neîncredere în flecsibilitatea şi farmecul geniului seu, încât ei mai că 'şi formase o convicţiune când îl auţiau tuşind şi esprimând câte un hm, hm, lucruri, cu care şi interpungea primele ţiceri din pledarea sa. De atâta artă ce avea era original. El scia sĕ esprime în forma cea mai fragedă cele mai cutezate cugetări; auditoriul se întreba cu o resuflare încordată, cum se va scoate el din aceste perioade poetice şi maestatice, care zuruiau ca un tunet; elocuenţa sa nu era nici odată mai norocoasă decât togma în această situaţiune periculoasă. El era un retor şi un sofist, la care înainte de toate lucrul principal era să pună în uimire prin iuţala oratorică. Spre deosebire de atâţi alţi advocaţi, cari astăţi joacă rolul de politici, avênd însĕ numai numirea de atari, cum au fost şi mai înainte advocaţi fără procese, Favre lasă o amintire durabilă în barou în urma sa. Cariera sa 'şi-a împlinit-o bine; el a avut cuvêntul în procese mari. Popularitatea de care atêrna cu inima întreagă, 'i-a fost cu toate aceste foarte adese ori necredincioasă şi de ţece ani 'l a părăsit cu totul. El rătăcia prin Versailles, ocolit de unii dintre vechii sei amici de mai înainte, cari nu se pot mesura cu dênsul nici cu talentul nici cu caracterul.

Sciri ultime.

(Telegramă privată a „Tel. Rom.")

Caransebeş, 26 Ianuarie n. Cassariul comitatului Francesc Hau, adus prin Pausz la sapă de lemn, s'a împuşcat astăţi, defraudaţiunea trece preste 16 mii floreni! Comitetul administrativ lucră ţiua şi noaptea, toate fondurile atacate.

(După „S. d. T. B.")

Viena, 26 Ianuarie n. În senatul imperial austriac Fux a propus o reducere generală, omogenă şi în acelaşi timp a armatelor, fără de a se altera însĕ raportul reciproc de putere între state.

Pesta, 26 Ianuarie n. În dietă a combătut ministrul president Tisza propunerea lui Mocsáry relativ la esmiterea unei anchete parlamentare pentru cercetarea tumultelor ultime de pe strade şi a dat un esposeu oficial despre cele întêmplate. Deputatul Szilágyi a propus amânarea desbaterei până poimâne, tipărirea şi împărţirea documentelor de care s'a folosit ministrul în esposeul seu. Tisza s'a învoit cu amânarea, a combătut însĕ tipărirea şi a declarat că face dintr'aceasta o cestiune de cabinet. Casa a hotărît amânarea şi a respins tipărirea cu 146 contra 115 voturi.

Berlin, 26 Ianuarie n. Principele Bismarck a sosit seara.

Paris, 26 Ianuarie n. Camera a respins propunerea lui Luis Blanc relativă la stergerea tuturor legilor ce privesc dreptul de reuniune şi de întrunire. Impĕrăteasa Rusiei a plecat Sâmbătă din Cannes.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Genesa evangeliilor.

(Studiu biblic).

Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς. Ioan 5, 30.

(13 Urmare).

C. *Evangelia după Luca.*

(Urmare)

Această temă o vedem urmărită şi desvoltată de Evangelistul Luca în Evangelie şi Faptele apost. cari amêndouĕ formează un întreg. Iar ca această temă să se resoalve mai chiar, Evangelistul îşi ia doue puncte de mânecare: Ierusalimul şi Roma, aretând cum mântuirea lumei, începută în Ierusalim, în capitala iudaismului, are de scop Roma, capitala lumei, pre carea o privesce ca cucerită pentru regatul lui Dumneţeu, şi prin această capitală însaşi lumea. Punctele aceste de mânecare ni le arată Evangelistul atât în Evangelie[13]) cât şi mai lămurit în Faptele app.[14]).

[13]) Confer evenementele din Ierusalim cap. 1, cu 2, 1., apoi 24, 47: „să se propoveduească pocăinţa şi iertarea pecatelor la toate popoarele, începênd din Ierusalim."

[14]) 23, 11. „Precum ai mărturisit pentru mine (în favorul meu περὶ ἐμοῦ) în Ierusalim, aşa trebue să mărturisesci şi în Roma confer şi 1, 4. 12 seqq. 2, 1 seqq. cu 28, 28. 31.

[15]) Idea ce ni-o dă Evangelistul la începutul Evangeliei (1,—2, 1.) o repeţesce cu întonare la sfîrşitul ei (24, 47.) ţicênd c-începutul predicei are să se facă din Ieruşalim; iar împlinirea acesteia ni-o arată la sfîrşitul Faptelor apostolesci (28, 14. 28 seqq.). Evangelistul termină cu predica Evangeliei în Roma, nu că n'ar fi avut cunoscinţe de predica evangelică şi afară de Roma, ci pentru că aceasta corespundea planului seu: din *Ierusalim* (Evang. 1, 8. seqq. 24, 47. 52. Fapt. app. 1, 4. 12. seqq. 23, 11.) la *Roma* (Evang. 2, 1. 24, 47. Fapt. apost. 23, 11. 28, 14. 28.).

[16]) Luca, după opiniunea aproape ge-

Amĕsurat acestor puncte de mânecare, începênd din Ierusalim, termină cu predica lui Pavel în Roma, ḑicênd: „„Pentru aceea să ve fie cunoscut, că *mântuirea lui Dumneḑeu* s'a trimis *păgânilor.*“. Iar Pavel petrecù doi ani deplin în casa lui închiriată (în Roma).. propoveduind regatul lui Dumneḑeu şi învețând despre Domnul Iisus Christos liber şi pe față (*μετὰ πάσσης παῤῥησίας ἀκωλύτως*)“ [15]).

Din Roma,[16]) ținta la, care a ajuns creştinismul, privesce Evangelistul îndĕrept, scrutând până la detaiurile cele mai mărunte despre începutul regatului lui Dumneḑeu.

El, ținênd cont de misteriositatea venirei lui Iisus, descrisă de Marcu, începe mai dinainte decât Mateiu, desvelind marele secret al Dumneḑeirei în ordinea, în care acesta s'a întêmplat: Solia îngerului la preotul Zacharia în sanctuariul din Ierusalim, apoi la fecioara Maria în singurătatea locuinței ei virginale. După aceste doue minuni secrete, velul începe a se ridica, şi cele ce urmează, ies încetul cu încetul de sub velul secretului, cum: convorbirea Mariei cu Elisabeta, destăinuirea lui Zacharia, solia ângerilor la păstorii din câmp, profeția bĕtrânului Simeon, până termină cu mărturisirea lui Iisus ca prunc de 12 ani[17]).

Din acest început misterios, carele aproape pe nesimțite iasă la iveală, din acest mic necunoscut, carele se măresce treptat, vedem destul de chiar idea Evangelistului: progresul mântuirei, carele are un început atât de misterios (alusiune la Marcu).

Abia după ce deschide ochii lumei asupra misteriilor, ce au însoțit venirea noului Împerat, află Evangelistul consult a areta, cine este acest așteptat mântuitoriu.

Şi ací Evangelistul merge mai departe decât Mateiu. Mateiu mersese cu genealogia lui Iisus până la Avraam, vrênd să arete Iudeilor, că Iisus este ținta istoriei lui Israil, — Luca duce firul genealogic al lui Iisus până la Adam, indigitând că Iisus este ținta istoriei *lumei.* El încheie genealogia cu... „Adam al lui Dumneḑeu“ [18]): Precum Adam, părintele întregei omenimi, s'a născut din pământul virginal şi spirit dumneḑeesc, — astfeliu Iisus, mântuitoriul întregei omenimi s'a născut din Maria fecioara şi spirit sânt. Şi, dacă Mateiu arată că Iisus s'a născut atunci când era sosit, timpul pentru Israil — Luca arată că acest timp concade cu împlinirea timpului pentru *omenime.* Nascerea lui a fost o necesitate a istoriei universale. Căci cu culminațiunea împĕrației romane universale concade începutul împĕrației divine. Un edict al împĕratului August, carele decretase o conscriere universală[19]) a condus pe Iosif şi Maria la Betleem spre a se nasce ací anunciatul întemeietoriu al adeveratei împĕrății universale[20]).

(Va urma.)

---

nerală, a scris Evangelia şi Faptele app. în Roma şi le-a predat lui Teofil, probabil un patrician roman, căruia le dedică, cu scop ca acesta să le comunice cu amicii şi cunoscuții sei.

[17]) 1, 1—2, 59.

[18]) 3, 38.

[19]) 2, 1. *ἀπογράφεσθαι πάσσαν τὴν οἰκουμένην.* Cumcă sub *ἡ οἰκουμένη* e a se înțelege lumea, nu Iudea, precum se pretinde, ni-o dovedesc tecsturile paraleli atât dela Luca (Evg. 4, 5: şi suindu-l diavolul i-a aretat toate regatele *τῆς οἰκουμένης*; Fapt. app. 17, 31: el a hotărît ḑiua în carea va să judece *τὴν οἰκουμένην*—lumea), cât şi dela ceilalți scriitori ai Test. nou, ca Mateiu 24, 14. Evrei 2, 5. Apoc. 3, 10. 12, 9. 16, 14 ş. a.

[20]) Imperăția romană universală a fost pentru lume o profeție, închipuind împĕrăția universală dumneḑeească. Idea aceasta desvoltată, veḑi: Augustinus, „De civitate Dei.“

Lista Nr. 2

a contribuirilor încurse la comitetul subsemnat în folosul inundaților. *)

Transportul totalului din Lista Nr 1 publicată în Nr. 4 a. c. al „Telegr. rom“.	fl. 315.—
Iacob. Bologa, consiliar în Sibiu	fl. 5.—
Parteniu Co ma, advocat în Sibiiu	fl. 5.—
Basiliu D. Harşan, adv. în Sibiiu	fl. 3.—
„Albina“ I. Institut de credit şi de economii în Sibiiu. . . .	fl 100.—
Societatea „Unirea“ a studenților dela Uriversitatea din Bucuresci 180 lei	fl. 81.—
C. Costin din Bucuresci 20 lei .	fl. 9.—
I. Țesan, protopop în în Lipova.	fl. 3.—
Constantin Brezoian inginer în Bucuresci 50 lei	fl. 22.50 cr.
Totalul cu ḑiua de astăḑi .	fl. 543,50 cr

Sibiiu, 24 Ianuarie, 1880.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaților.

*) Cuitările sumelor trimise la acest comitet vor urma prin publicare în ḑiarele de aici „Telegraful Roman“ şi „Observatoriul“. La cerere însĕ sumele se vor cuita şi separat.

Bursa de Viena şi Pesta

din 24 Ianuarie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	100.10	100.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	78.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	91.50	92.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	80.—	80.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	118.—	117 50
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	88.50	89.25
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	88.—
Obligațiuni urbariale temeşiane .	87.75	87.50
Obligațiuni urb. temeş. cu clausulă de sorțire	—.—	86.50
Obligațiuni urbariale trausilvane .	86.75	86.75
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	89.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea ḑecimei de vin	90.—	89.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	70.70	70.80
Datoria de stat în argint . . .	71.55	71.50
Renta de aur austriacă	84.85	85.50
Sorți de stat dela 1860 . . .	132.25	132.—
Acțiuni de bancă austro-ung. .	835.—	837.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	298.—	298.—
Acțiuni de credit austr. . . .	275.—	275.—
Sorți unguresci cu premii . . .	—.—	116.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.54	5.50
Napoleon	9.34	9.32
100 marce nemțesci	57.80	57.85
London (pe polița de trei luni) .	116.90	116.90

Economic.

Sibiiu, 23 Ianuarie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.30—9.30; Grâu sĕcărel, fl. 6.80.—7.80; Sĕcară fl. 5.30—5.70; Orz fl. 4.20—4.60; Ovĕs fl. 2.80—3.20 Cucuruz fl. 4.30—4.70; Mălaiu fl. 5.50—6; Cartofi fl. 1.30—1.50; Semență de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 7—8 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.20; Slănină fl. 30—32; Unsoare de porc fl. 25—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 23—24; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 1--1.10: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de viţel 40—60 cr. carne de porc 42—46 cr.; carne de berbece 28 cr.; oauĕ 10 de 40 cr.

(Importul bucatelor) în Elveția — dupăcum se scrie lui „Pester Lloyd“ din Zürich — e foarte slab. Negoțul lor în piațele elvețiane e în anul acesta cu mult mai slab, decât se astepta pe la sfêrşitul annului trecut. Pricina acestei întêmplări este: că pe când depositele de bucate în magazine sunt mari, starea sĕmĕnăturilor pre lângă toată înfluența mare a gerului totuşi este foarte avatagioasă. Aceste împregiurări sûnt factorii principali, cari împedecă desvoltarea negoțului de bucate. Aceste sûnt pricina de cumpĕrătorii se țin cu foarte mare reservă față cu negoțul bucatelor așteptând mereu o mare reducere a preţurilor. Importul de bucate a porturilor franceze decisive fu în sĕptĕmâna trecutĕ foarte însemnat şi se cifrează în următoriul mod:

Din 28 Dec. până în 3 Ian.

Marseile.	115.590	hectolitre
Bordeaux.	100,000	„
Havre, ...	178.000	„
Rouen, ...	—.—	„
Dunkerque, ...	20.000	„
cu totul . .	413.590	hectol.

Din 4 până în 10 Ian.

Marseille.	208.980	hectolitre
Bordeaux.	316.283	„
Havre	25 000	„
Rouen	66.966	„
Dunkerque	88.500	„
cu totul . .	705.657	hectol.

Importurile din America în Englitera deşi în sĕptĕmâna tecută fură cu ceva mai mici, importul american totuşi e însemnat şi consistă din 29,600,000 măji metrice față cu cuantitatea de 18,000,000 m. m. de pe acelaşi timp din anul 1879. Cu privire la preţuri de sine sĕ înțelege, că de un import de mărfuri unguresci deocamdată nu poate fi vorba şi chiar provenienţele galițiane-române debia pot da un rendiment îndestulitoriu.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 29 Ian. imob. lui Vasilie Bogdan în Şaroşul unguresc (judec. cerc. Sânmărtin); în 10 Martie şi 14 Aprilie imob. rĕmasului după Teodor Pacuy în Abafa (judec. cerc. Rege); în 31 Ian. imob. lui Michail Schopp şi soți în Alțina; în 3 Febr. şi 3 Martie imob lui Georgie David în Marpod (trib. Sibiiu); în 14 Febr. şi 15 Martie imob. lui Ioan Valdhütter în Câlnic (judec. cerc. Sebeş); în 30 Ian. imob. remasului după Povel Turi în Strechia (trib. Deva); în 30 Ian. imob. soției lui Curol Szarvadi în Dej (trib.); în 20 Febr. imob. lui Ladisau Bibo şi soți în Arapatak (trib Sângiors); în 4 Febr. imob. lui Ladislau Ajtai în Fârăgău (judec. cerc. Teaca); în 27 Febr şi 27 Martie imob. lui Alecsandru Kovacs în Ocna (trib. Sibiiu.)

Nr. 139. 3—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de a III-a clasă „Mureş-Sângiors“ protopresbiteratul Mureş-Oşorheiului, spre reîntregirea aceleia, conform ordinațiunei consistoriale din 13 Novembre a. c. Nr. 3042, prin aceasta se publică concurs cu terminul „Dumineca vameşului“ adecă 10 Februarie 1880.

Emolumentele sûnt:

1.	Casa parochială cu toate superedificatele poftite pentru economie, toate din nou zidite cu o grădină frumoasă	50 fl.
2.	O altă casă cu o grădină de 1136□ semĕnătură cu luțernă	60 „
3.	17 parcele de pământ arător	180 „
4.	Dela 65 familii: 65 metrete vechi de bucate cu grăunț	65 „
5.	Dela 65 familii: 65 ḑile de lucru à 40 cr.	26 „
6.	Venitul stolar	25 „
	Suma . .	406 fl.

Cei ce doresc a concura la această parochie, sĕ-'şi aştearnă cursele lor instruate conform statutului organic, şi dispositiunilor sinodale din anul 1873, protoprebiterului Parteniu Trombițaş de Betlen în Mureş-Oşorheiu, avênd totodată datoria, în vre-o Duminecă sau altă sĕrbătoare, a se înfățoşa de probă în biserica ḑisei parochii.

Mureş-Sângiors, 20 Decemb. 1879,

Comitetul parochial în conțelegere cu respectivul domn protopresbiter.

Nro. 17—1880. 3—3

Escriere de concurs.

Prin rescumperarea servitutelor silvanale în pădurile statului, va trece un complecs de pădure de 222.996 de jugere 1037 □° în proprietatea Comunității de avere a fostului Regiment confiniariu romano-banatic Nr. 13.

După primirea acelui complecs ce va urma cât mai curênd, el trece tot deodată şi în administrarea şi economizarea Comunității de avere.

Administrarea şi economizarea se va face conform Statutului, aprobat de Ministrul reg. ung. de interne, apoi conform legii silvanale şi Regulamentul pentru serviţul silvanal din fostul confiniu militariu din 1860, respective după întrarea în viață a legii silvanale unguresci în înțelesul determinațiunilor acestei legi.

Spre ocuparea posturilor normate si provedute în susnumitul statut pentru oficiul de economie si pentru personalul silvanal de priveghiere, ce se va împărți prin păduri, — se scrie prin aceasta concurs si anume:

1. Pentru un administrator silvanal, cu salariu anual de 1200 fl.; 200 fl. pentru cortel, 400 fl. spese de călĕtorie, si asignare gratis pentru 61 m. c. lemne de foc.

Afară de aceste paușale personale mai are 100 fl. ca spese pentru cancelaria oficiului de economie.

2. Pentru un controlor totdeodată si comtabil, cu salariu anual de 800 fl., 150 fl. bani de cortel, si asignare gratis pentru 51 m. c. lemne de foc,

3. Pentru un cancelist cu salariu anual de 600 fl; 100 fl. pentru cortel si asignare gratis pentru 34 m. c. lemne de foc.

4. Pentru 4 forestieri de revir. Forestieriul de clasa I, cu salariu anual de 800 fl. — cel de clasa II, cu 600 fl. afară de aceasta capĕtă fie-care forestieriu fără privire la clasă 150 fl. bani de cortel, câte 300 fl. spese de călătorie, câte 20 fl. pentru cancelarie, şi o asignare gratis pentru 41 m. c. lemne de foc.

5. Pentru circa 8 Primcodreni (Forstwarte) cu salariul anual de câte 300 fl. şi câte 40 fl. pentru îmbrăcămênt de fie-care primcodrian. Cei dislocați în afară mai capĕtă câte 40 fl. pentru cortel.

6. Pentru circa 50 de codreni (Forsthüter) cu salariu anual de câte 180 fl. şi câte 40 fl. pentru îmbrăcămênt de fie-care codrian.

Pentru administratorul silvanal şi pentru forestieri se cere aceeaş cualificațiune, carea este prescrisă pentru diregătorii silvanali de stat în (fostul) confiniu militar c. reg. Afară de aceea, se poată concepta germanesce, să scie vorbì românesce pentru trebuința oficiului, şi încât se poate şi unguresce.

Controlorul trebuie să fie deprins în contabilitate şi în manipularea cassei; eară cancelistul în afacerile cancelariei. Acesta trebuie să scie bine scrie şi vorbì românesce, germanesce şi unguresce.

Primcodrenii şi codrenii îşi vor documenta calificațiunea prin depunerea unui esamen din specialitatea lor.

De cumva n'ar fi destui competenți pentru posturile de Forestieri de revir atunci pot competa pentru aceste posturi şi practicanți silvanali, cari vor fi depus esamenul de stat prescris.

Personalul silvanal de priveghiere va avè o parte corespundĕtoare şi din aprehensiuni (din gloabele de păduri).

Cei-ce vor reflecta la susnumitele posturi vor avè să'şi trimită petițiile provĕḑute cu documentele necesare, până în 15 Faur 1880 la comunitatea de avere a fostului regiment confiniar romano-banatic Nr. 13 în Caransebeş.

Caransebeş la 5 Ianuarie 1880.

Pentru comitet:

Seracsin m/p, **Ioane Brancoviciu** m/p., **Doda** m/p.

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 7. Sibiiu, Joi 17 Ianuarie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47, și la espediționea de inserțiuni **Adolf Steiner** in Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 16 Ianuarie.

„Magyarország" este un isvor nesecat de descoperiri compromițetoare pentru guvernul actual al Ungariei. Un nume necunoscut până acum figurează în șirul acelora, cari cu banii țerii în mod neiertat au făcut trebșoare private. Numele acesta este Nagy György, a cărui purtătoriu ca producent de tăbac erarial și ca membru al unei societăți de căi ferate, a avut nenorocirea, a lucra în paguba țerii sale și spre detrimentul numelui celui bun al națiunei sale.

Isbiturile ce se dau prin mediul acestor descoperiri sûnt în prima linie îndreptate contra guvernului lui Tisza. Este însă cu neputință, ca să nu atingă și să nu vateme prestigiul naționalității din care este luat guvernul, prestigiul naționalității, care a sciut dela începutul erei celei noue constituționale a 'și concentra esclusiv toată conducerea vieții publice în mânile sale.

Mărturisim că numai cu părere de rău luăm notiță și înregistrăm evenimentele aceste scandaloase din sinul Ungariei. În timpul acesta de transițiune și de reformare a Europei nu poate fi om cu judecată sănětoasă și binevoitoare comuniunei din care facem parte, care să se bucure de asemenea întêmplări.

Nu scim togmai în calcul matematic, ce are să vină mâne poimâne preste Europa, prin urmare și preste noi. Dară atâta poate prevedè ori și cine, că mergem spre, ba sûntem deja într'un proces, care va avè să facă socoteală cu factori întregi și sănětoși; pe când preste cei putredi va trece la ordinea dilei. „Magyarország" de bună samă va fi condusă de intențiunea de a tăia din corpul Ungariei numai ce e putred și a arde ce nu se poate tăia. Este însă întrebarea, că precum ni se înfățișează lucrul, vor mai remânè pentru corpul Ungariei, supus unei operațiuni atât de radicale, atâtea puteri, ca la o isbitură eventuală din afară să poată ținè pept cu succes? și dacă nu va putè, oare dărîmăturile nu ne vor copleși, și pe noi cari, deși ținuți sub o vitregă tutelă, dar locuim sub același acoperiș cu dênșii?

Suntem ce e drept, scutiți de ori ce responsabilitate pentru toate consecuențele relei administrări a administratorilor nostri, nu sûntem însă scutiți de relele ulterioare, ce vor urma negreșit din reaua administrațiune.

„Ellenör" organul dlui Tisza vine și ne mângaie țeara cu amenintarea, că guvernul va sci astupa gurile acelor ce au tăbărit cu atâta năvală asupra guvernului și asupra acelor ce au pricinuit guvernului neplăcerile, ce se succed și nu se mai termină. Amenințarea lui „Ellenör" o am pricepe însă numai, dacă ar fi adevărată aserțiunea din „Egyertértés" că dl ministru Tisza este încredutul curții. „Ellenör" prin amenințarea sa, în casul din urmă, ne ar pune în perspectivă un absolutism, care să pună lăcat pe gura presei, întrucât aceasta nu se va bucura de favorul de a face parte din presa oficioasă a guvernului.

Dacă prin mĕsura aceasta Ungaria se va vindeca de toate durerile de care sufere, și încă la moment, noi simpli muritori din ținuturile coroanei ungaresci nu voim să judecăm. Judecata este făcută de mult, nu de noi, ci de istorie, și chiar și de istoria specială și mai proaspetă a Ungariei.

De altmîntrea ce vorbim noi de amenințare cu absolutism? Guvernul și cu maioritatea sa din dietă numai în formă se deosebesce de un guvern absolutistic. Ceea ce voiesce guvernul domnului Tisza vedem că voiesce și majoritatea din dietă deși nu și viceversa. Și procesele de presă contra foilor nemaghiare din patrie în înțeles mai strins încă ne-au adus destul de bine în memorie ḑicerea: „*Quod licet Jovi...*"

La toată întêmplarea însă un absolutism în toată forma ar încorona opul, care 'și-ar da în grabă și rodurile sale.

Ce bine, ce frumos ar fi fost pentru țeară, când toți puteau îngrigì de soartea și de sorțile ei. Sub controla reciprocă a tuturor factorilor țĕrei nu se putea încuiba reul, nu se putea întinde așa departe și nu putea avè în fine urmările, care cu drept cuvênt ne temem că le vor avè.

Revista politică.

Sibiiu, în 16 Ianuarie.

Spre a înțelege și mai bine telegrama dela Caransebeș, publicată între „Scirile ultime" din nrul trecut, avem să întregim, că în 1872, când s'a disolvat granița militară bănățană, o parte din fosta graniță s'a transformat în comitatul Severinului. Guvernul 'și-a aședat acolo organele sale, fără a întreba poporațiunea din comitat. In același timp scoalele populare fură desbrăcate de caracterul lor confesional și transformate în scoale comunale, de unde a urmat mai departe, că și administrațiunea scoalelor cu toată averea lor a venit în mânile funcționarilor guvernului. Scoalele au avut încă din timpul graniței o avere de 500,000 fl. Nu scim, dară așteptăm deslușiri ulterioare, dacă între fondurile atacate, după cum ḑice telegrama, sûnt a se înțelege și cele a le scoalelor confesionale de mai nainte.

Generalul Traian Doda, totodată și deputat al comitatului Severinului la dieta Ungariei, încă înainte cu doi ani și la diverse ocasiuni, a atras atențiunea ministrului president Col. Tisza asupra iregularităților din comitat, și 'l-a rugat să ia mesuri, ca să se îndrepteze iregularitățile. Ministrul însă a respuns generalului Doda laconic: „În țeara întreagă guvernul nu are un funcționariu așa harnic de administrațiune cum este Pausz!"

Delegațiunea austriacă a acceptat nemodificat bugetul pentru ministeriul de esterne, ministeriul de finanțe și curtea supremă de compturi. Toți oratorii s'au declarat mulțămiți cu politica esternă de până acum. Bar. Hübner, într'un discurs de sensațiune, a supus raporturile politice din Europa întreagă unei discusiuni detaiate, arĕtând că împregiurările din Francia și împregiurările neterminate din Orient sûnt două puncte negre. Bar. Haymerle declară, că nu împărtășesce temerile bar. Hübner în privința Franciei, pentrucă și acolo se simte foarte tare lipsa de pace. Forma guvernului din Francia nu are nimica de făcut cu întrebarea: resboiu sau pace. Francia prin declarările diverse este liniscită și în relațiunile cele intime dintre Austro Ungaria și Germania nu vede nici o amenințare. In privința incertitudinei din Orient, terenul comun, pe care se poate aduce o soluțiune a afacerilor orientale fără de a se periclita pacea, este aflat în congresul dela Berlin. Acesta conține mijlocul, prin care relațiunile noastre care sûnt cele mai bune cu Rusia, se pot ferì de ori ce turburare; noi n'am căutat în Orient influență precumpănitoare, ci numai o acțiune comună. Posițiunea noastră justificată vrea să promoveze și bunăstarea staturilor mici.

Asupra proiectului sporirei armatei germane s'au pronunțat și foile oficioase din Berlin. Una dintre oficioase ḑice între altele:

„Dacă situațiunea noastră momentan nu e amenințată, nu poate fi secret pentru nimenea, care prevede cât de puțin, că ținerea și mai departe a stărei pacînice actuale este basată numai pe presupuneri, a căror certitudine nu dă garanții pe un timp mai îndelungat. Cea mai însemnată garanție ar fi credința Austriei față cu convențiunea făcută. Austria, mai mult decât odată, a pus lumea în uimire prin mărimea ingratitudinei sale, și în imperiu sûnt partide multe, cari mai bucuros merg cu Rusia decât cu Germania. Trecerea administrațiunei guvernului în mânile Cehilor Croaților și Slovenilor, după cum stau cel puțin astădi lucrurile, nu este tocmai cu neputință. Dela congresul dela Berlin încoace am perdut amiciția Rusiei primind în schimb o amară mânie. Dorul de resbunare al Franciei nu doarme sub vĕlul amăgitoriu. Increderea în ajutoriul Engliterei ar fi lucrul cel mai înșelătoriu, care se poate pe tot rotogolul pamêntului. Așa dar înainte de toate puterea noastră proprie să ne asigure pacea."

Ḑiarele rusesci, între care anumit „St. Petersb. Viedomosti", recomandă o alianță între Rusia și Austro-Ungaria, cari fiind amendoue „staturi slavice" au aceleși interese.

Despre actuala stare de lucruri din Bulgaria cetim următoarele interesante notițe în „Pol. Corr." dela 12 Ianuarie:

Partidul conservator a primit ajutoriu tocmai dintr'o parte, de unde se aștepta mai puțin. Representanții bulgari ai adunărei naționale din Rumelia orientală au adresat anume „o scrisoare frățească" a partidului Karaveloff, care se ḑice că nu va remânè fără înriurire asupra radicalilor. Scrisoarea aceasta, datată dela 3 Ianuarie, are cam următoriul cuprins.

Representanții Rumeliei orientale, pĕtrunși fiind de încredințarea, că starea de astădi a lucrurilor din principatul Bulgariei e de natură a avè urmările cele mai păgubitoare pentru interesele patriei comune, își esprimă cea mai mare părere de reu, pentrucă conducĕtorii partidelor au întrat pe nisce căi, cari nu pot duce la împlinirea dorințelor și aspirațiunilor de toți hrănite. Bulgarii din Rumelia orientală consideră ca singura scăpare pentru principat, gruparea cea mai sinceră pe lângă persoana principelui, îndeplinirea leală a tuturor dispositiunilor constituționale și folosirea rațională și potrivită a instituțiunilor liberale; dênșii își esprimă prin urmare sperarea, că frații dela meadă noapte vor trimite în camera viitoare representanți, cari să fie în stare a renunța la toate considerațiunile de partid, la toate simpatiile și antipatiile personale și la ori ce vederi subiective, și cari vor fi hotăriți a nu se lăsa să fie conduși decât de marile interese ale patriei

Nu trebue să se piardă din vedere impregiurarea — continuă deputații rumelioți mai departe — că drepturile poporului pot fi mai lesne primejduite de către prietinii sei lipsiți de prudență, decât de către dușmanii lui declarați, și că decadența națională și ruina țĕrei se prepară mai îngrabă de aceia decât de către acestia. Pentru acest motiv credința și dorința representanților Rumeliei orientale este, ca membrii Scupștinei viitoare să se țină departe de vederile politice estreme, să se desfacă de toate pasiunile și să țină a inbunătăți soartea Bulgariei prin moderațiune și prudență.

Se scrie din Constantinopole la „Politische Correspondenz" din Viena că resolverea cestiunei fruntarielor grecesci e încă foarte departe. Savas pașa a dat speranță delegaților greci că Sultanul va da în sfîrșit mult asceptata iradă și că d-nii Conduriotis și Brailas, cu toate că li se vor fi sfîrșit răbdările, s'au hotărît mai bine să astepte decât, să ia asupra lor răspunderea unui conflict. Locuitorii greci ai orașului și ai districtului Ianina au adresat representanților puterilor din Constantinopole o petițiune prin care cer anecsiunea lor la Grecia. Aceasta petițiune nu esprimă decât dorințele unei părți a populațiunei. Și apoi sûnt mai multe cuvinte de a se crede, că cabinetul actual turcesc nu va resolve nici una din cestiunile pe care le a găsit pendente când a venit la putere, și că va lăsa loc altora. Savfet pașa a avut acum de curênd o întrevedere cu Sultanul și nimeni nu se va mira, vĕḑêndu'l în fruntea unui nou cabinet.

Trebue să mărturisim că populațiunea fruntarielor Epirului și Tesaliei are puține șanse. Mai mult de doi ani sûnt de când ei ascept ca soartea să le fie hotărîtă și nimic nu ne face să credem până astădi într'o soluțiune satisfăcĕtoare. Această întârḑiere îi ruinează și ori ce tractat, cât de neperfect fie, ar fi preferat de ei unor asemenea negustorii.

În anul trecut s'a vorbit mult de reforme în Rusia. Guvernul rusesc începuse să facă unele încercări de reforme. Jurnalul „Golos", care se bucură de puternica protecțiune a marelui principe clironom, a întimpi-

nat acele timide încercări cu un ast-fel de dispreţ încât guvernul rusesc de loc 'l-a suspendat pe vr'o câte-va luni şi, dacă i lipsia protecţiunea, poate că „Golos“ nu mai reapărea. Dăm în cele următoare unele probe de critica plină de sarcasme, cu care numitul jurnal a întimpinat reformele guvernului rusesc:

Înainte de aceasta doară cu un an s'a proiectat pentru scoalele înferirioare de agricultură un plan nou de instrucţiune care ca de obiceiu nici când nu a eşit din marginile teoriei, cu tot imensul material ce'l adunase comisiunea pentru a convinge şi pe un orb despre vechia necesitate că în scoalele rusesci de agricultură este lipsă de instrucţiune. Comisiunea află chiar că e posibil de a se da şi scolarilor din scoalele naţionale o idee despre agronomie dar un învĕţător din Petersburg, căruia i trecuse prin cap idea de a învĕţa pe elevii sei istoria naturală, abia a putut sĕ scape de mâna presei şi de adunarea teritorială. S'a propus şi înstrucţiunea în lucruri de industrie pentru scoalele naţionale: s'a ḑis d. e. că se va face instrucţiunea în arta de bărdăşie obligatorică, cu toate că într'o depărtare de miluri dela locul instrucţiunei nu poţi afla vre un arbore sau un tufiş. Dar cine sĕ propună instrucţiune scientifică şi technică? Firesce că aceasta nu se poate realisa la moment, cu încetul însĕ totuşi i se va da tinerimei acele cunoscinţe cu care trebue sĕ trăească

După alţi ḑece ani ne vom cugeta earăşi la instrucţiunea în agricultură, dar n'avem la ce ne grăbi. Pentru unitatea în procedere se recomândă ca instrucţiunea sĕ se facă acolo unde nu esistă nici un juger de pământ arător. După aceste observări sarcastice „Golos“ s'apucă şi scarmănă presa care ignorează cu totul abusurile şi defraudările din comunele rurale. Dacă am vrea sĕ adunăm la olaltă acele deficite, am ajunge la milioane.. Pentru a convertì pe aşa numiţii stundişti la ortodocsie, s'au aplicat în oare care districte ca argumente ameninţări cu torture. Renitenţii au suferit bătăi cu cnuta. O femeie cu numele Pruscova Şimenco fu biciuită cu cnuta până mai era sĕ moară, după cum au constatat medicii, fără ca miile de martori oculari cari au asistat la această scenă barbară sĕ fi arĕtat măcar o schintee de simţ, nici chiar în momentul când femeia a strigat: „Doamne! eartăle lor că nu sciu ce fac!“ Acea biciuire la tot casul era hotărîtă mai dinainte pentrucă mulţi privitori au venit anume din locuri tare depărtate. Dela emanciparea ţeranilor din sclăvie au trecut 19 ani, dar biciuirea stundiştilor, arderea strigoaelor, uciderea unui mut care fu învinovăţit că a respândit boala de vite, înnecarea unui beţiv, care în beţia sa a ameninţat că va da foc, sûnt modurile cum esericită comunele autoritatea lor asupra singuraticilor. Un bĕtrân a dirigiat Autodafé-ul strigoaei şi earăşi un bĕtrân a dispus maltratarea stundiştlor. Cine ţine mai strîns în mână biciul decât bĕtrânii satulni? Volnicia aceasta ar trebuì sterpită. Ironiă amară se vede şi în povestea, că un Grec cu numele Menagìos sub machinaţiuni false a concurat la o profesură de universitate, dar fu demascat şi respins. „Menagios trebuia sĕ astepte până se va sterge principiul de alegere a profesorilor. Atunci prin denumirea din partea guvernului indivi̧di cari sûnt dovediţi de şarlatani, vor fi capabili se se urce pe catedrele diverselor universităţi şi sĕ înstrueze pe elevi în falsificări şi şarlatanii“. Se plânge apoi „Golos“ că s'au scumpit mijloacele de traiu, s'au urcat preţul chiar şi pentru pac care suplinesc la mulţime lipsa de lemne de foc şi pentru pâne, la aceasta din urmă în doi ani cu 75 percente. Aceasta plânsoare culminează în terminii următori: „Lucru de mirat! Viaţa s'a scumpit şi totuşi oamenilor nu le este scumpă viaţa. N'auḑi vorbinduse decât de sinucideri prin aruncare în apă sau glonţ sau prin cuţit în toate părţile! S'au scumpit chiar şi luminele de sĕu! Firesce dacă toate se desvoaltă şi cresc, pentru ce sĕ nu crească şi preţurile!“

Liga anti-semitică.

(Încheiere).

Odată, înainte de-ai face sĕ 'şi părăsească ţara, aveau grijă de a le confisca aurul, sub pretecst că 'l-ar fi luat prin şarlatanii de la creştini. Se înţelege că această mĕsură nu era făcută pentru a încuragia emigrarea, şi apoi cătră care colţ de pământ hospitalier sĕ 'şi fi îndreptat acești nenorociţi isgoniţi paşii lor? Peste tot erau respinşi ca ciumaţi şi nu erau primiţi de cât pentru a fi prădaţi.

* * *

Evreii deci, chiar contra voinţei lor, erau pironiţi de pământ ca nisce sclavi, cu toate suferinţele şi umilirile ce 'i făcea sĕ sufere; şi lor nu le rĕmânea altă armă de rĕsbunare de cât sĕ sărăcească ţara lor de ecsil şi de a ruina pe apăsătorii lor. Era un rĕsboiu ce li se deschisese şi ei n'au lăsat ocasia.

Astăḑi s'a schimbat faţa lucrurilor: În cele mai multe ţĕri principiele de toleranţă religioasă au trecut în legi şi moravuri, Evreii sûnt primiţi în funcţiuni publice ca cetăţenii celor alte culte şi puţin câte puţin dispare prejudiciul care 'i ţinea de o parte în relaţiunile sociale. Creştinul nu mai respinge pe Evreu din vatra lui şi Evreul lasă pe creştin sĕ între în a lui; dar esistă în fond intre cele douĕ rase o antipatie inăscută, o repugnanţă naturală invingibilă.

* * *

Admit că aceşti nedreptăţi vin numai de la creştini şi că Evreii sûnt persecutaţi de aceia, cu toate că altă dată credeam contrariul.

Plecând de la această hipoteză, dacă aş fi Evreu aş merge numai decât, ca şi Moise, sĕ găsesc toate triburile lui Israil imprăştiate în Europa şi 'i-aş angagia sĕ se adune în un timp dat ca sĕ părăsească pământul de esil şi sĕ se reintoarcă în pământul strămoşilor, în Iudea.

M'aş duce sĕ găsesc pe lordul Beaconsfield, pe d. Grévy, pe regele Humbert, pe d. de Bismark, pe principele Gorciacoff, pe Impĕratul Ruşilor şi le-aş ţinè acest limbagiu:

„Ilustrii şefi ai statelor semnatare tratatului de Berlin, cari vĕ interesaţi de rădicarea poporului meu, a venit timpul ca sĕ 'i permiteţi sĕ'şi scuture lanţurile şi sĕ rădice din ruină templul lui Iehova.

Astăḑi sĕrmanii Evrei cari voesc sĕ visiteze aceste locuri, unde domnesce abominaţia şi desolaţia, sûnt siliţi sĕ plângă pe resturile tabernaculului şi nu obţin dela Turci de cât dreptul de a fi îngropaţi după moarte în valea Iosafatului. Voi, cari aveţi pe inimă sĕ ridicaţi neamurile antice, voi, care aţi smuls Turciei câte-va petece de pământ, ca sĕ daţi o patrie Serbilor, Românilor, Grecilor şi Bulgarilor, voi, cari vĕ gândiţi chiar a îndestula pe Albanezi şi pe Armeni, pentru ce aţi uitat Jidanii, cari trăiesc în mijlocul vostru, cari v'au făcut servicii şi cari şi ei reclamă moştenirea părinţilor lor?

Reconstituiţi regatul lui Israil sub suzeranitatea Porţii, îi vom plătì un tribut mare; daţine autorisaţia de a fi domni noi înşine peste noi şi a ne guverna după legile cârţilor sânte, de a alege un rege de sângele nostru şi de religia noastră.

* * *

Sûnt convins că aceşti generoşi suverani, aceşti ilustri diplomaţi 'şi-ar recunoasce greşala şi că un protocol adiţional, creând principatul Iudeei, ar putè sĕ fie adăogat de un nou congres pe lângă tratatul dela Berlin. Acesta ar fi un mijloc de a curma cu plângerile neîncetate ale Evreilor, cari în cele din urmă vor asurḑi pe Regii şi Împĕraţii cei mai răbdători, pe diplomaţii cei mai flegmatici.

Într'o scrisoare viitoare vom continua cercetarea proiectului de a forma un nou regat al Iudeei.

Dar ce ar ḑice Sultanul de crearea unui principat al Iudeii în statele sale? Va consimţì el oare la o nouă desmembrare a imperiului seu? Poate. El e un copil cheltuitor, care are totdeauna nevoe de bani, şi strigătele Evreilor 'i o fi turburat poate şi lui liniscea; de altcum, dacă s'ar arĕta prea încăpăţinat, s'ar putè trece preste consimţimêntul lui şi s'ar putè regula lucrul şi după facerea acestei lovituri. Tot aşa a căpĕtat şi Englitera proprietatea insulei Cypru, şi cu toată această cedare impusă, d. Layard şi Abdul-Hamid sûnt cei mai buni amici din lume, şi se vĕd mai în fiecare ḑi. Îmi închipuesc deci că Sultanul n'o sĕ aibă a face nici o objecţiune gravă la ridicarea unui regat al Iudeii, cu atât mai mult că el n'ar avè a se teme din partea acestui stat nici de tunuri Krupp, nici de flote cuirasate. Toţi sciu că Evrei sûnt de o fire pacînică şi nu cam mănuesc de bună voe puşca.

Am ḑis că suveranii se vor lăsa a fi convinşi. Nu vreau altă probă de cât întoarcerea din captivitatea Babiloniei obţinută de Ieremia, a cărui plângeri auḑiseră Niniva de pe ţĕrmii Eufratului. Sĕ presupunem că vre unul din Impĕraţi ar resista; dar în acest cas, poporul lui Dumneḑeu ar emigra în grĕmadă, cum au făcut odată Evreii din Egypt, sub conducerea şefilor lor. El 'şi-ar lua cu sine giuvaericalele şi banii sei, ba poate chiar şi oasele părinţilor sei. El ar avè sĕ străbată puţine pustiuri şi astăḑi are la dispositia lui trenurile esprese şi vapoarele. — Dar dacă ar voì sĕ'i urmărească şi sĕ'i oprească în drum? Nu'mi vine sĕ cred una ca ceasta; împĕratul Wilhelm, Francisc Josif şi Ţarul sciu prea bine ce a pătit Faraon, pentru că a voit sĕ împiedece drumul poporului lui Dumneḑeu. Ei ar putè sĕ se înnece în Marea-Neagră cum s'a înnecat şi Faraon în cea Roşie. Şi cât despre aceea că vor fi persecutaţi înaintea plecărei sau după sosirea lor, ei sciu, şi sultanul tot aşa, soarta lui Nabuhodonosor, condamnat de acest şef sĕ pască iarbă şepte ani de ḑile; şi a lui Antiochus, mâncat de viu de viermi.

Evreii ar putè deci sĕ emigreze în pace cu arme şi cu bagaje cătră Iudea, că sĕ se stabilească în ea şi sĕ prefacă din nou în pamênturi fertile patrimoniul lui Abraam, a lui Isaac şi a lui Iacob, astăḑi transformat în pustiu.

* * *

Dar dacă locuitorii din aceea ţară groaznicii Arabi şi Beduini, s'ar opune ca şi cu ocuparea Bosniei şi Erţegovinei de Austria, căreia tractatul din Berlin şi Sultanul îi acordase acest drept, ce ar fi de făcut? Aici se plăsmuesc earăşi nisce temeri himerice. Cucerirea ţĕrii s'ar face fără vĕrsare de sânge şi eacă în ce condiţii. Arabii sûnt puţini la numĕr şi rĕu armaţi. Se poate presupune, că ei o s'o ia la fugă când vor vedè apropiindu-se trei milioane de Evrei. Deci nimeni nu s'ar mai opune la debarcarea şi la ocuparea unei părţi din ţară.

Dar dacă Arabii s'ar închide în cetăţile lor ar trebuì oare sĕ le facă aşediul? Nu. Aceste cetăţi au nişte ziduri de noroiu uscat la soare, şi apĕrătorii lor nu sûnt în curent cu sgomotul artileriei moderne, al cărei sunet s'a intărit de la inventarea mitrailleuselor şi tunurilor ghintuite. Ar fi destul sĕ imiteze esemplul lui Ghedeon; ar trebuì sĕ cumpere toate trompeţile vechi, toate castroanele şi furculiţele scoase din serviciu ce le-ar găsì pe pieţele Europii; şi aceasta ar fi tot-de-odată şi un mijloc de a scăpa pe unii din correligionari de aceste mărfuri: s'ar incărca cu aceste corăbii când s'ar apropia de cetăţile rebele.

Nu me îndoesc că înaintea unui ast-fel de sgomot produs de trei milioane de îndiviḑi, zidurile Ierusalimului şi ale altor cetăţi ar putè sĕ se ţină mai bine de cât acele ale Ierichonului, şi că apĕrătorii lor n'ar lua-o la sănătoasa de frică sĕ nu li se spargă urechile.

Dar de-or venì mai tĕrḑiu în numĕr mai mare? E un mijloc uşor ca sĕ 'i inspăimânte: sĕ 'i trateze cum a tratat Samson pe Filisteni. S'ar lua din Europa din vĕnătorile d-lor Rothschild şi Pereire, prin Franţa, Englitera şi Germania toate vulpile disponibile. Le-ar plătì chiar *à prime*; le-ar imbarca şi pe ele, precum şi lăḑi umplute cu torţe şi la un moment dat, li s'ar da drumul prin câmpurile inimicului purtând la coadă câte o faclă aprinsă. Arabii ar crede în vr'o învasie de draci şi nu s'ar mai apropia nici odată de acest iad. Poporul lui Dumneḑeu, reintegrat în patrimoniul părinţilor lui, ar păşì imediat la alegerea unui suveran şi la elaborarea unei constituţii politice. Candidaţi nu le-ar lipsì printre coreligionarii lor, căci sûnt Evrei tot aşa de puternici şi mai bogaţi de cât regii; nu le-ar lipsì de asemenea nici oameni de stat cu cap, financiari abili, profesori savanţi, ofiţeri distinşi, jurisconsulţi, artişti, architecţi, pictori, sculptori, cântăreţi, musicanţi, cu cari ei provĕd Europa şi cari 'şi-ar sacrifica bucuros posiţia lor, dacă ar avè siguranţa că o sĕ aibă o patrie nouă.

* * *

Banii şi talentele abundând la Evrei templul ar fi reclădit mai splendid de cât sub Solomon; palatul regelui Iudeii ar face sĕ păliască de invidie pe toţi regii de pe pământ. Constituţia, legile, finanţele, armata noului stat ar lăsa îndĕrĕt tot ce s'a putut vedè până acum mai perfect prin alte părţi. Ierusalimul, acoperit de zidiri lucsoase, ar înlocuì Roma, Parisul, Londra ca focar de civilisaţie şi sanctuar al artelor; în fine, Judea, prin agricultura sa, prin industria şi comerciul seu, ar devenì în curênd Edenul, care nu 'i-ar face sĕ le pară rĕu de paradisul perdut de strĕbunul lor Adam sûnt acum 6,000 de ani, şi Europa sĕrăcită, lipsită de capitaluri, de inteligenţe şi de braţe, lipsită de lumină şi de viaţă, ar putè sĕ cadă din nou în barbaria evului mediu şi 'i-ar părè reu, dar prea târḑiu, că a persecutat atâta vreme pe Evrei şi că n'a sciut sĕ le preţuiască la timp calităţile şi virtuţile lor.

Eacă, după mine, singura soluţie satisfăcĕtoare pe care diplomaţia europeană ar putè-o da în acest moment chestiei israelite, care incepe sĕ ostenească răbdarea oamenilor de stat, cu scop de a mulţumì pe toată lumea şi de a nu supĕra pe nimeni. Dacă Evreii n'ar primì-o, mărturisesc că sûnt prea dificili. Pentru ce nu organisează ei o vastă petiţionare cătră cabinetele europene în acest sens? Nu 'i nici o dată prea târḑiu pentru a face bine.

„Timpul.“

Ni s'a împărtăşit spre publicare adresa următoare cătrăPrea sânţia Sa Păr. patriarch al Serbilor *Procopiu Ivacĭcoviciu:*

Prea fericite şi prea sânţite Patriarche!

Cu ocasiunea alegerei episcopului diecesan al Aradului prea fericirea Voastră ai binevoit a apromite, subscrisului şi condeputatului Sigismund Borlea, că după 'ce Te Vei pune în residenţa metropolitană din Sibiiu vei binevoì a face un don în suma de 200 fl. fondului gimnasiului gr. orient. din opidul Bradul, care aparţine archidiecesei noastre.

Această marinimoasă apromisiune după reintoarcerea dela Arad ca membru al comitetului fondului gimnasiului, am şi referat'o la acel co-

mitet, care s'au indus înprotocol pe lângă apreţiarea înaltei promisiuni.

De atunci şi până acum prea fericirea Voastră aţi trecut prin multe evenimente ale timpului chiar poate şi neprecalculate în cât nu Vi s'au conces înplinirea promisiunei. — Nici astăḑi nu a'şi revoca nalta memorie a prea fericirei Voastre, de cum-va fondul gimnasiului amintit, care şi acum numai din colecte marinimoase s'au putut susţinè, — n'ar fi suferit prin fatala înundare a apelor ce s'a întêmplat în 5 şi 6 Decemvrie 1879, prin care fondului i s'a causat o daună, care nici când nu o poate repara din propriul seu.

Rugându-mĕ sĕ fiu escusat pentru incomodare, poftind din adêncul inimei mulţi şi fericiţi ani, remân

Baia de Criş în 31 Decemvre 1879 st. n.

Al prea fericirei şi prea sanctiei Voastre
devotat credincios

Teodor Pop,
advocat.

Rumelia rĕsăriteană.

In noaptea crăciunului rĕsăritean a fost turburată liniscea oraşului Filipopol prin un eveniment care ar fi putut trage după sine consecunţele cele mai triste. Câţi-va Bulgari se furişară pe la meḑul nopţii în biserica grecească st. Paraschiva şi siliră pe paracliserul, care se afla singur, sĕ le predea cheile bisericei. Bulgarii aduseră apoi pe un preot bulgar, care trebuì sĕ sfinţască biserica după ritul bulgar. Paracliserul dete alarma şi Grecii se adunară din toate părţile în piaţa Adrianopolitană, de unde apoi cercară sĕ ia biserica cu forţă. N'avură însĕ succes, căci Bulgarii erau în preponderanţă şi ajutaţi de miliţieni. Autorităţile, înformate despre aceasta, trimiseră câteva detaşamente de gendarmi şi miliţie pentru a restabilì ordinea. Biserica a fost închisă imediat şi câteva companii de soldaţi remaseră la uşi pentru a împedeca vre-o luptă nouă. Dimineaţa scia întregul oraş de acel eveniment.

Grecii se adunară în celelalte cinci biserici şi făcură o demonstraţiune sgomotoasă pentru a reprimì dela autorităţi biserica. Spre scopul acesta alergară la toţi consulii străini şi în prima linie la cel englez, Mitchell, care le promise spriginul seu şi în fine chiar la principele Alecsandru Vogoride.

In curtea cea mare a Conacului era şi o ceată de Bulgari, cari voiau sĕ facă o contra-demonstraţiune, aşa că poliţia a trebuit sĕ'şi pună toată puterea spre a împedeca o ciocnire. Principele Vogoride declară deputaţiunei grece că în interesul comunei grecesci, din causa iritaţiunei generale, nu voiesce sĕ ia imediat o conclusiune; din contră e de părere ca biserica sĕ remână închisă până după sĕrbători ca sĕ se evite vre un conflict sângeros. Puţin satisfăcuţi cu acest rĕspuns, Grecii se retraseră sub risetele Bulgarilor, cari se înmulţiau din ce în ce şi erau gata de bătaie.

Deputaţiunea se duse din nou pe la consuli şi predară o petiţiune, în care lovìa în mod violent în Bulgari. Consulul general englez declară deputaţiunei că purtarea Bulgarilor i sĕ pare infamă. La iniţiativa consulului englez se intruni la mieḑul nopţii corpul consular la consultul general englez în o şedinţă estra-ordinară. D. Mitchell declară, că, de oare ce guvernul nu a putut linisci turburările ce s'au iscat des de dimineaţă şi durară toată ḑiua el ţine de datoria corpului consular ca sĕ facă o presiune asupra prinţului Vogoride ca, după stipulaţiunile statutului organic, sĕ cheme trupe turcesci pentru restabilirea ordinei în provincie. Ceilalţi consuli se speriară de această propunere a colegului lor enplez şi declarară, că mai întâiu vor cere instrucţiuni dela ambasadele lor. S'a hotarit a se ascepta evenimente ulteroare. În decursul nopţii luà generalul Strecker mĕsuri energice şi nu se mai intêmplà nimic. La sfatul consulului rusesc, prinţul Vogoride predete a doua ḑi cheile episcopului grecesc Neophit, şi incidentul s'ar fi inchis, dacă Grecii nu 'şi-ar fi esprimat bucuria lor prin o manifestaţiune prea sgomotoasă. Venì lucrul la o păruială şi un Grec rănì cu revolverul un jandarm bulgar. Aceasta a fost signalul unor confusiuni mai mari. Generalul Strecker venì insuşi intre luptători şi numai cu mare nevoie îi putu înpraştia. De atunci este limisce.

„Timpul.“

Varietăţi.

* (Despre defraudaţiunile din comitatul *Severinului.*) se publică din partea comisiunei de cercetare raporturi, dintre cari cel din urmă, publicat în 23 l. c. n., adeveresce cele împĕrtăşite în telegrama particulară a „Teleg, rom“. în nrul ultim. Eacă acel raport:

„Deficitul constatat până la momentul acesta este de şese-spre-ḑece mii floreni v. a. Cea mai mare parte din sumele ce lipsesc, se alcătuesce din cele ce Pausz le-a luat dela oficiul de dări. Astăḑi s'au descoperit şi un deficit în competenţele pentru biletele de vênat, mai departe la diurnele anticipate a comisiei esmise scol. Pentru acoperirea daunelor acestora astăḑi s'a secuestrat averea întreagă a lui Pausz. Locuinţa numitului, sigilată din partea tribunalului, stă sub paza poliţenească. Spre a coperì deficitul şi pentru ca administraţia sĕ nu fie împedecată, comitetul administrativ a cerut dela ministru 5000 fl. v. a.“.

Lui „Pesther Lloyd“ i se comunică din Caransebeş că casariul Hau a făcut o încercare de sinucidere cu pistolul; el n'a murit încă adauge foaia Pestană.

* (Postal) Direcţiunea postală c. r. din Sibiiu prin anunciul dto 10 Ian. n. Nr.9953 ex 1879 face p. t. plublic cunoscut, că din 1 Febr. n. începênd se va deschide în gara Braşovului un oficiu postal erarial, care se va ocupa cu primirea şi espedarea de epistole şi pachete, îndeosebi înse cu cartarea epistolelor şi pachetelor, ce se vor trâmite din Austro-Ungaria în România, Bulgaria şi Turcia, precum şi acelora trămise din aceste ţĕri în Austro-Uugaria; mai departe cu primirea şi solvirea sumelor de bani espedaţi prin postă cu asignaţiuni postale. Tot aceeaşi direcţiune sub Nr. 999/1880 escrie concurs pentru ocuparea unui post de oficiant subaltern care depunênd cauţiunea recerută de 200 fl. va avè drept de-a trage pe an pe lângă un salariu de 400fl. şi suma de 60fl, apoi cuartir, şi vestminte. — Doritorii de a concura la acest post au sĕ'şi trămite suplicele în termin de 6 sĕptĕmâni la direcţiunea postală din Sibiiu.

* (Un preot harnic în Maramurĕş.) Un corespondent din M. Sziget discutând starea scoalelor din Maramurĕş relevă cu o deosebită laudă în „P. Hirl.“ activitatea patriotică ce o desvoaltă vicariul episcopiei greco-catolice de acolo Alecsandru Fankovich pe terenul instrucţiunei populare. În timpul de abia doi ani de când Fankovich e vicar, el a regenerat scoalele poporale rutene în spirit naţional (maghiar) şi a îndeplinit cu zel nobil cele iniţiate în această privinţă de predecesorul seu episcopul gr. cat. El cercetează cu sirguinţă scoalele poporale rutene ce se află sub priveghiarea sa şi respândesce pretutindenea spirit maghiar, învĕţând şi îndemnând pre învĕţători şi pe membrii comunei. În fie-care scoală ce o visitează dispune cu rigoare ca instrucţiunea sĕ se facă în limba maghiară şi silinţele sale sûnt încoronate de cel mai bun succes, aşa că de acum se aude în toate scoalele din diecesa administrată de dênsul, fără escepţiune, cuvêntul maghiar.

* (Kossuth şi legea de incolat.) Din Beregszász i se scrie lui „Egyetértés“:

Se scie că înainte de aceasta cu vr'o câţiva ani deputatul dietal Alecsandru Csanády a întrodus în cărţile funduare proprietatea sa imobilă care se află în comunele Hetyen şi Vámos-Atya pe numele lui Ludovic Kossuth şi în urma aceasta acest nume celebru fu de regulă primit în listele electorale de acolo. Când s'a substernut legea despre câştigarea şi perderea indigenatului (dreptul de cetăţan în stat), poporaţiunea din comuna Vámos-Atya, care se compune aproape esclusiv din ţereni simpli, s'au adunat şi a hotărît sĕ primească pe Ludovic Kossuth în competenţa şi legământul comunei, în care se află şi realitatea lui. Aceasta s'a şi făcut cu mare însufleţire luânduse protocolul despre acest act. După legea cea nouă de incolat Kossuth se privesce ca străin precum şi este în sensul legei.

* (Apel). Societatea de cultură Macedo-Română, a depus pre la toate biurourile telegrafo-postale din România statutele acestei societăţi precum şi liste de prenumerare sau aderenţă.

Aducênd aceasta la cunoscinţa publică, comitetul face un călduros apel cătră toţi Românii binevoitori ce 'şi iubesc neamul şi înţeleg cerinţele epocei în care trăim.

Toate persoanele ce vor binevoì a devenì membrii ai acestei societăţi eminamente românesci, vor subscrie actul de aderenţă la biurourile telegrafo-postale ear sumele cotisaţiunilor ce vor oferì, vor bine voì a le înainta dlui Elie Boşan, casariul societăţii în Bucuresci strada doamnei Nr. 3.

Comitetul societăţei.

* (Un mijloc bun de propagandă). Clericalii din Belgiu au descoperit un nou mijloc pentru a'şi sporì scoalele cu elevi. Escomunicaţiunile neavênd resultatele aşteptate şi oprinduse aplicarea acestui biciu bisericesc de cătră papa ultromantanii au hotărît a cura de părerile liberale pe acei părinţi seraci, care'şi trimit copiii în scoalele necongreganistice, cu foame. În timpul acestei ierni grele, care silesc pe mii de lucrători la neactivitate, clericalii au organisat o grevă a misericordiei. Organul episcopului din Lüttich scrie următoarele: „Seracilor liberali (acelora cari 'şi trimit copiii în scoalele de stat) nici un cruceriu, nici o coaje de pâne, nici un petec de haină mai mult!“ În Tournau se refusă şi acelor copii seraci din scoalele clericale, a căror fraţi sau surori cercetează scoale comunale, darea de vestminte. În Antwerpen un înalt dignitar bisericesc dede unor femei serace respunsul: „Îndată ce veţi lua copii vostri din scoala comunală, vĕ voiu da cele de lipsă, ca sĕ ve puteţi încălḑi odăile“. Această purtare e cualificată de oameni imparţiali ca o faptă de cruḑime.

* (Lefele în Francia). Leafa presidentului republicei face pe an 600,000 franci. Afară de aceasta are drept de locuire în paleul „de l'Elysee,“ a cărui chirie se preţuesce anualmente cu 300.000 fr.; apoi mai primesce pentru susţinerea casei încă 300,000 fr. şi pentru călĕtorii şi representaţiuni 300,000 fr.; adecă cu totul 1 milion şi 200,000 fr. Leafa fie-cărui ministru face pe an 60,000 fr., a subsecretariului de stat dela 20—30,000 fr. Senatul trage pe an dela ţeară 4 milioane 300 mii fr., camera deputaţilor 6.5 milioane. Lefele ambasadorilor sûnt foarte diferite. Postul din Petersburg e dotat cu fr. 250,000, din Viena cu fr. 200,000, din Berlin cu fr. 140,000, din Constantinopole cu fr. 110,000, din Madrid şi Roma cu fr. 200,000, din Washington şi Yokohama 80,000, din Bern cu fr. 60,000. În armată marele cancelar al legiunei de onoare are 40,000 fr., din cei 3 mareşali fiecare câte 30,000 fr., apoi 17 comandanţi de corpuri 20,000 fr. leafă şi ca despăgubire pentru cheltuelile lor de serviţ 11,000 fr., viceadmiralul capĕtă 18,000 fr., contre-admiralii 12,000 fr. Înalt dotaţi sûnt guvernorii coloniilor, şi adecă: guvernorul general din Algeria cu 125,000 fr., guvernorii din Martinique, Guadelupe, Réunion, Caledonia nouă fie-care cu câte 54,000 fr., guvernorul din Senegal cu 122,000 fr., guvernorul din India cu 83,000 fr., Metropolitul din Paris cu 50,000 fr. şi ceilalţi 17 cu câte 15,000 fr., din cei 69 episcopi fie-care 10,000 fr., cardinalii cu câte 10,000 franci. Parochiile ţĕrănesci sûnt dotate cu câte 900—1,300 franci după etatea parochului respectiv.

* (O scenă de divorţ) foarte curioasă a avut loc înaintea unui tribunal. O doamnă se aşeadă în faţa unui judecător şi îi face cu ochiul un semn atât de espresiv, în cât acesta, pentru a'şi păstra seriositatea, este silit a se retrage imediat. Grefierul, care observà această scenă, privesce puţin pe această damă, care îi face aceeaşi comedie.

După aceasta soţul femeei ia cuvêntul, şi cu o voce mişcată ḑice: „Eu ador pe soţia mea, cu toate aceste însĕ, sunt silit a cere divorţul.“

Nenorocita începe a suspina, şi cu această ocasie aruncă o căutătură asupra aprodului care, spre a'şi năbuşí rîsul, întoarce capul.

Soţul urmează ast-fel: „Sermana mea soţie, în urma unei boale, a rămas cu o mişcare nervoasă a ochiului stâng, în cât uitându-se la cine-va acesta cugetă că'i face un semn cu ochiul; şi ast-fel o mulţime de bărbaţi cari o întêlnesc, se iau după dânsa sau îi trimit scrisori peste scrisori. — Aceasta n'o pot suferì şi prin urmare cer divorţiul.“

Doamna în cestiune afirmă cele ḑise de bărbatul ei adăogênd, că acesta 'i-a cerut sĕ umble cu ochiul legat,—ceea ce însĕ n'a voit sĕ primească nici-o-dată.

Presidentul tribunalului, luând cuvêntul ḑice:

„Dacă nu este altă pricină, dacă întru adevĕr regretaţi amândoi divorţul, nu aveţi de cât sĕ recurgeţi la un mijloc foarte simplu, adecă ca d-ta, Doamna mea, sĕ nu te plimbi de cât în timpul serei.“

Amândoi soţii încântaţi de acest mijloc, se privesc cu bucurie unul pe altul, şi retrăgêndu'şi bărbatul cererea de divorţ, părăsesc împreună sala tribunalului braţ de braţ.

* (Scenă umoristică). Câte parale costă publicarea acestui anunciu?

— De câte ori, domnule?

— De trei ori.

— Şese franci.

— Va sĕ ḑică doi franci pentru odată. Dar dacă îl voiu publica mai de multe ori, îmi veţi reduce preţul?

— Se înţelege. Publicaţi'l de ḑece ori, şi atunci nu plătiţi decât ḑece franci, adecă un franc pentru odată.

— Prea bine, atunci binevoiţi a'l publica de atâtea ori, încât sĕ nu me mai coste nimic. „Resb.“

* (Uu cerşitoriu bogat). Joi în 10 Ianuarie sara nn Român din Brad (lângă Olt) vede pe un cerşitoriu în haine trenţuite sgriburind de frig în gerul cel mare. Vecinul din alăturea refusase cerşitoriului cuartirul cerut. Mişcat de milă Românul chiamă pe cerşitoriu la sine în casă, îl încălţesce şi îl oaspetă cu cina. Străinul nu sciea românesce decât vre o câteva cuvinte, dară nemţesce a spus că a călătorit până şi prin ţeara turcească. A doua ţi pleacă din casă umblă toată ţiua prin sat şi sara când întră în casa Românului cade jos şi — moare. Românul face arătare la primariul şi ce să veţi, visitând primariul trenţele mortului să afle cine este, află la el bani şi efecte în preţ de 5000 fl. Era un carnăţariu din Croaţia Francisc Antolovici cu numele. Judecătoria din Sibiiu a remunerat pe Român pentru onestitatea lui cu 40 fl. Cerşitoriul a murit de aprindere de plumâni.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Budapesta, 28 Ianuarie n. În casa deputaţilor contele Apponyi a propus să se dea un vot de blam guvernului, pentrucă a negles mesurile preventive. Barosz a propus să se ia lămuririle lui Tisza la cunoscinţă şi să se treacă la ordinea ţilei preste propunerea lui Mocsáry. Mâne va urma votarea.

Viena, 28 Ianuarie n. „Fremden-Blatt“ de dimineaţa va cuprinde următoarea împărtăşire: Faimele colportate în ţilele din urmă de foi din Viena şi din Praga despre aceea, că unii din membrii cabinetului au demisionat, nu corespund faptelor; intenţiunea ce se atribue în special contelui Taaffe, că ar vrea să desbrace cabinetul de caracterul seu de până acum de coaliţiune, se asigură în modul cel mai positiv, că contele Taaffe ţine la idea de coaliţiune şi este hotărît a ţinè la idea aceasta în toate împregiurările.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Genesa evangeliilor.

(Studiu biblic).

*Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς. Ioan 5, 30.

(14 Urmare).

C. *Evangelia după Luca.*

(Urmare)

Se ţice că: marea asemănare dintre doctrina lui Pavel şi ideile fundamentale ale Evangeliei după Luca a dat ansă ss. Părinţi ca, sau să o ascrie de-a dreptul lui Pavel[21]), sau să susţină că a fost scrisă numai sub influenţa acestui Apostol[22]). A bună samă însè ss. Părinţi nu îşi esprimă opiniunea lor, ci aceea ce au moştenit prin tradiţiune, carea în acest punct nu este sigură. Fie însă cum va fi in privinţa scrierei ei mai mult sau mai puţin înfluenţate de Pavel: una este fapt, că universalismul paulinic îşi are oarecum basa în această Evangelie[23]): Doctrina lui Pavel despre justificarea omului prin credinţă şi îndurarea lui Dumneţeu o aflăm ilustrată în această Evangelie: Istoria despre vameşul şi fariseul din templu[24]), întrarea lui Iisus la Zacheiu[25]), parabolele despre oaia cea pierdută, drahma cea pierdută şi fiiul cel rătăcit[26]), sûnt sîmburele învăţăturei lui Pavel despre îndurarea lui Dumneţeu, carea iartă şi justifică. De altă parte provocarea lui Iisus la văduva din Sarepta Sidonului şi sirianul Neeman, ambii păgâni, cari au fost preferiţi faţă de Iudei[27]), cântarea îngerească la nascerea lui Iisus „pre pământ pace, între oameni bună-voire“[28]), cuvintele lui Simeon: „Lumină spre luminarea păgânilor“[29]) — toate aceste sûnt un substrat pentru predica la Pavel despre mântuirea universală, despre imperiul creştin universal. Chiar ducerea genealogiei până la Adam ne revoacă în memorie doctrina lui Pavel despre Iisus, că este al doilea Adam[30]).

Cerinţei născute din predica Apostolului Petru şi din Evangelia după Marcu, precum Pavel a satisfăcut verbal, aşa satisface această Evangelie scripturistice.

Şi dacă Marcu ni se presentează ca un grabnic cuceritoriu, carele trece adese preste lucruri de însemnătate spre a ajunge mai curênd la scop — pre Luca îl vedem ca pre un organisătoriu chibsuit, carele ţinênd cont de toate împregiurările celor cuceriţi de premergătorii sei, combină toate momentele, prin cari să se îndreptăţească noua stare de lucruri, aretând necesitatea şi binefacerile ei, şi de acì avantagiele cele mari pentru sudiţii nouei împerăţii.

Această caracteristică a Evangeliei după Luca a confirmat'o şi simbolica bisericească dându-i emblema „boului.“

Chemarea, carea o are boul (la plug) în societatea omenească, o are şi un organisătoriu — să aducă stabilitate.

Doveţilor interne le vin în ajutoriu doveţile esterne. Ss. Părinţi din veacurile prime[31]) în unanimitate atribue această Evangelie lui Luca, credinciosului însoţitoriu şi medic al lui Pavel.

Considerând că Faptele apost. sûnt scrise între anii 63—66[32]), ear' Evangelia fiind scrisă mai înainte de 63 — poate cu ocasiunea predicei lui Pavel în Roma la 61 sau 62, prin urmare tare probabil sub influenţa directă a lui Pavel.

(Va urma.)

---

[21]) Euseb. h. e. III, 4. Tertul. contra Marcionem IV, 2. Hieronym. de viris illustr. 7. Chrysost. Homit. I, 1. în Fapt. apost.

[22]) Ireneus adv. haeres. III, 1, 1. (Euseb. VI, 25).

[23]) Scoala de Tübingen, carea pretinse că în desvoltarea creştinismului încă pre timpul Apostolilor s'au născut doue partide, una a lui Petru-creştinii din Iudei, alta a lui Pavel-creştinii din păgâni, a susţinut că Evangelia după Luca ar fi o scriere parţială în contra partidei petrinice. Un estrem la această hipotesă, acum abandonată de bibliocişti, este pretensiunea că această Evangelie n'ar fi de loc influinţată de spiritul lui Pavel. Cât de mare este preocuparea bibliocişti lor în această materie, ni-o dovedesce Reuss Ed. despre carele Langen (Grundriss der Einleitung in d. Neue Test. 2. Aufl. 1873 pag. 55) ţice că a bună samă nu e dogmaticesce preocupat. Reuss (Geschichte der heiligen Schriften N. Test. 5 Ausg. 1874 § 207. not. 2. pag. 210.) numesce participarea sau influinţarea Apostolului Pavel la scrierea Evangeliei după Luca: „Hirngespenst“ a bibliocişti lor vechi şi noi, susţinênd că n'ar fi scrisă în spiritul lui Pavel.

Fără a cădé în estremul Tübingenilor, faptă este că Luca este pendent de Pavel. Această pendenţă, pe carea o dovedesce întreg spiritul Evangeliei, este aşa de mare încât raportul despre aşedarea tainei Eucharistiei (22, 19 seq.) este aproape literal cel din I Corint. 11, 24 cu abatere dela raportul celoralalţi Evangelişti; tot asemenea Luca 10, 7 e copisat din I Timot. 5, 18 în dissonanţa cu Mat. 10, 10. — In ce privesce comunitatea espresiunilor dintre Luca şi Pavel, confer: Holtzmann, H. I. Die synoptischen Evangelien, ihr Ursbrung und geschichtlicher Character, Leipzig 1863 pag. 316 seqq.

[24]) 18, 10. seqq.

[25]) 19, 1. seqq.

[26]) 15, 4—32.

[27]) 4, 25. seqq.

[28]) 2, 14.

[29]) 2, 32.

[30]) I Corint. 15, 45. Rom. 5, 14. 17. confer. cu I Corint. 15, 21 seqq.

[31]) Ireneu, adv. haeres. III, 1, 1. Tertul. adv. Marcion. IV, 2 ş. a. Clemens alex. Strom. 1, 21. Origen (Eus. VI, 25.) ş. a.

[32]) Cuvintele ultime diu Fapt. apost. „Pavel petrecù doi ani întregi în casa închiriată“ (sc. Roma) ne indică timpul când autorul a terminat partea a doua a scrierei sale, adecă, dacă nu pe la capetul activităţei prime a lui Pavel (63) la toată întêmplarea înainte de moartea acestui Apostol.

Economic.

Mediaş, 22 Ianuarie n. Pro hectolitră: Grâu 8.50—930;, Grâu sĕcăreţ fl. 6.50—7—.; Sĕcară fl 4.90—5.20 Ovĕs fl. 3--310; Cucuruz fl. 4.50—4.75; Sĕmênţă de cânepă fl. 6--7; Fasole fl. 7—7.50 mazere fl. —.—; Cartofi fl. 1.80—2; Fên fl. 1.60—1.80; cel vechiu; cel nou fl. —.—; Cânepă fl. 34—36; Slănină pro 100 chilo: fl. 50—60; Unsoare de porc fl. 55—60; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. 11½; carne de vită pro chilo 40 cr.; carne de porc —40— cr. carne de viţel 40—44 cr. oauĕ 3 de 10 cr. Tĕrgul de aţi a fost foarte reu cercetat. Poate că şi gerul prea mare a fost pricina.

Făgăraş, 23 Ianuarie n. Pro hectolitră Grâu fl. 8.50—9; grâu sĕcăreţ fl. 7—8; sĕcară fl. 4.50—4.60; ord 4—4.40; ovĕs fl. 2.80—2.90; cucuruz fl. 4.40—4.60; mălaiu fl. —.—.; Sămânţă de cânepă fl. —10.—;11 mazere fl. —.; linte fl. ——; fasole fl. 6—.7; crumpene fl. 1.20—1.60; pro 100 chilo: Slănină fl. 65—75; sĕu brut fl. ——; sĕu de luminări fl. 36—38; unsoare fl 56—58; cânepă fl. 30—36.; sĕmênţă de in fl. ——; sĕpun fl —; fên fl. 2—2.20; spirt pro grad 10—10½ cr.; pro chilo carne de vită 40 cr. carne de viţĕl 36 cr.; carne de porc 36 cr.; carne de miel fl. 3—3.50; lemnele sûnt foarte scumpe; un car bun costă fl. 3.50—4; oauĕ 4 de 10 cr. Tĕrgul de aţi fu slab cercetat.

Budapesta, 24 Ian. n. Earna aceasta se pare a nu mai avè sfĕrşit. Deşi nu e aşa grea, ca în perioda trecută ea totuşi e destul de simţitoare şi acum. Temperatura în săptămâna trecută se mişca între —2° şi — 7° R. Frigul e şi acum mare şi cu atât mai simţitor, cu cât mereu suflă venturile reci de nord. Apele pe rîuri se micşorează pecând ghiaţa se îngroaşă tot mai mult şi e deja aşa de groasă, încât spargerea ei nu se va întêmplâ curênd; poate numai târţiu în primăvară când va începe o căldură mai intensivă. Această împregiurare însè ne pricinuesce temerea, că nu vom fi scutiţi nici în anul acesta de inundări, întêmplânduse spargerea gheţei tocmai deodată cu topirea zăpeţei din munţi. Primĕvara ne va da doveţi totodată, ce stricăciune a pricinuit vegetaţiunei earna a ceasta care de altcum se va ţinè pe multă vreme în minte de toţi contemporanii. Pre lângă toate aceste împregiurări articlele din târg în săptămâna trecută nu s'au scumpit tare şi s'au aflat spre vênţare în mari cuantităţi. Aşa notăm în special:

Grâul la 80,000 m. m. cu fl. 14—14.48; Sĕcara 3000 m. m. cu fl. 9.70—10 orzul 2000 m. m. cu fl. 7.50—8.75; ovĕsul 3000 m. m. cu fl. 7.40—7.75; cucuruzul 3000 m. m. cu fl. 7.05—875; Făina cu deosebire făina neagră a trecut de astădată foarte tare. Păstăioşele n'au cam avut căutare şi s'a vêndut: mazerea cu 11—13; lintea cu fl. 12—14; fasolea cu fl. 11—11.75; mălaiul cu fl. 7.25—7.50: sĕmânţa de cânepă cu fl. 9.75—10.25; sĕmânţa de in cu fl. 13.50—14; toate per 100 chilogr. Lânile per 56 chilog. cu fl. 55—57 şi per chilogr. cu fl. 2—3.35;

Porcii au fost scumpi. Din 52,350 capete, cari s'au aflat în târg, au fost din Ungaria de jos 5300, din România 630, din Ardeal însè ăici unul:

Unsoarea de porc a trecut cu fl. 54—55; slănina cu fl. 48—52 50; sĕul cu fl. 46—47; Spirtul cu fl. 33 50 *en gros* şi cu fl. 54—35 *en detail* per 10,000 litr. °/° Cartofii trecură ca şi în săptămânile trecute.

Peile fură şi de astădată bine căutate şi s'au vêndut; cele de bou cu fl. 180—120; de vacă din Bănat cu fl. 135—140 din Ardeal cu fl. 145—150; de oaie cu fl. 140—160; de miel cu fl. 70—65; de capră ca şi mai nainte; toate însè per 102 dărabe.—Peile de cal trecură cu fl. 11—12 părechia. Toate celelalte soiuri de pei au trecut cam cu preţurile de mai înainte.

Bursa de Viena şi Pesta

din 27 Ianuarie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	100.75	100.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	79.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	91.40	92.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	80.50	84.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	118.50	119.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea pământului	89.25	88.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	88.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane	88.50	87.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	86.50
Obligaţiuni urbariale transilvane	87.50	86.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	89.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ţecimei de vin	90.—	89.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.25	71.20
Datoria de stat în argint	72.45	72.—
Renta de aur austriacă	85.20	85.—
Sorţi de stat dela 1860	132.20	132.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	833.—	837.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	299.50	299.—
Acţiuni de credit austr.	277.75	277.50
Sorţi ungaresci cu premii	—.—	115.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.54	5.48
Napoleon	9.35	9.33
100 marce nemţesci	57.90	57.90
London (pe polita de trei luni)	117.20	117.—

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: in 28 Febr. imob. lui George Kecz în Sz. Olasz (judec. cerc. Székelyhid); în 23 Febr. imob. lui Ioun Müller în Husaseu (judec. cerc.); în 20 Febr. şi 22 Martie imob. lui Ioan Pistuka în Copşa-mare; în 25 Febr. imob. remasului după Valentin Boer în Fodora unguresc㠠(trib. Cluj); în 14 Febr. şi 15 Martie imob. lui Ioan Waldhütter în Câlnic (judec. cerc. Sebeş); în 20 Febr. şi 20 Martie imob. soţiei lui Iosif. Lazar în Aiud (judec. cerc.); în 28 Febr, imob. lui Samoilă Toth în Cluj (ţrib.); în 17 Februarie şi 17 Martie imob. lui Carol Horvaty în Turda; în 16 Martie şi 16 Aprilie imob. lui Samoilă Lemberger în Vinţul de sus (trib. Turda); în 25 Febr. şi 25 Martie imob. lui Stefan şi Maria Pildner în Cisnădioară (trib. Sibiiu; în 23 Febr. şi 27 Martie imob. lui Nicolau şi Maria Neora în Pĕrĕu (judec. cerc. Făgăraş); în 31 Ianuarie imob. lui Michail Gloser sen. şi jun. în Proştea mare (judec. cerc. Hususeu); în 7 Febr. imob. lui Petru Blasius în Braşov (trib.).

„Albina“,

Institut de credit şi de economii în Sibiiu.

Domnii acţionari ai Institutului de credit şi de economii „**Albina**“ se învită prin aceasta în vertutea § 19 al statutelor societăţii la

A VII adunare generală ordinară,

care se va ţinè la Sibiiu in **19 Martie 1880** stilul nou, înainte de ameaţi la 10 oare în casa institutului (strada Bayer Nr. 1).

Obiectele:

1. Raportul direcţiunei asupra gestiunei anului 1879, bilanţul acelui an şi raportul comitetului de revisiune.
2. Ficsarea dividendelor.
3. Distribuirea sumei destinate pentru scopuri de binefacere.
4. Ficsarea preţului marcelor de presenţă.
5. Alegerea a doi membrii de direcţiune în sensul § 36 din statute.

Domnii acţionari, carii în sensul §§ 22, 23 şi 24 din statutele societăţii voiesc a participa la adunare în persoană sau prin plenipotenţi, sûnt rogaţi a'şi depune la cassa institutului acţiunile lor şi eventual doveţile de plenipotenţă cel mult până în **16 Martie 1880** stilul nou după ameaţi la 6 oare.

Sibiiu, 27 Ianuarie 1880.

Direcţiunea institutului.

Redactor respunţĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 8. Sibiiu, Sâmbătă 19 Ianuarie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espediținea de inserțiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Descoperirea cea mai nouă.

Sibiiu 18 Ianuarie.

Descoperirea din „Magyarország“, cu care ne am ocupat în numĕrul nostru trecut numai *per tangentem*, este următoarea:

„Era dela început semnificativ pentru prețul moral și cariera politică a lui Coloman Tisza, că el adună bucuros, în giurul seu oameni obscuri și esistențe de caracter îndoelnic și din acestia 'și-a ales instrumentele sale și oamenii de încredere. Corupțiunea, care, în timpul guvernului seu de cinci ani, s'a reslățit așa de tare, încât s'a ridicat preste crescetul lui, nu este un fenomen nou în castrele, unde el este conducĕtoriul. Numerul oamenilor îngropați în datorii, mare încă în stânga de mai nainte, și corupțiunea, au întrat deodată cu Tisza în guvern și de acì încolo 'i-au dat ocol ca și chiții unei corabii. El nu 'i-a alungat din apropierea sa, ci i a iubit, protegiat și folosit. Nu pentru ca sĕ deschidem rane dureroase amintim de lucruri vechi, ci pentru că aceasta este caracteristica sistemului dlui ministru president, care documentează că rĕul pe cât este de vechiu, pe atâta este și de nevindecabil, până când se află el în fruntea guvernului. . . N'au fost nenorocitul conte Ladislau Raday, nefericitul Iuliu Györffy și Iosif Szaplonczay, pe care 'l-a ajuns o tristă soarte, amicii sei intimi? abstragênd dela alții cari nu voim a'i numì. N'a strins el la peptul seu pe Csernatony și nu l'a rehabilitat? Gavriel Várady n'a început a face trebșoare încă de când era în opositiune? El a făcut pe Victor Zichy secretariu de stat. Împreună cu dênsul a întrat în guvern o grĕmadă de oameni, pe care ḑicĕtoarea comună, încă de pe atunci, pentru datoriile lor, îi numia „flămênḑi“ și pe cari ministrul foarte curênd 'i-a denumit medici superiori, comiți supremi și comisari guverniali et cet. sau a dispus a 'i alege notari ai casei sau cel puțin deputați. In șirul acestora se află și dl Georg Nagy. În casa (deputaților) a escelat de mult cu țermuritele sale facultăți și ultrazelul seu pentru Coloman Tisza. Afară de aceste a mai atras atențiunea asupra'și cu puțina sa modestie. Și el a fost Bihorian, cu tovarĕșul seu Moricz Pál, și un Maghiar opositional sirguitoriu; și el a pus de cuiu principiele sale și s'a făcut mameluc. Cinci ani de ḑile 'l-am vĕḑut în acel cerc de încreḑuți, care se învêrtia în giurul lui Tisza și din care fură spăriați alți bărbați onesti și capabili. Guvernul 'l-a folosit și el a folosit guvernul. Conecsiunea causală se poate nega așa de puțin ca și amiciția personală prin care a fost legat de dl ministru president și despre care acesta a și dat doveḑi nenumerate, precum vom vedè mai la vale.

„Amiciția aceasta se caracterisează din destul prin împregiurerea, că după ce dl. G. Nagy a căḑut în cercul seu propriu de alegere și în locul de alegere Székelyhid, dl ministru de interne punêndu'și toate puterile și încă prin mijlocirea unei proceduri nelegale îl alege în cercul Diosdului, în comitatul Selagiului. Despre ilegalitatea, cu care fu ales s'a făcut multă vorbă la timpul seu, înse pe comisiunea verificătoare aceasta nu a dus-o în lispită. Acum despărțemêntul criminal al judecătoriei din Székelyhid s'a adresat cătră casa deputaților cu o petițiune, cerênd suspendarea dreptului de imunitate din motivul, că (G. Nagy) a vatĕmat secvestrul judecătoresc și a defraudat.

„Cât pentru casul acesta amintim pe scurt starea faptică din acusă, ca sĕ scie și publicul despre ce e vorba, dintre deputați, fiecare se poate informa din acte. Arendatorii dela Ermenieș ai dlui George Nagy, anumit frații Lèvy, datoriau lui Solomon Naș, locuitoriu în Nagy-Károly, și a cărui pretensiune era confirmată definitiv și cu putere de lege de tribunalul suprem în anul 1878, 3672 floreni și pentru pretensiunea aceasta s'au zălogit vite, recolta de tabac drept cauțiune. Dl George Nagy, lucrând pe o mână cu arendatorii sei a transportat mobilele secuestrate, a vêndut lui Schossberger tabacul și apoi, ca sĕ se ascuudă vătĕmarea secuestrului judecătoresc au aprins un șop reu acoperit cu paie, după ce transportase tabacul dintrênsul, și au pretecstat că au ars 400 măji de tabac produs pentru erariu. Cumcă acusa aceasta nu este numai o presupunere sau o minciună clevetitoare, a descoperit societatea de asigurațiune Victoria. Pe basa arĕtărilor acestora judecătoria cercuală din Székelyhid s'a adresat în 6 Septemvre 1879 la casa deputaților, cerênd permisiunea pentru ducerea în îndeplinire a urmărirei judecătoresci.

„Aceasta e Numerul 1.

„Uurmează Numerul 2.

„Dl George Nagy a dat în ḑilele aceste uneia dintre societățile de frunte de asigurațiune din patrie, o petițiune cerênd despăgubire până la suma de vre o câteva mii de floreni, pentrucă măgăzinul seu dimpreună cu tabacul asigurat a ars. Aceasta este faptă și dl George Nagy își va și primì despăgubirea. Magazinul însĕ fu aprins. Cercurile inițiate dela acea societate de asigurare esplică fapta aceasta rea în chipul următoriu. Dl George Nagy a avut mai nainte concesiunea de a plânta tabac pe șaseḑeci de juguri. Sĕ luăm acum sama cum procede guvernul concesiunile de a plânta tabac! Coloman Széll era foarte sever în privința concesiunilor și anticipațiunilor ca sĕ nu se întêmple prisosuri de producțiune, și erariul sĕ fie obligat a primì și tabacul ce nu'i trebuie. Acum merge treaba altfeliu; la darea concesiunilor pentru plantarea tabacului și la darea anticipațiunilör domnesce pracsa, că se dau cu mâna largă ca resplată și sinecură deputaților guvernamentali, pe când altora li se deneagă volnicesce. Și acesta este un mijloc de a corupe Tisza parlamentul.....

„Dl George Nagy a avut așa dară concesiune pentru 60 de juguri, comuna însĕ pentru 100 de juguri; d-lui G. Nagy 'i-au fost prea puțin cele 60 juguri și fiindcă erariul n'a vrut sĕ lase a se planta mai multe juguri pe hotarul acela, s'a rugat sĕ se ia concesiunea pe 100 juguri dela comună și sĕ i se dea lui. Și eată! guvernul îi dă lui concesiunea pe toate 160 juguri. De aceea ura poporațiunei clocote înădușită asupra lui și oare-cine a dat foc magazinului, făcênd pagubă numai societății de asigurațiune.

„Aceasta însĕ e numai o parte a conecsiunei de afaceri dintre guvern și dintre dl George Nagy în ceea ce privesce tabacul. Alți oameni primesc dela guvern drept anticipațiune după juguri un împrumut fără de camete pe cinci ani și dacă li se acordă împrumutul capĕtă, după jug, treiḑeci cel mult șaseḑeci de floreni anticipațiune. Dl George Nagy încă pe timpul când planta 60 de jugere a primit 10,000 fl. Când a venit treaba la resplată n'a putut plătì mai mult decât 4000 fl. și așa 6000 fl. a remas erariului datoriu. Dânduise acum concesiunea pe alte 100 jugere a cerut de nou altă anticipațiune și a căpĕtat 30,000 floreni, așa că el astăḑi, sau sĕ ḑicem în toamna trecută, s'a bucurat de un împrumut de 36,000 floreni. Suma aceasta împărțită pe juguri dă o anticipațiune de 225 fl. de jug. Pentru dl deputat George Nagy aceasta nu e rea trebșoară, însĕ erariul ce garanții are dela dênsul pentru împrumutul acesta? Nu este aceasta corupțiune?

„Casul Numerul 3 este așa:

„Fie cine își mai aduce bine aminte cum gentilul president al guvernului în adunarea generală a societății drumurilor de fer „Tisza“, ținută în luna lui Maiu anul trecut, fără de nici un cuvênt, a dat afară pe Stefan Bitto din consiliul administrativ și a pus sĕ aleagă în locul acestuia pe amicul seu iubit, pe dl George Nagy. Încă mai nainte a fost dus în același consiliu administrativ pe fratele seu Ladislau Tisza — despre care observăm în treacĕt, că a depus cauțiunea legală de 500 de acțiuni numai la repetite stăruințe după ce a trecut un an de ḑile — și pe Sancho Pansa sĕu, pe Moritz Pàl. Dl George Nagy a primit după părerea cercurilor inițiate finanțiale, dela guvern 50 de acțiuni a 200 fi. spre ale depune ca om de paie în numele seu drept cauțiune. Dară ce s'a întemplat? La începutul lui Septemvre acțiunile fură secuestrate judecătoresce la direcțiunea societății drumurilor de fer „Tisza,“ și nu numai acțiunile, ci și dietele ca consiliar administrativ, care pe an fac 4000 fl. Așa ceva nu s'a mai fost întêmplat nici odată la societatea drumurilor de fer „Tisza“. Scandalul a fost mare și cu drept cuvênt. Unii însĕ s'au și spăriat. Acțiunile statului secuestrate de creditorii d-lui George Nagy! Aceasta era comic! Firesce aceasta nu putea remânè așa. Secuestrul judecătoresc trebuia cât mai curênd delăturat. După două sĕptĕmâni secuestrul judecătoresc s'a delăturat. De unde a căpĕtat dl George Nagy așa în pripă bani? Este secretul dênsului și nu vrem sĕ ne facem interpreții presupunerilor din cercurile celor dela drumurile de fer. Protegiatul lui Coloman Tisza și astăḑi e consiliar administrativ la drumul „Tisza“. Nici aceasta nu e corupțiune?

„Urmează Numĕrul 4.

„Dl George Nagy a fost și director al institutului celui vechiu de credite de fonduri pentru proprietarii cei mici, mai adeverat president al consiliului de revisiune. Acest consiliu înse nu s'a constituit nici odată și este cunoscut cum a esercitat dl president revisiunea în înțelesul legii. Afacerile proprii a le domniei sale înse nu au străbătut în public și sûnt interesante. Dl George Nagy a deschis la acel institut a cărui revisor era, pentru sine o socoteală curentă și apoi a scos din banii institutului 26,000 floreni. Drept garanție a depus acțiuni bune dela moara de vapor în Oradea mare; într'o bună ḑi el înse a luat acțiunile și nu le a mai adus. Nici cu atâta n'a fost de ajuns. Dl deputat George Nagy, membru al partidei liberale a luat pe poliță în 26 August a. tr. din institutul cel vechiu 10,000 floreni. Așa a representat el interesele institutului seu propriu..... Pentru aceea dl George Nagy totuși din amiciția lui Coloman Tisza a ajuns director și la institutul cel nou.

„El și acum e consiliar administrativ la societatea drumurilor de fer Tisza. El și acum este un membru cu influență al partidei liberale. El și acum e amicul lui Coloman Tiisza. De aceea Brutus este om onorabil, eară cine face pe Tisza responsabil de corupțiune este un calumniator.“

Revista politică.

Sibiiu, în 18 Ianuarie.

Casa deputaților din dieta Ungariei a respins propunerea lui Mocsáry și Apponyi și cu maioritate precumpĕnitoare a acceptat propunerea lui Baros, conform cărei casa ia spre sciință declarațiunile lui Tisza asupra tumultelor și trece la ordinea ḑilei. Acum remâne sĕ vedem pe dl president al consiliului de ministri, Col. Tisza, venind cu proiectele de care a vorbit în ședința din 14/26 l. c., și care se comentează *anticipando* de toată presa independentă din monarchie, ca o reacțiune în perspectivă și ca o pregătire de a pune presei scăluș în gură. Foarte bine observă o foie vieneză când ḑice, că dl Tisza de bună samă are în vedere macsima: „că tumultele de pe strade întăresc guvernele pe cari au de gând sĕ le restoarne“. Dară, adauge foia vieneză, dl Tisza perde din vedere, că tumultele au fost îndreptate mai mult contra sistemului seu economic, contra corupțiunei, de cât contra celui politic. Deci dacă dênsul va pune presa în cătuși, fie sigur, că din partidul care'l susține încă se vor deosebì elemente spre a'i face cea mai hotărîtă opositiune.

„Pesti Naplo“ ḑice deja, că oameni din partidul lui Tisza susțin, că ḑilele guvernului acestuia sûnt numerate. Votarea de mai sus ar fi, după prorocia lui „P. N.“, numai o prolongațiune de termin, căci prohodul au sĕ i 'l cânte cu ocasiunea desba-

terei bugetului. „P. N.“ n'a prea avut noroc cu darul seu profetic. Poate că se va împlinì a lui „P. Ll.“, care ḑice, că Tisza prin mesuri drastice poate momentan sĕ 'şi întărească posiţiunea, înse când va crede, că e întărită, o va vedè dispărênd ca negurile.

Casa deputaţilor din Budapesta a mai votat câstegarea de 15 milioane rentă de aur spre acoperirea deficitului.

Casa deputaţilor din Austria a votat modificarea legei de recrutare strămutând periodul asentărei din Martie în Aprile. Ofenheim 'şi-a depus mandatul de deputat.

Mercuri s'a terminat în camera deputaţilor din Bucuresi desbaterea asupra rescumpĕrărei drumurilor de fer. „N. fr. Pr.“ crede, că fiind deslegată cestiunea aceasta va urma şi recunoascerea independenţei României din partea Germaniei, Franciei şi Engliterei; în privinţa cestiunei Evreilor puterile se vor mulţămì cu declararea României, că va desvolta legea privitoare la Evrei în sensul emancipărei.

Din Prizrend vine scirea, că între Muktar paşa şi între capul ligei a venit treaba la conflict, din causă că cel dintâiu împedecă mergerea delegaţilor albanezi la Constantinopole. În cercurile ligei se simte o puternică propagandă italiană a cărei ţintă, până una alta, încă nu este cunoscută, dară la toată întêmplarea stă în legătură cu nisuinţele Albanezilor spre autonomie.

Raporturile autentice din Gusinie spun, că lupta din urmă a provocat-o voluntarii albanezi şi că Montenegrenii au fost bătuţi, încât au fost siliţi a se retrage la graniţă. In districtul Gusinei se află 9000 înarmaţi. Cuartirul general al trupelor ligei stă în Ipec.

Dieta Ungariei.

În şedinţa de Luni, din 26 Ianuarie nou, a urmat la ordinea ḑilei discusiunea asupra proiectului de resoluţiune, substernut de Mocsáry, prin care s'a cerut esmiterea unei anchete parlamentare pentru cercetarea scandalelor ultime din capitală.

Propunĕtoriul L. Mocsáry spriginesce proiectul seu cu puţine cuvinte. El a cerut o anchetă parlamentară, pentru că nu se putea pretinde ca guvernul sĕ întroducă o cercetare contra sa însuşi. Ancheta e de lipsă, pentru a se lămurì întrebarea, dacă s'a cerut ajutoriul militar de organele competente. Trebue sĕ se constateze că învĕţat'au militarii a respecta instituţiunile constituţionale. Ministrul president a ḑis că o asemenea anchetă nu încape în sistemul parlamentar, oratorul replică, că o asemanea afirmaţiune nu i se şede unui bărbat cu simţemênt constituţional, de altfel aşteaptă ca ministrul sĕ'şi esplice cuvintele şi 'şi reservă pentru acest cas de esplicare dreptul, a'şi face contraobservările sale mulţeminduse de astă dată, a recomanda pe scurt proiectul seu spre primire. (Aplause în stânga estremă).

Ministrul president Tisza: Onorată Casă! (Sĕ auḑim, sĕ auḑim!) Înainte de a espune cu toată obiectivitatea şi pe temeiul datelor oficiale ce le am la mână întêmplările, la care se referesce propunerea dlui deputat Mocsáry, aflu de lipsă, mai ales în urma desfăşurărilor sale de aḑi, a me pronunţa cu puţine cuvinte asupra propunerei. (S'auḑim!)

Respunsul la cele ce a desfăşurat dl deputat aḑi în motivarea sa, d. e. la cele ce privesc procederea arbitrară a miliţiei, rigoarea nemotivată a poliţiei, cred că se va cuprinde în cele ce voiu espune obiectiv despre întêmplări. Cât pentru afirmaţiunea dlui deputat, că eu nu am esplicat pentru ce nu aflu propunerea sa compatibilă cu parlamentarismul, observ pe scurt, că nu aflu acceptabilă propunerea sa din motivul, că după sistemul parlamentar, precum în genere după ori ce sistem constituţional, diferitele oficiuri au diferite stere de drept.

Acumularea acestor stere de drept într'una mână nu se potrivesce în genere cu parlamentarismul şi cu constituţionalismul. În casuri singuratice întroducerea unei cercetări se cuvine administraţiunei, în cele mai multe casuri judecătoriului, care e sustras dela ori ce influenţare şi neamovibil. În funcţiunea acestui din urmă nici legislativa însaşi nu se poate amesteca fără a resturna parlamentarismul. (Aprobare în dreapta). Legislativa are dreptul de a judeca din puncte de vedere generale procederea guvernului ca atare, a aproba sau a condamna aceasta procedere; dar n'are dreptul de a lua cercetarea întêmplărilor de pe strade din mâna judecătoriului (Viuă aprobare în dreapta). Din acest temeiu sûnt de părere, că propunerea dlui deputat între marginile constituţionalismului nu se poate accepta.

Cât pentru întêmplări, trebue sĕ desfac descrierile singuraticelor de comentarele diferite şi vom avè icoana acelor întêmplări înaintea ochilor.

În 11 Ianuarie a urmat în strada Hatvan, dinaintea casinei naţionale, prima adunare de oameni. Sporinduse mulţimea, poliţia a aflat de datorinţa sa, a o admona sĕ înceteze cu sberăturele, cu insultele contra casinei naţionale şi cu oare care glume ce şi le permiteau unii cu orange. Silinţa aceasta n'a avut nici un resultat. Ba s'a constatat în mod oficial, că dnul deputat Otto Herman 'şi-a esprimat înaintea poporului părerea: „cu cât mai frumos, cu atât mai bine“, adecă oamenii sĕ sbiere cât vor putè. (Sĕ auḑim!). Nevoind mulţimea sĕ se împrăscie cu toate provocările poliţiei, căpitanul suprem al cetăţii a declarat că la cas de lipsă se va rocuira şi miliţiă; la aceasta dl deputat 'şi-a esprimat părerea — eu nu sciu, în care ţară 'şi-a câştigat dênsul astfel de esperinţe—că într'o ţară constituţională nu este permis nici când, în nici o împregiurare, a folosì miliţia pentru restabilirea ordinei.

După întêmplările de mai sus căpitanul suprem temênduse de tulburări mai mari, a chiemat în faţa locului forţe militare slabe; el a făcut aceasta, după ce unii dintre mulţime culeseseră în strada frumoasă pietri, pe care poliţia înse le smulse de timpuriu din mânile lor. Când venì miliţia — aici nu vreau sĕ me demit în espunerea teatrală a întêmplărilor ci amintesc numai cele ce se ţin de obiect — des numitul d. deputat şi cu dênsul — cel puţin după cum spun arĕtările oficioase — şi dl deputat Em. Szalay îndreptară căpitanului suprem provocarea sĕ dispună retragerea miliţiei; pentru casul acesta dênsii garantară — nu sciu apriat, sĕ poate că numai şi-au esprimat convicţiunea în această privinţă — că şi mulţimea se va depărta fără a face vre un esces. Pe cuvintele aceste căpitanul suprem dispuse retragerea miliţiei.

Domnii deputaţi, pe cât sciu eu, într'adevĕr s'au şi depărtat; dar mulţimea remase în faţa locului. Dicênd dl Paul Hoitsy — cred că acesta e profesor la scoala profesioniştilor din capitală şi colaborator la oare care foiă — că mulţimea de acea nu se depărtează, pentrucă căpitanul suprem a trămis miliţia numai în strada învecinată, acesta provocă pe oficierul respectiv sĕ ducă miliţia în căsarmă, ceace s'a şi întêmplat. După un timp scurt mulţimea s'a şi împrăsciat, fără de a sĕ fi întêmplat rele sau pagube mai mari. Aceasta este pe scurt espunerea întêmplărilor din 11 Ianuarie.

In 12 Ianuarie a fost o demonstraţiune de o dimensiune neînsemnată. După puţin sgomot şi unele sbieraturi mulţimea s'a împrăsciat, fără sĕ fi fost lipsă de interveniţiunea poliţiei sau a miliţiei.

În 13 aglomerarea a început deja seara. Unii, cari se duceau în casină, fură opriţi şi maltrataţi; în fine a început a sĕ arunca mai întâiu cu bucăţi de bani, apoi cu pietri, după aceasta cu unelte de fer şi în urmă cu sloiuri de ghiaţă mărişori. Prin aceasta firesce că ferestrele casinei s'au sfărimat. S'au aruncat şi asupra poliţiei, aşa că pe la 10 oare opt policişti şi un oficial de poliţie fiind greu răniţi fură transportaţi dela acest spectacul. Sergenţii călări cari sosiseră într'aceea, împingeau mulţimea din strada Hatvan afară; dar ea stete în strada Kerepeşiană şi arunca cu petri asupra sergenţilor călări. Când sĕ petreceau acestea, căpitanul suprem al cetăţii recuirà miliţia şi 2 bataliuni veniră la locul spectacului.

Intr'acea mulţimea spărsese laternele de gaz din strada Kerepeşiană provocând prin aceasta un întunerec; militarii fură întimpinaţi cu sberăturele: „Jos cu militarii! jos cu cânii!“ şi se aruncară pietri şi asupra lor. Militarii aşeḑară acum baionetele şi înaintând cu baionetele puse siliră mulţimea, care nu ascultase de provocare, sĕ părăsească spectacului. Intru cât s'au observat într'această procedere vre o brutalitate, se poate vedè de acolo că în aceasta seară, cu toate că mulţimea cam numeroasă, sĕ oprì mai de multe ori înaintea miliţiei, nu sĕ întêmplară preste tot decât douĕ răniri de aşa că respectivii, cari nu sĕ depărtaseră, trebuiră transportaţi în spital. Pe la oarele 1—2 după meḑul nopţii mulţimea s'a împrăsciat.

În 14 poliţia voia sĕ privegheze încă seara de timpuriu ca sĕ se susţină ordinea şi sĕ încercà a doua oară sĕ împrăscie mulţimea; nesuccedêndui aceasta — pentrucă mulţimea, împinsă dela un loc, sĕ aduna earăşi în apropiere, — căpitanul suprem al cetăţii sĕ vĕḑu silit a dispune sĕ se tragă un cordon militar în strada Kerepeşiană, aproape de apoteca „la Mântuitoriul.“ Acum cea mai mare parte din mulţime se adună în strada fluerătorilor şi deja pe la oarele 9¼ i se anunţà căpitanului suprem al cetăţii că între popor au căḑut puşcături de pistoale. Lucrul nu se putu constata în de ajuns pentru că atât în strada fluerătorilor cât şi în strada dobei, în care lampele de gaz de asemenea erau sfărîmate — era întunerec.

Tot în acest timp se întêmplà că un nenorocit visitiu de contortablu voì sĕ spargă cordonul militar. El nu ascultà de admonare, trântì pe un militar la pământ, aşa că carul lui trecu preste amêndoi genunchii acestuia şi militarul trebuì sĕ se ia sub îngrigirea medicului. Cu această ocasiune se întêmplà — unicul cas în tot timpul — că o patrulă militară ce se compunea din 6 soldaţi, dede foc. Atunci căḑu visitiul şi tot în timpul acesta — dar nu togma la acelaşi loc — fu împuşcat şi juristul Schwarz. În privinţa acestuia nu s'a putut clarifica cu positivitate, dacă el a căḑut victimă unei împuşcături din mulţime sau puşcăturelor din partea soldaţilor.

Într'aceea mulţimea ce se afla în strada Kerepeşiană a spart şi ferestrele dela spitalul Rochus; dar mulţimea în urma întrevenirei miliţiei se împrăscià pe la oarele 12 şi pentru astă noapte earăşi a urmat linisce.

În 15 poliţia voind sĕ împedece în ori ce mod posibil continuarea tulburărilor ocupà deja pe la oarele 6 toate întrările în acele strade, în care s'au întêmplat tulburările, în urma aceasta mulţimea se adunà prelângă spitalul Rochus şi începu earăşi sĕ spargă la feresti. Unii au rupt dintr'o îngrăditură nisce pari şi au maltratat poliţia cu acei pari şi cu petri; ba s'au descărcat şi pistoale şi pusci. Dar respectivii nu se putură aresta fiind întunerec — lampele erau earăşi sparte. — Unul a aruncat dela sine în fugă pistolul care fu aflat de poliţie mai târḑiu.

După ce s'au întêmplat aceste lucruri se ivì casul, că dl secretar de stat Fehérváry se întêlnì cu un comisar de poliţie (sĕ auḑim! sĕ auḑim!), care i comunicà că el vine din casarma Carol, unde provocase la mandatul căpitanului suprem al cetăţii pe comandantul sĕ trămită miliţie, pentrucă poliţia nu poate stăpânì mulţimea. Comandantul local 'i-a declarat, că el, neputênd comisarul de poliţie dovedì că e trămis de căpitanul suprem al cetăţii, nu poate trămite miliţia. Comisarul adause, că acum se află într'o rea perplesitate, pentrucă nu scie unde sĕ caute pe căpitanul suprem, care nu poate sta la un loc, şi se teme, că de acì se poate nasce o întârḑiere, eventual o încurcătură.

Numitul domn secretar de stat se duse apoi cu comisarul de poliţie în casarmă şi când acest din urmă — cum se vede, din greşală — adause a doua oară, că este trămis de căpitanul suprem al cetăţii, dl secretar de stat atrase atenţiunea comandantului asupra împregiurării: dacă nu crede cumva, că se poate nasce vre-un reu, pentrucă se poate întêmpla ca căpitanul suprem al cetăţii sĕ fie închis de o parte aşa încât sĕ nu putem străbate la dênsul la moment şi prin aceasta sĕ nu fie nici în stare a emite vre-un ordin în scris sau într'alt mod. (O voce din stânga estremă: Aha!). Comandantul declară şi acum că va trimite miliţia numai pe basa unei provocări în scris. (Aprobare în stânga şi în stânga estremă).

După aceste declarări dl secretar de stat Fehérváry emise o provocare în scris. (Nelinisce şi întreruperi în stânga estremă). Vĕ rog sĕ me ascultaţi până în sfĕrşit. In această provocare el ḑice mai întâiu că miliţiei sĕ i se dea la dorinţa căpitanului suprem ordin sĕ iese în faţa locului, şi la sfĕrşit ḑice lămurit şi hotărît, că miliţia i s'a pus numai căpitanului suprem al cetăţii la dispositiune.

Şi aceasta se confirmă şi prin fapte, căci când eşiră trupele, el îşi ţinu de prima sa datorinţă a căuta pe căpitanul suprem şi după ce căpitanul suprem nu dispuse nimic relativ la interveniţiunea miliţiei, trupa încă nu se amestecà. Deci eu cred că nu se poate ḑice că trupa s'a amestecat într'un mod arbitrar şi nu a respectat în tot timpul sfera de drept a organului civil; din contră, ea s'a ţinut cu cea mai mare scrupulositate de acest organ civil şi numai la ordinul oficiului civil s'a pus sĕ restabilească ordinea.

Cât pentru procederea d-lui secretar de stat (sĕ auḑim! sĕ auḑim!) eu cred că se află în casa deputaţilor mulţi cari sciu, că nu la asemenea, ci la mai mari cravale pe strade, se poate ivì casul sĕ nu poţi străbate la respectivul şef de poliţie şi ca acestuia sĕ nu'i fie cu putinţă a lua dispositiunile de lipsă. Cei ce sciu aceasta cred că nu vor desaproba procederea unui om, care, pentru a prevenì rele mai mari, ia asupra sa o responsabilitate nu pentru intrevenirea trupelor ci pentru faptul, ca ele sĕ se afle în faţa locului şi sĕ stea la dispositiunea organelor competente. (Aprobare în dreapta. Nelinisce în stânga).

Onorată casă! Din aceasta espunere pe scurt a lucrurilor, a faptelor nu este cu potinţă ca sĕ nu se convingă ori cine că în perioda întreagă atât poliţia cât şi trupele au arĕtat cea mai mare moderaţiune. N'am lipsă sĕ me provoc la martori! Cetiţi foile oposiţionale. (Sĕ auḑim! sĕ auḑim!,)

In aceste s'a scris — iau ḑiua, în care s'a spart ferestrele casinei —

că trupele s'a recuirat pentru intervenţiune numai după ce s'au spart ferestrele şi după ce fură isbiţi opt publicisti atunci s'au întêmplat şi cele două răniri mai mari. Şi în tot timpul până la sfêrşit trupa cu toate aruncările cu petrii şi cu toate însultele a întrevenit numai în casul silei celei mai mari şi într'un mod pe cât se poate de cruţător. Numai acela poate nega aceasta care voesce a nega că s'a aruncat cu petri asupra soldaţilor şi policistilor. Dar fiind că esactitatea acestui fapt se constată prin raporturi oficiale, eu nu pot trage la îndoială esactitatea acestor raporturi când vĕd earăşi cum se descriu în foile opositionale aceste fapte şi când vĕd acele scene grandioase, în care se descrie cum aruncă poporul cu petri asupra soldailor şi policiştilor. (Ilaritate şi aprobare în dreapta, nelinisce în stânga şi în stânga estremă).

On. Casă! Da, şi eu cred că aici e lipsă sĕ se facă o cercetare. Nu esistă om care ar putè garanta că între asemenea împregiurări, ori cât de cu cumpet ar fi procedat organele poliţiei, îndivizi singuratici nu ar fi escedat. Contra acestora trebue ordinată cercetarea pe basa acuselor concrete şi se va şi ordina şi cei vinovaţi se vor preda judecătoriului. Dar trebue cercetat că dela cine şi de unde vine această agitaţiune pe strade. (Aprobare viuă în dreapta). Căci credeţime că nici un guvern sau oficiu de pe faţa pamêntului nu va putè suferì vre odată ca cineva să'şi facă satisfacţiune prin turburări pe strade atunci când esistă judecătorii constituite. (Aşa este! în dreapta. Mişcare în stângă). Nici când nu va sta un guvern cu mânile crucişate şi nu va lăsa ca lupta între clase . . . . (Contradicere viuă în stânga estremă Aşa e! în dreapta).

Repet şi dacă va fi lipsă, voiu dovedì cu esemple, că s'a predicat din zi în zi lupta între clase şi resistenţa faptică contra organelor legale. (Aprobare în dreapta). Eu cred că togma pentru aceasta trebue sĕ se introducă cercetarea şi sĕ se procedă pe cale legală în toate direcţiunile, (Aşa este! în dreapta) şi această cercetare nu se poate lua din mânile organelor competente. (Aşa e! în dreapta).

Am convicţiunea că provocarea de atari tulburări e un lucru ce taie afund, pentru că ori cine scie din esperienşă că nu totdeauna cei vinovaţi sau cel puţin nu numai acestia devin viptima tulburărilor. (Aprobare în dreapta). Pe aceia, cari provoacă asemenea mişcări, ori ce ar zice că ori cum s'ar silì sĕ arunce responsabilitatea asupra altora, i va trage la respundere eternul şi droptul judecător pentru sângele vărsat. (Aşa e! în dreapta. Mişcare în stânga).

Urmarea unei asemenea mişcări e pretutindenea păgubirea comerciului şi a industriei, ruinarea particularilor şi a creditului de stat. (Aşa e! în dreapta). Mişcarea luând dimensiuni mai mari poate degenera în anarchie şi urmarea va fi o stare bolnăvicioasă dar firească, în care societatea atacată fiind la rădĕcină gata va fi a renunţa pentru ordinea care e o trebuinţă de viaţă, la toate celelalte lucruri. (Aşa e! în dreapta).

La aceste consecuenţe generale mai vine la noi şi aceea, că dacă le va succede celor ce au provocat tulburările sĕ dovedească că statul unguresc nu este în stare a se bucura sub conducerea naţiunei ungare în ordine de libertatea sa constituţională, că el nu e capabil sĕ asigure timpul şi mijloacele unei desvoltări legale şi graduale — (Sĕ auzim! sĕ auzim!)— esistenţa statului unguresc şi a naţiunei unguresci ca atare se va periclita, (Aprobare în dreapta. Mişcare în stânga).

Nu pot şi nici nu vreau sĕ me avênt în culmea cosmopolitismului, nu aflu nici o mângăere când aud zicênduse: în urmă vom avè un stat mai liber de cum e cel de aci. (Sĕ auzim! sĕ auzim!), şi eu vreau un stat liber, dar îl vreau numai ca stat unguresc. (Viuă aprobare în dreapta, sgomot în stânga). Între astfel de împregiurări guvernul are şi trebue sĕ aibă agenţi. Astăzi observ în această privinţă numai atât, că el trebue sĕ ia mĕsuri, pentru a restringe, fără a stirbì libertatea, anarchia, care sub pretestul libertăţii ucide pe aceasta din urmă. (Aprobare în dreapta)

Care sûnt aceste agende, ve voiu spune la timpul seu; sciu însĕ că acestei mari probleme va putè corespunde numai un astfel de guvern care va posede spriginul energic şi încrederea tuturor acelor factori, de a căror ajutor un guvern constituţional are lipsă şi togma pentru aceasta doresc din capul locului a indica dlor deputaţi că în momentul când me voiu pronunţa, în scurt timp, asupra agendelor ce le cred necesare, voiu cere un respuns hotărît la întrebarea, dacă onor. casă ţine acest guvern chiemat a corespunde la aceea problemă grea ori nu. (Aplaus viu în dreapta. Strigări în stânga: Aşteptăm!); pentru că sum convins că este o imposibilitate ca cineva remânênd mai departe la guvern şi vĕzênd pericolul sĕ nu poată face din lipsa de ajutor aceea ce află necesar nu numai în interesul ordinei ci şi în al libertăţii. (Aprobare în dreapta).

Cum am zis, 'mi voiu spune în curênd părerile şi ve voiu cere un respuns respicat. De astă dată rog numai pe on. casă sĕ lase cercetarea, care se va estinde în toate direcţiunile, la organele, de care se ţine după lege şi constituţiune şi sĕ nu primească proiectul de resoluţiune. (Aprobare în dreapta.)

Otto Herman: Doresc sĕ vorbesc în afacere personală. M'am aşteptat ca sĕ mi se atribue în mişcarea din urmă un rol, care nu mi se cuvine, pe care nu 'l-am căutat, nici îl voiu căuta. Nu sciu cine a informat pe dl ministru, dar ori cine 'l-a informat, acela a fost un caluminiator, un denunciant. (Mişcare în dreapta. Sĕ auzim!) Cine are o idee despre redactarea unui jurnal, scie că redactorul unei foi ce apare în toate zilele, nu are vreme sĕ iese pe strade şi sĕ arangueze mulţimea poporului. (Strigări în dreapta: Şi totuşi el a fost acolo), pentrucă noi nu plătim pe colaboratori, noi lucrăm de bună voie. Când s'a început mişcarea, nu am fost eu acela care putea zice că ea s'a început ci un deputat din partida ministrului, pe care 'l-am afiat în faţa locului (ilaritate îndelungată) şi eu am sosit acolo, când tumultul era în floare şi m'am dus pentrucă mi s'a anunţat şi pentru că sĕ scie că după rolul, cu care mĕ distinge publicul, eu am puterea de a restabilì ordinea tără miliţie şi poliţie. (Mişcare şi ilaritate).

Ministrul susţine că am zis că nu trebue sĕ întrebuinţăm miliţie la restabilirea ordinei. Eu totdeuna zic acea ce simţesc şi declar că am zis că nu este permis a întrebuinţa la restabilirea ordinei miliţia în modul cum a făcut şeful de poliţie. Aşa e! în stânga estremă.) Aproape 80 oameni se aflau la olaltă şi nici unul nu se numĕră între aceia cari de obiceiu se numesc gunoaie. Când demonstraţiunea se afla în curgere, n'a audit nimenea ca şeful de poliţie sĕ fi provocat serios şi oficios mulţimea sĕ se împrăscie, ci el a ţinut-o de vorbă o jumĕtate de oară înainte de a chiema miliţia.

Luând miliţia posiţiune şi provocând un căpitan pe oameni în limba germână sĕ se împrăscie, un om bine îmbrăcat îi reflectă: Nu te înţelegem dle, spunene ungurește! Respunsul fu: Taci câne! şi după aceasta strigă căpitanul în faţa mulţimei ce se compunea din 80 oameni: „De împuşcat!“ Dacă e corectă aplicarea miliţiei în acest mod, apoi me mulţemesc de un astfel de constituţionalism. (Aşa e! în stânga estremă.)

Asigur on. casă că dacă voiu vedè că aici în faptă e lipsă de o mişcare, eu nu voiu inscena conjuraţiuni secrete, nu voiu nega nimic, ci mĕ voiu pune însumi în frunte şi când voiu conduce eu o demonstraţiune (mare ilaritate), aceasta nu va fi cum a fost cea din urmă, despre care scie fiescecine, care cunoasce psichologia poporelor, că ea a fost consecuenţa unei fapte infame şi a unei tulburări spontane. Acesta a fost sensul mişcării. Protestez ca cineva sĕ me calumnieze prin gura d-lui ministru. (Aprobare în stânga estremă).

Ministrul president Tisza: Spre justificare observ că am aflat presenţa d-lui deputat mai întâiu din jurnale, apoi din foile oficioase şi acum din graiul seu propriu într'un mod care eschide ori ce îndoială. (Ilaritate în dreapta.) Nu sciu deci pentru ce dênsul îmi ia în nume de reu, căci am amintit acest fapt pe temeiul datelor oficiale fără nici un comentar. Observ mai departe, că afirmaţiunea dênsului despre întrebuinţarea miliţiei a urmat încă înainte de a sosì miliţia în faţa locului. A treia observ că dl deputat nu scie — dar sĕ creadă — că îndată ce un căpitan sau un major comandă: „Foc“ (Strigări din stânga estremă: De împuşcat!) soldaţii ar fi puşcat.

În fine observ, că sum convins că în momentul ce dl deputat va afla de lipsă a se pune în fruntea unei mişcări, eu nu voiu mai fi ministru president, dar sum convins că Ungaria va avè şi atunci un ministru care nu va concede, ca Ungaria sĕ fie stăpânită de pe stradă. (Viuă aprobare în dreapta. Mişcare în stânga).

Des. Szilágyi propune ca camera considerând că deputaţii au lipsă de o informaţiune esactă în privinţa evenimentelor, pentruca sĕ poată lua dispositiunile necesare, — sĕ amâne şedinţa pe poimâne, pentru a se putè studia raportul ministrului. Mai departe cere sĕ se tipărească rapoartele oficiale şi sĕ se împartă între deputaţi încă astăzi. (Mişcare în dreapta; aprobare în stânga). Prin aceasta se dă casei ocasiune sĕ se convingă direct din documentele oficiale, dacă espunerea de aci e suficientă în toată privinţa. (Aprobare în stânga).

Ministrul president Tisza crede că e de ajuns o amânare până mâne şi se învoiesce cu aceasta, dar cererea ca sĕ se substearnă şi tipărească rapoartele oficiale, o află nejustificată şi nu consimte sĕ fie primită. Ministrul afirmă că a făcut raportul seu cu cea mai bună consciinţă şi casa e în stare sĕ'şi facă o judecată pe basa acelui raport. Dacă însĕ on. casă, continuă ministrul, ar fi de părere că nu poate fi liniscită asupra împregiurărei, dacă am desfăşurat esact cuprinsul rapoartelor oficiale, în acest cas rog pe on. casă sĕ'şi pronunţă neîncrederea şi eu nu voiu întârzia a transpune actele la succesorul meu. (Mişcare în stânga. Aprobare în dreapta).

D. Szilágyi lămurind sensul cuvintelor sale zice că nu a avut intenţiunea sĕ tragă la îndoială, dacă ministrul a espus fidel cuprinsul rapoartelor în cestiune sau nu, ci a aflat că este foarte justificată dorinţa ca casa sĕ fie pe deplin informată în asemenea casuri însemnate, pentruca sĕ'şi poată face o judecată sănĕtoasă şi sĕ ia dispositiile de lipsă. (Aprobare în stânga).

Presidiul punênd întrebarea de votare s'a primit amânarea votării până poimâne. Propunerea lui Szilágyi relativă la tipărirea documentelor s'a respins.

Din comitatul Severinului

În acest nefericit comitat scandalul sporesce pe zi ce merge, căci mereu se descoper isprăvi noue de ale faimosului vice-comite Pausz. Se publică mereu buletine oficiale, precum se întêmplă din partea medicilor, ce încungiură patul de boală. Nouĕ ni se scrie din Caransebeş, că în 27 Ianuarie n. suma defraudată se urcă deja la 18,000 fl., fără ca sĕ se poată constata şi numai pe departe stêrşitul descoperirilor. Comitetul grăniţeresc a început în 27 l. c. n. a revida fondul grăniţeresc, şi se vorbesce, că şi acesta ar fi atacat. Pausz, după cele ce se afirmă acuma prin Caransebeş, a început sĕ fure la o sĕptĕmână după întrarea sa în funcţiune. El a furat în modul cel mai mişelesc acuşi 2000 fl. acuşi 1000 acuşi şi câte o sută fl. numai; ba el s'a mulţămit adeseori şi cu câte 2 fl., fără a despreţuì sume de vre-o câţiva cruceri. Indignaţiunea cetăţenilor din Caransebeş a ajuns la culme. — Pausz a fost citat pe ziua de 27 l. c. n.; el însĕ nu s'a presentat, şi astfel s'a curentat. De ar folosì numai ceva!

Aducem după „Südungarischer Bote“ un istoric obiectiv acelor ce s'au petrecut dela începutul descoperirei făcute de către bravii fii ai graniţei româno - bănăţene, generalul Traian Doda, vice-colonelul Seracin, primo tenentul Cureseu şi Ioan Brancoviciu.

„După ce Ilustr. Sa comisarul regesc dl de Ujfalussy luni întregi nu ne-a făcut plăcerea a se arĕta, el în 7 l. c, n. ne-a fericit cu sosirea sa şi aceasta, precum se putea cetì vre o câteva zile mai târziu în „Hon“ a dat prilegiu corpului funcţionarilor al comit. Severin la o sĕrbătoare familiară“.

„Sub conducerea vice-comitelui Pausz, pe atunci încă omnipotent, se presentă adecă corpul funcţionarilor la Ilustr. Sa căruia Pausz ii şuerà o cuvêntare mişcătoare în care s'a dat espresiune speranţei că comitatul nu va perde pe Ilustr. Sa. La aceste dl de Ujfalussy respunse numai puţin mişcat, că aderenţa manifestată îl cuprinde în adêncul inimei şi îl hotăresce, a se păstra pentru acest comitat. Duioşie ici, duioşie colo, curgeau lacrămile în amendouĕ părţile şi eacă — sĕrbătoarea familiară!

Pecând însĕ emoţiunea la comisarul reg. a făcut sĕ înflorească strălucit sărbătoarea familiară a unor suflete gingaşe, ursîta bătea deja la porţile casei comitatului Severin. In 9-lea l. c. n. adecă se înfăţişară la Ilustrit. Sa d-nii general Traian Doda, vicecolonel Seracin, locotenentul Curescu şi Ioan Brancoviciu, pentru a i se presenta ca comitet al comunei economice de nou constituite. Discuţia despre diferite afaceri publice fu susţinută cu multă vioiciune, când deodată dl Ioan Brancoviciu se adresà către Ilustrit. Sa cu cererea, a'i putè face o împărtăşire importantă, rugându-se totdeodată ca generalul Doda sĕ fie de faţă ca mărturie. Ceilalţi doi domni se îndepărtară şi apoi dl Brancoviciu împărtăşì comisarului reg., că după informaţiunile sale massele ereditare Feigl din Orşova şi Albert Müller din Rusberg ar fi dispărut; Brancoviciu ceru totodată, ca Ilustrit. Sa de loc sĕ ceară actele respective dela referentul Rudeu. Dl de Ujfalussy dădu ordin, sĕ se înfăţişeze numai decât Rudeu; acesta însĕ nu venì, ci se presentà vicecomitele Pausz aducênd un convolut de acte, ce nu priviau însĕ massele sus pomenite, ci nisce pertractări privitoare la prevaricaţiuni de pădure, cu cari el nisuia a confunda pe domni. Dl Brancoviciu însĕ înţelese intenţia, şi de oarece vĕzu, că comisarul

reg. nu urgează actele cerute, el pretinse simplu sĕ i se permită a merge la cassă, pentru a se putè înforna despre massele din cestiune. Cu toate că abia era la 11 oare a. m., totuşi află cassa deja încuiată, şi funcţionarii nu se puteau găsì. Atunci comisarul regesc împuternicì pe dl Brancoviciu, a merge după ameaḑi la 3 oare cu Rudeu în cassă, spre a face acolo cercetările de lipsă.

„Venind dl Brancoviciu la cassă, unde era de faţă şi dl Pausz, el găsì în cassă afară de suma de 12,816 fl. 86 cr. (ce încă înainte de ameaḑi se aflau în cassă) încă 1295 fi. cari au fost în tresorul cassei şi cari înainte de ameaḑi încă nu se aflau acolo. În cărţi însĕ n'a fost însemnat nimica, ce ar fi făcut evidentă întrarea acestor 1295 fl. de înainte de ameaḑi: nici controlorul, care purta cheia tresorului la sine, n'avea cunoscinţă cum au ajuns acei bani înlăuntru.

„Tot astfel a fost petrecut în cărţi dto 10 l. c. n. un post întrat de 1300 fl. drept soluţie pentru hârtii de valoare aparţiitoare massei lui Müller. Aceste hârtii de valoare representau însĕ după cursul din 10 l. c. n. o valoare de 2038 fl., şi afară de aceasta mai lipsiau încă 208 fl. bani gata din massa aceasta. Aceste împregiurări mai mult ca suspecte 'l-au determinat pe dl Brancoviciu a aduce în şedinţa comitetului administrativ starea lucrului la cunoscinţă şi a face propunerea de a se esmite o comisie consistătoare din domnii: Illosvay, Fercu, substitutul inspectorului de dări, dl Ioan Brancoviciu George Báiaş, Ioan Sêrbu. Această comisie sub presidiul comisarului reg. de loc se duse la cassă, unde se constată adevĕrul stărei lucrului, cum s'a descris mai sus.

„Cassariul fiind întrebat, cum au ajuns cei 1295 fl. în cassă, respunse, că nu scie, cât timp se află banii deja în cassă, de oarece nu sûnt nicăiri petrecuţi în cărţi, şi că nu poate nici spune, spre ce scop ei se află în cassă. Comisiunea apoi a pretins presentarea protocoalelor de eshibite, din cari se vedea sub Nr. 380, că actele privitoare la massa lui Feigl au încurs în Februarie 1879; dar nici aici n'a fost urmă de vre-o sumă de bani. In urma acestora dl Brancoviciu pretinse a vedè cassa de deposite, pentru a se convinge, dacă se află în ea hârtiile de valoare. Eară se făcu încercarea de a'l păcălì cu diferite subterfugii, el însĕ nu se lăsă, până în sfêrşit cassa fu deschisă; apoi se constată în faţa întregei comisiuni, că afară de douĕ sorţi turcesci fără de nici un preţ, nu se află nimica. După aceea au fost esmişi substitutul inspectorului de dări şi dl Ioan Brancoviciu, pentru a vedè la perceptorat, dacă n'au fost acolo hârtii de valoare depuse din partea comitatului. Acesti doi domni raportară despre misiunea lor în 11 l. c. n. comitetului administrativ, că vice-comitele Pausz a luat direct dela perceptorat în 30 Martie 1879 bani gata 208 fl. 39 cr., mai departe 2 sorţi turcesci, 1½ sorţi de 1864, douĕ bucăţi sorţi de 1860 şi patru sorţi de credit (Kreditloose) etc. Aceste hârtii de valoare representă, precum s'a ḑis, după cursul de astăḑi o valoare totală de 2059 fl., pentru cari în 10 l. c n., va se ḑică o ḑi după arĕtarea făcută, s'au furişat în cassă numai 1300 fl. (Va urma).

Varietăţi.

* (Conferirea demnităţii de consiliar intim.) Majestatea Sa prin resoluţiunea prea înaltă din 20 cur. a conferit episcopului greco-oriental din Bacĭca şi administratorului episcopiei din Carlovit şi a metropoliei serbesci German Angeliciu demnitatea de consiliar intim.

* (Militaria). Medicul primar în reservă Dr. Ioan Moga e trecut la miliţia teritorială ungurească în statul concediaţilor.

* (Pentru inundaţii ardeleni). In Craiova, la 9 ale curentei — după cum ne spune „Olteanul“ — s'a dat un concert în beneficiul Românilor innundaţi din Transilvania. Concertul s'a dat de nisce tinere copile, puse sub conducerea unui comitet de matrone craiovene. Doamnele Maria Hagiadi, Irina Lup, Elena Dumba, Maria Coloni, Adelina Oltean, Sofia Caneciu, Alecsandrina Pereţian, Elena Chinez şi Ana Constanz, eată numele acelor matroane cari au luat iniţiativa în actul umanitar. D-şoarele Ana Dumba, Silvia şi Fulvia Oltean, Elena Politopol, Ersilia Pereţian, Aneta Bălcescu, aceste sûnt numele gingaşelor coconiţe, cari au dat concertul. Toate aceste gingăşii au fost viu aplaudate de publicul ascultător, care le-a aruncat şi multe buchete de flori. Ḑiarul craiovean nu scie încă ce sumă a produs concursul.

„Alegătorul.“

* (Sinuciderea cassarului Hau din Caransebeş). Cassariul care a încercat a se sinucide n'a murit încă. Eri dimineaţă 'şi-a cumpĕrat un revolver dela o boltă de aici. Cătră ameaḑi s'a dus la grădina lui în Teiuş. Aici a scris o epistolă cătră comisariul regesc, ḑicênd între altele, cumcă ruşinea ce 'i-a făcut-o fostul vice-comite Pausz nu o mai poate suporta. El 'şi-a perdut încrederea înaintea concetăţenilor sei şi mâne poimâne şi copii îl vor arĕta pe stradă cu degetul, că acesta a ajutat lui Pausz, sĕ fure. In fine roagă pe comisariul regesc, să mijlocească ca familia remasă după el sĕ capete suma de 1100 fl. ce a girat-o pentru Pausz.

* (Incendiarea palatului din Iaşi). Aflăm din ḑiarele din România că palatul administrativ din Iaşi, adecă vechia curte domnească, in care se află curtea, tribunalele, prefectura, caseria şi archiva Moldovei în 27 l. c. n. dimineaţa a luat foc care s'a făcut stăpân pe toată această mare clădire, şi o parte din archive a remas jertfă flacărilor.

* (*Îndreptare*) Sub rubrica varietăţi: „Un cerşitoriu bogat“, în unele esemplare s'a străcurat la suma banilor aflaţi la cerşitoriu cifra 2 în loc de 5 (2000 în loc de 5000). De altmintrea cifra constatată judecătoresce este 4951 fl. şi vre-o câţi-va cruceri.

* (Un meteor) Cetim în „Romanul“: „In 12 l. c. s'a putut vedè pe cer în Arad şi impregiur, un glob luminos, care crescênd se schimbă într'o aşa numită curte luminoasă, despre care poporul afirma că este o poartă deshisă a cerului. Această apariţiune nu dură de cât numai câteva minute şi n'a fost alt ce-va, decât unul din acele multe meteore, care cad de ordinar în fie care an pe timpul acesta.“

* (Vară frumoasă) vom avè în anul acesta. Timpul secerişului va fi foarte cald şi secetos. Această bucurie ni-o proroceşte un professor astronomic cu numele Piazzi Smyty.

Posta din urmă.

Ḑiare ce ne au sosit dela Viena cu posta de dimineaţa pun în perspectiva cea mai de aproape pentru Austria un ministeriu federalistic, după unele cu Taaffe, după altele fără Taaffe cu Hohenwart. In amendouĕ casurile Clam-Mrtinitz. nu lipsesce din combinaţiune.

„D. Ztg.“ crede că feudalii sûnt foarte aproape de a pune mâna pe putere, dară şi un ministeriu Hohenwart-Clam se va petrece, dacă va venì, ca multe alte. Pentru Maghiari heghemonia în Ungaria este o cestiune de esistenţă; cu Nemţii stau astfel lucrurile. Superioritatea nemţască, va demonstra, mai curênd sau mai târḑiu, apriat cui se cuvine conducerea.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 30 Ianuarie n. „Wiener Zeitung“ publică denumirea contelui Kalnoki de ambasador în Petersburg, strămutarea legatului c. r. Frankenstein dela Dresden la Kopenhagen, şi denumirea consiliarului de legaţiune contele Wolkenstein de legat în Dresden. În comisiunea bugetară ministrul de comerciu a justificat din punct de vedere al finanţelor statului darea în comunicaţiune a liniei de fer Rudolf, şi a declarat, că astăḑi nu poate spune, dacă această mĕsură va remânè isolată, a asigurat însĕ că procederea ulterioară a guvernului va urma numai pe cale strict legală şi constituţională.

Paris, 30 Ianuarie Senatul, discutând legea despre consiliul suprem de instrucţiune, a respins amendamentul, care a cerut admiterea în consiliul suprem de instrucţiune a episcopilor şi a altor persoane dar numai ca membri de universitate.

Economic.

Sibiiu, 27 Ianuarie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.30—9.30; Grâu sĕcăreţ, fl. 6.80.—7.80; Sĕcară fl. 5.20—5.60; Orz fl. 4.20—4.60; Ovĕs fl. 2.80—3.20 Cucuruz fl. 4.20—4.60; Mălaiu fl. 5.50—6; Cartofi fl. 1.30—1.50; Semênţă de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 7—8 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—32; Unsoare de porc fl. 25—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 23—24; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 1--1.10: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de viţel 40—60 cr. carne de porc 42—48 cr.; carne de berbece 28 cr.; ouă 10 de 40 cr.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 16 Febr. şi 16 Martie imob. lui Niculae Tatu şi soţi în Alţîna (trib. Sibiiu); în 22, 23 şi 24 Martie, apoi în 22, 23 şi 24 Aprilie imob. lui Michail Balogh în Odorheiu, în Agrişul de jos şi în Şincbereag (trib. Dej); în 27 Febr. şi 27 Martie imob lui Iosif Bacs în Vinerea (trib. Deva); în 25 Febr. şi 27 Martie imob. lui oan Bokor şi şoţi în Huedin (judec. cerc.); în 17 Febr. şi 17 Martie imob. lui Iosif Benkö în Bacnea şi Bernadie (judec. cerc· Sânmărtin); în 1 Martie şi 1 Aprilie imob. remasului după George Turi în Ghelenţe; în 24 Febr. şi 30 Martie imob. d-nei Michail Becsek în Covasna; în 18 Febr. şi 22 Martie imob lui Stefan Iakab sen. în K. Oşorheiu (trib.) în 7 Febr. imob. lui Niculae Giurgiu şi şoţi în Tomaş (judec. cerc. Huedin); în 4 Martie şi 5 Aprilie imob. lui Ioan Szölösi şi soţi în Iara; în 24 Martie şi 26 Aprilie imob. lui Francisc Zacharias în Turda (trib.); în 7 Febr. imob. remasului după Partenie Bătrîna în Vica (trib. Deva).

Bursa de Viena şi Pesta
din 29 Ianuarie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	102. —	102.15
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	79.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	97.—	92.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	80.60	80.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	118.75	119 50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	89.25	89.25
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	88.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane	88.25	89.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	87.—
Obligaţiuni urbariale transilvane	87.—	86.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	91.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	90.—	90.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.40	71.50
Datoria de stat în argint	72.60	72.50
Renta de aur austriacă	86.55	85.—
Sorţi de stat dela 1860	132.50	132.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	840.—	843.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	300.50	300.75
Acţiuni de credit austr.	277.50	278.—
Sorţi unguresci cu premii	—.—	115.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.54	5.58
Napoleon	9.31½	9.34
100 marce nemţesci	57.95	57.95
London (pe poliţa de trei luni)	117.20	117.15

Nr. 10.

CONCURS.

Pentru intregirea parochiei vacante de clasa III Spanlaca în protopresbiteratul Mureşului se escrie de nou concurs cu terminul până la 3 Februarie a. c.

Emolumentele sûnt tot cele cuprinse în concursul prim, publicat în „Tel. Rom.“ Nrii 36, 37 şi 38 din a. 1879.

Doritorii de a ocupa această parochie au a'şi adresa concursele instruite conform „statutului organic“ şi disposiţiunilor sinodale din a. 1873, la subscrisul (p. u. Maros-Ujvár) până la terminul arĕtat.

Sănbenedic, 15 Ianuarie 1880.
In conţelegere cu comitetul parochial.

Artemiu Crişan m. p.;
1=3 adm prot.

Neoplanta. 1875. Medalie de argint.

Seghedin. 1876. Medalie pentru merite.

CLOPOTE

DE TOATĂ MĂRIMEA

pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomandă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adânc decât acelor de construcţiunea vechie şi care, fiind de 100 punţi, sûnt asemenea celor de 140 punţi de construcţiunea vechie.

Se află totdeauna în deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum şi de **proasce portative** şi **de mână.**

Se recomandă pentru comande cât de multe

Antonie Novotny
în Timişoara.

[57] 12—12

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 9. Sibiiu, Marți 22 Ianuarie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espediținea de inserțiuni **Adolf Steiner** in Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 21 Ianuarie.

Bela Grünwald este cunoscut și cetitorilor nostri. El este acel fiiu al Slovaciei din Ungaria, care, dacă ar fi după dênsul, în cinci minute ar preface toate limbile câte se vorbesc astădi în Ungaria în una unică mântuitoare, în limba maghiară. Bela Grünwald nu ar refusa, după cât îl cunoascem din antecendențele lui, nici întrebuințarea puterii silitoare, numai să se poată ajunge acest vis de aur al maghiarisărei tuturor locuitorilor de pe teritoriul coroanei unguresci. Nu'i luăm în nume de reu iubirea aceasta de metamorfosare a naționalităților nemaghiare. Bela Grünwald este însuși într'un feliu de curent de metamorfosare. După cum îl arată numele, odinioară Neamț, mai tardiu Slovac, se vede că nu poate resiste curentului spre a devenì Maghiar și în curentul acesta ar vrea să tragă toată suflarea câtă respiră aer în Ungaria. Că se va oprì curentul la metamorfosarea aceasta de acum, cine poate sci? Oamenii de astfeliu de calibru sûnt oameni, despre cari nu e nimenea în stare a'și da o curată și difinitivă socoteală.

Acest Grünwald într'o conferență a clubului „liberarilor“ din dieta Ungariei a propus reformarea administrațiunei.

Propunerea în esență nu este condamnabilă. Propunerea are părți cari pot afla părtinire chiar și afară de partidele din dieta ungurească, sau cel puțin are părți, pentru care poate omul să stea de vorbă cu propunătoriul. Grünwald voiesce o administrațiune denumită de guvern și nu aleasă de municipii, o administrațiune, în care să se poată desvolta oameni de specialitate în ramul administrativ și în care numai rutina și capabilitatea să fie normative pentru ocuparea posturilor în ierarchia administrativă.

Cum am dis sûnt părți care, cum sûnt aceste amintite ar promite administratori mai buni în municipii decum sûnt demulte ori acei eșiți din nisce alegeri, în care au jucat pasiunile de partidă sau o ambițiune reu înțeleasă, produsă momentan de simțementul de a'și arăta unul sau altul din superiorii municipiilor influența.

Inse Bela Grünwald n'a putut ca să se ferească de a'i da proiectului seu aluatul ideei sale ficse: maghiarisarea.

Reforma administrațiunei propusă de Bela Grünwald are în vedere în prima linie neamul unguresc, „puterea creatoare și coloana principală a statului unguresc“ și interesele neamului unguresc, care, după propunetoriu, cu „posibila cruțare a autonomiei jurisdicțiunilor, comunelor, confesiunilor“ să se sprigineasscă pentruca să se întărească spre realisarea intereselor celor mai înalte naționale și de stat.

Este silit limbagiul intunecat al propunătoriului, pentrucă el vrea de odata să acopere și să descopere. Naționalităților vrea să le acopere veninul propunerei sale cu frundele cele verdi și frumoase ale intereselor celor mai înalte de stat. Maghiarilor vrea să le descopere rodul din propunerea sa: ajungerea la unitatea națională maghiară a locuitorilor Ungariei politice de astădi.

Muncă zadarnică. Trebuie să 'l chieme pe cineva Bela Grünwald să se poată încurca în firele unei idei ficse, sau unui vis, de o totală maghiarisare a naționalităților din cuprinsul Ungariei întregi. Naționalitățile, cari au esistența lor de mii de ani, cari au literatura și cari au conaționali în vecinătate, nu se pot stinge cu una cu două. Se pot maltrata, *ut figura docet,* în feliu și forme și prin aceasta se pot înstrăina cu simțimintele de statul care le respinge, nimicì înse nu.

Și tocma aceasta dovedesce că tendența reu ascunsă a lui Grünwald și a tuturor câți cugetă ca densul, nu este pentru promovarea intereselor statului unguresc, ci pentru periclitarea acelora.

Propunerea din cestiune de altmintrea n'a aflat primirea nici în sinul partidei guvernului care se numesce pe sine „liberală“. Aceasta 'l-a superat reu pe Grünwald și a eșit din partidă.

Va crede cineva că guvernamentalii respingênd propunerea lui Grünwald a fácut o virtute. Nici decum. Capul partidei, dl Col. Tisza, a cugetat mai de mult decât dl Béla Grünwald asupra unei administrațiuni cu totul la dispositiunea guvernului. S'a și scris despre aceasta articuli lungi în diare. Dară cine pécate! se va pune togmai acum să adereze la administrațiune scoasă cu totul din mânile municipielor autonome, când guvernul cu modelul seu unic de administrațiune curat guvernamentală, în comitatul Severinului, a pățit naufragiul cel mai sinistru?

Când e vorba de a alege între forme ne-am sci da și noi părerea, care este forma cea mai potrivită pentru administrațiune: și din cele de până acì se vede că n'am stat pe gânduri a ne și pronunța în câtva.

Insă nu numai forma face. Moralitatea a fost și va fi temeiul tuturor societăților. Să fie acei ce vor să fericească statul unguresc și cari după posițiunea lor 'l-ar și putè fericì, să fie dicem, ei conduși numai de idea de a'l fericì, în toată puritatea ei, atunci forma puțin ar trage în cumpănă. Pentrucă trăgênd pe fie care inima către comunitatea, care vede că'l scutesce și'l ajută, și nu'l respinge și nu'l prigonesce, ar lucra toți armonic numai pentru promovarea binelui comun; „uscăturile pădurei“ ar fi prea ne însemnate și n'ar detrage nimica autorității statului și n'ar silì pe nimenea să'și bată capul, cum să creeze legi prin care să pună sub padă polițiană trei părți din locuitorii unui stat; de altă parte n'ar silì pe nimenea să stea gata de a'și apăra esistența sa, aproape în toate direcțiunile amenințată.

Revista politică.

Sibiiu, în 21 Ianuarie.

Desbaterea bugetului Ungariei se va începe cel mult în 20 Februarie. Asteptăm să vedem dacă se va împlinì prorocia lui „Pesti Napló,“ că atunci se va resturna cabinetul unguresc actual.

Din Agram se telegrafează că generalul de artilerie bar. Philippovics este chemat la Viena, unde, însoțit de capul statului major, a și plecat în 31 Ianuarie n.

Agitațiunea panslavistică anti-austriacă se vede 'și-a ales Bosnia și Erțegovina de câmp de cercări. „Vaterl.“ are sciri din Seraievo, că se agitează între clerul sêrbesc-ortodocs contra unei eventuale împreunări cu metropolia Carlovițului. Metropolitul din Seraievo Antim patronisează agitațiunea aceasta. În stăruința clerului ortodocs al Bosniei contra împreunărei cu metropolia sêrbească se pronunță totodată și opositiunea contra unei eventuale încorporări în statul austriac. Agitatorii panslaviști au apucat lucrul de unde se cade să'l apuce. Sciind ei că în Orient religiunea și naționalitatea sûnt identice au transpus lupta contra Austriei pe teren religios. Înse și în cercurile normative ale guvernului se vede, că se dă adevărata însemnătate cestiunei eclesiastice sêrbesci. Delăturarea lui Ivacicovici din funcțiune și denumirea lui Angyelici, un contrariu al omladinei sêrbesci, administrator al metropoliei Carlovițului, este o dovadă apriată despre importanța ce dă guvernul cestiunei bisericesci. Angyelici este acum și consiliari ntim. — Guvernul unguresc poate se va căì mâne poimâne de ce a făcut. Sêrbii laudă pe Angyelici și 'i impută numai două lucruri: prietenia guvernului și nisuințe absolutistice. Altcum nu sciu să'l laude de ajuns, ca administrator și ca om erudit.

Cestiunea sporirei armatei în Germania a pus în mișcare cercurile mi-

FOIȚA.

O visită la Edison.

Corespondentele particular al diarului „la France“ din New-York trimite următoarea interesantă relațiune:

Curiositatea publică viu escitată de articolele de curênd tipărite de New-York Herald asupra descoperirilor lui Edison, a fost în fine complet satisfăcută. De 3 dile mulțimea este admisă să visiteze laboratorul celebrului inventator. Asistă la esperiența, dacă nu decisivă, dar foarte încurageătoare a nouei lămpi electrice.

Am crędut că ar fi interesant de a face cunoscut cetitorilor resultatele practice ale acestei esperiențe și am întreprins o escursiune la Menlo Park.

Această mică localitate din statul New-Iersey este la vr'o 20 mile departe de New-York. Treci fluviul Hudson pe una din marele plute din vapor (Ferry boats) care leagă orașul cu garele diferitelor drumuri de fer ale lui New-Iersey, te urci în trenul Pensilvaniei centrală Railroad și peste ½ oară, ești la Menlo Park. Este un sat de curênd format; se compune afară de atelierele și locuința lui Edison, de vr'o duzină de case. Lui Edison îi place foarte mult liniscea și singurătatea; pare că a căutat la Menlo Park un adăpost sigur în contra importunilor. Dar astfel este, pentru Americani, atragerea noutății în materie de invențiuni, că depărtarea la Menlo Park nu a putut să oprească pe curioși, îndată ce au aflat că ușile laboratorului erau deschise publicului. Compania drumurilor de fer, ținênd compt de această afluență, a organisat îndată trenuri suplimentare.

Sosind la Menlo Park, vędui că cea mai mare parte din călători mergeau, ca și mine, la Edison. Mă iau după mulțime, și după 5 minute de mers mă aflai pe o mică colină ale cărei coaste sûnt în parte ocupate de o îngrăditură și de o grămădire de clădiri în paente. Este instalațiunea scientifică și industrială a inventatorului: două mari ateliere, un laborator și un mic bastiment de cărămidă unde se află biurourile. Edison, sau mai bine compania care îl comanditează, întrebuințează 100 de lucrători. Pentru acestia este stabilită o administrațiune în catul de jos. În catul d'asupra se află biblioteca, care servesce și de sală de primire.

În această sală fui primit grațios de inventator.

Edison este un om înalt, cu figura palidă și a cărui slăbiciune este și mai pusă în vedere prin lipsa totală de barbă și prin strălucirea ochilor mult adênciți sub arcada sprîncenelor. I se întêmplă de multe ori inventatorului de a'și petrece noaptea fără a dormì, când urmăresce o esperiență importantă. Aceste escesuri de muncă se traduc printr'o oboseală fisică desemnată pe toate trăsurile feței lui Edison. Biblioteca este legată printr'un telefon cu o casă particulară pe casa opusă a dealului; acolo locuesce familia neobositului căutător.

Laboratorul în care se face esperiența nouei lumini electrice este împodobită de un lustru cu 8 lumini, ca acele care se întrebuințează pentru lămpele cu gaz. La fie-care din cele 8 becuri este lipită o bulă de sticlă aproape de mărimea unui ou. În teritorul acestei bule un fir incondescent, sub formă de potcoavă, produce o lumină albă dulce de o strălucire egală cu aceea a gazului. Astfel este lampa Edison. Fie-care din aceste mici aparate arde de 20 dile fără intrerumpere, ceea ce representă iluminatul obicinuit al unei familii în timp de aproape 3 luni, socotit a câte 6 ceasuri pe di.

Dl Edison, nu pretinde însă că succesul lampei sale este absolut definitiv. Face o esperiență în acest moment; el nu scie, dacă lămpele sale care sûnt acum în numer de 50, întrebuințate în diferitele clădiri din Menlo Park, nu scie, dacă lămpele sale nu vor înceta de a arde mâne sau peste 8 dile. Nu va fi complet satisfăcut de cât după o esperiență neîntreruptă de 6 luni.

Am putut să urmăresc cu deamănuntul procedările fabricațiunei nouei lampe și eată ce am vędut:

litare din Viena. Nu se scie încă ce măsuri va lua administrațiunea supremă de resboiu din Viena în urma alarmărei cu sporirea armatei nemțesci. Din părerile care se manifestează în privința aceasta asupra desvoltărei puterilor militare din Germania, Francia și Rusia, pare că și la noi va trebuì să se supună unei revisiuni starea actuală a armatei. Se ḑice în cercurile militare: că pe când Austria caută a satisface trebuințelor sale cu o presență de pace, în care vin a se socotì și milițiile teritoriale, de 278,930 oameni și 56,012 cai, Germania găsesce că statul ei de presență de 401,695 oameni și 98,000 cai nu este de ajuns, de oarece presența de pace a Franciei face 490,000 oameni. Deci, ḑic cei normativi din cercurile militare superioare, că Austro-Ungaria are să paralisezе puterea ofensivă a Germaniei și totodată și pe cea a Rusiei și Italiei și să sporească puterea sa defensivă în aceeași proporțiune. După părerile cercurilor militare superioare, aceasta este de a se ajunge prin fortificarea imperiului, cu deosebire prin fortificarea Vienei. Aceasta din urmă nu e de a se înțelege în sensul strict al cuvêntului, ci numai cum este bună oară la Paris și Roma, unde sûnt fortificațiuni pe înălțimi, cari apără residențele în cercuri depărtate.

„P. Ll“. într'un articul de fond desvoaltă partea finanțială a cestiunei de mai sus și vine la resultatul, că dacă suntem aliați cu un aliat puternic cum este Germania, noi nu avem lipsă a ne mai face cheltueli cu înarmări noue. Foia aceasta declară în cuvinte scurte, că Ungaria nu va vota preste ceea ce se cheltuie acum pentru armată nici măcar o groșiță.

Sâmbată s'au început la Viena desbaterile in cestiunea drumului de fer austro-unguresc-sêrbesc. La conferența care s'a început la 11 oare și a ținut până la 3 oare după ameaḑi au luat parte capul de secțiune Schwegel ca president, negoțiatorul sêrbesc Marici și representantul ung. consiliariul de secțiune Beretvás. Desbaterea din ḑiua de Sâmbătă s'a început cu cetirea conveńțiunei statorită cu ministrul Ranco Alimpici la 1870 și cu stabilirea punctelor de vedere generale.

Din Constantinopole se scrie la „Polit. Corr“ că contele Dobsky ambasadorul cel nou austro-unguresc a sosit la postul seu.

Ministeriul turcesc se ocupă cu ficsarea definitivă a granițelor între Grecia și Turcia.

Dieta Ungariei.

In ședința dela 28 Ianuarie urmând la ordinea ḑilei continuarea discusiunei asupra proiectului de resoluțiune substernut de Mocsáry ia cuvêntul, după Bl. Orban, care în nisce termini drastici face pe ministrul president responsabil pentru sângele vărsat, —

Contele Albert Apponyi. Oratorul nu vede nici o periclitare a societății, nu vede fantoamele, care le a depins ministrul president pe pareți; tonul serbătoresc, în care a cuvêntat ministrul president, ar fi îndreptățit numai în casul când ne am raporta la causele primordiale care au provocat simptoamele ultime. Casa trebue să se ocupe cu aceste aparențe de bolnăvire, dar nu în legătură cu incidentul în discusiune, pentru că 1. acesta nu e lucrul cel mai însemnat și a 2. nu trebue să aparem ca și când prin esplicarea acestui incident am voì să escusăm sau să justificăm turburările ca atare. Totul e un craval, care a luat proporțiuni mari numai din nedibăcia poliției, un craval, care a cerut jertfe, cum se întêmplă de obiceiu la asemenea ocasiuni.

Din acest punct de vedere mânecând oratorul admite că unele organe a procedat într'un mod arbitrar, dar asupra acestui lucru va da lămuriri resultatul cercetărilor. Escesele în cestiune sûnt în prima linie delicte private, dar întru cât ele au și un interes public resultatul cercetărilor trebue raportat casei. Intervențiunea lui Fehérváry nu a fost corectă. Oratorul desvoltând apoi punctele de vedere care trebue să fie deciḑetoare la întrebuințarea forței militare ḑice că numitul secretar de stat nu le a respectat. Nu propune nici un vot de blam, pentru că nu să îndoiesce de buna credință a respectivilor și pentrucă neobservarea competențelor a provenit dela încurcătura cea mare în conducerea organelor.

Nu poliția a pus capet scandalului, ci acesta a încetat de sine, cum dovedesce și espunerea pragmatică a ministrului president. Poliției abia în ḑiua a cincea i a trecut prin minte să ia măsuri preventive, pre când datorința ei era a împedeca din capul locului turburările In conducerea poliției nimic decât confusiune, ear de un guvern unguresc nici pomană în tot decursul acestor tumulte. Numai noi, cari am fost în delegațiuni în Viena, am sciut că esistă un ministru president, dar în Pesta nu s'a sciut aceasta. În fie-care ḑi se cam scia timpul când și locul unde va urma cravalul și cu toate acestea nu s'a făcut nimic pentru a'l preîntimpina — o stare aceasta, care nu se mai poate susținè. Pentru că s'au negles măsurele preventive ce se poteau lua, oratorul propune un blam hotărît ministrului president. (Aplaus în stânga). Propunerea întreagă este aceasta:

Casa, respingênd proiectul de resoluțiune (Mocsáry) și asceptând pe temeiul raportului verbal al ministerului de interne că organele competente vor cerceta atât causele inmediate ale turburărilor ultime cât și procederea arbitrară și de prisos a organelor de poliție în tot timpul acestor turburări:

Îndrumă pe ministrul de interne a face raport casei despre resultatul cercetărilor și despre mesurele luate, și pronunță desaprobarea sa pentru că guvernul nu a luat în mod potrivit dispositiunile de lipsă și cu putință pentru a încungiura turburările și prin aceasta intervențiunea forței armate.

Oratorul continuând ḑice că nu primesce propunerea lui Mocsáry, nu pentru cuvêntul că casa nu ar avè drept să esmită o anchetă, ci pentru că nu voiesce a recurge la un mijloc estrem, prin care s'ar atribuì întêmplărilor ultime o însemnătate prea mare. Ministrul încă face aceasta pentru a se înfățișa ca mântuitoriul patriei. (Aplaus în stânga). Gerânduse într'un mod unilateral opositiunea ca salvatoarea libertății, ear guvernul ca salvatorul ordinei, amendoi acești factori vor suferì pagubă. (Aplaus în stânga). Asupra acestui moment atrage atențiunea stângei estreme.

Ministrul president nu s'a cugetat la consecuențele afirmațiunei sale când a ḑis că asemenea turburări periclitează creditul statului. Nu va crede oare străinătatea că, dacă un ministru atribue unor întêmplări de feliul celor din urmă o însemnătate atât de mare, în Ungaria toate lucrurile merg spre decadență? Nu s'a cugetat dênsul la responsabilitatea ce ia asupra sa prin asemenea afirmațiuni? (Aplaue în stânga.) Ministrul încercându-se să ne sparie cu fantoame pe pareți n'a avut alt scop decât a ne arĕta că ne mai putênd remânè în fotoliul de mătasă din lipsa de popularitate, dênsul totuși e un om indispensabil. (Aplaus viu în stânga.) Acum ne declamă despre lupta între clase, dar când s'a terminat primul act din această pretinsă dramă, el a aflat de lipsă să fie aici de față și să ia parte la opera de scăpare. A lua acest pretest e un lucru de prisos, pentrucă e prea târḑiu și pentrucă, întêmplându-se într'adevĕr o mișcare serioasă, aceste mâni după esperiențele de până acum nu vor fi capabile a restabilì ordinea.

Asteptăm proiectele ce ni le-a pus în perspectivă dl ministru president; dar oratorul trebue să accentueze necesitatea, că guvernul nu trebue să remână stăpânit de impresiunile momentane și să șuvăe în dreapta și în stânga ca o trestie în vênt, când voiesce să se înfățișeze cu hotăriri de un caracter durabil. În sfêrșit recomêndă propunerea sa spre primire. (Aplaus sgomotos în stânga.)

Em. Szalay: Ministrul president 'și-a schimbat părerile dela 1869, când însuși da impulsul la asemenea demonstrațiuni. Turburările de acum sûnt neînsemnate, poliția n'a întrevenit cu energie în seara când s'au spart ferestrele casinei. Din acest motiv mulți ḑic că ministrului president 'i-a părut bine, că s'au spart ferestrele dela casină, pentrucă aceasta a eschis pe amicul ministrului, pe contele Zichy-Feraris.

Când s'a pornit aruncarea cu petri a venit miliția și a urmat vĕrsarea de sânge. Dacă ar fi adevĕrat că visițiul dela confortabil a trântit la pământ pe un soldat, trebuea împușcat calul ear nu visițiul. Gravamenul cel mai greu e din punct de vedere constituțional amestecul secretariului de stat Fehérváry. Cercetând causa causelor oratorul o află numai în corupțiunea ce domnesce în țară de când Tisza se află la guvern. In fine spriginesce propunerea lui Mocsáry.

Gav. Baross: In fața marelor probleme ce ne asteaptă, noi provocăm discusiuni, ne punem pe terenul vorbelor, ne mustrăm și ne împedecăm unii pe alții, în loc de a ne concentra puterile pentru o lucrare folositoare. Partida, la care aparține oratorul, n'are nici un temeiu a se teme de însemnătatea morală ce o are discusiunea asupra obiectului în cestiune. Cu fruntea rădicată asteaptă partida viitoriul și protestând contra insinuării că ar voì să escuse un lucru ce merită pedeapsă, trebue să protesteze de altă parte și contra atacurilor și insinuațiunilor ce se îndreaptă mereu asupra'i din momentul când s'a format. (Aplaus viu în dreapta.)

Cât pentru turburări, ori ce amic al ordinei va dorì ca turburătorii și autorii turburărilor să fie pedepsiți. Togma pentru aceasta fiesce care va afla o liniscire în declarațiunea ministrului president, care ni'a pus în perspectivă o cercetare judecătorească, în același timp însĕ și unele proiecte de natură a prevenì în viitor astfel de întêmplări regretabile. Oratorul nu voiesce să ia sub scutul seu poliția, dar nu voiesce nici a o acusa. Poliția și așa remâne de regulă pe jos. De altfel poliția e subordinată ministeriului de interne și ministrul de interne a declarat că se va face cercetare și va procede apoi în conformitate cu resultatele ce le va avè cercetarea.

În sensul legilor esistente oare care organ esecutiv va putè fi silit să asculte de ancheta parlamentară, care ni s'a propus? (Strigări în stânga: Ori care!). Ce resultat va avè aceasta comisiune față cu miliția? Oratorul nu află că miliția ar fi procedat cu o brutalitate așa imensă, dacă este adevĕrat, că un deputat a opus baionetelor pieptul seu gol asemenea unui erou de baricade și miliția nu a respuns la această provocare după cum i este obiceiul — presupun că aceasta a fost într'adevĕr dorința acelui deputat. (Ilaritate în dreapta).

Cât pentru amestecul secretariului de stat în ministeriul pentru apĕrarea țerei, oratorul dovedesce cu paragrafi din art. de lege XL: 1868, că numitul secretariu a fost îndreptățit a priveghia ca să se susțină ordinea. (Aprobare în dreapta).

Din discursul lui Apponyi a resuflat și aḑi acea profundă antipatie personală, care caracterisează totdeauna discursurile sale. (Contraḑicere în stânga. Aprobare în dreapta), și anume într'o formă, care oratorul o lasă contelui Apponyi să o aducă în

---

Firul incandescent care servă de arḑĕtor este o unică bucată de carton subțire bristol de carbonat. De mai multe luni, Edison făcea esperiență cu platina și iridium, când descoperì din întêmplare, sûnt 6 septămâni, că cartonul carbonisat putea să dea un escelent arḑĕtor. Diversele varietăți ale cartonului fiind esperimente, bristolul fin a dat cele mai bune resultate, probabil fiindcă acest carton, fiind compus de sdrențe și de Kaulin, produsul carbonisațiunei este și fibros și vitrificat.

Se taie cartonul în bucățile cu forma de potcoavă de un police și jumĕtate de diametru; le închide într'o cutie de fer pe care o încălḑesce până ce se roșesce și se albesce. Peste 20 de minute, fie-care bucată de bristol, redusă cu a treia parte prin acțiunea focului, se presentează sub aspectul unui fir negru încovoiat, foarte fragil, dar putênd cu toate aceste a fi maniate cu oare-care precauțiuni. Ambele estremități ale potcoavei sûnt atunci legate cu nesce fire de platina de un police de lungi. Astfel preparat arḑĕtorul este dat pe mâna unui lucrător sticlar adus din Germania.

O bulă de sticlă, deschisă numai în partea de sus, este pusă în contact prin estremitatea inferioară care este închisă cu flacăra unei lămpi cu spirt de vin. În momentul când sticla începe a se topì lucrătorul cufundă cele două fire care leagă potcoava, astfel că firele rĕmân închise în sticlă și arḑĕtorul rĕmâne singur în interiorul bulei.

Se face apoi vid în această bulă prin estremitatea superioară ce este deschisă. Edison întrebuințează pentru acest scop o machină pneumatică sistemul Geisler, pe care a perfecționat-o și prin care vidul se obține în 20 minute, cantitatea de aer estras fiind numai de o miime. Nu mai rĕmâne apoi de cât a închide orificiul superior al lampei, ceea ce este treaba sticlarului și aparatul este terminat.

Dacă acum un îndoit curent electric este pus în contact cu cele două fire ce ies din lampă, bucata de bristol carbonisat devine încandescine; dă la moment o lumină albă mai mai ca aceea a ferului încălḑit până la alb. Este de ajuns pentru a aprinde sau pentru a stînge lampa să întorci o cheie. Efectul este imediat.

Atelierele dela Menlo Parct, pot să facă 30 de asemenea lampi pe ḑi; prețul lor revine la aproape 25 centi. (1 leu și 25).

Machina magneto-electrică pe care o întrebuințează Edison este o modificațiune a sistemului Gramone; ea produce electricitatea necesară pentru 50 lămpi, cu o forță de 6 cai vapori ceea ce dă pentru lumina fiecărai lămpi un preț pe care inventatorul îl evaluează la 1 centi. (5 bani) pentru o consumațiune de 8 oare, adecă cam a 5 parte din prețul gazului.

Esperiențele lui Edison resolvat-au ele definitiv cestiunea luminii electrice eftine. Nam să mĕ pronunț asupra acestui punt. 'Mi-e destul că v'am dat o fidelă socoteală de ceea ce am vĕḑut la Menlo Parck. „Binele public.“

---

acord cu inima sa crestinească. (Ilaritate în dreapta). Apponyi a ḑis că causa nemulţămirei generale este sguduirea încrederei în instituţiunile noastre publice. Dar Apponyi nu a fost obiectiv ci s'a întors earăşi numai contra ministrului president. La aceasta oratorul observă că ministrul president ar putè să fie togma aşa de popular cum e Apponyi sau ori care alt uriaş din popor (ilaritate), dacă nu ar fi avut, în timpuri grele, acea mare problemă de împlinit, în care partida sa 'l-a spriginit. Stând astfel lucrurile vom putè indica isvorul, din care isvoresce acea nelinisce cunoscută. Întorcênduse către stânga oratorul i ḑice: D voastră aţi cerut dela noi totdeauna să ve respectăm convicţiunea curată.

Des. Szilágyi, (întrerupênd): Nici odată!

G. Baross: Dta, dle deputat, nici odată, pentrucă Dta în consciinţa de sine a D tale nu ai nici odată.... (Ilaritate viuă în dreapta). Noi v'am împlinit dorinţa. Cu ce ne aţi resplătit aceasta? D-voastră aţi încetăţenit în această casă un ton, din care resuflă patimă şi ostilitate. D voastră v'aţi îndoit de convicţiunea noastră curată. Acest ton a trecut şi în presă, care în oare care înţeles se află sub influenţa parlamentului; poate că e şi vice versa.

Am ajuns acolo, că nu mai scim, cine se mai bucură de autoritate: legea, parlamentul, acesta sau acela? Odată i s'a făcut lui Kossuth propunerea să decoreze pe generalul Bem. Kossuth a respuns: Dacă aşi remunera pe fie care după merit, cine ar scăpa de lovituri? Dacă ar trebuì să se remunereze aceia cari necurmat atacă partida guvernamentală, cine ar scăpa de lovituri? (Rîsete în stânga)

Propunerea lui Apponyi cuprinde două lucruri esenţiale: întâiu dorinţa să se substearnă un raport despre resultatul cercetării; a doua să se desaprobeze procederea organelor oficiale. Nu este o contraḑicere când se cere substernerea unui raport şi în acelaşi timp se pronunţă din capul locului desaprobarea? Aceasta caracterisează punctul de mânecare al contelui Apponyi.

Oratorul aprobă espunerea ministrului president şi substerne următoriul proiect de resoluţiune:

Considerând că este treaba judecătoriului a pedepsì turburările în cestiune, precum şi abusurile ce se vor constata; considerând mai departe că a judeca procederea organelor cu ocasiunea turburărilor din urmă şi a trage la respundere legală pe cei vinovaţi este în prima linie datorinţa guvernului:

Casa, neaflând a fi de lipsă să se ia măsuri estraordinare, şi luând la cunoscinţă raportul ministrului de interne, trece preste obiectul din discusiune la ordinea ḑilei.

P. Hoffmann e surprins pentru că Baross a redus propunerea lui Apponyi la motive personale. Discursul lui Appoyni şi moţiunea lui se distinge într'o măsură mare prin obiectivitate şi linisce. Combătênd pe Baross oratorul admite că militarii şi honveḑii pot să conlucre la restabilirea ordinei înse nu *proprio motu*. Baross află contradiceri în cererea de măsuri preventive şi în plânsorile asupra asprimei prea mari a poliţiei. Acì nu e nici o contraḑicere; poliţia n'a făcut tot ce trebuia să facă şi a negles multe cari nu trebuiau neglese. Nu esistă contraḑicere nici când se cere cercetare şi în acelaşi timp să se pronunţă desaprobarea. Trecênd la obiect oratorul primesce propunerea lui Apponyi.

Victor Istoczy face jidovimea responsabilă pentru toate relele, pentru toată corupţiunea. La spatele fie cărui om stă ca un Mephisto cel puţin un Jidan. (Ilaritate sgomotoasă.) Şi la institutul de credit fonciar să află în fruntea trebilor un Jidan: Ignat Lustig. (Ilaritate.) Pentru presă esistă numai un *noli me tangere*: cestiunea jidovească: dar aceasta e mai aproape de deslegare decât se crede, dovadă mişcarea din Germania, care ar trebuì să vină în curgere şi la noi.

Presidiul. Rog pe dl deputat să remână la obiect sau mai corect: să se apropie mai bine de obiet. (Ilaritate sgomotoasă).

V. Istoczy (continuând): Tot ce s'a recomandat pentru delăturarea reului sûnt numai mijloace paliative; trebue să se cerceteze causa reului şi causa tuturor relelor sûnt Jidovii. Oratorul voiesce să cetească statutele ligei antisemitice din Berlin, (Iosif Madarász rîde), dar presidiul îl împedecă între aplausele casei, pentru că obiectul de care vorbesce oratorul nu stă în nici o legătură cu întrebarea. In străinătate, continuă oratorul, se vorbesce de corupţiunea din Ungaria, şi străinii află că şi la noi Jidanii sûnt mari măestrii ai corupţiunei. Madarász să întrebe pe alegătorii sei, dacă şi aceştia află acest lucru ridicul?

Iosif Madarász se scoală pentru a face o observare personală. Presidiul îl roagă să astepte până ce va termina oratorul. (Mare ilaritate pentrucà Istoczy într'aceea a terminat şi s'a aşeḑat). I. Madarász contiuând replică că alegătorii sei fiind întrebaţi ar respunde cu siguritate că nu află acest lucru ridicul.

Presidiul declară discusiunea de încheiată ne mai fiind nici un orator însinuat la cuvênt.

A mai vorbit în afacere personală ministrul president Tisza şi A. Pulszky şi după aceasta casa a hotărît ca în şedinţa de mâne propunătorii să'şi ţină cuvêntul de încheiere.

Din comitatul Severinului

(Încheiere).

Dl Brancoviciu întrebà deci pe vice-comitele, unde sûnt sorţii; şi dl Pausz a respuns la protocol, că nu scie, unde se află ele, deoarece referentul Rudeu le-ar fi vêndut pe basa unui conclus al scaunului orfanal şi numai el prin urmare ar fi în stare a da deslusirea cerută. La întrebarea următoare, cum vine că vicecomitele, fiind preşedintele scaunului orfanal, nu scie, cui şi cu ce preţ s'au vêndut sorţile şi dacă ecsistă protocol de licitaţie, dl Pausz a predat următorul rĕspuns protocolului: că pe timpul vêndĕrei n'a fost acasă şi că numai Rudeu singur singurel ar putè da deslusire. Rudeu însĕ n'a fost de faţă, de oare ce el precum se vĕḑu mai târḑiu, de loc în ḑiua de după arĕtarea făcută a fost espedat de către vice-comitele la Orşova, de unde el se insinuà ca fiind bolnav şi după urgenţe telegrafice îndoite pentru a venì acasă rĕspunse mereu, că din pricina boalei e împedecat de a venì.

Şi când în comitetul administrativ, întrunit în 12 l. c., o telegramă venită comisarului reg. tot îl mai însinua ca fiind bolnav, Brancoviciu făcu propunerea, să se cerceteze în cancelaria lui Rudeu, nu cumva se află acolo actele privitoare la massa lui Müller, căci ar fi cu neputinţă ca Rudeu care precum se pretindea a călĕtorit la Orşova pentru afacerea lui Feigl, să fi luat cu sine şi actele din Ruscberg ale afacerei lui Müller. Propunerea aceasta se primì şi se esmise o comisie, care deschise cancelaria lui Rudeu prin un lăcătuş şi o vìsità. Actele lui Müller nu se putură găsì şi pentru ca ele să nu poată fi furişate mai târḑiu, comisiunea sigilà archivul şi cancelaria lui Rudeu.

Cu prilegiul acesta dl Pausz se mai turburà încă odată şi se născură între el şi comisarul reg. şi Illosvay, care cu deosebire se espunea în contra lui Pausz, discuţiuni agitate, în urma cărora Pausz se depărtà din şedinţă şi părăsì Caransebeşul, bag samă pentru totdeauna.

În aceeaşi ḑi seara la 10 oare sosì în sfêrşit Rudeu însănĕtoşat din Orşova a casă şi se duse nemijlocit de la staţie la comisarul reg., unde el făcu o mărturisire deplină.

În 13 l. c. n. ear se întrunì comitetul administrativ şi dl de Ujfalussy deschise şedinţa cu împărtăşirea, că Pausz a mărturisit într'o epistolă greşala sa, şi că a restituit şi sorţii cu rugarea a'i restituì cei 1300 fl. depuşi pentru aceia; pretensiunea aceasta însĕ firesce se respinse.

Pe basa acestei mărturisiri dl Brancoviciu făcu propunerea în scris, a suspenda pe vice-comitele Pausz şi a ceda actele tribunalului criminal; această propunere însĕ după unele observări ale comisarului regesc fu respinsă şi se hotărì a presenta actele ministrului şi a reţinè cei 1300 fl. de sus până la o ulterioară hotărire.

În incuisitoriu Rudeu declarà la protocol, că nu scie absolut nimica de o vêndare a sorţilor, şi că aceste nici nu s'au vêndut nici când cu scirea lui, că el mai departe a primit în 9 l. c. n., adecă în ḑiua arĕtărei făcute la 6 oare seara actele lui Feigl pe lângă o anticipaţie de călĕtorie şi cu aceea îndrumare dela vice-comitele a călĕtorì de loc la Orşova şi a remânè acolo. Actele lui Müller el le primì abia în 11 l. c, n. pe postă trimise la Orşova, pe lângă o instrucţie, ce are să facă cu ele. Dar Rudeu — aşa depune el mai departe — nu urmà mai departe şi aduse actele îndĕrĕt.

Pe temeiul tuturor îndicielor acestora, comitetul administrativ rânduì o cercetare, cuprinḑĕtoare de întreaga funcţionare a vice-comitelui, şi toţi pretorii şi toate oficiele, precum şi oficiul postal fură provocaţi, a presenta comisiei de cercetare, dare de samă asupra tuturor banilor, cari din Noemvrie 1876 până în 13 Ianuarie au ajuns la comitat.

Şi de oare ce cele descrise până acì tot încă n'a fost material suficient pentru comisarul regesc, de a păsì în contra vice-comitelui în înţelesul legilor noastre, s'a sistat activitatea comisiei de cercetare până la 25 l. c. n.

Dar opinia publică a oraşului Caransebeş s'a simşit neliniscită în gradul suprem prin această sistare nemotivată a cercetărei. Astfel urmà apoi trimiterea unei deputaţiuni imposante de cetăţeni fruntaşi cu vigorosul d. general Traian Doda, deputatul dietal al Severinului, în frunte ca să stăruească la comisarul regesc să se facă odată capĕt acelei stări ruşinătoare, ce permite lui Pausz să mai continue a fi vice-comitele Severinului. Generalul Doda esplicà intenţiunile deputaţiunei şi înterpelà pe Ilustritatea Sa, de ce Pauz încă tot nu este suspendat. Ilustr. Sa la început respunse cu subterfugiile cunoscute dar mai apoi prin purtarea resolută a deputaţiei se vĕḑu silit a ceda până ce în sfêrşit eşì cu descoperirea, că pe basa arĕtărilor venite de la pretori se pot constata încă şi alte defraudaţiuni. În urma acestora deputaţia stăruì, ca comitetul administrativ declarat în permanenţă, să se concheme de loc şi să se ieie măsurile de lipsă fără amânare. Ilustritatea Sa cedà acestei dorinţe, şi comitetul administrativ de loc fu conchiemat. În şedinţa ţinută în presenţa întregei deputaţiuni s'a constatat apoi că 4380 fl. s'au defraudat numai din banii veniţi din cercul Teregovei. În urma acestei stări de lucruri s'a hotărît ca o comisie să pună mânile de loc pe toate hărtiile şi actele comitelui, şi acum membrul comitetului Brancoviciu reînoì propunerea sa; ca vice-comtele Ioan Pausz pentru defraudaţiuni să se suspendeze din oficiu şi afacerea să se cedeze tribunalului criminal. Această propunere se primì cu toate voturile în contra unuia singur, a fiscalului comitatens Akos Csorba, care chiar şi acuma încă nu află causă suficientă pentru suspendare. Comisarul reg. n'a votat.

Fiori te cuprind, când auḑi, că între banii defraudaţi se află o sumă de preste 20,000 fl. din aceia, cari dreptrescumperare de robote s'au ecsecuat de la bietul popor — aceea rescumperare căreia i s'a împrotivit cercul Bozovici, şi care a produs „rescoala din Dalboşeţi". „Aceasta este darea aceea", observă foarte bine „Südunger. Bote", „pena cărei refusare legitimă aproape optḑeci de oameni au trebuit să'şi peardă libertatea, şi aceasta este întrebuinţarea banilor acelora, pe care Pausz, Illosvay, şi cum îi mai chiamă pe acesti domni faimoşi, i-au declarat ca fiind neîncungiurat de lipsă pentru clădirea de poduri şi drumuri. Va să ḑică, pentru ca *Pausz* să poată defrauda banii acestia au trebuit storşi pe cale nedreaptă dela sirmanul popor! Şi pentru ca Pausz şi consortes să poată face şi mai departe astfel de isprăvi, de aceea este de lipsă susţinerea provisorului încă pe alţi trei ani!"

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român."

Tomeşti, 25/1 1880 st. Domnule Redactor! Ca să aibă publicul cunoscinţă despre Zarandenii anecsaţi la comitatul Hunedoarei şi despre morala oficioasă ce ne vine de acolo, care va aduce cu sine nu preste mult estirpirea poporului prin miseria causată de domni, eată vĕ descriu aici unul dintre casurile care se întêmplă pe aici foarte des, casurile normale sûnt rare ca corbii albi.

În 22 a. c. s'a întêmplat alegerea de notariu comunal în notariatul Tomeşti (nu departe de Baia de Criş), care a urmat într'un mod, de care să ferească Ḑeu pe tot natul.

În acest notariat domnii dela putere substituiseră pe un fugit, Dósa Gergely cu numele, şi'l susţinură cu forţa în spatele bietului popor mai bine de 3 ani contra legei cu toate abusurile şi cu toate că poporul se plângea neîncetat contra dênsului.

Ca să aibă publicul cunoscinţă că cine este acel Dósa Gergely ? sûnt silit a me ocupa puţin de persoana dênsului. Este un parvenit, nu sciu de unde, dênsul afirmă a fi strănepotul lui Dósa de pe timpul cruciaţilor, fie cine va fi în comitatul Zarandului el a fost venit ca păzitoriu metalurgic (Hutmann) cum s'a purtat acolo, cum nu, nu sciu, sciu atât că a fost dat afară chiar de ai sei, a mai fost aplicat pe ici colea ca oficial domenial până mai pe urmă fu dat afară de comitele Eszterházy şi persecutat cu proces criminal, de care Ḑeu îl scie cum a scăpat, a fost aplicat la catastru, se făcea el pe sine ingineur în toate formele şi pe tot locul se da de cel mai mare părtinitoriu al poporului, întru atâta îl părtiniau încât nu mai avea ce duce din sat. În urmă 'şi-a cumpĕrat puţină moşioară în comuna Tomesci, dar doamne păzesce nu a scris-o pe numele seu fără pe al soţiei sale, va sci publicul pentru ce, nu e lipsă să o spun. În fine devenind notariu comunal substitut în acel notariat, de care se ţin 9 comune, cancelaria notarială

o ţine în podul casei, jadecăţile comunale le face în capĕtul ambitului şi care individ nu este îndestulit cu sentenţa pronunciată este dat jos şi aruncat câteva graduri mai jos, unde au cânii sĕ'şi pronunţă a lor sentenţă asupra bietului om, care caută dreptatea la notariat. Toate afacerile notariale le duce în ordinea cea mai bună, de care omul care nu'l cunoasce nici idee nu poate avè. De evidenţa pămênturilor în privinţa contribuţiunei nici idee nare, protocoalele de eshibite le poartă în cap, peana pe tureacul cismei, sticla cu negreala de medicină în bosunariu, şi tot isprăvesce cu puţină escepţiune când se află în stare necomputaveră, aceasta se întêmplă mai în toată ţiua cu puţină escepţiune.

Toate le isprăvesce în ordine, umblă pe jos, face tot feliul de esibite şi rugări care pretutindenea sûnt respinse, „poporul le plătesce“ ţice ingeniosul bărbat.

Ca sĕ se vadă că dl notariu substitut e de tot genial amintesc descoperirea ce a făcut-o dênsul, că adecă la tot omul trebue sĕ se facă inventariu şi conscrierea casului de moarte, ori este lipsă ori ba, a făcut şi aceasta, a inventat averile oamenilor, care era inventate şi transcrise înainte cu 10—12 ani, a sedus pe judele de cerc sĕ le pertracteze, ceea ce s'a şi făcut şi după ani unele se trămiseră la cartea funduară pentru transcriere, dar fură toate respinse. În urmă scaunul orfanal venindu'i la cunoscinţă că averile orfanilor se inventează astfeliu, se fac spese enorme şi orfanii într'adevĕr remân orfani, şi neavênd încredere în pretorul cercului, care le scie toate aceste, poate că era înţeles cu amicul seu, cu notariul substitut, a esmis din sinul seu un membru care cercetând toate le-a aflat după cum le-am enarat eu. În urma cercetărei d. notariu subst. fu suspendat din funcţiune de însuşi vice-comitele comitatului. Dl pretor al cercului Tobias Mihálovits în loc sĕ ducă în deplinire suspendarea notariului substitut a ordinat alegere de notariu, — fără a fi notariul suspendat de mai nainte amovat dela postul seu şi aceasta a făcut-o cu mare ingeniositate şi cu prudenţa şi isteţimea ce o are d pretor încă de când era ucenic de boltă (cualificaţiune pentru oficiu public); eată cum s'a întêmplat şi această alegere. Inainte de ţiua alegerei d. pretor s'a înţeles cu notariul din Baia de Criş George Pădurean şi notariul substitut din Risculiţa Szida Dénes, 2 creaturi ale sale, oameni tineri de tot calibrul numai de moralitate şi onestitate nu vreau sĕ scie nimica — foarte isteţi în privinţa seducerei bietului popor — ca acesti 2 indivi̇di sĕ păşească ca candidaţi şi sĕ seducă poporul ca sĕ aleagă pe vreunul dintre dênşii. Aşa s'a şi întêmplat, umblară prin toate comunele, seduseră poporul, care şi promise că 'i vor alege pe ei, numai sĕ scape de vătavul Dósa, cel dintâiu nici nu se însinuà ca candidat după ce vĕţu că 'i succede a seduce poporul, lăsà pe al 2-lea care continua agitaţiunea, însĕ ca sĕ seducă pe bietul popor şi mai tare nu'şi însinuà suplica până la terminul defipt în concurs, ci după trecerea terminului, ca sĕ poată fi respinsă, după cum s'a şi întêmplat. Acum când era sĕ fie alegerea nici un concurent nu fu decât notariul substitut suspendat G. Dósa, despre suspendarea căruia alegĕtorii nu avură nici o sciinţă, că unicul candidat fu ales de 2—3 indivi̇di nealegĕtori, eară bieţii alegĕtori se depărtară cu amărăciune în suflet clătind din capete, nechiarificaţi de nime despre starea lucrului. Domnii îşi făcură petrecerea cuviincioasă. Fiind pretorul întrebat de ai sei, cum a putut candida pe notariul substitut suspendat de însuşi vice-comitele? respunse: că una i s'a dat oficios, alta are în bozunariu sub rosă, aşa trebue sĕ se întêmple. Nu presupun astteliu despre d. vice-comitele Barcsay care şi altcum este morbos. De cumva însĕ se va aproba alegerea, va fi mare compromisiunea şi atunci voiu trebuì sĕ presupun tot. Vom vedè. Aceasta este morala, la care am ajuns.

Un privitoriu.

Din Dobrogea

Constanţa, în 20/8 Ianuariu.

Oraşul Constanţa cu clima sa sănĕtoasă, cu posiţiunea sa admirabilă, are un frumos viitor. De şi a suferit mult în timpul resbelului, totuşi dela anecsarea Dobrogei şi până astăţi a făcut mari progrese. La primăvară se va începe construcţiunea grandiosului hotel Carol I, a unui stabiliment de băi, a mai multor zidiri frumoase şi utile. Oraşul va câştiga imens când se va aduce în centrul seu apa potabilă şi se va planta în apropiare o pădure.

Neobositul prefect R. Oprean, căruia i se datorează tot ce s'a făcut până acum în oraş si judeţ, a şi luat toate mĕsurile necesare pentru aducerea apei în oraş şi plantaţiunea de 1,200 arbori la bariera apuseană a oraşului.

De altmintrelea prefectul a luat mĕsuri sĕ se facă plantaţiuni în toate comunele, şi mai ales la Medigie, unde vegetaţiunea va ameliora starea sănĕtăţii publice.

Timpul mai ales de la 5 l. c. devenì friguros şi pe la noi; din fericire, nu durează mult. Când vêntul suflă de pe continent, frigul cresce; când vine despre mare, temperatura devine dulce: ast-fel adese-ori după o ţi de iarnă, urmează o ţi ca de primă-vară.

Portul nostru este frecuentat binişor; afară de Loydul austriac care face curse regulate între Constantinopole, Constanţa şi Odesa, sûnt vapoare grece, englese şi italiane care ne visitează.

Poporaţiunea otomană, care fugise în timpul resbelului, continuă a se reintoarce, graţie tratării părintesci a administraţiunii noastre, şi în special a prefectului, care îşi împarte leafa cu cei lipsiţi şi suferinţi.

La 4 curent s'a înfiinţat în oraşul nostru o societate economică, literară şi filantropică supt numele *Constanţa*. Scopul ei este frumos şi util. Toate naţionalităţile sûnt representate în comitetul dirigent; ast-fel s'au ales: preşedinte dr. C. I. Drăgescu, medic primar; vicepreşedinte L. Eleuterescu, directorul prefecturei; membri, Ali Kadira, Solomon Iafet, Caridia, Papianopol şi S. Chefala; casier, Mironescu; secretar, Dann şi Tihanof.

Societatea 'şi-a început activitatea sa şi sperăm că mari vor fi binefacerile ei.

Poporaţiunea de aici adastă cu nerăbdare declaraţiunea de portofranc a Constanţei şi organisarea Dobrogei.

Elementul românesc se înmulţesce din ţi în ţi, şi ar fi de dorit ca, îndată ce se va vota în camere organisarea Dobrogei, guvernul sĕ proceadă la colonisarea ţĕrei. Cei mai buni colonişti ar fi Românii ardeleni şi Italianii din nordul Italiei.

Fără colonii, întinsele ogoare ale Dobrogei vor remânè încă timp îndelungat nelucrate şi neroditoare.

„Românul.“

Varietăţi.

* (Pentru inundaţi). Din Craiova a venit la adresa d-lui V. Roman următoarea adresă: Domnii sale Domnului Visarion Roman directorele institului de credit şi economii „Albina“ şi casieriul Comitetului central pentru ajutorarea inundaţilor la Sibiiu. Cigova în 12 Ianuarie 1880.

Domnul meu! Domnul Crajovean aflând despre nenorociri întêmplate coreligionarilor prin inundarea locaşurilor lor de cătră riurile: Murĕş, Crişurile, Târnavele, Arieşul şi altele a compus un comitet de binefacere, din doamnele: Irina Lup, Elena C. Dumba Maria Coloni, Ana Constanţ, Elena Oniţ, Alecsandrina Perieteno, Sofia Cannenciu, Adelina Oltean, şi subscrisa Maria I. Haggiadi şi voind a alina în mod de şi minim suferinţele fisice şi materiale ale acestor neneroci̇ţi inundaţi a patronat concertul dat la 9 Ianuarie de Domnişoarele din Societate, al cărui produs în sumă de lei noi 1432 (una mie patru sute treiţeci şi doi) am onoare a vi'l înainta precum în dos se înseamnă spre a fi distribuiţi acelor suferinţi rugânduvĕ totodată a me onora cu respuns despre primirea banilor.

Membra şi casiera comitetului
Maria I. Haggiadi m./p.

* (Consulul românesc în Viena) Vilhelm Lindheim a primit prea înaltul *Exequatur*.

* (Independenţa României recunoscută). Guvernul M. S. Regelui Ţĕrilor de jos, a stabilit, ţilele aceste, prin notă oficială, remisă d lui ministru al afacerilor străine, relaţiuni normale şi permanente cu România, ca stat independent.

M. S. Regele Greciei a legat, asemenea, aceleaşi relaţiuni cu noi, încă de mai multe ţile, primind şi aderând la numirea d-lui C. Esarcu ca ministru român la curtea regatului elen.

„Monit. ofic.“

* (Necrolog). Teodor Popoviciu preot gr. or. în Topliţa, cu soţia sa Paraschiva; în numele lor, a fiilor Georgiu preot, Ioan primariu comunal, Anna măritată Ciril Fulea preot, Ioana măritată Mihaiu Brătean preot, Simeon student de VII clasă gimnasială, Nicolae student de VI clasă şi Gregoriu student de II clasă la gimnasiul din Blaj, cu inima frântă de durere aduc la cunoscinţă, cumcă iubita lor fiică, respective soră şi cumnată *Maria* în al 20-lea an al etăţii sale, după un morb scurt de aprindere (Enteritis) a repausat în 11 Ianuarie a. c. st. v.

Rĕmăşiţele pămêntesci s'au astrucat Luni în 14 Ianuarie a. c. în cimiteriul gr. or. din Topliţa, la care fură poftiţi a participa toţi prietenii şi cunoscuţii. Fie'i ţĕrîna uşoară şi memoria binecuvêntată!

* (George Nagy) deputatul dietal, despre care vorbisem în numerul trecut, în urma conclusului comisiunei de imunitate, se va preda judecătoriei pentru violarea secuestrului judecatoresc descris mai pe larg în numerul trecut.

* (Earna în Petersburg) e aşa de grea, încât la iniţiativa magistratului în 23 l. c. s'au aprins în toate piaţele gremeţi de lemne (ruguri) la cari cărĕuşii şi toţi acei oameni seraci cari în urma meseriei lor sûnt siliţi a umbla timp îndelungat pe afară, sĕ aibă prilej, a se putè încălţì.

* (Un semn rar pe ceriu). Din Crasna se scrie cu datul 23 l. c. urmatoarele: Aţi după ameaţi cătră jumĕtate la 2 ceasuri se vĕţu pe ceriu un curcubeu deosebit colorat, care de şi ningea grozav s'a cunoscut bine aproape un pătrariu de ceas. Dispărênd el în locul lui s'a vĕţut cam o minută doi sori lângă olaltă, care cu încetul se prefăcură în unul şi după aceea earăşi în 2. La 10 minute după aceea, s'a vĕţut cam un pătrar de ceas un soare de douĕ ori mai mare ca de obşte jucând în el toate colorile de curcubeu. După alte 10 minute a dispărut semnul ceresc.

* (Sfêrşitul lumei) după prorociile lui Nostradamus ar fi în anul 1886.

Lista Nr. 3

a contribuirilor încurse la comitetul subsemnat în folosul inundaţilor. *)

Transportul totalului din Lista Nr. 2 publicată în Nr. 6 a. c. al „Telegrafului român“ . .	fl. 543.50
Dela doamnele Craiovene ca resultat al unui concert dat în beneficiul Românilor inundaţi din Transilvania, trimis prin doamna Maria Cariaggi 1432 lei	fl. 644.40
Totalul cu ţiua de astăţi . . .	fl. 1187.90

Sibiiu, 31 Ianuarie 1880.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaţilor.

Economic.

Sibiiu, 30 Iannarie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.30—9.30; Grâu sĕcăreţ, fl. 6.80.—7.80; Sĕcară fl. 5.30—5.70; Orz fl. 4.20—4.60; Ovĕs fl. 2.80—3.20 Cucuruz fl. 4.60—5.; Mălaiu fl. 5.50—6; Cartofi fl. 1.30—1.50; Semênţă de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 7—8 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—32; Unsoare de porc fl. 25—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 23—24; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Săpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 1--1.10: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de viţel 40—60 cr. carne de porc 42—48 cr.; carne de berbece 28 cr.; ouă 10 de 40 cr.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 25 Febr. şi 30 Martie imob. lui Ioan Covasc în Dalnoc (trib. K. Oşorheiu); în 3 Martie imob. lui August Frideric Cserny în Bălcaciu; în 7 Febr. şi 8 Martie imob. lui Michail Deppner în Bălcaciu (judecătoria cerc. Hususeu); în 26 Febr. şi 26 Martie imob. lui George Muntean şi şoţi în Şura mică (trib. Sibiiu); în 10 Febr. şi 10 Martie imob. lui Stefan Gräf în Codlea (judec. cerc. Săcele); în 26 Febr. imob. lui Lazar Schwarz în Şieu-mare (trib. Bistriţa); în 4 Febr. imob. lui Moise Hersh şi ale remasului după Zoltti Kapper în Oarda de sus (trib. Alba—Iuiia); în 2 Martie imob. lui Toader Simion în Bistriţă; 7 Febr. imob. lui Michail Franz jun. şi soţiei sale în Bistriţa (trib); în 7 Febr. imob. Mariei Reduţ şi soţi în Avrig (trib. Sibiiu). în 10 Febr. imob. lui Martin Hussar în Vâlcău (judec. cerc Huedin); în 27 Febr. şi 31 Martie imob. d-nei Ester Kovacs din Sânmihaitelic (trib. Turda), în 18 Febr. imob. lui Toader Ioncse în Câpâlna (Şomcuta-mare)! în 14 Febr. imob. lui Michail Gabor în Selaş (judec. cerc. Haţeg).

*) Cuitările sumelor trimise la acest comitet vor urma prin publicare în ţiarele de aici „Telegraful Roman“ şi „Observatoriul“. La cerere însĕ sumele se vor cuita şi separat.

Nr. 10.

CONCURS.

Pentru intregirea parochiei vacante de clasa III Spanlaca în protopresbiteratul Mureşului se escrie de nou concurs cu terminul până la 3 Februarie a. c.

Emolumentele sûnt tot cele cuprinse în concursul prim, publicat în „Tel. Rom.“ Nrii 36, 37 şi 38 din a. 1879.

Doritorii de a ocupa această parochie au a'şi adresa concursele instruite conform „statutului organic“ şi dispositiunilor sinodale din a. 1873, la subscrisul (p. u. Maros-Ujvár) până la terminul arĕtat.

Sânbenedic, 15 Ianuarie 1880.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Artemiu Crişan m. p.;
2—3 adm. prot.

Redactor respunţĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 10. Sibiiu, Joi 24 Ianuarie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47, și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 23 Ianuarie.

In casa deputaților din Budapesta ministrul de finanțe a retras cunoscutele proiecte în privința prolungirei terminului rescumpĕrărei obligațiunilor urbariale și a adus în locul acestora alte trei proiecte despre rescumpĕrarea obligațiunilor urbariale, a obligațiunilor decimei de vinuri și despre acoperirea unui capital de amortisațiunea anuităților împrumutului de stat. Proiectul din urmă împuternicesce pe ministrul de finanțe a emite spre acoperirea amortisațiunei anuităților împrumuturilor de stat în fiecare an o rentă de aur de 6% liberă de imposite, în preț nominal egal cu capitalul de amortisat.

Casa deputaților din Viena a acceptat neschimbată legea privitoare la administrațiunea din Bosnia și Erțegovina. Ministrul de interne a adus un proiect, prin care se propune a se da Galiției o anticipațiune de 500,000 fl.

Comitetul delegațiunei austriace a fost adoptat în 30 Ianuarie fără modificațiuni, creditul cerut de guvern, pentru întreținerea trupelor de ocupațiune a Bosniei și Erțegovinei.

Baronul de Haymerle a dat esplicațiuni asupra situațiunei celor două provincii, din punctul de vedere eclesiastic, și a respins imputarea, ce se făcea guvernului austriac, că nu are încredere în Mahomedani.

Ministrul Hoffman a declarat, că mai multe proiecte de colonisare pentru cele două provincii s'au presentat guvernului: dar el a amânat studiul lor, pentrucă situațiunea acestor ținuturi nu e încă destul de limpedită.

In Petersburg s'a descoperit o tipografie secretă, în care se tipăria „Narodna volia“ (voia poporului), o foaie nihilistică, otrăvuri și bombe. Gendarmeria a fost întêmpinată cu foc din revolvere și a putut întra în tipografia secretă, făcêndu'și drum cu puterea armelor.

Demonstrațiunile rusofile de la 16 l. c., la cari participară oficiării druzinelor au provocat în sferele inalte ale Porții o indignațiune așa de mare, încât Sultanul a dat ordin lui Aleko pașa, să cerceteze faptul cum s'a petrecut și să pedepsească aspru pe cei culpabili.

Se asigură, că Poarta nu e departe de a incheea cu Persia un tratat de alianță. Această alianță ar fi fost propusă de a treia putere pentru prevenirea evenimentelor ce se prepară în Asia centrală.

Dieta Ungariei.

In ședința dela 29 Ianuarie n. propunătorii 'și-au ținut cuvêntul din urmă în afacerea tumultelor cunoscute.

L. Mocsáry: Am audit în curgerea discusiunei unele afirmațiuni ce nu se pot trece cu vederea. Față cu contele Apponyi oratorul observă, pentru ce să fie esmiterea unei anchete parlamentare mijlocul din urmă? Din contră cercetarea e mijlocul prim, pentru că ântâiu trebuie cercetat lucrul și numai după aceasta se poate formula acusa. E lucru suspițios că Tisza nu voiesce nici o cercetare, pentrucă dinsul, dacă s'ar simți cu totul nevinovat, ar trebui togma să stăruiască ca să se facă cercetarea și poate că prin aceasta ar secera un triumf. Ancheta parlamentară e unicul mijloc posibil în casul de față. Precând oposițiunea întrunită pronunță o sentență înainte de a cerceta, stânga estremă cere mai întâiu cercetarea și după aceasta pronunțiarea sentenței. Și aceasta e și mai cu dreptate.

Într'una convine oratorul cu Baross și anumit în punctul, că o asemenea procedere nu e ecuitabilă. Baross a întrebat: cine va respunde la provocarea să se înfățișeze înaintea anchetei parlamentare? Oratorul crede că nu va esista în Ungaria un cetățan care nu 'și ar ține de datorința sa a se înfățișa înaintea unei asemenea anchete. Baross a întrebat mai departe: Ce procedere va aplica ancheta cu privire la membrii din armată? Oare se va înfățișa baronul Edelsheim Gyulai și dacă nu se va înfățișa, nu va fi ancheta blamată? Oratorul are o opiniune mai bună despre acesti domni și dacă ar și refusa dênșii, oratorul are o prea bună opiniune despre simțemêntul constituțional al Maiestătei Sale decât să nu presupună că Regele la un asemenea cas le va porunci membrilor din armată să se înfățișeze. Boross s'a îndoit despre basa legală a unei asemenea anchete parlamentare, dar oratorul se încearcă a dovedi că există o bază legală și voința de a dovedi contrariul însamnă abdicațiunea parlamentului. Propunerea lui Baross cuprinde în sine contradicerea, că raportul ministrului president se ia la cunoscință și se trece la ordinea dilei. Una însă eschide pe cealaltă. După ce protestează contra afirmațiunei lui Tisza care a dis că, dacă ordinea nu se va stabili așa cum o înțelege dênsul, vor veni alți Jelacici și Windischgraetzi, — oratorul recomandă proiectul seu de resoluțiune spre acceptare.

Contele Albert Apponyi voind a reasuma pe scurt argumetele sale nu voiesce a se demite într'o discusiune cu preopinentul, pentrucă a observat deja că nu din motive principiale ci din temeiuri de oportunitate nu primesce propunerea stângei estreme. Tisza ne impută contradiceri, dar cu nedreptul, căci contradicerea e admisibilă nu între ce a dis unul și ce a dis altul ci numai între cele ce unul a dis într'un timp și cele ce a dis într'alt timp. Trebue să se facă deosebire între atitudinea presei și între a guvernului. Cea dintâiu lucră sub impresiunile momentului și nu se poate sustrage dela aceste impresiuni. Cu totul altfel lucră guvernul și altfel sûnt declarațiunile lui. El are timp de precugetare și declarațiunile lui sûnt durabile. Dar oratorul nu a luat cuvêntul pentru a constata aceasta, ci o face numai pentru a reflecta la cele dise de ministrul prim despre mĕsurile preventive. Poate fi adevĕrat că poliția nu este chemată în genere a lua mĕsuri preventive, dar în casul de față nu e așa și în gura unui ministru de interne, care are chemarea a fi păditoriul ordinei, o asemenea afirmațiune devine curioasă. În toată lumea poliția are datorința de a lua mĕsuri preventive îndată ce află că ordinea are să fie turburată. (Adeverat! în stânga.) În casul de față poliția nu 'și-a făcut datorința, aceasta se vede din însuși raportul ministrului, prin urmare desaprobarea propusă e justificată. Deputatul Baross nu a vĕdut eri în espunerile oratorului decât antipatie personală. E permanentă tactica partidei guvernamentale de a reduce procederea oposițiunei la antipatii personale. Oratorul nu află în incidentele parlamentare de până acum nici un temeiu, ba nici un pretest la o asemenea învinuire. Oposițiunea ce e drept a fost silită a combate politica comercială a guvernului, politica lui esternă, legea despre administrațiunea Bosniei. Și nu se poate afirma că aceste desbateri cuprind momentele cele mai însemnate din viața noastră politică și că ele nu au avut nici o bază obiectivă. (Aprobare în stânga.)

Din contră togma în partida guvernamentală se află oameni, cari au antipatii personale contra oposițiunei moderate. Casa n'are temeiu să fie mulțămită cu resultatul desbaterei de acum. Adevĕratul resultat e și neînsemnat, dar este foarte însemnată impresiunea generală, căci țara a vĕdut că în această casă nu esistă nici o partidă pentru turburarea liniscei. Străinătatea s'a putut convinge că n'are causă a se îndoi de consolidarea stărilor noastre. În sfêrșit oratorul mai recomêndă odată proiectul seu spre primire. (Aplaus viu în stânga.)

G. Baross dovedesce că după art. de lege III: 1848, citat de Mocsáry, nici ministrii nici alte organe nu sûnt responsabile unei anchete parlamentare. Oratorul susține părerile desvoltate deja și recomândă propunerea sa spre acceptare.

Punêndu-se propunerile la vot, majoritatea precumpĕnitoare primesce propunerea lui Baross și respinge cele două propuneri contrare.

După aceasta casa trece la discusiunea asupra proiectului despre acoperirea parțială a deficitului pe a. 1880. Proiectul s'a primit în formă și cuprins după voia guvernului și ședința s'a închis la 1 oară.

În ședința dela 30 Ianuarie după notificarea esibitelor Iosif Madarász provocânduse la o comunicare din foaia „Magyarország“ a făcut propunerea ca casa să îndrumeze pe dnul president a cere informațiune dela presidentul delagațiunei unguresci asupra întrebării, dacă este adevĕrat, că delegațiunea ungurească s'a folosit sau se folosesce atât în comisiuni cât și în ședințele sale plenare de o limbă străină și nu de limba maghiară. Casa asceaptă raport dela presidiu.

Presidiul atrage atențiunea deputatului asupra împregiurării, că propunerea sa nu e substernută casei conform regulamentului. Propunerea trebuia indusă în cartea de propuneri și interpelațiuni. A discuta o propunere ce nu vine înaintea casei pe calea regulamentară, e o astfel de abatere dela regulament, care, aplicânduse în mai multe casuri ar putè da usului o preferență și înrădăcinânduse usul în urmă regulamentul își va pierde esența. Din acest motiv oratorul să'și substearnă propunerea sa pe calea normală. (Aprobare generală).

S'a pus la ordinea dilei proiectul de lege despre mijlocirea de împrumuturi pe sama comunelor care nu au semênță pentru primăvară. La § 1. B. Lukács accentuând necesitatea de a se sista esecuțiunile de dare și de a nu se procede cu prea mare asprime la încassarea speselor pentru întreținerea robilor, în părțile lipsite — a propus în meritul lucrului ca pentru împrumuturile ce le va mijloci statul să se stabilească suma de un milion. Stabilirea sumei se recomândă și din punct de vedere constituțional. Aceasta propunere s'a respins și proiectul s'a primit nemodificat.

După aceasta a urmat la discusiune proiectul despre spesele ce le reclamă lipsa actuală din țară.

Raportorul Hegedüs arată că proiectul împuternicesce pe guvern a spriginì pe cei lipsiți sau prin muncă sau prin ajutoriu în bani și'l recomândă spre primire.

Alb. Kiss dovedesce cu date, că sarcinele publice se încasează cu prea mare asprime și fără nici o considerare la starea apusă a poporului. Încasarea contribuțiunei a devenit în Ungaria un jaf sistematic. Cât pentru proiect oratorul arată, că împrumuturile ce se vor contracta sûnt cele mai teribile pentru comunele lipsite. Interesele s'au stipulat cu 6 percente și comuna întreagă respunde cu toată averea sa pentru achitarea acestor împrumuturi. Cu toate aceste primesce proiectul fiind că ceva e mai mult decât nimic.

Ministrul president Tisza arată că lipsa nu este consecuența numai a unei recolte slabe; în cele mai multe comitate nu au fost recolte bune de 4—5 ani. În casul de față nu se poate vorbì de „împrumuturi teribile“ pentrucă particularii și comunele nu sûnt în stare a contracta alte împrumuturi decât dela usurari cari pretind percente de tot oneroase precând împrumuturile cu 6 percente stabilite în proiect nu se pot numì oneroase. Recomândă proiectul de lege.

D. Irányi recunoasce necesitatea că erariul trebuie să fie asigurat dar nici cei lipsiți nu trebue se sufere de aceste mesuri.

Ministrul presid. Tisza arată că proiectul corespunde la amêndoue aceste esigențe. După aceasta s'a închis desbaterea generală și proiectul de lege s'a primit.

În desbaterea specială a propus Alb. Kiss la § 1. ca acțiunea de ajutorare a guvernului să se lărgească. Dacă s'au putut da milioane pentru refugiații din Bosnia, trebue să se dea pentru cetățenii lipsiți ai Ungariei mai mult ca 60,000 fl.

Ministrul president Tisza roagă pe preopinent să nu înfățișeze lucrul așa ca și când guvernul Ungariei nu

ar spriginì pe fii lipsiți în mesură de ajuns. Trebuința factică nu e mai mare, de milioane nu e vorba, cere adoptarea nemodificată a § 1, care se și primesce nealterat.

La § 2. întreabă C. Thaly pe ministrul de comunicațiune, dacă e în stare a presenta în scurt timp camerei un proiect despre construirea liniei Petruvaradin-Șîmleu? La aceasta linie s'ar putè întrebuința ca lucrători oameni din comitatele ce suter de lipsă.

Ministrul Pechy respunde, că construirea liniei numite nu se poate aduce în legătură cu lipsa actuală din comitatele respective. E un calcul greșit acesta, căci oamenii cu toată lipsa, remân și între împregiurări mai rele în patria lor.

D. Irányi a propus ca sĕ se suspendeze dispositiunea din legea electorală despre cens pe anul 1880 cu privire la acei alegĕtori cari se vor bucura de ajutoriu dela stat.

Ministrul presid. Tisza recunoasce că e dreaptă propunerea, dar nu e corect a hotărî despre modificarea unei legi dintre cele mai însemnate numai așa *per incidentem;* deci roagă pe preopinent sĕ'și retragă amendamentul, de astfel îl asigură, că va substerne la timpul seu propuneri în această privință și este aplecat a primì însuși propuneri corespundĕtoare. Cu aceste se mulțămesce propunĕtoriul, își reservă însĕ a păși însuși cu propunerile sale, dacă ministrul nu va venì la timp cu ale sale propuneri.

Cu aceste s'a resolvit proiectul.

Proiectul miliției germâne.

Foile germâne sosite în timpul din urmă conțin tecstul proiectului de lege, privitoriu la „completarea și schimbările legii militare din 2 Maiu 1874“ împreună cu espunerea de motive.

În această espunere de motive se ḑice că prin sporirea armatei în timp de pace ar fi posibil a se forma 11 regimente de infanterie (8 prusiene, 1 bavarez și 2 sacsone), un batalion (prusian) de infanterie, un regiment (prusian) de infanterie, un regiment (prusian) de artilerie, o campestră de 8 baterii; 32 baterii campestre (24 prusiene 4 bavareze, 2 sacsone și 2 würtembergice), cari se vor adauge la regimentele esistente, apoi un regiment prusian de artilerie pedestră și un batalion de pioneri.

Mai departe se ḑice în espunere:

„Necesitatea acestor sporiri se vede din următoarea asemĕnare a formațiunilor de pace ale:

	Germ.	Francia.	Rusia.
Batal. de infant.	469	641 bat. 326 comp.	897
Escadroane	465	392	406
Baterii de câmp	300	437	373½
Comp. art. de câmp	116	57	210
Comp. de pioneri	74	112	96

În această comparațiune basată pe datele scriitorilor militari nu sûnt cuprinse trupele neregulate și locale ale Rusiei. Reaua proporțiune dintre formațiunile germâne de infanterie și acele ale vecinilor se lămurește mai mult din asemĕnarea puterei de resboiu. Pe când Germania are 923 batalioane de linie, miliție și reservă, armata franceză consistă din 1266 de astfel de batalioane, 20 companii de chasseurs forestiers și 20 batalioane douaniers, ear a Rusiei din 1484 batalioane línie și reservă. Tot aceeași proporțiune e și cu privire la artileria campestră. Cavaleria numĕroasă a Germaniei e condițională prin posițiunea ei centrală, care nu eschide posibilitatea unui resboiu din diferite părți, un resboiu, care se poate purta cu succes numai prin o operațiune energică ofensivă. Aceleași posițiuni centrale se poate ascrie sporirea acelor genuri de armată, care au lipsă de întărituri, — artileria pedestră și pionerii. Prin crearea a nouĕi părți de armată și ecserciarea reserviștilor cresc: 1. Cheltueli contînue (afară de fondurile de pensiune): Prusia 12 milioane 773.896 mărci, Sacsonia 11 milion 822,000 mărci, Würtemberg 547 mii 242 mărci, Bavaria 2,017,204 mărci, în total 17,160,243 mărci.

2. Cheltueli singuratice: Prusia 20 milioane 172,216 mărci, Sacsonia 3 milioane 220,400 mărci, Würtemberg 428 mii 050 mărci, Bavaria 2,892,500 mărci, în total 26,713,166 mr. Între aceste cheltueli nu sûnt cuprinse acele ce se vor face prin îmulțirea corespundĕtoare a casarmelor.“

Din un articol de fond al ḑiarului „National Zeitung“ mai estragem următoarele:

„Proiectul legei militare ce se adaugă la legea militară a imperiului din 2 Maiu 1874, propune în prima linie un septenat. Puterea armată din timpul de pace, după proiecte, trebuie ficsată legal din 1 Aprilie 1881 până la 31 Martie 1888. Legea din 2 Maiu 1874, după inscripția din Decemvrie 1871, numĕra 41,610,150; un procent din populațiune ar da o putere armată, în timp de pace de 401,659 oameni. Noua propunere se basează pe enumĕrarea din 1 Decemvre 1875, din care resultă o poporațiune de 42 de mii 727,360; puterea armată deci o sĕ fie în viitor de 427,270 oameni.

Se va propune o mĕsură pentru instruirea reservei de prima clasă, în timp de pace. Cele 4 eserciții sĕ cuprindă 20 de sĕptĕmâni și sĕ nu cadă vara. În modul acesta se vor pregătì o mulțime de oameni apți de a întra în armată, o instituțiune care de și nu corespunde în totul cu armata teritorială franceză, totuși merge în o paralelă cu ea.“

Sporirea armatei germâne.

„Köln. Ztg“ care aparține partidei naționale-liberale, se esprimă astfeliu în privința proiectului:

„Ori cât de pacĭnică ar putè sĕ fie epoca noastră, trebue sĕ fim totdeauna armați. Dacă Francezii s'ar fi temut de noi, acum ḑece ani, ne-ar fi lăsat în pace. Nouele prescripțiuni, privitoare la instrucțiunea militară a oamenilor din reserva complementară, vor părè aspre poporațiunei germâne. Cariera mai multor tineri va fi împedecată, când le vor trebuì sĕ se ducă sĕ facă de patru ori eserciții militare în timpul celor douĕ-ḑeci ani care constitue perioda medie a vieței.

„Pe de altă parte, e de regretat ca imperiul sĕ fie silit a întrebuința, pentru armată, sporirea de venituri ce se crede că se va obținè și ca micșorarea impositelor sĕ fie încă amânată până la o epocă depărtată. Sĕ sperăm, cel puțin, că autorii proiectului nu se amăgesc în privința sporirei veniturilor.“

„Köln. Ztg“ adauge:

„E probabil că în Reichstag art. 1 al legei care tinde a ficsa din nou efectivul pentru șepte ani va întimpina, ca și în 1874, o oposițiune, care se va pune pe terenul constituțional. Dar e probabil că guvernul va triumfa în contra acestor obiecțiuni prin considerațiuni trase din necesitatea de a da Germaniei siguranța.

„Se cer mari sacrifie poporului german, și nu va fi prea mult toată iubirea Germânilor pentru țara lor ca sĕ le poată îndura.“

„Die Post“ din Berlin, care își ia inspirațiunile sale din cercurile diplomatice, fără a'și da părerea, reproduce pe a „Nat. Ztg,“ după care sporirea armatei germâne are de scop de a face față unui atac eventual venind din partea Franciei și Rusiei coalisate.

„Germania“ organ clerical, crede că Germania va fi sdrobită cu timpul de propriele sale înarmări.

„Reichstagul va vedè din nou punĕndu-se cestiunea de-a se sci dacă se pot împune națiunei sarcine mai grele fără a mina puterile sale economice. De sigur, ori ce Germân doresce ca imperiul sĕ fie în stare de-a respinge un atac, vină el de la Apus sau de la Rĕsărit; dar e îndoios că pentru aceasta ar fi necesariu de-a sporì armata în asemeni condițiuni. Pericolul de-a vedè pe Germania sdrobită supt greutatea armaturei sale de fer, care devine mai grea din an în an, este prea grav ca sĕ fie trecut cu vederea.“

„B. Ztg“ din Berlin, se esprimă ast-fel:

„Suntem încolțiți de imposibilitatea absolută de-a impune noue sarcine poporului. Armatura prea grea va strivì armata, și ea nu 'și va ajunge scopul dacă nu va apĕra de cât un cadavru.“

Acelaș ḑiar adauge:

„Dar ce va ḑice poporul dacă, în schimbul sacrificielor tot-dea-una mai grele ce 'i se cer, nu i se dă de cât o sporire a bugetului armatei?

„Otărîrea depinde de popor: sĕ se scoale el pretutindeni, în toate circumscripțiunile electorale, pentru a declara că numai deputații cari ar respinge o nesuferită sporire de chieltuieli sciu a ocrotì interesele națiunii.“

In stĕrșit „A. Ztg.“ care representă opiniunea liberarilor moderați din Germania de Sud, ḑice:

„Dacă alianța Germaniei cu Austria a făcut sĕ se nască speranța că pacea va fi mantinută și că imperiul sĕ va putè oprì în calea periculoasă a sporirii neîncetate a puterii sale armate, această speranță este cu desĕvêrșire amăgită.“

Iacă acum și aprețierile câtor-va foi austriace asupra proiectului de sporire a armatei germâne:

„Die Presse“, din Viena, foaie ministerială, ḑice că proiectul de lege pentru sporirea armatei germâne este „un strigăt de alarmă aruncat în mijlocul musicei pacĭnice din ḑilele din urmă“. „Toată lumea se aștepta la o sporire, dar nu la asemene cifre“:

„Înarmările germâne nu sûnt o amenințare pentru cutare sau cutare țară; dar arată că, pe când, pe de o parte, se alarmau poporațiunile cu amenințări scrise pe foi de hârtie, la Varzin se lucra. Proiectul este un respuns la rodomontadele ḑiarelor ruse care declarau că, în Germania, erau obĭecte scumpe pe care un năvălitor le-ar putè lua.

„Cât pentru Apus, însemnătatea proiectului de lege va fi asemenea înțeleasă.

„Cu toate propunerile făcute de către Rușî, politicii Francezi nu sûnt încă destul de legați pentru ca sĕ se poată privì proiectul germân ca un respuns făcut direct Franciei. Înțelegem acum grăbirea cu care „Nord. A. Ztg.“ stăruia mai de-ună-ḑi asupra neintervenirei Germaniei în afacerile interioare ale Franciei și desminția articolele faimoase ale „Köln. Ztg.“ care părea a face se depindă oarecum esistența unui cabinet frances de bunăvoința principelui de Bismarck.

„O scrisoare oficioasă adresată din Berlin „Pol. Corr.“ din Viena revelează că aceste articole emană dela nisce diplomați germâni în disponibilitate“.

„N. fr. Pr.“ ḑice că proiectul acesta e respunsul Germaniei la agitațiunea panslavistă, „dar acest respuns va costa cam scump pe contribuabili“. „N. Pr.“ însinuază că proiectul va fi vĕḑut rĕu în Austria: „Nu e numai Germania care va fi puțin edificată prin rĕul esemplu dat căci acest rĕu esemplu ar putè prea bine sĕ fie imitat“.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Caransebeș, 4 Februarie 1880. In 26 Ian. a. c. pe la 12 oare se respândì prin oraș faima, cumcă casariul comitatului Francisc Hau s'ar fi împușcat. Aceasta se adeverì mai târḑiu prin aflarea amintitului cassariu împușcat în grădina lui din Teiuș.

Îndată după isbugnirea catastrofei în comitatul Severin, Hau vĕḑênduse despoiat de încrederea concetățenilor sei și temêndu-se, că în urma cercetărilor va fi suspendat din postul seu, își propuse a se sinucide. Într'o ḑi merse în prăvălia domnului Halle & Deutsch sĕ cumpere un pistol, însĕ neconvenindu'i se depărtă fără pistol. Neguțătoriului Halle îi devenì lucrul suspect și încunosciință despre aceasta pe cei mai intimi amici a lui Hau. Acestia se și siliră vĕḑêndu'l de tot desperat, a 'l încuragia, însĕ descoperirile comisiunei cercetătoare luând dimensiuni tot mui mari, siliră pe Hau a'și esecuta planul.

La aceasta a mai contribuit și impregiurarea, că cu o ḑi mai inainte venì în cancelaria lui tutorul minorenilor remași după repausatul capitan Roman rugandu'l sĕ i arete obligațiunile minorenilor. Hau îl asigurà, că obligațiunile respective se află in casă. Tutorul nu s'a mulțămit numai cu asigurarea aceasta, ci pretinse a i se arĕta, deoarece în urma faimelor respêndite el nu mai poate avè încredere în funcționarii comitatului.

Hau ca un bărbat plin de caracter satisfăcù cererei tutorului, însĕ numai ḑieu scie ce s'a petrecut în momentul acela în internul lui.

În 26 Ian. la 8 oare dimineața cumpĕrà dela Halle un revolver de calibru cel mai mic, ḑicênd cumcă un amic 'l-a rugat a'i cumpĕra un atare revolver. Halle venind mai târḑiu în prăvălie și aflând, că Hau totuși 'și-a cumpĕrat un revolver, indată făcù atenți pe amicii lui Hau cari îl și căutară indată în toate părțile, inse nu'l aflară, deoarece Hau se dusese la grădina lui din Teiușiu, o jumătate oră depărtată de oraș.

Acì scrise doue epistole și le trămise prin pândariul sĕu vice notariului comitatens Schönenfeld. Nu trecù mult și tramite și pe socia pândariului în oraș. Acum pășesce la esecutarea propusului seu. Incarcă revolverul — singur mărturisesce aceasta — ia o oglindă în mănă și'l descarcă spre têmpla dreaptă.

Fără de a'și perde presența se resturnà pe patul din apropiere, unde îl și aflară mai târḑiu.

Cele doue epistole au fost adresate: una soției lui, eară ceealaltă comisariului regesc Nic. de Ujfalussy. În cea către soție se escusă, că între împregiurările, în care a ajuns, nu'i mai este posibil a trăì mai departe și dispune în privința averii.

Medicii neputênd afla proiectilul îl transportară acasă și îl declarară de necurabil.

Comisariul regesc îndată ce primì epistola lui Hau sigilà cassa comitatului și convocà comitetul administrativ, în care cetì următoarea epistolă:

„Ilustrissime!

„Rușinea, ce 'mi-a făcut-o Pausz, mĕ îndemnà la acest pas. Deși sum consciu, că n'am făcut ceva, despre ce nu 'mi-așì putè da socoteală, totuși eu am perdut încrederea locuitorilor, ceea ce documentează casul cu căpitanul Bihoiu.

„Toți banii, ce 'i-am primit dela Eperjessy (antecesorul lui) 'i-am administrat totdeuna cu credință și onest. Me rog a cerceta și a vĕ convinge, că eu nici n'am visat de ceea ce face Pausz. Pausz îmi datoresce prin giro și în bani gata 1150 fl.; ve rog Ilustrissime a mijlocì ca familia Pausz sĕ reintoarcă suma aceasta sêrmanilor mei copii drept rescumpĕrare pentru viața mea.

Vĕ mulțămesc Ilustrissime pentru increderea, ce 'mi-ați arĕtat tot deuna.“

Comitetul administrativ, cercetând cassa s'a convins, că Hau ce a primit a administrat cu credință și onest și că asupra manipulării lui nu poate cadè nici o umbră de prepus.

Fondul grăniţăresc încă nu este revidat. Se aude însĕ, că din 12000 obligaţiuni de ale fondului s'ar fi plătit 400, fără de a se fi avisat fondului banii

Casariul Hau se află la simţiri însĕ medicii nu au speranţă că va scăpa. În 29 Ian. a fost operat, însĕ proiectilul nu s'a aflat.

Pausz nu se scie unde se află. Epistola curentătoare sună:

„Suspendatul vice-comite al comitatului Severin Ioan Pausz acusat pentru prădarea banilor publici s'a îndepărtat pe nesciute, de aceea se curentează prin aceasta. Sûnt recercate toate judeţele regesci a erua pe acusatul şi în cas de aflare a'l prinde şi a'l escorta în temniţa acestui tribunal".

Ioan Scherff
jude. cercet.

Eroul ţilei e ginerele ministrului B. Szende, faimosul vice-comite Pausz, înaintea căruia mai eri alaltăeri tremurau toţi funcţionarii aplecaţi de aici, acel vice-comite, asupra căruia ministrul President Tisza s'a esprimat în casa ţĕrii: „In ţeara intreagă guvernul nu are un funcţionariu aşa harnic (cred în furături) de administraţiune cum este Pausz".

În 10 Septemvre 1877 scrise o persoană binevĕdută în acest comitat unui militariu de o posiţiune mai inaltă despre funcţionarii comitatului Severin următoarele:

„Sĕ te informez acum şi despre administraţiunea actuală a comitatului.

Trebue sĕ mĕ esprim scurt, deorece mi se revoaltă inima, când cuget, ce mijloace s'au intrebuinţat spre a crea un provisoriu.

Populaţiunea a fost răpită de dreptul de alegere al funcţionarilor, pentru ca sĕ se denumească astfel de indivizi, cari nu ar fi fost aleşi nici când şi nici unde.

Indivizii acestia sûnt înrudiţi cu ministrul Szende şi cu comisariul respectiv — escepţionând 3—4. Ei nu au calificaţiunea recerută pentru posturile oferite lor. Cei mai mulţi sûnt indivizi înglodaţi în datorii, lipsiţi de ori ce morală, între acestia îndivizi pedepsiţi pentru defraudaţiuni şi furături.

Nici măcar unul nu cunoasce legile graniţei. Voinţa lor e lege. În locul legii domnesce mai mult arbitriul împreunat cu terorismul.

Între funcţionari se află adevĕrate esistenţe catilinare, a căror loc de petrecere mai potrivit ar fi temniţa criminală.

Dacă a fost voia cuiva sĕ pedepsaescă poporul pentru credinţa şi faptele sale neasĕmĕnate instrumente mai potrivite nu ar fi putut afla decum sûnt funcţionarii denumiţi. Dar de ce sĕ ne mai plângem? Provisorul e deja sancţionat." *)

Epistola aceasta s'a comunicat Maiestăţii Sala regelui într'o călĕtorie la staţiunea Czegled.

Mai multe cu altă ocasiune.

Al on. D-V. stimătoriu
Mandrea.

---

* „Ich soll Dir auch Auskunft über die jetzige Comitats-Verwaltung geben.

Ich muss mich sehr kurz fassen, da sich mein Gemüth empört, wenn ich nur daran denke, welche Mittel angewendet wurden, um ein weiteres dreijähriges Provisorum für das Comitat zu schaffen.

Der Bevölkerung wurde das Recht der Wahl ihrer Beamten entzogen, um Individuen zu Beamten zu ernennen, die hiezu niemals und nirgends gewählt worden wären.

Diese Individuen gehören der Sippe des Ministers Szende und des königl. Comissärs an — mit Ausnahme von 3—4. Sie besitzen sammt und sonders nicht die Qualification für die ihnen verliehenen Posten. Es sind meist durch und durch verschuldete, aller Moral baare, darunter wegen Defraudation, Diebstahl etc. bestrafte Individuen.

Nicht ein Einziger kennt die Grenzgesetze. Ihr Wille ist Gesetz. Statt des Gesetzes herrscht meist Willkühr gepaart mit Terrorismus.

Es gibt unter den Beamten wahre catilinarische Existenzen, deren passendster Aufenthalt das Kriminal-Gefängniss wäre.

Hat man das Volk für seine beispiellose Treue und Aufopferung züchtigen wollen, so hätte man nicht tauglichere Werkzeuge finden können, als es die ernannten Beamten sind; doch wozu klagen? Ist doch das Provisorium sanctionirt worden."

Varietăţi.

* (Sibiul şi Transilvania) în 28 Ianuarie au stat în fruntea Europei în privinţa frigului. Nici una din toate staţiunile de observare meteorologică în Europa, din Haparanda şi Ulnaborg începênd, n'a arĕtat adecă în ţiua lui Carol cel mare un grad de temperatură aşa scăţut.

* (Bal). Junimnea română din Arad va arangia Joi în 14/26 Februarie an. cur. în Arad în sala din otelul „Crucea Albă" un „bal român", al cărui venit este menit pentru alumneul institutului pedagogic teologic român din Arad. Începutul la 8 oare sara. Bilete de întrare: Pentru familie 4 fl. pentru persoană 2 fl. Aurel Suciu adv. president, Dr. Lazar Petroviciu casariu. Oferte generoase se pot trămite la adresa casariului numit.

* (Bal). Societatea academică socială-literară *„România-Jună"* în Viena va ţinè — după cum anunţasem deja în unul din numerii trecuţi ai foaiei noastre — „Balul Român" în 14 Februarie st. n. în „Grand Hotel" sub patronagiul mult onoratelor doamne; Angelina de Bălăcean, Matilda Dumba n. Germani, Barona M. Hye v. Gluneck n. de Filişano, Teresa Eduard Kanitz, Celestîna de Oppolzernn Mautner-Markhof, Elena F. Suessut, Aurelia Trapsia-Kron. Venitul curat e destinat pentru susţinerea „cabinetului de lectură" al numitei societăţi şi pentru ajutorarea membrilor ei lipsiţi de mijloace.

Bureau: Localităţile „României June", I, Sonnenfelsgasse, Nr. 1, Edarea biletelor de întrare din 4 Februarie în fie care ţi dela oarele 10 a. m. — 5 p. m.

Bilete pentru Domni fl. 6. pentru Doamne fl. 3.

Pentru comitetul Balului..

Dr. St. *N. Ciurcu.*
preşedinte

* (Mulţămită publică). Subscrisul mĕ aflu îndemnat a esprima d-lui George Muntean paroch gr. cat, şi învĕţătoriu dirigent la scoala capitală din Vistea înferioară cea mai profundă mulţămită publică, căci dênsul mi-a scăpat pre soţia mea dintr'un morb foarte periculos tocmai în momentul de crisă, când medicul sau declarat că numai e speranţă de viaţă, cât şi pentru ostenelele ce le a prestat cercetând-o până la sănătoşare, prin prescrierea dietei O probă destul de pipăită despre însemnĕtatea ce o are propunerea medicinei pastorale în institutele teologice.

Chirper în 21 Ianuarie 1880.

Georgiu Borzea,
paroch gr. or.

* (Miseria în Ungaria), cu deosebire în cercul „Felvideke" şi „Szobrancz" din comitetul Unger a ajuns la gradul suprem. Poporul flămênţesce şi nemulţămirea e aşa de mare, încât familii întregi îşi părăsesc casele şi pleacă în lumea largă. În valea Turja se preparează din făină măcinată din coceni de cucuruz un fel de nutremênt, cu care bieţii oameni îşi mai susţin viaţa. Din raportul pretorilor se constată, că în cercul Felvideke numerul suferinţilor se urcă la 4073 şi în cercul Szobrancz la 489 de capete.

* (Catedră de limba română în Montpellier). Academia noastră a primit dela Montpellier însciinţarea, că în acel oraş s'a înfiinţat o catedră de limba şi literatura română.

Infiinţarea acestei catedre se datoresce iniţiativei luate de societatea limbilor neo-romanice dela Montpellier.

Românii se pot felicita de această noutate. „Alegătorul."

* (Din Hundrubechiu) se scrie, că anii de curênd trecuţi au fost pentru economii agricoli foarte vitrigi încât nu au sciut, cum sĕ'şi mai mute necasul de pe o ţi pe alta. Anul trecut ne a înzestrat cu recolte cât se poate de bogate precum şi în fên. Am avut cu acest articlu şi concurenţă bună, adunânduse la noi mai multe sute de oi spre consumarea fênului de prisos. În acest articul aveau sĕ speseze şi doi Saşi din comuna noastră o remuneraţiune bună a ostenelelor sale, adunând mult fên laolaltă în hotar; dară în noaptea de 16 Ianuarie a. c. o mână sacrilegă a dat foc acelui fên, carele a ars până în pămênt în preţ de aproape 150 fl. v. a.

Făptuitoriul nu sĕ scie; se presupune, însĕ nu îndrăsnesce niminea a eşi la lumina ţilei. Destul: că speranţele nenorociţilor au apus.

Ioan Grecu m. p.
paroch.

* (Anul 1880) e un unicum calendaric. Se distinge adecă prin aceea, că are un Februarie cu 5 Dumineci, o întêmplare, carea se ivesce într'un veac debia de 3—4 ori, în acest secul însĕ nu se mai repetează. Aceasta s'a mai întêmplat dela anul 28 după Christos încoace până în ĕstan de 65 de ori; casul din acest an este al 66-lea şi se va mai repeţi încă în anul 1920, 1948 şi 1976. Ţiua visectă cade în a 3 duminecă din postul Pascilor, o a 2-a împregiurare, carea până acum s'a mai ivit numai în anul 1604 şi 1828 şi se va mai repeţi încă în anul 1948.

* (Palatul administrativ din Iaşi) a fost zidit la 1805 de către Domnitoriul Moruz. Destinat ca locuinţă a Domnitorilor Moldoveni, acest palat a fost prada flacărilor la anul 1827 Iulie 20 sub domnia lui Ioniţă Sturza. El a fost restaurat apoi la anul 1844 de Domnitoriul Mihaiu Sturdza, care a dat repararea palatului în întrepriza unei companii compuse din boerii Vasile Alecsandri (tatăl), Negroponte şi Privileghie. O legendă pretinde că acest palat este legat prin o subterană cu Cetăţuia. Actualmente palatul a fost asigurat la societatea România pentru suma de 800,000 franci, din care o optime privesce pe societatea de mai sus, eară restul de $^7/_8$ a fost prin ea reasigurat la alte societăţi de asigurare.

* (Zăpada) în ţinutul dela Baia mare e un stângin de groasă. Multe case, şopuri, grajduri şi altele s'au surpat de greutatea zăpeţei. Se întêmplă de preacolo se prind căprioarele de vii. Un locuitoriu din Firiza a mânat din pădure până la el în curte 5 căprioare; în valea dela Borpatak s'au prins 2, în Mistofalu şi în ţinutul dela Bujak câte o căprioară.

* (O aventură cu hoţi). Din Neoplanta se scrie lui „Naplo": Fernbach, un propietar bogat, plecă în 28 l. c. cu trăsura din Kis-Kér spre Temerin şi luă pe drum şi o babă bĕtrână seracă cu el. La urcarea bĕtrânei în trăsură însĕ el observă sub rochia ei vestminte de bărbat, dară el nu'şi perdu presenţa ci aruncându'şi luleaua la pămênt se rugă de betrâna sĕ'i-o rădice şi dee. Hoţul — bĕtrâna — coborânduse după lulea, Fernbach în acelaşi moment dând biciu la cai, se depărtă de hoţ ca fulgerul. Hoţul vĕţênduse înşelat a descărcat două puşcături asupra lui Fernbach dară nu 'l-a nimerit. Asemenea nu 'i-a putut face nimic nici alţi doi soţi de ai hoţului înşelat, cari la puşcăturile acestuia eşiseră din apropierea drumului la iveală.

* (Un lup gigantic) s'a împuşcat în pădurile contelui Francisc Széchenyi în Tarrocza. Bestia puşcată are o lungime de 174 centim. pre când Brehm ţice: că lungimea unui lup desvoltat tare debia poate sĕ fie de 106 Centim.

* (Un oraş vêndut). In Englitera s'a vêndut un oraş de 10,000 locuitori şi de 74 acres mărime. Dovadă că şi în Englitera stau reu împregiurările sociale.

* (*Rectificări*). In respunsul meu către d-nul Mangra s'a făcut unele omisiuni binefăcĕtoare, pentru care ve aduc prin aceasta mulţămita mea cordială! Inse s'au strecurat şi unele erori tipografice, prin care în multe locuri se strămută inţelesul unor construcţii, eară în unele locuri inţelesul devine manc. Pentru aceea vĕ roga cu toată stima sĕ binevoiţi a face următoarele: rectificări.

In nrul 147 faţa ântâi, coloana 1 alinia 3 sĕ se adauge la fine: nu sciei de unde'l apucă. Coloana 3 alinia 2 şirul 8 în loc de „eparochii" sĕ se cetească eparchii, în loc de „tot şi" sĕ se cetească: totuşi. Faţa a doua, coloana 2-a alinia 2-a şirul 3 în loc de: „înainte de congresul national eretic", sĕ se cetească: inainte de a fi congresul naţional eretic.

In nrul 148 faţa a doua, coloana 3 alinia 1 şirul 5, în loc de „mai iute" sĕ se cetească: mai ântâi.

In nrul 149 faţa ântâi, coloana 2 alinia 1 la fine se adauge: prin urmare espresiunea de „lucruri elementare" nu are sĕ deroage de cât dlui Mangra. Tot în aceasta coloană alinia 2 şirul 12 în loc de „tot aceia" sĕ se cetească: toţi aceia. Faţa adoua, coloana 1 alinia 1 şirul 25 în loc de: „pentru aceea doară" sĕ se cetească: pentru aceea dară.

In nrul 150 faţa ântâi, coloana 1 alinia 2 şirul 3 în loc de: „datorinţele dogmei călugăresci", sĕ se cetească: datorinţele tagmei călugaresci. Tot în aceasta coloana alinia 3 şirul penultim, în loc de: „va ţice" sĕ se cetească: vrea dice Tot în această coloană alinia ultimă şi şirul ultim în loc de: „complicaţiunile lor" sĕ se cetească: esplicaţiunile lor. Faţa a doua coloana 1 alinia 4 şirul 7 în loc de: „care a fost oprit," sĕ se cetească: care a facut ceva ce a fost oprit. Coloana 2 alinia 2 şirul 9 în loc de: „va puté" sĕ se cetească: vrea putè. In alinia 6 şirul 5 în loc de: „constan," sĕ se cetească: constans. Coloana 3 alinia 1 şirul 5 în loc de: „lui vedem," sĕ se cetească îl vedem. In alinia 2 şirul 4, 12, 15 şi 21 în loc de: „impĕratul Constantin," sĕ se cetească: impĕratul Constans. Tot în această alinie şirul 28 în loc de: „patriarchul Constantin sĕ se cetească: patriarchul Constantinopolei. Tot în această alinie şirul 34 sĕ se completeze astfeliu: „se vede din această istorie cumcă antecesorii lui amendoi au fost eretici". In alinia 3 şirul 7 în loc de: „birues" sĕ se cetească: birfesc. In coloana 4 şirul 1 în loc de: „protosincelatului" sĕ se cetească: protosicritului (protosecretariatului).

In nrul 152 faţa a doua coloană 3 alinia 1 şirul 16 intre parenteze sĕ se cetească: Elena născută din femeia cea de Ungur. Coloana 4 alinia ultimă şirul 2 în loc de: „smintit" sĕ se cetească: mintit; faţa a treia, coloana 1 alinia 4 şirul 2 în loc de: „că am aflat cu cale," sĕ se cetească: că nu am aflat cu cale.

Recomendandu-mĕ inaltei d-voastre consideraţiuni sum în

Şepreş la 3 Ianuarie 1880.

prea stimătoriu
Mihaiu Sturza m. p.
protopop.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Românii prin Alpii dalmatini.

În anul trecut „Telegraful român“ a împărtăşit cetitorilor „notiţele istorice“ ale profesorului Kaluzniacki despre *„Coloniştii români în Galiţia.“* Atunci ne-am fost reservat a revenì asupra părţei prime din memoriul academicului Miklossich, care — după cum îşi aduc cetitorii a minte — în tom. XXX al memorielor Academiei imper. din Viena (clasa filos.—istor.) a presentat o lucrare *„Despre migraţiunile Românilor în Alpii dalmatini şi în Carpaţi.“* Facem deci loc şi celor scrise de prof. Miklossich:

Despre migraţiunile Românilor în Alpii dalmatini.

În Istria resăriteană în spre meadă noapte de lacul dela Cepici, pe coastele sudice şi apusene ale Ucĭca-Gorei (Monte Maggiore) locuesce în massă compactă în parochiile Brdo, Sušnievita, Crbune şi Paz şi, despărţit de acest district, în satul Jeiane (parochia Mune, în spre meadă-di de drumul ce duce dela Fiume la Triest), în Ciceria, locuesce, dic, un popor, a cărui limbă arată, că el face parte din neamul românesc.[1])

Astădi redus la un numĕr cam mic — indicaţiunile şovăesc între 3000 şi 6000 de suflete, ce-'şi află esplicarea sa în împregiurarea aceea, că limba Românilor acestora, adăpostită numai în sinul familiei, a cedat în public limbei croatice — acest popor mic foarte probabil s'a estins odinioară dela mare până la mare, dela sinul Fiumei până la cel al Triestului: cel puţin Irineo della Croce (Giovanni Maria Manarutta, 1627—1713), în Istoria della cittá di Trieste. Venetia, 1698. Pag. 335, raportează despre colonişti români în Obcina, Trebicĭ şi Padricĭ în cea mai nemijlocită apropiere de Triest, despre colonişti, a căror naţionalitate românească se arată mai pre sus de ori ce îndoială, nu numai prin numele „Rumeri,“[2]), ci şi prin cuvintele împărtăşite din limba lor, precum: *berbaz* homo, *fizori* filii, *puine* panis.[3])

Încât pentru originea Românilor istriani, apoi trebuesce respinsă înainte de toate părerea aceea, că poporul acesta s'a format în patria sa de astădi din contopirea unui element indigen cu colonisti romani, de-oarece limba sa este cu mult prea aproape înrudită cu aceea a Românilor dacici şi macedoneni, decât sĕ poată fi probabilă părerea aceasta. Ei i stă în cale şi fapta, că se află în limba Românilor istriani cuvinte de origine slavoană, cari nu pot fi împrumutate nici din limba Slovenilor nici din ceea a Croaţilor din Istria, ci trebue sĕ se tragă din limba Bulgarilor. Cuvintele aceste sûnt *dembok* adûnc, ce prin nasalul seu tradează originea bulgărească, deşi bulg. *dlъbok* de astădi nu scie de nasal: s. *dubok*, croat. *glubok*, *dubok*, nsl. *globok*. *dobъndesk*, daco-rom. *dobândesk*: bulg. *dobъd* din *dobъnd*, vsl. *doband*, croat. *dobud*, nsl. *dobod*. *grumb* urît: bulg. *grъb* din *grъmb*, vsl. *grambъ*, croat. *grub*, nsl. *grob* mare: *groba hişa*; *pregrobi hlĕbi*. *tĕmpesk* (corect *tъmpesk*) daco-rom. *tъmpesk*, bulg. *tъp* din *tъmp*,' vsl. *tampъ*, croat. *tup*, nsl. *top*. *undĭcъ*, daco-rom. *ungicъ* (= unghiţă): bulg. *vъdicъ* din *vъndicъ*, vsl. *andica*, croat. *udica*, nsl. *odica*, *vodica*. Cuvintele aceste arată, că Românii Istriei se trag dintr'o ţeară locuită şi de Bulgari.

Se nasc acuma următoarele întrebări: 1. Care este patria primitivă a Românilor din Istria? 2. Pe ce cale au ajuns ei din patria lor primitivă în locuinţele lor de astădi? 3. În care timp este a se pune inmigraţia lor în Istria?

Prima întrebare: Care este patria primitivă a Românilor istriani? Unii par aplecaţi a admite, că Românii Istriei au inmigrat dela Dunărea de jos. Acela însĕ care este convins despre coerenţa Românilor acestora cu aceia, pe cari i aflăm în seculi anteriori pe pământul croatic şi sêrbesc, va privì afirmaţiunea aceasta de neprobabilă şi va căuta patria Românilor istriani în patria primitivă a Românilor în general. Cestiunea despre patria primitivă a poporului românesc s'a tractat adeseori; ea însĕ nu s'a resolvat încă. Fie-'mi permis a'mi esprima acì părerea mea, după care patria primitivă a Românilor este a se căuta înspre meadă-di dela Dunăre*). De acì se trag şi Românii Istriei.

A doua întrebare: Pe ce cale au ajuns Românii istriani în locuinţele lor de astădi? Pentru a rĕspunde la întrebarea aceasta, este de lipsă a lua în privire pe acei Români, cari odinioară locuiau în ţĕrile Sêrbilor şi a Croaţilor. (Va urma).

---

*) Miklossich se deosebesce însĕ de Rösler. Amêndoi susţin formarea naţionalităţei noastre în ţĕrile situate înspre sud de Dunăre. Pe când însĕ Rösler ne face sĕ inmigrăm în Dacia traiană abia de pre la seculul XIII încolo, adecă tocmai după Saşi (1141—1161), Miklossich, cel puţin într'o scriere de mai nainte, admite, că am început a ocupa ţĕrile locuite de noi astădi încă de prin seculul VI. — *Nota Redacţiunei „Tel. rom.“*

Îndreptare. In nrl ultim s'au străcurat mai multe erori de tipariu. Astfel pe pag. 35, col. IV, alin. II este a se cetì 2000 în loc de 20,000; pe pag. 37, col III, alin. I: *Craiova* în loc de *Cigova*; tot acolo alin. II şi III: *Cariaggi* în loc de *Haggiadi*.

Bursa de Viena şi Pesta

din 3 Februarie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	102. 70	103.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	80.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	93.50	91.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	81.20	81.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	119.25	119.75
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea pământului	89.50	90.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	87.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	88.25	88.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	87.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	87.—	87.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	91.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	90.25	90.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	91.25	92.15
Datoria de stat în argint . . .	93.10	93.—
Renta de aur austriacă	86.10	86.50
Sorţi de stat dela 1860 . . .	132.—	—.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	849.—	838.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	277.50	279.—
Acţiuni de credit austr. . . .	303.60	304.50
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	116.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.53	5.48
Napoleon	9.34½	9.35
100 marce nemţesci	57.85	57.85
London (pe poliţa de trei luni) .	117.—	117.25

Economic.

Mediaş, 31 Ianuarie n. Pro hectolitră: Grâu 8.80—9,20; Grâu sĕcăreţ fl. 7.40—7.50; Sĕcară fl 5.40—5.60 Ovĕs fl. 3--3.10; Cucuruz fl. 4.80—5; Sĕmênţă de cânepă fl. —--; Fasole fl. 7.50—8 mazere fl. —.—; Cartofi fl. 1.80—2; Fên fl. —.——.; cel vechiu; cel nou fl. —.——; Cânepă fl. ———; Slănină pro 100 chilo: fl. 50—60; Unsoare de porc fl. 55—60; Sĕu de luminări fl. ———; Spirt pro grad cr. ——; carne de vităpro chilo 40 cr.; carne de porc —40— cr. carne de viţel 40—44 cr. oauĕ 3 de 10 cr.

Sighişoara, 31 Ianuarie n. Pro hectolitră: grâu fl. 8.50; grâu sĕcăreţ fl. 6.20: sĕcară fl. 6; ovĕs fl. 2.70; cucuruz fl. 4.30; cartofi fl. 2; fasole fl. 4.50; pro 100 chilo: slănină fl. 50; pro chilo: carne de vită 40 cr.

Braşov, 31 Ianuarie n. Pro hectolitră: Grâu fl 7.50—.; Grâu sĕcăreţ fl. 6.20; Sĕcară fl. 5.40—; Orz fl. 4.25—.; Ovĕs fl. —2.70—.; Cucuruz fl. 5.10; Mălaiu fl 6.; Mazere fl. 7.10; Linte fl. 9.20; Fasole fl. 6.35 Sĕmânţă de in fl. —.— Sĕmênţă de cânepă fl. .—— Cartofi fl. 1.55 pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 44 cr.; carne de oaie — cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. —; (pro 100 chilo); topit — fl.

Budapesta, 31 Ian. n. Împregiurările timpului în sĕptĕmâna trecută au corespuns pe deplin anotimpului, domnind încă şi acum un ger moderat; ba putem dice, că ele sûnt deja încâtva mai line şi fiind în cele 2 dile din urmă chiar frumoase şi plăcute avem toată nădejdea, că cât de curênd ne va surprinde timpul primăverei. Termometrul arată deja la + 2 R° şi se pare a se urca din di în di. Pre lângă toate aceste ghiaţa de pe riuri încă n'a început a se rupe şi această împregiurare ne prici-nuesce frica, că vom avè sĕ întimpinăm încă eventualităţi neplăcute. Sĕmĕnăturile încă nu se pot judeca, dacă au pătimit ceva sau ba; avem însĕ nădejdea, că frigul nu lea stricat până acum nimica. Toate aceste împregiurări, au influenţat, de în sĕptĕmâna trecută bucatele nu s'au scumpit. Preţul tuturor articlelor s'a ţinut mai mult la nivoul preţurilor din sĕptĕmânile de mai înainte. Aşa notăm în special:

Grâul la 50—60,000 m. m. a trecut cu fl.14—14.50; sĕcară la 4000 m. m. cu fl. 10—10.25; orzul la 4000 m. m. cu fl. 8.30—8.80; ovĕsul la 3000 m. m. cu fl. 7.55—7.60; cucuruzul la 6000 m. m. cu fl. 8.60—7.85; făina tot cam aşa a trecut, ca şi mai inainte. Asemenea şi Păstăioasele şi adecă: lintea cu fl. 12—14; mazerea cu fl. 11—13; fasolea cu fl. 9 50—11.50; sĕmênţa de cânepă cu fl. 9.75—10; sĕmênţa de in cu fl. 13.50—14; mălaiul cu fl. 7.25—7.50; toate per 100 chilograme; lânile au trecut cu fl. 55—60 per 56 chilograme, apoi cu fl. 1.85—3.50 per chilogram.

Porcii în numer total per 54,120 n'au avut prea mare căutare de astădată. Din Ungaria de jos au fost în târg 4440, din România 140 şi din Ardeal 40 capete; unsoarea de porc s'a vêndut cu fl. 56—57 fără vas, eară cu vas cu tot cu fl. 58.50—60; slănina cu fl. 49.50—54; sĕul cu fl. 45—46; spirtul *en gros* cu fl. 33.50; *en detail* cu fl. 34—35 per 10,000 litre %.

Peile n'au cam avut trecere. S'au vêndut puţine, dară tot cam cu preţurile din sĕptĕmânile treeute şi adecă: cele de bou din Bănat cu fl. 135—140; din Ardeal cu fl. 140—145; cele de vacă cu fl. 108—115; cele de viţel cu fl. 210—215 toate per 100 chilograme, cele de cal cu fl. 11.50—12.50 părechea. Alte soiuri de pei n'au avut căutare.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 1, 2, 3, 4, Martie şi 5, 6 7 şi 8 Aprilie imob. lui Teodor şi Maria Şut în Borgo-Tiha, B. Murăşeni, B. Bistriţa şi B. Prund (judec. cerc. Năsĕud); în 2 Martie şi 2 Aprilie imob. lui Ioan Pistuka în Copşa mare (trib. Cluj); în 31 Martie şi 1 Maiu imob. soţiei lui Francisc Sarközy în Mihályfalva (judec. cerc. Székelyhid); în 5 Martie şi 5 Aprilie imob. Anicei Rus în Dobrocina (trib. Dej); în 15 Martie şi 15 Aprilie imob. lui Iosif Solomon în Porumbacul de sus (jude. cerc. Făgăraş); în 30 Martie şi 30 Aprilie imob. rĕmasului după soţia lui Carol Ferenczi în Dej (trib.); în 10 Febr. imob. lui Ilisie Bica în Voivodenii mari (trib. Dej), în 22 Martie şi 22 Aprilie imob. soţiei lui George Kamárami în Simeria în 16 Martie şi 16 Aprilie imob. lui Petru Frenczoni în Nădăjdia de jos (trib. Deva); în 14 Febr. imob. lui George Gusu în Avrig (trib. Sibiiu).

Nr. 10.

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante de clasa III Spanlaca în protopresbiteratul Mureşului se escrie de nou concurs cu terminul până la 3 Februarie a. c.

Emolumentele sûnt tot cele cuprinse în concursul prim, publicat în „Tel. Rom.“ Nrii 36, 37 şi 38 din a. 1879 cu adausul de 14 jugere porţiune canonică.*)

Doritorii de a ocupa această parochie au a'şi adresa concursele instruite conform „statutului organic“ şi dispoziţiunilor sinodale din a. 1873, la subscrisul (p. u. Maros-Ujvár) până la terminul arĕtat.

Sănbenedic, 15 Ianuarie 1880.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Artemiu Crişan m. p.;
adm. prot.

3—3

---

*) In Nrii 8 şi 9. au remas aceste jugere din eroare afară, — cea ce prin aceasta se îndreaptă.

Însciinţare.

Deschidêndu-se în 1 Martie n. a. c. în institutul reg. de moşit din Sibiiu instrucţiune pentru moaşe, candidatele de moşit de naţiunalitatea română şi nemţească sûnt provocate a se insinua până la terminul indicat la subscrisul spre a fi primite în curs.

Sibiiu 31 Ianuarie 1880.

Dr. Lukacs Mikulics.
profesor ord. de moşit.

[2] 1—4

„Albina“,

Institut de credit şi de economii în Sibiiu.

Domnii acţionari ai Institutului de credit şi de economii **„Albina“** se învită prin aceasta în vertutea § 19 al statutelor societăţii la

A VII adunare generală ordinară,

care se va ţinè la Sibiiu in **19 Martie 1880** stilul nou, înainte de ameadi la 10 oare în casa institutului (strada Bayer Nr. 1).

Obiectele:

1. Raportul direcţiunei asupra gestiunei anului 1879, bilanţul acelui an şi raportul comitetului de revisiune.
2. Ficsarea dividendelor.
3. Distribuirea sumei destinate pentru scopuri de binefacere.
4. Ficsarea preţului marcelor de presenţă.
5. Alegerea a doi membrii de direcţiune în sensul § 36 din statute.

Domnii acţionari, carii în sensul §§ 22, 23 şi 24 din statutele societăţii voiesc a participa la adunare în persoană sau prin plenipotenţi, sûnt rogaţi a'şi depune la cassa institutului acţiunile lor şi eventual dovedile de plenipotenţă cel mult până în **16 Martie 1880** stilul nou după ameadi la 6 oare.

Sibiiu, 27 Ianuarie 1880.

Direcţiunea institutului.

[1] 2—3

---

1) Cf. H. I. Bidermann, Die Romanen, pag. 79. 184.

2) Intr'un raport al parochului dela Pinguente către episcopul Tommasini de pe la anul 1650 se dice: „I Morlacchi, che sono nel Carso, hanno una lingua da per se, la quale in molti vocaboli è simile alla latina.“ H. I. Bidermann, Die Romanen, pag. 82. Sĕ se ieie în consideraţie, că în seculul al şepte-spre-decelea se aflau Morlaci în munţii carsici: ei sûnt amintiţi deja în documente din 1517 (Chichii et Murlachi) şi din 1540 (pag. 87. 88).

3) Oltre l'idioma slavo comune a tutto il Carso (i Chichi) usano uno proprio e particolare consimile al valacco, intracciato con diverse parole e vocaboli latini. H. I. Bidermann, Die Romanen, pag. 82.

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 11. Sibiiu, Sâmbătă 26 Ianuarie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47, și la espediționea de inserțiuni **Adolf Steiner** in Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 25 Ianuarie.

Începem revista noastră de adi cu o scire vechie și totuși nouă, — despre maghiarisare. Nouă este scirea cea vechie într'atâta încât, după diare demne de credință, aflarăm și acum ni se atrage atențiunea și din alte părți, că maghiarisarea este sub protecțiune înaltă și se promovează în mijlocul unei poporațiuni curat românesci.

„Pester Journal“ sub rubrica: Noutățile dilei aduce următoarele:

„Limba ungurească în serviţiul drumurilor de fer. Învețarea și aplicarea limbei ungaresci din partea personalului drumurilor de fer a societății căilor ferate de stat, precum se scie, este un obiect pentru care administrațiunea acesteia are continue silințe și atențiune, luându'și drept scop a corespunde din toate puterile provocărilor, ce i se fac referitoriu la provocarea limbei maghiare din partea guvernului și a țĕrei. Încă de mai mulți ani la primirea de noi candidați pentru serviţiul drumurilor de fer se adauge condițiunea, ca aceia să scie limba ungu-reasca, vorbi și scrie; eară oficianții și servitorii cari deja se află în serviţiu se înteţesc cu severitate a'și însuși această limbă cu desĕvêrșire, și acei, cari se disting cu învĕţarea ei se preferează și se remunerează. Graţie acestei mĕsuri, partea cea mai mare a personalului pe liniele unguresci corespunde acestor pretensiuni drepte în privința limbei. Dară nu numai pre linii, ci — ce poate e mai puțin cunoscut, — și pre domeniele banatice, proprietatea acestei societăți se dă cu cea mai scrupuloasă atențiune cultivării limbei naționale atât între propriul personal, cât și între poporațiune însași. Aceasta cu atât mai vêrtos trebue accentuată și recunoscută, cu cât acolo avem a face cu o populațiune esclusiv românească. Cu privire la personalul domenial a societății, cunoscința limbei unguresci formează la primire un factor prin eminență considerabil; oficianților și servitorilor deja angajați li s'a prescris un restimp corespundĕtoriu pentru învĕţarea acestei limbi, pentruca dênși în coatingerea cu diregătoriile și cu publicul să se poată servì cu dênsa. Legea din 1879 despre instrucțiunea publică se manuează în orașele montane banatice cu rigoare și în scoalele de sub patronatul societății, privirea este îndreptată cu deosebire asupra cultivării limbei unguresci. Resultatele dobêndite până acuma întru această direcțiune, special întru cât atinge districtele industriale mai mari, ne îndreptățesc la asteptările cele mai frumoase, și nu ne lasă să mai dubităm în fine despre succes.“

Recomandăm atențiunei tuturor Românilor acest fenomen, vechiu în origine și nou numai în aplicările parțiale. Recomandăm serioasei atențiuni și provocăm totodată toată înteligența noastră din toate părțile a nu fi indiferență față cu desnaționalisarea poporului nostru, căci asta are să dică a fi îndiferent față cu esistența noastră. Nici să se poarte timid înteligența noastră față cu astfeliu de procederi, pentrucă prin astfeliu de timiditate renunță la esistența ei proprie. Ea numai poate fi română, îndată ce nu se mai interesează de ceea ce este românesc, sau stă în vre o legătură cu afacerile românesci. Și apoi dacă Maghiarii se cred în drept a ne proscrie naționalitatea, noi și ai nostri, să nu fim în drept a ni o apĕra? Când am renunța noi la dreptul de a ne apĕra naționalitatea noastră am renunța la toate drepturile ca Români.

Se va mira cineva că pentru ce Nemții, *recte* Jidanii, în diarele lor aprobă și laudă procederea Maghiarilor. Nici o mirare. Nemții și instrumentele lor, Jidanii, au deplină și neclătită convingere despre superioritatea nemțască în Ungaria și au o presimțire aproape egală cu convingerea, că Maghiarii prin mesurile lor pregătesc numai calea spre germanisare.

În casa deputaților din Viena s'a început în 5 Februarie n. desbaterea [illegible] și se va continua până Sâmbătă. Principele Lichtenstein a făcut o propunere în privința reformărei radicale a legei scoalelor porale în sens religios, moral și național. Lienbacher a propus reducerea obligamentului de a cerceta scoala la șese ani.

Conferențele sêrbesci în cestiunea drumurilor de fer se continuă în Viena. După ceea ce a pĕtruns în public conferențele nu curg așa neted. Representantul Sêrbiei, Marici, a adus pe tapet un șir de puncte de vedere, care, dice representantul sêrbesc, sûnt dictate de interesele Serbiei. Întrerupĕrea conferențelor este foarte probabilă.

Recunoascerea independeței României din partea Germaniei, Franciei și Engliterei, se scrie din Berlin, că se va mai amâna, din causă că guvernele respective încă tot nu sûnt mulțămite cu resolverea cestiunei Evreilor.

Trăgănarea recunoascerei pe lângă atâtea pretecste nejustificabile, justifică indignațiunea ce o vedem manifestându-se în presa oposițională din România.

Din London se telegrafează: Cu ocasiunea deschiderei parlamentului cuvêntul de tron accentuează raporturile amicabile cu puterile esterne și susține că evenimentele dela amânarea parlamentului încoace garantează de nou pacea europeană pe basele statorite de congresul din Berlin. Deocamdată nu este cu putință a revoca trupele din Afghanistan. Guvernul e hotărît a asigura granițele în partea aceasta, voiesce însă a susținè relațiunile amicabile cu domnitoriul și poporul din Afganistan. Cuvêntul de tron esprimă speranța că confederațiunea din Africa de sud în scurt va fi întemeiată și anunță un proiect, conform cărui se simplifică transpunerea posesiunei de pământ.

Sciri din Petersburg afirmă, că cu descoperirea tipografiei secrete s'a pus mâna pe statul maior al Nihiliștilor și așa agitatiunei din partea acestora se va pune capet.

Dieta Ungariei.

Ședința din 31 Ianuarie a fost menită pentru petițiuni. După resolvirea petițiunilor s'au motivat interpelațiunile insinuate.

Baronul L. Ozsegovici a interpelat pe ministrul de finanțe:

1. Cu ce escusă dl. ministru denumirea directorului reg. provincial de finanțe în Agram, care a urmat în contra § 45 din legea despre pactul dela 1868 cu Croația, fără învoirea prealabilă a guvernului din regatul Croației și Slavoniei, și în contra § 46 al acelei legi care dispune, ca asemenea posturi, care cad în resortul comun, să fie suplinite precât numai să poate cu fii din Croația și Slavonia?

2. Când are de cuget dl ministru se amoveze pe actualul director provincial de finanțe din Agram și să propună Coroanei pe altul în locul aceluia?

Ios. Madarász a interpelat pe ministrul de justiție, dacă are sau dacă voiesce cel puțin să aibă cunoscință de presă din Budapesta locuința redactorului dela *„Székesfehérvár és vidéke“* în Ianuarie și că cu tot protestul respectivului i s'au scormonit toate scrisorile într'un mod arbitrar, și aceasta pentru cuvêntul, că redactorul luând însuși asupra sa responsabilitatea nu a numit pe autorul unui articul care a apărut în anul trecut în foia numită avênd de obiect esecuțiunile fără milă la încassarea contribuțiunilor? Care paragraf din legea de presă permite o asemenea dispositiune și dacă aceasta nu este permis, are dl ministru de cuget a pedepsì o astfel de procedere îndreptată contra libertății personale și de presă?

În ședința dela 3 Februarie s'au notificat esibitele. Ministrul de finanțe a retras între aplause cele două proiecte relative la prolungirea terminelor de amortisațiune a obligațiunilor urbariale, din motivul, cum adauge ministrul, că s'au ivit îngrigiri în comisiunea financială pentru alterarea terminelor. Ministrul a presentat însĕ alte trei proiecte în această afacere. Observăm, că în aceste proiecte terminele de amortisare sûnt nealterate. Comisiunea financială la care s'au transpus a luat proiectele pentru ale studia.

Casa a luat după aceasta la cunoscință raportul comisiunei de incompatibilitate în causa deputatului Iacob Miehl, care s'a denumit canonic. Comisiunea n'a aflat în această denumire absolut nici un cas de incompatibilitate.

Comisiunea de inmunitate propune în afacerea lui George Nagy ca cererea creditoriului Nasch să se respingă ear cererea de estradare a judecătoriei cercuale din Székelyhid să se încuviințeze.

Urmează la discusiune interpretarea §. 1. din articulul de lege I: 1875 sau deciderea întrebării: dacă se pot denumì deputați din dietă comisari guverniali? Comisiunea a aflat că denumirea deputaților de comisari guverniali e admisibilă după spiritul legei, și a propus casei primirea părerei sale. Ios. Madarász arată că legea nu poate fi interpretată altfel decât așa: că esmiterea deputaților ca comisari guverniali e compatibilă cu positiunea unui deputat numai când există următoarele condițiuni: dacă denumirea e de natură provisoră, dacă nu e împreunată cu leafă sistemisată, dacă nu durează mai mult de un an și dacă casa 'i dă deputatului concediul recerut. Interpretațiunea, că esmisiunea în una și aceași afacere se poate reînnoì după trecerea unui an, se află în contradicere cu spiritul legii. Concediul trebue să urmeze înainte de începerea sau primirea esmisiunei. Oratorul substerne o contrapropunere în acest înțeles.

Asupra acestor propuneri s'a încins o lungă desbatere care nu s'a terminat în ședința de adi.

Presa rusească și franceză asupra sporirei armatei germane.

Am vĕzut în numĕrul trecut asûnt părerile presei germane și austriace asupra sporirei armatei germane. Presa rusească și franceză începe și ea a comenta această sporire a forțelor militare germane. Foia „Journal de Sct. Petersburg“, organ scris în limba franceză și inspirat de cancelaria imperială dice, că sporirea armatei germane a dat alarmistilor de meserie substrat de vorbit, dar ea nu'i va imita.

„Cererea făcută consiliului federal, dice acel diar, nu implică, în nici un fel, numai prin esistența sa, o desmințire a speranțelor de pace întemeiate pe speranțele de pace formulate în diua de anul nou de către împĕratul Wilhelm. Fără îndoială acea cerere nu seamenă cu o tendență spre desarmare, dar nu o esclude nici de cum. O dată guvernul asigurat că până la 31 Martie 1888 el va putè să dispună tot-dea-una de un contingent echivalent cu $^1/_{100}$ din poporațiune, nimic nu 'l împedecă să profite de împregiurări pentru a procede la o reducere a cheltuelelor militare și poate chiar a lua inițiativa. In unul din ambele casuri, e vorba de o mĕsură legislativă și cu scopuri depărtate; în cea-laltă, va fi vorba de o mĕsură administrativă tot-dea-una revocabilă.“

„Gazeta din Moscua,“ care trece ca diarul preferat al Impĕratului Alecsandru, reamintesce asemenea declarațiunile făcute de împĕratul Wilhelm în diua anului nou, și recapitulează atacurile și denunciările presei germane în contra Rusiei și caută a gâcì motivele ei. Pentru ea, numai de Francia se teme Germania, căci nu se pot bănui într'un mod serios la Berlin intențiunile pacînice ale Rusiei. Cu toate aceste, „Gazeta din Moscua“ găsesce că presa germană dă dovadă de ușurință, când într'o di impută Rusiei

inarmări inchipuite și a doua ḑi vorbesce de neputința militară a acelei puteri. Neputința Rusiei, după foaia moscovită, este un argument ce se întrebuințează la Berlin pentru a face impresiune asupra spiritului Francesilor și nimic mai mult.

„Vom vedè, adauge conchiḑênd „Gaseta din Moscua, "cum ḑiarele berlineze vor face acest fapt amical (sporirea forțelor militare) cu stăruința din ḑi în ḑi mai mare de a lăuda binefacerile păcii. Dar putem arăta dinainte ceea ce vor spune: este că sporirea armatei germâne este complimentul argumentului ce a adus față cu Francia pretinsa neputință a Rusiei."

Ḑiarul „Novoje Wremja", din Petersburg se întreabă dacă presa germână n'a făcut atâta sgomot despre reformele operate în armata rusă în urma resbelului Turciei și n'a strigat în contra unor pretinse concentrări de trupe în Polonia, decât numai cu scopul de a justifica în ochii poporațiunilor sporirea sarcinelor militare și bugetare. În casul acesta, ḑice acel ḑiar, Germania ar face mai bine să mărturiscască pe față, că adevĕrata causă a îngrigirilor sale se află la Apus, ear nu la Resărit. În adevĕr, „Novoje Wremja" pretinde că bugetul militar al Franciei și distribuirea actuală a forțelor sale militare sûnt cu mult mai ingrigitoare pentru Germania de cât înarmările ruse, și crede că, dacă ḑiarele din Berlin se acață de Rusia este numai de teamă de a nu irita prea mult nervii națiunei franceze.

„Gazeta (rusă) din Petersburg" crede, din contră, că Germania este în contra Rusiei, și numai în contra ei.

„Cetitorii nostri, ḑice acel ḑiar, sciu cât s'au escitat în contra noastră poporațiunile germâne. Nu este [illegible] îndrenrea următoare: din ce parte se va găsì de aḑi înainte preponderanța, din partea noastră sau din acea a Germaniei aliată cu Austria, și dacă aceste două puteri cu armatele lor actuale nu amenință pe Rusia, se poate ḑice că Rusia le amenință?"

„Gazeta din Petersburg" stabilesce apoi că Germania și Austria întrunite ar putè pune pe picior 2,433,044 soldați și 63,036 oficiari, la care Rusia nu ar opune decât 43,880 oficiari și 1,786,430 soldați; „ fără a numera" ḑice ea „că trebue se ocupăm Caucasul, Asia centrală și provinciile cele mai depărtate ale Siberiei, și că la noi distanțele se numĕră prin cifre neauḑite în Europa apuseană. Cine amenință dară și cine este amenințat? Armata noastră representă abia două treimi din armata austro-germână. Germania nu are nici un cuvênt de a se teme de Rusia; ea ar trebuì să aducă mai bine un omagiu iubirei în adevĕr estraordinară ce avem pentru pace."

„Golos," vorbind de acsioma că Polonia ar fi misa unui resbel între cele trei puteri, care au împărțit-o, urmează campania ce a întreprins în favoarea unei împăciuri între Poloni și Ruși, și cere desființarea regimului estraordinar stabilit în provinciele Vistulei, dela rescoala din 1863. În acea tesă, se regăsesce ideia generală a luptei slavismului în contra germanismului. Oare-care pretensiuni poloneze se leagă de acea tesă; astfeliu s'a publicat mai deunăḑi la Varșovia un „Dicționar geografic al regatului Poloniei și al altor țĕri slave adjacente," care reclamă ca țĕri slave, afară de marele ducat de Posen și câteva părți ale Silesiei prusiane, provincia Prusiei, sau precum se numia odinioară în limba polonă, provincia Lodz. Toate numele germanisate sûnt reduse la vechile lor forme polone, și numele germâne sûnt slavisate la rêndul lor. Aceasta nu mai este resbel de condeiu, este resbel de volume și de călimări; sûnt de altmintrelea și provincie ruse pe care Polonii le reclamă provincie poloneze, afară de Polonia propriu ḑisă.

L'avenir militair compară forțele Germaniei cu ale noastre, și demonstă cu cifrele în mână, că după sporirea proiectată vecinii nostri vor avè opt până la nouĕ regimente de infanterie adecă aproape valoarea unui corp de armată mai mult ca noi. El adaugă că nu putem ținè socoteală de cele patru batalioane de regiment ale noastre, de oare ce al patrulea din aceste batalioane n'a fost obținut de cât în detrimentul efectivului celor lalte trei așa că vom fi obligați în curênd, să reluăm oamenii din al patrulea batalion și să nu lăsăm acestui din urmă decât cadrele sale. Iacă cât privesce infanteria. Încât despre artileria de câmp sûntem ceva superiori; dar artileria noastră de fortăreță are un material foarte departe de a corespunde cu trebuințele, și cavaleria noastră, destinată a suporta primul contact cu inimicul în cas de resboiu, cere o sporire și înbunătățiri notabile, a căror spese, ar putè să susțină diminuarea cadrelor superioare prea abundente.

„Republique française" scrie următoarele: În Francia, tragerea la sorți și hotăririle luate de consiliul de revisie, decid afară de rari escepțiuni, asupra obligațiunilor militare ce sûnt impuse asupra fie cărui cetățean.

În Germania n'a fost tocmai așa. Numerul tinerilor ce ajunge în fie care an la etatea cerută pentru a respunde la apel e cam de 365,000. Această cifră bine înțeles, nu e decât nominală, emigrațiunile reducênde într'un mod considerabil. Din acesti [illegible] viciu armat sau aucsiliar. Restul e împărțit în două categorii. Prima se compune din tineri buni de serviciu neavênd nici un motiv de dispensă condițională. Ei trag la sorți între ei și se încorporeză pe fie care an ca la 140,000 cari servesc trei ani în armata activă, patru ani în reserva armatei active și cinci ani Landwerhr sau armata teritorială.

Tot restul clasei, cam vre o 160,000 de oameni, e pus în reserva de recrutare. Aceasta cuprinde deci oamenii buni de serviciu, care în vederea numerului lor de sorți, n'au fost imediat încorporați; apoi oamenii cari din causa slăbiciunei constituției lor au fost trimiși la o nouă ecsaminare a comisiunilor de recrutare; în fine oamenii dispensați condițional. În această privire vom observa, că în Germania nu e dispensă pentru institutori și că nu esistă scutire completă de serviciu militar, nici chiar în favoarea clerului.

Această reservă de recrutare e împărțită în două părți. Prima parte cu un efectiv anual de aproape 60,000 de oameni, e destinată la trebuințele înlocuirei chiar dela inceputul resboiului. Ea cuprinde oamenii buni pentru serviciu dar nechemați în vederea sorțului lor, pe cei dispensați condițional, apoi pe cei ce sûnt recunoscuți ca cei mai puțin slabi din amânații din causa slăbiciunei de constituție.

A doua parte conține pe toți ceilalți oameni clasați în reserva recrutărei, adecă 100,000 de oameni pe an, și sûnt considerați în aceasta în timp de doisprĕḑe ani, adecă până ce oamenii de vêrsta lor, după ce au servit în armata activă, apoi în reserva armatei active, în fine în Landwehr, trec în Landsturm care nu e alta decât reserva armatei noastre teritoriale. Acei cari sûnt inscriși în prima parte a reservei contează în ea șepte ani, dacă nu sûnt chemați la serviținl activ în timp de pace. Această chemare se face când oamenii sûnt recunoscuți buni pentru serviținl activ dacă constituția lor s'a îmbunătățit, sau când circomscripțiunea de recrutare la care aparțin, nu poate da contingentul ce i se cere.

După acesti șepte ani, dacă n'au servit, trec în a doua parte a reservei de recrutare, unde stau cinci ani, și de unde întră în landsturm în același timp cu acei, cari au fost puși dela început în această a doua parte.

Se înțelege, că dacă atunci când erau în prima parte, au fost chemați sub drapele, își reiau locul în clasa lor când aceasta trece în reserva armatei active.

Din ceea ce procede se vede, că afară de această armată și reserva sa, de landwehr și de landsturm, mai este în Germania o reservă a recrutărei care scăḑênd perderile, are o primă parte de 300,000 de oameni și o a doua care se ridică la aproape 1,200,000 de oameni. Până acum n'a fost nici odată ecsersată această reservă specială. Proiectul de lege de acum cere să se adune cei 300,090 de oameni din prima parte a reservei recrutărei, în timp de șepte ani cât figurează în controalele acestei părți, la patru stagii de instrucție, din care două de opt săptĕmâni fie-care, adecă un total de douĕḑeci săptĕmâni sau cinci luni.

Va resulta din aceasta că pelângă cei 1,400,000 de tineri soldați încorporați pe fie-care an pentru serviținl de trei ani, 60,000 de oameni vor primì încă o instrucție elementară aproape analoagă cu aceea a porțiunei a doua din contingentul nostru. Noi n'avem pe fie-care an mai mult de 130,000 până la 140,000 de recruți, cuprinḑênd între acestia și a doua porțiune a clasei. Din punctul acesta mult. Și dacă stabilim această [illegible] încă cu comparație e pentrucă autorii proiectului ce tinde a modifica legea militară a Germaniei, au făcut-o mai întâiu pentru a demonstra necesitatea sporirei forțelor acestui imperiu.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român."

Sĕcărêmb, 22 Ianuarie 1870. Stimate dle Redactor! Interesele și bunăvoința cu care intimpinați promovarea causei scolare, me îndeamnă a ve ruga să dați publicității următoarele șire.

Cred, că fiesce-care dintre confrații învĕțători, va avè cunoscință despre multele pedece la care e espus progresul învĕțămêntului nostru.

Cu toate că pentru delăturarea acelor pedece se recere pre lângă activitatea învĕțătorilor și a altor factori, amintiți în detaiu în cercularíul Prea Vener. Consistoriu archidiecesan de dtto 29 Noemvre 1879 Nr. 3344 scol., totuși unele atârnă numai și numai dela voința noastră, a învĕțătorilor.

Între astfel de pedece se pot numĕra și cele ce vin din neregularitate. Am avut ocasiune a esperia, cel puțin la unii confrați învĕțători mai tineri de prin tracturile din giurul nostru, că se comite iregularitate în ținerea în evidență așa ḑicênd a administrărei interne scolare, unii învĕțători nu dispun adecă de protocoalele și cataloagele scolare necesare și din lipsa acestora însuși învĕțătoriul nu e predeplin în chiar cu starea învĕțămêntului și a scoalei, în care însuși funcționează.

Din o asemenea procedere mancă, abstragênd dela împregiurarea că ea influințază nefavorabil și nemijlocit și asupra educațiunei, — se nasce, după părerea mea modestă, și acea anomalie, că datele statistice scol. nici într'un an nu se pot compune așa încât autoritățile noastre scolare sĕ nu aibă temeiu de a se plânge, că acele sûnt defectuoase.

De și P. V. Consistoriu archidiecesan nu va întârḑia, a dispune, ca din tipografia noastră sĕ se poată procura pe viitoriu astfel de formulare tipărite, totusi cu permisiunea O. redacțiuni și a confraților învĕțători me voi încerca a recomênda unele modalități, după care cuget, că s'ar putè orienta, și cei mai puțin practici în compunerea de astfeliu de protocoale și cataloage care fiind mai practice vor avè și avantagiul, că vor fi mai eftine și se vor putè procura și de învĕțători cu salarie mici.

Modalitățile ce'mi permit a le schița și recomânda sûnt următoarele:

La începutul fiesce-cărui an scolar după ce primim dela parochii locali consemnarea tuturor elevilor obligați a frecuenta scola de toate ḑilele și cea de repetițiune și după un interval de 1—2 septĕmâni (în care restimp ni sĕ dă ocasiune a ne informa, că nu cumva vre un elev din oare-care causă, a remas neinscris?) înscriem pe elevi după alfabet în „Protocoalele de primire" care se cuprindă rubricile aceastea:

	Nrul curent		c)
	Connumele și numele elevilor		
	Numele, connumele și caracterul părinților		
	anul	Etatea	
	luna		
	Religiunea		
	1 2 3 4 5 6	Clasele	
	De când frecuentează scoala în anul curent		
	Elevi / Eleve	Nrul celor ce frecuentează după secs	a)
	Când a părăsit scoala și din ce causă?		
	Elevi / Eleve	Numerul celor ce a părăsit scoala	b)
	Adnotare		

Rubricile de sub „*a, b,*" după împregiurări se umplu cu trăsuri simple, a căror sume adunate la olaltă firesce va trebuì se consune cu numerul curent de sub rubrica „*c,*" pe care sume însĕ în protocol nu le însemnăm apriat, până la finea anului pentru ca, întrevenind modificări în statul personal al elevilor, sĕ nu fim siliți a face corecturi.

Din „Protocolul de primire" transcriem în „catalogul de *ḑi,*" iarăși în ordine alfabetică însĕ numai pre acei elevi, cari într'adevĕr nu sûnt dispensați și ca atari obligați a frecuenta scoala. — Catalogul de ḑi ar fi sĕ se compună din următoarele rubrice pentru fie care lună a anului scolar, în care sĕ se însemne absențiile

de jumĕtăţi de ḑile a singuraticilor elevi:

	Numĕrul curent	Connumele şi Numele elevilor	Luna ..... anul scol. 1880								Cât a absentat în luna aceasta		adnotare
			1	2	3	4	5				Escusate	Ne escusate	
			a d										
		etc.					etc. pro 31						

Am ḑis, că elevii sĕ se însemne în ordine alfabetică, şi aceasta, pentrucă de o parte avem uşorĕtate în manipulare, ear de altă parte nu sûntem siliţi, ca în toate jumĕtăţile de ḑile sĕ recităm cetirea catalogului. Căci fiind designat locul, unde are sĕ şeadă fie-care elev, însărcinăm pe elevii aceia a căror loc e în capĕtul bancelor, ca la finea prelegerei sĕ ne anunţe numele celor absenţi din banca lor, pe cari apoi aflându'i în catalog după litera iniţială a conumelui lor, notăm absenţa cu: „*a*“ (ante) „*d*“ (după ameaḑi) „*e*“ (escusat) „*b*“ (bolnav); aşa încât la finea fiesce-cărei lune a anului scolar vom fi în chiar cu numĕrul jumĕtăţilor de ḑile neglese, cu sau fără causă din partea singuraticilor elevi. Tot asemenea avem de a procede şi faţă cu adulţii, înscriindu'i în acelaşi „Protocol şi Catalog“ însĕ pre altă foie, omiţênd şi unele modificări; mai cu samă în „Protocolul de primire“ facem în locul rubricelor pentru clasele 1, 2, 3, 4, 5, 6, numai douĕ, eventual trei, grupând în clasa I pre acei adulţi cari nu sciu cetì, ear în clasa II pre acei cari sciu cetì etc. Se înţelege că aceste protocoale şi cataloage trebuie renoite în tot anul scolar păstrânduse cele vechi în archivul scolar.

Ar fi sĕ amintesc ceva despre celelalte esibite scolare nu de mai puţină importanţă, dar voi revenì cu altă ocasiune, dacă nu me va prevenì alt confrate învĕţător cu mai multe cunoscinţe practice.

Alesandru Tulia,
cleric şi învĕţ.

Momente din resbelul dela 1870|71.

Intre scrisorile reposatului Jules Favre se află douĕ epistole ce le a adresat dênsul, pe timpul când se negoţia pacea dela Versailles, amicului seu Jules Simon în Bordeaux.

In prima scrisoare din 26 Februarie 1871 se ḑice: Noi sûntem foarte nefericiţi, ieri am avut in Versailles o ḑi teribilă; a trebuit sĕ avem amara consciinţă despre absoluta slăbiciune a nefericitei noastre ţĕri şi în acelaşi timp şi consciinţa despre iubirea intimă ce o avem cătră ea şi despre necesitatea de a o apĕra până în sfĕrşit pentru a nu rupe de douĕ ḑeci de ori cu acest învingĕtor sumeţ, care s'a arĕtat aspru, arogant şi pretenţios până la estrem. Am golit pă harul până în fund. Nu am putut lua asupra noastră responsabilitatea pentru reîncepera ostilităţilor, care ar fi adus o ruină completă asupra Franciei şi care poate o ar fi sers politicesce dir cartea celor vii. Trebu sĕ ne supunem la cumplitele condiţiuni, ni se ia fortareaţa Metz, Lorena germână şi ceva din cea franceză. Am scăpat Belfortul, iar ni s'a impus umilirea întrării în Paris. Regele voiesce sĕ dejuneze în tuilerii şi sĕ ţină o revistă în câmpul lui Marte. Nu sciu, dacă acest capriţiu nu va provoca cea mai mare nenorocire, eu voiu remânè în cetatea Paris sĕ împart cu dênsa soartea ce o asteaptă. Dl Thiers va merge singur la Bordeaux şi va substerne preliminariele. Uitasem lovitura de graţie: cele 5 miliarde, ni s'au cerut 6. Abia am redus această sarcină coplesitoare cu 1 miliard. Nu pot descrie curagiul şi adevĕrata mărime de suflet a d-lui Tiers, îl admir şi'l iubesc din ḑi în ḑi mai mult. El a suferit insolenţele învingĕtoriului cu o linisce şi demnitate necomparabilă. Lui avem sĕ'i mulţemim Belfortul. Eu sigur nu'l obţineam. El mĕ întăresce în accesele mele de slăbiciune. Parisul s'a fost revoltat ieri, unele batalioane din garda naţională voiesc sĕ se rescoale earăşi. Sûntem neliniscìţi şi nimic nu ne poate garanta că nu se va comite vre-o nebunie la întrarea Pruşilor. Ei vor ocupa câmpii elisei până la Tuilerii şi vor remânè acì până la aprobarea preliminarielor; prin urmare aceasta trebuie sĕ urmeze cât se va putè mai curênd. De altfel pentru ce sĕ mai discutăm? Cine nu 'şi-a formulat deja de mult părerea? Nu este un lucru pervers a mai da de gol nenorocirea patriei? Nu este o crimă a face nenorocirea şi mai mare prin cearta între fraţi? Adunarea naţională va pricepe aceasta; colegii nostri, căror le sângeră inima ca şi nouĕ, vor împărtăşì părerile noastre. Nu sciu dacă ne vom mai revedè.

Intr'altă scrisoare din 27 Februarie I. Favre ḑice că începe a se descuragia în urma atâtor suferinţe. Negoţiările au fost teribile. Nici când nu au esistat învinşi cari sĕ fie sdrobiţi, umiliţi şi derişi în împotenţa lor într'un asemenea mod. Credeam că mor când am vĕḑut punêndu-se sigilul la aceasta esecuţiune, am ascultat cu spaimă cetirea acestui tractat estensiv, după cetire a urmat subsemnarea. Aceasta a fost ultima glie de pământ pe cosciugul fiinţei iubite, la care eri ne uitam cu un suris şi pe care aḑi o aşeḑăm în mormêntul rece. Pentru mine eu aveam milă şi dispreţ în acelaşi timp, Alsaţia şi Lorena sta înaintea mea, 'mi venia ca şi când le-aşi vinde Pruşilor. Aceasta era sigur foarte absurd dar nu mĕ poteam desface de aceasta idee. Nemţii străluceau de bucurie, eu suferiam atât de greu încât bucuria lor nu mai era o vătămare pentru mine. Dl Thiers a învins aceasta cercare cu un curagiu eroic; dar când ne suirăm în caretă, el prorupse în suspine. Venirăm la Paris, el plângênd necurmat, eu ca sugrumat şi sdrobit. Era după amiaḑi şi un timp strălucit, drumul acoperit de oameni cari ne salutau. Voiam mai bine sĕ zac în cosciugul meu. Seara Parisul se afla într'o revoltă completă. Agenţi de poliţie trebuiră să plătească cu moartea displăcerea ce li o atrasese sergenţii cetăţii. Am petrecut noaptea întreagă destepţi şi într'o spaimă mărişoară. In fie-care moment ni se anuncia prin depeşe, că batalioanele gardei naţionale au prins armele pentru a merge contra Pruşilor. Se credea adecă că acestia vor venì încă în noaptea aceasta. Noi ne-am încercat a risipì aceasta eroare prin o publicaţiune în primării dar în zădar: — iritaţiunea şi învălmăşala durează. Aşa a trecut noaptea şi dimineaţa ne aşteptam la turburări serioase, dar de aceste nu s'au întêmplat. Multă agitaţiune, adunări turbulente, ameninţări, aglomerări înarmate, dar toate aceste fără un caracter precis. Dl Thiers n'a durmit un minut măcar şi s'a îngrigit de toate. Nu scim cum se va sfĕrşì ḑiua de aḑi, noaptea şi ḑiua de mâne. Intr'adevĕr trebuie sĕ se revoalte omul când cugetă că acest stat maior arogant voiesce a pune în joc, numai din vanitate copilărească, soartea Parisului şi poate a Franciei. Eu declarasem în public, că nu voiu vedè pe Pruşi in Paris — şi ei vin — eu însumi am subsemnat carta lor de întrare. Iubite amice! Mi se rupe inima şi cred că nu mult voiu suferì aceasta amărăciune. Cu toate aceste voiu sĕ rĕmân la postul meu, a suferì împreună cu Parisul e un fel de deliciu amar ce nu mi'l pot refusa. Acestă e respunsul consciinţei mele la ruşinea cu care sûnt acoperit. Mĕ indignez când cuget că sûntem espuşi la asemenea pericul şi mâhnire fără nici o necesitate politică sau militară, curat numai din pofta de glorie, şi pentru a fi infieraţi cu pata de ruşine.

Cătră capetul scrisorii Favre cere de la amicul seu sĕ staruiască ca sĕ se sugrume în Bordeaux ori ce discusiune, căci ar fi o crimă, dacă s'ar descoperì Europei miseria şi impotenţa Franciei. In fine îşi pune familia sub scutul amicului seu pentru casul, între asemenea împregiurări foarte probabil, când dênsul ar devenì victimă a gitaţiunilor febrile ce mişcă întreg Parisul.

Varietăţi.

* (Iubileul de cinciḑeci de ani). Dl Gregorie *Mateiu*, unul dintre veteranii comerciului românesc din piaţa noastră, serbează astăḑi în familie şi între amici iubileul de cinciḑeci de ani de când a început a lucra pe cariera sa sub firmă proprie, cunoscută în apropiare şi depărtare. Dl jubilar, născut în capitala de odinoară a Munteniei (România) Tirgovişţea, la 20 Ianuarie 1809, — a primit cea dintâiu parte a educaţiunei sale la Bucuresci şi din antecedenţele familiare se vede, că era destinat pentru cariera de funcţionariu. Turburările din ḑilele lui Tudor şi Ipsilanti 'l-au strămutat mai ântâiu la Craiova şi de acolo ca pre mulţi alţii în Transilvania, la Sibiiu. Acì se dedică comerciului. La 1829 dl iubilar luă asupră'şi conducerea comerciului vĕduvei Elena Naco, eară la 1831 după ce se căsătorì cu Elena Stamati, din o familie de frunte, întră în comuniunea companiei aşa numite „grecesci“, care pe timpul acela era în floare şi făcea o parte considerabilă din legătura comercială între Orient şi Occident. În decursul timpului vedem pre iubilarul funcţionând ca primar al acestei companii, constituită mai cu samă de comercianţi români.

Compania a încetat de mult din viaţă. Dl Gregorie Mateiu cu puţinii sei consoţi români continuă a da pept cu toate obstacolele şi a cultiva ramul comercial cu puteri neobosite, crescênd numeroşi comercianţi români.

Dorim din inimă ca dl jubilar, care activitatea şi acum la bĕtrâneţe nu o ţermuresce numai pe lângă cariera sa, cu bucuria şi mulţămirea cu care serbează astăḑi în sinul familiei ce 'i-a dat Dḑeu ca o resplată pentru timpuria perdere a scumpei sociei sale (1853) şi a amicilor, sĕ trăiască la mulţi fericiţi ani!

* (Hymen). Dl Iosif Goga învĕţătoriu la scoala normală din Răşinari, serbează cununia sa cu d-şoara Aurelia Bratu învĕţătoreasă la scoala de fetiţe din Răşinari, mâne duminecă în 27 Ianuarie.

(Postal) Pentru linia postală Cserna-Cristur (comitatul Hunedoarei) este de ocupat postul de magistru care pe an are o leafă de 150fl şi 40fl pauşale. Cauţiune se recere o sumă de 100 fl v. a. Doritorii de a ocupa acest post au sĕ'şi trămită suplicile în termin de 3 sĕptĕmâni la direcţia postală din Sibiiu.

(Lista juraţilor) pentru cetatea Sibiiu pe anul 1880, între juraţii de naţionalitate străină, conţine şi următorii Români şi adecă domnii:

Dr. Aurel Brote, director la Transilvania; Partenie Cosma, advocat; Dr. Ioan Nemeş advocat;

Dumitru Comşa, professor; Ioan Moga, Dr. med; Ioan Popa advocat;

Nicolau Popescu, profesor; Dr. Demetriu Răcuciu, Dr. Nicolau Olariu, ambii advocaţi şi Demetriu Muntean, profesor.

* (Statutele societăţii industriale) a pelarilor români din Făgăraş“ sûnt provĕḑute cu clausula legală de ministeriul reg. ung. de agricultură, industrie şi comerciu sub Nr. 32040 ex 1879.

* (Necrolog). Aron şi Elena Densuşan, înfrânşi de durere, încunosciinţează rudele şi cunoscuţii, că Fabiu Camil Densuşan, scolariu în a 3-a clasă gimnasială, neuitatul lor fiu, după scurtă suferinţă, provedut cu sântele taine, trecu la cele eterne în 17/29 Ianuarie a, c. la oarele 11 ½ din noapte.

Remăşiţele pământesci s'au înmormêntat în 19/31 a. c. la 3 oare d. a. în cimiteriul bisericei sf. Nicolae din loc. Fie'i ţerêna uşoară!

* (Deţinuţii) în institutul de corecţiune din Gherla în decursul anului 1879 au fost 889. Dintre acestia după naţionalitate au fost: Maghiari 286, Nemţi 48, Români 454, Ruteni 2, Slovaci 1; de altă naţionalitate 98. După confesiune: gr. or. 259, gr. cat. 250, rom. cat. 138, ev. augs. 53, evang. elvet. 134, unitari 27, Israeliţi 28. După crimele pentru care au fost deţinuţi; pentru violenţă publică: 2 Maghiari, 2 Români; falsificare de bani şi de hârtii de credit public 9 Maghiari 5 Români 1 Neamţ şi 1 Rutean; fornicaţiune cu violenţă, 4 Maghiari, 9 Români, 1 Rutean, 2 de altă naţionalitate; zăcere cu animale 1 Maghiar; ucidere ordinară 12 Maghiari, 9 Români, 5 Nemţi 2 de altă naţionatate: ucidere cualificată 17 Maghiari, 23 Români, 3 Nemţi 2 de altă naţionalitate; încercare de ucidere 4 Maghiari, 1 Român, 1 Neamţ, 2 de altă naţionalitate; omor 65 Maghiari 83, Români, 3 Nemţi, 11 de altă naţionalitate; vătĕmare grea corporală, 14 Maghiari, 24 Români, 3 Nemţi; furt 118 Maghiari, 186 Români, 19 Nemţi, 1 Slovac, 52 de altă naţionalitate: defraudare 5 Maghiari 4 Români, 2 Nemţi, lotrie (răpire) 15 Maghiari, 71 Români, 6 Nemţi, 13 de altă naţionalitate; tăciunărie 11 Maghiari, 24 Români, 1 Neamţ, 4 de altă naţionalitate; înşelăciune 7 Maghiari, 10 Români, 4 Nemţi, 10 de altă naţionalitate; călcarea supunerei şi alte escese în afaceri militare 2 Maghiari, 2 Români. — Pentru a înţelege însemnătatea acestor cifre nu trebue perdut din vedere, că institutul acesta de corecţiune este pentru toată Transilvania, unde sûnt *circa* 1,200,000 Români, 600,000 Maghiari şi 170,000—200,000 Nemţi.

* (Legarea României cu Dobrogea) printr'o cale ferată pare a fi hotărîtă de consiliul de Ministri. Ministrul de lucrări publice aflăm din „Curierul Financiar“ că se ocupă în acest moment cu formarea personalului destinat a face studiile preliminare. Acest personal se va divide în douĕ secţii: una însărcinată a face studiile dela Bucuresci prin Slobozia la Cernavoda, şi alta dela Buzeu la Slobozia. Opiniunea guvernamentală ar fi a construì această linie în regie după sistemul liniei Mărăşeşti-Buzeu. Ţinta ar fi de a obicĕnuì pe inginerii români cu construcţiuni de căi ferate, de a esecuta linii în mai bune şi mai economice condiţiuni. După a noastră părere, această ţintă e ilusorie. D. Guilloux în construcţiunea liniei Ploesci-Predeal s'a servit esclusiv de ingineri români cu construcţiuni de căi ferate şi esperienţa acestor ingineri a fost cu atât mai mare şi mai profitabilă moralmente pentru ei, cu cât responsabilitatea de a face ceva bun şi a nu duce o companie la falită era mai mare.

* (Oficerii superiori ai armatei germane). După Anuarul

militar a armatei germane pe 1880, din care primul ecsemplar s'a oferit împeratorului ca cap suprem a'l armatei, și care ocupă primul loc în Anuar, se află în armata germână 9 mareșali, generali, coloneli generali sau feldzeug mestri generali, printre care se află un principe domnitor și alte 5 personagie princiare.

Armata prusiană numeră 50 generali, atât de infanterie cât și de cavalerie, din cari 13 sûnt principi domnitori, și 85 locoteneți generali din care numai 4 sûnt principi domnitori, infanteria posede 164 coloneli, 168 locotenenți coloneli, 599 maiori: cavaleria numeră 50 coloneli, 52 locotonenți coloneli și 71 maiori, artileria de campanie numeră 8 coloneli 14 locotenenți-coloneli și 66 maiori.

Corpul de geniu este representat prin 11 coloneli 13 locotenenți coloneli, 11 maiori. Mareșalul baron de Manteuffel este desemnat ca comandant al corpului 15 de armată adjutant general al imperatorului rege șef. a reg, 5 de dragoni, locțiitor a imperatorului în Alsația-Lorena. El e decorat cu 32 ordine, afară de un oare care numer de medalii.

* (Posițiunea Paradisului pământesc). D. Delitzch, un asiriolog erudit a stabilit, prin mijlocul unor documente diverse de o înaltă anticitate, că Edenul era situat în Babilonia, în spațiul cuprins între Tigru, Eufrat și cele două canale numite Pison și Ghihon, și de cari vorbesce Biblia.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Românii prin Alpii dalmatini.

(Urmare).

A. Români pe teritorial sêrbesc.

Este cunoscut că în documentele sêrbesci de nenumărate ori se face amintire de Vlachi. Citatele sûnt adunate toate în Gj. Danicic, Rjecnik iz Knjizew nih starina srpskih. I. U Biogradu 1863. Pag. 131. *Vlah* se traduce în de obște 1. cu *romanus* și se înțelege un orășan italian dela malul dalmatin, înainte de toate un Ragusan; cu *pecuarius* pěcurariu. Însemnarea primă o are cuvêntul numai arare-ori, și se perde după 1250 cu totul. Încât pentru însemnarea *pecuarius*, aceasta s'a desvoltat din aceea de *romanus* în înțelesul acela, în care cuvêntul acesta este sinonim cu *Român* Timpul, când s'a întêmplat aceasta, când *vlah* nu mai însemna *Român* ci *pěcurariu*, adevěrat că nu se poate ficsa. Pe la mijlocul secului XII Vlachii erau încă românesci, precum pare a resulta dintr'un pasagiu la presbiterul Diocleas: „Latini, qui illo tempore Romani vocabantur, modo vero Moroulahi, hoc est Nigri Latini vocantur.“ Popa Dukljanina letopis de J. Crnicic. Kral,evica. 1874. p. 8. Cu aceasta stă în consonanță deosebirea rigoroasă între Sêrbi și Vlachi, care este esplicabilă numai dacă presupunem, că deosebirea n'a fost întemeiată numai pe chemare, bună-oară pe aceea, că aceia erau agricultori, cestia însě pěcurari; numai suposiția unei deosebiri etnice ne face sě putem înțelege, cum de căsătoriile Sêrbilor cu femei vlachice aveau urmări juridice nefavorabile. Naționalitatea românească a Vlachilor se vede din numeroasele nume, fără îndoială românesci, ale Vlachilor: Bukor, Bun, Fecior, Singur, Surdul, Șerban, Ursul; Danciul, Dragul, Drajul, Neagul, adul, Raiul, Stanul, Vladul, nume, dintre cari o parte, precum Bukor, stă în legătură cu apelative românesci, precând cealaltă parte, precum Dragul, adevěrat că tradează originea sa românească numai prin articulul adaus la cuvênt. Cu *vlah* Sêrbul înseamnă pe Român, în deosebi pe cel de nord pretutindenea, unde vine în nemijlocită atingere cu el, astfel în Sêrbia rěsăriteană și în Bănat: cel de sud se numesce *Țințar*; Bulgarul numesce *vlah* pe unul ca și pe celalalt.

Față cu numele *vlah*, lat. vlacus, blacus, stă și astădi încă un nume semi-slavon: documentele latinesci numesc adecă poporul morovlachi, moroblachi, mai târdiu morlachi, it. morlacchi, un nume, ce nu stă în legătură cu „*more*“ mare, ci este identic cu semi-grecul *μαυρὸβλαχος*.

Un temeiu al numirei Românilor de Vlachi negri nu s'a aflat: numele se află la Sêrbi ca *karavlah* lângă *vlah*. Cuvêntul morlacco 'și-a lărgit mai târdiu însemnarea, numindu-se *morlacchi* nu numai locuitorii românesci, probabil foarte numěroși, ci și locuitorii slavoni ai continentului, căci în relațiunile venețiane din jumětatea primă a secului XVI toți locuitorii slavoni ai continentului atât la Quarnero și în Dalmația de nord cât și la Cattaro și Antivari se numesc morlacchi.

În slavoana numele *μαυρόβλαχος* nu s'a primit, dacă nu cumva numele mrtovlasi, sub cari se înțeleg locuitorii graniței între Costainița și Novi, voim sě-'l privim ca o diformație din morovlasi: Mrtovlasi este și numele unui sat din comitatul pojegan.

Românii au fost pěcurari, cari parte aveau locuințe ficsate, cătune, parte ca păstori migranți cu caii, oile și caprele lor se duceau din munte în munte, din păsune în păsune. Pe trăsătura această din caracterul poporului român este a se pune temeiu deosebit: ea esplică respândirea mare și prin urmare însemnătatea mare a poporului românesc pentru istoria teritoriilor dintre cele două mări și țerile învecinate până într'o depărtare mare.

Cu economia de vite la Vlachi au fost împreunate facerea brânzei și comerciul de caravană. Brânza vlachică a jucat odinioară în economia Ragusanilor un rol atât de important, încât se întrebuința lângă metalul monetat ca mijloc de plătire. Prețul lui *caseus vlachescus, vlachiscus (brença* într'un document din anul 1357) se statoria de cătră stăpânire. Ca proprietari de cai de munte Vlachii aduceau la Ragusa plumb bosnian și luau cu sine din Ragusa și din alte anumite orașe maritime între alte mărfuri cu deosebire sare, care în istoria acestor țěri joacă un rol mare. Nu este fără interes un pasagiu din descrierea columnei lui Roland dinaintea bisericei stlui Blasiu din Ragusa, descriere scrisă în 1440 de Philippus de Diversis de Quartigianis: „In ea (statua) item est signata mensura brachii communis, quo mensurantur telae, rassiae et res aliae, quae circum illam ab aduenis *Moralachis* et aliquibus mulieribus venduntur.“ Farlati 6.28.

Din limba acestor Vlachi ni s'a păstrat numai puțin în limba sêrbească, ce se vorbesce în părțile acele: astfel *turma*, ce se întrebuințează în Muntenegru pentru *caravană*, și *turmar*=cărăuș, ce se aude însě numai prin Croația: *turma* în limba românească înseamnă (Miklossich traduce corect: *Heerde* (Red.) și cu înțelesul acesta cuvêntul este cunoscut și în limba polonă. Espresia „brença,“ care, în Carpați în deobște întrebuințat, s'a respândit de acî preste țěrile învecinate, pare a fi dispărut din sêrbeasca, ce se vorbesce în ținuturile din cestiune.

(Va urma.)

Îndreptare. În numěrul ultm, pag. 39, alin II sus, la sfêrșitul corespondenței din Caransebeș sě se cetească: *Joandrea* în loc de *Mandrea*.

Bursa de Viena și Pesta

din 5 Februarie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	102. 75	102.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	80.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	81.30	81.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	118.25	119.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	89.50	89 75
Obligațiuni ung. de rescumpěrarea pământului	—.—	87.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	88.52	88.25
Obligațiuni urbariale temeșiane	—.—	87.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	—.—
Obligațiuni urbariale transilvane	87.—	87.25
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	89.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	90.—	9e 50
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.90	71.80
Datoria de stat în argint	72.90	72.75
Renta de aur austriacă	86.10	86.25
Sorți de stat dela 1860	132.20	132.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	845.—	845.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	303.80	303.—
Acțiuni de credit austr.	277.25	278.—
Sorți ungaresci cu premii	—.—	117.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.53	5.47
Napoleon	9.34½	9.34
100 marce nemțesci	57.80	57.85
London (pe polița de trei luni)	117.—	117.—

Economic.

Sibiiu, 3 Febrnarie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.40—9.40; Grâu sěcărel, fl. 6.90.—7.90; Sěcară fl. 5.30—5.70; Orz fl. 4.20—4.60; Ověs fl. 2.90—3.30 Cucuruz fl. 4.90—5.30; Mălaiu fl. 6—5.50; Cartofi fl. 1.60—1--.; Semență de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 6—7; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl.28—30; Unsoare de porc fl. 25—26; Sěu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sěu de luminări fl. 24—25; Lumînări de sěu 50 chilo fl. 28—28.50; Săpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 1--1.10: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de viței 55—65 cr. carne de porc 48—50 cr.; carne de berbece 30—32 cr.; oauě 10 de 40 cr.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 24 Febr. și 25 Martie imob. lui Abraham Hirsch în Covaș (jud. cerc. Șomcuta-mare); în 12 Febr. imob. lui Stefan Varga în A. Simenyfalva (trib. Odorheiu); in 23 Febr. imob. lui Mihaila Porcolab în Cluj (trib.); in 10 Febr. și 20 Martie imob. rěmasului după Iosif Zeyer în Cristian (trib. Sibiiu); în 26 Febr. și 26 Martie imob. lui Temistocle Eugenius în Heghiu (judec. cerc. Sângiors); în 16 Febr. imob. lui Michail Kräutner în Bistrița (trib.); în 18 Febr. imob. lui George Bölöni în Apața; în 4 Martie și 5 Aprilie imob. Paraschivei Căciulă în Tircheș (trib. Brașov); în 12 Febr. și 18 Martie imob. lui Michail Schuller în Noistat (judec. cerc. Sighișoara); în 1 Martie și 2 Aprilie imob. lui Nicolae Sirbu în Brașov; în 26 Febr. și 27 Martie imob. lui Bărbuc Petcu în Tircheș; în 2 Martie și 3 Aprilie imob. lui Andrei Plaier în Codlea (trib. Brașov); în 12 Febr. și 12 Martie imob. lu Vasilie Popa în Pănadie (judec. cerc. Hususěu); în 20 Febr. și 20 Martie imob. lui Samoil și Elisaveta Lani în Bistrița; în 12 Febr. imob. Sofiei Orth în Bistrița (trib.); în 4 Martie și 5 Aprilie imob. luî Martin Bartcsek în Preșmer; în 5 Martie și 6 Aprilie imob. lui Ioan Salmen în Brașov (trib.); în 9 Martie și 9 A-Aprilie imob. lui Nicolau Prașca în Sibiiu (trib.); în 2 Martie și 2 Aprilie imob. Anei Cordea în Aliocuș; în 18 Martie imob. lui Ioan Gazda în Sântimre (judec. cerc. Aiud); în 28 Febr. imob. rěmasului după Cristina Hanni în Sighișoara (judec. cerc.

Nr. 43 1880. 1—3

CONCURS.

La sunetul părintescului ordin al Măritului Consistoriu archidiecesan dto 15 Ianuarie a. c. Nru 135 B. pentru vacanta parochie de clasa III Agnita cu reședința fiitoriului protopresbiter tractual, sě escrie prin aceasta concurs pentru alegerea de preot ca capelan protopresbiteral în terminul până la 27 Februarie 1880 după care aměsurat dispositiunilor regulamentului congresual din 1878 § 19 va urma și alegerea.

Emolumentele sûnt:

a) Venitul pământurilor porțiunei canonice de arětură și de fênaț în mărime de 10 jugere.

b) dela 80 familii române câte o ferdelă de cucuruz sfêrmit.

c) dela 85 familii neorustice câte o jumětate ferdelă;

d) dela 165 familii venitele stolare staverite de sinodul protopresbiteral introduse în protopresbiterat, care toate împreună după calculii sinodului parochiale ar trece preste suma de 400 v. a.

Doritorii de a concura la acest post, pre lângă reservarea unei părți din aceste emolumente fiitorului protopresbiter, carele ca atare va purta si responsabilitatea de paroch în sensul § 26 al regulamentului congresual din 1878 vor avè a'și așterne suplicele instruate după § 13 al „Statutului organic“.

Nocrichiu în 22 Ianuarie 1880.

În conțelegere cu comitetul parochial:

Grigoriu Maier m. p.
administr. pret.

Nr. U. 130. 1880.

Publicare de licitațiune.

În 28/16 Februarie a. c. se va ținè în oficiul central al Universității săsesci în Sibiiu piața mare nrul 15 dela 9 până la 12 oare înainte de ameadi și dela 3 până la 6 oare după ameadi o licitațiune publică pentru arendarea următorilor munți de păsunat și anume:

Nr. Postal	Situațiunea muntelui	Numirea	Păsunatul de munte, intinderea		Prețul de esclam.	
			jugere	stânjini	fl.	cr.
1	Tălmaciu	Cornul Pleși	712	—	173	—
2		Negovanul mare	1327	—	700	—
3		și mic	—	—	760	—
4		Conțul mare și	2245	—	706	—
5		mic	—	—	732	—
6	Orlat	Strucatu	1750	—	240	—
7		Oltiavu	1425	—	561	—
8		Furnica	1546	—	401	—
9		Balu	929	1300	446	—
10		Balintul mare	1101	900	304	—
11		„ mic	650	1000	250	—
12		Serecinul mare	1253	100	381	—
13		„ de mijloc	1413	900	621	—
14		„ de lături	1141	700	428	—
15	Jina	Goaza de sus	1419	600	500	—
16		„ „ jos	1387	800	381	—
17		Hanciul de sus	1676	1400	300	—
18		„ „ jos	1686	1400	126	—
19		Steaza de sus	389	1000	211	—
20		„ „ jos	600	—	88	—
21		Groapele de sus	794	600	73	—
22		„ „ jos	452	890	283	—

Ori cine doresce a lua în arêndă aceste realități are a depune la mâna comisiunei de licitațiune un vadiu de 10 percente din suma de esclamare, care li se va înapoia celor ce nu vor obținè arenda după terminarea licitațiunei, ear arendatorilor li se va socoti în suma de arêndă, dacă au depus cauțiunea de arendă conform contractului.

Condițiunile mai detaiate se pot vedè și înainte de ziua de licitațiune la oficiul central al Universității săsesci.

Sibiiu în 2 Februarie 1880.

Dela oficiul central al Universității săsesci.

Wächter,
comite.

[3] 1—3

Redactor respundětor: **Nicolau Cristea.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 12. Sibiiu, Marți 29 Ianuarie 1880 *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47, și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 28 Ianuarie.

Cumcă nu prorocesc ḑiarele opoziționale din Budapesta întâiași dată căderea lui Tisza o sciu de mult cetitorii nostri. Adeverirea sau împlinirea prorociei este a viitoriului. Prorociile de altmintrea sûnt astfeliu făcute, încât să nu le espire terminul nici când. Pentru acum însă n'avem de a face cu prorocii, ci cu fapte cari dovedesc, că ori cât se ține dl Tisza, 'i-a cam slăbit puterile. Oficioasele spun că ministeriul Tisza are lipsă de o reconstrucțiune, ceea ce fiindcă până acum n'a succes, după desbaterea bugetului o va pune a bună samă de nou în lucrare. Pauler și mai pe urmă Szende, a bună samă în urma afacerei ginerelui seu Pausz, ḑic oficioasele, au să ese ca să facă loc altora. Cui? Va sci numai atotsciutoriul Tisza, providența tuturor muritorilor din întreaga partidă, poreclită liberală (lucus a non lucendo). De altă parte se spune, că membrii de ai casei de sus și de jos dela dieta Ungariei au provocat pe baronul Sennyey să'și ocupe locul în casa magnaților în timpul desbaterei bugetului și cerênd lipsa să se pună în fruntea opoziționei. In casa magnaților mișcarea a progresat așa de tare, încât 65 membri au trecut la opoziționе, afară de cei ce au fost mai nainte, și trecerea lor a declarat-o tot odată și în scris.

Ni se pune în perspectivă așa dară o eră nouă cu bar. Sennyey în frunte.

Abia credem că acesta se va grăbi a lua frênele guvernului unguresc nemijlocit dela cabinetul actual. De natură aristocratică conservativă cum este i va venì bine, dacă alții vor pregătì unele restricțiuni constituționale, a căror odiu nu va voì a'l lua Sennyey asuprăși. De un timp în coace se vorbesce de o revisiune a dreptului de adunări și a legei de presă. Se poate prea ușor că ministeriul actual va fi lăsat în posițiunea sa până când va fi terminat și revisiunea aceasta.

Deputații ardeleni, cari fac parte din partidul „liberal," au fost întruniți Vineri la contele Dominic Teleki. Acestia au decis a trimite o deputațiune la ministrul president cu rugarea să aducă în casa deputaților proiectul urgat de mult privitoriu la regularea proprietății în Transilvania, dacă va fi cu putință încă înainte de desbaterea bugetului.

După „D. Ztg," dincolo de Laita, ministeriul cislaitan s'a hotărit a demisiona. Insărcinarea de a compune un cabinet nou, se colporta în 5 Februarie n., că a luat-o asuprăși contele Fr. Falkenhayn.

Scirile telegrafice dela Viena sosite până acum încă nu amintesc nimica despre crisa anunțată de „D. Ztg."

În casa deputaților dela Viena a interpelat Menger și soții pe guvern, ce are de gând să facă cu memorandul episcopilor din Bohemia în privința scoalelor. Interpelanții vĕd în scrierea episcopilor amenințată pacea internă.

Bavarezii și după denșii Saxonii, încep a'și înălța glasul contra sporirei armatei germane.

Italia spriginesce pe cale diplomatică pe Albanezi. Ea a făcut propunerea de a se despăgubì Muntenegru pentru Gusinie și Plava în altă parte și precum se vede dintr'o telegramă dela Berlin, Gorciacoff prin o notă către representanții rusesci din străinătate, 'i-a îndrumat pre acestia a spriginì propunerea făcută din partea Italiei. Puterile apusene se arată înclinate a spriginì propunerea Italiei. Între Viena și Berlin până acum se comunică numai păreri în privința aceasta.

În Petersburg se asteaptă aproape cu probabilitate, că cu ocasiunea iubileului țarului va apărè un ucas, prin care toate sectele religioase se vor pune pe o treaptă egală civilă și prin care și Evreilor li se va da o libertate mai mare de cum au avut în trecut.

Dieta Ungariei.

În ședința dela 4 Februarie s'a terminat discusiunea asupra întrebării: în care sens trebue interpretată legea despre denumirea de deputați ca comisari guverniali? Propunĕtorii 'și-au ținut cuvêntul din urmă.

Reportorul comisiunei Ant. Tibad constată că argumentele, cu care au păsit opoziționea, nu a fost în stare a resturna opiniunea comisiunei. E trist și de regretat că discusiunea, cu toată însemnătatea principială ce o are obiectul, nu se ține între marginile obiectivității cum s'ar cuvenì. Oratorul desaproabă aparența tristă că desnumita corupțiune a întrat și în desbaterile parlamentare și trebue să protesteze contra unei asemenea procederi cu atât mai tare cu cât între membrii comisiunei nu se află nici unul care să fi primit vre odată asupra sa o esmitere ca comisar guvernamental sau care să aspire la o asemenea însărcinare. Punctul cardinal al discusiunei este întrebarea: dacă § 1. din art. de lege I: 1875 permite ca un deputat să primească o esmitere de nou după ce a fost deja un an comisar guvernial, da sau nu? Comisiunea nu voiesce să înterpreteze din lege mai mult decât cuprinde ea într'adevĕr în sine, cum face deput. Madarász. În fine recomândă propunerea spre primire.

I. Madarász reamintesce casei că densul la crearea legei de incompatibilitate a fost unul dintre contrarii ei cei mai înverșunați, cu toate acestea el a asteptat dela partida liberală, ba aceasta a avut și datorința, să protesteze contra încercării de a să surpa cu totul temelia acestei legi. Dacă ar mai fi în viață Francisc Deak el și-ar fi aruncat în cumpănă toată greutatea sa morală pentru a împedeca un asemenea lucru. Ori ce deputat care se denumesce comisar guvernial trebue să ceară casei încuviințarea de a se îndepărta. Oratorul se încearcă a dovedì statisticesce din listele de votare, că deputații învestiți cu funcțiunea de comisari guverniali au absentat de regulă dela ședințele, în care s'au decis cele mai vitale întrebări; prin aceasta se atacă independența casei și a deputaților. Să se încungiure cât se poate asemenea denumiri și unde nu se poate încungiura deputatul respectiv să-și depună mandatul.

Oratorul roagă camera să primească contrapropunerea sa și să ocolească prin aceasta estinderea corupțiunei; el se provoacă la Fr. Deák, care nici odată nu 'și-a jerfit principiele; acest patriot pronunciându-se asupra întrebării de încompatibilitate a ḑis că nu cunoasce o posițiune mai amară decât colisiunea datorințelor, „*collisio officiorum.*" În timpul de aḑi această colisiune a datorințelor e respândită într'un grad mai mare decât atunci. În fine recomândă contrapropunerea sa a doua oară. (Aplause în stânga estremă.)

Ministrul president Tisza reflectează la cele ḑise de preopinant despre Deák, că și dênsul împărtășesce aceasta părere, numai cât preopinantul cu toată partida sa era de altă părere pe vremea când Deák se afla încă în acțiune, opoziționalii din stânga estremă au accentuat necontenit că Deák 'și a părăsit principiele dela 1861 și a jertfit drepturile patriei. Oratorului i se pare că la noi durează atacurile numai până când cineva i stă opoziționei în cale și fiindcă și oratorul nu va putè să stea opoziționei în cale până'i lumea, sperează că va venì un timp când și pe dênsul îl vor lăuda și glorifica. (Aplause în dreapta, contrăḑiceri în stânga). Cât pentru obiect, „*collisio officiorum,*" lucrul stă cu totul altfel decum 'l-a înfățișat preopinantul; pentrucă în casul când un deputat funcționează ca comisar guvernial fără plată regulată, independența

---

FOIȚA.

Palatul ocârmuirii din Iași.

(*Palatul administrativ*).

(Estras din Călindariul pentru poporul românesc pe anul 1845.)

Cea mai vechie, cea mai însemnată, cea mai frumoasă zidire din Iași, sûnt negreșit și astăḑi curțile Domnesci, sau cum i se ḑice astăḑi Palatul ocârmuirii. Prin temeliele sale el este legat cu epoca Romanilor. Încă în timpurile cele mai înapoiate, când Traian își aședase aici reședința, în vremea resboiului seu împotriva lui Decebal, și a prefacerii Daciei în provinciă supusă vulturului împĕrătesc, acest Palat după tradițiă cuprindea preste o mie de apartamenturi. După ce Moldova, din colonià romană, în urma multor veacuri, se schimbà în principat neatârnat, această antică cetate, căci merita numele, fu prada unui cumplit foc, care la anul 1460, sub marele Stefan, prefăcu în cenușă tot orașul. Cinci ani în urmă, îndată ce eroul Domn găsì odichnă din partea dușmanilor străini, el o rezidì earăși: și poporul, ear nu el, o numì Stefanovița. La anul 1491 residența Domnească în mare parte fu earăși arsă, în cât după câți-va ani ea numĕra numai șese sute de odăi, care si aceste prin nepăsarea următorilor stăpânitori se împuținară tot mai mult. Domnul Stefan Tomșa (1615) însă arḑênd și pe aceste, Curțile în vremea lui Alecsandru Mavrocordat V. V. ajunseră a numĕra de abia una sută locuințe. Dar încă și cu această reducțiă palatul tot era încă un monument vrednic de vĕḑut: din toate părțile alerga străinii să'l visiteze, și Moldovenii prin o fală națională ce nu se poate descuviința, îl priviau ca martorul secular, ca păstorul istoriei lor. In adevĕr această zidire era plină de suveniri prețioase inimii Românilor, aducêndu-le aminte de nesce timpuri mai fericite și mai glorioase. In vremea Domnului Dimitrie Cantemir, Curțile se împărțiau încă în apartamenturi, (sau case cum se ḑicea atuncea) mari și în apartamenturi mici. In cele dintâiu a primit Domnul pe Petru cel Mare; și în aceste din urmă Doamna a dat masă împĕrătesei lui, când acesta la anul 1711 a venit în Moldova asupra Turcilor.

Pe locul unde cu doi ani înainte, era poarta domnească, rădicată în starea ce am vĕḑut-o și noi de catră Alecsandru Muruz, în capul uliței mari, era un turn cadrat, în felul celui ce este și astăḑi d'asupra Porții Goliei. In acest turn reînoit de bĕtrânul Grigorie Ghika V. V. (1727—1733) se află paracliserul domnesc, în care să făcea toate ceremoniile religioase ale Curții și jurămintele politice ale boierilor; într'aceasta s'a jurat și tratatul de alianță încheiat între Petru cel Mare și Dimitrie Cantemir. Pe păreții capelei era în rênd chronologic aședate portretele domnitorilor Moldovei, începênd dela Bogdan-Dragoș. Curțile erau încongiurate de un zid cadrat, întărit cu turnuri; în unul din aceste, acel despre Bahlui, care până la 1834 era încă în picioare, pe locul ce formează astăḑi colțul casarmei grenadiriloru, ce ese în uliță în preajma caselor repausatului logofĕt Grigorie Ghica, în acel turn, ḑic, s'a tăiat vornicul Manolache Bogdan și spătarul Ioan Cuza, prin porunca domnului Constantin Muruz, în 18 August 1778. Zidul dimpregiurul curților avea trei întrări: una poarta domnească în capul uliței mari, a doua despre St. Nicolae cel mare numită poarta Drăganilor, a treia despre Bahlui, ce 'i ḑicea poarta Semenilor.

Însă toate aceste ziduri cu anticităție ce cuprindeau, cu partea ce mai remăsese în țeară din archiva națională, dusă în Polonia de către metropolitul Dosoftei, sub Sobieschi, cu odoarele domniei, toate fură prada unui al patrulea foc mai cumplit decât cele dintâiu trei, care la anul 1783, sub Alecsandru Mavrocordat, din toată curtea domnească nu lăsà piatră preste piatră. Domnul se mută atunci în casele metropoliei, care și ele fură prefăcute în cenușe; Mavrocordat urmat de pojar, se trase în cetățuia Galata, dar și de acolo fu earăși silit a eșì printr'un foc ce isbucnì în monăstire și urmat de numele Pârlea-Vodă cu

sa ca deputat nu poate venì în colisiune cu interesele sale, nefiind aici vorbă de esistența sa sau de traiul vieții sale ci numai de acea, că primesce o esmisiune provisoră și anumit nu în interesul guvernului ci în interesul unui sau altui ținut din țară. Adeseori deputați singuratici fac un adevĕrat sacrificiu primind asemenea esmisiuni.

Legea ḑice apriat, că o esmisiune nu poate dura mai mult de un an, prin urmare e lucru lămurit, că esmisiunea înceată după un an, ori că se ḑeclară deputatul denumit ori nu în această privință.

Oratorul arată mai departe, că în casul de față nu se poate vorbì de corupțiune pentrucă numĕrul deputaților încredințați cu esmisiuni este neînsemnat și ei se aleg fără deosebire de partidă. În sfĕrșit recomândă părerea comisiunei spre adoptare.

Punêndu-se părerile la votare nominală, resultatul a fost următoriul: Dintre cei 410 deputați verificați ai Ungariei au votat pentru propunerea comisiunei *128*, ear contra *119*, *absenți 162*, presidentul n'a votat, prin urmare propunerea comisiunei s'a primit cu o *majoritate de 9 voturi*. Contrapropunerea lui Madarász s'a respins. Majoritatea aceasta devine și mai precară de cum este, dacă considerăm că între cele 9 voturi 5 voturi s'au dat de 5 ministri și 2 voturi de doi secretari de stat. Deci adevĕrata majoritate e representată în faptă numai cu *două* voturi.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Caransebeș, în 6 Februarie 1880. Marți în 3 Febr. a. c. proto-notariul comitatului Illosvay aduce la cunoscința comitetului adm. cumcă o rudenie de a lui Pausz 'i-a atras atențiunea, că și în locuința lui Pausz din Lugoș se află diferite acte de ale comitatului Severinului.

Protonotariul, provocat din partea comisarului regesc a spune numele acestei rudenii, împărtășesce cumcă scirea aceasta 'i-a adus-o cumnatul lui Pausz, Béla Szende jun., vice-notariul comitatului.

Comitetul administrativ recearcă pe vice-comitele comitatului Carașului a lua actele din locuința lui Pausz și a le trimite la Caransebeș.

A doua ḑi actele au și sosit într'un pachet de 7 chile, care desfăcêndu-se se aflară o mulțime de documente referitoare la sumele defraudate.

Din esaminarea mai de aproape a actelor s'a constatat înstrăinarea a 6 mase ereditare, mai departe s'a aflat o consemnare scrisă de Pausz, care se vede, că purta socoteala despre banii păpați, în care se află însemnată suma de 8000 fl.

Din unele cuverte se vede, că a luat numai bancnotele, lăsând crucerii alăturați.

Între aceste se află și o cuvertă, prin care comuna Sichevița trimite suma de 70 fl. și câțiva cruceri pentru congresul nostru național bis.

Fondul scol. grănițeresc încă nu s'a revidat. Comisiunea revidătoare în frunte cu neobositul Brancoviciu și Baiaș a revidat în ḑilele aceste cassa magistratului orășenesc și cancelaria pretorului din Caransebeș, aflând afară de o neregularitate la magistrat, toate în ordinea cea mai bună.

Revisiunea se va estinde asupra tuturor scaunelor pretoriale din comitat.

Un ce trist am să ve comunic, și anume de alaltă eri bravul cetățean Ioan Brancoviciu, care de vre-o trei săptĕmâni a fost neadormit pentru interesul comitatului nostru, zace morbos în pat și încă foarte greu

Chiar în momentul, când scriu șirele aceste, clopotele dela biserica rom. catolică anunță publicului înfiorătoarea veste, că cassariul Hau a murit astă noapte.

Programa nihiliștilor.

Din Petersburg i s'a comunicat la „Tageblatt“ din Berlin un numer din foaia revoluționară rusească „Narodnaja Wolja“, care în fruntea numerului e datată dela 1 Ianuarie st. v. ear la capetul foaiei dela 14 Ianuarie st. v., prin urmare au trebuit patru săptĕmâni până ce s'a gătat acest numer. Avem nrul III al jurnalului revoluționar. În momentul când poliția rusască crede că a descoperit tipografia, în care se tipăria „Narodnaja Volja“, anunțând că a și confiscat numerul, e un interes deosebit a arunca o privire în acest „numer confiscat“ care între altele cuprinde și programul comitetului esecutiv revoluționar secret. Acest numer nou cuprinde: I. Un articol de fond despre esecutări 2. Atentatul dela Moscva asupra vieții lui Alecsandru II; 3. Programa comitetului esecutiv; 4. Scrisoarea politică a unui socialist: 5. Scrisoarea unui socialist francez; 6. Un concert de ca rivari; 7. „Cântecul unei cetățene“, o poesie; 8. Corespondențe din Moscva, Charcov, Odessa, Orel și Minc; 9. Cronica persecutărilor; 10. Merunțișuri; 11. Respunsuri și declarațiuni.

Se vede că cuprinsul e foarte abundant. Atențiunea principală însĕ o atrage asupra sa necondiționat programul comitetului, care îl lăsăm să urmeze:

Programa comitetului esecutiv

cu notița ce se află sub dênsul:

„Ne declarăm cu totul solidari cu această programă. Redacțiunea dela „Nar. Wolja“.

A.

După convicțiunea noastră cea mai intimă noi sûntem socialiști și partisani ai poporului. Sûntem convinși că numai pe basă socialistă i se poate altoì omenimei libertatea, egalitatea și frățietatea, că numai pe basa aceasta se poate asigura o bunăstare materială generală și o desvoltare deplină și omnilaterală a personalității, prin urmare și progresul. Sûntem convinși că numai voința poporului poate să sancționeze formele sociale, că desvoltarea poporului va fi durabilă numai dacă va urma îndependentă și liberă, dacă ori ce idee, care trebue realisată în viață, va fi clară mai întâiu consciinței și voinței poporului. Binele poporului și voința poporului: aceste sûnt principiele noastre cele mai sânte și legate nedespărțiver unul de altul

B.

I. Privind relațiunile, în mijlocul cărora poporul trebue să trăească și să lucre, vedem, că poporul (rusesc) se află într'o stare de sclavie completă atât politicesce cât și economicesce. Ori ce lucrător muncesce esclusiv pentru alimentarea și subsistența claselor parasitice; ca cetățan el e lipsit de toate drepturile; întreaga realitate rusească nu numai că nu corespunde voinței sale ci lui nu-i este permis nici măcar a'și pronunța și formula voința. El n'are nici chiar posibilitatea de a cugeta că ce e bun și ce e reu și însași gândirea la o voință a poporului se consideră ca o crimă contra ordinei esistente. Prinsă în mreajă de toate părțile, mulțimea e degradată până la degenerare, tîmpire, serăcie, sclăvie în ori ce privință.

II. Deasupra poporului strîns în lanțuri vedem clase de puternici esploatători, create și aperate de stat. Observăm că acest stat representă cea mai mare putere de capital în țară, că el este unicul apĕsător politic a poporului că, mulțamită numai lui, lipitoarele mai mici pot să esiste. Vedem că această putere a burgeșiei de stat se susține numai prin forță brutală, prin organisațiunea ei militară, politică și a funcționarilor, analog cum au făcut mai nainte Mongolii lui Dsingis-Khan.

III. In poporul rusesc însuși vedem că sûnt viue încă, desì apesate din toate părțile, vechile principii tradiționale: dreptul poporului la o selvadministrațiune locală și în comunele rurale, începuturile instituțiunilor federative, libertatea consciinței și a cuvêntului. Aceste principii s'ar desvolta estensiv și ar da întregei noastre generațiuni o direcțiune nouă în spiritul poporului, dacă i s'ar da poporului posibilitatea să trăiască așa cum ar voì să trăiască după aplecările sale proprie.

C.

I. Desì credem că noi ca socialiști și partisani ai poporului trebue să avem ca cea mai de aproape problemă a noastră: a scăpa poporul de sarcina apĕsătoare a statului modern, a provoca o resturnare politică, prin care poterea să treacă la popor. Prin aceasta resturnare vom obține: 1 că desvoltarea poporului rusesc va urma de acì înainte îndependentă și în conformitate cu voința sa proprie și 2 că vor fi recunoscute și spriginite în viața rusească multe principii curat socialistice, care ne sûnt comune cu poporul.

II. Credem că voința poporului se va putè pronunța destul de clar într'o adunare constituantă, care se va alege liber după sufragiul universal. Aceasta firesce nu va fi nici pe departe o formă ideală de espresiune a voinței poporului, dar unica formă posibilă în momentul de față.

III. Deci scopul nostru este a smulge puterea din mânile guvernului esistent și a o preda unei adunări constituante, care va străbate toate instituțiunile noastre de stat și sociale și remânênd credincioasă instrucțiuniloru primite dela alegĕtorii sei, ea le va străforma.

D.

Deci programa noastră 'și propune următoarele ținte:

1. O representațiune constantă a poporului, compusă cum am arĕtat deja, și înzestrată cu deplină putere în toate cestiunile de stat.

2. O selvadministrațiune estensivă, garantată prin dreptul de liberă alegere pentru toate oficiurile;

3. Autonomia comunei ca unitate economică și administrativă;

4. Apertinența pămêntului la popor;

5. Un sistem de mĕsuri pentru predarea tuturor fabricelor și a institutelor industriale;

6. Deplină libertate a consciinței, a cuvêntului, a presei, a asociațiunilor, a adunărilor și a agitațiunilor electorale;

7. Sufragiu universal, nerestrins prin statul personal sau prin avere;

8. Suplinirea armatei stabile cu una teritorială.

---

care îl porecli poporul; el se aședà în casele hatmanului Costachi Ghica, astădi ale hatmanului Alecu Roset Rosnovan (universitatea). De atunci residența domnească fu când în acest palat, când în casele d-sale logofĕtului Alecu Mavrocordat, mai în sus de biserica Buna-Vestire. La anul 1803 însĕ, domnul Alecsandru Muruz se otărì a rezidì curțile vechi. După ce se adunară cele mai bune materialuri, alegêndu-se cheresteaua cea mai aleasă din Carpați, aducêndu-se var tocmai dela Orhei, și toți mesterii plătindu-se cu bani otărîți, zidirea se începu în vara anului 1803, sub de aproape priveghere a orânduitului boer, visternicul Sandulachi Sturza, avênd de ajutoriu pe vornicul Iordachi Drăghici, pe care domnul după sĕvêrșirea palatului, spre resplătire îl numì paharnic. Domnul visita singur în toată ḑiua lucrul care se urma necontenit și cu stăruință până în vara anului 1806. Atunci zidirea era gata desĕvêrșit; sânțirea solemnelă se făcu în 28 August; la acest prilegiu de bucurie pentru toți Moldovenii, poeții de atunci făcură următoarele versuri, pe care pentru întâiași dată le publicăm astădi.

I.

Acum curte proslăvită,
De domnul Muruz zidită,
Moldova au dobândit,
Și lângă aceasta multe
Lucrări netăgăduite,
Bunătăți pentru pământ,
Bolnavilor căutare,
Și isvoare adăpătoare;
Însetarea-au contenit.
Țĕrii bună îndreptare,
Asupriților scăpare
Obștii au pricinuit.
De Christos mai înainte,
Fac istoricii cuvinte,
Cum c'o dadă ar fi fost,
A Râmlenilor zidire,
Care'i dată în peire
După vreme s'au întors,
Ear a unei mici zidire,
A lui Tomșa pomenire,
Temelia s'a vĕḑut.
Și aici în poartă, Turnul
A lui Grigore Ghica bĕtrânul
Până astădi a stătut,
Ear nu c'această zidire
Vrednică de pomenire
Care țeara a câștigat.
Pentru care tot norodul
Pe Alecsandru Voevodul
Pomenim neîncetat
Și 'i rugăm cerescul bine,
Ca păḑindu'l între sine,
Milostivul Dumneḑeu
Să'i dea lui și mântuire
Prin vecînică pomenire,
Și al slavelor părĕu.

II.

Alecsandru Moruz cu inimă curată,
Din temelie au înălțat zidirea curții toată;
Și îndată au afierosit la trei daruri din fire
Dreptatea, judecata, ḑic, și bun'oblăduire,
Și aceste trei pân'acum n'avea sălășluire,
Purtându-se din loc în loc cu multă rătăcire.
Spre mulțămire au împletit de laudă cunună,
Incoronând pe al nostru Domn, trustele dimpreună
Și'acì ele aflându-se strigă cu libov mare:
„Veniți toți asupriților aflați îndestulare;
Intrați fără sfială toți, eșiți cu mulțămire
Prin porțile bunii dreptăți, și fără osebire.
Insătoșați ați câștigat isvoare — adăpătoare, *)
Voi bolnavii ați dobêndit a voastră căutare.
Pentru Alecsandru Moruz vecînică proslăvire;
Fiiul Evangheliei fiind fără tăgăduire.

(Va urma).

(Camfora) întrebuințată ca remediu preventiv în o mulțime de afecțiuni, ar fi pentru plante un reconfortant escelent. Plante maladive, slabe udate cu apă puțin camforată, își recâștigă în scurt timp vigoarea lor. Dacă înainte de a semĕna grânele florilor le muem puțin în apă camforată, aceste grâne germinează mai ușor și cu mai multă vigoare. Acest tratament trebue aplicat mai ales pentru semênțele puțin vechi, pentru care ea servesce în adevĕr ca un remediu reintineritoriu. Altă particularitate curioasă: Flori tăete, foi și altele se conservă mai mult timp și chiar par a se desvolta când le ținem în apă camforată.

*) Tot acest Domn mare a făcut cișmelele din Iași, precum și apa-ducul din Tătărași. Cine nu cunoasce aceste frumoase versuri scrise in casa apelor dela Golia, deasupra leului din gura căruia curge apa care apoi se împarte în tot orașul?

E.

În vederea acestor scopuri activitatea partidei se împarte în:

I. Activitatea pentru propagandă şi agitaţiune. Propaganda are scopul de a popularisa în toate păturele populaţiunei idea unei resturnări democratico-politice ca mijloc pentru o reformă socială, precum şi propria programă a partidei. Agitaţiunea trebue să stăruiască ca poporul şi societatea să protesteze într'un mod cât de estensiv contra ordinei esistente şi să pretindă reforme în spiritul partidei, anumit însă convocarea adunărei constituante. Formele acestui protest pot fi: adunări, demonstraţiuni, petiţiuni, adrese tendenţioase, refusarea de a plăti contribuţiunea etc.

II. Activitatea distrugătoare şi teroristică. Activitatea teroristică care consistă în nimicirea celor mai stricători representanţi ai guvernului, în scutirea partidei de spioni, în pedepsirea arbitriului celor dela guvern şi administraţiune etc., are de scop, a surupa prestigiul potestăţii de guvernare, a da necontenit dovedi despre posibilitatea unei lupte contra guvernului, a ridica în acest mod în popor spiritul revoluţionar şi credinţa în succes şi în sfârsit a forma puteri de folos şi oţelite pentru luptă.

III. Organisaţiunea societăţilor secrete şi gruparea pre lângă un punct central. Organisarea de societăţi secrete mici, cu toate scopurile revoluţionare posibile, e neapărat de lipsă atât pentru îndeplinirea numëroaselor funcţiuni ale partidei cât şi pentru desvoltarea membrilor din patidă înşişi. Dar aceste mici organisaţiuni trebue să se grupeze, pentru unitatea în conducerea causei, anumit însă la sevârşirea de resturnări, pre lângă un punct central general.

IV. Câştigarea unei posiţiuni de influenţă şi conecsiuni în administraţiune, în armată, în societate, în popor, etc. Deosebită însemnătate au în privinţa resturnărilor administraţiunea şi armata etc.

V. Organisaţiunea şi îndeplinirea resturnării. Considerând că poporul este apesat greu, că guvernul poate oprì încă multă vreme mişcarea generală revoluţionară, partida trebue să ia însaşi iniţiativa la resturnare, şi să nu astepte momentul când va isbutì poporul şi fără de partidă. Cât pentru modul, cum se va îndeplinì resturnarea, — acest punct nu se dă publicităţii!

VI. Agitaţiunea electorală pentru convocarea unei adunări constituante. Ori cum se va realisa vre o resturnare, datorinţa partidei este să promoveze conchiemarea grabnică a unei adunări constituante şi predarea potestăţii la guvernul temporar. La agitaţiunea electorală partida trebue să stăruiască cu toate mijloacele, a spriginì pe omul mic la candidatură".

Varietăţi.

* (Iubileul) de care făcurăm amintire în nr-l trecut a fost, Sâmbătă seara, o serbare din cele mai splendide. Dl iubilar Gregorie Mateiu a întrunit in seara de 26 Ianuarie a. c. la o masă bogată aproape toată inteligenţa româna din Sibiiu cu Escel. Sa metropolitul Miron Romanul în frunte, representanţi de ai comerciului şi industriei fără deosebire de naţionalitate. Şirul toastelor a fost lung. Cel dintâiu fu purtat de Escel. Sa pentru dl iubilar; la care acesta a respuns foarte potrivit poftind ca şi Escel. Sa să ajungă şi să serbeze iubileul de cinci₫ieci de ani al activităţei sale. Societatea a fost foarte inimată şi între toaste serioase şi învelitoare şi în conversaţiuni au petrecut oaspeţii până după me₫ul nopţii. In decursul mesei s'au cetit 86 din telegramele sosite care erau din Transilvania (Haţeg, Deva, Fagăraş, Braşov etc.), din Ungaria (Lugoş, Timişoara, Arad, Budapesta etc), din Austria (Viena, Brünn, Praga, Reichenberg, Silesia etc.) şi din România.

* (Deputatul Georg Nagy contra lui „Magyarország"). Contra articulului din „Magyarország" reprodus şi de noi, articul, care descoperise unele fapte scandaloase, G. Nagy a dat o declaraţiune, din care estragem punctele esentiale:

„Faţă cu acest articul îmi ţin de datorinţă a declara, în interesul adevërului şi din considerăţiune către public, că afirmaţiunile ce se cuprind într'ênsul sûnt neadevërate.

În comunicarea ce se referesce la Solomon Nasch nici un cuvênt nu este adevërat. Eu am întentat acestui individ, care avea pe la arendatorii mei pretensiuni restante, înainte de aceasta un proces pentru pressiuni, am făcut şi o arëtare criminală contra lui şi tribunalul reg. din N. Karoly, care se pare că cunoasce pe acest om mai bine decât scriitorul articulului cunoscut, a şi introdus cercetarea criminală contra lui pentru crima de presiune.

Nu este adevërat că eu aşi fi despoiat pe oare cine de licenţa de tabac, pentrucă aceasta este absolut cu neputinţă. Dl scriitor al articulului să întrebe pe cel mai din urmă sergent financial şi i va spune care este procederea la conferirea licenţelor. Eu ce e drept produc tabac în moşiele mele pe o întindere de 200 jugere, dar pe proprietatea din cestiune, în Eradony, produc tabac numai pe 60 jugere, ca şi la început, şî în comuna aceasta numai acela 'şi a perdut licenţa, care a fost pedepsit pentru contrabandă, altul nimenea.

Ca anticipaţiune de tabac nu am primit mai mult de cât ori care alt producent şi nu cu condiţiuni mai favoritoare decât ori care altul.

Nu este adevërat că guvernul a dat dela sine cele 50 de acţiuni depuse la linia de fer Tisza. Binevoiţi numai a compara numerii acţiilor mele cu seriele acţielor ce se află în posesiunea guvernului. Eu am cumpërat acele acţii puţine ₫ile înainte de a fi ales cu 208 fl. bucata.

Încât pentru cele ce se referesc la institutul de credit fonciar pentru proprietarii mici, nu me ţin îndatorat a da o declaraţiune în momentul de faţă, căci aceasta afacere şi aşa se află în mânile judecătoriei, care va constata adevërul.

Şi în sfârşit las să judece fie-care om de omenie şi cu judecată sănëtoasă dacă acel lucru, variat în nrul 25 din „Magyarország", merită să figureze ca articol de fond într'un jurnal politic?

* (Ludovic Kossuth şi legea de incolat). Într'unul din numerii nostri trecuţi am comunicat scirea, că comuna Vamos-Atya a primit pe exdictatorul Ungariei în legămêntul seu transcrienduse realităţile cedate de Csanády pe numele lui Kossuth. Un corespondent cu numele Gunst scrie din Collegno al Baraccone, că Kossuth n'a voit să primească această transcriere, pentrucă nu are intenţiunea „să se facă suditul Regelui Francisc Iosif". După această observare numitul corespondent continuă:

„Dealtfel, dacă întreaga naţiune prin representanţii sei, l'a eschis (pe Kossuth) din ungurime, el nu se va lăsa să fie remaghiarisat de o comună şi anumit într'un mod ce se poate numì o apucătură. Mama cea rea l'a împins dela sinul seu, el o va iubì ferbinte pâna în sfârşit dar cu puterea nu se va mai îmbulzì la sinul ei".

* (Un resultat bun.) Notariul din comuna Mehadia, ctul Severinului, a întrevenit la înaltele locuri şi a obţinut pentru comunele ce se ţin de acest notariat o iertare din darea directă în suma de 1300 fl.

* (Usina Krupp). Cetim în „Românul": În momentul când Germania îşi sporesce artileria într'un mod atât de însemnat, nu este fără folos a da câteva amenunte asupra usinei Krupp, din Essen, unde s'au construit cele mai îngrozitoare unelte de luptă în epoca noastră.

8,500 lucrători sûnt întrebuinţaţi la oţelării.

În 24 ceasuri, usina poate fabrica şine pentru 19 chilometri de cale ferată şi o cantitate proporţională de roate, de osii şi de arcuri.

300 tunuri de diferite modeluri se pot termina într'o lună.

15,000 tunuri s'au fabricat dela 1847 până astă₫i.

1,800 toane de cârbuni şi de coc se întrebuinţează pe ₫i pentru focarele şi luminatul usinei, care numëră 21,000 becuri de gaz aeriform.

60 chilometri de căi ferate, cu 24 locomotive şi 700 vagoane, fac serviţiul intern al usinei; aceste căi ferate sûnt în comunicaţiune directă cu drumurile de fer esterioare.

3,277 case formează un adevërat oraş împregiurul imensei usine; toate au fost clădite de d. Krupp pentru lucrătorii sei. Ele sûnt locuite de 16,200 persoane.

* (Eclipsele din 1880.) — In anul 1880 vor avè loc şese eclipse de soare şi de lună, cari se vor produce la datele următoare, după stilul nou:

1. Prima eclipsă de soare a avut loc la 11—12 Ianuarie A fost visibilă în nordul Australiei şi oceanul cel mare:

2. La 22 Iunie va fi eclipsa totală din lună. Va intra în penumbră la 11 oare 27 minute dimineaţa;

3. La 7 Iulie va avè loc o eclipsă anulară de soare, visibilă în sudul Americei şi Africei şi în oceanul Atlantic austral. Va începe la 10 oare 52 minute dimineaţa.

4. La 2 Decembre anul c. eclipsă parţială de soare. Va începe la 2 oare 54 minute dimineaţa;

5. La 16 Decembre va avè loc o eclipsă totală de lună. Va intra în penumbră la 12 oare 40 minute dimineaţa; visibilă în partea din Europa;

6. La 31 Decembre va fi eclipsă parţială de soare, visibilă în partea din Europa; începutul la 10 oare 52 minute după ameaz₫i.

* (Oraş fără cârcĭme). În Scoţia drepturile feodale ale lordului Zetland asupra proprietăţilor de Grangemauth interdic stabilirea de cârcĭme pe aceste proprietăţi.

Până acum această interdicere nu se respectase. Astă₫i lordul Zetland a notificat arendaşilor sei, că dela 15 Septemvre să numai fie nici o cârcĭmă la Grangemouth.

* (Remediul contra Gărgăriţei). Gărgăriţa (Granarium) este insectă din ordinul Coleopterelor, foarte stricătoare în magazinele cu grâne.

Dacă în timpul verei nu se aerisesce grâul sau sëcara, vânturânduse afară la soare, atunci gărgăriţele prefac toate grânele în tărite mâncându-le me₫ul.

Aceste insecte sûnt foarte productive; o femeie lasă 188—200 oauë în grâne. Dela Aprilie şi până la sfârşitul lui Septemvrie se înmulţesc continuu şi chiar când grânele sûnt puse în saci, ele străbat prin pânză şi mănâncă me₫ul grânelor, cu atât mai mult, când aceste stau de un timp mai îndelungat.

Gărgăriţa se poate sterpì foarte uşor pe la sfârşitul lunei Iuliu, când cânepa selbatecă sau haldanul este plin de suc. Atunci tăem aceste burueni dela rădëcină şi le uscăm la umbră într-un pod sub o şură, numai să nu fie atinse de soare care slăbesce puterea sucului.

Înainte de a se pune grânele în magazine, să se aşe₫e mai întâiu la fund un rênd de cânepă sau haldani şi de asupra să se toarne grâul; la jumëtatea hambarului, între grâne se pune ear un rênd de cânepă şi apoi deasupra tuturor grânelor se învelesc asemenea. Astfel grânele vor fi scutite de asemeni insecte stricătoare.

Se pot pune şi haldani verzi în grâne cari sûnt şi mai buni.

„Steaua României".

Medic veterinar, *I. Cupareneu.*

* (Drum de fer aerean). Un proiect de drum de fer aerean va fi în curênd supus consiliului municipal din Paris. Prima linie a drumului de fer în cestiune, construită cu titlul de încercare, va merge dela biserica Madelena la piaţa Bastilei şi dacă această primă încercare va da resultate satisfăcëtoare, centrul capitalei va fi legat prin alte asemine căi cu diversele gări a drumului de fer, cu administraţiunea postelor, etc. Railurile acestui drum de fer aerean vor fi aşezate pe nisce travenuri sprijinite pe coloane de fontă de fer aşe₫ate din distanţă, şi ridicându-se aproape la înălţimea primului etagiu. Va fi naturalmente o cale dublă. Preţul locurilor va fi ficsat 15 centime. Autorul acestui proiect nu cere nici garanţie de interes; el va construì prima linie cu riscul şi pericolul seu, numai încercarea să aibă o durată de 5 ani.

„V. C."

* (Vinerea) e considerată ca o ₫i nefastă şi mulţi individi chiar de acei ce raţionează în deajuns nu îndrăsnesc a începe un voiaj în ₫iua de Vineri.

Un American a voit să demonstreze că pentru compatrioţii sei această ₫i trebue să fie considerată ca o ₫i fericită.

In adevër; Vineri 3 August 1492 Cristof Columb plecă pentru a descoperì America. Vineri 13 Ianuarie 1493 el plecă spre Europa şi ajunse în Spania, Vineri 15 Martie 1493. Vineri 13 Iunie 1494 el se aflë în faţa pământului descoperit.

În adevër urmărind mai departe lucrurile vom vedè că: Vineri 15 Martie 1497 Jean Cabot plecă pe urmele lui Cristofor Columb; Vineri 7 Septemvre 1565 Espaniolul Melendez fundă oraşul sf. Augustin; Vineri 10 Noemvrie 1620 nava americană „Princetov" duse premii emigranţi în America.

Vineri 22 Februarie 1732 se născu Washington. Vineri 16 Iunie 1776 fu data luptei dela Brunkers-Hill. Vineri 7 Octomvre 1777 se supuse Saragota în urma căreia intervenì Francia. Vineri 22 Septemvrie 1780 se descoperì tradarea lui Arnold. Vineri 7 Iunie 1786 se întrunì congresul de la Filadelfa în urma căruia se declară independenţa statelor-unite.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.")

Viena, 9 Februarie n. Deputaţiunea deputaţilor nemţesci din Boemia constituită de contele Mannsfeld, Wolfrum, Schmeykal fu primită prea graţios de Majestatea Împëratul, la 10 oare înainte de ameaz₫i. Majestatea Sa a respuns la discursul lui Mansfeld, care accentuà ideea de stat austriac, că primesce bucuros memorandul deputaţiunei şi când va esamina memorandul Cechilor de sigur va considera şi pe al ei cu scrupulositate.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Românii prin Alpii dalmatini.

(Urmare).

B. Români pe teritoriul croaţesc.

Odinioară se aflau Români în insula Veglia, pe malul rĕsăritean al mărei adriatice până departe în interiorul ţĕrei; şi ei se află astăḑi încă în Istria.

a) Români în insula Veglia.

Astăḑi fără îndoială nu se mai vorbesce românesce în insula Veglia. I. Maiorescu 72—79. Giamb. Cubich 118. Insula aceasta însĕ a fost odinioară locuită de o populaţiune română, cu deosebire în Dubacĭniţa şi Poliiţa; aceasta se vede din documente, cari cunosc Murlachi şi i deosebesc pe acestia de Crovati tot asa de rigoros, precum se deosebesc pe teritoriul sêrbesc Vlachii şi Sêrbii: 1) „Che el primo patron della posession sia stato Corvato cioè Schiauon et non Murlaco.“ Dintr'un document 1488—1496. 2) „Murlachi pagavano (pe timpul comitelui Ivan Frankopan până 1480) el decimo per terratico et L. 3—12 per testa all' anno. Da nadal l'una lonza de porco; da carneval un paro de galine; da pasqua un agnello; da san Martin una torta, et 50 ovi per uno, *cara* (sic) sette di legne per uno, et sei giorni di lavoro alle vigne et terreni del signor Andrea in fusta, et a tutti li bisogni dell' isola, et pagano i comuni, et viaggi, et tutti l'altri datij ordinarij.“ 3) „Crouati pagavano il quinto con li presenti, et obligation dette di sopra la reformation del secretario (a Veneţianului Antonio Vinciguerra, în Veglia 1489), che solum li presenti fossero ridotti a danari in lire tre all' anno per testa, reservandoli tutte le altre obligationi.“ 4) „La reformation ultima del sindico (Marco Loredano, 1488) ridusse detti Murlachi et Crouati a pagar il decimo del terratico, reservandoli nelli altri datij et herbatici.“ 5) Din statutul de Veglia, împărtăşit de dl canonic Dr. I. Crncic în Roma: „Con tutti li Corvati e Morlacchi di Dubasnica et Poglica.“ I. Crncic 137. În 10 Noemvrie 1465 comitele Ivan Frankopan hotărì o pricină dintre comuna Omişalĭ (Castelmuschio) şi Vlachii aşeḑaţi de el între marginile comunei Kras; şi acesti Vlachi se numesc şi „Murlachi.“ Acta croatica, pag. 97. Este sigur că „Murlachi“ insulei Veglia au fost identici cu cei dalmatini şi istriani şi strămutaţi de comitele Frangipani de pe moşiile sale continentale în insulă şi aşeḑaţi în Dubacĭniţa şi Poliiţa; aceasta s'a întêmplat cam între 1450 şi 1480; numai îndoiala aceea se poate nasce, dacă acesti „Murlachi“ pe timpul strămutărei lor vorbiau deja croaţesce sau încă românesce, o îndoială, care s'ar perde pentru cel ce, pe nedrept, ar ţinè Istria de patria lor mai veche. Drept dovadă că acesti „Murlachi“ nu numai pe timpul inmigraţiunei lor, ci încă pe la începutul secului acestuia vorbiau românesce, se poate cita *Tată-l nostru* şi *Născătoarea*, ce s'au notat înainte cu vre-o câţiva ani de către dl canonic Parcic din gura unui vechiu locuitoriu din Poliiţa, Mate Baicic. Aceasta este unica probă de limba Românilor din Veglia. Nu este cunoscut, că în limba Veglianilor s'a susţinut vre-o urmă de limba românească.

(Va urma.)

Bibliografie.

Hasdeu Petriceicu B., *Cărţile poporane ale Românilor în secolul XVI* în legătură cu literatura poporană cea nescrisă. Studiu de filologie comparativă. Bucuresci 1879. Preţul 20 lei.

Năḑejde I. *Elemente de botanică*, conform programei actuale pentru clasa 2-a gimnasială. Iaşi 1880. Preţul 1 leu 50 bani.

Plutarch. *Viaţa lui Cesar*. Traducere de P. M. Georgescu. Bucuresci 1880.

În Ianuarie a. c. a apărut:

Diefenbach Lorenz, *Völkerkunde Ost-Europas*, insbesondere der Haemoshalbinsel und der untern Donaugebiete. Erster Band. Türkisches Reich. Albanesen. Illyrier. Thraken. Griechen. Rumänen. Darmstadt 1880. Preţul 6 marci germ.

Lista Nr. 3

a contribuirilor încurse la comitetul subsemnat în folosul inundaţilor. *)

Colecta în bucate şi bani în cetatea Mediaş aşternută prin Dionisiu Roman	fl.	20.—
Dl Dr. Ioane Borcea	fl.	3.—
Dl direct. sem. I. Hanea . . .	fl.	3.—
Dl Gregoriu Mateiu	fl.	5.—
Dl Dr. Ioan Nemeş adv. . . .	fl.	1.—
Dl Petru Roşca, jude reg.. . .	fl.	3.—
în suma	fl.	35.—
Totalul cu ḑiua de astăḑi . . .	fl.	1192.90

Sibiiu, 7 Februarie n. 1880.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaţilor.

*) Cuitările sumelor trimise la acest comitet vor urma prin publicare în ḑiarele de aici „Telegraful Roman“ şi „Observatoriul“. La cerere însĕ sumele se vor cuita şi separat.

Bursa de Viena şi Pesta

din 7 Februarie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	102.—	102.45
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	79.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	93.—	93.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	81.30	81.3/8
Împrumutul drumurilor de fer ung.	117.50	118.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	89.50	89.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	87.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	87.50	88.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	87.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	87.50	87.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	89.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	90.25	90.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.30	71.50
Datoria de stat în argint . . .	72.45	72.50
Renta de aur austriacă	85.40	85.50
Sorţi de stat dela 1860 . . .	131.—	132.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	842.—	843.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	302.80	303.—
Acţiuni de credit austr. . . .	276.75	277.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	117.25
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.53	5.47
Napoleon	9.35	9.34
100 marce nemţesci	57.80	57.85
London (pe poliţa de trei luni) .	116.95	117.—

Economic.

Sibiiu, 6 Februarie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.40—9.40; Grâu sĕcăreţ, fl. 6.90.—7.90; Sĕcară fl. 5.40—5.80; Orz fl. 4.20—4.60; Ovĕs fl. 2.90—3.30 Cucuruz fl. 4.80—5.20; Mălaiu fl. 6—6.50; Cartofi fl. 1.60—2-.-; Semênţă de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 6—7; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl.28 —30; Unsoare de porc fl. 25—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Săpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de viţel 55—65 cr. carne de porc 48—50 cr.; carne de berbece 30—32 cr.; oauĕ 10 de 40 cr.

(Trei dispoşiţiuni agricole). Eată ce ḑice „Românul“:

I Ţĕranul sĕ nu'şi poată angagia munca decât numai direct către marele cultivător. Pedepse aspre şi nulitate a angagiamentelor sĕ fie prevĕḑute în contra ori-căruia ar angagia muncă dela ţĕrani, fără a fi el însuşi cultivător de pământ.

II Ţĕranul sĕ nu'şi poată angagia munca decât pe un an.

III Sĕ se stabilească în lege un maximum de ḑile pe an pentru care ori ce muncitoriu sĕ se poată angagia.

Prima dispoşiţiune este folositoare de o potrivă marelui cultivător şi ţĕranului pentrucă înlătură pe mijlocitor, care câştigă astăḑi în dauna amêndorora. Când feluriţii speculanţi cari trăiesc şi se îngraşe astăḑi din această neomenoasă speculă vor fi mărginiţi în acţiunea lor atunci ţĕranul va venì singur deadreptul la proprietar şi la arendaş şi dacă îi va da mâna sĕ se angagieze pe un preţ mai eftin folosul ce va resulta va fi pentru producerea agricolă se va traduce într'o eftinire a preţurilor şi prin urmare într'o desfacere mai lisnicioasă. Scim că foarte adese se va putè elude o asemenea dispoşiţiune, dar cel puţin frica de penalitate şi câteva bune esemple de severitate vor mărginì specula, dacă nu o vor şi desfiinţa cu totul.

A doua dispoşiţiune va oprì pe nenorocitul muncitoriu a se robì pe viaţă. Aceasta va avè douĕ efecte salutare, acela de a păstra muncitorului nostru lucrul; caracterul simţimintele sale de om liber, şi acele de a permite chiar marilor cultivători a plătì munca mai bine, căci înaintând bani numai pe un an, n'au trebuinţă nici de a'şi procura un mare capital de dobânḑi grele, nici nu se espun la riscurile legate de o învoiala ce are a se aduce la îndeplinire peste patru cinci ani.

Sûnt mulţi cari cer sĕ se abroage pur şi simplu legea tocmelelor agricole, remânênd şi aceste tocmele sub imperiul legilor comune.

Sûntem din profundă convingere în contra unei asemene mĕsuri. Desvoltarea şi ridicarea agriculturei noastre cere din contră o lege înţeleaptă, care se asigure şi sĕ garanteze interesele atât ale muncitoriului ţĕran, cât şi ale marelui cultivător. Sĕ se asigure tocmeli cât mai folositoare muncitoriului dar sĕ se garanteze, în acelaş timp, şi stricta şi repedea esecutare a acelor tocmeli. pentru siguranţa marilor cultivatori.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 27 Febr. şi 27 Martie imob. rĕmasului după Iosif Gagyi în Roşia (judec. cerc. Abrud); în 2 Martie şi 2 Aprilio imob. rĕmasului după vĕduva lui Nicolau Boer în Teuş; în 6 Martie şi 6 Aprilie imob. lui Iacob Cristea în Muşina (judec. cerc, Aiud): în 4 Martie şi 5 Aprrilie imob lui Francisc Lasz şi soţi în Also-Siménfalva (trib. Oşorheiu): în 15 Martie şi 15 Aprilie imob. lui Ioan Balog în Cic-Barciova (trib. Cicsereda): în 6 Martie şi 17 Aprilie imob. lui Ioan Konez (trib. Oşorheiu); în 3 Martie şi 3 Aprilie imob. Susanei, Teresei şi Rosaliei Vas în Aiud (judec. cerc.); în 16 Febr. mobilele lui Francisc Veress în Odorheiu (judec. cerc.): în 8 Martie şi 8 Aprilie imob. lui Ioan Pop în Cluj (trib.); în 6 Martie şi 5 Aprilie imob. rĕmasului după Iosif şi Ioana Alesins în Sighişoara (judec. cerc.); în 24 Febr, imob lui Onuţ Suciu în Rebiţel (jud, corc. Huedin); în 31 Martie imob. lui George Oprean în Dobra (trib. Deva): în 14 Febr. imob. lui Ioan Eifert şi soţi în Nocrichiu (trib. Sibiiu).

Nr. 43 1880. 2—3

CONCURS.

La sunetul părintescului ordin al Măritului Consistoriu archidiecesan dto 15 Ianuarie a. c. Nru 135 B. pentru vacanta parochie de clasa III Agnita cu reşedinţa fiitoriului protopresbiter tractual, sĕ escrie prin aceasta concurs pentru alegerea de preot ca capelan protopresbiteral în terminul până la 27 Februarie 1880 după care amĕsurat dispoşiţiunilor regulamentului congresual din 1878 § 19 va urma şi alegerea.

Emolumentele sûnt:

a) Venitul pământurilor porţiunei canonice de arĕtură şi de fênaţ în mărime de 10 jugere.

b) dela 80 familii române câte o ferdelă de cucuruz sfêrmit.

c) dela 85 familii neorustice câte o jumĕtate ferdelă;

d) dela 165 familii venitele stolare staverite de sinodul protopresbiteral întroduse în protopresbiterat, care toate împreună după calculii sinodului parochiale ar trece preste suma de 400 v. a.

Doritorii de a concura la acest post, pre lângă reservarea unei părţi din aceste emolumente fiitorului protopresbiter, carele ca atare va purta si responsabilitatea de paroch în sensul § 26 al regulamentului congresual din 1878 vor avè a'şi aşterne suplicele instruate după § 13 al „Statutului organic“.

Nocrichiu în 22 Ianuarie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial:

Grigoriu Maier m. p.
administr. pret.

Însciinţare.

Deschiḑêndu-se în 1 Martie n. a. c. în institutul reg. de moşit din Sibiiu instrucţiune pentru moaşe, candidatele de moşit de naţiunalitatea română şi nemţească sûnt provocate a se insinua până la terminul indicat la subscrisul spre a fi primite în curs.

Sibiiu 31 Ianuarie 1880.

Dr. Lukacs Mikulics.
profesor ord. de moşit.

[2] 2—4

Nr. U. 130. 1880.

Publicare de licitaţiune.

În 28/16 Februarie a. c. se va ţinè în oficiul central al Universităţii săsesci în Sibiiu piaţa mare nrul 15 dela 9 până la 12 oare înainte de ameaḑi şi dela 3 până la 6 oare după ameaḑi o licitaţiune publică pentru arendarea următorilor munţi de păşunat şi anume:

Nr. Postal	Situaţiunea muntelui	Numirea	Păşunatul de munte, întinderea		Preţul de esclam.	
			jugere	stânjini	fl.	cr.
1	Tălmaciu	Cornul Pleşi	712	—	173	—
2		Negovanul mare	1327	—	700	—
3		şi mic. . . .	—	—	760	—
4		Conţul mare şi	2245	—	706	—
5		mic	—	—	732	—
6	Orlat	Strucatu . . .	1750	—	240	—
7		Oltiavu. . . .	1425	—	561	—
8		Furnica . . .	1546	—	401	—
9		Balu.	929	1300	446	—
10		Balintul mare .	1101	900	304	—
11		„ mic .	650	1000	250	—
12		Serecinul mare .	1253	100	381	—
13		„ de mijloc	1413	900	621	—
14		„ de lături	1141	700	428	—
15	Jina	Goaza de sus .	1419	600	500	—
16		„ „ jos. .	1387	800	381	—
17		Hanciul de sus .	1676	1400	300	—
18		„ „ jos .	1686	1400	126	—
19		Steaza de sus .	389	1000	211	—
20		„ „ jos .	600	—	88	—
21		Groapele de sus .	794	600	73	—
22		„ „ jos. .	452	890	283	—

Ori cine doresce a lua în arêndă aceste realităţi are a depune la mâna comisiunei de licitaţiune un vadiu de 10 percente din suma de esclamare, care li se va înapoia celor ce nu vor obţinè arenda după terminarea licitaţiunei, ear arendatorilor li se va socotì în suma de arêndă, dacă au depus cauţiunea de arendă conform contractului.

Condiţiunile mai detaiate se pot vedè şi înainte de ḑiua de licitaţiune la oficiul central al Universităţii săsesci.

Sibiiu în 2 Februarie 1880.

Dela oficiul central al Universităţii săsesci.

Wächter,
comite.

[3] 2—3

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 13. Sibiiu, Joi 31 Ianuarie 1880 *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47, și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** in Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 30 Ianuarie.

„Bud. Corr.“ ne spune că ministeriul este gata cu proiectul despre regularea proprietății în Transilvania și că în ḑilele cele mai de aproape ministeriul îl va presenta casei deputaților.

Delegațiunile continuă de eri în coace desbaterile (în Viena). Din causa aceasta ședințele meritoriale dietei Ungariei sûnt amânate până în 20 Februarie n.

Despre crisa ministerială de dincolo de Laita nu este nici o scire de ceva însemnătate. „Bohemia“ din Praga spune în privința aceasta, că contele Taaffe încă nu crede, că nu i va fi cu putință a într'unì în cabinetul seu elemente moderate din toate partidele. „Der Osten“ întăresce ceea ce ḑice „Bohemia“ când încheie un articlu astfeliu:

„În ḑiua de astăḑi este în Aus„tria numai un atare guvern cu pu„tință, care sub egida unui bărbat de „stat ce stă afară de fluctuațiunea „partidelor și se indentifică numai cu „interesele statului și ale dinastiei, „va întrunì încât va fi posibil pe re„presentanții cei moderați la condu„cerea afacerilor publice“.

Cu alte ocasiuni am făcut amintire despre miscârile episcopatului catolic din Boemia pentru de a recastiga scoalele pentru biserică. In numerul trecut am vḑut că în senatul imperial, în casa deputaților, Menger a înterpelat pe guvern asupra pașilor episcopatului boemic, declarând pașii episcopatului periculoși pentru stat și resvrĕtitori pentru ordinea publică. Incidentele aceste se pot desvolta mai departe. Din ele se poate încinge o luptă de cultură între constituționalii din Austria și între dreapta senatului imperial.

„Presse“ din Viena anunță, că în 7 Februarie n. o enquetă a început în ministeriul de comerciu cercetarea asupra violărilor convențiunei comerciale cu România și a constatat că aceasta păgubesce considerabil pe esportatorii austro-ung., ficsând la vămuirea lucrurilor de preț volnicesce cursul aurului. Mai departe a constatat, că arendatorii carii au luat asuprăși „octroiările și crescările după navigațiune“ vatĕmă convențiunea după placul lor prin rotunḑirea cifrelor stabilite în convențiune. Preste aceste României i se impută că preferesce mărfurile care vin pe mare celor austriace. Afacerea se pare nevinovată, însĕ pentru timpul de față poate avè însemnătate politică.

Negoțiările asupra juncțiunei drumurilor de fer cu Serbia sûnt întrerupte. Dară se telegrafează lui „P. Ll.“, că se vor continua în 20 Februarie. Telegrama spune că negoțiările de până acum nu au avut resultat dorit. Cei din Belgrad se înprotivesc pretensiunilor austro-unguresci. Guvernul austro-unguresc pretinde ca Serbia sĕ înceapă clâdirea drumurilor de fer cu linia Niș-Belgrad și până nu va fi linia aceasta terminată, altă linie sĕ nu se predea cerculațiunei. In același timp pretinde guvernul central din Viena sĕ se stabilească de pe acum definitiv preturile de transport. Instrucțiunile representantului Serbiei Marici sûnt îndreptate contra acestor douĕ pretensiuni. Representanții Austro-Ungariei nu se putură împăca cu instrucțiunea representantului Serbiei și de aceea au stăruit sĕ ceară alte instrucțiuni. Se speră că instrucțiunea cea nouă va fi mai prevenitoare. La cas când Serbia nu s'ar arĕta mai placabilă, ḑice „Fremdenblatt“, ar fi de prisos continuarea negoțiărilor.

Austro-Ungaria are mijloace a face, din Bosnia și Erțegovina, pe Serbia se înțeleagă, că cea dintâiu fără multă trudă, este în stare a'i dovedì celei din urmă, că o înțelegere între aceste douĕ staturi este mai mult în interesul Serbiei decât al Austro-Ungariei.

În legătură cu cele de până acì înregistrăm, după „D. Ztg.“ că Serbia a încredințat clădirea liniilor sale unei societăți rusesci Societatea aceasta a primit concesiunea fără a pretinde garanții dela statul sêrbesc. Linia se va începe dela marginea apuseană a Belgradului, va trece preste Iagodina și Alexinaț la Niș. De acì se va trage o linie la Țaribrod pentru juncțiunea Țaribrod-Sofia, și alta spre Vrania pentru juncțiunea Ueskùb-Salonic. Până la Iagodina linia are sĕ se termine în anul acesta, până la Niș în anul viitoriu. Casa Barranoff care a căpĕtat concesiunea drumurilor de fer sêrbesci are privilegiul de a înființa și o bancă națională sêrbească.

Belgiul se pregătesce pentru serbarea iubileului de cinciḑeci de ani dela întemeierea independenței sale.

Principele Alecsandru al Bulgariei călĕtoresce în străinetate. Primirea lui la Bucuresci a fost cordială; Principele Carol al României, 'l-a întêmpinat la gară. Pentru timpul cât are sĕ petreacă domnitoriul Bulgariei în străinĕtate s'a instituit o regență. Regența după o telegramă din Sofia a oprit întrunirea radicalilor ficsată pe 15 l. c. st. n. la Rusciuc. Fiindcă este de temut că radicalii nu se vor supune ordinului regenței s'a îndreptat la Rusciuc și un batalion de miliție.

Camera României a votat alaltăeri o legațiune pentru Belgiu și Olanda cu scaunul în Brusela.

Dieta Ungariei.

În ședința dela 5 Februarie s'au notificat esibitele.

Ios. Madarász, își motivează interpelațiunea sa cu privire la folosirea limbei germâne în comisiunile delegațiunei. Înterpelatorul doresce numai sĕ scie dacă este adevĕrată faima, că delegații unguresci se folosesc de limba germână. Pentru casul când s'ar adeverì cere sĕ se ia mesuri contra acestui abus, trebue sĕ se respecteze legea care dispune apriat, că limba discusiunei e cea maghiară.

Ministrul president Tisza declară, că este în stare a da însuși la moment deslucirile cerute. Dela 1867 încoace nu s'a folosit în comisiunile delegațiunei altă limbă decât cea maghiară. Fiindcă cea mai mare parte a ministrilor comuni nu sciu ungurește, s'a adoptat usul ca întrebările cătră ministeriul comun și respunsurile acestuia sĕ se facă în forma unei esplicațiuni private în limba germână pe care o sciu ministrii Ungariei.

Această deslucire a mulțămit pe interpelator și acesta 'și-a retras propunerea fiind de prisos.

La ordinea ḑilei a urmat proiectul de lege despre tacsele notarilor publici. La inactivarea legei despre notariatul public tacsele s'au regulat de ministeriul de justiție prin ordinațiune, reservânduse dreptul parlamentului, de a le statorì după trei ani de esperiență prin o lege. Această lege s'a substernut dietei și s'a pus la ordinea ḑilei de aḑi spre discutare.

Raportul Dr. Corn. Emmer constată, că esperiența de 3 ani decând s'a inactivat notariatul a aretat, că scala tacselor asa cum a statorito ministeriul, e corespunḑetoare. Comisiunea juridică a făcut puține modificări, tacsele nu le a urcat pentru că desele plânsori ce se aud în cercurile notarilor asupra unor defecte a instituțiunei nu se pot cura prin o urcare a tacselor ci numai prin reforme esențiale. În această privință comisiunea a propus un proiect de lege prin care cere ca pertractarea maselor ereditare, observênduse eftinătatea procedurei, sĕ remână de regulă în mânile notarilor publici. Sciinduse că ministrul de interne a pregătit o novelă în această materie, raportorul propune ca §. 22 sĕ remână în suspenso până la resolvirea novelei. Recomândă proiectul spre adoptare.

E. Veszter constată din raportul comisiunei juridice, că nu s'au îm-

FOIȚA.

Palatul ocârmuirii din Iași.

(*Palatul administrativ*).

(Estras din Călindariul pentru poporul românesc pe anul 1845.)

(Încheiere).

Mutarea dlui Alecsandru Moruz în curțile noue era hotărîtă pentru 30 August 1806, ḑiua Sântului Alecsandru, patronul Voevodului. Cu o ḑi însĕ mai înainte, sara în 29 D-nul primì grabnica însciințare, că resboiul între Turcia și Rusia se declarase, și că în urmarea acestia, d-nul țerei Românesci Constantin Ipsilant își părăsise Bucuresci, și se trăsese dincolo de Dunăre. Moruz ne voind a se arĕta Porții mai puțin credincios decât Ipsilant se și gătì de drum, și încă în acea sară plecă pentru totdeauna din Iași, trecênd cu lacrămile în ochi pe lângă acele curți pe care le zidise cu atâta străḑanie și dragoste, și în care când era gata nu i se îngăduì de a se muta spre a se bucura de rodul ostenelelor sale. Când a fost în preajma lor, se ḑice că de durere nici nu a vrut a se uita la ele.

Moruz a fost păstrat zidul împregiurul curților precum era înainte de vreme; numai cât 'l-a reînoit, precum și turnurile din el. În locul însĕ a paraclisului ce era la capetul ulițîi mari a zidit poarta Domnească cu o galerie d'asupra, în care musica turcească (meterhaneaoa) cântă la ceremoniile mari, la vreme de masă când prânḑia Domnul, și sara la chindie. Curțile în întru aveau mai aceeași împărțire ca și astăḑi. În rêndul de sus lăcuia Domnul; partea despre St. Nicolae era haremul Doamnei. Palatul avea trei săli mari; sala haremului în care se făceau balurile, sala postelnicii unde se primiau boierii după ce se înainta de cătră Domn, și sala Tronului sau Spătăria în care se făceau ceremoniele Curții. Pe plafondul acestei săli era zugrăvită marca Moldovei în mijloc, și prin pregiur armaturile acelor 21 de ținuturi în care era împărțit principatul. Rêndul de jos era hotărît pentru instanțele cârmuirei, și slujbașii curții. Palatul în această stare au servit de reședință domnească până în vremea lui Ioan Sturdza V. V. La 19 Iulie 1827, la o oară după ameaḑi, un foc isbucnì însĕ din casele spătarului Ilie Burchi, care astăḑi formează aripa dreaptă a academiei, și mânat de o cumplită furtună, prefăcu în câte-va oare toată ulița mare și cu a treia parte din oraș în cenușă.

Atuncea și curțile, deși isolate prin piața întinsă în mijlocul căreia se afla, luară foc și până seara de abia câte-va beciuri boltite remase ne jienite; o mare parte din averea ocârmuitorilor și din acturile publice, fură prada focului. Domnul se mută în casa spătarului Panait Cazimir ce astăḑi formează aripa dreaptă a Academiei, și care prin o curioasă întêmplare, remaseră ne-lovite de cumplitul element, deși era atât de aprope de nenorocita locuință ce causă sărĕcia și desperarea a atâtor mii de familii. Curțile remaseră o ruină jalnică pentru Iași, mai mult de 13 ani. Călĕtorul și străinul nu putea sĕ se oprească de a nu vedè cu o ochire tristă aceste răsipuri care domniau asupra capitalei țĕrii, și toți doriau ca sĕ vaḑă earăși întocmindu-se această zidire atât de interesantă. Cinstea unei asemenea intreprinderi era păstrată ocârmuirii de astăḑi. In sesia din anul 1839 — 1840 guvernul propuse adunării obstesci ca antreprenorul venitului poslinei seau a esportației grânelor din țeară sĕ fie dator a rezidì și curtea destinată a se face Palatul ocârmuirei. Această propunere încuviințându-se de cătră puterea legislativă, și acel venit al Statului remâind pe socoteala d. D. Vorn. F. Balș și V. Alesandri, lucrările se și începură în primăvara anului 1841 după planul înfățișat de cătră ocârmuire. Zidurile de prin pregiurul curților în mare parte precum și turnurile se stricaseră încă în anul 1834 spre a se face pe localul lor casărmile ostenesci, eară poarta curții ascunḑênd privirea fu oborită în anul trecut. Palatul în forma sa de astăḑi fu gata în toamna anului 1843 și peste earnă Adunarea obștească 'și-a avut în el

plinit speranţele ce le-am pus în această instituţiune; însaşi comisiunea ḑice, că plânsorile despre posiţia periclitată a acestei instituţiuni sûnt intemeiate. Dela un corp secat nu putem aştepta funcţiuni sănĕtoase. Voind a delătura morbul trebue sĕ ne îngrigim de o cură generală. Noi am întrodus instituţiunea notariatului public nu pentru a face unor indivi̯di venit mai mult sau mai puţin, ci pentru a corespunde la postulatele vieţii juridice.

Transpunênd pertractările ereditare la notarii publici noi uşurăm sarcina funcţionarilor administrativi şi luăm prin aceasta o bună dispositiune, dar nu ne vom ajunge scopul, pentrucă delăturăm numai un rĕu. Notariatul e ameninţat şi de alte rele, cari se pot vedè din arĕtările judecătorielor mai înalte şi ale camerelor notariale, ce se află la ministeriul de justiţie. Notariatul nu ne dă avantagiele asteptate, dar de acì nu urmează că trebue urcate tacsele. Trebue supuse la o reformă radicală dispositiile legale ce se referesc la notariat. Oratorul cere dela ministeriu sĕ se înfăţişeze cu proiecte în această privinţă.

Ministrul de justiţie Dr. Pauler arată, că înainte de a se face proiectul de faţă, s'au întrebat camerele notariale şi aceste s'au declarat — mulţemite cu tacsele de până acum. Numai taxele pentru pertractările ereditare au dat ansă la plânsori, dar acele tacse nu au fost ficsate în ordinaţiunea ministerială, ci s'au încredinţat tribunalele cu stabilirea lor. Legea despre curatele a dat notarilor în afaceri ereditare numai o rolă facultativă.

Motivul pentru care comisiunea a propus predarea pertractărilor ereditare în competenţa notarilor publici nu a fost ajutorarea materială a notariatului, ci uşorarea organelor administrative. Ministrul a adoptat acest principiu, însĕ cu unele restricţiuni. Fiindcă se va substerne un proiect de lege deosebit în această privinţă cere ca întrebarea sĕ remână în suspenso până la substernerea proiectului.

Cât pentru instituţiunea notariatului însaşi, ministrul află că ea corespunde la noi ca şi în alte ţeri din Europa, unei necesităţi simţite. Firesce că unele reforme sûnt de lipsă. Aceste reforme sûnt cuprinse în proiectul de lege ce se va substerne. Până atunci cere sĕ se primească proiectul din desbatere.

D. Irányi constată, că instituţiunea notariatului public nu a fost, pentru relaţiunile noastre speciale, o creaţiune norocoasă, pentrucă deoparte notarii publici au pus speranţe esagerate în denumirea lor şi serăcirea ce a urmat în ţară i a desamăgit; de altă parte publicul serăcind s'a folosit puţin de această instituţiune. Cât de mari au fost ilusiunile se vede din concurenţa cea viuă. Ei s'au înşelat şi acum caută remedii. Oratorul nu asteaptă mult dela mesurele propuse; după părerea sa ar fi de lipsă sĕ se separe afacerile juridice, care nu se ţin de cercul agendelor notariale, de acele, care se ţin de acest cerc. Oratorul desvoaltă un plan, care ar contopì instituţiunea notariatului cu agendele advocaţilor astfel, ca advocaţi însemnaţi sĕ fie învestiţi de tribunalul suprem cu atribute notariale şi notarii sĕ fie admişi la libera pracsă a advocaturei. In fine respinge proiectul de lege.

După unele observări proiectul s'a primit în desbaterea generală.

In desbaterea specială s'a primit la §. 18 un amendament, prin care se stabilesce ca competinţa notarilor pentru îndepărtare sĕ nu fie mai mare de 12 fl. pe ḑi.

§. 22. remâne în suspenso până Sâmbetă, în care ḑi, după declararea ministrului de interne, se va substerne proiectul promis.

E. Simonyi: Instituţiunea notariatului public nu e bună pentru Ungaria. În anul 1877 ministrul de interne substernênd legea de curatelă a ḑis că esperienţa a arĕtat că trebue luate afacerile ereditare din mânile notarilor. Acum ni se spune că acele se vor da în competenţa notarilor. Cine doresce aceasta? Poporul, deregătoriile, dieta sau notarii? (Strigări din stânga estremă: Notarii.)

Dacă o doresc notarii, nu este temeiu pentru a modifica o lege necontestată de respectivii. Poporului i se ia sânge din toate părţile. Şi pentru ce? Pentru scopuri de corteşie, guvernul are lipsă de corteşi la alegeri, de acea împarte la oficiuri. Aceasta tactică au creat atâte oficiuri, încât Ungaria ne pare prin oficiuri. Dacă avem lipsă de notari, sĕ'i plătim, dar sĕ nu'i lăsăm sĕ sugă poporul. De altfel Ungaria n'are lipsă de notari publici. În fine respinge proiectul din desbatere şi se alătură la părerea lui Irányi.

Ministrul president Tisza apĕră instituţiunea notariatului faţă cu preopinantul şi respinge însinuările de corteşie ale acestuia.

Blasiu Orban voind sĕ vorbească este întrerupt pe un moment de următoriul incident. Tisza se ridică din fotoliu şi se gată sĕ iese din sală. Csanády strigă: Aha! Fuge!

Tisza: Nu fuge, ci se duce, pentrucă nu esistă dispositie în regulamentul casei care 'l-ar putè oprì sĕ stea necurmat aici. Mai âutâiu Vĕ rog sĕ creaţi un regulament de casă, care sĕ silească pe ministri a remânè necurmat în cameră, atunci veţi putè protesta pentrucă mĕ duc. (Nelinisce în stânga, aprobare în dreapta.)

După acest incident Orbar îşi desfăşură părerile, însĕ într'un mod, cu care atacă pe ministrul pres. Presidiul casei îl îndrumă la obiect.

Primindu-se toţi paragrafii restanţi şedinţa se închide la 1 oară.

În şedinţa dela 7 Februarie s'au discutat la ordinea ḑilei consemnarea acelor deputaţi cari funcţionează ca deputaţi guverniali. Numĕrul acestora e 11, dar numai pentru doi e de lipsă sĕ se dea încuviinţarea de a se îndepărta. Afacerea se transpune la comisiunea de incompatibilitate. După aceasta s'au resolvit petitiunile şi terminându-se desbaterea şedinţa s'a închis la 12 oare.

Cum se face politică pe sate.

Ianuarie 1880.

Dle redactor! Sĕ nu te miri, că şi unul ca mine se apucă sĕ scrie în gazete, sau în ḑiare, cum vĕd că le ḑiceţi acum, şi în novele, pe cum sciam eu mai de mult. Ceva mare lucru, sciu eu din capul locului, că nu voiu scrie. Capu'mi este nedeprins sĕ aşeḑe gândiri multe şi încă şi cum se cade pe rênd, ca sĕ poată şi altul alege ceva din ele. Mâna 'mi este cam greoaie la scris. Eu sûnt deprins sĕ trag brezde frumoase după câte patru boi ca smeii şi sĕ numer poloage şi grămeḑi de fên pe liveḑi întinse, sĕ aşeḑ şi sĕ numer clăi de grâu în ţarină şi alte de acest feliu. În de aceste n'am nici o sfială şi stau faţă cu ori şi cine.

Acum sûntem încă departe de deprinderile noastre. Earna cea grea, care s'a pus de cu toamnă şi mistuie fără milă din coşurile şi lăḑile din cămară, îngroaţe de tot felul, din pivniţă vin, din şoproane şi din împărţitori fên şi paie, din jirăḑi lemne, ne lasă vreme destulă sĕ cetim şi noi şi după ce cetim sĕ ne dăm şi noi părerile noastre despre starea lumii. Se înţelege că numai nouĕ, noi între noi.

Şi scii că ne mângăiem tare că putem şi noi cetì novele, ori cum le mai ḑiceţi, gazete şi ḑiare. Ne mai uităm de necasuri şi de greutăţile cu care ne luptăm şi care ne seacă mai greu de cât earna cea grea cu mistuirile ei.

Esecutorii de dare, esecutorii de după pârile jidovilor creditori şi altfeliu de esecutori, căci în ḑiua de astăḑi s'au sporit şi soiul acestora foarte tare, ne-ar întuneca minţile mai rĕu decât nopţile cele lungi şi cu neguri dese de earnă, dacă nu am mai cetì că şi în alte părţi e ca şi pe la noi şi dacă nu am cetì că sûnt şi oameni de aceia, cari ḑiua şi noaptea 'şi bat capul cum sĕ mai rărească esecuţiile; că de stârpit va fi cu anevoie.

Ei! când m'ar slugì puterile sĕ le înşir toate cu câte ne mângăiaţi prin cele ce ne scrieţi în toată sĕptĕmâna, de trei ori, ar trebuì sĕ am darul de a scrie cărţi mari ca Psaltirea şi ca Alesandria.

Bucuria cea mai mare este nu numai pentru mine, dar şi pentru ceilalţi de sama mea, că pricepem şi noi ce este scris în novele. De multe ori vorbim noi aici în sat şi ḑicem: vedeţi cât este de bine că avem scoală şi învĕţătoriu cum se cade, câ̯t este de bine, dacă ai un preot luminat şi iubitoriu de sciinţă, care îndeamnă la tot ce e bun şi frumos, că altmintrea novelele şi gazetele ar fi pentru noi nisce comori ascunse, la care nu ne-am putè întinde ca şi cei fermecaţi din poveste.

Noi scim acum bună oară, cum se vênd bucatele, vitele şi alte producte în piaţele din apropiare şi din depărtare; scim cum lucră şi cum fac alţii în ţeri streine de pot înainta şi sporì în starea lor cea bună; scim cum şi ce au fost Românii nostri odinioară şi pe unde se mai află şi în ḑiua de astăḑi; scim ce au de gând sĕ mai facă puterile pământului; scim cum şi câ̯t se lucră pentru înaintarea noastră bisericească, scolară şi mai scim multe alte, care nu 'mi vin toate de odată aminte; dar şi dacă mi ar venì când aşi putè sĕ le scriu pe toate pe hârtie? Destul că le scim pentrucă le scrieţi, şi le scrieţi de le pricepem şi noi.

Mai cesti ani ne luam de gând când auḑiam cetind câte un învĕţat de ai nostri din vreo carte mai nouă sau dintr'o novelă. Nu e vorbă, pricepeam tot a doua a treia vorbă, din ce cetia, dar nu scieam ce ḑice. Pricepeam a uneori toate cuvintele, dar nu scieam de ce le ḑice şi ce are sĕ ḑică, când le ḑicea. Atâta ne spunea unul, pe care Dḑeu să 'l odichnească, că a murit, când îl întrebam, cum e de rênd de noi Români sĕ nu ne pricepem limba noastră, ne spunea ḑic: Hei! limba carea o vorbiţi voi oamenii dela ţeară e stricată, Romanii, străbunii străbunilor nostrii, vorbiau altfeliu şi acum limba din carte, care este cea adevĕrată trebuie sĕ se intoarcă la cea străbună. D'apoi bine limba din Biblie şi din Evangelie încă e limba din carte şi totodată aşa de românească de o pricepe tot Românul — respundeam eu. N'o puteam scoate la cale cu învĕţatul nostru, că-mi tăia pofta de vorbit cu aceea că eu nu sciu istoria şi n'am idee de gramatică latinească . . . .

---

seanţele sale; asemenea obştească adunare estraordinară întrunită pentru alegerea mitropolitului ţerii şi a episcopului din Roma; cea dântâiu în sala sesiilor sale de astăḑi, adică în aripa stângă despre St. Nicolae, cea a doua în Spătărie tocmai în mijlocul trupului zidirii, în faţa uliţii mari. Definitiva âncă împlinire a destinaţiei Palatului nu s'a făcut de câ̯t în primăvara anului 1744; în luna lui Mai între 20 şi 30, toate instanţele administrative judecĕtoresci şi militare s'au mutat în apartamentele ce le au fost hotărît. Fie-care poate lesne judeca ce folosuri înrîurite din această adunare au la un loc a tutulor părţilor ocârmuirei, atât pentru grăbirea slujbii câ̯t şi pentru îndemânarea publicului.

După ce am povestit istoria acestui palat, nu credem că se va socotì de prisos dacă acum vom arĕta şi împărţirea lui, precum şi numirea şi localul instanţelor ce'l ocupă astăḑi.

Rêndul de sus.

Aripa stângă despre St. Niculae. Obştească adunare 1 sală şi două odăi atenante, Divanul Domnesc 4 odăi, Logofeţia dreptăţii 4 odăi, Sfatul administrativ 1 odaie.

Trupul din mijloc. Postelnicia 5 odăi, Apartamentele domnesci, adecă sala tronului, Spătăria şi 3 odăi atenante.

Aripa dreaptă despre Bahlui. Visteria 6 odăi, Departamentul din întru 6 odăi.

Rêndul de jos.

Aripa stângă. Divanul ţĕrii de sus 4 odăi, Judecătoria de Iaşi secţia I, 3 odăi, Divanul ţĕrii de jos 4 odăi, Judecătoria de Iaşi secţia II, 4 odăi, Comisia epitropească 1 odaie.

Trupul din mijloc. Ispravnicul curţii 2 odăi, Vornicia de aproḑi 2 odăi, Stabul domnesc 1 odaie, Hătmănia 3 odăi, Controlul 2 odăi.

Aripa dreaptă. Sămăşia visteriei 2 odăi, Comitetul sănĕtăţii 1 odaie, Archiva statului 4 odăi, Isprăvnicia din Iaşi 2 odăi, Vătavul visteriei 1 odaie.

Palatul în totul numĕră 70 apartamenturi; el are trei întrări mari, şi două scări mici. El este dat în îngrigirea şi priveghiarea unui ispravnic de curte ce atêrnă de vornicul de aproḑi; slujba din întru se face de 24 odagii.

Nu voiu vorbì nimic despre greşelele de architectură ce are, precum că ar fi trebuit sĕ fie mai înălţat ceva; că bolta sălii tronului nu s'ar fi cuvenit poate sĕ razime nemijlocit pe coloane. Şi cu aceste metehne, palatul totuşi este o zidire vrednică de vĕḑut, şi însemnată; singura greşală şi cea de căpetenie ce 'i găsesc este, că nu ne leagă în nimic cu trecutul. Nici o statuă, nici un tablou, nici un fresc, nici o inscripţiune, care sĕ ne aducă aminte de vremile antice, care sĕ ne deştepte cu suveniruri de istorie şi de naţionalitate! Câ̯t de frumos ar fi însĕ ca sala Spătăriei sĕ fie împodobită cu tablouri înfăţişătoare de faptele cele mai însemnate din istoria noastră, cu portretele bărbaţilor ce 'şi-au câştigat un nume nemuritoriu între Români; câ̯t de interesant ar fi pentru fiescecare Moldovean ca sala tronului, între coloanele sale sĕ aibă statuele apĕrătorilor şi a făcĕtorilor de bine ai Moldovei; precum a lui Bogdan-Dragoş, a lui Alecsandru cel Bun, a lui Stefan cel Mare, a lui Vasile V. V., a lui Grigore Ghica V. V., a lui Kiselef şi în sfêrşit a cetitorilor. Mult s'a făcut, puţin mai remâne de isprăvit; sĕ nădăjduim, că şi piaţa ce este dinainte'i, precum şi grădina cu abusul ce se află de vale de palat se vor regula într'un aşa chip, încât totul sĕ înfăţişeze o privire vrednică şi măreaţă, şi aşa această zidire sĕ merite numele de âutâiul monument al Iaşilor.

(O nevastă afurisită) togma 'şi scărmănase binişor pe bietul bărbat şi'l svĕrlise sub masă, când eată că un vecin întră în casă. Acesta ḑise riḑênd. „Ce drac, pentru ce stai D-ta sub masă?“ — „Şi ce'ţi pasă D-tale, respunse bietul om înfuriat de sub masă, „eu sum stăpân în casa mea şi pot sĕ şed unde vreau.“

Acum — și acum nu pricepem togmai toate — dar pricepem din ḑi în ḑi tot mai mult. Vina inse că nu pricepem poate e și a noastră că nu suntem deprinși destul cu cetitul de lucruri de cari n'am mai auḑit și n'am vĕḑut nici odată. Apoi de când au venit telegraful și mai pe urmă drumul de fer, de câte mașini minunate nu am mai cetit? Sĕ vorbesci pe telegraf, sĕ asculți pe telegraf, sĕ vorbească mașine de sine, sĕ arḑi lumină fără seu și fără festilă, se ari fără boi și fără cai, sĕ cosască unul singur cât ḑeci de oameni cu o mașină, sĕ îmblătească doi, trei oameni cu ḑecile clăile de grâu și alte multe de feliul acesta le am sciut mai întâiu din cetire, pe urmă am cercat — și unele din aceste le vedem și în curțile noastre și sub acoperișele noastre, căci lucrăm și noi înșine cu ele.

După toate aceste când și pustia de politică ar fi mai altfeliu de cum este, n'ar mai poftì nimenea ḑilele cele de demult. Inlesnirile sûnt înlesniri n'ai ce ḑice. Numai, cum am ḑis, sûnt prea întovărĕșite de renduieli și nerenduieli, cari ori cât ni se spune de domnii solgăbirĕi și de notarii cercuali, că sûnt pentru binele poporului nu ne vine sĕ credem că este cum ḑic dumnealor. Vorba celuia, și dările cele grele sûnt pentru binele poporului. Numai cât poporul nostru nu pre are parte sĕ vadă și binele după acele. Cu Românul, acì la noi în țeara noastră, se întêmplă togmai cum ḑice ḑicătoarea:

„Unde'i bine
Nu'i de mine,
Unde'i rĕu
Acolo-s eu!“

Ce e drept și domnii posesori și arendașii ḑic ca solgăbireii. Așa ḑic și paterii și câte un alt domnișoraș de neam străin. Toți acestia ḑic d. e. că vom fi fericiți dacă vom primì toți cu toții comassația și vom lucra tot câmpul și vom ținè vitele în grajduri, earna, vara.

Dară despre aceste cetim puțin, prea puțin în novelele noastre. Dar după judecata noastră și noi scim prețuì bunĕtatea acestor înnoiri în lucrările după care trăim.

Așa gândim și noi, că de tot reu nu ar fi sĕ ne putem lucra moșioara întreagă și sĕ o folosim în tot anul. Ne-ar plăcea sĕ avem vite de lucru, de și mai puține, dar mai bune. Dar domnii, cari la noi în țeară, de când lumea, au fost dedați a trăi după altă ḑicătoare, după ḑicĕtoarea:

„La plăcinte
Înainte,
La nevoi
Mai înapoi“,

ni se pare, că una vorbesc și alta gândesc. Mi aduc bine aminte de un d-n „pamentean“, cum i ḑiceam, care după revoluție tot împuta că rĕu am făcut că am ajutat „Neamțului“, că „Ungurul“ vrea sĕ ne dea drepturi ca și lor, cu alte cuvinte sĕ fim ca ei. Mai târḑiu ḑicea acum sĕ vedeți cum e „Ungurul“ cum dă el drepturi la toți. Ei! și acum am ajuns sĕ vedem, că el e gata a da toate drepturile numai sĕ te faci ca el, — să'ți lași limba. Așa ne e teamă și cu îmbunătățirea moșiilor. Vom tot îmbunătățì până nu le vom mai avè.

Noi scim una — și vream sĕ ḑică bună, cu toate că nu e prea bună:

Domnii dela iobăgie încoace, și-au tot bătut capul, și auḑim că și pe unde n'a fost iobăgie tot așa au făcut, sĕ tacă ce vor face sĕ ne împuțineze vitele noastre ale Românilor, ca sĕ nu putem da înainte. Unde s'a făcut comassație, domnii au potrivit sĕ capete locul cel mai bun de pe hotar pe sama lor și pe sĕraci i au aruncat la o parte slabă și i au făcut să ajungă cu timpul iobagii celor cu moșii mari.

„De ce te temi anevoie te trece“.

Pe noi cei care lucrăm pământul nu ne îngrozesce comassarea, dară ni e teamă de gândurile cele ascunse a le posesorilor și a celor ce nu vĕḑ bucuros sporiul economiei noastre.

(Va urma).

Varietăți.

* (Morbul difteritis) grasează necontenit în comitatul Treiscaunelor cu deosebire în comuna Etelnec. Medicul primar al comitatului a aretat, că dacă această epidemie va ținè tot așa, după 28 ani nu va mai esista nici un locuitor în această comună. O asemenea scădere tristă a populațiunei se arată și în comunele Ciomorta și Kurtapatak. Causa trebue căutată în lipsa de nutremênt și îmbrecăminte. Oamenii cu toate provocările comisiunei administrative arată puțină aplecare a înființa reservatoare de ghiață.

* (Lipsa și foametea) se întind tot mai tare. Deregătoriile raportează, că cercurile Fiume, Delnice, Essegg, Virovitira și Diacovar sûnt amerințate de o periculoasă lipsă dacă nu li se va da cu graba ocasiune de câștig prin lucrări publice și dacă nu se va sista încassarea brutală a dărilor. „Obzor“ află, că în spanatul Karlstadt starea e precară și „Nar. Nov.“ comunică din Plaschi în districtul Ogulinului și din cercul Sluinului adevĕrate ieremiade despre foametea ce domnesce acolo în faptă. Urmările recoaltelor slabe și a versărilor de apă din anul trecut se ivesc într'o mesură ce însuflă frică și spaimă. Furturile s'au sporit într'un mod ce pune pe fie-care pe gânduri.

* (Periclitarea comunicațiunei postale). „Temes. Ztg.“ scrie, că în comitatele învecinate atentatele asupra postelor s'au sporit într'un mod îngrigitoriu. De curênd s'a comis un furt la Voitec. Conductorul a eșit din cupeu și a întrat într'o restaurațiune. Până ce a prânḑit acolo, s'a spart cupeul și s'au furat cinci pungi de bani în suma preste 2000 fl. Tot în această ḑi s'a furat la Chichinda dintr'o pungă 72 floreni. Toate aceste furturi dispar față cu têlhăria adevĕrat înfricoșată ce s'a comis între Zenta și Canija. Carul postei fu spart în mijlocul drumului și s'a furat tot ce a fost într'ênsul. Din norocire de astădată cuprinsul n'a fost mare, suma răpită se reduce la vr'o câte-va sute de floreni; dar cu această întêmplare tristă e împreunat și un omor. Têlharii, cari nu s'au descoperit încă, au legat pe postilion de roata carului și 'l-au ucis într'un mod infiorător. Nenorocitul fu aflat cu gâtlegiul tăiat, lângă dênsul se află revolverul, din care descărcase o pușcătură, înainte de a'l prinde și ucide têlharii.

* (Societatea de cultură) Macedo-română preste puțin își va termina publicarea Albumului, al cărui produs este destinat scoalelor din Macedonia. Albumul este lucrat în genul ḑiarului „Paris-Murcia“. În el se vor găsì publicațiunile tuturor bărbaților nostri de stat, autografele somităților României, scrieri de a tuturor bărbaților nostri de merit, autografele mitropoliților, episcopilor, autografele șefilor armatei, etc. Liste de subscrieri sau deschis deja pentru acest album unic, în care se va vedè buchetul întregei societăți române. Prețul este:

2 fr. esemplariul pe hârtie ordinară
5 „ „ „ „ mijlociie
10 „ „ „ „ de lucs.

* (Persecuția Evreilor contra creștinilor din Bucuresci). O societate israelită anume Progresul, a dat asară bal în sala Bossel, la care a luat parte, plătind întrarea și mai mulți Români. În cursul seratei acestia au cerut ca orchestru sĕ cânte și jocul național „Sêrba“. Toată suflarea evreiască însĕ s'a înprotivit învocând ca basă tractatul de la Berlin, care nu prevede aceasta. În fața unei asemenea atitudini netolerante a majorității israelite, minoritatea română s'a retras protestând negreșit cu drept cuvênt.

Frumos e, cu drept e, bine e aceasta persecuție din partea viitorilor nostri concetățeni? Și încă sĕ mai vedeți! „Resb.“

* (Președintele Statelor-Unite arestat). D. Hayes, președintele, din întêmplare a fost arestat de unăḑi de către poliție în capitoliul de la Washington. Așeḑându-se pe un loc reservat în rotunda pentru dame se pomenì cu un agent polițienesc, care'l somă sĕ se depărteze, și neesecutând, cu destulă grăbire, această somație, agentul polițienesc 'l-a arestat. Pe drum, spre corpul de gardă, un funcționar, cunoscênd pe Președintele a informat îndată pe acest agent, care 'și-a cerut scuse cu cea mai mare umilință. Dar Președintele îi respunse: „Lucrul a mers foarte regulat, și eu presupun, că te-ai ținut pur și simplu de instrucțiile ce le ai“.

* (Piu IX în Paradis). Ḑiarul „Pelerinul“ dă amenunte asupra întrării acestui papă în lăcașul fericiților.

„Fecioara Maria, ḑice catolicul ḑiar, îi dete cu mâna sa o coroană ca omagiu și, spre a'l recompensa de aceea ce'i decernase el prin proclamarea dogmei imaculatei concepțiuni, sântul Iosif înaintà grațios întru întêmpinarea sa și îi strinse mâna cu căldură, mulțămindu'i că 'l-a numit patron și protector al Bisericei.

O trumoasă sĕrbătoare în paradis nu merge fără puțină musică. Locuitorii cerescului lăcaș întonau un imn. Sântul Petru dă tonul suflând în cheia sa, și când corul încetà, Sântul Francisc de Salles și Sântul Alfons de Lignori, proclamați doctori ai Bisericei de Piu IX, recită pe rênd, cu comentarii elogioase, înaltele fapte ale pontificatului seu. Piu IX era mișcat. Dar sĕrbătoarea nu se terminase încă. De o dată 52 de sânți părinți și 26 prea fericiți, toți îndatorați personal către fostul papă, întoană un alt cor.

* (Modul cum s'a descoperit tipografia secretă a Nihiliștilor). Un corespondent din Petersburg arată în „K. Zt.“ cum au venit organele de siguranță publică pe urma tipografiei secrete a Nihiliștilor din Rusia. In 30 Ianuarie s'a respândit prin cetate faima că s'au tras cu revolvere asupra principelui clironom și asupra generalului Drentelen. Mai târḑiu se povestia că s'a descoperit o tipografie secretă în partea cetății numită Saperni-Petreuloc. După toate semnele s'a descoperit cu această ocasiune redactorul șef dela „Narodnaja Wolja“. Acest om s'a sinucis deja. Se ḑice că poliția a dat de urma acestei tipografii după următoarele indicii: Unul dintre locuitorii casei Nr. 10 în Saperni-Petreuloc a auḑit adese ori sgomot în odaia de lângă sine Nr. 9, a auḑit lucrându-se peste noapte și a vĕḑut indivíḑi întrând și eșind din casă cu obiecte suspecte. Fl însinuà acest fapt unui oficier de poliție, acesta îl comunicà generalului Surow. Generalul hotărî sĕ se cerceteze lucrul. Un funcționar dela poliția secretă închirià în grabă odaia Nr. 10 și urmări pe necunoscutul locuitor din odaia Nr. 9 pas de pas. Nu ținu mult și funcționariul constatà că în cortelul Nr. 9 se află o tipografie secretă, cum se părea, era tipografia în care se tipăria foia „Voința poporului“ (Narodnaja Wolja). Acum trebuia prevĕḑute mĕsurile ca cuibul întreg sĕ fie rădicat cu o unică lovitură, trebuia ca lucrătorii sĕ fie surprinși la lucru in momentul când vor fi toți laolaltă. In 29|17 Ianuarie noaptea Surow primind scirea, că în cortelul Nr. 9 se lucră cu stăruință, dede ordin ca policistii sĕ împresoare casa toată și sĕ între după aceasta cu grige în cortelul Nr. 9. S'au luat toate precauțiunile de lipsă. Policistii se apropiară de locuință dar aflară ușile bine încuiate. Era pe la 3 oare dimineața. Policistii se otărîră sĕ între cu forța. Sparseră ușile și întrară în odaie. Acì surprinseră pe trei domni și două doamne lucrând. Acestia îndată ce vĕḑură poliția scoaseră revolverele din bluse. S'au descărcat bărbătesce pușcături, dar umplându-se odaia de fumul de pulbere, nu era cu putință a nimerì și din norocire numai un gendarm fu atins ușor la mână de o pușcătură. Locuitoriul cortelului Nr. 9, care era foarte elegant mobilat, vĕḑênd că nu poate scăpa, descărcà ultima pușcatură în fruntea sa și se sinucise; dar cele două femei și ceilalți doi bărbați contînuară cu pușcăturile și nu încetară a resista până ce îi prinseră și'i legară. In odaiă s'a aflat o presă de mână și un mare numĕr de esemplare din „Narodnaja Wolja“, mai multe sigile false și documente, otrave și materii de esplosiune și o baterie galvanică. Nu încape îndoială că poliția a făcut de astădată un bun vênat pentru că omul care s'a împușcat a fost un membru insemnat al partidei nihiliste. Din materiile de esplosiune și din aparate se poate face conclusiunea, că în cortelul Nr. 9 activitatea nu s'a restrins numai la tipărirea de scrisori revoluționare, ci s'au plănuit și alte lucruri. Nihiliștii se apucă cu multă sireție de lucru, dar de acì înainte vor avè puțin noroc cu negrele lor atentate. Nu de mult s'au arestat în palatul de iarnă doi hornari, cari îngrămădise o massă mărișoară de pulvere într'un camin. Hornarii s'au constatat ca nihiliști, ei se contrabandaseră în acest vestmênt în palat.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Berlin, 11 Februarie n. Prusia a propus la consiliul federal modificarea legei socialiste, prolungind durata valoarei acesteia până la 31 Martie 1886.

Petersburg, 11 Februarie n. Sâmbătă noaptea poliția eară a descoperit o tipografie a unui ḑiariu revoluționariu, se arestară mai multe persoane.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Românii prin Alpii dalmatini.

(Încheiere.)

b. Români pe malul rĕsăritean al mărei adriatice.

Numele *vlah* are în limba croațească și sêrbească diferite înțelesuri: în limba sêrbească el însemnează pe Vlah, va sĕ ḑică pe Românul dela Dunărea de jos, carele în unele ținuturi se numesce Karavlah; în Bosnia și în Herțegovina *vlah* în gura Turcilor și a Catolicilor și la acestia din Austria afară de Dalmația înseamnă un membru al bisericei grecesci: terminul *vlah* în înțelesul acesta conține oare care hulă; în Dalmația la locuitorii orașelor și ai opidelor și ai insulelor *vlah* înseamnă locuitoriu al continentului fără deosebire de confesiune: acestia pe sine înșiși se numesc *vlah*, ce este identic cu ital. morlacco. Dela ei își are numele seu canalul della Morlacca (o della montagna). Din cele ḑise pare a resulta, că Vlachii odinioară aparțineau bisericei grecesci; cu aceasta consunĕ un document din anul 1373: „*Vlachi schismatici, quorum nonnulli in pascuis et montibus habitant.*“ Farlati 4. 63. De Vlachi de pe malul rĕsăritean al mărei adriatice se face adeseori amintire: în documentul citat din 1373 un district „circa metas Bosnae et Corbaviae“ se numesce *Major Vlachia*, ceea ce ne aduce aminte de districtele cu numele *Vlachia*, amintite de R. Rösler 105. Vlachi se pomenesc într'un document al banului Nicolae de Zeech din 25 Martie 1362, unde se vorbesce de o „particula gentis Morlachorum“ și se hotăresce, că Morlacii nu pot petrece pe hotarul

oraşului Traù: „Nullus Morlacorum nec aliqua gens de illorum progenie“ la I. Lucius H. I. Bidermann, Die Romanen, pag, 88. De Vlachi amintesce un document al regelui Sigmund din anul 1412 în ţinutul dela Sebenico: „Fidelibus suis universis et singulis mercatoribus, *Wlachis* utputa et Croatis cum rebus mercemonialibus in regno nostro Dalmatie procedentibus salutem et gratiam.“ Din acelaşi an 1412 este scirea: „Quod castrum Ostrovich, quod emimus (Veneti) a Sandallo, furatum et acceptum sit per certos Murlachos scl.“ Monum. spectantia historiam Slavorum meridionalium. Vol. IV. 213.239. Eu cred că acesti Vlachi nu pot fi despărţiţi nici de cei locuitori pe teritoriul sêrbesc nici de cei istriani. Pe Morlaci Engel îi ţinea de Tatari, pe când P. I. Şafarik voia să i recunoască de descendenţii Avarilor, spriginindu-se pe un pasagiu al lui Constantinus Porphyrogenitus: *καὶ εἰσὶν ἀχμὴν ἐν Ηρωβατίᾳ ἐκ τοὺς τῶν Ἀβάρων καὶ γιγνώσκονται Ἀβάρεις ὄντες.* De administrando imperio caput 30.

c) Români în Istria.

Despre Românii istriani s'au făcut unele observări mai sus; s'a tractat mai pe larg despre ei în tomul XII al memoriilor, 55—69.

Când au pus Românii piciorul pe pământul Istriei, nu se poate ficsa, ceea ce nu poate fi straniu la un popor, care n'a înaintat în massă, ci în cete mici din păşune în păşune. După datele de sus se poate presupune, că aceasta s'a întêmplat cam prin seculul al XIV-lea: ei vor fi inmigrat a bună samă din districtele numite *Major Vlachia*. Deoarece Românii colonisaţi pe teritoriul sêrbesc şi croaţesc, giur împregiur încungiuraţi de Slavoni, sûnt slavonisaţi de mult, Românii istriani nu stau în nici o legătură cu conaţionalii lor dela meadă-ḑi. Cumcă Românii Istriei nu sûnt slavonisaţi, este o aparitiune, ce se poate esplica dacă admitem, că ei au locuit în massă compactă.

Din cele ḑise resultă, că Românii au înaintat de la un punct al peninsulei Haemos în teritoriul sêrbesc şi de acì spre meadă-noapte în ţinuturi locuite de Croaţi; ei n'au înaintat în masse mari, ci ca păstori migranţi în grupe mici, prin urmare într'un mod nebătătoriu la ochi, neobservaţi de către chronisti. Încât pentru sud, părerea după care Sêrbii au inmigrat într'o ţeară locuită deja de Români, poate fi opusă celei de sus. Ţinutul Triestului a fost fără îndoială punctul final al migraţiunei. Cu privire la timpul acestor migraţiuni se poate admite numai atâta cu oare care probabilitate, că migraţiunile au fost sfêrşite în secului al XIV-lea. Cu aceste s'a dat respuns, precât e cu putinţă şi la adoua şi la a treia din întrebările ce s'au sulevat mai sus.

Lista Nr. 4 [1])

a contribuirilor încurse la comitetul subsemnat în folosul inundaţilor. *)

Transportul totalului din Lista Nr. 3 publicată în Nr. 9 a. c. a „Telegrafului roman“ . . .	fl. 1187.90
Colecta în bucate şi bani în cetatea Mediaş aşternută prin Dionisiu Roman	fl. 20.—
Dl Dr. Ioane Borcea, advocat în Sibiiu	fl. 3.—
Dl direct. sem. I. Hanea în Sibiiu	fl. 3.—
Dl Gregoriu Mateiu comerciant în Sibiiu	fl. 5.—
Dl Dr. Ioan Nemeş, advocat în Sibiiu	fl. 1.—
Dl Petru Roşca, jude reg. în Sibiiu	fl. 3.—
Totalul cu ḑiua de astădi . . .	fl. 1222.90

Sibiiu, 10 Februarie n. 1880.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaţilor.

[1]) Din causa unor erori străcurate în Nr. 12 a. c. al „Telegrafului roman“ la publicarea listei presente aceasta se reproduce aici îndreptată.

*) Cuitările sumelor trimise la acest comitet vor urma prin publicare în ḑiarele de aici „Telegraful Roman“ şi „Observatoriul“. La cerere însă sumele se vor cuita şi separat.

Bursa de Viena şi Pesta

din 10 Februarie 1880

	Viena	Pesta
Renta de aur	101.80	101.90
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	79.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	93.—	93.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	81.50	81.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	117.90	118.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea pământului	89.50	89.79
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	87.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	88.—	88.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	87.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	88.—	88.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	90.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	90.50	90.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.15	71.40
Datoria de stat în argint . . .	72.25	72.50
Renta de aur austriacă	85.40	85.50
Sorţi de stat dela 1860 . . .	130.50	130.50
Acţiuni de bancă austro-ung. .	846.—	845.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	301.30	303.—
Acţiuni de credit austr. . . .	275.25	276.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	118.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.53	5.47
Napoleon	9.35	9.34
100 marce nemţesci	57.75	57.75
London (pe poliţa de trei luni) .	117.—	116.90

Economic.

Braşov, 6 Februarie n. Pro hectolitră: Grâu fl 8—9.30.; Grâu săcăreţ fl. 6.20; Săcară fl. 5.20—5.30; Orz fl. 4.10—4.30; Ovăs fl. 2.60—2.75; Cucuruz fl. 5.10; Mălaiu fl 6.10; Mazere fl. 7.20; Linte fl. 9.10; Fasole fl. 6.30 Sămânţă de in fl. 9.20— Sămânţă de cânepă fl. 5.40— Cartofi fl. 1.55 pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 44 cr.; carne de oaie 24 cr.; Său de bovine proaspăt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Mediaş, 5 Februarie n. Pro hectolitră: Grâu 8.60—9,; Grâu săcăreţ fl. 6.90—7.20; Săcară fl 5.60—5.80 Ovăs fl. 3--3.10; Cucuruz fl. 5.—; Sămânţă de cânepă fl. —--; Fasole fl. 7.—8 mazere fl. —.—; Cartofi fl. 1.80—2; Fân fl. 1.60—1.80; cel vechiu; cel nou fl. —.--; Cânepă fl. 34—36; Slănină pro 100 chilo: fl. 50—60; Unsoare de porc fl. 50—60; Său de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. 11½; carne de vităpro chilo 40 cr.; carne de porc 40—44 cr. carne de viţel 40—44 cr. ouă 4 de 10 cr. Târgul de adi fu slab cercetat. Timpul e frumos dară foarte rece.

Budapesta, 7 Febr. n. Ḑilele prime ale septămânei trecute s'au ţinut încă în stadiul de căldură + 2° R. Pe la mijlocul săptămânei însă timpul s'a schimbat: aerul s'a recit, neguri grele au acoperit pământul şi în urma acestora îngroşindu-se atmosfera au început şi ninsori bunişoare, care ţinênd apoi mai multe ḑile au întrodus a treia periodă de earnă. Stând lucrurile de present earăşi rău, cu părere de rău trebuie să înregistrăm, că earna pe la noi numai târḑiu se va perde. Riurile sûnt înghetate tun, apa scade mereu pe când ghiaţa se îngroaşă. Deaceea întărim şi de astădată teama esprimată şi în rêndul trecut, că şi în acest an rumpêndu-se ghiaţa, vom avè mari necasuri cu ea; inundările nu sûnt încă eschise. Să ne ferească D-ḑeu de o căldură repentină! Sămănăturile se arată bune şi îndestulitoare. Această împregiurare ultimă poate a influinţat şi asupra articlelor din târg, întru atâta adecă, de nu s'au scumpit preţurile lor. Ele au trecut în următoriul mod:

Grâul la 70,000 m. m. a trecut cu fl. 11—14.85; săcară la 5000 m. m. cu fl. 10.10; orzul la 3000—4000 m. m. cu fl. 7.90—8.75; ovăsul la 3000 m. m. cu fl. 7.40—7.80; cucuruzul la 8000 m. m. cu fl. 8—8.75; făina a trecut tare slab. Asemenea şi Păstăioasele şi adecă: fasolea cu fl. 11.75; mazerea cu fl. 11—13; lintea cu fl. 12—14; sămênţa de cânepă cu fl. 9.75—10; sămênţa de in cu fl. 13.—14; mălaiul cu fl. 7.25—7.75; (toate per 100 chilograme); lânile au trecut per 56 chilograme cu fl. 60—64:

Porcii n'au avut căutare. Din cele 53,290 căpete fură din Ungaria de jos 3680, din România 760 şi din Ardeal 410; unsoarea de porc s'a vêndut cu vas cu tot cu fl. 58—59 şi fără vas cu fl. 56—57; slănina cu fl. 49—56; său cu fl. 45—46; spirtul cu preţurile de mai inainte.

Peile de oaie din Ardeal şi Banat cu fl. 150—160; cele de miel cu fl 70—85; cele de bou din Bănat cu fl. 140—145; cele de vacă cu fl. 108—115; per 102 dărabe; cele de cal cu fl. 11.50—12 50 părechea.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 27 Febr. şi 30 Martie imob. lui Ioan Theil în Selistat (judec. cerc. Sighişoara); în 6 Martie şi 17 Aprilie imob. lui Ioan Koncz în Vasid (trib. Oşorbeiu); în 13 Febr. şi 15 Martie imob. lui Michăilă Czitadella în Alba-Iulia (trib); în 13 Febr. şi 13 Martie imob. lui Mibailă Contor în Straja (trib. Alba-Iulia); în 26 Febr. şi 27 Martie imob. lui Petru Bulbuc şi ale rămasului după soţia sa Luise Schneider în Nesal (judec. cerc. Gherla); în 4 Martie şi 20 Aprilie imob. lui George Székely jun. şi soţi în Somoşdeu (trib. Oşorheiu); în 17 Martie şi 21 Aprilie imob. lui Ioan Fielk în Hundrubechiu; în 26 Febr. şi 27 Martie imob. lui Martin şi Catarina Müller in Techeşul românesc (jud. cerc. Sighişoara); în 13 Febr. imob. lui Blume şi Gidali Rosenstein în Căpâlna (jud. cerc. Hosuseu); in 27 Martie si 27 Aprilie imob. moştenitorilor după Geza Zsombori în Deva (trib.)

Nr. 43 1880. 3—3

CONCURS.

La sunetul părintescului ordin al Măritului Consistoriu archidiecesan dto 15 Ianuarie a. c. Nru 135 B. pentru vacanta parochie de clasa III Agnita cu reşedinţa fiitoriului protopresbiter tractual, să escrie prin aceasta concurs pentru alegerea de preot ca capelan protopresbiteral în terminul până la 27 Februarie 1880 după care amăsurat dispositiunilor regulamentului congresual din 1878 § 19 va urma şi alegerea.

Emolumentele sûnt:

a) Venitul pământurilor porţiunei canonice de arătură şi de fênaţ în mărime de 10 jugere.

b) dela 80 familii române câte o ferdelă de cucuruz sfêrmit.

c) dela 85 familii neorustice câte o jumătate ferdelă;

d) dela 165 familii venitele stolare staverite de sinodul protopresbiteral introduse în protopresbiterat, care toate împreună după calculii sinodului parochiale ar trece preste suma de 400 v. a.

Doritorii de a concura la acest post, pre lângă reservarea unei părţi din aceste emolumente fiitorului protopresbiter, carele ca atare va purta si responsabilitatea de paroch în sensul § 26 al regulamentului congresual din 1878 vor avè a'şi aşterne suplicele instruate după § 13 al „Statutului organic“.

Nocrichiu în 22 Ianuarie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial:

Grigoriu Maier m. p.
administr. pret.

Nr. U. 130. 1880.

Publicare de licitaţiune.

În 28/16 Februarie a. c. se va ţinè în oficiul central al Universităţii săsesci în Sibiiu piaţa mare nrul 15 dela 9 până la 12 oare înainte de ameadi şi dela 3 până la 6 oare după ameadi o licitaţiune publică pentru arendarea următorilor munţi de păşunat şi anume:

Nr. Postal	Situaţiunea muntelui	Numirea	Păşunatul de munte, întinderea		Preţul de esclam.	
			jugere	stânjini	fl.	cr.
1	Talmaciu	Cornul Pleşi	712	—	173	—
2		Negovanul mare	1327	—	700	—
3		şi mic . . .	—	—	760	—
4		Conţul mare şi	2245	—	706	—
5		mic	—	—	732	—
6	Orlat	Strucatu . . .	1750	—	240	—
7		Oltiavu	1425	—	561	—
8		Furnica . . .	1546	—	401	—
9		Balu	929	1300	446	—
10		Balintul mare .	1101	900	304	—
11		„ mic .	650	1000	250	—
12		Serecinul mare .	1253	100	381	—
13		„ de mijloc	1413	900	621	—
14		„ de lături	1141	700	428	—
15	Jina	Goaza de sus .	1419	600	500	—
16		„ „ jos. .	1387	800	381	—
17		Hanciul de sus .	1676	1400	300	—
18		„ „ jos .	1686	1400	126	—
19		Steaza de sus .	389	1000	211	—
20		„ „ jos .	600	—	88	—
21		Groapele de sus .	794	600	73	—
22		„ „ jos. .	452	890	283	—

Ori cine doresce a lua în arêndă aceste realităţi are a depune la mâna comisiunei de licitaţiune un vadiu de 10 percente din suma de esclamare, care li se va înapoia celor ce nu vor obţinè arenda după terminarea licitaţiunei, ear arendatorilor li se va socoti în suma de arêndă, dacă au depus cauţiunea de arendă conform contractului.

Condiţiunile mai detaiate se pot vedè şi înainte de ḑiua de licitaţiune la oficiul central al Universităţii săsesci.

Sibiiu în 2 Februarie 1880.

Dela oficiul central al Universităţii săsesci.

Wächter,
comite.

[3] 3—3

„Albina“,

Institut de credit şi de economii în Sibiiu.

Domnii acţionari ai Institutului de credit şi de economii **„Albina“** se învită prin aceasta în vertutea § 19 al statutelor societăţii la

A VII adunare generală ordinară,

care se va ţinè la Sibiiu in **19 Martie 1880** stilul nou, înainte de ameadi la 10 oare în casa institutului (strada Bayer Nr. 1).

Obiectele:

1. Raportul direcţiunei asupra gestiunei anului 1879, bilanţul acelui an şi raportul comitetului de revisiune.
2. Ficsarea dividendelor.
3. Distribuirea sumei destinate pentru scopuri de binefacere.
4. Ficsarea preţului marcelor de presenţă.
5. Alegerea a doi membrii de direcţiune în sensul § 36 din statute.

Domnii acţionari, carii în sensul §§ 22, 23 şi 24 din statutele societăţii voiesc a participa la adunare în persoană sau prin plenipotenţi, sûnt rogaţi a'şi depune la cassa institutului acţiunile lor şi eventual dovedile de plenipotenţă cel mult până în **16 Martie 1880** stilul nou după ameadi la 6 oare.

Sibiiu, 27 Ianuarie 1880.

[1] 3—3 **Direcţiunea institutului.**

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 14. Sibiiu, Sâmbătă 2 Februarie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** in Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Limba română dincoace şi dincolo de Laita.

Sibiiu 1 Fevruarie.

Românii, cari locuiesc în masse compacte în partea resăriteană a imperiului austro-unguresc, după natura dualismului, sûnt împărţiţi în două. Partea cea mai mare, peste doue milioane şi jumătate, locuiesc pe şesurile dintre Tisa şi munţii apuseni ai Transilvaniei, dela marginile Ungariei proprie de meadă ḑi până aproape la cele despre meadă noapte şi în toată Transilvania. Cei, cari se ţin de Cislaitania, sûnt în Bucovina şi formează restul din cele trei milioane de Români de pe teritoriul monarchiei Austro-Ungariei.

Într'o monarchie poliglotă cum este Austro-Ungaria, anumite elemente cum este şi elementul românesc, au drept a nu fi nivelate până la ignorare de unul sau şi de doue elemente. Credem dară că Românii, dacă pretind ca limba lor să fie respectată de jos până sus şi în instrucţiune, o fac şi în puterea unui drept natural, ce purcede din însaşi firea compositiei monarchiei şi încă fără de a se vătăma întregitatea statului cât de puţin,

Cum sûnt Românii trataţi în statul unguresc este cunoscut. Afară de doue catedre de limba şi literatura română la universitatea din Cluj şi Budapesta, statul unguresc pentru desvoltarea ei nu face nimica, decât doară că vêră limba maghiară până în scoalele elementare, susţinute de confesiunile noastre.

Pe când stăm aşa cu limba în instrucţiune, acolo, unde Românii sûnt mai mulţi, unde elementul român e mai bine representat, în ceealaltă parte, unde sûnt cei mai puţini stă lucrul altfeliu. Nici acolo nu e împărţeală dreaptă, o scim şi aceasta. Şi acolo se susţin gimnasii şi alte institute cu limbă străină din averea românească. Însă ori şi cum, acolo se respectă mai mult decât se respectă la noi limba noastră naţională. Acolo, la universitatea din Cernăuţi, se propun în facultatea teologică de şi numai provisoriu, mai multe obiecte în limba română şi acum de curênd la propunerea lui Dr. de Zotta, deputat la senatul imperial, în comisiunea bugetară, s'a primit reîntroducerea limbei române în facultatea teologică şi în seminariul teologic.

Acum întrebăm cu cât pot fi mai rĕi Românii cu milioanele în Ungaria decât puţinele sute de mii în Cislaitania? Pentru ce acelora statul le concede până şi limba de propunere la universitate şi nouĕ să ni se facă greutăţi la învĕţarea limbei noastre până şi în scoalele elementare? Fr. Deák a ḑis la anul 1863: „Şi dacă oare când vom „avè earăşi cuvênt la pertratarea cau„selor noastre comune, atunci vom fi „drepţi către toate religiunile, toate „naţionalităţile din patria comună."

În şedinţa dietală dela 24 Ianuarie 1872 acelaşi bărbat de stat a ḑis:

„Trebuie să ne nisuim a face plă„cute instituţiunile patriei tuturor na„ţionalităţilor din Ungaria...."

Tot atunci fiind vorba despre institute de cultură ḑicea Deák: „Eu sciu cât de cu greu a fost în tinereţele mele a'şi câştiga omul cultură în o limbă străină: de aceea trebuie să înlesnim calea pentru ori şi cine de a se cultiva şi aceasta se întêmplă numai atunci, dacă noi ori şi cui i vom face posibil a se cultiva în limba sa proprie."

Ce distanţă între Deak şi între bărbaţii de acum din fruntea trebilor Ungariei! Acela recomânda mesuri, prin care să se promoveze cultura egal între toţi locuitorii ţerii, şi acestia departe de a se îngrigì de institutele confesiunilor noastre care sûnt, şi a le tinde mână de ajutoriu, declamează în toate părţile ţermurirea limbilor naţionalităţilor nemaghiare şi votează detragerea puţinelor ajutoare ce statul le da institutelor noastre sub alte sisteme.

Nu le ḑicem aceste pentru ca să muiem inimile cele impetrite faţă cu trebuinţele noastre de cultură, pentrucă o scim prea bine, că ar fi numai glasul celui ce strigă în pustie. Le ḑicem însе numai pentruca să constatăm încă odată posiţiunea noastră cea ingreunată, care o aşteptam mai puţin dela o eră, carea înainte de a se introduce promitea cu gură largă tot feliul de bunĕtăţi.

Revista politică.

Sibiiu, în 1 Februarie.

Avênd dieta Ungariei o pausă de câteva ḑile, pare că şi lumea politică din Ungaria pausează. Cu atât mai tare se pare că se va rescolì viforul dela 20 Fevruarie n. incolo, când se va începe desbaterea bugetului Ungariei.

De dincolo de Laita avem să înregistrăm de astădată un eveniment de altmintrea de toate ḑilele, pentru noi Românii însĕ, în ḑilele grele în care trăim, ori şi cum, ceva mai îmbucurătoriu.

În decursul desbaterilor ce s'a urmat în ḑilele acestea în comisiunea bugeteră a senatului împerial vedem că figurează şi universitatea din Cernăuţi.

Cu ocasiunea desbaterei asupra cifrei pentru universitatea aceasta, deputatul Dr. de Zotta, într'un discurs mai lung, vorbesce despre raporturile limbistice ale universităţii şi combate în general limba nemţească ca limbă de propunere în facultatea teologică a acelei universităţi.

Ministrul Stremayr ḑice, că încă dela 1877, la facultatea aceasta, cu toate că numai provisoriu, dar un şir de obiecte se propun în limba română.

Deputatul D. de Zotta propune în cele din urmă rosoluţiunea următoare: „Guvernul este provocat a reîntroduce limba română în facultatea teologică şi în seminariul teologic din Cernăuţi.

Resoluţiunea s'a primit. Dacă ar avè aceeaşi soarte resoluţiunea şi în ambe casele ale senatului imperial.

Crisa ministerială din Cislaitania este cel puţin pe drumul amânărei. Fluctuaţiunea politică între dreapta şi stânga este încă neaşedată şi nu se scie în care parte se vor aşeda valurile.

Recunoascerea României din partea Franciei, Germaniei şi Engliterei care, ḑice „P. Ll.", are să urmeze cât de curênd, au Românii, ḑice aceeaşi foaie, de a o mulţămì în mare parte Austro-Ungariei. Şi contele Andrássy şi mai târḑiu şi Haymerle s'au întrepus cu căldură pentru recunoascerea României la puterile apusene. Foaia budapestană adauge, că diplomaţii austro-unguresci au clarificat pe cei ai puterilor apusene, că referinţe interne n'au conces ca România să corespundă întru toate (?) articulului 44 al tratatului dela Berlin. De altă parte însĕ, România este foarte prevenitoare faţă cu Mahomedanii din Dobrogea. Pe când în Bulgaria Mahomedanii sûnt persecutaţi în toată forma, în România de preste Dunăre, se bucură de cele mai mari favoruri. Lor li este concesă esercitarea religiunei lor în toată estensiunea. Căsătoria şi dreptul de ereditate se regulează pe aşeḑemintele religiunei mahomedane. Musulmanilor li se dă un seminariu cu profesori, pe cari, li-se concede, a'i aduce dela Constantinopole. Ei nu se vor înrola în miliţia de linie, ci numai în cea locală, unde li se concede a purta fes şi turban. Proiectul care regulează toate aceste, demonstră toleranţa romanească, unde toleranţa este admisibilă.

Cumcă Jidovii nu se pot bucura de asemenea toleranţă o dovedesce o broşură apărută de curend din condeiul profesorului En. Treitschke, renumit în publicistica germană, care demonstră, că Jidovii, în Germania, sûnt un pericul pentru societatea de acolo, căci sûnt o rasă, care nu se asimilează, ci tinde să domineze pe rasa, care este basa statului.

Serbia de o parte, Italia cu „irredenta" de altă, alungă necontenit somnul de pe pleopile unor foi din Budapesta şi din Viena. Şi Serbia şi Italia primesc lecţiuni gratuite dela „P. Ll." Cea dintâiu în privinţa junctiunilor drumurilor de fer, cea din urmă în privinţa „irredentei", amenintându-le cu urmări grele, dacă nu vor urma sfaturilor ce li le dau foile din cestiune.

Cestiunea macedo-română.

Dar, putem vorbì de o cestiune macedo-română în înţelesul politic, căci eacă ce faţă primesc năzuinţele, de a scăpa naţionalitatea Macedo Românilor, în comunicările următoare, adresate către „Politische Correspondenz", una din Ianina 1 Fevruarie şi cealaltă din Constantinopole:

„Deja de un timp mai îndelungat atât în Bucuresci cât şi în alte oraşe ale României s'au întemeiat comitete cu scop, de a respândì (?? Red. Tel. rom.) limba şi scrierea românească în provinciile turcesci Epir, Tesalia şi Macedonia. Spre scopul acesta era să se întemeieze în provinciele aceste scoli cu limba română ca limbă de instrucţie. Precum se aude, guvernul românesc nu stă chiar departe de năzuinţele aceste, şi este cunoscut, că el a dat acestor comitete spriginul seu prin asignare de bani. Încă înainte cu doi ani a sosit în Ianina un anume Apostolos Margaritis*) ca delegat şi plenipotenţiat al comitetelor acelora române, care agita între poporaţiunea, ce vorbesce românesce (!) (Ţinţari), din amintitele provincii turcesci mai întâiu cu deosebire în direcţia aceea, că el cerca a o îndupleca, a 'şi trimite copiii sei în scolile, ce se vor înfiinţa în curênd şi în cari se va instrua gratuit în limba sa maternă. Până acuma însĕ s'au deschis numai două scoli de aceste. Se mai ḑice, că la recercarea legaţiunei române din Constantinopole Vali de aici a primit mandat prin ordin vezirial, a lua propaganda românească din cercul seu sub scutul seu. Motivul acestei preveniri din partea Porţei nu este greu de gâcit. . ."

Din Constantinopole se scrie: „Ministrul de interne, Mahmud Nedim Pasa a acceptat mai de curênd un memorand interesant, ce ne pune în perspectivă ivirea unui factor politic nou în Macedonia şi în Tesalia în timpul cel mai de aproape. Un memorand redactat de notabili români cearcă a aduce la valoare drepturile Românilor, cari vieţuesc în provinciile amêndouĕ împrăsciaţi, şi a căror numĕr se constată a fi de cel mai puţin 800,000 suflete. Autorii dau lui Mahmud Nedim şi Porţei svatul stăruitoriu, a propaga desvoltarea naţionalităţei române, şi a o emancipa de clerul fanariot prin îngăduirea de a întemeia scoli şi biserici proprii românesci cu preoţi românesci. Românii eliberaţi de jugul urgisit al Grecilor ar fi supuşii cei mai credincioşi ai Sultanului şi ar paralisa intrigele grecesci în provinciile, la cari rîvnesc Grecii. Un pasagiu al memorandului atrage atenţia asupra „intrigelor austriace (!)," ce nu sûnt mai puţin de temut ca şi cele grecesci; Românii însĕ ar paralisa cu succes pe unele ca şi pe altele."

Proiectul despre Bosnia şi Erţegovina în casa magnaţilor unguresci.

In 7 Februarie casa magnaţilor a discutat proiectul de lege despre administarea Bosniei şi a Erţegovinei. Discusiunea asupra acestui proiect, care a intimpinat o opositiune atât de înverşunată în casa representanţilor ţerei, nu s'a potut străcura fără greutăţi nici în casa de sus. Proiectul fu combătut aspru şi anumit dintr'o parte, de unde nu se astepta nime la o resistenţă gravă: din partea archpp. din Agria, Samassa. Dar lăsăm să urmeze desbaterea însaşi, care ne va înfăţişa mai bine această opositiune. Primul oratore

*) Cunoscutul Apostol Mărgărit. Red.

Contele I. Schmidegg: La apreţiarea acestui proiect de lege se ivesce întrebarea, dacă administrarea Bosniei şi a Erţegovinei, după natura sa, se ţine de competenţa guvernului comun sau, fiind că art. XII: 1867 nu cuprinde nimic în această privinţă — este de lipsă sĕ se ia dispositiuni separate. Proiectul substernut ar fi de prisos, dacă întrebarea de mai sus n'ar fi controversată. Proiectul de faţă va lărgì sfera de competenţă a delegaţiunilor şi aceasta nu ar trebuì sĕ se facă fără a se modifica legea despre pactul dualistic. Oratorul se teme că prin acest proiect delegaţiunile vor devenì o corporaţiune permanentă şi prefacerea lor într'un parlament central va fi numai o întrebare de timp.

Asigurarea, că această dispositie legală e numai provisorică, nu merită încredere, pentru că nu e hotărită durata provisoriului. Ori cum se va decide cestiunea, pactul dualistic dela 1867 se va altera. Mai puţin îngrigitoare ar fi modalitatea, ca administraţiunea acelor ţeri sĕ se transpună ministeriului comun şi ambele parlamente sĕ-şi reserve înfluenţa şi controla. In fine respinge proiectul de lege.

Br. Ios. Vécsey se declară de asemenea contra proiectului. E de mirat, ḑice oratorul, că opiniunea publică nu se poate linistì uşor asupra acţiunei noastre în orient. Causa poate că este acea că modul de esecutare nu corespunde asteptărilor poporului. Simţul de nesiguritate a cuprins inimile. Şi spiritele se întărită şi mai tare prin sulevarea unei cestiuni constituţionale. Oratorul regretă, că bărbaţii, cari conduc statul, nu au luat din timp dispositiile de lipsă pentru a regula afacerea ce s'a ivit acum. Ei sûnt siliţi acum se creeze un aparat complicat, dela care înse oratorul nu asteaptă nici un resultat. Din aceste motive nu [illegible] proiectul de lege.

Contele I. Cziráky: Noi am ocupat Bosnia şi Erţegovina pe temeiul tractatului din Berlin; ocupaţiunea ne impune datorinţa de a ne şi îngrigì de administrarea acelor ţeri. Influenţa Ungariei asupra acestor provincie e întemeiată pe o tradiţiune de mai multe veacuri şi pe situaţiunea noastră teritorială. Până la învasiunea turcească Ungaria a esercitat o supremaţie asupra acestor ţeri; coroana Ungariei n'a renunţat nici când la dreptul seu de protecţiune şi nu putea sĕ renunţe, căci şi jurĕmêntul de încoronare nu permite sĕ renunţă.

Distrugerea Turciei ne silesce sĕ înlocuim influenţa ei cu a noastră, şi aceasta pentru a împedeca unele formaţiuni periculoase. Provisoriul va înceta îndată ce vor permite relaţiunile de acolo. Oratorul nu scie ce mesuri sĕ se ia în locul celor propuse. In anul 1867 nu s'a putut prevedè situaţiunea, în care ne aflăm aḑi.

Care este spiritul legei dela 1867 şi al discusiunilor de atunci? S'a enunciat în acel an, că din timp în timp pot sĕ vină întêmplări, care se reclame dispositii şi aceste se vor lua cu învoirea ambelor state. Un asemenea cas e cel de faţă. Transpunênd administrarea acelor ţeri la amêndoue parlamentele, cum ne a propus un preopinant, noi am crea o procedură grea şi încurcată şi prin aceasta tragănare causa ar suferì. Neesistând alt mod de resolvire oratorul recomândă primirea proiectului.

Archiepiscopul Ios. Samassa: Demnitatea, onorarea şi interesele monarchiei cer deopotrivă sĕ ne îngrigim de administrarea ţerilor ocupate. Deslegând aceasta problemă, după cum ne demândă raţiunea şi datorinţa, putem spera că vom împărtăşì aceste popoare cu binecuvêntările păcei şi ale muncei. Vom avè atunci şi simţul de bucurie ca *„nos primus aequis oriens afflavit anhelis. Illic sera rubens accendit lumina vesper“*.

În privinţa acestei datorinţe a noastre nu poate sĕ esiste o diferenţă de opiniuni nici la aceia cari nu aproabă direcţiunea generală a politicei noastre orientale. Este însĕ îndreptăţită o diferenţă de opiniune în privinţa modului cum împlinim această datorinţă.

Oratorul schiţază modificaţiunea ce a făcut-o casa deputaţilor la §. 1 a proiectului şi ḑice că e o eroare atât în casul când se afirmă, că guvernul comun se îndrumează a'şi esercita influenţa sa asupra administraţiunei Bosniei „în spiritul“ art. de lege XII: 1867 cât şi în casul când s'ar afirma ca el sĕ facă aceasta „în înţelesul“ legei citate. Care a fost idea ce a condus pe legislator la crearea art. de lege XII: 1867? A scutì independenţa individuală a naţiunei şi prin aceasta pe Ungaria, de a se contopì într'un corp de stat cu ţĕrile ereditare.

Pe acest teren legislatorul s'a întêlnit cu stăruinţele demne de recunoscinţă ale predecesorilor nostrì; dar în privinţa mijloacelor relative la realisarea şi asigurarea scopului, ei s'au abătut, avênd în vedere relaţiunile între care trăia naţiunea. Pre când predecesorii nostri au accentuat independenţa naţiunei numai în legi generale, legislatorul dela 1867 s'a silit sĕ asigure relaţiunile şi condiţiunile legămêntului nostru cu statul vecin în mod detaiat şi durabil.

S'a realisat atunci un pact, de natură a corespunde la postulatele raportului şi a asigura în acelaşi timp drepturile noastre naţionale şi a prevenì astfeliu sguduirile care se repetau atât de des în trecut. Din acest motiv s'au precisat afacerile comune ce resultă din legămênt şi s'au statorit şi modalităţile, după care amên douĕ statele 'şi esercită drepturile şi influenţa lor asupra afacerilor comune.

Interpretând această lege cu intenţiunea cu care s'a creat, noi vom afla, care sûnt afacerile comune, date în competenţa forurilor create printrênsa — a guvernului comun şi a delegaţiunilor. Aceste sûnt afacerile comune care resultă din sancţiunea pragmatică şi care prin natura lor cer o resolvire comună. Stând asta: poate se abate spiritul acestei legi, care dă viaţă literei, dela sensul legei, pe care 'l esprimă cuvintele? Se pot da „în spiritul“ sau „în sensul“ acelei legi în competenţa ministeriului comun alte afaceri decât cele normate precis în lege? Potu-se transpune la guvernul comun afaceri, care după esplicarea clară şi intenţiunea legei sûnt reservate pentru amêndouĕ statele monarchiei? Oratorul respunde la aceste întrebări cu „nu,“ pentrucă administrarea Bosniei şi a Erţegovinei după părerea sa nu este o afacere care se ţine de sfera de drept a guvernului comun. Această afacere nu emană dela sancţiunea pragmatică şi nu reclamă a fi resolvită pe cale comună. (Aprobare).

Proiectul de faţă lărgesce sfera de drept a guvernului comun în contra sensului şi spiritului legei dela 1867; prin aceasta se alterează în mod esenţial natura acestei instituţiuni. Prudenţa de stat a aflat că această instituţiune nu e periculoasă din punct de vedere al dreptului de stat şi aceasta togma pentru natura ei neperfectă. Togma organisaţiunea neperfectă este elementul, care ne a luat posibilitatea unei nedreptăţiri, dar ne a lăsat posibilitatea unei ajutorări (*injuriae faciendae potestatem ademit, auxilii ferendi reliquit*). Lărginduse sfera de drept a acestei instituţiuni prin proiectul de faţă, este foarte apropiat periculul ca tesa de mai sus sĕ fie inversă. Acest pericul amerinţă forma dualistică a monarchiei, căci el desbrăcând legea dela 1867 de puterea sa deschide drumul la o formă de stat necompatibilă cu dualismul. Din acest temeiu dispositia aceasta este o negaţiune a spiritului legei dela 1867 şi o rătăcire politică.

Avem înaintea noastră o intrebare organică şi la deslegarea ei nu trebue sĕ uităm periculii ce amerinţă constituţiunea noastră, nu luptele care au împedecat progresul nostru. Oratorul nu'şi poate ascunde temerea că primindu-se proiectul se va crea un mijloc pentru alterarea instituţiunilor noastre ocrotite cu atâta grige. Cumcă aceasta temere nu este fără temeiu se dovedesce prin stăruinţa ce se manifestează în altă parte, stăruinţa, de a lărgì sfera de drept a guvernului comun şi a delegaţiunilor şi a face posibilă pe calea aceasta centralisaţiunea, care totdeauna a fost respinsă din partea naţiunei. Ministrul president, după cum a mărturisit însuşi, s'a luptat cu acest curent. Contrarii s'au mulţemit deocamdată cu acest proiect cercând a'şi pune printrênsul un temeiu, din care sĕ ne surpe terenul pe care ne credeam siguri. Căci spiritul imanent unei legi trebue respectat mai ales când legea atinge instituţiunile constituţionale ale unei ţeri. Această chiemare i se cuvine în linia primă casei de sus, în care popoarĕle caută o garanţie şi liniscire contra periculilor de sumeţie — ori din care parte ar venì ei.

Această precauţiune ni o impune modalitatea cuprinsă în proiect, care ne amerinţă una dintre garanţiele constituţiunei noastre. Respingênd acea modalitate noi vom prevenì mulţi periculi. Şi luptele ce le vom avè contra acestor periculi, ne deschid numai o slabă perspectivă pentru succes, pentru că forţele materiale şi morale, care în trecutul cel mai recent au dus causa noastră la victorie, astăḑi sûnt slăbite şi micşorate. In sfĕrşit tot va învinge dreptul, dar efectul va fi păgubitor naţiunei. Oratorul declară apoi că nu primesce proiectul pentru §. 1., care cuprinde o ficţiune şi nu ar vrè sĕ adereze la o dispositiune legislatorică, despre a cărei dimensiuni creatorul pactului dualistic ar putè se ḑică cu Cicero: *Quaeris deinceps qui nunc sit status rerum, et qui meus. Reipublicae illum statum, quem times, ego divino consilio confirmatum putabam et qui bonorum omnium conjunctione et auctoritate consulatus mei fixus et fundatus videbatur, nisi quis Deus nos respexerit sublatum esse scito, de manibus hoc uno judicis.*

După bar. Ios. Rudnyánszky, care adoaptă proiectul, ia cuvêntul

Ministrul president C. Tisza. Mai ântâiu premite că e greu a respunde *ex abrupto* la discursul escelent al archpp. din Agria, după aceasta trecênd la obiect începe a combate aserţiunile preopinanţilor. S'a ḑis că opiniunea publică de aḑi nu se poate linistì asupra politicei noastre orientale, precând ea în anii 1859 şi 1866, în cari am suferit desastre, s'a linistit în puţină vreme după catastrofe. Causa acestei aparenţe este acea că noi atunci nu am ocupat provincii noue, de care aveam sĕ portăm grige, ear pentru provinciele perdute nime nu-şi sparge capul. Nu înţeleg cum unii preopinanţi aproabă scopul şi condamnă mijloacele. La noi ori ce politică, de ar avè scopuri finale şi resultate cât de bune, întimpină greutăţi. S'a accentuat mai departe: casa de sus trebue sĕ fie cu precauţiune în faţă cu un proiect atât de periculos. Recunosc rolul casei de sus, de a fi precaută dar, dacă a fost vre-odată precauţiunea la loc, apoi e cu siguritate în casul de faţă, când trebue sĕ ne îngrigim ca în viaţa de stat sĕ nu se creeze un spaţiu gol, un *vacuum*, căci nimic nu promovează caosul aşa bine decât crearea unui atare vacuum. Al doilea lucru, de care trebue sĕ ne ferim cu grige, este acela, ca sĕ nu sustragem vieţii practice condiţiunile necesare pentru desvoltare: trebue luate pe cale legislatorică toate mĕsurile de lipsă ca sĕ nu ne surprindă periculii, de cari s'a vorbit.

Încât pentru periculul ce ar resulta din acest proiect pentru organismul dualistic al monarchiei, convicţiunea mea este aceea că numai un lucru poate sĕ pericliteze sistemul dualistic: când noi am înfăţişa dualismul ca un organism, care ar face monarchìa necapabilă pentru o acţiune esternă energică şi cu efect şi care nu ar fi în stare sĕ mistue acuisiţiunile unei asemenea acţiuni. Admistrarea Bosniei şi a Erţegovinei nu încape nici în competenţa parlamentului unguresc nici în a celui austriac: dacă nu se poate transpune nici delegaţiunilor şi guvernului comun, cum ḑic unii, atunci nu avem la cine o transpune şi monarchia cu sistemul dualistic nu va putè porta nici o politică esternă, nu va fi în stare sĕ absoarbă resultatele politicei esterne.

Un preopinant a ḑis că dacă provinciile ocupate s'ar administra de guvernul comun cu controla delegaţiunilor, aceasta administrare ar involva o vătĕmare a art. de lege XII: 1867; dar dacă aceasta administraţiune s'ar da gnvernului comun reservênduse controla directă a ambelor parlamente, aceasta n'ar vătăma art. de lege citat. Faţă cu o asemenea afirmaţiune trebue se observ, că în legea citată nu se află nici o urmă despre o comunicare directă a guvernului comun cu unul dintre ambele parlamente. Aceasta ar contraḑice şi cu spiritul legei, căci legea a avut intenţiunea ca ministrii comuni sĕ nu aibă nici o înriurinţă asupra afacerilor interne ale ambelor state. Afacerile Bosniei şi Erţegovinei sûnt afaceri comune, ear nu interne, căci ocupaţiunea este resultatul politicei esterne comune pe basa tratatului dela Berlin.

Este adevĕrat că legea dela 1867 nu vorbesce de ocupaţiunea Bosniei şi a Erţegovinei. Şi aceasta e lucru firesc, căci la crearea pactului dualistic trebuiau regulate alte cestiuni şi legislativa nu putea sĕ aibă chiemarea a se ocupa de eventualităţi viitoare. Ar fi şi o prepotenţă când o legislativă ar hotărî cu ḑeci de ani înainte, că ce trebue facut în casul unei ocupaţiuni sau cuceriri. Cât pentru curentul centralistic, atins de Escel. sa asigur, că eu nu am avut lupte cu centralişti ci cu bărbaţi, cari înţelegeau art. XII: 1867 altfel decum îl înţelegeam eu, şi poate că ei aveau drept, întru cât testul austriac din legea numită, care se referesce la casul de faţă, nu este identic cu testul unguresc.

Deci pot sĕ ḑic că în loc de a fi noi învinovăţiţi, mai bine ar trebuì sĕ se declare de un triumf al ideei unguresci şi al spiritului dualistic faptul, că proiectul în desbatere s'a substernut în amêndouĕ statele monarchiei.

Escelenţa Sa s'a provocat la creatorul pactului dualistic. Eu cred că adevĕrata veneraţiune pentru un bărbat mare nu consistă în întrebarea: ce ar ḑice dênsul când ar fi de faţă? căci nu ne este dat noue a hotărì, că în ce mod ar fi judecat situaţiunea acel spirit care a fost mai mare decât noi toţi. Eu cred că, dacă ar fi posibil sĕ'i auḑim aḑi glasul, el ar ḑice: Lăsaţi-mĕ în pace şi nu cercaţi a face din suvenirea mea o armă contra acelora, cari luptându-se contra atacurilor de tot feliul se silesc a conserva forma dualistică a monarchiei şi a asigura între marginile ei independenţa şi esistenţa constituţională a Ungariei.

(Aplaus viu.) Cer adoptarea nemodificată a proiectului de lege.

Proiectul de lege s'a adoptat nemodificat.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Hațeg la 26 Ianuarie st. v. 1880. Mult onorate d-le redactor! Primind subscrisul provocarea on. comitet central din Sibiiu cu datul 27 Decemvre a. tr., pentru ajutorarea înundaților, am învitat pe Dumineca din 6/18 Ianuarie pe mai mulți dintre fruntașii opidului nostru la o conferență amicabilă. Cu această ocasiune aflându-se presenți câți-va indivizi din reuniunea meseriașilor nostrii: tălpari și cismași, aceștia se apromiseră, că și până când s'ar potè aduna ceva pe altă cale în favoarea nenorociților, dênșii vor stărui ca reuniunea menționată, sĕ arangeze un bal în favoarea acelorași; spre care scop, reuniunea 'și a ales apoi un comitet dintre membrii sei, în persoanele d-lor: Marcu Todosie preș. Todor Făgăraș, controlor. Sigism. Muntean, notariu. Avram Țeligrădean, Avram Ciuc, Todor Doboi și Avram Serafim. Acest comitet făcênd pregătirile necesare, a mai esoperat tot odată, ca spesele balului cu puțină escepțiune sĕ se acopere din lada reuniunei.

Deci ținêndu-se acest bal în sara din 19/31 Ianuarie, subscrisul sum însărcinat din partea amintitului comitet a Vĕ trimite acì M. O. D-vstre resultatul venitului acestui bal, în sumă de 50 fl. adecă cincideci fl. v. a. și anumit dela

D. D. Nicolau Todosie 1 fl., Ioan Baciu 1 fl., Ambr. Bersan 1 fl., C. Dané 2 fl., A. Weber 1 fl. Fr. Kolbert 1 fl., N. Bernath 1 fl., K. Schillinger 1 fl., I. Schuleri 1 fl. 20., S. Nemeș 1 fl., R. Groschek 1 fl., B. Densușan 1 fl. L. Kossofski 1 fl., I. Gross 1 fl. I. Rat 2 fl. L. Ciuciu 1 fl., D. Peovici 1 fl. 20 cr., P. Oltean 1 fl. 20 cr., F. Muntean 1 fl., I. Sepa 1 fl. 20 cr. I. Muntean 1 fl. 20 cr., N. Serafim 1 fl. 20 cr., G. Costa 1 fl 20 cr., Ch. Motocu 1 fl. 20 cr. A. Popescu 1 fl. 20 cr., I. Vasici 1. fl. 20 cr., M. Murariu 1 fl. 20 cr., S. Borha 1 fl., St. Șelariu 1 fl., S. Ferentz 1 fl. Al. Serafim 1 fl., K. Betegh 1 fl., Ed. Grill 1 fl., B. Iánó 80 cr., L. Danè 80 cr., Iul. Ciuciu 80 cr., I. Feit 80 cr., D. Pop 80 cr., P. Leca 80 cr., M. Vilt 80., N. Sunzuian 80 cr., Al. Baiu 80 cr., I. Alecse 80 cr., S. Ferentz 80 cr., Iul. Popoviciu 80 cr., I. Robescu 80 cr., Il. Popoviciu 80 cr., Fr. Baeș 80 cr., I. Nistor 80 cr.

Ioan Rat m. p.,
protopresbiter.

Cum se face politică pe sate.

Ianuarie 1880.

(Urmare).

Vedem bine cum fac domnii cu pădurile. Nu mai înceată de a ne asurdì urechile cu vorbe frumoase: „sĕ grijim pădurile“ Va fi om cu minte pe lumea asta, care sĕ dica: „sĕ prăpădim pădurile?“ Și noi oameni cu puțină carte și fără carte pricepem cât de folositoare sûnt pădurile grigite și neprădate. Dară în mintea noastră cea țermurită nu încape judecata domnească: „peară satul, numai pădurea sĕ trăiască.“ Noi adecătelea judecăm așa: este bine sĕ nu prădăm pădurea, cu alte cuvinte, sĕ nu tăiem din ea cu vreme și fără vreme, când trebuie și când nu trebuie, fără nici o socoteală. Dară când dă Dțeu câte o earnă grea, eară sĕ nu lăsăm pe omul sărac sĕ degere în căsuța lui cu muiere și cu copii cu tot de dragul pădurei, o porție de lemne pentru un om sĕrac nu pustiesce pădurea. Se întêmplă însĕ altfeliu. Domnii hotăresc sĕ nu se taie in anul cutare nimica din padure, și poate câte odată o mĕsură de aceste nu e rea, mai ales când earna e mai domoală și sĕrăcîmea se poate ajuta în lipsele ei cu altecele in loc de lemne, precum: cu coceni, tulei, ogrinji și alte de feliul acesta. Cine înse se poate pune în poară cu umbletul vremilor? O earnă grea ca și cea din anul acesta nu întreabă de sfaturile oamenilor. Ei bine! porunca este poruncă, earnă in coace ernă incolo. Vedi înse pe câte un betrân gârbovit care dacă adună vre o câteva uscături, cari ar putredì in padure, că mi ți'l prind pădítorii i iau cele vre o câteva uscături scoase de sub zăpadă și după ce s'a dus jumetate degerat de a casă, jumetate a mai înghețat grăpând cu mânile prin zăpadă după uscături, i leagă mânile în spate dacă nu vrea sĕ plece la cuventul cel dintâiu al pădítoriului și îl închide flămênd, înghețat de frig și obosit, ca sĕ resplătească pedeapsa, care nu este in stare sĕ o plătească în bani.

Vara puiu de vită nu cutează sĕ puie piciorul în pădure, și bine este așa, pe unde pot strica vitele, pe unde ajung sĕ roadă lugerii din care cu timpul au sĕ crească lemne mari. Unde însĕ lemnele sûnt mari și rari și este earbă frumoasă, nu e pĕcat de Dumnedeu, ca earba aceea sĕ se prăpădească acolo nefolosită de nimenea? Dar sĕ dicem că sciu domnii din cărți, ceea ce nu scim noi din pățanie. Dacă e așa, pădítorii pădurilor n'ar trebuì sĕ sufere, ceea ce se întêmplă pe unele locuri, adecă nici boii domnilor, căci strică ai sătenilor, strică și ai domnilor, că nu credem sĕ fie unii mai cu minte decât ceialalți. Boii tot boi, fie ai cui vor fi.

Străjnicia prea mare de o parte și uitatul printre degete de ceealaltă parte, aduce pe omul nepriceput la credința, că străjnicia este numai pentruca sĕ'l nĕcăjască. Aceasta îl face sĕ cinstească legea numai de silă, pentrucă omul de rênd își dice, dacă ar fi legea așa de sfântă cum i se spune lui, ar trebuì sĕ o pădească toți de o potrivă.

În zadar i dicem noi cesti, cari mai scim câte ceva mai mult, că pĕcatul unuia nu îndreptățesce pe tot omul la pĕcat, căci dacă sare cineva în fântână nu trebuie sĕ sărim cu toții.

Poporul nostru nu e reu din firea lui. Dăi ici și colea în nĕcasurile lui puțintel ajutoriu și îndreptare bună ca sĕ priceapă și el că îndreptarea este spre binele lui și faci minuni cu el. Vĕdênduse asuprit de multe părți, crede pe urmă, că tot ce i se poruncesce este spre rĕul lui și așa nu e mirare, că se face și îndărĕtnic.

De aceea el nu vrea sĕ scie, că ar fi bine, ca în sat sĕ fie căile regulate adecă: astupate gropile, retedate ridicăturile, făcute poduri preste păraue, trase șanțuri pe de margini, ca în vreme de ploaie sĕ se scurgă apa și unde este năsip și petriș în apropiare sĕ presare calea cu năsip și petriș. Și la noi în țară mai în toate părțile se găsesc de aceste. Câte dealuri sterpe nu ascund și năsip și petriș destul? omul ar trebuì numai sĕ râcăie puțintel țĕrina ce le acopere și sĕ se folosească de ele. Câtă pagubă nu are săteanul din nesciința lui nu'și poate face închipuire de cât acela, ce locuiesce într'un sat cum sûnt ale noastre mai dinlăuntru in țară.

Din cele mai multe sĕ luăm numai o împregiurare. Avem după Dțeu și oamenii cei buni, cari stau în fruntea trebilor noastre, câte o scoală mai bună decum era sau nu era mai demult pe vremea părinților nostri. Dă Dțeu câte o earnă mai moale ca cea din anul acesta și poate și mai cu pic. Atunci pămêntul se moaie și se face câte un glod cât țin ulițile satului, de omul mare abia mai poate eși din curte. Cum poți cere acum dela nesce copii plăpândi de câte șese ani se înnoate zi de zi de câte douĕ ori înainte, și de câte douĕ ori după ameadi printr'un noian de noroiu până la scoală? Urmează că cei mai îndepărtați și pot sĕ dic cei mai mulți șed acasă partea cea mai mare din lunile în care e deschisă scoala. Anii trec, copii cresc, toată vara de cum se desprimăvĕrează până dă zăpada sûnt tot la lucrul câmpului, și dacă au și învĕțat ceva în vre o câteva sĕptĕmâni cât au umblat la scoală, uită tot, încât în earna viitoare eară începe dela început și pe urmă când trec anii de scoală și numai merg nici earna se pomenesc, că pentru ei a fost scoala înzădar. (Va urma).

Varietăți.

* (Mulțămită publică). Corpul învĕțătoresc dela scoala capitală din loc pĕtruns de marinimositatea stimaților domni, arĕtată cu ocasiunea balului arangiat în 30 Decemvre 1879, în folosul bibliotecei scolare își permite a aduce la cunoscința publică numele acelor binefăcĕtori precum urmează:

D. D. Nicol Penciu, jud. r. 3 fl., Nicolau Strevoiu adv. 3 fl., Nicolau Garoiu, adv. 2 fl, Ioan Lenger, adv. 2 fl., Ioan Rat, 2 fl. 50 cr., Ioan Tipeiu, protop. 2 fi., Ioan Petric, protop. 2 fl., Ioan Dan, preot 2 fl., Traian Metian, preot 2 fl., George Ucenescu, cantor 4 fl., Frideric Galter, forestiar 2 fl., Fr. Orelt, castelan 2 fl., Ignatz Hellmütz, pr. rom. c. 2 fl., Aldimir Badiu, not. cerc. 2 fl., Nicolau Moldovan, v. pret. 2 fl., George Proca, învĕț. 2 fl., Ioan Gogonea, prov. 2 fl., Nicolau Grozea ampl. 2 fl., Bratu Tipeiu, primar. 2 fl., Todor Vulsan, comerc. 2 fl., Floarea Campean 2 fl., Spiridon Bobinca econom 2 fl., Andreiu Șenchea, 2 fl., 50 cr., Stanciu Garoiu, diurnist 1 fl. 50 cr, D. 2 fl., Ioan Gărnița, misar 1 fl. 50 cr., George Boamben, neguț. 1 fl., Demetrie Eremia, neguț. 1 fl., Demetrie Cioflec, învĕț. 1 fl., Leontie Puscariu, paroch 1 fl., Ioachim Cuirea, învĕț. 1 fl., Ilariu Reit, învĕț. 1 fl., Stefan Iosson, învĕț. 1 fl., Nicolau Guguian, v-not. 1 fl., Ioan Vlad, v-notț. 1 fl., Nicolau Cintea, medic 1 fi., Constandin Ioanoviciu, 1 fl., Constantin Ioanoviciu, junior 1 fi., Dimitrie Ioanoviciu, 1 fl., Ioan Molnar. 1., Stan Colș, propr. 1 fl., Ioan Jaja, v-primar 1 fl., Bucur Comșa. insp. silv. 1 fl., Stefan Metian, 1 fl., Nicolau St. Pana, 1 fl., Jarca Sona, 1 fl.; Nicolau Dardaicea. 1 fl., Ioan Șenchea, 1 fl., Karàcson, 1 fl., Ioan Vulsan. 1 fl., Stefan Garoiu 1 fl., Ioan Ghimbașan, 1 fl., Irimie Nan, 1 fl., Teodor Sperkez, 1 fl., Nicolau Pop, jun. 1 fl., Ioan Noaghea, 1 fl., Stefan Bulmez, 1 fl., Ioan Taflan, 1 fl. 70 cr., George Belissimus înv. 10 fl., 70. Ioan Giurgiu, 1 fl., Suma 88 fl.

Spesele 63 fl. 62 cr. După a căror subtragere resultă un venit curat de 25 fl. 8 cr.

Pentru această faptă generoasă primească toți st. Domni și pre aceasta cale profundă mulțămită și în special mult st. Domn Nicolau Garoiu adv. care prelângă ajutoriul banesc, avu bunăvoința de a dona bibliotecei scolare prețiosul op. „Conversations Lexicon“, precum și onorata redacțiune a „Convorbirilor literare,“ care a binevoit a ne trimite gratuit de 2 ani jurnalul, ce'l redige.

Zernesci în 28 Ian. 1880.

Corpul învĕțătoresc.

* (Scrisorile lui Petru Cel Mare) se adună încă dela 1872 de o comisiune ad hoc după ordinele actualului împĕrat. Voesc a forma din ele un volum care se cuprindă corespondența urmată de marele reformator al Rusiei. Acest volum, care va cuprinde 115 foi, format mare și va fi un prețios material pentru cei ce vor vrè sĕ studieze domnia și epoca lui Petru Cel Mare, se va termina în cursul anului acesta.

* (Un Român împușcat de o sentinelă rusă). Ni se comunică din comuna Ștefănesci, județul Botoșani, că un locuitoriu fruntaș din acea comună, V. Berijan a fost împușcat de o sentinelă rusă pe teritoriul românesc. — Eată cum s'a petrecut faptul: V. Berijan, vĕdênd că Rusul trece Prutul pe ghiață spre a fura nisce balercute cu rachiu ce se aflau pe malul românesc, se duse înaintea lui spre a'l împedeca de a comite acest furtișag. Rusul atunci își descărcă arma asupra nenorocitului Berijan, care căd mort pe loc, glontele îi pătrunsese corpul, eșind prin spinare. Rusul voì a tîrì cadavrul la mijlocul Prutului, pe teritoriul rusesc, și a scăpa astfel de pedeapsă, însĕ fu împedecat de mai mulți Români, cari alergară la locul omorului, unde veniră și vre-o 2 oficieri Rusi. Acesti din urmă nu găsiră altceva mai bun de făcut decât a deșerta rachiul din balercute; ear Românii luară pe omul împușcat. Imediat d. Răilean, procurorul județului, se transportà la fața locului unde împreună cu subprefectul, medicul, și primarul în fața satului întreg, care era în picioare și cuprins de indignațiune murmura în contra acestei crime, au constatat faptul. Femeia împușcatului a cerut o despăgubire de 2000 galbeni. Lucrările sûnt înaintate guvernului, care nu ne îndoim, că se va silì a lua mĕsurile cuvenite pe calea diplomatică. Locuitorii de pe malul Prutului se plâng necontenit contra abusurilor comise de soldații Rusi.

„Resb.“

* (O mare nenorocire) s'a întêmplat — după cum ne spune Românul în timpul sĕrbătorilor Crăciunului la Nicopoli. Faptul, pe care nu'l aflarăm de cât acum, este următorul:

„Mai mulți locuitori din Turnu-Măgurele, ducêndu-se a doua zi de Crăciun la Nicopoli ca sĕ petreacă, și aflându-se în apropiere de fortul Bași-Tabia, unul din visitatori aruncà o țigară, care, câdênd peste nisce muniținni din resbelul turco-rus, produse o esplosiune teribilă, care aruncà în aer pe toți cei din apropiere. A fost 9 morți sau dispăruți și 7 răniți, între cari o fată de 14 ani, care a fost rănită la ambele picioare și care a remas în spitalul din Nicopoli.“

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 13 Februarie n. Amêndouĕ delegațiunile persistă cât pentru unica diferență (neaplanată) relativă la clădirea unei casarme în Seghedin prelângă resoluțiunile lor; din acest motiv Sâmbătă se va face votare comună asupra acestui punct.

Berlin, 13 Februarie n. Parlamentul german a ales pe contele Arnim Boitzenburg (din partida imperială) contra lui Bennigsen (național liberal) president, pe Frankenstein (centru) de primul, pe Hölder (național liberal) de al doilea vicepresident.

Grânele Americei și ale Rusiei.

Cestiunea esportului cerealelor fiind de cea mai mare vitalitate pentru noi, punem în vederea lectorilor următoriul articol de fond, din „Noul Timp“ relativ la concurența, ce America face Rusiei în comerciul grânelor:

Esportațiunea cerealelor formează

jumĕtate din comerciul esterior al Rusiei. O mare parte din statele Europei occidentale sûnt forţate ca sĕ importeze grâne din afară. Aproape a treia parte din grâul ce se află pe marea piaţă europeană provenia până acì din toată ţara noastră, în acest din urmă timp însĕ America de nord ne a facut o concurenţă, care este foarte vătĕmătoare.

Sûnt persoane care au creḑut mult timp, că preţul hectolitrului de grâu, adus în porturile uniunei americane, era prea urcat pentru ca Statele-Unite sĕ poată esporta cantităţi mari în Europa. America însĕ a ameliorat foarte mult de atunci căile sale de comunicaţiune şi grâul provenit din statele centrale ca şi din statele riverane ale Misisipului a putut fi vêndut pe piaţele Europei cu un macsimum de 1 rublă şi 30 cop. pudul, adecă 13 ruble cetverta, care e preţul mediu cu care se vinde şi grâul rusesc. Odată atins acest resultat, America n'a făcut decât sĕ 'şi desvoalte producţiunea sa agricolă, şi esportarea sa a ajuns proporţiuni considerabile.

Dacă studiăm pe de altă parte cifrele esportaţiunei cerealelor rusesci vedem, că în 1870 această esportaţiunea s'a ridicat la 21 milioane de cetverte şi că în primele ḑece luni ale anului 1879 această esportaţiune a atins 35 milioane, ceea ce constitue deja o sporire de 14 milioane mai mult de cât în 1870. Se vede deci clar, că concurenţa Statelor-Unite n'a avut de efect de a paralisa comerciul nostru esterior. Acesta a crescut din contră în anii din urmă, dar din nenorocire trebue sĕ recunoascem, că această crescere nu e resultatul unei desvoltări reale a producţiunei noastre agricole, ci al unei scăderi în consumaţia interioară în profitul comerciului cu străinătatea.

Nu putem sĕ repetăm în de ajuns, că ceea ce e necesar ţĕrii noastre e, ca cultura sĕ devină intensivă în loc de a remânè estensivă cum este astăḑi. Afară de câte-va provincii din Sud Est, cultura estensivă a devenit imposibilă în Rusia, şi e timpul ca procedurile noastre agricole sĕ se îmbunătăţească. Numai cu această condiţie vom putè pe viitoriu sĕ luptăm şi sĕ eşim victorioşi din lupta cu Statele-Unite. Memoriile societăţei de agricultură din Rusia meriodională conţin în privinţa aceasta date foarte instructive.

În ele se relevă că în 1876 cele 37 de state şi teritorii ale uniunei au produs 425 milioane de hectolitri de porumb, pentru o sumă de 2 miliarde 473 milioane de franci. Această producţiune care ni se pare enormă, e de-abia suficientă pentru consumaţiunea interioară a Statelor Unite: astfel esportaţia porumbului n'a fost decât 16½ milioane de hectolitri, adecă 4 la sută din cantitatea produsă. Producţiunea de grâu a fost de 96 milioane de hectolitri împărţiţi pe 11 milioane de hectare de semĕnături, adecă 8,76 hectolitri de hectarul semĕnat. Aceasta e un grad de fertilitate ce ar părè neîndestulătoriu în Europa occidentală. Din aceste 96 milioane de hectolitre, 18 milioane au fost esportate în boabe şi 7 milioane în făină, totul pentru suma de 482 mil. 645,000 de fr. Preţul mediu de vênḑare al unui hectolitru de grâu în porturile Americei a fost deci de 19,37 fr. Adăogênd spesele de transport în Europa, de asigurare etc., se vede că preţul vênḑărei unui hectolitru de grâu american pe piaţele Franciei de esemplu, trebue sĕ fie de 22 fr. sau cu drepturile de vamă şi alte spese de aproape 24 fr.

Care este, în aceste condiţiuni, mĕsura esactă a periculului ce oferă pentru noi concurenţa americană? Producţiunea medie a unui hectar în Statele Unite a fost pentru cei din urmă cinci ani de 10 hectolitri (adecă 5,2 cetverte de deciatină). Unele state au avut cu toate aceste o producţiune mai mare; în Ohio, de esemplu, ea a fost de 15 hectolitri de hectar. Cultura e cu mult mai puţin intensivă în Statele-Unite decât în Englitera, unde în anii cei buni recolta medie se ridică la 27 hectolitri de hectar.

Preţul de 24 fr. ce am presupus a fi acela al unui hectolitru de grâu american în porturile Franciei e cu mult inferior realităţei; la Havre, de esemplu, hectolitru de grâu american se vinde în acest an cu 27 fr. Grâul roşu chiar (calitate inferioară celui alb) costa la Nord-Vest 17 fr. 80 la începutul anului 1879. Preţul transportului din America în Europa variază foarte mult; el balanseză între 4 fr. 45 şi 7,80 cuintalul. Era mai jos de 5 franci cuintalul.

Conclusiunile la care se opresc memoriele societăţei de agricultură sûnt, că pentru a putè lupta cu isbândă contra Statelor-Unite, e o condiţiune pentru noi indispensabilă, ca sĕ obţinem o recoltă de cel puţin patru cetverte de deciatină. Spesele de producţiune în meaḑă-ḑiua Rusiei sûnt de 25 până la 30 ruble de deciatină; evaluând între 8 până la 10 ruble preţul unei cetverte de grâu pe loc, venitul pe deciatină este de 7 până la 10 ruble. Această condiţie odată împlinită, dacă mai aducem încă câteva îmbunătăţiri în procedările noastre de cultură şi dacă obţinem o scădere în preţul muncei, care e prea ridicat în Rusia de meaḑădi, lupta va fi uşoară şi nu vom mai avè sĕ ne temem în nimic de concurenţii nostri.

„Dem. Naţ."

Pentru inundaţi.

Bucuresci, 18/30 Ianuarie 1880.

Domnul meu!

Societatea artistilor dramatici, voind a venì în ajutoriul nefericiţilor inundaţi din Transilvania, a dat la 3/15 Ianuarie a. c. în sala Teatrului Naţional, o representaţiune estraordinară, a cărei venit 'l-au destinat uşurărei suferinţelor acelor nenorociţi.

Cu deosebită plăcere me grăbesc, domnul meu, a vĕ înainta micul produs al acestei representaţiuni în suma de lei trei sute cinciḑeci şi şese bani ³⁰/₀₀ Nr. 356, ³⁰/₀₀ rugênduvĕ sĕ bine voiţi a primì acest modest ajutor pentru nenorociţii fraţi de peste Carpaţi din partea artistilor nostri ca o manifestare a simpatiilor ce nutresc pentru Românii din vecina ţară.

Primiţi, ve rog domnul meu, asigurarea consideraţiunilor mele.

Directorul general al teatrelor.

Ioan Ghica m/p. *Vieroşan.* m/p. secretar.

Lista Nr. 5

a contribuirilor încurse la comitetul subsemnat în folosul inundaţilor. *)

Transportul totalului din Lista Nr. 4 publicată în Nr. 13 a. c. al „Telegrafului roman" . . .	fl.	1222.90
Societatea artiştilor dramatici din Bucuresci ca produs al unei representaţiuni estraordinare date la 3/15 Ianuarie a. c. în sala teatrului naţional din Bucuresci lei 356 40 bani	fl.	160.34
Nicolau Petrescu, oficial la institutul „Albina" în Sibiiu . .	fl.	2.—
Iosif Popescu, oficial la institutul „Albina" în Sibiiu	fl.	2.—
Romul Petric, oficial la institutul „Albina" în Sibiiu	fl.	2.—
R. G. Balaş, oficial la institutul „Albina" în Sibiiu	fl.	1.—
D. administrator ppesc Moise Toma din Sibiiu, predă o listă trimisă de cătră parochul din Tilişca d. Petru Juga cu următoarele sume colectate în numita comună:		
Cassa bisericească gr. or. 5 fl., Cassa comunală 5 fl., Ioan Iosof, paroch 50 cr., Petru Juga, paroch 1 fl., Stefan Milea, notariu 1 fl., Vasile Juga, arendator 1 fl., Avram Florea 1 fl., Daniel Iosof, primar 50 cr., Ioan Florea 20 cr., Pantilimon Banciu 10 cr., Dumitru Crăciun 20 cr., Leonte Popa 20 cr., Ioan Popa 20 cr., Gligor Răceu 20 cr., Nicolae Micleuş 20 cr., Isaie Fracea 20 cr., Petru Rodean 30 cr., Simeon Fracea 20 cr., Pavel Banciu 20 cr., Ioan Nan 10 cr., Ioan Banciu 20 cr., Stefan Bratu 20 cr., Vasile Voicu 20 cr.. Simeon Fracea 10 er., Achim Muntean 10 cr., Ilie Stanea 10 cr., Dionisie Juga 20 cr., Ioan Necşa, învĕţătoriu 20 cr., George Bratu 20 cr., Dionisie Stroe 10 cr., Avram Porica 10 cr., Dumitru Florea 15 cr., de la mai mulţi 1 fl. 50 cr., în total	fl.	20.65
Dr. Ioan Mihalyi şi doamna soţie din M. Sziget	fl.	10.—
Totalul cu ḑiua de astăḑi . . .	fl.	1420.89

Sibiiu, 10 Februarie n. 1880.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaţilor.

*) Cuitările sumelor trimise la acest comitet vor urma prin publicare în ḑiarele de aici „Telegraful Roman" şi „Observatoriul". La cerere însĕ sumele se vor cuita şi separat.

Bursa de Viena şi Pesta

din 10 Februarie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	101.85	100.70
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	78.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	98.75	93.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	81.25	81.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	117.50	117 50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	89.50	89.25
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	85.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	88.—	88.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	86.75
Obligaţiuni urbariale transilvane .	88.—	88.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	90.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	90.75	90.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	70.50	70.30
Datoria de stat în argint . . .	71.55	71.50
Renta de aur austriacă	84.70	84.50
Sorţi de stat dela 1860 . . .	129.50	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	839.—	838.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	301.—	299.50
Acţiuni de credit austr. . . .	272.75	272.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	117.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.53	5.47
Napoleon	9.35	9.35
100 marce nemţesci	57.70	57.75
London (pe poliţa de trei luni) .	116.95	117.—

Economio.

Sibiiu, 10 Februarie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.40—9.40; Grâu sĕcăreţ, fl. 6.90.—7.90; Sĕcară fl. 5.40—5.80; Orz fl. 4.20—4.60; Ovĕs fl. 2.90—3.30 Cucuruz fl. 4.90—5.30; Mălaiu fl. 6—6.50; Cartofi fl. 1.60—2-.-; Semênţă de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 6—7; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl.28—30; Unsoare de porc fl. 25—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Lumінări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Săpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de viţel 55—65 cr. carne de porc 48—50 cr.; carne de berbece 30—32 cr.; oauĕ 10 de 35 cr.

Făgăraş, 6 Februarie n. Pro hectolitră Grâu fl. 9.—10; grâu sĕcăreţ fl. 7—8; sĕcară fl. 5.20—5.60; orḑ 4.50—5; ovĕs fl. 2.80—.3; cucuruz fl. 4.40—4.60; mălaiu fl. —.—.; Sămânţă de cânepă fl. 9—10.—; mazere fl. —.; linte fl. —; fasole fl. 6.50—7; crumpene fl. 1.40—1.80; pro 100 chilo: Slănină fl. 70—80; sĕu brut fl. ——; sĕu de luminări fl. 38—40; unsoare fl 56—58; cânepă fl. 36—38.; sĕmênţă de in fl. —— ——; sĕpun fl —; fên fl. 2.40—2.80; spirt pro grad 10½— cr.; pro chilo carne de vită 40 cr. carne de viţĕl 44 cr.; carne de porc 40 cr.; carne de miel (un miel întreg) fl. 4—4.80;

(Boala Vĕrsatului la oi). Această boală de care oile sufer primăvara şi toamna, se întinde de multe ori prin contagiune până la distanţe foarte mari. Această respândire se face prin ajutoriul paserilor, cum sûnt ciorile şi coţofenele, cari obicĭnuesc de a se pune pe spinarea animalelor bolnave, şi astfel se duce boala dela o turmă la alta foarte depărtată de locul molipsirei.

Boala vĕrsatului este una din calamităţile cele mai mari pentrru viticultură căci secerând turme întregi pricinuesce pagube enorme.

Vĕrsatul de calitatea cea rea, se manifestează astfel; capul se umflă enorm, ochii se înclee de materie, espiraţia e grea şi însoţită de sforăituri, nările sûnt astupate de materie mucoasă, oaia respiră cu gura căscată, toată atmosfera oaei are un miros cadaveric, bubele de vĕrsat cari se lăţesc peste copul întreg, încât îl fac sĕ fie numai o rana, ochii şi buzele se distrug, derma cade împreună cu bucăţi mari de carne; la unele oi afectate de această formă a vĕrsatului moartea urmează abia după 18—21 ḑile.

La vĕrsatul de calitate bună se formează pe corpul animalului mai puţine bube, cari sûnt bulbucate cu buricuri şi încungiurate cu nesce ţarcalamuri de mărimea unei monede de 2 bani. Puroiul acestor bube poate fi întrebuinţat ca un preservativ altoind cu el oile, poate se scape de mortalitate o turmă întreagă.

Dacă această operaţiune de altoire se face la oi sănĕtoase atunci vĕrsatul devenind o stare normală se inoculează în organismul animalului, şi este preservativul cel mai bun contra vĕrsatului natural.

Spre a se păstrra vaccina pentru anul viitor se ia puroiul după ce coace bine şi se pune în pene de gâscă, care se astupă bine cu ceară tare se invăluesc în cârpe şi se aşeaḑă într'un vas de sticlă, care se acopere cu un geam de sticlă, şi apoi se îngroapă într'un loc uscat sub acoperemênt ca sĕ nu străbată cea mai mică umeḑeală.

Pe la 15 Septemvre se scoate vasul cu vaccină din pământ, pregătindu-se maiântâiu aţă cam groasă de bumbac, care se taie în bucăţi de 7 centimetri şi în numĕrul cârlanilor de altoit. Aţa se înmoaie în vaccina din pană, care de va fi cam groasă se va adăuga puţin lapte călduţ până ce se va face întocmai ca naturală, şi apoi cu ajutoriul unui ac se petrece aţa prin pelea fără de pĕr de desuptul coadei, lâsându-se aţa prin pele şi înodându-se ambele capete.

Aceasta operaţie trebuie făcută în pripă căci vaccina fiind destupată se evaporează îndată din peană in timp de 2—3 oare şi astfel remâne fără nici o putere.

Prin acest metod reînoindu-se vaccina în fie-care an se ajunge la o vaccină perfecţionată scutind astfel turme întregi de erupţiunea acestui flagel epidemic.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitaţiuni: în 16 Febr. şi 16 Martie imob. lui Avram şi George Matei în Nagy Körtvelyes (judec. cerc. Şomcuta mare); în 9 Martie şi 9 Aprilie imob. Soruţei Vale în Tomeşti (judec. cerc. Baia de Criş); în 12 Martie şi 12 Aprilie imob. lui Constantin şi Elena Bariţ în Turda; în 18 Martie şi 20 Aprilie imob. lui Constan şi Dumitru Vancea Mireştean în Dilĕul românesc (trib. Turda); în 17 Febr. şi 17 Martie imob. lui Martin Tösner în Bălcaciu (jud. cerc. Hususĕu); în 16 Febr imob. lui George Blaga în Gioagiu (trib. Deva); în 16 Martie şi 16 Aprilie imob. lui Moise Bedö în S. Köröspatak; în 6 Martie şi 8 Aprilie imob. lui Lazar Iakocs în Zalan (jud. cerc. Sângiors): în 24 Febr. imob. Catarinei Miess în Sibiiu: în Febr. imob. lui Nicolae Şerban şi soţi în Ruşi; in 21 Febr. imob. lui Ioan Mihai în Ţichindeal, în 23 Fabr. imob. rĕmasului după Iacob Klöss în Caşolţ (trib. Sibiiu); în 19 Febr. imob. lui David Hercz in Fipeşul-săsesc (judec. cerc. Teaca); în 20 Febr. imob. soţiei lui George Thury în Ghelenţa.

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 15. Sibiiu, Marți 5 Februarie 1880 *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47, și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 4 Februarie.

Duminecă s'au terminat sesiunea delegațiunilor. Din Discursurile de încheere înregistrăm, că amêndoi presidenții (Schmerling al delegațiunei austriace, Haynald al celei unguresci) au accentuat că pacea nu este periclitată.

Sâmbătă s'a întêmplat în delegațiunile întrunite la Viena ceva, ce nu s'a întemplat încă nici odată de când esistă instituțiunea aceasta. Era la ordine votarea clădirei unei casarme în Seghedin. Delegații Ungariei ca interesați se înțelege au votat toți unanim pentru clădire. Delegații Cislaitaniei earăși toți contra. După regulament când la o astfeliu de votare voturile sûnt egale proiectul pus la vot se consideră de respins. In casul de față așa dară clădirea casarmei din Seghedin este căḑută Bate la ochi cum s'a putut întempla votarea aceasta. Până acum când era să se voteze asupra unui obiect, la care Ungaria era mai mult interesată, sciau delegații unguresci rupe unul, sau doue până'n trei voturi în partele dintre Cislaitani și causa era pentru ei câștigată. Astăḑi cu toate frecările dintre Nemți și Slavii din Cislaitania au stat ca zidul toți umĕr la umĕr contra delegaților unguresci.

Atragem atențiunea cetitorilor asupra „varietății“ din nrul de astăḑi: „Turcia și România“. Din aceasta se vede, că între Turcia și România esistă raporturile cele mai bune. „P. Ll.“ încă ia notiță despre aceste raporturi și se miră cum se poate că de altă parte se șoptesce, că în România sûnt agitațiuni puternice rusesci îndreptate contra principelui Carol. „P. Ll,“ ḑice mai departe, că ingratitudinea rusască face ca România să'și dea toate silințele de a ținè relațiuni bune cu Turcia și ca România să dovedească în faptă bunele intențiuni a elaborat guvernul ei statutul pentru Dobrogea, pentru care Poarta este recunoscĕtoare.

„Presse“ din Viena anunță dela Bucuresci: Ministrul de resboiu a cerut dela cameră un contingent de 9000 recruți pentru armata permanentă, 3000 pentru milițiile teritoriale. Motivul la aceasta cerere este eventualitatea unei mobilisări grabnice. În țeară se ḑice că pregătirile aceste sûnt îndreptate contra Rusiei.

În 13 Februarie s'a deschis dieta Germaniei. Cuvêntul tronului anunță sporirea contribuțiunilor matriculare în bugetul pe anul 1880, care se va substerne cât de curênd, necesitatea unui împrumut pentru spesele neapĕrat de lipsă, amintesce de reforme în finanțele imperiale, asupra cărora nu s'au încheiat încă discusiunile, anunță mai departe proiectul relativ la introducerea unei perioade bugetare bianale și modificarea articulilor din constituțiune cari se referesc la punctul acesta, aceasta din motivul, că trebue delăturate daunele ce provin dela împregiurarea că dieta imperială 'și ține sesiunea în același timp cu dietele provinciale: accentuează transformarea și desvoltarea baselor, pe care este așeḑată legea militară imperială și armata germână. Dela inactivarea acestei legi instituțiunile militare s'au desvoltat în țĕrile vecine într'o mĕsură atât de întinsă, încât imperiul german, fără a prejudeca politica sa de pace, este silit, chiar în interesul siguritățiĭ sale, a'și completa armata. Guvernele federale ni-a pus în perspectivă adoptarea acestor jertfe ce se cer dela poporul german pentru asigurarea independenței sale, au adaus însĕ, că adoptarea va intimpina greutăți. Cu toate aceste împĕratul nu se îndoiesce, că poporul german și representanții sei vor cunoasce de o potrivă necesitatea de a se scutì națiunea de ori ce periclitare din afară. Legea contra socialiștilor avênd valoare numai până la 31 Martie 1881 se va prolungì pentru a se realisa scopul, de a scutì siguranța internă a imperiului. Mĕsurile ce s'au luat pentru a înactiva această lege nu au putut paralisa pe deplin agitațiunile subversive ale socialiștilor și această împregiurare justifică prelungirea legei ce se va propune. Cuvêntul de tron promite un proiect de lege pentru suprimarea boalei de vite (epizootia), proiecte despre un tractat comercial cu insulele Havai și despre o convențiune cu insula Samoa și cu alte grupe de insule din oceanul pacific.

Trecênd la politica esternă cuvêntul de tron constată că raporturile imperiului cu toate puterile străine sûnt pacinice și amicabile și încrederea ce a pus-o congresul în asigurarea păcei s'a confirmat. Dispositiunile tractatului din Berlin s'a esecutat mai în toate punctele. Imperiul ia parte cu stăruință la silințele ce se fac pentru a asigura pacea într'un mod durabil. După intemeierea unității naționale, poporul german are earăși dreptul seu deplin de a ținè samă de înclinările sale spre pace. Politica imperatului ținênd samă de acest fapt va fi pacĭuică și conservativă și cu aceea tărie constantă ce isvoresce din simțul puterei sale proprie, ea se va silì să întrevină cu desinteresare pentru susținerea păcii și să câstige concursul și garanția puterilor cari au aceleași simțiminte.

Germania și Italia.

Un corespondent din Paris al foiei englese „Times“, purceḑênd dela călĕtoria principelui moștenitoriu al Germaniei la Italia și dela interesul cel viu ce a escitat în Europa călĕtoria aceasta, supune că pe lângă toate mitigările cu care se silesce presa germană a înfățișa proiectul pentru sporirea armatei nemțesci, ca un ce nevinovat, discusiunea cu care ḑiarele germane discută ipotesa unui atac franco-rus, eventualitatea unei ciocniri între Germani și Ruși și între Germani și Francesi este probabilă, poate iminentă. In legătură cu eventualitatea aceasta Germania se vede că caută aliați și e foarte probabil că principele de coroană al Germaniei, s'a dus cu misiunea sĕ atragă și pe Italia în partea Germaniei și Austro-Ungariei. Cum i va succede nu se scie. Din corespondența ḑiariului „Times“ se vede că Italia e nemulțămită cu Germania.

Eată după „Romanul“ ce ḑice corespondența despre Italia:

„Faptul este, ḑice el, că, în contra tuturor speriăturelor puse în mișcare de cătră Germani, nemulțămirea Italiei este cea mai vĕḑită și cea mai reală. Ar fi o eroare de a crede pe Italia nemulțămită numai de Austria. Ea nu e mai puțin nemulțămită de Germania, și se înțelege atunci că recenta înțelegere austro-germană trebuie sĕ fi crescut supĕrarea Italianilor. Dacă idea unei înțelegeri francezo-rusă a luat rădĕcină undeva, este în Italia. Acolo s'a născut acea ideie a unei uniri a Rusiei cu Francia, unire formată prin mijlocirea Italiei, care ar eșì astfeliu din isolarea sa și ar devenì centrul unei noue alianțe. Dacă temerea unor asemenea planuri a esistat în Germania, nu ar fi ceva de mirare ca principele moștenitoriu sĕ fie însărcinat sĕ liniștească susceptibilitățile italiane. Insĕ de unde provine acea nemulțămire?“

La această întrebare, corespondentul ḑiarului „The Times“ rĕspunde fără a esita că rĕceala Italiei cătră Germania datează dela tratatul din Berlin și că are de causă atitudinea adoptată de cătră principele de Bismarck față cu representanții diferitelor puteri. El găsesce în amintirile sale personale tabloul următoriu:

„Cancelarul de fer nu cercă nici decum a'și ascunde impresiunile. El arĕta cu o supremă nepĕsare temperamentul seu nervos, și, în numele Europei, declara fie-cărui din cei ce erau de față gradul esact de simpatie, de antipatie, de nepĕsare sau de dispreț ce resimția pentru dênșii.

„Ceea ce dovedesce că, în momentul acela, el lucra după firea lui, este că, acum relațiunile sale cu puterile representate la congresul din Berlin sûnt în tocmai ceea ce erau față cu plenipotențiarii ce ele trămiseseră la congres.

„El trata pe lordul Beaconsfield pe piciorul unei depline egalități sociale, întorcêndu'i toate visitele, avênd pentru dênsul cele mai mari atențiuni, ascultându'l cu băgare de samă, linguşindu'l cu delicatețĕ; vorbia de dênsul ca de un om iscusit, otărît, urmând un scop bine determinat și avênd otărîrea unui om ce e susținut de o națiune puternică, un om pentru care, prin urmare, era neapĕrat de a avè multă deferență, sau cel puțin de a se preface că are.

„Pentru principele Gorciacof, el avea condescendența puțin cam desprețuitoare ce are cineva pentru o doamnă în vêrstă, căreia 'i place sĕ povestească succesele sale trecute, însĕ care la sfêrșit plictisesce. Când principele Gorciacof, în stilul de altă dată, făcea discursuri în care figurau laurul și măslinul, cancelarul german își mișca creionul cu un aer sarcastic. Când el povestia faimoasa istorie a cânelui care înspăimêntà pe principele Gorciacof, el ridea cu hohot, ochii sei străluciau de veselie, și fie-care nĕcas ce se întêmpla bĕtrânului diplomat rus îi causa o adevĕrată bucurie.

„D. de Bismarck vorbia, din contră, cu entusiasm de comitele Șuvalof, una din rarele persoane pe care o iubia în adevĕr. Îl compara cu un cerb îndrăsneț, luptând cu o ceată de câni. ii plăcea foarte mult sĕ'l asculte discutând, și dacă împĕratul Alecsandru ar fi pus pe comitele Șuvalof în locul principelui Gorciacof, lucrurile dintre Germania și Rusia n'ar fi unde sûnt.

„Mult îi plăcea asemenea modul demonstrativ, aventuros al comitelui Andrássy, limbagiul seu viu și pitoresc și modul animat cu care împingea discuțiunea; insĕ când doria sĕ discute o atacere technică și sĕ aibă o idee esactă de vre-o cestiune complicată de delimitare, el ruga atunci pe baronul Haymerle de a conferì pe dênsul și îl asculta cu un interes și o atențiune neobosită.

„Cu d. Waddington, el avea mari întreținери, vorbind fără esitațiuni, fără ~~con~~constrîngeri, neoprindu-se ca sĕ caute cuvêntul, cum se vorbesce cu un om a cărui a onestitate este cunoscută și de reaua credință a cărui n'ai se te temi, pe când vorbind cu comitele Saint-Vallier, deși era tot atât de cordial, însĕ relua limbagiul reservat al diplomației.

„Mehemed Ali îi plăcea mult; el îl numia „ein gescheiter Kerl“ (un băiat deștept); însĕ vorbia de dênsul ca fiind nici mai mult nici mai puțin înteresant decât causa pe care o representa; cancelarul primelancolicul Caratheodori, care representa în ochii sei o Turcie pe care numai străinii o mai împedecau de a cădè în ruină.

„El arĕta comitelui Corti o bunăvoință personală lăsându'l sĕ vaḑă însĕ că politeța sa era cu totul personală și că el nu are nici o simpatie pentru geloasa Italie, ale căreia cereri și intervențiune le respingea cu o asprime plină de nerăbdare.“

Ca conclusiune, corespondentul ḑiariului *The Times*, adauge că foarte probabil Italia, ca și Rusia, nu asteaptă de cât un zimbet al Germaniei, pentru a reinoda vechia lor prietenie cu acea putere.

Cum se face politică pe sate.

Ianuarie 1880.

(Încheiere).

Scoala ar mai putè fi în serile cele lungi de earnă loc de întâlnire și pentru oameni inaintați în vêrstă. Cum ar fi de bine când cele scrise în novelele noastre și în alte cărți folositoare li s'ar cetì și spune la înțeles tuturor acestora și nu numai la o samă de oameni, cari au simț mai bun și tragere mai multă de inimă cătră luminarea creerilor. Ar fi numai spre folosul mulțimei. Se făcuse un început bun, mai anii trecuți, cu învĕțarea lor și era bine. Învĕțătoriul nostru ḑicea, că aceasta este scoala cu adulți. Acum nici pomenire nu se mai face de scoala aceasta și este mare pagubă că nu se mai face nici pomenire de ea. Căci sĕ nu gândească cine-va, că oamenii pe sate dorm noptile de earnă dela un capet până la celalat. Ei dacă nu se adună unde sĕ învețe și sĕ se aleagă cu ceva în folosul lor, tot au adunările lor în case anumite, unde se așeaḑă pe laviți, pe scaune, pe păcele și pe vatră și, câți n'au loc pe aceste, se astern pe fața casei; pipă și mai beau și vinars jidovesc și spun la basme, bune și rele; vorbesc de toți câți și câte se însoară și se mă-

rită şi mai spun şi despre împĕraţi şi împĕrăţii, care cu care au sĕ se bată, care cu care vor ţinè şi alte câte toate. Acì se pune Europa cu totul altfel la cale, de cum o pune cutare şi cutare dela Viena, dela Berlin, dela Paris, dela London şi Petersburg. Aci mai fie-care împĕrat are fecior de însurat şi fată de mărităt şi care nu 'şi dă fata după peţitoriul cel dintâiu trebuie sĕ se gate de bătaie. După politica care se face în congresele aceste mai toate bătăile se nasc din neînvoieli la căsătorie. Aşa se petrece pe la noi timpul cel scump; căci ce sĕ facă de uritul cel mare, dacă n'au o petrecere mai bună. Feciorii se duc în şeḑĕtorile fetelor, iau fusele din mânile fetelor, le mai aprind caierii din furcă şi alte câte toate, care nici nu îndrăsnesc a le pune pe hârtie.

Vorba ceea. Nu sameni în grădină ceva ce sĕ fie bun şi de folos, apoi cresc brusturi, steghe, lobode, ştir, nalbă, urḑici, scăeţi, cucute şi alte burueni, dar de crescut tot cresce ceva.

Sĕ mulţămim lui Dḑeu că nu sûnt nici pe sate toţi aşa de neduşi la biserică, dară o parte mare tot sûnt. Şi dacă partea cea mare ar fi cea mai mică apoi n'am avè necasurile cele ce le avem când vrem sĕ regulăm câte o treabă de a le comunei bisericesci sau de ale comunei politice.

Şi n'ar fi cu neputinţă sĕ fie altfeliu când ar fi cine sĕ mai caute şi mai cu deadinsul de popor, când s'ar mai găsì câte un om a lui Dḑeu, care are şi puterea în mână asupra poporului, şi care sĕ stăruiască a pune pe popor la cale de a face câte ceva, din ce mai târḑiu sĕ se cunoască cu vre-o bunătate pentru dênsul mai departe de cât din mână în gură şi se nu fie nevoit a'şi ţinè şi preot şi învĕţătoriu şi notariu şi inde cu daturi tot dea mână sau din coş.

Poporul, lăsat numai pe priceperea lui, la de aceste nu se gândesce şi apoi când vine treaba la adecă cearcă dacă poate sĕ scape sĕ nu mai dea nici cât a dat. Cu deregătorii politici aceasta nu prea merge căci acestia avênd puterea întreagă în mână îşi sciu ajuta uşor. Mai greu merge cu cei bisericesci şi cu cei ai scoalei. În de aceste poporul a luat un învĕţ reu. Cum i pomenesci de îmbunătăţirea venitului preotului sau a învĕţătoriului, pentrucă mai în tot satul se află câte una, doue, sau trei guri rele, cari nu'şi pregetă, când e vorba de o îmbunătăţire, a merge din adunare în adunare, unde când îşi deschide gura cuvêntul cel dintâiu este: „Vreaţi sĕ mai luaţi sarcini noue pe umerii vostrii?“ „Dar cum sĕ vrem!“ este respunsul într'un glas. În chipul acesta, ca pe telegraf, se respândesce împrotivirea şi când se întêmplă de vine dl protopop numai are de a biruì cu ei. Dacă vede poporul puţintică stăruinţă dela d-nul protopop, se găsesc şi şoptitori de aceia, cari i spun că găsim preot care ne lasă mai pe lesne, sau dacă aceasta nu ajută, din nefericire se găsesc şi de aceia, cari pun la cale pe popor sĕ strige că „dacă nu ni se face pe voie trecem la altă biserică, unde în loc sĕ mai dăm, căpătăm noi“.

Şi cumcă aceste nu sûnt totdeauna spaime luate din vênt, am avut nefericirea se vedem cu ochii. S'a simţit şi se simte că furnică ceva printre oamenii nostri; ba am vĕḑut, — dacă sûnt puşi de cineva sau dacă umblă de capul lor, nu sciu, am vĕḑut ḑic oameni, cari pe lângă vorbe frumoase mai făgăduesc ceriu şi pământ, numai sĕ poată trage poporul nostru în partea lor, togmai când vine vorba sĕ'şi arate virtutea, când este chiemat sĕ 'şi facă lui o îmbunătăţire.

Nu e vorbă! poporul care scapătă pe căi de rătăcire nu lucră spre binele seu cel adevĕrat, ci spre binele cel închipuit, pentru că nu scie judeca mai departe. Pĕcatul este al acelor ce 'l îndeamnă sĕ lucre aşa şi al celor ce spriginesc rătăcirea lui. Rĕul înse este al poporului, dacă remâne în întunerec. Ne mirăm mult noi o samă de oameni, cari cu durere le vedem repeţinduse lucrurile aceste atât de des în popor spre paguba lui, că oamenii cei cu carte mai multă ai nostri nu caută mijloace spre a pune stavilă la un reu, care roade la meduva poporului.

Domnii protopopi ar face bine sĕ nu se înfricoşeze numai decât de gurile oamenilor. Sĕ stăruească mai cu deadinsul sĕ'i abată dela rătăcire, mai cu samă sciind că are sĕ le facă un bine. Căci dacă lasă după ei la cea dintâiu ameninţare se resfaţă ca şi copiii cei rei,sau ca şi muierea, care vrea sĕ aibă totdeauna cuvêntul cel dintâiu şi cel din urmă în casă.

In chipul acesta înse nu este cu putinţă nici o economie cum se cade şi, mai curênd sau mai târḑiu, tot oamenii sûnt aceia, carii ḑic, „că nu trebuia sĕ lase după noi, că noi suntem oameni nepricepuţi.“

Le-am scris aceste, dle redactor, şi câte n'aşi mai avè, sĕ se vadă odată ceva şi din mijlocul poporului şi acei ce iubesc poporul şi lucră pentru el la dietă, la sinoade şi în congres sĕ aibă puţintică inchipuire despre aplecările poporului şi despre aceea cum îşi face el politica lui în toate câte îl ating nemijlocit. Le am scris pentrucă credinţa mea este, că oamenii nostri cari poartă condeiul şi cari poartă cuvêntul în adunările cele mari, numai atunci vor lucra cu folos, dacă vor cunoasce pe poporul care 'l apĕră, din mai multe, ca se nu ḑic din toate părţile lui.

De ar da Dḑeu sĕ i se mai răsolasă asupririle diadaurita şi sĕ ajungă a cunoasce şi el şi a deosebì, cari sûnt asupririle cele adevĕrate şi cari cele închipuite. Cunoscêndule pe unele şi pe altele ar da poporul nostru înainte şi s'ar rărì pustietăţile din sat şi din câmp dimpregiurul lui.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

S. Sebeş, în 1 Februarie 1880. Prea onorate dle Redactor! Ḑiua de trei „sânţi“ archierei, Vasilie, Gregorie şi Ioan, patronii scolei rom. gr. or.din loc a fost în adevĕr o ḑi de serbătoare pentru noi Sebeşenii. Corpul învĕţătoresc cu ocasiunea acelei ḑile a arangiat o producţiune literară după următoarea programă:

I. Înainte de ameaḑi.

1. După finirea serviţului divin in ambele bisereci române gr. or. s'a ţinut în curtea scolei române, sânţirea apei. După aceasta a urmat stropirea scoalei cu apă sânţită.

II. După ameaḑi la 3½ oare.

2. „Cuvênt ocasional“ rostit de D. David învĕţătoriu.

3. „Se mergem fraţi la scoală“, poesie esecutată de elevii scoalei.

4. „Fraţii Jderi“ poesie de Alecsandri declamate de S. Roşu.

5. „Românul şi viitoriul seu“ cuvênt de I. Mureşan.

6. „Plângerea femeei asupra bărbatului“ poesie decl. de G. Drusan.

7. „Scoala şi familia“ poesie de Ilie Savu învĕţ.

8. „Hai se dăm mână“, poesie de Alecsandri esec. de elevi.

9. „Cuvênt de închidere“ de Dl. Ioan Tipeiu protp. şi director.

Reuşita a fost preste tot bună. În specie trebue se amintesc pre dl Mureşan carele foarte bine a arĕtat ce viitoriu va avè Românul şi că aḑi numai acel popor are drept la viaţă, carele lucră din toate puterile ca sĕ se înavuţească şi sĕ se lumineze. Atari şedinţe publice nu s'au mai ţinut de pe timpul când funcţiona la această scoală ca director dl Murăşan. Atunci s'a fost ţinut un şir lung de şedinţe sara. Că s'a ţinut acum aceasta producţiune, onoarea şi meritul este a dlui Protopop I. Tipeiu căruia — după cum sum informat — are a i se scrie ţinerea acestei producţiuni. Onoare şi laudă dlui protopop şi avem speranţă, că Dsa nu va lăsa nici un prilegiu şi nici o ocasiune, pentru a nu folosì spre înaintarea şi vaḑa scoalei din loc. De altă parte sûntem convinşi, că Dsa acum ca director al acestei scoale va purcede astfeliu încât această scoală sĕ ăjungă aceea ce s'a dorit şi se doresce de toţi. Cine are cunoscinţă despre Sebeş şi giurul seu, acela trebue sĕ simtă necesitatea unei scoale esemplare în Sebeş; ba nouĕ Sebeşenilor ne place a fi optimişti şi a cugeta la fundarea unui gimnasiu. Speranţa este fiindcă scim în fruntea Sebeşenilor astfeliu de oameni dela cari putem ascepta aşa ceva. Totul atêrnă dela conducere. Înainte numai şi cu timpul multe se pot face.

Unul din cei presenţi.

Zernești, 29 Ianuarie 1880. Prea onorate d-le Redactor! În legătură cu anunciul publicat în Nr. 136 al stimatului jurnal ce'l redigeţi, fie'mi permis a raporta on. public starea, în care a ajuns reuniunea femeilor române din Zernești până în timpul present.

Nu se poate din destul lăuda zelul, cu care au întimpinat femeile române de aici, idea cea sublimă de a ajuta scopul reuniunei cu deosebìre observându-se ca membre, femei din diferite classe, însĕ nutrite numai de [illegible] singură ideie.

Reuniunea a ajuns la un numĕr de membre îndestulitoriu; carea până în present consistă din următoarele:

Din Zernești: D-nele Maria Garoiu, Maria Raţ, Maria Badiu, Ecaterina V. Bude, Maria N. Dan, Iudita I. Tipeiu, Maria I. Gogonea, Ana A. Şenchea, Ana Grozea, Rosalia Ioanoviciu Ecaterina Vulsan, Bucura Guguian, Maria Gărniţa, Iudita E. Nan, Nedelea Meţian, Elena I. Taflan, Ana Coleş, Nedelea I. Garoiu, Stana I. Şona, Maria H. Garoiu, Bucura Iarca Şona, Bucura H. Garoiu, Stanca Iv. Sperkez, Stanca T. Sperkez, Sora I. Ghimbăşan, Maria Giurgiu, d-şoarele Elisa Pantea, Maria Taflan. Din Rĕşnov: d-le Veronica Ghianţu, Susana D. Nan, Elena Proca, d-ra Elena Stanciu din Tohanul vechiu, Francisca Banciu, Maria Vlad, Elisa Aldica, Catinca Rosnyai, Maria N. Bobinca.

Fiind representată reuniunea printr'un numĕr corespunḑĕtoriu d-na presidentă provisoră, conchemă în 9/12 1879 adunarea (generală) ordinară. La ordine s'a pus un proiect de statute, care după o desbatere scrisă, — în care se putea vedè interesul cel mare pentru reuniune — s'a primit ca statut şi se decide de a se înainta înaltului regim spre întărire.

Conform statutelor se purcede după aceea la constituirea definitivă a biroului şi a comitetului; ceea ce se face prin aclamaţiune în modul următoriu:

Ca presidentă se alege d-na Maria N. Garoiu n. Meţian, ca casieriţă d-na Ecaterina V. Bude, ca notariu învĕţătoriul Ioan Strĕvoiu, ear de membre în comitet d-nele Maria Raţ, Maria N. Dan, Maria Gogonea şi Ana A. Şenchea.

Cu aceste şedinţa s'a ridicat şi damele s'au depărtat mulţămite, că idea ce o au nutrit s'a prefăcut în faptă.

În 13/1 1880 comitetul între alte decisiuni aduse şi aceea de a se arangia un bal în favorul reuniunei. Ḑiua s'a determinat pe 10/22 Faur a. c. La acest bal, care putem ḑice că va fi fundamentul măreţului edificiu, este rugat on. public a onora juna reuniune, atât cu presenţa cât şi cu ofertele posibile, ţinêndu'şi fie care de fapta cea mai nobilă, că a putut ajuta cu o petricică la fundament.

I. Strĕvoiu m. p.,
not. reun.

Proiect de lege

pentru organisarea Dobrogei.

Cap. I.

Despre teritoriul Dobrogei.

Art. 1. Teritoriul de peste Dunăre, împreună cu Delta Dunării şi cu insula Şerpilor, anecsat României prin tractatul de Berlin, sub denumirea de Dobrogea, este deocamdată împărţit în douĕ judeţe.

Art. 2. Aceste judeţe se suptimpart în arondiamente sau ocoale, şi ocoalele în comune urbane şi rurale.

Cap. II.

Despre drepturile Dobrogenilor.

Art. 3. Toţi locuitorii din Dobrogea, cari, în ḑiua de 11 Aprilie 1877, erau cetăţeni otomani, devin şi sûnt cetăţeni români.

Art. 4. O lege specială va determina, în timpul oportun, condiţiunile cu care ei vor putè esercita drepturile lor politice şi cumpĕra imobile rurale în România propriu ḑisă. O altă lege va statua, în timpul oportun, despre representaţiunea locuitorilor Dobrogei în parlamentul român.

Art. 5. Locuitorii din Dobrogea, deveniţi cetăţeni români, sûnt egali înaintea legii, se bucură de toate drepturile cetăţenesci şi pot fi numiţi în funcţiunile din această provincie fără osebire de origine şi de religiune.

Art. 6. Locuitorii din Dobrogea se bucură de pe acum de drepturile cetăţenesci cuprinse în art. 5 23, 25, 28 din Constituţiunea României. Guvernul însĕ, prin decrete Domnesci, date în urma închieierei consiliului de ministri, poate suspenda în totul sau în parte, şi pe un timp determinat, libertatea presei şi a întrunirilor.

Art. 7. Instituţiunile representative, judeţene şi comunale se întroduc în Dobrogea după esemplul celor din România, cu singurele deosebiri provĕḑute prin această lege.

Art. 8. Toţi străinii aflători pe teritoriul Dobrogei se bucură de protecţiunea dată de lege persoanelor. Guvernul însĕ poate lua în contra străinilor turburători mĕsurile cerute in interesul ordinei publice.

Art. 9. Locuitorii din Dobrogea nu pot fi urmăriţi sau arestaţi decât in casurile prevĕḑute de lege.

Ei nu pot fi sustraşi dela judecătorii ce le dă legea.

Art. 10. In Ddobrogea nu se pot aplica alte pedepse decât acele provĕḑute de legile României.

Art. 11. Proprietatea mulk şi miri, constatată prin acte formale (tapii) sau printr'o posesiune de douĕ-ḑeci ani, este garantată şi transmisibilă în condiţiunile prevĕḑute de legile otomane.
Dijma este oborîtă în Dobrogea pentru deapururea; ea se va înlocuì prin o dare bănească anuală, care se va otărì prin anume lege.

O lege specială va regula împroprietărirea definitivă a locuitorilor agricoli cari nu posed pământuri mulk, miri sau stăpânite de ḑece ani cel puţin.

Art. 12. Numai locuitorii aflaţi în Dobrogea în ḑiua de 11 Aprilie 1877 şi îndrituiţi de legile otomane, Românii şi acei îndrituiţi prin art. 7 din constituţiunea României pot cumpĕra imobile rurale în Dobrogea.

Această stipulaţiune nu împedică legea ce se va face în privinţa stabilirei de colonii agricole pe domeniele statului din Dobrogea.

Art. 13. legile de espropiare pentru causa de utilitate publică sûnt aplicabile şi în Dobrogea.

Art. 14. Libertatea consciinţei este absolută. Libertatea tuturor cultelor este ga.

rantată, întru cât însĕ celebrarea lor nu atinge ordinea publică sau bunele moravuri.

Art. 15. Religiunea ortodocsă a rĕsăritului este religiunea domnitoare şi în Dobrogea. Această provincie face parte din eparchia Dunării de Jos.

Protoiereii judeţelor şi clerul ortodocs al catedralelor din Tulcea şi Constanţa sûnt salariaţi de cătră stat.

Clerul dela celelalte biserici ortodocse este plătit de cătră comune şi comunităţi, după un regulament de administraţiune publică, ce se va promulga prin decret Domnesc.

Art. 16. Personalul şi intreţinerea principalelor moschee musulmane din Tulcea, Constanţa, Babadag, Mangalia, Măcin, Medgidie, Hêrşova, Isaccea şi Sulina vor fi plătite de cătră stat după un regulament de administraţiune publică, promulgat prin decret Domnesc.

Ar. 17. Clerul celorlalte confesiuni şi bisericile şi templele lor se vor întreţinè de comunităţile corelegionare.

Nimenea nu va fi îndatorat a contribuì la întreţinerea unui cult la care nu apaţine.

Art. 18. Instrucţiunea in scoalele plătite de stat sau de comune se dă fără plată.

Art. 19. Învĕţământul este liber, întru cât însĕ esercitiul seu nu ar atinge bunele moravuri sau ordinea publică.

Se vor înfiinţa treptat scoale primare în toate comunele Dobrogei.

Este liber deosebitelor comunităţi şi particularilor de a deschide scoli, sub controlul ministeriului instrucţiunei publice, cu condiţiunea ca în fie care din aceste, pe lângă limba aleasă de fundatori sau directori, învĕţământul limbei române se fie obligătoriu.

Art. 20. Se va înfiinţa în oraşul Babadag un seminariu musulman, cu menire de a forma capii moscheelor şi de a preda principiile legislaţiunei religioase musulmane. Această scoală se va întreţinè de stat.

Un regulament de administraţiune publică va regula tot ce privesce învĕţământul public în Dobrogea.

Art. 21. Actele statului civil sûnt de atribuţiunea autorităţilor civile.

Intocmirea acestor acte va trebuì sĕ preceadă în totdeauna benedicţiunea religioasă, care pentru căsătorii va fi obligătoare.

Un regulament de administraţiune publică va regula însĕ escepţiunile şi modificaţiunile ce se pot introduce la acest principiu în privinţa Musulmanilor şi a Lipovenilor.

Art. 22. fie-care locuitor din Dobrogea are dreptul de a se adresa la autorităţile publice prin petiţiuni subscrise de cătră una sau mai multe persoane neputênd însĕ petiţiona decât în numele lor propriu.

Sub-scriitorii însĕ de petiţiuni cuprinzênd injurii în contra Statului român sau a autorităţilor publice sûnt pasibili pentru aceasta de penalităţile prevĕzute de legi.

Art. 23. Nici un locuitor din Dobrogea devenit cetăţean român, nu poate, fără autorisarea guvernului, întra în serviţiul unui stat strain, fără ca însuşi prin aceasta sĕ'şi peardă drepturile cetăţeneşti.

Cap. III.

Despre administraţiunea Dobrogei.

Art. 24. Dobrogea este impărţită în douĕ judeţe: Tulcea şi Constanţa.

Judeţul Tulcea se compune din patru arondismente sau ocoale, şi anume: Tulcea, Măcin, Babadag şi Sulina insula Şerpilor.

Judeţul Constanţa are cinci arondismente sau ocoale, şi anume; Constanţa, Mangalia, Hêrşova, Medgidie şi Silistra-Nouă.

Art. 25. Fie-care judeţ se administrează de un prefect, care are aceleaşi atribuţiuni ca cei din România propriu ţisă.

Fie-care arondisment sau ocol are în capul seu un administrator,

Fie-care comună urbană sau rurală are în capul ei câte un primar asistat de un consiliu comunal.

Art. 26. Prefectul şi administratorii se numesc de Domn, după propunerea ministrului de interne.

Prefectul se află sub ordinile nemijlocite ale ministrului de interne; el este şi representantul celorlalţi ministri şi esecută ordinele lor.

Art. 27. Prefectul supraveghiază mersul tuturor serviţielor publice din judeţul seu, afară de tribunalele judecătoresci şi de armată. El îngrigesce de drepturile, datoriile şi interesele tuturor locuitorilor din judeţ, urmăresce şi face a se urmăì abusurile şi călcările de legi şi ia toate mĕsurile pentru manţinerea ordinei publice.

Art. 27. El are puterea de a face regulamente esplicative, căror toţi agenţii administrativi, judeţeni şi comunali datoresc supunere.

El dă ordonanţe în materie de ordine publică.

Art. 29. Prefectul, în marginea legilor, are la dispositiunea sa puterea publică.

Cererea ce el face pentru manţinerea ordinei publice va fi imediat satisfacută de comandantul trupelor aflate în judeţul seu. Despre cererea sa el încunosciinţează însĕ şi pe şeful divisiunei teritoriale.

Art. 30. Prefectul este representantul guvernului pe lângă consiliul judeţian; şi în privinţa acestuia, a comitetului şi a consiliilor comunale, are aceleaşi drepturi pe care legea le dă prefecţilor din România.

Art. 31. Administratorii au, în arondismentele lor, aceeaşi competenţă, aceleaşi atribuţiuni şi aceleaşi îndatoriri pe care le au subprefecţii din restul ţĕrei.

Ei se află sub ordinele directe ale prefectului şi au arondismentul lor, delegaţiunea puterilor acestuiaşi în limitele legii.

Art. 32. Primarii comunelor urbane şi rurale, aflate în circumscripţiunea lor, afară de primarii oraşelor de reşedinţă a prefecturilor, se află sub ordinile administratorilor.

Acestia pot suspenda pe primari, însĕ această mĕsură trebuie confirmată de prefect.

Art. 33. Atribuţiunile şi îndatoririle funcţionarilor poliţiei sûnt aceleaşi ca în România

Art. 34. Funcţionarii administrativi şi poliţenesci, precum şi primarii, sûnt respunzĕtori cătră şeful lor, pentru vini comise în esercitiul funcţiunii.

Urmărirea lor înaintea justiţiei nu se va putè face de parchet decât după prealabila încuviinţare a autorităţii administrative superioare. (Va urma).

Varietăţi.

* **(Necrolog.)** Ne împlinim una dintre cele mai dureroase şi triste datorinţe, când anunţăm, că unul dintre cei mai bravi, unul care prin faptă ne-a îndreptăţit pe deplin la speranţele cele mai frumoase, iubitul şi activul P. administrator protopresbiteral, asesor consistorial în senatul scolastic şi paroch in suburbiul de jos al Sibiiului, **Moise Toma**, eri la 2¼ oare după ameadi, după o scurtă dar grea suferinţă s'a mutat din aceste trecĕtoare la cele eterne. Lovitura neasteptată nu atinge numai pe iubita sa soţie aşa de timpuriu remasă veduă, nu numai pe cei trei copilaşi minoreni remaşi aşa curênd orfani de tată, lovitura atinge şi parochia ce o administrează abia de un an trecut şi tot aşa pe tractul protopresbiteral, care începuse a pune în dênsul cele mai mari şi mai bune speranţe. Plângem grabnica, neasteptata, intreita perdere din adâncul inimei, mangăindune că sufletul lui cel curat şi sirguitoriu va fi resplătit cu eterna odichnă a dreptilor. Fie'i ţerina uşoară şi amintirea dea pururea binecuventată!

Reposatul se va îmmormênta în 6|18 Februarie la 3 oare d. a.

* (Turcia şi Romania). Cetim în Monitorul României dela 1 Fev: În ţiua de 29 Ianuarie (10 Februariu) curent Esc. Sa dl Dimitrie Brătian, trămis estraordinar şi ministru plenipotenţiar al A. S. R. Dl pe lângă M. S. Sultanul a avut onoare a fi primit în audenţă solemnă, spre a remite Majestăţii Sale Cordonul „Steaua României", împodobit cu brilianturi cu o scrisoare autografă a A. S. R. Domnului.

D. ministru Român a fost condus la curtea imperială în trei trăsuri de gală împreună cu personalul legaţiunii, însoţit de Escelenţa Sa introducĕtorul ambasadorilor şi de adjuntanţi ai Maestăţii Sale. În curtea palatului i s'a dat onorurile militare de un detaşament al gardei imperiale şi în Palat a fost primit de marele măestru al ceremoniilor, de mai mulţi dni ministrii şi de casa militară a Majestăţii Sale.

M. S. Sultanul, primind decoraţiunea română, s'a aretat foarte simţitor la această atenţiune din partea A. S. R. Dl Românilor şi s'a esprimat în termin foarte simpatic pentru Augusta persoană a Alteţei Sale Regale arĕtându'şi şi simţimintele sale bine voitoare pentru representantul Român din Constantinopole.

Ţiarul turcesc „Vakit" scrie în numerul seu dela 7 Februarie următoarele:

„D. Dim. Brătian trămis estraordinar şi ministru plenipotenţiar al României, care a avut onoarea de a fi primit de Sultan în sara de Marţa trecută, a fost încărcat de cele mai mari prevenienţe din partea Majestăţii Sale imperiale.

„Aceste prevenienţe suverane, o spunem cu toată francheţa, sûnt foarte meritate de d. Brătian care representă aici o ţară care după informaţiunile ce avem si acţiunile de mulţămire ale poporaţiunilor musulmane nu încetează de a ura de cele mai bune procederi cătră musulmanii cari locuesc acele părţi ale imperiului cari au fost date, după cum se scie, României în virtutea tratatului din Berlin, şi de a'i face sĕ se înpărtăşască din roadele unei bune justiţii".

* (Diplomatic). Cetim în monitoriul României: În urma înfiinţării din partea guvernului ţĕrilor de jos a unei legaţiuni pe lângă guvernul Alteţei Sale Regale, d. Cavaler Keun, fost consul general al ţĕrilor de jos la Bucuresci, a fost numit însărcinat de afaceri şi a presentat dlui ministru al afacerilor străine scrisorile prin care este acreditat în această nouă calitate. — Ţiarele franceze primesc din Roma următoarea telegramă cu data de 8 Februarie:

D. Creţulescu noul ministru al României a sosit astăţi. El a descins la otelul legaţiunei române pe piaţa Independenţei unde, pentru întâia oară, drapelul român a fost arborat la Roma.

* (Invitare). Reuniunea învĕţătorilor din tractul ppesc al Mediaşului în favorul fondului ei până acum prea mic arangiază un bal, care se va ţinè în Mediaş în sala otelului „Strugurele de aur" începênd seara la 8 oare în 10/22 Faur 1880.

La această petrecere sûnt învitaţi toţi iubitorii de înaintare a culturei şi învĕţăturei poporului român. Preţul întrărei e 1 fl. de persoană, 2 fl. de familie. Ofrande marinimoase se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe calea jurnalistică.

Mediaş la 12 Faur 1880.

Pentru comitetul arangiator:

Dionisiu Chendi m. p,
paroch gr. or.

* (Balul românesc) din Budapesta se va ţinè în 24 Februarie n. în Hôtel „Europa". Protector este A. S. imp. şi reg. archiducele Iosif. Patronese străine sûnt: contesa Catarina Andrássy*), contesa A. Teleky. Patronesele române sûnt: Doamnele Elena Mocioni, Puşcariu şi Gall.

*) Socia cont. Iuliu Andrássy.

Avem cele mai bune prospecte. Societatea înaltă din cercurile magnaţilor la bal va fi bine representată.

Budapesta, 13 Februarie 1880.

Comitetul.

P. Roşca. Abr. Toda. I. *Avraam.*

* (Bal) va ţinè junimea română din Siria-Vilagoş în sala scoalei gr. or. din Suburbiul „Cremenisce" Duminecă la 10/22 Februarie 1880. Acestuia i va premerge concertul corului vocal al economilor rom. gr. or. din Siria după programa următoare:

1. „Desteaptăte Române" cuartet esecutat de corul vocal al economilor.
2. „Bălcescu murind" solo pentru tenor I. esecutat de D. I. Vancu.
3. „Ţiorile" cuart. esec. de corul vocal.
4. „Teatrul vieţii" poesie de Dl. Dulfu, declamată de dl N. Stef.
5. „Cunoasceţi ţara cea română" cuart. esec. de corul vocal.
6. „Peneş Curcanul" poesie de V. Alecsandri declamată de D. Georg Mladin.
7. Fragment din „Dumbrava roşie" de V. Alecsandri cuart. esec. de corul vocal.
8. „Şoldan viteazul" canţonetă de V. Alecsandri esec. de D. N. Tătar.
9. „Dîmboviţa" cuart. esec. de corul vocal.
10. „Calcă Române plin de mândrie" cuart. esec. de corul vocal.

Venitul este menit pentru fondul scolar gr. or. din Siria.

Începutul precis la 7 oare.

Pentru on. publîc din provincie vor sta la dispositiune trăsuri înaintea cafenelei din loc cari vor comunica gratuit până la scoală.

Comitetul arangiatoriu.
din încredinţarea comitetului
Georgiu Mladin,
cand. de not.

* (Un testament original). De curênd a reposat în Newyork un om cunoscut de toţi ca bogat dar şi ca bizar. După moartea sa a aflat la dênsul un testament compus în cuvintele următoare: Las toată averea mea nepoţilor şi nepoatelor mele, cari sûnt 7 la numer. Ei sĕ o împarta şi sĕ'şi ia advocaţi numai în casul când vor avè neapĕrată lipsă. Eu posed 71 părechi de pantaloni şi dispun apriat ca acestia sĕ se vêndă prin licitaţiune publică şi suma ce se va căpăta la licitaţiune sĕ se dea seracilor. Afară de aceasta doresc ca pantalonii sĕ nu se cerceteze înainte de a se vinde şi o persoană sĕ nu poată cumpera mai mult de o părechie. Oamenii fiind dedaţi cu bizareriele testatorului nu s'a prea mirat de clausele aceste care s'au şi esecutat cu scrupulositate. S'a întrodus vênzarea publică şi cele 71 părechi de pantaloni s'au vêndut la 71 persoane diverse. Unul dintre cumpĕrători cercetând îndată după aceea obiectul cumperat observà că în pantaloni se află un seculeţ mic dar bine cusut. Devenind curios desfăcu seculeţul şi spre marea sa suprindere află intr'ênsul mai multe bancnote împeturate, care toate la olaltă representau o valoare de o mie de dolari. Vestea despre aceasta se respândì ca fulgerul prin cetatea întreagă şi fie care cumpĕrător se puse cu graba sĕ cerceteze pantalonii cumperaţi la licitare din masa creditară a originalului testator, şi nu fără succes, pentrucă în fie care pantalon era cusut la acelaşi loc un seculeţ provĕzut fie care cu câte o mie de dolari. Testatorul la tot casul a avut intenţiunea capriţioasă sĕ păcălească pe legitimii moştenitori, cari necăjinduse pentru sei acest joc ciudat au înacţionat pe acuisitorii inespresibilelor miraculoase înaintea judecătoriei pentru restituirea sumelor aflate intr'ênsele. Mostenitorii cu greu vor câstiga procesul pentrucă testul testamentului nu

lasă nici o îndoială asupra intenţiunei testatorului.

* (Invenţiune estraordinară). Un ziar american anunţă cu multă seriositate, că Edison a inventat mijlocul de a produce o imagină, care s'ar fi destinat pe placa unei alte camere obscure, chiar depărtată fiind de cea dintâiu printr'o distanţă considerabilă.

Şi mai mult încă, faimosul inventatoriu ar fi descoperit mijlocul, de a produce după voinţă şi la distanţe enorme, sensaţiunea gustului după cum se reproduce prin telefon sensaţiunea auzului.

Un tiner logodit din Washington, adoagă gazeta de peste ocean, ar fi profitat îndată de această nouă invenţiune pentru a se pune în comunicaţiune cu viitoarea sa, locuitoare în New-York. Tinerii s'au văzut şi s'au recunoscut în camerele lor respective obscuse au schimbat câteva cuvinte de iubire şi în cele din urmă logodnicul a făcut pe frumoasa lui se participe la un bun dejun ce'l găta în natură, pe când fidanţata sa percepea gustul mâncării prin firul eletric.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.")

Viena, 16 Februarie n. „Wiener Zeitung" de dimineaţa publică denumirea locţiitoriului din Austria de jos, baron Conrad de ministru de culte şi instrucţiune şi a şefului de secţiune Kriegsau de ministru de finanţe. Conducătoriului de până acum al ministeriului de culte, instrucţiune şi justiţiă 'i esprimă Împăratul deplina sa recunoscinţă pentru devotamentul patriotic ce 'l-a dovedit.

Procesul contra atentatorului Otero.

Procesul contra cunoscutului atentator din Spania Otero a ajuns în 8 Februarie înaintea aşa numitului tribunal al palatului regal la pertractare şi decidere. Intr'o sală de 10 metre în cuadrat un singur jude cuprinse loc în scaunul judecătoresc, lângă dênsul la dreapta se află procurorul public şi la stânga aperătoriul lui Otero. Acest din urmă fu lăsat în prinsoare. O sumă de advocaţi şi la vro 200 persoane, cu deosebire din statul meseriaşilor, au asistat la şedinţă.

Tribunalul de prima instanţă se compune în Spania totdeuna numai din un jude, care poate enunţa şi pedeapsa de moarte, însе această sentenţă, ori că se face apelaţiune ori nu contra ei, trebue aprobată de tribunalul regesc compus din cinci judecători.

Din actul de acusare scoatem datele următoare: Otero e născut în 14 Martie 1860. Intreaga sa avere la 3 Decembre, ziua în care 'şi părăsise lucrul pentru a duce o viaţă de vagabund, făcea 95 franci. El a căutat ocupaţiune în Toledo şi a cumperat în acest oraş un pistol pentru a se sinucide. Necăpetând lucru a venit la Madrid şi acì 'şi cumperà un pistol cu doue ţevii, care l'a folosit la atentatul asupra Majestăţilor. In 20 Decembre Otero a voit să se sinucidă sau să omoare pe altul şi după ce a avut o convorbire cu amicul seu Cobo, care de altfel neagă acest fapt, el nu mai avea alt cuget de cât se moară, după ce va fi ucis pe Regele.

Sâmbătă înainte de ziua crimei Otero se duse la Puerta del Sol în centrul Madridului luând cu sine pistolul şi muniţiune pentru a ucide pe regele când se va reîntoarce dela Biserica Atocha, dar înţelese că regele trecuse deja pe acolo.

Opt zile mai târziu Otero se află earăşi la acel loc, încărcà arma într'un loc public, fără a fi însе observat de cineva şi urmări ecuipagiul regal într'o depărtare de 300 paşi. Fără se scie însе pe care poartă va intra regele în palat, el fugì spre poarta ce duce în locul oriental şi se postà lângă densa, fără a fi băgat în samă de cineva, nici chiar de sentinelele postate acolo. El sosì de vreme la poartă, pentru că plecase pe un drum mai scurt şi caii ecuipagiului regal trebuiau să meargă numai în pas fiind giaţa lunecoasă.

Când fu ascultat âmtâia oară, atentatorul a mărturisit tot, la a doua ascultare a negat. Ba el a afirmat ca nu a avut de loc intenţiunea să ucidă pe Regele, ci numai să provoace un scandal şi să moară străpuns de baionetele sentinelelor, căci el nu ar fi avut curagiul să-şi ia viaţa. El a declarat şi a remas prelângă aceasta declaraţiune, că nu s'a ocupat nici odată cu politica şi nu s'a mestecat în luptele de partidă, a cetit foarte rar jurnale, cu toate că scie cetì şi scrie. Nu scie ce este o societate secretă şi nu a fost membru nici când la atari societăţi, nu are nìci o mănie pe regele, nu este nici duşman monarchiei şi'i pare reu numai, că provincia Lugo, în care se află locul nascerei sale, nu se bucură de o tractare mai bună din partea guvernului. Aceasta părere de reu însе nu a fost indemn pentru a comite crima de care este acusat. (Prin urmare nu este adevărat că pe Otero l'ar fi înduplecat la crimă provocările criminale ale partidelor estreme).

La începutul cercetării Otero a mărturisit, că amicii sei Perez Cobo şi Antonio Garcia i au dat svatul să omoare pe regele, şi abia din acest moment a prins idea de atentat. Mai târziu el şi amicii sei au negat o asemenea convorbire, ba Otero a declarat chiar, că el a voit cu această mărturisire să peardă pe cei doi amici cari l'au ruinat. Cei doi numiţi s'au lăsat pe picior liber în mod provisor pentru că nu s'au putut constata complicitatea lor la crima lui Otero.

Intre procurorul public şi apărătorul lui Otero s'a încins o desbatere juridică asupra întrebării, dacă acusatului i se poate imputa crima?

Procurorul reg. a dispus să se cerceteze starea intelectuală a acusalui de doi medici pentru alienaţi. Aperătoriul a isbutit cu o propunere din partea sa, prin care cere ca să se recerce doi medici dela institutul alienaţilor a cerceta, dacă Otero a comìs fapta într'o stare de hebeucie sau de monomanie sau în delir.

Cei doi dintâiu au constatat în vasta opiniune ce a dat pe basa cercetării, că acusatul a avut toate facultăţile sale, cu toate că inteligenţa sa nu e deosebit desvoltată. Dar ceilalţi doi medici constată în opiniunea lor, că acusatul nu e capabil a deosebì binele de rău şi că în momentul ce a comis fapta s'a aflat într'o stare neimputabilă.

Otero cetesce, scrie şi socotesce binişor, dar i lipsesce simţul moral. El e nesimţitor când 'şi reamintesce pe părinţii sei şi nu are nici presimţire despre tristul renume împreunat cu numele seu.

Doctorii Esquerdo şi Capdevila, autorii de cărţi despre alienaţiunea mentală, declară că Otero e hěběuc.

Procurorul de stat Gonzales de Vejeda a propus acusa cu talent. El a dovedit că acusatul a voit să omoare pe rege cu intenţiune, pentru că şi pe dênsul să'l omoare sentinelele sau poliţia. Procurorul public nu a aflat nici o împregiurare uşurătoare în fapta acusatului.

Aperătoriul s'a silit să scape pe criminal de pedeapsa ce'l astepta. Dar pe temeiul doveqilor aduse şi a mărturisirei proprie, Otero fu condamnat la moarte şi numai graţia regelui e în stare a împedeca esecutarea sentenţiei de moarte. Se crede că regina va propune soţului seu să agraţieze pe criminal schimbându'i pedeapsa de moarte în temniţă pe viaţă şi aceasta pentru vêrsta tênără a lui Otero.

Bursa de Viena şi Pesta

din 14 Februarie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	101.85	102.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	79.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	92.75	93.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	81.50	81.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	118.—	117.75
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea pământului	89.50	89.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	87.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane	88.—	88.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	87.—
Obligaţiuni urbariale transilvane	87.75	88.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	90.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	90.75	90.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.30	71.30
Datoria de stat în argint	72.10	71.75
Renta de aur austriacă	85.10	84.75
Sorţi de stat dela 1860	129.75	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	840.—	840.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	204.10	204.—
Acţiuni de credit austr.	278.—	277.75
Sorţi unguresci cu premii	—.—	117.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.52	5.47
Napoleon	9.34	9.34
100 marce nemţesci	57.60	57.65
London (pe poliţa de trei luni)	116.85	116.85

Economic.

Sibiiu, 13 Febrnarie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.50—9.50; Grâu săcăreţ, fl. 7—9; Săcară fl. 5.60—6; Orz fl. 4.20—4.60; Ovăs fl. 2.90—3.30 Cucuruz fl. 4.90—5.30; Mălaiu fl. 6—6.50; Cartofi fl. 1.60—2-.-; Semênţă de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 6—7; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 28—30; Unsoare de porc fl. 25—26; Său brut pro 50 chilo fl. 16—17; Său de luminări fl. 24—25; Lumînări de său 50 chilo fl. 28—28.50; Săpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de viţel 55—65 cr. carne de porc 48—50 cr.; carne de berbece 30—32 cr.; oauă 10 de 40 cr.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitaţiuni: în 17 Martie imob. lui Emeric Papp în Unguraş (trib. Dej); în 20 Martie şi 20 Aprilie imob. lui Michail Kinizsa în Birseu (trib. Deva); în 5 Martie şi 5 Aprilie imob. lui Carol Bányai în Nema (judec. cerc. Gherla); în 9 Aprilie şi şi 9 Maiu imob. lui Dominic Biro în Şard (trib. Alba-Iulia); în 23 Martie şi 23 Aprilie imob. lui Chirilă Baba în Sâniacob (trib. Dej); în 10 Martie şi 24 Aprilie imob. lui Stefan Soos în Coveş; în 13 Martie şi 30 Aprilie imob. lui Grigorie Bartha în Panit (trib. Oşorheiu); în 22 Aprilie imob, rămasului după Şofron Stan în Ciatan (tric. Dej); în 21 Febr. şi 22 Martie imob. lui Mendel Urs în Şoimuşul românesc (judec. cerc. Teaca); în 28 Febr. şi 31 Martie imob. d-nei Ioan Feri născută Ana Ridiguţ în Abrud (judec. cerc.); în 27 Febr. imob. lui Francisc Nagy în Cluj; (trib.); în 19 Febr. imob. lui Ioan Fleischer în Boci (judec. cerc. Teaca).

Nr. 3. 1—3

CONCURS.

Pentru vacanta parochie de a III clasă Cosna protopresbiteratul Bistriţei, conform ven. decisiuni consistoriale dto 23 Ianuarie a. c. Nr. 178 prin aceasta se publică concurs cu terminul 1 Martie a. c. c. v.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt următoarele:

1. În bani gata 300 fl.
2. Folosirea duor liveqi în mărime de 8 jugere.
3. Tacsele stolare îndatinate.

Concurenţii au a 'şi trimite concursele instruite în sensul „Statutului organic" şi al dispoşiţiunilor sinodale şi congresuale până la terminul indicat la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Borgo-Joseni 28 Ianuarie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Buzdug m. p.,
adm. prot.

Nr. 179 1879. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch la parochia gr. or. de clasa a III din Corueni, protopresbiteratul Solnocului I în urma părintescei resoluţiuni consistoriale dto 27 Noemvrie 1879 Nr. 3263 prin aceasta se deschide concurs cu terminul până în 29 Februarie 1880.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt statorite prin comisiunea ambulantă la anul 1872, lângă care s'a deobligat comitetul şi sinodul parochial local a mai suplinì restul şi prin urmare a şi statorit până la o sumă de 310 fl. computându-se aici toate venitele stolare anuale.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi adresa concursele lor bine instruite, la oficiul protopresbiteral al tractului Solnoc I în Dej, dovedind că sûnt clerici absoluţi, că au depus esamenul de cualificaţiune şi că posed cualificaţiunea prescrisă în „Statutul organic".

Cornueni în 20 Ianuarie 1880.

Ioan Bodea m. p., protopresb. *Ioan Buzura* m. p., notariu.

Ad. nr. 7. 1880. 1—3

CONCURS.

Pentru reîntregirea vacantei parochii de clasa a III din comuna Căpâlna protopresbiteratul Sebeşului se escrie pe basa ordinului Preaveneratului consistoriu archidiecesan dto 13 Noemvrie 1879 Nr. 3050 B. concurs cu termin până la 29 Fevruarie 1880 st. v.

Emolumentele parochiei sûnt:

1. Dela 115 familii câte o ferdelă cucuruz în grăunţe, câte o veadră (ferie) de must; aceste după măsurile vechi, şi câte o zi de lucru.
2. Lemne din pădurea comunei pentru ars în casă.
3. Venitul stolar regulat aşa: de o îngropăciune până la 7 ani câte 1 fl. 50 cr. de acì în sus câte 3 fl. de una; dela cununii câte 3 fl. 70 cr.; dela boţezul pruncilor, sânţirea apei şi rugăciunea de 40 de zile 70 cr. v. a.; la umblarea cu s. cruce în ajunul botezului 50 cr. de fie-care casă; venitul dela altariu şi 10 fl. v. a. pe an pentru sânţirea apei şi alte rugăciuni, îndatinate a se cetì la serbători; toate venitele până acì înşirate calculate dau o sumă aproape de 400 fl. v. a.

Cei ce doresc a se aplica în această parochie sûnt avisaţi a 'şi înainta suplicile lor oficiului protopresbiteral gr. or. în Sebeş înzestrate cu toate documentele prescrise de „Statutul organic" şi regulamentul congresual din 1878 până la prenotatul termin.

Câpâlna în 8 Ianuarie 1880.

Comitetul parochial în conţelegere cu protopresbiterul.

Însciinţare.

Deschizându-se în 1 Martie n. a. c. în institutul reg. de moşit din Sibiiu instrucţiune pentru moaşe, candidatele de moşit de naţiunalitatea română şi nemţească sûnt provocate a se insinua până la terminul indicat la subscrisul spre a fi primite în curs.

Sibiiu 31 Ianuarie 1880.

Dr. Lukacs Mikulics.
profesor ord. de moşit.

[2] 3—4

Redactor respunzător: **Nicolau Cristea.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 16. Sibiiu, Joi 7 Februarie 1880 *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47, şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 6 Februarie.

Scirea cea mai importantă ce o avem din părţile de dincoace de Laita este, că banul Croaţiei Masuranici a demisionat. Se presupune că următoriul lui va fi contele Peiacevici sau ministrul pentru Croaţia, Bedekovici.

Resultatul votărei din parlamentul „muţilor,“ cum numì oare cine delegaţiunile întrunite (unde ori ce desbatere este interdisă), a făcut impresiune rea în Budapesta. Reflecsul din ziarele din capitala Ungariei este destul de elocuent ca să dovedească că respingerea clădirei unei casarme în Seghedin a înţepat adênc în ambiţiunea maghiară, ce se credea atotputernică în Austro-Ungaria. Cu toate aceste „P. Ll.“ pe lângă supĕrare simte şi bucurie, căci în toată sesiunea delegaţiunilor din anul acesta nici încercarea cea mai mică nu s'a făcut a transforma delegaţiunile într'un parlament central imperial.

Ministeriul din Cislaitania ar fi până într'atâta „reconstruit,“ că a mai întrat într'ênsul un „neutral“ (Conrad) şi unul din dreapta (Kriegsau). Reconstrucţiunea însĕ pare a nu se fi terminat de tot.

Un deputat austriac face în „D. Ztg“ socoteala câţi ministri a avut Austria, fără de Ungaria, dela 1848 încoace şi află, că de toţi au fost până acum 85 şi apoi întreabă: nu este aceasta un semn de ajuns că ce este constituţionalismul în floarea lui cea mai mare? La aceste adauge deputatul austriac următoarea contemplaţiune: „Ce de schimbări, ce de contraste n'a trebuit deja până acum să vadă în Austria generaţiunea actuală! Zunfturi restringĕtoare şi libertatea industriei, sistem prohibitiv şi comerciu liber, majorat şi divisibilitatea fundului, dormitare patriarchală în politică şi apoi aproape nemĕsurată libertate. Centralismul, federalismul, pluralismul şi dualismul au trecut deja preste capetele noastre şi şirul clătinărilor încă nu este la capĕt. — Până acum încă n'a afirmat nimenea că într'o asemenea casă va locuì cineva sigur.“

Raporturile dintre Austro-Ungaria şi Italia nu sûnt tocma bune. Nici oficioasele nu mai ascund, că esistă oare care rĕceală între puterile aceste, măcar că desminţirile şi înfrumseţările încordărei încă nu lipsesc. Fapta că garnisoanele din Tirolul de meadă-zi se sporesc până la „efectivul normal de pace“, dar şi acesta înmulţit, nu se mai ascunde. Drept motiv se zice, că sûnt agitaţiunile „irredentei.“ „Diritto“ asigură că din partea „irredentei“ să n'aibă nimenea nici o grige. Guvernul este destul de tare ca se împedece ori ce act agresiv al „irredentei“ şi nu vede pentru ce ar trebuì să se strice raporturile amicabile dintre învecinatele puteri.

Italia lucră din toate puterile în peninsula balcanică. Ea mijlocesce între Muntenegru şi Poartă în cearta pentru Plava şi Gusinie — sau, zice un corespondent al unei foi vienese, Italia caută să căştige teren pentru influenţa sa la Albanezi „cu scop de a-'i îndupleca la aşteptare până când teritoriele promise de congres Muntenegrului vor putè remânè earăşi Porţii.“ Italia caută să paralizeze cu ori ce preţ nisuinţele Austro-Ungariei spre Salonic, prin mediul Albaniei.

Parlamentul italian s'a deschis în 5|17 Febr. Discursul de tron recomândă pe lângă toată îngrigirea ce trebuie parlamentul să o aibă pentru armată, moderaţiune şi cruţare. Frasa stereotipă în toate discursurile de tron despre raporturi amicabile între puteri nu lipsesce nici din discursul acesta. Susţinerea păcei este o dorinţă vie şi un viu interes al Italiei.

Principele Bulgariei, mergênd la Peterburg a esmis din Rusciuc o proclamaţiune, către „iubitul seu popor“ prin care declară, că Bulgaria datoresce libertatea ei Rusiei, şi dênsul merge la ţarul ca să mulţămească pentru binefacerile Rusiei.

Din comitatele Severinului şi Caraşului.

Defraudările cele mari ce le au comis în aceste doue comitate funcţionarii comitatensi cunoscuţi au devenit acum substratul unei discutări detaiate în „Magyarország“. Autorul articulului, I. Asboth, desfăşură genesa stărilor din acele comitate. Reasumăm din acel articul faptele următoare:

Deja în anul 1875 când cu bancrotarea cassei de păstrare Lugoş-Caransebeşiană s'au aretat influenţele stricăcioase ale funcţionarismului domnitor. La cassa de păstrare s'au aflat dela comitele suprem de atunci Ivacicoviciu cambii în suma de 3000 fl. ear dela Ioan Pausz în suma de 18.725 fl., şi cu toate că cambiele erau scădute totuşi ele nu s'au protestat. Cambiele lui Pausz au remas până adi neplătite; Pausz a negat primirea valoarei în bani după cambii. Despre administrarea cassei din comitatul Caraşului ne lămuresce în deajuns un raport substernut congregaţiunei comitatense din primăvara anului 1877. In acest raport se zice între altele: Notariului primar Ioan Pausz i s'au asignat în 1873 800 fl. pentru ca să poată esecuta mesurele de scutire contra colerei, dar aşa că despre suma primită să ia socoteală la urmă. Socoteală despre această sumă cu toate urgenţele repetate nu s'a făcut nici până în anul 1877, ba nici până adi. Numitul notar primar a împrumutat cu învoirea vicecomitelui la sfersitul anului 1874 din cassa comitatului hărtii de stat în valoare de 3000 fl. cu condiţiunea că le va restituì în puţine zile. Aceste hârtii nu s'au mai restituit cassei, dar valoarea lor s'au asigurat întabulându-se pe bunul socrului lui Pausz. Necuviinţe însemnate au comis Pausz la încassarea datoriei pentru munca publică, din care a patra parte se presta la propunerea lui în bani gata. El a fost causa diverselor conflicte cu unele comune, în deosebi cu comuna Dalboseţ. Se scie că urmarea conflictului cu această comună a fost condamnarea a 80 locuitori la pedepse de libertate mai lungi sau mai scurte.

La licuidaţiunea fondului graniţei militare s'au asignat fără nici un motiv funcţionarilor diverse sume de bani fără să se fi dat vre o socoteală despre ei nici până adi. S'au încassat la această licuidare când cu schimbarea obligaţiunilor ce s'au aflat, sume diverse, fără de a se face vre o socoteală despre dênsele nici până adi. Chiria pentru casa comitatensă trebuia să se plătească pe fie care an la fondul grăniţăresc 2600 fl.; această sumă s'a încassat dela popor, dar nu s'a transpus cassei de doi ani încoace. Pentru răniţii turcesci Pausz introdusese o colectă, dar despre resultatul acestei colecte nu a dat socoteală nici până adi.

Scriitoriul articulului ne spune mai departe că Pausz a primit dela un negutător din Caransebeş suma de 500 fl. şi s'a obligat că va mijlocì să se steargă competinţele de vamă ale oraşului. Pausz a ţinut banii, cu toate că nu a putut mijlocì mesura aceasta cum a promis. Pausz a înduplecat pe o firmă interesată să-'i traseze un scris de provisiune pe suma de 2500 fl., pre lângă îndatorirea de a mijlocì dela guvern sistarea interdictului de esportare a şinelor pe timpul resboiului rusesc-turcesc. După constatarea comisiunei esmise sumele defraudate se urcă la 19,588 fl. 15 cr. Din comitatul Caraşului a sosit la autorul articulului din „Magyarország“ o telegramă care zice că congregaţiunea comitatensă estraordinară ce s'a ţinut în 15 Februarie a ordinat în afacerea defraudărilor pretorului Pascu contra vice-comitelui Constantin Ghica şi contra tuturor funcţionarilor centrali o cercetare şi contra contabilului primar Jurcovici suspendarea din oficiu. S'a făcut propunerea să se tramită ministeriului o representaţiune, care să-'l roage să ia la rĕspundere şi pe comitele suprem. Numitul pretor Pascu sta încă de mult în prepusul că a comis defraudări şi numai la stăruinţele repetate s'au ordinat cercetarea contra lui. Deja acum s'a constatat că el a defraudat o sumă mai mare de 19,000 fl. v. a.

Francia şi Italia.

D. Louis Peyramont, faimosul corespondent frances, care avusese astă tómnă cu principele Gorciacoff o întrevedere de atâta însemnătate, a publicat zilele aceste un articol în „Soleil“, în care vorbind despre călĕtoria moştenitorului de coroană german la Roma, discută planurile urmărite de acesta şi ca consecuenţă raporturile dintre Francia şi Italia.

„Principele de coroană german — zice Peyramont — a plecat la Italia câte-va zile după eşirea la iveală a noului proiect de lege militar german, şi după ce discutase asupra acestuia cu principele Bismarck, care anume pentru acest scop venise din Varzin la Berlin. Acest fapt a fost destul, ca presa europeană să se agiteze din nou şi ca să se ridice din toate părţile afirmaţiunea, că principele Friderick Wilhelm, a le căruia relaţiuni de pretinie cu regele Umbert sûnt cunoscute, este însărcinat să câştige Italia pentru alianţa austro-germână, pentru incheierea acelei lige de pace a Europei de mijloc, care este destinată să ocupe locul alianţei celor trei împĕraţi, şi a le cărei avantagie ni s'au cântat deja de o mulţime de ziare germâne şi austriace.

Presupunerea, că moştenitoriul de coroană german ar urmări acest scop, nu se pare fără temeiu. Dimpotrivă sûntem îndreptăţiţi a crede, că principele Bismarck, după ce 'şi-a bătut joc de Italia, jertfind-o la congresul de Berlin fără cruţare Austro-Ungariei, ar încheia acum bucuros din nou alianţă cu această putere, pentru ca să completeze cu ajutoriul ei mĕsurile de atac împotriva Franciei.

Asculta-va Italia de şoaptele cancelarului german, când acesta îi va pune în perspectivă redobândirea Nizzei şi Savoiei? O întrebare foarte grea este aceasta, a cărei resolvare şi într'un feliu şi într'altul are aproape aceaşi soarte.

Nu mai este pentru nimeni un secret, că regele Umbert nu hrănesce pentru Francia acea simpatie vie, pe care o avea tatăl seu Victor Emanuel, dar că dimpotrivă are mare iubire pentru Germania. Dar de ceealaltă parte sûnt patrioţii Italieni, cari nu voiesc să slujească politica germană în socoteala viitoriului lumei latine; aceşti patrioţi, cum credem, sûnt destul de numĕroşi şi de puternici, ca să contrabalanseze în cas de trebuinţă simţĕmintele personale ale suveranului lor.

Italia este astădi din nou chemată prin puterea împregiurărilor, să joace în politica timpului nostru unul din rolurile cele mai importante. Acest rol Italia nu şi'l poate îndeplinì decât în sensul intereselor latine şi trebue să vadă bine, că favorisând o nouă sdruncinare a Franciei prin Germania, poate să aibă un câştig momentan, dar că se va prăvăli în peire fără nici o sperare de mântuire. Noi apĕrăm cu sângele nostru nu numai propria noastră integritate, dar şi integritatea Spaniei şi Italiei. Îndată ce ar cădè Francia, aceaşi soarte ar ajunge într'un viitoriu apropiat şi pe celelalte două state latine.

Trebue se recunoascem, în ori ce cas, că Italienii au unele motive să se plângă de feliul şi chipul în care am înţeles noi până acum solidaritatea şi buna înţelegere între statele latine. Câte pedece nu le am pus bunăoară pe teritoriul african, unde ţovărăşirea lor, departe de a ne păgubì, nu poate decât activa interesele noastre comune. De ce să nu acordăm apoi Italiei locul ce i se cuvine în Egipet, unde poporaţiunea italiană este tot atât de considerabilă ca şi cea franceză şi unde spriginul ei ne-ar aduce mult bine, când Anglia s'ar încerca cum va să escludă din această ţară toate influenţele străine şi să nu remână de cât ale ei? De ce am avè să ne temem de Italia în Tripolis şi de Spania în Maroco? Africa este destul de mare, ca să se poată desfăşura în

sinul ei egoismul fie cui. Făcêndule aceste concesiuni am face ca fraţii nostri latini sĕ nu mai aibă în curênd nici un motiv de a se plânge şi de agenţii Germaniei sĕ nu mai găsească cu ce sĕ'i aţiţe împrotiva noastră. E vremea, sĕ ne gândim la aceste espediente, dacă vrem sĕ ne apĕrăm interesele noastre de ori ce primejdie şi sĕ asigurăm prestigiul şi tăria elementului latin în Europa. „Aleg.“

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Budapesta, 4 Februarie n. Cât privesce pe Românii de aici ei sûnt ocupaţi aşi putè ḑice preocupaţi de balul anunţat şi despre care veţi fi primit şi d-voastră un anunţ. Din anunţ veţi vedè de ce mare favor se bucură de astadată balul românesc în metropolea Ungariei. Un archiduce protector şi între patronese soţia contelui Andrássy nu este lucru puţin. Omul e ispitit a cetì simptoame politice din circumstanţele aceste pe lângă toată sarbeda realitate ce o vedem în sinul dietei şi al guvernului, — se fiu bine înţeles, în ceea ce privesce pe Români. Când aşi scì că n'aşi atinge coarde susceptibile şi încă acolo unde inocenţa este mai mare, v'aşi comunica un incident cu una dintre patronesele române. Lucrul însĕ pe cât am putut afla n'a ajuns la definitiva soluţiune şi până una altă se poate îndrepta; me reţin aşa dară a merge mai departe cu îndiscreţiunea în privinţa aceasta.

Se făcuse mare svon cu anunţarea prelegerilor dlui A. Roman pe tabla neagră a universităţii; dl A. Roman îşi anunţase prelegerile in limba proprie. Vr'o câteva foi de aici au făcut sfară mare din acest lucru neînsemnat: părea că toată Ungaria are sĕ fie inundată de românism şi cu românisare. Pericul nu este, pot asigura pe toţi Maghiarii şi Maghiarofilii; niţică reclamă însĕ pentru dl profesor foile au făcut cu alarma lor. Bine ar fi ca treaba sĕ nu remână pe lângă reclama aceasta şi junii nostri sĕ profite din specialitatea ce i întereseză atât de mult, căci spre durerea noastră, fie ḑis: pentru multă lume din oamenii nostri, cari se ţin de „inteligenţi“ literatura noastră şi istoria acesteia e o „ţeară necunoscută“.

Acum viu sĕ ḑic ceva despre obiectul asupra cărui d-ta, d-le redactor, de mult mi ai atras atenţiunea, însĕ reţinut de alte afaceri nu m'am putut înlesnì aţi respunde. Fiindcă obiectul din cestiune nu este un obiect care atinge esclusiv numai pe Români, ci pe funcţionarii statului din ramul justiţiei, credeam că se va afla cineva în casa deputaţilor sĕ ceară cuvêntul în privinţa aceasta. Se vede însă că dacă nu este vorbă de un scandal mai mare, deputaţii îşi ţin gura, poate din temerea, că dacă nu propun ceva de tot drastic nu vor fi ascultaţi. Cu ocasiunea unor escursiuni ce am fost silit a face în părţile de jos ale Ungariei m'am convins că funcţionarii dela justiţie în adevĕr sûnt părăsiţi în voia sorţii, dacă nu se aruncă şi ei în valurile politicei ḑilei. Oameni cu familie şi cu salarii relativ mici faţă cu scumpetea domnitoare, ei mai sûnt espuşi strămutărilor, câte odată pe neasteptate şi apoi vorba de obşte: mutatul de douĕ ori, ca şi când arḑi odată. Dacă în împregiurări de aceste, cari nu vin mai nici odată din vina funcţionarilor, ci din recerinţa serviţului sau denunţărilor din partea şoviniştilor: că cutare e dacoromân sau rusofil, un funcţionariu vine în posiţiunea de a cere vre o anticipaţiune sau ameliorăţiune i se respunde scurt şi simplu că nu esistă fond pentru anticipaţiuni sau ameliorăţiuni. Înainte vreme, când erau deakistii la putere, se aflau fonduri şi bieţii funcţionari ai justiţiei îşi ajutau necasului. Lucru firesc că omul în necas recurge la mijloacele ce i se ofer şi de acì vine de un numer înspăimêntătoriu cade victimă pe mânile usurarilor fără suflet. Între toţi nefericiţii cei mai nefericiţi funcţionari de justiţie au fost funcţionarii din Seghedin pe timpul catastrofei cunoscute. Parte apa, parte strămutarea la Macăn a causat bieţilor funcţionari pagube de sute şi mii. În casul acesta estraordinariu i s'a muiat şi inima ministeriului de justiţie şi a împărţit ajutoare dela 30 până la 120 fl. v. a.! şi mai pe urmă anticipaţiuni; se înţelege că aceste din urmă în sarcina fie cărui ca sĕ le restitue în rate. Sĕ nu fiu nedrept. Mi s'a spus că anume ca spese pentru strămutare li s'a acordat funcţionarilor şi câte 5—13 fl! Ce ironie! în mijlocul unei catastrofe când fie care nu sciea unde i este capul şi sĕ atârnă de ori ce fir de paiu, ca să'şi mântuie esistenţa sa şi a familiei, dacă era cu familie, — cu alte cuvinte, când în nesiguranţa că va primì sau nu va primì ajutoriu, a împrumutat bani de unde a putut, vine ministeriul şi le „vindecă“ ranele cu 5—13 fl!

În zadar au recurs la ministeriu sĕ li se licuideze spesele regulate, ca la o strămutare oficială. Unii credeau, că după ce se vor întoarce la Seghedin, vor primì recompensa acelor spese s'au vor fi recompensaţi ca cei emişi cu semidiurne pentru tot timpul esmiterei. Ministeriul s'a înduplecat numai la câte o a doua remuneraţiune de 5—13 fl. şi cu atâta funcţionarii vadă şi acopereşi ei toate pagubele causate de înundare. Adaug că funcţionarii au trebuit sĕ facă doue trei călĕtorii în sus şi în jos dela Seghedin la Macău până sĕ se aşeḑe earăşi la Seghedin şi sĕ speseze din posunariul lor câte 20—30 fi. numai pe călĕtorie.

Pentru bulevarde, palaturi strade radiale în Budapesta şi pentru teatre au fost bani, dar pentru nisce bieţi funcţionari, cari îşi consacră toată viaţa lor justiţiei, nici la timp de necas nu se află bater atât, cu cât sĕ se apere de altă catastrofă în timp normal, după catastrofa elementară: de catastrofa de a remânè pe strade cu familiile lor, de milă şi de risul lumei.

Şi e de mirat că pentru celelalte specii de funcţionari au fost bani. Pentru cei dela finanţe, postă, telegraf au fost nu numai bani de despăgubire, dară şi de ameliorăţiuni cu 25% după salarie plus spese de călĕtorie etc. etc.

Eaca aşa merg trebile pe la noi.

Nu sciu dacă dela luarea informaţiunilor încoace s'a făcut în sinul ministeriului vre o dispositiune prin care sĕ se îndrepte neajunsul atins în partea din urmă a corespondenţei mele. Aşi dorì sĕ 'ţi pot raporta cât mai curênd că funcţionarii din cestiune sûnt toţi satisfăcuţi.

Adevĕrul.

Proiect de lege

pentru organisarea Dobrogei.

(Încheiere.)

Cap. IV.

Despre instituţiunile judeţiene şi comunale.

Art. 35. In fie-care judeţ se înfiinţează câte un consiliu judeţian, înzestrat cu aceleaşi atribuţiuni ca în România.

Când nu se otăresce altfel prin legea de faţă, legile generale ale ţĕrei sûnt aplicabile şi în această privinţă în Dobrogea.

Art. 36. Consiliul general se compune din 12 membri, dintre cari guvernul are dreptul a numì pe president, pentru fie-care sesiune anuală.

Art. 37. Membrii consiliului judeţian se aleg de către delegaţii consilielor comunale din judeţ, unul din partea fie-cărei comune urbane.

Pe lângă acesti delegaţi sûnt de drept alegĕtori ai consiliului judeţian cei mai mari contribuabili din comune, şi anume: câte unul din partea fie-cărei comune rurale şi doi din partea fie-cărei comune urbane.

Art. 38. Acesti delegaţi din fie-care plasă se întrunesc la reşedinţa de arondisment, la ḑiua ficsată de guvern, şi aleg câte doi membri ai consiliului judeţian.

Art. 39. Pentru judeţul Tulcea, prefectul, pe o listă de 12 persoane, cetăţeni români, recomandaţi de către consiliul comunal, numesce patru membri în consiliul judeţian.

Acesti patru cu cei opt membri, aleşi de delegaţii comunelor, compun complectul consiliului judeţian.

Pentru judeţul Constanţa, prefectul alege, din lista de 12 persoane recomandate de consiliul comunei Constanţa, doi membri, cari, cu ceilalţi ḑece aleşi de delegaţii comunelor, compun complectul consiliului judeţian de Constanţa.

Art. 40. Veniturile consilielor judeţiene sûnt aceleaşi care le au şi consiliele judeţiene din România.

Dacă aceste nu sûnt îndestulitoare pentru acoperirea chieltuelilor, consiliul judeţian poate crea şi alte venituri, care spre a fi adunate, au a fi aprobate de guvern în cei dintâiu trei ani după înfiinţarea consilielor judeţiene în Dobrogea, ear după împlinirea acestora aceste vor trebuì a fi aprobate de puterea legislativă.

Art. 41. Consiliele judeţiene nu sûnt competente a se ocupa decât de cestiunile privitoare la judeţul lor respectiv. La finele fie-cărei sesiuni ordinare, consiliile judeţiene au însĕ dreptul a adresa Domnului, prin o deputaţiune, espunerea tuturor trebuinţelor, îmbunătăţirilor şi plângerilor judeţului lor.

Această facultate se dă consiliilor judeţiene din Dobrogea până la regularea representaţiunii ei în sinul parlamentului român.

Art. 42. Nici o încheiare a consiliului judeţian şi a comitetului permanent nu se poate pune în lucrare până la aprobarea ce i se va da de către prefect.

Art. 43. Diurna cuvenită membrilor comitetului permanent şi chieltuelile cancelariei se votează de consiliu odată cu facerea bugetului anual al judeţului.

Art. 44. Legile şi regulamentele comunale ale României sûnt aplicabile şi pentru Dobrogea, afară de modificările cuprinse în legea organică actuală.

Art. 45. Sûnt comune urbane: Tulcea, Constanţa, Babadag, Sulina, Măcin, Hârşova, Medgidie, Cernavoda, Mangalia, Kilia-Vechiă şi Ostrov (Silistra Nouă), Mahmudie.

Art. 46. Fie-care comună, fie urbană, fie rurală, se administrează de un consiliu comunal, din sinul căruia la comunele urbane ministeriul de interne, ear la comunele rurale prefectul, numesce un primar pururea revocabil.

Art. 47. Numĕrul consilierilor comunale în comunele Tulcea şi Constanţa este de 7, ear în celelalte comune urbane şi rurale de cinci.

Art. 48. O aglomeraţiune de locuitori nu poate constituì o comună până nu va avè cel puţin 100 familii.

Satele cu mai puţine familii se vor alipì altora, spre a forma un numĕr de cel puţin 100 familii şi aştfeliu a constituì o comună.

Când locuitorii unui sat mai mic de 100 familii vor declara, că pot susţinè sarcinele comunale, acest sat se poate declara de comună.

Art. 49. Sûnt alegĕtori şi eligibili în comunele urbane toţi locuitorii cetăţeni ai ţĕrei, cari plătesc anual o dare directă către stat, fie fonciară, fie ca patentă, fie pentru poduri şi soşele, de cel puţin 50 lei.

Au dreptul însĕ de a fi alegĕtori şi străinii cari sûnt proprietari de imobile şi plătesc către stat darea anuală precisată mai sus.

Art. 50. Sûnt alegĕtori şi eligibili, în comunele rurale, locuitorii din comune, cetăţeni ai ţĕrei, cari plătesc către stat o dare anuală de 18 lei noi.

Art. 51. In comunele urbane, alegerea consiliului este presidată de către un delegat al prefectului, asistat de alte patru persoane desemnate de alegĕtori faţă la 10 oare dimineaţa.

In comunele rurale, alegerea este presidată de cel mai bĕtrân dintre alegĕtori, asistat de doi membri, aleşi de alegĕtorii presenţi.

Alegĕtorii votează prin buletin secret sau altfel, după cum maioritatea decide.

Notariul constată resultatul alegerii printr'un proces-verbal înzestrat cu subscrierea sau sigiliul biuroului şi a alegĕtorilor presenţi.

Art. 52. Prefectul, dacă găsesce conform intereselor locale, poate, în comunele cu poporaţiunea micstă, a ficsa numĕrul consilierilor ce fie-care confesiune sau aglomeraţiune de origine deosebită alege.

Arti 53 Veniturile comunelor sûnt aceleaşi ce sûnt stabilite prin legile României.

In comunele mahometane, unde din causa lipsei stabilimentelor de spiritoase, nu se pot percepe tacse îndestulătoare, consiliul comunal, cu aprobarea consiliului judeţean şi cu sancţiunea Domnească, poate crea alte venituri analoage.

Trei ani după instituirea consilielor judeţiene, sporirile peste dările atunci în fiinţă vor trebuì se fie aprobate de puterea legiuitoare.

Art. 54. Bugetele comunelor urbane şi rurale sûnt supuse deliberării comitetului permanent, care le confirmă sau le modifică după cum găsesce mai folositoriu pentru comune.

Art. 55. Bugetele comunelor urbane nu pot fi esecutorii fără aprobarea ministrului de interne, şi ale comunelor rurale fără aprobarea prefectului.

Cap. V.

Despre puterea judecătorească.

Art. 56. Tribunalele judecătoresci şi legile civile şi criminale din România se întroduc în Dobrogea cu singurele modificări prevĕḑute prin legea de faţă şi prin decretele Domnesci date în puterea acestei legi în vederea împregiurărilor locale.

Art. 57. Se înfiinţază câte un judecătoriu de ocol în fie-care din arondismentele administrative ale Dobrogei.

Art. 58. In oraşele Tulcea si Constanţa, se înfiinţează un tribunal de prima instanţă.

Art. 59. Tribunalele din Dobrogea pentru apel atârnă de curtea apelativă din Focşani şi, în ultima instanţă, de curtea de casaţiune.

Art. 60. Se institue tribunale speciale musulmane pentru procesele mahometanilor în materie de familie şi de succesiune.

Art. 61. Instituirea juriului este deocamdată suspendată în Dobrogea. Procesele criminale pentru delictele politice şi de presă se vor judeca de tribunalele ordinare.

Art. 62. Celelalte deviaţiuni şi modificaţiuni la legile generale ale României, cerute de împregiurările locale, se vor întroduce prin decrete princiare date în urma încheierii consiliului de ministri, aceasta nu mai pentru un termin de un an. După espirarea acestuia, modificările nu se vor mai face decât prin legi votate de puterea legiuitoare.

Art. 63. Comisiuni şi tribunale estraordinare, afară de cele prevĕḑute în această lege nu se pot întroduce în Dobrogea decât în casul declarării ţerii de asediu.

Cap. VI.

Despre finanţe.

Art. 64. Impositele şi legile finanţiare din România se întroduc şi în Dobrogea.

Art. 65. Aplicarea treptată a legilor de imposite se va face prin decrete Domnesci de către guvern, căruia se lasă facultatea de a apreţia momentul oportun întru aceasta.

Art. 66. Art. 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, şi 117 din constituţiunea României, au putere şi în Dobrogea.

Cap. VII.

Despre puterea armată.

Art. 67. In timp de ḑece ani dela promulgarea acestei legi, în Dobrogea nu se

va face recrutaţiune pentru armata de linie. Această dispoziţiune nu împedecă înrolările voluntare.

In acest period de ḑece ani locuitorii din Dobrogea vor forma numai un corp de ostire toritorială (călăraşi şi dorobanţi) destinată pentru serviţiul din întru al acestei provincii.

In timpurile normale, locuitorii ce vor face parte din aceste trupe nu vor putè fi întrebuinţaţi în serviţiu decât o săptămână pe lună, şi în care timp ei vor fi plătiţi şi hrăniţi după legea privitoare la armata teritorială.

Această oştire nu va putè fi întrebuinţată afară din Dobrogea decât în timp de resbel,

Art. 68. Locuitorii din Dobrogea de religiune musulmană vor forma campanii şi escadroane separate. In uniformarea lor, care se va plătì de stat, se vor păstra fesul şi turbanul.

Locuitorii ţĕrmuraşi ai Dunărei şi Mărei-Negre vor fi chemaţi de preferenţă la serviţiul flotilei destinat a înlesnì comunicaţiunea trebuinţelor administrative şi militare din Dobrogea.

Principiul serviţiului separat al locuitorilor musulmani va fi manţinut şi la flotilă.

Cap. VIII.

Dispositiuni generale.

Art. 69. Colorile Dobrogei sûnt colorile României.

Art. 70. Marca Dobrogei în general şi a judeţului Tulcea în deosebit este un scut purtând doi delfini cu trupul ridicat.

Marca judeţului Constanţa este scutul purtând o galeră romană.

Art. 71. Nici un jurământ nu se poate impune cuiva decât, conform religiunei sale, potrivit art. 240 şi 241 din procedura civilă.

Art. 72. Nici o lege, nici un regulament de administraţiune generală, judeţiană sau comunală nu poate fi îndatorătoare de cât după ce se publică în chipul hotărît de lege.

Cap. IX.

Dispositiuni transitorii.

Art. 73. Un termin de un an dela promulgarea acestei legi se acordă locuitorilor rurali din Dobrogea, cari în timpul resbelului au emigrat din Dobrogea, spre a revenì la căminele lor.

Acei ce nu se vor folosì de acest termin perd ori ce drept asupra posesiunei pământurilor rurale ce au avut înaintea resbelului.

Art. 74. Vênḑările de pământuri făcute de asemeni emigraţi sûnt nule şi fără valoare. Nu întră în această restricţiune proprietăţile menţionate la art. 11 din această lege.

Inaintea legalisărei a ori ce transacţiune, tribunalul va auḑì pe administraţiunea domenielor. Aceasta pentru a nu se atinge drepturile statului.

Art. 75. O lege specială va organisa serviţiul scriitorilor (notarilor) de prin comunele rurale, până ce aceste comune vor avè în destule mijloace materiale şi intelectuale spre a putè înseşi ele organisa şi retribuì acest serviţiu în mod îndestulătoriu.

Art. 76. O lege va organisa serviţiul moscheelor şi învĕţământul religios al poporaţiunei musulmane.

Art. 77. Ostirea teritorială nu se va instituì în Dobrogea decât după promulgarea legei pentru regularea proprietăţii rurale.

Art. 78. Legea pentru întroducerea impositului fonciar şi a dărei pentru poduri şi şosele se va aplica dela 1 Ianuarie 1881. Pentru anul 1880, în locul acestor imposite, se va percepe darea pe venite, după un regulament ce se va decreta de ministrul de finanţe.

Art. 79. In cel mai scurt timp se va face o lege privitoare la desecarea mlaştinelor şi la plantaţiuni de păduri.

Art. 80. Din ḑiua punerei in vigoare a legei de faţă, sûnt abrogate toate decretele, regulamentele sau alte acte contrare cu cele aşeḑate de ea.

Urmeaḑă semnăturile d-lor ministri.

Varietăţi.

* (Denumiri). Dl Ioan Curta, paroch greco-orient. este denumit ca capelan campestru de a II classă în reservă.

* (Decoraţie). Dl Stefan Borgovan, căpitan la regimentul de infanterie Nr. 50 fu decorat cu „crucea pentru merite militare".

* (Balul românesc din Viena) după „Deutsche Zeitung" „va fi unul dintre cele mai frumoase baluri vieneze din sesonul acesta. Directorul musicei de curte Eduard Strauss, care în persoană va dirige musica, a dedicat comitetului acestui bal o nouă polca-française: „*Fleur roumaine.*" Ordinele de danţ pentru dame sûnt din atelierul Luksch şi efectuate cu foarte mult gust."

* (Bal). În 26 Februarie st. n. a. c. se va ţinè în S.-Sebeş „Balul român" în sala la „Leul de aur". Începutul la 8 oare sara. Întrarea pentru familie 2 fl. v. a., şi pentru o persoană 1 fl. v. a. *Comitetul.*

* („Scoala Română") Subsemnata redacţiune aduce la cunoscinţă on. public cetitoriu, că preste puţin „Scoala Română" va începe să reapară, şi până la finele anului c. se vor publica toate numerile apromise, astfel că on. prenumeranţi nu vor avè din causa aceasta nici o scădere. Causa întârḑierii de până acum este că Dl Nicolae Fekete-Negruţ din Gherla, care se legase a înfiinţa aici în Năsĕud o filială a tipografiei „Georgiu Lazar" din Gherla, în urma urmelor ne-a lăsat pe jos, despre ce însĕ mai mult în numerul 1 al foii. Acum „Scoala Română" se va tipărì în Bistriţă; cu toate aceste prenumeraţiunile binevoiască a se trimite la *Redacţiunea „Scoalei române" în Nassod (Transilvania).*

* (Comisia statistică) a comitatului Sibiu s'a întrunit în 16 Februarie n. şi sub presidiul vicecomitelui Senor 'şi-a şi încheiat agendele.

* (Imperăteasa Eugenia în ţara Zuluşilor). Ḑiarul „Gaulois" publică programa călĕtoriei, pe care are să o întreprindă în luna viitoare, Imperăteasa Eugenia în ţara Zuluşilor. Imperăteasa însoţită de junele marchis de Bassano se va îmbarca la 14 Martie pe vasul The German al companiei Union Steam Ship. La cap este însărcinat generalul Vood de a însoţì pe Imperăteasa în nenorocita vale Ityotyozy, Ladi Wood şi câteva doamne engleze, vĕduvele oficierilor căḑuţi asemenea în ţara Zuluşilor vor lua parte la această espediţie.

* (Kossuth contra emigrării). Un locuitoriu din Szente, cu numele Stefan Barta, care avu de cuget a emigra în America, întrebând pre Kossuth de sfat în această privinţă, a primit respunsul: „Numai emigraţi din Ungaria, că nimiciţi populaţia ungurească!"

* (Botezul unui Mahomedan). In 9 Faur s'a botezat în Zwornik un gendarm de religia mohamedană, în legea gr. or. după ce se lepădă de 3 ori de „Necuratul" şi'l scuipă de 3 ori. Preotul bosniac gr. or. după încheerea tainei botezului numì pe Mohamedanul crestinizat „George".

* (Sinucidere pentru 50 cr.) În Jibrec, o comună din cercul Pecĭvarad un biet de ţeran auḑind că are să fie ecsecuat pentru o dare restantă de 50 cr. mai întêiu după ce în mănie a înjurat şi batjocorit pre primariu şi pandur s'a împuşcat.

* (Spesele resboiului din 1870 contra Germaniei). Ministeriul de esterne francez a constatat în mod definitiv ce a costat pe Francia resboiul declarat Germaniei de Napoleon III. în anul 1870. Spesele ordinare pentru armată, nesocotindu-se bugetul normal militar al aceluiaşi an, s'au urcat la 1 miliardă 315 milioane. Despăgubirea de resboiu dată Germaniei în capital şi interese, a fost 5 miliarde 315 milioane. Întreţinerea trupelor germane pe teritoriul francez a pricinuit o cheltuială de 340 milioane Despăgubirile departamentelor şi comunelor isbite de nenorocirea resboiului representă o sumă de 486 milioane. Perderea în contribuţiuni pe timpul resboiului şi lipsa de venituri ce le aduce statul în Alsaţia şi Lorena, capitalisând pe cele din urmă cu patru percente, se suie la 2 miliarde 420 milioane, restaurarea materialului de resboiu la 2 miliarde 144 milioane. În sfêrşit pensiunile militare şi alte venite perdute prin anectarea canalurilor fac la olaltă 1.314.000.0000 franci. Suma sumarum 14.456.000.000 franci. Diversele împrumuturi contractate pentru plătirea acestor cheltueli teribile au sporit sarcina cainetelor anuale cu 631.800.000 franci. În sumă rotundă resboiul dela 1870 a costat pe Francia cinci-sprĕḑece miliarde în bani gata şi 'i-au sporit sarcinile cu 632 milioane pe an. În toate cifrele aceste însĕ nu sûnt socotite perderile industrialilor şi comercianţilor şi în general a tuturor muncitorilor, perderi care sûnt foarte însemnate, dar nu se pot calcula,

* (Foc). În luna trecută au fost nimicite de foc: moara gimnasiului gr. cat. din Blaj, carea aducea o chirie anuală de 5000 fl., şi moara dlui Nicolau Rusan. Ambele a fost asigurate cu 18 mii fl. v. a.

* (Strămutarea unui sat). Comuna Bèl-Zerin din comitatul Aradului, carea până acuma numera 96 case, fiind de mai multe ori, cu deosebire însĕ în Decemvrie trecut inundat de Crişul alb de numai 8 case remaseră întregi, s'a sfătuit a părăsì locul sătesc de până acì şi a primit unanim invitarea baronului Simony a se aşeḑa pe moşia lui din Vadász. Causa se află spre aprobare la ministrii respectivi.

* (Mare falsificare de monede). De câteva luni s'au importat o mare mulţime de bani falşi nu numai în Englitera, dar şi în diferite alte state ale conţinentului. Aceste monede a fost fabricate printr'un proces chimic cu totul original ele nu numai că a fost foarte bine lucrate, dar aveau şi înfăţişarea a unor monede ce se aflau de mult în circulaţie. După lungi urmăriri şi cercetări s'a dovedit, că la Barcelona esistă o mare fabrică de monede false, însĕ nu se poate pune mâna pe autorii, de oare ce sûnt implicaţi şi membri înfluenţi ai poliţiei capitalei Cataloniei.

Mulţămită publică.

Pentru participarea pl. t. preoţimi, a pl. t. domni şi doamne, la durerea şi jalea mea şi la petrecerea remăşiţelor pământesci la eternul repaus a le mult iubitului meu soţ, pe care neîndurata moarte 'l-a răpit atât de timpuriu şi grabnic, esprim tuturor din apropiare şi din depărtare adênca mea mulţămită. Sibiiu 7 Februarie 1880.

Anastasia Toma.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.")

Petersburg, 17 Februarie n. În palatul de earnă aḑi a avut loc o esplosiune. Familia imperială e nevătĕmată. Mina se afla sub odaia de paḑă (guardă), care este sub sala de prânḑ. 35 guardişti sûnt răniţi, dintre cari cinci sûnt deja morţi. În padimentul salei de prânḑ s'a făcut o spărtură de o lărgime de 10 urme. Familia imperială în urma unei întârḑieri accidentale nu se întrunise încă la masă.

Crisa agricolă în Europa şi concurenţa americană.

(Din „Convorbiri literare").

Producţiunea agricolă mai în toată Europa şi mai ales comerciul cu cerealele pe pieţele europene sufer de un timp încoace de o crisă, care se deosebesce atât prin durata cât şi prin intensitatea ei. În celelalte state europene guvernele şi societăţi particulare au făcut de mult acum cercetările cele mai serioase pentru a cunoasce şi causele care au adus această stare de lucruri şi pentru a putè găsì un remediu atât de trebuitor. Numai la noi nu s'a făcut nimic şi nici nu este speranţă că se va face ceva. Nenorocirea este că cestiunile politice, care ne agită de atâta timp, nu mai permit guvernanţilor nostri să se ocupe într'un mod serios de interese reale ale noastre, fie ele cât de mari; şi nu vorbesc aici numai de cestiuni agricole, ci de toate afacerile interne ale ţerii. Astfel suferim rĕul, fără a ne gândì cum se poate înlătura, şi din rĕu mergem spre mai rĕu.

Să revenim însĕ la cestiunea care ne preocupă. Causele primordiale ale relei situaţiuni agricole, care bântue aḑi Europa, sûnt în strinsă legătură cu progresele efectuate în America după încetarea rĕsboiului civil.

Construcţiunea a mai multor mii de chilometre de căi ferate prin vastele câmpii ale provinciilor despre resărit din Statele-Unite; întrebuinţarea escesivă a maşinelor agricole de tot felul şi mai ales a plugului cu aburi, a maşinelor de secerat şi de treerat, a dat culturei cerealelor în America, în cei din urmă cinci-sprĕḑece ani, o mare impulsiune. Încă de pe atunci cantităţi destul de însemnate de cereale americane fură aduse pe pieţele engleze, fără a face încă cerealelor indigene şi europene vre-o concurenţă simţitoare, ofertele nefiind încă mai mari decât cererile. De vre-o şese ani de ḑile însĕ situaţiunea s'a schimbat cu totul. Producţinnea şi esportaţiunile cerealelor americane au luat de odată un avênt cu totul neasceptat şi supĕrător pentru agricultorii europeni. Cerealele americane începură a face productelor europene o concurenţă înverşunată, care se traduse prin o scădere însemnată şi statornică a preţurilor.

Anglia, Francia şi Germania au fost ţerile unde consecenţele urcării esportaţiunei americane au fost mai întâiu şi mai mult simţite, pentrucă în acele ţeri agricultura este cea mai intensivă, adecă cea mai costisitoare. Mai târḑiu însĕ din causa unei căderi şi mai mari a preţurilor precum şi din causa producţiunei celorlalte state, unde cultura este, mai estensivă, precum Ungaria şi România, ele au trebuit să sufere de această stare de lucruri şi mai mult.

Crisa devenise astfel generală şi crescu din ḑi în ḑi. Cunoascem mijloacele propuse şi chiar esecutate în parte de guvernul german pentru protegiarea agriculturei naţionale. În Francia şi Italia mulţi proprietari agricultori cerură asemenea mĕsuri. Anglia singură face o escepţiune frumoasă şi lucru ciudat: pe când aiurea se esprim pretutindeni temeri că această perturbaţiune va merge crescênd, Englezii din contră, oameni mai practici şi mai bine inspiraţi, sûnt de părere că am ajuns la sfêrşitul crisei şi că în curênd se va restabilì ecuilibriul perdut.

D-nul Shaw-Lefebre, membru al parlamentului englez şi unul din leaderii partidului liberal a publicat nu de mult o broşură asupra acestei cestiuni; această brosură conţine un şir de observaţiuni scrupuloase şi juste care merită a fi cunoscute şi la noi.

D. Shaw-Lefebre constată mai întâi un lucru: că cu începere dela anul 1849 încoace producţiunea grâului a tot scăḑut în Anglia, pe când consumaţiunea precum şi numĕrul populaţiunei a tot crescut, şi că prin urmare şî importaţiunea grâului a trebuit să crească.

Următorul tablou specifică această mișcare:

Anii,	Populația	Producț. anuală. (in quarteri)[1])	Import. anuală (in quarteri)[1])
1849—54	27,666,000	14,763,000	11,207,000
1855—60	28,688,000	13,812,000	5,873,000
1861—66	29,760,000	13,052,000	7,760,000
1867—72	31,370,000	12,343,000	9 667,000
1873—78	33,102,000	10,089,000	13,050,000

Aceste cifre ne arată că în interval de 30 ani producțiunea cerealelor a scădut în Anglia aproape cu $^2/_7$ și că importațiunea s'a intreit, pe când populațiunea a crescut cu $^1/_5$. Prețurile au variat în genere în cei ântâi ani de la 1849—68 în sens invers cantităților aduse pe piață. De la anul 1873 vedem însă două fenomene în aparență cu totul contrare: Recoltele rele se succed și cu toate aceste prețurile scad. Deficitul de mijloc anual al recoltei este de 15% și cu toate aceste prețul de mijloc scade de la 55 schillings,[2]) 5 deniers quarterul precum fusese în periodul trecut la 49 sch. 7 Den.

Acest resultat trebue ecsaminat din două puncturi de vedere, din puntul de vedere al consumatorului și din acela al producătorului. Prețul de mijloc al grâului fiind în periodul de la 1873—78 cu 6 sch. mai eftin quarterul decât în cei 6 ani precedenți consumatorii au făcut la o sumă de 23 m. de quarteri (la atât se suì consumațiunea în Anglia) o economie de aproape 7 m. L. pe an (174 m. franci). Dar nu este numai atât: dacă prețul ar fi crescut în sensul invers cantității produse precum s'a întêmplat în periodul de la 1849—68, quarterul s'ar fi suit la 62 sch. 6 den. în loc de 49, 6 d. adică o diferență de 13 sh., ceea ce insemnează pentru consumatori o sarcină anuală ce se poate evalua la 15 m. L. (375 M. fr.). Este dar evident, că acest preț eftin al grâului a fost prea avantajos comunității în general și d. Shaw-Lefebre nu se îndoesce că acesta este una din causele care au permis claselor muncitoare să treacă prin această crisă fără nici o suferință.

Să cercetăm acum care a fost efectul tot al acestor două fenomene, pentru producători. Prețul de 49 sh. 6 dn. în loc de 55 sh. 5 den. equivalează cu un venit de 7 L. 9 sh. pe agru,[3]) adecă cu 2 L, 8 sh. 6 den. mai puțin decât în periodul de la 1853—1872. Din aceste cifre vedem destul de clar ce perderi insemnate au trebuit să sufere producătorii Engleji. Tamisul cultivat se poate socotì în regatul unit la 3,300,000 de acri aproape, și calculând, numai 2 L de acru, perderile agricultorilor se suiră la cifra de 6,600,000 L. (165 M). pe an și pentru șase ani la 39,6 M. L (990 M. fr.). Negreșit dar că situațiunea proprietarilor și a arendașilor, care trag venitul lor principal din cultura cerealelor, este prea sdruncinată astădi și se poate prevedè o adevărată catastrofă dacă această situațiune ar urma tot așa.

Care sûnt însă causele care au provocat o asemenea contradicere în legile economice ale prețurilor, încât o serie de recolte rele în loc să aducă după sine o suire a prețurilor, a produs din contră o scădere atât de simțitoare. Inainte însă de a respunde la această intrebare d. Shaw-Lefebre crede necesar a studia puțin situațiunea comercială și industrială a Statelor-Unite. Numai după ce ne vom da bine samă de revoluțiunea economică produsă în America de la 1873 incoace putem cunoasce și causele care au produs această crisă și poate că vom găsì atunci și remediul dorit. Am dis mai sus că în periodul de la 1849—73 producțiunea industrială luase în Statele-Unite un mare avent, care era insă în mare parte numai fictiv. Sistemul protecționist al acestei țeri, construcțiunea a prea multor linii de căi ferate în provinciile despre Rĕsărit, libertatea puțin prudentă cu care congresul distribuise milioane și milioane de acri de pământ concesionarilor acestor linii, imprumuturile și mai imprudente ale capitaliștilor din Anglia, Francia și Germania, fură causele principale ale acestei producțiuni escesive. In mai puțin pe 4 ani 17,000 mil. [4]) de căi ferate fură construite și avură drept resultat o desvoltare estraordinară a industriei ferului și a minelor de cărbuni americane precum și o importațiune tot crescêndă a șinelor din Anglia.

Consecuențele acestei ecstensiuni cu totul artificiale a drumurilor de fer și a industriilor corespundetoare fu o reacțiune astfel precum n'avem alt ecsemplu în cei din urmă 30 ani și de care America a avut a suferì mai mult decât ori ce altă țară.

---

[1]) Quarter=290 Litre. 1 kila muntenească=6,79 Hect=$2^1/_4$ quarter.

[2]) 1 L—20 Shilling. 1 Shilling—12 Pence sau Deniers.

[3]) Acru—40, 49 Arc. 1 Arc=100 metri patrați. 1 Pog—50, 11 arc.

[4]) Mil=1760 Yards=1609 Metri.

Lista Nr. 6

a contribuirilor încurse la comitetul subsemnat în folosul inundaților. *)

Transportul totalului din Lista Nr. 5 publicată în Nr. 14 a. c. al „Telegrafului roman“ . . .	fl. 1420.89
D. B. Damean trimite din Viena două colecte *a*) una făcută între oficerii români de acolo prin părintele Sava Popoviciu cu produsul de	fl. 30.—
b) a doua dela următorii domni din Viena: d-na C. Pop 3 fl., I. Pop 1 fl., S. Ciurcu 2 fl. 50 cr., Savoiu 2 fl.; mai departe dela următorii dd. studenți români de acolo: Pascu 2 fl., Sotir 2 fl, G. Popp 2 fl., un stipendist 5 fl., C. P. 1 fl., V. Voina 2 fl., Pantiu 1 fl., E. C. Drăgușan 1 fl., Filipescu Brasescu 3 fl., Mihalcea 2 fl., D. Danescu 1 fl., Făgărășan 1 fl., Mărginean 1 fl., Halitia 1 fl., Albini 1 fl., Moldovan 1 fl., C. Șuluț 1 fl., Voilean 1 fl., B. Damean 1 fl., Procopian 1 Caparescu 1 fl., I. Demean 1 1 fl., Pruncul 2 fl., Alaciu 1 fl., Onciul 1 fl., un anonim 50 cr., în total	fl. 46.—
Totalul cu ținua de astădi . . .	fl. 1496.89

Sibiiu, 16 Februarie n. 1880.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaților.

*) Cuitările sumelor trimise la acest comitet vor urma prin publicare în ziarele de aici „Telegraful Roman“ și „Observatoriul“. La cerere însă sumele se vor cuita și separat.

Bursa de Viena și Pesta

din 17 Februarie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	101.85	101.90
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	80.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	92.75	93.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	81.80	81.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	118.—	117.50
Obligațiuni ung. de rescumpărarea pământului	89.50	89.75
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	87.—
Obligațiuni urbariale temeșiane .	88.—	88.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	—.—
Obligațiuni urbariale transilvane .	88.—	88.—
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	—.—	90.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	91.—	—.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.40	71.35
Datoria de stat în argint . . .	72.15	72.10
Renta de aur austriacă	85.—	85.—
Sorți de stat dela 1860 . . .	129.75	130.—
Acțiuni de bancă austro-ung. .	843.—	807.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	305.20	277.50
Acțiuni de credit austr. . . .	279.85	305.25
Sorți unguresci cu premii . . .	—.—	—.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.53	5.48
Napoleon	9.34	9.35
100 marce nemțesci	57.65	57.65
London (pe polița de trei luni) .	117.—	116.90

Economic.

Făgăraș, 13 Februarie n. Pro hectolitră Grâu fl. 9.53—10; grâu sĕcărețfl 7.50—8; sĕcară fl. 5.50—5.70; orz 4.50—4.60; ovĕs fl. 2.80—3; cucuruz fl. 4.50—4.60; mălaiu fl. —.—.; Sămânță de cânepă fl. 9—10.—; mazere fl. —.; linte fl. ——; fasole fl. 6—6.50; crumpenefl. 1.60—2.; pro 100 chilo: Slănină fl. 64—78; sĕu brut fl. ———; sĕu de luminărifl. 38—; unsoare fl 60—; cânepă fl. 36—40.; sĕmență de in fl. —— ——; sĕpun fl. ——; fên fl. 2.—2.60; spirt pro grad 55—60 cr.; pro chilo carne de vită 40 cr. carne de viței 40 cr.; carne de porc 48 cr.; carne de miel (un miel întreg) fl. 2.80—4; ouă 5 de 10 cr. Târgul de ași fu bine cercetat. Timpul e mai călduros.

Budapesta, 14 Febr. n. Și în rêndul trecut ne-am esprimat temerea, că nu ne vom mai scăpa odată de earna din anul acesta și de asprimea ei pogană. Impregiurările timpului însĕ s'au schimbat repede, și precum eram de fără nădejde, că vom scăpa curênd de frigul, asprimea și gerul colosal al ernei, așa ne bucurăm acuma vĕdênd, că din ți în ți se linpedesce vremea, căldura cresce și când e timpul noros nu mai ninge, ci plouă frumos și călduț. In sĕptĕmâna trecută temperatura fu foarte moale și arĕta la + 5° R. Dacă va umbla timpul tot așa și în sĕptĕmânile viitoare, avem cea mai buna nădejde, că și ghiața de pe riuri, carea deși cu deosebire pe Dunăre e 2—3 metri de groasă, totuși va începe timpuriu destul a se rupe, va cresce apa și cu dênsa navigațiunea, prin carea singură vom mai putè înainta în comerciu și așa a esì din amorțeală strieăcioasă și deprimătoare a ernei. Ce ne îmbucură mai mult însĕ este starea de tot bună a sĕmĕnăturilor, despre cari până acuma din toate părțile se raportează de tot favorabil. Cu deosebire această împregiurare a și pricinuit înlesnirea tuturor articelor din târg, despre care notăm în special următoarele:

Grâul la 50,000 m. m. a trecut cu fl. 10.60; sĕcară la4000 m. m. cu fl. 10.30—10.55; orzul la 2000 m. m. cu fl. 7.90; ovĕsul la 2000 m. m. cu fl. 7.50; cucuruzul la 2000 m. m. cu fl. 7.55; făina a trecut de astădată mai bine. Păstăioasele n'au avut de loc căutare; lânile au trecut cu fl. 2.20—2.50 per chilogram.

Porcii nu s'au suit în preț. In târg s'au aflat 50,130, între cari au fost din Ungaria de jos 2880, din România 220 și din Ardeal 60 capete; unsoarea de porc s'a vêndut cu fl. 57.50 fără vas, eară cu vas cu tot cu fl. 60—60.25; slănina cu fl. 49—50; sĕul cu fl. 45—46; spirtul *en gros* cu fl. 33.75, *en detail* cu fl. 33.75.

Peile au trecut cam slab și adecă: cele de bou cu fl. 120—122; cele de vacă cu fl. 112—115; per 102 dărabe; cele de cal cu fl. 10.50—11 50 părechia. Alte soiuri de pei n'au fost căutate de loc.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 6 Martie și 6 Aprilie lmob. soției lui Andreiu Tömös în Teuș (judec. cerc. Aiud); în 23 Martie și 13 Aprilie imob. lui Michail Schmid și Sofia Flubacher în Dobârca: în 8 Martie și 8 Aprilie imob. lui Michail Schuller în Amnaș (trib. Sibiiu): în 23 Febr. și 24 Martie imob. lui Ioan Toma în Archiud (judec. cerc. Teaca); în 12 Martie imob. lui Alecsandru Maghiary în Mirașteu; în 23 Martie și 12 Maiu imob. lui Dionisie Osvat în Szt Háromșag (trib. M. Oșorheiu); în 23 Febr. și 23 Martie imob. lui Andreiu Bayer în Velț (judec. cerc. Sânmărtin); în 8 Martie și 8 Aprilie imob. Ilenei Miklos Niarsova (judec. cerc. Huedin); în 1 Martie și 1 Aprilie imob. lui Frățilă Precup în Bungard (trib. Sibiiu); în 10 Martie și 10 Aprilie imob. lui Ioan Nicolas și soți (judec. cerc. Aiud.)

Nr. 3. 2—3

CONCURS.

Pentru vacanta parochie de a III clasă Cosna protopresbiteratul Bistriței, conform ven. decisiuni consistoriale dto 23 Ianuarie a. c. Nr. 178 prin aceasta se publică concurs cu terminul 1 Martie a. c. c. v.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt următoarele:

1. În bani gata 300 fl.
2. Folosirea duor livedi în mărime de 8 jugere.
3. Tacsele stolare îndatinate.

Concurenții au a 'și trimite concursele instruite în sensul „Statutului organic“ și al dispositiunilor sinodale și congresuale până la terminul indicat la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Borgo-Joseni 28 Ianuarie 1880.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Buzdug m. p.,
adm. prot.

Nr. 179 1879. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch la parochia gr. or. de clasa a III din Corueni, protopresbiteratul Solnocului I în urma părintescei resoluțiuni consistoriale dto 27 Noemvrie 1879 Nr. 3263 prin aceasta se deschide concurs cu terminul până în 29 Februarie 1880.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt statorite prin comisiunea ambulantă la anul 1872, lângă care s'a deobligat comitetul și sinodul parochial local a mai suplini restul și prin urmare a și statorit până la o sumă de 310 fl. computându-se aici toate venitele stolare anuale.

Doritorii de a ocupa acest post au a'și adresa concursele lor bine instruite, la oficiul protopresbiteral al tractului Solnoc I în Dej, dovedind că sûnt clerici absoluți, că au depus esamenul de cualificațiune și că posed cualificațiunea prescrisă în „Statutul organic“.

Cornueni în 20 Ianuarie 1880.

Ioan Bodea m. p., protopresb. — *Ioan Buzura* m. p., notariu.

Ad. nr. 7. 1880. 2—3

CONCURS.

Pentru reîntregirea vacantei parochii de clasa a III din comuna Căpâlna protopresbiteratul Sebeșului se escrie pe basa ordinului Preaveneratului consistoriu archidiecesan dto 13 Noemvrie 1879 Nr. 3050 B. concurs cu termin până la 29 Fevruarie 1880 st. v.

Emolumentele parochiei sûnt:

1. Dela 115 familii câte o ferdelă cucuruz în grăunțe, câte o veadră (ferie) de must; aceste după mĕsurile vechi, și câte o zi de lucru.
2. Lemne din pădurea comunei pentru ars în casă.
3. Venitul stolar regulat așa: de o îngropăciune până la 7 ani câte 1 fl. 50 cr. de acì în sus câte 3 fl. de una; dela cununii câte 3 fl. 70 cr.; dela botezul pruncilor, sânțirea apei și rugăciunea de 40 de zile 70 cr. v. a.; la umblarea cu s. cruce în ajunul botezului 50 cr. de fie-care casă; venitul dela altariu și 10 fl. v. a. pe an pentru sânțirea apei și alte rugăciuni, îndatinate a se cetì la serbători; toate venitele până acì înșirate calculate dau o sumă aproape de 400 fl. v. a.

Cei ce doresc a se aplica în această parochie sûnt avisați a 'și înainta suplicile lor oficiului protopresbiteral gr. or. în Sebeș înzestrate cu toate documentele prescrise de „Statutul organic“ și regulamentul congresual din 1878 până la prenotatul termin.

Câpâlna în 8 Ianuarie 1880.

Comitetul parochial în conțelegere cu protopresbiterul.

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 17. Sibiiu, Sâmbătă 9 Februarie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47, și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** in Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 8 Februarie.

Nu este togmai de mult de când ni se scria dela Budapesta, că la curte ar fi binevĕdut G. de Mailat, *judex curiae*, și ar fi totodată binevenită întrarea sa într'un cabinet, pe care sĕ și'l aleagă el. Nu ne-am grăbit a da credĕmênt nețermurit acestei sciri. Acum că timpul desbaterei bugetului Ungariei este acì scirea despre eventualitatea întrărei lui Mailat în guvern se repețesce, deși în altă formă. „Egyetértés“ spune, că opositiunea întrunită și unii deputați mai de frunte din cei fără partid provoacă pe Mailat sĕ pășiască pe arena politică, deocamdată în casa magnaților, și sĕ dea espresiune ideilor sale opositionale, căror le-a dat espresiune și până acum în cercurile amicilor sei. Mailat, ḑice „Egyetértés,“ că nu a respins cu desevĕrșire propunerile ce i s'au făcut și condițiunile pe lângă care voiesce a întra pe arena politică nu sunt de natură de a nu se 'putè implinì.

„Magyarország“ nu mai inceată cu descoperirile sale. In nrul 48 dela 18 l. c. comunică o listă lungă de defraudațiuni și de funcționari fugiți din comitatul Satmarelui.

Guvernul austro-unguresc s'a vĕḑut silit a înactiva unele mĕsuri militare în Tirolul de sud, pentru a prevenì o învasiune eventuală a irediștilor italiani, despre care s'a făcut mult sgomot în public de o vreme încoace. Presa italiană nu a trecut cu vederea aceste mĕsuri preventive. Dintre părerile organelor de publicitate din Italia, merită a se releva opiniunea jurnalului „Diritto“, care e inspirat de ministeriul Cairoli. Această foaie asigură, că agitațiunile și amenințările *„Italiei iredente“*, nu au nici o însemnătate, pentrucă guvernul italian va sci sĕ împedece ori-ce act, care ar putè periclita raporturile internaționale ale Italiei.

Luăm act de această declarațiune, ḑice „Pest. Ll.“, pentru că nime nu poate fi mai mulțĕmit de dênsa decât Austro-Ungaria. N'avem intențiunea de a face vre-un comentar polemic la aceste asigurări, credem însĕ că un apel la judecata nepreocupată va fi la locul seu. Și acì ni se impune întrebarea, pentru ce *„Italia neeliberată“* cu toată „neînsemnătatea sa“ nu a putut fi împedecată înainte de aceasta cu doi ani de a inscena tot feliul de demonstrațiuni sgomotoase în fața consulatelor austro-ungare și dacă acest guvern după cuvintele lui 'Diritto' se simte destul de tare pentru a înfrêna escesele unei societăți, pentru ce a făcut fiindu'i cunoscută intențiunea iredentiștilor, un conduct solemn pentru șeful reposat al acestei societăți cu spesele statului? Faptele militare ale generalului Avezzena în luptele contra trupelor piemonteze și în aventurele sale în America de sud nu sûnt, cel puțin pentru opiniunea publică dinafară de Italia, o causă suficientă pentru a esplica această atitudine — pe lesne ḑis — cam estraordinară a cercurilor deciḑĕtoare din Italia.

„Daily News“ aduce într'unul din numerii sei din urmă o scire privată din Berlin, care ḑice, că Anglia Germania și Austro-Ungaria sûnt pe cale de a încheia o alianță specială. Cu ce scop nu se spune. Aflăm scirea destul de însemnată, continuă „Pest. Ll.“ în revista sa dela 17 cur., pentru a lua notiță despre ea dar nu o aflăm destul de plausibilă pentru a o lua fără nici o reservă de esactă. Noi scim și faptele ne au dovedit în deajuns, că dela congres și încă ceva de mai înainte esistă între Anglia și Austo-Ungaria o înțelegere intimă, care a avut ca resultat o procedere comună în toate cestiunile europene ale Turciei. Confirmarea intimității dintre Germania și Austro-Ungaria în ḑilele din Septemvre când Bismarck se afla în Viena a realisat mijlocit cel puțin în cestiuni ce ating Orientul o oare care comunitate între Anglia și Germania. Lucrurile stau și aḑi tot așa și armonia între aceste trei puteri s'a afirmat astfel încât i putem dorì o viață cât de lungă și mai că nu este lipsă ca această armonie sĕ se traducă într'o alianță deosebită, care pentru cei neinteresați ar cuprinde în sine un ce odios, ca sĕ nu ḑicem ceva amenințător.

Dela Paris, dela Roma și din alte părți s'au telegrafat felicitări țarului rusesc pentru că a scăpat nevătĕmat de atentatul dela 17 l. c. Telegrame din Petersburg spun, că imperatul rusesc este foarte consternat și are de cuget a strămuta toată curtea dela Petersburg la Varșovia în Polonia, de oare ce acolo nu sûnt atâtea elemente revoluționare ca în Petersburg. „N. Wr. Tageblat“ are o telegramă foarte detaiată despre cele ce s'au întêmplat înainte de esplosiune. Imperatul și cu familia a fost la patul împĕrătesei bolnave unde a petrecut mai mult decât după obiceiu, și așa s'a zăbovit mai mult decum era oara pentru tea. Eșind dela împĕrăteasa bolnavă dimpreună cu fiii sei fu însoțit de principele de Hessen și de al Bulgariei, cari îl astepta în anticameră. In momentul când era sĕ plece spre salon, unde avea sĕ ia tea, (nu în sala de prânḑ) s'auḑì esplosiunea. Morți dintre guardisti sûnt nouĕ și patruḑeci și trei răniți.

Din comitatul Carașului

„Magyarország“ continuând cu descoperirile defraudărilor comunică despre pretorul Pascu următoarele:

Raportul comisiunei esmise în această afacere 'l-a referat notariul primar Simonescu. Din acel raport se vede, că Pascu a defraudat sub diverse titluri, anumit: titulo fondul granariu, spese de asentare, fondul pentru construirea de poduri, spese pentru incassarea contribuțiunilor, suma de 29,000 fl. Pascu e suspendat din oficiu și judecătoria a întrodus cercetarea contra lui pentru despăgubire, luânduse mesurele corespunḑĕtoare pentru acoperirea sumelor ce lipsesc; cu toate aceste e puțină speranță de a se putè acoperì întreaga pagubă din averea lui Pascu, fiind că pe această avere se află prenotată reuniunea funcționarilor din Orșova cu pretensiunea de 5000 fl. In același timp ministrul de interne a îndreptat către congregațiunea generală a comitatului o ordinațiune, care cere sĕ se constateze: cine trebue sĕ garanteze cu averea sa pentru aceste pagube. Comisiunea permanentă a comitatului a substernut următoarele propuneri: „Municipiul comitatens nu poate sĕ ia asupra sa responsabilitatea pentru pagubele ce le a făcut Pascu cu defraudațiunile sale, și aceasta pentru cuvêntul, că nici municipiul, nici comisiunea permanentă a comitatului nu au dat niciodată prin vre-un conclus lui Pascu ocasiune la manipulațiunile sale descoperite, anumit nu au luat nici o hotărîre care sĕ fi avut vre o înriurință asupra acelor manipulațiuni. Contra lui Pascu sĕ se continue asigurarea esecutivă pe averea ce eventual se va mai afla la dênsul. Mai departe sĕ se aleagă o comisiune de cinci, care sĕ erueze și asculte pe cei ce au comis vre-o omisiune, și sĕ'i oblige a presta și ei despăgubire.“ După o lungă discusiune comitele suprem dede declarațiunea, că el ia asupra sa responsabilitatea pentru pagubele făcute de Pascu, dar numai între marginele legei, și într'un mod solidar cu membrii din comisiunea comitatensă. Congregațiunea generală a ales deja comisiunea de cinci.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Sibiiu, în 7 Februarie. Eri după ameaḑi petrecurăm la mormênt spre eternă odihnă resturile pămêntesci a le repausatului Moise Toma, administrator protopresbiteral al Sibiiului I, asesor cons. în senatul scolastic și administrator parochial în Suburbiul de jos al Sibiiului.

Sûntem scutiți de presupuneri că esagerăm, când ḑicem, că repausatul a fost câstigat, în timp foarte, scurt stima mai marilor sei, stima și iubirea colegilor sei, a preoțimei și poporului din protopresbiteratul administrat de dênsul și chiar din protopresbiteratele învecinate și din parochie. Sûntem scutiți, ḑicem mai departe de presupuneri, că esagerăm, căci faptele vorbesc, că reposatul a fost stimat și iubit de toți

Pela trei oare din toate părțile au venit poporul din parochie și din tract îmbrăcat de serbătoare de jale, precum inteligența din loc și din giur, domni și doamne cu toate că timpul era nefavorabil.*)

Funcțiunile rituale le au sevêrșit patru preoți și un diacon, doi protosinceli și doi asesori cons. cu Prea cuviosia Sa P. Archimandrit și vicariu archieppesc Nicolae Popea în frunte. Cântările corale le a esecutat corul elevilor institutului Andreian.

Indată după ectenia cea dintâiu, sicriul care primise în sinul seu trupul reposatului, fu acoperit. Preoți'l luară pre mâni și 'l purtară în mijlocul unui conduct numeros până la biserică, care deastădată fu cu mult prea mică ca sĕ încapă pe toți participanții la jelea jelitorilor reposatului. In biserică se terminà pro-odul și dl. Asesor. consistorial Zacharia Boiu rostì o cuvêntare petrunḑetoare până la adêncul inimii, care a stors lacrimi din inimile tuturor acelor de față. Și cum sĕ nu stoarcă, când cele ce ḑicea cuventătoriul era o zugrăvire fidelă a impregiurărilor cășunate de moartea preatimpurie a reposatului; când vedeai o tineră soție obidată în etatea cea mai frumoasă cu inima pĕtrunsă de durere, remasă fără de raḑim în mijlocul a trei minoreni orfani; când vedeai o betrână soacră versând torenți de lacrimi pentru că a perdut speranța bĕtrênețelor sale; și când cugetai la beata mamă, frați și sorori ai reposatului, care în depărtare poate nici nu vor fi sciut că fiiul resp. fratele lor se pregătesce fără a'i mai revedè sĕ între în pămênt. Cuventarea pentru insemnătatea ei biografică dar și pentru însemnătatea ei retorică credem, că se va da publicității*)

Dela biserică până la mormênt remășițele pămêntesci, acoperite de cununi de flori, fură transportate cu carul funebral în mijlocul unui conduct format de elevii institutului „Andreian“, de preoțimea tractuală, câtă nu era dea dreapta și dea stânga carului funebral, de corul elevilor, de preoții slugitori, eară după car au urmat jeluitorii și condolenții acestora — doamnele în mai multe trăsuri.

După binecuvêntarea din urmă sicriul, care ne ascunse mai întâiu trupul reposatului, a dispărut sub țĕrêna ce'l acoperì cu prada ce 'i-o procură moartea înainte cu două ḑile. Reposatul Moise Toma este așeḑat în mormênt! Fie'i țĕrêna ușoară!

*) Era un vênt rece și străbătoriu.

Cuvêntare funebrală

rostită de P. ases. cons. protopr. și păr. al cetății Sibiiului, Zacharia Boiu, la înmormêntarea reposatului admin. prot. al protop. Sibiiului I, ases. cons. și paroch în suburbiul de jos al Sibiiului, ***Moise Toma,*** *în 6 Februarie 1880.*

„Luptă bună m'am luptat,
Curgerea am plinit,
Credința am păḑit.“
2 Timoteiu, 4, 7.

Este oare realitate, este un vis amăgitoriu, este o faimă pribeagă spăimêntătoare? — așa ne întrebam, o. j. ascultători, când în ḑilele aceste ne surprinse, ca un fulger din ceriul senin, trecerea din viață a confratelui nostru. Se poate oare, ca acest bărbat, de toți stimat, de toți iubit, în floarea vieței sale, în etatea de 34 ani, în mijlocul activității sale salutifere, după o boală de câte-va ḑile numai, ce ni se părea tuturor ușoară și trecĕtoare, sĕ devină victimă morței și putrejunei? Se poate oare, ca sciința atât de înaintată, ca îngrigirea și iubirea cea mai fragedă a unei familii distinse, ca îmbrățișarea cea caldă a amicilor, ca rugămintea cea nevinovată a drăgălașilor copilași:

*) A se vedè mai la vale

— „Tată dragă, fă-te sănĕtos!“ — ca toate aceste sĕ nu fie în stare, a împinge mai departe — și cât de departe — această ḑi a lacrimelor? Vai! nu este vis amăgitoriu, nu este veste pribeagă, ci este realitate, realitate tristă, aspră, nerestornabilă: iubitul nostru frate, bunul soț, doiosul tată, iubitoriul fiiu, credincĭosul amic, zelosul preot, și conducĕtoriu al preoțimei, bărbatul cel plin de învĕțătură și iubitoriu de sciință, cel firm de caracter și capabil de toate simțemintele cele bune și nobile, Moise Toma nu mai este între cei vii! Vai, căci trebuie sĕ pronunciăm acest cuvênt amar! Dar îndeșert! căci și de nu o am spune noi cu debila noastră voce înnecată de durere, o ar vestì acea casă, de unde am eșit, ce s'a cutremurat până în temeliile sale de plânsetele și țipetele unei dureri nesuferite; o ar spune acele clopote, ce jelesc împreună cu noi perderea păstoriului acestei turme a lui Christos; o ar spune această sântă casă, care rĕsună astăḑi de glasuri străine, neîndatinate, ear nu de glasul aceluia, carele ridica dela acest altariu dḑeesc rugăciunile credincioșilor cătră ceriu; o ar spune în fine acea glie de pământ, ce s'a mișcat astăḑi dela locul seu, ca sĕ gătească unui călĕtoriu ostenit patul cel vecĭnic.

Da, on. j. asc., această viață prețioasă s'a stins prea timpuriu; însĕ spre mângăiarea noastră a tuturor a fost o viață plină de activitate folositoare, plină de silințe nobile, plină de lupte drepte, plină de resultate frumoase, ce asigură fericitului nostru confrate vițuirea și după moarte. La dênsul se împlinesce în adevĕr cuvêntul Apostol. Pavel cătră iubitul seu învĕțăcel Timoteiu: Luptă bună m'am luptat! Căci născut la 1846, din părinți lucrători de băi în Buciumsat, și fiind dat de dênșii la învĕțătură, adormitul în Domnul a trebuit sĕ înceapă de timpuriu a mânca pânea străinătății, mai întâiu în Alba-Iulia, după aceea la Blaj, în fine la Beiuș, unde cu multe lupte și lipse și ostenele, — ca mai toți fiii poporului nostru, — dar cu succes distins a terminat studiele gimnasiale și a obținut laurul maturității; ear astfeliu înzestrat cu cunoscințele de lipsă pregătitoare, a venit aici la Sibiiu, spre a se devota studiului teologiei, al cărei curs, fiind unul din elevii cei mai bravi, asemenea 'l-a terminat cu laudă. In fine păsind la anul 1874 la statul căsătoriei, a fost denumit în curênd de archivariu al Ven. Consistoriu archid. și nu mult după aceasta ales de on. comună bisericească a suburbiului de jos din Sibiiu de capelan, și eventual de paroch al ei, și în Septemvre 1879 denumit de administrator al protop. Sibiiului I. Toate aceste posturi, atât de onorifice, le obținu fratele nostru nu în urma unei întêmplări oarbe, nu în urma unui favor nemeritat, ci în urma luptelor și nisuințelor sale spre înaintare, în urma serviților sale zeloase — ca servul cel bun din Evangelie, carele fiind credincios preste puține, a fost pus preste multe, — în urma încrederei celei binemeritate a autorității bisericesci și în urma iubirei și stimei, ce'l întimpina pretutindeni din partea clerului și poporului nostru. Astfeliu, ḑic, prin lupte și ostenele ajunse băiatul de odinioară dintr'un sat îndepărtat de munte în fruntea unui tract ppesc, ce se numĕră între cele dintâiu ale archidiecesei noastre. Ba ven. nostru sinod eparchial din anul 1879, cunoscênd și aprețuind cualitățile lui înțelesuale și morale, îl alese de membru onorariu al Consistoriului nostru, chiămându'l prin această alegere prea onorifică, a conlucra la resolvirea celor mai momentoase probleme ale bisericei noastre provinciale. Și ce laudă! ce onoare! ce cunună frumoasă vine a depune biserica prin debila mea mână pe fruntea lui, când poate declara astăḑi aici, în casa lui Dḑeu, la ușa mormêntului lui, în fața jelitoarei lui familii, în fața unui public atât de numĕros și atât de distins, că el toate aceste oficie, dela cel mai mic până la cel mai mare, le-a purtat spre mărirea lui Dḑeu, spre lauda bisericei noastre strămoșesci, spre binele poporului nostru credincios. De aceea, frate iubite, primesce astăḑi din lumea cea mai înaltă, la care ai sborat, primesce ca un premiu prețios, încredințarea maicei tale și a noastră a tuturor, a bisericei, încredințarea: Fiul meu, luptă bună te-ai luptat!

Ca un vis, ca o umbră, ca o floare a dimineței se străcură, puțin câte puțin, viața omenească; și în fine nu numai cel tinĕr, dar și bĕtrânul gârbovit de numĕrul anilor, a cărui viață după cuvêntul scripturei este numai „osteneală și dorere,“ încă ḑice la capetul ei: Vai, ce fugitivă, ce scurtă a fost viața mea! Insĕ precum betrânețele nu se onorează numai după numĕrul anilor, ci după vițuirea în înțelepciune și virtute, astfel și viața preste tot nu se prețuesce după lungimea ei, ci după activitatea, ce am desvoltat într'ênsa, după faptele, ce am sevêrșit, după talanții, ce am câștigat. Ferice acela, carele la eșirea sea din viață, fie eșirea mai curênd sau mai târḑiu, lasă după sine fapte demne de nemurire! Căci el și de trăiesce puțin, dar viuează în memoria contemporanilor și a următorilor, ca un binefăcătoriu al omenimei, întru binecuvêntarea ei. Și ferice, că și în această privință adormitul nostru frate a păsit în urmele marelui Apostol al neamurilor; căci a plinit curgerea sa! Nu după judecata noastră, adevĕrat, ci după judecata aceluia, cărele ne chiamă în viață și din viață când binevoiesce, a aceluia, ale cărui svaturi pe lângă svaturile noastre sûnt ca cerul preste pământ. A fost scurtă, foarte scurtă vara vieței iubitului nostru, dar a fost o vară călduroasă, mănoasă, plină de frupte. Căci cine ca dênsul într'un timp atât de scurt a purtat oficiele sale cu atâta zel, cu atâta devotament, cu atâta resultate frumoase! Abia sûnt 3—4 ani, de când a întrat ca păstoriu în staulul acestei turme, și eată: parochia cea sfășiată de partide întrunită la conlucrarea comună spre cele bune; eată poporul întreg în propășire frumoasă, și iubindu'l și onorându'l ca pre un tată; eată biserica, precum o a primit dela on. seu antecesor, în stare bună și înfloritoare; eată casa parochială începută și aproape și sevêrșită; eată fond scolastic; eată adunate din toate părțile, ca nisce petri de zid, materialele de lipsă pentru ridicarea unei scoale nouĕ, corespunḑătoare timpului celui luminat, în carele trăim! Și acestea toate nu prin îndemn și povĕțuire numai, ci prin punerea sa în fruntea trebilor, prin conlucrare și conțelegere cu toți cei chiămați, prin jertfire din averea sa proprie, avênd prosperarea, înaintarea și înflorirea poporului seu ca o stea conducĕtoare dinaintea ochilor sei sufletesci. Tot asemenea și ca conducĕtoriu al ppresbiteratului, cine ca el a sciut într'un timp abia de un au a'și câștiga în asemenea mĕsură încrederea mai marilor sei, iubirea colegilor sei, respectul și stima supușilor sei! Și aceasta nu prin mijloace artificioase, nu prin cuvinte mari, nu prin promisiuni deșerte, ci prin activitatea sa, prin zelul seu, prin bunăvoința, modestia și totdeodată energia sa, îndreptând și regulând, învĕțând și povețuind, lucrând și obosind pretotindena și în tot timpul pentru binele iubitului nostru popor. In adevĕr cine a vițuit astfeliu, a vițuit mult, deși ar fi fost anii lui puțini la numĕr; căci a satisfăcut datoriței sale, a plinit curgerea sa!

Ear cum a păḑit credința sa, sĕ nu o spună cuvêntul funebral, ci sĕ o spuneți voi toți, cari 'l-ați cunoscut, sĕ o spună faptele lui! Acele ne mărturisesc, că Moise Toma a fost un om de inimă, un om de bine, un om de credință. Adeseori se aude tânguirea, că timpul nostru este timpul materialismului și egoismului; că oamenii astăḑi pleacă genunchii lor atât de adeseori nu înaintea lui Dḑeu, carele a dat legea în Horiv, cât înaintea vițelului celui de aur al interesului și al plăcerei: că mulți, poate cei mai mulți fac, precum mustra prorocul Ilie pre Israiltenii timpului seu, schiopătând din amêndouĕ glesnele picioarelor lor când spre Dḑeul cel adevĕrat, când spre idololatria lui Vaal. Moise Toma a fost o nobilă escepțiune dela această observare. Pelângă toate tinerețele sale dênsul pĕtrundea în a devĕrul lucrurilor, și aflând odată adevĕrul, stetea neclintit pe lângă dênsul, promovându'l, apĕrându'l, prin cuvênt și faptă, cu toată puterea. Și de unde această putere, de unde această resoluteță la un om tinĕr și străin aici, carele — cum se ḑice în lume — acum avea sĕ'și facă cariera sa? De unde această firmitate, când este cunoscut, că dreptatea și adevĕrul adeseori nasc în lume ură și dușmănia? De unde airea, decât de acolo, că convingerile lui aveau adêncile lor rădĕcini in principiele cele eterne ale religiunei, ale moralității, la cari nu pot străbate luptele și tentațiunile cele misere ale ḑilei? De aceea în ori ce împregiurări el tindea spre bine; de aceea și când părerile lui erau divergenți, totuși trebuiau toți cei buni sĕ'l stimeze și sĕ'l iubească, căci acțiunile lui erau resolute și chiare, manierele lui modeste, și motivele lui curate și nobile. Prin astfel de simțeminte, cuvinte și fapte lucrà adormitul nostru frate în decursul scurtei sale cariere bărbătesci pentru binele societății bisericesci, scolare și națiunale, căreia s'a devotat, și prin aceasta pentru mărirea lui Dḑeu; căci prin asemenea fapte trebuie sĕ lumineze cei chiemați, ca vĕḑênd oameni faptele lor cele bune, se mărească pre Tatăl nostru cel din ceriuri! Prin asemenea fapte a mărturisit el pre Dḑeu pe pământ, fie la masa consiliului și judecății, fie pe amvon predicând cuvêntul lui Dḑeu, fie pe catedră învĕțând tinerimea, fie la altar, înălțând rugăciunile sale și ale poporului seu la cer și chrănind pe credincioșii sei cu pânea cea cerească a ss. Taine. Da, frate adormit, tu ai păzit credința ta, de aceea vei lua și resplata ostenelelor tale!

Eată dar, onorați jelnici ascultători, ce bărbat am perdut noi astăḑi, ce viață scumpă depunem în sinul mormêntului! Se rugăm pre Dḑeu, ca sĕ dea iubitei noastre biserici, scumpului nostru popor, și societății omenesci mulți asemenea bărbați, și se întindă și mai departe, decât aici, firul vieții lor!

Cu această dorință, cu această rugăciune ași voì se încheiu cuvêntul meu. Dar vai! mĕ reține încă o tristă, tristă datorință. Corabia, ce are se ducă pre scumpul nostru călĕtoriu la limanul eternității, stă gata de plecare; și mie mi-a venit în parte jalnicul oblegament, a fi rostul gurei lui celei amuțite, a întinde încă odată în numele lui mâna celor ce remân pe mal și a ḑice tuturor un ultim adio! un dureros remas bun. — Dar vai! de unde sĕ încep și unde sĕ sfêrșesc? Lacrimele mĕ orbesc, suspinul me înnecă; însĕ simțementul intern al inimei me conduce prima dată la tine, aleasa vieței mele, tu, pentru carea după voia Creatorului lasă omul pre tatăl seu și pre mumă-sa, tu scumpă soție a vieței mele! Cei 6 ani, abia pliniți în ḑilele aceste, ai fericitei noastre căsătorii, — preafericită, pentruca sĕ fie putut dura mult! — au trecut ca cele 6 ḑile, în cari ne spune s. scriptură că a făcut Dḑieu cerul și pământul cu toată podoaba lor; au trecut între lupte și ostenele, ce am pus amêndoi, spre a ne întemeia un venitoriu fericit; și vai! abia se arĕta pe ceriu crepusculul ḑilei a 7., a ḑilei odichnei, și Dḑeu a dispus preste asceptarea noastră, preste speranțele noastre. Pre mine adevĕrat m'a chiemat la odichnă, nu însĕ la odichna, ce o doriam mai apropiată, ci la aceea, de carea ḑice cântarea noastră bisericească: Acum m'am odichnit și am aflat ușorare multă: căci m'am mutat din stricăciune și m'am dus la viață. Insĕ — Doamne mărire ție! Eu, ḑic, mĕ duc la odichna cea vecĭnică; ear tu remâni în lume singură,—văduvă,—străină! Dar nu! Nu ești singură, iubita mea; căci Dḑeu, părintele văduvelor și al orfanilor, e cu tine și cu toți cei ce 'l iubesc pre dênsul! Cum plângea oarecând Prorocul Ieremia pe ruinele Ierusalimului căderea acestei sânte cetăți a lui David, și ducerea în străinătate a poporului seu: astfel te vĕḑ și eu pre tine astăḑi retăcind prin ruinele fericirei noastre pământesci și te aud ḑicênd asemenea lui: „Toți câți treceți pe cale, căutați și vedeți, de este dorere ca dorerea mea.“ Insĕ aduți aminte, iubita mea, de cuvêntul lui Dumnḑeu că nu avem aici cetate stĕtătoare, ci cea vecĭnică fiitoare o căutăm, carea este în ceruri Nu sûntem noi, scumpa mea, nici cei dintâiu, nu vom fi nici cei din urmă de asemenea soarte. De aceea mângăete, întărescete întru Dḑeu, dela carele singur poate venì alinarea durerilor tale. Poartă pre Dḑeu ca și până acum, în inima ta, în sufletul tĕu; fi femeea aceea credincioasă, modestă, activă, îndurătoare, înțeleaptă precum te am cunoscut totdeauna. Onorează pe mamele noastre, ambe văduve asemenea ție, și le ușurează și mângâe bĕtrânețele, a căror sarcine încep a le apesa. Ear pre iubitele noastre trei mlădițe drăgălașe, cari ca trei mugurei de trandafir încă nedesvoltați stau împregiurul tĕu, chiamă'i prin soarele iubirei tale de mamă la desvoltare, crescere și perfecțiuue! Primesce încă odată stringerea de mână a mânilor mele celor reci, încă o sărutare a buzelor mele celor veștede, încă o mulțămită a sufletului meu celui deja eliberat de cele pământesci, pentru toată iubirea, răbdarea, blândețele, ostenelele, bunĕtatea, ce ai avut cu mine totdeauna, cu deosebire însĕ în suferințele mele cele scurte, dar grele și aproape de martiriu. Iarta me de cele ce vreodata din iuțélă și alte neajunsuri ale firei omenesci îți voiu fi greșit; Roagăte lui Dḑeu pentru odichna și fericirea mea, precum me rog și eu de pe o trépta mai aproape de scaunul lui cel neapropiabil, pentru fericirea tuturor iubiților nostri. Dḑeu cu tine și iubiții nostri prunci, cărora binecuventarea mea de părinte trupesc și sufletesc se le fie ângerul păḑitoriu și fericitoriu al vieței lor!

Iubitelor mele maice, una de față, ear una departe la casa părintească, poate încă nesciind până în momentul de față de despărțirea mea, sărutându-vĕ mânile iubite, cari m'au crescut și m'au fericit în lume; una, ce m'a învĕțat a împletì mânile la rugăciune, a le încorda la lucru, și a le intinde cu pâne la cei sĕraci, ceealaltă, carea pre mine tinĕrul cel străin m'a priimit în casa sa și m'a făcut fiiul seu, — a căror iubire și osteneală singur Dḑeu o poate cunoasce și resplătì, Ve mulțămesc pentru toată iubirea voastră cea călduroasă, Vĕ rog, sĕ nu detrageți iubirea voastră nici în venitoriu iubiților mei, cari remân pe pământ; iubiți, pentru numele lui Dḑeu, și pentru numele fiiului vostru, pre fiica voastră, pre nepoții vostri, și dați-mi iertarea voastră pentru tot ce V'am greșit în scurta mea călătorie pământească.

De asemenea rog pre frații mei, pre sororile mele, și între acestia și pre tine amicul cel fidel al inimei mele, — după vechiul cuvênt „dimidium animae meae,“ — carele ca un alt Simeon te-ai isolat de lume, spre a te contopì cu amicul teu, ca sĕ nu încetați nici în venitoriu cu iubirea voastră pentru iubiții mei. Cu deosebire repet câtră tine cuvêntul de pe patul morței mele: Fii tată copiilor mei! Și fiind din darul lui Dḑeu ambi servitori ai altariului, deapururea cu crucea Mântuitoriului dinaintea ochilor nostri, ḑic cătră tine cuvêntul, ce 'l-a ḑis de pe cruce fiiul luí Dḑeu cătră Ioan: Eată maica ta! Eată sora ta! Eată fiii tei!

Dar voi unde sûnteți, frații mei, fiii mei, cari numĕrați cu sutele, cu miile, onorabili părinți și frați ai centrului bisericei noastre, cu ven. Archipăstoriu în frunte, voi onorați frați și colegi preoți ai tractului Sibiiului I, iubit popor credincios al bisericei și parochiei acesteia, și al acestui tract ppesc? Pe când eram încă un tiner străin și puțin cunoscut, voi, iubiții mei fii sufletesci, m'ați întimpinat cu multă iubire, și fără nici un merit din partea mea, m'ați ales de conlucrătoriu al onoratului meu antecesor, și după trecerea lui din viață de păstoriu al vostru sufletesc. Grele îndatoriri am luat asupra mea atunci, când am primit din mânile voastre cheile acestei s biserici; și cu acele amână m'am silit a închide de cătră voi porțile iadului, adecă porțile desbinărei, ale urei, invidiei și a toată reutatea, și a vĕ deschide porțile raiului, va sĕ ḑică: ale iubirei și concordiei frățesci, ale îngăduinței și îndelungei-răbdări, ale blândețelor, ale credinței, ale legei lui Dḑeu: oare succesumi-a a ajunge barem în parte ceea ce am voit și spre ce am nisuit? Dḑeu singur scie, cunoscĕtoriul inimilor: însĕ și voi ați vĕḑut luptele și ostenelele mele, și eu vĕ mărturisesc, că v'am iubit, v'am iubit pe toți fără deosebire cu inimă curată, am voit înaintarea și binele vostru, și m'am silit a vĕ aduce și a vĕ ține sub aripile acestei s. biserici, precum adună găina puii sei sub aripile sale. De acum înainte nu voiu mai primì în brațe pre pruncii vostri, spre a'i aduce lui Christos prin s. botez; nu voiu mai întrunì mânile voastre prin s. taină a căsătoriei; nu voiu mai plânge împreună cu voi pre morții vostri, petrecêndu'i la odichna

de veci; tot, ce are viaţa pământească bun sau rău, dulce sau amar, pentru mine a încetat! Una însă n'a încetat şi nu va înceta nici odată: iubirea mea către voi, rugăciunea mea către Dḑeu pentru voi, binecuvêntarea mea preste voi! Păstraţi'mi şi voi iubirea voastră, precum v'am iubit şi eu pre voi; nu uitaţi de păstoriul vostru sufletesc în rugăciunile voastre; întindeţi de aici înainte iubirea voastră preste membrii orfanei mele familii, iubiţi'i, mângâiaţi'i, sprijiniţi'i, ca pre nisce membri ai familielor voastre! Aduceţi-vĕ aminte de cuvintele şi învĕţăturile mele, până am fost cu voi; păstraţi frica lui Dḑeu ca începutul a toată înţelepciunea şi fericirea; iubiţi adevĕrul, dreptatea, tresvia, buna-înţelegere; ascultaţi pre mai marii şi învĕţătorii vostri, şi vĕ nesuiţi sub povĕţuirea lor spre tot ce este bun şi folositoriu! Eară eu rogându-vĕ pre toţi, parochieni şi tractuali, coreligiunari şi străini, preoţi şi mireni, mari şi mici, bĕtrâni şi tineri, bărbaţi şi femei, pentru iertarea voastră cea creştinească, vĕ las tuturor voauĕ, iubiţii mei fii sufletesci, binecuvêntarea mea părintească preste voi şi familiele voastre, preste vĕduvele şi orfanii vostri, preste bisericele şi scoalele voastre, preste toate lucrările şi întreprinderile voastre cele ce ţintesc la mărirea lui Dḑeu şi la binele vostru! —

Şi acum, suflet nemuritoriu, schinteiă din focul cel sempitern al dumneḑeirei, eliberat ca o pasere uşoară din îngusta'i colivie, reîntoarce-te întru odichna ta, căci Domnul bine a făcut ţie! Şi după lupta ta cea bună, după sĕvêrşirea curgerei tale, după păḑirea credinţei tale te avêntă la părintele luminei, spre a lua din mâna lui cununa dreptăţei, ce este gătită ţie şi tuturor celor ce iubesc arĕtarea lui. Amin! Amin!

Varietăţi.

* (Decoraţiune). Maiestatea Sa împĕratul şi regele, cu hotărîre preaînaltă, a autorisat pe ministrul de esterne, Enric baron Haymerle, de a accepta şi purta marele cordon al ordinului românesc „*Steaua României*“.

* (Mulţămită). Ni se trimite următoarea corespondenţă: *B. Sânmărtin*, 4/16 Febr. 1880. Onorată Redacţiune! In urmarea arderei bisericei noastre din B. Sânmărtin cu toate sfitele aflătoare în tr'ênsa primind noi mai multe cărţi bisericesci dela Escelenţa Sa metropolitul nostru, precum şi dela unii domni din Sibiiiu, şi aşa fiind acuma provĕḑuţi cu cele mai necesare cărţi şi odoare bisericesci aşa cât putem spre mângâierea sufletească a poporului celebra serviţiul divin într'o casă acomodată destinată spre acest scop, simţul de gratitudine şi recunoscinţă ne îndeamnă că şi pe această cale se aducem mulţămita noastră marinimoşilor binefăcĕtori: ve rugăm deci şi pentru indemnul altora sĕ binevoiţi a publica în foaia domnielor voastre următoriul:

Estras

din protocolul sinodului parochial estraordinar, ţinut în comuna bisericească gr. or. Sânmărtin în 3 Febr. v. 1880 sub presidiul parochului Demetriu Selistean, ear notar: Emanuil Frenţiu.

Preşedintele notifică, că prin mijlocirea domnului protopresbiter al Beiuşului Vasiliu Papp, pe partea sântei biserici din aceestă parochie s'a donat de Escelenţa Sa Înaltpreasânţitul Domn Archiepiscop şi Metropolit Miron *Romanul*, o sântă Evangelie, un Apostol şi un Octoich; de Clarisimul Domn Protosincel Metropolitan Nicanor Fratеş, un Triod; ear de Prea stimatul Domn deputat dietal din cercul Beiuş Parteniu Cosma, un Rugăţiunariu (molitvelnic); toate aceste cărţi legate vêrtos şi elegant.

Sinodul primesce aceste donaţiuni (între urări de: sĕ trăiască!) cu cea mai profundă mulţămită şi supunere fiască; votând totodată numiţilor domni binefăcĕtori mulţămită protocolară, carea va fi a li se comunica prin estras protocolar, ear cărţile numite a se înduce în inventariul bisericei.

Demetriu Selistean, preot rom. gr. ca preşed. sinod. paroch. — *Frenţiu Emanoil*, not. sinod. par.

* (Hymen). Dl Ioan Găvruş cleric şi învĕţătoriu la scoala confesională română gr. or. din Satulung, încredinţânduse cu d-şoara Valeria, R. Popea, fica O. D. Radu Popea paroch gr. or. tot deacolo, mâne duminecă în 10/22 Februarie a. c. 'şi vor celebra actul cununiei în biserica „Adormirei maicei Domnului“ din Satulung.

* (Incuviinţare de târg). Ministrul ung. pentru agricultură, industrie şi comerciu sub Nr. 3338/1880 a conces comunei Apoldul de jos din comitatul Sibiiului a ţinè în fie care an târg de ţeară în 3 Ianuarie şi 18 August.

* (Strămutare de târg). In Ibaşfalĕu târgul principal de primăvară se va ţinè în acest an în 24 Martie n. cel de vite însŏ Duminecă în 21 şi Luni în 22 Martie n.

* (Lipsă şi miserie). Din Arieş-Maroth se comunică următoarele:

In cercul Verebely domnesce o miserie mare. Guvernul a ordinat la cererea comitatului Barş lucrări publice şi a asignat pentru lucrători deocamdată o subvenţiune de aproape 6000 fl. Rapoarte din Caşovia descriu lipsa din comitatul Abauj în colori posomorîte. Şi acest municipiu a întrevenit la guvern pentru ajutor dela stat. Ministeriul i-a asignat 50,000 fl.

* (Idilic). Alaltă seară sufla un vênt aspru ca cele din ţinuturile polului nordic. Luna aproape în zenit părea, că compătimesce pe toţi câţi nu se pot aşeḑa nici în târḑiul nospţii într'un asternut cald sau cel puţin lângă un cuptoriu, în care sĕ bobotească un foc din lemnele cele scumpe şi rele ce se vênd de un timp încoace în târgul Sibiiului. Avea drept luna sĕ fie posomorîtă şi sĕ compătimească pe cei ce umblau încă pe strade, căci era târḑiu — orologiul cel fără preget dela casarma cea mare bătea 33, ḑi: treiḑeci şi trei de oare, două oare înainte de meḑul nopţii.

* („România Junĕ“). Societatea de lectură din Viena după cum ne spune „Deutsche Zeitung“ a escelat cu balul ei atât în anul trecut cât şi în anul acesta. Ambele baluri au ajuns a figura între balurile de elită. La balul din acest an au luat parte patronese, multe persoane oficiale şi un public foarte numeros. Venitul curat al balului se ḑice că e foarte însemnat.

* (Cutremur în Croaţia). In 13 Faur n. s'au simţit în Zengg 2 cutremururi, unul pe la 3, şi al doilea pe la 6 ceasuri dimineaţa. Cel dintâiu a fost aşa de teribil încât toate mobilele de prin case s'au sgnduit. Asemenea s'a simţit în Karlstadt un cutremur şi adecă Joi în sĕptămâna trecută pe la 6 ceasuri după ameaḑi.

* (Regina Italiei) Margareta s'a alterat de spaima ce o cuprinsese în Neapole când s'a comis atentatul asupra soţului seu, regele Umbert, într'un mod, care desteaptă temeri. Se ḑice că ea şi-a perdut mintea, umblă tot turburată şi spăimêntată. Medicii au nădejde, că se va tămăduì radical şi'şi va venì earăşi în firea şi sănĕtatea de mai înainte.

* (Prorocie). In Berlin, a apărut o broşură, care ḑice, că în Iunie 1880 Rusia şi Francia vor declara resboiu curţilor împĕrătesci din Berlin şi Viena. Mai târḑiu se va mesteca în resboiul acesta şi Italia. Armata nemţească va sdrobì pe cea franceză, luând Franciei o despăgubire de 12 miliarde franci. Armata austriacă va nimicì pe cea italiană, va lua teritoriu italian şi 100 mii soldaţi italiani vor devenì prinşi. Apoi va fi pace în toată lumea.

* (Un plan rusesc) de resboiu contra Austro-Ungariei s'a publicat de un general rusesc în jurnalul din Odessa „Prawda“ (adevĕrul). După acest plan armata principală a Rusiei în resboiul cât de curênd al ei contra Austro-Ungariei va întra în Austro-Ungaria prin România. Punctul principal strategic pentru Rusia sûnt „Galaţii“, care aflânduse între rîurile Prut şi Seret are pentru ea o însemnătate cu atât mai mare, cu cât din Galaţi armata rusească se poate trimite pe riuri şi trenuri contra Austro-Ungariei cu o mare uşuritate şi iuţală...

* (Polygraful român) inventţiunea d-lui Const. Jennibace, din Craiova, a căpĕtat o ameliorăţiune însemnată în acest din urmă timp, ameliorăţiune pe care am constatat-o înşine şi care se traduce în două avantagie: 1) pasta resistă mai mult usului şi 2) scrierea imprimată pe aparat se sterge aproape aşa de lesne ca şi creta de pe o tablă.

În această stare ḑisul polygraf este — constatăm cu satisfacţiune — unul din cele mai perfecţionate şi de aceea îl recomândăm publicului.

* (Telefonul). O interesantă esperienţă telefonică a avut loc la 25 Ianuarie în Statele-Unite. S'a stabilit telefonul în oraşele Omaha şi Sant-Luis, depărtate unul de altul 410 mile. Convorbiri s'au schimbat între aceste două punturi cu o perfectă regularitate: vorbele ajungeau la urechie cu vibraţiunea limpede a unei note musicale. Pentru prima oară telefonul se întrebuinţează la distanţe aşa de mari.

* (Un comet). Se telegrafează din Cordoba, în Republica Argentină, că un mare comet a fost zărit dela observatoriu din acel oraş, îndreptându-se spre Nord; e probabile că acel comet se va vedè în curênd în latituinele noastre, după, sau înainte de rĕsăritul soarelui.

* (Adunarea generală) a societăţii „Transilvania“ în Bucuresci ce era convocată pentru ḑiua de 27 Ianuarie, din causa numerului prea mic a membrilor presenţi, s'a amênat pentru ḑiua de duminecă, 3 Februarie.

Domnii membrii sûnt rugaţi sĕ binevoiască a se întrunì neapĕrat în aceea ḑi, la oara 1 p. m., în sala facultăţii de litere, Nr. 1.

La ordinea ḑilei este:

a) Darea de samă a comitetului despre gerarea afacerilor societăţi în decursul anului 1879.

b) Un discurs de ocasiune ţinut de către d. profesor M. Strejan.

Tema va fi: Cestiunea naţionalităţei.

c) Alegerea comisiunei verificătoare a socotelelor pe anul 1879.

d) Depunerea mandatului de către vechiul comitet şi instituirea unui birou provisoriu, care sĕ conducă afacerile societăţii până la alegerea noului comitet. „Aleg.“

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Bucuresci, 20 Februarie n. Agenţii diplomatici ai Franciei, Engliterei şi Germaniei au transpus ministrului de esterne note identice, prin care sĕ recunoasce independenţa României. Dl Wytte indată după aceasta a şi înmanuat principelui creditiva ca trimis al Britaniei.

Paris, 20 Februarie n. Aici s'a arestat un Rus, care este în prepus a fi autorul atentatului din Moscva; numele lui sĕ fie Hartmann. Nu este adevĕrat, că vre-o câţiva deputaţi au voit sĕ esopereze eliberarea acestuia.

Crisa agricolă în Europa şi concurenţa americană.

(Din „Convorbiri literare“).

(Încheiere).

In anul 1873, 7000 miluri de căi ferate făcură faliment şi fură vêndute de creditori, jumĕtate din fabricele de fer din America se închid, importaţiunea şinelor engleze încetează deodată şi mii de lucrători remân fără nici o ocupaţie.

Intr'un singur an importaţiunile americane descresc cu 40 m. L. (1 milion de franci). Imigraţiunea din Europa în America încetează, căci devenise mai greu de a găsì vre-o ocupaţie la New-York, Filadelfia, Chicago decât la Liverpool sau în Irlanda.

Toţi acesti lucrători ne mai găsind muncă în atelierile lor obicinuite, constrinşi de nevoie caută o scăpare radicală în câmpiile vaste ale provinciilor despre rĕsărit, unde coloniştii găsiau atunci pământuri nouĕ şi roditoare cu preţul de 1—2 dolari agru. Efectul acestei colonisaţiuni în masă s'a simţit deja în anii 1874 şi 1875 atât prin cantităţile estraordinare de cereale esportate în Anglia, câţişi prin scăderea constantă a preţurilor productelor pe toate piaţele europene. Căci în America o asemenea metaforă comercială şi socială se îndeplinesce mult mai uşor decât la noi în Europa. Caracterul gospodăriei lor este astfel, încât fie care poate prea lesne schimba ocupaţiunile sale. Sĕ nu uităm apoi, că bogăţia de pământ îi silesce de a face o cultură numai speculativă, adecă cu desevĕrşire ecstensivă. Câteva cifre vor ajunge spre a da lectorilor o idee de ecstensiune estraordinară a culturei cerealelor în provinciile despre rĕsărit. Pe când în anii până la 1873 vênḑările şi dotaţiunile de pământ naţional sporiră la cifra destul de însemnată de 8 Mil. acre le vedem în singurul an 1878 suinduse deodată la suma de 14 Mil. acre şi după o statistică a ḑiarului din New-Xork „Tribuna“ în acel singur an peste 600,000 de locuitori părăsesc locurile lor cele vechi pentru a'şi căuta o nouă aşeḑare în provinciile despre resărit,

În nici un alt an înainte Statele Unite nu veḑuse o aşa mare mulţime de colonişti şi nici chiar în epocele ecstraordinare ale emigraţiunei popoarelor în anticitate nu găsim asemenea cifre.

Următorul tablou ne arată şi mai bine mersul producţiunei pânii albe în Statele-Unite.

State	1849 (în Bushel)*)	1859 (în Bushel)	1860 (în Bushel)
lângă Atlantica	51,675,000	53,294,000	57,476,000
Din centru	43,552,000	94,458,000	140,877,000
Despre rĕsărit	5,306,000	25,352,000	89,392,000
	100,503,000	173,104,000	287,745,000

State	1877 (în Bushel)	1878 (în Bushel)
lângă Atlantica	64,344,000	65,000,000
Din centru	147,890,000	150,000,000
Despre rĕsărit	152,860,000	215,000,000
	365,094,000	430,008,000

Adecă în intervalul de 30 ani producţiunea pânii albe s'a împătrat în Statele-Unite. In statele situate lângă Atlantica producţiunea a remas mai staţionară, s'a întreit însĕ în statele din Centru şi în statele de dincolo de Mississipi ea este de optḑeci mai mare decât în anul 1849. Totalul pământului cultivat cu pâne albă s'a ridicat de la 19 M. de acre în anul 1870 la 30 Mil. de acre şi acel indian Corn sau porumb (cucuruz) de la 37 M. de acre la 50 M. de acre. Esportaţiunea pânei albe s'a ridicat de la 50 M. bushel la 90 M. Dela 1854 până la 1866 proporţiunea pânei albe importate din America în Anglia n'a

*) 1 Bushel—35 Litri—1/8 quarter. Conv. Lit. anul XIII coala 53,

fost decât de 35% din importaţiunea generală a acestei ţĕri în cei şese ani din urmă căduse chiar la 24%, de la 1873 —78 însĕ ea s'a urcat la 44% şi chiar la 50%.

Intr'un cuvênt Statele-Unite produc în acest moment destule cereale pontru a putè acoperì satisfăcênd trebuinţele lor, deficitul alimentării întregi a Angliei şi le mai remân încă oare care cantităţi disponibile.

Scăderea tarifelor drumurilor de fer de la locurile de producţiuni la porturi şi chiriile prea eftine a naielor de transport au făcut sĕ dispără mai în totul distanţele şi productele americane sosite pe piaţele engleze care devin regulatorii preţurilor. De aici o scădere generală a preţurilor. Cestiunea este acum a se scì dacă această scădere trebue sĕ fie permanentă sau nu. O asemenea conclusie ar părè dlui Shaw-Lefebre cu totul pripită.

Nu trebuie sĕ uităm în adevĕr că dela 73—78 mai toată Europa a avut un şir de recolte rele, pe când America a avut în acest interval un şir de recolte de o abundanţă estraordinară. Care va fi însĕ efectul concurenţii americane când recolta e bună în Europa şi rea sau de mijloc în America, precum s'a mai întêmplat odată în anii 1859, 65 şi 66? Anul 1879 ne dă cel mai bun rĕspuns. O recoltă, fie chiar numai de mijloc, are în America un resultat cu totul altul decât în Europa; are de esemplu un bushel mai puţin pe acru, representă în Anglia numai o imputinare totală de 500,000 de quarteri, în America însĕ equivalează la o perdere de 3,500,000 de quarteri adecă a treia parte a capacităţei lor de esportaţiune. În acest an 1879 America a avut o recoltă mai bună decât de mijloc, nu tot aşa de bună însĕ precum a fost aceea a anilor trecuţi, perderea se socotesce la $^3/_4$ quarteri pe acru, cu toate aceste însĕ preţul productelor s'a urcat chiar peste preţurile de mijloc a periodului înainte de 1873. Această urcare nu provine în adevĕr numai din causa stărei mai puţin favorabile a recoltei în America, ci şi dintr'o altă împregiurare pe care o vom discuta mai la vale; nu este însĕ mai puţin adevĕrat că cea mai mică scădere în cantităţile produse în America are un efect însemnat pentru stabilirea preţurilor pe pieţele europene. Ea mai dovedesce încă cât de nefundate sûnt temerile acelora, care cred că producţiunea cerealelor în America are sĕ meargă tot crescênd şi că în curênd producĕtorii europeni nu vor mai putè vinde productele lor fără a suferì perderi însemnate.

Când este vorba de viitorul producţiunii agricole în America şi de esportaţiunea grânelor din această ţeară trebue sĕ ţinem samă de mai multe elemente, altfel vom comite în totdeauna erori. Populaţiunea cresce acolo mult mai repede ca la noi în Europa. State care până mai de unădi esportau cereale, pot abia acoperì astădi trebuinţele lor proprii, altele sûnt chiar nevoite de a importa încă cantităţi destul de mari de pâne albă şi din an în an centrul culturei grânelor se mută mai spre rĕsărit. Mai este apoi de observat că cu reînceperea afacerilor negreşit că atât tarifele drumurilor de fer cât şi chiriile naielor de comerciu vor devenì mai scumpe, adecă vor revenì la preţurile cele vechi. Aceste cause împreună cu mai multe altele ne fac sĕ credem că putem aştepta pentru viitor, o urcare continuă a preţurilor cerealelor. De aceea dl Shaw-Lefebre dice: Dacă aşi trebuì sĕ rischez o prevestire asupra unui punct atât de obscur şi atât de delicat, aşi înclina sĕ cred că preţurile grânelor au scădut anul trecut (1878) până la ultimele limite şi că cu reînvierea comerciului în Statele-Unite, cu creşterea populaţiunii lor şi a noastre preţurile cerealelor se vor suì".

Concurenţa Far-Westului n'a apĕsat însĕ numai asupra Angliei şi asupra restului Europei, ea s'a simţit mult mai tare în America însaşi unde a avut în cei din urmă ani perderi însemnate. Valoarea pământurilor depărtate de centrele cele mari şi populate a scădut mai mult decât pe jumĕtate şi mulţi farmeri din New-Hampshire sau din Maine şi din Conecticut au părăsit pământurile lor pentru a se aşeda în nouĕle locuri de grâu despre rĕsărit. Locurile lor au fost ocupate în parte de Irlandezi, în parte de Franco-Canadieni, care sûnt obicinuiţi de a face agricultură pe o scară mai mică şi care dau pământurilor acele îngrigiri minucioase pe care predecesorii lor le despreţuiau.

D. Shaw-Lefebre consideră dar crisa industrială şi crisa agricolă ca prea legată una de alta şi ca provenind de un şir de cause care se simţiau încă de mult şi în mai multe ţeri, dar n'au fost recunoscute decât prea târdiu. Din toate părţile însĕ din America simptomele de îmbunătăţire se manifestă şi avêntul estraordinar al agriculturei a început acum a produce efectul seu obicinuit, o consumaţiune cu atât mai mare, care tot merge crescênd.

Astfel Statele-Unite care au fost marea causă originală a rĕului părea sĕ fie destinată sĕ devie şi agentul principal al remediului. N'avem trebuinţă sĕ adaugem, că d. Shaw-Lefebre este cu totul duşman ideilor de protecţiune artificială, şi anchete în această privinţă i par cu desăvêrşire nefolositoare. Ceea ce crede el însĕ că este absolut trebuitor, este de a cerceta dacă condiţiunile în care se află agricultura engleză şi continentală sûnt astfel, incât proprietarii sau arendaşii pot da pământului macsimum de capital şi de muncă fără a avè temeri că vor suferì perderi.

S'a şi ordonat o asemenea anchetă pentru Anglia; o comisiune regală s'a constituit şi ea va arĕta causele care au pus agricultura engleză în situaţiunea cea rea de astădi; şi va vedè dacă şi în ce mod guvernul poate venì în ajutorul ei. Ea se va ocupa mai ales cu studiarea mai multor proiecte, care au de scop de a procura agricultorilor un credit lung şi eftin.

Nu vom mai adauge decât câteva cuvinte: am dat această scurtă dar credincioasă analisă a broşurei dlui Shaw-Lefebre pentru că aceleşi fenomene pe care le-a studiat d-nul Shaw-Lefebre le-am putut observa şi la noi în ţeară. Şi noi suferim de concurenţa Americană şi fără îndoială mai mult decât Anglia, pentrucă România este unul dintre centrele agricole în Europa. Şi cu escedentul nostru acoperiam în mare parte până dĕună-di deficitele alimentare a celorlalte state. De un timp încoace însĕ capacitatea noastră de esportaţiune a tot scădut în loc sĕ înainteze precum ne puteam aştepta. Agricultorii noştri temêndu-se că această situaţiune va tot urma, au perdut toată speranţa şi mulţi arendaşi şi din cei mai buni, care din copilăria lor nu cunosc altă meserie decât plugăria, s'au lăsat de cultura pământului. Am voit sĕ arĕtăm acestor agricultori aprecierile oamenilor celor mai studiaţi şi celor mai competenţi din străinătate pentru a le da o dovadă că nu este încă nimic perdut, că am trecut crisa cea mare şi că este mai mult decât speranţă, că vom recâştiga în curênd ecuilibrul perdut. Un lucru însĕ este în ori ce cas neapĕrat trebuitor: Perseverenţa şi munca şi bine înţeles o muncă înţeleaptă şi bună pentru ca şi productul sĕ fie bun.

Mihail Balş.

Bursa de Viena şi Pesta

din 19 Februarie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	101.60	102.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	80.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	92.50	93.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	82.—	82.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	118.—	118 50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	89.50	89.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	87.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane	88.25	88.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	87.—
Obligaţiuni urbariale transilvane	88.25	88.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	90.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea decimei de vin	90.50	91.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.35	71.50
Datoria de stat în argint	72.30	72.25
Renta de aur austriacă	85.25	85.—
Sorţi de stat dela 1860	130.25	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	841.—	843.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	307.10	307.50
Acţiuni de credit austr.	282.25	282.75
Sorţi unguresci cu premii	—.—	117.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.53	5.48
Napoleon	9.35	9.34
100 marce nemţesci	57.65	57.65
London (pe poliţa de trei luni)	117.61	117.10

Economic.

Sibiiu, 17 Febrnarie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.60—9.60; Grâu sĕcăreţ, fl. 710—9.10; Sĕcară fl. 5.60—6; Orz fl. 4.20—4.60; Ovĕs fl. 2.90—3.30 Cucuruz fl. 4.90—5.30; Mălaiu fl. 6—6.50; Cartofi fl. 1.60—2--.; Semênţă de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 6—7; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl.28 —30 Unsoare de porc fl. 25—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Lumînări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Săpun fl. 20—20.60; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de viţel 55—65 cr. carne de porc 48—50 cr.; carne de berbece 30—32 cr.; ouă 10 de 40 cr.

Mediaş, 12 Februarie n. Pro hectolitră: Grâu 8.80—9,; Grâu sĕcăreţ fl. 6.90—7.20; Sĕcară fl 5.60—5.80 Ovĕs fl. 3--3.10; Cucuruz fl. 4.50—4.80; Sĕmênţă de cânepă fl. —--; Fasole fl. 7.50—8 mazere fl. —.—; Cartofi fl. 1.80—2; fên fl. 1.80—2; cel vechiu; cel nou fl. —.--; Cânepă fl. 34—37; Slănină pro 100 chilo: fl. 50—60; Unsoare de porc fl. 50—54; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. 11½; carne de vită pro chilo 40 cr.; carne de porc 40—44 cr. carne de viţel 40—44 cr. ouă 4 de 10 cr. Târgul de aci fu slab cercetat. Timpul e frumuşel.

Arad, 14 Faur n. Pro hectolitră: grâu fl. 12.50—13; sĕcară fl. 9.50—10; orz a fost puţin în târg, şi a avut mare căutare trecênd cu fl. 7.70—7.80; ovĕsul asemenea puţin a trecut cu fl. 7.40—7.50; mai puţin a fost cucuruzul şi s'a vêndut cu fl. 7.30—7.50; Spirtul *en gros* s'a vêndut cu fl. 33--34 fără vas; *en detail* fără vas cu fl. 34.50, cu vas cu tot cu fl, 36.75 per 100 litre %.

Nr. 3. 3—3

CONCURS.

Pentru vacanta parochie de a III clasă Cosna protopresbiteratul Bistriţei, conform ven. decisiuni consistoriale dto 23 Ianuarie a. c. Nr. 178 prin aceasta se publică concurs cu terminul 1 Martie a. c. c. v.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt următoarele:

1. În bani gata 300 fl.
2. Folosirea duor liveḑi în mărime de 8 jugere.
3. Tacsele stolare îndatinate.

Concurenţii au a 'şi trimite cursele instruite în sensul „Statutului organic" şi al dispositiunilor sinodale şi congresuale până la terminul indicat la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Borgo-Joseni 28 Ianuarie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Buzdug m. p.,
adm. prot.

Nr. 179 1879. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch la parochia gr. or. de clasa a III din Corueni, protopresbiteratul Solnocului I în urma părintescei resoluţiuni consistoriale dto 27 Noemvrie 1879 Nr. 3263 prin aceasta se deschide concurs cu terminul până în 29 Februarie 1880.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt statorite prin comisiunea ambulantă la anul 1872, lângă care s'a deobligat comitetul şi sinodul parochial local a mai suplinì restul şi prin urmare a şi statorit până la o sumă de 310 fl. computându-se aici toate venitele stolare anuale.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi adresa concursele lor bine instruite, la oficiul protopresbiteral al tractului Solnoc I în Dej, dovedind că sûnt clerici absoluţi, că au depus esamenul de cualificaţiune şi că posed cualificaţiunea prescrisă în „Statutul organic".

Corueni în 20 Ianuarie 1880.

Ioan Bodea m. p., protopresb. *Ioan Buzura* m. p., notariu.

Ad. nr. 7. 1880. 3—3

CONCURS.

Pentru reîntregirea vacantei parochii de clasa a III din comuna Căpâlna protopresbiteratul Sebeşului se escrie pe basa ordinului Preaveneratului consistoriu archidiecesan dto 13 Noemvrie 1879 Nr. 3050 B. concurs cu termin până la 29 Fevruarie 1880 st. v.

Emolumentele parochiei sûnt:

1. Dela 115 familii câte o ferdelă cucuruz în grăunţe, câte o veadră (ferie) de must; aceste după mĕsurile vechi, şi câte o di de lucru.
2. Lemne din pădurea comunei pentru ars în casă.
3. Venitul stolar regulat aşa: de o îngropăciune până la 7 ani câte 1 fl. 50 cr. de acì în sus câte 3 fl. de una; dela cununii câte 3 fl. 70 cr.; dela boţezul pruncilor, sânţirea apei şi rugăciunea de 40 de dile 70 cr. v. a.; la umblarea cu s. cruce în ajunul botezului 50 cr. de fie-care casă; venitul dela altariu şi 10 fl. v. a. pe an pentru sânţirea apei şi alte rugăciuni, îndatinate a se cetì la serbători; toate venitele până acì înşirate calculate dau o sumă aproape de 400 fl. v. a.

Cei ce doresc a se aplica în această parochie sûnt avisaţi a 'şi înainta suplicile lor oficiului protopresbiteral gr. or. în Sebeş înzestrate cu toate documentele prescrise de „Statutul organic" şi regulamentul congresual din 1878 până la prenotatul termin.

Câpâlna în 8 Ianuarie 1880.

Comitetul parochial în conţelegere cu protopresbiterul.

Publicare de licitaţiune.

In 7 Martie a. c. st. n. la **11 oare** antemeridiane se va ţinè în cancelaria subscrisului comitet (strada ureḑiului Nr. 6) licitaţiune minuendo pentru edificarea unei scoale elementare cu 4 clase la Haţeg, comitatul Hunedorei.

Aceasta se aduce la cunoscinţa publică cu adausul, că fie care licitant e oblegat a depune **5%** a sumei de esclamare de **11,549 fl. 84 cr.** v. a.

Oferte în scris proveḑute cu vadiu se primesc până la inceperea licitaţiunei.

Planul, preliminariul şi condiţiunile de clădire se pot vedè în tot timpul în sus numita cancelarie.

Sibiiu în 20 Faur 1880

Comitetul administrativ de fondul scolastic al fostilor grănițeri din regimentul roman I. [4] 1—2

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 18. Sibiiu, Marți 12 Februarie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47, și la espediținea de inserțiuni **Adolf Steiner** in Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 11 Februarie.

Telegrama ce am comunicat cetitorilor în numĕrul nostru de Sâmbătă și care ne a adus scirea despre independența completă a României de cătră toate puterile, n'a suprins pe nimine. Recunoascerea independenții statului român dela Dunăre era pretinsă de dreptate de mult și ḑiarele a anunțat-o în mai multe rênduri, că vine: ba aḑi, ba mâne.

În fine independența sau mai bine recunoascerea acesteia a venit, și o parte din ḑiarele din Bucuresci ne spune, că în ședința camerelor române de Sâmbătă s'a comunicat și acestora.

România este dară primită în familia cea mare a staturilor europene după toate formele.

Românii cari constitue acest stat au trebuit însĕ sĕ plătească foarte scump recunoascerea independenței lor. Meritele care și le câștigaseră pentru civilisațiunea europeană, ca bulevard al crestinătății în secului evului mediu, erau de mult vestedite și uitate chiar de Europa. Rivalitatea vecinilor lor dela nord și vest, și dela sud, isbiturile valurilor mahomedismului, învrĕstate mai în urmă cu venin grecesc din Fanar, a fost slăbit brațul oțelit al Românului și bulevardul de odinioară devenise o arenă pentru întriganți, cari pentruca sĕ poată suge meduva celui din urmă organism politic al romanismului oriental, închideau ochii sau conlucrau deadreptul la mutilarea țerilor române dela Dunăre. După ce se sevârșise aceste mai era vorba numai a cui sĕ fie restul, și un timp îndelungat în cabinetele europene se făceau togmeli asupra țerilor române ca asupra unui object de vêndare s'au de schimb.

Mișcarea cea scurtă, dară cu urmări, dela 1821 din Muntenia, a turnat balsam recreătoriu în vinele Românilor. Ei își redobândiră puterile ca sĕ scuture fanariotismul și ca mai târḑiu sĕ poată arăta lumii aceea ce în realitate și sûnt. Și în anul cel mai remarcabil din secului nostru pentru toată Europa, în anul 1848, ei se pronunță sus și tare că sûnt și vor sĕ fie Români. Abia a resunat însĕ glasul lor, respicat și limpede, și îndată fu și înghițit de valurile turbure ale timpului de atunci. Armatele imperăților vecine suzerane și protectoare au nădușit glasul. Puterea de resistență era prea în mare disproporțiune cu voința Românilor. Au trebuit se treacă ani la mijloc ca sĕ se curețe câmpiile țerilor române dela Dunăre de undele străinilor ce le aducea turburările europene asuprăle.

Abia în anul 1857, în divanurile *ad hoc*, ajung earăși sĕ poată vorbì în auḑul lumii de soartea lor și de a pune primul fundament la statul care astăḑi este recunoscut de Europa, ca stat neatêrnat de nici o putere lumească. In 24 Ianuarie 1859 s'a încarnat, de faptă, idea de mult dorită prin alegerea îndoită a principelui Alecsandru Ioan Cuza pe tronurile Moldaviei și Munteniei (Valachiei).

Dacă până aci și de aci incolo Romania a avut încă multe lupte până se ajungă statul român la limanul dorit, apoi cele mai momentuoase și care au resolvat problema, au fost cele din 1877, când oștirea română, sub cavalerescul ei domnitoriu Carol I, după seculi a arĕtat lumii, că înfluențele cele stricăcioase a le Fanarului au putut paralisa pe un timp virtutea română, dară nu o a putut stinge și nimicì de tot.

După aceste antecedențe, care au dovedit nu numai venjosia elementului, care constituie statul român, și după ce referențele în orientul Europei făcuseră imposibilă legătura mai departe cu imperiul sdrobit din orient, se părea că recunoscerea independenței are sĕ urmeze nemijlocit.

România înse a trebuit și după strălucitele ei lupte sĕ îndure o nouă mutilare a teritoriului seu, perḑênd partea basarabică recâștigată prin tractatul din 1856 dela Paris, și înnoite amestecuri din partea puterilor, dela care se asteapta mai puțin, în afacerile sale interne. Nu întrăm in cercetarea causelor sau cășunărilor amestecurilor cu cestiunea evreească și cu rescumperarea drumurilor de fer, care din urmă nici n'are nimic de a face cu tratatul dela Berlin, învocat ca pretecst în afacerea evreească. Le constatăm și cu ele constatăm totodată cât este de slabă, în vederile politice ale popoarelor, legătura de rasă sau legăturile familiare dintre domnitorii popoarelor, când interesele lor adevĕrate sau imaginare colidează numai pe departe.

Italia ceva mai nainte, dar totuși numai ceva înaintea Franciei, cu toate că sûnt de aceeași rasă, au venit sĕ recunoască îndependența statului fraților lor dela Dunăre. Germania, cu al cărei cap este înrudit capul României, de asemenea a venit acum în urmă cu recunoascerea, când a venit și Englitera.

Ei bine, lecțiunile guvernelor sorori și înrudite au fost aspre, umilitoare chiar pentru un stat, care nici când n'a făcut nici un rĕu, nici Europei nici vecinilor sei, ci mult bine.

Lecțiunile aceste desleagă pe România de obligămente, de altmintre în politică puțin obligătoare, față cu staturile care i au recunoscut independința și o învață, că interesele țerii sûnt: *suprema lex.*

Oficiosul din Budapesta, „Pester Lloyd." cu ocasiunea scirei despre recunoascerea independinței face apel la recunoscința României față cu Austro-Ungaria, pentrucă aceasta s'a întrepus mai mult, ca statul român dela Dunăre sĕ ajungă la deplina sa independență. Oficiosul este mulțămit cu direcțiunea cea nouă din România de o jumĕtate de deceniu încoace. „Nici un politic cu minte, ḑice el, în România nu mai aruncă priviri răvnitoare spre Transilvania „înrudită prin sânge", sau spre Bucovina perdută prin „tradare"... S'a deschis calea la mult simț liniscit și cuprindere treză a referențelor, la cunoscința clară a prețului ce'l are amiciția Austro-Ungariei pentru România". Dăscălind oficiosul din Budapesta astfel pe România și puindu'i la inimă sĕ fie corectă și loială, continuă: „La toată întêmplarea, guvernul principelui Carol își va da toate silințele ca se nu ese deasupra tendențele unei *Rumania irridenta*, de oare ce tendențele aceste, dacă vor fi cu putință, se vor bucura de mai puține simpatii europene, ca Italia nemântuită; din partea Austro-Ungariei însĕ vor fi respinse fără îndoială și nu în favorul României."

Va sĕ ḑică, oficiosul presupune presupuneri și din aceste face deducțiuni positive, deducțiuni de curată amenințare anticipată.

România, suntem siguri, că nici de aci incolo nu va provoca pe nici o putere la amenințări, cu atât mai puțin la pedepse de acele, cu care oficiosul nostru Austro-Unguresc amenință pe vechiul seu vecin, nou numai în independență. România își va vedè de afacerile ei. Ea va urma geniului ei, care o conduce mai bine decât bărbații ei de stat.

Dacă însĕ vre odată s'ar întêmpla o disonanță între aceste staturi vecine, care se samene cu amenințarea oficioasă și încă anticipativă, apoi e sigur că aceea nu va urma din privirile cele răvnitoare de preste Carpați, nici din nutrirea de tendențe de *Rumania irredenta.* Ni-e fórte teamă că mai curênd din nedreptatea cu care se tratează milioane de nemaghiari în Ungaria. Aceasta, dacă va merge înainte cum s'a pornit, va suplinì irridentele, și învinuirile României vor fi și atunci tot așa de neîntemeiate, cum sûnt presupunerile oficioase de astăḑi.

Revista politică.

Sibiiu, în 11 Februarie.

Dieta Ungariei, în special casa deputaților desbate de două ḑile la bugetul pro 1880. Până acum nu s'a întêmplat nimica din cele prorocite, afară de două propuneri de resoluțiune, una din partea oposițiunei din stânga și alta din partea oposițiunei întrunite. Ambe sûnt pentru retragerea ministeriului actual, din motivul, că nu este apt de a guverna țeara nici într'o direcțiune.

În fine independența României este recunoscută de cătră toate puterile Europei. Entusiasmul pentru această recunoascere este mai mult oficial. Cele trei puteri cari au recunoscut în urmă independența au amărit mult spiritele poporațiunei din România prin trăgănarea cea îndelungată. Causa acestei trăgănari se vede a fi fost Evreii, cari sûnt puternici in Francia, în Englitera, cu toate că nu sûnt numeroși, și în Germania, unde au început, literați și reuniuni, a se înspăimênta de rapida crescere a numerului lor, dar pe cum se vede în politică domnesce încă o impotență față cu dênșii.

Alt obiect care preocupă și acum spiritele este atentatul asupra țarului. Pentruca se aibă și acea parte a cetitorilor nostri cari nu cetesc ḑiare mai mari străine, ocasiune a vedè cum cugetă lumea mare despre acest atentat reproducem mai la vale un articul dintr'o foie vieneză.

La Petersburg se continuă cercetările și arestările. Și unele și altele petrund până în cercurile cele mai nalte.

Dintr'un articul publicat în „Preusische Iahrbücher", din condeiul lui Treitshke, transpiră că inarmarea cea grăbită a Germaniei și alianța cu Austro-Ungaria este îndreptată contra Rusiei și Franciei.

Recunoascerea independenței României.

„Monitorul" României de Sâmbătă publică documentele privitoare la recunoascerea independenței României de cătră cele trei puteri mari, cari întârḑiaseră până acum cu îndeplinirea acestei formalități.

În același numĕr organul oficial anunță următoarele:

D-nii representanți ai Angliei, Franciei și Germaniei s'au presentat eri, 8 ale curentei, la ministeriul afacerilor străine și au remis d-lui ministru de esterne o declarațiune scrisă, conform instrucțiunilor primite dela guvernele lor respective, prin care se recunoasce independența României, și guvernele acestor trei mari puteri se declară gata a întra în relațiuni diplomatice regulate cu guvernul român.

Această declarațiune, care nu cuprinde nici reservă nici condițiuni pentru recunoascerea independenței, se publică la vale în capul părței neoficiale.

Eată acum și nota despre care se vorbesce acì:

Notă identică remisă d-lui ministru al afacerilor străine de cătră fiecare din d-nii representanți ai Angliei, Franciei și Germaniei la 8/20 Februarie curent.

Escelenței sale d-lui B. Boerescu, ministru princiar al afacerilor străine.

Subsemnatul.... (representant al Angliei — secretar de ambasadă, gerant al agenției și consulatului general al Franciei — gerant al consulatului general al Germaniei), a primit ordinul de a adresa în numele guvernului (Angliei — republicei franceze — imperial german) d-lui ministru al afacerilor străine din România comunicațiunea următoare:

Guvernul (Majestății Sale Britaniei — Republicei franceze — imperial) a fost înformat, prin îngrigirile agentului A. S. R. principele României, (la Paris — la Berlin) de promulgarea, la data de 25 Octombvre 1879, a unei legi votate de camerele de revisuire ale principatului și destinate a pune tecstul Constituțiunei române în acord cu stipulațiunile înserate în art. 44 al tratatului din Berlin.

Guvernul (Majestății Sale — Republicei franceze — imperial) nu ar scì sĕ considere ca respunḑênd cu totul vederilor, cari au condus puterile semnatare ale tratatului din Berlin, nouele dispositiuni constituționale de cari i s'a fost dat cunoscință, și în particular pe acele din cari resultă, pentru persoanele de rit necreștin, domiciliate în România, neaparținênd de altmintrelea nici unei naționalități străine, necesitatea de a se supune formalităților unei naturalisațiuni individuale.

Totuși încreḑêndu-se în voința guvernului princiar de a se apropia

în aplecarea acestor dispoziţiuni, din ce în ce mai mul de ideia liberată de care se inspirase puterile, şi luând act de asigurările formale ce i-a fost transmise în această privinţă guvernul... (Măiestăţii Sale Britanice republicei franceze, imperial), în scop de a da naţiunii române o dovadă de simţimintele sale de amiciţie, a decis să recunoască fără mai multă întârdiere principatul României ca stat independent. În consciinţă, guvernul (Măiestăţii sale — republicei franceze, Imperial german) se declară gata de a întra în relaţiuni diplomatice regulate cu guvernul princiar.

Subsemnatul, dând însciinţare dlui ministru al afacerilor străine despre resoluţiunea adoptată de guvernul seu, are onoare de ai reînoi asigurarea înaltei sale consideraţiuni.

În fine monitorul mai publică următoarele:

Vineri, 8 Februarie curent la 1½ după ameadi Escelenţa Sa D. W. White, trămis estraordinar şi ministru plenipotenţiar al Mi S. Reginei Regatului-Unit al Marei-Britanie şi Irlanda, a fost primit împreună cu personalul legaţiunei regale la palatul din capitală, în audienţă oficială, cu ceremonialul prescris.

Escelenţa Sa D. W. White a avut onoare a remite A. S. R. dlui în presenţa dlui ministru secretar de stat la despărţământul afacerilor străine, scrisorile cari îl acreditä în calitate de trămis estraordinar şi ministrul plenipotenţiar al M. S. Reginei pe lângă persoana Alteţei Sale Regale.

Dupa terminarea audienţei oficiale, d. ministru plenipotenţiar a avut onoare a presenta personalul legaţiunei A. S. R. dlui.

Escelenţa Sa D. W. White a fost primit apoi împreună cu personalul legaţiunei de A. S. R. Doamna, fiind încungiurată de curtea sa, şi la urmă a fost recondus la ospelul seu cu ceremonialul ce a presidat la sosirei.

Atentatul cel mai nou.

Un atentat nou asupra împăratului Rusiei s'a încercat mult mai înfiorătoriu şi mai grozav ca acela ce s'a comis în 2 Decemvre anul trecut în apropiere de Moscua. Nu glonţul sau pumnariul avea să'l delăture pe monarch Mâna ucigaşului putea să tremure şi glonţul putea să greşească astfel ţinta sa, ferul ascuţit putea să se oprească de o cuirasă — împrotiva efectului nimicitoriu al esplosiunei însă nici cea mai tare cuirasă nu poate scuti, şi unde într'o periferie de mai multe sute de paşi totul se nimicesce, acolo e foarte puţină probabilitate, că va scăpa jertfa aleasă de ursita sa. Nihilistii din Rusia au precumpenit împregiurările aceste, când s'au lăsat de sistemul atentatului personal apucându-se de mijlocul efectului de massă, pentru a aduce planurile lor nebune la îndeplinire. Solovieff a fost cel din urmă, care s'a pus în faţa Ţarului cu armă de ucigaş a mână. Atentatul din 2 Decemvrie anul trecut a iniţiat noua eră grozavă de omoruri în Rusia. Pe când însă atunci s'au pus minele sub şinele călei ferate, conjuraţii acum au pătruns în palatul împerial de iarnă, în casa aceea, care este păzită de o legiune întreagă de poliţieni, în a cărei apropiere nu i se iartă nici unui nechiemat a se arăta. Pe lângă tot regimul teroristic al unui Gurko, cu toate că telegraful rusesc oficial deja de repeţite ori a vestit, că capii nihilistilor s'au prins, totuşi conjuraţii au isbutit a întroduce pe furiş o maşină infernală în castelul Ţarului şi a pune mine în apartamente, întocmai ca şi când ar fi cestiunea despre cele mai nevinovate lucruri din lume, cari altcum se sevârşesc în ziua mare. Din întâmplare norocoasă Ţarul şi mulţi membri ai familiei imperiale eare au scăpat de catastrofă, dar esplosiunea din palatul de iarnă din Petersburg va produce un ecou în lumea întreagă. Urgia şi indignaţia, ce trebuie să'i cuprindă pe toţi audind de atentatul acesta, sânt însoţite de îngrigire mare pentru constelaţia viitoare a lucrurilor în acel împeriu uriaş, a cărei reacţie ar putè să devină fatală pentru pacea şi prosperitatea continentului.

Cele ce se petrec în Rusia nu pot fi privite drept o apariţiune pentru sine, ce nu stă în legătură cu luptele din cealaltă lume, ele sânt numai una dintr'un şir lung de apariţiuni ce alcătuesc semnul caracteristic al timpului nostru. Numai vedi bine, că sbuciumările furtunoase ale timpului se manifestează în Rusia într'un mod brutal şi grozav. Dacă ecsaminăm stările de astădi din statul acesta, vom trebui să concedem, că ele înseamnă un progres mare în comparaţie cu cele ce au domnit acolo încă înainte cu o generaţie. Iobăgia s'a delăturat, catenele censurei spirituale s'au slăbit şi multe s'au făcut pentru cultura şi luminarea poporului sub stăpânirea împăratului actual. Însă tocmai prin aceasta s'a aruncat sămânţa mişcărei de astădi, care ameninţă cu sguduirea temeliei statului rusesc. Dejosirea, servitutea nu apeasă până când nu ajungi la consciinţă de starea aceasta. Cel ce se nasce orb abia va simţi lipsa luminei — cine însă a vădut strălucirea soarelui chiar şi numai cu ochii de jumătate învăliţi, acela cât va trăi va simţi dor de lumina ei deplină şi va cerca cu toată opintirea su'etului seu a se face părtaş de fericirea aceasta astfel s'a întâmplat şi la poporul rusesc. Reformele Ţarului actual au fost de ajuns, pentru a trezi pe poporul rusesc din starea apatiei spirituale, în carea suferia până prin deceniul al şeselea din secolul acesta. Dar impăratul Alecsandru II oprindu-se la jumătate de drum, întroducând în imperiul seu toate ajutoarele materiale ale statului modern, susţinând însă vechiul sistem de guvernare, despotismul ţaric, servitutea spiritelor a provocat la clasele culte ale poporului rusesc acea năzuinţă nemărginită la libertate, la stărămarea catenelor nedemne, carea a condus la federaţia nihiliştilor, deoarece este esclusă putinţa de a manifesta în mod pacinic lupta pentru modelul statelor din Europa apuseană. Astfel atentatele de astădi din Rusia se deosebesc de acele, cari sub numele revoluţiunilor de palat umplu multe capitule sângeroase din istoria Rusiei. În palaturile Ţarilor a curs adeseori sânge; Ţarii Petru III şi Pavel I, moşul impăratului actual, au căzut sub mâna ucigaşului. Însă conjuraţia totdeuna a purces dela coterie mică şi avea numai scopul acela, a pune tronul la dispoziţia unui pretendent. Poporul remânea cu totul indiferent la revoluţiunile aceste de palat. Cu totul altcum se presentă primejdiile, de cari Ţarul este bântuit in ziua de astădi. Atentatele împrotiva Ţarului astădi în linia primă ţintesc la sistemul de guvernare, care este întrupat în persoana sa. Conjuraţii atentând la viaţa Ţarului, nu vreau să pună pe alt despot în locul seu, ei cred mai vârtos, că delăturând pe purtătorul actual al coroanei vor face capăt şi despotismului în Rusia. Mai nainte ţarii aveau de a se scuti numai împrotiva femeilor şi copiilor ambiţioşi, astădi opoziţia împrotiva sistemului de guvernare a cuprins o parte mare a poporaţiunei din Rusia şi vedem cum conjuraţii petrund până în chiliele bine păzite ale palatului de iarnă în ciuda măsurilor represive celor mai grozave.

Cum se va sfârşi crisa grozavă, prin care trece astădi statul rusesc? Impăratul Alesandru are puterea a face să cadă arma de ucigaş din mâna conjuraţilor şi a detrage nihilistilor tot terenul la popor. Să conceadă Rusiei acele stări publice, care le-a forţat pentru Bulgari cu puterea armată. Nu este însă probabil, că monarchul care îmbătrânesce şi este intimidat, se convertează la principiul constituţional. Numai de curând o foaie oficială din Petersburg a declarat, că nu este de a se astepta nici o schimbare în „organisaţia internă a imperiului“ cu prilegiul iubileului de stăpânire al Ţarului. Dar mai este un espedient pentru Ţarism de a eşi din greutăţile actuale, s'ar putè potoli nemulţămirea din lăuntru cu aceea, că se întreprinde o acţiune în afară şi astfel puterilor nelinistite şi neînfrênate se dă ocasiune la activitate. Şi din punctul acesta de vedere atentatele din Rusia ajung şi ele însemnătatea lor mare pentru cestiunea resboiului şi a păcei. Fără de bombele lui Orsini resboiul din 1859 poate nu s'ar fi întâmplat, şi resboiul germano-francez din 1870 ar fi isbucnit cu vre-o câţiva ani mai târdiu, dacă la plebiscitul din Maiu 1870 n'ar fi votat 30,000 de soldaţi în contra lui Napoleon III, încât acesta înspăimântat, ţinu de lipsă a'şi reîmprospăta în ochii armatei cât mai de grabă printr'un resboiu norocos prestigiul seu decădut. Cu aceste nu vrem să dicem, că impăratul Alecsandru II în săptămânile cele mai de aproape se va sui pe cal şi va duce trupele sale în resboiu contra Austriei şi Germaniei. Până când trăesce el, nu se va mai putè aştepta o conturbare a păcei europene din partea Rusiei. Dar Ţarul e bătrân şi bolnăvicios şi desele atentate în contra vieţei sale de sigur nu fac vre-o impresie bună asupra sistemnlui seu nervos şi aşa sdruncinat. O schimbare de tron în Petersburg este deci o eventualitate, la care ne putem aştepta în tot momentul. De Ţareviciul actual, de viitoriul Ţar Alecsandru III se scie însă, că ascultă bucuros de şoaptele panslavistice; i se va demonstra, că mişcarea nihilistă a luat numai atunci dimensiuni aşa mari, când pacea de Berlin cu hotărîrile sale atât de umilitoare pentru Rusia a devenit cunoscută. Atunci oamenii de stat ai Europei de sigur vor avè să ţină cont foarte serios de casul acela, că noul Ţar pentru a stăpâni mişcarea din lăuntru va resuscepe politica contelui Ignatieff, pentru ca prin succesele în afară să'l facă pe poporul rusesc să uite de lipsa libertăţei. „Deutsche Zeitung“.

Desbaterea bugetară în dieta Ungariei.

In 20 Februarie n. s'a redeschis sesiunea parlamentară. Primul obiect la ordinea ţilei a fost discusiunea bugetară.

Reportorul Al. Hegedüs se mărginesce a releva punctele de vedere directive care au condus comisiunea financială în stabilirea preliminariului, şi are marca posiţiunea ceo are bugetul în desvoltarea finanţelor ţerei atât cu privire la trecut cât şi la viitoriu.

Comisiunea abia a potut să steargă ceva din preliminariul substernut de guvern, pentrucă în datoririle statului şi scopurile de cultură nu permit alte reduceri, mai ales după ce noi în faptă am redus cheltuelele la minimul necesar. Dela substernerea bugetului însе s'au sporit încâtva erogatele comune, vom mai avè în acest an unele fluvii de regulat şi să reconstruim Segedinul, lucruri, cari fiindu neaperate vor urca cheltuelele factice peste mesura preliminariului.

Cu toate că comisiunea crede că aceste erogate nu se mai pot reduce, ea totuşi nu doresce a le înfăţişa ca nisce sarcini nestrămutate şi neroditoare; bugetul din acest an se deosebesce de celo precedente prin aceea, că prevede sume mai însemnate pentru agricultură, cultura de vite, comunicaţiune, scoalele poporale şi pentru cultivarea pădurilor; sumele prevădute, deşi nu corespund nici pe departe postulatelor îndreptăţite, promovează totuşi desvoltarea într'o măsură neaperat de lipsă. Noi nu am urmat o politică dictată de fiscalism nici în trecut, cum zic unii, nu am urmat asemenea politică nici cu bugetul de faţă, ci ne am acomodat şi ne acomodăm trebuinţelor neaperate, în proporţie însе cu desvoltarea factorilor de cultură.

Încât pentru venite, noi am purces din doue puncte de vedere: conformându-ne esperienţiei, socotelelor finale şi relaţiunilor faptice din anul trecut, am redus preliminariul venitelor la mesura proporţională şi corespundătoare; de altă parte comisiunea a sters din bilanţul acoperirilor acea ce era numai proiect de-şi acceptabil, dar nesancţionat încă de corpurile legiuitoare. Din aceasta operaţiune a resultat diferenţa de 9.391,423 fl. între preliminariul guvernului şi bilanţul comisiunei, de acì provine deficitul stabilit cu aproape 27½ milioane. Urcarea neînsemnată a contribuţiunei de transport, hârtiile ce se vor emite cu scop de amortisare, măsuri ce vi se recomêndă spre adoptare, vor reduce deficitul cu 8.408,704 fl., mai remânênd din deficit neacoperite 19 milioane, sumă destul de mare pentru a dovedì destul de lămurit boala în bugetul statului nostru.

Spre acoperirea acestui deficit ne mai stau la dispoziţiune din renta de aur de 140 milioane emitată în anul trecut restul de 15 milioane şi obligaţiunile de investiţiune ale linielor ferate. Aceste la tot casul sânt resultate de prosperare a creditului nostru, ne putem bucura de ele, dar nu vom scăpa de grigea pentru viitor, dacă vom cugeta, că între venitele şi erogatele ordinare ale statului mai lipsesc 10 milioane pentru ecuilibrare.

Oratorul arată pentru că delăturarea acestor rele trebue să punem toate silinţele trebue să pregătim regularea finanţelor, să sporim isvoarele de venit, ca să nu fim siliţi a recurge în tot momentul la isvorul contribuţiunilor directe care uşor poate seca. Din conspectul acestor 10 ani trecuţi se vede că la începutul erei constituţionale contribuţiunile directe făceau 42% din venitele statului, ear azi acelea sau redus la 37%.

Din pactul încheiat cu Austria au resultat ca venit din darea de consum o sporire de 3 milioane, din restituirea vămilor şi din agiul aurului un venit mai mare de 6 milioane, mai adaugeţi la aceste venite sumele considerabile din impositul pe transport, contribuţia dela asociaţiuni, tacsele postale. Contribuţiunea pe câştigurile dela loterii şi tacsele militare dau un nou venit de 2½ milioane. Din toate aceste date se vede că venitele noastre s'au sporit şi în acelaşi timp au devenit şi mai proporţionate. Dar firesce nu se poate contesta faptul că contribuţiunile s'au îngreunat. Deci aceste sarcini nu mai trebue urcate, ci împărţite în mod mai proporţional şi trebue prevădută o modalitate mai dreaptă la încasarea lor. Deficitul vom trebui sè-i delăturăm pe altă cale, de acea ni am îndreptat atenţiunea asupra contribuţiunilor indirecte, anumit asupra dărei de consum Nu se va îngreuna însе producţiunea, ci guvernul va căuta alte modalităţi aşa ca producţiunea să nu sufere.

În urmă raportorul ne pune în perspectivă reforme în administraţiunea finanţială care vor regula manipulaţiunea cu dările şi vor întroduce măsuri ce vor cruţa pe contribuabili de neplăceri. După aceste recomêndă preliminariul adaugênd că acesta fiind stabilit pe base reale este în stare a sana relele finanţiale şi a restabilì ecuilibrul în buget. Se roagă ca proiectul să fie primit în genere. (Aplause în dreapta.)

Ig. Helfy: Până acum n'am fost în stare să putem judeca limpede politica guvernului, aşi avem înaintea noastră un conspect despre manipulaţiunea din perioda de 10 ani trecuţi, avem espunerea şi bugetul pe anul 1880. Şi care este judecata noastră? Eată că vi'o substernem în proiectul de resoluţiune ce urmează:

Subscrişii încă dela început şi-au esprimat convingerea, că noua basă a dreptului de stat, stabilită în anul 1867, şi, sistema de guvernare ce derivă dintrênsa vor face imposibilă prosperarea finanţială şi economică a ţerei, pentru că acea sistemă a păgubit drepturile cardinale ale naţiunei, independenţa şi autonomia ţerei şi le vor păgubì şi mai mult în măsura în care se vor desvolta de acum înainte, de altă parte se va paralisa şi poterea materială a naţiunei pentru că am luat asupra noastră sarcini

peste mĕsură grele şi, ce e mai mult, am jertfit dreptul de a dispune de noi.

Majoritatea casei representative nu a avut temerile ce le aveam noi, ba şi aceia cari le aveau, şi-au schimbat la începutul anului 1875 convingerea în această privinţă fusionându-se cu majoritatea. Şi aşa la 2 Martie 1875 ministeriul, care şi astăḑi se află la cârma, s'a compus cu scopul pronunţat de a ecuilibra bugetul pe basa esistentă.

De atunci au trecut 5 ani şi esperienţa acestor 5 ani ne a dovedit că guvernul nu a realisat scopul ce şi l'a propus, ba nici nu s'a apropiat măcar de dênsul ci numai a înăsprit situaţiunea, pentru că atât conspectul despre rezultatele bugetului din periodul dela 1868—1877, compus de comisiunea însărcinată cu socotelele finale cât şi bugetul de faţă pentru anul curent ne dovedesc matematicesce, că bilanţul bugetului cu toată sporirea aproape îndoită a dărilor, cu toate că s'au sistat investiţiunile neapĕrat de lipsă, abia s'a schimbat, prin urmare putem afirma cu hotărîre, că starea finanţială e mai rea.

Direcţiunea ce a urmat-o guvernul în politica esternă contra voinţei respicate a naţiunei, face situaţiunea şi mai apĕsătoare şi o va îngreuna şi mai mult în desvoltarea ei ulterioară.

Pe terenul administraţiunei interne ministeriul construit din partide eterogene s'a pus sĕ înactiveze reforme salutare şi liberale, o problemă ce se cuprindea implicite şi în numirea partidei de nou construite: dar faptele au arĕtat, că aşa numitele reforme introduse de guvern n'au fost nici salutare nici liberale. Acei oameni însĕ cari ni au pus în perspectivă acele reforme înseamnă un regres hotărît.

Şeful cabinetului actual a declarat în casa representativă, că basa dreptului de stat dela 1867. eşiva din această declarare am trebuì sĕ facem conclusiunea firească, că el se va silì a restringe cel puţin această basă şi a o ameliora; ba în partea ei economică el a şi promis aceasta cu hotărîre.

Şi tot acest ministeriu când a încheiat un pact nou cu Austria a jertfit de nou interesele economice, anumit interesele de industrie şi comerciu ale ţĕrei, a sporit într'un mod considerabil numĕrul afacerilor comune şi se silesce a lărgì tot mai mult sfera de drept a delegaţiunilor, păgubind în mod simţitor drepturile corpului legiuitoriu.

Considerând că toate aceste fapte dau un testimoniu pentru punctul de vedere al subscrişilor; considerând că activitatea de cinci ani a guvernului actual pe terenul finanţelor şi economiei naţionale, al administraţiunei şi dreptu ui de stat s'a aretat păgubitoare ba chiar periculoasă pentru naţiune şi considerând în fine că guvernul nu ne dă nici o orientare în viitoriu ci voiesce numai sĕ conducă afacerile ţerei fără idee, fără plan şi fără directivă.

Casa deputaţilor sĕ enunţă prin resoluţiune, că ea'şi ţine de a sa datorinţă patriotică a se îngrigì de continuitatea bugetului, dar neavênd încredere în guvernul actual, nu primesce bugetul substernut de dênsul ca basă la desbaterea specială. (Urmează subscrierile).

Noi continuă oratorul — vom recădè earăşi în economia uşuratică din anii trecuţi şi ne vom apropia tot mai mult de ruinare. Hârtiile noastre se urcă ce e drept, nu însĕ din causa, pentru că ne am mai înavuţit. Usurariul, deschide credit debitorului uşuratic, câtă vreme vede că debitorul 'şi dă petecul din urmă. Preliminariul nu e sincer, fiind-că deficitul prevĕḑut e prea optimistic. Între relaţiunile factice de aḑi ne aflăm mai rĕu ca în timpul când am avut deficitul cel mai mare. Ce ne au folosit jertfele uriaşe ce le am adus? Autoritatea noastră a scăḑut, cum ne dovedesce ruşinoasa istorie a negoţiărilor cu Serbia, care poartă un limbagiu ca şi când ea ar fi o putere mare şi noi ne am afla în situaţiunea ei. Rapoartele noastre cu Germania au silit pe celelalte puteri a se unì mai strîns între sine contra noastră. În Italia din ḑi în ḑi cresce dispositiunea duşmănească, aceasta e o consecuenţă a politicei bosniace ce a urmat Austro-Ungaria, care se silesce a lua, dacă găsesce unde-va ceva. Cât pentru reformele promise s'a stăruit cu anii, ca acele sĕ se întroducă, dar cu toate stăruinţele nu s'au întrodus.

S'a întrodus o reformă: dreptul de încetăţenire în stat, indigenatul, dar toată lumea află această lege de prisos. Aceea reformă a fost îndreptată numai şi numai contra lui Kossuth, care nu a încercat nici odată o lovitură mai grea decât aceasta. Toate celelalte creaţiuni noue înseamnă regres. Oratorul întreabă pe guvern, dacă se simte mulţămit cu sine, când privesce ori şi care teren al vieţii publice? (Ilaritate). Care este ideea, ce conduce pe guvern în activitatea sa, care scopul, ce voiesce a realisa? Pentru viitor guvernul ne lasă neorientaţi; programa lui este, a stoarce atâte contribuţiuni câte i vor fi cu putinţă. Trebue create noue isvoare de venit şi aceasta se poate numai prin deschiderea de venite productive, dar în esposeul guvernului nu afli nici urmă de atari isvoare. Câtă vreme se va susţinè sistema de până acum nu este cu putinţă a duce în deplinire ceva folositoriu. Numai dela o schimbare mai poate sĕ astepte ţara ceva bun. In sfĕrşit recomĕndă proiectul de resoluţiune. (Aplause în stânga estremă).

(Va urma).

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român."

Valea-Jiului, în 24 Ianuarie 1880. Domnule Redactor! Din toate părţile mai easă câte cineva cu câte ceva în publicitate, numai singur din Valea-Jiului, care mai înainte se numia: „Ţeara Brânzii." eară acuma se ḑice: „Ţeara lupilor şi a urşilor," nu mai easă nime cu nimica. Deşì multe s'au întêmplat şi petrecut pe aici, cu deosebire, dela aflarea cărbunilor de piatră, atâta lume s'a adunat şi conglomerat aici, încât într'o vreme era pre acì se înnece cu totul pe bietul popor care a locuit şi locuesce sub poalele Paringului.

Luându'i pentru nesce preţuri bagatele pământul, a început a scoate şi esploata din el în toate părţile materialul combustibil adecă: cărbunele de piatră, care parte se scotea de erariu parte de societatea „Braşoveană" (Brasói Bánya társulat).

Dar în urmă am mai putè ḑice, că o păţiră şi ei; căci erariul ne mai convenindu'i lucrul, în urma deficitelor în loc de câştig în anul trecut a vêndut, respective a dat în arêndă partea sa de băi de cărbuni la numita societate, care încă după cum se vede nu sperează la nici un câştig, căci băieşii erariali în urma micşorărei preţurilor din partea Braşovenilor au luat eară straiţa în spate, stearţul de-a umĕr, bâta în mână şi lumea în cap, mai remânênd în lucru foarte puţini dară şi aceia stau gata de ducă.

A adus numita societate lucrători români dela Rusberg (Bănat) cari au lucrat vre-o 2 sĕptĕmâni şi după ce au vĕḑut cum le plătesce, au plecat plângênd şi numai ei sciu bieţii cum s'au dus până la căminele lor. După aceea societatea a adus Rusneci din Maramurĕş, cari însĕ încă au păţit-o ca şi Bănăţenii.

În urmă a adus Granari (?) creḑênd, că cu acestia o va scoate mai bine la cale, dară şi Granarii după muncă de vre-o câteva sĕptĕmâni, au început a o părăsì şi a se risipì în toate părţile lumei, numai aici sĕ nu mai lucre, cheltuind tot ce a avut până 'şi-a adus familiile aici şi lăsând şi pe aici o mulţime de datorie.

Ba unii sûnt într'o stare atâta de miseră încât nu de mult o familie de Granar consistătoare din tată, mamă, doi băeţi şi două copile s'au hotărît sĕ fugă de aici, dară cum sĕ'şi ducă o familie de 6 persoane fără nici un cruceriu?!! Şi ce au făcut bieţii? Au lăsat un copil şi o copilă adecă pe cei mai mici învĕliţi într'o năframă pe noapte în casă şi ei s'au luat pe picior, ne avênd cu ce plăti pe calea ferată. Diminoaţa următoare au aflat vecinii aceste două fiinţe nevinovate în casa fugiţilor mai moarte de foame şi de frig, au făcut arĕtare la pretură, care numai decât s'a dus acolo şi a luat pe copiii espuşi dară într'acea unul a şi murit.

Pretorele — se înţelege — a telegrafat în toate părţile spre a afla în care parte s'au dus părinţii culpabili (?). Se ḑice că a primit următoriul rĕspuns: că familia fugind noaptea prin frigul cel mare, le-a eşit nisce lupi în cale şi îndată au şi sfârticat pe bĕtrânul tată, mama şi băiatul s'au vêrît de frica fiarĕlor selbatice sub nisce butuci de lemne, unde degerând au şi murit.

Eară copila a tot mers pe noapte până ce a dat de o comună, de unde a chiemat oameni, de le-a spus şi arĕtat întêmplarea respective soartea părinţilor şi fraţilor ei.

Aceasta e pe scurt onorate domnule Redactor soartea şi starea, la care au ajuns lucrătorii dela minele de cărbuni din Valea-Jiului.

Eară despre starea poporului agricultor de aici mai pe larg cu altă ocasiune, dacă veţi avè bunĕtate a'mi acorda puţinel spaţ în preţuita foaie „Teleg. Român" ce redactaţi*).

P. S. P.

Hunedoara, 30 Ianuarie 1880. Foaia maghiară „Hunyád" Nr. 5 1880 ne surprinse cu o corespondenţă, picantă în feliul seu, ce aruncase în mod nedemn foc şi flacări asupra consist. archid. pentru înfiinţata scoală confesională din loc, arĕtând că după gustul şi natura sa, altă scoală prelângă cea de stat ar fi de prisos.

N'am intenţiunea a păşì ca apĕrătoriu, voiu însĕ în interesul adevĕrului a clarifica, proprie, a delătura ceaţa de pre ochii împaienjenatului.

Fără îndoială la început scoala amintită se consideră de un sion. Concurenţa în lipsă de alta era oribilă. Toţi alergau într'un suflet şi se părea că avea sĕ producă o recoltă africană, dar — ilusiune vană, căci poporul vĕḑându-se sedus se reîntoarse şi se fortifică contra intenţiunilor punice, pentru care drept merit primì cununa de lauri, şi pentruce nu? — când prelângă administraţia deplorabilă lipsa de lemne pentru încălḑitul scoalelor, prelângă decadenţă — părinţii tot îşi mai trimit copiii la scoală, cari parte se respinseră, parte îndurând indiferentismul personalului didactic, remaseră în decursul anului respective anilor fără nici un progres mulţămitoriu.

Dacă corespondentul anonim ţinea în evidenţă regresul cunoscut, dacă inconvenientele care bântuia scoala ar fi fost apreţuite după valoarea lor, stimatul corespondent consciu despre toate, trebuia sĕ renuncie dela favorul de a mai revolta spiritele deja întărîtate. Când comunic aceste, mai accentuez, că înfiinţarea scoalei confesionale era o recerinţă neapĕrată, era o necesitate imperioasă, pentrucă ori şi ce amânare sau întârḑiere putea prea lesne sĕ presente un trist tablou.

Cred că dl corespondent nu mĕ va considera de aparţinetoriu a unei clice predominate de pasiuni şi că modestele mele reflesiuni 'i vor servì spre deslusirea încurcăturilor, ear când undeva precum în Hunedoara şi Bărsău (Berekszó) se va mai face încercarea de a'i paralisa lucrările, va merge drept la isvor.

X.

*) Ori când ne sûnteţi binevenit. Red.

Varietăţi.

* (Dela curte). Sĕ repetesce scirea că I. S. imp. Rudolf principele de coroană se va promova la rangul de brigadir şi se va strămuta dela garnisoana de acum (Praga) la Salzburg.

* (Postal). Locul de magistru postal în Zernesti este de ocupat. Concursele au sĕ se adreseze la direcţia postală în Sibiiu în termin de trei sĕptĕmâni. Se recere o cauţiune de 100 fl. Cu postul acesta sûnt legate: un salariu anual de 120 fl; pauşale 40 fl. şi pentru espediţii 492 fl. v. a.

* (Hymen) Dl Toma N. Frateş şi d-ra Susana P. Cârstocea îşi vor serba cununia lor, Duminecă la 17/29 Februarie a. c. în biserica sf. Nicolae din Bacîfal (Săcele) la oarele 12 a. m.

* (Mulţămittă publică). Corpul învĕţătoresc din Rĕşinariu 'şi ţine de sacră dotorinţă a aduce cordiala mulţămită dlui Petru Coman Mitrea econom în Rĕşinariu, carele a binevoit a dărui scoalei noastre norm. cap. gr. or. din loc „un Apostol". Fie ca fapta aceasta filantropică să'şi afle mai mulţi imitatori.

Rĕşinariu în 8 Eebruarie 1880.

Corpul învĕţătoresc.

* (Bal). Un bal român se va arangia în Verşeţ la 26/14 Faur 1880 în sala otelului „Regina Angliei" în folosul inundaţilor din Transilvania, de pe malurile Crişurilor şi al Murĕşului.

Preţurile de întrare: pentru familie 3 fl., pentru persoană 1 fl. Contribuirile marinimoase sûnt a se adresa: d-lui Ioan Becineaga advocat în Verşeţ.

* (Moarte) Gustav fiiul dlui Henrich, directorului de poliţie din loc, a murit Vineri. Lovitura pentru parinţi este cu atât mai mare, cu cât fiiul reposat terminase deja studiele technice.

* (Titu Maiorescu) va ţinè după „Timpul" în sala Ateneului din Bucuresci un şir de prelecţiuni psichologice populare, după următoarea programă:

Duminecă 10 Februarie, — Despre cunoascerea de sine şi cunoascerea altora.

Duminecă 17 Februarie, — Înţelesul cuvintelor.

Duminecă 24 Februarie, — Despre visuri.

Duminecă 2 Martie, — Artele în educaţiune.

* Moarte repentină. In Cluj a murit în 19 l. c. st. n. zidariul M. Kerekes jucânduse în cărţi, lovit de gută.

* (Un cocier milionar), „Temesi Lapok" spun că în Timişoara cerculează de vre-o câteva ḑile faima, că un cocier dela tramvaiul de acolo a ereḑit după o rudenie a sa din London sumuliţa rotundă de cinci milioane florini.

* (Din memoriele lui Kossuth) primul tom se află sub tipariu, primele coale sûnt deja tipărite. Îndată după ce va apărè ediţiunea maghiară opul se va traduce şi eda şi în limba franceză, italiană, engleză şi germână. De ediţiunea maghiară, franceză, italiană şi germână se va îngrigì

deputatul Helfy. Cât pentru ediţiunea engleză „Egyetértés“ a aflat, că o librărie însemnată din Anglia 'i-a făcut lui Kossuth un ofert foarte avantagios.

* (Vicecomitele comitatului Caraş) Ghika e suspendat din oficiul seu prin emis ministerial. În locul lui s'a substituit notariul primar al comitatului Simonescu.

* (Descoperirea unei nouĕ tipografii secrete de ale nihiliştilor). În 9 Februarie s'a descoperit în Petersburg în Vassili Ostrov (suburbiu insular pe ţermurul drept al Nevei) o nouă tipografie a nihiliştilor şi anumit de astădată tipografia jurnalului revoluţionar „Cernij Peredjel“ (Înbunătitorul stărei poporului). Acest organ nu aparţine la partida ultraradicală a revoluţionarilor sociali ci judecând după cuprins, el corespunde mai mult jurnalului de mai nainte al partidei „Semlja i Volja“. Nihilistii preveniţi nu au resistat gendarmilor, cu toate că aveau în locuinţă mai multe revolvere încărcate. Supunerea tipografilor a urmat fără versare de sânge nu pentru că ei ar fi blânzi din fire, ci pentru că au fost surprinşi fără veste. Ei lucrau numai în cămaşă şi ismene şi poliţia năvălise asupra lor cu o iuţală atât de neasteptată încat ei nu mai avură vreme sĕ se îmbrace. Meritul descoperirei se cuvine dvornicului din casa respectivă. Acesta observase, că la chiriaşii cortelului ce duce în curte veniau adeseori oameni cari remâneau câte odată până dimineaţa, vĕduse pe unii eşind şi întrând cu legături mari probabil de hârtie. Pentru a afla causa, dvornicul se urcà într'o noapte pe o scară pusă sub o fereastră luminată şi cu toate că perdelele erau lăsate în jos el totuşi a potut observa bine lucrările nihiliştilor. La sfatul unui medic căruia i comunică faptul, el făcu aretare la poliţie. În 9 Febr. dimineaţa la două oare nesce sergenţi de poliţie străbătură prin cele două întrări ce le deschiseră cu grige în casă, se urcară încălţaţi numai cu ciorapi pe scară şi traseră clopoţelul Celor din lăuntru, cari întrebară cine este, li se respunse cu o parolă inventată sau pândită de dvornic. Uşa se deschise şi o ceată de policişti năvălind în odae iute ca fulgerul suprinse pe nihilişti lucrând. Se ţice că între acesti nihilisti preveniţi nu se află spirite mari.

După ce se descoperise în Saparni-Petreuloc tipografia „Narodnaja Volja“ li s'au trimis celorlalţi partisani înscinţări şi provocări sĕ nu-şi peardă curagiul şi în celelalte lucruri sĕ se încreadă cu totul în comitet; căci jurnalele şi broşurele li se vor inmanua ca şi mai înainte şi descoperirea tipografiei n'are aşa însemnătate mare. Nihilistii se folosiau mai înainte cu mult succes de o manevră foarte şireaţă pentru a amăgì şi ostenì pe prigonitorii lor. Ei scriau d. e. despărţământului III: În casa X strada cutare etc. se află o tipografiă secretă, în care se lucră pe la 12 oare. Policistii amăgiţi veniau în nopţile următoare, spulberau tot cortelul, fără a afla alt ceva decât pe un chiriaş adêncit în somn, care pomenindu-se le sta cu cea mai mare bunăvoinţă într'ajutor!

După 14 ţile despărţemêntul III sau capitanatul cetăţii earăşi primia scrisori anonime de acelaşi cuprins şi păţitorii legei veniau, cercetau şi se duceau earăşi cu gurele căscate. Firesce că poliţia nedumerită de atari însciinţări fără temeiu nu se mai lua după ele mai ales şi pentru, că nu mai sosiau asemenea scrisori anonime. După ce treceau toate aceste tipografia nihilistă se întogmia cu toată comoditatea în locuinţa scutită de ori ce bănuială.

* (Tunelul St. Gothard.) Se spune, că lucrările în tunelul acesta atât sûnt de înaintate, încât detonaţiunile dela spargerea stăncei se aud de o parte şi de alta. In timpul din urmă din partea despre meaţănoapte se aud şi cârţăiturile maşinelor ce sfredelesc stănca şi, care înaintează despre meaţă ţi. Peste puţine septĕmâni tunelul va fi gata şi în curênd un nou drum de fer se deschide Europei centrale spre Italia.

* (Din comitatul Turdei) am primit următoarea cerculară:

„Onorată înteligenţă română din Comitatul Turda Arieş!

Pe basa unei decisiuni a comisiunei de 7 membri esmise din partea comitetului central ales pentru primirea adunărei generale a asociaţiunei Transilvane subscrisul are onoare a învita întreaga înteligenţă română din despărţământul asociaţiunei Transilvane a Turdei la o adunare generală pe 4 Martie a. c. anteameadi în Turda.

Aceasta adunare va avè a desbate mai multe propuneri făcute prin comisiunea esmisă şi referitoare atât la despărţământ cât şi la primirea adunărei generale a asociaţiunei transilvane.

Totodată se aduce la cunoscinţă că s'au făcut dispositiunile necesare ca sara în 4 Martie sĕ fie o convenire socială împreunată cu danţ — la care onorata inteligenţă română este învitată a lua parte dimpreună cu prea stimatele familii.

Turda, 10/2 1880.

Anania Moldovean,
vice presedintele comis.

* (Convorbiri literare) comunică, că se vor ţinè *Preleţiuni populare* în palatul universităţei din Iaşi între oarele 2—3 p. m. de următorii domni asupra următoarelor subiecte: Duminecă la 2 Martie dl C. Dimitrescu va vorbì despre muncă, bogăţie şi cultură; la 9 ale aceleaşi luni d-nul G. Pan va vorbì despre Fantasie şi realitate; la 16 dl T. Maiorescu, despre desvoltarea pasiunilor; la 23 dl C. Meissner, despre ideea statului; la 30 dl S. G. Vircolici, despre Simţimintele naturei în arta modernă; la Aprilie dl A. Lambriór. despre Evoluţiunea limbei — şi în fine la 13 dl C. Leonardescu despre Responsabilitatea morală şi penalitatea.

Sciri ultime.

(Dupĕ „S. d. T. B.“)

Budapesta, 24 Februarie n. În casa deputaţilor a rostit Col. Széll un discurs mare, în care a declarat, că acceptează bugetul, nu poate însĕ vota încredere guvernului. Ministru-president Tisza a rĕspuns în urma discursului, lăsând ministrului de finanţe replica meritorică. Ministrul-president a desemnat de probleme ale timpului celui mai de aproape revisiunea legei de industrie, gruparea căilor ferate, anume construiri de căi ferate secundare în numĕr cât se poate de mare. Discursul lui Tisza fu primit de dreapta cu éljenuri entusiaste. Casa magnaţilor a refusat estradarea (cerută de tribunal din causa duelului cu Verhovay) baronului Máytényi.

Viena, 24 Februarie n. La Viena ghiaţa este în depline pornire; dela Viena periculul este delăturat.

Berlin, 24 Februarie n. Cu ocasiunea desbaterei bugetului de resboiu a declarat ministrul de resboiu cu toată dicisiunea, că novela la legea militară nici de cum nu e căşunată de un resboiu apropiat.

Salonic, 24 Februarie n. Singe, fost colonel britic, fu prins de lotri, cari cer bani pentru ca sĕ'l elibereze.

Bursa de Viena şi Pesta

din 21 Februarie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	101.75	101.90
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	80.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	93.—	92.75
Oblig de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	82.15	82.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	118.—	118 25
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	89.75	90.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	87.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane	88.—	88.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	87.25
Obligaţiuni urbariale transilvane	88.—	88.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	90.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	91.—	91.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.45	71.40
Datoria de stat în argint	72.30	72.—
Renta de aur austriacă	85.35	85.20
Sorţi de stat dela 1860	130.—	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	844.—	841.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	307.50	307.75
Acţiuni de credit austr.	283.80	282.50
Sorţi ungaresci cu premii	—.—	117.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.53	5.48
Napoleon	9.36	9.36
100 marce nemţesci	57.70	57.65
London (pe poliţa de trei luni)	117.15	117.15

Economic.

Sibiiu, 20 Febrnarie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.60—9.60; Grâu sĕcăreţ, fl. 710— 8.10; Sĕcară fl. 5.60—6; Orz fl. 4.80—4.60; Ovĕs fl. 2.90—3.30 Cucuruz fl. 4.90—5.30; Mălaiu fl. 6—6.50; Cartofi fl. 1.60—2-.-; Semênţă de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 6—7; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl.28 —30; Unsoare de porc fl. 25—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Săpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de viţel 55—65 cr. carne de porc 48—50 cr.; carne de berbece 30—32 cr.; oauĕ 10 de 30 cr.

Mediaş, 19 Februarie n. Pro hectolitră: Grâu 8.40—9.20 Grâu sĕcăreţ fl. 6.40—6.60; Sĕcară fl; 6.40—6.60 Ovĕs fl. 2.95--3.10; Cucuruz fl. 5.—— Sĕmênţă de cânepă fl. 7—8; Fasole fl. 7—8 mazere fl. —.—; Cartofi fl. 2—2.20; Fên fl. 1.80—2; cel vechiu; cel nou fl. —.—; Cânepă fl. 34—37; Slănină pro 100 chilo: fl. 50—60; Unsoare de porc fl. 45—50; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. 11½; carne de vită pro chilo 40 cr.; carne de porc 48—— cr. carne de viţel ——— cr. oauĕ 4 de 10 cr. In aceasta ţi târgul anual de primăvară fu tare slab cercetat. Deuneori târgul de sĕptĕmână e mai vioiu, mai mare şi negoţios, pre când acest târg nu e vrednic sĕ mai perţi cuvinte despre el. Timpul a fost furtunos, şi foarte neplăcut.

(Buletin Finanţiar). Cetim în „Curierul Finanţiar“ următoarele:

„Transacţiunile au fost mărginite în tot cursul sĕptĕmânei; cu toate aceste cursurile au fost bune.

„Renta Română pe care o lăsasem Sâmbătă la 69 a debutat Luni cu o urcare pronunţată cuotând 70. Marţi 10 Februarie, urcarea 'şi a urmat calea la Paris cu repeziciunea fulgerului. Renta Română a atins 74 cuota macsimă şi 72½ cuota medie. Cu toate aceste, cursul „Agenţiei Havas“ din acea ţi, distribuit în Bucuresci a doua ţi la 8 oare dimineaţa, nu anunţa nici o cuotă pentru ţiua de 10 Februarie. Abia pe la 3 oare după ameaţi, „Agenţia Havas“ se milostivì a distribuì abonaţilor sei o telegramă financiară, prin care le comunica, că renta română cuotează la Paris în ţiua de 10 Februarie 72½. Indignaţiunea a fost atât de mare în piaţă, încât o parte însemnată din public a luat hotărîrea a'şi căuta corespondenţi particulari la Paris şi a nu se mai servì de „Agenţia Havas.“

„Este revoltător în adevĕr, a vedè serviţiul „Agenţiei Havas,“ în care publicul îşi pune toată încrederea comiţênd asemenea fapte regretabile. Cu toate aceste, ce voiţi, publicul păstrează ambele depeşi, şi e în drept de a esprima adênca sa nemulţămire pentru prejudiciul ce i s'ar fi adus. Din două una: sau „Agenţia Havas“ n'a sciut cât a cuotat renta română la Paris în ţiua de 10 Februarie, sau că a sciut, şi numai după ce 'şi a isprăvit trebuinţele, a găsit de cuviinţă a comunica publicului adevĕrata cuotă. Şi într'un cas şi într'altul, faptul este blamabil, şi de se va mai reînnoì, ne temem mult, ca „Agenţia Havas“ din Bucuresci sĕ nu se vadă părăsită de abonaţii sei, ne mai inspirând nici o încredere depeşile sale comerciale, financiare şi de cursuri.

In adevĕr, la bursa din Paris renta cuotase în ţiua de 10 Februarie 72½. Depeşile particulare din acea ţi, sosite în Bucuresci la 7 şi la 8 oare seara, anunţau această cuotă. Cu toate aceste, cursul „Agenţiei Havas“ distribuit a doua ţi la 8 oare dimineaţa pentru ţiua de 10 Februarie arăta, că n'avusese loc nici o cuotă şi tocmai pe la 3 oare după ameaţi această agenţie creţu de cuviinţă a împărtăşì abonaţilor sĕ'i adevĕrul pe care îl ascunsese dimineaţa.

Se înţelege că vina nu poate fi a biuroului din Bucuresci. Acest biurou aşa după cum primeşte depeşile, aşa le şi distribuie. Responsabilitatea este toată asupra direcţiunei „Agenţiei Havas“ din Paris, mai cu samă că făptul nu se întêmplă acum pentru prima oară.

„Astfel dar, Luni, Marţi şi Mercuri chiar, pe când renta română cuota la Paris 72½, la Bucuresci se oferia pe 70!!! Abia Joi această valoare a atins şi acì 71½ adecă pe când la Paris începuss să decline la 72½ la 71.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 7 Aprilie şi 7 Maiu imob. Dochiei Filip în Libătin (trib. Dej); în 13 Mart. şi 17 Aprilie imob. rĕmasului după Constanţa Moldovan în Tircheş; în 9 Martie şi 12 Aprilie imob. lui Ioan Gologan în Săcele (trib. Braşov); în 24 Martie imob. lui Ludovic Vajasdi în Daţiş (trib. Turda); în 27 Febr. imob. Linei Radu şi soţi în Mohu (trib. Sibiiu); în 6 Martie şi 6 Aprilie imob. Paraschivei Mihailă în Dăişoara (judec. cerc. Sighişoara); în 11 Martie imob. lui Grigorie Kovats sen. în Panit; în 15 Martie şi 27 Aprilie imob. moştenitorilor după Stefan Bodor în M. Oşorheiu (trib.); în 12 Martie şi 13 Aprilie imob. lui Nicolau Teclu în Braşov; în 4 Martie imob. soţiei lui Ioan Gergiesan în Braşov (trib.); în 24 Febr. imob. lui Ioan Schuller în Jelna (trib. Bistriţa).

Publicare de licitaţiune.

In 7 Martie a. c. st. n. la **11 oare** antemeridiane se va ţinè în cancelaria subscrisului comitet (strada ureţiului Nr. 6) licitaţiune minuendo pentru edificarea unei scoale elementare cu 4 clase la Haţeg, comitatul Hunedorei.

Aceasta se aduce la cunoscinţa publică cu adausul, că fie care licitant e oblegat a depune **5%** a sumei de esclamare de **11.549 fl. 84 cr.** v. a.

Oferte în scris provedute cu vadiu se primesc până la inceperea licitaţiunei.

Planul, preliminariul şi condiţiunile de clădire se pot vedè în tot timpul în sus numita cancelarie.

Sibiiu în 20 Faur 1880

Comitetul administrativ de fondul scolastic al fostilor grănicţeri din regimentul roman I. [4] 2—2

Însciinţare.

Deschiţêndu-se în 1 Martie n. a. c. în institutul reg. de moşit din Sibiiu instrucţiune pentru moaşe, candidatele de moşit de naţiunalitatea română şi nemţească sûnt provocate a se insinua până la terminul indicat la subscrisul spre a fi primite în curs.

Sibiiu 31 Ianuarie 1880.

Dr. Lukacs Mikulics.
profesor ord. de moşit.

[2] 4—4

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 19. Sibiiu, Joi 14 Februarie 1880 *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47, şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** in Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 13 Februarie.

Telegramele câte au venit până astădi dela Budapesta şi mai în urmă rapoartele despre cele ce se petrec în sinul dietei ne încredinţează, că lupta între guvern şi opositiune este în toată virtutea. Când şi un Széll, membru fost al cabinetului actual, întră pe arenă ca sĕ atace guvernul, când alţi membri fosti ai partidei liberale se înşiră lanţ ca sĕ combată din şirurile oposişiunei,—a trecut de glumă. Cabinetul este sguduit în temeliile lui. Căderea lui ar fi dară numai o întrebare de timp.

În Budapesta sĕ şi vorbesce despre constituirea cabinetului fiitoriu. După cele ce se vorbesc, Slavy este destinat a fi capul cabinetului, Col. Széll ministru de finanţe, Desideriu Szilágyi ministru de interne, contele Adalbert Apponyi ministru de comerciu, contele Emanuil Pechy ministru de comunicaţiune, Ludovic Horváth ministru de justiţie, Bela Szende ministru de aperarea ţĕrei şi Hoffmann sau Pauler ministru de culte şi instrucţiune publică.

In locul lui Mazuranici este de numit ban al Croaţiei contele Lad. Pejacsevich.

Din Praga se telegrafează, că Rieger, în adunarea comitetului pentru zidirea teatrului naţional a pus în perspectivă eventualitatea unei încoronări în Praga. Dacă Rieger are temeiuri positive pentru a propune eventualitatea aceasta, este încă nedecis.

„N fr. Presse“ şi cu dênsa şi alte ţiare ne aduc scirea despre formarea unei partide noue, „partida de mijloc“, în sinul senatului imperial, în casa de sus. Partida numeră până acum 30 de membri, dintre cari unii au votat până acum cu „constituţionalii. Cei mai mulţi înse sûnt din dreapta casei. Partida aceasta voiesce sĕ susţină constituţiunea intactă, dară de altă parte sĕ promoveze compromisul. Formaţiunea cea nouă, se ţice mai departe, nu va delătura majoritatea constituţionalilor.

Relativ la recunoascerea independenţei României, „D. Ztg“ scrie un articul, în care ţice între alte, încuviinţând ridicarea unui stat românesc la gurile Dunărei, că prin acesta s'a vîrît un ic între Rusia şi între Slavii de pe peninsula balcanică. Incă pe timpul crisei orientale se escase idea unei federaţiuni româno-greco-albaneze, carea se susţină ecuilibru faţă cu Slavii. Consideraţiunei, că România în viitoriu are sĕ fie un post foarte însemnat in posiţiunea defensivă a Europei, contra panslavismului, e de a se mulţămì prevenirea (?), de care s'au bucurat representanţii guvernului din Bucuresci la congresul din Berlin înaintea tuturor puterilor. În decursul articulului se vorbesce despre urmărirea evenimentelor orientale din partea oficiului nostru de esterne, despre înfluenţa rusească, care s'a stirbit foarte mult prin ingratitudinea Rusiei, care în loc de resplată, a smuls Basarabia din corpul României dându'i în schimb dubioasa Dobroge. Încercările rusesci de a'şi recâstiga terenul influenţei în timpul revisiunei articulului VII din constituţiune (cestiunea Evreilor), au remas fără de succes“. Cu recunoascerea independenţei României, încheie „D. Ztg“, din partea puterilor ce hesitaseră cu pasul acesta, s'a pus peatra din capul unghiului la clădirea unui stat nou, cărui în complicaţiunile neîncungiurabile ale viitoriului i este reservat un rol însemnat. O foaie oficioasă de aici (Viena) se folosesce de scirea despre urmata recunoascere a independenţei României, spre a da espresiune în cuvinte călduroase simpatiilor cabinetului vienez către statul cel nou. Consimţim pe deplin cu partea aceasta a politicei orientale, urmată de guvernul nostru. Acum după ce Turcia este sdrobită, drumul politicei noastre orientale se desemnează de sine. Austro-Ungaria, departe de ori ce politică aventuroasă de ocupaţiune şi anecsiune, trebuie sĕ promoveze cu toate mijloacele posibile întărirea elementelor neslavice din Orient între cari locul cel dintâiu îl ocupă Românii. Dacă Serbii şi Bulgarii asteaptă toată mântuirea lor dela Rusia, Românii şi Grecii sĕ se dedea a'şi îndrepta privirile spre Viena“.

Revanş maghiarisărei *)

Este sciut, că toată acţiunea trebue se nască reacţiune. Fraţii Maghiari prea îngrigiţi de esistenţa lor naţională nu se genează a se silì, ca se cioplească fiinţe şi figuri maghiare din elemente străine, presupunênd că prin aceasta se va inmulţì şi întărì elementul maghiar. Această presiune nenaturală o vor ţinè minte dênşii de pe têmpul absolutismului nemţesc, care altcum era cu mult mai loială decât presiunea ce o eserciteză dênşii. Atunci se părea, că după redobêndirea constituţiunei maghiare, ei se vor ferì de astfeliu de presiuni faţă cu naţionalităţile, ce sûnt sub stăpânirea lor. Pentru că naţionalităţile nici când nu au dat prilegiu se fie privite cu ochi rei nici din partea statului, nici din partea monarchului; dênsele nici când nu s'au resculat asupra statului seu, pentru că naţiunea maghiară are oare care superioritate oficială, ci dacă s'au şi făcut in trecut nesce încercări remonstrative s'au făcut pentru apărările şi greutăţile cele nesuportabile, puse pe umerii bietului popor dară nici când din ură naţională. De aceea ne mirăm din ce causă factorii statului unguresc se poartă cu atâta neloialitate faţă cu diferitele naţionalităţi şi în special cu Românii, cari ar fi putut fi cei mai vechi aliaţi ai lor, şi care la venirea dênşilor i-au primit mai ca pre nesce fraţi; şi de atunci au purtat în comun sarcinile statului şi au susţinut această ţeară ţece seculi cu sudoarea şi sângele lor. Pentru sacrificiile lor Românii nici când nu au fost remuneraţi, din contră au fost tractaţi în moşia lor părintească, ca şi cum au tractat lucrătorii viei din evangelie pre fiiul stăpânului, voind prin aceasta sĕ devină singuri proprietari preste via ce o lucrau. Dară în urmă a venit stapânul vii şi atunci . . . . . .

Ţece seculi am fost în întunerec, şi dacă în întunerec nu ne am perdut: acum când farul secului al 19 luminează celor mici ca şi celor mari, celor slabi ca şi celor tari, nu avem multă fricâ, că ne vom perde. Avem însĕ datorinţa, ca vĕţênd periculul sĕ'l încungiurăm, sau neputêndu'l încungiura sĕ'l întimpinăm cu precauţiune.

Astăţi lupta fisică la popoare în mare parte s'a strămutat în lupta spirituală. Cu toate aceste şi acuma aceste concentrate la olaltă fac puterea unei ţĕri şi mărimea unui popor. În amêndouĕ casurile inse banii joacă un rol însemnat.

Presupunênd guvernul unguresc că şi dênsul pricepe spiritul timpului, s'a socotit că pe calea culturală sĕ ne scoată din vieaţă, înstrăinându-ne de cultura naţională şi obtrudându-ne limba maghiară, până la caminul părinţĕsc. Cu astfel de intenţiune s'a scos cu totul din pracsa şi din vieaţa artic. de lege XLIV din anul 1868; cu care altcum le place a se lăuda şi astăţi în jurnalistica lor şi înaintea ambasadorilor străini, — prin care şi naţionalităţilor nemaghiare li se acordase puţine drepturi de a se folosì de limba lor proprie, în unele casuri ţic după ce această lege se

*) Publicăm articulul ce ne venì dela un stimat corespondent, fără de a consimţì intru toate cu aplicarea în practică a ideilor sale. La toată întêmplarea ideile stim. autor vor stimula la cugetare serioasă asupra datorinţelor ce avem faţă cu esistenţa noastră mai ales dacă vom ţinè, ca aceasta să fie o esistenţă onorifică. Red.

FOIŢA.

Montpellier.

Nu este Român cărturar, care la rostirea numelui „*Montpellier*“ sĕ nu fie cuprins de o legitimă fală naţională de o parte, şi de o simpatie deosebită către acea comună franceză de altă parte. În Montpellier geniul român întrupat în nemuritorul nostru Alecsandri a primit laurii recunoscinţei dela întreaga familie latină, care astfel ni-a ţis, că sûntem un membru demn al ei. În Montpellier astăţi limba română, precum s'a împărtăşit deja în coloanele foaiei acesteia, resună de pe o catedră universitară, întemeiată anume pentru respândirea cunoscinţei limbei noastre frumoase. Fapta aceasta din urmă stârnesce din nou interesul nostru de a cunoasce mai de aproape pe acel oraş al Franciei de meaţă-ţi, al *Languedocului.*

Montpellier în evul mediu se chiema *Mons Pessulanus* sau *Mons Puellarum.* Unii pretind că s'ar fi întemeiat în anul 737 de nisce prigoniţi din Maguelonne. Alţii vreau sĕ susţină numai atâta, că Montpellier a fost odinioară un sat, pe care către sfêrşitul secolului al X-lea episcopul Rituinus dela Maguelonne 'l-a primit drept danie. Istoria a înregistrat între întêmplări memorabile avênd de scenă oraşul Montpellier, 5 concilii (concilia Monspellensia), ce s'au ţinut acolo din 1162—1258. După stingerea stăpânitorilor proprii către sfêrşitul secolului al XIII-lea Montpellier a fost moştenită de către regii Aragoniei, apoi a ajuns sub stăpânirea regilor de Maiorca, dela cari în sfêrşit 'l-a cumpĕrat în anul 1350 regele Franciei Filip VI. În anul 1538 s'a strămutat la Montpellier episcopia dela Maguelonne. Sub stăpânirea lui Enric III (1574—1589) Montpellier a devenit o residenţă a Hugenoţilor, cari punênd mâna pe oraş au întemeiat aici un fel de republică, ce abia după multe rĕsboaie sângeroase şi după un asediu îndelungat s'au supus în urma tractatului de pace din 19 Octomvrie 1622. Aceste sûnt evenimentele principale, ce le memorează chronica oraşului Montpellier.

Astăţi Montpellier este capitala departementului francez Hérault (în Languedocul de odinioară) şi a unui arondisement de 14 cantoane şi 116 comune cu 177,484 locuitori. Oraşul însuşi e locuit (1876) de 55,258 suflete, între cari se află vreo 7000—8000 de protestanţi. Montpellier, fiind staţie a căii ferate Lyon-Paris-Marea-mediterană, a celui de Sud şi de Hérault, este situat în depărtare de 9, 6 chilometri de la marea mediterană pe o colină lângă riuleţul canalisat Lez, la a cărui maluri se estinde în formă amfiteatralică. Ţinutul dela M. este chiar încântător şi renumit pentru clima sa binefăcĕtoare bolnavilor, cari în numĕr însemnat spre a afla vindecare în acest loc încungiurat într'o depărtare de 8 chilometri de o „campagna“ frumoasă cu grădini, pometuri şi vile.

Montpellier este un oraş dintre cele mei frumoase ale Franciei. Oraşul propriu are strade cam ânguste dar foarte curate, zidirile fiind solide şi netede. Mai regulate şi mai frumos zidite sûnt însĕ suburbiele, cari poartă un timbru modern. M. are o citadelă, 22 de biserici, între cari una reformată. O podoabă deosebită a oraşului este piaţa numită *Peyrou*, sĕvêrşită între 1685—1785, cu plantaţiuni frumoase, cu un castel de apă (*Château d'eau*) şi cu statua de bronz a lui Ludovic XIV. Stând pe această piaţă strălucită, situată pe o colină, ţi se oferă o priveliste fărmecătoare: veţi Pireneii, marea, Cevenii şi pe Mont-Ventoux. Intre edificiile publice escelează: biserica mare a Stlui Petru, zidită în 1364 (cu renumita icoană a lui Simon, zugrăvită de Bourdon); catedrala clădită între 1858 şi 1875; palatul de justiţie din 1846 cu statuele cardinalului Fleury şi a renumitului archicancelariu Cambacérès (care din urmă s'a şi născut în Montpellier): prefectura; municipalitatea; bursa elegantă, teatrul cu faţadă dorică; scoala de medicină cu auditoriu mare amfiteatralic etc. Merită apoi o deosebită amintire arcul de triumf sau

scoase din vieaţă, venì la anul trecut 1879 se ne impună limba maghiară şi în scoalele noastre poporale.

Sciindu-se ce intenţiune are această lege a fost întimpinată din partea Românilor şi a jurnalisticei naţionale cu o displăcere aşa de mare, după cum numai s'a putut intimpina de ori ce naţiune conscie de esistenţa sa. Prin care s'a arĕtat lumei, că naţiunea noastră este trează şi priveghează. Înse de un timp se părea, că acţiunea românească a încetat, ca şi când prin espresiunile noastre de indignaţiune faţă cu această lege ne-am fi făcut datorinţa pentru tot deuna.

Acuma această lege este in viaţă şi scolile noastre sûnt supuse acestei legi, a cărei §§-i se intind şi se gată acolo unde vreau stăpânii ţierei. Şi anume acolo, unde guvernul dispune de organe proprii, asupra scolilor noastre, care pot lucra liber fără de a putè fi conturbate sau urmărite de o acţiune naţională omogenă, făcu progrese infiorătoare, intru nimicirea limbei noastre, şi în locul ei intru propagarea celei unguresci; astfeliu cetii nu de mult, că se face cu scolile de sub patronatul societăţii drumurilor de fer din Bănat; şi earăşi tot astfel am auḑit în ḑilele aceste dela o persoană deamnă de credinţă, că se intêmplă în unele comune de ale noastre din Biharea, unde pruncii, când es dela scoală, salută: „j ó n a p o t şi j ó r e g e l t“ în loc de „bună ḑiua“ şi bună dimineaţa.“ Aceste sûnt nesce fenomene triste, la care nu credeam, că vom a ajunge aşa curênd.

Prin astfel de propagande (grecesci) s'a năduşit intru desvoltarea sa poporul românesc din Turcia, care astăḑi abia numeră 800,000 până la un milion de suflete; acel popor care înainte de aceasta cu 5—600 de ani era stăpân şi domnitor mai pe intregul teritor al imperiului turcesc de astăḑi. Astfel s'au nimicit Românii din Dalmaţia şi Iliria, despre acăror esistenţă numai în istorie mai aflăm urme. Astfel s'a stîns nobilimea şi magnaţii naţiunei române din Ungaria şi Transilvania, cari astăḑi numai din genealogie aflăm, că esista, desfăcuţi cu totul de corpul naţiunei lor şi ca propagatori ai magiarismului.

Când noi cu durere scim, că aceste toate s'au intêmplat, şi când vedem, că astăḑi încă suntem espuşi unor asemenea incercări, nu trebue se stăm cu mânile în sin; ci ca un popor de vieaţă, avem ca se dăm r e v a n c h e (cet. revanş) acestor incercări ca aşa cei ce „se incearcă a ne răpì limba,“ se vaḑă că prin apucăturile lor desvoaltă în noi un mai mare simţemênt şi activitate naţională, la care noi nici nu ne gândiam, dacă dênşii nu ne opugnau.

Un popor aproape de 3 milioane de locuitori în o masă compactă, cum este cel românesc în T r a n s i l v a n i a, C r i ş a n a şi B ă n a t, trebue se însufle respect ori cărui guvern, care s'ar atinge de a vătĕma esistenţa lui; însĕ aceasta numai atunci se întêmplă, dacă acel popor va fi destept şi va sci susţinè lupta de apĕrare.

Noi Românii din imperiul austro-unguresc sûntem totdeauna în stare se facem aceasta, fără de a vătĕma legile ţĕrei, ori cât de maştere se fie acele faţă cu noi; pentru că pe cât pot fi de diferite atacurile ce ni se fac, pe atât de diferite pot se fie armele de apĕrare.

Noi sûntem proprietari preste teritoriul şi pămêntul ce'l ocupăm, ori cum se se numească acela. Noi îl plătim de dare, noi îl muncim, noi ne mişcăm pe el, şi fără de noi ar fi o pustie, de care nici statul nici stăpânitorii nu ar avè fără de noi nici un folos de el. Adecă pe acest teritoriu noi sûntem puterea, noi sûntem viaţa statului.

Lupta de maghiarisare începută pe terenul scolastic, este o lumină cumpĕrată pe banii nostrii proprii, cu care stăpânii ţĕrei au scopul, ca se ne arḑă ochii, ca apoi orbiţi se mergem încătrău ne vor duce ei. Noi însĕ care avem bani ca se plătim astfeliu de lumini; avem bani, — ori cât de puţin se fie aceia, — dară totuşi avem ca se ne acoperim şi lipsele şi trebuinţele noastre. Banii în ḑiua de astăḑi joacă un rol însemnat în toată lumea, dară mai vêrtos în Ungaria noastră joaca un rol estraordinariu. Pe teritoriul locuit de Români, Românii cumpĕră şi vênd, ei câştigă şi spesează. Şi dacă sûnt şi alte elemente ca proletari sau negutători sau măestrii, dintre aceia nici unul nu poate subsista fără de ajutoriul şi succesul Românului. Românul în astfel de casuri trebue se se arete, că e stăpân şi domn şi se poftească ca acela, care are lipsă de cruceriul dênsului se vorbească cu el în limba lui şi se'i scrie românesce. Dacă fiesce-care Român cărturariu sau inteligent ar pretinde ca comerciantul sau măestrul (industriesul) dela care dênsul 'şi procură marfele necesare peste an, se'i vorbească şi se'i scrie românesce, din o sută nici pre unul nu am afla, care se ne refuseze această pretensiune, ci ar face bucuroşi pentru banii nostrii. Şi se presupunem, că nu avem alţi intelegenţi decât numai preoţii şi învĕţătorii, totuşi numai în diecesa Aradului am avè preste o mie de inteligenţi, care ar putè se facă aceasta; pentru că în lipsa de comercianţi români, mai toţi dăm banii nostrii în mâni străine; şi prin această procedere am deobliga sute de comercianţi ca se înveţe limba românească, ca şi o necesitate pentru dênşii, prin ce noi 'i am convinge, că în Ungaria cea vestită în multe locuri poţi trăì fără limba ungurească, dar fără de limba românească în acele locuri — ba nici chiar în altele — nu poţi.

Prin aceasta s'ar face mari avantage naţionale, pentrucă acei comercianţi, cari ar venì odată la cunoscinţa limbei noastre, nici când nu s'ar arĕta indiferenţi şi cu ură cătră densa, ca şi cum se arată pănа când nu o cunosc. Afară de aceasta, instruirea ce o ar pretinde, pentru denşii şi familia lor, s'ar face de cătră invĕţătorii români, cari s'ar ajutora mult prin aceasta. Mai departe dacă comercianţii străini ar sci, că Românii 'şi sciu preţuì intru atâta limba şi literatura lor, atunci concursele şi publicaţiunile cele multe ce le vedem în foile străine, s'ar repeta şi în jurnalistica noastră şi prin aceasta s'ar face un venit considerabil foilor românesci.

Eu, care scriu aceste, vorbesc din esperinţa'mi proprie, pentru că eu nici când n'am lăsat ca banii nostri se joace rol străin, ori cât de puţini se fii fostă aceia. Eu am corespuns românesce cu negutători, cari nu au sciut nici un cuvênt românesc şi am căpĕtat respuns românesce. Am procurat marfă de puţin preţ, prin scrisoare românească şi peste puţine ḑile am vĕḑut publicând şi marfa dênsului în foile românesci. Ba ce e mai mult, scrisorile cu bani se primesc şi pricep şi acolo de unde limba românească e proscrisă de mult, de organele guvernului maghiar; la care eu singur am scris mai de multe ori românesse şi au aşeḑat banii mai aşa după cum am dispus eu românesce şi mi iau cuitat cu multămită (ungaresce). De acì se poate vedè, că banii stau de asupra limbei statului, ca şi un idol la care se inchină toţi.

Ca se putem dară da revanş maghiarisărei avem se ne folosim în toate afacerile noastre de limba românească, şi mai ales atunci, când ne dăm banii nostri, şi când persoanele sau corporaţiunile, cu care corespondem sûnt interesate mai mult decât noi de causa, în care scriem, şi când nu putem perde nimica, nici atunci, când respectivii ar desconsidera corespondenţa noastră. Această ideie se o propage şi esercieze fiesce-care Român şi la casuri obveniente se atragem atenţiunea unii altora, ca nici odată se nu ne uităm de aceasta. 2). In scoalele noastre elementare se se propună cântări şi discursuri naţionale, prin care în scolari se se desvoalte simţul naţional şi iubirea cătră limba noastră. 3. Se ne părtinim cu mai mare căldură şi însufleţire jurnalistica naţională, ca apoi aceea se fie în stare, în casuri de lipsă, se poată da şi numeri gratuiţi, unor învĕţători şi preoţi mai săraci, ca aşa se poată fi toţi Românii în curent cu spiritul timpului şi se se scie acomoda şi ferì de pericul. 4. Foile naţionale se aducă la cunoscinţa publică, când se vênd proprietăţi mai mari, — în părţile locuite de Români, — pe calea licitaţiunei, ca aşa Românii cari dispun de bani se cumpere acele proprietăţi, — care în multe casuri le cumpĕră Jidanii cu preţuri bagatele, — ca aşa cu timpul se avem si noi aici mai mulţi proprietari mari, de naţiune română şi se ne întărim.

Am fost propus în cercuri mai ânguste, ca Românii dela oraşe se propage astfeliu de idei. Acuma m'am hotărît ca se le recomând şi prin jurnalistică. M. S. preot gr. or.

Desbaterea bugetară în dieta Ungariei.

(Urmare).

După Ig. Helfy, care a remarcat punctul de vedere al stângei estreme, a luat cuvêntul

L. K á r m á n: La judecarea bugetului pe anul 1880 trebue se apreţiăm trei factori deciḑetori: starea finanţială, starea politică generală şi cestiunea de esistenţă a cabinetului. Spre acest sfêrşit e neaperat de lipsă se aruncăm o reprivire asupra întêmplărilor din trecut, asupra relaţiunilor generale ale ţerei şi se ţinem samă şi de viitoriu, căci viitoriul este resultatul lucrării din trecut şi present.

Oposiţiunea e îndreptăţită a da câte odată o năvală mai aspră asupra guvernului, dar nici partidei gurernamentale nu i se poate contesta dreptul de a apera pe guvernul seu. A sosit vremea se ne lămurim odată asupra relaţiunilor de partidă şi asupra stării generale.

Fiecare pagină din istoria de desvoltare a omenimei ne dovedesce, că învĕţăturile lui Machiavelli au avut şi vor avè propagatori totdeauna. Dar în statele constituţionale nu mai esistă aḑi nici un guvern care se fie atât de reu, nici o partidă sau un bărbat de stat care se fie atât de arogant încât se nu se silească a respinge dela sine învinuirea că a călcat dreptul sau a părăsit un principiu. Din istoria Angliei am putè cita o sumă de bărbaţi mari de stat, cari adeseori şi-au schimbat părerile, dar această schimbare nu li se imputa peste toată viaţa. Şi pentru ce nu? Pentru că poporul practic al Angliei totdeuna cumpenesce trecutul cu viitoriul, pentrucă a ajuns la cunoscinţa că politica este sciinţa esigenţelor. Şi nu s'a observat oare aparenţa particulară, că toţi câţi au vestit şi representat idei mari, de regulă nu au fost în stare se ducă popoarele la ţinta dorinţelor lor?

Aşa s'a întêmplat că Moise nu a putut duce poporul israilltean în pămêntul făgăduinţei, Ioan Botezătoriul n'a putut întemeia biserica crestină, Rousseau n'a putut realisa revoluţiunea franceză, nici unul dintre proroci n'a putut îndeplinì reformele vestite de dênşii. Idea unităţii italiane şi germane n'au realisat-o representanţii ei cei mai învăpăiaţi, adecă republicanii italiani şi radicalii din Frankfurt, ci conservativul C a v o u r şi cesaricul B i s m a r c k.

Robert P e e l a întrodus bilul de grâne, libertatea comerciului şi emanciparea catolicilor, idei, contra căror el cu toată greutatea talentelor sale celor mari a luptat cu cea mei mare înverşunare.

Asemenea esemple strălucite dovedesc în deajuns, că schimbările de principii, fusionările sau coaliţiunile

---

poarta *du Peyrou* din 1713, şi acuaductul grandios în două arcade, aici într'o înălţime de 63 metri, sĕvêrşit în anii 1753—1766.

Montpellier este residenţa unui episcop catolic şi a unui consistoriu reformat, a deregătorielor departementale, a unei curţi de apel, a unei curţi de assise, a unui tribunal de instanţa primă, a unui tribunal comercial şi a lor trei judecătorii de pace, a unei camere de comerciu, a unei camere de agricultură, a unei filiale a bancei de Francia, a unei academie pentru 5 departemente şi a comandei generale a corpului de armată XVI.

U n i v e r s i t a t e a din Montpellier, întemeiată în anul 1196, este foarte renumită. Încă de pe la începutul seculului al X lea a esistat o scoală de medicină întemeiată de nesce medici arăbesci, cari prigoniţi fiind din Spania, au fost primiţi cu ospitalitate de cătră comiţii de Montpellier. Astăḑi universitatea consistă din 3 facultăţi: de medicină, de sciinţele ecsacte şi de litere, aceasta din urmă a v ê n d d e a i c i î n c o l o ş i o c a t e d r ă d e p l i n r e g u l a t ă ş i s i s t e m i s a t ă p e n t r u *limba românească*. Universitatea are o bibliotecă mare, un museu anatomic şi o grădină botanică minunată, totdeodată cea mai veche a Franciei întregi, deoarece esistă deja din anul 1548.

Afară de universitate Montpellier mai posede: un seminar teologic, un seminar pedagogic pentru învĕţători şi învĕţătorese; o scoală superioară de farmacie; un liceu; mai multe scoli superioare libere de sciinţele comerciale şi de industrie, de desemn de pictură, de sculptură, de architectură şi de musică; un institut pentru orbi şi un institut pentru surdomuţi şi alte institute umanitare. Oraşul are totdeodată biblioteca sa publică de vre-o 35,000 tomuri, un museu de pictură şi de desemnuri, alte două musee pentru obiecte de naturalii şi de artilerie, un observatoriu astronomic, societăţi pentru propagarea artelor şi sciinţelor, şi în sfêrşit un spital mare public, un ospital, un orfanotrofiu, un institut pentru alienaţi, o temniţă celulară, o temniţă centrală ect.

Industria şi comerciul se cultivă în Montpellier pe o scară foarte întinsă. Cu deosebire este însemnată fabricaţiunea de chemicali, de lumini şi de săpun, de rachiuri şi licoruri, de esenţe şi uleuri, şocoladă ect; apoi de straie de lână şi de bumbac, de flanel şi alte materii, de objecte de pele mai fine, de hârtie fină, de instrumente de cumpenit ect. ect. Sûnt în Montpellier şi fonderii de fer şi de aramă ect. Comerciul e spriginit de canalul Grave, ce curge în mare, şi de căile ferate spre Lyon, Toulouse mai cu samă însĕ spre Cette, care este aşa ḑieênd portul dela Montpellier. În tot anul se ţin două tĕrguri mari.

Mai observăm, că în depărtare de 3 chilometri de la Montpellier se află isvorul mineralic dela Foucaud, a cărui apă caldă ca baie are o înrîurinţă foarte favorabilă asupra nervilor şi sângelui.

partidelor sau, dacă vĕ mai place, inconsecuenţele sûnt îndreptăţite când purced dela motive mari şi nobile.

Guvernul actual şi-a început şi continuat cariera între grele impregiurări, dar lucrarea sa patriotică în loc de a fi recunoscută a fost întêmpinată cu mustrări şi atacuri. Nu este datorinţa nimerui a înfăţişa situaţiunea în colori frumoase. Cine observă însĕ cu atenţiune viaţa statului unguresc vede, şi aceasta e un semn îmbucurător, că statul începe a se restaura. Toate dispositiunile mai însemnate din tractatul dela Berlin s'au îndeplinit, pacea s'a restabilit şi probabil nu se va turbura încă multă vreme, încrederea străinătăţii în noi a crescut, naţiunea se întoarce cu sirguinţă la munca sa. Această dispositiune generală a inimelor impune însĕ parlamentului şi guvernului datorinţe.

Conducĕtorii de aţi ai afacerilor de stat 'şi-au propus a realisa multe şi foarte salutarie probleme. Dacă vor fi în stare sĕ le deslege vor încorona edificiul la care au pus temelia.

Cine cunoasce mijloace mai bune şi mai practice pentru realisarea acestui scop mare şi pentru sanarea relelor, decât ale guvernului, sĕ'şi desfăşure ideile sale mântuitoare.

În viaţa noastră publică esistă o mare abnormitate, înţeleg gruparea partidelor. Până când ţeara nu se va împărţi după esemplul Angliei în douĕ partide mari, ne va lipsi condiţiunea fundamentală a parlamentarismului.

În faţa guvernului spriginit de o majoritate omogenă, de mulţi ani nu se mai află o opositiune compactă ci numai partide cu elemente eterogene şi fracţiuni de partide, între cari armonia esistă numai când e vorba de a trânti guvernul. La împărţirea pradei abia vei mai vedè o urmă din aceasta armoniă. Mulţi chiemaţi, puţini aleşi. Momentul creaţiunei positive îi desparte de olaltă. Temistocleii de acum uşor şi curênd vor pismui învingerile Miltiaţilor.

In casul când s'ar forma un guvern nou, o coaliţiune a partidei independenţii cu partida opositională care recunoasce basa dreptului de stat actual, va fi cu neputinţă. Agerii noştri radicali din stânga estremă ar da unui cabinet nou lovituri mai grele şi poate cu mai mult succes decât contra guvernului present. N'aşi dorì ca Ungaria sĕ ajungă la soartea, la care au adus partidele progresiste pe Austria, Germania, Italia şi Francia prin desbinări şi discordii. Pentru a încungiura aceasta soarte e de lipsă sĕ se creeze o opositiune compactă şi omogenă care sĕ se raţime pe principii, ca opositiunea de astăţi, la casul unei crise de cabinet, sĕ constitue un guvern nou pe basa unei programe cu idei directive noue.

Cât pentru buget declar că primesc raportul comisiunei, doresc însĕ ca în viitoriu sĕ se înactiveze sistema bugetului normal şi anul financial sĕ se înceapă cu 1 Aprile.

Sĕ nu ne precipităm cu reformele şi sĕ urmăm o politică trează în munca noastră de reformare.

Naţiunile iartă mult acelora cari, ori ce erori ar fi comis, se devotează cu toată inima intereselor, ambiţiunei şi tradiţiunilor patriei lor. A mărturisì eroarea nu e ruşine, dacă esistă tăria şi voinţa de a o îndrepta. Nu ne este însĕ permis a mai comite erori, căci altfel uşor s'ar putè împlinì prorocia baronului I. Eötvös: „Reul ce 'l-am făcut cresce ca interesele unei datorii făcute din imprudenţă, pe care nu avem puterea de a o plătì.“ Sĕ ne ferim de a învinovăţi poporul pentru erorile comise, căci poporul nici când nu a putut sĕ'şi tradeze consciinţa sa, sĕ'şi renege tradiţiunile sale naţionale şi sĕ'şi schimbe caracterul. Ba el 'şi-a subordinat bucuros totdeuna chiar şi interesele sale materiale principielor celor mari ale civilisaţiunei şi moralei.

Deci fie-care sĕ'şi împlinească datorinţa sa: sĕ facă fie-care o propagandă scutită de intrigi, egoism şi violenţă, propagangă pentru cele douĕ bunuri mari ale vieţii cetăţenesci: a adevĕrului şi libertăţii. (Aplause în dreapta).

B. Lukacs vede în bugetul de faţă puţină deosebire de bugetele anterioare. Partea cea mai însemnată a erogaţiunilor se înfăţişează ca sarcini durabile. Datoriile de stat s'au preliminat pe anul curent cu 97½ milioane, erogatele afacerilor comune cu cele pentru Bosnia cu 33½ mil., subvenţiunile pentru drumurile ferate cu 11 mil.; cu totul 142 milioane. Pentru celelalte trebuinţe ale statului mai remân din venite numai 35 milioane. S'au prevĕdut mai reu acele instituţiuni care sûnt menite a promova progresul intelectual şi bunăstarea materială.

Venitele nu s'au sporit în proporţiune firească cu îmbunătăţirea stării materiale a poporului. La contribuţiuni s'au sporit numai restanţele.

În programa finanţială se află numai un punct nealterabil: împrumutul. Deci mai potu-se lăsa afacerile ţĕrei în mâna unui guvern, care rătăcesce fără plan şi direcţiune în toate părţile? Politica fiscalică a guvernului au făcut mari pustiiri, care se ved nu în deficit ci în starea materială ruinată a poporului. „Monitoriul oficial“ a publicat pe fie-care an licitări de realităţi în valoare de 50 milioane, o cifră aceasta, care esprimă decadenţa materială a poporului. Firesce că la aceasta a contribuit politica cea rea a guvernului, economia uşuratică a particularilor şi relaţiunile nefavoritoare ale creditului.

Din comitatul Carașului.

In şedinţa congregaţiunei comitatense estraordinare ţinută în 17 cur. n. s'a cetit mai întâiu un ordin ministerial care mustră cu cuvinte aspre întêmplările din Caraş şi provoacă pe comitele suprem sĕ inspecţioneze în persoană toate preturele şi sĕ supună la o revisiune esactă toate actele, cărţile şi socotelele ce se referesc la manipulaţiunile cu bani. După aceasta s'a raportat, că luarea actelor din mânile lui Iuncovici e pe cale şi că prenotarea sumei de 25,000 fl. pe realităţile din Caraş ale vice-comitelui Ghica e sĕvêrşită deja. Seara la 6 oare comisiuuea municipală s'a întrunit într'o şedinţă care se poate numì cea mai memorabilă dintre toate şedinţele de până acum. După verificarea protocoalelor dinainte de ameaţi comitele suprem puse întrebarea, dacă cercetarea ce curge acum contra vicecomitelui poate fi privită ca o cercetare care după lege premerge de regulă procedurei disciplinare, sau numai ca o cercetare informativă cu caracter privat? Toţi oratorii au convenit în rĕspunsul, că cercetarea ordinată e de natura celor ce premerg procedurei disciplinare. Pe temeiul acestui vot comitele suprem declarà, că trebue sĕ aducă o scire foarte tristă la cunoscinţa congregaţiunei. In timpul şedinţei a sosit un ordin telegrafic dela ministeriul de interne care ia mĕsuri de sigur neplăcute pentru comitat. Notariul primariu cetesce depeşa ministerială care ţice:

„Comitelui suprem N. Ujfalussy în Lugoş. Dacă congregaţiunea generală a ordinat o cercetare premergĕtore procedurei disciplinare contra vice-comitelui, fără de a'l suspenda, te împuternicesc sĕ ordinezi în numele meu suspendarea. Ear dacă congregaţiunea generală nu a sulevat de loc cercetarea disciplinară şi dacă din acest motiv ea nu va mai potè lua dispositiuni, sĕ se conchieme îndată comisiunea administrativă ca sĕ aducă hotărire pentru a se întroduce contra vice-comitelui cercetarea care va avè sĕ premeargă procedurei disciplinare în înţelesul punctelor 2 şi 4 art. de lege VII: 1876. Această hotărire sĕ mi se comunice îndată pe cale telegrafică. Tisza“.

În tăcerea adêncă notariul public Beşan luà cuvêntul pentru a da mai întâiu espresiune durerei ce o simte municipiul pentru faptul că togma comitatul Caraşului este acela, care a ajuns aşa departe încât trebue sĕ se suspendeze vice-comitele din oficiu. După aceasta face propunerea ca municipiul sĕ păşiască îndată la substituirea acestui post neputênd remânè comitatul între împregiurările de faţă nici pe un moment fără substitut, şi recomândă pe notariul primariu Simonescu de substitut provisor, căci acesta e chiemat şi după lege a fi substitut.

Mai toţi membrii din municipiu luară cuvêntul şi s'a propus şi presidentul dela oficiul orfanal Elek de Pattyánsky. Dar amêndoi domnii propuşi au refusat cu hotărîre a primì substituirea mulţămind pentru onoarea dată. S'a hotărît ca întrebarea de substituire sĕ se reserve şedinţei următoare care va decide definitiv.

Adoua ţi s'a întrunit de nou comisiunea municipală. Toţi câţi întrau în sala de consultare înainte de a se deschide şedinţa puteau sĕ observe că se petrece ceva estraordinariu. Sala era plină îndesată, în toate unghiurile vedeai grupe discutând cu viociune, în toate feţele asteptare încordată.

Jumetate la 12 oare venì comitele suprem, funcţionarii de faţă îl întimpinară cu éljenurile obligate. El deschise şedinţa făcênd de nou comunicarea despre suspendarea lui Ghika şi puse la ordinea ţilei întrebarea de substituire.

Consiliarul reg. Alecsandru de Makay luând inmediat cuvêntul propuse într'un mod foarte linguşitor şi recunoscĕtor de substitut al vicecomitelui pe notariul primariu al comitatului Leontin Simonescu.

Strigări sgomotoase de Éljen însoţiră această propunere, care între aclamaţiuni viue se prefăcu in conclus.

In sfêrşit s'a ales la iniţiativa obiectivă şi motivată a lui Radulescu şi la propunerea lui Beşan o comisiune de doi membri care va avè sĕ controleze în viitoriu contabilitatea supremă a comitatului. S'au ales ca membri în această comisiune d-nii Radulescu şi Isr. Löwinger.

Cu aceste s'a închis şedinţa.

Macedono-Românii.

Francezii, împinşi de un simţimênt de caritate, care a fost totdeuna mare in ei şi totdeuna ingenios, pentru a mai sporì încă însemnata sumă culeasă prin subscripţiuni şi prin splendida serbătoare dată în Ipodromul din Paris, publicară un ţiar album intitulat „Paris-Murcia“, la a cărui alcătuire concurară gratis cei mai eminenţi scriitori francezi şi cei mai abili artişti ai republicei şi ai tuturor naţiunilor.

Resultatul obţinut trecu peste toate prevederile şi produsul se urcà la o însemnată sumă, care fu trimisă nenorociţilor din provincia Murcia, pe care o inundaţiune strașnică o schimbà în scurt timp într'un loc de bâltacuri şi de ruine, dintr'un teritoriu fericit şi roditor.

Acest resultat făcu pe câţiva cetăţeni din Bucuresci a urma esemplul dat de Francezi, publicând un alt album moderat după cel francez în privinţa părţei literare şi artistice şi care îl va egala în frumseţe. Se va trage în 10 mii esemplare, dintre care unele pe hârtie ordinară cu preţul de 2 lei dar altele pe hârtie de lucs cu 5 lei şi va fi pus în vênţare în primele ţile ale lui Februarie. Scopul va fi curat umanitar, dar pe când cel frances a fost destinat a micşora miseriele fisice ale unei populaţiuni de ginte latină ca şi cel frances, albumul român are de scop a micşora miseria intelectuală a unui popor nu numai de aceeaşi ginte, dar consângean cu cel român şi a cărui limbă nu se deosebesce de dialectul român oficial al statului mai mult ca dialectul veneţian de cel italian, sau ca cel asturian de cel castilian.

Sĕ arĕtăm acum cu oare-cari consideraţiuni istorice cine este acel popor pe care Românii voiesc sĕ'l ajute.

E cunoscut de toţi cum Traian, pentru a repopula Dacia golită de locuitori, stabilì pe la 107 legionarii romani cu familiele lor şi cum apoi fură trimişi din Italia în aceea regiune aceia care se făcuseră culpabili prin îmbrăcişarea Cristianismului. Crescând astfel acea populaţiune şi îmbrăţişând toată Dacia, Cristianismul, devenise o ţeară foarte bine cultivată şi prevĕţută cu poduri şi soşele după obiceiul roman.

Dar, puţin în urmă, începură Goţii şi Sarmaţii a face dese incursiuni pe teritoriul Daciei, şi, inteţindu-se din ce în ce mai mult incursiunile acelor orde barbare, populaţiunea din acea regiune ceru dela imperatorul Aurelian a trimite trupe pentru apĕrarea hotarelor lor. Dar imperiul roman fiind atunci atacat în mai multe din depărtatele sale provincii, Aurelian nu fu în stare de a o apĕra şi de aceea învită pe aceia, cărora le era frică, sĕ rĕmână în patrie, de a se retrage in Macedonia, care era în acele timpuri deşartă de locuitori. Mai multe mii din acei Romani primiră învitarea şi se duseră sĕ locuiască mai cu samă pe poalele Pindului, ocupâudu-se cari cu păstoria, cari cu agricultura şi, prin munca, prin unirea şi prin comerciul lor cu vecinii, se intinseră dela poalele Pindului până la ţĕrmurile Adriaticei.

Trista istorie a Epirului, Macedoniei, Tesaliei, şi a celorlalte regiuni ale peninsulei Balcanice se poate cetì în istoria nemuritoriului Gibbons, intitulată: „Decadenţa şi căderea imperiului roman în Orient“, în care ţice că, căţênd în acea parte a Europei sub dominaţiunea Musulmanilor, ei nu numai că nu reînviară studiile, dar ţinură populaţiunile supuse stăpânirei lor în cea mai ticăloasă ignoranţă persecutând biserica şi moscheele.

Sub o astfel de tiranică stăpânire Macedono-Romanii nu mai putură avè şcoale elementare decât în câteva comune; ear popii greci, ignoranţi şi superstiţioşi, învĕţară pe vre-o câţiva dintr'ênşii numai a cetì cărţile bisericesci scrise in limba greacă-bizantină şi ura lor în contra acelora care vorbiau românesce era aşa de mare, încât îi escludeau din biserica grécă. Cu toate aceste fiii câtorva familii îmbogăţite prin comerciu se duseră a urma un curs regulat de studii cari la Atena, cari la Veneţia, la Paris sau la Viena.

După ce în urma resboiului din Crimeia hospodariatul Moldaviei şi Valachiei se constituiră într'un singur principat român, începu a se nasce într'ênsul dorinţa de a se ocupa de fraţii lor din Macedonia. Macedonenii întrând în relaţiuni cu Românii le făcură cunoscut trebuinţa ce simţiau de a avè scoli spre a putè întra cu bucurie pe calea civilisaţiunei nu prin intrebuinţarea limbei grecesci care le este străină, ci prin limba naţională adecă limba românească.

Astăţi că independeţa principatului român e recunoscută de toate puterile, astăţi că, după spiritul tractatului din Berlin, populaţiunile din Turcia europeană sûnt chemate a se bucura de nesce instituţiuni libere şi prin urmare sĕ întrebuinţeze propria lor limbă în afacerile comunale, ear nu o limbă străină, numĕroşii patrioţi din Bucuresci au creţut că a sosit timpul de a înfiinţa scoli elementare românesci nu numai în Macedonia, dar şi în oare-cari părţi ale Thesaliei, Epirului şi Greciei unde sûnt comune românesci. Eată demonstrat într'un mod foarte clar, pentru ce voiesc sĕ publice albumul despre care am vorbit mai sus. Eată încă cuvêntul pentru care se speră, că albumul va avè o primire binevoitoare în Francia şi în Italia, de oare ce e vorba de a scoate din întunerecul ignoranţei şi superstiţiunei un popor neolatin ca şi Francezii şi Italieniĭ. Mai cu samă pentru Italiani

importanța e foarte mare, de oare-ce litoralul macedono-român este aședat față cu Bari, și dacă se va stabili o comunicațiune dilnică între Bari și Durazzo, atunci Italia va putè sĕ concure într'un mod mai eficace la salvarea Macedono Românilor din înjositoarea și brutala ignoranță a Musulmanilor.

Poate se va intreba cineva la ce număr se urcă această populațiune română, așa de depărtată de principat? Acela, care o face sĕ se urce la cifra cea mai mare, d. Nifon Bălășescu, dice, că este de 2,800,000 de locuitori atât pe continent cât și în insule. Dl Bolintineanu în călĕtoria sa prin Macedonia, arată că trebue sĕ fie de 1,200,000 și această cifră e considerată ca cea mai esactă de d-nii Densușean, Damé și Picot. Sĕ notăm însĕ că d-nii Boué Pequeville, Lanke și dl Lelejan în etnografia sa asupra Turciei europene, dau populațiunei române din acele regiuni o cifră cu mult mai mică.

Ori cum ar fi, este un fapt constatat, că Macedono-Românii se urcă la mai multe sute de mii și că Francia și Italia trebue sĕ'i ia sub potecțiunea lor și sĕ cerce de a compune o federațiune între Albanezi, Români și Greci, acum când principele de Bismark și comitele de Haymerle, au făcut publicamente cunoscut, că Austria este chiemată a se întinde dela Novi-Bazar la Salonic. Dela Salonic la Constantinopole pasul e scurt și principele de Bismarck voiesce sĕ dea această populațiune casei imperiale de Absburg în compensațiunea Vienei și a archiducatului seu care ca parte integrantă din marea patrie germână, anecsată la imperiul german, după cum a arĕtat de curênd d-l Hubner, în camera vienesă...

„Tel." *Veghezzi Ruscalla.*

Varietăți.

* (Sciri personale). Maiestatea Sa ces. și reg. apost. la propunerea ministrului de justiție s'a îndurat a denumì: pe Ludovic de Schedius, presidentul tribunalului din Sibiiu, de jude ordinar la tabla regească din Budapesta.

* (Monumentul) lui Heliade-Radulescu, părintele literaturei române, a sosit în Bucuresci și s'a depus la academie. „Presa."

* (Societatea de lectură) a studenților dela Gimnasiul gr. or. din Brașov, va ținè o ședință literară, Marți în 12/24 Februarie 1880 în sala gimnasiului. Începutul sară la 7 oare precis.

Programa.

1. „Discurs de deschidere", rostit de președintele Societății, dl profesor Nicolau Pilța.
2. „Fanarioții în România", caracteristică de Silvestru Moldovean student în cl. VIII. gimn.
3. „Grui-Sânger", poesie de V. Alecsandri, declamată de Radu Moroian st. cl. VIII. gimn.
4. „Maria sau Mihai Viteazul a fost mai mare"? Controversă. Partea I, susținută de Jon C. Urlățan st. cl. VIII. dimn.; ear partea II. de Chiril Vulcan st. cl. VIII. gimn.
5. „Groază", poesie de V. Alecsandri, declemată de Dionisiu Mardan st. cl. VIII. gimn.
6. „Despre însemnătatea și folosul sciințelor naturale", disertațiune de Juliu T. Mera st. cl. VIII gimn.
7. „Condemnarea strugurelui", poesie de A. Pann, declamată de George Pitiș st. cl. VIII. gimn.
8. „Referințele între părinți și fii", disertațiune de Demetriu Stefan st. cl. VIII gimn.
9. „Imnul lui Stefan cel mare", de C. Porumbescu, esecutat de corul vocal sub conducerea dlui prof. de cântări H. Geifrig.

* (Spesele tumultului din Budapesta). Direcțiunea gazometrului a presentat la magistrat socoteala despre pagubele ce i le-au făcut turburătorii ordinei în scandalul ultim prin spargerea laternelor din strade și a candelabrelor de gaz. Socoata se urcă la suma de 913 fl 36 cr.

* (Defraudări de dare). Din comuna Papa s'au arestat: primariul, căpitanul orașului și controlorul pentrucă au defraudat 8—9 mii fl. din darea încasată în comuna numită. Ei înduseră în conspectul de dare pe unii locuitori, cari au solvit darea și se află încă în viață, în lista celor reposați.

— „Tem. Ztung." aduce un raport de cuprinsul următor: Ministrul de finanțe contele Szapáry în urma unei defraudări de dare în comunele Giroada și Remetea a trimis pe oficialul primar de contabilitate al inspectoratului reg. de dare din Temișoara Palffy în fața locului ca sĕ întroducă cercetarea și spre acest sfêrșit sĕ se pună în înțelegere cu preotul Petrescu din Remetea pentru a se informa. Cercetarea abia întrodusă a aretat că în 50 casuri dările plătite nu s'a indus în libelele de dare sau cel puțin nu s'au confirmat prin subscrierea perceptorului așa că dările au trebuit plătite a doua oară. De asemenea s'au dat în arêndă cu sila, proprietatea multor țerani ca sĕ plătească contribuțiunea dar sumele plătite de arendași nu s'au socotit debitorilor în dare.

* (Despre emigrația din Ungaria de sus) „P. Lloyd" ne comunică următoarele: „Emigrația ia proporțiuni mari de o vreme încoace, așa încât sûntem siliți, a atrage atențiunea cercurilor mai înalte asupra acestui fapt.

Începutul l'au făcut în toamna trecută numeroase familii din Zemplin și Sáros. In părțile acele recoalta cartofilor a fost de tot slabă și oamenii n'au avut nici un câștig peste earnă. Intre emigrații de astă toamnă erau numai puține familii de Israeliți seraci, cele mai multe erau familii de Slovaci, care sau nu aveau de loc moșii sau și dacă aveau acele erau însărcinate cu datorii preamulte de care nu se mai puteau scăpa; toate aceste familii au trecut peste Ocean spre a 'și câștiga o esistență mai bună. Din aceste 2 comitate au emigrat până acum cel puțin 2000 de persoane. Dela anul nou încoace înse au început a emigra foarte multe familii și din Zipsen și Abauj, între care se află și Nemți mulți. In toată ziua sosesc familii întregi cu trenul Cașovia-Oderberg în Hamburg. Și din comitatele Trencin și Neutra se dice că au emigrat până acum mai multe sute de oameni. Nu scim, ce atitudine iau organele regimului față cu această aparență însemnată din punct de vedere național-economic. Deși emigrația — strict luând — nu se poate oprì, totuși nu putem fi indiferenți față cu o perdere de atâte mii de lucrători cu putere și diligenți, pre cari i-am putè întrebuința foarte bine în multe ținuturi ale Ungariei, mai ales în acele, unde populațiunea este tare rărită și aceasta cu atât mai mult, cu cât patria noastră n'are nici o prisosință de populație și brațe de lucru. Din contră ne plângem mereu, că ne lipsesc brațe lucrătoare. Guvernul nu trebue sĕ fie un spectator pasiv și indiferent la această împregiurare nefericită, ci sĕ deschidă oamenilor cari nu voiesc și nu pot sĕ remână la vatra lor, posibilitatea, de a se aședa în alte ținuturi ale patriei, de esemplu în dominiurile coroanei sau n posesiunile fondurilor de studii. Lucrările publice prevedute în proiectele de legi care deschid unele isvoare de câștig pentru cei lipsiți nu sûnt mesuri de ajuns față cu grelele desastre din comitatele cele multe. Se cer mesuri mai energice și îmai întinse pentru a întimpina reul ce crescemereu în Ungaria de sus.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.")

Budapesta, 25 Februarie n. În casa deputaților Ernest Simonyi a propus o resoluțiune, conform cărei casa subtrage guvernului actual încrederea. Mariasy vorbesce mai pe larg și între aplause pentru acceptarea bugetului și respingerea resoluțiunei propuse. Doinahidy refusă bugetul.

Constantinopole, 25 Februarie n. Poliția a confiscat de la un anumit Papadopulos, care sĕ dice că ar fi stând sub scut englezesc, bombe și mașine infernale. Se dă cu socoteala, că a fost intenționat un atentat asupra sultanului. Mai multe persoane sûnt compromise. S'a întrodus cercetarea.

Lista Nr. 7

a contribuirilor încurse la comitetul subsemnat în folosul inundaților.)*

Transportul totalului din Lista Nr. 6 publicată în Nr. 16 a. c. al „Telegrafului roman" . . .	fl.	1496.89
G. Crețescu din Bucuresci . . .	fl.	9.60
Prin d. paroch Beniamin Pop din Uioara, dela următorii: I. Popa 1 fl., V. Pervu 20 cr., Sofron Pădurean 50 cr., B. Onuț 50 cr., E. Popa 50 cr., N. David sen, 80 cr., N. Popa lui Iacob 20 cr., V. Popa l. Nicolae 20 cr. I. M. Hopartean 30 cr. A. Popa a lui Lica 20 cr., Carian Codrea 50 cr., vid. M. Popa 40 cr., N. Vedean l. Gligor 20 cr. N. Vedean l. Iacob 40 cr., G. Moga 30 cr., A. Damean 10 cr., trații Istrate și Ioan Damean 10 cr., S. Roșca 50 cr., G. Morariu j. 60 cr., Iosif Marele 20 cr., I. Marian 30 cr., vid. M. Arieșan 25 cr., I. Arieșan al G. 25 cr., Preotul 1 fl., total	fl	9.50
Prin D. M. Pop Gridean dela domnii A. Stoica 5 fl., N. Moldovan 3 fl., D. Fogarași 1 fl., A. V. Velican 2 fl., S. Caluț 2 fl., V. Hossu 2 fl., M. P. Gridean 2 fl. în total . . .	fl.	17.—
I. V. Rusu protopop în Sibiiu .	fl.	3.—
Totalul cu ziua de astădi . . .	fl.	1535.99

Sibiiu, 24 Februarie n. 1880.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaților.

*) Cuitările sumelor trimise la acest comitet vor urma prin publicare în diarele de aici „Telegraful Roman" și „Observatoriul". La cerere însĕ sumele se vor cuita și separat.

Bursa de Viena și Pesta

din 24 Februarie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	101.85	101.90
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	80.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	93.—	92.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	82.30	82.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	119.—	118.50
Obligațiuni ung. de rescumpărarea pământului	90.50	90.50
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	87.—
Obligațiuni urbariale temeșiane .	88.50	88.25
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	88.25
Obligațiuni urbariale transilvane .	88.50	87.50
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	90.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	91.50	91.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.45	71.50
Datoria de stat în argint . . .	72.10	72.20
Renta de aur austriacă	85.50	85.25
Sorți de stat dela 1860 . . .	130.—	130.—
Acțiuni de bancă austro-ung. .	839.—	840.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	306.40	306.50
Acțiuni de credit austr. . . .	285.—	284.—
Sorți unguresci cu premii . . .	—.—	117.25
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.53	5.52
Napoleon	9.41	9.38
100 marce nemțesci	57.90	57.85
London (pe polița de trei luni) .	117.55	117.15

Economic.

(Târgul Sighișoarei). După cum se scrie din Sighișoara târgul de vite ținut în 13 și 14 Febr. n. fu cercetat de mulți cumpĕrători și vêndĕtori. S'au vêndut mai mult ca 1200 capete de vită, între care vitele cornute cu 160 fl. capul. Târgul de mărturie însĕ din 15 și 16 Febr. n. n'a fost mai bine cercetat, decât un târg de sĕptĕmână. Nici un profesionist n'a putut vinde nimic. Pricina fu de o parte miseria domnitoare, de altă parte și frigul estensiv al ernei acesteia îngrozitoare, carea a mâncat bieților oameni toți banii puțini pentru lemne.

Budapesta, 21 Faur n. Deși earna pe la începutul sĕptĕmânei trecute ne-a mai șicanat cu năravurile ei neplăcute, arĕtându-se adeseorì cu frig, cu ninsoare, cu neguri reci și pătrunzĕtoare, totuși pe la mijlocul sĕptĕmânei a fost silită prin căldura plăcată a primăverei, a se retrage din zi în zi tot mai tare, până când pe la sfêrșitul sĕptĕmânei mai că numai puteai vorbì de earnă. Timpul s'a încălzit, zăpada a început a se perde, riurile mereu se desghiață și natura devine tot mai frumoasă și suferibilă. Pământul se desfundă, holdele sûnt foarte frumoase și veghetațiunea incepe a se descepta din somnul amorțit. Nu ne-am scăpat însĕ de temerea, că ținênd timpul frumos încă vre-o 2 sĕptĕmâni se va rupe ghiața cea nemai pomenit de groasă și va pricinuì inundări mari și estensive, care vor nimicì multe sĕmĕnături și vor aduce și alte stricăciuni cu sine. Negoațel bucatelor și ale tuturor articlelor din târg în sĕptĕmâna trecută nu fură animate, ci putem zice mai mult amorțite. Articole au fost multe în târg și avură prețuri moderate. Așa trecură:

Grâul la 40,000 m. m. a trecut cu fl. 11.40—11.50; sĕcară la 2000 m. m. cu fl. 10.60—10.80; orzul la 3000 m. m. cu fl. 7.—8; ovĕsul la 3000 m. m. cu fl. 7.—7.66; cucuruzul la 14,000 m. m. cu fl. 8.60—9.15; făina n'a trecut. Păstăioasele cu putin mai bine și adecă: fasolea cu fl. 11.25—11,75; mazerea cu fl. 11—14; lintea cu fl. 11—14; sĕmênța de cânepă cu fl. 10—10.50; sĕmênța de in cu fl. 14; mălaiul cu fl. 7—7.80; lânile cu fl. 1.90—2.40 per chilogram.

Porcii au fost de astădată mai scumpi. In târg s'au aflat 47,330, între cari au fost din Ungaria de jos 3230, din România 980 și din Ardeal 60 de capete; unsoarea de porc s'a vêndut cu fl. 57—59; slănina cu fl. 50; sĕul cu fl. 45—46; spirtul *en gros* cu fl. 34, *en detail* cu fl. 35—35.20 per 10,000 litre %,

Peile de oaie din Banat și Ardeal cu fl. 150—150; cele de bou din Banat cu fl. 135, din Ardeal 140; cele de vacă cu fl. 112—115; cele de viteț cu fl. 190—195 per 102 dărabe; cele de cal cu fl. 11 50—12.50 părechia.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitațiuni: în 2 Aprilie și 3 Maiu imob. lui Leopold Edenyi și soției sale în Boarta (judec. cerc. Mediaș): în 6 Martie și 7 Aprilie imob. lui Nistor Călburean în Vulcan; în 9 Martie și 12 Aprilie imob. lui Carol Baier în Brașov (trib.); în 13 Martie și 13 Aprilie imob. lui George Dobányos în Fildul de jos (judec. cerc. Huedin); în 27 Martie și 27 Aprilie imob. lui Carol Binder respective ale rămasului după Samoilă și Catarina Binder în Sibiiu (trib.); în 3 Aprilie imob. lui Iova Stoia și soți în Mohu (trib. Sibiiu); în 18 Martie și 13 Aprilie imob. lui Francisc Beteg în Poiana; în 12 Martie și 12 Aprilie imob. lui Francisc Pap în Hatolca: în 10 Martie și 10 Aprilie imob. soției lui Dionisiu Szetiori în Canta; în 8 Martie și 8 Aprilie imob. Elisavetei Leva în Serce (trib. K. Oșorheiu); în 10 Martie imob. lui Michail Bene și Gavrilă Tarcea în Sintieu (trib. Cluj); în 11 Martie și 11 Aprilie imob. lui Ioan Mora în Batin (judec. cerc. Gherla); în 28 Febr. imob. soției lui Wențel Onitskoff în Alba-Iulia; în 17 Martie imob. lui Nistor Cleonic și soți în Cut (trib. Alba-Iulia); în 20 Martie imob. lui Toma Timariu în Pianul de jos (judec. cerc. Sebeș); în 28 Febr. imob. soției lui Dionisiu Kiș în Bărătuș (trib. K. Oșorheiu).

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 20. Sibiiu, Sâmbătă 16 Februarie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Ergo .. caveant ...

Sibiiu, 15 Februarie.

Românii din părţile ungurene au avut de mulţi seculi o soarte estraordinnră.

După ce s'au străcurat, unele după altele, popoarele care veniau preste denşii din nordostul Europei, a sosit şi timpul de în suta a ḑecea după Christos Maghiarii s'au aşeḑat cu deosebire în şesurile Ungariei de astăḑi şi în Transilvania.

Ca toate popoarele călĕtoare, Maghiarii în prima linie căutau un loc, unde se se poată aşeḑa şi unde sĕ'şi poată întemeia o statornicie. Dar fiind că pe lângă locuri mai căutau şi un substrat, care se aibă deja elementele statorniciei, le era foarte binevenită aşeḑarea în ţeri, unde erau deja popoare aşeḑate, unde erau sate şi oraşe şi câmpii cultivate; cu alte cuvinte: unde erau elementele statorniciei.

Mijlocul prin care se punea în lucrare aşeḑarea era cucerirea. Aşeḑarea popoareloru călĕtoare atêrna aşa dară dela doue împregiurări: dela aflarea acestor elemente şi dela puterea sau neputerea de resistenţă a celor ce se aflau aşeḑaţi încă de mai nainte cu statornicie.

Toate popoarele călĕtoare le vedem năvălind asupra împĕrăţiei romane. Acì aflau ele mai cu prisos ceea ce căutau. Procesul înse nu era tot deuna după cum îl dicta instinctul popoarelor călĕtoare. Pentrucă după ce le succedea la năvala cea dintâiu a sdrobì organismele sociale politice găsite de dênsele, se absorbiau de ruinele acelora şi formară în cele din urmă elemente noue, în care precumpănia mai mult elementul cuceriţilor de cât al cuceritorilor. Astfeliu elementele germane se absorb în Italia, elementele germane şi maurice în Spania şi elementele germane în Galia şi produc popoare nouĕ: Italiani, Spanioli şi Francesi.

Cum că Maghiarii au ales câmpiile Panoniei şi ale Transilvaniei de ultima lor ţintă e greu de constatat. Mai probabil este că dacă s'au oprit acì au fost siliţi sĕ se oprească, de oare ce isbutirile lor în ori care direcţiune mai departe au fost respinse.

Nu le remaseră alta decât a se mulţămì cu patria, unde le-a succes a pune piciorul şi a'şi întogmì acì aşeḑĕmêntul de statornicie.

Un proces deosebit de celelalte din sudvestul Europei se desfăşură în ţinutul, în care se hotărîră Maghiarii a se aşeḑa. Elementele, între care se aşeḑaseră, erau prea tari de a fi de ei absorbite şi prea slabe de a absorbì ele elementul cuceritoriu. Din cuvintele memorabile a le primului rege al Ungariei, Stefan, se vede, că acesta a petruns situaţiunea ce resulta din egalitatea puterilor de resistenţă a elementelor ce aveau a constituì noul regat. Pe lângă aceasta se vede că a mai contribuit şi judecata sănĕtoasă, că elementul maghiar trebuia înfrênat. De unde se vede mai departe, că întru cât elementele aflate în loc n'au fost de ajuns pentru înfrênarea elementului maghiar, regii Ungariei au adus din alte părţi elemente diverse, creḑênd că astfeliu vor putè întemeia o statornicie trainică; salutară pentru unii şi pentru alţii, câţi se aflau sub scutul coroanei unguresci.

Dacă regatul unguresc se putea desvolta nejignit pe temeliile aceste, Ungaria astăḑi ar fi un stat de model în Europa.

Temeliile aceste au fost jignite, odată de feudalism şi de altă parte de ultramontanismul, care 'l-a încălecat ca sĕ nu'l mai scape din mână. Amêndoue, feudalismul şi ultramontanismul, au resturnat ecuilibrul întemeiat şi reîntemeiat de mai mulţi regi din diverse epoce. Amêndoue au nivelat contopind cu timpul fruntea societăţii din regat, aristocraţia, într'un element domnitoriu şi poporul într'o massă fără drepturi. Resultatele de acì mai departe au fost funeste pentru regat în general şi pentru Români în special. In jumĕtatea a doua a secului al XVI, regatul fu sdrobit de Turci, din causă că feudalismul şi ultramontanismul au fost ros puterea cea vênjoasă a poporaţiunei.

In epoca amintită în urmă s'a renăscut principatul neatârnat al Transilvaniei, cu părţile adnecse, care era aproape toate şesurile Ungariei dela poalele munţilor apuseni ai Transilvaniei. În principatul acesta s'au sĕvêrşit nisce împregiurări noue, provocate de reformaţiunea din sinul bisericei apusene. În locul ultramontanismului şi feudalismului s'a pus în Transilvania o composiţiune de naţiuni, amestecată cu confesiuni recepte. Acest *mixtum compositum* politic 'şi-a îndreptat ascuţişul contra poporaţiunei în massă din Transilvania şi părţile adnexe, în contra poporaţiunei române. Lucru de căpetenie ce şi'l puse în vedere era ca şi în sistema cea vechie ungurească, a susţinè clase privilegiate pe spatele altora.

Era grea situaţiunea aceasta nouă pentru Români. Era aproape insuportabilă. Desbrăcaţi în epocele de mai nainte de toate drepturile ca popor, şi privaţi de aristocraţia naţională, raḑimul unic le mai remăsese biserica.

Aceasta, fiind cea ortodocsă, prigonită din veacuri depărtate de biserica apuseană, nu era „receptă“ şi era slăbită de tot. Abia se mai ţinea pe picioare.

In aceeaşi şi încă în mai rea doagă era biserica apuseană, vechia prigonitoare a celei ortodocse orientale. Calvinismul o scosese mai din toate posiţiunile din Transilvania.

Dacă pe timpurile acele s'ar fi găsit nu numai un apĕrătoriu energic al ortodocsismului bisericei noastre, cum a fost metropolitul Sava, dară şi un înţelept aplicătoriu al aceluia, e probabil că confesiunile reformate s'ar fi înduplecat a substituì în locul celei rom.-catolice, mai curênd sau mai târḑiu, pe cea ortodocsă, pentru ca sĕ se îngrădească contra ultramontanismului apusan. Aceasta nu s'a făcut şi calvinismul, care se temea de închipuita inrudire a ortodocsismului cu catolicismul apusan, a încercat a trage pe cel dintâiu la sine.

O politică confesională se desvoltă în seculul al XVII, care merită mai multă apreţiare decât i s'a dat până acum din partea românească.

Lăsăm nedecisă întrebarea, dacă calvinismul de atunci a urmărit o politică mai mult decât confesională. Probele lui Rakoczi, care ne-a reîntrodus limba română în biserică, nu testează apriat vre un scop de maghiarisare şi de aceea sûntem ispitiţi a scrie toate bănuelile despre tentaţiunile de maghiarisare de pe timpurile acele, atribuite calvinismului, în contul propagandei ultramontane.

Eată de ce. Ultramontanismul, după ce a găsit un teren atât de fecund pentru el în neorientarea Românilor, n'a făcut alt ceva decât s'a silit a'şi întârì confesiunea, ceea ce fiind dirigeată, nu din Roma, după cum s'a ḑis de atâtea ori, spre a amăgì pre cei creduli, ci din Strigoniu, din metropolea metropoliilor romano-catolice a Ungariei, care e un sprigin al maghiarismului din Ungaria, condus cu prudenţa obicĭnuită numai iesuiţilor, este ispitit omul a o identifica cu maghiarisarea. Dacă va fi cine-va în stare, sĕ pună lucrarea ultramontanismului dela sfêrşitul secului al XVII între Românii din Transilvania, între lucrările prin care se aperă naţionalitatea românească, acela merită un premiu estraordinariu.

Ori care ar fi fost intenţiunile calvinismului, aseménându'l cu ultramontanismul, vedem două lucruri: Calvinismul nea redat limba şi literatura; ultramontanismul ne-a sfăşiat în două şi se năzuesce a ne răpì limba.

Cosmopolit cum este, puţin îi pasă lui de naţionalităţi, el favorisce pe cei ce se pun în serviţiul lui şi lasă victimă ori şi cui, pe ori şi cine, dacă-i promite alt cineva mai mult. Italia şi Polonia sûnt doveḑi de ajuns în privinţa aceasta.

Fructele ultramontanismului încolţesc anevoie, resar târḑiu, dar nu înşeală pe seménătoriul lor mai nici odată. Ultramontanismul, care în Ungaria înfluenţează chiar şi asupra bărbaţilor de stat de confesiune protestantă, de sigur că nu avea scrupuli sĕ ţină samă de intregitatea instituţiunilor orientale a le Românilor, cari ḑiceau, că numai în patru puncte se unesc cu Roma.

Incercarea din Satumare, cu care a alarmat „G. Trans.“ trei numeri ai sei, sûnt o dovadă, că ultramontanismul a găsit, că este cu cale a face un pas, mai în colo. După ce succesiv a instrăinat pe Români de obiceiurile românesci, lăsândule, pro forma, numai numele, cearcă sĕ le ia limba şi mai târḑiu — le va lua şi ritul.

Ergo .. caveant ...

Revista politică.

Sibiiu, în 15 Februarie.

„P. Ll.“ în nrul de eri anunţă după o corespondenţă din Seraievo, că regimentul 26 de infanterie a plecat dela Ciainiţa spre graniţa sandjacului Novibazar, eară regimentul 76 stă în Seraievo gata de plecat. „P. Ll.“ ḑice că în Novibazar, lucrurile sûnt cu mult mai serioase de cum se scriea şi se credea în Viena. Făcênd unele batalioane din brigada Killici, aşeḑată în ţinutul Limului, deprinderi în marşuri, s'au pomenit, că ariere-garda coloanelor este atacată. Nu se scie fost-au puscături singuratece sau un foc intensiv, destul că comanda generală din Seraievo a raportat la Viena şi a dispus inarmarea despărţemêntului 76 de sanitate. Şi ambasadorul din Constantinopole Dubsky a intrevenit la Poartă cu reclamaţiuni în afacerea aceasta.

Firul telegrafic „ḑice Alegătoriul“, ne adusese ḑilele aceste un mic resumat din discursul, rostit în Reichstagul german de către deputatul Kardorff, cu ocasiunea desbaterilor asupra bugetului. Ţinênd seamă de insemnătatea acestui discurs, care a secerat numeroase aplause din partea majorităţei absolute a parlamentului Germaniei, estragem dintr'ênsul t e c s t u a l partea care urmeaḑă şi care privesce legitimarea sporirei bugetului pentru armată.

„În tot casul — ḑice dênsul, combătênd pe deputatul Richter — ne aflăm în faţa unei cereri pentru sporirea bugetului militar. Deputatul Richter crede, că tot ce putem face mai cu minte în această cestiune, este de a ne încrede în puterea de care dispunem astăḑi şi de a rĕmânè pe lângă ceea ce avem.

Aşi da toată dreptatea deputatului Richter, dacă nu ar fi vorba de altceva, decât sĕ ne ţinem inarmaţi impotriva unui intĕmplător rĕsboiu de resbunare, ce l'ar intreprinde în contra noastră Francia. Dar chiar deputatul Richter scie prea bine, că situaţiunea politică este astăḑi cu totul alta. Când vedem, că l a v e c i n u l n o s t r u d i n d r e a p t a (Rusia) spiritele cele sĕlbatice a le nihiliştilor şi panslavistilor au sciut desfăşura atâta putere şi energie, încât sĕ sĕvîrşască de repeţite ori atentatele cele mai criminale improtiva vieţei impĕratului Rusiei, improtiva vieţei acelui imperat, a cărui nemuritoare glorie va fi că şi-a scăpat poporul de servitute, când scim, că în rêndurile acestor spirite selbatece s'a dat parola: „C o n s t a n t i n o p o l u l t r e b u e s c e c u c e r i t l a B e r l i n“ când vedem, că în multe ḑiare rusesci ura de Germania cresce necontenit — căci ori cât de mult am fi incredinţaţi, că un resboiu intre aceste două naţiuni ar fi o nebunie criminală (?), că într'un astfel de resboiu fie-care dintre dênsele şi-ar sacrifica în zadar cele mai nobile puteri, cu toate aceste acest resboiu este cu putinţă, — ei bine, pentru toate aceste motive ar fi o nebunie sĕ nu ţinem samă de eventualitatea, când acel spirit sĕlbatic ar isbugnì în afară şi noi am fi siliţi astfel sĕ ţinem piept în aceeaşi vreme cu două puteri.

Cine îndrăsnesce sĕ ia asupră'şi în astfel de împregiurări respunderea unei respingeri a sporirei bugetului militar, — facă-o. Eu din parte'mi nu pot purta această respundere. E vorba de cele mai înalte bunuri a le naţiunei germane, de puterea şi libertatea ei, când cere sĕ'i votăm nisce mijloace atât de modeste. Eu şi amicii mei politici vom vota aceste mijloace cu firma credinţă, că nu am putè dobândì alte garanţii mai bune pen-

tru manţinerea bunelor relaţiuni dintre puteri, de cari vorbesce discursul de tron, şi creḍ că ţeara nu numai nu ne va pune în stare de acusaţie pentru acest vot, dar ne va şi mulţumì (aplause prelungite).

N'ar fi stricat negreşit, ca deputatul Kardorff sĕ fi fost mai deslușit. Dar intunecimea şi încurcătura este mai mult sau mai puţin o însuşire a stilului german... Cu toate aceste, din discursul atât de aplaudat a acestui deputat rees două lucrări: întâi, că de resboiul de resbunare al Franciei nu mai trebue nimeni sĕ se îndoiască şi a doua, că Germania tocmai atât se teme de o Rusie absolutistică cât şi de una nihilistă -- de aceasta încă mai mult, căci vede în conducĕtorii ei un spirit atât de selbatic... adecă cu alte vorbe (tot ale deputatului Kardorff) atâta putere şi energie...

Lordul Granvilles, conducĕtoriul opoziţiunei engleze în camera lorḍilor, a făcut primului ministru Beaconsfield o interpelare, întrebându'l: ce s'a ales de tripla alianţă a celor trei împeraţi, dacă mai esistă ori s'a isprăvit. Lordul Granvilles, nu mai încape îndoială, că scia cumcă această alianţă numai esistă astăḍi, dar dênsul voia sĕ i se spuie când şi cum s'a desfiinţat şi în această privire nime nu'i putea mai bine respunde decât Beasconfield. Eată ce a ḍis acesta;

Este fără îndoială cam greu a afirma, că a încetat sĕ esiste un tractat, care nici nu s'a anulat nici nu s'a denunţat de unul dintre contractanţi. De altă parte este însĕ un fapt încontestabil, că împregiurările de cari este vorba în tractatul triplei alianţe sau schimbat în multe priviri şi că nici una din puterile cooperătoare nu a provocat pe semnatari, sĕ ia act de aceste schimbări, sau sĕ lucreze în conformitate cu aceste.

Tot asemenea este mai presus de ori ce îndoială, că garanţia integrităţei şi independenţei imperiului turcesc proiectată în tractatul triplei alianţe numai poate fi manţinută în faţa schimbărilor ce s'au făcut şi acum ni se pune întrebarea, dacă mai esistă un tractat, a cărui realisare este cu neputinţă, sau dacă nu i s'ar putè da o interpretare mai slăbită, care sĕ aibă aceleaşi urmări şi pentru o parte şi pentru alta.

Nu sûnt dispus, se declar însumi într'un chip oare care, că tractatul triplei alianţe a încetat de a esista. Când ţara noastră ar fi provocată însĕ de semnatarii sei, sĕ lucreze potrivit cu dispoziţiunile lui, va ţinè samă de două împregiurări întâiu de schimbările ce s'au făcut în imperiul otoman, care alcătuesce obiectul de căpetenie al acestui tractat, şi a doua, de natura faptelor cu cari are de a se ocupa guvernul Maiestăţii Sale.

Desbaterea bugetară în dieta Ungariei.

In 21 Febr. s'a continuat desbaterea generală asupra bugetului.

B. Orbán ḍice că partea mai bună a naţiunei s'a săturat de economia cea slabă a guvernului actual, poporul va smulge într'un viitoriu apropiat puterea din mânile lui, căci a abusat de putere pentru a ruina pe toţi. Bugetul de faţă e moara, în care guvernul macină interesele noastre, ear făina o trimite la Viena lăsându-ne noue numai tĕriţele pĕcătoase. (Ilaritate şi aplaus în stânga estremă.) Preliminariul e făcut cu calculul de a amăgì, căci el nu prevede toate chieltuelele şi de altă parte lipsa din 40 comitate va reduce dările. Respinge preliminariul şi adoaptă propunerea lui Helfy.

B. Grünwald apreţiând bugetul din două puncte de vedere: financial şi administrativ constată, că sûntem departe dela ţinta dorită de a vedè finanţele în ordine şi aspiraţiunile naţionale realisate.

Anul trecut e un an perdut în viaţa naţiunei, el ne-a apropiat de oara deciḍĕtoare, în care naţiunea va avè lipsă de toate puterile sale, şi ne-a micşorat numĕrul acelor ani, cari ni-au stat la dispoziţiune pentru a ridica forţele naţionale şi a consolida statul nostru.

Noi simţim că nu conducem opiniunea publică, că nu formulăm ideile politice ale naţiunei, simţim, că naţiunea ne-a întrecut nepotênd noi ţinè pas cu desvoltarea ei firească şi prin urmare nefiind noi în stare a mulţămì trebuinţele ei ideale şi reale. Şi naţiunea nu se mai interesează cu atâta căldură de luptele noastre parlamentare, căci toate frumoasele discursuri rostite aici ea le află neroditoare. Autoritatea parlamentară decade din an în an. Naţiunea care într'un şir lung de ani astepta cu răbdare, dela ori ce schimbare de sistemă, dela ori ce formare de partidă, îndreptarea stărilor sale, se vede înşelată în speranţele sale şi acum nu mai asteaptă nimic şi nu mai are încredere în nici un factor politic.

Reforma administraţiunei înseamnă o nouă epocă, o mare prefacere istorică în viaţa internă a ţĕrei noastre. Naţiunea va scăpa din ângustul cerc al ideilor pigmeice şi cunoscêndu'şi scopurile cele mari le va realisa de asemenea cu mijloace mari şi corespunḍĕtoare. O nouă direcţiune, direcţiunea hotărît naţională şi de stat, va predomnì politica noastră internă şi naţiunea 'şi va afla ţinta sa supremă: în conservarea cu plan şi în consolidarea naţiunei ungaresci şi a statului unguresc. Idealul nostru va fi statul, un stat unguresc tare şi puternic în internul seu, care sĕ fie isvor de tărie şi putere pentru naţiunea ungurească. Vom înţelege că nici o instituţiune nu poate avè pentru noi o valoare mai mare; cine slăbesce statul slăbesce şi naţiunea ungurească şi face esistenţa acesteia problematică. Din aceasta cuprindere a stărei noastre vom deduce cele mai rigoroase consecuenţe în toate ramurile vieţii de stat. Până acum ne puneam la toată ocasiunea întrebarea, nu cumva interesul de stat vatĕmă vre-un interes particular, în viitoriu însĕ ne vom întreba, dacă interesele particulare sûnt compatibile cu interesele de stat. Şi principiul nostru fundamental în această procedere va fi : tot ce promovează interesul statului unguresc e bine, tot ce periclitează acest interes e reu. Pe toate terenurile vieţii de stat vom căuta mijloace de putere, de care statul are lipsă pentru a realisa cu plan scopurile noastre naţionale cele mari.

Prelângă aceste principii directive în viaţa naţiunei ungaresci vom trebuì de acì înainte sĕ ne îngrigim bine şi de interesele cetăţenilor, căci ei până acum au avut numai sarcini multe, ear benefaceri foarte puţine. Noi nu am fost în stare a asigura ordinea, a înactiva legile, a împedeca abusurile, în cercurile oficiale s'au respândit lipsa de simţul datorinţei şi de disciplină, demoralisarea şi anarchia într'o astfel de proporţiune, încât caracterul etic al oficielor şi a statului mai că se perduse şi auctoritatea statului se sguduise adênc. (Mişcare).

Aceste rele trebue delăturate din organismul statului, dacă e vorba de a consolida statul pe base sĕnătoase.

Şi acum vin la cestiunea cea mare a administraţiunei. Nu numai naţiunea şi parlamentul ci şi partidele au negles aceasta întrebare se înţelege în paguba tuturor.

Între nesuinţele politice ale opoziţiunei estreme figurează în locul dintâiu redobêndirea autonomiei şi independenţei complete a Ungariei. E un ideal acesta, care viază în sufletul fie cărui ungur adevĕrat şi care se va stinge numai cu cel din urmă ungur. Nu încape nici o îndoială, că autonomia şi independenţa nu e atât o întrebare de drept cât mai mult o întrebare de potere. Ea nu se va realisa, de o vom şi pronunţa noi în sute de paragrafi, dacă i vor lipsì condiţiunile reale. Şi condiţiunea principală e ca noi sĕ fim tari şi puternici în ţara noastră proprie, căci numai tăria şi poterea noastră proprie, pot pune o basă sigură la autonomia şi independenţa noastră.

Maioritatea naţiunei, când a încheeat pactul de stat cu Austria în anul 1867, a fost fără îndoială de părerea, că Ungaria pe atunci nu avea condiţiunile pentru autonomia şi independenţa de stat, prin urmare pactul avea sĕ ne dea mijloacele de putere, cu care sĕ asigurăm supremaţia naţiunei unguresci, sĕ consolidăm statul organisând puterile naţionale intr'un mod corespunḍĕtor şi prin această sĕ ne câstigăm în viitoriu condiţiunile pentru autonomie şi independenţă. Alt înţeles sau altă valoare nu poate sĕ aibă pentru noi pactul de stat, căci el nu este realisarea scopurilor noastre naţionale ci numai posibilitatea de a le realisa.

Dar partidele ce se află pe basa pactului de stat nu au tras consecuenţele dintr'ênsul. Cei ce au realisat pactul şi au luptat pentru susţinerea lui trebuiau sĕ'l justifice în ori ce direcţiune. Trebuia dovedit, că pe această basă sĕ va ridica puterea şi autoritatea naţiunei; că sûntem în stare a înactiva stări de ordine în ţară într'o mĕsură cum nu au mai fost în Ungaria niciodată, trebuia dovedit dinastiei că sûntem în stare a deslega probleme mari de stat, că sûntem tari şi capabili a servì dinastiei ca spriginitori puternici. De făceam aceasta am fi jucat cu totul alt rol în monarchie, am fi avut altă însemnătate şi nu ajungeam în starea de umilire în care ne aflăm aḍi.

Opoziţiunea estremă, care nu recunoasce dreptul actual de stat, nu a lucrat cu consecuenţă, căci a combătut puterea statului într'o direcţiune particularistică, a făcut sgomot mare pentru independenţă dar pe de altă parte a slăbit statul şi naţiunea şi a venit în contraḍicere cu sine însaşi.

Cât pentru opoziţiunea întrunită, regret cu sinceritate, că ea nu a pus în programa sa întrebarea cea mare de reformă a administraţiunei şi nu a scris pe drapelul seu direcţiunea hotărît naţiunală şi de stat. Pe aceasta cale ea ar fi avut resultate însemnate.

Dar dintre partide a suferit paguba cea mai mare partida guvernamentală, pentrucă nu a luat iniţiativa la o reformă a administraţiunei, cu toate că guvernul trebuia sĕ simtă mai viu necesitatea acestei reforme. Organismul actual al administraţiunei paralisează ori ce acţiune în stil mare, nici un geniu, ori cât de mare ar fi, nu poate realisa cu ajutoriul administraţiunei actuale idealul nostru politic.

Guvernul neputêndu'şi acuira mijloacele de putere devenì necapabil de a'şi împlinì chiemarea sa înalta, şi-a perdut încrederea şi autoritatea şi s'a usat mai mult de cât ori care alt guvern. S'a usat şi partida sa care era vrednică de o soarte mai bună (Miscare mare) şi ori ce guvern viitoriu se va usa, dacă nu va avè înaintea ochilor sei un ideal şi nu va înactiva reforma administraţiunei. Fără ideal politic nu e cu putinţă o politică reală. Nu mai putem remânè pe basa de până acum, căci mai pe urmă ne va coplesì impotenţa politică. Viitoriul şi rolul istoric va fi al acelei partide sau acelui barbat de stat, care se va identifica cu direcţiunea indicată.

In fine primesc preliminariul bugetar ca basă la desbaterea specială. (Aplause prelungite.)

Contele Albert Apponyi: Între proiectele substernute de guvern cu scop de a reduce deficitul se aflau unele, în care pentru un avantagiu neînsemnat se propunea o adevĕrată călcare a contractelor ce ating o parte dintre creditorii statului. Singur faptul că acele proiecte s'au substernut parlamentului potea să aibă o înrîurinţă distrugătoare asupra creditului nostru de stat. Numai dispoziţiunea favorabilă a burselor şi întrevenirea grabnică şi hotărîtă a comisiunei finanţiale şi a unor guvermentalişti pentru retragerea acelor proiecte, ne a ferit de desastrul funest ce ne potea lovì. Străinătatea a vĕḍut cel puţin că deşi s'a aflat în Ungaria un ministru de finanţe, care se joacă cu aceasta armă, fără a sci că poate rănì naţiunea cu dênsa, totuşi în parlalamentul unguresc nu s'a aflat o majoritate care sĕ voteze călcarea contractelor ce le a încheiat statul. (Aplause vii în stânga). Dar situaţiunea e foarte serioasă, căci în fruntea administraţiunii financiale se află un bărbat de altfel foarte stimabil, care pare a avè aşa puţine noţiuni despre natura celor mai însemnate afaceri ce se ţin de resortul seu, despre consecuenţele şi dimensiunile faptelor ce le a provocat şi a proiectelor ce le a substernut, încât a avut lipsă de admonarea altora şi de un consiliu comisional pentru a înţelege că cea ce face poate fi o lovitură de moarte în creditul statului unguresc. (Aplause vii).

Încât pentru politica naţional-economică, aceasta trebue sĕ consiste într'o politică de credit sănătoasă şi conscientă de sine, într'o politică de producţiune cu plan şi într'o politică de comerciu şi comunicaţiune corespunḍĕtoare. Ce au prestat însĕ în privinţa aceasta bărbaţii încredinţaţi cu politica naţional-economică? Politica de credit a guvernului e absolut o cartă biancă; el nu are nici presimţire despre acea ce ar trebuì sĕ facă. Tot astfel stă lucrul şi cu politica industrială. Se recere revisiunea legei industriale, guvernul abia a ajuns a ne spune, că are de cuget sĕ o studieze. (Ilaritate în stânga). Profesionistii nostri n'au nici presimţire, că şi statul şi jurisdicţiunile ar putè sĕ'şi acopere trebuinţele lor cu productele industriei patriotice. În această privinţă are merite numai ministrul de resboiu, a cărui purtare prevenitoare o recunosc şi dela locul în care me aflu. (Mişcare). Pentru promovarea producţiunei agricultorilor s'a desvoltat oare care rîvnă, dar totul a fost numai o orbecare fără sistem, fără plan. Memorandul substernut de congresul agricultorilor recomândă o organisare sistematică a lucrului, dar din atitudinea ministrului de agricultură faţă cu memorandul se pare că acesta va fi respins. Ministrul are şi o sfială de ori ce activitate cu plan. Ce sĕ mai ḍicem despre politica de comerciu şi comunicaţiune? Oameni cari stau în afară de guvern au trebuit sĕ dea impulsul la construiri de canaluri, la oprirea navigaţiunei catenare, la regularea Dunării între Gönyö şi Poşon, cu toate că aceasta ar fi mijlocul cel mai bun pentru a uşura esportul nostru spre apus.

De cinci ani ministrul nu lucră nimic. Nu face cele de lipsă pentru ca comunicaţiunea şi comerciul nostru din Budapesta sĕ poată susţinè concurenţa şi sĕ'şi afle în centrul nostru alimentaţiunea sa firească. Nu, el nu face aceasta, dar voiesce sĕ oprească valurile Dunării, pentrucă sirmana Dunăre în impertinenţa sa ar vrea sĕ ducă productele noastre spre apus

cu cele mai eftine preţuri, dacă i-ar permite ministrul de comunicaţiune. (Ilaritate viuă şi aplause în stânga). Dacă politica actuală de comerciu şi comunicaţiune nu este o satiră apoi eu ḑeu nu am nici o idee despre satiră. (Aprobări vii în stânga).

Trecênd la politica de administraţiune, trebue sĕ ḑic că presidentul consiliului de ministri are mare sfială de aceasta întrebare. Are dênsul în genere cualificaţiunea pentru aceasta specialitate? Trebue sĕ recunosc că ministrul e un conducĕtor de partidă şi debatist escelent şi un virtuos în aplicarea tuturor mijloacelor ce duc la putere. (Aplause vii în stânga şi în stânga estremă). Se pare însĕ că vedem ivinduse la dênsul un defect periculos şi de altfel imanent par lamentarismului, defectul remarcat şi de Macaulay, că arareori se află bărbaţi cari sĕ aibă în asemenea grad facultatea de a venì la putere şi facultatea de a esercita puterea într'un mod salutar. De vom întreba ce a creat, vom primì un respuns ce nu ne va mulţămì. El a discreditat cu desĕvêrşire un principiu bun principiul de a lăsa organele statului sĕ conlucre cu organele autonome, aplicându'l pe dos la crearea comisiunilor administrative, aşa că toată lumea condamnă această instituţiune. În legea despre curatele, considerându-o nu în forma cum a adoptat-o legislativa ci în forma cum a substernut-o ministrul president, predomnesce slendrianul avitic, patriarchalic însoţit de omnipotenţa pretorială (szolgabiró). (Aplause în stânga). Tot ce a creat ministrul-president s'a dovedit că e reu. Deci mai poate-i-se încredinţa administraţiunea?

În sfêrşit contele Apponyi aduce ca ilustraţiune pentru necapabilitatea guvernului în cele administrative tristul cas din comitatul Severinului. Oratorul întreabă: Cum a fost cu putinţă ca în comitatul Severinului, unde administraţiunea normală e suspendată şi guvernul are plenipotenţă absolută — sĕ se întêmple astfel de defraudaţiuni încât guvernul, cu toate că de mult circulaseră sgomote neliniscitoare, totuşi nu a întrevenit cu mână de fer? Aceasta e o sistemă de a ascunde faptele, este superlativul necapabilităţii de guvernare, (Aplause în stânga) un astfel de guvern 'şi-a perdut dreptul de a conduce naţiunea.

In urmă oratorul reasumând motivele ce le a desvoltat substerne în numele opoziţiunei întrunite o propunere, în care declară că nu ţine pe guvernul actual chiemat a conduce afacerile ţerei.

Ministrul president Tisza mulţemesce opoziţiunei, căci a despărţit întrebarea de încredere de întrebarea de votare a bugetului. Prin aceasta s'a reservat parlamentului posibilitatea de a decide aceasta întrebare în decursul desbaterei. Guvernul încă asteaptă această hotărîre.

Incât pentru corupţiune, asemenea stări au bântuit şi alte state, dar acele n'au fost privite ca un semn de corupţiune a naţiunei respective, ci numai ca semn de demoralisare a particularilor. (Aprobare în dreapta). Dacă din faptul acestor corupţiuni s'ar putè deduce necapabilitatea guvernului, preopinantul va afla bărbaţi capabili de guvernare numai printre oamenii, cari n'au guvernat niciodată, (Aşa e! în dreapta. Contraḑiceri în stînga.)

Contele Albert Apponyi rectificându-şi cuvintele: Am ḑis numai că dacă sĕ întêmplă asemenea casuri de corupţiune, fără ca guvernul sĕ întrevină repede, o asemenea negligenţă ar putè uşor se întunece prestigiul guvernului, care trebue sĕ priveghieze şi sĕ fie precaut, şi ar putè sĕ dea loc unor conclusiuni neîndreptăţite, căci sûnt oameni cari nu cunosc relaţiunile noastre. (Aprobări în stânga).

Atentatul în contra Ţarului.

Ḑiarul „Le Voltaire“ a primit dela corespondentul seu din St. Petersburg telegrama următoare, datată dela 18 Februarie, 9 oare sara:

„Esplosiunea s'a întêmplat la 7 oare şi Ţarul mănâncă de obiceiu la 6 oare şi ½ cel mai târḑiu. Convorbirea sa cu principele Bulgariei, în cabinetul comitelui de Adlerberg, ministrul curţei imperiale, a întârḑiat cu trei pătrare de oară momentul mâncărei. Numai acestei întêmplări datoresce că n'a fost ucis cu membrii familiei sale şi cu cei 55 de garḑi ai corpului regimentului Finlandei, care erau de serviţiu în acea seară.

Sala garḑilor, (Zala Konnogvardeizev) este situată în partea de jos a edificiului. Sala de mâncare, care a fost prăpădită de esplosiune, este aşeḑată tocmai deasupra salei garḑilor şi se găsesce, în ceca ce se numesce în Rusia, frumosul cat, în acest cat locuesce în totdeauna Ţarul şi familia sa.

Sala garḑilor este de obiceiu închisă. Nu se deschide decât pentru primirile cele mari ale ambasadorilor străini, sau ale marilor demnitari ai coroanei.

Garḑii corpurilor cari au fost victime ale esplosiunei nu erau în sala garḑilor, ci în micele sale vecine, un fel de corpuri de gardă situate în acelaş cat de fie-care parte a salei principale.

La sgomotul esplosiunei o mulţime îngrijată a alergat, dar nu a putut pătrunde în curtea palatului; trupa o respingea cu multă greutate.

Poliţia a procedat îndată la o cercetare minuţioasă, dar resultatele sunt încă destul de neînsemnate. Cu toate aceste, s'a găsit fire telegrafice, care plecând dela mină, au condus pe agenţii poliţiei în strada Milioanelor. (Milionaja uliţă?) Dar firele erau tăiate aproape de case, de ceealaltă parte a stradei; acolo s'a perdut urma conspiraţilor.

Numeroşi agenţi cutreierară toate casele din vecinătate, dela pivniţă până la pod. Mulţimea se oferia a'i ajuta în perchisiţiele lor, şeful poliţiei înţelegênd că în această mulţime puteau sĕ se găsească conspiratori interesaţi a înşela cercetările au depărtat prin soldaţi pe toţi aceia care se presentau pentru a oferì ajutoriul lor.

Întregul Petersburg este în picioare. Numeroase arestări s'au făcut. Se bănuiesc mai cu samă slugile palatului: unspreḑece ḑintre ei au fost arestaţi într'o sală păzită de un pichet de gendarmi; dintr'un moment într'altul se va procede la interogatoriul lor.

Este, în adevĕr, imposibil ca nihilistii sĕ fi putut pune, sub pământ, buteliele lor cu dynamit, fără complicitatea nu numai a unui sau a doi servitori, dar şi a intendantului însărcinat într'un mod special cu supraveghiarea acestei părţi a palatului.

Cu douĕ ḑile mai înainte de esplosiune, Ţarul primise o scrisoare semnată de „Comitetul nihilist domnitor“ anunţându'i că oara sa a venit şi că va fi esecutat. Această măsură după cum se vede a avut efectut seu.

Mai muţi înalţi funcţionari, fără a fi oficial arestaţi, sûnt acum păziţi de aproape.“

De altă parte ḑiarul „Le Voltaire“ primesce dela corespondentul seu din Londra depeşa următoare:

Londra 18 Februarie, 7 oare seara.

„Ducele d'Edimburg rechiamă pe soţia sa care plecase la Petersburg, în trenul care a dus pe ţarina. Telegrame sosite acì astă seară anunţă arestări numeroase şi ḑic că serbătorile aniversărei urcării pe tron a Ţarului au fost contra ordonate.“

Eată după „La Liberté“ o descriere a palatului de iarnă, locuit de Ţarul:

„Palatul de iarnă este un pătrat lung construit pe ţĕrmii Nevei: de o parte privesce fluviul de altă parte domină o piaţă imensă, în centrul căreia se ridică coloana lui Alecsandru de granit de Finlandă şi monolit. Stilul palatului este composit; este zugrăvit peste tot cu coloarea roşie cărămidie.

„La dreapta, se întind clădirile amiralităţii, şi mai departe casarma cavalerilor garḑi, la stânga muscul ermitagiului şi împrimirea imperiala.

„Perspectiva Newschi este în faţa amiralităţei, la doi paşi de palatul imperial.

„Acesta ars odata, a fost reeonstruit în şese luni, pe iarnă din ordinul împeratului Nicolae. Această clădire magică a unui monument colosal a causat moartea a mii de lucrători.

„Zidurile palatului au o grosime de trei metri, căldura internă este egală şi întinsă, te năbuşesce.

„Împărţirea palatului, afară de partea locuită de împĕratul în catul âncâiu, ne-aduce aminte miile de mici apartamente ale casteluiui dela Versailles. In adevĕr, un numĕr de necreḑut de funcţionari civili şi militari şi servitori de toate gradele ocupă fie-care un apartament complet.

„Sala garḑilor este la dreapta, situată în josul edificiului; A. S. Imperială, Marele duce Nicolae, acum la Paris, se culca acolo ca copil; sala de mâncare a impĕratului este situată deasupra, Oarele de mâncare sûnt regulamentare; dar Ţarul nu le observă şi trăiesce rusesce.

„Mulţimea oamenilor casei cari la orice oară umblă prin palat şi libertatea orientală dată ori cui ar venì de a întra şi de a eşì, au putut favorisa criminala încercare.

Planul de mai jos dă o ideie aproximativă despre situaţiunea palatului de iarnă, teatrul atentatului:

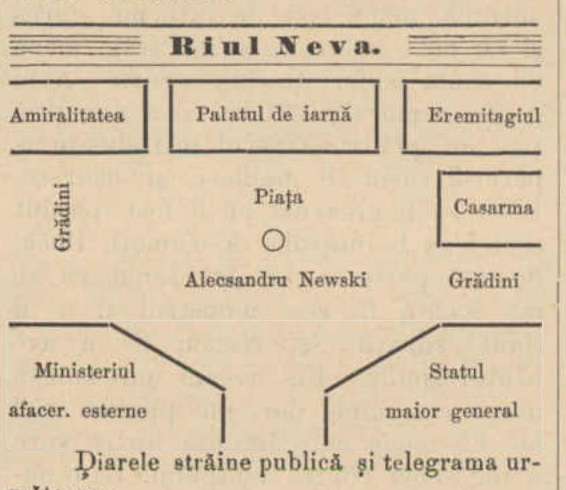

Ḑiarele străine publică şi telegrama următoare:

St. Petersburg, 19 Februarie.

Ḑiarul „Novoje Wremja“ ḑice că esplosiunea s'a întêmplat tocmai dedesuptul salei de mâncare, unde masa familiei imperiale trebuia sĕ inceapă la 6 oare. Din întêmplare, masa a fost amânată cu o jumĕtate de oară.

„Esplosiunea a plecat dela aparatul central de încălḑit şi a inceput tocmai în momentul in care împĕratul, principii de Hesa şi al Bulgariei erau sĕ între pe uşă, şi familia imperială afară de împĕrăteasa, pe alta.

„Esplosiunea a fost aşa de puternică încât bolta subteranelor şi sala garḑilor a fost cu totul distruse.

„Doi servitori au fost contusionaţi.

„Un numĕr foarte mare de giamuri ale palatului s'au spart.

„Pe cheiul Nevei, gazul a fost stins în mai multe case.

Impĕratul 'şi-a păstrat toată presenţa de spirit.“

„Tageblatt“ dela 21 Februarie află din St. Petersburg următoarele:

Până acum lipsesc ori ce indicii pentru descoperirea culpabililor, de şi au fost arestate peste 200 persoane, între care şi căpitanul castelului, Delsalle.

In aceeaşi noapte s'a întêmplal o esplosiune şi în edificiul secţiunei a treia.

„Post“ ḑice că poliţia din Berlin, chiar dela finele lui Decemvre, a încunosciinţat pe autorităţile rusesci despre aceste proiecte de atentate.

Corespondintele din Berlin al ḑiarului „Daily-News“ anunţă că Ţarul fiind în teatru şi voind a'şi scoate batista 'i-a căḑut din posunariu o proclamaţiune revoluţionară.

După esplosiune, Ţarul n'a dormit în palatul de iarnă. „Rom.“

Varietăţi.

* (Balul român din Budapesta). Până a primì un raport despre decursul şi resultatul balului românesc ne mărgniim a înregistra părerea unei foi însemnate din capitala Ungariei. „Pest. Ll“ se esprimă astfel: Calendariul greco-ortod. oferă credincioşilor sei din ţĕrile cu observanţa calendariului gregorian, plăcerea unui carneval care se sfêrşesce cu douĕ (?) sĕptĕmâni mai târḑiu. Această împregiurare a favorit balul român din acest an, care în sesonul carnevalului scurt, pripit şi influenţat de împregiurări nefavoritoare ar fi jucat de sigur numai o rolă foarte modestă, pecând el a seară a avut un resultat strălucit. Saloanele din „Hotel Europa“ erau pline de un public foarte elegant ce îl compuneau domni şi doamne. Balul a dat espresiune simţemêntului unguresc patriotic al Românilor nostri prin diferite fapte. Ca patronese s'au ales contesa. Julius Andrássy, contesa Alecsandru Teleki şi douĕ doamne române, doamna cavaler. Puscariu şi Iosif Gallu. Ordinea jocurilor (redactată unguresce şi românesce) înfăţişa ciardaşuri şi ardelene in numer egal. Prima piesă de joc fu o ardeleană românească naţională, care o deschise deputatul Serb, conducĕtoriul arangiamentului, cu contesa Ilona Andràssy. Piesa trecu după aceasta într'un ciardaş. Cea mai interesantă partie a acestui prea interesant bal — interesant pentru că se abate dela şablonul obicinuit al jocurilor — a fost necontestabil Romana, un joc de societate ce seamenă cu cuadrilul, dar e mai caracteristic şi mai pitoresc. Mulţămită probelor ce au premers, acest joc fu esecutat foarte frumos şi cu efect şi din partea doamnelor şi domnilor neromâni. Acest joc poate că se va încetăţenì cât de curênd în capitala noastră. Înmediat înainte de oara de pausă doisprĕḑece domni în costum naţional esecutară jocul cavaleresc, foarte original românesc, „Călueşerii“. Prelângă contele Julius Andrássy, Edelsheim, bar. Fehervary (cu soţiile) au mai asistat la bal deputaţi numeroşi şi alte notabilităţi. Venitul curat va fi probabil foarte însemnat. Şi hotelierul avênd în vedere scopul de binefacere nu a cerut chirie pentru sală, ci numai chieltuelele pentru iluminarea salei.

* (Hymen) Duminecă în 10 Februarie c. v. Dnul Georgiu Crişan practicant la oficiul silvanistic din Sas-Sebeş 'ş-a celebrat actul sântei cununii cu d-şoara Cornelia Nandra în biserica gr. or. din Dobra.

* (Diligenţă comitatensă). Primul vice-notariu din comitatul Severinului şi Caraşului Béla Szende jun. a primit în decursul unui an întreg 18 acte spre referare şi abia a referat *douĕ* din aceste.

* (Numĕrul jurnalelor) din toată lumea se urcă de present la 23,290. Dintre aceste se vin pe Europa 13,600, şi adecă 3778 în Germania, 2509 în Englitera, 2000 Francia, 1226 Italia, 1200 Austro-Ungaria, şi 500 Rusia. In Asia es 388, în Africa 50 şi în America 9129 jurnale.

* (Emigraţii din Europa) În anul 1879 au sosit la New-York 156,000 de emigraţi din Europa. Numai în anul 1872, cifra emigraţilor a fost mai mare ca aceea din anul 1879. Atunci au sosit în portul dela New-York 493,581 persoane.

Între cei emigraţi elementul german este cel mai prepoderant. Aşa au

emigrat 24,218 Germani, 16,658 Irlandei, 14,213 Englezi, 6,947 Suedezi, 4,300 Scoțiani, 4,188 Norvegiani, 3,708 Elvețiani, 1,866 Valizi, 1664 Francezi și 2138 RușI.

Bogăția națională americană s'a înmulțit prin emigrațiunea a 156,000 persoane a 22.260,000 dolari, deoarece partea mai mare a celor emigrați din Europa aparțin claselor mai avute ale societății.

* (Espediție la polul nord în balon). Comandantul John Cheiyne, din marina regală engleză, a espus la o ședință a institutului regal de artilerie din Woolvich, planul unei esplorațiuni și descoperiri la polul Nord prin mijlocul sănielor și baloanelor. Dacă se va aduna — a dis el — suma de 30 de mii livre sterling, espediția va pleca în luna lui Iunie viitor. Se va cere guvernului să împrumute pentru această espediție vasul „Discovery."

Comandantul își propune de a ierna anul ântâiu la cea mai înaltă lățime ce va fi posibil a atinge. Săniele se vor pune în mișcare pe la 30 Martie 1881. Când vor fi oprite de obstacole, se va avè recurs la baloane.

Se speră că baloanele vor putè pleca prin luna lui Iunie a anului viitor soarele strălucesce pe la aceea epocă în regiunile arctice ziua și noaptea. Se vor servì de trei baloane, fie care capabil de a purta o greutate de o tonă și jumătate. Balonul de espediție va duce 7 persoane cu apă și provisiuni pentru 51 zile dar se presupune că va ajunge la polul Nord în 30 sau 40 oare după părăsirea sănielor.

Espediția va sta la polul Nord o săptămână, spre a face acolo observațiuni sciintifice, și va trămite un balon în Rusia, ca deacolo să dea noutăți telegrafice în Anglia cari noutăți după cum se presupune, vor putè sosì de la polul Nord la Londra prin St.-Petersburg, în trei zile. Regiunile arctice vor fi fotografate din balon, din oară în oară; distanța ce se va traversa în balon este evaluată la 500 mile.

* (Frați de ai Maghiarilor descoperiți în lumea nouă). Ziarul misnisterial „Hon" publică ca curiositate un fragment dintr'o scrisoare a unui anume Alecsandru Kocsis, născută în Ungaria, pe care acesta a trimis-o din localitatea Tullahoma a Statului Tenesse (unul din Statele confederațiunei nord-americane) fratelui seu, care locuiesce în Gyula. Autorul scrisoarei zice, că dênsul a primit dela academia eruditilor americani misiunea de a călătorì prin deșerturile încă necercetate ale Americei. Cu ocasiunea aceea el a dat peste o poporațiune încă necunoscută, a cărei religiune samănă într'un mod surprinzător cu aceea a vechilor Maghiari; chiar și în limba lor a aflat multe analogii, așa d. e. femeile se numesc „*szuny*" (ungurește asszony), divinitatea „meny" (meny: ungurește ceriu) etc.

* (Șoareci ca detectivi). „Bihar" ne povestesce următoriul furt: Stefan Oekrös și Ioan Lisztes, doi hoți vestiți din B. Ujfalu, sparseră într'o noapte acum decurênd cămara țeranului S. Bocska și le succese a duce cu sine vre o câți-va saci grei cu grâu. Ei aflară fără multă greutate o gazdă de hoți prevenitoare: Alecsandru Czirjak luă sacii la sine în deposit sigur fără a face multe întrebări despre proveniența lor, se înțelege însè de sine, că dênsul îndată se puse să'și ia o porție bunicică. Dar ce să vedi? Nemesea resbunătoare s'a luat pe urma criminalilor „lin ca un șoarece." Sacii furați erau adecă roși de șoareci, grâul curgea dintr'ênșii și urma care nu se putea observa în întunerecul nopții conducea în dimineața următoare până la amabilul depositar.

* (Din statistica căsătorielor). În momentul când cestiunea divorțului se agită în Francia și în Italia, dăm câteva fapte curioase relativ la căsătorii.

Eată vêrsta esactă la care oamenii cei mai ilustri au părăsit viața de holteiu:

Shakespeare, la 18 ani; — Franklin, 24; — Mozart, 25; — Dante, Képler, Burke, Walter Scott, 26; Ticho Brahé, lord Byron, Washington, Bonaparte, 27; — Sterne, 28; — Lineéé și Nelson 29; — Hogart și Peel, 23; — Davy 33; — Aristotel, 36; — Wellington, 37; — Wilberforce, 38; Luther, 42; — Addison 44; Youngs 47; — Swift, 49; — Buffon, 55; — în fine bătrânul Thomas Parr la 120 ani! Și nu credeți că el ar fi murit a doua zi; el trăi încă un timp de treizeci și doi ani.

* (O luptă în fundul mărei). „Cetim în Steaua României": Un cufundator engles a susținut de mult în fundul mărei pe Beltast o luptă infricoșată cu un octop-enorm (o moluscă cefalopodă), și „Times" ne dă istorisirea acesteia făcută de însuși ereul ei:

„Vârînd brațul în crepătura unei stânci am simțit, că 'mi este ținută de ceva; dar fiind că apa era încă plină de mal am stat câte-va minute fără să vêd ceva mai clar. După aceea am vêdut însè cu groază, că tentaculul unui mare octop era înfășurat impregiurul brațului meu ca un boa constrictor.

„În acest moment, el aplică câte-va din sugătoarele sale pe dosul mânei mele, ceea ce mă facu să simt o durere foarte mare. Părea că mi se sdrobia mâna, așa de tare mă durea și cu cât încercam să'mi trag mâna cu atâta suferința îmi sporia. Avui cea mai mare greutate de a mă ține pe loc pentrucă aerul introdus în aparatul meu îl umflase și ușurase. Dacă aș fi alunecat aș fi fost perdut căci n'aș fi întârziat de-a ameți. Dacă, de altă parte, aș fi dat semn ca să mă scoată în sus, monstrul m'ar fi ținut sdravăn și riscam de a avè brațul smuls. Eu aveam un ciocan mare cu mine dar nu puteam să'l iau cu mâna care îmi era liberă spre a mă servì contra polipului. La o depărtare de cinci picioare de locul unde eram se afla un drug de fer pe care am isbutit să'l trag cu piciorul până aproape de mâna stângă și 'l-am aruncat. Atunci începu lupta. Eu lovii de mai multe ori într'ênsul, dar cu cât îl loviam mai mult cu atâta monstrul mă strîngea mai tare așă încât brațul îmi era cu totul amorțit. Eu continuai de a lovì și simțiiu în sfârșit că strêngerea slăbia, dar tot nu scăpai până când nu am rupt în mai multe bucăți tentaculul care mă ținè prins. Bestia se deslipì atunci de stânca care era ficsată și am pus mâna pe ea. Eram cu totul slăbit din causă că remăsesem în această situațiune mai bine de două minute. Mă urcai în sus cu animalul sau mai bine cu o parte din el. Aceasta avea un diametru de opt picioare și sûnt încredințat că ar fi putut ținè prinși 5 sau 6 oameni.

* (Numĕrul 7). Am avut cele 7 minuni ale lumii; cele 7 zile ale creațiunii; cele 7 capete ale idrei; cele 7 vaci grase și cele 7 vaci slabe; cei 7 capi contra Tebei; cei 7 înțelepți ai Greciei; cele 7 coline ale Romei; cele 7 guri ale Nilului: legenda celor 7 episcopi trimiși în Spania de sânții Petru și Paul; cei 7 copii ai Larei; cei 7 alegători ai Germaniei; resboiul de 7 ani. Cifra 7 joacă asemene un foarte mare rol în zilele ordinare ale vieței: cele 7 zile ale săptămânei; cele 7 note de musică; cele 7 colori ale prismei; cele 7 planete; cele 7 păcate capitale; cele 7 taine; cei 7 psalmi. Se pretinde, că cei mai mari înțelepți păcătuesc de 7 ori pe zi și când simțim o bucurie foarte mare sûntem în al 7-lea cer.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.")

Viena, 27 Februarie n. Casa deputaților a primit paragrafii 1 și 2 din legea despre scutirea de contribuțiune a clădirilor, fără modificări conform proiectului de resoluțiune. „Wiener Zeitung" publică legea despre administrațiunea Bosniei și Erțegovinei.

Berlin, 27 Februarie n. După afirmarea ziariului „Post" este definitiv, că principele Hohenlohe (ambasador german în Paris) va lua deocamdată pentru o jumătate de an agendele secretariului de stat în oficiul estern asupra sa.

Petersburg, 27 Februarie n. Vjera Sassulici e prinsă.

Economic.

Sibiiu, 24 Febrnarie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.90—8.80; Grâu sĕcărețe, fl. 730—8.30; Sĕcară fl. 5.80—6.20; Orz fl. 4.20—4.60; Ovĕs fl. 2.90—3.30 Cucuruz fl. 4.80—5.20; Mălaiu fl. 6—6.50; Cartofi fl. 1.60—2-.-; Semență de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 6—7; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 28—30; Unsoare de porc fl. 25—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Lumînări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Săpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de viței 55—65 cr. carne de porc 48—50 cr.; carne de berbece 30—32 cr.; oauĕ 10 de 30 cr.

Brașov, 20 Februarie n. Pro hectolitră: Grâu fl 9.10—9.60; Grâu sĕcărețe fl. 6.36; Sĕcară fl. 6—6.20; Orz fl. 4.20—4.50; Ovĕs fl. 2.70—2.80; Cucuruz fl. 5.45; Mălaiu fl 6.20; Mazere fl. 7.40; Linte fl. 9.20; Fasole fl. 6.30 Sĕmență de in fl. 11.50 Sĕmență de cânepă fl. 5.35— Cartofi fl. 1.30 pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 48 cr.; carne de oaie 24 cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Făgăraș, 20 Februarie n. Pro hectolitră Grâu fl. 9.50—10; grâu sĕcărețe fl 7.50—8.50; sĕcară fl. 5.50—5.80; orz 4—4.50; ovĕs fl. 2.80—3; cucuruz fl. 4.50—5; mălaiu fl. —.—.; Sămânță de cânepă fl. 9—10.—; mazere fl. —.; linte fl. ——; fasole fl. 6—7 crumpene fl. 2—2.40; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—75; sĕu brut fl. ———; sĕu de luminări fl. 38—; unsoare fl 60—; cânepă fl. 36—40.; sĕmență de in fl. ——; sĕpun fl. ——; fên fl. 240—2.60; spirt pro grad 10½—11 cr.; prochilo carne de vită 40 cr. carne de viței 40 cr.; carne de porc 48 cr.; carne de miel (un miel întreg) fl. 2.80—4; oauĕ 5 de 10 cr. Târgul de azi fu slăbuț din causă, că pentru drumul rĕu oamenii din depărtare nu l'au cercetat. Grâu a fost puțin, dară și căutat

(Târgul Cincului) în acest an a fost foarte slab. Vite s'au vêndut preste tot abia la 755 capete. Prețurile lor fură foarte scumpe. O pâreche de boi s'a plătit și cu 350 fl. asemenea scumpi au fost și caii, dintre cari se vêndură 116 capete. Târgul de mărturie a fost miserabil; apoi cum se și poate astepta ceva mai bun, dacă oamenii, cari fac târgul, din lipsa colosală de bani nu l'au putut cerceta. In urma acestor împregiurări triste de tot și cânepa, carea pe la Cinc este articulul principal de negoț, n'a avut nici o trecere și scăzênd grozav în preț abia s'a putut cheltuì puțină cu câte fl. 13—14 maja. Miseria și pe aici e mare, dările cresc mereu și venitele bieților oameni se împuținează pe zi ce merge. Triste timpuri am ajuns!

Bursa de Viena și Pesta
din 26 Februarie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	101.50	101.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	80.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	93.—	92.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	82.30	82.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	119.—	119.25
Obligațiuni ung. de rescumpărarea pământului	90.75	90.75
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	88.50
Obligațiuni urbariale temeșiane	89.25	88.25
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	88.—
Obligațiuni urbariale transilvane	89.—	88.50
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	91.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea zecimei de vin	91.—	91.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.20	71.25
Datoria de stat în argint	71.95	72.10
Renta de aur austriacă	85.45	85.—
Sorți de stat dela 1860	129.50	130.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	838.—	838.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	304.30	304.—
Acțiuni de credit austr.	283.25	284.—
Sorți unguresci cu premii	—.—	113.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.54	5.50
Napoleon	9.40	9.41
100 marce nemțesci	57.85	57.90
London (pe polița de trei luni)	117.65	117.50

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitațiuni: în 2 Martie și 2 Aprilie imob. soției lui Iosif Kerekes în Sânmihaitelic (jud. cerc. Teaca); în 17 Martie și 17 Aprilie imob. lui Efraim Bratu în Ormeniș (judec. cerc. Aiud); în 30 Martie și 30 Aprilie imobilele rĕmasului după baronul Gustav Lützow în Sibiiu (trib.); în 6 Martie imob. Anei Vulc în Balomir (trib. Deva); în 10 Martie și 12 Aprilie imob. lui Martin Sata în Crisbav; în 13 Martie și 13 Aprilie imob. lui Ioan Georgiu în Moieciul de jos; în 11 Martie și 14 Aprilie imob. lui Ioan Coldorea în Zernești (trib. Brașov); în 19 Martie și 19 Aprilie imob. rĕmasului după Iacob Marposan în Șelimber (trib. Sibiiu); în 30 Martie imob. lui Ioan Iacobi în Techeșul săsesc (judec. cerc. Sighișoara): în 20 Martie imob. lui Nicolau Radu în Ighiu: în 24 Martie și 24 Aprilie imob. lui Ampilius Piso și Ieonim Albini în Cut; în 24 Martie imob. lui Ilie Marcu in Spring (trib. Alba-Iulia); în 19 Martie și 19 Aprilie imob. lui Ioan Miclea jun. în Săsĕuș (trib. Sibiiu), în 8 Martie imob. lui George Fenechin și soți în Șinca nouă (judec. cerc. Făgăraș).

Foncière, Institut pestan de asigurare.

(dela 1864 până la sfârșitul lui 1879 sub firma „Pester Versicheruns-Anstalt")

în Budapesta.

Capital în acțiuni 25,000,000 franci, egal zece milioane fl. a. v. în aur,
după care s'a plătit în bani gata:

12,500,000 franci, egal cinci millione floreni v. a. în aur.

Reservele premiilor și pagubelor fac circa . . . . . **2,500.000 floreni.**
Întrările din premiile anuale fac circa . . . . . **3,000,000 „**

Societatea, care face parte dintre institutele de asigurare cu **capitalul cel mai solid** și cu **garanțiile cele mai mari** asigură pe lângă cele mai **liberale** condițiuni și pe lângă premiile cele mai **eftine:**

I. contra **pagubelor** causate de **foc, fulger** sau **esplosiune** la edificii, fabrici, mașine recuisite, mobile, marfă, efective de vite, precum și la plante de țarină și de fênațe depositate în liber sau sub coperiș;

II. contra **perderilor** de venituri curate escate în fabrici prin **sistarea esercițiului** sau la care închiriate prin **perderea chiriilor** în urma unui **foc** sau unei **esplosiuni;**

III. contra **pagubelor prin spargere de geamuri,** de oglinzi, de ferestri, uși sau mobile:

IV. contra **pagubelor do transport** de bunuri espeditive pe apă sau pe uscat;

V. contra **pagubelor de grindină** a ori ce feliu de producte de ale pământului;

VI. pe **viața omenească** în toate combinațiunile.

Pagubele ocurente se constatează în **modul cel mai culant** și se plătesc **cât mai în grabă, (Istitutul pestan de asigurare** a plătit de când esistă **pentru pagube 22 milioane floreni).**

Direcțiunea,

conte **Marcu Pejacsevich,** president; **Frideric** baron de **Kochmeister, Antonie** de **Laczko,** vicepresidenți; membrii direcțiunei: **Adolf Aebly, Carol G. Feldmann, Carol Figdor,** Dr. **Eduard Loisch,** conte **Gedeon Raday** jun., **Adolf Schenk** jun., **Aloisiu Strobentz,** Dr. **Antonie Willner, Leopold** conte **Wolkenstein-Trostburg.** Director general **Wilhelm Schön;** locțiitoriul directorului general: **Carol Fuchs** director. [5] 1—4

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 21. Sibiiu, Marți 19 Februarie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Încă odată: Ergo.. caveant...

Sibiiu, 18 Februarie.

Dar ce a fost causa de alarmă din „Gazeta Transilvaniei“? vor întreba cetitorii nostri, cari au cetit articulul nostru din fruntea numerului trecut al foaiei acesteia.

Nici mai mult nici mai puțin decât, că în Satumare, o parochie greco-catolică română a fost, prin uneltiri, înduplecată a introduce în biserica sa în locul limbei române, limba maghiară.

Spre mângăierea generală fie ḑis că „Gazeta Tr.“ ne dă speranțele cele mai bune, că Românii cei mai buni și cu simț românesc vor paralisa încercarea de a priva pre crestinii români a'și esprima simțimentele lor religioase în limba lor proprie.

Aceia înse care au făcut începutul asesta nemăgulitoriu, oare se vor oprì pe lângă încercarea primă ca sĕ fie și cea din urmă?

Eată dară causă destulă de a ḑice încă odată: *Ergo... caveant...* celor competenți, ca sĕ fie cu grige către limba lor.

Repețim și cu ocasiunea aceasta, ceea ce am ḑis cu alte ocasiuni, că vina în casuri cum este și cel din cestiune nu se poate atribuì întreagă străinilor de naționalitatea noastră. Noi Românii ar trebuì sĕ învețăm chiar dela Maghiari și sĕ facem batĕr numai jumĕtate din ceea ce fac dênșii. Ei cari se cearcă a ne alunga limba din scoală și în cele din urmă și din biserică, pe dreptate sau pe nedreptate, caută a'și întărì elementul lor. Noi sĕ nu mergem așa departe; dar sĕ împlinim numai cea dintâiu datorie a noastră, care este a ne conserva cel puțin esementul nostru prin limbă, mai ales avênd o limbă de aproape înrudită cu limbile cele mai de frunte din Europa. „Căci oare n'avem noi una dintre limbile cele mai sonore și mai frumoase între limbile de cultură din Europa? Am și uitat că poetul român Alecsandri a obținut premiul cel dintâiu între poeții de rasă latină în concertul dela Montpellier?

Însĕ dacă mulți din cei ce vor se între în clerul greco-catolic și cari mai tărḑiu au sĕ fie conducĕtorii sufletesci ai poporului român de confesiunea aceasta, se cresc în seminarii străine, unde nu au ocasiune de a audì limba lor, unde ii îndoapă cu literatura străină; dacă fruntașii, sau după cele ce nea spus deunăḑile tot „G. Tr.“, înseși dintre episcopii gr. cat. se sfiesc de, și încungiură limba poporului a cărui eppi sûnt, este mirare că se înstrăinează cu totul de limba lor, încât o scot mai tărḑiu și din familiile lor și o privesc de o sarcină neplăcută la altariu.

Și astfeliu de „obiceiuri“ sûnt seducĕtoare, ele devin un feliu de *bon ton*, care întră in familiile și altor fruntași, cari nu vor se remână mai pe jos de preot și de familia acestuia, dacă are familie, ba sĕ străcură in multe casuri și la de aceia, care n'au avut in tinerețele lor nici o întâlnire mai de aproape cu cei ce cresc în seminarii d. e. maghiare.

Clerul înalt și de jos cu deosebire cel greco-catolic, care are jurisdicțiunea bisericească în părțile Maramureșului, Satumarelui și Selagiului ar trebuì sĕ fie mai cu atențiune către limba crestinilor sei și din datorință sufletească către credincioși și sĕ'și închidă urechile înaintea șoaptelor dela colegii lor cu totul apuseni, tocma și pentrucă periculul în părțile lor este mai iminent. Partea aceea din societatea română, care este prin cultură mai inteligentă decât poporul de rênd ar trebuì sĕ'l coversească pe cest din urmă și prin simțul mai superior național și sĕ se intereseze mai mult de scrierile lui Alesandri, Bolintineanu, Negruzzi, Odobescu, Hajdeu și a altor scriitori români, precum și de literatura periodică a Românilor, și atunci casuri ca cel dela Satumare nu s'ar putè iví nici odată.

Am avè încă multe de ḑis despre clina pe care sûntem puși toți Românii prin prea puțina considerare indicată către instituțiunile bisericei orientale, de care n'ar fi trebuit sĕ se depărteze clerul greco-catolic nici odată, susținêndu-se emancipat de influențele bisericei apusene cu care este numai de aceeași credință. Coarda aceasta însĕ este prea delicată și de am atinge-o noi cât de cu cruțare, ne cunoascem oamenii, scim că multora le resună neplăcut.

Ne am ținut de datorință a reversa după putință oare care lumină asupra unui object, care a fost în trecut, precum se vede din resultatele, durere, în mare parte negative, și este și astădi în strinsă legătură cu esistența noastră. Am dorì înse ca ceea ce am ḑis sĕ fie de folos.

Revista politică.

Sibiiu, în 18 Februarie.

Atragem înainte de toate atențiunea cetitorilor nostri asupra memorandului dlui general Doda și consoți din comitatul Severinului, ce'l publicăm la alt loc și pe care noi 'l reproducem în traducțiune după „Magyarország“.

Trecênd la alte ne vedem siliți de astădată a lua notiță, că în Europa este o ferbere și încă în clocot. „N. A. Ztg“ din Berlin schiinteesce neîncetat și anunță un resboiu cu Rusia, care după ḑiarele nemțesci se află într'o stare foarte turburată. Țarul avea dispositiunea de a se retrage dela împĕrăție și se roage pe fiiul seu sĕ se pună în fruntea marelui imperiu. O samă de curteni însĕ 'l-au înduplecat sĕ remână la postul seu. Acum țarul a dat deplină dictatură generalului Loris-Melicoff. Va înfrêna dictatura aceasta nihilismul și revoluțiunea suterană de până acum, se va vedè în timp scurt. Guvernul secret a și dat ordini, ca toate literile tipografiilor secrete sĕ se verse în gloanțe. Lupta revoluțiunei are sĕ fie mai înverșunată sub dictatură decât a fost până a fost numai autocrație.

Guvernul din Bucuresci se recontruiesce. Ministrul de finanțe D. Sturza a demisionat, asemenea, ne spune „Alegatoriul“, a demisionat col. Leca, ministrul de resboiu. Succesorul celui dintâiu ar fi Câmpineanu sau Costinescu și a celui din urmă gen. Cernat sau col. Angelescu. Biroul de corespondență asigură, că ministeriul de finanțe îl va lua asupră'și până una alta Brătianu.

Cestiunea Arab-Tabiei încă nu e resolvată. Rusia pășesce cu o propunere nouă, în urma cărei granița între Bulgaria și Dobrogea ar fi a se trage mai în josul Dunărei. Bismarck se vede, că are lipsă de România și o ține încă încurcată.

Desbaterea bugetară în dieta Ungariei.

În ședința dela 23 Februarie continuându-se desbaterea generală asupra bugetului a luat cuvêntul

Coloman Széll: On. Casă! (Mișcare mare. Sĕ audim!) Cestiunea finanțială trece departe preste limitele bugetului, ea este o problemă, care numai cu conlucrarea tuturor factorilor se poate resolvì. Mie mi se pare însĕ că guvernul actual a făcut o diagnosă neesactă în bugetul seu, comisiunea finanțială încă a comis această eroare urcând venitele prea sus și reducênd chieltuelele prea jos, așa că resultatele factice abia vor corespunde preliminariului. Mai figurează în buget între venite un post de 2 milioane (din vinderea bunurilor statului), care fiindcă micșorează averea națiunei trebue considerat ca deficit. Acest post împreună cu lucrările mai mari ce ni s'au pus în perspectivă dau un deficit pe anul curent nu de 27.5, ci de 32 milioane.

O împregiurare agravatoare pentru guvern este aceea că bugetul s'a micșorat dela 1874 încoace, deși cu puțin, dar totuși s'a micșorat, și acum pentru prima oară bilanțul earăși se strică. E cu atât mai agravator acest fapt cu cât guvernului actual i stau la dispositiune resultatele finanțiale și aceste fac cu totul 9.5 milioane. Considerând prelângă aceste resultate și împregiurarea, că spesele agioului sûnt cu 3 milioane mai puține decât în anul 1877, trebue sĕ venim la convingerea, că nu este temeinică afirmațiunea că situațiunea noastră finanțială s'a îmbunătățit încâtva. (Aprobare în stânga). Acì zace periculul și este foarte problematic, dacă vom mai fi în stare, a oprì piatra ce a început a se rostogolì pe povernis în jos. (Aplause vii în stânga).

Dacă aceasta înreutățire s'ar fi produs în buget prin chieltueli productive, ea ne-ar însufla mai puține temeri, dar lucrul stă altfel. Această stare s'a provocat prin chieltueli neproductive și prin crescerea sarcinelor de interese. Venitele noastre netto fac după bilanțul comisiunei finanțiale 176 milioane, din cari trebue sĕ chieltuim pentru posturi nealterabile 158 milioane, prin urmare ne mai remân la dispositiune pentru administrațiune și justiție, pentru scopurile noastre culturale și economice și pentru investițiuni 18 milioane. (Aprobări vii și mișcări în stânga). Cumcă din acestea venite abia poate sĕ remână ceva pentru provinciele cucerite de curênd, poate sĕ înțeleagă ori cine. (Aplause vii în stânga). Un astfel de buget e sguduit până în temeliile sale. Cum se mai poate afirma că regularea bugetului progresează necurmat? Dl ministru de finanțe a încheiat, înainte cu 4 luni când substernuse bugetul, bilanțul cu un deficit de 18 milioane afirmând că ameliorarea bugetului înaintează necontenit și guvernul se va înfățișa cu proiecte de ameliorare. De atunci încoace deficitul trecênd prin mânile comisiunei finanțiale a crescut la 27.5 milioane. Și unde au remas ministrul de finanțe cu proiectele ce ni le pusese în perspectivă?

A substernut dênsul ce e drept câte ceva, dar *deus afflavit et dissipati sunt.* (Ilaritate în stânga). Înainte cu cinci ani am păsit serios la munca de a ne ameliora starea finanțială. Ameliorarea a și început a se afirma, dar un viscol venì la mijloc (Sĕ audim!) și nimicì fructul muncei noastre ostenicioase. Acest viscol se descărcă preste noi togma într'un timp când aveam lipsă de linisce și de dispunerea preste toate forțele țĕrei pentru a împlinì alte datorințe grele. (Aprobări în stânga). În ce se manifestează și astădi încă urmele acelui viscol? Cheltuelele de ocupațiune au sporit sarcina intereselor noastre cu $3^1/_2$ milioane; ca chieltueli estraordinare pentru țĕrile ocupate vin în bugetul pe anul curent $2^1/_2$ milioane și mĕ tem că această însărcinare va fi estraordinară numai după nume și va revenì ca normală în fie-care an. Avem deci 6 milioane. La aceste vin a se adauge perderile cele mari în curs la diferitele emisiuni ce au trebuit sĕ urmeze în timpul acțiunei noastre de ocupațiune. Renta de aur nota în Iuli 1878 în Paris $81^3/_4$ și a cădut în Octobre la $69^1/_4$; firesce că a trebuit sĕ se emită o sumă nominală mai mare care sĕ corespundă diferenței ca sĕ putem procura sumele de lipsă pentru conversiunea bonurilor erariale. De acì a urmat o perdere în capital de 19 milioane și o sarcină de interese nu togma de $1^1/_2$ mil. Acel viscol ne costă pe an o sumă permanentă togma de $7^1/_2$ milioane. Impregiurările atinse ne au făcut sĕ mai plătim la conversiunea rentelor alte 3.3 milioane cu toate că după terminarea resboiului oriental a urmat o prisosință în numerariu.

Și ce vom face astădi? Cine s'ar ivì cu promisiuni și planuri detaiate, ar fi un șarlatan.

Trebue sĕ ne silim a oprì decadența stării noastre, legislasiva și guvernul trebue sĕ introducă o acțiune în stil mare care se amelioreze starea materială generală și relațiunile economice, ca națiunea devenind împregiurările mai favorabile sĕ poată păsì cu destulă tărie la opera de regenerare.

Oratorul primesce bugetul ca atare, dar fiindcă s'a pus intrebarea de încredere și orice deputat trebue sĕ ia o atitudine în această întrebare, se declară că nu are încredere în guvernul actual. (Aplause și strigări de „sĕ trăiască„ în stânga.)

Ministrul president Tisza: Esplicările preopinantului relativ la rentă nu sûnt pe deplin esacte, pentru că regresul în cursul rentei a început deja cu încurcăturile orientale şi nu cu ocupaţiunea Bosniei şi a Erţegovinei. Nu ocupaţiunea a fost de vină, căci am emitat sume atât de mari în rentă pentru conversiunea bonurilor erariale, partea leului în această vină trebue să o atribuim faptului că bonurile erariale esistau deja (Aprobări în dreapta, mişcări în stânga). Am ascultat cu plăcere remediele de scăpare ce ni le a recomândat preopinantul. Consimţesc pe deplin cu dinsul, regret înse, că nu mi-a succes a-l convinge în cei 3 ½ ani, cât am lucrat la olaltă, că activitatea mea a corespuns totdeuna principielor ce le a desvoltat astăḑi. Dacă l'aşi fi putut convinge el n'ar fi avut lipsă să refuze aḑi guvernului increderea sa. (Aprobări în dreapta). Incă unele observări celorlalţi preopinanţi.

Deputatul Helfy a amintit amerinţările Italiei iredente, ḑicênd că Austria unde e vorba de vre o perdere, perde pretotindenea. Nu este esact, dar este adevărat că cine voiesce să ia ceva dela Austro-Ungaria se trimite acasă cu capul sângerat (Aplause vii în dreapta). Mulţi deputaţi au ḑis că comisiunile administrative şi legea curatelară sûnt rele. Este cu putinţă ca noul mechanism să nu funcţioneze pe deplin, dar este faptă, că au făcut mult bine şi au descoperit abusuri vechi. Relativ la propunerea lui Grünwald ca să se formeze o grupare nouă de partide aşa cum o înţelege dênsul, observ că fiesce cine doresce aceasta, numai cât mijloacele sûnt diferite. Treaba cu proiectele ce privesc obligaţiunile urbariale nu e aşa comică, cum afirmă oratorii opoziţionali. Sum curios că ce vor face acei ce se mochează astăḑi asupra acelor proiecte, când vor lua amână frânele guvernului şi vor cădè între Scylla şi Charybdis. Cât pentru relaţiunile de credit este un lucru gingaş şi greu a stabilì norme pe acest teren.

În privinţa afacerilor finanţiale împărtăşim cu toţii părerea, că trebue să lucrăm cu sirguinţă neobosită ca furnica crutând şi folosindune de toate sianţele favorabile pentru ca să potem ameliora cu încetul dar pe deplin starea noastră finanţială. Este un lucru greu acesta, o sciu prea bine. Greutatea provine de acolo că una dintre neaperatele condiţiuni pentru a ne descurca definitiv de relele finanţiale este desvoltarea rapoartelor naţionale economice. (Aşa e! în dreapta). La aceasta desvoltare trebue să concurgă şi guvernul, deşì nu in mesura relevată de unii oratori. Ori ce activitate în direcţiunea aceasta se poate desvolta numai prin sporirea chieltuelelor va se ḑică prin sporirea deficitului. Deci pentru fie care greutatea consistă în momentul ca să nu treacă peste mesură cuvenită, să nu facă numai o politică fiscalică, care leagă arteriele de viaţă ale desvoltării fără însă a merge aşa departe încât să turbure câte odată ecuilibrul şi să facă imposibilă sanarea economică. (Aprobări vii în dreapta)

Încât pentru drumurile ferate trebue să observ că în anii cei mai de aproape unele drumuri de fer se vor completa şi se vor scoate din înfundături. În ţara întreagă se vor face drumuri vicinale. (Aprobări viue în dreapta). Preparativele s'au făcut deja.

Trecênd la administraţiune on. Casă, admit că sûnt de lipsă ameliorări pe multe terenuri şi în multe direcţiuni Mai âmtâiu din punct de vedere al cualificaţiunei, apoi relativ la o organisare mai bună şi mai corespunḑătoare a poliţiei (Aprobări) şi în alte privinţe.

Opoziţiunea vorbesce şi de intenţiuni reacţionare co le a'şi avè faţă cu presa. (Să auḑim!) On. Casă! Părerea mea în acest punct este aceea că avênd în vedere situaţiunea actuală va fi de lipsă să luăm din mâna jurilor scutirea vieţii şi onoarei private, (Aprobare în dreapta. mişcare în stânga), dar să lăsăm în competenţa jurilor tot ce se referesce la activitatea publică în mesură nerestrinsă cum a fost şi până acum. (Aprobări vii în dreapta). Oare într'aceea consistă libertatea de presă ca onoarea privată să poată fi atacată fără pedepsire? Numai în casul când mi se va respunde afirmativ la această întrebare, îmi veţi puté face imputarea că am intenţiuni reacţionare.

Mai departe aflu de lipsă ca să regulăm dreptul de reuniune şi întrunire. Ca basă 'mi vor servì pracsa engleză, legea creată de curênd în Francia, legile esistente în Belgiu şi în mai multe state americane. Nu sciu, dacă domnii deputaţi vor deduce sau nu o reacţiune şi din modul de regulare. (Ilaritate în dreapta. Mişcări în stânga.)

Voiesc să mai respund la întrebarea, dacă sûnt mulţămit sau nu cu postul de ministru ce-l am de cinci ani şi dacă cred că am folosit patriei. (Să auḑim! să auḑim!) Respund că cred. În minuta ce n'aşi mai fi avut aceasta credinţă aşi fi încetat de a mai fi în locul acesta. (Aprobări vii in dreapta.) Este adevărat că n'am putut face un seceriş mănos, n'am putut oprì complicaţiunile orientale. M'am silit însă cu toată priceperea mea să cârmuesc corabia patriei mele fără de a o espune la sguduiri mai mari. Am făcut tot ce am putut să fac pentru a me pune între pericului şi soartea patriei mele, după cea mai bună consciinţă a mea şi cu jertfe personale.

În cât pentru fotoliul ministerial, căci în cele din urmă acesta e lucrul principal, (Ilaritate în dreapta), eu am avut în acest punct o desteritate: n'am dorit nici odată acest loc. (Mişcări şi contraḑiceri în stânga). Deputaţii mai tineri cari se miră să întrebe pe acei colegi dintre dênşii, cari sciu, că eu cel puţin de trei ori şi cel puţin cu trei ani mai înainte poteam să am norocirea de a şedè în fotoliul de mătasă, dacă l'aşi fi dorit. Dar nu l'am dorit, ci m'am aşeḑat într'ênsul numai după ce stările politice luaseră o formă care 'mi impunea datorinţa de a primì fotoliul ministerial în momentul ce voiu fi provocat. Calea cea mai buna de a ajunge în acest post, este, credeţime, a nu'l dorì.

Am putut să remân cinci ani în fotoliu nu pentru că m'am legat de el cu ori ce preţ, ci pentru că cred că trebue să remân întrênsul până în momentul ce voiu perde încrederea unuia dintre factorii deciḑători, ear nu în urma conspiraţiunilor după culise. Când voiu perde încrederea me voiu retrage.

Aceasta e secretul esistenţei şi a remânerei în ministeriu Ve mulţemesc pentru punerea întrebării de încredere. (Strigări vii şi prelungite de „Eljen" în dreapta).

Memorandul

deputaţiunei din comitatul Severinului care a mers la Budapesta în 20 Noemvre 1879 în frunte cu comisariul reg. Nicolau Ujfalussy şi cu deputatul generalul Traian Doda.

Caransebeş, 27 Noemvre 1879.

In 20 Noemvre 1879 Escelenţia Sa domnul ministru de interne Coloman Tisza a primit o deputaţiune din comitatul Severinului, care a substernut rogarea ca să se suspendeze administraţiunea provisoră, respective escepţională, creată prin art. de lege IV din anul 1877, căci a trecut terminul stabilit de lege pe 3 ani, şi să i se dea comitatului Severinului drepturile autonome garantate de constituţiune, de care se bucură celelalte municipiuri ale ţărei.

Domnul ministru de interne declară cu ocasiunea aceasta respicat, că nu poate promite suspendarea administraţiunei provisore, pentrucă a substernut deja dietei un proiect de lege care va prelungì acea administraţiune încă pe alţi trei ani, dar că faţă cu dorinţele comitatului este aplecat „a merge cu un pas mai departe."

Domnul ministru de interne n'a spus pentru ce, din care motiv nu voiesce a suspenda starea provisoră — escepţională a comitatului Severin, nu ne-a esplicat nici acea că ce poate să astepte comitatul dela promisiunea sa că „este aplecat a merge cu un pas mai departe." Deci deputaţiunea comitatului şi de asemenea ori ce om cugetătoriu sûnt siliţi a cerceta înşişi motivele ce au putut să conducă guvernul in îngrigirea sa părintească şi isbutind a le afla, să le lămurească cum se cade.

Credem că această cercetare nu va fi prea grea, avem înaintea noastră proiectul de lege al guvernului, care in espunerea motivelor se silesce a justifica planul, după care administraşiunea provisoră în comitatul Severinului se vă prelungì încă pe trei ani. Deci fie-ne permis a face unele observări la espunerea de motive a guvernului.

Ce ḑice această espunere de motive? După ce inşiră cele întêmplate până acum ḑice că domnul ministru de interne „însoţind cu o deosebită şi necontenită atenţiune trează relaţiunile din comitatul Severinului" 'şi-a câştigat convicţiunea: „că mai sûnt multe şi astfel de piedeci şi greutăţi de învins cari reclamă neapărat susţinerea mai departe a stărilor provisore de aḑi şi n'a sosit încă vremea ca în comitatul Severinului să se poată înactiva autonomia municipala".

„Causa principală, — continuă espunerea de motive, „pentru care nu se poate dispune nici acum organisarea definitivă, este acea, că comitatul Severinului, în care şi de altfel lipsesc aproape cu desăvârşire elementele pentru constituirea corpului oficial comitatens şi a comisiunei municipale, nu este capabil, nici pentru starea sa materială, a fi susţinut ca municipiu de sine stătător; pentrucă reabilitând cassele domesticale ar trebuì să facem, pentru acoperirea speselor administraţionale, orfanale şi curatelare, un astfel de arunc de contribuţiune, care ar provoca o prea mare însărcinare a locuitorilor.

Eată, cu ce'şi motivează dl ministru voinţa de a susţinè în comitatul Severinului încă pe trei ani administraţiunea provisoră. Aceasta este motivarea acelui proiect de lege, cu care guvernul liberal voiesce a despoia încă pe trei ani pe 105 mii de locuitori ai Ungariei de dreptul autonomiei garantat de constituţiune.

Dar din ce consistă această espunere de motive? Cuprinde ea argumente, date? Nu! Întreaga espunere de motive nu e decât o afirmaţiune vagă. Dl ministru Coloman Tisza spune simplu că după observările sale „mai sûnt multe şi astfel de piedici şi greutăţi de invins cari reclamă neapărat susţinerea mai departe a stărilor provisore de aḑi încă pe trei ani." Dar care şi de ce natură sûnt acele stări, despre care 'şi-a format dl ministru convicţiunea sa? De ce natură sûnt piedecile şi greutăţile ce reclamă neapărat susţinerea provisorului? Noi nu ne îndoim că dl ministru nutresce faţă cu lucrurile din comitatul Severinului într'adevăr convicţiunea ce o desfăşură în proiectul de lege din cestiune, ba scim şi din care isvor îşi capătă Escelenţia Sa informaţiunile; pricepem dară că dênsul după acele informaţiuni a aflat de lipsă să substearnă dietei acel proiect de lege. Dar dacă domnul ministru de interne voiesce ca dieta să afle acel proiect de lege motivat şi să'l facă lege, nu este de ajuns ca numai dênsul să fie convins despre necesitatea dispoziţiunei proiectate ci dênsul trebuie să convingă şi casa representativă despre aceasta. Dacă dl ministru s'a convins prin observările sale „treze" că este de lipsă să substearnă un asemenea proiect de lege, poate că nu va fi mai puţin de lipsă ca să'şi desfăşure observările sale înaintea ţerei şi anumit înaintea acelora cari vor preface acest proiect prin votul lor în lege validă, să spună curat şi limpede: ce fel de piedeci, ce feliu de greutăţi sûnt în faptă de învins şi din ce motiv află că nu a sosit vremea pentru a se înactiva în comitatul Severinului autonomia municipală. Afirmarea vagă că mai sûnt piedeci şi greutăţi, nu este un argument care ar putè fi considerat drept dovadă convingătoare, şi cu atât mai puţin cu cât în faţa afirmaţiunei d-lui ministru stă manifestaţiunea locuitorilor din comitat, cari se roagă să nu mai fie împedecaţi în esercitarea drepturilor constituţionale, şi acì se află şi declaraţiunea dlui comisar reg. Nicolau Ujfalussy, prin care şi dênsul, ca unul ce cunoasce comitatul din inmediată observare, afirmă că a sosit timpul să se împlinească această dorinţă ferbinte a poporului.

În espunerea de motive se ḑice: este o causă principală de o desobită însemnătate, care face imposibilă autonomia în comitatul Severinului, adecă causa că'i lipsesc comitatului elementele necesare pentru constituirea corpului oficial şi a comisiunei municipale şi că pre lângă aceasta comitatul nu se află într'o stare materială ca să se poată susţinè ca municipiu autonom. Dar şi această „causă principală", privindu-o mai de aproape, ni se înfăţişază numai ca o afirmaţiune vagă. De ce este vorba? De nimic alta decât de întroducerea comitatului in esercitiul drepturilor sale, adecă de a i se da dreptul autonomiei complete. Şi acest drept autonom nu consistă decât in libertatea de a alege liber pe oficiali şi a esercita prin o representanţă legală asupra afacerilor publice înfluenţa garantată de lege. Deci privind din acest punct âmtâiul motiv al d-lui ministru trebuie să admitem, că între indigenii comitatului într'adevăr nu se află în numĕr de ajuns elemente destul de cualificate în limba ungurească şi în pracsa dreptului unguresc, din care s'ar putè alege oficialii. Dar unde stă scris, că corpul oficial comitatens se poate alege numai dintre indigeni (cei născuţi în acel comitat) sau doară representanţa comitatensă din comitatul Severinului doresce să aleagă pe oficiali numai dintre indigenii sei? Comitatul Severinului 'şi are şi astăḑi corpul seu de oficiali şi acesta nu e format din indigeni ci guvernul unguresc 'l-a cules şi pe acela din alte comitate.

Deci dacă guvernul a sciut să aducă oficiali din alte muncipiuri „vom scì şi noi să facem asemenea şi poate că nici nu este deschisă întrebarea, dacă publicul, a cărui afaceri şi întorese se încredinţează oficialilor pe cari ar trebuì să'i aleagă dênsul, nu'şi va alege oamenii sei mai bine decum i-a ales dl ministru? Cât pentru motivul al doilea, înţelegem elementele de lipsă pentru comisiunea municipală, despre care se ḑice că nu s'ar afla în numer de ajuns în comitatul Severinului, aceasta e un fapt necontestabil înaintea noastră. Dar şi aḑi funcţionează o comisiune municipală, şi astăḑi pertractează o comisiune municipală afacerile publice ale comitatului, şi astăḑi discută şi decide comisiunea municipală toate afacerile transpuse de lege adunării publice a comitatului. Deci dacă comisiunea actuală e destul de cualificată pentru a îndeplinì agendele unui municipiu autonom, dacă această comisiune, care în $^{9}/_{10}$ parte a sa consistă din ţĕreni opincari, a fost aleasă pe timpul domniei militare cum am ḑice la comandă: cum să mai poate afirma că în timpul de faţă nu esistă în comitat elementele necesare pentru formarea comisiunei? Dar apoi întreaga inteligenţă a comitatului, care lipsesce acum aproape cu desevêrşire din comisiune, cu toate că ar putè să între întrênsa sau prin alegere sau ca virilisti, nu este ea un element tot atât de capabil a îndeplinì agendele de comisiune, ca şi cei 39 ţĕreni cari formează acum comisiunea? Noi credem că da, ea ar fi un element apt, dar de altă parte nu se poate contesta, că o comisiune compusă din atari elemente ar scì să desvolteze o activitate din punct de vedere al interesului public mai mănoasă decum o desvoaltă comi-

siunea actuală. Deci și aceasta parte din espunerea de motive a dlui ministru este tot atât de netemeinică ca și ceealaltă ba ca toate; pentrucă nu se pot lua în considerațiune serioasă nici cele ce se ḑic în espunerea de motive despre spese. Acest motiv ar fi la loc numai când de present nu ar esista oficii administrative, orfanale și curatelare și anumit când acestea n'ar esista pentru cuvêntul că (guvernul) n'au voit sĕ însărcineze poporul cu un nou aruno de dare. De ar sta astfeliu lucrul s'ar putè ḑice; sĕ nu organisăm comitatul în mod definitiv pentrucă făcênd aceasta am trebui sĕ înființăm deregătorii nouĕ de feliul celor sus amintite, aceasta însĕ ar impune locuitorilor un aruno de contribuțiune prea mare. Dar lucrul nu stă astfel pentrucă — cum am ḑis — esistă oficii administrative, orfanale și curatelare. Este adevĕrat că susținerea acestora nu cade în sarcina poporului ci în a erariului, care dă pentru comitatul Severinului aproape 100 mii floreni pe an. Dar dacă statul, pentru a scuti pe popor de sarcini mai grele, jertfesce astfel de sume mari spre susținerea oficielor provisore, pentru ce sĕ nu facă el aceasta și în casul când comitatul Severinului ar fi organisat definitiv? Noi credem că statul ar putè sĕ facă aceasta mai vêrtos în casul când locuitorii comitatului numai ar reclama o asemenea jertfă. Oare de unde conchide dl ministru că locuitorii din comitatul Severinului nu ar purta bucuros „însărcinarea prea mare“ când li s'ar da dreptul de autonomie? Dar stăruințele comitatului lasă a se deduce togma alt ceva! Sau doară mergerea deputațiunei la Budapesta nu arată ea că locuitorii pretind autonomia și sûnt gata a suporta deopotrivă atât foloasele cât și desavantagele ei? De unde scoate dară dl ministru acest motiv? (Va urma).

Cetim în „Le Messager de Vienne“:

Francia, Englitera și Germania au recunoscut de odată independența României. Din partene, nu putem, decât sĕ aplaudăm cu amêndouĕ mânile acest pas cam târḑiu. Cestiunea ne a părut necontenit rĕu pusă. Francia care luase inițiativa la Congresul din Berlin, se lăsase a fi târîtă de o ideie generoasă și liberală, dar cam necugetată. Sûntem fericiți a vedè că a terminat prin a o recunoasce ea însași, lăsând de acì înainte guvernului român sarcina de a regula el însuși afacerile interioare ale principatului. Toți aceia cari cunosc România au putut a'i spune, că nu din această parte avea a se teme de acte de netoleranță, și care, în iubirea sa de egalitate, confundase nisce mesuri de poliție nedispensabile cu acte de persecuțiune. Mulțămită lui D-ḑeu neînțelegerea este astăḑi împrăsciată. Națiunea latină dela țermii Dunărei și marea națiune occidentală 'și au dat earăși mânile prin spațiu. Acum, nu mai au nici un motiv de natura de a gena espresiunea simpatiilor lor naturale.

Cât despre Englitera și Germania, cari n'aveau același interes în cestiune, am spus în mai multe rênduri ce gândiam de atitudinea lor. Un singur lucru ne remâne de adăugat. Trebuie sĕ le felicităm, și pe ele că au eșit din reserva lor și că au pus un capĕt hesitărilor care se prelungiseră foarte mult.

România, în timpul diverselor fase ale acestei crise, a dat, în ceea ce o privesce, probă de o astfeliu de înțelepciune și de un așa simț politic, în cât putem spera mult din viitoriul ei. Un popor care scie, la oare otărîte, sĕ impună astfel tăcere pasiunilor sale pentru a împlinì o mare datorie, este în adevĕr demn de a fi pus în stăpânirea destinatelor sale. Obligațiunea ce'i impusese Europa 'i părea nejustificabilă și nejustificată, cu toate aceste oamenii sei de stat au înțeles că trebuie sĕ cedeze, făcênd în același timp sĕ se audă în afară esplicațiunile necesare. Românii cari au consciință că au fost totdeauna unul din popoarele cele mai liberale și cele mai tolerante din lumea întreagă, au lucrat ca și cum ar fi meritat a fi povĕțuiți și dirigiate în căile liberale.

În ori ce cas, ei au astăḑi o consolațiune care trebuie sĕ îi despăgubească de toate încercările lor. Pasul spontan al celor trei puteri, recunoascerea simultaneă a îndependenței sûnt pentru ei proba cea mai conchiḑĕtoare ca silințele lor au fost apreciate cum au meritat sĕ fie, și că tênĕrul principat a fost judecat demn de-a lua un loc onorabil în concertul națiunilor civilisate.

Varietăți.

* **(Invitare).** Subscrisul comitet are onoare a învita prin aceasta pe onoratul public român din Sibiiu și giur la **petrecerea cu danț**, ce se va da în sala dela **„Imperatul Roman“** în sara de 13 Martie st. n. 1880.

Venitul eventual este destinat în părți egale pentru fondul „Reuniunei române“ de cântări din Sibiiu și pentru ajutorarea inundaților.

Bilete de întrare à 1 fl. de persoană se vor afla în ḑilele de 11 și 12 Martie dela 3—4 oare p. m. in localul *„Asociațiunei transilvane“*, strada Cisnădiei Nr. 7. și sara la cassă, precum și la cassarul Reuniunei române de cântări dl Romul Petric.

NB. Tot acolo se vor distribuì și biletele pentru *loge* cu prețul *3 fl. 50 cr.*, pentru logea mare, și *2 fl.*, pentru logia mică. Începutul la 8 oare sara.

Comitetul arangiator.

* (Convocare). D-nii învĕțători dela scoalele române greco-orientale, din protopresbiteratele Zlatna inferioară, se conchiamă la o adunare generală ținendă în Abrud, în Dumineca din 9 Martie a. c., antemeḑinale la 11 oare.

Obiectul adunării, va fi: constituirea reuniunei învĕțătorilor, dela scoalele române gr. or. din protopresriteratele Zlatnei inferioare și supebioare.

Abrud în 20 Februarie 1880.

Ioane Gall m. p.,
protopresbiter.

* (Mulțămită). Onoraților dni și stimatelor d-ne, cari cu ocasiunea balului ținut la Jdicel în 22 Februarie a. c. au contribuit în favorul fondului scolastic a scolei gr. or. din Jdicel și anume: Patrichiu Barb, 5 fl., George Schiopul, 5 fl., Arone Șagău, 1 fl., Simion Sbarcea, 3 fl., Demetriu Cornea, 2 fl., Ioan Fulea, 2 fl., Ioan Neagoș 3 fl., Vasiliu Mateiu 1 fl., Mihaila Șagău 2 fl., Chiril Fulea 2 fl., Ioan Branea 2 fl., Dimitriu Oltean 2 fl., Ioan Ladoș 1 fl., Ecaterina 2 fl., Irina Boier, 2 fl., Tohati, 1 fl., Bene, 1 fl., Maria Cristea 1 fl., Alesandru Niculescu 1 fl., Iuliu Branea 1 fl., Petru Oltean 1 fl., Bucur Anna 1 fl., și Anastasia Șandor 2 fl., v. a. cu totul 44 fl., v. a. li se aduce în numele scaunului scolastic din partea subscrisului cea mai călduroasă mulțămită publică.

Dee ceriul, ca cu ocasiunea ori căror intruniri românesci, sĕ avem în vedere cutare scop filantropic.

Idicel 23 Februarie 1880.

Galathion Șagău m. p
Președ. scaunului scol.

* (Gratulăm „Gurei Satului“). Până când „Gura Satului“ locuia în Arad făcea visitele regulat la oaspeții d-sale, ear de când s'a mutat în Gherla nu'și prea consideră visita oaspeților ce 'i-au deschis pungile galante.

Eu încă sûnt un oaspe abonat pe luni solvite, dar mĕ încungiură foarte, deși casa mea 'i este un conac afabil, ce adese 'i-a înfundat desagii cu multe stranțe de măcinat și ḑic ḑeu, le-a primit voios — înțeleg — când era în Arad.

Eu surprindeam acuma de mult pe dl „Gura Satului“ cu un vrav de abonanți, dar acestia observând iregularitatea ambulanței d-sale 'și-au retras voturile. Și cum nu, când eu în urma abonărei, 'i mai fac cinste cu douĕ scrisori, apoi cu o reclamă, până ce abia îmi trimise din 1879 Nrii 1—10; din 1880 Nrii 1—3 și de atunci eară: requiescit în pace! Noi sciam, că d-sa apare în toată sĕptĕmâna Marți seara, odată cu strigoii, și așa până Joi dimineața poate ajunge până la noi în Kétegyháza, mai ales când este vapor și telegraf, ce staționează la ușa noastră. Dar precum constatează întêmplarea, d-sa apare cu luna sub a cărei influență stând, pornesce pe alte căi, ca maghii dela rĕsărit, deși ar putè venì drept ca „Albina Carpaților“ și „Teleg. Roman“ la compatrioții dsale.

Dacă treaba nasce jalbă, vor fi unii oameni mistreți, cari din simpla curtenie a năuciei lor 'i vor schimosì numele, ce va avè o pronunciațiune foarte curioasă.

Nu sciu, dacă și într'alte părți e tot așa de regulat; una însĕ pentru toate: astfel de iregularitate disgustează mult voința de a îmbrățișa literatura noastră umoristică. D-sa în fine, pentru cutezanța mea, poate sĕ me ia la foarfeci, însĕ nu'mi va altera ecuilibriul, căci tatei 'i este permisă gresala față cu copiii sei. *Iason B.*

* (Remășițe ilustre.) Haina ce purtase Carol al XII-lea la Pultava, fu vêndută în 1825 la Edimburg cu 560,000 de franci. În 1616, lordul Schaftesburi plătì 16,540 lei noi pentru un dinte d'ai lui Newton, pe care îl purta la un inel. Un Engles oferì, pe timpul restaurațiunei, 100.000 de franci pe un dinte al Heloisei, pe când i se transportau rămășițele. Craniului lui Descartes, o contrast! fu cumpĕrat în 1820, la Stocholm, cu 99 de franci. Un baston al lui Voltaire a fost vêrdut cu 500 fr. O vestă a lui J. J. Rousseau, 959 franci. Peruca lui Kant 500 franci; acea a lui Stern 5.350 franci. O șapcă purtată de Napoleon în bătălia de la Eylau, 1920 franci; cumpĕrătorul ei a fost prințul Albert bărbatul actualei regine a Engliterei, Victoria.

* (O gazetă curiositate). Gazeta de „Augsburg“ anunță că a primit numĕrul unui ḑiar ce va fi o curiositate, în acest sens ea nu va fi de cât un numĕr din această specie: acel numĕr este din „Gazeta lacului Constanța.“ Acest numĕr al ḑiarului a fost împrimat la Bregența, po lacul de Constanța, ca ocasiunea înghințărei apelor lacului, eveniment ce n'avusese loc de vre 50 de ani. Așa dar acest ḑiar a voit sĕ celebreze prin aparițiunea sa anormală un fel de jubileu al frigului.

Un articol asupra stărei climatice a lacului spunc că aproape la fiecari 50 ani înghiață apele sale. Ultima oară când a înghiețat a fost în iarna de la 1829 spre 1830. Astfel s'a organisat la 2 Februarie, în onoarea acestui eveniment o mare serbare pe ghiață între Lindau și Bregența.

Au avut loc până la insula de Mainau strălucite curse cu sania. Cursele regulate a vapoarelor pe lac sûnt întrerupte.

* (O descoperire curioasă) s'a făcut în portul Montevideo (America de sud). Niște vapoare au scos din fundul apei douĕ bucăți de argint cântărind fiecare 700 livre și pe cari se citea data de 1772. Se presupune că acele bucăți făceau parte din tesaurul adus din Chili la 1772 de vasul Aurora, care s'a cufundat în portul Montevideo, în fața magasinului de praf la 19 August a acelui an, în timpul unei furtuni; s'au angageat afundători spre a face noue cercetări și a încerca sĕ găsească și alte resturi ale vasului naufragiat, acum mai bine de un secol.

* (O dorință reaționabilă). O doamnă discutând într'un salon asupra divorțului, ḑise între altele: „Eu nu pot sĕ'mi închipuesc nimic mai vrednic de dorit decât divorțul.... Numai aceasta ar trebuì sĕ se îndeplinească cu o condițiune, cu aceea anume că prin sentința judecătoriului sĕ se restabilească toate pentru noi femeile, așa cum au fost înainte de căsătorie.“

Ce va ḑice oare camera Franciei, despre această pretenție de restabilirea lui *status quo ante-bellum!...* acum când are sĕ se discute acolo această condamnare a maritagiului.

* (Dormitoarele chinesesci). Chinezii au resolvat de cât-va timp problema dormitoarelor publice, și într'un mod așa de a minuna pe toți acei ce visitează Pechingul.

Toți călĕtorii descriu cu laude Casa de pene de găină din Peching. Această casă este o sală imensă așternută în toată întinderea ei de un fel de saltea de pene: cerșitorii și vagabunḑii de ori-ce vêrstă și de ori ce secs se duc a 'și petrece noaptea în acest mare dormitor.

Fie-care își face cuibul în acest ocean de pene și doarme destul de bine plătind o jumĕtate de ban. S'a început de administrațiunea instituțiunei a se da celor ce veniau sĕ se culce câte o mică plapămă. Dar ospeții stabilimentului luaseră obiceiul de a pleca cu plapăma din care făceau haine sau o vindeau, astfel că administrația fu silită a imagina un mijloc pentru a concilia interesele casei cu esigențele umanității.

Se fabrică o plapămă imensă de pâslă care acopere tot dormitorul. În timpul ḑilei o țin atêrnată de tavan ca un polog gigantic. Când toți s'au așeḑat bine, sĕ scoboară plapăma. Pentru ca sĕ nu năbușască pe cei ce dorm, sûnt într'ênsa găuri pe unde 'și pot scoate capetele ospeții.

Cum se luminează de ḑiuă, o lovitură de tam-tam dă semnalul desceptării generale, și plapăma se ridică nu fără a têrî după dênsa, câte odată și corpul câte unui somnoros leneș la sculat. Toți se desceaptă, scutură fulgii după dênșii, se îmbrăcă cu sdrențele lor și es pentru a'și câsciga pânea de toate ḑilele.

* Espediția polară Norenskiöld. Cetim în ḑiarul „l'Italie“ următoarele, asupra acestei cestiuni:

Profesorul Nordenskiöld a utilisat timpul lungei sale iernări în mările polare spre a resuma, într'un memoriu adresat regelui Suediei, resultatele practice ale călĕtoriei sale în ceea ce privesce posibilitatea navigațiunei comerciale în marea înghețată din Siberia. Acesta e chiar titlul acestui înteresant memoriu, care a fost de curênd tradus în limba francesă de d. Kramer și publicat la Stockholm în această limbă.

Cu toate că „Lena“ a întrebuințat 65 de ḑile spre a percurge distanțe care desparte coastele Norvegiei de strîmtoarea de la Bering, învĕțatul călĕtor socotesce că un vapor bine condus și care n'ar avè sĕ se ocupe pe cale cu observațiuni și cu cercetări sciințifice ar putè trece în câte-va septĕmâni Atlanticul sau Pacificul pe această cale, însĕ recunoasce că e puțin probabil că această cale, considerată în întregul ei, sĕ ia vr'o dată o însemnătate comercială.

În schimb, el se privesce ca unul ce a câștigat posibilitatea de a trafica regulat între Europa și gurile rîului Jenisei și de acolo înainte, pe

cale fluvială, cu centrul continentului asiatic.

El consideră ca probabil că drumul maritim dintre Jenisa şi Lena ar putè fi asemenea utilisat ca drum comercial; însе nu trebuie sĕ se aştepte cine-va la posibilitatea de a face călĕtoria de la Lena şi înapoi în acelaş an.

Cât despre relaţiunile comerciale de stabilit pe mare între Lena şi Pacific, acestă posibiiltate nu se putea dovedi de cât prin esplorări ulterioare. Esperienţa dobêndită prin espediţiunea suedică arată cu toate aceste că, pe această cale, se pot întroduce în Lena şi de acolo până la Nordul Chinei, vapoare şi alte vase care n'ar putè fi duse la destinaţiune pe uscat.

Accste sûnt resultatele comerciale ale unei espediţiuni care se va distinge în sciinţă prin numeroase şi interesante observaţiuni.

* (Vênătoarea în nordul Rusiei). Eată cum se face în nordul Rusiei vênătoarea animalelor cu blăni. Fie-care ţĕran practică prin păduri o cărare, ce devine apoi proprietatea sa esclusivă şi se transmite prin moştenire din tată în fiu. Aceste cărări de vênătoare se întind câte odată pe o distanţă de 100 verste şi împietează adese dela un district asupra altuia. Lungimea lor mijlocie este dela 15—30 verste. De alungul acestor cărări, ţĕranii întind curse de tot felul şi toată dimensiunea, în cari vin de cad animalele şi ţeranii vin de recoltează după cât-va timp.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

O carte românească

tipărită în Sibiiu la anul 1544.

Toate neamurile civilisate desvoaltă un zel deosebit întru a scoate la iveală începutul literaturei lor, îndemnate fiind la aceasta şi de ambiţiunea de a pune pe cel dintâiu monument literar o dată cât mai timpurie. Astfel Francezii se mândresc că 'şi încep literatura lor proprie prin seculul al IX-lea (d. e. cantul bisericesc al Stei. Eulalia); Germânii se laudă d. e. cu „Hildebrandslied" tot din seculul al IX-lea; şi pentru a pomenì şi de un neam mai mic citĕm „Manuscriptul din Königinhof" al Cehilor din seculul X—XIII, a cărui autenticitate însĕ este combătută de mai mulţi scriitori germâni.

Noi Românii asupriţi de o ursită jalnică, ce se arată aproape pe fie-care pagină a istoriei noastre, am fost siliţi a ne lupta mereu pentru esistenţă, pentru viaţă şi traiul ţilnic, nefiindu-ne iertat a mai cugeta cu răgaz şi la desvoltarea părţei mai înalte din om.

Chiar şi monumentele literare cele mai vechi ale Românilor, pe cari le cunoascem astădi, s'au născut din stăruinţele străinilor de a ne face protestanţi. Eacă cum se rostesce în astă privinţă eruditul D. Cipariu: „Alta impregiurare nu intru atâtu curiosa câtu trista sî amara se descopere in Seclulu alu XVI, cà cele mai antânia producte literaria romanesci tiparite catrà capetulu aceluia sî sub mai totu decursulu urmatoriului XVII in Transilvani'a se lucrara sub influenti'a confesiunilor straine sî se dedere afora cu spesele omeniloru de alta confesiune sî natiune; asiá *Omiliariulu* dela Brasiou dein anulu 1580 prein staruenti'a judelui de acolo Luca Hirschel, altu *Omiliariu* cu spesele lui Forró Miklos, *Biblia* dela Orestia cu spesele lui Geszti Ferencz sî asiá mai incolò .." [1])

Astfel cele dintâie monumente literare române sûnt totdeodată cele dintâie cărţi românesci tipărite. Dl Cipariu, precum e cunoscut, a pus mari şi laudabile silinţe întru a afla cele mai vechi cărţi tipărite românesci. În „Analecte", în „Principia de limba" a depus resultatele cercetărilor sale, pe care le-a resumat mai pe urmă în chipul următoriu: „Carea a fostu antani'a carte tiparita romanesca, inca nu se pote scí cu securitate, sî fiindu cà cartea, dein carea luasemu notitia in Organu (nr. LIV si LV), dupa tote cercetarile de atunci in coce nu ne a mai venitu a mâna, pentru de una camu data remane un'a dein editiunile lui Coresi, seau Omiliariulu celu forà datu, seau Tetravangelulu, cá antani'a carte romanesca, ce a vediutu lumin'a in tipariu.

„Pentru Transilvani'a, unde mai antaniu incepura a se tiparí carti romanesci, antania carte romanesca tiparita e totu un'a dein cele doue de mai insusu, seau invetiatur'a crestinesca sub nume de catechismu tiparita la Sabiniu la a. 1546, seau Omiliariulu calvinisticu de mai susu tiparitu in Brasiovu ori in Sabiniu, deca este totu unulu cu invetiatur'a seau catechismulu amentitu, seau celu pucinu Tetravangelulu dein a. 1561." [2])

Dl Hasdeu de altă parte pretinde, că cel mai vechiu monument literariu românesc, cunoscut până astădi, este un tecst biblic scris pe două foi de pergament, ce se păstrează în Biblioteca Naţională din capitala Serbiei, M. S. Nr. 61. „El cată sĕ fi fost scris în Oltenia, poate tot la Bistriţa, cam pe la anul 1560, ceva mai mult sau ceva mai puţin." „In ori ce cas," susţine dl Hasdeu, „el este mai vechiu decât Psaltirea diaconului Coresi şi tipăriturele române de peste Carpaţi de pe la finea secolului XVI..." [3])

Din parte-ne voim numai sĕ constatăm, că dl Cipariu amintesce de un catechism tipărit în Sibiiu la 1546. Acest an prin urmare după D-lui ar fi cel dintâiu, dela care am putè data începutul istoriei literaturei române.

Va fi deci pentru toţi Românii cărturari o surprindere foarte plăcută a auzì că aici în Sibiiu s'a tipărit un catechism în limba *românească* nu în a. 1546 ci încă în a. **1544.** „Korrespondenzblatt des Vereins für siebenbürgische Landeskunde" Nr. 2 din 15 Februarie a. c. n. conţine un articul intitulat: „Cea mai veche tipăritură Sibiiană." Aici ni se arată că „în socoteala anului 1544 din Archiva naţională (săsească) se află la data 16 Iulie: „*ex voluntate dominorum dati sunt M. Philippo Pictori pro impressione catechismi valachici bibale fl. 2.*" Mai departe „această notiţă se adeveresce şi se amplifică într'o epistolă a parochului din Bistriţa Adalbertus Wurmloch cătră prietinul seu Ioan Hessus din Breslau: *Est hic quaedam gens... quam Walachos nominamus. Legunt evangelia et epistolas Paulinas non sua sed peregrina lingua, quam nos nominamus:* die Raczische Sprach. *Quam nec idiotae* (adecă mirenii) *intelligunt, nisi sacerdote illorum interpretante. Ex nostratibus multi quidem sunt eorum linguae peritissimi.* Translatus est catechismus in linguam walachicam atque impressus Cibinii (quae urbs nobis Saxonibus in Transylvania est metropolis) caracteribus ut vocant Racianicis, qui quasi referunt formam graecarum litterarum. Et multi ex saccerdotibus amplectuntur eum libellum tamquam sacrosanctum, multi autem prorsus contemnunt. (H. Wittstock: Beiträge zur Reformationsgeschichte des Nösnergaues. Wien 1858. pag. 58.)" Autorul articulului adauge: „Catechismul acela este până acuma cea mai veche carte tipărită în limba românească şi este o dovadă nouă despre încercările, ce se făceau pe atunci, pentru a convertì pe Români la protestantism."

„Oare nu se va mai putè descoperì încă un ecsemplar al acestui „*catechism românesc*"? Se înţelege că noi ca Români vom pune această întrebare cu o stăruinţă neasemĕnat mai mare, de cum este aceea a autorului săsesc. E vorba de începutul literaturei noastre naţionale!

Bz.

[1]) Cipariu Tim., Crestomatia seau Analecte literarie ect. Blasiu 1858. Pagina XVII.

[2]) Cipariu Tim., Despre limb'a romana. Suplimentu la Sintactica. Blasiu, 1877. Pag, 28.

[3]) Petriceicu-Hasdeu B., Cuvente den bătruni. Limba română vorbită între 1550-1600. Studiu paleografico-linguistic. Bucuresci 1878. Tom. I. pag. 5.

Lista Nr. 8

a contribuirilor încurse la comitetul subsemnat în folosul inundaţilor. *)

Transportul totalului din Lista Nr. 7 publicată în Nr. 19 a. c. al „Telegrafului roman" . . .	fl. 1535.99
Prin d. advocat P. Barbu din Reghin dela următorii: P. Barbu 6 fl., G. Şagău 2 fl., N. Calin 1 fl., N. Marinoviciu 2 fl., Marie Lemeny 1 fl., Orbonaş 1 fl., G. Sceopul 1 fl., G. Maior 50 cr., M. Crişan, protop. 1 fl., (ilegibil) 1 fl., C. Marinas 1 fl., A. G. Marinoviciu 1 fl., P. Precup 50 cr., A. Ternovean 1 fl., I. Petru 50 cr., N. Mantia 1 fl., E. Mantia 1 fl., G. Ternovean 1 fl., I. Racoţian 1 fl., Gl. Basiliu 1 fl., D. Cornea 40 cr., L. Lupu 1 fl., din comuna G. Hodac: Isidor Lupu 20 cr., M. Simeon 20 cr., T. Farcaş 20 cr., M. Florea 20 cr., S. Farcaş 30 cr., D. I. Frandis 30 cr., V. Neculiciu a Flori 20 cr., G. Farcaş 30 cr., D. Iacob lui Stef 20 cr., Gl. Farcaş 20 cr., Gl. Farcaş 20 cr., G. Frandes l. Sim. 10 cr., S. Pop l. Gl. 10 cr., D. Farcaş 20 cr., P. V. Man 20 cr., V. Neculiciu 20 cr., D. Fejer l. Sim. 18 cr., Florea Pop 40 cr., Fl. Fejer 20 cr, V. Lupu 50 cr., Il. Farcaş a Ioanei 20 cr., din cassa comunei politice G. Hodac 5 fl., A. Lupu 50 cr., A. Lupu 40 cr., N. Petru, preot 42 cr., în total .	fl. 38.—
Prin d. advocat Ioane Roman în Făgăraş dela următorii: A. Micu, vicar 2 fl., D. Grămoiu, vice-comite 2 fl., M. Tibáld 1 fl., Nagy S. 1 fl., I. Roman, adv. 5 fl., H. Duvlea 2 fl., B. Stanciu 1 fl., B. Negrilă 1 fl., I. Grama 1 fl.. G. Aiser 1 fl., I. Cepeş 1 fl., E. Pandrea 50 cr., G. Eteveş 50 cr., A. Meţian 50 cr., Gl. Negrea 30 cr., S. Ganea 50 cr., D. Chişerean 50 cr., G. Negrea 60 cr., Is. Bunea 50 cr., Al. Raglan 20 cr., I. Cintea 50 cr., G. Fogaraşi 40 cr., N. Toma 20 cr., A. Cepeş 40 cr., în total	fl. 23.60
A. M. vicariu preot al Casniciurilor	fl. 5.—
Prin d. B. Pop paroch în Uioara dela următorii: S. Arieşan 40 cr., N. Marele 10 cr., I. Vlad 10 cr., N. Codrea jun. 1 fl., I. Giurentiu 20 cr., E. Popa 15 cr., N. Medveş 30 cr., vid M. Medveş 10 cr., T. Roşca 1 fl., I. Oprea 50 cr., Licinius, Flavius şi Virgilius 15 cr., în total .	fl. 4.—
Prin d. Lazar Iernea preot în Papbicău dela următorii: cassa bisericei din comuna Iegariştea vechiă 4 fl., produsul unei colecte în popor 6 fl. 20 cr., cassa bisericească din Papbicău 3 fl., produsul unei colecte în popor 4 fl. 14 cr., în total	fl. 17.34
Totalul cu ţiua de astădi . . .	fl. 1623.93

Sibiiu, 27 Februarie n. 1880.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaţilor.

*) Cuitările sumelor trimise la acest comitet vor urma prin publicare în ţiarele de aici „Telegraful Roman" şi „Observatoriul". La cerere însĕ sumele se vor cuita şi separat.

Bursa de Viena şi Pesta

din 26 Februarie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	101.40	101.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	79.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	93.—	93.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	81.90	82.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	118.75	119.25
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea pământului	90.75	91.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	88.75
Obligaţiuni urbariale temeşiane	89.—	89.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	88.50
Obligaţiuni urbariale transilvane	89.—	88.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	92.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	91.25	91.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.05	71.—
Datoria de stat în argint	71.80	72.—
Renta de aur austriacă	85.40	85.25
Sorţi de stat dela 1860	129.—	129.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	834.—	838.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	303.80	303.50
Acţiuni de credit austr.	284.25	283.50
Sorţi unguresci cu premii	—.—	113.25
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.54	5.50
Napoleon	9.41½	9.40
100 marce nemţesci	57.95	57.90
London (pe poliţa de trei luni)	117.80	117.75

Economic.

Sibiiu, 27 Febrnarie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.80—9.80; Grâu sĕcăreţ, fl. 730—8.30; Sĕcară fl. 5.90—6.30; Orz fl. 4.20—4.60; Ovĕs fl. 2.90—3.30 Cucuruz fl. 4.80—5.20; Mălaiu fl. 6—6.50; Cartofi fl. 1.60—2-.-; Semenţă de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 6—7; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 28—30; Unsoare de porc fl. 25—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Săpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de viţel 55—65 cr. carne de porc 48—50 cr.; carne de berbece 30—32 cr.; oauĕ 10 de 25 cr.

Mediaş, 26 Februarie n. Pro hectolitră: Grâu 8.80—9.20; Grâu sĕcăreţ fl. 7.50—8.; Sĕcară fl; 6.—6.40; Ovĕs fl. 3.40--3.60; Cucuruz fl. 5.—— Sĕmenţă de cânepă fl. 7—8; Fasole fl. 7.50—8 mazere fl. —.—; Cartofi fl. 1.80—2; Fên fl. 1.80—2; cel vechiu; cel nou fl. —.--; Cânepă fl. 34—37; Slănină pro 100 chilo: fl. 55—60; Unsoare de porc fl. 50—55; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. 11½; carne de vită pro chilo 40 cr. carne de porc 48—— cr. carne de viţel ——— cr. oauĕ 5 de 10 cr. Târgul de aşi a fost mai bun ca cel trecut. Cucuruzul şi ovĕsul se urcă rapid în preţ.

Estras din foaia oficială „Budapest Közlöny."

Licitaţiuni: în 31 Martie imob. lui Ioan Grammelt în Boci (judec. cerc. Teaca): în 2 Martie şi 2 Aprilie imob. lui Avram Călugĕr în Tartaria (trib. Alba Iulia); în 12 Martie şi 12 Aprilie imob. lui Toader Crişan în Vormaia (trib. Deva); în 22 Aprilie şi 2 Iunie imob. rĕmasului după Ludovic Tischler în Udvarfalău (trib. M. Oşorheiu); în 30 Martie şi 30 Aprilie imob. lui Toma Salmen în Câlnic (judec. cerc. Sebĕş): în 2 Martie şi 2 Aprilie imob. călugĕrului George Baloş în Tataria (trib. Alba Iulia); în 13 Martie şi 13 Aprilie imob. lui Alecsandru Armos in Bagamer (trib. Székelyhid); în 24 Martie şi 24 Aprilie imob. lui George Radu în Satulung; în 29 Aprilie imob. lui Stan Balasa Blabea în Braşov (trib.); în 5 Aprilie şi 10 Maiu imob. lui George Stoica în Veneţia de jos (jud. cerc. Făgăraş); în 5 Martie imob. lui Nicolau Muntean si soţi în Ludoş (trib. Sibiiu); în 8 Martie şi 7 Aprilie imob. lui Ilie Tüzcutean în Archid (judec. cerc. Teaca); în 9 Martie şi 9 Aprilie respective 10 Martie şi 10 Aprilie imob. lui Ilie Pleaş în Biertan şi Achim Călburean în Aţel (judec. cerc. Mediaş); în 13 Martie imob. lui Iosif Cseke în Vaia (trib. Mureş-Oşorheiu); în 2 Martie mobilele lui Ioan Eder neguţător în Rupea (judec. cerc.)

Redactor respunzĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 22. Sibiiu, Joi 21 Februarie 1880 *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 20 Februarie.

Opositiunea întrunită, din șirurile cărei s'au aruncat atâtea săgeți de moarte asupra partidei liberale și a guvernului ung. din sinul acesteia, va fi în cele din urmă salvatoarea guvernului osândit și proclamat de necapabil de viață. Este sciut că tocma acum, în decursul desbaterei generale a bugetului, opositiunea intrunită avea să cânte prohodul guvernului. Și ce să vedi? opositiunea, în loc de a'și direge glasul ca să petrundă inimile cu glasul ei funebral, tocma acum trece printr'o crisă escată din neințelegerile asupra întrebărei, dacă funcționarii comitatensi să fie aleși cum au fost până acum, sau să fie denumiți ca ceilalți funcționari de guvern.

Dacă crisa este venită din întêmplare în urma vederilor ce le au membrii opositiunei într'unite, atunci opositiunea nu s'a cunoscut pe sine însași și a făcut tocmeală asupra pelei ursului pe un timp, când acesta o purta sănetos, întreagă, fiind încă în pădure.

Atât de neprevĕdĕtoare și de neprecaută însĕ nu ni s'ar părea nici decum opositiunea, care numeră atâți bărbați politici în sinul ei. Ce e drept, se mai dice, că opositiunea 'și reservă puterile cele mai bune și armele cele mai tari pe timpul desbaterei speciale a bugetului. Atunci are se desbată mai de aproape cestiunea reformei administrațiunei politice.

Se poate că va fi și așa, și de aceea nu esim cu sentența osânditoare înaintea opositiunei: că „cine tot cerne nu mai ajunge să frĕmênte“ și cu atât mai puțin să coacă. Cine stă însĕ departe de agitațiunile și variațiuniie din sinul partidelor unguresci și privesce în același moment ce se petrece și în altă parte, anevoie scapă de credința, că nu numai principiile seamănă crise și neînțelegeri în sinul partidelor unguresci.

Amintisem, nu de mult, că la Viena se începuse formarea unei partide noue, a cărei tendențe sûnt federalistice.

Oare nu cumva pornirea aceasta de dincolo de Laita își revarsă reflecsul asupra atitudinei partidelor unguresci?

Mai clar vom fi în stare a străbate în ascunsele partidelor numai după ce va fi terminată și desbaterea specială a bugetului. Pănă atunci se va clarifica mai bine și dincolo de Laita situațiunea.

Jocul ce se petrece acum în dieta Ungariei, între cele mai serioase discursuri, ne poate servì de învĕțătură: câte cotituri are firul politic a unei națiuni cu țintă hotărîtă și cum partidele disciplinate în focul cel mai aprig al luptei găsesc timp de reculegere spre a face evoluțiuni, când la dreapta, când la stânga, numai să nu piardă ținta din vedere.

Partidele unguresci atât în dietă cât și afară de dietă o pot face aceasta și prin astfeliu de tactice sûnt și în stare a da *șac-matt* celor din Cislaitania, pentrucă naționalitățile nemaghiare din ți în ți devin tot mai blânde și mai indolente față cu cele ce se întêmplă în Ungaria.

Revista politică.

Sibiiu, în 20 Februarie.

Cestiunea reformei în administrațiune este în ordinea primă, între alte cestiuni cu care se ocupă dieta Ungariei și partidele dintrênsa în țilele aceste. Rapoartele speciale despre desbaterea bugetului vor informa mai de aproape pe cetitori și despre cestiunea aceasta. La locul acesta fie țis numai atâta, că opositiunea întrunită în ședința ei de Sâmbătă a ajuns a se înțelege asupra cualificațiunei funcționarilor administrvativi, asupra serviținlui lor pe viață; dacă funcționarii au să fie aleși, sau denumiți, s'a considerat de o cestiune secundară.

În „Austria-nouă“, în Bosnia și Erțegovina, se înmulțesc bandele de „lotri“ în proporțiunea, în care se apropie primăvara. S'au făcut mai multe espediținni mici de trupe, a căror misiune este a curăți ținuturile Limului și a părților Erțegovinei despre Muntenegru de bandele de „lotri“.

Din Petersburg se telegrafează, că eri, în a douțeci și cincea aniversare dela suirea împ. Alesandru II pe tron, a fost musică înaintea palatului de earnă. Adrese și daruri curg din toate părțile imperiului, s'au creat fundațiuni. Împeratul a mulțămit corpurilor care l'au felicitat și pe diplomați încă i au însărcinat a mulțămì în numele seu curților și țerilor ce representă pentru manifestata simpatie. După ameadi împeratul s'a preumblat cu trăsura prin stradele cele mai impoporate și a fost primit cu entusiasm.

Viera Sassulici nu e prinsă.

Desbaterea bugetară în dieta Ungariei.

În ședința dela 24 Februarie s'a continuat desbaterea generală asupra bugetului.

H. Éles, într'un discurs lung, se declară pentru primirea preliminariului. Independența Ungariei ca stat, țice oratorul între altele, va aterna dela regenerarea materială a națiunei. Națiunea poate dispune însași de soarta sa, ea trebue să-și înființeze o industrie rumpênd cu învechitele sale datine și prejudețe în agricultura și în comerciul seu, ca să-și poată reculege puterile, căci numai pe calea aceasta se poate astepta înflorirea țerei. Nu guvernul ci națiunea poartă vina situațiunei actuale nefavoritoare, deci guvernul nu merită votul de neîncredere propus de Apponyi. Oratorul primesce proiectul pentru că are încredere în guvern și pentrucă neprimirea bugetului ar fi identică cu abțicerea partidei liberale și această partidă nu are causă a se abate dela calea pe care a pornit. (Aprobări vii)

Incât pentru fracțiunile opositiunale oratorul nu ține nici opositiunea intrunită nici deputații dinafară de partidă capabili a înlocuì guvernul actual. Stânga estremă trebue eschisă dela ori care combinațiune chiar pentru principiele ei de stat (Aplause în dreapta, sgomot în stânga estremă.)

Presidentul: Din această parte (arătând spre stânga estremă) sûntem siliți să auțim adese ori lucruri mai groase fără ca cealaltă parte să provoace vre un sgomot; deci ve rog apriat să pățiți liniscea. (Aplause vii în toate părțile.)

H. Eles (continând): Programa contelui Apponyi nu mai este nouă; tot ce e nou întrênsa se cuprinde și în programa partidei liberale, restul nu plătesce nimic. Dacă opositiunea întrunită are într'adevĕr idei, cu care poate să scape patria, și nu voiesce a le comunica, aceasta înseamnă lipsă de patriotism; dacă ea nu are ideile cu care se laudă, această procedere e numai un humbug. (Aplause în dreapta). Oratorul observă în fine, că dênsul și partida sa respund la votul de neîncredere al opositiunii cu un asemenea vot de neîncredere și declară că primesce bugetul. (Aplause vii în dreapta).

I. Simonyi primesce bugetul, dar crede, că de vom merge înainte tot pe calea de până acum, nu va fi mai bine ,ori cum vom înlocuì persoanele la cârma statului. Și silințele celui mai bun guvern vor trebuì să se frângă de indolența majorității, de motivele personale și de tendența de a conserva majoritatea. Oratorul întreabă pe stânga estremă, dacă va înceta oare corupțiunea cu realisarea programei ei? Apoi aseamănă pe Ungaria cu o familie aristocratică, nobilă, care renunță la privilegiele și averile sale, este probabil că ea va sucumbe, căci schimbările ce se operează în factorii esistenței provoacă crise tot mai grele. Această se poate constata nu numai la clasele privilegiate ci la toate clasele.

E de regretat lipsa unui stat de

FOIȚA.

Băile de mare de la Constanța.

Tractatul dela Berlin a alipit Dobrogea de România. Tot acest tractat a rupt din corpul României o provincie și a dat Rusiei Basarabia. Cu această ocasiune, am țis că din momentul ce un interes european a reclamat perderea Basarabiei și anecsarea Dobrogei, să facem ca Dobrogea să valoreze Basarabia.

Punctul principal asupra căruia s'a ficsat imediat ochiul Românilor a fost Constanța (Coustendgé) sau mai bine portul de mare de la Constanța.

Constanța este un oraș admirabil situat pe marea Neagră, la egala distanță de Odesa și de Constantinopol.

Portul seu, unul din cele mai importante ale Mării Negre, are marele viitor de a fi în Marea Neagră aceea ce e Hamburgul în marea Nordului, și de a se inălța iute la primul rang prin lucrările ce imediat se vor esecuta.

Constanța este o localitate încântătoare.

Clima sa dulce si posițiunea sa ecscepțional frumoasă pe țermii mărei, atrage numeroase familii care vin să petreacă stagiunea, să aspire un aer balsamic, să se bucure în fine de undele bine făcĕtoare ale mărei Negre.

Ei bine, această localitate română, e menită a devenì în curênd nu numai un mare centru comercial al Europei centrale în Orient, dar și o mare stațiune de băi de mare, o călĕtorie de plăcere pentru indigeni.

Aflăm că o societate s'ar fi și format cu scopul de a construì la Constanța un otel de primul rang la picioarele căruia se va întinde un basin magnific de apă de mare pentru usul băilor. Intreprinderea se bucură de augustul patronagiu al Alteților Lor Regale Domnul și Doamna Românilor.

Acest otel ce societatea își propune de a construì, și ale cărui planuri și devise sûnt elaborate de architecții cei mai distinși din țară, va avè un numĕr însemnat de camere încungiurate de mari saloane, în cari visitatorii vor găsì toate plăcerile ce se găsesc întrunite la cele mai frumoase stabilimente de această natură.

Toți acei cari cunosc posițiunea Constanței, fie ca port de Mare în comunicație cu piețile principale maritime, fie ca ședere climaterică și ca centru de comerciu, nu pot decât să salute cu o vie plăcere fundarea unui stabiliment balnear pe țĕrmii Mărei Negre, care va fi în același timp și primul stabiliment de această natură și de această valoare în România.

Felicitând fundatorii și urându-le succesul complet ce merită o asemenea întreprindere, trebue să adaugem acì că în România, de și dotată din natură cu localitățile cele mai pitoresci, deși presărată cu numeroase ape minerale hygienice, totuși, până ați nu putem cita nici un stabiliment mare balnear, nici o localitate de cură, unde suferindul să poată găsì întrunite, pe lângă un aer curat și o apă folositoare, locuri balneare sistematic arangiate precum și confortabilul vieței, bună hrană și o instalație somptuoasă, care influențează în cel mai înalt grad la restabilirea sănătății sdruncinate. Românii au fost și sûnt încă nevoiți a alerga dela țĕrmii mărilor depărtate și pe la diferitele stabilimente balneare din Austria, Francia și Italia, unde se duc să cheltuiască mari sume care puteau să remână în țară dacă s'ar fi desvoltat în astă direcțiune o inițiativă serioasă.

Credem din fericire, că prin fundarea Societății de care vorbirăm mai sus, întrăm pe o cale pe care ar fi trebuit să urmăm încă mai de mult. Constanța va oferì în curênd poporului român ca și statelor vecine, ca Ungaria și Rusia meridională, cu puține cheltueli și fără lungi călĕtorii, acel lucs, care a devenit în țilele noastre un element aproape necesariu vieței civilisate.

Constanța e chemată a devenì pentru Bucuresci aceea-ce Brighton e pentru Londra, Ostende pentru Bruxella și Dieppe pentru Paris, adecă o localitate climaterică unde locuitorii

mijloc cu un esprit de corps politic solid. Clasa gentry își iubesce patria mai mult decât magnatul sau bancariul avut, dar ea nu mai are la noi nici un spirit de corp politic. I s'a reservat poporului sirman a da espresiune unei idei politice independente. O clasă de cetățeni în sensul vechiu, în caresĕ esiste o coerență, o clasă, care sĕ privegheze cu un simț de onoare penibil asupra membrilor sei când celor căduți fără vină mâna de ajutoriu, nu mai esistă astădi. Isztoczy numesce pe jidovi isvorul tuturor relelor. (Ilaritate) Cât de jos trebue sĕ tacseze dênsul nivoul intelectual și moral al celor de altă credință, dacă presupune că patru percente din populațiune terorisează pe toate celelalte. (Aprobări)

Se ḑice ce e drept, că am remas inderetru. Oratorul crede, că nu esistă un popor care pentru idea libertății sĕ fi rupt atât de radical cu trecutul seu, cum a făcut poporul unguresc, în care iubirea de libertate este atât de adênc înrădĕcinată, cu toată corupțiunea și frivolitatea modernă. Care este țara, unde poți amorți în cetățenii mici și în țereni ori ce opositiune simplu cu cuvintele: aceasta nu mai este oportun! Este fapt că programe conservative nu se pot manifesta, cu tot binele ce se cuprinde întrênsele, pentru că la noi toți perhorescează acea ce nu se ivesce sub firma liberală.

Parlamentarismul și selvadministrațiunea noastră sûnt numai un curat șablon, căruia i lipsesce sângele și carnea. Reorganisarea municipielor nu se poate despărți de parlamentarismul adevĕrat și nefalsificat, ea trebue realisată, dacă e vorba sĕ nu cădem în brațele celei mai murdare reacțiuni. Noi străplântăm idea libertății pe terenul național economic, pe terenul despărțirei bisericei catolice de stat — fără de a cugeta, că ea nu aparține acestor terenuri. Descompunerea clasei de mijloc, serăcirea rapidă și șablonismul sûnt causele principale, care au provocat stările noastre desperate.

Partida, care va avè curagiul sĕ înaugureze o politică onestă, conservativă, și va dovedì că nu este o partidă neagră galbină sau ultramontană, va avè și viitorul în mâna sa. De nu vom face așa, ne va cotropì reacțiunea neagra și poporul înverșunânduse va părăsì calea legalității. (Aprobări și mișcări în mai multe părți!)

Ministrul de finanțe contele Szapàry: Deputații Lukàcs și Széll mi a imputat că bugetul stabilit de mine s'a urcat în comisiunea financială dela 18 la 27 milioane și că eu am retirat pas ḑe pas dinaintea comisiunei cu vederile mele. On. Casa va vedè, când va discuta proiectele de lege, pe a căror basă posturile sterse de comisiune au fost luate în preliminar, că bilanțul dela început nu este alterat. N'am de cuget sĕ jertfesc proiectele de lege de care a fost vorba. Cât pentru imputarea, că am comis o vătĕmare de drept cu proiectele mele urbariale de astă toamnă observ că acele proiecte nu învoalvă nici o vătĕmare de drept, pentrucă planul de amortisare nu este basat pe lege, nici macar pe o patență, ci numai pe o ordinațiune a ministeriului de finanțe din 1857. Și aḑi am tot aceași convicțiune, dar veḑênd că acel proiect a fost considerat drept rimptom de o călcare a datorințelor contractuale, l'am retras pentrucă eu nu aderez necondițional la părerile mele ci mai consideri și alți factori.

Dl Szell a dedus din compararea prelim nariului de acum cu resultatul socotelelor finale din 1877, că situațiunea e aḑi mai slabă. Judecând însĕ acesti doi ani din același principiu, nu se poate vorbì de o recidivă. Încât pentru ocupațiunea celor două provincie trebue sĕ ținem într'adevĕr samă de acest fapt și de consecuențele lui, observ însĕ, că chiar și în casul când întreg guvernul s'ar fi opus, el totuși nu ar fi fost în stare sĕ împedece ocuparea Bosniei și Erțegovinei. Dl Szell a socotit esact spesele ce le a făcut acest „vifor“ din orient, numai cât eu nu pot admite că spesele estraordinare prevḑute în preliminariul actual pentru Bosnia vor devenì normale. Situațiunea e serioasă, n'am afirmat nici odată cortrariul, dar totuși ea este aḑi mai favorabilă decât în Octobre 1878, căci atunci ne apĕsa o datorie flotantă de 114 milioane care trebuia plătită în termin de puține luni ba sĕptĕmâni. Regret discursul de eri al dlui deputat Szell, căci poate sĕ aibă consecuența, că astfel de elemente care sûnt de o părere contrară numai asupra ocupațiunii prin urmare asupra unui fapt nealterabil dar de acord în alte privințe și în scopurile ce pot fi despărțite de olaltă le urmăresc numai prin această unică întrebare. (Aplause vii și prelungite).

Memorandul

deputațiunei din comitatul Severinului care a mers la Budapesta în 20 Noemvre 1879 în frunte cu comisariul reg. Nicolau Ujfalussy și cu deputatul generalul Traian Doda.

(Urmare).

Dar încât pentru reactivarea caselor domesticale, este încă problematic, dacă aceste se vor mai reactiva vre-odată. Dar de s'ar și reactiva totuși această normă nu ar impune sarcini nouĕ numai comitatului Severinului ci și multor altor municipiuri din țară. Deci, dacă aceste sarcini ar putè sĕ fie într'adevĕr un motiv pentru a despoia comitatul Severinului de dreptul autonom, comitatul ar putè sĕ poarte și asemenea sarcini! Dar esistă oare in această țară vre-un om, fie chiar și dl ministru, care sĕ cuteze a propune pe o asemenea basă eludarea drepturilor constituționale? Sau doară numai față cu comitatul Severinului sĕ fie permis un asemenea pretest?

Aceasta ar fi într'adevĕr o tristă aplicare a principiului, sub devisa căruia s'a esoperat provincialisarea confiniului militar!

Dar problema acestor șiruri nu este a arĕta netemeinicia motivelor ministeriale ci cu deosebire a dovedì că proiectul de lege substernut e de prisos și nejustificat din punct de vedere al relațiunilor factice, ba e chiar și nedrept și stricăcios.

Cumcă proiectul de lege, sau prelungirea provisoriului, respective a stării absolutistice ce se intenționează printrênsul, este de prisos și nejustificată din punct de vedere al relațiunilor factice: credem că aceasta s'a dovedit prin cele mai sus ḑise Căci dacă însuși ministrul, care de sigur dispune de datele de lipsă, poate numai sĕ afirme, fără de a și dovedì, că relațiunile din comitatul Severinului reclamă prelungirea acestei stări escepționale pe trei ani, apoi aceste relațiuni de sigur nu sûnt de natură a face necesară prelungirea. Și noi scim că de facto nu sûnt așa. In tot comitatul nu se aude nicăiri nimic despre mișcări periculoase, și poporul e liniscit, dl comisar regesc îl numesce „loial“; fie-care om sufere în pace uriașa apĕsare ce o esercită asupra lui nesce oficiali fără consciință, abia mai veḑi ici colea pe câte cineva folosindu-se și de câte un remediu de drept. Și toate aceste le sufere cu consciința de sine și în același timp și cu speranța sigură, că „loialitatea“ și maturitatea sa, de a se putè bucura de drepturile constituționale, vor fi recunoscute de legislativă. Tăcere și linisce domnesce pretotindenea; nimic dar nu poate justifica prelungirea stării provisore. Amintească-ne guvernul numai un unic fapt ce ar putè sĕ serve de motiv pentru a eschide pe 150 mii de locuitori dela folosirea drepturilor lor constituționale, fie și numai pe vr'o câteva sĕptĕmâni.

Credem deci că am dovedit pe deplin afirmațiunea noastră, că adecă proiectul de lege în cestiune este de prisos și nejustificat de împregiurări. Și precât de adevĕrat este aceasta, pre atât de adevĕrat este și acea, că proiectul de lege este nedrept. Când prea înalta patentă din Innie 1872 a ordinat ca una parte din confiniul militar român de odinioară sĕ se constitue sub numirea „Severin“ într'un comitat deosebit, și când după cuprinsul acestei prea înalte patente, art. de lege 27: 1873 a precisat ca agendele comisiunei municipale, prevḑute în §§-ii 91 și 92 art. de lege 42: 1870, până la regularea definitivă a comitatului, sĕ le îndeplinească representanții comunali ai regimentului, aceasta dispositiune a voit numai sĕ făcă posibil ca comitatul sĕ aibă și în timpul de transițiune, adecă până ce se va organisa, o comisiune, fie și numai provisoră. Această dispositiune transitoră însĕ n'a putut să aibă nici pe departe scopul ca locuitorii sĕ remână multă vreme despoiați de drepturile lor constituționale ce le-au dobândit cu provincialisarea, ci a intenționat numai ca ei sĕ se familiariseze deocamdată cu modul cum sĕ esercițeze aceste drepturi ale lor. Dar dacă restringerea transitoră a dreptului a fost necesară în interesul poporului însuși, atunci, în timpul de transițiune, acum prelungirea acelei dispositiuni 'i-ar fi păgubitoare și prin urmare nedreaptă. La aceste mai vine a se adauge, că în 1873 era deja denumit în Severin comitele suprem și acesta 'și denumise deja pe oficialii sei ca sĕ prepare organisarea definitivă a comitatului. Dar — durere! acei oficiali denumiți fiind ochiți de o mână cât se poate de nenorocoasă, n'au împlinit chiemarea ce li s'a încredințat pentrucă dênșii cunoscêndu-se pe sine au priceput că la organisarea definitivă vor fi dați afară din posițiunile, pe care ei le-au esploatat în abundanță. Și așa s'a încuibat în acest comitat lipsa de consciință care firesce că se silesce a se susținè cu ori-ce preț și cât mai mult timp.

Constatându-se în acest mod că misiunea comitelui suprem a devenit imposibilă, acesta fu rechiemat și s'a încredințat un comisar regesc cu organisarea comitatului. S'a și organisat comitatul și stațiunile de oficiali, prevḑute în § 75 art. de lege XLII: 1870 le-au ocupat nesce oameni cu trecut problematic și culeși de prin diverse părți ale țĕrei, s'au înactivat și oficiele curatelare și ofanale.

Dar toate aceste au fost după dispositiunea art. de lege 27: 1873 numai nisce mĕsuri provisore și anumit pentru perioda, în care aveau sĕ se facă preparativele pentru organisarea definitivă pe basa dreptului autonom. Această periodă s'a ficsat prin articulul de lege IV din anul 1877 — după ce stările provisore esistaseră deja patru ani, — încă pe alți trei ani.

Acum se împlinesc și cei trei ani de prelungire și eată că guvernul earăși se ivesce cu planul de a prelungì starea provisoră încă pe trei ani, pentruca locuitorii comitatului sĕ nu'și poată esercita nici în decurs de trei ani drepturile lor legale și pentru ca comisiunea municipală sĕ o formeze tot acei 39 representanți comunali, cari avênd dintru început sĕ represenţeze la împărțirea pădurilor interesele comunale, au fost aleși numai spre scopul acesta, și articulul de lege 27 din 1873 'i-au încredințat cu agendele comisiunei comitatense numai pe un timp scurt de transițiune.

Din toate aceste se vede că prelungirea plănuită a provisoriului este nedreaptă. Se vede însĕ și mai mult, de vom considera împregiurarea că aceasta comisiune, care nu este aleasă ci numai chiemată de guvern a funcțiuna ca atare, decide toate afacerile comitatului și că decisiunilor ei li se atribue o auctoritate și o greutate ca și când acele ar fi aduse de o comisiune ce consistă din membri aleși și viriliști. Guvernul a chemat într'ênsa 37 oameni simpli de pe sate și nepricepuți și le-au ḑis: voi sûnteți comisiunea municipală; comisiunea municipală are sĕ facă după lege asta și asta: isprăviți acum aceste agende cum prescrie legea. Și aceasta comisiune sĕvêrșesce agendele comitatului, firesce așa cum — dar totuși le sĕvêrșesce, și aceea ce face această comisiune figurează înaintea guvernului ca decisiune a comitatului. Este corect aceasta? este drept? Noi credem că nu; și ținem că acela, care va afla corectă și dreaptă o asemenea representare a comitatului, părtinesce arbitriul, nedreptatea; acel proiect de lege însĕ, care țintesce a susținè și prelungì astfel de stări, e de asemenea nedrept.

Ne mai remâne sĕ dovedim că proiectul de lege e stricăcios. Și într'adevĕr el e stricăcios, nu numai pentru locuitorii comitatului ci și din punct de vedere a ideiei de stat, a auctorității guvernului unguresc, a moralei publice și a tuturor intereselor unguresci; pentrucă, dacă interesele statului unguresc pretind ca pe teritoriul sântei coroane unguresci sĕ locuiască o populațiune în prima linie mulțămită și fericită, și dacă scopul provincialisării confiniului militar este a preface nisce locuitori scăpați de domnia militară în cetățeni unguresci, cari ca atari sĕ se scie însufleți pentru idea statului unguresc: atunci într'adevĕr nu este iertat a mai susținè în comitatul Severinului stările de acum și a mai lăsa într'ênsul corpul actual de oficiali nici o minută măcar. Și noi nu voim numai sĕ afirmăm aceasta, ci sĕ o și dovedim cu date. Sĕ considerăm numai faptele oficialilor municipali și vom vedè pretutindenea arbitriu, abusuri și o vênare de interese particulare aproape scandaloasă.

Pentru a dovedì aceasta ne provocăm în prima linie la revoalta din Dalbosetz. Opt ḑile a ținut pertractarea finală înaintea tribunalului din Caransebeș în procesul contra revoltaților, acolo se află actele, fiesce-cine poate sĕ vadă dintr'ênsele că aceasta revoltă a fost provocată de arbitriul violent al organelor municipale. Decursul pertractării finale a invederat că — sub titlul de rescumpĕrare a muncei publice — s'a încassat dela popor cu puterea o astfel de contribuțiune publică, pe care dênsul ar fi fost dator sĕ o plătească numai în casul când o ar fi luat de voie bună asupra sa. Așa numita comisiune municipală, firesce în urma aranguărilor din partea vice comitelui Ioan Pausz, a hotărît ca a patra parte din lucrările publice sĕ se rescumpere cu bani gata și ministeriul a aprobat aceasta hotărîre, dar cu condițiunea, că încassarea plății în bani gata este permisă numai dacă comunele vor primì aceasta dispositiune. Dar s'a constatat — și aceasta a mărturisit-o și pretorul respectiv însuși — că această condițiune ministerială nici nu s'a publicat comunelor, prin urmare aceste n'au avut ocasiune a se pronunța că primesc rescumpĕrarea sau ba. După ce locuitorii sciind că rescumpĕrarea lucrărilor publice atêrnă dela dênșii, n'au voit sĕ plătească, ci sĕ presteze în natură acele lucrări, deregătoriele au ordinat simplu esecuțiuni. Cum s'au îndeplinit aceste, și cu ce feliu de arbitriu revoltător, cum s'au închis antistii comunali, cum s'au luat sub esecuțiune boii acestora, până ce se vor plătì datoriile aruncate cu nedreptul asupra comunelor, a espune aici toate aceste în detaiu, nu ne este cu putință, dar ne provocăm a doua oară la actele procesuale, din care se vor vedè lămurit toate aceste și multe altele.

---

capitalei vor merge sĕ caute aerul, repausul și valurile marei!

Constanța se găsesce deja în comunicațiune cu Cernavoda și cu Dunărea printr'o cale ferată directă, pe când o serie de vapoare abordând-o regulat pe mare, stabilesc în fie-care ḑi raporturi cu marile piețe maritime. Când drumul de fer dela Bucuresci la Cernavoda ca și podul peste Dunăre vis-a vis de Cernavoda va fi terminat, călĕtoria dela Bucuresci la Constanța va fi de cinci oare. Actualmente această călĕtorie se poate efectua cu drumul de fer dela Bucuresci la Giurgiu, de acì cu vapoarele până la Cernavoda și dela Cernavoda cu drumul de fer până la Constanța în 10 oare, din cari 6 se petrec în plin repaos pe bordul splendidelor vapoare ale Companiei Austriace.

„Curier. financ.“

Ne provocăm mai departe la intrigile murdare, inscenate de vice-comitele împreună cu notariul primar și cu procurorul primar, cu scopul, ca să ia licuidațiunea și asigurarea prin intabulare a așa numitului fond grănițeresc din mânile notariului public prigonit de dênșii și satisfăcêndu'și în acest mod pofta de resbunare, să'și asigure în același timp și venitele din muncă pe sama lor. Adunarea publică municipală, ținută în 2 August 1877, a hotărît apriat, ca toate obligațiunile câte se țin de fondul grănițeresc, să se prefacă în acte notariale publice, și aceste să se asigureze prin intabulare. Și aceasta hotărîre s'a luat sub presidiul vice-comitelui Ioan Pausz pe basa propunerei ce a făcut o comisiunea esmisa pentru cercetarea fondurilor. Dar cu toate aceste Ioan Pausz totuși a fost acela care cu vre-o câteva luni mai târdiu au făcut tot ca să se ia dela notariul public această lucrare și să se facă de către notariul primar. Pentru ce a făcut el aceasta, este un lucru lămurit pentru ori și cine, care scie că aici era vorba de a face aproape 12 mii bucăți de documente nouĕ, și că chieltuelele pentru facerea acestor documente noue trebuia să le plătească debitorii respectivi, prin urmare astfel de oameni, dela cari se putea stoarce fără nici o controlă atât cât togma 'i plăcea respectivului, este lămurit lucru pentru ori și cine care scie mai departe și acea, că Ioan Pausz s'a esprimat la o ocasiune pe față, că el „își face un sport dintr'acea că pustiesce pe notariul public din Caransebeș. De atunci au trecut mai bine de doi ani, licuidarea fondului și asigurarea acestuia prin intabulare, fiindcă oficialii superiori ai comitatului făcuseră în adunări deschise aceste lucrări obiect de licitațiune minuendo formală, poate că, întru cât dênșii au făcut oferte mai eftine, nu este pe deplin încheiată nici în ziua de adi. Dar cumcă procurorul primar Acațiu (Akos) Csorba și notariul primar Ladislau Ilosvai au luat de doi ani sub titlul licuidațiunei necurmat la diurne, aceasta e faptă, ba ce e mai mult, Ladislau Ilosvai a încassat diurne și în casuri când nici n'a eșit în comune, după cum dovedesce interpelațiunea ce s'a făcut în adunarea publică ținută în Martie anul trecut, la care comisariul regesc a respuns în adunare deschisă că da, este adevĕrat că notariul primar Ilosvai a primit diurne și pentru astfel de lucrări, care nu le-a isprăvit în fața locului, ci acasă în odaia sa proprie, dar aceasta s'a întêmplat cu învoirea dlui ministru de interne.

(Va urma.)

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Brașov, 17/29 Faur 1880. Domnule redactor! Vĕ rog, binevoiți a însera în jurnalul, ce aveți onoare a-l redige, următoarele observațiuni dela un amic al scoalei și în specie al învĕțămêntului elementar. Este în adevĕr un semn foarte îmbucurător, că în fine și învĕțătorii nostri au început a ține cont de progresul, ce face învĕțămêntul primar în statele cele mari civilisate și au început a aplica și în scoalele noastre elementare metodele, cari s'au dovedit prin stiință și prin practică ca mai bune și mai raționale. Tocmai acuma mi-a venit în mână și partea a doua din „Aritmetica“ bravilor nostri învĕțători Demetriu Dogariu și Ioan Dariu și am observat cu cea mai viuă satisfacțiune, că numiții învĕțători au ținut cont strict de principiul instrucțiunii intuitive, care după principiile cele mai nouĕ pedagogice formează partea fundamentală a învĕțămêntului elementar: că au observat cu toată ingrigirea gradul de desvoltare intelectuală al elevilor și în fine că au acomodat esemplele după împregiurările sociale și economice ale poporului nostru. — Scurt, nu am destule cuvinte, prin care să recomând învĕțătorilor nostri acest manual eminent. —

Consistoarele noastre scolare încă ar trebuì să se ocupe mai cu din adinsul de instrucțiunea elementară, carea este basa societății, să încuragieze și se sprigineascâ cu premii și prin recomandațiuni, pe cei ce își aduc tributul sĕu pe altarul instructiunii publice.

Primiți, dle redactor, incredințarea deosebitei mele stime și considerațiuni, ce vĕ păstrez.

Dr. *Vasilie Glodariu* m. p.
profesor gimn.

Câștigarea și perderea indigenatului ungar.

Stimate dle Redactor! În sensul ordinului d-lui ministru de interne dela 5 Ianuarie a. c. Nr. 584 articulul de lege L din 1879, despre câștigarea și perderea dreptului de cetățan al Ungariei, s'a pus în vigoare cu ziua de 8 Ianuarie a. c. adecă 15 zile după publicare. — In decursul activității mele ca funcționariu municipal am observat, că partea cea mai mare de petiținni pentru câștigarea sau perderea dreptului de cetățan ungar, — dintre cari cu deosebire cele din urmă la Românii din comitatul Brașovului și din comitatele de lângă frontiera României se înmulțesc din an în an, — nefiind bine instruite, au fost de repetite ori înapoiate spre întregire, causându-se prin aceea suplicanților spese însemnate și trăgĕnându-se totdeodată resolvarea definitivă a petițiunilor lor cu luni, ba cu ani întregi. Împregiurarea aceasta me îndeamnă, a vĕ ruga, ca să binevoiți a da loc în prețuita foaie „Gazeta Transilvaniei“ următoriului îndrumariu pentru modul, prin care se câștigă și perde dreptul de cetățan ungar (indigenatul ungar) conform art. de lege amintit din 1879.

1. Despre câștigarea indigenatului.

Indigenatul ungar, care în toate țĕrile coroanei ungare este unul și acela, se poate câștiga:

1. prin nascere,
2. prin legitimare,
3. prin căsătorie și
4. prin împământenire (naturalisare).

Ad. 1) Prin nascere câștigă indiginatul ungar copii legitimi ai fiecărui supus și illegitimi ai fiecărei supuse ungare fără deosebire de locul nascerei lor.

Ad. 2) Prin legitimare câștigă indigenatul ungar copii illegitimi ai fiecărui supus ungar, născuți de ori și ce supus străin,

Ad. 3) Prin căsătorie căștig indigenatul ungar ori și ce străină, care se mărită după un supus ungar.

Ad. 4) Prin împământenire (naturalisare) în fine câștigă indigenatul ungar acel străin, care primesce dela Maiestatea Sa o diplomă sau dela ministru de interne un document de împământenire. Diploma de împământenire se dă numai pentru serviții însemnate și estraordinare din partea Maiestății Sale. Documentul de împământenire se dă din partea ministrului de interne acelor supuși străini, cari documentează:

a) că sûnt de sine stătători resp., dacă produc consensul representantului lor legal, în care cas consensul amintit trebue se fie aprobat de oficiul orfanal. Atestatul, că sûnt de sine-stătători, se dă din partea oficiului comunal al comunei, în carea este domiciliat petentul și se întăresce din partea pretorului respectiv. Timbrul este de 50 cr., v. a.

b) că sûnt primiți sau se vor primì în sinul unei comune din țară. Atestatul acesta se dă din partea representanței comunale; la comune mici și mari trebue legalisat de pretorele competent, ear' în orașe c'un magistrat urban subscris de primar. Timbrul este 50 cr. v. a.

c) Că au ședut 5 ani în țară.

d) Că au un trecut nepetat. Atestatele de sub c) și d) se dau din partea oficiului comunal în comune mici și mari, se legalisează de pretorul competent, în cetăți provedute cu magistrat se subscriu de primarul respectiv. Timbrul este de 50 cr.

e) Că posed atâta avere, ca să se susțină dimpreună cu familiile lor.

Pentru averea nemișcătoare se produce un estras din cărțile funduare, pentru care afară de timbrul recerut de 1 fl. v. a., nu se plătesce nici o tacsă; pentru averea mișcătoare se produce un atestat din partea oficiului comunal sau din partea notariului comunal public.

Dacă petentul nu posede avere, atunci isvorul de susținere trebue documentat printr'un atestat comunal; la municitori, servitori etc., prin un atestat din partea aceluia, în a cărui serviții stă respectivul. Timbrul este 50 cr.

f) Că sûnt induși în listele de contribuție de 5 ani. — Atestatul acesta se dă din partea oficiului comunal și se întăresce de perceptoratul r. Timbrul este 50 cr. v. a.

Afară de documentele amintite se mai alătură la suplică:

g) Atestatul de botez al petentului, soției și copiilor sei și

h) Atestatul de cununie.

Spre încungiurarea speselor este de recomandat, ca atestatele de sub g) și h) să se suplinească printr'un estras din matricule după putință pentru toată familia.

Dacă se cere înpământenirea unui străin adoptat de un supus maghiar, atunci se alătură la suplică

i) Contractul de adoptare aprobat de ministrul de justiție și în fine

k) Actul de emigrare din statul, la care a aparținut mai înainte.

Suplica pentru inpământenirea instruată cu documentele amintite și provedută cu timbru (coala primă 2 fl. celelalte a 50 cr.) se substerne vicecomitelui acelui comitat, în care locuesce petentul.

Câștigând petentul documentul de înpământenire, se citează din partea vice-comitelui spre depunerea jurământului și, dacă nu se presentă în decurs de un an dela inmanuarea citațiunei, documentul de impământenire își perde valoarea sa și se remite autorității competente. — Înpământenirea se estinde și asupra soției și copiilor minoreni ai petentului.

II. Despre perderea indigenatului.

Indigenatul maghiar se poate perde:

1. prin emigrare,
2. prin decisiune,
3. prin absentare din patrie,
4. prin legitimare și
5. prin căsătorie.

Ad. 1) Emigrarea se concede din partea ministrului de interne prin decisiune definitivă.

Reservistii și honvedii pot emigra numai atunci, dacă produc un document despre eliberarea lor din armata comună respective din armata honvedilor dela ministrul de resboiu respective dela ministrul de honvedi.

Acei tineri, cari au trecut de 17 ani — copii până la 17 ani emigrează cu părinții lor eventual singuri — și nu a satisfăcut încă miliției, numai atunci pot emigra, dacă produc un atestat din partea municipiului, că prin emigrare nu au intențiunea de a incungiura serviciul militar. În atestatul acesta trebue însĕ numit causa adevĕrată a emigrării și impregiurarea, că oare petentul emigrează cu părinții sei dimpreună sau singur — Atestatul acesta se dă din partea vice-comitelui competent și se timbrează cu timbru de 1 fl. v. a.

Afară de escepțiunile amintite actul de emigrare îl pot câștiga în timp de pace toți aceia, cari documentează

a) Că sûnt de sine-stătători, resp. dacă produc consensul representantului legal, în care cas consensul amintit trebue să fie aprobat de oficiul orfanal. Atestatul acesta se dă din partea pretorului competent. Timbrul 50 cr. v. a.

b) Că nu sûnt în restanță cu nici o dare de stat sau comunală. Atestatul acesta se dă din partea oficiului comunal și se vidimează de perceptoratul reg.

c) Că nu stau în țĕrile ungare sub cercetare criminală și că nu s'a adus în contra lor vre o sentență criminală, care însĕ nu s'a esecutat. Atestatul acesta se dă din partea presidentului acelui tribunal, în al cărui cerc este domiciliat petentul. Timbrul este 1 fl. v. a.

Afară de documentele amintite se mai alătură la suplică:

d) Atestatul de botez al petentului, al soției și al copiilor sei și

e) Atestatul de cununie.

Spre încungiurarea speselor se recomândă, ca atestatele de sub d) și e) să se suplinească prin un estras din matricule după putință pentru toată familia. Emigrarea se estinde și asupra soției și copiilor minoreni ai petentului. În timp de resbel decide asupra emigrării Măiestatea Sa. Suplica de emigrare instruată cu documentele amintite în timbrata (coală a 50 cr.) se substerne vice-comitelui acelui comitat, în care locuesce sau a locuit pententul mai în urmă.

Prin immânuarea actului de emigrare perde emigrantul dreptul de cetățean ungar. Actul de emigrare 'și perde însĕ valoarea sa, dacă emigrantul dela immanuarea actului până la emigrarea faptică remâne în restanță cu plătirea dării către stat sau către comună sau dacă întră în cercetare criminală și în fine dacă nu emigrează în decurs de un an.

Ad. 2) Îndigenatul ungar îl pot perde printr'o — decisiune a ministrului de interne acei indivizi, cari fără consensul ministrului de interne au întrat în serviciul altui stat și nu părăsesc serviciul în timpul ficsat și comunicat.

Ad. 3) Prin absentare din patrie perde dreptul de cetățean acel individ, care trăesce în stăinătate neîntrerupt 10 ani fără mandat din partea regimului ungar sau a ministrilor comunei austro-ung.

Timpul absentărei se compută din ziua de când respectivul părăsind patria sa depărtat din țară, fără de a areta la prefectură, că voesce să remână și mai încolo supus ungar sau dacă posede un pasaport, dela espirarea acestuia. Continuitatea absentărei se întrerupe dacă respectivul arată la prefectura competentă că voesce se remână supus ungar, sau dacă cere un pasaport nou, sau dacă cere dela un consulat austro-ung. un bilet de legitimare (Aufenthaltsschein) și în fine dacă se înscrie în matriculele unei comune consulare austro-ung.

Perderea indigenatului pe calea aceasta se estinde și asupra soției respectivului și a copiilor sei minoreni. Pentru aceia cari au părăsit Ungaria înainte de a întra legea amintită în vigoare, se numeră 10 ani dela întrarea legei în vigoare, adecă din 8 Ianuarie 1880 st. n.

Ad. 4) Prin legitimare perd indigenatul acei copii, cari se legitimă de tata lor natural în sensul legilor țĕrei lui.

Ad. 5) Prin căsătorie perde indigenatul ungar acea femeie, care se căsătoresce după un străin; îl recâștigă însĕ dacă căsătoria se dechiară de nevalida.

În fine cred că este pentru mulți de un deosebit interes de a sci, că — toți cei străini, cari trăesc de 5 ani în Ungaria (computând din 8 Ianuarie 1880 înapoi) și sûnt induși în

listele de contribuţiune ale vre unei comune din ţară se privesc de supuşi unguri, dacă în decurs de un an dela întrarea în vigoare a legei (8 Ianuarie 1880) nu documentează la oficiul comitatens (prefectură) competent, că 'şi-au reţinut dreptul de cetăţean străin. În privinţa aceasta se recomândă Dlor supuşi români domiciliaţi de mai mult timp în ţările coroanei ungare a'şi substerne documentele recerute (pasapoartele ect.) vice comitelui şi a'şi cere un atestat că au satisfăcut legii. „Gaz. Tr."

Iordan I. *Muntean*,
vice-notariu comit.

Varietăţi.

(Majestatea Sa) preainaltul nostru împărat şi rege s'a îndurat preagraţios, a dona 100 fl. pe seama societăţii academice literare române din Buda-pesta din incedentul balului român din Pesta, ţienut la 24 Februarie a. c. în favoarea acelei societăţi.

* (Hymen). În 7 Martie n. domnişoara Iustina Barcian din Oşorheiu şi dl Dr. Nicolau Olariu advocat în Sibiiu 'şi vor serba cununia în biserica gr. or. din Murăş-Oşorheiu.

* (Coroana reginei Engliterei). Eată oare care amănunte asupra coroanei ce purta această suverană la deschiderea parlamentului britanic.

Numărul total al pietrilor preţioase aflate în această podoabă regală e de aproape 3.800, de toate dimensiunile, descompunându-se mai cu samă astfel: 3,444 briliante, diamante în rosă sau în table, 277 mărgăritare fine, 16 safire, 11 smaragde şi 17 rubine.

Printre aceste din urmă figurează şi rubinul istoric care fu dat principelui Eduard de Galles, dis Principele Negru, de cătră regele Pedro de Castilia în 1367, şi care impodobia cassa lui Enric V al Engliterei în bătălia dela Azincurt.

Această coroană a fost făcută în 1838, un an mai înainte de urcarea reginei Victoria pe tron.

* (Incendiul dela Sinaia). Diarul „Democratul" din Ploesci anunţă asupra incendiului dela Sinaia următoarele:

„În sara de 6 spre 7 curent, un incendiu teribil a isbucnit într'o baracă construită de d. Guilloux pentru direcţia şi locuinţa amploiaţilor, pe platoul din faţa ospelului vechiu din Sinaia.

În această baracă se mutase numai de 8 dile un inginer, Carol Hűnervadel, însărcinat cu esecutarea lucrurilor liniei ferate Ploesci-Predeal cu soţia şi un copil al seu în etate de patru luni care debia a putut scăpa să nu fie consumaţi de flacări.

Învălmăşala era mare, căci incendiul a surprins pe locuitorii baracei, nesciinduse de unde şi cum au luat foc.

Graţie dlor ingineri care se aflau în Sinaia şi personalului gărei locale precum şi întreprinzătoriului Hotelului, D. Schender, care au alergat când s'a dat alarma şi prin stăruinţele şi activitatea acestora sosind de şi târdiu pompa Eforii spitalelor de la monastirea Sinaia — s'a putut localisa incendiul, care de s'ar fi lăsat în voia sa, curentul vêntului fiind tare şi abătut spre casele dlui Dimitrie Ghika, se crede că aceste ar fi fost consumate de flacări.

Prin stăruinţa persoanelor ce se aflau presente la acest incendiu, s'au putut scăpa din cancelarie archiva şi planurile, casa de bani şi mobilierul..

S'a pus multă activitate din partea dlui C. Dudescu, şeful gărei de acolo. D-sa, în mijlocul flacărilor, prin ajutoriul şi a altor persoane, a putut reuşi să taie cu fierăstrăul grinzile unei magazii cu material, făcênd astfel ca focul să nu mai poată comunica cu baraca în care este instalată cancelaria şi cu atelierul de tipografie.

Incendiul a durat până la oarele 5 de dimineaţă, prefăcênd în cenuşe baraca de unde a isbucnit focul şi o magazie de material.

Din obiectele d-lui inginer Hünervadel, nu s'a putut scăpa nimic. Pagubele d-sale se urcă la 20,000 fr.

Construcţiunile consumate de flacări sûnt asigurate la societatea de asigurare „România." Şi această societate credem că va aduce mulţămiri persoanelor care au concurat la localisarea şi stingerea incendiului, căci fără ajutoriul acestora, ar fi suferit o pagubă însemnată prin plata despăgubirei a tuturor magaziilor şi baracelor din Sinaia, ce ar fi fost de sigur consumate de flacări.

* (Situaţiunea în Petersburg). O mulţime de lume părăsesce oraşul temênduse de uneltirile noue ale nihiliştilor. Aceştia au lăţit afişe la personalul operei, d'a nu lua parte la serbarea jubileului, amenincând că edificiul operei va fi distrus în ajunul serbărilor.

În cercurile guvernamentale circulă scirea, că împăratul Alecsandru 'şi-a esprimat firma hotărîre d'a depune coroana la 19 ale curentei, predând guvernul moştenitorului tronului.

În noaptea de 10 spre 11 ale curentei, au avut iarăşi loc câteva turburări şi mai multe arestări. S'au găsit din nou împrăştiate pe strade o mulţime de proclamaţii revoluţionare, cari amenincă pe Împeratul cu moarte sigură, dăcă la 19 ale curentei nu va da deplină libertate sau nu va abdica. Poliţia a arestat mai mulţi oameni, acusaţi fiind că au împrăştiat aceste proclamaţiuni. — Între aceşti arestaţi se află şi mai multe femei, dintre cari două sûnt sociile unor înalţi funcţionari.

Arestarea femeilor, cari au ocărît pe agenţii poliţiei, încăerându-se chiar cu dênşii — a provocat o turburare, la care au luat parte mai mulţi trecători; şi cu care ocasie un sergent a împuşcat pe o femeie cu revolverul.

În sara de 10 a curentei, s'a prins un tênăr sub podul Dvorzovy, în momentul când voia să găurească un stêlp al podului, pentru a vîrî în el materii esplosive. Pe drum spre poliţie el a încercat d'a se otrăvì; însă fu împiedicat. Adus fiind înaintea căpitanului oraşului el dise că se numesce Drug svoboda (Amicul libertăţei), refusând în modul cel mai hotărît d'a da orice alt respuns; şi când căpitanul oraşului 'i spuse că va lăsa să'l împusce, el răspunse mişcat:

„Aceasta nu face nimic; dacă mă împuşcaţi, mai remân numai în Petersburg două mii de persoane cu ideile şi procedările mele, şi unul tot va isbuti."

În 15 ale curentei a apărut următorul ucaz împărătesc cătră senatul dirigent:

„Tare hotărît de a pune stavilă recercărilor necontenite şi repetate ale făcătorilor de rele, cari sdruncină ordinea statului şi a societăţei în Rusia ordinăm:

La Petersburg, pentru a păzì ordinea socială şi a statului, se va înfiinţa o comisiune esecutivă, compusă de un şef principal şi de membrii numiţi de el. Ca şef principal este numit Contele Loris-Melicoff; numirea membrilor urmează după recomandaţia lui şi printr'un ordin imperial. Afară de aceasta, şeful principal mai are dreptul de a chiema în comisie pe toţi aceia a căror presenţă o consideră de folositoare".

„Ucazul are de scop de a da un caracter de unitate tuturor acelor autorităţi, cari sûnt chemate a păzì ordinea, şi de a conferì şefului principal drepturile unui şef superior pentru Petersburg şi localităţile de prin pregiur, precum şi de a decide direct asupra tuturor proceselor politice ce se vor ivì, atât în capitală, cât şi în întregul Imperiu."

„Toate autorităţile locale, guvernatorii generali şi capitanii de oraşe, sûnt supuşi principalului şef, toate aceste autorităţi sûnt obligate a'i da deplinul lor concurs."

„Şeful principal are facultatea, de a lua toate măsurile, pe care le va crede de trebuinţă pentru manţinerea ordinei Imperiului. Dispositiile sale trebue esecutate fără nici o restricţie."

„Atribuţiile guvernatorului general de Petersburg se desfiinţează prin aceasta."

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.")

Petersburg, 3 Martie n. Astădi după ameadi cătră două oare, când generalul Melicoff, noul dictator, s'a întors dela visita ce făcuse la cancelariul imperial şi s'a dat jos din trăsură, un bărbat june a tras un foc asupră'i din cea mai de aproape apropiare. Glonţul a petruns prin paletot, Melicoff însе a remas neatins. Melicoff însuşi a pus mâna pe atentator, dar i a scăpat. Un fecioraş s'a aruncat înaintea picioarelor lui şi căděnd a inlesnit arestarea.

Bibliografie.

A eşit de sub tipar şi se află de vêndare:

Aritmetică. Esercitii practice cu numerii dela 1—100, pentru începătorii din anul al doilea de D. Dogariu şi I. Dariu. *Preţul 25 cr.*, loco Braşov.

Aceeaşi, cu numerii dela 1—100, pentru începătorii din anul al treilea. *Preţul 25 cr.*, loco Braşov.

Librăria Română:
I. C. Tacit, Braşov.

Lista Nr. 9

a contribuirilor încurse la comitetul subsemnat în folosul inundaţilor. *)

Transportul totalului din Lista Nr. 8 publicată în Nr. 21 a. c. al „Telegrafului roman" . . .	fl. 1623.93
Prin dl Stefan Poruţ în Cianudesert ca resultat al unei colecte dela următorii: dd. V. Patean 1 fl., I. Rusu 1 fl., G. Tulbure şi fraţii 1 fl., St. Andreica 15 cr., I. Persiot 20 cr., T. Patean 20 cr., Il. Tulbure 10 cr., din cassa bisericei 1 fl., St. Poruţ 1 fl., M. Poruţ 1 fl., G. Andreica 40 cr., T. Poruţ 50 cr., G. Poruţ 1 fl., A. Poruţ 45 cr., D. Fodorean 1 fl., din cassa comunei 1 fl., în bucate: dela N. Tulbure 20 litre; N. Andreica 20 l., Gr. Tatean 10 l., V. Nemeş 10 l., I. Asiutelean 5 l., V. Dordaiu 5 l., G. Apahidean 5 lit., A. Patean 5 lit., V. Moldovan 5 l., D. Fodorean 5 l., dela mai mulţi săteni 150 litre. Aceste bucate prefăcute în buni dau 11 fl. v. a. în total . fl.	22.—
Totalul cu ziua de astăzi . . .	fl. 1645.93

Sibiiu, 27 Februarie n. 1880.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaţilor.

*) Cuitările sumelor trimise la acest comitet vor urma prin publicare în diarele de aici „Telegraful Roman" şi „Observatoriul". La cerere însă sumele se vor cuita şi separat.

Economic.

Braşov, 27 Februarie n. Pro hectolitră: Grâu fl 9.30—9.70; Grâu săcăreţ fl. 6.40; Săcară fl. 6—6.30; Orz fl. 4.20—4.50; Ovăs fl. 2.90—3.; Cucuruz fl. 5.30; Mălaiu fl 6.30; Mazere fl. 7.60; Linte fl. 9.25; Fasole fl. 6.40 Sămânţă de in fl. 11.60 Sămânţă de cânepă fl. 5.40— Cartofi fl. 1.35 pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 48 cr.; carne de oaie 24 cr.; Său de bovine proaspăt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Budapesta, 28 Febr. n. Timpul a început a se muia, temperatura se urcă din zi ce merge, soarele pătrunde tot mai intensiv şi vegetaţiunea a şi început a da semne de viaţă. Ghiaţa pe riuri deşi e încă groasă, totuşi prin gradele de căldură + 6° a început a fi resbită, şi e silită a se rupe şi a ne părăsi. Mai tare ne interesează şi ne pricinuesce acuma temere ruperea ei în masse, o împregiurare, carea cu atât mai uşor se va putè întêmpla, cu cât se va muia timpul şi mai tare, ca în săptămâna trecută. Asteptăm cât de curênd vênturile de primavară, şi ploi mai îndelungate, prin care apoi ne vom scăpa şi de neaua cea mare şi desgheţurile vor fi vre-o 2 săptămâni la ordinea zilei. Bucatele sûnt binişor căutate şi avură în săptămâna trecută preţuri mai scumpe. De altmintrea negoţul nu numai al lor dară şi al tuturor celorlalte articole din târg fu binişor animat vêndêndu-se adecă:

Grâul la 60,000 m. m. cu fl. 11.45—14.50; săcară la 5000 m. m. cu fl. 10.—11.05; orzul la 2000 m. m. cu fl. 8.10—9; ovĕsul la 2000 m. cu fl. 7.55—7.80; cucuruzul la 3000 m. m. cu fl. 7.90—8.60; făina încă a trecut de astădată cu mult mai bine decât în săptămânile de mai înainte; lânile cu fl. 1.78—2.35 per. chilogram.

Porcii încă avură mai bună căutare. In târg s'au aflat cu totul 45,860, dintre cari din Ungaria de jos 2740, din România 220 şi din Ardeal 60 de capete; unsoarea de porc s'a vêndut cu fl. 58 fără şi cu fl. 60—60.50 cu vas cu tot; slănina cu fl. 53—54; săul cu fl. 44—45: spirtul *en gros* cu fl. 34—35, *en detail* cu fl. 36—37 per 10,000 litre %, cartofi cu fl. 5—5.50.

Peile în săptămâna aceasta n'au avut nici o trecere, cumpărările lor fură de tot reservate.

Bursa de Viena şi Pesta

din 26 Februarie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	101.85	100.90
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	80.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	92.75	93.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	81.75	82.48
Împrumutul drumurilor de fer ung.	118.50	11 785
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea pământului	90.—	91.25
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	88.75
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	88.75	89.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	88.50
Obligaţiuni urbariale transilvane .	88.75	88.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	92.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	91.25	91.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	70.70	70.50
Datoria de stat în argint . . .	71.70	71.50
Renta de aur austriacă	85.35	82.25
Sorţi de stat dela 1860 . . .	128.25	128.25
Acţiuni de bancă austro-ung. .	834.—	835.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	300.75	305.50
Acţiuni de credit austr. . . .	280.50	280.50
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	113.25
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.55	5.51
Napoleon	9.44½	9.46
100 marce nemţesci	58.—	57.95
London (pe poliţa de trei luni) .	118.10	118.15

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitaţiuni: în 5 Martie imob. lui Stefan Schuster în Arcadia (trib. Dej); în 2 Aprilie imob. lui George şi Maria Theil în Apoldul de sus (trib. Sibiiu); în 30 Martie şi 30 Aprilie imob. lui Aron Henter jun. ale soţiei sale şi rămasului după Iosif Verde în Bodoc şi Calnoc; în 22 Martie şi 22 Aprilie imob. lui Mihail Cadar şi soţi în Nagy-Ajta; în 24 Martie şi 24 Aprilie imob. lui Albert Kovats în Sângiors (judec. cerc.); în 10 Martie imob. Catarinei Marginean în Braşov; în 11 Martie imob. Ilenei Voic în Braşov (trib); în 9 Martie imob. lui Ioan Spucaciu în Drăguş (jud. cerc. Făgăraş); în 19 Martie şi 19 Aprilie imob. lui Ioan May în Ungurei; în 20 Martie şi 20 Aprilie imob. lui Ioan Toacă în Ilimbav (trib. Sibiiu); în 14 Aprilie şi 14 Maiu imob. lui Claudiu Fodor în Dej (trib).

Ioan Cristea,

compactor.

Să recomândă onoratului p. t. public român cu legarea de cărţi *broşure*, *protocoale* etc., *promt* şi *solid* cu cele mai moderate preţuri.

Sibiiu, 20 Februarie 1880.
Strada (uliţa) *Cisnădiei* Nr. 31.
[6] 1—3

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 23. Sibiiu, Sâmbătă 23 Februarie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 22 Februarie.

În numĕrul trecut nu am putut decât în vre o câte-va cuvinte sĕ atingem cestiunea reformei în administraţiune, care s'a desvoltat în casa deputaţilor cu ocasiunea desbaterei bugetului. Ne folosim acum de ocasiune şi dăm după „Egyetértés“ detaiuri mai amplificate, asupra punctelor, în care oposiţiunea într'unită s'a învoit în privinţa acestei reforme. Inainte de toate oposiţiunea voiesce sĕ asigure interesele statului prin administraţiune; are mai departe în vedere cualificaţiunea funcţionarilor şi asigurarea acestora în posiţiunea lor. Oposiţiunea a mai avut în vedere regularea raporturilor dintre funcţionari pe basa unei pragmatice de serviţ; garanţii cuprinĕtoare în interesul independenţei parlamentarismului, contra amestecului funcţionarilor şi a presiunei esercitate din partea guvernului; reforma radicală a procedurei actuale disciplinare; introducerea jurisdicţiunei administrative. In toate cestiunile aceste cardinale — ḑice Egyetértés — toţi membrii oposiţiunei şi cei care nu fac parte din vre o partidă într'unită sûnt de acord perfect. Întrebărei, dacă punerea în lucrare a reformei acesteia are sĕ se facă cu alegerea sau denumirea funcţionarilor, nu i s'a dat importanţă, pentru ca sĕ nu se provoace vre-o desbinare între membrii oposiţiunei şi acelor ce nu sûnt în vreo partidă. Întrebarea alegerei sau denumirei funcţionarilor s'a lăsat neresolvată în speranţă, că şi în privinţa aceasta în timpul cel mai scurt se va afla un mod care sĕ întrunească toate părerile.

Despre conferenţele cele mai noue austro-ungaresci în afaceri de vamă, pe basa căror este a se încheia un tratat comercial cu Germania, cetim că nu merg mai bine ca cele dintre Austro-Ungaria şi Serbia.

După ce conferenţele avură loc mai multe ḑile s'au ivit diferenţe, cari s'au cărpit de o camdată cu subcomitete, a căror misiune va fi a obli diferenţele. După „D. Ztg“ transacţiunea nici aşa n'a succes, în şedinţa dela 2 Martie n. a raportat subcomitetul, că nu s'a putut ajunge o înţelegere şi aşa n'a fost altfeliu cu putinţă decât ca representanţii ungaresci sĕ ia propunerile austriace ad referendum, ca sĕ meargă cu ele a casă la Budapesta.

Reprerentantul Serbiei, Marici s'a întors la Viena pentru continuarea negoţiărilor în privinţa juncţiunilor drumurilor de fer, însĕ oficioasele din Viena nici acum nu sperează vre un resultat. Cum face, cum nu face, Serbia resistă pretensiunilor austro-ungare.

Telegrama despre atentatul esupra lui Loris-Melicoff în St. Petersburg este de a se rectifica încât-va. „P. Ll.“ spune că atentatorul după ce a pus Melicoff mâna pe dênsul i s'a aruncat între picioare, dară contele la trântit la pĕmênt şi aceasta a înlesnit arestarea. Atentatorul a spus, că este Evreu botezat, este gimnasiast şi se chiamă Ipolit Mladetzki. Atentatorul a declarat că dacă nu a putut omorî el pe general, îl va omorî al doilea, sau al treilea.

Din Albania se scriu la ḑiarele din Viena lucruri interesante, Albenezii nu se gândesc de loc a da o parte dintrênşii Muntenegrului. Ei au liga lor care numai fiindcă voiesce, mai intreţine legătura cu Constantinopole. Au armată de 120,000 oameni bine înarmaţi şi bine ţinuţi şi se sporesc necontenit din armata turcească de sub Muktar paşa, care sufere de foame şi golătate. Corespondenţii din acele părţi ţin lucru sigur că între Albanezi şi Muntenegreni de o parte şi între Albanezi şi Greci de altă parte in scurt timp se va începe resboiul.

Raporturile dintre Francia şi Germania, ḑice „Alegătorul,“ se recesc treptat, adesea ori fără a se manifesta în mod categoric rĕcirea, dar necontenit şi dându-ne sĕ înţelegem, că se tractează despre desfăşurarea unui plan lămurit, aşternut la Paris şi ghícit la Berlin.

Această rĕcire a relaţiunilor a început fără îndoială cu demisionarea cabinetului Waddington. Bărbatul acesta de stat a fost recomandat de repeţite ori Franciei de cătră principele Bismarck, ca cea mai bună garanţie pentru manţinerea păcei. Francezii nu au voit sĕ scie nimic de această recomandare. A doua manifestare a rĕcirei a fost demisiunea dlui de St. Vallier, ambasadorul Franciei la Berlin atât de simpatic curţei imperiale germane şi chiar cancelarului. Demisiunea dlui de St. Vallier nu a fost primită ce e drept la Paris, dar toată lumea a vĕḑut din chipul în care a urmat această neprimire, că dlui de St. Vallier i s'a cerut o jertfă pentru patrie şi dlui a dat-o. A treia manifestare de rĕcire este acum iminenta revocare din Paris a principelui Hohenlohe, representantul german în capitala Franciei.

Această revocare iminentă, cunoscută deja în Paris, ar fi făcut o mare sensaţiune. Sensaţiunea este cu mult mai mare în public de cât în cercurile oficiale, căci publicul, care nu judecă lucrurile de cât după semnele esterioare, îşi aduce aminte de o versiune tare acreditată în anii din urmă în toată Europa, anume: „Până când va fi Novikoff ambasador al Rusiei la Viena şi Hohenlohe ambasador al Germaniei la Paris va fi pace.“

Ei bine, dar Novikoff a plecat incă de mult din Viena şi în locul lui representă Rusia pe lângă cabinetul austriac amicul lui Gorciacoff, contele de Oubril. Acum că e gata de plecare şi Hohenlohe, — nu are dară publicul frances motive de a se agita? Cabinetul este negreşit mai liniscit, nu fiindcă n'ar recunoasce importanţa acestei schimbări diplomatice, dar fiind-că a prevĕḑut-o de mult, de când cu venirea la ministeriu, şi poate a chiar voit sĕ se intêmple.

Corespondenţa parisiană, din care estragem aceste impărtăşiri, contestă cu toate aceste sfârşind, că ruptura desăvârşită intre Francia şi Germania ar fi imediată. Această contestare era de prisos. Mai sûnt câteva grade până când recirea va fi completă şi aceste grade se vor urma treptat şi cu o consecenţă naturală. Ceea ce nu se poate contesta este recirea, încordarea, — şi fiindcă ele nu au resultat de cât din tendenţa Franciei de a'şi redobândì earăşi posiţiunea plină de demnitate şi libertatea de acţiune de odinioară, ele nu sûnt de loc o povară pe sufletul actualului cabinet frances.

Desbaterea bugetară în dieta Ungariei.

În şedinţa dela 25 Februarie s'a continuat la ordinea ḑilei discutarea bugetului.

Ant. Tibád se declară cu hotărîre contra punctului, de vedere dela care a mânecat Grünwald cu planurile sale de reformă. Aceste nu înseamnă alt ceva decât asimilarea tuturor naţionalităţilor, E politica de rassă, cea mai periculoasă politică dintre toate.

Oratorul vorbind despre jurisdicţiunea în administraţiune şi despre necesitatea unei reforme radicale pe acest teren cetesce un conspect statistic despre forurile diferite care esercită jurisdicţiunea administrativă în diversele ramuri ale administraţiunei. Esaminând aceasta sistemă de jurisdicţiune administrativă vom afla că pentru unele ramuri ale administraţiunei esistă numai un for, ear pentru altele trei foruri. Vedem că judecă judi singulari şi judecătorii colegiale. Vedem că în jurisdicţiunea administrativă administraţiunea nu e despărţită de justiţie, vedem judecând funcţionari aleşi şi denumiţi. Aici lipsesce ori ce sistemă, e un caos, un monstru centralistic, de natură a nimici libertatea cetăţenească şi dreptul persoanei. Deci putem pricepe uşor necurmatele plânsori asupra jurisdicţiunei administrative, mai ales în treburi financiale. Acele se referesc deopotrivă atât la funcţionarii aleşi cât şi la cei denumiţi. Funcţionariul comitatului, stând între comitele suprem, care e supus guvernu ui, şi între vice-comitele, care e chinuit de ispita de a face oposiţiune, nu poate lucra ceva folositoriu.(Aprobări vii în dreapta). Statul datorescе cetăţenilor sei cu regularea jurisdicţiunei administrative, mai ales fiind că aceasta se poate face fără a însărcina bugetul prea mult. Trebue create trei foruri; în cele două dintâiu sĕ judece juḑi singulari, ear în instanţa a treia judecătorii colegiale. În instanţa a doua sĕ decidă comisiunile administrative, în instanţa a treia un colegiu de judecători denumiţi de Maiestatea Sa.

E. Simonyi constată, că situaţiunea e foarte fatală; Grünwald vede causa tuturor relelor în administraţiunea cea rea, Széll consideră cestiunea financială ca cestiune esclusiv predominantă, precând Isztoczy face responsabili pe Jidovi pentru toate miseriele.

V. Isztoczy întrerumpênd: Numai de ar fi ideile mele aprobate de ţara întreagă. (Ilaritate viuă).

E. Simonyi (continuând): Dar reul zace cu mult mai afund. Cât pentru cestiunea administraţiunei, respinge cu hotărîre invinovăţirea că partida sa nu ar fi dat acestei cestiuni vitale loc în programa sa; direcţiunea, în care B. Grünwald şi Apponyi voiesc sĕ reformeze administraţiunea, adecă centralisaţiunea, oratorul nu o poate aproba; căci aceasta n'a făcut nici unei ţeri bine. Şi oratorul regretă, că nu poate accepta proiectul de resoluţiune al lui Apponyi — cu toate că şi dênsul nu are încredere în guvern. (Aprobări în stânga estremă). Sĕ resturnăm oare cabinetul Tisza numai pentru cuvêntul că el se află pe altă basă de stat, ca sĕ neteḑim calea unui ministeriu Apponyi care va sta pe aceaşi basă de stat pe care se află Tisza, şi care predeasupra mai are şi nisuinţe centralistice? (Aplause vii în stânga estremă). Oratorul voiesce sĕ se susţină autonomia comitatului. În sfârşit substerne următoriul proiect de resoluţiune:

Fiind că s'a pus întrebarea de încredere şi guvernul a primit'o, casa sĕ enunţă prin resoluţiune: că în genere nu are nici o încredere în guvern şi i o sustrage prin aceasta.

A mai vorbit Alecs. Máriássy, pentru primirea bugetului, ear Stef. Domahidy contra primirei.

In şedinţa dela 26 Februarie ia cuvêntul în desbaterea bugetului

Vinc. Tischler (din oposiţiunea întrunită): Trebue sĕ ne gândim la o schimbare a sistemei şi la părăsirea ideilor de predilecţiune. Oratorul atinge in treacĕt străformarea honveḑimei şi trecênd la cestiunea administratiunei se declară pentru o administraţiune de stat şi pentru denumirea funcţionarilor.

Em. Ivanka (guvernamental) polemisează contra celor ḑise de Szell. Togma Szell este autorul principal al mĕsurelor finanţiale, care au provocat în tară un resens atât de mare. Acţiunea în Bosnia şi Erţegovina s'a întreprins cu scirea şi învoirea lui Szell, căci altfel nu se puteau calcula atât de esact consecuenţele ei.

C. Eötvös (stânga estremă): Ivánka este acela care aproabă legile fiscalice ale lui Szell, care dau pânea de toate ḑilele la 8000 —10000 de esecutori, căci dacă nu le ar aproba ar sta la spatele mele, ear nu la spatele ministrului president şi a ministrului de finanţe. (Ilaritate)

Oratorul trecênd la cestiunea administraţiunei constată că îl doare inima când vede că idea de administraţiune de stat cuprinde tot mai mult teren.

Dacă Grünvald se plânge că statul şi parlamentul nu sûnt populare, oare nu îngerenţa esagerată a administraţiunei de stat este vina la aceste plânsori.?

De vom nimici şi cele din urmă remăşiţe de municipalism ce le mai avem, apoi acela, pe care norocul orb îl va afla în fotoliul ministerial va remânè acolo până la oara din urmă. (Ilaritate) O sistemă de administraţiune centralistică ar fi acceptabilă

numai când Ungaria ar fi pe deplin independentă. Când ar venì de nou o crisă grea, Ungaria s'ar afla în faţa acesteia fără mijloacele constituţionale de aperare şi resistenţă.

Ministrul president se laudă că arta sa în conducerea partidei ar consista într'acea, că el refusă partisanilor sei când i se cere ceva. Când o ḑice el aceasta, trebue sĕ-i o credem. (Ilaritate în stânga) Dar ce folos are oratorul, dacă o va crede? Sĕ se întrebe numai comiţii supremi, judecătorii şi alţii din ţară, dacă cred, că arta ministrului president de a conduce partide consistă într'acea de a refusa rugările partisanilor sei (Ilarltate în stânga.) Este o fatalitate pentru ministrul president, căci de cinci ani încoace trebue sĕ facă tot contrariul dela ce ḑice, doresce şi vestesce prin programe. (Ilaritate) Firesce că prin astfel de negaţiuni, compromisuri se poate omul susţinè în fololiul ministerial. Ministrul president a ḑis că e mulţemit cu activitatea sa de cinci ani. Şi oratorul este mulţemit cu resultatele acestei activităţi şi togma pentru aceasta nu primesce bugetul. (Ilaritate şi aplause în stânga estremă).

M. Iokai: În aceasta casă s'a auḑit cuvêntul că nu a esistat un guvern mai usat decât acesta. Dar, cum s'a usat acest guvern? El a început a negoţia pactul cu ţĕrile dincolo de Laita. Şi ce a făcut atunci aşa numita opositiune moderată? Ea s'a silit a smulge drapelul din mânile stângei estreme, dela partida independenţei, a împrumutat dela aceasta devisele şi a dat asalt împreună cu ea asupra partidei liberale şi a guvernului. (Aplause vii în dreapta).

Tot în asemenea mod ni o spun şi cei de pe bancele opositiunei întrunite, că numai un teritoriu vamal separat mai poate sĕ scape pe Ungaria tot aceasta o ḑic şi cei din partida independenţei, cari neagă în genere ori ce legătură cu Austria. (Aşa e! în dreapta). Şi guvernul n'a putut sĕ apere pe guvern contra acestor atacuri? Aceasta o va scì mai bine dl deputat Széll. N'a putut pentrucă de se ḑicea pe atunci acea ce constată dl Széll acum, că adecă câte avantage positive are acest pact pentru noi, noi poate că făceam imposibil pactul dincolo de Laita şi prin atacurile de dincolo se poteau reduce la nulă resultatele favoritoare ale pactului. Din aceste temeiuri guvernul şi partida liberală au suferit ori ce atac, gnvernul s'a usat în această întrebare, pentru a realisa un pact favorabil pentru Ungaria. (Aplause în dreapta).

Abia devenì pactul un fapt împlinit şi îndată isbucnì resboiul în orient. Cine vrea sĕ treacă de un politic serios, nu va mai afirma că noi ungurii puteam împedeca acest resboiu. Şi ce a făcut earăşi aşa numita opositiune moderată? Ea smulse earăşi şi în aceasta cestiune drapelul dela independenţi, atacă guvernul şi partida liberală cu aceleaşi parole şi acea ce la partida independentă era un entusiasm ce isvoria din inimă, ei prefăcênduo într'un şovinism periculos o respândiră în naţiune. (Aplause în dreapta, mişcări în stânga, sĕ auḑim!) Şi guvernul şi partida liberală trebuiră sĕ sufere şi aceasta, pentru că un guvern nu poate sĕ'şi tradeze înaintea lumei întreg planul seu diplomatic, căci la un asemenea cas el şiar perde încrederea Coroanei şi a naţiunei, (Mişcări în stânga), prin urmare guvernul şi partida liberală au lăsat sĕ se useze şi în această cestiune pentru a asigura monarchiei noastre o situaţiune, din care ea poate acum sĕ predomineze cestiunea orientală (Ilaritate în stânga, Strigari: Serbia!) Dacă murmuraţi contra acestei afirmaţiuni, spuneţimi ce s'au ales din luptele ce durară atât de mult în anul trecut pentru aceste două întrebări mari? În atacurile de acum ale opositiunei întrunite lipsesc amêndouĕ aceste întrebări. Când Coloman Széll a relevat avantagiele finanţiale ale pactului pentru Ungaria Dvoastră l'aţi însoţit cu puternice vivate. Şi aceste vivate au însemnat aprobarea politicei noastre. (Aplause în dreapta. Ilaritate în stânga). În aceste vivate fiesce care v'aţi retras toate atacurile şi imputările ce le aţi ridicat doi ani de ḑile asupra noastră. (Aplause în dreapta). Şi unde este acea taberă mare care a atacat guvernul şi partida lui pentru cestiunea esternă? Afflavit Deus et dissipati sunt. (Ilaritate în dreapta) În cameră nu se mai aduce aceasta cestiune şi delegaţii din partida Dvoastră votează în delegaţiuni încrederea pentru politica esternă.

Contele Apponyi şi Des. Szilágyi (întrerumpênd): Aceasta nu este esact!

M, Iokai; Dvoastră aţi refusat dară încrederea?

Des. Szilágyi: Da!

M. Iokai: Eu nu am sciut aceasta, am sciut numai, că întăritarea şi înverşunarea cea mare din partea Dvoastră au încetat decând în fruntea afacerilor esterne nu se mai află un bărbat de stat unguresc, (Aşa e! în dreapta.) care nu avea alt defect decât în alegorie licuriciul: el strălucia. (Aplause în dreapta) Dvoastre aţi amuţit în faţa faptelor şi aţi votat lui Haymerle acea ce aţi refusat lui Andrassy. (Mişcări şì contraḑiceri în stânga). Aţi aplaudat pe deputatul Széll pentru acea ce aţi strigat ministrului de finanţe Széll doi ani de ḑile „Pereat“. (Mişcări în stânga.)

Deputatul Lukács arată cu Monitoriul oficial a mână decadenţa economică în urma licitărilor celor multe. Dacă se ruinează proprietari de realităţi în valoare de 60 milioane, naţiunea simte această ruină. Dar dl deputat sĕ nu fie nedrept, ci sĕ observe şi punctele luminoase. E fapt, că în acest an de miserie proprietarii Ungariei au cumpĕrat rentă de aur ungurească în valoare de 20 milioane. Guvernul plătesce numai sub titlul acesta proprietarilor 1.200.000 pe an în aur, precând în anii cei fericiţi, când s'a emitat împrumutul de 153 milioane, abia s'au găsit cumpĕrători pentru 700.000 fl. Aceasta dovedesce, că dacă au esistat economi rei, cari din vina lor, oameni nefericiţi, cari prin loviturile sorţii 'şi-au perdut proprietatea, au esistat de altă parte şi economi buni. On. Casă! Ori şi cine poate presupune dela mine că am atât gust bun încât sĕ nu îngrămădesc cu laude pe acest guvern; deci me mulţemesc a esprima că sûnt mulţemit cu trecutul guvernului şi am încredere într'ênsul. Primesc bugetul.

I. Prileszky pledează de asemenea pentru guvern.

Memorandul

deputaţiunei din comitatul Severinului care a mers la Budapesta în 20 Noemvre 1879 în frunte cu comisariul reg. Nicolau Ujfalussy şi cu deputatul generalul Traian Doda.

(Urmare).

Ne provocăm mai departe la faptul că vice-comitele Ioan Pausz a asignat procurorului primar Acaţiu Csorba, care a fost încredinţat cu licuidarea fondului grăniţeresc de dragul ettinităţii, sume mai mari, încă inainte de a se ocupa de lucrare. Când organul „Szörényer Zeitung“, care apărea încă pe acea vreme, aduse acest fapt la publicitate, Ioan Pausz declarà suma de falsă, în urma aceasta comisariul regesc recercà o comisiune deosebită ca sĕ cerceteze cărţile respective. Dar cercetarea începută, a cărei resultat s'a şi publicat în şedinţa comisiunei administrative ţinută în 3 Iulie 1878, a constatat, că Ioan Pausz a asignat, sub titlul de licuidare a fondului grăniţeresc, lui Csorba la mai multe ocasiuni 567 fl. 23 cr., apoi alţi 500 fl. cu condiţiunea de a face socoteală, adecă cu totul 1067 fl. 23 cr., a constatat mai departe că Pausz a asignat sub asemenea titlu nu numai lui Csorba ci şi sie insuşi 58 fl. 87 cr., mai departe procurorului primar Ilosvai cu totul 302 fl. 87 cr., contabilului primar Svoboda 264 fl. diurnistului Manli Zoltán 16 fl., cu totul dară 1650 fl. 10 cr., — cei din urmă 500 fl., aşa spune Csorba, 'i-a asignat vice comitele acestuia cu scopul ca sĕ procure cu ei tipăriturele de lipsă. Procurat'au el tipăriturele, dat'au socoată despre bani, aceasta numai dênsul şi Ioan Pausz o sciu, în publicitate nu s'a ivit mai mult acea causă. Noi dintraltele credem că n'a fost lipsă de tipărituri în preţ de 500 fl., dar dacă ar fi şi fost lipsă, trebuia sĕ le comande comitatul şi liferându-se trebuia licuidat contul în regulă şi după aceasta trebuia sĕ se assigneze suma licuidată. Aceasta este pracsa legală, ori-care altă modalitate e cel puţin o manipulaţiune de natură suspectă. Şi aşa am putè sĕ amintim şi multe alte date, cari toate nu dovedesc alta decât că în comitatul Severinului nimic nu spăimêntă pe oficiali când e vorba sau de satisfacerea intereselor lor sau de resbunare sau poate de capriţiele lor. Câţi oameni au ajuns deja sub greutatea arĕtărilor criminale! (Ne provocăm în aceastĕ privinţă la causa lui Müller Ph. A. Posta Nicolau et cons. şi ne provocăm şi la dl deputat Francisc Chorin, care a funcţionat în această causă ca advocat.) Câţi oameni au devenit deja despoiaţi fără consciinţă de punga lor! (Pentru a nu înşira mai multe, ne provocăm la un fapt al lui Acaţiu Csorba, care a inacţionat pe un om din Armenis ce datoria fondului graniţeresc 25 fl., folosindu-se de cele mai ordinare apucături până ce au stors titulo spese 56 fl., ruinând prin aceasta pe sirmanul om, care nu avea decât un bordeu de lemn.

Pentru a arĕta, cum se conduce administraţiunea, sĕ ne fie permis a amintì dintre o mie de date numai unul. În cercul Bozoviciu a isbucnit o epidemie între copii făcênd pustiiri mari între dênşii.

Mai mult de cinciḑeci de copii au devenit viptimele epidemiei ce grassa şi pretura din Bozoviciu şi comitatul din Caransebeş n'aveau încă nici o cunoscinţă despre acest lucru, până ce în urmă ministeriul din Budapesta atrase atenţiunea oficielor din Severin, că în comitatul acesta grasează o epidemie funestă!

Nu comentăm, nu ilustrăm acest fapt, căci el vorbesce destul de elocuent despre stările din Severin. Asemenea lucruri, ba mai murdare încă, le sevêrşesc în comitatul Severinului acei oameni, pe cari guvernul unguresc 'i-a trimis acolo ca sĕ arete poporului, cum este administraţiunea ungurească, unui popor, care a fost ce e drept sub rigoare militară, dar n'a vĕḑut nici când infamii sau murdării şi o funcţiunare lenevoasă din partea superiorilor sei, sau dacă a şi vĕḑut vre-odată de aceste, a şi esperiat la moment pedepsirea lor.

Dar toate aceste nu sûnt încă cea mai grea dovadă despre împregiurarea, că stările actuale din comitatul Severinului nu se mai pot susţinè. Mai tristă ni se înfăţişează necesitatea unei schimbări, când privim mai de aproape personalul care chivernisesce acum comitatul. In toată ţeara e cunoscut postulatul ce'l făcea marele nostru patriot odinioară Francisc Deák oamenilor din cariera publică, ca „acestia adecă sĕ fie scutiţi şi de umbra unei suspiţiuni.“ Dar en sĕ vedem, cum corespund oficialii Severinului acestui postulat.

Aci este mai întâiu vice-comitele Ioan Pausz. Un om, care de mulţi ani se luptă contra bancrutei, un om, pe care puterea socrului seu, a ministrului Béla Szende l'a vîrît deja în mai multe posturi fără de a'l putè ţinè mult timp într'ênsele. Acest om este vice-comite în comitatul Severinului, un de ori şi care copil scie despre dênsul, că ce a făcut în viaţa sa de până acum, atât ca om privat cât şi ca oficial.

Nu dorim sĕ întreţesem aici biografia lui Ioan Pausz, pentrucă aceasta ne-ar duce prea departe, dar pentru a dovedì că acest domn nu este togma apt a fi oficial public şi cu deosebire conducĕtoriul unui comitat ce trebue organisat de nou, -- vom amintì unele date din viaţa lui publică.

Ioan Pausz a fost notariu primar în Caraş. Pentru a ilustra că ce feliu de viaţă privată a dus dênsul, e de ajuns a amintì, că tribunalul suprem l'a condamnat pecale criminală la temniţă de 10 ḑile, pentrucă a vătĕmat greu o preoteasă romană, prin urmare o doamnă. Ginerele d-lui ministru Szende — condamnat de lege în mod valid la 10 ḑile — aceasta credem că însamnă mai mult decât a condamna de ḑece ori mai mulţi alţi muritori de rênd.

Ca oficial în Caraş dl Ioan Pausz a ţinut la sine în mai multe rênduri sume ce i s'au trimis folosindu-le pentru scopurile sale, până ce trecênd ani la mijloc le-a regulat oareşi — cum sau în urma reclamaţiunilor energice din partea vice-comitelui din Caraş sau în urma descoperirilor în foaia „Szörényer Zeitung.“ (Astfel de sume au fost împrumuturile plătite de comunele Suboticiu şi Ciorda, banii colerei, cari 'i-a reţinut, despre aceasta dau deslucire mai chiară şi actele ce se află în registratura comitatului Caraş.) Tot în calitate de notar primar al comitatului Caraş el 'şi-a asignat sie însuşi diferite sume mai mari de împrumut, în absenţa vice-comitelui. (Ne provocăm în aceasta privinţă la Ilustritatea Sa Petru Palek-Uceoni, care a fost president sau membru în comisiunea ce a cercetat şi constatat aceste abusuri şi ne provocăm şi la protocoalele de cercetare ce se află în archivul comitatului Caraş, din cari se vede lămurit tot ce privesce cunoascerea acestei ataceri.) Ca notariu primar al comitatului Caraş a cerut dela vice-comitele prin machinaţiuni împrumut hârtii de stat în valoare de mai multe mii de florini, şi nu le-a mai restituit aşa că fondul respectiv poate sĕ privească acesti bani ca perduţi, cu toate că ministrul Szende a dat o obligaţiune care s'a şi intabulat pe realităţile lui. Dar intabularea aceasta e de o valoare problematică, pentrucă înaintea acestei sume se află în foaia sarcinelor din cartea funduară alte sume mai mari, aşa încât numai aceste întrec în mod considerabil valoarea realităţilor.

La toate aceste mai vine temperamentul pătimaş şi spulberat al lui Ioan Pausz, care se manifestează într'o maniă de persecutare fără păreche, şi a împins lucrurile atât de departe încât în Caransebeş nu mai esistă om privat, deregătorie de ori-ce numire sau oficiu public, care sĕ nu aibă ceartă cu comitatul. Şi aceasta stare a ajuns la un astfel de stadiu încât i s'a dat într'o adunare publică şi o espresiune scandaloasă; comisariul regesc adecă a învinovăţit într'o adunare deschisă tribunalul reg. de „calumniator copilăresc,“ vice comitele pe oficiul technic de „falsificator al protocolului, ear acesta pe vice-comitele de asemenea fapte.

Mai vine a se adauge la aceste şi impregiurarea, că starea materială a lui Ioan Pausz era cunoscută. Această stare materială e astfel că representantul oficial al ideii de stat unguresc în comitatul Severinului e necontenit amenințat de bancrută, că de când dênsul e vice-comite, leafa lui nici pe o minută n'a fost scutită de secuestre judecătoresci, că la esecutorii judecătoresci zac necurmat esecuţiuni contra lui pentru sume uriaşe, dar esecutorii nu cutează a îndeplinì esecuţiunile.

Se scie despre Pausz mai departe, că este dator numai massei concursuale a casei de păstrare din Lugoş 18,725 fl. şi că a negat una parte din aceasta datorie, precând cambiele lui s'au aflat la cassa de păstrare. Aceasta o poate învedera mai în detaiu curatorul massei concursuale a cassei de păstrare.

Se scie despre dl Pausz mai departe şi aceea, că venind în Caransebeş abia a putut sĕ scape vre-un om cu bani ca sĕ nu'i ceară împrumut. Şi neputênd căpĕta cu fru-

mosul a recurs la ameninţări şi persecutări, cum s'a întêmplat cu magistrul postal din Caransebeş. Se scie că Pausz cu toate că venitele lui de ori-ce natură sûnt esecuate judecătoresce, duce o casă mare, cum numai un om avut o poate duce, fără ca să putem sci de unde plătesce acest om îngropat în atâte datorii aceste chieltueli marí! Se scie că Pausz a scos cu înşelăciune dela anteprenorii drumului de fer Timişoara-Orşova în mai multe rênduri sume considerabile. (Despre un post de 2000 fl. cari 'i au lăsat să i se trimeată la Timişoara, am putè să procurăm o dovadă esactă din protocolul postei din Caransebeş). Se scie şi istoria măiestriei de a sci trăi, dovedită când cu luarea şinelor dela Orşova, despre care avem date scrise la mână, astfel de date şi respective declaraţiuni, pe care indivizii iniaţi ce au luat parte la negoţul întreg, sûnt gata a le confirma şi cu jurământ.

Se scie mai deperte, şi acest fapt a fost şi obiect de interpelare într'una din şedinţele ultime ale comitatului sau ale comisiunei administrative, că Ioan Pausz avênd să pună în depoşit la perceptorat suma de 6028 fl., care este proprietatea fondului grăniţeresc, a pus numai 4708 32 cr., după cum arată cercetarea întrodusă contra lui la 27 Septemvre (1878). S'a suplinit ce e drept suma de 1500 fl., care a lipsit — dar după interpelaţiune — la care de altfel comisariul reg. n'a respuns nimic — Dar totuşi a remas faptă că s'a pus în deposit cu 1500 fl. mai puţin, aşa încât e foarte probabil, că Ioan Pausz earăşi a folosit câtva timp acesti bani pentru sine. Se scie mai departe, că Ioan Pausz a colectat bani pentru răniţii turcesci, dar nu 'i-au trimis la locul destinaţiunei şi după ce acest lucru fu adus în publicitate de „Szörényer Zeitung“, el a voit să'şi justifice negligenţa cu acea că — prevĕdênd cu ochi de proroc viitoriul — a ţinut banii la sine, pentru a'i putè folosì mai târdiu pentru răniţii nostri din Bosnia. Trimis-a el răniţilor nostri banii? — aceasta nu o scim; în public nu s'au cuitat nicăiri, nu s'a publicat cuitanţă oficială nici despre banii colectaţi de dl Pausz de prin comitat pentru monumentul lui Deák; predatus'au deja acei bani comisiunei constituite pentru ridicarea monumentului lui Deak sau ba?

Se scie mai departe că chiria de 2600 fl. care trebuie plătită confiniului pe fie-care an peatru sediul comitatului, pentru locuinţele comisariului reg. şi a vice-comitelui, cu toate că ea s'au încassat dela locuitori în tot anul, conform decisiunilor comisiunei municipale totuşi nu s'a mai solvit de doi ani incoace, fără de a se arĕta însĕ, dacă acesti bani s'au folosit cumva spre altceva, şi anumit spre ce, sau să se fi ţinut cel puţin în evidenţă. Se scie mai departe, că vicecomitele Pausz folosesce spre scopurile sale o grădină, care e proprietatea confiniului, fără de a voì să plătească arendă după ea de trei ani incoace, sau să scie de aceasta, cu toate că a fost provocat în mai multe rênduri de comisiunea ce administrează fondul să plătească. Se scie mai departe, că Ioan Pausz a luat dela M. B. Keppich, locuitor în Caransebeş 500 fl., sub pretestul că va sterge vama de import esistentă în oraşul Caransebeş, o faptă aceasta care nu e numai o daraveră de natură suspectă ci o corupţiune şi întrucât el n'a realisat promisiunea de a sterge vama, o înşelăciune. Se scie că Ioan Pausz administrează cu ajutoriul asesorului orfanal şi banii pupilari în mod perfid şi că anumit un capital pupilar însemnat sosit din Orşova şi altul sosit din Ruscabania la comitat, au dispărut dimpreună cu actele ce privesc capitalul, fără a lăsa vre-o urmă după sine. Sûntem gata a dovedì aceasta prin cercetare judecătorească, cea-ce va fi şi de lipsă cu atât mai vêrtos cu cât nouĕ nu ne este cu putinţă să ajungem la date concrete. Se scie în fine că Ioan Pausz a comandat la Michail Keppich, pe atunci locuitor în Caransebeş ear acum în Viena — un om, care, fie dis în treacĕt, a funcţionat la Pausz ca intermediator şi în afacerea cu şinele din Oşova — nisce sigile pe sama comunelor din comitat, fără licitare publică, ear după liferarea celor 50 bucăţi dintâiu au urcat preţul cu un floren prin ordinaţiune, cerênd prin tocmeală 12 măji de cu curuz pentru porcii sei, şi prelângă a ceasta a mai ţinut pentru sine din preţul total 170 fl. aşa că numitul Michail Keppich 'i a scris in luna lui Decemvre anul trecut epistole amerinţătoare. Acesti 170 fl. fac togma dobênda, care s'ar fi venit lui Keppich din afacerea întreagă, dacă Pausz nu ar fi aflat de bine, a cuprinde banii ca dobêndă pentru sine. (Va urma).

Loris Melicoff.

Atentatul din palatul de iarnă al Ţarului a produs fructele dorite. Pe regimul teroristic al nihilismului s'a plantat dictatura militară. Un bărbat de stat, intrebat odată despre compoziţia poporului rus, respunse: „Inaintea Ţarului sûnt toate nimic.“ Acum s'ar putè varia această ecspresiune astfel: „Toate sûnt nimic inaintea generalului Loris Melicoff.“ Trebue să ne întoarcem în timpurile Romei vechi pentru a putè afla un analog în puterea dată invingĕtorului Karsului, prin ultimul ucas. „Prerogativele şefilor principali“ ai comisiunei esecutive ne revoacă în memorie forţele ce le ceru Sulla după alungarea Marianilor „spre a readuce ordinea.“ Generalul Loris Melicoff este domn peste soarta a 80 milioane oameni. Nu numai că toate procesele politice din imperiu sûnt aduse inaintea forului lui, ci mai are şi dreptul de a impune ori ce măsuri, ce i s'ar părè necesare pentru stărpirea nihilismului, ear autorităţile sûnt obligate a le aduce la indeplinire. Generalul, pentru apĕrarea vieţii Ţarului poate ordona ca universităţile să se inchidă şi studenţii să se trimită *în a untrul imperiului*, după cum se numesce Siberia în stilul eufimistic rus de cancelarie. El poate aresta câţ de mulţi supuşi ai Ţarului; el poate ordona ori-ce perchisiţiune, poate secuestra averi, pe scurt, în Rusia a încetat ori ce siguranţă; volnicia, capriţiul singuraticilor a devenit lege şi drept.

Când îşi îndreptà Solovieff arma asasină, contra Ţarului, fu numit Gurco guvernor general cu imputerniciri întinse. Comandantului, care trecu Balcanii în mijlocul iernei, nu'i lipsì energia nici în calitatea de stĕrpitor al Nihiliştilor. Numeroasele arestări şi deportaţiuni de suspecţi dovedesc, că el şi în lupta cu Nihilistii a desvoltat acelaşi zel ca şi in lupta cu Turcii. În această misiune însĕ generalul nu avu noroc. In locul fie-cărui Nihilist arestat apărură duoi, şi pe când se lăuda, că a stêrpit nihilismul cu totul conjuraţii strebătură până în palatul Ţarului. Generalul, fără îndoială, n'a dovedit o mână ageră în această calitate, din care causă trebuì să cedeze locul unui militar mai espert şì mai indemânatic. Ţarul crede că 'şi-a aflat omul în generalul Loris Melicoff.

Acesta s'a purtat bine în ultimul rĕsboiu, luà comanda din mâna marelui principe Mihail, bătu în 15 Octomvrie 1877, pe Muctar-paşa, şi luà, o lună mai în urmă, Karsul cu asalt. Numele lui s'a audit mult pe timpul pestilenţei din Astrahan, unde a contribuit mult la impedecarea boalei. Resultatul obţinut de dênsul în toate funcţiunile sale a făcut pe Ţar să se decidă a cerca arta generalului şi în lupta cu nihilismul. De'i va succede sau nu, decisiunea s'a luat prin proclamaţiunea dictatorială din palatul de earnă. Acei sfetnici ai Ţarului, cari recomandă de mijlocul cel mai potrivit reforme corespunzĕtoare timpului, trebue să tacă. Lucrurile au mers precum se prevedea. Monarchul supĕrat şi amărît prin ultimul fapt criminal nu voiesce să'şi ia refugiu la mijloacele, ce le întrebuinţează Europa apusană contra conjuraţiunilor. Nu libera voinţă şi acţiune, ci sabia să isgonească nihilismul din corpul societăţii ruse. De nu va succede nici dictaturei acestuia să pună capĕt nihilismului, atunci numai încape îndoială, că dinastia va căuta prin un rĕsboiu în afară să scape de a mai fi obiectul de atac. Din acest motiv, evenimentele ruse au un interes deosebit pentru Europa.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Cluj, 2 Martie 1880. Domnule Redactor! Scirea imbucurătoare despre recunoascerea definitivă a independenţei României şi decătră cele trei puteri mari — Francia, Anglia şi Germania, — ce străbătù cu iuţeala fulgerului prin Europa: ne-a umplut şi pe noi, Românii din Cluj şi din pregiur, de cea mai mare bucurie: nu pentru că această scire ne ar fi sosit doară pe neasceptate şi ne-ar fi surprins, căci noi am fost convinşi că dreptatea şi virtutea mai nainte sau mai târdiu trebue se triumfeze ori şi câte pedeci i se vor pune în cale; ci pentrucă aci suntem în plăcuta posiţiune a vedè cumcă acele pedeci sûnt delăturate deja de tot; fraţii noştri de preste Carpaţi 'şi-au ajuns în fine scopul urmărit de veacuri, pentru care n'au cruţat nici un fel de jertfă; ţara lor frumoasă după atâţia şeculi de impilare, după atâtea sacrificii mari, e recunoscută în fine de către toate puterile Europei ca stat liber independent. Aceasta e causa, ce ne-a umplut animele de bucurie şi ne-a făcut să uităm pre un moment grigile şi necazurile noastre proprii. Şi oare este inimă Română, care se nu ia parte la această bucurie generală?

Românii din Cluj, la iniţiativa dlui adv. Dr. Aureliu Isac indată după sosirea scirei imbucurătoare au decis a da espresiune bucuriei lor nemărginite prin o convenire socială.

Permiteţi-mi, dle redactor, se vĕ descriu câţ se poate de pe scurt decursul acestei serbări frumoase naţionale, de cari am dorì să se ţină prin toate părţile locuite de Români nu numai în Cluj.

In 28 Faur st. n. sara la 8 oare sala spaţioasă a hotelului „Biasini“ era mai plină de inteligenţă română din loc. Mai frumos a fost representată clasa advocaţială şi junimea dela universitate. Avurăm onoare a saluta în mijlocul nostru şi pre doi Români stimaţi, din depărtare, de pe şesul Ungariei, şi anume din Arad: pre dl advocat M. B. *Stănescu* şi domnul cand. de adv. Dr. Demetriu *Selceleanu* (cari ambii se află, de câte-va septĕmâni deja în Cluj pentru unele afaceri advocaţiale).

Serbarea s'a deschis prin o cuvêntare mĕduosă rostită de dnul Dr. A. *Isac*, în care salutând frumoasa cunună de oaspeţi, a arătat scopul convenirei, 'şi-a esprimat bucuria pentru succesele fraţilor nostri de preste Carpaţi, şi a finit cu: „Să trăească România liberă şi independentă!“ In legătură cu aceasta tot dnul Dr. A. Isac a propus să se trimită o telegramă de felicitare dlui preşedinte al consiliului de ministri din România, I. C. Brătianu. Propunerea s'a primit, şi cu esecutarea ei fură increduţi dnii advocaţi: M. B. Stănescu, Iuliu Coroian, Vasile Almăşan si propunĕtorul, cari apoi în ziua următoare au şi trimis telegrama compusă astfel: „Domnului prim-ministru I. Brătianu. Bucuresci. Din ocasiunea completei recunoasceri a independenţiei României primească guvernul ei felicitările şi espresiunea viuei bucurii din partea Românilor Clujeni intruniţi cu scop de a serba acest act de bun augur pentru sigurul viitor al Statului Român. Din incredinţare, Dr. Isac.“

După primirea propunerei referitoare la această telegramă, s'a dat cetire următoarei telegrame sosite la începutul serbărei: „Dlui Dr. A. Isac, Cluj. Cu profund respect salutând idea întrunirei ce sĕrbaţi primiţi felicitările Românilor din Deva, prin Longinul“.

După aceste cunoscutul nostru june poet, Petru *Dulfu*, a cetit o poesie a sa ocasională, care pentru efectul general ce a produs asupra ascultătorilor, o lăsăm să urmeze acì în tot cuprinsul ei:

La România liberă şi independentă.

Saltă şi te veseleşte aţi o! junĕ Românie!
Fa'ţi o ţi de sĕrbătoare; — plâns'ai destul în robie,
Până lanţul ţi-ai sdrobit! —

Cântă aţi voioase imnuri: c'a sclăviei earn'amară
A trecut de tot, şi sfânta libertăţii primăvară
Şi pe-al teu plaiu s'a ivit!

Libertatea'i curat aer, făr' de care-o ginte piere;
Pâne sfântă, ce nutresce şi dă celui slab putere
A'şi crea un viitor;

Grâu, ce cresce numa 'n ţĕrnă cu viu sânge îngrăşată,
Şi se seceră cu spada, când fortuna'i mai turbată,
Când prin vênt mii glonţuri sbor.

Prin o astfel de fortună tu-ai trecut o! Românie
Şi de spada-ţi, ce la *Plevna* a trăsnit în tirănie,
Europa s'a uimit...

Totuşi cei mari câte piedeci ţi-au vîrît în drum de-odată:
Spre cununa libertăţii cu-al teu sânge cumpĕrată
Când tu falnic ai păşit!

Sângele-ţi vĕrsat în luptă le-a părut prea mică plată,
Au dorit încă adaus din al teu trup o bucată,
Mândrul corp ţi-au mutilat...

Şi acest act de cruzime te-a durut cu-atât mai tare,
Că flămênd de carnea-ţi vie-a fost chiar prietinul, pe care
Tu de moarte l'ai scăpat.

Insĕ nici cu-atâta jertfă dênşii nu se îndestuliră!
Din sângele, ce'ţi rĕmase, a nutrì, vai, te siliră
Pe veci mii de lipitori...

Te-ai supus şi la aceasta suspinând amar... şi eată:
După multe lacremi, totuşi virtutea-ţi e coronată!
Au trecut cumpliţii nori!

Ah! în dar a-ţi vrut, nori negri! să ucideţi mâudrul soare:
V'a topit a lui căldură! Aţi pe bolta lucitoare
El suride mai frumos...

Eşti liberă, fica Romei! Eşti stăpâna soartei tale!
De-acum poţi păşì voioasă pe-a culturei verde cale
Cătră scopu-ţi glorios.

Liberă, neatĕrnată... Prin virtutea ta divină
Din despreţuită sclavă devenit-ai o regină
Respectată 'n rĕsărit;

Şi salonul Europei, locaş splendid de regine
Unde n'aveai eri întrare: s'a deschis aţi pentru tine
Şi în sinu'i te a primit.

Liberă... dar vai, a vieţii ţile nu's tot zimbitoare!..
Şi de-acum, să te scutească de orcane stricătoare,
Alt braţ nu'i, decât al teu...

Curaj însĕ! Bunul geniu, ce te scoase din robie,
Nici de aţi n'o să te lasĕ! Cu tine va fi 'n vecie
Al dreptăţii Dumneţeu!

Inainte, mică ţară! tot pe calea începută:
Şi din valea suferinţei, unde ai stat necunoscută
Seculi plângênd ne'ncetat,

Vei sosì acuşi la culmea strălucită a mărirei,
Unde suriţênd te-aşteaptă ţina, tronul fericirei
Şi al gloriei palat.

Erai stea, acum eşti soare..., Şi lucirea ta măreaţă
A şters şi din pieptul nostru a 'ntristării neagră ceaţă.
Vĕţênd chipu'ţi zimbitor,

Ne simţim mai tari în suflet; uităm jelea, dejosirea,
Chinurile, ce ne-apasă: şi gustăm aţi fericirea
Ce ne luce 'n viitor. —

Salte astădi tot Romanul! Saltă junĕ Românie!
Fă'ţi o ḑi de sĕrbătoare! Plâns'ai destul în robie
Până lanţul ţi-ai sdrobit! —
Cântă aḑi voioase imnuri: că-a sclâviei earnă-amară
A trecut de tot, şi sânta libertăţii primăvară
Şi pe-al teu plaiu s'a ivit!

După aceasta corul junimei universitare a intonat câteva cântece naţionale, precum; „Steaua României“ „Cântecul ginţei latine“ „Deşteaptă-te române!“ etc., ear dnul Dr. D. Selceleanu a încântat publicul prin un cântec solo, şi Beniamin Pop a esecutat pe violină câteva melodii românesci pline de simţire şi espresiune. Toate aceste producţiuni fură ascultate de public cu plăcere şi îndelung aplaudate.

Era se uit de toasturile însufleţitoare, ce s'au purtat în această sară frumoasa: pentru România liberă şi independentă, pentru principele şi bărbaţii ei de stat şi pentru vestiţii curcani, cari ţi-au eluptat îndependenţa, apoi pentru femeile române, ce au sciut creste fii aşa de bravi, cum s'au arătat ostaşii români la Plevna, Griviţa, Rahova, etc. Dintre toastanţi amintim în locul prim pe dnul M. B. Stănescu dela Arad, apoi pre dnii Dr. A. Isac, I. Coroian, P. Cutean, V. Cicoară, G. Onişior şi A. Pop.

Un participante.

Departe de noi de a voì a întuneca sau a stirbì cât de puţin entusiasmul fraţilor nostri Clujeni pentru avantagiul cel frumos de independenţă completă al unui stat vecin, care, nu numai că se află în bune relaţiuni cu statul nostru, dară cetăţenii lui ne sûnt în special noue Românilor şi înruditi prin cea mai strinsă inrudire a sângelui. Ca oameni însĕ căror posiţiunea le impune a păstra în toate împregiurările calmul, veḑând că România cu toate că a plătit scump indepenţa încă şi astăḑi se mai află încurcată într'o cestiune, care'i poate causa perplesităţi, nu putem împărtăşì toată bucuria fraţilor nostri din Cluj. Nu scim dacă au şi alţii aceleşi vederi şi dacă aceasta e causa că manifestaţiunea din Cluj este, după sciinţa noastră, atât de isolată. Red.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Budapesta, 5 Martie n. Szapary, ministrul de finanţe rostì în casa deputaţilor un discurs însemnat, în care combate aşa numita asprime la încassarea impositelor şi dovedesce că reducţiunea erogatelor pentru armată, spre care s'a năzuit guvernul, în parte a succes, că situaţiunea finanţială sau îmbunătăţit în faptă şi că direcţiunea luată în anul 1875 în restringerea posibilă a erogaţiunilor fără de împedecarea investiţiunilor şi înmulţirea venitelor fără de ţĕrmurirea contribuabilităţii este a se urma şi mai departe. In fine doresce ministrul de finanţe punerea la o parte a cestiunilor mari politice şi o activitate mai roditoare.

Petersburg, 5 Martie n. Atentatorul Mladetzky fu spêndurat eri la 11 oare înainte de ameaḑi în piaţă publică. Nenumerată mulţime de oameni a fost de faţă. Piaţa a fost încungiurată de miliţie. Liniscea nu s'a turburat.

Paris, 5 Martie n. „Le Temps“ anunţă, că aşa numitele manifeste ale comitetelor revoluţionare, publicate de ḑiare, sûnt opera unor agenţi provocatori, cari tind a arunca desbinare între Francia şi Rusia.

Brussella, 5 Martie n. Principele de coroană Rudolf, călĕtorind spre Irlanda, a sosit aici şi la gară fu primit de rege şi de demnitari. Marţi pleacă mai departe.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

O scrisoare ardeleană din anul 1546.

In numĕrul penultim al „Telegrafului român“ am adus la cunoscinţa on. cetitori cea mai vechie tipăritură română, fiind până astăḑi totodată cel mai vechiu monument literariu român, despre a cărui ecsistenţă ne putem convinge dintr'o socoteală dela a. 1544, în care se află însemnaţi 2 floreni drept „*bibale*“ „*pro impressione catechismi valachici*“. S'a fost adaus, că „această notiţă se adeveresce şi se amplifică într'o epistolă a parochului din Bistriţa Adalbertus Wurmloch cătră prietinul seu Ioan Hessus din Breslau“. Ne-am procurat cartea, din care s'a citat numai pasagele esenţiale pentru cuestiunea catechismului, şi ţinênd că întreaga epistolă a parochului săsesc merită a fi cunoscută, cu deosebire de cătră publicul românesc, o reproducem aici după „Heinrich Wittstock, Beiträge zur Reformations-Geschichte des Nösnergaues. Wien 1858“. pag. 59—60.

Pius Doctusque vir, Dominus Adalbertus Wurmloch ex Bistricia, Oppido Transsylvaniae: ad suum Doctorem Johannem Hessum Parochum Vratislaviensem.

De Hungaris et Turcis 1546.

Non sum nescius, Doctissime Hesse, Pios animos flagrare amore religionis: Hoc etiam Barbara commendat Scriptura. Ostentat Christus in hujus Regni Barbarie suam Clementiam, bonitatem atque potentiam. Crescit quidem Ecclesia Christi hic in Transsylvania in dies inter furias non solum Turcicas sed et papisticas, ut quivis non solum intelligere, sed et cernere queat, non hominis sed Dei esse negotium. Reformatae sunt hic in Transsylvania Ecclesiae urbium Saxonicarum, Dei beneficio, magna ex parte, etiam in Hungaria, Audimus et certo intelligimus, Budae, paucis illic relictis Hungari praedicari syncerum Euangelium, et crassum quendam Sathanam papisticum vehementer obstettisse, ita ut res pertraheretur ad praefectum urbis exercitusque. Qui, audita controversia, plus visus est, approbare Euangelium, maxime ob has causas, quia doceat, unum colendum deum, reprobetque abusum imaginum, quas Turcae abominantur. Et nos propter illas plurimum. Respondit tamen praefectus, se non esse collocatum a Caesare suo, ad diluendas Religionis nostrae controversias, sed ad conservandum Regnum Caesaris ea in qua possit, tranquillitate — Est et alia Hungariae civitas Segedinum nomine, cui praeest Bassa quidam Turcicus, qui defendit Euangelium et illius ministros praedicatores, contra omnem impetum et furias Papistarum. Nec illud praetereundum censeo. Est hic quaedam gens, non solum moribus et lingua, sed et religione a nobis diversa, quam Walachos nominamus. Qui tametsi Christum fateantur, **nunquam tamen Romanae Ecclesiae subjecti fuerunt.** In ceremoniis prorsus dissentiunt a Nostris. Baptisant e flumine. Conficiunt Coenam Domini pane fermentato et vino imposito. Legunt Euangelia et Epistolas Paulinas non sua, sed peregrina lingua, quam nos nominamus: Die Raczische Sprach. Quam nec Idiotae illorum intelligunt, nisi sacerdote illorum interpretante. Ex Nostratibus multi quidem sunt eorum linguae peritissimi. Translatus est Catechismus in linguam Walachicam atque impressus Cibinii (quae urbs nobis Saxonibus in Transsylvania est metropolis) caracteribus, ut vocant Racianicis, qui quasi referunt formam Graecarum litterarum. Et multi ex Sacerdotibus amplectuntur eum libellum, tamquam sacrosanctum; multi autem prorsus contemnunt.

Face o impresiune prea ciudată a auḑì, că în secului al XVI-lea „un *paşă turcesc* apĕră Evangelia şi pe cei ce o propoveduesc împrotiva tuturor prigonirilor şi furielor Papistilor“. Cu deosebire interesant este însĕ a vedè pe un contemporan al secului XVI afirmând şi el, că Românii „n'au“ fost nici când supuşi bisericei romane (adecă Papei din Roma).

Bibliografie.

Ceontea Teodor, *Compendiu de Geografia universală* prelucrat în usul scoalelor & a preparandielor. Arad 1880. Preţul 1 fl. 50 cr. v. a. — Dela 10 esemplare se dă unul rabat.

Străjan M. *Manual de Stilistică* cu indisaţiuni şi ecsemple, pentru scoalele secundare de ambele secse. Bucuresci 1880 Preţul 2 lei n.

Golembiovschi-Porumbescu Ciprian, *Colecţiune de Cântece* sociale pentru studenţii români, compuse şi dedicate Junimei academice române. Viena 1880. (Cu note.)

Bursa de Viena şi Pesta
din 4 Martie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	100.90	101.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	79.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	92.50	92.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	82.20	82.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	117.50	118.25
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	89.—	91.25
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	89.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane	88.—	88.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	87.50
Obligaţiuni urbariale transilvane	88.25	87.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	92.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	91.25	88.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	70.70	70.80
Datoria de stat în argint	71.75	71.80
Renta de aur austriacă	85.60	85.50
Sorţi de stat dela 1860	128.25	128.25
Acţiuni de bancă austro-ung.	835.—	835.40
Acţiuni de bancă de credit ung.	207.50	289.—
Acţiuni de credit austr.	280.50	281.—
Sorţi unguresci cu premii	—.—	113.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.58	5.51
Napoleon	9.46	9.45
100 marce nemţesci	58.—	—.—
London (pe poliţa de trei luni)	118.20	118.15

Economic.

Sibiiu, 2 Martie n. Pro hectol itră: Grâ fl. 8.80—9.80; Grâu sĕcăreţ, fl. 7.30—8.30; Sĕcară fl. 5.90—6.30; Orz fl. 4.20—4.60; Ovĕs fl. 2.90—3.30 Cucuruz fl. 4.90—5.30; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 1.60—2--.; Semênţă de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.—; Slănină fl. 30—35; Unsoare de porc fl. 28—30; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Lumînări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —44— cr.; Carne de viţel 45—50 cr. carne de porc 48—50 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Făgăraş, 27 Februarie n. Pro hectolitră Grâu fl. 9.—10; grâu sĕcăreţ fl 5.50—6.; sĕcară fl. 5.50—5.80; orḑ 4—.5; ovĕs fl. 2.80—3; cucuruz fl. 4.80—5; mălaiu fl. —.—.; Sămânţă de cânepă fl. 10—11.—; mazere fl. —.; linte fl. ——; fasole fl. 6—7 crumpene fl 1.60—2.40; pro 100 chilo: Slănină fl. 70—80; sĕu brut fl. ——; sĕu de luminărifl. 36—40; unsoare fl 60—65; cânepă fl. 30—32.; sĕmênţă de in fl. — ———; sĕpun fl. ——; fên fl. 2.—2.20; spirt pro grad —10½— cr.; pro: chilo carne de vită 40 cr. carne de viţĕl 36 cr.; carne de porc 48 cr.; carne de miel (un miel întreg) fl. 4.—; oauĕ 6 de 10 cr. Tĕrgul de aḑi fu bine cercetat. Timpul a fost frumos şi cald.

Arad, 28 Faur n. Pro hectolitră: grâu fl. 13—13.40; sĕcară fl. 10; orz fl. 8—8.40; ovĕs fl. 7.50—7.60; cucuruz fl. 7.80—7.90; Spirt *en gros* fl. 35.25--35.50 fără vas; apoi *en detail* cu fl. 36 fără, şi cu fl. 38.25 cu vas cu tot per 100 litre %.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 23 Martie şi 24 Aprilie imob. lui George Schuster în Techesul săsesc (judec. cerc. Sighişoara); în 23 Martie şi 23 Aprilie imob. lui Ioan Nementz în Biertan (judec. cerc. Mediaş); în 27 Martie şi 27 Aprilie imob. lui George Boros în Martinuş; în 2 April. şi 3 Maiu imob. lui Petru Vajna în Osdola; în 30 Martie şi 30 Aprilie imob. lui Michail Gergely în Dalnoc (trib. K. Oşorheiu); în 11 Martie şi 10 Aprilie imob. rĕmasului după Mihailă Posighea în Noul rom. (judec. cerc. Teaca); în 22 Martie şi 22 April. imob. lui Frideric Goldner în Făgăraş (judec. cerc.); în 22 Martie şi 22 Aprilie imob. lui Stefan Varadi în Ormani (judec. cercuală Gheria); în 12 Martie imob. lui Vasilie Popa în Pănadie (judec. cerc. Hususĕu); în 19 Martie şi 19 Aprilie imob. lui Nicolau Hadnagy în Zabola; în 23 Martie şi 23 April. imob. lui David Lazar în Osdola (trib. K Oşorheiu); în 20 Martie şi 20 Aprilie imob Ioanei Dubrotă şi soţi în Poiana (tribun. Sibiiu); în 31 Martie imob. lui Iosif Moskovits în Ţapu (judec. cerc. Aiud); în 15 Martie imob. lui Alesandru şi Griuri Nagy în Cătana: în 3 Aprilie şi 3 Maiu imob. lui Ioan Farkaş în Cluj (trib.); în 13 Martie imob. Mariei Contor şi soţi în Straţa (trib. Alba-Iulia); în 22 Aprilie şi 22 Maiu imob. lui Gavrilă Cornea şi soţi în Ciaba (judec. cerc. Gherla); în 30 Martie şi 30 Aprilie imob. lui Andreiu Salzer în Biertan (judec. cerc. Mediaş).

Foncière, Institut pestan de asigurare.

(dela 1864 până la sfêrşitul lui 1879 sub firma „Pester Versicheruns-Anstalt“)

în Budapesta.

Capital în acţiuni 25,000,000 franci, egal ḑece milioane fl. a. v. în aur,
după care s'a plătit în bani gata:

12,500,000 franci, egal cinci millione floreni v. a. în aur.

Reservele premiilor şi pagubelor fac circa . . . . . **2,500.000 floreni.**
Întrările din premiile anuale fac circa . . . . . **3,000,000 „**

Societatea, care face parte dintre institutele de asigurare cu **capitalul cel mai solid** şi cu **garanţiile cele mai mari** asigură pe lângă cele mai **liberale** condiţiuni şi pe lângă premiile cele mai **eftine:**

I. contra **pagubelor** causate de **foc, fulger** sau **esplosiune** la edificii, fabrici, maşine recuisite, mobile, marfă, efective de vite, precum şi la plante de ţarină şi de fênaţe depositate în liber sau sub coperiş;

II. contra **perderilor** de venituri curate escate în fabrici prin **sistarea esercitiului** sau la care închiriate prin **perderea chirielor** în urma unui **foc** sau unei **esplosiuni;**

III. contra **pagubelor prin spargere de geamuri,** de oglinḑi, de ferestri, uşi sau mobile:

IV. contra **pagubelor do transport** de bunuri espeditive pe apă sau pe uscat;

V. contra **pagubelor de grindină** a ori ce feliu de producte de ale pământului;

VI. pe **viaţa omenească** în toate combinaţiunile.

Pagubele ocurente se constatează în **modul cel mai culant** şi se plătesc **cât mai în grabă,** **(Istitutul pestan de asigurare** a plătit de când esistă **pentru pagube 22 milioane floreni).**

Direcţiunea,

conte **Marcu Pejacsevich,** president; **Frideric** baron de **Kochmeister, Antonie** de **Laczko,** vicepresidenţi; membrii direcţiunei: **Adolf Aebly, Carol G. Feldmann, Carol Figdor,** Dr. **Eduard Loisch,** conte **Gedeon Raday** jun., **Adolf Schenk** jun., **Aloisiu Strobentz,** Dr. **Antonie Willner, Leopold** conte **Wolkenstein-Trostburg.** Director general **Wilhelm Schön;** locţiitoriul directorului general: **Carol Fuchs** director. [5] 2—4

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 24. Sibiiu, Marți 26 Februarie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 22 Februarie.

Maioritatea casei deputaților din Budapesta, după un discurs al ministrului-president Tisza, primit cu aplause, a votat bugetul drept basă pentru desbaterea specială. Voturile de neîncredere ale lui Helfy și Apponyi au fost respinse cu 222 contra 174 voturi. Prin urmare resultatul acestei votări dovedesce, că guvernul a scăpat teafer și cu ocasiunea aceasta și prorocia presei oposiționale maghiare nu s'a împlinit nici de astădată.

În casa de jos vor ajunge după sfîrsitul desbaterei bugetare încă următoarele obiecte la pertractare: Proiectul despre întrarea în vigoare a codicelui criminal; proiectul despre reconstrucțiunea orașului Seghedin; proiectul despre convenția cu Sêrbia în privirea căilor ferate și despre tractatul de vamă și de comerciu, ce este a se încheia cu Germania.

Dl Bălăceanu representantul României la Viena a transpus baronului Haymerle o notă, prin care România mulțămesce împăratului Francisc Iosif pentru spriginul ce l'a dat în cestiunea recunoascerei. Nota accentuează simțemintele de vecinătate bună și de alipire sinceră către Austro-Ungaria și asigură că România va fi un element de ordine și de pace în orient.

Ziarele din Bucuresci anunță o crisă ministerială, care e mai mult o „premeneală" ministerială. În privința aceasta „Deutsche Zeitung" aduce nisce detailuri, ce merită a fi luate în considerație, cu toate că în corespondența foaiei vieneze se dice, că „multe împregiurări indică, că dilele ministeriului Brătianu sûnt numërate". „Este cu putință, că Brătianu va isbuti, a'și completa ministeriul seu, dar nu e de loc probabil, că ministeriul seu se va putè susținè și după desbaterea bugetară, ce tocmai are sĕ urmeze. Nemulțămirea se măresce pe di ce merge de oare ce la toate ocasiunile se dovedesce că cele mai prețioase interese ale țerei se jertfesc intereselor personale ale partidei. — Afară de aceea în toate ministeriile este o confusiune ne mai pomenită și maioritatea ministrilor de resort s'a putut susținè până acuma numai prin aceea, că nu făcea nimica. Pentru a 'și întări posiția Brătianu a cercat sĕ'l înduplice pe principele Dimitrie Ghica a întra în ministeriu; acesta însĕ s'a declarat, că ar fi gata, a forma un ministeriu nou, moderat liberal. . . . Într'un ministeriu Ghica ar putè sĕ remână numai Boerescu dintre ministrii actuali. Un ministeriu de nou petecit și numai provisoric, este prin urmare lucrul cel mai probabil." Se pare, că corespondentul organului vienez este mai mult interpretul dorințelor partidului „Centru" cu Dimitrie Ghica și Boerescu în frunte.

„Timpul" organul partidului conservator, vorbind despre crisa ministerială dice între altele:

De vre-o câteva dile umblă sgomotul că o nouă premenire ministerială va avè loc. Se vorbia despre retragerea d-lor Lecca și Stolojan, despre înlăturarea d-lui Cogălnicean, despre demisionarea d-lui V. Boerescu, care avea sĕ fie însărcinat cu un post de ministru plenipotențiar pe lângă o putere oare care, se vorbia apoi despre chemarea d-lor Orescu sau V. Conta la culte, d-lor Câmpinean și Stătescu, cel dintâiu la esterne, cel de al doilea la justiție. Fel de fel de versiuni circulau. O depeșe din Bucuresci către ziarele din Viena, reprodusă de foile românesci, spunea că d. Cogălnicean are sĕ fie însărcinat cu postul de guvernator general al Dobrogei.

În fine, ieri seara se accentuà sgomotul că ministerul întreg 'și a trimes dimisiile d-lui Brătianu care se afla la Pitesci. D. prim-ministru, care gerează acuma afacerile a două ministere, se află la vie, și în timpul absenței sale din capitală colegii sei găsese cu cale sĕ se retragă, neavênd răbdarea sĕ aștepte macar până sĕ se întoarcă d. president al consiliului.

Desbaterea bugetară în dieta Ungariei.

În ședința dela 27 Februarie s'a continuat desbaterea asupra bugetului.

Al. Degré declară că e de acord cu votul de neîncredere pentru guvern dar trebue sĕ o spună pe față că oposițiunea întrunită merită mai puțină încredere și că acestei partide ar trebuì sĕ i se voteze un vot de neîncredere îndoit, (Aplause vii în stânga estremă), pentrucă oposițiunea intrunită voiesce sĕ nimicească și ultimele remășițe ale autonomiei comitatense. Această partidă mai nutresce și o antipatie ascunsă contra instituțiunei honvedilor. Și adlatul actual al comandantului suprem m. c. Gräf nu este amicul honvedilor. Ba chiar și secretariul de stat din ministeriul honvedilor, baronul Fehérváry, s'a pronunciat despre limba ungurească ca limbă de comandă într'un mod batjocoritoriu.

I. Kautz discutând într'un lung discurs programa lui Apponyi, constată că nu i lipesc oposițiunei aspirațiunile dar i lipesce, și aceasta într'un mod mai simțit, o concepțiune solidă. Oposițiunea nu e dreaptă nici în critica sa, pentrucă înfățișează situațiunea totdeuna în colori prea posomorîte. Mijloacele recomandate de ea sûnt bune pentru ori ce, numai pentru restabilirea ecuilibrului nu. Situațiunea țĕrei atât din punct de vedere finanțial cât și național economic e cu totul de natură a ne pune pe gânduri. Nu voiesc a mai cerceta în detaiu causele, ci constat simplu că toate guvernele de până acum, înțelegênd între aceste și pe cel actual, sûnt provocătorii situațiunei de adi.

D. Irányi spriginesce proiectul de resoluțiune substernut de Helfy.

În ședința din 28 Februarie ia cuvêntul Br. Al. Jeszenszky care premite mai intâiu faima ce a audit-o, că adecă Col. Széll ar fi aplecat a lua earăși portfoiul finanțelor. (Ilaritate generală) Nu pot sĕ aprobez — continuă oratorul — această procedere din partea lui, pentrucă, dacă dênsul a eșit din cabinet pentru afacerea cu Bosnia, nu pot pricepe cum poate sĕ între earăși în cabinet acum când provinciele ocupate sûnt întrupate monarchiei. (Ilaritate în stânga, Széll întrerupênd dice: Eu încă nu pot pricepe!) Ministeriele ce s'au succedat a căḑut tot mai tare. Guvernului actual, care se află pe treapta cea mai de jos, nu-i votez neincredere pentrucă nici guvernul ce i va succede, nu va fi mai bun. (Ilaritate în stânga. Aprobări în dreapta.)

Ministrul honvedilor Szende aperând pe adlatul seu Gräf, atacat în ședința premergătoare, dice că nu scie la ce timp s'a raportat atacatoriul Degré când a învinuit pe numitul adlat de nepatriot. (Strigări în stânga estremă: la gendarmi!) Eu vorbind pe temeiul esperiențelor personale nu me pot provoca decât la timpul de când i cunosc activitatea. Și pot sĕ dic că el și pe vremea aceea, ca soldat, nu a făcut alt ceva decât și a împlinit cu rigoare datorința sa ca soldat. (Aprobări în dreapta. Sgomot în stânga estremă: gendarmi!)

Eu i cunosc activitatea decând esistă honvedimea și provocându-me la cei ce l'au observat lucrând din colo de Dealul mare și la districtele ce au fost sub comanda lui, pot dice că districtul honvedilor VI comandat de dênsul s'a distins în ori care privință, și relativ la spiritul unguresc. (Aprobări în dreapta).

Tot atât de netemeinice sûnt și

FOIȚA.

Domnul de Somoskeoy regele pungașilor.

(Din „Dem. Națională").

Publicul nostru trebue sĕ'și amintească arestarea de acum trei ani aproape, a unui faimos cavaler de industrie cu acest nume. Cele ce s'au aflat atunci despre el, sûnt numai o slabă idee despre adevĕrata sa valoare de pungaș, de vreme ce aventurile profesiei sale întrec, ca cutezare, ori ce imaginație.

Eată ce cetim sub titlul de mai sus, în diarul spaniol „El Moschito", din Barcelona:

„Luăm dintr'un diar periodic francez următoarea istorie curioasă, pe care o considerăm demnă a fi cunoscută de lectorii nostri".

„Se reuși a se pune mâna și a'l pune în fine sub lăcat, pe Somoskeoy, aventurierul a cărui fapte și gesturi cutezătoare ocupă coloane întregi a presei vienese și care vor lăsa o vie suvenire în lumea întreagă".

„Inainte de a da detailele circumstanțelor, care l'au dat în mâna poliției, vom da aici câte-va notițe prea interesante asupra trecutului seu".

„Victor Somoskeoy se născu în Ungaria la anul 1849. La douĕḑeci ani fu condamnat de tribunalele țĕrei sale la cinci-spre-ḑece luni de închisoare pentru furt de obiecte sfinte dintr'o biserică. Incarcerat în orașul Suben, găsì mijloc de scăpare pentru ca sĕ înceapă viața sa estraordinară prin aventuri".

„Somoskeoy care'și schimbă numele tot așa de des ca și camașa, a voiagiat foarte mult. A visitat pe rênd Francia, Anglia, Belgia, Svițera, Italia, România, Orientul și America, lăsând în tot locul urmele pașilor sei.

Vorbesce și scrie corect limba francesă, engleză, germană, italiană, spaniolă și maghiară; este dotat cu o figură distinsă și este de o cutezare și tupet fără limite, sciind sĕ lege relații, pe care le esplotează într'un mod miraculos.

În Londra Somoskeoy a dus un timp lung o viață de principe. Sub numele de contele de Veysy a dat banchete și baluri, la care au asistat floarea aristocrației britanice. Trecênd de un personagiu ungar înalt, se presenta și în casa regală, unde inspirà o mare simpatie. Imprăscia aurul cu amêndouĕ mânile, și nu uita nici odată sĕ visiteze odată sau de două ori pe lună stabilimentele de binefacere. Făcea daruri, a căror splendoare nu se va uita.

In Paris duse aceași viață. Prin mijlocul scrisorilor false de recomandații din partea monseniorului Haynald cardinalul primat al Ungariei, nu întârḑie a avè întrare în lumea mare; foburgul Saint-Honorè ca și foburgul Saint-Germain, îi deschiseră ușile sale. Somoskeoy devenì în curênd lionul la modă; femeile și'l disputau, bărbații îl temeau, — diarele povestiau necontenit aventurele sale cavaleresci de tot feliul.

Deodată însĕ într'o dimineață dispăru, nelăsând în urmă'i decât un pachet de polițe neplătite și un nor de creditori.

In Italia căḑu în puterea poliției, arestat în luna lui Aprilie anul trecut la San-Remo, fu condus la Roma, unde oferì un milion pentru libertatea sa, dându-se de persecutat de guvernul austriac din causa opinielor sale politice. Condus în Austria, care ceruse estradarea sa, din nou reușì a scăpa din închisoarea sa preventivă.

Victor de Somoskeoy, care pretindea sĕ petreacă carnavalul în Austria, se duse el singur drept la Viena, și descinḑênd la otelul „Ungarische Krone," în luna lui Decemvrie trecut, se înscrise în cartea voiagiorilor sub numele de contele Bobroboski. Insĕ cum acest nume cu acest titlu nu se găsesce în nici un dicționar de nobleță, poliția începu a presupune și numì doi delegați ai sei, cari urmăriră de aproape pe vulturul nostru.

Puține ḑile în urmă, Somoskeoy se presentă în casa unui giuvaergiu pentru a reclama oare-cari valori în urma unor scrisori emise asupră'i de o bancă engleză, presentându-se aici ca atașat la ambasada austriacă dela Londra, chemat pentru moment la Viena de baronul de Haymerle, ministrul afacerilor străine.

atacurile îndrept te asupra secretariului de stat Fehérvary.

Bujanovics pledează pentru propunerea lui Appony.

Al. Csanády începe a tulgera contra ministrului president în maniera sa cunoscută așa că presidentul camerei e silit a 'l îndruma sĕ pădiască marginile bunei cuviințe. Csanády continuând vorbesce despre „crima nemorală a apostasiei politice ce a comis-o ministrul president. (Ilaritate viuă). Presidentul camerii îl provoacă de nou sĕ remână între marginile bunei cuviințe parlamentare, căci altfel va fi silit sĕ'i detragă cuvêntul. (Aprobări). Csanády: Dacă stă astfel treaba, me pun sĕ șed. (Ilaritate generală).

P. Hoffmann: Cu toate că guvernul în cei 5 ani din urmă au sporit dările cu 30 milioane, cu toate că a câștigat prin pactul dualistic pentru țară 9 milioane, el totuși nu a fost în stare sĕ facă măcar numai începutul pentru ecuilibrarea bugetului. Un astfel de guvern nu mai are drept la esistență. (Aprobare în stânga). Pe terenul național economic guvernul n'a făcut nimic, de aceea nici nu mai merită încrederea țerei, nu o merită pentru că s'a aretat necapabil de reforme. Guvernul pericliteză dualismul și parlamentarismul. E periclitat și regimul constituțional prin aceasta și naționalitatea maghiară. Aceia cari au devalvat parlamentarismul atât de tare, sapă națiunei unguresci groapa.

Ministrul president Tisza se apĕră contra învinuirilor aduse de preopinanți. Foile din Viena, dice oratorul, se plâng mereu asupra influenței unguresci în afacerile generale și constată, că hegemonia Ungariei s'a întărit pe socoteala dualismului de când sûnt eu ministru.

O voce din stânga: Aceasta ai scris'o Dta însuși.

Ministrul pres. Tisza: Pot sĕ liniscesc pe dl deputat că nu eu am scris aceasta. În asemenea foi . . . (O voce în stânga: O foiă obscură!)

În „Neue freie Presse“, care nu poate fi numită obscură, și în foi despre cari se scie că nu-mi sûnt devotate . . . . . (O voce în stânga: Prileszki a scris!) Nu sciu întru cât asemenea întreruperi copilăresci sûnt de natură a înălța prestigiul parlamentului ocrotit cu atâta grige. (Aprobări în dreapta).

Tisza termină cu declararea, că reforma ce o cere opositiunea are lipsă de o pregătire mai îndelungată.

Memorandul

deputațiunei din comitatul Severinului care a mers la Budapesta în 20 Noemvre 1879 în frunte cu comisariul reg. Nicolau Ujfalussy și cu deputatul generalul Traian Doda.

(Încheiere).

Eată așa ni se înfățisază, numai în unele trăsături, vice-comitele din comitatul Severinului, Ioan Pausz. Și aici credem de lipsă a mai aminti că dl ministru de interne are cunoscință despre cea mai mare parte a acestor lucruri deja de o jumĕtate de an. Aceste date au trecut deja prin mânile lui mai de multe ori, dar dênsul, în loc de a ordina o cercetare energică, a trimis datele substernute la Pausz, ca acesta sĕ se declare asupra lor. Pausz, avênd în mână acusa, a întârdiat două luni cu declararea și acest timp 'l-a folosit pentru a regula unele afaceri pendente de ale comitatului Caraș — așa cum se pricepe dênsul a le regula — despre acest lucru am putè servì la cas de lipsă unui jude instructor cu date și mai multe. Și numai după aceasta s'a declarat Pausz asupra acuselor îndreptate contra sa, negând firesce tot, așa că în urma aceasta dl Nicolau Ujfalussy a facut și o cercetare cu ușile închise, a cărei resultat nu ne este cunoscut. Dar ori-care ar fi resultatul acestei cercetări, noi nu o ținem nici corectă nici imparțială, nu o ținem, pentrucă ea a fost — secretă și unilaterală, pentrucă acusatul n'a fost ascultat nici confrontat cu ceilalți ascultați, nici a fost provocat sĕ dovedească acea ce a afirmat. S'au ascultat unii oameni, cu ușile închise, dar fiind intimidați au trebuit sĕ depună juramênt că vor pădì secretul, alteeva nu s'a întêmplat. Trebuie sĕ mai observăm în fine că cele ce s'au arĕtat ministrului despre Pausz se discutau și in publicitate și anumit în numerii foilor Budapestane „Kelet népe“ și „Alföld“ din anul 1878 fără ca Pausz sĕ fi dat o desmințire publică sau sĕ fi cerut pedepsirea atacurilor înaintea juriului. Deci dacă esistă ceva ce dovedesce toate aceste, apoi aceasta într'adevĕr este împregiurarea că Ioan Pausz a suferit și ascultat aceste acusări, credênd că este de ajuns a nega simplu adevĕrul lor înaintea ministrului, respective a se adăpostì la influența unei rudenii mai înalte.

Și de vom trece în revistă pe ceilalți oficiali, vom afla lângă Ioan Pausz pe procurorul primar al comitatului, Acațiu Csorba, care e un famul nedespărțit de dênsul; nu vom dice multe despre acesta, dar provocăm pe Ilustritatea Sa dl comisar reg. Nicolau Ujfalussy: sĕ spună dênsul, câte aretări 'i-au sosit contra lui Csorba pentru defraudări de bani. Noi asteptăm că dl Ujfalussy fiind întrebat o va spune ca om de omenie, căci am regreta foarte când noi am trebuì sĕ'i aducem aminte de aceste lucruri. Provocăm mai departe pe Ilustritatea Sa dl Nicolau Ortvay, fost president la tribunalul din Mișcolțin, sĕ ne spună, dacă nu s'a substernut și la dênsul din partea unui om din Bozoviciu o acusă de defraudare contra lui Csorba și dacă acea acusă nu s'a retras atunci și din motivul, când și pentrucă omul după o alergare de un an și jumĕtate totuși în cele din urmă 'și-a căpĕtat oareși cum banii. De altcum avisăm la causa lui Ioan Bogovievici, în care comisiunea administrativă a comitatului Severin a întrodus prin o comisiune esmisă din sinul seu o cercetare, care în decursul seu a constatat că Csorba a defraudat nu numai bani ci și documente, ba a și falsificat astfel de documente. Această causă s'a pertractat și în camera advocațială din Temișoara, care ținênd o ședință presidată de Atanasiu Raț, president al camerei și deputat dietal, a condamnat pe Csorba la o amêndă de 200 fl., cu acel adaus, că întru cât în această afacere s'ar ivì și o crimă, causa întreagă sĕ se predee tribunalului. Dar ministeriul a ordinat o cercetare disciplinară contra lui Csorba. Acesta însĕ neasteptând resultatul cercetării a abdis dar fără de a i se fi primit abdicerea! Și ce e mai mult, acum când guvernul voiesce sĕ susțină provisoriul, Csorba, — după cum se vorbesce — umblă cu intențiunea, sĕ remână, în butul tuturor faptelor sale, impreună cu Ioan Pausz și mai departe în comitatul Severinului. Cumcă și relațiunile materiale ale lui Csorba sûnt întogmai ca și ale lui Ioan Pausz, aceasta nici că trebue sĕ o mai spunem, ar fi asemenea un lucru de prisos a mai atinge și faptul că leafa și toată averea lui se află necurmat sub esecuțiune. Dar ca aceasta schițare scurtă despre Csorba sĕ fie completă, ne provocăm la esibitele tribunalului reg. din Caransebeș și a camerei advocațiale din Temișoara, care de sigur vor constata șirul nesfêrșit al aretărilor ce s'au făcut până acum contra lui Csorba — deși în cele mai multe casuri fără resultat.

Despre ceialalți oficiali nici nu mai vorbim, nu mai vorbim nici de celelalte fapte ale lui Ilosvay, nici despre pretorul Nic. Pauloviciu, despre care abia sûnt două luni s'au descoperit nisce lucruri urîte, nici despre pseudo advocații, a căror cuib principal e residența comitatului Severin, nici despre vice notariul comitatens Bela Szende junior, care cu o leafă de 1000 fl. pe an a primit spre resolvire 18 cause, din care 16 bucăți zac neresolvite la el pe masă, și nu vom vorbì in fine nici despre murdarele daraveri ce se pot observa în afacerile orfanale, despre cari „Südung. Bote“, organ ce apare în Lugoș, comunicase în Decemvre anul trecut un șir de date, tără ca aceste sĕ fie contestate. Dar memorandul nostru se estinde și așa prea tare și credem că cele ce am dis până acum despre administrațiunea din comitatul Severinului și despre unii oficiali, dovedesc cu destulă tărie afirmațiunea noastră, că e periculos și stricăcios nu numai pentru locuitori ci și pentru interesele statului, a susținè stările actuale și mai departe, și dacă totuși s'ar susținè aceste stări, ușor s'ar putè nasce acea suspițiune grea contra guvernului, că el a lucrat togma în interesul persoanelor descrise.

Noi așa credem că nesuința principală a guvernului trebue sĕ fie cu deosebire aceasta: a convinge pe locuitorii din comitatul Severinului, că faptul provincialisării a țintit în prima linie la binele lor, dar nu la crearea de sinesure pe sama ginerelui dlui ministru Szende, a fiului seu și pe sama unor oameni importați din Satumare. Dar pentru a'i putè convinge despre aceasta, este de lipsă ca mai ântâiu sĕ se stabilească o administrațiune bună și onestă, care sĕ fie representată de un astfel de corp de funcționari, pe cari poporul sĕ'i poată onora și iubì ca pe nisce oameni de omenie. Intrebăm acum, poate poporul sĕ iubească și sĕ stimeze pe nisce funcționari cum sûnt cei caracterisați mai sus, poate se pretinde dela popor ca sĕ aibă încredere față cu asfel de oameni? Și de ar dice guvernul de o sută de ori, că acești oameni sûnt „capabili,“ noi vom dice de o mie de ori că nu sûnt capabili, pentrucă poporul n'are și nici nu poate sĕ aibă cătră dênșii nici stimă nici încredere. Este adevĕrat, că Pausz 'și-a dat silință sĕ se curăte de pĕcate și că a și regulat unele afaceri, dar apoi se poate oare deroga prin aceasta faptul că el a comis toate câte s'au dis? Și oare măi poate sĕ aibă cineva încredere sau stimă față cu un om, despre care se scie că e capabil a comite atari lucruri? Cine ne garantează, că Ioan Pausz nu se va tinde adi mâne earăși în oare care formă la fondurile publice ale comitatului Severin, mai ales, dacă el va scì și va esperia că e părtinit între ori-ce împregiurări de înaltul guvern! Dar și de nu va cuteza aceasta, ne e de ajuns aducerea aminte de trecut, și dacă numai am putè presupune despre dênsul, că va face asemenea, ba dacă am avè numai temerea, că el earăși se va putè botărî sĕ facă ce a făcut și mai nainte, oare mai pot sĕ aibă locuitorii comitatului încredere întrênsul și sĕ privească linisciți funcționarea lui mai departe? Nu, nu. Astfel de oameni, cari au fost capabili sĕ comită astfel de lucruri de ar avè cât de multe calități nu mai pot pretinde stimă și încredere și nu mai pot fi oficiali publici cu deosebire nu în comitatul Severinului, unde trebuie sĕ câștigam înainte de toate poporul pentru sistema cea nouă, adecă convingêndu'l prin o funcționare nepĕtată că sistema actuală e mai bună, cu mult mai bună de cum a fost cea de mai înainte. Aceasta însĕ este imposibil cu oameni de calibrul lui Pausz, Csorba și Ilosvai. Și cu aceste încheiem espunerile noastre. Nu mai comentăm și nu mai judecăm mai departe faptele înșirate ci rugăm numai pe fie-care membru al onoratei case representative ca în momentul ce'și

---

Falsitatea acestor demersuri se confirmă, și prefectura politiei ordonă arestarea sa, care avu loc într'o noapte, în mijlocul piatei S-tului Stefan, în momentul când abilul cavaler fuma liniscit o țigară de havana, contemplând turnul catedralei luminat de radele lunei.

Eată lista numelor usurpate de Somoskeoy: Nicolae Salmeron, d. de Sougé, Sarosty, Starosty, Risean, Veysy, contele Veysy, contele Cheroy, doctorul Atkison, contele Betlen, principele de Galitzin și altele multe imposibil de enumerat. In camera sa s'au găsit o multime de decorații, cruci și mari cruci străine, și un cufĕr mic cu bijuterii și diamante. (Aceleași decorații pe care le-au vĕdut și politia noastră la arestarea'i în „Grand Hotel du Boulevard. N. R.)

Faptul următor va servì pentru a da o idee de cutezarea sa:

Se afla în Filadelfia în timpul Esposiției de acolo. O oră înaintea deschiderei solemne, Somoskeoy se cobora la poarta palatului dintr'o trăsură á la daumont cu patru cai. Era îmbrăcat în negru și o constelație de decorații în brilante îi orna peptul. După ce străbătù cu un aer maiestos șirul de persoane ce se afla înaintea sa, se îndreptà către presedintele Esposiției.

— Domnule presedinte, dise el, sûnt contele Veysy, comisarul guvernului ungar.

Și fiindcă adevĕratul representant al Ungariei, care era present se încercă a protesta, el adoase;

— Peste trei dile, veți fi rechemat din postul d-voastre.

Toate considerațiile se întoarseră se înțelege către cel ce da această asigurare, și cu un astfel de aer. Comisarul ungar merse se'l întrerpeleze din nou, — când presedintele republicei întrà în salon. Incidentul oprindu se aici, și Somoskeoy puțin dispus a asculta discursurile ce erau sĕ se pronunțe, se îndreptà către esire. În acest moment se anunță împărăteasa Brasiliei.

M. S. Imperială abia coborându-se din trăsură, cutezătorul nostru apare înaintea ei. Cu un gest de suverană atitudine, dă într'o parte pe secretarul de la Esterne, însărcinat cu recepțiunea, si oferă cu cuviosie bratul împărătesei, străbătênd cu ea multimea, care o saluta cu profundă deferință. În timp de cinci oare servì de cicerone (conducĕtor) a M. Sale și încântând pe Augusta soția lui Don Pedro cu sciința sa a arĕta și esplica, aceasta îl luà drept un însemnat principe european.

Politica a ocupat mai de multe ori sufletul lui Somoskeoy. El a denunțat o conspirație slavă urzită contra Austro-Ungariei; avea planul seu de pacificarea Bosniei și Herțegovinei; și se dicea posesor al unor combinații politice, a căror aplicare ar face din monarchia Habsburgurilor cea mai înflorită națiune a lumei.

Eată spre a termina, și o trăsătură din caracterul lui Samoskeoy.

În diua arestărei sale, după ce suferì un lung interogatoriu, judele de instrucție îi presentă marele album al criminalilor al direcției politiei.

— Îți pare esactă această fotografie? — îi dice arătându-i portretul sĕu.

— Este în adevĕr surprindĕtoare asemĕnarea ce o are cu mine, — ar dice cineva că sûnt chiar eu.

Eată cum cântà păsĕrica chiar în colivia sa actuală, din care de astă dată cu greu credem că va esì cu aripi.

---

* (Un cas misterios). În biserica papistă din Udvard în Ungaria după ce esiră din ea mai toți creștinii întrà o femeie, îngenunchià în una din bancele goale ale bisericei și după ce se rugase scurt timp se sculà și se duse. Nu mult după aceea în banca, unde 'și făcu femeia rugăciunea, se audì strigătul unui copil de-abia de șese luni înfășiat și învĕluit în mai multe sdrențe. Creștinii puțini din biserică umblară numai decât după femeia dispărută, dar nu o mai aflară nicăiri. Copilul s'a dat în grija primariului comunal din Udvar.

---

va da votul asupra proiectului de lege ce se referesce la comitatul Severinului să ia în considerațiune cele ce am ḑis aici și să nu uite că aici nu e vorba numai de comitatul nostru, ci și de interesele și demnitatea statului unguresc.

Dar ca să și deducem consecuențele din cele întêmplate, fie ne permis a pune două întrebări.

Prima întrebare e, dacă Escelența Sa dl ministru de interne mai este și acum de părerea, că funcționarii trimiși de dênsul in Severin sûnt „oameni apți“, cum afirmă în espunerea de motive la proiectul de lege? A doue întrebare, dacă Escelența Sa mai e și acum convins, pe temeiul „observărilor sale sobrie“, că prelungirea pe alți trei ani a provisoriului ce a esistat până acum la noi, mai este și acum neapĕrat de lipsă, în butul tuturor faptelor?

Dacă nu, adecă dacă părerea Escelenției Sale s'a schimbat, apoi noi nu putem decât să binecuvêntăm mâna apĕsătoare a sorții, ce ne-a pedepsit cu un astfel de vicecomite, care a eludat scutul nepotismului în favorul nostru prin acea, că devenind defraudant a dat însuși dovedi presidentului guvernului unguresc, care a avut o așa bună opiniune despre dênsul, ca în cele din urmă totuși să se convingă că ḑeu clientul seu nu e om apt de a fi vice-comite în comitatul Severinului.

Dar dacă dl ministru de interne mai crede și acum, că prelungirea provisoriului pe alți trei ani este și astăḑi încă o „necesitate neapĕrată“, apoi speranța de a ne putè ameliora starea prin producerea de „date“ — după cum a cerut Escelența Sa — va fi definitiv nimicită. Ni se va nimici mai departe speranța, că necasurile noastre se vor potè vindeca, pentrucă, dacă nici acum nu este dovedit de ajuns înaintea ministrului president al guvernului Ungariei că sistema actuală e păgubitoare, dacă nici acum nu s'a demonstrat în mod convingĕtor, că guvernul poartă o politică rătăcită față cu comitatul Severinului: apoi causa noastră este perdută și în urmă vom trebuì să renunțăm de a vedè realisată acea dorință ferbinte a noastră, ca convingêndu-ne noi despre bunăvoința guvernului unguresc, să'i putem dovedì și noi din partene că sûntem oameni nu numai pe deplin maturi pentru selvguvernamentul constituțional, ci că și meritĕm acest selvguvernament și scim a ne arĕtă recunoscĕtori pentru dobêndirea acelui drept, anumit prin aceea, că vom fi gata a aduce jertfe, a fi credincioși în bine și în rĕu și a adera necondițional la patria ungurească.

Intre noi, cari am trăit în această parte a confiniului militar de odinioară, a viat în toate timpurile consciința că ne ținem de patria această și de națiunea ungurească. Am suportat bucuros starea escepțională a organisațiunei confiniare, pentrucă am privit-o ca emanând din necesitatea de a apĕra patria. Incetând aceasta necesitate am salutat cu bucurie momentul, în care să putem fi și noi earăși fii ai patriei noastre cum sûnt ceealalți cetățeni liberi ai sei. Dar în loc de aceasta am ajuns într'o nouă stare escepțională și nu scim pentru ce.

Nu scim care e părerea d-lui ministru de interne. Presupunem despre dênsul că în hotărîrile sale nu se va lăsa condus decât de interesul causei publice. Dar — și D ḑeu să ne ferească de aceasta — dacă ne am înșela, dacă Escelența Sa ar pune oare cari considerațiuni personale mai pre sus de causele publice și ar remânè și acum pre lângă convingerea ce i o inspiră „observațiunile sale sobrie,“ atunci nu ne va mai remânè altceva de făcut decât să atragem atențiunea d-lor deputați asupra celor cuprinse în memorandul nostru — din care se vede lămurit, că noi am sciut bine deja la 20 Noemvre, din ce motiv cerem suspendarea provisoriului și amovarea oficialilor actuali — și a'i ruga a doua oară să binevoiască a'și aduce aminte că au să decidă cu votul lor o cestiune politică ce taie afund.

Polonii și Rușii.

Timpului nostru i plac evoluțiunile și surprinderile neasceptate. Ori ce, se pare, că s'a pus ad-acta, că a trecut în domeniul umbrelor, se întoarce ear la o nouă viață. Cestiuni și condițiuni, carì mai eri erau privite ca fiind afară de ori ce discuțiune serioasă, revin ear pe masa actualității. După evenimentele din ultimii 15 ani, cine ar fi creḑut, că Rusia va atrage încă odată în calculul seu politic, elementul polon ca factor ofensiv? În urma nenorocitei resculări din urmă, Rusia a sufocat tendențele polone de independență, într'o mare de sânge și lacrămi. Și a pus în lucrare toate artele forței brutale și ale rafinatei legislațiuni moderne, pentru a estermina elementul polon. Confiscațiuni de bunuri, esilări și rusificarea tuturor instituțiunilor de instrucțiune, dela scoalele rurale până sus la universități, mergeau mână în mână.

De mulți ani Polonia rusească a fost un teatru îngrozitor, unde un popor era omorit sistematic, unde i se tăia sau opria pe rênd ori ce arteră vitală. Pentru Rusia elementul era mort. Chiar numele țĕrei era înlăturat și înlocuit prin desemnarea de „guvernament al Vistului“. Nimic, nici un titlu, nici un semn esterior să nu amintească independența de odinioară a poporului polon. Și acum eată că se întêmplă la ce nimeni nu se ascepta, și surprinde pe toți. Lumea află de odată, că mai esistă o cestiune polonă, și tocmai ḑiarele rusesci și organele guvernului sûnt acele, cari o pun la ordinea ḑilei a discuțiunii politice.

Într'o telegramă din Varșovia, am comunicat țerei tecstul adresei, pe care o deputațiune polonă trămisă la Petersburg, o va presenta Țarului cu ocasiunea jubileului. În adresă Țarul este rugat să uite cele petrecute și să'și întoarcă earăși grația asupra poporului polon. Din împregiurarea că în Rusia și mai ales în Polonia rusă nimic nu se poate face fără permisiunea autorităților, se poate conchide sigur, că în Petersburg nu numai că era cunoscut de mai înainte conținutul adresei, ci că trimiterea ei a fost chiar provocată direct de către guvernatorul general. Dar nu numai în cercurile guvernamentale din Petersburg, ci și în presa rusă se pare că s'a operat o schimbare, în timpul din urmă, relativ la modul de a privì cestiunea polonă. Dacă voim să mĕsurăm întinderea acestui fenomen, cată să nu scăpăm din vedere faptul, că în revoluțiunea polonă din anul 1863, mișcarea națională-șovinistă și-a luat punctul de plecare în poporul rus. Când Anglia, Erancia și Austria adresară la Petersburg cunoscutele note identice pentru îmbunătățirea soartei Polonnilor și guvernul Țarului ajunse pentru un timp într'o situațiune dificilă, atunci sentimentul național se inflăcără cu pasiune în poporul rus, deabia eliberat de catenele sclăviei. Foile din Moscova și Petersburg declarară pe oricine de trădător al națiunei ruse, care ar pune un cuvênt pentru nenorocitul popor polon. Cunoscutul agitator rusesc Herzen, care până acì esercitase din Londra, unde își publica foaia sa „Kolokol“ (clopotul), o influență decisivă asupra tuturor evenimentelor în patria sa, își perḑù tot nimbul de profet, rĕmâind fără adepți îndată ce s'a pronunțat în favoarea causei polone. De atunci strivirea fără milă a elementului polon era privită, în cercurile naționale ruse, ca un postulat, o poruncă a patriotismului. Chiar și după ce venì rĕsboiul oriental și câteva organe polone întinseră Rușilor mâna de împăcare, alianța duşmanului istoric fu respinsă în Moscva cu bruscheță.

Ce se va fi întêmplat oare, că lumea în Rusia a venit, ca din senin, la alte vederi în privința Polonilor? Cheia la resolvarea acestei enigme poate o vom găsì, dacă vom pune în legătură relațiunile ruso-polone cu evenimentele din urmă, cari au produs o schimbare în raportul puterilor mari între dênsele. Până acum cestiunea polonă era considerată numai în sensul unei perplesități, al unui pericul eventual pentru Rusia și cât timp esistă înțelegerea amicală între cabinetele de Berlin și Petersburg, această vedere era și întemeiată. Cestiunea polonă putea fi adusă ca armă contra Rusiei și Prusiei, numai de către Austria, aliată cu Francia, și prin aceasta dela sine era prescrisă atitudinea cabinetului de Petersburg față cu elementul polon. Astăḑi însĕ lucrul stă altfel, când Austria și Germania sûnt unite într'o alianță strinsă și când, pe orizontul politic, se ridică, în conture foarte lămurite, eventualitatea unei alianțe ruso-franceze contra Germaniei și Austriei. Cu această ocasiune, după împregiurări, Rusia ar putè ajuta cu elementul polon. Acum se scie, că pe timpul resboiului din Crimea, când se astepta tot cu mai mare probabilitate, ca Austria să participe la resbel contra Rusiei, guvernatorul din Varșovia primise ordinul secret, ca îndată ce trupele austriace ar înainta spre Polonia rusă, să proclame imediat independența Poloniei. Un guvern viitor, inspirat de o idee panslavistă, să nu recurgă în Petersburg la un mijloc, pe care însuși Țarul Nicolae strimtorat nu'l creḑuse a fi prea rĕu?

Astfel resboiul oriental, care a causat deja atâtea schimbări ale constelațiunei politice europene, creḑute până acì ca imposibile, ar putè modifica radical ființa și importanța cestiunei polone. Cea mai mare ironie istorică ar fi, dacă tocmai acea putere, care trece ca incarnațiunea urei contra Polonilor, care întrunesc sub sceptrul seu patru cincimi din provinciile polone de odinioară — dacă această putere ar lua inițiativa pentru restabilirea unui stat polon. O asemenea Polonie ar fi numai avantpostul panslavismului contra Occidentului. Într'adevĕr nu putem admite, că în Varșovia vor fi ignorate și respinse ochiadele amoroase rusesci, mai ales presentându-se în vestmêntul strălucit din visul lor despre un stat național. Acì este cuvêntul, pentru care negoțiațiunile de înțelegere dintre Rusia și Polonia, merită cea mai serioasă atențiune.

Pacea Europei.

Publicistul Camille Farcy, vorbind de sgomotele alarmante de resbel ce străbat Europa dela un capĕt al ei până la celalalt, într'un articul scris asupra acestora în ḑiarul „la France,“ recunoasce că dl de Bismarck a început o campanie scrisă prin ḑiarele inspirate de dênsul și admite că cancelarul numit de fer ar nutrì proiecte agresive în contra Franciei însĕ stărucsce a ḑice că un resbel este imposibil în situațiunea de acum a Europei

Francia 'și-a atras o linie de conduită de a respunde la provocări și de a se ocupa numai de afacerile ei interne, prin urmare nu dă și nu va da nici un motiv. Pe lângă această lipsă de motiv care să causeze și să justifice resbelul, el mai este imposibil și din causa lipsei de alianțe în care se află Germania și chiar de neutralități binevoitoare. Apoi în casul unei agresiuni nedrepte, ceea ce nu e de presupus Francia, care 'și-a atras simpatia și încrederea tuturor prin atitudinea'i demnă și liniscită, prin voința'i manifestă de a nu atinge nici o susceptibilitate și a nu frustra nici un drept străin, va avè cu ea opiniunea întregei Europe; care se manifestă pentru ea, va avè chiar ajutoriul ei după cum se esprimă și presa engleză care arată un mare respect politicei actuale franceze, și principele de Bismarck, care scie aceasta, nu va îndrăsnì să scoată spada fără o causă justă de apĕrat și în isolarea în care se află acum.

Aceasta este opiniunea numitului publicist, care voiesce a arĕta că sgomotele sinistre de resbel n'au nici un temeiu și că nu trebue nimeni a se turbura de ele.

Spre coroborarea acestor ḑise, ḑiarul „la France“ afirmă, în numĕrul din rubrica ultimelor sciri, că primesce de la Berlin vestile cele mai pacifice. „Niciodată relațiunile dintre guvernul-francez și cel german n'au avut un caracter mai cordial, ḑice numitul ḑiar. Atentatul de la palatul de earnă a îndulcit asemenea și încordarea ce esista între Rusia și imperiul german.

Apoi mai adauge că la Berlin au început a se preface că nu pot să înțeleagă de ce Europa se află în nelinisce.

Afirmările ḑiarului „la France“ și demonstrațiunile publicistului numit, probează că un vênt de pace începe a sufla acuma peste Europa agitată, dar nu credem că ele ar putè proba că, resbelul ce se depărtează ca un nor furtunos ce 'și schimbă ḑiua direcțiunea, se răsipesce cu desăvârșire. Nu. Ceea ce nu are încă acuma d-l de Bismarck, motive și alianțe, le va avé, căci se scie stăruința cea de fer când își propune ceva și să scie ce d-lui și-a propus. Astfel dar, nu trebuie lumea să se turbure prea mult deacum de sgomotele de resbel ce străbat auḑul, ca fulgerile o atmosferă încărcată de electricitate, dar nici să adoarmă pe patul de rose al păcii: ceea ce se depărtează nu va să ḑică că încetează d'a fi.

Resbelul se depărtează acuma, ne place a o afirma și noi, dar el se va întoarce, totul o spune, și e bine ca întoarcerea'i să găsească pe ori cine bine preparați și bine protegiați.

„Binele public.“

Varietăți.

* (Adunarea generală a universității sășesci). Alegerea deputaților pentru adunarea generală a universității sășesci în urma unei ordinațiuni a comitelui Wächter se va ținè în 23 Martie n. Din partea orașelor Sibiiu și Brașov se vor alege câte 2, din partea celor lalte orașe: Sighișoara, Sebeș, Orăștie, Mediaș și Bistrița câte un deputat. Orașele vor avè așa dară 9 representanți în adunarea generală. Provincialii vor alege în 11 cercuri câte un deputat. Membrii adunării generale a universității se aleg pe 3 ani; cercul lor de activitate sub presidiul comitelui suprem se estinde numai la administrarea averei universității și toate conclusele adunării sûnt supuse aprobărei ministeriale.

* (Postal). De ocupat este postul de magistru postal în Avrig (comit. Sibiiu). Se recere o cauțiune de 100 fl. Salariul anual e 200 fl. și 40 fl pausale. Suplicele au să se adreseze la direcția postală în Sibiiu în termin de 7 săptĕmâni.

* (Reuniunea sodalilor români) a ținut în 19 Ianuarie adunarea generală, în care s'a constituit de nou comitetul reuniunei. S'au ales: Par. N. Cristea President și N. Simtion vice president.

De funcționari ai comitetului s'au ales cu maioritatea voturilor: V. Petruț notariu, Dl Dippon cassariu, I. Caicuț controlor, B. Szigeti bibliotecariu, ear de membri ai comitetului, N. Făgărășan, I. Poppa., M. Smid., membri suplenți, I. Muntean, G. Dragoș., I. Mandel., N Fulea

* (Necrolog) dela Verşeţ am primit cu posta de astădi următoriul trist anunţ: Sofia Pascu cu ficele ei Livia măritată Becineaga şi Valeria, precum şi Ioane Becineaga advocat în Verşeţ cu inima sfăşiată de dorere anunţă moartea mult iubitului lor soţ, respective părinte şi socru *Filip Pascu*, advocat carele în urmarea unui morb îndelungat în 6 Martie 1880 st. n. la 7 oare dimineaţa în al 50-lea an al etatei sale a adormit în Domnul!

Remăşiţele pământesci se vor înmormênta în cimiteriul gr. or. din loc în 7 Martie st. n. la 4 oare după ameadi. Fie'i ţĕrîna uşoară şi memoria eternă!

Verşeţ în 6 Martie 1880 st. n.

*) Esamenele candidaţilor de preoţie şi învĕţători s'au inceput eri şi se continuă. La cele dintâiu s'au admis opt la cele din urmă patrusprădece candidaţi.

* (Petrecere cu danţ), se va da în sala dela „Impĕratul Romanilor“ în seara de 13 Martie st. n. 1880.

Venitul eventual este destinat în părţi egale pentru fondul „Reuniunei române de cântări în Sibiiu“ şi pentru ajutorarea inundaţilor.

Biletele a 1 fl. de persoană, Logea mare 3 fl. 50 cr., Logea mică 2 fl., se află de vêndare în dilele din 11 şi 12 Martie st. n. 1880 dela 3—4 oare p. m. în sala „Asociaţiunei Transilvane“ strada Cisnădiei Nr. 7 precum şi seara la cassă. Oferte marinimoase se vor cuita prin jurnale.

Comitetul arangiator.

* (Tifus şi alte boale în Sibiiu). Starea tifusului din 21—28 Febr. n. este următoarea: În case private 29, în spitalul „Francisc Iosif“ 9; în spitalul de garnisoană 30; peste tot deci 68 bolnavi. Această boală dispare ce e drept din di ce merge, cresce însĕ numerul altor boale precum este: difteritea, frigurile, pojarul şi altele, de unde umează, că starea sanitară de present în Sibiu nu este de laudă.

* (Trenul) de eri a sosit cu două oare mai târdiu, se dice din causa esundărilor.

* (Colecţiune de cântece), pentru studenţii români compuse şi dedicate junimei academice române de Ciprian Golembiovschi-Porumbescu. (Viena 1880). Sub acest titul a apărut în dilele aceste o broşură, conţinênd 20 cântece puse în note şi destinate spre întrebuinţarea studenţilor români în adunările lor sociale. Autorul ni presentă prin această colecţiune o lucrare, care este la noi prima încercare în acest feliu şi prin care doresce a contribui la cultivarea cântului şi desvoltarea spiritului social între studenţii români. Românul iubesce cântul, şi această însuşire studentul român pănă acuma n'a avut ocasiune a o cultiva. Prin colecţiunea presentă se delătură această lipsă, şi credem că lucrarea dlui Porumbescu va fi bine primită atât de studenţii cât şi de publicul român.

* (Apel). Braşov, 21 Febr. (4 Martie) 1880. Graţie generoaselor ofrande, ce ne-au incurs şi ne mai încurg mereu de pretutindenea în favoarea inundaţilor Români din Transilvania şi din părţile ungurene, sûntem în fericita posiţiune de a putè realisa în curênd scopul caritativ, ce ni 'l-am propus.

La distribuire înainte de toate va fi lipsă a procede după oare care plan de repartiţie, pe basa căruia delegaţii comitetului nostru vor avè a direge şi a supraveghia la faţa locului impărţirea ofrandelor.

De oare ce însĕ la impărţire voim sĕ luăm în dreaptă considerare, după putinţă, că toate comunele câte au suferit mai mult sau mai puţin în urma revărsărei apelor în dilele de 4 şi 5 Decemvre n. 1879, şi pentru ca nu cumva sĕ trecem cu vederea vre o localitate, ce a fost bântuită poate în mesură mai mare ca altele de furia inundaţiunei, ne adresăm către toţi Românii inteligenţi: preoţi proprietari, funcţionari, comercianţi, advocaţi, învĕţători s. a. din acele comune de unde nu ni s'a dat încă pănă acum nici o informaţiune, rugându'i ca în interesul celor nenorociţi sĕ binevoiască a ne trimite fără cea mai mică intârdiere informaţiunile necesare despre daunele causate prin esundare.

În numele comitetului pentru inundaţi:

Diamandi I. Manole, Dr. *A. Mureşan.*

* (O serată în Paris la principesa Brancovean). Cetim în „Figaro“ dela 24 Februarie st. n.: O serată elegantă a fost aseară la principele Brancovean. Principele Brancovean este fiiul cel mai mare al vechiului domn al Valachiei şi fratele celor doi principi Nicolae şi George Bibescu, cari au servit cu onoare în rêndurile armatei franceze în timpul resbelului. Se scie că principele Nicolae s'a căsătorit cu fica rĕposatului general ducele de Elchingen şi că principele George s'a însurat de curênd cu principeasa de Bauffremont. Principele Brancovean, acum câtva timp s'a dus la Stockolm şi la Copenhaga spre a face cunoscut guvernului Svediei şi celui Danes independenţa României. Una din curiosităţile otelului seu din calea Hoche, instalat în mod oriental, este galeria străbunilor, lângă sala de bal şi care cuprinde o serie întreagă de potrete aşedate în lemnării sculptate. O mare frescă din secului XVI lea impodobesce sala de mâncare. Buna artistă principeasa Brancovean, are în societate o reputaţie de pianistă egală cu List sau Rubinstein, şi pe care a susţinut-o eri în mod strălucit, în presenţa numeroşilor ei invitaţi. (D. N.)

* (Loris Melicov). Dictatorul Rusiei generalul rusesc Loriis Melicov Michail Tartolovici, nobil de Lori“ (un district din Tils), e născut la 1 Ianuarie 1826 în Tiflis fiiul unui comerciant armean nobil de nascere. După ce a absolvat scoala gardei în Petersburg a întrat la 1843 în regimentul de husari de la Grando, la 1847 s'a făcut adiutant al gener. Voronzov în caucas, a participat cu glorie la luptele de acolo. La 1851 a fost numit maior, la 1854 înaintea fortăreţei impresurate Kars a comandat ca colonel o legiune compusă din diferite ginţi, după luarea acestei fortăreţe fu numit guvernor al ei şi general la 1865 general adiunct, 1875 general de cavalerie ataşat fiind marelui duce Michail comandantelui din Caucas. În a. 1876 a fost numit comandant al armatei rusesci din Armenia După ce multă vreme resbelul din Asia a remas nedecis, soartea favorind la început armele turcesci a raporta Loris-Melicov victoria decisivă dela Aladjadag, a luat la 28 Noemvre fortăreaţa Kars şi a invins la 4 Decemvre înaintea oraşului Erzerum. După pace impĕratul i-a conferit titlul de comite. În 1879 Loris-Melicov a fost numit guvernor al districtului Volga (Astrachan), unde isbucnise ciuma asiatică. După suprimarea ei el a căpătat la 20 Aprilie postul de guvernor general la Charcov cu plenipotenţe estinse, spre a sugruma conjuraţiunile nihiliste ce se iviseră aici mai mult ca în alte părţi.

* (Porturi femeesci) din toate părţile Ardealului se vor putè vedè în Cluj în 10. 11. şi 12. Martie n. într'un bazar înfiinţat anume din partea reuniunei de femei pentru ajutorarea oamenilor lipsiţi.

* (Bal mascat). Reuniunea română de cântări şi musică din Oraviţa va ţinè Duminecă în 14/2 Martie a. c. în otelul „Coroana“ un bal mascat, împreunat cu producţiunea corului vocal în următoarele piese comice-umoristice:

1. „*Botezul*“ cuartet comic cântat de conductul mascelor şi

2. „*Cisla*“ sau „*adunarea bĕtrânilor*“ satiră, cuartet şi solo umoristic, de dl compositor C. G. Porumbescu. Intrarea pentru membrii reuniunei şi familiile lor e de persoană 60 cr., respective seara la cassă 80 cr., pentru nemembrii de persoană 80 cr., respect. seara la cassă 1 fl. Începutul la 8 oare seara.

* Un aerolit ucigaş). Un locuitor din Kausas Cit (California) a fost omorît de un aerolit pe când vêna în câmpul seu. Meteorul s'a scoborît printr'un arbore căruia 'i-a rătezat frundele, apoi a lovit pe om răpindu'i o parte a peptului. Aerolitul, compus din pirite de fer, era de formă rotundă şi de grosimea unui cătel.

* (Cum aleargă Maghiarii după posturi.) Ni se scrie dela Deva din Transilvania: „Acuma putem dice, că mai lesne va întra funia corabiei în urechile acului, de cât sĕ mai capete un Român vreo funcţiune de stat în Ungaria, căci la ori şi ce post vacant sûnt concurenţi cu sutele În special voiu aduce un esemplu din oraşul nostru: La spitalul comitatului Uniedoarei în Deva a devenit prin moartea directorelui spitalului locul lui vacant, şi ce cugetaţi câţi concurenţi s'au însinuat? 40 şi între acestia sûnt mulţi şi „Méltoságos“ adecă de cei cari erau titulaţi cu „Măria Sa“ şi mai toţi ceilalţi Tekintetes“. Acuma me pricep, cum de foştii nemeşi (nobili) bogaţi din ţeara Haţegului se trag la centru în orăşelul Deva, ca albina la miere, ca se capete câte un os de ros. Aşa le trebuie acestor dni maghiari, dedaţi a căpĕta toate de-a gata, dacă nu s'au putut susţinè la înălţimea de Méltságos şi Tekintetes, se servească acuma pe plată, numai de ar aduce cu sine în posturile ce le ocupă şi aptitudinea necesară (?!)“

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Brussella, 8 Martie n. La prândul de eri în castelul Laeken s'a publicat logodna princesei Stefania cu principele de coroană Rudolf, la care au asistat familia regală întreagă, principele de coroană Rudolf şi contele Chotek. Seara a fost masă mare la contele de Flandra, la care mirii încă au luat parte. Contele de Flandra a purtat un toast pentru miri, regele pentru împĕratul şi împĕrăteasa Austriei, principele de coroană Rudolf a mulţămit.

Brussella, 8 Martie n. Rudolf principele de coroană însoţit de rege a visitat astădi fortificaţiunile portului Anvers şi a fost salutat cu entusiasm. Se crede că va remânè în Brussela pănă la pasci. Imperăteasa Austriei este asteptată aci, unde va remânè vre-o câteva dile.

Paris, 8 Martie n. Ambasadorul rusesc Orlov pleacă în dilele aceste cu concediu la Petersburg, de unde se întoarce în Aprile.

London, 8 Martie n. Ministrul Northcote a declarat în casa de jos: Guvernul a decis a disolve după pasci parlamentul. Parlamentul cel nou se va incepe la începutul lui Maiu. Guvernul va presenta joi bugetul.

Economic.

Sibiiu, 5 Martie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.90—9.90; Grâu sĕcăreţ, fl. 7.40—8.40; Sĕcară fl. 6.—6.40; Orz fl. 4.20—4.60; Ovĕs fl. 2.90—3.30 Cucuruz fl. 5.—5.40; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 1.60—2-.-; Semênţă de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.20; Slănină fl. 30—35; Unsoare de porc fl. 28—30; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Lumînări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05—1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16—18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 45—50 cr.; Carne de viţel 48—50 cr. carne de porc ——— cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaş, 4 Martie n. Pro hectolitră: Grâu 9.—9.80; Grâu sĕcăreţ fl. 7.10—8.20; Sĕcară fl. 6.—6. 40; Ovĕs fl. 3.60—.4; Cucuruz fl. 5.—— Sĕmênţă de cânepă fl. 7—8; Fasole fl. 7.—8 mazere fl. —; Cartofi fl. 1.50—1.80; Fên fl. 1.80—2; cel vechiu; cel nou fl. —.—; Cânepă fl. 34—37; Slănină pro 100 chilo: fl. —60—; Unsoare de porc fl. 55—60; Sĕu de luminări fl 40—50; Spirt pro grad cr. 11½; carne de vită pro chilo 40 cr. carne de porc ——— cr. carne de viţel —48— cr. oauĕ 7 de 10 cr. Târgul de adi fu binişor cercetat. Timpul este foarte frumos timp de primăvară.

Bursa de Viena şi Pesta

din 6 Martrie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	100 50	100.65
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	78.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	95.—	91.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	81.50	82.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	118.50	118 50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	88.—	89.25
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	88.25
Obligaţiuni urbariale temeşiane	87.75	88.52
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	88.—
Obligaţiuni urbariale transilvane	88.—	88.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	92.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	91.50	91.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	70.40	70.50
Datoria de stat în argint	71.40	71.60
Renta de aur austriacă	85.80	85 50
Sorţi de stat dela 1860	129.50	129.25
Acţiuni de bancă austro-ung.	831.—	830.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	290.50	292.—
Acţiuni de credit austr.	277.75	279.—
Sorţi ungaresci cu premii	—.—	—.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.56	5.52
Napoleon	9.45½	9.46
100 marce nemţesci	58.20	58.25
London (pe polița de trei luni)	118.30	118.35

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 22 Martie şi 22 Aprilie imob. d-nei Ester Lugosi în Becia; în 26 Martie imob. lui Ioan Keta în Pestiş (trib. Deva); în 20 Martie şi 20 Aprilie imob. lui Francisc Horvat în Kiskerék (judec. cerc. Székelyhid); în 17 Martie imob. rĕmasului după Bogdan Todorffi în Cluj (trib.); în 28 Martie şi 20 Aprilie imob. lui Dominic Köver în Besenyö (judec. cerc. Sângiors); în 1 Aprilie imob. lui Martin Fikker în Cluj (trib.); în 12 Martie imob. rĕmasului după Ioan Lösch în Roşia (trib. Sibiiu); în 16 Martie imob. Vasilică Avram în Curtuiuş (judec. cerc. Şomcuta mare); în 13 Martie imob. lui Chirillă Vlad în Totoiu (trib. Cluj); în 31 Martie imob. lui Zatti Töml6 în Gherla (jud. cerc.); în 21 Martie şi 21 Aprilie imob. lui Ioan Schneider în Marpod (trib. Sibiiu) în 3 Aprilie şi 8 Maiu imob. lui Martin Gross în Şărcaia (jud. cerc. Făgăraş); în 1 Aprilie şi 1 Maiu imob. lui Lupu Goja în Topliţa; în 13 Maiu şi 13 Iunie imob. lui Iosif Cseco în Toldale (judec. cerc. Reghen); în 20 Martie pretensiunile active ale massei concursuale a lui Iosif Enyedi (Iacob Halasz notariu publ. reg. în Alba-Iulia).

ad Nr. 706/B. 1880.

CONCURSUL

pentru parochia gr. or. M. Sângeorgiu, publicat în Nrii 4, 5 şi 6 ai „Tel. Rom.“ din anul acesta, conform ven. dispositiuni consistoriale dto 22 Februarie a. c. Nr. 706, se prolungesce prin aceasta până la 9/21 Martie a. c., în care di va fi şi alegerea de paroch.

Sângeorgiu 24 Februarie 1880.

Comitetul parochial în conţelegere cu respectivul domn protopresbiter.

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 25. Sibiiu, Joi 28 Februarie 1880 *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 27 Februarie.

Partea cea mai mare a ḑiarelor din capitale e plină cu articuli de bucurie pentru evenimentul anunțat și de noi, adecă pentru logodna succesorului pe tronul monarchiei noastre. Ḑiarele acele prevĕd un viitoriu fericit pentru popoarele din Austro-Ungaria, garantat de virtuțile politice și omenesci ale familiei regale belgiane.

Opositiunea într'unită este otărîtă a continua lupta contra cabinetului Tisza. După „Egyetértés“ elementele liberale din opositiunea într'unită vor se ia în programa lor și soluțiunea unor cestiuni de natură bisericească-politică precum: căsătoria civilă și resolverea fondurilor religionare și de studii. Se vorbesce, că Apponyi și cei de un princip cu dênsul vor eși din partidă din causa acestor cestiuni puse de opositiune pe tapet. Cum va purta opositiunea lupta cu cabinetul actual dacă o vor părăsi bărbați ca Apponyi, este o problemă problematică.

Hartmann este individul arestat în Paris sub cuvênt, că ar fi autorul esplosiunei din suburbiul cetății Moscva când cu întoarcerea țarului dela Livadia. Rusia a stăruit pe lângă guvernul francez să estradea pe Hartman spre a'l judeca și pedepsi. După multe negoțieri, guvernul francez, sub cuvênt, că nu se constatează nici i denlitatea persoanei„ nici complicarea lui Hartman în afacerea dela Moscva, a denegat estradarea; cu toate aceste Hartman este îndrumat a părăsi Francia, pentru care sfêrșit va fi transportat la un port francez, de unde se va putè îmbarca pentru Englitera.

Afacerea Hartman a făcut să creadă mai multe ḑiare, că raporturile cele bune dintre Francia și Rusia s'au stricat și întăriau aceasta cu plecarea ambasadorului Orloff dela Paris. Și pentruca rupturei să i se pună un accent și mai grav s'a publicat, că la serata dată acum de curênd de ministrul frances Freycinet, n'a luat nimenea parte din ambasada rusească. Acum altă telegramă din Paris spune, că personalul întreg al ambasadei rusesci a fost la acea sĕrată și încă demonstrativ, ca să arate că afacerea Hartmann s'a deslegat corect și fără de vre o turburare a relațiunilor dintre Paris și Petersburg.

Dela Bucuresci ne aduc ḑialele scirea, că Bratianu pleacă la Berlin.

Desbaterea bugetară în dieta Ungariei.

În ședința dela 1 Martie s'a continuat desbaterea bugetară. După Csatár și Dárdai a luat cuvêntul Desiderius Szilágyi (Mișcări în toate părțile): Ministrul president a negles a lua inițiativa într'una din întrebările cele mai însemnate, asupra căreia țara așteaptă să fie orientată din partea guvernului, anume în întrebarea administrațiunei. Datorința, dela care ministrul se sustrage, o ia opositiunea asupra sa fiind silită să o ia. Nu voiesc să desfășur aici o programă despre organisarea administrațiunei, ci vreau numai să desemnez în trăsĕturi generale mari direcțiunea care o aprobă maioritatea partidelor ce stau aproape de mine. Noi stăruim spre reforme, voim însĕ ca desvoltarea să fie treptată; mai departe voim ca ea emanând dela basele esistente să nu urmeze numai în interesul unei singure naționalități, ci din contra să promoveze binele tuturor semințiilor din țară, pentrucă noi nu ne putem închipuì o înbunătățire a relațiunilor național-economice fără de a înbunătăți și sistema administrațiunei. (Aplause vii în stânga). Voim mai departe să străformăm admînistrațiunea așa ca poporațiunea să conlucre și ea la oare cari agende ale administrațiunei și să esercițeze o înrîurință asupra hotărîrilor ei. Dorim ca pe viitoriu administrațiunea să se încredințeze unor organe destoinice și spre a obținè aceasta voim să inactivăm oare cari condițiuni de cualificațiune. Dar cine voiesce o cualificare în specialitate, cum o voiesce și ministrul president — cel puțin pe hârtie — trebue să voiască prin consecuență și două lucruri: Întâiu ca respectivul organ să fie pe deplin asigurat și această asigurare e posibilă numai aplicându'l ca funcționar pe viață; (Aplause în stânga. Mișcări) a doua, ca relațiunile de serviții ale celui ce se aplică în serviții statului, consacrând acestuia activitatea vieței sale și primind pentru aceasta dela dênsul o posiție economică asigurată, o rentă pe viață, să nu atârne față cu statul dela arbitriul guvernului ci acele relațiuni să fie normate prin lege. (Aplause vii în stânga). Fiind un lucru prea firesc ca funționarii politici să se afle pururea în oare care raport de atârnare față cu guvernul, simțiul de sine se va înălța întrênșii și ei vor fi feriți de a cădè într'un servilism, dacă legea asigurându-le relațiunile de serviții i va sustrage necondițional dela arbitriul guvernului, anumit prin modalitatea unică ca amovarea definitivă a funcționariului din serviții de stat să nu atârne dela arbitriul și hotărîrea guvernului. Dacă în Germania, unde esistă o birocratie foarte puternică, o disciplină aspră a birorației e compatibilă cu restriingerea dreptului guvernului în această privință, această modalitate se poate practisa și la noi.

Lângă aceste doue întrebări, aplicarea în post pe viață și cualificațiunea funcționarilor, se mai ivesce și întrebarea asupra modului pe ce cale să ocupe funcționariul postul seu, în serviții statului pe viață? S'au admis aici diverse modalități. Unii au dis că prin alegere, alții au susținut că prin denumire. Nu încape nici o îndoială că dacă i se încredințază cuiva afaceri oficiale pe viață, pentru serviții statului, statului încă trebue să i se conceadă o înfluență decisivă asupra întrebării: cine este aceasta persoană? Nici o sistemă nu se poate abate dela aceasta esigență și ori ce sistemă lipsită de această garanție folositoare n'are vitalitate în sine. (Aprobări în stânga).

Acum, dlor, permiteți-mi să ve spun, că la reformarea administrațiunei așa cum o doresc eu, întrebarea de aplicare în oficiu nu e togma de o însemnătate atât de cardinală, ci ve spun numai părerea mea individuală, la care aderă mulți, poate și majoritatea; eu cred adecă că modul cel mai corespundĕtor e denumirea. (Aplause vii în stânga).

Pentru a prevenì ori ce neințelegere trebue să observ că eu nu voiu vota nici când pentru întroducerea denumirei, înainte de a se crea mai întâiu oare cari garanții. Spre acest sfêrșit se recere ca reforma administrațiunei să fie strîns legată de reorganisarea selvadministrațiunei. O parte întegrantă a reformei administrațiunei trebue să fie întroducerea justiției administrative. Forul suprem al acesteia trebue să fie un tribunal neatêrnat de guvern, forul prim și al doilea trebue înclavate în organismul comitatelor și formate așa ca adevĕrata controlă a administrațiunei să și aibă sediul în comitate și ca majoritatea membrilor din aceste foruri să o aleagă comitatele. Fără această condițiune nu ne putem închipuì o controlă a administrațiunei din partea celor administrați. Ba, trebue create colegiuri cari se decidă nu atât cestiuni administrative singuratice ci mai mult să stabilească directiva ce trebue observată la grupe întregi de asemenea întrebări. Aici poate că e la loc să amintesc că susținerea comiților supremi cu cercul lor de activitate de aḑi nu este oportună, mai departe, poliția să se organiseze pe o basă militară, conservând însĕ pretotindenea caracterul local.

Despre regularea cetăților nu vorbesc, nu pentrucă nu a'și dorì ca și aici oficialii să fie aplicați pe viață, să fie cualificați și supuși de asemenea justiției administrative, ci pentru cuvêntul, că la remarcarea principielor generale, mai ales acum, când timpul e atât de înaintat, detaliarea organismului numai ar prea împovera icoana. Una însĕ totuși trebuie să o relevez, trebue să ve spun adecă părerea mea cu privire la cetăți. Aici trebue să li se dee celor administrați necontestabil o înriurință mai mare decât în comitate la stabilirea, că cine să fie organul lor administrativ, și aceasta pentru cuvêntul că funcționariul în cetăți e în același timp și funcționariu comunal, care adeseori are să manipuleze în cetăți cu o avere foarte însemnată și se învêrtesce cu deosebire în sfera administrațiunei economice. Deci nu se poate cere ca comuna, cetatea să'și încredințeze averea sa unui om, asupra căruia ea nu are nici o influență la aplicare în post. (Așa este! în stânga.)

Între împregiurările noastre trebue să ne temem de două lucruri: ca potestatea guvernamentală să nu abuseze de organismul administrativ pentru scopuri politice și ca să nu'l poată esploata pentru interesele de partidă. În această privință trebue să ne îngrigim de garanții. Funcționariul administrativ nu trebue să devină nici când un corteș politic în paguba statului și a libertății, prin urmare nici unui funcționariu administrativ nu'i este permis a se amesteca în alegeri politice, (Aplause în stânga), a păși în comitatul seu ca candidat la alegerile de deputați, decât abḑicênd mai întâiu de funcțiunea sa. (Aplause în stânga). Un deputat să nu poată fi denumit nici când funcționariu administrativ și chiar după depunerea mandatului ar trebuì să treacă un an până să devină capabil a fi denumit. Cu anularea comiților supremi stă necondițional în strînsă legătură reforma casei de sus.

Această reformă încă a remas un punct neîmplinit în programa guvernului actual. După părerea mea casa de sus nu trebue să fie un contrapond pentru casa de jos; representanții aleși ai națiunei trebue să fie precumpĕnitori, la tot casul însĕ va fi posibilă o organisare a casei de sus așa ca ea să fie bulevardul cel mai bun pentru conservarea Ungariei ca stat constituțional și unguresc.

Îngrigindune de garanții înainte de a întroduce sistema de denumire toți periculii împreunați cu sistema denumirei vor fi ilusorii. Nime nu va putè să afirme că cele ḑise până acum învoalvă centralisațiunea: ce am ḑis eu nu cuprinde nici o periclitare a constituțiunii Ungariei și a garanțielor constițiunii cuprinse în sistema comitatelor. Centralisațiunea o vom crea, dacă vom transpune administrațiunea la astfel de organe care atêrnă esclusiv de arbitriul guvernului; dacă dreptul de a dispune îl vom transpune esclusiv la puterea centrală. Nici una dintre aceste definițiuni nu se potrivesce cu propunerile mele, ba aceste cuprind în sine direct decentralisarea unei grupe întregi de agende, care ar trebuì încredințate organelor din comitate și cu aceasta sistemă arbitriul guvernului va fi cu mult mai puțin posibil decât e aḑi sau decât era sub sistema veche a comitatelor: propunerile mele fac cu putință ameliorarea administrațiunii și dau în același timp o formă vitală selv-administrațiunei. (Aplause în stânga, contraḑiceri în stânga estremă). Fără de a me mai ocupa de aceste lucruri, trebue să rectific numai doue păreri eronate. Una este aceea, că s'ar putè redeștepta vechiul comitat avitic cu forța inerției, *vis inertiae*, cealaltă părere este, că nu trebue să întroducem sistema de denumire pentru raportul nostru cu Austria. Încât pentru vechiul comitat, forța inerției lui de ordinioară, *vis inertiae*, nu mai poate fi aḑi valorificată ca garanție a constituțiunei căci nu mai putem readuce pe oamenii cei vechi, relațiunile cele vechi, lipsa de mijloace de comunicațiune. *Vis inertiae*, forța inerției a vechilor comitate consista cu deosebire în căile cele rele și desfundate. Pe atunci nu esistau telegrafuri, drumuri de fer, clase numeroase, dintre cari guvernul să-și poată recruta partisani, esista însĕ o mare de glod, relațiuni avitice, trebuințe simple. Și dacă comitatul totuși resista, venia dela cancelaria aulică mai întâiu un dorgatorium, dar în

urma acestuia nu se misca nime, apoi venia un fulminatorium, la care se opuneau. După aceasta venia comisariul regesc, punea calpacul pe cap, îndeplinia lucrul şi apoi — cum s'a esprimat dl deputat — comunitatea comitatului remânea credincioasa Majestăţii Sale, cum a fost şi mai înainte.

(Va urma.)

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român."

Budapesta, 22 Februarie (7 Martie). Ar însemna atât cât a te îndoi de bunăvoinţa mea către publicul nostru când ai presupune, că voiu lua în nume de rău alusiunile ce mi le făcuşi la tăcerea mea în timpul cel mai nepotrivit. Regret foarte mult că mi s'a întêmplat se fiu silit a tăcè însă în contra destinului omul este foarte neajutorat. Atât pentru justificare (sit venia . . .)

Balul de aici a întrat deja in domeniul istoriei. La cele ce aţi publicat după „Pester Ll.", din parte'mi puţin aşi mai avè de ḑis, poate nimica, de oare ce cât a ḑis ḑiariul nefiloromân este mai mult decât ori ce laudă din condeiul unui Român. Altcum ori cât a fost efectul moral de bogat în succes, era sciut înainte, că succesul are se fie trecătoriu ca toate succesele la baluri. Pardon! Fac abstracţiune dela amenuntele, care numai inimile pline de foc a le tinerimei le sciu şi le simt etc. etc. Vorbind dar preste tot trebuie se ḑic: Viaţa noastră curge eară în alvia ei de toate ḑilele. Toate merg, ca şi mai nainte, pe calapodul cel vechiu. Deci ve asigur, că politică nici n'a vrut nimenea să facă cu balul şi de aceea fie liniscit tot natul, că în bufetul din hotelul Europa n'a fost nici Lonyay, nici Tisza, ca se primească vre un memorand naţional dela comitetul balului, sau de la alt cineva din bal. Balul, ca toate balurile, a fost o petrecere, nimic mai mult.

Cu toate aceste nu ḑic, că despomenitul bal nu va fi avut şi vre-o parte gingaşe. Fiind condus astăḑi de alte consideraţiuni, mai considerabile ca pe timpul epistolei din urmă, m'am hotărit a le tăcè pe toate.

Pe noi ne agită alte trebi. Înainte de toate; cum să se reformeze administraţiunea, cum să se mai astupe gura cea „largă" a presei, cum să ne împăcăm cu Serbia, ca să nu ne tragă dungă preste socotelele juncţiunilor căilor ferate, cum să ne împăcăm cu conmonarchiştii nostri de preste Laita, ca împreună apoi să ne putem împăca cu Germania, aliata noastră, cu carea să putem încheia tractate vamale şi comerciale, cum să isgonim „lotri" din ţinuturile Limului şi Erţegovinei, cum se reconstruim Seghedinul şi în fine cum să se stabilească odată ecuilibrul între venitul şi deficitul statului.

După cum vedeţi are ce se ne agite, şi pe când toate aceste fac vêrtegiu creerii bărbaţilor nostrii de stat, vine şi peaza rea de Kossuth cu trâmbiţa lui cobitoare să spună urbi et orbi, că Ungaria e perdută, că nici o ţeară din câte au căḑut victimă corupţiunei n'a avut altă soarte decât a perirei şi că astăḑi Ungaria este numai găleata (veadra) cu care curtea de Viena scoate apă, şi alte multe de feliul acesta. Kossuth este un moşneag bătrân, cam desperat, însă atâta trecere tot mai are aici, încât cuvintele lui să fie mai mult considerate decât ale conducătoriului actual al destinelor Ungariei ale dlui Tisza.

Acesta a raportat de nou un succes în şedinţa de eri. Succesul acesta însă nu este o urmare a convingerei, nici numai a mamelucismului proverbial. Factori esteriori au contribuit să se ferească parlamentul de astădată de hărbuirea ministeriului, să nu provoace o crisă ministerială în mijlocul crisei latente europene ce cutrieră Europa dela un capăt la altul.

Este ceva ce seamănă cu sgomotul surd suteran ce premerge unui cutremur şi înaintea cărui nu se poate scì, unde va fi mai puternic şi ce va dărima şi ce va lăsa în picioare.

Deci nici Apponyi, nici Slávy, nici ori care din câţi pot mulţămì lui Dḑeu că nu sûnt la guvern, nu se grăbesc nici să între în impărăţia lui Tisza, nici să'l ereḑească. Aceasta însă nu are să ḑică, că posiţiunea cabinetului actual este mai asigurată. „Magyarországistii" et comp. îl au în mână şi când se va însenina ceriul politic din afară cât de puţin, i vor găsì un cusur, ca să'l pună lângă cele multe câte s'au succes dela 1867 încoace.

Szapáry s'a pregătit cu un discurs care avea să fie celebru, se ḑicea de amicii guvernului. Acum după ce l'a rostit ne-am convins, că ministrii au alte vederi despre situaţiunea finanţială, cu totul deosebite de ale altor oameni mai cu samă contribuabili. Ei vĕd alb şi unde e mai negru.

Varietăţi.

† (Necrolog). Neîndurata soarte a secerat în Deva duminecă o viaţă nepreţuită, în etatea când omul este aproape de zenitul vieţii şi când viaţa 'i este neînlocuită pentru familia, a cărei colonă a fost. Soţia Prea onoratului Domn protopresbiter al Devei, Ioan Papiu, *Elena* n. Piso, după grele suferinţe, a lăsat pe iubitul ei soţ vĕduv în valea plângerei, încredinţându'i de acì încolo întreaga grije părintească a trei orfeline şi a unui orfan, toţi minoreni, de care cu inima sfâşiată a trebuit a se despărţì, şi a trecut la viaţa cea netrecătoare, unde nu este durere nici suspinare. Pe lângă obidatul şi neconsolabilul soţ, pe lângă inocenţii orfani minoreni, pe reposata o plâng obidaţii părinţi, fraţi şi sorori, rudeniile, amici şi amice, cunoscuţi şi cunoscute. Fie'i ţĕrîna uşoară şi amintirea eternă!

* (Postal). În Săcărêmb (comit. Unedoarei) este de ocupat postul de magistru postal. Se recere o cauţiune de 100 fl. Salariul anual e 120 fl. 40 fl. pauşale şi 420 fl. pentru espediţii. Suplicile au să se adreseze în termin de 3 săptămâni la direcţia postală din Sibiiu.

* (Earăşi o victimă a corupţiunei). Este cunoscut publicului nostru cetitor din ḑiare, cum mai anii trecuţi se făceau reclame din comitatul Temişului în privinţa abusurilor şi a manipulării necurate cu banii publici, dar mai cu seamă cu cei orfanali, adecă cu ai săracilor, pentru cari se ridicau învinuiri grave contra funcţionarilor comitatului descărcându-se acele mai vêrtos pe capul comitelui suprem Ormos şi al vice-comitelui Röth, fără ca de atunci încoaci să fie urmat vre-o vindecare, ba era mai curioasă şi neesplicabilă împregiurarea: cum de in timpul din urmă precând grelele abusuri de corupţiuni şi defraudări de bani publici, comise de funcţionarii comitatului Severin şi Caraş, eşiră cu deavalma la lumina ḑilei, ca unele descoperite ear numai prin reclamele ḑiaristice, precând despre cele comise în gremiul comitatului Timiş şi ventilate cu mult mai nainte, — cronica tăcea cu totul.

Pĕcatul însă mai curênd sau mai târḑiu îşi resbună, pentrucă D-ḑeu nu bate cu bâta. Astfel se descoperì şi enigmatica retăcere a pĕcatelor comise ca după sistema de catră omnipotenţii din comitatele Banatului temişan de odinioară, şi ast fel în rondul celor cunoscute deja din comitatul Severinului şi al Caraşului, urmăresce Nemesea şi pre pĕcătoşii mai vechi, — aşa ḑicênd daţi uitării — din al Temişului unde earăşi vice-comitele cel din fruntea comitatului căḑu victima corupţiunei de care este infectat întreg corpul funcţionarilor municipali din acele nefericite părti banatice.

Ḑiariul maghiar „Alföld" ce apare în Arad în nr. 55 de duminecă (7 Martie nou a. c.) conţine varietatea „despre sinuciderea" vice comitelui Ladislau Röth al Temişoarei care în noaptea de Vineri spre Sâmbătă aflânduse în comuna Fiscut s'a împuşcat, unde'l aflară mort. Adevĕrata causă a sinuciderei — ḑice Alföld — deşi până acum nu este încă positiv constatată totuşi fiind fapt cunoscut, că referenţele materiale ale lui Röth mai de mult au fost derangiate ear ḑiuaristica mai de multe ori a ventilat cestiunea odioasă cu manipularea banilor orfanali ai comitatului Timiş, din cari sinucisul a luat sume însemnate în chip de împrumut fără să le mai fi putut restituì. Aceasta impregiurare stă în strênsa legătură cu sinuciderea, despre carea pretorele Iuliu Bogma din Aradul-nou îndată făcu aretare telegrafică ministrului de interne şi comitelui suprem Ormos care petrecea în Lipova."

Va să ḑică aceasta este al treilea cas adecă al treilea vice-comite — căḑut victima corupţiunei. Ce se va mai descoperì în urma acestora şi cât de mare va fi dauna causată în banii orfanilor?

* (Nenorocire). Din Presmer ni se scrie: Joi noaptea spre Vineri în 21 l. c. la oarele 11 avu loc în comuna Preşmer un incendiu grozav, care ajutat de un vênt iute în câteva minute prefăcu total în cenuşe 15 case, atâte grajduri şi 9 şuri, 4 vaci, 20 oi, mai multe obiecte economice haine şi bucate, lăsând pe cei mai mulţi netericiţi lipsiţi de îmbrăcăminte, locuinţă şi pânea de toate ḑilele, scăpând din gura focului cum au putut dimpreună cu sirmanii lor copii.

Incendiul se începu din şura unui econom sas şi bătênd vêntul de către apus focul apucă în uliţa, în care locuesc curat Români. Causa incendiului e necunoscută.

* (Imprumut episcopesc) Episcopul greco-catolic din Oradea mare, Pavel, a isbutit la ministrul de culte, a'i concede contragerea unui împrumut de 40,000 fl. v. a. pe obligaţiile, cari compun averea originală a episcopatului spre consolidarea (?) bunurilor episcopale. Derangiarea bunurilor şi averei datează din timpul eppului Oltean.

* (Femei în fucţiuni la ministeriu). Se ḑice că cu 1 Aprilie a. c. 13 femei vor ocupa succesive posturi în ministeriul ung. de finanţe. Ocupaţiunea acestor funcţionare femeesci va fi numerarea cuponilor, asemenea celei a femeilor de soiul acesta în casa parisiană „Rothschild".

* (Unsat sub licitaţie). Comuna Jomborul mic din comitatul Torontalului este esecuată de sedria orfanală a comitatului pentru o pretensiune de 800 fl. v. a.

* (Esecutarea lui Mladeski). Încă din ḑori de ḑi, ḑice o telegramă din Petersburg, o mulţime enormă de oameni era îndesată prin stradele pe unde trebuia să treacă atentatorul Mladesky. O parte din piaţa, pe care avu loc esecutarea era închisă; în mijlocul ei se ridica eşafodul, având o înălţime de 20 urme aproape; lângă dênsul un stêlp mare cu lanţuri. De eşafod atêrnau două funii subţiri, una ca reservă. Călăul, un fost condamnat, împreună cu trei arestaţi, ca ajutoare, era supraveghiat de poliţie. Călăul fusese condamnat la muncă silnică pe viaţă, cu toate aceste a fost agraţiat cu condiţiunea, că va îndeplinì funcţiunea de esecutor în tot imperiu, mânţinênd domiciliul în Moscva. Piaţa era încungiurată de câte un batalion din regimentul Preobrajensky, Semenow, Ismailow şi de vênători. Printre cei presenţi pe piaţă se afla şi generalul Verder. Cu puţine minute mai înainte de oara 11 sosì în piaţă căruţa cu condamnatul, escortat de cazaci. Imbrăcămintea lui Mladesky era tot aceea din ḑiua atentatului. Pe peptul seu era legată o placă neagră pe care i se descria crima. Figura îi era galbenă ca ceara, şi era din când în când iluminată de un suris ironic Cu un pas sigur el merse spre eşafod. Acì îl aştepta un preot, ale cărui cuvinte le asculta la început cu un suris indiferent. Mai în urmă se mai îmblânḑì, se închinà în toate părţile către public, sărutà crucea şi primì binecuvêntarea preotului. I se trase apoi o scufie preste cap şi preste partea superioară a corpului şi în fine fu condus sus pe eşafod; funia îi fu înfăşurată în giurul gâtului şi călăul îşi făcu datoria. Lupta cu moartea ţinu cinci minute. Pe timpul esecuţiunei fură arestaţi trei indivi̯di bine îmbrăcaţi, probabilmente Evrei, fiindcă un ţĕran afirma, că 'i-ar fi auḑit ḑicênd; „Ei cred că au găsit un mijloc de groază pentru noi, însă noi nu ne temem."

După un pătrariu de oară aproape, funia fu tăiată şi cadavrul fu dus spre a fi înmormêntat.

* (Manieră de bandit). Nico căpitanul unei bande de hoţi din giurul Salonicului prinḑênd pre colonelul englez Singe a amenințat într'o scrisoare adresată la Salonic: că dacă colonelul prins nu va fi rescumperat în termin de 10 ḑile cu 1500 punţi sterlinge şi 12 ceasuri de aur cu lanţuri cu tot, i va tăia nasul, apoi după 3 ḑile urechile şi după alte 3 ḑile capul.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.")

Budapesta, 10 Martie n. În casa deputaţilor s'a comunicat logodna Principelui de coroană şi a fost întempinată de entusiatice vivate. Casa a decis a gratula împĕratului prin telegraf, mai departe, în înţelegere cu casa magnaţilor a trimite o deputaţiune de felicitare.

Viena, 10 Martie n. Impĕratul a primit în audienţa estraordinară pe nunţiul curiei şi pe ambasadorii puterilor mari, cari au adus felicitările la logodna principelui de coroană.

Brussella, 10 Martie n. Împĕrăteasa Elisabeta sosesce aici mâne dimineaţa la 7¼ oare şi va fi întimpinată la gară de regele, de principele de coroană şi de princesa Stefania. La 10 oare înainte de ameaḑi călĕtoresce mai departe.

Ragusa, 10 Martie n. Incendiul erupt, ajutat de un orcan, a prefăcut eri în cenuşe ¾ din localitatea Nevesinie (Erţegovina), între care şi edificiul comandei garnisoanei. Posta, Oficiul telegrafului, casa de maroḑi, cassa de imposite şi magazinul de proviant sûnt mântuite. Nici o viaţă omenească nu s'a perdut. Mulţi a rĕmas fără acoperiş, între care şi două companii din garnisoană.

Paris, 10 Martie n. Grupele din stânga camerei consideră articulul şepte din legea de instrucţiune de unicul minim acceptabil şi vor interpela la toată întêmplarea, slăbească'şi senatul votul ori cum ar voì.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Catechismul de Sibiiu din secului XVI.

Eacă si cele scrise de D. Cipariu în „Organulu Luminarei" (1848) Nri. LIV şi LV:

„Gazeta de Trans. în Foiea pentru mente etc. nr. 52, a. tr. scrie, că is'a impartasitu un datu deintru o carte germana, dein a. 1596, dein care se vede că pre atunci s'ar fi tiparitu la Sabiiu un catechismu romanescu, multu pretiuitu de preutii locului ca un lucru santu. D. Secretariu de Curte Em. Jancsó, dela carele veni acésta impartasîre, avù bunetate a ne aratá si noa in septemvre anului trecutu in Viena, totu acea carte si datu. Ci de nu ne insielàmu in memoria, si insemnarea luata atunci, datulu acest'a e cu 50 de ani

mai vechiu, adeca dela a. 1546. Datulu acest'a asia rectificatu e cu multu mai interesatu pentru literatur'a romanésca. Dupa acest'a cunoscemu, eum ca de catu Cazania dein 1580, si Psaltirea lui Coresi dein 1560, mai vechiu e un Catechismu rom. de Sabiiu dein 1546.

„Datulu este certu, ci care a vediutu, si cine scie ceva de Catechismulu acestu dein Sabiiu? In Bibliotec'a Monastirei de aici vediuramu inainte de vreo 10 ani un catechism micutiu in 12°, fora inceputu, si fora capetu, ce nu amu potutu sci de candu si de unde este tiparitu. Nepotendu-lu acum avé a mâna, nu potemu judecá mai aprope. Totu ce ne aducemu a mente dein elu, e cà erá intru intrebari si respunsuri, in formatulu aretatu, si cà cuventele rom., ce cartile basericesci le scriu fora vocali in capetu, aici erau pretutendinea scrise cu 8. Forma tipariului inca nu semenà cu nici unulu dein cate amu vediutu vechi romanesci. Erá acest'a catechismulu de Sabiiu, au altulu careva? Judece carii potu.

„Noi inse, carii a nevoia ne potemu covinge, ca literatur'a rom. se se fi inceputu dela formatu asia amaritu, pre candu autoretatea cartiloru sânte se parea a nu poté fi representata de catu cu formate in folio au celu pucinu in 4°, suntem plecati a crede, pan' un'a alta, cum ca catechismulu de Sabiiu trebuí se fia intr'un formatu mai mare.

„Aci se mai pote pune si acea intrebare: ca ore sasulu sciut'a a nume, ca cartea tiparita in Sabiiu a fostu intr'adeveru Catechismu si nu alta? Noi pre dereptate nici astadi nu potemu pretende, ca alienii se ne cunosca literatur'a, cu atatu mai pucinu pre acele tempuri. Si inca, dupa referat'a sasului: asta carte preotii o pretiuiau ca o santîtură. Cum ca romanii pretiuescu multu cartile de basereca, S. Scriptura, Pravil'a, Cazanie etc., e cunoscutu; dar' Catechismu, candu a fostu la romani vreodata asia pretiuitu cá cartile sante? Asta ne aduce se presupunemu: ca catechismulu de Sabiiu a fostu o forma de invetiaturi, cum sunt Cazaniele, pote numai catu era cu intrebari, au si fora intrebari; ér' titlulu de Catechismu ia datu sasulu numai întru intielesulu mai latu de invetiatura au paucenia. Si dreptu ar' fi de mirare, ca acésta carte se fia asia mai de totu ne cunoscuta romaniloru.

„Noi dar', in lips'a altoru mai certe, ne prepunemu, cum ca Catechismulu de Sabiiu, nu e altulu de catu Cazania fragmentaria, de carea airea (la nr. XXV a Principialoru) amu graitu, si carea si mainainte ni s'a parutu mai vechia decatu Cazani'a dela Brasiou. Dupa cum inse esemplariulu nostru e trunchiatu de inceputu si capetu, si nu amu potutu alta afla, de catu ca s'a tiparitu cu spesele lui Forró Miklós....“

Scolastic.

Braşov 18 Februarie 1880.

Subreuniunea învĕţătorilor români gr. or. din ţeara Bârsei, cercul I, a ţinut adunarea sa generală ordinară în 17 l. c.

Preşedintele acestei subreuniuni, dl G. C. Bellissimus, directorul scoalei normale române gr. or. din Braşov deschide adunarea prin o cuvêntare, în care arată, că această subreuniune întrând în viaţă în 18 Noemvre a. tr. 'şi-a început activitatea sa cu esaminarea temei: Care ar fi manualele cele mai potrivite pentru învĕţarea religiunii, precum şi metodul, după care ar fi a se propune acest studiu?

Adunarea generală a acestei subreuniuni din 18 Noemvrie a. tr. nu a putut sĕ caute la studiul reuniunii ca obiect de învĕţământ al scoalei poporale numai aşa în treacĕt; nu a putut sĕ resolveze această temă numai superficial; ci, după o desbatere serioasă, a aflat cu cale şi a ales o comisiune, consistătoare din membrii comitetului*) şi alţi trei**) tot din sinul subreuniunii, cu însărcinarea, sĕ studieze această temă din fundament; apoi resultatele obţinute şĕ le ascearnă acestei adunări generale în scris.

Comisiunea, după ce a studiat cu deadinsul tema primită spre resolvare, s'a convins, că spre a putè judeca cu demnitate despre manualele scolastice, care cuprind într'ênsele învĕţământul religiunii, trebue sĕ afle mai întêiu, care este metodul cel adevĕrat, după carele are sĕ fie ales, primit, întocmit şi aşedat materialul învĕţământului religiunei şi propus în scoala poporală. Şi ca sĕ poată ajunge la acest scop, 'şi-a luat de îndreptariu principiele pedagogice. Apoi a cercetat metodul şi disciplinele învĕţământului religiunei din manualele, de care s'a servit şi sĕ servesce încă scoala noastră poporală, şi aflându-le nu numai, că nu corespund de loc cerinţelor principielor pedagogice, ci încă sĕ opun acestora, le-a lăpĕdat, şi a recunoscut de adevĕrat metod pentru întocmirea învĕţământului religiunei şi propunerea lui în scoala poporală, pe cel ce se basează pe principiele pedagogice; fiindcă acesta este chiar metodul, după carele s'au împărtăşit oamenilor învĕţăturile crestinesci prin însuşi autorul lor, Mântuitoriul lumii Christos, şi prin Apostolii sei s'au lăţit în lume.

Resultatele meditărilor şi cercetărilor făcute din partea comisiunei asupra temei menţionate, primite spre resolvare, sûnt cuprinse într'un tractat scris, carele va fi supus adunărei spre esamenare.

Încheiând îşi esprimă plăcerea, a crede şi a spera, că membrii adunărei, ca bărbaţi cu sciinţe şi crestini adevĕraţi, după cum sûnt cu tot spiritul d-lor cel luminat, cu toată inima d-lor cea nobilă şi simţitoare şi cu toată buna d-lor voinţă pentru crescerea tinerimei noastre scolare pe basa principielor pedagogice şi în modul, usitat de Mântnitoriul lumei Christos şi de Apostolii sei, ca învĕţători, vor binevoì a primì cu căldură elaboratul comisiunei. Şi aflând într'ênsul cevaşi de îndreptat, vor îndrepta cu dragoste frăţească.

Cu aceasta dechiară şedinţa de deschisă. Apoi dă cetire operatului, carele se cuprinde în următoarele:

Tractat

despre tema: Care ar fi manualele cele mai potrivite pentru învĕţarea religiunei, precum şi metodul, după care ar fi a se propune acest studiu?

Căutând asupra acestei teme ficsate, de on. comitet central al Reuniunei învĕţătorilor români gr. or. din ţeara Bârsei — spre discusiune, aflăm, că spre a putè judeca cu temeiu despre bunĕtatea, sau defectuositatea ori mancitatea manualelor pentru învĕţarea religiunei, de care dispunem noi astădi, trebuie mai întâiu sĕ vedem, care este metodul cel mai potrivit, după carele ar fi sĕ se propună acest studiu?

Urmând noi aceasta, dăm de întrebarea: Avem sĕ privim aici studiul religiunei crestine ca pe un obiect de învĕţământ al scoalei poporale?

„Aşa este!“ — sună rĕspunsul cel adevĕrat.

Dacă este aşa, atunci trebue:

1. sĕ luăm în băgare de seamă chemarea, scopul şi cerinţele scoalei poporale,

2. sĕ esamenăm metodul usitat în manualele pentru învĕţarea religiunei, de care s'a servit şi se servesce încă scoala noastră poporală, pentruca pe basa aceasta sĕ putem apoi

3. arĕta, care este adevĕratul metod, după carele are sĕ se propună şi împărtĕşească învĕţământul religiunei în scoala poporală.

I. Căutând la chemarea, scopul şi cerinţele scoalei poporale, aflăm următoarele:

Pedagogia modernă pretinde dela scoala poporală în genere: sĕ lucreze după putinţă la cultura şi civilisaţiunea progresivă a poporului; sĕ contribuească la desvoltarea fiilor poporului — întru a cunoasce, a iubì şi a îmbrăţişa adevĕrul, binele şi frumosul şi a duce o viaţă socială morală-religioasă.

Aşa dar sĕ aibă în vedere şi sĕ cultiveze pe omul întreg.

Ear în specie:

1. Sĕ cultiveze pe omul, pe omul tinĕr, pe omul singular, individual (individuul).

Învĕţământul scoalei poporale trebuie dar sĕ fie aşa întocmit, ca:

a) sĕ poată fi propus şi împărtăşit cu succes ori cărui copil adus şi dat la scoală;

b) sĕ corespundă naturei copilului;

c) sĕ nu apese pe copilul, care cuprinde mai târdiu; sĕ nu consumeze pe cel ce cuprinde mai uşor; sĕ nu încurce, sĕ nu paraliseze desvoltarea puterilor psichice ale copilului; sĕ nu turbure simţul de dragoste frăţească în copii.

Scoala poporală nu este scoală de specialitate. Deci materialul obiectelor ei de învĕţământ trebuie sĕ fie mărginit raţional în trăsuri generale pipăite; nu însĕ lăţit, scărmănat, desfăcut în amĕnunte, în suptilităţi, cari covĕrşesc mintea copilului.

2. Sĕ deştepte, sĕ înavuţească, şi sĕ imputerească toate facultăţile omului. Facultăţile superioare ale omului sûnt: mintea (preceperea, puterea de a judeca, raţiunea), simţul din lăuntru (al inimei) şi voia.

Învĕţământul în scoala poporală trebuie dar sĕ fie propus şi împărtăşit aşa, ca din ce în ce tot mai mult sĕ lumineze, sĕ desvolteze şi sĕ întărească sufletul copilului; sĕ'l prefacă în o fiinţă cunoscĕtoare, simţitoare şi poftitoare; îndreptându'i voia, sĕ armonieze cu cugetul şi cu simţul inimei — spre bine.

Negrigind cumva cultura simţului din lăuntru al inimei, prin aceasta se perde ecuilibrul; cade armonia. Atunci voia răpesce cugetarea mai totdeauna spre fapte neumane, murdare.

Trebuie aşa dar sĕ cultiveze de o potrivă şi în aceaşi mĕsură cu celelalte facultăţi şi simţurile inimei copilului: simţul adevĕrului, binelui şi frumosului.

Din aceste se nasc virtuţile, moralitatea scolariului.

Numai pe basa culturei acestor simţuri se poate ţinè cu usurinţă chiar ordinea şi disciplina scolară. Numai prin cultivarea acestor simţuri se pot face copii: regulaţi, atenţi, iubitori de curăţie, prin carea se promovează şi desvoltarea şi sănĕtatea corpului: păzitori de bunacuviinţă în umblarea pe uliţă, şederea în scoală ş. a.

Decì materialul învĕţământului scoalei poporale trebuie sĕ conţină aceea, ce poate cuprinde şi înţelege spiritul cel fraged al copilului, şi sĕ se desfăşure treptat în mod atrăgĕtoriu. Atragerea nasce plăcere, dragoste, interes; interesul agerésce cugetarea, înduplecă, determinează voia, sĕ caute, sĕ afle, sĕ culeagă şi sĕ aibă cunoscinţe; sĕ stimeze faptele frumoase, faptele religioase, morale, şi sĕ facă asemenea.

3. Sĕ ia în băgare de samă şi sĕ considereze persoanele, cu cari are a face. Persoanele, cu cari are scoala poporală a face, sûnt copiii. Va sĕ ḑică obiectul culturei în scoala poporală este copilul, omul în — desvoltarea sa. Aşa dar modul cultivării este a se statorì contorm cerinţei legilor naturei oamenesci desvoltânde.

Căutând cu atenţiune asupra naturei omenesci desvoltânde, aflăm că:

După cum puterile corpului copilului sûnt debile, aşa şi facultăţile sufletului seu nu pot vedì decât: o inimă veselă, o cuprindere, precepere numai a lucrurilor concerte, o cugetare şi reflectare asupra lucrurilor concrete numai condusă de judecată şi raţiunea educătoriului, nedestoincie de a pune representaţiuni şi noţiuni în ordine sistematică.

Ear progresul şi procesul omenimii se continuează în infinit.

Amĕsurat naturei copilului este scoala poporală datoare:

Prinḑênd a cultiva simţul din lăuntru al copilului, să'l întimpine pe acesta cu paciinţă cu blăndeţe, cu plăcere, cu vioiciune, cu veselie.

Cultura simţului din lăuntru nu se poate face, nu poate priì decât în o atmosferă curată şi limpede, în o împregiurime, carea insuflă dragoste şi încredere, în o întimpinare plăcută, senină si veselă.

Tot, ce este ursuz, posomorit, despotic, restringătoriu, apăsătoriu. urăsce copilul.

Altcevaşi este, a pedepsì o greşeală comisă, şi altcevaşi, a se purta scoala, ca inimică elevilor sĕi.

Învĕţământul sĕ nu cuprindă dar în sine nimic apĕsătoriu, restringĕtoriu, împovărătoriu.

Prin urmare şi memorisarea materialului de învĕţământ cea neînţeleasă, împovărătoare şi apĕsătoare trebuie scoasă afară şi lăpĕdată!

b) Păşind la deşteptarea, împuterirea şi punerea în stare a preceperii copilului, sĕ'şi facă, sĕ'şi împroprietărească representaţiuni, — de oarece numai din intuiţiuni se pot nasce representaţiuni şi noţiuni vii, chiare şi precise, sĕ scuture învĕţământul seu de abstracţiuni şi sĕ se folosească de material concret ori propus în formă concretă.

Ceeace nu este întuitiv, nu este pentru elevii scoalei poporale elementare.

c) De oarece puterea de ajudeca se desvoltează numai foarte cu incetul, nu este dar copilul în stare, însuşi sĕ afle şi sĕ deosebească, ce este bun şi de lăudat, rĕu şi urît la obiectul luat înainte spre esaminare.

Numai fiind cugetarea copilului decătră învĕţătoriu, va putè copilul simţì bunĕtatea ori neajunsurile aceluiaşi obiect.

Ar fi cu totul absurd, când ar spune, ar provoca, sau chiar ar demânda copilului învĕţătoriul, sĕ — simţească aceasta ori aceasta despre obiectul, pe care il arată, sĕ'l vadă şi sĕ invee, a'l cunoasce.

Învĕţământul sĕ nu cuprindă dar în sine definiţiuni, nici predicări ori demândări despre ceeace este de lăudat ori de despreţuit la obiectul ori în materialul supus cercetării; ci prin conducerea, luminarea şi motivarea atrăgĕtoare din partea învĕţătoriului sĕ fie copilul pus în stare, a le simţì, a le descoperì, a le cunoasce şi a le înţelege toate aceste.

Metodul desfăşurării representaţiunilor şi noţiunilor este cel catechetic (socratic).

d) Intre toate puterile psichice raţiunea este, carea se desceaptă mai târdiu în om.

Aşa dar a supraordina, coordina şi subordina noţiuni, a aşeḑa noţiunile

---

*) G. C. Bellissimus, D. Cioflec I. C. Tacit, I. Aron, G. Moian.

**) I. Dobrean, Z. Butnariu şi C. Mustea.

în șir complet, va se ḑică, a'și forma sisteme, nu este natura, nu stă în puterea copilului.

Apoi ce nu poate cuprinde, purta și invĕrtì, de aceea nu se apropie copilul cu voia lui.

Ar fi deci o barbarie, a impovĕra pe copil și a'l forsa sĕ poarte și sĕ invĕrtească aceea, ce nu este el în stare, nici barem a cuprinde.

Barbarie ar fi impovărarea copilului cu sisteme.

Sistemele nu sûnt pentru elevii scoalei poporale. Sistema este pentru acela, care insuși o poate desfășura din lucrurile isprăvite, din faptele implinite. Ea este numai pentru sciință; are loc numai la finea cercetărilor scientifice.

Invĕțămêntul scoalei poporale elementare are sĕ fie elementar; sĕ nu cuprindă în sine decât elemente din materialul scientific, care este a se desvolta în scoalele medie și superioare.

Nu sciințe, ci începuturile (elementele) sciințelor sûnt materialul învĕțămêntului scoalei poporale.

Nu sistematice, ci în formă de tablouri plastice sĕ se propună copilului materialul obiectelor de invĕțăment în scoala poporală.

e) Desvoltarea omului, precum și a omenimii este un proces istoric. Istoria nu incheie, ajunge numai la stadii, la epohe, cari condiționează un progres ulterior.

Procesul desvoltării este infinit.

Deci cultura istorică corespunḑĕtoare ființei omenesci sĕ nu pună capĕt definitiv in cultura omului singulariu.

Nici invĕțămêntul nu este iertat sĕ pună capĕt; acesta nu esistă; este numai prealabil.

Ținta educațiunei cei adevĕrate zace în infinit.

Nu a ajunge la această țintă în viața aceasta, ci scopul omului pe acest pământ este, a se indrepta spre ea, a se mișca spre ea.

Datoria scoalei este, sĕ punĕ tinerimea pe cale, și sĕ'i dea prilej, a se mișca neatĕrnată și liberă spre acea țintă, spre — perfecțiune.

Deci invĕțămêntul sĕ nu ingreuieze, sĕ nu impedece pasul spre perfecțiune.

(Va urma.)

Lista Nr. 10

a contribuirilor încurse la comitetul subsemnat în folosul inundaților. *)

Transportul totalului din Lista Nr. 9 publicată în Nr. 22 a. c. al „Telegrafului roman“ . . . fl. 1645.93

D. Dr. Gregoriu Silași, profesor de universitate în Cluj ne trimite următoarea colectă: Dr. G. Silași 1 fl., G. Pop, protop. 1 fl., B. Podobă 20 cr., I. Rusu 1 fl., V. Poruț 1 fl., I, Pintea 50 cr., L. Pop 50 cr., V. Grozav 50 cr., L. Nestor 30 cr., A. Bohațel 1 fl., I. Budai 20 cr., G. Vestemean 1 fl., V. Pipoș 50 cr., L. Vaida 1 fl., I. Petran 1 fl., Al. Popșor 30 cr., I. Coroian 50 cr., Ternavenul 50 cr., Dr. G. Murĕșan 50 cr., Dr. E. Filipan 1 fl., în total . . . . . fl. 13.30

D. Ioan Tipeiu, protop. în Sebeș trimite următoarele colecte: I. Tipeiu 1 fl., I. G. Oniț 50 cr., G. A. 1 fl., M. Lutz 10 cr., I. Glaser 20 cr., Cseh 20 cr., I. Oh. 50 cr., C. C. 20 cr., S. B. 1 fl., Schindler 10 cr., Mimi 10 cr., A. Moga 20 cr., I. P. 50 cr., I. I. Cristea 20 cr., I. Muntean 40 cr., David 20 cr., Deac 30 cr., Z. Murĕșan 30 cr., Drusan 20 cr., I. Drăgan 30 cr., Iuvegeș 30 cr., I. Paraschiv 1 fl., I. Cărpinișan 40 cr., N. Lazar 30 cr., în total . . . . . fl. 9.50

Rev. La dl Ilie Vlasa canonic în Blaș trimite ca venit curat al balului filantropic ținut în Blaș la 23 Faur a. c. pentru ajutoriul inundaților din Transilvania . . . . . fl. 196.07

Dl Dr. Ioan Moga, medic în Sibiiu . . . . . fl. 3.—

Totalul cu ḑiua de astădi . . . fl. 1867.80

Sibiiu, 10 Martie n. 1880.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaților.

*) Cuitările sumelor trimise la acest comitet vor urma prin publicare în ḑiarele de aici „Telegraful Roman“ și „Observatoriul“. La cerere însĕ sumele se vor cuita și separat.

Bursa de Viena și Pesta

din 6 Martrie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	101.50	100.60
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	78.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumu' de fer orient ung.	91.50	91.75
Oblig de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	82.—	91.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	11[illegible].70	82.—
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	89.—	89.25
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	88.25
Obligațiuni urbariale temeșiane	88.—	88.52
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	88.—
Obligațiuni urbariale transilvane	88.—	87.50
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	92.50	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	91.25	91.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.20	71.25
Datoria de stat în argint	71.80	71.60
Renta de aur austriacă	86.15	85.50
Sorți de stat dela 1860	128.75	129.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	836.—	830.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	299.20	299.—
Acțiuni de credit austr.	282.75	283.—
Sorți unguresci cu premii	—.—	—.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.57	5.53
Napoleon	9.43	9.43
100 marce nemțesci	58.05	58.05
London (pe polița de trei luni)	118.15	118.25

Economic.

Brașov, 5 Martie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.80—10.; Grâu sĕcărej fl. 6.50; Sĕcară fl. 6—6.30; Orz fl. 4.80—5.; Ovĕs fl. 3.20—3.30; Cucuruz fl. 5.60; Mălaiu fl 6.40; Mazere fl. 7.70; Linte fl. 9.20; Fasole fl. 6.45 Sĕmânță de in fl. 11.80 Sĕmênță de cânepă fl. 5.40— Cartofi fl. 1.50 pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 48 cr.; carne de oaie 24 cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Arad, 6 Martie n. Pro hectolitră: grâu fl 13—13.65; sĕcară fl. 10.15—10.50; orz fl. 8.50; ovĕs fl. 7.50—7.65; cucuruz fl. 8; Spirt *en gros* fl. 35.25—35.50 fără vas; *en detail* fără vas cu fl. 36, cu vas cu tot cu fl. 38.25 per 100 litre %. Grâu a fost puțin; asemenea și sĕcară; de loc nu s'a vĕḑut însĕ orz și ovĕs, despre care însĕ n'a fost nice întrebare. Cucuruz încă n'a fost mult. Așa se poate ḑice, că în târgul din sĕptĕmâna trecută au fost mai mulți bani decât bucate.

Budapesta, 6 Martie n. Acum putem constata cu plăcere, că earna care durând 5 luni în continuo, este deja trecută și primăvara de toți dorită i-a ocupat locul pretutindenea. Asemenea scăparăm de temerile nedumerite, că ruperea gheței de pe riuri cu deosebire de pe Dunăre, ne va surprinde cu multe nenorociri și neplăceri; ghiața de pe toate riurile s'a curățit, apele sûnt libere deja, și cu mare bucurie putem constata faptul plăcut, că navigațiunea pe Dunăre e deja în toată floarea ei. Zăpada de pe munți și de pe șesuri se poate privì ca topită, câmpurile sûnt toate limpede, dară pline de umeḑeală, o împregiurare, carea pentru economi și plugari este de mare interes întărind nădejdea lor, că lucrurile câmpului vor fi cu atât mai lesnicioase și mai fructifere. Plugăritul va începe cât mai curênd și dacă timpul va ținè tot așa se va și isprăvì în scurt. Holdele și toate sĕmĕnăturile de toamnă se arată foarte frumoase, de unde se deduce din toate părțile că acest an va fi tare roditor. Poate aceste împregiurări favorabile vor fi pricina, de mulțimea articlelor din târgul sĕptĕmânei trecute mai n'au avut trecere și prețurile lor au scăḑut încâtva. Așa notăm în special:

Grâul la 40,000 m. m. a trecut debia cu fl. 11.25; sĕcară numai 2000 m. m. cu fl. 10—10.25; orzul cu fl. 8—9; ovĕsul la 2000 m. cu fl. 7—7.67; cucuruzul la 6—7000 m. m. cu fl. 8—8.65; făina ca și mai înainte, ba încâtva și mai slab; Păstăioasele trecură ceva mai bine și adecă: mazerea cu fl. 12—13; lintea cu fl. 12—14; fasolea cu fl. 9—11.25; sĕmênța de cânepă cu fl. 10—11; sĕmênța de in cu fl. 14; mălaiul cu fl. 7.50—8 (toate per 100 chilograme); lânile cu fl. 65—66 per 56 chilograme apoi cu fl. 2—3 chilograma.

Porcii în sĕptĕmâna trecută s'au urcat în prețuri. In târg au fost cu totul 45,280, între cari din Ungaria de jos 4440, din România 770 și din Ardeal 80 capete; unsoarea de porc a trecut cu fl. 65.50—62; slănina cu fl. 53—56; sĕul cu fl. 44.50—45: spirtul *en gros* cu fl. 36, *en detail* cu fl. 37—37.50 per 10,000 litre %.

Peile n'au prea avut căutare. Prețurile lor au fost următoarele: cele de oaie din Banat și Ardeal cu fl. 140—160; cele de miel cu fl. 60—65; cele de bou cu fl. 140—145; cele de vacă cu fl 112—115; cele de vițel cu fl.190—210 per 102 dărabe; cele de cal cu fl. 9—13 părechia. Alte soiuri n'au avut nici o cautare.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 22 Martie și 22 Aprilie imob. soției lui George Kamáromy în Semeria (trib. Deva); în 23 Aprilie și 25 Maiu imob. lui Alecsandru Băiaș și soți în Hațeg (judec. cerc.); în 13 Martie imob. Mariei Coman (Chirillă Vlad) în Totoiu (trib. Cluj); în 29 Martie și 29 Aprilie imob. lui Ioan Kellner în Nocrichiu (trib. Sibiiu); în 30 Martie și 30 Aprilie imob. lui Todor Andre în Gaură (judec. cerc. Șomcuta mare); în 30 Martie și 30 Aprilie imob. rĕmasului după Mafteiu Benjamin în Hidrifaia (judec. cerc. Sântmartin); în 31 Martie imob. lui Stefan Köblös și copiilor sei în Reteag (trib. Dej); în 15 Martie imob. ținetoare de massa concursuală a lui Bogdan Bányai în Tamaș (trib. K. Oșorheiu).

Bilanțul

Institutului de credit și de economii „Albina“

cu 31 Decemvre 1879.

Active:

	fl.	cr.	
Cassa în numerar			34.179.04
Monetă			998.50
Portfoiul schimburi de bancă fl. 486,675.13			
schimburi de obligațiuni dela reuniuni de credit . . fl.	36,321.50		522,996.63
Împrumuturi pe ipoteci			41,672.70
Credite ficse			82,119.34
Împrumuturi pe efecte			1,882.—
Efecte după specificațiune			6,703.75
Debituri și interese restante			65,011.41
Realități			25,177.61
Fond. de gar. al scrisurilor fonciari schimburi de bancă fl. 87,535.60			
efecte după specificațiune . . . fl.	113,075.01		200,610.61
Mobilariul . . . „	2,466.44		
după amortisare de „	246.64		2,219.80
		fl.	983,571.39

Passive:

	fl.	cr.
Capital social, 3000 acțiuni à fl. 100 anume 1000 acțiuni . . . fl. 100,000		
2000 acțiuni ca fond. de garanție al scrisurilor fonciare . . fl. 200,000	300000.—	
Fondul de reservă al acționarilor	21,262.12	
Depuneri pentru fructificare	593,293.42	
Fond. de gar. ale reuniunilor de credit	18,285.60	
Interesele fond. de garanțe ale reuniunilor de credit	5,090.88	
Fondurile de reservă ale reuniunilor de credit	408.81	
Fondurlie de garanță ale creditelor ipotecare	1,079,50	
Interesele fondurilor de garanță ale creditelor ipotecari	83.99	
Creditori	1,098.26	
Dividende neridicate	1,861.—	
Interese anticipate pro 1880	7,807.80	
Profit curat	33,300.01	
	fl. 983,571.39	

Sibiiu 31 Decemvre 1879.

E. Măcellariu m/p., membru de direcțiune. **G. Mateiu** m/p., membru de direcțiune **V. Roman** m/p., director esecutiv. **R. Petric** m/p., comptabil.

Subsemnatul comitet am esaminat bilanțul present și confruntându'l cu registrele principale și ausiliare ale societății purtate în bună ordine, l'am găsit în consonanță cu același și în toată regula.

Sibiiu, 7 Martie 1880.

Comitetul de revisiune:

Dr. **Iosif Hodoș** m. p. **August Senor** m. p. Dr. **Anrel Brote** m. p. **Ioane Crețu** m. p.

ad Nr. 706/B. 1880.

CONCURSUL

pentru parochia gr. or. M. Sângeorgiu, publicat în Nrii 4, 5 și 6 ai „Tel. Rom.“ din anul acesta, conform ven. dispositiuni consistoriale dto 22 Februarie a. c. Nr. 706, se prolungesce prin aceasta până la 9/21 Martie a. c., în care ḑi va fi și alegerea de paroch.

Sângeorgiu 24 Februarie 1880.

Comitetul parochial în conțelegere cu respectivul domn protopresbiter.

Ioan Cristea,

compactor.

Sĕ recomândă onoratului p. t. public român cu legarea de cărți *broșure, protocoale* etc., *promt* și *solid* cu cele mai moderate prețuri.

Sibiiu, 20 Februarie 1880.

Strada (ulița) *Cisnădiei* **Nr. 31.**

[6] 2—3

Mașini de semenat cucuruzul și pluguri.

Mașini de semenat cucuruzul cu trei grape . . . . . 20 fl.
Mașini de semenat cucuruzul cu doue grape . . . . . 17 „
Pluguri de fer cu un corman . . . . . 13—14 „
Pluguri întorcătoare, construite de nou, sistema Hohenheimer cu fer de reservă . . . . . 16 „

se află în sortiment mare la

Andreas Rieger
în Sibiiu.

[7] 1—3

Obiecte neconveniente se primesc sau se schimbă în termin de 8 ḑile.

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 26. Sibiiu, Sâmbătă 1 Martie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusa. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 20 Februarie.

„*Bella gerant alii, Tu felix Austria nube*“ ne vine aminte sub impresiunea diverselor telegrame despre logodna eredelui tronului din casa Habsburg-Lotaringia.

Cuvintele, care odinioară indigitau modalitatea cea pacînică, prin carea crescea teritoriul monarchiei, astăḑi austro-unguresci, în ḑilele noastre au alt înţeles. Au încetat demult timpurile când ţeri şi provincii, se dau zestre. Mai mult sau mai puţin popoarele din Europa ţin la dreptul de a avè şi ele un cuvênt la deciderea sorţii lor şi de altă parte Austro-Ungaria este destul de mare, ca sè nu i vină pofta de a adauge ţeri numai de dragul crescerei teritoriale.

Cu toate aceste întâlnirea împrepregiurărilor ne îndreptăţesce a ne revoca cuvintele: „Poarte alţii resboaie, Tu Austrie fericită căsătorescete“.

Germania, condusă de cancelariul ei de fer, Bismarck, veḑênd cât de îngrabă s'a reînoit de a dreapta sa Francia, care la 1871 sta sdrobită la picioarele ei; veḑênd dea stânga un colos mare, cum este Rusia, care de şi pătimesce de boala revoluţiunei şi a nihilismului, dispune de o putere împunĕtoare în lăuntru şi de o înfluenţă necontestabilă în orient, unde preste puţin are sè se decidă soartea Europei, a alergat după alianţa Austriei umilite la 1866, şi stăruesce prin mijlocirea moştenitoriului german la Pegli a atrage şi pe Italia în alianţa „centrală“. Germania nu se sfiesce a se însinua şi in Paris, pentruca sè înduplece pe Francia a sta în pace până se va termina duelul cu rivala ei din orient, cu Rusia.

Toate nisuinţele aceste germane pun toată Europa pe gânduri. Toată Europa îşi ḑice, că şi dacă va succede cancelariului german a se asigura de alianţe şi de bunăvoinţă, aşa pe cum speră, oare când evenimentele vor fi de nou puse în mişcare de tunetele tunurilor, clădirile de alianţe şi bunăvoinţă vor sta ca zidul şi nu vor suferì nici o schimbare?

Incidente mici de multe ori trag urmări mari după sine şi naţiunile jeloase de viitorul lor sûnt schimbacioase ca temperatura. În ḑilele noastre am vĕḑut ferbinţeala maghiară pentru Turci, redusă sub nulă, şi pe Românii, cari aveau temeiuri de ḑeci de ani a'şi teme esistenţa de colosul rusesc, luptând alături cu el, scăpându'l chiar de pacoste pe campiile Bulgariei, pentruca mai târḑiu eară sè'l urască pentru neloiala lui purtare cu Basarabia.

În situaţiunea aceasta încertă, când Germania caută alianţe şi bunăvoinţă în afară şi a casă înarmează în ruptul capului, când Rusia se luptă cu atentate şi la marginile apusene a le împerăţiei sale grămădesce trupe, când Francia asigură în toate ḑilele că este pentru pace şi se fortifică cu lanţuri întreite de fortificaţiuni decătră resărît; când Italia asigură că este pacînică, dar de o parte se întăresce în nordul italian şi de alta asociaţiunea iredentiştilor nu înceată cu agitaţiunile sale prorocind finea Austriei; când în sudostul Europei o duzină de cestiuni acute asteaptă deslegerea lor şi asteptarea se manifestă prin o frementare plină de svercoliri de ale popoarelor care 'şi aşteaptă definitiva lor mulţămire: eată un eveniment al păcii: Eredele tronului Austro-ungar îşi încreditează de consoarte a vieţii o princeasă din familia dinastiei celei mai constituţionale din toată Europa.

Archiducele Rudolf, mirele'princesei Stefania, nu va aduce Belgiul zestre Austro-Ungariei. Aceasta este o imposibilitate politică şi geografică. Cu toate aceste încredinţarea aceasta poate fi un semn bun pentru viitoriul popoarelor de sub sceptrul ce i 'l va da viitoriul odată în mână, pentrucă dota sau zestrea simţemintelor ce vor venì cu fiica regelui celui mai constituţional şi poporal, va întărì, va desvolta constituţionalismul de astăḑi ca se fie o salutară şi plăcută proprietate a tuturor naţionalităţilor din monarchie.

Se dea Ceriul ca legătura aceasta, care nu este eflusul unor combinaţiuni diplomatice, ci purcede curat din inclinarea cea mai firească, prin urmare cea mai sinceră, sĕ devină un talisman care se servească dinastiei spre neîntunecată bucurie şi intre viscolele ce se anunţă din toate părţile orizontului, spre neclătită tărie; eară pentru popoarele din Austro-Ungaria sĕ se poată aplica in sensul ideilor moderne politice cuvintele: *Bella gerant alii, tu felix Austria nube.*

Revista politică.

Sibiiu, în 29 Februarie.

Foile oficiale au publicat în frunte următoriul anunciu:

„Cu consimţemêntul preaînalt al Maiestăţii Sale c. şi reg. apostolice Înălţimea Sa imperială şi regală serenisimul principe de coroană şi succesor pe tron, archiducele Rudolf, s'a incredinţat în 7 l. c. cu Înălţimea Sa regală serenisima doamnă princesa Stefania, fiica a doua a Maiestăţilor Lor regelui şi reginei Belgiului.“

Corporaţiuni parlamentare şi municipale precum şi alte corporaţiuni au felicitat şi se pregătesc a trimite Maiestăţii Sale deputaţiuni de felicitare din incidentul încredinţărei principelui de coroană Rudolf cu princesa belgiană Stefania.

Ministeriul comun din Viena trece printr'o crisă. Ministrul de finanţe bar. Hoffman se ḑice, că va merge ca ambasador la Constantinopole. Partea aceasta din urmă este din mai multe părţi trasă la îndoială sau înlocuită prin hipotesa, că bar. Hoffmann va merge ambasador la Roma în Vatican. Ori cum va fi, un lucru remâne sigur, că un loc trebuia sĕ se facă unui Maghiar în ministeriul comun şi fiind-că Haymerle nu se poate depărta dela esterne, eară pentru ministeriul de resboiu Maghiarii n'au nici un bărbat corespunḑĕtoriu, soartea a căḑut pe bar. Hoffmann, care ocupă postul cel mai de puţină influenţă în întreg ministeriul comun, afară de influenţa asupra administraţiunei din Bosnia şi Erţegovina, care stă în oare care raporturi cu acest portfoiu. Următoriul lui Hoffmann, probabil că va fi Szlavy, presidentul casei deputaţilor din Budapesta.

În privinţa negoţierilor cunoscute cu Serbia se telegrafează dela Viena, că acum merg lucrurile mai bine şi că bar. Haymerle a declarat, că Austro-Ungariu este gata a face Serbiei toate concesiunile încât aceste vor putè fi în consonanţă cu intregitatea intereselor austro-unguresci. Greutatea cea mai mare o face cestiunea tarifei.

Afacerea Hartmann, după o corespondenţă din Paris la „N. fr. Pr.“ a atins foarte neplăcut în Petersburg, dară nu este motiv de ajuns pentru neînţelegeri de dimensiune mai mare, pentrucă şi Rusia trebuie sĕ conceadă, că Francia s'a ţinut strins de legile sale.

Preste tot scirile de doue ḑile încoace sûnt foarte pacînice; cât va ţinè pacînicia aceasta sub greutatea cea mare a armelor în toată Europa, este greu de prorocit.

Într'aceea „P. Ll.“ amusează pre cetitorii sei povestindule de o foaie-scandal, care 'i-a venit dela Triest, întitulată „*L'Italia irredenta*“, organ oficial al societăţei etc. Asupra lui „P. Ll.“, dacă ne putem lua după cuvinte, toată foaia a făcut impresiune tragicomică. Numerul din cestiune cuprinde un necrolog pentru „generalul“ Avezzana şi un articul întitulat „*Finis Austriae,*“ în care între alte se ḑice, că: ecuilibrul european se va statornicì numai când Austria nu va mai zăcè preste popoarele tiranisate... şi alte de feliul acesta.

Din Bucuresci se telegrafează ca Wesdehlen trimisul Germaniei a remis în 10 Martie n. creditivele sale Domnitoriului Carol. Ducros trimisul Franciei are sĕ le remită în ḑiua următoare.

FOIŢA.

Conferenţa d-lui T. Maiorescu,

ţinută Duminecă la 24 Februarie în sala Ateneului.

Despre visuri.

Publicul cel mai ales, domni şi doamne, inteligenţa capitalei, cât a putut cuprinde spaţiul neînduplecat al salei ateneului, a ascultat alaltăeri admirabilele şi instructivele esplicări date de d. T. Maiorescu asupra visurilor.

Suprema fiinţă organică pe globul nostru, omul, oboseşte ca şi celelalte în lupta pentru esistinţă, în care arma sa cea mai teribilă sûnt creerii sei, mai rafinat desvoltaţi decât la ceilalţi organismi inferiori. Oboseala sau puterile consumate prin acţiune se repară prin somn, care durează un timp oare care periodic, când animalul este în starea cea mai nevinovată, inofensivă.

Fisiologicesce privit, somnul este o amorţire a nervelor, celulelor, a creerilor, prin încordare, obosire. Când un copil învaţă a scrie, se nevoiesce a ţinè condeiul şi'şi încordează muşchii pentru a face lucrarea la carea nu e deprins. După un timp, simte oboseală în degete, sau în mână chiar. Printr'o resoluţiune venită prin nervii centrifugali din creeri, pentru a stărui în lucrare dar în fine puterile ne părăsesc, nervii se paralisă. Aceasta nu e alt ceva de cât arderea, consumarea nervilor în acţiune, când simţim şi căldură, ca în ori ce combustiune. Tot aşa este şi cu gândirea, cugetarea: o combustiune, o metamorfosare prin oxigen a părţii corespunḑĕtoare din creeri. Materia se înlocuesce prin repaus, când cenuşa — imaginară — se elimineză. De acì se vede analogia între această descompunere şi reîmprospătare în creeri, nervi sau muşchi şi între focul întreţinut cu lemne. Tot ce se petrece în creeri, în consciinţă, nu sûnt decât operaţiuni fisiologice. Precum lampa nu arde neaprinsă sau fără uleiu, asemenea şi la noi, în timpul somnului ne fiind escitaţi din afară, nici din lăuntru, nu se consumă elementul celular. Esistă chiar o mĕsură, cu care se mĕsoară somnul, adâncimea lui. — Mai greu dormim în prima oară după adormire. Din ce în ce puterile se restitue şi somnul devine mai uşor, incât dimineaţa un mic sgomot ne desceaptă. Ce este visul? În cercul mic luminat al consciinţei noastre se mişcă imagini de lucruri, idei teribile cari ne au emoţionat tare odată şi de cari nu putem scăpa. Această nelinisce este mai mare sau mai mică, după temperamente. Amintirea când sûntem descepţi, este slabă; închiḑênd ochii, nu mai avem o imagine fidelă a lucrului de faţa noastră. Din contră în vis imaginea este ca reală. Causa este că imaginele se desteaptă din lăuntrul nostru, în creeri, şi întră în cercul luminat al consciinţei fără voia noastră, pe când nu sûntem atinşi întru nimic de esterior. De acì energia imaginilor din vis. Avem analogii în viaţă pentru aceste mişcări senzaţionale: câte odată ne ţiue urechile; auḑim clopote sau muzică, fără ca ceva din toate aceste sĕ ne atingă urechia. — Se tae d. e. cuiva un picior dela genunchi, şi totuşi el se plânge, că îl doare un deget dela acel picior perdut. Această impresiune remasă de mai înainte în cerebru, se produce prin nervul centrifugal în fiinţă. Câte odată, desceptându-ne dimineaţa, surprindem deştepţi ultima figură a visului. Aici sensaţiunea este de tot internă, ceea ce în grad mai pronunţat, ajunge a fi o alucinaţiune. Aşa o damă a auḑit vocea plângĕtoare a bărbatului seu. La întrebarea: tu eşti? el respunde cu: da! Dama sculându-se, caută şi nu găsesce pe nimeni. Altă dată i s'a întêmplat sĕ vadă o pisică pe fotoliu. Ducêndu-se se pue mâna pe dênsa, a dispărut.

Aceste sûnt îmagini produse prin escitare internă şi aruncate în afară. — Ḑiua nu visăm, pentru că, în stare normală, percepem lumea din afară prin nervul centripetal şi emoţionarea aceasta acum este mai puternică. — În consciinţă se introduce un element nou, încă problematic. — Ce este consciinţa de sine? Este un act de recunoascerea lucrului vĕḑut acum,

Despre mergerea ministrului Brătianu la Berlin cetim în „Timpul“:

D. Brătianu, precum spun foile guvernamentale, va pleca la Berlin. E probabil, că această călătorie nu o face primul ministru pentru afacerea căilor ferate, de oare ce transacţia este cu desăvârşire terminată, şi dd. Sturdza Calenderol şi Dabija, cari se află acum la Berlin, n'ar avè nevoie togmai de concursul dlui prim-ministru pentru punerea la cale a aplicării ei. Se ḑice dar, că I. Brătianu merge la Berlin pentru a arangia nesce afaceri de politică esterioară, nesce afaceri de o însemnătate capitală cari nu se pot trata între representantul român şi guvernul german. Ar fi de dorit ca d. Brătianu să fie de astădată mai bine inspirat decât a fost la Livadia.

Desbaterea bugetară în dieta Ungariei.

(Urmare).

D. Szilágyi (continuând): Încât pentru raportul nostru cu Austria, despre care unii susţin, că ar fi un motiv contra denumirei, voiesc să ve spun răspunsul meu pe faţă. (Să audim!)

Care este părerea Dvoastre? Dvoastră nu voiţi să organisaţi puterea Ungariei, potestatea guvernamentală a Ungariei, pentrucă ve este teamă, că aceste nu vor fi aplicate în interesul patriotic şi de un guvern unguresc. Dar ori ce veţi face cu aparatul administraţiunei, putè-veţi eschide posibilitatea, ca un guvern nemaghiar sau contrar Ungariei să dispună de acel aparat? Conform legei disciplinare din anul 1876 comitele suprem esecută ordinaţiunea guvernului cu toată resistenţa funcţionarilor şi congregaţiunea comitatensă nu poate trage la respundere pe funcţionariul, care a ascultat de comitele suprem, ci poate numai să se plângă înaintea acestei onorate case.

Dar ean consideraţi organisaţiunea, tendenţele ce le am propus eu. Pretutindenea elementele administrative ale dvoastre se amestecă, de câte ori e vorba de faptele funcţionarilor; când trebue a se judeca, dacă a procedat conform legei, când trebue a se aduce o judecată disciplinară, elementele alese apar pretotindenea controlând şi punênd pedeci. Aici zace adevărata garanţie.

De altfel ve atrag atenţiunea asupra împregiurărei, că raportul nostru cu Austria me duce togma la o părere contrară. Astădi trăim în timpul puterilor relative. În zadar vom ocoli ameliorarea administraţiunei din causa temerilor politice, căci toate lucrurile din împregiurul nostru progresează şi greutatea noastră, puterea noastră scade prin aceasta. (Aşa este! în stânga.)

Şi priviţi numai raportul nostru cu Austria. Într'ênsul e cumpăna dualismului dar garanţia zace într'acea ca noi să fim o putere reală în această cumpănă. Aceasta e unica garanţie faţă cu Austria. Austria e mai mare, mai populată, mai bogată, dar noi sûntem mai sănătoşi. De nu ne vom folosì de acest moment şi de nu ne vom consolida mai bine, vom pierde cel mai sigur mijloc de consolidare a raporturilor noastre cu Austria. (Aplause vii în stânga.)

Şi în sfârşit vreau să vorbesc la cestiunea de încredere. Ministrul president actual a batjocorit în anul 1875 guvernul de atunci, pentrucă acesta se provocase la forţa împregiurărilor, şi a citat cântul poporal „*Nem vagyok en oka semminek.*“ Colegii sei de acum 'i pot revoca în memorie acest fapt, dacă cumva l'a uitat. Şi dênsul cântă şi ad̨i acelaşi cântec, că nu poartă vina nici pentru evenimentele orientale nici pentru recoaltele cele slabe, numai cu deosebirea, că pe atunci nu se accentuau suferinţele de martiriu, pentrucă guvernele de atunci se sfiau a face aceasta. Aceste suferinţe le-a accentuat dl ministru president de repeţite ori şi el are mai puţin drept la aceasta.

El ḑice că s'a pus între naţiune şi periculi.

Şi de care dintre acesti periculi ne-a ferit dênsul? El s'a pus între pericul şi între adevărata pătrundere a situaţiunei, a vătămat adeseori sinceritatea cu care datoria naţiunei. (Aşa este! în stânga). El a încetăţenit un feliu de enunciări guverniale, care le afli în tradiţiunile de un renume foarte problematic ale vechei diplomaţii; el a suferit, ca enunciările sale să fie luate în înţeles contrar, a suferit ivirea în această casă a unui feliu de liniscire falsă, pentruca după aceasta să vină deşteptarea şi acel simţ deprimătoriu în naţiune, că i s'a luat înriurinţa asupra celor mai însemnate interese ale sale, pentrucă situaţiunea nu i s'a descoperit nici când în adevărata sa realitate. (Aplause vii în stânga.)

Dacă poate să caracteriseze ceva guvernarea dlui ministru president, apoi acest ceva este de sigur împregiurarea, că abusurile şi unilateralităţile guvernelor de partidă nu au domnit în această ţară nici când într'o mesură cum a domnit sub guvernarea dênsului. (Aplause vii în stânga.) Pretotindenea am veḑut figurând interesul de partidă şi poate că în spriginirea interesului de partidă din partea ministrului president zace acel talisman, care consistă în a refusa dlor deputaţi din când în când rugările pentru cari ei se atârnă de dênsul. (Ilaritate în stânga.)

Preste capul lui abusurile guvernului de corteşire a crescut în infinit, i lipsesce dênsului curagiul iniţiativei şi de câte ori a făcut câte ceva tot deauna s'a escusat cu forţa situaţiunei, aşa a făcut în cestiunea orientală, aşa în cestiunea de bancă, nu şi-a implinit nici când promisiunile, ce va face pe viitoriu, aceasta nu ne a spus-o nici odată. Şi pentru aceasta să'i votăm încredere? (Aplause vii în stânga). Dacă am putè să aducem naţiunea aici ea ar respunde la cererea ministrului president relativă la votul de încredere cu un „pereat“ energic. Resultatul final al intregei activităţi a guvernului actual este ruina finanţială; deci faţă cu acesta trebue să votez pentru propunerea de neincredere ce s'a făcut. (Aplause vii şi îndelungate şi vivate în stânga.)

Ministrul president C. Tisza (care fiind casa impacientă şi neliniscită abia putù venì la cuvênt) trecênd peste meritul discursului ţinut de Szilágyi şi replicând numai la espectoraţiunile îndreptate directe asupra dênsului ḑice: Am fost din parte.mi hotărît să pun întrebarea de încredere, dar m'a prevenit împacienţa opositiunii. Nu mi se poate imputa neîmplinirea promisiunilor, căci eu nu am promis că voiu delătura în scurt timp miseria financială a ţerei. Nu mi se poate imputa nici lipsa de curagiu, căci eu m'am opus în momentul ce am văḑut, că naţiunea voiesce să apuce într'o direcţiune funestă. Ungaria a'şi vrea să nu aibă nici când un guvern, care să vaḑă criteriul curagiului în voinţa de a resista la evenimentele universale; aceasta n'ar mai fi curagiu ci cutezanţă oarbă sau uşoritate sau păcat. (Aprobări în dreapta.) Încât pentru părerile preopinantului despre cestiunea adminìstraţiunei, Szilágyi a atêrnat realisarea ideiei sale de predilecţiune de atâte garanţii ce ar trebuì create mai înainte încât şi generaţiunea tineră de aḑi, cu tot zelul dlui Szilágyi va încărunţì până ce se va realisa acest scop. (Aplause vii în dreapta).

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Roşia, în Faur 1880. Cetind în nr. 11 al foaiei noastre corespundenţa unui D. colegă, v. ḑ. unui învĕţătoriu, în care amintesce despre una din pedecele progresului în învĕţământul nostru am aflat şi sum convins că formulariul, D. colegă pentru protocoalele noastre, deşì noi le avem deja, este unul din cele mai clare cu care vor fi înţeleşi şi învĕţătorii şi autorităţile noastre scolare.

Îndemnat de autorul corespondenţei susnumite, vin şi eu şi după modesta mea cunoscinţă practică, să amintesc una din cele mai mari pedeci, cărei sûnt espuse nisuinţele noastre spre progres. Aceste pedeci le causează în deosebi părinţii scolarilor. Căci cum va înainta un scolariu în cultură, când părinţii acelora în tot modul îi subtrag cu totdeadinsul dela scoală ḑicêndule: „Că nu vei trăì din carte, că cum am trăit eu fără carte şi tu vei putè trăì“. Sau: „nu o să te fac popă!“ s. m. a. Veţi ḑice: ce putem noi să ajutăm la unii ca acestia? Foarte mult putem ajuta! Noi învĕţătorii în deosebi să nu stăm numai pre lângă tinerii nouĕ încredinţaţi, ci într'o conversare sau în a tă ocasiune, să le înspirăm şi mirenilor nostri adevărata însemnătate a scoalei, ca dênşii să îndemne nu se desmênte pre fii şi fiicele sale cu astfel de cuvinte neprecugetate.

Ne mângăem însă cu încrederea, că nu vor esista în toate comuuele, sau şi de ar fi aceasta tot în numer minor, estfel de conaţionali rĕtăciţi!

Nu pot retăcè, că şi din partea învĕţătorilor pot venì multe pedeci progresului nostru. Din propria'mi cercare am observat că unii din colegii nostri au necuvenitul obiceiu de a se substituì pe catedră cu un elev al seu ceva mai cioplit ca ceilalţi şi earăşi unii la cetire nu iau în considerare cuvintele cele multe latinisate spre a le interpreta (poate că nici respectivi nu cunosc toate cuvintele), încât elevii după săvârşirea cetirei nu pot cuprinde nimica din cele ce le-a cetit, şi de acolo vine, că cetind unor poporeni de ai nostri mai înaintaţi în etate vre un articul din ḑiare sau din carte după stilul nou nu înţeleg pot să ḑic aproape nimica din ceea ce'i cetesci. Va putè fi convins ori şi cine de adevĕrul ḑiselor dacă va privì numai la pericolul cu care vedem, că este amenințată naţiunea noastră, când vedem mai departe că maghiarisarea ca un val gigantic de apă, ce a inundat Seghedinul, stă faţă cu întăriturile noastre, şi asceaptă momentul spre a ne sfĕrima, şi a ne înghiţì pre toţi de vii, a ne sterge de pe faţa pământului, adecă a ne lua limba care este viaţa sau moartea noastră. Noi dar să facem întăriturile noastre puternice să nu le poată sparge nici chiar potopul lui Noe, să înrădĕcinăm în tot peptul român spiritul şi simţemêntul pentru naţiune, adecă să ne unim în cugete să ne unim în simţiri!

Teodor Necşa, min.
învĕţ. prov. în Roşia com. Sibiiu.

Ruja, 26 Februarie. „*Lină şi de folos este a focului lucrare, când mâna îngrijitoare a omului în caminul pacînic îl domnesce, — teribil însă şi groasnic, când el scăpat, de sub mâna stăpânului, merge cursul seu liber, atunci ca un nesăturabil el înghite tot şi omul debil, privesce numai la imaginea lui înfiorătoare?*“

Era în 25 Februarie la 7 oare seara, un vênt turbat urla preste comuna Ruja, uşi clătinând şi ferești — el urlà cu vehemenţa dela Nord spre Ost, şi feliuritele tonuri cari le şuera, făcea omului inima mai ângustă, căci a furiilor concert credea că este, nu lipsia nici în o casă rugarea: „Doamne nu ne lasa, ferescene de un foc.“

Şi eată calamitatea, chiar în acel moment înfiorătoriu se aud ţipete omenisci înspăimântătoare, ţipte ca aceste: arde, arde; sûntem perduţi! Ear printre strigĕtele oamenilor şi a vêntului şuer, sunà alarma clopotelor ambelor biserici. Oamenii năvălirà din locuinţele lor şi afară ach! ce

---

că este acelaşi, pe care l'am sciut şi văḑut ieri. Dacă a doua ḑi n'am recunoasce pe amicul de ieri, firul memoriei ar fi rupt; ar fi o nebunie. — Pe lângă cercul mic luminos al consciinţei, mai este un punct în care stă revibrată imaginea; o repercusiune în lăuntru spre centru. Aceasta este consciinţa de sine; celula centrală; substratul Eului personal. În vigoarea acestei celule, eu am fost, sûnt şi voi fi acelaşi, cât timp voiu avè consciinţa de mine. Aşa dar de ce visez fără voe? Adecă, ce e visul? Este o întrerupere, o paralisare numai a punctului central în cercul luminos al consciinţei. — Toate firele voinţei sûnt concentrate în acest punct central.

Aşa dar, un lackeu, care trebuia să servească până târḑiu, adormia pe scaun. La chemarea de, garçon! respundea: Voila, monsieur! fără a se deştepta. El respundea dormind prin mişcare de reflecs fără consciinţă.

Visionarii, care vĕd alucinaţiuni, sûnt ca nebunii. Ei au imaginile, visiunile din simţurile lor drept lucruri reale, pentru că la ei doarme, nu e deşteptat acel critic, celula centrală, consciinţa de sine. În fine toate se duc ca timpul, trecênd cu forma lor prin sciinţa noastră; timpul trece, trecutul a fost, trecênd odată prin actual, adecă consciinţă; „astădi“ va devenì la rêndul seu a fi „ieri“, şi astfel viitorul venind, va trece prin actual. Dacă însă tot ce este trece şi fuge fără a'l putè ficsa, surprinde fără a fi, atunci nici actualul nu este, ci trece. Totul e subjectiv, relativ, trecĕtor şi cine poate ḑice, că este fericit, fără a se gândì imediat la nefericire? Mai fericiţi sûntem când dormim, căci atunci sûntem mai aproape de adevărata realitate şi objectivitate. Eul nostru subjectiv nu e deştept. Cel nefericit este atunci şi mai nefericit, când se deşteaptă, când 'şi amintesce şi are consciinţa nefericirei sale. — Cu tot caracterul visionar şi nestabil al ecsistenţei, al lucrurilor, cu toate nefericirile noastre, tot mai găsim timp, spre a face rĕu altora. Şi omul e tot aşa de trecĕtor. De când începe a trăì, trece, fuge apropiindu-se de moarte, adecă viaţa este moarte! Care din aceste douĕ stă, este, fără a trece? Nici una. Ambele sûnt acelaşi lucru, fără a fi — Pe noi, cari ḑicem că trăim şi scim că vom murì, adecă pe om, îl putem compara cu un luntraş, care scie bine că îl duce curentul fatalminte spre o cataractă, unde va fi sdrobit el şi luntrea lui. Şi totuşi luntraşul, merge înainte, ba găseşte timp destul nu numai a admira natura, cerul şi pământul, ci şi mai ales, pentru a face rĕu altora în calea sa.“

Aceste puncte, rĕu resumate aici, au fost desvoltate şi esplicate de orator, cu o elocuţiune, bogăţie şi măestrie, cunoscută de toţi. Putem ḑice, că un ceas am fost aproape de fericirea posibilă. Consciinţa noastră avea ţinute în veghere numai douĕ scopuri, departe de ori ce alt sgomot al marei lumi subjective. Întâiu, să'şi păstreze în acţiune încordată nervii centripetali, spre a conduce vorbele, cu înţeletul espus, la inteligenţă; al doilea, spre a'şi stăpânì nervii centrifugali, ca să nu producă, printr'o mişcare involuntară, aplause, făcênd astfel să se peardă o vorbă, un margăritar, o raḑă necesară în lumina generală. „Timpul.“

se veḑi, o mare de flacări, cari ca limbile de şerpi se mişcau prin aer lingênd şi consumând ostenelele multor ani ai bieţilor plugari — prin aer sburau legături de paie aprinse cari se aşeḑau apoi pe edificiul altui nenorocit. Milioane de scêntei în aer jucau, eară fiesce-cărui proprietariu inima 'i-o făceau rece. Bietul plugariu ce sĕ facă? el văetându-se alergà la grajduri sĕ'şi scape vitele, ce are el mai scump, căci timpul e aproape sĕ'şi lucre cu ele pământul dela care aşteaptă tot.

Trist era când alergând spre foc te întâlneai cu ciurde de vite, cari sbierând ca cum instinctul le-ar fi spus, că în sat este pericul, cu grabă 'şi luau refugiul spre câmp. Mulţimea oamenilor la locul incendiului puţin pot ajuta obiectelor îmbrăţişate de foc căci nu sciai de ce sĕ te apuci, stând într'o clipită 19 şuri şi o casă în flacări afară de multe şopuri şi grajduri cari preste puţin se prefăcuse în cenuşe.

Toţi nefericiţii au fost din fraţii nostri saşi, erumpênd focul în uliţa săsească, dauna este mare, oameni însĕ şi vite nu s'au periclitat. Causa focului ar fi un Sas, care cu pipa aprinsă ar fi întrat în şura sa, care apoi a şi luat foc, nefericind aşa şi pre ceilalţi, acel om la cererea publicului s'a şi arestat.

Nu pot trece cu vederea, că la suprimarea acestui trist eveniment luară parte mai toţi Românii măcar că focul era departe de ei, şi încă cu cea mai mare căldură şi viu interes venind fraţilor lor Saşi întru ajutoriu, măcar că din Saşi lipsiră cei mai mulţi.

Românii părăsindu'şi a lor locuinţe şi pre familiile lor înspăimêntate lăsându-le au alergat la foc, lucrând ca sĕ scape bunul deaproapelui seu, — aici la foc Românul a stat până dimineaţa, până când numai era nici un periclu, priveghiând şi stingênd la focul topitoriu toată noaptea. Incă odata, foarte puţini din Saşi au fost, care au imitat pre bravii Români. Aceasta însaşi gendarmeria care era de faţă şi care vĕḑu toate o mărturisesce.

Eată şi acì inima nobilă a Românului, care la tot momentul greu îşi arată capacitatea simţului seu de iubire, faţă de aproapele seu, — eată abnegaţiune de sine. Românul lăsă vatra şi pre ai sei, cari la vêntul vehement era şi ei în pericul, îi lăsă, şi aleargă fratelui seu, care pătimia întru ajutoriu. Când vei da deci, o Doamne, ca sinceritatea şi fidelitatea Românului sĕ fie recunoscută şi considerată?

Deva, 26 Februarie (9 Martie) 1880

Domnule Redactor! Vestea nenorocirii sboară cu grăbirea gândului — aşa cred că veţi fi aflat până acum despre dureroasa întêmplare, că mult preţuita şi stimata consoaţă a domnului Ioan Papiu protopresbiter aici *Elena* Papiu născută Piso a reposat. Nu vreu sĕ vĕ scriu necroloage căci nu sunt chemat spre aceea şi ar trebuì o peană mai plângetoare, ca sĕ poată areta marea gele în care a remas numeroasa sa familie şi chiar ţinutul întreg al acestei regiuni; vreau numai sĕ constat un lucru din acest trist accident.

Avênd cineva o viaţă, model de lumină charitate, înteligenţă şi presenţă precum familia Papiu a avut totdeauna în acest cerc, şi cunoscut fiind acest lucru în general şi la cas de asemenea nenorociri ce nu poate fi ocolită, câştigă şi află acea dureroasă mângăere, că întreg publicul oficial şi onoraţior şi mare numer al tuturor muncitorilor a dovedit stima şi condolenţa sa către familia lovită de soarte prin participarea la ceremonialul funebral — astfel încât de timp imemorabil Deva n'a vĕḑut o adunare atât de numeroasă petrecênd cortegiul funebru al cuiva cum s'a vĕḑut cu această ocasiune toate corpurile oficiale dela toate ramurile cu copii lor în frunte, întreaga inteligenţă civilă şi bisericească fără osebire de religiune şi naţionalitate şi ambele secse au insoţit conductul funebrel astfel încât spaţioasa biserică deaici a fost des îndesuită şi n'a putut oferì loc participanţilor cari ocupau curtea bisericei şi chiar şi stradele din pregiur.

Întreg publicul a fost trist emoţionat la această victimă şi era evidentă pe faţa fie căruia părerea de reu pentru această perdere simţită şi neasteptată. Ceremonialul inmormêntării 'l-a îndeplinit doispreḑece preoţi — Mângăere deci poate avè, şi dacă este permis a ḑice aşa, oare care tristă satisfacere văduva familie onorabilă, fiind o siguranţă despre stima adêncă, de care a avut parte şi mai are, a fost şi este generală în aceste părţi unde a fost cunoscută şi că aceea a şi meritat-o prin purtarea sa socială. Mângăere deci şi chiar şi în nenococire.

Varietăţi.

* (Himen) Dl. Constantin Lucaţievici s'a incredinţat cu Dşoara Maria Baiulescu.

* (Himen.) Nic. Moldovan, teolog absolut, s'a încredinţat cu dşoara Ana Maier, fica Păr. administrator ppesc din Nocrichiu. Cununia se va serba mâne.

* (Bal) Dela Dej ni se scrie, că în 29 Februarie (de bună samă în 17 după calendariul nostru. Red.) a. c. Românii gr. or. de acolo 'şi petrecură la un bal, care a versat un venit curat de 53 fl. in favorul bisericei gr. or din loc. Sala balului a fost decorată cu chipurile M. M. Lor, Archiepp şi metropolitului marelui Andreiu mecen. Em. Gojdu şi Esc. Sale actualului Archiepp şi metropolit Miron. P. Prot. Ioan Bodea a spriginit intreprinderea lucrativă pentru biserică incât resultatul este a i se atribuì în prima linie domniei sale.— În 7 Martie n. avură Românii gr. catolici un bal al cărui venit curat în favorul bisericei gr. cat. a fost de 100 fl. — Inteligenţa româna din loc, ne spune dl. Corespondent, n'a participat la nice unul, dară la cel din urmă a contribuit rescumperând bilete.

* (Necrolog). Nicolae Isac, amploiat ministerial, a reposat în 8 Martie n. în Budapesta.

* (Ghiaţa) de pe Mureş s'a rupt şi pornit pe riu la vale şi ameninţa podul dela Uioara. Dumineca trecută cu mare greutate s'a delăturat pericul şi podul a remas deocamdată nevătĕmat. Pe la Arad Mureşul este liber de ghiaţă şi scade mereu.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.")

Viena, 12 Martie n. Casa deputaţilor a decis cu majoritate mare a întra în desbaterea specială a proiectului de lege despre clădirea drumului de fer Arlberg. Casa de sus a votat după cetirea a doua şi a treia novela privitoare la impositele funduare şi legea pentru scutirea clădirilor noue de imposite.

London, 12 Martie n. Bourke secretariul de stat a declarat în casa de jos: comisiunea fruntariilor greco-turcesci se va constituì din representanţi de ai puterilor mijlocitoare; nu se intenţionează a admite pe Turcia, eschiḑênd pe Grecia.

Shangai, 12 Martie n. Se vorbesce că delegatului chinesesc Chungov, care a încheiat în numele Chinei cu Rusia tratatul în privinţa Caloşei, i s'a tăiat capul. În Peking a isbucnit revoluţiunea.

Scolastic.

(Urmare).

După ce am vĕḑut, ce pretinde pedagogia modernă dela scoala poporală, ne vom intoarce acum privirea spre

II. Învĕţământul religiunii crestine, cuprins în manualele, de care s'a servit şi se servesce incă scoala noastră poporală.

Vom cerceta metodul usitat la alegerea, primirea, intocmirea şi aşeḑarea materialului seu, şi vom arĕta, dacă şi în cât corespunde el după cantitatea, calitatea şi disciplinele lui cerinţelor scoalei poporale, ca obiect de invĕţământ al ei.

Am vĕḑut mai sus, că învĕţământul scoalei poporale, de oarece ea nu este scoală de specialitate, recere:

1. Sĕ fie potrivit pentru fie-care copil, corespunḑĕtor naturei copilului: nu apăsătoriu, nu consumătoriu de puteri, nu împedecătoriu desvoltărei puterilor sufletesci ale copilului; ci ajutătoriu, spriginitoriu, îndreptătoriu acestora şi aşa contribuitoriu la întemeiarea şi mărirea dragostei frăţesci.

Trebue dar sĕ cuprindă în sine materialul mărginit naţional în trăsuri generale pipăite, nu vast şi desfăcut în amănunte şi suptilităţi.

Însĕ învĕţământul religiunei din manualele, de care se servesce scoala noastră poporală, cuprinde în sine nisce material vast şi desfăcut în amănunte şi suptilităţi, cari fiindcă nu se potrivesce cu cultura generală a omului, nu cu natura copilului, nici că pot efectua altmintrea asupra puterilor sufletesci ale acestuia decât apăsânduile, consumânduile şi paralisând desvoltarea lor.

Ca resultat al acestora se arată apoi în inima copilului încolţind germenele urei frăţesci, ear în mintea lui întrecêndu-se absurditatea şi confusiunea.*)

Deci vastitatea şi desfacerea materialului în toate amănuntele şi suptilităţile confesionale, fiindcă aceste cad în sfera scoalei teologice, trebuiesc restrinse din învĕţământul religiunei în scoala poporală.

2. Învĕţământul scoalei poporale are sĕ pună pe copil în stare, a cugeta, a simţì şi a voì; are sĕ cultiveze de o potrivă mintea, simţul din lăuntru al inimei şi voia în copil; — fără de a negrigì vre-una din aceste facultăţi sufletesci ale omului.

Spre ajungerea scopului acestuia trebue învĕţământul sĕ cuprindă în sine materialul uşor de cuprins şi de înţeles, pe carele apoi sĕ'l desfăşure treptat şi în mod atrăgĕtoriu.

Însĕ învĕţământul religiunei din manualele susamintite cuprinde în sine nisce material, carele este în suma părţilor lui foarte greu; apoi şi desfăşurat într'un şir otov, şi espus în mod impunĕtoriu, silnic. Ceea ce îl face atât de închis, atât de posomorît, neplăcut şi nesuferit; încât copilul cu mintea lui nu'l poate cuprinde şi înţelege, cu inima lui nu se poate interesa de el, nu'l poate iubì, dar nici cu voia lui nu se poate apropia de el.

Din toate aceste lesne se poate vedè, că amintitul învĕţământ nu este nici decum în stare, a satisface cerinţelor scoalei poporale.

Apoi sciut este, că folosindu-se cineva în afacerile sale de un lucru, carele nu duce la scop, ar însemna în viaţa practică atâta, cât — a lucra fără de nici un scop; dar în viaţa scolastică însemnează aceasta încă mai mult.

În scoala poporală nefiind învĕţământul în stare, sĕ lumineze mintea, sĕ încălḑească inima, sĕ atragă voia copilului, prin aceasta nu numai că nu'şi poate ajunge scoala scopurile sale, ci încă îi strică, în loc de a'i face mai buni pe elevii sei; fiindcă copilul, — ce nu poate cuprinde şi înţelege, de aceea nu se poate nici interesa, aceea nu o poate nici stima, prin urmare nici iubì; apoi ce nu iubesce, uresce copilul.

Ear ura, scim, că aduce întunecime, têmpire în mintea, turburare în inima omului, şi aceste îi împing voia spre tot feliul de neorênduele, de necuviinţe.

Şi chiar învĕţământul religiunei creştine sĕ aducă prin disciplinele sale pe omul la peire?

Sĕ nu fie!

Deci materialul cel greu şi apĕsătoriu, desfăşurat în şir otov, în mod impunĕtoriu silnic, trebuiesce scos afară din manualele învĕţământului religiunei în scoala poporală.

3. Învĕţământul scoalei poporale trebuiesce întocmit amĕsurat cerinţelor naturei copilului, naturei omenesci desvoltânde, şi anume:

a) Copilul are o inimă veselă, a căreia cultură nu poate priì decât în o impregiurime şi pe lângă o intimpinare amicabilă, sinceră, veselă.

Sĕ nu cuprindă dar în sine invĕţământul nimic contraḑicĕtoriu acestor condiţiuni, adecă: nimic, ce este inchis, restringĕtoriu, impovărătoriu, apăsătoriu.

Apoi nimic nu apasă pe copil mai tare, ca memorisarea materialului neînţeles al vreunui obiect de invĕţământ.

Ear materialul invĕţământului religiunii din manualele amintite de şi este foarte vast, greu şi neînţeles; totuşi — in necazul condiţiunilor culturei simţului din lăuntru al inimei, a trebuit sĕ fie dat copilului, se'l memoriseze dearêndul.

Pentrucă, dacă nu'l putea cunoasce, simţì, iubì şi poftì; sĕ nu fi putut ḑice cumva cineva, că nu'l are copilul barem în — memorie.

Ce têmpire, ce amorţire, dacă nu chiar ucidere a simţului din lăuntru al inimei, a sufletului copilului!

Apoi resultatele cele triste, eşite din acel metod, sûnt — de comun cunoscute.

Deci memorisarea cea seacă, neînţeleasă, impovărătoare şi apăsătoare a materialului invĕţământului religiunii trebuiesce scoasă afară din scoala noastră poporală.

b) Copilul îşi poate face representaţiuni şi noţiuni vii, chiare şi precise numai din intuiţiuni; trebuiesce dar invĕţământul scoalei poporale sĕ cuprindă în sine material concret ori propus în formă concretă.

Inse invĕţământul religiunei din manualele amintite este dogmatic; aşa dar cuprinde în sine material abstras; fiindcă dogmele sûnt în sine invĕţături abstrase. Prin urmare materialul invĕţământului dogmatic nu poate fi nici decum propus in formă concretă; nu se poate nici decum face intuitiv, spre a putè fi cuprins şi înţeles de — copil

Pentru aceasta invĕţământul dogmatic trebuiesce scos afară din scoala poporală.

c) Copilul poate cerceta, afla şi înţelege, ce este bun ori rĕu în vreun obiect, ce'i stă inainte, numai condus fiind de cineva la aceasta.

Conducênd invĕţătoriul pe copil la cunoascerea şi stimarea unui obiect, trebuie sĕ 'l infăţişeze aşa, ca copilul sĕ simţească insuşirile obiectului; apoi sĕ'l facă atent la notele aceluiaşi, conducêndu'i prin intrebări raţionale mintea, a'şi forma representaţiuni şi noţiuni despre notele şi insuşirile descoperite şi aflate la şi în acelaşi obiect.

În modul acesta va putè pune pe copil în stare, sĕ cunoască, sĕ înţeleagă şi sĕ preţuească obiectul supus cercetării.

Deci dar sĕ nu cuprindă învĕţământul in scoala poporală în sine definiţiuni, nici predicări, provocări, porunci despre aceea, că ce sĕ simţească, ce se cugete şi ce sĕ voiască copilul la privirea unui obiect ori la cercetarea unui material concret ori propus in formă concretă.

Insĕ invĕţământul religiunii din manualele amintite cuprinde în sine

---

*) Nu scim cum dl autor vine la resultatul acesta; poporul nostru, între alte popoare, cu tot metodul greşit din manualele de până acì, destinate pentru învĕţarea religiunei, este un popor relativ mai puţin aplecat spre ură frăţească şi mai puţin confus. Resultatul poate e altul. Red.

nesce material propus în întrebări scurte și respunsuri lungi, — pline de definițiuni, predicări, provocări și porunci despre, ce sĕ creadă, ce sĕ iubească și ce sĕ nădĕjduiască omul ca creștin.

Dar apoi aceste ii detrag cu totul putința, de a pune mintea copilului în lucrare, a'și face și a'și desfășura representațiuni și noțiuni despre adevĕrata viață crescinească; de a'i mișca inima sĕ simțească bunĕtățile vieței crescinesci și a'i indrepta voia, sĕ vieţuească creștinesce.

Sau dacă totuși voiesce cineva și esemple practice despre — ce și cât s'au putut lipì din invĕțăturile crescinești de mintea și inima elevilor scoalei poporale, și pe cât li s'a putut indrepta voìa, spre a le imbrățișa și urma după ele prin propune rea, invĕțămêntului religiunii după metodul amintit; acela — binevoiască numai a observa religiositatea poporului creștin de astădi.

Deci întrebările absurde, definițiunile, predicările, provocările, poruncirile trebuiesc scoase din învĕțămêntul religiunii în scoala poporală.

Și — ce se poate desfășura prin întrebări metodice din materialul propus în formă concretă și din natura sufletului copilului, aceea sĕ se desfășure!

d) Copilul nu este în stare, a argumenta, a face conclusiuni, nici a distinge noțiunile după soiul lor, prin urmare nici a le desfășura din materialul vre unei sciințe și a le aședa în șir complet, în sistemă.

Așa dar învĕțămêntul scoalei poporale sĕ nu cuprindă în sine sciințe, nu sisteme, ci începuturile sciințelor, elemente din materialul scientific.

Însĕ învĕțămêntul religiunii din manualele de sub cestiune cuprinde în sine o întreagă sistemă etică, teologică, dogmatică; un cuprins organic, complet al învĕțăturilor spre ajungerea la fericire.

Departe dar ca studiul religiunei, după cum se află el în manualele amintite cuprins în totalitatea lui sistematică, sĕ poată fi în stare a deștepta a motiva, a mișca puterile sufletesci ale copilului, și prin aceasta sĕ'l facă a simți, a cunoasce învĕțăturile creștinesci, a le iubì și a urma după dênsele.

Deci argumentările, conclusiunile sistemele scientifice sûnt a se scoate afară din învĕțămêntul religiunii în scoala poporală.

e) Desvoltarea omului este continuă; procesul ei este infinit. Așa dar și cultura lui sĕ nu pună capĕt definitiv,

Și fiindcă ținta educațiunii cei adevĕrate, perfecțiunea, zace în infinit este dar scopul educațiunii, sĕ îndrepteze pe tinĕr, sĕ se mișce spre acea țintă, deși nu sĕ o ajungă.

Învĕțămêntul trebuie dar sĕ fie acomodat desvoltării, sĕ țină pas cu desvoltarea omului; sĕ nu paralizeze prin nici o stavilă procesul ei înfinit.

Însĕ invĕțămêntul religiunii din manualele menționate leagă spiritul cel fraged de ponderositatea cea nesuportabilă a confesiunii credinței, de nu se mai poate mișca din loc, și prin aceasta vatĕmă natura omului, a cărui ființă și valoare se cuprinde chiar în desvoltarea progresivă.

A oprì spiritul omului din calea sa spre perfecțiune însemnează a atâta, cât a'l face împotent, de a se avênta spre Cel Infinit. Apoi prin decăderea aceasta ajunge de nou în ghiarĕle și devine ear sclavul monții cei vecînice.

Deci legarea spiritului de ponderositatea cea nesupontabilă a marturisirii credinței trebuiesce scoasă afară din învĕțămêntul religiunei în scoala poporală. (Va urma).

Bursa de Viena și Pesta

din 6 Martrie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	101.55	101.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	79.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	91.80	91.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	82.—	82.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	118.75	119·—
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	89.25	89.25
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	88.25
Obligațiuni urbariale temeșiane	88.25	88.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	87.50
Obligațiuni urbariale transilvane	88.—	88.50
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	92.50	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	91.50	91.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.20	71.10
Datoria de stat în argint	71.90	71.75
Renta de aur austriacă	86.25	85.50
Sorți de stat dela 1860	128.—	129.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	834.—	830.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	282.50	282.50
Acțiuni de credit austr.	298.60	298.50
Sorți ungaresci cu premii	—.—	112.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.57	5.53
Napoleon	9.45½	9.43
100 marce nemțesci	58.05	58.—
London (pe poliță de trei luni)	118.05	118.25

Economic.

Sibiiu, 9 Martie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 9.—10.; Grâu sĕcărel, fl. 7.50—8.50; Sĕcară fl. 6.10—6.50; Orz fl. 4.20—4.60; Ovĕs fl. 3.—3.20 Cucuruz fl. 5.—5.40; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 1.60—2-.; Semênță de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—35; Unsoare de porc fl. 28—30; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Lumînări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —44— cr.; Carne de viței 45—50 cr. carne de porc 48—50 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Făgăraș, 5 Martie n. Pro hectolitră Grâu fl 10.80—11.50; grâu sĕcărel fl 9—9.50; sĕcară fl. 6.—6.20; orz 5—5.50; ovĕs fl. 3—3.10; cucuruz fl. 5—5.10; mălaiu fl. —.—.; Sămânță de cânepă fl. 10—11.—; mazere fl. —.; linte fl. ——; fasole fl. 6—7 crumpene fl 1.60—2.; pro 100 chilo: Slănină fl. 70—80; sĕu brut fl. ——; sĕu de luminări fl. 38—40; unsoare fl 70—75; cânepă fl. 30—32.; sĕmênță de in fl. ——; sĕpun fl. ——; fên fl. 2.—2.20; spirt pro grad 10½—11 cr.; pro: chilo carne de vită 42 cr. carne de viței 36—40 cr.; carne de porc 44—48 cr.; carne de miel (un miel întreg) fl. 2.—4; oauĕ 6 de 10 cr. Târgul de adi din pricina timpului și drumului rĕu a fost foarte slab.

(Călbeaza) e un vermuleț care se ivesce numai la oi, arareori la alte vite. Acesti vermuleți se țin pe dosul diferitelor erburi și frunde și se nasc cu deosebire în locuri de pășune umedoase, inundate peste tot, apoi păduri unde cam deobște este pășunea tot umedă. Pe erburile și frundele diferitelor plante din aceste locuri de păsunit se țin oauĕle acestor vermuleți, care pentru animale sûnt foarte gustoase, incât le face, de mai nu le poți depărta dela păsunitul lor. De erburi și plante atacate de călbează oile se îngrașe, sûnt vesele, sburdalnice și totdeauna inaintea celorlalte oi, încât când le vedi cugeți, că ele sûnt cele mai sănĕtoase din toată turma.

Cu deosebire multă călbează se face în ani ploioși. Atunci oile mai toate sûnt atacate de ea și încep a murì prin Ianuarie cu deosebire însĕ pe timpul primăverei, când dau de earbă încolțită. De aceea tot proprietariul de oi face un lucru de tot potrivit și foarte economic, dacă toamna pe la sfêrșitul lui Octomvrie își trece oaie de oaie prin strungă și o caută cu deameruntul. Acea oaie, carea are în albul ochilor pete vinete, eară albul șeamănă cu sĕul rĕnced adecă e galbin aceea este cu siguritate atacată de călbează. Cu o astfel de vită proprietariul mai bine economisează, dacă numai decât o taie pentrucă atunci ea e grasă și carnea ei încă nu e atacată prin urmare folositoare și bună de consum.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitațiuni: în 10 Aprilie și 10 Maiu imob. soției lui Stefan Iozsa în Cluj (trib); în 22 Martie și 22 Aprilie imob. lui Savu Cristea în Săliște (trib. Deva); în 24 Martie imob. lui Ilie Herlea și soți în Vinerea; în 20 Martie imob. lui Nicolau Tomi Bodea în Balomir (trib. Deva); în 23 Aprilie și 25 Maiu imob. minorenului Alecsandru Băiaș și soți în Hațeg (judec. cerc.); în 5 Aprilie și 5 Maiu imob. lui Moise Coșer în K. Oșorheiu-Canta în 20 Martie imob. lui Alecsandru Șerban în Gamfalĕu; în 22 Martie imob. lui Stefan Iacob sen. (trib. K. Oșorheiu); în 30 Martie și Aprilie imob. lui Aron Henter jun. în Bodoc (judec. cerc. Sângiors); în 7 Martie și 17 Aprilie imob. Teresiei Baics în Teaca (judec. cerc. Teaca).

Nr. 106 1—3

CONCURS.

Pentru vacanta parochie română gr. or. Trapold clasa a III ppresbiteratul Sighișoarei în urma resignațiunei parochului Sofroniu Brĕndușă în sensul prea venerabilei ordinațiuni consistoriale dto 23 Ianuarie c. Nr. 149 B. se escrie prin aceasta concurs cu terminul 31 Martie c. st. n.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială cu două încăperi, una bucătărie, cu edificiele economice recerute în stare bună, și grădină de poame.

2. Șepte jugere pămênt, parte arătură, parte fênaț, — dintre cari 3½ jugere folosibile ca semĕnătură în tot anul.

3. Dela 80 familii române câte o ferdelă cucuruz sfărmit, mesură veche.

4. Dela 40 familii neurustice câte 17 cr. v. a. simbria anuală și câte o di de lucru dela fie-care familie.

5. O verdĕrie.

6. Șese stângini de lemne de foc, și în fine

7. Venitele stolare, regulate prin sinodul parochial.

Cei ce doresc a competa la această parochie sûnt avisați a'și trimite subscrisului oficiu ppresbiteral până la terminul indicat petițiile lor instruate în sensul „stat. org." a dispositiunilor sinodale din anul 1873 și a regulamentului congresual din anul 1878 documentând pe lângă cunoscința limbei materne și a celei maghiare sau germâne, avênd a se presenta până la espirarea concursului în vre-o duminecă sau serbătoare în biserica din loc spre a'și arĕta desteritatea în cântare, tipic sau cuvêntare.

Sighișoara 21 Februarie 1880.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al Sighișoarei.

În conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Zacharia Boiu m. p.,
ppresbiter.

Nr. 33 1—3

CONCURS.

Spre întregirea vacantei stațiunei parochiale de a III clasă din comuna Corbi ppresbiteratul Făgărașului II se escrie concurs nou cu terminul până la 16 Martie a. c. v.

Emolumentele sûnt tot cele publicate în concursul cel dintâiu la 26 Iulie 1879 în Nrii „Teleg. Roman" 88, 89 și 90.

Doritorii de a ocupa această parochie vacantă își vor așterne concursele sale instruate cu documentele recerute conform „stat. org." până la ziua prefiptă subscrisului scaun protopresbiteral.

Avrig 20 Februarie 1880.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Vasilie Macsim m. p.,
adm. prot.

---

ad Nr. 706/B. 1880.

CONCURSUL

pentru parochia gr. or. M. Sângeorgiu, publicat în Nrii 4, 5 și 6 ai „Tel. Rom." din anul acesta, conform ven. dispositiuni consistoriale dto 22 Februarie a. c. Nr. 706, se prolungesce prin aceasta până la 9/21 Martie a. c., în care di va fi și alegerea de paroch.

Sângeorgiu 24 Februarie 1880.

Comitetul parochial în conțelegere cu respectivul domn protopresbiter.

Mașini de semenat cucuruzul și pluguri.

Mașini de semenat cucuruzul cu trei grape . . . . . 20 fl.
Mașini de semenat cucuruzul cu doue grape . . . . . 17 „
Pluguri de fer cu un corman . . . . . 13—14 „
Pluguri întorcătoare, construite de nou, sistema Hohenheimer cu fer de reservă . . . . . 16 „

se află în sortiment mare la

Andreas Rieger
în Sibiiu.

[7] 2—3

Obiecte neconveniente se primesc sau se schimbă în termin de 8 dile.

Foncière, Institut pestan de asigurare.

(dela 1864 până la sfêrșitul lui 1879 sub firma „Pester Versicherungs-Anstalt")

în Budapesta.

Capital în acțiuni 25,000,000 franci, egal dece milioane fl. a. v. în aur,
după care s'a plătit în bani gata:

12,500,000 franci, egal cinci millione floreni v. a. în aur.

Reservele premiilor și pagubelor fac circa . . . . . **2,500.000 floreni.**
Întrările din premiile anuale fac circa . . . . . **3,000,000 „**

Societatea, care face parte dintre institutele de asigurare cu **capitalul cel mai solid** și cu **garanțiile cele mai mari** asigură pe lângă cele mai **liberale** condițiuni și pe lângă premiile cele mai **eftine:**

I. contra **pagubelor** causate de **foc, fulger** sau **esplosiune** la edificii, fabrici, mașine recuisite, mobile, marfă, efective de vite, precum și la plante de țarină și de fênațe depositate în liber sau sub coperiș;

II. contra **perderilor** de venituri curate escate în fabrici prin **sistarea esercițiului** sau la care închiriate prin **perderea chirielor** în urma unui **foc** sau unei **esplosiuni;**

III. contra **pagubelor prin spargere de geamuri,** de oglinți, de ferestri, uși sau mobile:

IV. contra **pagubelor do transport** de bunuri espeditive pe apă sau pe uscat;

V. contra **pagubelor de grindină** a ori ce feliu de producte de ale pământului;

VI. pe **viața omenească** în toate combinațiunile.

Pagubele ocurente se constatează în **modul cel mai culant** și se plătesc **cât mai în grabă, (Istitutul pestan de asigurare** a plătit de când esistă **pentru pagube 22 milioane floreni).**

Direcțiunea,

conte **Marcu Pejacsevich**, president; **Friderie** baron de **Kochmeister, Antonie** de **Laczko**, vice-president; membrii direcțiunei: **Adolf Aebly, Carol G. Feldmann, Carol Figdor,** Dr. **Eduard Loisch,** conte **Gedeon Raday** jun., **Adolf Schenk** jun., **Aloisiu Strobentz,** Dr. **Antonie Willner, Leopold** conte **Wolkenstein-Trostburg.** Director general **Wilhelm Schön;** locțiitoriul directorului general: **Carol Fuchs** director. [5] 3—4

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura și tiparĭul tipografiei archidiecesane.

Nr. 27. Sibiiu, Marți 4 Martie 1880 *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Idus Martii.

Sibiiu, 3 Martie

Simțemintele cele nobile le respectăm, până de a deosebì credințe politice sau religioase, la ori și cine.

Foile maghiare din patrie au anunțat încă de mai nainte serbări împreunate cu banchete în aducerea aminte despre ḑilele din Martie din anul 1848.

Tot așa ne spun ḑiarele dela Viena, că se va serba și acolo aducerea aminte a intêmplărilor din ḑilele acele.

Însemnătatea anului 1848 pentru Românii din Transilvania se începe cu 3/15 Maiu, ḑiua, în care după sute de ani se aude earăși vocea Românilor în imperăție și în lume, ḑiua dela carea, deși pe lângă mari jertfe sĕ începe pentruca în pas greoiu sĕ se desvoalte o epocă nouă și pentru o poporațiune considerabilă din monarchia austro-ungurească ignorată și călcată în picioare mai mulți seculi. Pentru noi Românii au așa dară ḑilele din Martie a. 1848 nu o însemnĕtate indirectă.

Dacă ḑilele aceste anumit nu ne interesează deadreptul, nu le putem ignora când vedem întorcêndu-se serbările de reamintirea lor cu fie-care primăvară în sinul compatrioților nostri Maghiari. Și pentrucă ele fac o parte din revocarea în memorie a unora din primele evenimente a le viforoșilor doi ani, cari au sguduit patria noastră din temelii, nu putem de cât se aprobăm, că compatrioții nostri de altă națională sciu venera trecutul lor.

În fața lucrurilor, unde simțemêntul are locul și rolul prim, înceată deosebirea de tabere și nu se mai întreabă, care ce cocardă a purtat; căile au fost deosebite, scopul însе a fost libertatea, cel puțin aceasta a fost parola, care a resunat în tumultul cel mare, care mugì în anii marțiali cu vehemență peste câmpiile stropite de sânge ale Transilvaniei și Ungariei.

Poate că atunci ideile n'au fost destul de clarificate și reaua întrepretare a adus cu sine, ca simțemintele sĕ se prefacă în pasiuni, din care a scăpărat flacăra celui mai nefericit incendiu, a resboiului civil.

Inse oare astăḑi, după ce neam depărtat preste trei ḑecenii de timpurile acele a luat loc sângele rece și au alungat cu totul pasiunea, încât simțemintele ce se manifestează cu ocasiunea aducerei aminte de acele timpuri sĕ fie lămurite ca aurul prin foc? Dorim ca sĕ fie așa. Dorim ca compatrioții nostri din largul patriei întreg, venerându'și trecutul sĕ cugete la aceea ce este pentru prosperarea patriei comune. Dorim însĕ ca aducêndu'și aminte de victimile lor din acele timpuri turbulente sĕ nu ignoreze cu ignorarea disprețului pre toți câți au sângerat, tot în interesul patriei și al monarchiei, conduși de asemenea simțeminte, cu toate că din alte puncte de vedere.

Până acum la frații Maghiari n'am prea observat o astfeliu de atitudine însoțită de simțeminte conciliatoare. Pe când la asemenea ocasiuni se obicĭnuiesc a sta morțiș pe lângă tradițiunile lor unilaterale, ei caută cu neîncredere, mai mult, ei vĕd în manifetațiunile altora de una natură cu ale lor manifestațiuni de vrăjmășie tacsândule nu odată în publicistica lor de tendențe contrare întregității statului.

În împregiurările de astăḑi tacsarea aceasta este o rătăcire. Împregiurările de astăḑi nu sûnt ceea ce croise Kossuth în 1848, pentrucă opera lui Kossuth s'a terminat la Siria (Világos). Împregiurările de astăḑi sûnt rĕsărite din semênța aruncată atunci din amêndouĕ părțile și dacă rodurile lor nu sûnt de o potrivă favorabile pentru toți, datoria patrioților adevĕrați și năsuitori cătră ceea ce numim civilisațiune clarificată este a folosì toate ocasiunile, ca între cetățenii unui stat simțemintele sĕ se îmbine spre un interes comun și spre o lucrare comună.

Austro-Ungaria și Italia în diverse forme încă au stat față în față la 1848, la 1859 și la 1866. Dară după ce lupta s'a terminat, au eternisat împreună memoria celor căḑuți la Solferino și Custozza, și în concertul staturilor mari se năzuiesc împreună pentru civilisațiunea europeană.

Dacă se poate aceasta între staturi mari cu totul deosebite unele de altele, oare între cetățenii aceluiași stat resboiul de odinioară sĕ se perpetueze în simțeminte și în vederile politice pentru toate veacurile?

Esemplele sûnt singuratice, dar cu toate aceste ele sûnt numeroase și dovedesc la o samă dintre compatrioții nostri, ductul acesta, după noi, nefericit. Poate că nu sûntem informați bine, dară ni se spune, că aici în apropiarea noastră are sĕ se ridice un monument pentru honvedii cei căḑuți in iarna din 1849 pe câmpiile orășelului Ognei.

Mâne poimâne ne vor aduce foile raporturi despre serbările din cestiune. Nu le judecăm înainte, ci dăm mai mult espresiune unor dorințe. Căci este timpul desteptărei și aprețiărei simțemintelor de libertate în mod egal și pe o parte și pe alta. Numai așa bunul comun, patria, va puté căuta cu siguranță în viitoriu.

Revista politică.

Sibiiu, în 3 Martie.

Desbaterea bugetului în casa deputaților Ungariei nu mai are sfêrșit și ce e mai interesant, că trece prin fase, care nu seamĕnă cu bugetul și odată se chiamă reforma în administrațiune și de altădată cestiune evreească. În timpul din urmă cestiunea evreească s'a întins în desbaterea bugetului mai multe ḑile. Istoczi a fost eroul acestei desbateri și nu numai pentru a prăsì ilaritate. Cestiunea aceasta interesează din ḑi în ḑi și pe Maghiari.

Consulatele austro-unguresci din Bosnia și Erțegovina sûnt delăturate. Agendele lor s'au transpus guvernelor din Seraievo și Mostar. Prin aceasta s'a delăturat anomalia, că într'o țeară, unde funcționează funcționari austriaci și unde tribunale austriace dau verdicte, sĕ funcționeze și consuli ca representanți ai intereselor austro-unguresci.

În Germania se petrec lucruri curioase. Dieta prusiană a respins un proiect de imposite după cărcĭmărit. Prusianii vor fi creḑut pe un moment că s'au curățit de acest soiu de imposit. Guvernul central german însĕ vede mai departe decât Prusianii. Pe calea legislațiunei imperiale aceiași Prusiani vor fi norocoși a plătì imposit după otelierit și cărcĭmărit.

Bismarck a pus la cale adunarea documentelor, prin care va dovedì parlamentului agitațiunile cele antigermane a le lui Gorciacov. Intre alte se face amintire și de un proiect de alianță cu Francia.

Călĕtoria ministrului Brătianu la Berlin este discutată de presa română din opositiune, aducênduse în legătură cu dênsa planuri de aliențe pentru resboiul viitoriu, care n'are sĕ fie departe. Pe ministrul Brăteanu 'l substitue în conducerea cabinetului Cogălniceanu și la portfoiul interimal al lucrărilor publice min. de resboiu col. Lecca.

Desbaterea bugetară în dieta Ungariei.

În ședința dela 2 Martie continuându-se desbaterea asupra bugetului ia cuvêntul

L. Mocsáry: Comitatul nu se mai poate susținè în forma sa de astăḑi. El nu mai este aceea ce a fost în trecut și în forma actuală compromite numai instituțiunea. Și ministrul president, pretinsul municipalist, este acela, care devalvează mai mult valoarea acestei instituțiuni. Întorcêndu-se cătră Grünwald oratorul îl întreabă, unde află piedeca pentru o desvoltare completă a potestății de stat față cu comitatul? Statul face aḑi ce'i place. Pentru Grünwald însе administrațiunea nu este scop de sine, ci numai mijloc pentru un scop mai înalt, dar o administrațiune, care nu este scop de sine, nu poate fi bună. Grünwald nu'și va realisa nici scopul seu principal, adecă maghiarisarea, și tot atât de puțin se va realisa și scopul ulterìor: consolidarea statului. Susținênd sistema comitatensă, această scoală a libertății, vom întări națională noastră. Planul desfășurat de Szilágyi nu e decât crearea unui organism birocratic centralistic. Prin centralisațiune administrațiunea se va da în mâna unui guvern, care stă într'un raport de subordinare cu o potere ce se află afară de limitele țĕrei. Guvernul nostru actual nu e mai independent nici cu un grăunte decum a fost odinioară cancelaria aulică și locțiința. În fine oratorul se declară că nu primesce sistema de denumire recomandată de Szilágyi, ci voiesce sĕ susțină sistema electorală.

Ferd. Éber espune motivele ce'l determină a avè încredere cătră actualul ministru president. Prim-ministrul 'și-a însușit un orizont mai larg de când s'a făcut dintr'un conducĕtoriu de partidă un bărbat de stat. (Aplause în dreapta.) El a cunoscut că temeiul, pe care se poate conduce esclusiv politica acestei țĕri, este compromisul. Este imanent naturei compromiselor, ca ele de regulă sĕ nu mulțămească pe nici una dintre părți; cine încheie compromise, își perde popularitatea și dacă dl ministru president a adus drept jertfă pentru compromise chiar popularitatea sa, aceasta nu este o eroare imputabilă ci o dovadă că el procede cu consciință de sine și nu se alterează de considerațiuni reservate. Ministrul president a dat politicei țĕrei o directivă solidă. Până în anul 1875 șovăiam necontenit, nime nu scia în ce parte trebue sĕ se plece Ungaria într'una sau altă întrebare. Astăḑi întreagă Europa este lămurită asupra acestui punct.

Alb. Németh: Grünwald voiesce sĕ nimicească prin reforma sa cu o trăsătură de pană întreaga sistemă municipală. Când o feară selbatică cumplită din pădure periclitează viața trecĕtorilor, noi nu ne vom apera de ea culcând toți arborii din pădure, ci stêrpind animalul. (Ilaritate în stânga). Grünwald veḑênd această feară selbatică înfricoșată nu trebuia sĕ o spriginească în timp de un an și jumĕtate. Szilágyi voiesce sĕ steargă comiții supremi, adecă sĕ concentreze pe comitele suprem și pe vice comitele într'una persoană. Și ce o sĕ fie dintr'un individ, commasat în acest mod? Cel mult o amfiibie, dela cap până la șele comite suprem, ear de acì în jos vice comite. (Ilaritate în stânga estremă). Acești funcționari noi ne ar reamintì prefecții comitatelor din era lui Bach și prin consecuență ar trebuì sĕ li se dea și uniforma Bach-Schmerlingiană, firesce cu ceva caracter unguresc. Probabil ei ar trebuì sĕ poarte un atila până în șele, și de aci în jos, pentru a'și remarca și în afară natura de amfibii, nisce pantaloni strimți din șolḑi de pesce. (Ilaritate) Szilagy a ḑis că ministrul president pentru a se desvinovăți se provoacă la cântul poporal: „*Nem vagyok én oka semminek*", dar este și alt cântec care se potrivesce la programa lui Szilágyi. Acel cântec ḑice: *Boczi, boczi tarka, se füle se farka.* (Ilaritate generală).Oratorul luând un ton mai serios descrie în partea din urmă a discursului seu conflictul ivit în anul 1868 între comitatul Heves și ministrul president Andrássy din motivul, că numitul comitat se pronunciase, printr'o resoluțiune congregațională, care corespunde programei partidei independenței, contra pactului din 1876. Decursul acelei afaceri dovedesce, că forța trândaviei, *vis inertiae*, a comitatelor nu merită a fi de loc defăimată.

În sfêrșit oratorul se declară, că întru cât pentru buget primesce propunerea lui Helfy, ear cât pentru întrebarea de încredere, propunerea lui E. Simonyi. Votul din urmă e motivat prin argumente politice și individuale, unul dintre aceste este, că sub ministeriul actual s'a vĕrsat sânge cetățenesc, un lucru ce nu s'a întêm-

plat sub guvernele trecute. (Aplause vii în stânga estremă).

În ședința dela 3 Martie au pledat mai întâiu Hegyessy pentru votul de neîncredere al stângei estreme, contele Bethlen pentru respingerea tuturor voturilor de neîncredere și Al. Bereczky pentru respingerea bugetului. După acesti oratori a luat cuvêntul Gullner, care în esență a desvoltat următoarele idei: Administrațiunea după aparența sa esterioară, este autonomistică. Avem comisiuni comitatense, funcționari aleși, congregațiuni ș. a. și totuși autonomia esistă numai la aparență. Comitatele nu se pot îngrigì cum se cade de interesele lor naționali-economice și culturale, pentrucă le lipsesce dreptul de a împune însele contribuțiuni, prin urmare le lipsesc mijloacele materiale necesare. Pentru o autonomie adevărată se cere ca guvernul sĕ nu treacă preste drepturile sale legale de supraveghiere. In faptă însĕ guvernul nu se interesează de limitele acestor drepturi ale sale ci face tot ce-i place. (Aprobări în stânga). E clasică în privința aceasta esperiența ce a făcut-o comitatul Pesta. Într'o afacere industrială, era vorba de înființarea unei mori de vapor în Halas, instanța primă și a doua au decis afacerea în asemenea mod, partida a apelat. Causa veni înaintea comisiunei administrative. Un membru din aceasta comisiune declară, că legea opresce comisiunea, a se ocupa de o causă, care e decisă în înțeles egal de doue instanțe. Comisiunea însĕ totuși a luat causa în desbatere, a anulat cele doue resoluțiuni ale primelor doue instanțe și a decis într'un sens contrar. În urma acestei resoluțiuni partida cealaltă a apelat la ministeriul de industrie. Noue luni a trebuit sĕ astepte partida după resoluțiune. În sfêrșit a sosit. Ministeriul a dat comisiunei o reprobă pentru că s'a demis contra legei în pertractarea causei, dintr'altele a anulat cele trei resoluțiuni și a resolvit causa așa cum o resolvise comisiunea. (Ilaritate mare în stânga). Administrațiunea noastră se pare a fi autonomistică, în faptă înse domnesce centralisațiunea cea mai rigoroasă. (Aplause vii în stânga). O altă grupă de scăderi privesce lipsa de responsabilitate personală și cualificațiunea nesuficientă a funcționarilor. Încât pentru scăderea primă responsabilitatea devine ilusoră, dacă afacerile nu se resolvesc de singuratici ci de colegiuri. Cât de frumos ni se părea dreptul comisiunilor administrative, a ḑice și ele un cuvênt in afaceri de contribuțiune. Și ce ne a aretat esperiența? Într'o ḑi inspectorul de dare a referat o petițiune pentru stergerea unei contribuțiuni pledând pentru împlinirea rogării, comisiunea s'a alăturat la această propunere; dar abia s'a enunciat resoluțiunea și inspectorul de dare a și insinuat recursul contra ei. (Ilaritate mare). Eu îl întreb care este motivul acestei atitudini stranie? El îmi respunde: Sûnt îndatorat a apela la ministeriu contra tuturor resoluțiunilor în cause de dare. (Mișcare în stânga).

Încât pentru cualificațiune, deputații Mocsáry și Iokai au luat asupra lor un rol într'adevĕr nedemn vorbind într'un mod atât de desprețuitor despre esigența de cualificațiune. Dacă ar sci Iokai cât de multe lucruri trebue sĕ scie un funcționariu el poate nu ar fi vorbit într'un mod atât de desprețuitoriu despre acest obiect. (Aplause în stânga.) Dar el nu s'a învêrtit nici când în aceste cercuri. Cu atât mai bătĕtoare la ochi înse este enunciarea deputatului Mocsáry care e vĕrsat în trebile administrațiunei El a ḑis că e de ajuns, dacă funcționariul ales e onest și are voință bună; avênd aceste însușiri va învĕța tot ce trebue sĕ scie. După părerea mea funcționariul trebue sĕ învețe înainte de a fi ales și nu după alegere. (Aplause vii în stânga.)

Ce se atinge de plânsoarea, că singuraticul nu află scutirea de escedările funcționarilor administrativi, în această privință esistă destule foruri, la cari se poate plânge. Cum va putè sĕ astepte el dela ministru un remediu, când însuși ministrul a ordinat procederea ce servesce de basă la plânsoare. (Aplause în stânga).

Și acum vin la întrebarea: sĕ fie funcționarii aleși sau denumiți? Eu cred că prelângă nisce prescripte stricte de cualificațiune alegerea e mai bună. Proiectele lui Szilágyi intenționează reforme salutare, care nu duc de loc la centralisațiune și care după părerea lui Szilagyi vor fi salutare și în casul de denumire a funcționarilor. Eu acceptez reformele, dar denumirea nu, pentrucă funcționariul denumit totuși nu va uita nici când că are sĕ-și mulțemească guvernului funcțiunea sa.

Memoria lui Filip Pascu.

(— † 22 Februarie 6 Martie 1880).

Pompa, ce fine o oară, nu va puté schimba judecata lumei care asupra fiĕcărui om numai după moarte s'a obicinuit a se pronuncia fără reservă!

I.

În aceste cuvinte adevĕrat filosofice 'și-a pronunțat fericitul Emanuil Gojdu, marele mecenate de pia memorie la Românii greco-orientali din Ungaria și Transilvania, în punctul 6 al testamentului seu valoros și salutariu, dorința: ca înmormêntarea lui sĕ fie cât se poate mai simplă! Cine și cum a fost acest bărbat, faptele lui nobile și marinimoase, chiar după moartea lui au demustrat adevĕrul sentenței sale despre judecata lumei asupra fie-cărui om, 'i a eternisat numele de nemuritoriu, tipărindul cu litere de aur pe paginile istoriei naționale-bisericesci.

Un simplu muritoriu nici că ar putè simți și grăi altcum; ear ca de întrare la aceste modeste șire o indicațiune mai potrivită nu așĭ putè afla ori-cât se frunḑeresc clasicii, cu dorința de a'mi manifesta gratitudinea ce o datoresc și umbrei în Domnul reposatului *Filip Pascu* și sĕ'mi pot esprima condolența pentru pierderea lui încă prea timpurie, drept resunet doios la Necrologul apărut în Nr. 24 de Marța trecută al acestui prețuit ḑiar, care în mod cât mai simplu dar modest, adecă fără pompă ilustrătoare cum s'a obicĭnuit la alții, — ne-a anunciat moartea susnumitului bărbat.

Ce fericit m'așĭ simtì eu, dacă așĭ fi în stare și capabil, de a depinge cu colori vii, prin un panegiric, genealogico-biografic viața și respective trecutul defunctului, activitatea, zelul și cu un cuvênt faptele lui manifestate într'un lung șir de ani în folosul patriei, al statului, națiunei bisericii și al poporului din partidele acele, unde el a fost chiemat în timpurile cele mai critice și viforoase a'și angagia serviție și a'și împlinì misiunea de funcționariu superior public al statului de șef-conducĕtoriu al unei prefecturi, mai bine de un deceniu.

Necrologul publicat în ḑiare, nimic nu atinge alta, decât că defunctul ca advocat a reposat în Verșeț la 6 Martie nou, a. c. în etate de 59 de ani și la 7, adecă a doua ḑi s'a înmormêntat în cimiteriul gr. or. de acolo.

Deși sperez și cred că un alt care-va condeiu mai dibace de ai amicilor adoratori mai chiemați ai reposatului, va fi îndemnat a face „panegiricul“ complet, eu totuși ca unul dintre aceia, cari am stat mai aproape de dênsul, am servit sub dênsul în oficiu și 'l-am însoțit în viața socială, — condus de simțul gratitudinei, cătră memoria lui, și de condolență cătră mult stimata familie, nu mĕ pot reținè, de a nu espune și din parte'mi unele date mai momentoase despre trecutul reposatului, mai cu seamă pentru mulți aceia, cari n'au avut coatingere și prin urmare nici ocasiune de a cunoasce și a judeca după fapte:

„Cine și cum a fost acel Filip Pascu!“

Avênd eu fericirea a'l cunoasce numai la anul 1854, când după provisoriul stărei escepționale ce durase dela 1850—1853, după epoca revoluțiunei din 1848/49, — se organisà Banatul-temeșan, — mĕ voiu mărginì cât se poate mai pe scurt, a schița cele ce mi le-am putut prenota succesive dela 1854—1866, de cari notițe bine păstrate, — ca suveniri mie foarte prețioase — folosindu-mĕ acum la acest loc, cred că nu'mi va lua nime în nume de rĕu, nici îmi va împuta aroganță dacă prin comunicarea lor sinceră, fidelă și esactă, de o parte voiu contribuì cât de puțin la consolarea familiei rĕmase; ear de altă parte voiu face un modest servițiu și publicului cetitoriu de ḑiare, care de sigur este interesat și competent, a cunoasce mai deaproape pre bărbații binemeritați și a'și pronunța judecata asupra lor chiar după moarte — fără reservă — conform sentenței sus indicate.

La anul 1854, Filip Pascu era pretor ces. reg. al districtului Bocșa; a fost pe timpul sistemei absolutismului germân Bachian, și în această calitate defunctul a servit, a condus afacerile politice administrative și judecătoresci cu o rutină și disciplină esemplară până la emiterea memorabilei diplome imperătesci din 20 Octomvrie 1860, când adecă constituțiunea se restituì țĕrii cu devisa: libertate, egalitate și frățietate!

Deacì în colo, Filip Pascu, sub era constituționalismului, fiind în fruntea comitatului Caraș fericitul Emanoil Gozsdu, primul comite suprem, fu ales de jude cercual constituțional tot în acel cerc al Bocșei, ear mai apoi, onorat cu încrederea poporului, ales de representant la dieta Ungariei, îl vĕḑurăm escelând în șirul celor 11 deputati „anteluptători-naționali“ cari în costume naționale se presentară acolo spre a representa și apera interesele poporului. Ear ca representant al intereselor bisericesci, la anul 1864 fu ales de deputat la congresul din Carloviț conlucrând la actele despărțirei erarchice, și apoi tot așa la primul congres al nostru național bisericesc ținut în anul 1868 în Sibiiu.

Nu mult după aceea întroducênduse provisorul fericitul Gozsdu chiemat dela conducerea comitatului ca suprem comisariu regesc Teodor Serbu denumì și învità pre Filip Pascu se ocupe postul de proto-fiscal comitatens la care era nedispensabil.

Dintre multe scrisori private și oficiale de ale lui, ce mi le-am păstrat bine eată aici un act original de cea mai mare însemnătate prin care Filip Pascu avênd a se despărți de locuitorii cercului Bocșa spre a'și ocupa noul post, își luà remas bun dela dênșii, eată cum a vorbit și respective seris el încă atunci înainte cu 20 de ani cătră poporul și înteligența din acel cerc în „Adioul“ următoriu:

Adio,

cătră locuitorii cercului Boccea.

Șepte ani și 7 luni am petrecut în mijlocul vostru: parte ca c. r. pretore, parte ca jude cercual constituțional și în decursul timpului acestuia avui onoare a fi ales și de representant al poporului la dieta Ungariei.

Acum din partea Ilustrității sale Domnului comisar regesc denumit de proto-fiscal sum chemat a merge la Lugoș și a ocupa postul acest nou.

Din atragerea inimei, și din simțemintele adevĕrate de care totdeauna am fost pĕtruns pentru bunăstarea și fericirea poporului, în a cărui mijloc am viețuit: me simț îndatorat a mulțămì onoratei preoțimi, zeloșilor învĕțători, stimaților cetățeni, pretinilor juḑi și notari comunali, și bravului și scumpului popor acestuia, pentru plecarea și încrederea cu care am fost ajutat și spriginit în purtarea sarcinelor grele ale diregetoriilor mele.

Cu inimă curată și consciință liniscită mĕ depart din mijlocul vostru; că n'am îngreunat starea nimerui ci amesurat puterilor mele, am făcut tot cât s'a putut măcar că n'am putut se încunun a mea dorință a face și mai mult.

Păstrați-vĕ caracrerul cel nepetat de neclătită credință și aplecare cătră monarch, cu care totdeauna ați escelat, și ca crestini buni urmând învĕțăturei lui Christos dați imperatului cele ce sûnt ale imperatului, și lui Dumneḑeu cele ce sûnt ale lui Dumneḑeu, iubitivĕ unii pe alții fără deschilinire de naționalitate și religiune, ca frați adevĕrați căci toți avem asemenea înteres, și toți sûntem fii adevĕrați ai unei mame, adecă: a scumpei patrii noastre comune.

Cultivați artele și sciințele, îmbrățișați îndustria și nisuitivĕ cu toate puterile sĕ ajungeți acolo unde au ajuns națiile cele mai culte, dativĕ pruncii la scoală la învĕțături înalte și castigativĕ bărbați învĕțați, cari se vĕ redice din înjosirea în care stați cufundați la treapta ce vi se cuvine, căci imperații se luptă cu arme dar popoarele se luptă și se întrec în cultură; și cu cât mai mulți luptători barbați învĕțați vom avè cu atâta mai îngrabă vom ajunge la ținta comună — adecă la fericirea și prosperitatea mult dorită.

Venitoriul nime nu'l scie, el este în mâna Domnului, nu lĕsareți nici o ocasiune favoravere neintrebuințată prin care puteți înainta cătră scopul comun.

Cu greu mĕ despart de codrii încântători, și de văile desfătate cari împodobesc ținutul acesta, și face așa de plăcută petrecerea în el; dar cu mult mai greu mĕ despart dela poporul acesta bun și brav, care locuesce în locurile aceste romantice.

De trei ori fericiți sĕ fiți voi bravilor locuitori, vĕ rog sĕ'mi păstrați în inimile voastre un loc de suvenire pentru mine care mult vĕ prețuesce. Eu mĕ duc dar inima'mi la voi rĕmâne.

Dumneḑeu cu noi, vĕ salută

Bocșea Mont. în 21 Decemvre 1861.

amicul vostru stimătoriu.

Filip Pascu,
proto-fiscal.

Incât nu mĕ înșală memoria acest act încă pe atunci s'a publicat în ḑiarele noastre; cuprinsul, tonul și spiritul lui este de ajuns a cunoasce și a se convinge fie-cine, cine, și cum a fost reposatul!

In calitatea sa de proto-fiscal defunctul a funcționat în gremiul comitatului Caraș, adecă în Lugoș 4 ani; ear mai în urmă — după ce pe la anii 1863/4, earăși se făcură strămutări în conducerea comitatului, anume după întroducerea provisoriului chiemêndu-se și fericitul fost comisariu regesc Teodor Serb ca septemvir la Pesta, lui 'i urmà în calitate de administrator —, sau locțiitoriu de comite suprem, cunoscutul „antiortodocsul“, Stefan Ambrus, despre carele ar trebuì sĕ mĕ opresc pe un moment, sĕ întrerup firul cu memoria lui Pascu, si sĕ mĕ ocup chiar la acest loc dealtcum foarte potrivit spre a face o mică ilustrațiune a multelor nedreptăți și fatalități ce dênsul sub decursul timpului funcționării sale a causat afacerilor și intereselor noastre naționale dar mai vêrtos bisericesci ortodocse; dar fiindcă și așa stăpânirea lui nu durà lung timp, și nu mult după delăturarea sa paremise pensionarea lui, și el ca ambii antecesorii lui a reposat, erte'i Dumnedeu pĕcatele; — și așa continuând firul cu defunctul Filip Pascu, — atâta precât 'mi este mie cunoscut am sĕ întregesc: că și după îndepărtarea lui Ambruș venind în fruntea comitatului de comite suprem domnul septemvir actual Ioan Faur, și organisând comitatul de nou pe basa constituțională, — Pascu fu ales de asesor și respective președinte al sedriei orfanale comitatense, unde a funcționat până când și dl Faur fu chiemat la Pesta în noul seu post de jude la curie ca în locul seu sĕ pună de comite suprem pre cunoscutul regeneratoriu Ujfalussi pentru de a stîrpì cât numai se poate elementul de funcționari români și a importa maghiarismul

Eată până acì în câteva liniamente ilustrată cariera oficială publică a defunctului bărbat Filip Pascu, activitatea sa ca funcționariu zelos dela care în timpul din urmă, și mai vêrtos veḑênd intențiunile de ignorare și estirpire a inteligenței române din comitatul Caraș cel odinioară prosperătoriu și înfloritoriu, astăḑi însĕ decăḑut și sarbăd de corupțiune, — el, Pascu amărit în sufletul seu nobil, — disgustat de toate,

apoi atacat și în sănětate, — se retrase cu totul, părăși Lugoșul și se mută cu familia sa la Verșeț, unde providența i dede un bun sprigin, pre ginerele seu, advocatul Ioan Becineagă drept mângăiere la bětrânețe; acum susținětoriul și îngrigitoriul familiei rěmase.

Ar fi deci acuma sě mai arět câteva momente spre ilustrare: cum a fost și cât bine a făcut defunctul în decursul vieții și activității sale statului, națiunei, bisericii, poporului și particularilor? O dorință ferbinte a mea, și de sigur că și o pretensiune justă a stimabililor lectori, este aceasta; dar aceasta aici la acest loc, acum în ḑilele nĕcasurilor noastre când ne vedem strimtoriți de toate părțile pe toate terenele și alungați chiar de soarte, nu se poate, nu este nici consult.

Toți aceia, mici și mari, cari ca și neînsemnătatea mea au cunoscut și au stat mai aproape de dênsul, cari au viețuit și conlucrat cu el, nu au trebuință sě li o spună nime, cu atât mai puțin eu: ce a fost și ce a făcut el mai vêrtos pentru cultura și prosperarea poporului român în cercul Bocșei, pentru siguritatea și moralitatea publică, pentru bisericile și scoalele noastre și preste tot în afacerile și interesele naționale, de după care tocmai se făcuse persoană odioasă la omnipotenți, cari nu voiau sě'l judece și recunoască după adevĕrata sa valoare culturală și intelectuală.

Eară pentru aceia, cari numai după nume, ci nu și după fapte au cunoscut pre defunctul, așa cred, că ajunge numai singurul spirit moral, național și religios, ce resuflă prin tot cuvêntul Adioului seu îndreptat către locuitorii cercului Bocșei, care document memorabil l'am espus la binevoitoarea aprețiare a onorabilului public cetitoriu și care este cel mai pompos testimoniu și cea mai eclatantă dovadă, că defunctul Filip Pascu, n'a fost un bărbat neînsemnat, ci nobil, binefăcătoriu și binemeritat pentru națiune, biserică și popor.

Condus de simțeminte nobile și înzestrat cu de însușiri frumoase defunctul în funcțiunea sa ca pretor cesaro regesc al cercului Bocșa n'a fost mărginit numai la activitate biurocratică, ci mai adêse-ori în tot anul a întreprins escursiuni prin toate comunele cercului la cari ocasiuni în persoană a visitat cu cea mai mare scrupulositate oficiele comunale, cancelariele notariale, dar cu deosebire toate scoalele; el s'a interesat cu un cuvênt pentru toate și s'a ingrigit despre toate scăderile și neajunsurile, a lăudat pre cei bravi, ear pe cei netrebnici i-a înfruntat în auḑul poporului, și astfel a contribuit foarte mult la desvoltarea binelui comun și la delăturarea relelor.

Meritul cel mai mare, care după modesta mea părere basată pe esperiență și convingere este numai al defunctului, sûnt scolile bine organisate cu învěțători deplin cualificați; dovadă despre aceasta este acel fact cunoscut și necontestaver: că generațiunea mai tinără de ambele secse, mai din întregul acel cerc, pe timpul de atunci scia carte, cetia și scria cu litere străbune pentru acărora întroducere și folosire chiar și la oficiul pretorial precum și la toate oficiile comunale el încă la anul 1859 sub sistemul absolutistic era însuflețit cu predilecțiune. Mulți dintre cărturarii nostri și mai cu seamă notarii comunali dintre cari și eu eram unul, numai atunci — la stăruințele lui Filip Pascu — au învěțat a scrie respective a se esercita în scrierea limbei române materne.

Locuitorii, poporul și înteligența din cercul Bocșei cari au avut și au astăḑi cele mai mari foloase dela viața și prin activitatea neobosită a reposatului, o activitate a cărei resultate și fructe se věd în toată splendoarea lor, acel popor și mai vêrtos preoțimea și învěțătorii de pe atunci cărora le resunau dulce și sonore cuvintele rostite în „Adioul“ defunctului, cuvinte sfătuitoare, îndemnătoare și influențătoare pentru cultură, artă și desvoltarea simțemintelor naționale, — nu mĕ îndoesc nici pe un moment — că va deplânge pierderea binefăcĕtoriului și binemeritatului seu conducĕtoriu și povețuitoriu, ear cea mai frumoasă și deamnă de renumele seu recunoscință și gratitudine, ce o datorim noi cei vii și după moartea noastră următorii nostri memoriei reposatului — după modesta mea părere îndividuală — ar fi nisuința, de a nu perde nici când din vedere învěțăturile ce le conține actul menționat, care este pompa eternisarea numelui în dl adormitului Filip Pascu, căruia sě'i ḑicem ca de etern adio cu toții: Fie'i țĕrîna ușoră și memoria bine cuvêntată!

Sibiiu, 1/13 Martie 1880.

Petru Petroviciu,
actuariu metropolitan, sub defunctul fost cancelist ces. reg. pretorial și notariu opidan în Bocșa-montană comitatul Caraș.

Varietăți.

* (Dela curte). Majestatea Sa împĕrăteasa și regina Elisabeta a sosit în 11 Martie n. la 7¼ oare în Brussela. La gară a fost întêmpinată de regele Belgianilor de principele de coroană și de princesa Stefania și de cei dintâiu demnitari. La 10¾ oare înainte de ameaḑi Majestatea Sa a plecat dela Brussela.

* Escel. Sa I. P. S. domn archiepiscop și metropolit al nostru Miron Romanul a plecat cu trenul de aḑi de dimineață la Viena.

* (Denumire). Dl Avram Cioran preot gr. or. din archidiecesa Ardealului este denumit de capelan militar clasa II.

* (Petrecerea) de Sâmbătă seara dela „Impĕratul Romanilor“ a fost cercetată binișor și destul de vioaie, numai, cu toate că era de Români arangiată și împoporată, nu s'a prea jucat românesce. Venitul curat se ḑice că e 100 fl.

* (Molipsire?). Deunăḑile când cu încheerea carnevalului apusan, vre o câteva cete de oameni fără treabă, umbla cu masce pe fețe, molestând publicul, ce se folosia de umbletul pe strade numai pentru trebuințe în afaceri. Eri după ameaḑi o jumĕtate de duzină de Țigani mai mari și mai mĕrunți, a crediut sě facă și ea ca cei de deunăḑile și umbla costumată pe strade, cu toate că mai modestă și fără de a maltrata pe cineva.

* (Necrolog). Vai! căci prea de timpuriu trebue sě ne împlinim una dintre cele mai dureroase și triste datorințe de colegi când anunțăm că unul dintre cei mai bravi elevi ai institutului Andreian din Sibiiu, carele încă în anii fragedei junețe ne îndreptăția pre deplin la cele mai frumoase speranțe, iubitul nostru coleg, cleric în anul al treilea *Andreiu Bărbos* în floarea vieței sale în etate abia de 22 ani după o boală grea de 3 luni în 19 Februarie v. a. c. s'a mutat din aceste trecĕtoare la cele eterne.

Deplâns, de părintele seu Eftimiu Bărbos paroch gr. or. mumă-sa Ana, sora Elena, fratele Alesandru, unchiul seu Ioan Pop, preot impreună cu intreaga-i familie, verișoarele Iuliana, născută Ciocaș, măritată Șovrea administrat protopresb., Rosa născ. Ciocaș măritată Stef preot, Zina născută Pop măritată Pop, preot, vĕrul Ioan Ciocaș preot și de toți ceialalți consângeni; de intimul amic si coleg Teodor Șovrea și de toți amicii și colegii sei.

Deplângem neașteptata perdere din adêncul animei mângăindu-ne că sufletul seu cel blând și curat va fi rĕsplătit luând din mâna părintelui luminei cununa dreptății și odichna eternă.

Remășițele lui pământesci s'au astrucat în 23 a lunei curente în cimiteriul gr. or. din locul nascerei sale Ciocotiș. Fie'i țerina ușoară și memoria binecuvêntată!

* (Mulțămită publică). La instalarea subscrisului paroch, prea onoratul domn protopresbiter Ioan Petric a dăruit pe sama bisericei noastre din Doberleu, 1 Epitrafir, Rucavițe, Aier și o păreche de procovițe toate nouĕ. Pentru subscrisul în numele comunei bisericesci, aduce publice prea onorat domniei sale cea mai vie mulțămită pentru fapta aceasta marinimoasă.

La însărcinarea comitetului parochial.

Ioan Oltean m. p.,
paroch și președ. comitetului.

* (Recunoscință) esprimă în public parochul nostru Il. H. din Slimnic binefăcĕtoriului bisericei noastre de acolo, Aleman Cloașe din Boița, care a cumpĕrat pentru menționata biserică un epatrafir, disc și stea și un molitvenic în preț de 33 fl.

* (Mișcare antisemitică) se ivesce acuma și în Viena. Aici cerculeză o „provocare a unui patriot“ la unirea după esemplul „ligei antisemitice“ din Germania a tuturor, cari sûnt de aceași părere, și la scăparea cetății de „biciul Judaismului.“

* (Plățile ḑilnice) ale impĕraților europeni sûnt următoarele: Alecsandru II 125,000 franci, Sultanul 90,000 fr., Francisc Iosif 50,000 fr., Wilhelm 41,000 fr., Humbert 32,000 fr., Victoria 31,508 franci.

* (Emigrarea în America) de care am amintit de mai multe ori în „Tel. Rom.“ a luat cu deosebire în comitatul Șaroș dimensiuni mari. Locuitorii vênḑêndu'și toată averea mișcătoare și nemișcătoare cu prețuri de batjocură se pun pe calea ferată cu mic și mare și pleacă spre Hamburg, de unde se îmbarcă spre America. Până acum — ḑice „Kelet“ — au emigrat din comitatul numit mai mult ca 8000 oameni începênd dela Septemvrie 1879 încoace.

* (O invenție interesantă). După jurnalul „Techniker,“ care apare în New-York, dl Perreauz a inventat un Velociped, care se mână cu abori și face pe oară 4—5 mile. Velocipedul e cu 3 roate și mânarea lui costă pe mil numai 3 cent. dacă se efectuesce cu spirt.

* (Un tunel submarin). Spre a înlesni comunicația între Vanderbild și coastele atlantice în America de Nord s'a început lucrarea la un tunel pe sub riul *Detroit*, care desparte Statele-Unite de Canada și se unesce cu lacul Erie. Acest tunel va avè o lungime de 3700 m. pe sub riu și două linii ferate.

* (Unire marină). Guvernul rusesc primind proiectul lui Daniloff în privința unirei mărilor Azof și Caspica va procede la realisarea acestei minuni marinare. Valoarea lucrărei s'a prețuit la 50 milioane ruble.

* (Emigrare). Din ținuturile dela Tribau și Drüsau mai mult ca 90 familii bogate 'și-au vêndut toate pământurile și sûnt gata a emigra spre America de Nord. Aceste familii duc mai mult ca un milion de fl. cu sine din țĕrile noastre. De altmintrea se scrie din New-York, că din Austro-Ungaria emigrează mulți, fără de a se gândi, că acuși nu mai au loc, unde sě se poată așeḑa. Aceste sûnt semne, că oamenilor în Austro-Ungaria le umblă cât se poate de rĕu.

Scolastic.

(Urmare).

Dupăce am vĕḑut neajunsurile metodului usitat în manualele pentru învěțarea religiunei crestine, de care s'a servit și se servesce scoala noastră poporală, vom cerca sě arĕtăm acum.

III. Adevĕratul metod, după carele are sě se propună învěțământul religiunei crestine în scoala poporală.

„Foarte cu greu și anevoie va fi, „a afla adevĕratul metod, după carele „sě se propună și împărtășească religiunea crestină, intre atâtea metoade „absurde și barbare, care domnesc „de veacuri în manualele de religiu„ne ale scoalei poporale!“ — ne va reflecta cineva.

Și aceasta nu cu nedreptate.

Noi însĕ avênd a trata chiar despre învěțământul religiunei crestine, carea se basează pe adevĕr și dreptate, și așa ne învață, a căuta și a îmbrățișa adevĕrul și a păzì dreptatea, ca crestini ne cunoascem, că sûntem datori, a și urma așa.

Vom căuta dar adevĕratul metod după carele are sě se propună învěțământul religiunei crestine chiar acolo, de unde a isvorît el, de unde a isvorit mântuirea genului omenesc.

Mântuitoriul genului omenesc, scim cu toții, că a fost Domnul nostru Isus Christos. Carele ne-a învěțat, sě cunoascem pe Adevĕratul Dumneḑeu, sě credem într'ênsul, sě'l iubim mai presus de toate, sě'l onorăm, sě ne închinăm lui, sěi împlinim voia lui și sě ne temem de el cu adevĕrată pietate.

Și cum erau învěțăturile Mântuitoriului lumii după cuprinsul și întocmirea lor? — Cum erau ele propuse și împărtășite? —

În modul acesta:

1. Învěțăturile Mântuitoriului lumii erau potrivite pentru fiecare om din lume, așa dar folositoare ori si cui.

Pe temeiul acesta învěțământul în scoala noastră poporală sě fie potrivit pentru fiecare copil și folositoriu tuturor; învěțământul religiunei sě cuprindă în sine material mărginit rațional în trăsuri generale pipăite, nu vast, nu desfăcut în toate amenuntele și subtilitățile confesionale.

2. Învěțăturile Mântuitoriului erau deșteptătoare, luminătoare, atrăgĕtoare și pentru aceasta în stare a cultiva, îndrepta, rădica pe omul din lăuntru din ce în ce la o treaptă mai înaltă, ca pre o ființă cugetătoare, simțitoare și poftitoare, carea nu numai sě cunoască, ci sě și iubească, sě și îmbrățișeze adevĕrul și binele și sě sĕvêrșească fapte frumoase religioase și morale.

Apoi învěțăturile Mântuitoriului au și fost îmbrățișate și urmate cu toată voia de oamenii, cari au putut avè fericirea, sě le auḑă

Așa dar învěțamêntul religiunei în scoala poporală sě fie deșteptătoriu, luminătoriu, atrăgĕtoriu, ca sě poată fi în stare, a cultiva, îndrepta și ridica sufletul copilului din ce în ce la o treaptă mai înaltă a cunoascerii, simțirii, poftirii, îmbrățișării adevĕrului și binelui și sĕvêrșirii faptelor frumoase religioase-morale.

3. Christos nu desconsidera pe oamenii, cari se adunau împregiurul lui, sě'l asculte, ci:

a) Sântele Sale învěțături 'și-le întocmia amĕsurat gradului desvoltării intelectuale a acelor oameni; li-le propunea și împărtășia cu blândețe și cu plăcere; așa încât se lipiau de inimă, mișcau inima ascultătorilor, o deschideau, întrau într'ênsa, de le simțiau,

Apoi ce întră la inimă, aceea pĕtrunde și în mintea omului. Și ce întră în mintea omului prin inimă, nu poate uita în toată viața lui.

Nu mai trebuiau dar învěțăturile lui Christos memorisate.

Deci învěțământul religiunei în scoala noastră poporală sě fie întocmit amĕsurat naturei desvoltânde a copilului.

Natura în desvoltarea ei face pe copil vesel.

Sě nu cuprindă dar învěțământul religiunei în sine nimic posomorît, restringĕtoriu, împovărătoriu, apăsătoriu; ci sě fie propus cu blândețe și cu plăcere, ca sě poată fi simțit de inima copilului, sě-i poată întra prin inimă în mintea lui, ca sě nu'l mai uite nici odată.

Ca prin aceasta sě scape bietul

copil de ceeace îi este lui foarte neplăcut şi urît, adecă de împovărătoarea şi apăsătoarea memorisare a materialului învĕţămêntului religiunei.

b) Învĕţăturile lui Christos cuprindeau în sine material concret ori propus în formă concretă. Pentru aceasta oamenii, cari 'l auḑiau, îşi puteau face representaţiuni şi noţiuni vii, chiare şi precise despre sântele lui învĕţături. Va sĕ ḑică, le puteau cuprinde şi înţelege pe deplin; apoi s'au şi folosit.

Aşa dar învĕţământul religiunei în scoala poporală sĕ cuprindă în sine material în formă concretă, nu abstracţiuni, nu dogme.

Ca sĕ poată fi cuprins, înţeles şi folosit de copil, a căruia minte îşi poate face representaţiuni şi noţiuni numai din intuiţiuni.

c) Christos nu îmbrăca învĕţăturile sale în definiţiuni; nu predica, nu spunea ascultătorilor sei, ce sĕ simţească, ce sĕ cugete despre ele; nu i provoca, nici nu le poruncia, sĕ voiască a i le stima a i le primì şi îmbrăţişa; dar le propunea într'un limbagiu dulce, uşor de preceput şi în mod atrăgĕtoriu; apoi, unde afla de cuviinţă, conducea cugetarea ascultătorilor şi prin întrebări raţionale (... „Al cui este tipul acesta?“ — „Al împĕratului“ — . . .), încât oamenii, cari auḑiau sântele lui învĕţături, singuri se convingeau despre adevĕrul şi bunĕtatea cuprinse într'ênsele, şi aşa — le iubiau din toată inima, le primiau, le îmbrăţişau cu toată voia lor şi urmau după dênsele.

Deci materialul învĕţămêntului în scoala poporală sĕ nu fie espres în definiţiuni, nici propus în mod predicătoriu, provocătoriu, poruncitoriu; ci în cuvinte uşoare de înţeles, dulci, atrăgĕtoare, conducêndu'i cugetarea copilului prin întrebări metodice.

În modul acesta va putè copilul simţì şi cunoasce bunĕtăţile învĕţăturilor creştinesci, le va îmbrăţişa cu voia lui şi va urma după ele.

d) Învĕţăturile lui Christos erau întocmite după trebuinţa de a indrepta neajunsurile şi scăderile oamenilor; apoi ca sĕ le poată acestia mai bine cuprinde şi înţelege, li-se propunea în formă de tablouri plastice — istorioare.

Mântuitoriul Christos nu s'a servit cu sisteme; nu a lăsat apostolilor sĕi şi printr'ênşii lumii nici o sistemă.

Deci materialul învĕţământului religiunii în scoala poporală sĕ nu cuprindă în sine o totalitate scientifică, şi învĕţăturile crestinesci elementare sĕ nu formeze o sistemă scientifică, ci sĕ fiĕ propus în formă de tablouri plastice — istorioare.

e) „Fiţi deseĕvêrşiţi, precum şi Tatăl vostru din ceriuri desevêrşit este“ — ne învaţă Mântuitoriul lumii Christos.

Prin aceasta ne arată, că perfecţiunea zace în infinit; că scopul omului pe acest pământ este, a năzuì, a se îndrepta şi a se mişca spre perfecţiune. Apoi indeamnă pe oameni a se avênta, îi inanimează în avêntul„ în progresul spre perfecţiune, spre Tatăl Ceresc, Cel Infinit.

Nu împedecă prin ponderositatea mărturisirii credinţei desvoltarea progresivă a spiritului omenesc.

Aşa dar nu spoială, nu dresură, ci adevĕrată cultură şi educaţiune au fost pentru oameni învĕţăturile lui Christos.

Nu unelte, nu sclavi ai întunerecului, ci fiinţe după tipul şi asemênarea lui Dumneḑĕu a format Mântuitoriul lumii din oameni prin sânta Sa religiune. Asemenea fiinţe au însărcinat pe Apostolii sĕi şi acestia pe următorii lor, ca învĕţători, sĕ formeze din oamenii, lăsaţi de Dumneḑĕu pe acest pământ, ca sĕ'l prefacă în raiu, unde sĕ vieţuiască în împĕrăţia lui Dumneḑĕu, şi de unde sĕ se avênte spre Cel Infinit.

Deci învĕţământul religiunei crestine în scoala poporală sĕ îndrepteze tinerimea, sĕ o pună pe calea, şi sĕ o înlesnească, a se mişca liber şi neatêrnată spre perfecţiune; însĕ sĕ nu i împedece acesta prin legarea de ponderositatea mărturisirii credinţei.

(Va urma.)

Bursa de Viena şi Pesta

din 13 Martrie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	101.95	101.90
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	79.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	92.—	91.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	82.—	82.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	118.80	118.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	89.75	89.50
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	88.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	88.—	88.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	87.50
Obligaţiuni urbariale transilvane .	88.—	88.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	92.50	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	91.50	91.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.40	71.30
Datoria de stat în argint . . .	72.10	71.75
Renta de aur austriacă	86.45	85.50
Sorţi de stat dela 1860 . . .	128.25	128.50
Acţiuni de bancă austro-ung. .	835.—	830.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	301.20	301.—
Acţiuni de credit austr. . . .	282.50	282.50
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	112.25
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.58	5.54
Napoleon	9.45	9.46
100 marce nemţesci	58.20	58.30
London (pe poliţa de trei luni) .	118.60	118.80

Economic.

Sibiiu, 12 Martie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 9.—10.; Grâu sĕcăreţ, fl. 7.50—8.50; Sĕcară fl. 6.10—6.50; Orz fl. 4.20—4.60; Ovĕs fl. 3.—3.40 Cucuruz fl. 5.—5.40; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 1.60—2-.; Semênţă de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—35; Unsoare de porc fl. 28—30; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Lumini de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —— cr.; Carne de viţel 45—50 cr. carne de porc 48—50 cr.; carne de berbece ——— cr.; ouă 10 de 20 cr.

Mediaş, 11 Martie n. Pro hectolitră: Grâu 9.—9.80; Grâu sĕcăreţ fl. 7.50—8.30; Sĕcară fl; 6.40—7.; Ovĕs fl. 3.10-3.40; Cucuruz fl. 5.25—5.40 Sĕmênţă de cânepă fl. 7.50—8; Fasole fl. 7.50 —8; mazere fl. —; Cartofi fl. 1.90--2.; Fên fl. 1.80—2; cel vechiu; cel nou fl. —.--; Cânepă fl. 34—38; Slănină pro 100 chilo: fl. —60—; Unsoare de porc fl. —60; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. 11½; carne de vită pro chilo 40 cr. carne de porc —48— cr. carne de viţel —.— cr. ouă 6 de 10 cr.

(Gunoitul viţelor) se poate face foarte rentabil udândule cu apă, în care s'a topit o cuantitate de peatră acră. Viţele se înţelege înainte de a se uda trebue sĕ fie curăţite cum se cuvine. Udatul se face primăvara după se s'a făcut vreme frumoasă adecă cam prin luna lui Maiu. La fie care viţă se toarnă o cuantitate de vre o câteva cuarturi de apă care conţine peatră acră topită, căreia se mai poate adauge şi ceva urin de om.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 28 Martie şi 26 Aprilie imob. Mariei Baumann în Alţina (trib. Sibiiu); în 18 Martie imob. remasului după soţia lui Simeon Grünfel în Aiud (judec. cerc.); în 6 Aprilie şi 24 Maiu imob. lui Pavel Nagy în Agard (trib. M. Oşorheiu; în 13 Aprilie şi 13 Maiu imob. lui Iosif Szilágy în Cluj (trib.); în 18 Martie imob. lui Sighismund Richtzeit în Iercea (judec. cerc. Reghen); în 30 Martie şi 30 Aprilie imob. soţiei lui Nicolau Demian în Turda (trib); în 18 Martie imob. lui Ioan Ciungu în Racoviţa (trib. Sibiiu); în 1 Aprilie şi 7 Maiu imob. lui Ioan alui Chirilă Popa în Megyánsag (trib. Turda); în 9 Aprilie şi 22 Maiu imob. lui Andreiu Deucz în M. Oşorheiu (trib.); în 20 Apr. şi 20 Maiu imob. lui Ioan Tonts în Făgăraş (judec. cerc.); în 12 Aprilie şi 12 Maiu imob. lui George Tárkány în Cluj (trib.); în 22 Martie şi 22 Aprilie imob. lui Vasilie Sicub în Poplaca; în 28 Martie şi 28 Aprilie imob. lui Ioan Stănuleţ şi soţi în Ilimbav (trib. Sibiiu), în 27 Martie imob. lui Michail Tontsch în Şărcaia (trib. Braşov); în 24 Martie imob. lui Ioan Toma în Archid (judec. cerc. Teaca); în 14 Aprilie imob. lui Ioan Nagy în Clujmonostru (trib. Cluj).

Nr. 106 2—3

CONCURS.

Pentru vacanta parochie română gr. or. Trapold clasa a III ppresbiteratul Sighişoarei în urma resignaţiunei parochului Sofroniu Brĕndușă în sensul prea venerabilei ordinaţiuni consistoriale dto 23 Ianuarie c. Nr. 149 B. se escrie prin aceasta concurs cu terminul 31 Martie c. st. n.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială cu douĕ încăperi, una bucătărie, cu edificiele economice recerute în stare bună, şi grădină de poame.

2. Şepte jugere pământ, parte arătură, parte fênaţ, — dintre cari 3½ jugere folosibile ca semĕnătură în tot anul.

3. Dela 80 familii române câte o ferdelă cucuruz sfărmit, mesură veche.

4. Dela 40 familii neurustice câte 17 cr. v. a. simbria anuală şi câte o ḑi de lucru dela fie-care familie.

5. O verḑĕrie.

6. Şese stângini de lemne de foc, şi în fine

7. Venitele stolare, regulate prin sinodul parochial.

Cei ce doresc a competa la această parochie sûnt avisaţi a'şi trimite subscrisului oficiu ppresbiteral până la terminul indicat petiţiile lor instruate în sensul „stat. org.“ a dispositiunilor sinodale din anul 1873 şi a regulamentului congresual din anul 1878 documentând pe lângă cunoscinţa limbei materne şi a celei maghiare sau germâne, avênd a se presenta până la espirarea concursului în vre-o duminecă sau serbătoare în biserica din loc spre a'şi arĕta desteritatea în cântare, tipic sau cuvêntare.

Sighişoara 21 Februarie 1880.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al Sighişoarei.

În conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Zacharia Boiu m. p.,
ppresbiter.

Nr. 33 2—3

CONCURS.

Spre întregirea vacantei staţiuni parochiale de a III clasă din comuna Corbi ppresbiteratul Făgăraşului II se escrie concurs nou cu terminul până la 16 Martie a. c. v.

Emolumentele sûnt tot cele publicate în concursul cel dintâiu la 26 Iulie 1879 în Nrii „Teleg. Roman“ 88, 89 şi 90.

Doritorii de a ocupa această parochie vacantă îşi vor aşterne concursele sale instruate cu documentele recerute conform „stat. org.“ până la ḑiua prefiptă subscrisului scaun protopresbiteral.

Avrig 20 Februarie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Vasilie Macsim m. p.,
adm. prot.

Nr. 83. 1—3

EDICT.

Ilie Cocă din Sânpetru, care aproape de 10 ani părăsì cu necredinţă pre legiuita lui soţie Paraschiva Dragoş, tot de acolo, şi pribegesce în lume fără a se sci ubicaţiunea lui, se provoacă prin aceasta, ca în termin de un an de la publicarea acestui edict sĕ se presenteze înaintea subscrisului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa lui se va decide procesul divorţial intentat asupră'i.

Braşov în 31 Ianuarie 1880.

Forul matrimonial gr. or. al tractului prot. II al Braşovului.

Ioan Petric m. p.,
protopresbit.

Nr. 97. 1—3

EDICT.

Elena născută Vasilie Gămulea din Braşov, care a părăsit cu necredinţă de 6 ani de ḑile pe legiuitul ei bărbat Ioan Nicolae Savu, tot din Braşov fără de a se scí locul ubicaţiunei ei, este prin aceasta citată, ca în termin de un an sĕ se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa ei se va pertracta şi decide procesul divorţial, intentat asupră'i de soţul ei.

Braşov în 5 Februarie 1880.

Forul matrimonial gr. or. al Braşovului I.

Iosif Barac m. p.,
ppresbiter.

Nr. 35. 1—3

EDICT.

Ana născută Achim Filip de religiunea gr. or. din Porceşti comitatul Sibiiului în Transilvania, carea de doi ani şi jumĕtate a părăsit cu necredinţă pre legiuitul ei bărbat Ioan I. Costeiu Boancăş tot de acolo, fără ca sĕ se scie până acum ubicaţiunea ei, prin aceasta se citează, ca în termin de un an şi o ḑi dela prima publicaţiune a acestui edict sĕ se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră, procesul intentat contră'i de cătră bărbatul ei, se va decide în sensul prescriselor legii şi în absenţa ei.

Sibiiu 1 Februarie 1880.

Forul matrimonial gr. or. al protopresbiteratului Sibiiu al II-lea.

Nr. 35. 1—3

EDICT.

Georgiu Mitarcă, de religiunea gr. or. din Jimbor (Zsombor) pretura Oclandului, ppresbiteratul Cohalmului, părăsind de 5 ani de ḑile în mod clandestin pre legitima lui muere Bucura Şerban tot din Jimbor fără a se sci locul ubicaţiunei lui, se provoacă prin aceasta a se presenta în restimp de 6 luni de ḑile, sau în persoană, sau prin representant legitimat, înaintea subscrisului for matrimonial, căci altfel procesul în contră'i urḑit, se va decide în înţelesul legilor în vigoare.

Cohalm, 22 Ianuarie 1880.

Dela forul matrimonial judecătoresc de I-a instanţă gr. res. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea m. p.,
adm. protop.

Nr. 36. 1—3

EDICT.

Anghel Ilie Chidu de religiunea gr. or. din Porcesci, comitatul Sibiiului în Transilvania, carele de 7 ani, cu necredinţă a părăsit pre legiuita lui socie Floarea născută Maniu Purecea tot de acolo, fără a se sci ubicaţiunea lui prin aceasta se citează, ca în termin de un an şi o ḑi dela ḑiua publicărei prime a acestui edict, sĕ se înfăţişeze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră procesul intenţionat contra'i de cătră muerea lui în sensul legei se va decide şi în absenţa dênsului.

Sibiiu, 1 Februarie 1880.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului II ca for matrimonial de prima instanţă.

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 28. Sibiiu, Joi 6 Martie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 5 Martie.

Ḑiarele nu înceată de a aduce sciri despre felicitările ce se trimit din toate părțile M. Sale din causa logodirei succesorului pe tron Rudolf cu princesa Stefania. Între alte amintim la locul acesta și de hotărîrea ce a luat în privința aceasta partida independentă din dieta Ungariei, ca de un caracteristic al timpului de față. Partida aceasta în conferența ei dela 12 Martie n. a decis a lua și ea parte la deputațiunea, ce avea a se trimite sĕ feliciteze, cu cel puțin trei membri. Cu toate aceste nu constringe pe membrii sei, ci îi lasă după buna lor chibzuire, sĕ participe sau sĕ nu participe la deputațiunea de felicitare. Se vede că înșiși aderenții lui Kossuth au mai slăbit din ilusiunile lor politice și încet, încet se apropie de actualitatea din monarchie.

Ministrul de justiție și de comerciu a convocat, ne spune „P. Ll.“, un numer mai mare de deputați transilvăneni fără deosebire de partidă la o consultare asupra *regulărei proprietății din Transilvania.* — Proiectul de lege privitoriu la regulare este deja publicat.

În afacerea privitoare la într'oducerea jurisdicțiunei în administrațiune, deputatul Szájbely avea sĕ vină în casa deputaților cu propunerea, ca guvernul sĕ aducă cât mai curênd un proiect, prin care sĕ se reguleze afacerea aceasta și încă în dieta presentă. După o telegramă de eri dela Budapesta propunerea aceasta s'a respins după ce a declarat Tisza: că guvernul a hotărît a pune încă în anul acesta pe masa dietei proiecte despre reformarea poliției și cualificațiunea funcționarilor. Mai departe se vor lua mesuri, ca administrațiunea de bani sĕ se ia din mâna funcționarilor municipali, transpunenduse casselor corespunḑĕtoare

Astăḑi se începe desbaterea specială a ministeriului de justiție.

După „N. fr. Presse“ vestitul tratat de căi ferate între Austro-Ungaria și Serbia s'a terminat alaltăeri.

„Printre partidele slavice și clericale din Austria, ḑice „P. Ll.“, suflă un curent de ostilitate contra imperiului german, care nu e nici nou nici periculos pentru obiectul urei lor. Curentul însĕ nici odată n'a cutezat a eși pe față ca în ḑilele aceste. Nimenea altul, decât deputatul Hausner, cărui i zidise foile din Viena un piedestal, prin care s'a înălțat la glorie și vaḑă, a fost acela, care a dat tonul în senatul imperial, în care au întonat de odată Polonii, Cechii și Ultramontanii.“ „Firesce fie-care dintre fracțiunile aceste — i se scrie lui „P. Ll.“ dela Viena — 'și va fi gândit alt ceva. Polonii vor fi avut dinaintea ochilor o alianță cu Francia, Cechii cu Rusia și ultramontanii poate cu amêndoue, la toată întêmplarea cu ascuțitul contra Italiei. Ei bine „P. Ll.“ nu se arată de tot îngrigit de curentul acesta și susține că oficiul de esterne din Viena nu va avé nici o greutate de a dovedì principelui Bismarck, că astfeliu de manifestațiuni, cum a fost cea din discursul lui Hausner, cu colorit antigerman, nu au nici o însemnetate și nu dau direcțiune opiniunei publice din Austro-Ungaria. Corespondentul foiei citate continuă ḑicênd: că alianța cu Germania este faptă împlinită. Alianța însĕ nu este îndreptată contra Franciei; între împregiurări poate fi îndreptată contra Rusiei. Cât timp caracterul alianței nu era așa clar, cum este acum alianța, n'a fost opugnată de Cechi și de ultramontani. De când însĕ este învederat, că Austro-Ungaria face cu Germania causă comună, ca eventual și dacă ar fi de lipsă sĕ înfrêneze pe Rusia, es fracțiunile slavice din senatul imperial la iveală.

Este de însemnat, că „P. Ll.“ află cu cale a atinge coarda atitudinei fracțiunilor slavice în fața unei alianțe austro-ungare-germane contra Rusiei. Chiar atingerea aceasta poate face pe aliații dela Berlin sĕ caute cu neîncredere asupra Austro-Ungariei.

„D. Ztg“ în revista de luni cualifică alarmele cu resboiul numai de nisce mijloace pentru asigurarea proiectului privitor la îmmulțirea armatei. Cu toate aceste citează din „Köln. Ztg“ locuri, din care se vede, că Bismarck este aproape a face pe Germania se tragă sabia, dacă Rusia nu va da mai bune probe de loialitate față cu Germania. Și „Post“ din Berlin ḑice, că nu va fi nici o mirare dacă Bismarck perde încrederea în împĕratul Wilhelm, că va sci susținè pacea, de oarece dênsul nu vrea sĕ scie de un resboiu cu Rusia.

Din Roma, ne spune o telegramă dela 16 Martie n., că ministrul de esterne Cairoli, respunḑênd la o interpelațiune a accentuat, că credința în tratate și alte împregiurări, sfătuesc amiciție cu Austria.

În Paris a ațițat respingerea în senat a unui articul, prin care se restringea ordinile călugăresci de a susținè institute de instrucțiune, o agitațiune în contra tuturor congregațiunilor neautorisate în Francia. Camera după ce legea generală a căḑut în senat, a votat o resoluțiune, prin care 'și-a dat espresiune dorinței, că guvernul sĕ nu mai sufere decât congregațiuni autorisate.

Desbaterea bugetară în dieta Ungariei.

În ședința dela 4 Martie s'a continuat desbaterea bugetară.

Ant. Szájbely declară respicat că nu va vorbì despre buget, critică înse pe preopinanți, și între acestia cu deosebire pe Jokai, care ḑisese odată, că nu e revoluționariu. Sĕ-și aducă însĕ Jokai a minte, că el a fost împreună cu oratorul și cu alții în 14 Martie 1848 în „Komlokert“, unde s'au formulat cele 12 puncte renumite, cari au fost basa revoluțiunei. Jokai a purtat pana, acesta e punctul de strălucire în cariera politică a lui Jokai.

Presidentul Szlávy admonează pe orator sĕ nu vorbiască despre afaceri personale. (Aplause în dreapta.)

Szájbely: Jokai nu trebue sĕ se rușineze pentru aceasta, dacă ar trebuì sĕ-i fie rușine de ceva, apoi acest ceva e . . .

Presidentul Szlávy: Admonez pe deputatul Szájbely sĕ vorbiască la ordinea ḑilei, altfeliu voiu trebuì sĕ-i detrag cuvêntul. (Aplause în dreapta)

Szájbely se îndoiesce că majoritatea ar lucra numai după convicțiunea sa; oratorul nu poate întimpina cu încredere pe un guvern, care se mulțemesce și cu un „Tac“ din partea Croaților. (Aplause în stânga estremă.)

Ag. Pulszky: Noi nu putem sĕ avem încredere în politica ministrului de finanțe, când vedem, cum se solicitează lucrările catastrale, cum se eschid din ce în ce mai mult elementele autonome dela conlucrare, când considerăm mai departe abusurile la încassarea contribuțiunilor, procederea la arendarea dărilor de consum, care e întogmită și așeḑata pe base curat fiscalice fără a ține samă de interesele contribuenților. (Aplause în stânga.)

Nu putem sĕ întimpinăm cu încredere pe un guvern care nu este în stare a da țĕrei o administrațiune bună. Esperiența a dovedit, că guvernul scie sĕ-și câștige majoritatea în toate comitatele, dar cu toate aceste administrațiunea se află într'o astfel de stare, încât si oratori din partida guvernamentală au trebuit sĕ declare că stările actuale sûnt de nesuferit. Acesta e și resultatul lungei desbateri bugetare. Ce e drept între partisanii nostri s'au ivit o divergență de păreri cu privire la o cestiune ce se referesce la administrațiune, o cestiune, ce stă într'o strinsă legătură cu propunerile opositiunei, dar acea divergență nu e de o însemnătate atât de mare încât membrii partidei noastre sĕ nu poată remânè împreunați și sĕ nu se lupte laolaltă pentru ameliorarea administrațiunei. Cestiunea indicată va mai da încă în curgerea vremei impuls la o discusiune detaiată; de acea nu voiesc a mai polemisa acum contra principiului de a se alege funcționarii administrativi pe viață, ci declar simplu, că esperiențele ne vor silì în viitor sĕ adoptăm sistema de denumire. În sfêrșit mai observ cu privire la administrațiune, că reforma administrațiunei de stat trebue sĕ meargă mână în mână cu reforma administrațiunei comunale. Ministrul president a observat că efectele reformei propuse de noi vor fi simțite până în coliba cea din urmă și că se cere mult curagiu pentru a se ivì cineva cu astfel de planuri. Aceasta este adevĕrat, dar noi togma avem curagiul sĕ privim drept în fața greutăților, precând guvernul spămêntându-se de aceste greutăți nu voiesce sĕ facă nimic. Noi vom remânè probabil în minoritate, dar ne vom despăgubì cu consciința, că am inițiat și discutat o cestiune într'un mod care de sigur va afla un resunet. (Aplause în stânga). Dar ministrul president va trebuì sĕ se mulțemească cu mângăerea, că și modul, cum s'a respins ieri propunerea lui Dárday în comisiunea juridică, e un feliu de vot de încredere. (Aplause în stânga.) Până când ministrul president se va mulțemì cu un asemenea vot de încredere, neîncrederea noastră va fi pe deplin îndreptățită. (Aplause vii în stânga.)

În ședința dela 6 Martie propunĕtorii 'și-au ținut discursurile de încheere. Ne mărginim a releva discursul lui Apponyi și Tisza.

Contele Alb. Apponyi: Doue ramuri mari ale regenerațiunei naționale reclamă această reformă. Mai întâiu consolidarea materială a națiunei și situațiunea național-economică. Consolidarea materială nu se va putè realisa cu sistema de administrațiune actuală. Interesele cele mari ce le cere capitalul solid din afară la plasarea sa în Ungaria însamnă o premie de risico, regretabilă și hazardoasă cu privire la relațiunile noastre publice administrative. (Aprobări în stânga. Sĕ auḑim!)

Dar reforma aceasta e de lipsă și pentru promovarea puterilor morale ale națiunei noastre, căci pentru a caracterisa sistema actuală nu me pot folosì decât de termenul că ea are un efect direct demoralisător.

Această sistemă e numai o garanție pentru arbitriu, pentru mania de domnire a celor puternici. E demoralisătoare și solidaritatea, de altfel psichologicesce esplicabilă, între cei ce influențază alegerile și funcționarii aleși. Atât e sigur că aceste cercuri cu influență și puternice sûnt îngagiate oareși-cum cu funcționarii, pe cari îi protegiază, și din acest motiv ele nu pot esercita controla de lipsă; nu se pot cere dela nimenea lucruri ce trec peste puterile omenesci. Funcționariul nu poate risca pânea sa revoltându-se contra patronilor sei puternici, acestia încă nu'și pot jertfì clienții și așa s'a încetățenit la noi oare-care sistemă de cruțare și adăpostire, care în multe părți otrăvesce moravurile. (Aplause în stânga.)

Sistema actuală nu e decât un cuprins numai de drepturi, de aci provine opiniunea respândită printre noi despre unilateralitatea drepturilor, trecêndu-se cu vederea îndatoririle ce corespund acelor drepturi, din acest motiv nu ascultă oamenii svatul, dat de altfel și de dl prim ministru, ca sĕ-și reguleze economiele private, căci întradevĕr o mare parte din relele noastre provine dela puțina putere morală a particularilor în economiile lor private.

Guvernul umblă cu planul, cum se ḑice, de a convoca o anchetă pentru studiarea acestei cestiuni; prin urmare aceasta întrebare se ține de politica guvernului, care în faptă nu este politică, ci numai o tactică. Guvernul voiesce sĕ se ferească de cestiune sau sĕ nu ia responsabilitatea asupra sa și se ascunde la spatele anchetei. Aci se poate aplica acsioma: *Qui habet tempus, habet vitam.* (Aprobări în stânga).

Sesiunea presentă se apropie de sfêrșit. Ancheta se va întrunì la toamnă, va lucra și va substerne un elaborat voluminos, care va trebuì stu-

diat, într'acea dieta se va închide şi vor venì alegerile, de care Coloman Tisza fiind ministru de interne n'are sĕ se teamă. (Aplause în stânga.) Aceasta este politică comitatensă şi Tisza e un prea devotat ucenic al acestei politice decât sĕ nu o urmeze. (Aplause în stânga.)

Majoritatea spriginind această procedere se va face şi ea responsabilă pentru urmări, pentru decadenţa economică care astădi s'ar mai putè impedeca. (Mişcări în dreapta.)

Ministrul president Col. Tisza: Opoşiţiunea cere o reformă treptată a administraţiunei, cere întroducerea justiţiei administrative. Oare noi nu voim aceste reforme? Ba şi noi le voim, numaì cât această justiţie nu trebue organisată aşa încât sĕ poată împedeca cu desevêrşire cursul administraţiunei. Deci toate atêrnă dela modul de organisare şi asupra acestui mod opoşiţiunea nu ne a lămurit. Încât pentru întrebarea de denumire a funcţionarilor, aceasta e o afacere ce reclamă o cumpenire matură, un lucru, pe care l'a esperiat opoşiţiunea însaşi, căci membrii ei nu s'au putut unì asupra acestui punct. Opoşiţiunea cere mai departe ca funcţionarii sĕ fie cu totul independenţi în sus şi în jos. Acesta e un lucru gingaş, căci de vom face pe funcţionari neatêrnaţi de guvern, nu va lua nimenea responsabilitatea asupra sa pentru administraţiune. Invinovăţirea, că funcţionarii municipali sûnt corupţi, o resping cu hotărîre. Încât pentru întrebarea de cualificaţiune şi organisarea poliţiei, în această privinţă se fac în ministeriu preparativele de lipsă; ear încât pentru proiectele de reformă radicală, mărturisesc că nu me pot decide la moment pentru una sau alta direcţiune. Voiesc sĕ ascult maiântâiu oameni de specialitate, voiu convoca o anchetă, compusă nu numai din funcţionari ci şi din bărbaţi, a căror participare la discussiuni o reclamă opiniunea publică. Ancheta se va întrunì la vară, dacă vom avè timp pentru convocare, căci prelungirea desbaterilor dietale va face în cele din urmă şi acest plan cu neputinţă. (Aplause vii în dreapta). Pentrucă de vom discuta în dietă în tot anul câte 10 luni, nici guvernul actual nici guvernele viitoare nu vor putè înactiva reforme. (Aplause vii şi prelungite în dreapta).

După aceasta a urmat votarea.

La întrebarea primă: Se primesce bugetul de basă la desbaterea specială conform raportului comisiunei financiale? — a respuns o majoritate precumpĕnitoare în mod afirmativ, nu mai stânga estremă a votat contra. Prin aceasta a căđut şi propunerea lui Helfy. S'au respins propunerea lui Apponyi, de a se da guvernului un vot de neîncredere, pentru aceasta propunere au votat opoşiţiunea întrunită sî deputaţii cari nu aparţin la nici o partidă. Ministrii s'au abţinut dela votare. In sfêrşit s'a pus la votare nominală propunerea lui E. Simonyi (vot de neîncredere fără motivare). Au votat dintre 445 deputaţi verificaţi 222 cu nu, 174 cu da, absenţi au fost 40 deputaţi, presidentul dietei n'a votat, prin urmare propunerea lui E. Simonyi s'a respins cu o majoritate de 48 voturi.

Col. Széll s'a abţinut dela votare asupra propunerei lui Simonyi. Dintre deputaţii ce nu aparţin la nici o partidă au votat cu guvernul contele Pechy şi Wahrmann.

Ţiarele bucurescene desbat de un timp incoace foarte viu cestiunea alianţei în conflictul viitoriu european. Călĕtoria ministrului Brăteanu la Berlin este adusă în combinaţiune cu alianţa fiitoare. Neputênd urmari discuţiunea asupra acestei cestiuni, ţi de ţi, după cum se infaţişază în presa de preste Carpaţi, punem sub ochii cetitoriului un articul din „Resboiul“ dela 1 Martie; în care sûnt representate amêndoue curenturile politicei esterne de acolo.

Eată articulul:

Earăşi cestiunea alianţei.

Un cetitoriu al ţiarului nostru, un bărbat foarte distins şi foarte considerat, ne trimite o întêmpinare la cele susţinute de noi relativ la cestiunea alianţei, cu rugăciune ca s'o publicăm.

Ca unii, cari nu lăsăm sĕ treacă nici o ocasie, pentru a dovedì imparţialitatea noastră, ne grăbim a face loc in coloanele noastre acestei întêmpinări, espuind mai la vale şi apreţierile noastre.

Eată acea întêmpinare:

Domnule redactor! „Ca şi d-voastră cred, că este injustă şi absurdă acusaţia, ca se vĕ declare vênduţi la cutare sau la cutare. Cu toate aceste maniera d-voastră de a rezona, se întoarce fără voie poate, mai cu constanţă la o alianţă foarte antipatică ţĕrei, şi cred că vĕ voiu demonstra aceasta în puţine cuvinte:

Este în ţeară o ţicĕtoare istorică, care se găsesce în cele mai vechi documente şi în gura poporului astădi, şi care este cuvêntul de „Neamţ“: — şi dacă acesta nu va sĕ ţică esclusiv german, însĕ cuprinde pe Austriaci în genere, pe Unguri, pe Polonezi etc. etc., adecă pe inimicii ţĕrei moralmente şi materialmente.

Ori-ce rĕu, ori-ce spoliaţie de secoli, vine din partea ţisului nume de „Nemţi.“ Din Banat şi până în Bucovina ori-ce pas este marcat cu sânge de Român apĕrând aceste ţĕri contra Nemţilor. Peste trei milioane de Români au căđut astfel sub jugul lor, şi acesti munţi din Transilvania, cari erau refugiul Românilor contra invasiilor străine, despart astădi patria mumă în două.

De altă parte, datorim Rusiei ceea ce ne-a rĕmas din vechia noastră patrie Dacia. Ruşii au liberat pe ţĕrani de angarale, ei au scăpat ţeara de Turci, ne au dat Galaţii, Brăila, Giurgiu şi Cetatea pe ţĕrmurile Dunărei, şi în fine au pus frêu la ambiţiunile austriace în contra noastră. Instituţiunile noastre moderne ni le-a dat Chiseleff; religia noastră ortodocsă se susţine de 80 milioane Ruşi etc. Dar sĕ lăsăm aceste cestiuni de sentimente, cari nu pot fi baza politicei naţionale, când esistenţa ţĕrei este în joc. Trebue ceva mai solid decât marea civilisaţie austriacă, frumoasele ei instituţii şi lealul şi sincerul guvern al Croaţiei, Boemiei, Transilvaniei etc., ca sĕ le ţie sub dênsa, contra soldaţilor statului celui mai barbar şi mai desconsiderat depe faţa globului precum caliticaţi pe Rusia ađi.

Dar ca bază de argumente nu pot înţelege, că armata austro-ungară, compusă de naţionalităţi aşa de diferite, cu aspiraţii antagoniste, ar putè combate cu succes pe Ruşi, cel puţin tot aşa de buni soldaţi ca şi ei, şi animaţi de arđĕtoarea voinţă de a libera pe consângenii lor Slavi din Austria, cari sûnt chiemaţi a'i combate. Mi se pare mie cu totul natural, că Solferino şi Sadova se vor repeta într'o mai mare scară, casuri cari vor preceda disoluţiunea statului austriac.

D-voastră, negreşit, întrevedeţi susţinerea Germaniei în această luptă şi eu cred că dênsa nu va lipsì de a da asistenţă ilustrului ei copil Carol I. Dar dacă Berlinul poate da un refugiu principelui nostru într'un cas nenorocit, el nu poate da la toţi Românii, chiar cu toată înlesnirea ce ne procură drumurile de fer ale lui Strousberg.

Dar, se presupunem (cum s'ar ţice pentru Regele Prusiei) că, în contra tuturor esemplelor moderne, Austria va eşi victorioasă. Cine are sĕ plătească atunci oalele sparte? Negreşit România: fiind că imaginaţia celui mai germanofob nu poate crede, că Rusia ne va ocroti sau cruţa. Ori, unde va fi câmpul de bătaie, presupuind, că sûntem aliaţi austriaci? Negreşit că în România. Şi ce perspectivă pentru nenorociţii nostri ţĕrani!

Sûnt multe cestiuni de aceeaşi natură; dar nu voiu sĕ abusez de coloanele d-voastre. Adaog numai că, după opt ţile dela alianţa noastră cu Austria, vom vedè ţeara străbătută de cazaci dintr'o margine la alta; de oare-ce, ca amici sau inimici, Ruşii sûnt forţaţi a revenì la Bucuresci în cas de resboiu.

Contez pe imparţialitatea d-voaste, şi în interesul ţĕrei, vĕ rog sĕ binevoiţi a insera aceste în stimabilul d-voastre ţiar.“

28 Februarie 1880.

*Admiratorul d-voastre S** L***

*

Şi noi cunoascem bine ţara, şi prin urmare scim pe de rost toate ţicĕtoarele: — însĕ decând cu resboiul din urmă când am fost atât de batjocoriţi de guvernul rus, decând populaţia noastră rurală a suferit atât de mult cu rechisiţiile pentru armata rusă: de când locuitorii ţĕrei au fost aşa de reu trataţi de către autorităţile militare ruse, sĕ fie bine încredinţat onorabilul d. S. L. că lucrurile s'au schimbat, şi că revenirea Ruşilor n'o mai poate dorì, decât numai un mic numer de Români.

Tot astfel s'a schimbat timpii în privinţa ţicĕtoarelor şi prejudiciilor contră aşa numiţilor Nemţi, atât prin înaintarea în cultură a poporului român, cât şi prin progresele realisate de vecinii nostri de dincolo de Carpaţi, sub toate raporturile.

A reproba fapte petrecute în veacurile anterioare numai are sens ađi, când toate s'au schimbat: — afară numai dacă cine-va voesce sĕ se legene în nesce ilusiuni nerealisabile.

Onorabilul d. S. L. susţine, că tot ce avem datorim Rusiei. Nici aici nu ne putem unì de loc cu autorul întimpinărei. Românii s'au luptat secoli întregi pentru a se scutura de stăpânirea otomană, fără ajutoriul Rusiei, care pe atunci nici nu esista ca stat organisat. Complesanţa Rusiei arĕtata acestei ţĕri sub manta ortodocsiei de câteva ţecimi de ani încoace, a avut în realitate alte scopuri, decât acela de a ne da vre o îmbunătăţire. Ađi nu se îndoesce nimenea afară de ruso-filii, că rolurile ce au jucat Ruşii până la anul 1877 n'au avut altă ţintă decât de a'şi întinde puterea şi influenţa, de a da un avênt mai mare panslavismului prin crearea statelor slave de peste Dunăre.

Nici-o dată naţionalitatea noastră n'a fost espusa mai mult decât ađi, când ne aflăm încongiuraţi de trei state slave între cari Rusia cu tendenţă de cotropire şi nimicire a celor lalte naţiuni.

Ne aducem aminte — când generosul Ţar, cu ocasiunea ultimului resboiu, sosì la hotarele ţĕrei şi fu întimpinat de Mitropolitul şi de autorităţile Iaşilor, — de dispreţul cu care a tractat pe acesti demnitari, cari îi eşiseră înainte, pentru a'l primì şi cum s'a mirat că acestia nu i s'au adresat în limba rusă!?

*

Sĕ nu se înşele onorabilul d. S. L. asupra posiţiei guvernului austro ungar faţă cu populaţia sa slavă, şi sĕ nu creadă, că maioritatea Slavilor din Austro-Ungaria ar schimba instituţiile liberale ale acestui imperiu cu cnutul muscălesc. Nu trebue ĕ se creadă, că cele cinci milioane de Slavi din Ungaria, Croaţia, Stiria de jos, Iliria, Istria şi Dalmaţia doresc a devenì vre o dată Muscali, sau că posiţia lor geografică va permite vre o dată a fi anecsaţi la Rusia. Ađi nu au mai remas decât o parte a Boemezilor şi o foarte mică parte a celor din Moravia, cari mai manifestă simpatii pentru Muscali; — înse în casul unui resboiu contra Rusiei, sĕ fie bine încredinţat onor. d. S. L., că nici un singur soldat slav din Austro Ungaria nu se va opune de a'şi face datoria, şi de a se bate după cum s'a bătut totdeauna, contra ori cărui inimic al imperiului.

In ceea ce privesce valoarea armatei ruse, şi mai cu seamă a comandanţilor şi oficierilor, o scim cu toţii de la 1877, când Osman Paşa cu puteri mult mai mici a gonit-o din Plevna.

Cât despre străbaterea ţĕrei de cazaci în casul unui resboiu, aceasta remâne la prevederile strategice ale statului nostru maior, care este dator a propune mijloacele prin care s'ar putè împedeca înaintarea repede a cazacilor în înteriorul ţĕrei. Altă dată poate ne am fi îngrigit de năvălirea cazacilor; ađi însĕ această trupă neregulată servesce mai mult de nutremênt tunurilor.

Recunoscinţă datorim nobilei şi marei Francie, care într'adevĕr ne a făcut servicii mari şi sincere fără a avè trebuinţă de noi, şi care ne a scăpat de îngrozitorul protectorat rus.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

S. Sebeş, în 3 Martie 1880 v. D-nule redactor! Apropiindu-se alegerile de deputaţi la universitatea săsească din Sibiiu în 23 Martie n., dl Dr. Stefan Pecurar, primariul Sas-Sebeşului şi advocat, a aflat de bine ca deputatul Sebeşenilor, a'şi da raport despre activitatea sa în decursul periodului de trei ani trecuţi; aceasta a şi făcut-o eri în 2 Martie v. Publicul a fost numĕros, şi nu pot ţice, că nu s'a primit cu mulţămită raportul dênsului precum şi meritul dênsului pentru subvenţiunea de 1000 fl. ce scoala rom. gr. or. din Sebeş o primesce anualiter începênd din anul 1879 dela universitatea săsească din Sibiiu. Dênsul arĕtând cum s'a adunat aceea avere, a arĕtat apoi cu cifre cât ar trebuì sĕ primim noi pre an de acolo. A arĕtat cât am fi noi Sebeşenii şi cu scaunul Sebeşului, îndreptăţiţi se primim şi anume 23,000 fl. v. a. pre când ađi se primesc numai 4000 din cari Romanii numai 1000 fl.; pre când de altă parte Mediaşul cu scaunul deşi nu i s'ar cuvenì mai mult de 16,000 pre an, capĕtă însĕ preste 40,000. Toate aceaste le-am ascultat cu plăcere; însĕ nu credeam nici de cât, şi nice nu me asceptam, că dl Pĕcurar sĕ vină şi sĕ se apuce de „Tel.“ ţicênd: că „Telegraful“ şi cu cei dela „Telegraf“ au criticat şi au batjocorit prin 8/17 nov. pre cei doi deputaţi români dela universitate, avênd şi numerii aceia din „Telegraf“ la îndemână.

Ba ce a fost mai mult, la fine se adresează către public, între care era şi din giur, ca deputat al sinodului şi al congresului şi mulţămindule, raportează pre scurt despre activitatea dênsului la aceste adunări ţicênd: că dela Marele Andreiu a remas fonduri de preste un milion, şi că dela stat se primesce în fie-care an 100,000 fl., eu sciu 50,000 fl., şi ţice sciţi ce s'a făcut şi ce se face? nimic! fără numai salarii şi remuneraţiii; dênsul ţisĕ: a luptat din toate puterile, şi toată atenţiunea i a fost îndreptată asupra scoalelor şi asupra învĕţămêntului; însĕ ţisĕ: nice barem 10 fl. nu s'a dat ajutor vre unui învĕţătoriu serac, ori la vre-o scoală miseră; şi precând dela popor tot mereu se cer bani, ca sĕ se plătească spesele cele mari, pre atunci pentru bietul popor, cei din Sibiiu, consistoriul nu face nimica.

Dacă vor face toţi deputaţii astfel de raporte către popor, atunci ar fi foarte trist, şi nu sciu pre ce cale şi cum s'ar mai putè colecta dela popor bani, pentru acoperirea speselor obveniende. —

Dupăce şi-a finit raportul dl. Păcurar, a fost propus de dl. Deac de a se realege deputat la universitate pe periodul de trei ani următori. Ce se ţine de cerc — adecă comunele ce au format scaunul S. Sebeşului, — am aflat din isvor sigur, că s'ar fi candidat de Români dl A. Senor vicecomitele.

Eri seara la 9 oare, precând oamenii cugeta la părăsirea dulcelui celui lung, şi la inceperea unei vieţi mai infrênate, clopotele dădeau signalul de foc, carele prefăcu în cenuşe câteva case şi şuri. Focul a isbucnit în şura unui Sas, ce se ţice că ar fi fost asigurată.

Varietăţi.

* În deputaţiunea de felicitare din casa magnaţilor este ales şi Metropolitul Românilor din Transilvania şi Ungaria, Miron Romanul.

* (Denumire). Maiestatea Sa a denumit pe archimandritul Silvestru Morariu Andreeviciu de Metropolit gr. or. la Cernăuţi.

* (Alegerile la universitate din cercul Sibiiului) se încep în 9/23 Martie la 8 oare dimineaţa în cancelaria comunală din Şura-mare.

* (Difteritica) a răpit dlui Basiliu Greavu, subjude reg. în Mercurea pe fii: *Valeriu Ioan, Marcu Aureliu* şi *Ana*, în etate de 8, 10 şi 4 ani, în ţilele din 2 şi 4 Martie a. c.

* (Mulţămită publică). „Iulia“ societatea universitarilor români din Cluj vine a'şi esprima sincera mulţămită ilustrului presidiu al Asociaţiunei transilvane pentru stimata atenţiune ce a dovedit donând bibliotecei următoarele scrieri: „Familia creştină,“

„Rosariul," „Emigranţii la Brasilia," „Franklin opere alese," „Ouele Pascilor," „Cele două surori," „Noue istorioare," „Cei doi fraţi," „Conferenţă asupra economiei,„ „Istorioare pentru copìi," „Inelul găsit," „Despre datoriile copiilor," „Rosa de Tannenburg," „Mielul," „Privighietoarea" toate dela acelaşi autor dl I. M. Riurean.

Asemenea primească stimatul domn M. Străjan espresiunea recunoscinţei şi a stimei din partea societăţei „Iulia," pentrucă a oferit câte 2 esemplare din preţuitele sale opuri „Manual de stilistică" şi „Educaţiunea personală."

Spiritul unei societăţi se nutresce în prima linie din ideile depuse în opurile bibliotecei sale, din acest motiv rugăm pe onor. domni autori, redactori şi în genere stimata inteligenţă română să binevoiască a ne onora cu oferte literare de ori ce specie.

* (Mulţămită publică), se aduce din partea subsemnatului atât onoratei inteligenţe brănene cât şi stimaţilor domni din giur care luând parte la balul din 17 Faur pentru ajutorarea scoalei capitale din Bran şi având în vedere scopul de binefacere ne-a dat sucursul domniei lor cu sumuliţe bunişoare, şi anume: DD. George Pop Grideanul pretor, 3 fl., Ioan Moşoiu paroch, 3 fl., Leontin Puscariu paroch, 2 fl., George Manoiu prim. 3 fl., Ioan Stoian prim. 2 fl., Ioan Manoiu v. prim. 2 fl., Nicolau Moldovan v. pret. 2 fl., George Enescu, 2 fl., Ioan Persoiu neguţ. 3 fl., Ilariu Plotogea paroch 2 fl. Dionisie Ionica mac. 4 fl. Ioan Cojan inv. 1 fl. N. Beit inv. 1 fl. Victor Dür 1 fl. Ioan Balca inv. 1 fl. Iosif Cojan paroch 1 fl. Const. Ianoviciu 1 fl. Ioan Lascu controlor 2 fl. Ioan Strevoiu inv. 1 fl. Ioan Raţ 2 fl. N. Pana inv. 1 fl. Ioan Dan paroch 2 fi. Iosif Enescu econ. 1 fl. I. Picu Băncilă 1 fl. Alecse Balea econ. 1 fl Dimitrie Ianoviciu 1 fl. Vilhelm Franzen birt. 1 fl. 50 cr. Ilariu Comşa insp. ş. 1 fl. Moise Ciurea paroch 1 fl. Ignatz Helmuth paroch r. c. 2 fl. Ioan Surdu 1 fl. I. Kovacs 1 fl. L. Broschek 1 fl. M. Bohar 1 fl. Ioan Vlad v. not. 1 fl. Dumitru I. Boboc 1 fl. Stefan Letca 1 fl. Nicolau Pop sen. 2 fl. Dimitrie Tatulea paroch 2 fl. Nicolau Pop jun. 1 fl. Vlad Enescu 1 fl. George Lolu com. 1 fl. Stefan Ioson inv. dis. 1 fl. Bucur Gonţea 1 fl. I. Garniţia maestru 1 fl. I. Ungart. com. 1 fl. 50 cr. Carol Floc 1 fl. P. Hegy 1 fl. N. Stoica 1 fl. Florian K. 1 fl. Ioan Gerbacea v. prim. 1 fl. Moise Nedelu inv. 1 fl Zichil Enescu 1 fl. George Gerbacea Onea com. 1 fl. Bucur Reit ecom. 1 fl. Ioan Voiculescu com. 1 fl. Aron Moşoiu 1 fl. Ioan Băncila inv. 1 fl. Ioan Hamzea 1 fl. Ioan Rapea com. 1 fl. dle. Iulia Schelinger 1 fi. Carolina Floc 50 cr. Katalina Schuster 50 cr. dnii Traian Meţian paroch 5 fl. Franz. Reisching director de cont. 3 fl. P. Rosenauer sub of. 2 fl. Carl Tatler prov. 2 fl. David Tatrang com. 2 fl. Ioan Popescu paroch 2 fl. Andreiu Roşnai 2 fl. Nic. Garoiu adv. 1 fl. Schmidt. subof. 1 fl. I. Gaşpar 1. fl. Nicolau Cintea medic. 1 fl. George Bunceanu inv. 1 fl. Todor Bursan com. 2 fl. Nicolau Puscariu notar 3 fl. Ioan Puscariu notar 2 fl. Suma 115 fl. 50 cr. v. a.

Din care sumă subtragênduse spesele de 64 fl. 65 cr. resultă un venit curat de 50 fl. 85 cr.

Venitul curat se va intrebuinţa de Onorata eforie scolara, parte pentru cumpărarea de cărţi elevilor seraci ascoalei centrale, parte pentru inmulţirea infiinţandei noastre biclioteci scolare.

Ioachim Ciurea m. p.
învĕţ. dirigent.

* (Atentat). Ni se scrie dela Bod, că în 8 Februarie a. c. seara pe la 7 oare purtătoriul de postă între Bod şi staţiunea drumului de fer de acelaşi nume, Nicolae Moldoveanu, fu atacat de un individ cu puşca. Umplătura se vede că a fost cu halice, dintre care una i s'a oprit atacatului în urechia dreaptă şi alta în frunte. Presenţa de spirit a acestui din urmă a făcut de atentatul n'a avut urmări mai rele. El 'şi-a continuat drumul la staţiune, unde a dat de scire despre cele întêmplate. Atentatorul încă nu s'a găsit.

* (Earna) în a treia, ori doar chiar în a patra ediţiune, ni se arată de aţi dimineaţă prin o ninsoare îmbelşugată.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Încă odată „O transacţie ortografică".

Am primit dela *„Un etimologist"* un rĕspuns la reflecsiunile, ce am făcut faţă cu propunerile D-sale. Publicăm epistola cu chiar ortografia întrebuinţată de „Un etimologist", voind a împlini prin aceasta din parte-ne nu numai dorinţa acestuia ci şi un act de imparţialitate, pe care am observat-o în acelaşi chip şi de altă dată, precum se amintesce în rêndurile ce urmează:

Stimabilă redactíune!

Ve rog se datĭ loc sírurilor următoare, pe carĭ me simt indemnat a Vi le adresa drept respuns modest la observările critice, ce atĭ binevoit a face propunerilor mele.

Neajunsurile scrierei mele după D-Vstră sunt, precât intıeleg, de doue feliurĭ: *etimologice* sí *conventionale.*

In respectul celor dintâie obiectatĭ, că etimologia cuvintelor este adeseorĭ numai *„conventională"*, adeseori *„indoelnică"* seau chiar cu totul *„necunoscută"*. Eu cred că se multıămim Ceriului, pentru că am „convenit" intru ceva, sí incă cu totíĭ, pentrucă totĭ scriem d. e. in, imperat, sunt etc etc.; sí ar fi de reprobat, dacă s'ar afla cineva care ar vrè se mai altereze sí putína unitate, câtă o sustínem incă in scrierea noastră română. Se remânem pe lungă etimologia *conventională* după care intre altele sí formele *gerundiale* se derivă din *infinitivĭ*, d. e. lucrând, tăcênd, făcênd, venind de la a lucra, a tăcè, a face, a venì. Totĭ ne-am dedat cu acest fel de flecsionare simplă sí clară, sí putem lăsa cercetările anevoioase asupra *morfologiei* pe sama filologilor, carĭ inse n'au se conturbe in punctul acesta claritatea conjugatíunei române, orĭ care ar fi apoi resultatul final al scrutărilor lor erudite.

Dar in fine eu pun circumflecsul pe **a** sí **e** pentru ѫ, sí numai pe **i** sí **u** asi dori se nu se mai pună semn; odată pentru a imputína semnele, sí a doua pentru a scăpa cu timpul de câte un ѫ, care este aproape de **i** sí **u**, aflându-se intre amêndoue aceste sunete.

Trecênd acum la etimologiile *„indoelnice"* si *„necunoscute"* Ve aduc a minte, stimabilă redactíune, că casurile de indoeală seau necunoscintıă sunt pe deplin prevediute in espunerea mea. Am dís că necunoscênd etimologia lui ъ seau ѫ din vre un cuvênt, scriu totdeuna **ă** seau **â**, precum facem deja mai totĭ, numai nu cu consecuentıă destulă. Scim bine că totĭ mai numai la cuvinte de origine *latină* insistăm asupra etimologiei, pecând suntem foarte toleranti in respectul scrierei cuvintelor de origine *slavică, grecească, magiară...* Asıa mai totĭ scriem d. e. rânza, mântuire, desí etimologia acestor cuvinte prescrie: rênza, mêntuire. Tot astfel scriem decĭ d. e. brânza. Incât pentru etimologia *„indoelnică"* a lui ъ din derivatele verbelor de conj. II sí III terminate in *—oriu, —oare, —ură, —mênt*, fiind casurĭ de indoeală sí neesistând nicĭ legătură nemijlocită cu conjugatíunea nicĭ vreo conventíune generală, scriu totdeuna in conformitate cu espunerea mea: ă, d. e. alegătoriu, făcătoare, tıesătura, credıămênt..., intocmai precum fac fără de nicĭ un scrupul chiar sí multĭ Cipariani.

Prin urmare obiectările Dvstre, stimabilă redactíune, in respectul etimologiilor *„conventionale,"* *„indoelnice"* sí *„necunoscute"* nu mi se par a fi de o natură atât de gravă, incât se ne poată suprima dorintıa, a scăpa de semnul *scurtărei* de pe **e** pentru ъ, sí de semnul *circumflecsului* de pe **i** sí **u** pentru ѫ.

Fatıă cu neajunsul *„conventional,"* ce-'l obiectatĭ dícênd că „**i** mut (adecă ı) este in sfârsít numai un ce *individual:* lui i lipsesce inainte de toate sanctíunea societatei române...," observ că toate la inceput sunt individuale. *„Coditiele"* incă au fost odată insusírea unei scrierĭ singuratice, care inse cu incetul s'a acceptat de către maioritatea scriitorilor românĭ. Sí cu **i** mut va trebui se facă cineva inceputul; se va vedè apoi, dacă societatea română sanctíunează seau ba. Altcum cred că nu se recere nescai curagiu, pentru a esí cu **i** mut, deoarece acesta nu bate de loc la ochĭ.

Precum vedetĭ, stimabilă redactíune, am acceptat simplificarea metodei, ce mi-atĭ propus-o. In modul acesta s'ar putè stabili următoarea formulă simplă: **d, s, t** devine ʒ, ш, ц inainte de **i** *mut* sí **i** *intărit* (cu accentul *acut*). Adecă la **d, s, t** corespunde *dı, sı, tı;* sí pentru a nu scrie *dıi, sıi, tıi,* intăresc numai pe **i** mut **(ı)** cu ajutoriul *accentului acut* scriind *dí, sí, tí=ді, ші, ті.*

Am observat, stimabilă redactíune, că avetĭ bunavointıa a reproduce articulĭ filologicĭ sí cu ortografia propriă autorului; Ve rog, urmatĭ astfel sí fatıă cu mine.

Un etimologist.

Am trebuì se repetim toate, câte le-am dis deja în privirea propunerilor făcute de „Un etimologist." Cine a cetit cu atentiune obiectiunile noastre, va recunoasce că ele stau şi după rĕspunsul, ce ni 'l-a dat „Un etimologist. — Red.

Scolastic.

(Încheiere).

Considerândule toate aceste ca creştini, şi vĕdênd şi convingêndu-se despre bunĕtăţile cele nespus de mari, ca resultate ale propunerei, împărtăşirei şi lăţirei învĕţăturilor lui Christos între oameni în

Modul istoric,

nu vom căuta dar altul mai corespundĕtoriu întru a împărtăşi cultură religioasă copiilor în scoala poporală, ci'l vom primì şi'l vom îmbrăţişa pe acesta cu toată căldura.

Istoria

1. Poate fi tratată cu inimă veselă.
2. Faptele corespund cerinţelor intuiţiunei.
3. Cuprinsul religios se află în istorie şi adecă în formă concretă; poate fi dar căutat şi aflat în ea, şi prin urmare desvoltat din ea şi adus la cunoscinţă prin însuşi copiii, conduşi de învĕţătoriu.
4. Istoriile nu se leagă de sisteme.
5. Istoria conduce pe calea desvoltărei infinite.

Deci învĕţămêntul religiunei în scoala poporală are sĕ fie îmbrăcat în formă de istorioare.

Istorioarele acele sûnt a se lua din Testamentul vechiu şi nou.

Testamentul vechiu şi nou este stimat de popor şi îmbrăţişat cu sănţenie. Istorisirea faptelor şi evenimentelor cuprinse într'ênsul este cunoscută poporului, fie şi numai prin auţite, mai mult, ca ori care alta. Apoi copilul se deşteaptă între popor; pentru aceasta nici nu se cuvine, sĕ ignoreze scoala cunoscinţele copilului, cu cari vine de a casă; ci pe basa celor cunoscute sĕ păşească la cele necunoscute.

Cuprinsul istorioarei de propus sĕ fie numai frumos; atunci impresiunea cea bună, ce o va face asupra inimei, mintei şi voiei copilului, îi va remânè nestearsă.

Istorioara trebuiesce maiântâiu spusă de învĕţătoriu, apoi cetită şi istorisită de scolari.

Învĕţătoriul esplică cuvintele neînţelese din istorioară; după aceea o desfăşură în trăsuri scurte, în mod atrăgĕtoriu, de mişcă pe copil, — îi face impresiune; apoi caută şi asupra părţilor ei singulare, asupra persoanelor şi faptelor.

Prin aceasta vor primì copiii impresiunea, ce o face istoria asupra omului cu inimă bună; vor simţì istorioara; se vor bucura de simţemintele cele bune şi vor despreţuì pe cele rele.

În fine după ce simţesc copiii istorioara şi cugetă la ea, sĕ desvolteze învĕţătoriul representaţiunile şi noţiunile religioase şi morale, cari se cuprind în istorioară; sĕ ridice intuiţiunile religioase la noţiuni, cari acum nu mai sûnt seci, fiindcă au de fundament fapte concrete, şi unde va afla cu cale, va aplica istorioara la viaţa copiilor.

Propunêndu-se şi împărtăşindu-se învĕţămêntul religiunei creştine în scoala poporală în modul acesta, vor putè copiii cuprinde, înţelege şi îmbrăţişa adevĕrul, binele şi frumosul; vor sporì întru a face bine, şi a se ferì de rĕu; vor progresa veseli pe calea spre perfecţiune însuşindu'şi tot mai espresiv chipul şi aseměnarea lui Dumneţeu, învĕrtoşindu'şi puterile, a contribuì la întemeiarea şi lăţirea împĕrăţiei lui Dumneţeu pe pământ; unde nu pot priì trufia, făţăria, minciuna, ura frăţească, sila, goana, răpirea şi alte păcate murdare, cari surpă pe om din demnitatea sa; ci unde încolţesc, cresc şi se desvoltează virtuţile creştinesci, pe ale cărora aripi se înalţă omul deşteptat spre mărirea celui infinit.

După cetirea elaboratului se începe desbaterea asupra lui.

Apărênd mai multe păreri, adunarea decide în sensul următoriu:

Elaboratul se primesce în totalul seu cuprins de bun.

Manualele de religiune introduse până acum în scoală sûnt recunoscute de *nemetodice.*

Doresce, sĕ se facă reformă în învĕţămêntul religiunei după principiele sulevate în elaboratul sus menţionat acolo, unde va fi posibil.

În fine se trece la desbaterea temei: Eserciţie intuitive pentru anul prim de scoală şi anume obiectul instituţiunei şi metodul.

Spre studiarea şi resolvarea acestei teme se alege o comisiune în persoanele domnilor: I. Peligrad, C. Mujlea, E. Cureanu şi F. Şoneru.

G. Moian m. p.,
not. subreun.

Îndreptare. In numerul trecut în articulul: „*Idus Martii*“ s'a străcurat în șirul al doilea erorea „până“ în loc de: „*fără*“.

Bursa de Viena și Pesta

din 16 Martrie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	102.10	101.95
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	78.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	92.25	91.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	82.—	82.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	118.50	119.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea pământului	90.—	89.85
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	88.50
Obligațiuni urbariale temeșiane	88.25	88.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	87.50
Obligațiuni urbariale transilvane	88.70	88.25
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	92.50	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	91.25	91.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.70	71.40
Datoria de stat în argint	72.25	72.—
Renta de aur austriacă	86.55	86.25
Sorți de stat dela 1860	128.75	128.50
Acțiuni de bancă austro-ung.	836.—	830.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	300.50	300.50
Acțiuni de credit austr.	282.75	283.—
Sorți unguresci cu premii	—.—	112.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.57	5.45
Napoleon	9.45½	9.44
100 marce nemțesci	58.15	58.15
London (pe polița de trei luni)	118.65	118.50

Economic.

Brașov, 12 Martie n. Pro hectolitră: Grâu. fl 8.40—9.40; Grâu sĕcăreț fl. 6.20; Sĕcară fl. 6—6·25; Orz fl. 4.80—5.; Ovĕs fl. 3.20—3.30; Cucuruz fl. 5.70; Mălaiu fl 6.70; Mazere fl. 7.75; Linte fl. 9.20; Fasole fl. 6.50 Sĕmânță de in fl. 11.90 Sĕmênță de cânepă fl. 5.60— Cartofi fl. 2.— pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 48 cr.; carne de oaie — cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Făgăraș, 12 Martie n. Pro hectolitră Grâu fl 9.50—10.50; grâu sĕcăreț fl 8.50—9; sĕcară fl. 6—6.25; orz 4—5.; ovĕs fl. 2.90—3.20; cucuruz fl. 5—5.20; mălaiu fl. —.—.; Sămânță de cânepă fl. 6—8.—; mazere fl. ——.; linte fl. ——; fasole fl. 6—7 crumpene fl 1.20—2.; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—75; sĕu brut fl. ———; sĕu de luminărifl. 38—; unsoare fl 60—65; cânepă fl. 30—35.; sĕmênță de in fl. ———; sĕpun fl. ——; fên fl. 2.—2.25; spirt pro grad 10½— cr.; pro: chilo carne de vită 42 cr. carne de viței —36— cr.; carne de porc—44— cr.; carne de miel (un miel întreg) fl. 2—3.60; oauĕ— de — cr. Târgul de azi a fost mare; în târg s'a adus multă sĕcară. Țĕranii duseră marfa prin case și totuși n'au putut-o vinde.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 31 Martie și 30 Aprilie imob. lui Michail Henter în Ceaclea. (judec. cerc. Aiud); în 15 Aprilie imob. lui Michail Petrescu în Bretia (trib. Deva); în 14 Aprilie și 14 Maiu imob. lui Gavrilă Timariu în Turda (trib.); în 3 Maiu imob. lui Ioan Ban în Dedaci (trib. Deva); în 24 Aprilie și 24 Maiu imob. lui Ioan alui Iosif. Micu în Sevestreni (judec. cerc. Făgăraș); în 22 Martie și 24 Aprilie imob. lui Ioan Simion Hăbean în Daia (trib. Alba-Iulia); în 31 Martie imob. lui Teodor Rotea în Nireș (judec. cerc. Huedin); în 1 Aprilie și 1 Maiu imob. lui Eghita Stenca în Ghilaj; în 1 Aprilie și 1 Maiu imob. lui Emeric Nagy în Orăștie în 12 Aprilie imob. lui Nicolau Bogeta în Hunedoara; în 26 Martie imob. remasului după Demian Schweighoffer în Racojdea (trib. Deva;) în 13 Aprilie și 10 Maiu imob. lui Ernst Kabos în Mânĕstur (judec. cerc. Huedin); în 21 Aprilie și 21 Maiu imob. lui Michail Mariș în Mărișel (trib. Cluj); în 26 Martie imob. lui George Muntean și soți în Șura-mică (trib. Sibiiu); în 24 Martie și 26 Aprilie imob. lui Coloman Kossa în Ibașfalĕu (trib.); în 24 Martie imob. lui Ilie Herlea și soți în Vinerea (trib. Deva); în 5 Aprilie și 5 Maiu imob. remasului după soția lui Alecsandru Medve în N. Kagya (judec. cerc. Székelyhid).

La Nr. 525. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunei de paroch în comuna bisericească gr. or. din Feleag (Magyar-Felek) de classa a III-a se escrie concurs cu terminul până la 31 Martie a. c. vechiu.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială cu două încăperi, una bucătărie, cu edificiele economice recerute în stare bună, și grădină de poame.

2. Șepte jugere pământ, parte arătură, parte fênaț, — dintre cari 3½ jugere folosibile ca semĕnătură în tot anul.

3. Dela 80 familii române câte o ferdelă cucuruz sfărmit, mesură veche.

4. Dela 40 familii neurustice câte 17 cr. v. a. simbria anuală și câte o ți de lucru dela fie-care familie.

5. O verdĕrie.

6. Șese stângini de lemne de foc, și în fine

7. Venitele stolare, regulate prin sinodul parochial.

Cei ce doresc a competa la această parochie sûnt avisați a'și trimite subscrisului oficiu ppresbiteral până la terminul indicat petițiile lor instruate în sensul „stat. org.“ a dispositiunilor sinodale din anul 1873 și a regulamentului congresual din anul 1878 documentând pe lângă cunoscința limbei materne și a celei maghiare sau germâne, avênd a se presenta până la espirarea concursului în vre-o duminecă sau serbătoare în biserica din loc spre a'și arĕta desteritatea în cântare, tipic sau cuvêntare.

Sighișoara 21 Februarie 1880.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al Sighișoarei.

În conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Zacharia Boiu m. p.,
ppresbiter.

Nr. 33 3—3

CONCURS.

Spre întregirea vacantei stațiuni parochiale de a III clasă din comuna Corbi ppresbiteratul Făgărașului II se escrie concurs nou cu terminul până la 16 Martie a. c. v.

Emolumentele sûnt tot cele publicate în concursul cel dintâiu la 26 Iulie 1879 în Nrii „Teleg. Roman“ 88, 89 și 90.

Doritorii de a ocupa această parochie vacantă își vor așterne concursele sale instruate cu documentele recerute conform „stat. org.“ până la ți diua prefiptă subscrisului scaun protopresbiteral.

Avrig 20 Februarie 1880.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Vasilie Macsim m. p.,
adm. prot.

Nr. 106 3—3

CONCURS.

Pentru vacanta parochie română gr. or. Trapold clasa a III ppresbiteratul Sighișoarei în urma resignațiunei parochului Sofroniu Brĕndușă în sensul prea venerabilei ordinațiuni consistoriale dto 23 Ianuarie c. Nr. 149 B. se escrie prin aceasta concurs cu terminul 31 Martie st. vechiu.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială cu două încăperi, una bucătărie, cu edificiele economice recerute în stare bună, și grădină de poame.

2. Șepte jugere pământ, parte arătură, parte fênaț, — dintre cari 3½ jugere folosibile ca semĕnătură în tot anul.

3. Dela 80 familii române câte o ferdelă cucuruz sfărmit, mesură veche.

4. Dela 40 familii neurustice câte 17 cr. v. a. simbria anuală și câte o ți de lucru dela fie-care familie.

5. O verdĕrie.

6. Șese stângini de lemne de foc, și în fine

7. Venitele stolare, regulate prin sinodul parochial.

Cei ce doresc a competa la această parochie sûnt avisați a'și trimite subscrisului oficiu ppresbiteral până la terminul indicat petițiile lor instruate în sensul „stat. org.“ a dispositiunilor sinodale din anul 1873 și a regulamentului congresual din anul 1878 documentând pe lângă cunoscința limbei materne și a celei maghiare sau germâne, avênd a se presenta până la espirarea concursului în vre-o duminecă sau serbătoare în biserica din loc spre a'și arĕta desteritatea în cântare, tipic sau cuvêntare.

Sighișoara 21 Februarie 1880.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al Sighișoarei.

În conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Zacharia Boiu m. p.,
ppresbiter.

Nr. 35. 2—3

EDICT.

Georgiu Mitarcă, de religiunea gr. or. din Jimbor (Zsombor) pretura Oclandului, ppresbiteratul Cohalmului, părăsind de 5 ani de ți le în mod clandestin pre legitima lui muere Bucura Șerban tot din Jimbor fără a se sci locul ubicațiunei lui, se provoacă prin aceasta a se presenta în restimp de 6 luni de ți le, sau în persoană, sau prin representant legitimat, înaintea subscrisului for matrimonial, căci altfel procesul în contră'i urțit, se va decide în înțelesul legilor în vigoare.

Cohalm, 22 Ianuarie 1880.

Dela forul matrimonial judecătoresc de I-a instanță gr. res. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea m. p.,
adm. protop.

Nr. 36. 2—3

EDICT.

Anghel Ilie Chidu de religiunea gr. or. din Porcesci, comitatul Sibiiului în Transilvania, carele de 7 ani, cu necredință a părăsit pre legiuita lui socie Floarea născută Maniu Purecea tot de acolo, fără a se sci ubicațiunea lui prin aceasta se citează, ca în termin de un an și o ți dela ți diua publicărei prime a acestui edict, să se înfățișeze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră procesul intenționat contra'i de către muerea lui în sensul legei se va decide și în absența dênsului.

Sibiiu, 1 Februarie 1880.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului II ca for matrimonial de prima instanță.

Nr. 35. 2—3

EDICT.

Ana născută Achim Filip de religiunea gr. or. din Porcești comitatul Sibiiului în Transilvania, carea de doi ani și jumĕtate a părăsit cu necredință pre legiuitul ei bărbat Ioan I. Costeiu Boancăș tot de acolo, fără ca să se scie până acum ubicațiunea ei, prin aceasta se citează, ca în termin de un an și o ți dela prima publicațiune a acestui edict să se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră, procesul intentat contră'i de către bărbatul ei, se va decide în sensul prescriselor legii și în absența ei.

Sibiiu 1 Februarie 1880.

Forul matrimonial gr. or. al protopresbiteratului Sibiiu al II-lea.

Nr. 97. 2—3

EDICT.

Elena născută Vasilie Gămulea din Brașov, care a părăsit cu necredință de 6 ani de ți le pe legiuitul ei bărbat Ioan Nicolae Savu, tot din Brașov fără de a se scí locul ubicațiunei ei, este prin aceasta citată, ca în termin de un an să se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră și în absența ei se va pertracta și decide procesul divorțial, intentat asupră'i de soțul ei.

Brașov în 5 Februarie 1880.

Forul matrimonial gr. or. al Brașovului I.

Iosif Barac m. p.,
ppresbiter.

Nr. 83. 2—3

EDICT.

Ilie Cocă din Sânpetru, care aproape de 10 ani părăsi cu necredință pre legiuita lui soție Paraschiva Dragoș, tot de acolo, și pribegesce în lume fără a se sci ubicațiunea lui, se provoacă prin aceasta, ca în termin de un an dela publicarea acestui edict să se presenteze înaintea subscrisului for matrimonial, căci la din contră și în absența lui se va decide procesul divorțial intentat asupră'i.

Brașov în 31 Ianuarie 1880.

Forul matrimonial gr. or. al tractului prot. II al Brașovului.

Ioan Petric m. p.,
protopresbit.

Ioan Cristea,

compactor.

Să recomândă onoratului p. t. public român cu legarea de cărți *broșure, protocoale* etc., *promt* și *solid* cu cele mai moderate prețuri.

Sibiiu, 20 Februarie 1880.

Strada (ulița) *Cisnădiei* **Nr. 31.**

[6] 3—3

Mașini de semenat cucuruzul și pluguri.

Mașini de semenat cucuruzul cu trei grape . . . . . 20 fl.
Mașini de semenat cucuruzul cu doue grape . . . . . 17 „
Pluguri de fer cu un corman . . . . . 13—14 „
Pluguri întorcătoare, construite de nou, sistema Hohenheimer cu fer de reservă . . . . . 16 „

se află în sortiment mare la

Andreas Rieger
în Sibiiu.

[7] 3—3

Obiecte neconveniente se primesc sau se schimbă în termin de 8 ți le.

Banca generală de asigurare mutuală „TRANSILVANIA“.

A XI-a adunare generală ordinară

va avè loc **Marți în 30 Martie 1880** c. n. la 3 oare după prânz în casa proprie a institutului (strada Cisnădiei Nr. 5.)

Obiecte de pertactare sûnt:

1. Darea de samă despre afacerile anului 1879;
2. Raportul comitetului de supraveghiare;
3. Întregirea consiliului administrativ;
4. Alegerea comitetului de supraveghiare;
5. Propuneri incurse;
6. Sortiri de obligațiuni a le fondului de întemeiare.

Sibiiu în 3 Martie 1880.

[8] 1—2

Consiliul administrativ.

Redactor respunțĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 29. Sibiiu, Sâmbătă 8 Martie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Regularea proprietăţii.

Sibiiu, 7 Martie.

Eată două cuvinte, cari la auḑul prim ar trebuì sĕ ridice inima ori-cărui cetitoriu, căci „regularea“ este folositoare în toate afacerile omenesci, cu atât mai vêrtos în afaceri de proprietate.

Ar trebuì aşa dară sĕ escite bucurie generală proiectul privitoriu la regularea proprietăţii din Transilvania şi din ţinuturile comitatelor de odinioară a Crasnei, Solnocului de mijloc, a Zarandului şi districtului Cetăţii-de-peatră, datat din 1 Martie şi subscris de ministrul de justiţie Dr. Teodor Pauler.

Însĕ revocându-ne în memorie greutăţile şi neplăcerile atârnate de cestiunea agrarie din patria noastră mai ângustă în trecut, îmbrobodită cu numiri frumoase, n'avem încotro, nu ne putem apĕra de îngrigiri şi în faţa mĕsurei celei nouĕ ce se pregătesce.

Proiectul acesta dealtmintrea, după cum se vede îndată din § 1., este numai o continuare a unei şi aceleiaşi opere, care a trecut dela 1848 prin fasele altor legi anterioare, cari toate s'au ocupat cu „regularea“ proprietăţii.

Care trebuie sĕ fie scopul legei de care ne este vorba?

După ce au încetat robotele şi ţĕranul colon a devenit proprietar pe moşia, pentru care robotia, s'a născut o sumă de alte cestiuni şi diferenţe în privinţa despăgubirei proprietăţii mari, a păşunatului, pădurilor, regalelor; de altă parte proprietatea cea mare se nesuia a se segrega spre a'şi folosì tot petecul de pământ.

Toate aceste au dat nascere legilor, cari avênd sĕ reguleze raportul dintre proprietarii mari, dintre comune şi singurateci au avut sĕ reguleze proprietatea.

Însĕ zelul proprietarilor mari de a trage toate foloasele în partea lor a provocat în ţĕrani zelul de apĕrare. Nu i vinea bine nici ţĕranului ca el sĕ aibă numai sarcini şi proprietariul mare numai beneficii.

Deacì nenumerate procese, cari au făcut din cestiunea cea mai arḑĕtoare, căci dă pânea ţĕrei, cestiunea cea mai greoaie.

Patente, ordinaţiuni ministeriale şi mai pe urmă legi dietale au încercat a urnì din loc cestiunea aceasta. Dar cu toate că în anumite părţi s'au regulat cu multă trudă şi pe lângă încordări provocătoare de tumulte, adese sângeroase, sûntem încă departe de sfêrşitul regulărei.

Esemplele din intervalul dela desrobire până acum sûnt în cea mai mare parte de feliul mai mult de-a descuragia decât de a încuragia la soluţiunea regulărei proprietăţii.

Proprietarii cei mari din Transilvania însĕ dau zori. Ei află că acum e timpul mai potrivit de a se deslega odată nodul acesta încurcat. Şi în adevĕr pentru dênsii acum este timpul mai potrivit. Dată şi lăsată ţeara ca sĕ o representeze ei în dieta din Budapesta şi de altă parte nemulţămiţi cu dispoşiţiunile legilor de până acì, au stăruit cu tot adinsul pe lângă guvern ca se aducă altă lege în privinţa regulărei prorietăţii.

Deci dorinţa li s'a împlinit. Proiectul publicat deja, după calculi omenesci, între cari vin a se considera şi împregiurările actuale, va grăbì deslegarea cestiunei proprietăţii.

Ne-am dat toată silinţa sĕ găsim în proiectul, a cărei scop este resolverea unei cestiuni trăgĕnate de ḑeci de ani, partea cea bună, partea carea sĕ mulţămească de o potrivă pe toţi cei interesaţi. Am percurs cei 12 paragrafi meritori ai proiectului, unul câte unul, cu gândul de a descoperì intr'ênşii şi pentru ţĕran juste dispoşiţiuni, cari sĕ'l dispună şi pe dênsul a se entusiasma pentru regularea proprietăţii în forma cea nouă, căci este sciut, că o viaţă nouă şi pe acest teren este neîncungiurată, dacă va fi ca sĕ nu fie cupleşit de greutăţile ce sûnt astăḑi încărcate pe proprietate şi dacă va fi ca mâne poimâne se nu devină cu traista de gât şi cu bătul în mână.

Unicul favor, dacă'l putem numì cu numele acest eufemistic, ni se pare a fi că terminul de trei ani de până acì s'a prolungit pe cinci.

Mai departe: eventual închiderea apelaţiunilor până la curtea supremă, reducerea pretendenţilor la un pătrariu de proprietate pe un hotar, instituirea cualificătorilor, în fine punerea sarcinei speselor de regulare şi în spinarea proprietăţii celei mici, combinate cu împregiurările actuale politice sûnt tot atâtea isvoare de temeri pentru proprietatea cea mică la fiitoarea regulare.

Bieţii ţerani vor sta la noua regulare înaintea alternativei: sau a se mulţămì cu cualificarea şi clasificarea pământului din partea esperţilor designaţi de comitetul administrativ al jurisdicţiunei concernente şi ai celor din partea proprietăţii mari şi a'şi plăţì paguba relativă cu bani scumpi, dar totuşi mai puţini, sau a se arunca în noianul proceselor, care le vor înghiţì şi puţintica proprietate ce au. Şi una şi alta din aceste doue alternative, în cele mai multe casuri îl poate reduce la sapă de lemn.

Stăm aşa dară înaintea unei noaue calamităţi sociale economice, fără nici o speranţă şi fără nici un ajutoriu; căci cum s'a votat legea pentru introducerea limbei maghiare se va vota şi proiectul acesta.

În zadar ne am încerca *extra muros*, cum ne aflăm, a combate numĕrul redus al pretinḑetorilor de regulare înfăţişindul prea redus; în zadar disproporţiunea clasificatorilor şi cualificătorilor, în zadar purtarea speselor regulărei împărţite şi pe ţeranii, cari în casuri de aceste şi în cele mai multe sûnt procesuanţi pasivi.

Deci fiind-că înaintea legislativei cu maioritatea de astăḑi prevedem, că este perdută causa ţeranilor nostri într'o cestiune, a cărei promovare trebuie sĕ o dorească de altmintrea ori ce om de bine, ne mărginim a atrage din vreme atenţiunea jurisconsulţilor români şi a inteligenţei române preste tot, ca la timpul seu sĕ fie gata a da mâna de ajutoriu ţeranilor nostri români cari vor avè afaceri de regulare de proprietate.*)

Revista politică.

Sibiiu, în 7 Martie.

Desbaterea specială a bugetului are sĕ fie încă firul cel roşu al desbaterilor din casa deputaţilor. Firul cel roşu însĕ a uneori abia se mai vede din alte cestiuni ce se pun pe tapet, cari degenerează foarte departe dela obiectul de căpetenie. Aşa în şedinţa de Marţi dela buget a trecut desbaterea la sistema de administraţiune, de acì la abusurile în administraţiune, şi de acì la abusurile de sub absolutismul trecut şi în fine la ruina ce a adus-o asupra ţĕrei administraţiunea de sub împĕratul Iosif II. Mauriţiu Iokai face în special escursiunile aceste, din care deduce, că administraţiunea în Ungaria nu este tocma aşa de rea după cum o vorbesc oamenii, nu e nici mai asiatică decum au fost alte administraţiuni europene. Iokai încheie „că nu sistema e de vină că se fac abusuri şi defraudări. Vina la aceste este, că bucătĕria noastră e prea bună şi muierile noastre foarte frumoase; că începem de vreme a trăì şi vrem sĕ îmbĕtrânim ţărḑiu.“ (Ilaritate).

Iokai este poet şi nu e mirare dacă are idei aşa de optimistice despre situaţiune. Numai contrastul despre vederile situaţiunei în Ungaria tot e prea mare între dênsul şi între neîmpăcatul ceva prea melancolic dela Colegno (Kossuth). N'am avut loc încă pentru ultimele enunciaţiuni ale lui Kossuth. Pentru ilustrarea contrastului sus atins reproducem o epistolă adresată fostului deputat Török cu datul din 26 Februarie, din care estragem următoarele:

Onorate Domnule! Ingrigirile d-tale asupra presentului şi viitoriului ţĕrei mele natale, pe care nu o mai pot numì patria mea, sûnt foarte îndreptăţite. Instituţiunile corupte au corupt şi moravurile şi aceste reageză asupra instituţiunilor; de aici s'a născut un studiu de boală complicată pe care istoria totdeauna şi pretutindeni ni'l arată incurabil. Ori cunoasceţi un esemplu în istorie, că o naţiune s'ar fi curat vre-o odată de o asemenea boală? Dacă cunosci un asemenea esemplu te ţin de un om fericit, căci îţi oferă credinţa în posibilitatea însănĕtoşirei şi cu credinţă puterea, de a înota contra torentului. Eu nu cunosc un asemenea esemplu. Quaesivi lucem ingenuique reperta... Ducêndumĕ chiar în persoană pe câmpul luptei aşi dobêndì greu ceva, căci acolo de 31 de ani s'au schimbat toate atât de mult, încât nu m'aşi mai putè orienta. Asemenea spiritului lui Marcu Aureliu, pe care Voltaire l'a condus din lumea cealaltă la Roma, şi care în capitol în loc de senatori, a aflat caputini desculţi. Atâta însĕ este în ori ce cas sigur, că din depărtare cuvêntul meu ar fi numai cuvêntul celui ce strigă în pustii...

„Pe cât timp înaintea lumei esistă o cestiune ungară, Ungurul sub împregiurări favorabile putea fi luat în combinaţiune şi a şi fost luat mai de multe ori. De când însĕ Ungurul singur a şters cestiunea ungară din lista cestiunilor, cari asteaptă o soluţiune istorică, lumea la nici o întêmplare esterioră numai ia în combinaţiune pe Ungur, ca pe un factor cu un scop propriu. Aceasta s'a vĕḑut destul de lămurit la actul din drama orientală, care s'a jucat nu de mult care însĕ n'a fost cel din urmă.

„Românii, Sêrbii, ba chiar şi Erţegovinenii valorează ceva în cumpăna istoriei, Ungurul nu are nici greutatea unui fir de mac; de a şi strigat destul de tare, totuşi nimenea nu'l-a luat în samă căci a încetat de a fi un factor cu scop propriu. El figurează numai ca o găleată de apă, pe care curtea de Viena o lasă sĕ se cufunde şi ridice în fântâna evenimentelor... Eu nu suspin. Cu toate că sûnt de 77 ani pot sĕ suport sarcina ce'mi-a impus-o soartea. Lovitura poate sĕ doară, ea şi doare, dar nu mĕ plâng asupra durerei mele. Primesce-o dela mine ca o constatare a situaţiunei, care este că eu, acel paria, care a fost dat afară din şirul cetăţenilor unguri, aşi putè sĕ esercez o înfluenţă asupra destinului Ungarici numai atunci, dacă cu armele în mână aşi putè se revindic drepturile, ce ni s'au luat, sĕ cersĕ mi se redea mie patria, ear patriei libertatea. Acesta e respunsul meu la provocarea d-tale, ca sĕ mĕ amestec în afacerile Ungariei. Primiţi s. c. l. Kossuth“.

Călĕtoria ministrului Brătianu la Berlin a făcut mare sgomot şi în afară. În Viena a primit Maiestatea Sa pe ministrul român foarte graţios, eară ministrul de esterne austro-unguresc Haymerle 'i-a arĕtat multă afabilitate. Aceste le estragem din „P. Ll.“, care şi din parteşi vorbesce foarte afabil atât despre Brătianu cât şi despre politica, prin care a „sciut emancipa ţeara de influenţa străină“.

„Românul“ a cam suprins lumea cu scirea, care face rotunda prin ḑiarele cele mari europene, despre sporirea armatei române. După „Românul“ cele 16 regimente de dorobanţi (curcani) au sĕ se sporească la 30 şi cele 8 de călăraşi la 12. Armata de linie remâne în statul ei de până acì. „P. Ll.“ află şi mesura aceasta prudentă din punct de vedere finanţial şi politică totodată, pentrucă armata sporită servesce numai pentru apĕrarea ţĕrii.

Cairoli ministrul italian a continuat cu asigurările de loialitate faţă cu Austro-Ungaria.

Germania este pe cale a se împăca cu Vaticanul.

*) Proiectul de lege îl vom publica Marţi.

O episodă din dieta Ungariei.

După terminarea desbaterei generale asupra bugetului a urmat la discusiune resolvirea petiţiunilor. Una dintre aceste petiţiuni a dat nascere unei desbateri însemnate, care a ţinut mai multe ḑile. Petiţiunea aceasta privesce fondul scolastic provincial al Israeliţilor. Acest fond se administrează de guvern, petiţiunea cere ca fondul sĕ se împartă între cele două partide mari religionare: partida Jidovilor ortodocsi şi a celor progresisti sau luminaţi. Discusiunea asupra acestui obiect a luat proporţiunile unei desbateri a cestiunei judaice, care a agitat şi este menită a agita, într'un viitor apropiat, şi mai mult spiritele Europei. Angustimea spaţiu-

lui nu ne permite a urmări pas de pas această interesantă discusiune, constatăm însĕ pe scurt resultatul ei. Jidovii din Ungaria se pot felicita de simpatiile ce le au arĕtat representanţii ţĕrii pentru dînşii — o dovadă despre însemnătatea elementului judaic în viaţa noastră politică. Unii dintre deputaţi s'au înălţat în apĕrarea causei judaice pănă în culmea însufleţirei vechilor proroci Israilteni. Numai o voce tristă s'a ridicat în parlament pentru a tulbura încâtva bucuria jidovimei noastre, vocea despreţuită a lui Victor Isztoczy, care între risetele colegilor sei s'a folosit de ocasiune pentru a atrage de nou atenţiunea representanţilor asupra periculului, cu care jidovimea amerinţă viaţa politică şi socială a Europei. Isztoczy s'a pronunciat în discursul seu dela 11 Martie astfel:

On. Casă! (Sĕ auḑim! sĕ auḑim!) Mărturisesc că nu am avut de loc intenţiunea sĕ iau cuvêntul în această afacere, pentrucă împărţirea sau neîmpărţirea sau modalitatea cum sĕ se împartă fondul provincial scolastic al Israeliţilor, precum şi regularea afacerilor interne ce privesc credinţa judaică, sûnt o afacere curat confesională; eu însĕ mi-am stabilit de problemă a caracterisa jidovimea ca castă socială deosebită, ca rasă deosebită, mai corect ḑis ca o specie deosebită a genului omenesc (Ilaritate. Sĕ auḑim!) în raport cu nejidovii, în raportul ei internaţional — voiam sĕ dovedesc de nou — dacă mai trebue dovedit cuiva — că eu nu privesc cestiunea judaică de o cestiune confesională, ci esclusiv şi simplu de o cestiune economică, socială şi politică, prin urmare de o cestiune de putere.

Şi dacă totuşi iau cuvêntul, o fac aceasta, pentrucă mai mulţi dintre domnii preopinanţi abătêndu-se dela adevĕratul obiect al ordinei de ḑi s'au pronunciat, cum aşi ḑice, şi asupra raportului estern al Jidovilor (Ilaritate) către noi nejidovii, vestind unele doctrine de natură a turbura părerile corecte ce s'au format cu încetul în public asupra cestiunei judaice, şi a face publicul accesibil pentru unele prejudeţe care ne vor putè periclita.

Mai mulţi dintre domnii deputaţi se pare că ţin căsătoria civilă de un mijloc cu succes pentru scopul de a realisa fusiunea jidovimei cu nejidovii şi a face sĕ înceteze acea stare, nesuportabilă chiar după părerea Jidovilor, starea, în care se află societatea noastră, câtă vreme jidovimea va esista ca o castă socială închisă.

În această privinţă trebue sĕ observ, că această împregiurare nu e decât un prejudiţiu respândit de Jidovi cu cel mai mare zel, şi nu are alt scop decât a ne abate atenţiunea dela adevĕrata natură a cestiunei judaice şi a o duce într'o direcţiune falsă.

Scim din istorie că poporul jidovesc dintru început s'a ferit a se amesteca prin căsătorie cu alte popoare, şi dacă el s'a putut conserva din vechime pănă în ḑilele noastre ca o seminţie deosebită, ca naţiune deosebită, ca un *unicum* istoric universal, aceasta are sĕ o mulţemească cu deosebire acestei esclusivităţi.

Şi totuşi în lumea veche, în timpul dinainte de Christos, ori ce căsătorie la Jidovi a fost o afacere de dreptul civil; deci Jidovii nu au fost împedecaţi în acel timp a se împreuna prin căsătorie cu nejidovii.

Sĕ luăm statele moderne, de esemplu pe Francia, unde căsătoria civilă e introdusă de multă vreme. Şi ce vedem? Vedem că — abstragênd dela ura instinctivă a popoarĕlor europene către căsătorirea cu Jidovii — jidovimea, cu puţine escepţiuni, care numai confirmă regula, se feresce a întra în căsătorie cu nejidovii. Se feresce, pentrucă scie că amestecându-se cu nejidovii 'şi va perde individualitatea sa naţională şi de rasă şi în acest cas va trebui sĕ renunţă la acele planuri cutezate de domniă universală, care viază în închipuirea fiecărui Jidov, planuri, care le a formulat fundatorul şi presidentul „Alianţiei israelite universale“, reposatul Crémieux în următoarele cuvinte: „O nouă împĕrăţiă a lui Messias, un nou Jerusalim trebue sĕ se înalţe pe ruinele împĕrăţiei Cesarilor şi Papilor“.

Dar abstragênd dela această ură reciprocă între Jidovi şi nejidovi contra căsătoriei, întreb: Cum vĕ închipuiţi d-voastră fusiunea prin căsătoria civilă? Doară nu veţi vrea sĕ decretaţi prin legislaţiune ca ori-ce bărbat nejidov sĕ se căsătorească cu o jidovoaică şi ori-ce Jidov cu o nejidovoaică! (Ilaritate viuă.) Pe aceasta cale poate că vĕ veţi ajunge scopul şi cestiunea jidovească ar fi curênd resolvită. Dar nu creştinii vor absorbì pe Jidovi, ci din contră Jidovii, această rasă constantă şi conservativă, vor absorbì pe creştini. (L. Mocsáry întrerupênd: Iona ar înghiţi chitul!)

Deci Dv. veţi lăsa împreunarea între Jidovi şi nejidovi la libera voie a celor interesaţi.

In acest cas nimic nu ne îndreptăţesce sĕ presupunem că între Jidovi şi nejidovi se vor face mai multe căsătorii decât între diferitele confesiuni crestine. În această privinţă vedem, că numĕrul căsătoriilor micste într'adevĕr va fi foarte neînsemnat.

A ascepta fusiunea Jidovilor cu noi dela panacea căsătoriei civile, ar însemna a lăsa vermele sĕ roadă la corpul societăţii noastre pănă ce Jidovii ne vor alunga pe noi, nejidovii, din toate posiţiunile, pănă ce ne vor despoia de toate averile, pănă ce ne vor degrada la rolul de sclavi ai lor (Ilaritate) şi pănă ce vom cădè viptima politicei de stîrpire a Jidovilor vestită de talmud.

Presidentul (sună clopoţelul): Dl deputat a ḑis la începutul discursului seu, că aici s'au adus lucruri ce nu se ţin de obiect. N'am avut onoarea sĕ aud aceste cuvinte; dar dacă dl deputat ar reflecta la acele cuvinte, îl rog sĕ fie mai scurt căci într'adevĕr cele ce ḑice nu se ţin de obiect. (Sĕ auḑim! sĕ auḑim!)

V. Isztoczy (continuând): In acest mod firesce că s'ar resolvì radical nu cestiunea judaică ci cestiunea crestină, cestiunea esistenţei noastre.

Trec la părerea optimistică a unor deputaţi cari cred că Jidovii însuşindu'şi limba noastră naţională se vor contopì cu naţiunea noastră, cu societatea noastră şi vor înceta de a fi periculoşi

Intreb: ce au folosit sirmanilor Poloni că Jidovii lor au vorbit polonesce? (Ilaritate. Sĕ auḑim!) Această împregiurare nu a împedecat pe Jidovi a ruina poporul polon materialicesce şi moralicesce, a roade cu încetul ca vermii în lemn poterea statului polon, aşa că arborele ros lovindu'l viscolul a căḑut fără demnitate în pulbere.

Sau, dacă este adevĕrat că însuşirea şi folosirea limbei naţionale e de ajuns a face pe Jidovi membri adevĕraţi ai statului şi societăţei respective, întreb: Pentru ce s'a sculat în ḑilele noastre marea naţiune Germână contra Jidovilor sei proprii? Vedem că jidovimea se folosesce esclusiv de limba germană nu numai în Germania ci şi într'alte locuri, anume la noi jidovimea este propagatoarea cea mai zeloasă a acestei limbi. (Aprobări în stânga estremă).

Şi în această întrebare esistă un prejudiţiu respândit mai cu samă de Jidovi înşişi, se ḑice adecă că Jidovii din Francia Anglia şi Italia s'au asimilat pe deplin corpului naţional.

Pentru a contesta această afirmaţiune, care nu e decât o frasă goală sau o desnaturare cu intenţiune a faptelor, me provoc la împregiurarea, că pre când la noi în Ungaria nu esistă o literatură antijidovească, în Francia şi Anglia o asemenea literatură e representată în mod foarte considerabil. Me provoc mai departe la Gladstone şi la presa liberală a Angliei, despre care se scie că nu prea are simpatii deosebite către jidovime. În Italia cestiunea judaică a figurat la alegerile generale din urmă ca un mijloc de agitaţiune puternic şi cu efect şi ca armă de partidă, aşa că şi o foaie neitaliană de însemnătate cum e „Pester Lloyd“ s'a vĕḑut îndemnată a dedica acestei cestiuni un articul deosebit. Şi cu toate aceste, în Francia sûnt numai 50,000, în Anglia şi Italia câte 40,000 Jidani, adecă în nici unul dintre aceste state nu sûnt mai mulţi decât în capitala Ungariei.

Nu me pot reţinè a reflecta la un pasagiu din discursul dlui referent, în care acesta a binevoit a zugrăvì cu colori atât de vii pretinsul patriotism al Jidanilor. (Ilaritate. Sĕ auḑim!) Nu me demit în espunerea academică a întrebării, dacă Jidovii au în genere o alipire sinceră către statele popoarĕlor creştine, cu un cuvênt, dacă Jidovii pot sĕ fie patrioţi, o întrebare aceasta, care s'a desbătut cu multă vioiciune şi în alte locuri, anumit în timpul mai nou în Anglia şi Germania, cum se pare cu un resultat nefavoritor pentru Jidani. Convicţiunea mea este că jidovimea simulează alipirea de idea statului unguresc şi de naţiunea ungurească numai pe timpul cât va ţinè supremaţia elementului unguresc în această ţară. În momentul ce nu vom măi avè supremaţia jidovimea ne va întoarce spatele, cum a făcut şi în anul 1849 când causa naţiunei devenise perdută.

Ca ilustraţiune drastică poate servì istoria despre înfiinţarea fondului scolastic jidovesc. Haynau a impus dări arbitrare jidovimei şi eată ce se întêmplă? Jidovii cari iute s'au prefăcut în austriaci „loiali“ primesc după un an sumele înapoi ca dar în forma unui fond scolastic jidovesc.

Th. Vecsey (întrerumpênd): Nu!

V. Isztoczy: ear naţiunea ungurească care a fost asemenea şi poate mai greu despoiată prin dări, a avut ea parte de asemenea graţiă? (Adevĕrat este! Ilaritate în stânga).

Dar sĕ presupunem, că Jidovii iubesc naţiunea ungurească nu din speculaţiune tradiţională, momentană, ci din sinceritate, ve întreb: cum poate armonia cu procederea lor faptul, că ei despoaie mai bucuros pe membrii singuratici ai naţiunei unguresci, pe care ei o iubesc atât de mult, de bunurile ce le au mostenit dela strămoşii lor, făcênd din Ungur un străin în ţara sa propriă şi prigonindu-l mai fără cruţare decât cel mai înverşunat duşman de moarte al naţiunei ungureci? Eu din parte-mi me mulţĕmesc foarte de o asemenea iubire, pentrucă nedreptăţile unui duşman care mi se arată în haina minciunei ca amic apasă în cumpenă mai greu decât nedreptăţile unui duşman pe faţă.

În stêrşit noi nu aşteptăm nici un folos dela lupta şi resboiul dintre ortodocsi şi neologi. Aceste douĕ partide jidovesci, care se deosebesc între sine numai prin alegerea mijloacelor, fiind însĕ de acord asupra scopului comun, de loc înceată cu certele casnice îndată ce se ivesce necesitatea de a ne ataca pe noi sau de a'şi apera interesele lor cele mari jidovesci, adevĕrate sau pretinse, faţă cu nejidanii. Noi am putè sĕ învĕţăm într'adevĕr mult dela jidovi şi în această privinţă.

Deci, onor. casă, sĕ părăsim asemenea ilusiuni, cum sunt şi cele aretate în discursul meu, şi sĕ nu ne amăgim cu speranţa că vom putè trece cu unele frase sunătoare preste această cestiune, care a devenit o cestiune generală socială şi o calamitate politică; sĕ nu ne înşele credinţa că ignorând cestiunea o vom sterge dintre cestiunile esistente ci din contra sĕ întimpinăm periculul cu curagiu şi sĕ mergem mână în mână cu celelalte popoare europene, punênd în lucrare resolvirea radicală a cestiunei judaice, unicul mijloc cu succes.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Sibiiu, în 7/19 Martie 1880. (Adunarea generală a institutului „Albina“). Astăḑi institutul de credit şi economii „Albina“ 'şi-a ţinut adunarea sa generală conform statutelor ei. În una şedinţă, care s'a început la 10 oare ante ameaḑi 'şi-a resolvit toate lucrările ei după programa publicată.

Numerul acţionarilor presenţi se urcă la cifra de 30, cari representau la 180 voturi.

Raportul direcţiunei asupra gestiunii anului 1879, bilanţul acelui an şi raportul comitetului de revisiune, cetit din partea directorului institutului după unele deslușiri cerute din partea dlui Vinc. Babeş şi date din partea direcţiunei spre mulţămirea obştească, s'a luat la cunoscinţă, dându-se absolutoriu numitelor corporaţiuni.

Ca dividende pe anul 1879 s'a statorit 9%, eară din restul venitului curat de 33,300 fl. afară de tantiemele direcţiunei în suma de 2928 fl. s'a pus basă cu 1000 fl. la un fond de pensiune pentru amploiaţii institutului eară suma de 366 fl. s'a împărţit spre scopuri binefăcĕtoare în modul următoriu:

1. Pentru înundaţii din Transilvania 100 fl.

2. Pentru doue biserici române în Secnime şi adecă pentru cea din Udvarhely şi Sepsi Szt.-György a 50 fl. =100 fl.

3. Pentru scoalele din Mercurea şi Lăpuş a 50 fl., eară pentru cea din Sibiiu cetate 40=140 fl.

4. Pentru seracii din Sibiiu 26 fl.

Marcele de presenţă pentru membri din direcţiune se plătesc cu 3 fl. ca şi în anul trecut. Se înţelege n'a lipsit nici de astădată propuneri pentru ridicarea lor, însĕ fără succes.

La esecutarea punctului 5 din programa adunării, după care în locul a doi membri din direcţiune scoşi prin soarte conform § 36 din statute aceiaşi fură realeşi; dl Babeş pentru sine şi dl Antoniu de Mocioni din motivele depărtărei, eara dl Pavel Dunca pentru bĕtrâneţe însinuară abḑicerea lor din direcţiune, care numai cu părere de rĕu se primì din partea adunărei, remânênd a se face provisiunea de lipsă în direcţiune în sensul §-lui 37 al statutelor.

Dintr'altele lucrările au decurs în ordine şi adunarea 'şi-a terminat şedinţa la 2 oare după ameaḑi.

Daneş 2 Martie st. vechiu 1880. D-le Redactor! Nu mai sufere îndoială, că condiţiunea principală pentru esistenţa poporului român situat între atâtea elemente duşmane esistenţei sale, este scoala sub supraveghierea bisericei. Un pĕcat îndreptat contra esistenţei naţionale se comite dar de toţi aceia, cari au conducerea scoalei şi bisericei în mână şi negligênd datorinţa eartă umplerea posturilor învĕţătoresci la scoalele noastre confe-

sionale prin învĕţători neapţi şi nevrednici.

Acest rĕu a tăbărît asupra scoalei noastre comunale gr. or. din Daneş, în care se ţine din partea inspectorului districtual scolariu Zacharia Boiu, protopopul Sighişoarei, şi din partea prea veneratului consistoriu archidiecesan un învĕţător neharnic în persoana învĕţătoriului Ioan Bendorfean, în paguba poporului, care'l plătesce, şi a învĕţămêntului.

Spre delăturarea acestui învĕţătoriu, făcêndu-se paşii la autorităţile bisericesci până acì fără resultat, ne vedem siliţi a ne lua refugiul la jurnalistică şi a vĕ ruga, sĕ binevoiti a da loc, în preţuitul dvoastre ḑiuar de o cam dată următoarei

Interpelaţiuni.

Considerând, că învĕţătoriul Ioan Bendorfean fu de învĕţătoriu la scoala noastră populară gr. or. din Daneş în 20 August 1878 numai provisor ales, considerând, că acest învĕţătoriu în decursul anului scolastic 1878—1879 din lipsa de cunoscinţe pregătitoare s'a arĕtat neharnic de învĕţătoriu, dovedind la esamene din studiile prescrise un resultat mai mult decât nemulţămitoriu,

considerând, că comitetul parochial în şedinţa sa din 3 Iulie 1879 după esamenul ţinut din causa amintitei nehărnicii a demisionat pre acest învĕţătoriu şi a declarat postul vacant,

considerând, că sinodul parochial din 5 August 1879 a aprobat demisiunea învĕţătoriului amintit şi a însărcinat pre comitetul parochial cu punerea în lucrare a paşilor de lipsă pentru întregirea postului cu învĕţătoriu harnic — pre lângă preîncunosciinţarea scaunului ppesc şi chiar a prea venerat. consistoriu,

considerând, că scaunul ppesc ca inspectorat districtual a fost şi este în contra acestei întregiri fără causă şi că preavenaratul consistoriu archidiecesan a respins hotărîrea comitetului respective a sinodului parochial şi prin hârtia sa din 10 Aug. 1879 Nr. 2161 scol., a lăsat calea deschisă pentru arĕtarea dificultăţilor contra acestui învĕţătoriu,

considerând, că comitetul şi sinodul în urma aceasta a cerut cercetarea disciplinară contra învĕţătorului Ioan Bendorfean,

considerând, că Prea Veneratul Consistoriu prin resoluţiunea s'a din prima Novembre 1879 Nr. 2958 a ordinat scaunului ppesc al Sighişoarei întroducerea acelei cercetări,

considerând, că pomenitul scaun ppesc de-abia în 20 Decemvrie 1879 — aşa mai după douĕ luni numai — a esmis la faţa locului comisiune învestigătoare,

considerând, că inspectorul districtual protopopul Zacharia Boiu a păşit în decursul acestei cercetări prin ginerile seu capelanul Dimitrie Moldovan ca apĕrătoriu împuternicit al învĕţătoriului Ioan Bendorfean,

considerând, că acest incident dovedesce interesarea şi angagiarea personală a inspectorului districtual în favoarea nedestoinicului învĕţătoriu Ioan Bendorfean,

considerând, că asupra actelor de cercetare până astăḑi n'a urmat incă nice o decisiune şi, în fine că scoala şi învĕţământul se află la noi în doaga morţii,

considerând, că în acest mod regulamentul pentru organisarea provisoră a învĕţământului în Metropolie se dă pe faţă de o ironie şi că §-ful 67 al acelui regulament este literă moartă întrebăm pre

I. Prea veneratul consistor archidiecesan ca for scolastic, că ii zace înveţământul, progresul şi esistenţa poporului la inimă, are de cuget sĕ silească pre prea onoratul domn protopop Zacharia Boiu, ca acesta sĕ aştearnă actele de cercetare spre ulterioara decidere, şi voiesce mântuinţa scoalei noastre de pomenitul inveţătoriu neharnic, şi că are de cuget a hotărî aceasta causă neplăcută cât mai îngrabă? ear pre

II Prea veneratul consist. archid. strîns bisericesc, că este dispus în inţelesul rugărei noastre din Ianuarie a. c. a eschide pre dl protopop Boiu din Daneş pentru tot deauna şi a incorpora comuna bisericească Daneş la alt protopopiat, sau că este înţeles ca din causa multelor necazuri suferite poporul ispitit sĕ părăsească ortodocsia?

Sperând că veţi binevoì tocma in stimata dvoastră foaie, organul bisericesc şi scolariu, a da loc acestei interpelaţiuni si nu ne veţi silì prin refusare a ne adresa şi intr'altă parte, — ve insinuăm de acum o descriere in amenunt a acestei cause spre informarea onorat dvoastre şi a onorat. public, pre lângă care ve asigurăm despre reverenţa şi devotaţiunea noastră.

Membrii comitetului parochial: Zacharia Medrea, Petru Dop, Ioan Lazar, Ioan Brendușa, Iacob Brendușa.

Epitropii: Niculae Tilicea, Sosim Sigma, Ioan Sioner, Man Constantin.

Am dat corespondenţa de mai sus după ce am luat informaţiunile cele mai positive, şi ne-am convins, că toată afacerea aceasta se învêrte pre lângă volnica alungare a învĕţătoriului din oficiul seu de învĕţătoriu se ḑice din partea comitetului parochial, la spatele cărui stă parochul care a bună samă are alt client. Am dat-o ca un *specimen* de nerușinare a unor oameni orbiţi de un paroch, care ne vrênd sĕ scie de nici o autoritate bisericească se ridică deasupra consistoriului, şi vrea sĕ judece cine şi cum este cualificat de învĕţătoriu, şi contra legilor bisericesci şi omenesci se alunge pe un individ din postul de învĕţătoriu, fără de nici o cercetare din causă, că nu'i mai place de ochii învĕţătoriului lui.

Ceea ce regretăm este, că atât oficiul protopresbiteral cât şi consistoriul a proces şi procede încă prea cu multă cruţare către toţi oamenii, cari nisuiesc spre anarchie. Parochul care după cum am auḑit din mai multe părţi, în casul de faţă este sufletul agitaţiunei contra învĕţătoriului, trebuia suspendat de mult şi comitetul, care îndrăsnesce a procede astfel în public, disolvat şi pentru statuirea unui esemplu, publicată disolverea lui în toată archidiecesa.

Dintre toate obrăzniciile însĕ cea mai mare este amenințarea cu părăsirea ortodocsiei. Dar cine amenință? După ce oamenii cei cum se cade s'au săturat de uneltirile din dosul a câtorva amăgiţi, acestia cu inspiratoriul lor alarmează lumea cu părăsirea ortodocsiei. Din ce motiv? Din motivul că ortodocsia nu vrea se ceadă volniciei, ci voiesce ca fiecare sĕ se supună legei şi ordinei. Gândesc oamenii aceia că ortodocsia se cumpĕră cu preţul vinderei legilor în hatârul unor iubitori de certe şi de scandale? După astfel de oameni biserica noastră, care mulţămită lui Dḑeu încă n'a ajuns ca se 'şi cumpere credincioşii cu bani, nu va plânge nici odată, prin urmare dacă nu le plac legile şi instituţiunile şi cugetă că în alta parte se vor bucura de privilegiul volniciei, ducĕse, omenii de omenie noi scîm, că vor remânea în biserică şi în credinţa lor străbună. Red.

În legătură cu corespondenţa noastră din nrul trecut din S. Sebeş sûntem recercaţi a publica următoarele:

Onorată Redacţiune! Cetind în numerul de astăḑi al preţuitului dtale ḑiariu într'o corespondenţă din Sas-Sebeş, că în cercul electoral al fostului scaun Sebeş s'ar candida persoana mea pentru a fi ales de deputat al universităţei săsesci, — în interesul adevĕrului ve rog dle redactor a lua la cunoscinţă şi a publica spre orientarea publicului cetitoriu în traducere credincioasă din limba germană următoarea epistolă a mea adresată dlui Ioan Barcian în Sas-Sebeş:

„Sibiiu în 18 Martie a. c.

„Stimate Domnule! Mulţămind în modul cel mai amical pentru candidatura mea şi rogânduvĕ a esprima această mulţămită şi celorlalţi domni, me rog totdeodată a retrage fără întârḑiare această candidatură, de oarece eu sum cu totul decis de a nu primì de astădată nici un mandat pentru universitatea săsească.

În sensul acesta încă de eri m'am adresat în epistolă către dl primariu Dr. Păcurar şi Vĕ rog cu toată hotărîrea de a'l provoca şi în persoană ca sĕ corespundă cererei mele de tot serioase, de oarece voinţa mea sus documentată este nestrămutabilă şi fiind eventualminte ales şi în contra voinţei mele precis şi de repetite ori dechierate m'aşi vedè, spre părerea mea de rĕu, constrins a rĕspunde prin — resignaţiune. Primiţi etc.

Sperez că veţi avè bunĕtatea dle redactor a da loc acestei decheraţiuni şi fiţi convinşi despre deosebita mea stimă. *Senor.*

(Mulţămită publică). Amicilor, cunoscuţilor, şi tururor pl. t. domni şi doamne din apropiere şi din depărtare, cum şi întreg publicului de toată clasa esprim prin aceasta cea mai adêncă a mea mulţămită, pentru participarea la durerea şi jelea mea profundă, la petrecerea rĕmăşiţelor pământesci la locul de odihnă eternă ale neuitate i mele soţii, pe carea neîndurata moarte a răpit o prea de timpuriu din mijlocul celor ce am iubit-o cu frăgeḑime.

Deva 5 Martie 1880.

I. Papiu,
ppresb.

Ordinaţiunea,

ministeriului honveḑimei din 27 Februarie a. c., adresată tuturor jurisdicţiunilor regulează pentru anul acesta chiemarea reservistilor din armata comună dela honveḑi la esercitii în modul următoriu:

1. La esercitii se chiamă:

a) dintre voluntarii de un an recrutaţi în anii 1875, 1873 şi 1871, cari în sensul § 21 din legea de apĕrare au devenit oficieri de reservă;

b) oficierii de reservă din ceilalţi ani de recrutare, căror, amânândulise timp mai îndelungat serviţiul faptic, au împlinit mai puţin de şepte ani din obligămêntul lor de serviţ în reservă; între acestia se socotesc şi cei-ce în 1878 în loc de esercitii au fost mobilisaţi, dacă sûnt obligaţi la mai multe esercitii decât se vin după anul lor de recrutare; mai departe se chiamă oficierii de honveḑi, cari se află în concediu;

c) reservistii din recrutaţi in anii 1875 1873 şi 1871 şi honveḑii din anii 1879 1878, 1877, 1875 şi 1873 şi toţi câti au fost chiemaţi la esercitiile din anul trecut, dară din oare care causă au fost dispensaţi;

d) sub condiţiunile de sub *b*) — voluntarii transferaţi în statul de reservă;

e) toţi indiviḑii concediaţi în sensul §. 27 al legei de apĕrare şi p. 4 din § 164 instrucţiunei la punerea în lucrare a legei de apĕrare — pe timp mai îndelungat cari s'au împărtĕşit numai de o instrucţiune militară de opt septĕmâni.

2 Eliberaţi dela esercitiile din anul acesta sûnt:

indiviḑii din armata comună recrutaţi în anii susamintiţi, cari în sensul §. 36 al legei de apĕrare primesc o gage lunară şi cari cu ocasiunea mobilisărei parţiale din 1878 din statul de reservă au fost transferaţi în cel activ, mai departe indiviḑi de aceia, cari în urma amintitei mobilisărei au trebuit a fi reţinuţi în statul activ preste terminul prescris de a trece în reservă.

Eliberarea sub titlul acesta se estinde asupra indiviḑilor şi oamenilor (Manschaft) cari se bucură de o gage lunară, dacă hotărîrile de sub un lit. *b)* sûnt de o potrivă aplicabile la dênşii.

Alte eliberări se ţermuresc la casurile proveḑute în instituţiunea pentru evidenţă § 33. 3 profesori politici suplenţii şi scolarii obligaţi la serviţ dela institutele publice şi proveḑute cu dreptul de publicitate — vor fi chiemaţi ca şi până aici în timpul ferielor.

4. Restimpul esercitielor pentru oficierii de reservă este statorit, conform legii, de patru sĕptĕmâni, — din contră pentru soldaţii de rênd Maiestatea Sa a încuviinţat, că în anul acesta esercitiile se ţin numai treisprĕḑece ḑile. Eserţiile honveḑimei oficierii şi soldaţii de rênd ţin cinci sĕptĕmâni.

La reservistii din armata comună, de ori ce armă, timpul întrărei la şi al demiterei dela trupă nu este socotit în cele treisprĕḑece ḑile.

5. La împărţirea oficierilor la esercitii se va lua în consideraţiune locuinţa şi domiciliul, competenţa stărei şi cunoscinţa limbei, şi ca dintre oficierii acestia sĕ nu se grămădească prea mulţi la una şi aceeaşi trupă, împărţirea va avè în vedere şi recerinţele trupei.

Mai departe sûnt avisaţi pretorii sĕ trimită la respectivele comande cel puţin patrusprĕḑece ḑile înainte de terminul esercitiilor rugările instruite ale reservistilor cari din cause familiare vor fi împedecaţi a participa la esercitii.

In fine pretorii mai sûnt avisati, a priveghia şi a controla pre primari ca reservistii se primească citaţiunile la esercitii la timp şi sĕ'i îndrumeze a fi la terminul ficsat la trupele lor respective.

Varietăţi.

* (Maiestăţile Sale) au primit eri felicitările cabinetului unguresc, a deputaţiunilor dela dieta şi din capitala Ungariei. Maiestatea Sa a respuns preagraţios la toate adresele de felicitare.

* (Escelenţia Sa Preasânţitul) Archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul auḑim, că va sosì astădi cu trenul dela ameaḑi în mijlocul nostru.

* (La denumirea Archiepopului şi Metropolitului Silvestru Morariu Andreevici) observă „D. Ztg.“, că denumitul este un partisan foarte zelos al partidei române federalistice din Bucovina. Ridicarea lui pe scaunul metropolitan dovedesce, că schimbarea sistemei îndeplinite cu instituirea ministeriului Taaffe îşi esercită influenţa până în ţinuturile cele mai depărtate a le monarchiei. Înainte cu cinci ani s'a întocmit universitate în Cernăuţi şi astădi se denumesce la conducerea celor mai înalte afaceri bisericesci din Bucovina, un bărbat, care n'a făcut nici odată tainä din simţemintele sale federalistice şi antigermane.

* (Mulţămită publică). Mult onor. d-ni fraţi Stănescu din Braşov cari pre lângă ajutorul din 21 Noemvrie 1878 de 40 fl. v. a., în favoarea zidirei biserici române gr. or., din Mikoujfalu comitatul Treiscaunelor înţelegênd de lipsa cea mare în care se află parochia noastră şi ne mai putênd continua zidirea din lipsa de mijloace bănesci, din nou marinimoşii şi mult zeloşii d-ni cu datul 14 Februarie a. c. ne-au mai ajutorat cu 50 fl. v. a. Primească mult on. d-ni sincera noastră mulţămită rugând pre a tot puternicul Dumneḑeu sĕ'i ţină întru mulţi şi fericiţi ani, spre binele şi fericirea preaiubitei lor familii a bisericei şi a naţiunei române. Asigurêndu'i că numele d-ilor sale va re-

mânè eternisat în sînul bisericei noastre din Mikoujfalu.

Mikoujfalu în 28 Februarie 1880.
la însărcinarea sinod. parochial.
Aug. Cosma,
paroch, gr. orient.

* Eri nu ne a sosit nici un ţiariu dela Bucuresci. Causa necunoscută.

* (Primăvara iernatecă), anunţată în numĕrul trecut pe aici ş'a vĕrsat nu focul ci zăpada numai până pe la ameaḑi şi apoi a întrerupt până noaptea spre Vineri, când a mai flusturat niţel. Cu toate aceste frigul e frig cum se cade, ca în puterea iernei.

Poşta din urmă.

„Deutsche Ztg“ din Viena intr'un articul de fond „Diplomatenzunft und Parlament“ esprimă mulţămirea sa cu cele ce s'a auḑit în parlamentul italian atât dela tribună cât şi de pe băncile ministeriale în privinţa bunelor raporturi dintre Italia şi Austro-Ungaria. În articul se spune că principele de coroană german s'ar fi esprimat că ar fi de lipsă sĕ între şi Italia în alianţa celor doi împeraţi şi „D. Ztg.“ adauge, că ar saluta cu adeverată bucurie întrarea Italiei în alianţă.

Conflictul între Francia şi Rusia se înăspresce. Francia voiesce se rechieme pre generalul Chanzy dela Petersburg.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Roma, 19 Martie n. Camera a acceptat reorganisarea corpurilor de carabinieri şi a rĕspins unanim demisiunea presidentului Farini. Indată după aceasta, s'a continuat desbaterea bugetului de esterne. Ministrul Depretis a repeţit, guvernul va împedeca cu energie ori şi ce agitaţiune republicană şi ori ce act, care ar compromite raporturile internaţionale.

* (*Îndreptare*). La varietatea a doua din nrul trecut este a se adauge după cuvêntul: „Românilor“: „**gr. or.**“

Bursa de Viena şi Pesta

din 16 Martrie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	102.75	102.70
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	79.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	92.75	92.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	82.15	82.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	119.25	119.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	90.—	90.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	89.25
Obligaţiuni urbariale temeşiane	88.50	88.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	88.—
Obligaţiuni urbariale transilvane	88.50	88.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	93.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea ḑecimei de vin	91.50	91.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	71.90	71.85
Datoria de stat în argint	72.45	72.50
Renta de aur austriacă	86.70	86.50
Sorţi de stat dela 1860	129.—	128.50
Acţiuni de bancă austro-ung.	835.—	835.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	298.40	300.—
Acţiuni de credit austr.	282.—	283.—
Sorţi unguresci cu premii	—.—	112.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.57	5.50
Napoleon	9.45	9.44
100 marce nemţesci	58.15	58.10
London (pe poliţa de trei luni)	118.50	118.50

Economic.

Sibiiu, 16 Martie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 9.—10.; Grâu sĕcăreţ, fl. 7.50—8.50; Sĕcară fl. 6.—6.40; Orz fl. 4.20—4.60; Ovĕs fl. 3.—3.40 Cucuruz fl. 5.—5.40; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 1.60—2-.; Semênţă de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—35; Unsoare de porc fl. 28—30; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —44 cr.; Carne de viţel 45—50 cr. carne de porc 48—50 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Arad, 13 Martie n. Pro hectolitră: grâu fl. 12.75—13.50; sĕcară fl. 10.10—10.20; Spirt *en gros* fără vas cu fl. 35—36; *en detail* fără vas cu fl. 36—38 şi cu vas cu tot cu fl. 38.50 per 100 litre %. In sĕptĕmâna trecută s'au aflat în têrg tare puţine bucate. Negoţul articlelor a fost slab. Timpul a stricat mult. Rapiţa e nimicită, secara tare stricată şi se şoptesce, că şi grâul ar fi pătimit rĕu de gerul ernei.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 24 Martie şi 24 Aprilie imob. lui Iacob Bogdan în Gyergyó-Szt. Miklos (judec. cerc.); în 30 Martie şi 30 Aprilie imob. Mariei Toader în Săcădate (trib. Sibiiu); în 15 Aprilie şi 15 Maiu imob. remasului după Carol Gyulai în Cluj (trib.); în 31 Martie imob. lui Rudolf Schuster în Mediaş (judec. cerc.); în 23 Martie imob. lui Iosif Farkas în Székelyhid (judec. cerc.); în 8 Aprilie şi 8 Maiu imob. lui Iosif Aldea în Garad (judec cerc. Sighişoara); în 19 Aprilie şi 19 Maiu imob. lui Andreiu Benedek în Cic-Sân-Craiu (trib. Cicsereda); în 26 Martie şi 26 Aprilie imob. lui George Tompa în Braşov (trib); în 10 Aprilie şi 11 Maiu imob. lui Michail Eiven în Răşnov (trib. Braşov); în 10 Aprilie şi 31 Maiu imob. lui George Simon în Siovard (trib. Murăş-Oşorheiu); în 9 Aprilie şi 11 Maiu imob. Mariei Oltean în Haţeg (judec. cerc.); în 9 Aprilie şi 10 Maiu imob. remasului după Maria Lászoffi în Ocna Dejului (trib. Dej); în 29 Aprilie şi 29 Maiu imob. lui Sigismund Antal în Marcad şi Bozaháza (trib. M. Oşorheiu); în 25 Martie şi 29 Maiu imob. moştenitorilor după Ioan Todea în Borghiş (judec. cerc. Şamcuta-mare); în 3 Aprilie şi 3 Maiu imob. lui Ioan Kraft în Copşa-mare (judec. cerc. Mediaş); în 14 Aprilie şi 15 Maiu imob. lui Michail Morvian Ciric în Braşov (trib.); în 14 Aprilie şi 4 Iunie imob. lui Bogdan Novac în M. Oşorheiu; în 12 Aprilie şi 29 Maiu imob. lui Nicolau Kalyáni şi soţi în Sânmărtin (trib. M. Oşorheiu); în 3 Aprilie şi 3 Maiu imob. lui Michail Theil în Şelimber (trib. Sibiiu); în 31 Martie şi 4 Maiu imob. Ţuţei Losanczi în Boroşneul mare (judec. cerc. Sângiors).

Nr. 37. 1—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de clasa a III Poiana cu filia Gaceneni ppresbiteratul Alba-Iulia, spre reîntregirea aceleea conform ordinaţiunei consistoriale de dto 5 Februarie 1880 Nr. 384 prin aceasta se publică concurs cu terminul până la 1 Aprilie a. c. când totodată va fi şi alegerea.

Emolumentele sûnt:

1. Dela 156 familii câte 20 litre cucuruz în boambe sau grâu, sau 156 fl. v. a. în bani.
2. Dela 156 familii câte o ḑi de lucru, cei sĕraci fără vite cu palma sau 40 cruceri, eară cei cu vite o ḑi cu carul sau plugul sau 1 fl. v. a.
3. Până se va cumpĕra o casă parochială se va plăti din casa bisericei chiria anuală.
4. Venitul stolariu regulat în sinodul parochial ţinut în 23 Septemvrie 1879.
5. O porţiune canonică, care aduce la un an venit curat de 6 fl. v. a.

Toate aceste emolumente afară de jertfele îndatinate dau o sumă de preste 326 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie vacantă împreună cu filia au a'şi aşterne recursele lor conform statutului organic la subscrisul până la terminul sus indigitat.

Alba-Iulia 22 Februarie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Alesandru Tordoşan m. p.,
ppresbiter gr. or. de Alba-Iulia.

Nr. 54. 1—3

CONCURS.

Pentru postul de capelan pe lângă neputinciosul paroch Ioan Popoviciu din comuna Aciliu, ppresbiteratul Mercurei cu încuviinţare mai înaltă, se deschide concurs cu terminul până în 1 Aprilie a. c. st. v.

Cu acest post este împreunată a treia parte din venitul anual al parochului, care parte computată în bani face 140 fl. v. a.

Cei ce doresc a competa la acest post sĕ'şi aştearnă recursele lor instruite conform legilor în vigoare la oficiul ppresbiteral al Mercurei până la terminul indicat.

Aciliu în 22 Februarie 1880.

Comitetul parochial în conţelegere cu oficiul ppresbiteral concernent.

La Nr. 525. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei de paroch în comuna bisericească gr. or. din Feleag (Magyar-Felek) de classa a III-a se escrie concurs cu terminul până la 31 Martie a. c. vechiu.

Emolumentele sûnt:

1. Casa parochială cu edificiele economice şi grădină de legumi de ½ jugĕr;
2. Cimiteriul din giurul bisericei cu pomi;
3. Porţiune canonică de 2½ jugere arătură şi fênaţ;
4. Dela 97 familii câte o ferdelă veche de bucate în grăunţe şi stola îndatinată.

Concurenţii îşi vor adresa suplicile lor instruite conform prescriselor statutului organic la subscrisul în Paloş, p. u. Cohalm (Köhalom) până la terminul sus arĕtat.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Teofil Gheaja m. p.
adm. ppesc.

Nr. 83. 3—3

EDICT.

Ilie Cocă din Sănpetru, care aproape de 10 ani părăsì cu necredinţă pre legiuita lui soţie Paraschiva Dragoş, tot de acolo, şi pribegesce în lume fără a se sci ubicaţiunea lui, se provoacă prin aceasta, ca în termin de un an dela publicarea acestui edict sĕ se presenteze înaintea subscrisului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa lui se va decide procesul divorţial intentat asupră'i.

Braşov în 31 Ianuarie 1880.

Forul matrimonial gr. or. al tractului prot. II al Braşovului.

Ioan Petric m. p.,
protopresbit.

[9] 1—5

FABRICĂ
de cipici şi de cisme

a lui
Imre Temesvári
în Budapesta strada Kerepes Nr. 11.

Vênḑarea cu ridicata (toptanul) şi cu mĕruntul.

Recomêndă **pentru dame:**

Păpuci de casă de lasting sau pele 1.20
Păpuci pentru stradă din lasting, sau pele eu toc şi funtă elegantă . . . . . 2.—
Cipici regata de încheiat cu cătărămi, din lasting fin, sau pele, fasonul cel mai nou . . 3.—
Cipici cu elastic înalt de 20 cent. din lastingul sau pelea cea mai fină, cu talpa duplă cu cue 3.60

Pentru bărbaţi:

Cipici regata, din pele de căprioară, sau chagrain cu talpa groasă 3.80
Cipici regata din pele de manuşi, sau lac, cu marginea groasă a talpei 4.20
Cipici cu elastic din iucht, sau pele de viţel, cu tălpile duple, ţintuite sau cu şurupuri . . 4.—
Alese din calitatea cea mai bună 4.60
Cisme 50—60 sentim., înalte, de iucht cu talpa duplă, ţintuită triplu şi cu şurupuri . . . . 9.—

În fine tot feliul de cipici pentru băieţi, fete, şi copii cu preţurile cele mai eftine ale fabricei.

Comandele se vor efectua prompt cu Nachnahme, sau dacă se trimite preţul. Lucrurile neconvenabile se schimbă bucuros, listele de preţuri mai detailate se trimit gratis şi franco.

Cumpĕratorilor cu ridicata rabat însemnat.

Banca generală de asigurare mutuală „TRANSILVANIA“.

A XI-a adunare generală ordinară

va avè loc **Marţi în 30 Martie 1880** c. n. la 3 oare după prânḑ în casa proprie a institutului (strada Cisnădiei Nr. 5.)

Obiecte de pertactare sûnt:

1. Darea de samă despre afacerile anului 1879;
2. Raportul comitetului de supraveghiare;
3. Întregirea consiliului administrativ;
4. Alegerea comitetului de supraveghiare;
5. Propuneri incurse;
6. Sortiri de obligaţiuni a le fondului de întemeiare.

Sibiiu în 3 Martie 1880.

[8] 2—2 **Consiliul administrativ.**

Foncière, Institut pestan de asigurare.

(dela 1864 până la sfêrşitul lui 1879 sub firma „Pester Versicherungs-Anstalt“)

în Budapesta.

Capital în acţiuni 25,000,000 franci, egal ḑece milioane fl. a. v. în aur,
după care s'a plătit în bani gata:

12,500,000 franci, egal cinci millione floreni v. a. în aur.

Reservele premiilor şi pagubelor fac circa . . . . . **2,500.000 floreni.**
Întrările din premiile anuale fac circa . . . . . **3,000,000 „**

Societatea, care face parte dintre institutele de asigurare cu **capitalul cel mai solid** şi cu **garanţiile cele mai mari** asigură pe lângă cele mai **liberale** condiţiuni şi pe lângă premiile cele mai **eftine:**

I. contra **pagubelor** causate de **foc, fulger** sau **esplosiune** la edificii, fabrici, maşine recuisite, mobile, marfă, efective de vite, precum şi la plante de ţarină şi de fênaţe depositate în liber sau sub coperiş;

II. contra **perderilor** de venituri curate escate în fabrici prin **sistarea esercitiului** sau la care închiriate prin **perderea chirielor** în urma unui **foc** sau unei **esplosiuni;**

III. contra **pagubelor prin spargere de geamuri,** de oglinḑi, de ferestri, uşi sau mobile:

IV. contra **pagubelor de transport** de bunuri espeditive pe apă sau pe uscat;

V. contra **pagubelor de grindină** a ori ce feliu de producte de ale pământului;

VI. pe **viaţa omenească** în toate combinaţiunile.

Pagubele ocurente se constatează în **modul cel mai culant** şi se plătesc **cât mai în grabă,** **(Istitutul pestan de asigurare** a plătit de când esistă **pentru pagube 22 milioane floreni).**

Direcţiunea,

conte **Marcu Pejacsevich,** president; **Frideric** baron de **Kochmeister, Antonie** de **Laczko,** vice-president; membrii direcţiunei: **Adolf Aebly, Carol G. Feldmann, Carol Figdor,** Dr. **Eduard Loisch,** conte **Gedeon Raday** jun., **Adolf Schenk** jun., **Aloisiu Strobentz,** Dr. **Antonie Willner, Leopold** conte **Wolkenstein-Trostburg.** Director general **Wilhelm Schön;** locţiitoriul directorului general: **Carol Fuchs** director. [5] 4—4

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 30. Sibiiu, Marți 11 Martie 1880 *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Călĕtoria ministrului Brătianu.

Sibiiu, 10 Martie.

Este neplăcut și totodată lucru nemulțămitoriu, a se arunca ḑiaristul din provincie în noianul politicei esterne. Lipsit de ori ce legături cu cel mai mic colțișor al diplomației actuale și avisat la scirile foarte adese nesigure din ḑiare, ḑiaristul din provincie ce poate alta, decât sĕ combineze după aceste situațiunea în tot sau în parte, ca a doua ḑi o telegramă, din una sau din altă capitală a Europei, sĕ restoarne toată combinațiunea.

Premitem aceste, nu pentruca sĕ escusăm ocupațiunea noastră numai arareori cu cestiunile mai mari europene în forma aceasta, dară și pentru orientarea cetitorilor, sĕ le fie aminte cât de cu anevoie este a face combinațiuni reale despre situațiunile din politica, carea ne-am dedat a o numì politica cea mare.

Călĕtoria ministrului Brătianu la Berlin și în legătură cu aceasta întâlnirea lui cu bărbații de stat din Budapesta și Viena, fiind discutată de ḑiarele dela noi și din România, a devenit un eveniment, care ne atinge și pe noi mai de aproape, decât sĕ o trecem numai relatând despre ea în mod cronicariu. Ne încercăm deci, după ce în vravul de ḑiare de vre-o câteva ḑile încoace pulberea este rescolită asupra acestei călĕtorii, a căuta, care este simburul adevĕrului îngropat în pulberea ḑiaristică.

Din mulțimea versiunilor emise în public despre călĕtoria ministrului român, după signatura timpului de față, cea mai probabilă este, că are legătură cu constelațiunea viitoare ce prepară evenimentele, cari vor pune într'un timp apropiat Europa în mișcare. Ḑiare, despre care este sciut, că sûnt inspirate din cabinetul nostru de esterne, ocupându-se cu călĕtoria ministrului român, ne fac sĕ c r e d e m, că cu presupunerea noastră nu sûntem departe de realitate.

Ḑiarele aceste ne spun, că ministrul Brătianu a avut conferențe cu principele Bismarck și a fost primit de împĕratul Germaniei și de principele de coroană al Germaniei, după ce mai nainte ne spuseră, că același ministru a fost primit preagrațios de împĕratul Austro-Ungariei și foarte afabil de ministrul de esterne Haymerle. Aceste toate sûnt semne, că România prin ministrul seu caută și a f l ă raḑim de alianța germano-austro-ungurească.

Nu facem parte din adoratorii esclusivi ai ministrului Brătianu. Când ne permitem și noi a ḑice un cuvênt la cursul politic, după cum ni'l înfățișează evenimentele pe cât se pot vedè, ridicându-ne deasupra persoanelor ce sûnt în jocul diplomatic și deasupra feliuritelor partide politice de dincoace și de dincolo de Carpați, trebuie se ḑicem, că apropiarea României de împĕrățiile Germaniei și Austro-Ungariei, o găsim firească.

O găsim firească, pentrucă aici nu este vorba de resultatul unei programe efemere politice a unei partide, ci este resultatul politicei tradiționale, care datează din timpurile când Românii au apĕrat cu pepturile lor Europa de valurile turbate, ce amenințau creștinătatea și civilisațiunea Europei din sudostul acestui continent.

La aceasta nu ne hotăresc predilecțiunile ideale de rassă, care după cum s'a vedut la congresul din Berlin și mai târḑiu în cestiunea recunoascerei independenței statului român în cumpenele politice, nu are înfluență. Nu ne hotăresc nici asupririle, cu care ne strimtoresc compatrioții maghiari, pe fie-care ḑi, cu gând sĕ nu ne lase decât viața în oase. Acì sunt alți factori, cari hotăresc, factori cu mult mai ponderoși și pre cari bărbatul politic nu este iertat a-'i perde din vedere.

Un stat românesc la gurile Dunărei este neapĕrat de lipsă pentru susținerea nealterată a ecuilibrului european, în înțelesul cum îl pretinde constelațiunea eșită din resboiul din 1877—1878.

Rusia care se estinde spre Asia centrală încât pune pe gânduri pe Englitera, în urma resboiului din 1877—78, prin crearea unei Bulgarie, Rumeliei resăritene sub protectoratul ei, prin influența ei necontestabilă în Serbia și Muntenegru tinde a'și lăți puterea preste peninsula balcanică dela o margine până la ceealaltă. În calea realisărei acestui vis de aur i stă nu numai România în estinderea ei de astăḑi, ci românismul dintre Marea-neagră și Tisa. Pentrucă legătura Rusiei cu peninsula balcanică nu va fi consolidată nici odată, până când va fi oprită în drumul ei spre Balcan de curcani și amenințată în coasta dreaptă de pe culmile Carpaților transilvani. Voind Rusia a ajunge și a remânè stăpână pe peninsula balcanică trebuie neapĕrat sĕ'și asigure fortăreața naturală ce o formează Carpații la capetul lor despre resărit. Și Rusia când vrea sĕ'și asigure ceva scim cum procede. Polonia și Basarabia dintre Prut și Dnistru sûnt dovedile cele mai elocuente despre modalitatea cu care procede, când voiesce a'și asigura un ținut, în care și-a 'pus bine piciorul.

Europa apusană la o astfel de eventualitate cu toată civilisațiunea ei va fi redusă și îmbulzită într'un colț, încât nu va mai putè respira decât aerul de pre oceanul atlantic.

Deci pentru ca peninsula balcanică, Asia mică și Africa nordică sĕ poată fi în viitoriu deschise ca nisce domenii comune civilisațiunei europene, trebuie pus din vreme zăvorul, prin care sĕ se oprească valurile slavice de a devenì un ocean panslavic care sĕ nădușească cu timpul pe celelalte naționalități din Europa.

În fața acestor consecuențe logice trebuie sĕ tacă pe un moment considerațiunile de mâna a doua, care cu toate că sûnt neplăcute, nu sûnt așa de periculoase cum este amenințarea generală din nord-ostul Europei.

Guvernul românesc de bună seamă în anii 1877—78 pe câmpiile Bulgariei a dat probe de o putere considerabilă, și după ce a vĕḑut, ce s'a născut din resboiul din anii acestia, caută a se alia cu puterile, cari sûnt hotărîte a pune stavilă panrusismului cu toate urmările lui. Puterile aceste după cât se poate vedè pe din afară ar fi Germania, Austro-Ungaria și poate în cele din urmă și Italia.

Cumcă pasul acesta în împregiurările date este salutariu și pentru naționalitatea noastră este învederat și din cele ce s'au ḑis mai sus.

Românii deși împărțiți în două staturi în constelațiunea unei alianțe germano-austro-ungurească-română și probabil și italiană au perspectivă mai sigură de o viață lungă ca Români, decât sub aripile unui stat, care și ca aliat s'a decis a lua dela România la despărțire o provincie întreagă de suvenire. România, rădimată de o putere mare ca Austro-Ungaria, va apĕra cu succes glasiurile Carpaților spre Marea-neagră și Dunărea de jos; eară noi cesti din Austro-Ungaria deși îndurăm apăsări din partea compatrioților suprematisători, avem perspectiva de a întra, mai curênd sau mai târḑiu, în domeniul dreptului de cetățeni egal îndreptățiți cu ceilalți compatrioți ai nostri și vom apĕra ca și în trecut, când eram asupriți de tot, fortăreața naturală a Carpaților, umĕr la umĕr cu frații nostri de pe glasiuri.

Perspectiva aceasta nu este numai o ilusiune. Ea se întemeiază în parte și pe trecutul, care a fost oare când cu mult mai posomorît de cum este presentul.

Era un timp, când în ochii bărbaților de stat austro-unguresci țeara română dela poalele Carpaților era un spin nesuferit și când elementul nostru de aici era deoparte păḑit cu cea mai riguroasă scrupulositate de contactul spiritual cu cei din țeara română, de altă parte aici a casă dat pradă esterminărei.

Ura și despretul asupra României au dispărut ca fumul, de când bărbații de stat austro-unguresci s'au convins, că elementul românesc dela Dunărea de jos este nu numai un element de ordine, ci tot odată o putere, a cărei scopuri sûnt identice cu a le monarchiei noastre. Ajunsă odată convingerea aceasta la deplină valoare, vor trebuì se încete și temerile nefundate, că noi cei din monarchie sûntem înfiltrați de tendențe păgubitoare monarchiei noastre. O urmare firească va fi mai departe, că greutățile, cari apasă astăḑi încă asupra noastră vor trebuì sĕ se delăture ca elementul nostru folositoriu monarchiei și asuprit fiind, desvoltat în puterile sale, sĕ fie și mai folositoriu.

Eată dar, dacă sûnt adeverate cele ce se ḑic, că se plănuiesc la Viena și Berlin între guvernele de acolo și cel din Bucuresci prin mijlocirea ministrului Brătianu, un șir de foloase generale pentru Europa, pentru monarchia austro-ungurească, pentru România și în special și pentru noi Românii.

Dincolo de Laita se tragĕnă o crisă, cărei încă nu i se poate da adevĕrata definițiune. Nu e nici adevĕrată crisă ministerială, nici crisă parlamentară. Contele T a a f f e își dă toată silința de a merge cu toate partidele din senatul imperial și lucru firesc, că toate sûnt cu dênsul nemulțămite. „Fremdenblatt“ de Sâmbătă vine acum cu o declarațiune scoasă din împărtășirile ce i s'au făcut din mai multe părți și spune, că Taaffe este hotărît a ținè elementele liberale în cabinet. Întêmplându-se însĕ, ca dreapta sĕ se decidă pentru un guvern de partidă, activitatea lui o va considera de încheiată și va face loc unui cabinet luat din dreapta, care va fi un cabinet național-federalistic. „Fremdenblatt“ prorocesce însĕ, că ḑiua, în care partida aceasta va triumfa, va fi totodată și ḑiua căderei ei.

Călĕtoria ministrului B r ă t i a n u este încă o temă statornică în publicistica cea mare. După „Times“ călĕtoria are un scop mai mare decât soluțiunea unor cestiuni speciale. Austro-Ungaria și România — ḑice foaia engleză — au ajuns amêndoue la convingerea, că interesele lor sûnt paralele. Guvernul românesc s'a folosit la diverse ocasiuni a da espresiune mulțămitei sale Austro-Ungariei pentru feliuritele serviții, cu toate aceste este foarte probabil, că ministrul president român atât în audiență la Maj. Sa împĕratul și regele F r a n c i s c I o s i f cât și întâlnindu-se cu ministrul afacerilor esterioare baron H a y m e r l e nu va fi lăsat ne atinsă tema raporturilor reciproce. Dl Brătianu trebue că s'a convins, că sentimentele amicabile ale României Austro-Ungaria le întoarce cu aceași căldură și că în Viena se pune un preț deosebit pe întreținerea bunelor, putem ḑice intimelor, relațiuni din acesti doi ani din urmă.“

„P. Ll.“ adauge la cele din „Times“, că aceste sûnt de natură a da faimelor despre o încercare de apropiarea României de alianța dintre Austro-Ungaria și Germania aparența unei îndreptățiri, și dacă celor ḑise (de „Times“) li se poate atribuì sensul acesta (de apropiare) nu ar fi nici decum nebinevenite. Faptă este la toată întêmplarea, că România de sine stătătoare se pricepe foarte bine cum sĕ se introducă între staturile independente ale Europei și scie cu prudență și înțelepciune sănĕtoasă sĕ 'și aleagă amicii și aliații. După cum sûntem însciințați mai decurênd dela Bucuresci este cu putință, că dl Brătianu își va estinde călĕtoria „p r e s t e B e r l i n“ mai departe, ceea ce ar fi un simptom mai mult, cât de momentuoasă și însemnată este misiunea lui.

Dela Berlin s'a telegratat în 19 Martie n., că Brătianu a fost primit în audiență de împĕratul Wilhelm. In aceeași ḑi fu Brătianu primit și de principele de coroană, cărui 'i-a înmanuat ordinul „Steaua României“. Cu Bismarck a avut ministrul român o conferență mai lungă.

In contra faimelor respândite, că min. Brătianu ar pregătì puterile cele mari pentru eventuala proclamare a României de regat, se scrie dela Ber-

Revista politică.

Sibiiu, în 10 Martie.

Dieta U n g a r i e i, resp. c a s a d e p u t a ț i l o r a ținut Sâmbătă ședința din urmă meritorie, înaintea serbătorilor pascilor (apusene). Următoarea ședință meritorie va fi în 3 Aprile n.

lin din cercuri normative, că Brătianu nicăiri pe unde a fost nici barem cu un cuvênt n'a atins prefacerea Romăniei în regat.

In urma unui incident ce a avut loc în 18 Martie n. în camera italiană între d. Farini, presidentul camerei, şi d. Marcini, care fusese blamat de president pentrucă pronunciase o espresiune neparlamentară la adresa dreptei camerei, d. Farini 'şi-a dat demisiunea, fiindcă stânga aplaudase în momentul, când el părăsia pentru un minut sala şedinţei şi când unul din vice-presidenţi ocupa fotoliul presidenţial.

Se crede că d. Farini va fi reales. (A fost reales dar n'a primit realegerea).

Intr'o adunare a dreptei d. Sella a rugat pe colegii sei să numească un alt şef al partidei în locul seu, protestând, că el va remânè membru al partidei; însă adunarea a hotărît a nu numì un nou şef, însărcinând numai pe d. Cavalotti să conducă lucrările partidei până când se va lua hotărîre definitivă.

Causa Severinului în dieta Ungariei.

După descoperirea defraudărilor, corupţiunilor şi scandalelor comise de funcţionarii guvernului în comitatul Severinului ori-ce om cu simţ adevărat constituţional, care doresce din inimă prosperarea patriei, a asteptat ca guvernul unguresc să aducă în corpul legiuitoriu un proiect de lege, prin care să pună odată capăt acelei stări abnormale, de care sufere atât de mult poporul din acel comitat. Ministrul president al Ungariei ce e drept s'a şi înfăţişat înaintea dietei cu un proiect de lege, dar acest proiect, departe de a realisa dorinţele indreptăţite ale poporului asuprit, stabilesce de nou prelungirea provisoriului încă pe un an. Parlamentul a discutat în şedinţa sa dela 17 cur. acest proiect şi — l'a primit. Silinţele energice, ce le-au desvoltat inteligenţa din comitatul Severinului în frunte cu dl general Doda, memorandul, care l'a substernut deputaţiunea în Pesta, cu un cuvênt toate remediele legale folosite cu multă staruinţă au fost zadarnice. C. Tisza a rămas neînduplecat la ţipetele de justă indignaţiune ce au străbătut pretotindenea din comitatul Severinului, care geme aproape de 7 ani în jugul unui absolutism afurisit. În decursul discusiunei asupra acestui proiect puţine voci s'au ridicat în dietă pentru a apăra causa dreaptă a Severinenilor. Eată cum a decurs desbaterea.

Raportorul Pechy recomândă în numele comisiunei administrative primirea proiectului, care, după părerea sa, corespunde stărilor din comitatul Severinului.

Baron Bela Liptay: Onorată Casă! Nu me voiu demite după esemplul dlui raportor într'o espunere istorică a stărilor din Severin. D-nul raportor, care vine şi ne spune, că atât dênsul cât şi comitatul nu are înclinare spre selv-guvernament, s'a putut convinge, dacă nu în faţa locului, cel puţin din manifestaţiunea comitatului Severin şi a representaţiunei substernute de deputaţiunea ce s'a presentat aici în Budapesta, că se află în eroare, dacă crede, că în comitatul Severinului nu esistă nici o înclinare spre selvguvernament.

Nu vreau să espun curentele contrare statului, care luându-se în considerare au provocat dispositiunile provisore de până acum. Me mărginesc numai la motivele, pentru cari dl ministru crede, că trebue susţinută şi mai departe starea provisoră de până acum; câci dacă dênsul era de asemenea părere cu raportorul, ar fi amintit de sigur în prima linie printre motive, că cea mai mare piedecă la înactivarea sistemei de selvguvernament sûnt antipatiile ce domnesc acolo şi oare cari curente contrare statului, care dacă ar esista eu aşi fi cel dintâiu care aşi propune o luptă hotărîtă contra lor.

Dar dl ministru nu esprimă o asemenea părere, ci a creḑut numai că starea provisoră trebue susţinută şi mai departe, dar cu totul din alte motive. Cumcă lucrul într'adevăr este aşa, me provoc la motivele proiectului substernut dintru început, anumit dl ministru ḑice, în espunerea de motive, că comitatul nu se poate regula definitiv din causă, că'i lipsesc elementele de lipsă pentru formarea comisiunei municipale.

Încât pentru corpul comitatens de funcţionari, nime nu va nega, că acolo lipsesc elementele de lipsă, şi dacă dl ministru provocându-se la această împregiurare a aflat de lipsă să aplice elemente din comitatele învecinate pentru a duce administraţiunea, publicul din comitatul Severinului, cel puţin representanţa, care se află acum acolo, nu neagă acest fapt.

Dar nu voiesc a espune mai pe larg, că acei oameni încredinţaţi de dl ministru cu ducerea administraţiunei nu au fost aleşi cu mână norocoasă. Onorata casă representativă de sigur are cunoscinţă despre acel memorand,*) care s'a împărţit între membrii casei de către publicul din comitatul Severinului. Acel memorand înşiră unele fapte care au făcut, vă mărturisesc, o impresiune tristă asupra mea. Vă mărturisesc că a făcut tristă impresiune asupra mea împregiurarea, că alegerile sêvêrşite de dl ministru au fost atât de puţin norocoase. Cele amintite în memorand s'au confirmat durere prin faptele ce au urmat mai târḑiu.

Eu nu me opresc la această întrebare, pentrucă fiesce-care, aparţină el la ori şi ce partidă, nu va simţì bucurie fiind martor la unele fapte triste provocate de o procedere poate eronată. Şi eu am amintit aceasta, pentruca să se lămurească motivul, că adecă neaflându-se acolo în loc indivi̇di apţi, ministrul a aflat de lipsă să aşeḑe în aceste funcţiuni pe alţii, şi pentruca să arăt, că dl ministru n'a fost în aplicarea lor atât de norocos încât să poată constata, că numai prin continuarea acestei sisteme vom putè să vedem asigurată ţinta de a realisa şi acolo administraţiunea.

Şi acum trec la al doilea motiv, cu care dl ministru s'a silit a releva, că în comitat nu se află elementele necesare pentru formarea comisiunei municipale. Nu sciu de unde s'a putut convinge dl ministru president că comisiunea, care se află acum acolo şi care representă aḑi publicul comitatului, nu poate oferì în privinţa capabilităţii intelectuale acea liniscire, că interesul comitatului e representat printr'ênsa cum se cade. Nu voiesc să amintesc, dacă membrii actuali ai comisiunei provisore se află în privinţa inteligenţei pe un grad mai înalt decât aceia, cari ar fi devenit membri ai comisiunei în casul, când aceasta s'ar fi format în înţelesul legei. Da, poate că e de prisos a mai amintì aceasta, căci toţi scim că între cei 40 membri, cari formează comisiunea provisoră, se află unul sau doi, care pot fi consideraţi ca inteligenţi. Ceilalţi nu sûnt inteligenţi. Deci care poate să fie motivul că comisiunea nu s'a putut constituì în forma prescrisă de lege? Doară frica de numer? Pentrucă de urma constituirea în sensul legei, comisiunea ar avè poate 200 membri şi acum oare pentru aceea corespunde ea şi nu este periculoasă în privinţa statului, pentru că are numai 40 de membri? Dacă comisiunea ar fi compusă din 200 membri putea-s'ar considera de periculoasă o asemenea constituire? Să me iertaţi, dar eu din parte-mi nu împărtăşesc acest mod de a vedè, afară numai de casul când dl ministru ar putè să dovedească, că acei 40 de membri, cari compun astăḑi comisiunea, sûnt lamura comitatului şi că ei formează într'adevăr inteligenţa şi sciu să represente mai bine interesele comitatului. Dar dênsul abia va fi in stare să-mi dovedescă din parte-şi aceasta. Dl ministru ḑice mai departe în espunerea de motive, că starea materială a comitatului e de aşa încât nu află corespunḑătoare şi esecutabilă organisarea definitivă. În această privinţă cred că aici este o greşală, pentru că relativ la contribuţiunea de acum cine poate stabilì, că administraţiunea pretinde o parte mai mare din contribuţiune? Dar poate s'a scăpat din vedere şi acea împregiurare, că contribuţiunea ce o plătesce acel ţinut astăḑi, nu se află încă pe treapta altor teritoare din ţară, deci dacă se asamenă cu darea de acum spesele administraţionale, fără îndoeală lipsa de a acoperì spesele administraţiunei — înţeleg materialicesce — va pretinde mai multă dare. Dar se ḑice că şi aceasta e numai o stare provisoră şi până ce se vor inactiva casele domesticale, ţinutul va fi de mult însărcinat cu o asemenea dare veche, cu care este împovărat acum în starea sa escepţională.

Prin urmare nu pot să primesc din parte'mi acest motiv al ministrului.

În cât pentru al treilea motiv, că adecă starea acestui comitat se va putè regula definitiv anectându-se la alt comitat, se me iertaţi, dar dacă ministrul a avut convicţiunea ca să têrêe cu anii această stare, fără îndoială vătămătoare pentru acel ţinut, ca numai acum şi anumit quasi accentuând necesitatea printr'o espresiune nehotărîtă, eu din parte-mi nu numai nu pot să aprob amânarea organisării definitive dar nu o pot nici măcar pricepe.

Să fim drepţi cu acest ţinut. Când s'a pronunciat prin legislaţiune anularea vechilor stări din graniţă şi a acelor formaţiuni istorice, cari ni le a aretat dl reportor, partea cea mai mare a confiniului s'a anecsat la alte municipiuri, cari se bucură de ani încoace de toate binefacerile şi drepturile constituţionale deopotrivă cu ceilalţi locuitori ai ţerei. Numai cu privire la comitatul Severinului s'a făcut escepţiune şi anumit probabil pentru perspectiva, că acest ţinut se va bucura mai târḑiu de favorul de a forma un municipiu de sine stătătoriu. Şi eată că în loc de a se prepara această situaţiune au trecut deja 7 ani şi acum ce ḑicem către dênşii?

Le ḑicem, da, s'a suspendat până acum esercitarea drepturilor lor punêndu-li-se în perspectivă promisiunea, că în cele din urmă vor forma un municipiu de sine stătătoriu, dar acum ministrul le o spune decursiv, că cu toată asteptarea resultatul final va fi, că vor fi încorporaţi altui municipiu, şi prin aceasta ţinutul acesta după ce a asteptat cu răbdare mai 7 ani în resultatul final a ajuns acolo, că în loc de a dobêndì pentru Rachila promisă pe Lea, a dobândit aceea, că au ajuns acolo unde s'au aflat de mult ceilalţi cari au avut şi până acum o stare mai favorabilă, că adecă după ce vor trece ani vor fi anecsaţi la alt municipiu.

Fi-va motivată sau nu această încorporare la timpul seu, nu vreau a ve mai desfăşura, dar atât ve spun, că dacă ministrul a avut sau are intenţiunea a mijlocì încorporarea, aceasta după părerea mea, nu se mai poate înlătura, ci trebue adusă la valoare definitivă. Pentru că o stare nesigură este aceea ce apasă acest comitat, şi anume din doue motive. Îl apasă mai întâiu prin aceea, că raporturile administraţionale nu vor fi regulate; cât de apăsătoare a fost pentru acest ţinut administraţiunea în starea sa actuală, nu voiesc a ve mai dovedì.

Atât înse e sigur, că dênşii 'şi vor putè să-şi câştige liniştirea numai dacă vor scăpa cât mai curênd de starea provisoră de acum. Dreptaceea eu din parte-mi cred, că perioda cuprinsă în proiectul comisiunei administrative e prea lungă. Prea lungă, pentru că eu me tem, că venind acel termin, stările probabil nu vor fi regulate nici în acel viitoriu astfel cum cere interesul ţerei şi al acelui ţinut.

Pentru că amanându-se organisasarea definitivă până în Martie anul viitoriu, este foarte probabil, ca ea nici atunci să nu se înactiveze, căci cine poate îndatora casa să ia la moment în discusiune proiectul de lege substernut de altfel la timpul seu, în deosebi înse în casul, când proiectul se va substerne într'un timp atât de întârḑiat, încât discutarea lui abia să fie posibilă, pentrucă amânându-se organisarea definitivă până în Martie anul viitoriu şi presupunênd că dl ministru într'adevăr va substerne în acel timp proiectul de lege respectiv, e mai mult decât probabil, că atunci nu va putè fi discutat. (Va urma).

*) Publicat în numerii „Teleg. Rom.“ 21, 22, 23 şi 24 anul cur.

Proiect de lege

despre simplificarea şi accelerarea regulării afacerilor de proprietate din Transilvania, precum şi din teritoariele comitatelor de odinioară Crasna Solnocul de mijloc şi Zarand şi al districtului cetăţii de peatră.

§. 1. Pe basa §. 80 art. de lege LIII: 1871 dispositiunile acestui paragraf, care normează procedura judecătorească, mai departe dispositiunile §. 12 art. de lege LIV: 1871 şi în fine dispositiunile §§. 24—27 art. de lege LV: 1871 se modifică în modul următor: In Transilvania şi în teritoarele comitatelor de odinioară: Crasna, Solnocul de mijloc şi Zarand şi în districtul cetăţii de peatră, toate procesele urbariale, care privesc cualitatea alodială şi urbarială, plătirea şi rescumperarea singuraticelor pământuri şi parcele funduare, afacerile de regulare a proprietăţii, de proporţionare şi comassaţiune, se vor decide pe temeiul procedurei judecătoresci incuisitorice ascultându-se partidele interesate şi procurându-se din oficiu datele şi doveḑile ce servesc spre lămurirea afacerilor.

§. 2. Tot după această procedură se vor continua şi întregì toate acele afaceri pendente urbariale şi de regulare a proprietăţii, asupra cărora nu s'a adus încă o sentenţă validă la înactivarea acestei legi.

§. 3. Sentenţele aduse în afacerile amintite în §. 1. al legei de faţă, se pot apela în adoua instanţă la tablele reg. în a treia instanţă la tribunalul suprem.

Contra sentinţelor aduse în cestiune de admisibilitate apelaţiunile la forul al treilea vor avè loc numai în casul, când tabla reg. a modificat sentenţa instanţei prime. Afară de această apelaţiune şi de rectificarea amintită în §. 52. art. de lege LIII: 1871, precum şi în §. 27 art. de lege LV: 1871 nu se mai admite alt remediu (renovarea procesului).

§. 4. Terminul de trei ani stabilit în §. 14 art. de lege LV: 1871 se prolungesce pe cinci ani începênd dela înactivarea legei de faţă.

§. Modificându-se §. 18 art. de lege LV: 1871 comasaţiunea se va îndeplinì în casul, când proprietatea celor ce cer comasaţiunea face a patra parte din hotarul de comasat.

§. 6. La computarea acestui pătrariu se vor socotì lângă proprietatea celor ce cer comasaţiunea nu numai proprietăţile numerate în §. 19 art. de lege LV: 1871 ci şi bunurile statului, bisericelor şi fundaţiunilor şi proprietatea celor ce se află sub tutelă şi curatelă.

§. 7. §. 21 art. de lege LV: 1871 se întregesce în modul următor: Dela comasarea hotarului se vor esima, din motive agronomice și pentru ușurarea comasatiunei, teritoare omogene, teritoare muntoase ce nu stau sub o cultivare deosebită și teritoarele de aceeași valoare, care nu cad sub dispositiunea §§. 60—79 art. de lege LIII: 1871. Intrebarea, dacă aceste teritoare să se facă obiect de comasare, trebue decisă prin sentența ce se referesce la întrebarea de admisibilitate. Comasarea acestor părți de hotar se poate cere de nou mai târdiu.

§. 8. La regularea pădurilor și usufructurilor de pădure parcelele, situate între aceste și pământurile mai merunte nefundaționale se vor supune la regulare în același timp cu pădurea din pregiurul lor, prelângă o desdaunare completă a voaloarei lor în imobilii sau — nefiind de aceste — în bani gata.

§. 9. La procedurile de regulare se pot întrebuința numai ingineri cu cualificațiune practică și cu diplomă de specialitate. Instrucțiunea, care stabilesce această cualificațiune și normează procederea inginerilor, se va da prin o ordinațiune.

§. 10 La prețuire, clasificare și la proiectarea planului de regulare, judecătoria va întrebuința de regulă trei esperți agronomi nedificultabili dintre cei designați spre acest scop de comisiunea administrativă a jurisdicțiunei respective și jurați de judecătorie în mod definitiv. Partidele vor denumì de regulă câte doi esperți. La cas de lipsă numerul esperților întrebuințați de judecătorie și de partide se poate sporì în proporțiunea îndicată mai sus.

§. 11. In acele afaceri de regulare a proprietății, în care întroducerea ingineriului n'a urmat încă în timpul înactivării legei de față, spesele pentru mesurare, estimare, clasificare, autenticare, pentru emisiunile de lipsă technice și judecătoresci, le vor purta toate partidele interesate în proporțiune cu proprietatea lor. Asupra acestor spese se va face, după ce se vor asculta mai âutâiu partidele și pe temeiul contractului cu ingineriul, un preliminariu, care se va substerne, cu un raport de opinare din partea judecătoriei, ministeriului de justiție spre esaminare și aprobare.

§. 12. Aceste spese se vor repartiția de organele designate în art. de lege LV: 1876 și în modul indicat în acest articul după proporțiunea dării fonciare (dării de pământ) ce se vine pe proprietatea nemobilă (cu deschiderea tuturor aruncurilor) și se vor încasa cel mult în termin de 8 ani, socotinduse în deosebi astfeliu ca să se poată da anticipațiuni pe ratele încasate și să se poată face operațiuni de împrumut. Atari cuote și împrumuturi pe proprietățile de regulat se bucură de o proprietate pemnorală ce va premerge ori ce aplanare.

Ministrul de justiție, ministrul de finanțe și ministrul de agricultură, industrie și comerciu se încredințează cu esecutarea legii de față și se împuternicesce a emite instrucțiunile de lipsă spre acest sfârșit.

Budapesta, 1 Martie 1880.

Dr. *Teodor Pauler.*

Varietăți.

* (Regularea referințelor urbariale în Transilvania și părțile adnecse). Cu bucurie înțelegem, că advocații români din Cluj au conchiemat o conferență pe 28 l. c. la Cluj, la care au învitat pe toți advocații români din Transilvania, ca să se consulteze asupra pașilor, ce ar fi de intreprins față cu cunoscutul proiect de lege substernut dietei în cestiunea „regulării ref. urb. în Transilvania“ și că tot în această causă a convocat și dl advocat și deputat dietal Parteniu Cosma o conferență pe ądi la 5 oare d. m. aici în Sibiiu.

Era într'adevĕr timpul suprem, ca juristii nostri cel puțin pe acest teren se iasă din pasivitate, și dacă nu sûntem representați în parlament prin deputați din sinul poporului nostru, cel puțin să informeze pe deputații din Ungaria, despre adevĕratele interese ale poporului din Transilvania în cea mai vitală causă a lui, ca, dacă vor voì, să ne apere ei. Durere numai, că această cestiune se consideră de cestiune românească, și juristii altor naționalități nu se vĕd a se interesa de ea, ci toți stăruiesc pentru scopurile posesorilor mari, cari, dacă vor deposeda pe țĕran, ądeu nu scim ce bucurie vor gusta în deșerturile părăsite de heloții lor, cari în cele din urmă tot au și ei dreptul de a părăsì țeara, care nu se îngrigesce de ei, lăsându-o întreagă pe mâna celor favoriți, să 'și-o susțină și apere cu propriul sânge, ear nu cu al sclavilor.

* (Necrolog). *Josef Riebel* de *Festertreu*, major c. r. în pensiune, care a servit în fostul regiment român de graniță I, a reposat în 8/20 cur. în etate de 84 ani. Înmormêntarea a urmat ieri cu toată pompa militară. Un conduct după prescriptele militare, în frunte cu majorul Kazan dela regimentul de infanterie 31 și un public numeros de militari și civili au însoțit remășițele pământesci ale adormitului până la locul de odichnă eternă.

Reposatul a luat parte glorioasă la campania din 1848 și 1849 în Transilvania. Suvenirea și stima cea mare, de care s'a bucurat meritatul veteran la poporul român din granița de odinioară, s'a manifestat într'un mod deosebit și la înmormêntarea de eri. Comuna odinioară grănițerească Vestem, în care reposatul a fost mai mulți ani comandant de stațiune, apoi din Racovița și Orlat a trimis la înmormêntare câte o deputațiune de mai mulți membri decorați cu medalia de resboiu, pentru a da meritatului și mult stimatului conducĕtoriu și soțului lor de arme de odinioară — onorurile din urmă.

* (Adresă). Mocsáry Lajos a primit în ądilele aceste dela alegĕtorii români din cercul de alegere Szilágy (Csehi) o adresă de mulțămire, legată pompos în atlas roșu și subscrisă de 14,000 Români ca recunoscință pentru părtinirea naționalităților cu ocasiunea pertractărilor asupra proiectului de lege despre învĕțământul obligat al limbei maghiare în scoalele poporale. Adresa compusă în limba maghiară o a predat adresatului deputatul dietal Georgiu Pop.

* („Luminătoriul“) despre care am însciințat publicul mai nainte, a apărut Mercuri în 5/17 Martie. Urăm succes bun nouei întreprinderi și redactorului multă pacință.

* După împărțirea cea mai nouă cercul de activitate al fiscalatului domenielor erariale cu residența in Sibiiu, se va estinde preste ținutul direcțiunei finanțe din Sibiiu și cel al tribunalelor reg. din Sibiiu, Alba-Iulia, Deva, Elisabetopole, Brașov și Kézdi-Vásárhely. Cel al fiscalatului domenielor erariale cu residența în Cluj se va estinde preste teritoriul direcțiunei finanțiale din Cluj și a tribunalelor reg. din Cluj, Oradea-mare, Bistrița, Turda, M. Oșorheiu, Odorheiu, Ciuc-Szereda și Dej.

* (Telegrame adresate lui Kossuth). Cetățenii și ascultătorii de drepturi dela academia din Oradea-mare în 15 Martie n. cu ocasiunea serbărei și a banchetului din acea ądi au adresat lui Kossuth, ądice „Pesti Naplo“, următoarea telegramă: „Cetățenimea și junimea academică din Oradea-mare, în ądiua aniversărei a 32 dela erumperea luptei libertății salută pe marele esilat al națiunei, care din inimile Maghiarilor nu poate fi esilat niciodată.“ Asemenea telegrame, unele și mai entusiaste s'au adresat lui Kossuth în ądiua aceeași dela Arad, Debreczen, Cluj, Aiud, Budapesta și din alte parți.

* (Trenuri de plăcere cu prețuri foarte scădute între Sibiiu și Viena), vor cercula din causa serbătorilor de pasci a le apusenilor și se încep de Vineri 14/26 Martie la 6 oare 40 minute. Prețurile încolo și încoace sûnt pe clasa II 42 fl. 29 cr., pe clasa III 28 fl. 86 cr. Biletele au valoare 14 ądile și se pot întrebuința la întoarcere după plac, pe ori ce tren de persoane (trenurile accelerate și curiere sûnt escepționate). Mai de aproape se poate înforma publicul din afișele dela toate stațiunile.

* (Cum e poliția din Budapesta?) La această întrebare a rĕspuns deputatul Secuilor Blasius Orban în ședința dietală dela 17 cur. în modul următoriu: „În capitală numai providența ądeească se mai îngrigesce de siguranța locuitorilor; ori cine scie, că aici numai așa mai poți ajunge earăși la obiectele furate, dacă mai âutâiu plătesci bine oare care organe de poliție, adecă dacă păgubitul plătesce mai bine decât furul. După acest rĕspuns deputatul secuesc a criticat purtarea brutală a policistilor și obiceiul de a duce pe arestați legați prin strade. Dar nu numai organele subalterne sûnt brutale, ci și în ministeriu să află în fruntea poliției un individ, care, crescut pentru a fi iesuit, se pricepe mai bine a cânta o litie decât a conduce o poliție complicată. Și căpitanul cetății n'are nici o idee despre problemele sale. El a fost în London pentru a studia întogmirile poliținesci do acolo, se pare însĕ, că dênsul s'a ocupat numai cu partea economică a poliției și el se și pricepe în a esploata rentabilitatea unor daraveri.

* (Lupi din greu, o urmare a restringerei dreptului de a ținè arme de foc). Dela Mărginenii din țeara Făgărașului ni se scrie, că acolo s'au înmultit lupii așa de tare încât oamenii nu mai sûnt siguri în curțile lor nici de viață. Într'o ądi pela 8 oare dimineața fata unui țĕran se duce în șură să dea nutreț la vite. Când a ajuns în șură află trei lupi, de cari numai prin fugă a scăpat. Unul din acesti trei lupi au sărit în vecini. Acì era un fecior în curte, la care dânduse lupul 'l-au apucat de picior apoi de pântece. Norocul că era încins cu șerpariul și nu 'i-a făcut mare stricăciune. Dar și feciorul nu 'i-a dat rĕgaz lupului pentru că 'l-a apucat de urechi și a strigat de s'au adunat vecinii, cari 'l-au scăpat pe fecior de lup, alungându'l prin grădini. Lupul în fugă a trântit mai mulți oameni la pământ, dintre cari pe un fecioraș de vr'o 15 ani 'l-a rănit în mai multe locuri. În cele din urmă feciorul G. Lie a eșit înaintea lupului cu o bâtă bună, 'l-a lovit în cap de două ori. Lupul s'a muiat de loviturile aceste. Ar mai fi dat și a treia oră, dacă nu i s'ar fi rupt bâta. Atunci a sosit Ioan Gabor cu un par și acesta 'i-a dat a treia lovitură așa de tare de 'i-a sărit lupului un ochiu din cap. Mai sosind și alți oameni le-a succes a omorì lupul. Dar multele vite câte le strică înaintea ochilor!

* (Advocați în Viena). Înainte cu vre o 40 de ani erau în Viena 69 de advocați; la sfârșitul anului 1879 erau în Viena domiciliați 536 de advocați.

* (Felix Pyat și Garibaldi). Mai multe ądiare au publicat doue epistole, una a comunardului Pyat cătră Garibaldi și alta respunsul cestui din urmă cătră cel dintâiu, ambe în afacerea *Hartman*. Cu deosebire lui Garibaldi i se pun în condeiu horibilități, din care s'ar vedè că el pe atentatori i numesce „preoții“ progresului.

La aceste publică „Rĕsboiul“:

V'ați îndoit de autenticitatea scrisoarei-respuns lui Felix Pyat, din partea veneratului mare cetățean, generalul Garibaldi, — și ați avut dreptate. Ądiarele italiane deja au aruncat-o unde merită.

Sûnt autorisat a o contesta categoric. Nu sûnt în ea nici ideile, nici espresiile cel puțin, a marelui patriot și neimitabil cetățean.

În Italia se cunoasce deja miserabilul ce confecționează în ądiariul „Rabagas“ astfel de infame însinuări.

Cât despre comentările, cu care „Democrația Națională“ însoțesce, în numerul seu dela 7 Martie, publicarea acestor două scrisorì apocrite, găsesc de prisos a respunde altfel, decât cu proverbiul italian: *Sputa e passa oltre* (scuipă și treci înainte).

1880 Martie 8. *Titus Dunca.*

* (Susceptibilitate maghiară). Ni se comunică o întêmplare curioasă în feliul ei. Organe de ale guvernului se interesează de respândirea foaiei „Erdélyi Gazda“. Pănă acì sûnt toate bune. Un notariu în zelul seu a provocat pe un paroch de ai nostri în scris, însĕ în limba maghiară, să prenumere citata foaie. Parochul n'are ce să lucre, ci scrie pe un petec de hârtie notariului românesce următoarele cuvinte: „D-le notariu! Ca să'ți înțeleg scrisorile, te rog mai scriemi și românesce, ca să nu fiu silit a'mi ținè tălmaciu; la din contră voiu fi silit a'ți respunde, că nu am lipsă să învĕț unguresce dela Nemți.“ Acest corpus delicti al parochului nostru 'l-a transpus notariul unei autorități mai înalte și aceasta a aflat de bine, a reclama dela consistoriul respectiv pedepsirea parochului, căci a vătĕmat sacrosanctitatea limbei maghiare. *Difficile est satyram non scribere.* Aceasta s'a întêmplat în Transilvania în anul mântuirei 1880.

* (Armata Rusiei). Eată armata, pe care Rusia întrebuințând toate forțele sale, despoind și cetățile sale, ar putè arunca pe scena unui resboiu european:

60 divisiuni infanterie, adăogênd 3 divisiuni gardă, și alte 3 divisiuni grenadierii de gardă, 30 divisiuni linie și 24 reservă, 23 divisiuni cavalerie din care 3 al gardei, 14 de linie, și 6 divisiuni de cazaci.

34 baterii montate.

4 brigăți de sapieri.

În fine trenul corespundĕtor de pontoane, artilerie și geniu.

Eată acum și compunerea fiecărei arme in special:

Fie-care divisiune se compune de 16 batalioane.

Fie-care brigădă de vênători se compune de 4 batalioane.

O divisiune de cavalerie se compune de 4 regimente.

O brigadă de artilerie a gardei sau a infanteriei de linie se compune de 6 baterii.

Acea a infanteriei de reservă are numai 4 baterii.

Brigada sapierilor se compune din 3 batalioane.

În cas de mobilisare se atașază câte un regiment de cazaci pe lângă fie-care divisiune de infanterie.

Un batalion se compune de 900 oameni.

Un regiment de cavalerie de 600 oameni.

O baterie are 8 tunuri.

Necombatanții fie-cărui corp nu sûnt numerați.

După organisațiunea cea nouă un corp de armată în campanie se compune de 3 divisiuni de infanterie și în o divisiune de cavalerie cu numerul proporțional a trupelor de arme speciale. După această statistică armata rusă care ar putè să opereze într'un resboiu european s'ar compune din 20 de corpuri, din care 1 de gardi, 1 de grenadiri, 10 de linie la 8 de reservă. „Le Danube“.

(*Îndreptare*). In unele exemplare din Nr. trecut s'a străcurat în articulul „Regularea proprietăţii, al. 4 şirul 4 erorea 1878 în loc de: *1848*. In nrul 28 în varietatea „Alegerile la universitate etc.“ în şirul 3 eroarea 9/23 în loc de: *11/23*.

Bursa de Viena şi Pesta

din 21 Martrie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	103.20	103.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	79.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	93.—	92.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	83.—	82.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	119.25	119.25
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea pământului	90.90	91.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	90.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane	89.25	89.05
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	88.—
Obligaţiuni urbariale transilvane	88.50	89.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	90.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	91.50	91.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.40	72.10
Datoria de stat în argint	72.90	72.75
Renta de aur austriacă	87.45	86.75
Sorţi de stat dela 1860	129.—	129.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	835.—	835.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	299.80	299.—
Acţiuni de credit austr.	282.25	282.50
Sorţi unguresci cu premii	—.—	—.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.56	5.50
Napoleon	9.46	9.45
100 marce nemţesci	54.25	58.20
London (pe poliţa de trei luni)	118.65	118.60

Economic.

Sibiiu, 19 Martie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 9.—10.; Grâu sĕcăreţ, fl. 7.50—8.50; Sĕcară fl. 6.10—6.50; Orz fl. 4.20—4.60; Ovĕs fl. 3.—3.40 Cucuruz fl. 5.10—5.50; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 1.60—2--.; Semênţă de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—35; Unsoare de porc fl. 28—30; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Lumînări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —44 cr.; Carne de viţel 45—50 cr. carne de porc 48—50 cr.; carne de berbece ——— cr.; ouă 10 de 20 cr.

Mediaş, 18 Martie n. Pro hectolitră: Grâu 8.80—9.20; Grâu sĕcăreţ fl. 7.80—8.40; Sĕcară fl; 6.40—7.; Ovĕs fl. 3.20—3.60; Cucuruz fl.——5. Sĕmênţă de cânepă fl. 7.—8; Fasole fl. 7.—8; mazere fl.——; Cartofi fl. 2--240.; Fên fl. 1.80—2; cel vechiu; cel nou fl. —.--; Cânepă fl. 34—37; Slănină pro 100 chilo: fl. —60—; Unsoare de porc fl. —60; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. 11½; carne de vită pro chilo 40 cr. carne de porc --48— cr. carne de viţel —.— cr. ouă 6 de 10 cr. Târgul de adi a fost foarte bine cercetat, cumpĕrători au fost puţini şi ne aceea preţurile bucatelor s'au înlesnit.

(Hârtie de earbă). După hârtie de paie, hârtie de lemn şi hârtie de urdici, eată acum hârtie fabricată cu earbă. După un brevet recent engles, earba când este proaspĕtă şi redusă în pulpă, produce o fibră foarte flecsibilă, mătăsoasă lungă şi tenace dând o hârtie asemenea cu hârtia-pânză a desemnătorilor.

Toate varietăţile de erburi ordinare pot fi întrebuinţate, şi e preferabil în acest cas, ale recolta înainte de a începe sĕ înflorească. Se poate servì cu ea până când încă circulează ceva, pentrucă în casul de a se usca complet, calitatea fibrei pare mult modificată din punctul de vedere al fabricaţiunei hârtiei.

După ce s'a tăiat earba, se trece în nesce cilindre ce storc cea mai mare parte a sevei şi rup fibra; se pune apoi earba într'o cadă mare plină cu apă şi se spală foarte bine, mişcând-o spre a'i lua toate necurăţeniile. Apa întrebuinţată poate fi caldă sau rece, şi cada are un fund fals perforat pe care stă earba şi care lasă sĕ cadă necurăţeniile în compartimentul inferior, de unde sûnt scoase afară cu apă de spălat.

Apoi se ferbe earba într'o căldare deschisă sau într'o căldare cu vapor cu o leşie de sodă şi de calce. Cu căldarea deschisă, ferberea continuă 4, 5 oare pe când două oare ajung cu o căldare cu vapor. După aceea sĕ ia materia din căldare şi se pune într'o pâlnie filtrată o oară sau două, se spală în urmă cu apă curată până când e complet curăţită.

Pasta astfel obţinută este apoi rafinată şi albită, în urmă condusă în maşina ce trebue sĕ o transforme în hârtie. Hârtia provenind din pasta de earbă proaspĕtă posedă o mare resistenţă, o fibră foarte lungă, o tenacitate şi o flecsibilitate însemnată. Ea convine de minune la fabricarea hârtieipânză a hârtiei de desemnat şi de scris, fiindcă presentă o suprafaţă fină şi de o transparenţă chiar fără sĕ se întrebuinţeze nici un uleiu.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 30 Arilie şi 31 Maiu imob. lui George Sicor în Abrud (judec. cerc.): în 26 Aprilie şi 28 Maiu imob lui Nicolau Lupea în Vaca; în 21 Aprilie şi 22 Maiu imob. Sofiei Huţ în Ribicea (judec. cerc. Baia de Criş); în 27 Martie imob. lui Nicolau Nora în Părĕu (judec. cerc. Făgăraş); în 27 Martie imob. lui Bărzac Petcu în Tircheş (trib. Braşov); în 15 Aprilie şi 4 Iunie imob. lui Francisc şi Albert Tamasi în Sântimre (trib. Murĕş Oşorheiu); în 14 Aprile şi 14 Maiu mob. lui Ioan Căzan în Mesteacăn (judec. cerc. Baia de Criş); în 22 Aprilie şi 22 Maiu imob. lui Stefan Lang în Cluj (trib.); în 18 Maiu şi 18 Iunie imob. Catarinei Bardosz respective a următoarei după Olga Dragoş în Prislop (judec. cerc. Năsĕud); în 2 Aprilie mobilele şi imobilele contelui Adam Vas şi soţiei sale în Ţeghe (judec. cerc. Vioara); în 36 Aprilie imob. lui Ignaţ Györfi în Ciuc-Jeghed (trib. Ciucsereda; în 27 Martie imob. lui Iosif Baci în Vinerea; în 27 Martie imob. lui George Oproiescu şi soţi în Pischinţ (trib. Deva);

Nr. 821. Epitr. 1—3

CONCURS.

Pentru edificarea unei locuinţe pe gheţariul din grădina aşa numită Gerlitzi, sub Nr 3 strada Şevis în Sibiiu, se publică prin aceasta o licitaţiune minuendo.

Preliminariul speselor edificărei este statorit cu 4077 fl. 10 cr.

Doritorii de intreprindere au a subşterne ofertele lor timbrate şi provĕdute cu un vadiu de 10% consistoriului archidiecesan până la 15 Aprilie nou a. c.

Planul şi condiţiunile se pot vedè în cancelaria oficiului cassei consistoriale.

Sibiiu, 1/13 Martie 1880.

Consistoriul archidiecesan gr. or.

Sz. 937/1880 — szbiroi. 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de notariu în comuna mare Orlat se deschide concurs până inclusive 15 Aprilie a. c. st. n.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt: 400 fl. v. a. salariu anual, cuartir liber şi 6 orgii lemne de foc sau un relut de lemne şi cuartir pr. 72 fl. v. a.

Doritorii vor avè a'şi asterne rugările lor instruite în sensul art. de lege XVIII ex 1871 în terminul mai sus la pretorele cercului.

Sălişte în 20 Martie 1880.

Pretorele cercual.

Nr. 37. 2—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de clasa a III Poiana cu filia Gaceneni ppresbiteratul Alba-Iulia, spre reîntregirea aceleia conform ordinaţiunei consistoriale de dto 5 Februarie 1880 Nr. 384 prin aceasta se publică concurs cu terminul până la 1 Aprilie a. c. când totodată va fi şi alegerea.

Emolumentele sûnt:

1. Dela 156 familii câte 20 litre cucuruz în boambe sau grâu, sau 156 fl. v. a. în bani.

2. Dela 156 familii câte o ţi de lucru, cei sĕraci fără vite cu palma sau 40 cruceri, eară cei cu vite o ţi cu carul sau plugul sau 1 fl. v. a.

3. Până se va cumpĕra o casă parochială se va plătì din casa bisericei chiria anuală.

4. Venitul stolariu regulat în sinodul parochial ţinut în 23 Septemvrie 1879.

5. O porţiune canonică, care aduce la un an venit curat de 6 fl. v. a.

Toate aceste emolumente afară de jertfele îndatinate dau o sumă de preste 326 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie vacantă împreună cu filia au a'şi aşterne recursele lor conform statutului organic la subscrisul până la terminul sus indigitat.

Alba-Iulia 22 Februarie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Alesandru Tordoşan m. p.,
ppresbiter gr. or. de Alba-Iulia.

Nr. 54. 2—3

CONCURS.

Pentru postul de capelan pe lângă neputinciosul paroch Ioan Popoviciu din comuna Aciliu, ppresbiteratul Mercurei cu încuviinţare mai înaltă, se deschide concurs cu terminul până în 1 Aprilie a. c. st. v.

Cu acest post este împreunată a treia parte din venitul anual al parochului, care parte computată în bani face 140 fl. v. a.

Cei ce doresc a competa la acest post sĕ'şi aştearnă recursele lor instruite conform legilor în vigoare la oficiul ppresbiteral al Mercurei până la terminul indicat.

Aciliu în 22 Februarie 1880.

Comitetul parochial în conţelegere cu oficiul ppresbiteral concernent.

La Nr. 525. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei de paroch în comuna bisericească gr. or. din Feleag (Magyar-Felek) de classa a III-a se escrie concurs cu terminul până la 31 Martie a. c. vechiu.

Emolumentele sûnt:

1. Casa parochială cu edificiele economice şi grădină de legumi de ½ jugĕr;

2. Cimiteriul din giurul bisericei cu pomi;

3. Porţiune canonică de 2½ jugere arătură şi fênaţ;

4. Dela 97 familii câte o ferdelă veche de bucate în grăunţe şi stola îndatinată.

Concurenţii îşi vor adresa suplicile lor instruite conform prescriselor statutului organic la subscrisul în Paloş, p. u. Cohalm (Köhalom) până la terminul sus arĕtat.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Teofil Gheaja m. p.
adm. ppesc.

Nr. 97. 3—3

EDICT.

Elena născută Vasilie Gămulea din Braşov, care a părăsit cu necredinţă de 6 ani de ţile pe legiuitul ei bărbat Ioan Nicolae Savu, tot din Braşov fără de a se scí locul ubicaţiunei ei, este prin aceasta citată, ca în termin de un an sĕ se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa ei se va pertracta şi decide procesul divorţial, intentat asupră'i de soţul ei.

Braşov în 5 Februarie 1880.

Forul matrimonial gr. or. al Braşovului I.

Iosif Barac m. p.,
ppresbiter.

Nr. 35. 3—3

EDICT.

Ana născută Achim Filip de religiunea gr. or. din Porcesti comitatul Sibiiului în Transilvania, carea de doi ani şi jumĕtate a părăsit cu necredinţă pre legiuitul ei bărbat Ioan I. Costeiu Boancăş tot de acolo, fără ca sĕ se scie până acum ubicaţiunea ei, prin aceasta se citează, ca în termin de un an şi o ţi dela prima publicaţiune a acestui edict sĕ se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră, procesul intentat contră'i de cătră bărbatul ei, se va decide în sensul prescriselor legii şi în absenţa ei.

Sibiiu 1 Februarie 1880.

Forul matrimonial gr. or. al protopresbiteratului Sibiiu al II-lea.

Nr. 36. 3—3

EDICT.

Anghel Ilie Chidu de religiunea gr. or. din Porcesci, comitatul Sibiiului în Transilvania, carele de 7 ani, cu necredinţă a părăsit pre legiuita lui socie Floarea născută Maniu Purecea tot de acolo, fără a se sci ubicaţiunea lui prin aceasta se citează, ca în termin de un an şi o ţi dela ţiua publicărei prime a acestui edict, sĕ se înfăţişeze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră procesul intenţionat contra'i de cătră muerea lui în sensul legei se va decide şi în absenţa dênsului.

Sibiiu, 1 Februarie 1880.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului II ca for matrimonial de prima instanţă.

Nr. 35. 3—3

EDICT.

Georgiu Mitarcă, de religiunea gr. or. din Jimbor (Zsombor) pretura Oclandului, ppresbiteratul Cohalmului, părăsind de 5 ani de ţile în mod clandestin pre legitima lui muere Bucura Şerban tot din Jimbor fără a se sci locul ubicaţiunei lui, se provoacă prin aceasta a se presenta în restimp de 6 luni de ţile, sau în persoană, sau prin representant legitimat, înaintea subscrisului for matrimonial, căci alttel procesul în contră'i urţit, se va decide în înţelesul legilor în vigoare.

Cohalm, 22 Ianuarie 1880.

Dela forul matrimonial judecătoresc de I a instanţă gr. res. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea m. p.,
adm. protop.

[9] 2—5

FABRICĂ

de cipici şi de cisme

a lui

Imre Temesvári

în Budapesta strada Kerepes Nr. 11.

Vêndarea cu ridicata (toptanul) şi cu mĕruntul.

Recomêndă **pentru dame:**

Păpuci de casă de lasting sau pele 1.20
Păpuci pentru stradă din lasting, sau pele cu toc şi funtă elegantă . . . . . 2.—
Cipici regata de încheiat cu cătărămi, din lasting fin, sau pele, fasonul cel mai nou . . 3.—
Cipici cu elastic înalt de 20 cent. din lastingul sau pelea cea mai fină, cu talpa dupla cu cue 3.60

Pentru bărbaţi:

Cipici regata, din pele de căprioară, sau chagrain cu talpa groasă 3.80
Cipici regata din pele de manuşi, sau lac, cu marginea groasă a talpei 4.20
Cipici cu elastic din iucht, sau pele de viţel, cu tălpile duple, ţintuite, sau cu şurupuri . . 4.—
Alese din calitatea cea mai bună 4.60
Cisme 50—60 sentim., înalte, de iucht cu talpa dupla, ţintuită triplu şi cu şurupuri . . . . 9.—

În fine tot feliul de cipici pentru băieţi, fete, şi copii cu preţurile cele mai eftine ale fabricei.

Comandele se vor efectua prompt cu Nachnahme, sau dacă se trimite preţul. Lucrurile neconvenabile se schimbă bucuros, listele de preţuri mai detailate se trimit gratis şi franco.

Cumpĕratorilor cu ridicata rabat însemnat.

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 31. Sibiiu, Joi 13 Martie 1880 *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Oaue roşii.

Sibiiu, 12 Martie.

Ar fi pagubă, când proiectului pentru „regularea proprietăţii“ i-ar lipsì părechea precum şi când celelalte legi, prin care guvernul s'a îngrigiat de cultura naţională a naţionalităţilor nemaghiare, prin urmare şi de a Românilor — ar remânè într'o societate de legi mai puţin numeroase. Imperiului sistemei, cu steag maghiarisătoriu, i s'ar părè, că i lipsesce un pilastru şi n'ar putè se şi mănânce în tignă pascile. El s'a îngrigit aşa dară ca se pregătească lângă celelalte încă un ou roşu de pasci chiar şi pentru noi, cari mai avem, scie Dḑeu până când, sĕ ne pocăim de pecatele noastre cu postul cel mare.

Cel mai proaspĕt ou roşu va fi aşa dară proiectul, care privesce scoalele *medie* de stat şi nu de stat“, după cum se ḑice în titlul scris deasupra proiectului.

Proiectului din cestiune, după cum îl aflăm publicat prin ḑiare, regulează intr'un capitul deosebit (V §§ 62—75) şi scoalele medie susţinute de confesiuni.

Proiectul lasă dreptul de direcţiune în institutele confesiunilor, lasă administraţiunea averei acelora, aşeḑarea profesorilor până şi procederea în afaceri disciplinare contra elevilor şi învĕţătorilor (§ 64); dar pretinde ca ministrului de culte şi instrucţiune publică se i se astearnă legile şi procedura disciplinară dela institutele confesionale spre sciinţă (§ 67); pretinde mai departe, ca sĕ se arate prealabil ministrului de regulamentele privitoare la cualificaţiunea, profesorilor, a esamenilor de cualificaţiune etc. pentru ca ministrul sĕ poată controla, dacă profesorii dela institutele confesionale sûnt aşa de cualificaţi cum sûnt cei dela institutele de stat (§ 72); de altă parte li se opresce confesiunilor cererea şi primirea de ajutoare dela staturi, domnitori sau guverne străine; numai dela singurateci sau dela societăţi din străinătate pot primì ajutoare, dacă aceia şi acele nu'şi reservă nici un drept de influenţă asupra institutelor ajutate, sau nu le pun nici o altă condiţiune (§ 63).

În privinţa limbei confesiunile în scoalele lor sûnt singure deciḑĕtoare până la învĕţarea limbei şi literaturei maghiare, care are a se propune într'atâtea oare încât elevii sĕ'şi poată însuşì cu succes limba şi literatura maghiară. Pentruca în privinţa aceasta sĕ nu fie vre o scădere, planul de instrucţiune (şi de impărţirea oarelor) cu privinţă la obiectele aceste trebuie prealabil asternut ministeriului (§ 66).

Ministrul aşa dară şi după fiitoarea lege nu se va amesteca în afacerile interne a le scoalelor medie susţinute de confesiuni. Toată influenţa câtă 'i reserva legea este sĕ oprească ajutoarele de întreţinere din străinetate, sĕ i se aştearnă prealabil toate regulamentele, câte privesc pe elevi, pe învĕţători, cualificaţiunea acestor din urmă, mesurile în privinţa limbei şi literaturei maghiare: pentru că în câtprivesce planul de învĕţământ şi statorirea obiectelor îngrigesc §§. 5, 33, 38 şi 65. „În sfera dispositiunilor acestor §§., ḑice o alineă a §. 65, jurisdicţiunea confesională respectivă îşi organisează ea singură planul de învĕţământ.“

La noi au început bărbaţii dela cârmă a introduce ironia până şi în legile ţĕrei.

Am vrea sĕ scim ce i mai remâne de organisat jurisdicţiunei confesionale, dacă legea statului i organisează toate şi o încungiură cu o sumă de portiţe, prin care ministrul sĕ poată întra ori şi când ca sĕ ia în deplină posesiune institutele confesionale?

Dar greşim. Cei dela cârma statului se interesează de instrucţiune. Aceasta o am vĕḑut, când au dispus introducerea limbei statului în scoalele poporale nemaghiare. Ei se tem, că confesiunile şi în special confesiunile nemaghiare, cari din crunta lor sudoare îşi susţin institute proprie, pentruca tinerimea lor sĕ se poată instruì, nu vor primì o instrucţiune îndestulitoare fără de amestecul lor. Sĕ se mire cineva, când pe cârmuitorii nostri, într'o bună dimineaţă, i va apuca mila de confesiuni şi vrênd se le cruţe şi puţintica osteneală, ce le mai lasă acest proiect, vor venì şi vor ḑice: daţine şi fondurile din care susţineţi voi scoalele voastre şi lăsaţile, pe unele şi pe altele, pe mâna noastră, că vom îngrigì noi de toate.

Logic ar fi apoi, ca un proiect ca cel din cestiune sĕ urmeze şi pentru institutele mai înalte.

Curioase lucruri. Cârmuitorii statului într'o ţară constituţională *ab antiquo*, cu instituţiuni parlamentare, folosesc constituţionalismul şi parlamentarismul ca se centraliseze toate în mâna guvernului. Căci legea aceasta ori cât este de încărcată cu de tot feliul de dispositiuni în dreapta şi în stânga, privită în internul ei este o centralisare a instrucţiunei medie în mânile guvernului.

Ori şi în care stat insĕ centralisarea duce la absolutism, acum fie cu, fie fără formalităţile constituţionale-parlamentare. Absolutismul în sine este păgubitoriu pentrucă el dă de multe ori soartea mulţimei în mânile câtorva, cari, precum ne învaţă istoria, nu sciu promova binele, ci numai rĕul comun. Staturi ruinate materialicesce şi moralicesce s'au găsit mai cu samă pe urma absolutismului.

La noi înse procederea aceasta mai are altă latură. Guvernanţii sûnt Maghiari şi în Ungaria mai locuiesc şi nemaghiari. Guvernanţii, ori câte pĕcate s'au întêmplat până acum în administraţiune, de întărirea elementului maghiar au îngrigit şi îngrigesc, mai mult de cât de ori ce pe lume. Aceasta se vede din toate mĕsurile lor, şi dacă în legea din cestiune scopul acesta nu s'ar vedè încă în toată goliciunea lui, legea aşa numită a naţionalităţilor ne dovedesce din destul, că în aplicare va fi şi aceasta un mijloc de maghiarisare.

Şi maghiarisarea, — aceasta nu se poate ascunde, — este un resboiu declarat naţionalităţilor nemaghiare toemai din acea parte, care este chiemată a calma toate tendenţele de suprimarea celorlalte elemente din stat, cari îşi împlinesc tot aşa de bine ca şi Maghiarii, dacă nu mai bine, datorinţele lor cătră stat. Căci nu trebuie a perde nimenea din vedere, şi cu atât mai puţin guvernanţii maghiari, că Ungaria nu este esclusiv numai a unei naţionalităţi. Ea este o patrie comună a naţionalităţilor, cari o locuiesc — unele — încă de înainte de înfiinţarea regatului unguresc.

Guvernul unguresc n'a avut lipsă de multe legi, cari le-a proiectat în direcţiunea maghiarisărei. Nu avea nici de aceasta, căci confesiunile şi-au sciut economisì scoalele lor în timpul absolutismului nemţesc. Şi ce au sciut face atunci vor sci şi în timpul de faţă şi în viitoriu, cu atât mai vêrtos, cu cât acum au statute şi legi sancţiunate de aceiaşi factori, cari prin proiecte, ca cel din cestiune, vor venì în posiţiune de a nimicì ceea ce ei înşişi au făcut.

Atât deocamdată.

Revista politică.

Sibiiu, în 12 Martie.

În lipsă de desbateri dietale, aflăm dela Budapesta, că se încearcă de nou o fusiune de partide. Este vorba ca partida întrunită sĕ se fusioneze cu deputaţii, cari stau afară de partide. Conferenţa în privinţa fusionărei s'a ţinut la deputatul Stefan Bitto. Lipsa de fusiune s'a recunoscut de toţi. Negoţierile cum sĕ se facă fusiunea se vor continua.

„N. W. Tageblatt“ publică o proclamaţiune a comandei generale din Seraievo din 9 Martie st. n. a. c. îndreptată contra lotriilor ce grasează în cercul Banialuca şi în districtele mărginaşe a le cercului Bihacs. Conform acestei proclamaţiuni dreptul marţial este publicat în amêndouĕ districtele numite. Lotrii şi acei cari le dau, în unul sau altfel, sprigin se vor pedepsì cu moarte. Pe capul căpitanilor de lotri sûnt puse premii de câte 40 galbini, pe capul lotrilor de câte 20 galbini, şi pe capul unui sprigînitoriu de lotri 10 galbini.

Imperatul Germaniei 'şi a serbat în 21 l. c., ḑiua nascerei.

Ministrul Brătianu a plecat în aceeaşi ḑi la Neuwied, de unde va pleca la Paris.

Principele Orloff a părăsit Parisul. În trecerea sa cătră Petersburg s'a oprit la Berlin, unde a fost primit de impĕratul Germaniei. Înainte de plecarea sa din Paris, ambasadorul rusesc a făcut visită de despărţire la presidentul Grévy şi la ministrul Freycinet, ceea ce a făcut sensaţiune în lumea politică.

Din Constantinopole se scrie, că lumea de acolo este foarte îngrigită de urmările mesurilor finanţiale ce le ia statul. Toată moneta, sunătoare şi în hârtii, este redusă la preţul jumĕtate. O sĕrăcie generală se aşteaptă atât în provinciile europene cât şi cele turcesci.

Causa Severinului în dieta Ungariei.

(Urmare).

Baron Lipthay (continuând): Încât pentru afirmaţiunea, că amânarea e de lipsă pentru inactivarea de stări definitive, eu ve mărturisesc sincer, că după procederea de până acum şi după declaraţiunea, căreia i se dă espresiune în proiect prin împregiurarea, că însuşi dl ministru a redus din iniţiativă propriă timpul dela trei ani la un an, — eu cred că e foarte îndreptăţită temerea dlui ministru că adecă stările din Severin nu vor putè fi regulate în pripă.

Din împregiurarea, că ministrul, după ce multă vreme mai înainte a accentuat mereu necesitatea, de a se susţinè stările provisore în Severin încă pe trei ani, a venit într'un timp relativ scurt la convingerea, că e de ajuns timpul de un an, din împregiurarea aceasta, ḑic, eu nu pot sĕ deduc alt ceva decât că judecata ce şi-a format-o dênsul mai înainte asupra relaţiunilor de acolo, nu purcede dintr'o studiare cu temeiu şi cum se cuvine a acelor relaţiuni.

Ba eu cred, şi poate nu greşesc, că dl ministru s'a determinat nu numai prin acele relaţiuni a cere amânarea, ci me tem, că motivul amânării trebue căutat togma în faptul, că ministrul n'a studiat cum se cade relaţiunile de acolo şi în acelaşi timp uitându-şi de acel ţinut a credut, că stările din tr'ênsul nu sûnt de aşa mare însemnătate încât sĕ merite a fi studiate.

Se'mi credeţi, eu aflu că e mai periculos lucru, a destepta în acel comitat credinţa, că oamenii, cari stau în fruntea guvernului, 'şi au uitat de interesele locuitorilor de acolo, decât a spune deadreptul, dacă în genere voiesc a o recunoasce, că în acel comitat pot sĕ esiste stări periculoase, ba că sûnt într'adevĕr asemenea stări periculoase, şi că guvernul doresce sĕ ia dispositiuni în această direcţiune prin proiectul de faţă.

Nu pot sĕ primesc proiectul substernut de comisiunea administrativă nici pentru motivul că acela, după cum cred eu cel puţin, nu va linistì comitatul Severinului asupra întrebării, dacă ministrul, câtă vreme se va susţinè starea provisoră actuală, are de cuget sĕ pună în faptă un capet stării de aḑi, atât de dureroasă, şi anumit pe ce cale? Căci noi scim — şi apoi nici comitatul nu cere mai mult şi nu doresce atât sĕ se estindă organisaţiunea pentru a se alege la moment funcţionarii respectivi cì se mărginesce a cere sĕ se controleze cum se cuvine escedările, — şi apoi ce apasă mai mult comitatul este faptul că el nu'şi poate valora dorinţa sa în această privinţă şi togma pentru aceasta nu se poate liniscì cu toată promisiunea, că după ce va trece un an se va inactiva o administraţiune mai bună şi mai corectă.

Deci, dacă eu nu primesc proiectul substernut de comisiunea administrativă, pentrucă aflu de lipsă ca organisaţiunea definitivă amânată pe un an sĕ se stabilească pe un timp mai

scurt, — o fac aceasta din doue puncte de vedere. Mai ântâiu, pentrucă noi susţinênd starea provisoră trebue sĕ o restringem numai la un termin cât se poate de scurt, adecă la un timp, în care sĕ se poată stabilì mechanismul organisaţiunei definitive; ear de altă parte nu primesc proiectul din motivul, că în acelaşi timp trebue sĕ ne asigurăm pentru casul, când guvernul nu ar afla de lipsă, sĕ modifice în mod radical starea actuală, ci numai sĕ încorporeze comitatul în alt municipiu; dacă toate aceste dispoziţiuni ar fi de lipsă, eu doresc ca ele sĕ se facă cât mai curênd.

Deci eu aşi dorì ca terminul de un an sĕ se estindă numai până la sfêrşitul anului curent 1880 şi anumit aşa, ca ministrul sĕ fie îndrumat a substerne în acest restimp un proiect relativ la organisarea definitivă.

În urmă oratorul substerne o propunere în scris, prin care cere, ca provisorul sĕ se estindă numai până la finea anului curent. (Aprobări în stânga).

Georg Ioanoviciu crede, că poporul din comitatul Severinului merită sĕ numai fie lăsat în nesiguritate asupra sorţii sale şi din acest motiv doresce deciderea causei cât mai curênd. În fine sĕ alătură la propunerea lui Lipthay.

Ministrul president C. Tisza declară, că nu poate sĕ primească propunerea aceasta. Încât pentru comitatul Severinului, e de convingerea, că acesta pentru relaţiunile sale materiale şi de altă natură nu se va putè susţinè ca municipiu de sine stătător. Dintr'altele proiectul de lege relativ la organisare se va subşterne în toamna anului curent, dacă se va putè în luna lui Octomvre.

George Popu: Onorată Casă! (Sĕ auḑim!) Cu toate că me decisesem sĕ nu vorbesc mai mult cât va ţinè domnirea acestui guvern (Sĕ auḑim!), totuşi, în urma celor ce s'au ḑis şi întêmplat în această casă cu ocasiunea discusiunei asupra acestui proiect de lege şi a desbaterei bugetare de curênd, îmi ţin de datorinţă a me declara pe scurt la această ocasiune. (Sĕ auḑim!) La clasificarea foarte rea, aşi putè ḑice de rea voinţă, ce a făcut'o dl raportor asupra stărilor din comitatul Severinului şi a locuitorilor de acolo, au respuns domnii deputaţi Lipthay şi Ioanoviciu, cari a cuvêntat înaintea mea. Una însĕ totuşi mi s'a reservat şi mie. Domnul raportor a ḑis, că guvernul nu este mulţămit cu stările din comitatul Severinului. Eu încă respund dlui raportor şi pot sĕ-l asigur, că nici locuitorii din comitatul Severinului nu sûnt mulţămiţi cu stările de acolo, care sûnt emanaţiunea dispoziţiunilor guvernului. (Plăcere în stânga estremă).

Onorată Casă! Un proverbiu german ḑice: *„Es kommt nichts Besseres nach.“* Şi aceasta s'a împlinit stricte faţă cu cetăţenii de naţionalitate nemaghiară. Noi am creḑut că după ce dl ministru president al guvernului a comis nenumĕrate vătĕmări faţă cu noi, cetăţenii de naţionalitate nemaghiară ai statului, şi după declararea şi amerinţarea ce a facut-o dl ministru president în culmea de strălucire a puterei şi a guvernărei sale, că adecă diferitele naţionalităţi trebue sĕ-şi jertfească aderenţa la esistenţa lor, — aceste trebue sĕ se supună necondiţionat la dispoziţiunile de maghiarisare violentă ale ministrului şi partidei sale, căci altfel dênsul va sfărima pe aceia, cari vor cuteza sĕ facă ceva, fie cât de puţin, pentru a se apĕra pe sine şi pentru a susţinè esistenţa lor naţională. Atât e adevĕrat onorată Casă, că dl ministru president şi guvernul 'şi-au ţinut cuvêntul; au ruinat ţara, au călcat în picioare toate popoarele dintr'ênsa, dar adevĕrul trist este acela, că el ne-a sfărimat nu numai pe noi nemaghiarii ci a nimicit fericirea tuturor popoarelor, bunăstarea intelectuală şi materială, (Adevĕrat este! în stânga estremă) aşa încât eată ce vedem astăḑi? Vedem dealungul Tisei bogate pe Maghiarii autochtoni şi pe Românii şi Secuii din Transilvania, cari până acum au trăit bine, luându-şi calibalicul în spate şi bâta de cerşitori în mână, Maghiarii căutând un adăpost în America, ear Românii şi Secuii în Dobruja şi România ca sĕ poată trăì.

Dar, onorată Casă, ori ce reu are şi ceva bun în sine. Partea cea bună a acestui reu este, că dacă până acum au esistat oameni, cari s'au îndoit, că aici în această ţară poţi face o seminţie singuratică, o naţionalitate singuratică deosebit fericită sau nefericită, acum s'a potut convinge ori şi care dintre dênşii, că în această ţară poţi sĕ fericesci sau sĕ nefericesci pe toate naţionalităţile numai laolaltă. (Aprobări vii în stânga estremă.)

E un lucru în genere recunoscut că pentru a realisa lucruri mari trebue sĕ esiste un oare-care plan şi la îndeplinirea unei acţiuni politice se recere o programă. Eu care am ascultat simplu şi am vĕḑut cele ce s'au întêmplat aici, m'am convins, că nici onoratul guvern nici aşa numita opoziţiune capabilă de guvernare nu au nici unul o programă pentru administraţiune, cel puţin aceasta a dovedit-o în mod strălucit unul în faţa celuilalt în lupta de 14—15 ḑile şi nici unul nu crede celuilalt, că ar avè o programă administrativă. Un asemenea lucru n'a cutezat sĕ afirme nime despre partida independenţei, a cărei programă am onoare a o mărturisì de a mea în întregul seu (Vivate în stânga estremă), cu escepţiunea unui punct: maghiarisarea nedreaptă şi forţată. (Strigări în stânga estremă: Acest punct nu se află în programa noastră!)

Ne-am convins ḑic din lupta, ce a curs aici, că nici guvernul nici partida, ce voiesce a guverna, nu are o programă administrativă, ne-am convins, că esistă aici în cameră o individualitate, domnul deputat cu numele german Grünwald, care are o programă de administraţiune, cel puţin espunerea cu care s'a produs el aici a fost recunoscută ca programă. Dacă stă astfel lucrul, apoi, fiindcă aceasta partidă nu se consideră aici ca capabilă de guvernare şi fiindcă eu vĕd, că dl deputat Grünwald se identifică pe sine cu opoziţiunea întrunită, trebue sĕ deducem, că dl deputat Grünwald aḑi mâne va lua a mână ocârmuirea Ungariei, cel puţin el ar fi chiemat a lua guvernarea Ungariei. Mai adaug, că dacă ar urma o nenorocire de aşa mari proporţiuni, ca adecă el sĕ înlocuiască guvernul actual, s'ar împlinì proverbiul german: *Es kommt nichts Besseres nach.*

Dacă s'ar împlinì acest lucru, şi ei cred că acesta este îndreptăţit, a'şi trebuì sĕ declar cu adêncă durere patriotică, că eu într'un asemenea cas ţin posibil şi un guvern rusesc în Ungaria, pentrucă consecuenţa din guvernarea dlui deputat Grünwald ar fi, cum a fost şi în 1849; notabilităţile maghiare ar chiema earăşi pe Ruşi în ţară pentru a restabilì pacea internă, şi după aceasta ar fi foarte problematic, dacă Rusul nu se va aşeḑa definitiv aici în oare-care colţ.

Din cele espuse binevoiţi a vedè, că eu ţin creaţiunile monstruoase ale fantasiei dlui deputat Grünwald de o mai mare nenorocire pentru patrie de cum au fost nenorocirile de până acum. On. Casă! După părerea mea camera era chiemată, din incidentul proiectului de lege ce se află în discusiune, a'şi desfăşura politica sa de administraţiune. Aici ne aflăm în faţa unui esemplu pregnant evident, şi onorata casă sĕ'mi permită din incidentul acesta sĕ ilustrez cu unele esemple politica de administraţiune a lui Grünwald cu privire la comitatul Severinului. (Sĕ auḑim!). Dl Grünwald a avut parte de acea mare norocire, că politica sa de administraţiune încă înainte de a se nasce 'şi-a susţinut proba în comitatul Severinului din graţia dlui ministru president şi ministru de interne.

În comitatul Severinului s'a făcut o cercare togma cu acel punct cardinal din programa dlui deputat Grünwald, în care dênsul cere, adecă recunoasce că în patrie esistă teritoare mari, unde locuesc şi nemaghiari, cum e d. e. togma teritoriul comitatului Severin, şi după idea dênsului, deoarece în acel comitat locuesc nemaghiari, e o necesitate ce emană din articulul de lege 42: 1870 ca sĕ se aleagă şi nemaghiari, prin urmare oameni de aceia cari sûnt inimici ai ideiei de stat unguresc, pentrucă dênsul ţine de duşman al statului unguresc pe toţi câţi nu sûnt Maghiari şi aceasta o vestesce el *urbi et orbi.* Dacă aceasta este aşa, apoi eu nu sciu, cum dl Grünwald ca German se poate considera pe sine de amic al patriei? El ḑice că trebue importaţi în acel comitat funcţionari maghiari. Dar apoi aceasta s'a şi făcut în comitatul Severinului sub regimul dlui ministru president. S'au importat acolo Maghiari din ţara întreagă, începênd dela Ujfalussy, Pausz până la cel din urmă diurnist, nisce oameni, căror le-a eşit vestea că nu au fost profeţi buni în patria lor proprie, şi provoc pe dl Grünwald şi pe dl ministru president sĕ se bucure de stările provocate prîn activitatea acelor funcţionari, dacă mai poate fi vorbă de o activitate şi de o întêmplare, de care sĕ se poată bucura dl ministru president şi dl Grünwald deodată. (Ilaritate în stânga estremă.)

Presidentul: Rog pe dl deputat sĕ nu se departă de obiect, căci aceste lucruri nu se ţin de obiect. (Aprobări în dreapta). (Va urma).

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Câmpeni, (Munţii apuseni) în 8 Martie 1880. Preă onorate dle Redactor! In 6 l. c. se ţinură esamenele Semestrului I. cu elevii dela scoalele normale gr. or. Ia-II. şi a III. de aici în presenţa Reverendismului d. protopresbiter şi adm. protopresb. Ioane Gall, şi a unui public însemnat. Venind a vorbì despre resultatul acestor esamene mi-ar fi de lipsă o peană mult mai ageră şi cunoscinţe pedagogice mult mai ample, decât cele ce posed, în posiţiunea încă ca econom. Din această causă nici nu mĕ voiu esprima in speciaì despre fie care obiect de învĕţĕmênt, ci după debila mea judecată în această cestiune, mĕ voiu pronuncia în general afirmând, că esamenele amintite au reuşit cu deplină satisfacţiune. Cu deosebire m'a încântat resultatul noului metod de cetit, numit metodul fonetic — după cum se constata din partea bărbaţilor competenţi cel mai practic şi salutariu metod.

Lauda dlui învĕţătoriu Nicolae Corcheş dela scoala începĕtoare, care prin sirguinţele sale a sciut da scoalei noastre începĕtoare o direcţiune nouă, o direcţiune practică, desbrăcând-o de „omul cel vechiu“ şi înbrăcându-o în „omul cel nou“. Da! a eliberat-o de „aiul Egiptului“; a scos-o din întunerecul opăcitoriu, la lumina binefăcĕtoare, de care se bucură şi cele lalte popoare civilisate.

Atâta despre esamenele dela scoala I. incepĕtoare. Incât despre resultatul esamenului din clasele II şi III ca în toţi anii decând funcţionează ca învĕţătoriu dl Ioan Palade şi de astădată a fost spre mulţămire generală.

La rêndul seu vĕ voiu scrie şi despre esamenul din scoala de fetiţe înfiinţată în acest an.

Acest esamen după cum am înţeles dela Rdissimul dn protopresb. se va ţinè aproape de sf. Pasci fiind scoala aceasta — din cause nepreveḑute-mai târḑiu începută.

un participant.

Petrilla, 10 Martie 1880. Prea Venerabilul consistoriu archidiecesan din Sibiiu prin stimata hârtie din Iulie 1879 Nr. 1613 a încunosciinţat respective, a conchiemat pre toţi învĕţătorii dela scoalele confesionale române gr. or. inferioare, de pe teritoriul archidiecesei la cursurile supletoare, respective la conferenţele învĕţătoresci pe timpul dela 10 până la 15 August 1879.

Totodată a trimis câte un esemplariu din articlul de lege XVIII din anul 1879 despre impunerea limbei maghiare ca studiu obligat în toate scoalele poporale, şi din un „proiect de statute“, care l'a aflat mai bun, ca învĕţătorii sĕ-'l aibă de îndreptariu la constituirea lor in „Reuniuni învĕţătoresci“; — mai departe poftesce ca, învĕţătorii sĕ ia ca material de desbatere în aceste conferenţe

1. Care împregiurări împedecă încă şi astăḑi progresul învĕţĕmêntului poporal; 2. apoi propuneri practice pentru delăturarea acelora. (Se înţelege culese de pe terenul învĕţĕmêntului poporal, adecă, din esperienţa şi pracsa scoalei poporale).

La aceste fie-mi permis după modestele mele cunoscinţe şi după puţina-mi esperienţă şi pracsă scolară ce posed, a respunde, următoarele şi anume: I. Multe sûnt causele cari împedecă şi astăḑi progresul învĕţĕmêntului la poporul nostru.

Cause cari nu depind dela noi, precum e a) serăcia poporului, b) situaţiunea comunelor, cu deosebire a comunelor muntene, unde casele sûnt resfirate printre dealuri şi văi, c) lipsa de manuale bune, dară aceasta a început a se împlinì, şi în fine lipsa de bărbaţi inteligenţi, luminaţi şi energìci, cari nu numai sĕ fie devotaţi causei scolare, dară sĕ fie totdeuna în nemijlocită apropiere sau atingere cu poporul, precum sûnt: juḑii şi notarii comunali şi cercuali.

Dară sûnt casuri şi de acele, unde poporul poartă vina, ba ce e mai mult administratorii şi conducĕtorii cei mai deaproape ai lui; în scurt, aceia cari sûnt chiemaţi ca se îndrepte şi înveţe pe popor la toate şi cu toate ocasiunile.

Ca învĕţător am luat parte la conferenţele învĕţătorilor adunaţi în opidul Deva în anul trecut la desbaterea acestui obiect, atâta de însemnat pentru noi.

Am vĕḑut cum se tânguia învĕţătorii, unii că sûnt foarte slab dotaţi şi nice micul salariu nu şi'l pot căpĕta decât foarte cu greu, şi adese ori la vremea trecută.

Se înţelege dela un învĕţător, care se aplică cu salariul de 30—70 fl. nime nu poate aştepta mai mult.

Eară alţii, ca superiorii lor, îi tractează în mod barbar şi neuman. Dară, se presupunem, că toate aceste pe unde se întêmplă, se întêmplă numai din nepriceperea şi slăbiciunea lor (învĕţ.) Se poate! Dară subscrisul sciu o comună cu unul dintre cei mai harnici şi diligenţi învĕţători, cu un salariu cât numai se poate de slab, şi acea comună respective directorul scolariu local, în loc de a se străduì sĕ îmbunătăţească salariul învĕţătoresc, cu atâta mai vêrtos căci şi d-lui a fost învĕţător, a vrut sĕ-'l micşoreze încă cu vr'o 30—40 fl. cu care se acopere alte spese particulare. Poftim progres!!!

S'a descoperit mai departe în acea conferenţă şi aceea, că unele comitete parochiale şi comunale în frunte cu conducĕtorii lor, la alegerea de învĕţători uitându'şi de chiemarea şi datorinţa lor, faţă cu binele comun, pre lângă licitaţiune minuendo mai fac şi alte specule şi geşefturi din causa scolară. Aceste abusuri necuviincioase, ca sĕ nu ḑic mai mult, se vede, că au ajuns la cunoscinţa Prea Venerabilului consistoriu archidiecesan. Şi Prea mărit acela prin stimata hârtie din 21 Novembre 1879 Nr. 3369 a şi ordinat, ca de aceste sĕ nu se mai întêmple.

Eară eu ḑic, că bine face Prea

Vener. consist. archid. că supraveghează asupra scoalelor noastre totdeuna dară cu deosebire acuma, când scoalele noastre sûnt în luptă, pentru caracterul şi esistenţa lor.

E adevĕr mai presus de toată îndoiala că, poporul nostru e sĕrac, dară cum scie el suporta alte dări şi spese ar putè sĕ dee mai mult şi pentru binele lui.

Ca sĕ'şi plătească învĕţători harnici şi sĕ'şi provadă copiii cu cărţi şi alte recuisite de învĕţămênt.

Se vede că, atâta autorii „statutului organic," cât şi ai „Regulamentului," pentru organisarea provisoră a învĕţămêntului în metropolia ortodocsă română din Uugaria şi Transilvania, când au încredinţat causa scolară comitetelor parochiale au avut în vedere comune ca, Braşov, Rĕşinari, Bran, Sĕliştea ş. a. şi au trecut cu vederea comunele, unde avem atâţia membri în comitet, cât şi preoţi din legea veche aşa ţicênd, cari nu numai că nu'şi cunosc chemarea şi datorinţa lor dar nici se silesc a 'şi-o împlinì.

Dară te ascultă bucuros sĕ le vorbesci de ori şi ce din lume numai de afaceri scolare sĕ nu le vorbesci şi bietul învĕţătoriu de ar avè darul vorbirei ca sântul Ioan gură de aur, şi nisuinţe de fer totuşi între astfel de oameni totdeuna e respins cu propunerile lui de ar fi cât de frumoase, el remâne sclavul maiorităţii.

Şi aici după modesta mea părere individuală, nimica n'ar putè ajuta scoalei şi prin ea progresului în învĕţătură, decât esmiterea unui comisar consistorial, bărbat luminat şi cu influenţă, care însoţit de părinţii protopresbiteri tractuali respectivi sĕ facă visitaţiune cu deosebire prin acele comune, cari au remas îndĕrept cu învĕţămêntul, sĕ vadă unde şi ce e de făcut şi de îndreptat?! Ca sĕ nu ne perdem scoala şi cu ea biserica şi limba, unica avere ce mai avem astăţi în statul constituţional (?)! în care trăim.

Petru St. Preda,
învĕţ. prov.

Varietăţi.

* Vineri în 19 Martie a. c. oraşul Caransebeş a ales 12 representanţi municipali în locul celor 12 sortiţi în anul acesta. Între cei aleşi sûnt 7 Români a anume Ioan Bartolomeiu, secretariu episcopesc, Vasilie Mândreanu, profesor gimnasial, Nicolae Posta neg. Constantin Sugravu măestru, Teodor Sêrbu, cassariu, Teodor Lasaroni, grănicer şi Ioan Mihai.

Dintre neromâni: M. Niamesny, notariu public rog., C. Szabó jude la tribunal, A. Grosserk neg., E. Dimacsek neg. şi Diemer.

* (Fond de premie). Cultivarea limbei şi a literaturei este acel factor potent care asigurează rola culturală unei naţiuni, acest scop îl urmăresce societatea acad. „Iulia" a junimei române din Cluj; a ne perfecţiona în limba maternă este o datorinţă sântă, mai greu şi cu mult mai sublim este a lucra în folosul literaturei naţionale, dar scim că susţinerea emulaţiunei e un motor puternic a nisuinţelor şi faptelor sublime, aceste adevĕruri le-a ţinut în vedere onor. domn president al societăţii Iulia, când cu ocasiunea serbărei anului nou a făcut iniţiativa unui fond de premie literare, intreprinderea a fost întimpinată cu patrocinare marinimoasă şi deja la acea serbare s'a subscris suma de 20 fl. care prin colecte făcute de zelosul domn president până acum au crescut la 41 fl., această avere a soc. sub numele „fond de premie" se administrează după un regulament separat.

Din acest fond, deşì încă mic, s'a escris pe terminul 20 Maiu a. c. un premiu de 30 fl. la care pot concurge numai membri soc. Iulia, temele concursuale sûnt libere dar operatele cari vor trata obiecte din limba şi literatura română vor fi „*ceteris paribus*" preferite.

Mulţămită neobositului zel a dlui president Dr. A. Isac societ. Iulia va posede de aici încolo un mijloc puternic spre a suscita activitatea membrilor sei în folosul limbei şi literaturei materne, dacă publicul român va spriginì aceasta intreprindere a junei noastre societăţi, rugăm dar on. public sĕ binevoiască a ne tinde sucursul marinimos, contribuind fie-care cât 'i permit puterile, privind scopul sublim pentru care sûnt menite donaţiunile, sperăm că onorata inteligenţă română va patrocina din toate puterile nisuinţele junimei acad. din Cluj.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.")

Berlin, 24 Martie n. Principele Orlov au plecat astăţi la Petersburg.

Paris, 24 Martie. n. În cercurile deputaţilor se asigură că se vor publica decrete în timpul cel mai de aproape, prin care se va pronunţa disoalverea neamânată a conventelor de Jesuiţi din Francia. Acestora li se va acorda numai un termin de trei luni pentru regularea afacerilor. Guvernul va esamina statutele celorlalte congregaţiuni neautorisate; aflându-se că statutele lor sûnt în opositiune cu legea vor fi disolvate.

London, 24 Martie n. Mesagiul reginei, prin care s'a disolvat parlamentul, mulţămesce pentru spriginul politicei, a cărei scop a fost apĕrarea imperiului şi asigurarea păcei generale. Raporturile către puteri sûnt amicabile şi favorabile susţinerei păcei.

Adunarea generală,

din 19 Martie 1879 a institutului de credit şi de economii „Albina".

Preşedintele societăţii domnul Iacob Bologa deschide adunarea la $10^1/_4$ oare înainte de ameaţi, constată presenţa a 30 acţionari, cari respresentă 178 voturi, cum şi că sûnt depuse cu totul pentru participare la această adunare 684 acţiuni; denumesce în sensul § 25 din statute pe dd. Dr. Ilariu Puşcariu şi Dr. Aureliu Brote de notari, ear de scontatori pe dd. Constantin Stezar şi Dr. Iosif Hodoş şi dechiară adunarea în sensul § 26 din statute de constituită.

În sensul publicaţiunci de convocare ddto 24 lanuarie 1880 preşedintele pune la ordinea ţilei raportul anual al direcţiunei, Directorul esecutiv Visarion Romau dă cetire acelui raport în următoriul cuprins:

Onorabilă adunare generală!

Incepem raportul nostru asupra gestiunei anului 1879 — al şeptelea în viaţa societăţii noastre — cu imbucurătoarea constatare, că resultatele operaţiunilor în acest period sûnt nouĕ probe pentru prosperitatea crescêndă a institututui nostru.

Referinţele generale ale piaţei de bani din anul trecut ne-au creat o situaţiune nouă manifestată în abundanţa constantă de capitale. Aceasta însĕ ne-a îngreunat învestìrea fructificătoare a fondurilor noastre.

De trei ori în cursul anului am trebuit sĕ reducem interesele la depuneri. Din aceeaşi causă creditul de rescompt al institutului a rĕmas mai în tot anul nefolosit, ear contul efectelor, după cum arată bilanţul a crescut.

Din toate aceste Vĕ veţi convinge d-lor acţionari, că resultatele obţinute anul trecut sûnt mai mari, decât în ori-care din anii precedenţi.

Situaţiunea mai sus descrisă 'şi-a avut însĕ şi partea ei bună, ea a fost favoritoare emisiunei scrisurilor fonciare ale institutului nostru, şi ca sĕ putem începe această operaţiune încă în primele luni ale anului 1880 am separat în bilanţul, ce Vĕ presentăm astăţi, fondul de garanţă de fl. 200,000 al scrisorilor fonciare prescris în § 4 al articlului de lege XXXVI din anul 1876 şi în § 97 al statutelor noastre.

Prin aceasta însĕ vedem astăţi realisată principala intenţiune a iniţiatorilor societăţii noastre espresă în programul lor din luna Iulie 1871 cum şi a dorinţei manifestate în actele adunărilor noastre generale de atunci încoace mai în fie-care an.

Credem că prin această nouă resursă capitalele cerculante ale societăţii noastre se vor înmulţì în venitorul de aproape în proporţiuni mai mari ca în trecut şi că institutul nostru va fi în stare a mulţămì în mai mare mĕsură trebuinţele de credit agricole la poporul nostru.

Premiţênd aceste, ne luăm voie a espune în cele următoare tabloul situaţiune, singuraticelor rami de operaţiune în periodul gestiunei noastre.

I. Depuneri:

Cu finea anului 1878 erau la institut
666 depuneri în sumă de fl. 485,522.75
In decursul anului 1879 au mai urmat
370 depuneri în sumă de fl. 491,609.62
Ast-mod totalul acestui ram în 1879 a fost de
936 depuneri în sumă de fl. 977,132.37
din aceste s'au ridicat în decursul anului
261 depuneri în sumă de fl. 383,838.95
rĕmânênd starea lor cu 31 Decemvre 1879 de
675 depuneri în suma de fl. 593,293.42
cu fl. 107,770.67 mai mare ca în anul trecut.

II. Escompturi de schimburi:

Starea portfoiului nostru cu finea lunei Decembre 1878 a fost de
2236 chimburi în valoare de fl. 609,073.50
în decursul anului 1879 s'au escomptat
4301 schimburi în sumă de fl. 1,175,915 20
deci starea totală a portfoiului în 1879 a a fost de
6537 schimburi în valoare de fl. 1,784,988.79
din aceste au eşit în decursul anului
4552 schimburi în sumă de fl. 1,210,778,06
rĕmânênd starea portfoiului cu finea anului 1879 de
1985 schimburi în valoare de fl. 574 210.73
cu fl. 34,862.77 mai mică ca anul trecut.

Această reducere îşi află esplicarea în desvoltarea ce s'a dat ramurilor creditelor ficse şi împrumutelor ipotecare.

Precum arată bilanţul am amortisat din portfoiul de schimburi suma de fl. 4378.06, ca dubioase. Aceasta însĕ nu e a se privì de perdere faptică, pentrucă, precum din dubioasele anilor trecuţi ne-au succes a asigura încasarea unora, aşa credem că o parte se va realisa şi din cele de acum.

Este bine însĕ, ca la compunerea bilanţului societăţii noastre sĕ ţinem în totdeuna la principiul nostru de rigoare şi de soliditate.

III. Creditul ipotecar:

Imprumuturile ipotecare au stat la finea anului 1878 din
85 obligaţiuni în sumă de fl. 29,287.99
la care în decursul anului s'au adaos
40 împrumuturi în sumă de fl. 20,617.—
starea totală în anul 1879 a fost de
125 împrumuturi în sumă de fl. 49,904.99
In decursul anului s'au respuns
7 împrumuturi cari împreună cu ratele plătite dau suma de fl. 8,232.29
rĕmân, deci cu 31 Decemvre 1879
118 obligaţiuni în sumă de fl. 41,672.70
cu fl. 12,384.71 mai mare ca anul trecut.

Pe venitor, prin emisiunea de scrisuri fonciare, aceasta are sĕ fie principala operaţiune a institutului nostru.

IV. Creditele ficse:

au stat la finea anului 1878 din
134 împrumuturi în sumă de . . . . . fl. 57,347.20
în decursul anului s'au mai acordat
58 împrumuturi în sumă de . . . . . fl. 51,680.—
starea totală a anului 1879 a fost de
192 împrumuturi în sumă de . . . . . fl. 109,027.20
din cari în decursul anului 1879 s'au restituit
4 împrumuturi şi rate în sumă de . . . . . fl. 26,907.86
rĕmân deci cu 31 Decemvre 1879
188 obligaţiuni in sumă de fl. 82,119.34
cu fl. 24,772.14 mai mare ca anul trecut.

V. Reuniunile de credit:

s'au redus dela fl. 41,426.63, în care stare s'au aflat cu începutul anului, la fl. 36,321.50; ear fondul de garanţă cu interesele lui pentru acest rest de pretensiune e de fl. 23,376.48

Reviremental cassei de preste an a fost următoriul:
întrate . . . . . fl. 1,977,587.97
eşite . . . . . fl. 1,985,436.47
Total . . . . . fl. 3,963,024.44
cu fl. 99,387.72 mai mare ca în anul precedent.

In toţi ramii de operaţiune s'au realisat prin institut în anul 1879—4411 împrumuturi în sumă de fl. 1.250. 344 29 cr, Ear bilanţul institutului cu 31 Decemvre 1879 este următoriul: se citesce:

Prin amortisarea din venitul îmbucurător al anului trecut a ultimului rest de fl. 2800, al contului speselor de fondare, suma întrebuinţată acum de 7 ani pentru această amortisare în cifră anuală mijlocie de fl. 1735,20. remâne pe venitor pentru crescerea venitului curat al societăţii.

Bilanţul arată deci un venit brut alui anul 1879 de . . . . . fl. 93.250,82
din care subtrăgênd totalul eşirilor cu . . fl. 59.950.81
resultă un profit curat de . , ... fl. 33,300.01
In sensul §. 62 din statute propunem următoarea distribuire a acestui profit:
5% dividendă după capitalul de acţiuni . . . . fl. 15.000.—
Din restul de . . . . . fl. 18.300,01 vine a se distribuì:
10% la fondul de reservă al acţionarilor . . . fl. 1830.—
ca tantiemă pentru 12 membrii ai Direcţiunei directorul esecutiv şi corpul oficialilor . . fl. 2928.—
2% pentru scopuri de binefacere . . . . fl. 366— fl. 5.124.—
Din restul de . . . . . fl. 13.176,01 propunem a se da ca supradividentă . . . fl. 12,000.—
ear cu suma de . . . . fl. 1,000.—
ase pune basă la un fond de pensiune pentru funcţionarii societăţii . . . . . fl. 13,000.—
ultimul rest de . . fl. 176.01
să se treacă în contul profitului anului 1880.

Astmod dividenda anului 1879 e de 9% Fondul de reservă al acţionarilor cu adausul sumei de astădi din profit a ajuns la suma de fl. 23,092,12.

Este o veche esperinţă, că cu cât un funcţionar e mai puţin apĕsat de grigile venitorului, la bĕtrânetele şi în neputinţele sale, cu atâta mai mari şi mai bune sûnt prestaţiunile sale.

Asigurarea esistenţei funcţionarului însĕ zace, din multe motive, şi în interesul aceluia, în acărui serviciu el se află. De aceea maioritatea institutelor de bani a adoptat de mult principiul pensionării funcţionarilor lor.

Urmând acestui esemplu şi îndemnaţi chiar de interesul institutului nostru, ne am propus a crea un fond de pensiune pentru funcţionarii institutului nostru. Statutele acestui fond sûnt în lucrare.

Nu dubităm, că onorabila adunare generală va adopta cu bunăvoinţă propunerea noastră, de a pune ca prima basă la crearea acestui fond cu fl. 1000 din venitul anului trecut.

Luând deci act de raportul nostru acesta vĕ rugăm, ca după ascultarea raportului comitetului de revisiune sĕ binevoiţi a aproba bilanţul şi propunerile noastre pentru distribuirea profitului, ficsând dividenda anului 1879 cu 9 fiorini de acţiune şi a da Direcţiunei şi comitetului de revisiune absolutoriul. (va urma).

Îndreptare. În mulţămita publică asupra contribuenţilor la balul din Bran, publicată în Nro 27 al „Telegrafului Român“ s'a strecurat următoarele erori de nume, pe cari ve rog cu tot respectul într'o notă a se corege în modul următor.

In loc de N. Beit a se cetì Nicolae *Reit* G. Bunceanu G. *Runceanu* N. Moldovan 2 fl. N. Moldovan *3 fl.* şi a se adoage în Nro contribuenţilor şi N. Manoiu paroch cu 1 fl.

Bursa de Viena şi Pesta

din 23 Martrie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	103.05	103.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	80.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	93.25	93.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	82.—	82.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	119.75	119.50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	90.80	91.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	90.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane	89.50	89.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	88.25
Obligaţiuni urbariale transilvane	89.—	89.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	93.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	91.50	91.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.40	72.35
Datoria de stat în argint	72.95	72.45
Renta de aur austriacă	87.75	86.75
Sorţi de stat dela 1860	128.75	129.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	836.—	835.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	298.—	299.—
Acţiuni de credit austr.	283.—	283.—
Sorţi unguresci cu premii	—.—	114.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.57	5.52
Napoleon	9.47	9.46
100 marce nemţesci	57.25	58.20
London (pe poliţa de trei luni)	118.65	118.60

Economic.

Braşov, 19 Martie n. Pro hectolitră: Grâu. fl. 8.60—9.60; Grâu sĕcăreţ fl. 6.20; Sĕcară fl. 6—6·30; Orz fl. 4.80—5.; Ovĕs fl. 3.20—3.; Cucuruz fl. 5.65; Mălaiu fl 6.70; Mazere fl. 7.80; Linte fl 9.20; Fasole fl. 6.55 Sĕmânţă de in fl. 12.— Sĕmênţă de cânepă fl. 5.70— Cartofi fl. 1.65 pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 48 cr.; carne de oaie — cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Budapesta, 13 Martie n. Timpul din sĕptĕmâna trecută deşi pe la începutul acesteia fu frumos şi cald, către sfârşit s'a schimbat foarte tare. Termometrul a scădut dela + 10° R. la — 6° R. Vênturile de nord-ost şuerau teribil pela sfârşitul sĕptĕmânei; apele îngheţară de nou, ferestrile erau asemenea îngheţate şi sĕmenăturile de pe câmp espuse stricăciunei. Secara şi rapiţa au suferit mai mult, ba o parte din ele e şi nimicită. Acuma se vede, că şi earna cea grea a nimicit mulţi pomi şi cea mai mare parte din viţe. Pe multe părţi însĕ au început lucrurile câmpului deşi numai cam încetişor. Economii sûnt din toate puterile ocupaţi a'şi procura toate cele de lipsă pentru lucrurile de primăvară. Fabricile de pluguri sûnt formal înundate de comandatori, sĕmânţele de primăvară trec ca mierea, tot împregiurări, cari dovedesc, că economii au început din toate puterile a se pregătì pentru afacerile lor economice în marea nădejde, că în anul acesta are sĕ fie un an foartn roditoriu. Se înţelege de sine, că astfeliu de împregiurări au înfluenţă şi asupra preţurilor tuturor articlelor. Aşa fu şi în sĕptĕmâna trecută. Toate articlele din târg avură puţină trecere, eară preţurile lor au fost mai eftine. Aşa notăm în special:

Grâul 50—55,000 m. m. trecu cu fl. 11—11.22; Sĕcara 3000 m. m. cu fl. 10. 65—10.80 cr; orzul la 2000 m. m. ca şi mai nainte; ovĕsul cu fl. 7.55—7.85; cucuruzul la 16,000 cu fl. 8.10—8.90, făina de astădată a trecut rapid şi cu preţuri bune. Păstăioasele n'au prea avut căutare şi s'au vêndut: fasolea cu fl. 11—11.75; lintea cu fl. 10—14; mazerea cu fl. 14—15; sĕmênţa de cânepă cu fl, 10—11; sĕmânţa de in cu fl. 14 mălaiul cu fl. 7—8; (toate per 100 chilograme); lânile s'au vêndut cu fl. 1.80—2.50 chilograme.

Porcii au fost de astădotă foarte scumpi pentrucă au fost puţini, cu totul numai 45,200. dintre cari din Ungaria de jos 2040, din România 500 şi din Ardeal 200 capete. Unsoarea de porc a trecut cu fl. 63—66; slănina cu fl. 57.50—63; sĕul cu fl. 44—45; spirtul *en gros* cu fl. 33.50; *în consum* cu fl. 36—37 per 10,000 litre % cartofii cu fl. 4.40—5 per 100 chilogr.

Peile trecură ca şi în sĕptĕmânile de mai înainte. Toate soiurile fură căutate fură însĕ numai aşa scumpe ca şi mai înainte.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 8 Arilie şi 8 Maiu imob. vĕduvei după Petruţ Ciora şf soţi în Roşia (trib. Abrud); în 13 Aprilie şi 14 Maiu imob. lui Dănilă Schneider şi soţi în Moşna (judec. cerc. Mediaş); în 10 Aprile şi 10 Maiu imob. lui Şofron Bunea şi soţi în Ţichindeal (trib. Sibiiu); în 19 Aprilie şi 19 Maiu imob. lui George Petru în Câlnic (trib. Sibiiu); în 19 Aprilie imob. lui Ioan Podoabă în Topa (trib. Cluj); în 19 Maiu şi 19 Iunie imob. lui Andor Komáromi în Cinadie; în 14 Aprilie şi 14 Maiu imob. lui Ioan Moga în Poiana (judec. cerc. Aiud); în 3 Aprilie şi 3 Maiu imob. lui Ioan Fröhlich în Nocrichiu (trib. Sibiiu); în 17 Aprilie şi 18 Maiu imob. remasului după Mateiu Letia în Comana de jos; în 19 Aprilie şi 19 Maiu imob. lui George Juncuiaş în Bucium (judec. cerc. Făgăraş); în 1 Aprilie şi 1 Maiu imob. lui Vasilie Popa în Bia (judec. cerc. Hususĕu); în 21 Maiu şi 22 Iunie imob. contesei Rosalia Miko în Bodoc Oltemir, Mikoujfalu şi Mălnaş; în 14 Aprilie şi 14 Maiu imob. soţiei lui Aron Kovacs, Lidia Serester, în Semeria; în 17 Aprilie şi 18 Maiu imob. lui Francisc Balog în Aldobaly (judec. cerc. Sângiors); în 30 Aprilie imob. lui Petru Hajda în Caraşteu (judec. cerc. Baia de Criş); în 5 Aprilie imob. Paraschivei Căciulă în Tircheş; în 5 Aprilie imob. lui Martin Bartesch în Preşmĕr (trib. Braşov).

Ad Nr. 216 S. — ex 1879. 1—3

CONCURS.

La institutele diecesane gr. or. de teologie şi pedagogie din Caransebeş sistemisându-se un post de profesură pentru agronomie cu salariu anual de 600 fl. v. a. pentru ocuparea acestui post se escrie prin aceasta concurs cu terminul până la 13/25 Aprilie a. c. adecă până la Dumineca floriilor.

Competenţii pentru acest post au sĕ'şi trimită la consistoriul diecesan gr. or. din Caransebeş petiţiile instruate cu următoarele documente:

1. Atestat de botez;
2. Atestate scolastice despre studii gimnasiale, reale sau din scoalele cetăţenesci;
3. Atestate despre studiile de agronomie;
4. Atestate despre eventuala pracsă făcută pe terenul agronomiei.

Caransebeş în 2/14 Martie 1880.

Episcopul diecesan:
Ioan Popasu.

Nr. 821. Epitr. 2—3

CONCURS.

Pentru edificarea unei locuinţe pe gheţariul din grădina aşa numită Gerlitzi, sub Nr 3 strada Şevis în Sibiiu, se publică prin aceasta o licitaţiune minuendo.

Preliminariul speselor edificărei este statorit cu 4077 fl. 10 cr.

Doritorii de intreprindere au a subşterne ofertele lor timbrate şi provĕdute cu un vadiu de 10% consistoriului archidiecesan până la 15 Aprilie nou a. c.

Planul şi condiţiunile se pot vedè în cancelaria oficiului cassei consistoriale.

Sibiiu, 1/13 Martie 1880.

Consistoriul archidiecesan gr. or.

Nr. 54. 3—3

CONCURS.

Pentru postul de capelan pe lângă neputinciosul paroch Ioan Popoviciu din comuna Aciliu, ppresbiteratul Mercurei cu încuviinţare mai înaltă, se deschide concurs cu terminul până în 1 Aprilie a. c. st. v.

Cu acest post este împreunată a treia parte din venitul anual al parochului, care parte computată în bani face 140 fl. v. a.

Cei ce doresc a competa la acest post sĕ'şi aştearnă recursele lor instruite conform legilor în vigoare la oficiul ppresbiteral al Mercurei până la terminul indicat.

Aciliu în 22 Februarie 1880.

Comitetul parochial în conţelegere cu oficiul ppresbiteral concernent.

Sz. 937/1880 — szbiroi. 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de notariu în comuna mare Orlat se deschide concurs până inclusive 15 Aprilie a. c. st. n.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt: 400 fl. v. a. salariu anual, cuartir liber şi 6 orgii lemne de foc sau un relut de lemne şi cuartir pr. 72 fl. v. a.

Doritorii vor avè a'şi asterne rugările lor instruite în sensul art. de lege XVIII ex 1871 în terminul mai sus la pretorele cercului.

Sălişte în 20 Martie 1880.

Pretorele cercual.

Nr. 693. Epitr. [11] 1—3

Publicaţiune de esarêndare.

La 22 Martie (3 Aprilie) a. c. 10 oare înainte de ameaḑi se va esarênda prin licitaţiune publică la casa parochială gr. or. din Turda fênaţul numit „Lobodaş“ aşeḑat pe hotarul Turdei sub Nr. top. 5546 *a*) *b*) în mărime de 106 jugeri şi 212 stângini pătraţi pe 3 ani de ḑile, începênd dela 24 Aprilie a. c. la cel ce va da mai mult.

Preţul de esclamare e 300 fl. din care 10% sûnt a se depune ca vadiu înainte de licitare. Oferte în scris sigilate se primesc numai până la deschiderea licitaţiunei. Condiţiunile esarêndărei se vor putè vedè la casa parochială gr. or. din Turda, sau în cancelaria archidiecesană din Sibiiu.

Sibiiu, 1/13 Martie 1880.

Consistoriul archidiecesan gr, or.

Director de moşie.

Un agricultor german ofere serviţiile sale ca **director de moşie în România.** Dênsul a absolvat studiile agricole cu succes bun, a funcţionat 7 ani în calitate de profesor la un institut agricol în Transilvania, ear în curs de 13 ani 'şi-a însuşit esperienţe practice ca conducĕtoriu de moşie parte în Germania parte la institutul amintit, cunoasce limba română şi franceză şi se poate recomanda prin cele mai bune testimonii.

Ofertele se pot adresa dlui Demetriu Comşa, profesor de agricultură în Sibiiu, sau direcţiunei institutului agricol în Mediaş (Transilvania). [12] 1—3

---

[9] 3—5

FABRICĂ

de cipici şi de cisme

a lui

Imre Temesvári

în Budapesta strada Kerepes Nr. 11.

Vêndarea cu ridicata (toptanul) şi cu mĕruntul.

Recomêndă **pentru dame:**

Păpuci de casă de lasting sau pele	1.20
Păpuci pentru stradă din lasting, sau pele cu toc şi funtă elegantă	2.—
Cipici regata de încheiat cu cătărămi, din lasting fin, sau pele, fasonul cel mai nou	3.—
Cipici cu elastic înalt de 20 cent. din lastingul sau pelea cea mai fină, cu talpa duplă cu cue	3.60

Pentru bărbaţi:

Cipici regata, din pele de căprioară, sau chagrain cu talpa groasă	3.80
Cipici regata din pele de mannşi, sau lac, cu marginea groasă a talpei	4.20
Cipici cu elastic din iucht, sau pele de viţel, cu tălpile duple, ţintuite, sau cu şurupuri	4.—
Alese din calitatea cea mai bună	4.60
Cisme 50—60 sentim., înalte, de iucht cu talpa duplă, ţintuită triplu şi cu şurupuri	9.—

În fine tot feliul de cipici pentru băieţi, fete, şi copii cu preţurile cele mai eftine ale fabricei.

Comandele se vor efectua prompt cu Nachnahme, sau dacă se trimite preţul. Lucrurile neconvenabile se schimbă bucuros, listele de preţuri mai detailate se trimit gratis şi franco.

Cumpĕratorilor cu ridicata rabat însemnat.

Catechetica

bisericei dreptcredincioase resăritene

compusă de protopresbiterul

Ioan Stefanelli,

docent la facultatea teologică a universit. din Cernăuţi.

Opul cuprinde toate principiile şi regulele relative la alegerea, însirarea, prelucrarea şi propunerea materiilor catechetice din religiunea crestinească, istoria învĕţământului catechetic crestinesc dela Isus şi până în ḑilele noastre, literatura ramului acestuia şi catechese practice ca modele la compunerea catecheselor pentru scoală şi biserică, şi este menit mai întâiu ca manual la prelegerile catechetice în institute teologice, apoi şi ca manual pentru păstorii sufletesci la elucrarea temelor catechetice pentru conferinţele pastorale.

Preţul pentru Austro-Ungaria 5 fl.
„ „ România 13 franci.

De acelaşi autor au apărut:

Catechese

tractând

Istoria biblică a Testamentului vechiu,

Manual pentru catecheţii şi învĕţătorii scoalelor poporale, pentru păstorii sufletesci la catechisaţiunile prescrise în biserică, pentru candidaţii de învĕţători şi pentru educătorii şi amicii junimei.

Tomul I.

Preţul pentru Austro-Ungaria 5 fl.
„ „ România 13 franci.

Dela acelaşi autor se află sub presă şi va apărè în anul acesta:

Catechese

tractând

Istoria biblică a Testamentului nou

şi faptele sânţilor apostoli.

Cu adaos o istorie şi o geografie scurtă a Palestinei şi a ţerilor sântei scripturi.

Tomul II.

[10] 1—6 Editorul

Tipografia eredei de Closius,

Sibiiu.

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 32. Sibiiu, Sâmbătă 15 Martie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Dincoace și dincolo de Laita.

Sibiiu, 14 Martie.

În anii dinainte de începutul erei dualismului, dacă ne mai aducem bine aminte, într'o foaie umoristică nemțească au apărut doue ilustrațiuni, cari representau un obiect. Un păcurariu se silia (în ilustrațiunea dintâiu), a da oi în strungă, oile însе nu vreau sĕ între. În ilustrațiunea a doua păcurariul întoarce oile cu dosul către strungă și așa dându-le încet, încet spre ușa strungei, oile fără de a o vedè, una câte una întră, până se pomenesc toate în strungă.

Ce va fi vrut desemnatorul ilustrațiunilor, nu scim, pentrucă foaia umoristică n'a esplicat mai deaproape ilustrațiunile.

Pe cât ne aducem aminte, atunci centralismul Schmerlingian se dovedise necapabil de a duce toate popoarele monarchiei în senatul imperial. Dacă vor fi fost ilustrațiunile aceste vre-o alusiune la situațiunea din monarchia austro-ungurească, nu scim și nici nu vrem sĕ stăruim, că foaia a vrut sĕ facă cu cele doue ilustrațiuni politică austro ungurească.

De atunci încoace monarchia a trecut prin veleitățile de o scurtă durată ale federalismului și resboiul din 1866 ne a adus pe urmă dualismul, în care ne aflăm de treispredece ani încoace.

Reprivind asupra întêmplărilor câte s'au urmat de atunci în coace aflăm, că senatul imperial era urgisit, nu numai de Cechii din Boemia și Moravia, ci și de Ungaria și încă de Ungaria compactă cu toate naționalitățile ei dimpreună cu Croația. Transilvania era atunci încă separată de Ungaria, ea a fost luat parte la acel parlament central.

Veleitățile federalistice au fost pasul prim, care a distras popoarele dela centralismul politic representat în senatul imperial.

Ungaria dela începutul dualismului în coace a fost absorbită în afacerile ei interne, din care se trezia numai când era vorba de a regula cuotele pentru sarcinile comune cu partea ceealaltă a monarchiei.

Absorbirea Ungariei însĕ a avut o greșală, de care se părea pe un moment că Deak o va mântuì, greșala că ea a tradus centralismul germanisătoriu de care a fugit, în limba maghiară și l'a tradus încă ceva mai concis, va sĕ dică mai riguros, încât naționalitățile nemaghiare caută la traducțiunea aceasta cu aceleși îngrigiri și temeri, cu care căutau popoarele Ungariei la centralisarea de dincolo de Laita.

Așa au trecut ani la mijloc în temeri și îngrigiri de o parte și în neobosită lucrare de a centralisa și maghiarisa tot, de ceealaltă parte. Bilanțul încă nu se poate face, de oare ce lucrurile sûnt încă în stadiul desvoltărei. . . .

Dincolo de Laita au fost bărbații dela guvern și cei normativi în afacerile constituționale preste tot mai indulgenți și mai concesivi. Limbilor naționale le-au dat nu numai pe hârtie, dară și în faptă, un cerc mai larg de desvoltare. Dietele provinciale nu s'au cărat toate în senatul imperial, ci au rĕmas nejignite. O schimbare s'a făcut și într'aceste: li s'a luat dreptul de a alege ele deputații ce se trimit la senatul imperial și s'au introdus alegerile directe.

În unul din numerii nostri trecuți amintìam de o crisă latentă dincolo de Laita, nici ministerială, nici parlamentară cum se cade. Crisa aceasta se continuă. Spre care scop? nu scim. Atâta vedem, că dela începutul crisei Cechii s'au muiat în resistența lor pasivă și au întrat în senatul imperial, ba li s'au înălțat și creasta, căci fac pretensiuni mari în privința limbei lor și nu în zadar.

Se vorbesce dincolo de Laita, dela venirea lui Taaffe, mult de federalism. În ce înțeles? încă nu e limpedită treaba. Destul atâta, că Taffe până una altă stă ca un sfynx între partidele de dincolo de Laita, ascultă o parte, ascultă și pe ceealaltă, pentruca sĕ facă ce scie. El asigură aproape esclusiv limba polonă în Galiția, dă frĕu liber celei cechice în Boemia și Moravia, ridică la gradul de limbă de catedră de universitate în Bucovina pe cea română. Cu un cuvênt nutresce speranțe și mulcomesce temeri. Unde are sĕ o scoată? nu scie încă nimenea cu siguritate.

Sĕ fie Taaffe păcurariul din poveste? nu credem, afară de casul când el ar fi într'adevĕr spriginit și mai cu toată virtutea din partea dlui Col. Tisza.

Revista politică.

Sibiiu, în 14 Martie.

Diariului „P. L." i se scrie dela Berlin, că ministrul Brătianu a părăsit foarte îndestulit metropolea Germaniei, Berlinul. Dlui Brătianu 'i-a succes a asigura României bunăvoința Germaniei în aceeași mĕsură, de care aceea se bucură de mult timp din partea Austro-Ungariei. Corespondența susține, că principatul român nu a întrat formal în alianța germano-austriacă. Dar sĕ vedem ce dice corespondența? La început spune, că cu toate asigurările împeratului Wilhelm, că pacea nu va fi turburată, cine a avut ocasiune a venì în contact cu principele Bismarck s'a convins, că încă nu sûnt delăturate toate greutățile, cari pot conturba pacea. Nisce descoperiri în „Grenzboten" despre uneltirile între Rusia și Austro-Ungaria înainte de venirea lui Bismarck la Gastein și Viena au misiunea de a ferì publicul ca sĕ nu se legene în ilusiuni pacînice. La sfêrșitul corespondenței se dice:

„Nu mai încape nici o îndoială că presența ministrului president Brătianu în Berlin a avut scopul de a se înțelege, ce rol sĕ se reserve principatului român pentru anumite eventualități. Se înțelege, că n'a fost vorba de „întrarea" României în alianța austro-germană, cu toate aceste se poate mai curênd vorbì despre o hotărîre a posibilităților, căror ar urma o „alăturare" (a României) lângă puterile amice."

Deosebirea între „întrare" și „alăturare" este foarte erudită, dară pentru noi oameni de toate dilele este aproape nepricepută.

Alegerile din Englitera atrag atențiunea Europei întregi. După ce le vom sci resultatul vom spune și însemnĕtatea lor.

Causa Severinului în dieta Ungariei.

(Încheiere).

Georg Popu (continuând după întreruperea presidentului): Nu me voiu ocupa mai mult cu programa dlui Grünwald, dar fiind vorba de comitatul Severinului, am crezut, că e togma la timp a supune la o critică opiniunile esprimate în această casă despre administrațiune, (Așa este în stânga estremă), dic însĕ că nu me voiu mai ocupa cu dênsa, și nu amintesc, ce serviții a prestat ea pe sub mână guvernului în comitatul acesta și prelângă aceasta ce fel de propuneri a făcut ministeriului, propuneri, a căror consecuență au fost închiderea gimnasiului slovac. Las on. Case și opiniunei publice a critica și stigmatisa acest servițiu. (Aprobări în stânga estremă, întreruperi *„spionagiu"*). Și cu aceste onorată Casă, premițênd, că primesc cele dise de colegii mei deputați Bela Lipthay și George Ioanoviciu, care au cuvêntat înaintea mea, cu escepțiunea propunerei baronului Lipthay, ce se referesce la termin, care după a mea părere e lung, precând eu doresc, ca starea actuală sĕ se curme la moment, declar că nu primesc proiectul de lege de basă la desbaterea specială, ci rog pe onorata Casă sĕ binevoiască a primì următoarea contra propunere a mea: (Sĕ audim! oratorul o cetesce). Casa avênd de scop sĕ curme stările actuale regretabile din comitatul Severinului îndrumă pe ministrul de interne a estinde fără întârdiere valoarea articulului de lege XLII: 1870 și asupra comitatului Severin. (Aprobări în stânga estremă).

Presidentul: Ne mai fiind nime însinuat la cuvênt, cuvêntul din urmă i se cuvine raportorului. Mai întâiu însĕ va vorbì dl ministru president. (Sĕ audim!)

Col. Tisza ministru president: Voiesc sĕ vorbesc numai asupra propunerei substernute mai în urmă, căci nu am avut ocasiune sĕ vorbesc asupra ei subșternêndu-se numai acum. (Sĕ audim!) Cu privire la celelalte susțin cele dise in cuvêntarea mea de adineaori.

Încât pentru aceasta contrapropunere, rog pe onorata Casă sĕ binevoiască a nu o primì, și anumit sĕ nu o primească din motivul, pentrucă a îndruma pe ministrul sĕ inactiveze simplu și la moment articulul de lege XLII: 1870, este de o parte o procedere necorectă și nedreaptă pentru aceia, cari se află astădi acolo pe temeiul articulului de lege din 1877, — dar acesta e un punct de vedere secundar, dacă vĕ place astfel, și aceasta înseamnă a înactiva, la un punct foarte însemnat al țĕrei, fără precauțiunea de lipsă, fără dispositiunile necesare, un ce, care ar putè sĕ placă dlui deputat preopinant, dar esecutând aceasta într'un mod atât de pripit am crea o astfel de situațiune, care nu ar fi pe placul nici unui om, care voiesce prosperarea și siguranța Ungariei. Ve rog dar sĕ nu primiți proiectul de resoluțiune subșternut. (Aprobări în dreapta).

Raportorul Eug. Pechy apĕră în cuvêntul seu din urmă între manifestațiunile de impacientă ale deputaților punctul de vedere al comisiunei administrative și recomandă proiectul prin argumente cunoscute casei spre primire.

După aceste proiectul de lege s'a pus la votare și s'a primit cu o mare majoritate. — Un alt resultat nu era de așteptat, pentru că toți sciu cât de tari în credință sûnt sateliții dlui Tisza și fiind la mijloc și interese nemaghiare, nu poate fi vorba de dreptate — un lucru care se practică de mulți ani și cu o consecuență nealterabilă în corpul legiuitoriu al Ungariei.

Interpelațiune.

Reproducem după alte ziare interpelațiunea deputatului Maximovici et. cons. pentrucă vedem că „P. Ll" în nrul seu de Mercuri o învrednicesce de un articul de fond și promite a mai scrie unul. Dacă timpul și spațiul ne va permite vom revenì asupra cestiunilor atinse de interpelațiune și de „P. Ll."

Eată interpelațiunea:

„Schimbarea în patriarchatul sêrbesc a fost pentru Sêrbi o întêmplare neasteptată și neesplicabilă, pentrucă s'a făcut în contra legei, fără o causă visibilă și imediat după încheiarea congresului sêrbesc, a căruia activitate plină de tact și legală a fost lăudată de către guvern. Dreptul de a ocupa oficiele bisericesci îl are după natura lucrului numai biserica. Acest drept este o urmare imediată a libertății și a autonomiei bisericei și a fost garantat Sêrbilor prin privilegie și prin legile țĕrii. Congresul sêrbesc a ales pe metropolit și coroana a întărit alegerea. La depunerea demnităților bisericesci trebue sĕ concurgă tot acei factori, cari au luat parte la alegere și de aceea resignațiunea patriachului Ivacicovici nu putea sĕ fie primită de guvern fără consimțemêntul congrsului. Puterea de stat a decis acì unilateral și prin aceea a comis o violare de drept ne mai pomenită.

„Pensionarea beneficiatului în casul unei deficiențe nu este concesă în biserica greco-orientală. După dispositiunile rescriptului declaratoriu dela 1779, care acuma nu mai are valoare de lege, se numĕra administratorul numai după moartea Metropolitului sede vacante, și adecă pentru archidiecesa Carlovițului și nu pentru metropolia sêrbească. Trebue sĕ admitem dar, că prin faptul primirei resignațiunei scaunul patriarchal a devenit vacant, și în casul acesta metropolia veduvită se administrează — conform statutului congresual, — consistoriul metropolitan și episcopul cel mai bĕtrân este

presidentul congresului. Numirea administratorului duce prin urmare la un conflict cu autoritățile esistente după lege și conturbă adminitrațiunea și pacea bisericei. Guvernul a trecut de tot peste marginele dreptului seu de inspecțiune, care e de natură negativă, și prin aceea, că 'și-a arogat un drept positiv de numire și dispunere, a făcut ilusoriu dreptul cardinal al Sêrbilor, de a alege pe patriarch liber, și a creat bisericei sêrbesci o stare escepțională, care face imposibilă pe viitoriu ori ce activitate pe terenul autonomiei bisericesci. — Din considerațiunile aceste adresez dlui ministru-president următoarele interpelațiuni:

1. Din ce cause 'și-a cerut patriarchul sêrbesc Procopie Ivacicoviciu demisiunea ca conducĕtoriu al archidiecesei de Carloviț și a metropoliei sêrbesci? Este d. ministru aplecat de a comunica cuprinsul petițiunei de demisiune a patriarchului? A fost provocat patriarchul de cătră guvern, ca să demisioneze, și dacă este așa, ce cause au servit guvernului de basă pentru o asemenea procedere? 2. Din ce causă d. ministru-president nu a îndreptat această petițiune cătră congresul național-bisericesc sêrbesc, pentru ca acesta să poată lua o decisiune asupra abdicațiunei patriarchului și a urmărilor sale, eventualmente cu întrevenirea sinodului episcopesc, și să poată asterne apoi decisiunea sa coroanei? 3. Pe ce basă de drept și pe basa cărei legi s'a putut, ca patriarchul sêrbesc Procopiu Ivacicoviciu să fie demisiunat dela conducerea archidiecesei de Carloviț și a metropoliei sêrbesci și ca să fie numit administrator al acelei archidiecese și metropolii episcopul de Bacs German Angyelics în contra legilor bisericesci greco-orientale și a instituțiunilor autonome naționale-bisericesci ale Sêrbilor? 4. Ce positiune ocupă în urma dispositiunei memorate patriarchul Procopiu Ivacicoviciu în ierarchia gr. or. sêrbească; este ministrul-president de părere, că prin actul acesta a devenit vacant postul archiepiscopului de Carloviț și al metropolitului patriarch-sêrbesc? 5. Pe basa căror drepturi și legi i s'a avisat patriarchului din veniturile bunurilor naționale-bisericesci o rentă pe viață de 24.000 fl. pe an, ear administratorului o sumă tot atât de mare ca remunerațiune constantă? 6. Are de gând d. ministru-president de a împărtăși cât mai curênd congresului bisericesc național-sêrbesc abdicațiunea patriarchului Ivacicoviciu și în general, ce pași intenționează de a întreprinde dl ministru-president spre a restabilì în biserica sêrbească legalitatea?"

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român."

Rĕșinariu, în 10 Martie st. v, 1880. Stimate domnule redactor! Sum dela natură foarte răbdătoriu, căci mi se cuvine să fiu ca învĕțătoriu. Sufer, rabd și tac până la un timp, când însĕ marginile buneicuviințe trec, atunci răbdarea numai e bunăcuviință, ci e pĕcat. Am cetit corespondența publicată în mult prețuitul diar „Tel. Român" dto Daneș 2 Martie subscrisă de mai mulți membri, în care declară pe învĕțătoriul fungent Ioan Bendorfean de neapt „neharnic" și aruncă culpa atât pre oficiul protopresbiteral, cât și pre veneratul consistoriu archidiecesan.

Cu cât în comuna Daneș, mai cu samă de vr'o câțiva ani faptele de tristă memorie sûnt mai dese, cu atât datorința mea este mai mare observând atari fapte a le înșira și a le aduce la cunoscință publică.

Din acest punct de vedere mânecând, permiteți'mi d-le redactor a da deslușire dreaptă și imparțială.

Corespondența dic e subscrisă de mai mulți membri ai comitetului parochial. Nu sûnt respectivi vinovați, căci toți afară de unul din tr'ênșii abia sciu sĕ'și scrie numele. Cu părere de rĕu trebue însĕ să mărturisesc, că parochul din Daneș Nicolae Tătar este agitătoriul, carele orbesce și amăgesce pre bieții oameni, dând publicității astfel de obrăsnicii și neadevĕruri.

Învĕțătoriul Ioan Bendorfean a fost ales în urma concursului publicat în toamna anului 1878 de sinodul parochial ca învĕțătoriu și întărit de veneratul consistoriu archidiecesan pe basa testimoniului de cualificațiune. Acum binevoesce dle părinte a spune, cine 'l-a propus și recomandat poporului spre alegere? Dta. A fost indivíði și mai harnici în candidație. Pentru ce a fost atunci harnic și acuma nu? Au doară ai cugetat, că pe acest învĕțătoriu îl vei ținè numai până va absolva clientul dtale? până când voiesci dta? Strici astădi ce ai edificat eri! Sermană turmă! Ai un astfel de păstoriu, care în loc de a te pasce la păsune bună, în loc de a te învĕța învĕțături demne de imitat, el te conduce la păsune rea și otrăvicioasă, te abate spre rĕu.

Dle părinte! la punctul prim din „interpelațiuni" se dice: „Considerând, „că învĕțătoriul Ioan Bendorfean fu „de învĕțătoriu la scoala noastră po„porală gr. or. din Daneș în 20 Au„gust 1878 numai provisor ales, con„siderând, că acest învĕțătoriu în de„cursul anului scolastic 1878—1879 „din lipsa de cunoscințe pregătitoare „s'a arĕtat neharnic de învĕțătoriu etc."

E trist lucru dle părinte, că dta ca fost învĕțătoriu în decursul mai multor ani, nu scii că un învĕțătoriu numai până atunci e provisor, până încă n'a depus esamenul de cualificațiune, avênd însĕ un individ același esamen, și tot odată întărit și de veneratul consistoriu archidiecesan, nu mai încape provisorismul. Dici că învĕțătoriul e „neharnic." Nu sciu cum îți închipuesci dta hărnicia sau nehărnicia unui individ, de oarece în comuna Daneș au fost și fără de acesta, învĕțători harnici, însĕ mai cu toți ai tractat astfel.

Nu are lipsă d-le părinte scoala noastră poporală de filosofi și oratori mari, ci de învĕțători, cari, prè lângă sciința și pracsa lor, să fie activi și zeloși. Învĕțătoriul respectiv este destul de apt, destul de harnic pentru scoala noastră din Daneș. Nu e dênsul causa, că învĕțământul stagnează. ci causa causelor și a intrigilor ești d-ta, căci în loc de a da ajutoriu învĕțătoriului ca director scolar, în loc de a îndemna pre părinți sĕ'și dea copii la scolă, îi îndemni de a face neplăceri învĕțătoriului și agitezi poporul contra lui. Unde nu frecuentează copii scoala, acolo nu se poate face progres, e imposibil. Pentru ce nu îndemni pre părinți a'și da copii regulat la scoală? Au ți e frică că se vor face prea învĕțați și'i vor întrece pe fii d tale.

Nu voiu a le înșira d-le părinte toate acì deamĕruntul, căci ar trebuì să scriu coale întregi, fie destul dis că și în afaceri politice tot astfel purcedi.

Primiți stimate d-le redactor încredințarea deosebitei mele stime.

Un învĕțătoriu.

Viena, 3/15 Martie 1880. D-nule Redactor! Din toate părțile austro-unguresci se scriu corespondențe, cari de cari mai învăpăiate despre starea Românilor, semnul de viață ce mai dau ei în aceste timpuri de grea cercare, numai despre starea „coloniei române din Viena" după cum 'i place diarului „Neue Freie-Presse" a o numì nu s'a scris până acuma nimic. Cel puțin eu unul nu am cetit nici în diarele noastre din Transilvania, nici în cele din România — eram sĕ uit — nici în „Familia" — nimic despre viața junimei române din Viena. Mi-ar fi plăcut foarte mult dacă o peană mai îndemânatică ni-ar fi făcut plăcerea, anunțând publicului român, că și noi mai trăim, și că dacă nu facem alta, cel puțin juca scim măcar jumĕtate ca junimea din Budapesta.

Cugetăm dic, că vre un competent va face raporturi cât de cât despre semnul de viață al junimei de aici, și în special, despre societatea academică „România-Junĕ". Din cât sciu eu până astădi nu s'a scris nici unui diar românesc nimic in privința aceasta, afară de „Familia" din Budapesta. Aceasta o deduc de acolo, că cetiseiu mai dĕunădi în posta redacțiunei numitei foaie o corespondență, carea era adresată unui corespondent din Viena, și care între altele ne spunea: că fiind corespondența prea lungă, și nefiind redacțiunea amicul anacronismelor, nu se poate publica. Aceasta ne a venit cam străin, de oarece vedem, că numita foaie publică lucruri nu totdeuna scurte. Cĕt pentru anacronism, nu vom fi noi, cari vom cerceta cele din lăuntru ale oamenilor.

Spre a înforna pre publicul român despre semnul de viață al societății „România-Junĕ" recurg la ospitalitatea diarului d-vstre, promițêndu-vĕ că voiu fi cât se poate de scurt în espunerile mele. Vĕ rog tot odată să binevoiți a nu pune întrebarea de anacronism, și neanacronism căci lesne s'ar putè întêmpla să me ajungă soartea celui de mai sus.

Societatea „România-Junĕ" 'și a ținut adunarea sa generală în Noemvrie 1879, când comitetul ei 'și-a dat raportul despre activitatea sa de un an. Ar fi multe de dis asupra acestui raport. Mai întâi partea literară este cam nebăgată în samă, să nu dic negligată. Se vede, că partea administrativă și socială absoarbe tot timpul în ședințele societății, încât abia mai rĕmâne ca de clacă pentru partea literară. La punctul III lit. *β* mișcarea cassei în restimp de un an la organisațiuni trebue se însufle îngrigiri. Suma de 1318 fl. 70 cr. în comparare cu capitalul, despre care dispune societatea, și care este unicul ei razim sigur, este de tot prea mare. Pre lângă o cugetare mai serioasă, societatea s'ar convinge, că ar putè reeși cu jumetate, macsimul 800 fl., pre an. Ar fi de dorit, ca socitatea „România-Junĕ" să fie cât se poate de cruțătoare, punênd din prisos la o parte pentru dile rele.

Constituirea a urmat în Decemvrie, alegêndu-se de președinte d-nul Dr. de medicină Steriu Ciurcu, vicepreședinte candidatul de profesură Dimitrie Onciul, secretariu stud. med. Emil Codru Drăgușan și stud. tech. Emilian Popoviciu, cassariu stud. fil. Vasilie Dămianu, controlor stud. tech. Dimitrie Brătianu, bibliotecariu stud. med. Ilie Stănilă.

Ajunul anului nou 'l-a sĕrbat societatea „România Junĕ" și în anul acesta în mod festiv, după programa următoare:

Programa

pieselor musicale esecutate la serbarea ajunului anului nou 1880 în „Hotel Victoria."

1. „Imnul soc. „România Junĕ", de stud. phil. A. Bârsan, musică de Porumbescu.
2. „Beethoven:" Andante și Menuet din Symphonia 1-a pentru piano, violină și violoncel.
3. „Braga: Legende valaque" transcripțiune p. violină cu acomp. de piano, de Pollitzer.
4. „Gondoletta", de V. Alecsandri, mus. de P. Mzetti, transcr. pentru 2 voci cu acomp. de piano, de Porumbescu.
5. „Mozart: al V.", Trio pentru piano, violină și violoncel.
6. „H. Vieuxtemps: Ballade et Polonaise", pentru violină cu acomp. de piano.
7. „Cisla", cuartet umoristic cu acomp. de piano de Porumbescu.

Frumos, foarte frumos a cântat din vioară talentatul și modestul tinĕr, George Baiulescu, Drd. med. Cu deosebire vom ridica din cele esecutate de dênsul pre „Bălcescu murind", bucată de predilecțiune a dlui Baiulescu, ce o cântă cu atâta sentiment și artă. De sine se înțelege, că s'au ridicat și toaste pentru Maiestatea Sa împĕratul, patronesele societății, și pentru regele poeților români. Este de notat, că cu această ocasiune ne-am convins despre un ce, ce-'l credeam de imposibil. Ne-am convins adecă, că noauă în Viena nu ne este permis ca societate a poftì viéță și sănĕtate Alteței Sale Regale Domnitoriului Românilor, oprindu-ne comisariul on. poliții locale de a toasta în onorul A. S. R. principelui Carol I.

La 12 oare stud. fil. Andreiu Bârseanu în un discurs foarte potrivit ne-a luat adio dela anul espirat, salutând pre cel nou, apoi păr. Sava Popoviciu, ca un adevĕrat părinte sufletesc, arĕtându-ne calea cea adevĕrată, pre carea vom ajunge la fericire vremelnică și vecinică, ne îndeamnă sĕ o urmăm cu bărbăție.

Despre balul societății nu vĕ voiu scrie, căci pre de o parte ați luat deja notiță după diarele germâne de aici, pre de altă parte — mărturisindu-vĕ sincer — nici că mĕ pricep în cele de ale balului. Ajunge a amintì, că diariul „Neue freie Presse" ne spune că colonia română și sêrbă (!) de aici a fost bine representată. Venitul cam 1000 fl.

Societatea „România Junĕ" 'și ține ședințele sale în restaurație. Motivul pentru ce aceasta, e cam nepotrivit, și care nu prea recomandă pre junimea din Viena. Se învoacă de motiv, că în alt loc nu se adună membri. Va sĕ dică ..... era sĕ trag o conclusie! Acum nu sciu merg oamenii sĕ cineze, ori sĕ țină ședință, sau doară amêndouĕ. Mie 'mi vine a atribuì acestei împregiurări sterilitatea pe terenul literariu. În privința aceasta în timpul din urmă s'au făcut unele ameliorări, separându-se ședințele literare de cele sociale, cu espresa observare, ca cele literare să se țină în localitățile societății.

Mai am a amintì o împregiurare, ce cred că va interesa pre întreg publicul român, și care d-voastră domnule redactor nu o veți lăsa sĕ treacă fără vre-o observare. Societatea „Romania-Junĕ" este doară unica dintre toate societățile din Viena, carea stă sub „censură." Ca și în vremile vechi operatele tinerilor trebue să treacă prin foarfecile censurei domnului comisariu politian, ca să poată fi cetite în ședințele societății. Așa s'a întêmplat în ședința ultimă din 6 Martie a. c. Era anunțată prelegerea candidatului la profesură Dimitrie Onciul asupra imperiului Romano-Bulgar. Onorata politie a luat cunoscință despre programa ședinței fără a face cunoscut societății mai de timpuriu, că operatul acesta trebuie sĕ treacă prin foarfecile criticei d-lui comisariu politian. La ședință dl comisariu nu permite a se cetì operatul până nu va trece prin censura d-sale. Nu scim sĕ mai esiste în Austria legea de censură! Sau doară pentru noi Românii da? Vom vedè ce va face comitetul societății, respective presidentul ei față cu această ingerență volnică a d-lui comisariu. De altădată nu ni s'a permis sĕ cântăm în ședință socială „Desteaptăte Române." Și după cum vorbesc gurile rele, comisariul respectiv ar fi român, crescut pe banii nației; anume unul Toma. Eu din parte'mi nu sciu de e Român, sau Neamț, Slo-

vac, Ungur sau Muscal. Atâta sciu că esercită asupra societăţii noastre o putere dictatorică a la Loris-Melikoff şi face ilusorie statutele aprobate de autorităţile supreme.*)

Deocamdată mĕ mărginesc pre lângă atâtea, de frică sĕ nu'mi fie corespondenţa prea lungă, sperând a vĕ mai raporta câte ceva din când în când; — dacă nu'mi veţi lua în nume de rĕu sinceritatea, cu care vĕ comunic lucrurile de pre aici. *Olteanul*

Varietăţi.

* (Dimisiunea comitelui suprem al Caraşului). Foaia oficială „Budapesti Közlöny“ în Nr. 70 de Joi, 25 l. c. publică preanalta resoluţiune din 21 Martie a. c. prin care Maiestatea Sa la propunerea ministrului de esterne, pre Nicolau Ujfalussy — la propria lui cerere — la ridicat din postul seu de comite suprem al comitatului Caraş, absolvendul totdeodată şi dela misiunea ce o avusese în calitate de comisar regesc al comitatului Severin. În necs cu această demisiune regimul, — precum ne anuncia tot susnumita foaie oficială, a concreţut conducerea comitatului Caraş, în mod provisor comitelui suprem al comitatului Arad, Carol Tabajdy; ear de comisar regesc pentru comitatul Severinului a denumit pre Augustin Tabacoviciu, până acum protonotar al comitatului Torontalului. Aşa dar memerandul generalului Doda totuşi a avut efect.

* (Eugeniu Voinescu consulul general român) din Budapesta a fost primit Mercuri oficial de ministrul president Tisza şi a conversat cu acest din urmă timp mai îndelungat.

* (Conferenţa în causa inundaţilor). Spre a se consulta asupra distribuirei de ajutoare între daunaţii prin esundările de astăiarnă, onorata inteligenţă română din Sibiiu este rugată a se întruni Duminecă 16/28 l. c. la 5 oare p. m. în localul asociaţiunei trans. pentru liter. şi cult. pop. român.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaţilor.

* (Postal). Din 1 Aprilie n. a. c. va comunica între Sângiorz şi Malnaş o postă uşoară de 4 ori pe sĕptĕmână şi adecă: Dumineca, Marţia, Joia şi Sâmbăta în chipul următoriu:

Pleacă din Sângiorz la 6 oare dimineaţa şi ajunge în Malnaş la 8 oare şi 15 minute dimineaţa; apoi se întoarce din Malnaş la 11 oare şi 15 minute a. m. şi ajunge în Sângiorz la 1 oară şi 30 minute după ameadi.

* (Dare de samă). Pe basa raportului comitetului arangiator, esmis de direcţiunea „Reuniunei române de cântări“ în persoanele ddlor R. Petric, I. Popescu şi I. G. Bariţ, pentru arangiarea unei petreceri cu joc, al cărei venit sĕ se distribue conform conclusului comitetului reuniunei din şedinţa de dto 29 Faur a. c. în părţi egale în favorul fondului reuniunei de cântări şi în favorul celor nenorociţi prin vĕrsările apelor, — se constată, că venitul petrecerei arangiate în 15 Martie a fost 188 fl. 50 cr., ear chieltuelile 98 fl. 50 cr., remânênd un venit curat de 90 fl. Acest venit s'a şi trimis la destinaţiunea sa, conform hotărîrei sus aminte.

Preste tacsele ficsate de persoană şi bilet au mai întrat în favorul scopului indicat dela: dd. George Mateiu 5 fl., familia Antonie Bechnitz 3 fl., bar. Elena Papp 3 fl. 50 cr., Petru Roşca 3 fl., Ioan Bădilă 3 fl., E. H. 2 fl., Ioan Hanea 2 fl., Dr. D. Răcuciu 2 fl., C. D. 2 fl., Nicanor Frateş 2 fl., George Pettkesku c. r. căpitan 2 fl., Gregor Mateiu 1 fl., Constantin Stezar 1 fl., Naum Nasta 1 fl., Ioan Bechnitz 1 fl., Frederic Haupt jun. 1 fl., Vasilie Preda 1 fl., B. H. 2 fl., dna Iustina Olariu 1 fl., dna Catarina Nedelkovits 1 fl. Suma 39 fl. 50 cr. v. a.

Tuturor p. t. dăruitori, precum şi comitetului arangiator se aduce prin aceasta mulţămită în numele „Reuniunei române de cântări.“

Din şedinţa comitetului reuniunei, ţinută în 21 Martie 1880 în Sibiiu.

Comitetul.

* (Însciinţare). Conform §. 9, p. b) şi d) din statutele „Reuniunei învăţătorilor români gr. or. din ţara Bârsei“ are onoare subsemnatul comitet a aduce la cunoscinţa membrilor reuniunei, că adunarea generală anuală ordinariă se va ţinè în Zernesci la 24, 25 şi 26 Aprilie a. c. cu următoarea programă:

Şedinţa I în 24 Aprilie.

I. Precis la 8 oare a. m. serviţiul divin cu învocarea spiritului sânt, la care vor lua parte toţi membrii reuniunei presenţi.

II. Deschiderea şedinţei de preşedinte, conform statutelor.

III. Apelul nominal.

IV. Raportul comitetului, despre activitatea sa în decursul anului espirat.

V. Raportul cassariului general al reuniunei.

VI. Alegerea comisiunilor de revisuire a rapoartelor şi pentru înscrierea membrilor noi.

Şedinţa a II-a în 24 Aprilie, la 3 oare a. m.

I. Disertaţiunea intitulată: „Ochiul învĕţătoriului, ca unul dintre mijloacele de educaţiune.“

II. Propuneri de sine stătătoare, conform statutelor.

Şedinţa a III-a, 25 Aprilie, la 3 oare p. m.

I. Proiectul comitetului, relativ la propunerea religiunei în scoalele poporale.

II. Raportul comisiunei de censurare a manualelor de gramatica română.

III. Proiectul de reformă presentat de comitet în privinţa subreuniunilor.

Şedinţa a IV-a, 25 Aprilie, la 3 oare p. m.

I. Rapoartele comisiunilor.

II. Eserciţii intuitive, prelegere practică.

Şedinta V-a, 26 Aprilie, la 9 oare a. m.

I. Disertaţiunea întitulată: „Istoria aritmeticei şi principiile fundamentale la tractarea acestui obiect de învĕţământ în scoala populară.“

II. Discusiune asupra propunerilor de sine stătătoare.

III Ficsarea materialului pentru adunarea generală procsimă şi a locului unde sĕ se ţină.

NB. În una dintre aceste ţile séra se va ţinè şi o serată literară-musicală.

Din şedinţa comitetului „Reuniunei învĕţătorilor români gr. or. din ţara Bârsei“, ţinute în Braşov la 7 Martie 1880.

St. Iosif, preşedinte. *I. Aron*, secret.

* (Necrolog). Ni se scrie din Şimleul-mare cu data 8 Martie, că preotul gr. or. din Clopodia după o boală de-abia de 24 oare a reposat în Domnul în 28 Februarie st. v. a. c. lăsând după sine soţia cu o orfană de un an. Regretând moartea prea de timpurie a preotului nostru Ioan Drăgoiu, care a reposat în etate de 27 ani şi după un serviţiu de-abia de 5 ani. Ţicem: Sĕ'i fie ţĕrîna uşoară!

* (Necrolog). *Dionisiu Smaia*, preot gr. or. în comuna Zorlenţulmic a reposat în dumineca dinainte de lăsatul de carne, dându'şi sufletul în mânile creatoriului. Pre reposatul îl jelesce fiiul seu Lazar care e preot în loc, un bărbat tinĕr dar de bună speranţă. La inmormêntare a participat o mulţime de locuitori, eară serviţiul dumneţeesc s'a celebrat de 3 preoţi. Fie'i ţĕrêna uşoară!

* (Mulţămită publică). Brad în 10 Martie v. 1880. Balul arangiat în 6 Martie st. n. a. c. în favorul bibliotecei gimnaziului rom. gr. or. din Brad, a reuşit preste aşteptare.

De şi timpul era nefavoritor, pentrucă înainte de bal vre-o 4—5 ţile a plouat în în contin, şi perdusem toată speranţa de a participa mulţi la aceasta petrecere, în seara de bal pela 9—10 oare, sala gimnasiului era destul de spaţioasă, se umpluse deja de un public numĕros, atât din loc cât şi din pregiur. Fără escepţiune de naţionalitate, mai toate familiile învitate din loc, au luat parte la aceasta petrecere, care a durat în cea mai bună şi frumoasă armonie, până la 7 oare dimineaţa.

De oare-ce însĕ nu am de scop de a descrie petrecerea ce am avut-o cu aceasta ocasiune, ci de a împlinì promisiunea făcută în biletele de învitare, şi anume de a publica, atât numele prea onoraţilor domni şi doamne, carì au contribuit pentru prosperarea şi înflorirea bibliotecei acestui institut, cât şi ofertele marinimoase, încurse atât în bani cât şi în cărţi, amintesc numai pe scurt, că toţi câţi au participat la acest bal, au fost deplin mulţămiţi cu petrecerea.

Au contribuit în favorul bibliotecei următorii domni şi doamne: Din Brad: Nicolau I. Mihĕlţan 3 fl., Constantin Costin 2 fl., George Părău 2 fl., Nicolau Mărginean 1 fl., Stefan Albu 2 fl., Petru Rimbaş 2 fl., Ioan German 1 fl., Isidor Mendel 5 fl., Simeon Piso 2 fl., Hering Pál 1 fl., Szakáts István 2 fl., Mihail Dirina 2 fl., Iuliu Pop 1 fl., Brády Lipot 1 fl., George Gavrilă 2 fl., Szakáts János 1 fl., George Golcea 2 fl., Brády Albert 2 fl., Zeyk Arpád 1 fl., Porsch Iosef 2 fl., Pataky Victor 1 fl., Aron Feier 2 fl., Rosalia Kugel 2 fl., Fratnik Vilmos 1 fl., Körmendy Gyula 2 fl., Wittmayer Antal 1 fl., Pankl Iosef 1 fl., Cândin Bogdan 2 fl., George Imperat 2 fl., Nicolau Obĕdĕu 2 fl., Pataky János 2 fl., Irodenka László 2 fl., Kovács Julcsa 2 fl., Kirinyi Lajos 2., Pasc Birna 2 fl., George Iulla 2 fl., Vilmos Sándor 1 fl., Lázár Laszló 1 fl., Dercsény Iosef 1 fl., George Sĕcărean 2 fl., Orbán János 1 fl., Darvas János 5 fl., Iosif Ungurean 5 fl, Ioan Rusu 1 taler à 2 fl. şi 3 bucăţi cărţi: Panteomul roman, Gramatica italiană de Ollendorf şi Cheia la aceasta gramatică. Din Baia de Criş: Teodor Pop 5 fl., Sigismund Borlea 1 fl., Petru Truţa 1 fl., Nicolau Henţ 1 fl. Din Hunedoara: Maria Avr. Pĕcurar 1 fl., Avram P. Pĕcurar 1 fl., Amalia Dima 1 fl., Nicolau Dima 1 fl., Michail Rimbaş jun. 2 fl. Din Ribiţa: Loos János 2 fl. 50 cr., Kozma Mihály 2 fl., Karácsonyi Sándor 1 fl. 50 cr. Din Cristiori: Ladislau Pop 2 fl., Baternay Attila 1 fl., Ioan Perian 1 fl., Deutsch Ignatz 1 fl. Din Cebea: Ioan Jurca 2 fl., Ioan Tis 1 fl. Din Mihaleni: Augustin Oniţi 2 fl., Nicolau Bedea 1 fl. Din Şesuri: Tovie Todoran 2 fl., George Glava 1 fl. Din Rovina: Ioan Câmpean 5 fl., Simeon Groza 2 fl. Din Rişculiţa: Ioan Micluţa 1 fl., Din Zdrapti: Ioachim Comşa 1 fl. Din Buceş: George Muşeşcu 2 fl. Din Luncoiu de jos: Nicolau Fugătă 5 fl. Din Hondol: Basilie Pipoş, prot. 2 fl. Din Halmagi: Nicolau Joldea 2 fl. Din Junc: Ioan Faur 1 fl. Din Mesteacăn: Ioan Irimie 1 fl. Din Dealu-mare: Aron Suci 1 fl. Din Grohot: George Roman 1 fl. Din Bulzeşti: Daniil Giurgi 1 fl., Din Bucuresci: Petru Pop 2 fl. Din Ribiţioara de sus: Ioan Toma 1 fl. Din Blăjeni: Moise Faur 1 fl. Din Draos: Iustina măr. Albu 1 fl. Din Valeabrad: Toma Faur 60 cr. Suma totală: 147 fl. 60 cr. şi 3 bucăţi cărţi. Spesele balului au fost: 52 fl. 23 cr. Subtragêndu-se spesele din urmă incurse până în present, remâne pentru bibliotecă un venit curat de 95 fl. 37 cr. şi 3 bucăţi cărţi.

Cu aceasta ocasiune se aduce totdeodată sus amintiţilor domni şi doamne atât din partea corpului didactic, cât şi a institutului nostru gimn. cea mai cordială şi profundă mulţămită şi recunoscinţă.

Ofertele marinimoase, ce vor mai încurge de astăţi înainte, se vor primì cu mulţămită, şi se vor publica.

Petru Rimbaş m. p, membru al comitet. arangiat.

* (Defraudaţiune). Cetim în „N. Pester-Jurnal“ următoarele: „Pe la începutul lui Aprilie a. trecut s'a aflat, că la economatul comitatului Braşov, care se află sub administraţia amploiatului de Fehrentheil din despărţămêntul pentru cuartire şi alte afaceri militare lipsesce suma de 3000 fl. v. a., care sumă defraudantul descoperit a şi recunoscut-o. El însĕ se escusă cu aceea, că ar fi perdut suma aceasta la un prilegiu, când a cumpĕrat din apotecă un „Brausepulver“. De sine se înţelege, că cu aceasta escusare, oamenii n'au fost mulţămiţi, ci s'au făcut cercetări mai departe, că nu cumva s'au defraudat şi în anii de mai înainte. După multe scrisori şi întrebări în dreapta şi stânga, va sĕ ţică, după cercetări îndelungate şi grele s'a constatat în sfêrşit, că dl Fehrentheil a defraudat preste 12,000 fl. v. a., şi judecata încă până aţi, tot nu l'a urmărit, ci a decis, a preţuì partea inculpatului defraudant la o baie de cârbuni din Ilia, ce înse după cum s'a dovedit, n'a fost nici odată pusă în lucrare.

* (Drum de fer pe ghiaţă). Un fapt curios a avut loc la 30 Ianuarie trecut la Montreal în Canada. O locomotivă a trecut fluviul St.-Laurenţiu, în acel moment acoperit cu o pătură groasă de ghiaţă, pe care s'au aşeţat şine spre a felicita traficul şi circulaţiunea dela un ţĕrm la altul.

Adunarea generală,

din 19 Martie 1880 a institutului de credit şi de economii „Albina“.

(Încheiere.)

Sĕ dă apoi cetire următoriului raport al comitetului de revisiune:

Onorată adunare generală!

Subsemnatul comitet de revisiune, esaminând conform §. 57 şi 58 din statute contul profitului şi perderilor, precum şi bilanţul institutului de credit şi economii „Albina“ pentru anul 1879, au aflat toate posiţiunile în deplină consonanţă cu registrele respective, purtate cu toată esactitatea.

Ne luăm dar voia a vĕ propune, a aproba computul anual pro 1879 şi a da direcţiunei absolutoriul.

In privinţa împărţirei profitului curat sûntem de acord cu propunerea direcţiunei de a se împărţì conform §. 62 din statute: urmează proiectul de distribuire ca mai sus.

Tot cu această ocasiune ne luăm voia a vĕ raporta, că fondul de garanţie pentru emiterea scrisurilor fonciare, care se pretinde prin articolul de lege XXXVI §. 4 din anul 1876, e format după toate dispoziţiunile legii şi e elocat în efecte publice şi cambii, precum ne-am convins prin o scontrare detaiată.

Sibiiu în 10 Martie 1880.

Comitetul de revisiune:

A. Sennor m/p., Dr. *Iosif Hodoş* m/p.
Dr. *Aurel Brote* m/p. *Ioan Creţu* m/p.

Adunarea generală:

a) ia spre sciinţă raportul anual al direcţiunei;

b) aprobă compturile şi bilanţul anului 1879.

c) dă direcţiunei institutului şi comitetului de revisiune absolutoriul pe timpul anului 1879.

d) aprobă propunerea direcţiunei din raportul ei anual despre distribuirea profitului curat de fi. 33.3000,01 cr. în sensul §. 62 din statute şi ficsează dividenda anului 1879 cu 9%, prin urmare al şeptelea cupon al institutului dela 1 Iulie 1880 se va rescumpera cu 9 floreni.

Suma de 366 fl. resultată din bilanţul anului 1879 în sensul §. 62 e) pentru scopuri de binefacere se distribue astmod:

1. Pentru inundaţii prin apele din toamna anului trecut 100 fl.

2. Comunei bisericesci române din Sz. Udvarhely 50 fl.

3. Comunei bisericesci române în Sz. György 50 fl.

4. Scoalei române din Lăpuşul unguresc 50 fl.

5 Scoalei parochiale române din Mercurea 50 fl.

6. Scoalei de fete dela parochia gr. or. din cetatea Sibiiu 40 fl.

7. Pentru scopuri de binefacere în cetatea Sibiiu 26 fl.

Preţul marcelor de presenţă pentru anul 1880 se ficsează cu 3 fl.

In consiliul Direcţiunei se realeg DD. Ioan Popescu şi d. Aureliu Maniu.

Demisiunile din consiliul direcţiunei a

*) Noi scim că în Viena se află un G. Toma din Poiana Mercurei, dar sĕ fie aşa de vrăjmaş Românilor, nu ne vine a crede· R.

dlor Antoniu Mocsony, Vincenţiu Babeş şi Paul Dunca se iau spre scinţă cu părere de reu.

Cu aceasta adunarea se închide.

Bursa de Viena şi Pesta

din 24 Martrie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	103.50	103.45
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	80.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	93.—	93.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	82.75	82.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	119.50	120.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea pământului	91.—	91.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	90.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane	89.50	89.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	88.25
Obligaţiuni urbariale transilvane	89.25	89.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	93.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	91.50	91.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.90	72.90
Datoria de stat în argint	73.35	72.95
Renta de aur austriacă	88.20	88.—
Sorţi de stat dela 1860	129.30	129.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	842.—	835.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	297.40	298.50
Acţiuni de credit austr.	284.75	284.75
Sorţi unguresci cu premii	—.—	115.25
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.57	5.52
Napoleon	9.47	9.47
100 marce nemţesci	58.35	58.25
London (pe poliţa de trei luni)	118.70	118.60

Economic.

Sibiiu, 23 Martie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 9.—10.; Grâu sĕcăreţ, fl. 7.50—8.50; Sĕcară fl. 6.—6.40; Orz fl. 4.20—4.60; Ovĕs fl. 2.90.—3.30 Cucuruz fl. 5.—5.40; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 1.60—2-.; Semenţă de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—35; Unsoare de porc fl. 28—30; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —44 cr.; Carne de viţel 45—50 cr. carne de porc 48—50 cr.; carne de berbece ——— cr.; ouă 10 de 20 cr.

Budapesta, 20 Martie n. În numerul trecut al foaiei noastre „Telegr. Rom.“ am amintit despre schimbarea repentină a timpului din săptămâna trecută. Cu deosebire de pe la sfârşitul săptămânei începênd, natura tot aspră a remas şi ajutată fiind prin vênturile ascuţite din Nord, timpul s'a asprit cu încetul aşa, încât putem dice, că în sfârşit neam pomenit pe neasteptate la o rĕceală de —7° R. ba în unele ţinuturi şi mai mare. Urmarea e, că multe semenături s'au stricat; pomii, viţele şi alte plante sûnt nimicite, eară lucrurile de primăvară de abia începute sûnt acuma împedecate. Vegetaţiunea, care începu a se mişca binişor, eară a amurţit şi aşa deocamdată ne aflăm earăşi în ger de earnă. Aceste împregiurări neplăcute au reactivat scumpetea tuturor articlilor din târg. Bucate au fost puţine dară scumpe. Aşa notăm în special:

Grâul la 50,000 m. m. a trecut cu fl. 11—14; sĕcara la 3000 m. m. cu fl. 10.50—10.80; orzul la 3000 m. m. cu fl. 7.75—8.75; ovĕsul la 3500 m. m. cu fl. 7.55—7.80; cucuruzul s'a vêndut cu fl. 7.78—8.65 trecênd la vre-o 5000 m. m. făina de astădată n'a prea avut căutare. Păstăioasele trecură cum urmează; fasolea cu fl. 11—11.50 lintea cu fl. 14—18; mazerea cu fl. 14—15; mălaiul cu fl. 8—8.25; sĕmênţa de in cu fl. 14—14,50; sĕmênţa de cânepă cu fl. 10.50—11 (toate per 100 chilograme); lânile cu fl. 1.80—2.35 per chilogram.

Porcii au fost eftini. In târg s'au aflat la 45,110, dintre cari din Ungaria de jos 4190, din România şi Ardeal însĕ foarte puţini; unsoarea de porc a trecut cu fl. 62 fără, şi cu fl. 63 cu vas cu tot; slănina cu fl. 55; sĕul cu fl. 44—45: spirtul *en gros* cu fl. 35.50, *en detail* cu fl. 37.25.

Peile trecură cam slab; mai bun târg au avut peile de bou din Ardeal trecênd cu fl. 160—165 per 102 dărabe; cele de cal trecură încă binişor şi adecă cu fl. 11.50—13 părechea. Celelalte soiuri trecură parte ca mai înainte, parte însĕ şi mai slab.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 20 Maiu şi 23 Iunie imob. moştenitorilor după Simion a lui Petru Trif din Vaca; în 26 Aprilie şi 28 Maiu imob. lui Ioan Pirva în Vaca (judec. cerc. Baia de Criş); în 2 Aprilie imob. lui Avram Călugăr în Tartaria (trib. Alba Iulia); în 5 Aprilie şi 5 Maiu imob. lui Coman Licoiu în Rĕşinariu (trib. Sibiiu); în 5 Aprilie imob. lui Iosif Simon în Uioara (judec. cerc.); în 28 Aprilie şi 31 Maiu imob. lui Nicolau Nicula şi ale moştenitorilor după Anghel Nicola în Hĕrţĕgani (judec. cerc. Baia de Criş); în 2 Aprilie imob. lui George Bortoş în Tataria (trib. Alba-Iulia); în 23 Aprile şi 4 Iunie imob. lui Petru Eheman în Agnita (judec. cerc. Sighişoara); în 21 Aprilie şi 21 Maiu imob. Mariei Dan în Stoiceni (trib. Dej); în 26 Aprilie şi 26 Maiu imob. lui Ioan Czirjak în Cluj (trib.): în 5 Aprilie şi 5 Maiu imob. lui Şofron Banca şi soţi în Ţichindeal (trib. Sibiiu); în 1 Iunie şi 2 Iulie imobilele lui George Miheţ în Brad (judec. cerc. Baia de Criş).

Ad Nr. 216 S. — ex 1879. 2—3

CONCURS.

La institutele diecesane gr. or. de teologie şi pedagogie din Caransebeş sistemisându-se un post de profesură pentru agronomie cu salariu anual de 600 fl. v. a. pentru ocuparea acestui post se escrie prin aceasta concurs cu terminul până la 13/25 Aprilie a. c. adecă până la Dumineca floriilor.

Competenţii pentru acest post au sĕ'şi trimită la consistoriul diecesan gr. or. din Caransebeş petiţiile instruate cu următoarele documente:

1. Atestat de botez;

2. Atestate scolastice despre studii gimnasiale, reale sau din scoalele cetăţenesci;

3. Atestate despre studiile de agronomie;

4. Atestate despre eventuala pracsă făcută pe terenul agronomiei.

Caransebeş în 2/14 Martie 1880.

Episcopul diecesan:

Ioan Popasu.

Nr. 37. 3—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de clasa a III Poiana cu filia Gaceneni ppresbiteratul Alba-Iulia, spre reîntregirea aceleia conform ordinaţiunei consistoriale de dto 5 Februarie 1880 Nr. 384 prin aceasta se publică concurs cu terminul până la 1 Aprilie a. c. când totodată va fi şi alegerea.

Emolumentele sûnt:

1. Dela 156 familii câte 20 litre cucuruz în boambe sau grâu, sau 156 fl. v. a. în bani.

2. Dela 156 familii câte o ţi de lucru, cei sĕraci fără vite cu palma sau 40 cruceri, eară cei cu vite o ţi cu carul sau plugul sau 1 fl. v. a.

3. Până se va cumpĕra o casă parochială se va plătî din casa bisericei chiria anuală.

4. Venitul stolariu regulat în sinodul parochial ţinut în 23 Septemvrie 1879.

5. O porţiune canonică, care aduce la un an venit curat de 6 fl. v. a.

Toate aceste emolumente afară de jertfele îndatinate dau o sumă de preste 326 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie vacantă împreună cu filia au a'şi aşterne recursele lor conform statutului organic la subscrisul până la terminul sus indigitat.

Alba-Iulia 22 Februarie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Alesandru Tordoşan m. p.,
ppresbiter gr. or. de Alba-Iulia.

Nr. 821. Epitr. 3—3

CONCURS.

Pentru edificarea unei locuinţe pe gheţariul din grădina aşa numită Gerlitzi, sub Nr 3 strada Şevis în Sibiiu, se publică prin aceasta o licitaţiune minuendo.

Preliminariul speselor edificărei este statorit cu 4077 fl. 10 cr.

Doritorii de intreprindere au a substerne ofertele lor timbrate şi provĕdute cu un vadiu de 10% consistoriului archidiecesan până la 15 Aprilie nou a. c.

Planul şi condiţiunile se pot vedè în cancelaria oficiului cassei consistoriale.

Sibiiu, 1/13 Martie 1880.

Consistoriul archidiecesan gr. or.

Sz. 937/1880 — szbiroi. 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de notariu în comuna mare Orlat se deschide concurs până inclusive 15 Aprilie a. c. st. n.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt: 400 fl. v. a. salariu anual, cuartir liber şi 6 orgii lemne de foc sau un relut de lemne şi cuartir pr. 72 fl. v. a.

Doritorii vor avè a'şi asterne rugările lor instruite în sensul art. de lege XVIII ex 1871 în terminul mai sus la pretorele cercului.

Sălişte în 20 Martie 1880.

Pretorele cercual.

Nr. 693. Epitr. [11] 2—3

Publicaţiune de esarêndare.

La 22 Martie (3 Aprilie) a. c. 10 oare înainte de ameaţi se va esarênda prin licitaţiune publică la casa parochială gr. or. din Turda fênaţul numit „Lobodaş“ aşedat pe hotarul Turdei sub Nr. top. 5546 *a*) *b*) în mărime de 106 jugeri şi 212 stângini pătraţi pe 3 ani de ţile, începênd dela 24 Aprilie a. c. la cel ce va da mai mult.

Preţul de esclamare e 300 fl. din care 10% sûnt a se depune ca vadiu înainte de licitare. Oferte în scris sigilate se primesc numai până la deschiderea licitaţiunei. Condiţiunile esarêndărei se vor putè vedè la casa parochială gr. or. din Turda, sau în cancelaria archidiecesană din Sibiiu.

Sibiiu, 1/13 Martie 1880.

Consistoriul archidiecesan gr. or.

Director de moşie.

Un agricultor german ofere serviţiile sale ca **director de moşie în România.** Dênsul a absolvat studiile agricole cu succes bun, a funcţionat 7 ani în calitate de profesor la un institut agricol în Transilvania, ear în curs de 13 ani 'şi-a însuşit esperienţe practice ca conducĕtoriu de moşie parte în Germania parte la institutul amintit, cunoasce limba română şi franceză şi se poate recomanda prin cele mai bune testimonii.

Ofertele se pot adresa dlui Demetriu Comşa, profesor de agricultură în Sibiiu, sau direcţiunei institutului agricol în Mediaş (Transilvania). [12] 2—3

[9] 4—5

FABRICĂ de cipici şi de cisme

a lui

Imre Temesvári

în Budapesta strada Kerepes Nr. 11.

Vêndarea cu ridicata (toptanul) şi cu mĕruntul.

Recomêndă **pentru dame:**

Păpuci de casă de lasting sau pele 1.20
Păpuci pentru stradă din lasting, sau pele cu toc şi funtă elegantă . . . . . 2.—
Cipici regata de încheiat cu cătărămi, din lasting fin, sau pele, fasonul cel mai nou . . 3.—
Cipici cu elastic înalt de 20 cent. din lastingul sau pelea cea mai fină, cu talpa dublă cu cue 3.60

Pentru bărbaţi:

Cipici regata, din pele de căprioară, sau chagrain cu talpa groasă 3.80
Cipici regata din pele de manuşi, sau lac, cu marginea groasă a talpei 4.20
Cipici cu elastic din iucht, sau pele de viţel, cu tălpile duple, ţintuite, sau cu şurupuri . . 4.—
Alese din calitatea cea mai bună 4.60
Cisme 50—60 sentim., înalte, de iucht cu talpa dublă, ţintuită triplu şi cu şurupuri . . . . 9.—

În fine tot feliul de cipici pentru băieţi, fete, şi copii cu preţurile cele mai eftine ale fabricei.

Comandele se vor efectua prompt cu Nachnahme, sau dacă se trimite preţul. Lucrurile neconvenabile se schimbă bucuros, listele de preţuri mai detailate se trimit gratis şi franco.

Cumpĕratorilor cu ridicata rabat însemnat.

Catechetica

bisericei dreptcredincioase resăritene

compusă de protopresbiterul

Ioan Stefanelli,

docent la facultatea teologică a universit. din Cernăuţi.

Opul cuprinde toate principiile şi regulele relative la alegerea, înşirarea, prelucrarea şi propunerea materiilor catechetice din religiunea crestinească, istoria învĕţămêntului catechetic crestinesc dela Isus şi până în ţilele noastre, literatura ramului acestuia şi catechese practice ca modele la compunerea catecheselor pentru scoală şi biserică, şi este menit mai întâiu ca manual la prelegerile catechetice în institute teologice, apoi şi ca manual pentru păstorii sufletesci la elucrarea temelor catechetice pentru conferinţele pastorale.

Preţul pentru Austro-Ungaria 5 fl.
„ „ România 13 franci.

De acelaşi autor au apărut:

Catechese

tractând

Istoria biblică a Testamentului vechiu,

Manual pentru catecheţii şi învĕţătorii scoalelor poporale, pentru păstorii sufletesci la catechisaţiunile prescrise în biserică, pentru candidaţii de învĕţători şi pentru educătorii şi amicii junimei.

Tomul I.

Preţul pentru Austro-Ungaria 5 fl.
„ „ România 13 franci.

Dela acelaşi autor se află sub presă şi va apărè în anul acesta:

Catechese

tractând

Istoria biblică a Testamentului nou

şi faptele sânţilor apostoli.

Cu adaos o istorie şi o geografie scurtă a Palestinei şi a ţerilor sântei scripturi.

Tomul II.

[10] 2—6

Editorul

Tipografia eredei de Closius,
Sibiiu.

[13] 1—6

Împletitură cu maşina.

Acuirând prin cumperare tatăl meu **N. Simtion** negoţul de împletitură cu cinci maşine, mai nainte *Th. Tontsch, strada Cisnădiei Nr. 23* şi învĕţând foarte bine împletitul cu maşina, me recomând p. t. public a confecţiona (fabrica) **ciorapi femeiesci** şi **bărbătesci** (de toată mărimea şi coloarea — fără cusătură, lucraţi ca cu mâna, din lână, bumbac, aţă sau metasă); mai departe **gamaşi, veste femeiesci, cingĕtori, haine de copii, plapome, fuste, şaluri, tulpanuri** etc. etc.

Primesc şi **ciorapi purtaţi** spre a'i repara şi recomând totodată depositul meu de marfă gata.

Emilia Simtion,

Sibiiu,

strada Cisnădiei Nr. 23 (odinioară coroana ung.), curtea 2., etagiul I.

Vêndare de **maşine de împletit** façon de **Dresda,** de construcţiunea cea mai nouă. (Cumpĕrătorii de maşine de împletit, la dorinţă, primesc instrucţiunea gratuită).

Comandele din afară se vor efectuì foarte prompt şi eftin.

Redactor respunzĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 33. Sibiiu, Marți 18 Martie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Noul metropolit și autonomia bisericei ortodocse în Bucovina.

Din incidentul denumirei noului archiepiscop și metropolit al Bucovinei ḑiarul sêrbesc „Zastava“ din Neoplanta în Nr. 38 din Marța trecută, 11/23 l. c. conține articulul de fond întitulat: „Denumire importantă“, care fiind de apreciat și din partea noastră îl reproducem în întreg cuprinsul seu precum urmează:

„Ḑiarele ne aduc scirea, că Maiestatea Sa Imperatul a denumit pre archimandritul Silivestru Andreeviciu Morariu, de archiepiscop dreptcredincios al Cernăuțului și de metropolit al Bucovino-Dalmației. Evenimentul acesta merită ca și noi sĕ'l petrecem cu atențiune de o parte, pentru-că chiemarea noului metropolit cuprinde ținuturile serbesci ale Dalmației și Buca-Cattarelor, a cărora soarte fie-care Sêrb o petrece cu cea mai viuă îngrigire: de altă parte pentru aceea, pentrucă denumirea aceasta de sine însăși este importantă și în multe privințe instructivă. Cu metropolitul Andreeviciu se începe era nouă în istoria bisericei dreptmăritoare bucovinene, era autonomiei bisericei-naționale. De când Sêrbii și Românii din Ungaria 'și-au eluptat autonomia național-bisericească, elementele naționale în Bucovina 'și-au creat o partidă tare, carea și-a înscris pe stindardul seu: „autonomia bisericii“ după chipul celei sêrbe și române. In primele rênduri ale acestei partide s'a luptat și străduit Andreeviciu Morariu și ca protopop in urmă și ca archimandrit ḑece ani deplini. După ce regimul Vienes a luat toate bunurile bisericesci bucovinene sub potestatea sa de așa, încât Bucovinenii cu propria lor avere nu pot dispune, ci pentru tot cruceriul trebue se cerșească la Viena, fiindcă regimul și-a înfundat ghiarele foarte adênc chiar și in jurisdicțiunea bisericească, denumind pre archiepiscopul, pre membrii consistoriali, profesorii de teologie etc., ba în multe casuri îndeplinind și parochii, — de aceea a se pretinde pentru Bucovina autonomia este mai vêrtos necesariu, spre a detrage regimului dreptul de a direge și dispune cu averea bisericească, de a se îngera în administrațiunea ei, și a pretinde sĕ se dée poporului posibilitatea ca el însuși — intre marginile legii statului — sĕ-si reguleze și decidă afacerile cari privesc biserica.

Nu e mirare că aceste pretensiuni la regimul centralistic vienes au întimpinat obstacul și că representanții acestor cereri au devenit suspecți, odioși și persecutați. S'au găsit oameni, cari au spăriat regimul cu aceea: că poporenii bucovineni gravitează dincolo, adecă preste hotarele statului și că apoi chiar însași dorința de autonomie curge din de aceste intențiuni politice, ear regimul toate aceste ușor și bucuros le-a crĕdut.

Fost-au și de aceia, cari au manifestat de aceste intrige în sinul bisericei serbesci, ca prin aceasta sĕ demustre câte neconveniente se pot esca pentru însusi regimul din autonomie. În urma tuturor acestora regimul a privit în naționaliștii Bucovineni pre trădătorii cu notorietate agravați și a proces, față cu ei ca cu atari. Și între grelele împregiurări în cari ḑece ani se aflau Bucovinenii. Andreeviciu-Morariu a remas credincios poporului și principielor. Tocmai pentru această atitudine de două ori 'l-a preferit denumirea împerătească de metropolit.

Astăḑi Andreeviciu-Morariu este metropolit, însĕ nu cum adeseori se întêmplă — în urma trădării poporului seu, sau prin necredința scopurilor sale, ci in urma întrevenitelor împregiurări politice mai noue în Austria. Cu păsirea lui în scaunul metropolitan va întra și principiul seu, fiindcă el pentru aceste și până acuma a suferit și viețuit. Bucovina va căpĕta autonomia bisericei sale naționale. Noul metropolit de mult și însuși cu consimțitorii sei a făcut pentru aceasta cele mai estinse, detaiate pregătiri.

Noi Serbii ne putem mândrì cu aceea, că lucrările congreselor noastre vor servì Bucovinenilor de cinosură la regularea autonomiei lor. Dar pe lângă toate aceste chiar însași persoana noului metropolit merită respect, El ca preot parochial și ca protopop și ca asesor consistorial a dovedit nu numai firmitatea caracterului, ci și sciință bogată: pre el 'l privesc de cel mai bun canonist, apoi necurmat se luptă pentru autonomie. Îndată ce denumitul va fi consacrat se va întrunì primul congres Bucovinean.

Avè-va acest congres valoare și pentru Dalmația sau că Dalmația își va căpĕta al seu congres, la aceasta asteptăm sĕ ne respundă evenimentele. Noi nu putem sĕ nu ne esprimăm bucuria cu privire la aceste evenimente. Gratulăm Bucovinenilor în noua epocă; salutăm pre naționalul metropolit Silvestru și ne bucurăm, că principiul autonomiei câștigă tot mai mult teren.“

Drept resunet la această voce a colegei noastre, care — așa credem — purcede din adevĕratele simțeminte și carea negreșit este espresiunea sinceră din partea coreligionarilor Sêrbi, din parte-ne n'avem alta a adauge decât dorința: ca bunul Dumneḑeu sĕ binecuvinte și încoroneze opera sublimă ce o au inaugurat frații conaționali ai nostri Bucovineni, sub auspiciile părintesci ale prea venerabilului archipăstoriu al lor, carele în noua sa posițiune înaltă, prin probata sa prudență, și esperințele făcute până acuma de sigur va căuta și va și afla calea cea mai potrivită, conducĕtoare la realisarea perfectă și sigură a dorințelor aspirațiunilor și pretensiunilor juste ale poporului, bisericei ortodocse din acea provincie a monarchiei noastre.

Ne bucurăm și noi din inimă că evenimentul denumirei noului archipăstoriu al confraților Bucovineni provine, — precum accentuează și'l atribue colega noastră „Zastava“ din condeiul lui „Brutus“ — dela schimbarea împregiurărilor, adecă a situațiunei politice din Austria; pentrucă noi de dincoace această schimbare o înțelegem numai așa, că cei dela putere au ajuns la convicțiunea aceea, cumcă poporul român ortodocs și conducĕtorii lui nu sûnt așa precum 'i denuncie, calumniază și înnegresc malcontenții politici și că autonomia bisericei nu este periculoasă, ci din contră salutariă pentru progresul cultural al poporului, prin urmare și folositoare pentru stat și monarchie.

De ar ajunge însĕ și ai nostri cei dela putere aici în Ungaria și Transilvania la asemenea convicțiune, ca sĕ nu ne tot fericească cu legi, cari ne însuflă grigi și bănueli față cu interesele autonomiei bisericii noastre garantate prin lege. *Curtius.*

Conferența juristilor în Cluj.

Conferența prealabilă convocată pe dumineca trecută la Cluj, în causa proiectului de lege pentru regularea referințelor urbariale în Transilvania și părțile adnecse s'a ținut.

Numĕrul advocaților presenți a fost numai 10 adecă: dd. A. Pop, Petrean, Dr. Isac, Coroian și Almășan din Cluj, Dr. Rațiu și Moldovan din Turda, Lica din Bistrița, Stetiu din Gherla și în numele Sibienilor P. Cosma, — de acestia însĕ au fost representați 34 advocați Români din diferite părți ale Transilvaniei.

S'a desbătut proiectul de lege în general și în special, s'au statorit motivele și principiile, cari se servească de basă la un proiect de memorand în contra lui, și s'a ales o comisiune carea se compună un proiect de memorand, care se va substerne pentru desbatere meritoriă unei conferențe la care au sĕ se învite toți juristii români cari se interesează de soartea țĕranului transilvan, a cărui esistența este în gradul suprem periclitată prin menționatul proiect de lege.

Cu convocarea conferenței generale este încredințat președintele conferenței prealabile Dr. Rațiu și secretariul ei Dr. Isac.

Terminul întrunirei este defipt pe Duminecă 11 st. n. ear locul va fi Sibiiul.

S'au luat mesuri ca pe cale jurnalistică sĕ se provoace toți juristii români la participare, afară de aceea sĕ se trămită și pe postă provocare la toți câți sûnt cunoscuți ca atari, ca nime sĕ nu se poată scusa cu aceea ca n'ar fi avut scire de conferență.

Sperăm, ba pretindem chiar ca fie-care jurist român, advocați, județi în pensiune etc., cari nu vor fi împedecați prin morb sau alte împregiurări grave, sĕ participe la acea adunare, căci ei au și chiemarea și detorința a apĕra poporul care 'i-a născut și crescut și dela care trăiesc, în causele sale cele mai vitale, în cari el nu este capabil nici a cunoasce periculul nici a se apĕra de el.

Revista politică.

Sibiiu, în 17 Martie.

Pretinia Germaniei cu Austro-Ungaria este mare, când e vorba de a sta umĕr la umĕr cu dênsa contra vre-unui inimic al ei din afară; mică însĕ, până la disparență, când e vorba de interese economice. Și la Germania se adeverește proverbiul românesc: „Frate, nefrate, brânḑa'i pe bani.“ De mult se tot tragĕnă negoțiările vamale între aceste două imperii și până acum încă nu au putut ajunge la un resultat. Lucrul acesta are o pedecă însemnată și în lăuntrul monarchiei noastre, adecă guvernele din Budapesta și Viena încă se înțeleg cu anevoie asupra tarifelor autonoame de vamă din ambe jumĕtățile monarchiei.

Alegerile din Britania mare au dat nascere la multe discursuri. Un alegĕtoriu și eventual și candidat de ministru, Gladston face sensațiune cu apostrofările sale în discursurile electorale, îndreptate în contra Austriei. Acesta a mers așa departe încât a tras și persoana împĕratului și regelui Austro-Ungariei în lupta electorală. Motivul e: ca sĕ combată guvernul britanic actual, pentru că are înclinare a se apropia de alianța austro-germană. Într'un discurs mai nou, Gladston însinuă împĕratului și regelui nostru, că, influințat cu deosebire de Maghiari, ar plănuì nimicirea libertăților abia câștigate a le popoarelor de pe peninsula balcanică, cu scop de a le aduce sub supremația austro-ungurească.

Ministrul Bratianu se întoarce a casă, după ce a veḑut și Parisul. În Viena a descoperit ministrul unui redactor al „Pressei“ vieneze, că este foarte îndestulit cu primirea ce a avut la Viena și Berlin.

Regina Engliterei a sosit în 27 Martie în Baden-Baden.

Principele Bulgariei Alessandru a sosit în 26 Martie n. la Bucuresci.

Informațiune

despre asupririle comise asupra fostilor iobagi din Transilvania în afaceri de rescumpĕrarea decimelor și altor prestațiuni din vii, cu aplicarea arbitrară a art. XXIX 1868 și a instrucțiunei ministeriale din 7 Aprilie 1869.

Prin art. XXIX din anul 1868 se regulează rescumpĕrarea decimilor și a altor prestațiuni din vii. Se pare însĕ, că în aceea se află o lacună periculoasă, căci adecă nu e precisată, nu definită natura feudală a viilor, ca sĕ sci curat, cu ce fuseseră datori iobagii cătră seniori pentru vii, și ce ar mai avè sĕ rescumpere după 30 de ani. După §§-fii 1 et 26 nu ar mai remânè îndoială, că numai acele vii se pot înțelege, care după patenta urbarială din anul 1854 și art. 53 1868 nu au făcut parte întregitoare a sesiunei colonicale. — Încât pentru prestațiunile care ar fi a se rescumpĕra, earăși nu se pot înțelege altele, decât acele care s'au prestat și dela a. 1848 încoace, și sub nici o împregiurare acele, care dela a. 1848 încoace nici nu s'au prestat de fostii coloni și nici s'au cerut de fostii proprietari.

Că numai aceasta a putut fi intențiunea legislațiunei, se vede curat

din §. 3 art. 29, 1868, unde ca basă de rescumpĕrare se defig: prestaţiunile de pre cei 10 ani din urmă. Tot această împregiurare este respicată cu evidenţă şi mai mare în contestul întreg al §-lui 26 din acelaşi art. de lege 29.

În deplină consonanţă cu precitaţii §§. 9 şi 25 ai instrucţiunei ministeriale dto 7 Aprile 1869 (Szabály rendelet az 1868-k évi 29 t. cz. által megszüntetett szöllöbéli tartozasok megváltása körül követendö eljárás iránt).

Că premisele dispositiuni positive ale legii nu s'au observat, se poate vedè din următoarele 2 casuri concrete:

După cum arată estrasul din conscripţiunea ex 1819 alăturat, se aflau în comuna Gusu (ung. Kis Ludos), comitatul Alba-inferioară la anul 1819/20 următorii trei proprietari: 1. Katana Zsigmond, 2. Contele Bethlen Farkas şi 3. Br. Rosenfeld András.

Toţi acesti 3 proprietari au recunoscut la anul 1820 prin prefecţii (plenipotenţiaţii) lor, şi anume la întrebarea a 7-a: „că în comuna „Gusu nu a esistat nici odată „decimă urbarială (domnească), „ci numai fiscală“ (a statului).

În decursul timpului, încă înainte de anul 1848 a devenit prin vêndare resp. cumpĕrare, — proprietariu al bunului de sub 1. Borosnyai Lukats János, al bunului de sub 2. Pausz Josef, respective soţia acestuia, baronesa Rosenfeld, eară dela 1848 încoace toate 3 bunurile le-au cumpĕrat Binder Károly, care din urmă şi de present e unicul proprietariu în întreaga comună.

După estrasele din tabelele de contribuţiune din anul 1819 şi 1848 alăturate sub 2 şi 3 se constată în modul cel mai evident, că viile colonilor din Kis Ludos au fost colonicale şi nu alodiale sau domnesci, de oarece acele au fost sub contribuţiunea imper., prin urmare că acele vii au făcut parte întregitoare a sesiunilor colonicale, pe cari dacă poate fi vorbă despre o desdaunare a fostilor domni de pământ, nu fostii coloni, ci statul e datoriu a le rescumpĕra (§. 12 şi 29 a Pat. din a. 1854).

Dela anul 1848 încoace nici vorbă nu a mai fost despre prestarea decimei. Nici fostii domni de pământ nau cerut, şi nici fostii coloni nu s'au îmbiat cu aşa ceva.

În 21 Iunie 1873 — aşa dară aproape cu 3 ani, mai târdiu, decât prescrie §. 26 art. 29. 1868, apare în comuna Gusu (ung. Kis Ludos), pe neasteptate pretorul (szolgabiro) Ant. Zeyk dela Vinţul inferior, fără a fi avisat de timpuriu pe respectivii locuitori, ca comisariu, însoţit de pretorul cercului dela Păuca (Pokafalva), anume Szalántzy, cum şi de un alt pretor coleg al seu dela Sângătin (Kis-Enyed), acesta ca plenipotente al Clotildei Pausz, clironoamă a lui Ios. Pausz. Aşa dară comisiune, sau mai bine tribunal de arbitrii, compus ca înadins din trei subprefecţi, funcţionari dela administraţiune, spre a însufla frică locuitorilor. — Se înţelege de sine, că oamenii se aflau mai toţi în câmp la lucru, însĕ totuşi iau succes judelui comunal a presenta la ordinul acestui trifoliu vre-o 18 inşi din fostii coloni (jobagi) a lui Pausz.

Presentându-se cei 18 fosti coloni, A. Zeyk îi provoacă ca să se „împace“ cu Teleky Iosef pentru decima din vii. Oamenii însĕ au rĕspuns curat, că viile acele au fost jobăgesci, le-au plătit în dare, şi că prin urmare nu vreau să scie nimica de împăciuire, ci lasă ce va da legea.

Prin declaraţiunea aceasta, luată espres la protocolul compus de Zeyk A. fostii coloni, pe lângă toată nepriceperea lor, s'au apĕrat destul de bine; ei au denegat ori-ce drept al fostului posesor de a'i mai constringe ca să plătească aceleşi obiecte de două ori. Aşa dară dacă acel comisariu ar fi voit să respecte legea (§. 26 din art. 29 şi §. 25 din instrucţiunea dela 1869), ar fi trebuit sĕ'şi declare misiunea împlinită şi pe Ios. Teleki sĕ'l îndrepte la tribunalul ordinar.

Nu sciu, dacă şi încât a satisfăcut acel comisar §-lui 1 din menţionata instrucţiune ministerială, sciu însĕ, că el era strins obligat a informa şi capacita pe ambele partide, ca să nu se încurce în procese fără nici un scop; spun însĕ toţi locuitorii câţi au fost de faţă, că nu li s'a dis alt-ceva, decât: „Împăcaţi-vĕ, că dacă nu, veţi avè spese foarte mari.“ Locuitorii n'au voit nici a se împăca, sciind că n'au nici o causă de împăcare şi că pretendentul le-au căđut cum se đice, năpaste, nici nu au voit să subscrie procesul verbal, ci s'au dus pe la casele lor.

În điua următoare (22 Iunie 1873) pre când bieţii oameni tocma se consultau despre cele ce ar fi de făcut faţă cu cele petrecute, — sosesc în comună doi gendarmi, arestează pe 13 fruntaşi din comună, dintre cari 2 şi anume: Ilia Chilip şi Ioh. Brenner, cari în điua de 21 Iunie nici nu au fost în comună, şi încatenaţi doi cu doi ca pe furi şi tâlhari, îi escortează la solgăbireul Szalántzy, de unde a treia đi earăşi în acelaşi mod încatenaţi 'i au dus cu escorta de gendarmi la Aiud (centrul comitatului), unde au fost deţinuţi 10 đile, điua la ţapă la cucuruz, ear noaptea în temniţa comitatului, fără să le fie spus causa întemniţărei lor. Numai dela advocatul Nicolau Găetan, al cărui ajutor îl înploraseră sociile nenorociţilor, am înţeles că sûnt condamnaţi la robie de 10 đile, pentru-că s'au opus, şi că, după clausula din protocol (registru penale) făcută de solgăbireul Szalántzy, — condamnaţii s'au mulţămit cu sentenţa. Am vorbit şi după aceea, cu toţi cei arestaţi şi unisono mi s'au jurat, că nice nu au fost ascultaţi, nici nu li s'au publicat vre-o sentenţă, şi cu atâta mai puţin s'au mulţămit cu pedeapsa dictată.

Altcum mai vine de observat, în privinţa aceasta, că comuna Kis-Ludos, în cele judecătoresci, civile şi criminale nici nu se ţine de Aiud, ci de Sibiiu, respective de judecătoria singulară din Mercurea.

În 25 Iulie 1873 earăşi pe neasceptate vine în comună o altă comisiune, adecă aşa numitul tribunal de arbitrii aleşi (?), compus de Ant. Zeyk, în calitate de comisariu, ce se đice pe unguresce jogbiztos, dinpreună cu Iosif Teleky, acesta ca representantele pretendentei Clotilda Pausz.

Acest tribunal de arbitrii în aceeaşi đi a şi pertractat şi decis causa judecând pe foştii coloni 35 la numĕr, dintre cari unii n'au avut nici odată vii de ale lui Pausz, se plătească Clotildei Pausz ca desdaunare a decimei fl. 6447.44½ eară ca spese 95 fl. 14 cr. v. a. În van au cerut şi protestat locuitorii ca se li se dea timp sĕ'şi aducă şi ei un advocat spre a'i representa ca arbitru, întocma în sensul legei, căci nu au fost ascultaţi.

La aducerea decisiunei: respective a complanărei causei din cestiune prin înpăciuire s'a observat următoarea procedură.

Membrii forului de arbitrii, apoi plenipotenţiatul pretendenţei de drept szolgăbireul Teleky Jozsef, parte de a dreptul, parte prin un deregător dominal Pennkovsky şi prin notariul comunal Filp, — au stors aşa đicând, prin ameninţări şi promisiuni — subscrierea protocolului de împăciuire dela vre-o 20 inşi. Mai ântâiu au căstigat pe judele (primariul) comunal, căruia apoi 'iau urmat ceilalţi, însĕ 15 inşi, parte au declarat, că nu vreau sĕ scie nimica de inpăciuire, parte s'au retras in tăcere pe la casele lor.

Acestia au fost următorii: Josef Birthelmer, Josef Hohm, Vasile Armean, George Popa, Trifan Popa, Filimon Pleşu, Iohan Hohm, Ioan Bârsan, Todor Voic, Ilie Filip, Maftim Staicu, George Pleşu, Ionu lui Petru Bârsan, Marian Anghel şi Maria Ungurean.

Acestia nici au pus degetul, nici au subscris, şi totuşi apar subscrişi in protocolul de inpăciuire. Trei inşi scieau scrie.

Intrĕ cei ce s'au invoit (de silă) la inpăciuire se află 2 inşi: Johann Brenner şi Martin Platzner, cari nici n'au fost iobagi de ai lui Pausz, nici au ţinut vre-odată vii de a le acestuia şi totuşi au fost siliţi se plătească clironomilor lui Pausz o sumă de rescumpărarea viilor pe care nu le-au avut. La acea blăstĕmăţie preşedintele arbitrilor a respuns: „Nu face nimic.“

Şi pentru-ca tovărăşia cum đic Slavii, cardasiia cum đic Turcii, pajtaskodás Ungurii, să fie perfectă, preţuitori ai viilor de rescumpĕrat se iau de regulă proprietarii vecini sau ciocoii lor, interesaţi firesce pentru preţuri cât se poate mai esagerate, şi aşa o mână spală pe alta.

În casul de faţă a intervenit ca espert deregătoriul (ciocoiul) curţei domnesci din comuna vecină Presaca; apoi cu 2 septĕmâni mai târđiu a intervenit la licuidarea sumei de rescumpĕrare pentru domnul de pământ din Presaca, — ciocoiul curţii din Gusu. Din acea cameraderie de proprietari şi ciocoi a resultat apoi pe calea cea mai scurtă, că productul fie-cărei vii de câte 1 jugĕr (pogon de câte 1600 stânjini pătraţi) fu luat cu 120—140 de vedre sau ferii mici de câte opt cupe, eară valoarea mustului de vin cu câte 1 fl. v. a. adecă esagerată preste mesură şi cu atât mai vêrtos, căci precum este prea bine cunoscut, dela anul 1863 viile din Transilvani'a nici-odată n'au dat cultivătorilor venit mai mult, decât abia plata muncei lor, ba în mai mulţi ani nice atâta. Din această causă cei mai mulţi locuitori, cari au cultivat vii boieresci, sûnt prea gata de a le restituì şi a scăpa de ele, ceea ce se prevede şi în legea des citată din anul 1868.

Dacă li se esplica oamenilor legea şi instrucţiunea ministerială, că le stă în drept a renunţa la proprietatea acelor vii şi a le lăsa în proprietatea pretendentei, ei s'ar fi învoit de sigur. Toate viile iobăgesci din Gusu nu au preţ nici de 2000 fl. si totuşi s'au licuidat ca rescumperare de decimă preste 6000 fl. v. a.!

Un al 2-lea cas analog, cu cel de sus, s'a petrecut tot în acea comună Gusu, cu următoarele variaţiuni:

Au păşit ca pretendenţi (actori) eređii lui Borosnyai, Lukáts János respective Bartsay Maria, născută Borosnyai; eară ca comisariu subprefectul Teleky Josef, care în casul arĕtat mai sus făcuse pe advocatul Clotildei Möckel născută Pausz.

Cererea (însinuarea) pentru rescumpĕrare s'a presentat în 30 Octobre 1872 adecă cu mai mult de doi ani mai târđiu, decât cum prescrie §. 26 art. 29. 1868 pentru presentarea acţiunei la judecătorie.

În protocolul dto 25 Aprilie 1873 compus de comisariu cu ocasiunea primei sale eşiri în comună (fără a fi dat de scire oamenilor), stă apriat, că oamenii au făcut următoarele escepţiuni: „că viile sûnt iobăgesci; — că proprietarii au primit desdaunare din fondul ţerii.“ Cu ocasiunea aceasta, alt ceva nu s'a făcut.

În 16 August 1873 a eşit comisariul din nou la faţa locului earăşi pe neaşteptate, cu care ocasiune oamenii m'au ales pe mine*) de arbitru al lor.

In 31 August 1873 m'a învitat comisariul Teleky Josef la pertractare pe 3 Septembre 1873; atunci însĕ eu 'i-am respuns de loc prin espres: că sûnt înpedecat prin alegerea de Metropolit, care era să se întêmple în 7 Septembre 1873 şi l'am rugat, să defigă altă đi de pertractare, el însĕ a aflat, că va fi mai bine să me destitue pe mine cel ales de către săteni din bună voia lor, apoi în locul meu a denumit el însuşi un arbitru plenipotent cu manifesta călcare a dreptului, a legei şi datoriei sale, fără a mĕ încunosciinţa pe mine şi pe locuitori.

Aşa constituitul sau octroatul for de arbitri au eşit in 3 Septembre 1873 la faţa locului, şi cu toate că foştii iobagi nu au vrut să se demită în pertractare, — au judecat pe foştii coloni să rescumpere 48 acoave (vedre unguresci = 5 vedre ardelene) cu câte 4 fl. v. a. să plătească şi spesele cu 43 fl. v. a.

Ca să li se taie calea bieţilor oameni de a se folosì de remediile legale, colegiul de arbitrii a denegat oamenilor estradarea sentenţei, a înaintat numai deadreptul toate actele la tabla regească, (curtea de apel). Acea însĕ încunosciinţată prin advocatul Dr. Răcuciu pe cale telegrafică despre neauđita călcare de lege şi spoliaţiune învederată, prin sentenţa sa din 27 Septemvre 1873 Nr. 512 au cassat toată pertractarea, şi a ordinat alta cu intervenirea mea, ca arbitru din partea oamenilor.

La pertractarea a 2-a care s'a ţinut în 8 Maiu 1874 preşedintele colegiului de arbitrii Deak György (notariu opidan în Vinţ) sub pretestul de nimic, că chiemarea noastră ca arbitrii s'ar restringe numai la constatarea sumei de rescumperare şi a preţului, după o dispută de preste 2 oare, şi numai după ce am declarat, ca alt cum nu voiu subscrie protocolul, — a permis advocatului Dr. Răcuciu, a face la protocol escepţiuni în contra admisibilităţii pretensiunei de rescumpărare. — Tot sub acel pretest mi-a denegat şi mie dreptul de a da vot separat la protocol, şi a pune advocaţilor întrebări privitoare la delucidarea causei, precum sună apriat § 28 din instrucţiunea ministerială.

Pentru orientare adaog, că între alte multe escepţiuni momentoase făcute de adv. Dr. Răcuciu în numele oamenilor a fost şi aceea: „că vi„ile s'ar fi desdaunat din fon„dul prov. în înţelesul pa„tentei din 1854.“

În 27 Septemvre 1874 căpĕtasem o duplă aprindere de plumâni şi membrana coastelor; dară mulţămită lui Dumneđeu, că pe lângă toată greutatea morbului, încă în decursul lunei lui Octomvre am fost earăşi pe picioare. Se vede că preşedintele colegiului de arbitrii Deak György a înţeles despre morbul meu, şi va fi cređut, că mai uşor îşi va ajunge scopul fără de mine.

Aşa el pune termin nou la continuarea pertractărei pe 11 Noemvre 1874 la faţa locului, mie însĕ îmi face cunoscut terminul numai în 9 Noemvrie. Din aceea đi 'i-am şi priceput uşor intenţiunea lui, care era ca eu să lipsesc dela apĕrarea dreptei cause a locuitorilor, el se substitue în locul meu pe cine'i va plăcè lui, şi oamenii încă să absenteze pe la afacerile lor şi anume cei mai mulţi la un târg mare de ţeară, ce se ţine la oraşul vecin Mercurea tocma în 11 Noemvrie. Eu însĕ, de şi abia mĕ ridicasem din asternut, în aceeaşi đi pe la 11 oare am şi ajuns în comuna Gusu atât de persecutată.

---

*) Elie Macelariu aut. „inform.“ R.

Am aflat întreg colegiul de arbitrii compus gata; presidiul avu fruntea sĕ denumească în locul meu pe diregĕtoriul curţii Pennkovsky; însĕ prin sosirea mea încă la timp, înainte de a se fi început pertractarea, li s'a tras dungă preste toată socoteala.

Din foştii iobagi nici unul nu era acasă, toţi se aflau la Mercurea. În comună nu se sciuse nimic despre sosirea comisiunei; singur primariul a fost avisat de respectivul solgăbirĕu, ca sĕ se afle în comună, dară fără sĕ scie pentru ce.

Advocatul Biro Miklos din Aiud era de faţă. La întrebarea mea, că cum de nu au fost avisaţi foştii iobagi, şi advocatul acestora Dr. Răcuciu, 'mi respunse preşedintele, că el a dat de scire primariului prin solgăbireu, dacă acela nu l'au avisat, el nu este de vină; eară pe adv. Dr. Răcuciu nu l'a avisat, pentru că nu a produs plenipotenţă şi pentru ḑiua de 11 Noemvrie 1874. Va se ḑică: advocatul ar fi datoriu se producă plenipotenţă pentru ori-ce intervenire?

Ei, dară faţă de advocatul părţii contrarie, s'a urmat altă procedură, pe acesta 'l-a învitat la pertractare, de şi nu a produs altă plenipotenţă.

Premiţênd aceste obiecţiuni am cerut sĕ ne apucăm de lucru; preşedintele însĕ nu s'a învoit, ci a făcut contrapropunere: ca se amănăm lucrarea din causă, că oamenii nu s'au încunosciinţat despre diua de pertractare. — Eu m'am declarat în contra amănărei, şi pe temeiul estrasului de sub ./. — din care se vede apriat, că în comuna Gusu, n'a esistat nici odată decima urbarială (domnească) am propus: sĕ se respingă cererea de rescumpărare. După cetirea estrasului citat, au făcut cu toţii unum nasum longum, şi s'au retras în altă cameră, de unde întorcêndu-se la ½ de oară, — advocatul Biro Miklos a cerut amănărea pertractărei, ca sĕ ceară informaţiune dela ereḑii lui Borosnyay, — ceea ce i s'a acordat per dirempta paria.

In acest stadiu se află causa până in ḑiua de astăḑi.

Despre al 3-lea şi cel mai mare proprietariu din K. Ludos Binder Károly însemn, că acesta nu a cerut, şi nu va cere nice în viitoriu — rescumpărare. El însuşi a declarat, că nu-i compete nici o rescumpărare.

Relativ la casul prim se observă: că Clotildei Pausz, măritată Mökkel i s'a aplacidat rescumpărarea cu decretul min. de finanţă ddto 9 Ianuarie 1875, Nr. 60324.

a) in obligaţiuni . . . 2810 fl. — cr.
b) einzutreibende Gebür 4957 fl. 34½ cr.
c) Ausgleichskreutzer . 12 fl. — cr.
d) Verzugszinsen . . . 140 fl. — cr.

Desdaunarea o a ridicat Clotilda Pausz în Pesta.

Pentru competenţele de 1490 fl. 10 cr. dela 1858 până la finea a. 1874 execuţiunea contra sătenilor este decretată. Perceptoratul din Mercurea le va vinde bieţilor oameni cât mai curênd toată averea nemişcătoare, dacă cumva Direcţiunea finanţială de aicea, nu le va da un moratoriu până după secere.

Altcum pentru casul acesta s'a făcut şi arătare criminală la judecătoria din Mercurea, care a ascultat până acum sub juramênt pe acei oameni, carii s'au subscris în protocolul de înpăciuire, — fără scirea şi învoirea lor.

Sibiiu, 10 Aprilie 1875.

„Observatoriulu.“

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Pianul superior, 12 Martie. (Noutăţi noue şi vechi din Pianul superior). De unde se încep oare, iubiţi lectori! a vĕ spune câte ceva şi de pre la noi; căci lipsele şi nĕcasurile noastre sûnt bilion? Asceptaţi poate sĕ vĕ împărtăşesc ceva de bucurie, ceva folositoriu naţiunei noastre, ce s'ar fi întêmplat pe la noi. Deşi aşi fi dorit aceasta din tot sufletul: cu toate aceste eu deastădată nu sûnt în aşa posiţiune plăcută; pentrucă pentru noi Românii parecă nu mai sûnt ḑile de bucurie; pentrucă unde te întorci este tot miserie, nedreptate, de sus până jos şi de jos până sus sub sistemul actual poreclit „*dualism*“. Eată dar iubiţi lectori! că şi eu, care nu sûnt prea dedat sĕ scriu la novele, pe nesimţite am întrat pe uşa cea strimtă a corespondenţilor novelari, ce nu se încearcă a scrie cu floricele, dar cari scriu căutând adevĕrul. Luaţi aminte dar!

Este un adevĕr recunoscut de toată lumea, că tot pasul, ce'l face omul aḑi pe pământ: trebue sĕ'l facă după un plan precugetat. Trebuie sĕ lucreze cu minte, cu raţiune. Dar uitative, ce se întêmplă în comunele noastre şi vedeţi: lucrăse ceva cu calcul sănătos ori ba? Eu ḑic că ba. Sĕ vĕ dovedesc. Mai auḑitaţi de vr'o comună cu păduri destule pe sama ei pentru toate trebuinţele; dar cu o economie atât de stricată, atât de ticăloasă, cum o are comuna noastră, Pianul superior: încât preste puţin va veni timpul sĕ mergem şi noi la urbea Sebeş sĕ cumpĕrăm lemnele ce ne trebuesc.

Pădurile pe la noi se tae fără nici o socoteală. Când se împarte spre tăiare vr'o parte de pădure merge comisia distribuitoare în faţa locului şi după ḑicĕtoarea comună; „Cine împarte, parte'şi face“. fără alte consideraţiuni îşi ia părticica sa mai bună de pădure, apoi iau parte toţi câţi merg în ḑiua numită sau şi după 2 ḑile mai târḑiu. Apoi trei patru ḑile după aceasta îşi mai ţin dreptul de a mai aduce în toată ḑiua de 2 ori dênşii lemne, sub cuvênt, că cela e rudă cu cela, acesta cu acela etc. şi fiindcă sûnt mai toţi virilisti, cari au boii cei mai buni: eară mulţimea tace si rabdă stringênd din dinţi. Am înse o escepţiune laudabilă; trebue pe drept se ḑic, că primariul nu s'a făcut părtaş la această nedreptate!

Poate că am mers prea departe cu aceste scrise; căci on. oficiu com. din început a purtat prea mare grige pentru prevaricaţiuni. Ba îmi aduc aminte, că a şi globit pe mulţi cu câte 50 cr., 1 fl., 2 fl., chiar şi până la 10 fl. v. a. Dar ferita Dumneḑeu, ca sĕ vină acesti bani undeva în comput. Ordineze numai vice-spanatul comitatului nostru o investigaţiune rigoroasă pe ḑece (10) ani trecuţi şi se va dovedì aceasta. Unde se varsă atâta sumă de bani, se va vedè cercetându-se; pentru că o comună mare ca a noastră cu câmpuri şi păduri întinse sĕ nu vadă din pedepsele prevaricaţionale şi altele nici un cruceriu, este lucru spăimêntătoriu.

Eară pentru căncelaria comunei şi scoală nu este onor. oficiu în stare sĕ aducă lemnele trebuincioase, fără de multe ori notariul înghiaţă de frig în cancelarie ca de es. astă iarnă; noroc că dênsul este om curagios; căci din lemnele de goruo, ce sunt aduse pentru facerea podurilor în comună, cele mai frumoase bârne le tae pentru foc.

Dar sirmanii învĕţători dimpreună cu scoalele au trebuit şi în iarna aceasta sĕ dimită din prelegere pre elevii acasa de vre o câţi-va ani, că nu au putut sta de frig. Ce vor fi făcut dênşii acasă— necăpĕtându'şi relutul de lemne pe o earnă aşa de aspră ca cea din acest timp — sciei bunul Dumnezeu! Prin pădurile de prin împregiurul satului te doare inima a merge, căci nu veḑi un lemn, care sĕ fie remas singur întreg din acesti 2 ani trecuţi; eară în munte au avut toţi străinii privelegiu autorisat. Preste tot sĕ ferească Dumnezeu sĕ nu cumva sĕ vină pe neasteptate o cercetare mai înaltă, că atunci vre o câţi-va ar trebuì sĕ'şi părăsească chiar şi comuna!

Nu merge mult mai bine la noi nici cu cercetarea scoalei, unde după lege este silit tot copilul dela 6--12 ani împliniţi a cerceta scoala în toate ḑilele, eară dela 12—15 ani împliniţi, scoala de repetiţie. Din vre o 300 şi mai bine de copii, abia vre-o 130—140 o cercetează. Şi aceasta mai mult de un an de ḑile căci dregătoria locală n'a mai esecutat nici o listă de lenevire. E lucru ourios însĕ, că şi când a zălogit pentru absenţiele scolarilor, i-a tras la respundere tot pe acei părinţi, a căror copii au făcut numai câte-va lipsiri; eară sutele şi miile de lipsiri ale acelor capi negligenţi, care umblă cu sutele pe strade ocolind scoala nu'i trage nime la nici o respundere. Trist dar adevărat. *Nunc ad foriissimum.* Când s'au fost zălogit în anii trecuţi, părinţii scolarilor negligenţi s'au încassat bani dela ei, s'au vêndut şi zăloagele adunânduse sumuliţe frumuşele. Unde s'au adunat acei bani, ce s'au făcut cu ei, nu scie nime, pare că au întrat ca în pământ. Am observat şi în sinoadele noastre parochiale, că nu s'au făcut nici o menţiune de atari bani şi după „statutul organic“ ar fi trebuit sĕ vină înainte această posiţiune. Dar până aḑi nu se scie nimic despre aceasta Atâta am auḑit şi sciu că într'o arĕtare trămisă acum de curênd la măritul consistoriu archidiecesan între altele multe s'a făcut întebare şi de aceasta afacere cn adunarea pedepselor banale de pe negligenţele scolare. Aici între 4 ochi vĕ comunic un lucru stăin; puneţi-l între parentese: De atunci, de când s'a făcut această arĕtare, preotul nostru tot intr'una face la ingenunchiări pe timpul sântei liturgii pentru duşmani in toate duminecile; poate pentru acei oameni, cari au făcut-o. Dumneḑeu va alege dreptatea de sigur, nu ne este ertat ca creştini sĕ credem, că va face cui-va — fiă şi pentru — serviţ de gendarm. Doamne eartă-ne pare că nu cutezăm sĕ ḑicem ca un servitoriu al altariului, sĕ ajungă la aşa credinţă! Dar fie'i de bine! Pe fie care credinţa sa'l va mântuì. Una aşi dorì şi eu, ca mărit acest consistoriu sĕ ia lucrul cât mai îngrabă la cercetare. Sûnt multe lucruri în acea arĕtare care asceaptă a lor grabnică soluţiune spre binele bisericei.

Dela organele politice aşi cere ca sĕ binevoiască a cerceta mai des comunele noastre nu numai pentru plătirea dărilor pe cari oamenii şi aşa le plătesc dar aşi dorì, aşi pretinde chiar, că dênşii sĕ se silească a grigì şi de bunurile comunale, care prin mai marii lor se nimicesc cu totul! Ar trebuì şi trebue sĕ se ceară în tot anul socoteală strictă despre venitele şi spesele, care nu se bagă în socoteala alodială, ci rĕmân ca perdute. Nu sciu bine în alte loruri, cum va fi; dar la noi s'a împlinit dictonul stereotip sub sistemul actual „*Hier sind die Einnahamen, hier sind die Ausgaben: die Rehnung ist fertig*“. Dee ceriul, ca aceste puţine aici scrise sĕ fie de ceva folos.

Un Sătean.

Varietăţi.

* (Dela societatea academică socială-literară „România Junĕ“ în Viena) primim spre publicare următoarele: (Au apărut de sub presă sub editura societăţii „România Junĕ“ două piese musicale de compositorul român dl C. G. Porumbescu, anume: „Zină Dunărei“ Polcamazur, dedicată patroneselor balului român din Viena, şi valsul „Camelie“ [ambele pentru piano], cari piese au fost esecutate cu mult efect la menţionatul bal din anul acesta de capela dlui Ed. Strauss. Ambele piese se află de vênḑare la societatea „România Junĕ“ în Viena [I. Sonnenfelsgasse Nr. 1.] precum şi la depositele mai însemnate de musicalie. Preţul unui esemplar: Valsul 1 fl. v. a. [2 frci 20 bani] şi Polca 50 cr. v. a. [1 frc. 20 bani.] O parte din venitul curat este destinat pentru fondul Societăţii „România Junĕ.“

Este de asceptat că aceste noue compositiuni românesci, cari au fost foarte bine primite de publicul din Viena, se vor bucura şi de atenţiunea publicului român şi nu vor lipsì în cercurile amatorilor de musică, cu atâta mai mult încât laudabila întreprindere a junelui artist român merită a fi încuragiată şi a se bucura de spriginul nostru.

* (Emigraţiuni). Din comitatul Şaroş se scrie, că emigraţiunile de acolo, cu deosebire din partea nordică, de lângă Galiţia şi comitatul Semplin, iau dimensiuni tot mai mari. Sate întregi sûnt despopulate şi casele deşertate. Ţĕranii cufundaţi în datorii îşi părăsesc proprietăţile şi emigrează cu ridicata la America. Numai aceia mai remân în comitat, cari n'au nimic, şi trăiesc de aḑi pe mâne din cerşit. Proprietarii mai mari de ici de colo îşi dau toată silinţa, a ocupa oamenii cu lucru, ca sĕ nu emigreze, judecătoriile însĕ nu fac nimic în privinţa aceasta.

* (Miseria în Maramurĕş). În congregaţiunea ultimă a comitatului Maramurĕş s'a cetit un raport, care despre miseria domnitoare în comitat, ne dă un chip oribil. În multe comune perirea de foame e numai o cestiune de vre-o câteva ḑile; comunele, în cari soartea aceasta înfiorătoare s'a putut amâna pe vre-o câteva sĕptĕmâni, se află într'o posiţie fericită. Cele mai multe sate, cari pătimesc de miserie, sûnt în Verchovina, în cercul Oekörmezö, mai departe în ţinutul Dolha şi în partea nordică a judeţului Husta. În adunarea comitatensă încunosciinţarea, că guvernul până acuma a asignat pentru cei ce sufer numai 2000 fl. a făcut o impresiune dureroasă. S'a adus un conclus, a se substerne guvernului o rugare, pentru încuviinţarea unui împrumut nou de 10,000 fl. spre a se putè cumpĕra cartofii de lipsă pentru sĕmĕnatul de primăvară.

* (Descoperiri archeologice). Depeşi din Atena adresate la Berlin informează că, în urma săpăturilor întreprinse pe locul Olimpiei, spre sud-ost de Metroon, s'au descoperit temeliile de peatră ale marelui altar a lui Iupiter, temelii cari formează o elipsă de 44 metri. S'a scos asemenea un cap a lui August şi o parte din statua Nikeci de Polonios.

Ḑiarele din Statele-Unite vorbesc de următoarea descoperire areheologică nu mai puţin importantă: Un vênător de lincsi şi de mâţe selbatice a găsit într'o insulă situată în Misuri un templu subteran tăiat în stâncă, templu în care a întrat şi despre care a şi trimis o descriere societăţei istorice din Misuri (Statele-Unite). Acest templu, ale căruia proprietăţi acustice sûnt remarcabile, cuprinde douĕspreḑece coloane de peatră sculpate la basă imitând o plantă necunoscută şi amintesc prin proporţiunile sale monumentele antice ale vălei Nilului.

Lista Nr. 11

a contribuirilor încurse la comitetul subsemnat în folosul inunpdţilor. *)

Transportul totalului din Lista Nr. 10 publicată în Nr. 25 a. c. al „Telegrafului roman“ . . . fl. 1867.80

D. Nicolau Droc Barcian director gimnasial în Brăila trimite următoarele sume:

D. Nicolau Droc 85 lei 90 bani.

a) Colectaţi prin dl Macsimilian Droc, la Bucuresci.

Macsimilian Droc 10 lei, Ioan Colţescu 5 lei, Ioan Ionescu 1 leu, D. G. Moceanu 4 lei. Total 20 lei.

b) Colectaţi prin dl I. Boldescu profesor în Giurgiu. I. Boldescu 1 leu, Brosida Boldescu 1 leu, Maria Boldescu 50 bani, Elisabeta Boldescu 50 bani. R. Bălescu 2 lei, Diaconul N. Abrămescu 2 lei, Eufrosina Abrămescu 1 leu, I. Constantinescu 1 leu, Frantz M. Pröglhöf 3 lei, 70 bani, I. Popescu 3 lei 70 bani, St. Petrescu

*) Cuitările sumelor trimise la acest comitet vor urma prin publicare în ḑiarele de aici „Telegraful Roman“ şi „Observatoriul“. La cerere însĕ sumele se vor cuita şi separat.

2 lei, Ecaterina Stanculescu 1 leu 25 bani, Elena Orghidan 1 leu 30 bani, G. Hrisoscoleu 2 lei, Paulina Miron 3 lei 70 bani. Stoenescu Marin, elev 50 bani, Șerbănescu Stoian, elev 50 bani, Vasilescu Petru, elev 50 bani. Total 28 lei 15 bani.

c) Colectați prin dl G. Hrisoscoleu, profesor în Giurgiu. Iordănescu George 30 bani, Stănescu Marin, elev 1 leu, Ruse Anastase, elev 2 lei 30 bani, Dăscălescu Const. elev 1 leu, Popescu Dumitru, elev 3 lei 70 bani, Angelescu Ioan 50 bani, Epurescu Alesandru 50 bani, Ioanescu Ioan, elev 1 leu, Mutunea George 50 bani, Gospodin George 50 bani, Marinescu Ioan, elev 1 leu, Nicolau Petre, elev 40 bani, Uriașiu Alecsandru, elev 3 lei 70 bani, Gărăgău Marin 1 leu, Riga Anton, elev 2 lei, Pieptean Gruia, elev 50 bani. Total 19 lei 90 bani.

d) Colectați prin dl I. Ionescu directorul scoalei de băeți din Roșiori-de-Veda. Constantin Jinga10 lei, Ioan Ioanescu 10 lei, Carol Vare 7 lei 40 bani, Preotul Al. Mazarine 5 lei, Z. Bălăutz 2 lei 60 bani. Total 35 lei.

e) Colectați prin dl I. Constantinescu profesor în Giurgiu. Ioan Constantinescu 4 lei 60 bani, Constantinescu Stavri, elev 4 lei, Mihăilescu Stelian 2 lei, Tomescu Andreiu 2 lei, Tomescu Stefan 2 lei, Manicatidi Demetru 1 leu 50 bani, Teodorescu Nicolae 1 leu, Constantinescu Alecsandru 1 leu, Pascal Dumitru 1 leu, Niculaevici George 1 leu, Russe Nicolae 80 bani, Velicu George 50 bani, Vasilescu Chiru 50 bani. Ruse Neatu 50 bani, Ghițescu Dumitru 50 bani, Negoescu Paraschiv 50 bani, Petrescu Emanoil 50 bani, Protopopescu George 50 bani, Lăzărescu Milan 50 bani, Rădulescu Ioan 50 bani, Dumitrescu Toma 50 bani, Dumitrescu Constantin 40 bani, Nedelcovici Constantin 40 bani, Scărlătescu Emil 30 bani.

Subscriitorii acestei liste sûnt toți elevi cl. III dela scoala Nr. 1 de băeți din Giurgiu. Total 27 lei.

f) Colectați prin dl R. Bălescu profesor în Giurgiu. Christian Vruse 20 bani Rădulescu Elefterie 15 bani, Nedelcovici George 50 bani, Nedelcovici Iordan 50 bani, Pascal Nicolae 90 bani, Conduratu Emil 1 leu.

Subscriitori acestei liste sûnt toți elevi din cl. II scoala de băeți Nr. 2. Total 3 lei 25 bani.

g) Colectați prin diaconul N. Abrămescu profesor în Giurgiu. Mutuni Vasile 50 bani. Nicolescu Barbu 1 leu, Ioaneseu Evilian 1 leu, Ioanescu Constantin 1 leu, Mihăilescu Teodor 50 bani, Mihăilescu Marin 50 bani, Stănciulescu Demetriu 50 bani, Dumitrescu Stefan 50 bani, Stătescu George 50 bani, Stefănescu Tânase 50 bani, Nenulescu Michail 50 bani, Stefănescu Teodor 30 bani, Zanfirescu Ioan 50 bani, Christescu Atanasie 50 bani. Angelescu Constantin 50 bani, Angelescu Ioan 50 bani, Nicolescu Ioan 50 bani, Popescu Haralambie 30 bani, Dumitriu Dumitru 30 bani, Iliescu Ioan 50 bani, Parisianu Matei 20 bani, Dumitrescu George 50 bani, Stoenescu Nicolae 50 bani. Subscriitorii acestei liste aûnt toți elevi din cl. I. dela scoala Nr. 2 de băeți din Giurgiu. Total 12 lei 10 bani.

h) Colectați prin dl A. Andrescu primarul urbei Zimnicea. Societatea de binefaceri din Zimnicea 20 lei, Locot. Const, Niculaide 5 lei. Sub-Loc. N. Niculau 3 lei 70 bani, Nae N. Selimescu 10 lei, Michail Georgiu 3 lei 70 bani, Vencu Nabodcof 2 lei, Ioan Apostolescu 2 lei, G. Antonescu 1 leu, Preotu Daniil Duhovnicul 2 lei, Ch. Casasovici 1 leu, G. H. Dencof 1 leu, D. Mandafuni 5 lei, Pandele Rădulescu 3 lei 70 bani, Domocoș Iosef 4 lei. Ghica Georgescu 3 lei 70 bani, Anghel Marinovici 1 leu, D. Angelescu 5 lei, G. N. Tatianu 2 lei, I. Marienescu 1 leu, I. I. Țițeiu 10 lei, Se. Vasilescu sergent major 3 lei, St. Angelescu 10 lei., A. Andreescu 5 lei. Total 105 lei 80 bani.

i) Colectați prin dl A. Popovici din Bucuresci. I. G. Manu 50 lei, L. Nedelcovici 5 lei, E. L. Semo 3 lei 70 bani, D. Semo 3 lei 70 bani, A. Nedelcovici 3 lei 70 bani, A. H. Ioan 3 lei 70 bani, Andrei A. Popovici 30 lei. Total 99 lei 80 bani.

k) Colectați prin dl Toma Bobescu din Giurgiu.

Toma Bobescu 10 lei.

l) Colectați prin dl Colonel V. Costa-Foru. Catul (militar) 5 lei, Căpitan Scriban 1 leu, I. G. Ioanescu 4 lei, Anonim 5 lei, Anonim 5 lei, D. Panaitescu 2 lei, Marin Mihalache 2 lei Căpitan Malacsa 3 lei, 70 bani, sub-loc. Marinescu 2 lei, Căpitan Petrescu 2 lei, locot. G. Seinescu 2 lei, Dănescu 2 lei, colonel Costa-Foru 7 lei 40 bani, locot. Col. Teleman 5 lei, maior Tudorache 3 lei, locot. Sergescu 2 lei. Total 53 lei 10 bani.

Total 500 lei . . . . . fl. 225.—
Totalul cu ḑiua de astădi . . . fl. 2192.80

Sibiiu, 12 Martie n. 1880.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaților.

Bursa de Viena și Pesta

din 24 Martie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	103.50	103.45
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	80.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	93.—	93.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	82.75	82.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	119.50	120.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea pământului	91.—	91.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	90.—
Obligațiuni urbariale temeșiane	89.50	89.50
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	88.25
Obligațiuni urbariale transilvane	89.25	89.—
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	93.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	91.50	91.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.90	72.90
Datoria de stat în argint	73.35	72.95
Renta de aur austriacă	88.20	88.—
Sorți de stat dela 1860	129.30	129.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	842.—	835.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	297.40	298.50
Acțiuni de credit austr.	284.75	284.75
Sorți unguresci cu premii	—.—	115.25
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.57	5.52
Napoleon	9.47	9.47
100 marce nemțesci	58.35	58.25
London (pe poliță de trei luni)	118.70	118.60

Economic.

Sibiiu, 26 Martie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 9.—10.; Grâu sĕcăreț, fl. 7.50—8.50; Sĕcară fl. 6.10—6.50; Orz fl. 4.20—4.60; Ovĕs fl. .3.—3.40 Cucuruz fl. 5.—5.40; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 1.60—2-.-; Semență de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—35; Unsoare de porc fl. 28—30; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Lumînări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —44 cr.; Carne de viței 45—60 cr. carne de porc 48—50 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaș, 25 Martie n. Pro hectolitră: Grâu 9.—9.50; Grâu sĕcăreț fl. 8.—8.0; Sĕcară fl; 6.60—7.; Ovĕs fl. 3.—3.10; Cucuruz fl.——5. Sĕmență de cânepă fl. 7.—8; Fasole fl. 7.—8; mazere fl. ——; Cartofi fl. 2--240.; Fên fl. 1.80—2; cel vechiu; cel nou fl. —.--; Cânepă fl. 34—36; Slănină pro 100 chilo: fl. 60—62; Unsoare de porc fl. 60—64; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. 11½; carne de vită pro chilo 40 cr. carne de porc —48— cr. carne de viței 60.—70 cr. oauĕ 5 de 10 cr. Din pricina serbătorilor apusene târgul de aḑi fu rĕu cercetat Timpul fu frumos, dară rece.

Făgăraș, 19 Martie n. Pro hectolitră Grâu fl 9.50—.980; grâu sĕcăreț fl 7—7.50; sĕcară fl. 6—6.20; ord 4—4.50; ovĕs fl. 3.—3.20; cucuruz fl. 4.50—5; mălaiu fl. —.—.; Sămânță de cânepă fl. 9—10.—; mazere fl. ——.; linte fl. ——; fasole fl. 6—7 crumpene fl 1.60—2.; pro 100 chilo: Slănină fl. ———; sĕu brut fl. ———; sĕu de luminări fl. 38—40; unsoare fl 65—68; cânepă fl. 30—35.; sĕmență de in fl. ——— ; sĕpun fl. ——; fên fl. 2.20—2.60; spirt pro grad 10½— cr.; pro: chilo carne de vită 42 cr. carne de viței —36— cr.; carne de porc —44— cr.; carne de miel (un miel întreg) fl. 160—2.80; Târgul a fost mare, sĕcară multă.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitațiuni: în 10 Aprilie și 10 Maiu imob. lui Grigorie Ciorba în Mănic (judec. cerc. Gherla); în 10 Aprilie și 10 Maiu imob. lui Benedict Vásárhely în Köbölkut (judec. cerc. Székelyhid); în 22 Aprile și 22 Maiu imob. lui Petru Pripon în Cărpiniș (judec. cerc. Abrud); în 19 Aprilie și 19 Maiu imob. soției lui Michail Sinczky născută Maria Cristian în Cluj (trib.); în 17 Aprilie și 19 Maiu imob. lui Stefan Miscolzi în Toplița (judec. cerc. Reghen); în 7 Aprilie imob. lui Ilie Fițcultean în Archiud (judec. cerc. Teaca); în 21 și 22 Maiu și 21 și 22 Iunie; imob. remasului după Albert Varady în Chemendia (trib. Deva); în 5 Aprilie imob. Anuei Thus născută Câmpean în Dobrocina (trib. Dej). în 20 Aprilie și 20 Maiu imob. lui Dănilă Elekes în Dêrj (trib Odorheiu); în 31 Martie imob. soției lui Ioan Fer în Abrud (judec. cerc.); în 2 Aprilie imob. lui Andreiu Bönkesch în Mediaș (jedec. cerc); în 2 Aprilie imob. lui Vasilie Ardelean și soți în Ocnița (judec. cerc. Teaca); în 23 Aprilie și 24 Maiu imob. lui Moise Katana în Copeț (judec. cerc. Sângiorș); în 12 Aprilie imob. lui Ioan Gologan și soți în Săcele (trib. Brașov).

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de submedic in comuna montană Bucium, comitatul Alba inf. provedut:

1) cu salariu anual de 500 fl.
2) interteniment pentru un cal, 120 fl.
3) bani de cortel 60 fl. și dreptul de pensiune după normele de stat,

sĕ deschide concurs până la 1 Maiu a. c. st. nou.

Doritorii de a ocupa acest post au de a-și substerne petițiunile instruite cu documente, despre cualificațiunea ce posed precum și despre perfecta cunoscință a limbei române, la comitetul fondului pisetal al Abrud-Roșiei, „în Abrud" până la terminul mai sus indicat pre lêngă acea observare, că Doctorii de medicină în casul de concurgere se vor preferì.

Dela comitetul fondului pisetal al Abrud-Roșiei.

Abrud în Martie 1880.

Simeon Cav. de **Balinth** m. p. președinte.

Ioane Gallu m. p, notariu.

1—3

Ad Nr. 216 S. — ex 1879. 3—3

CONCURS.

La institutele diecesane gr. or. de teologie și pedagogie din Caransebeș sistemisându-se un post de profesură pentru agronomie cu salariu anual de 600 fl. v. a. pentru ocuparea acestui post se escrie prin aceasta concurs cu terminul până la 13/25 Aprilie a. c. adecă până la Dumineca floriilor.

Competenții pentru acest post au sĕ'și trimită la consistoriul diecesan gr. or. din Caransebeș petițiile instruate cu următoarele documente:

1. Atestat de botez;
2. Atestate scolastice despre studii gimnasiale, reale sau din scoalele cetățenesci;
3. Atestate despre studiile de agronomie;
4. Atestate despre eventuala pracsă făcută pe terenul agronomiei.

Caransebeș în 2/14 Martie 1880.

Episcopul diecesan:
Ioan Popasu.

Nr. 693. Epitr. [11] 3—3

Publicațiune de esarêndare.

La 22 Martie (3 Aprilie) a. c. 10 oare înainte de ameaḑi se va esarênda prin licitațiune publică la casa parochială gr. or. din Turda fênațul numit „Lobodaș" așeḑat pe hotarul Turdei sub Nr. top. 5546 *a*) *b*) în mărime de 106 jugeri și 212 stângini pătrați pe 3 ani de ḑile, începênd dela 24 Aprilie a. c. la cel ce va da mai mult.

Prețul de esclamare e 300 fl. din care 10% sûnt a se depune ca vadiu înainte de licitare. Oferte în scris sigilate se primesc numai până la deschiderea licitațiunei. Condițiunile esarêndărei se vor putè vedè la casa parochială gr. or. din Turda, sau în cancelaria archidiecesană din Sibiiu.

Sibiiu, 1/13 Martie 1880.

Consistoriul archidiecesan gr. or.

Director de moșie.

Un agricultor germân ofere serviții sale ca **director de moșie în România.** Dênsul a absolvat studiile agricole cu succes bun, a funcționat 7 ani în calitate de profesor la un institut agricol în Transilvania, ear în curs de 13 ani 'și-a însușit esperiențe practice ca conducĕtoriu de moșie parte în Germania parte la institutul amintit, cunoasce limba română și franceză și se poate recomanda prin cele mai bune testimonii.

Ofertele se pot adresa dlui Demetriu Comșa, profesor de agricultură în Sibiiu, sau direcțiunei institutului agricol în Mediaș (Transilvania). [12] 3—3

[9] 5—5

FABRICĂ de cipici și de cisme

a lui

Imre Temesvári

în Budapesta strada Kerepes Nr. 11.

Vêndarea cu ridicata (toptanul) și cu mĕruntul.

Recomêndă **pentru dame:**

Păpuci de casă de lasting sau pele 1.20
Păpuci pentru stradă din lasting, sau pele cu toc și funtă elegantă . . . . . 2.—
Cipici regata de încheiat cu cătărămi, din lasting fin, sau pele, fasonul cel mai nou . . 3.—
Cipici cu elastic înalt de 20 cent. din lastingul sau pelea cea mai fină, cu talpa duplă cu cue 3.60

Pentru bărbați:

Cipici regata, din pele de căprioară, sau chagrain cu talpa groasă 3.80
Cipici regata din pele de manuși, sau lac, cu marginea groasă a talpei 4.20
Cipici cu elastic din iucht, sau pele de viței, cu tălpile duple, țintuite, sau cu șurupuri . . 4.—
Alese din calitatea cea mai bună 4.60
Cisme 50—60 sentim., înalte, de iucht cu talpa duplă, țintuită triplu și cu șurupuri . . . . 9.—

În fine tot feliul de cipici pentru băieți, fete, și copii cu prețurile cele mai eftine ale fabricei.

Comandele se vor efectua prompt cu Nachnahme, sau dacă se trimite prețul. Lucrurile neconvenabile se schimbă bucuros, listele de prețuri mai detailate se trimit gratis și franco.

Cumpĕratorilor cu ridicata rabat însemnat.

Catechetica

bisericei dreptcredincioase resăritene

compusă de protopresbiterul

Ioan Stefanelli,

docent la facultatea teologică a universit. din Cernăuți.

Opul cuprinde toate principiile și regulele relative la alegerea, înșirarea, prelucrarea și propunerea materiilor catechetice din religiunea crestinească, istoria învĕțămêntului catechetic crestinesc dela Isus și până în ḑilele noastre, literatura ramului acestuia și catechese practice ca modele la compunerea catecheselor pentru scoală și biserică, și este menit mai întêiu ca manual la prelegerile catechetice în institute teologice, apoi și ca manual pentru păstorii sufletesci la elucrarea temelor catechetice pentru conferințele pastorale.

Prețul pentru Austro-Ungaria 5 fl.
„ „ România 13 franci.

De același autor au apărut:

Catechese

tractând

Istoria biblică a Testamentului vechiu,

Manual pentru catecheții și învĕțătorii scoalelor poporale, pentru păstorii sufletesci la catechisațiunile prescrise în biserică, pentru candidații de învĕțători și pentru educătorii și amicii junimei.

Tomul I.

Prețul pentru Austro-Ungaria 5 fl.
„ „ România 13 franci.

Dela același autor se află sub presă și va apărè în anul acesta:

Catechese

tractând

Istoria biblică a Testamentului nou

și faptele sânților apostoli.

Cu adaos o istorie și o geografie scurtă a Palestinei și a țerilor sântei scripturi.

Tomul II.

[10] 3—6

Editorul

Tipografia eredei de Closius,

Sibiiu.

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 34. Sibiiu, Joi 20 Martie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Alegerile în Englitera.

Sibiiu, 19 Martie.

Este departe de noi Englitera. Între Austro-Ungaria şi Englitera este o Germanie mare, o Francie tot aşa de mare şi un mic Belgiu şi pe deasupra şi un canal de al oceanului atlantic.

Alegerile pentru parlamentul englez fiitoriu ar fi să ne lase în cea mai deplină linisce şi să ne mulţămim a le înşira în una dintre cronicele noastre, ca să scie şi cetitorii nostri ce se întêmplă preste ţeri şi preste mări în împerăţia insulară a Britaniei-mari, în împărăţia cea puternică preste mările pământului, de care noi, de toate sûntem foarte depărtaţi.

Astăţi înse, când puterea electrică şi a aburului apropie neamurile de pe faţa pământului spre a le unì aproape într'o familie, în zadar ar închide cineva ochii să nu vadă ce se întêmplă în ori care parte de pe lume şi în deosebi de pe pământul Europei. Şi preste voie acel ce ar încerca a se folosì de o procedere ca aceesta, s'ar pomenì într'o lume, pe care o ar cunoasce tot aşa de bine, cum au cunoscut cei trei coconi din Efes cetatea, după ce, cum spune legenda bisericească, s'au desteptat din amorţirea lor.

Alegerile engleze de faţă şi despre care, după spaţiul de care am putut dispune în coloanele noastre am făcut deja amintire în revistele noastre politice, au ajuns la însemnătatea de nu mai pot fi considerate numai de o afacere curat englezească.

Curentul politic ce se manifestează pe pământul britanic privesce pe toată Europa. De aceea în Francia, în Italia, lumea politică caută cu acelaş înteres la dênsele ca şi în Germania, Austro-Ungaria şi Rusia.

Lupta este între cele doue partide vechi a le conservativilor şi liberalilor din Anglia. Dela reeşita acestei lupte însĕ atêrnă mult, pentru că învingă ori care din aceste două părţi, învingerea va contribuì la o definitivă constelaţiune a puterilor europene, care până acum este învĕluită în neugri nepetrunse.

Învinge partida conservativilor, atunci, cel puţin, este probabil, că ministeriul actual Beaconsfield remâne la putere şi clădirea începută cu alianţa austro-germană se va completa; învinge partida liberală, — un guvern cu Hartington, sau poate chiar cu Gladstone în frunte, poate disolve tot ce s'a făcut până acì. Cum va fi cristalisaţiunea cea nouă a puterilor şi staturilor europene în casul acesta, este o întrebare la care şi Bismarck nu va fi în stare a respunde numai decât.

Discursurile electorale a le liberalilor englezi câte au petruns, pe aripile ţiaristicei, şi în continent, ne pun în perspectivă înainte de toate un necunoscut, un fel de nihilism politic în sud-ostul Europei. Nici chiar acest „Sud-ost european“ nu este ţermurit în discursurile electorale. După un coriteu al liberalilor, Gladstone, s'ar părè, mai cu samă după vehemenţa lui cea neinfrênată asupra Austro-Ungariei, în special asupra Ungariei, că periferia orientului de meadă ţi al Europei este foarte largă şi mult cuprinţetoare.

Două lucruri transpar până acum din afacerile electorale engleze, am putè ţice, mai positiv. Învingênd partida liberală în Englitera, o apropiare între Englitera şi Rusia va fi foarte cu putinţă şi a doua, Turcia, şi câtă a mai remas din tratatul dela Berlin, va avè se dispară.

Apropiarea însĕ, între Englitera şi Rusia, va remânè fără de influenţă asupra Franciei, Italiei şi aşa mai departe? Nici alianţa austro-germână nu mai este sigură de ispite. Publicarea cu atâta sgomot a corespondenţei dintre împĕratul Germaniei şi Rusiei cu ocasiunea aniversărei nascerei împĕratului Wilhelm este un semn, că nici creaţiunile cele mai noue a le lui Bismarck nu sûnt aşa de înţepenite şi încheiate, încât să nu se clatine şi doar chiar să nu se desfacă; este un semn, că Germania, cât de tare şi de mare s'ar părea, nu este nesimţitoare la oscilaţiunile ce le trimit volburile electorale de preste canal în cele dedesubtul terenului politic al continentului Europei.

Pe lângă toate aceste, mult atêrnă dela reeşita alegerilor engleze în special şi pentru Austro-Ungaria. Umbra ce o aruncă liberalii englezi încă înainte de a se arĕta pe câmpul faptelor, ca guvern, este pentru monarchia noastră, cel puţin, neplăcută. Austro-Ungaria este înculpată, că nisuiesce a nimicì libertatea abia câştigată a popoarĕlor creştine din sudostul Europei. Ungaria cu deosebire este inculpată, că a înfluinţat la coroană, ca să nizuiască către o suprematisare austro-ungurească a popoarelor din peninsula balcanică.

Inculpările aceste sûnt un avis despre ceea ce are să astepte monarchia noastră dela un guvern liberal englezesc.

Oficioasele noastre se grăbesc a rĕspunde la înculpările ce vin din o depărtare aşa de mare, în special la adresa maghiară, cu grandeţa lor obicinuită: „Nu ne pasă!“; „Nu e adevĕrat!“ Spre a se întărì în curagiul seu despreţuitoriu, una dintre oficioasele noastre, ne spune: „Cine cunoasce Ungaria, poporul ei, istoria şi tradiţiunile sale, acela scie, că ea n'a fost nici când inimica, din contră a fost promovătoarea libertăţii popoarelor...“ Dacă cu astfel de descântece se vor înfrêna şi resfrânge chiar înculpările din afară este o întrebare, cărei i se poate rĕspunde uşor. În faţa evenimentelor atât de serioase şi în faţa situaţiunilor atât de clătinătoare noi am ţice cu fabulistul Gellert oficioaselor, cari sûnt totdeauna gata a vorbì în limbagiul despreţuitoriu: Băgaţi de samă, că eată podul, preste care trecênd cel ce a minţit, îşi frânge piciorul!“

Memorandele cele numeroase, discursurile cele multe în dieta Ungariei din partea naţionalităţilor, abstrăgênd dela presa acestora, nu este nici decum în consonanţă cu grandeţa oficioasă.

Încă nu scim resultatul alegerilor din cestiune, dar scim avisul, care eventual pentru monarchia noastră poate avè urmări reale. Între posibilităţile cele multe, una este care trebuie să nu o peardă din vedere nici un cetăţean serios din Austro-Ungaria. Posibilitatea, că monarchia austro-ungurească să vină în posiţiune de a se răţima eară numai pe popoarele sale ca la 1859 şi 1866. La un cas de aceste, de care Dţeu se ferească monarchia, oare n'ar fi mai bine, când popoarele ar fi mulţămite, nu cu descântece oficioase, care n'au alt efect decât că golesc săculeţele fondului disponibil, ci cu o adevĕrată libertate şi dreptate pentru toate popoarele din monarchie?

Este scurtă formula aceasta, dară cuprinde în sine talismanul cel mai probat, în toate veacurile, pentru staturi. Formula aceasta, realisată cu sinceritate de bărbaţii austro-ung. de stat, ar pune monarchia în posiţiunea, de a'i păsa foarte puţin, cine învinge la alegerile din Englitera, foarte puţin, cine remâne sau vine acolo la guvern.

Revista politică.

Sibiiu, în 19 Martie.

În liniscea sĕrbătorilor de pascile apusene în Budapesta bărbaţii politici au avut timp să mediteze asupra partidelor din dieta Ungariei. Un deputat se pune şi dă espresiune meditaţiunilor sale de şi în forme diverse în două organe din capitală. Deputatul a meditat şi după ce a meditat a venit la convingerea, că cu atâtea partide nu merge bine. Din contră partidele cum sûnt astăţi promovează putrejunea în sinul „naţiunei“. Deputatul află, că ar fi bine ca elementele, ce stau pe basele dela 1867, să se ralieze. Aceste ar fi partida aşa

FOIŢA.

Colonisarea Daciei după părerile alianţei israelite.

C'est à vous d'en sortir, vous qui parlez en maître,
La maison m'appartient, je le ferai connaître!
(le Tartufe, IV. 7.)

„Mai toţi oratorii congresului israelit din 1876 au declarat cu sgomot şi cu o aroganţă despreţuitoare, că Israeliţii din România nu trebuie să aştepte reforme de cât dela străini. Curios patriotism!“

Astfel vorbia dl T. George Giuvara, în şedinţa de Luni, 1 Martie, la societatea de etnografie din Pasis, înaintea unui public distins care'l asculta cu cea mai binevoitoare atenţiune. Toţi erau curioşi a auţì din gura unui Român espunêndu-se cestiunea israelită; cetiseră — poate fără să vrea — espectoraţiunile de mai lunile trecute ale condeielor plătite ale alianţei; doriau dar a vedè si pe cei acusaţi (apĕrându-se).

După prununţarea cuvintelor de mai sus, dl Oppert, profesor la colegiul Franciei şi — mai cu samă — membru al Universalei Alianţe israelite, întrerupe pe iubitul nostru compatriot, ridică cu putere vocea şi face următoarea declaraţiune, pe care fie care din lectorii d-vstre o vor cualifica-o cu epitetul ce vor găsì de cuviinţă: „n'aveţi dreptul a vorbì astfel, domnule; Evreii sûnt *cel puţin* tot atâta de vechi în România ca şi d-voastră înşi-vĕ...!!“

Propunêndu Rothschilţilor europeni crearea unui ordin „Nesdrăvăniile jidovesci“ şi darea unui cordon lat de gât dlui Oppert numai pentru nemuritorul „cel puţin“, mulţămită, căria va intra de sigur în sinul lui Abraham, să notăm şi replica minunată, aruncată de amicul nostru d. T. George Giuvara, cu acel indescriptibil şi suveran dispreţ, ce are Românul pentru vulpi şi şopârle:

— Aşa!? Nu trecură şese luni şi, moderni Tartufi, ţiceţi binefăcĕtorilor d-voastre:

C'est a vous d'en sortir, vous qui parlez en maître,
La maison m'appartient, je le ferai connaître!

Era superb fiul României cu biciul lui Molière în mână lovind în faţă pe membrul Alianţei, în mijlocul aplauselor şi risetelor adunării. Î-am mulţămit şi 'i vom mulţămì totdeauna de această fericită si patriotică inspiraţiune. Sûnt atât de rare aceste incidente, încât simţim o adevĕrată mândrie naţională înregistrând pe cele ce avem fericire a cunoasce.

Continuând restul conferenţei şi servindu-se în toate cele ce afirma de părerile şi publicaţiunile străinilor, cari au studiat mai mult sau mai puţin just cestiunea, dl Giuvara a presentat în studiul sĕu adevĕratul caracter al mĕsurilor sociale, făcênd se apară în lumina cea mai viuă spiritul de toleranţă şi nesfêrşită bunĕtate ce am avut, noi Românii, în toţi timpii. Recunoscênd că Israeliţii din România acceptă cu bucurie noua stare de lucruri, simpaticul conferenţiar arĕtă pentru a sfêrşì, că agitaţiunile esterne, provocate de Alianţă, fac mai mult rĕu de cât bine coreligionarilor ei.

După terminarea discursului seu şi discuţiunei ce urmă, după dl Léon de Rosny, secretariul comitetului, resumă desbaterile insistând asupra principiului: „un popor în formaţiune are dreptul a lua toate precauţiunile necesare stărei sale, până la deplina lui constituire, când, fără pericul pentru organismul sĕu, poate primì în sinu'i elemente străine.

Să ne întoarcem însĕ la d. Oppert şi la neasteptatul şi neuitatul d-sale „cel puţin.“ Ce a voit să înţeleagă membrul alianţei israelite cu frasa ce cetitorii vĕţură mai sus? Lucrul nu e greu de înţeles. Alianţa care, când e departe de locul luptei, se esplică lămurit, susţine prin organul dlui Oppert că: „coloniele traiane, venind în Dacia, se compuneau nu numai din diferite populaţiuni latine, strinse de marele imperator din Italia, Ispania şi Galia comată, ci şi dintr'o mare parte (ţicem „mare parte“ prin analogie cu „cel puţin“ al dlui Oppert) de Iudei“; şi nu numai atât: „cel puţin“ mai subînţelege: „nu e greu de admis chiar găsirea unor colonii de Evrei în Dacia, când legiunile romane trecură

numită liberală și opositiunea întrunită. Cu partida „independenței," care se luptă contra unei administrațiuni cu forme europene, nu se poate începe nimica. Aduce mai daparte aminte celor ce stau pe aceleași base, că partida „independenței" se sporesce și așa partida liberală și cea întrunită și din motivul acesta ar trebuì sĕ se ralieze. Mai are însĕ și al doilea motiv: naționalitățile. „Se nu credem, ḑice deputatul, că naționalitățile au capitulat, lăsându-se de nisuințele lor cunoscute, prin cari vor se realiseze sistema cantonală și supremația limbistică a majorităților etc. etc. Leul numai doarme, dar n'a murit. El se va deștepta în momentul, când în lagărul inimic cearta va fi în permanență."

Greutatea raliării o face Coloman Tisza, căci între dênsul și opositiune abisul e prea mare.

Alegerile din Anglia au devenit așa de interesante pentru Austro-Ungaria încât pare, că acele se petrec aici la noi. Indignațiunea e mare în Austro-Ungaria pentru tratamentul, cu care Gladstone tratează monarchia noastră. El a ḑis într'un discurs electoral:

„Austria a fost în tot-deuna inimică statornică a libertății în toate țerile: Austria a călcat Italia în picioare; Austria s'a opus unității germane; Austria s'a încercat sĕ împedece crearea Belgiei; Austria n'a mișcat un deget pentru a ajuta reînvierea Greciei. Priviți un planisfer, nu veți găsì un singur punct pe care sĕ puteți pune mâna și sĕ ḑiceți: aici Austria a făcut bine.

Lordul Hartington, unul dintre căpeteniile opositiunei, pronunță la Rawtenstall un discurs, în care atacă politica cabinetului Beaconsfield în cestiunea alianțelor.

„Din ḑiarele interne și esterne — ḑice dênsul între altele — aflăm, că dacă nu se va pune o stavilă politicei urmate de guvern, în curênd ne vom vedè năpăstuiți cu o alianță cu Germania și Austro-Ungaria. N'am de ḑis nimica împotriva Germaniei sau Austriei. Austria era mai de mult o putere, cu care țeara aceasta putea sĕ aibă puține simpatii: noi scim însĕ, că guvernul austriac nu mai este astăḑi de natură, a deștepta neîncrederea Englesilor. Mĕ îndoiesc cu toate aceste foarte mult, dacă am contribuì într'adevĕr la mantinerea păcei europene, încheiând o alianță specială și în deosebi o alianță cu o putere sau mai multe; o alianță îndreptată mai mult sau mai puțin împotriva altor puteri europene.

„Fără a desbate acum mai amĕnunțit cestiunea aceasta, eu sûnt de părere, că Anglia nu trebuie sĕ se amestece de ocamdată în toate cestiunile, cari frĕmêntă politica Europei. Firesce este interesul Angliei și o datorie a ei, sĕ facă us de înriurirea ei, când crede, că prin aceste va putè mantinè pacea europeană. Dar eu cred, că dênsa mai ușor va putè-o face aceasta ținêndu'și mânile libere și nelegându-se prin nici o alianță. Dacă țeara ar crede cumva, că i se prepară o alianță îndreptată câtuși de puțin împotriva Franciei, națiunea ar respinge-o numai decât. Ori cât de mult ne-am silì sĕ mantinem pacea Europei, tot atât de mult trebuie sĕ ne ferim a arĕta cea mai mică neîncredere sau rea voință față cu Francia."

Călĕtoria ministrului Brătianu n'a încetat încă de a fi obiect de discusiune în publicistica cea mare europeană. Dintr'o corespondență dela Viena la „P. Ll." se vede, că se dă multă și însemnată atențiune atitudinei, ce va observa România la cea mai deaproape conflagrațiune. Altă corespondență din Berlin afirmă acum, că a fost vorba și de înălțarea României la rangul de regat și de adoptarea unui nepot de frate de ai domnitoriului Carol. Ce privesce titlul de regat, ḑice corespondența, nu va da de opositiune nici la Berlin nici la Viena. Fiiul adoptiv *in spe* al domnitoriului Carol este cel mai mare dintre fiii principelui ereditariu Leopold, din causa cărui s'a escat resboiul din 1870 între Prusia și Francia. Este născut la 1864 și se chiamă Wilhelm.

Apel.

Conferența prealabilă a jurisconsulților români din Transilvania în ședința ținută în Cluj în 28 l. c. luând la desbatere serioasă din toate punctele de vedere proiectul de lege în cestiunea agrariă din Transilvania, a esmis o comisiune spre pregătirea unui memorand, carele se va lua din nou la desbatere în una a 2-a conferență a jurisconsulților români din Transilvani și părțile adnecse. S'a decis mai departe, ca această conferență sĕ se țină în 11 Aprilie st. n. în Sibiiu la 4 oare d. a.

Subscrișii însărcinați de conferența ținută în acest obiect, fac prin aceasta apel către toți dd. jurisconsulți români, rugându-i, ca cu privire la momentuositatea obiectului sĕ binevoiască a participa cu toții la sus-atinsa conferență.

Din ședința conferenței prealabile, ținută în Cluj la 28 l. c.

Dr. *Rațiu*, Dr. *Aureliu Isac*, notariu.

Reformele Turcesci.

Turcia, ḑice „Republica franceză", face economii. Fără îndoială, este și timpul de a face. Mai bine târḑiu decât nici o dată. Cestiunea este, că dacă tot amânând mereu mai îi rĕmâne alt ceva de economisat de cât datoriile ce le are. Până una alta, ea suprimă funcțiunile superfluente și astupă gurile de scurgere a financielor netrebuincioase. Leafa marelui vizir se va micșora de astăḑi înainte cu 250 lire turcesci. Divanul a suprimat pe mai mulți consilieri ai ministrilor. Acesti funcționari în genere sûnt europeni. Se vorbesce încă a se suprima ambasadele sau mai bine ḑis ambasadorii. Turcia nu are sĕ mai fie representată în străinătate decât prin însărcinați de afaceri. Numai vorbim și despre celelalte economii, cari constau în a oprì din lefurile funcționarilor, dintr'ale soldaților și în a nu'și plătì datoriile. Aceste economii au sĕ se continue încă. Sultanul chiar vrea sĕ suprime cu totul pe câți-va dintre ministrii sei și de sigur, că afacerile imperiului seu, nu vor merge nici mai bine, nici mai reu ca până acum. Pentru a nu cita decât câte-va esemple, sĕ spunem că ministrul instrucțiunei publice din Constantinopole nu ne pare de un neaperat folos. In ce chip ar avè el de făcut ceva pentru instrucțiune până nu se va instruì mai ântâi el singur? Cât despre ministrul poliției, toate informațiunile și cunoscințele noastre sûnt în acord pentru ca sĕ ne întemeieze credința că el e cu totul nefolositouiu, afară dacă nu vor gratifica cu această funcțiune pe banditul Niko, care a furat cu atâta dibăcie din Salonic pe colonelul Synge cu familia lui cu tot. Am putè aduce asemenea argumente topice și întru cât privesce pe ministrul afacerilor străine, pe acel al justiției și ale marinei. Dar se trecem. Nu putem sĕ'i cerem toate de o dată și trebue sĕ ne mulțămim cu un viitor spriginit pe atât de strălucitoare făgăḑueli.

Cu toate aceste sub capitalul de suprimări ar fi bine, ca Turcia sĕ nu treacă și: de a se suprima chiar ea, cu totul. Ne temem mult, că sĕ află deja pe un povirniș atât de nenorocit ei. Glumim și poate că nu facem bine, căci situațiunea Turciei nu are nimic de glumit într'ênsa. Aceasta lentă agonie în care se frĕmêntă o putere mare și prosperă altă dată, e unul dintre cele mai triste spectacole ale istoriei contimporane și trebue multă filosofie pentru a nu se turbura, cel puțin ea. Această decadență în aparență fără vindecare și sigură devine și mai dureroasă, când ne gândim că Turcia slăbită după cum e prin nenorocirile ei milităresci și mai ales prin turpitudinea celor ce o guvernă, cuprinde încă într'ênsa elemente de viață și de prosperitate. Ea are drept capitală, orașul cel mai admirabil situat din Europa; populațiunile ei se numĕră încă cu milioanele; teritoarele ce le mai are atât în Europa cât și în Asia cuprinde în sinul lor bogății minerale ne esploatate; pămêntul ei după spusele tuturor, ar fi unul dintre cele mai producĕtoare dacă ar fi cultivat. Ce ar trebuì pentru a se scoate dintr'aceste elemente, trebuincioasele pentru traiul, pentru cred:tul și pentru prosperitatea unei națiuni întregi? Ar trebuì tocmai ceea ce Turciei îi lipsesce și ceea ce îi va lipsì totdeauna pe cât timp acei ce o guvernă, cu îndĕrĕtnicie, nu va face apel la inteligența și la inițiativa europeană: o administrațiune în regulă, o dreptate de o potrivă pentru toți, musulmani și crestini.

Cu aceste două lucruri totul e cu putință. Brăsdeze căile ferate pămêntul imperiului în toate direcțiuniță, stringĕ-se dările regulat, modest și de către funcționari integri, înceteze Musulmanul de a mai vedè în creștin un tiran și creștinul în Musulman un vrăjmaș și Turcia de sigur, că va înceta atunci de a vegeta într'o stare cronică de faliment. Ni s'ar ḑice poate, că aceste sûnt peste putință. Pe atât timp pe cât oligarhia constantinopolitană va păstra direcțiunea afacerilor, da, o mărturisim și noi, n'are sĕ fie decât utopii aceste cereri ale noastre. Dar dacă ea ar face apel la luminele și la spriginul acelora, cari departe de a'i dorì perderea au din contră interesul ca Turcia sĕ reînvieze, nu e probabil, nu e — putem ḑice — chiar sigur, că lucrurile ar lua repede un alt aspect? Avem în Orient esemplul Egyptului pentru a ne adeverì ḑisele. Sub Ismail-Pașa, Cairul se asemăna cu Constantinopolul: același sistem, aceleasi delapidări finanțiare, aceeași comfusiune administrativă; Egyptul mergea în spre aceeași stâncă de care astăḑi Turcia e amenințată sĕ se isbească și sĕ se sfărâme. Sistemul regielor străine a fost la timp întrodus și în curênd toate 'și-au schimbat fața. Pentru ce același sistem n'ar produce și în Turcia același re sultat? Pentru acest sfêrșit ar trebuì ca adevĕrul sĕ pĕtrundă murii Yeldiz-Kioskului ar trebuì ca glasuri împarțiale și neinteresate sĕ facă pe suveran sĕ înțeleagă limba adevĕrului și din nenorocire, ertat este a ne întreba dacă s'ar putè împlinì vreodată aceasta.

„Telegraphul."

Varietăți.

* Ni se trimite spre publicare: Dela presidiul „Reuniunei învĕțătorilor rom. gr. or. din diecesa Caransebeșului." Mult onorate domnule președinte al despărțemêntului N. N. Reverendisimul domn Dr. Ilarion Pușcariu, protosincel archiepiscopesc și asesor consistorial din Sibiiu, de curênd în acest an, a edat un op întitulat: „Principii din pedagogia generală", destinând jumĕtate din venitul vêndĕrei acestui op, pentru reuniunile învĕțătoresci din metropolia română gr. or. a Ungariei și Tran-

---

Dunărea." (Or fi vêndut rachiu și atunci soldaților pe marginea Istrului?)

Eată dar părerea dlui Oppert, trasă fără greutate și după pofta inimei alianței, din frasa ce adresă dl Giuvara. Sĕ repetăm, că întreruptorul e profesor la colegiul Franciei, institutul în care sciința modernă a avut și are atâția ilustri representanți.

Cum dar această estraordinară afirmațiune? Cum? Cum??

Posedat de spiritul de radicale preschimbări în teoriile istorice aḑi în de obște admise, voit-a d. Oppert sĕ dea Romanilor lui Traian din Italia, Ispania și Galia o origine israelită, cum celebrul Niebuhr și elevii sei voiau odinioară sĕ facă din Pelasgi Germani curați și prin urmare sĕ germaniseze latinitatea? Interpretat-a d-sa astfel mult cunoscuta frasă a lui Eutropiu? Găsit-a prin palimpsestele îngropate în bĕtrânele biblioteci ale monastirilor din Wissenburg, Fulda, Wolfenbutel, St. Gal și Milan, bogate în astfel de manuscrise deteriorate, vre-unul care 'i descoperì acest colosal adevĕr? Dacă crede că Evreii au locuit în Dacia înaintea venirei colonilor Romani cum esplică cele ce Mommsen, Niebuhr și toți marii istorici Germani și Francezi au ḑis asupra caracterului poporului evreu care era un fel de popor chinez înainte de risipire, închis în strâmta Palestină și necomunicând mai cu nimenea din vecinii sĕi? Cum aleseră tocmai Dacia, țeara cea mai barbară, necunoscută, locuită de popoare sĕlbatice, descendenții lui Solomon cari din fire n'au fost și nu sûnt — (sĕ dea Dḑeu sĕ fie!) — obicinuiți cu neajunsurile, cu luptele, cu riscul vieții pentru conservarea unei bucăți de pămênt? Cum crede d. Oppert că Traian, care voia sĕ facă Dacia zidul de apĕrare al Romei în contra invasiunilor, cari se vĕrsau furioase despre Asia și Nordul Europei, sĕ fi adus în mare parte printre coloni și Iudei, cari numai prin bravură și temeritate nebună nu s'a distins nici la ei acasă, nici prin țĕrile străine unde au conăcit și unde au rĕmas? Avuserăm până acum, spre esplicațiunea fenomenelor de emigrațiune și imigrațiune, teoria scientifico-filosofico-transcendentală numită a „curenților occidentali" cari împingênd dela Ost la Vest națiunile, populară Europa; avuserăm teoria atracțiunei solare, a cursurilor riurilor și câte vor mai fi, Dḑeu scie; — voit-a d. Oppert sĕ ne facă a crede în esistența unor puternici curenți de jos în sus, terestri și palustri, cari eșind din marea Moartă și tristele locuri de prin pregiur, în timpuri mai mult sau mai puțin ante-istorice, au ridicat la cer — ca odinioară pe profetul Ilie — o mare parte din Israeliții Palestinei și echilibrându'i puțin în aer, le-au făcut un vênt teribil în direcțiunea N.—N.—V.—, 'i-au trecut, fără sĕ'i isbească, preste piscurile Caucasului, fără sĕ'i ude, preste Pontul-Euxin și 'i-au depus binișor și încet în virginile păduri ale Daciei?

Silindu-ne a ne oprì rîsul, sĕ mai punem cetitore, și următoarele întrebări spre a întunecatei noastre minți desĕvêrșită luminare.

Găsita vr'un trămis al dlui Oppert, anul trecut, când onor. primărie a Botoșanilor pavâ orașul, vre-o inscripțiune sau vre-o părticică (particula) de inscripțiune pe vre-o peatră uitată și călcată de Botoșeneni, inscripțiune, care scrisă în litere ebraice vechi sau unciale sau române dinainte și după resbelele punice, sau din epoca Antonină, se spună dlui Oppert, că Israeliții fură găsiți de Traian cu buzduganele în mână asceptându-l la Dunăre, ca sĕ'l ajute în contra Dacilor, dreptcare nemuritorul împerator sĕ le fi dat imunități, recompense, și drept turi cu carul? Desgropatu-s'a și presintatu-s'a vre-o monedă antică judeiă (Stater argentens cum Talmudi lintrs (?) sacris) purtând ca tip pe Mercur (Caput Mercurii petaso alato tectum) cu gâsca-i întraripată și cu șuvițe de pĕr buclate, aduse lângă ureche și modelate de coaforul Olimpului în forma șuvițelor protegiaților Alianței, care sosesc proaspeți din Polonia? Desgropatu s'au, ḑic, asemenea monete în târgul Cucului, (Iași — prin îngrigirea Stafetei) sau în stradele „Sinagoga, Udricani, Palestina" și cele-lalte laterale ale Călei Văcărescilor, (Bucuresci — prin îngrigirea Fraternității

silvaniei. Opul cuprinde în sine un material completat în formă sistematică şi frumoasă pe 144 de pagini, şi afară de aceea este scris într'un limbagiu corect, frumos şi foarte corespundĕtor şi pentru învĕţătorii nostri poporali, cari astădi sûnt accesibili din sfera Pedagogiei. Preţul unui esemplar este numai 1 fl.

Un esemplar din acest op foarte instructiv s'a trimis subsemnatului presidiu din partea autorului, pe seama bibliotecei reuniunei noastre învĕţătoresci, prin scrisoarea sa dto Sibiiu 4/16 Ianuarie 1880, în care se accentuează, că Reuniunea noartră din diecesa Caransebeşului încă se poate bucura de venitul destinat din vinderea opului, şi adecă: în aceea mĕsură, în care cartea a avut trecere în sinul Reuniunei; va sĕ ḑică: pentru 100 esemplare, ce eventualmente s'ar prenumera şi plăti de membrii Reuniunei noastre, se trămite din partea autorului încă 50 esemplare în folosul Reuniunei.

Drept aceea subsemnatul presidiu cetind cu deamĕruntul şi studiând acest op apoi preţuind nobila intenţiune a dlui Dr. Ilarion Puşcariu de a folosì prin lăudatul sĕu op, spiritualmente şi materialmente pentru ridicarea învĕţământului nostru poporal la poporul nostru român; mai departe apreţuind mai pre sus de toate valorosul material şi însemnătatea cărţii din cestiune pentru scoalele şi mai ales pentru învĕţătorii nostri, cari duc lipsă de atari opuri mult folositoare, şi cari ca adevĕraţi pioneri ai crescerei şi culturei poporului nostru, nici că pot, dar nici că e permis a remânè fără de un astfel de op neîncungiurat de lipsă, prin aceasta îşi împlinesce o datorinţă prea plăcută recomandând cu toată căldura spre prenumĕrare des lăudatul op, tuturor învĕţătorilor şi scoalelor noastre gr. or. din diecesa Caransebeşului pe calea despărţementelor reuniunei, şi adecă: M. On. D-Ta, ca presidentul despărţĕmêntului N. N. vei dispune şi recomanda cu toată căldura şi zelul bărbătesc pe basa acestei ordinaţiuni prenumĕrarea titulatului op, în întreg despărţĕmêntul m. on. D-tale, circulând coala de prenumeraţiune acì sub ·/. alăturată, atât la învĕţătorii, cari sûnt membri, cât şi la aceia, cari nu sûnt membrii reuniunei noastre. Coala de prenumeraţiune dinpreună cu banii adunaţi, vei binevoì a'i străpune încoaci cel mult până în 1/13 Aprile a. c. spre a putè acesta presidiu numai de cât a aduce cărţile şi a le distribui prenumeranţilor.

Punendu vĕ la inimă interesarea cu deadinsul de această causă importantă din punct de vedere atât spiritual cât şi material pentru Reuniunea noastra suntem

Bocşa montană, 24 Faur 1880.

Stefan Antonescu m. p.
preşedintele reuniunei.
Ioane Marcu m. p.
notar.

* (Postal). Îa Gârbĕu, comitatul Cluj, este de ocupat postul de magistru postal, care, depunênd cauţiunea de 100 fl., va avè pe an: 120 fi. salariu, 40 fl. pauşale şi 200 fl. pentru espediţii postale. Doritorii de a concura la acest post au sĕ'şi trămită suplicile la direcţia postală din Sibiu în termin de 3 săptĕmâni.

* (Asentare de armăsari) se va ţinè în anul acesta în mai multe comitate ale Ungariei precum şi în Arad, Satu-mare, Selagiu, Tolna, Caraş, Torontal, Turocz, Trencin, Vesprim, Zemplin şi în Ardeal în trei locuri. Se vor cumpera în acest an de 2 ori mai mulţi armăsari ca în anii trecuţi şi preţul minimal pentru un mânz de armăsariu va fi 150 fl. v. a.

* (Licitaţiune ministerială). Ministeriul r. u. pentru apĕrarea ţĕrii spre acoperirea lipsei articlelor de pele pentru honvedi va ţinè în 10 Aprilie n. o licitaţiune în Budapesta, la carea au drept de concurenţă numai aceia, cari pe deoparte vor fi în stare a depune un vadiu de 20,000 fl., eară pe de altă parte vor fi industriaşi unguresci.

* (Lumini nouĕ de stearin). În Brün se fac acum un fel de lumini de stearin, cari în lăuntrul lor sûnt goale şi fiind aprinse nu mai curg pe din afară ca cele de până acum, ci se scurg în spaţiul gol din lăuntrul lor. Prin aceasta luminile sporesc în massă şi cresc în puterea luminării. Ele sûnt aşa dară cu mult mai bune şi scopoase, ca cele de până acuma.

* (Graţioasa şi literata noastră Suverană), scrie „Pressa" din Bucuresci, a îmbogăţit frumoasa colecţiune a operilor sale literare cu o nouă comedie în limba francesă „Revenants et Revenus". Eri, Marţi la 7 oare sara, A. S. R. a cetit opera S'a înterpretatorilor aleşi de A. S. şi directorului comitetului Teatrului Naţional. Impresiunea produsă prin cetirea acestei comedii a fost din cele mai satisfăcĕtoare, şi, după cât ni se spune, piesa este foarte spirituală şi subiectul din cele mai originale. Eacă, până astădi persoanele, cari vor avè onoare de a interpreta comedia gingaşei noastre Suverane: Dl Lili Man, Alice Siuţu, M-sa de l'Aubespine Sully, d-şoarele Lucie Ghica şi Olga Brailoniu; d-nii M. de l'Aubespine Sully, Grigorie Falcoian, George Rosetti; Dimitrie Rosetti, Alecsandru Haifon şi N. Cerchez. Piesa se va representa la Palat şi ne vom face o plăcere de a ţinè pe cetitorii nostri în curentul amenuntelor, ce se vor putè produce.

* (Operă română). Cetim în „Lyra Română": „Bĕtrânul măiestru Flechtenmacher, căruia teatrul român îi datorează sacrificiul a 31 de ani, în care timp a compus mai toate bucăţile musicale, cari s'au cântat şi se cântă încă pe teatrele naţionale române, va da la lumină pentru anul viitoriu o operă în 3 acte intitulată: „Fata de Cozia", care voiesce a'şi termina cariera, retrăgêndu-se din funcţiunea de măiestru compositor al teatrului naţional din Bucuresci. În locul lui, se ḑice, că va urma dl G. Stefănescu.

* (Calea ferată Viena-Bucuresci-Constanţa). Cetim în „Deutsche Zeitung" următoarele: Sĕvêrşirea liniei Bucuresci-Cernavoda cu linia laterală la Buzeu, încuviinţată din partea Camerelor române în ḑilele cele din urmă, căstigă în momentul când raporturile între Austro-Ungaria şi România sûnt cele mai amicabile, o însemnătate internaţională. Linia Constanţa-Cernavoda-Bucuresci formează membrul final al tuturor liniilor de comunicaţie din Europa centrală, gravitează la Marea-neagră; şi deschiderea unei căi ferate neîntrerupte dela Viena şi Berlin până la portul românesc al Pontului, Constanţa, va esercita o înriurinţă foarte favorabilă asupra comunicaţiunei liniei de stat Bodenbach-Orşova, a liniei unguresci de stat Oderberg-Braşov şi a liniei galiţiane Cracovia-Leopole-Iaşi. Curentul comercial al Mărei-negre, ce până acuma a gravitat la *Odessa*, în restimp de puţini ani se va concentra în *Constanţa*, vechia staţiune a Genovezilor la Pont, cunoscută sub numele Constanza. Păşind România la sĕvêrşirea alor 260 chilometri de căi ferate noue, ea oferă reţelei căilor ferate din Europa centrală întregirea de mult asteptată în direcţia sud-ostică, ea emancipează comerciul dela transiţia atât de uricioasă din ogaşia normală europeană în ogaşia lată rusească, şi tractatul comercial şi vamal, ce este în vigoare între Austro-Ungaria şi România, va produce rodurile sale numai după sĕvêrşirea acestor căi ferate.

* (Ce viaţă trăiesce acuma bietul Ţar). Cu privire la aceasta scrie un corespondent al „Gazetei de Colonia," care ḑice că e bine înformat: „Toate încăperile, toate unghiurile până şi coperişul, părepi şi căminurile palatului de iarnă din Petersburg, au fost cercetate şi s'a dovedit, că nu mai e temere de vre-un nou atentat, dacă păḑitorii îşi vor face datoria şi dacă nu va reîncepe vechiul şlendrian, ceea ce uşor s'ar putè întêmpla. Împĕratul doarme în urma aceasta earăşi în palat, ceea ce dela esplosiunea din urmă nu s'a întêmplat, dar doarme în fie-care noapte în altă odaie. Viaţa ce o duce Ţarul acuma e vrednică de plâns, el nu mănâncă nici dintr'o bucată până nu o gustă altul înaintea lui; aşa nu bea din vin până nu bea altul, băile trebue sĕ le cerceteze medicul seu şi în fie-care seară înainte de a se culca sĕ revideze mai întâiu cu deamĕruntul odaia de durmit şi toate localităţile de durmit şi toate localităţile de deasupra şi dedesupt. E foarte nervos, nu voiesce sĕ mai audă de nimic, chiar şi paradele, cari 'i făceau mai înainte bucurie, nu'i mai plac acuma. Neestradarea lui Hartmann 'l-a supĕrat încă şi mai mult şi 'l-a înverşunat în contra republicei franceze, pe care nici odată n'a avut-o la stomac. — Sermanul Ţar!

* (Un proces comic). Un proces comic s'a judecat de curênd la Baldersheim, în Germania. Prevenitul era un preot. Pe când predica în biserica sa, el observà, că mulţi din auḑitorii sei adormiseră profund. Spre a'i treḑì începu a striga: Foc! foc! Dormitorii se treḑesc, şi preotul continuă: „Da, focul arde în purgatoriu şi în infern şi va arde pe acei ce nu pot învinge somnul spre a asculta cuvêntul lui Dḑeu!" Incidentul dând loc la o încăerare, preotul a fost tras dinaintea tribunalului pentru perturbarea păcei publice, şi a fost condamnat la 10 mărci amendă.

* (Diamante artificiale). Nu de mult timp, au făcut mare sensaţiune diamantele artificiale ale unui fabricant din Glascov; căci supuindu-le unei cercetări sciinţifice, s'a constatat, că seamănă cu desăvêrşire adevĕratelor diamante. Renumitul mineralog al museului britanic din Londra, *N. Story-Mas-Kelyne*, mai trimite acum o adresă ḑiariului „Times", prin care declară, că earăşi a primit din Glascov dela un alt domn, anume *Ballantine Hannay*, diamante artificiale, pentru a le esamina, găsindu-le în toate privinţele, că au foarte mare asemĕnare diamantelor adevĕrate. Astfel, cestiunea dacă diamantele se pot produce artificial pare a fi resolvată.

Avis publicului, care doresce a cheltuì bani pentru diamante.

(Albumul macedo-român). Dl V. A. Urechiă roagă pe toţi d-nii, cari au promis colaborarea la această carte, adevĕrat monument de filantropie, se grăbească a trimite articulele dlor căci preste câteva ḑile se va pune sub presă, ca se apară de Pasci cel mai târḑiu. — „Binele Public" ne spune, că, pe lângă articulele ce se trimit din toate unghiurile ţerilor române spre publicare în acest Album, literaţi şi artişti din ţĕrile surori ca Francia, Spania, Italia, chiar şi din America îşi trimit contingentul spiritului lor, spre realisarea scopului măreţ ce se urmăresce: prin cultura minţii salvarea unui popor de inundaţia străinismului. Abundanţa şi varietatea materiei, ilustraţiunile esecutate în cele dintâiu ateliere de gravură din Viena, unde s'a trimis deja, plus acurăteţa tipariului şi formatul acestui Album, care va fi în octav mare, vor face dintr'ênsul nu un simplu ḑiariu ilustrat, ci un adevĕrat Album, pe care toţi, îndemnaţi de patriotism, se vor grăbì, nu ne îndoim, a şi'l procura, a'l păstra, a'l transmite generaţiunei viitoare" ..."

* (O nuntă de Liliputani). În Rochester (New-York) s'au cununat 2 pitici, dintre cari mirele de 33 ani are o mărime debia de 34 policari, precând mireasa de 27 ani este numai 33 policari de înaltă. Mirele e colonel şi mireasa a doua sopranistă în societatea de operă a Liliputanilor.

---

admirabile cuartire, terenuri fără samĕn unde mi-aşi permite a ruga pe dl. Oppert sĕ şiadă numai două luni, vara după coptul pepenilor, ori după culesul strugurilor, pentru a studia cestiunea de vis în vivo şi cu toate simţurile aţintite asupra subiectului ce i ocupă veghierile?

Ba ḑĕu? Guvernul român, până la completa lămurire a cestiunii ar trebuì se aloce un credit estraordinar pentru şederea dlui Oppert în strada Palestina două luni, în timp de vară. Mĕ prind — şi sûnt sigur că nu voiu fi singur a face acest rămăşag — ca, dacă d. Oppert nu-şi va schimba părerea în cestiunea colonisării mai mult sau mai puţin pre-istorice a Daciei cu Judei, sĕ devenim cei mai înfocaţi apĕrători ai teoriei curenţilor de jos în sus, terestri şi palustri, în emigraţiunea şi imigraţiunea popoarelor şi în special a poporului lui Dḑeu; sĕ esplicăm prin convertibilitatea forţelor sau energielor fisice, demonstrată de ilustrul Cantoni şi alţii, cum acesti faimoşi curenţi, cari trebuiau sĕ fie electrici eşind din Marea Moartă, au electrisat pe emigranţi pentru a le da curagiu în călĕtoria-le aeriană şi apoi cum s'au convertit în curenţi eminamente motori etc. etc.

Vom fi zeloşi preste mĕsură; vom avè în creditarea teorii dlui Oppert avêntul şi esageraţiunea lui Theophile Gautier în vulgarisarea romantismului lui V. Hugo.

Sĕ lăsăm însĕ gluma şi, de şi vorbele serioase ale membrului alianţei nu sunt de cât o glumă, sĕ ḑicem dlui Oppert, profesor al colegiului Franciei: ar trebuì, onorate domnule, pentru ca sĕ se creaḑă cele ce spuneţi, sĕ reformaţi cu desĕvêrşire istoria evreă, sĕ mergeţi în Siria şi Palestina, sĕ cetiţi sau sĕ vĕ faceţi, că cetiţi pe pietre şi bolovani găsiţi în matca rîului sau pe ruinile cetăţii şi sgăriaţi de furiele timpului (veţi ḑice că's scrise în caractere cuneiforme de o altă natură) o nouă istorie a poporului israelit; sĕ-i daţi acestuia vêrtutea resbelnică, spiritul aventuros, tactul politic, puterea în fine medică, greacă seau romana; sĕ stergeţi petele de care e înnegrit de istoricii medievali; sĕ faceţi sĕ tacă scriitorii moderni; sĕ ascundeti espulsiunile şi legile contra usurei; sĕ năbusiţi strigĕtele Germaniei actuale şi atunci, numai atunci, vom crede în posibilitatea curenţilor de jos în sus şi împreună cu d-ta, şi noi, şi Germanii, şi Suedesii şi Portugesii şi Rusii şi Ispaniolii vom sufla de jos în sus pentru a mări intensitatea faimoşilor curenţi cari, de sigur vor ridica la ceruri pe coreligionarii d-tale.

Până atunci, vorba „cel puţin" va remânè vorbă; d-voastră veţi remânè a căuta o alta pentru a vĕ duce la nemurire, ear Românul va remânè ceea ce a fost, ceea ce este şi ceea ce va fi în pământul plămădit la fie-care pas cu sângele părinţilor sei, pământ, ce cu bunĕtatea'i seculară, a lăsat aḑi pe Evreu sĕ'l calce, pământul ce va înobilì pe Israelit, dacă Israelitul se poate înobilì. *Gion.*

Paris. „Binele public."

gêndu-se din nou, politica lordului Beaconsfield va fi supusă judecății corpului electoral. Dl Bismarck, de acord cu Austria, făcut-a el în Londra încercări serioase pentru a aduce pe Englitera în înțelegerea din Octomvre? Să poate, dar s'o spunem încă odată, nu poate fi nimic sigur.

Cumcă guvernul englez a fost încă dela început favorabil pactului austro-german — în atât încât acest pact e chemat să supravegheze pacea europeană — toți o scie. Nu ne trebue pentru aceasta decât a ne aduce aminte discursul lordului Salisbury pronunciat la Mancester. Dar nimic alt, nu ne autorisă să presupunem că afară din această cucerire, politica germană a mai făcut-o alta în acest sens, în opiniunea engleză. Nimeni astădi nu e stăpân de a dirige politica engleză în cutare sau în cutare sens și nu se scie încă cine are să o stăpânească mâne. Tory și Whigsii sûnt din nou față în față: lupta are să se înceapă. După lordul Grandville, marchisul d'Hartington a atins, într'o reuniune electorală, cestiunea politicei străine a Engliterei în Europa. Leaderul liberal în camera comunelor nu se gândesce altfel decât leaderul liberal din camera lorzilor. Aceste declarațiuni au dat o importanță incontestabilă și ficsează asupra acestui punct programul politic pe care îl vor adopta Whigsii dacă alegerile vor fi favorabile și'i vor aduce la putere. Marchisul d'Hartington a protestat cu energie contra unei întreite alianțe între Germania, Englitera și Austria, pe care o consideră de natură a atinge susceptibilitatea oare-căror puteri. El a insistat mai ales asupra punctului că o asemenea alianță ar cuprinde o rea voință față cu Francia.

Acest discurs al șefului liberalilor englezi pare a fi un răspuns la articulele de prin ziare, cari au vorbit, de curênd, despre întrarea Engliterei în alianța încheiată la Viena.

Întru cât ne privesce sûntem de părere, că sgomotele unei întreite alianțe între Germania Austria și Englitera sûnt tot atât de puțin fundate cât e și sgomotul după care Rusia, atinsă în inimă prin soluțiunea ce s'a dat afacerei Hartmann, s'ar mai gândì să reînoiască cu aceste doue aliate de demult ale ei, pactul de care a credut că trebuie să se desfacă.

Proiect de lege despre instrucțiunea în gimnasii și în scoalele reale.

Secțiunea I.

Împărțirea.

§. 1. Asupra scoalelor de mijloc (gimnasii și scoale reale) statul are dreptul sau de dispunere și conducere inmediată, sau de priveghiere și inspecțiune supremă.

§. 2. Dispunerea și conducerea inmediată (care cuprinde în sine și inspecțiunea) i se cuvine statului, resp. ministrului de culte și instrucțiune:

1. asupra gimnasielor și școalelor reale trecute în bugetul statului;

2. asupra gimnasielor susținute din fondurile administrate de ministrul de culte și instrucțiune, mai departe asupra celor prevĕdute de un ordin monachal pe temeiul unei donațiuni regesci sau a unei fundațiuni de ori-ce natură, de asemenea asupra celorlalte gimnasii ce stau sub administrarea ministrului de culte și instrucțiune, cari până ce va dispune legislativa asupra lor, vor rămâne și pe viitor în administrarea ministrului de culte și instrucțiune susținêndu-li-se însă caracterul de până acum.

§. 3. Abstrăgênd institutele amintite în §. precedent, se vor putè să se înființeze și susțină gimnasii și scoale reale:

1. de confesiuni;

2. de jurisdicțiuni, comune, societăți și privați.

Aceste institute sûnt sau publice sau private. Întru cât i se cuvine statului, resp. ministrului de culte și instrucțiune, pre lângă inspecțiunea supremă și dreptul de dispunere asupra acestor institute, despre aceasta dispune secțiunea V din legea de față.

Secțiunea II.

Organisațiunea gimnasielor și scoalelor reale ce stau sub dispositiunea și conducerea inmediată a statului.

§. 4 Dispositiunile din această secțiune se întind de o potrivă asupra institutelor amintite în punctul 1 și 2 §. 2., întru cât cu privire la cele din urmă nu se face deadreptul o escepțiune.

§. 5 Atât gimnasiul cât și scoala reală consistă din 8 clase și din cursuri anuale în asemenea număr.

In mod escepțional se poate permite și înființarea de institute necomplete, la nici un cas însă înființarea de institute cu clase mai puține de 4.

Institute ce se vor înființa de nou se vor putè organisa și treptat din curs în curs, ele pot să aibă în mod transitoriu și 1. 2. și 3 clase, dar desvoltarea lor până la cel puțin 4 clase trebue să fie continuativă.

§. 6. Obiectele ordinare (obligate) de învĕțământ în instrucțiunea gimnasială sûnt *a*) Invĕțătura credinței și morala, *b*) limba maghiară și literatura, *c*) limba latină, *d*) germână, *e*) limba greacă și literatura, *f*) geografia a patriei și cea universală, *g*) istoria Ungariei, în clasele superioare în mod pragmatic și cu privire la desvoltarea constituțiunei, *h*) istoria universală, cu o privire constantă asupra culturei, *i*) propedeutica, *k*) matematica, *l*) istoria naturală, *m*) fisica și chemia, *n*) geografia matematică și fisicalică și elemente de geologie, *o*) desemn, *p*) caligrafia, *q*) gimnastica.

§. 7. Ca obiecte estraordinare se poate da instrucțiune în gimnasii celor ce se însinuă de bună voie: *a*) în oare care limbă a patriei, după trebuința împregiurului *b*) în limba franceză, *c*) engleză, *d*) italiană, *e*) desemn (și în cele 4 clase inferioare) *f*) stenografia, *g*) arta de cant.

§. 8. Obiecte ordinare (obligate) de învĕțământ în scoala reală sûnt: *a*) Invățătura credinței și morala, *b*) limba maghiară și literatura, *c*) limba germână și literatura *d*) limba franceză, *e*) propedeutica filosofică (psichologia și logica) *f*) geografia (a patriei și cea universală), *g*) istoria Ungariei, în clasele superioare în mod pragmatic și cu privire la desvoltarea constituțiunei, *h*) istoria universală cu constantă privire asupra culturei, *i*) matematica, *k*) istoria naturală și geologia, *l*) fisica, *m*) geografia matematică și fisicală, *n*) chemia *o*) geometria descriptivă, *p*) desemnul, *q*) caligrafia, *r*) gimnastica.

§. 9. In ori ce scoală reală se va propune în mod ordinariu și limba latină și literatura pentru scolarii cari se insinuă de bună voie și se va institui spre acest scop un profesor ordinar de specialitate.

§. 10. Ca obiecte de învĕțământ estraordinare li se vor putè propune în scoala reală celor ce se însinuă de bună voie: *a*) o limbă a patriei, *b*) limba engleză, *c*) limba italiană, *d*) analitica chemică, *e*) modelarea *f*) stenografia, *g*) arta de cant.

§. 11. In gimnasii și scoalele reale scopul ce'l urmăresc obi ctele obligate și neobligate, și planul de învĕțământ îl va statorì ministrul de culte și instrucțiune. Relativ la adaptarea planului de învĕțământ cu relațiunile locale și modificațiunile ce pot se fie de lipsă cumva prin aceasta le va dispune după ce va asculta singuratecele corpuri profesorale.

§. 12. Instrucțiunea în învĕțătura credinții și în morală, separat pentru scolarii cari aparțin la ori care confesiune, o stabilesce auctoritatea bisericească respectivă avênd însă a substerne planul de învĕțământ ministrului; mai departe instrucțiune poate să dea și un individ, care este însinuat la ministeriu, și primit de acesta, în localul institutului sau într'alt institut de învĕțământ public al bisericei respective ce se află în loc, ear într'alte locuri numai în casuri estraordinarie și cu aprobarea ministrului este permis a da.

§. 13. In cele 4 clase înferioare ale gimnasiului și scoalei reale planul de învĕțământ va trebuì stabilit astfel, încât să le fie scolarilor cu putință, să treacă în acest timp din gimnasiu în scoala reala sau viceversa, repetând. sau 2 dintre obiectele de învĕțământ deosebit obligate.

§. 14. In gimnasii și scoalele reale instrucțiunea se dă după sistemul de specialitate și anumit în clasele înferioare prin gruparea specialităților, ear în cele superioare prin instrucțiune în specialitate.

§. 15. în clasa cea mai de jos atât a gimnasiului cât și a scoalei reale se vor primì numai astfel de elevi, cari au trecut deja peste anul al 9. al vieții, și cari sau dovedesc prin testimoniu dela o scoală poporală publică, că au absolvat cu succes suficient cele 4 clase de jos ale scoalei poporale sau arată prin un esamen de primire că sûnt cualificați în asemenea mesură.

Particularitățile esamenului de primire le stabilesce ministrul de instrucțiune printr'un prescript separat. (Va urma.)

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Viena, 1 Aprile n. Ḍicerea latină: *variatio delectat* nu se adeveresce în toate timpurile și în toate împregiurările. Variațiunile în sistema politică actuală au început și pentru noi fidelii Vienesi a fi contrariul dela delectare. Cu deosebire variațiunile din urmă dela venirea ministrului Taaffe pe fotoliul ministerial, pune pe Nemții incarnați pe gânduri și'i face să ochiască mai mult ca de alte ori spre meadă noapte, de unde cred că trebuie să le vină mântuirea. Elementul slavic din partea aceasta a împĕrăției este în ochii lor o scandelă. Auḍi acì, ḍic mulți, Slavii vor să ne copleșască și să ne slaviseze în casa noastră. Ei au impertinența de a pretinde scoale cechice chiar aici în capitala residenței împĕrătesci. Nemții nu vor să bage în samă, că acei Slavi și acei Cechi, cari pretind să li se facă scoli sûnt cetățenii Austriei ca și Nemții și că tocmai dênșii Nemții dispută bunăoară Cechilor un drept de stat deosebit al coroanei cechice.

Necasul asupra tendențelor Slavilor abate privirea unei părți și asupra Ungariei. Acei ce sûnt grupați în giurul steagului lui Herbst, cu toate că au luat și ei parte la „Hallourile“ de deunedile, când veniau postele cele scârboase de preste Laita, astădi încep a fi mai reservați. Recunoscênd însă starea cea posomorită din Ungaria nu sciu de care fir de păr să se atêrne, pentru ca și din partea aceasta să 'și asigure o anghiră pentru timpuri grele.

E grea opera aceasta, însă omul se folosesce în primejdie de toate mijloacele câte i le aduce întêmplarea înaintea ochilor. Fusiunea cea nouă resuscitată și tratată în ḍiarele din Budapesta, păru înaintea unor politici de aici că va aduce o schimbare, care va întări de nou coloanele pe care e clădit dualismul. Bucuria însă abia a durat un moment, căci după cum vĕd că raționează astădi presa dătătoare de ton de aici, speranța se radimă pe mijloace care într'alte timpuri ar fi fost întêmpinate de un suris maliție.

Aici este puțină îndoială că în Ungaria va succede și de astădată fusiune de partide. Mulțămirea cu fusiunea este așa ḍicênd nemulțămire. Ḍiarele atribuie lui Tisza un merit, care nici el nu și'l va scrie între merite. Acesta este că el alungă din giurul său toate capacitățile și se întăresce, grupând în giurul seu mediocrităile, pe cari le poartă după plac. Urmarea acestei procederi este firească. Ea va duce mulțime de puteri bune în sinul stângei estreme, care și până acum este destul de tare.

Ei bine, „constituționalii“ nostri ved acum tocmai în împregiurarea aceasta mântuirea și scăparea. Ei ḍic că ajungênd partida stângei estreme la atâta putere în Ungaria, încât să ia a mână revisiunea legilor comune în înțelesul delăturărei delegațiunilor și a reducerei afacerilor comune, atunci parlamentarismul se va reîntări și dincoace și dincolo de Laita și nu va mai fi osêndit la lângedimea ce o căsunează delegațiunile.

Altă variațiune neplăcută pentru noi este, care ne o aduc scirile despre lupta electorală din Englitera. Discursurile electorale a le lui Gladstone au facut mult sânge rĕu și fac încă și acum. Ce ne va aduce resultatul acestei lupte vom vedè aḍi, mâne. Îngrigirea ce se observă aici nu prevestesce nimic bine.

Și acum de încheere și ceva mai plăcut. Ministrul-president al Romăniei Brătianu și în drumul seu spre Berlin și la reintoarcere a fost foarte bine primit aici în cercurile cele mai înalte. După cum am înțeles dela o persoană, care vine în atingere cu oameni inițiați în secretele politice, bunei primiri a ministrului român are să urmeze și o dovadă în faptă.*)

Varietăți.

* (Încoronarea principelui de coroană Rudolf de rege al Ungariei). O foaie din Viena a atins în ḍilele aceste eventualitatea încoronărei principelui de coronă Rudolf de rege și a princesei Stefania de regină a Ungariei. Din Budapesta se desminte scirea aceasta, ca una ce n'a fost nici odată luată în consideratiune.

* (*1000 fl.* a dăruit) ministeriul ung. de agricultură pentru scoala de agricultură din Bistrița.

* (Pentru cei bântuiți de lipsă) în comitatul Ung a dăruit ministeriul ung. 1000 fl. și le a asignat un înprumut de 60,000 fl. pentru semênță.

* (Depunerea lui Nic. Ujfalussy) din postul seu de comite suprem a urmat așa de pe neașteptate încât l'a găsit cu totul nepregătit. Ujfalussy, spune „Süd. Bote“, a aflat despre depunerea sa când s'a dus la cassă ca să ridice banii asignați pentru lipsiții din comitatul Carașului. Acì i s'a spus că banii sûnt asignați la adresa comitelui suprem Tabajdi.

* (Academia română) a ținut Vineri în 20 Martie st. v. ședință publică, prin care s'a deschis sesiunea generală a anului acestuia.

* (Foc mare în Bungard). Joì seara unul dintre Reșinărenii atașați lângă poliția locală signalisă foc în Șelimber. Ceriul era spre sudost foarte luminat de zarea focului. Era dar rătăcire că arde în Șelimber; focul era în Bungard. 30 de locuințe și tot atâtea clădiri economice îndată au fost îmbrăcate de flacări și prefăcute în cenușe. Focul s'a încins așa de repede încât nimenea n'a putut mântuì nimica. Doi oameni și vre o 40 de vite au căḍut pradă flacărilor Un al treilea om carele a vrut să mântuie pe frate-seu a scăpat cu viața, dar acoperit de arsuri, încât a trebuit adus în spitalul civil de aici. Satul ardea tot dacă locuitoriul Grecu nu se decidea a se suì cu vre-o câți-va soți pe un coperiș de casă dinaintea focului și dacă nu scutea coperișul de foc. Causa focului ne este încă necunoscută.

---

* Dela Ogna ne vine următoriul anunciu trist:

Ioane Vințeleriu, paroch gr. or. în Ogna-Sibiiului, anunciă în numele seu și a trei fii ai sei minoreni despre trecerea la cele eterne a consorții sale intime, și mult iubite respective mamă, fiă, noră, soră și cum-

*) A se vedè posta ultimă

nată. *Susana I. Vinţeleriu născ. Henteş*, care după un morb scurt de aprindere de plumâni a trecut la cele eterne în 18/30 Martie a. c. în etate de 28 de ani, împărtăşită fiind cu sântele taine. Îmormêntarea va fi Vineri 21 Martie (2 Aprilie) a. c. la 2 oare d. am. în cimiteriul român gr. orient. al Ognii superioare. La care se invită cu toată onoarea toţi amicii şi cunoscuţii acestei familii.

Ogna-Sibiiului, 19/31 Martie 1880. (Urmează subscrierile jelitorilor).

---

* (Date statistice despre scoalele poporale.) Ministrul ung. de culte şi instrucţiune publică care s'a recomandat ca bun patriot maghiar cu presentarea unui proiect de lege pentru scoalele medie a presentat şi un raport despre scoalele poporale câte se află pe teritoriul Ungariei de pe anii 1877—79. După raport esistă în 66 municipii, resp. districte scolastice 12,857 comune cu 13,975 scoale susţinute de stat, 1,555 comunale, 13,790 confesionale, 158 private. După categorii 15,538 sunt scoale elementare, 62 scoale mai înalte poporale şi 75 scoale civile. Scoalele s'au sporit din anul precedent (1878) cu 189. Din 1718 înse trebuie sĕ meargă copiii la scoală în comune vecine. În 267 comune copiii remân fără instrucţiune.

După limba instrucţiunei

7171 scoale sûnt maghiare (cu 147 mai multe ca în anul trecut)
2932 române (cu 179 mai multe ca în anul trecut)
1874 slovace (cu 27 mai puţine)
1017 nemţesci (cu 124 mai puţine)
262 sêrbesci (cu trei mai multe)
519 rutene (cu 28 mai multe)
75 croate (cu 5 mai multe)
1703 cu prop. în două limbi (cu 11 mai multe)
102 cu trei limbi (cu 33 mai puţine).

Lui „Ellenör“ nu'i plac datele aceste şi se mângâie cu credinţa, că nu vor fi sigure (compliment pentru ministeriu); nu poate însĕ suprima amarul, că în Ungaria mai sûnt atâtea scoale pentru care nu esistă limba statului. Şi în amărăciunea aceasta găsesce „Ellenör“ o picătură de mângâiere: că elementul nemţesc şi slovac este acela, care face cea mai puţină resistenţă maghiarisărei.

* (Colonelul englez *Synge*), despre care anunţasem la timpul seu, că l'a prins o bandă de lotri, a scăpat din mânile lotrilor. O telegramă dela Salonic din 26 Martie n. spune, că eolonelul a sosit acolo şi se află foarte bine. Preţul de rescumpăre în sumă de 12,000 punţi sterlinge (120,000 fl.) s'a plătit pe socoteala tributului ciprian. Synge spune, că banda de lotri, cu căpitanul Nico în frunte, o constituesc Greci şi Români din Macedonia şi Tesalia.

* (Puscile honvedilor nostri). Din Viena se scrie la „Pesti Napló“: Este cunoscut că Germania, Italia, mai târdiu Francia şi acum şi România au înarmat trupele lor cu pusci, cari bat cu mult mai departe, decum bat puscile Werndl inventate la 1867. În urma acestei împregiurări şi în monarchia austro-ungurească se transformează toate puscile soldaţilor şi honvedilor. Transformarea puscilor armatei comune şi a milităiilor teritoriale din Cislaitania se face în arsenalul din Viena şi în fabrica din Steyr. Ministrul de honvedi a denumit o comisiune şi a trimis totodată şi 100 pusci de ale honvedilor la arsenalul din Viena, pentru a se face şi cu aceste aceleaşi încercări de transformare. Transpunerea consistă într'aceea, că prin anumite operaţiuni puscile se pun în posiţiune de a primì o încărcătură mai mare şi prin urmare, fără de a se face schimbări mari în sistema puscilor, de a bate tot aşa departe ca şi puscile altor armate. Probele despre ajungerea scopului sûnt splendide în toate privinţele, dice „Pesti Napló.“

* (Jesuiţii) din Francia au cumpĕrat castelul ducelui de Ossuna aproape de Madrid.

* (Spectacole la alegeri în London). În „Köln. Ztg“ raportează un corespondent din London despre cele ce se petrec la alegeri:

Stradele capitalei, în deosebi stradele din pătrarele lucrătorilor, devin tot mai variate prin placatele cele sclipicioase. În aceste placate cu litere de diversă mărime şi coloare sau li se recomêndă alegĕtorilor în modul cel mai stăruitor cutare sau cutare candidat, sau, după cum e şi partida, la care aparţine comitetul respectiv, li se înfăţişează liberalilor sau conservativilor cele mai scandaloase laude sau registre de pĕcate, mai cu samă în formă de catechism. „Cine a susţinut onoarea şi prestigiul Angliei? — „Prim ministrul nostru patriotic Veniamin Beaconsfield.“ Aşa stă scris pe cedula conservativă. „Cine a obţinut aşa numita onoare într'un mod aventuros prin presiune? „Conducĕtoriul torylor lordul Beaconsfield.“ Astfel vestesce o cedulă liberală în cornul cel mai de aproape a stradei. „Cine a adus finanţele Angliei la o înflorire cum nu s'a pomenit încă mai înainte? aşa întreabă tăbliţa de pe peptul unui liberal ce trece pe strade cu indiferentismul unui om de Sandwich, şi tăbliţa din spate, care are o asemenea coloare politică, îi rĕspunde: „Amicul poporului Gladstone.“ Cine a degradat, după testimoniul lordului Russel, pe Anglia printr'o sgârcenie rĕu aplicată şi prin lipsa de curagiu în putere de a patra ordine?“ se dice pe tăbliţa conservativă a unui alt om de Sandwich, care tot atât de puţin se interesează de constituţiunea şi politica Angliei, şi în spate afli rĕspunsul: „Mult vorbitoriul Gladstone.“ Deasupra unor strade atêrnă deja girlande, cari ne amintesc pregătirea pentru procesiunea înălţărei la ceriu. Aceste girlande durere nu sûnt împletite din verdeaţă proaspetă, ci din acele placate ce le vedi în toate cornurile de stradă în feresti şi în nenumerate bolte. Probabil ele sûnt menite a fi studiate în faptul dilei de locuitorii din etagele mai înalte. Agitaţiunea electorală priiesce şi cunoscinţelor limbistice, precum dovedesce esemplul dlui Bryce. Pe acesta l'au propus liberalii în toverul lui Hamlet contra representantului de până acum, Samuda, care încă e liberal dar spriginesce politica esternă a guvernului de acum. Dnul Bryce e un om învĕţat, scie nemţesce, franţozesce, latinesce şi italienesce, ba unii radicali asigură, că scie şi evreesce. Cu cunoscinţele sale din limba germană 'şi-a câştigat o partidă mare între lucrătorii germani dela fabricele de zahar din Ostende. Pe acesti lucrători i-a prelucrat domnul Bryce Luni în limba lor maternă într'un discurs mai bine de o oară. Învitarea la acest discurs, care o preumblă bărbaţi de Sandwich, e compusă într'un stil scâlciat. Eată testul ei verbal: „*An die Wahler des Tover Hamlets. Herr Bryce, Werd Eine Rede halten, Abends um halb neun Uhr am 22 Marz, in der Cooper's Hall, Commercialroad, an die deutschen Wahlstimmer, den in Kentnisse zusetzen, das sie nur zwei gute Candidates in das Parliament schicken werden. Herr Bryce ladet samtliche Deutsche in Ost-Ende ein. Geehrte Deutsche vergesset nicht den 22 Marz, halb neun Abends.* Jidovii din Anglia au obţinut strămutarea terminului de alegere pe 1 Aprilie.

* (Ce titluri se dau unui ministru englez în luptele electorale). În Irlanda, locuitorii acelor părţi numesc pe primul ministru al Marei Britaniei: aventurier, fabricant de certe, vrăjmaş de moarte şi descedentul tâlharului, care căindu-se a fost răstignit lângă Christos.

Candidaţii liberali, şi chiar însemnaţi oameni de stat din acest partid, califică pe Lordul Beaconsfield de jucătoriu pe funie, pirat (tâlhariu de mare), politic rîios, cap copilăresc, nebun sau măgariul care, în procesiunile eleusinice din Atena, purta un coş acoperit cu o pândă albă, şi avênd înlăuntru un mister sfânt sau înfiorătoriu.

Alţii iarăşi îl numesc un Sphinx, un crocodil pânditor sau alte asemene animale neplăcute din mitologie şi istoria naturală. Se înţelege că cuvintele despot şi usurpator nu lipsesc,

Fostul ministru Stansfeld, un bărbat cu mult tact şi foarte însemnat, numesce pe primul ministru ultra-înşelător, care a aşedat în locul obiceiurilor vechi constituţionale, imagina idolului guvernului personal.“

„Resb.“

* (Viţei gemeni) a fătat o vacă în Şais. comit. Têrnavei mari. Poporul crede că întêmplarea aceasta este un semn de an mănos.

* (Cutremur de pământ). Din Suceava s'a telegrafat la institutul central c. r. pentru meteorologie din Viena, că acolo s'a simţit în 20 Martie la $3^3/_4$ oare dimineaţa cutremur de pământ, care a ţinut cam $1^1/_2$ secunde. Undulaţiunile avură direcţiunea despre sud-vest spre nordost. Fenomenul s'a simţit şi in Moldova şi în Bassarabia.

* (Logica unui copil). Un copil mergea dus de mamă sa de mână. Într'o depărtare oare care copilul vede un om beat cum mesura o parte din drum în dreapta şi în stânga. „Mamă!“ dise copilul, „Ddeu a făcut pe omul acesta?“ „Da fĕtul meu?“ Copilul a tăcut un moment şi apoi a dis: „Eu nu l'aşi fi făcut.“

* (Întêmplare comică). În adunarea delegaţilor cetăţii Elberfeld (Germania) se desbătea dacă este a se încuviinţa pentru societatea „Fauna“ un premiu de 100 marce. Unul dintre delegaţi a observat, că după un astfeliu de cas de precedenţă pot venì şi reuniunile de cântări sĕ ceară ajutoare. La această observare reflectă unul dintre „părinţii cetăţii“: „Ce! cânta poate ori şi cine, dar oua nu!“ Ilaritate mare şi votarea sutei de marce au urmat după înţeleapta reflectare.

* (Căzăcesce). Din Ufa, capitala guvernamentului cu acelaşi nume, sĕ scrie diariului „Ruskya Vjedomosti“ (diariul rus) următoriul fapt indignătoriu, care caracterisă şi mai mult situaţia în Rusia:

Într'o adunare în casinul oraşului, un oficer de cazaci a călcat pe picioare pe consilierul de curte N., din care causă acesta împinse foarte delicat înapoi pe oficerul, care, fără a dice un cuvênt, aplică îndată consilierului de curte o palmă pe obraz. Dar cazacul nu se oprì aci. În timpul nopţei se pomenesce maltratatul consilier cu o ceată de cazaci trimişi de către acel oficer, şi cari îl târîră din pat aproape gol pe stradă, aplicându'i încă 40 de lovituri, cu cnutul pe un ger de 20 grade. Nenorocitul este în vêrstă de 62 ani şi părinte al mai multor copii. El zace actualmente în pat, în urma cruzimei căzăcesci.

„Resb.“

* (Musică). „*Primul bal*“. Polca Mazurca pentru Piano de Ecsilia Nicoară — se poate procura dela librăria lui M. Klein în Arad sau dela autoarea tot acolo. (Piaţa franciscană Nr. 2). Preţul e 60 cr. v. a. Venitul întreg e destinat pentru infiinţarea unui Cor vocal românesc în Arad. Mai întâiu această piesă s'a publicat în „Lyra română“, foaia musicală ce apare în Bucuresci.

Posta din urmă.

Din Bucuresci se telegrafează dto 31 Martie că ministrului president Ioan Brătianu s'a conferit crucea mare a ordinului Leopoldin din partea monarchului austro-unguresc. — În curênd are sĕ urmeze reconstrucţiunea ministeriului românesc şi schimbări în corpul diplomatic al României.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Biblia şi Natura.

(Încercări după raportul între Biblie şi Natură).

I.

Raportul ce ni'l dă cap. I al Genesei despre creaţiunea şi istoria lumei, a devenit în veacul al XVIII şi XIX obiectul celor mai interesante discusiuni, dând ansă la aceasta progresul şi resultatul scrutărilor de cari se bucură sciinţele naturale. Ori cât de naiv se pare referatul Bibliei, — şi dacă naturalistului îi place sĕ tăgăduiască caracterul supranatural al Bibliei, privind-o ca pre ori şi care carte omenească, totuşi nu poate sĕ o ignoreze. Togmai impregiurarea, că Biblia narează scurt, precis, sigur câte odată şi în mod laconic, constringe pre naturalist sĕ'şi pună întrebarea, că în ce raport şi necs causal stau re-ultatele scrutărilor lui faţă de Biblie — la tot casul una din cele mai vechi scrieri de felul ei. — Întrebările de atare natură, devin tot atâtea cestiuni de viaţă atunci, când ne transpunem pre terenul teologiei sau cu alte cuvinte, când teologul încă vine la întrebarea, că în ce raport stau principiile teologiei cu sciinţele naturale.

Biblia în biserica creştină a avut valoarea unei cărţi scrise sub asistenţa divină. Cel ce a recunoscut-o de atare a privit cuprinsul ei de adevĕrat. A avè credinţă neclătită în învĕţătura Bibliei, este datorinţa fiecărui creştin bun şi adevĕrat. Atâta însĕ nu este togmai de ajuns! Crestinul nu trebue sĕ şi scie ceea ce crede, căci aşa pretinde columna crestinismului, apost. Pavel, ori cu alte cuvinte, teologul trebue sĕ'şi dovedească principiele credinţei cu argumente scientifice, dacă vrea ca teologia sĕ'şi conserveze demnitatea ei de sciinţă.

Precum Exigesa are sĕ considere toată descoperirea şi desvoltarea limbistică (Hebraică, grecă, latină etc.), fie-care codice biblic aflat; precum istoria bis. dogmatică şi istoria dogmelor au sĕ fie cu multă luare aminte la descoperirile făcute pre terenul patrologiei şi sĕ apreţieze fie-ce document patriotic; precum dogmatica speculativă (philos) are sĕ urmărească cursul desvoltărei în philos. şi principiele statorite de philos. sau sĕ le folosească de'i convins sau sĕ le respingă — chiar aşa are sĕ ţină cont theologia preste tot şi în specie dogmatica de toate descoperirile şi progresul ce 'l-a făcut sciinţa pre basa observărilor şi scrutărilor temeinice în natură şi aceasta cu deosebire în învĕţătură despre creaţiune.

Naturalistii au venit adese ori în conflict cu teologii, preste tot cu adoratorii Bibliei. Urmarea a fost că naturalistii cu resultatul scrutărilor au constatat, că biblia nu poate sĕ fie în armonie cu sciinţele naturale şi astfeliu au denegat caracterul scientific atât Bibliei, cât şi teologiei preste tot. Dar pre nedrept! căci câţi bărbaţi crescuţi cu Biblia în mână şi îmbĕtrâniţi în teologie au mĕsurat ceriul observând mişcarea corpurilor ceresci? au scrutat pământul şi străbătut ţinuturi neumblate ca nunţi ai credinţei, dar tot odată ca scrutători ai naturei; câţi din acesti bărbaţi ai bibliei şi teologiei ca avangarda scrutărilor geografice, geologice, botanice, zoologice etc., şi în resultatul scrutărilor n'au fost conturbaţi nici decât prin sentenţele Bibliei; n'au putut sĕ

constateze disarmonia ce esista între ambele: din contră a dovedit, că Biblia şi Natura sûnt amice, dacă nu chiar sorori bune, ear teologia crestină au marcat-o ca dreapta adoratore a sciinţei. „Biblia şi natura, ḑice Kurz [1]), trebue sĕ consune încât sûnt ambele cuvêntul lui Dumneḑeu; dacă aceasta nu se întêmplă, atunci sûnt false atât tălmăcirea teologului cât şi a naturalistului.“ Naturalistul dară trebue sĕ cetească bine cuvêntul lui Dḑeu scris în cartea naturei, ear teologul sĕ esplice după înţelesul cel adevĕrat tot acelaşi cuvênt depus în Biblie. Astăḑi este parola timpului ca teologul sĕ considere resultatele sciinţelor naturale; chiar caracterul Bibliei şi teologiei pretinde aceasta. Progresul sciinţelor naturale este astăḑi caracteristica timpului! La tălmăcirea bibliei şi în specie ḑic a Genesei este *conditio sine qua non* ca teologul sĕ se ocupe cu sciinţele naturale sau dacă împregiurările nu'i permit aceasta sĕ se ocupe cu resultatele positive — încât sĕ pot numì aşa — ale naturaliştilor, căci numai aşa va putè respinge atacurile directe sau indirecte ale naturaliştilor şi această împregiurare devine un imperativ categoric, când e vorba se căutăm dacă Biblia şi cartea naturei sûnt în armonie.

Nu numai teologii dar chiar naturalişti însemnaţi şi de renume îşi spun convicţiunea în spresiuni de tot pregnante, că referatul genesei despre creaţiune îl statoresc şi adeveresc resultatele sciinţelor naturale în cel mai splendid mod. Cuvier d. e. ḑice: „Moise ni-a lăsat o cosmogonie, a cărei esactitate se adeveresce pre ḑi ce merge, într'un mod demn de admirat. Cărţile lui Moise dovedesce, că el a avut idei de tot perfecte despre toate cestiunile principale în sciinţele naturale; cu deosebire cosmogonia lui privită din punct de vedere curat scientific este memorabilă din acea causă, că ordinea ce o aseamnă el deosebitelor periode ale creaţiunei este curat aceea, ce se deduce din scrutările geologice.“

In asemenea mod 'şi vestesce convingerea naturalistul frances Ampere când ḑice: „Sau a poses Moise chiar acea cunoscinţă temeinică în sciinţele naturale precum o are veacul nostru sau apoi a fost înspirat.“ Nu mai puţin frapant se esprimă şi Marcel de Serres în cuvinte ca şi aceste: „Relaţiunile ce esistă între enararea Genesei şi descoperirile nouĕ în sciinţele naturale sûnt foarte momentoase! Geniul legislatoriului ebreic câştigă prin aceea o nouă splendoare, că sau îi recunoascem darul relaţiunei venit de sus, sau cel puţin îi recunoascem agerimea mintei, cu carea a prevĕḑut secretul naturei a străbătut întunerecul de care era încungiurat şi a dovedit adevĕrata inspiraţiune ce dă omului o raḑă de adevĕr vecĭnic.“ [2])

De altă parte se susţine triumfând că „astronomia şi geologia cu resultatele lor vor petrece la cosmogonia mosaică şi îi vor cânta vecĭnica pomenire; enararea Bibliei cu privire la creaţiune şi diluviu este fără înţeles şi ca minciuni sûnt a se scoate din instrucţiunea junimei.“ [3]) Faţă cu atari obiecţiuni fie de ale amicilor, fie ale unor oameni limbuţi şi stăpâniţi de frivolitate, fie chiar a unor bărbaţi, ce fac pretensiuni la o sciinţă vastă, teologului nu'i e permis şi nici că'i stă frumos a juca pre indiferentul. Este o datorinţă sântă a teologului ca mână în mână cu naturaliştii ce se interesează sĕ dovedească, că Biblia şi natura sûnt în strînsă armonie, că teoremele Bibliei nu stau nici decât în contraḑicere cu resultatele cercetărilor scientifice încât se pot numì sigure.

Sciinţa se vestesce astăḑi din auditore, din laboratore, camera de studiat a învĕţaţilor; devine din ce în ce tot mai populară prin scrieri, prelegeri şi jurnale. Învĕţaţii cei mari şi de renume nu ţin a fi sub demnitatea lor a scrie cărţi cât de populare din astronomie şi geologie etc. a fi colaboratori la diferite foi, şi cari pre lângă poesii, novele şi alte aventuri scriu articli despre creaţiune, despre analysa spectrală, formarea crustei pământului, despre lupta pentru esistenţă şi multe altele.

O atare lăţire şi popularisare a cunoscinţelor scientifice 'şi are la tot casul partea cea bună, dovadă că sciinţa astăḑi nu mai este aşa ḑicênd monopolul numai a unor indivíḑi. Fie-care este îndreptăţit şi îndatorat a progresa în cunoscinţa adevĕrului amĕsurat puterei, de carea dispune şi condiţiunilor, în cari trăiesce. Un reu însĕ este când cei nechiemaţi judecă, resonează şi scriu cum le dictează tendenţele lor. Un reu nereparabil este lăţirea şi popularisarea sciinţelor, când se face fără a ţinè cont de desvoltarea morală a caracterului, cu deosebire însĕ atunci, când lăţirea şi popularisarea sciinţelor se face numai şi numai ca sĕ nimicească temeliele credinţei, respectul şi reverinţa faţă cu tot ce e sfânt. Sum prea deplin convins, că bunătatea unei filosophii, a sciinţei, ceea ce pot sĕ folosească. sĕ cunoască şi probează cu moralul ce conţine. Moralul este mărgăritariul sciinţei! Ar fi ḑic o tendenţă greşită şi contrară tendenţelor bisericei, când teologul ar dispreţuì resultatele, la cari au ajuns sciinţele profane în deosebitele direcţiuni; s'ar putè imputa, că dogmele ar fi numai nisce forme goale şi fără viaţă ... etsi non verum est.[4])

Biserica a susţinut încă din timpurile vechi, că tot ee este bun şi folositoriu în sciinţa profană nu strică teologiei. Cei mai însemnaţi părinţi atât ai bisericei resăritene cât şi a celei de apus au introdus principiul acesta în formă practică prin scrierile lor.[5])

Chiar în fruntea tractatului acestuia se spune tendenţa scriitoriului. Şi acum ḑic, că cel ce voiesce a cerca după raportul ce esistă între douĕ sciinţe. Cel ce tractează referinţa între biblie şi resultatele sciinţelor naturale, trebue sĕ întrunească în persoana lui pre Exigetul şi naturalistul. Atari bărbaţi înse sûnt rari. La tot casul nu putem pretinde dela teolog ca sĕ fie aşa de apt în sciinţele naturale ca în teologie. Tot asemenea putem ḑice despre naturalist. În atari împregiurări nu-'i remâne alta teologului decât se primească de adevĕrate resultatele statorite de magistrii şi părinţii sciinţelor naturale. Mai trist este atunci, când tractează referinţa între Biblie şi sciinţele naturale nu bărbaţi de specialitate ci acei carii sciu de toate şi din totul nimic. Fie ḑis spre orientarea cetitoriului, că dacă voiu încerca a tracta referenţa între Biblie şi sciinţele naturale, nu încerc ceva nou, nici nu pot face pretensiuni la o cunoscinţă vastă a sciinţelor naturale, nici nu fac pretensiuni la teologul cel mare. Totul ce voiu face este, că voiu pune în faţa cetitorilor modul şi forma, puterea şi tăria argumentelor cu cari s'au încercat a tracta obiectul acesta alţi bărbaţi probaţi şi priviţi de auctorităţi.

(Va urma.)

[1]) Bebel und Astronomie p. 6.

[2]) Nicolas: philos. Studien über d. Christenthum I. pg. 360, 423. Debreyne: théorie biblique p. X.

[3]) Schleider: über d. Materialismus pag. 8.

[4]) Bingham: origines s. antiquitates eccles. IV 3. Chrisos. s. de sacerdote VI. 5.

[5]) Şaguna: Drept. can. pag. 144 seqq şi literatura indigitată acolo.

Bursa de Viena şi Pesta

din 1 Aprilie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	104.20	104.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	82.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	94.10	94.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	84.30	84.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	120.50	120.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	91.85	91.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	90.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane	90.—	90.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	88.25
Obligaţiuni urbariale transilvane	89.75	90.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	93.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	92.50	91.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.40	73.35
Datorie de stat în argint	73.90	74.—
Renta de aur austriacă	88.55	88.40
Sorţi de stat dela 1860	130.25	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	839.—	837.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	299.75	301.80
Acţiuni de credit austr.	276.—	277.50
Sorţi unguresci cu premii	—.—	115.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.58	5.53
Napoleon	9.48	9.47
100 marce nemţesci	58.45	58.40
London (pe poliţa de trei luni)	118.80	118.65

Economic.

Sibiiu, 30 Martie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 9.—10.; Grâu sĕcăreţ, fl. 7.50—8.50; Sĕcară fl. 6.10—6.50; Orz fl. 4.20—4.60; Ovĕs fl. .3.—3.40 Cucuruz fl. 5.—5.40; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 1.60—2-.; Semênţă de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—35; Unsoare de porc fl. 28—30; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —44 cr.; Carne de viţel 45—50 cr. carne de porc 48—50 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Arad, 27 Martie n. Pro hectolitră: grâu fl. 13.10—13.20; sĕcară fl. 12.75; orz fl. 8.50: ovĕs fl. 7.60; cucuruz fl. 7.80—8.25; Spirt *en gros* fl. 35 fără vas, *en detail* fără vas cu fl. 35--50; şi cu vas cu tot cu fl. 47—75 per 100 litre %.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 12 Aprilie imob. lui Carol Boer în Braşov (trib.); în 21 Aprilie şi 21 Maiu imob. lui Iosif Bociu în Lunca (judec. cerc. Baia de Criş); în 10 Aprilie imob. lui Michailă Possighea în Noul-românesc (judec. cerc. Teaca); în 28 Aprilie imob. Mariei Deneş în Porceşti; în 19 Aprilie şi 19 Maiu imob. remasului după Antinie Vulc în Aciliu (trib. Sibiiu); în 23 Aprilie şi 24 Maiu imob. lui Francisc Székely în Turda (trib.); în 16 Aprilie imob. soţiei lui Stefan Szatmári în Oşorheiu; în 27 Aprilie imob. moştenitorilor după Stefan Bodos în Oşorheiu (trib.); în 24 Aprilie şi 25 Maiu imob. lui Valentin Nagy în Imicĭfaluˇ; în 23 Aprilie şi 24 Maiu imob. remasului după Ludovic Deneş în Osdola; în 2I Aprilie şi 21 Maiu imob. lui Francisc Dancs în Criş (trib. K. Oşorheiu); în 14 Aprilie şi 14 Maiu imob. lui David Lazar în Avrig (trib. Sibiiu); în 9 Aprilie imob. lui Ilie Pleaiaş şi Achim Călburean în Biertan şi Aţel (judec. cerc. Mediaş); în 9 Aprilie şi 10 Maiu imob. lui Benedict Vasarhely în Chebelcut (judec. cerc. Székelyhid); în 14 Aprilie imob. remasului după Teodor Pascu în Abafa (judec. cerc. Reghen).

Nr. 44. 2—3

CONCURS.

După ce preavenerabilul consistor archidiecesan prin părintească ordinaţiune dto 21 August 1879 Nr. 2092 a încuviinţat instituirea unui post de capelan la parochia Căstău lângă neputinciosul paroch Ioan Daniil, — se escrie nou concurs cu terminul până la 6 Aprile a. c. st. v. în care ḑi va fi şi alegerea.

Emolumentele sûnt tot cele publicate în concursul cel dintâiu la 4 Septembre 1879 în Nrii „Tel. Rom.“ 105, 106 şi 107.

Doritorii de a ocupa acest post de capelan au a'şi asterne petiţiunile lor la subsemnatul oficiu protopresb. instruite în sensul statut. organic cu documentul, că au absolvat cel puţin gimnrsiul inferior, cursul teologic şi posed atestat de cualificaţiune, până la terminul sus scris.

Căstău, 9 Martie 1880.

Comitetul parochial în conţelegere cu dl ppresbiter tractual al Orăştiei.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de submedic in comuna montană Bucium, comitatul Alba inf. proveḑut:

1) cu salariu anual de 500 fl.

2) interteniment pentru un cal, 120 fl.

3) bani de cortel 60 fl. şi dreptul de pensiune după normele de stat, sĕ deschide concurs până la 1 Maiu a. c. st. nou.

Doritorii de a ocupa acest post au de a-şi substerne petiţiunile instruite cu documente, despre cualificaţiunea ce posed precum şi despre perfecta cunoscinţă a limbei române, la comitetul fondului pisetal al Abrud-Roşiei, „în Abrud“ până la terminul mai sus indicat pre lângă acea observare, că Doctorii de medicină în casul de concurgere se vor preferì.

Dela comitetul fondului pisetal al Abrud-Roşiei.

Abrud în Martio 1880.

Simeon Cav. de **Balinth** m. p.
preşedinte.

Ioane Gallu m. p,
notariu.

3—3

Catechetica

bisericei dreptcredincioase resăritene

compusă de protopresbiterul

Ioan Stefanelli,

docent la facultatea teologică a universit. din Cernăuţi.

Opul cuprinde toate principiile şi regulele relative la alegerea, înşirarea, prelucrarea şi propunerea materiilor catechetice din religiunea crestinească, istoria învĕţământului catechetic crestinesc dela Isus şi până în ḑilele noastre, literatura ramului acestuia şi catechese practice ca modele la compunerea catecheselor pentru scoală şi biserică, şi este menit mai întâiu ca manual la prelegerile catechetice în institute teologice, apoi şi ca manual pentru păstorii sufletesci la elucrarea temelor catechetice pentru conferinţele pastorale.

Preţul pentru Austro-Ungaria 5 fl.
„ „ România 13 franci.

De acelaşi autor au apărut:

Catechese

tractând

Istoria biblică a Testamentului vechiu,

Manual pentru catecheţii şi învĕţătorii scoalelor poporale, pentru păstorii sufletesci la catechisaţiunile prescrise în biserică, pentru candidaţii de învĕţatori şi pentru educătorii şi amicii junimei.

Tomul I.

Preţul pentru Austro-Ungaria 5 fl.
„ „ România 13 franci.

Dela acelaşi autor se află sub presă şi va apărè în anul acesta:

Catechese

tractând

Istoria biblică a Testamentului nou

şi faptele sânţilor apostoli.

Cu adaos o istorie şi o geografie scurtă a Palestinei şi a ţerilor sântei scripturi.

Tomul II.

[10] 5—6

Editorul

Tipografia eredei de Closius,
Sibiiu.

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 36. Sibiiu, Marți 25 Martie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă
la
„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe săptămână, deschidem pe anul 1880 cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire prin asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfîrșesce cu ultima Martie 1880 a'și înnoi din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista sau a întârdia cu espedarea foiei*). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, să nu întârdie, pentru ca editura să se poată orienta cu tiparul esemplarelor.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Conferența agrarie.

Sibiiu, 24 Martie.

Dela apelul nostru din urmă (în nr. 29 din 8 Martie a. c.) către jurisconsulții nostri români în afacerea regulării proprietății din Transilvania și unele din părțile adnecse au urmat conferența din Cluj, despre care am raportat în nrul nostru 33. De atunci a mai urmat convocarea juristilor români, publicată în Nr. 34, prin care dl advocat Dr. I. Raț convoacă pe dumineca din 30 Martie (11 Aprilie n.) la Sibiiu o conferență în afacerea sus numită, în carea are a se desbate un memorand privitoriu la regularea proprietății din Transilvania și a unei părți din fostele părți adnecse propuse dietei Ungariei printr'o lege, a cărei proiect este deja publicat.

Ținem că este de prisos de a mai accentua momentuositatea acestei conferențe și prin urmare de prisos de a atrage în deosebi atențiunea juristilor români asupra împregiurărei, cât este de necesariu ca să participe la conferență· cât de mulți juristi Români spre a aduce o adevĕrată lumină asupra cestiunei, cu care stă în legătură strînsă esistența a milioane de Români. Dacă timpurile cele vitrege, când poporul nostru remăsese pe mâna sorții și a proprietarilor, pe atunci posesori feudali, au păstrat totuși câte un petec de pământ pentru țĕranul român espatriat în patria sa, oare astădi, când poporul acesta călcat în picioare de vicisitudinile timpurilor, din crunta sa sudoare a crescut sute de bărbați, cari cu sciința lor sûnt în stare a'i face un servițiu de apĕrare și când pentru popor mai luptă cel puțin teoriile de drept din secului nostru, să remână cu totul pus la dispositiunea opresorilor sei de odinioară?

Noi așa credem, că și cel mai depărtat jurist român 'și-a ațintit toată atențiunea asupra ĝilei memorabile de 30 Martie (11 Aprile n.) și fie-care nu va întârdia a alerga la conferența, în care are să se desbată și trateze de substratul esistenței poporului din care face parte.

Împregiurarea că positiunea celor ce au să apere în cestiunea agrarie pusă de guvern la ordinea ĝilei, este foarte grea, nu va escusa pe nici unul din acei ce s'ar retrage dela ocasiunea ce a oferit-o conferența prealabilă din Cluj, sau s'ar arĕta nepăsători cătră conferență. Tocmai greutatea aceasta, atinsă și cu altă ocasiune din parte-ne, îndatoresce pe toate puterile noastre ca să vină și să cerce a face tot ce este cu putință spre a delătura un reu, care este mai mare decât toate relele câte s'au ivit în lupta noastră pentru esistență până acum.

Contrarii lucră de mult. Ei au pus toate în mișcare pentru a provoca o lege, prin care țeranul nostru să fie adus într'o situațiune, din care să poată perde și cel din urmă teren al esistenței sale.

Ei bine, aici nu vin cestiuni politice în joc, cel puțin în prima linie nu. Vin cestiuni de drept. Și într'un stat, în care trebue să se respecteze dreptul dacă nu din alt motiv, din cel al reputațiunei sale în afară, jurisconsulții nostri oare să nu imiteze pe adversarii nostri cel puțin în momentele supreme și să nu vină spre a-'și da consiliele lor în interesul părinților și fraților lor și în interesul lor propriu?

Asteptăm dar să vedem o adunare numeroasă și respectabilă de juristi români, adunați la Sibiiu în conferența agrarie!

Nu ne întindem de astădată mai departe asupra acestei cestiuni, pentrucă așteptăm ca cea ce am mai avè de ĝis să o îndeplinească aceia, căror le-am concreĝut una dintre cele mai momentoase cause ale poporului nostru.

Revista politică.

Sibiiu, în 24 Martie.

Cestiunea limbei joacă un rol însemnat dincoace și dincolo de Laita. Și de o parte și de ceealaltă de astădată e vorba numai de limba hegemonilor din ambe jumĕtățile monarchiei. Lucrul stă așa. Maghiarii în zelul lor de a-'și asigura domnia esclusivă a limbei lor în toată Ungaria, au tăbărît acum și asupra celei nemțesci. Nu o mai sufere nici pe aceasta nici în templul Thaliei, în teatre. De aceea să nu ne mirăm, dacă într'o ĝi ne va venì ĝiariul „Pester Lloyd“, sau alte ĝiare nemțesci din Budapesta, tipărite în limba maghiară.

Denegarea concesiunei teatrului nemțesc din Budapesta a causat mare bucurie în presa maghiară și mare supĕrare în presa vieneză. La atâta tot nu credeau Nemții din Cislaitania, că au să vină trebile, încât colegii lor în supremație din Translaitania să le esileze în așa chip și formă limba din statul de sub stăpânirea lor maghiară. Cislaitanii mai au însĕ și alt nĕcas în timpul de față. Ei se tem de slavisarea Cislaitaniei în urma concesiunilor, ce face guvernul de acolo limbilor slavice. Ar face acum bucuros cu toate limbile din ținuturile lor cum fac Maghiarii cu naționalitățile nemaghiare din Ungaria, dar atunci își taie creanga de sub picioare și nu mai au cuvênt de a apĕra pe Nemții lor din Ungaria.

Alegerile din Englitera se discută cu viu interes atât în Cis — cât și în Translaitania. Victoria liberalilor după scirile de până acum este necontestabilă. Ei întrec cu 70 de voturi pe conservativi. Deducțiunile din victoria aceasta sûnt că vor aduce o schimbare mare politică în ceea ce privesce orientul Europei și în urmă Europa întreagă.

„D. Ztg.“ din Viena, provocându-se la politica lui Hartington, un corifeu al liberalilor englezi, ĝice că aceea culminează în cuvintele: „Orientul să fie al popoarelor orientale.“ Programa aceasta șterge tot receptul tratatului din Berlin de politica de ocupațiune și anecsiune și esprimă temerea de o „Bosnie irredentă“, lângă „Italia irredentă“, îndată ce în London se va constitui un guvern Hartington-Granville. „D. Ztg.“ recomêndă în împregiurări de aceste cea mai strînsă alipire cătră Germania, dar adauge totodată cu neplăcere de faimele despre o rĕcire a relațiunilor dintre Viena și Berlin, pe cari oficioasele noastre nu le pot desminți din destul.

În „National-Zeitung“ din Berlin cetim următoarele:

Se pare că misiunea dlui Brătianu în Berlin ar fi avut succes, căci representanții Români din străinĕtate, cari până acuma nu voiau să scie nimic despre planul de a ridica România la rangul de regat încep să mărturisească esistența acestui plan.

Să tem însĕ — nu fără cuvênt — de opunerea Rusiei, care după cum s'au aflat din sondări confidențiale, s'ar ținè până acuma într'o atitudine feritoare. Principele Carol nu e persoana grata, adecă nu e bine vĕdut la curtea din San-Petersburg, din cause deosebite, din cari deja această una ar fi de ajuns, că politica română are în timpul de față o atitudine de prietenie ostentativă cu Austria. Adevĕrat că ridicarea României în genere nu se prea potrivesce în cadrul politicei balcanice a Rusiei, afară dar dacă și Bulgaria s'ar ridica la rangul de regat, pentru a da o espresie internațională parităței rasei romanice cu cea slavă la Dunărea de jos. Fiindcă însĕ aceasta ar include o schimbare, formală cel puțin, a tractatului dela Berlin, abia ne putem închipuì, că puterile s'ar învoì cu o asemenea procedere; pentru România se nasce apoi întrebarea, dacă s'ar plătì o schimbare de formă a positiei sale internaționale, când un vecin puternic n'ar voì s'o recunoască. D. Brătianu nu 'și-a manifestat până acum intenția de a atinge și Petersburgul în călĕtoria sa de misiune; după toată probabilitatea a făcut din capul locului abstracție de aceasta.

Proiect de lege despre instrucțiunea în gimnasii și în scoalele reale.

(Urmare).

§. 16. Aceia, cari doresc să treacă dintr'un gimnasiu public și dintr'o scoală reală publică într'un institut corespundĕtor omogen, au să dovedească printr'un testimoniu dela institutul, în care au fost mai înainte, că au obsolvat clasa precedentă cel puțin cu un succes suficient în toate obiectele de învĕțământ obligate.

§. 17. Cine doresce a fi primit dintr'un gimnasiu public sau dintr'o scoală civilă într'o scoală reală, de asemenea cine doresce să treacă dintr'o scoală reală, sau dintr'o scoală civilă într'un gimnasiu, este îndatorat a depune un esamen de primire din obiectele de învĕțământ, care nu sûnt obligate în institutul din care voiesce se iese, dar sûnt obligate în institutul, în care doresce să treacă.

§. 19. Esamenul de primire îl sevîrșesce corpul profesoral al acelui institut, în care doresce elevul să fie primit. Același corp profesoral hotăresce și asupra primirei.

Pentru esamenul de primire nu se solvesce nici o *tacsă*.

§. 20. Trecerea dintr'un institut într'altul poate avè loc de regulă numai la începutul anului scolastic.

In casuri escepționale ministrul de culte și instrucțiune poate să încuviințeze trecerea și în decursul anului scolastic.

§. 21. Dintr'o clasă înferioară al aceluiași institut în clasa superioară ulterioară poate să între numai acel scolariu, care a obținut din fie care obiect de învĕțământ cel puțin o clasificațiune suficientă.

Pentru îndreptarea unei clasificațiuni nesuficiente din obiectele de învățământ print'un esamen ce va trebuì să se depună cu începutul anului scolastic mai de aproape se poate da încuviințarea de corpul profesoral, ear pentru îndreptarea din două obiecte de ministrul de culte și instrucțiune.

Cine n'a corespuns în mai multe decât două obiecte, trebue îndrumat să repețiască clasa.

Esamenul decursiv de îndreptare se va ținè de regulă la acel institut de învĕțământ, unde scolariul a primit nota de nesuficință. In casuri escepționale ministrul de culte și instrucțiune poate se încuviințeze depunerea esamenului decursiv la alt institut.

Pentru absolvarea a doi ani scolastici într'un an sau pentru contragerea claselor ministrul de culte și instrucțiune poate să dea scolarilor cu talente și înaintați în etate încuviințarea în mod escepțional.

§. 22. Personalul de învĕțământ al gimnasiului sau scoalei reale consistă: *a*) dintr'un director, *b*) din profesori ordinari, la cari în scoalele reale aparțin și învĕțătorii de desemn, *c*) din suplenți și profesori ausiliari, *d*) din catecheți *e*) în gimnasii din învĕțători de desemn și caligrafie și în ambele categorii ale scoalelor medie din învĕțătorii de gimnastică, *f*) din învĕțătorii pentru obiectele de învĕțământ estraordinare.

§. 23. In institutele de învĕțământ de stat, de asemenea în scoalele de mijloc susținute din fondurile ce se află în administrarea ministrului de culte și instrucțiune directorul va fi denumit de Majestatea Sa la propunerea ministrului.

§. 24. In aceleşi institute de învĕţămênt (§. 23) profesorii ordinari şi suplenţi, învĕţătorii ausiliari, precum şi învĕţătorii de desemn, caligrafie şi gimnastică, şi în sfîrşit învĕţătorii pentru obiectele de învĕţămênt neobligate vor fi denumiţi de ministrul de culte şi instrucţiune şi anumit denumirea aceasta va urma într'un institut de învĕţămênt înfiinţat de nou după ce i se va cere mai întâiu directorului, ear în cas de completare ultorioară a corpului profesoral, directorului şi corpului profesoral respectiv opiniunea. Contractele şi convenţiunile stipulate cu unele municipii relativ la dreptul de candidare, dacă acele mai sûnt valide, remân în valoare şi pe viitor.

§. 25. Ordinele spirituale aşadă însele puterile de învĕţămênt în institutele ce le susţin ele, dar sûnt îndatorate a împlinì condiţiunile stipulate mai la vale (§. 27.).

§. 26. Numerul profesorilor la un gimnasiu sau scoală reală se stabilesce, afară de învĕţătorii religiunei şi în gimnasii afară de învĕţătorii de gimnastică şi învĕţătorii pentru studiele neobligate, (dar subînţelegênd şi pe directorul), pentru un institut de opt clase cu cel puţin doisprădece, ear pentru un institut de 4 clase cu cel puţin 6. Macsimul oarelor de instrucţiune pe sĕptămână e pentru director 10, pentru profesorii de specialitate 18, pentru învĕţătorii de desemn 20. Respectivii nu vor putè fi îndatoraţi a ţinè mai multe oare pe sĕptĕmână.

§. 27. Ca profesori ordinari vor putè fi aplicaţi numai acei îndiviĕi, cari au depus cu succes îndestulitoriu esamenul de profesorat înaintea unei comisiuni de esaminare instituită de ministrul de culte şi instrucţiune publică şi au primit diploma de profesor pentru specialitatea de învĕţămênt respectivă. Dar aceia cari au funcţionat ca profesori ordinari înainte de înactivarea acestei legi la oare care scoală de mijloc publică cel puţin cinci ani şi pot să dovedească printr'un testimoniu dela superiorii lor că sûnt cualificaţi pentru chiemarea lor şi aplicabili în mod corespunĕĕtor, sûnt dispensaţi de depunerea acestui esamen de cualificaţiune. Ceitalţi îndiviĕi de învĕţămênt neesaminaţi trebue să absolveze esamenul în termin de doi ani. Prelângă opiniunea comisiunei de esaminare instituită de stat pentru scoalele de mijloc vor putè fi aplicaţi în mod escepţional ca profesori ordinari şi astfel de persoane, care prin activitatea lor literară au dat probe destule că posed o cualificaţiune eminentă pentru specialitatea de învĕţămênt respectivă şi pentru tractarea metodică a specialităţii lor.

§. 28. Comisiuni de esaminare pentru profesorii dela scoalele de mijloc va instituì ministrul de culte şi instrucţiune din acele scoli înalte publice ale patriei, în care sûnt representate specialităţile de învĕţămênt pentru filosofie şi istoria naturală după cum prescrie legea, şi unde se află un institut de cualificare (seminariu) pentru profesorii scoalelor de mijloc. Limba oficială a acestor comisiuni e cea ungurească; organisaţiunea şi cercul lor de activitate, de asemenea modul de cualificare a profesorilor pentru instrucţiunea în scoalele de mijloc le va statorì ministrul prin ordinaţiune.

§. 29. Intru cât vor puté fi considerate de vilide diplomele din stăinătate despre aceasta va hotărî ministrul de culte şi instrucţiune din cas în cas cerênd opiniunea unei comisiuni esaminătoare.

(Va urma.)

Spre publicare ni s'a trimis următoarea:

Convocare.

„Reuniunea de femei pentru ajutorare“ din Budapesta stătătoare sub protectoratul Majestăţii Sale ces. reg. a prea înaltei noastre Regine a trimis mai multor doamne de aici statutele reuniunei cu aceea provocare, a înfiinţa şi aicea o reuniune filială. Pe basa conţelegerii cu mai multe stimate doamne de aici în privinţa aceasta am onoare a ruga prea amicabil pe toate acelea, cărora le-a venit provocare dela reuniunea amintită, să binevoiască a se afla Joi în 8 Aprilie a. c. în locuinţa mea, piaţa mare Nr. 15, spre preconsultare asupra obiectului din cestiune.“

Sibiiu, în 3 Aprilie 1880.

Lina Wächter.

Varietăţi.

*** Referitoriu la adunarea juristilor români ce se va ţinè Dumineca viitoare aici, reflectăm pe domnii cari vor a călĕtorì pe calea ferată, că la Sibiiu numai odată sosesce trenul pe ĕi la 1 oară d. m. Să se acomodeze deci cu plecarea astfel, ca dimineaţa să sosească la Copşa (Kis-Kapus) de unde spre Sibiiu pornesce trenul la 10¾ oare a. m.**

La Copşa se dau bilete tour şi retour pe 8 ĕile, firesce este mai avantagios a se scoate astfel de bilete.

* (Mulţămită publică). Este un adevĕr incontestabil, şi cunoscut publicului nostru român, cumcă scoalele noastre centrale rom. ort. res. de aici, au a se lupta cu multe neajunsuri şi calamităţi, din lipsa mijloacelor bănesci; şi că ele sûnt avisate la bunăvoinţa şi spriginul bunilor fii ai naţiunei române.

Considerând deci aceste împregiurări înstrimtorate ale institutului nostru de învĕţămênt, reverendissimul domn protopop I-iu al Braşovului Iosif Barac, condus de simţementele cele nobile şi de zelul cel patriotic şi naţional, ce'l caracterisează, a binevoit a dona pentru fondul profesoral al gimnasiului, scoalelor reale şi comerciale rom. ort. res. de aici, hârtii de valoare în sumă de 1663 fl. v. a.

Deci subscrisa eforie scolară, în numele institutului nostru de învĕţămênt şi al tinerimei române studioase, vine prin aceasta, a esprima rvd. domn protopop I-iu al Braşovului Iosif Barac, cea mai profundă mulţămită, pentru jertfa ce o a pus pe altariul instrucţiunei şi al progresului naţional.

Braşov 20 Martie 1880 st. v.

Eforia scoalelor centrale române ort. res.

* (Ajutoare din partea guvernului). Ministeriul de interne a dat comitatelor lipsite pentru procurarea de semênţă următoarele subsidie: Pentru comitatul Ung 61,000 fl. cari s'au intrebuinţat de vice-comitele pentru procurarea de cartofi, orĕ şi oves. Pentru teritoriul comitatului Satmar tot spre acelaşi scop 25,000 fl., Szabolcs a primit 15,000 fl. Comitatului Oedenburg i s'au dat 10,000, parte pentru alimentaţiunea celor lipsiţi, parte pentru cei păgubiţi prin versările de apă. Comitatul Veszprim a primit 4000 fl.

* (Camera advocaţilor) din Cluj printr'un conclus al ei cere transferarea tablei regesci din Murĕş-Oşorheiu la Cluj. Pentru aceasta Clujenii se dee drept recompensă M. Oşorheiului comanda districtului de honvedi din Cluj, şi comanda militară c. r. din Sibiiu. Clujenii sûnt marinimoşi mai cu samă când nu dau din al lor.

* (Teatrului german) din strada lânei în Budapesta nu i s'a mai dat concesiune de către representanţa oraşului.

* (Primirea comitelui suprem Tabajdy în Lugoş). Tabajdy comitele suprem al comitatului Arad şi Caraş a sosit în 30 Martie în Lugoş, însoţit de vicecomitele comitatului Arad Petru Ormos, pentru a primì noul seu post de comite suprem. El fu primit în casa comitatului de corpul funcţionarilor şi întimpinat de notariul primariu şi vicecomite substitut Leontin Simonescu cu un discurs, la care Tabajdy a respuns cu următoarele cuvinte:

„Domnilor! Salut cu bucurie corpul funcţionarilor din comitatul Caraşului, fiţi convinşi că după cele ce s'au întêmplat în comitatul Caraşului nu m'am înfăţişat în mijlocul Dvoastre cu părerea, că cele ce s'au întêmplat ar trebuì atribuite întregului corp al funcţionarilor din comitatul Caraşului. Câtă vreme vor esista oameni, vor putè să se întêmple adeseori asemenea casuri; am venit înse ca să descurc stările administrative atât de încâlcite din comitatul Caraşului. Nu cunosc încă relaţiunile şi împregiurările acestui comitat, nici activitatea corpului funcţionarilor, me voiu silì deci mai întâiu se'mi procur o cunoşcinţă despre toate. Dar atât pot indica şi acum, că eu doresc să vĕd restabilindu-se în comitat ordinea, punctualitatea şi administrarea banilor oficiali (publici) şi nu voiu suferì nici un lucru nepatriotic. Deci Vĕ recĕrĕ să me spriginiţi în activitatea mea şi să fiţi încredinţaţi, că acel funcţionar, care 'şi-a împlinit datorinţa şi 'şi-o va împlinì şi in viitor, va potè să conteze la spriginul meu, ear faţă cu cei ce nu'şi vor împlinì datorinţa şi vor lucra nepatrioticesce voiu fi un judecătoriu aspru.“

După aceasta îndepărtându-se corpul funcţionarilor, Tabajdy a primit actele dela fostul comite suprem Ujfalussy şi s'a hotărît a remânè mai multe ĕile pentru a visita oficiurile centrale şi pentru a începe lucrările de regulare a comitatului.

* (Bĕtrâneţe adênci). Sâmbătă în 15 Martie st. vechiu a. c. am îngropat în comuna noastră Ibanesci un moşneag cu numele Chirtesi Crăciun în etatea de 117 ani (adecă una sută şepte-sprĕ-ĕece ani). Acest moş au fost foarte rar pălit de vre-o boală; traiul lui principal a fost mămăligă cu lapte, ouĕ sau brânză; posturile le-a ţinut cu multă scumpĕtate, mâncând în acele ĕile numai mămăligă cu oţet, aiu (usturoiu) şi cu zama ei (numită pe aici cir). Vin nu a beut în toată viaţa lui, vinars arareori şi numai puţin; beat după cum spun feciorii dênsului, dintre care cel mai mare e aproape la 70 ani, nu a fost nici odată în toată viaţa. Starea lui materială a fost mijlocie; s'a căsătorit când a fost în etatea de preste 35 ani. Între altele a fost şi omul cel mai moral şi mai religios în parochia noastră.

— (Esces natural). În comuna noastră Ibănesci în 10 Martie st. v. a. c. a fătat o oaie un miel alb desvoltat deplin dară mort. El a avut douĕ capete, la un cap ambii ochi naturali, la celalalt cap numai un ochiu în frunte, douĕ guri şi patru urechi complet desvoltate; a avut şese picioare dintre care patru dinapoi; partea din dĕrĕpt a constat din trei părţi, cu trei codiţe. Oaia trăiesce. Respectivul proprietariu al oaiei, ĕice dl raportor, din nepricepere a belit mielul şi aşa când am auĕit despre această întêmplare, a fost prea târĕiu ca să'l pregătim şi trimitem la vre-un muzeu.

* (O bravură husărească). I se scrie lui „Magyar Polgár,“ că doi husari în călĕtoria dela Braşov spre Sibiiu cu corporalul lor au staţionat în Făgăraş. La plecarea lor de acolo, în 29 Martie, corporalul voind a arĕta ce scie el face cu calul seu, se produse înaintea celor ce erau din întêmplare de faţă în mai multe feliuri. In sfersit voind a întra în cârcimă cu cal cu tot, acesta lunecă pe trotoar şi cĕdênd cu toată greutatea pe călĕreţ îi frânse un picior şi'i pricinuì şi alte vulnerări la cap aşa de grele, încât după 10 minute îşi dede sufletul.

* (Populaţia franceză) scade pe ĕi ce merge. În decursul acestui veac a scĕdut numĕrul nascerilor pentru fie-care căsătorie dela 9.93 la 3.03. Trist!

* (Republica San Marino). Această mică ţeară, de o întindere de patru mile pătrate italiane, numĕră aĕi vre-o 8000 locuitori. Întregul stat al libertăţei eterne (*perpetuae libertatis gloria clarum*) nu consistă decât dintr'un deal numit muntele Titano, situat între hotarele provincielor Ancona şi Romagna. Republica are numele ei dela Sântul Marinus, care, după legendă, în timpul persecuţiilor contra creştinilor sub Diocleţian, s'a refugiat acì din Dalmaţia, aretându-se util în calitatea sa de zidariu la clădirea oraşului.

Republica San Marino nu este destul de mare pentru ca sĕ'şi fi putut face vre-un renume însemnat; ea a îmbĕtrânit fără a cresce câtuşi de puţin; cu toate aceste, are un lucru marcant, însĕ fără ca aceasta să fie meritul ei. Acolo curge rîul istoric numit Rubicon, unde marele Roman şi revoluţionar Iuliu Cesar a trecut hotarul pronunţând aceste cuvinte: „*Alea jacta est*“ (Zarele sûnt aruncate). Şi într'adevĕr, de atunci şi până aĕi se aruncă acolo necontenit zarele, şi mulţi bani se perd în jocurile de hazard dela San Marino.

Venitul statului este actualmente de 140,000 franci pe an, ear cheltueala de 138,000.

Republica are în cap doi căpitani regenţi, cari se schimbă la fie-care şese luni, la 1 Aprilie şi 1 Octomvrie.

Armata republicei se compune din 8 companii infanterie, sau 55 oficieri, 76 suboficeri şi 819 oameni — total 950 oameni.

După legendă, istoria acestei republici datează din secolul al 3-lea, când a început a se popula acea parte muntoasă. În secolul al 11-lea, locuitorii au cumpĕrat mai multe sate vecine, luând parte la resboaiele de atunci între împeriu şi biserică. În anul 1631, când Papa Urban al 8-lea a anecsat ducatul Urbino, a confirmat tractatul de protecţie cu republica. La 1739, cardinalul Alberoni voì să supuie San Marino Papei, ocupând republica cu armata papală: însĕ Papa Clement al 12-lea la 1740 restabilì earăşi republica.

Libertăţile acestei mici ţeri au fost confirmate la 1748 de către Papa Benedict al 14-lea şi la 1817 de către Piu al 7-lea. Brevetul acestuia, care recunoasce independenţa republicei, a fost săpat în piatră de marmoră şi aşedat la hotare.

Napoleon I 'i-a trimis în anul 1797 salutul de amiciţie al marei republice, promiţêndu'i câte-va tunuri, o cantitate de grâne şi mărirea teritoriului. Consiliul de stat însĕ rĕspunse, că tunurile le va primì cu mulţămire, grânele le va plătì, ear mărirea teritoriului trebue să o respingă, de oare-ce Republica este fericită în actuala ei posesiune.

In timpul turburărilor din anul 1845 în Romagna, republica fu în pericol de a'şi perde esistenţa, din causă că turburătorii se adunau acolo. După aceasta petrecu earăşi în linişte până la 1847, când cetăţenii ei cerură şi realisară — însĕ întrun mod pacînic — vechia lor constituţie. La 1851 căutară refugiu în San Marino remăşiţele corpului de voluntari al lui Garibaldi; ceea ce a avut de consecuenţă întrarea a 800 de austriaci şi 200 de soldaţi papali prinĕênd pe fugari, cari însĕ, afară de vre-o cinci criminali, fură puşi earăşi în libertate afară din ţeară.

„Resboiul.“

* (Mişcările electorale în Anglia). O adunare de alegători în cetatea Iriei Cuniscorthy — scrie un corespondent din London la 30 Martie — ne-au reamintit cu vioiciune „vechile vremi bune.“ Agitatorul Parnell voia să vorbească în oraşul numit, dar a făcut socoteala fără birtaş. Aproape 12,000 oameni erau adunaţi în piaţă dinaintea tribunei. Vocea lui Parnell fu asurĕită de sberăturile turbate şi de strigătele: Jos cu el! Nu ne trebue dictator! Intr'un mod deo-

sebit s'au observat partea însemnată, cu care a concurs clerul catolic la această manifestaţiune. Şese preoţi au însoţit pe membrul parlamentului O'Clery până la tribună; paterul Murphy îl înfăţişà ca pe un bărbat, care nici când nu s'a ocupat cu doctrine comunistice şi socialistice. Aceste şi alte observări fură întêmpinate cu aplause frenetice. O'Clery fu salutat într'un mod frenetic, dar rogarea sa, de a se asculta şi Parnell, o respinse mulţimea. Parnell fu condus sub scutul constablilor la staţiunea drumului ferat; mulţimea care îl însoţì îl insultà în tot feliul. Deja într'o luptă escată pe tribună i s'au sfâşiat vestmintele de pe trup şi i s'au spart pălăria în cap; unul dintre ouele împuţite, cu care mulţimea aruncase după dênsul, 'l-au lovit în barbă. Unii dintre amicii sei îl ferirà de o lovire cu bastonul. Scena aceasta a provocat mare consternaţiune între partisanii lui Parnell şi o uimire cu atât mai mare cu cât Parnell înainte de a pleca la America se bucurase de o primire însufleţită în Cuniscorthy, precând rivalul seu O'Clery fusese tractat pe vremea aceea aproape cu dispreţ.

* (Din regulamentul de serviţiu al nihilistilor rusesci). Societatea revoluţionară nu are alt scop decât completa eliberare şi salute a poporului, adecă a poporului muncitor. Pentru revoluţionar esistă numai una plăcere, una bucurie, una resplată şi una mulţămire: succesul revoluţiunei şi, numai una idee şi un scop: adecă al celei mai necruţătoare destrucţiuni, au sĕ'-i stea ţiua noaptea dinaintea ochilor şi sĕ-'l însufleţească. Urmărind acest scop cu sânge rece şi inesorabil, el trebue sĕ fie gata totdeuna a perì şi a sfărima cu mânile sale tot ce i se pune în cale la realisarea scopului. El nu mai este revoluţionar din momentul ce i pare reu după ceva în această lume, sau dacă se spăimêntă de nimicirea stărilor, relaţiunilor sau a unui om ce aparţine la această ordine socială. El trebue sĕ urască deopotrivă toate şi tot şi vai de el, dacă are în societate vre-un raport de înrudire, amiciţie sau vre-un raport de amor, care ar potè sĕ facă sĕ-i tresară mâna în opera de distrugere. Revoluţionariul trebue sĕ stăruiască a petrunde şi a se încuiba pretotindenea, între oameni de posiţie înaltă şi de jos, în magazinul comerciantului, în biserică, în saloanele aristocraţilor, în sfera birocraţilor, în despărţemêntul al III., în palatul Ţarului. Revoluţionariul împarte detestabila societate actuală, spre a cărei perire el trebue sĕ nesuiască, în următoarele categorii: Prima categorie. Cei condemnaţi la o esecutare de moarte îndată. Lista acestor candidaţi se va compune de nou tot la trei luni. Numai mărimea folosului, ce va avè causa revoluţionară din moartea lui, va fi deciditoare. Prin urmare vor trebuì delăturate mai înainte de toate astfel de persone, care împedecă organisaţiunea, mai departe acele, a căror moarte violentă şi la moment e de natură a intimida pe guvern şi a sguduì puterea lui despoindu-se de organele cele mai energice şi capabile. A doua categorie se compune din acele persoane, cari se lasă în viaţă numai în mod provisor, pentru ca sĕ sporească prin bestialitatea lor nemulţemirea în popor şi sĕ-'l întărite prin tirănia lor din ce în ce mai tare contra ordinei esistente de stat şi sociale. De categoria a treia se ţin acele persoane numeroase de rang înalt, care nu se disting nici prin minte deosebită, nici prin energie, dar se află prin posiţiunea lor la putere şi au averi mari, conecsiuni şi influenţe. Aceste persoane trebue esploatate în tot modul, trebue prinse şi reduse şi făcute succesiv, după ce vor fi cunoscute secretele lor adeseori murdare, sclavi ai societăţii noastre, devenind ele prin aceasta o comoară nesecată şi isvor de ajutor pentru diverse întreprinderi revoluţionare. A patra categorie se compune din bărbaţi de stat ambiţioşi şi liberali de diverse nuanţe. Cu acestia se va putè conspira după programa lor sub pretestul, că nihilistii 'i urmează, într'acea însĕ ei trebue prinşi bine, luându-li-se secretele şi comprimiţêndu-i până la estrem aşa încât sĕ nu se mai poată întoarce şi sĕ se lucre prin ajutoriul lor la resturnarea statului. În categoria a cincea se numerà: conspiratorii doctrinari şi revoluţionari, toţi îmblătitorii de frase goale în societate şi pe hârtie. Acestia trebue împinşi fără pregetare înainte la manifestaţiuni practice şi precipitate.

* (Generalul Cernaiev). Cunoscutul general din resbelul sêrbo-turcesc, este sorocit de consiliara secretă Alexandrovskaia înaintea judecătoriei comerciale pentru o pretensiune de 5000 ruble. Generalul fiind insolvent e ţamerinţat de bancrută şi prinsoare. Ţiuariul „Viedemosti", organul generalului şef al Serbiei de odinioară, observă, că, lipsa de mijloace, în care se află acum Cernaiev, dovedesce că faimele despre defraudări de bani în resboiul sêrbesc sûnt fără temeiu.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Biblia şi Natura.

(Încercări după raportul între Biblie şi Natură).

(Urmare).

II.

După ce am espus în tractatul prim, cuprinsul obiectului de care vreau sĕ me ocup, am aflat de bine, ca la locul acesta sĕ caut forma şi modul cum vorbesce biblia de lucrurile naturei.

Am ţis ceva mai sus întroducênd cuvintele lui Kurtz[1]) că biblia şi natura încât sûnt ambele cuvêntul lui Ţeu trebuie sĕ armonieze; dacă aceasta nu se întêmplă, atunci sûnt false atât Exigesa teologului, cât şi a naturalistului. Ca sĕ putem statorì hotarele în cât vorbesce Ţeu oamenilor prin biblie şi natură, trebue sĕ ţinem strîns la aceea, că revelaţiunea divină nici când n'a avut de scop înavuţirea sciinţei profane, de aceea biblia nu are şi nu a avut intenţiunea a ne instrua în sciinţele naturale. Fie'mi permis a întroduce acì citatele unor autori renumiţi nu atât pentru lămurirea sentenţei de mai sus, ci mai vêrtos pentru lămurirea ei. Xaverius Patrizi, unul din cei mai destoinici ecsigeţi italieni[2]) astfel ţice: *„Ca sĕ nu fim seduşi de eroare, că biblia ar putè sĕ degenereze în contraţicere cu sciinţele naturale, trebue sĕ nu uităm, că scriitorii bibliei n'au avut intenţiunea a tracta probleme din sciinţele naturale."*

Geologul englez Buckland ţice între altele: *„neîndestulirea acelora, cari caută în biblie o enarare a fenomenelor geologice în toate amĕnuntele ei, se basează pre o asceptare neîntemeiată. . . . Cu mai mult drept am putè numì nedesĕvêrşit referatul lui Moise, că nu amintesce de trabanţii lui Jupiter şi inelele lui Saturn, de cât sĕ fim neîndestuliţi, că nu aflăm într'ênsa o istorie a fenomenelor geologice, a căror amenunte aparţin enciclopediei sciinţelor nu însĕ în o carte, care e menită a fi conducĕtore în lucruri de ale credinţei şi moravurilor."*[3])

Ori după cum ţice gigantele Herbart:[4]) *„Teleologia cu resultatele ei nu tractează lumea ca o figură geometrică; ea se nĕsuiesce a ne ţinè în umilinţă, căci aceasta este cea dintâiu între virtuţile religioase."*

„Biblia, ţice Kurtz[5]*) 'şi conservează prin aceea caracterul ei moral, că nici când n'a usurpat şi atacat sciinţa omenească; nicăiri nu tractează probleme, a căror resolvire se ţine de empirie, de aceea şi resultatul empiriei nu poate venì în contraţicere cu biblia. Revelaţiunea este „carte blanche" pentru resultatul sciinţelor naturale; ea nu stă nici pre partea Vulcanismului, nici pre partea Neptunistului; ea amintesce lucruri, cari privesc religiunea. Tot aşa de puţin otăresce între Neptunişti şi Vulcanişti ca şi între homoeopaţi şi allopaţi."*

Din aceste şi altele se poate vedè, că ar fi o încercare zădarnică şi dăunoasă, dacă ar erua cineva din referatul bibliei un sistem astronomic, geologic etc. preste tot un sistem de sciinţele naturale. Din biblie se poate face odată pentru totdeuna un sistem în lucruri de ale credinţei şi moravurilor. Scriitorii bibliei dacă au fost inspiraţi, au fost astfel ca prin inspiraţiunea lor sĕ aflăm criteriul religiositătii şi moralitaţii, şi astfel mai uşor sĕ ne indigiteze calea ce duce spre sciinţă. Nu aflăm date, cari sĕ ne convingă, că biblia ar fi numai productul cugetării şi scrutării proprie a scriitorilor ei, ori cum se ţice productul unei speculaţiuni quasi filosofice. Ne este tot una, dacă părerile lui Moise fisicale sûnt adevĕrate ori false; totul ce ne interesează este ca ideile lui religioase sĕ fie adevĕrate! Adevĕrul ideilor lui despre lucrurile naturei au o însemnătate numai secundară, faţă cu cele religioase.

Dacă biblia ne învaţă şi instruează în lucrurile religioase, cari sûnt obiectul eschisiv al revelaţiunei, — apoi aceasta nu s'a putut fără ca se atingă şi amintească lucrurile naturei. În cap. I al genesei aflăm un adevĕr dogmatic despre creaţiune, ţesut cu tot feliul de elemente fisicale. Direct ne împărtăşesce biblia numai adevĕruri religioase, dar în aceeaşi legătură ca indirect sĕ atingă lucrurile naturei. Cum stă lucrul în privinţa aceasta? Dacă biblia indirect atinge lucrurile naturei, aceasta o face, nu ca se dee cetitorilor ei idei mai perfecte şi concluse mai chiare, decât cum le câştigă omul pe basa observărei proprie şi face oare cari mijloace auxiliare. Dacă d. e. Solomon ţice:[6]) „toate rîurile curg în mare şi marea nu se umple; dela locul unde isvoresc rîurile sĕ întorc eară înapoi." Prin aceea nu voiesce Solomon sĕ ne înveţe modul cum sĕ formează din mare aburii şi apoi sĕ înalţe la atmosferă unde se formează ploaia, care nutresce isvoarele; ci tendenţa şi scopul lui este ex professo ca ideile lui religioase sĕ le înfăţoşeze cu fenomene de pre terenul naturei ca astfel sĕ fie mai bine pricepute. Şi acum ţic, Biblia nu are de scop ca ideile ei sĕ le esprime cu termini technici, sau în biblie nu avem de a căuta spresiuni, pre cari sciinţele le-ar dechiara de corecte; ci totul ce este de căutat e, ca espresiunile ei în cuvinte de tot populare sĕ fie înţelese.

Astăţi nu se mai îndoiesce nimenea, că pământul se învêrte în giurul soarelui şi nu soarele în giurul pământului, şi totuşi nu'i vine nimenui în minte sĕ esprime fenomenul acesta în termini precum cere sciinţa, ci în termini populari dar de tot înţeleşi. Biblia ţice d. e. soarele rĕsare, soarele apune etc. şi sciinţa totuşi nu poate eschide din sinul ei espresiunile pentru astfeliu de fenomene adecă precum le are omul de rênd. O atare espresiune populară are Moise în cap. I Genes. unde amintind de soare şi lună, le numesce cele mai mari faţă cu alte stele ale ceriului stelat. La tot casul această numire e neacceptabilă în sciinţa astronomului; a fost însĕ acceptabilă de când esistă soarele şi luna pentru omul, carele observează cu ochii liberi. Dacă ar fi o nebunie învĕţătura bibliei cu privire la Genesă (I. 16) că soarele şi luna sûnt cele mai mari stele, atunci ar fi încă şi mai mare nebunie a condamna pre Moise, că nu a folosit ocasiunea a lămurì noţiunile astronomice ale Judeilor când a scris capitulele Genesei. Pentru scopul bibliei este dar de tot irelevant, dacă cetitorii ei ţin pre una ori pre alta de cele mai mari stele; ea voiesce numai atâta, ca cetitorii ei sĕ esperieze, că Ţeu a creat stelele, mari ori mici cum sûnt spre folosul şi bucuria oamenilor. O atare astronomie joacă rola principală în biblie.

Sciinţa astronomică a esistat şi înainte de Copernicus şi Galilei. Scriitorii bibliei, ca şi contemporanii lor învĕţaţi, au avut acele idei astronomice, geologice, cari au domnit până la Copernicus şi Galilei. Din împregiurarea, că biblia se folosesce de espresiuni populare, nu putem afirma (precum fac unii) că ea ar sta în contraţicere cu sciinţa. Biblia, cum am mai ţis, nu face pretensiuni la corectitatea scientifică, fără numai la aceea ca sĕ fie pricepută de tot omul nepreocupat.

(Va urma).

[1]) l. c. p. 6.

[2]) De interpretatione scripturarum sacrarum II p. 80 Roma 1844.

[3]) Die Urwelt und ihre Wunder pag 9, trad. de Fr. Werner.

[4]) Metaph. II. 334.

[5]) l. c. p. 397.

[6]) Eccles. 1. 7.

Bursa de Viena şi Pesta

din 3 Aprilie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	104.15	104.10
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	81.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	95.—	94.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	84.40	84.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	120.25	120.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	92.—	92.10
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	91.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	90.50	90.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	89.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	90.75	90.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	93.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ţecimei de vin	93.—	92.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.20	73.10
Datorie de stat în argint . . .	73.85	73.80
Renta de aur austriacă	88.50	88.40
Sorţi de stat dela 1860 . . .	130.20	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	839.—	837.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	289.90	299.40
Acţiuni de credit austr. . . .	274.75	274.—
Sorţi ungaresci cu premii . . .	—.—	115.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.58	5.53
Napoleon	9.48	9.47
100 marce nemţesci	58.45	58.40
London (pe poliţa de trei luni) .	118.75	118.75

Economic.

Sibiiu, 2 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 9.—10.; Grâu sĕcăreţ, fl. 7.50—8.50; Sĕcară fl. 5.60—6.30; Orz fl. 4.60—5.; Ovĕs fl. .3.—3.40 Cucuruz fl. 5.—5.40; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. —.--; Semênţă de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 8—10; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 7—8 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.50; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —44 cr.; Carne de viţel 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

(Cultura poamelor) în Francia după „Ilustration Horticole" produce pe an: pentru poame tari 21 milioane franci; poame sêmburoase 65 mil. fr. şi pentru alte fructe 7½ mil. fr. Esportul fructelor de masă din Francia a fost în anul 1871 de 35,566,649 chilograme; în 1872 de 25,995,955 chil; in 1873 de 29.245.384 chil; şi în 1874 de 63,743,540 chilogr. In fie care ţi se vênd în Paris câte 5 milioane chilogr. de struguri. Acesti numeri ne fac o idee despre marea producţiune de poame în Francia, care cu tot dreptul sĕ şi numesce grădina de poame a Europei. Cu cultivarea vinului în Francia se ocupă 1,200,000 de familii sau 6,000,000 de persoane, va sĕ ţică, o cincime din întreaga populaţie franceză şi darea pentru

industria vinului face singură a 6 a parte din tot venitul statului.—In Montreal lângă Paris se ocupă chiar cu cultura pomilor în spalier 402 de grădinari; pentru aceste culturi sûnt la 1000 jugere de pământ. Persecile predomineză şi cam a treia parte sûnt apricoze, vin, mere şi pere. Fie care jug de pământ conţine 2740 urme de ziduri; grădinile sûnt toate încungiurate şi crucişate de aceste ziduri, cari sûnt 35 urme departe unul de altul; marginile spre Rĕsărit şi Apus ale grădinilor sûnt înzestrate cu perseci, marginile spre Nord cu cereşe şi pere. Zidurile sûnt cam 10 urme de înalte. In anii de rênd se culeg peste 15 milioane de persece. Prunele în despărţământul Lot şi Garonne aduc pe an 12 până 15 milioane franci şi cu uscarea lor sûnt ocupate 3—4 luni pe fie care an mai multe sute de femei. Comuna mică Triel lângă Seine încasează pe an pentru apricose 10,000 franci şi Tomery totatâta pentru vin. Satul Taugerolles produce în ani buni la 800.000 litre apă de cereşe în preţ de 1 milion franci.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 21 Aprilie şi 21 Maiu imob. lui Spiridon Fleşeriu şi soţi în Mercurea (trib. Sibiiu); în 8 Aprilie imob. Ilenei Miklos in Niarsova; în 23 Aprilie şi 21 Maiu imob. Varvarei Andress în Sâncraiu (judec. cerc. Huedin); în 24 Aprilie şi 25 Maiu imob. lui Nicolau Dutza în Crizba (trib. Braşov); în 16 Aprilie imob. lui Petru Frenczony în Nădăjdia de jos (trib. Deva). în 27 Aprilie şi 28 Maiu imob. lui Iosit Sigyarto în Semeria (judec. cerc. Sângiors); în 29 Aprile şi 29 Maiu imob. contelui Francisc Bethlen jun. în Ormeniş şi Broşteni (judec. cerc. Aiud); în 10 Aprilie şi 10 Maiu imob. lui Benedict Vasárhelyi în Chibulcut (judec. cerc. Székelyhid); în 29 Aprilie şi 29 Maiu imob. remasului după Maria Popescu în Deva (trib.); în 8 Maiu imob. remasului după Nicolau Antonovici în Limba; în 1 Maiu imob. lui Stefan Kloss în Alba-Iulia); în 1 Maiu imob. lui George Molodeţ şi soţi în Cioara (trib. Alba-Iulia);

Nr. 44. 3—3

CONCURS.

După ce preavenerabilul consistor archidiecesan prin părinteasca ordinaţiune dto 21 August 1879 Nr. 2092 a încuviinţat instituirea unui post de capelan la parochia Căstău lângă neputinciosul paroch Ioan Daniil, — se escrie nou concurs cu terminul până la 6 Aprile a. c. st. v. în care ţi va fi şi alegerea.

Emolumentele sûnt tot cele publicate în concursul cel dintâiu la 4 Septembre 1879 în Nrii „Tel. Rom.“ 105, 106 şi 107.

Doritorii de a ocupa acest post de capelan au a'şi asterne petiţiunile lor la subsemnatul oficiu protopresb. instruite în sensul statut. organic cu documentul, că au absolvat cel puţin gimnrsiul inferior, cursul teologic şi posed atestat de cualificaţiune, până la terminul sus scris.

Căstău, 9 Martie 1880.

Comitetul parochial în conţelegere cu dl ppresbiter tractual al Orăştiei.

---

[14] 1—1

Anunciu.

Prima societate ungurească generală de asecuraţiune, asecurează gratis pe anul prim **case şi edificiuri economice**, aşa că solvirea tacsei se va începe numai după espirarea anului prim gratuit, respective cu începutul **anului al doilea**, dacă astfeliu de edificiuri se vor asecura la dênsa pe un restimp de **şese ani.**

Desluciri mai în detail cuprinde însciinţarea direcţiunei publicată în această privinţă.

Societatea are ca representant în Sibiiu pe dl **Ludovic Reschner** (strada Pintenului Nr. 4).

Prima societate ungurească generală de asecuraţiune.

Catechetica

bisericei dreptcredincioase resăritene

compusă de protopresbiterul

Ioan Stefanelli,

docent la facultatea teologică a universit. din Cernăuţi.

Opul cuprinde toate principiile şi regulele relative la alegerea, înşirarea, prelucrarea şi propunerea materiilor catechetice din religiunea crestinească, istoria învĕţământului catechetic crestinesc dela Isus şi până în ţilele noastre, literatura ramului acestuia şi catechese practice ca modele la compunerea catecheselor pentru scoală şi biserică, şi este menit mai întâiu ca manual la prelegerile catechetice în institute teologice, apoi şi ca manual pentru păstorii sufletesci la elucrarea temelor catechetice pentru conferinţele pastorale.

Preţul pentru Austro-Ungaria 5 fl.
„ „ România 13 franci.

De acelaşi autor au apărut:

Catechese

tractând

Istoria biblică a Testamentului vechiu,

Manual pentru catecheţii şi învĕţătorii scoalelor poporale, pentru păstorii sufletesci la catechisaţiunile prescrise în biserică, pentru candidaţii de învĕţători şi pentru educătorii şi amicii junimei.

Tomul I.

Preţul pentru Austro-Ungaria 5 fl.
„ „ România 13 franci.

Dela acelaşi autor se află sub presă şi va apărè în anul acesta:

Catechese

tractând

Istoria biblică a Testamentului nou

şi faptele sânţilor apostoli.

Cu adaos o istorie şi o geografie scurtă a Palestinei şi a ţerilor sântei scripturi.

Tomul II.

[10] 6—6

Editorul

Tipografia eredei de Closius,

Sibiiu.

Banca generală de asecurare mutuală „Transilvania“.

Contul profitelor şi perderilor al secţiunei I pro 1879.

Vinituri:		Eşiri:		
Premii după detragerea stornilor	58,687.10	Premii pentru reasecurare	43,550.86	
Tacse	4,847.84	Sălarie, spese, timbre, tipărituri, spese de călĕtorie, dare etc.	8,296.39	
Promisiuni	3,580.39	Amortisare din mobilii	133.57	
Vinituri diverse	206.92	Amortisare din spesele de întemeiare	636.25	
		Amortisare de pretensiuni dubioase	109.56	
		Interese după obligaţiunile fondului de întemeiare	3,520.—	
		Reserva pentru premii	3,228.37	
		Daune solvite 30,075.19 detragênd partea reasecurărei 22,578.83		7,496.36
		Profit pro 1879		350.89
	67,322.25			67,322.25

Contul profitelor şi perderilor al secţiunei II pro 1879.

Venituri:		Eşiri:		
Fondul de premii din anul 1878	100,551.49	Sume asecurate solvite		22,798.10
Transportul premielor din anul 1878	6,884.23	Sume pentru zestre asecurate solvite		1,000.—
Premii după detragerea stornilor	62,070.69	Solviri pentru tontine contra asecurate		150.—
Tacse	2,174.30	Reserva pentru casuri de moarte insinuate		2,700.—
Tacse deadministrare dela tontine, arvune precludate etc.	351.49	Premii de reasicurare		2,489.41
Interese şi venite dela casa propriă etc.	5,931.49	Provisiuni de acuisiţiune	336.65	
Câstig la effecte	7,002.15	Amortisare din provisiunea capitalisată	3,553.20	3,889.85
		Provisiune de încasare		1,675.74
		Salarie, spese, timbre, tipărituri, dare etc.		20,833.87
		Poliţie rescumperate		2,288.05
		Premii rebonificate		51.12
		Amortisări din mebilii		133.57
		Amortisări din spesele de întemeiare		636.25
		Amortisare de pretensiuni dubioase		219.08
		Onorarie medieale		1,624.50
		Interese după obligaţiunile fondului de întemeiare		3,520.—
		Fondul de premii pro 1880		113,082.68
		Transporturi de premii pro 1880		7,105.85
		Profit pro 1879		767.68
	184,965.75			184,965.75

Bilanţ în 31 Decembre 1879.

Active:			Pasive:		
Obligaţiuni needate		170,800.—	Fondul de întemeiare subtrăgêndu-se amortisarea	300,000.— 1,500.—	298,500—
fl. 10,000 obligaţiunile rurale a ducatului Bucovina fl. 93.—	9,300.—		Fondul de premii secţiunea I.		3,228.37
fl. 17,650 obligaţiuni rurale transilvane a fl. 85. 75 cr.	15,134.88		Fondul de premii secţiunea II.		113,082.68
fl. 6,900 losuri pentru regularea dunării a fl. 112.50	7,762.50		Transportul premiilor secţiunea II.		7,105.85
fl. 3,000 acţii a drumului de fer nordic a fl. 232 50 cr.	6,975.—		Reserva pentru casuri de moarte insinuate		2,700.—
fl. 6,000 inscrise dela institutul fonciar din Sibiiu a fl. 97 50 cr.	5,850.—		Fondul de reservă pentru tontine		31,341.64
fl. 200 înscrise dela banca naţioală austr. a fl. 101 30 cr.	202.60		Interese neridicate		2,084.43
fl. 8,800 rentă în bancnote a fl. 69 10 cr.	6,080.80		Ipoteca pe realitatea în strada Cisnădiei Nr. 5.		11,000.—
fl. 21,000 priorităţi ale I drumului de fer transilvun a fl. 73 30 cr.	15,393.—		Fonduri de profit reservate din anul 1877—1878		1177.13
fl. 700 renta în argint a fl. 70 70 cr.	494;90		Fondul de garanţie secţiunea I.		473.42
fl. 5,000 acţii a I. drumul de fer transilvan fl. 112 50 cr.	2,812.50		Fondul de garanţie secţiunea II.		982.60
fl. 200 obligaţiuni Galiz-Rustical fl. 102	204.—		Profit secţiunea I. pro 1879		350.89
fl. 900 priorităţi a drumului de fer Lemberg-Cernăuţ I emisiune fl. 85 80 cr.	772.20		Profit secţiunea II. pro 1879		767.68
fl. 1200 losuri de stat 1860 1/5 emisiune fl. 133.50	1602.—				
fl. 3,000 losuri de stat 1860 1/1 I emisiune fl. 130	3,900.—				
fl. 300 losuri de stat 1864 a fl. 166.25	498.75				
fl. 100 losuri de împrumut de stat r. maghiar fl. 107.50	107.50	77,090.63			
Portofoiu de cambii		2,669.68			
Împrumuturi pe effecte		6,305.91			
Împrumuturi pe ipolite		24,519.77			
Împrumuturi pe polite tontine		3,010.—			
Pretensiuni la agenturi		31,552.47			
Anticipaţiuni la Inspectori şi conto prodiverse		5,223.41			
Debitori diversi		30,525.96			
Mobile, table firmale, şi tăbliţe		6,852.73			
Spese de întemeiare		24,177.58			
Provisiuni capitalisate		52,767.45			
Realitatea în strada Cisnădiei Nr. 5		36,000.—			
Cassa		1,299.10			
		472,794.69			472,794.69

Dr. **Wilhelm Bruckner** m. p. Dr. **A. Brote** m. p.

Conturile de sus şi bilanţul s'au aflat în consonanţă cu registrele respective.

Sibiiu, 17 Martie 1880.

Iosif Schuster m. p., consil. de fin. în pensiune. **Georg Mike** m. p., director la direcţ. fin. Dr. **Ioane Nemes** m. p., advocat.

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 37. Sibiiu, Joi 27 Martie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 3713 — 1879 B.

Însciințare.

Se aduce la cunoscința publică: că supunêndu-se clericul absolut Zevedeiu Murășan, învețătoriu la scoala capitală gr. or. din Sas-Sebeș, censurei prescrise prin ordinațiunea consistorială din 10 Ianuarie 1872 Nr. cons. 37, — s'a dechiarat apt de a putè păși ca apĕrătoriu în cause bisericesci, matrimoniale și disciplinare, înaintea forurilor bisericesci din archidiecesă, și s'a provĕdut cu decret în înțelesul §-fului 442 din Dreptul canonic.

Sibiiu, 22 Martie 1880.

Dela secretariatul consistoriului archidiecesan gr. or.

Eară alianța triplă?

Sibiiu, 26 Martie.

Dela 10 Martie până astădi au trecut numai 16 dile și fisiognomia politică a Europei abia se mai poate asemăna cu cea de atunci. Barometrul politic arăta coalitiune contra Rusiei. Sûnt numai vre o cinci dile de când foi berlineze ca „Nat. Ztg.“ aduseră scirea, că există o înțelegere, încât dela Marea-nordică până la Marea-neagră este un zid încheiat, care desparte apusul de resărit și slavismul de meadă-noapte de slavismul de meadă-di. Sûnt foi, cari și astădi mai țin la constelațiunea aceasta.

Însĕ de când alegerile engleze arată tot mai învederat, că victoria electorală este în partea liberarilor englezi, combinațiunea de până acì este foarte conturbată. O perspectivă clară este pentru moment curată imposibilitate.

Aceasta o dovedesc și faimele despre reînviarea alianței celor trei împerați, de care se posomoresc fețele politice din monarchia austro-ungurească, în castrele nemțesci-constituționale și în cele maghiare.

De tot cu neputință n'ar fi apropiarea celor trei cabinete nordice, după cum se mai numesc. Însĕ alianțele nu se încheie cu iuțala, cu care se schimbă opiniunile politice în presă. Suprafața politică este cu mult mai susceptibilă de cât adêncul diplomației, care are se cumpănească cu urmări îndepărtate în viitoriu.

Diplomația Europei nu lucră de adi sau de eri numai la cestiunea orientală. Europa a trecut deja prin doue epoce încheiate și acum se află în a treia, care încă a trecut prin mai multe fase.

Începutul acestei regulări s'a făcut, dar nu este terminată.

Întrebarea cea dintâiu este dară, unde se va continua acea operă grea, carea are sĕ stabilească odată adevĕratul ecuilibru între popoarele europene? Este întrebarea mai departe, cui i se va venì rolul nemijlocit în esecutarea mai departe a acestei opere mari și vitale pentru popoarele Europei?

Opiniunea publică, în judecata ei grabnică, îndată află locul, unde este de a se lucra și obiectul, de care crede că este apt a'i încrede esecutarea. În casul de față, îndată ce alegerile engleze 'i-au conturbat cercului de mai nainte și a audit opiniunile fiitorilor ministri englezi despre orient a pus mâna pe alianța triplă, a cărei activitate se încheiase la Berlin și o presentează ca pe cea mai chemată de a regula orientul definitiv.

Napoleon III, când a primit la 1867 pe cei doi suverani nordici, cari venise sĕ cerceteze esposițiunea universală de atunci, sĕ fie dis la gară, arĕtând spre colorile Franciei, Rusiei și Prusiei, cu cari era gara decorată: „Aceste trei colori se fac de minune la olaltă“ (Ces trois couleurs se font bien ensemble) Napoleon indica prin cuvintele sale, că monarchiile, a căror colori se făceau bine laolaltă, sûnt chemate a regula nu numai orientul, dar Europa întreagă pe basa principiului de naționalitate. Regularea s'a urmat, însĕ cu prețul resturnărei imperiului al doilea din Francia și cu delăturarea acestei din urmă dintre staturile normative în soartea Europei, cine scie pe cât timp.

Așa dar nu numai opiniunea publică, care se schimbă ca timpul, și diplomați probați se pot grăbì în calculii politici.

Este probabil că Bismarck, vĕdênd că guvernul conservativ englez este aproape de cădere, sĕ'și fi călcat mănia contra Rusiei. Gratulările sûnt lucruri de curtenire, însĕ uneori și ele sûnt semne esterioare despre ceea ce se petrece în interiorul diplomaților. În diua de 1 Aprile nou Bismarck 'și-a serbat diua aniversară a nascerei sale. Împĕratul Rusiei Alesandru și marii duci, fiii țarului, toți, unul câte unul, au gratulat lui Bismarck prin telegraf. Semn că este deschisă calea de o apropiare reciprocă între Germania și Rusia. Austro-Ungaria, fiind aliată cu Germania de mai nainte — alianța triplă ar fi lesne de a se face.

Însĕ dacă se va realisa această alianță triplă spre care sfêrșit are sĕ se realiseze? Ei bine, în princip întrebarea este de mult respunsă. Vorba vine însĕ că tot pe prețul de a se bucura Rusia de partea leului, după croiala dela San Stefano? Eată o pedecă preste care și diplomația din Berlin trebuie sĕ se gândească mai mult decât odată cum se treacă.

Englitera, ne spun diarele, delăturând ministeriul conservativ, nu va da Rusiei mână liberă în orient. Ministeriul care va venì voiesce ca orientul sĕ fie al popoarelor ce îl locuiesc. Prin urmare o concesiune din partea celor două puteri din presumptiva alianță reînviată, dată Rusiei în orient, ar provoca, cel puțin, o altă triplă alianță occidentală. Și practicul Bismarck, așa credem, că are cuvênt a se ferì de așa ceva cu atât mai vêrtos cu cât aliata sa dela resărit, Rusia, în resboiul dela 1877—1878 n'a dat dovedì de prestațiunile cele mai elcatante și de atunci încoace e sbuciumată de mișcări revoluțiunare interne și de conflicte cu barbarii sei din Asia centrală. Cât privesce pe Austro-Ungaria, înaintea armatei tot respectul: însĕ e întrebarea dacă luptele de hegemonie limbistică deslănțuite tocmai acum în amêndouĕ jumĕtățile monarchiei insuflă mare încredere în ajutoriul nostru la o vreme de nevoie.

Resultatul din toate aceste este, că astădi nu se mai poate vorbì de cele ce s'a vorbit înainte cu doue septĕmâni, și este și mai greu de a vorbì positiv de alianțe reînviate. Eată ce poate face o simplă luptă electorală, departe în Englitera.

Numai un cas ni s'ar părè cu putință pentru reînvierea nouĕi alianțe triple. Când Bismarck s'ar simți destul de tare de a ținè pe Rusia de dreapta, pe Austro-Ungaria de stânga, împedecându-le pe amêndouĕ dela acțiune, eară popoarelor din orient le-ar șoptì, cum se dice, că a șoptit Napoleon III lui Farini și Cialdini la Chambery, când Garibaldi (în 1860) din Neapole vrea sĕ se repeadă asupra Romei și Veneției: *„Faites, mais faitesvite!* (Faceți, dar faceșiiute), ca sĕ previnĕ și pe Englitera până a nu se socotì guvernul cel nou ce se începă în orient. Serviții ce 'la-r face Bismarck în chipul acesta aliaților sei n'ar fi măgulitoriu, în tot casul, cel mai puțin păgubitoriu în noua situațiune.

Cumcă Bismarck scie remunera și altfeliu pe aliații sei avem o esperiență nu de tot învechită. Aliatul Bismrack dela 1864 ne a onorat cu funesta presență la 1866, la Sadova-Königgrätz și ni a trimis voluntari kossutheni în nordul Ungariei, conduși de Klapka.

Credem că în curênd lumină se va face asupra situațiunei. Nu scim însĕ prin lumina unei alianțe reînviate, sau prin făclia de resboiu, care se va aprinde din viul cărbunilor acoperiți încă sub spuza tratatului dela Berlin, în munții Albaniei.

Revista politică.

Sibiiu, în 26 Martie.

Casa deputaților din Budapesta lucră la afaceri mai amenunte.

Lipsirea Budapestei de teatru nemțesc, după ce a făcut sgomot destul de mare în presa nemțască cislaitană, a dus sgomotul și preste granițele Austro-Ungariei. „National Zeitung“ din Berlin amestecându-se în discusiunea despre „persecuțiunea“ limbei nemțesci din Ungaria, dice între altele, că lipsesc cuvintele pentru lovitura (maghiară) ce s'a dat Nemților, cari locuiesc cu sutele de mii în Budapesta, și ar fi fost cu neputință în ori care altă cetate mare. „Și apoi pretinde a fi naționalitatea conducĕtoare în monarchia resăriteană“ adauge nĕcăjită foaia berlinesă. „Faptă este“ dice aceeași mai departe „.... că Maghiarul este urgisit de toate naționalitățile imperăției de o potrivă. Oarba îndrăsneală, cu care provoacă pe contrarii sei încă se va resbuna amar.“

După o telegramă din London din 5 Aprile n. alegerile engleze au avut următoriul resultat: s'au ales 412 de membri ai parlamentului, dintre cari 271 liberali și 141 conservativi. Liberalii au până acum câștig curat 59 de cercuri electorale.

Principele Napoleon s'a enunciat în privința decretelor față cu Iesuiții din Francia într'o scrisoare a sa, că un Napoleonid nu se poate arăta inimic al Religiunei și revoluțiunei, decât negându'și originea sa. El constată mai departe, că decretele cele mai noue în causa congregațiunilor nu le poate considera nimenea de persecuțiune, pentru că ele sûnt numai întoarcerea la indispensabilele regule ale dreptului public. Principiul de a supraveghia ordinile călugăresci au esistat în toate societățile și 'l-au recunoscut și Bourbonii înșiși. A părăsì principiul acesta ar însemna a dĕrîma statul și a'l pune la picioarele teocrației. Declină dela sine toată solidaritatea cu speranțele vechiului regim, în înțelesul căror ar trebuì sĕ se lapede de o legislatiune, a cărei autori au fost Napoleonidi, și ar trebuì sĕ urmeze o politică care a degradat religiunea la instrumentul patimilor și regresului în civilisațiune, sciință și adevĕrata libertate.

Poarta și Muntenegrul ar fi înțeleși asupra teritoriului, ce are cest din urmă sĕ'l ocupe dela cea dintâiu. Ce dic Albanezii la înțelegerea aceasta, încă nu se scie.

Corespondențe particulare

ale „Telgrafului Român.“

Viena, 4 Aprile n. Abia Vĕ puteți închipuì ce iritațiune și indignațiune a produs cea mai nouă manifestație a — puterei maghiare: închiderea teatrului german din Budapesta. „Brutalitate“ și „intoleranță națională“ sûnt epitetele, cu cari se stigmatisează aici în cercuri private și publice purtarea „egemonilor“ de dincolo de Laita. Nu e foaie vieneză care sĕ nu fi întrebuințat terminii cei mai aspri în articuli, ce tractează anume despre „Închiderea teatrului german din Budapesta.“ Cu deosebire „Presse“ desvoaltă un sarcasm muscătoriu față cu purtarea Maghiarilor, pe cari acest organ oficios și altcum reservat 'i tracta până acuma cu multă considerațiune și chiar bunăvoință. Se vede însĕ că elementul conducĕtoriu din teritoriul Stlui Stefan a isbutit cu intoleranța sa națională a scoate din reservă și pe cei mai blânzi. Până și „Fremdenblatt,“ organul curței și a diplomației din Viena, care vorbia totdeauna numai de bine despre tot ce e maghiar, s'a sufulcat de astădată, esprimându-se între altele cu multă maliție astfel: „Magnații maghiari vedi bine se pot reculege în Viena și în Paris de sesoanele teatrale naționale, la a căror păzire sûnt deobligați de considerațiunile lor naționale, cetățeanului german însĕ sĕ nu'i fie cu putință, a se edifica de arte adevĕrate...“ Va sĕ dică, cel puțin acuma va fi convinsă și lumea mare, dacă cumva nu va fi înțeles până acuma, de ce natură este liberalismul, cu care se laudă Maghiarii mereu înaintea străinĕtății. De altmintrelea fiitorul ministru englez Gladstone 'și-a dat verdictul asupra Maghiarilor; și acestia cari înaintea alegerilor engleze se mândriau cu spriginul poporului britanic astădi

după învingerea partidului liberal din Englitera vor face faţa cea mai posomorîtă.

Nu cred că dispositia sufletească a egemonilor de dincolo de Laita se va fi îndreptat, când au cetit respunsul, ce principele de coroană Rudolf a dat deputaţiunei aristocratice din Praga: „Ea (adecă mireasa principelui de coroană) va devenì o sudită credincioasă a Domnului şi Împĕratului ei şi o patriotă călduroasă, o adevĕrată Austriacă. Crescută de părinţii ei pentru îndeplinirea rigoroasă a detorinţelor, ea de sigur va consacra viaţa ei chiemărei sale, adecă *Austriei.*“ Şi la sfĕrşit principele de coroană a ţis: „Ce aproape staţi Dvstre de inima mea, veţi înţelege din aceea, că m'am rugat de Maiestatea Sa Împĕratul, sĕ'mi permită ca anii cei dintâiu după căsătorirea mea sĕ petrec aici în Praga în mijlocul D-Vstre. El avu graţia, a încuviinţa, şi aşa sperez a petrece ţilele strălucite, fericite între D-Vstre...“

Se afirmă pe aici tot mai tare, că ministrul-president Brătianu n'a angagiat România în nici o privire; el s'a folosit numai de ocasiune, a constata pur şi simplu faţă cu diplomaţia monarchiei noastre o identitate oare care a intereselor celor două ţeri învecinate. Ar fi interesant a se sci, dacă şi pănă întru cât acea constatare a îndurat vre o modificare parte prin alegerile din Englitera, parte prin apropierea din nou a Rusiei de Germania.

Bran, 24 Martie. (Scolastic). Despărţămêntul al VI-lea al Reuniunei învĕţătorilor români din „Ţara Bârsei“ 'şi-a ţenut a doua şedinţă ordinară a anului scolar 1879/80. în 20 Martie a. c.

Decursul şi resultatul acelei şedinţe, — cu permisiunea on. redacţiuni — 'l voiu arăta P. T. public, ce se interesează de atari şedinţe, în cele următoare.

Intrunidu-se în 20 Martie st. v. a. c. pe la 10 oare a. m. mai toţi învĕţătorii din Bran şi Zernesci, ce aparţin acestui despărţămênt, în localul scoalei capitale din Zernesci D. Vartholomeiu Bude ca preşedinte, prin o cuvêntare, în care accentuiază prin cuvinte dulci şi pătrunţĕtoare scopul cel sublim, la care ţintesce această sub reuniune, salută pe membrii co-adunaţi a'şi dechiară şedinţa de deschisă. Aceasta cuvêntare fu salutată cu însufleţite: „se trăească“.

Preşedintele pune la ordinea ţilei censurarea operatului din „Istoria Biblică“ prelucrat de o comisiune de trei, în forma acroamatică.

Din acest operat cetindu-se prin referintele comisiunei Ilariu Reit mai multe capitale, se primesce mai întâiu în principiu şi apoi pe lângă unele mici modificări şi în special, cu acel adaus, ca prescriindu-se cu modificările făcute sĕ se aştearnă comitetului reuniunei generale spre ultima afacere.

Ca material de discutat, conform dispositiunilor comitetului reuniunei, au fost şi obiectele de intuiţiune în anul prim de scoală; fiind însĕ timpul înaintat se amână pe şedinţa procsimă anunciată pe după prânţ la 3 oare, alegêndu-se spre acest scop o comisiune în persoanele dlor V. Bude, N. Reit şi I. Balca, cari pănă la oara prefiptă sĕ vie cu o referadă relativă la această materie. În şedinţa de după prânţ comisiunea amintită 'şi cetesce referada sa prin referintele ei V. Bude, carea subreuniunea atât ce privesce obiectele alese spre intuiţiune, cât şi metodul o primesce pe lângă unele mici observări şi modificări, de satisfăcĕtoare cerinţelor scoalelor elementare.

Destinându-se locul pentru ţinerea şedinţei procsime comuna brăneană Măgura, şedinţa se încheiă, ear pentru autenticarea protocolului se aleg, ca comisiune verificătoare: Ilariu Reit, Nicolau Reit şi Alecs. Runcean.

X.

Proiect de lege despre instrucţiunea în gimnasii şi în scoalele reale.

(Urmare).

§. 30 Candidaţii de profesură cu diplomă vor fi aplicaţi la început pe timpul de 1—3 ani numai ca suplenţi; împlinindu'şi chiemarea în acest timp într'un mod corespundĕtoriu, vor primì denumirea de profesori ordinari. Indivizi fără diplome vor putè fi aplicaţi ca suplenţi numai în casul când nu se află candidaţi esaminaţi, şi atunci însĕ numai cu condiţiunea ca în termin de doi ani sĕ depună esamenul de profesorat, în cas contrariu nu vor puté fi lăsaţi în postul lor.

§. 31. Numĕrul profesorilor ordinari (afară de director) în ori ce gimnasiu sau scoală reală nu poate fi mai mic decât numerul claselor dela acest institut de învĕţămênt.

§. 32. Macsimul oarelor de instrucţiune pe sĕptĕmână pentru scolari este (fără oarele de gimnastică) în clasele înferioare 28, ear în cele superioare 30 oare.

§. 33. Eserciţiile gimnastice trebue întogmite în toate institutele de învĕţămênt astfel ca fie care elev sĕ participe pe sĕptĕmână de 4 ori câte o oară la eserciţii, care trebue sĕ corespundă etăţii şi puterilor sale fisice.

Fie care scolariu se va instrua, începênd dela clasa 5 până la terminarea cursului întreg de învĕţămênt, şi în eserciţii de arme (infanterie) şi în tragerea la semn. Eserciţiele gimnastice cu acesti scolari se vor ţinè de două ori pe sĕptĕmână şi prelângă aceasta eserciţiele militare odată.

De aceste eserciţii militare sûnt dispensaţi numai scolarii cari nu sûnt apţi trupesce, pe basa unei opiniuni medicale.

Armele de lipsă pentru eserciţiele militare şi tragere la semn, muniţiunea, aparatele de gimnastică şi militare le dă statul gratuit tuturor institutelor de învĕţămênt, predându-le deregătoriei, pe care ministrul o va încredinţa cu îngrigirea lor sub responsabilitate, ca acele sĕ remână întegre.

Planul de învĕţămênţ pentru instrucţiunea militară îl stabilesce ministrul de instrucţiune în înţelegere cu ministrul pentru apĕrarea ţĕrei.

Tragerea la semn şi celelalte eserciţii militare vor avè loc sub conducerea şi priveghierea îndivizilor, pe cari ministrul pentru apĕrarea ţĕrei i au declarat apţi pentru aceasta, şi dacă nu se va afla un atare îndivid între învĕţatorii institutului, ministrul de instrucţiune în înţelegere cu ministrul pentru apĕrarea ţĕrei va încredinţa la cererea direcţiunii cu instrucţiunea pe cineva, care va primì dela stat un onorariu corespundĕtor pentru osteneala sa.

Şi aceste eserciţii militare se vor ţinè sub inspecţiunea inmediată a direcţiunei dela institutul de învĕţămênt.

§. 34. In fie care clasă a gimnasiului sau scoalei reale nu pot fi de regulă mai mulţi de 50 scolari.

Unde numerul scolarilor în cinci ani după olaltă trece preste 50, se vor înfiinţa clase paralele şi se vor sporì puterile de învĕţămênt conform §§. 26 şi 31. In această privinţă dispune în institutele de stat şi în cele susţinute din fonduri ministrul de culte şi instrucţiune, dar în institutele susţinute de ordine monachale este îndatorat ordinul respectiv, a face dispositiile de lipsă.

Dacă numerul trece numai cu puţin peste 50, ministrul de culte şi instrucţiune poate recede dela înfiinţarea unei clase paralele pe temeiul unui raport motivat ce va face în asemenea cas.

§. 35. Edificiele de scoală trebue zidite în locuri sănĕtoase, uscate şi provedute, cu sale de învĕţămênt, desemn şi gimnastică ,spaţioase, luminoase şi cu ventiliţiune în numer suficient şi în proporţiune cu numerul scolarilor.

§. 36. In fie care scoală de mijloc se înfiinţează pentru profesori o bibliotecă de specialitate, pentru scolari o bibliotecă de lectură şi o colecţiune, aşa cum o cere cualitatea institutului, de obiecte şi aparate fisicalice, chemice, naturale istorice, geografice, şi geometrice, mai departe o colecţiune de modele de desemn şi gips şi o sală de gimnastică întogmită cum se cade. Pe fie care an va trebuì sĕ se întrebuinţeze oare care sumă pentru sporirea acestor biblioteci şi colecţiuni.

§. 37. In gimnasii şi scoalele reale se vor ţinè la sfĕrşitul fie cărui an scolastic esamene publice. Elevii cari au absolvat clasa a opta, depun prelângă esamenul de clasă şi un esamen de maturitate; în această privinţă dispune secţiunea IV.

§. 38. Timpul anual de diliginţă, socotindu-se şi ţilele de serbătoare şi ferii întercalate, numeră 10 luni. Feriile se vor ţinè în lunile Iulie şi August.

Secţiunea III.

Administrarea gimnasielor şi scoalelor reale ce stau sub dispunerea şi imediata conducere a statului.

§. 39. Gimnasiile şi scoalele reale de stat, precum şi cele ce se susţin din fondurile administrate de ministrul de culte şi instrucţiune, stau înmediat şi esclusiv sub jurisdicţiunea ministrului numit.

In institutele prevĕdute de ordine monachale dreptul de dispunere al ministrului e restrins numai întru cât nu se fac escepţiuni în această privinţă prin legea de faţă.

§. 40. Gimnasii şi scoale reale de stat noue se vor înfiinţa pe temeiul unui proiect substernut de ministrul de culte şi instrucţiune publică şi cu încuviinţarea ce o va enuncia legislativa cu ocasiunea preliminariului seu anual, în acele locuri, în care vor fi necesare în interesul culturei publice a ţĕrei.

§. 41. In gimnasiile şi scoalele reale de stat, precum şi în cele susţinute din fonduri, elevii plătesc un didactru, a cărui mărime o stabilesce ministrul de culte şi instrucţiune publică, în conformitate cu relaţiunile locale. Acei scolari care'şi legitimează serăcia şi arată prelângă o purtare morală corespundĕtoare, diligenţă şi capabilitate la învĕţătură, progrese bune, se scutesc la cererea lor sau la recomandarea corpului profesoral de solvirea didactrului sau în parte sau de tot.

§. 42. Didactrul ce'l vor plătì scolarii din institutele de stat întră în cassa erariului, didactrul institutelor susţinute sau ajutorate din fonduri în acel fond, din care se susţine sau spriginesce institutul respectiv remânênd însĕ în valoare acele contracte şi convenţiuni, cari s'au stipulat cu privire la punctul mai din urmă cu unii patroni a unor scoale de mijloc şi cari mai esistă şi astădi.

§. 43. In institutele prevĕdute de ordine monachale, în institutele nespriginite din fondurile administrate de ministrul, dispunerea asupra didactrului i se cuvine ordinelor monachale ce le susţin; dar de regulă didactrul nu poate fi mai mare decât e cel stabilit de ministrul de culte şi instrucţiune pentru asemenea institute.

In casuri speciale ministrul poate da încuviinţarea pentru încassarea unui didactru mai mare.

§. 44. In gimnasiile şi scoalele reale susţinute din bugetul statului, statul nu institue posturi de profesori pentru învĕţătura religiunei; dar ministrul de culte şi instrucţiune plătesce un onorariu corespundĕtoriu dela erariu acelora, cari sûnt încredinţaţi în înţelesul §. 12. de confesiunile respective cu instrucţiunea religiunei. De asemenea plătesce şi acelora, cari dau în institutele susţinute din fondurile administrate de ministru instrucţiune din religiune acelor scolari, cari aparţin la o confesiune străină de caracterul institutului.

§. 45. Fie care gimnasiu şi fie care scoală reală stă sub înmediata conducere a directorului, care e totodată profesor ordinar al institutului.

§. 46. Directorul este:

1. Esecutorul legilor scolare generale şi al ordinaţiunilor dela deregătorii.

2. Presidentul conferenţelor profesorale;

3. Representantul institutului de învĕţămênt faţă cu diregătoriile, părinţii şi tutorii şi în genere faţă cu publicul;

4. Conducĕtoriul cancelariei institutului.

5. Controlorul stării scientifice şi al disciplinei în institutul scolastic şi în prima linie responsabil pentru aceasta.

§. 47. Directorii, profesorii ordinari şi suplenţi şi învĕţătorii studielor estraordinare au un salariu anual. Salariul profesorilor ordinari (sub înţelegênd şi pe al directorului) se urcă tot după al cincilea an de serviţ socotindu-se numerul anilor de serviţiu dela anul, în care şi-au început activitatea ca profesori ordinari şi dela care începênd şi-au continuat-o necurmat. Un adaus la quinquenale nu poate trece peste $8^1/_2\%$ din salariul primitiv şi nimenui nu i se pot încuviinţa mai mult decât 5 asemenea adaosuri la cuincuenale.

§. 48. Directorii aplicaţi în institutele de învĕţămênt de stat, şi în cele susţinute din fonduri şi profesorii ordinari vor fi consideraţi de funcţionari de stat capabili de pensiune, cari îşi trag pensiunile dela erariu sau din fondul respectiv.

Profesorii suplenţi şi învĕţătorii obiectelor estraordinare nu au drept la pensiune, dar profesorilor ordinari li se vor socotì la pensionare anii ce i au servit ca suplenţi după depunerea esamenului de învĕţător.

Sistemul de pensionare se va regula printr'o lege separată; până atunci remân în valoare prescriptele actuale.

§. 49. Directorii şi profesorii ordinari se denumesc pe viaţă şi pot fi destituiţi de ministrul de instrucţiune, abtrăgênd casurile în care judecătoria stabilesce pe baza legei penale perderea oficiului, numai pentru delicte morale şi disciplinare, pentru negligenţă în oficiu sau în sfersit pentru necapabilitate de serviţiu dovedită. In cas de perdere a oficiului destituirea urmează după condemnarea trecută în valoare de drept; dar la punerea în stare de acusă respectivul trebue suspendat din oficiul seu.

In cas de delict moral şi disciplinar şi în cas de negligenţă în oficiu destituirea se poate ordina numai pe temeiul unei proceduri disciplinare precedente. Incuisiţiunea o sevêrşesce o comisiune denumită de ministrul de instrucţiune spre acest scop. In această comisiune se vor denumì ca membri şi profesori dela scoalele de mijloc.

In casul unui delict disciplinar respectivul se poate strămuta şi la alt institut de învĕţămênt.

Relativ la aprovisionarea profesorilor cari au devenit într'aceea cu totul necapabili pentru împlinirea datorinţelor oficiului lor, dispune legea de pensionare.

§. 50. Pedepse trupesci nu trebue aplicate faţă cu scolarii.

§. 51. Ţara se va împărţî cu privire la scoalele de mijloc, în 10 cercuri scolastice, şi în fruntea fie cărui cerc scolastic, se află un inspector suprem al cercului scolastic.

§. 52. Pe inspectorii supremi ai cercurilor scolastice îi denumesce Majestatea Sa la propunerea ministrului de culte şi învstrucţiune, cu deosebită considerare a bărbaţilor de specialitate, cari sûnt cualificaţi pentru specialitatea de învĕţămênt şi au fost activi într'ênsa.

§. 53. Inspectorii supremi ai cercurilor scolastice sûnt funcţionari de stat proveduţi cu salariu anual ordinariu şi cu drept de pensiune, ca atari ei se denumesc pe viaţă şi pot fi destituiţi din oficiul lor numai în casurile provedute în §. 49 şi pe temeiul unei proceduri disciplinare ordinare.

In privinţa pensiunei lor va dispune o lege separată. (Va urma.)

Varietăţi.

* (Principele cironom Rudolf în Praga). Alocuţiunea cu care Alteţa Sa c. a întimpinat felicitările nobilimei din Bohemia, este în testul seu următoarea:

„Eu Ve pot spune, că sûnt foarte fericit. Ce am căutat, am aflat: o consoartă bună, credincioasă pentru

viaţa întreagă. Me simţesc cu atât mai fericit veḑênd, ce prevenire afabilă întimpină deja acum mireasa mea din toate părţile, cât de mult sûnt toţi mulţemiţi cu alegerea mea. Am firma convicţiune, că ea va împlinì toate aşteptările. Ea va fi o sudită credincioasă a Domnului şi Împĕratului Seu şi o patriotă călduroasă, o adevĕrată Austriacă. Crescută dela părinţi în stricta împlinire a datorinţii, ea 'şi va consacra de sigur viaţa chiemării sale, adecă Austriei. Me bucur putênd folosì această ocasiune, pentru a Ve spune, cât de bucuros am petrecut acesti doi ani aici în Praga. Doveḑile cele multe de iubirea şi aderinţa DVoastre m'au mişcat adênc. Nu voiu uita nici odată timpul acesta, în care am învĕţat a Ve cunoasce şi stima. Cât de aproape sûnteţi inimei mele, veţi vedè de acolo, că am rogat pe Majestatea Sa Împĕratul sĕ-'mi permită a petrece primii ani ai căsătoriei mele aici în Praga, în mijlocul DVoastre. El a avut graţia a 'mi permite, şi aşa sperez sĕ trăiesc aici între DVoastră ḑile strălucite, fericite. Încă odată vĕ mulţămesc pentru toate."

* **Referitoriu la adunarea juristilor români ce se va ţinè Dumineca viitoare aici, reflectăm pe domnii cari vor a călĕtorì pe calea ferată, că la Sibiiu numai odată sosesce trenul pe ḑi la 1 oară d. m. Sĕ se acomodeze deci cu plecarea astfel, ca dimineaţa sĕ sosească la Copşa (Kis-Kapus) de unde spre Sibiiu pornesce trenul la 10¾ oare a. m.**

Unde se dau bilete tour şi retour pe 8 ḑile, firesce este mai avantagios a se scoate astfel de bilete.

Conferenţa se va ţinè în localităţile „Asociaţiunei transilvane pentru cultura şi literatura poporului român."*)

* (Focuri). În 5 Aprilie seara pe la 9 oare a ars în Sibiiu un şopron, în 6 Aprilie tot pe timpul acela s'au aprins în Turnişor lângă Sibiiu şi au ars cum se afirmă 20 şuri şi o casă. Paguba se va constata mai târḑiu. Focul a fost îngrozitor.

* (Cale ferată). Districtele românesci Romanaţi şi Valcea au decis, a clădì un drum de fer din Rimnicul-Vâlcea preste Piatra şi Caracal până la Corabia lângă Dunăre. Guvernul României a încuviinţat acest proiect.

(Raritate). „Bistritzer Wochenscrift" ne spune, că în comuna Dumetriţa lângă Bistriţă o capră a fătat 5 ieḑi cari toţi trăiesc şi sûnt plini de viaţă, ear despre altă capră spune, că a fătat 3 ieḑi.

* (Scalda Slanic). Epitropia spitalului sântului Spiridon în Iaşi publică un concurs pentru înfiinţarea unei băi în Slanic în Moldova (un chilometru departe de graniţa Ardealului). Proiectele sûnt de a se depune până în 20 Iunie v. în cancelaria direcţiunei în Iaşi. Premiile încuviinţate pentru acest scop sûnt 5000, 4000 şi 3000 franci.

* (Case de bumbac). In America se ocupă omenii cu zidirea de case din bumbac. Invenţiunea aceasta e deja patentată şi încercările de până acuma au avut un succes bun. Se întrebuinţează adecă spre acest scop bumbac verde de cualitate de rênd, apoi rĕmăşiţele din fabrici şi tot ce nu se poate întrebuinţa de neguţătorii de hârtie. Din toate aceste obiecte fără preţ şi fără de alt folos se face un fel de aluat, carele ajunge la tărimea de peatră. Acest aluat de bumbac se spoiesce pe din afară cu o coloare verde, prin care aluatul împetrit resistă ori-cărei pĕtrundere de ploaie. Zidirea caselor din bumbacul acesta se efectuesce în o jumĕtate de timp mai curênd, ca ceea din cărămiḑi, apoi este cu 3 părţi mai eftină şi resistă şi focului fiind şi mai solidă, ca zidirea din cărămizi.

* (Recolta în Moldova) în acest an după toate semnele, cari se arată până acuma va fi foarte slabă. Asemenea slab se arată şi despre recolta vinului în toată împregiurimea Iaşilor.

* (Dare de seamă). Dela Zernesci ni se trimite următoarea corespondenţâ:

„D-le redactor! Ori ce binefacere asceaptă după sine şi recunoscinţă. După cum aţi publicat în Nr. 15, reuniunea femeilor române din Zernesci a arangiat în 10/22 Faur a. c. un bal în folosul aceleiaşi. Sucursul cel mare, ce l'a dat o parte mare din domni şi doamne de aproape şi de departe, ajutorând scopul balului, nu poate întrelăsa reuniunei datoria, ce o are, atât de a'i recomânda publicului român cât şi a aduce acestor binefăcĕtori cele mai vii mulţămiri pentru frumoasele oferte.

Ofertele încurse sûnt:

Din Zernesci dela: dd. Nicolau Garoiu adv. 5 fl., Gustav Ditrich director de fabrică 3 fl., Ioan Dan preot 2 fl., Aldimir Badiu notar cerc. 2 fl., Ioane Reţ propr. 2 fl., Nicolau Grozea scriitor 2 fl., Ioan Gogonea provisor 2 fl., Stanciu Garoiu diurnist 2 fl., D. Kovács mag. post. 2 fl., Fridr. Galter forestr. 1 fl., Ioan Garniţa măestr. 1 fl., Bratu Tipeiu primar 1 fl., Constantin Ioanoviciu com. 1 fl., Nicolau Cintea medic 1 fl., Vartolomeiu Bude învĕţ. 1 fl., Nicodim Dan învăţ. 1 fl., Ioan Străvoiu învĕţ. 1 fl., Nicolau Pană învĕţ. 1 fl., Traian Meţan 1 fl., Nicolau Guguian v.-not. 1 fl., Dr. Andreiu Şenchea 1 fl.. Constantin Ioanoviciu jun. 1 fl., Dumitru Ioanoviciu 1 fl., Stan Coleş econom 1 fl., Bucur Comşa insp. silv. 1 fl., Ioan Comşa timar 1 fl., N. N. 1 fl,, Nicolau Dărdăicea econom 1 fl., d-şoara Maria Taflan 1 fl., Florea Câmpean 1 fl., Stoica Garoiu econom 1 fl. Ioan Giurgiu econom 1 fl., Stefan Bulmez 1 fl, George Paraschiv 1 fl., Eugen Brandenburg 1 fl., Ioan Maia 1 fl.

Din Tohanul vechiu: Dr. Ioan Vlad v-not. 1 fl., Stefan Ioson învĕţător 1 fl., Iosif Pop paroch 1 fl., Nicolau Pop jun. 1 fl.

Din Bran: d. George P. Grideanul pret. 1 fl., d-na Maria G. P. Grideanul 1 fl., Nicolau Moldovan v-pret. 2 fl., Andreiu Rosnyai 2 fl., Ioan Stoian 2 fl., Ioachim Ciurea învĕţăt. 1 fl., d-na Elena Stoica 1 fl., Ioan Moşoiu paroch 1 fl., Dionisie Jornica 1 fl, Anton Prehal 1 fl., George Prehal 1 fl., George Manoiu 1 fl. 50 cr.

Din Râşnov: dd. Dimitrie Ghianţu 3 fl., George Proca învĕţătoriu 1 fl.

Din Ţinţari: Ioan Ef. Popoviciu 1 fl.

Din Stupini: Ioan Massimilian paroch 5 fl.

Din Braşov: prin d-l advocat I. Lenger: dd. Nicolau Strevoiu dep. dietal 4 fl., T. şi M. Stănescu 2 fl. George Boamben 1 fl., Constantin Steriu 1 fl., Ioan Perşor 1 fl., Petru Nemeş 1 fl., Geoge Popp 1 fl., Iosif Popp 1 fl., Iosif Puşcariu 1 fl., Simion Damian 1 fl., Ioan Lenger 1 fl.

Prin d-l Ioan Dobrean: dd. Iosif Barac protop. 3 fl., George Belissimus 1 fl., Ioan Dobrean 1 fl.

Prin d-l Vasilie Grama: dd. Petru Creţulescu 1 fl., Nicolau G. Eremia 1 fl., Ioan I. Burduloiu 1 fl., Vasile Grama 2 fl.

Prin d-l Fridrich Galter: dd. Mihail Arzt 1 fl., Iulius v. Müller 1 fl., Gustav Porr 1 fl., Iohan Eichberger 1 fl.

Din Făgăraş: dd. Ioan Roman adv. 1 fl., dna Zinca Efrem Pandrea 1 fl., Aldulea Meţian 1 fl., Laurean Negrea 1 fl., dşoara Aurelia Chiorniţa 1 fl., George Comăniciu notar în Veneţia 1 fl., Franz Clor din Ohaba 1 fl., Ioan Mardan paroch în Sâmbăta 1 fl., Spiridon Mardan înv. 1 fl.

Din Sibiiu, prin d. Iuliu Dan: d. Dr, Ilarion Puşcariu ases. 1 fl.

Din Arad: Ilustr. Sa Ioan Meţian episcop 20 fl., dd. Vasile Pagubă jud. reg. 1 fl., Vasile Mangra profes. 1 fl., Vasile Beleş refer. consist. 1 fl., Ignat Pop secr. con. 1 fl., Lazar Teşculă prof. 1 fl., Augustin Hamza profesor 1 fl.

Din Bucuresc: dd. Daniil Rătescu 2 fl., George Giuvelcă 2 fl., Ioan Baiulescu 1 fl., Nicolau Stefănescu 1 fl., Enache Stefănescu 1 fl., Andreiu Coleş 1 fl., Ioan Comşa 1 fl., Nicolau Alecsandrescu 1 fl.

Din Craiova: D-l Dr Iacob Raţ 10 fl.

Din Galaţi: Stefan Dobrean 5 fl.

Din Rucher: Maria Nastasescu 4 fl. Suma banilor încurşi este 172 fl. Spesele balului 71 fl 25 cr., venit curat 100 fl. 75 cr., la care adaogênduse membrilor 65 fl., venitnl dela sortirea unor pantofi donaţi de preşedinte 10 fl., rosulta starea fondului 175 fl. 75 cr.

În legătură cu aceste fie-mi permis a relata, că reuniunea s'a înmulţit cu următoarele membre:

Zernesci: Stanca N. Dărdăicea, Maria St. Bulmez, Maria N. Minea.

Tohanu Nou: Maria I. Ripea, Maria I. Hamzea, Casandra Letca.

Bran: Ecaterina Laţcu, Susuna Puşcariu, Elisabeta Stoian, Varvara Mănoiu, Maria I. Mănoiu, Maria I. Voiculescu.

Din Poiana Mărului: dd. Dobra I. Micu, Maria I. Mănecuţă, Stana T. Puşcariu, Maria George Banu, Elena T. Cofeiu, Ana G. Nicula, Stana Georg. Pleşa.

Din Satulung: d-na Eugenia N. Muntean.

Din Cuciulata: d-ra Aurelia Chiorniţa.

Din Bucuresci: d-na Aneta Giuvelca.

D-nii I. Mohan şi Ioachim Ciurea au avut bunăvoinţă cu ocasiunea înscrierei membrelor a doua câte 1 fl. pentru cari li se aduce mare mulţămită.

Dee creatoriul ca începutul acesta suriḑĕtor, sĕ aducă după sine un viitoriu strălucit reuniunei, şi atunci copilele din Zernesci de sigur vor ajunge la chemarea lor!

Zernesci, 20 Martie 1880.

Din şedinţa comitetului reuniunei.

I. Strĕvoiu,
notar.

Prenumeraţiune nouă
la
„Telegraful român",

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1880 cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire prin asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată cetí.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfârşesce cu ultima Martie 1880 a'şi înnoi din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista sau a întârḑia cu espedarea foiei*). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, să nu întârḑie, pentru ca editura să se poată orienta cu tiparul esemplarelor.

Editura „Telegrafului Român" în Sibiiu.

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei fâşii de adresă dela abonamentul ultim.

Sciri ultime.

(Telegramă privată a „Tel. Rom.")

Caransebeş, 7 Aprile n. Noul comisar denumit pentru comitatul Severinului Tabacovics, înainte de a sosì în Caransebeş s'a împuşcat. Causa necunoscută încă.

Dintr'o telegramă din Berlin sosită eri la foile de aici aflăm, că împĕratul Germaniei Wilhelm a respuns la demisiunea dată de Bismarck cu cuvintele: „Nici odată!" Bismarck stăruind pe lângă demisiune din causa sdruncinatei sale sănătăţi fu chiemat la împĕratul.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Biblia şi Natura.

(Încercări după raportul între Biblie şi Natură).

(Urmare).

Firea lucrului aduce cu sine, ca sĕ vedem acum, cum este dechiarată biblia de autorităţile în sciinţele naturei şi anumit cu respect la cele ce am ḑis mai sus.

Un părinte al astronomiei, nemuritoriul Keppler[1]) între altele astfeliu: *„astronomia descopere causele lucrurilor naturale; ea cearcă după amăgirile astronomice ex professo. S. Scriptură învĕţând lucrurile mai înalte, foloseşce modul de vorbire cel de rênd, numai ca sĕ fie priceputĕ, şi vorbesce numai fugitiv despre lucrurile naturei în forma, în care apar şi după care s'a format limbagiul omenesc. Chiar noi astronomii, când alcătuim astronomia, nu o alcătuim cu intenţiunea de a schimba limbagiul comun, ci voim numai sĕ deschidem porţile adevĕrului, întru nimic vătĕmând acel limbagiu. Şi noi ḑicem..... soarele rĕsare, apune, este la ameaḑi etc. adecă aşa precum vĕḑ ochii nostri, deşì nimic din aceste nu este adevĕrat!* Cu atât mai puţin putem pretinde dela scriptură, ca *inspirată de Dḑeu ca disprepuind întrebuinţarea limbagiului comun sĕ adopteze terminii sciinţelor naturale. Cu atari termini, cari trec preste priceperea celor ce au sĕ fie instruiţi în lucruri divine 'şi-ar închide biblia calea, care duce la scopul ei măreţ."*

„Sĕ punem, că un întemeietoriu al religiunei, precum e Moise, ar fi fost în posesiunea tuturor cunoscinţelor mai nouĕ ale astronomiei, geologiei etc... ce ar fi folosit ori stricat mai mult, dacă acela ar fi vorbit în limba unui Copernic, Newton, Laplaçe, Werner, Sir Charles, Lyell etc. Sigur el ar fi fost 2000 ani rĕu înţeles şi disprepuit, şi aceasta numai ca sĕ se dee oare-care satisfacţiune veacului al noue-sprĕ-ḑecelea." !![2])

Aşa dară: *secundum opinionem populi loquitur scriptura,* este un adevĕr statorit de părinţi bis. şi de autorităţi în sciinţele naturale.

Am ḑis, că în genesă şi preste tot în Hecsaemeron sûnt feliuri de elemente fisicale; dar din cele ce se amintesc în genesă — trebue sĕ mai adaug — că unele aparţin strîns la substanţa credinţei, adecă au un caracter de tot dogmatic precum d. e. că lumea e creată de Dḑeu. Modul şi ordinea cum s'au creat în sine nu sûnt principii cu caracter teologic, fără aparţin ca accidenţii caracterului teologic şi dogmatic, încât stau în strînsă legătură cu cele curat dogmatice. Ceea ce nu are însemnătate dogmatică, încă nu este esprimată în mod ambiguu, ci se poate ḑice, că atari spresiuni sûnt destoinice de mai multe interpretări. Foarte nimerit ḑice Kurtz[3])

[1]) Epitome astronomiae Copernicanae p. 138 la Reusch l. c. pag. 27.

[2]) Veḑi foaia germ. „Ausland" 1861 p. 410.

[3]) l. c. p. 10.

*) Din causă că în această reflectare s'au străcurat unele erori esenţiale în numĕrul trecut, o publicăm a doua oară.

în privința aceasta: „*Biblia este asemenea unui educătoriu practic, carele nu împărtășesce pruncului deodată ce scie ca educătoriu. Ci deocamdată numai aceea, ce este nemijlocit de lipsă pentru educațiunea lui temporară. S. Scriptură își păstrează și prin aceea caracterul ei divin, că într'ênsa își află loc ori ce sciință fiitoare și nu vorbesce astfeliu încât sciințele mai noue sĕ'i poată ḑice „si tacuisses.*“ *Sûntem deci de firmă credință, că revelațiunea divină va îndrepta chiar erorile naturaliștilor și va întregì neajunsurile prin înțelesul religios.*“

Ca sĕ putem avè o istorie perfectă a desvoltărei creațiunei ce e drept nu e de ajuns numai biblia, carea altcum n'are nici chiemarea nici intențiunea a ne o da după cum cer sciințele naturale. Ce sĕ facem în această privință? Nu ne remâne alta, decât notițele bibliei, ce se par a fi cu multe neajunse, sĕ le indeplinim cu resultate positive din sciințele naturale. Ori-cât de lipsite s'ar părè notițele bibliei, pentru ele avem ori și când garanție divină, pentru cele din sciințele naturale putem face pretensiuni numai la siguritatea și probabilitatea scrutărei omenesci. Oamenii ce e drept fac descoperiri mari; dar sĕ nu uităm nici aceea, că ce este astăḑi descoperire nouă peste puțin este primită de resultat positiv și după un timp oare-care — *uti exempla docunt* ceea ce s'a primit de resultat positiv, acum este privită de eresie în sciințele naturale sau și întors: ceea ce a fost odată eresie după un timp este primită de adevĕr. Se ḑice că în biblie sûnt cuprinse prea multe minuni și sciința ca atare nu primesce minunile.

Cu toate aceste și oamenii învĕțați resp. naturaliștii 'și au dogmele lor chiar când e vorba de minuni. Când naturalistul dă de un fenomen pre care nu'l poate esplica și fenomenul altcum are realitate, atunci ḑice: după legile și puterile cunoscute mie nu se poate întêmpla. În scrutările mele nu am dat de o atare analogie. Altul vine și ḑice: adevĕrat că atare lucru s'a întêmplat, dar dacă este, atunci s'a causat prin forțe și legi, cari mie nu'mi sûnt cunoscute. Când ḑic așa și că atari alternative sûnt posibile vreau sĕ probez cu ivirea fenomenului numit „ploaie de petrii.“ Fenomenul acesta cu vre-o 70 ani a fost numĕrat între povești și scornituri chiar din partea naturaliștilor. Pre la anul 1790 când adecă laureatul fisic Bertholon a mers la Paris ca sĕ vestească fenomenul ivit în un departament al țĕrei, toată lumea învĕțată a început a striga asupra omului vestitoriu, că propagă eresia și că atare ivire este cu neputință din punct de vedere al legilor fisice. Patru ani mai târḑiu s'a ivit earăși ploaie de petri, la carea a fost martor o provință întreagă și anumit de lângă Siena. De aci încolo numai era îndoială despre atari fenomene începênd oamenii a căuta causa fenomenului în eruperea vulcanilor și aceasta de când a căḑut în Anglia sloiul de piatră de 56 punți precum se ḑice aruncat din vesuvul Hekla, departe de 170 miluri dela locul unde a căḑut sloiul, o depărtare cam mărișoară. De atunci numai trag la îndoială naturaliștii că nu ar cădè petrii din ceriu.

Foarte nimerit ḑice Quenstedt în privința aceasta, că naturaliștii sĕ nu grăbească a se mântuì cu imposibilitatea fisicală cu privire la fenomenele pre cari o generațiune le dechiară de eresie, ear cele venitoare nu le mai trage la îndoială ivirea lor.

Ce are sĕ facă teologul cu elementul fisic vîrît între adevĕrurile religioase ale bibliei? Dacă chiamă întru ajutoriu resultatele sciințelor naturale, nefiind sigure și hotărîte se angagiază vrênd nevrênd a fugì după carul de ceartă al naturaliștilor. Mai consult va fi dacă va remânè neutral până atunci, până când resultatele geologiei, astronomiei etc. vor fi provĕḑute cu sigilul statorniciei, va se ḑică, sĕ nu facă ca naturalistul ce grăbesce a dechiara de neadevĕr ceea ce nu se întêmplă după legile cari sûnt lui cunoscute, ci sĕ ḑică ce e drept sûnt multe foițe albe în biblie, pre cari pot sĕ le scrie sciințele naturale, amesurat adevĕrului și demnității lor: „*între versul prim și secund. între al 2-lea și al 3-lea al referatului biblic despre creațiune* (*Genes. I. 1, 2, 3,*) *revelațiunea a lăsat 2 foițe albe, pre cari poate sĕ le scrie sciința cum va voì ca sĕ poată îndeplinì lacunele, pre cari revelațiunea le-a lăsat, nefiind chiemarea ei a le îndeplinì. Inscripțiunea, ce o au ambele foi albe, este de un cuprins sumaric. Cea dintâiu sună: la început a creat D-ḑeu ceriul și pĕmêntul. Cum s'a întêmplat aceasta, cât timp a durat, ce evoluțiune sau revoluțiune s'a întêmplat până ce lucrurile au ajuns în stadiul, de care se vorbesce în vers 2, nu se spune nimic. A doua carte blanche are inscripțiunea sumarică: pĕmêntul era gol și deșert și duchul lui D-ḑeu plana preste ape. Ce înfluență a eserciat duchul lui D-ḑeu preste ape, ce efect a produs cu privire la formarea lucrurilor, revelațiunea nu ne spune nimic. Numai după ce odată s'a făcut lumină a putut ochiul privitoriului sĕ deosebească și sĕ vadă ce a premers.* [5])

Mulți au fost și sûnt chiar astăḑi de părere, că Moise a venit la cunoscința originei lucrurilor în urma scrutărei și speculațiunei philos. Deși această părere poate fi conceasă din punct de vedere teologic, totuși îmi este mai convenabilă învĕțătura bisericei: că tot ce s'a scris în hecsaemeron, preste tot în Biblie, s'a scris în urma revelațiunei divine și aceasta învĕțătură nici decât nu poate conturba pe omul învĕțat. Chiar forma referatului mosaic nu face impresiune asupra cetitoriului nepreocupat ca și când acel referat ar fi resultatul — ca sĕ ḑic în limbagiul învĕțaților — a scrutărei și speculațiunei philosofice. Altcum vorbesce Moise și altcum scrie, cel ce speculează ex professo. Cu toate aceste întru nimic nu s'a lipsit referatul lui Moise de cuprinsul lui scientific. Mai sûnt multe altele, cari me fac sĕ țin strîns la revelațiunea divină.

Cu privire la cosmogonia biblică mai adaug, că are aseměnare, cu multe cosmogonii așa numite păgâne; dar pre lângă atare aseměnare, mai esistă și diferențe mari și esențiale. Noțiunea adevĕrată a creațiunei este păgânilor preste tot necunoscută. „*Numai cosmogonia mosaică ḑice Dr. Fr. Delitzsch*[6]) *ne predă ideia creațiunei din nimic, fără materie eternă, fără conlucrarea vre-unui demiurg. Cosmogoniele profane presupun o materie presentă la creațiune, sûnt adecă dualistice; sau în locul creațiunei au emanațiunea, sûnt adecă panteistice, — preste tot cosmogoniele păgâne au un caracter mitologic.*“

Din cele ḑise până acì putem venì la următoriul resultat:

a) Biblia ne împărtășesce numai adevĕruri religioase, dar așa încât aceste sûnt puse în necs cu lucrurile și fenomenele naturale pentruca adevĕrurile religioase sĕ fie mai bine pricepute.

b) Biblia nu are scopul sĕ ne instrueze în sciințele profane și scriitorii ei n'au fost inspirați ca prin aceasta sĕ se înalțe pe o treaptă mai înaltă scientifică.

c) Biblia vorbesce de evenimentele, fenomenele și legile naturei asemenea omului de rênd, precum percipiază el și nu face pretensiuni la corectitatea terminilor scientifici.

d) Teologia și sciințele naturale făcênd concesiuni drepte una alteia, vor putè trăì în cea mai strînsă legătură, numai teologul sĕ esplice bine cuvêntul bibliei și naturalistul sĕ cetească la înțelesul cel adevĕrat cuvêntul depus în cartea naturei, căci încât sûnt ambele cuvêntul lui Dḑeu, trebue sĕ armonieze.

e) Din Biblie nu se poate face un sistem de sciințele naturale, ci odată pentru totdeauna un sistem în rebus fidei et morum.[7])

(Va urma).

[4]) Quenstedt: Sonst und Jetzt p. 264.
[5]) Kurtz: l. c. p. 397.
[6]) Genesis: 4 Afl. p. 71.
[7]) Vedi Reusch l. c. p. 34.

Bursa de Viena și Pesta
din 5 Aprilie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	104.20	104.20
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	81.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	95.25	95.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	84.25	84.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	124.—	125 —
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pĕmêntului	91.75	92.10
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	91.—
Obligațiuni urbariale temeșiane	90.75	90.50
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	89.50
Obligațiuni urbariale transilvane	90.75	91.—
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	93.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	92.25	92.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.15	73.—
Datorie de stat în argint	73.90	73.80
Renta de aur austriacă	89.10	88.50
Sorți de stat dela 1860	130.—	130.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	840.—	841.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	285.80	287.—
Acțiuni de credit austr.	273.—	273.—
Sorți unguresci cu premii	—.—	115.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.58	5.53
Napoleon	9.48	9.47
100 marce nemțesci	58.55	56.50
London (pe polița de trei luni)	118.90	118.75

Economic.

Făgăraș, 3 Aprilie n. Pro hectolitră Grâu fl 9.50—.10; grâu sĕcărel fl 8—8.50; sĕcară fl. 5.80—6; orḑ 4—4.50; ovĕs fl. 2.90—3.10; cucuruz fl. 4.80—5.20; mălaiu fl. —.—.; Sămânță de cânepă fl. 9—9.50; mazere fl. ——.; linte fl. —.—; fasole fl. 6—7 crumpene fl 1.80—2.; pro 100 chilo: Slănină fl. ———; sĕu brut fl. ———; sĕu de luminărifl. 38—; unsoare fl 65—68; cânepă fl. ———.; sĕmênță de in fl. ———; săpun fl. ——; fên fl. 2.—2.40; spirt pro grad 10½— cr.; pro chilo: carne de vită 42 cr. carne de viței 36—— cr.; carne de porc 44— cr.; carne de miel (un miel întreg) fl. 2—3; Târgul de aḑi fu bine cercetat. Timpul e frumos și cald.

Mediaș, 1 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu 8.40—9.; Grâu sĕcărel fl. 7.20—7.80; Sĕcară fl. 5.70—6.20.; Ovĕs fl. 3.10—3.30; Cucuruz fl. 4.50—4.75 Sĕmênță de cânepă fl. 7.—8; Fasole fl. 7.50—7.75; mazere fl. ——; Cartofi fl. 2—2.20; Fên fl. 1.80—2; cel vechiu; cel nou fl. —.—; Cânepă fl. 34—37; Slănină pro 100 chilo: fl. 60——; Unsoare de porc fl. 60——; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. 11½; carne de vită pro chilo 44 cr. carne de porc —52— cr. carne de viței 50.— cr. oauĕ 5 de 10 cr. Târgul de aḑi a fost ceva mai bun, ca cel de mai înainte; fructele nu scăḑut în prețuri; timpul fu frumos, dară tot rece.

Brașov, 2 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu. fl. 8.50—9.80; Grâu 'sĕcărel fl. 5.90; Sĕcară fl. 5.90—6; Orz fl. 4.80—.; Ovĕs fl. 3.—3.10.; Cucuruz fl. 5.60; Mălaiu fl 6.65; Mazere fl. 7.65; Linte fl. 9.—10; Fasole fl. 6.55 Sĕmânță de in fl. 11.80 Sĕmênță de cânepă fl. 5.60— Cartofi fl. 1.80 pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 48 cr.; carne de berbece 24 cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Budapesta, 3 Aprilie n. Cu sĕptĕmâna trecută a început primăvara în toată forma. Timpul a fost foarte cald, ḑilele de tot frumoase, raḑele soarelui cu deosebire pe la ameaḑi ardeau mai ca vara. Aceste împregiurări temporale au întrodus numai decât mișcare mare între oameni, au înaintat puterile lucrătoare, au desteptat natura întru toate, vegetațiunea resuflă cu bucurie, câmpurile cu sĕmênăturile se arată foarte frumoase și acuma debia dovedesc, că temerile de o stricăciune a gerului intensiv al ernei trecute nu au fost întemeiate. Grânele sûnt cu mult mai bune și mai frumoase, de cum sûnt descrise în raporturile de până acum. Erburile își arată verdeața din ce merge tot mai mult și mai frumos, mugurii sûnt mari și desvoltați spre înverḑire. În ḑilele din urmă ale sĕptĕmânei avurăm și nesce ploi calde, line și de tot plăcute. Acuma după aceste în puține ḑile ne vom bucura de o verdeață desvoltată pe deplin. Primăvara este pe aici domnitoare cu desĕvêrșire. Târgul tuturor articlelor din sĕptĕmâna trecută fu mai mult slab cercetat, pe lângă toate aceste articlele n'au scăḑut în preț. Așa notăm:

Grâul la 40,000 m. m. a trecut cu fl. 10.70—11.30; sĕcara la 3000 m. m. cu fl. 10; orzul la 4000 m. m. cu fl. 7—8; ovĕsul la 16,000 m. m. cu fl. 7.10—7.50; cucuruzul la 6000 m. m. cu fl. 7.50—8.30; spirtul *en gros* cu fl. 35, *en detail* cu fl. 35.75—37.50; făina trecu încâtva mai bine; păstăioasele ca și mai înainte și adecă: fasolea cu fl. 10—11; mălaiul cu fl. 7.25—7.50; sĕmênța de in cu fl. 14—14.50; sĕmênța de cânepă cu fl. 10.50; lânile per chilogram cu fl. 1.60—2.

Porcii mai n'au avut trecere. In târg au fost 55.900, între cari din Ungaria de jos 2860; din România 710 și din Ardeal debiá 20 capete; unsoarea de porc trecu cu fl. 62.50—63 fără, apoi cu fl. 64—65 cu vas cu tot; slănina cu fl. 55—57; sĕul cu fl. 42.50—43.50.

Peile încă n'au cam avut târg și s'au vêndut: cele de bou cu fl. 115—118; cele de vacă cu fl. 105—112; cele de viței fl. 180—185, toate per 102 dărabe; peile de cal a trecut cu fl. 9.50—10.50 părechea. Alte soiuri de pei n'au fost de loc căutate.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 28 Aprilie și 29 Maiu imob. lui Frideric Theil și soți în Sighișoara; în 29 Aprilie și 29 Maiu imob. lui Iosif și Ilenei Gross în Sighișoara; în 27 Aprilie și 28 Maiu imob. lui Michail Lutsch în Daneș; (judec. cerc. Sighișoara); în 28 Aprilie și 28 Maiu imob. lui Iacob Rozman în Sâniacob (trib. Turda); în 24 Aprilie și 24 Maiu imob. lui Phleps și soți în Șeica mare (judec. cerc. Mediaș); în 24 Aprilie imob. lui Gligor Căzan în Argheu (trib. Deva); în 26 Aprilie și 26 Maiu imob. lui Leopold Rosenfeld în Danfalău (judec. cerc. Șamcuta mare); în 20 Aprilie imob. lui Francisc Horváth în Chiltelche; în 26 Aprilie imob. lui Valeotin Toth în Kiskerek (judec. cerc. Székelyhid).

Prafurile musante lacsative din Elöpatak

conțin compositiunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpatak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmuri de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură în gât, umflături de ficat și splină, îngroșarea ferei, petri în feare și gălbinare la respirarea grea și baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecțiuni cataralice ale rerunchilor, a beșicei și canalului de urină, în contra formărei de nĕsip, la catare cronice și umflături ale matricei, curgere, dispositiune la v rsare de sânge, la ameței, suirea sângelui către cap și către piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât **sarea scumpă de Karlsbad,** cât și **prafurile lui Seidlitz.**

Prețul unei scătuice ce cuprinde 12 dose cu îndreptariul spre folosire cu tot **80 cr.**

Depositul general: În **Brașov** la apotecariul **Szava;** în **Sibiiu** la **F. A. Reissenberger,** comerciant. [16] 1—12

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 38. Sibiiu, Sâmbătă 29 Martie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Românii din comitatul Trei-scaunelor.

În timpul de astădi al redesceptărei popoarĕlor, când spiritul național se desvoaltă tot mai tare și reînvie cu iuțală și la popoarĕle acele care, dedate în decurs de seculi cu jugul sclăviei, căduseră în total somn letargic; astădi, când și înșiunile cele mai mici au devenit la cunoscință de sine și se silesc din resputeri sĕ'și asigure esistența lor ca atari, cultivându'și limba și prin aceasta simțul lor național, spre a nu fi înghițite de altele, — cred a nu fi fără interes, dacă luându-ne puțină osteneală, ni-am trage sama și cu Românii, ce'i mai avem în așa numita Sĕcuime și cunoscêndule adevĕrata situațiune, am cerca — după puteri — a le venì într'ajutor.

Românii din cottul Trei-scaunelor în estensiunea de astădi sûnt împărțiți în tractele ppresbiterale al Trei-scaunelor, (plus comuna Poiana-Sărată, care, — singură în o stare esemptă — se administrează independent) al Heghigului și în câte-va comune aparținĕtoare tractului II al Brașovului care, toate la olaltă, ar forma tractul, ce are a se aronda al Trei-scaunelor cam cu 23,000 suflete gr. or. Separarea aceasta în aceste tracte mici, fără un centru comun în cele bisericesci, considerând și starea materială cu puține escepțiuni, prea modestă nu poate fi tocmai favorabilă pentru Românii din acest comitat. Causa fără îndoială este nesuficiența mijloacelor materiale și morale, atât pentru promovarea trebilor bis. scolare cât și pentru susținerea unității naționale.

Biserica noastră este biserică națională și ca atare îngrigindu-se de cultura întelectuală și religioasă morală a credincioșilor sei, nu poate perde din vedere, — paralele cu aceste — și conservarea lor națională. E constatat până la evidență, că în trecut când biserica era numai tolerată și poporul român o *misera plebs contribuens*, acea biserică asuprită cu poporul ei laolaltă, a fost unicul asil de adăpostire al acestuia și consolare în suferințele sale. Biserica întărindu-l în credință, ea a conservat și naționalitatea; astădi însĕ prelângă toată libertatea bisericească și națională, schimbându-se politica de maghiarisare, sĕ ne îngrigim de naționalitatea noastră mai mult, cel puțin acolo, unde este mai amenințată.

Românii în Treiscaune, sûnt mai bine representați și caracterul lor național e mai intact în acele câte-va comune situate la poalele munților rĕsăriteni despre România, cu care îi leagă strîns economia lor de vite și alte speculațiuni. Mai încoace însĕ spre centrul comitatului și dela Sepsi-Săn-Georgiu în sus spre Olt, pe unde dai de Români sûnt toți maghiarisați, avênd limbă, port și multe datini comune cu conlocuitorii lor maghiari, din care parte se și numesc adeseori Maghiari de ritul oriental. Și într'adevĕr, criterul, după care se deosebesc popoarele, este limba, carea, la tot casul trebue nisuit într'acolo, ca cel puțin generațiunea viitoare sĕ 'și-o reînsușască încet, cu încetul, dacă nu vrem sĕ vedem pe ți ce merge scădênd numĕrul Românilor în Sĕcuime, până când în fine va dispărè cu totul, contopit fiind în elementul preponderant maghiar. Biserica însĕ este în stare sĕ resoalve problema aceasta numai prin scoală, de oarece limba și cultura națională cad în sfera instrucțiunei și astfel ultima rațiune trebue căutată în scoale. Dară tocmai acì a fost punctul cel mai slab și mai puțin apĕrat, prin care inimicul, maghiarisarea, a pătruns în fortăreața națională. Suveranul Prusiei după lupta dela Jena (14 Oct. 1806) întimpinat fiind de profesorii universității se adresà cătră dênșii astfel:

„Noi trebue sĕ recâștigăm în puterea spirituală, ceea ce am perdut în cea fisică,“ — și eată că acel stat, pe atunci atât de umilit și adus mai la totală impotență, își recâștigà în decurs de 6 decenii prin o cultură serioasă, positiunea deamnă ce'i competa în concertul statelor mari, ba astădi, am putè ți dice, duce rolul dictatoric în Europa.

In tractul de astădi al Treiscaunelor sûnt — am putè ți dice — în toate cele 10 parochii și 2 filii scoale confesionale mai mult sau mai puțin corespundĕtoare; mai rĕu stăm însĕ în ceealaltă parte a comitatului ce aparține tractului Heghigului, unde scoalele comunale se înmulțesc cu mare înlesnire, delăturând pe cea confesională și din locul scaunului ppesc. Și dacă nu încercăm serios a aduce scoalele confesionale în stare corespundĕtoare, ci pe lângă o resistență formală — sub pretecst de a fi făcut datoria — lăsăm sĕ ni se ia, nu sciu ți deu, când vom mai fi în positiune de a le recâștiga? — căci „toate acele drepturi“ — ți dice foarte nimerit marele patriot maghiar Francisc Deák — „care se iau cu forța dela națiune, se mai pot recâștiga, acele însĕ, de care ea abți dice de bună voie, sûnt perdute pentru totdeauna.“

Uitasem sĕ amintesc, că în cottul Trei-scaunelor sûnt și Români gr. cat., dênșii însĕ 'și-au perdut până la unul limba, mai vorbind-o cam silit ici colea preoțimea, carea, în zelul seu prea mare pentru catolicism, se nizuesce a se asimila acestuia așa de mult, încât nu'și face mulți scrupuli, dacă credincioșii sei se identifică cu catolicii dându-le chiar și preoți din fiii lor.

Astfel stau lucrurile cu Românii în cottul Trei-scaunelor, pe cari, dacă nu'i vom avè mai cu deadinsul în vedere, și cu deosebire pre cei-ce 'și-au perdut limba maternă, ușor îi putem perde pentru totdeauna din sinul națiunei, contribuind mult la aceasta și căsătoriile micste ce obvin foarte des și în care partea noastră de regulă trece la religiunea ceealaltă.

Și unde trebue căutate mijloacele, cel puțin și numai paliative, pentru paralisarea maghiarisărei amenințătoare? E adevĕrat că, preoțimea din oficiu și după chemarea sa, e îndatorată a contribuì cu fapta și cu cuvêntul spre animarea poporului pentru spriginirea scoalelor și trimiterea copiilor la aceste. Întru cât însĕ nu s'ar putè desvolta în această direcțiune o energie îndestulitoare, s'au nu ar avè succesul dorit, căci „a priori“ se poate admite că, un popor desnaționalisat și cu mijloace materiale prea mediocre, se inimează cam anevoie pentru spriginirea culturei naționale, — modesta mea părere ar fi, ca organele noastre, cari au misiunea culturei, sĕ se gândească cum ar putè face samă de o sumă anumită pe fie-care an, pentru ajutorarea scoalelor resp. ameliorarea salarielor învĕțătoresci în acele comune din Sĕcuime, unde învĕțĕtoriul nu ar avè salariu anual de cel puțin 120 fl. v. a. Căci nu încape îndoială, că scoalele confesionale, admonate de inspectorii reg., dacă nu vor fi aduse în stare corespundĕtoare, se prefac în comunale, și earăși, nefiind în fie-care comună un salariu învĕțătoresc de cel puțin 120 fl. v. a. nu se poate aștepta aplicarea unui învĕțătoriu mai capabil. Dar însași starea preoțimei în părțile aceste — cu prea puține escepțiuni — este de tot umilitoare. Preoțimea e silită pentru esistența sa, a se supune la tot felul de lucru ce recere economia câmpului. Remunerațiunea de tot modestă ce o dau parochienii preotului, nici pe departe nu ajunge, ca sĕ-și acopere trebuințele sale și ale familiei. Și putem fi îngrijați că, la eventuale vacanțe de posturi parochiale, cu greu se vor afla în mai multe comune și candidați pentru ocuparea lor, nefiind indigeni — cunoscuți cu împregiurările oamenilor și dedați cu indiferentismul lor religios, în care au scăpătat.

Comisiunile ambulante esmise pentru regularea veniturilor preoțesci, 'și-au terminat activitatea mai mult constatând numai venitul, decât ridicându-l la clasa respectivă în a cărei categorii ar cădé comuna. Preotul în parochii de 4—500 suflete, precum sûnt cele mai multe în Sĕcuime, nu are alt venit sigur, decât două ferdele de bucate după familie. Venitul acesta nu'l stimulează pe preot dar nici nu-i dă posibilitatea de a se consacra esclusiv numai oficiului seu. Din considerațiunile aceste, cred că respectivele corporațiuni — aprețiând cestiunea de esistență biser. și națională — vor binevoì a considera preoțimea din părțile aceste mai des la distribuirea de ajutoare.

Am scris aceste avênd în vedere, pre lângă cea mai mare obiectivitate, numai binele și posibila prosperare a Românilor din Sĕcuime. Am încă la îndemână Nrul 43 din anul trecut al țiarului „Nemere“ al cărei corespondent, polemisând cu „Telegraful Rom.“ în privința celor scrise în numĕrul seu 52 din același an, referitor la întroducerea obligătoare a limbei maghiare în scoale — prorocesce într'altele, țicênd cu un curagiu desprețuitor despre fiii crescuți pe genunchii și brațele noastre, că „aceia, însușindu'și limba maghiară, vor fi cu simțeminte mai bune, mai simpatice pentru Maghiari, ba nepoții lor se vor maghiarisa chiar. Opuneți-ve d-voastră dacă puteți.“ Și earăși mai departe: „Din d-voastră trebue sĕ se completeze Ungaria cea mare prorocită de Széchenyi. Ungaria are chemare mare, d-voastră, fără ea, nici una.“*) — Deci *videant consules!*

Revista politică.

Sibiiu, în 29 Martie.

Cestiunea concesiunei teatrului nemțesc în Budapesta, care a făcut atâta larmă în laîntru și afară de monarchie a întrat într'un stadiu mai favorabil — pentru Nemți. Conducĕtoriul afacerilor magistratului din Budapesta a primit ordin a nu espeda resoluțiunea, prin care se decretase închiderea teatrului nemțesc din Budapesta. Causa, că s'a dat acest ordin se reduce acum la scăparea din vedere, că concesiunea s'a fost dat în 1879 pe un timp, care se termină numai cu finea lui Iunie 1880. Se poate că un *lapsus* nenorocit vine în ajutoriul celor ce hotărîse închiderea teatrului nemțesc, dar se poate că și alarma din Viena și din Germania încă va fi contribuit la descoperirea fatalului lapsus.

Demisionarea cancelariului german, de care făcurăm amintire în nrul trecut și care în formă este motivată cu afaceri de natură internă (introducerea timbrului pe asignațiuni postale) nedumeresce și astădi lumea politică. De o parte se ți dice, că incidentul acesta, neînsemnat în sine, Bismarck vrea sĕ'l esploateze pentru modificarea constituțiunei imperiale; de altă parte se ți dice, că la spatele motivelor sûnt cause de înaltă politică. Împĕratul Germaniei n'a primit demisiunea, ci a avisat pe cancelariu a face propuneri, prin care conflictul sĕ se delăture pe cale constituțională.

Ridicarea R o m â n i e i la regat se discută necontenit în foile europene. „W. Allg. Ztg“ spune, că Bismarck a dat min. Brătianu sfatul sĕ mai amâne cestiunea aceasta, de oarece în Viena sûnt nedumeriri asupra ei, cari merită a fi serios respectate. Bismarck e de părere, că România sĕ reguleze mai întâiu cestiunea adopțiunei unui succesor pe tron. Cel mai simpatic cabinet în cestiunea regatului român este al Italiei. Acesta s'a esprimat, că, fiind Carol rege, positiunea sa cea schimbată față cu Poarta ar fi precisată în modul cel mai eclatant.

În camera României, respundênd ministrul de interne la o interpelațiune a ți dis, că guvernul român urmărește în adevĕr o politică românească căutând a susținè bune relațiuni cu toate puterile, fără de a se face instrumentul căreiva. Ministrul a anunțat, că în scurt timp va publica acte diplomatice.

Nicăiri nu sûnt temeri mai mari, ca în Constantinopole față cu urmările alegerilor din Englitera. Sultanul sĕ fie ți dis când a auți dit de victoria liberalilor englezi: „Acum cădem.“ Se așteaptă isbucnirea revoluțiunei în Macedonia, Tesalia, Epir și în Rumelia resăriteană. Și resboiul între Muntenegru și liga albaneză se consideră de neîncungiurat.

---

*) „Nemere“ își va pune pofta în cuiu. Red.

Corespondenţe particulare

ale „Telgrafului Român.“

Viena, 5 Aprilie n. Mĕ grăbesc a vĕ aduce la cunosciinţă, că astădi la 5½ după ameadi a sosit aici la gara de nord I. P. Sânţia Sa archiepiscopul şi Metropolitul Morariu Andreeviciu. Tinerimea română academică de aici representată de societatea „*România Jună*“ 'şi-a ţinut de una dintre cele mai plăcute şi onorifice detorinţe de a întimpina pe mult meritatul şi prea venerabilul prelat român la sosirea lui. O deputaţiune de aproape o sută de membrii cu presidentul „României June“ în frunte asteptară trenul, din care se coborî I. P. Sânţia Sa Metropolitul Bucovinei însoţit fiind de reverendisimul domn Berariu. Presidentul „României June“ se adresă I. Prea Sânţiei Sale cu nisce cuvinte călduros simţite şi bine rostite, ce se terminară cu un viu „să trăească!, repeţit cu multă însufleţire de întreaga deputaţie. I. P. Sânţia Sa mulţămì adênc mişcat fiind cu termini de iubire părintească.

Afară de deputaţiunea română s'au mai aflat la gară şi numeroşi Ruteni, în a căror frunte presidentul societăţei academice rutene bineventă pe I. P. Sântia Sa. Precât se aude chirotonirea Î. P. Sânţiei Sale se va sĕvêrşì în 18 l. c. n. în biserica gr. or. de aici (Fleischmarkt) cu asistenţa episcopului gr. or. Knezevici din Zara şi a episcopului gr. or. Petranovici din Cattaro. — Noul archiepiscop şi metropolit în curênd va fi primit în audienţă la Majestatea Sa Împĕratul.

Biografia noului metropolit al Bucovinei.

„Gazeta de Bucuresci“ primesce dela un preot din Bucovina, care cunoasce de aproape pe noul metropolit, nrmătoarea schiţă biografică:

„Eminenţa Sa metropolitul Silvestru (Samoil) Morariu Andrievici este fiiu de preot şi s'a născut în Mitocul-Dragomirnei, Bucovina, la 14 Noemvre 1818; aşa dar a împlinit 61 de ani. Studiele liceale şi cursul de filosofie 'l-a făcut în Cernăuţi, şi tot acolo a terminat apoi studiile teologice, la anii 1840—43, ca elev al seminariului ortodocs. Succesul seu, în liceu, ca şi în seminariu a fost de o potrivă strălucit, numerându-se totdeauna printre cei mai distinşi elevi. La anul 1843 Sf. Sa se căsetorì fiind apoi hirotonit ca presbiter şi orênduit ca administrator parochial şi după un an ca paroch al comunei Ceahor, lângă Cernăuti unde petrecu 20 de ani, îndeplinind şi totdeauna serviţiul într'un mod consciincios şi activ. El însĕ a rĕmas de timpuriu vĕduv, perdêndu'şi soţia în floarea vêrstei sale. In anul 1862, părintele Andrievici fu înaintat la postul de referendar al consistoriului, conducênd totodată şi învĕţămêntul tipicului şi al cântărilor bisericesci la seminariu şi la scoala de musică vocală bisericească. Este de notat, că Pr. S. Sa e un escelent cântăreţ şi cunoscĕtor al artei musicale.

„La 1866 reorganisându-se consistoriul, Pr. S. Sa fu înaintat de însuşi Monarchul la demnitatea de consilier al consistoriului. Acì începe adevĕrata activitate a Pr. S. Sale, care 'l-a ridicat aşa de sus într'un timp scurt în ochii preoţimei întregi din Bucovina şi în însaşi graţia Curţei imperiale. Pe atunci archipăstoria episcopul de trista memorie Hacmann, ale cărui tendenţe panslaviste umpluseră de groază tot clerul Bucovinei. In contra lui dar, Păr. Morariu avu sĕ susţină în consistoriu o desperată luptă până când, în fine, Hacmann reuşì a'l isgonì din post dinpreună încă cu un alt consilier român. Cele mai cutedĕtoare încriminări şi calomnii se aduseră contra acestor doi escelenţi preoţi ai Bucovinei. Adevĕrul însĕ în scurt timp a triumfat, şi ambii fuseră reintegraţi în posturile lor.

„La 1873 murind episcopul Hacmann, părintele Morariu devenì sufletul consistoriului şi al archidiecesei, înmulţindu'şi pe fie-care an simpatiile generale. Doi metropoliţi se succedară după Hacmann, părinţii Teofil Bendela şi Teoctist Blajevici, ambii oameni bolnăvicioşi şi înaintaţi în vêrstă, cari nu avură nici timpul, nici vigoarea sănĕtăţei, spre a'şi putè însemna trecerea lor archipastorală prin fapte mai remarcabile, deşì poate bunăvoinţa nu le lipsia. În tot timpul stăpânirei acestor doi prelaţi dar clerul Bucovinei nu avea alt conducĕtoriu şi ocrotitor decât pe părintele Andreeviciu-Morariu. La 1874, părintele Morariu, întrând în statul monachal, fu înaintat pe dată la rangul de archimandrit catedral, primind cu această ocasiune şi numele călugăresc de Silvestru. Trei ani mai târdiu părintele Silvestru fu numit archimandrit archidiecesan şi vicariu general al Metropoliei, ear după repausarea fericitului Teoctist fu numit administrator al eparchiei, până când în fine, spre marea bucurie a Bucovinei, Maj. Sa 'l-a numit archiepiscop şi metropolit în scaunul vacant al Bucovinei şi Dalmaţiei.

„Aceste sûnt, pe scurt liniamentele principale ale vieţei de până adi a Pr. S. Sale părintelui Silvestru. Partea cea mai nobilă însĕ, activitatea sa, ca om de litere şi sciinţe, nu este mai puţin înteresantă. Încă pe când funcţiona ca paroch în Ceahor, P. S. Sa a publicat 16 opere didactice române pentru scoalele primare şi licee, cari, aprobate de minister, se întrebuinţază şi astădi, în a 2-a şi a 3-a ediţiune. Afară de aceste P. S. Sa a scris şi editat o carte de „Predice pentru dumineci şi sĕrbători“ apoi doue caete musicale, conţinênd punerea pe note a cântărilor bisericesci şi a typiconului; în fine, P. S. Sa este preşedintele comitetului editor al singurului ţiar românesc din Bucovina, „Amicul poporului“, ce apare în Cernăuţi de câţi-va ani de ţile, respândind lumina şi cultura în popor“.

„Autonomia bisericei ortodocse a Bucovinei datoresce asemenea, în mare parte, P. S. Sale părintelui Andreevici desvoltarea sa. La anul 1871, P. S. Sa a elaborat un proiect de lege pentru congresul bisericesc, care a şi fost sancţionat de Monarch la 9 August acelaş an, şi prin care P. S. Sa 'şi a dobêndit titlul de archimandrit şi cancelar sinodal. În mai multe rênduri, părintele Andreeviciu-Morariu a fost ales deputat în Dieta provincială şi în Senatul imperial, şi numai P. Sântei Sale 'i revine meritul de a se fi întrodus şi limba română în desbaterile Dietei provinciale a Bucovinei, care 'l-a ales şi membru al consiliului administrativ al ţerei. La 1870 pe când bogatul fond religionar de stat era în pericul de a fi înghiţit, P. S. Sa a fost capul meetingului adunat pe toloaga Cernăuţilor în numĕr de vre-o 3000 ţerani, 50 proprietari mari (boieri vechi), preste 200 preoţi, câte-va sute de rezasi şi mai multe ţecimi de industriaşi şi comercianţi.

Profesorii facultăţii teologice a Universităţii imperiale din Cernăuţi îi conferiră titlul de „Doctor sacrae theologiae“, care fu aprobat anul trecut şi de Maiestatea Sa Francisc Iosif I. În fine, societatea pentru învĕţătura şi literatura poporului român din Bucovina, al cărei vice-preşedinte fusese P. S. Sa, acum l'a prolamat membru de onoare al ei.

„Atât despre viaţa publică a Pr. S. Sale. Ca om privat este de o amabilitate estraordinară către toţi cei ce vin în contact cu Pr. S. Sa. Nobil şi generos, mulţi tineri studenţi, fără mijloace 'şi datoresc adi cariera ajutoarelor oferite de părintele Morariu. Tot Pr. S. Sale se datoresce şi mărirea pensiunei veduvelor preotese şi a copiilor lor. Din căsătoria sa părintele Morariu a dobendit doi copii: un băiat şi o fată. Fiica sa astădi este soţia unuia din cei mai distinşi preoţi, Artemie Berariu, paroch la Ceahor şi membru al comissiunei esaminătoare la facultatea teologică ortodocsă din Cernăuţi. Fiiul seu, absolvent al facultaţei de drept din Viena, este judecător de instructie în Cernăuti, şi sĕ distinge printr'un spirit de magistrat întreg. Mai ales ţeranii, storşi de cămătarii evrei, au într'insul un adevĕrat şi generos protector.

„Aceste espuse, nu remâne de cât a aplauda din inimă augusta alegere făcută în persoana Eminenţiei Sale părintelui Morariu pentru ocuparea înaltei demnităţi de mitropolit, şi a felicita doioasa Bucovină de strălucita achisiţie, dobêndită în numirea noului ei metropolit.“ „G. T.“

Proiect de lege despre instrucţiunea în gimnasii şi în scoalele reale.

(Urmare).

§. 54. Inspectorul suprem al cercurilor scolastice are următoarele datorinţe:

1. a esecuta dispoşiţiunile legei şi ordinaţiunile guvernului în scoalele de mijloc ce stau inmediat sub conducerea ministrului de culte şi instrucţiune, în cele amintite în secţiunea aceasta şi în cea precedentă, de asemene în scoalele de mijloc susţinute de jurisdicţiuni şi comune, respective a se îngrigì ca acele dispoşiţii sĕ fie esecutate, ear în scoalele de mijloc susţinute de confesiuni şi privaţi a priveghea ca organ de inspecţiune suprem de stat esecutarea prescriptelor legei;

2. a visita toate scoalele de mijloc ce se află în cercul seu scolastic în tot anul şi de câte ori va fi cu putinţă şi va cere trebuinţa şi anumit în diferite perioade şi a presida cu aceasta ocasiune conferenţele profesorale în scoalele medie de stat şi în cele susţinute din fonduri;

3. a conduce şi presida esamenele de maturitate în institutele publice ce stau sub administrarea şi înmediata conducere a ministrului de culte şi instrucţiune, de asemenea în scoalele publice susţinute de jurisdicţiuni, comune şi privaţi; sau dacă e împedecat, a face ministrului o propunere relativ la substituirea sa.

§. 55. In afacerea instrucţiunei gimnasiale şi reale corpul profesoral respectiv dela fie care institut de învetământ ţine din timp în timp conferenţe sub presidiul directorului; problema lui principală este împărţirea cum se cade, metoda şi tractarea materiei de învĕţământ şi a temelor de acasă, cercetarea stării, în care se află scoala din punct de vedere al educaţiunei şi disciplinei, şi delăturarea defectelor.

§. 56. Cărţile şi mijloacele de învĕţământ admisibile le designează ministrul de instrucţiune; corpurile profesorale vor alege din cele designate pe acele ce voiesc a le întrebuinţa în singuratecele institute.

§. 57. Ori ce gimnasiu şi ori ce scoală reală o va visita în tot anul din oficiu medicul primariu al jurisdicţiunei respective; acesta va avè sĕ facă către inspectorul suprem al cercului scolastic şi către jurisdicţiune câte un raport de opiniune despre esperienţele ce le a făcut în privinţa sanitară (anumit cu privire la localităţi).

Secţiunea IV.

Despre esamenele de maturitate în scoalele de mijloc ce se află sub dispunerea şi conducerea înmediată a statului.

§. 58. Acei tineri carí au absolvat clasa a opta, prin urmare cursul întreg al scoalei de mijloc şi au depus cu succes un esamen valid de clasă şi voiesc sĕ'şi continue studiile la o scoală mai înaltă, sûnt îndatoraţi a dovedì printr'un esamen ce se va ţinè anumit spre acest scop, cualificaţiunea şi maturitatea ce se recere pentru instrucţiunea la o scoală mai înaltă.

Esamenul de maturitate dela gimnasiu cualifică în genere pentru instrucţiunea superioară (pentru universitate şi politechnic) ear esamenul de maturitate dela scoala reală de regulă numai pentru politechnic. Dar esamenul de maturitate dela scoala reala se poate întregì, cu aprobarea ministrului de culte şi iustrucţiune, într'un esamen de maturitate gimnasial cu ajutoriul unui esamen de maturitate decursiv din limba şi literatura latină şi greacă.

§. 59. In scoalele de mijloc ce stau sub dispunerea şi conducerea inmediată a statului şi în cele amintite în secţiunea II şi III a legei de faţă esamenul de maturitate îl ţine corpul profesoral al fie cărui gimnasiu de 8 clase şi al fie cărei scoale reale de 8 slase în institutul seu propriu, şi anume sub presidiul respectivului inspector suprem al cercului scolastic, sau, dacă acesta va fi înpedecat, sub presidiul unui alt bărbat de specialitate împuternicit spre aceasta de ministrul de culte şi instrucţiune, cu conducerea cel puţin a unui comisariu de esaminare, pe care de aşisderea îl va designa ministrul.

Un scolariu, care a absolvat unul dintre aceste institute, poate sĕ depună esamenul de maturitate de regulă numai la acest institut, în care a absolvat clasa a opta.

Pentru depunerea esamenului de maturitate la alt institut ministrul de culte şi instrucţiune poate da încuviinţarea în casuri estraordinare.

§. 61. Esamenul de maturitate se va face cu deosebire pe temeiul lucrărilor scripturistice şi pentru a constata: dacă tinerul care depune esamenul are cualificaţiunea intelectuală ce se recere la studiul de universitate respective la politechnic? Instrucţiunea pentru esamene o stabilesce ministrul cerênd opiniunea corpurilor profesorale dela universităţi şi dela institutele politechnice.

Aceste esamene vor fi publice şi testimoniele se vor da în limba maghiară.

Secţiunea V.

Despre gimnasiile şi scoalele reale publice, susţinute de confesiuni, deregătorii, comune, privaţi şi societăţi.

§. 62. Confesiunile interne, jurisdicţiunile, comunele, privaţii şi astfel de societăţi din patrie, cari după statutele lor s'au format espresiv şi pentru acest scop, pot susţinè şi înfiinţa din mijloacele lor proprie gimnasii şi scoli reale publice cu condiţiunile cuprinse în paragrafii următori.

§. 63. Un stat străin, o corporaţiune cu scaunul seu în afară de marginile ţĕrei, un cetăţan de stat neunguresc, nu pot înfiinţa scoli de mijloc, gimnasiele şi scoalele reale confesionale esistente deja, precum şi cele susţinute de jurisdicţiuni, comune, societăţi sau privaţi, deasemenea confesiunile şi bisericele nu pot sĕ ceară nici sĕ primească la nici un cas vre un ajutoriu sau subvenţiune materială dela state esterne, dela domnitorii şi guvernele acestora.

Şi dela privaţi, sau societăţi încă numai în casul, dacă cel ce dă ajutoriul nu'şi reservă nici o înfluenţă asupra conducerei şi planului de învĕţământ, sau nu pune vre o condiţiune.

§. 64. Asupra unui institut susţinut de corporaţiunile numerate în §. 63 şi de particulari dispun respetivii înşisi şi esercită drepturile de direcţiune, în înţelesul legei de faţă.

Prin urmare respectivii se îngrigesc însişi de administrarea averei institutului, de aplicarea şi salarisarea puterilor de învĕţământ şi de esercitarea disciplinei.

§. 65. §§ 5. 33 şi 38 din legea de faţă, cari dispun de numerul claselor şi cursurilor anuale, de întogmirea instrucţiunei de gimnastică, de durata şi timpul periodei de diligintă anuală, au valoare şi pentru aceste gimnasii şi scoale reale.

Obiectele de învĕţământ obligate, cuprinsul şi mesura cunosciinţelor ce trebue propuse dintr'ênsele pe timpul cursului întreg de învĕţământ la institutul respectiv

abstracție făcênd de instrucțiunea religiei) le stabilesce ministrul de culte și instrucțiune din timp în timp ascultând consiliul de instrucțiune al țĕrei; dar această mesură statorită de ministrul însamnă de o parte pentru institutele respective numai un minimum și de altă parte nu trebue sĕ treacă peste mesură stabilită pentru institutele de același rang ce stau sub dispositiunea statului.

Intre aceste margini oficiul institutului respectiv stabilesce sistema de învĕțămênt, planul de învĕțămênt și cărțile de învĕțămênt.

Dintr'altele în institutele susținute de jurisdicțiuni și comune instrucțiunea va trebuì predată după planul de învĕțămênt e dat sau aprobat de guvernul statului și vor trebuì sĕ se întrebuințeze cărțile de învĕțămênt aprobate de guvern.

§. 66. Confesiunile, jurisdicțiunile și comunele, de asemenea societățile și privații stabilesc însișì pentru scoalele de mijloc publice ce le susțin limba de instrucțiune; întru cât aceasta nu este cea maghiară ele sûnt îndatorate, a îngrigí prelângă limba de instrucțiune și literatura lor, și de instrucțiunea în limba și literatura maghiară, fiind aceasta un obiect de învĕțămênt obligat, și anumit într'un atare numer de oare ca sĕ'și-o poată însușì elevii cum se cade. Pentru a se putè controla aceasta, sûnt îndatorate a substerne din capul locului planul de învĕțămênt și împărțirea oarelor pentru limba și literatura maghiară, ministrului de culte și instrucțiune.

(Va urma.)

Varietăți.

* Principele de coroană Rudolf a cumpărat dominiul Cepin în apropiare de Esseg, tosta proprietate a familiei Adamovici, cu trei milioane de florini.

* (Postal). Cu datul din 9 Aprile a. c. Direcțiunea postelor din Sibiiu deschide concurs pentru un post de oficial, eventual de practicant, în districtul ei. Pe lângă cauțiune de 300 fl. oficialul va fi salarisat cu 600 fl. și 100 fl. bani de cuartir, ear practicantul cu un ajutoriu de 300 fl. pe an. Petițiunile au a se înainta în termin de trei sĕptămâni la Direcțiunea reg. ung. postală în Sibiiu.

* (Tempestatea cea dintâiu) în anul acesta și fără incidente neplăcute am avut-o Joi după ameadi. A fulgerat și tunat una într'alta ca în puterea verii, odată cu o putere așa de mare încât e probabil că undeva în apropiare a lovit.

* Tabacovici s'a împușcat în Becicherecul mare după ce a espedat demisiunea sa de comisar reg. ministrului.

* (Partida revoluționară rusească). O foaie rusească aduce despre compunerea acestei partide următoarele date: Din membrii, cari dela anul 1873 până la anul 1879 fură trași la respundere pentru propaganda revoluționară, se țin 80 percente de statul nobilimei, preoțesc, de statul oficieresc, comerciant și de statul cetățenilor de onoare. Cei-lalți se numeră între lucrătorii de fabrici, profesioniști și alte soiuri de oameni de rênd. Din numerul total au fost 80 percente oameni culti, 19 percente putură cetì, un percent însĕ n'au avut nici o învĕțătură. Din cele 80 percente 60 au cercetat academia medico-chirurgicală, institutul technologic și academia agronomică Petroviană. Cu privire la secsul femeesc au fost membre a propagandei 39 percente din gimnasii, 25 percente din cursuri de moșit, 17 percente din cele femeesci la academia chirurgo-medicală și 19 percente din elevele la alte institute.

* (Un paracliser,) (crisnic, fĕt) bolnăvindu-se tocmai în ajunul hramului bisericei la care servia el, se gândì a scrie unui prieten care fusese odată paracliser și care acum era conductor la drumul de fer sĕ vie sĕ'i ție pentru acea ți locul. Prietenul, fiind în acea ți tocmai liber, primì bucuros. El venì la biserică, se îmbrăcà cu anteriul amicului seu și după ce aprinse candelele, policandrele și arangià totul, se puse jos lângă o strană unde și adormì.

Ar fi dormit încă multă vreme în colțul seu, dacă nu 'l-ar fi deșteptat sgomotul lumei, care se pregătia de plecare.

Nenorocitul luând însĕ acest sgomot drept acela, care se face pe la trenuri, când sosesc în vre-o stație, se sculà repede și strigà:

— Domnilor pasageri, trenul spre Galați pleacă, suiți-vĕ în vagoane!

* Un bĕtrân povestia cu un bĕtrânesc accent o istorie întêmplată lui în tinerețe cu o bandă de tâlhari:

— Pe atunci, țicea el, erau hoți în țeară câți oameni cinstiți sûnt astădi.

— Atât de puțini! esclamă un ascultător. „T.“

* (Progres în cultură). În Iapan s'au isprăvit mai multe linii ferate în timp foarte scurt. Cu deosebire în scurt timp s'au clădit două căi ferate pe insula Nifon și a treia pe insula Yetto. Șinile toate sûnt fabricat de origine engleză, eară locomotivele sûnt aduse din America. Peste scurt are sĕ se țină în Osaca o espositie de zahar și bumbac, carea se așteaptă de toți Iapanezii cu mare nerăbdare:

* (Vechimea pământului), despre care învĕțații până acuma au făcut diferite hipotese, după cea mai noauă a geologului englez Mellard Reade ar fi de cel puțin 600 milioane de ani.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 9 Aprilie n. Deputații continua desbaterea bugetului. Desbaterea se continuă mâne.

„Wiener Zeitung“ publică un bilet împĕrătesc din 8 a l. c. prin care ministrul comun de finanțe Hofmann, în urma rugărei sale, pe lângă reserva de a fi reaplicat și conferinduise crucea cea mare a ordinului Leopoldin, pe lângă recunoscința serviților sale distinse de mulți ani, fu ridicat din post, denuminduse ministru comun de finanțe Slavy, presidentul casei deputaților din Ungaria.

Berlin, 9 Aprile n. Parlamentul german a acceptat la cetirea a doua a legei militare, votându-se nominal cu 186 contra 96 voturi, paragrafii unul și doi, cari normează până la 31 Martie 1888 presența de pace cu 427,270 oameni.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Biblia și Natura.

(Încercări după raportul între Biblie și Natură).

(Urmare).

III.

După ce am arătat în general, că în ce raport stă revelațiunea cu sciințele naturale și în ce formă vorbesce biblia de lucrurile naturei, urmează acum se vedem cum stă lucrul cu problema sciințelor naturale, va sĕ țică sĕ regulăm și acì otarele mărginașe. Se înțelege că și acì vor avè cuvênt acei naturaliști, cari n'au interes altcum a fi apologeții bibliei și revelațiunei, cu atât mai puțin inimicii lor.

Gigantele Humboldt[1]) statorește astfel problema sciințelor naturale: „ele au de scop a căuta după criteriul tuturor fenomenelor în natură, a le esplica în necsul lor universal și a privì natura ca un întreg însuflețit și mișcat de puteri interne; ele au a face cu lumea visibilă, cu astfel de fenomene, pre cari le vedem, auțim preste tot percipiem; au a face cu lucrurile materiale și fenomenele lor. Aceste lucruri și fenomene sciințele naturale le constatează, ordinează, le combină și comparează unele cu altele, ca apoi sĕ mijlocească legile, și fenomele complicate sĕ le reducă la elemente simple și statornice. Aflarea legilor o deseamnă Humboldt ca scopul final în sciințele empirice.“

Fără îndoială sciințele naturale au făcut un progres uriaș în resolvirea problemei lor, cu deosebire în veacul nostru. „*Dela Newton până în timpul mai nou, țice card. Wiseman*[2]) *s'au făcut cu mult mai multe descoperiri scientifice, și sistemul sciințelor naturale s'a înavuțit cu cunoscințe cu mult mai mari și mai chiare ca în toate veacurile de mai înainte.*“ Cu toate aceste nimenea, nici chiar naturalistul nu va susținè, că sciințele empirice au încheiat cu scrutarea și au ajuns la ținta de unde mai departe nu pot merge.

Deși s'au făcut progrese așa mari și încă în astronomie cu ajutoriul thelescopului și în timpul mai nou cu ajutoriul analisei spectrale, totuși vom trebuì sĕ țicem și acum cu Burmeister:[3]) „*Esperințele noastre cu privire la construcțiunea corpurilor ceresci sûnt neînsemnate și nu ne putem face idei chiare despre însușirile lor fisice din causa depărtărei și a mijloacelor auxiliare insuficiente ..... se tac de aceea, că scim prea puțin despre formarea acelor corpuri, despre procesele de desvoltare si despre cei ce le locuiesc.*“

Nu mai favoritoriu stă lucrul cu geologia. Englesul Huxley[4]) ne spune aceasta când țice: „*Sĕ vedem în cari țeri s'au făcut scrutări, cari, întru adevĕr sĕ merite numele de scrutări geologice. S'a scrutat o parte mare a Franciei, Germaniei, Britaniei și Irlandiei, unele părți ale Spaniei, Italiei și Rusiei, însĕ despre masa cea mare a Africei, luând afară unele părți sudice nu scim chiar nimic. Scim despre unele părți ale Indiei, nu însĕ despre continentul cel mare al Asiei; scim despre unele părți ale statelor unite, despre Canada, nu însĕ despre continentul cel mare al Americei nord. și parte mare despre America sudică nimic!*“ așa abia cunoascem $^{1}/_{1,00000}$ *din întreg pământul.*“

Cartea naturei este pentru om, precum se vede, încă parte foarte mare o carte închisă și în atari împregiurări scrutătoriul adese-ori este avisat la presupuneri precum ne spune Humboldt: [5]) „*Ce zace în internul pământului, ne este chiar așa de necunoscut ca și internul planetelor din sistemul nostru solar. Când ne lipsesc cunoscințele chemice și mineralogice, atât cu privire la internul pământului cât și cu privire la internul corpurilor ceresci, sûntem avisați numai la presupuneri.*“

Dacă veacul nostru a desfăcut și descifrat mai multe foi decât cum au desfăcut și descifrat poate toate veacurile trecute, totuși desĕvêrșirea observărilor și deplina cunoscință a fenomenelor va remânè un ideal aproape neesecutaver.

Cu drept cuvênt țice Humboldt[6]) și în privința aceasta: „*sciințele empirice nici odată nu pot ajunge la sfêrșit și nici o generațiune nu se va putè mândrì a fi străbătut cu privirea totalitatea fenomenelor.*“

Sciințele naturale, ca sciințe sistematice au deosebite ramuri și discipline; precum se vede mĕ voiu ocupa mai mult cu o disciplină și anumit cu geologia, ear în parte și cu astronomia în raportul lor față cu Biblia. În cât privesce geologia observ la locul acesta deocamdată numai atâta, că ea nu se mărginesce numai pelângă scrutarea scientifică a pământului în stadiul lui de acum, ci pre basa cunoscințelor de cari dispune și a legilor descoperite, vrea sĕ erueze stadiul pământului dela începutul desvoltărei lui, precum și schimbările prin cari a trecut, până ce a ajuns în starea lui de astădi. Ceea ce a purtat mai înainte numele de geologie sau geogonie, a fost simplu o speculațiune arbitrară, de un cuprins fantastic și care nici decât nu a putut face pretensiuni la siguritate scientifică, presupunênd o mulțime de puteri și legi, cari nu le putea documenta că esista în faptă. Naturaliștilor ca bărbați învețați le place a spune, că în sciința lor nu sûnt hipotese, și numai aceia, cari nu înțeleg, află că sûnt. Fiat. Dar apoi secretul îl tradează chiar oamenii lor. Aceia ne cam spun, că hipotesele nu sûnt altceva pentru naturaliști, decât tot atâtea dogme.

Cu cât e mai mare problema geologiei, cu atâta hipotesele în ea își au rola lor: „*acele teorii, țice Burmeister la locul indigitat mai sus*[7]), *cari poartă numele de hipotese vor trebuì sĕ joace totdeauna o rolă mare în istoria creațiunei și cu atât mai mult ne vom afla pre terenul probabilității, cu cât din fapte constatate în present, vom deduce cele din trecut.*“

Sûnt într-u adevĕr unele hipotese așa de mult desvoltate, încât probabilitatea lor produce aproape convingere scientifică. De altă parte sûnt multe, de a căror probabilitate încă nu s'au convins oamenii. Sĕ nu uităm însĕ nici aceea, că au fost și sûnt casuri, când o hipotesă necunoscută odată de lege și asigurată de sciințe mai târțiu s'a documentat a fi rătăcire.[8])

„*Naturaliștii, cari se bucură de cel mai mare renume*, țice *Deutinger*[9]) *cu tot dreptul, nu vor tăgădui că pre terenul sciințelor naturale încă și acum rătăcirea nu numai nu e posibilă, ci până la un punct anumit așa țicênd neîncungiuraveră.*“ Scrutatori temeinici sûnt foarte moderați în aprețiarea resultatelor, cari geologia și sciințele naturale preste tot le deseamnă de sigure, și în censurarea hipoteselor sûnt foarte severi, se înțelege cu privire la istoria desvoltărei pământului.

Chiar împregiurarea, că cei mai mari geologi diferesc în păreri cu privire la multe puncte esențiale, dovedesce că geologiei îi lipsiau în parte mare resultatele sigure. „*Adevĕrata geognosie, țice Humboldt, ne învață a cunoasce crusta esternă a pământului, așa precum este în present, și în astă privință este sigură ca și ori care altă sciință fisică. Din contră ceea ce se referă la starea de mai nainte a planetului nostru este chiar așa de nesigură ca și despre modul cum s'a format admosfera planetelor; cu toate aceste este aproape timpul când geologii se vor ocupa deosebit cu timpurile cele fabuloase, cari joacă o rolă însemnată în istoria fisică a lumei.*“ De altă parte eară se esprimă cu multă modestie, fostul prof. de chemie în Bonna G. Bischof[10]) când țice:.... „*geologia în părțile ei esențiale va remânè tot hipotetică.*“

Când sciința pășesce cu atâta modestie, intențiunile ei sûnt mai bine înțelese, decât atunci, când e condusă de sburdălnicie. Dorința după cunoscințe mai perfecte o are și teologia și nici când nu va înceta a însetoșia după stări mărgăritare. Și ea poate sĕ țică, că cunoscințele ei ici și colea sûnt fragmentare. După mărturisirea bărbaților de sciință și după cum am vĕțut, cunoscințele geologilor, astronomilor, preste tot a naturaliștilor încă este fragmentară. Fie cum va fi, destul că în decursul încercărei mele

[1]) Cosmos I. 31, 32, 81.

[2]) Reden und Vorträge pag. 332 la Reusch l. c. p. 36 seqq.

[3]) Gesch. d. Schöpfung p. 1.

[4]) Üb. unsere Kenntniss p. 30.

[5]) l. c. p. 166—167.

[6]) Kosmos I. 65.

[7]) l. c. p. 2.

[8]) T. Ceontea: Creațiunea și desvoltarea etc. p. 67.

[9]) Renan und das Wunder p. 91.

[10]) Lehrb. d. chem. und phys. Geol. I. 65, 1863.

voiu recunoasce ceea ce e statorită de aptă și ceea ce s'a mijlocit de lege a naturei pe calea inducțiunei. Hipotesele se vor judeca după valoarea lor scientifică, probabilitățile ca probabilități și posibilitățile ca atari.

(Va urma).

Lista Nr. 12

a contribuirilor încurse la comitetul subsemnat în folosul inundaților. *)

Transportul totalului din Lista Nr. 11 publicată în Nr. 33 a. c. al „Telegrafului roman“ . . . fl. 2192.80

Prin preotul I. Petrescu profesor la seminariul din Râmnic dela următorii: Preotul I. Petrescu 7 lei, D. Radovan prof. 5 lei, I. Oprescu prof. 3 lei 70 bani, M. Roșariu 3 lei 70 bani; Dr. I. Suciu 20 lei, N. Ghejan 10 lei, X. 20 lei, G. Mihaelescu 3 lei 70 bani, S. Tinechegiu 2 lei, N. Rădulescu 1 leu, M. Ionescu 1 leu 50 bani, C. Poenariu 1 leu, A. Poenariu 1 leu, I. Dinescu 2 lei, I. Popescu 3 lei, St. Diculescu 3 lei 70 bani, I. Locustean 5 lei, Gr. Predescu 2 lei 50 bani. N. Păunescu 1 leu Hristache 3 lei, C. Hrisescu 1 leu, N. Surdu 3 lei 70 bani, locoten. Ipesan 3 lei, X. 50 bani, C. Rădulescu 50 bani, M. Vladimirescu 2 lei, G. Maldarescu 1 leu, Gr. Nedelescu 1 leu, I. Orlescu 1 leu, C. Baltanean 1 leu N. Comănescu 50 bani, P. Gârbovicean 1 leu, Dem. Pompiliu 50 bani, I. Vrajetoriu 1 leu, N. Bergescu 50 bani, G. Dobrian 50 bani, N. Șerbulescu 50 bani, l. Braescu 50 bani, B. Negrescu 50 bani, I. Balanescu 50 bani, I. Marculescu 50 bani. Suma 121 lei, din cari s'au subtras 1 leu spese de transport remân 120 lei sau . . . . . fl. 54.—

Prin Aleman Dancăș din Rășinari dela următorii: D. Nic. Troancă 2 fl., Al. Dancăș 4 fl., P. C. Mitrea 2 fl., P. P. Mitrea 1 fl., Bucur Dancăș 2 fl., I. Henș 1 fl., I. Poplacenel 1 fl., B. Giurcoiu 2 fl., C. C. Șogan 2 fl., Nic. Vidrighin 2 fl., I. Vidrighin Moga 1 fl. N. Băncilă 1 fl., Oprea Șogan 1 fl., D. Vidrighin sen. 1 fl., Stan Marin 1 fl., D. Vidrighin jun. 1 fl., Em. Cioran, par. 2 fl., Bucur Hoadrea 1 fl., B. B. Sturzu 1 fl., S. Cioran 1 fl., P. Goța Dragomir 50 cr., în total . . . . . fl. 30.50

Totalul cu ziua de astădi . . . fl. 2177.30

Sibiiu, 6 Aprilie n. 1880.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaților.

*) Cuitările sumelor trimise la acest comitet vor urma prin publicare în diarele de aici „Telegraful Roman“ și „Observatoriul“. La cerere însă sumele se vor cuita și separat.

Economic.

Sibiiu, 6 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 9.—10.; Grâu sécăreț, fl. 7.50—8.50; Sécară fl. 6.20—6.60; Orz fl. 4.60—5.; Ověs fl. 3.60—4. Cucuruz fl. 5.—5.40; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. —.--; Semență de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 8—10; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 7—8 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.50; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sěu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sěu de luminări fl. 24—25; Lumînări de sěu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vârtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de viței 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauě 10 de 20 cr.

Arad, 27 Martie n. Pro hectolitră: grâu fl. 12.60—13.20; sécară fl. 10.20; orz fl. —.: ověs fl. 8.; cucuruz fl. 7.90—8.10; Spirt *en gros* fl. 35 fără vas, *en detail* fără vas cu fl. 35—50; și cu vas cu tot cu fl. 47—75 per 100 litre %. Grâu a fost puțin în târg. Secară a trecut puțină. Asemenea a stagnat negoțul cucuruzului. Peste tot articlele n'au prea avut trecere.

Bursa de Viena și Pesta

din 8 Aprilie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	105.15	105.05
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	82.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	96.50	96.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	84.30	85.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	127.75	127.50
Obligațiuni ung. de rescumpărarea pământului	91.30	92.75
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	91.50
Obligațiuni urbariale temeșiane	90.50	89.50
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	89.50
Obligațiuni urbariale transilvane	91.50	91.75
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	93.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	92.50	92.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.75	73.60
Datorie de stat în argint	74.10	73.80
Renta de aur austriacă	90.10	89.50
Sorți de stat dela 1860	130.50	130.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	832.—	843.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	287.—	287.50
Acțiuni de credit austr.	273.75	273.—
Sorți unguresci cu premii	—.—	115.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.58	5.53
Napoleon	9.46	9.46
100 marce nemțesci	58.35	58.35
London (pe poliță de trei luni)	118.65	118.60

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 8 Maiu și 8 Iunie imob. Mariei Han în Feldioara; în 1 Maiu și 8 Iunie imob. lui Ioan și Maria Schullerics resp. Schullerus în Râșnov (trib. Broșov); în 15 Aprilie și 19 Maiu imob. lui Vasilică a Luchi Petru în Șomcuta (judec. cerc. Șomcuta mare); în 24 Aprilie imob. lui Ilie și Anna Marcu în Spring; în 1 Maiu imob. lui Stefan Klöss în Alba-Iulia (trib.); în 26 Aprilie și 26 Maiu imob. lui Iosif Corup în Boziaș (trib. Deva); în 8 Maiu imob. lui Michail Schindler în Mediaș (judec. cerc.); în 5 Maiu și 5 Iunie imob. lui Ioan Muntean în Coroiejdi; în 4 Maiu și 5 Iunie imob. lui Jiga Herța în Rîul alb (judec. cerc. Hațeg); în 14 Aprilie și 14 Maiu imob. lui Stefan Brettfeld în Booci (judec. cerc. Teaca); în 29 Aprilie și 29 Maiu imob. lui George Dărab în Cujir (trib. Deva).

Prima societate maghiară generală de asigurațiune.

Însciințare.

către p. t. public asigurătoriu despre asigurațiunea pe șase ani a caselor și edificielor economice, pre lângă folosința anului prim grătuit anticipative.

Budapesta în luna lui Aprile 1880.

P. t. public asigurătoriu și mai vârtos p. t. partidele noastre, a căror simpatie și încredere, — pre lângă influințare altor factori, — ne a ridicat societatea în stadiul de ași, nu ne vor nega acea recunoscință, că societatea noastră a rămas totdeauna firmă pe acel fundamet, pre care 'și-a basat negutătoria, și că a rămas firmă principielor sale și pre lângă esperimentările diverse ale altor societăți cari sa'u ridicat în urma societății noastre.

Principiile aceste i s'au rectificat și rebonificat prin acel resultat, că încă cu finea anului present 1879 capitalul societății fundamentale (neatacaver) de 3.000,000 floreni în bani gata e deplin întregit, ear capitalul reservat (disponibil) s'a ridicat la 1.000,000 floreni, și cu firmitate putem dice aceea, cu ce nu va fi capace nici o societate concurentă, că societatea noastră tacsele reservate spre acoperirea daunelor, cu finea anului present în așa mare sumă le poate transpune în favorul socotului anului următoriu, că precum se vede de ací încolo din accle tacse se vor puté acoperì daunele eveninde în anii următori!

Spre ajungerea acestui resultat s'a nizuit dintru toate societatea noastră, pentru că a fost convinsă, că prin aceasta face un serviții escelent negutătorielor asigurătoare din patrie, și mai vârtos intereselor partidelor sale, dacă din câștigurile negutătoriei constitue astfeliu de tari capitale fundamentale și disponibile, care conținênd asiguranță destulă, la toată ocasiunea servesc spre deplină increderе și liniscință, și că așa mare și deplin solvit capital fundamental si reservat numai cele mai escelente societăți afară din patrie posed.

Dealtmintrelea p. t. public asigurătoriu, și mai vârtos p. t. partidele noastre și aceea pot documenta, că pre când noi de o parte asfel ne-am nisuit a câștiga, rectifica și rebonifică încrederea, pre de altă parte societatea noastră, amăsurat prosperării, intărirei și relațiunilor negutătorielor sale ținênd înaintea ochilor totodată și interesele comune ale societății și partidelor asigurătoare, totdeauna a fost gata a întinde partidelor sale prospecte și binefaceri mai noue ceea-ce din cele mai multe cu aceea a documentat, că partidele asigurătoare pe viață, din câștigurile clasei acesteia jumătate, ear partidele asigurătoare contra daunelor de ghiață din câștigurile clasei acesteia a cincea parte se împărtășesc.

Acesta ne e principiul purcederei noastre și acuma și de aceea când am ajuns acolo, ca cu deplin solvit capital fundamental și reservat putem continua negutătoria, societatea noastră cu plăcere își realisază de mult propusul seu scop, și eacă cu aceasta și partidele asigurătoare contra daunelor de foc, voiesce a le împărtăși în favoare mai nouă.

Am decis dară, și despre aceasta voim a însciința publicul asigurătoriu, ca asigurațiunea caselor și edificielor economice de ací încolo la noi întru acea favoare să se împărtășască, că spre esemplu dacă proprietariul casei sau al pământului se obligă a'și asigura astfel de edificiuri pe șese ani, societatea noastră pe anul usuat grătuit de anul prim așa că partida asigurândă numai după folosința anticipativă a anului prim grătuit, respective cu începutul anului al doilea e obligată a solvì tacsele.

Credem cumcă favorul dispunerei noastre acesteia todeauna va avé cea mai mare aprețiare în clasa proprietarilor, dar mai vârtos în anul present și in timpul următor când încă va fi simțitoare calamitatea anului acestuia, și când în cercul economului așa puțini sânt bani. Disposițiunea noastră aceasta încă și intre așa împregiurări nefavorabile, face posibilă asiguranța pe un timp mai îndelungat. Și favorul acesta cu atâta e mai mare, cu cât e mai considerabilă tacsa anuală, și cu cât mai greu s'ar puté esopera în anul present sau următoriu solvirea aceleia anticipative prin economul apĕsat de împregiurările nefavorabile ale anului acestuia.

Dar de beneficiul anului gratuit anticipative se vor folosì și acele partide ale noatre, care fiind deja asigurate pe un timp mai îndelungat, și sânt îndreptățite a folosì anul gratuit decursive, respective numai în anul din urmă al asigurațiunei lor; pentru că prin înoirea asigurațiunei se vor folosì după o laltă de doi ani grătuiți, așa ca un an va fi acea al asigurațiunei espirătoare, care au a'l folosì numai în urmă, ear celalalt an e anul prim al asigurațiunei înnoite pe șese ani.

Când despre favorul acest mai nou voim prin aceasta a însciința p. t. public asigurătoriu nu ne reținem nici de esprimarea acelei convingeri, că p. t. public asigurătoriu precum în dispositiunea aceasta promptabilitatea noastră sau în favorul folosinței anului gratuit anticipative semnul încrederei noastre îl va recunoasce.

Însciințând încă p. t. public asigurătoriu și despre aceea, că agenții nostri, dar și noi înșine cu plăcere servim ori cu ce deslușiri.

Remânem cu salutare prima societate maghiară de asigurațiune.

Harslanyi Lévai.

Publicațiune!

Licitațiunea pentru **renovarea podului de preste Olt,** între comunele **Voila** și **Cincșor,** care pod s'a stricat prin sloii de ghiață, se va ținè în **20 Aprilie 1880 la 10 oare a. m.** în comuna Cincșor.

Prețul strigării este **2936 fl. v. a.** și licitațiunea minuendă; voitorii de a licita au de a depune un vadium de **5%**. Condițiunile de licitare dimpreună cu calculul de spese se pot vedè la cancelaria comunală din Voila și Cincșor.

În oferte trebue sĕ fie suma oferindă scrisă cu cifre și cu litere.

Voila în 7 Aprilie 1880.

Primăria comunală din Voila.

Daniil Șerban m. p.,
notariu.

[18] 1—2

[14] 2—2

Anunciu.

Prima societate ungurească generală de asecurațiune, asecurează gratis pe anul prim **case și edificiuri economice,** așa că solvirea tacsei se va începe numai după espirarea anului prim gratuit, respective cu începutul **anului al doilea,** dacă astfeliu de edificiuri se vor asecura la dênsa pe un restimp de **șese ani.**

Desluciri mai în detail cuprinde însciințarea direcțiunei publicată în această privință.

Societatea are ca representant în Sibiiu pe dl **Ludovic Reschner** (strada Pintenului Nr. 4).

Prima societate ungurească generală de asecurațiune.

[17] 1—3

„Albina“

Institut de credit și de economii.

În sensul conclusului adunării generale a societății noastre din **19 Martie 1880** Nr. III, al șeptelea cupon dela acțiunile institutului nostru scădĕtor **la 1 Iulie 1880** se va rescumpĕra, dela sus numita di, la cassa noastră în Sibiiu cu **9 floreni,** și până atunci însĕ se escomptează acel cupon la cassa noastră, de ași încolo oricând, adecă se rescumpĕră pre lângă subtragerea intereselor pe timpul până la 1 Iulie a. c.

Sibiiu, 1 Aprilie 1880.

Direcțiunea institutului.

[13] 3—6

Împletitură cu mașina.

Acuirând prin cumperare tatăl meu **N. Simtion** negoțul de împletitură cu cinci mașine, mai nainte *Th. Tontsch, strada Cisnădiei Nr. 23* și învĕțând foarte bine împletitul cu mașina, me recomând p. t. public a confecționa (fabrica) **ciorapi femeiesci** și **bărbătesci** (de toată mărimea și coloarea — fără cusătură, lucrați ca cu mâna, din lână, bumbac, ață sau metasă); mai departe **gamași, veste femeiesci, cingĕtori, haine de copii, plapome, fuste, șaluri, tulpanuri** etc. etc.

Primesc și **ciorapi purtați** spre a'i repara și recomând totodată depositul meu de marfă gata.

Emilia Simtion,

Sibiiu,

strada Cisnădiei Nr. 23 (odinioară coroana ung.), curtea 2., etagiul I.

☞ **Vêndare** de **mașine de împletit** façon de **Dresda,** de construcțiunea cea mai nouă. (Cumpĕrătorii de mașine de împletit, la dorință, primesc instrucțiunea gratuită).

☞ Comandele din afară se vor efectuì foarte prompt și eftin.

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 39. Sibiiu, Marți 1 Aprilie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă
la
„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe săptămână, deschidem pe anul 1880 cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire prin asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată cetí.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfârșesce cu ultima Martie 1880 a'și înnoí din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista sau a întârdia cu espedarea foiei*). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, să nu întârdie, pentru ca editura să se poată orienta cu tiparіul esemplarelor.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Revista politică.

Sibiiu, în 31 Martie.

În părțile noastre, înțelegem în țĕrile coroanei unguresci, este destulă linisce. Abia mai tăcură Sêrbii puțintică larmă dennedile când cu denumirea unui administrator metropolitan din partea guvernului și când cu pensionarea metropolitului patriarc tot de către guvern. Mișcarea cea mai însemnată în părțile noastre la moment este a advocaților și juristilor români din Transilvania și părțile adnecse care eri și astădi sûnt într'uniți aici în Sibiiu. Însĕ mișcarea aceasta n'are caracter național politic, cel puțin în prima linie nu. Caracterul ei este agrariu. O astfeliu de mișcare ar putè avè loc și în sinul unui stat cu o națiune omogenă.

La toată întêmplarea sgomotul cel mai mare îl fac acum Nemții din Ungaria, pentrucă li s'a interdis de a da representațiuni nemțesci în unul din teatrele din Budapesta. Maghiarii ce e drept, vedênd că 'și implântară securea într'un lemn prea gros și că Nemții nu se liniscesc cu una cu două, ca celelalte naționalități, s'au pus și bat retragere pe toată linia. În scurt timp dară și din partea aceasta vom avè pace și linisce.

Dincolo de Laita larma este mai mare și mai variată. Cechi, Sloveni Poloni și Nemți se află încăierați în cestiuni de natură națională politică, în cari limba este un factor de frunte. Ca se dăm o caracteristică a situațiunei de acolo, aretând până la ce grad a ajuns întăritarea spiritelor, citĕm cuvintele unui deputat de naționalitate nemțească (Menger, din Silesia) din senatul imperial, rostite cu ocasiunea desbaterei bugetului pe anul acesta: „... dacă Nemții, dice deputatul, au încungiurat până acum arborarea steagului național, nu o vom mai putè face aceasta pe timp mai îndelungat, afară că vom voi se negligĕm datorința noastră către generațiunea contimpurană, către copiii și nepoții nostri *„De nimica este po„porul, care nu pune tot pentru onoarea sa.“* De nimica am fi noi, dacă fără luptă vom lăsa pe mâna contrarilor nostri bunurile noastre cele mai mari, naționalitatea noastră, positiunea noastră în Austria.“

Pecând se petrec aceste în monarchia austro-ungurească și pe când diarele rusesci se bucură de resultatul alegerilor din Anglia; Sêrbii și Bulgarii gratulează și trimit adrese lui Gladstone și i oferă „cetățenia de onoare“: — din Berlin a luminat un fulger, care anunță, că tempestatea cea furtunoasă nu este departe. La Duncker și Humblot în Berlin a apărut un op întitulat „Berlin și Petersburg“. Opul este dintre acele, cari Bismarck s'a obicinuit a le da aripi ca se sboare înaintea furtunilor. „Omul de fer și sânge“, de câte ori a fost decis a provoca vre o acțiune mai momentoasă, totdeauna o a întrodus prin astfeliu de opere: resboiului cu foc și fer a premers totdeauna cel diaristic. Așa la 1864, la 1866 și la 1870. O dare de samă mai pe larg cu altă ocasiune și la alt loc ne scutesce de a vorbì acum mai pe larg despre cartea cea memorabilă. Tot ce trebuiesce sĕ mai dicem despre dênsa de astădată sĕ fie, că este un presemn despre o apropiată ciocnire între colosul german și cel rusesc. Căci prea mare este ura, care se revarsă dintr'odată cu multă profusiune asupra Rusiei, pentrucă a umilit Prusia în timpul periodei clasice de intimitate rusească-prusiană, (partea I); pentrucă se silesce a trage pe Poloni în partea sa spre agresiune panslavistică contra germanismului (partea II); și pentrucă nici la 1864, nici la 1866 și nici la 1870 Rusia n'a fost sinceră cu Germania, ci dacă a stat pe pace a stat din alte interese, dar nu de dragul Germaniei. Bucuria diarelor rusesci și gratulațiunile Sêrbilor și Bulgarilor, probabil, că sûnt prea timpurii.

Gorciacoff zace greu bolnav. O telegramă de eri spune, că noaptea din urmă a fost foarte neliniscit, fantasarea a încetat numai de către diuă. Medicii constată, că este foarte fără puteri. După amedi a fost ceva mai liniscit. Împĕratul 'l-a cercetat și a ordinat a se telegrafa fiilor bolnavului sĕ vină a casă.

Până eri în Englitera au fost ales 346 liberali, 227 conservativi și 52 home-rulers (Iriani).

Retragere pe linia întreagă.

După ce magistratul din Budapesta s'a decis a revoca închiderea teatrului german vine și dl Türr în „Egyetértés“ trâmbițând de retragere prin observările următoare:

„Resoluțiunea luată de municipiul capitalei Budapesta în afacerea cu teatrul german a dat impuls la multe neînțelegeri în presa germană din afară. Le regretăm cu toată vioiciunea, pentrucă nu dorim — nici nu este în interesul nostru — ca sĕ vedem opiniunea publică a națiunei învecinate întăritându-se asupra noastră. Representanța a decis în adunarea sa generală ținută în 31 Martie închiderea teatrului german: „pentrucă acesta cu toate că nu avea concesiunea a jucat în timp de 3 luni fără concesiune; pentrucă teatrul aflându-se în concurs nu are proprietariu anumit, căruia i s'ar putè da concesiunea și pentrucă în sfârșit teatrul german se află într'o stare atât de periculoasă și rea încât siguranța publicului nu admite continuarea mai departe a representațiunilor.“ Aceste au fost motivele principale ale representanței din capitală. Presa germână din afară, în loc de a comunica publicului seu aceste motive, a înfățișat simplu lucrul astfel că închiderea teatrului german s'a decis numai și numai pentrucă municipiul nu voiesce sĕ sufere representațiuni de teatru germane. De altă parte presa ungurească, întăritată prin interdictul emis de poliția din Viena pe vêndarea de producte din literatura ungurească, a însoțit resoluțiunea capitalei cu unele glose ce earăși au dat ocasiune la interpretări diferite. De ací vine neînțelegerea.

„Când un teatru se află într'o astfel de stare încât este periclitată viața celor ce într'a întrênsul, deregătoria are datorința de a'l închide. Dacă concesiunea nu s'a cerut, de asemenea e la locul seu a oprì representațiunile în teatru. Dar a închide un teatru numai pentru că e german, aceasta n'ar fi la loc. În Alsația și Lorena a urmat într'adevĕr închiderea teatrului francez, dar cu aceasta nu s'a putut motiva la noi oprirea teatrului german. Sĕ nu căutăm a dovedì oprirea cu esemple din guvernarea d-lui Bismarck, acolo, unde — *la force prime le droit* — puterea primează dreptul, — ci sĕ o căutăm la un popor pasionat, în Italia, unde în anii 1861 și 1862 s'au arĕtat antipatii mari contra Franciei, dar cu toate aceste oamenii nu au mers până a cere închiderea teatrelor franceze din Turin, Milan și Florența. Sĕ ne căutăm părechia într'o țară ce samena cu a noastră, unde Germanii au imigrat ca și la noi, unde ei formează sate germane, cercuri germane, ba mai cetăți cu totul germane și unde 'și susțin scoli, biserici și teatre în limba lor maternă. Practicul Yankee permite aceasta sciind bine că a doua sau a treia generațiune va fi cu desĕvêrșire prefăcută în Englezi. Nici noi nu ne putem plânge asupra concetățenilor, unguresci inmigrați din Germania cari adi vorbesc nemțesce. Nu numai nici în capitală, unde vedem maghiarisarea progresând din di în di, dar nici în provincie. Înainte cu 10 ani venisem în cursul canalului Franz, însoțit de un jurnalist din Viena, în comuna Torzsa. Representanța comunală era adunată și discuta în limba germană. În fine autorul din Viena întreabă: „Sûnteți Germani?“ „Da, dar cu inimă ungurească“ fu respunsul. În a. 1848 un membru ceru în adunarea representanței americane permisiunea de a vorbì nemțesce. Presidentul respunse cu mult tact: „Cum vĕ place!“ Numai în vre-o câteva rênduri s'a mai vorbit acolo nemțesce, de atunci însĕ nime nu se mai folosesce de acest drept. Dacă se resolvia și la noi în anii 1847/48 cestiunea limbei croate tot așa de înțelepțesce, câte obstacule se puteau încungiura? Ludovic Battyanyi încercase aceasta, dar patimele au agitat inimile în amêndouĕ țĕrile într'o furtună și apoi isbucnì lupta cumplită între frați. Douĕdeci de ani mai târdiu s'au hotărît, că deputați croați, pot sĕ vorbiască în parlamentul unguresc în limba croată. Concetățenii nostri de limba germană, cari sûnt membrii in representanța capitalei, au consimțit însiși, ca în capitală discusiunile sĕ se țină numai în limba ungurească. Ear dacă vor avè voie sĕ meargă în teatrul german, aceasta nu li se poate oprì nici pe temeiul dreptului nici pe alecuității. Sĕ reprivim trecutul și sĕ scoatem învĕțături dintr'ênsul. Astfel activitatea noastră va fi binecuvêntată și vom avè speranță de un viitoriu mai frumos în patria noastră.“

Retragerea șoviniștilor apare desĕvêrșită, când cetim în „Pest. Ll.“ că magistratul din Budapesta a esmis o comisiune de esperți pentru a cerceta starea și siguranța teatrului nemțesc în contra focului. *Risum teneatis!* Dintâiu hotăresc închiderea teatrului între altele și din motivul stărei sale, și apoi esmit o comisie pentru a cerceta această stare. Ce comedie nedeamnă! „Comisiunea esperților a declarat câ se poate mai hotărît, că n'a aflat nimica, ce ar silì la oprirea representațiunilor...“ Astfel în darea de samă a esperților se pune în perspectivă chiar o reînnoire a concesiunei. Prea târdiu, domnilor din Budapesta! Lumea Vĕ cunoasce deja.

Proiect de lege despre instrucțiunea în gimnasii și în scoalele reale.

(Urmare).

§. 67. Autoritățile supreme ale confesiunilor, societățile și privații sûnt îndatorați a substerne ministrului de culte și instrucțiune spre vedere legile disciplinare (sub înțelegêndu-se aici și procedura disciplinară) care se referesc atât la scolarii cât și la profesorii din scoalele publice de mijloc ce le susțin ele, și modificațiunile ce le vor face într'ênsele din timp în timp, de asemenea a publica legile disciplinare, care privesc pe scolari.

In scoalele de mijloc publice susținute de jurisdicțiuni și comune vor trebuì aplicate legile disciplinare edate pentru asemenea institute de stat.

Incât pentru pedeapsa trupească, remâne validă oprirea cuprinsă în §. 50. pentru ori ce scoală de mijloc publică.

§. 68. Incât pentru condițiunile de primire în clasele cele mai de jos, au valoare §§. 15 și 19 și în scoalele de mijloc, cu deosebirea însĕ, că obiectele esamenului de primire și mesura cunosciințelor pregătitoare ce se recere, le statoresc aceia, în a căror cerc de activitate cade stabilirea pla-

nului de învĕţĕmênt. In scoale confesionale dispun de tacsele de primire autorităţile confesionale supreme.

§. 69. Relativ la numerul elevilor, cari pot fi primiţi într'o clasă, la edificiurile de scoală şi localităţile de instrucţiune, la înfiinţarea şi controlarea lor sanitară, au valoare §§. 34. şi 35. 39 şi 57 din legea de faţă, cu acel adaos însĕ că în casul §. 57 medicul primariu al jurisdicţiunei dă raportul despre scoalele de mijloc confesionale către autorităţile confesionale supreme ale acestora.

§. 70. Incât pentru trecerea dintr'un institut de învĕţĕmênt într'altul în decursul anului, pentru trecerea dintr'o clasă înînferioară a acelui institut într'alta superioară, pentru îndreptarea de note nesuficiente şi încât pentru întregirea claselor, au valoare §§. 20 şi 21 din legea de faţă şi pentru scoalele de mijloc susţinute de jurisdicţiuni, comune, societăţi şi privaţi.

Autorităţile supreme confesionale pot sĕ dea asemenea concesiuni escepţionale, cu restricţiune la institutele lor proprii de înînvĕţĕmênt, dar acele întru cât sĕ referesc la contrageri de clase, în institutele de învĕţĕmênt egal îndreptăţite sau mai înalte, ce sûnt supuse altor autorităţi, vor fi considerate ca valide numai în casul când s'au dat cu aprobarea ministrului de culte şi instrucţiune, care trebue cerută dintru început.

§. 71. Autorităţile respective ale acestor institute pot sĕ'şi aleagă profesorii liber dintre îndivíduii proveduţi cu diploma de profesori.

§. 72. Incât pentru cualificarea învĕţătorilor, confesiunile sûnt îndreptăţite, a înfiinţa institute de cualificare pentru învĕţătorii scoalelor de mijloc şi a stabilì într'ênsele modul şi ordinea de cualificare a învĕţătorilor; vor fi însĕ îndatorate a substerne mai înainte regulamentele lor în această privinţă ministrului de culte şi instrucţiune ca sĕ le vadă.

Modul de cualificaţiune a învĕţătorilor, instituirea comisiunei de esaminare pentru profesori şi regulamentul de cualificare a profesorilor, de asemena vor fi confesiunile datoare a le arăta ministrului de culte şi instrucţiune ca sĕ se poată controla, dacă cualificaţiunea ce se cere candidaţilor de învĕţătorat nu e mai mică decât cualificaţiunea profesorilor de stat.

Intru cât în institutul de cualificare a învĕţătorilor limba de instrucţiune nu este cea maghiară, în această privinţă au valoare dispoziţiunile §. 66.

§. 73. In mod escepţional se pot aplica şi la aceste scoale de mijloc ca profesori ordinari astfel de îndivídui, pe cari ministrul de culte şi instrucţiune i-a scutit de esamenul de profesură în înţelesul §. 27 din legea de faţă (alinea ultimă).

§. 74. Incât pentru numerul învĕţătorilor de aplicat la o scoală de mijloc şi pentru proporţiunea numerică a profesorilor ordinari între sine, au valoare şi aici §. 26 şi 31 din legea de faţă. Infiinţându-se clase paralele va trebuì sporit în proporţiune şi numerul puterilor de învĕţĕmênt.

La instrucţiunea în religiune se vor putè aplica şi astfel de îndivídui sau preoţi cari au absolvat un curs teologic, fără de a avè însĕ diplomă de profesori.

§. 75. Fiindcă scoalele de mijloc susţinute de jurisdicţiuni se află în privinţa instrucţiunei inmediat sub jurisdicţiunea ministrului de culte şi instrucţiune şi sub conducerea inspectorului suprem de stat al cercurilor scolastice, va remânè în valoare şi pentru aceste scoale de mijloc §. 55. ce se referesce la conferenţele scolastice.

§. 76. O astfel de scoală de mijloc dintre cele susţinute de o confesiune, jurisdicţiune, comună, societate sau de un particular, a cărei esistenţă o reclamă cu stăruinţă interese de cultură ale ţerei sau interese locale însemnate, şi pe care respectivii nu o pot susţinè din mijloacele lor proprie conform legei (anumit în casul când esistă fundaţiuni considerabile înfiinţate togma pentru scoalele de mijloc şi condiţionate de loc), poate fi subvenţiunată de guvernul statului pentru instrucţiune publică, respective poate fi luată sub îngrijirea acestuia cu condiţiunile şi modalităţile esenţiale ce urmează;

a) Intregul capital fundaţional esistent al scoalei, edificiul, averea mişcătoare şi nemişcătoare de ori ce natură, remâne şi pe viitor proprietatea institutului şi venitele se vor folosì şi pe viitor tot pentru scopurile aceluiaşi institut:

b) Intr'o astfel de scoală de mijloc ce esistă prin subvenţiune dela stat, trebue întrodus planul de învĕţĕmênt al scoalelor medie de stat;

c) Profesorii salarisaţi din venitele fundaţiunei de capital amintite sub *a*) şi din venitele acelei averi sau din alte venite designate de autoritatea institutului respectiv vor fi aleşi şi pe viitor de către autoritatea institutului dintre indivíduii cualificaţi pentru chiemarea de profesori; salarisarea profesorilor o stabilesce tot aceeaşi autoritate, trebue însĕ sĕ statorească în contractul încheiat cu guvernul statului pentru instrucţiunea publică cu privire la subvenţiune minimul salariului.

De asemenea va denumì de altă parte pe profesorii salarisaţi de stat (sau din subvenţiunea dela stat) ministrul de instrucţiune în proporţiune cu subvenţiunea dela stat;

d) dacă statul, pentru a susţinè institutul subvenţionat, va supune la contribuţiune din suma anuală ce o cere legea pentru acoperirea trebuinţelor scoalei pe fie care an, mai puţin de jumĕtate sau cel mult jumetate, (prin urmare dacă autoritatea institutului respectiv poartă partea cea mai mare sau cel puţin jumetate din sarcină), într'un asemenea cas întregul drept de direcţiune şi dispunere asupra institutului de învĕţĕmênf (observându-se punctele de mai sus *a*), *b*) şi *c*) i se cuvine şi pe viitor autorităţii institutului, şi ministrul de instrucţiune va esercita numai un drept de privegliere asupra scoalei subvenţionate.

Ear dacă statul va contribuì pe an mai mult de jumetate din suma necesară pentru susţinerea scoalei, (dacă el adecă va purta partea cea mai mare a sarcinei), în acest cas guvernul pentru instrucţiunea publică va lua asupra sa îngrigirea şi dispunerea asupra institutului de învĕţĕmênt întreg, dar i se va garanta autorităţii proprie a institutului respectiv dreptul de proprietate asupra averei însemnate sub p. a.) şi a folosirei ei pentru institut, de asemenea şi dreptul de alegere a profesorilor amintiţi sub c).

e) Ministrul de instrucţiune poate da o subvenţiune materială în modul arĕtat mai sus unei scoale de mijloc numai în casul şi pe timpul dacă şi câtă vreme corporaţiunea religioasă sau laică ce susţine scoala va primì de bună voie sau va dorì subvenţiunea.

Cu ocasiunea ori şi cărei subvenţiuni de asemenea natură trebue a se încheia spre acest scop între guvernul de instrucţiune publică şi între partida subvenţionată un contract separat, în care vor trebuì stipulate în mod detaiat modalităţile şi condiţiunile mai de aproape ale subvenţiunei, drepturile asigurate ambelor partide şi îndatoririle ce le vor lua asupra lor.

§. 77. Conform dreptului de inspecţiune ministrul de culte şi instrucţiune are dreptul şi datorinţa a cere dela scoalele ce nu stau sub conducerea imediată a lui, şi anume dela cele confesionale prin autorităţile confesionale respective, dela jurisdicţiunile prin oficiul ce le susţine, şi în fine dela cele susţinute de societăţi şi privaţi prin direcţiunile lor imediate:

a) date statistice;

b) rapoarte în fie care an scolastic, în cari trebue espuse regulamentul de învĕţĕmênt şi împărţirea (esimând obiectele teologice), numerul, cualificaţiunea şi cercul de activitate al profesorilor, numerul scolarilor din clasele singuratece, numerul oarelor şi resultatele instrucţiunei prin conspecte despre esamenele de maturitate şi alte esamene finale;

c) a cere arătarea despre ori ce modificare mai esenţială ce s'a făcut în planul de învĕţĕmênt stabilit în înţelesul §. 65 (escepţionând obiectele teologice), de asemenea despre ori ce schimbare ce s'a operat în caracterul (natura) de mai nainte a scoalei şi între marginile cursului de învĕţĕmênt;

d) a cere cărţile de învĕţătură şi manualele întrebuinţate, fie aceste tipărite sau manuscripte (escepţionând pe cele teologice) şi a le apreţia din punctul de vedere, dacă nu cuprind cumva învĕţături sau tese contrare statului, constituţiunei sau legei;

e) un conspect autentic pe fie care an, despre averea şi fundaţiunile scoalei.

Toate aceste date, rapoarte, conspecte şi espuneri fiind cerute trebue trimise sau înmediat ministrului de culte şi instrucţiune sau inspectorului suprem ai districtelor scolastice. (Va urma.)

Varietăţi.

* (Conferenţa juristilor români.) Duminecă la 4 oare după ameadi a avut loc în sala Asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului român conferenţa anunţată de mai nainte. Conferenţa, după împregiurări, a fost destul de numeroasă. Nu strica nici conferenţei şi nici acelor ce n'au participat, dacă conferenţa era şi mai numeroasă. Afară de juristii din Sibiiu au fost din afară dela Braşov Iosif Puşcariu, Ioan Lengher, S. Demian şi Sorescu, dela Făgăraş Ioan Roman şi Duvlea, dela Orăştie Dr. Tincu, dela Alba Iulia Nicolae Barbu şi I. Patiţa dela Abrud Filip, dela Cluj Coroian şi Isac dela Turda Dr. I. Raţ şi An. Moldovan, dela Regin P. Barb. dela Blaj Ciato.

Înainte de constituire Dr. Ioan Raţ raportează ce conclusiuni a adus conferenţa prealabilă din Cluj (dela 28 Martie a. c.) în afacerea agrarie, respective a proiectului de lege conform cărui devenind lege vor avè a se regula de nou raporturile urbariale din Transilvania şi părţile adnecse. Din raport se vede, că în urma acelor concluse s'a compus un elaborat în limba română cu traducere maghiară, pentru a cărei desbatere şi statorire ulterioară fu convocată conferenţa.

După constituire, cu care ocasiune dl consiliar aulic Bologa fu ales president, eară dd. Cosma şi Coroian notari, la propunerea adv. Iosif Puşcariu se alege o comisiune de nouĕ (Dr. Raţ, Cosma, Coroian, Ciato, Barb, Filip, Trombitaş, Patiţa, Roman) şi se însărcinează a venì în ţiua următoare la 3 oare după ameadi cu un raport de propuneri.

Seara la opt oare Escel. Sa Dl Metropolit Miron Romanul a într'unit pe toţi membrii conferenţei la cină, unde, se înţelege, n'au lipsit nici toastele.

* (Invitare). Reuniunea română de cântări din loc va arangia Duminecă în 18 Aprile st. n. a. c. primul seu concert ordinar pentru acest an, în localităţile „Reuniunei germane de cântări şi muzică". (Pământul mic Nr. 1), cu următoriul program:

1. „Testamentul şi Remas bun dela Ayrshire", melodii scotice, arangiate de R. Weinwurm, esesutate de chor.

2. „Douĕ marşuri caracteristice", de F. Schubert, pentru piano, cu 4 mâni.

3. „Adese dormitând şi Cimpoeriul", melodii scotice, arangiate de R. Weinwurm, şi Hora, arangiată de N. Dima, esecutate de chor.

4. „Imnul nopţii", de W. Kopriva, solo şi chor.

5. „Trio, de Beethoven, în mi b maior. Og. I. Nr. 1. pentru violină violoncel şi fortepiano.

6. „Cântecul paserilor, duet de A. Rubinstein şi Cântec de toamnă, duet de F. Mendelssohn.

7. Trei choruri din oratoriul Paulus, de F. Mendelssohn.

Începutul la 7 oare seara.

P. T. dd. membri sûnt învitaţi cu onorul cuvenit a participa la concertul acesta.

Biletele se vor distribuì Sâmbătă în 17 şi Duminecă în 18 Aprile st. n. a. c. dela 4—5 oare după prânz în localitatea Asociaţiunei transilvane pentru literatura română, strada Cisnădiei Nr. 7.

Comitetul.

* (Convocare). Adunarea generală a reuniunei învĕţătorilor rom. gr. or. cu reşedinţa în S. Sebeş, se convoacă pe 22 Aprile a. c. adecă a treia ţi de S. Paşti, ce se va ţinè în edificiul scoalei rom. gr. or. din S. Sebeş.

La această adunare se învită cu onoare on. inteligenţă din loc şi giur.

DD. învĕţători li se atrage atenţiunea la hârtia ce li s'a împărtăşit de presidiul reuniunei, încă în Dec. 1879.

Altă convocare privată nu se va face.

Programa adunărei se va publica în curênd earăşi în acest „ţiar."

S. Sebeş în 29 Martie 1880 v.

Zevedeu Murĕşan, preşedinte. *Elia Savu*, notariu.

* *(Generalul George Maghieru)*, unul dintre acei ce au luptat alăturea cu Tudor Vladimirescu pe la anii 1821 pentru eliberarea României de Fanarioţi, care la 1848 a fost dintre fruntaşii miscărilor naţionale de pe atunci şi care în toate împregiurările 'şi-a spriginit ţeara şi naţiunea, a reposat în etate de 78 de ani, în 24 Martie la Bucuresci. Înmormêntarea avu loc în 28 Martie cu obicĭnuitele onoruri militare.

„Astăţi ţice „Românul" dela 28 Martie s'a sĕvîrşit cu mare pompă ceremonia înmormêntării veteranului general Magheru. Conform programei, ceremonia religioasă s'a făcut în biserica sf. George-Nou, la oarele 8 şi jumĕtate a. m. După terminarea ceremoniei religioase, d. G. Chiţu rostì un discurs funebru, pe care 'l vom publica în numĕrul viitor.

„Un public foarte numĕros umplea biserica, grădina şi piaţa sf. George, precum şi toate stradele pe unde a trecut cortegiul. Toţi ministrii, deputaţiunile Senatului sî ale Camerei deputaţii şi representanţii autorităţilor publice se aflau faţă. La oarele 9 şi trei sferturi sicriul, purtat pe umerii mai multor d-ni deputaţi, fu condus la carul mortuar şi fu primit de musicele militare cu imnul naţional. Apoi cortegiul se puse în mişcare în ordinea arĕtată în programă. Cordoanele erau ţinute; pe partea dreaptă de d-nii I. C. Brătianu şi C. A. Rosetti, ca membri ai guvernului provisor, pe partea stângă de d Ion Ghica şi de d. colonel Lecca ministru de resboiu, ca representant al armatei şi al Moldovei. Imediat după carul funebru urmă fiul regretatului general, d. maior R. Magher. Apoi veniau ministri, delegaţiunile, corpul oficieresc şi un public numeros. O trăsură de gală a M. S. R. Domnitorului urma îndată după public. Cortegiul percurse strada Lipscani, calea Victoriei, şi calea Griviţei până la gara Tĕrgovişte. Pe tot percursul, stradele, ferestrele şi balcoanele erau îndesate de spectatori. Musicile militare şi a gardei naţionale întonau alternativ mersuri funebre. Din 10 în 10 minute se auţia bubuitul unui tun, ear sunetele clopotelor de la toate bisericele anunciau, că rĕmăşiţele aceluia care a fost generalul Magheru sûnt conduse la lăcaşul etern.

* (Academia română) a ţinut Joi 1 Aprile şedinţă solemnă, subt preşedinţa A. S. R. Domnitorul, preşedintele de onoare.

D. B. P. Hăsdău a citit, ca locţiitor de secretar general, raportul asupra lucrărilor Academiei în cursul anului espirat.

Dl. Bacaloglu a cetit discursul sĕu de recepţiune: Despre Calendar.

D. Ioan Ghica a respuns.

Vineri în 28 Martie v. s'a cetit la Academie discursul de recepţiune al d-lui Ion Ghica şi rĕspunsul d-lui Hasdĕu.

D. Ion Ghica a vorbit despre Ioan Câmpinean. D-sa, înaintea unui public puţin numeros dar pre îndestulător pentru micul spaţiu de care dispune Academia pentru dênsul, a desfăşurat într'o ordine admirabilă şi într'o limbă clară şi românească, înnainte de toate, fasele vieţii Câmpineanului, punênd neîncetat în relievfigura acestui Mecenate şi mare patriot român din epoca renascerei.

D. Hasdĕu, printr'un discurs cetit cu multă inimă, arĕtând spre corpul nemuritor şi tribuna Academiei, a salutat pe academician prin cuvintele: „Locul d-tale trebuia sĕ fie acì!“

După d. Hasdĕu, d. Vasici 'şi-a cetit şi d-sa discursul de recepţiune, după cum se anunţase de mai înainte.

„Românul“.

* (Şicane celor ce aduc lâna din România). Sûnt vechi plângerile mărginenilor nostri, cari aduc lâna din România, însĕ ele nu mai au sfêrşit. Se pretindea dela cei ce aduceau lână din s'au prin România, ca sĕ nu o treacă în comerciu până când nu va fi spălată. Acum ni se spune, că şi acei ce aduc lâna spălată de preste graniţă sûnt constrinşi a o mai da odată la spălare şi dincoace, unde au se plătească 3 cruceri de ocauă. Aceasta este la Predeal, respective la Braşov. Aici la Turnul-roşu este şi mai mare şicana. Se pretinde ca lâna sĕ fie spălată, spălătoare nu este, dar se ţice, că Cisnădia a căpătat concesiune a face spălătoare la Turnu-roşu. Ei bine! Până se va face spălătoarea pot trece ani la mijloc; eară lâna, în care este îmbrăcat capital se zacă spre paguba respectivilor în contumaţie cu anii? Dupá cum am auţit dela oameni, cari sûnt producenţi de lână, ei îşi bat capul şi se poate prea lesne, că pentru ca sĕ scape de şicane şi de pagubă vor şi face: a'şi îndrepta lâna într'alte părţi, numai la graniţele Ungariei sĕ nu o mai aducă. Este uşor a îndrepta lâna spre Bucovina-Galiţia şi mai departe, şi este şi mai uşor a o îndrepta spre Constanţa, de unde se îmbarcă pe corăbii pentru depărtata străinătate, care scie mai bine preţuì productele de industrie. Ori poate că guvernul are de gând sĕ vină cu un proiect de lege pentru a întroduce acum şi lână curat maghiară în toată industria ţĕrilor St. Stefan? Numai atunci, până una altă, ţeara perde în mai multe direcţiuni, cari perderi nu le va suplinì nimica.

* (Despre sinuciderea lui Tabacoviciu). Comisariul regesc denumit de nou pentru comitatul Severinului, Gustav Tabacoviciu a trimis înainte de a se sinucide la Redacţiunea lui „Függetlenség“ o scrisoare, în care comunică motivele pasului seu desperat. Scrisoarea ţice:

Stimate d-le redactor! Am cetit multe în foile publice despre administraţiune şi viaţa de comitat, precum şi despre întrigi ce se obicĭnuesc a se ţese în comitate, dar lucruri cum sûnt cele din comitatul Torontalului n'am vĕţut. Sciind că D-ta ca redactor la „Függetlenség“ te interesezi de asemenea casuri, îţi alătur notiţele mele ce poartă titlul „Liniscca în Torontal sau Iosef Hertelendy, Gorciacofulu din Torontal, şi Gustav Tabacoviciu.“ Garantez pentru ori ce cuvênt cuprins întrênsele. Alătur şi conceptul scrisorei, cu care am adus Escelenţei Sale la cunoscinţă retragerea mea dela demnitatea de comisar regesc în comitatul Severinului. Făcênd întrebuinţare de aceste scrisori D-ta ai drept a dispune liber de dênsele. Becĭcherecul mare, 4 Aprile 1880. Cu toată stima, Gustav Tabacoviciu, notariu primariu.

Scrisoarea adresată ministrului de interne Coloman Tisza ţice:

Escelenţa Voastră! Acludênd aici mult stimatul esmis al E. V. ddto 24 Martie 1880 Nr. 13046, care cuprinde denumirea mea de comisariu regesc pentru comitatul Severinului, declar esprimând deosebita consideraţiune, că nu pot sĕ primesc demnitatea ce mi s'a conferat, şi anumit pentru cuvêntul că sirmanul comitat al Severinului nu a meritat sĕ fie guvernat de un individ, care a rupt cu lumea întreagă. Motivarea acestei hotărîri a mele se poate cetì în notiţele mele: „Liniscea în Torontal sau Iosif Hortelendy, Gorciacofulu din Torontal şi Gustav Tabacoviciu,“ dacă Es. V. le veţi afla demne, sĕ le cetiţi. Becĭcherecul mare, 4 Aprile 1880. Plecat serv Gustav Tabacoviciu, notariu primariu.“

În a treia scrisoare, trimisă tuturor membrilor din comisiunea administrativă a comitatului Torontal, cu scopul de a le atrage atenţiunea asupra abusurilor şi nesuinţelor absolutistice ale comitelui suprem Hertelendy, Tabacoviciu ne spune în întroducere, că esperienţele vieţii sale au fost din cele mai amare. Guvernul, pe care îl numesce absolutistic în sensul cel mai strict al cuvêntului, a întrodus în oficiul comitatului sub scutul constituţiunei şi cu o dibacie rară nisce creaturi cari în lipsa de o controlă bărbătească au comis acte de o perversitate *non plus ultra* făcênd din comitat un cuib de mameluci din cei mai eminenţi. Din notiţe se vede, că motivele mai momentuoase ale sinuciderei sûnt urîrea vieţii, purtarea arbitrară a comitelui suprem, încurcături materiale provocate cu intenţiune. Îndată la începutul memoriului seu ţice:

Când am păşit pe cariera de funcţionariu cu suflet curat şi cu voinţa firmă de a fi un factor folositoriu societăţii credeam, că o voinţă bună şi neegoistă trebue sĕ învingă. Amara esperienţă a nimicit aceasta ilusiune, pentru că urcându-me în cariera mea din treaptă în treaptă tot mai sus şi ajungênd în urmă în 1872 în posiţiunea mea actuală în centru, am venit curênd la convicţiunea sdrobitoare, că diligința, energia, demascarea de martori falsi, atacarea oamenilor ipocriţi şi stricaţi produc nu recunoscinţă, ci înstrăinare şi încă chiar şi din acea parte, de unde ar trebuì sĕ vină o spriginire.

Deja în anul 1873 am început a rumpe cu lumea, în 1874—75 'mi-am încheiat socoteala definitiv cu viaţa. Dela acest timp încoace interpretul ideilor mele, limba, a amuţit, şi eu cu inima condamnată am servit numai ca o maşină, ear în viaţa socială 'mi-am reservat numai atât cât îmi cerea posiţiunea mea de funcţionar. Am devenit prin urmare un spectator rece şi fără simţiri, privitam numai cum se amăgiau oamenii unii pe alţii şi pe sine însişi, cum indiferentismimul pentru viaţa publică a întrat în comitatul nostru, cum se opintiau ţiua noaptea respectivii, dar mai ales respectivul studio, care se afla pe treapta cea mai înaltă, a crea acel indiferentism. Nu viscolul, cum s'a esprimat un orator cu ocasiunea unei serbători de desvĕlire, a încetat la noi, ci a dispărut interesul pentru afacerile publice. Partea municipiului, care cugetă cu linisce şi arată atâta vitalitate şi energie, e întrecută de machinaţiunile particularilor, şi vĕţênd apatia ivită s'a coborît de pe arena de luptă şi privesce din singurătate la starea nenaturală..

Despre starea comitatului Torontal Tabacoviciu ne înfăţişază o icoană posomorîtă.

Se întrebe numai comisiunea administrativă pe comitele suprem, când a cercetat oficiurile şi respunsul va fi: Nici odată: Sĕ'l întrebe dacă crede, că administraţiunea e bună şi rĕspunsul va fi negativ. Sĕ întrebe el pe vice-comitele, dacă esistă o evidenţă, şi dacă va da adevĕrului onoarea, va respunde, cu nu. Sĕ'l întrebe, când a visitat oficiurile şi rĕspunsul va fi tăcere, dacă nu va voì sĕ mintă. Cerceteze numai oficiele şi va vedè limpede, dar nu lucruri îmbucurătoare.

* (Dela conferenţa juristilor români). Eri după ameaţi până seara târţiu s'a desbătut un proiect de memorand, prin care se combate cunoscutul proiect de lege privitoriu la regularea proprietăţii în Transilvania. Conferenţa este terminată şi astăţi cu trenul de dimineaţa au şi plecat cei mai mulţi dintre membrii din afară.

* Dela Oarda de sus ni se spun lucruri, cari nici în ţeara Zulşilor nu credem că sûnt posibile. Ni se spune că Mercuri în sĕptămâna trecută din causa unei regulări de păşune . . . . . s'a împuşcat în poporul adunat şi în urma acesteia au remas 4 morţi şi mulţi (se ţice 17) răniţi. Pe lângă reserva cu care dăm aceste până când ne vor venì sciri mai detaiate, împărtăşim că „Kelet“ şi după acesta „Hermannstädter Ztg.“ încă au luat notiţă despre întêmplarea regretabilă, însĕ, după cât ni s'a descris nouĕ decurgerea lucrului amêndouĕ foile citate sfint fals informate.

* (Inveţiuni nouĕ). O foaie berlineză vorbesce despre unele inveţiuni nouĕ patentate ţicênd: În sĕptĕmâna ultimă doi inventatori primiră patente pentru paraplee nouĕ. Dl Papke a construit un parapleu, ce se închide astfel, încât se poate purta, dacă nu chiar în posunariul vestei, cel puţin în posunariul pardesiului. Dacă ploauă numai decât ese dintr'o cutie spre mirarea trecĕtorilor un parapleu mare cât pentru o familie. Acest fel de parapleu este perfecţionat de d. Veigel; el se spriginesce în nesce cuie, bătute într'un fel de şerpariu, cu care omul se încinge simplu şi are folosul de a putè ucra cu mânile libere. Un alt soiu de parapleu s'a inventat de d-l Pfeiffer. Acest parapleu e foarte simplu şi consistă dintr'un bumb, un drot încovoiat, o pânză şi un disc. Toate aceste se poartă fie-care separat. Când ploauă treci drotul prin găurile bumbului şi prin pânză, îl împreuni cu discul de subt pânză, care prin periferia discului se întinde şi se formează parapleu. — Când stă ploaia se trage drotul din disc, din pânză şi din bumb şi parapleul în acest chip descompus în părţile sale se grigesce cu înlesnire.

Posta din urmă.

La 10 Aprile n. s'au ratificat în Constantinopole documentele privitoare la regularea fruntarielor montenegreneturcesci. Muntenegru va lua în posesiune nouele teritorii pe lângă asistenţă mare de trupe, de oarece se presupune resistenţa din partea Albanezilor. Principele muntenegrean se va adresa către locuitorii acelor ţinuturi cu o proclamaţiune.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Biblia şi Natura.

(Încercări după raportul între Biblie şi Natură).
(Urmare).

Când sciinţele naturale caută ca sĕ afle cum s'au format, desvoltat şi prin ce schimbări au trecut lucrurile, atunci ele postulează materii primitive, din cari lucrurile au ajuns în stadiul lor de acum prin influenţa unor forţe. De unde îşi trag începutul acele materii şi forţe nu pot otărì sciinţele naturale. Ori şi ce pot sĕ ne spună ele despre originea lucrurilor; aceea că s'au produs de sine, ori din întêmplare, etc. n'au esemple. În fine se opresc la dilema: sau a fost materia dimpreună cu forţa din eternitate, ori apoi s'a produs prin o causalitate ce a esistat înainte şi afară de dênsele. Cari din aceste este receperea cea adevĕrată, remâne ne statorit. Aşa dară întrebările: de unde e substanţa primitivă, esistat'a ea din eternitate, ori s'a produs prin o forţă, şi legile naturei avut-au aceeaşi valoare şi de unde îşi iau începutul, sûnt pentru naturalist extra artem, şi sciinţa lui acì nu e competentă. Naturalistul poate sĕ aibă vederile şi convicţiunile lui cât de otărîte, însĕ când vine sĕ resoalve atari cestiuni nu le poate ca naturalist ex professo, ci ca philosof ori cel puţin îmbrăcat în mantaua filosofului ori apoi în fine ca mărturisitor al religiunei. Ori cum va specula naturalistul după originea lucrurilor este avisat la arta filosofului ori apoi a religiunei. El poate sĕ ţică numai: „dă'mi materia şi forţa şi eu îţi voiu construì lumea.“ Modest de ajuns va fi, dacă va ţice: de unde îşi au originea materia şi forţa singur nu sciu şi dacă totuşi voiu specula după ele, nu me aflu mai mult pre terenul sciinţei mele.

„Cea dintâiu regulă pentru scrutătoriul esact al naturei este aceea, ca el nici decât sĕ nu se ocupe cu lucruri de acele, cari nu cad în sfera percepţiunilor şi esperienţelor lui; acele sĕ nu le afirme nici sĕ le tăgăduiască.

Dţeu, spirit, libertate etc. nu pot cădè nici odată în cercul esperienţelor lui. In afirmarea ori negarea lor, va fi totdeauna neconsecuent şi mai mult confus. Dacă totuşi se ocupă de atari lucruri, atunci trebue sĕ fi studiat cu fundament filos. ca sĕ nu se facă sieşi de rîs.“ [1])

Dacă Burmeister[2]) ţice: „*pământul şi lumea sûnt eterne, pentru-că la fiinţa materiei aparţine şi aceasta cualitate, sau etern este, ce nu are început nici sfêrşil şi aceasta învĕţăm despre materie.*“ Dacă Haeckel[3]) ne spune: „*că cea dintâiu şi cea mai înaltă lege a naturei este aceea, că toată materia este eternă*“, atunci atari aserţiuni nu avem a le privì de principii ale naturaliştilor ci propriu ţis de speculaţiuni ale philos.

Cum-că întrebarea despre originea lucrurilor nu se ţine de naturalişti, o recunosc acei scrutători ai naturei, cari sûnt chiari şi conscii de marginile până unde ajunge sciinţa lor. „*A căuta după starea primitivă în perioda creaţiunei nu se ţine de geologie. Geologul privesce pământul ca un ce dat.... şi este mulţămit dacă poate sĕ afle, că pământul a fost la început un glob focos sau fluid*“. [4]) „*Cosmogonia, ţice Humboldt, presupune toată materia din lume ca esistentă şi se ocupă numai cu deosebitele stadii, prin cari a trecut până ce 'şi-a conservat forma ei. Mai mult decât aceasta aparţine raţiunei philos.*“

„*Corpurile planeţilor trebue sĕ fie date geologiei. Acesta este punctul archimedic, de unde apoi opereză mai departe. Despre originea lucrurilor nu se scie nimic altceva, la tot casul mai bine nu, de cum a sciut fie-care încă de mult: că la început a creat D-ţeu ceriul şi pământul*“. [5])

Tot învĕţatul O. Fraas în scrierea pomenită mai ţice foarte nimerit şi aceasta: „*toată sciinţa, carea ţine cont de onoarea ei, va ţice în mod resolut, că nu scie nimic positiv despre originea lucrurilor. Absoluta origine va remânè ca şi mai înainte un ce ascuns pentru noi şi nu ne vom apropia de ea, ori vom ţice, că pământul a fost la început o massă fluidă sau focoasă, ori chiar o massă de gaz, carea plutia prin univers asemenea unei rachete aprinse*“. [6]) Tot asemenea ţice şi geologul englez Gideon Mantele. [7])

Învĕţătura bibliei despre creaţiunea lui Dţeu nu o pot sguduì nici decât sciinţele naturale, şi întemeiarea ei teologică şi filos. nu o pot îngreuna şi conturba, pentrucă atât biblia, cât

[1]) Schleiden: üb. d. materialism. p. 52.
[2]) Geolog. Bilder I. 243, 60.
[3]) Generelle morphologie I. 1/1.
[4]) G. Bischof l. c. I. 3.
[5]) O. Fraas, Vor d. Sündfluth p. VIII.
[6]) p. 99.
[7]) la Reusch l. c. p. 174.

şi sciinţa preste tot ţintesc a afla numai şi numai adevĕrul pur şi toată deosebirea zace numai în mod şi formă.

Mai mulţi scriitori din present, filos. de renume, nisuesc a documenta, că sciinţele naturale stau departe a cădè în braţele Panteismului, Ateismului şi materialismului. Resultatele, consecuenţele şi noţiunile lor conduc mai mult la recunoascerea unui creatoriu al naturei (?)!

Fără a vătĕma unele sau altele direcţiuni ale sciinţei naturale trebue sĕ spun: îndată ce susţin, că Dḑeu este creatoriul lumei nu înţeleg Dḑeul Panteismului, carele esistă mai mult în natură şi lume, de cum ar trebuì sĕ fie; nici înţeleg Dḑeul Deismului, carele esistă afară de lume, şi carele a creat altcum lumea şi legile naturei, dar apoi din momentul când a dat legile nu a mai fost activ, ci a lăsat lumea şi natura numai acţiunei legilor, — ci înţeleg Dḑeul, care a fost, este şi va fi fără început şi finit, Dḑeu, care trăiesce şi gubernează neîncetat, o fiinţă înzestrată cu toate însuşirile perfecte, cari se pot atribuì numai ei, o fiinţă înzestrată cu inteligenţă şi voie liberă[8]) care voiesce ceea ce corespunde înţelepciunei şi perfecţiunei ei, şi esecutează ceea ce voiesce, fără a avè trebuinţe de ajutoriul altei. Ori sĕ ne construim ideia lui Dḑeu aşa precum ne învaţă nemuritoriul magistru Herbart[9]) când ḑice: *„cuvintele vorbite despre Dḑeu, sûnt cuvinte fără nici un înţeles, dacă nu ni'l înfăţişăm deodată, în acelaşi moment ca sfânt, a cărui voinţă corespunde înţelepciunei; ca sublim, a cărui putere o vestesce ceriul stelat şi vermele ce se tĕrăie prin pĕmênt; ca bun, după cum îl descrie crestinismul; ca drept, precum e recunoscut deja în legea mosaică; ca resplătitor, de carele se teme pĕcătosul, cât timp nu i se anunţă graţie.“*

Un atare Dḑeu a creat lumea amĕsurat voinţei şi ideei lui. Întreagă creaţiunea lui este monumentul mărirei, puterei, înţelepciunei şi bunĕtăţei lui. Un atare Dḑeu a voit şi a potut sĕ creeze lumea cu cuvêntul şi sĕ o organiseze amĕsurat perfecţiunei lui. Legile universului, sûnt legile lui şi ar fi putut sĕ dee şi alte legi, dacă ar fi voit, şi atari legi când vrea poate sĕ le schimbe; cu un cuvênt durata lor atêrnă totdeauna dela voinţa lui.

Trebue sĕ credem în atare D-ḑeu, dacă voim sĕ pricepem referatul bibliei despre creaţiunea lui, şi dacă vom sĕ cetim adevĕrat şi la înţeles cartea naturei, alcătuită de dênsul. Cel ce crede în atare D-ḑeu, pentru acela esistă o consonanţă şi armonie, între cele ce cetim pre foile bibliei, şi între aceea ce este depus în cartea naturei.

La încheiarea acestui tractat nu pot sĕ nu introduc şi cuvintele renumitului naturalist englez Dr. Chalmers,[10]) ce le-a rostit la anul 1833: *„cine e convins, că D-ḑeul adevĕrului, este tot odată Dḑeul naturei şi revelaţiunei, pentru acela este cu neputinţă, ca vocea lui sĕ contraḑică în una sau în alta.... Cel ce află contrariul, acela minţeste şi înşală în numele D-ḑeului celui adevĕrăt. Cuvintele, cari sûnt gravate în stânci bĕtrâne, sûnt cuvintele lui D-ḑeu, gravate cu însaşi mâna lui, cari corespund întru toate cuvintelor gravate în cele două table de piatră din cartea bibliei.“*

Prin aceste cuvinte, ḑice Sedgwick, rostite în o adunare a bărbaţilor de sciinţă din tot imperiul, 'şi-a esprimat convingerea Dr. Chalmers, un bărbat cu talent adênc şi înţelepciune mare a cărui pietate şi bunavoinţă au lucit înaintea lumei mulţi ani — că crestinismul nu are a se teme întru nimic de resultatele sciinţelor naturale.[11]) (Va urma.)

---

[8]) T. Ceontea l. c. p. 12.
[9]) Encyklopedie d. Philos. § 218.
[10]) Quartely Review vol. 108 p. 256.

[11]) „Nu sûntem într'un secul de fanatism spre a da o luptă unei cărţi, ce se poate arăta în toate limbile şi aduce foloasele sale, din punct de vedere istoric, archeologic şi literal. Sûntem însĕ în un secul umanitar, în care adevĕratul crestinism se pricepe din ḑi în ḑi mai mult, şi conform cu ideile acestui secul şi cu toată pacea sufletului, ce ne prescrie nu numai morala ci şi toleranţa esemplară a Românilor se arătăm ce este biblia.“ I. Heliade R. Biblicele p. VI.

Lista Nr. 13

a contribuirilor încurse la comitetul subsemnat în folosul inundaţilor. *)

Transportul totalului din Lista Nr. 12 publicată în Nr. 38 a. c. al „Telegrafului roman“ . . . fl. 2177.30
Rachila Stefan Cifra din Săliste fl. — 50
Prin d. Demetriu Cosma, paroch gr. cat. în Feiurd, ca resultat al unei colecte în Feiurd anume dela D. Cosma 1 fl., T. Turean 7 cr., St. Marcu 7 cr., I. Morar 7 cr., I. Lucaciu 7 cr., St. Popuţa 7 cr., Sim. Pralea 80 cr., I. Pralea 30 cr., Iacob Morar 7 cr., O. Câmpean 21 cr., Gregoriu Gădălean 21 cr., G. Uţiu 14 cr., I. Murĕşan 14 cr., D. Gocan 80 cr., Stefan Păscu 14 cr., P. Bordaş 7 cr., G. Turdean 80 cr., N. Gliga 21 cr., A. Crişan 7 cr., C. Ţepuşe 30 cr., P. Petean 30 cr., T. Curta 21 cr., I. Potora 7 cr. T. Ilea 7 cr., Pantea Raţ 14 cr., S. Popuţa 7 cr., I. Cordoş 7 cr., T. Fodorean 30 cr., Vas. Gădălean 7 cr., I. Pop 80 cr., S. Fodorean 7 cr., G. Raţ 14 cr., N. Sintenean 7 cr., F. Utiu 14 cr., I. Corpodean 4 cr., Dumitru Igritean 7 cr., Cl. David 7 cr., M. Câmpean 7 cr., D. Rarcu 14 cr., I. Rarcu 56 cr., Ch. Pintea 7 cr., C. Rarcu 7 cr., M. Turdean 30 cr., N. Marcu 14 cr., P. Ţepuşe 14 cr., I. Ţepuşe 14 cr., P. Pop a Cucului 7 cr., V. Uiloc 7 cr., Greg. Sintenean 4 cr., Al. Utiu 21 cr., I. Lonca 7 cr., V. Igritian 14 cr., S. Popuţa 14 cr., S. Rareu 14 cr., Gr. Utiu 14 cr., Gr. Popuţa 23 cr., Ilie Pop 14 cr., Nic. Pop 14 cr., I. Filip 21 cr., T. Crişan 21 cr., M. Nădăşan 7 cr., N. Pĕcurariu 7 cr., V. Gazdac 3 cr., L. Moldovan 7 cr., I. Moldovan 7 cr., Vas. Mocan 10 cr., N. Rarcu 7 cr., T. Moldovan 4 cr., D. Anca 7 cr., Török S. 7 cr., Varga Ianos 7 cr., G. Moldovan 7 cr., C. Sintenean 7 cr., T. Gocan 7 cr., I. Utiu 80 cr., St. Pop 21 cr., M. Cordoş 14 cr., I. Taladi 21 cr., N. Cordoş 14 cr., I. Câmpean 7 cr., A. Dane 7 cr., I. Pop 14 cr., G. Pop 14 cr., T. Moldovan 14 cr., Il. Moldovan 7 cr., Ch. Moldovan 21 cr., Gr. Moldovan 14 cr. P. Pop 20 cr. Suma . . . . . fl. 15.48
Prin dl Ioan Moldovau, învĕţătoriu în Satnou-de-Banat (Banat Ujfalu) ca colectă dela următorii: Lazar Roşculeţ, notariu 5 fl., I. Moldovan 1 fl., L. Ortopan 20 cr., V. Balnoşan 20 cr., P. Roşculeţ 1 fl., P. Doboş 1 fl., I. Puţe 1 fl., I. Lazar 30 cr., G. Roşculeţ 50 cr., M. Ortopan 50 cr., A. Sudom 50 cr., L. Gugutean 1 fl. Suma . . . . . fl. 12.—
Prin d. Elena C. Fleva din Braila dela comitetul de binefacere al damelor din Braila 500 lei . . . . . fl. 225.—
Prin d. Ioan Henteş, paroch în Ocna dela d-sa 2 fl., I. Vinţeler, paroch 1 fl., ca resultat al unei colecte de bucate în poporul din Ocna Sibiiului 15 fl. 57 cr. Suma . . . fl. 18.57
Totalul cu ḑiua de astădi . . . fl. 2448.85

Sibiiu, 8 Aprilie n. 1880.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaţilor.

*) Cuitările sumelor trimise la acest comitet vor urma prin publicare în ḑiarele de aici „Telegraful Roman“ şi „Observatoriul“. La cerere însĕ sumele se vor cuita şi separat.

Bursa de Viena şi Pesta

din 10 Aprilie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	106.05	106.20
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	82.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	98.50	97.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	85.30	85.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	127.75	127.50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	92.—	92.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	90.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane	91.85	89.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	91.25
Obligaţiuni urbariale transilvane	9150	—.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	93.—	92.75
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	92.75	74.20
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.80	74.50
Datorie de stat în argint	74.20	90.25
Renta de aur austriacă	90.15	90.15
Sorţi de stat dela 1860	130.50	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	841.—	843.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	287.50	289.25
Acţiuni de credit austr.	275.—	274.—
Sorţi ungaresci cu premii	—.—	115.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.58	5.53
Napoleon	9.44	9.47
100 marce nemţesci	58.35	58.30
London (pe poliţa de trei luni)	118.60	118.60

Economic.

Sibiiu, 9 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.80—9.80; Grâu sĕcăreţ, fl. 7.30—8.30; Sĕcară fl. 5.40—5.80; Orz fl. 4.60—5.; Ovĕs fl. .3.40—3.80 Cucuruz fl. 5.10—5.50; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 2—2.50; Semênţă de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 8—10; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 7—8 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.50; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de viţel 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaş, 8 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu 8.50—9.50; Grâu sĕcăreţ fl. 7.60—8.20; Sĕcară fl. 6—6.20.; Ovĕs fl. 3.30—3.50; Cucuruz fl.. ——.—5 Sĕmênţă de cânepă fl. 7.—8; Fasole fl. 7.50—8.; mazere fl. ——; Cartofi fl. 2--2.50; Fên fl. 1.80—2; cel vechiu; cel nou fl. —.--; Cânepă fl. 34—37; Slănină pro 100 chilo: fl. 60——; Unsoare de porc fl. 60——; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. 11½; carne de vită pro chilo 44 cr. carne de porc —52— cr. carne de viţel 50.—60 cr. oauĕ 6 de 10 cr. Tĕrgul de aḑi fu încâtva mai slab ca cel trecut; bucatele, cu deosebire cucuruzul şi ovĕsul s'au mai scumpit puţin. Timpul e escelent.

(Găinile în Francia). Cetim în „Resboiul următoarele:“ în Francia se găsesc patruḑeci milioane de găini, cari sûnt urmate de o sută milioane de pui, din cari două milioane aproape sûnt destinaţi la reproducţiune.

Aceste patruḑeci milioane de găini clocesc patru miliarde de oauĕ pe an, care după preţul de şese centime unul, precum se plătesc la ţeară, aduc doauĕ sute patruḑeci milioane de franci. Dacă prelângă această cifră s'ar adaoge suma vênḑărei puilor slabi s'au îngrăşaţi, a claponilor s'au puicelor, şi s'ar ţinè compt asemenea despre adaosnl asupra oauĕlor şi a paserilor prin tacsele de vamă, s'ar ajunge la totalul miraculos de cinci sute şi cinciḑeci milioane de franci, sau mai mult decât jumĕtate miliard, care'l produc pe tot anul găinăriele din Francia.

Şi noi nu vorbim aici nici de raţe, nici de gâsce, nici de curce cari ar mărì acest total de mai multe sute de milioane.

(Semne de recoltă rea). Din Reghen se scrie în această privinţă următoarele: Ce se atinge de starea semĕnăturilor de earnă — cu părere de reu trebue sĕ mărturisim — nu sûntem în posiţiunea plăcută, a raporta favorabil. Nu era de mirat dacă astă toamnă sĕmĕnăturile n'au putut cresce şi înainta, pentrucă gerurile tomnatice au sosit prea de timpuriu şi fură prea grele. La topirea zăpeḑei sĕmĕnăturile deşi erau numai ca vêrfurile acului totuşi se vedeau cel puţin foarte dese. Indată însĕ ce întrară vênturile de mijloc nu s'au mai vĕḑut nimic verde. Nădejdea noastră mai stă numai în nesce ploi, cari — venind însĕ de bună vreme — ar mai putè repara, ce au stricat gerul şi vênturile, la din contră în foarte multe locuri vom fi sililiţi a ara a doua oară. Toată lumea credea, că earna trecută ne mai pomenită de grea ar fi nimicit viţele în vii. Nu se vede însĕ nici o stricăciune chiar nici la acele viţe, cari n'au fost îngropate. Mai mare pagubă au suferit pomii de ger. Persecii sûnt peste tot locul nimiciţi, precând — de mirare, — apricoşi n'au suferit mai nimic, prelângă toate că acestia sûnt mai gingaşi. In grădini umede au suferit perişorii, cari trebue retezaţi până la ochi puţini, precând merişorii din aceleşi rênduri cu perişorii n'au suferit mai nimic. Pomii mai vechi stau bine şi se arată foarte productivi. Albinele au perit ici colea; roiurile, cari au remas însĕ nevĕtămate sûnt foarte populate. Despre starea viţelor în Tirolul de sud profesorul Ch. Frank scrie următoarele: Din semnele ce se vĕḑ până acuma, se poate constata, că în cele mai multe cercuri doauĕ părţi din viţe sûnt nimicite şi cumcă în posiţiile cele mai favorabile d'abia va fi remas o jumetate din ele nevĕtămate“. Aceste despre starea în Tirolul de sud! Ce va fi cu viţele precum şi cu toate fructele din Austria întreagă precum şi din Ungaria, până acuma nu s'au raportat esact. La sosirea raporturilor esacte oficiale însĕ vom face starea economică cunoscută şi cetitorilor nostri.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 3 Maiu şi 3 Iunie imob. lui Mateiu Schuller şi soţi în Amnaş (trib. Sibiiu); în 13 Maiu imob. lui Gavrilă Bucşă în Săpunesci (judec. cerc. Şomcuta-msre); în 24 Aprilie şi 24 Maiu imob. lui Ladislau Dragoş în Cerghidul mare (judec. cerc. Sânmărtin); în 23 Aprilie şi 25 Maiu imob. lui Francisc Tolvay în Agrebici (trib. Turda): în 17 Aprilie imob. remasului după Constantin Moldovan în Tircheş; în 11 Maiu şi 11 lunie imob. lui Dănilă Isac în Ilva mare (judec. cerc. Năsăud); în 20 Aprilie şi 20 Maiu imob. lui Stefan Muşa şi soţi în Valea-Dosului (judec. cerc. Abrud); în 4 Maiu şi 4 Iunie imob. lui Ioan Dragomir în Ludoş (trib. Sibiiu); în 19 Aprilie imob. soţiei lui Ioan Pentek jun. în Şeulea (judec. cerc. Huedin); în 22 Aprilie imob. lui Stefan Varadi în Domăn (judec. cerc. Gherla); în 17 Aprilie şi 20 Maiu imob. lui Petru Avram în Curtuiuş; în 15 Aprilie şi 19 Maiu imob. lui George şi Ioan Hotie în Şimcuta; în 15 Aprilie şi 19 Maiu imob. lui Georghică Prună în Ieder (judec. cerc. Şomcuta-mare)

Publicaţiune!

Licitaţiunea pentru **renovarea podului de preste Olt**, între comunele **Voila** şi **Cincşor**, care pod s'a stricat prin sloii de ghiaţă, se va ţinè în **20 Aprilie 1880 la 10 oare a. m.** în comuna Cincşor.

Preţul strigării este **2936 fl. v. a.** şi licitaţiunea minuendă; voitorii de a licita au de a depune un vadium de **5%**. Condiţiunile de licitare dinpreună cu calculul de spese se pot vedè la cancelaria comunală din Voila şi Cincşor.

În oferte trebue sĕ fie suma oferindă scrisă cu cifre şi cu litere.

Voila în 7 Aprilie 1880.

Primăria comunală din Voila.

Daniil Şerban m. p.,
notariu.

[18] 2—2

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 40. Sibiiu, Joi 3 Aprilie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Interne şi esterne.

Sibiiu, 2 Aprilie.

În momentele cât ţine un cutremur de pământ limba compasului 'şi perde cumpătul. Ea se clatină în dreapta şi în stânga şi prin aceasta face imposibilă orientarea călătoriului în timp de noapte sau negură, căci nu poate sci unde e nord, sud, unde e ost sau vest. Cutremurul este numai o revoluţiune năduşită a pământului şi tot face imposibilă orientarea. Înaintea evenimentelor mari anumite lucrări ale diplomaţiei sûnt ca şi cutremurul de pământ. Şi acele sguduie opiniunea publică, aşa de tare în cât orientarea este imposibilă. De acì vine că pe teritoriul politic, cât se află în regiunea cutremurului, se arată o mulţime de fenomene, care în loc să clarifice încurcă şi întunecă şi mai mult situaţiunea.

De când a apărut fenomenul alegerilor engleze şi „Berlin und Petersburg“ variaţiunile opiniunei publice fac confuse celelalte fenomene politice din toate părţile şi pe spectatori i lasă în nedumerirea încertitudinei încât nu sciu, ce să astepte de aci pe mâne.

La noi în Austro-Ungaria nu scim, stăm pe loc în ceea ce ne aflăm de mai mulţi ani, nu scim de mergem spre schimbări prorocite de atâţi şi atâţi ani. In Ungaria noastră vedem numai înclinare spre fusiuni nouĕ, fără de a ajunge la dênsele şi fără de a scì dacă aceste ne vor aduce ameliorări sau agravări de situaţiune. Vedem mai departe o clătinare în permanenţă între federalism şi centralism dincolo de Laita, fără de a putè scì încotro se va resoalve limba compasului politic. Vedem mai departe la noi o constanţă, şi într'atâta eată că găsim şi ceva constant, respingere a naţionalităţilor de pe un teren pe celalalt, fără de a scì, că unde se vor oprì ceste din urmă şi fără de a scì, că vor venì ele şi la resoluţiunea de a se apĕra când-va mai energic decum s'au apĕrat când au fost respinse de pe terenul politic şi de pe cel scolastic, adecă când vor fi silite a părăsì şi teritoriul confesional şi material ce le-a mai rĕmas ca ultime redute. Pentrucă se pune acum în întrebare averea şi autonomia confesională prin cestiunea agrarie, a libertăţii religioase şi a căsătoriei civile. Deşì ceste din urmă se par a fi într'o perspectivă mai îndepărtată, discusiunile din dieta Ungariei cu privire la aşedarea unui administrator metropolitan sêrbesc în Carloviţ, ne învită la credinţa, că au să vină.

Nu scim dară positiv, ce are să ese din toate aceste încurcături interne. Ceea ce putem scì însĕ este, că pe când Germania se pregătesce pentru o acţiune în afară şi după cum susţine încă presa noastră oficioasă, sûntem aliaţii Germaniei, aliatului dela nordul nemţesc nu'i vor fi togmai binevenite incertitudinele dela noi. De aceasta însĕ ar fi încă să ne pese puţin, că ce place şi ce nu place altora din cele ce se petrec la noi, dacă Europa s'ar afla într'o posiţiune mai liniscită şi n'ar fi încărcată de planuri, care de care mai variate. Dar când fiitoriul premier din Englitera ca candidat de deputat ne aruncă o sumă de lucruri, cari seamănă cu invinuiri, când, afară de Germania abia ne remâne undeva o rază de radim nu poate fi monarchia noastra nepăsătoare faţă cu judecata, ce'şi fac alţii despre dênsa.

„National Zeitung“ din Berlin, ca şi când ar fi vrut să ne spună, că dacă la noi acasă stau lucrurile aşa cum le cunoasce, apoi mai că Germania se mulţămesce de spriginul nostru. Sau poate că ne dice: ori limpediţi lucrurile cum ne convin şi noue, ori târgul dintre noi se strică, căci într'o afacere cum este ceea ce vrem noi se începem nu ne trebuie se atêrnăm balast îngreunătoriu de noi. Mai bine ne vedem singuri de necasul nostru.

Este dar lucru firesc, că dincolo de Laita să vedem o întorsetură nouă. Care va fi întorsetura se va decide în curênd. Dela aceasta va atêrna şi atitudinea celor dela putere de dincoace de Laita, şi dela amêndouĕ posiţiunea monarchiei noastre în faţa evenimentelor fiitoare.

De nu va fi favorabilă Germanilor atunci stăm înaintea unui necunoscut, care e mai reu decât o invasiune din partea vre-unei puteri din vecinătatea noastră.

Revista politică.

Sibiiu, în 2 Aprile.

Casa deputaţilor din Budapesta a ales president pe ministrul demisiunat, Toma Pechy, cu 172 contra 62 voturi.

La desbaterea bugetului de culte Dr. Polit s'a plâns, că ministrul de culte suprimă naţionalitatea sêrbească. Polit învinue guvernul, că a vătĕmat statutul sêrbesc, denumind pe Angelici administrator metropolitan. Ministrul president Tisza 'şi-a reservat a revenì asupra cestiunei, când va respunde la interpelaţiunea lui Maximovici, şi din parte, şi invinuie pe conducĕtorii Sêrbilor de agitatori, cari seduc poporul. Miletici era în galeria casei deputaţilor.

Fusiunea opositiunei întrunite cu deputaţii, cari stau afară de partide, dacă putem da credĕmênt ziarelor, au făcut fiasco. De însemnat este, că între causele, cari au împedecat fusiunea „P. H.“ numeră şi libertatea religionară şi căsătoria civilă. Cu ocasiunea aceasta au fost puse în discusiune şi autonomiile bisericilor.

Dincolo de Laita s'a votat eri, la propunerea lui Herbst, stergerea fondului de dispositiune cu 154 contra 152 voturi. Votarea aceasta este un vot de neîncredere pentru ministeriul Taaffe. Se va retrage Taaffe şi cine îl va înlocuì? Eată două întrebări, cari în momentele de faţă au mare însemnătate.

Camera din Bucuresci a votat eri tratatul comercial cu Englitera.

Sciri din Petersburg anunţă, că principele Gorciacoff este în deplină disoluţiune. Medicii se tem, că intestinele bĕtrânului diplomat vor înceta de a funcţiona şi în 24 de oare Gorciacoff se va sfârşì. Consiliarul intim Giers este însărcinat provisoriu cu conducerea afacerilor esterne.

Mai mulţi eppi catolici din Francia s'au pus în fruntea luptei contra guvernului. Ei vor organisa comitete resistente în toată ţeara contra decretelor destinate de a suprima congregaţiunile călugăresci nerecunoscute.

„Berlin und Petersburg.“

Cartea cea memorabilă de care am făcut amintire în revista noastră politică din nrul trecut şi cărei i însuşesc ziarele importanţă politică a apărut acum de curênd la Dunker şi Humblot.*) Cine este autorul cărţii nu se scie. Cuprinsul care se ocupă în esenţă cu politica actuală tradează nu pe autorul muncitoriu, ci pe inspirator, care de bună samă cu inspiraţiunile sale a dat şi mai nainte nascere opurilor de aceeaşi natură, tipărite în acelaşi stabiliment din care s'a arĕtat şi acesta.

Opul este consacrat „raporturilor politice russo-germane“. „D. Ztg.“ dice despre autor, că e cert, că nu sûnt mulţi politici aşa cu minte şi aşa deplin clari“ ca Bo-rusul, care a scris cartea despre care e vorba. Împregiurarea aceasta, mai departe împregiurarea, că este scrisă pe basa actelor diplomatice şi în fine, că este foarte călduros recomandată de oficioasele, cari stau în relaţii cu cabinetul din Berlin, i imprimă timbrul oficiositătii, mai că ne vine a dice al semi-oficialităţii germane

Scopul cărţei se vede îndată la început din prefaţă, clarificarea şi esplicarea situaţiunei politice schimbate în afacerile esterne ale imperiului german dela toamna trecută încoace, care a surprins pe mulţi Germani.

Opul se împarte în trei părţi cardinale. Partea cea dintâiu tractează umilirile, ce le a suferit Prusia din partea Rusiei în timpul clasic al întimităţii rusesci-prusiane. Partea a doua se ocupă cu referenţele Germaniei către Polonia de o parte şi către panslavism de altă parte. A treia parte caută se nimicêască credinţa, că Germania ar avè vre o datorinţă către Rusia pentru cele întêmplate la 1870.

Numai decât în partea dintâiu, din tonul cel ascuţit se vede, că împĕratul Alesandru I şi Nicolae I cu purtarea lor tutelară faţă cu regii prusiani din timpurile lor, Frederic Wilhelm III şi Frederic Wilhelm IV, au fost nisce amici inimici ai Germaniei. Disproporţiunea între amici este şi mai nefavorabilă în timpul lui Nicolae al Rusiei şi Frederic Wilhelm IV al Prusiei. Acest din urmă a voit a satisface dorinţelor naţiunei prusiane, dar totodată a remânè credincios şi tradiţiunei ce îl lega de Rusia. Incertitudinea şi hesitarea, roadele intimităţii cu Rusia au înstrăinat poporul nemţesc de Wilhelm IV şi Prusia remâne subordinată influenţei rusesci. În periodul acesta, se dice în op, a mers slăbiciunea Prusiei aşa departe, încât era considerată de un „paşalic rusesc.“ Pe urma acestei umiliri a resărit cu toate aceste ingratitudinea cea mai mare. Împĕratul Nicolae, printr'un memorial dela 1848 provoacă pe „principele de Prusia,“ împĕratul Wilhelm de astădi, la resistenţă înarmată contra fratelui seu regelui, dacă acest din urmă ar îndrăsnì a sancţiona constituţiunea. Împĕratul Nicolae face principelui de Prusia şi planul de acţiune. Acela se vede, că cunoscênd dispositiunile unor generali prusiani era de părere, că principele să se pună în fruntea trupelor probate din Holstein, să se asigure de corpul I de armată din Posen şi să se radime de trupele rusesci cari i vor servì drept reservă. Principele de Prusia a respins propunerile ţarului Nicolae. Acesta s'a adresat atunci către generalul prusian contele Dohna. La o revistă ce făcea împĕratul rusesc preste trupele sale aproape de graniţă se adresă către generalul Dohna, care asista ca oaspe, cu cuvintele: „Dtale îţi plac trupele mele? Ei bine, trupele aceste stau la dispositiunea dtale, dacă voiesci să mergi în fruntea lor contra Berlinului revoluţionariu“?

Autorul descrie după aceste un şir de fapte umilitoare pentru Prusia de feliul celei de mai sus, biciuesce supunerea cănească a multor conservativi prusiani şi critică foarte aspru spionagiul cel unic în feliul seu al unor bărbaţi din immediata apropiare a regelui Prusiei, prin care ţarul era informat despre cele ce se întêmpla în giurul regelui.

În partea a doua, în care tratează tendenţele panslavistice, are cestiunea polonă un loc însemnat. Observăm aci, că cestiunea aceasta e ilustrată din partea tendenţei de a unì elementul polon cu cel rusesc. Tendenţa aceasta predomineză pe unele cercuri panslavistice şi polone şi are scopul de a resiste elementului german, eventual de a face o agresiune contra germanismului. Greutatea de a se realisa ideea aceasta, autorul nu o află aşa de mare, după cum s'ar părè la prima vedere. Contrarietăţile deşì au fost mari şi sângeroase între elementul rusesc şi cel polon, nu se poate ascunde, că esistă între amêndoue un punct care le unesce: ura contra germanismului. Cu toate aceste politica sentimentală a Prusiei a ajutat Rusiei în 1863 să suprime rescoala polonă. Tot ce a făcut Rusia ca resplată pentru ajutoriul acesta, se dice în op, că a fost mai mult cu privire la ideea panslavismului decât la o ajutorare sinceră a Prusiei respective a Germaniei.

In partea a treia cartea combate părerea, că Rusia ar fi spriginit unitatea Germaniei. Rusia a voit numai într'atâta să sprigineascâ Germania, întru cât aceasta din urmă să fie pentru totdeauna legată şi silită a merge mână în mână cu Rusia. De aceea când a observat Rusia, că Germania a crescut mai mare de cum i convenia, s'a mâhnit a fost consternată. A vĕdut că perde un aliat, lacare calcula că i va ţinè mână liberă în Orient, însĕ în cele din urmă totuşi a calculat, că o Germanie învrăjbită de moarte cu

*) În Lipsca.

Francia, înstrăinată de Anglia şi pe carea Austria o privia cu neîncredere totuşi va fi mai bună pentru planurile sale. Cugetând că Anglia nu se va amesteca în afacerile continentului şi Francia va avè destul de lucru cu rănile sale, Germania va fi tocmai potrivită de a absoarbe ţările apusene ale Austriei, remânênd cele resăritene pe mâna panslavismului. Unii cu vedere scurtă şi credeau, că aceasta este scopul final al politicei lui Bismarck. Credinţa aceasta care afla resunet şi în Austria şi pe lângă aceasta ura produsă de evenimentul dela 1866, a hotărît cercurile militare din Viena a se cugeta la o alianţă. Francia căḑută, privirile erau îndreptate spre Petersburg. Credinţa însè în o înţelegere între Germania şi Rusia ţinea pe Austria în reservă faţă cu amêndouè. Bismarck zidesce podul de a apropia Austria de Germania. Podul a fost alianţa triplă, Gorciacoff a creḑut a trage foloase numai pentru Rusia din alianţa aceasta. El voia se ţină deocamdată pe Austria în şac şi mai târḑiu în legatură cu Germania, carea nu va avé încotro decât a merge mână în mână cu Rusia, sè împartă orientul Europei după plac şi sè întindă înfluenţa Rusiei până la Bospor. Fiind cu totul altele tendenţele politicei germane în orient este firesc, că s'au născut divergenţele cari au produs situaţiunea de faţă.

Opul amintesce apoi de o carte care, ḑice, durere în Europa este necunoscută („Rosiia i Jevropa“ St. Petersburg 1871) care este espresiunea celor ce se cugetă în cercurile normative din Rusia despre Europa. Prusia — ḑice autorul Danilewski în cartea sa — mai are încă mult timp lipsa, cel puţin până îşi va întemeia unitatea sa germană a se raḑima de Rusia şi până atunci va trebuì sè lase vecinului seu mână liberă în „cestiunea slavică orientală“. Resolverea acestei cestiuni după Danieleswski este legată de condiţiunea prealabilă: ruperea tuturor părţilor de către Austro-Ungaria, cari sûnt locuite de Slavi, Români şi Maghiari şi în giurul Rusiei înfiinţarea unei federaţiuni de şepte regate. Constantinopolea nu va fi capitala imperiului rusesc, va fi însè capitala „împeraţiei federative“, guvernate de ţarul rusesc. Teritoriul capitalei acesteia va fi o parte din Rumelia, litoralul Asiei mici Bosforului şi marei-marmora, precum şi insula Tenedos. Un regat se va crea din Boemia, Moravia si ţerile slovace-unguresci, un al doilea adunând la olaltă Serbia, Croaţia, Istria, Dalmaţia, Bosnia Erţegovina, Carniolia, Muntenegru etc., regatul Bulgariei cuprinde Macedonia şi Rumelia; toate ţerile în care se vorbesce românesce (inclusive părţile de meaḑă ḑi a le Transilvaniei şi Bucovinei) constituie regatul român; ţările grecesci regatul grecesc; coroanei unguresci, dacă se va învoì sè între în federaţiune i se lasă 3000 de miluri pătrate şi 7 milioane de locuitori. Aceeaşi soarte este reservată Polonilor dacă locuitorii acesteia se vor decide odată pentru totdeauna a resigna dela Litvania şi ţările apusene rusesci etc. etc. Aceste toate, ḑice anonimul cărţei „Berlin şi Petersburg,“ s'au spus în gura mare, de oarece s'a fost băgat de samă, că şi guvernul rusesc prevede momentul *„où la volontè de S. M. I. nous preserira une autre politique“* şi fiindcă domnia părerea, că pintenul puterei adunate germane se simte pretutindenea în flămênḑările panslavismului.

Afară de cartea aceasta autorul cartei „Berlin etc.“ spre a arăta nesinceritatea Rusiei către Germania mai ia într'ajutoriu cinci dintre organele cele mai de frunte ale presei rusesci şi le percurge mai mulţi ani. Autorul german înşiră unul după altul păcatele presei rusesci contra Germanismului ca un procuror de stat şi pune alături servilismul presei germane din anii resboiului 1877—78 cu care lăuda succesele rusesci.

Prin aceasta autorul se silesce a sterge şi cea din urmă presupunere, că Rusia ar fi fost vre-odată binevoitoarea Germaniei.

Causa că ura contra Germaniei s'a arătat aşa târḑiu a fost, că în Rusia tot mai credeau, că Germania va trece cu vederea preste terminul, care ţermuria remânerea trupelor rusesci în Bulgaria, că Austria va da de greutăţi neînvinse în Bosnia. Împosibilitatea însè de a merge mai departe Germania mână în mână cu Rusia esista de mult.

Se poate că acest estras se nu facă împresiunea, ce o face opul din cestiune însuşi. Dacă combinăm cuprinsul opului cu naturelul cancelariului german, nu putem vedè într'ênsul decât un ultimat prealabil dat Rusiei pe calea presei. Ultimatul cel adevărat are sè vină. Acesta ar lipsì numai, dacă Rusia ar prevenì pe cale diplomatică şi ar îndeplinì pretensiunile Germaniei. Aceasta nu e însè de creḑut şi aşa nu remâne altceva decât conflictul. Pacea trâmbiţată are picioare de lut. O petricică neînsemnată o poate împrăscia, ca sè facă loc unei versări de sânge epocale între douè rasse mari europene.

Corespondenţe particulare

ale „Telgrafului Român.“

Vèrd, 25 Martie. Toată facerea de bine merită recunoascere şi gratitudine cu reverinţa împreunată către binefăcètoriu. Din acest motiv simţindu-mè mişcat şi eu, nu pot trece cu tăcerea, ca sè nu amintesc o binefacere, şi o bucurie ce a surprins în 23 Martie a. c. pre 7 familii din comuna Vèrd, cari în earna trecută a pătimit rèu prin înundarea apei, şi adecă: Măritul comitet central pentru ajutorarea inundaţilor din Sibiiu, înformându-se despre starea cea critică a acelor păgubiţi, a binevoit a distribuì din ajutoarele încurse spre acest scop 193 fl. v. a. care s'a împărţit prin d-l pretor cercual dela Agnita între cele 7 familii, şi adecă: la 4 Români şi 3 Sasi. Cesti din urmă cu atâta fură mai tare surprinşi, căci ei nu visară ca din ajutoare încurse mai cu samă din România dela fraţi de-ai nostrii sè se împărtăşească şi ei ca străini.

Se vèḑ convinşi, că Românul — după principiul Evangelii — iubesce pe deaproapele seu, împlinind legea. Şi ca ceea ce vrea sè i se facă lui — face şi el altora. — Promit şi ei ḑicênd că e bine sè ne ajutăm unii pre alţii ca fraţi, şi ca aceia, pre care ne-au aruncat ca se trăim la olaltă, în toate greutăţile, la bine şi la rèu sè se observe acest principiu.

Deci mult on. d-le redactor! Deşì învèţătura Mântuitoriului Christos este ca sè nu scie stânga lucrul dreptei — deşì modestia acelor binefăcètori, cari au contribuit spre acest scop, nu doresce a li se trimbiţa fapta crescinească şi morală, eu totuşi 'mi iau libertate ca şi cei doi orbi din Evangelie, cărora le dăruise Iisus vederea şi i oprise, ca nimenui sè nu spună — şi totuşi l'au vestit pre dênsul în tot pământul acela.

Aşa nici eu nu mè pot reţinè, a nu aduce în numele celor 7 familii, cari au primit despăgubire — aceasta mulţămită publică tuturor binefăcètorilor ce au contribuit, şi măritului comitet central, care a distribuit aceste ajutoare — rogându-vè a o primì în foaia preţuitului nostru „Telegraf“. Nu sûntem în stare, ca mulţămita noastră s'o împlinim altfeliu, dar se scie, că este alt loc, unde faptele cele bune ale fie-căruia sûnt scrise cu litere neperitoare, şi unde se va resplătì fie-căruia însutit.

Proiect de lege despre instrucţiunea în gimnasii şi în scoalele reale.

(Încheiere).

§. 78. Din punctul de vedere al esercitării dreptului de înspecţiune supremă ministrul de culte şi instrucţiune poate dispune ca inspectorii supremi ai cercurilor scolastice sè cerceteze în toată vremea scoalele de mijloc susţinute de confesiuni, jurisdicţiuni, comune, societăţi şi privaţi, sè asiste la esamenele lor publice şi sè'şi procure cunosciinţă directă despre organisaţiunea, adjustarea, ordinea în acele scoale şi despre resultatele instrucţiunei lor.

§. 79. In deosebi relativ la esamenele de maturitate, care trebue ţinute în fie care scoală publică de mijloc de 8 clase pe fie care an

a) se va aplica în scoalele publice de mijloc susţinute de jurisdicţiuni, comune, societăţi şi privaţi secţiunea IV a legii de faţă (§§. 58—61) în tot cuprinsul seu;

b) în scoalele de mijloc publice susţinute de confesiuni, presidiul la esamenele de maturitate i se cuvine celui însărcinat de autoritatea confesională; dar ministrul de culte şi instrucţiune se va representa din cas în cas sau prin persoana inspectorului suprem al cercurilor scolastice sau prin a altui bărbat de specialitate delegat de acesta, pentru a'şi procura cunoscinţă directă despre curgerea esamenului de maturitate conform prescriptelor. Spre acest scop timpul, în care se vor ţinè esamenele de maturitate, trebue aretat totdeauna mai înainte şi de timpuriu.

Instrucţiunea pentru esamene o edau autorităţile supreme confesionale însele, dar sûnt îndatorate, a o substerne ministrului de culte şi instrucţiune, pentru a se controla, dacă cualificaţiunea cerută la esamenele de maturitate nu este mai mică decât în institutele de stat de acelaşi rang ce stau sub conducerea statului.

Dintr'altele §§. 58—61, cari tractează despre esamenul de maturitate, vor fi de aplicat şi aici.

§. 80. După ce autorităţile, cari posed un institut de cualificare pentru învèţători şi o comisiune de esaminare pentru învèţători, vor areta dintru început ţinerea esamenelor pentru învèţători, ministrul de culte şi instrucţiune va asista şi la aceste esamene, sau în persoana inspectorilor supremi ai cercurilor scolastice sau a altor bărbaţi de specialitate delegaţi de dênsul şi va controla decursul legal al acestor esamene şi al cualificării învèţătorilor.

§. 81. Dacă vre o carte de învèţământ sau un manual, întrebuinţate într'o scoală de mijloc, cuprinde învèţături contrare constituţiunii sau legei, ministrul de culte şi instrucţiune are dreptul şi datorinţa a oprì întrebuinţarea de atari cărţi, la cas de lipsă a confisca prin organele autorităţii de stat toate esemplariele, ear în casuri grave a întroduce contra autorului şi contra celor ce folosesc asemenea carte, cercetarea şi procederea penală pe calea ordinară legală.

§. 82. Dacă guvernul ar primì încunosciinţări despre defecte morale sau despre o direcţiune contrară statului ivită într'una din scoalele de mijloc şi dacă nu s'ar putè esopera sanarea radicală a acelora prin autorităţile scolastice competente, ministrul de culte şi instrucţiune are dreptul şi datorinţa, a cere ca după ce va face cercetarea prin organele sale ordinare sau prin altele delegate anumit spre acest scop, sè se îndepărteze din scoala respectivă îndivi̇dii vinovaţi, a întroduce contra acestora, întru cât fapta lor poate servì de substrat pentru legea penală, pe calea ordinară legală procedura penală, ba a propune Măjestăţii Sale chiar şi închiderea provisoră sau definitivă a scoalei, dacă reul nu se poate delătura prin îndepărtarea singuraticilor.

Averea unei scoale, asupra căreia s'a decis închiderea provisoră, remâne sub administrarea autorităţii confesionale sau jurisdicţionale respective şi venitele ei se vor capitalisa până ce se vor delătura radical relele observate şi până ce se va permite redeschiderea scoalei în urma unei propuneri ce se va face Majestăţii Sale.

De averea şi fundaţiunile unei scoale închise difinitiv dispune — dacă fundatorul sau succesorul seu legitim nu a dispus nimic pentru casul de închidere a scoalei — Majestatea Sa, după ce se va asculta mai întâiu autoritatea confesională sau jurisdicţională respectivă, la propunerea ministrului de culte şi instrucţiune şi cu privire la art. de lege XXIII din 1790/1, în folosul scopurilor de instrucţiune ale aceleiaşi confesiuni sau jurisdicţiuni.

§. 83. Constatându-se din conspectele anuale despre averea şi fundaţiunile scoalelor, că oare care fundaţiune se află în pericul, ministrul de culte şi instrucţiune va îndruma autoritatea confesională respectivă, sè se îngrigească de asigurarea fundaţiunii, ear dacă administraţiunea va fi defectuoasă sè facă paşii legali de lipsă.

§. 84. Dacă vre o scoală de mijloc publică ce se află sub dispunerea şi conducerea inmediată a statului nu va corespunde în genere recerinţelor acestor legi, ministrul de culte şi instrucţiune va avè dreptul, a admona autoritatea supremă a scoalei respective de trei ori, în intervale cel puţin de câte o jumătate de an şi (dacă nu va corespunde) a detrage scoalei dreptul de publicitate.

Cu asemenea admonări se poate face începutul numai după ce vor fi trecut doi ani dela inactivarea legei de faţă.

Institutele de învèţământ despoiate de dreptul de publicitate întră în categoria institutelor private şi vin sub dispoşiţiunile statorite pentru scoalele private în secţiunea VI a legei de faţă.

§. 85. Dacă vre o jurisdicţiune, comună, societate sau un privat, folosindu-se de dreptul ce'l dă §. 62 al legei presente voiesce sè înfiinţeze o scoală de mijloc nouă şi sè'i acuire dreptul de publicitate, ea (sau el) va avè sè arete înainte de a se deschide institutul de învèţământ, ce voiesce a'l înfiinţa, această intenţiune ministrului de culte şi instrucţiune substernênd în acelaşi timp statutul de organisaţiune şi planul de învèţământ al scoalei, de asemenea şi conspectul despre puterile de învèţământ.

Scoala 'şi-va primì dreptul de publicitate numai prin resotuţiunea emisă de ministrul.

Şi confesiunile sûnt îndatorate, a arèta dintru început intenţiunea lor, de a înfiinţa o scoală de mijloc, avênd a substerne în acelaşi timp planul de învèţământ al institutului şi conspectul despre puterile de învèţământ.

§. 86. Confesiunile, jurisdicţiunile, comunele, societăţile şi particularii pot sè înfiinţeze şi susţină gimnasii şi scoale reale cu caracter privat şi institute de educaţiune private împreunate cu asemenea cursuri de învèţământ, dacă vor încredinţa cu conducerea inmediată şi cu direcţiunea asupra lor pe un atare individ, care e profesor cualificat prin diplomă pentru cursul, ce se va deschide, sau şi-a câştigat recunoscinţă generală pe acest teren prin activitatea sa, care e cunoscută şi guvernului.

§. 56. din legea de faţă are valoare şi pentru aceste institute private.

§. 87. Infiinţarea intenţionată a unui institut de educaţiune privat sau a unui institut de învèţământ, este îndatorat proprietariul institutului, a o arèta prelângă un conspect despre organisarea institutului, cu planul de învèţământ şi puterile de învèţământ, ce vor conlucra într'ênsul, cel puţin cu 30 ḑile înainte de deschidere autorităţii comunale şi prin inspectorul suprem, care funcţionează în acel cerc scolastic, ministrului.

§. 88. Relativ la localităţile de instrucţiune şi la numerul elevilor, care trebue instruaţi într'o clasă, sûnt valabili şi pentru institutele private §§. 34. 35 şi 57 din legea de faţă.

§. 89. Ori şi cărui institut privat i se poate da dreptul de publicitate, dacă corespunde în privinţa organisaţiunei, adjustării numerului şi cualificaţiunei învèţătorilor a-

plicați, la recerințele cuprinse în secțiunea a V. a legei de față.

Dovedindu-se aceasta ministrul de culte și instrucțiune i dă dreptul de publicitate și prin aceasta institutul vine sub dispozițiunile secțiunei precedente.

§. 90. Dacă într'un institut de învățământ nu se vor urma dispozițiunile legei de față sau dacă guvernul va primì scire despre defecte morale sau tendențe contrare statului, guvernul va putè ordina o cercetare și în conformitate cu resultatul acestei cercetări, va putè să închidă institutul respectiv; ba în casuri escepționale poate sista educațiunea și instrucțiunea chiar și înainte de a se termina cercetarea.

§. 91. Dar guvernul pentru instrucțiunea publică poate să dea un ajutoriu moral și material la astfel de scoale medie deosebit necesare și eminente, dacă ele corespund postulatului cuprins în §. 89.

§. 92. Tuturor părinților și tutorilor le stă ce e drept în voie a'și instrua copii și curanții lor într'un institut privat sau acasă, dar elevii instruați în modul acesta pot să'și câștige un testimoniu valid, care să'i îndreptățiască a fi primiți în ori ce institut de învățământ public, numai așa, dacă vor depune un esamen la încheerea fie cărui an scolastic într'o scoală de mijloc publică.

In mod escepțional ministrul de culte și instrucțiune poate da încuviințarea, ca în termin de un an să se depună un esamen din mai multe clase.

§. 93. Ministrul de culte și instrucțiune va face tot la trei ani despre instrucțiunea în scoalele de mijloc un raport parlamentului, și articulul de lege XXXVII: 1868 §. 148 se modifică în înțelesul acesta.

§. 94. Cu esecutarea acestei legi se încredințază ministrul de culte și instrucțiune și cu privire la cele cuprinse în §. 33 în același timp ministrul pentru apărarea țării.

Varietăți.

† (*George Câmpean*), prea demnul epitrop al sântei biserici gr. or. din suburbiul Iosefin, proprietariu și econom, în etate de 55 ani, a adormit în domnul astădi în 1/13 Aprilie, la 10 ½ oare a. m. după un morb îndelungat. Remășițele pământesci ale repausatului se vor aședa spre vecinică odihnă în 3/15 Aprilie la 3 oare d. a. din casa proprie strada lui Gerlitzi Nr. 6. în cimiteriul bisericei gr. or. din Sibiiu, suburbiul Iosefin.

Cu inima înfrânta de durere se aduce aceasta la cunoscința consângenilor și amicilor.

Sibiiu, 1/13 Aprile 1880.

(Urmează subscrierile jelitorilor).

* („Frățilia întru dreptate“) este numele organului macedoromân edat de d. V. A. Urechie. Această foaie are să fie „*Gazeta Românilor de peste Balcani*“, și va eși odată pe săptămână. Drept *motto* organul poartă: „*Pace cu toți conlocuitorii pe calea respectării dreptăților reciproce*“ în dreapta; ear în stânga: „*Lumină. Națională, Legalitate.*“ Foaia se publică în dialectul Macedo-Român, și în limba grecă.

* (Oase antidiluviane) s'au aflat la aședarea unui fundament în Mehadia într'o pesteră necunoscută până acum de circa 150 stângini.

* (Earnă repetită). Din Nordul Scotiei se scrie, că pe acolo a nins în dilele aceste. Zapada în unele locuri e de 3 policari de groasă.

* (Defraudațiune). Tribunalul din Lemberg a condamnat pe Iaworowski cancelariul consistoriului metropolitan greco-catolic la 2 ani închisoare pentru defraudarea sumei de 10.000 fl. v. a. din fondul metropolitan încredințat lui spre administrare.

* (Un ordin nou). Jurnalul „Wordl“ din Londra spune, că regina Victoria cu prilegiul serbărei aniversărei suirei sale pe tron va înființa un nou ordin numit benemerent imperial, menit numai pentru civiliști.

* (Calea ferată pe Vesuviu). Cu 28 Martie, s'a deschis comunicația prin cale ferată cu vêrful acestui munte de foc. Construcția ei este aceea, care se numesce calea ferată cu sêrmă, adecă vagoanele sûnt trase la deal prin ajutorul sêrmei. Pe această cale poate să se urce cine-va ași până la craterul muntelui la o înălțime de 3800 picioare d'asupra golfului dela Neapole. Gara se află pe un platou, de un suiș de 40—50 grade; așa dar amêndouĕ vagoanele se mișcă aprocsimativ în jumĕtatea unui unghiu drept. Fiecare din ele circulă pe o cale de lemn. Vagoanele poartă numele de *Vesuv* și *Etna*. Ele cuprind câte două despărțiri pentru câte șese persoane. Fiecare vagon are, — după cum este obiceiul la acest sistem, — calea sa separată, și, pe când unul se urcă în sus, celalalt se coboară în jos. Percursul nu durează mai mult, de cât 7—8 minute, până ce va putè pornì un tren spre crater.

Printr'un zid construit din lavă, s'a încercat de a se asigura calea contra erupțiunilor mai slabe ale Vesuviului, construind-o acolo unde este mai puțin pericol. — Se înțelege, că toate aceste nu vor oferì de cât o apĕrare neînsemnată, căci, dacă Vesuviul ar începe să arunce foc cu putină furie numai, acea cale va fi nimicită îndată.

Deacum înainte, în ori ce cas, poate cineva să ajungă la marginea craterului cu toată comoditatea. Gara este provĕdută cu tot comfortul, avênd o cafenea și o restaurație în stilul pompeian, precum și o terasă, de unde se vĕd frumoasele părți ale Neapolei.

* (Diamanți și cartofi) sûnt în America articlii cei mai deși, după care umblă oameii neîntrerupt. Cu acesti articlii fac Americanii cel mai mult negoț. De curênd a cumperat un neguțător un cemplecs de pământuri, unde se scobesce mereu după diamanți și se seamană cartofi, cari se vênd cu 6 punți sterline sacul. Acolo așa dară se plătesce, a sĕmĕna cartofi. —

* (Cât costă o deputăție în parlamentul englez.) Actualmente, când cu ocasia alegerilor pentru parlament toată Fnglitera se află într'o ferbere, este foarte interesant a se sci, cât costă un loc în Camera engleză. D. L. Omptedo dă mai multe deslușiri în această privință într'un diar din Londra. El scrie: Camera de jos a Engliterei este compusă de 652 membri. La ultimele alegeri din anul 1874 au fost necontestate 186, ear contestate 466 de alegeri. Gandidații propuși au fost 1081. Fiecare candidat este îndaforat a trimite Camerei după săvêrșirea alegerei o listă de toate cheltuele făcute în timpul electiunei. Membrii aleși adeverează aceste liste printr'un jurĕmênt în urma intrărei lor în Cameră. Scopul acestei mĕsuri este de-a împiedeca acele cheltueli, cari sûnt menite pentru a corupe sau a influența direct pe alegĕtori.

Toate cheltuele făcute cu ocasiunea alegerilor din anul 1874 se urcă la 26,250,000 franci. Cei 429 candidați căduți au lichidat 10,250,000 fr. Cei 652 candidați bine aleși se împart în 350 conservatori, cheltuind una peste alta în termen de mijloc, câte 27,200 franci de om; 250 liberali, cheltuind câte 23,100 fr. de om, și 52 naționaliști irlandezi (home-rulers) cheltuind câte 5,350 franci.

Dintre candidații căduți, au plătit 161 conservatori câte 26,650 fr. 254 liberali câte 13,000 fr. 14 naționaliști irlandezi câte 4800 franci. Adunând pe toți candidații după partide, au plătit: 510 conservatori 13.801,375 franci: 504 liberali 11,967,500 franci: 66 naționaliști irlandezi 406,250 franci.

Alegerile necontestate prin provincie au costat, una peste alta în termen de mijloc, pe fie-care candidat câte 8,250 franci. — Cea mai mare cheltueală au făcut-o patru candidați din districtul electoral Corth Durham, pentru două locuri de deputați. Câteși patru au cheltuit 705,050 franci. La Londra s'au propus șese candidați pentru patru locuri, cheltuind 264,250 franci. etc.

După cum se vede, ca să devină cineva membru al parlamentului englez, trebue să cheltuiască foarte mult, cu toate că de la 1831 alegerile s'au eftinit. — Acuma durează o alegere districtuală două dile, pe când mai nainte dura două săptĕmâni. În timpii deatunci fie-care candidat deschidea câte un „Public-House“ (casă publică), în care 'și adăpostia pe alegĕtorii lui, dându-le pe lângă casă și masă, și bani de transport și alte cheltueli.

O alegere neuitată în analele parlamentului a avut loc în anul 1826 la Northumberland. Atunci fie-care din cei patru candidați (cei mai bogați proprietari) a cheltuit de la un milion până la 1,700.000 franci. O altă alegere interesantă s'a făcut la Wost Riding de la Yorcshire, lupta fiind între două din cele mai mari familii magnate. Candidați erau: Lordul Milton și Lordul Harnwod. Familia celui dintâiu, care a eșit biruitoare a cheltuit 2,500,000 fr. Cea dea doua cam tot atât, pentru căderea candidatului ei. Și apoi să nu dică cineva, că Englitera este țeara escentricităților!

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 14 Aprilie n. „Politische Correspondenz“ comunică din Constantinopole: Maioritatea ambasadorilor este deja împuternicită, a ratifica transacția turcească-muntenegreană.

Madrid, 14 Aprilie n. Astădi s'a esecutat sentența de moarte în contra lui Otero, atentatorul regelui; Otero n'a făcut nici o mărturisire.

Paris, 14 Aprilie n. Freycinet a adresat către representanții Franciei un cerculariu cu un *exposé* retrospectiv despre politica Franciei în toate cestiunile esterne dela denumirea ministeriului Freycinet încoace. O epistolă a archiepiscopului din Paris către guvern sfârșesce cu rugarea, de a se retrage decretele din 29 Martie n., pentrucă esecutarea lor ar putè provoca conflicte dureroase între lege și consciință și o periodă de tulburări interne, ale căror sfârșit nu s'ar putè prevedè.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Biblia și Natura.

(Încercări după raportul între Biblie și Natură).

(Urmare).

IV.

Până sûntem securi și convinși, că Dĕeu este tot-dea-una cu noi, și până când avem firma convingere, că biserica crestină este zidită pre temelie neclătite, nu avem să ne temem, că învățăturile ei nu vor potè sta față cu principiele giganților în sciințele naturale. La o luptă cu naturalistii nu vor părăsì teologii, avênd până acum tot temeiul a susținè, că ei pot trăì în pace unii cu alții Noțiunile teologice despre creațiune nu le pot conturba naturalistii, și aceasta o mărturisesc ei înșiși.

Din punct de vedere al sciințelor naturale nu se poate imputa teologului nici decât, când învață: că lumea visibilă nu este din eternitate, ci 'și-a luat începutul în urma voinței lui Dĕeu.

Cu drept cuvênt dice Kurtz în privința aceasta: „*se înșală chiar pre sine naturalistul, dacă 'și închipuesce sau dacă vrea pre altul a'l face să creadă, că resultatele scrutărei lui empirice, l'ar fi adus acolo, să tăgăduiască învățătura bibliei despre crearea lumei. Nu empiria poartă vină la aceasta, ci numai speculațiunea lui*“. [1])

Dacă astronomul Lalande mărturisesce, că a scrutat tot ceriul și n'a aflat pre Dĕeu, atunci trebue să dic, că nu astronomia, ci însuși este de vină că nu 'l-a aflat. „*Astronomia dice Kurtz* [2]) *poate crede, că prin analogie va chiarifica formarea și desvoltarea corpurilor universului, cari sûnt obiectul observațiunei — așa precum sûnt acum nu va cuteza nici când a otărì, dacă materia și forța primitivă, din și prin carea s'a format corpurile, a fost din vecie, ori s'a creat în decursul timpului sau să decidă dacă ambele au conlucrat la formarea corpurilor, sau în urma unei voințe personale mai înalte*“.

La tot casul poate să vină în ispită naturalistul ca în cercetarea causelor și tractarea lor se peardă din vedere ultima și cea mai înaltă. Asemenea anatomistul poate să vină în periclu a disprețuì sufletul în cercetarea organismului omenesc. Dacă naturalistul tăgăduesce revelațiunea și anatomistul devine materialist, în atare cas nu sciința lor îi conduce la aceasta, ci speculațiunea lor falsă pe alte terenuri; și dacă ei 'și susțin erorile philos. cu provocare la scrutările lor în natură, aceasta atât însemnează, ca și când cei ce neagă minunile și profețiele, s'ar provoca la aceea, că ei dubitează auctoritatea cărților publice. Foarte nimerit dice Deitinger [3]) în altă privință: „*Dacă sciința păsesce ca disprețuitoare și inimică religiunei, atunci aceasta nu se întêmpla, că doară sciința și religiunea n'ar potè trăì în armonie, ci pentru aceea, că sau au scăpat ambele dela adevĕratele lor principii, sau pentru aceea, că încă n'au ajuns la cunoscința și criteriul lor. Este o eroare încă și mai mare în care se încurcă timpul nostru credênd oamenii în o absolută neîmpăcare a religiunei cu sciința. Cel ce dice: ca să cred trebue să renunciu dela credință, unul ca acela are ideí chiar așa de false despre credință, ca și despre sciință. Contradice sciința religiunei, aceasta să întêmplă nu pentru temeinicitatea scientifică, din contră pentru lipsa ei. Nu sciința este în luptă cu religiunea, din contră nesciința și ignoranța.*“

Aceasta se poate aplica și are valoare și față cu sciințele naturale. Cercetarea noastră ne va convinge încât pot spera, că nu numai noțiunea creațiunei, ci totul ce ne învață biblia și istoria primitivă a omenimei sûnt în dreptul lor, de a nu fi atacate de resultatele sciințelor naturale.

Înainte de a proba cu însuși cuvintele bărbaților de sciință, că sciința și credința nu sûnt antiteze, premit, că atât învĕțatul cât și credinciosul pot fi întruniți în una și aceeași persoană. Esperiența ni o arată aceasta nu numai în timpurile vechi, ci chiar în timpul mai nou, între representanții tuturor direcțiunilor scientifice și confesiunilor. Și acum să vin la obiect!

Franciscanul Roger Baco în

[1]) l. c. p. 12.
[2]) l. c. p. 298.
[3]) l c. 53—54.

veacul al XIII lea poate cel mai însemnat representant al sciințelor naturale din evul mediu, a fost la tot casul ca om învețat și crestin credincios, — ceea ce se poate vedè nu numai din sistemul lui teologic, ci mai vêrtos din sistemul lui filos. și totuși n'a putut dovedì, că ceea ce a întrunit în persoana lui: sciința și credința, ar fi contrațiceri.

Numai puțin însemnat în această privință este Francisc Bacon de Verulam din veacul al XVI-lea. El ne spune apriat, că studiul naturei nici decât nu 'l-a făcut necredincios, și ne spune[4]) limpede ca lumina soarelui, că a te ocupa superficial cu sciințele naturale, ori cu filosofia înseamnă atâta cât a fi condus la atheism; un studiu profund în acele te conduce și readuce la adevărata religiune. Așa dară până când priceperea omului remâne numai pe lângă causele mijlocii, nu va putè sè se desbrace de atheism; îndată ce cunoasce causele în legătura și integritatea lor, se vede constrins omul a'și lua refugiul la divinitatea și provedența divină. A'și putè ție dice, că mulți fac numai paradă cu atheismul. Atheiștii ce e drept nu încetează a'și câștiga adoratori și aceasta numai pentrucă voiesc a se întări de nou, fiind odată discreditați. „În Dțeu nu cred numai aceia, cari au interes a nu fi Dțeu“ astfel încheie Baco observațiunile lui în această privință și nimic mai adevărat decât aceasta.[5])

Acum sè trec la cei trei părinți ai astronomiei mai nouè: Copernic, Newton și Keppler. Toată lumea scie despre ei că, ca bărbați învețați au fost totodată creștini cu multă pietate și credință și aceasta o dovedesce unul fie-care în sistemele lor astronomice.

Cumcă Copernic a avut o consciință biblică și teologică se vede în staverirea sistemului seu astronomic și din acea împregiurare, că opul astronomic 'l-a dedicat bisericei pe timpul stăpânirei Papei de atunci Paul al III-lea.[6])

Despre Newton este cunoscut, că pre lângă studii matematice și astronomice s'a ocupat încă cu studii esigetice. Credința și convingerea lui biblică și teologică o vestesc următoarele cuvinte cu privire la profetul Daniil: „avem acum pre Moise, profeți, apostoli, ba chiar cuvintele lui Christos. De nu am fi îndatorați a'i asculta, chiar așa de puțin am fi de escusat ca Iudeii, pentrucă a crede în profeți este caracteristica adevăratei biserici.... Stima și demnitatea profeților, a lui Moise și a Apostolilor este divină.“[7])

Simțemêntul religios și de pietate a lui Keppler îl pot caracterisa de ajuns următoarele cuvinte, cu cari 'și încheie opul astronomic: *„Nu'mi remâne alta, decât sè ridic ochii și mânile de pre tabla demonstrațiunilor la ceriu, și sè rog pre tatăl luminei cu pietate și umilință. O tu! care prin lumina naturei stêrnesci în noi dorul după lumina grației și prin aceasta ne transpui în lumina gloriei. Îți mulțămesc Ție Doamne și creatoriule, că sufletul meu s'a umplut de bucurie pentru creațiunea Ta și lucrul mânilor Tale m'a încântat! Eată am finit opul chemărei mele în urma darului bogat, ce mi 'l-ai dat. Am descoperit oamenilor cât de mărite sûnt lucrurile Tale. Sufletul meu nisuesce a filosofa adevărat încât este cu putință, și dacă am produs ceva nedemn de tine, luminează'mi mintea ca sè îndrept! Dacă m'ar fi sumețit frumseța lucrurilor Tale, sau dacă am căutat mărirea mea înaintea oamenilor prin alcătuirea opului meu, menit gloriei Tale. În fine îndurăte de mine ca opul acesta sè fie spre lauda Ta și mântuirea sufletelor și nici decât spre stricăciune.“!!*[8])

Cine poate fi nemișcat și nepêtruns de atare simțemênt religios și cine sè nu fie însuflețit de spiritul ce zace în cuvintele lui Kepplor?! Lalande a scrutat ceriul și țice, că n'a aflat pre Dțeu. Astronomul Keppler încă a scrutat ceriul și a aflat pre Dțeu și încă pre Dțeul cel adevărat, pre Dțeul luminei, grației și gloriei!

Despre Galilei nu mai este îndoială, că până la sfêrșitul vieței ca om învețat a fost totodată și creștin adevărat și convicțiunile lui în sciințele naturale nu numai că nu 'i-au nimicit credința creștină, ci din contră 'l-au înălțat pre un nivou demn numai de dênsul. Cu mult mai necredincioasă a fost curia romană, când 'l-a condamnat pentru convingerile lui temeinice.[9])

Euler, unul din cei mai mari matematici ai veacului trecut, scrie în opul lui întitulat: *salvarea revelațiunei contra imputărilor* etc. următoarele cuvinte din cari se poate vedè pre lângă sciință, simțul și convingerea lui religioasă: *„față cu greutățile și contrațicerile, ce le află liberalii în scriptură se poate observa, că nu esistă nici o sciință positivă, cărei sè nu i se poată face imputări încă și mai mari. Pentru ce dară sè se nimicească valoarea scripturei prin atari imputări? Geometria este aceea sciință, care nu primesce nimic ce nu se poate deduce chiar din cele dintâiu acsiome ale cunoscinței noastre și totuși sûnt oameni, cari susțin, că nimic nu este mai nesigur ca geometria și încă oameni, cari se bucură de un renume bun. Contrațicerile din scriptură sûnt numai la părere și resolvirea lor nu cere osteneală, ba încă mai puțină osteneală de cum cred liberalii.“*

(Va urma.)

---

[4]) „leves gustus in philosophia movere fortasse ad atheismum, sed pleniores haustus ad religionem reducere.. Verum est, parum philos. naturalis homines inclinare in atheismum, at altiorem scientiam eos ad religionem circumagere.“ vedi Treiburger Kirchenlexicon XII. 95.

[5]) Deum non esse non credit nisi cui Deum non esse expedit.“

[6]) Beckmann Zur Gesch. des copern. Systems II. 12.

[7]) Iahrbücher für deutsche Theologie 1860 p. 769.

[8]) Raumer Kreuzzüge II p. 43—45.

[9]) T. Ceontea, instrucțiunea intuitivă IV în „Biserica și scoala“ Nr. 13/1878. Cu privire la Galilei ar fi de țis mai multe, însè, din mai multe consideratiuni cu privire la biser. rom. cath. și ca sè nu revoc rane nouè în inimile celor ce sûnt pentru Galilei, tac, indigitând numai la Th. H. Martin, Galilée, Par. 1868.

Lista Nr. 14

a contribuirilor încurse la comitetul subsemnat în folosul inundaților. *)

Transportul totalului din Lista Nr. 13 publicată în Nr. 39 a. c. al „Telegrafului roman“ . . . fl. 2448.85

Dela comitetul reuniunei române de cântări din Sibiiu ca venit jumêtate al petrecerei cu danț din 13 Martie a. c. . . . . fl. 45.—

Prin dl Romul de Crainic paroch în Dobra ca resultat al unei colecte în parochia Dobra fl. 12.50

Prin dl Desideriu Borbola advocat în Lipova dela următorii: Desideriu Borbola 2 fl., D. Cismaș 1 fl., D. P. Simon 1 fl., A. Ciordan 1 fl., T. Talоși 20 cr., I. Marcoviciu 50 cr., Gr. Lazaroviciu 50 cr., B. Singer 50 cr., Laz. Cicei 1 fl., M. Gross 20 cr., S. Messer 20 cr., I. Glatz 20 cr., E. Lazar 50 cr., G. Fagarasiu 2 fl., Rozinsky G. 1 fl., L. Panaiot 1 fl., A. Magyics 50 cr., M. Sandor 1 fl., M. Weiss 30 cr., Dr. A. Weiss 30 cr., Ig. Lederman 20 cr., G. Borna 50 cr., A Folcz 20 cr., K. Kris 50 cr., I. Raț 1 fl., M. Haszler 1 fl., E. Coraciciu 50 cr., G. Dölle 50 cr., I. Nagy 1 fl., N. Șerban 1 fl., N. N. 30 cr., Dr. Wannar et Gusti 1 fl., D. Onu 30 cr., G. Iancoviciu 50 cr., F. Ringeisz 50 cr., I. Nedelcu 10 cr. Suma . . . . . fl. 24.—

Prin același dela dd. I. Tuducescu 1 fl., Cr. Ghinchiciu 1 fl., A. Daliciu 30 cr., I. Ardelean 50 cr., C. Crăciun 50 cr., G. Mateiu 2 fl., I. Micu 30 cr., N. Caprucean 30 cr., V. Muntean 1 fl., N. Muntean 1 fl., M. Muntean 50 cr., R. Bichicean 30 cr., A. Popoviciu 20 cr., Fl. Bugi 30 cr., Sima Mircu 10 cr., D. Muntean 30 cr., N. Rotariu 40 cr., T. Muntean 20 cr., N. Rosiu 10 cr., D. Cismaș 50 cr., St. Dragea 1 fl., I. Vuculescu 50 cr. I. Suciu 50 cr., scolarii din clasa mare 40 cr. Suma . . . . . fl. 13.20

Prin același dela dd. I. Schauer 50 cr., A. Micu 1 fl., S. Martinoviciu 30 cr., A. Folcz 20 cr., D. Klaubez 20 cr., Graef Balint 20 cr., I. Lädermann 20 cr., N. Niederländer 20 cr., N. Miloș 50 cr., S. Micu 50 cr., B. Weiszin 1 fl., M. Temmer 50 cr., L. Braun 1 fl., F. Patruban 20 cr., N. Iellinek 30 cr., frații Singer 20 cr., I. Gross 50 cr., N. Chern 50 cr., Hirschmann 60 cr., B. S. 1 fl., G. Misiciu 1 fl., A. Weiss 50 cr. Suma . . . . . fl. 11.10

Prin același dela dd. Mihai Vasiciu 40 cr., T. Georgieviciu 20 cr., C. Popoviciu 50 cr., D. Istvan 20 cr., St. Hodejen 30 cr., A. Popoviciu 20 cr. Suma fl. 1.80

Totalul cu țiua de astăți . . . fl. 2556.45

Sibiiu, 13 Aprilie n. 1880.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaților.

*) Cuitările sumelor trimise la acest comitet vor urma prin publicare în țiarele de aici „Telegraful Roman“ și „Observatoriul“. La cerere însè sumele se vor cuita și separat.

Bursa de Viena și Pesta

din 13 Aprilie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	106.45	106.55
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	83.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	99.10	99.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	86.30	86.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	126.75	126.50
Obligațiuni ung. de rescumpărarea pământului	92.50	92.50
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	91.25
Obligațiuni urbariale temeșiane .	91.50	91.50
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	90.75
Obligațiuni urbariale transilvane .	92.25	91.75
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	93.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea țecimei de vin	93.—	92.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.80	73.85
Datorie de stat în argint . . .	74.20	74.10
Renta de aur austriacă	89.25	89.90
Sorți de stat dela 1860 . . .	130.25	130.—
Acțiuni de bancă austro-ung. .	840.—	840.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	287.90	289.—
Acțiuni de credit austr. . . .	273.—	274.50
Sorți unguresci cu premii . . .	—.—	114.3/8
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.58	5.54
Napoleon	9.45 1/2	9.45
100 marce nemțesci	58.45	58.40
London (pe poliță de trei luni) .	118.85	118.60

Economic.

Făgăraș, 6 Aprilie n. Pro hectolitră Grâu fl 9.50—.10; grâu sècărețfl 8—9; sècară fl. 5.50—5.80; orț 4—4.20; ovès fl. 2.90—3.20; cucuruz fl. 4.80—5.; mălaiu fl. —.—.; Sămânță de cânepă fl. 8—9.; mazere fl.——.; linte fl. —.—; fasole fl. 5—6 crumpene fl 1.50—2.; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—74; sèu brut fl. ——; sèu de luminărifl. 38—; unsoare fl —65; cânepă fl. ——.; sêmênță de in fl. —— ——; săpun fl. ——; fên fl. 2.40—2.80; spirt pro grad 10 1/2— cr.; pro chilo: carne de vită 42 cr. carne de viței 36—— cr.; carne de porc 44— cr.; carne de miel (un miel întreg) fl. 2—; Târgul de ați fu bine cercetat.

Brașov, 9 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu. fl. 8.—9.40; Grâu sècărețfl. 5.50; Sècară fl. 4.60 5—60; Orz fl. 4.30—4.60; Ovès fl. 3.20—3.10; Cucuruz fl. 5.20; Mălaiu fl 6.70; Mazere fl. 7.70; Linte fl. —9.20; Fasole fl. 6.60 Sêmânță de in fl. 10.50 Sêmênță de cânepă fl. 5.56— Cartofi fl. 1.60 pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 48 cr.; carne de berbece 24 cr.; Sèu de bovine proaspèt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Budapesta, 10 Aprilie n. Impregiurările timpului în sèptêmâna trecută au fost foarte primăvăratice. După un timp schimbăcios în țilele dintâiu ale sèptêmânei se închise ceriul și curênd după aceea începură ploile poftite de toată lumea. Ele dela începutul lor până pela sfêrșitul sèptêmânei își continuară cursul, și pe lângă toate, că au fost călduțe și foarte așteptate totuși pe urmă oamenii se esprimau, că acuma ar fi bine sè înceteze, pentru că dacă vor mai ținè, nu se pot apuca de lucrurile de câmp, cari în cea mai mare parte nu sûnt nici începute, necum sfêrșite. Acuma se vede din raporturile mai nouè, cumcă gerurile de mai înainte n'au făcut așa mare stricăciune bucatelor și tuturor sèmènătorilor, cum se spunea în raporturile de mai înainte. Cumcă în acele raporturi au fost mai mult ficțiuni decât adevèr, și cumcă raporturile mai nouè conțin mai mult adevèr, o dovedesce scăderea prețurilor la bursă, precum și în târgul articlelor din sèptêmâna trecută. In această privință notăm deci în special:

Grâul la 50—60 mii m. m. trecu debia cu fl. 10.40—10.60; sècara la 4000 m. m. cu fl. 9.25—9.50; orzul la 5000 m. m. cu fl. 6—7.20; ovèsul cu fl. 7.10—7.30; cucuruzul la 7—8000 m. m. cu fl. 7.50—7.75; făina nu trecu nici în această sèptêmână mai bine. Asemenea târg slăbuț au avut păstăioasele și adecă: fasolea cu fl. 8.50—9; mazerea cu fl. 11—12; lintea cu fl. 11; sêmênța de cânepă cu fl. 10; sêmênța de in cu fl. 14; mălaiul cu fl. 13.50 (toate per 100 chilograme); lânile trecură cu fl. 1.90—2.65 chilograma; spirtul *en gros* cu fl. 34, *en detail* cu fl. 36 per 10 mii litre %.

Porcii s'au mai scumpit. In târg se aflară cu totul 59.100 căpete, dintre cari din Ungaria de jos 2140; din România 870 și din Ardeal 170; unsoarea de porc, slănina și sèul trecură ca și mai înainte.

Peile de bou s'au vêndut debia cu fl. 112—115; cele de vacă cu fl. 105—110; cele de viței cu fl. 185—190, toate per 100 chilograme; peile de cal per chilogram cu fl. 10—12; celelalte soiuri n'au avut nici o trecere.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 20 Aprilie și 20 Maiu imob. lui Ioaneș Miclăuș în Cacova; în 19 Aprilie imob. lui Ioan Adami în Ungurei (trib. Sibiiu); în 8 Maiu imob. lui Michail Schindler în Mediaș (judec. cerc.); în 28 Aprilie și 28 Maiu imob. lui Nicolae Ritivoiu și soți în Porcești; în 19 Aprilie imob. lui Ioan Maiu în Ungurei (trib. Sibiiu); în 7 Maiu și 7 Aprilie imob. Salomiei Inczer în Cricău (judec. cerc. Aiud); în 19 Aprilie și 21 Maiu imob. lui Andreiu Mihalca și soți în Remetia; în 19 Aprilie și 21 Maiu imob. lui Ioan Banc și soți în Remetia; în 17 Aprilie și 20 Maiu imob. lui Adolf Goldner în Fejérszék; în 24 Aprilie și 25 Maiu imob. soției lui Nuțu Tarcea în Szakulosfalva; în 17 Aprilie și 20 Maiu imob. lui Onuț Petrean în Curtuiuș (judec. cerc. Șomcuta-mare); în 7 Maiu și 7 Iunie imob. lui Alecsandru și Iuliana Kiș în Brașov; în 30 Aprilie imob. soției lui Pavel Klein în Brașov (trib.); în 5 Maiu și 5 Iunie imob. lui George Demaj în Sântioana (judec. cerc. Sângiors); în 22 Aprilie imob. lui Vasilie Șerb în Poplaca (trib. Sibiiu); în 7 Maiu și 7 Iunie imob. lui Candin Rus în Cricău (judec. cerc. Aiud); în 4 Maiu și 4 Iunie imob. lui Iacob Grabovitzky și soți în Sibiiu; în 10 Maiu și 10 Iunie imob. lui Ioan Goța în Poplaca; în 8 Maiu și 8 Iunie imob. lui Ioan și Iria Roșu în Reșinari (trib. Sibiiu); în 29 Aprilie și 29 Maiu imob. lui George Albrich în Moardeș (judec. cerc. Mediaș).

Redactor respundètor: **Nicolau Cristea.**

Editura și tip ariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 41. Sibiiu, Sâmbătă 5 Aprilie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Liberalismul maghiar.

„Libertate ca și în Ungaria!“ — „Despotism ca și în Rusia!“ Eacă două frase stereotipe, pe cari mulțime de oameni s'au dedat a le rosti, fără a mai cugeta, la fie care ocasiune dela 1848 încoace. Dar între diferitele graiuri europene cel *maghiar* de sigur se aude mai tare: lăudând neasemănatul liberalism maghiar și condamnând neasemănata tirănie rusească. Vedi bine, noi pățiții, cari avem ocasiunea a ne bucura mereu de fructele liberalismului maghiar, am devenit cei mai cumpliți sceptici și ne întrebăm mereu, că oare ce mai înțelege etica modernă sub „libertate“?

Sûntem o samă de oameni în vre un oraș al Ungariei, cari ne interesăm de limba chinezească; ne punem pe sinologie și ajungem cu entusiasmul până — a angaja cu banii nostri o trupă teatrală chinezească, ca aceasta să ne ofere petrecania unor representațiuni adevărat chinezesci. Fi-vor aceste permise în Ungaria?

Dar sûntem d. e. Nemți născuți, cari am supt graiul nemțesc de odată cu laptele mumei; voim și noi după muncile ḑilei a afla seara plăcerea, ce o poate face bunăoară o comedie veselă, jucată în limba inimei noastre, în limba nemțească. De am fi cetățeni ai României, chiar *teatrul național românesc* din capitala *Bucuresci* ni s'ar deschide pentru accentele idiomului nostru german, precum deunăḑi s'a și întêmplat într'adevĕr.*)

Ei! dar România n'a ajuns încă la nivelul unui stat *european*. E vorba de stări *europene*: liberalism *maghiar* și despotism *rusesc*! În Ungaria, nu numai în capitala țerei **) așa se vede, că pe viitoriu nu va fi iertat a mai vorbì nemțesce pe scenă. Prin urmare nici românesce, sêrbesce ..., ci numai ungurește.

Dar în despotica Rusie? În Petersburg se dau representațiuni nemțesci chiar în două teatre: în cel al Mariei și în cel al lui Mihaiu; ear' în orașele Riga, Dorpat, Mitau... din provinciele baltice ale Rusiei se află teatre curat nemțesci cu atât mai mult, cu cât barbara Rusie susține d. e. în Dorpat o *universitate nemțească*, în Riga un *politechnic nemțesc* ... Spre mângăerea Maghiarilor fie însĕ amintit, că și frații lor din seminția fino-ugrică, Finezii din Finlandia *rusească* au dreptul a se bucura de un teatru *finez*, bunăoară în Helsingfors, de oarece chiar și la universitatea de acolo se propune în limba *fineză*. Tiranul de muscal barbar!

Noi toate aceste le-am sciut: am fost însĕ nedumeriți în privirea cualificărei, de vreme ce eram pe acì a ne însuși — cu deosebire și sub înrîurința presei străine — un scepticism filosofic atât de intensiv, încât stam aproape de a nu mai scì deosebì, ce e libertate și ce e contrariul. Când eacă că aceeași presă străină, care până acuma după atitudinea ei se părea că aprobă etica maghiară, deodată se întoarce în contra ei scriind d. e. astfel:

„Din norocire aflăm puține esemple în istorie, ca un popor după scuturarea unui jug și a asuprirei suferite, sĕ iee așa de curênd rolul asupritorului, precum au făcut Maghiarii în present. Ce spectacul a fost acela, pe care ni 'l-a presentat Ungaria după pacea dela Villafranca (1859)! Nu prin puterea lor proprie — ori cât de mare și neînfrântă a fost mânia lor —, ci prin biruințele franceze pe câmpiile Lombardiei s'au mântuit Maghiarii ....“ După aceea se arată că Deák n'ar fi ajuns așa curênd la ținta propusă „dacă n'ar fi venit încă odată un ajutătoriu din afară și dacă n'ar fi recomandat o ḑi dela Königgrätz încuviințarea pactului.“ „Nu esistă nici un popor, care sĕ aibe mai multă causă, de a se abstinè de ori ce îngânfare. Dar cum obicĭnuesc Maghiarii a tracta pe concetățenii lor din imperiul coroanei lui Stefan, de când în 1867 au ajuns la atâte libertăți și drepturi? Astăḑi de nou se anunță din capitala lor Pesta un foarte urît esemplu de sumeție și nedreptate.“ Urmează cestiunea închiderei teatrului nemțesc din Pesta, și istoricul neîndreptățirilor, ce a îndurat elementul nemțesc din Ungaria. Apoi: „Între Constantinopole și Viena s'a construat din partea unor societăți de căi ferate și de navigațiune o linie pentru comunicația universală. Ungurii însĕ au atât de puțină consideație, încât dau la vama din Orșova bilete de vamă numai în limba lor, care nu e înțeleasă de cei mai mulți calĕtori precum și de funcționarii de vamă din Austria. Adeseori și Ministrii nu păsesc de loc mai cu cruțare decât deputații, precum s'a vĕḑut în Aprilie 1876, când eară a fost vorba de o cestiune teatrală. Casa de jos încuviință teatrului național Pestan, care și așa era deja subvențional, o anticipație fără camată. Un membru sêrbesc obiectă, că e nedrept, a încuviința în favorul unei singure naționalități o sumă așa de mare pentru scopuri de petrecanie, pe când toate celelte neamuri nu primesc nimica. Un alt Sêrb aderă și observă: Ungaria nu este un stat național maghiar, ci un stat de diferite naționalități; dieta nu va schimba aceasta, precum nici nu are puterea, a le face maghiare milioanele de Sêrbi, Slovaci, Români și Nemți, cari formează marea maioritate a poporațiunei. Atunci se sculà Tisza și esclamà: Este o norocire pentru oratorul, că a stabilit deosebirea între stat național și de naționalități aici în Casă unde îl scutesc drepturile deputaților; afară de Casă curênd ar face descoperirea, că statul național maghiar are destulă putere, pentru a sdrobì pe inimicii patriei maghiare. După un aplaus lărmuitoriu, ce a urmat cuvintelor aceste, deputații de neam nemaghiar au părăsit sala ... În regatul Stlui Stefan se află după o numĕrare nu chiar nouă circa 14 milioane locuitori; Maghiari sûnt între ei numai 4 până 5 milioane, și mulți își însușesc originea aceasta, pentru a fi socotiți la neamul stăpânitoriu. Se poate vedè din aceasta, dacă amintitul Sêrb din casa de jos din Pesta, a avut drept sau ba, a susținè că Ungaria nu este un stat al unei singure naționalități, ci ea seamănă mai mult cu Elveția.“ Urmează o accentuare a meritelor, ce au Nemții pentru Ungaria, sfêrșindu-se cu cuvintele următoare: „Este o nebunie cumplită, ca ḑece milioane de Europeni sĕ se asimileze Maghiarilor și sĕ primească o limbă mongolică. Deja putem adeseori cetì, că Maghiarii prin intoleranța și aroganța lor s'au făcut urgisiți la toate neamurile imperiului habsburgic fără escepțiune. În regatul lor popoarele formează reuniuni de scutință unele contra altora, precum făcură și odinioară, înainte de ce s'au încăierat în anul 1848. Ținem că încă n'avem sĕ ne temem, că va ajunge lucrul vreodată eară așa departe. Politica mai are mijloace, a prevenì rĕului; e însĕ de lipsă ca sĕ se facă în curênd începutul și înainte de toate se cere mai

*) Tocmai societatea de actori *nemțesci*, care astăḑi dă representațiuni aici în Sibiiu, a jucat cu permisiunea intendanței în teatrul *național românesc* din Bucuresci, fiind proveḑuți de aceeași intendanță chiar și cu decoruri și în parte cu costume, precum le pretind dimensiunile marelui teatru al capitalei române. Aceste le scim atât din ḑiarele Bucurescilor cât și din informație privată.

**) Ḑiarele nemțesci din Sibiiu au comunicat în ḑilele aceste, că și direcțiunea societății teatrale nemțesci care joacă în Sibiiu, a primit concesiunea pentru a da representațiuni numai până la sfêrșitul lui Iunie. Ori cine înțelege necsul cu concesiunea teatrului nemțesc din Pesta: se vede o *sistemă* întru — denegarea concesiunilor pentru teatre nemaghiare.

FOIȚA.

Din „Frățilia intru dreptate“.

Anunțând Joi aparițiunea mult importantei foi, ce poartă numele de sus, credem că, cel mai nimerit mijloc de a face și pe cetitorii nostrii sĕ'i cunoască tendența, ar fi sĕ lăsăm pe „Frățilia întru Dreptate“ sĕ vorbească ea însași prin graiul secretariului „Societății de cultură Macedo-Română, d. V. Alesandrescu Urechiă.

Eată după „Binele public“ cum grăesce d-sa în cuvêntarea de deschidere a primei întruniri a societății Macedo-Române:

„In ḑiua cându sĕ adunară representanții a marilor Puteri Europene la Berlin cu scop se reguléză, cum se ḑicea, chestiunea Orientului, sórta popórĕlor din peninsula Balcanică, care di noi nu simți durere fără parigoriă, când vedea nedreptățile ce feaceră numa și a nóuă [nu numai noue] la Țéra nóstră, ma ninca și a întregului elementu Rŏmânu din peninsula Balcanică, Areopagiții dela Berlin?

Fure că noi celistisim [silim] de atuncea cu tóte puterile nóstre sĕ aflăm un trop (mod) se eșim ca ma bine*) de lanțurile ce ne aruncară nedreptatea și, cutez sĕ ḑic, neminduirea (neprevederea) Europeliei, ce rĕmâne sĕ facă fraților a noștri dinaparte de Balcanĭ, de cari mizea (abie) și aduse aminte Areopagŭlu de Berlin că sunt și cari li sacrifică tră alante națiuni ce locuescu cu eli?

Cu castigă (grijă) de venitorŭlu ce proetimàsia (prepara) Macedo-Rŏmanĭlor aceli de la Berlin, mulți din barbații a nostri politici se adunare atumcea și cu durere de inimă se minduiaŭ (cugeta) ce putea sĕ facă Romania ca sĕ ajungă suschirările (suspinele) Românilor dinaparte de Balcani la urecliele congresului de la Berlin. Unŭ memoriu scrisu de Apostol Margarit fu, câtŭ scimu, impărțitu la aceli ce regulau sórta lumeliei Orientale. Ma ahânt (atât) fu tutu ce putu se sĕ facă. Romania victoriósă la Vidin, la Rahova, la Griviṭa, la Plevna, Romania care avea scapată óstele Rusesci, era sacrificată de congresu, li se rupea trupŭlu. Și ași România nu putea se facă ca ma mult tre mărățili frați a liei de la Peninsula Balcanică·

Ma acea ce nu putea se facă Romania atumcea, ea o aștéptă de la cherolu (timpul) care derămă așeḑarile politice cât de mari se hibă (fie), când temeliŭlu a lor l'au pe prestaneu (violența) și pe nedreptate. Romania o aștéptă de la desvoltarea puterilor liei de viață, de la ḑua când tuți aceli cari sburêscu dulcea nóstră limbă va se amintă consciința drepturilor și cunoscința venitorŭlui ce li aștéptă. Ca un natu (pruncŭ) care de multe ori cade ca sĕ învéță se imnă (ambla) tinera noastra națiune caŭta*) de cazaturile aliei se învéță se calcă bărbătesce și se miérgă înainte.

Ași dochira (cunoscură) aceli bărbați cari de jumetate etă (secol) au lucrată tre patria Română și aceli din tineri cari vor se ajungă sĕ se facă soldați deștepți și ascultători la veclili a lor capitani. Ași se dechiară ḑicu, tuți aceli cari se adunară și fure că este cherolu ca se facă antânia societate de Cultură Macedo-Română.

Se nu hiba (fie) chero tre (pentru aistă societate?)

Ma când cama multu ca astă-ḑi naționalitățile din Peninsula Balcanică caută se hihă cunoscute ca carecido (fie-care) națiune? cându éră cama multu ca astă-ḑi Europa spăriată de opera liei cu parere de bine vede, că in Peninsula Balcanilor se află elemente cari potu, fure că nu se țină, celu puçin se impuținezà pericolulŭ de nemesurata intindere a lumĭlieĭ Slave? Francia cu aistu scopu apără Grecĭli. Ași si Germania impinge Austria pâna ninga Salonicu. Italia, cu minte cum este, nu putu se nu achicăséscă (pricépă) că colosŭlu slavu va sĕ ajungă la Adriatica; tuți au un

*) *Bi* se citesce *ghi* in dialectul Macedonéanu. E de dorit insĕ sĕ și corrégă acestă pronunțațiune, ca și Moldovenii.

*) Macedon. citesce: *Cafta*.

multă claritate şi chibzuinţă a capetelor. Ce s'a întêmplat în Pesta este o provocare a Nemţilor fără de nici un scop afară de desvoltarea unei îngânfări cinice. Ne este teamă, această hotărîre s'a luat într'un ceas rĕu pentru Ungaria şi pentru Maghiarime, cine seamĕnă vênt, poate secera numai vifor".

Şi cine scrie astfel? „National-Zeitung" din Berlin, care, pănă acì observa faţă cu Maghiarii atâta reservă diplomatică, încât nu prea era accesibilă nici pentru plânsorile Saşilor ardeleni.

Polit într'una din sedinţele mai din urmă ale dietei ungare s'a esprimat astfel: „Naţionalităţile Ungariei încă de mult ocolesc ori şi ce ar putè fi adus în legătură cu cuestiuni politice, cu tendenţe politice. Ele s'au retras cu totul pe tĕrêmul culturei presupunênd, că le va fi cel puţin aici iertat, a se desvolta în spiritul naţional. Însĕ întreaga tendenţă a activităţei dlui ministru de culte se împrotivesce şi în anul trecut am fost martori la crearea acelei legi pentru scoalele populare, care se arată ca întruparea ideei: că naţionalităţilor nu le poate fi iertat a se desvolta în individualitatea lor naţională, ci că ele sûnt silite a se ţinè de desvoltarea neamului stăpânitoriu. Dar guvernul unguresc nu s'a oprit nici măcar acì: el a trecut de pre tĕrêmul culturei pe tĕrêmul religios..." Noi adaugem: guvernul unguresc nu se opresce nici acì — veţi proiectul de lege despre simplificarea şi accelerarea *regulărei afacerilor de proprietate din Transilvania* etc. Pănă acuma au fost bunurile ideale în joc, acuma au ajuns şi cele materiale a fi supuse deadreptul arbitriului celor puternici. Ni s'a ţis mai nainte. Trebue sĕ vĕ faceţi şi sĕ fiţi *Maghiari*, apoi nu Vĕ opresce nime la înflorirea stărei voastre: astăţi însĕ se ivesc năzuinţe îndreptate chiar în contra esistenţei noastre *fisice*. „Libertate ca şi în Ungaria"!

Revista politică.

Sibiiu, în 4 Aprile.

Casa deputaţilor ung. a acceptat eri în desbatere generală şi specială fără modificări esenţiale, proiectele privitoare la reconstrucţiunea Seghedinului.

Pentru Cislaitania ţiua de Luni a fost o ţi memorabilă. A doua ţi Marţi toată presa vinează se afla sub impresiunea discursului lui Taaffe din ţiua trecută, care din partea uneia fu comentat cu articuli întitulaţi „Desvelirile lui Taaffe."

Din partea aşa numiţilor „constituţionali" i s'a luat în nume de rĕu lui Taaffe căci în şedinţa de Luni a scăpat din gură cuvintele, prin care ţicea, că nici o naţiune din Austria sĕ nu se simtă ţermurită în drepturile sale istorice.

Nu mai târţiu de cât a doua ţi, Marţi cuvintele aceste liberale ale ministrului Taffe fură resbunate de partida liberală constituţională din Austria. Cu o maioritate de douĕ voturi a sters fondul de dispositiune de 50,000 fl. şi ministrul Taaffe şi cabinetul seu dacă mai are poftă de a menagia câte o foaie ca sĕ'i represente ideile sale politice se bage mâna în punga sa proprie. Aceasta ar fi o scădere mică, de tot mică. Foile căror le place a sta cu săculeţul de ovĕs atêrnat la gură nu vor răbda îndelung. Îşi vor căuta alţi stăpâni, cari au mai multe grăunţe decât macrul fond de dispositiune, ce va seca de tot, şi vor trăi mai departe. Vorba este însĕ, că resbunarea aceasta a liberalilor este o resbunare, a cărei ascuţit este îndreptat asupra naţionalităţilor negermane. Frĕmêntarea, care a revĕrsat scânteile parlamentare de Luni şi Marţi, este după noi preludiul unor lupte în viitoriu, a căror sfêrşit nu se poate scì. Slavismul din Cislaitania, care dacă, după unele succese de pănă acì de când a întrat întreg în luptă, se va fi creţut învingĕtoriu, va fi câştigat convingerea, că învingerile nu sûnt lucruri uşoare. Şi tocmai convingerea aceasta îl va împintena la alte lupte mai departe ca sĕ nu se lase de perit înaintea liberalilor constituţionali, cari încep a lua lecţiuni frumoase dela tovarĕşii de dincoace de riuşorul Laita. Lupta între elementele aceste este de mare importanţă, căci deşi arena ei este Austria, într'o ţi mai îndepărtată vom vedè că neputêndu-se decide pe teritoriul, în care este ţermurită, se va decide, pe un teritoriu cu mult mai întins departe preste limitele Austriei. Slavi şi Nemţi, dacă sûnt buni patrioţi, sĕ caute sĕ'şi descurce treaba între dênşii pe teritoriul ţermurit austriac, căci altcum sfêrşitul nu scim, ce roduri va aduce, şi nu scim pentru cine roadurile vor fi dulci şi pentru cine amare.

O telegramă de eri ne spune, că s'a votat în casa deputaţilor în desbatere specială neschimbate titlurile bugetului de interne, conducerei centrale, poliţiei de stat, administraţiunei politice, serviţiului edil de stat şi a drumurilor.

Se vorbesce de o disolvere a senatului imperial, drept consecuenţă a votărei de Marţi.

Cabinetul din London îşi va da demisiunea îndată, ce regina va sosì din călĕtoria sa din Germania.

Scrisoarea principelui Napoleon.

Două ţiare, cetim în „*Democraţia Naţională*," cari representă ceea ce se numesce bonapartismul democratic, „*L'ordre*" şi „*L'Estafette*," publicară la 24 Martie o scrisoare foarte importantă a principelui Napoleon, cel dintâiu act public semnat cu numele seu de când principele a fost numit cap al partidului.

Fiindcă am amintit mai de multe ori epistola aceasta, o publicăm după cum o aflăm în citatul ţiariu.

Eată tecstul acestei scrisori.

Paris, ... 1880.

Scumpe amice, Imi spui că amicii nostri hesit asupra conduitei ce am sĕ urmez în lupta, ce se prepară contra decretelor elaborate de guvern relativ la congregaţiunile religioase. Imi ceri părerea mea. Nu mĕ simt de loc încurcat esprimându-o; nu'mi place sĕ mai ascund în tăcerea întrigilor întunecoase şi cred, că numai prin francheţă 'şi poate cineva câstiga încrederea unui popor ca al nostru.

Un Napoleon nu va putè fără a nega originea lui, sĕ se arete inamicul fie al religiunei, fie al revoluţiunei. „Religiunea, ţise unchiul meu pe insula Sânta Elena, este sprijinul bunei morale şi a adevĕratelor principii". Soartea familiei mele, în 1880 ca şi în 1848, a fost de a scăpa revoluţiunea din mâna reacţiunei regale.

Napoleon a împĕcat, prin concordat, aceste două puteri, cu toate că diferă prin natura şi originea lor: In această operă nemuritoare, el trase cu limpedea vedere a unui geniu, domeniul respectiv al Bisericei şi al statului, asigurat societăţei, cel mai preţios dintre bunuri, pacea religioasă, şi fie căruia cetăţan cel mai sacru dintre drepturi, libertatea consciinţei.

Două specii de agresori, ameninţă această carte de împăciuire: Sectatorii teocraţiei, cari visează reîntoarcerea la o religiune de stat apăsătoare şi netolerantă şi sectatorii disordinei, cari urmăresc organisarea unei societăţi fără Dumnezeu şi fără lege morală.

Am fost tot deauna şi nu voiu înceta de a fi adversarul acestor două pretenţii estreme. Când se va reclama suprimarea bugetului cultelor sau întreţinerea bisericilor, mĕ voiu opune. Când se va constata vre un principiu revoluţionar, 'l voiu susţinè.

Recentele decrete nu constituesc o persecutare: ele nu sûnt decât revenirea la o regulă nediscutabilă din dreptul public. Principiul ce domnesce în esistenţa unei societăţi religioase autorisată şi supraveghiată de puterea publică se află în toate societăţile; chiar burbonii au recunoscut aceasta. A abandona statul, ar fi a'l distruge şi a'l arunca la picioarele teocraţiei.

Pentru ce dar amicii noştri ar ataca aceste decrete?

Ce făptuesce un bine.

Fi-va pentru că sûnt basate pe legile imperiului şi că reînoesc prescripţiunile de demult lăsate la o parte de concordat? Acest mijloc este straniu pentru a se arĕta că e bonapartist.

Fi-va pentru că sûnt operile Republicei? Numai opositiunile fără principii şi moralitate uresc şi neagă mâna.

Fi-va oare din temerea desvoltărei uniunei conservatoare? Această închipuire desastroasă a durat mult timp. E timpul ca fie care sĕ'şi reia colorile sale, tradiţiunea sa, principiele sale, sĕ înceteze odată echivocele.

Cea mai funestă manieră, de a nu fi noi înşine, ar fi aceea, care ne-ar face solidari în ochii naţiunei, speranţele vechiului regim, ne vor face sĕ renegăm legislaţiunea Napoleonilor şi ne ar face aucsiliari partidului etern condamnat, care degradează religiunea, tăcêndu-o instrumentul pasiunilor şi calculelor unei politice retrograde, inamică civilisaţiunei, sciinţei şi adevĕratei libertăţi.

Folosiţi-vĕ cum veţi crede mai bine de scrisoarea mea. Aşi fi fericit dacă ea ar obţinè consimţirea amicilor nostri.

Jerôme Napoléon Bonaparte.

Varietăţi.

* (Jurămêntul de fidelitate) 'l-a depus nou denumitul Archiepp şi Metropolit al Bucovinei Dr. Silvestru A. Morariu în 12 Aprilie n. în mânile Majestăţii Sale Împĕratului. La acest act solemn a asistat şi ministrul de culte şi instrucţiune publică bar. Conrad de Eybesfeld.

†

Tocma ne vine trista scire, că protopresbiterul gr. catol. din Roşia de munte, **Simeon Balint,** cunoscutul erou din 1848 în luptă pentru libertate, egalitate şi frăţietate, a repausat ieri la 7 oare de dimineaţă. — Fie-i ţĕrina uşoară şi memoria binecuvêntată.

* (Ţiarele din România,) cu escepţiunea „Romanului„, „Binelui public" „Alegĕtoriului", „Democraţiei naţionale" şi Telegraphului." ne vin foarte neregulat, încât nu scim mai esistă sau nu, pănă când nu vedem eară retăcinduse câte un numĕr şi pe la noi. Şi acele care fac escepţiunea, une-ori ne vin numai a doua ţi. Regularitatea lor este numai, că nu se întrerup bună oară ca „Pressa", care nu ne vine fără cam tot al treilea numer. „Timpul" cel puţin dela Martie a. c. nu ne mai vine de loc. Nu scim ce poate fi causa iregularităţei, căci noi credem, că espediţiunea

---

planu, s'este că nu pe faciă, celu puţinu în inima lor, care se agudésce (potrivesce) cu vederile a nóstre, şi ne face se nu lasăm lucrulu ce începumu la 1864 tre aceli ce suntŭ dinaparte de Balcani. Da, era şi este datoria nostră se dămu parigoriă la fraţili a nostri şi se ne ocupămu de sórta lor. Şi ce ţic datoriă? Simţul nînca natural de pastrare ne spune că bana (viaţa) nóstră este legata cu a Rŏmanîlor de acŏlo. Ea! de ce barbaţîli insemnaţi, adunaţi an şi estan, sĕ achicăsirà cá lipsésce sĕ se facă ŭnă societate de cultură a Romănîlor de dincolo de Dunăre şi ajunseră sĕ facă canonismolu care credu că şi d-vóstră va sĕ lu cunoscеţi de bunu?

Domnilĭ a mei, ca membru la comitetulu provizoriu vĕ spunu susu şi desclisu ideile amele, cari credu că va sĕ facă sĕ tacă intriga străină. Societatea ce vremu se facem nu este operă a nici unei parti: conlucrarea de la facerea liei a acelor cama însemnaţi barbaţi politici di tute partidele şi di tute clasele societateliei va se spună cama bine de mine, că nici ŭnă intrigă, nici ŭnă calomniă, nicĭ ŭnă piedecă nu va se pótă se o ţină de la desvoltarea liei şi de la lucrările aliei generóse şi desinteresate, (tuţi strigă: aşi este! Bravo!)

Şi de la ce lucru mare şi naţionalu lipsiră vr'ună óră intrigele şi calomniele? le trecu acelea cu vederea; ma voiu se spunu ună care credu că mâne va se ésă in gazetele străine. „A! va se ne zică, vreţi ună Romaniă de la Carpaţi pânâ preste Balcani? Nu, nu, nu! ahtări vise incapu maşi in capetele langede, Rŏmania cari cunósce bine durerea sclaviliei straine, nu caută, nici are pre minte se aibă popére straine sub sclavia liei. *Ma de altă parte éră nu va se pótă se védă cu ocliu bunu popóre in Peninsula Balcanică* cari se vrea se aibă hililĭ lieĭ sub sclavia lor! Departe de vise, Romania fără se apără drepturile istorice a Romanilor de dinaparte de Dunăre, are borge (datorie) se lucréză ţiua şi nóptea trĕ inaintea poporului Rŏmanescu de acŏlo şi tre pastrarea caracterŭlui lui naţionalu.

Lucrarea asistă, credemu că se uidisésce (convine) vertosu bine (fórte bine) nu maşĭ cu desvoltarea de ŭnă a alantor naţionalităţi Balcanice, ma şi cu acelu mare scopu care lipsésce se l'aibă in vedere carecido barbatu politicu: Turcu, Grecu, Bulgaru, Sêrbu, Montenegrén care va de tută inima se védă patria lui liberă şi independentă, cu scopŭlu, ţicu, sĕ se facă ună *omospandie* a tutulor propoarelor de la Balcani şi Carpaţi. Aiste ţise, bitisescu (terminu) mica mea dare de sémă, ca şi cu 12 ani inainte cându tut tre acelu scopu me adresam câtre Rŏmâni:

Ce are câmpulu di înghanesce
Şi Pindulu tot di cărtesce?
Ce are Romănŭlu di suschirà?

Aşi se intreba de cama multe ţile inima poetică a Macedo-Romănŭlui, şi respunsu necă el nu scia se'şi da nici de la altu nu avu.

Ma anili a etăliei ce bănămu (traium) li spuseră.

De ce Campulu inganesce
De ce Pindulu tutu cărtesce
De ce Romănulu tot suschirà?

De ce? Sufletulu alui era plinu de vrere şi de poru fără numă (nume). Elu avea lipsă de fraţi vruţi, (iubiţi) ca ună mumă bună ce va feciori se li desmiérdă.

Ma are elu fraţi elu care de multe ete de ete, mare a Romanilor şi apoi a Asanilor nu avu maltu (n'a mai) altu ceva afară de sclavia şi lungu martir? are elu fraţi.

„Care esci tine hiliu a Pindului, care cauţi vruţi?

Eu fiu (hiu) Rŏmânu!
Mine escu Rŏmânu!

La aistu respunsu un echo simpaticu umplu vălile carpatice la 1864, şi întrégă ţéra lui Traian strigà: „*Şi eli sunt Rŏmani!!*"

De la 1864 cunoscundu-li Rŏmania, desclise, cu tote greutăţile ce avea, scoli in multe părţi de preste Balcani. Ma statulu nu póte se facă acea ce lipsésce sĕ se facă. De acea, Domnili a mei, se ne adunâm de avĕrliga (injurul) societatilĭei ce enghenisimu (inaugurămŭ) astă-ţi şi cu ună óră cama inainte se implinimu acea ce incepumu la 1864, dându la fraţili a nostri di tute parţile inveţatură Ro-

va fi în regulă. Am dorì însĕ ca comunicaţiunea între noi şi între ţiarele de dincolo sĕ se amelioreze bater într'atâta, ca schimbul sĕ se ţină regulat, şi după ce noi la espediţiunea noastră de aici plătim de fie care numer întreit ca pentru ale noastre, ear pentru cele ce ne vin din România mai plătim de fiecare numer 2 cr. pe deasupra, sĕ nu mai fim scurtaţi şi în primirea regulată a ţiarelor românesci. Aici la posta noastră ni se spune, că ce vine din altă parte, ni se respunde regulat. Rugăm dar pe on. administraţiuni a ţiarelor din România a cerceta şi din parte-le după originea iregularităţei, căci altfeliu, cu părere de reu, dară vom fi siliţi a întrerupe schimbul cu acele ce ne vin numai din când în când, sau nu ne vin de loc în intervaluri mai mari.

* (Emigraţiuni dese) se întêmplă de un timp încoace din multe părţi. Aşa se scrie din Făgăraş, că foarte multe familii românesci emigrează din comitatul acesta spre Dobrogea. Mai în toate ţilele se vêd şiruri întregi de oaneni, emigranţi, cari îşi părăsesc patria ducênd cu sine copii, mueri şi toată averea. Asemenea sûnt emigrările la ordinea ţilei în Caşovia. În 6 Aprilie n. 27 locuitori de aici — după cum ne spune jurnalul caşovian — s'au îmbulzit în tren spre a emigra la America. Emigranţii erau parte industriaşi, parte profesionişti şi muncitori de ţi. Înaintea acestora se duseră mai înainte mai multe alte familii întregi. Tot aşa se întêmplă şi din pregiurul Stutgartului. Precum se scrie de aici cu datul 10 Aprilie n. în decursul lunei acesteia sûnt gata a emigra în Bosnia mai multe familii din satele Betra, Hopfau şi Dürrmettstetten, cari toate se ţin de cercul „Schwarzwaldului würtenbergian.“ Unii dintre emigranţi trăiră mai înainte în Bosnia cumpĕrându'şi şi pămênturi acolo, cu deosebire în apropiarea fortăreţei Novi lângă riul Una. Pofta de emigrare în cercul sus numit cresce din ţi în ţi şi va lua dimensiuni cu atât mai mari, cu cât aşeţarea emigranţilor presenţi se va dovedì de mai bună şi mai fericită.

* (Voluntari la honveţi). În conferenţa ministerială comună ţinută în 12 a lunei c. sub presidiul împĕratului tecstul novelei la legea de armată s'a statorit definitiv. După „B. Corr.“ una dintre cele mai esenţiale norme ale acestui proiect de lege este aceea: că de acì încolo sûnt îndatoraţi a venì la soarte şi aceia, cari sûnt îndreptăţiţi la serviţiul voluntar de un an şi numai întră esclusiv în armata comună, ci după soarte sau în armata comună sau la honveţime. Condiţiunile pentru serviţiul voluntar remân esenţialmente cele de până acum.

* (Monumentul lui Bem), ce are sĕ se ridice în Murĕş-Oşorheiu, a sosit dela Viena în Budapesta, unde este espus vederei până în ţiua, când are sĕ se transporteze la locul destinaţiunei sale Murĕş-Oşorheiu.

* (Banii colectaţi) pentru Seghedineni — după cum se anunţă din Seghedin — se vor împărţi pe la începutul lui Maiu. Până atunci se va putè statorì, cât are se primească fiecare Seghedinean, ceea ce până acuma nu s'a putut.

* (O observare nimerită). În dieta Germaniei s'a primit cu o mare maioritate în ţilele aceste legea militară. Cu prilegiul acesta deputatul Richter făcu observarea: „Guvernul are doue maiorităţi; conservativii i aprobă spesele şi liberalii venitele, restul e — a plăti“. Aceasta se vede de altmintrelea a fi signatura parlamentarismului pretutindenea în ultimul pătrariu al secolului 19-lea.

* (Alegerile ulltime engleze). Spesele acestora se preţuesc la suma frumoasă de 20 milioane floreni. La fondurile de alegere liberale au mai contribuit lordul Roseberry, bărbatul doamnei Hanna Rothschid cu 600,000 fl., lordul Derby 300,000 fl. şi fabricantul Morley 100,000 fl.

* (Un oraş fericit). Haltern, un orăşel în Westfalen, a cărui nume poate că nu e cunoscut după merit, este pe deplin îndreptăţit, a privì peste umeri pe cele mai mari şi mai pompoase residenţe ale lumei. În ultima Martie şi prima Aprilie adecă toţi orăşenii fură citaţi la magistrat spre a primì bani. Din venitele avĕrii comunale în anul trecut s'au împărţit între orăşeni la 14 mii marce în bani gata. În Haltern, care este situat în cercul Cösfeld la locul, unde se împreună riul Stöver cu riul Lippe, şi are la 5000 locuitori, cari se ocupă cu ţĕsutul de lână, de ciorapi şi de pânze, chiar oamenii cei mai luminaţi au o închipuire foarte slabă despre noţiunea: „dare comunală“.

manéscă, şi aistă *se hibă cu dreptate şi fraţilie, câtre alante naţiuni cari locuiescu cu eli.* Noi ca societate cunoscută putemu se facemu multu, prea multu, că facemu parte de acelu poporu a cui baladă spune că Romanulu este multu ca frunza...

„Mulţi ca frunza se himu şi noi cari formamu aistă societate, şi atuncea, cum spune paramythululu, maşi câte ună mână de locu se aruncămu tu facia duşmanului, va se anălţămu nu muntele Ciahlaului (din Carpaţi) di tu părămythu, murulu de scăpare a venitorŭlui naţiunilor Carpato-Balcanice: *Statele unite in Orientul Europeliei.*“ (lungă aplaudaciune).

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Biblia şi Natura.

(Încercări după raportul între Biblie şi Natură).

(Urmare).

Chiar în timpul nostru se află o mulţime de naturalişti învĕţaţi de rangul prim, cari'şi măturiscesc şi cetesc publice credinţa în revelaţiunea divină şi nisuesc a dovedì armonia ce este între biblie şi resultatele sciinţelor naturale, bărbaţi de renume, cari în loc sĕ atace principiele religiunei, osândesc aserţiunile ateiştilor şi materialiştilor. Ca drept dovadă fie'mi permis a întroduce acì mai întâiu convicţiunile unor naturalişti germani.

R. Wagner ţice astfeliu: „*în observarea lucrurilor naturei nici odată nu m'a condus la rĕtăcire adevĕrul bibliei.*“ [1])

Mädler I. [2]) scrie următoarele: „*ceriurile vestesc mărirea lui Ţeu precum a cântat psalmistul, şi dacă astronomia pogoară din ceriu, ea se arată deamnă de atare origine. Astronomia înlesnesce cunoascerea lui Ţeu, descoperind adevĕruri, cari ne conduc la cunoascerea lucrurilor celor mari ale lui. Ea desvoaltă legi, cari cu drept cuvênt poartă numele de legi ale naturei, nu ca şi când le-ar fi pus natura, ci pentrucă Ţeu le-a prescris naturei.*“

Bischof G.[3]) ţice astfeliu: „*nu în urma scrutărilor, nu pe calea observărilor şi a esperimentelor au devenit oameni mari şi nemuritori. Ei au ajuns la adevĕr prin alt criteriu al cunoscinţei, prin inspiraţiunea divină şi adevĕrul la care au ajuns va remânè pentru eternitate tot adevĕr.*“

Oswald Herr scrie în un mod demn numai de dênsul spunênd adevĕrul pur în următoarele cuvinte: „*cu cât străbatem mai adênc în cunoascerea naturei, cu atât ne convingem mai mult, că numai credinţa în un creator omnipotent şi atotsciutoriu, carele a creat ceriul şi pământul amĕsurat planului celui vecinic al lui, — acela poate sĕ deslege enigma naturei şi vieţei omenesci.*“ [4])

Numai puţin s'au distins în astă privinţă o pleadă de naturalişti francezi, statorind pe întrecute armonia între referatul bibl. şi resultatele sciinţelor naturale, vĕdindu-se totodată pre lângă sciinţa şi adevĕrata lor credinţă şi ca creştini în înţelesul eminent al cuvêntului. Între acestia pot sĕ amintesc pre dd. *Deluc, Cuvier, Biot, Cauchy, Th. H. Martin, Marcel de Serres, Ampere* etc.

Despre Ampere ne spune Biot, că cercetându'l un amic togmai când se afla pe patul morţii şi voind sĕ'i cetească dintr'o carte a bibliei, Ampere sĕ'i fi rĕspuns că o scie de rost.[5])

Geologia s'a cultivat în timpul mai nou cu deosebire în Anglia şi America nordică. Cultivătorii ei constatează mână în mână unii cu alţii, că crestinismul necum sĕ se teamă de progresul sciinţelor naturale din contră sciinţele naturale au a spera mult dela revelaţiunea divină. Astfeliu s'a esprimat Dr. Chalmers la 1833 când în Anglia nu erau în renume prea bun cei ce'şi esprimau atari convicţiuni.[6]) Dintre învĕţaţii englezi voiu sĕ amintesc acì afară de Buckland pre dd. Iohn Macculoch, Hugh Miller, Whewell, Sedgwick, I. Fleming etc. Dintre Americani sûnt a se numì Sir Humphry Davy, Richard Owen, Sir Roderick Murchison, Farday etc.[7])

Cum sûnt caracterisaţi geologii americani şi englezi pot servì de model cuvintele unui geolog american depuse în o foaie[8]) americană, care sună astfeliu: „*Noi putem asigura, că sûnt foarte mulţi geologi atât în Europa cât şi în ţeara noastră, cari nu numai recunosc adevĕrul revelaţiunei, dar toată speranţa lor 'şi-o basează pre acel adevĕr. Alipirea lor de adevĕrul revelaţiunei e mai tare ca moartea, şi socotesc a fi pentru ei cea mai mare fericire şi glorie a apĕra revelaţiunea şi a respinge pre cei ce o combat, bărbaţi, cari se bucură aflând în fie-care formaţiune de munte urmele unui Ţeu creator şi susţinĕtor.*“

Cuvintele acestui American le-au probat învĕţaţii englezi la a. 1864, când mai mulţi naturalisti de renume redigiară o dechiaraţiune ca drept resultat a unei conferenţe, în carea 'şi-au esprimat convingerea în mod de tot serbătoresc, că nu esistă nici un contrast între biblie şi cartea naturei. Atare dechiaraţiune a fost subscrisă de vre-o 200 naturalişti. Pentru însemnătatea ei şi ca binevenită o împărtăşesc cetitorilor, dar fără a face unele observaţiuni în ceea ce privesce redigearea precum s'ar cuvenì. Aceea dechiaraţiune este de cuprinsul următoriu:

„Noi subînsemnaţii naturalişti ne „esprimăm prin aceasta părerea noas„tră de reu, că scrutarea naturei a a„dus pre unii acolo sĕ combată ade„vĕrul şi autoritatea s. scripturi!

„Pentru noi e cu neputinţă ca „cuvêntul lui Ţeu depus în cartea „naturei, şi cuvêntul lui scris in s. „scriptură sĕ contraţică unul altuia.

„Nutrim credinţa firmă, că va „venì timpul când vor fi recunoscute „biblia şi cartea naturei ca una şi a„ceea în amenuntele lor.

„Noi credem, că fie-care naturalist „este îndatorat a studia natura cu „acelaş scop, ca sĕ aducă adevĕrul la „lumină; şi dacă află că unele din re„sultatele lui ar sta în contraţicere cu biblia, sau cel mult cu tălmăcirea „ei, carea poate sĕ fie greşită, — a„tunci totuşi sĕ nu ţică, că concluşiunile lui ar fi adevĕrate, ear refe„ratul bibliei fals; din contra sĕ nu „despartă una de alta până ce va voì „Ţeu sĕ ne descopere modul, cum se „pot aduce ambele în consonanţă.

„Mai bine va fi pentru fie-care „naturalist a crede în punctele unde „consună, decât sĕ inteţiască căutarea „după contraţiceri, cari sûnt numai „aparente.[9])

La această dechiaraţiune, teologii au dat alta, carea a fost un adevĕrat echo produs de prima dechiaraţiune.

Din puţinele casuri aduse înainte îmi place a crede, că fie-care se va convinge despre adevĕrul cuvintelor lui Francisc Baco de Verulam, că studiul superficial în sciinţele naturale şi filos. te fac ateist, ear studiul profund în acele te conduc şi readuc la adevĕrata credinţă şi religiune. Numai puţin despre adevĕrul cuvintelor lui Oswald Herr: „cu cât străbatem mai adênc în cunoascerea naturei, cu atât ne convingem mai mult, că numai credinţa în un creator omnipotent şi a tot sciutor poate sĕ deslege enigma naturei şi vieţei omenesci.“ !!! (Va urma.)

---

[1]) Iarbücher f. deutshe Theol p. 168, 1862.

[2]) Astronom. în den gesamten Naturwiss. III, 551,

[3]) Populäre Vorles. p. 46.

[4]) Die Urwelt der Schweiz p. 604.

[5]) Contemporain t. 24 p. 1116. 1874.

[6]) veţi tract. III la fine.

[7]) Iahrbücher für deutsche Theol. 1860 p. 769. — despre învĕţaţii americani am avut odată onoarea a confera cu un American dl Geor. Will. Brown stud. filos. în una din cetăţile Germaniei. Indemn ni-a dat o lege a naturei statorită de învĕţatul Faraday. Cunoscinţa şi conversările cu respectivul Domn 'mi-a făcut un serviţiu nespus de mare. Intre altelele am fost norocos a auţì multe şi despre inimicul neîmpăcat al religiunei W. Drapper (conflictele între religiune şi sciinţă, în trad. germ. Internaţionale Bibliotek T. 24). Cu acest American au făcut cunoscinţă toţi tinerii români, cari se aflau pre la an. 1877 în acea cetate a Germaniei.

[8]) American Journal of Science VIII p. 155. Sĕ nu uităm că pre când între naturalişti sûnt mulţi adoratori ai bibliei, pre atunci se află între teologi de aceia, cari combat biblia încă mai vehement ca inimicii dechiaraţi ai ei. exempla docunt!

[9]) veţi „Athenäum“ 1864, 17 Sept. p. 375.

Lista Nr. 14

a contribuirilor încurse la comitetul subsemnat în folosul inundaţilor. *)

Transportul totalului din Lista Nr. 14 publicată în Nr. 40 a. c. al „Telegrafului roman“ . . .	fl.	2556.45
Dela d. Sigismund Borlea din Baia de Criş anume:		
a) Colectaţi prin d. Ioan Jucău notariu cercual în Vaţa de jos dela mai mulţi locuitori din Caranesci 5 fl., I. Fejer 50 cr., M. Bercovici 50 cr., Albu Gurban 1 fl., I. Opriş 50 cr., I. Lazar 50 cr., I. Farca 50 cr., S. Loliş 50 cr., I. Lazău 50 cr., I. Banu 50 cr., P. Lulea 50 cr., P. Stanciu 50 cr., I, Jucău 1 fl., A. Başa 1 fl. Suma	fl.	13.—
b) Colectaţi prin Iovu Lezing proprietar în Carastău dela S. Loliş 2 fl., I. Moisin 2 fl., A. Crepcea 50 cr., T. Zaharia 1 fl.. N. Luca 20 cr., C. Reiner 50 cr., S. Klein 20 cr., N. Haida 20 cr., N. Hentiu 20 cr., P. Stanciu 20 cr., Al. Micu 10 cr., P. Sulea 20 cr., I. Banciu 20 cr., Iovu Lezing 50 cr., Suma	fl.	8.—
c) Colectaţi prin I. Oncu propiet. în Tomesci, dela T. Rista 20 cr., T. Herbei 20 cr., N. Suba 10 cr., I. Oncu 1 fl. Suma . .	fl.	1.50
d) Colectaţi prin Ioane Micluţa preot în Risculiţa dela I. Groza 50 cr., Nic. Buftean 20 cr., L.		

*) Cuitările sumelor trimise la acest comitet vor urma prin publicare în ţiarele de aici „Telegraful Roman“ şi „Observatoriul“. La cerere însĕ sumele se vor cuita şi separat.

Juga 10 cr., I. Sabo 10 cr., A. Indrieș 10 cr., T. Popovici 30 cr., N. Custariu 10 cr., G. Igna 10 cr., I. Micluța 50 cr. Suma fl. 2.—

e) Colectați prin Dionisiu Sida notariu cerc. în Risculița, dela G. Pădurean 1 fl., N. Toma 50 cr., N. Toma 50 cr., Gliga Igua 20 cr., M. Bercovici 40 cr., E. Herschcovici 30 cr., I. Micluța 20 cr., P. Sas 10 cr., D. Riscuța 10 cr., M. Dragoș 10 cr., Dionisiu Sida 1 fl. Suma fl. 4.40

f) Colectați prin Azaria Hențu primariu com. în Risca, dela Nicolau Hențu 1 fl., Azaria Hențu 1 fl., I. Adamovici 1 fl. Suma . . . . . fl. 3.—

g) Colectați prin Ioan Irimie preot în Mesteacăn, dela Samson Luca 10 cr., T. Sipoș 20 cr., T. Luca 10 cr., A. Vasii 10 cr., I. Vasii 4 cr., T. Sipoș 5 cr., I. Leucean 4 cr., A. Sipoș 10 cr., I. Irimia 1 fl. Suma . . . . fl. 1.73

h) Colectați prin Emiliu Kosperda adjunct pretorial în Baia de Criș, dela dd. Sigismund Borlea 3 fl., N. Hențu 1 fl., I. Micluța 1 fl., G. Pedurean 1 fl., P. Stupniczky 1 fl., T. Mihalovici 2 fl., V. Tomuța 1 fl., P. P. Gligor 2 fl., Szegedi M. 1 fl., B. Tomuș 1 fl., Ribiczey F. 1 fl., T. Pap 1 fl., P. Truța 2 fl., Schiesel K. 1 fl., T. Bogdan 1 fl., P. Stoica 1 fl., S. Bolta 1 fl., G. Beovici 1 fl., E. Kosperda 1 fl., d-na V. Erdely 3 fl., Dr. St. Erdely 2 fl. 17 cr. Suma . . . . . fl. 29.17

i) Dela d. Francisc Ulam propr. în Ribița . . . . . fl. 5.—

l) Colectați prin d. Nicolau Mărginean profesor gimnasial în Brad dela S. Piso 2 fl., Brady L. 1 fl. Lazar Laszlo 1 fl., C. Costin 1 fl., P. Rimbaș 1 fl., G. Părău 1 fl., St. Albu 1 fl., Aliquis 1 fl., I. Faur 50 cr, S. Kugel 1 fl. G. Körmendy 2 fl., I. Mendl 2 fl., G. Bogdan 1 fl. Darvas L. 50 cr., Vilmoș Șandor 1 fl., N. Mărginean 1 fl. Suma . . . . . fl. 18.—

m) Colectați prin d. G. Gavrilă primariul opidului Brad dela Szakats Istv. 20 cr., G. Iula 20 cr., Ursu Banciu 20 cr., G. Gavrilă 1 fl., N. N. 40 cr. Suma . . . . . fl. 2.—

n) Colectați prin d. Nicolau Fugata notariu comunal în Luncoiu de jos, dela Szabo Ios 1 fl., D. Iancu 1 fl., A. Ivan 1 fl., I. Roman 1 fl., G. Copoș 1 fl. Nicolau Fugata 2 fl. Suma . fl. 7.—

o) Dela d. George Moldovan not. cerc. în Boița . . . . . fl. 1.—

p) Colectați prin D. Lazar Thiulescu preot în Crăciunesci, dela G. Bardoși 5 fl., Apaty G. 30 cr., Czepnik A. 20 cr., S. Bacilă 1 fl., I. Laslo 1 fl., A. Mihuț 20 cr., L Perian 50 cr., N. Bepoi 50 cr., G. Glava 20 cr., A. Suciu 1 fl., B. Ccloș 50 cr., N. Moga 50 cr., P. Radu 20 cr., N. Diniș 20 cr., L. Thiulescu 1 fl. Suma . . . fl. 12.30

v) Colectați prin D. Ioan Perian preot în Crisciov, dela Ioau Câmpean 50 cr., T. Todoran 30 cr., P. Pop 30 cr., M. Gall 30 cr. I. Perian 30 cr , C. Danu 10 cr., G. Toda 10 cr. P. Stoica 10 cr., G. Almășan 10 cr., A. Faur 9 cr., A. Slanijan 10 cr., P. Trifu 10 cr., L. Popu 50 cr., Suma . . . . . fl. 2.89

s) Colectați prin D. Ioan Câmpean preot dela N. N. . . . . fl. 3.—

t) Colectați prin D. Augustin Oniț notar com: în Michaileni dela I. Oniț 50 cr., A. Oniț 50 cr., A. Goldberger 30 cr., S. Micu 50 cr., P. Mihuț 10 cr., T. Rusu 10 cr., A. Luț 10 cr., I. Vurdea 10 cr., S. Micu 50 cr. Suma . . . . . fl. 2.25

u) Colectați prin D. I. Jurca preot în comuna Cebea dela Sim. Boban 50 cr., R. Bernath 20 cr., I. Tisu 20 cr., I. Jurca 40 cr., dela mai mulți locuitori în naturalii cari prefăcute în bani dau 3 fl. 01 cr., Suma . . fl. 4.31

v) Venitul balului ținut în 27 Faur 1880 în Baia de criș . . fl. 15.60

plusul . . . . . fl. 70

Totalul cu ḑiua de astădi . . . fl. 2693.30

Sibiiu, 13 Aprilie n. 1880.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaților.

Bursa de Viena și Pesta

din 15 Aprilie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	106.10	106.15
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	83.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	99.50	99.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	88.20	86.5/8
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.40	126.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea pământului	92.50	92.50
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	91.25
Obligațiuni urbariale temeșiane	92.—	91.50
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	90.75
Obligațiuni urbariale transilvane	92.25	92.1/2
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	93.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	92.75	92.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.45	73.50
Datorie de stat în argint	73.80	74.—
Renta de aur austriacă	89.60	89.90
Sorți de stat dela 1860	130.50	130.50
Acțiuni de bancă austro-ung.	840.—	840.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	286.50	286.40
Acțiuni de credit austr.	272.75	272.—
Sorți unguresci cu premii	—.—	—.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.61	5.55
Napoleon	9.48 1/2	9.46
100 marce nemțesci	58.60	58.60
London (pe polița de trei luni)	119.10	119.—

Economic.

Sibiiu, 13 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.50—9.50; Grâu săcăreț, fl. 7—8.; Săcară fl. 5.10—5.50; Orz fl. 4.60—5.; Ovăs fl. 3.40—3.80 Cucuruz fl. 5.10—5.40; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 3—3.50; Semență de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 8—10; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 7—8 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.50; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Său brut pro 50 chilo fl. 16——; Său de luminări fl. 24—25; Lumînări de său 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fân 50 chilo fl. 1.05—1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16—18. Lemne vârtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de viței 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauě 10 de 20 cr.

(Nădejde de recoltă bună). Ni se raportează din Hundrubechiu cu datul de 29 Martie 1880, următoarele: După o earnă îndelungată și grea, ne a însuflețit deja de preste o săptămână dulcele timp de primăvară cu toată frumseța lui adecă: era cald și frumos, cugetai că ești în raiu. Dar cu toate aceste totuși sě poate ḑice, că a întrat primăvara prea energios, căci în ḑiua de 27 a. c. am fost încungiurați de toate părțile de fulgere și tunete așa încât cugetai, că e pela sf. Elie, în urma căror totuși n'a urmat numai ploaie dar și torenți de grindine. De atunci timpul e schimbăcios foarte. De altmintrea earna cea grea, se vede, încât se poate observa până acuma, că nu a stricat grânelor nici viilor. Oamenii au nădejdea cea mai bună de un an mănos, pentrucă până acuma și pământul pentru sěmănăturile de primăvară s'a lucrat foarte bine. Ce va mai urma, va decide venitoriul.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitațiuni: 1 Maiu și 1 Iunie imob. remasului după Petru Pator și Toader Pator în Olpret (trib. Dej); în 22 Aprilie și 22 Maiu imob. lui Emeric Moritz în Aszanyvàros (judec. cerc Székelyhid); în 30 Aprilie și 31 Maiu imob. lui Mitru Văcar în Babghiu (judec. cerc. Huedin); în 11 Maiu și 11 Iunie imob. lui Alecsandru Székely în Ciumufaia (trib. Cluj); în 11 Maiu și 11 Iunie imob. remasului după Ioana Cior în Vestem; în 15 Maiu și 15 Iunie imob. lui Ioan Coțofană în Avrig (trib. Sibiiu); în 24 Aprilie imob. lui Stefan Soos în Coveșdi (trib. Mureș-Oșorheiu); în 24 Aprilie imob. lui Albert Kováts în Sângiorș (judec. cerc.); în 13 Maiu e terminul pentru liferarea a 20,000 saci noi de cânepă pentru oficiul reg. ung. de saline din Uioara: în 7 Maiu și 7 Iunie imob. lui Vasilică Ilea în Sântă-Mărie (judec. cerc. Huedin); în 12 Iunie și 12 Iulie imob. soției lui Anton Nagy în Cluj (trib.); în 28 Aprilie și 28 Maiu imob. lui Ioan a lui Iacob. Bercs în Orman (judec. cerc. Gherla); în 27 Aprilie imob. lui Toma Ianovici în Orăștie; în 21 și 22 Maiu, apoi în 21 și 22 Iunie imob. remasului după Albert Varadi în Banpatac și Chiemendia; în 27 Aprilie imob. lui Iosif David jun. în Deva; în 26 Aprilie imob. lui Petruț Cola în Petriș (trib. Deva); în 8 Maiu și 8 Iunie imob. Catarinei Falten și soți în Roșia (trib. Sibiiu); în 12 Maiu pretensiunile active ținătoare de massa concursuală a societății de asigurare „Victoria" (trib. Cluj);

[17] 2–3

„Albina"

Institut de credit și de economii.

În sensul conclusului adunării generale a societății noastre din **19 Martie 1880** Nr. III, al șeptelea cupon dela acțiunile institutului nostru scădětor **la 1 Iulie 1880** se va rescumpěra, dela sus numita ḑi, la cassa noastră în Sibiiu cu **9 floreni**, și până atunci însě se escomptează acel cupon la cassa noastră, de aḑi încolo oricând, adecă se rescumpěră pre lângă subtragerea intereselor pe timpul până la 1 Iulie a. c.

Sibiiu, 1 Aprilie 1880.

Direcțiunea institutului.

[13] 4–6

Împletitură cu mașina.

Acuirând prin cumperare tatăl meu **N. Simtion** negoțul de împletitură cu cinci mașine, mai nainte *Th. Tontsch, strada Cisnădiei Nr. 23* și învěțând foarte bine împletitul cu mașina, me recomând p. t. public a confecționa (fabrica) **ciorapi femeiesci** și **bărbătesci** (de toată mărimea și coloarea — fără cusătură, lucrați ca cu mâna, din lână, bumbac, ață sau metasă); mai departe **gamași, veste femeiesci, cingětori, haine de copii, plapome, fuste, șaluri, tulpanuri** etc. etc.

Primesc și **ciorapi purtați** spre a'i repara și recomând totodată depositul meu de marfă gata.

Emilia Simtion,

Sibiiu,

strada Cisnădiei Nr. 23 (odinioară coroana ung.), curtea 2., etagiul I.

☞ **Vêndare** de **mașine de împletit** façon de **Dresda**, de construcțiunea cea mai nouă. (Cumpěrătorii de mașine de împletit, la dorință, primesc instrucțiunea gratuită).

☞ Comandele din afară se vor efectuì foarte prompt și eftin.

Prafurile musante lacsative din Elöpatak

conțin compositiunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpatak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmuri de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură în gât, umflături de ficat și splină, îngroșarea ferei, petri în feare și gălbinare la respirarea grea și baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecțiuni cataralice ale rerunchilor, a beșicei și canalului de urină, în contra formărei de nĕsip, la catare cronice și umflături ale matricei, curgere, dispositiune la vrsare de sânge, la ameței, suirea sângelui cătră cap și cătră piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât **sarea scumpă de Karlsbad,** cât și **prafurile lui Seidlitz.**

Prețul unei scătuice ce cuprinde 12 dose cu îndreptariul spre folosire cu tot **80 cr.**

☞ Depositul general: În **Brașov** la apotecariul **Szava;** în **Sibiiu** la **F. A. Reissenberger,** comerciant. [16] 2—12

☞ **Scrisurile fonciari sûnt mai puțin espuse fluctuațiunei cursului.** ☜

Învit deci la cumpěrare de **scrisuri fonciari** ale

Institutului de credit și de economii „Albina"

din Sibiiu, cari aduc interese de **6%** (șese la sută) și sûnt un efect foarte bun pentru plasare de capitale.

1. Aceste scrisuri se rescumpěră **în cel mult 20 ani** dela datul lor prin tragerea la sorți astmod, că din **fie-care serie,** adecă din totalul scrisurilor emise într'un an, se trage la sorți în fie-care an cel puțin a 20 a parte după categorii de **fl. 100, fl. 500** și **fl. 1000.**

2. Scrisurile fonciari eșite la sorți se rescumpěră în **deplina lor valoare nominală** la șese luni dela ḑiua tragerii.

3. Cuponii de interese se plătesc la semestru în 1 Aprile și 1 Octomvre a fiecărui an și sûnt **scutiți de contribuțiune.**

4. Pentru plata punctuală a intereselor și capitalului scrisurilor fonciari garantează:

a) toate hipotecele pre cari institutul a dat împrumuturi hipotecari. Prin articolul de lege XXXVI, din anul 1876 acele hipotece sûnt destinate **eschisiv pentru asigurarea detentorilor** (posesorilor) **de scrisuri fonciari** și dreptul lor acesta este întabulat espres pe acele hipotece. După statutele sale însě institutul împrumută numai până la 1/3 a valoarei hipotecei; *b)* un fond de **200,000 fl.** prescris prin numita lege și separat din capitalul de acțiuni al institutului pentru **speciala** asigurare mai departe a **posesorilor de scrisuri fonciari;** *c)* ceealaltă avere a institutului.

Aceste hârtii de valoare sûnt deci foarte recomandabile pentru **fructificarea de capitale** ale particularilor, ale **fondurilor publice,** ale **pupililor** și pentru **cauțiuni.** Ele sûnt deja notate cu bun preț la **bursa din Budapesta** și se vênd în cursul ḑilei la

P. I. Kabdebo,

bancariu în Sibiiu.

[20] 1—4

Redactor respunḑětor: **Nicolau Cristea.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 42. Sibiiu, Marți 8 Aprilie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 7 Aprile.

La ordinea oficială a ḑilei este în Budapesta strămutarea ministrului Pechy de pe fotoliul ministerial pe scaunul de president al casei deputaților. Un eveniment acesta, care privesce trei persoane, pe Szlávy, care de pe scaunul presidențial al casei deputaților trece în ministeriul comun de finanțe, pe T. Pechy, care de pe fotoliul de ministru de lucrări publice trece pe scaunul presidențial al casei deputaților unguresci, pe contele Szapáry, care de ocamdată are sĕ poarte și sarcina fostului ministru, acum president al unui corp legislativ. Schimbare de persoane și însemnĕtate politică, și dacă i se atribuie din vre o parte, nu are.

După noi mai multă însemnătate are ordinea ḑilei neoficială din presa maghiară relativă la teatrul nemțesc din Budapesta. Cu învoirea Nemților din capitală, în cele din urmă teatrul nemțesc totuși are sĕ fie închis. *Volenti non fit injuria*, și noi nu am avè sĕ mai ḑicem nici un cuvênt în privința aceasta, după ce representanții nemțesci înșiși din representanța municipală a Budapestei au votat închiderea teatrului lor după un termin de șese sĕptĕmâni dacă aceasta n'ar fi o mĕsură, care mai târḑiu se va aplica și la celelalte naționalități în aceeași mesură decumva nu mai cu vêrf și dacă ḑiaristica maghiară chiar și cea dintre Români (Magyar-Polgár) nu ne ar pune in perspectivă, că Maghiarii au drept in statul lor sĕ facă ceea ce fac staturile cele mai europene cu tracțiunile naționale, cari intemplarea le a situat în periferia puterii lor. Perspectiva aceasta este, că după acest drept, descoperit de presa maghiară, alte naționalități sĕ'și ia nădejdea de a mai putè viețuì ca atari pe teritoriul statului unguresc și sĕ se pregătească din vreme de a fi asimilate în elementul maghiar. Dacă sûnt dispuse și naționalitățile a se supune condițiunat acestei sentențe de moarte, înțelepții dela presa maghiară nu întreabă. Dar pentru ce sĕ și întrebe, căci aceasta este un bagatel. Statul unguresc este astăḑi la dispositiunea ior. Cu banii statului se fac și se îmtrumsețează cetăți, cari au sĕ fie o pepinerie maghiarisătoare, se susțin teatruri și museuri specifice maghiare, căci alții, dacă nu sûnt încă de tot, au sĕ dovină mâne, poimâne, numai *misera plebs contribuens*, încât nu vor voì a îmbrățișa maghiarisarea.

O nouă „fericire“ se pregătesce popoarelor din Ungaria. La propunerea lui Irányi a primit casa deputaților a însărcina pe ministrul de justiție a venì încă în sesiunea aceasta cu un proiect de lege privitoriu la introducerea căsătoriei civile,

Presupunerea, că Taaffe se va retrage, după votul de blam cu fondul de dispositiune, a fost neîntemeiată. „W. A. Ztg.“ spune contrariul, că Taaffe are se remână și că comitetul esecutiv al dreptei din senatul imperial i a promis sprigin necondițional. Tot așa a promis și clubul Cechilor.

Parlamentul german a primit legea socialiștilor și în cetirea a doua.

În Rusia, special în Petersburg, afară de bucuria pentru resultatul alegerilor în Englitera, se mai simte o mișcare, care constatându-se că nu este numai o ilusiune, va avè urmări însemnate. Corespondenți dela ḑiare din capitale străine susțin, că dictatorul Loris-Melicov pregătesce o transițiune dela despotismul cel înțepenit de până acum la stări mai libere. Se mai vorbesce, în legătură cu aceste și de pregătirea țarului Alesandru pentru o călĕtorie mai îndelungată afară din Rusia, ceea ce ar fi indentic cu retragerea sa dela cărma imperiului. Ceea ce se vede până acum este ca multe persoane, cu deosebire studenți, se eliberează din închisorile în care încăpuseră din causa mișcărilor nihiliste din urmă.

Din Scutari se telegrafează, că Iussufbeg și Ali-pasa s'au adresat către Muktar-pașa cu o scrisoare, în care declară, că acum, după ce Poarta 'și-a dat slăbiciunea pe față, învoinduse a cede pretensiunilor muntenegrene, liga va lua însași asupră-și apĕrarea teritoriului ei și va continua apĕrându-l până va fi eluptat independența Albaniei.

Din dieta Ungariei.

În desbaterea ce curge de vre-o câteva ḑile în parlamentul unguresc asupra bugetului ministeriului de culte și instrucțiune publică s'au atins unele întrebări de importanță. Dintre aceste merită a fi relevată întrebarea patriarchatului sêrbesc. Deputatul Sêrbilor Dr. Michail Polit sulevà această întrebare supunênd la o critică aspră purcederea nelegală a guvernului unguresc și arêtând, cum li se iau naționalităților nemaghiare succesive toate drepturile, cum li se vatĕmă până și autonomia bisericească garantată prin legi sancționate. Eată discursul lui Polit:

În staturi constituționale civilisate representanța poporului se ține mândră când poate vota ministrului de culte și instrucțiune un buget cât de mare. Motive grave trebue sĕ aibă cineva când nu poate sĕ voteze nici chiar bugetul de față. Dorere eu am avut pururea asemenea motive, pentru cari nu pot vota acest buget, cu toate că a'și vrea sĕ preferez acest buget tuturor celorlalte, nu'l pot vota, pentrucă eu privesc activitatea unui ministru de culte unguresc dintr'un punct de vedere mai înalt. A'și vrea sĕ vĕḑ adecă în activitatea ministrului de culte unguresc acea direcțiune în politica de cultură, ca cetățenii statului unguresc, diversele naționalități și confesiuni, sĕ se întărească în iubirea către patrie togmai prin o desvoltare în teliul lor pe terêmul culturei.

Naționalitățile Ungariei încă de mult ocolesc ori și ce ar putè fi adus în legătură cu cestiuni politice, cu tendențe politice. Ele s'au retras cu totul pe tĕrêmul culturei presupunênd că le va fi cel puțin aici iertat a se desvolta în spiritul național. Însĕ întreaga tendență a activității dlui ministru de culte se împotrivesce și aici și în anul trecut am fost martori la crearea acelei legi pentru scoalele poporale, care se arată ca întruparea ideiei: că naționalităților nu le poate fi iertat a se desvolta în individualitatea lor națională, ci că ele sûnt silite a se ținè de desvoltarea neamului stăpânitor. Dar guvernul unguresc nu s'a oprit nici măcar acì: el a trecut de pe tĕrêmul culturei pe tĕrêmul religios.

Istoria Ungariei ne dovedesce, că lupta pentru libertatea religioasă a fost în același timp și o luptă pentru independența Ungariei. Față cu Austria catolică Ungaria abia 'și-ar fi putut păstra independența, dacă reformațiunea nu ridica un zid de despărțire. Lupta seculară a protestanților din Ungaria a fost în același timp și o luptă pentru conservarea independenței Ungariei. Pacea dela Lintz a avut o insemnătate nu numai confesională ci și eminent politică. Și oare luptele protestanților din timpul mai nou nu au avut ele însemnătate politică? Oare Zsedényi și alții, cari au suferit în lupta pentru autonomia bisericei protestante, n'au fost ei în același timp și apĕrătorii independenței Ungariei, anteluptătorii pactului dela 1867?

Toleranța religioasă și principiul autonomiei bisericesci au fost dintru început columnele principale ale statului unguresc. Acestea au adus pe unele naționalități în patria noastră. În deosebì Sêrbii s'au hotărît a venì în Ungaria numai pentru că li s'au garantat libertatea religioasă și autonomia bisericei lor. Și aceasta li s'au garantat pe deplin atât prin vechile privilegie sêrbesci cât și prin legile unguresci până în timpul mai nou, d. e. prin art. de lege XXVII:

FOIȚA.

Snoave și povești populare

adunate din gura poporului de un culegĕtoriu tipograf (dl P. Ispirescu). Bucuresci, 1879.

(Din „Binele Public“).

I.

Eram alaltăeri în curtea Sorbonei după terminarea ședinței plinarie a așa numitelor „societăți învĕțate,“ ședință presidată de dl Jules Ferry, ministrul instrucțiunei publice, și în care, după cum am avut distinsa onoare a spune cetitorilor „Binelui Public,“ se decoraseră prof. Nordenskjold, căpitanul Palander, călĕtori la polul nord, precum și o mulțime de membrii ai ḑiselor societăți. Stam sub bustul lui I. V. Leclerc și, cugetând la discursul ministrului care fulgerase versurile latine și latino-mania actualului sistem de învĕțămênt al Franciei, me întrebam cu mirare cum spiritele nemuritorilor profesori ai Sorbonei (sĕ ḑicem numai dela 1500 încoace), cari după credința unora, planează în marea sală de onoare și în sălile cursurilor, nu se revoltaseră la auḑul sacrilegei propuneri a ministrului de a sterge versurile latine din programul universitar și cum nu năbușiseră sub gemetele lor înfuriate tripla salvă de aplause ce salută discursul dlui Ferry durând 2 minute și forțând pe ministru sĕ se scoale continuu pentru a mulțămì acestui public de învĕțați profunḑi.

Stam și cugetam, când atențiunea îmi fu trasă de semnele de vie bucurie a unui bĕtrân ca de 65 de ani, însoțit de un altul mai tênĕr, care nu cam părea că împărtășesce veselia celui dintâiu. Se opriră și ei tot sub bustul lui Leclerc, cel bĕtrân continuând conversațiunea, roșu de mulțămire și făcênd gesturi iuți și sprintene. Ascultaiu ca împins de curiositate. Erau doi archeologi provinciali, doi învĕțați din aceia, cari nu sciu nimic pe lume decât ceea ce se atinge de sciința lor. Notari poate în retragere, îmi ḑiceam eu, cari la bĕtrânețe, pișcați de musca cutărei sau cutărei sciințe, sĕ pun la învĕțătură cu o ardoare de 23 de ani și cu o răbdare de 60 și 'și consacră avere și viață în noua și obositoarea meserie, ce au îmbrățișat ca din chiar senin.

Pe când făceam aceste reflecțiuni, cel mai bĕtrân scosese din posunariu o cărămidă mititică, și plin de o indescriptibilă mândrie, o arĕtà celuilalt ai cărui ochi sticliau de dorință și de gelosie.

— Noroc, amice; noroc mare, colosal, nebun! Preumblându-mĕ aḑi prin bĕtrâna stradă Mazarine din dosul institutului, zăresc un magazin de sdrențuite curiosități și vechituri, și într'un coș plouat, prăfuit și prăpădit această prețioasă relicuă, care va face gloria ultimelor mele ḑile. Ard de dorință de a ajunge mai iute a casă pentru a o studia cu deamĕruntul și a presenta societăței archeologice din departamentul meu un memoriu asupra importanței acestui rest al Ceramicei din seculul II al erei crestine..... (și acì urmară cu volubilitatea franceză date preste date, nume preste nume, teorii și discuțiuni archeologice de mâna ântâiu).

Ascultam și eu acest curs improvisat de archeologie silindu-mĕ din resputeri a da feței mele o fisionomie cât se putea de atentivă și a'mi oprì violenta poftă de rîs ce mĕ cuprindea, vĕḑênd pe vioiul bĕtrân jucând cărămida ca un copil o păpușe și uitându-se la ea cu o iubire imposibilă.

Reușii în inocenta'mi stratagemă. Bĕtrânul archeolog vĕḑêndu-mĕ că'l ascult, se întoarse și către mine, 'mi apropie cărămida, făcêndu-mĕ sĕ o admir în toate colțurile și părțile ei: ești tinĕr, domnule, îmi ḑise el, și ca tinĕr, sciu că te interesezi de ori-ce se atinge de domenul sciinței.

Cărămidă, cărămidă, domnule redactor, cărămidă de ziduri vechi, roasă de ploaie, de vênt și de soare și sgăriată de cine scie cine la două colțuri într'un mod care mie, profan, îmi părea tot ce poate fi mai natural și care lui îi demonstra peremptoriu, că bucata de pământ ars ce ținea în mână era o foarte rară mostră a artei ceramice din seculul II al erei crestine.

1791, art. de lege XX: 2848 şi prin art. de lege IX: 1868.

Şi faţă cu aceste legi trebue se ne uimim foarte, veḑênd că guvernul actual — şi astfeliu n'a mai purces nici un guvern până acum — a resturnat cum am ḑice autonomia bisericei sêrbesci prin schimbarea cea mai nouă în patriarchatul sêrbesc denumind într'un mod unilateral pe administratorul. Vĕ asigur, că de se întêmpla un asemenea lucru cu reformaţii, parlamentul ar fi aflat mijloace pentru a sili pe guvern sĕ proceadă pe cale legală. Într'o afacere cu mult mai neînsemnată: la regularea serbătoarei sântului Stefan, parlamentul a silit pe ministrul sĕ-şi revoace ordinaţiunea. Şi ce ar ḑice protestanţii Ungariei, când ministrului president 'i-ar trece prin minte, a denumì pe unii superintendenţi, pe alţii a-i pensiona, şi a designa volnicesce persoane şi a stabilì salarie?

Întrebarea bisericei sêrbesci a ţinut cu anii pe guvernul unguresc într'un resuflet. S'au trimis diversi comisari reg. în Ungaria de sud şi s'a manuat un feliu de stare de asediu, până ce în urmă se resolvì şi se delătură dela ordinea ḑilei intrebarea bisericei sêrbesci prin alegerea patriarchului Ivacĭcoviciu şi prin statutul congresual sancţionat dela 14 Maiu 1875. Cât a ţinut întreaga crisă orientală comisiunea congresuală 'şi-a provĕḑut afacerile în toată liniscea, a creat ordine şi legalitate în afacerile autonome. Guvernul unguresc n'a avut nici cea mai mică causă pentru a fi nemulţămit. Şi congresul bisericesc sêrbesc convocat în Octobre anul trecut a arĕtat atât tact şi portare leală încât i s'a esprimat prea înalta mulţămire pentru activitatea sa. Dar la aceasta atitudine leală a congresului guvernul unguresc a respuns într'un mod ce nu'l pricepem de loc cu o vĕtămare flagrantă a legei, pensionând pe patriarchul şi înlocuindu'l simplu cu un administrator denumit, fără a mai întreba, dacă această denumire corespunde aşeḑămintelor bisericei greco-orientale, legilor esistente şi în deosebì statutului congresual sancţionat.

De ce natură a fost pensionarea patriarchului „la rogarea sa proprie", despre aceasta nu voiu să vorbesc. Dar după principiele dreptului canonic cunoscute nu poate fi vorba de „pensionarea" unui episcop sau a unui cap suprem al bisericei. Întrevenind casul de deficienţă, el primesce un coajutor şi acesta se denumesce de acela sau de acel organ, care numesc şi pe beneficiat. În biserica gr. orientală nu s'a practicat institutul de coajutor, ci casul de deficienţă completă întemeiază sedisvacanţa, ear abdicaţiunea şi casul de deficienţă îl judecă întogma ca şi în biserica catolică acel organ, care numesce şi pe beneficiat. Dacă s'ar aplica şi în biserica orientală instituţiunea de coajutorat, casul de deficienţă ar trebuì sĕ'l judece sinodul şi congresul sêrbesc ar trebuì sĕ aleagă pe coajutor cum alege şi pe patriarch. Ear dacă în biserica gr. orientală deficienţa perfectă întemeiază o sedisvacanţă şi dacă deficienţa e împreunată cu o abdicaţiune, atunci se observă tot ce obvine în casul unei sedisvacanţe.

Ce trebue sĕ urmeze în casul sedisvacanţiei, aceasta, abstracţie făcênd de aşeḑĕmintele bisericesci, o statoresce foarte esact statutul congresual sancţionat dela 14 Maiu 1875. Acest statut nu cunoasce nici un administrator. Episcopul cel mai bĕtrân administrează împreună cu consiliul metropolitan metropolia, şi acest episcop remâne presidentul congresului până la alegerea metropolitului patriarch. Înainte de a se sancţiona statutul congresual potestatea de stat a denumit într'un mod unilateral un administrator, dar numai pe timpul de sedisvacanţă, dar acestei denumiri 'i-a lipsit ori-ce temeiu de drept, pentrucă vechile congrese sêrbesci au reclamat totdeauna acest drept pentru sine. A denumì însĕ după sancţionarea statutului congresual un administrator, e o nelegalitate pe faţă. Neconsiderându-se starea actuală din metropolia sêrbească ca sedisvacanţă un administrator e imposibil chiar şi după abusul de mai nainte al potestăţii de stat şi vătămarea legei e cu atât mai mare, pentrucă prin denumirea unui administrator, cum e cea întêmplată deja, dreptul, de a alege liber pe metropolitul patriarch, garantat prin vechile privilegii sêrbesci, prin celelalte legi unguresci respective şi prin statutul congresual se poate face ilusoriu cu desĕvêrşire. Guvernul va putè sĕ „pensioneze" din ori ce motiv pe patriarchul abia ales şi sĕ denumească pe viaţa acestuia întreagă — care poate fi foarte lungă — un administrator într'un mod cu totul unilateral!

Procederea ilegală ce s'a urmat cu schimbarea în patriarchatul sêrbesc, abia s'ar putè esplica, dacă n'ar sta în legătură cu cestiunea bisericei din Bosnia. Eu am indigitat deja cu ocasiunea desbaterei asupra preiectului despre Bosnia la însemnătatea acestei cestiuni. Nu încape nici o îndoială, că în Viena ar vrea oamenii sĕ resolveze această cestiune în înţelegere cu guvernul unguresc, ba chiar cu influenţa precumpĕnitoare a acestuia Numai cât guvernul unguresc a arĕtat faţă cu guvernul comun mai mult zel decât s'a pretins dela dênsul. În faptă în Viena nu s'a cerut de loc vătĕmarea autonomiei bisericesci a Sêrbilor prin denumirea unilaterală a unui administrator şi un asemenea lucru nici că se putea cere, pentrucă aceasta nu interesează de loc pe guvernul comun; ci în Viena s'a dorit numai regularea cestiunei bisericesci din Bosnia printr'un episcop sêrbesc de aici. Guvernul unguresc însĕ voì sĕ se folosească de aceasta ocasiune pentru a aşeḑa pe favoritul seu în locul patriarchului. El însĕ a făcut prin aceasta un serviţiu foarte reu guvernului comun. Favoritul guvernului unguresc putea sĕ mai isprăvească ceva ca episcop sau metropolit al Bosniei, dar administratorul devenind odată imposibil între Sêrbii de aici va fi cu atât mai imposibil în Bosna, unde ar putè fi bănuit de cap bisericesc al uniunei octroat Sêrbilor de un guvern catolic. Dintr'altele toată causa cu ocupaţiunea Bosniei nu va mai dura mult după învingerea liberalilor în Anglia. Bosnia şi Erţegovina vor putè sĕ primească o organisaţiune cum e acea din Rumelia orientală şi — atunci 'şi vor regula însele cestiunea bisericească.

Încât pentru schimbarea în patriarchatul sêrbesc noi Sêrbii avem dreptul sĕ cerem ca sĕ se reactiveze starea legală aşa cum e stabilită în statutul congresual sancţionat. Şi această stare legală — după ce abdicţiunea patriarchului Ivacĭcoviciu nu se mai poate revoca — s'ar putè reactiva când guvernul ar ierta sĕ se facă toate cele de făcut în înţelesul statutului congresual sancţionat. Dacă guvernul nu va vrea sĕ activeze starea legală, firesce noi nu vom putè resista volniciei: noi ne putem provoca numai la lege. Dar ar fi chiemarea parlamentului a îndruma pe guvern în marginele legei. Noi Sêrbii n'avem lipsă de o autonomie bisericească, care atêrnă dela volnicia unui ministru.

Guvernul face un joc cam periculos cu întreaga această afacere. Nu pentrucă ar avè sĕ se teamă de ceva ci pentrucă potenţiază din în ce în ce mai mult nemulţămirea unei poporaţiuni întregi. Şi aceasta nemulţămire esistă nu numai la Sêrbi ci la toate naţionalităţile din Ungaria. Da, da! pe suprafaţă e o liniste de vênt perfectă, dar în adêncime vîjee şi clocotesce într'un mod fioros. Poporul unguresc trecea odată după lupta sa de libertate din anul 1849 de anteluptătoriul libertăţii, în present însĕ prin greşelele guvernului seu el trece de asupritoriul libertăţii altor popoare, cum a ḑis nu demul Gladstone, şi despre aceasta noi naţionalităţile din Ungaria vom putè da cel mai bun testimoniu.

Într'un stat, în care se atacă deja libertatea religioasă, trebue că merg rĕu lucrurile Ministrului de culte, fiind-că sub dênsul s'a putut întêmpla o asemenea vătĕmare a legei, cum a fost şi acea cu schimbarea în patriarchatul sêrbesc, nu pot sĕ'i votez bugetul. (Va urma.)

Corespondenţe particulare

ale „Telgrafului Român."

Alba-Iulia, în 16/4 1880. (Afacerea dela Oarda de sus). Spre lămurirea adevĕrului faţă cu cele publicate de „Kelet" „Hermanstädter Zeitung" despre înfricoşata scenă din comuna Oarda de sus, am onoare a Ve împărtăşì următoarele:

În anul trecut s'a fost decis, ca în comuna Oarda de sus sĕ se facă comasare, şi între alţii au căpătat parte şi Citron Josef, Jidov cârcĭmariu în Oarda de jos, care în scurt timp cu geşefturile sale a sciut a-'şi câsciga mai multe pământuri şi acum se gerează ca mare posesor cu toate că posede numai puţine pământuri încât nu se poate a se numì proprietariu mare. Numitului Jidan 'i a venit părticica lui din păşunatul satului tocma în calea vitelor respective în nemijlocita apropiare a păşunatului remas fostilor coloni, aşa cât acestia sûnt împedecaţi în folosinţa păşunatului lor arêndu-se şi semĕnându-se locul Jidanului.

Ca în tot locul unde se fac comasaţiuni, interesele poporului s'au jignit, şi de aceea oamenii au recurs contra comasărei întêmplate, care remediu încă nu e resolvit. Cu toată neîndreptăţirea poporul nu a făcut nici un pas nelegal până când nu a fost provocat în un mod însultătoriu. Anume în ḑiua de bunavestire, pre când întreaga comună curat română mergea la biserică birişii Jidanului Citron mergeau prin sat, ca sĕ are părticica lui din fênaţ, şi s'au şi apucat în faţa locului de arat, ceea ce veḑênd vre-o şese locuitori s'au dus la acei birişi, fără ca acolo sĕ fie de faţă Citron, şi 'i au provocat ca sĕ nu are în ḑiua de sĕrbătoare, că aceea nu o pot concede numai, ca un Jidov sĕ le spurce sĕrbătoarea, şi fiind că slujile nu au voit a înceta cu lucrarea acei şese oameni au tăiat legăturile plugului şi au mers acasă. Casul acesta ar putè forma o abatere sau o conturbare, dar nici decum aceea ce voiesc domnii a scornì.

Jidanul după aceasta au mers la Zeyk Antal, solgăbirăul vestit din Vinţ, care în loc sĕ'l îndrume la judecătoria competentă a luat asupra sa după obiceiu şi aplanarea causei presente, ca sĕ poată batjocorì poporul precum a făcut mai acum 2 ani cu locuitorii

---

— Eu mĕ duc, amice, ḑise 'cel mai tinĕr; ne vom întêlnì de sară la gară.

— Prea bine; — îl veḑi, tinĕrul meu domn, ḑise bĕtrânul adresându-se cătră mine, crapă de gelosie; o sĕ slăbească până acasă. E un distins archeolog dintr'un departament vecin cu al meu. El şi soţii lui din societatea archeologică de acolo vor îngălbenì de nĕcas, când le voiu trimite memoriul meu asupra acestui obiect. Astă earnă, avusei fericirea a găsì un ciob de vas galic nou Cuvier, îl reconstituiu mulţămită indicaţiunilor ce adunaiu de prin publicaţiunile archeologice şi, după deplina lui reconstituire, dedeiu în onoarea vasului o masă la care învitaiu, pe lângă societatea archeologică a departamentului meu şi pe aceia a celui vecin, de unde e amicul meu. Vasul ocupa locul de onoare în mijlocul mesei încungiurat de alte antichităţi din colecţiunea mea. Li se scurgeau ochii vecinilor; de-abia mâncau. Li-e nĕcas căci n'au ce sĕ mai facă. Au săpat, golit, cernut departamentul lor.

— De ce nu'şi îndreptează activitatea spre istoria departamentală spre studii locale de datorie, cred.....

— Ce istorie! ce datorie; Dar societăţile de istorie, paleontologie, etnologie, ethologie, heraldică etc. etc., ce fac?

— Ce? se cunosc toate superstiţiunile, toate.....

— Ba bine că nu! Părinţii nostri încă cunosceau datine, credinţe, moravuri, jocuri, danţuri, ieresuri, basme, snoave, pilde, ghicitori şi mici cântece! Deabia nea mai rĕmas câte ceva din aceste şi nouă pentru a le studia şi a le compara cu ale Romanilor. Cele principale ca şi cele secundare s'au publicat, discutat, anotat, comentat şi comparat. Acum s'au răpeḑit cei de la societatea istorică şi de la cea heraldică prin archivele tribunalelor, primăriel şi cele rurale sĕ vadă doar, doar vor mai găsì ceva pentru a face memorii. Dar în departamentul d-tale cum stă archeologia?

— Eu sûnt străin, domnule; sûnt Români.

— Aşa?! Cum stă archeologia în România?

— Bine domnule avem şi noi bĕtrâni archeologi infatigabili cu d-ta (salut din partea lui) cari n'au de cât sĕ sape şi găsesc cosciuguri romane dace, gete şi agatirse...

— Fericită ţară! noi le-am desgropat pe toate ale noastre. Fericită ţară!!

— Ba sĕ găsesc cosciuge a căror origine nu e bine definită. Resturi cari se cam asĕmănă cu interesanta d-tale cărămidă se găsesc cu miile...

Fercită ţară!!! (Salut din partea mea)

— Dar ceea ce mĕ miră mai mult, onorate domnu, fu ceea ce 'mi spuseşi, că toate obiceiurile poporului sûnt deja clasate şi originale găsite.

— E! e! tênĕrul meu domnu, avem membri în societatea noastră etnologică, cari sûnt capabili sĕ îţi spună pe loc... spre ecsemplu de unde vine şi prin câte fase a trecut bĕtrâna datină de a purta le bois de buis (lemn de cimişir) în Duminica Ramurilor (D. des rameaux, la noi Floriele cu sălcii); sĕ ţi le ia de la Sabini, poate de la Etrusci, sĕ ţi le treacă pe la Romani, sĕ ţi le compare cu finicul intrării în Ierusalim, sĕ ţi le aducă în Galia, sĕ ţi le scoată din evul meḑiu şi sĕ ţi le dea gata în timpurile moderne, servindu-se cu conjecturi abile şi cu autorităţi incontestabile.

Plecă după ce ne mulţămirăm unul altuia, ear eu mĕ 'ntorseiu acasă gândindu-mĕ la nenumĕratele şi minunatele studie ce s'ar putè face în ţara română, unde la fie care pas întâlnim o datină, o credinţă, un ieres o snoavă, un basm, o pildă, un joc o ghicitoare, un danţ, pe care 'l găsesci (cu răbdare şi cu muncă ce dreptul) într'unul din autorii antici tăţii latine primitive sau clasice, sa decadente sau... macaronice (pr mii secoli ai evului meḑiu italian galic de meaḑă-ḑi). (Va urma.)

comunei Stragia, cari nevoind a se supune la aceea, ca sĕ primească pre o persoană de jude comunale, ce era favorită de solgabireu, a arestat pre 80 locuitori şi 'i-a dus legaţi de-alungul satelor până la Vinţii inferiori, făcênd arĕtare, că poporul a revoltat; când însĕ prin judecătorie s'a cercetat lucrul, s'a dovedit toată arĕtarea şi arestarea de nebasată, fără ca cineva sĕ fie dispus a se delătura acest om, ba dincontră i stă aḑi în voie, a aresta şi maltrata după plac. Aşa au procedat şi în casul present, căci fără ca batĕr sĕ fie mers în persoană la faţa locului au aflat de bine ca îndată se deea ordin la şese gendarmi ca sĕ meargă în comună şi sĕ prindă pre oameni, eară acesta venind Joi dîmineaţă în comună au început a prinde pre fiesce care bărbat, ce'i venia în cale şi aşa prinḑênd preste 20 de persoane i-au legat pre toţi ca pre nesce hoţi şi 'i-au dus în curtea judelui comunal, unde apoi gendarmii s'au apucat de beut şi ospĕtat. În timpul acela respêndindu-se faima despre aceste arestări în comună, oamenii fără arme s'au adunat la judele comunal, şi au rugat pre gendarmi sĕ nu-i ducă legaţi pe cei prinşi, că aceia nu sûnt vinovaţi, căci de se cere ei bucuros se vor însoţi dimpreună cu ceilalţi locuitori, şi doresc ca şi pre ei sĕ-i escorteze. Se precepe că au urmat vorbe însĕ fără nici un cuget de resistenţă sau de ameninţări, decât aceea, că nu lasă ca pre oameni nevinovaţi sĕ-i ducă legaţi. Gendarmii fără de a face multe vorbe s'au apucat la atac şi 'l-au puşcat eară poporul a luat-o la fugă, dar nu a putut fugì căci o poart era încuiată şi aşa care au voit sĕ se mântue au trebuit sĕ sară în o prăpastie afundă de 5 stângeni, unde mulţi s'au vatĕmat rĕu, eară în curte au remas un mort şi vre-o 15 răniţi de puşcături şi baionete. Cumcă poporul nu a atacat dovedesc şi ranele, cari cele mai multe sûnt în dos, dar nu în faţă. Nu este drept că s'a tras clopotele în una dungă, căci sunetul clopotelor a fost pentru repausatul fecior a lui Petru Popa, şi prin urmare înzedar se scornesc atari neadevĕruri numai pentru a justifica procederea nelegală şi maltratarea poporului. Când a sosit miliţia nu a fost nimic din toate câte se vorbiau, apoi minciunilor din „Kelet“ că întreagă populaţiunea din Alba-Iulia era îngrigită de siguranţa comisiunei judecătoresci le lipsesce ori ce basă, pentru că numai puţini sciură despre tot lucrul. — Aceasta este după cât am putut afla starea adevĕrată, şi fiind cercetarea în curgere la timpul seu voiu face cunoscut şi resultatul aceleia. În adevĕr că numai în state rĕu administrate se pot întêmpla atari batjocuri.*) A.

*) Mai avem şi alte informaţiuni relative la afacerea din Oarda. Noi o reproducem pre ceasta ca pe cea mai moderată. Red.

Escriere de concurs.

Cu începutul celui mai de aproape an scolastic (1 Septembre 1880) vor fi de ocupat în institutele c. r. de educaţiune şi cultură militare aprocsimativ următoarele locuri stipendiare:

110 Locuri stipendiare întregi sau pe jumĕtate libere.

30 Locuri stipendiare de stat şi provinciale.

50 Locuri fundaţionale private.

Acestea se împart:

160 pe I curs anual al scoalelor reale inferioare militare.

30 pe I. un curs anual al ambelor academii militare.

În cursurile II. III şi IV ale scoalelor reale inferioare militare şi în toate cursurile anuale ale scoalelor reale superioare militare nu va avè loc în acest an primirea regulată.

Condiţiunile de primire sûnt cuprinse în prescriptul*) publicat în anul 1875 în broşura 25 a foiei normale de ordinaţiuni pentru armata c. r. şi aici se vor releva numai condiţiunile generale de primire pentru aspiranţi.

Se cere:

1. Indigenatul de stat austriac sau unguresc (esternii au lipsă de prea înalta încuviinţare a Majestăţii Sale c. şi r. apostolice.)

2. Aptitudinea trupească;

3. Purtare morală îndestulitoare;

4. Etatea maximală netrecută de 12 ani ai vieţii pentru întrarea în cursul anual I. al scoalei reale inferioare militare şi de

19 ani pentru întrarea în cursul anual I al academielor militare

Cunoscinţele pregătitoare de lipsă, şi anumit pentru a întra în cursul I al unei scoale militare reale inferioare se cere (ca apirantul) sĕ fie absolvat bine clasa 4 sau 5. dela o scoală poporală;

pentru a întra în I curs anual al unei academii militare sĕ cere sĕ fi terminat studiile cu bun succes la o scoală reală sau la un gimnasiu.

Toţi aspiranţii trebue sĕ se supună la un esamen de primire. Aspiranţii pentru cursul anual I. dela scoala reală militară înferioară pot sĕ depună esamenul de primire în parte şi în limba lor maternă, trebue însĕ sĕ scie limba germână în mesură cât sĕ poată asculta cu folos instrucţiunea; cei pentru academiile militare vor trebuì sĕ depună esamenul de primire în limba germână.

La esamenul de primire se va face de astădată abstracţie de cunoascerea limbelor ungară şi boemă, cari sûnt obligate conform planului de învĕţămêt pentru scoalele reale militare, dar li se va da preferenţă acelor petenţi, cari sciu una dintre aceste limbi.

La esamenul de primire pentru academiile militare sĕ cere mai departe din limba franceză cetire fluentă şi corectă, apoi traducerea de eserciţii simple din germână şi franceză, şi din franceză în germână cu ajutoriul unui vocabulariu.

Obiectele militare, precum şi celelalte desterităţi d. e. gimnastica, scrima, înnotatul etc. nu sûnt obiecte pentru esamenele de primire.

Academia militară din Wiener Neustadt are menirea de a cresce elevi pentru infanterie, trupa de vênători şi cavalerie, ear academia militară technică e menită pentru cualificarea de elevi pentru artilerie, pentru arma de geniu şi pentru regimentul de pionieri, şi în petiţiunile de primire în academia militară numită mai în urmă trebue a se indica, dacă aspirantul doresce a fi primit în despărţământul de artilerie sau de geniu; aceasta rogare se va satisface pecât va fi cu putinţă cu ocasiunea împărţirei.

Aspiranţii la locuri stipendiare erariale cu totul libere vor purta chiar şi în casul când comanda generală (militară) le va încuviinţa pentru lipsa de mijloace dovedită plătirea chieltuelelor de drum dela erariu, aceste chieltueli din urmă pentru reîntoarcere din banii lor proprii, dacă primirea în institut n'a urmat pentru defecte trupesci sau pentru pregătire defectuoasă (foaia normală de ordinaţiuni broşura 45 cr. 1871).

La petiţiunile de primire va trebuì sĕ se acludă:

1. Atestatul de patrie (se poate produce şi decursiv în termin de un an);

2. Atestatul de botez (nascere);

3. Atestatul dela medic despre aptitudinea trupească a aspiranţilor (acela va trebuì dat în înţelesul instrucţiunei publicate cu ordinaţiunea circulară dela 2 Februarie 1880 desp. 14 Nr. 189 — foaia normală de ordinaţiuni broşura 4. ex. 1880. — pentru cercetarea medicală a aspiranţilor la primirea în institutele de crescere şi cultivare militare);

4. Testimoniul scolastic din urmă (sciri scolastice, conspect scolastic);

La locuri fundaţionale eventual:

5. O dovadă deosebită despre aceea că petentul corespunde condiţiunilor din literile fundaţionale.

Elevi pe plată vor fi primiţi în institutele numite numai în conformitate cu spaţiul ce va mai remânè şi încât pentru condiţiunile, cu cari li se permite întrarea, ci se indrumă la prescrisele amintite mai sus din anul 1875 cu acel adous, că banii de cost pentru scoalele reale militare, s'au stabilit deopotrivă cu 400 fl. pentru academiile militare de o potrivă cu 800 fl. Banii vor trebuì plătiţi pe o jumĕtate de an înainte la comanda institutului respectiv.

Prelângă aceasta va trebuì sĕ mai solvească pentru fie care elev pe plată în cursul anual din urmă al academiei militare, cu rata ultimă a banilor de cost, şi o sumă stabilită ad hoc pentru echiparea elevului în casul când va eşì ca oficier.

Petiţiunile pentru conferarea de locuri erariale şi pe plată se vor primì în lunile Aprilie şi Maiu 1880 de comandele cercurilor suplementare, de comandele locale, de cetăţi şi generale (militare).

Petiţiunile ce vor sosì la autorităţile numite după 31 Maiu 1880, vor fi respinse necondiţionat.

Elevii erariali cu totul liberi şi elevii fundaţionali dela scoalele reale militare şi dela academiile militare vor avè sĕ solvească la întrarea şi strămutarea lor într'un institut o sumă de şese floreni pentru conservarea mobilarului scolariu, preste aceasta o contribuire de doisprăḑece floreni pentru mijloace de învĕţămênt la cassa institutului.

In orfanotropiul din Fischau vor fi de ocupat cu începutul celui mai de aproape an scolastic aproximativ 24 locuri erariale şi un loc fundaţional I. E. V. Ruthmayer.

Drept la amêndouĕ categoriile de locuri au fiii deveniţi cu totul sau în parte orfani ai persoanelor din armată, din marina de resboiu şi din ambele miliţii teritoriale din statul activ al pensioniştilor şi invaliḑilor, afară de subcorporali şi soldaţi; la locuri erariale mai au preste aceasta în mod escepţional fiii gagistilor cari nu se află în nici o clasă de diete, şi ai suboficerilor, chiar şi când părinţii s'ar afla încă în viaţă sub condiţiunile stabilite în broşura 45 a foaiei normale de ordinaţiuni pentru armata ces. reg. din anul 1877.

Petiţiunile de primire trebue trimise pe cale oficială cel mult în lunile Aprilie şi Maiu 1880 la comandele generale (militare).

In institutele de crescere pentru fiicele de oficieri din Hernals şi Oedenburg vor fi de ocupat cu începutul celui mai de aproape an scolastic

7 locuri stipendiare erariale cu totul libere şi 17 locuri cu totul libere din fundaţiunea Francisc Iosif-Elisabeta.

In cele din urmă se vor putè aşeḑa în casuri deosebit demne de considerat şi în mod escepţional şi fiice de auditori, medici, contabili militari şi de funcţionari militari.

Eleve pe plată nu se vor primì în acest an din lipsa de spaţiu.

Toate locurile se vor ocupa în clasa 1; deci sĕ cere ca petentele sĕ nu fi trecut preste anul al optulea din viaţă.

Condiţiunile de primire se află cuprinse în broşura 45. a foaiei normale de ordinaţiuni pentru armata ces. reg. din anul 1877*).

Petiţiunile de primire trebue trimise până 30 Maiu 1880 la comandele generale (militare.)

In scoalele de cadeţi se vor primì cu începutul celui mai de a proape an scolastic tineri din statul civil, dacă sûnt de 14 ani, au crescere bună şi cunoscinţe pregătitoare suficiente, şi sûnt desvoltaţi trupesce într'un mod corespunḑĕtor.

Incât pentru condiţiunile de primire indigităm la instrucţiunea*) pentru scoalele de trupă „Partea VIII. scoalele de cadeţi“ ce togma a apărut, în care se află detaiuri mai de aproape despre togmirea acestor scoale.

Petenţii au sĕ predee petiţiunile lor de primire până la 25 Iulie 1880 acelei comande a scoalei de cadeţi, în care doresc a fi primiţi.

Viena, 24 Martie 1880.

Ministrul ces. reg. imperial de resboiu.

*) Copii de tipariu separate de pe acest prescript au apărut în tipografia c. r. aulică şi de stat, apoi la L. W. Seidel şi fiu în Viena, în fine la Carol Prochaska în Techen.

*) Copii de tipariu de pe acest prescris au apărut la L. W. Seidel şi fiu seu în Viena.

Varietăţi.

* (Aprobare ministerială) Statutele societăţii măcelarilor români. din Braşov s'au aprobat din partea ministrului reg. ung. pentru agricultură, industrie şi comerciu înzestrându-se sub Nr. 5056 ex 1880 cu clausula legală.

* (Concertul) de ieri seara a „Reuniunei române de cântări“ a reuşit bine: luând adecă în privire totalitatea prestaţiunilor muzicale. Programa bogată, poate chiar prea bogată, pe care organul nostru a publicat-o mai nainte, s'a esecutat întocmai fără vre-o modificare înaintea unui public destul de numĕros, între care am putut observa mai mulţi străini, iubitori şi cunoscĕtori de artea musicală. Dacă este sĕ ne specialisăm încâtva părerea, ce altcum cuprinde o recunoscinţă călduroasă pentru toţi, câţi au concurs cu o nobilă însufleţire şi ieri seara întru a dovedì, că *Reuniunea nostră naţională* stete la înălţimea misiei sale: fie-ne permis a apĕsa asupra celor două duete („Cântecul paserilor de A. Rubinstein şi „Cântec de toamnă“ de F. Mendelssohn-Bartholdy), cântate de d-na A. M. şi d-ra E. P. cu nisce glasuri simpatice, ce dovedesc totodată o bună scoală; jocul abil a pianistei d-nei M. B. se alătură apoi cu pretensiunea laudei cuvenite, ce trebuesce sĕ i-o aducem.

* (Convocare). Adunarea generală a reuniunei învĕţătorilor Români gr. or. din ţinutul Sibiiului conform conclusului luat de aceaşi în 14 Aug. 1879 va avè loc în anul acesta la Săliste în 23 şi următoarele ḑile ale lunei Aprilie st. v.

În prima şedinţă, care se va începe la oarele 11 antemeridiane, reuniunea 'şi va serba inaugurarea sa solemnă prin producţiuni în cântări corale, declamaţiuni şi cuvêntări despre obiecte din stera pedagogică. Eară în şedinţele următoare adunarea se va ocupa: *a*) cu esaminarea raportului comitetului reuniunei despre eserciţiul anului espirat, *b*) cu împărţirea teritoriului reuniunei în subreuniuni, *c*) cu stabilirea unui regulament pentru afacerile interne ale reuniunei, *d*) cu discutarea de teme din sfera pedagogiei şi a didacticei, ce vor fi presentate de membrii reuniunei, *e*) cu întregirea comitetului reuniunei prin alegerea de membri noi în locul celor eşiţi şi *f*) cu defigerea locului şi a timpului pentru fiitoarea adunare generală a reuniunei.

La aceasta adunare se învită a participa membri reuniunei şi toţi amicii scoalelor şi ai progresului poporului român.

Sibiiu 4 Aprilie st. v. 1880.

Presidiul reuniunei învĕţătorilor Români din ţinutul Sibiiului

I. Popescu m. p.,
preşed. reun.

* (Convocare). Dela presidiul reuniunei învĕţătorilor rom. gr. or. din diecesa Caransebeş. Mult onorate domnule! Conform dispositiunei § 23 din statutele reuniunei învĕţătorilor

*) Copii de tipariu de pe condiţiunile de primire cuprinse în această instrucţiune au apărut la L. W. Seidel şi fiu seu în Viena.

rom. gr. or. din diecesa Caransebeşului, subsemnatul presidiu al acestei reuniuni, află de lipsă a convoca o şedinţă de comitet pe 14/26 Aprilie a. c. care se va ţinè aici la Bocşa-montană în scoala gr. or. la 11 oare dimineaţa.

Deci dară m. on. d-ta ca membru de comitet ... eşti cu toată stima cuviincioasă învitat a participa la această şedinţă de comitet la timpul şi oara determinată şi încă cu atât mai vêrtos, cu cât la aceasta şedinţă de comitet, pe lângă alte obiecte importante şi de interes pentru reuniune, deodată se va lua dispositiunile ulterioare în privinţa edărei portretului binemeritatului emerit profesor şi director preparandial Alesandru Gavra.

La locul acesta vi se observă de nou, că în înţelesul decisiunei comitetului nostru din 18/30 Septemv. 1877 Nr. prot. 3 veţi binevoì a notifica subsemnatului presidiu participarea ori la cas de împedecare neparticiparea la şedinţa convocată.

Bocşa-montană 3/15 Aprilie 1880.

Stefan Antonescu, preşed. reun. — *Ioane Marcu*, notariu.

* (Reactivare). Constantin Ghica, care fu depus din oficiul seu de vicecomite al Caraşului s'a reactivat în postul seu din partea ministrului de interne.

* (Esposiţie de flori) se va ţinè în primele ḑile din Măiu în Sibiiu în grădina lui „Hermann“.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 19 Aprilie n. Deputaţii au primit fără modificare, conform propunerei comisiunei, titlurile „Inspecţia scolară“ şi „cult“ a bugetului de instrucţie.

Berlin, 19 Aprilie n. Reichstagul a primit propunerea comisiei, după care legea socialistilor se prolungesce până la 30 Septemvrie 1884 şi hotărîrea despre refusarea petrecerei a espulsaţilor nu este aplicabilă cu privire la membrii Reichstagului şi a Landtagului în restimpul sesiunei.

Petersburg, 19 Aprilie n. De Sâmbătă încoace starea lui Gorciacof este mai favorabilă.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Bibliografic

Dr. *Augustin Lauran*: Crestinul greco-catolic deprins în legea sa. Manual catichetic şi istoric etc. Oradea-mare 1878. VI+359 prt. 1 fl. 20 cr.

Subreuniunea învĕţătorilor români ortodocsi din ţara Bârsei în adunarea sa generala sa generală dela 17 Faur a. c. a luat la desbatere tema: „Cari ar fi manualele cele mai potrivite pentru învĕţarea religiunei, precum şi metodul, după care ar fi a se propune acest studiu“? Această temă s'a studiat de o comisiune, care asupa vederilor sale în şedinţa plenară a făcut raport, şi care a fost primit de conferenţă. Resultatus acelui studiu asupra manualelor de religiune în scurt este următoriul: Manualele folosite până acì în scoală sûnt nemetodice. Din acest conclus a conferenţei se poate deduce, că manualele sûnt şi necorespunḑĕtoare, — adecă sûnt rele. Un manual poate sĕ fie necorespunḑĕtor s'au din punct de vedere calitativ sau cantitativ, adecă sau propune o învĕţătură greşită ori falsă, sau doară pre mult faţă de inteligenţa scolarilor pentru cari este nutrit. Coferenţa, se vede că amêndouĕ le-a avut în vedere, se pare însĕ că drept motiv a necorespunderei a folosit calitatea manualelor. Aceasta se poate deduce din următoarele cuvinte a raportului: „Învĕţământul religiunei din manualele, de care se servesce scoala noastră poporală, cuprinde în sine nisce material vast şi desfăcut în amănunte şi subtilităţi cari fiindcă nu se potrivesc cu cultura generală a omului (!?) nici nu pot efectua altmintrenea asupra puterilor sufletesci decât apăsându-le şi paralisând desvoltarea lor.

Ca resultat a acestora se aretà apoi în inima copilului încolţind germenele urei frăţesci, ear în mintea lui întrecêndu-se absurditatea şi confusinea.“ (!).

Cum a ajuns comisiunea şi prin ea conferenţa la acest conclus este greu de priceput, atunci când avem înaintea ochilor istoria invĕţământului religios, de când biserica ortodocsă susţine scoale. Poate că cineva dintre membrii aceleia subreuniuni va fi avênd gata un manuscript tractând materii religioase; ba poate că i s'a fi denegat aprobarea cerută.

Nu voiu a lua în apĕrare manualele introduse pentru învĕţământ religios, de şi merită. Voiu se constat acì, că tocmai acele manuale au cu deosebire problema a delătura ura frăţească. Toate manualele ortodocse sûnt eflucsul genuinei şi curatei învĕţături creştine după cum o mărturisesce biserica ortodocsă. Problema lor este a conduce pre credincioşi la realisarea principiilor şi ideilor fundamentale a crestinismului şi vieţii crestine a credinţei, amoarei şi speranţei; a conduce către cunoascerea şi realisarea ideii fundamentale pentru esistenţa societăţii omenesci: a iubirei. Şi în acest înţeles sûnt şi compuse. Că sûnt defecte în construcţiunea lor este adevĕrat, dar acele nu sûnt în calitatea învĕţăturei, ci doară în sistemisarea aceleia. Şi ori cât de mari ar fi acele defecte, au totuşi un merit necontestabil, că adecă: nu sûnt scrise cu intenţiune.

Nu aşa stă lucrul cu alte scrieri, cari încă sûnt menite a fi manuale de scoală. Mai mult ele sûnt menite pentru luminătorii poporului. Acì se arată ura între fraţi şi dispreţul de convingerile religioase ale altora, tractate sistematic. De atare natură este lucrarea ce am anunţat în fruntea aceştui tractat. Am stat mult pre cumpene sĕ anunţ această lucrare, am stat pe gânduri dacă ea meritä sĕ se ocupe mintea sănătoasă de dênsa ori sĕ o ignoreze ca pre o batjocură şi unplagiat al literaturei. După ce am vĕḑut cele ḑise de conferenţa de sus, rog pre on. Redacţiune ca sĕ dee loc acestei dări de samă asupra scrierei citate, sub respunderea mea personală. O fac aceasta ca „luminătorii poporului“ sĕ scie ce au în mână şi sĕ scie ce au de a ţinè despre această scriere; V. Ambrosiu ḑice: „cetim unele, ca alţii sĕ nu le ceteascà; cetim altele, ca sĕ nu le ignorăm; şi cetim unele, nu ca sĕ le ţinem, ci ca se împugnăm.“

Cartea arĕtată este scrisă cu distintă privire la istoria „desbinărei grecesci“. Materia cuprinsă în dênsa nu este originală a autorului ci este o compilaţiune, ca multe altele de soiul acesta. Nefericirea este că, fiind materiile alese cu intenţiune, se caută autori toţi de cei mai rabiaţi.

Se compune din douĕ părţi. În cea dintâiu se esplică doctrina credinţei romano-catolice. Ca model dl Dr. Lauran 'şi-a luat cartea iesuitului Cardinal Robert Bellarmin: Dichiarazione della Dottrina Christiana etc. Bellarmin a vieţuit şi scris în jumĕtatea a doua a veacului al XVI, şi a fost unul din cei mai mari iesuiţi, dar totodată şi un aprig polemic contra tuturor apapiştilor (a se vedè scrierea lui: disputationes de controversiis chr. fidei adv. hujus temporis haereticos 1581—93.—). În prelucrarea operei citate, dl Lauran nu a remas consecent, ci ca şi dl T. Budu în prelucrarea catichesolor lui Mey, a mai adaus şi concepţiuni de ale sale. Se esplică mai departe decalogul şi pentalogul bisericei, sacramentele şi sfaturile evangelice, la cari se adauge şi o espunere a învĕţăturilor morale.

In partea a doua fericesce naţia şi literatura românească cu un compendiu de istorie bisericească, lucrat total după Dr. Ioan Nogall, actualul episcop "in partibus infidelium" (pentru Românii ortod.) cu residenţa în Orade, sub titlul de coadjutor. Insĕ aceasta este numai fragment. Adevĕrata carte istorică o constitue: istoria desbinărei grecilor, după Il Triomfo dela religione, dela iesuitul Alfonso M. de Liquori. Faţă cu această parte ḑice Lauran p. IV „că pre crestinul greco-catolic mai tare îl interesează istoria nefericitei desbinări grecesci.

Incât pentru partea ântâiu, fiind obiect al credinţei, las neatinse învĕţăturile din ea, de oarece multe chiar după doctrina papistă sûnt false, fiindcă stau în contraḑicere directă cu s. scriptură. Pre mine, ca ortodocs, mĕ interesează cu deosebire partea istorică, fiindcă acì este schimosit şi falsificat adevĕrul istoric.

Partea istorică pag. 234 seq. o împarte în cinci periode: I, până la Constantin; II, până la Carol; III, până la conciliul tridentin; IV, până la conciliul vatican 1869; V, până astăḑi. Este espusă această istorie în formă de catichism cu întrebări şi respunsuri. Abstrăgênd că tot lucrul este o superficialitate, că d. e. în periodul II nu a aflat demni dintre orientali a înşira numai patru scriitori, — dar se espun foarte multe neesactităţi istorice: aşa că Petru a întemeiat biserica din Roma, că a murit acolo (pag. 226); că S. Augustin, care scim că a murit la 430, în veacul al 17 a întors la creştinism popoarele din Anglia etc.

(Va urma).

Bursa de Viena şi Pesta

din 17 Aprilie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	105.80	105.90
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	83.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	98.50	99.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	86.75	87.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.50	125 75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	92.50	92.25
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	91.91
Obligaţiuni urbariale temeşiane	92.—	91.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	91.—
Obligaţiuni urbariale transilvane	92.—	92.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	93.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea ḑecimei de vin	92.50	92.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.25	73.25
Datorie de stat în argint	73.75	73.75
Renta de aur austriacă	89.25	89.50
Sorţi de stat dela 1860	130.50	130.50
Acţiuni de bancă austro-ung.	836.—	840.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	285.50	286.30
Acţiuni de credit austr.	272.25	272.—
Sorţi unguresci cu premii	—.—	—.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.61	5.55
Napoleon	9.49	9.48
100 marce nemţesci	58.65	58.60
London (pe poliţa de trei luni)	119.15	119.15

Economic.

Sibiiu, 16 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8—9.; Grâu sĕcăreţ, fl. 6.50—7.50; Sĕcară fl. 5.90—5.30; Orz fl. 4.60—5.; Ovĕs fl. .3.40—3.80 Cucuruz fl. 4.90—5.30; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 3—3.50; Semênţă de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 8—10; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 7—8 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.50; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15; Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de viţel 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; ouă 10 de 20 cr.

Mediaş, 15 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu 8—8.60; Grâu sĕcăreţ fl. 6.50—6.80; Sĕcară fl. 6—6.60.; Ovĕs fl. 3.30—3.50; Cucuruz fl. 4.50—4.75 Sĕmênţă de cânepă fl. 7.—750; Fasole fl. 7.—7.70; mazere fl. ——; Cartofi fl. 2—2.50; Fên fl. 1.80—2; cel vechiu; cel nou fl. —.—; Cânepă fl. 35—37; Slănină pro 100 chilo: fl. 60——; Unsoare de porc fl. 60——; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spir pro grad cr. 11½; carne de vită pro chilo 44 cr. carne de porc —52— cr. carne de viţel 50.—— cr. carne de miel (intreg) fl. 1—1.80 ouă 7 de 10 cr. Târgul de aḑi fu binişor cercetat; bucatele s'au mai eftinit; timpul e foarte frumos peste ḑi, dimineaţa însĕ foarte recoros.

Arad, 10 Martie n. Pro hectolitră: grâu fl. 11—12.50; sĕcară fl. —9; orz fl. —8.: ovĕs fl. 7.50—8.; cucuruz fl. 7.—7.20; Spirt *en gros* fl. 34—34.25 fără vas, *en detail* fără vas cu fl. 34.75; şi cu vas cu tot cu fl. 37—25 per 100 litre %. Bucatele s'au eftinit cu mult, pe lângă toate că în târg n'au fost multe, cu deosebire puţin a fost cucuruzul.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 29 Aprilie şi 29 Maiu imob. lui Simion Bota în Szokal judec. cerc. Teaca); în 15 Maiu şi 15 Iunie imob. lui Oprea Rodean în Săliste; în 7 Maiu şi 7 Iunie imob. lui Francisc şi Maria König în Cisnădie (trib. Sibiiu); în 23 Aprilie imob. remasulni după Teodor Felado în Vadverem (judec. cerc. Aiud); în 14 Maiu şi 14 Iunie mobilele şi imob. lui Alecsandru Balaş în Lacod (trib. Oşorheiu); în 30 Aprilie şi 1 Maiu imob. lui Aron Henter şi soţi în Bodoc (judec. cerc. Sângiors); în 15 Maiu şi 15 Iunie imob. lui Ioan Creţu în Săsciori (judec. cerc. Sebeş); în 12 Maiu şi 12 Iunie imob. lui Nicolau N. Florean alias Betmeloiu în Braşov (trib); în 26 Aprilie imob. Mariei Baumann în Alţina (trib. Sibiiu); în 26 Aprilie imob. lui Costan Mireştean şi soţi în Dileul-mare (trib. Turda).

Nr. 38. 1880. 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei gr. or. vacante de a III-a clasă din Lăpugiul de sus protopeesbiteratul Dobrei, se escrie concurs cu terminul până la 5 Maiu st. v. a. c.

Emolumenteie sûnt:

1. Porţiune canonică 32 jugere — arătoriu şi fênaţ — clasa a II-a şi a III-a.

2. Birul în naturale, dela 230 familii câte o jumĕtate mĕsură grâu, pe lângă aceste stola usuată, cari toate la olaltă computate dau un venit anual de preste 300—350 fl. v. a.

Cei ce doresc a ocupa această staţiune parochială vor avè a'şi adresa suplicile lor instruite în sensul statutului organic şi a regulamentului congresual dela 1878 la subscrisul până la terminul mai sus arĕtat.

Deva, 1 Aprile 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu m. p.,
protop. şi admin. tract. Dobrei.

Nr. 103. 1—3

CONCURS.

Întru re'ntregirea parochiei vacante de clasa a III-a Beşinĕu în ppresbiteratul Mercurei se escrie concurs cu termin până la 5 Maiu 1880.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt următoarele:

1. 1½ jugĕr pământ arătoriu;

2. 1 jugĕr fênaţ;

3. dela 120 familii a ¼ bucate a 1 fl. v. a.

4. dela 102 familii câte o ḑi de lucru sau 34 cr.

5. stola îndatinată; — cari toate socotite în bani dau un venit anual de 205 fl.

Doritorii de a ocupa această parochie au a'şi adresa concursele lor, instruite conform legilor în vigoare, oficiului ppresbiteral în Mercurea până la terminul arĕtat.

Beşinĕu 12 Martie 1880.

Comitetul parochial în conţelegere cu oficiul ppresbiteral concernent.

I. Droc m. p.,
admin. protop.

Nr. 6. 1880. 1—3

EDICT.

Anişca Cerce din Brisnic protopresbiteratul Dobrei de religiunea gr. or. carea de 9 ani trecuţi a părăsit pe bărbatul ei legiuit Sofroniu Părău de religiunea gr. or. tot din Brisnic fără a se scì locul ubicaţiunei ei, prin aceasta este provocată, a se presenta înaintea subsemnatului for matrimonial în termin de un an, căci nepresentându-se, procesul divorţial în contră'i intentat se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Deva 12 Ianuarie 1880.

Forul matrimonial gr. or. al Dobrei.

I. Papiu m. p.,
prot. şi admnist. trect. Dobrei.

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 43. Sibiiu, Joi 10 Aprilie 1880 *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Ca la noi doar la nimenea.

Sibiiu, 9 Aprilie.

Dacă într'un stat fericirea cetăţenilor ar atêrna dela mulţimea legilor, noi cei din Ungaria, de ori ce naţionalitate am fi, ar trebuì sĕ înnotăm în fericire mai tare decât scovarda în unsoare. Dela 1867 încoace, an de an, s'au creat legi de tot soiul, încât mai că nici ministrii nu le mai sciu de capĕt.

Nici vravul de legi nici administraţiunea din ḑi în ḑi mai centralistică, mai absolută şi mai maghiarisătoare n'au contribuit la fericirea popoarelor din Ungaria. Astădi după ce cunosc oamenii cei mai simpli constituţionalismul cel lăudat mai nainte nu mai defaimă nici absolutismul lui Bach, nici centralismul lui Schmerling. Sub Bach era cel puţin justiţie mai promptă, administraţiune mai productivă în ameliorări pentru oamenii muncitori şi pentru oamenii trebii şi dacă lipsia libertatea. Sub Schmerling deşì era un feliu de centralisare, cu tendenţe sau fără tendenţe germanisătoare, la toată întêmplarea nu suprima aşa fără de nici o consideraţiune simţementele naţionale ale celor, pe cari soartea se greşì a'i lăsa sĕ se nască de altă naţionalitate şi nu de acea a domnitorilor situaţiunei. Din contră în periferia cea largă a constituţiunei monarchiei încăpeau şi cercurile, în care naţionalitatea fie-cărui cetăţean nu numai era admisă, dară şi spriginită în desvoltarea ei. Acum nici justiţie promptă, nici administraţiune productivă, decât doar pedeci aruncate în picioarele comerciului şi industriei, nici simţemente naţionale respectate, nici libertate, afară de marginile voinţei ministrilor, apoi corupţiune înspăimêntătoare şi după toate aceste şi miserie generală, afară de Transilvania.

Escepţiunea cu Transilvania însĕ e numai o glumă amară. Miseria e şi aci ca şi în alte părţi ale teritoriului coroanei unguresci. Dacă am ḑis afară din Transilvania o am ḑis, pentrucă celor dela putere tot nu li se pare destul de mare miseria în Transilvania. Dela ţĕranul agricultor, poate fiindcă e Român, prin legi proaspete, are sĕ i se ia succesive toată moşia pentru care moşii lui au făcut robote şi părinţii lui au plătit despăgubiri scumpe; pe economul de vite şi pre neguţătoriul cu producte crude, poate căci e Român, prin şicanele administraţiunei îi departă de graniţele ţĕrei ca sĕ nu aducă în ţeara binecuvêntată roada ostenelelor lor, de unde va urma, că beata industrie din ţeară ofilită şi vestedă are sĕ se usce de tot.

Apoi se mai miră „Pesti Naplo“ şi colegii lui de altă calamitate, mai mare şi decât miseria, de deşertarea ţĕrii delocuitori. „Pesti Naplo“ se vaieră, mai mult se vaietă că vagoanele pe drumurile de fer sûnt îndopate cu emigranţi din Ungaria. Ca marfă se transportează oamenii la New-york, unde desbarcă flămênḑi, trenţuroşi şi ca object de scandal şi milă generală. Cu un feliu de indignaţiune esclamă apoi ḑiarul maghiar că cetăţenii americani se miră, când aud, că cei flămênḑi şi trenţuroşi sûnt Unguri. Mâne poimâne, fie sigur „P. N“., Americanii nu se vor mai mira, cum nu se mai miră Italianii, Francezii şi Englezii — ca sĕ tăcem de Germani, — că vĕd pe malurile americane victimfle miseriei din Ungaria, dar se vor mira că au mai remas oameni în Ungaria, unde, după cum recunoasce şi „P. N.“ însuşi: "împositele sûnt mari, încassarea lor tiranică, administraţiunea rea, legislaţiunea fără scop, economia politică greşită“ şi, am adauge noi, ura de rasse urmată şi organisată sistematic, tocmai din partea, care ar fi sĕ o suprime, când ar vedè că numai se aţiţă.

Dar nu numai la America 'şi iau refugiul cetăţenii Ungariei. Nu numai Şaroşul, Zemplinul, Abaujul sûnt ţinuturile, cari trimit sclavi albi în negrele mine de cărbuni fosili americane. Din alte părţi ale Ungariei emigrează cetăţenii unguresci la ţeara ovĕsului, Galiţia şi la urgisita şi despotica Rusie şi în fine cetăţenii unguresci din Transilvania îşi îndreptează paşii spre mult defăimata Românie.

Nu claia şi grămada de legi este de lipsă pentru binele statului, ci bărbăţia de stat cu care ar trebuì sĕ se facă legile şi în numĕr mai redus. Sĕ se facă ca sĕ corespundă intereselor reale, va sĕ ḑică intereselor poporaţiunei din Ungaria aşa cum este şi nu intereselor fantastice a unei rasse, care ori de câte a dat în trecut nu se poate scutura de ilusiunea, că ea trebuie sĕ înghită pe vecinii sei şi în tipul acesta se devină o naţiune împosantă în orientul Europei.

Şi când nu i-ar lipsì puterea fisică şi intelectuală, precum i lipsesce spre sfêrşitul cum şi'l închipuesce ea, i lipsesce înţelepciunea politică şi tactul. Rasa maghiară privind spre naţionalităţile ce vrea sĕ le înghită scapă din vedere cum devine tot mai mult victima germanismului şi nu pricepe, că tocma prin inepta ei procedere clădesce podul preste care germanismul are sĕ treacă la gurile Dunărei şi în peninsula balcanică.

Dacă germanismul va avè voinţa de a se întinde spre sudostul Europei şi va avè şi pace de alte naţiuni Maghiarii sûnt cei mai buni conductori la astfeliu de resultate.

Ce bine pentru dênşii şi recunoscinţă ar putè dênşii se aibă dela toate naţionalităţile din giurul lor, când la 1867 ar fi lăpedat ilusiunile perdute cu maghiarisarea şi ar fi îmbrăţişat libertatea ca bun comun al tuturor, care după cum i a lăsat Dḑeu. Legile erau pentru mulţămirea generală şi trebuia se fie aşa, dar nu îndreptate asupra celor nemaghiari şi susţinute în respectul lor eară numai prin asprimea legii.

Ei bine, merg lucrurile pe dos, adecă de a îndĕratele de cum ar trebuì sĕ meargă şi resultatele nu pot fi altcum ci earăşi deaîndĕrĕtele: în loc de fericire, miserie, în loc de prosperare emigrare şi alte asemenea.

Revista politică.

Sibiiu, în 9 Aprile.

De un timp încoace s'a scris, că ministrul honvedimei dl Bela Szende se retrage dela postul seu, din cause familiare. S'a mai scris, că între causele familiare, care ar îndupleca pe dl ministru Bela Szende a se retrage ar fi şi neplăcuta afacere destul de cunoscută a ginerelui seu Pausz, fost vice-comite în Severin. De următori ai ministrului actual de honvedi notifică foile din Budapesta pe generalul Hollán sau pe comitele suprem Ioan de Lonyay.

Aceasta însĕ nu este ceea ce preocupă spiritele în cercurile normative din Budapesta. Schimbarea ce are sĕ se facă în Englitera în urma alegerilor celor nouĕ frementă cu mult mai mult spiritele în capitala Ungariei. „Pester Journal“ dă deosebită espresiune acestei frementări, când în nrul seu 103 dela 19 l. c. st. n. ḑice: „Pe neasteptate ne am desceptat din escesul de încredere, în care ne adormitase era lui Andrássy. Pe când antecesorul lui Haymerle credea a fi asigurat totul cu alianţa Germaniei şi monarchia contra ori-cărui periclu, ne frecăm la ochi şi spre spaima noastră vedem, că monarchia noastră este amenințată a fi isolată în Europa. Alipirea curtei germane de cea rusească se dovedesce mai puternică de cât calculările geniale ale lui Bismarck. Într'o ḑi Bismarck poate cădè şi atunci monarchia noastră şede în toată forma între două scaune... Alianţa germană-austro-ungară este una dintre acele *fata morgana,* pe care comoditatea lui Andrássy a considerat-o de o perină, ce într'o bună dimineaţă ne-a dovedit, că toată politica este zidită pe năsip flotant. Nu esistă alianţă austro-ungară cu Germania — contra Rusiei (?). În casul cel mai

FOIŢA.

Snoave şi povesti populare

adunate din gura poporului de un culegĕtoriu tipograf (dl P. Ispirescu). Bucuresci, 1879.

(Din „Binele Public“).

II.

D. P. Ispirescu (care se tot pitise până acum, ḑice d Odobescu, sub modestul titlu de tipograf) a publicat la finele lui 1879 şi în 1880 trei cărticele. În două din ele, (Snoavele şi Pildele) d-nia-sa dă istorioarele, ḑicĕtoarele şi ghicitorile adunate din gura poporului, astfel cum acesta le povestesce. Întocmindu-le peici pe colea cu cea mai reuşită pricepere d. Ispirescu nu le-a vătĕmat întru nimic ceea ce constituie principalul lor farmec; graţiele şi naturaleţa stilului.

Sciu că d-sa nu e primul, care s'a îndeletnicit cu asemenea studie, sciu că şi alţii (d-nii Alesandri, Papadopolu Calimach, Hajdău, G. Dem. Teodorescu, G. G. Tocilescu etc.). in condiţiuni diferite, s'au ocupat cu frumoasele producţiuni ale spiritului poporului român, unii cântându-le, alţii espuindu-le, şi comparându-le. D. Ispirescu, care nu s'a afundat în ale păgânătăţii, a lăsat altora grija de a le compara şi a face paralele între istorioarele sale şi cele ce se găsesc la celelalte popoare antice şi moderne; a dat publicului român Păpara, Varza roşie şi bucatele afumate astfel cum le a audit din gura poporului. Multe dintr'ênsele sûnt nesunoscute până acum chiar de cei, cari găsesc plăcere a se ocupa cu asemenea studie.

În Francia şi Germania, publicaţiunea unei asemenea cărticele ca Snoavele populare ar fi atras după dênsa discuţiuni nesfêrşite, memorii numeroase, teorii cari de cari mai abile şi mai fine. Autorul lor ar fi fost numit pe întrecute membru al societăţilor departementale de etnologie, ar fi fost învitat sĕ dea amĕnuntele cele mai minuţioase asupra modului cum şi de unde a adunat aceste preţioase vestigii ale timpului trecut, aceste admirabile resturi ale înţelepciunii populare: aceste probe manifeste ar fi strigat un altul, cari coroborează teoria mea, etc.

Şi nu conjecturez, vorbesc după fapte, cari s'au petrecut acì în Francia (în Provenca) în aceleaşi, dar tocmai aceleaşi circumstanţe. Vedeţi coincidenţa: d. Roumanille, editor tipograf la Aix en Provence, poet felibru, (şi d. Ispirescu e poet; vom spune mai departe cu riscul de a îi înfuria cu desăvêrşire pudibunda'i modestie) a publicat pe lângă poesiele sale şi istorioare populare în dulcele dialect provenţal, care se vorbesce la Aix, Nîmes şi Arles. Întrebaţi acum pe d. Roumanille al câtor societăţi departamentale e membru. Sûnt sigur că, dacă 'şi-ar pune toate titlurile pe modesta'i cartă de culegĕtor-tipograf, carta sa de visită ar trebuì sĕ devină cartă postală.

Snoavele sau povestele d-lui Ispirescu cum trecură prin presa şi literatura română? Întrebarea e nostimă. Cu toate publicaţiunile esclusivamente literare şi mai cu samă aparţinênd literaturei populare, acest isvor nesecat de bogăţie, pe lângă care noi trecem ca junii romani pe lângă bĕtrânii legionari, biruitori ai lumei, dar cari mâncaseră usturoi. Ne întoărcem şi cu acetaş ton cu care pronunţă nemulţămitul din comedia lui Labiche (Voyage de M. Perrichon): c'est un carrossier!! ḑicem basme! Basme! da, dar aceste sunt ale noastre, ale noastre proprii, unile tăcute de părinţii nostri, altele mostenite de la strămoşi şi transformate după timp şi împregiurări; aceste ne dau acel semn caracteristic, acel sigiliu de individualitate distinctă printre fraţii nostri latini. Sĕ lepădăm şi pe aceste cum am lăpĕdat multe, cu ce rĕmânem?... Nu sciu ḑĕu dacă baronul de Hübner, emerit diplomat german, visitând şi ţeara noastră nu ar fi tentat sĕ ne aplice şi nouĕ vorbele ce ḑicea Japonesilor la Yedo şi Yokohama. (Va urma.)

Paris. *Gion.*

bun pentru noi nu esistă altceva de cât eventualitatea de a figura ca ausiliari contra Franciei. De altmintrea Germania nu se va opune dacă panslavismul voiesce dărăburirea noastră şi Germania va fi satisfacută când i vor cădè grasele provincii nemţesci în poală. Ungariei de sigur nu i va face nici o grige ....“

Pe când „P. J.“ se tânguie astfeliu mişcarea naţională dincolo de Laita devine din ţi mai intensivă. Guvernul Taffe nu că doară ar fi panslavist sau ar vrea sĕ menageze idei centrifugale, după cum i se impută, ci poate pentruca se ţină strins elementele negermane în giurul tronului pentru eventualitatea unui eveniment sguduitor, se feresce de a scârbì acele elemente şi se nĕsuiesce a le face plăcută esistenţa în sinul monarchiei. Procederea aceasta bine că încurageză pe Cechi, ca Rieger se reclame pe Slovacii din Ungaria pentru grupa cechică-moravă, că însĕ nu justifică a fi înregistrate astfel de escese de zel între gravaminele contra unui binevoitoriu al monarchiei. Dacă se arată astfel de fonomene, ele cad în sarcina proscrierei naţionalităţilor nemaghiare, buciumate necontenit de prea zeloasa presă maghiară.

Bărbaţii de stat din Europa se ocupă încă de acum cu influenţa ce o va esercita viitoriul guvern englez asupra politicei europene, aşa cum s'a creat şi regulat prin tractatul dela Berlin. Şi cercurile germane normative se pare că sûnt accesibile pentru presupunerea, că pacea încheiată înainte cu doi ani se află pe o ierbărie. Chiar şi jurnalul precaut „Times“ vorbesce de o „displăcere, care nu e lipsită de un fond real“ şi acesta îl află numita foaie în împregiurarea, că barbaţii cari în cei trei ani din urmă au combătut politica Britaniei cu atâta învĕrşunare, venind la cârmă, ne fac sĕ credem, că întrebările ce le credeam resolvite, se vor ivì de nou. „Pericolul“, ţice „Times“, nu trebue căutat atât în cele ce le vor face ministrii însişi, ci într'aceea, că ce asteaptă străinătatea dela dinşii. Se pot ivì unele planuri noue sau înnoite, la cari faţă cu solida politică a Britaniei poate că nu s'a gândit nimenea înainte cu şese sĕptĕmâni. Gladstone a constatat, că între primele gratulaţiuni ce le-a primit, au fost nisce telegrame dela amicii sei din peninsula Balcanilor, şi triumful seu trebuia sĕ facă neapĕrat o sensaţiune la seminţiele, pentru cari dênsul a arĕtat o simpatie nemărginită.“ Aceste indicări se află desfăşurate mai pe larg într'o convorbire, ce a avut-o corespondentul dela „Wiener Allg. Ztg“ dl Francisc Broemel cu un bărbat de stat din Anglia. „Am avut astă seară — astfel telegrafează dl Broemel în 17 l. cur. din London la foaia numită — un interviev cu dl Mundella presumtivul ministru în cabinetul viitor. El a ţis: Liberalii nu vor acorda Irlandei alţi Homeruleri decât o dietă locală. *Liberalii nu vor permite Rusiei niciodată supremaţia în peninsula Balcanilor şi cu atât mai puţin supremaţia Austriei. Bulevardul cel mai bun contra Rusiei este întemeerea de state libere în acea peninsulă. Austria după ce va fi restabilit ordinea în Bosnia şi Erţegovina va trebuì sĕ lase ţĕrile aceste poporaţiunilor de acolo, mai bine ca amic al lor sub o secundo-genitură de prinţi austriaci sau englezi. Grecia trebue mărită. Partida liberală a Angliei crede, că Bismark împinge Austria spre Orient cu cugete reservate rele. De va specula la bucăţirea Austriei, Anglia i va striga un stăi! Provinciele germane ale Austriei trebue scăpate pe sama Austriei ca garanţie pentru civilisaţiunea celorlalte ţĕri. Ungaria, odinioară favorită de Anglia, resplătesce astăţi reu serviţiele ce i s'au făcut, căci asupresce pe celelalte naţionalităţi.* Funestul militarism numai prin înfiinţarea unui juriu internaţional se va putè înfrêna. Anglia se va îngrigì înainte de toate de întărirea flotei sale.“

Austro-Ungariei i s'a întêmplat şi altă neplăcere în ţilele aceste, afară de cele ce transpiră din cele de mai sus. Un poet şi totodată deputat italian Cavalotti venise la Triest ca sĕ asiste la representarea unei drame de a le sale în teatrul italian de acolo. Aflând organele poliţiane de sosirea dênsului, sub cuvênt că a vorbit de multe ori contra Austro-Ungariei şi că presenţa lui ar putè produce demonstraţiuni contra statului austro-unguresc, — 'l-au silit a părăsì teritoriul austro-unguresc, la ce Cavallotti, după ce a luat o copie de pe decretul de espulsiune, a şi dat imediat ascultare. Firesce că întêmplarea aceasta a făcut sgomot mare în Italia. În parlamentul italian s'a făcut şi o interpelaţiune în privinţa aceasta. Autorităţile austriace şi o parte considerabilă din presa vieneză au recunoscut greşala acestei mĕsuri neprecugetate şi guvernul cearcă a împăca lucrul. Cu toate aceste, ansa la disarmonie e dată.

În „Revue de deux-mondes“ a început sĕ apară în ţilele aceste un articul: „Elsaţia Lotaringia şi imperiul german.“ Partea I. a articulului se ocupă cu „Nesuccedereagermanisărei.“ „Revue etc“ este o foaie recunoscută de moderată şi de aceea articulul a făcut sensaţiune nu numai în Paris, dară şi în Berlin.

Între scirile cele multe de natură alarmătoare înregistrăm de astădată o epistolă a unui Bühler adresată principelui de Bismarck, o epistolă de cuprins păcînic.

Eată — după traducerea „Democraţiei Naţionale“ — a doua epistolă a lui Bühler:

„*Escelenţă*

„Scrisoarea d-tale are din punctele de vedere ce apĕr, o mare valoare.

„Escelenţa Voastră sperând, că se va putè face această desarmare generală în viitoriu, dă pentru present un tĕrâm sigur de discutat. Desarmarea nu trebue sĕ îngreuneze, ci sĕ uşureze sarcina enormă, ce zace pe umerii d-tale. Această desarmare nu numai că va ocolì sbuciumarea finanţiară, care vĕ ameninţă, care vĕ urmăresce pas cu pas, ci va resolva şi o mare parte a greutăţilor politice şi sociale.

Punerea în practică a desarmărei generale ar face pe Europa sĕ simţă, că acum nu mai domnesce hasardul ci o voinţă firmă şi resonabilă.

„E. V. mĕ îndeamnă sĕ adresez âutâiu propunerea mea celor alte puteri. M'aşi simţì încuragiat la aceasta cu atât mai mult, cu cât acest stat mĕ învestesce cu o deplină putere, implicând în sine şi oare-care garanţie, că E. V. ar fi gata sĕ ia iniţiativa în numele Germaniei, în cas când s'ar stabilì o înţelegere între puteri.

„Mĕ simt apoi încuragiat şi prin aceea, că regina Engliterei a rĕspuns binevoitor rugăciunei, ce i s'a adresat în 1873 de camera comunelor „sĕ în„sărcineze pe secretariul seu de stat „la afacerile străine, sĕ înceapă trac„tări pentru a înfiinţa un areopag in„ternaţional pentru a împedeca res„boaiele.“ Guvernul ungar apoi, în espunerea de motive a ultimului proiect militar, a declarat oficial, că „consi„deră ca o datorie patriotică de a pro„ceda la reducerea efectivă de rĕs„boiu a armatei şi a marinei, precum „şi la reducerea duratei serviţiului „militar, dacă puterile ar isbutì a se „înţelege în acest sens.“

„Mi se pare că ideea de a lua drept punt de plecare declaraţii atât de serioase nu e cu totul impracticabilă şi himerică.

„Deci încerc, fără sĕ mĕ tem că voiu fi ridicul sau respins.

„Greutăţile semnalate de E. V. sûnt mari, ba chiar aproape de neînvins dacă ar lipsì bunăvoinţa serioasă a Puterilor; mici sûnt ele dacă va esista această bunăvoinţă. Deci âutâiu şi âutâiu e vorba de a pipăì intenţia Puterilor.

„Fie ca Escelenţa voastră, după cum am spus-o şi în Parlament sĕ aibă norocul de a corona glorioasa carieră, asigurând pacea pe pământ, supremul bun politic al presentului şi viitorului!“ *Bühler.*

Cumcă epistola aceasta va fi pusă deja „ad acta“ ne încredinţează scirile din Rumelia, cari ne spun, că de acolo a plecat o comisiune de oficieri la Rusia spre a cumpĕra cai de cavalerie şi artilerie; că în Albania liga dispune de o armată de100,000 provĕţută cu toate cele necesare; că liga s'a şi apucat de Serbia, ca sĕ recucereascâ ţinuturile arnautice, cari s'au fost rupt din Albania, în puterea tratatului de Berlin. Ratificarea conventiunei turco-muntenegrene din partea ambasadorilor puterilor în Constantinopole s'au făcut în ţilele aceste. Turcia este gata a cede teritoriul stipulat în convenţiune însĕ fâţă cu atitudinea Albanezilor convenţiunea şi ratificarea este încă problematică.

Din dieta Ungariei.

(Încheiere).

Ministrul president Coloman Tisza: Voiesc a respunde numai pe scurt la cele ţise de dl antevorbitoriu: încât pentru denumirea administratorului me voiu pronuncia când voiu respunde la interpelaţiunea deputatului Maximoviciu. Polit s'a provocat la cuvintele lui Gladstone pentru a lega unele speranţe de schimbarea cabinetului englez. Nu s'ar cuvenì a supune în acest loc la o critică enunciările unui bărbat de stat însemnat, dar ceva trebue a se amintì: că adecă în Anglia, ca şi într'alte locuri, în mijlocul agitaţiunilor opositionale se ţice câte ceva ce, cum dovedesce şi esemplul din Anglia, în momentul când se ivesc şanţele de a ajunge la majoritate, începe a fi reînterpretat (Ilaritate în stânga), ear tractatele se respectează în Anglia de obiceiu de ori ce guvern şi guvernul cel nou de asemenea le va respecta. (Aşa e! în dreapta). Antevorbitoriul a mai ţis, că schimbarea în Carloviţ nu s'a făcut la iniţiativa guvernului unguresc, ci din motivul că era trebuinţă de un episcop de aici pentru episcopia din Bosnia, dar că nu 'şi-a realisat scopul. Dar oratorul o spune cu hotărîre, că n'a fost absolut nici o vorbă despre acea ca episcopul Angeliciu sĕ meargă în Bosnia.

Michail Polit (întrerumpênd): Ve rog sĕ întrebaţi pe Hoffmann!

Ministrul president Tisza: Cele ce s'au întêmplat, s'au întêmplat la iniţiativa guvernului unguresc, firesce cu influenţa şi a acelui bărbat, care în asemenea afaceri trebue sĕ'şi afirme influenţa, dar este eschisă ori ce influenţă, care nu ar fi competentă pentru Ungaria şi teritoriul coroanei unguresci. (Aprobări.)

Dl deputat provocându-se la cele ţise în Anglia a voit sĕ deducă dintr'ênsele un prognostic pentru mine. În Anglia s'au ţis multe, între altele şi acea, că Ruşii sûnt respânditorii şi apĕrătorii libertăţei. (Ilaritate viuă.)

Deci, stimate dle deputat, dacă ar fi cu putinţă ca nici Sêrbii Ungariei, cu atât mai puţin noi, ci numai dl deputat împreună cu cei ce vestesc aceasta, sĕ se bucure de respândirea acestei libertăţi, eu m'aşi alătura cu mare bucurie la aceasta. (Ilaritate viuă şi aprobări).

Dl deputat vorbesce de asuprirea raselor. Ori şi care scie că aceasta învinuire contra Ungariei e vechiă, dar n'a fost nici odată adevĕrată (aprobări), cu toate că unele foi esterne, ba chiar şi unii bărbaţi însemnaţi din străinătate s'au sedus de asemene plânsori cu totul neadevĕrate. Dl deputat, dacă nu-i place starea, în care se află sêrbii din Ungaria, sĕ cerce, cum sûnt tractaţi numeroşii români din Serbia. (Adevĕrat este! Aşa este!) Şi eu doresc cel puţin ca dênsul sau sĕ vestească, că românii sûnt asupriţi în Serbia, sau, dacă va ţice că le merge bine acolo, sĕ le dorească şi Serbilor din această ţară o asemenea soarte, care sĕ samene cu positiunea Românilor din Serbia. Dl deputat se provoacă la împregiurarea, că Sêrbii n'ar fi venit aici, dacă nu li s'ar fi garantat autonomia. Eu nu am fost, nu sûnt şi nici nu voiu fi nici în viitoriu cu privire la Sêrbi un duşman al autonomiei lor, firesce între marginele ce le cere interesul statului, dar istoria nu scie, că Sêrbii au venit sĕ caute autonomie. (Aprobări viue.) Ei au venit, refugiându-se de Turci, pentru a căuta pământul ce'l luaseră Turcii. (Adevĕrat este!)

Michail Polit: Ei au venit înarmaţi pentru a apera Ungaria.

Ministrul president Tisza: Binevoiesce a nu uita....

Michail Polit: Inarmaţi au venit pentru a apera Ungaria.

Ministrul president Tisza: Dl deputat se me escuse, dar nu trebue sĕ falsificăm istoria! (Aprobări viue.) Ei au venit în fugă, pentru a'şi căuta un loc în Ungaria.

Michail Polit: Ei au venit înarmaţi, pentru a apera Ungaria.

Dlui deputat i merge cam ciudat cu istoria. Mai âutâiu ne vorbesce îndată după Mohaciu de autonomia protestanţilor. (Ilaritate viuă). Eu cred că nu le va dorì coreleginarilor sei o autonomie cum era ea normată pe atunci pentru protestanţi d. e. în legea: *Lutherani comburantur* (Luteranii trebue arşi). În multe locuri aceasta lege era întregită cu adoasul: *Helvetici pariter* (calvinii de asemenea). (Aprobări viue).

Autonomia protestanţilor s'a desvoltat abia mai târţiu şi luptele pentru dênsa au fost în acelaşi timp lupte pentru esistenţa Ungariei ca stat. (Adevĕrat este! Aşa este!) Dar — şi regret că trebue sĕ ve ţic aceasta — poate dl deputat sĕ afirme asemenea despre autonomia Serbilor? În care taberă au luptat autonomistii sêrbi? (Aprobări viue). Arunce âutâiu o privire asupra istoriei înainte de a se folosì de o asemenea comparare. (Aplause vii). Din consideraţiune cătră trecutul istoric nu este iertat a numì aceste doue autonomii într'una ţi. (Aplause vii). De sigur legislativa are datorinţă a silì pe guvern sĕ respecteze legea, afară de casurile, în cari şi legislativa în tenoarea principiului de responsabilitate crede, că oare care cas special trebue escusat şi aprobat.

Michail Polit: Asta e alt ceva!

Ministrul president Tisza: E alt ceva şi pentrucă în casul acesta nu este şi nu va fi vorbă de aceasta, pentrucă în casul acesta numai oamenii, cari interpretează şi legea astfel cum interpretează dl deputat istoria, pot sĕ afirme, că guvernul a vătĕmat legea şi pracsa esistentă, ce s'a desvoltat din istorie. (Ilaritate). Dar despre aceasta voiu vorbì cât mai curênd mai pre larg.

Dl deputat a vorbit despre retragerea Serbilor dela politică. Dar cetiţi ori şi care numĕr din „Zastava“ şi veţi afla, că nu esistă un stat în lume — subînţelegênd chiar şi America — unde sĕ fie cu putinţă nisce agitaţiuni cum sûnt cele ce se scriu în această foaiă contra a tot ce e unguresc. Faptul e dară, că — nu po-

porul sêrbesc — ci agitatorii se retrag dela viața publică: nu se retrag însĕ dela aceea, ce numim noi agitațiune contra legei.

Eu afirm mai ântâiu, că dacă esistă nemulțemire, ea este numai consecuența agitațiunei; a doua, că nu esistă o nemulțămire, cum o presupune dl deputat. În fine voiesc sĕ mĕ prind: dacă așĭ avè puterea — și nu doresc sĕ o am — de care a vorbit dl deputat, că adecă eu pot face toate, eu așĭ lăsa pe dl deputat și pre vr'o ḑece soți ai sei pe un an, sĕ facă o călĕtorie de plăcere în America și atunci nu se va mai audì în Ungaria nici o unică voce de nemulțămire. Ve recomênd bugetul spre primire. (Aprobări vii în dreapta).

Corespondențe particulare

ale „Telgrafului Român.“

Viena, 7/19 Aprilie. Chirotonirea Metropolitului S. A. Morariu. Eri s'a severșit în biserica gr. or. din Fleischmarkt chirotonirea denumitului Metropolit Silvestru Morariu întru archiereu. Chirotonirea o au sevêrșit cei doi eppi sufragani ai Metropolitului: Knezevici și Petranovici.

Incă înainte de 9 oare biserica era ocupată de o mulțime mare de oameni. Au fost deputați dela senatul imperial de confesiune greco-orientală multe și distinse persoane de ale comunei gr. or. de aici, cu deosebire mulți studenți, români și ruteni între cari un numĕr considerabil teresianisti.

După 9 oare, se ḑic cam ¼ de oară a sosit P. Silvestru Morariu cu cei doi episcopi. Toți trei fură întêmpinați în porticul bisericei de preoțimea numeroasă îmbrăcată serbatoresce în vestmintele cele mai frumoase rituale, fiind destinată a asista la actul solemn al consacrărei.

După ce s'au îmbrăcat episcopii în vestmintele lor pontificale a păsit cel ce avea sĕ fie consacrat înaintea lor și parochul Cernăuților a cetit decretul împĕratului de denumire. După obicĭnuitele întrebări și respunsuri P. Silvestru A. Morariu a jurat pe simvolul bisericei ortodocse orientale în limba grecă, română și slavonă.

Începêndu-se apoi liturghia nu a trecut mult și P. Silvestru A. Morariu a primit chirotonirea de archiereu. Fiind chirotonitul învestit cu toate vestmintele și insigniele archieresci, episcopul Knezevici se adresà cătră chirotonitul archiereu cu o alocuțiune la care Metropolitul a respuns adresându-se mai ântêiu cătră archiereii presenți și ceilalți demnitari bisericesci și în fine cătră comuna bisericească. La sfêrșitul liturghiei nou consacratul Archiereu a împărtășit binecuvêntarea archierească. După toate aceste însoțit de toți cei ce luaseră parte la servițiul divin fu condus Metropolitul pănă la portalul principal al bisericei.

Pentru astădi avea sĕ se țină un sinod episcopesc în care Metropolitul și archiepiscopul după primirea documentului despre consacrațiune avea sĕ poarte presidiul. Tot astădi Metropolitul și cei doi episcopi sufragani au sĕ fie primiți în audiență de Maiestățile Lor Împĕratul și Împĕrăteasa, precum și de archiducele Ludovic.

Instalațiunea Metropolitului se va face în Cernăuți pe la sfêrșitul acestei luni pe lângă intervențiunea unui comisariu împĕrătesc și a unuia din partea sinodului.

Raportul în cele de pănă acì ne constatează de neintemeiate faimele ce se respândise, că P. Silvestru A. Morariu va primì consacrațiunea sa de archiereu în residența învecinatei metropolii române ortodocse a Românilor gr. or. din Transilvania și Ungaria, ca predecesorul seu, regretatul Metropolit Bendella.

Urăm cu toate aceste noului Metropolit și Archiepiscop Silvestru A. Morariu ḑile îndelungate și fericite în scaunul seu, în speranța, că ceea ce n'a succes antecesorilor sei i va succede dênsului de a aduce biserica încredințată păstorirei sale în starea ei normală, așa după cum o pretind așeḑĕmintele cele liberale constituționale ale bisericei ortodocse orientale, în puritatea lor lăsată posterității de părinții bisericesci din timpurile clasicității crestinismului.

Viena, 16 Aprile n. 1880. Stimate d-le redactor! Când se deșteaptă natura și își reîncepe activitatea, se simte și d-nul ei, omul, îndemnat la o activitate mai mare. Astfel poate, se esplică zelul, care se desvoltează de un timp încoace în scrierea corespondențelor mai ales din Viena. Două corespondețe de aici: una publicată în prețiosul d-voastre ḑiar Nr. 32, alta în „Familie“ Nr. 22, atrag atențiunea publicului român asupra societății academice: „România jună“. Vrênd nevrênd, autorii acestor corespondențe lovesc în opiniunea publică ca sĕ nu ḑic națională despre această societate. Simpatia opiniunei publice este de mare însemnătate pentru societatea „România jună“, este condițiunea esistenței sale. Pentru conservarea sau reconciliarea ei prin combaterea și esplicarea unor aserțiuni ale corespondențelor din cestiune, Vĕ rog stimate d-nule redactor a'mi ceda un mic loc în coloanele prețiosului d-voastre ḑiar; rog pe stimatul cetitor sĕ ia în considerare și cele următoare pentrucă stau în strênsă legătură cu corespondențele din cestiune.

Înainte de a trece la adevĕratul obiect, îmi permit cu voia stimatului cetitor o mică dar necesară digresiune.

Societatea academică social-literară: „România jună“ esistă din deceniul trecut, când s'a format prin contopirea societății sociale: „România„ cu „Societatea literară“. Zelul membrilor ei i au basat renumele; naționalismul unor adevĕrați bărbați Români și generositatea Românilor în genere i-au făcut esistența posibilă. Ce este societatea: „România jună“? Este centrul, foculariul chiar, al Românilor din Viena. Întreprinderi ca balul român de aici, serbări ca serbarea ajunului anului nou, într'unesc mai toți Românii de aici într'un corp, și servesc la ridicarea numelui românesc în aceste părți pe un nou teren. În special pentru membrii ei este unirea în cugete, unirea în simțiri; conservarea și desvoltarea limbei materne; deprinderea puterilor intelectuale ca lucrări literare, consolidarea caracterelor, desvoltarea talentului de a'și espune ideile, desvoltarea pe terenul musical și social.

„Partea literară a fost cam nebăgată în samă, ca sĕ nu ḑic negligată“ ḑice cerespondentul despre activitatea literară din anul trecut. Publicul român cunoasce crisa financiară, în care se afla societatea „România jună“ în anul espirat. Era aproape de peire. Când se află cine-va în acest stadiu se mai gândesce la alt ceva decât la scăpare? Această luptă pentru esistență ne-a răpit mare parte din anul trecut. Cu toate acestea însĕ activitate literară a fost. Producțiunea a noue operate literare într'un interval de nouĕ luni și într'o societate de 30—35 membrii, cari în prima linie sûnt studenți la universitate, dovedesce pe deplin aceasta.

„La punctul III litera *β*, mișcarea casei în timp de un an la organisațiuni trebue sĕ însufle îngrigiri. Suma de 1318 fl. 70 cr. în comparare cu capitalul, despre care dispune societatea este de tot prea mare“. Sĕ ḑicem că aceasta a fost o eroare în administrațiune; însĕ o eroare folasitoare, căci dacă și am fi comis-o nu ne-am fi înmulțit biblioteca cu o mulțime de opuri însemnate, n'am fi adăpostit o seamă de (tineri) membrii lipsiți de mijloace în localitățile societății, n'am fi dat mână de ajutor unor tineri diligenți, cari în lipsa mijloacelor de traiu erau sĕ pornească a casă!! Da a fost o eroare, însĕ o eroare necesară!! În anul acesta s'au schimbat împregiurările. S'au luat mĕsuri pentru reducerea speselor. Raportul anual va arĕta aceasta la timpul sĕu.

„Societatea „România Jună“ își ține ședințele în restaurație. Motivul pentruce aceasta nu prea recomêndă pe junimea din Viena. Se învoacă de motiv, că în alt loc nu se adună membrii. Va sĕ ḑică.... era sĕ trag o conclusie!“.... Aceasta este opiniune individuală îmbrăcată în vestmêntul ironiei. Toate societățile social-literare de aici își țin ședințele în restaurațiuni potrivite. Am avut onoarea de a asista la multe ședințe ale societății noastre și ale societăților străine de aici. Când restaurațiunea a fost bine aleasă toate lucrurile au decurs în cea mai bună ordine și linisce. Cel care voiesce într'adevĕr înstrucțiune, (și) sĕ participe așadară la ședințe, nu întreabă dacă se țin aceste într'un local profan sau neprofan.

În anul acesta și pe basa aceasta s'a decis sĕ ținem ședințele literare în localitățile societății! Viitorul va arĕta dacă ne permite ocupațiunea la universitate a ne aduna ḑiua la ședințe, s'au dacă va ajunge timpul mĕsurat în localitățile amintite la discusiunea operatelor literare!

Acum sĕ trecem la corespondența din „Familia“. Numai un singur punct voesc a 'l suleva. D. C. G. Porumbescu figurează în această corespondență de martir al societății: „România jună.“ Ingrată societate! Îți face omul bine și tu îl alungi!! — D. Porumbescu ceruse dela societate sĕ ia editura unei colecțiuni de cântece studentice parte colectate parte compuse de dênsul. Întêmplarea aduse cu sine că D. Porumbescu publică colecțiunea sa mai înainte de a se sfătuì o comisiune aleasă din membrii societății: sĕ primim sau nu editura? Membrii societății, n'au mai luat prin urmare nici o decisiune despre îndeplinirea unui lucru îndeplinit.

Aceste esplicațiuni 'mi-am ținut de datorință a le comunica. Numai pe basa lor se poate forma o idee chiară despre adevĕrata stare a cestiunilor atinse în corespondențele amintite.

Un vechiu membru.

Varietăți.

* (Denumire). Dl Zacharie Sas preot mirean gr. or. din archidiecesa Ardealului s'a denumit de capelan militar clasa II în reservă.

* (Transferări). Sublocotenentul Nicolau Muntean este transferat dela regim. de infanterie Nr. 50 la reg. de infanterie Nr. 31; apoi locotenentul Michail Cimpoca dela reg. de inf. Nr. 38 la reg. de infanterie Nr. 51.

* (Parastas). Sâmbătă în 5 Aprilie st. v. se celebrà în biserica din cetate de aici un parastas pentru fericirea eternă a defunctului cleric *Andreiu Bărbos*. Junimea studioasă dela seminariul „Andreian“ cu corpul profesoral în frunte asistară serbătoresce la acest act religios; ear la finea parastasului, clericul Georgiu Bobeș prin o cuvêntare funebrală potrivită arĕtà meritele reposatului în Domnul.

* (Miseria în Ungaria). Care avu ocasiune, a vedè astă earnă miseria în Ungaria de sus, care a vĕḑut fețele macre și uscate, figurile trămurătoare de foame și frig, îmbrăcate foarte rĕu, acela nu uită curênd aceste momente. Pre lângă tot ajutoriul, ce'l dedea statul, comune și privați milostivi poporului flămênd, situația bietului sĕrac totuși nu era mișcătoare. Depositele în curênd a fost mistuite; la aceasta se mai adause și earna preste mĕsură grea, apoi cartofii nu se făcură și cucuruzul se urcà în preț. Boii și vacile căḑură în masse, încât comune întregi remaseră pe timpul aratului și sĕmênatului fără un cap de vită. Cu deosebire rĕu steteau familiile rutene, cari și în timpuri normale nu se scoală sătule dela masă. La țĕrenii ruteni miseria în toată vremea e acasă. Cu cât mai simțitoare fu aceasta pentru ei în earna trecută. Urmările nutrirei defectuoase se vĕḑ mai bine la asentarea recruților, cari nici pe jumĕtate nu sûnt apți de servițiul militar. Apoi de sine se înțelege, că ținênd miseria îndelung și numerul morților e mai mare. Stând lucrul așa ar cugeta omul că căsătoriile chiar acum trebue sĕ fie puține însĕ de mirare nu e așa. Indată după asentare urmează căsătoria, din care se nasc copii, cari nu sûnt de viață. In sfêrșit miseria continuă silesce pe locuitorii mai puternici la lucru spre emigrare, precum chiar și de present domnesce mania aceasta. In urma acestor neplăceri din o mulțime de sate ale Ungariei de sus au emigrat locuitori așa de tare încât astădi toate satele stau părăsite, și din alte comune cu miile de locuitori își vênd averea pe prețuri de batjocură și se pregătesc de ducă la America.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Pesta, 21 Aprilie n. Comisiunea scolară a casei de jos începe pertractarea prealabilă asupra proiectului de lege despre scolile medie Luni în ședințe ḑilnice.

Pesta, 21 Aprilie n. După „Pester Correspondenz“ novela legei pentru apĕrarea țerei conține modificarea a douĕḑeci de paragrafi din legea pentru apĕrarea țerei. La marină în locul servițiului activ de trei ani ca acuma se introduce un servițiu activ de patru ani, de altă parte servițiul în reservă se reduce la cinci ani. Proiectul cuprinde hotărîri pentru delăturarea lipsei tare simțite de oficeri la trupele milițiane (honvedime); instituțiunea voluntarilor pe un an remâne neschimbată.

Casa de sus a primit fără modificare proiectele de lege în privirea Seghedinului și a esprimat comisarului regesc Ludovic Tisza recunoscința Casei pentru servițiile escelente.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Bibliografic

(Urmare).

Dar sĕ ne întoarcem la istoria desbinărei „numite grecesci“. La întrebarea: Cum s'a urḑit chisma orientală? la pag. 250 respunde: "Până ce la Apus popor după popor s'a întors la credință și pornise pre calea civilisațiunei, în Orient se ivise turburări periculoase. Împĕrații constantinopolitani au tras în mânile sale puterea spirituală, episcopii din Constantinopol din sumeție și reḑimați pre autoritatea împĕrătească, au denegat ascultarea sântului scaun apostolic, și din causă, că s'au desbinat de capul comun, a perit și însuși imperiul." Așa dar după Dr. Lauran causa desbinărei precum și a

căderei imperiului bisantin este neascultarea către papa Romei. Ridicul. Oare imperiul roman apusan încă a căḑut pentru neascultare către scaunul Romei, precum şi alte multe stăpânii până în ḑilele noastre? Oare în ḑilele noastre Napoleon, Turcia din pricina neascultărei au căḑut? Cine ascultă mai rĕu de Roma decât Germania?

Toată espunerea desbinărei, carea în tractatul istoric cuprinde partea cea mai însemnată (pag. 250—319), o leagă de diferenţa escată între patriarchul Ignate şi curtea bisantină, apoi între Jotiu de o parte şi Ignate de alta. In aceste diferenţe pre scaunul Romei îl arată ca judecător competent, care are dreptul a dicta şi pedeapsă. La pag. 268 se ḑice: „Este lucru învederat, că judecata scaunului apostolic, decât a cărui autoritate nu este mai mare, prin nimic nu se poate retracta.“ Şi fiindcă de această judecată Iotiu nu a voit sĕ asculte precum nici următorii sei şi cu deosebire Cerulariu aşa la 1054. Legaţii au pus anatemă pre altariul din biserica S. Sofii, ear Cerulariu se ḑice la pag. 291 „a trăit şi murit mişelul de el obstinat în chisma sa, care, ca sĕ restitue butul, şi el a escomunicat pre legaţii papii.“ S'au făcut mai multe încercări de împĕcare însĕ toate fără folos, căci Roma nu a abstat dela pretensiunile sale. Ultima a fost la Florenţa 1439, unde prin coruperi se restituì oare-care pace dar nu ţinu mult, „de oare-ce Grecii, mai vĕrtos prin conlucrarea perversului Marc dela Efes, s'a reîntors earăşi la boritura sa.“ La 1453 a căḑut şi Constantinopolul în mâna Turcilor şi aşa „Grecia carea a fost odinioară mama sânţilor şi a doctorilor bisericei: pentru că s'a desbinat de scaunul apostolic al Romei, a căḑut în cea mai deplorabilă sclavie şi a ajuns la cea mai mare miserie“ (pag. 311). Scim cumcă neascultarea protopărinţilor în raiu a fost causa căderei. Oare după analogia aceea se vorbesce şi acì? Se poate. De oare-ce papa este locţiitoriul în talibil al lui Dḑeu pre pământ şi aşa ori-ce pecat contră'i, fiind de moarte, trage după sine moarte (!).

Ca un adaus la această espunere, dl Dr. S. S. T. A. Lauran espune şi o formă de istorie a dieceselor gr. catol. românesci, ḑicênd la pag. 312 că Românii până la veacul XVII s'au aflat afară de comuniunea bisericei lui Christos; Insĕ la finea acestui veac pentru Românii cei de sub coroana Sântului Stefan a rĕsărit earăşi ḑiua îndurărei lui Dḑeu. Poate că aceea îndurare a lui Dḑeu a rĕsărit şi acum asupra celor de sub aripa Romei că, ruşinându-se de limba lor care au supt-o, voiesc a vestì îndurările lui Dḑeu în acea limbă, carea, pre când nu cunosceau Românii acele îndurări, încă nu avè cuvênt pentru îndurare.

O carte scrisă cu mai pĕcătoasă intenţiune de a înduce lumea în eroare, nu se poate. Şi încă are obrăsnicia ca tipărită se o lase printre Români ba încă cu aprobarea veneratului consistoriu oradan!

Nu voiu purta polemie cu dl Dr. Lauran, la care nu presupun ignoranţă asupra istoriei desbinărei dela 1054, ci o reutate şi o consciinţă pătată fără de causă, — ci voiu espune pentru publicul acestei foi, adevĕrul obiectiv faţă cu causele desbinărei.

(Va urma).

Lista Nr. 16

*a contribuirilor încurse la comitetul subsemnat în folosul inundaţilor.**)

Transportul totalului din Lista Nr. 15 publicată în Nr. 41 a. c. al „Telegrafului roman“ . . .	fl. 2693.30
Prin reuniunea de lectură din Varadia dela DD. F. János 1 fl., P. Iorgoviciu 1 fl., Ch. Boraciu 20 cr., Csàkay 50 cr., Skala 50 cr., Gl. Petanecu 20 cr., I. Fabian 20 cr., I. Kohapka 50 cr., I. Becineaga 1 fl., N. Percsics 50 cr., A. Korb 1 fl., M. Weisberger 60 cr., Ot. Weigert 40 cr., A. Boraciu 50 cr. Svetozar Mihailoviciu 50 cr., P. Poenariu 50 cr., G. Tiunea 1 fl., I. Knopp 1 fl., I. Freiberger 30 cr., A. Maleta 70 cr., G. Demetroviciu 50., I. Alesandrescu 2 fl., A. Petroviciu 50 cr., St. Neagoe 50 cr., P. Miocu 50 cr., I. Miocu 1 fl., Lehman 1 fl., R. Hansknecht 20 cr., V. Popoviciu 50 cr., T. Şegescu 20 cr., P. Miocu 50 cr., P. Berlea 20 cr., P. Boraciu 50 cr., din cassa reuniunei 4 fl., 80 cr, Suma . .	fl. 25.—
Prin D. George Suciu paroch. în Ghiris ca resultat al unei colecte în bani şi bucate în numita comună.	fl. 7.40
Totalul cu ḑiua de astădi . . .	fl. 2725.70

Sibiiu, 20 Aprilie n. 1880.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaţilor.

*) Cuitările sumelor trimise la acest comitet vor urma prin publicare în ḑiarele de aici „Telegraful Roman“ şi „Observatoriul“. La cerere însĕ sumele se vor cuita şi separat.

Bursa de Viena şi Pesta

din 20 Aprilie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	105.25	105.30
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	82.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	98.50	98.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	86.25	86.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.50	125 25
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	92.50	92.25
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	91.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	91.75	91.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	91.—
Obligaţiuni urbariale transilvane .	92.80	92.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	93.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	92.—	92.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	82.90	72.70
Datorie de stat în argint . . .	73.30	73.25
Renta de aur austriacă	88.95	88.50
Sorţi de stat dela 1860 . . .	130.25	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	837.—	840.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	279.50	280.—
Acţiuni de credit austr. . . .	264.75	265.—
Sorţi ungurescі cu premii . . .	—.—	112.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.63	5.56
Napoleon	9.47	9.48
100 marce nemţesci	58.55	58.—
London (pe poliţa de trei luni) .	119.05	119.05

Economic.

Făgăraş, 16 Aprilie n. Pro. hectolitră Grâu fl 9.50—.10; grâu sĕcăreţ fl 7.50—8.50; sĕcară fl. 5.50—5.80; orḑ 4—5; ovĕs fl. 2.90—3.20; cucuruz fl. 4.50—4.80.; mălaiu fl. —.—.; Sămânţă de cânepă fl. 9—9.50; mazere fl. ——.; linte fl. —.—; fasole fl. 5—6 crumpene fl 1.60—2.; pro 100 chilo: Slănină fl. 65—80; sĕu brut fl. ——; sĕu de luminări fl. 38—42; unsoare fl. 68—70; cânepă fl. 32—35.; sĕmênţă de in fl. ——; săpun fl. ——; fên fl. 2.40—2.60; spirt pro grad 10½— cr.; pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de viţĕl 38—— cr.; carne de porc 44— cr. carne de miel (un miel întreg) fl. 1.40—2.?C; Târgul de aḑi fu bine cercetat, bucatele deşi au fost foarte multe, totuşi s'au ţinut la preţ. Timpul e frumos şi cald; puţină ploaie ar fi foarte bună şi de dorit.

Budapesta, 17 Aprilie n. Timpul în ḑilele dintâiu ale sĕptĕmânei trecute a fost schimbăcios şi mai mult recoros, cu deosebire rĕci au fost dimineţile. In ḑilele de pe urmă însĕ timpul s'a încălḑit aşa de tare încât nici în mijlocul verei nu poate fi mai cald. Temperatura se mişca între + 22° R, o împregiurare, carea după esperinţa veche ne prorocesce, că întrând la mijloc şi vênturi sudice, cât de curênd vom căpăta ploaie, carea într'adevĕr este şi foarte de lipsă. Spicoasele sûnt semenate cu desevêrşire cu deosebire ovĕsul şi orzul. Cartofii şi cucuruzul au început a se semena în marele, semenăturile de toamnă sûnt foarte frumoase, numai ici colea cam rare, se înţelege din pricina gerurilor din earna trecută şi din vênturile reci ale lunei trecute. Preste tot luând însĕ bucatele stau bine, încât mai că nu este pricină, de a se plânge nime. De ici urmează cu siguritate împregiurarea, că bucatele din târg în sĕptĕmâna trecută au scăḑut în preţuri cu câte 25—30 cr. Aşa notăm în special:

Grâul la 40,000 mii m. m. trecu debia cu fl. 10.20—11.50; sĕcara la 3000 m. m. cu fl. 9.40—9.70; orzul la 4000 m. m. cu fl. 7.25-8.25; ovĕsul cu fl. 7.15—7.30; cucuruzul la 6000 m. m. cu fl. 7.65—7.85; făina n'a trecut nici în această sĕptĕmână; păstăioasele au trecut mai bine de astădată şi adecă: fasolea cu fl. 8.50—10.25; mazerea cu fl. 14—15; linţea cu fl. 9—15; mălaiul cu fl. 7; sĕmênţa de in cu fl. 13.50—14; sĕmênţa de cânepă cu fl. 9—55—10 (toate per 100 chilograme); lânile per chilogram cu fl. 2—3.10;

Porcii au avut trecere bună. Intre numerul total de 57.390 au fost din Ungaria de jos 2240, din România 240 şi din Ardeal 180 capete; unsoarea de porc, a trecut cu fl. 60—61; slănina cu fl. 56; sĕul cu fl. 41—42; cartofii cu fl. 4.50—5;

Peile de bou cu fl. 110—115; de vacă cu fl. 102—108 (per 102 dărabe); peile de cal cu fl. 9—12 părechea. Celelalte soiuri de pei n'au avut căutare.

Sibiiu în 9 Aprilie n. (Importul bucatelor în Europa). Stagnaţiunea în negoţul bucatelor, carea prin încetarea navigaţiunei domnise dela începutul lui Decemvrie, în sĕptĕmânile din urmă earăşi a încetat făcênd loc unei comunicăţii vioaie, ce îşi are temeiul principalmente în redeschiderea navigaţiunei pe Ren. Multe corăbii cu sfêrşitul lui Noemvrie fură copleşite de earnă în Rotterdam şi Antwerpen înainte de încărcarea lor sau până nu putură întra în călĕtorii, pre când eară altele, cari călĕtoriau deja, prin gerul abnorm şi prea de vreme fură silite a'şi întrerupe drumul şi a'şi căuta scutire în porturile de siguranţă procsime. Aşa se întêmplà de mai multe sute de corăbii încărcate cu bucate înghe̊ţară în toate porturile Renului şi nu s'au putut mişca mai trei luni de ḑile. Acum după deschiderea navigaţiunei au ajuns toate mai deodată la ţinta lor propusă, prin care întêmplare negoţul s'a reînoit în toate branşele. Depositele în Germania de sud, cari, cu deosebire ce se ţine de grâu, la începutul ernei fură foarte bogate, deşi au fost de ajuns mai multă vreme, decât sau putut aştepta, earna lungă tutuşi a pricinuit neajunse, cari prin sosirea întârḑiată a bucatelor din timpul de pe urmă nu se pot acoperì. Deci necumpĕrându-se deocamdată mai departe şi aşa în curênd neasteptându-se mai mari sosiri de bucate, pentrucă de altă parte preţurile foarte scumpe în New-York pentru grânele americane nu se pot plătì nici in Germania de Sud şi nici în Helveţia, de sine se înţelege, că comandele întrerupte cu America de Nord numai atunci se vor putè reînnoì, dacă lipsa de bucate va fi cu mult mai mare şi mai urgentă, ca cea de până acuma. Marea speculaţie de bucate din New-York, carea acum deja de 5 luni întregi grĕmădesce deposite peste deposite, debia acuma începe a se simţì în Europa. Cu lunile au sciut târgurile engleze a se ferì de influenţa haussei americane şi mai toată earna grâul american fu în Londra mai lesne decât în New-York, dară totuşi se prevedea, că Anglia carea avênd o recoltă miserabilă trebue sĕ acopere totuşi un consum enorm, va fi dintâiu silită, a se supune preţurilor dictate din New York şi într'adevĕr cu începutul acestei luni earăşi au început comandele din New-York înspre Anglia în mĕsură mai mare, pre când Germania şi Francia încă totuşi mai resistă, a încuviinţa pretensiunile mari americane. Dealtmintrelea şi târgul din New-York trebuì a scădè esenţial preţurile per chilometru dela 163 Ct. tare înjos şi este deja notoric, că speculaţiunea cu preţurile presente de numai 148 Ct sufere mari pagube, cari desigur ar fi fost cu mult mai mari, dacă Anglia ar mai fi putut aştepta o lună şi ar fi putut amêna comandele nouĕ până la deschiderea navigaţiunei pe apele americane. Putèvor cuantităţile enorme grĕmădite în porturile americane despăgubì speculaţia pentru pagubile de până acum sau îi vor pricinuì nouĕ pagube despre aceasta părerile până acuma sûnt diferite şi tare împărţite. Viitoriul va arĕta adevĕrul.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 12 Maiu şi 12 Iunie imob. lui Ioan Moga în Rod (trib. Sibiiu); în 26 Aprilie imob. lui Coloman Kosa în Haş-falĕu (trib.); în 12 şi 14 Maiu în 14 şi 15 Iunie imob. massei concursuale alui Gerö-Bányai în Feltorja; în 14 Maiu şi 15 Iunie imob. remasului după Iosif Albu în Zagon; în 17 Iunie şi 17 Iulie imob. lui Ludovic Bertha în Hatolika; în 29 Aprilie imob. lui Nicolau Hadnay în Zabola (trib. Mur.-Oşorheiu); în 15 Maiu şi 15 Iunie imob. Anei Bihani şi soţi în Orăştie (trib. Deva); în 14 Maiu şi 14 Iunie imob. lui Pavel Buful în Borgo-Suseni (judec. cerc. Năseud); în 16 Iunie şi 23 Iulie imob. lui Pavel Nagy în Apard (trib. Mur. Oşorheiu); în 15 Maiu şi 15 Iunie imob. lui Stefan Nagy în Ege (trib. Odorheiu); în 26 Aprilie imob. lui Francisc Zacharias în Turda (trib.); în 13 Maiu şi 14 Iunie imob. soţiei lui Dionisie Kis în Bărătuş; în 12 Maiu şi 12 Iunie imob. lui Andreiu Kováts în Pava (trib. Oşorheiu).

Nr. 38. 1880. 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei gr. or. vacante de a III-a clasă din Lăpugiul de sus protopeesbiteratul Dobrei, se escrie concurs cu terminul până la 5 Maiu st. v. a. c.

Emolumenteie sûnt:

1. Porţiune canonică 32 jugere — arătoriu şi fênaţ — clasa a II-a şi a III-a.

2. Birul în naturale, dela 230 familii câte o jumĕtate mĕsură grâu, pe lângă aceste stola usuată, cari toate la olaltă computate dau un venit anual de preste 300—350 fl. v. a.

Cei ce doresc a ocupa această staţiune parochială vor avè a'şi adresa suplicile lor instruite în sensul statutului organic şi a regulamentului congresual dela 1878 la subscrisul până la terminul mai sus arĕtat.

Deva, 1 Aprile 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu m. p.,
protop. şi admin. tract. Dobrei.

Nr. 103. 2—3

CONCURS.

Întru re'ntregirea parochiei vacante de clasa a III-a Beşinĕu în ppresbiteratul Mercurei se escrie concurs cu termin până la 5 Maiu 1880.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt următoarele:

1. 1½ jugĕr pământ arătoriu;
2. 1 jugĕr fênaţ;
3. dela 120 familii a ¼ bucate a 1 fl. v. a.
4. dela 102 familii câte o ḑi de lucru sau 34 cr.
5. stola îndatinată; — cari toate socotite în bani dau un venit anual de 205 fl.

Doritorii de a ocupa această parochie au a'şi adresa concursele lor, instruite conform legilor în vigoare, oficiului ppresbiteral în Mercurea până la terminul arĕtat.

Beşinĕu 12 Martie 1880.

Comitetul parochial în conţelegere cu oficiul ppresbiteral concernent.

I. Droc m. p.,
admin. protop.

Nr. 6. 1880. 2—3

EDICT.

Anişca Cerce din Brisnic protopresbiteratul Dobrei de religiunea gr. or. carea de 9 ani trecuţi a părăsit pe bărbatul ei legiuit Sofroniu Părău de religiunea gr. or. tot din Brisnic fără a se scì locul ubicaţiunei ei, prin aceasta este provocată, a se presenta înaintea subsemnatului for matrimonial în termin de un an, căci nepresentându-se, procesul divorţial în contră'i intentat se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Deva 12 Ianuarie 1880.

Forul matrimonial gr. or. al Dobrei.

I. Papiu m. p.,
prot. şi admnist. trect. Dobrei.

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 44 Sibiiu, Sâmbătă 12 Aprilie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Chirotonirea Metropolitului Silvestru A. Morariu.

Sibiiu, 11 Aprilie.

Din corespondențele noastre dela Viena de diversă origine cetitorii nostri au aflat și află și cu ocasiunea aceasta, că în 6/18 Aprilie a. c. s'a chirotonit în biserica stei Treimi din Viena deja al patrulea metropolit al Bucovinei și Dalmației. Desele succesiuni de vre-o șepte ani va să dică mai dela înființarea scaunului metropolitan în Cernăuți, au împedecat până acum desvoltarea firească a celei mai june „fiice a miresei lui Christos.“ Desele succesiuni pe scaunul metropolitan din Cernăuți, în timpuri incerte cum sûnt ale noastre puteau să pericliteze chiar noua metropolie. Providența divină însă se arată cu tainicul și necuprinsul ei scut și în împregiurări după socoteală omenească mai puțin favorabile. Așa s'a întêmplat și cu biserica gr. orientală din Bucovina. Un bărbat erudit și înțelept și totodată cu inimă călduroasă pentru instituțiunile liberale, isvorite din principiele eterne ale crestinității, și în posițiunea sa ca subaltern, și între împregiurări grele create de vitregitatea seculilor trecuți, a sciut conduce naia lui Christos printre stâncile cele ce amenințau pe față și din ascuns, către limanul ce'l sigur.

Acest bărbat a fost P. Silvestru A. Morariu, care a servit cu zel și conscienționsitate bisericei sale sub trei antecesori ai sei și a cărui nisuință a fost a contribuì cu puterile sale, consacrate unui scop sânt, la aducerea bisericei ortodocse din Bucovina la limanul canonicității ei.

Tronul imperial în părinteasca sa îngrigire a cunoscut bunele intențiuni a le archimandritului Silvestru A. Morariu, care dela moartea Archiepiscopului și Metropolitului Teofil Bendella a fost radimul cel mai puternic al bisericei bucovinene și al Metropoliei celei noue. Tronul s'a convins, că aceste bune intențiuni sûnt spre binele unui număr considerabil de supuși gr. orientali și de aceea cu iubire părintească a vrut să deschidă un câmp mai larg de activitate pentru neobositul lucrătoriu în via Domnului și o bogăție mai mare de mângâieri pentru crestinii gr. or., cari însetează a'și vedè biserica adusă la starea ei normală pe basele canonicității sale din timpul clasic al crestinătății.

Sperăm tare, că precum tronul nu s'a înșelat în convingerea sa, așa nici poporul ortodocs din Bucovina nu asteaptă în zădar după împlinirea dorințelor sale juste.

În speranța aceasta ne întărește cuvêntarea nou chirotonitului archiereu, care o rostì în ziua cea memorabilă a chirotonirei sale de archiereu.

Eată ce zice dênsul:

„Laudă și mărire în ceriu, Archipăstoriului celui mai pre sus de ceriuri, carele întru a sa îndurare a condus până la acest moment destinele turmei sale dreptmăritoare din eparchia Bucovinei!

Laudă și mărire pe pământ, prea grațiosului nostru Împĕrat și Rege, sub a cărui patronat, biserica noastră dreptcredincioasă din monarchia Austriei se bucură de un scut marinimos!

Laudă și mărire în Sionul a toată ortodocsia, că și această fiică mai tênără a miresei lui Christos, această provincie metropolitană a bisericei ecumenice cresce, ca una vlăstare binecuvêntată pe pomul vieții celei întru Christos, spre mântuința credincioșilor și bucuria a toată crestinătatea!

„Și sufletul meu se bucură întru Domnul, că m'a îmbrăcat în vestmêntul mântuirei și m'a împodobit cu haina veseliei și ca unui mire 'mi-a pus mie cunună“!

Însĕ, pe cât de mare este mulțămirea inimei mele, pentrucă m'a învrednicit Dumnedeu, de a fi un conducĕtoriu al noului Israil pe calea către pământul bunĕtăților, de cari le zice Apostolul, „că ochiul n'a vĕdut și urechea n'a audit și la inima omului n'a întrat,“ pe atât de serioase sûnt și cugetările cele ce în momentul acesta cuprind sufletul meu. Pe atât de pătrundĕtoare sûnt și simțemintele, ce inundă acum inima mea. Înălțimea, greutatea și respundĕtatea chiemărei mele de Archipăstoriu, — aceste sûnt, cari me împresoară și me umilesc până la pământ.

Coroana de mire al bisericei, împodobită cu pietrii scumpe, ce s'a pus pe crescetul meu, me face a cugeta la cununa de spini din partea celor ce urgisesc pre mireasa lui Christos.

Omoforul ce mi s'a pus pe umeri, deșteaptă întru mine îngrigirea, de a nu pierde nici una din oile cuvêntătoare și, rĕtăcindu-se vre-una, a o căuta și a o aduce pe umeri în staulul mêntuinței.

Eară în toiagul archipăstoral, ce mi s'a dat în mână, vĕd simbolul îndatorirei, de a pasce turma lui Christos cu priveghiare neadormită, apĕrându-o de lupi răpitori și conducêndu-o la pășunea vieții de veci.

În valul unor cugetări, ca aceste, anghira sufletului meu este ajutoriul lui Dumnedeu, carele m'a chiemat, cer de altă parte concursul organelor bisericei, pentru carea sûnt destinat.

După cuvintele Apostolului către Corinteni, adunarea credincioșilor este biserica Dzeului celui viu; este corpul lui Christos și mădulari din parte; și cumcă pre unii a pus Dumnedeu în biserică: întâiu pre Apostoli, a doua pre proroci, a treia pre învĕțători, după aceea pre poteri, apoi darurile tămăduirilor, ajutorințele, feliurile limbelor.“ Toate organele bisericei sûnt așa dară chiemate, de a conlucra, fie-care după soartea sa specială, la zidirea locașului mântuinței noastre întru Christos, precum și mărturisesce scriptura, că îndată la începutul bisericei erau toți credincioșii un cuget și o inimă.“

Ferice de biserica crestină, unde toți credincioșii sûnt încă și astădi un cuget și o inimă, unde toate organele bisericei lucră, fie-care pe stratul chiemărei sale, în viia Domnului, pentrucă, pe oara ori căruia corp organic, pe oara ori căruia organism social, și societatea bisericească prosperează deplin numai cât atunci, dacă toate organele bisericesci sûnt puse în activitate după meniciunea lor specială, în acord cu cei ce sûnt chiemați a conduce și a direge viețuirea cea după Christos.

Aplicarea principiului de sinodalitate zace așa dară adênc întru interesul bine înțeles și mântuitoriu al bisericei, pentru aceea și Domnul nostru, recomândând și demândând practicarea acestui principiu salutariu în afacerile bisericesci zise în fine: „Că unde sûnt doi sau trei adunați întru numele meu, acolo sûnt și eu în mijlocul lor.“

Fie deci, fie pururea binecuvêntat numele Domnului și Dumnedeului nostru Iisus Christos, carele, urzind biserica sa pe temelia cea tare a credinței, a nădejdei și a dragostei, 'i-a desemnat aceasta cale spre desvoltarea organismului seu!

Fie, fie pururea binecuvêntate adunările canonice ale credincioșilor în cuprinsul a toată ortodocsia ecumenică!

Fie bunăcuvêntarea Domnului și preste adunarea noastră de astădi cu a sa iubire de oameni totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.“

Dea Ceriul ca cuvintele aceste să fie ca glasul Domnului preste oasele fiilor lui Israil! Fie ca dênsul să trăiască și să vadă adunânduse părțile respândite ale bisericei adunêndu-se încheietură la încheietură și crescênd...., pentru ca să poată lua spirit de viață făcĕtoriu, care să dea la timpul seu rodurile iubirei crestine între toți frații, câți se închină lui Dzeu cu spiritul și în adevĕr.

FOIȚA.

Snoave și povești populare

adunate din gura poporului de un culegĕtoriu tipograf (dl P. Ispirescu). Bucuresci, 1879:

(Din „Binele Public“).

III.

Presa română a anunțat Snoavele pe pagina IV și din când în când pe a III-a — distinsă onoare! Nu tot astfel a fost în străinătate. Noi am zis: snoave tot snoave! În Silesia, în Breslau, d. dr. Gaster n'a fost de aceeași părere; a luat Snoavele, le-a cetit cu atențiune și, pentru ale studia, a consultat, cu acea recunoscută consciințiositate germană, vro câțiva autori. Sĕ'i numĕrăm, cu voia d-voastră: Nassreddin (im deutsch von Camerlohr), Alfabetum Siracidis (edit. din Veneția, 1544. Nu sciu de nu va fi acesta înțeleptul Sirah), Panciatantra (Benfey, II), Schimpfung und Ernst (Glume și seriosități de Pauli, edit. Osterley), G. Cinthio, Dunlop-Liebrecht, Gesta rom. lat. (Hamĕr), Hagen Sengelmann, Decameronul, Straparola, Puibusque, și în fine d. Gaster mai cunoasce și pe Nastratin Hogea al lui Pann.

Pentru nesce snoave atâta muncă! Da, dar aceste snoave sûnt resultatul esperienței unui popor, esperiență trecută în decurs de secoli prin atâtea alambicuri (sĕ zicem cu poporul: prin ciur și prin dîrmon); aceste snoave conțin în ele asupra virtuții și șiretenii, vanității și apucăturilor omenesci, o dosă de filosofie, pe care d. Dr. Gaster a preferit-o — cel puțin momentan — teoriei filosofice a fatalismului nu sciu cui, filosofiei desperărei (e la modă) a lui Schoppenhauer, materialismului al nu sciu caruia, care vrea să devină cu ori-ce chip egal unui animal — unui măgar, spre esemplu, — ca cum cineva 'l-ar oprì să nu fie.

Din Snoavele d-lui Ispirescu, d. Dr. Gaster le-a luat și le-a comparat cu snoavele autorilor, ce citiu mai sus: Păpara (Nassreddin), Lupul pârcălab (Alfabetum Siracidis, Benfey), Boiangiul și Snovosul (Pauli), Sciți voi ce zice în cartea aceasta? (Nassreddin, Pauli), Bobârnacul Neamțului (Pann, Nastr. Hog.), Astronomul, Doctorul și țĕranul (Pann, Cinthio, Dunlop-Liebrecht, Benfey, Hammer), Bărbatul obrocit (Decamer., Sengelmann, Benfey, Hagen), Bărbatul cu iavașeaua (Dun. Liebrecht, Straparola, Puibusque), Varza roșie (Pauli, Decameronul).

Aceste sûnt comparate și resumate în nemțesce; toate celelalte (51 cu toate) istorioare sunt numai resumate cu o fidelitate însĕ și cu o vioiciune minunată. Așa, spre esemplu, în snoava d-lui Ispirescu, Bobârnacul Neamțului (Ein Nasenstüber dem Deutschen) frasa: „pe aceia cari îi imbrobodesc femeile“, d. Dr. Gaster o dă prin: die unter dem Pantoffel der Frauen stehen = cei cari stau sub pantoful femeilor. (Scii, d-le Ispirescule, vorba Românului: „sub călcâiul cismei mele, șeade dr....., zi d-ta nainte că scii mai bine. Euripide și Shakespeare sûnt de aceeași părere).

În trei numere consecutive ale ziarului literar din Lipsca, Magazin für die Literatur des Auslandes, d. Gaster resună și studiază snoavele (închipueți, nesce snoave!) aducênd meritosului editor toate laudele sale. La fine, spune celor, cari se ocupă cu astfel de studii ale literaturilor populare (și sûnt mulți în Germania și Francia) că le va fi lesne a mai găsì paralele și celorlalte snoave. „Scopul meu zice d. dr. Gaster, a fost a arĕta publicului german conținutul plin de bogății al literaturei glumețe populare din România și a'i atrage atențiunea asupra acestor opere ale timpurilor bĕtrâne.“

Nesce snoave! Nesce snoave!

Eu unul mulțămesc d-lui Ispirescu pentru nemărginita plăcere, ce 'mi-a făcut trămițêndumile. Totdeuna când voiu voì să vĕd cum e și ce va să zică stilul simplu și natural, frasele vii, iuți și pline de șagă ale poporului, voiu recetì snoavele culegĕtoriului tipograf.

Nesce snoave! Da, mĕ rog, nesce snoave, nu Dramul Parisului!

(Va urma.)

Revista politică.

Sibiiu, în 11 Aprile.

Casa deputaților din Budapesta încă n'a mai scăpat de desbaterea bugetului. Comisiunile dietale de altă parte pregătesc raporturi nouĕ, pentru proiectele ce au sĕ se ia în curênd la desbatere. Relativ la proiectul pentru regularea proprietății în Transilvania cetim, că deputatul Alecse Bokros (fost oarecând Bucur), pe basa proiectului elaborat de guvern, a elaborat însuși alt proiect nou și 'l-a comunicat spre darea părerilor cu deputații ardeleni. Proiectul cel nou dimpreună cu părerile deputaților ardeleni se va transpune apoi încă în luna aceasta comisiunei de justiție. La aceste adauge „Egyetértés," că fiesce cărui raportor din comisiune i stă în voie a propune modificațiuni în proiectul ce i s'a dat la desbatere, nu poate însĕ lua drept basă de desbatere alt proiect decât cel primit dela casa deputaților. Și comisiunea instrucțiunei va începe în sĕptĕmâna viitoare la proiectul cunoscut privitoriu la scoalele medie.

„Budapester-Corr". spune în dilele aceste, că congresul bisericesc al Serbilor unguresci nu se va putè întruni în anul acesta, de oarece conclusele și proiectele din anul trecut încă nu sûnt efectuite din partea comitetului. Un membru al congresului rectifică notița foiei citate într'acolo, că congresul se poate continua în anul acesta. S'ar putè întêmpla însĕ ca, din causa schimbărilor făcute de guvern, Sêrbii sĕ nu se într'unească, în congres căci ei vĕd în schimbări o vătĕmare a drepturilor sêrbesci.

După diarele bucurescene cu „Romanul" în frunte aflăm, că în 8 Aprilie toți ministrii 'și au inmanuat demisiunile în mânile ministrului president Brătianu. Causa crisei, se dice în „Romanul," este, că majoritatea camerei doresce, ca sĕ fie cabinetul mai omogen. Opositiunea însĕ dice, că Cogălniceanu și Boerescu 'și-au împlinit datoria și liberalii le dic: „gătiți-vĕ geamentanele, și călĕtorie bună." — Camera a mai votat pentru bugetul resboiului opt milioane.

Regina Engliterei a primit demisiunea lui Beaconsfield; la provocarea reginei Hartington a sosit la Windsor.

Afacerea Cavallotti încă tot mai dă de lucru camerei italiene în Roma, presei italiene și presei austro-unguresci.

Din Petersburg se telegrafează, că gendarmeria în toate părțile Rusiei este subordinată guvernatorilor, prin urmare comunicațiunea ei directă cu puterea centrală nu mai esistă. Prin aceasta renumitul și înfricoșatul despărțemênt III este între instituțiunile reposate.

Gorciacoff trăiesce încă, este însĕ cu toate aceste foarte slab.

Corespondențe particulare

ale „Telgrafului Român."

Viena, 8/20 Aprilie. Cu resoluțiunea împĕrătească din 12 Martie a. c. fu denumit de archiepiscop și metropolit al Bucovinei și Dalmației sânția sa părintele archimandrit consistorial și administatoriul archidiecesan Dr. Silvestru Morariu Andrieviciu.

Actul chirotoniei sale în archiepiscop s'a îndeplinit aici în biserica sântei treimi de către prea sânții episcopi și membri ai sântului sinod Dr. Stefan cavaleriu de Cnezeviciu și Dr. Gerasim Petranoviciu, cu asistență a 7 presviteri și a doi diaconi, și a nume în 6/18 a curentei.

Cu două dile înainte s'a ținut ședința, în care ordinândul 'și-a desfășurat credința ortodocsă și a dat respuns la întrebările următoare: „ce datorințe are episcopul de împlinit în esercitarea dirigĕtoriei sale archipăstorale", apoi „cari sûnt însușietățile spirituale și corporale ale clericului, ce voiesce sĕ primească s. sacrament al preoției, și în fine: „dacă are episcopul a lua în privire dorința comunei bisericesci la chirotonia unui cleric?

În aceea sedință sinodală s'a statuit și următorul program pentru chirotonie:

a) chirotonia are sĕ se întêmple în 6/18 Aprilie în biserica s. treimi în Viena;

b) În ajunul chirotoniei se va face la 5 oare după amează di sĕrânda cea mică, la care sĕ va presenta ordinândul prea sânților episcopi și poporului;

c) seară la 6 oare are sĕ se înceapă preveghiarea după ritualul din diua pogorirei sântului spirit și se va face de către ordinând cu asistență a 6 preoți și 3 diaconi;

d) duminecă la 9 ½ oare înainte de ameadi se va începe actul chirotoniei și s. liturgie, după care nou sânțitul archiepiscop va avorbì pre s. sinod și va ținè cuvêntarea archierească."

Acest program s'a observat cu acurățeață și cuvêntarea ținută o alătur, că sĕ se tiperească.

Jurămêntul omagial fu depus în mânele impĕratului în 31 Martie (12 Aprilie) eară instalarea și întronisarea va fi în Cernăuți în 27 Aprilie (9 Maiu) a. c.*)

*) Coresp. aceasta ne vine dela un prea stimat domn, care ne-ar deobliga și mai mult, dacă din când în când ne-ar trimite câte o scire despre lucruri de interes comun din patria sa specială. Red.

Varietăți.

* **(Comunicat).** Comitetul subscris va termina agendele sale cu 1-a Maiu st. n. Sûnt recercați dară toți aceia, cari au ori-ce afaceri cu acest comitet, a le asterne acele până la diua numită.

Sibiiu 23 Aprilie 1880.

Comitetul central pentru ajutorarea celor daunați prin esundările din earna trecută.

* (Postal). Pentru postul de magistru de poste la Cugir, în comitatul Hunedoarei este sub Nr. 3376/1880 deschis concurs cu termin de trei sĕptĕmâni începênd dela 21 Aprilie st. n. cu care este împreunat, pe lângă cauțiune de 100 fl. v. a., salariu anual de 120 fl., 40 fl. pausal de cancelarie și 340 fl. pausal de transporturi.

* (Convocare). Toți acei P. T. domni învĕțători și amici ai scoalei cari vor participa la adunarea generală a reuniunei învĕțătorilor gr. or. din ținutul Sibiiului, sûnt rugați a se adresa la președintele comitetului arangiatoriu cel mult până în Vinerea mare (30 Aprilie), ca același unit cu comitetul sĕ poată face dispositiunile necesare pentru incuartirare.

Sălište 20 Aprilie 1880.

Stoica, președinte — *Ioan S. Puntean*, not. com. arang.

* (Armata austro-ungurească) cu finea lui Decemvrie 1879 a consistat din 20,262 oficeri, și796.832 feciori. Dintre acestia se vin pe infanterie 10,863 oficeri, 463,750 feciori; vênători: 1406 oficeri și 59,978 fecìori; cavalerie: 2416 oficeri și 92.812 feciori: artileria campestră: 1673 oficeri și 64,014 feciori; artileria pentru fortăreță: 533 oficeri și 22,377 feciori; genie: 538 oficeri și 16,978 feciori; pionerie: 214 oficeri și 9504 feciori; trupa de sanitate: 739 oficeri și 17,300 feciori; corpul trenurilor 526 oficeri și 38,010 feciori; în institutele educative militare: 194 oficeri și 678 feciori; institute de intendanță: 865 amploiați și 7268 feciori; institute pentru montură: 78 oficeri și 1184 feciori; institutele de artilerie: 226 oficeri și 2980 feciori; după limbi, armata se împarte: în 229.947 Germani; 149,694 Maghiari; 157,865 Cehi, Moravi și Slovaci; 64.916 Poloni; 67.889 Ruteni; 32,459 Sloveni; 34,458 Croați; 24,526 Sêrbi (cu Slavoni și Dalmatini); 1011 Bulgari; 48,483 Români și 5846 Italieni; după confesiuni: în 564,697 romano-catolici; 89.385 greco-catolici; 277 arm. cat.; 64,416 greco-orientali; 32,213 ev. lut.; 46.756 helv.; 1587 unitari; 414 de alte confesiuni creștine; apoi 20,410 Israeliți și 713 alte confesiuni necreștine.

* (Mulțămită publică). Mult stimatului domn Andreiu Lupan din Brasov, care a binevoit a dona pe seama sântei noastre biserici din Dobarleu „Icoana cu Chramul sântului Nicolae," în preț de 12 fl. v. a. Comuna noastră bisericească își ține de sacra datorință a aduce publice cea mai vie mulțămiă pentru fapta sa marinimoasă; dea D-deu ca fapta aceasta filantropia sĕ-'și afle mai mulți imitători.

Dobârlĕu în 28 Martie 1880.

Ioan Oltean,
paroch gr. or.

* (Mulțămită publică). Comitetul soc. acad. Iulia a junimei rom. din Cluj își esprimă mulțămită terbinte acelor marinimoși d-ni, cari au contribuit în favorul fondului soc. cu ocasiunea concertului arangiat în 19 Faur 1880, solvind preste prețul de întrare și trămițându-ne oferte prin d-nii colectanți, cari primească deosebita recunosciință din partea soc. pentru zelul arĕtat.

Lăsăm sĕ urmeze aici numele marinimoșilor contribuitori preste prețul de întrare: Dr. Aureliu Isac 3 fl. 50, Ales. Bohĕțel 5 fl., Simon Elek 10 fl.. Ioachim Merza 2 fl.. gr. Nemeș 50 cr., gr. Klebesberg 1 fl. 10 cr., M. B. Stănescu 5 fl. P. Podobă 1 fl. 50 cr., Maywald 3 fl.. S. Drăgan 50 cr, Gavril Pop 2 fl., Dr. Jenei V. 3 fl., Ales. Popșor 50 cr., Ales. Iulian 50 er., Ioachim Daniil 50 cr., Sabailă 50 cr., Czikmántory S. 1 fl. V. Poruț 50 cr., Korbuly Bogdán 3 fl. 50 cr., I. Vlăduț 1 fl., Ioan Săpunescu 50 cr.. Lad. Dumbrava 1 fl. 50 cr., V. Almășan 1 fl. 50 cr., E. Ziegler 50 cr., Hetescu 50 cr., Stan Todor 50 cr., Dionisiu Vajda 1 fl., Bacila 50 cr., Minorie Károly 3 fl. 50 cr., I Nestor 50 cr., Molnar Sándor 1 fl. 50 cr., Bogdán István 1 fl. 50 cr., Bérc 50 cr., Horovicz 50 cr., Schiller 50 cr., Manek 50 cr. Ales. Comanescu 3 fl. Duha Kristof 50 cr., Abraham Antal 50 cr.,

II. S'au colectat:

1. Prin dl Iosif Pop din Brașov: dela Const. Steriu 3 fl., Diamandi Manole 3 fl., Iustinian Grama 1 fl. 50 cr., Constantin Nicolau 1 fl. 50 cr., Dr. Neagoe 2 fl., Ioan Petric 1 fl. 50 cr., Iosif Barac 2 fl., Petru Nemeș 2 fl., Bartolomeiu Baiulescu 1 fl., Alesandru Onaciu 1 fl., Iosif Pop 1 fl. 10 cr., Elena G. Ioan 40 cr. Suma 20 fl.

2. Prin dl D. Comșa din Sibiiu: dela I. Hania 1 fl., Dimetriu Comșa 1 fl., Dr. Ilarion Pușcariu 1 fl., Constantin Stezariu 1 fl. 50 cr., M. Lazar 1 fl., Gregoriu Matheiu 1 fl. Suma 6 fl. 50 cr.

3. Prin dl Pompiliu Isac senator opidan în Sebeș: dela Gerugie Anghel 3 fl., Dobal László 1 fl., Torró Gergely 1 fl., Simion Balomiri 2 fl., Popiliu Isac 1 fl., Ioane Tipeiu 1 fl., Ioane Bogița 1 fl., Ioane V. Barcian 1 fl. 50 cr., Ioane Dragan 1 fl., Ioane Muntean 1 fl., Ioane Piso 1 fl., Ioane Cărpenișan 1 fl., Ioane Paraschiv 2 fl., Victor Scheider 1 fl., Fridric Üveges 1 fl. 50 cr., Matheiu Savu 1 fl., Alesandru Drăgan 1 fl., Samoilă Roșu 1 fl., Sabin Savu 1 fl., Elia Savu 1 fl. Suma 25 fl.

4. Prin dl Alesandru Hossu juris din Deva: Georgiu Nicoară 1 fl., Ioachim Olariu 1 fl., Franciscu Hossu Longin 1 fl., Reorge Ciaclan 2 fl., Ioan Lazarici 1 fl., Nicolau Oprea 1 fl., Lazar Petcu 1 fl., Alesandru Herbay 1 fl., Georgiă Pop 1 fl. Suma 10 fl.,

5. Prin dl Anton Georgiu assesor orfanul din Bistrița: dela Danilă Lica 1½ fl., Gavril Man 1 fl., Anton Georgiu 1 fl., Macsim Aica 1 fl., Andreiu Hangan 1 fl., Iacob Frumos 1 fl., Dorotheiu Cimbulea 1 fl., Sofron Iliuț 1 fl., Suma 8 fl.

6. Prin dl. Patriciu Barbu din Rheginul Săsesc; Galathion Șagĕu 1 fl., Georgiu Schiopul 1 fl. 50 cr., M. Crișan 1 fl., Patriciu Rarb 2 fl. Suma 5 fl. 50 cr.

Prin dl Nicolau Pop pretore în Gelău: dela Theodor Stan 2 fl., Vasiliu Hetescu 2 fl., Bernat Rosenberger 2 fl., Csákány Adám 2 fl.. baron Iosika Andor 5 fl., Bidnrman Alajos 50 cr., Vasiliu Lucaciu 2 fl, Dr. Sigmund 1 fl., Balog Lajosné 2 fl., Beteg Márton 50 cr., Lázár István 1 fl., Szabó Károly 1 fl., Ofali 1 fl., Auer Leopold 1 fl., Simeon Stănescu 50 cr., Ioan Pop 1 fl., Iacob Căpușan 50 cr., Nicolau Pop 1 fl. Suma 26 fl.

8. Prin dl Simeon Caean medic montan în Roșia: dela Simeon cav. de Balint 2 fl., Ioan Vlad 1 fl., Simeon Caean 2 fl., Simeon Hensel 1 fl., Ebergényi Dénes 1 fl., Moldovan 1 fl., Ioan Almășan 1 fl., Ioan Jurca 2 fl., Dr. Albert Balinth 1 fl. Suma 12 fl.

9. Prin dl Gavril Scridon profesor în Năsĕud: dela Dr. Tanco 1 fl., Gavril Scridon 1 fl., Ioan Tanco 1 fl., P. t. 50 cr., Ioane Iarda 50 cr., N. N. 1 fl., M. Pop 1 fl., Iacob Pop 50 cr., Petru Tofan 50 cr. Suma 7 fl.

10. Prin dl George Ivașcu din Abrud: dela Alesandru Filip 1 fl., George Ivașcu 50 cr., Dionisiu Bălos 1 fl., Iosif Crișan 1 fl., Nicolau Cirlea 50 cr. Suma 4 fl.

11. Prin dl V. G. R. Borgovan profesor preparandial în Gherla: dela Ilustrit. Sa epp. 2 fl., Anderco preposit 2 fl, Stetiu 2 fl., Huza 2 fl., Cartice Eusebiu 1 fl., „Amicul Familiei" 2 fl., Ioan Georgiu 1 fl., Vasiliu Pop 1 fl., Tit Budu 1 fl. Suma 14 fl.

12. Prin dl N. Ciugudean notariu comunal în Poiana: dela Ilie Oprean 2 fl., N. Ciugudean 5 fl., Demetriu Moga 1 fl., Nicolau Maneguț 1 fl., Ilie Iosof 1 fl., Mina Ciugudean 1 fl., Ilie Prodan 1 fl., Bucur Marcu 50 cr., Constantin Sêrbu 1 fl., Ioan Maniț 50 cr., Ioan Sêrbu 1 fl., Alodiu Comunal 3 fl. Suma 18 fl.

13. Prin dl V. Lesian profesor în Beiuș: V. Lesian 1 fl., Iosif Roman 2 fl., Iosif Gal 1 fl, Vasiliu Pop 1 fl., Vasiliu Ignat 1 fl., Ambrosiu Crețu 1 fl., Constantin Boita 1 fl., Petru Mihuț 1 fl., August Pop 1 fl., Ioan Maier 1 fl. Suma 11 fl.

14. Prin dl Ioan Cip în Dej: dela Ladislau Hossu 1 fl., Alecsiu Bogdan 1 fl., Ioan Cip 50 cr., Petru Anca 1 fl., Gavril Manu 1 fl., Ioan Velle 1 fl., Alesandru Hossu 1 fl., Simion Popelea 1 fl., Georgiu Pop 1 fl., August Muntean 1 fl., Stefan Galea 1 fl., Petru Mureșan 50 cr., Alesandru Kereszter 50 cr. Suma 11 fl. 50 cr.,

15. Prin dl Gavril Trif din Zelau: dela Dr. I. Maniu 1 fl., Vasiliu Pop 1 fl., Theodor Nechită 1 fl., Valentin Pop 50 cr., I. Nechită 1 fl., Șandru Dragomir 1 fl., Gavril Trif 1 fl. Suma 6 fl. 50 cr.

În urmă ne a trimis:

16. Dl Dr. Iacob Brendușan din Blaj 2 fl.

17. Dl Nicolau Pop din Feneș 2 fl.

18. Dl Vasiliu Major din Chimitelnic 2 fl.

10. Dl Michail Făgărășan din Tohat 1 fl.

20. Dl Ioan Danciu din Offenbaia 2 fl.

21. Dl Ioan Godolean din Gyulatelke 5 fl.

Primească mulțămita soc. și On. Primarie a urbei Cluj că pentru ne a dispensat dela solvirea unei tacse de 20 fl. *Comitatul soc. Iulia.*

* (Dări în comitatul Sibiului) Din suma prescrisă peste tot anul c. cu fl. 188.737 s'au încassat în descursul lunei lui Martie a. c. 126.076 fl 32 cr. adecă cu 10,852 fl 16 cr. mai puţin ca în Martie 1879. Restanţă pe cuartalul acesta mai este încă suma totală de 62,660 fl 68 cr. Dare indirectă s'a incassat cu totul 37,032 fl. 48 cr. v. a.

* (Mutare de târguri). Ministrul ung. pentru agronomie, industrie şi comerciu a binevoit, a muta târgul din Abrud, care ar avè sĕ se ţină Luni a doua ḑi de pasci, pe ḑiua de 9 Maiu n. Asemenea târgul din Lupşa (comit. Turda-Arieş) din 3 pe 5 Maiu n. şi în sfârşit târgul din Bistriţa din 17 pe 24 Maiu n.

* (Bancnote noue). Deodată cu bancnotele nouĕ vor cercula şi note noue de stat. Aceste vor purta pe o lături tecstul german, eară pe cealaltă cel maghiar şi în locul pajurei vor fi inzestrate cu chipul Majestăţii Sale ca şi monetele.

* (Un câne galbin şi vênĕt) a pricinuit închisoarea unui Englez pe 2 sĕptĕmâni. Englezul adecă, un biet de birtaş, a spoit pe vremea alegerilor un câne cu galbin şi vênĕt — colorile liberalilor şi conservativilor în Englitera. Cânele lingêndu-se mereu s'a înveninat şi a murit. Birtaşul pentru moartea cânelui fu tras în cercetare criminală şi pedepsit cu 2 sĕptĕmâni închisoare grea.

* (Un tun nou) numit după inventatoriul „Hotchkıns“ se descarcă de 44 ori pe minută. Gloanţele sûnt granate de câte doi punţi. Pe fiie-care minută se împrăştie din tunul acesta câte 6000 dărabe de gloanţe. Guvernul rusesc a comandat deja 200 tunuri de aceste.

* (Colonia Windhorst). După cum spune „Narodni Glasnitz“ s'a aşedat în Bosnia între Berbir şi Banjaluca o colonie mare de emigranţi hanoverani ce se numesce „Windhorst“.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Budapesta, 23 Aprilie n. După cum anunţă „Pester Lloyd“ Paul Ordody s'a declarat că este gata a primì portfoiul de comunicaţiune.

Viena, 23 Aprilie n. În casa deputaţilor guvernul a adus un proiect relativ la unele modificări în legea armatei, mai departe un proiect pentru gloate cu valoare pentru Cislaitania, afară de Tirol şi Vorarlsberg. — După o desbatere mai îndelungată s'a primit resoluţiunea pentru întroducerea limbei slovene în preparandia din Marburg.

London, 23 Aprilie n. O depeşe din „Times“ anunţă: Avantgarda lui Stewart a întrat în 20 l. c. în Ghuzni. 15,000 Afghani au atacat pe Stewart în 20 l. c., fură însĕ împrăsciaţi şi au perdut 1000 morţi. Perderea Briţilor face 17 morţi şi 115 răniţi.

Hartington şi Granville au conferat la ameaḑi cu regina în Windsor, după aceea cu Gladstone, pe care regina are sĕ'l primească încă astăḑi.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Bibliografic

(Urmare).

Pre basa studiului făcut asupra acestei părţi din Istoria bisericei lui Christos, am ajuns la convingerea că causele pentru desbinarea bisericei lui Christos în ortodocsa orientală şi în romano-catolică, sûnt a se reduce la două specii: naturale şi positive.

Cele naturale sûnt a se căuta deoparte în posiţiunea geografică a bisericilor, de alta în caracterul etnic al poporului grec şi român. De când esistă aceste popoare au fost diferinţe între ele, pentru că diferenţe au esistat totdeuna între Orient şi Occident. Diferenţele între „spiritul poporului grec şi român, caracterul lor naţional, împregiurările locale, gradul civilisaţiunei şi de cultură s'au împrimat şi în fisionomia bisericei.

Cele positive sûnt earăşi parte civile, parte religioase — ierarchice. Cele civile datează deodată cu strămutarea tronului şi a reşedinţei dela Roma la Constantinopole. Această perdere Roma a suferit-o cu greu şi, precât timp ea s'a mai susţinut ca capitală universală, 'i-a trebuit in loco un coregent. Îndată ce acesta a căḑut la 476, spada din mâna lui a trecut în mâna papii şi s'a întrupat în o fiinţă cu crucea. Papa a devenit şi suveran lumesc, locuitoriul virtuţii se face motorul viţiului. Forma cea mai pronunciată au luat toate aceste în veacul de mijloc.

Diferinţele religioase-ierarchice sûnt parte în disciplină, parte în cult şi constituţiune; dar cu deosebire în doctrină şi jurisdicţiune. Diferenţele disciplinare şi rituale au fost mai numeroase, dar cu toate aceste ele nu au format obiect de diferenţă, precât timp cunoscinţa despre unitatea credinţei nu a fost alterată. Şi aceasta a durat până atunci, până când episcopul Romei, basat pe unele privilegii neistorice, au pretins a fi preste sinodul ecumenic. Căci de aici diferinţele au început a se inmulţi. Şi aceasta s'a întemplat, când la 451 sinodul ecumenic din Calcedon în can. 28 recunoasce patriarchului din Constantinopol o coegalitate perfectă cu cel din Roma. De aici se încep adevĕratele cause de desbinări: doctrinale şi de supremaţie. Cele doctrinale ce cuprind în înnoirile ce papii Romei, nisuind la infalibilitate, voiau a le întroduce în doctrina formulată în sinoade. Aceste înnoiri se făceau prin decrete speciale, şi prin veacul al 7 devenise atât de bătătoare la ochi, încât sinodul ecumenic trulan 692 s'a vĕḑut silit a le semnala şi pune în faţa lumei ca o abatere dela adevĕrata învĕţătură alui Christos. A se vedè Can. 2, 13, 25, 36, 67, şi 82. O diferenţă doctrinală radicală şi irreconciliabilă crea Ocidentul prin falsificarea simbolului credinţii iniceno constant. cu adausul particulei filioque la dogma despre purcederea Duchului Sânt.

Încât despre supremaţia papii, aceasta se ivesce deodată cu papa Inocentiu I —402 — 17, care pretinse pentru pesoana sa, decisiunile în toate causele mai importante. De aici se începe şi nefericita învĕţătură despre primatul lui Petru, despre care se scie că nici când n'a călcat în Roma; deoarece misiunea aceea a fost la Judei, şi locul petrecerei Vavilonul. Aceste pretensiuni Occidentale le basează pe două împregiurări, pe locul dela Mateiu 18, 18, cărui i dau o esplicare sinistră, şi pre o hotărîre locală a sinodului local din Sardica, făcută ad personam faţă cu eppul Romei Iuliu. Pretensiunea patriarchilor din Roma la supremaţie şi infalibilitate este adevĕrata causă a desbinărei. Toate cele de înainte conduc spre dênsa, ear adevĕrata şi faptica desbinare, resultă din tr'ênsa.

Aceste cause au venit cu deosebire la iveală pre timpul Impĕratului Bisantin Michail III (842—67) fiind patriarch Ignatiu. Acesta, venind în diferenţă cu curtea, a fost delăturat şi ridicat Fotie, despre care un secretariu obiectiv catolic (Culier, histoire 5. XII) ḑice: că originea strălucită, însuşirile naturale, s'au unit cu talentul, cultura, energia şi caracterul spre a face din Fotie cel mai mare om al veacului seu şi acelor următoare. In aceste diferinţe patriarchul Romei Nicolau, apoi Adrian, au pretins a avè autoritate de juridicţiune şi decisătoare. Urmarea a fost, că Fotie, la 867, în o enciclică către întreaga biserică ecumenică, a semnalat toate punctele, în cari Roma s'a abătut dela doctrina bisericei. După aceste au urmat anatemisări reciproce şi încercări de împăcare, după cum avea papa lipsă de împĕratul, sau acesta de acela, până când genialul Michail Cercularíu, în o altă enciclică, a semnalat de nou toate abaterile, arĕtând şi altele; desbinarea la 1054 a devenit faptă.

La aceste diferinţe s'au mai adaus încă una, din carea mai bine s'au putut vedea pretensiunile Romei pentru supremaţie; aceasta a fost: dreptul de jurisdicţiune asupra Bulgarilor, cari în veacul al 9 se creştinase prin misionarii orientali şi pre cari papa Romei i pretindea, ba punea ca condiţiune de împăcare — în cercul jurisdicţiunei sale.

(Va urma).

Bibliografie.

Bibicescu Ioan G., *Mişcarea poporaţiunei în România* dela **1870** până la **1878**. Bucuresci 1880. Preţul 1 leu 50 bani.

Heliade-Rădulescu I., *Infernul şi Mihaida*. Bucuresci 1880.

Clavel Auguste R., *Dumbrava de Dorobantz*. (Episode de la guerre d'Orient 1877—78). Poème roumaine. Iassy 1880.

Burada Teodor T., *Despre crestăturile plutaşilor pe cherestele* şi alte semne doveditoare de proprietate la Români. Iaşi 1880.

Botez Mateiu, *Reverii*. Poesii vechi şi noi. Bucuresci 1880.

A eşit de sub presă, editura tipografiei „Th. Balassan“ din Iaşi şi se află de vêndare la ḑisa tipografie; d-nii din districte pot a trimite costul în mărci postale. Preţul 1 fr. *Olteanca* operă comică în trei acte de George Bengescu musica de G. Otremba şi E. Caudela.

Se află sub presă şi se poate comanda la tipografia Tontsch & Kellemen în Braşov: *Harpa şi Caval* poesii de Theochar Alexi (Stan Părjol). Preţul unui esemplariu 8° 140—150 pagine pe hârtie de lucs broşurat 50 cruceri, în legătură de lucs (daurită) şi cu stampă artistă reprasentând oraşul Braşov 1 fiorin v. austr.

Convorbiri literare. Anul XIV — Nr. 1 (1 Aprilie 1880).

Sumariu: *Corespondenţa dintre V. Alecsandri şi Ion Ghica. — Archiepiscopul şi Metropolitul Andreiu Baron de Şaguna*, de Nicolae Popea, dare de samă de I. Slavici. — *Aforisme*, (compuse într'un cerc literar din Bucuresci). — *O călĕtorie în Dobrogia*, de Th. T. Burada. — *Păsurile unui American în România*, de N. Xenopol. (Partea a doua). — *Stejarul*; *Părăul*; *Fluturii*, poesii de N. Beldicean. — Bibliografic. — Corespondenţă.

Albina Carpaţilor. Tomul IV — Nr. 12.

Sumariu: Test Ḑina, novelă originală; *Sătenii*, vodevil în 4 acte de Al. P. Petrini; *O noapte pe Pincio*, poesie de H. Rheinstem; *Ţarca* de S. Fl. Marian; *Când ai sci, Uitat! Portretul*, poesii de A. I. Hodoş; *Viorele* de T. Bota; *Varietăţi*; *Notiţe Economice*.

Ilustraţiuni; *Principesa Stefania, Echipagiu Japonescu*.

Pe copertă: *Cânele Iosefinei* (fine) de B. Biro, *Cronică*, *Anunciuri*.

Bursa de Viena şi Pesta

din 22 Aprilie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	104.45	104.60
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	82.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	98.—	98.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	86.50	86.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	124.50	125 —
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea pământului	92.80	92.50
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	91.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane	92.—	91.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	91.—
Obligaţiuni urbariale transilvane	92.25	92.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	93.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	92.—	92.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.40	72.55
Datorie de stat în argint	72.85	73.—
Renta de aur austriacă	88.15	88.80
Sorţi de stat dela 1860	130.—	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	833.—	840.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	275.—	276.—
Acţiuni de credit austr.	261.50	260.50
Sorţi unguresci cu premii	—.—	111.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.61	5.55
Napoleon	9.74½	9.47
100 marce nemţesci	58.55	58.60
London (pe poliţa de trei luni)	119.—	119.05

Economio.

Sibiiu, 10 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâ fl. 7.80—8.80; Grâu sĕcăreţ, fl. 6.30—7.30; Sĕcară fl. 5.40—5.80; Orz fl. 5.20—5.60; Ovĕs fl. 3.40—3.80 Cucuruz fl. 4.90—5.30; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 3—3.50; Semênţă de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 8—10; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 7—8 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.50; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de viţel 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Arad, 17 Martie n. Pro hectolitră: grâu fl. 11—12.50; sĕcară fl. 11—11.50; orz fl. —8: ovĕs fl. 7—7.50; cucuruz fl. 6.50—7.50; Spirt *en gros* fl. 33—34, fără vas, *en detail* fără vas cu fl. 34.50; şi cu vas cu tot cu fl. ——37 per 100 litre %.

(Politica comunicaţiei germâne) Guvernului prusian s'a adresat o rugare, prin carea se cere a se schimba tarifele căilor ferate între porturile mărilor nordice şi orientale, precum şi între Austro-Ungaria pe temeiul tacselor moderate zonice spre a câştiga earăşi tarife folositoare. Ministeriul prusian pentru afaceri publice a reieptat acest proiect cu observarea, că o moderaţiune estraordinară a preţurilor normale fără o motivare detaiată despre necesitatea şi nejignirea întereselor germâne preste tot în sensul ordinaţiunilor esisfente nu se poate încuviinţa. Se perhoresează deci şi acum principiul recunoscut până acum de comun ca adevĕrat şi de lipă că în distanţe mai mari şi relativ la concurenţa altor căi de comunicaţie, proporţionalmente se călĕtoresce mai lesne ca pe distanţe locale mai scurte. Urmarea acestei împregiurări va fi, că comunicaţia va pornì cu totul alte căli, precum de esemplu în privinţa esportului de vinuri din Ungaria spre Francia, care sub auspicii foarte îmbucurătoare trece preste Helveţia, Italia de Nord şi preste Fiume-Rouen-Paris, precând drumul mai natural şi mai scurt preste Württemberga şi Alsaţia-Lorena remâne nefolosit. Ce se intenţionează cu o astfeliu de politică tarifală e greu de priceput şi se unesce foarte reu cu prevenirea şi afabilitatea Germaniei pusă de repeţite ori şi publice cu deosebire pe temeiul comunicaţiei în persgectivă faţă cu Austro-Ungaria cu deosebire din momentul petrecerei lui Bismarck în Viena.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 11 Maiu mobilele soţiei lui Iosif Bajkai în Bocainţa (judec. cerc. Gioagiu); în 11 Maiu şi 11 Iunie imob. remasului după Carol şi Wilhelmine Falk în Bistriţa (trib.); în 24 Maiu şi 24 Iunie imob. remasului după Carol Schuller şi soţiei sale în Cluj (trib.); în 30 Aprilie imob. remasului după soţia lui Carol Ferentzi în Dej (trib.); în 24 Maiu şi 24 Iunie imob. d-nei Berta Hersch în Ţintiş (judec. cerc. Aiud); în 21 şi 22 Maiu, apoi 22 şi 23 Iunie imob. contesei Rosa Miko în Bodoc, în Malnas-Miko-Ujfalu şi Olcemir (judec. cerc. Sângiors); în 5 Maiu şi 7 Iunie imob. lui Iosif Iüngling în Rêpea (judec. cerc. Sighişoora); în 1 Iunie şi 1 Iulie imob. lui Ioen Pop în Cluj (trib.).

Nr. 74 — 1880. 1—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de a III clasă „Ţelna“ ppresbiteratul Alba-Iulia spre reîntregirea aceleia, conform preagraţiosei ordinaţiuni consistoriale de sub Nr 1063 B. 1880 prin aceasta se publică concurs cu terminul 11 Maiu a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială cu grădină de legumi, pomi, şi o viie, toate laolaltă îngrădite.

2. Dela 200 familii câte o ferie must (8 copuri vechi) sau o ferdelă bucate (16 copuri vechi) în boambe.

3. 4 părţele de pământ arătoriu şi o parcelă fênaţ.

4. Venitele stolare, regulate în sinodul parochial ţinut la 24 Februarie a. c.

Toate aceste computate în bani dau o sumă de 400 fl. v. a.

Cei ce doresc a concura la această parochie, sĕ'şi aştearnă concursele lor instruate conform statutului organic până la terminul sus scris la subscrisul în Alba-Iulia.

Alba-Iulia, 8 Aprilie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Alecsandru Tordoşan m. p.,
protopresbiter gr. or.

Nr. 127. 1880. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan pe lângă bĕtrânul neputincios paroch Ioan Perşoiu în parochia de clasa II din Moeciul infer. protopresbiteratul Branului, în urma dechiaraţiunei şi decisiunei sinodului parochial respectiv, ţinut în 13 Maiu 1869 şi a părintescilor ordinaţiuni, esmise din partea Măritului Consistoriu archidiecesan la 4 Septemvre 1879 Nr. 2329, la 9 Octomvre 1879 Nr. 2708, la 4 Decemvre 1879 Nr. 3256 şi la 10 Ianuarie 1880 Nr. 3596 ex 1879 se escrie prin aceasta concurs cu termin de 4 septĕmâni dela prima publicare a acestui concurs.

Emolumentele impreunate cu mai susamintitul post de capelan sûnt jumĕtate din toate venitele parochiale în sumă de 300 fl. v. a.

Concurenţii au a'şi trimite subscrisului suplicele lor, instruite în sensul „Statutului organic" şi conform dispoziţionilor sinondului archidiecesan din 1873 pentru regularea parochielor şi a regulamentului făcut de congresul naţional bisericesc din 1878 pentru parochii.

Braşov, 29 Martie 1880.

Iosif Bărac m. p.,
adm., protopresb. al tract. Branului.

Nr. 103. 3—3

CONCURS.

Întru re'ntregirea parochiei vacante de clasa a III-a Beşinĕu în ppresbiteratul Mercurei se escrie concurs cu termin până la 5 Maiu 1880.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt următoarele:

1. 1½ jugĕr pământ arătoriu;
2. 1 jugĕr fênaţ;
3. dela 120 familii a ¼ bucate a 1 fl. v. a.
4. dela 102 familii câte o ḑi de lucru sau 34 cr.
5. stola îndatinată; — cari toate socotite în bani dau un venit anual de 205 fl.

Doritorii de a ocupa această parochie au a'şi adresa concursele lor, instruite conform legilor în vigoare, oficiului ppresbiteral în Mercurea până la terminul arĕtat.

Beşinĕu 12 Martie 1880.

Comitetul parochial în conţelegere cu oficiul ppresbiteral concernent.

I. Droc m. p.,
admin. protop.

Nr. 38. 1880. 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei gr. or. vacante de a III-a clasă din Lăpugiul de sus protopeesbiteratul Dobrei, se escrie concurs cu terminul până la 5 Maiu st. v. a. c.

Emolumenteie sûnt:

1. Porţiune canonică 32 jugere — arătoriu şi fênaţ — clasa a II-a şi a III-a.
2. Birul în naturale, dela 230 familii câte o jumĕtate mĕsură grâu, pe lângă aceste stola usuată, cari toate la olaltă computate dau un venit anual de preste 300—350 fl. v. a.

Cei ce doresc a ocupa această staţiune parochială vor avè a'si adresa suplicile lor instruite în sensul statutului organic şi a regulamentului congresual dela 1878 la subscrisul până la terminul mai sus arĕtat.

Deva, 1 Aprile 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu m. p.,
protop. şi admin. tract. Dobrei.

Nr. 177 — 1880 1—3

EDICT.

Marina Ioan Tabără din Braşov a părăsit cu necredinţă de 13 ani de ḑile pre legiuitul sĕu bărbat George Ioan Creţoiu, tot din Braşov, fără de a se sci locul unde se află şi de mai trăiesce, este prin aceasta citată ca în termin de şese luni sĕ se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa ei se va pretacta şi decide procesul divorţial intentat asupră'i.

Braşov, 31 Martie 1880.

Forul matrimonial gr. or. al tractului Braşovului I

Iosif Bărac, m. p.
protopresb.

---

[17] 3—3

„Albina"

Institut de credit şi de economii.

În sensul conclusului adunării generale a societăţii noastre din **19 Martie 1880** Nr. III, al şeptelea cupon dela acţiunile institutului nostru scăḑĕtor **la 1 Iulie 1880** se va rescumpĕra, dela sus numita ḑi, la cassa noastră în Sibiiu cu **9 floreni**, şi până atunci însĕ se escomptează acel cupon la cassa noastră, de aḑi încolo oricând, adecă se rescumpĕră pre lângă subtragerea intereselor pe timpul până la 1 Iulie a. c.

Sibiiu, 1 Aprilie 1880.

Direcţiunea institutului.

Pentru sĕrbătorile pascilor!

recomând onoratului public român din loc şi giur noul şi **bine sortatul meu magazin** cu tot feliul de articlii de **bacanie,** (Specerei) precum şi de **galanteria, decor** şi **adjustare, mătasă, — lână — aţă** şi **bumbacuri** în toate colorile pentru cosut şi andronit, precum şi în articlii de **Nürnberg,** rogându-mĕ a'mi da tot concursul seu putincios la această întreprindere şi a mĕ onora la procurarea celor necesarie cu comande cât de numĕroase. —

De serviciu esact, preţuri modeste şi marfă bună asigur pe on. public încă dinainte. —

D. D. antisti şi epitropi ai bisericilor, pot afla la mine atât **făclile de stearin** usitate la aceste serbători, cât şi ceialalţi articlii trebuincioşi cu preţuri scăḑute. —

S. B. Popoviciu,

Lugoş, piaţa principală 9 în casa d-lui notariu public reg. M. Bésán.

[21] 1—2

Auḑiţi, vedeţi şi miraţi-vĕ!

Mărfurile de argint Britania, primite dela o massă concursuală a unei mari **Fabrice de argint Britania,** devenite falită, se dau cu ori ce preţ sau mai bine ḑis gratuit.

Trimiţênd **fl. 6.95** în bani gata s'au cu rambursă ori cine primesce următoarele **47** obiecte cu a patra parte din valoarea reală, şi adecă:

Bucăţi 6 **Cuţite de masă** escelente, mănunchiu de argint Britania, cu cuţitu ri adevĕrat englezesci
„ 6 **Furcuţe** de cele mai fine, argint Britania, dintr'o bucată.
„ 6 **Linguri de mâncare** de argint Britania, grele şi massive.
„ 12 **Linguriţe de cafea** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 6 **susţiitoare de cuţite** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 1 **lingură mare de lapte** de argint Britania, masivă
„ 1 **lingură mare de supă** de argint Britania, grea.
„ 6 **filigeane Victoria** englez sci, ciselate foarte fin.
„ 2 **sfeşnice pe masă de salon** Britania pline de efect.
„ 1 **sită de te** de argint Britania.

Toate 47 obiecte nu costat mai nainte 30 floreni şi costă acum numai floreni 6.95.

Toate **47** obiete sûnt fabricate din cel mai fin şi cel mai solid argint Britania, care este unicul metal ce esistă pe lume care în veci remâne alb şi nu se poate deosebi de argintul adevĕrat nici după o folosire de 25 ani; **pentru aceasta garantează.**

Ca dovadă, că anunciul meu

nu este înşelătorie,

mĕ deoblig prin aceasta în public, dacă marfa nu convine, **a o rentoarce fără nici o greutate.** Îndrept la epistolele de mulţămită ce mi-au venit, şi pe cari îmi voi permite a le publica succesiv. — Cine doresce deci a primi pe banii sei o marfă bună şi solidă şi nu lăpĕdătură, sĕ se adreseze numai cătră

A. Fraiss,

Viena, Rothenthurmstrasse 9, vis-à-vis de palatul archiepiscopesc.

Prafurile musante lacsative din Elöpatak

conţin compositiunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpatak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmuri de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură în gât, umflături de ficat şi splină, îngroşarea ferei, petri în feare şi gălbinare la respirarea grea şi baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecţiuni cataralice ale rerunchilor, a beşicei şi canalului de urină, în contra formărei de nĕsip, la catare cronice şi umflături ale matricei, curgere, dispositiune la vrsare de sânge, la ameţeli, suirea sângelui cătră cap şi cătră piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât **sarea scumpă de Karlsbad,** cât şi **prafurile lui Seidlitz.**

Preţul unei scătuice ce cuprinde 12 dose cu îndreptariul spre folosire cu tot **1 fl.**

☛ Depositul general: În **Braşov** la apotecariul **Szava;** în **Sibiiu** la **F. A. Reissenberger,** comerciant. [16] 3—12

ÎMPLETITURĂ CU MAŞINA.

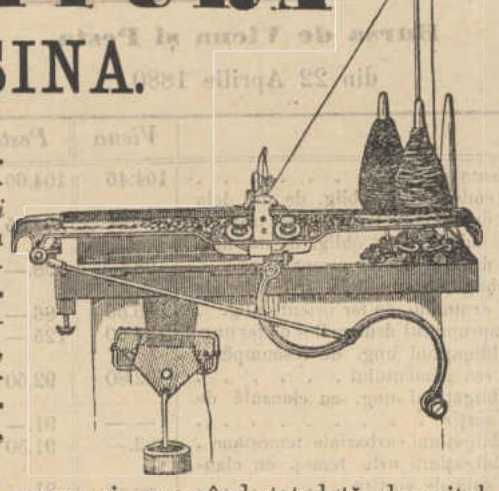

Acuirând prin cumperare tatăl meu **N. Simtion** negoţul de împletitură cu cinci maşine, mai nainte *Th. Tontsch, strada Cisnădiei Nr. 23* şi învĕţând foarte bine împletitul cu maşina, me recomând p. t. public a confecţiona (fabrica) **ciorapi femeiesci** şi **bărbătesci** (de toată mărimea şi coloarea — fără cusătură, lucraţi ca cu mâna, din lână, bumbac, aţă sau metasă); mai departe **gamaşi, veste femeiesci, cingĕtori, haine de copii, plapome, fuste, şaluri, tulpanuri** etc. etc.

Primesc şi **ciorapi purtaţi** spre a'i repara şi recomând totodată depositul meu de marfă gata.

EMILIA SIMTION,

Sibiiu,

strada Cisnădiei Nr. 23 (odinioară coroana ung.), curtea 2., etagiul I.

☛ **Vêndare** de **maşine de împletit** façon de **Dresda,** de construcţiunea cea mai nouă. (Cumpĕrătorii de maşine de împletit, la dorinţă, primesc instrucţiunea gratuită).

☛ Comandele din afară se vor efectuì foarte prompt şi eftin. [13] 5—6

☛ Scrisurile fonciari sûnt mai puţin espuse fluctuaţiunei cursului. ☚

Învit deci la cumpĕrare de **scrisuri fonciari** ale

Institutului de credit şi de economii „Albina"

din Sibiiu, cari aduc interese de **6%** (şese la sută) şi sûnt un efect foarte bun pentru plasare de capitale.

1. Aceste scrisuri se rescumpĕră **în cel mult 20 ani** dela datul lor prin tragerea la sorţi astmod, că din **fie-care serie,** adecă din totalul scrisurilor emise într'un an, se trage la sorţi în fie-care an cel puţin a 20 a parte după categorii de **fl. 100, fl. 500** şi **fl. 1000.**

2. Scrisurile fonciari eşite la sorţi se rescumpĕră în **deplina lor valoare nominală** la şese luni dela ḑiua tragerii.

3. Cuponii de interese se plătesc la semestru în 1 Aprile şi 1 Octomvre a fiecărui an şi sûnt **scutiţi de contribuţiune.**

4. Pentru plata punctuală a intereselor şi capitalului scrisurilor fonciari garantează:

a) toate hipotecele pre cari institutul a dat împrumuturi hipotecari. Prin articolul de lege XXXVI, din anul 1876 acele hipotece sûnt destinate **esclusiv pentru asigurarea detentorilor** (posesorilor) **de scrisuri fonciari** şi dreptul lor acesta este întabulat espres pe acele hipotece. După statutele sale însĕ institutul împrumută numai până la ⅓ a valoarei hipotecei; *b)* un fond de **200,000 fl.** prescris prin numita lege şi separat din capitalul de acţiuni al institutului pentru **speciala** asigurare mai departe a **posesorilor de scrisuri fonciari;** *c)* ceealaltă avere a institutului.

Aceste hârtii de valoare sûnt deci foarte recomandabile pentru **fructificarea de capitale** ale particularilor, ale **fondurilor publice,** ale **pupililor** şi pentru **cauţiuni.** Ele sûnt deja notate cu bun preţ la **bursa din Budapesta** şi se vênd în cursul ḑilei la

P. I. Kabdebo,
bancariu în Sibiiu.

[20] 2—4

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 45. Sibiiu, Marți 15 Aprilie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Nr. 1400. Pres.

MIRON,

prin îndurarea lui Dumnedeu archiepiscop al bisericei ortodocse în Transilvania, și metropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania.

Iubitului cler și popor al archidiecesei Noastre transilvane; iubiților și onorabililor deputați la sinodul archidiecesan: Dar și milă dela Dumnedeu Tatăl și Domnul nostru Isus Christos!

Avênd în vedere §§. 89 și 90 din statutul organic, convocăm, și prin aceste dechiarăm de convocat sinodul ordinariu al archidiecesei Noastre transilvane la biserica catedrală din cetatea Sibiiu, pe **Dumineca Tomei,** adecă pe ḑiua **27 Aprilie vechiu** a. c. la 9 oare înainte de ameadi, în carea ḑi după terminerea ritualelor bisericesci va urma deschiderea sinodului în localitățile seminariului archidiecesan, și numai decât se vor începe lucrările sinodale conform regulamentului afacerilor interne.

De altmintre împărtășim tuturor binecuvêntare archipăstorească.

Sibiiu, la 13 Aprilie, anul Domnului 1880.

Mai sus numitul archiepiscop.

Revista politică.

Sibiiu, în 14 Aprile.

Deputații transilvăneni dela dieta Ungariei s'au întrunit alaltă eri în locuința deputatului Bokros la o conferență în privința regulărei proprietății în Transilvania. Proiectul fu desbătut dela § 6. până la sfêrșit. Conferența a ținut hotărîrile sale relative la unii §§. în suspens, și redactarea tecstului celui nou a încredințat-o deputaților Bokros și Lészay și judelui dela tribunalul suprem Szentgyörgyi. Fiind terminată lucrarea redacțiunei, conferența se va întruni din nou.

„P. N.“ spune, că în 23 Aprilie n. seara pe la 6 oare s'a ținut un consiliu de ministri sub presidiul lui Tisza: Obiectul de căpetenie a fost prolungirea tractatului comercial cu Germania.

O ilusiune nouă maghiară vedem cerculând prin presa maghiară. De când s'a schimbat conducerea Croației, demisionând Mazuranici, ḑic foile unguresci, se ia și în Croația în considerațiune învețarea limbei maghiare, folosul și lipsa ei. „P. Ll.“ într'o corespondență a sa în această materie ḑice, că ura contra Maghiarilor n'a esistat în Croația nici odată, afară dacă s'a produs pe cale artificială (?)

Incidentul cu nevotarea fondului de dispositiune guvernului lui Taaffe a trecut de mult, însă tot mai preocupă spiritele în Cislaitania și în Translaitania. Politicii dela noi, din Translaitania, nu pot, mai ales dacă sûnt maghiari sau maghiaroni, decât de sus să vorbească, dând lecțiuni constituționale Cislaitanilor. Împrumutul împrumut așteaptă: și Cislaitanii dau lecțiuni economice Translaitanilor. Lecțiunile gratuite însă de astădată nu prind. Taaffe, cu toate că este arătat că nu urmează logica parlamentară, stă la putere. Ba foaiei cechice din Praga, „Politik,“ i s'a telegrafat în ḑilele aceste dela Viena:

„Opera de împăcare a lui Taaffe încă nu este periclitată de incidentele din ḑilele din urmă. Coroana ține tare la acea operă acum ca și mai nainte și este hotărîtă a o continua și termina în toate împregiurările și preste toți curenții. Contele Taaffe, chiar și când ar demisiona cabinetul întreg, ceea ce de altmintrea situațiunea parlamentară nu permite, este considerat în cercurile normative și între împregiurările de față, de persoana cea mai aptă pentru îndeplinirea misiunei de împăcare. La cas de demisiune compunerea cabinetului celui nou se va concrede nesmintit lui Taaffe.“

La aceste ḑice „D. Ztg“: „Era de prevĕḑut că așa au se vină lucrurile. Numai optimisti incorigibili, cari măsură statul nostru cu măsură constituțională a altor țări au luat în serios frasa oficioasă, prin care contele Taaffe s'a esprimat, că este gata a trage consecuențele votului dela 13 Aprilie“.

Punerea în lucrare a convențiunei dintre Muntenegru și Turcia s'ar fi început în 11 a. l. c. Cu toate aceste este de temut, că nu se va termina așa neted după cum s'a pus pe hârtie. Turcii au potrivit, cu voia sau fără, de n'au dat de scire Muntenegrului cu 24 oare mai nainte că evacueză ținuturile stipulate spre evacuare și așa s'a întêmplat de în urma lor au venit trupele ligei albaneze. Vaḑă Montenegrenii cum vor scoate pe Albanezii, cari n'au convențiune cu nimenea și nu-i obligă nici tratatul dela Berlin.

Programa lui Gladstone se desvoaltă într'un organ al Whigilor mai pe larg și cuprinsul ei se poate condensa în propositia scurtă: Afară cu Ruși — și cu Austriacii! „Economist“ declară: precum Torii așa și Whigii sûnt pe deplin de aceeași părere, că înaintărei rusesci către sud trebue să se pună stavilă într'un chip oare care. Și despre aceea nu esistă nici o deosebire în păreri, că Turcia singură nu mai e în stare de a resolva problema aceasta. La bulevardul dorit trebue ajuns sau schimbând rasele de curênd emancipate ale Turciei într'o grupă de state independentă, sau concreḑênd teritoriul mult dorit scutului unei alte puteri. Alegătorii cari au cășunat regimului conservativ o cădere atât de nemai pomenită, vor fi aplecați a aduce jertfe întru scutirea unor rase, ce au dorința a fi independente și a nu fi încorporate în Rusia. Ei însă nu vor fi aplecați, a aduce jertfele aceste, pentru a da rasele acele pe mâna unei puteri pe care ele o urgisesc mai tare ca pe Rusia. Cuvintele aceste de sigur n'au lipsă de comentariu — ele strigă față cu politica austriacă de espansiune un aspru și ascuțit „Stăi!“

Austro-Ungaria și naționalitățile. *)

Desvoltarea lucrurilor în Austria e de astădată în favorul naționalităților. În sine vorbind fasa aceasta a statului poliglot stă în oare cari legături cu politica esterioară a împărației, precum și cu interesele ei economice. Debușeurile cele mai însemnate ale negoțului și industriei austriace sûnt în țările Dunărei de jos îndeosebi, în peninsula balcanică în genere. Afară de Români însă, țările aceste sûnt locuite de Slavi, cari precumpănesc prin număr, prin desvoltare internă, prin spriginul puternic al împărației rusesci. Pentru asigurarea politicei sale comerciale Austria avusese nevoe de Bosnia și Erțegovina, dar în contra anecsării erau de astădată tocmai elementele dominante: Germanii și Maghiarii, cari se tem de sporirea rasei slave în împărație. Partidul militar, apoi Curtea însași a căutat să încline spre naționalități, cari din partele erau gata a vota anecsiunea cu amândouă mânile.

Fără o politică basată pe egala îndreptățire a naționalităților, împărația vecină nu va putè câsciga simpatii sigure și temeinice în Orientul Europei, pe când din contră realisarea dorințelor legitime ale acestora, — ele sûnt restrinse aproape esclusiv la limba de propunere în scoalele populare și secundare, precum și la usul limbei naționale în autoritățile ce stau în relații directe cu poporul de jos, — realisarea acestora ḑicem ar da o dovadă pipăită de dreptatea, cu care Austria scie a guverna și i-ar câsciga simpatiile popoarĕlor orientale, în cas când aceste ar fi să aleagă între două supremații eventuale. Avem atâtea doveḑi, că cestiunile

*) Reprodus după „Timpul“.

FOIȚA.

Snoave și povesti populare

adunate din gura poporului de un culegĕtoriu tipograf (dl P. Ispirescu). Bucuresci, 1879.

(Din „Binele Public“).

IV.

(Încheiere).

Lamartine (poetul împăcabil! cum esclamă un amic al meu) ḑicea, că un poet se cunoasce după un hemistich. Noi cestia, fragedii, cari scriem în umila prosă pedestră și rugăm pe d-nii tipografi — plumbații realisatori ai gândirii! să ne întrupeze și nouă ca și poeților modestele noastre îngânări, noi, ḑic, nu pretindem a da d-lui Ispirescu după un vers titulul de „copil resfățat al Muselor“ sau de „sublim visător al Parnasului,“ etc. etc. Nu; e vorba de Pilde, boieri d-voastră; și pildele sboară — dacă sboară — numai pe deasupra pământului. Rar, foarte rar se rădică cu ciocârlia dimineața când soarele mijesce la rĕsărit, ori sara când luminătorul ḑilei e la chindii (întrebați pe d. Ispirescu când e soarele la chindii); nu visitează însă regiunile empirice unde nu e nici micșorime, nici prosaism, dar unde de multe ori nu e nici rațiune, nici bun simț.

Cu toate aceste, în Pildele d-lui Ispirescu, găsim peici pe colea versuri cari, eșind din simplul cadru al ḑicĕtoarei populare ar putè strălucì minunat în stema aurită a cutărei sau cutărei poesii înalte.

Eată unele, după a noastră tênĕră părere:

Cu 'ncetul, însă ceața incet se răsipesce,
Ear luna și mai falnic pe ceruri strălucesce.
(Luna și cânii pag. 6).

Sau aceste două:

De cinci ori sântul soare blând vede trandafirul,
De cinci ori cruda earnă usucă în susi pirul
(Gâina și porumbița pag. 7).

Și apoi, cum să nu placă asemenea versuri în cari nici limba nu e rĕstignită, nici cugetarea imposibilă, nici esclamațiunile furioase sau asasine. Energumenii simțiciunei (la sensiblerie) se furlandisesc cu titlul de poeți pentru că fac versuri cam în felul acestora:

Ear seara, când vĕd luna, și oh! și acele stele.
Copilă! mĕ furmentă vai! ear patimele mele
Și tu, oh! . . . . . .
Ah! vino! . . . . . sûnt nebun!

Și un altul, care adunând din gura poporului ḑicĕtoarele și bĕtrânele lui glume, printr'o fericită inspirațiune le întocmesce, le colorează, le dă în fine acel *fini* dorit, fără a le desbrăca de frumsețea lor primitivă, adecă de simplicitatea stilului, de naivitatea și de multe ori șiretenia gândirii, vioiciunea dialogurilor, acel altul, nu e poet, pentru că, fiind mai tare de ânger, nu a rădicat ochii la cer, și, isbindu'și inima, nu a strigat cu o voce raucă, cavernoasă, sepulcrală (alege, lectore), frânturile de versuri ce dedeiu mai sus.

Citească iubitorul de literatură populară Copilul și Croncanul, Ciocârlanul și Mârtanul, Pisoiul și șoricelul și ne place a crede, că va fi de părerea noastră! va găsì pealocurea, în tot, locuțiuni estraordinare (poate că poporul le a sacrat astfel) puține foarte puține vorbe radicale (vegeta alianță etc.), va avè vorba poporului cu toți nurii și toată sglobia ei vioiciune.

În treacĕt, o mică observare! în Pițigoiul și Scatiul, pițigoiul cântă

Cinci
Opinci
Într'un picior,
Și tot sta călcâiul gol.

Noi am auḑit spre Argeș, acest cântec al pițigoiului cu o mică variantă.

Cinci
Opinci
Într'un picior
Și călcâiul tot e gol,

Care, parenise, e mai viu, mai facil, de oare-ce tot stă — consune surde (t) — fac dură și greoaie iutea pronunciațiune a versurilor, așa că poporul trebuie să pronunțe *to'sta*. O simplă părere, d-le Ispirescu, și ni-

de drept public, de suveranitate națională, de politică esterioară, de constituționalism mai nu preocupă pe naționalități. Ceea ce cer ele este ca învĕțămêntul sĕ fie pe cât se poate în limba națională, ca autoritățile sĕ primească și sĕ dea curs reclamațiunilor asemenea în limba cea pricepută de populațiuni, în fine ca nici una din naționalități sĕ nu fie oprită de a'și iubì patria, limba și istoria în chipul ei, după cum o înțelege, în forma familiară și atrăgĕtoare a tradiției, a limbei, a rasei locale. Evident că nici un popor nu are înțelegere pentru idealuri abstracte, că nu poate avè simpatii pentru o organisație ce se representa prin oameni străini, prin limbă străină.

Cine n'a avut ocasia de a constata, că Austriacii nu sciu nici o limbă cum se cade? În scoalele primare au învĕțat limba maternă însĕ cu restricțiuni și predată, nu în mod viu și cum o vorbesce poporul cu acele nuanțe, cari constituesc farmecul biruitor al ori-cărei limbi, ci predată de oameni, cari în scoli secundare și superioare au învĕțat în altă limbă și cari o predau pe a lor proprie în mod teoretic și abstract. În institutele secundare apoi se predau obiectele în limba germană, dar într'o germană imposibilă, și ca fonologie și ca sintacsă, care inpiră fiori unui adevĕrat German. Abia la universități începe a se vorbì nemțesce, într'o epocă însĕ în care nu mai are omul interes decât de a'și apropia sciința necesară pentru viitoarea sa carieră. Astfel se întêmplă că Austriacii nu sciu bine nici o limbă. Efectele pentru inteligență nu pot fi decât rele. Ce trebue sĕ se petreacă în capul unui om, care nu are, pentru ideile sale, manipulul sigur, radimul concret al unei limbi certe? De sigur nimic bun. Spiritul omenesc nu se poate desvolta în libertate fără limbă și anume fără de cea învĕțată din capul locului, cu toată bogăția ei de nuanțe, cu toată virginitatea cu care a fost receptă de mintea copilărească. Lipsa desvoltărei firesci a limbelor deosebitelor naționalități din Austria are drept efect mărginirea spiritelor chiar, o mărginire care se resfrânge până și asupra capitalei. Un jargon ebraicocosmopolit, de o platitudine escepțională, fără caracter, imitând stilul ziarelor rele din Paris, primejduesce cetirea ziarelor germane din Austria. Cele umoristice, cari ar trebuì sĕ reflecte geniul simpatic al limbei poporului de acolo, identic cu acela al Germaniei de sud, se învêrtesce din contră pe o clină regretabilă de cocoterie offenbachiană. Presa vieneză e în mare parte ceva fără rădĕcini și nu reflectă nici spiritul rasei germane nici pe al celorlalte naționalități. E poate un semn al desvoltărei sciințelor naturale acea iubire pe care o simțim pentru ori-ce accent natural, fie în arte fie în literatură. Acest accent natural lipsesce acolo. Cu cât drumul de fer încearcă a nivela și a reduce la o egală platitudine omenirea toată, cu atâta tendența de a'și păstra comorile, grămădite într'un lung trecut, e mai vie în fie ce popor. În realitate ori ce lucru temeinic și sănĕtos se face numai pe basa unei naționalități certe, a unei limbi certe. Grecia veche n'ar fi ajuns nici când la desvoltarea ei cea mare, dacă limba ei nu s'ar fi desvoltat cu toate nuanțele dictate de natură și împregiurări și dacă această desvoltare a limbei nu era paralelă cu desvoltarea a chiar spiritului elen.

Împunerea în viața de toată ziua a unor limbi străine, ecsercitată cu oare care virtuositate de către elementele dominante are drept efect că patria comună îi devine ori-cui aproape nesuferită. Și încă Germanii, ca Germanii. Cu mult mai culți, avênd o înăscută înțelepciune a vieții, ei se împun pe atât pe cât îi lași însĕ până la torturarea consciinței individuale, până la absurd nu ajung nici când. Maghiarii însĕ, rĕmași înderăt în cultură și străini prin natura lor de toată familia popoarelor arice, supun cu sila gâtlejul copiilor precum și a oamenilor maturi la tortura unei fonologii imposibile și silesc spiritul de a se desvolta în formulele unei limbi radical străine de toate popoarele continentului europan.

Se ignorează cu totul se vede, că în ori-ce creer omenesc predispunerile intelectuale sûnt immagasinate prin atavism și că acestor predispuneri nu le convine de cât limba vorbită de părinți.

Turcii erau mai simpli în procederea lor. Ei, pentru a desnaționaliza tăiau la deci de mii de oameni limba din gură, osândindu-i sĕ fie muți. Resultatele au fost strălucite. „Găgăuții" cari sûnt strănepoții acelor oameni, trec la toate națiunile din Orient drept indivizi escesiv de... cuminți. Toată lumea scie ce însemnează la noi, la Sêrbi, la Turci chiar vorba „găgăuță"; om care nu e în toată firea „creatin". La asemenea cretinisare a spiritului, a singurului instrument de care dispune omul în greaua sa luptă pentru ecsistență, duc tendențele de desnaționalisare pretutindenea. Nu crește o plantă bine și normal de cât din rădĕcinele ei proprii. Ecsistă într'adevĕr desnaționalizări fericite, dar ele sûnt organice, nu împuse cu de a sila. Contactul des cu o altă naționalitate, inrudirea de rasă, interese zilnice, încrucișarea și amestecul sângelui, mii de împregiurări fac cu putință o desnaționalisare organică. Dar cu sila, cu zorul, cu impunerea, nici când, cel puțin noi nu scim nici un cas în istorie. Vorba cânteculuì; dor de zor nu se scie pe la noi.

În Ardeal chiar, cine s'au maghiarisat? Nobilimea, cea de nimenea silită, cetățenii liberi în toate cele, oamenii cari aveau cea mai multă posibilitate de a vorbì și a se purta cum doriau. Sigur e că siluirea desteaptă o resistență îndecită și că trezirea naționalităților datează din momentul încercării de a le desnaționalisa.

(Va urma.)

La espulsiunea lui Cavalotti.

Este cunoscut lucru, că deputatul și poetul italian Cavalotti, voind sĕ asiste la representarea unei drame a sale în teatrul din Triest, poliția din această cetate s'a aflat îndemnată a soma pe numitul poet sĕ părăsească Triestul și 'i-a dat sĕ înțeleagă într'un mod respicat, că pe viitor n'are ce mai căuta în regatele și țerile austriace. Această atitudine ostilă a organelor poliției din Triest, a dat impuls la diferite apreciări și comentări asupra acestui cas celebru. Organele mai de însemnătate află nemotivată această animositate din partea organelor austriace, mai ales acum, după ce poetul italian a descoperit publicității, într'o scrisoare adresată directorului de poliție din Triest, tractarea puțin cuviincioasă ce a întimpinat în această cetate. Reproducem în cele următoare pasagele mai însemnate din această scrisoare, care ne arată într'o formă fină, dar muscătoare, portarea organelor poliției austriace.

„Ilustrității Tale îți este acum pe deplin cunoscut, că venirea mea aici, ce fusese anunciată direcțiunei c. r. de aici încă de o lună, nu a avut decât scopuri de artă curate și foarte simple și eu, sosind aici ca un cetățean cu totul privat dintr'un stat amicabil, 'mi-am impus în purtarea mea, din momentul ce am făcut primul pas în regatele și țĕrile representate în senatul imperial, o reservațiune din cele mai stricte și respectul cel mai scrupulos față cu datorințe delicate, cari vătĕmându-le sau negligându-le câtuși de puțin, 'mi-ar fi atras aci o ușoritate duplă. Domnul consul italian te va fi însciințat de asemenea, că eu am mers în acest înțeles până la scrupulositate, refusând cele mai curtenitoare și nevinovate învitări. Togma pentru aceasta eu vĕd, din prețuita scrisoare a Dtale, spre mulțămirea adevĕrată a consciinței mele, că espulsiunea mea nu e motivată prin o sentență judecătorească premergĕtoare, ba nici măcar prin o faptă cât de neînsemnată și în cel mai strict înțeles puțin corectă, ce a'și fi putut comite dela sosirea mea în Triest, ci temeiul espulsiunii sûnt numai părerile manifestate de mine în țara mea, pe care Dta le numesci ostile Austriei. Aceasta 'mi permite mie — ca deputat italian — sĕ me bucur foarte că la noi, spre deosebire de cele ce se întêmplă în Austria liberă, în Italia liberă se bucură de cea mai absolută scutință nu numai jurnaliștii esterni și deputații, cari în patria lor s'au arĕtat inamici Italiei, ci la noi află cea mai deplină siguranță și ospitalitate toți acei jurnaliști ultramontani și austriaci, cari petrecând în Italia scriu și trimit de aici la jurnalele lor în Francia și Austria tot feliul de calumniări și insultări contra țĕrii ce-i ocrotesce contra instituțiunilor și guvernului ei. A constata deosebirea aceasta între portarea de care se bucură cetățeanul și scriitoriul austriac în Italia și între portarea ce se aplică în Austria contra scriitorilor și cetățenilor italieni — chiar și în casul când aceștia observă toate reservele, pe care le uită aceia — a constata, zic, această deosebire și specie particulară de reciprocitate, mi se pare a fi de folos pentru comentarea acelei afabilități dintre ambele guverne, despre care ministrul president italian deduse cu puține zile mai înainte în parlament cele mai favorabile asigurări în formele cele mai amicabile pentru imperiul austro-ungar. Eu însĕ, ilustre dle director, după cuvêntul ce mi'l-ai dat, nu me voiu oprì la prepusul, că guvernul c. reg. de aici a voit cu precugetare sĕ'și câstige un prilegiu pentru a aduce o insultă unui deputat italian. Incât pentru dreptul meu de a recura contra ordinului de espunere în termin de trei zile la dl locțiitoriu, care togma nu se află în Triest 'și mulțămesc foarte pentru amicabila comunicare, dar eu nu me voiu putè folosì în mod serios de acel drept, după ce dta mi-ai dat cu graiul mie și dlui consul italian declarațiunea, că ordinul de espulsiune 'ți vine D-tale dela ministrul de interne din Viena, că dl ministru c. r. a declarat aci ambasadorului italian din Viena, că nu scie nimic despre aceasta și că a telegrafat la Dta, nu pricep nimic, vei pricepe dta și dl ministru. Nu ma'și puté folosì cu cunosciință bună de acel drept de recurs, care mi s'a aruncat, pentru a da decretului de espulsiune un parfum de liberalism austro-unguresc nici din motivul pentrucă dta mi-ai împărtĕșit în mod amicabil, că dacă eu me voiu folosì de acel drept, Domniata încă te vei folosì din parte'ți de dreptul dtale și vei face stricare amicilor mei într'altă formă. După aceste și alte responsabilități mai delicate ce mi le ai încărcat pe cunosciință, ilustre dle director, eu numai am nici un dor și am onoare a declara, în conformitate cu declarațiunea dată la ascultarea mea verbală, că, renunciând la dreptul ce mi s'a încuviințat cu atâta generositate, voiu pleca după cum neam înțeles cu trenul ce merge la Cormons pe la 4 oare 15 minute și voiu părăsì această cetate și aceste țeri, în cari m'ai dogenit a nu mĕ mai întoarce nici odată. Poți fi încredințat, că nu am voie de loc a me reîntoarce, pentru a ve face dtale și guvernului imperial o asemenea turburare, dar permite'mi cel puțin,

---

mic mai mult. Profani în ale trebei, ne uităm de departe și cu respect, și propunem cu o justă sfieală.

Astfel sûnt pildele adunate de dl Ispirescu. Citească-le iubitorul de literatură populară (rara avis în țeara noastră) și va zice împreună cu Boileau (Art. poet I):

J'aime mieux un ruisseau qui, sur la molle arène,
Dans un pré plein de fleurs lentement se promène,
Qu 'un torrent debordé qui, d'un cours orageux,
Roule, plein de gravier, sur le terrain fangeux.

Le terrain fangeux e, în cestiunea ce ne ocupă, terenul vaietelor simțicioase.

S'ajungem la *ghicitori*. Cetitoriul va binevoì a'și aduce aminte, că ghicitorile sûnt făcute de fiii acelor, cari în versurile *attelane* și în cupletele ce se cântau la Saturnale și Bacchanale, iubiau peste mĕsură naturalul. Copiii lor sûnt de multe ori atât de espresivi încât.....

Uite o ghicitoare (37):

Am doi saci de sĕcară;
Ei pot sătura o țeară.

Nici vorbă ceea ce va sĕ zică o veți găsì în cartea d-lui Ispirescu. Ceea ce sciu e, că Latinul îi zicea în timpurile clasice mamma și în timpurile bĕtrâne de tot rumen (de unde *ficus ruminalis*, Plin, XV, 18), de unde vorba românească rumen; și într'adevĕr sûnt rumene,

Eată și alta (163): am o frigare de carne și bucățica'i de fer". Poporul nu le dă de aur ci de fer ca patricii romani: ginerile îl punea singur în degetul miresei, în degetul al patrulea, „pentru că de acolo ziceau strămoșii nostri, pleacă un nerv care merge la inimă" (Juvenal. Plin. Macrob. citați de Dezobry Rome au siécle d'Aug.)

Cea care poartă Nr. 100 sună: „cuibul berzei în mijlocul bălții."

Și acì sĕ se țină bine pudibunda modestie a d-lui Ispirescu. Théophile Gautier cântă mai în aceleași cuvinte lucrul ce însemnează ghicitoarea cu-legĕtorului tipograf. Punctez cele ce m'ar supĕra cu desĕvêrșire cu d. Ispirescu. Eată:

N.....je t'aime, astre du v...
Oeil blanc dans le marbre sculpté,
Et que l'Amour a mis au centre
Du . . . . . .
Comme un cachet de volupté

În fine, binevoiți, mĕ rog, a cetì Nr. 102:

Ce este micuț, foarte mititel?
De își ia căciula vodă pentru el?

C'est du zola tout pur!!

ar striga cu durere un clasic îndârjit, vĕdênd ce însemnează ghicitoarea, Vai! ar continua adoratorul lui Virgiliu și Racine, ce timpuri: de o parte filosofia germană contimporană, de alta L'Assommoir și Nana! De o parte Zola, de alta Schoppenhauer și ecstravaganții lui discipuli! Și au ajuns până și în vergina Românie! Miserie!

Nu; atât d-ta, domnule Ispirescule, cât și noi vom căuta a'l convinge, că Zola și ceilalți nu pot prinde rădăcina în țeara noastră, că ghicitoarea Nr. 102 e venită din vremuri bĕtrâne și dacă, pentru a câștiga în espresivitate, s'a apropiat puțin de sistema așa numitului român esperimental al lui Zola, vina e a strămoșilor cari se vede, când au întocimit ghicitoarea, 'și aduceau aminte, că părinții lor cetiseră fără sĕ se încrunte pe Horațiu (complet nu ciuntit) pe Juvenal, pe Petroniu, etc.

Pe celelalte, tot spirituale nu atât însĕ de espresive, cetitorii le vor vedè în cartea d-lui Ipirescu. Ar fi însĕ abusăm peste mĕsură de nesfêrșita bunăvoință a d-lui redactor mai trecêndu-le în revistă și pe acele.

Inainte de a finì însĕ și cu grăbire, sĕ reamintim celor, cari nu sciu că dl Ispirescu a publicat și o altă broșură: din povestile unchiașului sfătos, basme păgânesci, într'un frumos stil popular.

Cine își iubesce țara o studiază. D. Ispirescu iubesce România, căci oarele 'i libere le consacră acestui fel de petreceri nobile, cari consistă

dle director, ca pentru simpatiile cele vii, ce le a desceptat în mine ca artist și poet italian această cetate iubită și poetică și pentru durerea ce o simțesc trebuind să o părăsesc, permite'mi dic să mă întăresc în idea platonică și nevinovată, că cuvintele „nici odată“ și „mai“ au încetat de a mai avè credit în vocabulariul bărbaților politici și că viitoriul, cum a dis Homer, zace în sinul lui Joe. Și cum vei vrea să pronuncii dta, dle director, vre odată ipotese profetice despre viitoriu, când dtale și guvernului imperial presentul deja vi se pare atât de nesigur și neconstant, încât vě prinde frica, că și presența simplă a unui poet sirman vě poate periclita viitoriul.

Primesce, dle director, asigurarea deosebitei stime și considerațiuni cu care am onoare a subsemna

Felice Cavalotti
deputat în parlamentul italian.

Dela Academia română.

Cetim în „Binele public“:

Marele premiu Heliade de 5000 lei a fost decernut d-lui Hașdĕu pentru opera sa, Cuvinte din Bătrâni, operă de filologie și limbistică de o valoare însemnată.

*

Mâne, 13 Aprilie, Academia română va ținè ședința solemnă.

Se vor proclama premiile date în această sesiune.

Ședința se va deschide la oara 1 după ameadi.

*

În ședința publică a Academiei, ținută eri, Vineri, d. Maiorescu, ca raportator al comisiunei numite pentru ficsarea ortografiei române a cetit proiectul respectiv. Apoi, ridicându-se ședința publică, au trecut în secțiuni.

Credem că n'ar fi fost rĕu să se publice proiectul ca să fie cunoscut și să servească de basă și muritorilor în discutarea ortografiei. Discuțiunile ce au a se face în sinul academiei, ajutate fiind și de discuțiunile asupra aceluiași proiect făcute afară din academie, ar fi un mijloc de a ajunge mai curênd și mai sigur la o soluțiune care să pună odată capĕt caprițiului dominant astădi în ortografie.

Eară în „Rom.“ cetim:

Academia română a acordat premiul Năsturel-Herescu dlui Sion pentru dramaticele sale care cuprinde candidat și deputat și la Plevna.

Varietăți.

* (Necrolog). Primind numai alaltăeri necrologul de mai jos, ne grăbim al publica precum urmează:

Carolina Balint născută Golgoț ca soție, Anna măritată Hodoș ca fică, Dr. Iosif Hodoș ca ginere cu fii și ficele Enea medicinist, Letiția măritată Dr. Oncu adv. în Arad, Sabin candidat de locotenent în reg. al 50-lea, Alesandru, Iuniu Bruto, Ulpiu Nerva și Roma Victoria, nepoții Dr. A. Balint medic în Roșia, Ioan Balint preot în S. Martinul de Câmpie, Iosif Balint preot în Petrid, Alesandru Balint preot în Puszta S. Martin, Scarlat Balint comerciant în Bucuresci, aduc la cunoscința tuturor celorlalți consângeni amici și cunoscuți, cumcă preaiubitul lor soț, tată, socru moș, și unchiu *Simione Balint*, preot gr. cath. în Roșia de munte protopop actual al tractului Bistrei, cavaler al ordului Francisc Iosefian și a ordului russesc S. Anna, fostul prefect al Salinelor neobosit anteluptător național, după o scurtă suferință în al 46-lea an al servițiului prestat cu zel și credință bisericei, națiunei, în 70-lea an al vieței sale în 16 a lunei curente la 7 oare dimineața 'și-a dat sufletul în mânile creatorului. Rĕmășițele pămêtesi ale rĕposatului se vor aședa spre odihna eternă în centeriul gr. cath. al Roșiei de munte în 18 Aprilie 1880 la 3 oare după ameadi. Fi'ei țĕrîna ușoară!

Roșia de munte în Aprilie 1880.

---

* (Case comitatense) se vor edifica atât în comitatul Năsĕudului, cât și în cel al Târnavei mici. Pentru clădirea casei comitatului Năsĕud se cer 50,400 fl. v. a., eară pentru cea a comitatului Târnavei mici 70,000 fl.

* (Emigranții) din Ungaria în America se urcă până acuma la 632 persoane, cari ajunse în America s'au împrăștiat în diferite părți. Cum le umblă acestor emigrați aici despre aceasta se scrie „Pressei“ următoarele: Așa o viață vioaie ca acum n'a domnit în grădina „Castle“, circul deodinioară a lui Barnum, unde pre mai multe săptĕmâni se dă adăpost fără plată tuturor emigranților fără mijloace. Dela începutul acestui an s'au înregistrat aici preste 35,000 persoane, adecă de două ori mai multe ca în anii trecuți. Lunile cele mai de aproape ne vor aduce mai multe năi încărcate; în luna lui Aprilie au sosit la amploiații pentru afacerile emigranților însciințări dela mai mulți ca 50,000 emigranți. Între acestia sûnt o foarte însemnată parte Unguri. Pe fiii pustei îndeobște nu'i așteaptă o soarte prea favorabilă. Mai mult subt împregiurările cele mai misere, desbrăcați de toate mijloacele și fără de a pricepe vre o meserie deabia ajunși aici trebue se și plece spre vest ca lucrători de câmp, unde pre lângă mâncare rea și plată foarte puțină sûnt siliți a presta lucruri grele s'au apoi a murì de foame“.

* (Focul dela Focșani). O scire din cele mai triste esclamă „Romanul“ de Duminecă, ne sosesce din Focșani: 300 familii au rĕmas fără adăpost și în mare parte fără avere.

Eri pe la 2 oare d. a., pe când sufla un vênt violent spre bariera Odobesci, atelierul caretașului Schreir a luat foc, și focul mânat de vênt, a cuprins și a consumat 300 de case ale unora din familiele cele mai sĕrace.

Măsuri grabnice, serioase și energice s'au luat spre a mărginì efectele sinistrului; pompele din Bârlad, Tecuci Rămnicul-Sărat și Bacău au primit ordine de a pornì spre Focșani și drumul de fer a pus la dispositiunea lor trenuri speciale. Totul a fost aproape în zadar; căci lipsa de apă a făcut, ca toate silințele să rĕmână mai fără efect; din causă că în oraș nu sûnt de cât puțuri. Pagubele sûnt însemnate.

Așteptăm amĕnunte.

* (Trenul accelerat) va întra în activitate și prin Transilvania. Locomotiva, carea va fi întrebuițată numai pentru trenuri accelerate, a sosit acum decurênd în Cluj.

* (Istorioare electorale). În Englitera în localitatea Berronz în Furnes s'a făcut încercarea a arde pe stradă pre primministrul *în effigie*; figura fu smulsă din mânile demonstranților de partida contrară. Mai târdiu se adunară la 10—12,000 persoane în fața celor două cluburi politice. Unele feresti dela clubul liberalilor fură sdrobite; cele dela clubul conservativ pățiră asemenea. Poliția deși de repețite ori a putut pătrunde în mulțimea oamenilor adunați, totuși numai foarte târdiu putu face puțintică linisce și ordine. În Northvich s'a aruncat în alegĕtorii conservativi cu oauĕ clocite, cu făină, pravuri albe și negre și cu alte mirăzănii. Adese s'au și încaerat oamenii, dintre cari unii remaseră vătĕmați greu, de cuțite, petrii. etc. Multe strade fură închise de poliție Un deputat conservativ fu lovit cu făină și balegă și altele mai multe. — Prin mijloace deaceste alegerile eșiră după placul liberalilor.

* (Focuri dese) se întêmplă de un timp în coace, cu deosebire în pădurile din Transilvania. Așa se anunță foarte multe focuri în pădurile din Haromszek (Trei scaune) și din comitatele învecinate. Asemene a domnit un foc teribil în 18 și 20 l. c. în pădurea comunală a orașului Alba-Iulia. In 19 c. au ars în Batak (comitat. Haromszek) 21 case și bieții oameni au ajuns prin această nenorocire la sapă de lemn.

* (Țarul plânge). După cum se scrie din Petersburg țarul cercetând pe principele Gorciakoff, care s'ar afla în ultimele momente ale vieței, și vĕdênd pre acesta luptându-se crâncen cu moartea, a început a plânge amar. Medicul de casă, Botkin, a oprit pre țarul, a'și mai cerceta pre cancelariul de 82 ani. Pentru aceasta țarul e foarte întristat și nu se poate reținè, a merge din când în când la Gorciakoff. Mâhnirea lui Alecsandru acuma e cu atât mai mare că și soția sa împĕrăteasa se află în dunga morții, carea — după cum spun toți medicii cu Botkin în frunte — va răpi-o din viață cu siguritate pe la începutul lunei lui Maiu.

* (112,000 încriminați). După cum i se scrie jurnalului „Ruskija Wjedomosti“ din Petersburg s'au dat contelui Loris Melikoff raporturi despre toți încriminații din Rusia europeană. Din aceste raporturi se vede, că de present în institutele de corecție se află 3000, in carcere 46,000 eară în celelalte închisori ca cele polițiane și altele 63,000 persoane. Ceste 63,000 s'au încriminat numai dela atentatul țarulni în palatul de earnă încoace. Cu totul sûnt încarcerate 112,000 persoane.

* (Moaștele lui Racotzi), cari zac lângă marea-marmara, își bat Ungurii capul, să le aducă acasă. Jurnalul „Függetlenség“ în ziua morții lui Francisc Racotzi earăși a mai scormonit odată ideea aceasta.

* (Anticuități numismatice). Cu prilegiul prețuirei de curênd a cabinetului c. r. pentru anticuități numismatice s'a constatat, că colecțiunea de bani și medaile vechi de present numeră 130 mii de dărabe. Ca *unicum* este apoteosa lui August („Gemma Augusta“) care este al 2-lea dintre cei mai mari bani. Ea s'a găsit în Palestina, de unde preoții o aduseră în Francia și de acolo în Germania. Împĕratul Rudolf II a cumpĕrat-o cu 12,000 de galbìni.

* (Pe sub pământ) se va deschide și in Paris o cale ferată, care are o lungime de 1660 metri. Trenul, care face călĕtoria pe drumul acesta în 4 minute, nu se mână prin vapor, ci prin propulsiune atmotferică.

* (Minune). În Șvedovițul-mare în Boemia a născut de curênd o vacă un viței cu două capete desvoltate perfect, fie-care cap avea doi ochi dară numai câte o ureche.

* (Omor). Duminecă, pe la 5 și jum. oare seara, dice „Stafeta“ din Iași, d. Schubert, fost împiegat la calea ferată Iași-Cernoviț, aprinzênd nisce gunoaie în ograda sa, a fost rugat de doi vecini să nu 'l aprindă fiindcă acuma primăvara lesne se poate strârnì un vênt, care să provoace un incendiu căci mai toate casele de păcurari sûnt acoperite cu șindrilă putredă.

D. Schubert, nevoind a înțelege, 'l-a dat afară. Vĕdênd vecinii că se face noapte și că gunoiul tot arde încă, s'au hotărît a întra ei singuri în Ograda lui Schubert cu două cofe cu apă spre a stinge focul. Vĕdênd Schubert aceasta, fu apucat de o furie grozavă, se repezi la pușca cu două țevi ce era încărcată și trase un foc asupra unuia din ei lovindu-l grav. Pe urmă el se răpede la cel lovit care nu era mort începênd ai prelucra capul cu patul puscii într'un așa mod în cât a rupt pușca.

Se dice că el ar fi maltratat victima sa și cu un bocs american. Poliția și parchetul însciințate de cele ce se petrec la marginea orașului, au și alergat la fața locului spre a'și face datoria.

Iacă cum un singur moment de nebunie distruge într'o clipeală esistența a 2 familii, căci atât asasinul cât și victima sa au familii numeroase. „Dem. Naț.“

Posta din urmă.

Din Cetinie se telegrafează despre o ciocnire între Albanezi și Montenegreni la podul dela Sem, unde cesti din urmă au avut un mort și șepte răniți. Conflictul se pare că are să ia dimensiuni mari. În Cetinie se afirmă că Turcii și au părăsit posițiunile încă în noaptea dela 21 spre 22 Aprilie n. așa dară înainte de a se anunță evacuarea. Osman pașa după ce a dat foc lagĕrului seu de barace dela Tusi s'a retras la Hum. Locuitorii din Scutari și popoarele muntene din vecinătate, precum și cercul dela Dibre și Miridiții s'au alăturat la revoluțiune. Locuitorii Ipeculuí și Giacovei pare că se trag spre Gusinie. Hodos bey se află după cum se dă cu socoteala la Scutari. Contribuțiuni în bani se ridică din toate ditrictele resculate.

Guvernul mutenegrean a trimis toate trupele disponibile la Podgorița și Zabliac. După sciri mai nouĕ la podul dela Sem au rĕmas doi morți și nouĕ răniți.

„Albina“,

institut de credit și economii.

Starea din 31 Martie 1880.

Active.	Suma fl. cr.	Schimbări din starea dela 31 Dec. 1879.
Numerar	48,363.48	+11,657.94
Escompt de schimburi	504,272.18	+17,597.05
Reuniuni de credit	34,417.78	— 1,903.72
Împrumuturi pe hipotece	69,667.58	+27,994.88
Credite ficse	74,523.96	— 7,595.38
Împrumuturi pe efecte	4,392.—	+ 2,510.—
Efecte	27,178,75	+20,475.—
Fondul de garanță al scrisurilor fonciare	203,088.55	+ 2,477.94
Realități	28,184.17	+ 3,006.56
Alte active	71,287.08	+11,863.67
Total fl.	1·065,375.53	

Passive.		
Capital social a) 1000 acțiuni fl. 100,000 b) 2,000 acțiuni ca fond de garanță al scrisurilor fonc. fl. 200,000	300,000.—	
Fondul general de reservă	23,092.12	+ 1,830.—
Depun. pentru fructificare	648,198,72	+54,905.30
Scrisuri fonciare în circulațiune	21,000.—	+21,000.—
Fondurile de garanță ale reuniunilor de credit	18,250.60	— 35.—
Fond. de reservă ale reuniunilor de credit	408.81	— .—
Fondurile de garanță al creditelor hipotecare	1,029.50	— 50 —
Fond. de pensiune	1,000.—	+ 1,000.—
Alte pasive și saldo	52,395.78	+26.220.98
Total fl.	1.065,375.53	

Sibiiu 10 Aprile 1880.

Direcțiunea.

în a da publicității nesecabile avuții ale spiritului popular, puțin îngrigidu-se de ce va eși pe urmă. Vede și d lui că toți până și Dumnedeu supĕrat, ține adormit gustul literaturei al publicului român:

Aux petitis des oiseaux il donne la pâture,
Et sa bonté s'arrête à la littérature

literatura românească.

Să sperăm în vreo schimbare apropiată, d-le Isperescule? Să sperăm! Bine, se sperăm.

Paris. *Gion.*

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Bibliografic

(Încheiere).

Cumcă toate aceste sûnt adevĕrate şi basate pre date obiective dovedesce istoria bisericei apusene de atunci până astădi. Câte dogme nu a decretat papa în mod arbitrariu, până când în 18 Iulie 1870, Papa Piu IX, ca şi Iupiter din Olimp, între trăsnete şi fulgere, a anunciat din Vatican: Si quis dixerit, rom. pontificem non habere potestatem jurisdictionis în universam ecclesiam, anathema sit. Mai departe tot atunci .... revelatum dogma esse definimus: rom. pontificem cum ex catedra loquitur... ea infalibilitate pollere, qua divinus redemptor ecclesiam suam in definenda doctrina de fide vel moribus instructam esse voluit. Şi quis autem huic definitioni contradicere quod Deus avertat, presumpserit, anathema sit. Urmarea acestei dogme a fost fracţiunea catolicilor vechi.

Dar se lăsăm se vorbească şi persoane demne de credinţă, mai întâiu teologul catolic Pischler, cel mai obiectiv dintre toţi catolicii, deşi la el încă se vede teama de indice, în opul Geschichte der Trennung I. 257. dice: Spre totala lăpedare a primatului au fost siliţi orientalii de pretensiunile crescênde ale papilor, precum şi dechiaraţiunile acestora, a legaţilor şi teologilor. Bisericei aceste pretensiuni au fost străine, precum şi aceea, că papa ar fi isvorul jurisdicţiunei şi al infalibilităţii. La pag. 547: diese Theorie der päpstlichen Unfehlbarkeit gehört bis auf die neueste Zeit zu den grössten Hindernissen der Union. La anul 435, s'a ţinut disputa în Constantinopole între legatul papii Anselm de Havelberg şi Niceta, eppul Nicomediei. In aceea între altele dice acesta: Până când papa lasă se resune de pe tronul seu poruncile sale asupra noastră, şi judecă preste noi şi biserica noastră fără consimţemêntul nostru în mod arbitrariu, după placul seu, cum poate fi vorba de iubire frăţească şi părintească? Cine ar putè sĕ sufere aşa ceva fără oare care indignaţiune? Atunci cu drept am merita numele de sclavi dar nu de fii ai bisericei.

Din aceste şi alte date, de cari nu este aici lipsă ale înşira (cari se pot vedè cu mulţimea în Orenbek: die katolische Auschaung, 165), putem trage următoarele conclusiuni, relativ la epoca de carea ne ocupăm. Se dice că Roma a nisuit totdeauna la libertate, şi aceasta o susţine şi Dl Dr. Lauran. Da, Roma a nisuit la libertate, dar nu a căutat libertatea bisericei, şi esclusiv acestia a fost eppi grecesci neliberi din partea împeraţilor bisantini, cei latini au fost sclavi ai papismului, şi această sclăvie se pretinde a fi sigilată prin prerogative divine. Impĕratul putea aplica numai arbitriu personal, care înceta cu moartea lui; papismul însĕ deschise o espediţie sistematică contra eppatului, îi desbrăcă succesive de drepturi, îi luă de sub jurisdicţiune o corporaţiune după alta, despoià pre clerul secular de cel mai neprescriptibil drept omenesc şi natural, şi nisuì absorbind, la un centralism absolutistic. Papismul vol şi voiesce a domnì, trebue aşa dar sĕ subjuge biserica. Virvul tuturor aspiraţiunilor papiste este pretensiunea acum deja ajunsă a infalibilităţii.

De doctrine congruente pretensiunilor papale este plină cartea arĕtată, carea este menită pentru luminătorii poporului. Dar ea este plină şi de cuvinte foarte ordinare şi spressiuni murdare faţă cu tot ce nu este papist. După doctrina espusă aici nu esistă Români greco-catolici, precum în faptă nici nu au esistat, decât numai Români papişti de ritul grecesc. Pre titulatură se dice, că opul este prelucrat după autori probaţi de Dl Augustin Lauran. Aici nu se poate (adecă se poate) scì că opul e prelucrat, sau autorii sûnt aprobaţi de Dl Lauran. Ori cum vor fi de aprobaţi, mai nefericită întreprindere şi muncă mai fără preţ nu are literatura românească, cu toate că din Orade şi Gherla multe lucruri fără preţ şi plagiaturi au vĕdut cu nevrednicie lumina soarelui. Este fără preţ, că de o parte nu are nici o valoare intrinsecă, de alta reimpristinéză nesce doctrine antiquate, cu nemorala intenţiune de a descepta ura între fraţi şi a face pe fraţi ridiculi. Şi cuprinde pre om mirarea cum poate un consistoriu se aprobe un atare op, ba sĕ se întroducă ca carte de şcoală. Spre dovadă, că doctrinele espuse în dênsa, cari sûnt eflus a scolasticii omului robitoriu de inteligenţă omenească, sûnt desaprobate chiar în biserica catolică, voiu aduce înainte sentenţa celei mai înalte autorităţi catolice, a infalibilului Piu IX, despre a cărui ubicaţiune după ţiariul „Le Pelerin" nu ne mai putem îndoì. Acela în Sillabus Nr. 13 ţice (după edit. germ.): die Metode und Principien, nach welchen die scholastischen Lehrer die Theologie ausgebildet haben, entsprechen gar nicht den Bedürfnissen unserer Zeit und dem Fortschritt der Wissenschaften.

G. Pletos.

Bursa de Viena şi Pesta

din 24 Aprilie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	105.20	105.20
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	82.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	98.—	98.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	86.—	86.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	124.50	124.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	92.80	92.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	92.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane	92.05	91.50
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	91.—
Obligaţiuni urbariale transilvane	92.50	92.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	93.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea decimei de vin	92.—	92.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.85	73.—
Datorie de stat în argint	73.40	73.—
Renta de aur austriacă	88.75	88.50
Sorţi de stat dela 1860	130.—	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	836.—	840.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	276.80	277.50
Acţiuni de credit austr.	264.50	264.25
Sorţi ungaresci cu premii	—.—	112.35
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.62	5.56
Napoleon	9.48	9.47
100 marce nemţesci	58.70	58.65
London (pe poliţa de trei luni)	119.20	119.—

Economic.

Sibiiu, 23 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.80—8.70; Grâu sĕcăreţ, fl. .560—6; Sĕcară fl. 5.40—5.80; Orz fl. 5.20—5.60; Ovĕs fl. .3.30—3.70 Cucuruz fl. 4.80—5.20; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 3—3.50; Semênţă de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 8—10; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 7—8 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.50; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de viţel 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaş, 22 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu 8.60—9.20; Grâu sĕcăreţ fl. 6.50—6.80; Sĕcară fl. 5.40—5.60.; Ovĕs fl. 3.30—3.50; Cucuruz fl. 4.70; Sĕmênţă de cânepă fl. 6.50—7; Fasole fl. 6.—6.50; mazere fl. ———; Cartofi fl. 2--; Fên fl. 1.80—2; cel vechiu; cel nou fl. —.—; Cânepă fl. 32—34; Slănină pro 100 chilo: fl. 60——; Unsoare de porc fl. 60——; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spir pro grad cr. 11½; carne de vită pro chilo 44 cr. carne de porc —52— cr. carne de viţel 40.—50 cr. carne de miel (intreg) fl. 1—1.80 oauĕ 7 de 10 cr. Târgul de ad̨i fu binişor cercetat; bucatele încep a se eftini. Timpul e foarte frumos.

(Starea sĕmĕnăturilor) în Ungaria cu deosebire în Bănat se descrie foarte nefavorabil. După raporturile mai proaspete, sĕmĕnăturile din Bănat au eşit din earnă misere, cari au mai pătimit încă şi prin timpul abnorm al celor douĕ luni din urmă; cu deosebire însĕ prin căldura repede au pătimit aşa de mult, încât o parte mare chiar din grâne a remas nesĕmănate. Această împregiurare neplăcută este şi pricina de în Timişoara acum de curênd — după cum ne spune „Temesvarer Ztg": — au sosit 6 vagoane încărcate cu făină americană. In tot casul este de mirat, cum în Bănatul mănos, care până acuma se numia „granariul" Europei, s'au putut schimba împregiurările comerciale aşa de tare, încât domnii americani sĕ afle lucrul aşa de rentabil: a aduce spre vênd̨are în piaţele Bănatului făina lor americană. Dară trece, trece ca merea, pre lângă toate, că preţurile sûnt foarte scumpe Poporaţiunea din această ţearaîşi mai esprimă temerea, ca dacă timpul nu se va schimba în curênd, toate sĕmĕnaturile şi cari au mai remas vor perì si apoi foametea e la pragul uşei. Ferească Dd̨eu de o astfel de prăpastie.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitaţiuni: în 28 Maiu şi 28 Iunie mobilele lui Andreiu Borlog în H. Városfalva (trib. Odorheiu); în 14 Maiu şi 15 Iunie mob. lui Nicolau Gonţea în Braşov (trib.); în 28 Aprilie mărfurile lui Carol Bartha în Barot (judec. cerc. Nsgy-Ajta); în 19 Maiu şi 19 Iunie imob. lui Martin Varga oîn Huedin (judec. cerc.); în 29 Maiu şi 30 Iunie imob. Mariei Alecsă Reducan în Mărruş (judec. cerc. Sângiorgiors); în 5 Maiu imob. remasului după George Klosch în Dipsa (trib. Bistriţa); în 13 Maiu şi 12 Iunie imob. lui George Lies şi soţi în Braşov; în 22 Maiu şi 19 Iunie imob. Catarinei Schneider în Braşov (trib.); în 1 Maiu imob. lui Stefan Kloss în Alba-Iulia (trib.); în 19 Maiu şi 21 Iunie imob. Elenei Cătană în Braşov (trib); în 28 Maiu şi 28 Iunie imob. lui Andreiu Balogh în Városfalva (trib. Odorheiu); în 59 Maiu şi 29 Iulie imob. Iulianei Benedek şi soţi în Peuca; în 27 Aprilie şi 1 Iunie imob. lui Anton Eckhardt în Alvinţ (trib. Alba-Iulia); în 27 Aprilie imob. lui George Radu în Şăcele (trib. Braşov); în 11 Maiu imob. lui Coman Licoiu în Resinar (trib. Sibiiu.)

Nr. 127. 1880. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan pe lângă bĕtrânul neputincios paroch Ioan Perşoiu în parochia de clasa II din Moeciul infer. protopresbiteratul Branului, în urma dechiaraţiunei şi decisiunei sinodului parochial respectiv, ţinut în 13 Maiu 1869 şi a părintescilor ordinaţiuni, esmise din partea Măritului Consistoriu archidiecesan la 4 Septemvre 1879 Nr. 2329, la 9 Octomvre 1879 Nr. 2708, la 4 Decemvre 1879 Nr. 3256 şi la 10 Ianuarie 1880 Nr. 3596 ex 1879 se escrie prin aceasta concurs cu termin de 4 septĕmâni dela prima publicare a acestui concurs.

Emolumentele impreunate cu mai susamintitul post de capelan sûnt jumĕtate din toate venitele parochiale în sumă de 300 fl. v. a.

Concurenţii au a'şi trimite subscrisului suplicele lor, instruite în sensul „Statutului organic" şi conform dispositionilor sinondului archidiecesan din 1873 pentru regularea parochielor şi a regulamentului făcut de congresul naţional bisericesc din 1878 pentru parochii.

Braşov, 29 Martie 1880.

Iosif Bărac m. p.,
adm., protopresb. al tract. Branului.

Nr. 74 — 1880. 2—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de a III clasă „Ţelna" ppresbiteratul Alba-Iulia spre reîntregirea aceleia, conform preagraţiosei ordinaţiuni consistoriale de sub Nr 1063 B. 1880 prin aceasta se publică concurs cu terminul 11 Maiu a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială cu grădină de legumi, pomi, şi o viie, toate laolaltă îngrădite.
2. Dela 200 familii câte o ferie must (8 copuri vechi) sau o ferdelă bucate (16 copuri vechi) în boambe.
3. 4 părţele de pământ arătoriu şi o parcelă fênaţ.
4. Venitele stolare, regulate în sinodul parochial ţinut la 24 Februarie a. c.

Toate aceste computate în bani dau o sumă de 400 fl. v. a.

Cei ce doresc a concura la această parochie, sĕ'şi aştearnă concursele lor instruate conform statutului organic până la terminul sus scris la subscrisul în Alba-Iulia.

Alba-Iulia, 8 Aprilie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Alecsandru Tordoşan m. p.,
protopresbiter gr. or.

Nr. 6. 1880. 3—3

EDICT.

Anişca Cerce din Brisnic protopresbiteratul Dobrei de religiunea gr. or. carea de 9 ani trecuţi a părăsit pe bărbatul ei legiuit Sofroniu Părău de religiunea gr. or. tot din Brisnic fără a se scì locul ubicaţiunei ei, prin aceasta este provocată, a se presenta înaintea subsemnatului for matrimonial în termin de un an, căci nepresentându-se, procesul divorţial în contră'i intentat se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Deva 12 Ianuarie 1880

Forul matrimonial gr. or. al Dobrei.

I. Papiu m. p.,
prot. şi admnist. trect. Dobrei.

Nr. 177 — 1880 2—3

EDICT.

Marina Ioan Tabără din Braşov a părăsit cu necredinţă de 13 ani de ţile pre legiuitul sĕu bărbat George Ioan Creţoiu, tot din Braşov, fără de a se sci locul unde se află şi de mai trăiesce, este prin aceasta citată ca în termin de şese luni sĕ se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa ei se va pretacta şi decide procesul divorţial intentat asupră'i.

Braşov, 31 Martie 1880.

Forul matrimonial gr. or. al tractului Braşovului I

Iosif Bărac, m. p.
protopresb.

Pentru sĕrbătorile pascilor!

recomând onoratului public român din loc şi giur noul şi **bine sortatul meu magazin** cu tot feliul de articlii de **bacanie,** (Specerei) precum şi de **galanteria, decor** şi **adjustare, mătasă,** — **lână** — **aţă** şi **bumbacuri** în toate colorile pentru cosut şi andronit, precum şi în articlii de **Nürnberg,** rogându-mĕ a'mi da tot concursul seu putincios la această întreprindere şi a mĕ onora la procurarea celor necesarie cu comande cât de numĕroase. —

De serviciu esact, preţuri modeste şi marfă bună asigur pe on. public încă dinainte. —

D. D. antisti şi epitropi ai bisericilor, pot afla la mine atât **făcliile de stearin** usitate la aceste serbători, cât şi ceialalţi articlii trebuincioşi cu preţuri scăd̨ute. —

S. B. Popoviciu,

Lugoş, piaţa principală 9 în casa d-lui notariu public reg. M. Bésán.

[21] 2—2

Nr. U. 695. 1879. [23] 1—3

Pertractare de oferte.

În 21 Maiu an. cur. între oarele 10—12 înainte de ameaḑi va avè loc o pertractare de oferte pentru esploatarea pădurilor domeniale ale celor **Şepte judeţe,** situate în revirul munţilor **Sadului** şi **Lotrului** şi constătătoare din **braḑi** şi **fagi,** sau prin tăiere totală sau prin rărire (Kahl — sau Plentnerhieb) la oficiul central al *Universităţii săsesci din Sibiu, piaţa mare Nro. 15.*

Planurile de tăiere şi condiţiunile contractuale se pot vedè la

Oficiul central al universit. săsesci.

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 46. Sibiiu, Joi 17 Aprilie 1880 *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Miseria poporului în Banat.

Sibiiu 16/28 Aprilie 1880.

Sub acest titlu anunță diarele din capitala țĕrei, ear cele locale reproduc deplorabila situațiune a poporului scăpătat din părțile mănoase ale Banatului, care deja de câțiva ani sûnt espuse la diferite calamități elementare. Când esundările de ape, când seceta, a serăcit bietul popor agricultor încât stă sĕ piară de foame. Căci toate moșiile, pământurile, casele, vitele și câte le mai avea după suflet le-au vêndut pe mai nimica, și astădi despoiați de toate, acei sêrmani, cari au mai rĕmas cel puțin cu vestmintele pe ei, și cu vre-o doi bani, în pungă, au luat lumea în cap și au emigrat care în cotro; ear aceia cari au rĕmas golani ca napul cu copii lor aruncați pe stradă sûnt prada miseriei, peritori de foame.

Neamțul dice: „Cine a dat de pagubă n'are sĕ se îngrigiască de batjocură." Aceasta vine de sine. Oficioasele care au datorința de a acoperì și a ascunde toate defectele unui guvern cu defecte esplică mărimea miseriei cu accea, că poporul nu vrea sĕ meargă la proprietariul O. sĕ 'i lucre cu 40 cr. pe di.

Poate fi oare icoana cum o deping amintitele diare și atât de netrebnic, leneș și depravat poporul nostru român din acele părți binecuvêntate odinioară, precum 'l caracterisează foile în hatârul guvernului și a cutărui domn proprietariu totodată informator al acelor diare, carele descriind miseria poporului — nu maghiar, nici german cum accentuà el — ci se înțelege român, denuncie: că causa cea adevĕretă a miseriei este de a se atribuì numai și numai acelui popor necult, trândav și cerbicos, care fuge de lucru și mai bucuros sufere și pere de foamne decât sĕ voiască a'și câștiga pânea de toate dilele prin lucru?

Deci ca de esemplu și dovadă a defaimărei acesteia, afirmă casul special din comitatul Temișului, și anume că dl O. însuși de milă (?) a îmbiat pre locuitorii din comuna sa cu lucru, chiemându'i sĕ'i taie nuele din pădurea sa, oferindu-le pe toată diua câte 40 cruceri, ce însĕ dênșii au refusat cerênd câte 1 fl. 50 cr., pe di și preferind a se tăvălì, a cerșì pe la ușile celor cu stare mai bună, ba chiar a perì de foame! Mai spune apoi și acea dureroară fatalitate, că mulți dintre acei locuitori 'și-au vêndut realitățile în valoare de sute de floreni pe preț bagatel de câte 10—12 florini, care în câteva dile l'au și consumat; dice apoi că poporul s'a dedat încă de pe timpul calamității foametei din anul 1863 a fi împărtășit cu ajutoare dela stat, la care contează și acuma molipsit de trândăvia cea mai condemnabilă.

Caracteristice că tot aceleși diare, de bună samă informate de același domn proprietar-mare cum își dau titlul și aerul toți Jidanii și speculanții venetici, — recunosc marea miserie ce o au causat recoltele de tot rele, ear de altă parte sarcinele grele de contribuțiuni publice mari, nesuportabile, prin cari poporul preste tot a sărăcit și necum sĕ se poată reculege din scăpătarea ce au causat-o anii din urmă cei rei, astădi și mai rĕu este a menințat, căci semĕnăturile de toamnă, adecă mai pretotindenea au sĕcat din redăcină de gerul cel mare și îndelungat, ear acuma și cât a remas ici colea puțin din lipsa de ploaie se uscă și piere cu totul, încât bieții oameni sûnt desperați și siliți a ara de nou toate holdele semĕnate cu grău.

Se mirau apoi, că în Timișoară de curênd ar fi sosit un transport mare cu grău și făină importată tocmai din America pentru Banatul renumit în întreagă Europa ca comoara cea mai mânoasă de grâne.

Neavênd noi din partea celor ai nostri informațiuni mai esacte și nepreocupate despre adevĕrata stare a lucrului, de astădată ne mărginim numai a lua notiță de cele espuse, și nefiind nici cei din aceste părți în condițiuni cu mult mai favorabile, cel puțin dăm espresiune adêncei compatimiri a noastre față cu calamitatea în carea se află confrații nostri banațeni de care nici un om necum român binesimțitoriu nu poate fi indiferent, ci îndatorat a se îngrigì de modul, de aflarea mijloacelor recerute pentru de a sucurge întru ajutorarea celor loviți de soarte spre a scăpa o generațiune întreagă de perire.

Încât privesce calamitatea în sine produsă și causată de abnormitățile umbletului timpului, nu poporul din Bănat, fie Maghiar, German, Român ori Sêrb, este de vină; dar cele ce impută informatoriul raportor al diarelor amintite — numai Romanilor, adecă trândăvia, corupțiunea și lenevirea caută sĕ le discutăm și noi nițel după ale noastre informațiuni și convicțiuni, reducêndu-le la adevĕrata lor valoare.

Esperiențele triste ale calamității foametei dela anul 1863, — la care se provoacă dênsul în mod batjocoritoriu — ne revoacă în memorie: cum chiar pe atunci se aflau mulți dintre proprietarii așa numiți mari, cari din acea calamitate esploatau foloase egoistice, făceau specule minunate în detrimentul bietului țeran, care strimtorit de mari neajunsuri, de grele dări, lipsit de mijloace de ale potè suporta, ba chiar și de bucate, a ajuns pe mâna usurarilor, cari cu 80—100% i cufundară în detorii așa, încât sistematic mi ți-l despoia de toate moșiile, vitele și de toate câte le mai avea după suflet.

Este o nefericire calamitatea din umbletul timpului, ear numai pentru bietul popor agricultor și mai vêrtos cum e cel din Bănat, respective din părțile Temișului și ale Torontalului, unde ce e drept pământurile sûnt cuantitative și cualitative cele mai bune, mai roditoare și rentabile, când și vegetațiunea normală și timpul le favorează. Ajunge numai un singur an bun, mănos, recoltă normală și economul este provĕdut cu bucate grâu, cucuruz, oves, fên și paie în abundanță. Dar și atunci ear numai speculanții au foloase, căci de regulă când anii, recoltele sûnt mănoase, când economiii au bucate multe, prețul lor este bagatel, cu totul neproporționat. Nici atunci nu secerà cel ce a semĕnat bucatele, ci cel ce joacă cu banii, adecă speculantul, și într'adevĕr așa este și așa s'a întêmplat în acele părți banatice tocmai după foamete, în anul următoriu 1864, care era cel mai mănos, bucate foarte multe și bune, dar mai fără nici un preț.

Ce contrast, ce calamitate și fatalitate pentru bietul econom; anul foametei dela 1863 l'a cufundat în datorii pe dece și mai mulți ani, ba pre unii poate pe toată viața lor, ear cel următoriu, cât de roditoriu nici pe departe nu'i putu recrea, căci au trebuit sĕ'și dea bucatele mai în dar încât din prețul lor pe bună cale nu 'și-au putut solvì restanțele contribuțiunei dar nici enormele camete cu cari 'i-au stors și înpovărat usurarii. Apoi tot așa bietul țĕran, pe lângă această calamitate, sărăcind, remas fără avere proprie, este lovit și batjocorit și individualmente, chiar atunci, când domnesce cea mai teribilă scumpete a bucatelor, proprietarii cei mari îmbuibați pretind se lucre de dimineața până seară în arșița sorelui pentru un bagatel de *40 cruceri* cu care nu-'și pot cumpera nici o pâne.

La acea împutare a marelui proprietariu, că poporul este dedat și așteaptă și acuma ca statul sĕ'i întindă earăși mila, adecă ajutoriu de bani, reflectez numai atâta; că după esperențele și datele ce le-am făcut pe timpul calamității foametei înfricoșate dela anul 1863, chiar și în privința aceasta earăși domnii proprietari — mari și domnii funcționari mari și mici aveau foloase, pre când bietul popor și acì a fost scurtat, de oarece sciut este, în ce mod și cu ce mĕsură împărțiau domnii acea milă numită împĕrătească. Apoi se scie că „cine împarte, parte'și face", de unde naturalmente urmară multe cu acei bani pe contul statului și în sarcina ear a bietului popor, care în anii următori a trebuit sĕ'i refuiască nu numai tot cruceriul ce 'l-a primit el, ci pe spinarea lui s'a încărcat chiar sumele însemnate cari nu întrară nici odată în pungile țĕranilor și pentru cari fură unii domni trași în cercetare disciplinară și criminală, lipsiți de oficii și aruncați în carcere.

Au fost atunci, și durere se mai află și astădi domni proprietari și mari și mai mici de acea pănură — dealtmintre oameni cu stare bună materială — cari la asemenea ocasiuni nu se sfiesc a'și căuta și ei interesele egoistice; punêndu-se și ei în categoria și rêndul celor nenorociți, sĕrăciți prin daune elementare și calamități produse de esundări și secete; dacă și ei în parte au avut ici colea cât de puțină daună, n'aveau grige de cei totalmente daunați, ei făceau pretensiuni și încă cu un fel de aroganță la împărtășirea de ajutoare fie dela stat fie din colecte benevole, și durere că le și succedea a fi împărtășiți cu sume însemnate din atari colecte, — cu scăderea și scurtarea celor mai lipsiți poporeni — loviți de calamitate dar și de domni.

N'are așa dară causă a se supĕra proprietariul mare, că n'a putut face o speculă bună și cu miseria de adi, care a venit preste poporul sĕrac din Bănat. Ci și dênsul și ceilalți sĕ se gândească mai vêrtos, că sfêrșitul cel din urmă al calamităților poate lovì pe toți de o potrivă reducêndu'i pe toți la trista stare de proletari.

Causele miseriilor ce se succed așa de des nu sûnt de a se căuta în trândăvia poporului, ci în nepăsarea celor ce sûnt chiemați a purta grige de popor. Despre aceste însĕ cu altă ocasiune. *Curțius.*

Revista politică.

Sibiiu, în 16 Aprile.

Au puțin noroc foile maghiare cu a le lor bunevestiri. N'a sosit bine scirea despre înclinarea Croaților cătră limba maghiară și eată „Pesti Napló" încă în sânta Duminecă trecută a trebuit sĕ strice inimile șovinistice, punêndule perspectiva: *lupta pentru a fi sau a nu mai fi.*

Perspectiva aceasta posomorîtă „pentru noi Maghiarii" și „pentru națiunea maghiară" — acesta este limbagiul „semideilor" dela „P. N." — a cășunat-o Gladstone, "care guvernează Englitera, India, Africa, Australia și părți din America" și care este, amic Rușilor și inimic Turcilor și (închipuiți-ve!) — Maghiarilor". Deci ca se nu se întêmple vre-o pacoste „noi Maghiarii", dacă vom vedè, că nu putem împiedeca unitatea sudslavică, nu putem câștiga în partea noastră hegemonia unei federațiuni dunărene, trebuie „sĕ pășim *ca cuceritori dincolo de Save și de Dunăre*". În chipul acesta „P. N." continuă cu frase încât pare că în puiul mesei dela on. redacțiune a gentilei foi sûnt armatele de pe uscat și de pe apă dela trei împerății de câte 80 milioane de suflete și vistieriele pământului grĕmădite în buzunarele nădragilor roșii, cu care curagiosul „P. N." vrea sĕ bată pe Englezi, pe Slavii de sud, pe Rusia și pe tot sufletul, care ar îndrăsnì, a nu se supera, că Gladstone a venit, ori are sĕ vină în Englitera la putere.

Modestia este o rară raritate la frații Maghiari și li se întêmplă adeseorì în răpirea lor sĕ lase *ca gura pĕcătosului adevĕr sĕ grăiască.* Toate popoarele din Ungaria... dar ce dicem din Ungaria, din monarchie, sûnt o nimica, — ei, uitasem că sûnt reservate de material brut de a face Maghiari dintr'ênsele — „noi Maghiarii" avem sĕ scăpăm lumea de Englezi și de Rușì, și de va fi lipsă de toate neamurile de pe globul pământului; căci har dlui! am arĕtat că au cu cine și au și cu ce.

Cu toate că situațiunea e serioasă nu e cu putință sĕ nu și ridă omul de girada de vanitate, ca și când toată fericirea monarchiei și Europei ar atêrna numai dela ființa sau neființa naționalității maghiare.

Sûnt alții, cari poartă grige de viitoriul monarchiei și cari au scos-o din nĕcas de câte ori fantasia cea în-

văpăiată maghiară a fost trântit-o în nomol. Noi am atras în mai multe rênduri atenţiunea la procederea bărbaţilor de stat de preste Laita. Şi acum avem ocasiune a înregistra, că acolo pe ḑi ce merge trezvia politică ia locul fantasmagoriilor politice, cari se străcurase dela noi, şi sperăm că va venì timpul, când popoarele din monarchie vor fi satisfăcute în aşteptările lor juste şi venind vre un pericul din afară vor sărì toate împreună ca sĕ'l abată dela patria care le mulţămesce aspiraţiunile.

Dincolo de Laita, încet cu încetul, principiul naţional ajunge la mai multă valoare. În senatul imperial desbaterea bugetului a devenit o desbatere de principii naţionale. Mai mult! „Bohemiei“ din Praga i se scrie dela Viena, că preste scurt timp, Foaia legilor va publica o ordinaţiune, care are sĕ reguleze întrebuinţarea limbilor ţerii în Boemia relativ la comunicaţiunea reciprocă între autorităţile politice, de justiţie şi procuraturele de stat şi între părţi.

Archiducele Wilhelm a plecat alaltăeri la Bosnia.

Din Scutari sosesc pe fiecare ḑi sciri, din care se vede că liga albneză cresce. Întrevenirea puterilor la Poartă, ca sĕ repareze greşala, că la evacuare nu a observat terminul din convenţiunea cu Muntenegru, va remânè fără de efect, de oarece Poarta n'are nici o înfluenţă asupra Albanezilor din ligă. Ei se consideră pe sine de independenţi şi ca mâne puterile europene vor trebuì sĕ negoţieze cu dênşii. Liga are consiliari europeni în sinul ei şi adecă: pe cunoscutul cap de insurgenţi în munţii Rhodopei, pe colonelul St. Clair; pe bimbaşa turcesc, polonul Malinowski; pe oficierul prusian Sarro, cunoscut din rescoala macedoneană, şi mai mulţi Albanezi italiani din Regio di Calabria. Liga are de gând a trimite o deputaţiune pe la curţile europene cu rugarea, ca sĕ se recunoască independenţa Albaniei.

Ministeriul liberal englez s'a format aşa: Gladstone prim-ministru şi vistier, Granville de esterne, of Hartington al Indiei, Childers de resboiu, Northbrook marină, şi Selborne lord-cancelariu.

Sâmbătă s'a închis sesiunea corpurilor legislative române. Ministeriul nu s'a reconstruit încă. Ḑiarele însĕ vestesc, că Brătianu a primit portfoiul de interne, ceea ce înseamnă, că Cogălniceanu a eşit din ministeriu. Dacă se duce şi Boerescu nu se scie, dară este probabil.

Din dieta Ungariei.

Desbatera bugetară specială curge mereu în parlamentul unguresc. Discursuri lungi şi ostenitoare tot amână încheerea desbaterei. Bugetul ministeriului de justiţie abia s'a străcurat printr'o discusiune de mai multe ḑile. O sumă de oratori dintre cei mai probaţi s'au angagiat la desbatere, pentru a arĕta starea cea nesănĕtoasă, în care se află justiţia noastră, şi într'adevĕr că justiţia şi merită a fi obiectul celor mai serioase îngrigiri.

Indată după deschiderea discusiunei asupra bugetului ministeriului de justiţie la 20 cur. deputatul Hosztinscki constată că legea de presă dela 1848 s'a făcut în pripă şi procedura în justiţia de pressă s'a considerat ca provisoră. E lipsă dară de reforme. Trebue desvoltată instituţiunea jurilor, însĕ aşa ca de o parte sĕ se consolideze încrederea şi viitoriul jurilor, fără însĕ de a se stirbì libertatea de presă, ear de altă parte trebue înfrânate escesele presei dânduli-se celor atacaţi posibilitatea de a venì mai uşor la satisfacţiune. Mulţi se plâng asupra deselor verdicte achitătoare de până acum. Causa achitărilor e de a se căuta în asprimea legei de presă, care înspăimêntă pe juri a pronunţa un verdict ce aduce o pedeapsă preste mĕsură mare.

Trecênd la alte ramuri ale justiţiei oratorul ḑice că decisiunile curiei regesci nu mai au însemnătatea de odinioară. Lipsesce unitatea de principiu. Se aduc adecă în casuri cu totul omogene hotărîri diferite. Senatele curiei nu ţin cont de omogenitatea casurilor şi prin aceasta se submină încrederea în justiţie. Casurile în cari e vorba de întrebări de principiu, ar trebuì judecate în şedinţe plenare.

Procedura civilă de astăḑi fiind defectuoasă ar trebuì delaturată şi înlocuită cu o procedură nouă, care se fie basată pe principiul verbalităţii. În fine oratorul roagă pe ministrul a înactiva codul penal, a promova afacerile funduarie şi a regula relaţiunile de proprietate.

E. Veszter se plânge în partea primă a discursului sĕu pentru că vede o sterilitate totală în ministeriul de justiţie dela desbaterea bugetară din anul trecut. Din înbunătăţirile şi reformele ce ni le pusese ministrul de justiţie în perspectivă, nu veḑi nici o urmă în viaţă. Codul penal şi aḑi nu e decât o mângăere în scris, proiectul de lege despre concurs, care e gata de 6 ani, abia aḑi a eşit din cabinetul ministrului. Codul civil ce voim a'l întroduce pe viitoriu zace nelucrat în mânile codificatorilor. Procedura civilă nouă a murit o moarte cumplită încă înainte de a se nasce. Eată prospectul ce-l avem aḑi. (Aplause în stânga).

Nici pe terenul administraţiunei justiţiare nu s'a făcut nici macar o încercare, nu s'a luat nici o iniţiativă pentru înbunătăţiri. Un birocratism lipsit de ori ce spirit înfloresce aḑi ca şi altă dată, centralisaţiunea grassează aḑi ca şi înainte şi astăḑi se controlează la noi criţarii prin florini. Economia cu puterile noastre de lucru şi aşa slabe e cât se poate de rea. Caracteristica întregei noastre administraţiuni justiţiare e întogma ca risipirea nebună a unui sgârcit.

Trecênd la critica detaiată a justiţiei noastre oratorul află toată miseria în cursul cel lânged şi greu al justiţiei şi în neîncrederea oamenilor în judicatura noastră.

Causa acestor defecte e sistemul procedurei în scris. Judecătorii sûnt prea îngreunaţi cu lucruri scripturistice, cari n'au nici un folos practic, aşa încât nu le remâne timp pentru a resolvì iute lucrurile meritorice — de acì provine cursul cel trandav al justiţiei.

După calculul oratorului se vine pe fie care judecătoriu circa 3, 4, până la 5000 de bucăţi. Judecătorii nostri fiind puţini la numer nu pot resbì atâta lucru, ar trebuì sporit numĕrul judecătorilor, dar consideraţiunile finanţiale nu iartă sporirea personalului, prin urmare reul trebue delăturat prin schimbarea sistemei. Trebue sĕ întroducem principiul verbalităţii, publicităţii şi inmediatităţii în toate ramurile jurisdicţiunei. Unica scăpare ne este: a rumpe cu formalismul cel îngreunatoriu de până acum şi a nu mai întârḑia cu întroducerea sistemei verbale. Legislativa noastră s'a declarat de repeţite ori pentru principiul acesta — dar straniu capriţiu al sorţii! De câte ori ni s'a dat ocasiune favorabilă pentru validitarea acestui principiu, acesta totdeuna a fost părăsit şi denegat de toţi, de toate partidele şi ministeriile, începênd dela Valtasar Horvath până la Escelenţa Sa dl ministru Pauler.

Abia în anul trecut ne spuse ministrul actual de justiţiă în discursul seu epocal, că dênsul în principiu e amic al verbalităţii, dar aceasta costă prea mulţi bani şi lucru. Dar apoi ori ce reformă costă bani şi muncă, prin urmare asemenea obiecţiuni sûnt cu totul netemeinice. Motivul adevĕrat, pentru care ministrul refusă, este îndreptarea procedurei civile. Şi aceasta este o norocire! căci îndreptarea procedurii civile este aḑi o imposibilitate morală. Panacea ministrului doarme somnul de veci, nimicită de critica lumei juridice şi majoritatea parlamentară n'are o trimbiţă, cu care sĕ o deştepte earăşi la viaţă.

Firesce că multora din publicul cel mare le este frică de procedura verbală. Cum va merge treaba când cinci mii de advocaţi vor lua deodată cuvêntul şi când judecătorii vor fi siliţi de un asemenea potop oratoric sĕ judece în sute de mii de procese. Dar nu este vorba ca fie-care dintre sutele de mii de procese sĕ se hotărească cu discursuri pompoase într'o pertractare finală prelungită şi ca fiecare dintre actele volumnioase sĕ fie recitat *coram publico*.

E vorba însĕ de a curma procesele ce se urḑesc fără nici o necesitate şi fără temeiu, luânduli-se condiţiunea de viaţă, e vorba de a sterpì patima de procesuări, de a face ca rabulismul, sosfistica, care îşi află cuibul în acte, sĕ iese la lumina ḑilei, e vorba de a lămurì şi consolida simţul de drept în popor, şi a străplânta activitatea secretă de până acum a justiţiei din intunerecul birourilor în pământul verde al vieţii practice şi a o supune la critica şi controla liberă a simţului naţional comun; cu un cuvênt a scăpa justiţia de formalismul cel complicat şi a o reaşeḑa în locul cuvenit.

În urmă Veszter a substernut un proiect de resoluţiune, prin care cere: Casa sĕ îndrumeze pe ministrul de justiţiă a lua mĕsurile de lipsă pentru întroducerea publicităţii şi verbalităţii în procedura civilă şi a substerne un proiect de lege despre decentralisarea tablelor regesci cât de curênd pentru ca sĕ poată devenì lege încă în sesiunea actuală a dietei. (Va urma.)

Austro-Ungaria şi naţionalităţile. *)

(Încheiere).

Fără o schimbare de sistem în privirea aceasta monarchia vecină va fi teatrul unei zadarnice risipe de puteri. Guvernele nu vor ajunge la scopul lor, ear naţionalităţile vor fi împedecate în desvoltarea lor naturală în detrimentul şi al lor şi al ţĕrei întregi. Pe de altă parte nemulţămirea hrănită sistematic va face din naţionalităţi, teama ne e cel puţin, un material totdeauna gata de a transige cu influenţe străine, chiar cu de cele periculoase esistenţei lor.“ Pier eu dar sĕ piei şi tu“ va ḑice fie-ce apĕsat apĕsătoriului seu.

Tot din causa acestui sistem de şicană ḑilnică nu se pot întemeia în Orientul Europei simpatii hotărîte pentru Austria, care ar fi cea mai aptă pentru respândirea unei civilisaţii adevĕrate în peninsula balcanică. Toţi aceia cari'şi vĕd esistenţa lor ameninţată în Orient nu ajung la nici o lămurire în privinţa razimului lor.

De câte ori nesiguranţa esistenţei statelor îi silesce pe oameni de a gândì cum sĕ'şi mântuie naţionalitatea, dacă nu statul, de cine sĕ se razime în momentele supreme tot deatâtea ori fanatismul şi corupţiunea din Ungaria îi pune într'o indisolubilă dilemă.

Reproducem mai la vale o parte din discuţiunea ce a avut loc în parlamentul din Viena, din care ori ce om nepreocupat va vedè care din cele douĕ părţi are dreptate.

D. Czedic ḑise următoarele: Sûnteţi patrioţi, voiţi Austria? vĕ rog lăsaţi atunci statului limba statului. Intr'o mare ramură a administraţiei statului ea esistă deja. Armata nu are decât o comandă, cea germână. Nu cred ca cineva din dreapta sĕ creadă, că ne am putè dispensa de aceasta. Dar ruşinos aproape e pentru noi, că ceea ce face puterea absolută nu pot face popoarele. Cu toată predilecţiunea ce o am pentru armată, nu aşi voì sĕ ḑic, că numai în tabera ei e Austria. Se traducem tabera aceasta în înţelesul în care am vorbit, renunţaţi la planurile mari, îngăduiţi limba statului cu toate consecinţele ei stricte şi sûnt convins, că nu va trece mult timp şi vom ḑice: Nu Austria superioară sau înferioară, nu Tirolul, Triesta, Dalmaţia şi Boemia, Moravia, Silezia, Galiţia şi Bucovina sûnt patria Austriacului, ci Austria întreagă.

Contele Richard Clam-Martinitz respunse, că condiţia puterii unui stat e îndeplinirea dorinţelor naţiunilor sale mai cu seamă pe terenul scoalei. Nu poate sta reu un stat, în care emulaţiunea popoarelor se mişcă pe teren întelectual. Dăcă la dorinţele şi tendenţele ce vin din inima poporelor, d-v. respundeţi cu espuneri şi discuţiuni politice popoarele nu vĕ pot înţelege. Gândiţi la cuvêntul pe care Goethe îl pune în gura lui Thoas:

Din multe din câte spui spre a refuza.
Celalalt n'aude decât vorba nu.

Un D. preopinent 'şi-a esprimat dorinţa de a se înţelege dar a ḑis că crede, cum că pacea între naţionalităţi nu va fi ajunsă pe calea aceasta. Desvoltarea e în mâna lui Dumneḑeu. Dar nu pot crede, că e o garanţie mai mare pentru ajungerea păcii naţionale când la dorinţe serioase şi stăruitoare respundeţi nu. Ori cât de deosebit aţi gândì asupra politicei esterioare a Austriei, asupra organisaţiunei interioare şi administraţiei, una nu'mi va tăgăduì inima d-v. austriacă; „că puterea Austriei stă în puterea unită a popoarelor ei“. Cine voieşce însĕ desvoltarea Austriei, trebue sĕ voiască puterea, desvoltarea materială şi intelectuală a popoarelor ei, trebue sĕ voiască condiţiile şi suposiţiunile unirii popoarelor. E o convingere trecută în sucul şi sângele acestor popoare că fie care din ele, cel mai mic ca şi cel mai mare, găsesce în Austria apĕrare egală, drept egal, favorizare a întereselor sale intelectuale; de aceea e o bună politică austriacă de a concede popoarelor aceste condiţii ale unirii lor şi e un esperiment îndoelnic şi primejdios de a învenina şi a face neplăcută aceea tendenţă unitoare şi împreunătoare a popoarelor, care trebue sĕ fie cu drept cuvênt trăsătura politicei interioare din Austria, de dragul unei idei de stat doctrinare şi nepipăite. Dacă voiţi deci unitatea şi puterea Austriei, pe care de sigur toţi o voiţi, fiţi drepţi în înţelesul mare şi larg al cuvêntului cu toate popoarele sale.

Nu scim dacă şi în ţĕrile coroanei ungare sferele dominante vor ajunge la convingeri mai realiste asupra naturii statului, mai ales când acesta e poliglot; nu scim dar — o mărturisim de mai nainte — n'o sperăm.

Evenimentele din urmă n'ar justifica de loc o asemenea speranţă deşartă. Ântâiu s'a votat la Pesta o lege, prin care toţi învĕţătorii rurali, şi cei cari nu sûnt întreţinuţi de comuna politică, ci de poporenii bisericii, nu din bani direcţi sau indirecţi ai statului, ci din contribuţia de bună voie a ori cărui creştin, sĕ înveţe neapĕrat ungureşce. Apoi prin anume plan de studii se prescrie ca cele mai multe ore pe sĕptĕmână sĕ fie consacrate limbei ungureşci în detrimentul, se înţelege, a altor studii mai substanţiale şi de sigur mai folositoare de cât filologia comparată a limbelor fino-tartarice. Acum vin cu o lege nouĕ prin care supun şi scoalele secundare aceluiaşi tratament; ne mai pomenind de împregiurarea, că gimnasiul din Braşov de pildă, conform unei legi generale, făcute pentru un cas special, va fi oprit de a mai primì vreo subvenţie din România.

Şi cu toate aceste Braşovul era

*) Reproducem după „Timpul“.

şi este încă un emporiu pentru Orient şi în deosebì pentru ţările române.

Dar sĕ lăsăm aceste. Rĕul ce resultă din politica maghiară se va resfrânge mult mai mult asupra Maghiarilor înşuşi de cât asupra altora. Raţiunea de a fi a ori-cărui stat e ca oamenii, ori-cât de deosebiţi sĕ fie, sĕ trăiască mulţămiţi lângă olaltă fără dorinţa întimă de a-'şi frânge gâtul la o ocasie dată. Altfel statul e o sarcină netrebnică şi la dreptul vorbind, de prisos. Sĕ 'şi cheltuiască cineva anii tinereţii în armată şi banii din pungă viaţa toată pentru a plătì o organisaţie care 'l vecsează şi 'l şicanează în toate ḑilele şi pe toate cărările, e ceva ce se poate întêmpla uneori, când elementul dominant e mult mai numeros, mult mai bogat şi mult mai cult, dar nu ţine pururea acolo unde elementul dominant e în minoritate, sărac şi încult. Tocmai mijloacele pe cari Maghiarii le întrebuinţează pentru a siluì pe concetăţenii lor, dovedesc lipsa lor de putere reală şi de importanţă reală. Nu ne îndoim, că va venì un timp în care le va părè rĕu — prea târḑiu poate — pentru legile vecsatorii, pe cari le votează cu atâta uşurinţă spre împiedecarea în cultură şi ruina concetăţenilor lor.

Se scie că statistica nu e în favoarea Ungurilor. Această sciinţă în cifre arată însĕ mersul real şi concret al lucrurilor, un mers ce nu se poate impiedeca nici prin fanatism naţional, nici prin vecsarea altora.

Varietăţi.

* (Transferări). Comanda c. r. de trenuri nr. 6 din Sibiiu a transferat pe veterinarii: Iuliu Blaha şi Daniil Millian şi adecă pecel dintâiu la Sânmărtin şi pe al doilea la Cluj la reservă.

* „Pressei“ din Viena i se anunţă dela Carloviţ: patruspră̆ḑece comune serbesci roagă pe ministeriu a nu convoca congresul până când nu va fi întrat în fondul naţional suma de 367,000 fl. cu care poporaţiunea datoresce dela 1868 încoace. Suma aceasta s'a împrumutat din fondul naţional pentru ţinerea congreselor din urmă şi pentru acoperirea unor spese relative la cult.

* (Trenurileaccelerate) despre cari vorbìsem în numerul trecut vor comunica din 15 Maiu n. începênd. Călĕtoria primă de probă va fi în 5 Maiu, când adecă şi Zolnay, directorul trenurilor de stat va pleca din Budapesta şi călĕtorind preste Cluj şi Braşov se va duce până în capitala României.

* (Cale ferată nouă) se trasează şi adecă din Maroş-Ludos până la Bistriţă. Spre acest scop ingineriul suprem Hertzog din Cluj a cercetat în 22 c. lucrul mai deaproape.

* (Convocare). Onoraţii membrii ai societăţii de lectură română din Abrud sûnt cu toată onoarea rogaţi a participa la adunarea generală ţinêndă în 3 Maiu st, n. 1880 d. a. la 4 oare în localul societăţii.

La ordinea ḑilei între alte obiecte va fi şi cestiunea: mai poate esista societatea de lectură română sau nu.

Am fost necesitat a venì cu această rugare, de oare ce membrii societatei sûnt prea indiferenţi faţă cu această instituţiune.

Pre lângă aceasta asigurându-vĕ de deosebita mea stimă sum

Ioan Pop
preşedintele societăţii.

* (*Programa*) Adunărei generale a reuniunei învĕţătorilor rom. gr. or. cu reşedinţa în S. Sebeş*), ce se va ţinè în 22 Aprilie 1880 v. în localitatea scoalei rom. gr. or. din S. Sebeş.

1. După împlinirea prescriselor statutelor, punct la 11 oare a. m. presidiul va deschide adunarea cu cuvêntare acomodată însemnătăţii ḑilei.
2. Raportul comitetului.
3. Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea de membrii şi încassarea tacselor.
4. Prelegerea disertaţiunilor întrate la presidiu.
5. Propuneri de sine stătătoare, escate în sinul adunărei în înţelesul statutelor privitoare la causa scolară.
6. Raportul comisiunei de sub Nr. 3.
7. Defigerea locului precum şi a timpului pentru ţinerea procsimei adunări generale.
8. Închiderea adunărei.

La această adunare vor venì în desbatere multe cestiuni însemnate. pentru aceea e de dorit, ca nice un învĕţător sĕ nu lipsească. Eară amicii scoalei se învită cu toată onoarea la această adunare.

S. Sebeş în 14 Aprilie 1880 v.

Zevedeu Murĕşan, presb. *Elià Savu*, notariu.

* (Visitare de tauri şi armăsari). Aḑi în 29 c. se va ţinè în târgul de vite din Sibiiu, şi în 4 Maiu în Nocrichiu o visitare de tauri şi armăsari. Posesorii cu astfeliu de vite sûnt provocaţi a se înfăţişa cu ele în târg, căci la din contră se vor pedepsì în bani.

* (Emigranţi). In 18 c. sosirà din Homona Naghy Michály, Galzecs şi S. A. Uyhely 112 persoane prin Caşovia, care călĕtoresc spre America. In 20 c. venirà 27 familii din Ungvar, Csap şi N. Michály earăşi în Călĕtorie spre America. După cum ne spune jurnalul „Paronia“ rêvna spre emigrare ia preste tot dimensiuni horibile.

* (Armata teritorială) din România se va compune din 30 regimente de Dorobanţi şi 12 de călĕraşi, care toate se împart în 5 divisiuni. Dobragea face a 5-a divisiune.

* (Casul sensaţional), din Raab mai are un soţ. „Themis“ adecă ne împărtĕsesce următoarele: Intr'un oraş din Alföld un judecat după dreptul statar era sĕ se spênḑure. Medicul judecătoresc se îndoì a asista la esecuţie, mai bine resignează la postul seu. Un alt medic nu era în oraş. Se aflau însĕ doi medicinisti, unul din anul al cincilea şi celalalt din anul al treilea dela facultatea de medicină. Procurorul de stat calculà, un medicinist cu cinci altul cu trei cursuri este medic judecătoresc. Deci el i recercà pre amêndoi, a asista la spênḑurare, ceea ce acestia o şi făcură. După justificare i provocà, a cerceta pre spênḑuratul şi ambii constatară moartea deja întrată. Spênḑuratul fiind lua din furci *sărì drept în picioare*. Consiliul însĕ a fost pe loc gata cu decisiunea, căci delicuentul fu a 2 oară acăţat.

* (O călĕtorie cu o căruţă trasă de câni). Un turist, care sĕ întrebuinţeze, pentru o călĕtorie de plăcere prin toată Europa, o căruţă trasă de câni, n'are până acuma precedent. Astfel Joia trecută a sosit din Stockholm (capitala Suediei) în Berlin o asemenea căruţă trasă de trei câni din Islanda. Un domn oare-care, deja cam în vêrstă, are intenţiune de a cutreera cea mai interesantă parte a Europei cu acea căruţă. Călĕtoria dela Stockholm prin Hamburg până la Berlin a urmat fără nici un accident. De acì bĕtrânul nostru trece prin Breslau la Viena, apoi la Tirol, Elveţia, Italia, Francia şi Englitera, de unde se întoarse earăşi în patria sa, Suedia. Pentru întregul proiect de călĕtorie este ficsat un timp de şese luni.

Se înţelege că turistul este provĕḑut cu toate cele trebuincioase, şi în modul cel mai practic. Căruţa are o lăţime numai pentru un pasager, ear o lungime suficientă pentru bagagiu. Ea are o opritoare şi un coş de apĕrare contra ploaiei. Câniì au un pĕr cenuşiu, lăţos, picioare lungi şi sûnt de o rasă din cele mai sănĕtoase. Pentru casul unui accident se află depusă la Hamburg o altă asemenea căruţă şi alţi trei câni de aceaşi rasă. În bagagiul bĕtrânului se află şi arme bune de foc pentru casul eventual de apĕrare, şi afară de aceasta şi dinţii minunaţi ai cânilor bine dresaţi oreră şi ei o garanţie. Călĕtoriul vorbesce perfect limbele germană, italiană, franceză şi engleză.

* (Starea în Bulgaria) Noul minister, întrând deja în lucrare, a început a mătura dintre funcţionarii diferitelor servicii. Ministrul de finanţe se plânge contra desordinei în departamentul sĕu. Astfel de esemplu, a găsit în cabinetul ministerului o mulţime de corespondenţe de mai multe luni încă nedeschise. La toate autorităţile s'au comis abusurile cele mai grave, cari au remas nepedepsite, fiindcă abusătorii se rudesc cu judecătorii.

Astfel preşedintele tribunalului de la Chestendil a fost prins asupra faptelor de mituire şi de procedări arbitrare: ca toate aceste el încă funcţionează. Fratele lui, şef de vamă la Ţaribrod, a delapidat bani publici şi a priimit mită, fără a fi dat judecăţei.

De unăḑi s'a spart casa de bani a tribunalului din Sofia, furându-se 13,000 franci, — După legen'ar fi trebuit sĕ rĕmâie depuse în acea casă de cât numai 400 fr. — Se presupune, că spargerea a fost comisă tot de către funcţionarii deacolo.

Într'o noapte făcĕtorii de rele au pĕtruns până în bucătăria Principelui, furând deacolo mai multe tingiri de aramă.

O mare calamitate este lipsa de bani naţionali de aramă. Până acum circulau aci mai mult monedele turcesci de câte 10 şi 20 parale. Nu de mult, aceste fură reduse la jumĕtate din cursul lor, şi în urmă cele reduse la 5 parale cu desăvêrşire eliminate din circulaşie, ear actualmente nu se mai primesce nici una din aceste monede de aramă. Prin această mĕsură a suferit mai cu osebire clasa săracă. al cărei capital consistă în cea mai mare parte din asemene monede.

La aceasta, se mai adoagă scumpetea pânei, ridicându-se ocaoa de pâne neagră de la 2 la 4 lei. Joia trecută s'au adunat vreo sută de femei cu copii înaintea palatului, cerênd pâne. „Resb.“

* (Mulţămită publică). Se aduce on. domn I, Mihu par. gr. or. Cacova protp S. Sebeşului, carele avênd în vedere însemnătatea bibliotecelor, că în acele se află depositul desvoltărei inteligenţei omenesci, a donat bibliotecei scoalei rom. gr. or. capit. norm. din loc, 19 opuri, instructive. Precum şi 13 dărabe pentru numismatică.

Această faptă nobilă, demnă de imitat, deşi pot ḑice că contra voiei, donatoriului, totuşi me am simţit dator, ai aduce şi mulţămită publică.

S. Sebeş în 16 Aprilie 1880 v.

Z. Murĕşan.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 28 Aprile n. „Politische Corr.“ anunţă din Cetinie cu datul 28 l. c.: Guvernul muntenegrean a adresat trimisului turcesc din Cetinie o notă prin care constatează conivenţa autorităţilor turcesci cu resistenţa Arnauţilor, cere esecuţiunea stipulaţiunilor şi insinuă pretensiuni de despăgubire. De pe notă s'a dat copie tuturor representanţilor din Cetinie.

Petersburg, 28 Aprilie n. Ministeriul de marină s'a decis a marginì numĕrul matrosilor în toate porturile Mărei-rĕsăritene la cifra de 2900 oameni. Se ḑice că şi contingentul flotei din Marea-neagră se va reduce mai mult decât de sama unei terţialităţi. După „Agence Russe“ nu este adevĕrată scirea despre arestarea atentatorului de căpetenie la esplosiunea din palatul de earnă.

London, 28 Aprilie n. Mâne se va deschide parlamentul.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Biblia şi Natura.*)

(Încercări după raportul între Biblie şi Natură).

V.

Până acum am vorbit mai mult în general despre raportul dintre biblie şi cartea naturei. Este altcum preste putinţa mea a analisa toate resultatele sciinţelor naturale şi încă în amĕnuntele lor, cu privire la desvoltarea Cosmosului; mĕ voiu încerca dar în special a pune învĕţătura bibliei în asemânare şi comparare numai cu acele resultate a sciinţelor naturale, despre cari s'au ḑis şi se obiecţioneazează, că ar sta în contraḑicere cu referatul bibliei, din cari a şi crede că biblia nu învaţă nimic despre începutul universului, ce sĕ fie dechiarat de neadevĕr din partea sciinţelor naturale.

In faţa acestei dechiaraţiuni trebue sĕ spun, că cel ce caută după armonie, ce esistă între Biblie şi sciinţele naturale şi păşesce totodată ca apologetul ei, acela va trebuì sĕ aibă în vedere următoarele două puncte de mânecare, dela cari va opera apoi mai departe şi adecă: sau va trebuì sĕ dovedească ceea-ce dechiară sciinţele naturale de resultat sigur şi positiv, faţă cu referatul bibliei nu este resultat sigur şi positiv, ci numai şi numai o rătăcire acelor sciinţe.[1]) Şi adecă aceasta se va încerca a o dovedì, apoi la tot casul nu se va face treaba cu argumente teologice şi cu argumente scoase din însĕşi sciinţele naturale. Ori va trebuì sĕ dovedească, că contraḑicerea, ce esistă între biblie şi sciinţele naturale se basează pe un înţeles fals al cuvintelor bibliei, urmând această cale cei mai învĕţaţi şi mai destoinici teologi şi apologeţi ai religiunei. În casul acesta dar primesc de adevĕr resultatele statorite de sciinţele naturale şi astfel se va documenta, că biblia însaşi propagă acel adevĕr, ori cel puţin biblia se esprimă astfel încât cuvintele ei nu tăgăduesc adevĕrul, sau în fine că biblia nu vorbesce nimic despre obiectul, care ar conduce conflice şi astfel lasă mână liberă sciinţelor naturale!

Despre o combatere a resultatelor, la cari au ajuns sciinţele naturale în urma scrutărei, numai atunci poate fi vorba, când înşişi naturalistii ar îmbia armele, atâta fie'mi permis a mai repeta odată, că acolo unde diferesc esenţial chiar magistrii sciinţelor natur. este un semn invederat că încă n'au ajuns la resultate, cari scientifice sĕ poată fi dechiarate de positive şi statornice. Din contră ceea-ce acei magistri au statorit de resultat sigur şi positiv şi e recunoscut de atare, mĕ voiu ferì cu ori ce preţ a tăgăduì.

Apoi chiar aceste resultate stau în armonie cu referatul bibliei, şi toată contraḑicerea ce se pare a fi, îşi are temeiul în înţelesul fals al cuvintelor bibliei.

Înainte de toate aflu de bine a respinge împutările ce se fac Referatului bibic, în urma clasificărei disciplinelor singuratice în sciinţele naturale. Astfel dară la locul acesta voiu pune în vederea cetitorilor onorabili analisarea referatului biblic faţă cu învĕţătura astronomiei.

Ca o întroducere la obiectul resp. problema indigitată îmi voiu permite

---

*) de care reuniune se ţin învĕţătorii din protopresbiteratul S. Sebeşului şi a A. Iulie.

*) A se vedè Nr. 41.

[1]) Precum fac mulţi cu deosebire Bofizio A. „das Hexaemeron und die Geologie etc. Mainz 1865 veḑi şi critica in Theol. Quartalschrift 1866 p. 130 seqq.

o mică observare cu privire la chronologia Genesei, bine ḑis o mică observare cu respect la chronologia capit. prim din Genesă.

Înțelesul literariu al Hexaemeronului este îndreptățit la tot casul numai din punct de vedere esigetic, dar chiar și teologic, dar nu ca singurul bun și înfalibil; însĕ cu mult mai tare este conces a susținé, că durata timpului în Genesă până la crearea omului inclusive nu este otărîtă. Teologii, cari nutresc atare convingere trebue sĕ dovedească și togma cu aceea-și rîvnă, cu carea naturalistii încearcă a proba cu numeri periodele desvoltărei pământului și a cosmosului. Este cunoscut, că astronomii și încă mai mult geologii în privința chronologiei sûnt foarte liberali. Ei prețuesc periodele desvoltărei universului cu milioane, sute de mii de ani, așa încât istoricul, carele e dedat a fi cruțătoriu și în decenii se vede ispitit a disprețuì un atare calcul. Teologul ḑic eu, nu se va afla în dreptul lui, dacă se va certa cu astronomii sau cu geologii pentru atari numeri mari, pentrucă el scie numai atâta, că cele 6 ḑile ale hexaemeronului nu ar trebuì sĕ însemneze periode numai de câte 24 oare. Cât timp va remâné pre lângă aceasta teorema negativă se va afla în dreptul lui. Îndată ce va cugeta, că sub cele 6 ḑile, deși nu sûnt desemnate periode de milioane de ani ci de sute de mii, prin aceasta va documenta, că nu este chiar despre hotarĕle dintre teologie și sciințele naturale. Teologia învață numai, că până la crearea omului inclusive a putut sĕ premeargă periode mai mari ca de 6×24 oare. Teologia altcum n'are nici un mijloc a calcula positiv atare timp, și dacă astronomii ori geologii cred a dispune de atari mijloace, teologol n'are nici cel mai puțin drept a se amesteca în calculul lor. Este el ca teolog și prìcepătoriu de lucru în sciințele naturale, atunci poate ca atare sĕ producă însuși calculi, se primească chiar calculii astronomilor și geologilor, ba chiar sĕ'i supună criticei și în fine sĕ-'i și respingă. În atare cas nu i se iartă nici când a'și amestecă convicțiunile câstigate în sciințele naturale cu problemele teologice, cari are sĕ le representeze. Eu cel puțin în aprețiarea periodelor creațiunei nu voi combate ori trage la îndoială calculii astronomilor și geologilor. Ca persoană sĕ fiu nu mai puțin de cât convins despre adevĕrul acelor calculi totuși ca teolog pot sĕ ḑic numai simplu cu respect la Hexaemeron: ca cele șese ḑile ale genezei fiind-că nu conțin în sine un timp otărît sûnt destul de estinse ca sĕ poată cuprinde în sine atâtea milioane de ani, adecă așa precum poate sĕ documenteze astronomia și geologia. [2]) Când însĕ este vorba despre armonia între biblie și sciințele naturale, atunci voi ḑice că cele 6 ḑile ale hexaemeronului avênd valoare numai pentru religiune, nu însemnează altceva, *decât șase momente principale în decursul activității creatoare a lui Dumneḑeu, ce se pot deosebì logice, sau 6 idei a lui Dumneḑeu ce'și primesc și conservează valoarea reală prin creațiune!*

Altcum vom vedè poate mai târḑiu, care din cele patru teorii ale chronologiei corespund teologiei: teoria literarie, teoria restituțiunei, teoria concordistică, ori doară chiar cea ideală. De o cam dată la obiect.

Din partea unui teolog protestant s'a făcut Hexaemeronului mosaic următoarea obiecțiune; „astronomia mai nouă, ḑice el, a aflat lucrul întors că punctul nostru, pământul nu numai a fost creat înaintea corpului seu central — soarele, ci încă afară de schimbarea între ḑi și noapte s'a aflat pre pământ deosebirea elementelor și vegetațiunei fără sĕ se fi aflat soarele[3]; că pentru crearea și formarea pământului sĕ se fi întrebuințat cinci ḑile întregi, pre când pentru producerea soarelui, stelelor ficse, a planeților și a lunilor numai o singură ḑi; că toate corpurile cerești . . . . . sûnt față cu pământul numai accidenții, lumini ce servesc ca chronometrii, și aceasta precum au înțeles cei din vechime și amesurat priceperei omului de rênd“ [3])

Sĕ remânem deocamdată la cuvintele din urmă a lui Strauss. Este adevĕrat, că pământul în genesă joacă o rolă foarte însemnată, mai mult poate decât toate celelalte părți ale creațiunei, corespunḑĕtoriu contemplațiunei omului de rênd și ḑice foarte bine Strauss dacă privesce milioanele de stele numai ca accidenții ale pământului, numai ca lumini puse spre vremi. Totul este adevĕrat și conced ca și când ar fi convingerea mea, numai atât trebue sĕ ḑic, că dacă Moise ar fi sciut atât astronomia ca astronomul veacului nostru — ceea ce nu o țin de probabil — atunci s'ar fi esprimat așa precum îi place D-sale.

Pentru astronom pământul este numai unul și încă nu cel mai mare dintre planeți, carii se rotesc în jurul soarelui, și soarele este numai unul între stelele cele ficse pompoase cari poate se învîrt în giurul soarelui asemenea planeților în giurul unui soare central. Însĕ Moise n'a avut intențiunea după cum se esprimă, a ne instrua în astronomie, pentru aceea el nu se află pre punctul de mânecare scientific al astronomului. Și ca sĕ mai repet odată el ne împărtășesce învĕțături numai religioase, și aceste nu în limba sciinței ci a omului de rênd.

(Va urma).

---

[2]) G. Bischof pretinde la desvoltarea pământului o durată de 353 milione ani, ear Pfaff ține acest calcul de probabil și ḑice că consolidarea crustei pământului a avut lipsă nu mai puțin de 20 milioane și numai mult de 400 milione ani. „Grundriss d. Geol. p. 219. 1876.

[3]) „Oamenii, cari s'au dedat a se convinge numai din fapte basate pre cercetări scientifice, sûnt de părere că pământul nostru s'a născut din masa cea foarte estinsă și gazoasă a soarelui“ etc. T. Ceontea, Creațiunea etc. p. 1.

Bursa de Viena și Pesta

din 27 Aprilie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	104.85	104.90
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	82.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	98.25	98.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	85.75	86.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	124.25	124.25
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	93.25	93.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	92.50
Obligațiuni urbariale temeșiane .	92.75	92.50
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	92.50
Obligațiuni urbariale transilvane .	92.75	92.75
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	93.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	91.50	91.7/8
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.65	72.50
Datorie de stat în argint . . .	73.10	73.—
Renta de aur austriacă	88.75	88.50
Sorți de stat dela 1860 . . .	120.20	130.—
Acțiuni de bancă austro-ung. .	835.—	835.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	273.—	274.—
Acțiuni de credit austr. . . .	261.75	261.50
Sorți unguresci cu premii . . .	—.—	112.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.62	5.57
Napoleon	9.48	9.48
100 marce nemțesci	58.70	58.70
London (pe poliță de trei luni) .	119.15	119.25

Economic.

Brașov, 23 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu. fl. 8.—9.40; Grâu sĕcărețfl. 6.80; Sĕcară fl. 5.60—5.80; Orz fl. 4.30—4.50; Ovĕs fl. 3--3.20; Cucuruz fl. 5.20; Mălaiu fl 6.70; Mazere fl. 7.60; Linte fl 9—.10; Fasole fl. 6.60 Sĕmânță de in fl. 10.60 Sĕmență de cânepă fl. 5.70— Cartofi fl. 1.80 pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 48 cr.; carne de berbece 28 cr.; Sĕu de bovine roasppĕt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

(Gunoirea pomilor). Dl Lauche inspectorul grădinilor în Potsdam ne învață în această privință următoarele: Pre lângă grigirea din afară a pomului precum este curățirea trunchiurilor de muschi, tăerea pricepută și altele, o gunoire rațională, carea o întrebuințează economul la cultivările sale de câmp, este de mare însemnătate și pentru sănĕtatea și fructele pomilor. Nici tăerea pricepută nici posiția favorabilă nu'i ajută pomului așa, cum 'i ajută pământul cu părticelele lui nutritoare. Ca fie care plantă se folosesce și pomul de materiile hrănitoare ale pământului, care'i priesc. De aici vine, că crescerea și înaintarea, este mai puternică în cei dintâiu ani după sădire, pentrucă pământul atunci încă este bogat de materiile priincioase de hrană. Din ce este pomul mai mare, din ce se folosesce de ele mai mult, și cu atât măgăzinul materiitor nutritoare din pământ se micșorează tot mai tare, până ce în sfîrșit se perd cu totul, de unde urmează, că crescerea pomilor cu inaintarea lor în vîrstă dă tot mai mult îndĕrĕpt. Un pomolog nu trebue deci sĕ neglige întregirea de vreme a materiilor de hrănă întrebuințate și se cere, ca sĕ le cunoască pe aceste după înălțimea însemnătății lor pentru pom; sĕ cere dar, că dênsul sĕ le gunoiască într'un mod și feliu acomodat. După cum are sĕ fie efectul, care sĕ aibă înrîurire asupra crescerei pomului, așa trebue sĕ se facă și gunoitul în diferite timpuri ale anului și adecă spre a produce crengi puternice pomii trebue gunoiți primăvara și vara, eară spre a grămĕdì și înmulți materiile de reservă ei trebue gunoiți în August și Septemvrie. La încecările făcute s'au întrebuințat spre gunoire 10 măji gunoiu de vacă, o maje de cenușă, o jumătate majă de superfosfat din Mejillones-Guano, 1/4 majă de calium sulfurico-acid Nr. 2. Toate aceste se disolvează într'o cuantitate corespunḑĕtoare de apă, cu carea se stropesc pomii de 3 ori. Cele mai bune resultate le-a dat gunoirea cu superfosfat, adecă 20 percente acidiu de fosfor și cu calium sulfurico-acid, adecă 15 percente calium, încât pentru pildă o piramidă de peri, avea la 1880 de flori. Gunoiul de vacă singur a înfluințat mai puțin, mai mult însĕ cenușa și superfosfatul; foarte puternică s'a arĕtat gunoirea cu calium sulfurico-acid. Mestecarea gunoiului de vacă cu cenușă precum și a cenușei cu superfosfat a dat resultate mai bune ca gunoirea cu materiile numite singuratice. Efectul cel mai strălucit l'a dovedit însĕ afară de toată îndoiala gunoirea pomilor cu acidiul de fosfor împreunat cu calium. De aceea acest feliu de gunoire se recomândă tuturor pomologilor.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 1 Maiu imob soției lui Francisc Sarköjy în Ermihályfalva (judec. cerc. Székelyhid; în 8 Maiu imob. lui Martin Gross în Șărkaia (judec. cerc. Făgăraș); în 3 Maiu imob. lui Ioan Kraft în Copșa mare (judec. cerc. Mediaș); în 15 Iunie și 15 Iulie imobilele massei concursuale a contelui Ludovic Bethlen sen. în Arcalia și Chiraleș (trib. Dej); în 18 Maiu și 18 Iunie imob. lui Anton Iacob în Orăștie (trib. Deva); în 8 Maiu și 8 Iunie imob. lui George Müler și remasului după Martin Maurer în Șieu mare (trib. Bistrița); în 1 Maiu imob. lui George Molodeț în Cioara (trib. Alba Iulia).

Nr. 127. 1880. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan pe lângă bĕtrânul neputincios paroch Ioan Perșoiu în parochia de clasa II din Moeciul infer. protopresbiteratul Branului, în urma dechiarațiunei și decisiunei sinodului parochial respectiv, ținut în 13 Maiu 1879*) și a părintescilor ordinațiuni, esmise din partea Măritului Consistoriu archidiecesan la 4 Septemvre 1879 Nr. 2329, la 9 Octomvre 1879 Nr. 2708, la 4 Decemvre 1879 Nr. 3256 și la 10 Ianuarie 1880 Nr. 3596 ex 1879 se escrie prin aceasta concurs cu termin de 4 septĕmâni dela prima publicare a acestui concurs.

Emolumentele impreunate cu mai susamintitul post de capelan sûnt jumĕtate din toate venitele parochiale în sumă de 300 fl. v. a.

Concurenții au a'și trimite subscrisului suplicele lor, instruite în sensul „Statutului organic“ și conform dispoziționilor sinondului archidiecesan din 1873 pentru regularea parochielor și a regulamentului făcut de congresul național bisericesc din 1878 pentru parochii.

Brașov, 29 Martie 1880.

Iosif Bărac m. p.,
adm., protopresb. al tract. Branului.

---

*) In numerii precedenți s'a pus din eroare 1869 în loc de 1879, cea ce prin aceasta se îndreaptă.

Nr. 74 — 1880. 3—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de a III clasă „Țelna“ ppresbiteratul Alba-Iulia spre reîntregirea aceleia, conform preagrațiosei ordinațiuni consistoriale de sub Nr 1063 B. 1880 prin aceasta se publică concurs cu terminul 11 Maiu a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială cu grădină de legumi, pomi, și o viie, toate laolaltă îngrădite.

2. Dela 200 familii câte o ferie must (8 copuri vechi) sau o ferdelă bucate (16 copuri vechi) în boambe.

3. 4 părțele de pământ arătoriu și o parcelă fênaț.

4. Venitele stolare, regulate în sinodul parochial ținut la 24 Februarie a. c.

Toate aceste computate în bani dau o sumă de 400 fl. v. a.

Cei ce doresc a concura la această parochie, sĕ'și aștearnă concursele lor instruate conform statutului organic până la terminul sus scris la subscrisul în Alba-Iulia.

Alba-Iulia, 8 Aprilie 1880.

În conțelegere cu comitetul parochial.
Alecsandru Tordoșan m. p.,
protopresbiter gr. or.

Nr. 177 — 1880 3—3

EDICT.

Marina Ioan Tabără din Brașov a părăsit cu necredință de 13 ani de ḑile pre legiuitul sĕu bărbat George Ioan Crețoiu, tot din Brașov, fără de a se sci locul unde se află și de mai trăiesce, este prin aceasta citată ca în termin de **șese** luni sĕ se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră și în absența ei se va pretacta și decide procesul divorțial intentat asupră'i.

Brașov, 31 Martie 1880.

Forul matrimonial gr. or. al tractului Brașovului I.

Iosif Bărac, m. p.
protopresb.

Nr. U. 695. 1879. [23] 2—3

Pertractare de oferte.

În 21 Maiu an. cur. între oarele 10—12 înainte de ameaḑi va avè loc o pertractare de oferte pentru esploatarea pădurilor domeniale ale celor **Șepte județe,** situate în revirul munților **Sadului** și **Lotrului** și constătătoare din **brați** și **fagi,** sau prin tăiere totală sau prin rărire (Kahl — sau Plentnerhieb) la oficiul central al *Universității săsesci din Sibiu, piața mare Nro. 15.*

Planurile de tăiere și condițiunile contractuale se pot vedè la

Oficiul central al universit. săsesci.

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 47. Sibiiu, Sâmbătă 19 Aprilie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Din causa SS. a le Învierei nrul cel mai de aproape apare Joi în 24 Aprile.

Oauĕ roşii veritabile.

Sibiiu, 18 Aprilie.

La pascile gregoriane concetăţenii nostri maghiari ne îmbiia cu ouĕ roşii, bune poate pentru dênşii, ne potrivite pentru noi cei ce eram osîndiţi a spăsì încă multe pĕcate în marele post.

Peste două ḑile serbăm şi noi învierea lui Chs., prin care a înviat şi neamul omenesc din selbătecia în care 'l cufundase pornirea cea materialistică a speculaţiunilor mărginite din anticuitate. Însĕ noi avem sĕ ne bucurăm, nu numai de aducerea a minte a unui eveniment, care este preste toate evenimentele, ci sĕ ne bucurăm că după o amorţire de un deceniu vedem şi în sinul amorţitei naţionalităţi române unele semne de înviere naţională. Semnele aceste sûntem siguri că vor fi primite de Românii din Transilvauia şi Ungaria ca cele mai potrivite oauĕ roşi de pasci.

Dar care sûnt acele? vor întreba cu ne astempĕr unii din cetitorii nostri. Noi presupunem că o parte dintrênşii ghicesc, fără de a le spune. Unul este o dare de seamă asupra biografiei marelui metropolit Andreiu, de N. Popea,*) altul este memorandul sau petiţiunea îndreptată de juristii nostri cătră dieta Ungariei.**?)

Darea de samă este nepretensioasă Ea nu vorbesce nici lat, nici sforăitoriu, cu toate aceste, fotografând ideile depuse în biografia marelui bărbat, de N. Popea, are un preţ neasemĕnat literar şi apoteoseazĕ mai mult decât ori ce laudă pre bărbatul, care ne ridicase din umilirea în care zăcea poporul nostru înainte de dênsul şi ne puse pe treapta egală cu alte popoare politice din ţeara în care locuim. Darea de samă din cestiune poate fi apreţuită în toată valoarea dacă cineva o cetesce şi dacă a cetit şi biografia de N. Popea

De puţin interes literar s'ar părea că este petiţiunea din cestiune, putem ḑice că într'acea mĕsură şi de mai puţin interes politic; de oare ce este una verigă dintr'un lanţ şi o curată cestiune de drept. Insĕ importanţa pentru Românii din Transilvania şi părţile anecse nu i se poate disputa nici decum. Actul acesta este chiemat a apĕra pânea de toate ḑilele la aproape trei milioane suflete. Dacă aceste, aproape trei milioane de Români, vor fi periclitate în esistenţa lor, atunci pentru ele ori ce politică este îndiferentă.

Ne pare bine, că ne putem saluta la serbătoarea învierei cu astfeliu de oauĕ roşii şi dorim Românilor nostri, ca fie care pasci sĕ vină cu plocoane tot mai bune, de care sĕ se bucure şi mai mult decum se bucură de astădată tot Românul cu inimă românească de cele ce i s'au oferit.

---

*) In „Convorbiri literare nrul I din anul acesta.

**) Incepem cu nrul de faţă publicarea petiţiunei.

Revista politică.

Sibiiu, în 18 Aprile.

În fine bugetul Ungariei pe a. 1880 este votat.

Gladstone, care vorbia ca om al opositiunei atât de rĕu de Austro-Ungaria, astădi este primministru al Britaniei mari. Nu e mirare dacă pe lângă presă, cu deosebire cea maghiară, şi diplomaţia din Austro-Ungaria se simte neliniscită. Cetim că contele Károlyi, ambasadorul nostru din London este foarte activ şi cercetează des pe regina Victoria. Ce va fi avênd ambasadorul nostru de isprăvit la Windsor nu scim, de cum-va însĕ va fi stăruind ca Gladstone sĕ repareze ca ministru ceea ce a greşit ca opositional, — apoi toată osteneala e zadarnică. Englezii de astădată sciu ce sciu şi nu se pleacă nici înaintea lui Bismarck, cu atât mai puţin înaintea lui Haymerle. „Pester Lloyd“ ḑice, că partida (liberală engleză) va lucra pentru căderea ei.

Din Berlin se telegrafează că un articul al ḑiariului „Post“, vorbind despre ḑiua nascerii ţarului şi despre felicitările militare germane, susţine că toate aceste sûnt semne, că eară vine timpul, în care sĕ se întărească încrederea celor trei împĕraţi şi a guvernelor lor.

„Novoie Wremea“ din Petersburg anunţă pregătiri mari de resboiu în China.

Parlamentul britanic s'a deschis fără cuvênt de tron. Casa de jos 'şi-a ales un orator şi s'a amânat până pe ḑiua următoare.

„Polit Corr. află dela Cetinie din isvor oficial muntenegrean ce s'a petrecut cu ocasiunea actului de cedere a teritoriului turcesc Muntenegrului:

Armata de ocupaţiune a Muntenegrului de sub comanda ducelui Petru Vucotici fu concentrată în 21 l. c. la Podgoriţa. După ameaḑi în acea ḑi Bachici, secretariul din ministeriul de esterne şi Gioran efendi, secretariul legaţiunii misiunei otomanice în Cetinie, însoţiţi de cinci perianici muntenegreni, au plecat spre Tusi, cu scop de a desbate şi a se înţelege cu comandanţii militari turcesci asupra modalităţilor luărei în primire. Ajungênd înaintea Tusii, în faţa comandanţilor turcesci misiunea a fost primită cu foc din pusci şi membrii misiunei s'au mântuit numai cu fuga. Un perianic dealtmintre primì o rană. În 22 armata muntenegreană a înaintat, însĕ întăriturile evacuate de Turci erau ocupate de Arnăuţi, cari au început numai decât un foc vehement. Ne avênd Muntenegrenii ordin a păşì la ocupaţiune şi cu forţă armată au remas înaintea Diemovopoliei până a început a înnopta. Într'aceea Arnăuţii se adunau continuu şi au început a pusca asupra vedetelor montenegrene la o distanţă de o jumĕtate de oară de Podgoriţa. Două tunuri, cari după aceea se puseră în activitate, au făcut sĕ amuţească focul Arnăuţilor. În pausa ce a urmat Arnăuţii veniau ca torenţii din toate părţile de preste Planinita şi în sfêrşit au ocupat şi Sipcianicul unde Turcii le lăsară 1000 cassete de prav. Hagi Osman paşa din Scutari adună Arnăuţii sub comanda sa în giurul Tusii. Arnautlucul întreg şi ţeara Miriditilor sûnt în mişcare completă.

Din dieta Ungariei.

(Urmare).

În curgerea discusiunei bugetare, pe care pentru angustimea spaţiului nu o putem urmări pas de pas, s'au atins între altele şi starea advocaţilor. S'au constatat, un lucru de astfel prea cunoscut, că statul advocaţilor se află astădi în decadenţă. Mulţi factori au contribuit pentru a provoca starea precară de astădi a statului advocaţial.

Advocaţia, ḑise deputatul Dárday în şedinţa dela 21, nu a format în Ungaria un stat organisat până la înactivarea regulamentului advocaţial, cu atât mai puţin o magistratură, ci a fost numai o pură întrebare de cualificaţiune, şi anumit în două privinţe, practicarea advocaţiei *ex professo* şi ca mijloc pentru cei nenobili de a esercita drepturi politice. Aceasta este deosebirea esenţială între advocaţia de odinioară şi între cea de aḑi. Diploma de advocat dedea posesorului seu dreptul de a figura între staturile ţĕrei, prin urmare asigurarea esistenţii era întemeiată în constituţiunea staturilor. De aci se esplică concurenţa cea mare de atunci la oficiele publice, dar aceasta pe atunci nu era un reu ci o necesitate. Schimbându-se împregiurările şi alterându-se basa esistenţii producţiunea cea prea mare juristică se îndesà pe terenul esercitiului liber al advocaţiei şi trebuì sĕ ajungă în stare fatală. La aceste momente mai vine şi împregiurarea că în anii şeseḑeci s'au uşurat peste mĕsură condiţiunile de a obţinè diploma de advocat. De acì provine rĕul, că noi în Ungaria avem mai mulţi advocaţi decât Francia şi Germania la olaltă.

Legislativa nu poate delatura acest rĕu dintr'o dată, ci cu încetul. Pentru aceasta însĕ nu i se poate imputa corpului legiuitor că prigonesce pe advocaţi. O asemenea politică de justiţiă prigonitoare ar sămena cu dreptatea ce voiesce a pedepsì pecatele părinţilor în copii. Nu statul advocaţiior a provocat starea critică în care se află. Eu nu cer o aprovisionare pe sama advocaţilor, dar nu pot sĕ aprobez acea politică justiţiară, care se pare a avè ca idee fundamentală macsima: societatea trebue scutită contra advocaţilor. Indreptarea relelor trebue căutată pe altă cale. Primul pas potrivit s'a făcut deja prìn înactivarea regulamentului advocaţial dar acesta fiiind manc ar trebuì supus la o revisiune şi guvernul ar face bine presentându-se cu un proiect de revisiune înainte de a se închide perioda dietală.

Deputatul Chorin constată că în administraţiunea justiţiară se poate observa atât cu privire la codificaţiune cât şi la administraţiune un marasm. Încrederea în constanţa organisaţiunei judecătoresci s'a sguduit prin diferite mĕsuri, anumit însĕ prin suspensiunea independnţii judecătorilor şi creaţiunile cele mari, cari puteau restabilì încrederea, nu s'au arĕtat. De 13 ani trăim într'o epocă de constituţionalism neturburat şi totuşi n'am avut vreme sĕ creăm o lege, prin care sĕ asigurăm libertatea personală, sânţenia casei, de volnicia şi escesele judecătoresci şi poliţiene. N'avem cod penal militar, militarii nostri sûnt supuşi unui cod penal străin şi străbătut de un spirit reacţionar.

Procedura noastră disciplinară judecătorească care corespunde spiritului timpului se manuează de tribunalul suprem cu indulgenţa şi blândeţa noastră tradiţională, aşa încât mulţi advocaţi şi judecători nedemni remân în funcţiunile lor şi mai departe.

S'au făcut unele reflecsiuni şi la starea advocaţilor. Trebuie sĕ declar că această stare e de nesuferit. Dela 1861 până la anul 1867 s'a uşurat admiterea la advocatură în modul cel mai neresponsabil. Un esterior cuviincios, o scrisoare de recomândare, un atestat necontrolat de nimenea despre petrecerea în vre-o cancelarie advocaţială în timp de 1 sau 2 ani, era cualificaţiune de ajuns. A urmat restringerea câştigului, eschiderea advocaţilor dela procedura bagatelară, un regulament advocaţial, care face camerile advocaţiale necapabile de a controla statul advocaţilor şi a priveghia asupra onoarei lui. Advocaţii se făcură dependenţi de judecătorii şi de altă parte li se cerea sĕ fie apĕrătorii dreptului vătemat contra esceselor judecătoresci. O astfel de purcedere nu va promova nici când desvoltarea morală a statului advocaţial şi dacă advocaţii ungaresci tot îşi mai fac datorinţa, trebuie sĕ constat, că statul advocaţial al Ungariei e mai bun decât numele seu şi că merită o soarte mai bună.

Există în ţeară o nemulţămire adênc înrădecinată, care cere cu stăruinţă introducerea de reforme radicale. Această nemulţămire se poate reduce la trei isvoară: lipsa de energie în administraţiunea justiţiară, mancitatea în organisaţiunea judecătorească şi defectele codificaţiunei ungaresci care nu se află în culmea chiemărei sale şi nu are ţinte sigure. Încât pentru conducerea supremă a justiţiei esistă numai una părere, una convicţiune în ţeara întreagă, adecă aceea, că ordinaţiunile d-lui ministru de justiţie sûnt fără scop, provoacă numai încurcături şi dovedesc o desĕvêrşită necunoscinţă în afacerile judecătoresci. De esemplu ministrul esercită dreptul seu de controlă supremă asupra judecătoriilor aşa că revidează pe fie care an două sau trei tribunale. Aceasta este o adevĕrată satiră a controlei, cu toate că la noi controla e mai necesară ca ori unde airea, pentrucă organisaţiunea noastră justiţiară e tineră şi nouĕ ne lipsesce spiritul de corporaţiune şi disciplină, care în alte ţĕri sûnt resultatele unei funcţionări de veacuri, la noi însĕ nu s'au potut desvolta încă. La ocuparea funcţiunilor judecătoresci minis-

trul nu ia în considerațiune talentul și sirguința ci esclusiv ancienitatea, o sistemă cu atât mai periculoasă cu cât noi cu aceasta sistemă nu vom fi în stare nici când a elimina puterile netrebnice din serviţiul judecătoresc. Din sistema aceasta a resultat respingerea puterilor mai destoinice. De aici provine trista recădere la judecătoriile noastre, din an în an se sporesc apelațiunile și cresce numerul sentințelor și decisiunilor la instanțele supreme, prin cari se modifică decisiunile instanțelor subalterne. Intre cele 30.134 gravamene de nulitate substernute curții de cassațiune în anul 1879 s'au încuviințat 25 percente. Eată o ilustrațiune tristă despre vătămările comise contra formalității și despre nesciința de a aplica procedura civilă; 4699 numeri au trebuit retrimiși instanțelor prime pentru completarea actelor, o împregiurare aceasta, care esplică întârdierea decisiunilor la tribunalul suprem în multe casuri. Decisiunile tribunalului superior cari modifică sentențe de ale instanțelor prime fac 14 percente din apelațiunile substernute, o proporțiune foarte nefavorabilă aceasta căci ne arată că în asemenea stare fie care merge cu procesul seu până la instanța superioară.

Precând la noi funcționează pentru 11 milioane locuitori (Ungaria fără Transilvania) un singur tribunal de apelațiune Prusia are pentru 19 milioane locuitori 21, Francia pentru 37 mil. locuitori 28, Spania pentru 15 mil. locuitori 15, Italia pentru 25 mil. 20, România pentru 5 mil. 4, Austria pentru 20 milioane locuitori 9 tribunale de apelațiune, cu toate că nicăiri în lume nu se folosesc remediele juridice așa des ca la noi. În Italia se vine o apelațiune pe 2037 locuitori, în Francia pe 2029, în Bavaria pe 1908, în Austria pe 1028, și în România pe 630, în Ungaria pe 183 locuitori. Numai Grecia mai concurează cu noi în aceasta privință, căci acolo se vine o apelațiune pe 143 locuitori. Deci condițiunea primă și neaperată a reformei nostre justițiare la noi e decentralisarea tablei reg. —

Și ce a făcut ministrul pentru a delatura aceste rele? Nimic! Intre sistema actuală de procedură și între consciința publică a națiunei e un abis peste care nu poți trece. O națiune care nu poate controla procedura justițiară, nu are încredere în judecătorii și advocații sei. In fine oratorul se declară pentru părerea formulată în proiectul de resoluțiune substernut de Veszter. (Va urma.)

Petițiunea

juristilor români din Transivania presentată camerei deputaților în ședința dela 20 Aprile st. n. a. c. în cestiunea referințelor urbariali.*)

Onorabilă casă a deputaților!

Proiectul de lege din 1 Martie a. c. presentat onoratei case sub Nr. 356. în cestiunea simplificărei și accelerărei causelor urbariali de pe teritoriul Transilvaniei și a fostelor comitate Crasna, Solnocul de mijloc, Zarand și Districtul Cetății de peatră — trebue să intereseze pe toți câți se ocupă cu referințele patriei noastre; dar mai vêrtos pre juristii și posessorii din Transilvania și numitele părți, și anume: nu numai pentrucă scopul lui este de a întroduce reforme de cea mai mare însemnătate pe terenul referințelor urbariali și de posessiune preste tot, — dar chiar și pentru principiele de drept desfășurate într'ênsul, cari, considerând toate referențele noastre locale, înaintea juristului și economului mai profund cugetătoriu numai decât la prima privire apar ca nesce anomalii de drept, din care causă cu tot dreptul se nasce întrebarea: că oare în seclul al XIX, este posibil ca astfel de principii periculoase să se poată realisa, fără a provoca condamnătoarea critică a lumei civilisate?

Acest proiect de lege a atras asupră'si și atențiunea subscrișilor. Noi studiându'l cu deamăruntul, ne ținem de datorință patriotică a desfășura toate motivele de drept, economie națională și politică cari pledează contra lui. Pentrucă, dacă proiectul, cu desconsiderarea acestor motive, ar devenì lege, sûntem convinși că nu numai ar aduce la sapă de lemn pe cea mai mare parte a fostilor iobagi, — ceea ce nu poate fi în interesul bine priceput al patriei noastre, — dar, considerând, că în dispositiunile sale esențiale trece peste marginile ecuității și dreptății, ba atacă chiar și dreptul, ar paralisa și în străinătate reputațiunea ce abia începuse patria noastră a 'și-o câsciga pe terenul referințelor de drept.

Această convingere a noastră se basează pe o esperiență de mai mulți ani, pe cunoscințele ce ni le am câscigat prin un studiu serios al causelor urbariali, și pe însa-și pracsa pe acest teren; căci ca apărători ai fostilor iobagi mai în toate causele urbariali, ne aflăm în atingere ţilnică cu ei, — noi pricepem și cunoascem interesele lor.

Geniul civilisațiunei și al libertății pătrunzênd la anul 1848 și inimile cetățenilor acestei patrie au produs acel fapt măreț, eternisat cu litere nesterse în paginile istoriei, care se cuprinde în aceste două cuvinte: „libertate“, „egalitate“.

Acest eveniment a sfărimat catenele robiei, cari în întunerecul feudalismului apësau ca un blăstem cea mai mare parte a omenimei, a redat țeranului libertatea, de care era despoiat în contra dreptului naturei și l'a reaședat în drepturile sale de om.

Liberalismul legilor din 1848 prin cari s'au desființat robotele, îndreptățiau pe veri-cine a spera, că de acì încolo toate referințele de drept în patria noastră se vor resolvì în această direcțiune și că și cestiunile ce remaseră după eliberare pendente între fostii proprietari (földesur) și fostii iobagi se vor regula definitiv pe aceste base.

Pașii ce s'au intenționat a se face pe acest teren vre-o câțiva ani după eliberare păreau a justifica într'adevër această presupunere, pentrucă proiectul patentei urbariale din 1854, după cât scim noi, a fost într'adevër o emanațiune deamnă a legei ce a desființat robotele, dar lucru de mirat, în anul 1854, scurtă vreme după eliberare, s'au și aflat oameni, cari au paralisat emiterea acelei patente în asemenea spirit.

Cu toate aceste recunoascem, că patenta dela 1854 cuprinde în sine multe dispositiuni bune, și, abstrăgênd unele norme flecsibile și de înțeles dubiu, cari au dat ansă la multe procese și interpretațiuni diferite, esplicându-se adecă în timpurile din urmă din lipsa unui sens precis, de unele judecătorii într'un feliu ear de altele într'altul, s'ar putè numì mai corespundętoare referințelor noastre.

Între dispositiunile ecuitabile ale acestei patente se poate numera cu deosebire și aceea, care dispune admisibilitatea comassării numai în casul, dacă aceiceo cer posed cel puțin a treia parte din teritoriul de comassat.

Scopul nostru însë nu este a analisa normele patentei urbariale, și nici a arăta părțile bune și rele a ordinațiunilor guvernului unguresc și a legilor emise dela patentă încoace; dar nu putem lăsa ne-amintită regretabila împregiurare, că acestea din ce în ce tot mai mult s'au abătut dela direcțiunea liberală, ce în parte înaugurase patenta urbarială, că înaltul corp legislativ, în activitatea ce o desvoaltă pentru regularea afacerilor urbariali, spriginesce o direcțiune reacționară, carea respirând din legile aduse deja și din cele ce se intenționează a se aduce, potențiază neîncrederea proprietarilor mici — a fostilor iobagi, față de acele legi, — o neîncredere, carea noi încă o considerăm de justificată.

Da! pentrucă ținem de nedrept și neecuitabil acel principiu, care se pare a ținti deadreptul într'acolo ca să înlocuiască raportul urbarial desființat pentru totdeuna prin legile dela 1848 cu așa numita emfiteusis (arendă ereditară) și care e spriginit în proiectul subternut într'un mod mai invederat decât în legile de până acum.

(Va urma).

*) Ne propusesem se publicăm acest act istoric întreg într'un număr, pentruca publicul să nu fie silit al cetì întrerupt; înțelegem însë că se va tipări și separat într'o broșură, dinpreună cu testul proiectului de lege și cu protocoalele conferenței juristilor, și fiind prea voluminos pentru un număr, a încetat necesitatea de a'l tipări întreg deodată. Red.

Ad. Nr. 181 1879.

Presidiul reuniunei învețătorilor români greco-orientali din diecesa Caransebeșului.

Dispositiunea

presidiului reuniunei învețătorilor români greco-orientali din diecesa Caransebeșului comunicată reuniunilor gr. or. din diecesa Aradului din „Țeara Bârsei“ și din protopopiatul Lipovei în causa Scoalei Române.

Reuniunea învețătorilor români gr. or. din diecesa Caransebeșului, care are de scop promovarea culturei poporului nostru român precum și înmulțirea cunoscințelor scientifice, pedagogice și didactice între membrii ei învețători, luând în considerațiune problemele salutare ale eminentei foi pedagogice „Scoala Română“, redactată de cunoscutul nostru pedagog Basiliu Petri, ce le validitează cu demnitate în interesul învețătorilor și a scoalelor noastre române preste tot încă la începutul anului scolar 1878/9, când această foaie a început a reapărè după încetarea ei de un an, prin dispositiunea sa ddto 14/26 Octomvre acel an Nr. 223, a recomandat în sinul ei pe calea despărțemintelor tuturor membrilor prenumerarea și susținerea „Scoalei Române“, ca a unei foi de prima recerință pedagogică, mai cu samă pentru învețătorii și scoalele noastre române.

În decursul anului trecut 1879 observênd presidiul susnumitei reuniuni, că lăudata foie „Scoala Română“ este de nou la pragul apunerii ei din lipsa de suficient sprigin material, a dispus ca comitelul să intrevină prin acela la sinodul eparchial din diecesa Caransebeșului cu o petițiune în scris ca acesta să contribuească, ca representanța diecesei —. pentru susținerea desnumitei foi „Scoala Română“ în privința cărui a avut loc la sinodul eparchial următoarea pertractare:

Se presentă rugarea presidiului Reuniunei învețătorilor români gr. or. din diecesa Caransebeșului, prin care roagă sinodul eparchial a contribuì într'un mod oare-care la susținerea foiei pedagogice: „Scoala Română“ care apare în Sibiiu*) redigiată de Basiliu Petri.

Luând în considerare, că cunoscințele pedagogice didactice ale învețătorilor dela scoale noastre poporale, în urma împregiurărilor culturale de până acuma sûnt încă atât de primitive, încât față cu esigențele unei instrucțiuni raționale, se dovedesc de absolut nesuficiente;

Considerând, ca literatnra română în părțile noastre e lipsită totalmente de opuri sau manuale, care ar putè da învețătorului român oarecari înviațiuni metodice la instruirea în obiectele de învețământ ale scoalelor poporale; având mai departe în vedere, că înaintarea scoalelor noastre poporale față cu recerințele timpului a devenit o necesitate atât de urgentă și de importanță atât de mare, încât nici un sacrificiu nu poate fi prea mare, dacă ar ușura realisarea tendențelor de cultură;

considerând că foaia pedagogică „Scoala Română“ cu materialul seu de eminenta cualitate este în părțile noastre unica foaie pedagogică didactică, prin care învețătoriul român își poate completa cunoscințele sale teoretice și practice;

considerând apoi și trista împregiurare, că foaia aceasta unică pentru desvoltarea învețământului la scoalele noastre poporale, după reaparența sa earăși stă să peară din causa sprigînului precar ce'l întimpină din partea publicului interesant de scoală și din pertea învețătorilor nostri;

în fine considerând, că starea materială a învețătorilor nostri e tocmai pre atât de deplorabilă pe cât e necesitatea de mare de a posede foaia: Comisiunea scolară propune următoriul decis:

Sinodul eparchial însărcinează consistoriul diecesan a îndemna de nou prin cerculare îndreptate către preoțimea parochială, pre toți învețătorii și comitetele parochiale, ca să sprigineasscă și să îndemne pre toți iubitorii de cultură a sprigini din resputeri edarea foiei „Scoala Română“ recomândându-o spre procurare; pre lângă acest sprigin moral să i se ofere și spriginul material avisând consistoriul diecesan a procura pe seama bibliotecelor fie-cărei scoale din diecesă câte un esemplar din amintita foaie antecipând suma necesară din cassa diecesană pre lângă rebonificare din partea comitetelor parochiale care vor avè a pune prețul abonamentului în bugetul cultului. „Se primesce“.

Comunicându-Vë deci aceasta dispositiune a sinodului nostru eparchial din Caransebeș, de odată cu provocarea la decisiunea adunării generale a reuniunei noasre din anul trecut 1879 de sub Nr. prot. 27 lit. *b*) subsemnatul presidiu își ea voie a Ve ruga, ca să binevoiți a dispune, ca și Reuniunea d-vstre să esopereze asemenea dispositiuni favorabile la proximul sinod eparchial concerninte în favoarea susținerii foiei „Scoala Română“.

Bocșa-montană în 3/15 Aprile 1880.

Stefan Antoneccu m/p. *Ioan Marcu* m/p.
președ. reun. notariu.

*) A apărut până la finea anului trecut; acum apare în Bistriță. Red.

Varietăți.

* (Avansamentul din Maiu) Maiestatea Sa ces. reg. apost. s'a îndurat prea grațios a denumì:

De major-general pe colonelul Leonida Popp, supercomplet în corpul statului-major, comandant al brigadei de infanterie 15. Avansamentul acesta s'a făcut afară de tură sărind preste 7 inși aspirători.

De căpitani cl. I: pe căpitanii cl. II Ioan Curescu în reg. de infant. Nr. 33 și Ioan Micleu în reg. de infant. Nr. 51.

De căpitani cl. II: pe locotenenții Teodor Sandul în reg. de inf. Nr. 50 și Niculae Grecu în reg. de inf. Nr. 61.

de locotenenți: pe sublocotenenții George Popoviciu în reg. de inf. Nr. 61., Petru Cucu în reg. de inf. Nr. 64, Dumitru Ruja în reg. de inf. Nr. 64.

* (Transferare). Locotenentul George Popoviciu jun. se transferează dela reg. de inf. Nr. 64 la Nr. 77.

* (Comitatul Sibiiului) își va ținè în primele ţile ale

lui Maiu adunarea generală, carea va avè între altele sĕ aleagă şi pre mai mulţi funcţionari comitatensi. Locurile vacante până acuma sûnt numai provisoriu substituite şi adecă locul de controlor cu dl Antonie Henter până acuma fost notariu al 3-lea şi locul acestuia cu dl Stefan Stroia, până acuma fost notariu al 4-lea, eară locul acestuia cu practicantul judecătoresc dl Ludovic Fabricius. Postul de archivar comitatens fu înlocuit definitiv cu dl Ioan Baltes, preterinduse dl Petru Ciora, care dela organisarea comitatului încoace la ordinile comitelui şi şi vicecomitelui, a purtat până acuma archivul, pe când archivariul decretat dl Giebel, primia salariul de 800 fl. ca sĕ facă disordini.

* (Comitatul Braşovului) îşi va ţinè adunarea generală în 8 Maiu n.

* (Esposiţia de flori) despre carea amintisem în unul din numerii „Telegr. Rom.“ se va ţinè la Sibiiu în grădina „Hermann“ din 1—6 Maiu n.

* (O scenă sgomotoasă în parlamentul austriac). În casa deputaţilor austriaci s'a desbătut în şedinţa dela 24 cur. un proiect de resoluţiune care cerea înfiinţarea de clase paralele chehice la scoala industrială din Pilsen. Deputatul cech Dr. Krofta luase cuvêntul pentru a apera proiectul. In discursul seu fu însĕ întrerupt de o scenă, pe care o înfăţişăm după jurnalele din Viena în cele următoare:

D. Krofta: 'Mi pare foarte reu, dar dl preopinent me împinge prin espunerile sale pe un teren ce voiam sĕ'l ocolesc cu totul. Dl deputat Fürth (antevorbitoriul) şi-a terminat discursul într'un mod sentimental şi ar putè omul sĕ deducă din sfêrşitul acestui discurs, că antevorbitoriul e omul cel mai onest, omul care are nisce intenţiuni din cele mai oneste (ilaritate-mişcări în stânga. Deputatul Fürth strigă întrerumpênd: Omul cel mai onest! Asta tot nu se cuvine Mare nelinisce, sgomot în stânga, strigări: La ordine!)

Presidentul contele Coronini: Ve rog sĕ me iertaţi dar nu pot permite nici sĕ se presupună măcar despre ori şi care prea on. mebru din aceasta casă că este cel mai onest om. Regret foarte, dară trebue sĕ provoc pe dl deputat la ordine.

Dep. Dr. Krofta discutând relaţiunile din Pilsen spune că guvernul de mai înainte nu a voit se întărească pe consiliarii cercuali de scoală aleşi. După aceasta rectifică un sgomot ce circulase prin foi despre faptul următoriu.

S'a povestit adecă, dice Krofta, că primariul din Pilsen a voit sĕ aplice la o grădină de copii o învĕţătoare, dar nefiind directorul dela scoala industrială mulţămit cu această aplicare el recurse la mijlocul de a posta dinaintea scoalei un policist, care fu îndatorat a nu lăsa pe nime sĕ între. Din aceasta scire s'a dedus în ce pericul sĕ află Germanii în Pilsen şi s'a ţis că dogma era actuală de împăcare e de vină căci numai sub domnia acesteia s'a potut întêmpla asemenea lucruri.

Scirea aceasta s'a constatat de nemeinică. Primariul, fiindcă învĕţătoarea de mai nainte dela scoala de copii resignase la acest post din causă că s'a căsătorit, a luat dispoziţiunea, ca altă învĕţătoare sĕ substitue pe cea de mai nainte. Fiind însĕ că directorul de scoală industrială germână, respective substitutul seu actual avea intenţiunea de a aşeda pe fica sa proprie în acest post, el puse pedeci învĕţătoarei substituite. Ânsfârşiu s'au făcut încercarea sĕ o înduplice cu vorba, ca sĕ depună oficiul, nevoind însĕ a întrebuinţat forţa, a voit sĕ o îndepărteze cu forţa din local. Deci primariul a trebuit pentru singuranţa ei personală sĕ ţină un policist dinaintea scoalei ca sĕ nu intre vre un nechiemat. Acesta e faptul. Iar s'a adus în pericul germanismul prin aceea că primariul s'a folosit de dreptul ce'l dă legea aplicênd o învĕţătoare la o grădină de copii susţinută din mijloace comunale, ci el a voit numai sĕ validiteze legea faţă cu aroganţa unui învĕţător care voia sĕ pună pe fica sa într'un post, pentru care nu avea cualificaţiunea; ea este fată abia trecută din vêrsta copilăriei, care îmbrăcându-se în costumul unui amor al unei *jeunesse dorée* din Pilsen, poate sĕ impună, dar nu poate funcţiona ca educatoare de eleve dela un institut de crescere pentru copii mici.

Aceste cuvinte provocară nisce mişcări vii — un sgomot mare se escă în şirurile deputaţilor germâni pentru cuvintele oratorului. Unii comunicau altora cele ţise. Dr. Herbst alerga dela un grup la altul pentru a face sĕ resufle indignaţiunea sa asupra însultelor ce i s'au făcut unei fete tinere şi de omenie. „Asta e infam!“ cu aceste cuvinte caracterisau deputaţii constituţionali procederea deputatului boem. Deputaţii Herbst şi Fürth se duseră la presidentul spre a-i trage atenţiunea la cele întemplate. Fürth ţise presidentului: Asta nu o putem suferì — s'a insultat o fată de omenie; eu ca deputat din Pilsen trebue sĕ apĕr onoarea ficelor de cetăţeni din Pilsen. Mişcările deveniră tot mai vii precând Krofta 'şi continua discursul — până sus pe galerii se auţiau espectoraţiunile mâniei deputaţilor din partida constituţională: „Numai e sântă onoarea fetelor în această casă?“ strigà un deputat din partida constituţională cătră grupa unor deputaţi slavi. Unul dintre acestia respunse că fata în cestiune într'adevĕr a cercetat un bal mascat costumată „ca Amor şi în tricot“. „Un asemenea cas nu s'a mai întêmplat!“ ţicea altul. Şi Dr. Krofta vorbia mereu, nici că'i păsa de cele ce se petreceau în casă. Sfêrşind cu discursul, presidentul Coronini îl provocă a doua oară la ordiue mustrând terminii necuviincioşi de cari s'a folosit. Aplause prelungite, — mişcări vii — sgomot mare, espectoraţiuni diferite, însoţiră cuvintele presidentului. Şedinţa s'a închis în sgomotul cel mai mare.

* (Focuri în păduri). În giurul Sighişoarei a ars în pădurile depe acolo în 17 şi 19 Aprilie. Asemenea a ars pădurile erariale dela Gilĕu şi acum de curênd în pădurile comunei Buda.

* Muscele de Columbaciu au pornit în douĕ soiuri. In Timişoara au periclitat viaţa unui cocieru. La Ghioroc şi Clopodia au omorît cai şi vite cornute. — Dela Deva se scrie că acolo muscele, care se vede au venit dela Arad pe Mureş în sus, au omorît vaci şi biboliţe.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Biblia şi Natura.

(Încercări după raportul între Biblie şi Natură).

V.

Cu privire la stele ne împărtăşesce Moise mai de aproape atâta, că şi ele sûnt create de Dţeu ca toate lucrurile visibile, de aceea şi ţice în cuvinte generale: „la început a creat Dţeu ceriul şi pământul“. A scrie mai departe o cosmogonie nu a intenţiunat Moise, fără cel mult o geogonie; seau după ce odată Moise ne spune un adevĕr, că adecă Dţeu a creat totul ce vedem, mai vrea se ne împărtăşească încă un alt adevĕr, că Dţeu a pregătit omului, creaţiunei celei mai înalte încă înainte loc de locuinţe. În o atare geogonie, precum i a plăcut lui Moise a scrie, stelele au sĕ fie amintite şi reprivite încât adecă stau în relaţiune cu pământul. Pământul nu este a se privì din punct de vedere astronomic ca punct principal, ca centru al universului; pentru Moise însĕ pământul este deja punctul principal şi centrul universului, este teatrul unui şir de evenimente, pre cari le enarează în opul lui, este privelistea a toată istoria, a cărei întroducere o formează referatul creaţiunei. În ce raport astronomic stă pământul cu alte corpuri a lumei stelate, aceasta nu'l interesează pre Moise în geneză. El ne spune mai mult despre soare şi lună; chiar şi pământul în astă privinţă îl interesează în cât este menit de locuinţa omului, de oare-ce tema lui este a descrie „*gesta Dei inter homines*“ nu însĕ a face o descriere physică a pământului. Ce sûnt stelele pentru sine, faţă cu altele, are a căuta astronomia. Pentru biblie este de interes întrebarea, că ce sûnt stelele pentru oameni, şi aceasta întrebare o respunde biblia cu precisiune şi încă în favorul lui Strauss, că adecă ele sûnt puse pe vremi [1]) sau cu alte cuvinte stelele servesc ca chronometrii ai pământului.

Din acest punct de vedere este mai departe chiar aşa de adevĕrat, ceea ce din punct de vedere astronomic este fals, că soarele şi luna sûnt desemnate în Genesă ca cele mai mari corpuri luminătoare.

Da întru adevĕr sûnt cele mai mari nu pentru omul învĕţat şi scrutătoriu, ci pentru acela, care vrea sĕ fie servul lui Dţeu, ce admirează mărimea puterea şi înţelepciunea Creatoriului în modul precum am vĕţut la Keppler. Părintele Chrysostom [2]) ne spune altcum, pentru-ce soarele şi luna sûnt cele mai mari. El ţice că sûnt cele mai mari nu cu privire la cuantitatea lor, ci cu privire la efectul şi puterea lor, pentrucă sûnt stele cu mult mai mari ca luna, dar efectul lor nu e simţit aşa tare pre pământ. În o descriere fisică a pământului, Palestina va primì poate o posiţiune de tot subordinată, între cele lalte ţĕri, şi Bethlehemul un loc poate încă şi mai umilit între cetăţi! În istoria religiunei va fi Palestina mai mult de cât America şi Bethlehemul mai mult de cât Parisul, Londonul s'au altă cetate! Ce loc li se vor asemna pământului, soarelui, lunei între alte stele, ne vor spune sistemii de astronomie. În primul cap. al bibliei nu vor juca atâtă rolă de cât cum le-a dictat scrietoriul ei.

Sĕ trec acum eară la cuvintele lui Strauss unde se află lucrul întors „că la crearea şi formarea pământului nu s'ar fi întrebuinţat de tot cinci ţile, ci din contră pentru producerea stelelor, planeţilor şi lunilor numai o singură ţi“. La aceste se poate rĕspande că referatul Hexaemeronului ca o geogonie şi nu Cosmogonie, nu are nimic de a face cu formarea stelelor; el ne vestesce formarea pământului şi vorbesce de stele în ţiua a patra, nu că doară întâi şi mai întâi s'ar fi creat şi format în aceea-'şi ţi, ci numai că în ţiua a patra păşesc mai întâi în raportul lor de astă-ţi cu pământul s'au viceversa: Genesa nu ţice, că stelele s'au format în ţiua a patra, şi dacă vom lua strins lucrul ne spune, că în ţiua a patra au păşit ca chronometrii ai pământului. Creatus'au stelele în timp mai lung sau mai scurt, de odată cu formarea pământului, înainte sau după, nu interesează pre Moise. În geogonia lui au trebuit sĕ fie amintite cu deosebire atunci, când li s'a regulat şi ficsat raportul lor faţă cu pământul [3]). Se pare altcum a produce greutate chiar şi celeritatea luminei, carea e calcutată pre secundă cam cu 42,000 miluri geografice [4]). Cu toate că celeritatea este aşa mare, totuşi astronomii învaţă, că sûnt stele ficse, a căror lumină până ce ajunge la noi are lipsă de 8—12 ani, a altor stele 4000 ani, acelor ce formează calea laptelui după mai multe miriade de ani dela crearea lor, atare învĕţătură produce greutate numai celor, ce ţin strins la înţelesul literariu al Hexaemeronului şi acestia pot se ţică cu un naturalist englez: „pentruce sĕ nu fi creat Dţeu toate stelele astfeliu, în cât dela momentul ivirei lor sĕ-'şi fi trămis raţele de o dată până în cele mai depărtate regiuni“. Pentru cei liberali însĕ stelele au timp la dispoziţiune de ajuns ca sĕ-'şi poată trămite raţele până la noi. Într adevĕr o atare învĕţătură nu a ar fi de despreţuit, că 'şi are temeiul pre observaţiuni.

Şi acum vine la rênd cea mai periculoasă împutare a lui Strauss. El ţice: soarele după Moise lumineadă mai întâiu în ţiua a patra, şi totuşi în ţiua întâiu este lumină, efeptuindu-se lumina prin soare, după cum scie fie-care prunc. Nu este greutate şi absurditate dela Moise, că el n'a sciut, precum scie fie-care prunc că lumina e esoperată dela soare; Moise a sciut aceasta şi ne spune limpede în p. 17 că soarele şi luna au fost menite sĕ dee lumină, cu toate aceste ne spun,e că înainte de soare a fost lumină. Prin aceasta ne învaţă Moise — privivom cele 6 ţile ca periode de 24 oare sau de o durată neotărit de mare — următoarele: din ţiua a patra, adecă de când pământul a întrat în raportul lui stabil cu stelele, lumina a fost incopciată de stelele firmamentului, dar şi înainte de momentul acesta a fost lumină: căci cuvintele „sĕ fie lumină şi s'a făcut,“ ne spun nici mai mult nici mai puţin decât că la mandatul lui Dţeu s'a făcut lumină. Fosta acum cu putinţă, că lumina, carea acum e nedespărţită de soare precum ne spune aceasta şi Moise în p. 17 sĕ fi esistat mai înainte ca independentă? ori sĕ ţic aşa: poate esista fără causă? Atare întrebare o respund cu o contraîntrebare: Ce este lumina? Sciinţa n'a rĕspuns încă această întrebare! Fenomenul acesta este sciinţei de tot necunoscut cu privire la esenţa şi natura lui. [5]) Mai de mult au ţinut oamenii lumina de o materie fină, ce purcedea dela corpurile luminătoare. În locul acestei ipoteze, numita teorie a emanaţiunei, a fost în curs teoria vibraţiunei sau undulaţiunei, după cari lumina se produce în urma vibraţiunei părticelelor celor mai mici ale corpurilor luminătoare, şi atari vibraţiunei se propagă prin o materie fină şi estinsă preste tot, numită Ether, în modul cum se propagă sunetul prin aer. Scrutători mai noi propagă şi această părere, că lumina şi celelalte imponderabilii: căldura, magnetismul şi electricitea sûnt cumnăţite şi stau în strinsă legătură. [6]) Ori cum sĕ fie, genesa nu are de a face cu atari teorii. Ea ţice numai că lumina s'a produs în urma mandatului divin. În ce mod a ecsoperat Dţeu lumina, din ce şi prin ce, nu ne spune genesa. Şi astăţi pământul este luminat regulat de soare, astronomia a cărei sorginte este observarea fenomenelor, nu va putè documenta, că Dţeu a ecsoperat lumina prin alte mijloace înainte de ţiaua a patra, adecă înainte de ce s'a ficsat raportul de astăţi între pământ şi soare. Dacă Strauss ţice că după biblie a esistat schimbarea de ţi şi noapte şi înainte de ţiua a patra, atunci atare obiecţiune îşi are temeiul pe o neînţelegere. De oare-ce numai în ţiua a patra a aşeţat Dţeu soarele spre stăpânirea ţilei şi luna spre stăpânirea nopţii adecă ca adevĕraţi chronometrii i. e. După limbagiul

---

[1]) cuvênt luat din psalmi.

[2]) om. VI în Genes.

[3]) Kurtz, l. c. p. 101 Bosen das Christenthum p. 749.

[4]) Humboldt, Kosm. III 91.

[5]) Ulrici, Gott und die Natur: despre natura proprie a luminei încă nu este nici o siguritate, deşi sûnt cunoscute foarte multe însuşiri ale ei, de aceea se basează pre ipoteze numai, toate încercări de a esplica aparenţa ei.“ p. 92.

[6]) Ulrici l. c. pp. 110, 123, 137.

comun numai acum mai întâiu se începe aparenta apunere și rĕsărire a soarelui, ori se ḑic în limbagiul învĕțaților, numai acum se începe regulata rotire a pământului în giurul osiei și a soarelui, după care s'a început mĕsurarea timpului de ḑile, ani etc. Înainte de ḑiua aceasta biblia nu cunoasce atare schimbare și încă o schimbare regulată de 24 oare.

În modul acesta s'ar putè combina referatul bibliei cu resultatele astronomice, și încă cu privire la chronologie numai dacă vom privì cele 6 ḑile nu ca periode ci ca 6 momente principale ale activităței creatoare a lui Dḑeu ce se pot deosebì logice, căci în modul acesta ceea-ce genesa deosebesce logice, chronologice se poate combina și aceasta o pot face astronomii și geologii fără a fi împedecați de genesă. Mulțămită ție Dḑeule, că ne-ai revelat cuvêntul teu prin biblie și natură.

A. Ghidiu.

Lista Nr. 17

a contribuirilor încurse la comitetul subsemnat în folosul inundaților. *)

Transportul totalului din Lista Nr. 16 publicată în Nr. 43 a. c. al „Telegrafului roman“ . . . fl. 2725.70

Prin D. Basiliu Halmagy controlor în pensiune în Sebeșul infer. dela următorii de acolo: Ioan Micu 50 cr., A. Stoica 40 cr., N. Ritivoiu 40 cr., N. Nistor 20 cr., N. Flucsa 20 cr., Ioan Costea 40 cr., T. Mangu 10 cr., B. Halmagy și familia 2 fl., Ioan Doican 50 cr., A. Micu 40 cr., Ioan Roman 50 cr., I. N. Tatoiu 10 cr., T. N. Roman 10 cr.. I. Relea 10 cr., T. B. Telvan 20 cr., I. Ch. Stoica 20 cr., T. Roman 30 cr., M. Costea 40 cr., D. Faur 20 cr., Vas. Roman 40 cr., I. N. Telvan 10 cr., Ios. B. Telvan 20 cr., G. Faur 20 cr., Stefan Micu 20 cr., Nic. N. Nistor 20 cr., I. Andraș 10 cr., Vas. Popa 30 cr., Vas. Dragota 10 cr., I. Aldea 5 cr., I. Totan 5 cr., Sim. Totan 3 cr., Adam Moldovan 10 cr., I. Kindea 20 cr., I. Maerean 10 cr., S. Bucurenciu 30 cr., Al. Petruț 50 cr., Ios. Maerean 20 cr., I. Cîrțeiu 20 cr., I. C. Roman 40 cr. T. E. Iacob 10 cr.. G. Cioca 10 cr., T. Roman 20 cr., biser. gr. or. 2 fl., suma . . fl. 13.53

Prin Dl Alimpiu Barboloviciu Vicar for. gr. cat. episcopesc al Silvaniei ca resultat al mai multor colecte în tractul protopopesc al Crasnei Vălcăului anume dela următorii: A. Barboloviciu 5 fl., G. Maior 1 fl., Marcuș 1 fl, S. Oros 1 fl., miserul popor rom. din Simlĕu 1 fl. 72 cr.. poporul rom. din comuna Marin 4 fl. 40 cr. poporul român din com. Șigu 1 fl. 40 cr.,

Prin Ig. Sivu din com. Malu 1 fl. 29 cr., și din com. Sirbi 1 fl. 03 cr., din com. Peciu 1 fl. dela par. B. Marincaș și popor. rom. 9 fl. 50 cr., dela I. Popiliu preot în Vălcăul ungur. și dela popor. rom. 4 fl., dela poporul din comuna Petenia 1 fl. popor. din comuna Cr. Horvath 2 fl. dela I. Moldovan paroch, și popor. rom. din Banișor și Banu 12 fl. 73 cr., prin Greg. Simon preot, dela popor rom. din comunele Hureḑu, Ponița, Plești 4 fl. 25 cr., dela D. Barnuț not. și dela popor rom. din com. Halmasdu 7 fl., Al. Vicaș preot 2 fl. din comuna Hadad-Giortelescu 1 fl. 75 cr., Stef. Pop preot 1 fl., popor rom. din Babtia 2 fl. dela P. Aciu paroch și poporul român din Cehiul Șimleului 6 fl. 50 cr. dela I. Calona și popor. rom. din Valcaul rom. 4 fl. 70 cr.

S. Bocșa 1 fl. I. Coaciu 1 fl.

Suma . . . . . fl. 79.27

Totalul cu ḑiua de astăḑi . . . fl. 2818.50

Sibiiu 20 Aprilie n. 1880.

Comitetul pentru ajutorarea inundaților

*) Cuitările sumelor trimise la acest comitet vor urma prin publicare în ḑiarele de aici „Telegraful Roman“ și „Observatoriul“. La cerere însĕ sumele se vor cuita și separat.

Bursa de Viena și Pesta

din 29 Aprilie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	105.20	105.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	82.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	97.75	98.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	85.50	85.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	124.50	124.50
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	94.—	93.50
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	93.—
Obligațiuni urbariale temeșiane	93.50	92.75
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	92.75
Obligațiuni urbariale transilvane	92.25	93.—
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	93.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea ḑecimei de vin	92.75	92.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.75	72.70
Datorie de stat în argint	73.25	72.20
Renta de aur austriacă	88.85	88.75
Sorți de stat dela 1860	130.50	130.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	837.—	836.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	274.50	274.90
Acțiuni de credit austr.	263.50	263.50
Sorți unguresci cu premii	—.—	112.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.61	5.57
Napoleon	9.48½	9.47
100 marce nemțesci	58.65	58.70
London (pe polița de trei luni)	119.15	119.10

Economic.

Sibiiu, 27 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.70—8.70; Grâu sĕcărej, fl. 6.20—7.20; Sĕcară fl. 5.40—5.80; Orz fl. 5.20—5.60; Ovĕs fl. 3.30—3.70 Cucuruz fl. 4.80—5.20; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 3—3.50; Semênță de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 8—10; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 7—8 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.50; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sĕu de luminări fl. 24—25; Lumînări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de viței 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Arad, 24 Aprilie n. Pro hectolitră: grâu fl. 10—11; sĕcară fl. 9—9.50 ; orz fl. —8: ovĕs fl. 7.40--7.50; cucuruz fl. 6.80—7.40; vinuri fl. 7—8 Spirt *en gros* fl. 33—34, fără vas, *en detail* fără vas cu fl. 34.50; și cu vas cu tot cu fl. ——37 per 100 litre %. De astădată toate articlele fură binișor căutate și trecură cu prețuri foarte bune, cu deosebire bucatele, pre cum mai ales grâul, sĕcara și cucuruzul. Mai slab a trecut orzul și ovĕsul.

(Grâul muced) se curăță de mucedală prin aceea, că se presară bine cu prav de cărbuni, și mestecat așa zace vre o câteva sĕptĕmâni. Cărbunele 'i trage toată umeḑeala și mirosul cel greu. După aceea grâul se curcță de cărbuni printr'o mașină menită pentru acest scop. Grâul se înțelege trebue sĕ se țină la locuri foarte uscate.

(Gunoiul roselor) se face mai bine prin leșia și apa cu zoale,carea provine dela spălatul hainelor. Cu aceste se udă rosele în Aprilie și Maiu de 2 ori pe sĕptămână. Acest gunoit are efect sigur și foarte bun.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 28 Maiu și 28 Iunie imob. lui Ioan Hadnagy în Dalnoc; în 29 Maiu și 30 Iunie imob lui Albert Imecs în Imecsfalva; în 26 Maiu și 26 Iunie imob. baronului Ioan Apor în Al.- și Feltorja; în 3 Maiu imob. lui Petru Vajna în Osdola (trib. K. Oșorheiu); în 3 Maiu imob. lui Michail și Mariei Theil în Șelimber (trib. Sibiu); în 24 Maiu și 24 Iunie imob. lui Ioan Nagy și remasului după Sara Căpitan în Cernat (trib. Brașov); în 26 Maiu și 26 Iunie imob. massei concursuale a lui Ludvic Rusch și soți în Sibiiu (trib.); în 25 Maiu și 25 Iunie imob. lui Simeon Korkos și soți în Abrud (judec. cerc.); în 2 Maiu imob. lui Michail Friedsam în Bălcaciu (judec. cerc. Husușĕu); în 3 Maiu imob. lui Ioan Farkas în Cluj (trib.); în 9 Iunie și 9 Iulie imob. lui Michail Sebesteny în Lengyelfalva (trib. Odorheiu)-

Nr. U. 695. 1879. [23] 3—3

Pertractare de oferte.

În 21 Maiu an. cur. între oarele 10—12 înainte de ameaḑi va avè loc o pertractare de oferte pentru esploatarea pădurilor domeniale ale celor **Șepte județe,** situate în revirul munților **Sadului** și **Lotrului** și constătătoare din **braḑi** și **fagi,** sau prin tăiere totală sau prin rărire (Kahl — sau Plentnerhieb) la oficiul central al *Universității săsesci din Sibiu, piața mare Nro. 15.*

Planurile de tăiere și condițiunile contractuale se pot vedè la

Oficiul central al universit. săsesci.

Prafurile musante lacsative din Elöpatak

conțin compositiunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpatak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmuri de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură în gât, umflături de ficat și splină, îngroșarea ferei, petri în feare și gălbinare la respirarea grea și baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecțiuni cataralice ale rerunchilor, a beșicei și canalului de urină, în contra formărei de nĕsip, la catare cronice și umflături ale matricei, curgere, dispositiune la vrsare de sânge, la ameței, suirea sângelui cătră cap și cătră piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât **sarea scumpă de Karlsbad,** cât și **prafurile lui Seidlitz.**

Prețul unei scătuice ce cuprinde 12 dose cu îndreptariul spre folosire cu tot **1 fl.**

Depositul general: În **Brașov** la apotecariul **Szava;** în **Sibiiu** la **F. A. Reissenberger,** comerciant. [16] 4—12

ÎMPLETITURĂ CU MAȘINA.

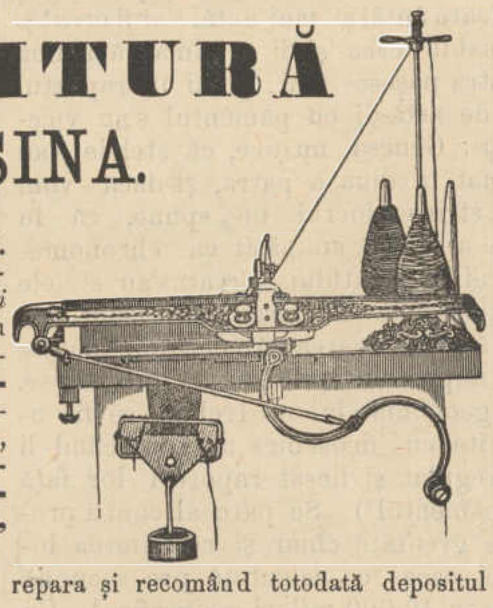

Acuirând prin cumperare tatăl meu **N. Simtion** negoțul de împletitură cu cinci mașine, mai nainte *Th. Tontsch, strada Cisnădiei Nr. 23* și învĕțând foarte bine împletitul cu mașina, me recomând p. t. public a confecționa (fabrica) **ciorapi femeiesci** și **bărbătesci** (de toată mărimea și coloarea — fără cusătură, lucrați ca cu mâna, din lână, bumbac, ață sau metasă); mai departe **gamași, veste femeiesci, cingĕtori, haine de copii, plapome, fuste, șaluri, tulpanuri** etc. etc.

Primesc și **ciorapi purtați** spre a'i repara și recomând totodată depositul meu de marfă gata.

EMILIA SIMTION,

Sibiiu,

strada Cisnădiei Nr. 23 (odinioară coroana ung.), curtea 2., etagiul I.

Vêndare de **mașine de împletit** façon de **Dresda,** de construcțiunea cea mai nouă. (Cumpĕrătorii de mașine de împletit, la dorință, primesc instrucțiunea gratuită).

Comandele din afară se vor efectuì foarte prompt și eftin. [13] 6—6

Scrisurile fonciari sûnt mai puțin espuse fluctuațiunei cursului.

Învit deci la cumpĕrare de **scrisuri fonciari** ale

Institutului de credit și de economii „Albina“

din Sibiiu, cari aduc interese de **6%** (șese la sută) și sûnt un efect foarte bun pentru plasare de capitale.

1. Aceste scrisuri se rescumpĕră **în cel mult 20 ani** dela datul lor prin tragerea la sorți astmod, că din **fie-care serie,** adecă din totalul scrisurilor emise într'un an, se trage la sorți în fie-care an cel puțin a 20 a parte după categorii de **fl. 100, fl. 500** și **fl. 1000.**

2. Scrisurile fonciari eșite la sorți se rescumpĕră în **deplina lor valoare nominală** la șese luni dela ḑiua tragerii.

3. Cuponii de interese se plătesc la semestru în 1 Aprile și 1 Octomvre a fiecărui an și sûnt **scutiți de contribuțiune.**

4. Pentru plata punctuală a intereselor și capitalului scrisurilor fonciari garantează:

a) toate hipotecele pre cari institutul a dat împrumuturi hipotecari. Prin articolul de lege XXXVI, din anul 1876 acele hipotece sûnt destinate **eschisiv pentru asigurarea detentorilor** (posesorilor) **de scrisuri fonciari** și dreptul lor acesta este întabulat espres pe acele hipotece. După statutele sale însĕ institutul împrumută numai până la ⅓ a valoarei hipotecei; *b)* un fond de **200,000 fl.** prescris prin numita lege și separat din capitalul de acțiuni al institutului pentru **speciala** asigurare mai departe a **posesorilor de scrisuri fonciari;** *c)* ceealaltă avere a institutului.

Aceste hârtii de valoare sûnt deci foarte recomandabile pentru **fructificarea de capitale** ale particularilor, ale **fondurilor publice,** ale **pupililor** și pentru **cauțiuni.** Ele sûnt deja notate cu bun preț la **bursa din Budapesta** și se vênd în cursul ḑilei la

P. I. Kabdebo,
bancariu în Sibiiu.

[20] 3—4

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 48. Sibiiu, Joi 24 Aprilie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

La adresa sinoadelor eparchiale.

Autonomia noastră bisericească, deşi ea s'a pus în viaţă înainte de 10 ani, nici chiar până astăḑi n'a putut prinde raḑăcini, aşa de tari ca autonomia aceasta după carea credincioşii bisericei noastre gr. or. române din Ungaria şi Transilvania mult au însetat şi grea luptă au purtat, în promovarea intereselor noastre scolare sĕ poată arĕta resultatul dorit.

Causa scoalelor în cadrul autonomiei noastre bisericesci este cu mult mai importântă, decât cum apare la prima vedere, de oarece scoalele noastre poporale se află într'o stare cu mult mai deplorabilă decât mai nainte, când biserica noastră era guvernată în mod absolutistic, deşi abia este de lipsă a se mai accentua, că fără scoală nu este cultură, fără cultură nu este nici viaţă nici libertate adevĕrată şi noi cari sûntem aproape de popor i cunoascem vieaţa şi scoalele, cu profundă durere trebue sĕ mărturisim, că în decurs de 10 ani a vieţei noastre constituţionale bisericesci nici chiar acolo n'am ajuns ca sĕ putem vedè apriat deţermurită competinţa, cercul de activitate a organelor noastre scolare de jos până sus, cu atât mai puţin vedem organisat întregul învĕţământ după fie care sistem, de oare ce regulamentul scolariu votat de congres în anul 1878 numai în mod provisoriu, nici din departe nu se poate numì un operat complet şi sistematic. De aicea urmează apoi, că o supraveghiare şi controla adevĕrată ori disciplină în trebile noastre scolare mai că nici nu esistă, deşi este un adevĕr de mult recunoscut, că fără determinarea competenţei, fără disciplină, şi fără controlă indestulitoare nici o organisare, nici o autonomie nu poate conta la viaţă durabilă, şi aşa nu poate arĕta vre-un progres, pe terenul învĕţământului.

Tendinţa noastră deci trebue sĕ fie îndreptată într'acolo, ca sĕ întemeiem controlă, supraveghiere şi disciplină adevĕrată, sĕ determinăm cercul de activitate, competenţa tuturor organelor noastre bisericesci în trebile scolare, se înfiinţăm pe basa statutului org. o legătură strinsă între aceste organe de jos dela parochie până sus la metropolie.

Şi spre ajungerea acestui scop trebue sĕ inaugurăm activitatea unui organ bisericesc, care, de şi esistă de 10 ani şi-'l vedem organisat pe basa statutului org. până astăḑi a remas fără nici o activitate adevĕrată.

Acest organ al constituţiunei este sinodul protopresbiteral, respective comitetul şi epitropia protopresbiterală.

Organele protopresbiterale, cu escepţiunea scaunului protopresbiteral, aşa precum funcţionează de 10 ani sûnt condamnate de a figura numai pe hârtie fără nici un resultat visibil şi fără nici o ocupaţiune oareşi care infiinţată. În sinodul protopresbiteral, ce se ţine la fie-care an odată se raportează de regulă despre lucruri secundare, d. e. despre numĕral căsătoriilor încheiate în anul trecut, despre procesele divorţiale şi pedepsile esecutate, cu un cuvênt: sinodul protopresbiteral are sĕ iee la simplă cunoscinţă enumĕrarea datelor statistice, adeseori foarte ne esacte, apoi se aleagă scaunul protopresbiteral comitetul şi episcopia aşa ḑicênd numai proforma, fără ca comitetul şi episcopia sĕ poată arĕta vre-un resultat al activităţii sale pe timpul mandatului de trei ani, şi aşa organele noastre bisericesci în protopresbiterate cu escepţiunea scaunului, după esperinţele de până acuma se vĕḑ a fi depeodată la un rol neinsemnat, mai chiar ridiculos şi servesc numai de paradă în codul organismului nostru bisericesc.

Lucru foarte firesc că între asemene împregiurări fie-care bărbat serios va trebuì sĕ vadă şi sĕ priceapă, că organele protopresbiterale (afară de scaunul protopresbiteral) n'au nici basa, nici dreptul de esistenţă; mai departe că eparchia în toate afacerile scolare şi fundaţionale este silită a se pune în contact deadreptul cu organele parochiale, şi că prin urmare senatul scolariu şi epitropesc al consistoriului, parte pentru îndepărtarea reşedinţei, parte pentru necunoascerea esactă a împregiurărilor şi a oamenilor din comune nu poate duce controla recerută asupra scoalelor poporale, nu poate susţinè disciplina necesară, nu poate avè cunoscinţă deplină despre starea scoalelor, despre recuisite, despre înaintarea pruncilor în învĕţământ, nu despre hărnicia învĕţătorilor, despre manipularea şi asigurarea averilor bisericesci; cu un cuvênt: consistoriul necunoscênd lipsele adevĕrate a comunelor noastre bisericesci nu se poate ingrigì nici la timpul recerut nici cu energia de curmarea reului şi a neajunselor din parochiile noastre. Astfel consistoriul, care de lege ar trebuì sĕ fie al treilea, a devenit al doilea for faţă cu scoalele poporale şi cu averile parochiale şi nu poate corespunde asceptărilor juste nici chiar prin cea mai neobosită lucrare.

Convingerea noastră dar merge într'acolo, că dacă voim o adevĕrată propăsire pe terenul scolar şi fundaţional, — trebuie sĕ înfiinţăm o legătură naturală şi o conlucrare armonioasă a tuturor organelor scolare şi fundaţionale, trebuie sĕ predăm comitetului protopresbiteral şi epitropiei rolul adevĕrat ce i se cuvine după locul ce'l ocupă în organismul bisericei, după spiritul statutului org. şi după combinaţiunea întemeiată a nemuritoriului Şaguna, va sĕ ḑică: din aceste două organe protopresbiterale trebue sĕ facem a doua instanţă pentru toate causele noasre scolare şi fundaţionale. Ambele organe, îndată ce ideile noastre s'ar pune în lucrare, ar avè un teren foarte larg de activitatate, căci ar avè îndatorirea: a cerceta la an cel puţin de două ori toate scoalele poporale din protopresbiterat, a se îngrigì de mijloacele necesare pentru învĕţământ, a curma defectele aflate prin comune, a stăruì umblarea regulată a pruncilor la scoală, a merge la esamenele semestrale şi a se convinge în faţa locului despre progresul pruncilor; va sĕ ḑică: comitetul protopresbiteral prin o activitate şi prin o legătură naturală în jos cu comitetul parochial, ear în sus cu consistoriul eparchial (senatul scolariu) ar putè duce o controlă şi supraveghiere salutară, ar putè susţinè disciplina cu mai mult efect, decât ăstăḑi.

Chiar aşa s'ar întêmpla şi cu epitropia protopresbiterală. Mii şi mii de floreni ai bisericei se dau uitărei şi pierderei din singura causă, căci lipsesce o controlă raţională şi o manipulaţiune corectă.

Negreşit ni se va obiecţiona, că agendele comitetului protopresbiteral şi ale epitropiei în modul acesta nu se află precisate în statutul org. La aceastâ obiecţiune respunsul nostru este simplu şi adecă: că statutul org. cuprinde în sine numai liniamentele, principiile fundamentale ale organisării metropoliei noastre şi rar se ocupă cu regularea specială a cestiunilor; mai departe: că statutul org. întocmai ca ori-ce operat omenesc, are multe scăḑĕminte, cari însĕ în viaţa practică totuşi trebue sĕ se resolveze în înţelesul principielor conducĕtoare ale statutului: în urmă: că chiar şi până astăḑi s'au suplinit multe lacune ale statutului prin regulamente, statute, organisare provisorie etc. chiar în cestiuni de acele, cari în tecstul statutului org. nu se află decise şi regulate. Ori nu se poate face în cadrul statutnlui org. tocmai un asemenea regulament despre afacerile detaiate ale comitetului protopresbiteral şi ale eîncă la începutul lucrării ce-'şi plănuise.

Tocmai pentru aceea încă de atunci sĕ gândia la timpurile, ce vor avè sĕ urmeze după încetarea lui din viaţă: voia sĕ câştige iubirea poporului, pe care-l păstoria, pentru ca sĕ'i poată lăsa drept moştenire planurile sale şi sĕ'l poată hotărì de a urma cu dragoste lucrarea începută de dênsul, voia sĕ câştige atât pentru sine, cât şi pentru acest popor, un sprijin statornic în încrederea şi bunăvoinţa curţii din Viena, ale cărei interese le credea în mare parte identice cu ale poporului român; voia, într'un cuvênt, sĕ'şi asigureze moştenirea, roadele amarelor sale osteneli.

În ḑiua înmormêntării lui ḑiarul „Herm. Ztg.“, voind sĕ cuprindă caracterul reposatului în puţine cuvinte ḑice: „La puţini oameni s'a manifestat stăruinţa de fer, întru a face ca dorinţa lor sĕ străbată şi preste mormênt, aşa de puternic ca la Şaguna“.

Căci în capetele, pe care firea le croesce într'un cias bun, se plăsmuesc mai ales gândiri ce nu se pot realisa într'o viaţă de om, mai ales

FOIŢA.

Archiepiscopul şi Metropolitul

ANDREIU BARON de ŞAGUNA.

de Nicolau Popea.

(Dare de seamă de *I. Slavici*).

La anul 1848, în Dumineca Tomii, catedrala metropolitană din Carlovĕţ, străbătută de mirosul tămâiei şi al făcliilor de ceară, era plină de creştinii adunaţi, ca sĕ fie de faţă la împlinirea unei mari taine de credinţă, Metropolitul Raiacici, asistat de doi episcopi sufragani şi de un mare numĕr de preoţi sĕvêrşise chirotonirea unui episcop.

Primind darul archipăstoriei, noul episcop, un om deabia treiḑeci şi nouĕ de ani, înalt, cu umerii laţi, cu peptul eşit, cu fruntea mare, cu chipul de o rară frumseţă bărbătească şi cu toate mişcările mĕsurate, Andreiu Şaguna se arată în faţa creştinilor, ca sĕ rostească ultimul sĕu cuvênt, înainte de a pleca din cercul, în care-şi petrecuse tinereţele.

„Tot omul din clipa nascerei sale, de când îşi face întâiul pas în lume, începe a şi murì. . .“

Aceste au fost cuvintele, cu care Marele Archiereu 'şi-a început discursul rostit în clipa, când a păşit pe calea cea mare a vieţii.

Şi acel discurs se închee cu următoarele cuvinte:

„Mai pe urmă earăşi înaintea Ta Doamne cad şi ḑic: Tu Doamne scii, că cătră scopul meu doresc sĕ alerg; pe Românii ardeleni de adûncul lor somn sĕ-'i deştept şi cu voie cătră tot ce e adevĕrat, plăcut şi bun sĕ-'i trag! Tu Doamne umbreazâ-mĕ cu puternicul Tĕu scut! Tu îndulceşte-mi în ciasul morţii roadele amarelor mele osteneli. Amin!“

Câteva sĕptĕmâni în urmă, în ajunul adunării dela Blaj, fruntaşii Românilor ardeleni se adunară ca sĕ-'i facă o primire la Sibiiu, eară în sara ḑilei de sosire i se făcu o manifestaţie cu făclii. Cu aceasta ocasie el ḑise între altele aceste:

„Manifestaţiunile de onoare, ce d-voastră, cum se vede, le aduceţi nu numai demnităţii, ci şi persoanei mele, mĕ îmbucură foarte. Eu le primesc pe aceste sub condiţiunea, că d-vstră, precum până acum, aşa şi în viitor totdeauna veţi remânè credincioşi casei imperiale austriace. Nu este nici un om în lume, care sĕ aibă o inimă mai bună decât bunul nostru părinte Ferdinand. Precum speraţi dela Dumneḑeu, ca sĕ vĕ ajute vouĕ şi copiilor voştri, aşa sĕ remâneţi pururea în neclintită credinţă cătră dênsul. În convingerea aceasta vĕ împĕrtăşesc binecuvêntările mele“.

Eată în câte-va trăsături omul a cărui viaţă Părintele Archimandrit şi Vicar metropolitan Nicolae Popea ne-o înfăţişază în cartea sa, apărută încă în anul trecut şi premiată de sinodul archidiecesan din Ardeal.

În clipa, când se simte pregătit pentru lucrarea archipăstorească, Marele Archiereu se gândesce la moarte. El vede mărimea însărcinării ce primesce, vede greutăţile ce va trebuì sĕ învingă spre a nu putè sĕ aducă la îndeplinire planurile sale întinse şi simte, că o viaţă de om e prea puţin pentru sĕvêrşirea unei munci atât de grele, simte, că viaţa i se va stinge

Tocmai pentru aceea încă de atunci sĕ gândia la timpurile, ce vor avè sĕ urmeze după încetarea lui din viaţă: voia sĕ câştige iubirea poporului, pe care-l păstoria, pentru ca sĕ'i poată lăsa drept moştenire planurile sale şi sĕ'l poată hotărì de a urma cu dragoste lucrarea începută de dênsul, voia sĕ câştige atât pentru sine, cât şi pentru acest popor, un sprijin statornic în încrederea şi bunăvoinţa curţii din Viena, ale cărei interese le credea în mare parte identice cu ale poporului român; voia, într'un cuvênt, sĕ'şi asigureze moştenirea, roadele amarelor sale osteneli.

În ḑiua înmormêntării lui ḑiarul „Herm. Ztg.“, voind sĕ cuprindă caracterul reposatului în puţine cuvinte ḑice: „La puţini oameni s'a manifestat stăruinţa de fer, întru a face ca dorinţa lor sĕ străbată şi preste mormênt, aşa de puternic ca la Şaguna“.

Căci în capetele, pe care firea le croesce într'un cias bun, se plăsmuesc mai ales gândiri ce nu se pot realisa într'o viaţă de om, mai ales

pitropiei protopresbiterale? De altă parte: din intenţiunea legislaţiunei noastre bisericesci, din spiritul statutului şi din natura lucrului se poate conchide cu toată positivitatea, că fără nici o mustrare de consciinţă, fără nici o vătămare de lege comitetului protopresbiteral şi epitropiei se pot concrede, ba chiar le compet agendele unui for de a doua instanţă. Şi în aceasta privinţă este destul a ne provoca la împregiurarea, că

a) în dispositiunile generale ale statutului org. unde enumeră părţile constitutive ale metropoliei noastre, protopresbiteratul se amintesce ca un organ de mijloc între parochie şi între eparchie, prin urmare organele protopresbiteratelor înse sûnt chiemate a mijlocì administraţiunea noastră constituţională între parochii şi între eparchie, ceea ce însĕ fără vre-o controlă şi veghere asupra administraţiunei parochiale ar fi cuadratura cercului.

b) idea conducĕtoare a statutului esprimată deadreptul şi în dispositiunile generale, este, ca „fie-care parte constitutivă a metropoliei sĕ'şi continue acţiunile sale bisericesci, scolari şi fundaţionali în afacerile părţii constitutive mai mari“ va sé ḑicà: are sĕ fie aceea o legătură armonioasă şi treptată între părţile constitutive. Dar dacă causele scolare şi fundaţionale ale parochiilor nu mai vin pe tapet la protopresviterat nici în una formă: atuncea dispositiunea citată n'are nici un înţeles în statut.

c) că comitetul şi episcopia în genere tot acele agende le are la protopresviterat ca şi parochia, după §. 63. al statutului organic.

d) că organele protopresbiteratelor formează negreşit un for mai înalt, decât organele parochiilor, şi aşa n'ar fi oare un lucru ne mai pomenit a se numì o corporaţiune „for mai înalt“, dacă aceasta n'are nici o influinţă, nici un drept de controlă asupra forului inferior?

e) că afacerile economico-bisericesci, scolari şi fundaţionali privitoare la protopresviterat, şi înaintarea trebii scolare din protopresviterat sûnt îndrumate prin § 50 al statutului org. la organele protopresviterale, şi în normă

f) că după § 56 al statutului „Comitetul este chemat a duce şi conduce mai de-aproape afacerile comune ale întregului protopresviterat în privinţa economico-bisericească, scolară şi fundaţională.

Toate aceste arată chiar, ce positiune are sĕ ocupe comitetul protopresviteral şi episcopia faţă cu organele parochiale, şi dacă cine-va totuşi mai are îndoeală despre adevĕrul aserţiunilor noastre: pe acela 'l avisăm a cetì şi a studia mai deaproape §§-fi 49—72 din proiectul „unui regulament de organisare“ a metropolitului de pia memorie Şaguna şi va vedè, că tot ce am ḑis în acest tractat consună întru toate ideilor conducĕtoare a fie iertatului Şaguna, corespunde spiritului stat. organic care este compus pe basa „proiectului de regulament de organisare“.

Sinoadele eparchiale stau la pragul uşei. Se vor ocupa de multe cestiuni ponderoase, dar noi din partea noastră nu cunoascem de astădată cestiune mai grabnică şi mai ponderoasă decât regularea competenţei organelor protopresbiterale. Ele nu pot vegeta, ori a face numai paradă şi mai departe, ci trebuie sĕ aibă viaţă şi activitate adevĕrată în direcţiunea indicată de noi. Sinodul protopresbiteral din Lugoş aceasta idee a primit-o de a sa, şi a determinat a se substerne sinodului eparchial o representaţiune în acest înţeles.

Mich. Besianu.

Revista politică.

Sibiiu, în 18 Aprile.

În nrul premergĕtoriu am anunţat scurt şi simplu închearea desbaterei bugetului Ungariei. Cetitorii nostri au aflat şi până acum şi pe cât ne va permite spaţiul vom împărtăşì şi de acì in colo unele episode mai interesante şi pentru publicul nostru din decursul desbaterilor încheiate. Este caracteristică coincidenţa unora dintre episodele aceste, care pentru casul, că alte evenimente neprevĕḑute şi de mai mare importanţă ne ar împedeca de a le comunica mai detaiat, le atingem aici pe scurt. În una din şedinţele din cestiune deputatul Ugron învinuie pe guvern aspru că este absolutistic şi ḑice, că deosebirea între absolutismul de acum şi cel de odinioară este, că acum face guvernul unguresc ceea ce au făcut odinioară Austriacii. „Parlamentul a perdut autoritatea. El seamĕnă unui încarcerat, care trăiesce cu bucatele ce i se pun dinainte'i. Autonomia comitatelor e numai le părere. Comitatul are numai dreptul de a se compromite, nu are însĕ şi mijloacele a se desvolta spre binele statului. Corupţiunea domnesce în ţeara întreagă: abia se mai află un om îmbrăcat în căput, care sĕ nu îmbrace şi o funcţiune şi funcţiuni se crează neincetat, pentruca sĕ se asigure bine călăii guvernului. Când ministrul-president se provoacă aici în casă la consecuenţa sa politică stĕrnesce risete; ridem de dênsa, cu toate că este foarte trist acest ris şi caracterisează pe deplin situaţiunea.“

Aşa Ugron. Csanády ḑice, că ministrul-president este un renegat politic.

Ministrul-president Tisza respunḑênd în termini tot aşa de grei reflectează lui Ugron, care susţine, că naţiunea se omoară cu naţiunea, libertatea cu libertatea, că casa deputaţilor este aseménea unei poporaţiuni din temniţe, că prin aceste nu atacă guvernul ci, fără de a lua în consideraţiune adevĕrată situaţiune, condamnă definitiv naţiunea.

„Adevĕrata situaţiune“ o completează de minune verdictul jurilor din Budapesta, pronunţat în 30 Aprilie a. c. asupra autorului unui articul din „Függetlenség“ în care între alte se amintesce de „un rege care poartă pe capul seu coroana sântului Ştefan de pe care aburesce încă sângele versat al Maghiarilor“, eară înalt articul în aceeaşi foaie: „şi noi ḑicem, că Austria se peardă Triestul, Trentinul, Istria şi Dalmaţia“. Verdictul jurilor a achitat pe autor. Ce deosebire între acesta şi cel pronunţat mai ani asupra lui Miletici?

Nu ar fi aici locul sĕ ne ocupăm cu scrierile lui Kossuth, din care a apărut un tom şi care se ocupă cu deosebire cu resboiul italian din 1859. O facem însĕ pentru de a signalisa cel puţin fenomenul literariu care face sensaţiune în lumea politică. Materialul ce'l emite Kossuth în public spre a se vedè activitatea emigraţiunei unguresci în timpul amintit este copios şi în unele privinţe şi instructiv, mai cu samă dacă luăm în băgare de samă dispositiunea politică din Ungaria, dispositiune, care ocupă pe ḑi ce merge între Maghiari teren mai mult. Activitatea descrisă în tomul apărut se concentrează asupra resturnărei Austriei şi independenţei Ungariei. Vom revenì asupra acestui fenomen literariu, despre care o parte din presa maghiară, îl condamnă şi între alte „Magyarország“ ḑice că nu e istorie, ci e politică“ eară „P. Lloyd“ îl supune celei mai severe critice.

Caleidoscopul din Ungaria ne mai înfăţişează un lucru, care se deosebesce de cele înregistrate mai sus, dară completează icoană situaţiunei. In locul lui Szlavy în Pojon candidează pentru locul de deputat bar. Sennyey. Alegerea acestui din urmă este ca şi sigură. Sûnt mulţi, cari privesc în apărerea baronului pe scenă apropiata dispărere a lui Tisza. Fie cum va fi, noi credem, că mai spre bine nu se vor întoarce lucrurile nici cu Senney.

Se vorbesce şi se scrie despre reînvierea triplei alianţe între Germania, Austro-Ungaria şi Rusia. Oficiosul „P. Ll.“ o desminte din toate puterile. Din contră „Bohemia“ din Praga asigură, că corespondentul ei din Berlin o privesce de faptă împlinită. „D. Zlg.“ ḑice că alianţa urmăresce scopuri conservative şi aduce aminte de sânta alianţă.

Principele Napoleon (Plon-plon) se pregătesce a da un nou semn de viaţă. Printr'un manifest nou voiesce a păşì contra propunerei lui Paul Bert, conform cărui în Francia preoţii se nu mai fie scutiţi de esercitiul în armată.

Din Petersburg se scrie că în cercurile normative de acolo se ventilează foarte mult încercarea de a împăca pe Poloni cu Ruşii.

Din Albania nu sûnt deocamdată sciri mai importante.

Petiţiunea

juriştilor români din Transivania presentată camerei deputaţilor în şedinţa dela 20 Aprile st. n. a. c. în cestiunea referinţelor urbariale.

(Urmare)

Esaminând motivele ce au îndemnat pe înaltul guvern a compune menţionatul proiect de lege — aşa precum sûnt ele publicate — fie-care jurist cunoscĕtoriu de referinţele patriei noastre trebue sĕ vină la convingerea, că acele pe cât sûnt de nesuficiente a justifica dispositiunile proiectului, pre atât sûnt şi de neadmisibile şi nefundate.

Conform motivului prim: causa cursului împedecat al regulărilor urbariale ar fi: greutăţile procedurei procesuali, carea nu corespunde de loc intereselor urbariali şi politiali în Transilvania, sumptuositatea proceselor, şi acea împregiurare că cea mai mare parte a speselor nu se împarte asupra părţilor interesate în proporţiunea proprietăţii, ci o supoartă numai fostii proprietari.

Se afirmă mai departe, că procesele de regulare a referinţelor urbariale, de proporţionare şi de comassare nu se pot mărginì de loc la cadrul proceselor private, şi că normele procedurei civile nu se pot aplica la acele, căci este contra naturei lucrului a constringe la o pertractare protocolară conform §-lui 144 proc. civ. astfel de procese, unde nu este vorba numai de douĕ partide, ci de interesele opuse a sute de interesaţi, şi că partidele nu se pot constringe ca sĕ'şi presenteze dovedile, căci aceste nu stau la dispositiunea lor.

---

dorinţe, care cu vremea trebue sĕ misce popoare întregi.

Dorinţele lui Şaguna nu au fost acele care s'au împlinit încă în viaţa lui şi pentru aceea, în cuvêntul, prin care deschide întâiul congres naţional bisericesc, el ḑice:

„Eată, domnilor! — timpul încetării acelei sarcine grele care de douĕḑeci de ani zăcea pe umerii mei şi pe care trebuia sĕ o port singur, după posiţiunea mea, pe care o ocup în organismul sfintei maicii noastre biserici, căci n'am putut sĕ ne organisăm până acuma bisericesce.

„Cum am condus eu până acum treaba cea grea şi problematică a reînfiinţării metropoliei noastre, despre aceasta judece presentul şi viitoriul“.

„De astăḑi încolo depun şi responsabilitatea pentru ulterioara soartă a bisericei în mânile acestui congres şi ale celor viitoare şi mĕ mângăi, căci cutez sĕ ḑic: că nu îndeşert am alergat ca şi cum aşi fi bătut vĕzduhul, ci luptă bună am luptat, curgerea am plinit şi credinţa am păzit, şi că astăḑi pot sĕ mĕ rog lui Dumneḑeu, ca acum sĕ mĕ slobozească pe mine în pace, că vĕzură ochii mei mântuirea, care s'a pregătit înaintea feţelor tuturor Românilor de religia gr. resăriteană din Ungaria şi Ardeal“.

El a organisat dar pe Românii risipiţi prin ţĕrile de sub stăpânirea Habsburgilor şi părăsiţi de veacuri fără de nici o povaţă; dar nu această organisare e înţelesul vieţii lui, nu ea a fost gândul, care l'a îmbărbătat în luptele grele prin care a trebuit sĕ treacă: 'i-a organisat, pentru ca printr'ênşii sĕ înceapă lucrarea, la sĕvêrşirea căreia 'i credea chemaţi.

Şi chiar atunci, când 'i-a organisat, el a dat o direcţie hotărîtă lucrării lor viitoare şi prin întreaga lui viaţă ne-a arĕtat în cotro trebue sĕ nezuească urmaşii, pentru ca acea parte din poporul român sĕ'şi poată împlinì chemarea.

Pentru acea biografia Metropolitului Andreiu nu e descrierea vieţii unui om, ci înfăţişarea unei părţi strălucite din viaţa poporului român şi în acelaşi timp desfăşurarea planului de acţiune croit pentru trei milioane de Români de cătră cel mai luminat cap ce s'a ivit în mijlocul lor, e o parte din moştenirea de gândiri, pe care ne-a lăsat-o organisătorul unei biserici naţionale românesci.

Şi nimeni nu era mai de-aproape chemat a ne face parte din această moştenire decât Părintele Archimandrit Nicolae Popea, care 'i-a fost secretar, în urmă Vicar şi chiar iubit om de încredere, care a petrecut o viaţă întreagă în apropiarea lui şi putea sĕ'i cunoască şi cele mai intime dorinţe.

Însĕ mai nainte de a ne da samă, dacă scrierea Părintelui Popea respunde la toate asceptările, sĕ ne înfăţişăm prin câte-va trăseturi de condeni caracterul şi vederile Metropolitului Andreiu.

Metropolitul Andreiu s'a născut la 1 Ianuarie 1809 st. n. la Miscolţ în Ungaria, departe de trupul naţiunei române. Tatăl-seu neguţĕtorul Naum Şaguna şi mumă-sa Anastasia erau Români macedoneni, de origine din Grabova şi descendenţi ai unor familii emigrate încă în veacurile trecute. Nu se scie, dacă părinţii acestui mare Român vorbiau românesce; se scie însĕ, că el însuşi la vêrsta de 14 ani, când, după încetarea din viaţă a tatălui seu, se duse la Pesta la unchiul seu, încă nu scia românesce.

Acest unchiu a lui, Anastasie Grabovschi, era neguţĕtor bogat, om cu multă trecere şi cu relaţiuni foarte întinse, dar mai pre sus de toate Român zelos, care numĕra între amicii sei pe Petru Maior, pe Bojincă şi pe alţii din puţinii Români culţi care trăiau în acel timp, ba avea relaţiuni de aproape şi cu mai multe familii boeresci din ţară, între care şi familia Golescilor.

În casa unchiului seu a învĕţat viitorul metropolit român limba românească şi a prins o hotărîtă tragere de inimă cătră poporul român pe care nu'l cunoştea, dar din care se simţia făcênd parte.

Este un lucru cel puţin foarte firesc, ca omul sĕ se simtă alipit de poporul, din care face parte şi în mijlocul căruia s'a născut şi a crescut, căci de acest popor îl leagă atât tradiţiile înaintaşilor, cât şi interesele actuale, şi mai pre sus de toate, dela acest popor a învĕţat cele mai din început şi mai de căpetenie elemente

Se mai afirmă: că „din natura lucrului urmează că în causele de regulare urbarială, numai acele principii de procedură se pot aplica, cari au servit de basa §§-lor 6—10. Art. X din 1832/6 cari principii le-au acceptat și instrucțiunile din 1858. și Cap. VII din normele provisorie a conferinței judexcuriale, și în fine instrucțiunea din 1868.

În fine trăgând paralelă între cursul causelor urbariali din Ungaria și Transilvania, recunoasce că în Ungaria s'a dovedit și se dovedesce un progres mai îmbucurătoriu și cu procedura de până acì. Fenomenul acesta însе îl află justificat prin împregiurările, că acolo sûnt regulate referințele urbariale, sûnt mai regulate și mai simple referințele de posesiune peste tot, că partidele, advocații, inginerii și judecătorii din Ungaria au o pracsă de mai mulți ani, carea ușurează mult procederea, mai afirmă apoi, că nici acolo precum nici în Transilvania nu se provede procesul în procuratură (pertár) va sĕ dică: nu sub conducerea unui oficial, care nu cunoasce causa, pe basa unor alegate dictate din partea partidelor după plac, ci sub conducerea unui referent delegat, care conduce și dă direcțiune și întru câscigarea dovedilor.

Aceste premise în general, guvernul se mai provoacă la §. 80. Art. LIII din 1871 care pune în vedere mĕsuri ulteriori legislatorice, cari sĕ normeze procedura regulărei de posessiune, — apoi trecênd la motivarea specială a fie-cărui §. dice:

Că cu deosebire §§. 5—7 țintesc la înlesnirea și eftinirea comassațiunei, ear §. 8 la posibila apĕrare a proprietăților situate prin păduri, căci în urma dispositiunilor acestui §. proprietarii vor putè rescumpĕra enclavele (fênațe, lazuituri etc. mai mici) ce le au fostii iobagi prin pădurile lor, ear prin aceasta crede că se vor curma desele certe, procese și prevaricațiuni ce între referințele actuali sûnt neîncungiuravere.

Ear cu privire la §. 5 dice: că pentru aceea 'l-a susceput în proiect, ca prin accelerarea procedurei de regulare în câțiva ani sĕ se prelucre materialul restant și sĕ se evite necesitatea unei nouĕ modificări de lege; apoi, considerând ponderositatea causei din punct de vedere al statului, polițial și administrativ, estinde dispositiunile §-lui 19. Art. LIII. 1871 nu numai asupra averilor statului, bisericei, și fondurilor, ci și asupra averei orfanilor și a celor de sub curatelă.

Modul de astădi al suportărei speselor îl dechiară de causă principală a stagnărei comassațiunilor și regulărilor urbariali, căci dice astădi partea mai mare a speselor cade în sarcina fostilor proprietari, desì recunoasce, că fostii iobagi încă sûnt detori a face prestațiuni foarte grele, dând cărăușia și dile de lucru și încă chiar atunci când lucrul are cea mai mai mare valoare și pentru economia lor; afirmă mai departe, că, deoarece adi după ani 32 dela desrobire, în lipsa de date sigure nu se mai poate erua, că din posesiunile fostilor proprietari: cari părți sûnt alodiali și cari urbariali? în reparțiarea (aruncul) speselor și a dilelor de lucru domnesce arbitriul, interesul și șiretia, și produce frica ce întimpină la popor toate lucrările referitoare la regulări de posesiune etc. deci află că este drept și ecuitabil ca în viitoriu spesele sĕ le poarte toți deasemenea.

Ear în ceea-ce privesce esperții: află că vor fi corespundĕtoare dispositiunile §§-lor 9 și 10 ce se vor întregì prin instrucțiuni ulterioare.

În special dreptul de a alege pe esperții, cari vor fi aplicați la prețuirea și clasificarea pămênturilor și la stabilirea planului de regulare, se depune în mânile comisiunilor administrative municipale, căci afară de altă considerație guvernul cugetă că numai astfel de esperți pot fi neinteresați.

Opuri voluminoase s'ar putè compune din argumentele ce se pot aduce contra acestor motive; însĕ findune scopul numai de a ne face observările cât se poate mai pe scurt și obiectiv, ne mărginim la următoarele:

Din punct de vedere al dreptului, nu se poate susținè nici o mesură, care atacă libertatea proprietății.

Noi însĕ sûntem necesitați a constata: că mĕsurile proiectului din cestiune și anume §§. 5, 6 și 8 atacă și fac problematic dreptul de a dispune liber de proprietate; dar considerând că dreptul de a apĕra proprietatea încă este un ram al dreptului de liberă dispositiune asupra ei — deja în §§. 1, 2 și 3 încă observăm tot această intențiune.

Căci §§ amintiți dispunênd, ca în toate causele urbariale sĕ se introducă procedura incuisitorică, și ca datele și dovedile necesarii pentru lămurirea lucrului sĕ se procure din oficiu și pe aceste base sĕ se resoalve procesele, deși în espunerea de motive asupra proiectului însuși guvernul afirmă, *că judecătorii din Transilvania nu poșed rutina recerută în astfel de cause* — se depune în mânile acestor judecători o putere discreționară; ear prin aceasta considerând desele abusuri, ce cu dorere am esperiat în procesele de asemenea natură în trecut, fostii iobagi și peste tot posesorii mici fără diferință de națională se espun celor mai eclatante nedreptățiri, căci pe lângă aceea că procurarea dovedilor lor va atêrna dela arbitriul judecătoriului se eschid dela posibilitatea de a'și apĕra drepturile și averile înaintea judecătoriei prin oameni esperți, prin advocați; deși cu deosebire în procesele de comassare, spre justificarea restringerei apĕrărei normale, nu se poate aduce drept argument nici măcar acea împregiurare, că acela n'ar cădea în sfera dreptului privat, căci acì nu se tratează de un teritoriu ce numai în urma regulărei are sĕ devină în posesiunea respectivilor, ci de realități cunoscute scutite de ori-ce referințe urbariali, cu un cuvênt de realități libere, de proprietate completă.

De asemenea restringe dreptul de apĕrare a proprietăți §. 3 când dispune: că în cestiunea de permisibilitate, douĕ sentințe egale nu se mai pot apela, — căci închide partidelor interesate calea de a'și apĕra drepturile până la forul suprem, cu toate că este un adevĕr constatat că posibilitatea erorei și a favorei din partea judecătoriului este cu atât mai eschisă cu cât mai multe foruri de apelațiune esaminează procesul, din care causă este și adoptat în statul nostru în procesele civile principiul de douĕ apelațiuni.

Deci dacă sûnt permise douĕ apelațiuni în cause civile mai neînsemnate, cu ce s'ar putè justifica restringerea relativă la permisibilitate în procesele de regulare a posesiunei, pe când după legislațiunea din 1871 în asemenea procese aceasta este cestiunea principală?

Eată ce dice în astă privință motivarea Art. LIII din 1871.?

„În §. 51 se permite apelațiunea la forul de a treia instanță și în cestiunea de permisibilitate a causelor de regularea posesiunei, căci în procesul de regulare totdeuna aceasta este cestiunea principală, prin urmare nici un motiv nu se poate aduce pentruca partidele chiar în cestiunea principală sĕ se eschidă dela folosirea tuturor remediilor de drept ce sûnt posibile, cu atât mai vêrtos, că punctul f, §. 6 Art. X din 1836 permite apelațiunea *intra dominium* fără nici o restringere."

Tot atât de nedreaptă este și alinea ultimă a §-lui 3, pentrucă nu ne putem închipuì motiv plausibil: pentru ce sĕ nu fie admis în cestiuni atât de ponderoase cel puțin remediul de justificare, pe care procedura civilă 'l admite în casuri cu mult mai neînsemnate?

Dar afară de aceste positiunea următoare din §. 1: „natura alodială sau urbarială a singuraticelor sesiuni sau părți de sesiuni etc. fiindcă nu se dice espres că: de această natură numai acele procese se vor continua după această procedură, cari sûnt pornite în termin legal, — poate da ansă la acea interpretare grešită, că deși §. 64, Art. LIII din 1871 este încă în valoare, totuși se mai pot intenta încă și astfel de procese.

Deci acì nu este precis înțelesul, și ar fi deajuns un cas precedent, ca în urma lui, și de acì încolo sĕ se mai pornească procese de aceste prescrise deja.

(Va urma).

Din lipsa de spaț corespondența remâne pe nrul viitor.

Varietăți.

A seară ni s'a comunicat următoarea telegramă:

Timișoara, 5 Maiu n. Astădi la 9 oare, după lungi suferințe adormì în domnul marele nostru bărbat național,

Andreiu Mocsonyi de Foen,

unul dintrĕ eluptătorii metropoliei și autonomiei noastre. Înmormêntarea poimâne în Foen.

* („Foița") de astădi aduce cetitorilor nostri începutul unei „dări de seamă" publicate de I. Slavici în „Convorbiri literare" (Anul XIV — No. 1 dto 1 Aprilie v. 1880). Această „dare de seamă" asupra biografiei Marelui Andreiu de Nicolau Popea este însĕ o lucrare pentru sine, o *caracteristică* a neuitatului Archipăstoriu atât de nimerită în materie și în formă, încât poate fi numită chiar clasică. Nu ne putem reținè a nu face părtaș de acest prețios dar literar și pe publicul nostru de dincoace de Carpați, întrucât el nu ajunge a cetì escelentele „Convorbiri literare," ce merită cea mai călduroasă spriginire din partea întregei Românimi inteligente.

* (Târgul Sibiiului) de primăvară a fost mai pre jos de un simplu târg de sĕptĕmână, astfel în-

---

de gândire. Ceea ce-i apropie pe oameni unii de alții este cumunitatea de tradițiuni, de interese și mai ales comunitatea de vederi: Românul se simte dar mai apropiat de Români decât alți oameni, pentrucă găsește în sufletul seu mai multă asemênare cu Românii decât cu alții, și îndeobște îi este mai lesne de a se înțelege cu dênșii decât cu alți oameni.

La Șaguna, în deosebi, această alipire oare-cum instinctivă nu se putea stabilì, căci, deși Român după origine, a fost născut și crescut departe de trupul națiunii. Cu toate aceste una dintre cele mai hotărîtoare trăseturi în caracterul lui e susceptibilitatea națională aproape bolnăvicioasă, și întreaga lui viață ni se pare neînțeleasă câtă vreme nu ne vom fi dat seamă despre motivele acestei susceptibilități.

Oamenii ca Șaguna, meniți dela fire de a-'și petrece viața în muncă necurmată pentru împuținarea mizeriilor lumesci. aduc cu dênși totdeauna un capital de iubire în lume: trebue deci sĕ ne dăm samă, pentru ce iubirea lui Șaguna s'a revĕrsat mai ales asupra Românilor și îndeosebi asupra celei mai nenorocite părți din poporul român. Ori unde l'ar fi aruncat întêmplarea, el 'și-ar fi împlinit chemarea nu numai din simțemêntul de datorie, ci și din dorința-i firească pentru binele obștesc; la Români însĕ el nu s'a mărginit la împlinirea unei chemări individuale, ci a dat deslegare unei probleme sociale, din care-și făcuse o problemă de fericire și care la Români era mai viu simțită decât la alte popoare.

Eată dar ceea ce l'a împins spre poporul român, eată motivul susceptibilității lui naționale.

Dacă ar fi făcut parte dintr'un popor fericit, el ar fi trăit poate departe de sgomotul lumii și s'ar bucurat în tăcută retragere de bogatele isvoare de fericire, pe care le avea în suflétul seu; era însĕ membru al unuia dintre cele mai nefericite popoare, și ca unul ce fusese făcut pentru viața fericită, trebuia sĕ fie îndecit de adênc jignit de nefericirea poporului seu.

Românii erau un popor desprețuit și o parte din acest dispreț cădea și asupra lui, câci el era Român. Nu ar fi avut decât sĕ-'și renege românitatea ori sĕ-'și pună în evidență individualitatea, pentru ca sĕ scape de acest dispreț ori ca sĕ fie membrul respectat al unui popor desprețuit. Și nu e nimic mai comod decât a desprețuì dimpreună cu străinii pe poporul din care faci parte, nimic mai comod decât a dice:

„Eată că eu nu sûnt ca ceilalți, cu toate că din mijloculul lor am eșit".

Dar semnul oamenilor cum se cade e simțemêntul de adênca jignire, pe care îl produce în sufletele lor dispretul manifestat față cu poporul din care fac parte, mai ales atunci, când acest dispreț nu 'i atinge și pe dênșii. Și dacă Șaguna nu s'ar fi simțit nici odată alipit de poporul român, simțimêntul de alipire a trebuit sĕ se deștepte în sufletul lui atunci, când i s'a dis: „Românii sûnt un popor sĕlbatic și ticălos, ceea ce nu are sĕ te supere, fiindcă tu nu ești ca dênșii". Eară aceasta i se dicea tinĕrului și chiar copilului Șaguna în fie-care di, aceasta i s'a dis în toată viața: pentru aceea simțemêntul de alipire era atât de puternic în sufletul lui, pentru aceea totdeauna și în toate împregiurările se identifica și cerea sĕ fie identificat cu Românii.

Și pe când întimpina pretutindene dispretul aruncat asupra Românilor, în casa unchiului seu avea a face cu nisce oameni, care plângeau soarta poporului român, care-și petreceau viața în muncă necurmată pentru luminarea acestui popor, cu nisce oameni, care pipăiau mereu ranele unei întregi societăți scăpătate și căutau di și noapte leacul binecuvêntat: era oare cu putință, ca sĕ nu prindă în sufletul tinĕrului Șaguna rădĕcini dorința ne-astâmpărată și covêrșitoare de a păși în urmele acestor oameni și de a urma lucrarea pregătită de dênșii? era oare cu putință, ca el sĕ nu'și dică: „Și dac'aș avè înmiit puterile ce am, înainte de toate pentru acesti Români părăsiți leași jertfi?"

Deși nu este o carte mare, în care sĕ stee scrisă „data" oamenilor și a popoarĕlor, sûnt oameni providențiali, capete predestinate a resolvì cestiunile ivite în societatea, ce le încungiură: un asemine om providențial a fost Șaguna. (Va urma.)

cât se poate susținè cu drept cuvênt, că nici n'a fost têrg. Numai șătrile vênḑètorilor săsesci și jidănesci, cari în zădar așteptau după mulțimea cumpĕrătorilor români, ne mai ḑiceau. că ar fi fost sĕ fie têrg. Românii, se înțelege, nu s'au înfățișat nici ca vênḑètori, deoarece ei își serbau cea mai însemnată sĕrbătoare al anului întreg: Pascile Domnului. Doar nici când nu s'a demonstrat cu mai multă evidență însemnătatea hotărîtoare a elementului românesc pentru comerciul Sibiiului. Cei jigniți în interesele lor vitale, cu deosebire meseriașii săsesci, au de a mulțămì pentru paguba suferită autorităților publice competente, cari n'au voit sĕ recunoască pe față însemnătatea elementului românesc prin o *amênare a têrgului.*

* (Conferențe în Brașov). „Kronstät Zeitung" ne spune, că în 20 Maiu n. directorii căilor ferate austro-unguresci, apoi mai târḑiu, cei a căilor ferate unguresci-austriace și ale Germaniei de sud și pela începutul lui Iunie directorii căilor ferate unguresci - austriace - rusesci vor ținè conferențe mari, care vor fi de mare influență asupra comunicației căilor ferate.

* (Tiparin verde). În Anglia încep a se tipărì cărțile cu coloare verde. Acest tipariu este spriginit din toate părțile fiind pentru ochi foarte priincios. În Filadelfia ese deja un jurnal tipărit verde.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.")

Budapesta, 5 Maiu n. Casa deputaților a votat convențiunea drumurilor de fer cu Serbia.

London, 5 Maiu n. Cu ocasiunea primirei oficiale a declarat ministrul de esterne lord Granville, cabinetul britic se ține strins de tratatul dela Berlin și nu se va alătura nici la o alianță continentală, însĕ va continua raporturile cordiale cu Francia și va spriginì pretensiunile Greciei.

London, 5 Maiu n. „Biroul Reuter" anunță din Șangai: Guvernul chinezesc nu mai vrea se scie nimica de tratatul despre Culgia și cere restituire necondiționată. Ili a făcut sĕ se înțeleagă că la cas de denegare va ocupa districtul.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Cestiunea ortografică în Academia română.

Raport

asupra noului proiect de ortografie română.

Domnilor membri,

Academia română, în ședința ei din 4 Iunie anul trecut 1879, după o propunere a domnilor Hașdeu, Baritiu, Odobescu, Caragiani și a subscrisului, a hotărît „a se pune la ordinea ḑilei ortografia, cu care sĕ se publice de acum înainte toate publicațiunile Academiei Române" (Anale, seria II, Tom. I., pag. 25-26).

S'a numit o comisiune pentru desbaterea unui proiect ortografic, însĕ lucrarea nu s'a putut termina în aceea sesiune estraordinară, mai ales din causa desbaterii nouelor statute, cari au trebuit sĕ fie prima ocupare a înaltului institut național, sancționat din nou prin legea promulgată la 29 Martie 1879.

In sesiunea ordinară a anului curent 1880 însĕ, și anume în ședința din 24 Martie, s'a ales o nouă comisiune pentru proiectul ortografic compusă din domnii Alecsandri, Baritiu, Hasdeu, Quintescu și Maiorescu, care, constituindu-se sub presidența d-lui G. Baritiu și secretariatul d-lui N. Quintescu, a desbătut în mai multe ședințe cestiunea ortografiei, și, înțelegêndu-se asupra proiectului de propus pentru scrierea Analelor Academiei, a însărcinat pe subscrisul cu presentarea acestui proiect așa precum a resultat din desbaterile urmate.

Domnilor Membri,

Ortografia, cu care au fost scrise până acum publicările Academiei Române, se întemeiază pe o decisiune luată de societatea Academică în anul 1869 și formulată în așa numitul „Mod de scriere pentru publicarea Analelor și altor lucrări ale Societății academice române" în 13 Septembre 1869, al căruî alineat final ḑice însuși:

„Acest mod de scriere este provisoriu și numai pentru societate, până la definitiva stabilire a ortografiei limbei române".

Modul de scriere, chiar așa provisoriu precum era, a fost resultatul a multe și înfocate desbateri incinse în sînul Academiei în anii 1867, 1868 și 1869. Ori-care va fi modul definitiv ce'l vor primì literații români pentru scrierea limbei noastre materne, ei vor trebuì sĕ 'și aducă aminte cu recunoscință de acele prime încercări făcute în Societatea academică, încercări, cari dovedesc din partea autorilor lor adeseori multă erudițune și tot deauna cel mai mare zel pentru îndeplinirea importantei misiuni ce aveau.

Așa întâlnim, între lucrările academice în această privință, mai întâiu „Operatul" reposatului d. G. Muntean „Asupra ortografiei", publicat în vol. I al Analelor, pag. 37 și urm. vedem apoi „raportul comisiunei ortografice d. I. C. Massim și însoțit de un întreg proiect studiat în toate amĕnuntele lui (Anale. I. pag. 66 și urm.); vedem contra-proiectul d-lui I. Sbeira (vol. I, pag 79 și urm.) vedem pe d. I. Heliade-Rădulescu, cel dintâiu președinte al societății noastre, care, după ce avuse o mare și salutară înfluență asupra scrierii române în timpnl transițiunei ei de la alfabetul cirilic spre cel latin, găsesce de trebuință, în ultimii ani ai vieții sale a'și susținè prin publicarea unor „Principie de ortographia romana" (Anal. vol. I. pag. 189 și urm.) punctul de vedere cam isolat, ce'l ocupa acum în această mișcare literară; vedem în fine, și dacă citĕm această lucrare ca cea din urmă în ordinea înșirării, trebue sĕ o relevĕm ca cea dintâiu în valoarea ei, pe însuși Timoteiu Cipariu înavuțind Analele noastre cu „Sistema ortografica" (vol. I. pag, 88 și urm.), un elaborat plin de vastă erudițiune și de cercetări consciințoase, cunoscutele calități, ce disting toate lucrările venerabilului nostru coleg.

Dacă ne uităm cu luare aminte la calea, prin care a trecut cestiunea ortografică de la aceste prime proiecte până la formularea citatului „mod de scriere" provisoriu din 1869 și earăși dela această epocă până astăḑi, putem constata îndată o diferență în punctul de vedere, din care diferiții membrii ai Academiei priviau toată mișcarea: unii se aretau mai mult ca teoretici intransigenți, alții se vedeau mai dispuși a ținè seamă de împregiurările factice, în cari se află literatura română, și a primì ori-ce mod de scriere național, care sĕ împace numai cerințele marei maiorități dacă nu a unanimității scriitorilor români.

Reposatul și regretatul nostru coleg Massim, unul din cei mai zeloși, dar și cei mai întransigenți teoretici, în raportul sĕu dintâiu asupra acestei cestiuni, se esprimă astfel: Comisiunea a crednt și nu se îndoesce că aceste sunt și vederile societății întregi, că e chiămată a da un proect de ortografie, nu provisoriu și de transițiune, ci mai puțin o adevĕrata teorie ortografică, ale căreia principie bine stabilite, sĕ se poată desvolta cu rigoare în cărți scolastice de dat în mânile junimei studioase. Provisoriul deci nu ar fi demn de decisiunile acestei societăți, nici nu ne-ar scoate din încurcăturile în cari ne batem. Din acel punct de vedere privind lucrul, Comisiunea a crednt, că semnele trebuesc înlăturare din un plan de teorie de ortografie română" (Anale, Sesia I. Tom. 1, pag. 59.)

Inse deja în ultima ședință a aceleiași prime sesiuni a Academiei, d. Massim se vede silit a constata, că preste asceptarea marei maiorități a societății, lucrul n'a putut merge așa de neted și de răpede", că s'au găsit „voci protestatoare" cari „au aflat resunet în sinul societății" și că prin urmare Societatea a trebuit sĕ lase „cămp liber desbaterilor asupra principiului care ar trebuì sĕ direagă ortografia română" (vol. I, pag. 123 și 124).

Un mod mai împăciuitor de a vedè lucrurile transpirând de acum înainte în toate desbaterile și, după ce în al treilea an al Societății Academice, se stăbilesce un mod de srciere, acesta se numesce însuși provisoriu și d. A. Treb. Laurian în discursul d-sale de închidere a sesiunii din 1869, ḑice cu prudență: „Cestiunea orto„grafiei s'a desbătut serios într'un ma„re numer de ședințe, și ne putem „felicita, că prin lămurirea ideilor am „ajuns la un resultat mulțămitor, așa „în cât, fără a prejudeca viitoarea „desvoltare a limbei, are sĕ se țină „etimologia cuvintelor și printr'ênsa „sĕ se conserve legătura de familie „cu limba latină și cu limbele surori, „cari stau în fruntea civilisațiunei mo„derne, si sĕ nu pătimească nici fo„netica limbei noastre unde pronuția „este secură".

De atunci în coace, necesitatea unei transacțiuni în sensul fonetismului s'a accentuat tot mai mult. Ortografia provisoră stabilită de societatea Academică, nu s'a lățit în literatura română; nu ecsistă astă-ḑi în întreaga Românie liberă nici un singur ḑiar care sĕ o fi primit. Chiar dincolo de Carpați, ea nu câscigă, ci pare a perde din terenul ocupat. Probă pentru aceasta, între altele, este însemnata discuțiune publicată în „Telegraful Român," Nr. 133—152 din 1879, în urma „concesiunilor unui ciparian".

Chiar maioritatea membrilor actuali ai Academiei române urmează în scrierile lor o altă ortografie de cât cea obicînuită până acum în Analele Academiei. (Va urma.)

Bursa de Viena și Pesta

din 4 Aprilie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	106.40	106.45
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	83.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	98.25	98.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	86.—	86.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.60	125 75
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.50	95.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	94.75
Obligațiuni urbariale temeșiane	94.25	94.50
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	94.—
Obligațiuni urbariale transilvane	93.60	94.25
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	94.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.—	92.10
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.15	73.20
Datorie de stat în argint	73.75	73.24
Renta de aur austriacă	89.30	84.—
Sorți de stat dela 1860	130.25	130.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	840.—	836.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	280.—	280.80
Acțiuni de credit austr.	268.25	268.50
Sorți unguresci cu premii	—.—	112.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.61	5.57
Napoleon	9.48½	9.48
100 marce nemțesci	58.65	58.70
London (pe polița de trei luni)	119.15	119.10

Economic.

Sibiiu, 30 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.70—8.70; Grâu sĕcăreț, fl. 6.20—7.20; Sĕcară fl. 5.40—5.80; Orz fl. 5.20—5.60; Ovĕs fl. 3.30—3.70 Cucuruz fl. 4.80—5.20; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 3—3.50; Semênță de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 8—10; Linte fl. 11.—12; Fasole fl. 7—8 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.50; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sĕu de luminări fl. 24—25; Lumînări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de viței 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Budapesta, 1 Maiu n. Timpul în Aprilie a fost peste tot luând mai mult cald și secetos, decât rece și umed. Aceasta impregiurare fu și pricina, că roiurile mari și dese ale muscelor columbaciane, despre ari sa factu deja amintire în numerul ultim al „Telegr. Rom." au eșit din locurile lor ascunse și respêndinduse preste Bănat au cășunat mare pagubă între vitele cornute și între porci. De pela mijlocul sĕptĕmânei trecute însĕ temperatura începênd tot mai mult a scădè pela sfârșitul sĕptĕmânei se mișca numai între + 6 și + 8° R. încât timpul devenì rece și nouros. Se asceaptă pe tot momentul ploaie intensivă, fiind ceceriul cât veḑi cu ochii tot cuprins de nori grei. Timpul acesta rece poate va face deocamdată eapĕrt muscelor numite și va scăpa pre bieții oameni de o calamitate foarte mare. Sĕmĕnătura de primăvară este isprăvită mai preste tot locul și grânele — după toate rapoartele de până acuma — sûnt mai mult mulțămitoare. Despre starea tuturor semenăturilor se raportează de altmintrelea favorabil. Deaici vine deci, de bucatele în sĕptĕmâna trecută au scădut în prețuri cu câte 10—15 cr. Mai eftine au fost de astădată și toate celelalte articole din têrg. Așa notăm.

Grâul la 40,000 m. m. a trecut cu fl. 10.35—10.50; sĕcara 3000 m. m. cu fl. 9.20—9.50; orzul la 4000 m. m. cu fl. 6.40-7.60; cucuruzul la 8000 m. m. cu fl. 7.70—8.05; făina s'a esportat binișor dar n'a fost scumpă. Asemenea eftine au fost și păstăioasele, cari se vêndură cum urmează și adecă: fasolea cu fl. 9—10; mazerea cu fl. 14—15; lintea cu fl. 9—15; mălaiul cu fl. 7.25—7.50; sĕmênța de cânepă cu fl. 9—50; (toate per 100 chilograme); lânile cu fl. 1.50—2.20;

Porcii au avut trecere. In têrg au fost la 63.500 între cari din Ungaria de jos 4200, din România 1100 capete. Din Ardeal nu s'a aflat nici unul; unsoarea de porc, a trecut cu fl. 60—63; slănina cu fl. 55—56; sĕul cu fl. 41—42; cartofii cu fl. 4—4.50; spirtul cu fl. 34 *en gros* și cu fl. 35 *în consum;*

Peile de bou cu fl. 110—112; de vacă cu fl. 105—108; de oaie cu fl. 66—70; de miel cu fl. 75—85 (per 102 dărabe); peile de cal cu fl. 11—12 părechea.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitațiuni: în 25 Iunie și 25 Iulie imob. remasului după Ioan și Martin Balazs în Beța (judec. cerc. Aiud); în 5 Iunie și 5 Iulie imob. comunei Rod (trib. Sibiiu); în 13 Maiu și 15 Iunie imob. lui Ioan Csányi în Abrud (judec. cerc.); în 25 Maiu și 25 Iunie imob. remasului după Gavrilă Ajtai în Tetiu (judec. cerc. Gherla); în 10 Maiu imob. lui Benedict Vásárhelyș în Köbölkut (judec. cerc. Székelyhid); în 13 Maiu și 12 Iunie imob. Anei Gál în Filpișul mic (judec. cerc. Teaca; în 25 Maiu și 25 Iunie imob. lui Ilie Toropa și remasului după Zacharie Gavrilă în Cri (judec. cerc. Sighișoara); în 14 Maiu imob. lui Ioan Căzan în Mesteăcăn (judec. cerc. Baia de Criș); în 7 Maiu imob. Dochiei Filip în Libătin; în 10 Maiu imob. remasului după Maria Lafzlofi în Cena Dejului (trib. Dej); în 7 Maiu imob. lui George Șerban și soți în Sânt-Ioana (judec. cerc. Mediaș); în 8 Maiu imob. lui Iob Tura și soți în Roșia (judec. cerc. Abrud); în 10 Maiu imob. soției lui Stefan Iosa jun. în Cluj (trib.); în 10 Maiu imob. lui Ioan Fergengel în Richisdorf (judec. cerc. Mediaș); în 12 Maiu și 12 Iunie imob. Șaroltei Melancovits în Micăsasa (judec. cerc. Hususĕu).

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

r. 49. Sibiiu, Sâmbătă 26 Aprilie 1880. Anul XXVIII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru Monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru Străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 25 Aprile.

sul jurisconsulților românse vede că tot înfluențează asupraferelor decidётoare. Nu ne facem siuni. Esperiența este o magistrèrea severă încât sё o lăsăm necorlerată. Aceiași oameni, cari ne cresc proiecte de legi cu (ar trebuie fie) misiune comună, scim că au vedere în prima linie interesele lunilaterale. Dar cel puțin de astădată vedem frёmântênduse cu proiectul entru regularea proprietii în Transilvania mai mult cu alte proiecte. Semn că întrevenire jurisconsulților nostri a devenit ntru dênșii un bold de consciin, care nu i lasă sё odihnească în dui linisce pe cununa de paragrafi, oită cu plan, ca la cea dintâiu ndire. Așa ne spune „Egyetértés" că ministrul Keményi, (transănean) a chiemat la sine la o corrență, pe toți deputații din Transania, fără deosebire de partidă. biectul conferenței va fi proiectul aborat de deputatul Bokros, care nistrul își va da toată silința sё'l rtoarne. Este proiectul dep. Bokromai favorabil pentru țeranii agricwri ? Nu scim. Din notița cea scurtă foiei „Egyetértés" ne-ar venì sё prepunem. Noi cari ne scim mulțămì coarte puțin, ne vom sci conforma a fi mțămiți și cu împregiurarea, că vedemă activitatea jurisconsulților nostri produs oare care mișcare în sferelde sus. Dacă va da Dêeu ca resultal sё fie și mai mare, mulțămirea că ne va fi și mai mare. La ori ce cas ne remâne mângâierea satisfăcётoa, că activitatea, de și nu pe dem, dară neresplătită nu remâne ci odată.

ÎnCislaitania se desfășură lucruricu totul antipode celor din Tranaitania (Ungaria). Pe când la noi ivernul vrea sё ne învețe se și visăm ungurește, acolo ministrul Stremayr, respundênd (în 5 Maiu) la o interpelațiune apёră limbile naționalităților.

Un corespondent din London al ziarului „Voltaire", vorbind cu Charles Dilke, află dela cest din urmă despre politica engleză esternă: „Noi vom „stoarce punerea în lucrare a tratatului dela Berlin, în sfatul Europei „ne vom înălța vocea pentru libertate, împreună cu Italia și cu Francia vom deslega cestiunea orientală prin o confederațiune a staturilor libere dintre Dunăre, Marea adriatică și greceascâ. Incuviințând cercularlul lui Freycinet, vom forța deslegarea cestiunei grecesci, nu vom suferì nici pe Rusia nici pe Austro-Ungaria a se întinde mai departe. Bosnia și Erțegovina sё nu fie nici a Rusiei, nici a Turciei, dar nici a Austro-Ungariei. Programa noastră este: Jos cu apёsarea. Nu ne temem de Rusia în India. Turcii vor fi alungați din Europa, dar nu de Ruși. Se poate organisa o împёrăție grecească cu centrul în Constantinopole. Panslavismul e un vis. O despoție cu 120,000,000 suflete și cu centrul în Constantinopole, e un pericul pentru lumea întreagă. Toți Englezii fără escepțiune declară: Rusia se nu poseadă Constantinopolea niciodată."

„Resboiul" *), însё sub reservă, signalisează o nouё sesiune estraordinară a corpurilor legislative române.

Respunsul

ministrului president C. Tisza la interpelațiunea deputatului Maximoviciu în causa patriarchatului sêrbesc.

În ședința dietală dela 30 Aprilie presidentul consiliului de ministri C. Tisza a justificat astfel procedérea guvernului în afacerea patriarchatului sêrbesc:

Onorată Casă! Dl deputat Maximoviciu mi-a adresat o interpelațiune. Cetinduvё întrebările singuratice dintr'ênsa vё voiu da totodată și respunsul la motivele, cu care dl deputat a însoțit la timpul seu interpelațiunea sa.

Maiântâiu dl deputat întreabă:

Din ce cause și-a cerut patriarchul sêrbesc Procopiu Ivacicoviciu demisiunea ca conducătoriu al archiepiscopiei din Carlovițiu și a metropoliei sêrbesci? Este dl ministru president aplecat a ne comunica cuprinsul petițiunei de demisiune a patriarchului? A fost provocat patriarchul de către guvern ca să demisioneze, și dacă este așa, ce motive au servit guvernului de basă pentru o asemenea procedere?

Onorată Casă! Motivul, pentru care patriarchul s'a rogat a fi demisionat și pentru care guvernul a primit demisiunea, se cuprinde atât în rescriptul prea înalt ce i s'a trimis cât și în hotărîrile îndreptate către comisiunea congresuală, ba chiar și în discursul dlui interpelant. Deci nu e lipsă se mai dau alte esplicațiuni mai detaiate sau sё substern casei documentele, cu atât mai vêrtos nu, pentru că motivul demisiunei e constatat chiar prin documente oficiale. Aceste motive sûnt starea sdruncinată a sănătății patriarchului, care l'a făcut necapabil de a'și împlinì datorințele.

Deci asupra acestui punct nu mai am nimic de dis. Ori și cine are drept sё'și ceară demisiunea. Cerêndu-se remâne a se judeca, dacă trebue primită sau nu? Ce cuvinte s'au preschimbat cu această ocasiune? cum au căutat unii la alții? despre asemenea lucruri cred că de obiceiu nimene în lume nu face interpelațiune sau nu se dă respuns la asemenea interpelațiuni.

Dl deputat întrebă mai departe:

Pe ce basă de drept și pe basa cărei legi s'a potut ca patriarchul sêrbesc Procopiu Ivacicoviciu sё fie demisionat dela conducerea archidiecesei de Carlovițși a metropoliei sêrbesci și ca sё fie numit administrator al acelei archidiecese de Carlovițși a metropoliei sêrbesci episcopul German Angelici în contra legilor bisericesci greco orientale și a instituțiunilor autonome naționale-bisericesci ale Sêrbilor?

Din întrebările aceste se vede că dl deputat consideră demisionarea de nedreptățită, pentru că ar fi trebuit sё fie îndreptată către congres ca acesta sё'și dea părerea. In întrebarea a treia și în motivele interpelării dl deputat a enunciat, că denumirea unui administrator pentru archiepiscopie și pentru conducerea motropoliei se impotrivesce cu aședemintele bisericei gr. or., cu pracsa de până acum și cu drepturile autonome.

Eu cred on. casă, că mai întâiu trebue sё ne lămurim asupra întrebării: care a fost procederea în asemenea casuri mai înainte? In această privință 'mi iau libertatea a observa că nu corespunde cu faptele istorice și cu dispositiunile legei afirmațiunea că denumirea de administrator a urmat până acum numai după moartea archiepiscopului metropolit și nici când în timpul când acesta se afla în viață și într'un asemenea cas încă numai pentru archiepiscopia din Carlovițeară nu și pentru metropolie. Când metropolitul de Carlovițincențiu Popovici devenise necapabil de oficiu pentru defecte trupesci, congresul din Neoplanta a ales în anul 1772 pe archiepiscopul din Belgrad Moise Petrovici ca substitut. La acest congres au luat parte toți prelații bisericesci și deputații, și firesce că aici e greu a afirma cu drept cuvênt că aplicarea unui substitut sau administrator în vreme ce trăesce episcopul-metropolit se împotrivesce cu dreptul canonic.

La aceste dl deputat ar puté respunde că aceasta s'a facut de congres. Dar aceasta procedere a congresului, fiind privită pe atunci la prea înaltele locuri ca o „*involvatio in jura majestatica*" nu fu aprobată. Prin urmare deja atunci Coroana 'și scutise dreptul.

Au mai fost și alte casuri; așa i s'a dat d. e. în veacul trecut metropolitului Vincentie Ioanovici pe timpul deficienței un administrator archiepiscopesc și metropolitan în persoana lui Nicolau Dimcosievici. Și acest fapt este istoric. Afirmațiunea, că administratorii au provedut până acum numai archiepiscopia, ear nu și metropolia în același timp, se împotrivesce nu

*) Unica foaie ce ne-a venit de patru dile încoace din România, plus o $^1/_2$ de „Românul" dela 23 Aprilie.

FOIȚA.

Arcepiscopul și Metropolitul

ANDREJ BARON de ȘAGUNA.

e Nicolau Popea.

(re de seamă de *I. Slavici*).

(1 Urmare).

Vё închipuiți pe tinёrul de douёzeci de ni, înzestrat cu cele mai strălucite aruri trupesci și sufletesci. — El 'și terminat studiile juridice, a moșteni o stare frumoasă și se bucură de cele mai bune relațiuni; dar renunță la partea cea plină de farmec a eții și ia hotărîrea de a se pregătì pru călugărie.

În sietul unui om ca Șaguna asemenea otărîri nu se stabilesc din întêmplare ele sûnt resultatul unei aplecări fisci povётuite de un gând bine chibit. Acest tinёr avea consciința darilor cu care-l înzestrase firea și sinia, că nu poate sё le pună în servicinunui singur om. Părintele Popea ne me: „Nu odată 'l audiăm în viață dicênd: de m'aș nasce de o sută de ori, tot preot m'aș face"!

Da, fiindcă numai ca preot avea dreptul și datoria, de a 'și jertfì toate puterile, întregul suflet pentru binele unui cerc hotărît de oameni.

Dar pentru acest cerc și înainte de toate numai pentru acesta voia sё aducă jertfa.

Încă mai nainte de a'și fi terminat studiile de drept, străinii și mai ales Jesuiții făcuseră toate încercările, ca sё'l tragă în partea lor; în urmă patriarchul sêrbesc îl luă la casa lui și'l alese de secretar, îl numì profesor, îl puse notar consistorial și bibliotecar al bibliotecei metropolitane: dar el însuși ne spune: „Fiind norocos a fi protosincel la metropolia noastră din Carlovёț, și pe lângă datorințele, ce le-am avut ca profesor de teologie, avênd și ciasuri slobode, le întrebuințam cu cetirea cărților canonicesci. Aceasta puteam sё o fac cu înlesnire căci eram și bibliotecar al bibliotecei metropolitane. În cărțile canonicesci aflam multe, care mё și siliam a le descrie, căci nu aveam nădejde, că voiu putè și eu oare când foliantele acele sё mi le cumpёr; apoi și aceea am gândit, că cine scie unde mё va arunca soarta dela Carlovёț, putèvoiu avè și acolo foliantele acele".

Eară părintele Popea ne spune: „Tot aici în această posițiune favorabilă i se dedu lui ocasiunea cea mai binevenită, pentru de a rёscolì archivul și a rёsfoì cărțile și foliantele din biblioteca metropolitană, descoperind actele și documentele și făcêndu'și notițele diverse, care mai pe urmă aveau sё formeze basa năzuințelor și acțiunilor sale întru emanciparea bisericei și restaurarea vechei metropolii române, precum și a numeroaselor și însemnatelor sale opuri canonice, după cum ne mărturisia el însuși atât cu graiu viu, cât și în deosebitele sale scrieri posterioare".

Toate aceste lucrări ostenitoare el le-a sёvêrșit în folosul Românilor îndeosebi; în toate, nu iubirea îndeobște, ci iubirea către Români 'l-a povётuit. Secretarul iubit al Patriarchului sêrbesc visa la emanciparea bisericei române; profesorul sêrbesc aduna material pentru opuri ce voia sё scrie în românesce, o limbă pe care n'o scria cu lesnire, fiind-că n'avuse parte s'o învețe atât de bine ca pe cea sêrbească, dar o limbă la carea ținea cu tot sufletul; notarul consistoriului sêrbesc aduna arme, ca sё poată apёra sfintele dreptăți ale Românilor.

La Sêrbi înaintează răpede din treaptă în treaptă și la vêrsta de treidеci și trei de ani ajunge Archimandrit titular și în urmă vice-președinte al consistorialui din Vёrșeț; dar și aici el se deosebesce de alții prin tragerea de inimă către diecesanii români și prin ocrotirea studenților români.

În sfêrșit, în vêrstă de treidеci și șepte de ani, el fu trimis ca vicar pentru vёduvita episcopie a Ardealului.

Eată dar unde l'a aruncat — în cele din urmă — soarta dela Carlovёț.

Această soartă însё nu era dată de o întêmplare norocită, ci făurită de către dênsul.

Căci întrunindu-se adunarea electorală a protopopilor ardeleni, comisarul împerătesc le spune alegётorilor, că asta-dată pot sё aleagă de episcop și pe unul care nu e născut în Ardeal și apoi dice:

numai cu drepturile majestatice cuprinse în *declaratoriul iliric* ci și cu faptele istorice de dat mai nou.

Interpelantul fiind membru în congres dela anul 1869 va sci că în anii 1872 Stoicoviciu și Gruici au administrat nu numai archiepiscopia ci și metropolia, întogma ca și Masirievici în anul 1871, Chrarislar în anul 1841, Stancoviciu în anul 1837 și ca mulți alții în diferite timpuri.

Interpelantul a întrebat mai departe că ce posițiune ocupă patriarchul Ivacicoviciu în ierarchia greco-orientală serbească și a ḑis că denumirea episcopului Angheliciu de administrator vatemă statutul congresual, pentru că în casul unei sedisvacanțe presidiul în congres i se cuvine episcopului celui mai bětrân în rang.

Nefiind însě aici un cas de moarte, citatul §. 12 al statutului nu se potrivesce. Administratorul a primit chiemarea de a representa în toate drepturile pe metropolitul, care se află încă în viață și e demisionat numai la cerere proprie. Când va fi vorba de alegerea metropolitului, guvernul va observa cu cea mai mare rigoare tot ce prescrie legea. Interpelantul a întrebat mai departe, pe basa căror drepturi și legi a asignat guvernul patriarchului și administratorului o rentă de câte 24,000 fl. pe an?

Recunosc că după moartea patriarchului venitele intercalare se cuvin fondurilor bisericesci și scolare sêrbesci. Dar acum nu avem de a face cu un asemenea cas; de altfel rentele amintite nu se plătesc din fondurile bisericesci și scolare ci din bunurile patriarchatului și chiar și escedentul din venitele acestor bunuri încurge în fondurile numite.

Interpelantul a întrebat în sfêrșit care au fost motivele guvernului pentru o asemenea procedere? pentru ce s'a adus biserica greco-orientală serbească în această stare escepțională? dacă voiesce ministrul president a comunica congresului abdicațiunea metropolitului și în genere ce pași voiesce a face pentru a restabili starea legală în biserica serbească?

La aceste întrebări respund: O stare escepțională în sinul bisericei greco-orientale sêrbesci nu există, mesuri nelegale, escepționale, nu s'au luat. Dispositiunile luate corespund pe deplin cu cele ce s'au luat între asemenea împregiurări decând există biserica serbească autonomă în Ungaria. Din faptul că congresul bisericesc alege pe patriarch nu se poate deduce, că și demisiunea trebue comunicată congresului. Alegerea metropolitului urmează în casul hotărît de moarte și anumit în modul că alegerea se întăresce; întărirea însě se poate și refusa. Prin urmare din procederea aceasta nu se poate deduce, că demisiunea trebue comunicată congresului și ministrul nici că poate apromite aceasta. (Aprobări în dreapta).

Guvernul unguresc 'și va ținè totdeauna de a sa datorință a scutì drepturile autonome ale bisericei sêrbesci contra ori și cărui atac, vină acesta din ori și ce parte chiar și contra unor atacuri, cari țintesc a estinde stera de drept normată a autonomiei și a o validita într'un mod ce nu corespunde pe deplin cu scopurile bisericesci și scolastice. (Aprobări).

Demisiunea patriarchului a urmat cum se scie din considerațiuni sanitare și de a ceea trebuia primită. Guvernul s'a folosit de ocasiune pentru a se îngrigì ca până la alegerea cea nouă patriarchatul să fie administrat de un bărbat care să apere biserica sêrbească, drepturile și fondurile ei, dacă va cere lipsa, atât contra esceselor guvernului cât și contra stăruinții de a folosì acele drepturi și fonduri pentru alte scopuri ear nu pentru acele pentru cari s'au destinat. (Aprobări vii în dreapta).

In fine ministrul president roagă casa să ia respunsul la cunosciință. (Va urma.)

Petițiunea

juristilor români din Transilvania presentată camerei deputaților în ședința dela 20 Aprile st. n. a. c. în cestiunea referințelor urbariale.

(Urmare)

Încât privesce §§. 5 și 6 a proiectului: acì într'adevěr nu numai juristul, dar ori-care individ, care posede cele mai primitive noțiuni despre esența proprietății, numai decât vede cea mai flagrantă violare a dreptului de liberă disposițiune asupra proprietății.

Căci §. 5, fără a ținè cont de esemplele așa ḑicênd a tuturor statelor civilisate — reducênd cantitatea posesiunei celor ce cer comassarea la $^1/_4$ parte a teritoriului de comassat, ear în necs cu aceasta §-l 6 voind a mai computa în aceasta $^1/_4$ parte către cele enumerate în §. 19. Art. LIII din 1871 și realitățile statului, bisericilor, a fondurilor și a celor de sub tutelă și curatelă, — nu numai că supune voia maiorității, garantată în dreptul public al fie-cărui stat constitutional, la voia minorității, și restoarnă prin aceasta acest principiu dovedit de practicabil, — dar totodată tăind în sfera legilor civile espune proprietatea la volnicia și domnirea minorității, afară de aceea învoalve tutela de stat, ignorând codicele civil, legile despre organisarea comunelor și despre orfani, și vătemând drepturile de autonomie a bisericilor.

Pentru a evita această anomalie, atât autorii patentei urbariale dela 1854, cât și maioritatea statelor civilisate ce s'au ocupat cu cestiunea comassărei, au susținut pentru permisibilitate $^2/_3$ părți.

Ca să servim cu esemple, ne provocăm la legile: Scotiei din 1665, Schleswigului din 1766, Danici din 1781, Prusiei din 1821, Nassaului din 1861 și Hannoverei din 1842, ba aceste state pretind ca proporțiunea de $^2/_3$ să fie constatată și în privința contribuțiunei, și foarte puține state civilisate se mulțemesc cu $^1/_2$. a teritoriului de comassat.

Noi nu sûntem contrari din principiu ai comassărei, pentrucă 'i cunoascem foloasele acolo, unde se poate esecuta după dreptate și ecuitate, și unde situațiunea teritoriului e acomodată pentru comassare.

Considerând însě clima Transilvaniei și situațiunea otarului singuraticelor comune resfirate în cea mai mare parte printre munți, unde poporul este avisat mai cu samă la prăsirea vitelor, sûntem convinși că cel mult $^1/_{10}$ din comunele Transilvaniei sûnt apte de comassare. Pentrucă nu este posibil a se staverì o cheie dreaptă, după care cei ce'și perd pămênturile la șes să se poată desdauna cu altele de pe dealuri, de prin tufișuri și de pe coastele munților, căci în multe casuri un juger la șes are un preț mai mare decât 100 jugere sterile și pietroase la munte.

Asemenea cheie de clasificare a pămênturilor nu esistă nici într'un cas de comassare din trecut, nu se poate staverì nici în viitoriu, pentrucă ar ruina mii de țěrani economi, cari astădi se poate ḑice că trăiesc între condițiuni suportabile, căci țěranul, cu mărginitele sale puteri materiale, nu este în stare se cultiveze teritorii sterile enorme, cari nici când nu resplătesc lucrul jertfit pentru ele.

Acesta e un astfel de motiv, care trebue să cumpănească înaintea fie-cărui om, dar mai vêrtos înaintea juristului și economului, care cunoasce referințele patriei noastre, un motiv, care este de ajuns pentru a resturna proiectul din cestiune.

Dar afară de aceste, o repețim, acele mĕsuri ale proiectului, cari dispun că în pretinsa $^1/_4$ parte să se compute pe lângă averile enumerate în §. 19. Art. LIII din 1871 și realitățile statului, a bisericilor, a fondurilor publice și ale celor ce sûnt sub tutelă și curatelă, țintesc la tutela, mai mult, la dreptul de liberă dispunere a statului asupra averei private, cea ce deoparte opresce conceptul și înviolabilitatea proprietății, ear de alta jignesce legile civile.

Recunoascem că statul are drept a pretinde în casuri estraordinare sacrificii dela cetățenii sei pentru interese mai înalte de stat, nu recunoascem însě că ar fi îndreptățit, pentru unele interese private, rĕu pricepte, a despoia privații, institutele pube și corporațiunile de dreptul de eră dispunere asupra averei lor, ce li s'garantat prin legi sancționate, și dispune de averea lor în mod destic.

Nu putem recunoasce de fuate nici motivele, pe cari se razimă. 8 al proiectului.

Nu! pentrucă a da singurailor proprietari drept de esproiațiune, este ceva mai mult decâcea ce după părerea juristilor poa să încapă într'un stat civilisat în drul legilor aduse în mod liber și coituțional.

Au nu este un drept de propiare și încă necondițional, asurat pentru proprietari prin acele suri ale acestui §. cari nu ficsează ni un macsim, ci lasă în voia lor ca prețuiască și rescumpere eventual ci a ni tot ce se poate numì „enclave prin păduri? și întrebăm că prin este mĕsuri oare fostul iobagiu locoriu în munți nu devine espus a fi dpoiat prin fostul proprietariu, pe u preț bagatel, de moșioară câscigată cultivată de seculi de strămoșiiei și devenită proprietatea lui prinliberare?!

Ba da! căci poporul dinmunți toate pămênturile urbariale le e respândite prin pădurile fostilor proprietari; deci în urma mĕsurilor ienționate toate aceste pămênturi i pot lua, în cele mai multe casuri, e un preț bagatel, căci proprieta de munte fiind de o calitate infioară, ca pământ nici când nu sea estima la prețul ce'l are ea înaiea țěranului muntean, care cu fama sa o scie esploata astfel încât se isține din ea.

De acì urmează de sine, castfel de pămênturi numai cu pnênturi se pot rescumperași anume numai cu astfel de pămturi, cari și în privința ramului de ltură, și a mărimei și a situațiunei sû de asemenea calitate; ear considerd că mai în toate casurile întreagamoșie din pădure a țeranului constă n una parcelă, ar trebuì ficsat acsimul teritoriului ce se oate schimba. Alt mod de a împeca, ca sub pretestul de rescumpărare ě nu se esecute în cele mai multe suri o totală deposedare — nu e putem închipuì.

Nu putem lăsa ne atins ci §-l 7, căci mĕsurile ce se intemneză printr'ênsul se vĕd a fi menitnumai a da ocasiune proprietarilor, cân cestiunile de comassare să se joa după plac și după terminarea comsărilor să mai esopereze comassări osteriori, firesce pe spese cmune.

„Aceasta în adevěr este o dovadă cu totul singulară a clemenței regesci. Deci, dacă venerabilul cler „va putè nemerì tocmai pe acel bărbat înfrumusețat“ cu arětatele calități, după-cum „doresce prea înaltul loc“, atunci nimeni nu se va îndoì, că bunătățile, care vor purcede din aceasta vor fi mari și fără numĕr“.

Acest bărbat dorit de „prea înaltul loc“ era Șaguna, căci deși între cei trei candidați ce urmează a fi propuși împĕratului, el întrunise cele mai puține voturi, coroana pe el l'a numit.

De asemenea, în discursul rostit în catedrala din Carlověț, adresându-se la metropolitul Raiacici, Șaguna ḑice:

„Nu e nici unul nici dintre cei ce sûnt, nici dintre cei ce nu sûnt aici de față, care nu ar scì, că sfințirea mea de astădi de episcop al Transilvaniei este urmarea ostenelelor celor multe ale Escelenței voastre, care bine ați voit a le pune încă dela începutul vĕduviei scaunului episcopesc din Transilvania înaintea prea înaltului tron al c. reg. măriri“.

Șaguna a ajuns dar episcop al Românilor ortodocși din Ardeal, pentrucă voia să ajungă, pentru că acesta a fost visul tinerețelor lui: norocul nu 'i-a eșit în cale, ci el l'a găsit, pentru că scia să'l caute.

Fără îndoială un tinĕr cu darurile firesci, cu studiile, cu posiția și cu relațiunile lui Șaguna, luând hotărîrea de a se face călugĕr, aspira la scaunul episcopesc; Șaguna însě îndeosebi nu aspira la scaunul episcopesc, ci la posiția ce un om ca dênsul își putea crea din acest scaun în mijlocul poporului român, și pentru aceea 'și-a pus în cumpănă toată personalitatea și toate relațiunile, ca să ajungă episcop la Români.

Pus odată în scaunul celei mai părăsite episcopii din Austria, el începe numai decât lupta pentru neatârnarea bisericei române ortodocse și pentru reînființarea metropoliei române. Sûnt mari greutățile, ce'l întimpină; sûnt mulți și puternici adversarii, ce 'i stau în față. Între acești adversari sûnt mai ales doi: Patriarchul sêrbesc, care apĕră supremația sêrbească întemeiată de un veac și jumĕtate, și capul bisericei române unite cu cea catolică, ca organ vĕḑut al ocultei puteri pale. În cursul acestei lupte Sêrbii 'l chiamă să le fie Patriarch, eară Românii uniți îi propun să fie întâiul metropolit al bisericei române unite cu cea catolică: el nu primesce, ci remâne episcop în o diecesă săracă și prigonită de veacuri.

Ori cine va înțelege, pentru ce el nu a primit să fie patriarch al Sêrbilor; vor fi însě mulți, care se vor întreba: dacă era Român în fundul inimei lui, pentru ce nu a primit să fie metropolit al Românilor uniți cu biserica papistă?

Pentrucă, după părerea lui, această biserică era o parte ruptă și depărtată din trupul poporului român, supusă la înriurirea unei puteri atât de covêrșitoare, încât nu se simția destul de tare spre a o putè face vreodată neatêrnată: nu voia să fie metropolit al Românilor uniți, pentrucă nu voia ca Românii să mai atârne, după toate celelalte, și de scaunul papal.

Și că acesta e adevĕrul, dovadă sûnt următorele mărturisiri ale Metropolitului gr. catolic Șuluț:

Escelență! principiul „Gleichbe-

rechtigung aller Nationalitän und Confessionen“ doară mai ma părtinitor și apĕrător nu are c tocmai pe mine, și osebit în privințconfesiunilor române, nimeni nu dosce mai tare decât mine, ca cuvênt să se prefacă odată și în trup, și acă stătea din partea mea, și pănăcum se vrea încarna, — da e lură limba boului și nu poate grăì —; um dară eartă-mi, ca mai nainte de e mi-ași da în merito rĕspunsul, să c o premisiune, și observațiune și la posițiunea mea canonică și hiarchică“.

„Escelența ta în tot dealul în diecesa Escelenței tale ești— așa ḑicênd — domn necircumsis și independent în cele bisericeș, nu ai de a întreba de nimenea, de n alt colegă episcop sau metropol sau patriarch — când ai voì a fe și a lucra ceva.

„Și totuși — nu e îloeală — că ți se vor ivì și Esceleni Tale în acțiunile administrațiunei iecesei unele momente ca acele, ce te vor împedeca și sfiì, ca să nu poți face totdeauna și toate cele ce i dorì.

„Însě eu mě aflu în ircumstări

Un lucru acesta fără părechie în lumea civilisată.

Nu este îndreptățit acel pas din menționatul §. care dă fie-cărei parți dreptul de a cere comassațiune nouă nici pentru acea, căci remânênd și după îndeplinirea comassărei unui otar — deschisă cestiunea comassărilor posteriori, prin asta s'ar paralisa chiar scopul principal al acestui proiect de lege, adecă: terminarea definitivă a proceselor de această natură.

Dar dacă credem în seriositatea motivărei proiectului, nici nu scim cum s'ar putè justifica comassările posteriori?

Eată ce ḑice înaltul guvern în motivarea acestui §.! „A estinde comassarea și asupra acelor teritorie, ar fi identic cu a face imposibilă comassarea, pentrucă spesele mĕsurărei nu stau de loc în proporțiune cu valoarea lor.“

Ei bine! dacă spesele de mĕsurare a munților și a altor teritorie de asemenea natură și valoare sûnt nesuportabile atunci când se mĕsură și comassează și celelalte părți a otarului, cu cât vor fi acele mai grele și mai în disproporțiune cu valoarea lor atunci, când vor forma numai singure obiectul de comassare!?

La §, 9. considerând multele casuri din trecut regretabile pentru nesciința inginerilor într'adevĕr ar trebuì sĕ aprobăm dispositiunea ca pe viitoriu numai ingineri specialiști și provĕḑuți cu testimoniu de cualificațiune sĕ poată fi aplicați la regulări de posesiuni și la comassări; dar fiindcă cualificațiunea are sĕ se normeze prin instrucțiuni ministeriale cari sûnt necunoscute încă, considerând numĕrul mărginit al inginerilor de specialitate pe acest teren, ne temem că nici acea instrucțiune nu va satisface așteptările juste ce sûnt legate de ea; ear încât privesce însași instrucțiunea, noi așa credem, că într'un stat constituțional numai legislațiunea poate fi chiemată sĕ resoalve o cestiune atât de momentoasă. (Va urma).

Corespondențe particulare

ale „Telgrafului Român.“

De sub munții resăriteni in Aprile 1880. (La cestiunea giurstărilor in cottul Trei scaunelor). In Nrul 48 al prețuitului d-voastre ḑiuar a apărut un articul sub titlul: „Românii din comitatul Trei-scaunelor“ în care s'a descris împregiurările — în cea mai mare parte — triste a le creștinilor nostrii din aceste părți, precum și starea preoțimei și a scoalelor confesionale, ultimul remediu ce ar mai putè servì spre susținerea caracterului național.

Consimțind și noi în general cu cele espuse în acel articul, Vĕ rugăm din partene, sĕ binevoiți a da loc, spre intregirea lui și lămurirea causei, și împărtășirilor noastre, ce avem onoare a Vi-le face pre scurt cunoscute în următoarele:

E afară de toată îndoiala, că congresul național bis. din anul 1870 prin conclusul arondărei ppresbiteratelor, a constatat numai o necesitate înteițitoare pentru înlesnirea administrațiunei și promovarea trebilor bis.-scolare și proiectul de arondare al archidiecesei, urmat la insărcinarea aceluiași congres, a și corespuns mai mult — după cum au dictat împregiurările — avisărei primite: cu toate aceste e de regretat că, nici arondările nu s'au esecutat, nici cel puțin tractele administrate provisorie, ce nu cad sub o adevĕrată arondare, nu s'au întregit până în ḑiua de astăḑi. Sinoadele archidiecesane din anii 1875, 1876 și 1877 au revenit asupra acestei afaceri, aducênd diferite concluse, ba a trecut și în congresul național bisericesc din 1878 și totuși sûntem și acuma unde ne-am aflat mai înainte, apropiânduse astfel proiectul de arondare de deceniul nascerei sale, fără sĕ fie esecutat. Aflânduse însĕ astăḑi necorespunḑĕtoare chiar și împărțeala politică, pe basa căreia se formasĕră — cu deosebire în archidiecesă — tractele ppresbiterale și procedênd și guvernul la formarea comitatelor cu ținerea în vedere a împregiurărilor locului, deținut naturalmente, — nu înțelegem cum ar putè a se statorì cu atât mai puțin arondarea ppresbiteratelor după o singură normă, fără a recede dela litera unei decisiuni premergĕtoare.

Aceste premise sĕ revenim la obiectel pentru care am recurs la bunăvoința D-voastre.

Prin provisorul învechit am ajuns la starea primitivă, în care ne aflăm astăḑi — cu deosebire în partea apuseană a comitatului Trei-scaunelor — cu afacerile bis. și scolare, dacă despre aceste din urmă mai putem face amintire în tractul Heghigului, unde astăḑi nu figurează mai mult ca 2 scoale confesionale, aflânduse și aceste, una din comuna Tel în stare de clădire prin posibilul concurs al crestinilor binevoitori din archidiecesă, eară cealalta din Vama-Buzeului, precum am înțeles de-a gata deja declarată de scoală comunală.

Aceste esperiențe regretabile promițĕtoare de consecențele cele mai triste pentru crestinii nostrii din aceste părți, pot ele sĕ ne dea, pe lângă orice mulcomiri, numai și cele mai mici garanții pentru conservarea elementului nostru, amenințat în mare parte, a'și perde din lipsa de scoale cu religiunea și naționalitatea? Rĕspunsul trist dară foart adevĕrat trebue sĕ-l pronunțăm cu toții, că — în împregiurările de față — nu! Ce sĕ ḑicem însĕ despre scoale, dacă și preoți 'și perd urma cu lunile din parochiele lor, fără motiv și fără licență din partea autorităților superioare bis. tocmai în timpul cel mai de lipsă pentru mângăierăa spirituală a crestinilor, ce recere serbătorea cea mai mare a crestinismului? —

Aceste am cugetat din partene a le pune în vederea Pre On. Redacțiuni spre a sci la locurile competente, că de nu se vor îndrepta lucrurile numai și cu o oară mai curênd trebile noastre bis. și scolare sûnt espuse periculului celui mai mare. —

Mai mulți crestini ortodocsi.

Varietăți.

* (Postal) De ocupat sunt doue posturi de magistri postali și adecă: în Etéd și Corund (comit. Odorheiu.) La aceste posturi se cere câte o cauțiune de 100 fl. v. a. Magistrul postal din Etéd are pe an 120 fl. salariu, 40 fl. pausale de cancelarie și 324 fl. bani de espediții; cel din Corund are salariu de 150 fl. și numai pausale de cancelarie 40 fl. v. a. Doritori de-a ocupa aceste posturi au sĕ'și adreseze su plicile lor la direcțiunea postală din Sibiu în termin de 3 septemâni.

* (Mulțămită publică.) Ca amandament la mulțămita reuniunei femeilor române din loc publicată în Nr. 37. viu în numele aceleiași a publica ofertele incurse mai târḑiu din Bărlad prin dl Ioan Popescu director preparandial în Bărlad și anume dela dnii Ioan Popescu 15 franci George Ghimbășan prof. gim. 15 fr. Stefan Neagoie prof. gim. 5 fr. L. Hergescu prof. 2 fr. 50 bani G. Albu diacon 2 fr. 50 bani. Pentru aceste frumoase oferte, primească domnii binefăcĕtori și pe această cale cea mai vie mulțămită.

NB. În mulțămita publicată din Nr. 37 s'a strecorat o eroare de tipariu față cu ofertul d-lui Ilarion Pușcariu asses. con. Ofertul a fost de 2 fl. ear nu 1 fl. (Eroarea zace în lista de atunci carea conține numai 1 fl. Red.)

Zernești 12 Aprile 1880.

I. Strevoiu
not. reun.

* (Semne de recoltă). **Recolta în America promite a fi mai bună și mai mănoasă ca până acuma.**

Sciri ultime.

(După „S. d. T. R.“)

Budapesta, 7 Maiu n. Casa deputaților a decis estradarea deputaților Verhovay, Mednyánszky, Komjátty și Uechnitz din causa afacerei duelului Verhovay-Májthényi.

Viena, 7 Maiu n. „Polit. Corr.“ anunță: Muntenegru așeadă un corp pe observațiune de 18 batalioane la marginea Albaniei. Prenk Doda, principele Miriditilor, a sosit la Scutari cu 2600 Miriditi.

London, 7 Maiu n. Un circulariu al cabinetului britanic recearcă cooperațiunea puterilor europene pentru garantarea punerei în lucrare a părților încă neîmplinite din tratatul dela Berlin.

Petersburg, 7 Maiu n. „Journal Petersburg“ declară de neîntemeiate scirile despre o alianță de resboiu, plănuită de China, cu Japonia.

Constantinopole, 7 Maiu n. Ucigașul lui Kumerau (colonel rusesc atașat lângă ambasada rusească din Constantinepole Red. T. R.) este condamnat la moarte.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Cestiunea ortografică în Academia română.

Raport

asupra noului proiect de ortografie română.

(1 Urmare).

Această stare de lucruri anormală a trebuit sĕ preocupe cu drept cuvênt pe întreaga Academie. Căci dacă în cestiuni de pură sciință abstractă singura normă a noastră trebue sĕ fie cercetarea necondiționată a adevĕrului, indiferent, dacă acest adevĕr este împărtășit de mulți sau de puțini oameni, în cestiuni de o desvoltare organică generală oarecum instinctivă, precum este limba și împreună cu dênsa și scrierea, elementul *usului* adoptat de mulțimea celor ce vorbesc și ce scriu este tot deauna un element de cea mai mare însemnătate, pe care nu este iertat a'l ignora.

Sub impresiunea acestor împregiurări a început comisiunea d-voastră ortografică lucrarea sa, și mulțămită spiritului de conciliare, de care au fost conduși toți membri și de care a dat probă în deosebi stimatul nostru președinte, dl Baritiu (singurul dintre

---

mai grele, precum bine scii — Eu — am în cârmuirea bisericei și a credincioșilor noștrii din Ardeal și din provincia metropolitană încă vre-o câți-va colegi episcopi, între cari diecesa antică a Făgărașului s'a împărțit, am un „vestitor apostolesc“, am „un patriarc“, ba am și „alți frați nu de o mamă“, dar puternici, care mĕ controlează, și 'mi păzesc călcâiul, și care de multe ori și în acele, în care ei nu ar avè drept, îmi țin nu numai voea, dar tocmai și consciința în cătuși“.

Aceste le scrie Românul adânc mâhnit, că nu poate acorda egalitate fraților sei de un sânge.

„Flere possem, sed iuvare non“ ! — a ḑis Șaguna după încheerea pactului dualist; dar în biserica lui 'și-a întemeiat stăpânirea și în această biserică numai Românii aveau glas hotărîtor.

Și întemeiarea unei asemenea biserici neatêrnate, în care numai creștinii ce o alcătuesc au glas hotărîtor, mai de aproape întemeerea unei biserici naționale românesci a fost scopul ce Șaguna se simția menit a'l realisa în timpul scurt a trecerei sale prin această lume.

„Tu Doamne scii, că cătră scopul meu doresc a alerga: pe Românii ardeleni din adêncul lor somn sĕ'i descept și cu voe cătră tot ce 'i adevĕrat, plăcut și bun sĕ'i trag“!

Aceasta nu este o frasă de ocasie, ci mărturisirea consciinței despre o misiune îndelung meditată.

Și nu din întêmplare a ḑis el „Românii ardeleni“, căci scia prea bine, că sûnt în Ardeal și Românii, care nu vor fi păstoriți de dênsul: a ḑis „Românii“, pentrucă pe toți Românii îi avê în vedere. Dacă nu ar fi fost omul chibzuit ce era, el nu ar fi ḑis chiar nici „Românii ardeleni“ pentrucă nu numai aceștia erau în gândul lui: la urma urmelor el este acela, care a conceput și realisat în parte unirea tuturor Românilor din țerile, supuse Habsburgilor în ceea ce privesce interesele lor morale și intelectuale.

Dar el avea înaintea sa greutățile isvorîte din întêmplările ce s'au urmat în curgerea celor două veacuri trecute.

După pacea încheiată la Carlovĕț la finele secolului XVIII o parte a poporului român cade sub stăpânirea Habsburgilor.

Acești Habsburgi nu erau o familie de stăpânitori ivită ca din senin, ci o dinastie care de veacuri acum se luptă pentru organisarea Europei centrale căḑute în părăginire, care avea o politică tradițională și care dispunea de un întreg aparat administrativ, o dinastie, pentru care arma era mai mult un scut de apĕrare și care a cucerit țĕri mai ales cu legiunile de funcționari administrativi. Era deci un lucru firesc, ca această dinastie, care de aproape două sute de ani se lupta cu Maghiarii sĕ se bucure de esistența unui element străin și ostil Maghiarilor în țĕrile nou ocupate. Deci, chiar din început Curtea din Viena 'și-a format planul de a stringe elementele române risipite prin țĕrile dela rĕsărit și de a ocrotì desvoltarea lor, ca cu vremea sĕ se poată răzema pe ele întru stabilirea echilibriului social.

Realisarea acestui plan a întimpinat însĕ în toate timpurile mari greutăți.

Înainte de toate, atunci, Românii nu făceau, de drept, parte din țĕrile în care se aflau. Spre a introduce acest nou element în viața publică, Habsburgii ar fi trebuit sĕ facă ceea ce în zadar s'a încercat popularul împĕrat Iosif II, adecă sĕ modifice constituția acestor țĕri; nu aveau însĕ destulă putere, pentrucă în lupta cu puternicii ḑilei, nu se puteau răḑima decât pe partea slabă a împĕrăției.

Apoi ori ce mĕsură luată în interesul Românilor trebuia sĕ provoace o resistență firească din partea Maghiarilor, eară la anul 1848 s'a vĕḑut, că această resistență poate sĕ fie atât de puternică, încât curtea din Viena nici chiar cu spriginul tuturor celorlalte popoare din împĕrăție sĕ nu o poată biruì. O putere înțeleaptă însĕ totdeauna încă de departe se feresce de a provoca asemenea resistență, căci, la urma urmelor mai pre sus de toate trebuie sĕ'i fie pacînica conviețuire.

Pentru aceea nu odată li s'a ḑis Românilor din partea curții din Viena: Fiți răbdători. (Va urma.)

noi, care luase parte și la toate desbaterile ortografice din anii 1867, 1868 și 1869), comisiunea d-voastră a putut ajunge la un resultat în privința cestiunilor parțiale, de care a avut timpul de a se ocupa. O parte din aceste cestiuni s'au putut hotărî cu unanimitatea membrilor, o altă parte s'a hotărît numai după maioritatea părerilor, tot deuna însă discuțiunea s'a urmat cu dorința învederată a tuturor de ajunge la un resultat practic — o dovadă mai mult pentru adevĕrul, că timpul și esperiența îmblânzesc adese ori contrastele și permit a găsi un teren comun de înțelegere acolo, unde mai înainte nu se vedeau de cât câmpuri separate și inimice.

Trecênd acum, domnilor membri, la însași arĕtarea principiului sau mai bine a principielor, cari au predomnit în stabilirea proiectului ortografic ce avem onoare a-'l supune aprobării d-voastre, întêmpin oare care greutate în caracterisarea lui prin o singură frasă.

Antagonismul obicĭnuit la noi în materia ortografică între ceea ce se numesce etimologism și ceea ce se numesce fonetism, nu-'mi pare a corĕspunde cu esența punctului în discuțiune. Precum foarte bine a ḑis d. Hasdeu în una din ședințele noastre, (Anale, seria II, vol I. pag. 30) „ceea ce este etimologic astăḑi, era fo„netic atunci, când s'a aplicat un mod „de scriere la o limbă oare care. La „început chiar ortografia franceză și „cea eugleză, atât de etimologice „astăḑi în aparență, erau fonetice, se „scriea cum se vorbia. Cu toate a„ceste în starea lucrurilor de astăḑi „nu e posibil în ortografie un fone„tism pur — căci fiecare îndivíd ar „avè atunci dreptul de a aplica pe „hârtie idiosincrasiile sale personale „de pronunțare — nici etimologism „pur, de vreme ce derivațiunea cuvintelor în ori ce limbă este în cea mai mare parte necunoscută sau controversabilă. Posibilă și practică este numai o ortografie eclectică, relativă, un termin mediu între fonetism și etimologism.

Că asemenea idei drepte s'au putut lăți și la noi și încă într'un timp așa de scurt, este unul din foloasele ce ni le-a adus și noul studiu comparativ a limbelor în genere. In proporțiunea, în care s'a afirmat și s'a întins limbistica generală, s'a redus valoarea unui etimologism mărginit la un anume popor si la o anume epocă. S'a înțeles, că ceea ce părea o formă consolidată, era în esență o formă fluidă, și că dintr'un *etymon* mai primitiv fie care șir de generațiuni, își face cuvêntarea sa proprie prin modulările fonetice ce i le impune și prin care îl variază. Departe de a putè admite cu d. Cipariu (Elemente de limba romana pag. 83) că toate sunetele derivate se pot înfățișa ca spurie și corupțiuni, în cât se abat de la cele primitive și că „au dar a se reduce la sunetul primitiv“ vom înțelege din contra, că togmai în această variare fonetică se arată viața proprie a unei limbi și că legea eufonică este unul din semnele fundamentale și caracteristice ale geniului limbistic într'un popor.

Pentru cei ce sûnt însĕ deprinși cu antagonismul dintre etimologism și fonetism ne-ar cere numai decât o caracterisare a proiectului nostru ortografic după acea despărțire oarecum scolastică, putem ḑice în aceste cuvinte: pe când ortografia acum a Academiei române era întemeiată pe un etimologism temperat prin concesiuni fonetice, ortografia propusă în proiectul de față este întemeiată pe un fonetism temperat prin necesități etimologice.

Punctul nostru de plecare este dar acesta: fie care cuvênt se scrie cum se pronunță, sau, precum a ḑis-o din vechime Quintilian (Instit. orat. 1 8, 38) *Ego sic scribendum quidque indico quomodo sonat. Hic enim usus est literarum, ut custodiant voces.*

Acest principiu va da limbei române o scriere simplă, ușoară, conformă cu ideile limbistice moderne cât și cerințele pedagogice în scoală.

Aplicând însĕ astă-ḑi acel principiu fonetic la alfabetul latin, cu care sûntem datori a scrie limba noastră fiindcă este propriul nostru alfabet latin strămoșesc, constatăm, că pe de o parte alfabetul latin are unele litere, cărora nu le mai corespunde în limba română nici un sunet deosebit și care ne sûnt prin urmare de prisos, și că pe de altă parte limba română are câteva sunete nouĕ, cari trebuesc însemnate în scris dar pentru cari alfabetul latin nu are litere deosebite.

Acest fapt din urmă ne împune întroducerea unor semne nouĕ și, în limitele strîmte ale acestei nouĕ întroduceri, trebue sĕ ținem samă de considerări etimologice mărginite la însăși limba română. Dealtmintrelea remâne principiul: *Acele sunete române pentru cari avem litera corespundĕtoare, se scriu totdeauna cu această literă.*

Eacă cele douĕ regule generale, de cari a fost condusă comisiunea d-voastre în stabilirea ortografiei. Vin acum a vĕ arĕta aplicarea lor la casurile speciale, de cari ne-am ocupat și în privința cărora am putut ficsa modul de scriere.

(Va urma).

Îndreptare. Regretăm foarte mult că în nrul trecut s'au străcurat foarte multe erori cari schimbă esențial înțelesul materiilor publicate. Așa îndată în articulul „La adresa sinoadelor“ se repetează mai de multe ori cuvêntul „episcopie“ în loc de **„epitropie“**, (Așa pe pag. 190 la p. e. f.) al II. La „Rev. pol.“ „călăii“ în loc de **„calăii“**, „esercițiul“ în loc de **„serviținl“**. Economic Budapesta: „ari“ în loc de **„cari“**, „factu în loc de „făcut“, „ceceriul“ în loc de **„ceriul“**, „eapĕrt“ în loc de **„capet“**, și alte mai neesențiale.

Bursa de Viena și Pesta

din 5 Maiu 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	106.55	106.45
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	83.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	98.25	98.3/8
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	87.50	87.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.60	125.70
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	94.—	95.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	94.75
Obligațiuni urbariale temeșiane	93.75	94.50
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	94.—
Obligațiuni urbariale transilvane	93.25	93.70
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	94.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea ḑecimei de vin	93.—	93.10
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.15	73.10
Datorie de stat în argint	73.80	73.50
Renta de aur austriacă	89.50	89.—
Sorți de stat dela 1860	130.25	130.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	840.—	838.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	279.30	280.75
Acțiuni de credit austr.	268.25	270.—
Sorți ungaresci cu premii	—.—	112.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.61	5.57
Napoleon	9.48 1/2	9.48
100 marce nemțesci	58.60	58.60
London (pe polița de trei luni)	119.20	119.20

Economic.

Făgăraș, 23 Aprilie n. Pro. hectolitră Grâu fl 8.50—9.50; grâu sĕcărețfl 7—8.; sĕcară fl. 5—5.20; orḑ 4—5; ovĕs fl. 2.20—3.50; cucuruz fl. 4.80—5.; mălaiu fl.—.—.; Sămânță de cânepă fl. 8—9.; mazere fl. ——.; linte fl. —.—; fasole fl. 5—6 crumpene fl 2—2.40.; pro 100 chilo: Slănină fl. 65—78; sĕu brut fl. ——; sĕu de luminărifl. 38—42; unsoare fl. —70; cânepă fl. 28—35.; sĕmență de in fl. —————; săpun fl. ——; fên fl. 2.—2.40 spirt pro grad 10 1/2— cr. pro chilo: carne de vită 42 cr. carne de vițel 36—— cr.; carne de porc 44— cr. carne de miel (un miel întreg) fl. 1.60—2.40; Târgul de aḑi a fost tare cercetat. Timpul e foarte secetos din această pricină earba nu crește și bucatele încă pătimesc.

Mediaș, 29 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu 7.80—8.20; Grâu sĕcărețfl. 6.60—.7; Sĕcară fl. 4.50—5..; Ovĕs fl. 3.20—3.50; Cucuruz fl. 4--4.50 Sĕmență de cânepă fl. 6.50—7; Fasole fl. 6.—6.50; mazere fl. ——; Cartofi fl. 2--2.50; Fên fl. 2—2.20; cel vechiu; cel nou fl. —.--; Cânepă fl. 34—37; Slănină pro 100 chilo: fl. 60——; Unsoare de porc fl. 60——; Sĕu de luminărifl. 40—50; Spir pro grad cr. 11 1/2; carne de vită pro chilo 44 cr. carne de porc 48--52 cr. carne de vițel 48.—52 cr. carne de miel (intreg) fl. ——— oauĕ 7 de 10 cr. Târgul de aḑi au fost bine cercetat grâul și cucuruzul scad în preț; timpul e fru mos și cald.

Brașov, 30 Aprilie n. Pro hectolitră Grâu fl. 8.90—9.50; Grâu sĕcărețfl. 6.90; Sĕcară fl. 5.70 --5.90; Orz fl. 4.40--4.60; Ovĕs fl. 3.20--3.30; Cucuruz fl. 5.50; Mălaiu fl 6.60; Mazere fl. 7.40; Linte fl —8.70; Fasole fl. 6.50 Sĕmânță de in fl. 10.60 Sĕmență de cânepă fl. 6.70— Cartofi fl. 1.80 pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 48 cr.; carne de berbece 24 cr.; Sĕu de bovine roasppĕt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Nr. 2876 1880 / 3271 1889 [24] 1—3

Edict.

Moara de vapor locomobilă cu 2 roate din Vurpĕr se va vinde prin licitație **în 30 Maiu 1880 a. m. la 11 oare** aceluia care va da mai mult.

Prețul esclamărei este 2000 fl. v. a.

Vadiul sûnt 10% din paețul de esclamarer Condițiile mai deaproape ale licitației se pot cetì în cancelaria subsemnatului oficiu orfanal sau la primăria din Vurpĕr.

Din ședința ordinară a sedriei arfanale a comitatului Sibiiu ținută în 21 Aprilie 1880.

Presidentul.

Herberth m. p.

Prafurile musante lacsative din Elöpatak

conțin compositiunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpatak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmuri de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură în gât, umflături de ficat și splină, îngroșarea ferei, petri în feare și gălbinare la respirarea grea și baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecțiuni cataralice ale rerunchilor, a beșicei și canalului de urină, în contra formărei de nĕsip, la catare cronice și umflături ale matricei, curgere, dispositiune la vrsare de sânge, la ameței, suirea sângelui cătră cap și cătră piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât **sarea scumpă de Karlsbad,** cât și **prafurile lui Seidlitz.**

Prețul unei scătuice ce cuprinde 12 dose cu îndreptariul spre folosire cu tot **1 fl.**

☞ Depositul general: În **Brașov** la apotecariul **Szava;** în **Sibiiu** la **F. A. Reissenberger,** comerciant. [16] 5—12

Audiți, vedeți și mirați-vĕ!

Mărfurile de argint Britania, primite dela o massă concursuală a unei mari **Fabrice de argint Britania**, devenite falită, se dau cu ori ce preț sau mai bine ḑis gratuit.

Trimițênd **fl. 6.95** în bani gata s'au cu rambursă ori cine primesce următoarele **47** obiecte cu a patra parte din valoarea reală, și adecă:

Toate **47** obiecte au costat mai nainte 30 floreni și costă acum numai floreni 6.95.

Bucăți 6 **Cuțite de masă** escelente, mănunchiu de argint Britania, cu cuțitori adevĕrat englezesci
„ 6 **Furcuțe** de cele mai fine, argint Britania, dintr'o bucată.
„ 6 **Linguri de mâncare** de argint Britania, grele și massive.
„ 12 **Linguriță de cafea** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 6 **susțiitoare de cuțite** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 1 **lingură mare de lapte** de argint Britania, masivă
„ 1 **lingură mare de supă** de argint Britania, grea.
„ 6 **filigeane Victoria** englezesci, ciselate foarte fin.
„ 2 **sfeșnice pe masă de salon** Britania pline de efect.
„ 1 **sită de te** de argint Britania.

Toate **47** obiete sûnt fabricate din cel mai fin și cel mai solid argint Britania, care este unicul metal ce esistă pe lume care în veci remâne alb și nu se poate deosebì de argintul adevĕrat nici după o folosire de 25 ani; **pentru aceasta garantează.**

Ca dovadă, că anunciul meu

nu este înșelătorie,

mĕ deoblig prin aceasta în public, dacă marfa nu convine, **a o rentoarce fără nici o greutate.** Îndrept la epistolele de mulțămită ce mi-au venit, și pe cari îmi voi permite a le publica succesiv. — Cine doresce deci a primì pe banii sei o marfă bună și solidă și nu lăpĕdătură, sĕ se adreseze numai cătră

A. Fraiss,

Viena, Rothenthurmstrasse 9, vis-à-vis de palatul archiepiscopesc.

☞ **Scrisurile fonciari sûnt mai puțin espuse fluctuațiunei cursului.** ☜

Învit deci la cumpĕrare de **scrisuri fonciari** ale

Institutului de credit și de economii „Albina“

din Sibiiu, cari aduc interese de **6%** (șese la sută) și sûnt un efect foarte bun pentru plasare de capitale.

1. Aceste scrisuri se rescumpĕră **în cel mult 20 ani** dela datul lor prin tragerea la sorți astmod, că din **fie-care serie,** adecă din totalul scrisurilor emise într'un an, se trage la sorți în fie-care an cel puțin a 20 a parte după categorii de **fl. 100, fl. 500** și **fl. 1000.**

2. Scrisurile fonciari esite la sorți se rescumpĕră în **deplina lor valoare nominală** la șese luni dela ḑiua tragerii.

3. Cuponii de interese se plătesc la semestru în 1 Aprile și 1 Octomvre a fiecărui an și sûnt **scutiți de contribuțiune.**

4. Pentru plata punctuală a intereselor și capitalului scrisurilor fonciari garantează:

a) toate hipotecele pre cari institutul a dat împrumuturi hipotecari. Prin articolul de lege XXXVI, din anul 1876 acele hipotece sûnt destinate **eschisiv pentru asigurarea detentorilor** (posesorilor) **de scrisuri fonciari** și dreptul lor acesta este întabulat espres pe acele hipotece. După statutele sale însĕ institutul împrumută numai până la 1/3 a valoarei hipotecei; *b)* un fond de **200,000 fl.** prescris prin numita lege și separat din capitalul de acțiuni al institutului pentru **speciala** asigurare mai departe a **posesorilor de scrisuri fonciari;** *c)* ceealaltă avere a institutului.

Aceste hârtii de valoare sûnt deci foarte recomandabile pentru **fructificarea de capitale** ale particularilor, ale **fondurilor publice,** ale **pupililor** și pentru **cauțiuni.** Ele sûnt deja notate cu bun preț la **bursa din Budapesta** și se vênd în cursul ḑilei la

P. I. Kabdebo,

bancariu în Sibiiu.

[20] 4—4

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 50. Sibiiu, Marți 29 Aprilie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Cuvêntarea

Escelenței Sale Înaltpresânțitului Archiepiscop și Metropolit **Miron Romanul** la deschiderea sinodului archidiecesan în 27 Aprilie a. c.

Preastimaților Domni, Iubiților frați, Iubiților fii!

Vĕdêndu-vĕ și la această ocasiune întruniți în sinodul archidiecesan pentru susceperea agendelor ordinarii provĕdute în statutul organic, vĕ salut Iubiților cu bucuria sufletească, ce o am totdeauna, când vĕd cultivându-se terenul, care clerului și poporului nostru ortodocs i l'a dat statutul organic.

Împregiurărilor vitrige, între cari s'a aflat biserica noastră transilvană secoli de ani, este de a se atribuì: că clerul și poporul nostru ortodocs preste tot încă nu se poate mĕsura deplin în cultura scientifică cu celelalte confesiuni vechi din țeară, și că după toate câte s'au întreprins până acum în noua eră a vieții noastre bisericesci, ni-au mai rĕmas a regula încă multe afaceri, dela cari depinde progresul și prosperarea bisericei.

Cu toate că nici împregiurările actuale nu corespund justelor noastre dorințe, ba unele simptoame din viața publică sûnt chiar apte de a ne însufla îngrigiri serioase pentru viitoriu: sperez totuși, că Domniile Voastre, Iubiților mei frați și fii sufletesci! întăriți și conduși de spiritul adevĕrat crestinesc, care totdeauna a caracterisat pre poporul nostru, veți afla și astădată calea și modul, de a contribuì cât numai se poate la promovarea scopurilor, pentru cari ni s'a restaurat sinodalitatea, mijlocul cel mai bun spre aceea, ca însași biserica, totalitatea clerului și a poporului, sĕ'și poată crea un viitoriu mai ferice, întru mărirea lui Dumnedeu.

Dar însĕ activitatea D-lor Voastre nu se mărginesce numai la agendele strins sinodale, ci după ce cu ajutoriul lui Dumnedeu implorat astădi în sânta biserică ne va succede a ne termina bine agendele ce le avem aicia, reîntornêndu-vĕ acasă, ca cei-ce posedeți încrederea clerului și a poporului, sûnteți chiemați a da la diferite ocasiuni binevenite impuls și a coopera din resputeri la luminarea poporului nostru și la lățirea culturei scientifice și morale, dela carea mai ales depinde prosperarea bisericei.

Premițênd aceste, eu în firma credință, că Dle-Voastre veți dovedì în faptă, că sûnteți pĕtrunși de însemnătatea misiunei ce o aveți ca deputați sinodali, vĕ împărtășesc binecuvêntarea mea archierească, și cu aceasta sesiunea ordinară a sinodului nostru archidiecesan pentru anul curinte o dechiar de deschisă.

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop.

Revista politică.

Sibiiu, în 28 Aprile.

În conferența ținută în 7 Maiu n. în localitatea ministeriului ung. de agricultură s'a acceptat proiectul lui Bokros în privința regulărei proprietății în Trasilvania. Ministrul de justiție Pauler a declarat, că din parte'și aderează la o parte a tecstărei celei nouĕ, fiind basată pe principiele mai recente, ca și proiectul original. A pâșit însĕ contra duor puncte, adecă contra celui ce privesce enclavele în păduri; mai departe contra punctului, care statoresce numai tabla regească dela M. Oșorheiu de a doua instanță. Conferența doresce ca proiectul sĕ se desbată cât mai curênd în casa deputaților și s'a învoit a face la desbaterea specială modificațiuni în tecstul lui Bokros.

Dela Viena aflăm că în curênd ședințele senatului imperial sĕ vor amâna și îndată după amânare contele Taaffe va întreprinde o nouă reconstrucțiune a ministeriului cislaitan. Se dice că ministeriul acesta va fi un ministeriu de coalițiune.

Principele Bismarck are dile grele. In lăuntru este în ceartă cu partidele din parlamentul german; în afară umblă după alianțe sigure și nu află.

Atențiunea cea mai mare o atrage în dilele aceste Londonul și Albania. Din London spune „N. fr. Pr.“ că ambasadorul ce are sĕ inlocuiască pe Layard la Constantinopole, Gőschen, are instrucțiuni cu pretensiunea, de a mări Muntenegrul, a cede Epirul și Tesalia Greciei, a transforma Macedonia în provincie autonomă, în togma ca Rumelia orientală, a introduce reforme adevĕrate în Armenia și a înceta apĕsarea crestinilor.

În Albania au ajuns departe lucrurile. O telegramă dela Scutari, ce poartă datul 7 Maiu n., spune: Intâiași dată foia oficială turcească numită „Scodra“ a apărut și în limba albaneză. In fruntea foaiei se publică o proclamațiune a comitetului ligei, în care se declară pe față, că Albania a încetat de a mai fi sub stăpânirea padișahului (sultanului); declară mai departe depuși pe toți funcționarii otomani, cari nu sûnt de naționalitate albaneză, îndrumându'i a părăsì țeara. Escepțiune se face cu aceia, cari s'au dovedit că sûnt amici Albanezilor. In viitoriu liga va emite ordini. Dealtmintrea, ca și până acum, legislatori remân bĕtrânii clanurilor. Proclamațiunea este subsemnată de Ali-pașa, Hodobeg, Prenk Bib Doba, Mufti Hafiz Efendi, episcopul Parten, Nicola Dzaba în numele notabililor și poporului de confesiune musulmană și creștină. Altă telegramă, după ce vorbesce despre unele mișcări de trupe de ale ligei, de scutința ce liga a oferit consulatelor și de desertiunea trupelor turcesci cu arme, bani și munițiune cu tot, adauge că influența italiană cresce foarte tare, că se așteaptă arme și voluntari din Italia și că printre Italianii de acolo se vorbesce și de o legiune garibaldiană.

O escadră franceză a aruncat anghirele dinaintea Salonicului.

Sinodul archidiecesan.

Sesiunea sinodului archidiecesan din 1880 s'a deschis cu obicĕnuitele și prescrisele solemnități în ziua de dumineca Tomei.

După cuvêntarea de deschidere s'a ales biroul provisoriu, cu ce s'a și terminat pentru ziua dintâiu ședința nefiind sinodul atât de numeros, ca conform regulamentului sĕ fie capabil a conclude.

După ameadi membri s'au într'unit la o conferență, cu care ocasiune s'a vĕdut, că numĕrul membrilor s'a sporit și că membrii sûnt dispuși a fi și mai cruțători cu timpul decât în trecut.

Luni la 9 oare s'a început a doua ședință, care a durat până la 11 oare. Asupra acestei ședințe vom revenì când vom dispune mai bine de spați, decum dispunem de astădată.

Respunsul

ministrului president C. Tisza la interpelațiunea deputatului Maximoviciu în causa patriarchatului sêrbesc.

(Încheiere).

Dr. N. Masimoviciu: Nu sûnt mulțămit cu respunsul. In biserica orientală renunțiațiunile în genere, nici cele de bună voie, nu sûnt permise, pentrucă legătura esistentă între biserică și prelatul bisericesc după natura sa este esternă. Un prelat demn remâne între ori și ce împregiurări în oficiul seu, un prelat nedemn nu'și poate părăsì oficiul ci se amovează dintr'ênsul prin condamnare.

Regula bisericească, că un prelat are dreptul și datorința de a purta oficiul primit pe viața întreagă, esistă și astădi și

FOIȚA.

Archiepiscopul și Metropolitul

ANDREIU BARON de ȘAGUNA.

de Nicolau Popea.

(Dare de seamă de *I. Slavici*).

(2 Urmare).

Dar tot după pacea dela Carlovĕț s'a petrecut și migrarea Sêrbilor sub Cernoevici și aședându-se cu grăniceri la hotarele orientale ale impĕrăției, acești Sêrbi au obținut privilegii, între care și dreptul de autonomie bisericească. Pentru aceste grivilegii Curtea din Viena își închipuise un subiect ideal, pe care'l numia *„națiune ilirică“* și în care cuprindea în genere pe crestinii de religia ortodcsă ce se aflau în imperiu. Pe această cale piezișă ca membrii pretinși ai unei presupuse națiuni ilirice, au câscigat Românii oare care drepturi, — cel puțin în cele bisericesci. Din nenorocire însĕ aceste drepturi nu le-au fost de vre-un prea mare folos, de oare-ce trebuiau sĕ se lupte cu supremația Sêrbilor, partea în adevĕr privilegiată a acelei presupuse națiuni ilirice.

Mai era însĕ o a doua nenorocire neasemênat mai mare pentru Români.

Numai decât după încheierea păcii dela Carlovĕț Curtea din Viena începe a'și face pregătirile pentru un eventual resboiu de apĕrare contra Rusiei, resboiu, pe care'l credea inevitabil și căuta sĕ'l amâne pe un timp, când Rusia va fi slăbită. Încă împĕratul Leopold I, dând ambasadorului seu dela Constantinopol instrucțiuni, dice: În Români nu trebue sĕ pui încredere, căci ei sûnt ortodocși și așa puși la dispositiunea Rusiei. Această neîncredere este motivul politic, pentru care Curtea din Viena nu credea de cuviință sĕ desvoalte mai mult zel întru ocrotirea Românilor și în același timp motivul, pentru care ea a cedat inriurirlor papale și a desvoltat atât de mult zel pentru unirea Românilor cu biserica catolică. Ce e drept, ea nu a persecutat pe Românii ortodocși, ba 'i-a asigurat totdeauna despre protecția ei; dar 'i-a părasit, a lăsat sĕ'i persecute alții și a dat toată protecția Românilor uniți.

Dela începutul secolului XVIII până la venirea lui Șaguna în Ardeal, unirea cu biserica papistă era singurul mijloc, prin care Românii își puteau, deși cu multă anevoință, crea o posiție în viața publică: biserica gr. catolică este aceea, care a pus temeliile culturei, Românilor ardeleni și a hotărît oare-cum timbrul culturei noastre moderne. Era deci un feliu de datorie pentru fie-care Român bun de a stăruì, ca Românii sĕ se unească cu biserica romană de a combate conscința de unitate religioasă cu Rusia, de a accentua naționalitatea română, de a acoperì ortodocsia prin latinitatea noastră. Și noi care nu judecăm din punct de vedere religionar, ci avem în vedere numai desvoltarea poporului român, nu vom osindì pe Metropolitul, care a voit sĕ'i tragă pe Români la unirea cu biserica romană, nu vom osândì pe acei bărbați români, care în timp de 150 ani au stăruit sĕ asigureze desvoltarea Românilor de peste Carpați prin unirea lor cu biserica romană.

Dar ceea ce le era ertat acestora, nu s'ar fi putut erta lui Șaguna. Șaguna trăia într'un timp, când conscința națională era mai covârșitoare decât cea religionară: el nu putea dar sĕ pearză din vedere unitatea religionară a poporului român. Nu odată a zis el: Românii uniți cu biserica romană nu sûnt decât partea neasemênat de mică a poporului român. Această parte, în stadiul de desvoltare, la care se aflau Românii pe timpul lui, era oare cum deslipită de națiune și supusă unei înriuriri străine, care în trecut putea sĕ'i folosească, dar în viitoriu va trebuì sĕ'i jignească desvoltarea ori se o împingă în o direcție mai mult ori mai puțin deosebită de cea urmată de marea maioritate a națiunii. Deosebirea de religie a fost, este și va fi în toate timpurile un foarte esențial element de perturbație socială, și Șaguna era omul, care scia asemenea lucruri și se bucura, că numerul Românilor, care au fost siliți a părăsì legea strămoșilor, e relativ mic că numai puțini Români au o conscință religioasă deosebită de acea a generațiilor trecute, care este și a marei

dacă s'au întêmplat casuri de renunțiațiune asemenea abateri dela regulă nu se pot justifica prin incidente ivite în pracsa bisericească, ci ele sûnt acte de o grație bisericească deosebită și escepțiuni particulare, pe care numai biserica le a potut și le poate permite între împregiurări bisericesci escepționale susținêndu-se însĕ observanța canonică.

Mai departe renunțiațiunea ar trebuì sĕ emaneze nu numai din voința liberă ci și din hotărîre spontană, ceea ce la resignarea patriarchului nu se poate presupune, pentrucă dênsul în actul întreg a fost mediul neresponsabil al unei voințe străine, mai tari. Biserica orientală nu cunoasce afară de regula bisericească amintită, alte motive canonice de renunțiațiune, cum recunoasce biserica catolică, prin urmare defectuositatea trupească nu este temeiu de renunțiațiune, ear dacă cu toate aceste demisiunea se cere din acest temeiu, este un drept esențial, eminent al bisericei, de a esamina acest temeiu. Deci demisiunea patriarchului e nulă, pentru că s'a făcut contra legilor bisericesci, contra prescriptelor și a pracsei, într'un mod unilateral și cu totala ignorare a competenții bisericesci.

Autoritatea competentă în biserica orientală e în genere sinodul, în biserica particulară serbească națională congresul și sinodul episcopesc. Sinodul episcopesc, care alege pe episcopi, s'a folosit până acum cu privire la demisionarea episcopilor în patru casuri de acest drept al seu fără a fi conturbat, de asemenea nu i se poate denega congresului dreptul relativ la demisionarea patriarchului, pe care l'a ales dênsul și care stă sub puterea disciplinară a lui. Deci era datorința guvernului, a îndrepta petiționea patriarchului către congres, care ar fi asternut Coroanei hotărîrea ce o lua cu intervenționea sinodului, pentrucă dreptul Coroanei de a conlucra la desfacerea legăturilor oficiale în asemenea mesură, ca și la ocuparea oficelor bisericesci, este mai presus de ori ce îndoială, dar nici n'a tras cineva la îndoială acest drept al Coroanei.

Incât pentru denumirea administratorului observ, că un asemenea oficiu e o instituțiune necunoscută în biserica orientală. Biserica orientală își are organismul seu propriu, care este resultatul unei desvoltări istorice milenare. După constituțiunea acestei biserici esistă pentru conducerea supremă a afacerilor unei biserici autocefale, de asemenea și pentru ori și care biserică provincială independentă sinoadele și oficiurile episcopale ce s'au desvoltat din presbiteriu, din tradițiunea bisericească și din legile bisericesci; aceste oficiuri episcopale formate în corporațiuni deliberative, lucră ca delegațiuui permanente a potestății episcopale. Aceste oficiuri și colegiuri sûnt în biserica orientală oficialii episcopilor, cari spriginesc pe prelatul bisericesc câtă vreme acesta se află în viață, în administrarea sacramentelor și în învĕțătura sau în guvernarea bisericească ear după moartea prelatului iau asupra lor conducerea supremă a bisericei pe perioda sedisvacanței.

In acest mod sûnt organisate toate bisericele greco-orientale, în Grecia, Serbia, România, Rusia, Turcia și biserica greco-orientală română din Ungaria. In cadrul acestei organisațiuni nu încape în biserica orientală funcțiunea de administrator nici de coajutori. In numeroasele cataloguri bisericesci, în cari sûnt induse toate oficiurile bisericesci posibile, nu afli asemenea oficiuri. Introducerea acestei instituțiuni în biserica serbească din Ungaria 'și află esplicațiunea sa în împregiurările din acele vremi, când biserica nu avea oficiuri organisate în mod permanent și când convocarea eventuală a congresului pentru ocuparea de nou a scaunului metropolitan veduvit era împreunată cu pedeci multe. Administratorul lua asupra sa administrațiunea *quasi* substituind oficiurile ce lipsiau, pe timpul sedisvacanței care de obiceiu ținea mult. Prin urmare administratorii erau o instituțiune provisoră de nevoie, care fu delăturată definitiv în anul 1875 prin organisarea oficelor metropolitane.

La început administratorii se alegeau de poporul sêrbesc însuși fără de a se mai aduce alegerea la cunoscința prea înaltelor locuri. Mai târdiu anumit în anul 1768, acest drept fu transmis în sfera potestății de stat printr'o ordinațiune arbitrară a Mariei Teresia cu toate protestele ce le făcură Sêrbii.

Administratorul ales în anul acela de către sêrbi fu îndepărtat și statul a denumit pe altul în locul lui. In anul 1779 acest drept fu luat între dispositiunile declaratoriului ca un drept reservat Coroanei. Și pe declaratoriul acesta 'și întemeiază ministrul president dreptul de denumire din partea statului, dar greșesce. Aplicarea administratorului, pe cale autonomă sau din partea statului, până la anul 1875 a fost îndreptățită întru cât în perioda aceasta încă nu erau organisate oficiurile metropolitane care ar fi fost chiemate a conduce metropolia pe timpul sedisvacanții, dar cu inactivarea statutului congresual aceasta anomalie s'a delăturat definitiv.

In conformitate cu acest statut congresual archiepiscopia de Carloviț și metropolia serbească o conduce patriarchul împreună cu oficiele archiepiscopesci și metropolitane. Patriarchul are până trăesce noue substituți și oficiali, între acestia trei episcopi, ear după moartea lui conducerea trece la organele amintite și consistoriul metropolitan convoacă congresul pentru alegere nouă, și aceasta procedere decând s'a întrodus perioda congresuală de trei ani nu mai întimpină greutăți. Aceste dispositiuni ale statutului congresual sûnt întemeiate în art. de lege IX: 1868 și aceasta lege ar trebuì sĕ ne scutească de reîntoarcerea timpurilor, când esistența sau neesistența autonomiei atêrna de diferite veleități politice. Pe temeiul acestei legi care cercuscrie într'un mod clar și respicat drepturile de stat și autonome, biserica sêrbească este îndreptățită a administra și conduce afacerile prin organele sale proprie, prin urmare biserica 'și alege pe toți funcționarii începênd dela cancelist până la patriarch. Deci cum vine de guvernul denumesce numai singur pe administratorul, care n'are nici loc în cadrul constituțiunei bisericei orientale și în organismul bisericei sêrbesci?

Incât pentru întrebarea, dacă a întrevenit sedisvacanța în urma demisionării patriarchului, observ că din punctul de vedere al guvernului, care consideră demisionarea de legală și validă, metropolia trebue privită ca vacantă. Patriarchul nu se mai află în posesiunea oficiului seu; prin perderea drepturilor sale jurisdicționale el nu poate sĕ mai esercite nici potestatea sa de sânțire. De present el locuesce în Dalia ți nu în locul residenții din Carloviț; vătĕmarea datorinții către residență prin absentare mai îndelungată se privesce drept deserțiune și implică pierderea oficiului bisericesc. Patriarchului i s'a subtras beneficiul și i s'a designat o rentă anuală; după regula cunoscută: *beneficium propter officium,* beneficiul nu i se poate subtrage beneficiatului câtă vreme se află în plenitudinea oficiului seu. Deci abdicațiunea patriarchului e o *renuntiatio cum reservatione pensionis.* Consecuența inmediată a demisiunei e vacanța oficiului. Guvernul prin dispositiunea sa contrară a trecut departe preste marginele drepturilor de stat și a comis prin aceasta o ingerință în sfera de drept esclusiv bisericească. Aceasta nu e atât o vătĕmare a autonomiei cât mai mult a bisericei însași.

Dacă patriarchul tot mai e *de jure* patriarch, el este îndreptățit a esercita drepturile reservate metropolitului, prin urmare a presida în sinod. Sinodul în sfera sa de activitate, are chiemarea în togma ca și alte oficiuri metropolitane, de a conduce metropolia. Patriarchul fiind demisionat dela conducerea metropoliei, e demisionat în același timp și dela presidiul sinodului, care constitue o parte din drepturile sale jurisdicționale. Nestând astfel lucrul, dênsul se află apoi în plenitudinea potestății sale bisericesci pentrucă potestatea nu se poate împărți, prin aceasta însĕ administratorul este eschis cu totul. Biserica poate sĕ aibă numai un cap; guvernul prin disposiunea sa a vătămat unitatea bisericei; împărțind potestatea bisericei în două el a provocat o schismă și după aședemintele bisericei de sigur că nu patriarchul ales și întărit după lege, ci administratorul impus într'un mod ilegal trebue privit drept schismatic.

Casul de față este unic și fără pareche în biserica gr. or. întreagă; un cas analog vom afla numai în biserica evangelică ungurească în timpul când Ungaria și biserica aceasta au fost pusă în stare de asediu. In anul 1850 s'au destituit superintendenții de atunci și s'au denumit așa numiții superintendenți-administratori.

Biserica orientală recunoasce suveranitatea statului și ocolesce ori ce conflict cu statul. Statul ar trebuì sĕ'și câstige recunoscința bisericei, spriginind ori ce libertate legală, căci prin aceasta i se înalță autoritatea sa proprie.

Oratorul roagă casa sĕ ia la discusiune interpelațiunea și respunsul ministrului president.

După o replică din partea ministrului presid. și după o duplică din partea interpelatorului, casa ia la cunoscință respunsul ministrului president.

Petițiunea

juristilor români din Transilvania presentată camerei deputaților în ședința dela 20 Aprile st. n. a. c. în cestiunea referințelor urbariale.

(Urmare)

La §. 10 proiectul se abate dela mĕsurile legilor de până acì, se abate chiar dela mĕsurile tuturor statelor civilisate întru aplicarea esperților, și eschide posibilitatea ca părțile litigante sĕ fie representate prin un numer egal de esperți neinteresați, afară de aceea dă ocasiune autorităților politice, ca sĕ esercite o influință îngrigitoare asupra resolvirei proceselor de natură esclusiv civilă.

Da! sûntem siliți a numì îngrigitoare influința ce se intenționează prin acest §. a se da comisiunilor administrative municipale, pentru că constând maioritatea membrilor lor pretutindenea din foștii proprietari, în scurtul timp ce a trecut dela înființarea lor, am făcut trista esperință că în agendele lor pe terenul politic în multe locuri și în cele mai multe casuri, spiritul de colegialitate și amiciție proverbială moștenită dela strămoși, a deschis un teren prea larg pentru vênarea de interese proprii, mai vêrtos în casuri de acelea, unde interesele fostului iobagiu stau față în față cu interesele fostului proprietariu și n'avem causă a crede că aceste comisiuni nu vor purcede tot pe această cale la alegerea esperților.

Ne temem foarte, și credem că cu tot dreptul, că la desingnarea esperților, în sinul comisiunilor administrative — unde foștii iobagi, cu deosebire în Transilvania, nu sûnt de loc representați — cualificațiunea principală nu vor fi cunoscințele speciale a respectivilor, și că pentru prețuirea pămênturilor — lucrul cel mai momentos în casurile de comassațiune — maioritatea de $^5/_7$ a voturilor va fi asi-

---

maiorități din generațiile actuale. Căci în zadar sûnt toate scrutările omenesci! Veți numera stelele de pe cer, veți cântărì atomele, veți mesura puterile ce mișcă universul, veți străbate adâncimile pământului și înălțimile ceriurilor, dar un rênd de lumi va perì și altul se va pune în locul lor, fără ca sĕ peară frica de Dumnedeu din inima omului, care se vede aruncat în o lume plină de taine înfiorătoare.

Și fiindcă așa este, nici omul înțelept și plin de iubire omenească nu va cere dela mulțime jertfirea credinței moștenite: Șaguna se simția dar chemat a asigura desvoltarea Românilor din Austria fără de a'i silì sĕ se lepede de legea strămoșilor lor.

El scia prea bine, că are sĕ se lupte cu vrăjmași puternici și că trebue sĕ frângă chiar o prevenție tradițională a Curții din Viena; dar el este acela, care în discursul rostit în catedrala din Carlovĕț dicea:

„Cea mai mare parte a norocirii mele pururea în osteneală mi-a fost și îmi va fi, și așa cea mai mare bucurie mi-a fost a învinge împedecările și aceasta și în viitoriu imi va fi...“

El este gata de luptă pentrucă se simte tare, tare prin sine însuși și tare prin dreptatea causei ce susține: cu valoarea sa personală îi acopere pe Românii prigoniți și singurul lui gând este deocamdată de a face, ca încrederea, de care se bucură el personal la curtea din Viena, sĕ se reverse asupra tuturor Românilor ortodocși.

El cere reînființarea metropoliei române ortodocse.

Prevĕdênd, că mai curênd ori mai târdiu această cerere dreaptă a lui Șaguna se va împlinì, și temêndu-se ca nu cumva Românii uniți sĕ se întoarcă ear în biserica lor strămoșească, clerul catolic stăruiesce pentru înființarea unei metropolii gr. catolice, eară noul metropolit face un apel către națiune, chemând pe toți Românii la unire cu biserica catolică, ba spunênd, că această unire e chiar dorința împĕratului.

Șaguna își desvoaltă acum toată energia întru apĕrarea bunei înțelegeri. Înainte de toate prin circulare archipăstoresci și prin broșuri de ocasie le dă Românilor sĕ înțeleagă, că unindu-se cu biserica romană, nu numai s'ar lepăda de strămoșii lor, ci s'ar despărți totodată de frații lor din alte țĕri. Într'o asemenea circulară, vorbind de nisce articole publicate în „Gazeta Transilvaniei“, el dice:

„Nu sciți, iubiților, că redacția „Gazetei Transilvaniei“, fără rușine și fără de sfiială turbură de mulți ani „uniunea duchului nostru întru legătura păcii“, și că așa obraznică nici când n'a fost, precum e astădi. Redacția aceasta, care o duce Iacob Murĕșan, profesor la gimnasiul catolic din Brașov, este o redacție, care „nu are gând bun“ cu noi și nu are înțelepciunea aceea, pe care ar trebuì s'o aibă“.

Aceste nu sûnt cuvintele omului purtat de patimă, ci violența premeditată a omului, care scie, că sûnt oameni, pe care în anumite împregiurări nimic nu'i desarmează mai lesne decât cuvintele aspre. Șaguna voia sĕ arete, că se simte destul de tare spre a'și putè da pe față indignațiunea.

În același timp el își face protestele la guvern. Între altele adresează presidiului locotenenței din Ardeal un protest, care cere sĕ fie înaintat la Curtea din Viena. În acest protest el dice:

„Și de nu aș face eu cu nici o vorbă amintire despre starea cea jignitoare, în care ne aduse afirmarea d-lui Archiepiscop Șuluț, în privința prea înaltei dorinți împĕrătesci despre uniunea cu Roma, se înțelge totuși de sine, că nici o jignire mai dureroasă nu poate fi pentru noi, cei ce, *deși creștini de religiunea gr. oriantală,* **credința noastră de sudiți** până în oara aceasta ne-o păstrăm nepătată, și tot aceea ne vom silì sĕ o păstrăm pentru toate timpurile și în *toate împregiurările.*“

În cele din urmă el se adresează la împĕratul cu o lungă plângere, în care desfășură toate păsurile Românilor ortodocsi, plângere, care este un îndrăsneț și energic act de acusare contra guvernului central și în deosebi contra ministrului de culte Thun.

(Va urma).

gurată deja pe partea foștilor proprietari.

Dar această măsură este și incompatibilă cu principiul ce nu demult l'a adoptat statul prin despărțirea justiției de administrațiune, și ar fi o decadență în progresul abia început pe terenul justiției.

Scim din procedura noastră civilă și din procedurele altor state moderne, că dreptul de a alege pe esperți compete părților litigante, și încă în cele mai multe casuri acest drept este normat astfeliu, că ambele părți aleg pe esperți în numer egal, ear pe președinte 'l aleg înșiși esperții; și unde nu se pot ei înțelege asupra președintelui îl denumesce judecătoria, eventual aceasta denumesce și pe esperți; sûnt însĕ unele state, unde, dacă esperții nu se pot unì asupra persoanei președintelui, îl denumesce judecătoria prin soarte dintre cei designați de dênșii.

Unicul acest mod îl considerăm și noi de cel mai just și ecuitabil pentru posibila apĕrare a intereselor ambelor părți în prea momentoasele procese de regulare, segregare și comassare de posessiune.

Paragrafii 11 și 12 din proiect încă cuprind unele dispositiuni nouĕ și anumit dispositiuni de acele, prin cari se impun foștilor iobagi și în genere proprietarilor mici nisce sarcini însemnate, cari până acum nu au fost cunoscute — îndatorând adecă la plătirea speselor pentru mesurare, prețuire, autenticare, pentru esperți și judecători de o potrivă pe foștii iobagi și pe foștii proprietari.

În genere nu considerăm de corectă și motivată argumentarea referitoare la acest punct al proiectului, pentrucă nu credem de loc alterate împregiurările, care au îndemnat pe legislatori a dispune atât prin patenta urbarială din 1854, cât și prin legile de această natură din 1871 și prin ordinațiunile ministeriale referitoare la procedura urbarială din 1868, ca spesele în bani ce se recer la regulările, segregările și comassările urbariale sĕ le supoarte fostii proprietari și după posesiunile fostilor lor iobagi. Un asemenea lucru nu se amintesce nici în espunerea de motive a proiectului.

Scim însĕ, că fostii proprietari s'au desdaunat pentru pămênturile date iobagilor togma așa ca și când acele ar fi fost regulate, scim că statul amortisează regulat sumele de despăgubire, dar afară de aceste scim și aceea, că din regulările urbariale numai fostii proprietari trag foloase, căci desărcinându-li-se prin aceasta pădurile și pășunile de servitut le pot valora mai bine, asemenea și prin comassare numai ei câscigă, căci proprietățile lor estinse comassându-se la un loc se urcă în preț și dau un venit mai mare; ceea ce despre fostii iobagi nu se poate afirma, pentrucă ei au abia o moșioară de câte 4—5 mult 10 jugere, care, din considerațiunile păsunatului, e silit mai totdeuna sĕ o ia din trei locuri.

Dacă vom considera mai departe că motivele proiectului referitoare la acest punct în totalitatea lor nu corespund adevĕrului, pentrucă numĕrul fostilor iobagi a fie-cărui fost proprietar se poate constata din corscripțiunile și tabelele urbariale, pe cari legile și instrucțiunile urbariale le cualifică de probe depline; afară de aceasta fie-care dintre foștii proprietari scie câtă posesiune a avut în 1848 ca bun nobilitar, ear după posesiunea ce a acuirat-o de atunci încoace pe calea legei dela foștii sei iobagi a fost îndatorat de jure sĕ plătească spesele de regulare până acum; —

că până acum nu s'a ivit nici un cas ca foștii proprietari sĕ fi fost măcar provocați sĕ presteze ḑile de lucru pentru proprietatea lor urbarială; — că dintre foștii iobagi numai escepționalmente și în foarte puține comune posed parcele de posesiune urbarială; —

și că dealtmintrea ḑilele de lucru nu sûnt o sarcină pentru proprietatea urbarială, ci un obligămênt personal a foștilor iobagi; —

în fine mai considerând încă, că dacă causa stagnărei proceselor ar fi într'adevĕr aceea, că foștii proprietari nu sûnt în stare a antecipa spesele de regulare, legislațiunea poate delătura acest rĕu togma în modul arĕtat în acesti paragrafi, antecipând numai fostilor proprietari împrumuturi, — întroducerea acestei sarcini nouĕ ar fi cu totul nemotivată și nejustă.

Incât pentru lipsa de remanenții, aceasta pentru cei ce cunosc causele urbariale nu este un astfel de argument, care ar pleda în detrimentul foștilor proprietari din Transilvania ci togma în favoarea lor, pentru că nefiind întrodus în Transilvania Urbariul, întreaga proprietate ce s'a aflat în 1 Ianuariu 1848 în mânile iobagilor, — prin urmare și aceea care în Ungaria constitue remanențiele, s'a considerat de urbarială și statul a despăgubit pe foștii proprietari pentru dênsa, ear ei primesc deja de multă vreme interese dela stat după capitalul de despăgubire; pre când din contră foștii proprietari din Ungaria au primit despăgubire numai pentru sesiunile întroduse în urbariu și pentru cele prefăcute în sesiuni până la 1848, ear pentru rescumperarea remanențielor, cari pe locuri muntoase ca și cele din Ardeal, fac partea cea mai mare a proprietății — s'au avisat la foștii iobagi și anume după articulul 53: 1871 astfel: că interese după capitalul de rescumperare le compet numai dela ḑiua, în care va fi terminată definitiv regularea proprietății.

Dar acesti articoli mai lasă și multe alte cestiuni neresolvite, căci precând de o parte statoresc modalitatea, cum au sĕ se supoarte spesele, nu dispun de altă parte, că oare la aplicarea inginerilor au și proprietarii cei mici vr'o îngerință sau ba? Dreptatea și ecuitabilitatea însĕ pretind, ca la aplicarea inginerilor sĕ participe nu numai foștii proprietari, ci și foștii iobagi, cu atât mai vêrtos, că ḑilele de lucru ce le prestează ei, și prețul cărăușiilor lor face cel puțin jumĕtate din spesele ce le prestează foștii proprietari în bani.

(Va urma).

Corespondențe particulare

ale „Telgrafului Român.“

De lângă Olt. Aprile. Dle redactor! În prețiuitul ḑiar ce redigeți Nr. 38 a. c. apăru un articul intitulat: „Românii din comitatul Trei-scaunelor“. Cetind Românii acel articul sper că nu vor remânè neinteresați de soartea acestor oameni încungiurați de limbă neromână și despoiați mai de tot de limba lor maternă. Dintre dênșii numai betrânii mai vorbesc pe lângă limba adoptată și pe a lor; ce privesce însĕ generațiunea mai tineră numai numele și religiunea mai testează, că și dênșii sûnt viță românească din sânge românesc. În multe locuri și numele este maghiarisat. Din „Negrea“ s'a făcut „Fekete“, din „Roman“ s'a făcut „Oláh“, din „Cristea“ „Keresztes“ etc.

Dl corespondent după ce atrage atențiunea Românilor și în special a bisericei române greco-orientale acupra împregiurărei, că trebue sĕ se facă ceva pentruca acesti oameni sĕ ajungă la redobândirea limbei lor și sĕ li se ușoreze sortea de care sûnt apăsați, arată și rĕul provenit din atâtea protopresbiterate împetecite și situate pe de margini, dar nici unul în centru. Și într'adevĕr așa și este. Căci Brașovul, Elöpatacul, Bretcu sûnt toate în giurul poporațiunei din Trei-scaune. Mai remâne Bicsadul cu independența Poienei-sărate și atunci eată Trei-scaunele încungiurate complet de protopopiate.

În anii trecuți se făcuse din partea ven. Consistoriu archidiecesan unele dispositiuni pentru arondarea protopresbiteratului. Ba se constituise sinod, comitet, epitropie și scaun protopresbiteral, și după toate aceste deodată printr'un ordin archiepiscopesc se trage dungă preste totă socoteala. De atunci încoace au început Românii maghiarisați a ḑice: „Már a papoknak se higy.“ De atunci în protopresbiteratul Heghigului n'au mai ținut nici sinodul, scaunul și comitetul protopresbiteral nici o ședință. Sperăm că ven. consistoriu archidiecesan va lua mĕsuri ca cel puțin la trei ani sĕ ne putem întrunì în ședință.

Publicul își poate face idei despre scoalele noastre din Secuime remase cu caracter confesional dacă dl corespondent își arată dorința, că salarele învĕțătoresci sĕ se mărginească cel puțin până la suma de 120 fl. v. a. Dela nisce învĕțători salarisați astfeliu mult nu se va putè astepta, dar în chipul acesta cel puțin s'ar putè conserva scoalele noastre cu caracter confesional până la timpuri mai favorabile.

Încât privesce scoalele confesionale din tractul Heghigului nu e de mirat, că s'au prefăcut în scoale comunale. Sĕ fim mulțămiți că au rĕmas batĕr parochiile.

Comisiunei ambulante pentru regularea parochiilor nu i se poate face imputare, că nu a clasificat venìturile parochilor din comunele maghiarisate, pentrucă nu au avut categorii în instrucțiune, după care venìturile s'ar fi putut clasifica. Nici una din parochiile aceste nu se bucură de un venit care se ajungă la 400 fl. v. a. Causa e că nu toată familia dă 2 merțe (ferdele), ci partea cea mai mare plătesce 10 cr. și o parte nimica. Alte venituri stolare etc. nu sûnt.

Bine ar fi dacă ar fi audite odată cuvintele dlui corespondent, ca preoțimea din parțile aceste sĕ fie mai bine considerată la distribuirea de ajutoare! *A. P.*

Varietăți.

* (Necrolog). Laura Mocsonyi de Foen, născ. Csernovics de Macsa — Antoniu Mocsonyi de Foen împreună cu consorta sa Iosefina născ. Baronesa Brudern și cu fiii Zeno și cu soția acestuia Maria născ. bar. Fischer și Victor de Mocsonyi, — Georgiu Mocsonyi de Foen și cu consorta sa Elena născ. de Somogyi, și ficele Livia, căsătorită contesa Bethlen și Georgina de Mocsonyi, — Michail de Mocsonyi și cu fiii sĕi Alecsandru și Eugeniu de Mocsonyi, cu inima plină de întristare aduc la cunoscință decedarea preaiubitului și neuitabilului lor — consorte, resp. frate, cumnat și unchiu *Andreiu Mocsonyi* de *Foen* odinioară c. r. suprem comisariu districtual în Banatul Timișului, membru al fostului consiliu imperial-întărit, membru ord. al Academiei române din Bucuresci, de repetite ori deputat dietal și congresual etc. carele după un morb indelungat, împărtășit de binecuvêntarea bisericei, Mercuri în 23 Aprilie, (5 Maiu a. c.) la 9 oare ante mer. în al 68-lea an al vieții și al 11-lea al fericitei sale căsătorii, adormì lin în Domnul.

Remășițele pămêntesci ale scumpului decedat s'au depus spre etern repaus în mormêntul familiar din Foen în comitatul Torontalului Vineri în 25 Aprilie (7 Maiu a. c.) la oara 10 ant. mer. după ritul gr. oriental. Fie'i țĕrina ușoară!

Timișoară, Maiu 4. 1880.

* (Necrolog) Mateiu Nicola advocat cu pruncii sei minoreni Enea, Emilia, Sabin, Cornelia și Maria; vĕduva perceptoreasă regia Elisa de Nemeș născută Pipoș ca mamă, Eduard Nemeș vicenotariu reg. de tribunal și Aureliu Nemeș de Almor farmacist ca frați, Ioan Nicola preot gr. cat. ca socru cu inima frântă de durere anunță încetarea dintre vii a mult iubitei lor soție, mamă, fică, soră și noră *Emilia Nicola* născută de *Nemeș* care în 6 a curentei la 1½ oare din ḑi în urma unui greu morb de piept în al 39-lea an al vieței și al 17-lea al fericitei sale căsătorii după împărtășirea cu cele sânte încugiurată de toți ai sĕi ce cu ardoare 'i-au iubit, petrecută de sbocotul inimei sângerânde acelor pe cari preacurênd 'i-au părăsit 'și-a dat nobilul suflet în mânile creatoriului.

O soție esemplară în credință și alipire de soțul seu, o mamă adevĕrată, o ființă înzestrată cu tesaurul virtuților secsului seu, un esemplu al bunătății și a blândeților s'au stins. Oh! de-ar fi liniscea ei numai un semn de repaos al corpului sdrobit de nemărginitele îngrigiri sacrificate celor pe cari cu atâta ardoare 'i-a iubit, al corpului sdrobit, — dar nu — liniscea ei este respunsul etern pentrucă nobilul suflet schintea cerească 'l-a redat părintelui atot puternic creatoriului seu fără de care corpul rece este țĕrina.

Remășițele pămêntesci a mult regretatei s'au aședat spre odichna eternă în cimiteriul bisericei gr. or. din Alba-Iulia în 8 Maiu 1880, la 4 oare după ameaḑi. Fie'i țĕrîna ușoară.

Alba-Iulia în 6 Maiu 1880.

* (Denumiri). Dl Nicolau Grecu fu denumit de căpitan, domnii: Gregorie Salvan și Michail Mihăilaș de locotenenți în corpul oficerilor de comptabilitate.

* (*Postal*). Pentru postul de magistru postal în Păuca (comit. Albei inf.), pe lângă contract și cauțiune de 100 fl., bani gata, se deschide dela 6 Maiu n., în termin de trei sĕptĕmâni, concurs. Emolumentele: 120 fl. salariu, 40 fl. pausale de cancelarie și 420 pentru espediții.

* (Himen). Pecând dl Andreiu Mocioni de Foen după cum anunțasem deja în foaia noastră și anunțăm și aḑi este mort vine „Pester Lloyd“ cu scirea: că domnișoara Livia de Mocioni, nepoată a reposatului, s'a cununat cu deputatul dietal d-nul conte Andreiu Bethlen și se ținu în palatul Mocionescilor o nuntă strălucită. Noii căsătoriți plecară (?) încă în aceeași ḑi cătră Paris.

* (Foc). Comuna învecinată Bungard numai esistă! Sâmbăta trecută seara a isbucnit eară un incendiu îngrozitoriu, care propagat de un vênt puternic a prefăcut în cenușe mai toate casele, câte mai remaseră scutite, în rêndul numai de curênd trecut, de puterea mistuitoare a elementului vrăjmaș. Puține case afară de biserică mai stau întregi: Miseria nu se poate descrie. Se cere ajutoriul cel mai grabnic pentru locuitorii atât de nefericiți ai unei comune așa ḑicênd perite.

* (Drum de fer). Dela 15 Maiu a. se schimbă cursul trenurilor astfeliu: **Pleacă** dela Sibiiu la 3 oare 58 minute după ameaḑi (juncțiunea la Copșa spre Cluj-Budapesta la 6 oare 33 minute cu trenul accelerat) și seara la 10 oare 5 minute (juncțiunea la Copșa spre Brașov la 3 oare 51 minute noaptea; ear la 12 oare 30 minute noaptea juncțiunea spre Teiuș — Cucerdea — Cluj cu tren de persoane). La Sibiiu **sosesce** trenul la 1 oară

41 minute după ameadi și la 8 oare 54 minute seara.

* (Rectificare la rectificare). În Nr. 147 al „Telegrafului Roman“ în varietatea: „Comitatul Sibiiului“ am făcut între altele și obervarea: „că postul de archivar comitatens fu înlocuit definitiv cu dl Ioan Baltes preterinduse dl Petru Ciora, care dela organisarea comitatului încoace, la ordinile comitelui și vicecomitelui, a purtat sarcina de archivar“. La aceste „Hermannstädter Zeitung“ reflectează în Nr. 102 din 3 Maiu: că postul de archivar nu s'a înlocuit definitiv, ci numai provisoriu, și că dl Petru Ciora nu este preterit și nu s'a putut preterì, deoarece dênsul n'a venit la rênd încă spre a putè avansa“. Va sĕ ḑică „Hermannstädter Zeitung“ concede înainte de toate, că postul de archivar este într'adevĕr înlocuit cu dl Baltes, concede mai departe, că dl Ciora încă dela organisarea comitatului fu însărcinat la ordinile superiorilor sei, a comitelui și vicecomitelui, cu purtarea archivului comitatens și că dênsul deatunci încoace până la înlocuirea nouă a postului de archivariu a purtat archivul cu toate greutățile lui. Cu un cuvênt „H. Ztg.“ concede toate aceste fapte de adevĕrate și necontestabile și totuși escusă procederea cu totul neîntemeiată a superiorilor comitatului prin frasele nemernice și ridiculoase: că postul respectiv nu e înlocuit *definitiv*, ci numai provisoriu și că dl Ciora n'a ajuns la rênd și deaceea nici nu este preterit. Prin aceste mistificări intenționate, a seduce publicul, nu se escusă însĕ „Hermannstädter Zeitung“ și culpabilii ei“, ci chiar se acusă. Căci dacă au conces odată, că dl Ciora a purtat până acuma archivul și greutățile lui au conces a priorì, că acest domn chiar prin ordinile superiorilor sei a fost pus de mult în rêndul, de a putè avansa la ocasiunea venită chiar și în postul pre carele până acuma 'l-a purtat spre onoarea superiorilor sei și a comitatului întreg scoțind archivul cufundat în întunerec la lumina ḑilei. Dacă însĕ a fost dl Ciora pus odată la rênd, apoi atunci a fost și preterit îndată, ce nu fu el denumit de archivariu barem și provisoriu. Așa dară noi am vorbit adevĕrul când am ḑis, că dl Ciora fu preterit. Și acuma sĕ-'i și spunem atât lui „Hermannstädter Zeitung“ cât și culpabililor ei, adevĕratele motive cu care s'ar fi putut escusa mai nimerit și adecă: Postul de archivariu nu i s'a putut oferì domnului Petru Ciora:

1). pentrucă postul stă în legătură cu salariul de 800 fl. v. a. și la timpul sĕu și cuartir liber,

2) pentrucă dl Ciora este Român. Apoi în sfĕrșit

3) pentrucă s'ar putè întêmpla ca el, ca Român conscienționos și amploiat pe deplin cualificat, sĕ scoată archivul comitatens la prea mare lumină. Și dacă „H. Z.“ ar susținè și mai departe principiul de altmintrilea necurat: că dl Ciora, care, precum trebue sĕ scie și „H. Z.“ este jurist absolut, teolog absolut și servesce în sfera juridico-politică acum preste 5 ani și numai la acest comitat mai de patru ani, totuși n'a venit încă la rênd, spre liniscirea și a noastră precum și a dlui Ciora sĕ facă bine și sĕ ne spună apriat: când poate venì și acest domn odată la rêndul, de a înainta în cariera sa de aḑi? Aceste de ocamdată!!

* (Asuprire și miserie tragică.) Locuitoriul din Nyarad-Szt.-Benedek Vasilie Pop Georgie, om căsătorit și tată a trei copii este împrocesuat de contesa M. Toldalagi. Procesul, se înțelege de sine, s'a terminat în favorul contesei și în defavorul lui Vasilie Pop Georgie. Urmarea a fost, că acest din urmă fu silit a'și părăsì casa și moșia și a o lăsa în proprietatea contesei. Fiind că în locul nascerei sale nu mai avè ce se caute, 'l-au părăsit și pe acesta și s'a dus la M. St. Anna, locul nascerei soției sale, unde a închiriat casa unei vĕduve. În 7/10 Aprile a. c. s'a escat foc lângă locuința închiriată și fiind nutrit de un vênt puternic s'a aprins și aceasta. Vasilie nu era casă. Biata lui soție și mama copiilor mai ântêiu a mântuit copiii din casa ce ardea. Voind se scape și din vestmintele ce biată avea s'au mai întors odată în casă. Dar nenorocire! Când a trecut pragul în casă, a cădut focul în use, s'au rupt și podul casei preste dênsa. Stingĕtorii de foc, cari alergaseră dela M. Oșorheiu, după ce au stins focul, au aflat-o sub vatra cuptoriului prefăcută în scrum. Nefericitul Vasilie Pop Georgie a rĕmas veduv, gol și lipsit de pânea de toate ḑilele cu trei fii ai sei, unul de șease, al doilea de trei ani și al treilea de abia două luni de ḑile. Preotul M. Ch., mișcat de jelea cea mare a familiei cercate atât de greu n'a putut funcționa la înmormêntarea nenorocitei. — Ajutoriul creștinesc, dacă a fost undeva de lipsă, este la această biată familie nenorocită.

* (Emigrație). Ni se scrie din Sânt-Janos cu datul 23 Aprile stil. vechiu următoarele: Din mai multe părți vi s'a comunicat, că poporul român emigrează în România. Cu părere de rĕu vin și eu, a Ve trimite spre publicare emigrarea aproape la 50 de familii române din comuna Szt. János cotul Torontál. Aceste au avut de conducĕtoriu pre un oare care Savu Popovici din România. Precum însuși m'am convis din hârtiile susnumìtului, guvernul român intenționează pre aceste familii române a le așeḑa în Dobrugea, unde vor căpĕta câte 12 jugere de pământ de fie care persoană. Eată o comună, care a fost una din cele mai avute cu totul risipită și terenul lăsat în voia străinilor și dușmanilor Românilor. Aceste familii înainte de emigrare 'și-au vêndut sĕmĕnăturile lor cu prețuri bagatele, dând un juger de pământ sĕmĕnat cu grâu cu câte 6 fl. De cumva aceste familii deja emigrate vor fi bine primite în România, și ceialalți locuitori vor emigra cu totul.

* (Defraudațiune). Pretorul din Gŏdŏlle contele Pavel Raday, carele s'a sinucis deja, între altele a defraudat și colectele primite dela 26 comune și dela nenumĕrați privați pentru monumentul lui Deák.

* (Note kossuthiane) s'au aflat de curênd la un reposat în Mező-Tur, cu numele Emeric Farkas, note kossutiane în suma de 11,500 fl. pe cari reposatul fiind încă în viață le-a adunat în nădejdea, că aceste bancnote tot trebue sĕ vină încă odată în curs. Acuma sĕ le țină moștenitorii acestuia, doară vor avè ei mai mult noroc!

* (Se dau premii) crescĕtorilor de armăsari și iepe în Brașov la 2 Iunie, în Turda la 24 Iunie, în Huedin la 26 Iulie, în Deva la 27 Maiu, în M. Oșorheiu la 4 Septemvre. Pentru stațiunile Brașov și Turda premiile fac 80, pentru Huiedin, Deva, Mureș-Oșorheiu 63 galbini ungurescii Premiile variază între 12 și 5 galbin, ungaresci.

* (Călĕtoria cu trenul accelerat) s'a făcut de probă în 6 Maiu n. care ajungênd la Cluj pe la 9 oare și 55 minute a. m. după un ceas de odihnă plecă spre Sinaia. În tren era și directorul căilor ferate de stat, dl Ludovic Tolnay.

* (Republicanisare.) Ministrul de resbel al Franciei va publica cât de curênd o ordinațiune, prin carea oficerilor din armată se opresce numirea persoanelor lor cu titlurile lor princiare și aristocratice, fie în serviț sau în ordine scrise.

Bursa de Viena și Pesta

din 8 Maiu 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	106.—	105.90
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	83.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	98.25	97.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	86.—	86.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.80	125.50
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	94.75	94.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	94.—
Obligațiuni urbariale temeșiane	93.50	93.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	93.—
Obligațiuni urbariale transilvane	93.—	93.25
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	94.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.—	93.10
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.85	72.80
Datorie de stat în argint	73.50	73.40
Renta de aur austriacă	89.25	89.—
Sorți de stat dela 1860	130.—	130.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	838.—	838.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	276.10	276.50
Acțiuni de credit austr.	266.—	266.—
Sorți ungaresci cu premii	—.—	112.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.62	5.57
Napoleon	9.49	9.40
100 marce nemțesci	58.65	58.65
London (pe polița de trei luni)	119.15	119.15

Economic.

Sibiiu 7 Maiu n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8—9; grâu sĕcărel fl. 6.50—7.50; sĕcară 5.40—5.80; Orz fl. 5.20—5.60; Ovĕs fl. 3.20—3.60 Cucuruz fl. 4.60—5.; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 2.50—3; Semênță de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sĕu de luminări fl. 24—25; Lumînări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15; Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de viței 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaș, 6 Maiu n. Pro hectolitră: Grâu 7.50—8.; Grâu sĕcărel fl. 6.60—.7; Sĕcară fl 4.50—5.; Ovĕs fl. 3.20—3.50; Cucuruz fl. —4.50 Sĕmênță de cânepă fl. 6.50—7; Fasole fl. 6.50—7; mazere fl. ——; Cartofi fl. 2—2.80; Fên fl —2.20; cel vechiu ; cel nou fl. —.—; Cânepă fl. 34—38; Slănină pro 100 chilo: fl. 60——; Unsoare de porc fl. 60——; Sĕu de luminări fl 40—50; Spirt pro grad cr. 11½; carne de vită pro chilo 44 cr. carne de porc 48—52 cr. carne de viței 48.—52 cr. carne de miel (intreg) fl. ——— oauĕ 7 de 10 cr. Târgul de aḑi a fost din pricina sĕrbătorilor mari foarte slab cercetat și nici nu se poate numi târg. Timpul e frumos.

(Esportul României). In această privință cetim în „Pester Lloyd“ următoarele: Linia Ploești-Predeal n'are de a mulțămì înființarea unei trebuințe naturale născute din positia geografică ori din împregiurările economice ale țĕrei; ea s'a înființat mai mult în urma nevoinței guvernului unguresc, a concede juncțiunea în Verciorova, fără de-a căpĕta o compensațiune prin clădirea liniei Ploesci-Predeal. Precum e cunoscut s'a fost contractat între guvernul unguresc și cel românesc o convențiune de tarif, prin carea guvernul românesc se obligă a nu face pentru comunicația din Verciorova spre Bucuresci și vice versa nici pe calea tarifului nici refacțională mai mari concesiuni decât pentru comunicația din și cătră Predeal. Această concesiune, carea la aparență seamĕnă cu o împăciuire tarifală, conține simburul unei mari fatalități pentru comunicația liniei Bucuresci-Verciorova. In urma concurenței dunărene societatea căilor ferate române a conces mai de mult în mai multe rênduri modificările tarifale pentru liniile concurente, între altele și pentru linia Bucuresci-Verciorova, ba chiar și pentru Galați și Braila-Verciorova. Dacă acum după deschiderea navigațieicalea ferată de stat în România din considerări concurențiale va fi silită, a face concesiuni pentru numitele relațiuni, atunci aceste trebue sĕ se facă după convențiune și pentru relațiunea cătră Predeal. Fiind însĕ linia Bucuresci-Ploesci-Predeal parte mai scurtă ca relațiunea spre Verciorova, și ivinduse de altă parte comunicația pe ea în urma suișurilor nefavorabile cu mult mai scumpă, modul pentru micșorarea tarifelor privitoare la relațiunea cătră Predeal și de aceea și cu privire la relațiunea spre Verciorova, va fi numai foarte mărginit, — cu un cuvênt chieltuelile proprie ale comunicației pe linia scurta Ploesci-Predeal situată nefavorabil și administrată reu, vor fi estremă margine, până unde calea ferată română va putè face concesiuni față cu navigația dunăreană pentru comunicația spre și din Verciorova. In fața acestor impregiurări sûnt deci următoarele de observat. Comunicația în marele a esportului românesc consistă din bucate cari în cea mai mare parte se înaintează *via* Galați și Braila spre Anglia și Francia, apoi *via* Verciorova spre Budapesta și Viena, mai departe *via* Suceava-Lemberg pe temeiul tarifelor mai eftine și în sfĕrșit *via* Iași-Ungheni spre Odessa. Pe Dunăre se face concurență nemijlocită numai comunicației *via* Galați Bruila și Verciorova, pentrucă în urma concurenței ce bucatele din America și în special cele din California o fac bucatelor românesci în porturile engleze și franceze, prețurile din piațe sûnt supuse la mari schimbări și așa aceste transporturi se pot câsciga pentru calea ferată numai prin concesiunea bonificărilor însemnate de transporturi, cari corespund acestor schimbări. Spre Budapesta, Viena, Germania, Elveția etc. se esportează din România de Sud numai atunci, dacă magazinele din Braila și Galați sûnt prea pline, și în urma acesteia tacsele de deposit se urcă și prețurile în Marseille și Liverpool scad în urma grămădirei bunurilor în porturile de esport românesci, sau dacă pe numitele linii ferate se conced modificări de acele, cari precumpĕnesc foloasele conjecturei favorabile ale altor linii. Esportul bucatelor *via* Vêrciorova și *via* Braila, Galați se susține concurențe esclusiv de societatea năilor de vapor dunărene și de năi private. Tot asemenea se întêmplă și în cele ce privesc comunicația importului, unde navigația dunăreană până acum avea unsprigin puternic în calea ferată Giurgiu-Bucuresci. Mai departe este de a se considera, că terenul de comunicație dominat prin linia de comunicație Brașov-Predeal-Bucuresci produce proporționalmente numai puțin grâu și stațiunile însemnate de bucate situate spre Rĕsărit dela Ploesci lângă linia ferată înspre Bărboși gravitează parte spre Galați și Braila, parte pe linia *via* Roman-Cernăuți, cărora abia se poate face vre-o concurență. Linia Brașov-Bucuresci — de oare-ce și importul, care gravitează în deosebi spre Bucuresci sucumbă concurenței pe linia Dunăre-Vêrciorova — după toata aceste nu poate spera nici o comunicație deosebit favorabilă, și vor fi de lipsă deosebite întețiri spre a o aduce la un resultat numai pe jumĕtate mulțămitor.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 12 Iulie și 12 August imob. lui Ioan, Nicolau și Gavrilă Lörinz în Matișfalĕu; în 2 Iulie și 2 August imob. soției lui Ioan Szalai; în 6 August și 6 Septemvrie imob. soției lui Ioan Sajdel în Odorheiu; în 3 August și 3 Septemvre imob. lui Andreiu Gavrilă Makai în Păuca; în 2 Septemvrie și 2 Octomvrie imob. lui Samoilă Orban și Iulie Pap în Otfalĕu; în 18 August și 18 Septemvrie imob. lui Carol Bodor și remasului după Rebeca Török în Sâmbăta; în 31 August și 30 Septemvrie imob. lui Pavel Mateiu în Bikofalva; în 21 Iulie și 21 August imob. soției lui Ioan Ilyes născută Berta Csont în Bŏgöz; în 24 Iulie și 24 August imob. lui Ludovic Tibad în Diosfalva; în 1 Septemvrle și 1 Octomvrie imob. lui Alesandru Veres în Patakfalva; în 21 Iulie și 21 August imob. lui Petru Veres și soți în Bibarczfalva (trib. Odorheiu); în 23 Iunie și 23 Iulie imob. lui Petru Neckel și soți în Cisnădie (trib Sibiu); în 20 Maiu și 22 Iunie imob. lui Iosif Nagy în Turda (trib.); în 26 Maiu și 26 Iunie imob. Catarinei Ridl în Deva (trib.).

Nr. 12. Scaun. ppescu 1879. 1—3

EDICT.

Maria Nistora nată Tomuța din Mihaleni, cott. Hunedoarei, pretura Bradului, carea de 2 ani de ḑile a părăsit pe bărbatul ei Alecsandru Nistor din Poțugani fără a i se scì ubicațiunea: se citează prin aceasta a se presenta înaintea Scaonului ppesc subsemnat în termin de un an și o ḑi dela datul din jos, căci la din contră procesul divorțial asupră-i intentat se va pertracta și decide și în absența ei.

Din ședința scaonului ppesc gr. or. a Zarandului ținută în 15 Noemvrie 1879.

Scaunul ppesc gr. or. al Zarandului ca for de Istanță.

Nicol. I, Miheltianu,
prot, gr. or. al Zarandului.

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 51. Sibiiu, Joi 1 Maiu 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 8 Aprile.

În casa deputaților Ungariei, după o telegramă de eri, s'a luat dela ordinea ḑilei proiectul despre scoalele medie. Până când? Părinții patriei se vede, că nu vor se grĕmădească dintr'o dată toată fericirea pe capul popoarelor din patrie, ci le lase sĕ mai și resufle ce'a.

Majestățile Lor Împĕratul si Împĕrăteasa și principele le coroană petrec dela 6 Maiu n. în Budapesta și sûnt objectul celor mai diverse și călduroase ovațiuni.

„Polit. Corr." are sciri din Scutari, că Albanezii de ocamdată s'au hotărît a se lăsa de ofensiva contra Muntenegrului. Cu toate aceste sucursurile armate vin într'ajutoriul ligei neîncetat. Altă telegramă din 10 Maiu n. la D. Ztg. din Viena spune, că în Dulcigno delegați de ai ligei albaneze luară în primire cuantități mari de arme și munițiune. Administrațiunea financială a încredințat-o comitetul ligei lui Nicola Dzaba și Bianchi. Dela Scutari până la Prizrend și de acolo spre meadă ḑi până la Cavaia tot teritoriul se află în mânile ligei. Garnisoanele turcesci dimpreună cu oficierii lor au făcut causă comună cu trupele ligei. Iussuf-bey a sosit aici dela Diacova cu 8000 Malisori. Proviantarea Albanezilor e foarte bună; toate liferațiunile se plătesc în bani gata.

Intêmplările din Albania au adus nu numai pe Poartă, dar și pe alte puteri în mare încurcătură. Deocamdată puterile se pun în spinarea Porței sĕ descurce ce s'a încurcat. Incă nu se scie ce va ḑice Poarta și temerea este mare, că va respunde negativ. Deocamdată se telegrafează din Cetinie, că Poarta are de gând a înlocuì pe Savas pașa cu Savfet pașa și apoi au sĕ meargă lucrurile mai bine. Dacă va și fi așa, e altă întrebare.

Sinodul archidiecesan.

Sibiiu 30 Aprile.

Dela raportul cel scurt din urmă până când scriem aceste a mai avut loc o ședință (Marți în 29 Apr.) și alta decurge (Mercuri în 30 Aprile). O propunere de mare însemnătate a făcut în cea de Marți deputatul Cosma: pregătirea zidirei unei catedrale. Ḑicem că e de însemnătate, pentrucă consistoriul archidiecesan respective repos. Metropolit, Marele Andreiu, de mult recunoscênd necesitatea a întocmit astfeliu lucrurile și în direcțiuuea aceasta, încât spre sfêrșitul acesta avem un fond considerabil. Deja cea de Marți este pe acì sĕ ne desmintă în ceea ce am ḑis despre economia deputaților cu timpul. Marți adecă s'a discutat asupra: că ce sĕ se facă cu raportul comisiunei generale atâta, încât între alte împregiurări se putea desbate în merit tot ce cuprindea raportul.

După cum am promis începem cu publicarea ședinței II, sperând că permițêndu-ne spațiul de care nici în nrul acesta nu dispunem de ajuns vom fi în posițiune de a venì în curentul ședințelor.

Ședința II (28 Aprile).

Protocolul ședinței I-a se cetesce și se declară de autenticat. Urmeadă la ordine constituirea biroului.

La propunerea presidiului sinodul alege de notari pre deputații: Nicanor Frateș, Traian Mețian, Dr. Daniil P. Barcianu, Dimitrie Comșa, Eugen Brote și Andreiu Ghidiu. Din acestia Eugen Brote se designează de notariu general.

Fiind la ordine alegerea comisiunilor, presidiul în conțelegere cu membrii sinodului, recomêndă susținerea comisiunilor din anul trecut, cu modificările, ce le vor pretinde absentările unor deputați dela sesiunea presentă.

Deci propune și sinodul declară de aleși membri ai comisiunilor pre următorii deputați:

1. In comisiunea verificătoare: Ioan Rațiu, Vasilie Roșescu, Eugen Brote, Ioan Tecoanță, Ambrosie Bârsan, Partenie Cosma, Dr. Ioan Borcia.

2. In comisiunea finanțiară: Nicolae Popea, Ioan Rațiu, Ioan Gal, Iacob Bologa, Anania Trombițaș, Servian P. Barcianu, Ioan Bran de Lemeni, Dr. N. Pop, Nicolae Cosma.

3. In comisiunea scolară: Dr. Ilarion Pușcariu, Zacharie Boiu, Nicolau Mihâlțan, Ioan Popea, Stefan Iosif, Dr. Nicolae Pop, Dr. Daniil P. Barcianu, Dimitrie Comșa, Ilie Macelariu.

4. În comisiunea pentru propuneri: Alecsandru Tordoșan, Daniil de Tamaș, Nicolae Cristea, Iacob Bologa, Anania Trombițaș, Dr. Ioan Borcia, Ioan Zacharia, Alecse Olariu, Servian P. Barcianu,

5. În comisiunea bisericească: Iosif Bărac, Simeon Popescu, Ioan Șovrea, Nicolae Gaetan, Partenie Cosma, Georgiu Secula, Rubin Patița, Corneliu Pipoș, Andreiu Ghidiu.

6. In comisiunea petiționară: Moise Lazar, Traian Mețian, Dr. Stefan Păcurar, Anania Moldovan, Absolon Todea, Dr. Iosif Hodoș.

7. In comisiunea pentru bugetul cassei: Ioan Tipeiu, George Dănilă, Ioan Zacharie.

8. In comisiunea organisătoare: Nicolae Popea, Nicanor Frateș, Simeon P. Moldovan, Ioan Bran de Lemeni Constantin Stezar, Partenie Cosma, Dr. Ioan Borcia, Sabin Piso, Dr. Nicolae Maier.

De oare-ce după esperiențele anilor trecuți tipărirea protocoalelor ședințelor sinodale, așa după cum a obicĭnuit a se face, adese s'a întârḑiat din causa cuprinsului prea pe larg al acelor protocoale de oare-ce mai departe prin aceasta s'a împedecat și comunicarea mai de timpuriu a concluselor sinodale consistoriului, întârḑiând astfel și în esecutarea lor și de oare-ce în sfêrșit regimul țerei cere, ca protocoalele ședințelor sinodului sĕ i se transpună în traducere maghiară, ear traducerea acelor protocoale prea mult cuprinḑĕtoare, recer prea multă osteneală —

Sinodul primesce ca: pe lângă un protocol, ce se cuprindă numai propunerile și decisiunile, sĕ se compună și un ḑiar, unde desbaterile despre obiectele supuse pertractărei sinodului sĕ se desvoalte mai pe larg.

In legătură cu aceasta, avênd ḑiariul, conform „regulamentului afacerilor interne“, a fi autenticat prin o comisiune, sinodul la propunerea presidiului alege în această comisiune pre deputații: Z. Boiu, Ilie Macelariu și Dr. Iosif Hodoș.

Inainte de a trece la alte obiecte presidiul aduce la cunoscința sinodului, că în decursul anului a întrevenit în monarchia noastră o întêmplare, care a electrisat și umplut de bucurie augusta noastră casă domnitoare: logodirea A. S. imperiale clironomului archiducelui Rudolf cu princesa Stefania de Belgia. La aceestă bucurie au luat parte întreaga poporațiune a monarchiei și toate corporațiunile. Representanța legală a bisericei noastre, sinodul însĕ, nefiind întrunit pe acel timp, nu a avut ocasiune a da espresiune simțemintelor sale de bucurie pentru acest incident. Adevĕrat că capul bisericei române gr. ort. resăr. a participat la o deputațiune de felicitare, însĕ a făcut-o aceasta numai ca membru al casei magnaților, ear nu ca capul bisericei. Crede deci că ar fi potrivit ca sinodul luând act despre această notificare sĕ ia vre-o dispositie în această direcțiune.

Sinodul ia cu plăcere la cunosciință notificarea făcută, și la propunerea dep. Ilie Macelariu alege o comisiune compusă din deputații N. Popea, I. Macelariu și P. Cosma pentru elaborarea unei adrese de felicitare.

Presidiul presentă hârtia Inaltului ministeriu reg. ung. de culte și instrucțiune publică de dto 18 Iunie a. c. Nr. 753, prin care arată, că Maiestatea Sa ces. reg. apostolică, cu decisiunea prea înaltă de dto 22 Maiu 1879 s'a îndurat prea grațios a lua la cunoscință pe lângă descoperirea mulțămitei prea înalte, adresa de curtenire și de omagiu, făcută de sinodul archidiecesan cu ocasiunea jubileului de 25 ani dela cununia Maiestăților Lor.

FOIȚA.

Archiepiscopul și Metropolitul

ANDREIU BARON de ȘAGUNA.

de Nicolau Popea.

(Dare de seamă de *I. Slavici*).

(3 Urmare).

In punctul IX al acestui memoriu el ḑice:

„Aceste, Maiestatea Ta, sûnt cererile și plânsorile, pe care trebue sĕ le așternu la sacratul tron. Am întârḑiat mult timp; m'am adresat în privința fie-cărei afaceri din cele aduse ici înainte, cu rugăminte către înaltul ministeriu; la toate aceste multe 'suplici sau nu mi s'a rĕspuns de loc, sau am primit rĕspuns nefavoritor. Ce-mi remâne altă de făcut, decât a-mi aduce plânsoarea înaintea prea înaltului tron și a repetì aici toate acele cereri dela care atârnă viitorul bisericei noastre și pacea sufletească a mai mult ca o jumĕtate de milion de sudiți evlavioși și credincioși?

„Biserica noastră oftează în profunda întristare, pe când celelalte biserici din țeară se bucură. Catolicii privesc plini de încredere veselă la concordat, care asigură libertatea bisericei lor pe bază firmă; protestanții de confesiunea augustană primiră o instrucțiune nouă pentru representanța și administrațiunea bisericei lor; gr. catolicii se veselesc pentru înființarea unei metropolii și a doue episcopii noue; numai noi nu putem ridica ochii întru bucurie, de oare ce noi trebue sĕ simțim în toate ḑilele, că religiunea noastră este încă numai suferită, biserica noastră înapoiată.

„Maiestate prea înaltă! Noi suferim o durere nespusă! — Biserica noastră predică principii tot așa de curate, ca ori care din celelalte; biserica și scoala noastră cresc Maiestății Tale sudiți nu mai puțin credincioși și supuși, Statului cetățeni nu mai puțin harnici și de omenie decât celelalte religiuni; biserica noastră și fiii sei credincioși au stat pe lângă causa împĕrătească cu credință tare; ei au susținut proba de foc cu bărbăție; „ei nu permit a fi întrecuți în credință, ascultare și sacrificare de nici un popor al monarchiei; —“ si acești fii jălesc, căci biserica lor se bucură de mai puține drepturi decât ori care dintre celelalte din țară.

„Sûntem foarte mâhniți; — dară ne încredem în Dumneḑeu care ne-a condus biserica noastră până în ḑiua de astădi; căutăm cu deplină încredere în sus la Maiestatea Ta, prea bunul nostru părinte, și așteptăm în răbdare cuvêntul cel salutar, care ne va mângăia și fericì: pentru că Maiestatea Ta ești drept și biserica grecoorient. din Ardeal cere numai dreptate.“

Aceste putea sĕ le scrie împĕratului Șaguna și numai Șaguna, căruia la 8 Noemvrie 1850 împĕratul îi scrisese următoarele:

„Am hotărît, ca Ție iubitului și credinciosului nostru episcop diecesan al bisericei resăritene din Ardeal Andreiu Șaguna sĕ'ți dăm crucea de comandor al ordinului ces. austr. leopoldin al Nostru întru prea grațioasa recunoscință a neclintitei tale credințe și alipirei sub cele mai grele împregiurări, — către Noi și casa Noastră, și zeloasei tale conlucrări în interesul cel adevĕrat al statului și al „națiunii române“ în Ardeal în deobște.“

Ântâia oară un împĕrat îi numesce pe Români „națiune“, ântâia oară un episcop al Românilor ortodocși primesce doveḑi despre cea mai deplină încredere a Curții din Viena: de aceea primind în virtutea acestei hârtii împĕrătesci titlul de Baron, Șaguna poate îndrăsnì sĕ'și pună în blason tricolorul național românesc.

Acest titlu nu este semn al deșertăciunii lumesci, acest tricolor nu este o fanfaronadă: Șaguna voesce sĕ acopere ortodocsia Românilor prin naționalitatea lor, voesce sĕ arete, că încrederea de care se bucură el, se revarsă asupra tuturor Românilor și că au trecut timpul când Românii puteau sĕ fie combătuți cu argumentul, că sûnt ortodocși.

Singur acest resultat e destul, ca sĕ încoroneze viața unui om, căci el pusese capĕt unei ferberi de o sută cinciḑeci de ani și de aici înainte Românii se puteau desvolta fără de a se supune puterii papale.

Pentru Șaguna însĕ acest resultat nu era decât condiția neapĕrată a u-

Se ia spre plăcută sciință.

Presidiul presentă cererile de concediu ale deputaților *a*) Ioan Gal pentru câteva dile, fiind de present ocupat ca representant al bisericilor în comisiunea urbarială, însărcinată cu regularea posesiunilor; *b*) Ioachim Olariu, pentru sesiunea întreagă, din causă de boală; *c*) I. Codru Drăgușan, pentru întreaga sesiune, din causă de boală; *d*) Ioan Macsim, pentru sesiunea întreagă din causă de împedecare neatêrnătoare de voința lui. Deputaților I. Gal și Ioachim Olariu și I. Codru Drăgușan se acoardă concediul cerut. Cu privire la cererea dep. Ioan Macsim, dep. P. Cosma, din motivul că, deputatul Ioan Macsim a absentat cu totul și dela ședințele sesiunei trecute, că se poate prevedè că și pe viitoriu causele ce'l împedecă de present la participarea lucrărilor sinodului, nu se vor delătura, că cercul al cărui deputat este, trebue să sufere remânênd în decursul sesiunilor întregi nereprezentat, propune a se aplica la dênsul disposiția §. 8 al. 3 a „regulamentului afacerilor interne“ conform căreia un deputat, care nu'și legitimează absența cu probe demne de credêmênt, nici nu se înfățișează la sinod în decurs de 5 dile dela deschidere, se privesce a'și fi depus mandatul. Această părere e spriginită și de E. Macelariu ear dep. Dr. I. Hodoș, Ioan Bran de Lemeni și N. Popea propun a se încunosciința deputatul respectiv despre disposiția regulamentului și numai dacă în termin de 5 dile după primita însciințare nu se va presenta, să se aplice la dênsul disposiția §. 8 din regulament. Punêndu-se propunerile la vot, sinodul primesce propunerea deputatului P. Cosma, avênd biroul a comunica deputatului din cestiune conclusul sinodului.

Presidiul presentează *a*) actele electorale *a*) din cercul II, clerical (Săliște) devenit vacant prin moartea dep. M. Toma; *b*) din cercul VII mirenesc (Bistrița), devenit vacant prin resignarea, respective prin optarea a câte unui deputat pentru mandatul primit în alt cerc.

b) Raportul comisariului sinodal Zacharia Boiu, esmis pentru investigare în causa iregularităților întêmplate la alegerea de deputat preoțesc în cercul XIX al Făgărașului (Nr. t. 37 ex 1879)

Se transpun comisiunei verificătoare.

Presidiul presentă:

a) Raportul anual al consistoriului archidiecesan despre activitatea sa în ședințele plenare (Nr. 1446)

b) Hârtia consistoriului Nr. 1558/1879, prin care se asterne conclusul congresual din 30 Octomvre 1878 Nr. 243 dimpreună cu 2 acluse, privitoriu la înființarea a 2 eparchii nouĕ pe teritoriul metropoliei noastre, precum și la sistemisarea postului de vicariu archieppesc cu rang de archiereu.

c) Hârtia consistoriului Nr. 403 ex 1879, prin care se transpun mai multe suplici privitoare la arondarea protopresbiteratelor.

d) Hârtia consistoriului Nr. 401/1880 prin care conform conclusului congresual Nr. 235/1878 se retrimite proiectul pentru arondarea protopresbiteratelor din archidiecesă, dimpreună cu conclusul congresual respectiv.

e) Hârtia consistoriului Nr. 400/1880, prin care se transpune conclusul congresului Nr. 224/1878 în cestiunea arondărei protopresbiteratelor.

f) Hârtia consistoriului Nr. 1502/1880, prin care se asterne proiectul de „regule directive“ ale comisiunei tipografiei archidiecesane (Nr. t. 40/1879).

g) Hârtia consistoriului Nr. 1846/1879, prin care se asterne o propunere motivată în privința schimbărei §. 67 din regulamentul seminariului (Nr. 116 ex 1879).

h) Hârtia consistoriului Nr. 1350/1880, prin care le subșterne un proiect de regulament pentru oficiul ecsactoratului consistorial (Nr. 142 ex 1879).

i) Rugarea poporului din Șard pentru de a li se concede încorporarea la alt protopresbiterat. Se transpun comisiunei organisătoare.

Presidiul presentă:

a) Raportul anual al senatului epitropesc Nr. 1447 dimpreună cu inventarele și bilanțurile pro 1879.

b) Hârtia consistoriului Nr. 1448, prin care se așterne preliminariul de buget al archidiecesei pro 1881.

c) Hârtia consistoriului Nr. 1501/1880 prin care se așterne inventarele tipografiei archidiecesane (Nr. 148/1879.)

d) Hârtia consistoriului Nr. 3545/1879 prin care se așterne cererea comitetului administrativ al representanței fundațiunei lui Gojdu din 26 Decemvre 1879 Nr. 320 pentru scăderea cametelor după împrumutul de 130,000 fl. din fondurile archidiecesane dela $7^1/_2\%$ la 7% anuale. Se transpun comisiunei finanțiare.

Presidiul presentă:

a) Raportul anual al consistoriului archidiecesan ca senat scolar Nr. 1534/1880.

b) Hârtia consistoriului Nr. 347/1880 prin care se ascerne proiectul de regulament pentru scoalele poporale române gr. or. din archidiecesă (Nr. s. 83/1879).

c) Hârtia consistoriului Nr. 568/1880 prin care se ascerne proiectul de regulament pentru un institut pedagogic de învĕțătorese la scoalele poporale din archidiecesă (Nr. 83/1879).

d) Hârtia consistoriului Nr. 557 a. c. prin care se ascerne proiectul de regulament pentru inspecțiunea scoalelor poporale din archidiecesă (Nr. 83/1879).

e) Petițiunea unor poporeni din Daneș. ppresbiteratul Sighișoarei în trebi scolare.

Se transpun comisiunei scolare.

Presidiul presentă:

Hârtia consistoriului Nr. 1560/1880 în causa speselor sinodului archidiecesan.

Se transpune comisiunei pentru bugetul cassei.

Presidiul presentă:

a) Hârtia consistoriului Nr. 1557/1880 prin care se transpune petițiunea comune bisericesci Hurez pentru un ajutor;

b) Hârtia consistoriului Nr .1503, prin care se transpune rugarea comitetului parochial din Dej pentru edificarea unei biserici și ameliorarea salariului preoțesc și învĕțătoresc.

c) Rugarea sinodului parochial din filia Zambor, pentru un ajutor pe seama scoalei.

d) Rugarea protopresbiterului Partenie Trombițaș pentru un ajutoriu.

e) Petițiunea lui Petru Emil Prodan pentru un ajutor;

f) Rugarea învĕțătoriului Constantin Morariu din Deda, pentru un ajutoriu și pentru înapoerea documentelor alăturate la cererea sa din anul trecut;

g) Rugarea preotului Dimitrie Moldovean din Sighișoara pentru o remunerațiune.

h) Rugarea candidatului de filosofie Ioan Crișan, pentru un împrumut de 200 fl. pentru facerea esamenului de promoțiune.

Se transpun comisiunei petiționare.

Se presentează:

Hârtia consistoriului Nr. 378/1880 prin care se comunică conclusul congresual Nr. 217/1878 privitor la casuri de neîntărire a vre-unui asesor ordinar sau onorariu consitorial din partea episcopului seu eparchial.

Spre sciință.

Se presentează:

Hârtia consistoriului Nr. 235/1880, prin care se comunică conclusul congresual Nr. 105/1878 conform căruia nu se concede nimerui a primì în același timp mandat de deputat la 2 sinoade eparchiale.

Spre sciință.

Se presentează:

Hârtia consistoriului Nr. 573/1880, prin care se arată, că asesorul consistorial onorariu din senatul scolar, Moise Toma, a încetat din viață.

Spre sciință cu aceea că, locul devenit vacant în consistor, se va întregì prin alegerea, ce se va pune la ordinea dilei la timpul seu.

Se presentă.

Hârtia ppresbiterului Zacharia Boiu, sen. prin care mulțămesce pentru ajutoriul acordat în anul trecut de cătră sinod.

Spre sciință.

Se presentă raportul comisiunei generale sinodale.

Se va pune la ordinea dilei.

Ședința următoare se anuncie pe mâne la 10 oare i. d. a.

La ordinea dilei raporturile comisiunilor.

Ședința se încheie la 11 oare in. am.

Petițiunea

juriștilor români din Transilvania presentată camerei deputaților în ședința dela 20 Aprile st. n. a. c. în cestiunea referințelor urbariale.

(Încheiere).

Și fiindcă proprietarii cei mici, chiar și pentru natura lucrului arată o neîncredere față cu resolvirea cestiunilor agrarie, temerile lor s'ar micșora foarte tare, dacă ar concurge și ei la alegerea acelui organ care e chiemat a îndeplinì cele mai însemnate lucrări și dacă ingineriul însuși ar sci că aplicarea sa depinde dela amêndouĕ partile; pentrucă scim din trista esperiență, că inginerii — onoare escepțiunilor — din slăbiciune omenească sûnt plecați a favora în lucrările lor mai tare pe aceia, cari i aplică; și apoi în proporțiune cu mărimea proprietății pentru proprietarii cei mari o diferență de câte-va jugere poate nasce ce mult o micșorare neînsemnată a valoarei, pre când pentru proprietarii cei mici, a căror posessiune întreagă avia face 4—5 cel mult 10 jugere, în multe casuri aceasta e o cestiune de viață.

În fine trebue să amintim la această întrebare și resensul, ce 'l-ar provoca efecturea acestei disposițiuni din proiect acum, când în cele mai multe comune regularea și comassarea s'a făcut după legile de mai înainte, cari obligau pe foștii proprietari să supoarte spesele; și aceea, că disposițiunea §. 12, prin care împrumuturilor ce se vor face pentru plătirea speselor, se dă un drept de prioritate pemnorală față cu ori ce alte pretensiuni, ce sûnt întabulate deja pe proprietatea supusă regulărei, atacă soliditatea instituțiunei de carte funduară și prin aceasta și creditul public, care până acum se considera ca asigurat.

După aceste observațiuni modeste nu putem lăsa neamintită nici acea parte din motivare, care se referesce în genere la stagnarea și la sumptuositatea afacerilor de regulare a proprietății.

Nici întârdierea, nici sumptuositatea procedurei nu trebue căutată esclusiv în motivele ce sûnt desfășurate acolo.

În deosebi în ce privesce procedura procesuală, este greșită și basată pe informațiuni neesacte acea afirmațiune, că în Transilvania în casuri mai grele procesul ar fi decurs sub conducerea unui jude esmis, pentrucă în Ardeal aceste procese s'au pertractat în meritul lor după procedura scripturistică, care nu numai că dă partidelor o garanție, că aceste întrebări foarte ponderoase — și putem dice —

---

nei lucrări binecuvêntate. Căci în deșert ar fi fost toate opintirile lui, dacă nu ar fi putut isbutì să frângă prevenția tradițională a Curții din Viena și să-și înfățișeze pe Românii ortodocși ca pe o parte trainică și vrednică de încredere a poporului român.

Plecând de aici, el urmărește scopul seu cu buna chibzuință a omului înțelept, care scie să țină seamă de toate împregiurările.

Înainte de toate își dă silință să întemeieze autoritatea bisericei ortodocse: dispune, ca studenții români de pe la institutele străine să nu mai învețe doctrina religioasă decât dela preoți ortodocși; stăruesce ca scolile Românilor ortodocși să nu mai fie inspectate de episcopul catolic, cum se obicĕnuia până atunci; ține un parastas pentru Românii căduți în timpul revoluțiunei și scie a face, ca guvernatorul să asiste la acest parastas; ia mĕsuri ca preoții din eparchia sa să umble în îmbrăcăminte cuviincioasă, periați și peptenați, punênd pedepse aspre pentru purtările rele; scie, în sfêrșit, ca după o sută cinciḑeci de ani, să aducă trebile acolo încât să convoace ear un sinod al diecesei ardelene.

După toate aceste nu mai primesce să fie numit „episcop al Românilor *neuniți*“, eară după ce protestele, făcute contra acestei numiri, remân zadarnice, se adresează la împĕratul și de aici înainte el este numit: „episcop al Românilor *gr.-orientali.*“

În același timp el organisează eparchia și consistoriul, își cumpĕră o reședință, adună bani pentru zidirea unei catedrale, cumpĕră o casă pentru un seminar, întemeiază o tipografie și un diar, înființează scoli și cere mereu subvenții dela stat pentru biserică și instrucțiune.

Cere, dar nu cerșitoresce.

La venirea lui în Ardeal era la Sibiiu un fel de curs pregătitor pentru preoți, un curs de „șese luni.“ El pune un an pentru învĕțători și doi pentru preoți. Dar atât pentru acest institut, cât și pentru consistoriu cere subvenție dela stat. I se acordă. Însĕ guvernul pusese condițiuni:

„Ca pe vicar să-'l numească, eară pe asesorii consistoriali să-'i întărească Maiestatea Sa. Șaguna nu se învoì nici de cum cu această restricțiune, fiindcă vătĕma autonomia bisericii. După multe trăgĕnări guvernul se abătu dela pretensiunea sa în privința asesorilor, dar nu și a vicarului. Șaguna nici așa nu se învoì. În sfêrșit guvernul îi făcu și această concesiune, dar numai până va trăì dênsul, ḑicênd că Maiestatea Sa transpune acest drept maiestatic cu încredere în persoana lui. El mulțămì pentru încrederea prea înaltă, dar nu se învoì nici așa, până ce mai pe urmă i se făcu toate pe voie. „Cinci până la șese ani“ durară aceste pertractări între dênsul și guvern.

Nu e destul atât: el a cerut și obținut și sumele ce i se cuveniau pe acesti șese ani trecuți.

Acest om neînduplecat e acela, care încă la anul 1848 cerea să se reînființeze metropolia română și dela 1848 o cerea mereu, dar nu o primia decât în anumite condițiuni. În luptă cu înriuririle papale, cu guvernul din Viena, cu Maghiarii, cu Românii uniți, cu patriarchia sêrbească, cu episcopul din Cernăuți, în luptă chiar cu unii dintre fiii sei sufletesci și răzimat numai pe dreptatea cererilor sale și pe încrederea Curții din Viena, el cerea, dar nu primia împlinirea cererei sale decât în condițiile prescrise de dênsul.

Pentru ce?

Pentrucă nu reînființarea metropoliei era visul lui, ci întemeiarea unei biserici cu desĕvêrșire neatârnate, care să se poată desvolta potrivit cu cererile timpului modern, potrivit cu caracterul poporului român, potrivit, putem ḑice, cu firea omenească și cu condițiunile desvoltărei omenesci.

Această biserică s'a întemeiat și nu remâne decât să vedem, dacă ea 'și va păstra neatârnarea și dacă se va putè desvolta în pace. Un lucru nu mai poate să fie pus la îndoeală: atunci, când a rostit cuvintele „acum mĕ sloboḑesce pre mine stăpâne,“ el însuși, marele Archiereu, era pătruns de vitalitatea bisericei întemeiate de dênsul și testamentul lui, prin care se fac fundațiuni pentru folosul unor generațiuni foarte depărtate, ne încredințează, că în clipa morții el era mângâiat de gândul: „am făcut un așeḑĕmênt, care se va moșteni din neam în neam.“ (Va urma).

---

de viață se vor discuta din temeiu, dar considerând că permite numai două scripte procesuale și la fie-care numai o amênare de câte 30 ḑile, e și mai scurtă decât cercetarea din oficiu, ba e și mai eftină, pentrucă spesele advocatului sûnt mai mici decât spesele comisiunilor celor multe la fața locului; ear acea o sciu cu toții cei ce cunosc din pracsă procesele de regulare, că este lucru imposibil, ca și cel mai neînsemnat proces sĕ se poată adjusta pe deplin cu o singură esmisiune în fața locului.

Și apoi judecătorii și advocații nostri sûnt tot atât de cualificați și de practici ca și cei din Ungaria.

Dar după esperiințele noastre stagnarea afacerilor urbariali ar trebuì căutată mai mult într'acea, că la tribunalele noastre causele de regulare urbarială, segregare și comassare sûnt împărțite de regulă câte unui referent și numai la puține judecătorii la doi referenți, ear acestia considerând, că în asemenea cause comisiunile inevitabile numai primăvara, vara și toamna pot eși în fața locului și considerând mai departe, că sûnt ingrămădiți și cu alte cause, abia sûnt capabili a resolvì câte 2—3 cause pe an, ear numĕrul proceselor începute e foarte mare.

Și ar trebuì căutată de altă parte și în împregiurarea, ce o constatăm cu dorere, că foștii proprietari din Transilvania, onoare puținelor escepțiuni, nu se pot lăuda, la resolvirea acestor cause, cu acea generositate ce s'a potut esperia la partea cea mai mare a foștilor proprietari din Ungaria; aceasta împregiurare făcênd imposibilă o împăciuire amicabilă, dă ansă și în cele mai neînsemnate întrebări la lupte procesuale înverșunate; și dacă desele plânsori asupra speselor au vre-o basă, apoi și isvorul acelora trebue căutat numai în împregiurerea din urmă.

Aceste sûnt onorată Cameră! argumentele ce am aflat cu cale a le aduce contra proiectului de lege în cestiune, și sperăm că, după cât ne-a permis timpul cel scurt ce ne-a stat la dispositiune și urgența reclamărei, ne-a succes a dovedì ori si cărui om nepreocupat, că reformele ce se intenționează a se efectuì nu numai că ignorează cu desĕvêrșire partea juridică a cestiunei, ci desconsideră foarte și interesele naționale-economice, pentrucă acele reforme punêndu-se în lucrare pe de o parte nu vor satisface nici pe aceia, în a căror interes se introduc — pe foștii proprietari, cari și cu proprietatea și cu numĕrul se află în minoritate, — de altă parte vor provoca nemulțămirea și neliniscirea cea mai mare la massa cetățenilor statului.

Drept aceea avênd deplină încredere în acei bărbați, cari, ridicați preste interesele reu pricepute a claselor, au sânta datorință a ținè în vedere numai binele patriei, și a-și îndrepta toți pașii numai spre consolidarea ei, spre câscigarea liniscei și mulțămirei cetățenilor ei, venim a Vĕ roga respectuos, ca sĕ binevoiți a nu admite proiectul de lege din cestiune la ordinea ḑilei, eventual a-l modifica în înțelesul observațiunilor noastre.

Din conferența juristilor români din Transilvania ținută în Sibiiu în 21 Aprilie 1880.

Epistolă deschisă,

cătră dd. redactori ai jurnalului „Biserica și Scoala“ dela Arad, Mangra, Hamsea et consortes.

E deja un an, decând, aflându-mĕ ca deputat la sinodul archidiecesan din Sibiiu, am propus în una din ședințele sinodului „sĕ se reformeze serviţiul bisericesc, pentru ca sĕ se câștige timp pentru predică,“ desfășurând pe scurt motivele relative la propunerea mea.

Nereflectându-se nimic contra propunerei mele în sinodul de atunci, mĕ credeam îndreptățit a spera, că cuvintele mele sûnt espresiunea tuturor deputaților presenți la acel sinod, cari consimt cu cele destășurate de mine relative la propunerea făcută; speram totdeodată, că voiu fi spriginit în buna mea intențiune de toți bărbații luminați, bine simțitori ai bisericei noastre dreptcredincioase.

Dară cât de mare fu mirarea mea, când, după un interval de mai multe luni, vĕḑui, că d-voastră într'un articol de fond, în jurnalul ce redactați întitulat „progresul în religiune și biserică“ avurăți delicatența a reflecta, că „prin reforma pretinsă de mine am voit sĕ respândesc în sinul bisericei noastre idei străine de litera și spiritul doctrinelor salvatorului lumei,... că propunerea mea este fâcută cu o tendență nefastă și sub masca unui liberalism rĕu înțeles și chiar fals“... continuând mai departe cu reflecsiunile d-voastre și declarând, că „unde este vorba de principii divine, eterne și ca atari perfecte, acolo în spiritul bisericei și al minții sănĕtoase ori-ce încercare de reformă este un lucru cu totul absurd.“

Am stat și m'am mirat mult, cugetând în mine: „se poate ca dl Mangra și Hamsea et consortes, bărbați trecuți prin scoli, cari pretind a fi oameni luminați, redactori ai unui jurnal cu devisa: lumina în biserică și scoală, sĕ esprime astfel de cuvinte nechibzuite? Se poate, ca ei sĕ fie de credință, că prin o astfel de reformă nevinovată se sgudue din temelii doctrinele salvatorului lumei? Se poate sĕ aibă ei convingerea, că prin reforma pretinsă de mine s'ar ataca principiile divine, eterne, pe cari este clădită biserica lui Christos?

E preste putință, cugetai în mine, a crede așa ceva despre nisce bărbați versați în scripturile vechiului și noului testament și în literaturile profane vechi și moderne, și deci eram în drept, dacă s'ar adeverì contrariul afirmațiunilor relative la propunerea mea, a le declara de o însinuațiune perfidă, sau de o creațiune fantastică a unor creeri înferbêntați și sdruncinați prin teoriile scolasticismului iesuitic ultramontan, de care nu'i țineam capabili pe redactorii unui jurnal cu o așa frumoasă devisă.

De mult deja, dela aparițiunea acestui nefast jurnal, observasem aceste idei nefericite ale d-voastre; de mult observasem acest spirit absolutistic dictatoric, care respiră din mai toți articolii d-voastre, și care ca un fir roșu se vede tras prin tot jurnalul d voastre dela început și până în ḑiua de astădi.

Ați vĕḑut că nimenea nu vĕ conturbă defel în demarșa d-voastre, și astfel nu v'ați sfiit a merge tot mai departe în cutezanța d-voastre cu calculul d-voastre de iesuiți de a pescui în turbure, devenind tot mai pretențioși, tot mai fanatici, tot mai absolutistici, pretinḑênd ca vouĕ sĕ vi se închine toată lumea ortodocsă ca la o autoritate infalibilă.

Dară sĕ ne întoarcem după această mică digresiune la obiect, sĕ vedem ce motive m'au îndemnat sĕ tac propunerea din cestiune, pentruca sĕ vĕ convingeți, de am vorbit, în sinodul din anul trecut, cu țendență nefastă, sau din contră ca sĕ vĕ convingeți de am voit, prin reforma pretinsă de mine, sĕ respândesc idei străine de litera și spiritul doctrinelor salvatorului lumei, sau tocma din contră, etc. etc.

Am propus sĕ se reformeze serviţiul cultului bisericesc

Pentrucă am sciut, că o astfel de reformă nu are sĕ vatĕme de fel dogmele bisericei noastre ortodocse, și că numai un om ignorant poate afla în o astfel de propunere un atac în contra literei și spiritului doctrinelor salvatorului lumei. Numai un om lipsit de cele cinci simțiri sănĕtoase poate sĕ ḑică că prin scurtarea slujbei bisericesci și prin întroducerea predicei se atacă principiile divine eterne ale lui Christos!

Dară n'ați gândit d-voastră, că chiar în diferitele biserici creștine ortodocse nu e același serviț bisericesc? Călugării d. e. observă un tipic și preoții de mir alt tipic. Ei bine înceată ei pentru aceea de a fi ortodocși? Atunci cu tot dreptul așĭ putè ḑice și de d-voastră, cari nu observați tipicul călugăresc, că lucrați în contra preceptelor divine ale lui Christos! O sancta simplicitas! Dară nu sciți d-voastră cât de simplu era odată, în secolul I al erei creștine, serviţiul bisericesc? De nu o veți sci aceasta vĕ voiu spune-o cu altă ocasiune.“

Am propus reforma serviţiului bisericesc pentrucă prin scurtarea lui nu se alterează de fel nici unitatea bisericei ortodocse, precum nu s'a alterat aceasta în timpurile primitive ale bisericei creștine prin o practică întreită în privința timpului serbărei Pascilor, o practică, care s'a observat 196 de ani fără nici o supĕrare între episcopi și presviteri, și care s'ar fi observat și mai departe poate până în ḑilele noastre, dacă la 196 după Chr. nu s'ar fi escat o dispută între Polycarp, episcopul Efesului și între Victor, episcopul Romei. Victor, un om cerbicos și foarte pasionat, bună oară cum sûnteți d-voastră, merse cu rĕutatea până acolo, de voì sĕ întrerupă ori ce legături și comunicațiuni cu biserica din Asia, dar întêmpină o desaprobare generală. Ireneu, autorisat de episcopii Galiei, făcu lui Victor grave observațiuni pentru atitudinea sa autocrată în această cestiune, care seamĕnă foarte mult cu a noastră. Dară cine, afară de dumneavoastră poate, va îndrăzni sĕ stigmatiseze pe un Polycarp sau pe un Ireneu de eretici și resvrătitori ai bisericei lui Christos și de sguduitori ai principiilor sale divine eterne? (Va urma).

O adresă

Dela Sebeș ni se trimite spre publicare următoarea adresă:

Venerabil sinod arhidiecesan!

(S) A ḑis: „Acel popor va fi cel dintâiu, carele are mai bune scoale și dacă nu e aḑi cel dintâiu va fi de sigur mâne“. Însĕ scoala este învĕțătoriul, prin urmare: acela popor va fi cel dintâiu, carele are cei mai buni învĕțători. Considerând acest adevĕr de o parte, eară de altă parte considerând la starea învĕțătorilor nostri din archidiecesă, că sûnt foarte lipsiți materialmente, și totodată și spiritualmente, — preste tot luat;

Considerând că deși unii au cunoscințele ce se recer dela un învĕțător, însĕ nu sĕ sciu folosì de ele, ba din contră, după cum mi s'a dat ocasiune a vedè de multe ori, că le lua tocmai anapoda, d. e. baetul nu scia cum chiamă satul vecin, și totuși rĕspundea că sûnt 2 poli, polul nordic și sudic! Am vĕḑut destui învĕțători, care se țin și i țineam și eu de învĕțători buni, însĕ când auḑiai ce a propus baeților, trebuiai se te miri!*)

Considerându-le toate aceste Ven. Sinod, oare încătrău trebue sĕ fie îndreptată atențiunea Ven. Sinod în linia primă?

Eu cred ca la învĕțământ, la învĕțători. Acestia trebue sĕ se perfecționeze, sĕ se facă desevêrșiți; ca elevii crescuți de ei sĕ se poată folosì de învĕțătura din scoală, și învĕțătura lor astfel sĕ fie, ca sĕ lumineze pre elevi, ear nu mai mult sĕ'i timpească sau sĕ'i ducă în rĕtĕcire.

Ven. Sinod și cele lalte foruri competente, sciu cum sûnt învĕțătorii români. Pentru aceea a aflat de bine și a fost foarte bine, înființarea conferențelor ori a reuniunilor învĕțătoresci, a cărora scop este perfecționarea învĕțătorilor. Însĕ aceea încă e cunoscut, că nu mult se interesează învĕțătorii de reuniuni, esemplele se vĕd, că în archidiecesă s'a înființat numai vre-o câteva reuniuni, și și acele afară de a Brașovenilor și poate mai puțin a Sibienilor, numai vegetează; căci este cunoscut că se convoacă de câte două trei ori și abia se adună și atunci a patra parte din numĕrul total.

Aceasta însĕ ven. sin. nu mai poate dura astfel, dacă e vorba de progres.

Causele ce e drept pot sĕ fie multe, însĕ aceasta nu este nici o scusă.

Pentru aceea vin umilit a atrage atențiunea Ven. Sin. asupra acestei împregiurări, și a'l ruga în interesul învĕțământului, a progresului, a aduce unele dispositiuni ca învĕțătorii, toți fără nice o escepțiune sĕ participe la conferențe ori reuniuni. Am vĕḑut publicat în concursele de prin părțile bănățene, câte 5-10-20 fl., spese pentru conferențe, oare nu s'ar putè și la noi așa ceva?

Eară pentruca totul sĕ meargă în uniformitate oare nu ar fi bine ca conducĕtorii ori președinții reuniunilor barem la doi ani sĕ țină o adunare în Sibiiu sub presidiul Escelenței sale dlui archiepiscop, unde se pertracteze și desbată între sine, cele ce ar avè apoi sĕ vină la reuniune?

Eu cred că aceste dispositiuni nu ar fi nefolositoare, și pentru acea rog umilit pre Ven. Sin. ca sĕ le ia în seriosă cugetare și aflându-le de bune sĕ nu le despreţuească, despre ce sum deplin convins.

Pre lângă cari remân al Ven: Sinod archidiecesan

S. Sebeș 28 Aprilie 1880 v.

prea plecat

Zevedeu Murĕșan.

*) Funcționând de 5 ani ca învĕțător la scoala cap. norm. gr. or. din S. Sebeș am participat de multe ori la esamenele de prin comunele din giur, împreună cu dl. prot. I. Tipeiu, căruia i sum foarte mulțămitor pentru aceasta. La esamene mi s'a dat ocasiune a cunoasce greșelele cele mari ale învĕțătorilor nostri.

Varietăți.

* *(Petrecere).* Reuniunea sodalilor români din Sibiiu prin aceasta învită pe toți p. t. domni și familii la petrecerea, ce se va ținè în ḑiua de 3/15 Maiu în sala „Impĕratul romanilor“. Această petrecere este împreunată cu producțiune în cântări de corul reuniunei sodalilor nostri români, cari sûnt specificate în următoarea

Programă:

1. „*Marș național*“, esecutat de musica militară.
2. „*Discurs ocasional*“ de I. Simoneti.
3. „*Ouvertură națională moldovană*“, de Flechtenmacher, esecutată de musica militară.
4. „*Desteaptăte române*“, esecutat de chorul Sodalilor.
5. „*Hora et Lugoșana*“, de Wiest, esecutată de musica militară.
6. „*Cântecul Roșiorilor*“, de Vede, arangiat de dirigint. chor. C. Frühling, esecutat de chorul Sodalilor.
7. „*Carneval de București*“, Quadrille de Anousek, esecut. de musica militară.
8. „ *O rosă vestedită*“, poesie de Mille G., musica de Meszetti; arangiată de dirig. chor C. Frühling, cântată solo de maiestr V. Petruț.
9. „*La Paloma*“ de Pradier, esec. de musica militară.
10. „*Te iubesc*“, Romanță de D. Florescu, poesie de I. Alesandrescu; arangiată de dirig. chor. C. Frühling, esec. de chorul Sodalilor.
11. „*Potpourri*“ despre cântece naționale rom. de Pába, esec. de musica militară.
12. „*Dulce Bucovină*“, arangiată de dirig. chor. C. Frühling, esec. de chorul Sodalilor.
13. „*Michaiu Viteazul*“, marș de Wiest, esec. de musica militară.

După producțiune joc. Inceputul la 8 oare seara. Intrarea de persoană 1 fl. v. a. Logia mare 3 fl., logia mică 2 fl. Damele și garde de damele sûnt scutite de tacsa întrărei. Bilete se pot căpĕta de Vineri în 2/14 Maiu până Sâmbătă în 3/15 Maiu până la 12 oare în *tipografia archidiecesană* și seara la cassă.

Venitul curat e destinat în favoarea „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“. Oferte marinimoase se vor primì cu mulțămită și se vor publica pre cale ḑiaristică.

* (Convocare). Subscrisa Direcțiune aduce cu aceasta la cunos-

cința publică, că adunarea generală a despărțământului IV Sebeșului — a Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român se va ține în acest an a 3-ia di de Rusale 22 Iunie a. c. stilul nou în comuna Apoldul inf. La aceasta se invită cu toată onoarea toți membrii despărțământului, precum și alți Onoratiorii din pregiur, cari se interesează de cultura poporului român.

Sebeș în 8 Maiu 1880.

Direcțiunea despărț. IV.

* (Adresă de condolență și parastas). Junimea universitară rom. în Cluj luă act asupra vestei deprimătoare, apunerea bravului anteluptător a redesceptării naționali din 1848, prea vener. moș Popa Balint. Junimea era adênc mișcată, căci aprețuia însemnătatea spiritului și faptelor lui; — deplânge perderea unui preot român, carele cu o mână pe „cruce“ interpreta credința strămoșească, ear cu alta învêrtia voinicesce flagelul libertății, „spada!“ Adevĕrat preot-model! Drept pie suvenire trimise prin comitetul sĕu ad-hoc o adresă de condolență familiei mortului națiunei; ear' la 19 Aprile, dimpreună cu inteligența locală participă la parastasul aservit de capelanul local, d. Vasiliu S. Podoaba. In veci amintirea lui, trăiască geniul lui! *A. A. N.*

* (Mulțămită publică). Domnul Nicolae Comșa jurist a. I. în Sibiiu binevoi a dona scoalei noastre de aicea o colecțiune de plante (herbarium) contătătoriu din 150 plante, pentru carea donațiune i se aduce numitului domn din partea subcrisului cea mai mare mulțămită publică.

Cincul mare în 21 Aprile 1880.

Ioan Bonea, învĕțătoriu.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Cestiunea ortografică în Academia română.

Raport

asupra noului proiect de ortografie română.

(2 Urmare).

I. Litere și deprinderi ortografice latine, cari nu se mai potrivesc cu limba română și trebuesc dar eliminate din scrierea noastră.

1. Literele latine *y*, *ph*, *th*, *qu* și *k*, ne mai avênd în limba noastră de astădi sonurile lor corespundĕtoare (vedi *Critice*, de T. Maiorescu, pag. 87 și urm.), nu se vor întrebuința în scrierea română. Escepțiune: pentru unele nume proprii, Quintilian, Ypsilant etc.

2. Duplicarea consonantelor se admite numai acolo, unde provine din alipirea a două cuvinte române, din care unul se termină și altul începe cu aceeași consonantă sau cu o consonantă de același organ, însĕ numai în lăuntrul limbei române, unde se și aude. Vom scrie dar: *înnotare, innăscut, innoire etc.* Vom scrie însĕ *aprobare* (cu un singur *p*), *afirmare, colaborare, duplicare, comoditate*, etc.

Se lasă latitudine a se scrie *inmulțire* sau *immulțire*, *inmormĕntare* sau *immormĕntare*. Vom scrie însĕ totdeauna *impreună*, *impilare*, *impăcare*, etc.

3. Se admite duplicarea lui *s* în puținele cuvinte, în cari poate servì pentru evitarea confusiunei între două înțelesuri diferite: massă (*la masse*) și masă (*la table*), rassă (*la race*) și rasă (*rasée*), cassă (*la caisse*) și casă (*la maison*).

4. Deosebirea nuanței de pronunțare a lui *s* ca *z* în mijlocul și la terminarea cuvintelor nu se însemnează, aflându-se numai în câteva cuvinte nou primite și prin urmare nici *s* nu se duplică în mijlocul cuvintelor acolo, unde remâne *s* după natura lui. Vom scrie dar: *rosă, francesă, sintesă, nasal, nasul, frumosul, etc.*

5. Consonanta dublă *x* păstrată în alfabetul latin din vechiul alfabet campan, o putem primì și noi ca o înlesnire grafică pentru împreunarea lui *c* și *s* în neologisme și în nume proprii: xilografie, lexicon, Xenocrat, Alexandru.

Se lasă însĕ latitudine a se scrie *expedițiune* și *espedițiune, esemplu* și *exemplu*, după cum vrea sĕ pronunțe scriitorul.

II. Sunete și cerințe ortografice ale limbei române, pentru care nu se află litere în alfabetul latin.

1. Sonul ж se va scrie totdeauna cu *j*.

Sonurile ч și ц se vor scrie cu *c* și *g* înainte de *e* și *i* și cu *ci* și *gi* înaintea celorlalte vocale. Când însĕ literele *c* și *g* au sĕ sune к și г înaintea vocalelor *e* și *i*, se vor scrie cu *ch* și *gh*.

Vom scrie dar: cine, ginere, ceapă, geană, ciaslov, ciocărlie, ciută, giam, Giurgiu, cheie, unchiu, ghem, ghindă, etc.

3. Sonurile ш și щ se vor scrie cu ș și ț adecă *s* și *t* însemnate cu sedila francesă.

Pentru sonul ѕ se admit două scrieri. Acolo, unde flecțiunea română îl arată ca provenind dintr'un *d*, se va scrie cu *ḑ*; asemenea acolo unde se arată *d* fie și din cuvintele primite în limba română ca neologisme; în celelalte casuri se va scrie cu *z*.

De esemplu: creḑi (cred), verḑi (verde), ḑeu (divin), ḑioa (diurnă), însĕ zimbesc, zălog, lucrez, botezat.

NB. Subscrisul s'a unit aici cu părerea majorității comisiunii, numai pentru a nu face desbinare asupra unui punct de o importanță mai mică, de și crede că este o abatere de la regula generală primită pentru scriere.

4. Ш se scrie cu *sc* unde vre-o formă flecțională română arată un *sc*, din care a provenit: cunosci (cunosc), pesce (pescuit), românesce (românesc); asemenea și în cuvêntul a *sci* cu derivatele lui, sciință, consciință etc. Se scrie însĕ Stefan, stergar, aștept.

Subscrisul se unesce și cu această mică inconsecință, numai pentru a nu face desbinare.

5. ъ și ѣ se vor însemna cu semnul ˘ pus deasupra vocalei, din care în lăuntrul formelor flecționare ale limbei române și chiar ale neologismelor introduse, se vede că au provenit. Numai în persoana a 3-a singulară a perfectului simplu de conjugarea I se va însemna *â* (cu circumflecs). Acolo unde nu se constată proveniența lui ъ și ѣ în lăuntrul limbei române, se vor însemna cu *ă*, afară de *î* la începutul cuvintelor cu *in*, care se va însemna cu *i*.

Vom scrie dar: născut, păstor (pasce), vĕd, vĕḑĕnd (vedere), lăudând, culegĕnd, mâna (manual), lăudâ, umblâ, până, când, fântână, indată, început, etc.

DD. Alecsandri și Quintescu au rĕmas de părere a se introduce un semn deosebit pentru *î*, și anume *i* cu circumflecs.

Ceea ce a condus pe maioritate a fost, pe lângă sfiala de a introduce prea multe semne noue, mai ales convingerea, că *î* este numai o nuanță de pronunțare a lui ъ, că în unele dialecte române nici nu se aude, și că din manuscriptele vechi (până pe la 1750) se vede o completă amestecare între ъ și ѣ, care (afară de *î* începĕtor) se deosebiau numai caligraficesce, așa încât ъ final se însemna mai totdeauna cu semnul lui ѣ și ѣ mijlociu mai totdeauna cu semnul lui ѧ.

La obiecțiunea, că *î* este o particularitate esențială a pronunțării române, se poate rĕspunde, că scrierea nu este chiemată a esprima toate nuanțele pronunțării, ci numai sonurile radicale și de valoare flecționară. Și nasalul este o particularitate a limbei francese, și ѫ în loc de *e* în Mutter, Vater etc. este o particularitate a limbei germane: toți le pronunță, dar nimeni nu le scrie.

Și aici se cuvine a cita și a traduce următoarele cuvinte din celebrul tractat *De ortographia romana sive latino-valachica*, compus de Petru Maior și publicat în fruntea Lexiconului dela Buda din 1825:

„Mai este de observat că Românii din Dacia lui Aurelian nu întrebuințează nici odată sonul ѫ ci numai ъ, ei nu ḑic, mîni ca Românii din Dacia vechie, ci mâni; și ușor s'ar putè desvĕța și Românii din Dacia vechie de acest son. (?) Atât cel puțin este sigur, că mulți, deși îl pronunță, nu 'l scriu nici odată, ci întrebuințează totdeauna litera ъ și pentru ѫ. În manuscriptele veehi nu se vede nicăiri ѫ ci numai ъ. Imi aduc chiar aminte, că am auḑit în copilăria mea vorbind oameni bĕtrâni, din a căror gură nu se auḑia niciodată *î*.

6). *ă* scurt final se va elimina în toate casurile, unde nu se aude. Vom scrie dar: Om bun, vedeam, lucram, etc. Aceasta este părerea maiorității comisiunii.

DD. Baritiu și Quintescu stăruesc însĕ a menținè pe *u* scurt, pentru rațiuni gramaticale. După d-lor, fără *u* scurt se pierde regula pentru deosebirea genului masculin de femenin, se pierde regula unor forme de declinare, regula articulului și deosebirea între singular și plural laconjugare.

Maioritatea nu s'a putut abate prin aceste obiecțiuni de la regula generală primită pentru scriere, adecă de a se scrie cum se vorbesce. Dacă pronunțarea română a sters pe *u* final în cele mai multe casuri, nu poate scrierea, sĕ introducă o vocală gramaticală a scrierii în contra gramaticei vorbirii.

Adaugem aici, că asupra acestui punct încep și unii Cipariani de peste Carpați a fi transigenți și sûnt dispuși a face concesiune, precum resultă din importanta controversă ortografică, publicată în „Telegraful Rom.“ din Sibiiu, (Nro 134 din 15 Noemvrie 1879).

7). *i* scurt se va însemna cu *i* simplu fără semnul scurtării. Regula pentru citire este: *i* final simplu se pronunță totdeauna scurt, afară numai unde este cu neputință. În casurile, unde este lung (în unele forme de conjugare) se arată lungimea prin accentul grav.

Vom scrie dar: oameni, copii arbitri, a auḑì, tu auḑi.

Așa semnul scurtării va remânè în scrierea română numai pentru însemnarea umbririi vocalelor în ъ și ѣ, simplificare foarte importantă pentru învĕțarea cetirei și scrierii în scoale.

8). Articulul nedefinit, pronumele și numeralul *o*, d. e. o casă am dat-o, se va scrie cu *o* și nici odată cu *uă*.

9). Apostroful nu se pune înaintea articulului femenin *a*: prin urmare se va scrie: casa, masa, etc.

10). Neesistând nici o causă paleografică pentru scrierea accentelor, remâne numai trebuința logică drept singura causă pentru primirea lor. Trebuința logică însĕ în limba română cât pentru accentuare se mărginesce la conjugațiuni. Acolo deosebirea tonului aduce deosebirea înțelesului, tonul trebue dar neapĕrat esprimat prin accent și anume prin accentul, primit și cunoscut pentru asemenea casuri. Vom scrie dar *vede*, însĕ *a vedè*, *laudă*, însĕ *lăudà*, *fac* însĕ *făcù*.

(Va urma).

Bibliografie.

Avramu Nicolau. *Despre legume.* Plantarea și crescerea lor. Invĕțături pentru poporul român. Arad, 1880. Prețul 60 cr. v. a.

Catechisul visitatorilor de morți. Biserica-albă 1880. Prețul 50 cr. v. a.

Lupu A. D., căpitan. *Arta militară* după programul cerut la esamenul căpitanilor din diferite arme pentru a trece la gradul de maior. Bucuresci 1880.

Damé Fr. *Reforme în învĕțământul public.* Bucuresci 1880. Prețul 50 bani.

Lista

binevoitorilor contribuitori pentru nenorociți din Bungard păgubiți prin incendiul din urmă.

Dr. Ioan Moga 5 fl., Nicolau Cristea 3 fl.

(Va urma).

Bursa de Viena și Pesta

din 8 Maiu 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	105.65	105.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	83.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	98.—	98—.
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	87.—	86.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	126.—	125.75
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	94.—	94.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	94.—
Obligațiuni urbariale temeșiane	92.25	93.25
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	93.—
Obligațiuni urbariale transilvane	93.—	93.25
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	94.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	92.50	92.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.60	72.65
Datorie de stat în argint	73.25	73.40
Renta de aur austriacă	89.05	89.—
Sorți de stat dela 1860	131.25	130.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	837.—	838.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	274.70	275.80
Acțiuni de credit austr.	264.50	266.—
Sorți unguresci cu premii	—.—	111.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.61	5.57
Napoleon	9.48½	9.48
100 marce nemțesci	58.60	58.60
London (pe poliță de trei luni)	119.10	119.05

Economic.

Brașov, 7 Maiu n. Pro hectolitră Grâu fl. 8.20—9.40; Grâu sĕcărețfl. 6.30; Sĕcară fl. 5.70—6; Orz fl. 4.40—4.50; Ovĕs fl. 3.20—3.40; Cucuruz fl. 5.45; Mălaiu fl 6.50; Mazere fl. 7.30; Linte fl —8.30; Fasole fl. 6.45 Sĕmânță de in fl. 10.60 Sĕmență de cânepă fl. 6.40— Cartofi fl. 1.90 pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 48 cr.; carne de berbece 24 cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 28 fl.

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante Șesuri de clasa III protopresbiteratul gr. or. Zarandului se escrie concurs în urma concesiunei venerabilului consistoriu archidiecesan dto 18 Martie 1880. Nro 1023 B.

Concurenții la această parochie au a'și instrua petițiunile în sensul statutului organic și a le trimite oficiului protopresbiteral gr. or. al Zarandului în Brad (Hunyádmegye) până în 31 Maiu st. v. când espiră concursul.

Brad 1 Aprile st. v. 1880.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Nicol. I. Miheltianu m. p.,
1—3 protopresbit.

Nr. 2876 1880 / 3271 1880 [24] 2—3

Edict.

Moara de vapor locomobilă cu 2 roate din Vurpĕr se va vinde prin licitație **în 30 Maiu 1880 a. m. la 11 oare** aceluia care va da mai mult.

Prețul esclamărei este 2000 fl. v. a.

Vadiul sûnt 10% din prețul de esclamare Condițiile mai deaproape ale licitației se pot cetì în cancelaria subsemnatului oficiu orfanal sau la primăria din Vurpĕr.

Din ședința ordinară a sedriei orfanale a comitatului Sibiiu ținută în 21 Aprilie 1880.

Presidentul.

Herberth m. p.

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 52. Sibiiu, Sâmbătă 3 Maiu 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 2 Maiu.

La alt loc publicăm după „Magyarország“ o dare de samă despre efectul ce a avut petițiunea juristilor români în afacerea regulărei proprietății din Transilvania. Este din darea de samă curioasă observarea ministrului Pauler, că dênsul la facerea proiectului a luat în considerațiune opiniunea publică din Transilvania. Dacă dl ministru crede, că „Kelet“ și „Magyar Polgár“ fac opiniunea publică în Transilvania, este altă socoteală. Noi însĕ scim, că opiniunca publică nu o formează organele partizanilor interesați de a iobăgì de nou poporul agricultor din Transilvania și sperăm, că în toată dieta Ungariei se vor afla și oameni, care sĕ țină comt de *majoritatea* locuitorilor dintr'o țeară întreagă, representată în petițiunea juristilor români, espresiunea adevăratei opiniuni publică din Transilvania.

Este mare durerea ce se esprimă în o parte considerabilă a presei maghiare, că s'a luat proiectul privitoriu la scoalele medie dela ordinea ḑilei.

Afacerile Albanezilor țin diplomația europeană întreagă într'o ferbere, fără de a se putè prevedè sfêrșitul acestei ferberi.

Din Bucuresci aflăm, că în locul lui Lecca, demisionat, s'a denumit ministru de resboiu generalul Slăniceanu.

Petițiunea juristilor români

în comisiunea juridică dela dietă.

În „Magyarország“ Nr. 131 cetim cu datul dela 11 l. c. următoriul raport:

„În ședința comissiunei juridice dela dietă s'a cetit petițiunea juristilor români din Transilvania și Președintele dechiară, că deoarece această petițiune cere delăturarea totală a proiectului de lege, el deschide de nou desbaterea generală, și roagă pe membrii comisiunei, ca luând în considerare motivele petițiunei, sĕ'și dee părerile în general asupra proiectului de lege.

Pauler ministru de justiție ḑice: că acest proiect de lege l'a compus guvernul la dorința opiniunei publice generale din Transilvania și'l recomândă sĕ se primească în general.

Teleszky: primesce proiectul în general însĕ o mărturisesce, că petițiunea cetită i-a potențat îngrigirile și 'și susține dreptul de a'și face observările la desbaterea specială.

Szentgyörgyi Imre: ca espert al guvernului chiemat anume spre acest scop, ḑice că juristii români în numele fostilor iobagi, deduc motivele gravaminelor din principiul sânteniei proprietății ce se află în mânile fostilor iobagi, și înfățișează lucrul astfel, ca și cum desființarea iobăgiei la 1848 le-ar fi dat lor o proprietate de drept privat nemărginit. Însĕ aceasta nu stă, pentrucă deplinĕtatea dreptului de proprietate a fostilor iobagi s'a condițional de efectuirea regulărei de posesiune; prin urmare statul chiar în urma eliberărei din 1848 are chiemarea a înlesnì, și a accelera efectuirea regulărilor de posesiuni.

Bokross: (referentul) spune, că petițiunea juristilor români s'a presentat după ce se împărțise între deputații din Transilvania testul prelucrat pentru referadă, cu toate aceste părerile lui în foarte multe casuri sûnt identice cu ale petițiunei.

Emmer: Primesce proiectul în general, însĕ pretinde ca în special la punctele respective sĕ se citească de nou petițiunea juristilor români.

După aceasta s'a primit proiectul în general, ear staverirea titlului a remas a se decide după terminarea desbaterei speciale.“

Sinodul archidiecesan.

Sibiiu 2 Maiu.

Două ședințe mai avem de înregistrat dela raportul din urmă. Am avè multe de ḑis asupra lor. Rapoartele speciale însĕ vor vorbì mai pe larg de cum sûntem siliți a ne restrînge acum în vreo câteva îndigitări. Accentuăm din ședința de la 1 Maiu verificarea deputatului clerical T. Meția, votată cu maioritate. Lucrul, după părerea noastră, n'a fost de ajuns lămurit. Vina, noi nu sûntem datori, a o căuta unde a fost de nu s'a lămurit. Atâta însĕ trebuie sĕ ḑicem, că votarea a nedreptățit pe ambe părțile, căci partea acusată n'a fost limpedită din destul de învinuirile, cari au provocat encheta sinodală și acusatorii fură condamnați la purtarea speselor enchetei, fără sĕ se fi lămurit lucrul, că ei au provocat-o în zadar. Ședințele se țin regulat, dară lucrările merg în pas greoiu.

Ședința III (29 Aprile).

Ședința se deschide la 10 oare înainte de ameadi. Se cetesce protocolul ședinței din 28 Aprile a. c. și se autentică.

Presidiul presentează:

a) Hârtia consistoriului Nr. 1429 B. prin care se asterne cu recomandare rugarea vĕduvei protopopese Sofia Patița pentru acordarea unui ajutoriu de 200 fl.

b) Hârtia consistoriului de sub 1527 prin care se promovează petițiunea comunei bisericesci din Făgăraș pentru încuviințarea unui ajutoriu pre seama scoalei de acolo.

c) Hârtia consistoriului de sub Nr. 1594 prin care se promovează rugarea comunei bisericesci din Peștera tractul Zarandului, pentru un ajutoriu de 100 fl. spre scopul reparărei bisericei de acolo.

d) Hârtia consistoriului de sub Nr. 1598 prin care se promovează rugările comunelor bisericesci Păușa cu filia Vascapău, Jacu, Romița și Gălpuia pentru câte un ajutoriu de bani spre scopul susținerei scoalelor confesionale de acolo.

e) Hârtia consistoriului de sub Nr. 1599, prin care se asterne cererea învățătoriului din Gălpuia, Petru Bria pentru un ajutoriu.

f) Hârtia oficiului protoprosbiteral al Devei sub Nr. 91, prin care se substerne rugarea filiei Ulmi, pentru un ajutoriu spre scopul terminărei bisericei de acolo.

g) Hârtia oficiului ppresbit. al Devei sub Nr. 90, prin care se substerne rugarea preotului Nicolau Berariu din Beșan-Mintia pentru un ajutoriu anual.

h) Suplica învĕțătoriului preot Nicolau Bârsan din Orăștie, pentru o remunerațiune.

i) Rugarea preotesei vĕduve Maria Belascu din Hașag pentru un ajutoriu.

k) Suplica comunei bisericesci Corunca pentru un ajutoriu.

l) Plânsoarea parochului tot din Corunca Ioan Ivanoviciu, pentrucă nu s'a împărtășit din ajutoriul de stat pre 1879 și se roagă a fi împărtășit pre 1880. — Toate aceste petițiuni se transpun comisiunei petiționare.

Presidiul presentează: plânsoarea comunei bisericesci Secătura asupra autorităților bisericei gr. cath. pentru turburări religionare. — Se transpune comisiunei bisericesci.

Presidiul presentează rugarea mai multor locuitori din protopresbiteratul Turdei superioare prin carea se cere a se îndruma consistoriul ca se decidă cât mai curênd asupra actului de alegere de protopresbiter sevêrșite încă la anul 1876. — Se transpune comisiunei organisătoare.

Deputatul Partenie Cosma face următoarea propunere:

„considerând că eparchia noastră în urma persecuțiunei timpurilor trecute, nici chiar astădi, 32 ani dela proclamarea libertății și 12 ani dela restaurarea metropoliei, nu are biserică catedrală;

„considerând, că lipsa unei biserici de model, corespundĕtoare reședinței capului întregei provincie metropolitane, atât înaintea străinilor cât și înaintea eparchioților, detrage mult vadei bisericei;

„considerând, că fără biserică corespundĕtoare în centru nu se pot desvolta nici împunĕtoarele ceremonii ale ritului nostru, nu se pot instruì în mod corespundĕtor nici tinerii din institutul pedagogico-teologic, cari sûnt chiemați a fi funcționarii bisericei, de unde de sine urmează, că uniformitatea ritului nostru în toate bisericile noastre din archidiecesă și frumseța lui se pericliteză, și prin aceasta se micșorează în popor alipirea cătră religiunea sa eredită dela strămoși, unica virtute, ce ne-a conservat poporul și 'i-a dat putere a înfrunta persecuțiunile seculare;

„considerând, că dispunem deja de un

FOIȚA.

Archiepiscopul și Metropolitul

ANDREIU BARON de ȘAGUNA.

de Nicolau Popea.

(Dare de seamă de *I. Slavici*).

(4 Urmare).

S'a ḑis adeseori, că metropolitul Andreiu a reformat biserica orientală.

Se poate: în tot casul această reformațiune ar fi fost sĕvêrșită cu atâta înțelepciune, încât ea s'a putut petrece pe nesimțite și fără de a face sĕ se ivească cea mai mică desbinare între creștini.

Fără îndoeală biserica orientală din Ardeal e organisată pe temeliile resultate din o deosebită concepție a religiei creștinesci.

Una dintre marile trăsĕturi în caracterul lui Șaguna era respectul desĕvêrșit pentru tot ce e lucru stabilit; cu toate aceste el nu putea sĕ înțeleagă sânta scriptură și canoanele bisericesci altfel decât potrivit cu vederile lui, potrivit cu trebuințele societății în mijlocul căreia se afla. Adevĕrul este, că el n'a aședat nimic nou, n'a început nici un obiceiu, care nu ar fi fost vre-odată ori unde-va în biserica orientală, nu a schimbat nici o dogmă de credință, nu s'a desfăcut de marea biserică orientală: s'a mărginit a da bisericei o organisație potrivită cu vederile Românilor în materie de religie. Din început el a simțit, că așa cum era organisată, biserica orientală numai are vitalitate: trebuia dar sĕ'i schimbe organisația potrivit cu cererile credincioșilor.

Întrunindu-se ântâiul congres național bisericesc, alcătuit din o parte preoți și două părți mireni, Șaguna îi propuse un „statut organic“, pe care congresul îl primì numai cu unele modificări.

„Luați bine seama, domnilor — le ḑise el celor ce stărueau pentru aceste modificări, — ca nu în loc sĕ dregeți, sĕ stricați ce e bun; vĕ fac atenți, d-lor, că opul acesta ce avui onoare a vi-l presenta ca proiect, e un op de ḑeci de ani și nu de o ḑi.“

Ḑicênd însă aceste, el primì acele modificări; căci nu voia sĕ întemeeze o biserică pentru el însuși, ci pentru Români și așa glasul Românilor trebuiea sĕ hotărească.

Eată principiul, pe care el nu l-a stabilit, ci l-a luat din învățăturile creștinesci și **l-a pus în fruntea doctrinelor religioase.**

Om bun și plin de iubire ce era, el a căutat în oameni partea cea bună și pe aceasta a voit sĕ întemeieze vecînica legătură între dênșii. Pe când în viața publică el avea totdeauna rĕutatea oamenilor în vedere și nu se răzima decât pe identitatea de interese; în biserică el a pus mai pre sus de toate principiul: dacă nu este iubire între oameni, nu mai poate sĕ se stabilească nici o legătură între dênșii.

Papa stăpânesce lumea ca representant al unui Dumneḑeu, care e gata sĕ bată pe tot omul ce nu i se supune: Metropolitul Andreiu, murind, rostesce cuvintele:

„Fiți pe pace, aveți-vĕ bine, nu vĕ sfădiți!“

Unul îi ține pe oameni de frică, pentrucă voiesce sĕ'i stăpânească; altul îi îndeamnă la iubire, pentrucă voiesce sĕ'i învețe a purta mai lesne sarcinele vieții; unul îi sparie cu iadul; celalalt le ḑice: Nenorociților iubiți-vĕ unii pe alții, căci dacă nu vĕ iubiți voi între voi, îndeșert căutați iubire în lumea aceasta ori în cea viitoare.

Dar această concepție a iubirii obstesci nu putea sĕ se ivească cu acea desĕvêrșită claritate, cu care s'a ivit în capul metropolitului Andreiu, decât în mijlocul unui popor de veacuri huiduit, de veacuri urît de toată lumea.

El le-a venit Ardelenilor ca un om trimis dela Dumneḑeu, și Ardelenii au cunoscut, că s'a ivit un Mesia în mijlocul lor, pentrucă veacurile îndelungate le-au dat învĕțătura, că dacă ei nu se vor iubì între dênșii nu vor găsì în lume decât ură și prigonire.

Șaguna dar nu 'și-a jertfit viața întreagă pentru Ardeleni fiindcă ei erau Români: și-a jertfit-o fiind că-i vedea atât de prigoniți. Iubirea lui, pare a fi fost reservată mai ales pentru Români, pentrucă Românii erau cei mai apropiați de dênsul, și din clipa nașterii omul începênd sĕ și moară, nu are destul timp ca sĕ treacă

capital, cu care putem face începutul edificărei bisericei catedrale, și

„considerând în fine, că deși poporul nostru preste tot trăiesce în condițiuni nefavorabile materiale, totuși are elemente, cari nu se retrag dela sacrificii, dacă sûnt informate de sânțenia scopului, și dacă sûnt convinși că denariul lor se va întrebuința în adevĕr spre scopul pentru care li se cere, și mai vêrtos dacă au speranța că în viață vor avè bucuria sĕ vadă acel scop și realisat — îmi iau voie a face următoarea propunere:

Se îndrumează consistoriul ca sĕ studieze cestiunea edificărei unei biserici catedrale cu toate cele ce după ritul nostru aparțin ei, se îngrigiască după referențele locale de un teritoriu acomodat, sĕ procure un plan detaiat de edificare cu preliminariul speselor și încât acel preliminariu ar trece preste capitalul bisericei catedrale, sĕ facă și un proiect de câșcigare a restului speselor edificărei, și toate aceste sĕ le substearnă procsimului sinod pentru pertractare meritoră. — Se transpune comisiunei pentru propuneri.

La ordinea ḑilei se pune raportul comisiunei generale.

Raportorul Anania Trombițaș dă cetire raportului acestei comisiuni.

Punêndu-se la desbatere acest raport deputatul Puşcariu propune, ca acest raport sĕ se depună pre masa biroului spre a servì tuturor comisiunilor speciale spre orientare și folosire. Deputații Dr. I. Hodoș și N. Popea, acest din urmă cu provocare la conclusul sinodului archidiecesan din anul 1877 Nr. 133 prin care s'a instituit această comisiune generală — spriginesce propunerea Dr. I. Puşcariu.

E. Macelariu propune ca raportul comisiunei generale sĕ se tipărească și sĕ se împartă la toți deputații sinodali.

Dr. Păcurariu e contra propunerei Dr. Puşcariu și cere, ca raportul sĕ se pună îndată la ordinea ḑilei și dacă e posibil nu e în contra tipărirei.

N. Frateș face contrapropunere, ca raportul sĕ se ia în general spre sciință și sĕ se primească ca basă la desbaterea specială.

Dep. Cosma spriginesce această propunere, ear N. Cristea pre cea a deputatului Dr. Puşcariu.

După ce presidiul dă deslușiri în privința modului de pertractare arĕtând, că mai corect va fi dacă se va lua raportul din cestiune îndată la pertractare specială; de altcum între ambele propuneri nu vede a fi nici o deosebire esențială — pune la votare ambele propuneri și se decide: — Raportul se ia spre sciință și se primesce ca basă la desbaterea specială.

In desbaterea specială la întroducere, în care se arată, că comisiunea generală convocată pre 23 Aprilie, abia numai în 24 Aprilie s'a putut constituì fiind numai 5 membri de față la propunerea deputatului Comșa se decide: Membrilor, cari nu 'și-au împlinit misiunea, se esprimă părerea de rĕu.

Punctul I din raportul comisiunei generale despre cele aflate în tipografia archidiecesană cu ocasiunea visitărei — se transpune comisiunei organisătoare.

Punctul II din raportul comisiunei generale, care tractează despre seminariul Andreian — se transpune comisiunei bisericesci.

Punctul III din același raport, care se ocupă de oficiul de casă a consistoriului archidiecesan — se ia spre sciință.

Punctul IV din același raport, privitoriu la cancelaria consistoriului — se ia spre sciință.

Punctul V referitoriu la biblioteca archidiecesană resp. archiepiscopească — se transpune comisiunei finanțiare.

Punctul VI privitoriu la studiarea objectelor ce vin a se pertracta în sinod, după deslușirile și asigurările date de presidiu — se ia spre sciință.

Punctul VII, ce privesce sfera competenței organelor noastre esecutive — se transpune comisiunei organisătoare.

Se pune la ordinea ḑilei raportul comisiunei finanțiare.

Raportorul Trombițaș cu privire la cererea representanței fundațiunei lui Gojdu (Nr. 15 ex 1880), ca sĕ se reducă percentele după împrumutul de 130,000 fl. ce'l au din fondurile archidiecesei dela $7^1/_2$% la 7% propune și sinodul primesce,

ca sĕ se scadă procentele după suma numită la 7%; cu adausul propus de deputatul E. Macelariu ca aceasta scădere sĕ se compute dela terminul procsim de solvire adecă dela prima Iulie a. c. încolo. Același raportor rapoartă despre inventariul întregei averi a tipografiei archidiecesane;

din acest raport se vede cât de mare a fost întreaga avere a tipografiei cu ultima Decemvre 1879, precum și starea de acum a tipografiei, comisiunea recomandă sinodului a lua spre cunoscință datele cuprinse în raportul seu. Deputatul Cosma, deși constată cu bucurie un progres față cu trecutul, totuși trebue sĕ amintească, că inventariul presentat nu este esact, de oare-ce averea ei nu este în realitate așa precum e pusă în inventariu, căci spre esemplu mașina și literile sûnt induse în întreaga lor valoare de cumpĕrare, precând ele prin folosire în decursul anului s'au deteriorat și numai representă valoarea primitivă;

de asemenea hârtiile de valoare ar trebuì sĕ fie însemnate cu valoarea anului respectiv, ear edificiile ar trebuì sĕ fie puse în inventariu nu cu prețul de cumpĕrare, ci cu valoarea lor de pe timpul compunerei inventariului, din toate aceste, precum și din alte împregiurări resultă, că nu se poate câștiga esact evidența despre venitul curat al tipografiei. Astfeliu pe de o parte nu se poate satisface dorinței întemeietoriului și testătoriului tipografiei, reposatului Metropolit Andreiu Şaguna, ca din venitul curat sĕ se dea ajutoriu vĕduvelor preotese, ear pe de altă parte nu se poate sci, care din întreprinderile tipografiei este mai rentabilă și care deci ar trebuì mai mult cultivată. Deputatul E. Brote aprobând cele ḑise de antevorbitoriul află, că inventariul presentat de comisiune este greșit, de oarece ar figura într'ênsul o posițiune de preste 5000 fl. ca bani gata, dați la epitropia archidiecesană, sumă, care în realitate nu se află la casa epitropiei, de oarece bani întrați la casă în fie-care sĕptĕmână partim se folosesc spre investire în alte lucrări, aflând dar în această direcțiune defectuos raportul comisiunei finanțiare propune a se restituì objectul comisiunei pentruca în o altă ședință sĕ raporteze cu mai bune cunoscințe de cause;

după o mai îndelungată desbatere despre natura inventariului a comisiei tipografice, punêndu-se cestiunea la vot, sinodul hotărește restituirea actului comisiunei finanțiare în înțelesul propunerei deputatului E. Brote.

Ședința procsimă se anunță pe mâne la 10 oare înainte de ameaḑi.

La ordinea ḑilei rapoartele comisiunilor.

Ședința se încheie la 1 oară după ameaḑi.

Ședința IV (30 Aprile).

Ședința se deschide la $10^1/_4$ oare. Presidiul (N. Popea) anunță, că Escelența Sa archiepiscopul Miron, fiind bolnav nu va lua parte la ședința de față. — Se cetesce protocolul ședinței a III și se autentică fără modificare.

Presidiul presentă:

a) Cererea de concediu a deput. Stefan Iosif, pre 10 ḑile din causă de morb și ocupare oficioasă.

b) Cererea de concediu a deputatului Alecsandru Tordoșan pre 2 ḑile din causa oficiului. — Se acoardă.

Presidiul anunță, că deputatul Diamandi Manole prin mijlocirea unuia din deputații sinodali s'a rugat pentru concediu până sĕ va fi reîntors dintr'o călĕtorie ce a întreprins în afaceri scolare. Deputații Stefan Pecurariu, Partenie Cosma și Elie Macelariu se pronunță în contra concediului, nefiind înaintată o cerere în scris. — Cererea de concediu nu se încuviințează.

Presidiul presentă:

Hârtia consistoriului Nr. 1611 a. c., prin care se ascerne propunerea comisiunei consistoriale esmise pentru revederea cărților didactice din studiul religiunei în scoalele poporale. (Nr. 149 ex 1879). Se transpune comisiunei scolare.

Presidiul presentă:

a) Hârtia oficiului protopresbiteral din Deva Nr. 42 a. c. prin care se ascerne rugarea preotului din Dobra Romul Crainic pentru un ajutoriu de 300—400 fl. din fundațiunea Șaguniană.

b) Rugarea parochului Avram Stanca din Petroșeni pentru un ajutoriu de 100 fl.

c) Rugarea preotului Ioan Iliescu în Cârcedea pentru un ajutoriu bănesc.

d) Rugarea preotului Ioan Ivanovici din Corunca pentru a fi absolvat de sub acusa nedreaptă și declarat de nevinovat. — Se transpune comisiunei petiționare.

Presidiul presentează:

Rugarea mai multor locuitori din Ampoița pentru reîntregirea parochiei. — Se transpune comisiunei bisericesci.

Deputatul Dr. St. Pecurariu face următoarea propunere:

Spre a putè câsciga evidența recerută despre starea averei fondurilor archidiecesane;

spre a venì la o cunoscință esactă despre toate venitele ce încurg la consistoriul archidiecesan și despre toate cheltuelile ce se fac;

spre a pune pe onorabilii d-ni deputați sinodali în posițiune de a putè studia de timpuriu aplicarea raționiniului și conciperea bugetului; spre a putè ajunge în mod consciu la rangiarea erogațiunilor și ecuilibriul economic și în fine:

spre a da economisărei cu venitele archidiecesei publicitatea recerută și usitată și de cătră celelalte administrațiuni publice, propune, ca venerabilul sinod sĕ conchidă:

1. Aplicarea raționiniului pe anul espirat dimpreună cu proiectul de buget pe anul curent sĕ se tipărească și sĕ se împartă fie-cărui deputat în câte un esemplar la deschiderea sinodului;

asemenea sĕ se trimită și fie-cărui protopopiat 3—10 esemplare spre distribuire la parochiile principale, și astfel sĕ se urmeze în fie-care an.

2. În raționiniu și buget trebue sĕ fie induse în detail toate venitele, toate erogațiunile și sarcinele precum și distribuirile ce se fac din banii publici.

Propunĕtoriul cere urgență.

Deputatul Eugen Brote arată nepotința de a tipărì în cursul sesiunei presente raționiniile atât de voluminoase, prin urmare urgența propunerei nu este motivată. Sinodul nu admite urgența, ci transpune propunerea comisiunei pentru propuneri.

La ordinea ḑilei: Raportul comisiunei pentru compunerea adresei de felicitare la Maiestatea Sa Impĕratul și Regele, din incidentul logodirei Alteței Sale Imperiale Clironomul Archiducele Rudolf.

Raportorul Parteniu Cosma cetesce următoarea adresă:

„Maiestatea Voastră cesară și apostolică regească!

Prea grațioase Doamne!

Biserica gr. or. română din Transilvania, coadunată prin representanții sei în sinodul ordinariu, avênd scire de fidanțarea Alteței Sale a Principelui Clironom Rudolf cu Alteța Sa Princeasa Stefania, profită de prea plăcuta ocasiune ce i dă acest eveniment îmbucurătoriu atât pentru Augusta Dinastie cât și pentru toate popoarele Monarchiei a-și substerne omagiile și sincerile sale felicitări la Prea înaltul Tron al Maiestății Voastre. Când dară avem fericirea a Ve aduce preaumilit tributul cel mai plăcut și cel mai sincer al loialității noastre la această bucurie familiară, Ve increding̃ăm totodată despre neclătita fidelitate ereditĕ dela strămoșii noștrii cătră Preaînaltul Tron și Dinastia Maiestății Voastre și implorăm darul și binecuvêntarea lui Dumneḑeu asupra Maiestății Voastre, asupra Maiestății Sale Preagrațioasei noastre Doamne, asupra Alteților Sale Principele Clironom și fidanțata Sa, și preste tot asupra întregii Auguste Case Domnitoare,

Ai Maiestății *V*oastre
cei mai credincioși supuși
Sinodul bisericei gr. or. române
din Transilvania.

Sinodul primesce adresa în întreg cuprinsul seu.

La ordinea ḑilei: Raportul comisiunei petiționare.

Raportorul Traian Mețian raportează despre:

a) Rugarea comunei bisericesci Hurez ppresbiteratul I al Făgărașului, prin care se roagă de un ajutoriu din fondul pentru ajutorarea bisericelor sĕrace.

Comisiunea propune: Consistoriul sĕ ia rugarea în deosebită considerare între marginile bugetului.

Deputatul Cosma arată că deși esistă un fond destinat pe sama bisericelor sĕrace totuși din venitele lui nu se dau ajutoare. Afară de aceasta constată esistența unui libel dela cassa de păstrare, despre o sumă anumită pe numele acestui fond, care sumă sĕ administrează din partea senatului bisericesc, fără a figura între posturile cuprinse în raționiniul cassei archidiecesane.

Crede deci că ar fi potrivit, ca această sumă sĕ se considere pe viitoriu ca făcênd parte din fondul amintit, punêndu-se totodată în raționiniu alăturea cu celelalte posturi.

Presidiul rĕspunde că suma din cestiune s'a compus din unele colecte mici făcute în archidiecesă cum și din canoanele impuse de senatul bisericesc.

In cursul timpului s'au distribuit din acesti bani ajutoare grabnice manuale.

La propunerea deputatului Comșa, care crede că sinodul numai din motive foarte ponderoase poate recomânda o rugare aplicând terminul „deosebită considerare“ — sinodul decide:

---

la mai multe popoare: trecerea urmează, dacă urmează, numai după moarte.

Pecând era bolnav ḑicea:

„Când vĕ veți întoarce dela groapa mea, veți cunoasce pe cine ați perdut!“

Mare și grea e sarcina, pe care a primit-o Părintele Archimandrit Nicolae Popea, când a luat hotărîrea de a scrie și a da publicității biografia Metropolitului Andreiu, cu atât mai mare și cu atât mai grea, cu cât abia au trecut câți-va ani dela încetarea din viață a omului, pe care numai dela oare care depărtare putem sĕ-l vedem îndestul de bine.

Trecênd prin viață, Metropolitul Andreiu a așeḑat în cercul supus înrîuririi sale temeliile unei prefaceri sociale, și numai timpul va putè sĕ dovedească trăinicia acestor temelii, numai timpul ne va încredința, dacă gândul sădit de dênsul în acel mic cerc e destul de binecuvêntat și destul de puternic spre a-și face cale în cercuri mai lățite: deocamdată nu vedem decât foloasele mai mari ori mai mici, pe care le-a adus cercului, în care a trăit, deocamdată remânem, unii mai mult, alții mai puțin, uimiți de succesele lui ḑilnice, pe care cea mai apropiată generație le va uita.

Cetind însĕ testamentul Metropolitului Andreiu, oare cum pe nesimțite se ivesce în noi gândul, că omul care a scris acest testament, el însuși, nu-i credea pe contimporanii sei capabili de a judeca despre faptele ce-a sevêrșit în viața sa, de care sĕ scia, că dênșii le privesc ca pe nesce resultate, în vreme ce pentru el însuși ele nu erau decât o punere la cale, o pregătire, o inpulsiune hotăritoare pentru nesce fapte ce urmează a fi săvêrșite în viitor.

Dacă ne dăm samă despre cele ce-a făcut, a scris și a ḑis Metropolitul Andreiu, trebue sĕ remânem pe deplin convinși, că organisarea bisericii potrivit cu concepția lui despre religia creștinească a fost cel mai presus dintre scopurile ce el a urmărit în viață.

Căci el ḑice: „astăḑi pot sĕ me rog lui Dumneḑeu, ca acum sĕ me slobozească pe mine, că au vĕḑut ochii mei mântuirea“, el ne spune, că 'și-a împlinit chemarea, că numai are nimic de adăogat la opera vieții sale, că atât a putut face și mai mult nu.

Părintele Popea ne spune apoi:

„restaurarea metropoliei române este opul cel mai grandios al metropolitului Şaguna!“

„ideea lui de predilecțiune pe terenul bisericesc era: deplina emancipare a bisericii sale din cătușele sclavismului, atât celui politic cât și celui bisericesc, și „organisarea ei pe base tari, autonome și independente, în sensul canoanelor“ și a instituțiunilor noastre bisericesci.“

„sĕ nu fi fost Şaguna, biserica ortodocsă română în Ardeal s'ar fi stins...“

Da! căci nu numai în Ardeal ci în tot orientul rĕutatea omenească, miseriile veacurilor trecute și puterea lumească au schimonosit așeḑămintele sf. noastre biserici și au făcut chiar din religie o formă deșartă și fără de nici un folos vĕḑit pentru societatea omenească: a trebuit dar sĕ vie un om, care sĕ restabilească așeḑămintele vechi, sĕ creeze bisericii posiția cuvenită în statul modern și credinciosului posiția cuvenită în biserica sa, un om, care sĕ arete, cum o biserică organisată potrivit cu adevĕratele principii creștinesci, nu este numai un asil de mângăere pentru oamenii singuratici, ci totodată și mai ales cea mai firească garanție a unei desvoltări sănĕtoase.

Acest om a fost Şaguna și el s'a ivit în mijlocul Ardelenilor, pentrucă acolo era mai multă trebuință de dênsul; dar el însuși nu se simția chemat a săvêrși această lucrare de restabilire numai pentru Ardeleni.

Săvêrșind organisația bisericii din Ardeal, el adresează congresului constituant cuvintele:

„nu e nimeni în provincia noastră metropolitană oaspe sau nemernic ci e membru îndreptățit și activ al bisericii noastre.“

„efectul lucrărilor noastre, mai departe, atârnă dela d-voastră. Așì dorì „sĕ vĕ spun multe“ în acest moment al despărțirii; în esența acestora este: „sĕ fiți revnitori legii“, sĕ „dați sufletele voastre pentru legăturile părinților vostri“, pe care le-au făcut pentru generațiunile lor, ale căror urmași suntem noi și veți lua mărire mare și nume etern. Amin!“ (Va urma).

Rugarea se transpune consistoriului spre a o lua în considerare.

b) Rugarea comunei bisericesci Dej pentru un ajutoriu pe sama bisericei (Nr. 196 ex 1880).

c) Rugarea filiei Jambor pentru un ajutoriu (Nr. 19 c ex 1880).

d) Rugarea emeritului profesor Emiliu Prodan pentru un ajutoriu (Nr. 19 c ex 1880).

Deputatul A. Trombițaș propune: Să se îndrumeze petentul a se adresa în viitoriu deadreptul către consistoriu, care singur este chiemat a resolvì asemenea afaceri.

Deputatul Dr. I. Hodoș combate această propunere, lăsând astfel fie-cărui în voie liberă a se adresa sinodului.

Dep. A. Trombițaș motivează propunerea sa din nou. Deputatul Dr. St. Păcurariu de asemenea combate propunerea preopinentului susținênd propunerea comisiunei.

e) Rugarea învățătoriului din Deda Constantin Morariu pentru un ajutoriu (Nr. 19 f. ex 1880).

f) Rugarea preotului catechetic Dimitrie Moldovan pentru un ajutoriu (Nr. 9 ex 1880).

g) Rugarea studentului de filosofie Ioan Crișan pentru un împrumut de 200 fl. (Nr. 19 h ex 1880).

Deputatul Cristea dice, că neavênd consistoriul mandat dela sinod, nu poate încuviința asemenea împrumuturi în casul de față foarte necesar și la loc.

Deputatul C. Stezariu recomânda cu căldură cererea lui I. Crișan, care este un student brav, și care are neapărată trebuință de un ajutoriu, dacă este să poată termina cu succes studiile.

Precum s'a întêmplat în trecut nu arareori, asemenea s'ar putè acorda ajutoriul cerut în casul de față.

Deputatul Dr. Pușcariu dice, că esența petitului este încuviințarea unui ajutoriu, și dacă petentul se roagă de un împrumut, aceasta o face, căci nu ar dorì să treacă de pretențios. Propune deci: Petițiunea să se transpună comisiunei finanțiare.

Dep. Simeon Popescu insistă pe lângă acordarea ajutoriului ca fiind de natură a satisface unei lipse adênc simțite.

Deputatul Z. Boiu spriginesce propunerea comisiunei; deputatul Dr. St. Păcurariu învoacă dispositiile statutului organic, cari trebuie mențínute cu strictețe și după cari împrumuturile nu pot avè loc decât în condiții anumite. In casul de față însă crede că nu s'ar face abatere dela aceste dispositii, dacă s'ar acorda ajutoriul cu condiția de a se înapoia banii după un timp oare-care.

h) Rugarea comunei Peștera pentru un ajutoriu (Nr. 27 c ex 1880).

i) Rugarea vêduvei protopopese Sofia Patița pentru un ajutoriu (Nr. 27 a ex 1880).

k) Rugarea mai multor comune din tractul Ungurașului pentru ajutoare pe sama scoalelor (Nr. 27 d ex 1880).

l) Rugarea învățătoriului Petru Bria pentru un ajutoriu (Nr. 27 e ex 1880).

m) Rugarea comunei bisericesci Ulmi pentru un ajutoriu (Nr. 27 f. ex 1880).

n) Rugarea preotului Nicolae Berariu pentru un ajutoriu (Nr. 279 g ex 1880).

o) Rugarea lui Nicolae Bârsan pentru un ajutoriu (Nr. 27 h ex 1880).

p) Rugarea preotesei vêduve Maria Belașcu pentru un ajutoriu (N. 27 i ex 1880).

r) Rugarea comunei bisericesci Corunca pentru un ajutoriu (Nr. 27 k ex 1880).

s) Rugarea preotului din Corunca Ioan Ivanoviciu pentru a fi împărtășit din ajutoriul de stat (Nr. 27 l ex 1880).

Deputatul A. Trombițaș recomândă cererile preotului Ioan Ivanoviciu și a comunei Corunca.

Sinodul decide: Cererile de sub: *b*, *c*, *d*, *e*, *f*, *g*, *k*, *l*, *m*, *n*, *o* și *p*, se transpun consistoriului; cele de sub *a*, *i*, *r*, și *s*, spre a fi luate în considerare și cea de sub *g* în deosebită considerare.

La ordinea dilei:

Raportul comisiunei organisătoare:

Raportorul S. Piso raportează asupra „proiectului de regulament pentru administrarea și controla averei bisericesci, scolare și fundaționare din archidiecesa gr. or. română a Traniei“ apoi propune și sinodul — primesce proiectul de basă la desbaterea specială, recomândând primirea în tocmai a titlului amintit.

Deputatul Dr. I. Pușcariu arată că anul trecut sinodul a fost început discuțiunea asupra unui regulament de aceași natură.

Consistoriul a presentat acum un alt proiect de regulament. Propune deci a se lua act și de acel proiect ce se află pre masa sinodului și a nu se trece preste acel proiect fără nici o amintire, prin ce ar remânè o lacună între decisul sinodului de sub Nr. 136 ex 1879 și între lucrările ulterioare ale sinodului din acest an în acest obiect.

Deputatul A. Trombițaș spriginesce propunerea preopinentului.

Presidiul constată, că desbaterea generală fiind terminată, asemenea propuneri nu mai pot fi admisibile.

Deputatul Dr. St. Păcurariu repetesce constatările presidiului si le aprobă.

Deputatul N. Cristea observă, că acei, cari cunosc regulamentul din anul trecut, au ocasiune să facă propuneri, când cu desbaterea §§-lor a căror modificare o cred potrivită.

Se continuă desbaterea din §. în §, cetinduse titlul aprobat de comisiune, conform stilisărei din proiect.

Deputatul Dr. St. Păcurariu combate redacțiunea titlului după care averile diverselor comune bisericesci să considerà ca și când ar fi acumulate la un loc representând oare cum o avere comună.

Deputatul Nicolau Cristea din considerare, că scoalele noastre de care este vorba sûnt confesionale și susținute în cea mai mare parte din averile bisericilor noastre, propune stergerea cuvêntului „scolare“ și formulează titlul regulamentului așa: „ .... averei bisericilor parochiale, protopresbiterale și fundaționale“.

Deputatul Dr. St. Păcurariu aprețuesce emendarea făcută de preopinent și propune formularea următoare: „averei bisericelor protopresbiteratelor și fundațiunilor“.

Deputatul D. Comșa din considerare că fonduri scolare propriu dise nu esistă la noi, administrarea și dispunerea asupra lor aparținênd autorităților bisericesci și earăși din considerare, că fundațiunile în cestiune încă nu trebue considerate de cât făcênd parte din averile diverselor comune bisericesci, — propune să se dică simplu: averilor bisericesci din archidiecesă etc“.

Raportorul susține titlul din proiect.

Punêndu-se la vot sinodul primesce propunerea deputatului D. Comșa. Se continuă desbaterea asupra §§-lor 1 până inclusive 8, cari §§ se primesc cu modificări stilistice.

Ședința procsimă se anunță pe mâne la 9 oare înainte de ameadi.

La ordinea dilei: Continuarea desbaterei asupra proiectului în cestiune.

Ședința se încheie la 1 oară după ameadi.

Epistolă deschisă,

către dd. redactori ai jurnalului „Biserica și Scoala“ dela Arad, Mangra, Hamsea et consortes.

(Încheiere.)

Am propus reforma din cestiune, pentrucă m'am convins, și cred că împreună cu mine s'au convins toți bărbații luminați și cu bune și curate simțimente, afară poate earăși de dumneavoastră, dle Mangra și Hamsea, că cultul bisericesc, în forma cum se practică el astădi, nu promovează întru nimic simțimentele religioase morale ale creștinilor.

a) Din causă, că serviția bisericesc durează prea mult. Auditorii din biserică nu pot fi în timp de 3—4 oare neîntrerupt atenți la cele ce aud în biserică.

b) O mulțime de rugăciuni (ectenii) se repetesc foarte de multe ori, ceea ce asupra spiritului produce un efect nemulțămitor.

c) Nemulțămirea sufletească se măresce prin împregiurarea cu totul nefavorabilă, că din causa serviției celui prea lung omul e silit să audă din partea preotului slujitor sau din partea cântărețului de multe ori cuvinte rostite prea iute, fără nici o întonare naturală: mai departe frase fără nici o topică românească d. e. „din cartea cea către Romani sau Corinteni sau Galateni a sântului apostol Pavel cetirea“; sau „Cari pre cheruvimi cu taină închipuim și făcătoarei de viață treime întreit sântă cântare aducem“; sau „In mormênt cu trupul și în iad cu sufletul ca un Dumneḑeu, în raiu cu tâlharul și pe scaun ai fost Christoase, cu tatăl și cu duhul, toate umplêndu-le, cela ce ești nescris împregiur; sau „Ușile, ușile cu înțelepciune să luăm aminte“; sau „Ale tale dintru ale tale ție aducem de toate și pentru toate“; în fine frase, cari nu sûnt potrivite de fel cu împregiurările timpului de astădi, precum: „Câți sûnteți chemați eșiți, cei chemați eșiți, câți sûnteți chemați eșiți: ca nimenea din cei chemați. Câți sûntem credincioși: eară și eară cu pace Domnului să ne rugăm.“ Nici una din aceste frase ascultătorul nu o pricepe de fel, și ele prin urmare produc un gol în spiritul seu și'i lasă inima rece, indiferentă.

Am propus să se reformeze serviția bisericesc din causă, că un astfel de cult, cum e el de facto, e în realitate numai un „opus operatum“ și departe de a corespunde dumneḑeescilor învățături ale lui Christos, care vestesce oamenilor în evangelia sa, că „Inchinătorii cei adevărați se vor închina tatălui *cu spiritul și cu adevărul*“; și care într'alt loc învață pe discipulii sei, că „Nu tot cel ce ḑice doamne, doamne (adecă: nu tot cel ce ḑice o sută de rugăciuni, cari el nu le pricepe și nu le simte) va întra în împărăția lui Dumneḑeu, ci acela care face voia tatălui cesesc (adecă: Acela, care face, ce e bine și se teresce de ce e rău). Astfel a învățat Christos pe discipulii sei, și apoi cine a fost inimic mai mare al formelor și ceremoniilor, decât Christos! Cetiți părinte Mangra și părinte Hamsea cuvintele lui Christos la adresa cărturarilor și fariseilor fățarnici, cari strecurau țințarul și înghițiau cămila, după cum, mi se pare, faceți și d-voastră, și vi se vor lua solḑii de pe ochi, ca să puteți cunoasce adevărul, de veți voì. Dară cred, că și despre d-voastră s'ar putè ḑice: „poporul acesta numai cu buzele mă cinstesce, eară inima lui este departe de mine.“

Am propus reforma cultului bisericesc cu adausul: ca să se câștige timp pentru predică, ceea ce d-voastră, nu sciu din ce motive, poate earăși ad majorem dei gloriam, v'a scăpat cu totul din vedere.

Insemnați vi-o bine, prea cinstiților părinți, Mangra și Hamsea e tutti quanti dela „Biserica și Scoala“ din Arad, *nu formele și ceremoniile, ci predica a fost totdeauna esența cultului bisericesc în toate timpurile și la toate popoarele iubitoare de bine și propășirea lor.* Cu puterea cuvêntului seu dumneḑeesc a reformat Christos lumea, eară nu cu forme și ceremonii; cu cuvêntul au lățit apostolii sei adevărul învățăturilor lui Christos la toate popoarele. „Mergeți și învățați toate popoarele,“ a ḑis dumneḑeescul învățător către discipulii sei. Predicarea cuvêntului lui Dumneḑeu era centrul cultului bisericesc în timpul bărbaților apostolesci: Polycarp, Papia etc. Cu puterea cuvêntului au apărat și fortificat biserica lui Christos Chrisostom (Ioan Gură de aur), Vasile cel mare, Gregorie de Nazianz și Gregorie de Nissa și toți păstorii adevărați, cari s'au interesat din adêncul sufletului lor de binele și fericirea fiilor lor sufletesci; toți aceia, cari în adevăratul înțeles evangelic 'și-au pus sufletul lor pentru turma lor cuvêntătoare; toți aceia, cari sûnt în adêncul sufletului lor convinși, că religiunea lui Christos este religiunea spiritului, eară nu religiunea formelor și ceremoniilor, după cum susțineți d-voastră; în fine toți aceia, cari sûnt tari în convingerile lor, că dacă religiunea lui Christos are vre-odată să cucerească lumea, despre ce nu ne îndoim de fel, are să o facă aceasta nu prin forme și ceremonii, nu prin mătănii, nu prin mulțimea ecteniilor repetite, nu prin rugăciuni lungi și neînțelese etc. etc. etc., cum ar fi gustul și pofta d-voastră, ci numai prin predicarea adevărurilor eterne dumneḑeesci despre adevărata iubire și armonie frățească și fiiască și prin sădirea acestor adevăruri în inimile omenirei, ca într'ênsa să nu domnească alta, decât *adevăr, virtute* și *pace*.

N'ași vrea, venerabili părinți, să fie cuvintele mele rău interpretate, mai cu seamă de nisce oameni de calibrul d-voastră, cari sûnteți dedați a căuta nod în papură, pentru a vă satisface gustul vostru speculativ. De aceea declar, că eu nu sûnt în contra formelor și ceremoniilor, căci e prea natural, că omul ca om nu'și poate manifesta simțementele sale religioase de pietate către Dḑeu mai bine decât prin semne din afară.

Dară aceste semne, aceste forme și ceremonii religioase, fără de cuvênt, remân goale, lipsite de ori-ce spirit, lipsite de viață și'l fac pe popor ignorant, hipocrit, fanatic și superstițios!

Cuvêntul domnilor Mangra, Hamsea trebue să fie centrul, esența cultului și în biserica română ortodocsă, dacă ea voesce să progreseze, dacă ea are să fie o instituțiune de cultură pentru poporul nostru, dacă e ca poporul să nu o privească ca o instituțiune netrebnică, și să nu se înstrăineze dela dênsa precum vă plângeți în jurnalul d-voastră Nr. 34.

Introduceți cuvêntul lui Dḑeu în biserică; faceți să resune în inimile setoase de adevăr preceptele salvatorului lumei; lăpădați obiceiurile voastre funeste anticreștinesci, de a căuta să cuceriți lumea română ortodocsă cu spiritul vostru speculativ, netolerant, cu ideile voastre absolutistice, dictatorice, — și veți vedè, că nu veți mai avè lipsă de cerculare și enciclice pastorale „pentru a stêrpì relele nepăsărei și înstrăinărei de către biserică.“

Biserica trebue să fie o scoală pentru popor. Precum scoala e pentru junimea studioasă, așa biserica are destinațiunea a fi o scoală pentru poporul vêrstnic. Dar aceasta va putè fi ea numai prin predică, va să ḑică prin cuvênt, prin învățătură, prin luminarea minții în privința condițiunilor adevărate de esistență, prin deșteptarea inimei și aprinderea ei pentru idealele vieței conform principiilor morale eterne ale maistărului moralității Christos.

Numai întru cât biserica rom. ortodocsă va fi o scoală, o instituțiune de cultură și lumină, într'atâta va avè ea viitoriu.

Numai întru cât înainte stătătorii ei vor contribuì prin luminile lor la înaintarea și sporirea binelui spiritual, moral și material al fiilor lor sufletesci, vor da ei dovedi de interes pentru adevăratele condițiuni de esistență ale turmei încredințate păstorirei lor.

Lipsind cuvêntul din biserică, lipsesce sufletul dintr'ênsa, ea încetează de a mai trăi, ea moare, căci moartă este o instituțiune, care nu este în stare a realisa scopurile, cari 'i sûnt ficsate și spre cari necontenit trebue să fie îndreptate privirile ei.

Despre acest adevăr ați fi trebuit d-voastră mai întâiu, venerabili părinți dela „Biserica și scoala“, să fi fost convinși și să vă fi dat silință a introduce, prin punerea lui în practică o era nouă pentru biserica română părăginită, ca să nu se ḑică despre d-voastră, că sûnteți orbi și povățuiți pe orbi în groapă și că în orbia d-voastră priviți biserica lui Christos „als eine fette Kuh, die Euch mit Butter versorgt,“ ca o vacă lăptoasă, care să o mulgeți după arbitriul d-voastră, fără a vă îngrigì să'i dați vre-o hrană oare-care.

Dacă a fost vreodată de lipsă, ca representanții bisericei române să se convingă în adêncul sufletului lor despre folosul și necesitatea predicei ca element indispensabil în cultul bisericesc, să știți, că astădi este timpul suprem.

Da, o repet, astădi este mai mult de lipsă ca ori când să i se predice poporului de pe amvom aceea, ce'l face pe cineva creștin adevărat, cetățean adevărat, Român adevărat.

Astădi este mai mult de lipsă, ca ori când, să'i arete bietului Român preotul seu, părintele seu, în care el are toată încrederea, pericolele, ce i se pregătesc prin uneltirile și cursele, ce i le întind străinii ḑilnic în toate afacerile vieții sale private și publice.

Unde am fi noi, dacă predica, dacă cuvêntul bunei vestiri religioase, morale, naționale și humanitare, ar fi resunat în timpurile trecute de pe catedrele bisericilor române!

Să mă credeți, venerabili părinti dela „Biserica și scoala“ din Arad, că am sta cu sute de părți mai bine în toate privințele: în economie, în industrie, în negoț, în avere, în scoală și biserică, în toată viața noastră privată și publică de stat.

Câte adevăruri, prin gurile atâtor mii de apostoli, nu ar fi putut fi respândite și semênate în sufletul poporului nostru atât de însetat după adevăr, cari ar fi putut aduce fructele cele mai îmbelșugate!

Aceste fiind vederile și convingerile mele religioase-morale cu privire la subiectul nostru controversat, dați'mi voie, venerabili părinți dela „Biserica și Scoala“ din Arad, a mă adresa către domniile voastre cu întrebarea, care ca bărbați de caracter, cu nobilă ambițiune, sper, nu mi-o veți lăsa nerespunsă:

Mai sûnteți d-voastră de părere, *că eu prin reforma pretinsă de mine la sinodul archiedieces an din anul 1879 am voit să respândesc în sînul bisericei noastre idei străine de litera și spiritul doctrinelor salvatoriului lumei?*

Mai susțineți d-voastră de părere, *că propunerea mea relativă la subiectul din cestiune învoalvă o tendență nefastă și că ea ar fi făcută sub masca unui liberalism reu înțeles și chiar fals?*

Până atunci însă, dovedindu-se de ajuns pornirile dumneavoastră false, fie'mi permis a rêmânè pe lângă părerea mea esprimată la începutul acestui articol și a declara pentru a doua și ultima oară afirmațiunile d-voastre relative la propunerea mea de o insinuațiune perfidă necompatibilă cu caracterul d-voastră de discipuli ai salvatorului lumei și de redactori ai unui jurnal, care poartă devisa a respândì lumina în biserică și scoală.

Ioan Popea.

Corespondențe particulare

ale „Telgrafului Român.“

Mikouifalău, în 6 Maiu st. n. Dl redactor! De vreo doi ani încoace puțini numeri ai prețuitului ḑiar, ce redigeați, ne-au venit a mână, cari să nu ne fi adus sciri triste despre nenorociri cășunate prin esundări, grindină, foc, musce de Colúmbaciu etc. Ear' pentru ca cei ce se vĕd scutiți de astfel de calamități să nu se simță fericiți, vine regimul constituțional și ne cășunează suferințe ce întrec pe cele produse de natură. Ca esemplu aduc înainte ceea ce se întêmplă cu comunele Mikouifalău și Bicsad din comitatul Treiscaunelor. Amêndouĕ numĕră preste trei mii de locuitori. Cei din Mikouifalău sûnt colonii conților Miko Imre și Miko Rosalia, dintre cari cel dintâiu e mort ear' a doua a falimentat. Intre colonia și proprietari decurge un procces de vre o câți-va ani și nu s'a

terminat încă. Din prilegiul acestui proces a eşit în 26 Aprilie n. a. c. o comisiune în faţa locului, pentru a preţuì curţile. Inainte de a păşì însĕ la aceasta dl jude regesc din nou învită pe părţi a se împăca. Dar' cu cine sĕ se fi făcut împăcarea? Directorul contelui Miko Toth Zsigmond ca plenipotenţiat, pune nisce condiţiuni ne mai pomenite · el vrea sĕ eschidă comuna dela păşunit şi pădurit, ereḑit dela moşi şi strămoşi. Ear' creditorul contesei Miko Rosalia, anume Korbuly din Cluj se ţine de directorul Toth Zsigmond. Sĕ se bage de samă, că aici singurul mijloc de a'şi mai putè agonisì câte ceva, este economia de vite, căci pămênturile în deobşte sûnt deloase şi neproductive: partea cea mare din oameni cumpĕră bucate din piaţă.

Cei din Bicsad, fiind colonii contelui Mikes Benedek, sûnt în limpede, căci prin sentenţă li se ḑice, că n'au nimica. Aşa dar': *bâta în mână şi traista în gât.* Locurile cultivate de Bicsădeni din moşi strămoşi au sĕ le dee proprietariului — casele şi-le pot derâma apoi.

De sigur pe cei din Mikouifalău încă nu-i aşteaptă o sentenţă mai favorabilă. Atunci singurul remediu de drept, ce ne-a mai remas, este: a ne îndrepta spre Dobrogea, Bosnia, Erţegovina sau America.

Şi sciţi dle redactor, ce soiu de oameni sûnt nefericiţii locuitori ai acestor douĕ comune? Auḑiţi şi vĕ miraţi! Ei sûnt Români, cari 'şi-au perdut limba. Drept resplată pentru iubirea lor nemărginită cătră regimul maghiar şi pentru zelul lor neţermurit, cu care 'şi-au însuşit limba *maghiară*, Mikouifălenii şi Bicsădenii au sĕ dobândească perderea moşielor! Şi atunci li se poate da şi dreptul de a se putè lăuda cu proverbiul maghiar: „*A szegénység ugy szép ha semmi sincs*“.

C.

Varietăţi.

* (Denumiri). Domnii Basiliu Muşat şi Ioan Pocol fură denumiţi capelani militari classa II. în reservă.

* (Mutare de târg). Târgul Bistriţei se mută din 17 pe 24 Maiu n.

* (Emigraţie). În 1 Maiu au călĕtorit 21 familii, în 2 Maiu 35 şi 3 Maiu 20 familii prin Caşovia emigrând la America. Toate aceste persoane erau din comitatul Abauiului, Zemplinului, apoi din comitatul Ung şi Sabolci.

* (Trenul accelerat) despre carele vorbisem în numerul trecut fu pretutindenea întimpinat cu mare bucurie, resultatele probei au fost foarte satisfăcătoare, deoarece trenul a percurs 56—60, ba chiar şi 75 chilometre, pe oară adecă cu o iuţală, care este cea mai mare pentru trenuri accelerate. Cu această ocasiune ne aflăm îndemnaţi a face rectificarea, că trenul nu a ajuns până la Sinaia, după cum anunţasem, ci numai până la Câmpina, de unde s'a reîntors.

* (Vreme tare) cu grindină şi ruptură de nuori s'a descărcat de curênd asupra Pojonului şi giur şi a căşunat pagubi necalculabile. Intre tunete, trăsnite şi rupturi de nori s'a descărcat o grindină teribilă carea ţinu mai mult de 20 minute. Ghiaţa cu mărimea ei de o jumĕtate chilogram a găurit în timpul acesta coperişele caselor, a sdrobit toate ferestrile şi toţi pomii mici şi mari. Erburile de pe câmpuri şi din grădini sûnt toate nimicite. De legume şi poame numai poate fi nici pe departe vorbă.

Lista

binevoitorilor contribuitori pentru nenorociţi din Bungard păgubiţi prin incendiul din urmă.

transl.	8 fl.
Escel. Sa Preasânţitul Archiep. şi Metropolit Miron Romanul .	20 fl.
Suma	28 fl.

(Va urma).

Bursa de Viena şi Pesta

din 12 Maiu 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	105.05	105.20
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	82.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	98.—	98.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	86.05	86.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	126.—	125.50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.—	93.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	93.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane	93.—	93.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	92.—
Obligaţiuni urbariale transilvane	92.50	93.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea ḑecimei de vin	92.50	92.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.10	72.25
Datorie de stat în argint	72.90	73.—
Renta de aur austriacă	88.60	88.60
Sorţi de stat dela 1860	131.25	131.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	836.—	838.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	272.20	272.80
Acţiuni de credit austr.	260.—	265.—
Sorţi ungaresci cu premii	—.—	110.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.62	5.58
Napoleon	9.47	9.48
100 marce nemţesci	59.50	58.50
London (pe poliţa de trei luni)	118.90	118.75

Economic.

Sibiiu 11 Maiu n. Pro hectolitră: Grâu fl.8.20—920; grâu sĕcăreţ fl. 6.70—7.70; sĕcară 5.20—5.60; Orz fl. 5.—5.40; Ovĕs fl. 3.20—3.60 Cucuruz fl. 4.80—5.20; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 2.50—3; Semênţă de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de viţel 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Făgăraş, 7 Maiu n. Pro. hectolitră Grâu fl 8.50—9.50; grâu sĕcăreţ fl 7—8.; sĕcară fl. 5—5.50; orḑ 4—5; ovĕs fl. 2.20—3.40; cucuruz fl. 4.80—5.; mălaiu fl. —.—.; Sămânţă de cânepă fl. 8—9.; mazere fl. —.; linte fl. —.—; fasole fl. 6—7 crumpene fl 1.50—2.20 pro 100 chilo: Slănină fl. 65—80; sĕu bruţ fl. ——; sĕu de luminări fl. 40—42; unsoare fl. —80; cânepă fl. 30—35.; sĕmênţă de in fl. ———; săpun fl. ——; fên fl. 2.50—3. spirt pro grad $10^1/_2$— cr. pro chilo: carne de vită 42 cr. carne de viţel 36—— cr.; carne de porc 44— cr. carne de miel (un miel întreg) fl. 1.20—3.; oaue 8 de 10 cr. Târgul de aḑi din pricina sĕmĕnatului cucuruzului, cu care sunt oameni acuma mai mult cuprinşi, a fost tare slab.

Budapesta, 8 Maiu n. Pe aici s'a fost familiarisat părerea pretutindinea, că timpului secetos din Aprilie 'i va urma în Maiu un timp ploios şi friguros. Dintre aceste douĕ până acuma însĕ s'a întemplat numai aceea, că întradever dela începutul lui Maiu încoace în toate ḑilele a ploat de câte 2—3 ori pe ḑi, receală însĕ până acuma n'am avut. Din contră din ce plouă din ce căldura se urcă şi temperatura a ajuns deja la un grad mai nemai suferibil. Un semn că, atmosfera geme de electricitate; aceasta acuma ocupă pe oameni mai mult şi le-a căşunat temerea, că în anul acesta vom avè multe vremuri grele, împreunate cu rupturi de nori şi grindine teribile. Păna acuma din toate părţile se raportează, că grânele şi toate sĕmĕnăturile sûnt foarte frumoase şi de aici se conchide, că acest an va fi un an foarte mănos, numai grindinile temute sĕ nu se sloboadă cu furia lor cunoscută asupra sĕmĕnăturilor. Deaici urmează mai departe şi faptul, că preţurile articlelor din târg s'au eftinit cu câte 50—60 cr. pro maja metrică. Dealtmintrelea târgul peste tot luat a fost în această sĕptĕmână bun. In special însĕmnăm adecă:

Grâul la 60—65,000 m. m. a trecut cu fl. 9.80—10.10; sĕcara cu fl. 9—9.25; orzul cu fl. 7.40-7.70; ovĕsul la 8—9000 m. m. cu fl. 6.10—7.40; cucuruzul la 12,000 m. m. cu fl. 7.40—7.80; făina trecu şi acuma ca şi mai înainte. Păstăioasele, trecură binişor şi adecă: mazerea cu fl. 12—15; lintea cu fl. 8—12; fasolea cu fl. 8.75—9.25; mălaiul cu fl. 7.25—7.50; sĕmênţa de in cu fl. 13; sĕmênţa de cânepă cu fl. 9—9.10; (toate per 100 chilograme); lânile s'au vêndut cu fl. 2—3.45 per chilogram.

Porcii au fost binişor căutaţi. In târg s'au aflat 63.670 capete între cari din Ungaria de jos 2290, din România 240 şi Ardeal vre-o 50; unsoarea de porc s'a vêndut cu fl. 60—60.50; slănina cu fl. 53—56; sĕul cu fl. 41—42; spirtul *en gros* cu fl. 33—33.50; *en detail* cu fl. 36—36.50 per 10,000 litre %.

Peile de astădată n'au cam trecut. In special cele de bou cu fl. 110—115; de vacă cu fl. 105—108; de oaie cu fl. 140—150; de miel cu fl. 78—80; de viţel cu fl. 185—195 (per 102 dărabe); eară cele de cal cu fl. 9—10 părechea. Alte soiuri de pei n'au avut nici o căutare.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 28 Maiu imob. lui Stefan Doczi în Zsögöd (trib. Cicsereda); în 11 Septemvre şi 11 Octomvre imob. rĕmasului după Ioan Seidel în Odorheiu; în 3 Iulie şi 3 August imob. lui Iosif Pünkösti în Crăciunel; în 26 Iunie şi 26 Iulie imob. lui Dănilă Denes în Moşna; în 17 Iunie şi 17 Iulie imob. lui Andreiu Lorenz Miklos în Petec; în 8 Iunie şi 8 Iulie imob. lui Francisc Vinczisi în Corund; în 20 Sept. şi 20 Oct. imob. lui Ioan Raduly şi soţi în Becsenyed; în 4 Iunie şi 5 Iulie imob. lui Antone Sebestyen în Lenghelfalva; în 21 Iulie şi 21 August imob. lui Iosif Kovács în Cebetfalva; în 23 şi 24 Iulie apoi în 23 şi 24 August imob. lui Pavel Mateiu în Bicafalva şi F. Boldogaszongfalva; în 14 Sept. şi 14 Oct. imob. lui Antone Gal în Măgheruş; în 9 Aug. şi 9 Sept. imob. lui Antone Gal în Măgheruş (trib. Odorheiu); în 22 Maiu şi 22 Iunie imob. lui Michail Fuss în Lăslĕul mic (judec. cerc. Sighişoara); în 3 Iunie şi 3 Iulie imob. lui Adam Toma şi soţi în Tomnatic (judec. cercuală Baia de Criş); în 14 Maiu imob. lui Dănilă Schneider şi soţi în Moşna; în 19 Maiu şi 19 Iunie imob. lui Martin Roth jun. şi Gustav Roth în Biertan (judec. cerc. Mediaş); în 19 Maiu şi 19 Iunie imob. lui Dionisie Bănuţ în Sebeşul mic (judec. cerc. Huedin); în 19 Maiu imob. soţiei lui Michail Sinczky în Cluj; în 21 Maiu imob. lui Mihaiu Maris în Marişel (trib. Cluj).

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante Şesuri de clasa III protopresbiteratul gr. or. Zarandului se escrie concurs în urma concesiunei venerabilului consistoriu archidiecesan dto 18 Martie 1880. Nro 1023 B.

Concurenţii la această parochie au a'şi instrua petiţiunile în sensul statutului organic şi a le trimite oficiului protopresbiteral gr. or. al Zarandului în Brad (Hunyádmegye) până în 31 Maiu st. v. când espiră concursul.

Brad 1 Aprile st. v. 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Nicol. I. Miheltianu m. p.,
protopresbit.

1—3

Nr. $\frac{2876\ 1880}{3271\ 1880}$ [24] 2—3

Edict.

Moara de vapor locomobilă cu 2 roate din Vurpĕr se va vinde prin licitaţie **în 30 Maiu 1880 a. m. la 11 oare** aceluia care va da mai mult.

Preţul esclamărei este 2000 fl. v. a.

Vadiul sûnt 10% din preţul de esclamare Condiţiile mai deaproape ale licitaţiei se pot cetì în cancelaria subsemnatului oficiu orfanal sau la primăria din Vurpĕr.

Din şedinţa ordinară a sedriei orfanale a comitatului Sibiiu ţinută în 21 Aprilie 1880.

Presidentul.

Herberth m. p.

Prafurile musante lacsative din Elöpatak

conţin compositiunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpatak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmuri de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură în gât, umflături de ficat şi splină, îngroşarea ferei, petri în feare şi gălbinare la respirarea grea şi baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecţiuni cataralice ale rerunchilor, a beşicei şi canalului de urină, în contra formărei de nĕsip, la catare cronice şi umflături ale matricei, curgere, dispositiune la vrsare de sânge, la ameţeli, suirea sângelui cătră cap şi cătră piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât **sarea scumpă de Karlsbad,** cât şi **prafurile lui Seidlitz.**

Preţul unei scătuice ce cuprinde 12 dose cu îndreptariul spre folosire cu tot **1 fl.**

☛ Depositul general: În **Braşov** la apotecariul **Szava;** în **Sibiiu** la **F. A. Reissenberger,** comerciant. [16] 5—12

ÎMPLETITURĂ CU MAŞINA.

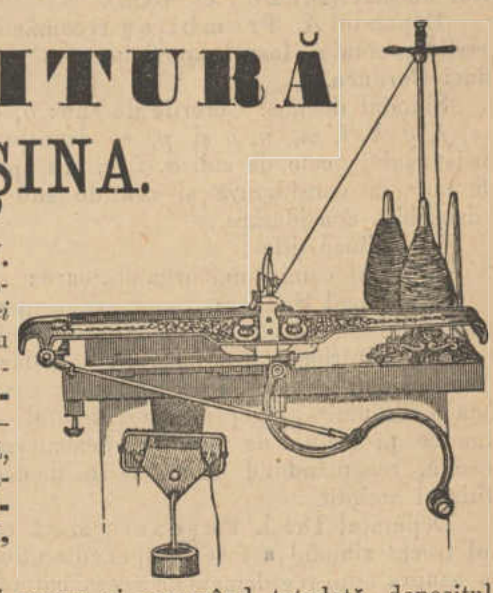

Acuirând prin cumperare tatăl meu **N. Simtion** negoţul de împletitură cu cinci maşine, mai nainte *Th. Tontsch, strada Cisnădiei Nr. 23* şi învĕţând foarte bine împletitul cu maşina, me recomând p. t. public a confecţiona (fabrica) **ciorapi femeiesci** şi **bărbătesci** (de toată mărimea şi coloarea — fără cusătură, lucraţi ca cu mâna, din lână, bumbac, ată sau metasă); mai departe **gamaşi, veste femeiesci, cingĕtori, haine de copii, plapome, fuste, şaluri, tulpanuri** etc. etc.

Primesc şi **ciorapi purtaţi** spre a'i repara şi recomând totodată depositul meu de marfă gata.

EMILIA SIMTION,

Sibiiu,

strada Cisnădiei Nr. 23 (odinioară coroana ung.), curtea 2., etagiul I.

☛ **Vêndare** de **maşine de împletit** façon de **Dresda,** de construcţiunea cea mai nouă. (Cumpĕrătorii de maşine de împletit, la dorinţă, primesc instrucţiunea gratuită).

☛ Comandele din afară se vor efectuì foarte prompt şi eftin. [13] 6—6

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 53. Sibiiu, Marți 6 Maiu 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentr fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 5 Maiu.

În presa din Budapesta se esprimă o dorință, care să vede, că de mult a fost înăduşită în pepturile respective: crearea unei curți regesci ungare în mijlocul cărei regele să petreacă şese luni, sau cel puțin şese săptămâni în fie care an. Cu mijlocul acesta n'ar mai fi silită curtea dela Viena să călătorească la Budapesta, și părechia domnitoare s'ar afla când vine în Uugaria a casă, dar nu numai la visită. Înregistrăm acest fenomen politic fără comentariu.

În Cislaitania se bucură partida constituțională, că germanismul, care părea că 'și-a perdut consciința, 'și-a venit earăși în ori. Nu comentăm nici fenomenul acesta. Observăm numai, că ambele testează, că simțul național se desvoaltă din ți în ți la popoare și că însăși naționalitățile conducătoare din monarchie, una într'un feliu și alta într'altul accentuează acest simț. Urmarea este foarte firească, dacă esemplul celor mari află imitători și între cei mici, pentrucă fie individualitatea mare, fie mică, esistența i este tot așa de iubită uneia, ca și celeilalte.

Este de mult de când „P. Ll.“ și cu dênsul și alți colegi din Budapesta și Viena rumegă încă tot la „escusele“ lui Gladstone înaintea ambasadorului austro-unguresc Károlyi, pentruca se facă pe cetitorii lor să creadă, că relațiunile monarchiei noastre cu cele ale Engliterei s'au schimbat și sub ministeriul cel nou spre bine. Este întrebarca dacă lacrimele Albionului liberal sûnt mai sincere de cât asigurările de amiciție a le celui conservativ?

Țiarele din Bucuresci, afară de „Democrația Națională“ nu fac amintire de un lucru, pe care „Politische Corresp.“ îl descoperise mai deunędile publicului european. Este vorba, că țiua de 10/22 Maiu, aniversarea proclamărei independenței României, este aleasă de a proclama România regat și pe Carol I rege. Timpul nu mai este depărtat, când vom vedè dacă „P. Corr.“ a fost bine informată.

Sinodul archidiecesan.

Sibiiu 5 Maiu.

Sâmbătă, Duminecă și Luni s'au ținut ședințe și încă în țiua din urmă două. Ne țărmurim pelângă această indicațiune pentru a ținè cât de cât publicul în curent despre sinodul nostru și trecem la

Ședința V (1/13 Maiu).

Se cetesce protocolul ședinței trecute și se autentică cu unele observări în privința resolvirei petițiunilor și cu adausul la pertractarea regulamentului pentru administrarea averei bisericesci, că: în desbaterea specială s'a tractat § 1 până la 12 cu unele modificări însemnate în tecstul proiectului.

Presidiul presentă următoarele esibite:

a) Cererile, de concediu, a deputatului Dr. Nicolau Pop din causă de afaceri urgente familiare.

b) a deputatului Vasilie Roșescu din causă de boală în familie.

c) a deputatului Secula pentru restul sesiunei.

d) a deputatului Rubin Patița până la 1 Maiu.

e) a deputatului Vasilie Almășan din causă de boală.

Concediile cerute să acoardă.

Presidiul presentă: Hârtia presidială Nr. 1804 ex 1879 ca un proiect de statut pentru fondul archidiecesan, care va să poarte numele Alteței Sale Principelui de coroană „Rudolf“ — se transpune comisiunei finanțiare.

Presidiul presentă:

a) Cererea protopopului Ioan Papiu pentru a i se erta tacsele nou cununaților pe anii trecuți și a i se elibera ajutoriul de stat pe 1879.

b) Rugarea comitetului parochial din Hunedioara pentru un ajutoriu de 100 fl. pe seama scoalei.

c) Rugarea comitetului parochial din Nucșoara pentru un ajutoriu pe seama scoalei.

Se predau comisiunei petiționare.

Urmează la ordinea țilei, raportul comisiunei verificătoare.

Raportorul P. Cosma raportează asupra investigațiunei făcute în causa alegerei de deputat preoțesc în cercul XIX al Făgărașului.

Raportorul dă cetire mai multor casuri speciale din protocolul de investigațiune și anume:

Ad Nr 9 sinod 1880. Referitoriu la alegerea de deputat preoțesc în cercul al XIX, Făgărașului, dificultată în urma protestului preotului Iacob Urdea în numele alor 16 preoți votanți predat comisarului electoral susținut însă numai de 7 preoți prin protestul lor supletoriu înaintat la 28 Martie 1879 de a dreptatul la sinod — esmițêndu-se prin conclusul sinodal Nr. 37. din anul trecut ca comisariu investigătoriu dl deputat Zacharia Boiu:

Acesta la 7/19 Aprile a. c. a eșit în fața locului și a efectuit investigațiunea în modul următoriu:

1. În numele protestatorilor a ascultat pe Iacob Urdea și Ioan Făgărășan, ca designați spre acest scop din partea consorților lor, cari au susținut protestele.

2. În numele preoților acusați, că s'au lăsat a se influința și a se corupe în favoarea deputatului ales — pe preoții Ioan Micu și Ioan Scurtu ca designați spre aceasta prin cei subscriși la contra protest, — cari declină dela sine ori ce corumpere și influințarea necompetentă în privința alegerei și dechiară de neadevărate aserțiunile învinuitoare din proteste.

3. Pe deputatul ales Traian Mețian, care asemenea neagă, că el s'ar fi folosit de mijloace neiertate pentru reușirea sa de deputat, că ar fi împuternicit pe cine-va ca să facă promisiuni, sau amenințări sau să corumpă cu bani pe alegători — recunoasce însă că în țiua alegerei atât în afaceri private, cât și pentru ca să afle resultatul alegerei, la care a aspirat ca candidat s'a dus la Făgăraș, sub decursul alegerei a stat în otelul unde i-a fost trăsura, ear după alegere din recunoscință a dat un prând alegetorilor fără diferență de partide.

Toate aceste el nu le consideră de mijloace neiertate.

4. A ascultat în privința autenticității contra protestului și pe cei subscriși acolo, dintre cari Iacob Moga paroch în Veneția superioară recunoasce subscrierea, însă n'a cetit ce subscrie și afirmă, că lui i s'a spus prin pretorele Gridean, că este un act pentru părintele Frateș, de altmintrenea el n'a fost la alegere.

Simeon Rădoiu paroch în Holbav n'a fost la alegere însă a subscris contraprotestul, pentru că audise, că întreaga preoțime se învinuesce de corupțiune.

Ceialalți soți recunosc subscrierea și consimțesc cu cele ce se cuprind în contraprotest, afară de Silvestru Greavu, care afirmă, că nici a fost la alegere, nici a subscris contraprotestul.

5. A ascultat pe Nistor Popa din Șinca nouă, care recunoasce, că a subscris atât dechiarațiunea dela 18 Martie 1879 alăturată la protest, cât și contraprotestul, se escusă însă cu greșala provenită din slăbiciunea bătrânețelor, dar susține dechiarațiunea dela 18 Martie, și afirmă, că pretorele George P. Gridean l-a îndemnat să voteze pentru Mețian, ear la 2 luni după alegere 'i-a trimis 2 fl. și nu scie pentru ce.

6. Pe Vincențiu Grama ca fostul notariu al colegiului electoral, care afirmă, că nime n'a cerut votare nominală, ear votarea secretă s'a primit din partea mulțimei, însăși votarea s'a făcut in ordine, și resultatul s'a constatat prin scrutiniu din ședulele predate de votanți, protocolul s'a compus în biserică, numai subscrierea și căutarea protocolului și a ședulelor s'a făcut în casa domnului comisariu consistorial.

În privința amestecului mirenilor în alegere țice, că înainte de începerea alegerei au fost în biserică Turcea, Jurcu, Grideanu, Etresin și alții dintre cari Turcea a reflectat „la oare-care cuvinte prejudicioase pentru T. Mețian vorbite acolo în public din partea preotului Iacob Urdea“ în urmarea cărora s'a făcut sgomot, ear el a tras atențiunea dlui comisariu, că „mirenilor nu le compete a vorbì în acest act“ — apoi au eșit cu toții din biserică, și după liniscirea spiritelor au întrat earăși și s'a efectuit alegerea fără conturbare. De corupțiuni n'are nici o scire.

7. Pe Ioan Mărdan încă fost bărbat de încredere în privința însemnărei voturilor, care recunoasce, că din eroare a însemnat un vot de a lui Frateș la Mețian însă reflectându-se la aceasta din partea celor de față la moment a cores greșala.

În privința corumperei ar fi audit dela Bartolomeiu Zacharia, că Grideanu 'l-ar fi îmbiat cu bani pentru ca să voteze pe Mețian, dar altmintrea nici de o mituire n'are scire.

8. Pe Bartolomeiu Zacharia din Ludișor în privința mituirei amintite mai sus, care țice, că după alegere a voit să'i dee Grideanu nici el nu scie 2 sau mai multe hârtii de case 1 fl. ce el însă n'a primit.

9. Pe învățătoriul din Părău Iacob Oana ca martor provocat de protestatori în privința corupțiunilor, care țice, că în țiua alegerei a vědut, că la ospătăria lui Sauer din Făgăraș erau mesele pregătite pentru preoții alegători, că acolo era și pretorele

---

FOIȚA.

Archiepiscopul și Metropolitul

ANDREIU BARON de ȘAGUNA.

de Nicolau Popea.

(Dare de seamă de *I. Slavici*).

(5 Urmare).

El i privia deci pe Ardeleni nu numai ca membri ai bisericii nou organisate, ci totodată ca ziditori ai acestei biserici și apostoli ai concepției sale despre religia crescinească. Roadele bune, ce va fi producênd organisația ce el a dat bisericii, în Ardeal, vor trebuì să dee acestei organisări o recunoascere mai generală, eară Ardelenilor mărire mare și nume etern.

În clipa morții sale el nu s'a gândit dar decât la asigurarea acestor roade; pentru aceea lăsà cu limbă de moarte următoarele:

„Înmormêntarea mea să se facă înainte de ameadă-țì, fără pompă, fără musică și „fără predică“, în următorul rând:

a) după ce duhovnicul meu ieromonachul Gherman, pe care îl rênduesc, ca el singur și solitar să mě îngroape, va săvîrși a casă pravila mică de îngropăciune, atunci un cleric îmbrăcat în stichar negru să premeargă conductului cu crucea cea mare neagră și „alt nimica să nu se poarte“;

b) apoi să urmeze clericii și pedagogii câte 4—5 într'un rênd; cu profesorii lor;

c) apoi poporul credincios, câte 4—5 într'un rênd;

d) apoi preoțimea noatră câte 4—5 într'un rênd;

e) după preoțime să vină crucea de la mormêntul meu, purtată de un cleric îmbrăcat în stichar negru;

f) apoi să vină corul cântăreților, care „vor avè a cânta lin“;

g) mai departe să vină doi clerici îmbrăcați în stihare negre, purtând lumini;

h) apoi duhovnicul Gherman îmbrăcat în sfită neagră, ca preot îngropător;

i) apoi să vină carul funebru cu cosciugul și în fine

l) să urmeze personalul consistoriului archidiecesan plenar și oaspeții după categoria lor;

m) astfel conductul mě poate petrece până la casarmă, sau cel mult până la magazinele militare, de va fi țiua frumoasă;

„domnesticul meu Simeon și servitorul meu Vasile să remână a casă spre a păzì acolo, ca să nu se întêmple vre-o pagubă“;

n) disolvându-se conductul, carul funebru și duchovnicul meu Gherman, în careta mea, să mě ducă la biserica cea mare în opidul Reșinari, unde în tinda femeiască să se depună cosciugul și în următoarea țì duchovnicul *singur* să celebreze sf. liturghie și să săvêrșească înmormêntarea mea“.

Căci el i scia pe oameni, cât de rěi sûnt, cât de fățarnici și cât de pismătăreți, și nu voia ca până și înmormêntarea lui să jignească pe alții, nu voia ca inimile curate să se înscărbeze în vederea vaetelor fățarnice ale celor ce-'l jăliau numai spre a-'și face un merit din aceea, că 'l-au jălit.

Dar, mai pre sus de toate, el i scia pe oameni cât de nechibzuiți sûnt și se temea, ca nu cumva manifestațiunile, fie sincere, fie oficiale, ce se puteau face la înmormêntarea lui, să arunce sămênța neînțelegerilor între Români și să pună în joc pacînica desvoltare a bisericii abia organisate.

Scriind dar biografia, Părintele Popea trebuia să aibă mereu în vedere testamentul înțeleptului archipăstor, să se ferească de a pune în cartea sa vre-o vorbă, care ar putè să fie pusă la îndoială, care ar putè să dee loc la neînțelegeri între Români, ori care ar îndrepta mânia vrăjmașilor poporului român asupra bisericii sinodale din Ardeal.

Deci Preaosfinția Sa ne dă un fel de istorie pragmatică a faptelor săvîrșite „cu concursul“ lui Șaguna, și ne înfățișează lucrurile astfel, ca ele să nu jignească pe nimeni, pe cât e cu putință să spui adevĕrul asupra unei a țecea părți din meritele unui om, fără ca să jignesci pe cei ce ar fi dorit să aibă și ei asemenea merite.

Căci Baronul Andreiu de Șaguna a fost și om politic.

Încă la anul 1848 dictatorul Kossuth, voind a se înțelege cu Româ-

Grideanu și alți civili, că preoții căpětau mâncare și beutură, dar sě fi plătit nici unul n'a vědut — că a audit, că pretorul Grideanu ar fi dat câte 2 fl. la un preot sub titlu de cărăușie și că a audit pe unii preoți, pe cari însě nu'i cunoasce, dicênd, că „2 fl. pentru diua de adi încă sûnt buni în loc de nimica."

In fine că pretorul Grideanu după alegere a provocat și pe preotul Georgiu Cerbu paroch în Părău, ca sě subscrie contraprotestul, căci va avè lipsă de dênsul în causa fiiului seu. In fine

10. Pe fostul comisar, protopresbiterul Petru Popescu, care nu mai are a adauge nimica la rapoartele sale, ci le subscrie. Fasiunile nu sûnt întărite cu jurămênt.

Considerând, că resultatul investigațiunei nu dovedesce, că candidatul Traian Meția s'ar fi folosit sau direct sau indirect de mijloace neiertate pentru ca sě devină ales,

Considerând, că nu este constatat, că pretorele Grideanu din încredințarea candidatului Meția s'ar fi încercat sě influințeze și corumpă pe alegětori,

Considerând, că nici chiar cele ce se afirmă despre pretorele Grideanu nu sûnt dovedite în mod, care sě poată servì de probe depline pentru nimicirea actului de alegere,

Considerând, că ingerința mirenilor în actul alegerei nu este dovedită,

Considerând în fine, că iregularități esențiale la actul alegerei nu s'au petrecut — se propune:

Alegerea de deputat preoțesc în cercul al XIX din Făgăraș efectuită la 5 Martie 1879 se verifică, ear spesele investigațiunei le poartă subscrișii protestului.

Din întregul căruia se vede, că s'a comis iregularități însě nu așa de grave ca sě nimicească alegerea deputatului clerical ales în acel cerc. Cu deosebire ce privesce acusa de mituire și a amestecului mirenilor la alegerea preoțească, nu s'ar putè dovedì așa, ca într'adevěr sě'și poată cineva basa cu deplină siguritate verdictul seu. Fasiunile în această privință arată numai, că un preot ar fi primit 1 lună după alegere dela pretor 2 fl., fără a sci pentru ce, ear altul, că ar fi primit 2 fl. sub titulă bani de drum. Amestecul mirenilor la actul de alegere însași nu a fost de așa natură, ca sě se poată numì ingerință în drepturile alegětorilor. Afară de aceea fasiunile nu sûnt întărite prin jurămênt, ear persoana agravată mai tare în protestul unor alegětori, pretorul Z. Grideanu nu s'a ascultat de loc.

Deci în numele comisiunei propune ca alegerea sě se verifice, ear spesele investigației sě le poarte aceia, cari au subscris protestul.

Deputatul E. Macelariu spriginesce propunerea, însě în ce privesce spesele, aceste sě le poarte subscriitorii protestului și contraprotestului în părți egale.

Deputatul Cristea avênd în vedere, că din cele aduse înainte din protocolul de investigare se vede, că s'au întêmplat mai multe iregularități, deși ele nu s'au potut dovedì întru toate, că mai departe, tocmai din causa acestor iregularități și a neconstatărei lor cu deplină claritate 'i-ar fi cuiva cu greu a purcede cu consciință curată la verificarea alegerei și osândirea protestatorilor la plătirea speselor — propune: ca verificarea sě se amâne până ce actul de investigare va fi completat așa, ca sě se poată aduce o sentență în deplină cunoscință.

Deputatul Z. Boiu, ca fost comisar de investigare arată motivele pentru cari nu ar fi supus pre fasionători la jurămênt, dar constată, că s'ar fi întêmplat iregularități. In deosebi ce privesce pe agravatul principal Grideanu ar fi aflat de prisos a'l mai întreba și pre dênsul de oarece din fasiunile tuturor celoralalți s'a potut vedè, că s'au făcut abusuri, cari nu s'ar putè spune în public.

Deputatul A. Trombițaș spriginesce propunerea comisiunei, din motivul că, cele aduse de protestatori în contra alegerei, nu s'au probat așa ca sě se poată basa o sentență pe ele, căci lipsesc la actul de investigare atât acte publice, cât și jurămintele, cari singure se pot privì ca probe clasice. In contra părerei deputatului N. Cristea este din causă, că nu ar vedè într'ênsa un resultat practic, ear ce privesce purtarea speselor de investigare, părtinesce părerea deputatului E. Macelariu.

Ne mai fiind alt cineva insinuat la cuvênt, deputatul N. Cristea ca propunětor își apară încă odată propunerea sa, cu atât mai mult cu cât ise pare, că este oare care disarmonie între cele raportate de raportorul comisiunei și între cele espuse de deputatul Z. Boiu. Tocmai din causă, că constatându-se iregularități și tocmai din causă că, după cum însuși raportorul spune, ele nu ar fi dovedite pe deplin, nu se poate aduce verdict de sinod. Transgresiunile grave amintite de comisariul de investigare tocmai în interesul preoțimei din acel tract ar cere, ca sě se facă deplină lumină în causă, pentru aceea remâne pelângă propunerea sa.

Raportorul încât pentru cele ce privesce referada sa, amintesce, că înadins nu a voit sě între mai afund în lucru, căci atunci ar fi putut sě constate, că chiar comisariul dela alegere ar fi făcut presiune asupra alegětorilor în favorul deputatului rěmas în minoritate și că chiar el ar fi compus și protestul celora, ce au votat pentru contracandidat. Dintr'altele se poate vedè, că pretorul Grideanu s'a amestecat la alegerea deputatului preoțesc; cât de departe a mers acest amestec nu se dovedesce. Aceasta s'ar putè face numai dacă consistoriul ar cere dela oficiul politic a se face din oficiu cercetare disciplinară contra lui.

Supunêndu-se în urma acestora propunerile la vot

Sinodul adoaptă propunerea comisiunei, și presidiul declară pre deputatul Traian Meția de verificat deputat al cercului XIX Făgăraș;

Urmând la ordine continuarea raportului comisiunei verificătoare, raportorul Dr. I. Borcia raportează asupra alegerilor din cerc. II clerical (Sălište) din cerc. VI Ilia și cercul XIV Bistrița.

Aflându-se actele preste tot în ordine, și nefiind proteste, propune și sinodul declară de verificați pre deputații: Moise Lazar (Sălište); Demetrie Comșa (Zarand) și Andreiu Ghidiu (Bistrița). Fiind deputatul M. Lazar, ales și verificat din sesiunea anului trecut și în cercul VI Iliei, presidiul îl învită a opta pentru unul sau altul din cele 2 cercuri.

Deputatul Moise Lazar optează pentru cercul II Sălisce. Ceea ce se enunță cu aceea, că în cercul devenit vacant (Ilia) sě se escrie alegere nouă.

Urmează la ordine desbaterea specială a regulamentului pentru administrarea și controla averilor bisericesci, dela § 12 până la sfêrșit. Ansă la desbateri mai lungi dă secțiunea despre raționiniu. Comisiunea propune ca afară de cele cuprinse în proiect, sě se facă și un raționiniu general la finea fie-cărui an din care sě se poată vedè esact starea averei. După mai multe desfășurări și păreri despre noțiunea raționiniilor, se adoaptă părerea comisiunei.

Ceilalți §§ se primesc cu modificările propuse de comisiune parte în tecstul original.

Cetirea a 3-a a regulamentului pertractat și enunțiarea lui de primit, se amână pe ședința următoare.

Urmează la ordine desbaterea proiectului de regulament pentru înființarea unui esactorat archidiecesan.

La propunerea deputatului Trombițaș, de a se pune acest proiect la ordine pe diua de mâne, nefiind proiectul definitiv pertractat în comisiune ear ședința presentă, fiind timpul înaintat sě se închee, sinodul decide a întra chiar adi în pertractarea acestui proiect.

La cererea deputatului Trombițaș de a se constata, dacă sinodul e în numěr destul de mare adunat spre a aduce concluse, se face apel nominal la care respund 32 deputați, adecă maioritatea absolută.

Deci se purcede la desbaterea proiectului amintit.

Raportorul S. Piso recomandă proiectul din cestiune, spre primire în desbatere generală. — Se primesce.

Intrând în desbaterea specială, îndată la §. 1 se nasce o desbatere mai îndelungată asupra naturei oficiului de esactorat, susținênd deputatul A. Trombițaș, că așa precum s'ar afla stilisat în proiect ar fi un organism nou, neprecisat în statutul organic, pecând deputatul N. Cristea susține, că pe cât își aduce aminte tocmai după întroducerea Statutului organic în sinodul dela 1871 s'a făcut propunere pentru înființarea unui astfel de organ la consistor. Fiind timpul înaintat, desbaterea se întrerupe și se amână.

Ședința procsimă se anunță pe mâne la 9 oare, la ordine raporturile comisiunilor.

Cu aceste ședința se închee la 1 oară.

Dela sinodul eparchial din diecesa Caransebeșului.

Din raportul publicat în anul trecut on. public a putut vedè, că o parte însemnată a membrilor sinodului eparchial din Caransebeș, voind sě pună odată capět direcțiunii urmate din partea majorității de până aici a sinodului în frunte cu dl Babeș spriginit, cu părere de rěu trebue sě mărturisim, și de dnii Mocionesci, s'a constituit într'o partidă numită: „partida progresivă a deputaților sinodului eparchial din diecesa gr. or. a Caransebeșului".

Ansa la formarea acestei partide a dat-o mai mult persoana dlui Babeș, care în decurs de mai mulți ani s'a observat, că în afacerile noastre bisericesci, scolare și cu deosebire în cele fundaționale, are înaintea ochilor mai mult interesele personale și oarba patimă, de a dicta sinoadelor, congreselor și archiereilor nostri.

De 10 ani ne întrunim în sinoadele noastre eparchiale.

În fie care an dl Babeș, îndată ce se deschidea sinodul, stăruia din toate puterile, sě se pună îndată la ordinea dilei *fondurile comune* și organisarea consistorielor.

După ce'și vedea fondurile puse la cale încă pe un an, și își compunea consistoriele cu oamenii lui, se înțelege, că la alegerea acestora nu se căuta la capacitatea, la moralitatea, la activitatea lor, la oameni cari sě'și iubească biserica nu numai prin vorbe goale, ci prin fapte, cari sě lucre pentru înflorirea ei, ci se întreba simplu: ținut-a la alegerile dietale cu Babeș etc. și sûnt pe deplin cualificați a pășì la toată ocasiunea în contra încărunțitului lor episcop? Dintre preoții și funcționarii bisericesci acela era cel mai vědut, care cuteza sě atace, sě înjure asupra archiereului lor.

După ce'și vedea, dic, toate aceste la cale pleca din Caransebeș spre a pune la cale și diecesa Aradului.

În anul trecut numerul membrilor partidei progresive s'a urcat la 26, astădi însě după cum se va vedè mai la vale se urcă la numerul 33.

După disolvarea sinodului din anul trecut, din causa că într'o ședință, în care era la ordinea dilei organisarea consistorielor scolar și epitropesc, partida progresivă în frunte cu dl deputat Iulie Petric, nevoind a se pune pe un teren nelegal, după cum cerea dl Babeș cu oamenii lui, a părăsit ședința, în carea remânênd numai 27 de membri, președintele archiereu închide ședința, anunțând pe cea viitoare pe mâne la 9 oare.

Adoaua di se înfățișează la ședință numai 22 de deputați și anume membrii partidei progresive și nu sciu cum, chiar și dl Babeș.

Președintele vědênd, că sinodul nu mai e capabil de a aduce decisiuni valide, închide sesiunea sinodului.

În anul acesta, publicul așteaptă cu nerăbdare, se vadă, ce față va lua sinodul.

Partida progresivă în anul acesta, căpětând sucurs nou prin întrarea în sinul ei a dlor: George Ioanovici proprietar mare, Ioan Brancovici neguțătoriu, Petru Popovici profesor de teologie, Nicolae Grama învěț. Aurelie Drăgan învěț. și Antonie Mustăț înv. în ședința ei ținută Duminecă a primit următoarea:

Programă:

1. Voim sě conlucrăm ca diecesa noastră sě'și susțină și validiteze autonomia sa basată pe aședemintele bisericesci și specialmente și pe statutul organic;

2. Voim sě stăruim ca autoritatea în biserică sě se susțină nevătěmată, fără care nu poate esista nici o familie necum o diecesă;

3. Voim a conlucra ca sě se introducă ordine și punctualitate în întreaga administrațiune bisericească și cu deosebire în administrarea capitalelor bisericesci, scolare și fundaționale atât diecesane cât și a singuratecelor biserici din diecesă în privința cărora au sě se introducă měsurile cele mai corespundětoare de păstrare (economică) și controlă;

4. Voim a nisuì ca între preoți și mireni se domnească cea mai bună și deplină înțelegere și armonie;

5. Voim a conlucra ca sě cunoascem pe deplin atât clerul cât și poporul diecesan precum în privința stărei lui religioase, morale, culturale și materiale, așa și în privința însușirilor și aplecărilor lui, și ca dênsul sě aibă de representanți (deputați) bărbați luminați, credincioși și devotați binelui comun, ca sě nu se sacrifice interesele cele însemnate și vitale ale diecesei și ale fiilor ei.

6. Voim sě stăruim ca institutele de teologie și de pedagogie ale diecesei noastre cari au speciala misiune, a pregătì pe preoții și pe învěțătorii nostri (acesti factori principali ai viitoriului bisericei noastre) așa după

---

nii, i eartă pe toți, afară de unul singur, cel mai nevinovat pentru dênșii: Episcopul Șaguna.

Șaguna a eșit, așa dicênd, din mijlocul poporului maghiar: născut la Mișcolț, crescut între Maghiari, până la vêrsta de douědeci de ani a petrecut în mijlocul lor și de dênșii îl legau cele mai plăcute suveniri, suvenirile tinerețelor. Întreaga lui viață mărturisesce, că nu a sciut urî; cu atât mai puțin i putè urî pe Maghiari. Ba poate, ca oameni, Maghiarii și alți străini, în mijlocul cărora și-a petrecut tinerețele, i erau mai apropiați decât Românii.

El însě era pětruns de convingerea, că Maghiarii, ca popor, sûnt nedrepți, că ei nu sûnt oameni de înțelegere.

Nu ca om politic, ci ca om luminat și cu vederi întinse, Șaguna a înțeles, că Maghiarii nu sûnt capabili de a înțelege identitatea de interese, care trebuì sě-'i hotărească a fi drepți față cu Românii. Atât Românii, cât și Maghiarii au interese deopotrivă de legitime, care nu se pot concilia, pentru că Maghiarilor le lipsesce abnegația înțeleaptă, pentrucă, în curgerea veacurilor, nedreptățirea li s'a prefăcut în sânge și așa lor li se pare ca o nedreptate, când Românilor li se face dreptate. Pětruns dar de convingerea, că Maghiarii niciodată nu vor renunța de bună voe la dreptul lor de asuprire și că ei trebuesc sě fie siliți, fie de împregiurări, fie de o putere covîrșitoare a fi drepți, Șaguna niciodată n'a voit sě stee de vorbă cu dênșii, niciodată nu a credut, că din înțelegerea directă cu Maghiarii poate sě resulte vre-un folos pentru Români. El nu era vrăjmașul Maghiarilor; era însě cel mai neînduplecat și mai hotărit adversar al lor, omul care cu zimbetul binevoitor pe buze le spunea cele mai aspre adevěruri și care nu voia sě primească nimic direct dela dênșii, ci totdeauna le dicea: Sûnteți siliți a ne da, căci au trecut timpurile de odinioară.

Dar ca om înțelept, el totdeauna scia, când trebue sě stăruească pentru întreaga dreptate și când marele interes al pacînicei convietuiri impune datoria de a renunța deocamdată la o parte din el: fiind însě, că celor mai mulți oameni le lipsesce acest cumpět înțelept, Șaguna jignia când pe unii, când pe alții, când pe adversari când pe amici.

El propune senatului împerial următoarele principii de organisare:

1. Unitatea monarchiei cu atributele ce le va hotărì Maiestatea Sa;

2. Darea constituțiilor provinciale, corespundětoare autonomiei țerilor de coroană;

3. Egala îndreptățire a tuturor națiunilor crestine și valoarea limbei lor la toate diregětoriile.

Cu alte cuvinte: Sě fie un stăpân, care cu părintească purtare de grijă le dă tuturora dreptate și nu lasă, ca unii sě nedreptățească pe ceilalți.

Monarchia se organisează pe basa unor asemenea principii, și Românii sûnt mulțămiți; Șaguna, care stăruise pentru această organisare, e pentru dênșii un mare om de stat: Maghiarii însě nu sûnt mulțămiți.

(Va urma).

cum pretind imperativ interesele bine înţelese ale bisericei, scoalei şi poporului nostru, precum şi împregiurările locale şi particulare ale diecesei — ca aceste institute sĕ fie provedute — aducêndu-se chiar şi sacrificii, — cu cele necesare, ca sĕ corespundă aşteptărilor şi cerinţelor susamintite.

7. Voim sĕ stăruim ca scoalele poporale se remână sub conducerea şi supraveghierea nemijlocită a bisericei prin organele prescrise în statutul organic ca aşa sĕ poată înainta şi înflori treptat păstrându-se caracterul lor confesional.

8. Voim sĕ nisuim din toate puterile pentru înbunătăţirea stărei materiale a preoţilor şi învĕţătorilor nostri după împregiurările locale şi starea materială a respectivilor credincioşi.

Toate aceste scopuri voiesc membrii partidei progresive sĕ le ajungă succesive şi pe calea desvoltărei pacînice.

Membrii sinodului sûnt împărţiţi în următoriul mod:

A) Partida progresivă sub conducerea dlui Iuliu Petric

a) din cler: Filaret Musta protosincel., George Pestean protopop., Atanasie Ioanovici protopop., Iosif Popovici protopop., Iacob Popovici protopop Nicolae Andreevici protopop., Alecsandru Ioanovici protopop., Ioan Popovici protopop., Simeon Dimitrieviciu protopop., Filip Adam prof. de teologie., Nicolae Popovici preot şi as. cons., Teodor Cioloca preot.. Alecsie Popescu preot şi as. cons., Const. Ţepeneag preot şi as. cons., Ioan Popovici Ivaşcu preot., Ferdinand Musta preot, Alecsandru Popovici preot şi as. cons.,

b) din mireni: Iulie Petric jude reg., George Ioanovici prop. mare., Atanasie Cimponeriu jud. la tabla reg. Antonie Mustăţ învĕţător., Ioan Marcu învĕţător., Stefan Velovan direct. de prep., Petru Popovici prof. de teologie., Aureliu Drăgan învĕţ. Ioan Popovici not. com., George Serb deputat dietal., Timotei Miclea advocat., Antonie Crenian jud. adm., Stefan Antonescu jude adm., Ioan Brancovici neguţ., Ioan Bartolomeiu secr. epp. Nicolae Grama învĕţ., Ioan Baica înv.,

B) Partida dlui Babeş

a) din cler: Nicolau Sciopon preot, Michaiu Radu preot., Pavel Miulescu preot şi as. cons.

b) din mireni: Antonie Mocioni, Alesandru Mocioni, Const. Rădulescu Iosif Miescu, Eugenie Mocioni (absent), Triton Gaiţa, Petru Sciopon, Simeon Trifunescu, Vinc. Babeş, Stefan Perian, Baltasar Muntean, Ioan Budinţan, Iosif Seracin, Ioan Jonaş, Teodor Serb. Ilie Curescu, Isaia Stoica, Ioan Bethia Aron Damaschin.

Dnii Stefan Ioanovici, Martin Ţapu şi Dim. Linta după cum se vede încă vor întra în partida progresivă.

Dnii Mocionesci în şedinţa de luni şi-au cerut concediu.

Partida progresivă încă în anul trecut avênd înaintea ochilor mulţimea agendelor, ce aveau de a se pertracta era aplecată a pacta în causele controverse cu capii celeialte partide. I s'a respuns însĕ simplu, că ne avênd maioritatea nu se demite la pactări cu ea.

În anul acesta partida progresivă neurmând esemplul maiorităţii de an s'a arĕtat condusă tot de acel spirit conciliatoriu şi într'o şedinţă publică dl Iulie Petric dechiară, cumcă dênsul şi cu cei de un principiu cu el, deşi dispun în anul acesta de o maioritate însemnată, totuşi spre înaintarea afacerilor noastre e gata a pacta cu capii celeialalte partide.

Duminecă, după deschiderea sinodului dl Babeş s'a şi încercat a se pune în înţelegere cu dl Iulie Petric. Resultatul după cum se vorbesce a fost, că dl Babeş a dechiarat, că el nu are lipsă de dl Petric, eară dl Petric îi rĕspunde, că dacă e treaba aşa atunci nici dênsul nu are lipsă de dl Babeş.

În şedinţa de Luni dl Alesandru Mocionii cu dl Babeş cer a se autentica mai întâiu protocolul şedinţii din anul trecut. George Ioanovici cu dl Petric propun a se autentica mai întâiu protocolul şedinţei de eri, de oarece păşind acum la autenticarea protocolului şedinţei ultime de an, aceasta ar da ansă de nou la discusiuni lungi şi înfocate prin care sinodul ar perde numai timpul cel scump şi poate fără de a ajunge la vre-un resultat.

Deputatul Iulie Petric propune a se autentica protocolul şedinţei de eri eară după autenticarea acestuia sĕ se pună la desbatere întrebarea, dacă protocolul de an are sĕ se autentice astăzi sau sĕ se amâne pe altă zi.

Preşedintele pune la vot propunerea dlui Petric cea ce se primesce cu o maioritate însemnată.

Dl Babeş cere a se numera cei ce spriginesc propunerea dênsului.

Resultatul fu, că preşedintele numeră 20 de deputaţi, cari spriginesc propunerea dlui Babeş.

Luni după ameaḑi dnii: Babeş, Radulescu şi Miescu întrară de nou în pertractări cu dnii: Ioanovici, Petric Antonescu şi protosincelul F. Musta. Resultatul fu complanarea controverselor, recunoscêndu-se, că conflictul, prin care s'a întrerupt sinodul de an, a fost resultatul unor neînţelegeri din ambele părţi.

Un raport special despre fie-care şedinţă va urma.

Corespondenţe particulare

ale „Telgrafului Român.“

Săliște, 25 Aprilie st. v. 1880. Onorate domnule Redactor! Reuniunea învĕţătorilor din ţinutul Sibiiului 'şi-a ţinut adunarea sa de înaugurare în ḑilele 23 şi 24 Aprilie, aici în Săliște. Era în adevĕr frumos a vedè preste 50 învĕţători din giur asistând la oficiul divin şi asteptând pe preşedintele reuniunei dl prof. sem. Ioan Popescu, care a şi sosit în decursul aceluia, şi a cărui presenţă a contribuit şi mai mult la festivitatea anunţată pe 11 oare a. m.

Programa festivităţei de inaugurare pre care vĕ o acludăm acì ·/. spre publicare, a fost esecutată cu precisiune.

Cu această ocasiune a incurs dela bravii Sălișteni şi inteligenţa din giur suma de 77 fl. 20 cr. v. a. din care subtragêndu-se spesele de 8 fl. 20 cr. remâne un venit neto 69 fl. din care 46 fl. pentru fondul reuniunei ear 23 fl. pentru biblioteca scoalei din Săliște.

Lista dlor contribuenţi*) de asemenea v'o acludăm spre publicare.

Fiind timpul nefavorabil escursiunea anunţată pe după ameaḑi s'a amânat pe ḑiua următoare, ear reuniunea a ţinut a 2-a şedinţă, în care s'a dat cetire raportului comitetului despre activitatea anului espirat şi s'a ales o comisiune pentru censurarea socotelelor, comisiunea de propuneri şi acea de arondarea teritoriului reun. în despărţeminte, ear după aceasta s'a întrunit învĕţătorii în grădina la „Crucea de aur“ unde primăria şi inteligenţa de aici le-a donat câteva butoae de bere, se înţelege că toastele nu au lipsit pentru dl preşedinte, pentru primăria comunei, pentru inteligenţa din loc si pentru popor, cari toţi cu mic cu mare au primit pre fraţii în mijlocul lor, ca pre nisce adevĕraţi apostoli.

*) Programa şi Lista le vom publica cu altă ocasiune. Red.

Celelalte agende credem că se vor publica în mod oficios de unde se va vedè mai bine activitatea adunărei generale de aici, care pentru fie-care participant credem că va remânè un moment de bucurie şi un suvenir plăcut.

O împregiurare tristă nu o putem trece cu vederea, că adecă învĕţătorii din nemijlocita apropiare precum din Vale, Sibiel, Cacova, Topârcea, Mercurea, Ludoş, Turnişor etc. au preferit a remânè acasă şi a'şi vedè de geschäfturi, pecând bietul învĕţătoriu din Cincu-mare a venit per pedes până la Săliște. Comitetul credem însĕ că 'şi va face datorinţa faţă cu cei renitenţi conform concluselor aduse de adunarea generală.

Vaḑa adunărilor generale depinde în mare parte dela dnii ppresbiteri, cari durere astădată nu ne-au onorat cu presenţa d-lor.

Stoica m. p., pres. reun. — *Ioan S. Puntean* m. p., secret.

Secatură în 13 Aprile v. 1880. Prea onerate d-le redactor! Ca unul care nu demult m'am reîntrors din străinătate şi m'am aşeḑat aici în Chior în 13 Aprile a. c. avui ocasiune a mĕ convinge despre aceea, cum se fac pe aici prin Chior trecerile la s. unire: firesce că eu sûnt gr. or. cu drept pot şi eu imita Titlul articlului din stimata foaie a „Telegrafului Roman“ Nr. 43:

„Cum se fac la noi însinuările la unire doară nici la o naţie din lume.“

Prin multe suferinţe au trebuit se treacă credincioşii bisericei noastre gr. orient. Ca se scie on. lectori a „Telegr. Rom.“, deosebit preoţii ce se petrece pe terenul bisericesc, voi spune următoarele:

Parochul din Secatură, mai mult de trei luni însetează a se unì, înainte de a începe la opera unirei se unì în cugete cu preotul Ioan Macsin cu Ioan Sima ambi oameni însetaţi de a trage în mregea unirei. Dl Ioan Sima din Negreni, după ce fu eschis din toate oficiele fu admis a depune esamenul de teologie de odată de pe toti 4 anii ca sĕ se facă preot, condiţionat ca mai întâiu se unească 7 sate gr. or. Ce merite sûnt aceste?

Aceşti doi colegi în earnă mai de multe ori circulară în parochia Secatura spre a amăgì oameni cu promisiuni diferite, cu zidiri de biserică nouă, cu titluri, etc. etc.

În 25 Martie a. c. începură a pune în lucrare staturile cele multe, aşa precum voi espune.

Dl Ioan Sima se presentă în Secatura şi predicând sus şi tare: că sûnt buni bani 300 fl. pentru ce se nu'i primească: de cătră seară aduse beutură după care numai decât avură succes, ca vre-o 40 de oameni înbătaţi de vinars (horincă) se insinuară noaptea târḑiu, se înţelege că şi preotul setos de a trece încă a fost de faţă. În ḑiua următoare s'a hotărît ca sĕ trimită un comisariu la episcopul din Gherla; de atare s'au ales un curator care însoţit de Ioan Sima în 28 Martie se presentă în Gherla, aici înaintea episcopului au descoperit „*avem lipsă de unire Maria Ta*“ Sânţenia Sa a respuns — bine fiule — faceţi şi a doua însinuare şi veniţi încoace, că toate lipsele vi se vor împlinì, adecă cele 300 fl. publicate în Secatura.

În 6 Aprile a. c. începură la a doua însinuare, care nici cum nu o putea duce în deplinire, căci poporul vedea acum cursa de primejdie deschisă.

Ce vor face? Începu preotul a circula prin sat după oameni, a'i constringe, a'i mituì cu promisiuni ne mai pomenite. Nici aşa nu le-au succes pentru că n'au putut aduna pre toţi. Cum au făcut însinuările: cum nu? nu'mi pociu închipuì — destul că în 11 Aprile a. c. preotul din Secătură cu doi curatori se presentă înaintea episcopului din Gherla. Aici fură primiţi — şi preotul a depus jurĕmêntul, — mirare mare, cum un preot nefăcêndu'şi însinuările legale, se primì, se scie sigur, că preotul nu s'a însinuat nici odată.

Despre toate aceste avênd cunoscinţe părintele administrator ppresbiteral al Cetăţii de peatră numai decât a eşit în faţa locului şi îndată s'a întors lucrurile altcum: se descoperì că numai 40 de oameni s'au însinuat — legalminte sau ilegalminte, viitorul va adeverì. Depărtându-se părintele administrator, parochul care 'şi vênduse turma sa, ridică proces la oficiul pretorial, că păr. adm. l'a eschis din biserică, şi ceru a se repune în funcţiune.

Pre când preotul suspomenit presentă rugarea sa pretorelui cercual togmai atunci sosì şi dela comitele supr. al comitatului un ordin, care 'l-a emis, la cererea episcopului greco-cath. din Gherla, care în scrierea sa ḑice; că tot poporul din Secătură, împreună cu preotul au îmbraţişat unirea, în urmă îl roaga sĕ susţină în funcţiune pre preotul pomenit.

Aceste ajungênd la cunoscinţa administratorelui tractual, — numai decât a eşit a doua oară în faţa locului unde în 18 Aprilie a. c. s'a convins despre paşii preotului — sedus. În urma acestora administratorul tractual se presentă înaintea pretorelui şi a vice-comitetui, şi descoperì, că 17 familii au rĕmas statornice în religiunea gr. or., la ce i s'a rĕspuns, că poate sĕ fie drept, dară dênşii trebue sĕ facă destul ordinului comitelui suprem şi aşa toate protestele administratorului toate descoperirile remase fără folos. Ba în urmă i s'a spus, că de cumva s'ar opune cineva la aceste, atunci cu gendarmi (Karhatalommal) se va pune preot în biserică.

În 19 Aprilie a. c. se şi întêmplă, căci eşind adjunctul pretorului în faţa locului, înpreună cu notariul cercului repuse pre preotul suspendat în biserică.

După aceste p. administrator se depărtà din comună întristat, lăsând poporul cu ochii scăldaţi în lacrămi pentru nedreptatea şi conturbarea făcută în ceea ce au mai scump adecă în religiune.

Judece onoraţi lectori: mai auḑitus'a întêmplare asemenea ca aceasta!

După aceste toate credem, că înaltele organe bisericesci vor pune capĕt la astfel de turburări şi abusuri, — că de nu — atunci nu numai poporul din Secătură, ci şi întregul ppresbiterat va fi periclitat în religiunea sa. Este de lipsă a sci şi aceea, că la trecerile Selniţenilor dela confesiunea gr. cath. la cea gr. or. mult a contribuit dl Sima, multe escursiuni a făcut în faţa locului, multe protocoale a compus în sus şi în jos până ce în urmă a adus pre bieţi Selniţieni şi în temniţă. 'Şi întoarce cojocul pe ceealaltă faţă — au aflat că mai bune sûnt 300—800 fl. decât nimica; frumoase pracse câştigate pe terenul bisericesc.

Cu aceste descrieri a întêmplărilor din comuna Secătură (ppresbiteratul Cetăţii de peatră) încheiu cu aceea, că urmările ce le va desvolta viitoriul le voi mai comunica cu on. lectori ai „Tel. Rom.“ *Un Chiorean.*

Varietăţi.

* (Sinodul eparchiei Aradului), ne spune „Biserica şi scoala“ 'şi-a terminat şedinţele Vineri în 2 Maiu. În şedinţa ultimă s'a ales vicariu episcopesc şi tot odată president al consistoriului din Oradea P. Protopr. al Tot-Varadiei Iosif Boleş.

* (Diplome de doctor) în drepturi şi sciinţe de stat au obţinut la universitatea din Budapesta în timpul mai recent dl Absolon Todea şi dl Demetriu Magdu.

* (Hymen). Dl Teodor Ceontea profesor preparandial la institutul teologico-pedagogic din Arad, 'şi-a încredinţat în a doua ḑi de Paşti de fiitoare soţie pre d-şoara Rea Silvia Bocşan, fiica rvdisim. domn Moise Bocşan paroch şi asesor consistorial în Curtici. Darul lui Dḑeu sĕ fie preste aceasta june părechie.

* (Maial). Junimea română universitară din Cluj învită cu toată onoarea la *maialul*, care 'l va arangia la 1 Iunie c. n. a. c. în „Arena“ din promenata Clujului în favorul fondului pentru gimnasiul român proiectat în Şomcuta-mare (comitatul Satu-mare). Programa jocurilor va fi întregită cu jocul istoric „Romanul“ împreunat cu „Bătuta“ presentat în costum naţional. O parte din venitul curat se ofere ca ajutoriu scoalei române din Gilău. — Ofertele binevoitoare se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pre calea ḑiuaristică.

Bilete de întrare se pot căpĕta în localitatea casinei române (strada cărbunilor internă Nr. 21) la 31 Maiu şi 1 Iunie a. m. dela 3—5 oare, ear în seara petrecerei la cassă. Preţul unui bilet de întrare: pentru 1 persoană 1 fl., pentru familie de 2 membri 2 fl., eară dela 2 în sus pentru fie-care câte 50 cr. Începutul la 5 oare d. a.

* (Prima hârtie românească de valoare) notată la bursele publice în Austro Ungaria sûnt scrisurile fonciari ale institutului de credit şi de economii „Albina“ din Sibiiu. Aceste notează la bursa din Budapesta de present 98½ şi după cum sûntem înformaţi sûnt foarte căutate. Intr'o singură ḑi din sĕptĕmâna aceasta s'au efectuit aici în Sibiiu comande de scrisuri fonciare ale numitului institut în valoare de fl. 40,000.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

(Sosită alaltă eri).

Paris, 16 Maiu nou. Camera a resolvit legea de întruniri conform propunerilor ministeriului. Lepere, ministrul de interne s'a descoperit lui Freycinet, că va sĕ demisioneze. Iules Simon şi Leryer sûnt consideraţi de candidaţi definitivi pentru presidiul senatului. Greva în Turcving s'a terminat se continuă însĕ în Roubaix.

(Sosite astăḑi).

Bucuresci, 16 Maiu n. Calimachi Catargi este denumit legat în London.

Roma, 16 Maiu n. La 3½ oare d. a. erau cunoscute 277 alegeri definitive de deputaţi. Sûnt aleşi 103 constituţionali, 128 ministeriali, 46 disidenţi. Mai sûnt în restanţă 123 alegeri, dintre cari 49 vor fi ale constituţionalilor, 56 ministeriali şi 18 dissidenţi.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Cestiunea ortografică în Academia română.

Raport

asupra noului proiect de ortografie română.

(Încheiere).

11). Accentul, întrebuinţat până acum peste *e* şi *o* pentru a esprima diftongii *ea* şi *oa*, este atât încontra regulei scrierii românesci: că acele sonuri române, pentru cari se scie litera latină corespunḑĕtoare, se scriu cu această literă, cât şi în contra naturei semnelor, nefiind chemat accentul în nici un alfabet a esprima pe *a*.

Dar accentul este chemat a esprima vocala întonată, ḑic apĕrătorii acestei scrieri, şi fiind că diftongii *ea* şi *oa* provin totdeauna din *e* şi *o* întonat, trebue scrişi *é* şi *ó*, aşa cere principiul etimologiei române. La aceasta se poate respunde: ori de unde ar provenì *ea* şi *oa*, din momentul în care vocalelele *e* şi *o* au primit o schimbare fonetică, pentru a cărei scriere se află o literă în alfabet, nu pot fi lipsite de această scriere pentru a li se descoperì una nouă. Dacă dar *e* şi *o*, din causa întonării, şi-au însoţit un son, pentru care esistă litera latină corespunḑĕtoare, adecă *a*, nu pot fi scrise altfel decât prin *ea* şi *oa*. Altmintrelea pierdem consecinţa şi întrăm în deplin etimologism. Ear obiecţia, că nu se vede dacă *ea* şi *oa* trebuesc citite ca diftongi *ea* şi *oa* şi nu *e-a* şi *o-a*, nu ne pare întemeiată. Căci scrierea nu este silită a arĕta absolut toate nuanţele vorbirii, şi aşa nu este nici chiemată a arĕta diftongarea. Dacă ar fi altfel, de ce atunci s'ar mănginì esprimarea diftongilor la *ea* şi *oa* şi nu s'ar întinde la toţi diftongii, d. e. iubesc, voios, iepure, aluat, căutat?

Dar afară de aceasta nu este esact, că ori ce *e* şi *o* întonat se preface în *ea* şi *oa*. Regula esactă ne-o dă Pumnul: *e* întonat, dacă în silaba următoare află *a*, ă şi mai rar *e*, se preface în *ea*; în celelalte casuri remâne *e*, deşì este întonat: de e. vorbesce, vorbesci, vorbească obtescul, obtească; şapte, şearpe, alăturea cu şepte şerpe. O inotăm dacă este urmat de *a*, ă şi *e*, se prefcace în *oa*, dar înainte de i u remâne *o*, de es. port, porţi, poarta, moarte, moartă mortul, morţii.

Aşa dar semnul accentului de întonare pus deasupra lui *e* şi *o* ar putè sĕ aibă numai atunci înţelesul diftongului *ea* şi *oa*, când în adevĕr orice *e* şi *o* întonat s'ar şi preface în *ea* şi *oa*. Dar fiindcă, precum am vĕḑut, nu este aşa, ci din contră *e* şi *o*, deşì întonate, în jumĕtatea casurilor nu se prefac în *ea* şi *oa*, însemnarea lor cu accentul întonării pentru a le arĕta că diftongarea este lipsită de logică.

Un alt argument în contra numitului accent ne pare a fi următorul: acel *a* ce şi-'l însoţesc uneori vocalele *e* şi *o*, când sûnt întonate, nu este o simplă negligenţă a limbei, oare cum un obiceiu fonetic, care ar putè tot aşa de bine sĕ dispară din pronunţare şi căruia dar i este de ajuns de a fi numai arĕtat în treacĕt prin semnul întonării; acel *a* din contră a ajuns a fi în limba noastră tot aşa de important ca şi sonul radical, din care provine, fiindcă uneori îl consumă chiar pe acesta şi remâne singur.

De ex. din veară, peană, peară, veargă, vearḑă, measă, afoară etc., Românul a făcut vară, pană parà vargă, varḑă, masă, afară etc., şi ales acolo unde a păstrat diftongul *ea*, la prefăcut în *ia* de ex. piatră, iapă etc. Legea fonetică este că *ea* şi *oa* tind a se preface în a mai ales după labiale şi *r*, une-ori şi după sibilante. Această pierdere a lui *e* din diftongul *ea* şi prefacerea lui în simplul *a* este aşa de înrădĕcinată în limbă, încât unele cuvinte cu un *e* primitiv sûnt apoi variate în declinare ca si când ar fi avut un *a* primitiv. Pe când de ex. în pluralul din pană, parà, vargă se reînfăţişează *e* şi se ḑice pene, pere, vergi, în alte cuvinte analoage, nu se mai înfăţişează nici atunci, ci *a* se schimbă în ă ca un *a* primitiv: ţară, ţări, pradă, prăḑi etc.

Caracteristic este şi esemplul unui *oa* provenit nu din *o*, ci din *a* primitiv: *foame* din lat *fames*. Este dar cu neputinţă de a ascunde sub accent sonul *a* provenit din întonarea lui *e* şi *o*.

Această argumentare nu este însĕ împărtăşită de întreaga comisiune; unii membri susţin a păstra scrierea *é ó*, între acestia e d. Baritiu, care a fost tot deauna de părere, că în genere trebue luată de principiu ortografic etimologia mărginită la formele actuale ale limbei române. Remâne, ca în urma unei discuţiuni generale a d-voastre a tuturor, sĕ decidă maioritatea voturilor şi asupra acestei controverse.

Trebue sĕ amintesc însĕ, că şi aici unii Cipariani sûnt dispuşi a face concesiune, şi mĕ refer earăşi la citatul studiu ortografic al „Telegrafului român“ din Sibiiu. Causa pentru care acesti Cipariani nu se împrotivesc la scrierea *ea* şi *oa*, este că vĕḑ sunetele radicale *e* şi *o* păstrate şi în această scriere şi că odată sunetul radical păstrat, le este etimologic indiferent, dacă glăsuirea *ea*, *oa* se arată prin accent sau prin însuşi litera nou întrodusă. Se citează şi esemple din alte limbi neolatine, relative tot la diftongarea lui *o* latin, span. *bueno* (bonus), *luego* (locus), franc. *neuf* (novus), *feu* (focus) dar mai ales *ital.* d. e. conjugarea lui *morire muoro, muori, muore, moriamo, morite, muorono* etc.

Se înţelege, că cercetarea noastră de mai sus s'a raportat numai la casurile, când *ea* şi *oa* proveniau în adevĕr din lungirea lui *e* şi *o* prin accent. Căci în celelalte casuri, unde *a* este din capul locului o vocală de sine stătătoare cu un înţeles propriu gramatical, chiar cei ce de altmintrelea scriu *e* cu accent, trebue sĕ însemneze pe *a* deosebit. De ex. face, făcea, duce, ducea. Aici *a* este vocală flecţionară a imperfectului şi a scrie făcé, ducé ar fi în ori ce cas o greşală de ortografie. Asemenea trebue sĕ se scrie *stea* şi nu *sté*.

Domnilor membri! Acesta este resultatul desbaterilor urmate în sinul comisiunei, ce aţi binevoit a o alege pentru lucrarea proiectului de ortografie.

Spre a vĕ da un esemplu practic pentru infăţişarea, ce ar avè scrierea română după această ortografie, am onoare a vĕ alătura o transcriere conformă cu regulele aici stabilite. Este *Cântecul gintei latine*, ce'l am transcris, cântat de acel poet şi coleg al nostru, căruia natura pare ai fi dat menirea de a înfăţişa generaţiunilor contimporane toată frumseţa eufonică a limbei noastre materne.

Fără îndoială lucrarea noastră, aşa cum vi se presentă, nu desleagă şi nici nu atinge toate întrebările, ce ni le pune ortografia română. Noi am creḑut, că deocamdată a fost bine a se însemna prin câteva liniamente mari forma generală a scrierii noastre, lăsând anilor viitori sarcina de a ficsa toate amĕnuntele ortografice, unele în parte atârnând dela o lucrare definitivă asupra gramaticei şi asupra vocabulariului limbei române.

Ori care va fi decisiunea d-voastre pentru astăḑi, cred că toţi vom fi inspiraţi de dorinţa de a publica Analele Academiei sub o formă a scrierii lor, care sĕ nu ne desbine de mişcarea generală a literaturei noastre în această privinţă, ci sĕ pună Academia Română în lăuntrul şi în fruntea acestei mişcări.

Bucuresci, 8 Aprilie 1880.

T. Maiorescu.

Bursa de Viena şi Pesta

din 14 Maiu 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	105 60	105.40
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	82.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	98.50	98.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	86.50	86.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.75	126.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.—	94.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	93.25
Obligaţiuni urbariale temeşiane	93.—	93.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	92.25
Obligaţiuni urbariale transilvane	92.25	92.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	94.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea ḑecimei de vin	92.50	92.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.40	72.25
Datorie de stat în argint	73.25	73.—
Renta de aur austriacă	88.50	88.60
Sorţi de stat dela 1860	130.50	131.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	837.—	836.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	275.—	272.80
Acţiuni de credit austr.	264.25	264.—
Sorţi unguresci cu premii	—.—	110.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.65	5.58
Napoleon	9.46	9.47
100 marce nemţesci	58.45	58.45
London (pe poliţa de trei luni)	118.80	118.80

Economic.

Sibiiu 14 Maiu n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.30—930; grâu sĕcăreţ fl. 6.80—7.80; sĕcară 5.10—5.50; Orz fl. 5.20—5.60; Ovĕs fl. 3.60—4. Cucuruz fl. 4.60—5.—; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 2.50—3; Semênţă de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de viţel 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaş, 13 Maiu n. Pro hectolitră: Grâu 7.60—8.20; Grâu sĕcăreţ fl. 6.40—.7; Sĕcară fl. 4.50—5; Ovĕs fl. 3.—3.20; Cucuruz fl. 4.30—4.40; Sĕmênţă de cânepă fl. 7—7.30; Fasole fl. 7.—7.20; mazere fl. ——; Cartofi fl. 2--2.50; Fên fl. —2.20; cel vechiu ; cel nou fl. —.--; Cânepă fl. 34—38; Slănină pro 100 chilo: fl. 70——; Unsoare de porc fl. 70——; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. 11½; carne de vită pro chilo 44 cr. carne de porc —52— cr. carne de viţel —50.— cr. carne de miel (intreg) fl. ——— oauĕ 8 de 10 cr. Târgul de aḑi a fost bine cercetat. Timpul ploios, totuşi însĕ cald şi plăcut.

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante Şesuri de clasa III protopresbiteratul gr. or. Zarandului se escrie concurs în urma concesiunei venerabilului consistoriu archidiecesan dto 18 Martie 1880. Nro 1023 B.

Concurenţii la această parochie au a'şi instrua petiţiunile în sensul statutului organic şi a le trimite oficiului protopresbiteral gr. or. al Zarandului în Brad (Hunyádmegye) până în 31 Maiu st. v. când espiră concursul.

Brad 1 Aprile st. v. 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Nicol. I. Miheltianu m. p.,
protopresbit.

3—3

Nr. 12. Scaun. ppescu 1879. 2—3

EDICT.

Maria Nistora nată Tomuţa din Mihaleni, cott. Hunedoarei, pretura Bradului, carea de 2 ani de ḑile a părăsit pe bărbatul ei Alecsandru Nistor din Poţugani fără a i se scì ubicaţiunea: se citează prin aceasta a se presenta înaintea Scaonului ppesc subsemnat în termin de un an şi o ḑi dela datul din jos, căci la din contră procesul divorţial asupră-i intentat se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Din şedinţa scaonului ppesc gr. or. a Zarandului ţinută în 15 Noemvrie 1879.

Scaunul ppesc gr. or. al Zarandului ca for de Istanţă.

Nicol. I. Miheltianu,
prot. gr. or. al Zarandului.

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 54. Sibiiu, Joi 8 Maiu 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 7 Maiu.

Sûnt foarte loiali concetăţenii nostri cu rolul de hegemoni, Maghiarii, faţă cu dinastia. Aceasta este părerea lor, care la ocasiuni diverse o accentuează pe toate tonurile. Loialitatea lor însĕ este condiţionată de: „dacă“ şi „însĕ“, cum observează „S. d. Tageblatt“ de aici, sau de amorul propriu naţional specific maghiar, după cum ţicem noi. De unde urmează, că prelângă toată parada lor cu loialitatea, aceasta se bucură numai de al doilea loc în inima lor.

În rêndul trecut am amintit foarte pe scurt de dorinţa esprimată în presa din Budapesta pentru înfiinţarea unei curţi maghiare regesci în sinul Ungariei. Este cu greu a înregistra toate durerile câtor s'au dat espresiune în presa maghiară cu ocasiunea aceea pentrucă durerile sûnt multe. Incepem cu estragerea unor pasage dintr'o foaie despre care se ţice, că stă aproape de ministrul president Tisza. „Ellenőr“ ţice, că nu esistă pe lume naţiune mai monarchică, ca naţiunea maghiară şi ca sĕ dovedească aceasta se provoacă la istorie (!)„.. monarchia n'a fost nicăiri aşa de tare ca în Ungaria. Luptele noastre naţionale şi revoluţiunile nu s'au îndreptat nici odată în contra ideei monarchice“. După ce comparează staturile de rasă latină, Englitera Rusia şi Germania chiar şi le află pe toate mai slabe în punctul acesta decât pe Ungaria, adauge: „Atêrnă numai dela coroană a potenţa simţemintele monarchice la un entusiasm statornic“ (!). Cel mai bun mijloc spre sfêrşitul acesta este petrecerea familiei regesci în Budapesta. Poftim aşa dară ca regele şi familia sa sĕ petreacă cât de des în Budapesta.“

Pe când oficioasa prescrie dinastiei atitudinea faţă cu loialii cetăţeni maghiari, „Pesti Naplo“ ţine prelegeri fiitoriului rege al Ungariei, principelui de coroană Rudolf. Ceea ce i s'a spus familiei regesci de „Ellenőr“, i se spune într'un ton mai negenat principelui de coroană: „Dela el atĕrnă a câstiga inima naţiunei întreagă; dela purtarea lui atêrnă cu ce înclinări prevenitoare va rĕspunde la cele a le Maghiarilor. Sufletul bunei naţiuni maghiare este mândru şi inima ei este jeloasă. Ea nu sufere bucuros lipsa de consideraţiune. Abnegaţiunea ei este nemărginită, pretinde însĕ tratare bună. Ţeara întreagă ţine la autonomia ei de stat şi nu'i place, când este schimbată cu Austria; Maghiarul nu are decât o patrie şi aceasta este Ungaria, Austria e numai aliata ei permanentă, nimica mai mult“.

În tonul acesta i spune „P. N.“ principelui de coroană mai departe sĕ vie în Ungaria cu soţia sa fiitoare, sĕ înveţe şi soţia lui a vorbì şi a simţì unguresce, pentru că interesele dinastice şi nesuinţele naţionalităţilor după unitate, aviseză dinastia la o politică aşeţată pe baze maghiare etc. etc.

Asemenea se mai espectorează şi alte ţiare. Cu toate aceste principele de coroană a părăsit de mult Budapesta, şi după dênsul şi preaînalta familie.

„P. Ll.“ are sciriri din Bucuresci despre o întrerupere faptică a relaţiunilor dintre România şi Bulgaria. Causa acestei întreruperi se ţice că sûnt atrocităţile turcesci din părţile resăritene a le Bulgariei. Aceste însĕ de altă parte se spune, că dacă esistă sûnt numai urmările asupririlor, căror sûnt espuşi Musulmanii în Bulgaria. Ni se pare că în privinţa celor de mai sus coresp. ţiarului budapestan nu este înformat cum se cade.

Sinodul archidiecesan.

Sibiiu 7 Maiu.

Şedinţele sinodului nostru s'au sporit până astăţi inclusive la nrul patrusprezece. Objectele cele mai momentoase din şedinţele din urmă sûnt atingerea raporturilor dintre părţile constitutive ale provinciei noastre metropolitane. A fost interesantă şi totodată înfocată discusiunea. Diferenţa de opiniuni a fost marcată din destul de părţile neegali din luptă. Poate că discusiunea era mai scurtă, dacă toţi oratorii remâneau pe terenul bisericesc şi nu confundau sistemele esistente de stat cu sistemul canonic, pe care se radimă instituţiunile noastre bisericesci, cuprinse în statutul organic. În cele două şedinţe înainte de cea a patrusprezecea s'a desbătut cestiunea înfiinţărei celor doue episcopii şi promovarea vicariului archiepiscopesc la rangul ierarchic de archiereu. In principiu nu a fost nimenea contra înfiinţărei episcopiilor. Partea specială a acestei cestiuni, fiindcă invoalvă şi o eventuală arondare nouă a tuturor eparchiilor, inclusive archidiecesa noastră, nu s'a putut decide meritoriu. Aceasta cere studiu şi urmarea fu, că consistoriul nostru archidiecesan s'a însărcinat a venì la procsimul sinod cu o părere basată pe date. Ceealaltă cestiune s'a resolvat, în conformitate cu conclusul congresului din 1878 Nr. 243, concreţêndu-se Escel. Sale Archiepiscopului şi Metropolitului punerea în lucrare a promovărei vicariului archieppesc la rangul de archiereu cât mai curênd. Şedinţa a patrusprezecea decurge încă. Premiţênd aceste trecem la

Şedinţa VI (2/14 Maiu).

Şedinţa se deschide la $9^1/_2$ oare înainte de ameaţi.

Se cetesce protocolul şedinţei a V şi se autentică.

Presidiul presentează:

a) Cererea de concediu a deputatului Ioan Filipescu pe termin de 3 ţile; de oare ce respectivul deputat s'a presentat, înceată necesitatea a i se acorda concediu.

b) Cererea de concediu a deputatului Nicolae Gaetan pentru întreaga sesiune din causă că este ocupat.

Dep. A. Trombiţaş propune a nu i se acorda concediul cerut, nefiind cererea de ajuns motivată.

Presidiul atragênd atenţiunea sinodului asupra unor împregiurări considerabile, e de părere a i se da concediu.

Dep. P. Cosma susţine că dacă nu e motivată cererea sĕ nu i se dea.

Presidiul arată că deputatul nu a descoperit motivul dar presupune într'adevĕr a fi împedecat, căci de altcum deputatul din cestiune totdeauna a luat parte; e de părere a i se da.

Dep. Patiţa descopere că scie din isvor sigur, că este împedecat a lua parte din cause ponderoase şi anume fiind împedecat prin morb; propune a i se da concediul cerut.

Dep. N. Cristea susţine, că prin cererea de concediu se întrerupe terminul de 5 ţile prescris în regulament, şi avênd termin de acum începênd încă 5 ţile, se poate până atunci presenta sau legitima — este pentru de a nu i se da concediu.

Dep. Z. Boiu presupune a fi avut voinţă deputatul Găetan a lua parte la şedinţe dar fiind împedecat şi espirând astăţi a 5-a ţi dela deschidere şi cere concediu, propune a se privì cererea ca motivată şi a i se da concediu.

Preşedintele arată că cererile de concediu pe cale telegrafică le consideră ca o desinteresare de sinodalitatea noastră şi cu deosebire cele presentate în ţiua din urmă a espirărei terminului de 5 ţile, dar cu toate aceste avênd în vedere urmările ce ar provenì din aplicarea prea severă a §-lui amintit din regulament este pentru a i se da concediu.

Dep. E. Macelariu e contra propunerei deputatului N. Cristea de a i se da termin încă 5 ţile, ci propune a se decide sau că sĕ dă concediu sau i se deneagă.

Deputatul G. Danilă susţine că pe basa casului de precedenţă intêmplat cu deputatul Ioanichie Olariu, este corect a se da şi deputatului Găetan.

Presidiul susţine că acest cas este analog cu al deputatului Macsim.

Deputatul A. Trombiţaş susţine şi motivează de nou propunerea sa de a nu se da concediu.

Deputatul S. L. Barcianu arată că deoparte ar consimţì cu părerea deputatului A. Trombiţaş dar luând în considerare că detragêndu-se concediul s'ar perde mandatul şi ar fi sĕ se escrie alegere nouă pentru anul următoriu, şi de oarece este în genere cunoscut că deputatul Găetan totdeuna a luat parte la şedinţe susţine propunerea a i se da concediu.

FOIŢA.

Archiepiscopul şi Metropolitul

ANDREIU BARON de ŞAGUNA.

de Nicolau Popea.

(Dare de seamă de *I. Slavici*).

(6 Urmare).

La anul 1866 oştirile austriace sûnt bătute; curtea din Viena îşi perde prestigiul şi o mare parte din puterea ei: trebue dar sĕ cedeze faţă cu Maghiarii. Împĕratul îl chiamă pe Şaguna la Viena, ca sĕ-'i ceară sfatul în aceste timpuri atât de grele pentru dinastia Habsburgilor.

Şaguna trebuia sĕ înţeleagă, că acum sûnt mai tari aceia, carì vor nedreptatea şi sĕ se supună în interesul păcii, mărginindu-se a stăruì pentru înarticularea autonomiei bisericesci şi pentru asigurarea drepturilor ce-'şi câştigaseră Românii până atunci: acum Maghiarii stau pe gânduri, însĕ Românii supĕraţi, că Împĕratul nu 'i a chemat decât pe Şaguna la Curte, că Şaguna a mers singur şi că el nu a ţis: „Românii nu primesc nimic, înălţate împĕrate, dacă nu li se dă tot! ci, ca om înţelept, a ţis: „Românii, ca popor chibzuit şi alipit cu credinţă de tronul, de la care aşteaptă toate bunătăţile în viitor, au sĕ remână pe pace, dacă li se va da deocamdată atât şi atât; ei vor fi răbdători, aşteptând cu cele mai bune speranţe schimbarea vremilor.“

Erau însĕ între Români şi oameni fără prevedere, oameni lipsiţi de buna chibzuinţă, care credeau, că Românii nu vor fi răbdători, şi acestia încep sĕ facă politică în socoteala lor, sĕ declame contra lui Şaguna şi sĕ-'l înfăţişeze mulţimei ca pe un maghiaron.

Eară din ţiua în care s'au depărtat de Şaguna, Românii au perdut ori şi ce raţĕm în lupta lor contra Maghiarilor, de oarece Curtea din Viena nu mai putea sĕ fie dispusă a spriginì pe nisce oameni, care urmărind scopuri potrivite cu interesele monarchiei, nu aveau nevoe de a se lepăda de povăţuitorul lor de până atunci. Poporul român a perdut încrederea curţii din Viena atunci, când el s'a depărtat de omul, care 'i câştigase această încredere, a perdut-o atunci, când a început a se încrede în oamenii, care combăteau pe omul ei de încredere. Pentru aceea a ţis Şaguna: „Flere possem, sed juvare non!“ El nu spera nici un ajutor povăţuit de nisce oameni, care, prin politica lipsită de ori ce razĕm sciut, dedeau loc la bănueli grele, deşì poate că neîntemeiate.

Niciodată Românii de peste Carpaţi n'au avut cuvinte de a se lupta contra Curţii din Viena, ci totdeauna s'au luptat contra Maghiarilor şi răzĕmaţi de curtea din Viena. Acum dar, când ei deodată s'au depărtat de Curtea din Viena şi voiau sĕ urmeze lupta fără de spriginul ei, orice om cu minte trebuia sĕ se întrebe, unde au aflat ei un nou razĕm şi orice adversar putea sĕ caute acest razĕm în afară. Nu e dar minune, dacă se iviră fel de fel de presupuneri, fel de fel de bănuali, fel de fel de invinovăţiri, care au înlesnit Maghiarilor lupta contra elementului român; nu e minune, în dosebi, că după rĕsboiul oriental, în care sângele român a curs pentru causa susţinută de Rusia, Maghiarii au putut împune bisericii române datoria de a propune limba maghiară în scolile întemeiate şi susţinute de dênsa.

Prevĕţênd cele ce vor trebuì sĕ urmeze din politica nechibzuită a fruntaşilor români de peste Carpaţi, bĕtrânul Metropolit luase hotărîrea de a convoca un congres naţional, în care Românii de peste Carpaţi sĕ se pronunţe faţa cu noua stare de lucruri şi sĕ-şi formuleze dorinţele. Câci el nu era dintre acei oameni luminaţi, dar întoleranţi, care se cred în drept de a dispreţuì marea mulţime a capetelor mărginite, pentrucă nu pot sĕ înţeleagă ceea ce trece peste capacitatea lor de înţelegere, căci el ştia, că mulţimea e, cum o dispunem. Este un lucru, pe care şi cel mai mărginit om poate sĕ-l înţeleagă: că sunt lucruri, pe care nu poate sĕ le înţeleagă, ci trebue sĕ le primească cu încredere oarbă. Şi dacă mulţimea nu ar avè darul de a înţelege acest lucru, ar

Deputatul N. Cristea își retrage propunerea.

Punêndu-se la vot, se primesce propunerea deputatului Z. Boiu de a i se da concediul cerut privindu-se cererea de motivată.

c) Cererea de concediu a deputatului Corneliu Pipoș din causă de morb.

Deputatul A. Trombițaș propune a nu se da nefiind destul motivată cererea.

Deputatul Patița descopere sinodului, că este adevĕrat motivul ce'l aduce, căci însuși scie că e bolnav, propune a i se da concediu. — Sinodul primesce propunerea deputatului Patița, concediul cerut se acoardă.

d) Cererea de concediu a deputatului Alecsie Olariu din causă de morb.

Deputatul A. Trombițaș propune a nu se da.

Deputatul Mihĕlțan cunoscênd starea sănĕtății petentului propune a i se da. — Sinodul primesce propunerea deputatului Mihĕlțan, concediul se acoardă.

e) Cererea de concediu a deputatului Diamandi Manole fiind absent de acasă în afaceri scolare.

Deputatul A. Trombițaș propune a nu i se da nefiind cererea motivată.

Deputatul I. Popea și Dr. I. Pușcariu sûnt pentru a i se acorda, de oarece deputatul Diamandi este în misiune scolară.

Deput. Cosma arată că de oarece concediul este cerut prin advocatul Strĕvoiu din Brașov și nu prin deput. Manole și susținênd că per procura nu se cere concediu, spriginesce propunerea deputatului Trombițaș.

Deput. Dr. I. Hodoș susține propunerea dep. Popea și Dr. Pușcariu, de oarece causa, pentru care absentează, este foarte momentuoasă și sĕ nu ne facem scrupuli din aceea, că concediul este cerut per procura.

Deput. D. Comșa spriginesce propunerea dep. Dr. I. Hodoș.

Deput. E. Macelariu propune încheiarea desbaterei ceea ce se primesce.

Deput. Popescu spriginesce propunerea deput. Cosma și Trombițaș.

Punêndu-se la vot se primesce propunerea dep. Dr. I. Hodoș. Concediul cerut se acoardă.

Presidiul presentează:

a) Rugarea lui Nicolau Tarcea din Streza-Cârțișoara în numele a 100 locuitori pentru esmiterea unui comisariu învestigătoriu în causa clericului Pavel Monea.

b) Rugarea comitetului parochial din filia Felța ppiatul Paloșului pentru un ajutoriu de 500 fl.

c) Rugarea preotului din Romos Vasiliu Basarab pentru asteptarea capitalului împrumutat din fondurile archidiecesane. — Se transpun comisiunei petiționare.

d) Arĕtarea comitetului bisericesc din Acmariu despre vinderea unei moșii în acea comună care ar fi potrivit a se cumpĕra pe seama clerului nostru. — Se transpune comisiunei finanțiare.

Biroul sinodal comunică absentarea a 4 deputați fără concediu și anume Gerasim Candrea, Ioan Macsim, Dr. Tincu și Anania Moldovan.

Deput. A. Trombițaș face propunerea ca sĕ se considere mandatul acestor deputați ca depus și sĕ se escrie alegere nouă. — Se primesce.

Urmează la ordinea ḑilei, raportul comisiunei organisătoare în privința unui proiect pentru înființarea esactoratului. — Se primesce tecstul raportului comisiunei aclus sub ·/.

Ședința următoare se anunță pe mâne la 9 oare a. m. La ordinea ḑilei rapoartele comisiunilor.

Ședința se închee la 1 oară p. m.

Ședința VII (3/15 Maiu).

Ședința se deschide la 9½ oare a. m. se cetesce protocolul ședinței a VI și — se autentică.

Presidiul presentă:

a) Rugarea comisiunei alese din partea poporului din Reșinari pentru ocuparea parochielor vacante;

b) Rugarea lui Nicolae Ciucean din Reșinari pentru ordinarea unei cercetări în causa fondului pentru conservarea criptei Marelui Andreiu;

c) Rugarea lui Gedeon Pavel din Arpașul inferior pentru a fi primit între elevii institutului Andreian;

d) Rugarea profes. Ioan Popescu pentru a i se computa cuincuenalele dela data decretului. — Se transpun comisiunei petiționare.

Deputatul Dr. Stefan Păcurariu face următoarea interpelație: „După ce eri 'mi-a obvenit chiar un cas, că un preot căruia i s'a dat 20 fl. din mila împĕrătească, a fost silit ca sĕ capete acesti 20 fl. sĕ cuiteze 50 fl. ca primiți mĕ vĕd silit a îndrepta următoarea interpelațiune:

1. Este venerab. Presidiu cunoscută modalitatea de distribuire a acestor bani și ce feliu de garanță are venerab. presidiu că sumele de ajutoriu ajung în mâna preoților lipsiți?

2. Sûnt venerabilului presidiu cunoscute abusurile ce se fac cu împărțirea banilor amintiți?

3. Ce mĕsuri cugetă venerabilul presidiu a lua pre venitoriu pentru delăturarea abusurilor, ce se fac cu împărțirea ajutoarelor din banii de milă, și ce garanții voiesce a introduce ca banii sĕ ajungă la destinațiunea lor?

Presidiul declară a respunde îndată la această interpelațiune, că împărțirea ajutoriului se face după resoluțiunea prea înaltă, care designează modul și scopul împărțirei.

Banii se trimit protopopilor spre distribuire, pre lângă primirea cuitanțelor, și că toată garanția o are în simțul de oficiositate a protopopilor despre care până acuma n'a avut ansă a se îndoi.

La punct 2 dechiară categoric, că până acum nici consistoriul, nici presidiul n'are cunoscință despre vre-un abus în privința banilor espedați.

Ad 3. La cas de vre-un abus în această privință dacă în adevĕr se va descoperi, este ca și în alte casuri de abus procedura disciplinară, după care cei culpabili de bună seama se vor pedepsi.

Dr. St. Păcurariu declară a nu fi mulțămit cu respunsul dat și își reservă dreptul a face propunere în privința aceasta. — Sinodul ia respunsul presidiului spre sciință.

In legătură cu cele de sub punctul premergĕtoriu Dr. Stefan Păcurariu face următoarea propunere:

1. Intreaga sumă ce este menită pentru ajutorarea preoților lipsiți sĕ se împartă conform destinațiunei acestor bani numai între preoți adevĕrați lipsiți cu purtări bune și binemeritați pe terenul scolar bisericesc și au prunci la scoală;

2. Preoților ce nu au locuința în Sibiiu sĕ se trimită din căncelaria cons. archidiecesan suma ajutoriului asemnat la adresa fie-cărui deosebit prin asemnațiunea postală.

3. Astfel de ajutoare nu se pot detrage sau reținè sub nici un fel de titlu. — Se transpune comisiunei bisericesci.

Deputatul Patița face următoarea propunere:

„In considerare că afacerile sinoadelor, a comitetelor și epitropielor protopresbiterale nu sûnt definitiv regulate, ci numai generalmente enumerate, din care causă acele organe foarte însemnate nu pot desvolta nici o activitate cu resultate visibile, am onoare a face următoarea propunere:

Sinodul archidiecesan avisează pre prea ven. cons. archid. ca pre sesiunea venitoare sĕ substearnă un proiect de regulament, prin care sĕ se reguleze afacerile sinodului, comitetului și epitropiei protopresbiterale, conform posițiunei acelora în organismul bisericei și a precisa cercul lor de activitate. — Se transpun comisiunei pentru propuneri.

La ordinea ḑilei se pune cetirea a treia a regulamentului pentru administrarea și controla averilor bisericesci din archidiecesa gr. or. a Traniei. — Se primesce cu unele modificări stilistice și în cetirea a treia în mod provisor.

La ordinea ḑilei este cetirea a 3-a instrucțiunei pentru afacerile esactorale ale consist. archid. — Se primesce și în a 3-a cetire.

La ordinea ḑilei se pune raportul comisiunei organisătoare. Raportorul Parteniu Cosma raportează la propunerea consist. archid. pentru modificarea § 67 din regulamentul seminarial, că îndeplinirea posturilor profesorale ale institutului Andreian sĕ se facă prin consistoriu în ședința plenară, și face următoarea propunere:

Sinodul nu simte necesitatea nici oportunitatea pertractărei meritoriale a acestei propuneri, care țintesce la modificarea unui § esențial al regulamentului seminarial abia pus în lucrare, ci trece preste ea la ordinea ḑilei.

Dr. Stefan Păcurariu cere a se cetì și motivele consistoriului ear P. Cosma motivând mai pe larg propunerea comisiunei, și punêndu-se la vot propunerea deputatului Dr. I. Pușcariu aceea nu se primesce, ci — Sinodul primesce propunerea comisiunei, după care obiectul din cestiune nu se ia la pertractare meritorică.

La ordinea ḑilei se pune raportul comisiunei scolare.

Raportorul Dr. D. P. Barcianu raportează asupra proiectului consist. archid. de sub Nr. 568 scol. despre Regulamentul pentru un institut de învĕțătorese la scoalele poporale, și recomandă acest proiect spre primire în desbatere generală, ear în desbaterea specială se vor indigeta schimbările făcute în tecst din partea comisiunei. Dar de oarece punerea lui în lucrare cere spese cam de 3100 fl. din fondurile archid. el sĕ se comunice comisiunei finanțiare spre a'l lua în considerare la stabilirea bugetului.

Deput. Georgiu Dănilă face următoarea propunere:

Considerând că cu privire la starea primitivă în care se află scoalele noastre confesionale din archidiecesă, nu subversează chiar acuma necesitatea absolută de a se crea acuma un institut pentru crescerea de învĕțătorese; considerând, că nici starea finanțială de astădată nu ne motivează la crearea acestui institut; considerând că numĕrul acelor scoale confesionale, cari ar putè trage foloase numai decât din înființarea acestui institut, poate fi foarte mic, și că în scoalele confesionale, cari acum ar putè trage foloase prin înființarea institutului după posibilitate s'au și aplicat ici colea învĕțătorese, propune amânarea pertractărei acestui proiect.

Deput. Dr. I. Pușcariu propune ca proiectul acesta sĕ se dea consistoriului înapoi spre a consulta și a lua în privire și partea finanțiară.

Această propunere dă ansă la o desbatere mai îndelungată, în urma căreia raportorul resumând părerile ivite, susține părerea comisiunei, de oarece motivele aduse în contra admiterei la desbatere generală a proiectului nu ar avè basă. Necesitatea unui astfel de institut s'a constatat în sinodul din anul 1878 și 1879, însărcinându-se consistoriul a elabora un proiect de regulament în această privință. Consistoriul s'a grăbit a presenta un astfel de proiect, și acum ar fi un lucru curios, dacă sinodul ar trece preste dênsul la ordinea ḑilei simplu din motivul că nu ar fi constatată lipsa unui astfel de insitut, și că ar recere spese, cari s'ar putè folosì spre acoperirea altor lipse. Cu alte ocasiuni s'a dat consistoriului în alte direcțiuni însărcinări de feliul acesta; mai de multe ori consistoriul n'a putut presenta la timp cele dorite de sinod și a primit în diferite rênduri un fel de vot de blam și espresiunea părerei de rĕu a sinodului, că nu a satisfăcut însărcinărei primite. De astădată consistoriul a satisfăcut cu promptitudine ordinului primit dela sinod; asterne proiectul dorit, și acum sinodul se declară, că nu află de necesar a întra în desbaterea generală asupra proiectului. Aceasta ar fi în detrimentul autorității atât a sinodului cât și a consistoriului. Deci recomandă de nou primirea propunerei comisiunei scolare. Punêndu-se la vot propunerea comisiunei se respinge, și se primesce propunerea deputatului Dr. I. Pușcariu, în urmarea căreia proiectul din cestiune se redă consistoriului spre consultare și asupra părței finanțiare.

La ordinea ḑilei se pune raportul comisiunei petiționare. Raportorul Traian Mețian raportează:

a) Asupra petițiunei preotului Avram Stanca din Petroșeni pentru un ajutoriu. — Se transpune consistoriului spre posibila luare în considerare.

b) Asupra petițiunei preotului Ioan Ivanoviciu din Corunca pentru a se dechiara nevinovat de acusa radicată asupra lui și a se elibera de sub pedeapsa dictată de consistoriu. — Se restitue petentului pre calea consistoriului cu îndrumare, că nefiind sinodul for apelatorial suplicantul sĕ se țină de procedură.

c) Asupra petițiunei preotului Romul de Crainic din Dobra pentru un ajutoriu din fundațiunea Șaguniană. — Se transpune consistoriului.

d) Asupra rugărei preotului Ioan Iliescu din Cârcedea pentru un ajutoriu. — Se transpune consistoriului.

e) Cu privire la petițiunea ppresb. și parochului din M. Oșorheiu Parteniu Trombițaș de Bethlen pentru pensiune, comisiunea propune a se transpune comisiunei finanțiare spre luare în considerare la stabilirea bugetului, fiind și de altmintrea cas precedent din anul trecut, unde s'a mai dat atare pensiune.

Deput. Eugen Brote face propunerea, ca petițiunea sĕ se transpună consistoriului spre dare de părere. La propunerea deputatului Z. Boiu, cererea se transpune comi-

---

fi peste putință sĕ mai trăim pe fața pămêntului. Sunt însĕ oameni, care se cred capabili de a înțelege și ceea ce nu înțeleg și acestia îndeobște se pun între capetele luminate și mulțime, și țipă, și sbiară și fac sgomot deșert, până ce nu produc în lume zăpăciala, pe care o simt în capetele lor. Șaguna voia sĕ-i adune pe Românii în congres național, pentru ca sĕ se pună între mulțime și oamenii de felul acesta, sĕ stringă încă odată rândurile sĕ limpeḑească încă odată capetele și sĕ-i înfățișezĕ ear pe Românii de peste Capați ca pe un element închegat și plin de tărie.

Se înțelege, guvernul maghiar își dădea toată silința spre a zădărnicì acest plan; dar se vede, că coroana se pronunțase pentru realisarea dorinței lui Șaguna, căci președintele consiliului de ministri, atunci Contele Lonyai, pleacă în Ardeal spre a se pune în înțelegere cu fruntașii Românilor

Șaguna care știa ce voește Contele Lonyai, nici n'a voit sĕ se pună în înțelegere cu dênsul, căci scopul lui nu era de a se înțelege cu Maghiarii, ci de a pune la cale o manifestație energică pentru coroană și contra regimului maghiar, de a-i silì pe Maghiari sĕ facă noue concesiuni, ori cel puțin sĕ se țină de cele făcute până atunci.

Alți oameni politici din Ardeal, care treceau de vrășmași neimpăcați ai Maghiarilor, au creḑut însĕ, că se pot pune în înțelegere cu șeful cabinetului din Pesta, fără de a da chiar prin această încercare de înțelegere directă guvernului maghiar un puternic motiv de a susținè, că convocarea congresului național e de prisos. Ei s'au întrunit dar în conferență, au stat de vorbă cu Escelența Sa ministrul președinte al Ungariei și s'au întors, cum prevĕḑuse Șaguna, rușinați la casele lor. Astfel Lonyai dovedise, că Românii ardeleni sunt cei mai inofensivi oameni.

De aici înainte Românii din Austria sunt niște oameni fără o importanță în viața politică.

La anul 1863 Șaguna obținuse pentru Românii ardeleni dreptul de a se întrunì în congres național și presentând Împĕratului deputațiunea trimisă la tron din partea acestui congres, Împĕratul i respunde:

„Cu plăcere vĕ primesc ca pre representanții „bravilor Români“ ai marelui meu Principat Transilvania, care de repetite ori mi-au dat testimonii de neclintita lor eredință și alipire cătră mine și casa mea. În adresa ce mi s'a propus și în gravul cuvênt (inhaltsvolle Ansprache) al demnului lor președinte, ei au întărit din nou aceste simțiminte și au și recunoscut cu încredere sinceră fiiască și cu mulțămită acele principii de stat, ce le-am proclamat prin diploma mea din 20 Oct. 1860 și patenta mea din 26 Februarie 1861, și care vor duce la o salutiferă transformare a împeriului întreg. Primind cu plăcere și deplină îndestulare asigurările d-voastre cele deplin corespunḑĕtoare grelelor împregiurări actuale, vĕ împuternicesc totodată a le-o împărtăși aceasta comitenților d-voastre, cărora și de aici înainte le remân propens cu îndurare și grație împĕrătească.“

În onoarea acestei deputațiuni ministrii austriaci au dat soarele, eară municipalitatea din Viena a dat un banchet, la care a presidat mareșalul austriac Principele Colloredo alăturea cu primariul Capitalei și la care au luat parte somitățile politice din Viena.

Eată dar importanța ce li se dă Românilor ardeleni la 1863, pentrucă atunci ei treceau de oameni „bravi“, de un element compact și bine povățuit, care putea sĕ aibă glas hotărîtor în viața politică, un element pus la dispositiunea unui om de bună credință și cu vederi întinse, de care unii aveau cuvinte de a se teme și pe care alții se puteau răzema: de la 1870 încoace ei nu sunt de cât niște oameni rîsipiți prin țerile de la răsărit, un element zăpăcit, de care nimeni nu se teme și pe care nimeni nu îndrănește a se răzema,—sunt tot ceea ce au fost până la 1848.

După ce ideea congresului a fost dar zădărnicită, Șaguna luà hotărîrea de a se adresa printr'un „apel“ cătră națiune; dar el a murit mai na-

siunei bisericesci spre considerare în necs cu rugarea petentului alăturată la raportul consistoriului.

La ordinea ḑilei, raportul comisiunei organisătoare. Raportorul Nicanor Frateș raportează asupra „Regulelor directive“ pentru afacerile interne ale comisiunei administrative a tipografiei archid. și propune ca aceste regule sĕ se primească în general, ear în special sĕ se facă unele modificări:

Propunerea comisiunei pentru primirea „Regulelor directive“ în desbatere generală se primesce și se pune numai decât la desbatere specială. Cetindu-se titlul, deputatul P. Cosma propune ca titlu: „Regulament pentru afacerile interne ale comisiunei administrative a tipografiei archidiecesane.“ La desbatere se nasce întrebarea despre competența sinodului de a face schimbări și modificări a tecstului propus de comisiunea tipografiei, sau dacă aceste schimbări și modificări sûnt a se trimite aceleași comisiuni spre a le induce însași în tecst și astfel întregit tecstul a'l asterne de nou sinodului spre revedere și aprobare.

Deputat. N. Cristea cu privire la cestiunea de competență se pune pe terenul etic și pretinde sĕ avem mai multă încredere în comisiune. Numai șurubii, ori cât de numeroși ar fi, nu sûnt în stare a susținè un edificiu, dacă el în sine va fi putred. Ori câte legi am face n'ar fi de ajuns, dacă comisiunea nu va fi bună, încât sĕ putem avè încredere într'ênsa. Această din urmă trebue sĕ o avem, pentrucă capul sinodului și consistoriului e și capul ei și așa 'i putem lăsa fără frică și ei cercul seu de activitate. De altă parte trebuie sĕ fim cu veneraṭiune și către Marele testator, care a dăruit archidiecesei averi așa de frumoase. Este de părere, ca sinodul sĕ se conformeze în cestiunea de competență testamentului Marelui testator.

Fiind timpul înaintat (la 2 oare după ameaḑi) se propune încheiarea ședinṭei. Punêndu-se la vot această propunere, se primesce.

Ședința procsimă se anunță pe mâne după servițiul ḑeesc la $10^1/_2$ oare înainte de ameaḑi.

La ordinea ḑilei va fi continuarea desbaterei asupra acestui regulament.

Sedința VIII (4/16 Maiu).

Ședința se deschide, după o conferență prealabilă, la 12 oare înainte de ameaḑi.

Se cetesce protocolul ședinṭei premergĕtoare și se autentică.

Din incidentul verificărei deput. Dr. Stefan Păcurariu pretinde înducerea în protocol a motivelor puse în fruntea interpelaṭiei sale din ședința a VII.

Presidiul provoacă pe înterpelant a notifica casul concret de care a făcut amintire, și punênd la vot întrebarea dacă sûnt a se înduce motivele la protocol sau că ar trebuì manṭinută datina de până acum și prescriptele regulamentului afacerilor interne, în virtutea căruia numai propunerile formulate și înterpelațiile au loc la protocol.

Sinodul se declară pentru neînducere a motivelor la protocol.

Față cu acest conclus deput. Dr. St. Păcurariu face următoarea declarație:

„De oarece s'a lăsat la protocol din înterpelaṭiunea mea pasagiul: „după ce chiar ieri 'mi-a obvenit ear un cas, că un preot, cărui i sa dat 20 fl. din mila împĕrătească, a fost silit, ca sĕ capete acesti 20 fl. sĕ cuiteze 50 fl. ca primiṭi, me vĕd silit a îndrepta următoarea (înterpelaṭie) — cu totul afară 'mi retrag toată interpelaṭiunea ca fără înṭeles.“

Sinodul ia declarația spre sciință și admite a fi petrecută în protocolul de aḑi.

Presidiul anunṭă, că în virtutea dreptului ce i compete ca președinte a dat con-

---

inte de-a fi găsit timpul oportun pentru aducerea la îndeplinire a acestei hotărîri părinṭesti.

Mulṭi s'ar fi așteptat poate, ca cartea Părintelui Popea, sĕ ṭină locul acestui „apel.“

Aceasta nu era cu putință

Deprinși a vedè în faptele unui om mai ales ceea ce ele sûnt, eară nu scopul la care ṭintesc, sûntem dispuși a'l lua pe Șaguna drept un îndemânatic om politic. El însĕ a luat parte la viața politică, fără ca sĕ fi fost un om politic, de oarece scopul urmărit de dênsul nu a fost politic, ci bisericesc. Toată, dar toată lucrarea lui politică e îndreptată spre crearea condiṭiunilor, în care biserica organisată de dênsul sĕ se poată desvolta și toate succesele lui au ca efect vĕḑut întărirea acestei biserici. (Va urma).

---

ciediu pe 3 ḑile deputatului I. Tipeiu și G. Filipescu, ca fiind împedecaṭi prin afaceri grave.

La ordinea ḑilei: Raportul comisiunei organisătoare. Raportorul Nicanor Frateș continuă raportul seu asupra „Regulilor directive ale comisiunei administrative ale tipografiei archidiecesane.

După o desbatere mai lungă sinodul decide înlocuirea cuvintelor „Regule directive“ prin: „regulament al afacerilor înterne etc.“

După cetirea §. 1 deputatul Dr. Il. Pușcariu propune: a se însărcina prin consistoriu comisiunea tipografică, care studiind și întregind regulamentul conform îndigitărilor comisiunei organisătoare sĕ'l reastearnă stante sesione.

Deputatul P. Cosma nu consimte, neavênd sinodul legătură directă cu comisiunea tipografică, apoi adauge, că însași comisiunea organisătoare ar fi completat tecstul.

Este însĕ vorba de obiecte, a căror resolvire reclamă cunoscinṭe cu totul speciale.

Deputatul N. Cristea propune: Regulamentul cu modificările propuse de comisiunea organisătoare se primesce în mod provisoric însărcinând comisiunea tipografică a presenta în procsima sesiune sinodală un regulament întregit cu acele modificări spre aprobare și decidere finală.

Deputatul E. Macelariu propune: un aditament, după care amortisarea este a se face în curs de cel mult 10 ani care aditament se primesce. §§, 2, 3, 4 și 5 se primesc fără modificări.

Deputatul P. Cosma arată, că consistoriul este, în a cărei competență întră distribuirea ajutoarelor pe seama vĕḑuvelor preotese sĕrace din venitul fondului tipografiei, provocându-se la testament, unde dreptul de distribuire este reservat Consistoriului.

În sfêrșit sinodul primesce regulamentul în tecstul alăturat la protocol și comisiunea administrativă se însărcinează a specialisa și întregì §. 1 în privinṭa îngrigirei și administrărei fondului, arĕtând apriat, în ce mod sĕ se ṭină în evidență toată averea mobilă și imobilă cum are se fie administrată și controlată. Regulamentul astfeliu întregit sĕ'l substearnă în sesiunea procsimă sinodală. Ședința procsimă se anunță pe mâne la 9 oare a. ameaḑi.

La ordinea ḑilei: Rapoartele comisiunilor.

Ședința se închee la 2 oare după ameaḑi.

Cercetări critice.

(La respunsul preotului Mihaiu Sturza din Nri 147—152 ai „Telegrafului Român“ an. tr.).

I.

În sfêrșit dl Sturza venì ca sĕ dovedească și în coloanele acestui respectabil jurnal frumoasa sa erudiṭiune canonică, în cestiunea căsătoriei preoṭilor de a doua. Foarte bine! Cel puṭin publicul cetitoriu va fi avut ocasiunea de a vedè cu ochii — ca oare când bĕtrânul Simeon pe Mântuitoriul — strasnica dsale erudiṭiune canonică.

Nu mĕ voiu plânge de fel pentru maniera și soiul criticei, cu care me întimpină dl Sturza în respunsul ce'mi adresează. Ea este mai jos de toată critica! Ca toṭi criticii seraci în argumentele obiective, dsa întroduce în polemia literară personalități, atacând de a dreptul caracterul meu privat.

Cu adevĕrat criticasem pe dl Sturza, ca pe scriitoriu, fără reservă. Insĕ nu era nici de obiectul controversei, nici de demnitatea mea ca critic sĕ atac caracterul privat al dsale, sĕ amestec în polemie afacerile sale private sau pastorale. Nu tot așa face dl Sturza! Dsa mĕ admoniază, că datorinṭele tagmei călugăresci sûnt: „ca sĕ remână în monăstire până la moarte, se jure că va păzì tăcerea, ascultarea și fecioria, precum și postul neîntrerupt“. Apoi mĕ întreabă, păzescule eu toate aceste? mai adăogênd că pe lângă toată rigorositatea mea, de a respecta canoanele, dsa barem de ḑece ori într'un an m'ar face din călugăr mirean, și barem de atâtea ori m'ar escomunica ca pe mirean!

În adevĕr strasnice argumente canonice pentru adoua căsătorie a preoṭilor! Dar, ce se facă omul? Când i lipsesc argumentele scientifice, el caută sĕ facă întrebuinṭare de soiul argumentelor, ce le are, fie și copilăresci!

Nu o ḑic aceasta doară pentrucă ma'și gena a supune criticei conduita mea esterioară. Dl Sturza se cuvenia sĕ scie ca preot, că în afacerile de consciință omul este responsabil numai lui Dḑeu și consciinṭei sale. Tribunalului esterior detoresce socoteală de faptele sale numai în casul dacă prin ele a călcat datoriile către deaproapele, dacă a violat principiul: *suum cuique!*

Fără îndoială multă perfecṭiune se cere dela monachi; însĕ nu uita dle Sturza, dela preoṭi, ne spune sf. Ioan gură de aur, se cere și mai multă perfecṭiune. „Căci la noi, ḑice el, nu este vorbă despre demnitatea unui duce sau rege, ci despre o diregĕtorie ce are trebuinṭa de vêrtute ângerească. Că sufletul preotului trebue sĕ fie mai curat decât raḑele soarelui“. *) Eu n'am pretensiunea, ca cineva sĕ mĕ socotească fără pĕcate, căci numai singur Dḑeu este fără pĕcat, dar apoi cu pĕcatele unuia vreai dta sĕ scuzi și sĕ justifici pĕcatele altora? Aceasta mi se pare un lucru nedemn și chiar condamnabil din punctul de vedere moral, căci pĕcatele singuratecilor cât și ale mulṭimei trebuesc corese, ear nu justificate! Dacă togmai eu am greșit, și ca om pot greșì, posed încă cel puṭin simṭul și cualitatea de a mĕ îndrepta și nu voiu cere niciodată, ca sĕ fiu liber de controla faptelor mele, care este legea, cum voiesce sĕ facă dl Sturza, când cere ca pentru delăturarea pĕcatului sĕ desfiinṭăm legea, fiindcă pĕcatul după dsa, isvoresce din călcarea legei! Ceea ce este egal cu a ḑice: deoarece legea penală califică omorul ca crimă: așa dar pentru delăturarea acestei crime sĕ desfiinṭăm legea penală! Un lucru neînṭeles și nejustificabil după dreapta raṭiune.

Înṭeleg foarte bine intenṭiunea părintelui Sturza, de a mĕ disciplina ca sĕ remân în tăcere și ascultare până la moarte. Din întêmplare, afară de mine, nimenea nu pusese în lumină enormitățile sale teologice și canonice și acum 'i-ar venì bine la socoteală, ca sĕ'mi poată astupa gura cu cuvintele: călugărul are sĕ tacă! Dar sĕ'mi spună dl Sturza „de când este sciința privilegiul și monopolul unor persoane particulare? Decând numai dsa are dreptul ca sĕ vorbească în cestiunile canonice, ear călugării sĕ tacă? Dsa declară, că a pus cestiunea căsătoriei de adoua a preoṭilor, înaintea publicului, ca sĕ vedem „dacă după canoane sĕ poate sau nu se poate deslega“. Și după ce n'a potut produce nici un argument din canoane pentru deslegarea ei, ear din partea mea întimpinând pe însĕși canoanele prohibitive, vine acuma și'mi replică: călugărul sĕ tacă! Ei dle Sturza! Aceasta este o armă cu totul nevrednică! Tăcerea în lupta întelectuală se impune prin puterea argumentelor nu prin imperativul „taci“! Apoi călugării n'au tăcut și nici vor tăcè!

Dacă am scris în contra căsătoriei de a doua a preoṭilor, n'am scris nici din fanatism, nici din interes personal, ci din principii canonice, și în conformitate cu așeḑĕmintele bisericei ortodocse. Ear d. Sturza, spune apriat, a scris din interes „provocat din partea unor preoṭi și amici ai sei“.

Ba merge și mai departe, declară în mod categoric, că el stă în cestiunea căsătoriei a doua a preoṭilor „*extra dominium*“, afară de canoane, și eu, care stau „*întra dominium*“

---

*) S. Ioan gură de aur, despre preoṭie, cart. VI.

pe terenul canonic, așì fi avut contra D-sale „motive cu mult mai ponderoase“, la care era și preparat a le întimpina cu „plăcere“. D-nul Sturza așa dără ne spune limpede, că apĕră o causă, în contra căreia chiar și d-sa scie motive ponderoase, și încă „cu mult mai ponderoase“ decât cele aduse de mine!

Ei bine! În faṭa acestei traficări și specule declarate cu sciinṭa și adevĕrul, oare puteam eu, ca om de consciință, sĕ nu descoper enormitățile d-lui Sturza? Puteam eu sĕ nu arĕt, că articolii D-sale cuprind „părereri greșite“, „conclusiuni false“? etc. Cu toate aceste, dl Sturza nu va putè arĕta nici măcar o iotă din articolii mei, prin care l'așì fi numit „eretic“ sub simplul cuvênt, că a scris pentru căsătoria a doua la preoṭi. Ci l'am numit eretic, pentrucă în interpretarea sântei scripturi, el urmează o interpretare individuală, în locul interpretărei colective a bisericei; ba d-sa ajunsese până a contesta și infalibilitatea concilielor ecumenice, afirmând, că „sinodul bisericei a delăturat în canoanele disciplinare dispositiunile apostolesci, cuprinse în s. scripturuă;“ și în sfêrșit, d-sa atăcase în mod indirect chiar și autoritatea s. scripturi, ḑicênd: „tot ce este făcut de om, nu poate fi perfect, ca ceea ce este făcut de Dumnḑeu, măcar sĕ fie acel om ori cât de inspirat de Dumnḑeu“. Apoi s. scriptură fiind făcută de oameni inspiraṭi de Dumnḑeu, ar urma după teoria dlui Sturza, că nici ea nu este operă perfectă Dumnḑeească; căci autorul noṭiunilor și ideilor, cuprinse în ea, de și este însuși Dḑeu, totuși aceste noṭiuni și idei au ajuns la noi numai prin intermediul oamenilor inspiraṭi a profeṭilor și apostolilor! Eată cuvêntul, pentru care ḑisesem, că judecat după teoriile sale, dl Sturza remâne protestant și eretic, faṭă cu doctrina bisericei ortodocse!

Ceea ce apare mai caracteristic și cutezătoriu, în rĕspunsul dlui Sturza, este pretensiunea d-sale de a fi motivat prin canoane admisibilitatea căsătoriei a doua a preoṭilor. Căci în respectul canoanelor, D-sa profesează o doctrină negativă în general, și astfel ṭoată argumentarea sa canonică, în privinṭa căsătoriei preoṭilor, se întemeează pe negaṭiunea absolută a canoanelor positive. D-l Sturza, adecă în loc ca sĕ demustre, în mod scientific, prin canoane sau pracsa bisericei ecumenice, admisibilitatea căsătoriei de a doua a preoṭilor, simplaminte cere absoluṭiunea canoanelor și a practicei esistente, relativ la această cestiune canonică.

Apoi aceasta încă sĕ fie o argumentaṭiune canonică? Eu cred, că o argumentare, carea consistă numai în negaṭiune, scie se o facă și cel fără nici o cunoscință de canoane și de dreptul canonic! Dar sĕ esaminăm mai deaproape respunsul d-lui Sturza, ca sĕ vedem ce fel de argumente canonice aduce D-sa pentru a doua căsătorie a preoṭilor și ce valoare au argumintele D-sale în cestiunea ce ne preocupă? (Va urma).

Varietăți.

* (Cironomul) împĕrătesc Rudolf, în urma învoirei Majestății Sale împĕratului, a primit din partea universității din Pesta titulul: Doctor de filosofie *honoris causa.*

* (Maial). Corpul învĕṭătoresc dela scoalele normale române gr. or. din Veneṭia inferioară a decis ṭinerea unui maial cu elevii dela aceste scoale, în 11/23 Maiu a. c. în pădurea de stejariu la fântâna dintre „Măguri“.

Deci prin aceasta sûnt învitaṭi

toți domnii binovoitori de a participa la această festivitate.

Veneția inferioară în 4/16 Maiu 1880.

Georgiu Modorcea,
învěț. dirigent.

* (Bilete tour și retour), pentru călětoriile cu trenul la băile din Elöpatac se dau din 20 Maiu încolo până la sfârșitul lui Octomvrie a. c. la toate stațiunile călei ferate orientale. Aceste bilete au valoare până în 15 Octomvrie a. c. și se pot întrebuința și pentru călětorii cu trenurile accelerate dacă aceste poartă cu sine și vagoanele respective. Încât sûnt modificate prețurile acestor bilete se poate vedè în detail din placatele respective.

* (Calea ferată) Apahida—Dej după cum se ₫ice în proiectul de lege asternut dietei în 14 Maiu n. se va clădì de baronul Desideriu Banffy. Spesele sûnt preliminate cu 800,000 fl. și statul va da șini în preț de 300,000 fl. v. a.

* (Mutare de târg). Târgul, care ar fi să se țină în Becleani din comitatul Solnocului-Dobâcei în 23 și 24 Maiu se va ținè de astădată escepționalmente în 6 și 7 Iunie n.

* (Provocare). „Un contribuent“ din Presaca (Bănat) provoacă pre dl Ioan Opra, a da deslucire în „Tel. rom.“, că ce a făcut cu banii colectați în anul 1878 de pela mai mulți învěțători și preoți din tractul nostru protopresbiteral pentru dl protopop Nicolae Andrievici cu prilegiul visitărei tractului și a esamenelor?

* (Programa) festivității de înaugurare a reun. învěț. rom. gr. or. din giurul Sibiiului ținute în Sălište:

1. *Cuvênt de deschidere,* rostit de preș. reun. dl Ioan Popescu.

2. *Reîntoarcerea victorioasă,* poesie cântată de corul elevilor din Sălište.

3. *Femeia română ca mamă,* disertațiune de d-na Aurelia Goga.

4. *Declamări...*

5. *Dorul,* poesie de Blarenberg melodie de Șutz cântată solo de Ioan S. Puntean.

6. *Cultura socială la Români,* disertațiune de Nicolau Ivan.

7. *Declamare..*

8. *Marșul independenței,* poesie de Orășan cântată de corul elevilor din Sălište.

După prând escursiune la fontâna „Foltea.“ Nefavoriți de timp petrecere în sala scoalei. *Comitetul.*

* (Consemnarea) d-lor contribuenți pentru fondul reuniunei învěțătorilor din ținutul Sibiiului cu ocasiunea inaugurărei ei din 23 și 24 Aprile, precum și pentru biblioteca scoalei din Sălište, și adecă: DD. d-na Iustina Oprea Bârză, proprietăreasă în Sălište 10 fl., Ioan R. Macsim, jude reg. în Sălište 5 fl., Ilariu Muciu, pretor în Sălište 5 fl., Dimitrie Roman, negușător (cu firmă) în Sălište 5 fl., Nicolau Mosora, primariu în Sălište 3 fl., Dr. Nicolau Calefariu, medic în Sălište 3 fl., Ioachim Muntean, paroch gr or. în Gurariului 3 fl., Demetriu Bârsă, esecutor în Sălište 3 fl., Petru Iuga, paroch gr. or. în Tilișca 2 fl., Demetriu Florian, notariu în Sălište 2 fl., Ioan Zacharie vicenotariu în Sălište 2 fl., Demetriu Roșca, paroch gr. cat. în Sălište 1 fl., Demetriu Popa jun., oieriu în Sălište 1 fl., Demetriu Oprea Borcea, proprietariu în Sălište 1 fl., Ilie Peligrad, negușăt. în Sălište 1 fl., Daniil Neamț, paroch gr. or. în Sălište 1 fl., Nicolau Popa, oieriu în Sălište 1 fl., Bucur Comșa, negus. în Sălište 1 fl., Alecsandru Borcea, propr. în Sălište 1 fl., Daniil Marcu, paroch gr. or. în Sălište 1 fl., Nicolau Nartea, cafengiu în Sălište 1 fl., Nicolau Țintea, negus. în Sălište 1 fl., Avram Acilenescu, notariu în Galeș 1 fl., Michail Fleischer, provisor în Sălište 1 fl., Dimitrie Iosof, paroch gr. or. în Galeș 1 fl., Nicolau Răchițean, paroch în Galeș 1 fl., Stefan Milea, notariu în Tilișca 1 fl, Daniil Iosof, primariu în Tilișca 1 fl., Oprea Borcea, paroch în Sălište 1 fl., Ioan Ivan, notariu în Aciliu 1 fl., Moise Branisce, subpretor în Sălište 1 fl., Dimitrie Herța, proprietariu în Sălište 1 fl., Nicolau Sêrbu, propriet. în Sălište 1 fl., Nicolau Hociotă, propriet. în Sălište (și Sângătin) 1 fl., Petru Comșa, negușăt. în Sălište 1 fl., Ioan Daderlat (Păvăluț), negus. în Sălište 1 fl., Oprea Greavu, negus. în Sălište 1 fl., Dimitrie Bloț, negus. în Sălište 1 fl., Dimitrie Răsoiu, negușăt. în Sălište 1 fl., Ilie Ghibu, cojocariu în Sălište 60 cr., Török Dénes, cancelist în Sălište 50 cr., Petru Herța, curelariu în Sălište 50 cr., Vasilie Roman, curelariu în Sălište 50 cr., Dimitrie N. Simion, negușăt. în Sălište 50 cr., Vizantie Marcu, negușăt. în Galeș 50 cr., Daniil Bârsan, faur în Sălište 50 cr., Dr. Bunescu, medic în România 50 cr., Dimitrie Lucaciu, cojocariu în Sălište 50 cr., Nicolau Coma, opincariu în Sălište 50 cr., Dimitrie Simion, negus. în Sălište 40 cr., Ioan I. Borcea, faur în Sălište 40 cr., Ilie Bârsan, hăsnariu în Sălište 20 cr., Ioan Morariu, plugariu în Săcel 10 cr. Suma 77 fl. 20 cr.

Sălište în 25 Aprilie 1880.

Demetriu Chirca m. p.,
notariul reuniunei.

* (O batjocură). „Hermannstädter Zeitung“ din 18 Maiu n. ne spune, că în 10 Maiu n. în București nici la un oficiu vamal nu s'au putut vămui marfele, și adecă din simpla pricină, că oficiile 'și-ar fi gătat toate tipăriturile necesare pentru împlinirea formalităților vamale. (Oare să fie adeverat? Red.).

* (Invențiune nouă). In America se folosesc de present un fel de pene, cu cari se pot scrie în continuu 70—80 de fețe de hârtie fără de a lua cerneală. Ele sunt adecă de așa construite. Stilurile lor sunt pe dinlăuntru goale, care se umplu odată cu cerneală. Vêrful lor îndată ce atinge vreun obiect, fie hârtie sau orice, numai decât lasă cerneală și scrie.

* (Un tun gigantic) s'a espedat în 7 Maiu n. din Fabrica lui Krupp din Essen spre Pola. Gloanțele tunului acestuia sunt de $2^1/_2$ măji de mari. Tunul este menit pentru Austria.

* (O familie fructiferă). William Smoak din Charleston (în Statele Unite), care numeră acum 79 ani, avu decurênd întêmplarea de bucurie, a vedè pe cea mai tinără și a 13-a fică a lui devenind bună. Moșneagul Smoak are acuma numai 190 de nepoți, 391 strănepoți și 70 stră-strănepoți.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

München, 19 Maiu n. Împěratul Austriei a plecat a seară la Penzing.

Paris, 19 Maiu n. Cei mai mulți arestați cu ocasiunea grevei din Rheims sûnt agravați din partea judecătoriei, ei nu se țin de clasa muncitorilor. Sistarea muncei probabil a fost arangiată de un comitet secret spre scopuri politice. În Rheims au început eri a lucra earăși 900 lucrători.

Constantinopole, 19 Maiu nou. Rusia a ratificat actele comisiunei pentru regularea granițelor, care regulează granițele Bulgariei spre Rumelia resăriteană, Macedonia, Serbia și Turcia. Se asteaptă și ratificarea celorlalte puteri și a Porții.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 15 Iunie și 29 Iulie imob. lui Ioan Czinczi și soți în Șichetfalău (trib. Murěș-Oșorheiu); în 3 Iunie și 3 Iulie imob. lui Roberth și Reghina Lang în Rêpea; în 25 Maiu și 26 Iunie imob. soției lui Andreiu Moldovan în Hălmiag (judec. cerc. Sighișoara); în 28 Maiu și 28 Iunie imob. lui Francisc Sarosi în Gherebiniș (trib. Turda); în 29 Maiu și 28 Iunie imob. lui George Sanda Popia în Săcele (trib. Brașov); în 15 Iunie și 29 Iulie imob. lui Petru Muntean în Meghișfalău; în 22 Maiu imob. lui Andreiu Dencz în Murěș-Oșorheiu (trib.); în 22 Maiu imob. lui Stefan Lang în Cluj (trib.); în 21 Iunie și 2 August imob. lui Albert Farkas în Haroscherec (trib. Oșorheiu); în 3 Iunie și 3 Iulie imob. lui David Casper în Feldioara (trib. Brașov); în 31 Maiu imob. lui Ioan Sittengruber în Huedin (trib. Deva); în 12 Iunie imob. lui Dănilă Csiki în Coveșdi (trib. M. Oșorheiu); în 21 Maiu imob. lui Iosif Boci în Lunca; în 22 Maiu imob. moștenitorilor după Michail Huț în Ribița (judec. cerc. Baia de Criș); în 17 Iunie și 31 Iulie imob. lui Danilă Barta în Panit; în 22 Iunie și 3 August imob. soției lui Ioan Sebeș în Oșorheiu; în 22 Iunie și 2 August imob. lui Ioan Nagy in Sântioană (trib. M. Oșorheiu); în 22 Maiu imob. lui Petru Pripon în Cărpiniș (trib. Abrud); în 31 Maiu și 1 Iulie imob. lui Andreiu Szarka in Moha (judec. cerc. Sighișoara); în 24 Maiu imob. Varvarei Andress în Sâncraiu (judec. cerc. Huedin).

Bursa de Viena și Pesta
din 18 Maiu 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	105.55	105.40
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	82.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	98.80	98.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	86.50	86.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	126.—	125.50
Obligațiuni ung. de rescumpěrarea pământului	94.10	94.50
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	93.50
Obligațiuni urbariale temeșiane	93.25	93.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	92.25
Obligațiuni urbariale transilvane	92.50	92.25
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	96.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea ₫ecimei de vin	92.50	92.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.35	72.25
Datorie de stat în argint	73.20	73.25
Renta de aur austriacă	88.50	88.60
Sorți de stat dela 1860	130.25	130.50
Acțiuni de bancă austro-ung.	836.—	836.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	274.60	274.—
Acțiuni de credit austr.	263.—	263.50
Sorți ungaresci cu premii	—.—	110.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.63	5.58
Napoleon	9.46	9.45
100 marce nemțesci	58.50	48.50
London (pe polița de trei luni)	118.75	118.80

Nr. 4. 1880. 1—3

CONCURS.

Pentru 8 tineri cari doresc a fi aplecați la maestrie din partea reuniunei sodalilor români din Cluj, pre basa §-fului 6 din regulamentul reuniunei, subscrisa comisiune prin aceasta escrie concurs.

Dela concurenți cari pot fi ori din care parte a Transilvaniei, se poftesce:

1. Carte de botez, că au etate de 14 ani, și că sûnt de origine Români.

2. Că au cunoscințele ce se predau în scoalele primare, și prelângă limba maternă posed elementele unei limbi străine (germână sau maghiară).

3. Se producă obligațiune dela părinți sau tutori, că'i vor lăsa în tot timpul statorit la măestrul, unde 'i-a așeḑat comisiunea, și că în cas de lipsă i vor provedè cu îmbrăcăminte, ear la cas, când i vor lua dela măestrie, vor reîntoarce reuniunei toate spesele.

4. Elevii se vor așeḑa la măestrie la dorința lor, ori și în care cetate a Transilvaniei, mai cu preferință însě în Cluj, pentru a putè fi supraveghiați din partea comisiunei conform regulamentului.

5. Concurenții au de a produce atestat legal despre paupertatea părinților lor.

6. Acei concurenți, cari din causa depărtărei nu se pot presenta înaintea comisiunei subscrise, au de a produce atestat medical despre desvoltarea corporală și intregitatea organelor.

Între mai mulți concurenți se vor preferì conform §-lui 20 din regulament:

a) Pruncii dela sate, despre cari se poate presupune, că în urma necsului lor familiar eventualmente se vor așeḑa ca măestri în comuna lor natală sau în altă comună rurală;

b) Între condițiuni egale vor fi preferiți orfanii de ambii parinți, apoi de tată;

c) Între diversele măiestrii, la cari doresc a fi aplicați, se vor preferì aceia, cari doresc a fi aplicați la: rotărie, faurărie, butnărie măsărie, carpentarie sau lemnărie, cojocărie, cismărie groasă, peleriarie, curerărie și funerie.

Suplicele instruite conform acestui concurs, sûnt de a se substerne la președintele acestei comisiuni în Cluj până în 1 Iunie st. n. a. c., când cei ce se vor presenta în persoană se vor și esamena prin comisiune conform regulamentului, și după aceea se vor așeḑa pre la măestrii, pre cari îi plătesce comisiunea amesurat contractului ce va încheea cu respectivii măestrii.

Comisiunea reuniunei sodalilor români din Cluj încredințată cu așeḑarea învěțăceilor români pre la măestrie.

Cluj în 1 Maiu 1880.

Basiliu S. Podoabă m. p.,
capelan gr. cat. și președ. al comis.

Dr. **Aureliu Isac** m. p.,
secretariu.

Nr. 12. Scaun. ppescu 1879. 3—3

EDICT.

Maria Nistora nată Tomuța din Mihaleni, cott. Hunedoarei, pretura Bradului, carea de 2 ani de ₫ile a părăsit pe bărbatul ei Alecsandru Nistor din Potugani fără a i se scì ubicațiunea: se citează prin aceasta a se presenta înaintea Scaonului ppesc subsemnat în termin de un an și o ₫i dela datul din jos, căci la din contră procesul divorțial asupră-i intentat se va pertracta și decide și în absența ei.

Din ședința scaonului ppesc gr. or. a Zarandului ținută în 15 Noemvrie 1879.

Scaunul ppesc gr. or. al Zarandului ca for de Istanță.

Nicol. I. Miheltianu,
prot. gr. or. al Zarandului.

Nr. 1071—1880.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de medic cercual în cercul II sanitar al Boiței din pretura Cisnădiei, comitatul Sibiiu cu reședința în **Tălmaci** sau **Boița,** se escrie prin aceasta concurs. De cercul acesta sanitar se țin comunele: Tălmaci, Tălmăcel, Boița, Porcesci și Veștem cu 6506 suflete.

Cu acest post sûnt împreunate următoarele emolumente:

1. Pentru un doctor de medicină salariu 400 fl.

2. Pentru un chirurg de medicină salariu 300 fl.

3. Dacă medicul va reședè în Boiță, are dela această comună cuartir natural și lemne;

4. Onorariu pentru visita primă 50 cr. eară pentru fie carea următoare la același pațient câte 30 cr;

Ținerea unei farmacii de mână se înțelege de sine.

Doritorii de a ocupa acest post au a'și adresa suplicele lor instruite cu documentele despre cualificațiunea și îndreptățirea lor spre esercitarea pracsei medicale (art. de lege XIV: 1876 alinea III) până în 8 Iunie 1880 la 6 oare seara pretorului subsemnat

Tălmaci în 7 Maiu 1880.

Emerich m p.,
pretor.

[25] 1—3

Redactor respunḑětor: **Nicolau Cristea.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 55. Sibiiu, Sâmbătă 10 Maiu 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 9 Maiu.

Politica esterioară privită prin prisme maghiare se înfățișază amenințătoare și pentru „patrioți“ însuflătoare de grigi! Înfățisarea aceasta ni se pare, că representă altceva și nu ceea ce arată. Căutând mai adunc la evenimente ni s'ar părè, că în lăuntru se pregătesce ceva, ce face pe compatrioții nostrii sĕ aibă temeri.

Comitetul central al tragerei la semn federală din Austria, ne spune „Resboiul“, adresează următoarea învitare călduroasă cătră trăgĕtorii din România, ca sĕ ia parte la serbarea aniversărei sale, care va fi o serbare strălucită internațională:

Tirailori Români! „Societatea de tir din Austria serbează în ḑilele dela 18 până la 25 Iulie a. c. cu prima dare la țintă a asociațiunilor de tir austriace, aniversarea fundărei sale în vechia urbe danubiană (în Viena). Întocmai ca pe tirailorii tuturor națiunilor strinse prin legături de amiciție, vĕ salutăm și pe voi, vecini ai imperiului nostru, cu toată cordialitatea, și vĕ învităm a participa la această serbare.

„Gloria armelor voastre este splendidă și bine meritată; daține ocasiune sĕ o admirăm în această luptă pacifică, ce o mijlocim tirailorilor, și noi ne vom bucura de victoriile ce le veți repurta.

„Tirailori Români! Puneți la probă ospitalitatea vecinilor vostri și vĕ veți încredința, că vĕ vom primì și saluta ca oaspeți și vecini iubiți, cu cea mai vie bucurie“.

Pentru comitetul redacțiunei: Iohannes Nordmann.

Pentru comitetul central: Dr. Ed. Kopp, Președinte. Contele Hanns Wilczek, primul vice-președinte. Nicolau Dumba, al doilea vice-președinte.

Sinodul archidiecesan.

Sibiiu 9 Maiu.

Sinodul nostru archidiecesan a ajuns la a XVIII și doar la cea din urmă ședință din sesiunea actuală. În cea de Mercuri seara s'a desbătut raportul secțiunei scolastice din consistoriu. Raportul ne dă preste tot dovadă de un progres destul de frumos în asemĕnare cu împregiurările, în care trăim. Preste 60 % din copii de scoală și umblă la scoală. — Astăḑi s'a ales asesor în sen. scol. protopresbiterul I. Gall eară în comisiunea generală Adm. prot. D. Tamaș și Leményi. După aceste a urmat și urmează încă raportul comisiunei finanțiare.

Sedința IX (5/17 Maiu).

Se cetesce protocolul ședinței premergĕtoare și se autentică.

Presidiul presentează următoarele esibite:

a) Rugarea locuitorilor din Albac pentru al 2-lea preot.

b) Rugarea preotului Luca Botean pentru un ajutoriu de 100 fl. pe seama scoalei;

c) Rugarea parochului din Draos Ioan Iosif pentru un ajutoriu bănesc.

d) Rugarea comitetului parochial din Gușteriță pentru un ajutoriu de 2000 fl. pe sama clădirei bisericei. (Se transpun comisiunei petiționare.

Urmează la ordinea ḑilei raportul comisiunei organisătoare asupra raportului general al consistoriului în ședința plenară.

De oarece însĕ se constată, că raportul acestei comisiuni nu întrunesce condițiunile prescrise de regulamentul afacerilor interne. — Se amână raportarea pe altă ședința.

Urmează la ordinea ilei raportul comisiunei bisericesci asupra raportului consistorlului ca senat bisericesc. Raportorul Andreiu Ghidiu propune a se lua în general raportul spre sciință.

Deput. P. Cosma constată în general un progres la consistor în purtarea afacerilor, însĕ nu poate trece cu vederea defectul, că diferitele senate ale consistoriului, par a nu scî unele de altele în lucrarea lor, obvenind lucruri, cari în două senate diferite se resoalvă în mod diferit (!?!). De altcum pentruca sinodul sĕ fie în posițiunea de a cunoasce mai bine activitatea consistoriului, ar dorì ca pe viitoriu sĕ se tipărească de timpuriu și sĕ se distribue între deputați rapoartele consistoriului. Cu aceste observări generale primesce raportul de basă pentru desbaterea specială.

Întrând în desbaterea specială a raportului consistorial, raportorul arată că

Consistoriul ca senat bisericesc a ținut în decursul anului trecut 39 ședințe în cari pe basa consultărilor urmate a resolvit 1445 piese întrate în raionul deliberațiunilor sale și numai o singură causă matrimonială și alta disciplinară are în restanța cu finea anului.

Se ia spre sciința cu adausul făcut de deputatul Dr. St. Păcurariu, ca pe viitoriu sĕ se însemne și restanțele din alți ani însemnându-se totodată și din ce motiv causele respective nu s'au resolvit sau în ce stadiu se află resolvirea lor. Ear cât pentru ținerea ședințelor se îndrumă consistoriul a observa cele prescrise de regulamentul afacerilor interne ale consistoriului, avênd a arĕta în raportul seu anual când și din ce cause nu s'au putut ținè ședințele.

Același raportortor arată mai departe, că din raportul consistoriului nu se poate cunoasce starea clerului și poporului din întreaga archidiecesă, deși s'a asternut un conspect general pe basa protocoalelor parochiale și ppresbiterale, de oarece datele sumare din acel conspect sûnt mai toate greșite și de oarece din partea oficiului protopresbiteral al Heghigului datele cerute statistice nici după repetite recercări nu s'au asternut. Deci propune și sinodul decide: a se restituì consistoriului conspectele spre emendare, cu aceea, că în raport sĕ se facă evident: câți preoți au murit în decursul anului, câți s'au hirotonit, câți au trecut dela biserica noastră la alte biserici și că în numerul preoților sĕ se inducă și gremiul consistorial. Conspectul astfeliu emendat sĕ se astearnă sinodului în alăturare cu cel din anul 1880.

In ceea ce privesce negligența oficiului ppresbiteral al Heghigului, sinodul cu părere de rĕu ia act despre negligența respectivului administrator ppesc și însărcinează pre consistoriu a'l provoca ca în terminul cel mai scurt sĕ astearnă datele cerute, ear în cas de neîmplinire sĕ aplioe rigoarea legei.

Cu privire la consemnarea tabelară despre actele întrate preste tot și resolvite în decursul anului, despre cele rĕmase în restanță, și despre numerul de piese resolvite de referenții deosebitelor senate — din motivul, că unele piese apar ca referate de două ori, ear pe de altă parte din motiv că nu se vede din conspect, dacă toate piesele amintite aparțin deliberațiunei senatului bisericesc, propune și sinodul decide că: pe viitoriu sĕ se facă evident câte piese a primit fie-care senat, și fie-care referent câte a resolvit.

In legătură cu cele amintite în raportul comisiunei bisericesci, la acest punct deput. P. Cosma ar dorì, ca pe viitoriu sĕ nu se mai presenteze dela fie-care senat raport special, ci numai un raport general, care sĕ cuprindă activitatea tuturor senatelor.

După unele deslușiri date de presidiu și de deput. archimandrit N. Popea, cari arată imposibilitatea esecutărei dorinței lui P. Cosma — Sinodul decide a se susținè obiceiul de până acum.

Cu privire la conspectul despre procesele divorțiale din a. 1879, din care se vede, că au întrat 135 piese și s'au încasat 1087 fl. 50 cr. ca tacse pentru revisiunea proceselor matrimoniale comisiunea propune și sinodul decide: ca, pe viitoriu sĕ se sumeze în conspect piesele resolvite cu desființarea matrimoniului, cele cu nimicirea procesului, cele apelate și neapelate precum și restanțele întrate din anul premergĕtor, în fine piesele înapoiate spre întregire.*) Mai departe aceste date sĕ se însemne după protopresbiterate spre a se vedè în cări părți se incamineză mai multe și în cari mai puține procese matrimoniale. Amandamentul deputatului Dr. St. Păcurariu făcut la propunerea comisiunei, că adecă tacsele de revisiune în procesele matrimoniale sĕ nu se mai ridice, — Sinodul primesce, adoaptă însĕ propunerea deput. G. Dănilă; „ca sĕ se învite venerabilul consistoriu a studia causa înmulțirei numĕrului divorțielor și apoi sĕ raporteze la sesiunea viitoare despre cele ce a făcut pentru delăturarea acestui rĕu, și despre cele ce ar mai afla de lipsă a se face în acest obiect.

Consemnarea stipendiștilor cu stipendii de stat de câte 500 fl. din care se vede că cei 4 stipendiști și anume: Petru Roșca și Mateiu Voilean; cel dintâiu student la facultatea juridică din Pesta, ear cel din urmă la cea din Viena, apoi Vasilie Dămean și Dionisie Făgărășan studenți la facultatea filosofică din Viena — s'au legitimat despre sporiul făcut în semestrul ultim. — Se ia spre sciință.

Din incidentul celor amintite sub p. 5, dep. Dr. St. Păcurariu face propunerea: Consistoriul archidiecesan se aviseze pe acei tineri, cari voiesc a trage stipendiile ce sûnt destinate pentru teologi, sĕ se acomodeze cu studiile lor de juriști legilor patriei.

Deput. E. Macelariu spriginesce aceastĕ propunere cât pentru juriști, ear cât

*) Noi scim că aceste toate sûnt. R.

FOIȚA.

Archiepiscopul și Metropolitul

ANDREIU BARON de ȘAGUNA.

de Nicolau Popea.

(Dare de seamă de *I. Slavici*).

(Încheiere).

Părintele Nicolae Popea, vicarul bisericii organisate de Șaguna, nu putea dar sĕ-'l înfățișeze pe înțeleptul organisator ca pe un om politic, nici ca pe un om, care a sĕvêrșit lucruri de mare folos pentru neamul românesc, căci ar fi spus un neadevĕr, și ar fi pus în primejdie biserica din nou așeḑată.

Vrăjmașii poporului românesc, ba chiar și unii dintre Români, fie cu bună credință, fie cu precugetare dușmănească, au susținut adeseori că Șaguna a organisat biserica în Ardeal astfel, precum este organisată, ca sĕ-'și creeze nisce colegii electorale pentru o eventuală acțiune politică: cu alte cuvinte, — că Șaguna a abusat de posiția sa archipăstorească în folosul unor scopuri politice.

Apoi nu este așa. Acela, care a organisat biserica astfel, ca ea sĕ poată aduce foloase mari societății, ca societate, nu a lăsat cu limbă de moarte, ca numai creștinii Români din Ardeal sĕ păstreze această organisație: el a lucrat pentru binele societății. Această organisație bisericească, aducênd roade binecuvêntate Românilor ortodocși de preste Carpați, nu este și nici nu poate sĕ fie primejdioasă nici pentru statul maghiar, nici pentru biserica gr. catolică, nici pentru ori ce altă întrunire de oameni așeḑată pe nisce base mai bune ori cel puțin tot atât de bune ca și acele, pe care este așeḑată legătura între Românii ortodocși de preste Carpați. Metropolitul Șaguna nu a voit sĕ se aducă Românilor foloase cu paguba altor popoare: pacĭnica conviețuire, iubirea între oameni, mĕsura dreaptă au fost gândurile urmărde dênsul și aceste gânduri le-a lăsat drept moștenire tuturor celor ce voesc sĕ le primească.

Părintele Popea trebuia dar sĕ ne vorbească despre viața politică a lui Șaguna ca despre o parte secundară a vieții lui și îndeobște sĕ se pronunțe cu destulă reservă spre a nu atinge susceptibilități — la urma urmelor neîntemeiate.

Oamenii politici Români care s'au depărtat de Șaguna, nu trebue sĕ se supere, căci nimeni nu se îndoesce, că numai zelul prea mare pentru binele Românilor 'i-a împins la pașii greșiți ce au făcut și nimeni nu pune la îndoială partea de merite ce li se cuvine cât pentru timpul, în care au lucrat împreună cu Șaguna.

Maghiarii nu trebue sĕ se supere, pentrucă ceea ce a făcut Șaguna pentru desvoltarea firească a Românilor nu este spre paguba, ci spre fosul Ungariei și a întregii monarchii.

Românii gr. catolici, în sfêrșit, nu trebue sĕ se supere, căci noi toți, care judecăm cu inimă curată scim prea bine, că neînțelegerile între Românii ortodocși și cei uniți cu Roma nu au pornit din mijlocul nostru, ci au fost provocate în mod artificial, că până astăḑi nu este încă nici o deosebire în consciința noastră religioasă și că despărțirea nu e decât în aparență. Le scim aceste și suntem tari în credința, că astăḑi, când sentimentul național e atât de puternic, nu ne vom depărta, ci ne vom apropia mai mult și tot mai mult unii de alți, căci Români sûntem cu toții și numai împreună ne vom putè desvolta.

Nimeni nu trebue sĕ se supere, pentrucă ori ce supĕrare s'ar descărca asupra bisericii și ar jignì desvoltarea ei în sensul prevĕḑut de Șaguna.

Părintele Popea se mărginesce dar a lămurì pe 25 coale de tipar faptele petrecute în viața lui Șaguna și ne înfățișează întreaga lui viață *publică*. Avênd însĕ înaintea noastră opera unui om conștiincios, care mai bucuros tace, decât sĕ spună un lucru, pe care îl scie ori îl crede, dar nu-l poate lămurì îndestul, putem sĕ aflăm noi însine importanța faptelor și sĕ tragem cuvintele conclusiuni din ele. Abstracție făcênd de la capitolul II. (pg. 6—18), pe care mulți îl vor găsì slab, Cartea Părintelui Popea cere sĕ fie pusă în rêndul ântâiu al micei noastre biblioteci naționale.

Trebue numai sĕ dăm ecspresie părerii de rĕu ce ne cuprinde, când

pentru cei-ce studiază teologia sau dreptul canonic, ar dorì ca consistoriul sĕ îndrumeze pe respectivii ştipendişti a asculta numitele studii şi la universităţi ca cele din Petersburg, Atena sau Cernăuţi.

Deput. A. Trombiţaş e de părere ca acelor ştipendişti, cari voiesc sĕ se pregătească pentru cariera de advocat sau funcţionariu, sĕ li se recomânde a studia la universităţi din patrie, ear celor ce se pregătesc pentru a face serviţii bisericei sĕ se lase voie liberă a studia acolo unde vor afla ei mai consult pentru câştigarea de cunoscinţe scientifice temeinice.

Pentru libertatea aceasta a stipendiştilor pledează şi deput. Ioan Popea, care arată, că chiar studenţi dela universităţile amintite de deputatul E. Macelariu, voind a se cualifica pe deplin scientifice în cariera lor, aleargă la universităţile germâne.

Deput. N. Cristea din aceleasi motive este contra restricţiunei intenţionate şi cu deosebire ce privesce universităţile rusesci, dênsul nici decum nu ar voì, ca tinerii nostri sĕ se crească în principiile ce predomineză viaţa biserisească rusească.

Deput. P. Cosma părtinesce cât pentru stipendiştii jurişti părerea lui Păcurariu, ear cât pentru cei teologi părerea lui Macelariu. Pe de altă parte însĕ ar dorì ca stipendiile menite pentru jurişti, sĕ nu se dee la teologi, ear celor ce sûnt teologi sĕ nu li se dee stipendii ca se studieze drepturile, ca nu astfel sĕ se dee ocasiune tinerilor crescuţi din mijloacele archidiecesane, sĕ apuce în urmă pe alte cariere şi sĕ nu facă serviţii bisericesci.

După ce deput. A. Trombiţaş recomêndă încă odată părerea sa pentru nerestringerea în nici o privinţă a stipendiştilor, şi'şi esprimă dorinţa, că tinerii ce 'şi-au terminat studiile universitare sĕ fie şi aplicaţi în serviţii bisericesci, ear nu sĕ se lase cu anii fără nici o aplicare.

Sinodul decide: Elevii teologi, cari obţin ştipendii din ajutoriul de stat sĕ nu se restringă în nici o privinţă a studiilor mai înalte.

Consemnarea despre tacsele şi prestaţiunile întrate la consistoriul archidiecesan ca senat bisericesc în anul 1879 şi anume tacse de revisiune a proceselor matrimoniale . . . . . 1087 fl. 50 cr.
tacsele dela esamenele de cualificaţiune . . . . . 560 fl. —
canoane şi pedepse . . . 65 fl. —
Suma 1712 fl. 50 cr.
Se iau spre sciinţă.

Se arată că, cu începutul an. scol. 1879/80 s'a pus în lucrare regulamentul seminarial în toată estinderea sa, însemnându-se toţi elevii din amêndouĕ despărţĕmintele.

De asemenea se arată că, consistoriul a esmis o comisiune din toate 3 senatele spre a cerceta cu deamenuntul seminariul andreian. Din raportul acestei comisiuni consistoriul s'a încredinţat, că inspecţiunea de faţă nu e de ajuns pentru a susţinè curĕţenia necesară, de asemenea că elevii sûnt prea îndesuiţi, ear cât privesce învĕţĕmêntul s'a constatat, că inrtrucţiunea este mulţămitoare şi se face conform planului de învĕţĕmênt. Cât pentru studiul pastoral s'a observat, că profesorul de studiul pastoral nu se ţine de instrucţiunea dată de consistor, folosind deodată 3 manuale şi încă şi manuscrise, ear că în cancelaria directorului lipsesc unele protocoale. Totodată se arată dispoşiţiile făcute de consistor pentru delăturarea defectelor. Din acelaşi raport se vede, că punêndu-se în lucrare regulamentul cu privire la înscrieri şi primiri în institut în cursul I clerical s'au inscris numai 8 tineri, ear în cel I pedagogic 3, un numĕr, care nu poate satisface cerinţelor archidiecesei. Deodată cu aceste se alătură un proiect de conclus pentru împlinirea lipselor aflate şi constatate; la propunerea comisiunei sinodul hotăresce:

a) Raportul comisiunei consistoriale esmise pentru inspecţionarea seminariului se ia spre sciinţă cu adausul, că în raportul seu consistoriul cu privire la seminariu a întrelăsat a satisface conclusului sinodal din 14/26 Aprilie 1879 Nr. 83 II p. 2, în care se îndrumase a arĕta, câţi profesori definitivi şi supleniţi sûnt aplicaţi, câţi au depus esamenul de cualificaţiune, cu cât s'a sporit biblioteca, cu ce opuri şi alte mijloace de învĕţămênt s'a înavuţit institutul.

b) În ce privesce defectele arĕtate de comisiunea generală în raportul ei, crede că în conformitate cu §. 75 din regulamentul seminarial, dacă spiritualul însuşi nu poate purta inspecţiunea, sĕ se institue un inspector special cu remuneraţiunea provĕdută în §. 75 din acel regulament şi căruia sĕ i se pună la dispoşiţie servitori după trebuinţă, ca directorul amesurat citatului §. încât numai se poate sĕ aibă locuinţa în seminariu spre a purta inspecţiunea supremă.

c) Apoi că după sfîrşitul anului scol. avênd consistoriul sĕ se pună în conţelegere cu un architect spre a afla un mod raţional pentru lărgirea încăperilor în institut, spre care scop se ia în combinaţiune şi casa vecină Nr. 26, şi în sfîrşit:

d) Că pentru seminariu sĕ se facă pregătirile cele de lipsă pentru facerea unei sale mai spacioase. După unele deslusiri date de presidiu în privinţa inspectorului, care coincide după regulament cu spiritualul, funcţiune, care aci din diferite cause nu a putut fi ocupată definitiv, sinodul la propunerea deput. Dr. St. Păcurariu decide, ca cu privire la inspector sĕ se îndrume consistoriul a împlini cele prescrise în regulament, ear cât pentru lărgirea seminariului, consistoriul sĕ îngrigească, ca localităţile seminariale şĕ se adapteze corespunzĕtor scopului, avênd a presenta la sesiunea viitoare un proiect de spese şi un plan pentru facerea unei sale mai mari în seminariu. Cu privire la proiectul de conclus al consistoriului cu privire la primirea clericilor în institutul Andreian, comisiunea propune următoarea formulare:

1) Dispoşiţiunile transitorice din §. 79 al regulamentului seminarial se estind mai departe pe un period de 3 ani, începênd cu 1880/81.

2) Consistoriul se autorisează, ca la parochii de clasa III. în lipsă de alţi concurenţi deplin cualificaţi după prescrisele regulamentului, sĕ poată admite la preoţie şi elevi, cari au absolvat cursul pedagogic şi au fost cel puţin 5 ani învĕţători cu succes notoric bun şi cu purtări morale laudabile. Spre acest scop §. 5 din regulament Nr. 1 în loc de mărturisirea ortodocsă, (care cuprinde dogmatica şi morala) se va propune în semestrul I. dogmatica şi în semestrul II. morala. §. 6 Nr. 1 în loc de repeţirea penselor din cursurile premergĕtoare 2 oare pe sĕptĕmână se va propune pastoralul şi dreptul canonic împreună cu metodica specială a învĕţămêntului religiunei în scoalele primare, 3 oare pe sĕptĕmână. În urma acestora §. 80 din regulam. seminarial se suspendează.

3. Consistoriul se autorisează: la casuri de paupertate constatată sĕ poată permite plătirea tacsei pentru înternat şi în 4 rate anticipative, ear cei cu esamenul de maturitate şi notoric săraci sĕ fie primiţi gratuit în înternat. Sinodul primesce pt. 1. din propunerea comisiunei; pt. 2 din propunerea comisiunei la deslusirile date de presidiu îndreptate în contra sistemului de admitere a preparanzilor la preoţie, sinodul respinge partea propunerei ce privesce admiterea la preoţie a preparanzilor, dar se declară învoit, ca în cursul teologic sĕ fie primiţi şi preparanzi, cari au absolvat cursul pedagogic cu succes foarte bun. p. 3 din propunerea comisiunei, sinodul îl primesce cu aceea, ca tacsele de internat de 60 fl. ale elevilor institutului Andreian sĕ se plătească în 2 rate.

Şedinţa procsimă se anunţă pe după ameazi la 6 oare. La ordine continuarea raportului comisiunei bisericesci.

Şedinţa se închide la 2 oare după ameazi.

Şedinţa X (5/17 Maiu).

Şedinţa se deschide la 6 oare după ameazi. Protocolul şedinţei a IX nefiind redigeat, autenticarea lui se amână pe şedinţa procsimă.

Presidiul presentează rugarea lui Georgiu Bardoşi din Baiţa, prin care cere ca din fundaţiunea „Sofia Bardoşi", născută Medrea, sĕ se împartă la copii săraci dela scoala din Baiţa cărţi scolare şi anume: abcedare de Z Boiu, istoria biblică şi gramatici partea I de N. Mihĕlţan. — Se transpune comisiunei petiţionare.

Deputatul Simeon Popescu face următoarea propunere:

„Considerând, că dela studiarea suficientă a proiectelor de regulament şi referadelor consistoriale presentate sinodului spre pertractare, atêrnă atât maturitatea hotărîrilor, cât şi cruţarea considerabilă în timp, considerând că spre studiarea acestor proiecte şi rapoarte se recere timp şi considerând, că deputaţii sub decursul sesiunei în timpul afară de şedinţe sûnt ocupaţi prin comisiuni, şi aşa nu dispun de timpul recerut pentru studiarea acestor proiecte şi rapoarte, Consistoriul se însărcinează, ca cel puţin cu 2 sĕptĕmâni înainte de deschiderea sesiunei sinodale sĕ comunice fie-cărui deputat proiectele de regulament şi rapoartele consistoriale generale, ce ar fi sĕ se pertracteze în sesiunea sinodală respectivă. — Se transpune comisiunei pentru propuneri.

Tot acelaşi deputat face următoarea propunere:

„Considerând, că în urma conclusului venerab. sinod archid. adus în şedinţa de astăzi Nr. prot. 79 pct 2 pe viitoriu se vor primì în secţiunea teologică a institutului Andreian şi elevi, cari au absolvat numai I—IV clase gimnasiale; considerând, că planul de învĕţămênt din regulamentul seminarial, în interesul sciinţei şi a nimbului acestui institut are în vedere — la secţiunea teologică — elevi pregătiţi ca pentru academie; considerând însĕ, că elevii cari în urma conclusului citat al ven. sinod archid. vor fi primiţi în secţiunea teologică fără pregătirea recerută, nu vor fi în stare a urmări pe profesor, carele se va acomoda prescriselor regulamentului în vigoare — Consistoriul archidiecesan se însărcinează a elabora un proiect de modificare a planului de învĕţămênt în secţiunea teologică a institului Andreian şi a'l asterne procsimului sinod.

Propunĕtoriul cere totodată a se privì această propunere de urgentă şi a se pune la ordinea ţilei. Cererea de urgenţă se primesce şi propunerea aceasta se va pune la ordinea ţilei.

La ordinea ţilei este continuarea raportului comisiunei bisericesci asupra raportului consistoriului archidiecesan prin raportorul Andreiu Ghidiu.

Se cetesce punctul VIII din acest raport, despre trecerile religionare dela biserica noastră la altă biserică şi viceversa, şi apoi propunerea comisiunei: a se lua paşii de lipsă în privinţa aceasta la regim.

Deput. A. Trombiţaş e de părere, că întrevenirea la regim în această afacere între împregiurările de astăzi nu are nici un înţeles, propune a se sterge partea a 2 a a propunerei comisiunei, sĕ se primească numai partea întâia.

Deput. Bran de Lemeni arată, că cel mult contra abusurilor neiertate prin lege comise din partea gr. cat. s'ar putè apela la regim, cari însĕ ne sûnt necunoscute.

Presidiul constată, că ici colea s'au comis abusuri neiertate prin lege, cari în parte sûnt cunoscute şi s'au şi făcut paşii necesari pentru întempinarea lor.

Deputatul P. Cosma susţine, că este un cas concret, carele ar trebuì luat spre sciinţă.

Dr. St. Păcurariu arată, că în cas de abusuri e necesar a se recurge la regim, dar e de părere, că mai de mare efect ar fi visitaţiunea canonică prin acele locuri din partea Escelenţei Sale a Păr. Metropolit Miron Romanul.

Deput. N. Popea descopere, că consistoriul 'şi-a făcut detoria în privinţa aceasta şi numai pentru aceea aduce această împregiurare la cunoscinţa sinodului, căci ici colea s'a întrebuinţat şi mijloace neiertate prin lege.

Punêndu-se la vot se primesce propunerea comisiunei în următoriul mod:

Punct VIII din raportul consistoriului privitoriu la trecerile religionare dela biserica noastră la alte biserici şi viceversa se ia spre sciinţă, şi consistoriul se îndrumează ca pentru delăturarea de abusuri, ce s'ar ivì în această privinţă se facă paşii necesari la organele statului, ear Escelenţa Sa este rugat a întreprinde după putinţă visitaţiuni canonice în acele părţi, unde s'au escat conturbări religionare.

Punct IX referitoriu la susţinerea disciplinei în preoţime şi în personalul bisericesc preste tot precum şi referitoriu la moralitatea poporului se ia spre plăcută cunoscinţă.

Punct X despre ţinerea esamenelor de cualificaţiune cu candidaţii de preoţie — se ia spre sciinţă.

Punct XI asupra arondărei protopresbiteratelor, fiindcă în obiectul acesta este asternut raport separat, se vă decide la pertractarea acestui obiect.

Punct XII. In privinta parochiilor vacante, raportul consistoriului se ia spre sciinţă, cu aceea ca pe venitorin sĕ se compună conspectul despre parochiile vacante după protopresbiterate, mai adaugând încă o rubrică, în carea sĕ se înducă datul vacanţei, de câte ori şi când s'a încercat întregirea.

La punct XIII făcêndu-se propunerea din partea a 5 membri sinodali, sĕ se prefacă şedinţa publică în şedinţă confidenţială — Se primesce.

După redeschiderea şedinţei deput. Dr. St. Păcurariu face propunerea ca pe venitoriu ajutoriul de stat despre carele tractează punct XIII sĕ se mai împartă numai la preoţi esterni săraci amĕsurat destinaţiunei acestui ajutoriu. Comisiunea primesce această propunere de a sa.

Presidiul pune întrebarea, dacă voiesce a se pertracta laolaltă aceste 2 propuneri, adecă una a comisiunei şi alta a deput. Dr. St. Păcurariu, cari în sens sûnt asemenea, în urma cărei întrebări sinodul declară, că voiesce a se pertracta laolaltă aceste 2 propuneri.

Deput. Z. Boiu e de părere a se lua numai simplu spre sciinţă propunerea comisiunei.

Deput. N. Cristea susţine, că nu sinodul e competent a decide, cum are a se împărţi ajutoriul de stat. Aceasta este normată chiar în rescriptul prea înalt reg. In această privinţă prin urmare e contra propunerei deputatului Dr. St. Păcurariu.

Deput. Patiţa propune a se adauge, că recomândările ce s'au făcut până acum numai prin pppii respectivi pe venitoriu sĕ se facă în conţelegere cu scaunul protopresbiteral.

Presidiul arată că de oarece şi până acum causa împărţirei ajutoriului de stat a fost concredută consistolui şi nu scie a se fi întêmplat vre-un abus cu aceasta e de părere a concrede şi pe venitoriu această afacere consistoriului.

Deput. Dr. Păcurariu avênd cuvêntul din urmă ca propunĕtoriu, recomandă propunerea sa spre primire.

Punêndu-se la vot, se primesce propunerea comisiunei în următoriul mod: Raportul consistoriului archidiecesan despre împărţirea ajutoriului de stat — după deslusirile date de presidiu se ia spre sciinţă.

Punct XIV Referitoriu la ajutorarea comunelor bisericesci serace din fondul de 30,000 fl. pentru îmbunătăţirea dotaţiunei preoţilor se ia spre sciinţă cu aceea, ca pe venitoriu sĕ se astearnă un conspect din care sĕ se vadă parochiile împărtăşite de acest ajutoriu precum şi cuantul pămêntului cumpĕrat, împreună cu estrasul cărţilor funduale. Ear ce privesce petiţiunea comunei bisericesci din M. Oşorheiu pentru cumpĕrarea de pămênturi ca porţiune canonică spre îmbunătăţirea dotaţiunei parochului şi protopresbiterului local, aceeaşi petiţiune se transpune consistoriului spre luare în considerare în necs cu hotăririle sinodale din 1877 Nr. 79. În fine rugarea protopresbiterului actual din M. Oşorheiu Parteniu Trombiţaş pentru un ajutoriu se încuviinţează, completându-se ajutoriul, ce'l are acum din fondul de 30,000 fl. dela 105 fl. până la 200 fl.

In fine punct XV despre întroducerea în Archidiecesă dela 1. Ianuarie a. c. a regulamentului pentru procedura judecătorească în cause matrimoniale votat de congresul naţional bisericesc din anul 1878 — se ia spre sciinţă.

Şedinţa procsimă se anunţă pe mâne la 9 oare a. m.

La ordinea ţilei rapoartele comisiunilor.

Şedinţa se încheie la 9 ½ oare seara.

---

vedem câte puţine deslusiri ne-a putut da Părintele Popea asupra vieţii private şi mai ales asupra tinereţelor Metropolitului Andreiu.

Şaguna a organisat biserica română din Ardeal, a fost, aşadicênd, întemeietorul literaturei noastre bisericesci, el a lăsat în mijlocul nostru o deosebită concepţie a religiei crestinesci, şi aşa este în interesul nostru şi a urmaşilor nostri, ca viaţa lui întreagă sĕ fie cunoscută.

Ar fi deci de dorit, ca încă acum, câte vreme vor fi mai trăind poate unii dintre aceia, care la Mişcolţ, la Pesta şi la Carloviţ au petrecut de împreună cu dênsul, sĕ se adune informaţiuni despre viaţa lui, eară cât pentru timpul Archipăstoriei sale, sĕ i se lămurească şi viaţa privată cu o mai deosebită băgare de samă.

Publicând un premiu pentru cea mai bună biografie a Metropolitului Andreiu, Consistoriul archidiecesan din Sibiiu 'şi-a câştigat un merit mare: va adăuga mult la acest merit, dacă va lua mĕsuri pentru adunarea datelor privitoare la viaţa acelui, pe care astăzi chiar creştinii ortodocşi din Ardeal îl socotesc între sfiinţi.

Ioan Slavici.

Cercetări critice.

(La respunsul preotului Mihaiu Sturza din Nri 147—152 ai „Telegrafului Român" an. tr.).

(1 Urmare).

II.

Doctrină şi canoane.

În articolii pentru a doua căsătorie a preoţilor, dl Sturza luase punctul de mânecare, în s. scriptură, cuvintele apostolului Pavel: „preotul trebue sĕ fie bărbat al unei muieri", şi pentru a raporta cuvintele aceste la a doua căsătorie a preoţilor, dsa le interpretează în sensul, că preoţilor sĕ impune căsătoria în mod imperativ, încât, vrênd nevrênd, preotul

în continuu trebue să fie insurat.*) În faţa acestei interpretări arbitrare, opusă înterpretărei esistente în biserica noastră relativ la cuvintele apostolului despre căsătoria preoţilor, am ḑis în general, că decâteori să nasce vre o cestiune doctrinală în crestinism sau îndoieli în privinţa sensului cutărui loc din s. sciptură, noi trebue să apelăm la activitatea bisericei, să vedem înterpretarea colectivă, ce ni o presentă mărturisirea ei constantă şi universală în privinţa locului dubios, şi în casul concret, să vedem care e doctrina bisericei ortodocse relativ la căsătoria preoţilor. Şi când i-am arătat, că în biserica ortodocsă, prohibirea căsătoriei de a doua la preoţi este o doctrină transmisă de apostoli, şi interpretarea autentică a cuvintelor apostolului: „preotul trebue să fie bărbat al unei mueri“, dl Sturza reflectă simplu şi scurt, că prohibirea căsătoriei a doua la preoţi nu e doctrină, e numai un codice de lege! La această obiecţiune superficială, prin care dl Sturza credea să'şi justifice direcţiunea sa, relativ la căsătoria a doua a preoţilor am respuns, că dsa nu înţelege cuvêntul „doctrină“ şi aplecarea lui practică; căci doctrină numim în genere ori ce principii religioase filosofice sau de drept etc. Astfel avem o doctrină a religiunei, o doctrină filosofică şi o doctrină a dreptului etc. În special numim doctrină în crestinism învĕţămêntul bisericei atât cel dogmatic, cât şi cel privitoriu la constituţiune, cult şi disciplină“.

Vine acum dl Sturza, şi în scopul de a retrânge definiţiunea doctrinei dată de mine, ḑice: „După cum defineaza dl M. doctrina în general are să cuprindă în sine toate regulele din lume. Aşa că mai pe urmă şi instinctul animalelor va să fie o doctrină“. Ce fel dle Sturza? La dta „principiul“ cu „instinctul“ este tot una? Eu am vorbit de principii cult, instituţiune şi disciplină, şi dela aceste dta conchiḑi la instinct? Negreşit dacă înaintea dtale „instinctul animalelor“ încă e principiu, atunci caută să recunosci un fel de doctrină şi chiar în noţiunea instinctului. „Eu sciu, continuă dl Sturza, şi cred, că şi alţii cari au cetit opuri de filosofie, şi au ascultat prelegeri mai ânguste din ea ca mine, că filosofia are principii, pre care apoi dl M. le poate numì doctrină dacă vrea. Aşa! Dar de unde atâta condescendenţă? „Filosofia are principii, pe care dl M. le poate numì doctrină dacă vrea?“ Aşa dar mai sûnt şi altfel de doctrine, afară de doctrina religiunei crestine, ne spune acum dl Sturza. Cu toate aceste să încearcă ca să rapoarte conceptul „doctrină“ în mod esclusiv şi limitele revelaţiunei devine. Doctrina ḑice dl S. este sinonimă cu credinţa crestină, dogmatică şi simbolisată pe basa sântei scripturi“.

Credinţa crescină dogmatisată şi simbolisată, dle S. se numesce cu un termin specific: dogmă si simbolu al credinţei; ea este numai o specie din doctrina creştină aceea ce se numesce doctrina dogmelor. Apoi biserica ortodocsă afară de doctrina dogmelor sau a credinţei, ea mai are o doctrină a moralei, doctrină privitoare la cult şi o doctrină referitoare la disciplină. Aceasta trebuia să o scie dl Sturza, fără ca să'i spun eu. Avem chiar opere teologice, care sub titlul „doctrină“ tractează întreg învĕţămêntul bisericei ortodocse, atât partea dogmatică, cât şi morală, disciplina şi cultul bisericei; astfel e d. e. opera eruditului teolog W. Guettèe, doctor în teologie a bisericei ortodocse de Rusia, intitulată; *„Exposition dela doctrine de l'èglise catholique orthodoxe“*.

*) „Biserica şi scoala“ Nr. 12 ex. 1879.

In scopul de a slăbì definiţiunea doctrinei dată de mine, dnul Sturza vrea să descopere în ea contradicţiuni chiar cu sila. Din cuvintele mele: „doctrină numim în genere ori ce principii religioase, filosofice sau de drept“ şi „crestinismul este o doctrină revelată de Isus Christos“ dsa trage următoarea conclusiune nelogică: Aşa dară dl Mangra ḑice odată că doctrina e: „principiu religios“ şi după aceea earăşi că e: revelaţiune de Isus Christos“. Aici mai întâiu trebue să protestez în contra schimbărei arbitrare ce o face dl Sturza în raportul ficsat de mine între conceptul „doctrină“ şi conceptul „principiu“. „Principiul“ şi „doctrina“ sûnt două concepte generale, care cuprind sub sine mai multe specii de concepte, d. e. principiu religios, doctrină religioasă, principiu filosofic, doctrină filosofică, principiu de drept, şi doctrină a dreptului. Şi eu nicăiri nu ḑic că doctrina e: principiu religios, pentrucă nu fie care doctrină e principiu religios, precum nici ori ce doctrină nu poate fi doctrină religioasă, ci ḑic,că doctrină numim în genere ori ce principii, fie aceste din domeniul religiunei sau din a sciinţelor profane. Este mare deosebire între a ḑice: „ori ce principiu religios e doctrină“ şi între ceea ce ḑice dl Sturza „doctrină e principiu religios“. Este adecă prefacerea subiectului în predicat şi a predicatului în subiect. Apoi nu e tot una a ḑice: „arborele e plantă“ cu „planta e arbore“, căci nu toată planta e arbore, dar fie care arbore e plantă, nici aceea n'am ḑis şi nici o putem ḑice că „doctrina e revelaţiune de Isus Christos“ pentrucă nu toate doctrinele sûnt revelate, ci am ḑis, precum să vede din chiar cuvintele mele citate de dl Sturza, că „crestinismul este o doctrină revelată de Isus Christos“. (Va urma).

Corespondenţe particulare

ale „Telgrafului Român.“

Vălcele, în 2 Maiu 1880. Cetind în ḑiarul nostru „Telegraful Roman“ Nr. 49 o corespondenţă „de sub munţii rĕsăriteni subscrisă de mai mulţi creştini ortodocşi“, în carea se face alusiune la conclusele sinodale şi congresuale, referitoare la arondarea protopresbiteratelor, cari până astăḑi nu se esecutară; şi în special regretă, neesecutarea planului de arondare în tractele ppresb. administrate provisorice în Treiscaune; arĕtând cu toată francheţa, că provisoriul, în partea apuseană a cottului Trei-scaune în tractul Heghigului, de afacerile bisericesci şi scolare nici că ar fi amintire şi că nu esistă decât doue respective o scoală confesională.

Fiindcă din această corespondenţă eclatant se poate vedè intenţiunea publicării şi totodată şi sorgintea ei; şi fiindcă persoana subsemnatului ca adm. ppresb. al tractului amintit este atacată deadreptul, aşa cu toată onoarea sûnteţi rugaţi, ca să binevoiţi a da loc în jurnalul, ce aveţi onoare a'l redacta, următoarelor reflecsiuni.

Până ce voiu revenì la cele constatate în corespondenţa suscitată voi să ating numai, că situaţiunea politică-socială-materială a poporului român din Trei-scaune este cu totul nefavoritoare, şi nu este nici un municipiu unde poporul român să fie atât de maşter tractat ca acì.

Este în genere sciut, că acì mai mult, ca ori şi unde, se lucră pentru înfiinţarea de scoli comunale, mijlocul prin care e intenţionată maghiarisarea Românilor, în contra căruia dacă nu vom veghia cu sobrietate, de sigur cu timpul vom esperia şi ne vom convinge, că nici în comunele unde încă se mai vorbesce limba română, nu se va mai vorbì limba noastră naţională.

Un remediu salvator contra acestuia este într'adevĕr, numai biserica şi scoala în limba noastră naţională; precum şi instinctul de conservare ce se manifestează încă prin poporul nostru.

Poporul singur recunoasce aceasta şi prea uşor se induplecă la toate, numai posibilitatea i lipsesce.

Premiţênd aceste revin asupra celor relevate în corespondenţă.

Încă în anul 1872, denumit în calitate de adm. ppresbit. în tractul Heghigului, şi cunoscênd foarte bine împregiurările ce ameninţă esistenţa scoalelor noastre confesionale şi prin urmare naţionalitatea româna, mi-am recunoscut de sânta datorie şi responsabilitate atât înaintea autorităţilor mai înalte bisericesci, cât şi înaintea naţiunei, conservarea scoalelor confesionale române de acì, precum şi promovarea învĕţămêntului naţional.

În acest interval scoalele s'au susţinut în caracterul confesional afară de una, edificendu se prin mari greutăţi în mai multe comune scoale confesionale corespondĕtoare legilor, provĕḑêndu-se încât s'a putut cu recuisitele necesare şi cu învĕţători apţi; ear în decursul provisoriului numai o scoală confes. s'a perdut, carea sper, că în scurt va fi readusă confesiunii; pe când înaintea acestuia s'au perdut trei în comunele cele mai cu putere şi cu creştini mai numĕroşi de naţionalitatea noastră. Astfel de present din 13 scoli, ne au remas numai 9, pentru a căror susţinere s'au făcut dispoziţiunile necesare prin comitetele şi sinoadele parochiale.

Afacerea scoalei din Vama Buzeului stă aşa, că repartiţiunea menită pentru zidirea scoalei confesionale suma care comitetul parochial nu a putut-o încassa, s'a încassat pe calea esecuţii prin notariu, carele în urmă a probat prin comitetul comunal declararea scoalei în comunală, ceea ce venind la cunoscinţa subscrisului, a aplanat eceastă causă fără mari greutăţi în favorul scoalei noastre confesionale pentru care tot subscrisul a câscigat ca material un edificiu mare din Vamă.

Încât pentru parochul, carele 'şi-a părăsit oficiul şi parochia sa, subsemnatul nu poate avè nici o responsabilitate, de oare ce fără nici o anunţare s'a îndepărtat dela postul seu, despre ce cu datul 30 Martie a. c. Nr. 81 prot. s'a raportat la locurile competente spre mai departea urmare.

Astfel stând lucrurile în acest protopresbiterat, adaug mai departe, că nu provisoriul poartă vina pentru scoalele perdute, sau pentru cele, cari nici n'au esistat vr'odată, ci causa cu totul simplă e sĕrăcia poporului de o parte, ear de alta antagonii nostri naţionali, cari se încearcă la toate ocasiunile a seduce pe popor, şi prin urmare a zădărnicì ostenelele organelor noastre, cari cu toată bunăvoinţa foarte adeseori se conving, că ostenelele lor de până acì n'au avut nici un resultat.

Se aude pretutindenea ḑicêndu-se poporului: Voi sûnteţi oameni sĕraci, abia Vĕ puteţi face alte necazuri, ce umblaţi a face scoale; eată guvernul fără să daţi o pără vĕ face scoale, vĕ plătesce învĕţători ş. a.; apoi sciind noi bine aplicările poporului, prea uşor ne putem închipuì şi urmările.

În fine, subscrisul din motivul, că din causa negligenţei sale nu s'a perdut nici o scoală conf. şi fiind pe deplin convins, că în scoalele de acì învĕţământul încă progresează; şi din motivul, că mai întâiu în tract 'şi-a împlinit cu consciinţă curată chemarea sa respinge cu îndignaţiune cele publicate în corespodenţa suscitată. Încât pentru cel ce figurează sub titlul „Mai mulţi creştini ortodocsi“ fie sigur, că subscrisul n'a putut resolva causa arondării şi ajungerea sa la demnitatea de protopresbiter al Treiscaunelor, a'şi face-o bucuros dar numai stă în puterea mea. Să se asigureze şi despre aceea, că la demnitatea de protopresbiter în tractul nou arondând şi la demnitatea de protopresbiter după carea visează vor fi chemaţi alţi îndiviḑi cu şciinţe mai înalte şi adevĕraţi oameni ai scoalei şi ai adevĕratului progres.

Aducêndule aceste la cunoscinţa Prea Onoratei Redacţiuni şi a onor. public cetitoriu am onoare a face asiguraţiunile, că afacerile bisericei şi scoalei în acest protopresb. n'au fost astfel de primitive, nici causa învĕţământului neglesă şi ameninţată precum se afirmă în desnumita corespondenţă; ci numai o luptă de esistenţă, din care cred că vom eşì învingĕtori în toate direcţiunile.

Primiţi Vĕ rog Prea O. d-le Redactor stima ce Ve-o conservă

Ioan Moga,
administr. protopresb.

Varietăţi.

* (Aniversare rară). P. Protopresbiter al Sighişoarei Zacharie *Boiu* a serbat Joi, în 8 Maiu, în sinul familiei sale, aniversarea a. 80. Veteranul protopresbiter e sănĕtos şi traiesce fericit dimpreună cu soţia sa în al 57 an al căsătoriei lor.

* (Comitatul Sibiu). Comitetul central electoral este conchemat pe 25 Maiu. n.

* (Maial). Studenţii dela gimnasiul de stat din Sibiiu vor serba maialul în 24 Maiu n. dacă timpul va fi — se înţelege — frumos, în cas contrar maialul se amână pe altă ḑi.

* (Bandă de lotri). Din părţile Zlatnei ni se scrie, că acolo s'a înfiinţat sub conducerea lui Nicolae Dusa din Petroşeni şi a lui Dumitru Ţeran din Galaţi o bandă de lotri. În toate nopţile jăfuiesce şi maltratează oameni a la Dăianu şi Rozsa Şandor pentru ca să stoarcă bani şi preţioase. Averea şi siguranţa publică este periclitată şi în special drumul dela Alba-Iulia până la Abrud nesigur. În noaptea dela 13, 15 şi 16 Maiu n. au întrat dintre banḑiţi, înarmaţi, în casa lui Stefan Junsu din Valea Dosului, au aprins lumini, au tras cuţite mari şi au început a maltrata patru persoane din nenorocita familie a lui Junsu. În cele din urmă au voit să le spĕnḑure. Cu toate aceste n'au putut stoarce decât 5 fl. pentrucă în casa lui Junsu nu era mai mult. Dupăce au săpat vatra casei şi pivniţa, fără a da de bani, au luat slăninile ce leau aflat. Maltrataţii zac toţi în doagă de moarte. Arătare la deregătoria competentă s'a făcut, cerêndu-se şi o companie de soldaţi, cu care se suprime plaga aceasta nouă a munţilor apuseni.

* (Grindină). Duminecă în 4 Maiu a. c. pela 2 oare după ameaḑi între tunete şi fulgere teribile a căḑut pe otarul comunei „Simonul Branului“ o ploae mare în amestec cu grindină, carea pe mai multe locuri înălbia pământul ca neaua. Apele şi isvoarele de pe dealuri — părauele — în câteva minute au crescut tare mari eşind din albia lor şi înnecând în dreapta şi în stênga grădini, fênaţe, erburi, sêmĕnaturi si toate cele; ce iau stat în cale, aşa încât acuma nu veḑi altceva, decât tot pustietate şi toată laboarea beţilor ţerani cu totul nimicită.

* (O locomotivă nouă) s'a costruit în America de Nord, carea fuge pe fie care minută un mil englez. Cu această locomotivă se va proba o călĕtorie între New-Iork şi Filadelfia, carea face o distanţă de 90 mile engleze. Va se ḑică această călĕtorie de 90 mile depărtare se va face în 90 minute. Atragem atenţiunea cetitoriului, că aceasta este o scire americană.

* (Miseria) în Constantinopole e oribilă. Banii lipsesc cu totul atât Sultanului cât şi paşilor şi tuturor oficiilor din cetate. In ḑilele ultime ale lui Aprile garnisoana din Constantinopole n'ar fi putut primì nici barem puţină pâne, dacă nu s'ar fi îndurat un bancher anume Zarifi a împrumuta pe Sultanul şi pre paşii lui cu bani, pentru cari numai decât s'a cumpĕrat pâne pentru garnisoană.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Budapesta, 21 Maiu n. „Pester Korrespondenz“ anunţă din partea cea mai competentă: Negoţierile guvernului unguresc cu institutul de credit în privinţa clădirei drumului de fer Budapesta-Semlin n'au ajuns la nici un resultat. In ḑilele cele mai de aproape guvernul va cere dela dietă împuternicirea de a se apuca fără amânare de construirea podurilor şi tunelurilor pe linia Budapesta-Semlin şi a aduce numai la toamnă propunerea definitivă, basată pe studiile ce mai sûnt a se face.

Bursa de Viena şi Pesta

din 20 Maiu 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	105.70	105.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	82.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	98.80	98.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	87.—	86.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.75	125.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	94.25	94.50
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	93.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane	93.20	93.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	92.25
Obligaţiuni urbariale transilvane	93.—	92.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	96.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	92.50	92.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.40	72.40
Datorie de stat în argint	73.10	73.25
Renta de aur austriacă	88.45	88.60
Sorţi de stat dela 1860	130.10	130.50
Acţiuni de bancă austro-ung.	834.—	836.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	277.20	276.50
Acţiuni de credit austr.	264.57	264.—
Sorţi unguresci cu premii	—.—	110.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.61	5.58
Napoleon	9.43½	9.44
100 marce nemţesci	58.30	58.40
London (pe poliţa de trei luni)	118.55	118.60

Economic.

Sibiiu 18 Maiu n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.30—930; grâu sĕcăreţ fl. 6.80—7.80; sĕcară 5.10—5.50; Orz fl. 4.80—5.20; Ovĕs fl. 3.60—4. Cucuruz fl. 4.60—5.—; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 2.50—3; Semênţă de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sĕu de luminări fl. 24—25; Lumînări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15; Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de viţel 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Făgăraş, 15 Maiu n. Pro. hectolitră Grâu fl 9—9.50; grâu sĕcăreţ fl 7—8.; sĕcară fl. 5.10—5.20; orḑ 4—4.40; ovĕs fl. 3.20—3.40; cucuruz fl. 4.80—5.; mălaiu fl. —.—.; Sămânţă de cânepă fl. 6—8.; mazere fl. ——.; linte fl. —.—; fasole fl. 5—6 crumpene fl 2.—3; pro 100 chilo: Slănină fl. 65—80; sĕu brut fl. ——; sĕu de luminări fl. 44—; unsoare fl. —80; cânepă fl. 30—35.; sĕmênţă de in fl. ————; săpun fl. ——; fên fl. 2 50—3. spirt pro grad 11— cr. pro chilo: carne de vită 42 cr. carne de viţĕl 36—— cr.; carne de porc 44— cr. oaue 7 de 10 cr. Târgul de aḑi a fost slab cercetat. Bucate fură tare puţine, cu deosebire grâu mai n'a fost. Preţurile însĕ fură foarte scumpe.

Budapesta, 15 Maiu n. In rêndul trecut anunţasem, că timpul fu mai mult ploios, decât senin. Tot asemenea împregiurări au domnit şi în sĕptĕmâna trecută. N'a fost o ḑi, în carea sĕ nu fi ploat; dară au ploat nesce ploi aşa de frumoase, line şi calde, încât putem spune cu toată tăria cuvêntului, că multe primăveri le-am petrecut dară astfel de împregiurări favorabile n'am avut. Temperatura fiind foarte plăcută şi ţinênd balanţul între receală şi prea mare căldură a înbunătăţit nespus starea tuturor sĕmĕnăturilor şi chiar a acelora, despre cari mai înainte ţineam, că cu siguritate nu se vor mai putè întrâma niciodată şi vor fi pentru bietul plugariu o perdere simţibilă. Puterea temperaturei însĕ a întors şi pre aceste spre bine şi a potenţat nădejdea tuturor oamenilor, că în acest an o se avem o recoltă preste tot bună ba chiar foarte bună. Erburile, pomii, cucuruzul şi toate plantele sûnt de tot vesele şi cresc şi înfloresc vĕḑênd cu ochii. Cu un cuvênt toată natura ride şi e veselă. Numai de vremuri grele sĕ putem fi cruţaţi, apoi anul acesta promite a ne umplè de mană. Pre lângă toate aceste împregiurări îmbucurătoare preţurile articlelor din târgul sĕptĕmânei trecute s'au urcat colosal. Pricina mai mare fu, că stricându-se încâtva drumurile prin ploile continue, s'au aflat puţine şi bucate dară apoi şi celelalte article, cari toate fură foarte tare căutate. Aşa notăm în special:

Grâul peste 60,000 m. m. a trecut cu fl. 10.10—10.60; sĕcara la 3000 m. m. cu fl. 9.40—9.55; ovĕsul la 4—5000 m. m. cu fl. 6.80—7.40; orzul cu fl. 7.75—8.50; cucuruzul la 6000 m. m. cu fl. 7.20—7.85; făina a trecut foarte bine şi scump; mai slab au trecut păstăioasele şi adecă: fasolea cu fl. 9.50—9.75; lintea cu fl. 8—9; mazerea de altmintrea dela 8 până chiar şi la fl. 15; mălaiul cu fl. 7—7.50; sĕmênţa de cânepă cu fl. 9—9.50; sĕmênţa de in cu fl. 13.50; (toate per 100 chilograme); lânile asemenea n'au avut mare trecere de astădată, totuşi însĕ s'au ţinut la preţuri mari.

Porcii 65,720 la numer încă n'au cam trecut; scumpă a fost însĕ unsoarea de porc şi căutată foc. Ea a trecut cu fl. 60—61; slănina cu fl. 62—63 şi sĕul cu fl. 41—42; spirtul *en gros* cu fl. 33—33.50; *in consum* cu fl. 34—34.50 per 10,000 litre %.

Peile au fost foarte tare căutate şi s'au vêndut cele de bou cu fl. 112—115; de vacă cu fl. 105—110; de oaie cu fl. 140—150; de miel cu fl. 76—92; de capră cu fl. 140; de porc cu fl. 145—155 (toate per 102 dărabe); eară cele de cal cu fl. 12—12.50 părechea.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 9 Iunie şi 9 Iulie imob. rĕmasului după Ioan Beu în Apoldul de jos (trib. Sibiiu); în 3 Iunie imob. lui Ernst Kabos în Mănăstur (judec. cercuală Huedin); în 19 Maiu şi 19 Iunie imob. lui Andreiu Kreutzer în Jidvei (judec. cerc. Hususcău); în 22 Maiu şi 22 Iunie imob. lui Iulie Csongradi în Vescud (judec. cerc. Mediaş); în 24 Maiu imob. lui Moise Katona jun. şi soţiei lui Moise Katona sen. în Copoţ (judec. cerc. Sângiors); în 15 Iunie imob. lui Francisc şi Albert Tamási în Sântimre (trib. M. Oşorheiu); în 22 Maiu şi 22 Iunie imob. lui Ioan Hamm în Lăsleu (judec. cerc. Sighişoara); în 24 Maiu imob. lui Ioan Micu în Sevestreni (judec. cerc. Făgăraş); în 9 Iunie şi 9 Iulie imob. Mariei Nicera în Mezĕuifalĕu (trib. Turda); în 2 Iunie imob. rĕmasului după Ludovic Tischler în Udvarfalĕu (trib. M. Oşorheiu); în 10 Iunie şi 10 Iulie imob. moştenitorilor după George Thuri în Oltsemir (judec. cerc. Sângiors); în 22 Maiu imob. lui Emeric Moritz în Aszonyvásár (judec. cerc. Székelyhid); în 12 Iunie şi 12 Iulie imob. vĕduvei după Ioan Szegedi, Clara Nagy, în Lăpadia română (judec. cerc. Aiud); în 12 Iunie şi 12 Iulie imob. lui Nicolau Stanciu în Veneţia de sus (judec. cerc. Făgăraş); în 24 Maiu imob. rĕmasului după Ludovic Deneş în Osdola (trib. K. Oşorheiu); în 9 Iunie şi 9 Iulie imob. lui Stefan şi Luise Barok în Sibiiu; în 3 Iunie şi 3 Iulie imob. rĕmasului după Constantin Pinciu în Rĕşinari (trib. Sibiiu).

Nr. 4. 1880. 2—3

CONCURS.

Pentru 8 tineri cari doresc a fi aplecaţi la maestrie din partea reuniunei sodalilor români din Cluj, pre basa §-fului 6 din regulamentul reuniunei, subscrisa comisiune prin aceasta escrie concurs.

Dela concurenţi cari pot fi ori din care parte a Transilvaniei, se poftesce:

1. Carte de botez, că au etate de 14 ani, şi că sûnt de origine Români.

2. Că au cunoscinţele ce se predau în scoalele primare, şi prelângă limba maternă posed elementele unei limbi străine (germână sau maghiară).

3. Se producă obligaţiune dela părinţi sau tutori, că'i vor lăsa în tot timpul statorit la măestrul, unde 'i-a aşeḑat comisiunea, şi că în cas de lipsă i vor provedè cu îmbrăcăminte, ear la cas, când i vor lua dela măestrie, vor reîntoarce reuniunei toate spesele.

4. Elevii se vor aşeḑa la măestrie la dorinţa lor, ori şi în care cetate a Transilvaniei, mai cu preferinţă însĕ în Cluj, pentru a putè fi supraveghiaţi din partea comisiunei conform regulamentului.

5. Concurenţii au de a produce atestat legal despre paupertatea părinţilor lor.

6. Acei concurenţi, cari din causa depărtărei nu se pot presenta înaintea comisiunei subscrise, au de a produce atestat medical despre desvoltarea corporală şi intregitatea organelor.

Între mai mulţi concurenţi se vor preferì conform §-lui 20 din regulament:

a) Pruncii dela sate, despre cari se poate presupune, că în urma necsului lor familiar eventualmente se vor aşeḑa ca măestri în comuna lor natală sau în altă comună rurală;

b) Între condiţiuni egale vor fi preferiţi orfanii de ambii parinţi, apoi de tată;

c) Între diversele măiestrii, la cari doresc a fi aplicaţi, se vor preferì aceia, cari doresc a fi aplicaţi la: rotărie, faurărie, butnărie măsărie, carpentarie sau lemnărie, cojocărie, cismărie groasă, peleriarie, curerărie şi funerie.

Suplicele instruite conform acestui concurs, sûnt de a se substerne la preşedintele acestei comisiuni în Cluj până în 1 Iunie st. n. a. c., când cei ce se vor presenta în persoană se vor şi esamena prin comisiune conform regulamentului, şi după aceea se vor aşeḑa pre la măestrii, pre cari îi plătesce comisiunea amesurat contractului ce va încheea cu respectivii măestrii.

Comisiunea reuniunei sodalilor români din Cluj încredinţată cu aşeḑarea învĕţăceilor români pre la măestrie.

Cluj în 1 Maiu 1880.

Basiliu S. Podoabă m. p.,
capelan gr. cat. şi preşed. al comis.

Dr. **Aureliu Isac** m. p.,
secretariu.

Nr. 1071—1880.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de medic cercual în cercul II sanitar al Boiţei din pretura Cisnădiei, comitatul Sibiiu cu reşedinţa în **Tălmaci** sau **Boiţa**, se escrie prin aceasta concurs. De cercul acesta sanitar se ţin comunele: Tălmaci, Tălmăcel, Boiţa, Porcesci şi Veştem cu 6506 suflete.

Cu acest post sûnt împreunate următoarele emolumente:

1. Pentru un doctor de medicină salariu 400 fl.

2. Pentru un chirurg de medicină salariu 300 fl.

3. Dacă medicul va reşedè în Boiţă, are dela această comună cuartir natural şi lemne;

4. Onorariu pentru visita primă 50 cr. eară pentru fie carea următoare la acelaşi paţient câte 30 cr;

Ţinerea unei farmacii de mână se înţelege de sine.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi adresa suplicele lor instruite cu documentele despre cualificaţiunea şi îndreptăţirea lor spre esercitarea pracsei medicale (art. de lege XIV: 1876 alinea III) până în 8 Iunie 1880 la 6 oare seara pretorului subsemnat

Tălmaci în 7 Maiu 1880.

Emerich m. p.,
pretor.

[25] 2—3

Prafurile musante lacsative din Elöpatak

conţin compositiunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpatak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmuri de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură în gât, umflături de ficat şi splină, îngroşarea ferei, petri în feare şi gălbinare la respirarea grea şi baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecţiuni cataralice ale rerunchilor, a beşicei şi canalului de urină, în contra formărei de nĕsip, la catare cronice şi umflături ale matricei, curgere, dispositiune la vrsare de sânge, la ameţeli, suirea sângelui cătră cap şi cătră piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât **sarea scumpă de Karlsbad,** cât şi **prafurile lui Seidlitz.**

Preţul unei scătuice ce cuprinde 12 dose cu îndreptariul spre folosire cu tot **1 fl.**

Depositul general: În **Braşov** la apotecariul **Szava;** în **Sibiiu** la **F. A. Reissenberger,** comerciant. [16] 8—12

Audiţi, vedeţi şi miraţi-vĕ!

Mărfurile de argint Britania, primite dela o massă concursuală a unei mari **Fabrice de argint Britania,** devenite falită, se dau cu ori ce preţ sau mai bine ḑis gratuit.

Trimiţênd **fl. 6.95** în bani gata s'au cu rambursă ori cine primesce următoarele **47** obiecte cu a patra parte din valoarea reală, şi adecă:

Bucăţi **6 Cuţite de masă** escelente, mănunchiu de argint Britania, cu cuţituri adevĕrat englezesci
„ **6 Furcuţe** de cele mai fine, argint Britania, dintr'o bucată.
„ **6 Linguri de mâncare** de argint Britania, grele şi massive.
„ **12 Linguriţe de cafea** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ **6 susţiitoare de cuţite** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ **1 lingură mare de lapte** de argint Britania, masivă
„ **1 lingură mare de supă** de argint Britania, grea.
„ **6 filigeane Victoria** englezesci, ciselate foarte fin.
„ **2 sfeşnice pe masă de salon** Britania pline de efect.
„ **1 sită de te** de argint Britania.

Toate **47** obiecte au costat mai nainte 30 floreni şi costă acum numai floreni 6.95.

Toate **47** obiete sûnt fabricate din cel mai fin şi cel mai solid argint Britania, care este unicul metal ce esistă pe lume care în veci remâne alb şi nu se poate deosebi de argintul adevĕrat nici după o folosire de 25 ani; **pentru aceasta garantează.**

Ca dovadă, că anunciul meu

nu este înşelătorie,

mĕ deoblig prin aceasta în public, dacă marfa nu convine, **a o rentoarce fără nici o greutate.** Îndrept la epistolele de mulţămită ce mi-au venit, şi pe cari îmi voi permite a le publica succesiv. — Cine doresce deci a primì pe banii sei o marfă bună şi solidă şi nu lăpĕdătură, sĕ se adreseze numai cătră

A. Fraiss,

Viena, Rothenthurmstrasse 9, vis-à-vis de palatul archiepiscopesc.

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 56. Sibiiu, Marți 13 Maiu 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 12 Maiu.

O festivitate momentuoasă s'a petrecut Sâmbătă în Budapesta.

Cu ocasiunea iubileului de 50 de ani a reuniunei agricole unguresci s'a desvĕlit și statua de bronz alui Stefan Szechényi. Serbarea preste tot poartă firmă patriotică și putem sĕ ḑicem, că și este patriotică, pentrucă naționalitatea maghiară o serbează și celelalte naționalități stau și privesc cum Maghiarii la solemnități și banchete representă și națiunea și patria ungurească.

Ungaria sĕ pregătesce la o luptă industrială cu Austria. Semnalăm aceasta cu adaosul, că ar fi nepolitic din partea Ungariei sĕ se apuce de toate deodată, într'un timp când miseria nu prea patriotică își ridică capul din milioane de părți.

Bucuria ḑiarelor austro-ungare, care trâmbițau că Gladstone a capitulat înaintea Austro-Ungariei, n'a avut parte de durată lungă. Rapoartele ce se publică ulterior înfățișează cuprinsul scrisorii lui Gladstone cătră Károlyi, ambasadorul austro-unguresc, mai domol și de capitulare nu poate fi vorba.

„Biroul Reuter“ anunță din London, că puterile vor trimite Porții o notă identică, prin care sĕ o provoace sĕ reguleze cestiunea armeno-montenegreană și grecească. Dela respunsul înaltei Porți va atêrna, dacă va mai avè loc o conferență ulterioară în Berlin, care sĕ se ocupe cu cestiunea grecă. Timpul pentru conferența acceptată deja în principiu este ficsat pe jumĕtatea cea dintâiu a lunei lui Iulie. La desbaterile aceste Porta nu va lua parte.

Bulgarii au planuri mari. Dela Serbia vor Pirotul și dela România Arab-Tabia.

Sinodul archidiecesan.

Sibiiu 12 Maiu.

Sâmbătă am ajuns și sfêrșitul sesiunei sinodului archidiecesan din 1880. Ședința de Vineri d. m., așa dară, n'a fost cea din urmă, după cum speram, când scrieam raportul dela 9 Maiu, ci aceleia s'a mai adaus una a XIX. Dorim ca lungile desbateri din anul acesta sĕ fie mănoase în consecențele cele bune a le decisiunilor votate.

Ședința XI (6/18 Maiu).

Ședința se deschide la 9 oare înainte de ameaḑi. Protocoalele ședințelor IX și X se cetesc și — se autentică.

Deputatul S. Popescu face următoarea propunere: „Avênd în vedere posiția cea înaltă, ce o ocupă asesorii consistoriali ordinari ai senatului bisericesc în organismul bisericei noastre, avênd în vedere disproporția în care stă salariul lor cu posiția ce ocupă; avênd în vedere, că demnitatea și adevĕratul interes al archidiecesei recere o dotațiune mai corespunḑĕtoare a acestor dignitari:

Inaltul presidiu este rugat, ca folosind ocasiunea binevenită sĕ se adreseze în numele sinodului prin o representațiune la locurile mai înalte spre a esopera ca din vistieria statului sĕ se asemneze pentru asesorii consistoriali ordinari ai senatului bisericesc o dotațiune mai corespunḑĕtoare — cel puțin ca a amploiaților dela forurile reg. ung. de I-a instanță (art. de lege XXXII din 1871) cu 1500 fl. salariu și 300 fl. bani de cuartir. — Se transpune comisiunei pentru propuneri.

Deput. Ioan Popea face următoarele două propuneri:

a) Considerând, că veniturile preoțimei sûnt foarte slabe, mărginite partea cea mai mare pe lângă veniturile stolare; considerând, că aceste venituri sûnt nesigure, împuținându-se din ḑi în ḑi tot mai tare; considerând, că partea cea mai mare din preoții nostri din causa veniturilor lor slabe nu sûnt în stare a'și asigura viitoriul lor și al familiei lor, din care causă la bĕtrânețe a jung în o stare tristă materială, vĕḑêndu-se siliți, după cum s'a esperiat în atâtea rênduri, a implora ajutoriul și mila bisericei, căreia dênșii au servit și pentru care ei s'au jertfit în decursul vieței lor, fără a'și vedè ostenelele lor remunerate după merit și după posițiunea, ce ocupă dênșii în societate, subscrisul face propunerea: Sĕ se înființeze un fond central de pensiune pentru preoțimea din archidiecesă.

b) Considerând, că astăḑi mai mult ca ori când spiritul de asociațiune a pĕtruns inimile tuturor oamenilor iubitori de progres;

considerând, că preoțimea noastră, factorul principal al desvoltărei și progresului poporului nostru este chiemat în linia primă a se pĕtrunde de acest spirit de asociațiune, pentru ca cu puteri unite sĕ esopere resultate fericitoare pentru sine, pentru desvoltarea și perfecționarea sa ulterioară și pentru binele și progresul poporului încredințat conducerei sale;

considerând, că deja în mai multe părți ale archidiecesei s'au aflat preoți, cari la ocasiuni 'și-au esprimat dorința de a se înființa conferențe preoțesci; subscrisul propune: Sinodul archidiecesan sĕ caute prin organul sĕu, consistoriul archid. a accentua și din parte'și prin o circulară îndreptată cătră toți preoții din archidiecesă, necesitatea, de a se înființa conferențe preoțesci în archidiecesă. — Ambele propuneri se transpun comisiunei pentru propuneri.

Urmeaḑă la ordinea ḑilei raportul comisiunei organisătoare asupra raportului general al consistoriului archidiecesan despre activitatea sa în ședința plenară.

Raportorul acestei comisiuni Dr. Ioan Borcia referează asupra raportului consistorial și propune, ear sinodul ia următoarea dispositiune: Punctele de sub *A* 1, 2, 3 din raportul consistorial despre numĕrul ședințelor al pieselor pertractate și resolvite precum și punct *B.* I, ce privesce punerea în lucrare a regulamentului pentru alegerile de deputați sinodali, se iau spre sciință. Incât pentru cererea consistoriului de sub același punct ca sĕ se facă un regulament pentru ținerea în evidență a activității sinoadelor parochiale și protopresbiterale, sinodul îndrumă pe consistoriu a dispune în sfera sa de activitate cele necesare pentru eserciarea controlei asupra activității și concluselor sinoadelor parochiale și ppresbiterale. Cele de sub punctul *B.* II, cu privire la îndeplinirea concluselor sinodale de sub Nr. 59 și 101 din 1879 în causa alegerilor de deputați în locurile devenite vacante apoi despre rĕspunsul Majestății Sale la adresa sinodului archid. din anul trecut, făcută din incidentul serbărei jubileului de 25 ani al căsătoriei Majestăților Lor, în fine asupra celor de sub punctul IV privitoare la alegerea profesorilor seminariali, de consistoriul archidiecesan în ședința plenară, fiind toate aceste resolvite la locul lor se trece la ordinea ḑilei. La punctul V din raportul consistoriului cu privire la întregirea protopresbiteratelor vacante și la conducerea ppresbiteratelor, — comisiunea organisătoare face următoarea propunere:

„considerând că sinodul archid. după multe și adênci cercetări a făcut un elaborat pentru arondarea respective organisarea ppresbiteratelor din archidiecesă încă în anul 1874 conform conclusului congresual din 1870 Nr. 157 și după mai multe pertractări în sinoadele din 1875 și 1876 'l-au întregit și simțind imperativa necesitate de a organisa ppresbiratele au conclus a'l introduce în archidiecesă (veḑi prot. sin. Nr. 29 ex 1875 și 27 din 1876) ear prelângă acel operat conform conclusului sinodal din 1877 Nr. 95; s'a staverit și dotarea ppresbiteratelor spre a face posibilă organisarea protopresbiteratelor:

considerând că până astăḑi s'a împedecat punerea în lucrare a acestei organisări care de mult se asteaptă de întreaga archidiecesă, și din causa amânărei nu se pot întregì posturile vacante de ppresbiteri aḑi în numĕr de 21 și prin aceasta sufere administrațiunea bisericească mari daune se conclude:

1. Că punerea în lucrare a arondărei și întregirei ppresbiteratelor în archidiecesă, sĕ nu mai sufere amânare, avênd în vedere însĕ că congresul se va conchiema în anul present 1880 conclude: ca elaboratele privitoare la această materie sĕ se dee consistoriului archidiecesan cu aceea îndrumare, ca sĕ le întregească pe cât este posibil după dorința congresului, ear abaterile dela concluse congresului sĕ le motiveze luând în pertractare și suplicile incurse, apoi a se asterne elaboratele la congresul din anul 1880 ear decisul congresului sĕ'l presenteze sinodului archid. din 1881 spre a se efeptui organisarea. In cas când congresul nu s'ar conchema în anul acesta, atunci consistoriul se însărcinează a asterne operatele și întregirile la sinodul archidiecesan din anul 1881, care va pune în lucrare, arondarea ppresbiteratelor.

2. Incât privesce pe acele protopresbiterate, cari nu sufer schimbări mari teritoriale prin arondare sĕ se întregească acele prin consitoriul archid. fără amânare.

Deput. A. Trombițaș dechiară, că nu este luminat din referadă, cum de s'a întârḑiat resolvirea acestei afaceri momentuoase dela congresul din 1878 până astăḑi. Dênsul e depărere, că proiectul ce se propune din partea comisiunei se compune de consistoriu, nu se poate asterne congresului fără de a se pronunța asupra lui și sinodul archid. și fiindcă sinodul archid. nu se mai poate întrunì în sesiune ordinară înainte de ținerea congresului, care după arĕtarea înaltului presidiu se va întrunì încă în toamna anului acestuia, așa obiectul acesta de atâta importanță va remânè neresolvit încă cel puțin 4 ani; deci dênsul propune ca organelor acelor din a căror vină s'a întârḑiat atât de mult resolvirea acestui obiect, sĕ se esprime părerea de rĕu a sinodului; ear în merit propune: ca sĕ se aleagă o delegațiune sinodală căreia încă înainte de întrunirea congresului sĕ se transpună elaboratul ce se va pregătì de consistoriu, spre vedere, și apoi sĕ se astearnă congresului spre aprobare.

Dr. St. Păcurariu află, că în obiectul acesta sûnt 2 cestiuni, una ce privesce arondarea ppresbiteratelor și alta ce privesce întregirea acelora; deci propune ca cestiunea arondărei sĕ se ducă în deplinire pe calea ordinară, ear a doua cestiune, adecă întregirea ppresbiteratelor sĕ se esecuteze prin consistoriu după putință și necesitate:

E. Brote voiesce a da unele deslușiri în privința procederei consistoriului în această afacere. Aicea este o cestiune principială, adecă care este necsul organic între congres și sinoanele eparchiale. Cestiunea aceasta ar trebuì mai înainte resolvită. Actul de sub întrebare s'a presentat la consistoriu în 26 Ianuarie a. c. ear în ședință s'a pertractat numai în 14 Aprilie, va se ḑică cu puține ḑile înainte de întrunirea sinodului, prin urmare consistoriul chiar avênd a trece peste cestiunea principială nu ar fi putut venì cu propuneri în acest obiect. In privința meritului causei se alătură la propunerea dep. Dr. St. Păcurariu.

Deput. N. Popea dă deslușiri din ce causă consistoriul nu a făcut propuneri în obiectul din cestiune și adecă: consistoriul nu s'a simțit îndreptățit a face schimbări în proiectul sinodului, ci asteaptă îndrumări ulterioare în această privință dela sinod.

Presidiul constată că s'au ivit diferințe de păreri în privința competenței congresului și a sinoadelor eparchiale.

După părerea presidiului lucru este din destul lămurit, congresul adecă e chemat în puterea statutului org. a aduce regulamente generale pentru întreaga provincie metropolitană, ear esecutarea lor în special cade în competența eparchiilor. 'Și esprimă deci părerea, că sinodul de astădată nu poate întra în meritul obiectului, din causă că actul a venit prea târḑiu și despre aceasta sĕ se facă raport la congresul procsim, ear întregirea ppresbiteratelor, cari nu sufer schimbări mari teritoriale prin arondare sĕ se întregească adaugênd, că întregirea unora protopresbiterate e pusă deja în lucrare:

Incheindu-se desbaterea se pune la vot mai întâiu propunerea Dr. Păcurariu, ca adecă arondarea ppresbiteratelor sĕ se separeze de întregirea acelora — și se primesce, asemenea se primesce ca, arondarea ppresbiteratelor sĕ se esecute pe calea ordinară și adecă sĕ îndrumează consistoriul archid. ca se pregătească, în conformitate cu concluscle congresului, întreg proiectul pentru arondarea ppresbiteratelor și sĕ'l aștearnă la procsima sesiune a sinodului archidiecesan și apoi la timpul seu congresului național bisericesc, avênd a se notifica congresului procsim causele, pentru ce consistoriul respective sinodul nu a putut satisface în grabă însărcinărei primite. In ce privesce întregirea ppresbiteratelor acele ppresbiterate, cari nu sufer schimbări mari teritoriale prin arondare sĕ se întregească prin consistoriul archid. fără amânare. La punct VII din raportul consistoriului, prin care se substern regulamentele congresului din 1878

a) pentru regularea parochiilor;

b) pentru organisarea provisoră a învĕțământului;

c) pentru procedura judecătorească în cause matrimoniale;

d) conclusul pentru înființarea unui fond metropotitan;

e) conclusul prin care se deobligă fiecare comună bisericească a'și procura protocoalele congresului — comisiunea organisătoare face următoarele propuneri:

Considerând că conform așeḑemintelor bisericei noastre ort. și conform statutului org. punct III §. 87 și 96, pct. I. nimica nu se poate face în archidiecesă fără scirea sinodului archid. ca representant al aceleia; considerând că părțile organice și respective corpurile legiuitoare ale metropolici sûnt datoare a face toate în conțelegere și cu scirea tuturor a'și observa competențele sale, în spiritul statutului org. și a canonului apostolesc 34 așa ca sĕ se ocolească ori ce conflict între acele părți organice; considerând că în casul de față esistă un conflict în privința regulamentului pentru regularea parochiilor avênd și sinodul archid. un atare regulament deja întrodus în archiediecesă; considerând că în statutul organic nu se specifică detaiat agendele ce cad în competența sinoadelor și a congresului în sfera în care se întâlnesc competențele, sĕ conclude:

1. Sinodul archid. de astătată ia la cunoscința publicarea și întroducerea sus amintitelor regulamente și concluse, conformânduse acelora.

2. Sĕ se recerce corgresul a pregătì un statut în care sĕ se preciseze competența sinoadelor și a congresului în cestiuni de regularea trebilor bisericesci și celor de ele atârnătoare, scolare si fundaționale, asemenea și o normă despre modalitatea, după care au a se promulga conclusele congresului, iar consitoriul archid. sĕ se îndrumeze a substerne congresului procsim un material pregătit în privința aceasta.

3. Până la aducerea unui atare conclus congresual toate regulamentele congresului sĕ se publice prin sinodul archid.

Dr. Păcurariu ḑice că dênsul fiindu'i necunoscut nici un cas special unde congresul ar fi călcat competența sinodului archid. nu află de lipsă a se aduce conclusul din cestiune și propune a se trece asupra propunerei comisiunei la ordinea ḑilei.

Deput. N. Cristea ḑice, că atât la cestiunea de față cât și la cea premergĕtoare

fiindcă ambe se basau pe același prineipiu, unii dintre oratori 'si-au luat refugiul la asemĕnări cu staturile politice din Europa. Staturile europene, fie monarchice, fie republicane, nu se pot asemĕna cu provincia noastră metropolitană, pentrucă toate sûnt centralistice. S'a făcut dintr'o parte amintire de democrația din Francia. Bine, Francia în formă nu se deosebesce de monarchiile din Europa decât că în fruntea ei în loc de monarch are un president. Legislațiunea ei este una, cu sistemă de două camere. Provincia noastră metropolitană diferă cu totul de toate cele atinse. Basându-se pe can. 34 apost. ea poartă tipul desvoltărei vechilor comunități crestine din timpul cel clasic al crestinismului și dacă este ca se o asemĕnăm cu ceva din ḑilele noastre, s'ar putè asemĕna cu uniunea staturilor nordamericane. O federațiune de individualități cu unele afaceri comune. Tâlcul can. 34 din Pidalion ne spune, cari sûnt afacerile comune: cestiuni dogmatice, administrațiunea generală a metropoliei și justiția bisericească. Afară de aceste, episcopul, după împregiurările noastre, autoritățile supreme din eparchii, au se îngrigească de toate a le eparchiei. Și cumcă prin administrațiunea generală metropolitană nu se poate înțelege un amestec în cele eparchiale e și raționabil, căci altfeliu ce ar remânè sinoadelor și consistoriilor eparchiale de făcut? Ele ar fi de prisos. În chipul acesta are a se înțelege și Stat. org. care este eflusul canoanelor. Deci.... susține propunerea comisiunei.

P. Cosma nu scie pentru ce se face aici atâta vorbă cu autonomia. Și celelalte diecese sûnt jeloase de autonomia lor, însĕ nu fac nici o opositiune regulamentelor și ordinilor ce le vin de sus dela congres. Aici în archidiecesă sûnt elemente anarchice. Deci..... nu află punctul I din propunerea comisiunei de lipsă; partea primă din punctul 2 al propunerei o primesce, nu însĕ și partea a 2. de asemenea e cu totul încontra punctului a. din propunerea comisiunei.

Dep. N. Cristea respinge insinuările cu anarchia, făcênd alusiune la o anecdotă cu parlamentul, unde celor de părere contrară li se tăia capetele.

Dept. Z. Boiu află de foarte nesesarie pentru orientarea în viitoriu a tuturor factorilor din metropolie, precisarea competenței a diferitelor organe ale metropoliei, de aceea spriginesce propunerea comisiunei.

Ședința procsimă se anunță pe astădi după ameadi la 5 oare.

La ordinea ḑilei continuarea raportului comisiunei organisătoare.

Ședința se încheie la 1 oară după ameadi.

Ședința XII (6/18 Maiu).

Ședința se deschide la 5 oare după ameadi.

Se cetesce protocolul ședinței premergĕtoare și sĕ autentică cu o singură modificare.

Presidiul presentează petițiunea comitetului parochial din Ruda ppresbiteratul Zarandului pentru un ajutoriu la clădirea scoalei, — carea se transpune comisiunel petiționare.

Urmează la ordinea ḑilei continuarea desbaterei asupra raportului comisiunei organisătoare la pct VII al raportului consistoriului plenar prin care se aștern:

a) Regulamentul congresului din anul 1878 pentru regularea parochiilor publicat de cătră consist. archid. prin cercullariul Nr. 3341 plen. 1879 spre a se efeptuì conform mandatului consist. metropolitan Nr. 126;

b) Regulamentul congresului pentru organisarea provisorică a învĕțămêntului;

c) Regulamentul pentru procedura judecătorească în cause matrimoniale promulgat asemenea regulamentului amintit sub *b*);

d) Conclusul congresului pentru un fond metropolitan;

e) Conclusul aceluiași congres prin care se obligă comunele bisericesci a'și procura fie-care protocoalele congresuale. Comisiunea organisătoare propune la aceste: Considerând că conform aședămintelor bisericei noastre ortod. și conform statutului org. III § 87 și 96 punct 1 nimica nu se poate face în archidiecesă fără scirea sinodului archid. ca representant al aceleia; considerând că părțile organice și respective corpurile legiuitoare ale Metropoliei sûnt datoare a face toate în conțelegere și cu scirea tuturora și a'și observa competențele sale în spiritul stat. org. și a canonului apostolesc 34 așa ca sĕ se ocolească ori-ce conflicte între acele părți organice; considerând că în casul de față esistă un conflict în privința regulamentului pentru regularea parochiilor avênd și sinodul archid. un atare regulament întrodus în archidiecesă: considerând că în stat. org. nu se specifică detaiat agendele ce cad în competența sinoadelor și congresului și sfera în care se întâlnesc competențele se conclude:

I. Sinodul archid. de astădată ia la cunoscință publicarea și întroducerea sus amintitelor regulamente și concluse confor mându-se acelora.

II. Sĕ se recerce congresul a pregătì un statut în care sĕ se preciseze competența sinoadelor și a congresului în cestiuni de regulare a trebilor bisericesci și celor de ele atârnătoare, scolare și fundaționale; ear consistoriul archid. sĕ se îndrumeze a subșterne congresului procsim un material pregătit în privința aceasta;

III. Până la aducerea unui atare conclus congresual toate regulamentele congresului sĕ se publice prin sinodul archidiecesan.

In desbaterea asupra conflictului de competență între congres și sinoade.

Dep. A. Trombitaș este în contra propunerei comisiunei ca sĕ se provoace congresul a regula de nou prin lege ceea-ce este și până acum regulat, eară ce privesce promulgarea, această cestiune nefiind încă normată, trebue sĕ se reguleze pentru a se încungiura neînțelegeri ce ar putè urma în această direcțiune.

Se cere încheiarea desbaterei, dar nu se primesce.

Deput. Dr. I. Hodoș primesce propunerea comisiunei dar în formă mai convenabilă adecă ca dorință a sinodului față cu congres.

Sinodul nu voiesce sĕ detragă prin aceasta ceva din competența congresului, dar nici aceea sĕ nu se creadă, că ar fi cineva în sinod care se strice unitatea bisericei. Incât pentru promulgarea provĕḑută în punct II al comisiunei e de acord cu propunerea comisiunei, ear cu privire la punct III: ca toate conclusele congresului sĕ se publice prin sinod, deși esprimă sinodul dorința ca congresul sĕ se ocupe de această cestiune pentru ca pe venitoriu sĕ nu se mai ivească casuri din causa cărora unii sau alții, deși fără motiv, sĕ privească pre consistoriu de anarchist. Deci face următoarele propuneri:

1. Deși competența congresului național este regulată în statutul organic totuși pentru a precisa mai de aproape sfera de activitate sau sfera de competență a congresului național și a sinoadeldr eparchiale, precum și sfera de competență a consistoarelor eparchiale, și a celui metropolitan; este de dorit ca congresul național sĕ se ocupe cu această cestiune și sĕ dispună cele ce va afla de lipsă.

2. Asemenea este de dorit ca congresul național sĕ reguleze forma și modul pentru publicare în eparchie a legilor și regulamentelor sale.

3. Până atunci se va observa usul de până acum: adecă consistoriul eparchial va publica acele legi sau regulamente și va raporta despre aceasta celui mai de aproape sinod eparchial.

Deput. Eugen Brote este în contra acelora, cari în causa competenței se țin numai de litera statut. org. Cât de puțin preț se poate pune pe înțelesul literal al statut. org. cu privire la „regulare“ se vede de acolo, că în pct III din partea generală a statut. org. se ḑice, că fie-care parte constitutivă a metropoliei are drept a'și regula, administra și conduce autonom afacerile sale bisericesci, scolare și fundaționale și tot asemenea se ḑice și în §. 159 p. 2. statut. org. despre congres. Aceste dispositiuni luate ad literam își contraḑic. Cumcă sûnt incidente din care resultă necesitatea regulărei competenței se poate vedè din cele întêmplate. Este fapt că sinodul archid. a votat un regulament pentru parochii întogmai precum a făcut mai târḑiu și congresul. Incidentul pentru conflict în cause de competențe este prin urmare dat. Recunoasce că n'ar avè bănueli în contra aplicărei legei așa ca regularea sĕ cadă cu totul în competența congresului, dacă ar scì ce agende ar mai remânè pentru sinoadele eparchiale, atară de cele economice. Consimte dar cu partea primă a propunerei comisiunei ca sĕ se reguleze sfera competenței congresului. Cu privire la pct II a propunerei comisiunei o spriginesce din motivele aduse de ceilalți vorbitori pentru spriginirea ei și nu este de părere că ar fi anarchie dacă consistoriul eparchial n'ar da ascultare unei ordinațiuni a consist. metropolitan. Spre ilustrare aduce înainte un cas concret; Congresul ficsându'și bugetul seu a constatat lipsa oare-cărei sume pentru susținerea organismului metropolitan spre a căror acoperire ar avè sĕ se facă arunc pe eparchii. Acest conclus consistoriul metropolitan 'l-a transpus consistoriului archid. ear acesta neavênd preliminat în buget suma cerută de congres n'a putut și n'a fost în drept a da acea sumă cu toate că a fost provocat de consist. metropolitan — căci dacă ar fi făcut aceasta — sinodul 'l-ar fi putut trage la dare de seamă pentru cheltuelele făcute preste buget. Din astfel de incidente se poate vedè, în ce posițiune grea poate venì consistoriul eparchial față cu sinod respective cu congres. Dacă promulgarea legilor și regulamentelor congresuale s'ar face prin sinoadele eparchiale, atunci nu s'ar putè întêmpla astfel de conflicte între consistoriul archid. și cel metropolitan. Incât pentru punct III al propunerei comisiunei este în strênsă legătură cu al II deci n'are a mai aduce motive noue pentru el; nu poate trece însĕ cu vederea părerea de rĕu, ce au esprimat-o unii față cu consistoriul archid. din causă, că a avut scrupuli la promulgarea legilor; nu o află justificată, căci consist. prin aceasta n'a voit și nu va voì nici pe venitoriu sĕ se opună legilor votate de congres și dacă cineva în privința promulgărei a avut altă părere, decât aceia, cari susțin părerea contrară, nu se poate face nimenui împutare, căci dacă vre-odată s'a tractat în sinod vre-o cestiune desbrăcată de ori ce interes personal, apoi a bună seamă este cestiunea de față. Primesce deci întru toate propunerea comisiunei.

Deput. Patița recunoasce, că congresul are drept de a aduce legi generale, însĕ nu totdeauna legile aduse de el vor fi potrivite pentru toate împregiurările particulare ale eparchiilor, pentru aceea trebue sĕ se lase și acestora teren pentru regularea afacerilor lor particulare ca sĕ nu fie stearsă cu totul individualitatea fie-cărei părți. Află deci de lipsă, a se regula competența pentruca fie-care parte sĕ scie ce aparține dreptului seu.

Presidiul se ține datoriu a da unele deslușiri în cestiunea de desbatere în ce privesce competența în cestiuni de regulare și dênsul e în privința aceasta de părerea acelora, cari se basează pe §. 154 p. 2 care susține, că trebile comune au sĕ se reguleze prin congres ear sinoadele ar avè a se îngera numai într'atât încât n'ar esista o astfel de regulare din partea metropoliei. Indată ce atârnă dela forul competent atunci de sine se înțelege că regulamentele anterioare provisore ale sinoadelor se abroagă. Dacă sinoadele ar trage în competența lor afacerile așa după cum a ḑis deput. E. Brote n'ar mai remânè congresului nimic de regulat. Pe basa acestor păreri ar putè venì fie-care comitet ppresbiteral și parochial sĕ denege sinodului dreptul a se ingera în afacerile lor, pentrucă lor încă le este garantată oarecare autonomie prin statut. org. Pe când dar regularea trebilor comune tuturor eparchiilor trebue sĕ se facă în conformitate a bună seamă trebue sĕ presupunem, că congresul va fi cu considerare la diferitele împregiurări particulare. Dacă cu toate aceste esistă păreri divergente despre competență numai congresul e competent a deslega atare cestiune. Tot el are sĕ decidă și modalitatea și calea, cum sĕ se aducă la cunoscința eparchiilor normativele statorite de congres. Pentru pct III din propunere trebue sĕ se declare în contra, dacă se înțelege așa, ca regulamentele congresuale sĕ se aducă la cunoscința sinoadelor pentru ca aceste sĕ se îngrădească în contra lor când li s'ar părè stricăcioase archidiecesei. Dacă însĕ s'ar face numai din causă formală atunci lucrul n'ar merita atâta vorbă.

Deput. Dr. St. Păcurariu află că competența între sinod și congres este regulată deja prin statut. org. și că n'ar fi bine a suleva cestiunea la acest loc pentru a nu da corporațiunilor subalterne indemn a protesta în contra decisurilor superioare sub preteste, că n'ar fi regulată competența între ele. Dispositiile statut. org. pot fi defectuoase în acest punct dar sĕ se lase în libera (?) voie a congresului a delimita marginile competenței între sinoade și congres. Cât pentru promulgare e de părere, că despre aceasta nici n'ar putè fi vorbă, de oare ce în congres și sinod nu se fac legi, ci numai statute, cari au sĕ se aducă la cunoscința celor competenți după usul de până acum, deci e de părere a se trece preste aceasta la ordinea ḑilei.

Deput. P. Cosma se apĕră în contra unor restălmăciri a cuvintelor sale, susține însĕ și acum că dacă consist. archid. n'ar voì se pună în lucrare decisiunile corporațiunilor superioare sub cuvênt, că congresul n'ar fi competent a eda porunci, ar fi anarchic. De altcum cestiunea competenței trebuie urgată ca sĕ nu se mai împedece și de acì înainte înaintarea lucrărei sinoadelor; deci propune: sĕ se roage congresul național ca sĕ reguleze în procsima sa sesiune modul și forma promulgărei și esecutărei concluselor sale în eparchii. Preste celelalte puncte ale propunereise trece la ordinea ḑilei.

Deput. Z. Boiu face următoarea propunere cu privire la punct III al propunerei comisiunei: „Publicarea regulamentelor congresuale încât terminul publicărei lor nu este prevĕḑut în însuși regulamentul, sĕ se facă la sinodul procsim; la din contra se pune în lucrare și la sinodul procsim se ia la cunoscință.

Deput. Dr. I. Borcia susține că nime din sinod n'ar cugeta sĕ împedece punerea în lucrare a regulamentelor venite dela congres în togmai precum nu se poate presupune, că dela congres ne vor venì regulamente contrare intereselor eparchiei. Se poate întêmpla ca și congresul sĕ facă vre-o eroare în privința delimitărei competenței sale. Biserica noastră până la aducerea statut. org. s'a organisat numai prin canoane. Fiind statut. org. un eflucs al canoanelor trebue sĕ se lucre în spiritul canoanelor într'acolo ca sĕ se aducă harmonie în lucrarea factorilor diferiți. Aceasta crede că o va face congresul venitoriu, ear dacă nu ar face atunci regulamentele și conclusele aduse de congres sĕ se aducă la cunoscința sinodului pentru ca acesta sĕ scie ce se întêmplă în archidiecesă.

Punêndu-se cestiunile la vot propunerea lui Dr. Păcurariu de a trece la ordinea ḑilei, nu se primesce. Din propunerile celelalte primindu-se unele părți și omiţêndu-se altele resultă următoriul decis al sinodului:

1. Publicarea și întroducerea susamintitelor regulamente se ia de astădată spre sciință.

2. Deși competența congresului național este regulată în statut. org. totuși pentru a precisa mai de aproape sfera de activitate s'au sfera de competență a congresului național și a sinoadelor eparchiale precum și sfera de competență a consistoarelor eparchiale și a celui metropolitan, este de dorit, ca congresul național sĕ se ocupe cu această cestiune și se dispună cele ce va afla de lipsă; asemenea este de dorit ca congresul național sĕ reguleze în procsima sesiune modul și forma promulgărei și esecutărei concluselor sale în eparchii.

3. Până atunci publicarea regulamentelor congresuale în cât terminul publicărilor nu este prevĕḑut în însești regulamentele sĕ se facă la sinodul procsim; la dincontră se pun în lucrare și la sinodul procsim se aduc la cunoscința.

Acelaș raportor referează despre pct. VIII și ultim al raportului general al consistoriului archid. plenar, în cari se comunică:

1. Conclusul congresual din 9/21 Aug. 1878 Nr. 105. după care un individ nu poate fi în acelaș timp deputat la 2 sinoade.

2. Conclusul congresului din 1878 Nr. 119 privitoriu la mĕsurile contra abusurilor la alegerea funcționarilor bisericesci.

3. Conclusul congresului din 1878 Nr. 122 după cari contribuțiunile necesare din partea coreligiunarilor nostri sĕ se facă obligătoare pentru acesta prin angajarea directă a comunelor bisericesci fără a se refugia la organele statului.

4. Conclusul congres. din 1878 Nr. 217 privitoriu la casurile de neîntărire a vre unui asesor consistorial în senatul bisericesc.

5. Conclusul congresului din 1878 Nr. 48 privitoriu la locul și șederea ppresbiterului în comitetele parochiale avênd a ședè la dreapta președintelui comitetului.

6. Regulamentul afacerilor interne congresuale.

7. Conclusul congresului din 1878 Nr. 269 privitoriu la înființarea de cancelarii și locuințe protopresbiterale.

8. Conclusul congresului din 1878 Nr. 272, prin care se normează sesiunea procsimă a congresului începênd dela 10 Aug. 1880 avênd a se face cele de lipsă pentru noua alegere a deputaților congresuali. Toate aceste Sinodul le ia spre sciință.

La ordinea ḑilei raportează tot acelaș raportor asupra hârtiei consist. Nr. 1558 ex 1879 prin care se asterne hârtia Escelenței Sale Archiepiscop și Metropolit. ddto 22 Aprilie 1880 Nr. 159 cuprinḑênd 2 concluse congresuale din 1878 Nr. 243 în privința înființărei alor două eparchii noue. Comisiunea organisătoare propune la aceasta următoarele: „ca sĕ se transpună hârtiile referitoare la această materie consistoriului archidiecesan spre a asterne sinodului venitor opiniunea sa motivată și provĕḑută cu datele necesare.

Cu privire la înființarea alor două eparchii nouĕ

Presidiul arată, că în principiu congresul a decretat înființarea alor 2 eparchii. In obiectul acesta archidiecesa este într'atâta intresată în cât ar fi sĕ se rupă din tr'ênsa unele părți spre a se adauge la respectivele eparchii ce au a se înființa și apoi încât mijloacele bănesci ale archidiecesei ar fi sĕ se împartă așa, ca părțile dismembrate sĕ capete din fondurile archidiecesane partea ce ar venì pre dênsele. Cât pentru membrii congresului ar avè sĕ remână tot 20 la numer însĕ așa ca fie-care diecesă sĕ dea numai câte 15. Fiind cestiunea în congres în principiu resolvită sinodul ar avè sĕ se pronunțe numai în privința arondărei.

Deputatul Dr. Borcia fiind cestiunea de mare însemnătate și cu consecuențe mari crede că nu s'ar putè hotărì așa precum ni se presentă în sinod, ci sĕ se releagă la consistoriu pentru a se face cele propuse de comisiune.

Deput. N. Cristea fiind de aceași părere, crede că pregătind consistoriul operatul de cestiune în decursul verei acesteia s'ar putè convoca un sinod estraordinariu înainte de întrunirea congresului pentru de a se pronunța în cestiunea aceasta.

Deput. Dr. St. Păcurariu nu crede de oportun, din împregiurările actuale, în cari ne aflăm, a face încercări spre a schimba statut. org. întogmai precum nu este nici posițiunea archidiecesei de așa, ca sĕ se poată împărți banii și poporul. Și în acest înțeles propune a se rĕspunde congresului.

Deput. A. Trombițaș e în contra părerei comisiunei, căci este convins, că chiar și după studiu mai îndelungat nu vom putè ajunge la alt conclus asupra căruia ne-am putè pronunța și adi. Asupra împărțirei fondului și teritoriului ne putem pronunța chiar astădi.

Deput. Z. Boiu află incompatibil cu demnitatea congresului și sinodului a se da un rĕspuns atât de brusc precum voiesce deput. Dr. St. Păcurariu. De altcum spriginesce propunerea comisiunei cu aceea, ca consistoriul sĕ se pună în această privință în conțelegere cu consistoarele din celelalte eparchii.

Fiind timpul înaintat desbaterea acestui punct se amână pe ședința procsimă, care se anunță pe mâne la 9 oare înainte de ameadi. La ordinea dilei prelângă aceasta raportul comisiunilor.

Ședința se încheie la 9 oare seara.

Din Bucovina.

(La instalarea noului archiepiscop și metropolit al Bucovinei și Dalmației Dr. Silvestru Morariu Andrievici).

Ḑiua cea mult dorită a sosit, în care a vĕḑut creștinul Bucovinean pe persoana cea mult meritată, atât în privința literară, cât și în cea națională pe scaunul bisericesc. Aceasta ḑi e una din acele, pre care Românul nici odată nu o va uita, fiind ea o ḑi de epochă pentru Români. — Soarele rĕsăria pe ceriul senin și lumina capitala Cernăuți cu cele mai blânde rațe, par'că s'ar bucura și el de ceea ce avea sĕ se petreacă în tr'ânsul. În curênd se vedea și mulțime de oameni pre strade în haine festive, admirând decorațiile cele multe ce făceau mai inposant pre inposantul oraș Cernăuți. Cele mai de căpetenii decorări și aicea vrednice de amintire, erau la reședința episcopală, unde fâlfăia o nenumerată mulțime de steaguri, mici și mari, prin ghirlande verḑi amestecate cu flori, și întinse în cea mai mare frumseță pre zidul reședinței. Apoi și „Societatea pentru cultura și literatura română în Bucovina“ onorà pe fostul ei vice-președinte cu o decorare frumoasă. Sĕ trecem mai departe la catedrala metropolitană, unde se vedeau așișderea decorări foarte frumoase și vrednice de păstoriul bisericesc.

Acì se strinse, pe la șese oare dimineața, toată preoțimea venită de pe la sate și făcea rugăciuni. La opt oare merse o deputație de opt preoți la reședința metropolitană, înaintea metropolitului, unde astepta măreața caretă, trasă de șese cai albi, pe Sânția sa, ca sĕ'l aducă la biserică. Ajungênd Sânția sa la biserică, presentà un batalion de soldați, musica regimentului Ringelsheim din Leov, orênduită de împĕratul încoace anume pentru instalarea metropolitului, întonà un imn festiv, preoții eșiră înainte și după ei cânta: teologii un psalm printre toate aceste se amesteca o mulțime de împușcături și strigĕte, Sĕ trăiască! a poporului. În biserică așteptà Sânția sa, încungiurat de preoți și de o mulțime foarte mare de oameni, cari năvălia fără sfârșit în biserică, pre comisariul împĕrătesc, președintele țĕrei Baron Alesani. Acesta nu zăbovì mult și încurênd dede musica, care întonà imnul poporal, și împușcături sosirea lui. Metropolitul îi eșì, întovĕrășit de preoții celebrari și alți representanți, înainte și il petrecu până la strana împĕrătească. Sânția sa se puse în mijlocul bisericei.

După ce se făcù tăcere cetì d-l Balmoș decretul de comisariu împĕrătesc, apoi diploma împĕrătească de denumirea metropolitului în limba germână, română și ruteană. După aceasta mulțămì Metropolitul, împĕratului și comisariului. Milaș cetì decretul de comisariu sinodal pentru archimandritul Ciupercovici. După aceasta a învitat archimandritul Ciupercovici pre Metropolitul sĕ arete documentele pentru sinod. Metropolitul a dat singhilia lui Ciupercovici, pe care a cetit-o Ciupercoviciu în limba română, Zurcanovici în limba slăveană.

După aceste cetiri a salutat comisariul sinodal pe Metropolitul, și a provocat pe clerul și pe mireni sĕ'l întroneze.

Întronându-l cu „sĕ trăiască“, comisariul sinodului a depus omagiul în numele sinodului metropolitan sărutându'i mâna, apoi l-a salutat în numele episcopilor sufragani, delegatul lor, protosincelul din Zara profesorul Milaș și aducându'i omagiul lor 'i-au sărutat mâna. Apoi 'i sărutară mâna preoții și mirenii. După aceasta a cetit Metropolitul epistola sa pastorală. La fine comisariul împĕrătesc, a provocat pre toți credincioșii sĕ fie cu fidelitate și supunere către împĕratul și cu dragoste frățească către olaltă. La ḑece și jumĕtate începu sânta liturgie.

La douĕ oare după ameadi se petrecu actul de instalare, în sala festivă metropolitană, unde erau adunați Baron Alesani ca comisar împĕrătesc și toate representațiile deregĕtoriilor, scoalelor și corporațiunilor. La trei oare începe masa festivă, la care se aflau 170 de persoane cele mai alese. Pe timpul mesei cânta musica de regiment, în grădina reședinței și îmbucura publicul ce era strins cu miile de a o asculta. Cei mai mari domni și cele mai frumoase flori ale Bucovinei se vedeau aicea, primblându-se cu fețe vesele și pline de bucurie.

La masă ținu douĕ toasturi Sânția sa și douĕ Baronul Alesani și anume: Metropolitul pentru Împĕratul, Baron Alesani pentru Metropolitul, apoi Metropolitul pentru comisariul împĕrătesc, președintele Bar. Alesani, pentru toată țeara.

Mai erau alte trei mese pregătite pentru familie, deputați de pe la țeară și pentru popor în de comun. La acest din urmă era și joc.

După șese oare se sculară dela masă și toți mergeau acasă de a se pregăti pentru actul ce va sĕ se petreacă seara.

Saorele apune, întunecimea sĕ lățesce asupra pământului, stelele se arată pe bolta ceriului ca sĕ fie marture de măreața noapte.

Toată Bucovina era tăcută și în întunerec numai capitala ei plină de sgomot și lumină. Că eată ce lumină se arată pe orizontul de sud a Cernĕuților și se mișcă prin stradele lui. E conductul de făclii. Acest conduct constând din 600 de făclii, unul din cele mai frumoase ce vĕḑu Cernĕuțul, se mișcă, în ordinea cea mai bună, acompaniat în fruntea lui de musica militară, de pe piața gimnasiului pe ulița reședinței spre reședință, unde ardea deja lumina electrică și stupuri de rășină giur împregiur. Se aprind și lămpioare care erau puse în pământ și cari formau literile Dr S. M. A. adecă Dr. Silvestru Morariu Andreevici. Conductul întrà în curtea reședinței acì formă o roată foarte mare, ear în mijloc se postà mai întâi, lângă balconul cel mare, Societatea de cântare ear mai departe musica militară. O mulțime numeroasă era adunată în curte și pe drumurile alăturate, din ferestile reședinței se vedea o mulțime de persoane bucurându-se de reușirea cea bună a acestei festivități. Ear pe balconul cel mare se vedea plăcuta față a Sânției Sale Metropolitului cu o mulțime de domni de rang înalt.

Se făcu tăcere adâncă, toți asceptau cu cea mai mare luare de seamă venitul. Societatea de cântare care consistà din 60 de cântăreți, începe cu o serenadă, care era așa de plăcută pentru ascultători, că gândiau a fi transportați de pre pământ. După aceea cântà musica militară și earăși Societatea de cântări în sfârșit musica militară. Și sĕ făcu ĕarăși tăcere. Apoi se auḑì plăcuta și departe auḑitoarea voace a prea sânțitului. El mulțiumì din toată inima pentru onoarea ce i s'a făcut cu ocasiunea instalării lui, și încredință că această ḑi, cea mai plăcută pentru dênsul îi va fi întipărită până la moarte în memoria lui. „Sĕ trăiască,“ urmà după aceasta, tără sfârșit și strigĕte din cea mai mare simpatie de mic și mare. La 11 oare părăsì conductul și cu dênsul mulțimea de oameni reședința, și merse, după ce trăirară cele mai însemnate strade, la președintele țĕrei Baron Alesani. Acì poftì unul pre președintele de a aduce mulțămirile cele mai cordiale ale întregii țĕri, la treptele prea înaltului tron împĕrătesc, pentru binevoirea ce a arĕtat țĕrii prin denumirea prea sânțitului Metropolit.

Tocmai a treia ḑi sfârși festivitatea cu visitarea Metropolitului ce o făcu în institutul teologic. Acì era decorată capela și drumul spre dênsa în chipul cel mai frumos. Teologii îl întimpinară la poartă cu cântări și îl petrecură până în capelă. Aicea ținu teologul d-nul Varonca în limba română ear d-nul Manasterchi în limba ruteană câte o cuvêntare. Cu cuvinte foarte călduroase rĕspunse în limba română Metropolitul.

Cu aceasta se terminà festivitatea cea vrednică de persoană ce i a fost hotărîtă. La această festivitate n'au luat parte numai creștinii gr. orient. români, ci și toate confesiunile și naționalitățile fără deosebire, cu cea mai mare simpatie. Ba chiar și din depărtare se trimise representanți. Așa trimise Iașul un Archimandrit și Dalmația, cum am spus mai înainte, un protosincel. Se vede dar ce iubire, are noul Mrtropolit în țeară. Aceste toate le-a meritat prin activitatea, dreptatea și bună inima lui. „Sĕ trăiască“ !

Corespondențe particulare

ale „Telgrafului Român.“

Aiud, 18 Maiu 1880. În 13 a lunei curente s'a ținut în urbea noastră prima congregațiune marcală ordinară din anul acesta, cercetată de numĕroși membri congregaționali.

Cel mai înteresant obiect de pertractare atât din punct de vedere comun, cât și național românesc a fost alegerea unui președinte la scaonul orfanal, devenit vacant prin moartea dlui Vasiliu Duca. Ne restringem deocamdată numai la acest punct pentrucă e destul de înteresant și instructiv pentru noi Românii.

Premitem aceea că la întreg oficiul central comitatens al comitatului Albei-inferioare locuit preste trei părți de Români singur numai în menționatul post a fost ales un Român, firesce că batăr acest mic os de ros sĕ'l capete și maioritatea română din comitat. Din grația maghiară s'a fost ales dar reposatul Duca.

Membri congregaționali români credeau acum, că acest post din subțirea grație maghiară de până acum (pentrucă de dreptate și ecuitate nu poate fi vorba) eară va fi înlocuit prin un român, și o credeau aceasta cu atât mai tare, pentrucă s'ar fi aflat și în general s'a recunoscut de cualificat la acest post judele orfanal și de present, primariul substituit din Alba-Iulia dl Michaiu Cirlea, și se credea cu atât mai tare alegerea supranumitului, pentrucă o însemnată partidă din elemente străine 'l spriginia, și deosebit nu numai că toți membrii congregaționali români erau pe lângă dênsul, dar în privința alegerei dênsului sĕ făcu la comitele suprem Zeyk Karoly o representațiune din partea reverendisimilor dni canonici Negruț și Vestemian din Blaj.

Dar se vede că acum Românul nu numai la regim fără și la comitate înzedar mai bate la ușe, intrare numai capĕtă: tot ce e românesc și nu unguresc trebue delăturat și nimicit.

Candidatul unguresc Tőrők Antal pe lângă obraznice și neiertate presiuni fu ales cu 122 voturi contra dl Michaiu Cirlea care primì 82 de voturi.

Așa dar am ajuns acolo ca în comitate așa ḑicênd mai românesci, dela Maghiar nici chiar grație numai poate aștepta, — că Maghiarul nici chiar de grație nu'l mai află demn pe Român.

Fie dar așa: Și noi am ḑis-o și o ḑicem, că mai bine nimic decât o atare grație omoritoare. Și din punctul acesta de vedere nici nu regretăm căderea dlui Cirlea. Ma ne bucurăm și o și spunem verde pentru ce.

Cunoascem de a proape pe dl Cirlea. Dênsul e un atare Român din generațiunea nouă, pe care'l nutresce speranța, că cu frumosul și buna, ajungi la ceva cu stăpânitorii nostri. Blândeța, prevenirea, le cugetă dênsul și pe terenul politic de mijloace pentru înțelegere și împăciuire.

În ḑiua alegerei după ce căderea era sigură ma'm întêlnit cu dênsul. De pe fața acestui caracter blând am cetit amara amăgire.

Această amăgire va trezì doară și pe dênsul ca și pe alții, că bunul și frumosul, blândeța și prevenirea tare puțin are comun cu politica, și puțin mai nimic 'ți ajutoră în luptă pentru interesele și esistența națională față cu Maghiarul, sau mai bine ḑis față cu regimul maghiar present.

Căderea dlui Cirlea ne aduce aceea nouă dovadă, că trebue sĕ ne deschidem bine ochii, și bine sĕ cercăm calea, pe care avem sĕ mergem.

Sĕ fim cuiți dar cu cestiunea aceasta.

Dară nu putem fi cuiți cu alta, și asupra acesteia atragem atențiunea comitelui auprem, ba chiar și atențiunea guvernului, din interesul liniscei și păcei publice.

Are cunoscință comitele suprem al comitatului albei-înferioare și are cunoscință guvernul că un oficiant public alesul președinte al scaonului orfanal dl Török Antal din incidentul, că un Român a cutezat a concura și contra lui la postul din întrebare în seara menționatei ḑile de alegere la o cină dată de dênsul palam et publice revnia reminiscințele din 1848, și în gura mare spre iritarea spiritelor vomează asupra Românilor înjurii de hoți, lotri, ucigători și aprinḑători?

Au cunoscință locurile mai înnalte, că mențonatul oficiant maghiar pe stradele Aiudului cu maliția tendențioasă 'l strigă pe candidatul român de „Axentist“ care vrea sĕ se încuibe în Aiud?

Și dacă comitele și guvernul are cunoscință, sufere ca astfel de alegeri sĕ fie valide, sufere ca atari oficianți cardinali sĕ remână nepedepsiți și sĕ fie chiemați a fi juḑi drepți și onesti asupra familielor române?

Întrebăm, și credem că chiar și din punct de vedere al intereselor maghiare vom căpeta respuns.

Un membru congregațional.

Varietăți.

* (Transferare). Dl Ioan Tecoanță, vice-notariu la judecătoria cercuală din Sibiiu este transferat în aceeași funcțiune la judecătoria cerc. din Nocrcihiu.

* (Miletits) după cum ne spune „Pesti Naplo“ s'a mutat cu locuința la Viena.

* (Doritorii) de a ocupa posturi la căile ferate, în urma unei ordinațiuni a ministrului de comunicație, au sĕ'și adreseze suplicile de a dreptul la direcțiunile respective ale căilor ferate, eară nu la ministeriu.

* (Contra Filocserei). Ministrul r. ung. de agricultură a întrĕdis deocamdată în sensul art. de lege II: 1880 comerciul cu vițele lucie și cu rădĕcini.

* (Poftă curioasă). Un Jidan, care pentru nesce fapte rele avea sĕ sufere la ordinul primariului o pedeapsă de 10 bâte, după ce primì cinci și i se ertară celelalte cinci, strigă: „Dle primariu! Dĕeu sĕ 'ți înmiască ce'mi-ai iertat!“

* (Întreprindere americană). În Minapolis s'a început a se folosì pentru mânarea morilor respect. pentru măcinat, cataractul rîului Misisipi, care ar avè puterea dela 150,000 cai. Succedênd această întreprindere, concurența morilor de vapor europene cu făinile americane va fi aproape cu neputință.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Cestiunea ortografică.

în

Societatea Academică.

Ședința publică din 11 Aprilie 1880.

Membrii presenți: D-nii Alecsandri V., Caragiani I. Fontanini M. A., Hasdeu B. P., Laurian A. Treb., Maiorescu T., Chintescu N., Sion G.. Babeș V., Bariț G., Ionescu, Maniu V., Melchisedec P. S. S. episcop, Papadopul Calimach, Urechie V. A., Aureliu P. S., Bacaloglu Em., Brânză D., Felix I., Ghica I., Poni P., Ștefănescu Gr., Teclu N. Vasici P.

D. Brânză dă lectură discursului seu de recepție: Vegetația României și esploratorii ei, la care respunde dl Gr. Stefănescu.

D. Maiorescu citesce raportul seu din partea comisiei însărcinată cu proiectul unei sisteme ortografice pentru publicațiile Academiei Române.

La 2 oare și jumĕtate ridicându-se ședința publică și trecênduse în ședință privată, dl Maiorescu depune din partea lui Diefenbach, o adresă, prin care trimite Academiei, în terminii cei mai simpatici, un esemplar din *Völkerkunde Ost-Europa's.* Totodată d. Moiorescu, printr'o propunere subscrisă de d-sa și d-nii Hasdĕu, Papadopul Calimach, Chintescu, Babeș și Fontanin, solicită alegerea lui Diefenbach ca membru onorariu al academiei. De asemenea d. Hasdĕu solicită a se alege ca membru onorariu d. F. Miklosich, printr'o propunere subscrisă de d-sa și d-nii Maiorescu, Papadopul Calimach, episcopul Melchisedec și Chintescu.

Ambele propuneri se pun la ordinea ₫ilei. Sĕ pune totdeodată ordinea ₫ilei propunerea, subscrisă de d-nii Stefănescu, Brânză, Bacaloglu, Poni, Felics și Teclu de a se alege ca membru corespundent pentru secția scientifică dr. *St.* Hebites.

Se deschide discuția generală asupra raportului ortografic.

D. Babeș crede că se restringă discuția asupra principiului fundamental nou, adecă, fonetismul temperat prin necesități „etimologice“, în loc de principiul de până acum, „al unui etimologism temperat prin concesii fonetice.“

Principiul dela 1869 n'a aflat propagare; prin urmare trebue sĕ încercăm cu altul; dar întrebarea remâne: În care mesură? Până unde? Aici se teme, că are sĕ încapă foarte multă vorbă, și de aceea d-sa crede; că dacă cumva n'ar fi posibilă adoptarea proiectului comisiei en bloc, ar fi mai oportun, sĕ se amâne discuția asupra acestuia pentru viitoarea sesiune, luând astfel și publicului literar din afară posibilitatea de a se pronunța asupră'i

D. Sion combate amânarea, arĕtând că cestia este pendentă încă din sesiunea trecută și că țara așteaptă cu împacientă o soluție din partea Academiei.

Punênduse la vot amânarea, se respinge.

D. Hășdĕu stabilesce ca punct esențial, că decisia Academiei, ori care ar fi, nu poate sĕ aibă un caracter imperativ, estrem, de vreme ce cestiile scientifice în genere nu se desleagă prin maioritate și minoritate, ci va avè numai un caracter intern așa ₫icênd oficial, anume pentru publicațiile Academiei. După cum este publicat s'au tipărit până acum cu o ortografie decisă printro maioritate de altă dată a Academiei, tot așa, nemai fiind astă₫i aceeasi maioritate, urmează ca ele sĕ se publice pe viitor cu o ortografie ce se va decide prin maioritatea actuală.

D. Fontanin ₫ice că ortografia nu trebue considerată numai din punctul de vedere teoretic. Ori ce ortografie este resultatul unei convenții, și convenția trebue sĕ aibă în vedere interesul cel mai esențial al tuturor. La noi interesul cel mai esențial este naționalitatea. Prin ortografia etimologică ne apropiem mai mult de națiile surori din occident.

D. Papadopul Calimach observă, că prin ortografia fonetică Românii nu renunță la naționalitatea lor latină, căci naționalitatea se apreciază după limbă, ear nu după modul de a scrie acea limbă. Apoi admițênduse o ortografie basată pe etimologia latină, ce vom face cu cuvintele nelatine, introduse de secoli în limba română, și pe cari nu le putem alunga cu toptanul, după cum nici un popor n'a putut sĕ alunge toate străinismele din limba sa?

D. Chintescu arată, că o ortografie etimologică a avut la noi în trecut rațiunea sa în lupta politică între Români și vecinii nostri, cari ne contestau originea romanică. Astă₫i însĕ ea nu se mai poate justifica prin nimic, de oare ce nimeni nu nemai contestă latinismul. La Francezi, Englezi, Germani,*) ortografia este etimologică până acum, căci este tradițională, petrificată oare cum prin vechimea literaturilor respective, pecând la noi acest mobil nu esistă. Ba chiar și acolo sĕ fac astă₫i încercări foarte serioase de a simplifica ortografia. Ortografia în genere este o cestie de cultură, ear nu de naționalitate. Cultura cere o ortografie cât se poate mai simplă, mai firească, prin care cunoscințele sĕ se poată lăți în popor mai cu înlesnire.

D. Alecsandri dice, că era foarte Român și atunci când scria cu cirilice. Pecând Nesselrode contesta originea occidentală a nației române, era naturală din parte-ne o reacție, după cum a făcut, între alții, repausatul Eliade. Astă₫i însĕ, toți ne cred că sûntem latini. Ori cum am scrie cuvêntul *om*, chiar cu litere turcesci, el tot va fi frate cu francesul *homme* sau cu italianul *uomo*, ear nu cu Germânul *mensch* sau cu grecul „*anthropos*“. De aceea, cestia națională fiind cu totul îndependentă de cestia ortografică, sĕ nu căutăm în ortografie alt ceva decât numai simplicitate. Sĕ vorbim românesce și sĕ scriem foneticesce. Sĕ nu ajungă și Românii, din causa dificultăților ortografice, la bătaia de cap a Francezilor, la cari și un Lamartine făcea erori de ortografie. Nația română, în ori ce cas, nu va perì din lipsa unui *u* scurt.

D. Fontanin protestă contra nesocotirei formei, când este vorba de interesele unei națiuni. Forma e foarte importantă. Sĕ cultivăm la noi în toate forma latină. Ortografia etimologică durează în România de un secol, începênd de la gramatica lui Clain și Șincai din 1780. Direcția fonetică de a₫i este o reacție contra direcției tradiționale de până astă-₫i. Ea este cu atât mai periculoasă, cu cât ne depărtează nu numai de Latinii din Occident dar și de frații nostri din Macedonia. Numai ortografia etimologică poate fi astfel, în cât sĕ fie oare-cum comună Românilor din Dacia lui Traian și din Dacia lui Aurelian. Sĕ nu ne închipuim, că soarta nației române este deja pe deplin asigurată. Pericolul mai esistă și vom mai avè trebuință de ajutorul fraților nostrii din Occident.

D. Laurian ₫ice că principiul economic: „muncesce puțin și câștigă mult“ nu sĕ prea aplică la realitatea lucrurilor. In aplicare la sciință, d-sa mărturisesce, că a studiat foarte mult și scie foarte puține. Tot așa se nu sperăm că vom putè dobândì o ortografie serioasă, și care totusi sĕ nu ceară nici o muncă, nici o cugetare din partea celor ce o vor întrebuința. D-sa preferă o ortografie, care sĕ ne dea oare-care muncă, sĕ ne facă a cugeta, după cum ne și face a cugeta sistema ortografică etimologică. Sistema fonetică sĕ aplică bine la limbe sĕlbatice sau de tot ne-culte, pe când limba noastă are un trecut. Sĕ nu ni se citeze în favoarea acestei sisteme autoritatea cutare sau cutare, căci în sciință nici o autoritate nu esistă, nimic nefalibil, ci totul trebue supus controlului.

D. Babeș cere închiderea discuției generale și luarea în considerație a proiectului comisiei, dar voesce a atinge mai întâiu în puține cuvinte cele spuse de domnii Fontanin și Laurian în spriginul sistemei ortografia etimologică o cestie de onoare națională, care trebue sĕ se reguleze printr'o transacție între noi toți, iar d-nu Laurian o declară de singură serioasă, negând adversarilor sĕi sciința și chiar cugetarea. O ortografie este cu atât mai bună, cu cât poate sĕ se rerpândească mai lesne în popor, respândindu-se prin mijlocul ei cultura. O ortografie grea sau muncită ar fi logică, numai atunci când o nație n'ar avè alt-ceva sĕ facă de cât a se ocupa de ortografie. Ortogragra este un instrument, ear nu scopul. Scopul este lățirea culturei. Prin lățirea culturei, nu prin ortografie, vom înlătura noi pericolele, cu cari ne amenință d. Fontanin; ear singura ortografie prin care vom isbutì cu grabă a lăți cultura, așa se vede că e cea fonetică, fiind cea mai simplă, cea mai acceptabilă pentru popor. Poporul nu poate sĕ scie latinesce. Insăși d-sa redactorul „Albinei“ a fost etimologist estrem dar a pățit-o, căci lectorii protestau mereu, că nu pot sĕ citească. Din toate aceste considerații, d. Babeș îmbrățișează proiectul comisiei și 'l salută cu atât mai mult, cu cât constată în el tendența de a concilia toate spiritele.

Discuția se închide și proiectul comisiei se ia în considerație cu 20 voturi din 22 votanți.

*) La Germâni s'a hotărît chiar de a introduce în scoli o ortografie cu însemnate modificări fonetice. „(Nota Red.)“.

Economic.

Sibiiu 21 Maiu n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.40—9.40; grâu sĕcărel fl. 6.90—7.90; sĕcară 5.60—6.—; Orz fl. 4.60—5.; Ovĕs fl. 3.60—4. Cucuruz fl. 4.80—5.20; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 2.50—3; Semênță de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sĕu de luminări fl. 24—25; Lumini de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de viței 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Bursa de Viena și Pesta

din 22 Maiu 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	105.70	105.65
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	82.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	98.50	98.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	87.—	87.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	127.75	126.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea pământului	94.50	94.75
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	93.50
Obligațiuni urbariale temeșiane	93.25	93.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	92.25
Obligațiuni urbariale transilvane	93.25	92.25
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	96.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea ₫ecimei de vin	92.50	92.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.45	72.40
Datorie de stat în argint	73.25	73.25
Renta de aur austriacă	88.45	88.75
Sorți de stat dela 1860	130.—	130.50
Acțiuni de bancă austro-ung.	834.—	836.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	278.—	277.75
Acțiuni de credit austr.	265.50	265.—
Sorți unguresci cu premii	—.—	110.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.60	5.59
Napoleon	9.42	9.41
100 marce nemțesci	58.25	58.30
London (pe polița de trei luni)	118.40	118.40

Nr. 130 1880. 1—3

CONCURS.

Încuviințându-se prin înalta resoluțiune consistorială dto 1 Martie a. c Nr. 773, instituirea unui post de capelan în parochia gr. or. Cigmĕu de clasa a III protopresbiteratul Geoagiului I lângă bĕtrânul neputinciosul paroch Atanasie Necșa: pentru ocuparea acestuia sĕ escrie concurs cu termin de 4 sĕptĕmâni dela prima lui publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post de capelan sûnt: douĕ terțialități din venitul întreg parochial în sumă de 100 fl. v. a.

Suplicile instruite conform statutului organic sûnt a se adresa la subscrisul oficiu protopnesbiteral.

Hondol 24 Aprilie 1880.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Gioagiului I. In conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasilie Pipoș m./p.,
protopresbiter.

Nr. 1071—1880.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de medic cercual în cercul II sanitar al Boiței din pretura Cisnădiei, comitatul Sibiiu cu reședința în **Tălmaci** sau **Boița**, se escrie prin aceasta concurs. De cercul acesta sanitar se țin comunele: Tălmaci, Tălmăcel, Boița, Porcesci și Veștem cu 6506 suflete.

Cu acest post sûnt împreunate următoarele emolumente:

1. Pentru un doctor de medicină salariu 400 fl.

2. Pentru un chirurg de medicină salariu 300 fl.

3. Dacă medicul va reședè în Boiță, are dela această comună cuartir natural și lemne;

4. Onorariu pentru visita primă 50 cr. eară pentru fie carea următoare la același pațient câte 30 cr;

Ținerea unei farmacii de mână se înțelege de sine.

Doritorii de a ocupa acest post au a'și adresa suplicele lor instruite cu documentele despre cualificațiunea și îndreptățirea lor spre esercitarea pracsei medicale (art. de lege XIV: 1876 alinea III) până în 8 Iunie 1880 la 6 oare seara pretorului subsemnat

Tălmaci în 7 Maiu 1880.

Emerich m. p.,
pretor.

[25] 3—3

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 57. Sibiiu, Joi 15 Maiu 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 13 Maiu.

Vineri, Sâmbătă și Luni comisiunea de justiție din casa deputaților din Budapesta s'a ocupat de nou cu regularea proprietății din Transilvania.

„Străin ni se pare, ḑice „S. d. Tageblatt“, când auḑim vorbinduse de „ideea imperiului“ și de „unitatea imperiului“. In Austria au înviat earăși parolele cele vechi, însĕ acum au alt înțeles decum aveau oare când. Se refer numai la „Cislaitania“ și nici aici la imperiul „cislaitanic“ întreg, de oarece Galiția polonisată nu mai aparține la acela. Nu va trece anul și ideea imperiului după procesul de împărțire, care astăḑi progresează continuu, se va reduce și mai mult, încât regatul Bohemiei și archiducatul Austriei vor avè fie care pentru sine unitatea lor imperială“.

„In cercurile liberale ale Austriei se asteaptă cu încordare sfêrșitul desbaterei bugetului din casa de sus. Se speră, că în corporațiunea aceasta ilustră ideea imperiului, firesce cu privire numai la jumĕtatea apusană a imperiului, va afla un locșor, unde sĕ poată fi acasă, pentrucă ideea de „desimpărățire“ a întrat deja în casa deputaților din Viena și descompunerea Austriei în regaturi, ducate și marchionate formează programa majorității casei deputaților.....“

„Sĕmênța aruncată odinioară produce roduri și acolo, unde nu se astepta sĕ producă. Ce ḑic la toate aceste domnii Kaiserfeld și soții lui? O foaie liberală din Viena și foarte respândită recunoasce, că în toate părțile domnesce împărechiare, nemulțămire și amărăciune.“

„Pe când domnesce dispositiunea aceasta în lăuntru, la porți bate earăși „problema“ orientală și asteaptă deslegare . . . .“

Este o porțiune bună de pesimism în cele de mai sus, vine însĕ întrebarea, dacă pesimismul acesta este și justificat? „N. Allg. Ztg.“ încuviințează procederea lui Taaffe dincolo de Laita, care tinde într'acolo, ca toți cetățenii sĕ se bucure de o potrivă de aceleași drepturi. Batĕr de am vedè și la noi dincoace astfeliu de dispositiuni și nu o centralisațiune riguroasă cu despectarea tuturor limbilor din patrie afară de cea a statului.

Casa de sus a senatului imperial a votat bugetul și o lege despre „tacsele militare,“ a ales în delegațiuni și după toate aceste ministrul president, la însărcinarea împĕratului a enunțat amânarea ședințelor senatului imperial.

„Polit. Corr.“ spune, că Austro-Ungaria a propus Porței sĕ blocheze Scutarii cu trupe de ale sale, pentruca sĕ taie comunicațiunea Albanezilor, cu Tusii.

Scirea despre o conferență de representanți ai puterilor mari la Berlin se repetesce. Scopul, se ḑice, că este, a accelera esecutarea celor hotărîte de congresul dela Berlin.

Intr'aceea și Albanezii s'au adresat cătră puteri cu rugarea, a nu li se dărăburì teritoriul și a nu li se desmembra naționalitatea.

„Glas Cernagorvța“, vorbind despre partea din tratatul dela Berlin, care o atinge mai deaproape, despre afacerea dintre Muntenegru și Albania, ḑice, că negreșit tratatul dela Berlin va trebuì supus unei revisiuni, că Muntenegrenii nu vor sĕ ia rol de cuceritori și, dacă nu vor căpăta teritorii albaneze, se găsesc lesne teritorii locuite de Sêrbi, cu cari s'ar putè despăgubì Muntenegrul. Ni se pare, ḑice „Timpul“, că „Vocea Muntenegr.“ face alusiune la Erțegovina.

În Paris era pe acì ca Dumineca trecută sĕ se facă turburări. Pe acea ḑi era anunțată o manifestațiune din partea comunarḑilor. Poliția a priveghiat. Vreo câteva cununi pe mormintele unor comunarḑi și întruniri de oameni în locuri publice au fost tot ce s'a întêmplat. Cu toate aceste se arestară mai mulți indivizi dintre cari șepte socialisti străini s'au și dat afară din Francia. Poate că se vor mai da și alții afară.

Sâmbătă s'a serbat în Bucuresci cu toată splendoarea aniversarea suirei pe tron a domnitoriului și proclamarea independenței Românieì.

Sinodul archidiecesan.

Sibiiu 12 Maiu.

Ședința XIII (7/19 Maiu).

Ședința se deschide la 9 oare înainte de ameaḑi. Se cetesce protocolul ședinței premergĕtoare și se autentică.

Deput. Dr. Păcurariu propune și sinodul decide ca: statutul votat de congresul național bisericesc sub Nr. congr. 238 pentru înființarea unui fond metropolitan, sĕ se transpună comisiunei finanțiare spre a provedè posibila contribuire în bugetul anului curent.

Urmeaḑă la ordinea ḑilei continuarea desbaterei în cestiunea înființărei a două episcopii noue.

Deput Dr. St. Păcurariu formulează în această privință următoarea propunere: Fiind archidiecesa indivisibilă și fondurile archidiecesane indivisibile, sinodul archidiecesan nu poate admite nici dismembrarea teritorială a archidiecesei nici împărțirea fondurilor archidiecesane. De altmintrelea acuirând măritul congres teritorii noue și mijloace suficiente pentru susținerea eparchiilor înființânde sinodul archidiecesan nu este în contra principiului de a se înființa atari eparchii. In același obiect face

Deput. Moise Lazar următoarea propunere: Sinodul archidiecesan recunoasce și din parte'și necesitatea înființărei încă a 2 episcopii în provincia noastră metropolitană, cu aceea adaugere însĕ că, una din acele 2 episcopii sĕ se înființeze în Ardeal și anumit în Cluj. Aceasta fiind cugetul și dorința sinodului nostru de sine urmează, că din archidiecesa noastră nici o comună nu se poate rupe și anecsa la alte eparchii afară de Transilvania. Acest conclus sĕ se aducă la cunoscința congresului nostru bisericesc național.

Deput. P. Cosma e în contra propunerei formulate de Păcurariu în privința indivisibilității și încât ea ar susținè, că archidiecesa ar coincida cu marginile de odinioară ale Transilvaniei, de oarece realitatea ar vorbì în contra. Propunerea lui Moise Lazar pe de altă parte i se pare prea egoistică, deci ar dorì ca mai înainte de toate sĕ se țină în vedere interesul comun al bisericei întregi.

Deput. E. Macelariu e în contra formulărei propunerei lui Lazar, din causă că nu ar fi bine a se restringe înmulțirea la un feliu de teritoriu, care atinge mai mult pre archidiecesani; dênsul deci își formulează propunerea sa în următoriul cuprins: Sinodul recunoscênd și din partea sa necesitatea de înmulțirea episcopiilor e gata pentru binele public al bisericei a ceda o parte a populațiunei precum și din averea archidiecesei, își esprimă însĕ dorința, ca una din episcopiile înființânde sĕ fie cu reședința în Cluj.

Deput. I. Rați spriginesce propunerea lui M. Lazar, ca una, care ar fi espresiunea dorințelor archidiecesanilor, este însĕ în contra ori cărei mutilări a archidiecesei.

Deput. Dr. St. Păcurariu susținênd propunerea sa nu află motive, cari sĕ'i facă plausibilă cererea de dismembrare a archidiecesei. Din contră atât motive luate din politică cât și cele luate din administrațiune vorbesc pentru propunerea făcută de dênsul. După părerea sa estinderea archidiecesei nu ar fi o pedecă pentru buna ei administrare, căci în trecut archidiecesa, în aceeași estindere ca și aḑi, nu a suferit nimic în privința administrărei. Tot de aceeași părere este și în privința înființărei a doue eparchii pe terenul archidiecesei.

Deput. A. Trombițaș încă e de părere, că o administrare mai bună nu e condiționată de înmulțirea eparchiilor, căci pentru câștigarea unei bătălii nu sûnt de lipsă mulți generali ci e de ajuns unul bun. Cât pentru interesele ortodocsismului, atinse în propunerea lui Păcurariu, dênsul e de părere, că nu este treaba noastră a face propagandă confesională, ear ce privesce amintirea despre împregiurarea, că locurile mai înalte nu ar face nici o greutate înființărei acelor eparchii dênsul e de părere, că aceasta i s'ar părè a fi daruri danaide. Deci propune: Din motive finanțiare archidiecesa nici cu mijloace bănesci, nici cu teritoriu nu va concurge la înființarea celor 2 episcopii din Ungaria, propriu ḑisă, decretate în principiu de congresul național bisericesc.

După o scurtă motivare a propunerei sale deput. M. Lazar recomandă încă odată propunerea sa spre primire; la care se alătură și deput. S. Piso.

După unele deslușiri date de presidiu în privința propunerei venite dela metropolie și în privința părerei despre indivisibilitatea fondurilor, constată de nou, că în archidiecesă se simte lipsa unei diecese noue.

Deput. A. Trombițaș fiind cestiunea o cestiune de consciință cere în numele a 15 deputați subscrișì, votare nominală! La apelul nominal rĕspund 38 deputați. Pentru propunerea deputatului Dr. St. Păcurariu votează deputații: N. Mihĕlțan, Dr. St. Păcurariu, Simeon Popescu, A. Trombițaș și I. Zacharie. In contra ei deputații: Barac I., Barcianu Dr. Daniil, Barcianu Servian, Bologa Iacob, Botean Ioan, Bârsan Ambrosiu, Boiu Zacharie, Bran de Lemeni Ioan, Brote Eugen, Cosma Nicolau, Cosma Partenie, Cristea Nicolau, Comșa Dimitrie, Dănilă George, Frateș Nicanor, Gall Ioan, Ghidiu Andreiu, Hodoș Dr. Iosif, Lazar Moise, Macelariu Elie, Maier Dr. Nicolau, Mețian Traian, Moldovan Pop Simeon, Piso Sabin, Popea Nicolau, Popea Ioan, Pușcariu Dr. Ilarion, Rați Ioan, Șovrea Ioan, Stezar Constantin, Tamaș Ioan, Todea Absolon, Tordoșan Alecsandru. — Supunêndu-se la vot propunerea deput. A. Trombițaș la apel nominal rĕspund pentru propunere deputații: Barcianu Servian, Botean Ioan, Cosma Nicolau, Mihĕlțan Nicolau, Păcurariu Dr. Stefan, Trombițaș Anania și Zacharia Ioan. In contra ei deputații: Barac I., Barcianu Dr. D., Bârsan A., Boiu Z., Bologa I., Bran de Lemeni I., Brote E., Cosma Partenie, Cristea N., Comșa D., Dănilă G., Frateș N., Gall I., Ghidiu A., Hodoș Dr. I., Lazar M., Macelariu E., Maier Dr. N., Mețian T., Moldovan Pop S., Piso S., Popea N., Popea I., Popescu S., Pușcariu Dr. Ilarion, Rați Ioan, Șovrea I., Stezar C., Tamaș I., Todea A., Tordoșan A. — Supunêndu-se la vot propunerea deput. Lazar la apel nominal rĕspund pentru propunere deputații: Barac I., Bârsan A., Boiu Z., Cristea N., Gall I., Lazar Moise, Maier Dr. N., Mețian Traian, Popea Nicolau, Popea Ioan, Rați I., Șovrea Ioan, Stezar C., Todea A., Tordoșan A. In contra ei deputații: Barcianu Dr. D., Barcianu S., Bologa I., Botean I., Bran de Lemeni, Brote E., Cosma N., Cosma P., Comșa D., Dănilă G., Frateș N., Ghidiu A., Hodoș Dr. I., Macelariu E., Mihelțan N., Moldovan P., Păcurariu Dr. St., Piso S., Popescu S., Pușcariu Dr. I., Tămaș I., Trombițaș A., Zacharia I. — Supunêndu se la vot propunerea comisiunei la apel nominal respund pentru ea deputații: Barac I., Barcianu Dr. D., Barcian S., Bĕrsan A., Boiu Z., Bologa I., Botean I., Bran de Lemeni, Brote E., Cosma N., Cosma P., Cristea N., Comșa D., Dănilă G., Frateș N., Gall I., Ghidiu A., Hodoș Dr. I., Lazar M., Macelariu I., Maier Dr. N., Mihĕlțan N., Moldovan P., Piso S., Popea N., Popea I., Popescu S., Pușcariu Dr. I., Rați I., Șovrea I., Stezar C., Tamaș, Tordoșan A. — In contra ei deputații: Mețian Traian, Păcurariu Dr. Stefan, Todea Absolon, Trombițaș Anania și Zacharia Ioan. Prin urmare se enunță ca conclus: Prin votare nominală cu 33 voturi în contra 5 se decide: Obiectul din cestiune se transpune consistoriului spre a așterne sinodului procsim opiniunea sa motivată și provĕḑută cu datele necesare.

Urmează la ordinea ḑilei raportul comisiunei organisătoare cu privire la conclusul congresului Nr. 243 din 1878 privitoriu la regularea postului de vicariu archiepiscopesc în archidiecesă prin instituirea unui vicariu de archiereu;

Comisiunea propune următoarele:

1. Sinodul archidiecesan aprețuiesce conclusul congresual din toate punctele de vedere atât al propunerei deputaților congresuali din partea archidiecesei la sinodul din 1880 Nr. 228, care propunere sinodul o primesce de a sa, cât și din punctul necesității și al datorii, conform căreia sinodul decide mai departe;

2. Sinodul archidiecesan va vota urcarea salariului vicariu-archiereu pe lângă salariul seu de aḑi până la împlinirea sumei în total de 4000 fl. ear pe timpul veduviei scaunului archieppesc și metropolitan încă un adaus de 1000 fl.

3. Cestiunea aceasta a ridicărei vicariului archidiecesan la demnitatea de archiereu sĕ se pertracteze și realisese independentă de altele cestiuni, anume, separată de cestiunea celor 2 episcopii de nou înființânde.

4. Postul de vicariu-archiereu pe lângă archieppul Transilvaniei sĕ se sistemiseze fără amânare și pentru totdeuna.

5. Ca archiereu vicariu în archidiecesă, va fi acela, pre carele archieppul îl va denumì de vicariu al seu dintre membrii consistorialui bisericesc aleși de cătră sinodul archidiecesan conform statutului organic.

6. Sinodul archidiecesan la alegerea asesorilor constoriali în senatul bisericesc va avè în vedere a alege și atari persoane, cari sĕ aibă cualificațiunea de a se putè instituì și sfinți de archiereu. Conform celor espuse sinodul își esprimă următoarea dorință:

În vedere că fiind necesitatea instituirei acestui post de vicariu archiereu constatată prin congres și sinod, asemenea și de cătră însuși archieppul și Metropolitul în hârtia sa Nr. 159/1879 spre ușurarea sa în împlinirea agendelor, ce le are ca archiepp și metropolit,

Considerând că actualul Vicariu archiepiscopesc este cualificat pentru rangul archieresc, este ales de cătră sinodul archidiecesan ca asesor consistorial și atât de cătră repausatul, cât și de cătră actualul archiepp. și metropolit, denumit de vicariu se propune: ca vicariul sĕ se promoveze prin Escelența sa archieppul și metropolitul la rang de archiereu cu atât mai mult, cu cât însuși archieppul și metropolitul în hârtia sa sub Nr. 159/1879 simte necesitatea aceasta preste tot, și în special în interesul comun al bisericei și declară a'și câștiga prin aceasta un ajutoriu mare, dacă i s'ar alătura un vicariu cu rang de archiereu, cu care se împartă sarcina administrațiunei, în mai mari dimensiuni, ca și cele de până acum, când vica-

riul archieppesc nu are rangul și hirotonirea de archiereu.

Deput. Dr. St. Păcurariu află părerea comisiunei cu totul neadmisibilă, și nici nu vede necesitatea, că vicariul archiereu pentru spriginul ce'l va da archieppului sĕ fie mai eficare. In statutul organic nicăiri nu se face amintire de un archiereu vicariu, pe când alegerile celorlalți eppi se regulează din toate punctele de vedere. Alegerea eppilor ar cădè în competența congresului nu în a sinodului. Denumirea proiectată de comisiune ar fi un fel de alegere mascată, care ar lovì în contra statutului organic. Voind a face o astfel de alegere ar trebuì mai întâi sĕ se schimbe statutul organic. Deci propune a se trece preste propunerea comisiunei la ordinea ḑilei.

Presidiul arată, că congresul a hotărît deja în causa archiereului vicariu, declarându'l de admisibil și nime nici dl dep. Păcuriu n'ar avè dreptul sĕ condamne conclusele congresului. In cât pentru necesitate constată de nou, că în archidiecesă este foarte simțită instituirea unui vicariu-archiereu, odată pentru că archieppul sĕ aibă ajutor la hirotoniri și alte funcționări, apoi si pentru nimbul bisericei în toate corporațiunile bisericesci, mai de parte pentru că archidiecesa fiind foarte întinsă ar fi unuia singur cu greu a face visitațiunile canonice de lipsă și în urmă pentrucă archidiecesa pe timpul vĕduviei scaunului archieppesc sĕ fie representată în sinodul eppesc.

Deputat. Z. Boiu află că agendele archieppului în timpul din urmă s'au sporit foarte mult, și se vor sporì decì înainte și mai tare prin îndatoririle ce le împun agendele cu fundațiunea Șaguniană, Gozsduiană, cele metropolitane s. a. Lipsa de vicariu archiereu dar este destul de simțită, nu numai din punct de vedere al hirotonirilor, ci și cu deosebire din privire la visitațiunile canonice. Lui Păcurariu rĕspunde, că nu ar putè fi intenționea sinodului a face episcopi, ci numai un archiereu, prin aceasta nu s'ar vătĕma de loc competența congresului, nici n'ar fi de lipsă a se face mai întâi schimbarea statutului org. In contra părerei comisiunei susține, că nu ar fi de competența sinodului a judeca despre cualificațiunea vicariului, designat de archiereu, ci aceasta compete sinodului eppilor. In celelalte părtinesce propunerea comisiunei, cu aceea observare, ca sĕ se urmeze întru toate calea legală prescrisă.

Deput. P. Cosma află, că un vicariu archiereu în archidiecesă este de lipsă, dar că această afacere trebue deslegată în legătură cu afacerea celor 2 eparchii, despre a căror înființare s'a pronunțat congresul din 1878 în inființarea unui post de vicariu-archiereu, sau un fel de episcop titular, ar cădè în competența congresului, și aceasta o ar putè face numai cu modificarea statutului organic.

Presidiul constată de nou că, n'ar fi aici locul a hotărì cestiunea archiereului vicariu, căci ea în principiu e resolvită prin conclusul congresului. Aici ar putè fi numai vorba despre dotațiunea acestui post.

Deput. N. Cristea, nu vede temeiurile lui Cosma de loc întemeiate, de oarece din deslușirile presidiului se poate vedè anumit cum stă lucrul la congres în aceasta afacere. Și nici nu i se pare, că ar fi cestiunea înființărei celor 2 eparchii așa de strîns legată de înființarea unui post de vicariu-archiereu în archidiecesă încât cest din urmă sĕ nu se poată realisa independent de cealaltă cestiune. Bănueli canonice contra vicariului archiereu încă nu pot fi, căci ele cuprinse în statutul organic, în dreptul canonic al lui Șaguna, și în canoane privesc pre eppi cu eparchii nu pre archiereu, care este numai un grad ierarchic.

Părerea deput. Cosma și Păcurar o spriginesce și deput. Bran de Lemeni, deci propune:

Fiind acest obiect în strînsă legătură cu obiectul înființărei celor 2 eparchii atât în privința necesității de a se sistemisa postul de vicariu archieppesc cu rang de archiereu, cât și a dotațiunei aceluiași, obiectul acesta sĕ se transpună consistoriului ca în legătură cu acela al înființândelor episcopii, sĕ facă propuneri motivate la sinodul viitoriu.

Deput. A. Trombițaș e de părere, că motivele aduse în contra vicariului cu rang de archiereu ar fi de puțină însemnătate. De mare însemnătate însĕ îi pare dênsului motivul pentru visitățiile canonice și hirotonirea de preoți. Dacă s'ar fi făcut în cei 20 ani din urmă mai dese visității canonice, abună seama archidiecesa ar sta în multe privințe mai bine. Insĕ dacă e ca aceste visitațiuni sĕ aibă un resultat, ele trebue sĕ se facă cu tot nimbul bisericei, și aceasta se va putè face numai de archieppul însuși sau cel puțin de un locțiitor al seu archiereu. Deci spriginesce propunerea comisiunei însĕ cu următoarea formulare: Sinodul din considerațiuni administrative recunoasce necesitatea de a se sistemisa postul de vicariu archieppesc cu rang de archiereu. Aderează deci la conclusul congresual Nr. 243/1878 și încredințează înaltului presidiu ulterioarele afaceri în acea direcțiune, ca, independent dela înființarea celor 2 episcopii, conclusul congresual de mai sus și votul present al sinodului sĕ între cât mai curênd în viață. Spre scopul acesta sinodul votează o ameliorare de 1600 fl. din mijloacele proprii ale archidiecesei la salariul vicariului pentru a se întregì acesta la suma de 4000 fl.

După ce deput. Dr. St. Păcurariu și Z. Boiu își mai desfășură încă odată vederile lor se pun propunerile la vot.

Propunerea deput. Dr. St. Păcurariu se respinge, de asemenea se respinge și propunerea lui Bran de Lemeni, ear propunerea lui A. Trombițaș sinodul o adoaptă de a sa.

Ședința procsimă se anunță pe după ameaḑi la 6 oare. La ordinea ḑilei raportul comisiunilor.

Cu aceste se încheie ședința la 2 oare după ameaḑi.

Cercetări critice.

(La respunsul preotului Mihaiu Sturza din Nri 147—152 ai „Telegrafului Român“ an. tr.).

(2 Urmare).

II.

Doctrină și canoane.

Cum am arĕtat dară, doctrina este un concept general, care cuprinde sub sine mai multe concepte speciale, fie din domeniul religiunei creștine sau a altor religiuni, fie din domeniul filosofiei s'au a altor sciințe profane. „Doctrina însemnează, în înțeles teoretic, sciință, învĕțătură; în înțeles practic înseamnă: aprofundarea și întemeiarea scientifică a unui lucru, în opositiune cu procederea esterioară basată pe împregiurări accidentale, pe întêmplare și pe păreri subiective; în sciințele de stat, doctrina înseamnă modul de cugetare și de acțiune politică, basată pe principiile sciinței, opus cu domnia forței, condusă de arbitriu, capriciu, interes și egoism.*) Astfel, în biserica ortodocsă, prohibirea căsătoriei de a doua a preoților este o doctrină întemeiată pe sânta scriptură, pe principiile sciinței canonice, care ne dau doctrina dreptului canonic!

În lipsa argumentelor principale, d-l Sturza a trebuit sĕ persifleze și sĕ atace întreagă legislațiunea bisericei celor opt secoli primari ca sĕ poată ataca principiile canonice, pe care sĕ întemeiază oprirea căsătoriei a doua la preoți. D-sa, în loc sĕ argumenteze cu canoanele tesa sa, căsătoria a doua a preoților, cearcă sĕ afle escepțiuni și abateri dela canoane credênd, că prin escepțiuni și abaterile singulare va putè motiva în mod scientific, abaterea dela canoane în respectul căsătoriei preoților. Abateri dela canoane însĕ, în pracsa sinoadelor celor opt secoli primari, nu aflăm și dacă s'au făcut cu toate aceste unele abateri neesențiale de cătră oare-care biserici particulare, dela sinoadele ecumenice încoace, aceste nu sĕ pot privì ca legitimate de biserica ecumenică, cu atât mai puțin sĕ pot lua ele ca regulă pentru abolirea canoanelor positive, căci „a particulare ad universale non valet consequentia“, dela escepțiunile singulare nu se poate forma regula generală. Biserica ortodocsă, chiar sub raportul disciplinariu, este și astăḑi și trebue sĕ rĕmână ceea ce era biserica primitivă.

Voind sĕ feresc pe d-l Sturza de direcțiunea primejdioasă în respectul canoanelor bisericei orientale, am stăruit sĕ'i înfățișez ființa și natura canoanelor prin definițiunea lor. D-sa definiază canoanele în modul următoriu: Canoanele în biserica noastră sûnt complesul tuturor legilor bisericesci, pe care este basată (!) biserica, și după care se organisează și sĕ administrează în lăuntru și în afară. Aceste apoi după natura lor sûnt de trei feliuri: 1, dogmatice, care precisează dogmele bisericei; 2, administrative, care sĕ ocupă cu administrațiunea afacerilor bisericesci, și 3, disciplinare, care sûnt întemeiate pentru susținerea disciplinei și a moralei în biserică“. Față cu această definițiune neesactă, și care poate da ansă la prejudețe în privința canoanelor, eu am opus definițiunea următoare: „Canoanele sûnt osebite de dogme. Canoane sĕ numiau în genere toate decisiunile sinoadelor referitoare la constituțiune, cult și disciplina bisericei; ear dogme sĕ numiau în special decisiunile sinoadelor, care au de obiect credința, și care puse în formă de confesiune, se numesc simboale. În urmare, canoane dogmatice nici nu esistă, ci numai dogme. Canoanele întocmai ca dogmele au puterea lor obligătoare în biserică. Ele sûnt stabilite de apostoli inspirați de D-ḑeu, și de episcopi, succesorii lor, dirigiați de sântul spirit, pentru conservarea credinței, a moralei, și a instituțiunilor lui Iisus Christos. Singura deosebire ce o putem face, este între canoanele ce împun o obligațiune universală și permanentă, și între acele ce nu cuprind decât dispositiuni locale sau transitorie. Aceste din urmă nu sûnt obligătoare pentru toate bisericile, ear cele dintâiu trebuesc aplicate universalmente și a servì de basă la toate regulamentele sau statutele particulare ce le stabilesc sinoadele eparchiale sau provinciale pentru bună ocârmuirea și administrațiunea bisericilor.“ Această definițiune o făcusem pe numele a doi ilustri teologi, W. Guettèe și Preasânțitul Macarie, ambii doctori în teologie ai bisericei ortodocse ruse.

La defințiunea aceasta, dl Sturza face nesce observări cu totul nedemne de un preot ortodox, prin care de nou își bate joc de instituțiunile bisericei ortodocse. „Adecă dl Mangra, ḑice părintele S. „când vrea sĕ preciseze canoanele, spune că sûnt făcute de apostoli, și de episcopi dirigiați de duchul sânt, ca și când noi n'am sci, că cine a făcut canoanele, și ca și când aceasta n'ar putè remânè din precisarea canoanelor. Bag seamă, vrea dl M. sĕ ne sparie că atunci a fost episcopii dirigiați de duchul sânt, și aceea acum nu sĕ mai poate întêmpla. Adecă dl Mangra a desperat a se mai pogorì duchul sânt preste noi. Dară noi sûntem convinși, că duchul sânt este totdeauna cu noi și în sinoadele noastre, tocmai ca și pe timpurile vechi“. În adevĕr, demn și frumos limbagiu dela un preot, ce sĕ titulează ortodox! Se îndoiesce dl Sturza, ca canonist erudit ce e, că apostolii ni-au dat încă și canoane, pe lângă regulele morale, cuprinse în epistolele lor? Sĕ îndoiesce dl S. că episcopii întruniți în sinoade au fost dirigiați de sântul spirit? Eu nu pun la îndoială, ci din contră, mărturisesc doctrina bisericei ortodocse, că prin sinoadele ecumenice grăiesce însuși duchul sânt! Însĕ această prerogativă nu o pot recunoasce pentru astfel de sinoade. Și dl Sturza face o eroare foarte gravă, dacă pune sinoadele noastre pe aceeași treaptă cu sinoadele ecumenice, privindule ca organe infalibile ale bisericei.

Cu privire la valoarea și însemnătatea canoanelor am ḑis: „Apostolii întemeind biserici în diferite locuri au învĕțat pe fie care din ele în toată claritatea, cum se cuvine a vieții despre voia lui Dḑeu. Învĕțăturile aceste, cuprinse în epistolele lor, care formează învĕtămêntul scris, sûnt regulele morale, care desvoltară în crestini idea despre vîrtuțile și perfecțiunea crestină. Însĕ afară de regulele aceste, apostolii au mai dat pentru conservarea credinței, a moralei și a instituțiunilor lui Christos, și unele reguli orale, care mai întâiu conservate prin tradițiune fură scrise în curentul secolului al doilea și al treilea, și se numesc canoanele apostolilor. Fără aceste canoane învĕțăturile morale, cuprinse în epistolele apostolilor, n'ar putè fi nici înțelese nici împlinite cum se cuvine. Pentru același cuvênt canoanele apostolesci s'au luat de basă a întregei legislațiuni bisericesci. Ele se privesc ca o lege suverană universală și incontestabilă. *) Toate canoanele sinoadelor locale și ecumenice, precum și ale sânților părinți, nu sûnt decât desvoltarea și esplicarea canoanelor apostolice“. Făcusem această genesă a canoanelor, pentruca vorbind de ele, sĕ nu le tractăm ca pe legile politice, care sûnt eflusul gustului și a voinței omenesci.

Canoanele sûnt eflusul învĕțăturei lui Isus Christos și aplicarea principielor sale la casuri speciale. Biserica își trage legile sale din monumentele primitive ale religiunei, din cărțile sânte, și ca atari, legile sale de necesse sûnt unite și în consonanță cu isvoarele din care se scot. Dl Sturza însĕ susține din contră, că sinoadele bisericei au delăturat prin sântele canoane dispositiuni apostolesci cuprinse chiar în sânta scriptură“. „Și despre aceste ḑice dsa, nu trebue sĕ se mire dl Mangra, ca profesor învĕțat etc.“ Așa dar dle Sturza, după teoriile dtale, biserica representată prin conciliile ecumenice nu posede caracterul infalibilității, precum dogmatiseză teologii ortodoxi, și este supusă și ea erorilor și rĕtăcirilor omenesci. Teologia ortodocsă învață, că conciliile ecumenice sûnt interpretele infalibile a sântei scripturi; ear dl Sturza învață contrariul, că sinoadele ecumenice au delăturat în canoanele lor dispositiuni chiar ale sântei scripturi! În adevĕr gravă acusă asupra concilielor ecumenice! Cu toate aceste nime nu se supĕră mai mult ca dl Sturza, dacă numesc teoriile sale protestante și eterodoxe!

Ca sĕ'mi dovedească, că sinoadele bisericei ecumenice au delăturat dispositiuni apostolice cuprinse în s. scriptură, dl Sturza mĕ avisează la can. 12 al sinodului a VI ecum. pe care dsa nu'l citează nici măcar în reasumat, ci citează numai dispositiunile apostolice:“ De poftesce cineva episcopie, bun lucru poftesce, însĕ sĕ cade episcopului sĕ fie fără de prihană bărbat al unei muieri.“ „Legatuteai cu muierea, nu căuta deslegare“. Apoi adauge: „Însĕ canonul acesta (12 VI) demândă ca cei aleși de episcopi sĕ se despartă de muierile lor“. Dl Sturza este foarte generos! Nu citează canonnl, cum ḑice, pentruca sĕ nu facă „zamă lungă“; dar citează tecstele biblice care se alterează prin canon, după afirmațiunea dsale. Dispositiunile apostolice le produce în tot cuprinsul lor, ca sĕ le poată vedè și cetitorii; ear încât pentru canonul vițios, dsa apelează simplu la buna credință a cetitorilor: „despre aceasta cred că nu se îndoiesce nimenea“ ḑice părintele Sturza. (Va urma).

*) Vedi: Mayer Convers. Lex. și Brochaus Convers. Lex. cuvêntul: Doctrin.

*) Macarie Introd. în Theol ortodocs §. 131.

Corespondențe particulare

ale „Telgrafului Român.“

Din comitatul Trei Scaunelor, 2 Maiu 1880. Domnule redactor! Până acum pentru cetitorii „Telegraful Român“ Trei Scaunele erau așa ḑicênd *terra incognita*, acum deodată apar corespondențele unele după altele încât prea onorata redacțiune nu se mai poate scăpa de țeara Secuilor. Nu voi sĕ învinovĕțesc pe nime, că

face cunoscute publicului giurstările noastre, din contră mĕ bucur, că am ajuns timpul, în care începem a ne cunoasce lipsele şi scăderile noastre şi acum vom începe şi noi a ne silì sĕ le împlinim şi îndreptăm. Nu pot însĕ sĕ aprob modul cum se face aceasta — Inainte însĕ de a spune motivul, e bine sĕ se informeze onoratul public despre cele petrecute mai înainte.

Înainte de 1867 deşì se aflau în Trei Scaune scoale, acele însĕ erau clădite aşa încât nici pe departe nu corespundeau recerinţelor timpului. Vine dualismul cu legile lui şi mai toate comunele fură provocate a'şi clădì edificii de scoală nouĕ — ba în unele comune se apucară şi de zidirea de biserică — toate aceste firesce prin repartiţiune. Începură a pune basa la fundaţiuni bisericesci şi scolare, a mărì salariile învĕţătoresci — a provedè scoala cu utensilii, — aceste earăşi tot prin repartiţiune şi unde nici prin asemenea mijloace nu s'a putut ajunge scopul, acolo s'au adresat către prea venerab. consistoriu cu rugări ale venì într'ajutor — întroduseră prin biserici al doilea disc pentru susţinerea scoalei, ba îşi împuseră pe alocurea şi cele 5% de dare: şi dacă după aceste jertfe şi voinţe de înaintare nu s'a putut face *saltus*, cine e de vină? poporul, carele 'şi-a împus atâtea contribuiri? sau conducĕtorii, cari au esoperat aceste?

După d-nii corespondenţi isvorul neajunselor acestora ar fi, că protopresbiteratele sûnt împetecite şi conduse de administratori ppresbiterali, ceea-ce încă nu stă. Avem în Trei Scaune şi protopresbiter, carele încă se silesce destul a promova causa scolară şi totuşi şi în comunele de sub d-sa sûnt scoli comunale. Dacă nu ar fi sub protopresbiteri scoli comunale atunci pe drept s'ar putè învinovăţì administratorii ppresbiterali, dară altfel nu. Arondezese ori cum şi vină ori-cine protopresbiter, dacă lângă arondare nu se vor pune la dispositiune şi fonduri şi dacă protopresbiterul pe lângă cedarea competenţei sale nu va mai testa şi o avere de câteva mii, cu greu se vor putè susţinè scoli confesionale acum deodată în toate comunele din tractul proiectat spre arondare. E bun proiectul arondărei, dară după cum se aude, că statul va întroduce căsătoria civilă, ce vom face atunci cu protopresbiterul? Atunci va mai trebuì pe lângă repartiţiunile numite a mai întroduce şi salariul protopresbiterului. Apoi şi postul de administrator ppresbiteral e cel mai nesigur, pentrucă i s'a încredinţat conducerea până când va dovedì zel şi aceasta fiind aşa, el (Adm.) e silit a căuta sĕ dea probe tot mai multe de progres în tractu'i încredinţat şi acesta e stimulul neadormit al adm nistratorilor.

Se mai pomenesce şi de un preot pribegit, dară şi acesta va fi făcut-o nu de îmbucături, ci de sburături.

Rĕul însĕ e, că nu întimpinăm din partea conlocuitorilor dacă nu bunăvoinţă, cel puţin dreptate. Privaţii de alt neam recunosc jertfele şi ostenelele, ce le aducem pentru instrucţiune, nu ni le recunosc însĕ cei cu puterea în mână, pentru că aşa au instrucţiuni, căci ar voì sĕ ne înghită. Douĕ întâmplări vor lămurì aserţiunea mea. S'au aşternut listele de lenevire scolară în douĕ esemplare; unul la Venerab. Consistoriu, altul la diregătoriile politice. Ven. Consistoriu le a transpus inspectorelui reg. spre a le esecuta. Inspectorul le-a trimis eară la comună şi după ce a făcut rotunda aceasta în comună au fost ambele esemplare fără însĕ sĕ facă cea mai mică întrebuinţare de ele. Ba mai bine au suferit a fi traşi pro forma în cercetare desciplinară, căci sciau că tot fraţi de ai lor i judecă. decât sĕ esecute listele dela scolile noastre — ca astfel sĕ nu ne crească fondurile. O altă întâmplare e cu coloniştii. S'a adus legea coloniştilor şi s'au îndatorat tribunalele sĕ păşească din oficiu, unde partidele nu vor pâşì. Terminul a espirat şi tribunalul din Kézdi-Vásárhely doarme, pentru că colonoştii sûnt toţi români.

De puţin simţ de dreptate am avè mai mare lipsă decât chiar de corespondenţe prin ţiare. Noi ne desvălim scăderile noastre în lumea cea mare, pe când aceste le-am putè face înaintea organelor noatre superioare, căci dacă nu e pârâtor nu e nici judecător.

Sĕ fi păşit creştinii ortodocşi înaintea ven. consistoriu şi înaintea comisiunei permanente scolare comitatense, căci mai mare serviţiu ar fi făcut causei, dară se vede că după ce sûnt puţini, cei cari pot înainta causa scolară şi a romanismului, pândim ocasiunile de a înegrì când pe unul, când pe altul, şi aceasta o facem cu toată mângăerea sufletului, înaintând interese personale, eară când putem, ba chiar sûntem provocaţi a întreprinde ceva folositor, atunci ne retragem, ba poate chiar umblăm a paralisa întreprinderea.

Dacă aţi cunoscut creştinilor rĕul, de ce nu săriţi cu nisce pungi pline? de ce nu ve întrepuneţi sĕ esoperaţi porţiuni canonice şi subvenţiuni scolare dela comunele politice? de ce nu umblaţi sĕ sfătuiţi poporul din alte comune sĕ ve imiteze în liberalitate? D-voastră prin astfel de corespondenţe disgustaţi şi pe cei puţini, ce'i avem de se interesează de causa poporului, dacă prelângă şicanările ţilnice ale celor de alt neam le mai adaugeţi şi d-voastră, 'i faceţi de'şi perd răbdarea şi ne lasă în tină causa scolară.

Arĕtaţi organelor noastre superioare dacă preoţii umblă de capul lor şi dacă cineva nu'şi face datoria — numai sĕ fie aceasta din iubirea înaintărei binelui comun şi a îndreptării scăderilor, dară nici decum, nici când sĕ nu ve lăsaţi a fi în serviţiul intereselor private. Sĕ ne punem umĕr la umĕr, sĕ nu poftim deodată prea mult, sĕ ne îndestulăm şi cu resultate mai puţine, sciind cu cine avem a ne lupta, sĕ ne sfătuim cu sinceritate şi dragoste frăţească şi atunci încet, dară propăşim sigur.

Un învĕţătoriu al înţelegerei.

Varietăţi.

* (Imperatul) va călĕtorì cât decurênd la Bohemia pentru afaceri militare. La întoarcere va cerceta Königgrätz, Teresiopole şi o parte din Bohemia de Nord.

* (Dar preaînalt) Maiestatea Sa s'a îndurat prea graţios a dărui pentru biserica română gr. or. din Dopca un ajutor de 100 fl. din preaînalta şatulă privată.

* (Postal). Din 1 Iunie începênd se va schimba cursul următoarelor linii postale şi adecă:

I. Între Mediaş şi Sânmărtin va comunica pe fie care ţi o postă uşoară, carea pleacă dela Mediaş la 6 oare dimineaţă şi ajunge la Sânmărtin la 8 oare şi 30 minute a. m. apoi pleacă din Sânmărtin la 3 oare după ameaţi şi ajunge în Mediaş după 5 oare seară;

II. Între Cetatea de baltă şi Sânmărtin asemenea pe fie care ţi şi adecă: pleacă din Cetate de baltă la 9 oare 15 minute dimineaţa şi ajunge în Sânmărtin la 11 oare a. m. pleacă apoi din Sânmărtin la 12 oare (la ameaţi) şi ajunge în Cetate de bală la 1 oară şi 15 minute după ameaţi;

III. Intre Bia şi Sânmărtin numai de 4 ori pe sĕptĕmână şi adecă: Lunea, Mercurea, Vinerea şi Sâmbata pleacă din Bia la 8 oare şi 30 minute dimineaţa şi ajunge în Sânmărtin la 11 oare şi 15 minute a. m. pleacă apoi din Sânmărtin îndĕrĕpt la 12 oare 15 min. (ameaţi) şi ajunge în Bia la 3 oare după ameaţi.

* (Conferenţa) directorilor căilor ferate ţinută în 20 Maiu n. în Braşov a adus în privinţa mai multor tarife concluse favorabile.

* (Maialul) scoalelor dela Veneţia inferioară, din causa timpului nefavorabil, s'a amânat pe 18/30 Maiu.

* (Murĕşul) pela Reghen a eşit din ţermuri şi s'a vĕrsat preste tot împregiurul.

* (Ninsoare în Maiu). După cum ne spun gazetele în 19 şi 20 Maiu n. a nins foarte tare în ţĕrile austriace precum şi în unele părţi ale Germaniei. In Lemberg şi în alte locuri ale Galiţiei a căţut o zăpadă de coloarea pucioasei. Pela Sibiiu fiind asemenea un frig mărişor au făcut oamenii foc atât în case private cât şi în cancelarii.

* (Palestina pentru Evrei.) Din Londra se scrie la „Kölnisch. Zeitung„ următoarele:

„Palestina pentru Evrei!“ — aceasta este esclamaţia favorită a ortodocşilor şi creştinilor evreofobi, a cărei putere cresce din ce în ce mai mult cu cât scade puterea stăpânitorului politic al pămêntului făgăduinţei. Predicatorul englez Nugée, care se interesează de această causă, a desvoltat la 2 ale curentei într'o conferenţă publică un plan, care în ultimul timp a început sĕ fie adoptat. Englezul Oliphant a supus Sultanului un plan, după care partea ţĕrei de la Gilead şi Moab, adecă teritoriul tulpin lor israelite Gad, Ruben şi Manasse sĕ fie prefăcut într'o colonie evree scă. Se înţelege că Sultanul are sĕ fie mulţămit cu bani sunători, şi după cum declară Nugée Sultanul s'a esprimat într'un mod favorabil acestui plan. Şi noul ambasador englez pe lângă Poartă este pentru acest plan, în cât se asteaptă spriginul lui în causa de faţă.

Teritoriul în cestiune, are o întindere de 600,000 hectare (aprocsimativ 1,300,000 pogoane) şi este locuit actualmente de triburi nomade. — Colonia are sĕ remână sub suveranitatea turcă, cu un guvernor al ei, se înţelege de religie israelită, cu puterea de stăpânitor.

În modul acesta, se va asigura Evreilor un domiciliu stabil în propria lor ţeară, creând un punct de adunare pentru împrăstiata naţie a lui Israil, în giurul căruia, după cum se speră, se vor face alte colonisări. — Rescumpĕrarea pământului se va face cu banii oferiţi de Evreii patrioţi prin ofrande voluntare. Sûnt proiectate douĕ linii de cale ferată, una din Iaffa la Ierusalim, ear cealaltă de la Haifa până dincolo de Iordan.

Sir Moise Montefiore se interesează pentru aceste construcţiuni şi a promis mijloace bănesci însemnate. Pentru efectuirea liniei de la Iaffa, guvernul turc a dat deja o concesiune, cu condiţie ca lucrările sĕ înceapă in Ianuarie viitor. — Mai este proiectat şi un canal de navigaţie de la marea Mediterană la golful Acabe şi la marea Roşie. În general Palestina are sĕ fie întemeiată pe basa ideilor secolului al 19-lea, numai dacă se vor găsì destui Evrei pentru colonisarea ei. „R.“

* (Statistică postală). Cu posta din toată lumea se espedează pe an la 3300 milioane de epistole; adecă 9¼ milioane pe ţi sau 100 pe secundă. Europa la această comunicaţie ia parte cu 2355 milioane de epistole, America cu 750, Asia cu vre o 150, precând Africa şi cu Australia laolaltă debia cu vre o 20—25 milioane de epistole.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Cestiunea ortografică. în Academia română.

Proces-verbal.*)

Şedinţa din sesiunea generală a anului 1880, ţinută în ţiua de 21 Aprilie 1880.

Şedinţa se deschide la oara 1.

Se cetesce şi se adoptă procesul-verbal al şedinţei precedente.

Se pune la vot prin al treilea scrutiniu premiarea cu premiul Lazăr, a operei d-lui dr. Brândză: *Prodromul florei române.* Resultatul fiind 15 bile albe şi 7 negre din 22 votanţi, d. preşedinte proclamă opera primită.

La ordinea ţilei fiind desbaterea pe articole a proiectului ortografic, se dă cetire paragrafului din capitolul I, relativ la literele latine, *y, ph, th, qu,* şi *k.*

D. Papadopul-Calimach susţine manţinerea literelor *th, ph,* şi *y* în cuvintele tecnice luate din limba elenă, de esemplu *theologia, philosophia, physica,* etc. Dacă nu conservăm ortografia originală în termeni de această natură, atunci sĕ n'o admitem nici în privinţa numelor proprii.

Episcopul Melchisedec ar dorì conservarea tuturor acestor litere în transcrierea tecsturilor religioase, unde le manţinea la noi şi grafica cirilică.

D. Alecsandri întreabă dacă, scriindu-se *theologie,* are sĕ se pronunţe alt-fel decât *teologie,* sau dacă scriindu-se *kyr* nu se va cetì *chir.* Un *th* sau un *y,* neschimbând întru nimic pronunciaţiunea, sunt dar nisce litere de lucs, şi togmai de aceea nici nu le-au admis fraţii noştri italieni, chiar în cuvinte tecnice.

D. Hasdeu observă că manţinerea acestor litere în nume proprii, în proiectul comisiunei ortografice, provine din natura numelor proprii, cari fiind proprietatea acelora ce le poartă sau le-a purtat — nu este permis nimenui a le modifica, chiar dacă modul lor de scriere ni s'ar părè ecstravagant sau capricios.

D. Quintescu admite supresiunea lui *y* chiar în numele proprii, dar nu înţelege nici într'un fel respingerea lui *qu,* de vreme ce esistă cuvinte în cari nu-l putem înlocuì prin alt ceva, precum *aquarium, aquarella,* etc.

D. Maiorescu arată, mai ales prin citări din Quintilian, că *y* nu se citesce latinesce ca *i* al nostru de astăţi, *ph* nu se pronunţă ca *f, th* nu se pronunţă *t,* şi că *qu* şi *k* erau întransiţiunea de a fi lăpĕdate şi înlocuite cu *c* şi de către Latini. Dacă Latinii ar fi avut şi ar fi pronunţat *tipografia* cum pronunţăm noi aţi, ar fi scris *tipografia.* A admite dar în scrierea noastră acele litere astăţi, ar fi o eroare în contra chiar a alfabetului latin.

D. Sion primesce înlăturarea literelor *ph,* şi *th,* dar se unesce cu d. Quintescu în privinţa lui *qu,* fiindcă nu scie cum se scrie vorbe ca *quintessenţa,* şi altele. D-sa combate însĕ pe d. Quintescu sub raportul supresiunei radicale a lui *y.* Dacă nu vom admite pe *y,* atunci cum oare vom deosebì *lyra* poetului de *lira* neguţătoriului (?).

D. Poni atrage atenţiunea Academiei asupra inconvenientului de a se suprima literile *ph, th, y* şi *x* în cu-

*) În procesul verbal al şedinţei Academiei române, publicat în numerul ultim, s'au străcurat unele erori, pe cari ne rugăm a le — îndrepta astfel: pag. 224, col. 2, şirul 8 (de sus) sĕ se citească „*lăsând* astfel şi publicului literar...“; col. 3, alinea 3, şirul 6 este a se cetì „în spriginul sistemei *ortografice etimologice. Domnul Fontanin face din* ortografia etimologică o cestie...“

vinte tecnice, de oare-ce în chimie aceste litere au întrat în formule ca prescurtări a termenilor întregi, de esemplu: *Ph* pentru *phosphor*, încât prescurtarea n'ar mai corespunde cuvêntului pe care 'l representă, dacă am scrie *fosfor* ear' nu *phosphor*.

D. Babesiu regretă că discuţiunea s'a alunecat pe tĕrâmul unor escepţiuni din sfere speciale ale literaturei. Ori ce specialist are latitudinea de a întrebuinţa în cercul seu propriu cuvinte străine, pe cari sĕ le scrie în modul consacrat în acea specialitate, fără ca sĕ se modifice prin aceasta ortografia generală.

D. Laurian susţine argumentul d-lui Poni.

D. Stefănescu constată că formulele chimice sûnt cu totul convenţionale, cari rĕmân şi vor rĕmânè, ori-cari ar fi în ortografia curentă modul de a scrie cuvintele representate prin acele formule. Italienii scriu *fosfor* cu *f*, şi *idrogen* cu *i*, 'de şi au şi ei formulele chimice *Ph* şi *H*. Francezii ḑic *mercure*, de şi'l formulează prin *Hg* sau formulează *potassium* prin *K*. D-sa susţine dară în această privinţă opiniunea comisiunei ortografice.

D. Hasdeu observă că, în ori-ce literatură se întrebuinţează unele cuvinte străine neasimilate, une-ori chiar cu flecsiunea străină, de esemplu: nemţesce *das Nomen* sau *die Verba*, sau în toată Europa, vorbele engleze *gentleman, fashionable*, etc.

Aceste cuvinte ne-avênd a face cu limba literară comună, n'au putut întra în preocupaţiunile comisiunei ortografice, care însĕ recunoasce că ele, întru cât nu încetează de a fi străine, trebue sĕ se scrie cu ortografia lor originară.

Închiḑându-se discuţiunea, se pune la vot amendamentul subscris de d-nii Fontanin, episcopul Melchisedec şi Papadopol-Calimach: „literile *y, ph, th, qu, k*, se vor păstra în nume proprii, vorbe străine şi vorbe tecnice", se respinge prin maioritate.

Se pune la vot amendamentul subscris de dnii Hasdĕu, Quintescu, Poni, Bacaloglu şi Babesiu, de a se adauga la finea paragrafului 1: „Nu întră în această regulă scrierea cuvintelor străine neasimilate, de esemplu: *aquarium, kalium*. Se primesce prin maioritate.

Se pune la vot, şi se primesce prin maioritate, paragraful 1 întreg împreună cu adausul final.

Se trece la paragraful 2, relativ la duplicarea literelor în genere.

D. Fontanin susţine necesitatea duplicărei cel puţin în 5 casuri, 1) în *call, acell*, etc., unde numai din duplul *l* s'a putut forma pluralul muiat: *cai, acei*, etc.; 2) în formele verbale ca *dussei, pussei*, etc. unde duplul *s* resultă din asimilaţiunea lui *s* cu consona *c, n*, etc., 3) în unirea unui cuvênt începĕtoriu printr'o consonă: *approbare, adducere*, etc.

D. Ionescu observă că duplicarea consoanelor nu esistă în limba română şi nu sûnt urme sĕ fi esistat vre o dată, încât dsa nu vede vre o raţiune, fie usuală, fie măcar istorică, de a o întroduce în limbă.

D. Hasdĕu adaugă că, precum graiul nu esprimă nici odată cugetarea întreagă, tot aşa scrierea nu poate sĕ esprime graiul întreg. Forma este totdeauna mai puţin decât fondul. Ar fi mai logic dar, în tesă generală, de a nu se duplica în scriere, chiar când s'ar auḑi reduplicarea în scriere, atunci când în graiu nu se aude nici o reduplicare. Limba română reduplică numai nasala, atunci când un cuvênt începĕtor prin nasală se unesce cu prepoziţiunea *in*.

D. Laurian nu înţelege, pentru ce propoziţiunea *in* sĕ producă o reduplicare, ear' nu prepoziţiunile *ad, ab, con* etc. Dsa cere a se scrie *commoditate, affirmare, approbare* şi altele.

D. Hasdĕu obiectează, că limba română n'a conservat consoana finală din *ad, ab, con*. Fiind întrerupt de d. Fontanin prin esemplul *adun*, d. Hasdĕu constată că aceasta a trecut la noi compus deja din limba latină, ear' nu s'a compus de către Români. Nu esistă nici un esemplu de *ad, ab* sau *con*, într'o compoziţiune specifică românească, ci numai *a* şi *cu*.

D. Calimach contestă esistenţa reduplicărei la Români chiar în casurile ca *innoire* sau *immulţire*, cerênd a se scrie numai *inoire* sau *imulţire*.

D. Sion susţine redacţia din proiectul comisiunei, de vreme ce reduplicarea nasalei este o realitate fonetică în limba română. Dsa ar mai cere reduplicarea lui *s* în cuvintele *essenţa, possibil*, etc. unde crede că se aude.

Închiḑându-se discuţiunea, se pune la vot amendamentul propus de dl Fontanin: „Duplicarea consoanelor se admite în casurile, în cari ea 'şi are raţiunea chiar în regulele gramaticei române", şi se respinge.

De asemenea se respinge amendamentul propus de d. Papadopul-Calimach: Duplicarea consoanelor nu se admite. Astfel vom scrie *inoire* şi nu *innoire, imulţire* şi nu *immulţire*."

De asemenea se respinge amendamentul dlui Sion: „Sĕ se duplice pretutindeni unde se aude, precum *essenţă, possibil, duss, scoss*, etc.".

Se pune la vot art. 2 din proiectul comisiunei şi se primesce.

Şedinţa se ridică la 5 oare p. m.

Bursa de Viena şi Pesta

din 25 Maiu 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	106.50	106.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	82.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	99.—	99.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	87.10	87.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.75	126.1/3
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	94.50	94.50
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	93.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane	93.50	93.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	92.25
Obligaţiuni urbariale transilvane	93.—	93.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	96.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	92.25	93.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.50	72.50
Datorie de stat în argint	73.20	73.25
Renta de aur austriacă	88.20	88.50
Sorţi de stat dela 1860	130.50	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	834.—	836.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	278.80	278.80
Acţiuni de credit austr.	265.50	265.75
Sorţi unguresci cu premii	—.—	110.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.59	5.58
Napoleon	9.40	9.39
100 marce nemţesci	58.10	58.10
London (pe poliţa de trei luni)	118.—	118.—

Economic.

Budapesta, 22 Maiu n. In rêndul trecut anunţasem, că prelângă toate ploile intensive de mai înainte temperatura rĕmase caldă şi plăcută şi natura se bucură de o desvoltare în toate părţile şi la toate plantele. Sub astfeliu de împregiurări n'am mai avut mare temere de o mare schimbare a timpului şi eată cu durere trebue sĕ mărturisim, că timpul în sĕptĕmâna trecută a suferit o schimbare rapidă, termometrul deodată scăḑu şi temperatura mai înainte caldă se prefăcu în rece, care deşi mulţămită ceriului n'a făcut mare pagubă, totuşi a stricat încâtva mai cu samă unor soiuri de plante şi sĕmĕnături. Din toate rapoartele, cari au sosit până acum din ţară, nu se constată pagube mari, ci până acuma numai foarte neînsemnate. Mai mult ar fi pătimit cucuruzul şi cartofii de rĕceala din sĕptĕmâna trecută, precând grânele, rapiţa şi viţele numai ici-colo se vĕd prea puţin atacate. Toate însĕ se pot recrea aşa, încât nici nu se va cunosce, că au suferit dacă timpul şi temperatura earăşi se vor schimba. Şi în această privinţă avem semne foarte îmbucurătoare, care ne întăresc nădejdea, că preste puţine ḑile vom fi întimpinaţi de ḑile senine, calde şi foarte frumoase. Mirare însĕ, că rĕceala numită n'a schimbat, respective n'a urcat preţurile bucatelor, nici n'a subţiat sosirea lor şi a celorlalte articole în târg, care şi de astădată fu foarte bine cercetat, vêndêndu-se articlele cu următoarele preţuri şi adecă:

Grâul la 60,000 m. m. cu fl 10.25—10.40; sĕcara cu fl. 9.75; orzul n'a fost cercetat; ovesul s'a vêndut cu fl. 7.20; cucuruzul cu fl.6.75—7; făină de astădată a avut o trecere rapidă în toate părţile lumii plătinduse şi foarte bine; păstăioasele încă au trecut rapede şi scump şi adecă: fasolea cu fl. 10—11.50; lintea cu fl. 8—10; mazerea cu fl. 11—12; mălaiul cu fl. 12—12.75; sĕmênţa de in cu fl. 12—13; sĕmênţă de cânepă cu fl. 8.75—9 (toate per 100 chilograme); lânile cu fl. 2—2.50 chilogra; Porcii în numer total de 62.670 capete au trecut neasteptat de bine şi cam scumpi. Din Ungaria de jos au fost în târg 2080, din România 840 şi din Ardeal la vre-o 40 capete; unsoarea de porc s'a vêndut cu fl. 60—62; slănina cu fl. 52—58; sĕul cu fl. 41—42; spirtul *en gros* cu fl. 33—33.50; *en detail* cu fl. 34.

Peile de bou cu fl. 110—115; de vacă cu fl. 105—110; de viţĕl cu fl. 190—195; de oaie cu fl. 140—150; de capră cu fl. 145; de miel cu fl. 78—80 (toate per 105 dărabe); peile de oaie cu fl. 2.60—3.20; de cal cu fl. 12—12.50 părechea.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitaţiuni: în 11 Iunie şi 4 August imob. lui Emiliu Rachlevitz în M. Oşorheiu; în 23 Iunie şi 4 August imob. soţiei lui Iosif Kiş în Mezö-Band (trib. M. Oşorheiu); în 26 Maiu şi 26 Iunie imob. lui George Haupt în Apolde; în 2 Iunie şi 14 Iulie imob. lui Ioan Măner în Jachesdorf (judec. cerc. Sighişoara); în 9 Iunie şi 9 Iulie imob. lui Ioan Marta şi rĕmasului după Marina Korda în Almaşul-mare (jud. cerc. Huedin); în 15 Iunie şi 15 Iulie imob. lui Pavel Popa şi soţi în Hăgmaş (trib. Turda); în 3 Iunie şi 3 Iulie imob. lui Simion Cetean în Gioagiu de sus (judec. cerc. Aiud); în 5 Iunie şi 5 Iulie imob. lui George Puron în Făgăraş (judec. cerc. Făgăraş); în 26 Maiu şi 25 Iunie imob. lui Francisc Nagy în Dredat (judec. cerc. Teaca); în 14 Iunie şi 14 Iulie imob. Anei Ignea şi soţi în Gostila (trib. Dej); în 9 Iunie şi 9 Iulie imob. lui Toader Boca în Ciucea (judec. cerc. Huedin); în 20 Maiu imob. lui Dănilă Elekes în Derţ (trib Odorhei); în 17 Iunie şi 31 Iulie imob. lui Ludovic Kövendi în Kovesti (trib. Oşorhei); în 26 Iunie şi 26 Iulie imob. lui Iosif Poparad în Făgăraş (judec. cerc.); în 2 Iunie şi 2 Iulie imob. lui Iosif şi Paraschiva Pesamoska în Gurariului; în 5 Iunie şi 5 Iulie imob. lui Ioan Tecoanţă în Nocrichiu (trib. Sibiiu).

Nr. 130 1880. 2—3

CONCURS.

Încuviinţându-se prin înalta resoluţiune consistorială dto 1 Martie a. c Nr. 773, instituirea unui post de capelan în parochia gr. or. Cigmĕu de clasa a III protopresbiteratul Geoagiului I lângă bĕtrânul neputinciosul paroch Atanasie Necşa: pentru ocuparea acestuia sĕ escrie concurs cu termin de 4 sĕptĕmâni dela prima lui publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post de capelan sûnt: două terţialităţi din venitul întreg parochial în sumă de 100 fl. v. a.

Suplicile instruite conform statutului organic sûnt a se adresa la subscrisul oficiu protopnesbiteral.

Hondol 24 Aprilie 1880.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Gioagiului I. In conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasilie Pipoş m./p.,
protopresbiter.

Nr. 4. 1880. 3—3

CONCURS.

Pentru 8 tineri cari doresc a fi aplecaţi la maestrie din partea reuniunei sodalilor români din Cluj, pre basa §-fului 6 din regulamentul reuniunei, subscrisa comisiune prin aceasta escrie concurs.

Dela concurenţi cari pot fi ori din care parte a Transilvaniei, se poftesce:

1. Carte de botez, că au etate de 14 ani, şi că sûnt de origine Români.

2. Că au cunoscinţele ce se predau în scoalele primare, şi prelângă limba maternă posed elementele unei limbi străine (germână sau maghiară).

3. Se producă obligaţiune dela părinţi sau tutori, că'i vor lăsa în tot timpul statorit la măestrul, unde 'i-a aşeḑat comisiunea, şi că în cas de lipsă i vor provedè cu îmbrăcăminte, ear la cas, când i vor lua dela măestrie, vor reîntoarce reuniunei toate spesele.

4. Elevii se vor aşeḑa la măestrie la dorinţa lor, ori şi în care cetate a Transilvaniei, mai cu preferinţă însĕ în Cluj, pentru a putè fi supraveghiaţi din partea comisiunei conform regulamentului.

5. Concurenţii au de a produce atestat legal despre paupertatea părinţilor lor.

6. Acei concurenţi, cari din causa depărtărei nu se pot presenta înaintea comisiunei subscrise, au de a produce atestat medical despre desvoltarea corporală şi intregitatea organelor.

Între mai mulţi concurenţi se vor preferì conform §-lui 20 din regulament:

a) Pruncii dela sate, despre cari se poate presupune, că în urma necsului lor familiar eventualmente se vor aşeḑa ca măestri în comuna lor natală sau în altă comună rurală;

b) Între condiţiuni egale vor fi preferiţi orfanii de ambii parinţi, apoi de tată;

c) Între diversele măiestrii, la cari doresc a fi aplicaţi, se vor preferì aceia, cari doresc a fi aplicaţi la: rotărie, faurărie, butnărie măsărie, carpentarie sau lemnărie, cojocărie, cismărie groasă, peleriarie, curerărie şi funerie.

Suplicele instruite conform acestui concurs, sûnt de a se substerne la preşedintele acestei comisiuni în Cluj până în 1 Iunie st. n. a. c., când cei ce se vor presenta în persoană se vor şi esamena prin comisiune conform regulamentului, şi după aceea se vor aşeḑa pre la măestrii, pre cari îi plătesce comisiunea amesurat contractului ce va încheea cu respectivii măestrii.

Comisiunea reuniunei sodalilor români din Cluj încredinţată cu aşeḑarea învĕţăceilor români pre la măestrie.

Cluj în 1 Maiu 1880.

Basiliu S. Podoabă m. p.,
capelan gr. cat. şi preşed. al comis.

Dr. **Aureliu Isac** m. p.,
secretariu.

Anunciu.

Un bărbat versat în toate afacerile administrative politice, judiciale şi financiale, — computist aprobat, cu o purtare morală, solidă şi nepătată, dovadă despre toate aceste, testimoniile ce le posede la mână atât în privinţa sciinţei, cât în toată privinţa, — caută un post d. e.

1. Computiste sau revisor la unele fonduri publice sau fabrici.

2. Ca director la un dominiu, fiind perfecţionat şi în afacerile economice.

3. Sau ca administrator la unele magazine, etc.

Acela vorbesce şi scrie limba română şi germână, e de religia grecoorientală.

Oferte în această privinţă primesce Redacţiunea „Telegrafului Român" în Sibiiu. [26] 1—3

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 58. Sibiiu, Sâmbătă 17 Maiu 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Schmerling și presa ungurească.

Sibiiu, 16 Maiu.

Este un proverb românesc care dice: „*Gura pecătosului adevĕr grăiesce*“.

În timpul cât spațiul coloanelor noastre era în cea mai mare parte ocupat cu sinodul nostru archidiesan, partea politică am fost siliți a o atinge numai în resumaturi scurte, Atâta însĕ tot sciu și cetitorii nostri că în jumĕtatea apusană a monarchiei austro-unguresci, cu escepțiunea Galiției și Bucovinei, în timpul de față este o fremêntare generală între Nemți și Slavi pentru limbă: în fucțiunile de stat și în instrucțiunea publică. Fremêntarea aceasta a luat dimensiuni mari. Ea a dat de mult afară din ḑiaristică. Societăți mari și mici; oficiale, oficioase și private sûnt apucate de vêrtegiul dreptului limbei; petițiuni, resoluțiuni și alte soiuri de manifestări sûnt puse în mișcare în lupta pentru limbă. Deci era cu neputință ca singure corpurile legislative din Cislaitania se remână neatinse de acest vêrtegiu.

Conformându ne împregiurărilor, cari dispun încă de noi, în loc de a dispune noi de ele, ne ficsăm privirea numai asupra unui punct din toată mișcarea aceasta, asupra ținutei fostului ministru Anton cav. de Schmerling în casa de sus a senatului imperial.

Ținuta lui Schmerling nu este numai o luptă simplă de combatant ordinariu. Manifestațiunile dênsului bat mai departe cu insemnătatea lor.

Schmerling combătând „escesele“ naționalităților negermane din Cislaitania, în aplausele maiorității casei de sus a senatului imperial, susține, că Austria trebuie se fie *un* stat, o *unitate* de stat.

Mai departe nu mergem pentru a urmări regretele fostului ministru că și brava armată austrică 'și-a perdut unitatea, de oarece are deja trei limbi: germană, maghiară, și croată, drept limbi oficiale și a apreția, dacă regretele sûnt justificabile sau nu. D-nul de Schmerling este prea înamorat în idealul seu și vocea noastră este prea depărtată, pentruca sĕ străbată până la dênsul sĕ'l facem sĕ asculte și reflecsiunile noastre.

Schmerling cu idealul seu politic combate sistemul federalistic, sistemul ce în Cislaitania pare a fi spriginit de guvern și a câstiga pe ḑi ce merge teren; el însĕ prin aceasta combate și sistemul dualistic și aici e rana, de care atingênduse Schmerling a suscitat durerile cele mai simțite la compatrioții nostri maghiari din Translaitania noastră.

Abstrăgênd dela celelalte foi, avem în vedere foaia maghiară în haine nemțesci, înțelegem pe „P. Lloyd“, care cu toate că este o foaie cu trecere în lăuntru și afară de patrie, nu se scârbesce de-a arunca cu trivialități grosolane asupra bĕtrânului om de stat, făcêndu'l copil, mincinos, prost. Abstragem și dela aceste, pentrucă în grĕmada de trivialități este și un simbure discutabil.

Schmerling apĕră ideea unității de stat; „Pester Lloyd“ spune, că aceasta este nesusținibilă; nu admite însĕ decentralisarea decât în două grupe centralisate. Schmerling condamnă folosirea neștermurită a altor limbi în contul culturei generale și al serviției în armată; „P. Lloyd“ susține, că contingentul unguresc din armată ar trebui comandat numai unguresce etc. etc.

Dar „P. Lloyd“ și cei de o opiniune cu dênsul când pledează, că unitatea imperiului sau monarchiei este nesusținibilă uită, că aceea ce este neputincios într'o privință tot așa va trebui sĕ fie și în altă privință. Dacă ar trebui ca limba, până și în armată sĕ fie respectată după elementele din care se constitue armata, cum de trebuința aceasta înceată d. e. la noi în Ungaria chiar în administrațiunea politică și a justiției? și în cele din urmă are perspectiva se încete chiar și în instrucțiunea publică?

Discusiunea între contrarii hegemoni din jumĕtățile monarchiei este foarte instructivă. Și ne pare bine, că din controversele lor se deduc conclusiuni, cari, când le deducem noi, sûntem tot așa de împroșcați precum se împroașcă cei cu controversele între sine. Noi însĕ ne notăm ce ḑic ei și ne gândim partea care se cuprinde în proverbiul: Gura pĕcătosului adevĕr grăiesce.“

Revista politică.

Sibiiu, în 16 Maiu.

Comisiunea de justiție a casei deputaților din Budapesta a continuat, după cum ne spune „P. Lloyd“, Mercuri desbaterea proiectului privitoriu la regularea proprietății în Transilvania. La propunerea lui Teleszky s'a desbătut în principiu secțiunea despre „spese“. Raportorul Bokros declară, că proiectul seu susține distribuirea speselor în modul de până acì, numai la casuri de comassări sĕ se socotească spesele după proporțiunea proprietății. — La părerea aceasta se alătură ministrul Pauler.—Teleszky pledează pentru susținerea distribuirei speselor cum a fost până acum. — După o desbatere la care a participat rap. Bokros, St. Apáthy, Al. Dárday și L. Zsiros s'a primit principiul susținut de raportor. Textarea va avè loc Vineri.

Diferența dintre Ungaria și Croația ce esistă în privința proventelor grănițĕresci și care provocase esacerbare între Croați, spune o foaie vieneză, este delăturată.

„Concertul european, ḑice un ḑiar mare din Viena, este învoit cu moartea Turciei, nu se poate unì însĕ asupra cestiunei când sĕ'i serbeze ḑiua morții“. Englitera și celelalte puteri apusene, mai că am ḑice și Rusia, se grăbesc a serba moartea Turciei, pecând Austria și Germania vor sĕ mai amâne lucrul.

Mahomedanii din Dobrogea au felicitat pe domnitoriul Carol la aniversarea suirei sale pe tron și a proclamărei independenței României.

Italia are corpuri legislative alese din nou. Alegerile s'au făcut cu mult interes. „La patria“, în numerul seu dela 23 Maiu, a publicat cu numele pe toți deputații aleși: 225 în stânga și 87 în dreapta. — Farini este ales president în cameră. Mesagiul tronului salută inițiativa din urmă a Engliterei cu multă simpatie. — Soartea ministeriului italian o vor decide corpurile legislative în curênd, poate înainte de a se întregì prin numĕroasele balotagiuri cari au încă a se face.

Sinodul archidiecesan.

Sibiiu 12 Maiu.

Ședința XIV (7/19 Maiu).

Ședința se deschide la 6 oare după ameaḑi. Se cetesce protocolul ședinței a XIII și se autentică.

Deput. Dr. Stefan Păcurariu face următoarea propunere: comunei bisericesci Urez ppiatul I al Făgărașului sĕ i se acoarde un ajutoriu pe seama bisericei de 200—300 fl. v. a. — Se transpune comisiunei pentru propuneri.

La ordinea ḑilei se pune propunerea — dechiarată de urgentă — a deput. Simeon Popescu, care privesce modificarea planului de învĕțământ în institutul „Andreian“ secțiunea teologică (Nr. 83 ex 1880).

Deput. P. Cosma e de părere a se transpune comisiunei organisătoare, fiindcă stă în strînsă legătură cu regulamentul seminariului „Andreian“ și fiind această propunere de mare însemnătate.

Deput. Dr. St. Păcurariu, afirmă că preste această întrebare a trecut sinodul prin aceea, că a fost dechiarată propunerea de urgentă și s'a pus la ordinea ḑilei.

Deput. Z. Boiu e de părere a se da cuvêntul propunĕtoriului spre a'și motiva propunerea.

Deput. S. Popescu luând cuvêntul își motivează propunerea sa ḑicênd, că regulamentul seminarial prescrie a se preda instrucțiunea în studiul Esegeticei în un mod, ce recere o cualificațiune mai corespundĕtoare a elevilor de teologie, dar de oarece prin conclus sinodal s'a permis primirea în secțiunea teologică și a astorfel de elevi, cari nu au cualificațiunea recerută, arată sinodului necesitatea, de a se modifica regulamentul seminarial în ce privesce §-lul prin care se face responsabil profesorul de sporiul cu elevii.

Deput. Z. Boiu e de părere, că nu se recere aceea ce e imposibil din partea unui profesor, și prin urmare ține necorect a se modifica regulamentul, — de vreme ce amintitul conclus sinodal este adus numai pentru 3 ani și după espirarea acestor 3 ani ear ar trebui din nou modificat regulamentul seminarial.

Deput. D. Comșa dând oare-cari deslușiri, ḑice că este preste putință a se propune studiile atât în secțiunea teologică, cât și cea pedagogică cum prescrie regulamentul, citând chiar și câțiva §§-fi din regulamentul seminarial, cari nici pe de parte nu consună cu realitatea; face deci un aditament la propunerea deput. S. Popescu, ca adecă modificările în regulamentul seminarial sĕ se estindă și asupra secțiunei pedagogice.

Deput. E. Măcelariu arată, că nu este de lipsă a perde timpul, căci e datoria corpului profesoral, a arĕta asemenea casuri la consistoriu și consistoriul sĕ le aducă motivate înaintea sinodului; face deci următoarea propunere: Înțelegêndu-se de sine, că consistoriul are chiemarea și datorința de a face ori ce propunere de modificare a ori ce dispositiuni sinodale — sĕ se treacă la ordinea ḑilei.

Deput. Dr. Iosif Hodoș sprigiuesce propunerea deput. E. Macelariu.

Deput. Simeon Popescu motivează încă odată propunerea sa reflectând tuturor vorbitorilor, și o recomandă spre primire.

Presidiul dă oare-care deslușiri, că sinodul în urma acestor propuneri nu poate întra în merit la modificarea regulamentului seminarial, ci aceasta s'ar putè întêmpla numai atunci, dacă consistoriul ar veni cu asemenea propuneri.

Punêndu-se la vot aceste propuneri — se primesce cu mare majoritate propunerea deput. E. Macelariu, a se trece preste aceasta la ordinea ḑilei.

La ordinea ḑilei raportul comisiunei scolare asupra raportului anual al consistoriului ca senat scolar.

Cetindu-se acest raport consistorial dep. Dr. St. Păcurariu propune, a se primì în general ca basă la desbaterea specială.

Deput. Dr. I. Pușcariu propune a nu se tipări acest raport ca aclus la finea protocolului, de oarece presupune a fi cele mai multe date neesacte în ce privesce percentualitatea copiilor umblători la scoală, sau și dacă s'ar tipări, sĕ remână afară aceste date.

Presidiul arată că la desbaterea generală pot avè loc numai propuneri de respingere, reflectând la cele ḑise de deputat. Dr. I. Pușcariu, că dacă este a se alătura la protocol acest raport, atunci se va alătura tot, întocmai cum este. In urma acestor deslușiri punêndu se la votare — se primesce în general ca basă la desbaterea specială și se alătură la protocol precum urmează.

Nr. 1534 1880./scolar

Venerabil sinod archidiecesan!

Consistoriul archidiecesan ca senat scolastic are onoarea a presenta raportul seu despre lucrările din anul trecut, precum urmează:

Senatul scolastic în cursul anului a ținut 20 ședințe.

Au întrat acte la senatul scolastic 761 și s'au resolvit toate, parte în ședințe, și parte, mai ales cari nu erau meritoire, afară de ședințe.

I. Relativ la însărcinările ce venerabilul sinod încă din ședința sa dela 14/26 Aprilie 1879 a dat consistoriului archidiecesan, avem onoarea a raporta că:

a) Proiectul de regulament pentru scoacele poporale fiind gata se va înainta venerabilului sinod prin adresă separată;

b) asemenea prin adresă separată se va substerne proiectul de regulament pentru inspecțiunea scoalelor poporale din archidiecesă;

c) și tot prin adresă separată se va substerne proiectul de regulament pentru înființarea unui institut pedagogic de învĕțătorese;

d) încât pentru întocmirea unui manual de catechisațiune pentru adulți, s'a numit o comisiune pentru elaborarea acelui manual; acea comisiune însĕ încă n'a presentat Consistoriului lucrarea sa.

II. Incât pentru datele statistice asupra scoalelor noastre confesionale române, avem onoarea a raporta în următoarele:

a) am avut băeți și (băete) copile ca obligați a urma la scoală 58,953 scolari în etate dela 6—12 ani și 24,852 în etate dela 12—15 ani.

Diferența în comparațiune cu anul trecut este parte în crescere, parte în scădere, în crescere este pentru cei în etate dela 6—12; și în scădere pentru cei în etate dela 12—15 ani.

Avem pe anul scolastic 1878/9 58,953 scolari în etate dela 6—12 ani; am avut pe anul scolastic 1877/8 58,436, prin urmare resultă un plus de 517.

Avem în anul scolastic 1878/9 24,852 scolari în etate dela 12—15 ani, am avut în anul scolastic 1877/8 25,285 prin urmare resultă pentru anul scolastic 1878/9 un minus de 433 pentru scolarii dela 12—15 ani.

Credem însĕ, că acest minus nu esistă, pentru că din un protopresbiterat nici până în ḑilele cele din urmă nu ne-au venit raporturile: și când aceste raporturi ar fi ajuns la timp, credem că chiar plusul la co-

pii cei între 6—12 ani ar fi mai mare decât cum 'l-am arĕtat mai în sus, şi minusul menţionat acì mai înainte n'ar esiste.

Acì este locul sĕ arĕtăm procentualitatea băieţilor şi copilelor după etate, adecă dela 6—12, şi dela 12—15 ani, pentru fiecare protopopiat ca district scolastic.

Avem onoarea a Vĕ alătura acì un conspect despre această procentualitate.

Constatăm totodată, că după procentualitate, protopopiatul Cohalmului arată cele mai mari procente; căci el la băieţii dela 6—12 arată un procent de 93½% şi la copile de 87½%; ear băeţii dela 12—15 ani 91⅓% şi la copile 85⅕%; apoi urmează tractul Branului, al Braşovului I şi altele.

Cele mai mici procente ni le arată protopopiatul Haţegului.

Eacă cum stăm aici:

21% la băieţii dela 6—12 ani; 12½% la copile dela 6—12; 16⅝% la băeţii dela 12—15; 9⅙% la copile dela 12—15.

Trebue se memorăm acì, că în această parte a teritoriului nostru bisericesc — scolastic a succes guvernului a înfiinţa scoale de stat în 19 comune bisericesci de a le noastre, ear în 15 comunităţi nu esistă scoală de loc.

Acì, la această împregiurare, ne permitem a trage atenţiunea venerabilului sinod, pentru a face şi a dispune, ce este în putinţă ca se nu pierdem bisericile noastre din această clasică parte a teritoriului naţionalităţei noastre.

Comparaţiunea între percentualitatea acestui an, cu cea din anul trecut nu v'o putem presenta, fiindcă numai în acest an s'a început acest sistem de arĕtare statistică. Pre anii viitori însĕ Vĕ vom putè presenta şi această comparaţiune atât de necesară pentru judecarea progresului sau regresului în învĕţământul popular.

Vĕ asigurăm însĕ pentru astădată, că în această privinţă sûntem în progres, dacă nu rapid, dar cel puţin în progres modest după împregiurările grave, în care ne aflăm.

b) încât pentru localităţile de scoală avem edificiuri proprii scolastice 634, ear închiriate avem 165. Anul trecut am avut edificiuri proprii 627, şi închiriate 155; prin urmare avem astădi un plus în cele proprii de 7, şi în cele închiriate de 10.

Corespundĕtoare legei sûnt astăd 526, nu deplin corespundĕtoare sûnt 273.

Anul trecut am avut corespundĕtoare legei 496, nu deplin corespundĕtoare 268, prin urmare în cele corespundĕtoare avem un plus de 30, în cele nu deplin corespundĕtoare mai multe decât an cu 4.

Admoniate au fost 99; dar închise din partea administraţiunei potitice n'a fost nici una, făcêndu-se din bun timp dispoziţiunile necesare pentru adjustarea acelor scoale conform legei.

Precum am arĕtat şi mai în sus, scoale nouĕ s'au înfiinţat respective deschis 17; adecă 7 în edificiu propriu şi 10 în localităţi cu chirie.

Scoale împreună cu alte confesiuni avem 170; dintre cari 6 sûnt comune cu Arienii (?) în tractul Braşovului II; dar aici s'au făcut dispoziţiuni chiar din iniţiativa poporului, de a se despărţi cu scoala, şi a se deschide scoală proprie confesională în comunele noastre bisericesci; celelalte 64 scoale sûnt comune cu gr. catolicii, din aceste 44 stau sub jurisdicţiunea noastră, ear 20 sub jurisdicţiunea gr. catolicilor.

Scoale comunale înfiinţate de stat sûnt în 42 comunităţi bisericesci din archidiecesa noastră; dintre care singur pe tractul Haţegului cade un contingent de 19; precum am indicat şi mai în sus.

In 215 comune bisericesci din archidiecesă nu esist scoale formale, ci se ţine scoală numai prin cantorii locali, observând încă şi aceea, că aceste comunităţi, o parte mare sûnt foarte mici, şi multe sûnt numai filie.

S'au luat însĕ mesuri pentru a se înfiinţa scoale şi în acele comune, unde nu esistă încă; mĕsurile luate însĕ sûnt numai ordinaţiunile ce s'au dat comitetelor parochiale parte de către inspectorii districtuali, adecă de către protopresbiteri cu ocasiunea visitaţiunilor canonice, parte de către consistoriul archidiecesan.

La acest loc avem onoarea a constata, că scoalele noastre confesionale române din archidiecesă, mai bine stau în tracturile protopresbiterale: Braşov I, Bran, Făgăraş II, Sibiiu I şi II, Mercurea, Zarand, Braşov II, Zlatna superioară şi Lupşa; s'ar mai putè numera acì tractul Dobra, Murĕş şi Treis caune. In toate comunele din aceste tracturi, în ordinea în care s'a arĕtat cu escepţiunea în unele de vre-o comună ori douĕ, sûnt scoale confesionale gr. or. române.

Mai rĕu stau scoalele noastre în tractul ppresbiteral al Haţegului, unde din 47 comune bisericesci, abia numai în 10 comune avem scoale; apoi în tractul Gioagiului I unde din 34 comune, numai în 14 avem scoale, şi aceste încă au fost admoniate ca necorespundĕtoare cerinţelor legei; apoi tractul ppresbiteral Alba-Iulia, unde din 33 comune numai în 21 sûnt scoale.

c) Ce se ţine de valoarea edificiilor, averilor imobile şi mobile în folosinţa scoalelor poporale, aceea o constatăm astădi în suma de 1.007,647 fl. 82½ cr.

d) Incât pentru învĕţătorii dela scoalele noastre confesionale române, astădi avem aplicaţi la scoale 887; dintre cari numiţi definitiv sûnt 247, ceilalţi sûnt provisori. Căsătoriţi sûnt 688, necăsatoriţi 187, vĕduvi 12. Esamen de cualificaţiune au 268. Observăm că între cei numiţi definitiv şi între cei cu esamen de cualificaţiune, nu se numeră şi aceia, cari au fost numiţi învĕţători înainte de întrarea în valoare a statut. org. la anul 1869. Numerul acestora nu s'a putut evalua, pentru motivul că nu s'a ţinut, precum are sĕ se ţină în viitoriu, o evidenţă minuţioasă despre întreg corpul didactic din archidiecesă.

Invĕţătorii, încât pentru etatea lor, ei variază dela 67 la 18 ani; în privinţa serviţiului variază dela 50 la 1 an. Salariul lor variază între 800 fl. şi 10 fl. v. a.

e) Inspectorii nostri districtuali au întreprins în anul trecut scolastic visitaţiunea scoalelor, cu care ocasiune, precum resultă din raporturile ppresbiterilor, s'a constatat, că dintre 887 învĕţători, 623 corespund pe deplin chiemărei lor, ear 264 sûnt mai slabi.

Salariul se respunde regulat la 608, ear la 279, mai puţin regulat.

Dintre 799 scoale, sûnt provĕdute cu toate aparatele necesare 471, ear 328 numai în parte; asemenea în 485 scoale băeţii sûnt provĕduţi cu cărţile necesare, ear în 314 numai în parte.

Cu ocasiunea visitaţiunei scoalelor s'au esaminat preste tot 14,949 băieţi şi copile; sporiul preste tot este suficient.

f) Catechisaţiunea în anul scolastic trecut s'a ţinut în 727 comune bisericesci; în celelalte, parte nu s'au ţinut, parte n'au întrat încă raporturile dela unii parochi la ppresbiterul şi din douĕ tracturi, precum Sibiiu I, şi Heghig, n'au venit raporturile la consistoriul archidiecesan.

Sibiiul I se poate escusa prin repentina moarte a administratorului Moise Toma.

Tineri obligaţi la catechisaţiune în cele 727 comune au fost din partea bărbătească 16,074, ear din partea femeiască 7433.

După percentualitate Solnocul I ne arată percentele cele mai mari şi anume la bărbaţi 90%, la femei 99%. Deva ne arată procentele cele mai mici, şi adecă la bărbaţi 7⅓%, la femei 6¾%.

Relativ mai departe la catechisaţiune, şi în conformitate cu conclusul sinodului din anul trecut, şedinţa dela 14/26 Aprile Nr. 83 punct 3, avem onoare a raporta, că în anul scolastic 1878/9 au fost scolari de confesiunea noastră, la gimnasiile parte de stat, parte de altă confesiune din patrie, precum urmează:

La gimnasiul luteran dimpreună cu scoala normală din S. Sebeş 64 tineri.

La gimnasiul inferior rom. cat. din Ibaşfalău 10.

La gimnasiul luteran şi scoalele normale din Mediaş 18.

La gimnasiul rom. cat. din Braşov 2, la gimnasiul evang luteran tot acolo 31.

La gimnasiul rom. cat. din Cluj 14, la colegiul unitarilor tot acolo 3.

La gimnasiul inferior evang. luteran din Reghinul-săsesc 5.

La gimnasiul armeno-cat. din Gherla 7.

La gimnasiile romano-cat. şi evangelic din M. Oşorheiu 15.

La gimnasiul romano-cat. din Alba-Iulia 37.

La colegiul reformat din Aiud 13.

La gimnasiul reformat din Orăştie 64.

La gimnasiul luteran şi scoalele normale din Sighişoara 36.

La gimnasiul inferior şi scoalele normale din Cristurul secuiesc 9.

La gimnasiul de stat din Sibiiu 103; la gimnasiul evg. luteran tot acolo 53.

La gimnasiul român gr. cat. din Năseud 45.

La gimnasiul român. gr. cat. şi scoalele normale din Blaj 43.

De unde se vede că la institutele gimnasiale parte de stat, parte de altă confesiune şi la scoalele normale legate de acele au fost în anul scolastic 1878|9 nu mai mult de 529 scolari de confesiunea noastră gr. orientală.

Pre la alte scoale, parte reale, parte normale, parte elementare, parte comunale de stat sau de altă confesiune şi altele, au frecuentat nu mai mult de 807 elevi de confesiunea noastră.

In total dar am avut 1336 tineri, cari au frecuentat scoale străine, fie de stat, fie de altă confesiune, în întreg teritoriul archidiecesei noastre.

Conspectul despre aceste date statistice se alătură acì sub ·/. din care se vede şi numele catecheţilor nostri de pre lângă acele institute.

Se observă, că în toate datele statististice arĕtate până acì nu întră şi cele din tractul protopresbiteral Heghig, de unde nu s'a substernut consistoriului absolut nici un conspect, şi nici un dat statistic.

g) Incât pentru seminariul Andreian institutul nostru teologic-pedagogic, avem onoarea a Vĕ arĕta, că în anul scolastic 1878|9 au fost în anul III clerici 39, în anul II 35, în anul I 44, ear pedagogi au fost în anul II 6, în anul I 11.

In comparaţiune cu anul scolastisc 1877|8 se arată diferenţa la clerici în anul III un plus de 1; în anul II, a rĕmas tot acel numer de 35; în anul I se arată un plus de 5.

La pedagogi în anul II se arată un minus de 2; şi în a. I un minus de 1.

Acì este locul sĕ arĕtăm, că regulamentul pentru seminariul teologic şi pedagogic Andreian al archidiecesei noastre, cu începutul anului scolastic 1879/80: s'a pus în deplina esecutare.

Nu putem arĕta chiar acum succesul ce a resultat din întroducerea acestui regulament, căci esperienţa începĕtoare abia de o jumĕtate de an, nu ne poate încă permite de a constata succesul într'un mod constatat şi indubitabil.

Ceea ce am putè ţice de pre acum este, că condiţiunea §-lui 18 şi încâtva cea a §-lui 22 din regulament pentru primirea candidaţilor la cursul teologic sau pedagogic, ni se pare prea gravă acum în momentul, aşa ţicênd de transiţiune.

Căci am vĕţut, că chiar cu începutul anului scolastic 1879/80; când s'a pus în lucrare acel regulament, atât la teologie cât şi la pedagogie, a întrat un numer de tineri cu mult mai mic, decât în anul trecut 1878/9.

Aşa încât acest mic numer, nu poate sĕ ajungă a satisface şi a împlini vacanţiile de posturi parochiale, şi a da succrescenţă suficientă puterilor didactice de cari simţim atâta necesitate.

Pentru aceea consistoriul archidiecesan vine chiar de pre acum a propune venerab. sinod, ca prin o resoluţiune sĕ ţică: că dispoziţiunile transitoare §§. 79 şi 80 din regulamentul pentru seminariul Andreian, sĕ se prolungească încă pe trei ani consecutivi, adecă până la începerea anului scolastic 1883/4 inclusiv; de altmintrea consistoriul archidiecesan va supune vener. sinod o relaţiune şi o propunere mai detaliată asupra acestei cestiuni.

In institutul seminarial profesori ordinari definitivi sûnt 3, ear ordinari provisori 3, profesori suplenţi nu sûnt, şi un profesor de cant.

Esamenul de cualificaţiune profesorală în anul scolastic 1878/9 'l-a făcut unul, anume Demetriu Comşa.

Institutul seminarial nu are biblioteca sa proprie şi separată, ci esistă bibliotecă aşa numită a tinerilor elevi clerici şi pedagogi, respective a societăţei de lectură „Andreiu Şaguna.“

Elevii în institut atât la teologie cât şi la pedagogie, s'au primit conform dispoziţiunilor regulamentului pentru seminariul Andreian, care nu admite elevi esterni, ci numai interni.

Incât pentru institutul de gimnastică aceasta s'a pus în lucrare şi preste puţin se va şi realisa.

h) In legătură cu cele ţise în punctul precedent alăturăm acì sub ·/. lista stipendiştilor.

Din această listă se vede că: din fundaţiunea mogaiană sûnt trei; din fundaţiunea Francisc Iosefiană sûnt şepte; şi din fundaţiunea Cologiană patru; şi din fundaţiunea Peiovici 1; ear din fondul seminariului Andreian, respective din fundaţiunea „Ecaterina Raţ“ un elev de pedagogie; prin urmare cu totul sûnt 16 stipendişti din fondurile archidiecesane.

i) La scoalele centrale gr. or. române din Braşov, numerul scolarilor inmatriculaţi pre anul scolastic 1878/9, au fost precum urmează: la gimnasiu cu 8 clase 180 tineri; la scoala reală 73; la scoala comercială 14; la scoala primară de băeţi 291; la scoala primară de copile 116; la scoala de meseriaşi 14. Suma 778.

In comparaţiune cu numerul scolarilor preste tot din anul scol. 1877/8; în suma de 849, se arată o diferenţă de 71 în minus. Acest minus cade mai tot asupra scoalei de meseriaşi, căci precând în anul trecut scol. 1877/8 au fost 66 învĕţăcei, pre atunci în anul scolastic 1878/9 au scăţut la numerul de 14.

Causa se ţice a fi, că cea mai mare parte dintre învĕţăceii de meseriaşi urmează la scoala gremială din Braşov.

Esamen de maturitate la gimnasiul român din Braşov au făcut 4 absoluţi, dintre cari 3 cu calcul de „foarte bine“ şi unul cu calcul de „suficient.“

La scoala comercială au susţinut esamenul de maturitate earăşi numai 4; dintre cari 1 cu calculul de „foarte bine“, 1 cu calcul de „bine“ şi 2 cu calcul de „suficient.“

k) La gimnasiul gr. or. român din Bradu (Zarand) de 4 clase au frecuentat în anul scolastic 1878/9 scolari 55.

In comparaţiune cu anul scolastic precedent 1877/8, când în toate 4 clasele au fost 63 scolari, se arată şi aici o diferenţă în minus de 8 scolari.

Se ţice că o sinistră faimă divulgată ar fi causa acestei scăderi în numerul scolarilor, că adecă acel institut n'ar avè drept de publicitate; ceea ce este o afirmaţiune reutăcioasă şi cu totul nefundată.

La scoalele normale din Brad, legate de gimnasiu, în clasa III şi IV au fost în a. scolastic 1878/9 elevi 39; în comparaţiune cu anul scol. 1877/8, când au fost 34 elevi, se arată o crescere de 5 scolari.

l) Relativ la alte scoale capitale şi anume: din Braşov, Satulung de jos, şi de sus (Săcele), Bran, Zernesci, Veneţia de jos, Reşinari, Săliste, Sebeş, Lancrăm, Dobra şi altele datele statistice asupra acestor scoale sûnt cuprinse în conspectele substernute de către respectivii protopresbiteri ca inspectori districtuali de scoale, şi se pot vedè şi consulta în cancelaria archidiecesană.

De altmintrea din aceste patru diferite conspecte s'a făcut câte un conspect general pentru întreaga archidiecesă şi anume: despre frecuentarea scoalelor; despre starea edificiilor de scoale; despre valoarea edificiilor scolare; şi despre învĕţătorii aplicaţi la scoalele noastre confesionale române.

Asupra cărora am făcut în succint analisa mai în sus, şi care le alăturăm acì sub 4, 5, 6, 7.

Acì mai adaugem, că cu începutul anului scolastic 1879/80, în comuna noastră bisericească Poiana, s'a deschis scoală capitală sau normală; sperăm că în anul viitor scolastic cu ajutoriul lui Dumneţeu şi cu stăruinţa poporului, a comitetelor şi a sinoadelor noastre parochiale, se vor deschide încă şi altele.

III. Relativ la alte afaceri scolastice, profesorale, învĕţătoresci etc, avem onoare a vĕ raporta în cele următoare:

1. Esamen de profesură, scripturistic şi verbal, în cursul anului trecut scolastic, au făcut 3. Din profesori dela scoalele noastre centrale din Braşov şi anume: Lazar Nastasi şi Ioan C. Tacit profesori la gimnasiu şi Ioan Scurtu profesor la scoalele reale.

2. Au cerut şi au fost admişi la esamenul de cualificaţiune 47 învĕţători, dintre cari 29 susţinênd esamenul atât scripturistic cât şi verbal cu calcul parte bun, parte suficient, s'au declarat de cualificaţi şi au fost provĕduţi cu diplomele necesare; 6 au raportat calcul nesuficient, şi vor avè a se supune la alt esamen, ear ceilalţi 12 nu s'au presentat la esamen şi vor trebui a se presenta de altădată.

3. Din rubrica bugetului votat pentru ajutorarea învĕţătorilor sĕraci şi binemeriţaţi, şi pentru ajutorarea scoalelor noastre confesionale, avem onoare a raporta că: din acel ajutoriu s'au împărtăşit: *a*) 11 scoale mai sĕrace şi mai strimtorate; şi *b*) 16 învĕţători, parte emeriţi şi neputincioşi, parte sĕraci, dar diligenţi şi cu purtare bună.

4. Conferenţele învĕţătoresci provĕdute în §. 130 al statutului nostru organic, dela 1875, începênd până la anul 1878 se transformaseră în cursuri aşa numite supletorii, cari cursuri ţineau mai multe sĕptĕmâni; aceasta s'a făcut în vederea de a da învĕţătorilor dela scoalele noastre confesionale gr. or., ocasiune de a'şi acuira mai de aproape pregătirile necesare pedagogice, şi de a'şi însuşi cunoscinţele neapĕrat de lipsă la chiemarea de un bun şi capabil învĕţătoriu.

Cu modul acesta deşi nu s'a atins pe deplin scopul, totuşi s'a vĕţut consolidându-se statul învĕţătoresc, din scoalele noastre confesionale gr. or. române din ţi în ţi mai mult.

Astfel consistoriul archidiecesan pre timpul vacanţiilor din anul trecut, a ordinat ţinerea de conferinţe învĕţătoresci aşa precum ele sûnt provĕdute în §-ful mai sus citat din statutul organic al bisericei noastre şi în cari conferenţe fie-care învĕţătoriu sĕ poată lua parte la pertractarea obiectelor ce vor fi puse în discuţiune.

Aceste conferenţe s'au ţinut în ţilele dintre 10-15 August anul trecut în toate cele 10 cercuri în cari, spre acest scop, este împărţită provincia noastră archidiecesană.

Se observă însĕ că acele ţinuturi, unde învĕţătorii s'au constituit în „Reuniuni învĕţătoresci“ conferenţele învăţătoresci s'au ţinut în sensul acelor reuniuni.

Astfel de „Reuniuni învĕţătoresci“ sunt până astădi înfiinţate în următoarele ţinuturi: Braşov, Făgăraş, Sibiiu, Sebeş, Deva, şi Abrud. Cu timpul ele se vor înfiinţa şi în alte părţi ale archiediecesei, pre basa unui proiect de statut elaborat de Consistoriul Archidiecesan, ca scop de a avè în cât se poate un statut uniform pentru toate reuniunile.

Aceste reuniuni credem, că vor înlocuì bine şi cu mult succes conferenţele învĕţătoresci practicate până acum; cari de altmintrea în esenţă nu difer unele de altele, ci poate numai în forma şi în numirea lor.

5. Incât pentru mĕsurile ce s'au luat pentru înfiinţarea de scoale în comunele noastre bisericesci, unde ele nu esistă de loc, aceste mĕsuri precum am aretat şi mai în sus s'au luat din cas în cas, precum ni s'a aretat necesitatea, prin anumite ordinaţiuni date parte de înspectorii nostri districtuali de scoale, parte de cătră Consistoriul nostru archiediecesan.

Ear în general pentru înbunătăţirea scoalelor şi pentru progresul învĕţămêntului s'a esmis între altele, cerculariul din 29 Noembre 1870 Nr. 3344.

6. Incât pentru un conclus al venerabilului sinod încă dela a. 1877 Nr. 142. pentru a susţinè scoale poporale împreună cu gr. catolicii în comunele lipsite de mijloace după corespondenţele ce s'au schimbat între consistoriul nostru archiediecesan şi între ordinariatele din Blaj, Gherla, şi Lugoş a rĕmas, că numai în casuri concrete sĕ se afle, prin comună înţelegere, modul de aplicare a §. 45. din art. de lege XXXVIII. dela anul 1868.

7. In fine nu putem retăcè un cas special, care dela întroducerea statutului nostru organic, acum pentru prima dată s'a întêmplat.

Acest fapt este disolvarea comitetului parochial din comuna noastră bisericeacă Orăştie. Acest comitet eşind cu totul dintre marginile atribuţiunilor sale, gerându-se într'un mod cu totul arbitrariu, ne mai voind a cunoasce nici legile de jurisdicţiune şi de disciplină, nici prescriptele statutului organic, nici a se supune lor; a trebuit, a fost necesitat consistoriul archidiecesan din drept si datorinţă, a ordina disolvarea lui şi a dispune alegerea unui nou comitet parochial.

Ceeace s'a şi făcut prin decret de disolvare, şi cu a cărui esecutare a fost însărcinat un anume comisariu consistorial numit ad hoc.

In aceste se cuprinde pre scurt raportul consitoriului archiidecesan, ce prin aceasta are onoare a'l substerne venerabilului sinod.

Din şedinţa consitoriului archidicesan ca senat scolastic.

Sibiiu, 24 Aprilie 1880.

N. Popea m./p., arch. şi vicariu aepp. **Dr. Ios. Hodoş,** m./p., ref. scol.

In urma unor deslușiri din partea raportorului comisiunei, raportul consistoriului punênduse la votare se primesce în general ca basă la desbaterea specială.

Cu aceste se închee şedinţa la 8 oare seara.

Şedinţa procsimă se amână pe mâne la 9 oare a. m. La ordinea ḑilei raportul comisiunei scolare în desbaterea specială.

Cercetări critice.

(La respunsul preotului Mihaiu Sturza din Nri 147—152 ai „Telegrafului Român“ an. tr.).

(3 Urmare).

II.

Doctrină şi canoane.

Adevĕrul este, că dl S. nu citase can. menţionat, pentrucă nu cuprinde ceea ce afirmă D-sa, alterarea dispositiunilor apostolice, precum se poate vedè din chiar tecstul canonului, care sună: „Şi aceasta a venit la cunoscinţa noastră, că atât în Africa cât şi în Livia şi în alte locuri, Episcopii de acolo împreună locuesc cu muierile lor, şi după hirotonie, ceea ce a venit preste ei nu se lapădă de ele, şi prin aceasta causează poporului ofendiu şi scandal. Deci nesuiala noastră mai cu seamă fiind îndreptată într'acolo, ca sĕ facem toate spre folosul turmelor celor de sub mâna noastră, ni s'a părut nouĕ ca un ce asemenea sĕ nu se mai facă spre venitoriu, eară aceasta o ḑicem nu spre stricarea sau surparea celor legiuite de apostoli etc.“ Prin acest canon, în adevĕr, se opresce episcopilor de a se căsătorì. Încă care dispositiune apostolică se alterează prin el? „De poftesce cine-va episcopie bun lucru poftesce. Însĕ se cade episcopului sĕ fie fără prihană, bărbat al unei muieri“. Aceasta e dispositiunea alterată? D-l Sturza va trebuìântâiu sĕ scie, că, în testamentul nou, titlurile de „episcop“ şi „presbiter“ se d'au într'o formă, şi fără însemnătate particulară, tuturor celor ce posed sacerdoţiul. Dar sĕ primim, că în locul citat, terminul „episcop“ semnalează treapta cea mai înaltă în sacerdoţiu, adecă pe însaşi dignitatea episcopului, canonul 12 al sinodului VI ecum. nici în casul acesta nu alterează dispositiunea apostolică. Ântâiu pentrucă apostolul nu impune, ci numai concede căsătoria preoţilor. Ear, al doile, Mântuitoriul Christos spune apriat discipulilor sĕi: „sûnt eunuchi, cari s'au făcut înşişi eunuchi pentru împĕrăţia ceriurilor. Cel ce poate cuprinde sĕ cuprindă“. [1]) De unde se vede esplicit, în cât se poate afirma cu dreptul, că este mai bine a nu se căsătorì, decât a se căsătorì, nu pentru sarcina căsătoriei în sine, ci pentru „împĕrăţia cerurilor“, adecă pentru biserică. Sûnt oameni, cari, după posiţiunea lor, prevĕḑ, că mai uşor şi cu resultate mai bune vor lucra pentru prosperarea împĕrăţiei lui D-ḑeu pre pământ neînsuraţi, decât însurându-se; căci „cel însurat grijesce de a le lumei, cum va plăcè muierei“. [2]) De aceea şi apostolii câţi erau însuraţi, primind misiunea apostoliei, au abḑis de toate ale lor, casă, avere, părinţi, soţii, copii, fraţi şi sorori, pentru împĕrăţia ceriurilor. „Eată noi am lăsat toate şi am urmat ţie“, ḑice apostolul Petru, cătră Mântuitoriul Christos. [3]) Cumcă apostolii sĕi însuraţi, după primirea misiunei apostolesci, n'au trăit mai mult cu femeile lor, se confirmă de mai mulţi din sânţii părinţi. S. Ieronim ḑice că, apostolii au fost sau neînsuraţi sau înfrênaţi dela căsătorie *„vel virgines, vel post nuptias continentes“* [4]) şi, într'alt loc, că ei au părăsit oficiul conjugal: *reliquunt officium conjugale“*. [5])

Pe aceste consideraţiuni biserica a obicĭnuit de a nu înainta la treapta episcopală decât pe cei neînsuraţi ori vĕduvi. Ear sinodul al VI-lea legitimează obiceiul acesta prin canon ecumenic. Am ḑis prin canon ecumenic, pentrucă şi mai nainte de sinodul acesta era oprită nunta dela Archierei însĕ prin canon localnic, şi nu catolic. [6]) „Şi nu se împrotivesce sinodul acesta, apostolescului canon 5, sau rânduirei lui Pavel, nici le surpă nici le strică aceste“. [7])

Încât pentru tecstele: legatuteai cu muierea, nu căuta deslegare şi „cele ce au împreunat Dumneḑeu, omul sĕ nu despartă“, ele nu sûnt nici alterate nici vătemate prin can. 12 al sinodului VI ecumenic deşi se opresce episcopilor după hirotonie a trăì împreună cu femeile lor. Însuşi can. apost. 5 ordonă, ca „Episcopul ori presbiterul, ori diaconul sĕ nu-şi lapede muierea sub cuvênt de evlavie“. De aceea părinţii sinodului VI ecum. oprind episcopilor după hirotonie a trăì cu femeile lor, spun că aceasta n'o fac spre surparea ori stricarea celor legiuite de apostoli, căci ei nu rênduesc „ca presbiterii şi diaconii, cei ce au femei sĕ le lapede, adecă sĕ le despartă în silă şi fără învoirea lor, carea este împrotiva apostolescului canon, şi cu amenduror învoire, şi cu mulţămire despărţindu-se femeile, aşa sĕ se hirotonească episcopi“. [8])

Era adecă regulă, că cei însuraţi numai cu învoirea femeilor lor puteau fi înaintaţi la treapta episcopală, fiindcă de această dignitate era legat un celibat absolut după hirotonie. De aceea esplicând Pravila can. 12 al sinod. VI ḑice cu privire la preoţii însuraţi: „Şi când va vrea sĕ se facă adecă sĕ se hirotonească Archiereu sĕ fie cu voia muierei lui, de va vrea ea sĕ se hirotonească, atunci sĕ se facă hirotonia, ear de nu va vrea ea sĕ nu se facă“. [9]) Aşa dară ceea ce Ḑeu a împreunat, nici sinodul VI ecumenic nu desparte, cum ḑice d-l Sturza. Episcopii despre cari amintesc părinţii acestui sinod, oprindu-le de a trăì cu femeile lor, sûnt episcopi aleşi din preoţii căsătoriţi, cari, nainte de hirotonia lor de episcopi, prin învoirea mutuală se despărţiseră de sociele lor şi apoi, după hirotoniă le rechemau şi earăşi trăiau împreună cu ele. Aceasta este despărţirea ce o enunciă sinodul VI în can. sĕu 12!

In liberalismul seu, dl Sturza, atăcând autoritatea sinoadelor ecumenice şi canoanele stabilite de ele ajunsese până a lovì în mod indirect şi autoritatea sântei scripturi. „Tot ce este făcut de om nu poate sĕ fie făcut de Ḑeu, măcar sĕ fie acel om ori cât de plăcut şi inspirat de Ḑeu“. Cu privire la aserţiunea aceasta făcusem următoarele reflecsiuni dlui Sturza: „Era consecinţă logică, ca dl S. nerecunoscênd bisericei autoritatea infalibilităţii, sĕ nu recunoască nici scripturei autoritatea inspiraţiunei divine, căci numai prin biserică şi dela oameni inspiraţi de Ḑeu avem s. scriptură aşa precum o avem“. La aceste dl Sturza face următoarele contra reflecsiunei: Am ḑis şi aceea şi susţin şi mai departe „că tot ce este făcut de om nu poate sĕ fie mai perfect, decât aceea ce este făcut de Ḑeu“, şi aceste dle Mangra le ḑic ca teolog ca canonist, ca ortodox. Şi dacă dta nu crediì că lucrurile făcute de Ḑeu sûnt mai perfecte decât cele făcute de oameni, atunci ai sĕ crediì din contră, că lucrurile făcute de oameni sûnt mai perfecte decât cele făcute de Ḑeu şi veḑi dl M. eu nu ḑic pentru aceea cătră dta, că esti eritic, sceptic, sau cinic etc.“ În adevĕr dl Sturza e foarte generos faţă cu mine! O generositate care l'a costat denaturarea şi schimbarea chiar a proprielor sale espresiuni! Eu nu numiam nici eretic, nici cinic pe dl S. dacă ḑicea numai atât: „tot ce este făcut de om nu poate sĕ fie mai perfect, decât ceea ce este făcut de Ḑeu.“ Dsa însĕ a fost mers prea departe, afirmând, că aceea ce este făcut de om, nu poate fi perfect ca ceea ce este făcut de Ḑeu, „măcar sĕ fie acel om ori cât de plăcut şi inspirat de Ḑeu“. Apoi lucrurile făcute de oameni inspiraţi de Ḑeu sûnt lucrurile lui însuşi Ḑeu. Dl Sturza ca sĕ mĕ poată combate chiar cu espresiunile sale combătute de mine, le reproduce schimbate şi mutilate; o manieră cu totul nedeamnă de criticul serios. Se vede că singur s'a genat de uşoritatea şi nesocotinţa cu care anunciase o părere atât de vătĕmătoare pentru ortodocsie şi autoritatea sântei scripturi.

Şi ca sĕ'şi justifice părerea sa monstruoasă, relativ la s. scriptură, adauge: „Am sĕ mai spun Dlui M. că sânta scriptură este cuvêntul lui Ḑeu şi despre aceasta nimenea nu se îndoiesce (?) şi „autorul ei este însuşi Ḑeu, care este sânt“ adecă este proprietatea lui Ḑeu (!) şi nu a apostolilor ori prorocilor, ori a sânţilor părinţi; şi toate scrierile apostolice profetice, ori a sânţilor părinţi, cari nu sûnt cuprinse în s. scriptură, sûnt mai jos decât s. scriptură ca lucruri omenesci, aşa dar dl M. nu este trasă la îndoială acutoritatea s. scripturi, căci s. scriptură este cuvêntul lui Ḑeu şi nu a sânţilor părinţi şi nici a apostolilor. Fără dta nu esti în curat cu dta“. Negreşit nu am pretensiunea de a fi nefalibil; din cele citate însĕ fie cine poate uşor sĕ observe, că dl Sturza se află în mare confusiune şi încertitudine în definiţiunea sântei scripturi. „S. scriptură este cuvêntul lui Ḑeu“, „ea este proprietatea lui Ḑeu“ sûnt nesce espresiuni, cu care dl S. nu demustră de fel, că nu lovise în auctoritatea s. scripturi prin espresiune: „tot ce este făcut de om nu poate fi perfect ca ceea ce este făcut de Ḑeu, măcar sĕ fie acel om ori cum de plăcut şi inspirat de Ḑeu. Pentrucă deşi s. scriptură este cuvêntul lui Ḑeu, şi autorul ideilor şi noţiunilor cuprinse în ea e însuşi Ḑeu, cu toate aceste numai prin intermediul oamenilor inspiraţi am ajuns, ca sĕ o avem ca depositul nefalibilului cuvênt alui Ḑeu. In adevĕr, nu convenia nici cu originea, nici cu demnitatea divinului fundătoriu al religiunei crestine ca el însuşi sĕ scrie. El a fost cu mult mai magnific decât sĕ se degrade la rolul de scriitoriu! A trebuit dar ca oamenii sĕ ne transmită în scris cuvêntul lui Ḑeu! Ei bine dle Sturza, dacă ceea ce este făcut de oameni inspiraţi de Ḑeu, nu este perfect, ca ceea ce este făcut de Ḑeu spune'mi dta pe ce temeiu susţini cu toate aceste, că s. scriptură este operă perfectă, este cuvêntul lui Ḑeu? Ḑeu n'a scris. Au scris profeţii şi apostolii, toţi oameni inspiraţi de Ḑeu. Aşa dar trebuie sĕ recunosci ca o necesitate logică, perfecţiunea şi infalibilitatea scrierilor profetice şi apostolice ca sĕ poţi recunoasce în ele pe însuşi cuvêntul lui Ḑeu; trebue sĕ recunosci, că aceea ce este făcut de oameni inspiraţi de Ḑeu este perfect, ca ceea ce este făcut de însuşi Ḑeu, dacă esti ortodox! Prin oamenii inspiraţi de Ḑeu nu se sevêrşesc decât opere perfecte, ḑeesci!

(Va urma).

---

[1]) Mat. 19. 12.
[2]) 1. Cor. VII.
[3]) Mat. 19 27 28.
[4]) Ilieron. apol. ad Pommach. 21.
[5]) Ilieron. contra Iovin. 1. 14.
[6]) Pidalion, subsem. la can. 12 VI.
[7]) ib.
[8]) Pidal. subinsemn. la can. 5. ap.
[9]) Pravila C. XI.

Corespondenţe particulare

ale „Telgrafului Român.“

Pianul de jos, 8/20 Maiu 1880. Onorabilă redacţiune! Cuvêntul „maial“ cuprinde în sine un ce aşa de plăcut, încât şi numai pronunţându'l sau auḑindu'l îndată cugetăm la feliuri şi feliuri de frumseţi ale naturei.

Cine ar fi acela, asupra cărui inimă o ḑi frumoasă de Maiu sĕ nu esercite o înriurinţă fermecătoare? Cui sĕ nu'i rechieme maialul înaintea sufletului ḑilele de jocuri din fericita vêrstă a copilăriei?

Vor fi puţini de aceia, cari sciind amorţeala, în care natura era adêncită în lunile trecute şi vĕḑênd ce viaţă domnesce întrênsa astăḑi, sĕ nu li se furişeze în spirit gândirea: că în lume este numai viaţă şi ceea ce ni se pare a fi moarte, este numai letargie, în care cad fiinţele numai pentruca sĕ se scoale din ea cu mai multă vitalitate.

In spiritul românesc însĕ se duplică aceste reflecsiuni, pentrucă maialul este pentru Român o îndoită serbătoare.

Românul, serbând desceptarea naturei din somnul cel de earnă, serbează totodată desceptarea sa naţională din somnul sclăviei: pecând se bucură vĕḑênd soarele cel dulce de Maiu şi respirând din aerul cel aromatic de primăvară, jubilează totodată, aducêndu'şi aminte, că în Maiu a salutat el soarele libertăţii, în Maiu a respirat prima dată din aerul libertăţii.

Românul la maial nu serbează numai triumful primăverei asupra ernei, care este triumful vieţei naturei asupra morţii ei, ci serbează totodată

paştile sale naţionale, triumful vieţei asupra morţii sale naţionale.

Românul serbează la maial aniversarea libertăţii sale.

Astfel suscepênd lucrul, învĕţătoriul comunei vecine, Pianul de sus dl Petraş, a instituit Duminecă 4|16 Maiu un maial în pădurea „via Bobului“, unde cu tricolorul în frunte, a proces cu elevii sei în ordinea cea mai frumoasă.

Timpul deşi presărat din când în când de câte o ploicică, a fost destul de priincios pentru de a procura inimilor nevinovate ale copiilor o rară bucurie şi prin aceea o îndoită plăcere părinţilor lor, cari se vedeau ca de un farmec răpiţi la audirea declamaţiunilor şi cântecelor, de care resuna pădurea.

P. Gib, dl not. com. Weber şi proprietariul I. M. Vulc 'şi-au făcut detorinţa întru a da acestei memorabile serbători lustrul cuviincios.

S'ar fi potenţat însĕ mult solemnitatea şi plăcerea ei, dacă între preoţi, învĕţători, primar şi notar ar domni o bună înţelegere, care durere nu se găsesce.

Dar la culme ar fi ajuns numai în casul, când şi comuna noastră urma invitaţiunei de a se împreuna la această serbătoare, eşind şi învĕţătorii nostrii cu băeţii la locul amintit, care e situat togmai la mijlocul distanţei, ce desparte aceste comune, unde se întâlnesc hotarĕle lor.

Sĕ nu ia însĕ nime în nume de reu, dacă aceasta nu s'a făcut, pentrucă pot asigura pre ori şi cine, că învĕţătorii ar fi făcut-o din tot sufletul, dar le a fost preste putinţă deoarece scoala a fost în anul întreg reu cercetată, dela începutul păresimilor s'a părăsit cu totul fără nici un esamen, şi acum a fost cu greu a mai aduna pre elevi, pre cari învĕţătorii abia i vor mai cunoasce, şi elevii încă numai cunosc glasul învĕţătorilor.

Sperăm însĕ că anul venitor toate le va repara. *S. n.*

Varietăţi.

*(Călĕtoria Imperatului), despre care amintisem în numerul trecut al „Tel. Rom.“ va avè loc în 31 Maiu. Cehii cari despre aceasta sûnt avisaţi deja pe cale telegrafică, se prepareză în ruptul capului spre a primì pe Maiestatea Sa într'un mod cât se poate mai corespundetoriu. Iluminăţiile vor fi splendide şi grandioase.

* Principele Montenuovo se află pentru a fi observat în institutul privat de alienaţi în Döbling. Se presupune că psichicesce nu este sănătos.

* (Atentat). În 23 Maiu n. când Metropolitul Dr. Morariu înaintea catedralei (Cernăuţi) s'a dat din trăsură, fu insultat *în faptă* de Ruteanul Koczek. Atentatorul fiind arestat ameninţà, că metropolitul tot are se moară de mâna lui.

* (Postal). Dela 1 Iunie n. începênd va comunìca pe fie-care ţi o postă uşoară între următoarele comune şi adecă:

I. Intre Basna şi Mediaş. Ea pleacă dela Basna la 4 oare după ameaţi şi ajunge la Mediaş la 5 oare după ameaţi, apoi pleacă dela Mediaş la 6 oare 30 minute dimineaţa şi ajunge la Basna la 7 oare şi 30 m. dimineaţa.

II. Intre Feldioara şi Elöpatak. Ea pleacă dela Feldioara la 10 oare 30 minute dimineaţa şi ajunge la 12 (ameaţi) la Elöpatak, apoi se întoarce dela Elöpatak la 4 oare după ameaţi şi ajunge la Feldioara la 5 oare şi 30 minute seara.

* (Comitatul Sibiu). Comitetul permanent este earăşi conchemat pe 31 Maiu n. Adunarea generală de primăvară este însĕ convocată de comitele suprem pe 7 Iunie n.

* (Numiri noue de comune). Spre o deosebire mai precisă a următoarelor comune cu acelaşi nume ministrul r. u. de interne prin o ordinaţiune a sa a botezat următoarele comune aşa şi adecă: Comuna Oşorheiul românesc în cercul Ciachi-Garbo în: *Erdö-Oláh-Vásárhely*, apoi Muncel în acelaşi cerc în: *Gorbo-Muncel* şi Vad în cercul Dejului în: *Kolostor-Váad*.

* (Calea ferată Vidin-Sofia). Cu începutul lui Iunie mai mulţi ingineri vor călĕtorì în România şi Bulgaria spre a începe trasarea liniei proiectate Vidin-Sofia. Aceasta se începe dela Craiova şi merge până la Nicopole, unde trece Dunărea. Deaici ea merge către Tirnova până la pasul Şipca; aici trece preste Balcan şi ajungênd la Ieni-Sagra se împreună cu linia Adrianopole-Filipopole. Estensiunea acestei nouĕ linii consistă din 52 miluri. Directorul clădirei este de Serres şi directorul general dl Kopp.

* (O ruptură de nuori) s'a întêmplat în 20 Maiu n. în Sângiorz în urma căreia s'a inundat ţinutul mai întreg perind în apă din norocire numai puţine vite.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Paris, 28 Maiu n. Clemmenceau propune în cameră vot de blam pentru mĕsurile ce a luat guvernul Duminecă. După justificarea ministrului de interne se respinge votul de blam cu 309 contra 31 voturi.

Bursa de Viena şi Pesta

din 26 Maiu 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	105.90	105.95
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	82.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	100.—	99.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	87.—	87.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	125.50	126.50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.30	94.25
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	93.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane	93.50	93.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	92.25
Obligaţiuni urbariale transilvane	93.—	93.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	96.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	92.—	92.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	82.45	72.50
Datorie de stat în argint	73.15	73.25
Renta de aur austriacă	88.33	88.50
Sorţi de stat dela 1860	129.25	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	834.—	836.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	277.—	279.—
Acţiuni de credit austr.	264.50	265.25
Sorţi ungaresci cu premii	—.—	110.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.59	5.58
Napoleon	9.40	9.39
100 marce nemţesci	58.15	58.10
London (pe poliţa de trei luni)	118.15	118.—

Economic.

Sibiiu 25 Maiu n. Pro hectolitră: Grâu 8.50—9.50; grâu sĕcăreţ fl. 7—8.—; sĕcară 5.40—fl. 5.80; Orz fl. 4.60—5.; Ovĕs fl. 3.60—4. Cucuruz fl. 4.60—5.; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 2.50—3; Semênţă de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sĕu de luminări fl. 24—25; Lumînări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de viţel 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaş, 20 Maiu n. Pro hectolitră: Grâu 7.60—8.40; Grâu sĕcăreţ fl. 6.40—.7; Sĕcară fl. 4.90—5;.20 Ovĕs fl. 3.—3.20; Cucuruz fl. 4.30—4.50; Sĕmênţă de cânepă fl. 7.50—8; Fasole fl. 7.60—8.—; mazere fl. ——; Cartofi fl. 2--2.50; Fên fl. 2.20—2.40; cel vechiu; cel nou fl. —.—; Cânepă fl. 35—37; Slănină pro 100 chilo: fl. 70——; Unsoare de porc fl. 70——; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. 11½; carne de vită pro chilo 44 cr. carne de porc —52— cr. carne de viţel —50.— cr. carne de miel (intreg) fl. ———; oauĕ 7 de 10 cr., fiind timpul de ađi nefavorabil târgul n'a fost mai de loc cercetat.

Braşov, 21 Maiu n. Pro hectolitră Grâu fl 8.70—10.10; Grâu sĕcăreţ fl. 6.50; Sĕcară fl. 6.10 Orz fl. 4.50—4.60; Ovĕs fl. 3.30—3.40; Cucuruz fl. 5.40; Mălaiu fl 6.60; Mazere fl. 7.60; Linte fl 8.50; Fasole fl. 6.55— Sĕmênţă de in fl. 10.90 Sĕmênţă de cânepă fl. 6.45— Cartofi fl. 1.80 pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 52 cr.; carne de berbece — cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Făgăraş, 21 Maiu n. Pro. hectolitră Grâu fl 8.90—10; grâu sĕcăreţ fl 8—8.50; sĕcară fl. 5.—5.50; orđ 4—5.—; ovĕs fl. 3.20—3.40; cucuruz fl. 4.80—5.; mălaiu fl.—.—.; Sămênţă de cânepă fl. 6—8.; mazere fl. ——.; linte fl. —.—; fasole fl. 6—7 crumpene fl 2.—3; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—80; sĕu brut fl. —; sĕu de luminărifl. 38—40; unsoare fl. 80; cânepă fl. 30—35.; sĕmênţă de in fl. ——————; săpun fl. ——; fên fl. 3.—3.50 spirt pro grad 11— cr. pro chilo: carne de vită 42 cr. carne d e viţĕl 36—— cr.; carne de porc 44—cr. carne de miel (un miel întreg) fl. 1.50—3.; oaue 7 de 10 cr. Târgul de vite de ađi a fost slab. Mai mult a trecut din Biboli şi vite mărunte; mai puţin însĕ din boi. Mărturia din pricina timpului ploios încă a fost foarte slab.

(Starea sĕmĕnăturilor şi relaţiunile de esport în România). Prin gerul intensiv al ernei trecute şi din pricina lipsei de zăpadă în multe locuri sĕmĕnăturile de toamnă au fost parte atacate, parte însĕ chiar nimicite de tot. Ţilele calde şi nopţile reci din sĕptĕmânile trecute au adaus mult la temerea, că despre o recoltă bună cel puţin deocamdată nu se poate vorbì. Ploile însĕ, cari s'au vĕrsat în cele 2 sĕptĕmâni din urmă peste toată România mai în toate ţilele au întors treaba cel puţin într'atâta spre bine, că în urma lor deoparte aratul şi sĕmĕnatul grânelor de primăvară s'au dus îndeplinire, eară de altă parte s'au udat foarte bine sĕmĕnăturile cari erau aproape sĕ se ucşce, şi aşa a înaintat procesul lor de desvoltare foarte favorabil. Ţinênd ploile chiar până acum de curênd toată temerea de o recoltă rea s'a stins şi de present domnesce o mare nădejde, de o recoltă nu numai de mijloc, dar chiar de frunte.

Ce se atinge de esportul bucatelor *via* Galaţi şi Braila, apoi acuma e cam slab, pentrucă, deşi preţurile productelor române la porturile esterne s'au urcat, totuşi se află puţini cumpĕrători, cari ar fi aplecaţi spre solvirea preţurilor cerute de negutătorii de aici. Pricina acestei ţineri la preţuri poate fi întemeiată atât pe semnele rele de mai înainte, cari promiteau o recoltă nefavorabilă, cât apoi şi pe asteptarea unei complicaţiuni politice apropiate. Despre un culeş bun de vii cu vre-o 3—4 sĕptĕmâni înainte de aceasta asemenea nu vorbiau oamenii, acum însĕ după ploile aceste îndelungate şi calde, tot economul de vii este plin de nădejde, că culesul viilor — de vor fi aceste de aici încolo ferite de grindină — va fi dacă nu chiar strălucit, dară apoi de sigur mai bun ca de mijloc, pentrucă ploile au recreat toate pe neasteptate.

Nr. 130 1880. 3—3

CONCURS.

Încuviinţându-se prin înalta resoluţiune consistorială dto 1 Martie a. c Nr. 773, instituirea unui post de capelan în parochia gr. or. Cigmĕu de clasa a III protopresbiteratul Geoagiului I lângă bĕtrânul neputinciosul paroch Atanasie Necşa: pentru ocuparea acestuia sĕ escrie concurs cu termin de 4 sĕptĕmâni dela prima lui publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post de capelan sûnt: două terţialităţi din venitul întreg parochial în sumă de 100 fl. v. a.

Suplicile instruite conform statutului organic sûnt a se adresa la subscrisul oficiu protopnesbiteral.

Hondol 24 Aprilie 1880.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Gioagiului I. In conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasilie Pipoş m./p.,
protopresbiter.

Anunciu.

Un bărbat versat în toate afacerile administrative politice, judiciale şi financiale, — computist aprobat, cu o purtare morală, solidă şi nepătată, dovadă despre toate aceste, testimoniile ce le posede la mână atât în privinţa sciinţei, cât în toată privinţa, — caută un post d. e.

1. Computist sau revisor la unele fonduri publice sau fabrici.

2. Ca director la un dominiu, fiind perfecţionat şi în afacerile economice.

3. Sau ca administrator la unele magazine, etc.

Acela vorbesce şi scrie limba română şi germână, e de religia grecoorientală.

Oferte în această privinţă primesce Redacţiunea „Telegrafului Român“ în Sibiiu. [26] 2—3

Nr. 2512 pot. 1880. [27] 1—3

Publicaţiune.

Casa proprie a urbei Sighişoara sub *Nr. 20* în *strada Măcelarilor* în *Sibiiu* aşa numită *„curtea Sighişoarei“* după ce înaltul ministeriu reg. ung. de interne a aprobat conclusul comunei cetăţene la aceasta referitoriu, se va vinde din mână liberă prin licitaţiune.

Această licitaţiune se va efeptuì **Luni în 14 Iunie** şi în cas necesariu **Joi în 15 Iulie** a. c., în această casă spre stânga dela poarta întrărei în partere, începêndu-se totdeuna la **10 oare** ant. merid. Preţul strigărei este **10,000 fl. v. a.** Oferte sub acest preţ la prima licitaţiune nu se acceptează. Voitorii de a licita au sĕ depună **5%** din preţul strigărei ca vadiu.

Până la începerea licitaţiunei se vor primì şi oferte în scris, cari vor conţinè tot odată şi vadiul. Condiţiunile celelalte de licitaţiune se pot acuira dela subscrisul ofiiciu şi dela economul casei însăşi.

Sighişoara în 10 Maiu 1880.

Magistratul cetăţean.

Doctor universae medicinae

Henric König,

medic practic şi specialist în obstetricale (de a le moşitului) şi **boale de a le femeilor** în

Sibiiu, in strada Morii Nr. 27.

Ordinează în fie-care ţi dela 3—6 oare după ameaţi. [28] 1—4

Prafurile musante lacsative din Elöpatak

conţin compositiunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpatak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmuri de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură în gât, umflături de ficat şi splină, îngroşarea ferei, petri în feare şi gălbinare la respirarea grea şi baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecţiuni cataralice ale rerunchilor, a beşicei şi canalului de urină, în contra formărei de nĕsip, la catare cronice şi umflături ale matricei, curgere, dispositiune la vrsare de sânge, la ameţeli, suirea sângelui către cap şi către piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât **sarea scumpă de Karlsbad,** cât şi **prafurile lui Seidlitz.**

Preţul unei scătuice ce cuprinde 12 dose cu îndreptariul spre folosire cu tot **1 fl.**

Depositul general: În **Braşov** la apotecariul **Szava;** în **Sibiiu** la **F. A. Reissenberger,** comerciant. [16] 9—12

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 59. Sibiiu, Marți 20 Maiu 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 19 Maiu.

În casa deputaților din Budapesta s'a adus proiectul pentru împuternicirea de a se începe lucrările la cladirile objectelor mai mari pe linia Budapesta-Semlin. In legătură cu aceasta, biroul de corespondență e spune, că comisiunea esmisă de tupstina sêrbească și însărcinată cu pregătirea unui proiect de juncțiune c Austro-Ungaria 'și-a terminat lucrările. Mâne se va ține ședința plenară în privința aceasta.

Prin patentă imperială sûnt convocate pe 8 Iunie dietele provinciale di Boemia, Dalmația, Galiția și Lodoeria cu Cracovia, Austria inferioară și superioară, Salzburg, Stiria, Cantia, Carniolia, Bucovina, Moravia, Silda, Tirol, Voralberg, Istria, Goriția i Gradisca și cea din Triest.

Conferența puterilor pentru rezolvarea ulterioară a cestiunei orientale este acceptată de toate puterile. Dup „Journal de Petersburg" conferența se va întruni în 15 Iunie n.

Am mai dis-o odată și avem cuvênt a o mai repeta, că în Viena cercurile respective nu sûnt încântate de lucrările, nici de tăcerea diplomației engleze în ceea ce privesce orientul. Mai mult. Neîncrederea cresce Viena față cu politica orientală din London. In privința aceasta se scrie la Viena ziariului din Berlin „National Zeitung". „Este timpul să ajungem odată la linisce ca să ne putem ocupa cu afacerile orientale pentrucă ar fi dis prea mult, când am susține, că aceste au luat o direcțiune plăcută pentru Austria. Dela venirea lui Gladstone la putere situațiunea are ceva incert, neplăcut, acțiunea politică și diplomatică pare că are să plesnească, căci ceea ce este foarte semnificativ, în Constantinopole, astădi funcționează în cea mai mare parte ambasadori provisorii. Dubsky, Goschen, Tissot sûnt în misiune estraordinară și cel puțin în privința misiunei representantului englez nici presența lui aici n'a făcut lumină nici n'a sters îndoielile, cari planează asupra clarului obscur, asupra țintelor mai departe. Dacă împărtășiri oficioase au constatat în urma conversațiunei lui Göschen cu Haymerle o deosebire între: cum cuprind Englezii și cum Austriacii, cestiunea orientală, adecă, că cel din urmă este mai conservativ, pe când cel dintâiu nu pune nici un preț pe susținerea Turciei, lumea a sciut-o aceasta de mult. Faptă este, că de când a fost Göschen aici, în Viena nu se poate ascunde neliniscea cea mare față cu cea mai de aproape desvoltare a lucrurilor în peninsula balcanică și, lucru ciudat, aceeași nelinisce s'a simțit pe dată și în Paris, unde neîncrederea în politica engleză este și mai mare. Pe lângă aceste se simte foarte neplăcut, că Gladstone se poate mândrì în faptă cu succesul de a fi legat politica austriacă, ceea ce reduce esențial efectul complimentelor sale. Dela început se simția, că contele Károlyi a angagiat mai mult decât persoana sa. Aceasta a constat-o și jumătatea de dementi, care i s'a dat. Simțemêntul acesta însă devine și mai neplăcut, cu cât cugetă cineva mai mult că gâcesce planurile departe bătătoare ale inspiratorului „centurilor Nineteenth" și vine la ideea, că el a vrut să delăture cu epistola sa către ambasador o pedecă ce se punea în calea acelor planuri."

Pe lângă aceste descoperiri, mai vine altă scire despre unele conferențe prealabile între ambasadorul italian Menabrea și lordul Granville. Resultatul acestor conferențe se dice că este înțelegere completă între Englitera și Italia în toate punctele ce privesc cestiunea albanesă și cestiunea grecească.

După „Havas" conducătorii ligei albanese au hotărît încă la 26 Maiu n. a face cele de lipsă pentru a ataca pe Muntenegreni. Representanții ligei au îndreptat o telegramă de felicitare către Gladstone și chiamă într'ajutoriu scutul englez.

Bulgarii voiau să voteze o lege în urma cărei cetățenilor români și serbi de națiunalitate bulgară să li se confere indigenatul bulgar nemijlocit, fără de a trece prin formalitățile ce cere legea de indigenat dela alți străini. România și Serbia au reclamat în contra aducerei unei atare legi și Austro-Ungaria, Englitera și Francia au spriginit reclamațiunile lor. Ministrul bulgar Zankoff a declarat, că retrage proiectul de pricină pe lângă unele reserve.

România mai are cu Bulgaria cea nouă și alte neplăceri, dintre cari una este cestiunea cea atât de trăgênată a Arab-Tabiei. Se dice că România a întrevenit la puterile europene pentru resolverea acestei cestiuni în conferența, care se va ține în curênd la Berlin.

La Paris a dat junimea română de acolo Sânbătă în 10 Maiu un banchet de peste o sută de cuverte. La banchet au luat parte între alții deputații francesi: Legrand Taillandier; Picot și representanți numeroși de ai presei franceze. La alt loc dăm un scurt resumat din unele discursuri ce s'au rostit cu acea ocasiune.

Sinodul archidiecesan.

Sibiiu 12 Maiu.

Ședința XV (8/20 Maiu).

Ședința se deschide la 9 ½ oare înainte de ameadi. Se cetesce protocolul ședinței premergătoare și se autentică.

Presidiul face cunoscut, că a dat concediu pre 3 dile deputaților sinodali Rubin Patița și Servian P. Barcian la cererea lor motivată. — Spre sciință.

Presidiul presentă rugarea clericilor absoluți de gimnasiu din anul I și II pentru ca să fie eliberați de tacsa de 62 fl. a internatului prescrisă în regulamentul seminarial. — Se transpune comisiunei petiționare.

La ordinea dilei continuarea referadei comisiunei scolare asupra raportului anual a consistoriului archidiecesan ca senat scolastic.

Raportorul D. Comșa cetind partea generală a referadei înșiră mai întâiu scăderile nu togmai puține de cari pătimesce raportul senatului scolastic:

Senatul scolastic, constată referentul, se pare a fi mărginit activitatea sa mai numai la afacerile curente, lăsând neresolvite mai multe probleme și dispositii sinodale, de o însemnătate cu totul deosebită.

Sinoadele precedente au fost demandat cu inteție și de repetite ori, visitarea scoalelor, preliminând sume relativ considerabile pentru eventualii comisari drept spese de călătorie. In fața acestor demandări categorice nu remâne decât să regrete sinodul învechita datină, după care togmai trebuința cea mai adênc simțită, visitarea scoalelor, remâne o simplă dorință nerealisabilă.

In treacăt fie dis, că în anul trecut nu s'au întreprins de nou pașii necesari pentru esoperarea dela guvern a unui ajutor bănesc pre seama scoalelor noastre, conform decisului sinodal din anul trecut (Nr. 83 prot.)

In contra repetitelor însărcinări sinodale (Nr. 112, 1876; 152/1877; 83/1879) nu s'a dispus edarea unui manual de catechisație și a unei instrucțiuni. In raport, senatul scolar nu face măcar amintire despre ce a întreprins mai în urmă în cestiunea atât de importantă a fondului de pensiune pentru învățători (Nr. 117/1878) nu s'au înaintat conspectele pretinse cuprinzênd numele cărților didactice aprobate și introduse în scoalele confesionale. Nu s'a împărtășit când și cui s'a distribuit suma votată pre seama învățătorilor și scoalelor sărace, nu s'a dispus tipărirea blanchetelor scolare atât de neapărate (Nr. 154, 1877).

Nu s'a procedat cu stăruință pentru procurarea de date statistice cât mai esacte și complete, representând un tablou, în care să se oglindeze starea reală a scoalelor și instrucției confesionale.

De altcum raportorul constatează, că raportul consistoriului, ca senat scolastic, întrunesce condiții relativ mai favorabile ca în anul trecut, observând între altele, că s'au adunat cu diligență și s'au compus numeroase date comparative în privința scoalelor și învățătorilor și s'a resolvit mai toate piesele incurse.

Precisa și lămurita espunere a raportului este de natură a înlesnì înțelegerea statisticei scolare atât de prețioasă. Vrednice de însemnat sûnt dispositiile cuprinse în circulariul dto 29 Noemvre anul trecut Nr. 3344.

Deput. S. Popescu în ceea ce privesce edarea manualelor catechetice observă, că sinodul a trecut preste marginile competenței sale când a însărcinat consistoriul cu edarea acelor manuale. Edarea manualelor catechetice cade în competența sinodului archieresc, prin urmare pe nedrept se face împutare consistoriului.

Presidiul observă, că sinodul avea numai să urgeze afacerea la locurile competente.

Procedând la desbaterea specială a raportului consistorial ca senat scolastic

Raportorul cetesce partea I, ce cuprinde o scurtă espunere a numărului ședințelor și pieselor, apoi aducerea în deplinire a însărcinărilor sinodale, respective despre asternerea regulamentelor scolare și propune a se lua spre plăcută sciință cu acea observare, ca consistoriul să comunice sinodului venitoriu: câte acte s'au resolvit în ședințele senatului, câte afară de ședință pre cale presidială și earăși când s'au ținut ședințele. Mai încolo se însărcinează consistoriul a satisface fără întârdiare repetitei și intetitoarei demandări: a visita scoalele noastre și a pune în aplicare cât mai grabnică toate dispositiunile sinodale în întreg cuprinsul lor (Nrii 114, 1876; 140, 147, 149, 152, 154 din 1877; 117 ex 1878; 83 ex 1879).

Deput. Dr. St. Păcurariu observă, că numai în unele privințe ar fi contra propunerei comisiunei cu privire la numerii concluselor, căror nu le-ar fi satisfăcut consist. deci propune ca pe venitor să se însărcineze consistoriul să spună pentru ce nu s'au putut realisa conclusele sinodale, ear la casuri, când nu s'au putut ține ședințe să se justifice având consistoriul a se conforma regulamentului în privința ședințelor.

Presidiul observă: dacă sinodul poftesce și pretinde a se spune, cari concluse nu s'au realisat și causele pentru cari nu s'au realisat este o pretensiune dreaptă, deci recomândă propunerea comisiunei cu aditamentul deput. Dr. Păcurariu.

Astfel sinodul ia următoriul conclus:

Partea din raportul consist. despre ținerea ședințelor și resolvirea pieselor, întrate se ia spre sciință, îndrumându-se consistoriul în privința ședințelor a se conforma regulamentului, ear în casuri, unde nu se pot ținè ședințe să se justifice. Incât pentru actele resolvite are consistoriul a comunica sinodului în venitoriu câte acte s'au resolvit în ședințe și câte afară de ședințe pre cale presidială.

La partea a II a raportului consist. ca senat scolar, ce privesce statistica scolară și mai ales date statistice asupra cercetărei și numărului scoalelor, clădirilor scolare, asupra catechisațiunei în diversele scoale sătesci, gimnasii și alte institute străine asupra seminariului „Andreian" și stipendiilor, apoi date asupra gimnasielor și scoalelor normale etc. comisiunea propune: această parte se ia spre sciință cu aceea: că datele statistice asternute sûnt departe a presenta starea afacerilor scolare, de o parte fiindcă unele date se disting prin o esagerare, de altă parte fiind datele din ppresbiteratul Heghigului și din ppresbit. I al Sibiiului lipsesc cu desăvêrșire.

Pentru a întimpina aceste și alte scăderi, consistoriul este însărcinct a trage la respundere și eventual a pedepsì cu asprime pre cei, cari nu comunică date de loc, sau le comunică cu totul neesact.

In privința visitărei, consistoriul se arete în raportul viitor în special câte scoale s'au visitat și câte nu s'au visitat din partea diferiților înspectori tractuali, și încât nevisitarea este motivată; ce măsuri s'au luat pentru a sporì numărul scoalelor și lefile învățătorilor. De asemenea să se aștearnă un conspect general, cuprinzênd în resumat statistica scolară a întregei archidiecese. Conspectului despre stipendiști să se alăture o rubrică despre conduita și sporiul în studiile de preste an.

Asupra gimnasiilor și scoalelor normale și capitale să se înainteze un conspect deosebit cuprinzênd datele statistice necesare.

Deput. Dr. St. Păcurariu propune ca la visitarea scoalelor inspectorii districtuali să poarte și un protocol, arătându-se modul cum s'a făcut visitarea.

Deput. E. Măcelariu, în ce privesce datele statistice e de acord cu propunerea comisiunei cu o singură abatere în ceea ce privesce lista știpendiștilor, carea nu află de lipsă a se întroduce în conspect. In ce privesce visitarea, părtinesce propunerea deputatului Dr. Păcurariu ca să se aștearnă și protocolul luat la visitare.

Deput. P. Cosma observă, că este o pretensiune dreaptă ca să se adaugă la lista știpendiștilor și documentele despre sporiul făcut.

Deput. Bran de Lemeni în privința datelor statistice e de părere să se întroducă în raportul consistoriului: câte comune bisericesci sûnt, cari au și câte nu au scoli: In privința lefelor învățătoresci să arete consistoriul, că ce progres s'a făcut cu ameliorarea lor.

Presidiul observă: Este adevărat că o atare statistică nu ar fi generală, dacă nu ar corespunde tuturor acestor cerințe.

Deput. Dr. St. Păcurariu susține, că datele statistice ca să fie esacte recer și regularea matriculelor.

Presidiul crede, că regularea matriculelor ar fi la locul ei și asigură, că consistoriul va îngrigì ca toate să fie in rênd.

Deput. A. Trombițaș accentuează, că dacă nu se vor face visitațiuni, scoale nu vom avè. Deci propune că acelor inspectori tractuali, cari nu'și fac datorința cu visitarea scoalelor să li se detragă ajutoriul de stat. Aceasta o face ca aditament la propunerea comisiunei.

In urma acestora cu privire la partea II a raportului sonsistorial sinodul ia următoriul conclus:

Datele statistice se iau spre sciință cu îndrumarea, ca pe viitoriu să se arete; ce măsuri s'au luat pentru sporirea scoalelor și a salariilor învățătoresci și cu ce resultat. Mai departe să se aștearnă un conspect cuprinzând în resumat statistica scolară a întregei archidiecese atât în sumă generală, cât și în procente.

In conspectul despre stipendiști să se pună o rubrică despre conduita și sporiul făcut în fie care an. Despre gimnasii și scoalele reale se aștearnă un conspect separat, cuprinzând datele statistice necesare; ear în privința visitărei scoalelor fiind așternut un proiect de regulament separat se vor lua dispositiunile necesare la locul seu.

Partea II a raportului consistorial ce privesce esamenele de cualificațiune a trei profesori gimnasiali dela gimnasiul din Brașov, esamenile de cualificațiune cu învățătorii populari se iau spre sciință îndrumându-se consistoriul a asterne o listă separată despre toți învățătorii câți au depus esamenul de cualificațiune în decursul anului.

In privința împărțirei ajutoriului la scoale și învățători, consistoriul se încărcinează a astere o listă despre scoalele și învățătorii împărtășiți din acest ajutor.

In necs cu aceste la propunerea presidiului se esprimă recunoscință protocolară deputatului Dr. St. Păcurariu și Dr. Avram Tincu, cari ca deputați la universitatea fostului fund regesc au esoperat dela aceasta pentru scoalele noastre din Sebeș și Orăștie ajutor de câte 1000 fl. pe fiecare an.

Deputatul Dr. St. Păcurariu observă, că la esoperarea acelui ajutoriu n'au făcut alta decât că 'și-au împlinit o datorință ca representanți ai acelora, cari 'i-au ales.

Adauge mai departe că ministrul a atras atențiunea comitelui ca să fie cu luare aminte la împărțire față cu toate confesiunile.

Totodată la propunerea deput. P. Cosma consistoriul este însărcinat a face pașii necesari ca în înțelesul legei să se ia considerare dreaptă la toate scoalele noastre de pre teritoriul fostului fund regesc.

In ce privesce conferențele și respective reuniunile învățătoresci se primesce propunerea comisiunei ca consistoriul să comunice sinodului câți învățători din diversele protopresbiterate au participat și câți nu, cari obiecte s'au pertractat; dacă și încât inspectorii tractuali 'și-au împlinit datorințele, ce au față cu aceste conferențe respective reuninei învățătoresci.

Raportul consistoriului despre măsurile luate pentru înființarea de scoale nouĕ, se ia spre sciință.

Asemenea se ia spre sciință partea din raport, ce tractează despre susținerea de scoale populare împreună cu alte confesiuni în comunele lipsite de mijloace.

In fine disolverea comitetului parochial din Orăștie se ia spre sciință.

Presidiul dând deslușiri în cea ce privesce disolverea acestui comitet împărtășesce, că în comitetul nou ales sûnt membrii tot cei de mai înainte cu puține escepțiuni și că 'i-a sosit dela ministeriu un act în care se dovedesce nouă renitență. — Se ia spre sciință.

Se referează mai departe asupra rugărei unor poporeni din Daneș protopresb. Sighișoarei, cuprinzând mai multe învinuiri, că învățătoriul de acolo I. Bendorfean nu ar corespunde chiemărei sale, consistoriul, pre basa testimoniului de cualificațiune l'ar fi întărit definitiv pre nedrept, că oficiul protopresb. al Sighișoarei s'ar fi purtat incorect și ar părtini o causă nedreaptă, că consistoriul trăgĕnează aducerea unei sentențe în causa disciplinară a demisionatului învățătoriu de mai înainte N. Viscrean. Nefiind sinodul for de apelare, rugarea se restitue petenților cu îndrumarea, a o adresa forului competent.

Se raportează asupra hârtiei presidiului consist. dto 30 Aprilie a. c. Nr. 1611 prin care se comunică propunerea comisiunei consistoriale esmise pentru revederea cărților didactice din studiul religiunei în scoalele populare.

Propunerea aceasta se transpune consistoriului spre ulterioara afacere.

Urmează la ordinea ḑilei tot raportul comisiunei scolare asupra proiectului de regulament pentru scoalele populare confesionale gr. or. din archidiecesa Transilvaniei.

Raportorul, deputatul Dr. D. P. Barcianu dând cetire raportului comisiunei scolare, propune ca proiectul să se primească de basă la desbaterea specială.

La desbaterea generală deput. Bran de Lemeni din considerațiuni cătră scurtimea timpului și din motivul, că congresul a elaborat un regulament, despre carele s'a și luat conclus să se pună în lucrare și cum să se promulgeze, de altă parte avênd în vedere volumul regulameutului din cestiune face următoriul proiect de conclus:

„Fiindcă pentru organisarea și regularea învĕțământului în întreaga noastră provință metropolitană esistă deja regulamentul votat de congresul nostru național bisericesc în ședința din 23 Octomvre 1878 Nr. 293 presentat acestui sinod archidiecesan în sesiunea presentă proiectul consist. archid. tot în această materie se ia dela ordinea ḑilei și se însărcinează consistoriul archidiecesan ca în propria sa sferă de activitate să ia măsurile necesare pentru esecutarea regulamentului congresual din anul 1878 Nr. 293 pentru organisarea provisorie a învĕțământului în întreaga provință metropolitană, avênd în special consist. archid. a da organelor subalterne instrucțiuni detaiate pentru agendele lor scolastice pre basa aceluiași regulament și a statorì planul de învĕțământ pentru scoalele noastre populare cu privire și la art. de lege XVIII ex 1879 ear la timpul seu a face raport în sinodul archidiecesan despre aplicabilitatea mențiunatului regulament, precum și eventualele propuneri de motive sau completarea aceluiaș.“

Presidiul află părerea deput. Bran de Lemeni mai corespunḑĕtoare, de oarece în regulamentul din cestiune ar fi pe de o parte cuprinse lucruri contrare legilor statului, ear pe de alta cestiunea scoalelor ar fi regulată prin regulamentul votat de congres la anul 1878.

Deput. Dr. St. Păcurariu nu din motive faptice ci mai mult din motive technice nu e pentru compunerea proiectului de regulament. Incât privesce motivele faptice e pentru partea primă a proiectului de conclus a deputatului Bran de Lemeni. Incât privesce partea technică observează, că partea jurisdicțională e amestecată cu cea administrativă și instructivă. Ar dorì ca fiecare din aceste părți să fie de sine stătătoare, deci este pentru partea a doua a proiectului de conclus, să se amâne pre altă sesiune. Afară de aceea este de părere, ca acest proiect de regulament să se dee directorilor de scoale, să'și dee și ei opiniunea, ca unii, asupra cărora se va aplica. Primindu se proiectul de conclus desbaterea specială să se ia dela ordinea ḑilei.

Raportorul Dr. D. Barcian ar fi dorit, ca să se spună un singur cas special, din care să se vadă, că regulamentul cuprinde lucruri contrare legilor statului; căci astfel ar înceta ori ce discuțiune asupra acestui punct. Se pare însĕ că, nu aceasta ar fi motivul pentru propunerea de respingere, ci mai mult temerea, că sinodul prin facerea unui astfel de regulament ar tăia în competența congresului. Temerea aceasta însĕ nu este de loc întemeiată, căci sinodul nici în trecut nici pe viitor, nu a făcut și nu va face lucruri, cari să treacă preste marginile competenței sale. Congresul a votat un regulament general pentru afacerile scolare, regulamentul presentat sinodului ar avè numai de scop a arĕta cum dispositiile generale ale acelui regulament să se pună în practică, considerând împregiurările particulare ale archidiecesei. Prin aceasta nu se vatĕmă de loc competența congresului.

De asemenea n'ar fi întemeiată nici objecțiunea, că ar fi trebuit să se tracteze în regulamente speciale partea judiciară, cea administrativă și ceea ce privesce învățiunea. Sinodul dela anul 1870 încoace în fie care an a cerut dela consitoriu presentarea unui regulament scolar; înainte cu vr'o 4 ani s'a presentat un proiect prelucrat de corpul învĕțătoresc și profesoral din Brașov, proiect, care în general e compus cam ca și cel de față. Dacă sinodul a avut de a face objecțiuni, în vre-o privință sau alta, adecă în privința formală sau în privința competenței, trebuia să o facă atunci, când consitoriul scia de ce să se țină, ear nu acum când toată lucrarea este gata. A se mai da regulamentul de sub desbatere, directorilor și învĕțătorilor dela scoalele noastre mai de frunte spre dare de părere, nu ar fi de lipsă, de oarece aceasta s'a făcut cu proiectul brașovean fără ca procederea urmată să fie avut vr'un resultat deosebit pentru compunerea unui astfel de regulament. Unele părți ale propunerei deput. Bran de Lemeni ar părè acceptabile, propunerea întreagă însĕ din causa motivărei nu o poate primì.

De altcum nu ca raportor al comisiunnei ci ca deputat își esprimă părerea sa individuală, că, timpul îi pare a fi prea înaintat, pentru a desbate regulamentul scolar în toate amenuntele sale cu seriositatea și aprofundimea ce ar recere un obiect atât de momentuos.

Punêndu-se propunerile la vot sinodul primesce propunerea comisiunei, de a primì proiectul de cetit, si al lua în general de basă la desbaterea specială.

Inainte de a se întra în desbatere specială deput. D. Comșa propune ca, din motivul timpului înaintat și a momentuosității și voluminosității proiectului de regulament pentru scoalele poporale, desbaterea lui specială să se iee dela ordinea ḑilei, pentru sesiunea presentă.

Ședința procsimă se anunță pe aḑi la 6 oare după ameaḑi. La ordinea ḑilei continuarea raportului comisiunei scolare și a celorlalte comisiuni.

Ședința se închee la $1^1/_2$ oare după am.

Banchetul junimei române în Paris.

Intr'o corespondență din Paris la „Binele public“ cetim cum s'a serbat acolo aniversarea independenței României. Ne permițêndu-ne spațiul a reproduce toată corespondența ne mărginim la următoarele escerpte din discursurile unor bărbați de ai Franciei, cari au luat parte la banchet.

D. Legrand „.... vĕ am înaînte, domnilor, și înainte de frățescul „vostru banchet, mi se spuse, că nu „sûnteți decât o mică parte din cu„ragioasa junime, ce România trimite „în Francia în fie-care an. Credeți „d-voastră, că Francia nu se simte miș„cată de această nobilă încredere, de „această onoare a sorei sale? O! nu, „domnilor, reticințile, tergiversările, „interḑicerile fostului guvern francez, „cari au întristat România atât de „mult n'au provenit decât din reaua „înțelegere a cestiunei de cătră dl „Waddington. Francia va fi totdeauna „ceea ce a fost și ceea ce este pentru „România, pentrucă noi, poporul fran„cez, avem credință în națiunea ro„mână, credem în admirabilele sor„ginți ale solului seu, credem în vii„torul ei și în rolul ce e chiemată a „juca în Orientul european.... Beau, „domnilor, în onoarea independenței „române!“

D. Taillandier: „Scumpii mei amici, sûnteți junimea ce România trimite a se lumina în Francia. Nu ne imitați în toate.....“ „..... Fiți Români, fiți voi înșivĕ. Am crĕdut în România și am considerat-o totdeuna ca factorul cel mai important al ecuațiunei orientale. Țeara latină dela Dunăre a dat în această privință probe incontestabile. Am săltat de o reutăcioasă plăcere când ministeriul Waddington a fost dat în cap (*quand on a roulé M. Waddington*, testual). Sûnt pentru libertatea absolută și nemărginită, dar sûnt cu România în contra Bancocrației, în contra Ovreimei, în contra Rotschilḑilor, cari învêrtesc pe degete ministerele multor state, sûnt pentru libertate, da, domnilor, dar am aplaudat nobila și eroica resistență a României. Românii, cu toate strigĕtele și încruntările Europei, au voit să remână Români. Onoare lor! In fruntea Sêrbilor, Bulgarilor, Grecilor, cari toți se mișcă și cer lumină, merg Românii neobosiți în curagiu. Ca și în Francia, ca și pretutindeni, fructele revoluțiunei vor fi pe deplin coapte când..... — permiteți'mi o comparațiune făcută în modul filosofilor de peste Rin....

..... (Câteva sprincene sĕ'mbină; oratorul suride; sprincenele se destind)..... „..... când, ḑic, eliberațiunea subiectivă va face egalitatea obiectivă. Până atunci să muncim toți, Români, Francesi, popoare luminate, în mijlocul cărora România ocupă, de așa de puțin timp, un loc atât de frumos. Beau în onoarea muncei și prosperității române!“

D. Camille Farcy îi mulțămesce în numele presei franceze: vorbesce de călĕtoria făcută în România în acele timpuri de glorioasă aducere aminte, când tunul bubuia la hotare. Iubirea ce am simțit, când am asistat la proclamarea independenței, când din mijlocul trăsurilor și poporului un bĕtrân, d-nul Rosetti — în lacrimi, s'a aruncat plin de fericire în brațele mele spunêndu-mi „s'a isprăvit, ecsistăm!“, nu se va sterge nici odată din inimă'mi. Am servit România, domnilor, și o voiu servi-o totdeauna; causa ei e causa Franciei în Orient; cât voiu ținè condeiul în mână voi lumina opiniunea publică asupra acestei țĕri cu instituțiuni atât de liberale, care produc pe fie-care ḑi și cu îmbelșugare roadele ce asceptați și asceptăm. În sănĕtatea României și a d-lui Rosetti președintele camerei deputaților“.

D. Em. Picot, pe românesce, cu un accent cam transilvan, de altmintrelea minunat pentru un Francez pronunță cam următoarele cuvinte: „permiteți'mi, dlor, a esprima și eu câteva cuvinte; sûnteți demni descedenți ai generațiunei care se duce. In mijlocul diferitelor naționalități ce vĕ încungiură ați păstrat și veți păstra o purtare minunată; de când n'am fost prin țeara românească ați făcut progrese pe toate căile. Vĕ urez reușită în toate. In sănĕtatea junimei române!“

Cercetări critice.

(La respunsul preotului Mihaiu Sturza din Nri 147—152 ai „Telegrafului Român“ an. tr.

(4 Urmare).

II.

Doctrină și canoane.

Mai este încă o împregiurare, ce o aduce părintele Sturza în favoarea opiniunei sale de a abtrage canoanele privitoare la căsătoria preoților, înființarea patriarchiei din Ternova în regatul romano-bulgar, carea, după D-sa, s'a făcut în contra canoanor. Deși între obiectul acesta și căsătria preoților nu este nici o legătură de idei, totuși voind să scap pe I S. de prejudețul în care căḑuse, am arĕtat, că patriarchia din Ternov nu se făcuse în contra canoanelor, ci iar după canoane, cu intervenirea re Asani, în sinod local și cu consi patriarchilor rĕsăritului, fiind-c noade ecumenice nu se mai fă dela secol. VIII. Astfel împregi rere aceasta nu o poate aduce, și nici se poate privì, ca abatere dela canoane. Arangiamentul administrațiunei bisericesci, de când creștinismul se ridicase la religiune dominantă în stat, s'a conformat totdeuna cu împărțirea și organisațiunea politică a imperiului român, carea servia ca normă pentru administrațiunea bisericească. În adevĕr, canoanele nu opresc nicăiri înființarea de noue patriarchii, precum opresc d. e. a doua căsătorie a preoților. Și așa dacă se face ceva, ce legea nu opresce, cu destulă rațiune nu se poate ḑice, că s'a făcut în contra legei. Cu privire la cele 5 scaune patriarchale, sinoadele ecumenice n'au făcut alta, decât a stabilit ordinea lor în respectul onoarei și a anticității. Crestinismul avea însĕ și mai are să facă nouĕ cuceriri în lumea necrestină, la diferite naționalități, și astfel nu se poate ficsa prin canoane numĕrul scaunelor patriarchale. S'a înființat din cause politice sau eclesiastice cutare patriarchie, aceasta nu prejudecă întru nimic canoanelor bisericesci, pentrcă ele nu opresc a înființa patriarchate nouĕ.

În special, cu privire la înființarea patriarchiei din Bulgaria, am ḑis, că aceasta cu atât mai vêrtos nu poate fi privită abatere dela canoane că aici era vorba numai de recâștigarea independenței, pe care biserica Dacielor o avuse chiar din timpul sinoadelor ecumenice, dela impĕratul Iustinian I. Dela încreștinarea Bulgarilor însĕ și formarea regatului român-bulgar, biserica romano-bulgară devine un măr de ceartă între patriarchul Romei și cel dela Bosfor, și astfel îndependența ei devine suprimată în mai multe rênduri. Regele Michail (Bogoris) din considerațiuni politice o supune sub jurisdicțiunea Papei. Pe urmă diplomația bisantină reusează ca să facă pe Bulgari a se lĕpăda benevoli de scaonul papal, și a se supune sub jurisdicțiunea patriarchului din Constantinopole.

Dl Sturza nu avea decât să citească mai cu mare atenţiune opera părintelui Gen. Enăcean, şi află negreşit că: Coform posiţiunei politice a statului romano-Bulgar, biserica românească din dreapta Dunărei, după succesele lui Basiliu Bulgaroctonul se află aservită patriarchiei de Constantinopole; şi de aici apoi mai multe acte ale lui Asan şi ale contimporanilor sei, ca să facă din biserica romano-bulgară o biserică independentă şi cu totul naţională". *) Dacă biserica romano-bulgară era independentă, cum ţice dl Sturza, regii Asani n'ar fi fost siliţi ca să stăruiască pentru a o face îndependentă. Cuvintele archiepiscopului Demetriu din Achrida pronunciate la încoronarea de împărat alui Teodor Comneanul, în care Demetriu ţice „că este autonom" nu dovedesc cu nimic, că biserica română-bulgară de pe atunci să fie fost îndependentă. Regele Joaniţiu o supusese deja Papei, singur pe archiepiscopul din Archida nu'l obligă de a se supune şi el bisericei papale. Pe lângă aceste momente mai trebue să însemnăm, că Demetriu folosindu-se de impregiurarea anormală, că imperatul bisantin cât şi patriarchul Constantinopolei se aflau aşeţaţi din causa cruciaţilor în Nicheia, 'şi propuse, ca cu încetul să'şi împroprieze autoritatea patriarchală a bisericei de Constantinopole. De unde uşor poate vedè fie cine în ce înţeles se numesce pe sine, Demetriu „autonom". În adevăr pe timpul când se petreceau aceste evenimente, şi până la a. 1234, biserica romano-bulgară era supusă în cele administrative bisericei papale, şi dignitariul cel mai înalt în biserica romano-bulgară era primatul din Tirnova, instituit de Papa. Când însă regele Joaniţiu, văţu, că Papa nu voiesce a acorda archiepiscopului din Tirnova rangul de patriarch, condiţiunea sub care să unise cu Roma, el îşi întoarse de loc privirile despre biserica română, căutând a'şi realisa planul, câstigarea independenţei eclesiastice cu infiinţarea unei patriarchii prin propriele sale puteri; ceea ce se îndeplinì numai sub Ioan II Asan la a. 1234. Şi astfel autocefalia bisericei române, care încetase dela încreştinarea Bulgarilor, acum se restitue în o nouă formă, a unei patriarchii naţionale! Eu n'am ţis, că patriarchia din Ternova a fost o recâştigare, ci că prin ea, s'a recâştigat autocefalia bisericei. Scopul principal era, ca biserica romano-bulgară să fie independentă de ori care scaun apostolic; fie îndependenţa ei în forma de metropolie autocefală sau în cea de patriarchie, aceasta nu impoartă.

Dl Sturza, cu privire la posiţiunea canonică a archiepiscopilor autocefali, avea o părere cu totul contrară teoriei dreptului canonic oriental. „Un archiepiscop autocefal, ţice dsa, are putere de a săvârşi toate tainele şi sacramentele în biserică, însă este subordinat în cele administrative patriarchului seu etc. De unde a scos dsa teoria aceasta, nu sciu, căci ea nu se află nici la un canonist oriental. După dreptul canonic oriental, autocefalia oare cărui Archiepiscop se cuprinde în aceea, că el se alege şi se hirotonesce de episcopii locali, lucră, în ceea ce privesce administraţiunea internă a bisericei, numai prin sinoadele provinciale, fără ca să se mai adreseze către vreunul din patriarchi, şi tot odată în casuri obvenite să şi judecă de episcopii locali. **) Dacă Archiepiscopii autocefali ar fi subordinaţi în cele administrative patriarchului, cum opinează dl Sturza, numirea lor, cu titlul de autocefali, n'ar avè înţeles nici practic. Ei însă se numesc autocefali, pentrucă sûnt independenţi în administraţiunea bisericilor supuse jurisdicţiunei lor.

(Va urma).

*) „Crestin in Dacia" p. 196.

**) Balsam. comm. în can. 2. II. şi can. 8. III.

Corespondenţe particulare

ale „Telgrafului Român."

Cluj, în 12/24 Maiu 1880. În ţiua de aţi s'a ţinut adunarea generală comitatensă. Între obiectele puse la ordinea ţilei au fost şi decorarea fostulni jude comunal din Apahida Zaharie Jucan.

După cetirea ordinului împărătesc preşedintele contele Eszterházy cu cunoscuta'i elocenţă arată meritul acestui bărbat, care în decurs de 25 ani au servit pentru binele comun, şi luând crucea de argint a mână o înmanuă în numele Maiestăţii Sale vice-comitelui Gyarmathy, care între aclamări de: „să trăiască" (éljen) o afige pe peptul acestui bătrân.

A fost o privire rară şi însufleţitoare pentru întreaga adunare, văţând lacrămile de bucurie, ce curgea pe faţa decoratului bătrân, care îşi văţu într'un mod atât de onorific remunerată munca ostenelelor sale.

Un astfel de serviţ îndelungat fără de nici o întrerupere, se poate cugeta numai într'un popor blând unde domnesce pacea şi buna înţelegere frăţească.

Durere însă! că aceasta s'a stricat la poporul din numita comună, încă înainte, cu trei ani prin întrevenirea proselitismului religionariu, care a sământat ura şi neînţelegerea între fraţi.

Este sciut, că la ori ce alegere se formează partide, aşa şi la cea de preot.

Întrevenirei unor bărbaţi, i—am potè numì misionari, a succes a seduce pe una dintre partide să treacă la „sânta unire".

'Mi-am fost propus a lăsa să treacă fără urmă victoria glorioasă ce şi-au câscigat luptătorii bravi pentru causa cea „sântă" desbinând religionalminte pe tată de feciori, pe sorori de fraţi, ca nu cumva văţându-se faptele lor măreţe, să se prea încreadă, şi să cugete, că au făcut ce-va merit pentru înălţarea la rangul de canonic, s'au ca să primească *„bene merenti"* brâul cel roşu.

Am încungiurat aceasta de oare-ce se vorbesce: că între cei culţi ar fi un lucru odios a vorbì despre proselitismul religionar, care în giurul acesta merge până la estrem.

Astfel nici că voesc a amintì nimic despre cele ce taie în cele religionare, ci mă mărginesc a informa pe onoraţii cetitori despre răul ce provenind din o astfel de desbinare religionară, ameninţă esistenţa naţională a poporului român în genere, ear în special a celui din această comună.

Comuna din cestiune consistă din 140 familii române şi vre-o 30 jidane.

Timpurile vitrige, ce ca nori grei s'au lăsat preste soartea poporului român şi l'au ţinut în întunecime au dispărut şi lăsară în urmă şi lumina care ascepta deşteptare atot ce mai are viaţă. Semn de viaţă a dovedit şi poporul din numita comună, căci pe lângă toate greutăţile ce'l apăsa s'a îngrigit să aibă scoală, din care revarsă lumina şi învăţătoriu, care să respândească lumina. Firesce că aceea scoală şi învăţământul într'însă au fost într'o stare primitivă, ca la mai multe din scoalele noastre. Providenţa însă s'a îngrigit, ca acea stare dureroasă să se delăture prin întrevenirea zeloasă a preotului actual gr. or. care salariul cel neînsemnat învăţătoresc de 60 fl., l'a urcat l'a considerata sumă de 160 fl.; a renovat scoala şi au prevedut-o cu învăţătoriu cualificat.

Ce folos! căci începându-se învăţământul, abia au frecuentat scoala 30 până în 40 copii, ear ceialalţi au fost reţinuţi sub cuvânt „că sûnt uniţi şi nu trebue să'şi trimită copii în scoala neuniţilor". Şi de unde această închipuire rătăcită a poporului, decât din îndemnul Reverend. d-n protopop unit din Cluj Gavrilă Pop fiul nu demult în d-l repausatului preot gr. or. din Barei — care în calitatea sa de comisariu, cu ocasiunea investigării comisiunei micste, au cerut protocolarmente: „ca pruncii celor trecuţi la sânta unire dela 7—18 ani matricularmente să se separe şi să fie instruiţi separat din punct de vedere religionar".

Se înţelege de sine (?! ?), că acestei dorinţe a d-niei sale, s'a şi dat loc prin sentenţa înaltului mintsteriu reg. unguresc.

Acuma se nasce întrebarea, instruatu-s'au acei prunci după pofta dlui protopop au ba? Respunsul e uşor îndată ce vom cugeta la astfel de crestini trecători, cari'şi părăsesc legea pentruca toate să le vină de-a gata, bună oară cum li s'a promis, când au fost seduşi: a trece la sânta unire. Atunci câte verţi uscate toate li s'au promis, dar' de scoală şi învăţătoriu n'a fost nicăiri nici o pomană şi aşa bieţii au fost siliţi să se târguească cu popa să le înveţe copii. Se poate cugeta, ce necaz au fost pe acel preot văţându-se constrîns a lua asupră'şi sarcina de a învăţa pruncii într'o căscioară ruinată, în carea abia încăpea dênsul cu familia. Aşa târgul au rămas tot târg, în faptă însă nu s'a realisat nimic.

Să vedem ce s'a întêmplat cu instruarea la cei „neuniţi".

Pruncii lor au umblat în amintitul număr cam neregulat din causa gerului mare, ce au domnit, dar' mai cu samă din causă, că dacă erau părinţii constrênşi să'şi trimită pruncii la scoală ţiceau: ne vom face uniţi că acolo nu ne va cerca nime de scoală şi de plata învăţătoriului.

De aicea a provenit, că constringêndu'i directorul local prin deregătoria politică, numitul dn ppopu a întrevenit să nu'i pedepsească pe ai sei, sau deşì îi va pedepsì, să se întêmple în favoarea edificândei scoli unite. Văţând deregătoria politică cum stă lucrul, a făcut bine şi a pus causa la o parte şi n'a întreprins nici o pedepsire.

Ce o fi ţis cei ce se bucură de fructul acestor feliu de desbinări, se poate scì.

Între astfel de împregiurări dintre 140 prunci obligaţi de a frecuenta scoala deabia, s'au instruat 40 de inşi, ear cei 100 au remas fără a fi învăţat barem „Tatălnostru".

Câţi vor fi de acestia la număr într'o diecesă sau archidiecesă în care sute de comune vor fi binecuvêntate cu darul proselitismului religionar?!

Se fim dar consciincioşi! Se ne întrebăm şoapta inimei noastre, dacă ne va spune ea cu sinceritate, mai este oare modru ca între astfeliu de împregiurări să putem scoate pe bietul popor din întunecimea cea amară în care se retăcesce?!

Să ne amărâm atunci, când vedem pe astfel de conducători, cari ar fi chemaţi să lucre pentru luminarea şi înaintarea poporului, cari se folosesc de nesciinţa lui şi lucră pentru reuşirea intereselor lor private.

Să ne mirăm atunci, când cetim prin ţiare, că se denumesce un cutare vicariu eppesc gr. cat. care periclitează interesele eclesiatice şi sociale; sau că se află atari mameluci români, cari lasă să între preot străin la popor curat românesc?!

Să ne doară atunci! când ne aducem aminte de legile aspre, care impun limba străină, în locul limbei noastre celei dulci?!

Nu! nu este modru! nu este mirare! nu ne fie amar! nu ne cuprindă durere atunci, când vedem şi scim, că astfel de întemplamente fatale numai şi numai sub masca şi prin conlucrarea unor astfel de buni conducători ai poporului au potut şi pot să se nască.

Fiene dar de învăţ! nu ne doară aşa amar, când ne vin astfel de loviturі grele asupra sorţii noastre, căci putem scì, că nu ne provin atât din partea celor ce caută să ucidă trupul cât din partea celor ce vor să peardă şi sufletul.

Nr 55 C. R. 1880.

Convocare!

„Proiectul statutelor reuniunei învăţătorilor rom. gr. or. din diecesa Caransebeşului substernute pe calea consistoriului diecesan din Caransebeş din partea subsemnatului presidiu cu datul 18/30 Decemvrie 1878 Nr. 223 înaltului regim spre abrobare, s'a retrimis din partea acestuia prin înalta ordinaţiune dto 23 Faur Nr. 21766 spre a se completa cu unele modificări comunicate cu acest presidiu prin hârtia consistorială dto 30 Martie Nr. 90 S.

Comitetul susnumitei reuniuni în şedinţa sa ordinară ţinută 14/26 Aprilie a. c. avênd în vedere necesitatea de a mijlocì reuniunei aprobarea statutelor pe timpul, când se va ţinè adunarea generală ordinară de acest timp, sub Nr. prot. 7 pe basa §. 22 din statut a decis: ţinerea unei adunări generale estraordinare, la Bocşa montană, pe ţiua de 22 Iunie st. v. a. c. la 11 oare antemeridiane, adecă după finirea sântei liturghii şi a chiemărei duhului sânt, spre scopul de a pertracta modificările făcute de staverirea definitivă a statutelor.

Deci dacă subsemnatul presidiu prin aceasta convoacă adunarea generală estraodinară mai susatinsă la timpul determinat, învitându-se cu toată onoarea a participa toţi membrii reuniunei şi cu deosebire cei ordinari, în interesul cărora e de lipsă, ca să se mijlocească cât mai în grabă aprobarea statutelor."

Dat din şedinţa comitetului reuniunei învăţătorilor rom. gr. or. din diecesa Caransebeşului la Bocşa montana la 14/26 Aprilie 1880.

Ştefan Antonescu m. p., *Ioan Marcu* m. p.,
preşed. reuniunei notariu.

Varietăţi.

* (Esamen public). Ni se scrie din Talmaciu: Duminecă în 11 Maiu s'a ţinut în comuna noastră esamenul public cu 92 elevi 'şi eleve. La esamen am fost norocoşi de a vedè în mijlocul nostru pre onor. d-n protop. Moise Lazar, pre d-l inspector reg. Emil d. Trauschenfels, preoţii locali, vre-o câţi-va d-ni din comunele vecine precum şi pre toţi părinţii pruncilor şi pruncelor. Respunsurile dela ambe secsele au fost mulţămitoare. Cu deosebire eserciciul corporal împreunat cu un asalt asupra redutei Griviţa, care era zidită în curtea scoalei de elevi, ne-a surprins pre toţi aşa încât d-l inspector reg. adese, şi de repeţite ori 'şi-a esprimat mulţămirea şi lauda asupra activităţii dlui învăţătoriu Ioan Banciu; ne bucurăm dare de astfel de scene. I mulţămim în sfârşit Părintelui Protopop, i mulţămim d-lui Înspector reg. că ne-au onorat cu presenţa, i mulţămim on. public, şi în fine d-lui învăţătoriu Banciu, căci în decurs de 3 ani de când servesce la noi în comună toate 3 esamenele au fost lăudate şi îmbucurătoare.

* (Maial). Sâmbătă a avut loc maialul tinerimei dela gimnasiul ev. de aici şi al scoalelor ţinătoare de a-

cest gimnasiu. Timpul a fost foarte favorabil şi mulţime multă a impopulat Dumbrava cu deosebire după ameadi în acea di.

* Eri a avut loc maialul tinerimei dela gimnasiul de stat.

* (Petrecerea sodalilor români de aici) din 3 Maiu a trecut de mult; cu toate aceste ea merită a nu fi trecută numai aşa cu vederea. Ea a întrunit şi de astădată un public numeros din toate naţionalităţile la o petrecere cordială, care a fost inimată şi a durat până târdiu după medul nopţii.

* (Reserviştii) în acest an sunt conchemaţi la serviţiul de arme numai pe 13 dile, începênd cu 1 Iunie n. a. c. pe când până acuma serviţiul ţinea 4 septemâni. In acest an sunt conchemaţi feciorii asentaţi în anii 1871, 1873 şi 1875.

* (Biletele de vênat) atât cele din anul trecut 1879 cu terminul până în finea lui Iulie a. c. dacă se cere de respectivii interesanţi reinnoirea lor, cât şi acele, cari se vor daântâiaşi dată pe al 2-lea semestru al anului c. cu valoarea până în finea lui Decemvre 1880 în urma unui cerculariu al minisrului de finanţe au se fie înzestrate cu un timbru de 6 fl. v.a. Blanchetele sunt violete.

* (Cas de moarte). Contele Zichy-Ferari fost secretariu de stat în ministeriul reg. ung. de interne a murit în 28 Maiu n. în urma ranei căpătate în duelul ce l'a avut cu contele Károly Luni în 24 Maiu n.

* (Foc). În noaptea spre 17 Maiu n. a ars comuna Pichnyc din comitatul Zemplin toată. Miseria oamenilor din această comună prăpădită, dice, că nu se poate descrie.

* (Milo în Tulcea). După cum ne spune „Alegătorul" din Bucuresci, „Bătrânul nostru artist comediant d. Matei Millo, s'a dus în Dobrogea.

Dsa va da acolo o serie de representaţiuni din atrăgătorul seu repertoriu, apoi se va întoarce ear în Bucuresci.

* (Brutalitate rusească). Fica unui funcţionariu din Tulcea mergênd pentru dilele de vacanţă la nesce rudenii în Basarabia 'şi-a luat cu sine şi unele cărţi românesci. La frontieră însă oficialii rusesci 'i-au luat aceste cărţi şi le-au aruncat în Dunăre.

* (Impărţirea) Bulgariei în 21 districte s'a hotărît prin adunarea naţională bulgară.

* (Desgropări archeologice). Comisunea pentru monumente din Pesta printr'un comitet ales ad hoc a statorit patru puncte în giurul Buda-Pestei, unde zace încă subt pământ vechiul „Aquincum". La aceste patru puncte se vor începe desgropările, cari deşi vor ţinè mai mulţi ani, vor aduce la lumina dilei interesante relicuii romane.

* (O călătorie cu velociped) va întreprinde un locuitor din Szenicze, carele acum se află în Londra. Acesta voiesce să plece din Londra în dilele dintâiu ale lui Iunie şi trecênd cu naia dela Dover la Ostende se pune apoi pe velociped şi călătorind peste Brussel, Colonia, Nürnberg, Linz şi Viena ajunge în Budapesta. Călătoriul s numesce Iván Zmertych, care în acest mod călătoresce pe un drum lung de 1200 miluri engleze numai în 21 de dile.

* (Postă de mâţe). In Luic după cum anunţă un jurnal olandez s'a făcut încercarea, a se espeda epistole cu mâţe. Avênd această încercare succes, oamenii din Luic se ocupă cu planul, a înfiinţa pentru satele învecinate o comunicăţie postală regulată cu mâţe.

* (Testament curios). Un locuitoriu din Nagy-saros cu numele Schwarz înainte de sinuciderea sa a dispus prin testament, că familia aceluia, care din ori-ce motiv ar venì în posiţia silită, de-a omorî un Jidan, să capete suma de 1000 fl. v. a.

* (Diare iesuitice). In Paris s'a constituit o societate cu un capital de 3 milioane franci, care are de scop, a redigia în Paris o foaie franceză şi în Roma una italiană spre apărarea iesuiţilor.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.")

Viena, 31 Maiu n. Împeratul a plecat a seară la 8 oare la Praga.

Budapesta, 31 Maiu n. Comisiunea finanţială a amânat desbaterea proiectului privitoriu la impositul pe zachar. Comisiunea de comunicaţiuni a accepta proiectul de lege privitoriu la drumul de fer Budapesta-Semlin.

Roma, 31 Maiu n. Depretis a pus pe masa camerei un proiect de lege electorală. Camera a hotărît a desbate proiectul înainte de ferii.

Un articul din „Voce verità" dice: Papa n'a putut încuviinţa proiectul bisericesc prusian. Concesiunile cuprinse în proiect sûnt neînsemnate şi dependente de voinţa presidenţilor superiori şi a ministrilor. Nici un catolic nu poate accepta un astfeliu de proiect; la din contră cade sub pedepsele cu cari sûnt ameninţaţi.

Paris, 31 Maiu n. Kőchlin, cumnatul prefectului de poliţie Andrien, provoacă pe Rochefort la duel.

(Mulţămită şi cuitare publică) se aduce din partea comitetului parochial Hurez comitatul Făgăraşului marinimoşilor contribuitori pentru biserica lipsită. P. T. d-ni fraţi Stănescu, Braşov pentru un dar de 50 fl. v. a., Dumitru Eremias Braşov pentru un dar de 20 fl. v. a. (Va urma).

Bibliografie.

Convorbiri literare. Anul XIV — Nr. 2. (1 Maiu 1880 st. v.)

Sumariu: *Două scrieri asupra lui Mihaiu Viteazul.* Bălcescu şi Teutschländer de A. D. Xenopol. — *Faust*, trad. în versuri de V. Pogor (urmare). — *Corespondenţa dintre V. Alecsandri şi Ioan Ghica.* (II). — *Aforisme*, (compuse într'un cerc literar din Bucuresci). (urmare). — *Cuibul Cocoveicelor*, narăţiune de Al. Gr. Suţu — *Raportul d-lui T. Maiorescu* către Academie, relativ la ortografia română. — *Ad Galatheam*, (după Horaţiu), poesie de D. C. Ollănescu. — *Parfumate Viorele*, poesie de N. Volenti. — Bibliografie. — Corespondenţă.

Albina Carpaţilor. Tomul IV — No. 15 (15 Maiu 1880 st. v.)

Sumariu: *Tecst: Pina*, novelă originală (continuare). — *Vechiu şi Nou*, lui Attilio Hortis de Onorato Occioni, traducere din italiana de H. Rheinstein. — *Sătenii*, vodevil naţional în 4 acte, de Alecsandru P. Petrin (continuare). — *Melancolie*, poesie de Al. I. Hodoş. — *Usturoiul la poporul român*, de S. Fl. Marian. — *Mostre de dialectul macedo-român: Fecior-muşat cu perlu de Chrissafe.* — *Varietăţi*, Bibliografie, Gâcitură de Şach. — *Ilustraţiuni:* Curăţirea stradelor în oraşele mari. — Idilă. — *Pe copertă: Cronica, Anunciuri.*

Economic.

Sibiiu 28 Maiu n. Pro hectolitră: Grâu 8.50—9.50; grâu săcăreţ fl. 7—8.; săcară fl. 5.60—6.; Orz fl. 4.60—5.; Ovăs fl. 3.60—4. Cucuruz fl. 4.60—5.; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 2.50—3; Semênţă de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Său brut pro 50 chilo fl. 16——; Său de luminări fl. 24—25; Lumînări de său 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fân 50 chilo fl. 1.05—1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16—18. Lemne vârtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de viţel 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauă 10 de 20 cr.

Mediaş, 27 Maiu n. Pro hectolitră: Grâu 7.80—8.20; Grâu săcăreţ fl. 6.40—.7; Săcară fl. 4.—4.70; Ovăs fl. 3.50—3.75; Cucuruz fl. 4.50—4.60; Sămênţă de cânepă fl. 6.50—7; Fasole fl. 6.60—7.40; mazere fl. ——; Cartofi fl. 2—2.50; Fân fl. 2.30—2.50; cel vechiu; cel nou fl. —.—; Cânepă fl. 34—37; Slănină pro 100 chilo: fl. 70——; Unsoare de porc fl. 70——; Său de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. 11½; carne de vită pro chilo 44 cr. carne de porc 52—54 cr. carne de viţel 44—50. cr. carne de miel (intreg) fl. ———; oauă 7 de 10 cr. Şi târgul de adi a fost slab cercetat, poate pentru lucrurile grămădite de câmp. Timpul escelent.

Arad, 22 Maiu n. Pro hectolitră: grâu fl. 11—12.25; săcară fl. 9—9.25; orz fl. 7.50—8; ovăs fl. 7.—7.25; cucuruz fl. 6.50—7.; vinuri fl. 7—8 Spirt *en gros* fl. 32.75, fără vas, *en detail* fără vas cu fl. 33.50; şi cu vas cu tot cu fl. 35.75 per 100 litre %.

Sibiu 19/5 1880. (Invinuiri comerciale). Comunicaţia austro ung. cu România se bucură — după cum se plânge „Pester Lloyd" — de cele mai mari vecsaţiuni din partea oficiilor vamale românesci, cari mai la fie-care articlu de esport îi opun cele mai miraculease pedeci şi greutăţi spre a detrage în modul acesta comerciului libertatea garantată. Din când în când din partea esportorilor nostri, se ivesc plângeri cari se referesc mai la fie-care articlu şi deabia s'a delăturat prin interveniţia guvernului austriac o jalbă, se ivesce de loc alta nouă cu acelaşi drept şi din asemenea motiv. Cine nu'şi aduce aminte de jeluirile asupra tractărei mărfurilor de fer, asupra transportului de saci goli spre umplerea lor cu bucatele cumpărate în România? Asemenea se întêmplă de curênd, că oficiul vamal în Bucuresci a încassat o vamă de aproape 240 franci după un esport de sticle unguresci, aşa dară mai mult ca 25% din preţ, precând pe temeiul convenţiei comerciale deşi mărfuri de sticlă ordinară sûnt de a se vămuì *ad valorem*, vama totuşi nu poate trece preste 7% din suma facturei. După cum sûntem informaţi şi prin o scrisoare din Bucuresci, la vămuirea mărfurilor de sticlă austro ung. se procede în România cu un astfel de arbitriu, încât aducerea acestor mărfuri este aproape imposibilă. (Dacă sûnt aceste informaţiuni drepte sau ba, asteptăm deslusiri din partea fraţilor din România, cari sûnt prin invinuirile lui „P. L." în prima linie atacaţi. Dealtmintrelea ar face foarte bine şi „Pester Lloyd," când 'şi-ar biciuì purtarea condamnabilă şi foarte păgubitoare a amploiaţilor unguresci pe la vămurile din graniţa Românieì. Red.)

Bursa de Viena şi Pesta
din 29 Maiu 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	107.15	107.15
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	83.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	100.60	101.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	88.—	88.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	126.40	127.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea pământului	94.25	94.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	93.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane	93.25	93.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	92.50
Obligaţiuni urbariale transilvane	92.75	92.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	92.60	92.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.75	72.80
Datorie de stat în argint	73.45	73.50
Renta de aur austriacă	88.70	88.70
Sorţi de stat dela 1860	129.80	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	833.—	832.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	277.75	278.50
Acţiuni de credit austr.	264.25	264.75
Sorţi unguresci cu premii	—.—	111.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.54	5.56
Napoleon	9.36	9.36
100 marce nemţesci	57.85	57.85
London (pe poliţa de trei luni)	117.55	117.60

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitaţiuni: în 16 Iunie imob. lui Iosif Rus sen. în Sopor: în 18 Iunie şi 19 Iulie imob. lui Iosif Bernat în Cicul de sus; în 15 Iunie şi 15 Iulie imob. Margarethei Dugassi în Cluj (trib.); în 5 Iunie imob. lui Ioan Gazda în Alba-Iulia; în 30 Iunie imob. lui Toma Hărăguş în Meteşdi; în 5 Iulie imob. lui Teodor Cosma în Drâmbar (trib. Alba-Iulia); în 14 Iunie şi 14 Iulie imob. lui Francisc Herdigen în Aiud (judec. cerc.); în 29 Iulie imob. Anei Cândea în Reci (trib. Sibiiu); în 23 Iunie şi 23 Iulie imob. soţiei lui George Tarkanyi în Cluj (trib.); în 30 Iunie imob. lui Dinu Popescu în Tătău (trib. Alba-Iulia); în 13 Iulie imob. Emiliei Rudolf născută Henrich în Sibiiu (trib.); în 21 Iunie imob. rămasului după Ludovic Magyari în Adămuş (judec. cerc. Sân-Mărtin); în 5 Iunie imob. soţiei lui Alecsie Kovács în Codmeniş şi Lozna (trib. Dej); în 22 Iunie şi 22 Iulie imob. rămasului după Ladislau Biro în Inac (trib. Cluj); în 16 Iunie şi 16 Iulie imob. rămasului după Toader Gripa în B. Tiha şi B. Bistriţa (judecăt. cerc. Năsăud); în 23 Iunie şi 4 Aug. imob. lui Benedict Bereczki în Haroscherec (trib. M. Oşorheiu); în 12 Iunie şi 12 Iulie imob. lui Michail Hensel în Pianul de jos (judec. cerc. Sebeş); în 16 Iunie şi 16 Iulie imob. lui Iosif Kremer în Sighişoara (judec. cerc.); în 30 Iunie imob. lui Ieronim Albini în Cut (trib. Alba-Iulia); în 25 Iunie şi 26 Iulie imob. Iulianei Györffy în Ciumufaia (trib. Cluj); în 1 Iulie imob. lui Pişta Nyela în Coruş; în 21 Iunie şi 21 Iulie imob. massei concursuale după Carol Fenyes în Vârtej; în 23 şi 24 Iunie apoi în 23 şi 24 Iulie imob. aceluiaşi în Vârtej (judec. cerc. Székelyhid); în 17 Iunie şi 17 Iulie imob. lui Ladislau Barta în Boroşneu (judec. cerc. Sângiors); în 7 Iunie imob. lui Vasilie Ilea în Sânta Mărie (judec. cerc. Huedin).

Anunciu

pentru neguţătoria subscrisului, care constă din mărfuri curente, mode şi manufactură se caută ca

învăţăcel

un tinăr cu purtare morală bună, absolut cel puţin de două classe reale sau gimnasiale.

Tinerii de stare materială mai miseră vor fi prevăduţi pre lângă victuale, şi cu îmbrăcăminte.

Doritorii de a se aplica ca învăţăcei au a se adresa la subscrisul până în 20 Iulie st. n. 1880.

Abrud în 28 Maiu 1880.

Dionisiu Balossu,
comerciant.

[29] 1—6

Anunciu.

Un bărbat versat în toate afacerile administrative politice, judiciale şi financiale, — computist aprobat, cu o purtare morală, solidă şi nepătată, dovadă despre toate aceste, testimoniile ce le posede la mână atât în privinţa sciinţei, cât în toată privinţa, — caută un post d. e.

1. Computist sau revisor la unele fonduri publice sau fabrici.

2. Ca director la un dominiu, fiind perfecţionat şi în afacerile economice.

3. Sau ca administrator la unele magazine, etc.

Acela vorbesce şi scrie limba română şi germână, e de religia greco-orientală.

Oferte în această privinţă primesce Redacţiunea „Telegrafului Român" în Sibiiu. [26] 3—3

Nr. $\frac{2512}{pot.}$ 1880. [27] 2—3

Publicaţiune.

Casa proprie a urbei Sighişoara sub *Nr. 20* în *strada Măcelarilor* în *Sibiiu* aşa numită *„curtea Sighişoarei"* după ce înaltul ministeriu reg. ung. de interne a aprobat conclusul comunei cetăţene la aceasta referitoriu, se va vinde din mână liberă prin licitaţiune.

Această licitaţiune se va efeptuì **Luni în 14 Iunie** şi în cas necesariu **Joi în 15 Iulie** a. c., în această casă spre stânga dela poarta întrărei în partere, începându-se totdeuna la **10 oare** ant. merid. Preţul strigărei este **10,000 fl. v. a.** Oferte sub acest preţ la prima licitaţiune nu se accepteză. Voitorii de a licita au să depună **5%** din preţul strigărei ca vadiu.

Până la începerea licitaţiunei se vor primì şi oferte în scris, cari vor conţinè tot odată şi vadiul. Condiţiunile celelalte de licitaţiune se pot acuira dela subscrisul ofiiciu şi dela economul casei însăşi.

Sighişoara în 10 Maiu 1880.

Magistratul cetăţean.

Redactor respundător: **Nicolau Cristea.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 60. Sibiiu, Joi 22 Maiu 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 21 Maiu.

În fruntea tuturor evenimentelor dinlăuntrul monarchiei este călĕtoria împĕratului la Praga. Din capul locului s'a ḑis, că călĕtoria aceasta este de natură curat militară şi de aceea s'a telegrafat dela Viena încă în ḑiua, când monarchul era sĕ plece, că în Viena s'a interḑis ori ce solemnitate oficială de plecare, de altă parte însĕ că şi în Praga manifestaţiunile politice au sĕ remână la o parte. Cu toate aceste Praga încă de Luni după ameaḑi au fost învestită în haine de serbătoare. Flamuri, draperii şi girlande de flori indigitau stradele, prin care are se treacă Majestatea Sa. Ḑiarele din Viena în articuli de fond încă au semnalat, că călĕtoria are şi laturea sa politică. Chiar şi ḑiare oficioase nu se putură reţinè de a indica „capitulul armonic“ al călĕtoriei, care are sĕ se ocupe cu cestiuni interne şi care are sĕ „oblească diferenţe politice“, la cari „guvernele şi formele constituţionale s'au trudit zadarnic de atâţi ani“. Şi ḑiare, cari nu sûnt oficioase, ba cari sûnt opuse sferelor guvernamentale, află cu cale, a comenta călĕtoria aceasta din punct de vedere politic. „..Era înaugurată de Taaffe are sĕ fie, cum am ḑice, sancţionată înaintea ochilor poporaţiunei din Boemia de însaşi persoana monarchului. Patrioţi Cechi dăruiţi cu fantasie vie vĕd deja în călĕtoria împĕratului premergerea încoronărei împĕratului de rege al Boemiei. Încoronarea în Praga este peatra din capul unghiului a edificiului de stat, pe a cărei vêrf are se fălfăie steagul statului naţional al Cechilor.“ In şirurile din urmă se vede, că este ironie curată. Dar toată ironia aceasta se zădărnicesce înaintea faptei. Cechii de sigur nu'şi vor face ilusiuni deşerte, dară la toată întêmplarea vor spera respectarea naţionalităţii lor dela monarchia austro-ungurească, în carea au mai mult loc decât într'o Germanie cum o visează un Schönerer şi consoţi.

Încă nu s'a terminat sesiunea din anul acesta a dietei Ungariei şi se simte venirea alegerilor, ce au sĕ se facă în anul viitoriu. Clubul stângei estreme a şi instituit un comitet, care sĕ se ocupe cu organisarea partidei şi pregătirile alegerilor.

Până când diplomaţia europeană caută paliative, cu care se spoiască crepĕturile cestiunei orientului, popoarele de acolo caută, fie care în teliul seu, sĕ se arangeze pe viitoriu fără a ţinè multă socoteală de gândurile diplomaţiei. Aşa liga albaneză, după ce în faptă s'a desfăcut de Poartă şi s'a armat bine, mai cere numai sancţionarea diplomaţiei, fără de a aştepta conferenţa din perspectivă.

Mai îndrăsneţi sûnt Bulgarii. Ei, după cum am mai atins, se simt prea strîmtoraţi în teritoriul, ce li l'a avisat congresul dela Berlin. Nici Rumelia orientală, spre care chioresc mereu, nu le mai satisface pofta de a devenì „putere mare“. Ei caută sĕ se lovească de Serbia de o parte şi de România de altă parte. Cât privesce pe cea din urmă au mers cu ingratitudinea, pentru bunele serviţii făcute Bulgarilor în trecut, aşa departe, încât o au denunţat Europei de turburătoare şi au ameninţat-o cu ruperea relaţiunilor. Cât de nedrepţi sûnt Bulgarii faţă cu România spune „Politische Correspondenz“ din Viena în următoarele:

„Procedările puţin echitabile ale Bulgarilor faţă cu Mahometanii din acea ţară şi mai cu samă închiderea prelungită a graniţelor bulgare pentru Mahometanii refugiaţi, au întărîtat grozav contra Bulgarilor pe Turcii emigraţi aici (Dobrogea) din Bulgaria. Câţi-va fanatici mahometani au hotărît sĕ'şi resbune contra guvernului bulgar improvisând un resboiu de represalii. Cu toate că autorităţile (române) au luat toate mĕsurile necesare spre a împedeca organisarea de bande în Dobrogea, un numer oare care de Mahometani isbutiră sĕ treacă graniţa în cete mici de câte 5 până la 15 oameni. Acum administraţia română este acusată de cătră Bulgari, că susţine brigandagiul dincolo de graniţă şi o întărîtare se produce din ce în ce mai mult contra acestor Români turcofili. Lucrurile au ajuns acolo, încât ultra-Bulgarii de aici propagă pe faţă revoltă contra Românilor, ca resbunare pentru ultragiul făcut Bulgariei“.

Din toate aceste se vede, că togmai cei până eri alaltăeri mai apĕsaţi şi mai avisaţi la ajutoriul vecinilor lor, prin pretensiuni esagerate sûnt gata a respândì discordia, unde este lipsa cea mai mare de concordie.

Politica noului cabinet englez.

Un lucru curios este importanţa pe care noul guvern englez o dă cestiunilor de politică străină. Se credea că politica esterioară o sĕ'l preocupe mai puţin, că el are sĕ fie încurcat în conducerea afacerilor pentru cari partidul liberal englez a arĕtat totdeauna puţin gust şi puţină aptitudine, şi astăḑi din contră, se vede că activitatea sĕ se concentreze toată asupra acestui punct. Deabia format, cabinetul trimete un ambasador estraordinar la Constantinopole; deabia întrat în posesiunea birourilor esternelor, lordul Granville telegrafează o circulară cătră puteri; esecutarea tractatului dela Berlin ocupă locul de onoare în discursul Coroanei la deschiderea sesiunii parlamentare, şi lupta în discuţia asupra adresei se face numai cu privire la politica ministerială faţă cu Turcia. Esplicarea acestei anomalii aparente nu este cu toate aceste foarte grea de găsit. Scurtimea sesiunii parlamentare silesce pe dl Gladstone sĕ amâne pentru anul viitoriu marile mĕsuri de reforme interioare, şi cât despre Orient, noul ministeriu era obligat sĕ facă ceva, dacă nu voia sĕ fie acusat de neputinţă, şi totodată sĕ facă ceva nou, dacă nu voia sĕ aibă aerul, că urmează o politică pe care o criticase odinioară cu atâta amărîciune. Sĕ adaugăm, că partidul liberal englez, şi în deosebi dl Gladstone, în anii doi trei din urmă, nu lipsiseră sĕ formuleze câteva idei asupra chipului în care cestiunea turcească i se părea că trebue deslegată. În locul luptei întreprinse de lordul Beaconsfield contra Rusiei, ei ḑiseră că trebue sĕ se substitue o acţiune comună a Europei. Liberalii englezi, la diversele pretenţii care'şi disputau influenţa în Constantinopole şi moştenirea Sultanului, opuseseră drepturile naţionalităţilor indigene şi formarea unor state creştine independente. Toate aceste erau neapĕrat nesce lucruri destul de nehotărîte, destul de puţin studiate, erau o temă de o posiţie mai mult decât un program politic; dar în sfêrşit veniră la putere liberalii, şi trebuiau sĕ lucreze ceva, trebuiau sĕ facă chiar o lovitură mare, de oare ce asteptarea publică era aţiţată şi cestiunile de politică interioară lipsiau. Afară de aceasta ce se risca? Noul guvern se adresă Europei, o somă oarecum, lăsâd-o pe dênsa sĕ ia virtual o hotărîre, şi remânênd asupra ei respunderea dacă nu s'ar da după vederile guvernului englez.

Prin aceasta nu voim sĕ ḑicem, sûntem foarte departe de aceasta, că atitudinea noului cabinet ar fi numai un fel de mesteşugire inventată pentru a scăpa de încurcătură. Caracterul moral al dlui Glandstone este destul de cunoscut şi de stimat pentru ca sĕ'şi poată cineva permite o aşa insinuare. Voim numai sĕ arĕtăm că ori cât de cutezătoare ar părè, iniţiativa luată de acest bărbat de stat nu este aşa de compromiţătoare şi că ideile pe cari el pare a le pune în lucrare cu atâta energie, ca o sistemă raţionată cu îngrigire şi coaptă îndelung, s'ar putè prea lesne sĕ nu fie în fond decât o concepţie foarte uşoară. Discursurile rostite de lordul Granville şi dl Gladstone cu ocasia discuţiei adresei nu le poate cineva cetì fără sĕ fie isbit de caracterul optimist era sĕ ḑicem ideal, al vederilor cabinetului englez. Acest cabinet scie câte rivalităţi sûnt în joc în cestiunea Orientului; el are neîncredere în privinţa intenţiilor Rusiei; el se teme şi mai mult de ale Austriei, şi ştie că Austria în această cestiune este spriginită de Germania; şi toate aceste nu'l împedecă sĕ vorbească despre un concert ce ar fi sĕ se stabilească între puterile europene, ca despre lucrul cel mai simplu şi cel mai uşor din lume. Lordul Granville a şi primit respunsuri, şi aceste respunsuri, ḑice dênsul, sûnt foarte încurăgiătoare. Dar putea oare fi altfel? Englitera este o putere destul de mare, pentruca propunerile ei sĕ fie primte cu diferenţă, ba chiar s'ar putè ḑice, că tocmai statele cele puţin dispuse pentru politica, la care sûnt învitate sĕ se asocieze, s'a grăbit a'şi ascunde sentimentul lor adevĕrat sub aparenţele curteniei.

„Optimismul, ce se pare că se mestecă în scopul cabinetului englez, nu se manifestează mai puţin şi în felul cu care ministrii au vorbit despre guvernul otoman. Ei nu ascund de loc că vor sĕ eserciteze o presiune asupra acelui guvern; ceea ce se cere dela puteri este o „acţiune viguroasă“ şi se ţine ca sigur, că faţă cu această acţiune, toate resistenţele Porţii vor ceda. Aceasta va sĕ ḑică a'şi face o idee foarte falsă despre situaţiune. E cu mult mai puţin vorba de rea voinţă a guvernului otoman, decât de decadenţă, de corupţie şi de neputinţă din cari el nu poate eşì. A cere Turciei sĕ se reformeze, este a se mulţămì cu vorbe goale şi a nu'şi da seamă decâte, şi câte trebuesc pentru o administraţie onestă şi un guvern liber; ca şi cum ar ordona cineva unui paralitic sĕ umble. Statul turcesc este un stat condamnat; s'a făcut în această privinţă esperienţă decisivă. Noi credem că această esperienţă nu'i pare nimerui aşa de decisivă ca dlui Gladstone, şi pentru aceea n'am putè sĕ nu vedem, în ceea ce el propune acum, un fel de joc de convenţie, nesce preliminare destinate a ascunde şi a realisa scopul secret pe care'l urmăresce cabinetul englez, adecă deschiderea moştenirii otomane în profitul naţionalităţilor indigene.

Acest scop, în el însuşi, nu este deatlminteri decât ultima şi suprema ecspresie a acelei politici optimiste şi filantropice, care face multă onoare caracterului personal al d-lui Gladstone, puţină însĕ prevederii unui bărbat de stat. Sĕ presupunem, în adevĕr, lucrurile cât se poate mai bine, că totul s'a petrecut după linia trasă de Englitera. Puterile au trimis plenipotenţiari la Berlin. Am avut un nou congres, şi acesta s'a învoit asupra cererilor ce trebuesc făcute Sultanului, asupra liniei de purtare ce trebue urmată în privinţa lui într'un cuvênt asupra principiilor şi chipului de procedere. Neputinţa guvernului turcesc a fost constatată, recunoscută şi, în sfêrşit, toţi s'au alipit de ideile favorite ale d-lui Gladstone, substituind dominaţiunii Sultanului nisce mici state independente: pe lângă România, Serbia şi Muntenegru, cari esistă astăḑi, o Albanie, o Bulgarie intregită şi o Grecie sporită. Ajuns acì, d. Gladstone s'ar crede în culmea dorinţelor sale realisate, dar în realitate n'ar fi obţinut nimic; cestiunea n'ar fi făcut nici un pas înainte. Sĕ lăsăm la o parte greutăţile de amĕnunte, imposibilitatea de a face abstracţie de elementul otoman şi prin urmare de a stabilì omogenitatea de rassă in principatele ce se pretinde a se forma; sĕ lăsăm de o parte aversiunile naţionale, pentru a nu ḑice ura adêncă, care s'ar opune la o federaţiune a acelor naţionalităţi. D. Gladstone n'ar putè sĕ împedece ca aceste state, pe cari el le-ar fi chemat la esistenţă, sĕ nu rĕmână aşeḑate între două mari puteri limitrofe, Rusia şi Austria; n'ar putè sĕ împedece ca aceste două împĕrăţii sĕ nu caute a'şi esercita influenţa asupra slabilor lor vecini, a'i atrage, precum se ḑice, în orbita acţiunei respective şi a-i aduce sub protectoratul lor; nu le ar putè împiedeca, dacă ele ar simţì nevoe, sĕ aţiţe în principate turburări, prilejuri de intervenire, preteste pentru a se apropia de prada ce ar voì sĕ apuce, împregiurări în fine, în cari frageda clădire a unei confederaţiuni dunărene s'ar surpa ca un castel de

cărți de joc. E o curioasă contradicere aceea pe care ni-o presentă spiritul d-nului Gladstone. Acest bărbat de stat într'o di denunță, prin nisce termini de-o violență estraordinară, ambițiunile Puterilor, pe cari dênsul le privesce ca închinate politicei intereselor, și a doua di tot el scoate la lumină proiecte de remanieri europene, în care face abstracție de toate interesele, de toate ambițiile, de toate pasiunile omenesci, proiecte, în cari se adresează la Puteri, ca și când aceste ar fi firesce și neapĕrat însuflate de aceeași generositate eftină ca și un ministru englez. În fond, cu toate aceste nu e nici o contradicere d. Gladstone e mai presus de toate un suflet frumos, și în preocupațiunea sa de ideal, care necontenit este atinsă de priveliștea tendențelor pământesci ale sêrmanei noastre omeniri, îi place să le uite, pentru a construì o Europă închipuită, în care să domnească numai pacea și dreptatea".

Am reprodus acest articol interesant din foaia franceză „*le Temps*", de oare-ce ilustrează în chip foarte nimerit temerile, ce și în cercuri foarte considerabile ale Franciei se nasc față cu politica noului cabinet englez. Ținem însĕ că organul parisian combate ceva, ce nu se presentă — cel puțin nu destul de invederat — în programa engleză actuală, precât adecă aceasta a fost espusă de organele competente, cu deosebire de Gladstone însuși. Suntem mai departe de credința aceea, că precum astădi România, Sêrbia și Muntenegru se pot susținè cu toate că sûnt „*așezate între două mari puteri limitrofe, Rusia și Austria*", pe viitoriu întocmai ar putè ecsista și „*o Albanie, o Bulgarie întregită și o Grecie sporită*", fără a duce lipsă de „*frageda clădire a unei confederațiuni dunărene*". Ear încât pentru cele „*două mari puteri*" cari vor căuta „*a'și esercita influența asupra slabilor lor vecini, a'i atrage, precum se dice, în orbita acțiunii respective și a i-aduce sub protectoratul lor* etc. etc.: toate aceste s'ar putè apoi susținè și pentru starea de astădi, dacă ar fi adevĕrate încât pentru Austria, ce va avè destulă ocupație încă pentru decenii întregi în Bosnia și Erțegovina și chiar în interiorul monarchiei vechi. La toată întêmplarea emanciparea popoarelor de pre peninsula balcanică va fi un mare pas înainte spre mai bine. Pace deplină nu va fi încă nici atunci în Orient: esistă ea oare însĕ în Occident sau alt undeva în lume? Oare Francia și Germania d. e. sûnt cumva prietine bune? sau Germania și Rusia etc. etc.?

Sinodul archidiecesan.

Ședința XVI (8/20 Maiu).

Ședința se deschide la 6 oare după ameadi. Se cetesce protocolul ședinței premergĕtoare și se autentică.

La ordinea dilei: continuarea desbaterei asupra raportului comisiunei scolare în cestiunea proiectului de regulament despre inspecțiunea scoalelor gr. or. române din archidiecesa română a Transilvaniei.

Stând acest obiect în legătură cu „proiectul de regulament pentru scoalele poporale" se ia dela ordinea dilei.

La ordinea dilei: Raportul comisiunei pentru propuneri asupra propunerei deputatului Parteniu Cosma în afacerea bisericei catedrale.

Deput. Dr. St. Păcurariu este deocamdată pentru a se amêna această cestiune până atunci, până vom dispune de un fond acomodat.

Deput. P. Cosma motivându'și propunerea e de părere, că deși nu dispunem de întregul capital recerut, dar dispunem de atât capital ca să putem începe, și începênd crede, că publicul va contribuì pentru acest scop, cu bani, cu mult mai ușor; ca în casul acela de a se amêna; de altmintre e de părere, că deocamdată să se însărcineze consistoriul cu elaborarea unui plan prin un architect și acuirarea unui teritoriu acomodat spre acest scop, și apoi sinodul viitoriu se va putè esprima în privința aceasta.

Presidiul esplică, că de oare-ce aceasta recere un timp mai îndelungat să se lase afară terminul de un an, ci să se dică numai: consistoriul este însărcinat a lucra cât va fi posibil în această direcțiune și din an în an se raporteze sinodului.

Deput. Z. Boiu e de părere, că propunerea din cestiune merge prea departe, de oare ce numai atunci vom putè noi începe lucrarea aceasta, când vom dispune de capital suficient, și de oare-ce acum nu dispunem decât numai de 60,000 fl. și recerêndu-se pentru o asemenea zidire monumentală un capital cel puțin de 300,000 fl. să se însărcineze consistoriul cu studiarea causei, și să vină la sinodul viitoriu cu propunerile sale in această privință.

Deput. Dr. I. Hodoș spriginesce întru toate propunerea deput. P. Cosma.

Deput. Dr. St. Păcurariu susține, că ar fi o eroare prea mare a ne causa spese zădarnice cu elaborarea unui plan de clădire, de oare-ce noi putem sci a priori, că nu dispunem de capital și nici nu'l vom putè acuira în timpul clădirei, propune a se transpune această propunere consistoriului ca să vină la procsima sesiune cu un proiect detaiat în această privință; deocamdată să nu luăm nici un conclus.

Deput. E. Brote face la propunerea deput. Cosma aditamentul următoriu: Să se însărcineze consistoriul, a lucra tot ce este posibil în această afacere și din an în an se raporteze sinodului.

Deput. P. Cosma reflectând la toți cei ce au vorbit în causa aceasta își motivează din nou propunerea sa recomândându-o spre primire cu aditamentul propus de deput. E. Brote.

Deput. Dr. Păcurariu după deslușirile date de deput. P. Cosma declară, că consimte cu această propunere și'și retrage pe a sa.

Deput. A. Trombițaș ca referent arată, că foarte puțin diferă propunerea deputatului Cosma de a comisiunei, și o recomândă spre primire adaugênd, că spesele nu vor fi așa de mari cu prelucrarea unui plan de clădire, atinge totodată și împregiurarea, că ori mai curênd ori mai târdiu vom avè lipsă de un plan.

Punêndu-se la vot aceste propuneri, se primesce propunerea deputatului Cosma cu aditamentul deput. E. Brote în următoriul conclus: Consistoriul se însărcinează a studia cestiunea edificărei unei biserici catedrale cu toate cele ce aparțin ei după ritul nostru, să se îngrigească după referințele locale, de un loc acomodat, și încât este cu putință să procure un plan detaiat de edificare cu preliminariul speselor și încât acel preliminariu ar trece preste capitalul bisericei catedrale, să facă și un proiect de câștigarea restului speselor edificărei și toate aceste să le substearnă procsimului sinod pentru pertractarea meritorie.

Se raportează asupra propunerei deputatului Dr. St. Păcurariu în cestiunea tipărirei și distribuirei între deputați, a raționiniilor și proiectului de buget în legătură cu propunerea deput. Simeon Popescu de a se distribuì cu 2 sĕptĕmâni înainte de deschiderea sinodului proiectele de regulament și rapoartele consistoriale.

Deput. P. Cosma arată, că de oarece în propunerea comisiunei este lăsată afară tipărirea și a rapoartelor consistoriale, și considerând, că aceste ne răpesc mai mult timp, e de părere a se tipări și aceste.

Deput. Stezar susține, că de oarece nici la alte confesiuni nu se dau publicității bugetele, și din punct de vedere politic bisericesc nu e consult a se tipări, e așa dar contra tipărirei bugetului.

Deput. Dr. I. Hodoș nu este contra tipărirei, dar nu este pentru a se distribuì cu 15 dile înainte, căci află din mai multe cause de imposibil a se face aceasta, susține mai departe, că distribuindu-se numai la deschiderea sinodului, deputații au destul timp spre studiarea lor.

Deput. N. Cristea nu împărtășesce întru toate scrupulii deput. Stezar, cu toate că încâtva sûnt justificați, deci e pentru tipărirea bugetului, dar nu pentru distribuire cu 2 sĕptĕmâni înainte. De regulamente nu mai vorbesce, pentrucă acele consistoriul și până acì le-a tipărit. Raporturile consistoriale, din considerațiuni mai mult economice, nu ar fi să se tipărească; însĕ dacă se va decide totuși tipărirea lor să se tipărească și aclusele rapoartelor, din causă că rapoartele fără de acluse nu se pot studia.

Deput. S. Popescu afirmă, că comisiunea a greșit, combinând propunerea sa cu a deputatului Dr. Păcurariu, căci difer una de alta, susține și mai departe propunerea sa, ear încât pentru a deputatului Dr. Păcurariu se alătură la propunerea deput. Stezar.

Deput. Dr. St. Păcurariu motivează de nou propunerea sa, și o recomândă spre primire în tot cuprinsul ei.

Deput. A. Trombițaș ca referent susține propunerea comisiunei întru toate.

Punêndu-se la vot se primesce propunerea comisiunei cu aditamentul deput. P. Cosma în următoriul mod:

Consistoriul se însărcinează a dispune tipărirea la timpul seu a rapoartelor consistoriale și proiectului de buget în ce privesce mijloacele proprii ale archidiecesei, cum și a proiectelor de regulamente, instrucțiunilor, propunerilor presidiale mai momentuoase espedând din toate aceste câte un esemplariu fie-cărui deputat sinodal 14 dile înainte de deschiderea sinodului.

Se raportează asupra propunerei deputatului S. Popescu, pentru a se cere dela stat urcarea salariilor asesorilor consistoriali din senatul strîns bisericesc.

Sinodul primesce propunerea comisiunei de a se trece de astădată preste propunere a dep. S. Popescu la ordinea dilei.

Se raportează asupra propunerei dep. Rubin Patița în cestiunea asternerei unui proiect de regulament pentru regularea afacerilor sinoadelor, comitetelor și epitropiilor protopresbiterale.

De oarece regulamentele cari privesc norme întregitoare ale statut. org. cad în competența congresului național bisericesc; sinodul trece preste această propunere la ordinea dilei.

Se raportează despre propunerea dep. Ioan Popea de a se înființa un fond central de pensiune pentru preoțimea din archidiecesă.

Deput. E. Brote arată, că consistoriul deja a pus în lucrare un asemenea fond și prin urmare este superfluă propunerea dep. I. Popea.

Deput. P. Cosma susține, că tocmai pentrucă și consistoriul are în vedere înființarea unui asemenea fond să dăm și noi de aici ordin consistoriului să vină odată cu un proiect în această cestiune.

Deput. Dr. D. Barcian arată, că ar fi potrivit în combinațiune cu aceasta, a se face dispositiuni și pentru profesorii de teologie și institute medii cari nu au până acum atari fonduri.

Punêndu-se la vot, — se primesce propunerea comisiunei în următoriul mod: Se însărcinează consistoriul cu studiarea acestei cestiuni, și eventuala asternere a unui proiect de statut pentru pensionarea preoțimei, cum și a unui proiect de statut pentru pensiunea profesorilor dela institutul „Andreian," despre ce consistoriul să raporteze procsimului sinod.

Se raportează asupra propunerei dep. Ioan Popea în cestiunea înființărei de conferențe preoțesci în archidiecesă preste care comisiunea propune, că fiindcă aceste au să se desvoalte de sinele, este a se trece la ordinea dilei.

Deput. Ioan Popea își motivează din nou propunerea sa recomândându o spre primire.

Deput. Z. Boiu spriginesce propunerea deput. Popea, și e de părere a nu se trece la ordinea dilei preste aceasta, ci a se însărcina consistoriul spre a'și da părerea în privința aceasta.

Deput. Dr. Păcurariu susține, că asemenea conferențe la învățători au înțeles dar nu și la preoți, părtinesce propunerea comisiunei.

Deput. Dr. Pușcariu este pentru propunerea comisiunei dar e de părere a se motiva mai lămurit trecerea la ordinea dilei preste această propunere.

Deput. Raț din considerațiune la starea cea slabă materială și la diversele sarcini ale preoțimei se alătură la propunerea comisiunei.

Presidiul aproabă ideea dar între alte împregiurări.

Punêndu-se la vot — se primesce propunerea comisiunei cu aditamentul deput. Dr. Pușcariu în următoriul mod:

Avênd preoțimea ocasiune a desvolta o activitate destul de cuprindĕtoare între marginile statut. organic, ear încât aceasta nu ar fi de ajuns, nimic nu o împedecă a înființa reuniuni, — sinodul trece preste această propunere la ordinea dilei.

Ședința procsimă se anunță pe mâne la 9 oare înainte de ameadi.

La ordinea dilei: Alegerea unui asesor consistorial în senatul scolar, și o comisiune generală, apoi rapoartele comisiunilor.

Ședința se închee la 9 oare seara.

Ședința XVII (9/21 Maiu).

Ședința se deschide la $9^1/_2$ oare înainte de ameadi. Se cetesce protocolul ședinței premergĕtoare și se autentică.

In legătură cu ordinea dilei ficsată în ședința de eri

Deput. P. Cosma propune, ca comisiunea generală să raporteze și să facă însăși propuneri asupra obiectelor ce le va pertracta în cursul celor 5 dile de dinaintea sesiunei viitoare; altcum mai bine să se desființeze.

După unele deslușiri din partea presidiului, deput. A. Trombițaș părtinesce susținerea mai departe a comisiunei generale.

Presidiul constată, că este simțită trebuința comisiunei generale, care se controleze, cancelaria archidiecesană, seminariul etc.

Unicul motiv pentru desființare ar fi îngreuiarea budgetului.

Deput. Bran de Lemeni arată, că este foarte necesară comisiunea generală, care are timp și ocasiune a studia diversele obiecte ce aparțin sinodului. Scăderea este, ca se alterează încâtva competența celorlalte comisiuni.

Deput. D. Comșa învoacă mai multe argumente întru a constata necesitatea comisiunei generale. Abstracție făcênd dela imediata controlă ce poate esercita când cu cercetarea cancelariilor, cassei, seminariului etc., ea mai are avantagiul că poate studia obiectele în liniște și din propria intuițiune Destul că ea ar face mari servicii, mai ales dacă s'ar lua dispositii ca însăși să vină la sinod cu propuneri motivate asupra obiectelor propuse, resultând astfel putința de a petracta obiectele deja în cele dintâiu dile ale sesiunei viitoare. Urmarea ar fi, că sesiunea ar avè o durată mult mai scurtă. Spriginesce propunerea deputatului P. Cosma.

Deput. Dr. St. Păcurariu recunoasce necesitatea comisiunei generale, ar voì însĕ ca să nu i se lărgească sfera activității de mai înainte.

Deput. P. Cosma cetesce mai întâiu dispositiile relative la sfera de activitate a comisiunei generale, apoi motivează propunerea sa din nou.

Sinodul decide: Comisiunea generală să fie îndreptățită a face asupra obiectelor studiate propuneri cari, presentate fiind sinodului, se vor pune la ordinea dilei, fără a se transpune mai întâiu altor comisiuni.

La ordinea dilei: Alegerea unui asesor onorariu preoțesc în senatul scolariu; în locul devenit vacant prin moartea administratorului ppesc Moise Toma.

Ședința se suspinde pe 5 minute în scopul de a se consulta asupra alegerei.

Redeschidêndu-se ședința se procede la votare secretă prin ședule. Presenți: 34 deputați cu 34 voturi, dintre cari au întrunit: Protopresbiterul Ioan Gall 20, părochul din Gura Rîului, Ioachim Muntean 7, administr. ppesc Ioan Droc 6 voturi, ear parochul Ioan Botean 1 vot.

Presidiul proclamă deci de ales asesor onorariu în senatul scolariu pre deputatul protopresbiter Ioan Gall ca întrunind maioritatea absolută a voturilor.

La ordinea dilei se pune alegerea comisiunei generale.

La propunerea presidiului, sinodul declară de aleși membri în comisiunea generală pre deputații: A. Tordoșan, A. Trombițaș, N. Mihelțan, D. de Tamaș, Iacob Bologa, I. Bran de Lemeni, D. Manole și Dr. D. P. Barcianu.

La ordinea dilei: Raportul comisiunei finanțiare.

Raportorul deput. A. Trombițaș cetesce raportul consistoriului ca senat epitropesc, apoi propune și sinodul primesce raportul de basă la desbaterea specială.

Deput. Dr. St. Păcurariu cere deslușiri în privința fundațiunei Șaguniane.

Presidiul respunde, că fundațiunea a ajuns la suma de a se putè în înțelesul testamentului distribuì ajutoare.

Se trece apoi la desbaterea specială, recetindu-se punct de punct.

Relativ la întrarea în funcțiune a noui aleșilor asesori consistoriali;

Relativ la ce privesce constituirea oficiului de cassă, și

Despre predarea și primirea averei și manipulațiunei de către noii oficiali de cassă dimpreună cu raportul comisiunei esmise spre acest scop.

Se iau toate spre sciință fără desbatere.

Despre esibitele întrate la senatul epitropesc și

Despre purtarea referatei în acest senat de asesorul senatului bisericesc Dr. Ilarion Pușcariu, apoi urmata încassare a restanțelor dela nou cununații, de asemenea

Se iau spre sciință, cu aceea ca în viitoriu să se conformeze regulamentului pentru afacerile interne ale consistoriului arĕtând eventual causele cari nu au permis ținerea de ședințe.

Cu privire la elaborarea literelor fundaționale asupra diverselor fonduri archidiecesane Vicariul N. Popea dă deslușiri.

Deput. N. Cristea arată că istoricul dela fondurile vechi este isprăvit. Fișcalul fiind însărcinat cu compunerea literilor fundaționale nu a avut la dispositie timp de

ajuns întru a percurge un număr mare de acte atât de voluminoase.

Deputații Dr. I. Pușcariu și C. Stezar de asemenea dau deslușiri, arătând că este împreunată cu multe greutăți lucrarea din cestiune.

Raportorul A. Trombițaș obiectează, că este un mare neajuns a nu scì positiv care fond ce destinațiune are.

Sinodul decide:

Consistoriul se însărcinează din nou a se îngrigì pentru compunerea literilor fundaționale până la procsima sesiune sinodală. Asupra regulărei afacerilor cu fiscalul consistorial se nasce o lungă discuțiune.

Vicariul N. Popea arată starea factică a lucrului și deput. E. Brote în calitatea de controlor al oficiului de cassă constată că pretensiunile fondurilor sûnt acoperite în tocmai și că fiscalul n'a luat dela cassa archidiecesană de când este fiscal nici măcar un cruceriu anticipațiune.

Deput. P. Cosma răspunde că deslușirile date nu sûnt de natură a întimpina ori ce nedumerire, propunênd ca fiscalul să remână responsabil în ce privesce eventuala restituire a sumelor încassate preste ceea ce fondurile erau în drept să pretindă.

La propunerea deput. E. Macelariu sinodul decide:

Nefiind obiectul din cestiune destul de lămurit se înapoiază consistoriului cu însărcinarea, de a presenta în sesiunea sinodală venitoare un raport deslușit în această privință.

Instrucțiunea despre relațiunea fiscalului față cu consistoriul — se ia spre sciință.

Relativ la colectele făcute în archidiecesă spre acoperirea datoriei flotante, raportorul arată, că comisiunea finanțiară nu are propuneri, presupunênd că ar esista un proiect separat asternut din partea consistoriului în acest obiect.

Deput. P. Cosma arată, că datoria flotantă s'ar putè acoperì cu înlesnire, dacă conducătorii poporului și în deosebi preoțimea ar desvolta mai multă activitate. Când cu împărțirea ajutoriului de stat aceia, cari nu au satisfăcut datorinței lor în această privință n'ar trebuì considerați.

Colectele ar trebuì întreprinse la ocasiuni bine venite, ear nu când poporul duce lipsă de bani; în urmă propune ca să se continue colectele începute.

Deput. Dr. I. Pușcariu arată, că consistoriul a satisfăcut și va satisface și pe viitoriu dorinței antevorbitoriului.

Sinodul luând spre sciință dispozițiile consistoriului decide, a se continua colectarea și pe viitoriu după modalitățile obicinuite în această privință.

Replătirea în rate a anticipațiunei din partea erariului în suma de 10,478 fl. 37 cr. în sarcina tacsei sidocsiale, precum și neîmplinirea în parte a conclusului Nr. 124 ex 1879 în privirea conscrierei familiilor gr. orient. pentru scopul încassărei tacsei sidocsiale.

Se iau spre sciință — însărcinându se consistoriul din nou, a se îngrigì de o conscriere esactă și nominală a familiilor gr. or. din archidiecesă, ce au a o asterne apoi regimului cu rugarea, ca să binevoiască a ordona organelor sale subalterne finanțiale, a escrie și a ridica tacsa sidocsială după această conscriere.

Eliberarea împrumutului de 10,000 fl. pentru gimnasiul din Brașov — se ia spre sciință.

Propunerile despre modalitatea supravegherei averilor bisericesci în administrarea lor, precum e despre înființarea unui esactorat, sûnt resolvite deja în una din ședințele trecute ex 1880 — deci se iau spre sciință.

Relativ la elocarea în moșii a unei părți din fondurile archidiecesane la propunerea deput. P. Cosma, consistoriul se îndrumă ca pe viitoriu să nu se mărginească numai la ofertele ce i se vor face din întâmplare.

La propunerea presidiului se cetesce raportul oficiului de cassă despre afacerile de cassă și starea averei aceleia cu finea anului 1879.

Sinodul ia raportul spre plăcuta sciință.

Cele raportate despre fundațiunea Șaguniană cum și despre împrumutul de 130,000 fl. pentru fundațiunea lui Gojdu — se iau spre sciință, aceasta din urmă fiind resolvită sub alt număr.

Cumpărarea unei case în locul edificiului seminarial cu prețul de 4000 fl. pe seama fondului seminarial, — se iau spre sciință, încuviințându se transacțiunea făcută de consistoriu.

Adaptările făcute în edificiul seminariului Andreian, apoi cele ce privesc alimentarea elevilor internați, cum și predarea unei fâșii de loc în folosința grădinei scolare seminariale, — se iau spre sciință.

Asupra propunerei consistoriului pentru clădirea unei locuințe deasupra gheța-riului din grădina archidiecesană, odinioară Gerlitzi, suburbiul Iosefin — se nasce o lungă discuțiune. Părerea comisiunei este a nu se încuviința propunerea consistorială.

Deput. C. Stezar descrie pre larg starea lucrului dicênd, că este foarte favorabil ofertul făcut de a se clădì o locuință deasupra numitului ghețariu, a cărui valoare și întrebuințare nu se va altera prin aceasta întru nimica.

Raportorul A. Trombițaș obiectează, că esistă mai multe motive de a nu încuviința clădirea.

Deput. P. Cosma pârtinesce propunerea comisiunei.

Presidiul arată necesitatea de a precumpănì lucrul cât mai bine fiind vorba de o sumă destul de mare.

Timpul fiind înaintat, continuarea desbaterei asupra acestui obiect se amână pe ședința următoare.

Ședința procsimă se anunță pe adi la 6 oare după ameadi.

Cu aceste se închee ședința la 2 oare după ameadi.

Cercetări critice.

(La respunsul preotului Mihaiu Sturza din Nri 147—152 ai „Telegrafului Român“ an. tr.).

II.

Doctrină și canoane.

(5 Urmare).

Prin casurile indigetate de d-nul Sturza nu s'a făcut nici o abatere dela canoane. Cu atât mai puțin puteau să se facă abateri de către conciliile ecumenice.

În adevăr, în legislațiunea bisericei celor opt secoli primari, nu aflăm nici un cas de precedență, ca un sinod posterior să schimbe sau să altereze canoanele altui sinod anterior, ce cuprind dispositiuni universale și permanente. Recerințele esențiale pentru conciliile ecumenice, dupre Preasânțitul Dositeiu, într'altele sûnt: a) „că toate dogmele cele aședate, precum și canoanele să fie ortodocse, bine cinstitoare, și unite cu D-deescile scripturi, sau cu sinoadele cele ecumenice de mai nainte; *b*) a conglăsuì și a primì cele rênduite de sinoadele ecumenice și cele canonisate de toți patriarchii și archiereii cei dreptmăritori ai catolicestei biserici“.[1]) D-l Sturza dice, că scie care sûnt recerințele unui sinod ecumenic. Ei bine, dacă le scie atunci cum poate afirma, că conciliile ecumenice au delăturat dispositiuni cuprinse în s. scriptură, când este sciut, că numai acel sinod ecumenic remâne ecumenic a-le cărui hotăriri stau în consonanță deplină cu s. scriptură? Dacă d-l S. cunoasce recerințele conciliului ecumenic, atunci cum poate susținè, că conciliile ecumenice au făcut ori pot face abateri dela canoanele, ce cuprind dispositiuni universale și permanente, când este sciut, că un conciliu ecumenic numai atunci remâne ecumenic, dacă canoanele lui sûnt unite și conglăsuiesc cu canoanele sinoadelor ecumenice de mai nainte? Că s'au făcut abateri neesențiale dela canoane în biserica ortodocsă, aceasta o conced, dar nu pot concede de fel a se fi făcut astfel de abateri, prin care să se altereze disciplina bisericei primitive, cum ar fi spre esemplu căsătoria preoților de a doua.

D-l Sturza voind să arete competența bisericilor particulare, de a schimba ori a modifica canoanele bisericei ecumenice, dice, că și dintre sânții părinți mai mulți au făcut canoane, pe care apoi ei le aplicau în eparchiele lor cu putere obligătoare fără privire la canoanele sinoadelor ecumenice. La părerea aceasta neesactă a d-lui S. am reflectat, că înainte de esaminarea și aprobarea lor prin sinoadele ecumenice, canoanele, ce astădi poartă numele unor părinți ai bisericei, nu erau canoane în înțelesul cuvêntului, ci nisce scrieri didactice sau pastorale; pentrucă numai sinoadele aveau dreptul a stabilì canoane bisericesci. Însuși Vasilie cel mare dice: „Trebue ca mai mulți episcopi să se adune la un loc și așa să se compună canonul.“ Ear Grigoriu de Nisa dice: „La noi aședarea canoanelor de un episcop, nu are stăpânire, nici este vrednică de credere“. D-l Sturza însă obsearvă, că el „crede aceea ce vede mai bine, decât aceea ce nu mai aude“. Și că sânții părinți au aplicat canoanele lor, ca canoane, și nainte de confirmarea lor prin conciliile ecumenice, se poate vedè, dice D-sa, din epistola S. Vasilie către Diodor episcopul Tarsului, în respectul can. 23. a s. Vasilie. Dar din întêmplare esemplul acesta dovedesce togmai contrariul dela ceea ce susține d-l S. adecă, că canoanele persoanelor particulare, mai nainte de cercetarea lor de sinoadele ecumenice, nu erau canoane, ci epistole didactice sau pastorale. S. Vasilie o spune apriat aceasta în can. 23 dicênd: „Pentru cei ce s'au împreunat cu două surori, sau cele ce s'au împreunat cu doi frați, o epistolioară s'a scris de noi, carea am trimis'o pietății tale etc.“ Epistolioară de care amintesce S. Vasilie a fost adresată către episcopul Diodor, și formează canonul 87 al marelui Vasiliu. El însă nu se provoacă la ea ca la canon, ci numai ca la o epistolă didactică.

Opiniunea Preasânțitului Șaguna, pe care ni-o presentă d-l Sturza ca un argument pentru abolirea canoanelor, este rău înțeleasă de d-sa. Preasânțitul Șaguna vorbesce despre canoanele apostolesci în scopul de a indegita timpul, în care s'a făcut colecțiunea lor“. Se vede din ele, dice Preasânția Sa, că s'au chibsuit după împregiurările în care devenise biserica după apostoli; apoi se vede și aceea, că unele dintre aceste canoane s'au schimbat după cum cerea trebuința bisericei, spre pildă aședarea soborului de două ori într'un an“.

În definițiunea canoanelor, am dis că ele se deosebesc în: canoanele care cuprind obligațiuni universale și permanente, și în canoanele care nu cuprind decât dispositiuni locale sau transitorie. Cele dintâiu au caracterul neschimbabilității, și trebuesc aplicate universalmente; ear cele din urmă nu sûnt obligătoare pentru toate bisericile, prin urmare se pot schimba. Relativ la canoanele apostolesci, trebue să însemnăm, că deși oare care din ele literalmente se arată neaplicabile în practica bisericei din timpul present, totuși după cuprinsul lor interior, fie care din canoanele apostolesci are partea sa neschimbată și obligătoare în biserică pentru totdeuna. Și dacă Preasânțitul Șaguna dice că unele din canoanele apostolesci s'au schimbat după cum cerea trebuința bisericei, el spune anume că s'au schimbat acele canoane, care cuprind dispositiuni locale și transitorie, spre pildă „aședarea soborului de două ori într'un an“. Canonul apostolesc 37 prescrie adecă, că episcopii să țină sinod de doue ori în an, odată în săptămâna de Rosale, și a doua oară în a 12 dî a lunei lui Octomvre. Analisând canonul acesta, noi deosebim în el doue părți, una interioară sau principală, și alta esterioară sau formală. În privința principiului caracterul lui este neschimbabil, și constă în aceea, ca în fie-care an negreșit să se țină sinoade episcopesci. Ear în partea formală, relativ la terminele sinoadelor, el cuprinde dispositiuni locale întemeiate pe condițiunile climatice ale bisericilor din secolul apostolic, care erau cu preferință în părțile de resărit, în Palestina, Siria, Asia mică și Egipet, unde mijlocul primăverei și al toamnei era timpul cel mai favorabil pentru călătorii. În partea principială canonoul a remas în biserica ortodocsă neschimbat până și în timpul nostru. În privința formală însă el a suferit mai multe schimbări. Sinodul ecumenic I spre esemplu a găsit de cuviință a pune alte termine pentru întrunirea sinoadelor, unul înaintea patrudecimei, ear al doilea în timpul de toamnă. Eată dar în ce înțeles dice Preasânțitul Șaguna, că unele din canoanele apostolice s'au schimbat după trebuințele bisericei.

Dl Sturza ca scriitoriu critic, făcênd critica canoanelor cu provocare la opiniunea unui canonist, a Preasânțitului Șaguna, trebuia să consulte operele Preasânțitei Sale, dreptul canonic și Enchiridionul, și pe temeiul acestor studii să'și facă conclusiile sale, nu pe o simplă citațiune din manualul de Istoria bisericească, publicată cu 8—10 ani înaintea celor două opere eminamente canonice. (Va urma).

[1]) Pidal. subsemn. la prolegom. sinodul I ecum.

Göschen în Stambul.

Toată lumea politică se întreabă: ce are d. Göschen în portofoliul seu?

Toată scenăria esterioară, împregiurările estraordinare în cari d. Göschen pleacă spre Bosfor în misiune specială, probează că acest bărbat de stat are importante plenipotențe dela guvernul seu. Dênsul a avut lungi conferențe cu d. Freycinet la Paris și cu baronul Haymerle la Viena, unde a avut o audiență la împăratul.

„D. Göschen are să aducă ordine în Turcia“, ne spune „Deutsche Zeitung“; el are să facă pe pașalele dela Cornul de aur să'și indeplinească obligațiunile și se esecute tratatul din Berlin; cu un cuvênt, D. Göschen are să descurce iute și energic ghemul format din diferite cestiuni controversale ale Orientului, căutând să prevină o soluțiune periculoasă cu sabia. Nici Englitera Wigilor nu doresce ca butoiul cu earbă de pușcă orientală să sboare în aer fără veste și misiunea d-lui Göschen în prima linie este să înlăture într'un fel diversele fitiluri și chibriturile din peninsula Balcanică, fie chiar și pe spinarea Porții, care strigă și țipă atâta la cea mai mică concesiune ce i se cere.

Fără îndoială că d. Göschen nu va umbla în mănuși tocmai fine față cu puternicii din Stambul; el va întrebuința poate cele mai aspre presiuni, pentru a restabilì dreptul tratatelor. Ambasadorii celorlalte puteri mari îl vor spriginì cu energie. In unele cestiuni, neresolvate încă, Turciei îi va merge foarte rău. Așa, Grecia este susținută atât de bărbații de stat englezi, cât și de cei francezi, căci ei pleacă dela principiul de a fortifica tot mai mult elementul elen ca pe un bulevard în contra panslavismului. Gambetta este cunoscut de un filelin pasionat. Apoi regele Greciei, George, tocmai acum are de gând să visiteze curțile europene. De acì o anecdotă, ce face mult haz în Berlin, și anume că: „Noul concert pe coarda G — Gladstone, Gambetta, Göschen — va rupe urechile Sultanului“.

Austria — dice mai departe foaia vieneză — n'are nici un cuvênt de a impedeca acțiunea cabinetului britan. Din contră, interesele adevărate ale Austriei cer, ca ea să spriginească în Orient aspirațiunile Grecilor, Albanezilor, în contra planurilor agresive ale Slavilor.

Pe la horisontul continentului se ivesce silhuesa *unei noue alianțe întreite.*

Englitera, Francia și Italia au de gând să meargă mână în mână în Orient! „Timpul.“

Varietăți.

* (Transferare). dl Simeon Popovici, capelan militar de classa II este trarsferat din cercul militar al Sibiiului în cel dela Triest.

* (Trenuri de plăcere) dela Sibiu la Bucureșci încep a cercula dela 19 Iinie n. încolo patrusprędece ḑile. Biletele pe classa II. costă încolo și încoace fl 16.50; pe classa III. fl. 11.50 și au valoare tot timpul de 14 ḑile Viagerii se pot întoarce cu ori și care tren de persoane din restimpul acesta.

* (O bandă de tâlhari), formată din indivi̯di din județele Dolj, Romanați și Vâlcea, s'a încercat, în noaptea spre 14 ale curentei, sĕ calce pe vĕduva Viteleanca, din comuna Broșteni, însĕ au fost surprinși de subprefectul plasei Olteț, județul Vâlcea, care se afla tocmai în urmărirea ei. Dintre tâlhari s'au prins 10, din care unul anume Stoica Florea, din comuna Ştirbei, județul Romanați, fiind împușcat, a și încetat din viață. In urma mĕsurilor luate se sperĕ a se prinde în curênd toată banda.

* (Altă bandă de tâlhari). armați cu pusci și revolvere de sistem nou, cari bântuiau județul Putna și cari se crede, că au comis o tâlhărie în județul Prahova, s'a descoperit ḑilele aeste. Doi din acești bandiți s'au prins de cătră poliṭaiul urbei Odobesci, ear alții s'au arestat la Galați. Asupra lor s'au găsit diferite arme.

„Resb.“

* (O pungășie adevĕrat rusească) s'a întêmplat de-unĕ-ḑi în orășelul Berditșev din guvernămêntul Chiev. Intr'o dimineață, când mai mulți comercianți de mărfuri de Lipsca merserĕ sĕ'și deschidă prăvăliile lor, le-au găsit sigilate cu peceți oficiale. Consciința acestor domni în privință contrabandei nefiind pe deplin curată, și audind, că doi juni în uniformă de funcționari vamali au pus acele peceți în timpul nopței, s'au adunat îndată 500 ruble, căutând pe acei juni, pe cari i-au și găsit. Aceștia însĕ pretinḑênd 1,500 ruble li s'a și complectat îndată suma cerută.

Câte-va ḑile în urmă, aflând autoritățile despre această împregiurare, s'a urmărit afacerea, costatându-se că numiții comercianți au fost victimele unei înșelăciuni calculată pe cosciința lor cea necurată — Cei doi juni îmbrăcați ca funționari vamali erau nesce escrochi cari s'au și făcut nevĕḑuți.

* (O întêmplare curioasă). — Un fabricant de casse de fer din Stuttgart, anume Hartbrich, pregătia o mare cassă pentru a o trimite la o esposiție din Berlin. Un ucenic intră în ea pentru a drege ceva, pe când cel-l'alt din nebăgare de samă o închide. Din norocire închisoarea sa n'a durat mult timp, căci alt-fel ar fi fost năbușit din causa lipsei aerului. Fabricantul a dăruit atunci acestuia afară de o mică sumă de bani și un bilet de lotărie a acelei esposiții, urându'i ca sĕ câstige acea cassă în care era amenințat de a murì.

Ucenicul a dăruit acel bilet săracei sale mume, și nimeni nu s'a mai gândit la el, când într'o ḑi află, că a câștigat acea cassă în valoare de 3500 franci.

Biata femee, neavênd ce sĕ facă cu o cassă goală, a și vândut-o la Berlin pe prețul de mai sus.

* (Legea contra beuturilor). Legislatorii din Baine (Statele-Unite) au adoptat o nouă lege adevĕrat draconică asupra vĕnḑării beututilor alcoolice. Nu numai că se mănține interḑicerea de-a se stabilì cărciume și vinde bĕuturi, nu numai că se opresce stabilirea de cluburi în cari numai membrii își pot procura liquioruri prin abonament, ci este interḑis ori-cui de-a oferì liquioruri gratis, și ori ce persoană beată, chiar în casa sa, e pedepsită cu o lună închisoare, și la recidivă cu 8 luni. Partisanii temperanței visează a aplica acest sistem și în alte state.

* (Necrolog). Paraschiva Popovici născută Țern în numele ei și a fiilor sei Georgiu preot, Ioane primariu com. Simeon, Nicolau, Grigoriu studenți precum și a ficelor sale, Ana măritată Chiril Fulea preot, Ioana măritată Michaiu Brătianu preot, cu inima înfrântă de durere anunță, că prea iubitul soț și tată Teodor Popovici preot gr. or. și paroch primariu al Topliței, în al 66-lea an al etății sale, al 36-lea an al fericitei căsătorii și al 30-lea an al serviṭiului în viia Dlui după un morb îndelungat de inimă în 9 Maiu st. v. a. c. s'a mutat la cele eterne, după ce mai înainte a fost provedut cu ss. taine. Remășițele pămêntesci s'a depus în cimiteriul gr. or. din Topliṭa în 11 Maiu a. c. st. v. Fie'i țĕrina ușoara și memoria binecuvêntată!

* (Populația din Buda-Pesta). Resultatul recensimentului, care a avut actualmente loc în Pesta, dovedesce o sporire surprinḑĕtoare a populației capitalei Ungariei. Dela 1876 populația a crescut cu 12,8, ridicându-se dela 295,254 la 335,581 suflete.

Pentru a'și putè face cine-va idee de această urcare repedă, dăm următoarele date oficiale, estrase din lucrurile comisiunei respective.

Pesta în anul 1776 avea 13,550 locuitori, în anul 1800—30.000, în 1840—67,000, în 1850—53,000 în 1860—136,000, în 1870—230,000, în 1880—262,000 suflete.

Buda avea în anul 1776—262,000 suflete, în 1830—27,000, în 1870—54,000, care ṭifră însĕ s'a redus în anul 1876 la 48,000.

Populiția din Pesta, Buda și Budaveche era în anul 1857 de 157,000 suflete, la 1870 de 270,000, și în anul 1876 de 205,000 suflete.

* (Banca generală română) după sciri din Bucuresci se va constituì cătră mijlocul lui Iunie. Spre scopul acesta fundatorii institutului din Francia și Germania se vor înfățișa în numer deplin.

* (Emigrația în America) în anul acesta a ajuns la caracterul unei călĕtorii de popoare și la un numer ne mai pomenit până acuma. Avantagiul emigranților ar consista după jurnalul „Augsb. Allg. Zeitg“ în împregiurarea, că într'u adevĕr în America emigranții lucrători și cu diligență de orice profesiune sunt foarte căutați și cu mult mai bine plătiți ca în Europa, unde mai în toate statele cresc greutățile poporațiunilor din ḑi ce marge tot mai tare, pre când în America lucrătorii de ori-ce categorie, pe fie care ḑi capĕtă o plată de $1^1/_2$ — 5 dolari și economii cu sutele de jugere de pămênt pre lângă un preț foarte eftin. — Aceasta în Europa nu se mai află.

* (Mormonism). Jurnalul „P. Corr.“ anunță, că în Ludwigshofen au trecut la mormonism 15 famil i cu 40 suflete; mai multe suflete însĕ au trecut la această confessie în Mannheim și Carlsruhe.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Budapesta, 2 Iunie n. Casa magnaților a decis a încuviința cererea de a suspende imunitatea membrilor casei magnaților, cari au luat parte la duelul Zichy-Károlyi. Casa deputaților a desbătut proiectul Tisa, a primit § 1 cu un amendament din partea ministrului de finanțe, conform cărui dela 1880 încolo direcțiunei și comitetului de supraveghiare nu'i mai compet onorare. § 4 prin care se regulează luarea în primire a esploatațiunei liniei Miscolț-Püspkök-Ladány din partea drumului de fer unguresc de nordost s'a respins la votare nominală cu 99 contra 92 voturi.

Un proiect de lege transpus astădi deputaților din partea ministrului de comunicațiune dispune clădirea unei linii de drum de fer, care are a se întinde dela Sunia preste Costainița la granița Bosniei și care are a se îmbina în același timp cu linia Doberlin-Banialuca.

Bursa de Viena și Pesta

din 1 Iunie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	106.70	106.90
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	83.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	100.25	100.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	88.20	88.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	126.25	126.25
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.50	93.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	93.50
Obligațiuni urbariale temeșiane	93.25	93.25
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	92.50
Obligațiuni urbariale transilvane	93.—	92.75
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea ḑecimei de vin	92.75	93.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.50	72.50
Datorie de stat în argint	78.—	73.25
Renta de aur austriacă	88.40	88.70
Sorți de stat dela 1860	129.75	130.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	833.—	832.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	275.50	276.—
Acțiuni de credit austr.	263.25	254.—
Sorți unguresci cu premii	—.—	111.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.57	5.53
Napoleon	9.36	9.35
100 marce nemțesci	57.85	57.80
London (pe poliṭa de trei luni)	117.60	117.40

Economic.

Brașov, 28 Maiu n. [Pro hectolitră Grâu fl. 9.—10.80; Grâu sĕcărej fl. 6 30; Sĕcară fl. 6.— Orz fl. 4.50—4.70; Ovĕs fl. 3.40—3.50; Cucuruz fl. 5.30; Mălaiu fl 6.70; Mazere fl. 7.70; Linte fl. 8.60; Fasole fl. 6.40— Sĕmânță de in fl. 10.80 Sĕmânță de cânepă fl. 6.50— Cartofi fl. 1.90 pro chilo: carne de vită 48 cr. carne de porc 52 cr.; carne de berbece — cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Făgăraș, 28 Maiu n. Pro. hectolitră Grâu fl. 9.50—10.50; grâu sĕcărej fl. 8—9.; sĕcară fl. 6.—6.40; orḑ 4—5.—; ovĕs fl. 3.—3.50; cucuruz fl. 4.80—5.20; mălaiu fl. —.—.; Sămânță de cânepă fl. 8—9.; mazere fl. ——.; linte fl. —.—; fasole fl. 5—6 crumpene fl 1.80—2.40; pro 100 chilo: Slănină fl. 70—80; sĕu brut fl. —; sĕu de luminări fl. 42—; unsoare fl. 80; cânepă fl. 28—30.; sĕmênță de in fl. —— ———; săpun fl ——; fên fl. 2.—2.40 spirt pro grad $11^1/_2$ cr. pro chilo: carne de vită 42 cr. carne de viței 36—— cr.; carne de porc 44—cr. carne de miel (un miel întreg) fl. 1.20—3.; oaue 7 de 10 cr. Têrgul de aḑi fu foarte slab cercetat. Timpul foarte frumos.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 24 Iulie și 24 August imob. lui Ioan Iob în H. Városfalva; în 16 Iulie și 16 Aug. imob. minor. I. Patakfalva, representat prin curatorul seu Moise Fodor în Cristur (trib. Odorheiu); 23 Iunie și 23 Iulie imob. lui Michail Teutschländer în Haidorf (judec. cerc. Sighișoara); în 5 Iunie imob. lui Ioan Muntean în Corgheșdi (judec. cerc. Hațeg); în 27, 28, 29, 30 și 31 Iulie și 2 Aug. apoi în 1, 2, 3, 4, 6, 7, 9 Sept. imob. soției lui Nicolau Bartha în Zagon respective în Rapolț, Caiș și Pache (trib. M. Oșorheiu); în 30 Iunie imob. lui Samoilă Roth în Sebeș (judec. cerc.); în 12 Iunie imob. Varvarei Lammel în Râșnov; în 5 Iulie și 5 Aug. imob. societății pielarilor din Brașov (trib.); în 14, 15, 16 și 17 Iunie, apoi în 14, 15, 16 și 17 Iulie imob. lui Martin David în Hăsmaș, Ocolișul mare, și Cacova (trib. Turda); în 23 Iunie și 23 Iulie imob. lui George Domnișor și soți în Brașov; în 22 Iunie și 22 Iulie imob. Rosei Rotter în Feldioara; în 22 Iunie și 22 Iulie imob. Ilenei Voina în Brașov (trib.); în 26 Iunie și 27 Iulie imob. lui Bogdan Todorfi în Cluj (trib.); în 21 Iunie și 9 Aug. imob. lui Carol Morscher în Buia (judec. cerc. Mediaș); în 23 Iunie și 23 Iulie imob. lui Aninie Similia în Ciopia (judec. cerc. Hațeg).

Nr. 101/1880/ppresbit. 1—3

EDICT.

Ioan Domnariu din Apoldul superior, comitatul Sibiiului, pretura Mercurii, carele preste 9 ani de ḑile a părăsit pe socia s'a Ana Moga tot de acolo, fără a i se sci ubicațiunea se citează prin aceasta a se presenta înaintea scaunului ppresbiteral subsemnat, în termin de un an, și anume până în 4 Maiu 1881 st. v. spre a respunde la acțiunea divorțială a soției sale, căci a din contră se va pertracta și decide procesul intentat asupră-i și în absența lui.

Dela scaunul ppresbiteral al tractului Mercurea în 3 Maiu 1880.

I. Droc m. p.,
adm. prot.

Anunciu

pentru negușătoria subscrisului, care constă din mărfuri curente, mode și manufactură se caută ca

învĕțăcel

un tinĕr cu purtare morală bună, absolut cel puțin de douĕ classe reale sau gimnasiale.

Tinerii de stare materială mai miseră vor fi prevĕḑuți pre lângă victuale, și cu îmbrăcăminte.

Doritorii de a se aplica ca învĕțăcei au a se adresa la subscrisul până în 20 Iulie st. n. 1880.

Abrud în 28 Maiu 1880.

Dionisiu Balossu,
comerciant.

[29] 2—6

Nr. $\frac{2512}{pot.}$ 1880. [27] 3—3

Publicațiune.

Casa proprie a urbei Sighișoara sub *Nr. 20* în *strada Măcelarilor* în *Sibiiu* așa numită „*curtea Sighișoarei*“ după ce înaltul ministeriu reg. ung. de interne a aprobat conclusul comunei cetățene la aceasta referitoriu, se va vinde din mână liberă prin licitațiune.

Această licitațiune se va efeptuì **Luni în 14 Iunie** și în cas necesariu **Joi în 15 Iulie** a. c., în această casă spre stânga dela poarta întrărei în partere, începêndu-se totdeuna la **10 oare** ant. merid. Prețul strigărei este **10,000 fl. v. a.** Oferte sub acest preț la prima licitațiune nu se accepteză. Voitorii de a licita au sĕ depună **5%** din prețul strigărei ca vadiu.

Până la începerea licitațiunei se vor primì și oferte în scris, cari vor conținè tot odată și vadiul. Condițiunile celelalte de licitațiune se pot acuira dela subscrisul ofiiciu și dela economul casei însăși.

Sighișoara în 10 Maiu 1880.

Magistratul cetățean.

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 61. Sibiiu, Sâmbătă 24 Maiu 188 *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoză.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 23 Maiu.

Serbătorile în capitala Boemiei sûnt și astădi la locul dintâiu. Telegrame lungi și detaiate spun despre toți pașii Majestătei Sale și despre audiențele, și discursurile și respunsurile, despre iluminațiunile și decorațiunile din dilele festive din Praga. Spicuim unele dintre numeroasele amenunte. Presentându-se representanța comunală Majestatea Sa conversà timp mai îndelungat cu Dr. Jiriczek: „Activitatea senatului imparial, dise Majest. Sa a fost estraordinară. Adevĕrat, că mai e mult de făcut, accentuez însĕ sus și tare ca domnii sĕ audă: s'a făcut foarte mult“. — Riger observà înaintea Majestății Sale: „Ne vom împăca îndată ce se vor liniscì unele spirite înferbêntate.“ Riger vorbì ceva și despre începutul activității dietei, accentuând, că soții sei politici își vor da toată silința a face sĕ dispară contrastele politice și că 'și-au pus în gând a procede cu răbdare. Majestatea Sa a respuns: „Puteți sĕ ve luați dela mine esemplu de răbdare“. În decursul audiențelor Maj. Sa vorbia nemțesce, dară la despărțire a vorbit în limba cechică dicênd: „Ve mulțămesc din inimă pentru primirea ce mi-ați făcut. Fiiul meu a devenit un pragan cu desevêrșire și se simte aici foarte fericit. — Respundênd cardinalului Schwarzenberg, care conducea nobilimea, a esprimat împĕratul speranța că nobilimea acestei țĕri în unire va lucra pentru binele și prosperarea statului întreg.

O telegramă de eri dela Praga anunciă, că murind împărăteasa Rusiei împĕratul a renunciat dela cercetarea representanței solemnele din teatrul nemțesc. Împĕratul a esprimat dorința, se remână conductul de torțe și serenada ce era sĕ aibă loc în 4 Iunie.

Din Lemberg se telegrafează: După o împărtășire a diarului „Gazeta narodova“ deputațiunea dietei galițiane va sosì la curtea împĕrătească ca sĕ învite pe împĕratul și împĕrăteasa a visita Galiția. Comitetul țerii pretinde pentru acoperirea speselor un credit de 80.000 fl. Represantanța comunală a cetății Lemberg se va asocia la deputațiunea dietei.

Se dice că conferența dela Berlin se va țermurì numai pre lângă cestiunea grecă. Diplomații se feresc ca desbaterile dela acea conferență sĕ nu cășuneze din nou dificultăți în cestiunea Orientului.

Intr'aceea în peninsula Balcanilor earăși ferbe. Conferența dacă va lua în considerațiune toate cestiunile câte se obtrud ar avè mult de lucru. In deosebi cestiunea albaneză și bulgară vor mai da mult de lucru.

Cearta dintre Germania și Vatican a fost de un timp bunicel una dintre objectele cele mai de frunte dela ordinea dilei atât în unele cercuri diplomatice, cât și în presa europeană. Era numai în dilele trecute vorba, că principele Bismarck, primul luptătoriu contra curiei romane, eară se va întoarce la legile cele asupritoare pentru ierarchia romano-catolică din Germania. „N. W. Tagblatt“ spune acum, că papa Leo XIII s'a adresat cu o scrisoare foarte conciliantă către împĕratul Vilhelm, prin care'l roagă cu stăruință a nu mai trăgĕna deslegarea încurcăturilor bisericesci, ci a delătura odată neîncrederea față cu biserica catolică, care domnesce încă în regiunile mai înalte ale Germaniei. Cu toate aceste Bismarck se dice, că este determinat a publica actele, care s'au schimbat între el și Vatican.

Pe când ambasadorii prin „nota identică“ au dat Porții o problemă destul de grea de deslegat, din Mesopotamia sosesc sciri la Constantinopole, că acolo a erupt revoluțiunea, care ia dimensiuni foarte mari. Unul dintre șeicii arabici are de gând a proclama depunerea Sultanului din califat.

În Italia este o mișcare mare între partide. Disidenții, cari s'au desfăcut de către stânga, vor a se coalia cu partida guvernului. Unora dintre dissidenți li se pune în perspectivă portfoiuri ministeriale. Dacă mijlocul acesta va fi destul de eficace pentru a ferì guvernul de cădere, se va scì numai după ce portfoiurile vor fi date în posesiunea celor ce aspiră la dênsele și după ce *coaliția* va fi realisată.

Grecii și Românii.

„Precât timp popoarele din peninsula balcanică sufriră de o potrivă apăsarea jugului turcesc, ele se simțiau ca frați și se ajutorau unele pe altele în nevoi. Astfel Românii, Bulgarii, Sêrbii și Grecii, legați prin religiune și interese comune, se uniau adese cu toții și se sculau, ca sĕ scape de vrăjmașul numelui creștinesc. Când Românii se întremau și se simțiau destul de tari ca sĕ se facă neatârnați, atunci porniau reboiu în contra Turcilor. Albanezii, Bulgarii, Sêrbii, și Grecii se mișcau, se formau cete de panduri, cari ascunși prin munți și păduri, 'și resbunau asupra apăsătorilor, ori luau parte ca voluntiri și se luptau sub steagurile românesci. Tot astfel făceau și Românii, când celelalte popoare creștine din Turcia, frați de cruce în timpul de nenorocire, voiau sĕ'și scuture jugul străin. Locul de scăpare pentru toți, cari voiau sĕ mai resufle de iataganul turcesc, erau țĕrile române dela Dunăre, unde erau primiți cu brațele deschise.

„Eată și esplicarea naturală de ce o mulțime de familii grecesci, bulgăresci, sêrbesci și chiar albaneze s'au stabilit de veacuri în țĕrile române și se sunt tot atât de legate de patria adoptivă ca și chiar pămêntenii din aceste țĕri. Și în Grecia, Bulgaria și Sêrbia găsim mulți Români, cari s'au amestecat de mult cu pămêntenii acestor țĕri. Astfel erau împregiurările în timpurile mai vechi. Însĕ îndată ce Grecii, mai ales cei din Fanar începură sĕ capete o înrîurire oare care prelângă Sultanii din Constantinopole și se convinseră de slăbiciunea puterei otomane, se deșteptă într'ênșii ideea de a domnì ei preste popoarele subjugate. Astfel ei se folosiră de bonomia domnitorilor turci și se arĕtară, că servesc interesele Turciei, introducênduse prelângă Poartă ca dragomani în provinciile turcesci și chiar ca dni în țĕrile române.

„Grecii începură idea că odată au sĕ fie dênșii singuri moștenitori ai peninsulei balcanice și întrebuințară toate mijloacele spre a ademenì pre celelalte popoare din Turcia a se unì cu dênșii în luptă în contra iataganului semilunei.

„Fiindcă Grecii sûnt puțini la numĕr față cu celelalte naționalități din peninsula balcanică, singurul mijloc fu a grecisa pe celelalte popoare. Pentru acest scop se înființară pretutindeni scoli grecesci, în biserici se introduse limba greacă; mulțime de Bulgari, Albanezi și Români mai ales din Macedonia 'și perdură naționalitatea lor și se grecisară. In lupta Grecilor pentru independență, Albanezii, Bulgarii și Românii de preste Dunăre se luptară alăturea cu Grecii. Numai din principate nu voiră se facă causa comună cu dênșii, dindată ce Grecia avênd autonomia lor păstrată prin tractate încheiate cu Turcii, nu suferiau acum atât de jugul turcesc cât de corupțiunea și întrigile Grecilor din Fanar.

„Secolul al XIX fiind acela al desvoltării naționalităților, și popoarele din peninsula Balcanică au început sĕ vie la conscința de sine și sĕ caute a se desvolta fie care ca individualitate deosebită. Astfel au făcut Grecii și astfel fac astădi Sêrbii, Bulgarii, Muntenegrenii, Albanezii și Românii Macedoneni. Desvoltarea acestor naționalități Grecii o cred cu drept cuvênt vătĕmătoare tendențelor și intereselor grecesci. Negreșit Grecii neagă astădi, că pentru independența și consolidarea statului lor au contribuit și

---

FOIȚA.

Ruinele dela Adam-clisè în Dobrogia.

În apropiere de statul Adam-clisè, ocolul Megidiei, la o distanță de 40 chilometri aprocsimativ de residența ocolului, se află o importantă ruină. Forma'i este a unui turn, avênd grosime de 20—25 metri și înălțime tot atâta. Se poate cine-va, cu oare-care dificultate, suì d'asupra. Posițiunea domineză locurile dimpregiur: spre meadă-noapte, rĕsărit și meadă-di dealurile și câmpiile Dobrogei, spre apus pădurile și văile pitoresci ale ocolului Silistra-nouă.

Turnul acesta, care, pe timp senin, se vede dela o depărtare de preste 20 chilometri a trebuit, fără îndoială, sĕ fie un observator militar roman. În valea din spre apus, în apropiere de cel mult 2 chilometri, pre un platou dominat de dealuri se și află ruinele unei cetăți romane de formă cuadrangulară avênd aprocsimativ, lungime 600 metri, lățime 400. Din turnul menționat se vede perfect întreaga cetate și vastele câmpuri depărtate.

Populațiunea musulmană numesce turnul acesta *Cumbet*. Tradițiuni sigure nu sûnt, în localitate, asupra lui. Căci cavernele aparațiunile și istoriele de luptă subterane între tauri misterioși — despre care se vorbesce — nu pot fi luate în vre o considerațiune. Populațiunea carea locuesce satele vecine nu este vechie. Turcii din Adam-clisè, Românii, Grecii, Găgăuții, Turcii și Tătarii din Ienige, Cocargea și Mulciova nu sûnt de foarte mult stabiliți în aceste sate. Când au venit ei găsiră cetatea și turnul tot ruine. Le a folosit însĕ, căci multe pietrii dintr'ênsele le serviră pentru construcția caselor și fântânelor lor.

Fosta autoritate locală s'a ocupat de aceste ruine, însĕ nu scim cu ce intențiuni. Oamenii spun, că s'a dat cu tunul în turn, s'a minat cu iarbă de pușcă și s'a făcut tot posibilul ca sĕ fie derîmat. Se dicea, că sub el ar fi tesaure. Turnul a resistat oamenilor cum resistase secululor.

Imposanta ruină poartă evidente urmele a două construcțiuni la lungi intervale. Partea din mijloc a fost cea dintâiu edificată. Este un tot întreg prin ea însĕși. Blocuri enorme de peatră regulat tăiate, regulât aședate, fără ciment sau var, formează o zidire pătrată, care trebuie sĕ se fi înălțat foarte mult. Petrile ce umplu crânguletul dimpregiur au fost negreșit desprinse din această parte; nu au inscripțiuni, dar sûnt multe cari sûnt lucrate în bas-relief. Trei mai cu samă ni se par de cea mai mare importanță: Una representă un trofeu, arcuri, faretre, care de resbel; alta un om ce duce pe altul legat, un soldat, fără îndoială cu un prisonier; cea de a treia restul inform al unei statue colosale.

Partea esterioară a turnului a fost construită, sûntem siguri, mai multe secule în urmă. Când sosiră legionarii în aceste locuri edificară cetatea de pe platoul din valea satului Adamclisè. Dar cetatea dominată din toate laturile de dealuri, trebuia sĕ vadă departe pe câmpurile întinse infestate de barbari. Monumentul ce se găsì acolo fu destinat a fi ochiul cetății Se încongiură cu altă construcțiune de peatră lipită cu ciment și se face un mare observator militar. Deasupra veghiau sentinelele.

Că turnul a servit de observator cetății din vale, se poate afirma cu siguranță. Se vĕd urmele drumului militar ce 'l legau cu cetatea. Investigațiunile ce s'ar mai face ar avè de resultat a dovedì și mai mult aceasta.

Cine sunt autorii monumentului?

Cetatea este romană. Partea esterioară a turnului asemenea. Dar partea interioară a acestuia, aceea formată din enormele blocuri de cari vorbiam?

Cutezăm a emite opiniunea, că este de origine persiană. Erodot vorbesce despre espedițiunea lui Dariu în contra Sciților. Retragêndu-se marele rege a putut face sĕ se construească un monument, martur perpetuu al isprăvilor sale. Geniul grandios al lu-

celelalte naţionalităţi. Ei ḑic nu numai că Greciì din Grecia proprie sûnt de originea curat greacă, dar şi că Tesalia, Macedonia, Epirul şi Tracia sûnt în mare parte locuite de Greci şi că numai o minoritate neînsemnată se compune din alte naţionalităţi. Scriitorii însemnaţi şi nepărtinitori, cum sûnt Falmerayer şi în ḑilele din urmă Diefenbach, ne spun din contră, că chiar în Grecia poporul se compune din o amestecătură de Slavi, Albanezi şi Români grecişaţi, şi din acesti din urmă se mai află resturi, cari chiar astăḑi, mai păstrează limba şi moravurile lor. Despre Tesalia, Epir, Macedonia şi Tracia nici numai remâne îndoială, că Grecii nu formează decât o minoritate neînsemnată prin oraşe şi cu toate sforţările lor nu vor face pe maioritatea populaţiunilor din aceste părţi, cari sûnt Români, Albanezi, Bulgari şi Turci, sĕ'şi renege originea şi naţionalitatea lor.

Grecii însĕ nu înţeleg că celelalte naţionalităţi numeroase din imperiul otoman, deşteptânduse, au şi ele dreptul lor natural de a'şi desvolta îndividualitatea lor şi a înainta pe calea culturei şi a civilisaţiunii. Bulgarii şi Sêrbii emancipânduse, remân acum numai Românii şi Albanezii. Grecii se supĕră când aud pe Românii din Macedonia pretinḑênd, că au contribuit şi ei la emanciparea Greciei, că acum le a venit şi lor timpul sĕ lucreze pentru dênşii, şi făcêndu'şi scoli sĕ'şi desvoalte limba şi naţionalitatea lor.

Pe fie-care ḑi vedem în ḑiarele grecesci atacuri în contra Românilor, nu numai în cele din Constantinopole şi din Grecia, dar chiar şi în cele din România.

Astfel, un ḑiar grecesc din Galaţi (Iris), respunḑênd „Binelui Public“, care probează cu documente, că la emanciparea Greciei în 1821 au luat parte peste 40 de Români, cari şi după aceea au jucat un rol politic însemnat, ḑice că ar face mai bine numitul ḑiar sĕ numere câţi Români adevĕraţi se găsesc în funcţiunile publice şi în corpurile legiuitoare şi câţi Greci, că ar fi o nebunie sĕ caute cineva cuceriri străine, pe când nu este stăpân al casei sale.“

Eată ce atacuri primim pentru ospitalitatea fără măsură ce dăm străinilor primindu'i în funcţiunile publice. Şi noi sûntem de părerea numitului ḑiar, ca guvernele sĕ aplice legile mai riguros şi sĕ nu primească în funcţiunile statului decât numai pe Români.

Un alt ḑiar din Constantinopol (Neologos), după ce a atacat pe propagatorii românismului în Macedonia numindu'i înşelători, şi apoi scoalele românesci de acolo, spuind că nu vom ajunge la nici un scop cu dênsele, ci numai sĕ învêrtim mintea oamenilor simpli, servind scopuri chiar panslavistice, acum vine şi ia o altă tactică, şi ne sfătuiesce pe noi cesti din România, spuindu-ne, că rĕu facem ajutând pe fraţii nostri din Macedonia şi că este chiar o trădare de patrie a'i ajuta pe cât timp avem atâte trebuinţe şi nevoi în ţeară. Se vede însĕ că ideea de românism a speriat pe numitul ḑiar într'atâta încât chiar ducerea d-lui Dim. Btianu la Londra o interpretează, căr fi avênd legătură cu cestiunea Romnilor din Macedonia, adecă spre mijlocì pe lângă guvernul englez, ca Macedonia sĕ se facă independentă, şi rin urmare eată-ne cu o altă Romêne.

Se vede ca domnii dela numitul ḑiar uită, că în evul mediu Tesalia şi mare parte din Rumelia greacă de astăḑi forma Mealo-Vlachia, că prin urmare acele pĕţi au fost ţara Românilor, şi dar, chiar de ar fi adevĕrat, nu ar trebu sĕ se sperie.

Cât despre jutoriul dat de noi fraţilor din Macedonia, noi credem, că este natural, ca fiĕle sĕ ajute pe frate, şi prin urmare nu drept sĕ se supere pe noi şi ni sfaturile nu le primim, precum nic noi nu ne supĕrăm, când Greciise ajută între dênşii.

Redactorul ḑarului „Iris“ din Galaţi, d. Sardeli, se supĕră în fine pe „România Liberă“ petru susţinerea dreptăţii în privinţa testamentului metropolitului Dositei, i pe d. Zotu (red. ḑiarului „Otodoxi“), care, Grec fiind, ar trada interesel grecesci, şi reproduce apoi un pasgiu din Panqueville asupra lui Tudor Vladimirescu, unde acesta negreşit după informaţiile vreunui Grec, este descris cu colorile cele mai negre ca trădător al lui Ipsilante, şi ca unul care s resculase numai sĕ'şi sature lăcomi de pradă şi sĕ se facă Domn.

In privinţa testamentului metropolitului Dositei ca metropolit român, credem că, mulţămtă lăcomiei epitropilor, cari au administrat fondurile numitului metropolit precum şi negligenţei autorităţilor, s'a făcut ca dispoşiţiile testamentare sĕ nu se împlinească şi sĕ se lase a se folosì mai mult străinii de dêrsele decât pământenii. Că metropolitul Dositei a fost Român neaoş, aceasta o dovedesc chiar nepoţii sei, cari, voind sĕ se împământenească, au dovedit autorităţilor [illegible] Români din Macedonia, şi nu Greci.

Imputarea, ce se face d-lui Zotu, earăşi este cu totul nedreaptă; căci nu urmează de acolo, că dênsul, fiind născut în Epir şi anume în Zagoria, sĕ fie şi Grec. Pre cât scim, în Zagoria, un district spre meaḑă-noapte de Ianina, sunt vre-o 40 de sate românesci. Mai nainte toţi locuitorii din aceste sate vorbiau românesce. Un popă grec, anume Cosma, prefăcêndu-se, că este sfânt, s'a dus la Românii de acolo şi a afurisit pe toţi, cari ar vorbì românesce, fiind-că această limbă este păgână. Parte din locuitori, oameni simpli, l'au creḑut pe acest înşelător şi au încetat de a mai vorbì limba străbună; parte însĕ din trênşii, nelăsându-se a se ademenì de înşelătoriile acelui popă, 'şi mai păstrează şi astăḑi limba şi moravurile românesci. Apoi, chiar Grec fiind d. Zotu, ceea ce este îndoios, pre cât timp va lucra românesce 'l vom considera de Român; asemenea şi pe un Român, care ar lucra pentru interesele grecesti, 'l vom considera de Grec.

Cât pentru pasagiul reprodus de ḑiarul „Iris“ din Panquenville în privinţa lui Tudor Vladimirescu, cred, că redactorul ḑiarului va convenì cu noi, mărturesind, că Panqenville, necunoscênd nici pe Tudor Vladinirescu nici impregiurările noastre locale şi nici faptele lui Ipsilante şi ale zavergiilor sei, nu pot fi luate ca temeiu istoric pentru a caracterisa pre eroul român.

Am atins numai câteva din multele atacuri, ce ne aduce presa greacă, spre a o convinge, că nu cu asemenea procedări sĕ înfrăţesc popoarele din peninsula Balcanică.

Ar fi mai bine ca, în lupta micelor popoare pentru ecsistenţă, cum suntem noi şi Grecii, sĕ ne ajutăm, ear nu sĕ căutăm sĕ ne apĕsăm şi sĕ ne vătĕmăm intre noi; căci cu aceasta slăbindu-ne, vom da ocasiune altor popoare mai puternice sĕ se folosească de aceasta spre reul nostru. Duobus litigantibus tertius gaudeţ!“

---

crării, trofeele încrustate şi mai cu samă peatra cu soldatul şi prisonierul ni se par a spriginì opiniunea ce emitem. Soldatul poartă în cap un fel de căciulă ce seamănă a fi frigiană. Lipsa de veri-ce înscripţiune romană seau greacă, vetustatea monumentului dau încă acestei ipotese şi mai multă aparinţă de adevĕr.

In urma intervenirii administraţiunii judeţului către d-l ministru al instrucţiunii publice se aşteaptă ca vre-unul dintre disttinşii nostri archeologi sĕ meargă la Adam-clisè.

„Farul Constanţei.“

Articulul de mai sus ce este publicat în „Timpul“ nu ne privesce pe noi deadreptul, dar fiind că astăḑi peninsula balcanică este aşa ḑicênd la ordinea ḑile, noi împrumutându'l din numitul ḑiariu îl reproducem pentru ca sĕ vadă şi cetitorii nostri raportul dintre cele doue naţionalităţi despre care tratează articulul şi care au aceleşi pretensiuni la massa ereditară după moartea „bolnavului“ dela „cornul de aur“.

Sinodul archidiecesan.

Şedinţa XVIII (9/21 Maiu).

Şedinţa se deschide la 6 oare seara. Protocolul şedinţei premergĕtoare nefiind gata autenticarea lui se amână.

La ordinea ḑilei continuarea raportului comisiunei finanţiare, asupra punctului VIII al raportului anual al consistoriului archidiecesan ca senat epitropesc, referitoriu la zidirea unei locuinţe deasupra gheţariului din grădina archidiecesană strada Şevis.

Sinodul aprobează conclusul consistoriului, în contra acestui conclus însĕ însinuă vot separat deputaţii: Anania Trombiţaş, Ioan Bran de Lemeni, Parteniu Cosma, Iosif Barac, Iacob Bologa, Traian Meţian la care se alătură şi Escelenţa Sa Archiepiscopul şi Metropolitul.

Punctul IX din raportul consistoriului ca senat epitropesc referitoriu la introducerea discului odată în an la botez pentru un fond metropolitan.

Punctul X din acelaşi raport consistorial, ce privesce segregările şi mĕsurile luate de consistoriu pentru ca comunele bisericesci sĕ fie representate la tribunalele judecătoresci urbariale şi pentru a fi împărtăşite ca şi bisericele şi scoalele altor confesiuni.

Punctul XI referitoriu la paşii întreprinşi de consistoriu contra denegărei drepturilor, ce au avut bisericele şi scoalele noastre confesionale la folosirea cârciumăritului etc. — Se iau spre sciinţă.

Se raportează mai departe asupra:

a) Hârtiei consistoriului archidiecesan prin care se înaintează sinodului inventariul despre averea tipografiei archidiecesane.

Inventariul se restitue consistoriului archidiecesan, ca acesta sĕ esmită cât mai curênd o comisiune, care revĕḑênd condicele şi raţiociniile, sĕ clarifice posiţiunile neesacte şi sĕ raporteze despre cele constatate procsimului sinod.

b) Hârtia Inaltpreasânţiei Sale archiepiscopului şi metropolitului Miron Romanul ḑto 24 Aprilie 1880 Nr. 1804, prin care se comunică sinodului „un proiect de statut“ pentru fondul archidiecesan, carele conform conclusului sinodal din 1879 Nr. 49, va sĕ poarte numele Alteţei Sale imperiale principelui de coroană „Rudolf.“ — Statutul alăturat se primesce în totalitatea sa.

c) Representaţiunea comitetului parochial din comuna bisericească Acmariu, în care recomândă, ca realitatea ce se află de vênḑare în acea comună sĕ se cumpere din averea şi în favorul archidiecesei.. — Se transpune consistoriului cu indigitarea la conclusul sinodului din 1879 Nr. 141 şi cu însărcinarea de a se înforma fără amânare despre starea lucrului.

d) Cu privire la punct 5 din raportul comisiunei generale din anul curent, referitor la biblioteca archiepiscopească — sinodul conclude: Se însărcinează de nou consistoriul a se îngrigì pentru punerea în ordine a bibliotecei şi pentru procurarea celor necesare spre scopul acesta, fiind a se asterne raţiociniul pentru eventualele spese procsimului sinod spre încuviinţare — eventualmente a se raporta sinodului despre pedecile obvenite.

e) Propunerea deput. Dr. Stefan Păcurariu, ca pe basa statutului congresual pentru înfiinţarea unui fond a metropoliei în sensul §. 2 lit. *c)* sĕ concurgă şi archidiecesa cu o cuotă anuală la înfiinţarea acelui fond.

Ca contribuire la fondul metropolitan se votează din economiile fondului sidocsial din anul curent 1200 fl.

f) Hârtia consistorială Nr. 974 epitr. prin care se asterne raţiociniul epitropiei. — Se ia spre sciinţă şi se dă absolutoriu consistoriului pe anul 1879.

g) Hârtia consist. Nr. 1448 epitr. 1880, prin care se asterne bugetul *A.* despre mijloacele erariale, şi bugetul *B.* despre mijloacele proprii archidiecesane pro 1881.

Bugetul *A.* fiind consonanţă între suma acoperirilor şi recerinţelor — se ia spre sciinţă; cu privire la bugetul *B.* se trece în desbatere specială.

La titlu I.

Fondul sidocsial trecênd în desbatere specială s'au primit posiţiunile după cum sûnt induse în buget.

Şedinţa procsimă se anunţă pe mâne la 9 oare înainte de ameaḑi.

La ordinea ḑilei continuarea desbaterei speciale a bugetului.

Şedinţa se închide la 9½ oare seara.

Şedinţa XIX (10/22 Maiu).

Şedinţa se deschide la 9 oare înainte de ameaḑi. Se cetesc protocoalele şedinţelor XVII, XVIII şi se autentică.

Urmează la ordinea ḑilei continuarea desbaterei speciale asupra bugetului *B.* cu fondul de 30,000 fl.

Bugetul pro 1881 se stabilesce de sinod în tecstul alăturat la protocol.

In legătură cu pertractarea titlului VI „fondul archiepiscopiei“ se propune la posiţia 2-a „spese de călĕtorie pentru esmişii consistoriali“ ca din suma preliminată sĕ se acopere şi spesele de drum ale asesorilor consistoriali esterni când participă la şedinţele consistoriale. Această propunere sinodul nu o primesce.

In legătură cu posiţiunea 3 şi 4 din erogaţiunile acestui titlu.

Deput. P. Cosma propune stergerea „remuneraţiunilor nestabile“ ale casariului şi controlorului, şi punerea în buget a unei remuneraţiuni stabile de câte 800 fl. pentru cassariu şi controlor. — Se primesce.

La titlul IX „fondul tipografiei archidiecesane“ posiţiunea 6 din erogate, ce privesce ajutorarea vĕduvelor preotese din venitul curat al tipografiei, deput. P. Cosma propune ca distribuirea celor 800 fl. preliminaţi spre acest scop, sĕ remână în suspens, până nu se va scì prin purtarea unei contabilităţi esacte, cât e venitul curat al tipografiei.

Propunerea aceasta nu se primesce.

In legătură cu pertractarea fondului bisericilor sĕrace titlul XIX.

Deput. P. Cosma propune: ca aşa numitul „fond manual“ compus din sumele întrate la consistoriu pentru bisericile sĕrace, şi administrat până acum separat, sĕ se administreze pe viitoriu la epitropie în favorul fondului bisericilor sĕrace. — Sinodul adoaptă această propunere.

Deput. A. Trombiţaş ca raportor al comisiunei pentru propuneri, raportează asupra propunerei deput. Dr. St. Păcurariu, de a se da un ajutor de 200—300 fl. comunei bisericesci din Hurez. In numele comisiunei propune: ca cererea din cestiune sĕ se transpună consistoriului spre competentă afacere.

La propunerea deput. P. Cosma însĕ sinodul decide: de oarece propunerea amintită nu este motivată, nu se poate lua în considerare.

Urmează la ordinea ḑilei raportul comisiunei petiţionare.

Raportorul Dr. A. Todea raportează asupra următoarelor petiţiuni întrate la sinod:

a) Rugarea lui Nicolau Tarcea din Streza-Cârţişoara, pentru esmiterea unui comisariu consistorial în afaceri bisericesci (Nr. 57/1880 sin.)

b) Rugarea comitetului parochial din Felţa pentru un ajutoriu (Nr. 576 sin. ex 1880).

c) Rugarea comisiunei alese din partea poporului din Rĕşinari în causa ocupărei parochielor vacante (Nr. 62 a. 1880).

d) Rugarea lui Nicolau Ciucean din Rĕşinari pentru orênduirea unei cercetâri în causa fondului menit pentru conservarea criptei Marelui Andreiu (Nr. 62 b. 1880).

e) Rugarea comitetului parochial din Nucşoara penru un ajutoriu (Nr. 46 ex 1880).

f) Rugarea parochului Vasilie Basarab din Romoş pentru a cumpĕra pe sama clerului proprietatea sa de băi din Gioagiu (Nr. 57 c 1880).

g) Rugarea parochului Ioan Iosif din Draos pentru un ajutoriu (Nr. 78/1880).

h) Rugarea parochului Luca Botean din Binţinţ pentru un ajutoriu pe sama scoalei (Nr. 70 c. 1880).

i) Rugarea locuitorilor din comuna Albac pentru instituirea unui al 2-lea paroch.

k) Rugarea comitetului parochial din Ruda (Zarand) pentru un ajutor la zidirea scoalei (Nr. 90/1880).

l) Rugarea lui Georgiu Bardoşi din Băiţa pentru a se distribuì din fundaţiunea Sofia Bardoşi, la copii seraci din Băiţa anumite cărţi scolare (Nr. 81 a 1880).

m) Rugarea clericilor absoluţi de gimnasiu din anul I şi II pentru a fi dispensaţi dela tacsa de 62 fl. prescrisă în regulamentul seminarial §. 62 (Nr. 104/1880).

n) Rugarea comitetului parochial din

Hunedoara pentru un ajutor pe sama scoalei (Nr. 46 b 1880).

o) Rugarea comitetului parochial din Gușterița pentru un ajutoriu pe sama zidirei bisericei (Nr. 78/1880).

p) Cererea protopresbiterului Ioan Papiu pentru a i se erta tacsele nou cununaților pe anii trecuți și a i se elibera ajutoriul de stat pe anul 1879 (Nr. 46/1880).

r) Rugarea lui Ghedeon Pavel din Arpașul înferior pentru a fi primit între clericii institutului Andreian (Nr. 62 c 1880).

s) Cererea profesorului seminarial Ioan Popescu pentru a i se computa cuincuenaliile dela data decretului seu profesoral (Nr. 62 d 1870).

Sinodul decide:

Rugările de sub *a) b) c) d) e) f) g) h) i) k) l) m)* se transpun consistoriului, cea de cub *n)* spre a o lua în considerare, eară cea de sub *o)* se transpune pe calea consistoriului comisiunei fundațiunei Șaguniane cu deosebită recomândare; cea de sub *p)* se respinge și petentul să se însciințeze despre aceasta pe calea consistoriului; cea de sub *r)* se respinge ca neaparținênd competenței sinodului; cu privire la cea de sub *s)* consistoriul se îndrumă a computa cuincuenaliile dela data decretului profesoral, începênd cu 1-a Noemvrie 1857, cu escepțiunea celor 2 ani petrecuți la universitatea din Lipsca.

Din causa petiției din urmă se încinge o discusiune mai lungă, în urmă la deslușirile date de predidiu că, cuincuenaliile, după spiritul regulamentului, au a se computa pentru servitii prestate activ, ear nu și pentru timpul ce 'l a petrecut cineva spre câscigarea de o ulterioară cultură scientifică;

sinodul ia conclusul mai sus amintit în această afacere.

De asemenea provoacă cererea clericilor de sub *m)* o discusiuue mai lungă; din causa propunerei comisiunei de a se lua această cerere în considerare elevilor absoluți de gimnasiu.

După deslușirile date de presidiu, că prin astfel de stergeri s'ar slăbi cu totul venitul seminariului, și s'ar împune prea mare sarcină fondului seminarial prin alimentarea tuturor elevilor, ear pe de altă parte ar trebuì să se modifice regulamentul votat de sinod în anul 1877, care nu permite astfel de dispensări și după ce o propunere a deput. D. Comșa de a se crea pe vre-o cale oare-care ajutoare (sau stipendii) pentru clericii săraci, cu scop de a primì apoi alimentarea gratuit — se respinge — sinodul ia decisiunea amintită mai sus la lit. *m)*.

Urmează la ordinea ḑilei raportul comisiunei pentru bugetul casei.

Raportorul Georgiu Dănilă propune și sinodul face următoarele decisiuni:

a) Biroul sinodal se îndrumă a computa și licuida diurnele și spesele de călătorie conform §. 25 din regulamentul afacerilor interne, computând deputaților esterni diurne pe câte 2 ḑile mai mult decât presențiile.

b) Ca pausal pentru biroul sinodal se votează 50 fl.

c) Spesele să se acopere la asignarea presidiului din fondurile archidiecesane.

d) Deputații sinodali, cari nu'și vor fi ridicat competențele până la 1 Octomvre a. c. se consideră a fi renunțat la aceste competențe.

Urmează la ordinea ḑilei raportul comisiunei bisericesci.

Raportorul A. Ghidiu cu privire

a) la rugarea comunei Săcătura pentru turburări religioase (Nr. 28/1880);

b) la rugarea mai multor locuitori din comuna Ampoița pentru reîntregirea parochiei (Nr. 38/1880) propune și sinodul la deslușirile date de presidiu decide, ca rugarea de sub *a)* să se transpună consistoriului, ear cea de sub *b)* să se restitue petenților pentru a se acomoda procedurei usuate în astfel de afaceri.

Cu aceste fiind eshauriate obiectele supuse pertractărei în sesiunea presentă, și ședința presentă cea din urmă a acestei sesiuni presidiul învită pre sinod a dispune cele de lipsă pentru autenticarea protocolului ședinței acesteia ultime.

Sinodul decide: protocolul acestei ședințe se va autentica mâne la 11 oare înainte de ameaḑi de o comisiune specială, compusă din toți deputații ce vor mai fi presenți în Sibiiu.

Presidiul aruncând o privire retrospectivă asupra lucrărilor acestui sinod, constată, că sesiunea din acest an a ținut mai mult decât ori care alta din trecut. Interesul cu care deputații au participat până în oara din urmă la desbaterile din ședințe arată, că ei au un viu interes pentru trebile bisericesci, scolare și culturale, de unde deduce un progres și o desvoltare îmbucurătoare pe calea sinodalității. Chiar și împregiurarea, că asupra unor puncte s'a încins discusiuni mai vii, este dovadă pentru zelul ce'l au deputații sinodali, pentru promovarea instituțiunilor noastre constituționale bisericesci. Esprimând în urmă convingerea sa, că între toți domnesce bună înțelegere pentru înaintarea trebilor comune, imploară binecuvêntarea ceriului asupra lucrărilor sinodului.

Cu aceste dând deputaților binecuvêntarea sa archierească, declară sesiunea ordinară a acestui sinod de încheiată.

Ședința se termină la 2 oare după ameaḑi.

Corespondențe particulare

ale „Telgrafului Român.“

Bungard, comitatul Sibiiului în Maiu v. 1880. Stimate d-le Redactor al „Telegr. Roman“! Subsemnații avem onoarea și îndemnarea a Vě ruga, ca cu privire la acea grea cercare asupră-ne să binevoiți a aduce la espresiune publică și din partea noastă următoarele:

Sêrmana noastră comună, vecină cu cetatea Sibiiu și residența Metropoliei noastre, o turmuliță de 150—160 familii, aproape 700 suflete, români gr. or., și vre-o 7—8 familii (bulgari) de rel. a. luter., 30 suflete, — deși într'un interval de 70 ani a fost ferită de atacarea arșiței focului, — eată acum soartea fatală ne-a cercat cu un incendiu prima-dată în 1 Aprile (20 Martie), prin care s'a mistuit 35 familii, partea cea mai mare nu numai clădirile economice, bucate și unelte de economie, — ba chiar și casele — așa încât a rămas nenorocitul om cu a sa familie în vatră de ruine. Amintim încă, că acest incendiu a mai răpit și 3 bărbați bravi, economi de laudă, luptându-se pentru bunul și averea sa, și înpreună cu acestia la 50 vite, parte cornute, parte cai afară de porci, viței etc.

Cu toate aceste ne mângăiase speranța, că soartea fatală 'și va fi solvit jocul său, că cei neloviți vom spriginì pre atacații — dar vai! la 8 Maiu (26 Aprile) s'a escat tot pre la terminul primului incendiu, adecă la 9 oare seara un incendiu ne-mai pomenit, așa încât în 10—15 minute a fost în flacăra focului preste 50 familii. Nefiind rěgaz și putință bieții părinți se îngrigiau singuri de eliberarea fiilor sěi de înfricoșatul pericul al vieții, din care causă și în acest rênd au ars vre-o 10 vite cornute, mai mulți viței, porci etc. Carěle de curte, uneltele de economie sau prefăcut în cenușe mai fără escepțiune, apoi pre lângă toate șurile și alte edificii a acestor familii au ars partea cea mai mare și casele cu toate ce se aflau într'ênsele. Nu e mirare pe când a fost un vênt atâta de vehement, încât cugetam, că astă-dată întreaga comună va rěmânè o ruină. Causa escărei focului nu se scie cine este, ear dauna se urcă preste 70,000 fl. val. austr.

Pre când se afla sêrmana mică comună, chiar între luptele cele mari contra focului, au alergat bravii nostri vecini din cetatea Sibiiu, din Gușteriță, Șelimbĕr, Mohu ba chiar din îndepărtata Cisnădie cu proasce de apă întru ajutoriu. Le dăm cu puține cuvinte călduroasa noastră mulțiumire, căci deși vêntul vehement ajuta cu totdeadinsul focului și'l arunca în toate părțile, ceea ce împedeca pre toți dela ajutoriu totuși au fost în stare a scăpa cu forța vre-o 3—4 case de zid din mijlocul arșiței focului.

După aceste aducem (deși ceva târḑiu) curata și cordiala noastră mulțămită acelor p. t. Domni privați, precum și comunelor, cari în urma focurilor întêmplate s'au arětat cu milă spre nenorociții nostri cu bani, bucate, vestminte ș. a., pe carii cu altă ocasiune i vom arěta cu numele împreună cu contribuirile încurse din zelul cel curat ce l'au avut față cu noi, ne vom arěta prea mulțămitori și către acei, cari în viitoriu ne vor mai cerceta cu milă și ajutoriu. Dumneḑeu preste toți și toate va scì rěsplătì fie-căruia pentru facerea de bine al deaproapelui.

În numele comunei

Teodor Necșa m. p.,
paroch gr. or.

George Modran m. p.,
antiste.

Convocare!

În Scopul ponderos, al „instituirei reuniunei învěțătoreci,“ — cu reședința în Sighișoara; — conform punctului 4 din laudabilul Cercular al Veneratului Consistoriu archidiecesan român ort. greco-orient. dto 7 Iunie Nr. 1613 din anul 1879, — în înțelesul conclusului staverit în ședința conferențelor învěțătoresci dela 15 August anul espirat; — însărcinat fiind subcrisul cu convocarea unei adunări generale: — am onoare a învita pre toți p. t. învěțătorii din protopresbiteratul Sighișoarei și giur pe $^{1}/_{13}$ Iunie 9 oare a. m. c. la o adunare generală ținêndă în opidul Sighișoara în biserica noastră din loc, — la care adunare generală cu respect se învită și alți onoratiori, amici ai culturei și progresului.

Sighișoara 18 Maiu 1880. v.

Dimitrie V. Moldovanu m. p.,
presbiter și învěț. primar.

Varietăți.

* Împĕrăteasa Rusiei a murit în urma unei lungi suferințe de pept. Dênsa este o princessă născută din Hessen-Darmstadt, mătușe a principelui Bulgariei Alecsandru.

* (Postal). Direcțiunea postală reg. ung. din Sibiiu aduce la cunoscință că dela 10 Iunie n., cu trenul care pleacă din M. Oșorheiu la 1 oară și 40 minute după ameaḑi se vor espeda toate espedițiile postale. Epistole și pachetele cari au se fie transportate cu acest tren au așa dară să se dea la postă până la 11 oare și 30 minute înainte de ameaḑi.

* (Comitatul Sibiiu). La ordinea ḑilei în adunarea generală, carea precum am anunțat deja se va ținè în 7 Iunie n., vor ajunge la desbatere 212 obiecte.

* (Inspecțiuni de trupe) se vor face în stil mai mare la toamnă în Lemberg, Cracovia și Cernăuți. Comandantul general din Sibiiu după cum ne spune „Kelet“ a sosit la 1 Iunie spre acest scop în Cluj.

* (Esamenul de maturitate) la gimnasiul de stat din Sibiiu va avè loc în 7 și 8 Iunie n.

* (Maial) au ținut în 2 Maiu n. mai mulți Români din Sibiiu și în 3 Maiu fetițele dela institutul evangelic de educațiune. Aceste din urmă avură timp foarte frumos.

* (Banii orfanali) — după un cercular al ministrului de interne adresat tuturor municipiilor — dela anul 1881 încolo se vor percentua numai cu $5^{4}/_{10}$ %, eară după pretensiunile scaunelor orfanale se vor plătì în loc de 7% nu mai 6%.

* (Esplosiuni de prav) s'au întêmplat în ḑilele din urmă a lunei trecute și adecă una în 29 Maiu în fabrica din Wetberen, aproape de Gent, în urma căreia s'au nenorocit foarte multe persoane. Până acuma s'au găsit 10 morți. Apoi altă esplosiune colosală s'a întêmplat în 31 Maiu în Leva, prin carea s'a omorît un om și s'au mutilat alte 6 persoane.

* (Arme). După cum ne spune „Tagespost“ din Stiria din fabrica de acolo se transportează mereu arme pentru Francia, Austria, România, pentru republica argentină și chilenă în America. Decurênd s'au togmit în această fabrică multe pusci și pentru Chinezi, cari se vor transporta în China de o comisiune ad-hoc.

* (Nebunii (mode) parisiane). Din Paris vine scirea despre nebunia cea mai nouă ce s'a respândit între femei. Femeile își colorează pĕrul în fășii albe, roșii, negre, galbine și poartă frisuri de fășii colorate.

* (Înnotătoare celebră). O Engleză, miss agnes Beckwith, în etate de 18 ani, care a devenit celebră prin aptitudinea sa pentru notațiune și care a percurs anul trecut pe Tamissa, o distanță de 8 leghe în 6 oare și jumětate a făcut, ḑice Standard, o nouă încercare mai estraordinară încă.

În presența mamei sale și a tatălui seu, profesor de notațiune foarte cunoscut la Londra, și a unei mulțimi curioase a înnotat treiḑeci oare consecutive în marele basin al balenei în aquariul din West-minster.

Inaintea semnalului de plecare, multe persoane au căutat să se asigure dacă miss Beckwith nu purta cu sine vre un aparat de flotațiune.

Investmêntată ca mateloții s'a afundat în basin; apoi, dând de fund, iute s'a desbrăcat, și apăru la suprafață cu un simplu corsagiu de pagiu și într'un pantalon de mătasă neagră, tivetat cu roșu. In primele oare, miss Beckwith a despicat apa cu vigoare, făcênd tot felul de evoluțiuni cu o abilitate distinsă, și chiar valsând în giurul basinului.

Către oarele 11 seara, ca să se repause se așeḑă pe spate. Cu toate că după condițiunile remasului, îi era permis să ese din apă odată și să se repause o jumětate oară, ea n'a voit să profite de acest favor. La oara mesei, părinții sei 'i-a dat ceaiu, carne și pesce. Când judecătorii anunciară, că miss Beckwith 'și-a terminat cursul și că putè să ese din basin, aplausele se ridicară din toate părțile și flori acoperiră pe înfatigabila înnotătoare.

„Sportul“

* (Influența climei). Eată ḑice „Resb.“, o probă curioasă despre influența mediului în care trăiesce cineva. Se scie că Caucasul este locuit de cei mai frumoși oameni de pe fața pămêntului. In 1816, câteva sute de familii din Würtemberg emigrară în Transcaucasia; ele se așeḑară împregiur de Tiflis, în districtul Ielisabethpol. Acesti coloni aveau figura lătăreață pătrată, pĕrul blond sau roșu, ochii albastri spălăciți. Dar, chiar dela cea d ntâiu generație chipul lor se schimbă; pĕrul negru, ochii negri deveniră mai puțin rari.

La a doua generație, schimbarea era așa de mare încât nimeni n'ar fi putut recunoasce originea șvabă a colonilor; ochii negri, pĕrul negru deveniră regula, obrazul devenì prelung și nobil, talia, încă înaltă, se făcu subțire, grațioasă și flecsibilă. Würtembergezii, din Caucaz nu s'au împărechiat nici odată decât tot cu Würtembergeze, si nu este un singur esemplu de căsătorie cu o Georgiană. Prin urmare mediul și numai mediul este care a schimbat așa de repede pe Șvabi în Circasieni.

Îndreptare. În nrul trecut varietățile, din cause nedependente de noi s'au strămutat din ordinea în care trebuia se fie.

Loc deschis.*)

Representanța comunală din Cristian a fost hotărît în anul 1879, a retrage o dotațiune scolară presentată din cassa alodială dela anii 1850|1 încoace, voind a deobliga pe singura-

*) Pentru cele de sub rubrica aceasta Redacțiunea nu ia responsabilitatea. R.

tecii membri comunali în 3—4 classe la contribuire pentru fondul scolar.

Lucru ciudat că toate vecinătăţile făcuseră front şi recuraseră în contra acestei hotărîri comunale.

Resultatul decisiunei este cunoscut, căci în congregaţiunea comitatensă din Octombre 1879 s'a pertractat acest obiect şi s'a refusat aprobarea acelei hotarîri comunale chiar în contra propunerei comisiunei.

Representanţa comunei Cristian însă a reînnoit în 11 Ianuarie 1880 aceeaşi hotărîre şi s'a rugat pentru aprobarea hotărîrei nouĕ.

În contra acestei hotărîri întreaga comună, afară de acei virilişti şi membri ai comunităţei, cari s'au întrepus pentru hotărîrea lor — a recurat şi a dovedit, că lipsesce necesitatea pentru această hotărîre, deoarece cassa alodială atât în anul 1879 cât şi în anul 1880 a fost în stare a plăti salariul învĕţătorilor, resfrângêndu-se astfel afirmaţiunea opusă a comunităţii.

S'au mai descoperit apoi în preliminariul cassei alodiale mai multe încorectităţi, economisiri posibile şi venituri estraordinare, cu totul neconsiderate, ce tocmai dovedesc, că cassa alodială poate împlini deobligaţiunea sa în privinţa dotaţiunei scolare. Totdeodată însĕ s'a dovedit şi ilegalitatea modalităţii repartiţiunei propuse în 3—4 clase, cu provocare la ordinaţiunea ministeriului ces. reg. pentru culte şi instrucţie din 27/2,1855 numer. 7245 ex. 1854 §. 30 lit. g, — cu provocare la legea pentru scoalele poporale, legea comunală şi legea de dare, pentrucă aceste legi permit o repartiţiune numai asupra puterei contribuabile, nu însĕ după volnicia unor funcţionari comunali egoistici.

A bună samă această espunere propusă de repartiţiune nu s'a presentat spre luare la cunoscinţa şi aprobarea mai înaltă, căci altcum n'ar fi fost cu putinţă ca comitetul administrativ al comitatului sĕ se unească în propunerea aceea, a recomanda adunărei generale aprobarea hotărîrei comunităţii şi respingerea recursului adus în contra ei.

Atragem deci atenţiunea acelor factori normativi la aceea împregiurare, că pentru judecarea acestei afaceri de cea mai mare importanţă, este de lipsă presentarea acelui conspect de repartiţiune, şi adecă astfel ca la tot postul sĕ se arete fidel şi sincer într'o rubrică contribuabilitatea din anul trecut, sau — dacă prescrierea dării s'a făcut deja — din anul trecut Numai din acest conspect se va vedè dacă repartiţiunea în forma aceasta de clase este după lege admisibilă sau ba.

Totdeodată jăluitorii cred, că sunt deobligaţi, a mai atrage atenţiunea încă la o împregiurare de cea mai mare insemnătate. Stând la îndoială, dacă hotărirea comunităţii se va aproba sau ba, comunitatea s'a şi îngrigit, şi din păşunit „în văi“ şi apoi din pădurea tăiată „între vii“ au dat în arêndă în primăvara aceasta un teren cam în 200 parcele pe timp de 3 ani, curgênd astfel pe tot anul aproape la 2000 fl. v. a. în cassa alodială. Venitul acesta lipsesce şi în preliminariul cassei alodiale pro 1880; şi această esarêndare s'a făcut cu intenţiunea, de a coperì salariul scolar. Comunitatea ar fi trebuit deci sĕ'şi retragă propunerea ei respectivă şi sĕ ceară totdeodată aprobarea esarêndărei efectuite.

Asupra acestor momente ne permitem a atrage atenţiunea atât a onoratului comitet comitatens cât şi a membrilor onoratei congregaţiuni generale.

Cristian în 16 Maiu 1880.

Jăluitorii.

Bursa de Viena şi Pesta

din 3 Iunie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	108.15	107.60
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	91.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	101.—	100.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	88.30	88.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	126.20	126.25
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	93.75	94.50
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	93.50
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	93.—	93.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	92.50
Obligaţiuni urbariale transilvane .	92.75	92.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ţecimei de vin	93.—	92.7/8
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.80	72.58
Datorie de stat în argint . . .	73.30	73.25
Renta de aur austriacă	88.80	88.70
Sorţi de stat dela 1860 . . .	129.75	130.—
Acţiuni de bancă austro-ung. .	883.—	882.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	273.80	273.60
Acţiuni de credit austr. . . .	261.15	262.50
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	111.56
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.55	5.54
Napoleon	9.36 1/2	9.36
100 marce nemţesci	57.80	57.85
London (pe poliţa de trei luni) .	117.70	117.60

Economic.

Sibiiu 1 Iunie n. Pro hectolitră: Grâu 8.40—9.40; grâu sĕcăreţ fl. 6.90—7.90; sĕcară fl. 5.40—5.80; Orz fl. 4.60—5.; Ovĕs fl. —.—.— Cucuruz fl. —.— —; Mălain fl. 6—.7; Cartofi fl. 2.50—3; Semênţă de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 7—8 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—— ; Sĕu de luminări fl. 24—25; Lumînări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21.; Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de viţel 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Budapesta, 29 Maiu n. Inceputul sĕptĕmânei trecute a fost cam rece, pe la mijlocul sĕptĕmânei însĕ domolindu-se temperatura, ceriul s'a înnorat şi ne-a umplut cu ploi calde şi foarte binefăcĕtoare. Aceste însĕ n'au ţinut mult, şi pe la sfêrşitul sĕptĕmânei ne-am bucurat earăşi de un timp foarte cald. Temperatura s'a urcat în cele 2 ţile de pe urmă rapid, căldura a crescut iute dela + 13 până la + 25° R. Ceriul însĕ earăşi a început a se înnora, căldura a mai scăţut încâtva, semne că în cele mai de aproape ţile vom fi earăşi surprinşi de ploaie, care n'ar strica. Cu un cuvênt, timpul pe la noi umblă aşa de favorabil, încât cu cea mai mare positivitate putem afirma de acum, că anul acesta, dacă timpul de acum va ţinè vre o 3—4 sĕptĕmâni, va fi un an foarte roditor. Bucuria între economi şi neeconomi este astăţi pretutindinea pe aici cu atâta mai mare, cu cât toate rapoartele sosite până acuma din provincii constată faptul atins de altmintrelea în raportul nostru economic din rêndul trecut, că frigul de mai înainte n'a stricat sĕmĕnăturilor mai nimic, şi cele cari tură puţin atacate prin timpul favorabil s'au recules foarte bine. Pe lângă toate aceste târgul din sĕptĕmâna trecută s'a ţinut la preţurile de mai înainte, ba unele articole se vêndură cu 10—15 cr. şi mai scump. Aşa notăm în special:

Grâul la 60,000 m. m. cu fl. 10,15—10.50; sĕcara la 4—5000 m. m. cu fl. 9.80—10.20; orzul la 2000 m. m. cu fl. 7.80—8; ovĕsul la 6000 m. m. cu fl. 6.25—7.65; cucuruzul la 10,000 m. m. cu fl. 7.45—7.55; făina şi de astădată a trecut foc; asemenea şi păstăioasele şi adecă: fasolea cu fl. 10.25—10.50; lintea cu fl. 8—15; mazĕrea cu fl. 11—15; mălaiul cu fl. 7.80; sĕmênţa de in cu fl. 13; sĕmênţa de cânepă cu fl. 8.50—9 (per 100 chilogr.)

Porcii 62.800 la numĕr trecură foarte bine. Din Ungaria de jos s'au aflat în târg 5330, din România 1260 şi din Ardeal 70 capete; unsoarea de porc trecu cu fl. 60—61; slănina cu fl. 57—58; sĕul cu fl. 41—42; spirtul *en gros* cu fl. 33—33.25 *en detail* cu fl. 34—36; cartofii cu fl. 5—5.50.

Peile de bou cu fl. 110—115; de vacă cu fl. 105—110; de viţĕl cu fl. 185—190; de oaie cu fl. 64—70; de miel cu fl. 70—80; de capră cu fl. 52—55 toate per 102 dărabe; cele de cal cu fl. 8—10 părechea.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 3 Iulie şi 3 August imob. lui Ladislau Stancz în Cluj; în 5 Iulie imob. rĕmasului după Michail Galfi în Cluj (trib.); în 2 Iulie şi 2 August imob. lui Leopold Nagy în Orăştie (trib. Deva); în 2 Iulie imob. lui Nicolae Roşca în Archid (judec. cerc. Teaca); în 7 Iulie imob. lui Avram Popa în Ciugud (trib. Alba-Iulia); în 25 şi 26 Iunie, apoi 23 şi 24 Iulie imob. massei concursuale a lui Iosif Hadnagy în Dalnoc şi Leţfalĕu (trib. K. Oşorheiu); în 9 Iulie imob. lui Ioan Müller în Filetelnic (judec. cerc. Sighişoara); în 17 Iulie imob. lui Iosif Kovács în Coli (judec. cerc. Székelyhid); în 6 August şi 6 Sept. imob. contelui Iosif Bethlen sen. în Cluj (trib.); în 10 Iulie şi 10 Aug. imob. lui George Fenechi în Şinca nouă (judec. cerc. Făgăraş); în 6 Iulie imob. lui Iosif Cseke în Vaia (trib. Murĕş-Oşorheiu); în 22 Iulie şi 23 Aug. imob. lui Stanciu Cârje în Viştea de jos (judec. cerc. Făgăraş); in 2 August şi 1 Sept. imob. contelui Francisc Haller în Feriház (judec. cerc. Sighişoara).

Anunciu.

Am onoare de a aduce la cunoscinţa onoratului public român, că după o pracsă mai bine de 6 ani în calitatea de medic secundariu atât într'un spital dintre cele principale din Viena, cât şi în primul institut de cură cu apă rece de acolo, — m'am stabilit pentru sesonul de vară la

Gräfenberg

(Silesia-austriacă)

ca conducĕtoriu a celui mai vechiu institut de cură cu apă rece — fundat de însuşi nemuritoriul **Priesnitz.**

Informaţiuni mai de-aproape cu privire la această cură stau gata şi cu plăcere a comunica în decursul sesonului — direct dela Gräfenberg, eară în celalalt timp dela adresa mea stabilă.

Viena IV. *Goldegg-Gasse Nr. 9.*

Dr. **Hosanu,**
medicul institutului Priesnitz
din Gräfenberg.

[40] 1—3

Nr. 101/1880/ppresbit. 2—3

EDICT.

Ioan Domnariu din Apoldul superior, comitatul Sibiiului, pretura Mercurii, carele preste 9 ani de ţile a părăsit pe socia s'a Ana Moga tot de acolo, fără a i se sci ubicaţiunea se citează prin aceasta a se presenta înaintea scaunului ppresbiteral subsemnat, în termin de un an, şi anume până în 4 Maiu 1881 st. v. spre a respunde la acţiunea divorţială a soţiei sale, căci a din contră se va pertracta şi decide procesul intentat asupră-i şi în absenţa lui.

Dela scaunul ppresbiteral al tractului Mercurea în 3 Maiu 1880.

I. Droc m. p.,
adm. prot.

Doctor universae medicinae

Henric König,

medic practic şi **specialist** în **obstetricale** (de a le moşitului) şi **boale de a le femeilor** în

Sibiiu, în strada Morii Nr. 27.

Ordinează în fie-care ţi dela 3—6 oare după ameaţi. [28] 2—4

Anunciu

pentru neguţătoria subscrisului, care constă din mărfuri curente, mode şi manufactură se caută ca

învĕţăcel

un tinĕr cu purtare morală bună, absolut cel puţin de douĕ classe reale sau gimnasiale.

Tinerii de stare materială mai miseră vor fi prevĕduţi pre lângă victuale, şi cu îmbrăcăminte.

Doritorii de a se aplica ca învĕţăcei au a se adresa la subscrisul până în 20 Iulie st. n. 1880.

Abrud în 28 Maiu 1880.

Dionisiu Balossu,
comerciant.

[29] 3—6

Audiţi, vedeţi şi miraţi-vĕ!

Mărfurile de argint Britania, primite dela o massă concursuală a unei mari **Fabrice de argint Britania,** devenite falită, se dau cu ori ce preţ sau mai bine ţis gratuit.

Trimiţênd **fl. 6.95** în bani gata s'au cu rambursă ori cine primesce următoarele **47** obiecte cu a patra parte din valoarea reală, şi adecă:

Bucăţi 6 **Cuţite de masă** escelente, mănunchiu de argint Britania, cu cuţitari adevĕrat englezesci
„ 6 **Furcuţe** de cele mai fine, argint Britania, dintr'o bucată.
„ 6 **Linguri de mâncare** de argint Britania, grele şi massive.
„ 12 **Linguriţe de cafea** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 6 **susţiitoare de cuţite** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 1 **lingură mare de lapte** de argint Britania, masivă
„ 1 **lingură mare de supă** de argint Britania, grea.
„ 6 **filigeane Victoria** englezesci, ciselate foarte fin.
„ 2 **sfeşnice pe masă de salon** Britania pline de efect.
„ 1 **sită de te** de argint Britania.

Toate **47** obiecte au costat mai nainte 30 floreni şi costă acum numai floreni 6.95.

Toate **47** obiete sûnt fabricate din cel mai fin şi cel mai solid argint Britania, care este unicul metal ce esistă pe lume care în veci remâne alb şi nu se poate deosebi de argintul adevĕrat nici după o folosire de 25 ani; **pentru aceasta garantează.**

Ca dovadă, că anunciul meu

nu este înşelătorie,

mĕ deoblig prin aceasta în public, dacă marfa nu convine, **a o rentoarce fără nici o greutate.** Îndrept la epistolele de mulţămită ce mi-au venit, şi pe cari îmi voi permite a le publica succesiv. — Cine doresce deci a primi pe banii sei o marfă bună şi solidă şi nu lăpĕdătură, sĕ se adreseze numai cătră

A. Fraiss, 4

Viena, Rothenthurmstrasse 9, vis-à-vis de palatul archiepiscopesc.

Prafurile musante lacsative din Elöpatak

conţin compositiunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpatak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmuri de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură în gât, umflături de ficat şi splină, îngroşarea ferei, petri în feare şi gălbinare la respirarea grea şi baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecţiuni cataralice ale rerunchilor, a beşicei şi canalului de urină, în contra formărei de nĕsip, la catare cronice şi umflături ale matricei, curgere, dispositiune la vrsare de sânge, la ameţeli, suirea sângelui cătră cap şi cătră piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât **sarea scumpă de Karlsbad,** cât şi **prafurile lui Seidlitz.**

Preţul unei scătuice ce cuprinde 12 dose cu îndreptariul spre folosire cu tot **1 fl.**

Depositul general: În **Braşov** la apotecariul **Szava;** în **Sibiiu** la **F. A. Reissenberger,** comerciant. [16] 10—12

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 62. Sibiiu, Marți 27 Maiu 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 26 Maiu.

Putem ḑice: sevêrșitu-s'au. În ședința casei deputaților de Sâmbătă s'a primit și proiectul pentru regulalarea proprietății în Transilvania, modificat de comisiunea de justiție în desbatere generală. Desbaterea specială va fi de puțină importanță. Majoritatea casei deputaților are și pânea și cuțitul a mână, ea împarte și împărțind parte face... — Deputatul P. Cosma a cerut amânarea desbaterei proiectului din motiv, ne spune „P. Ll.", că proiectul din cestiune era ceva cu totul deosebit de cel cunoscut al guvernului prin urmare nestudiat de a se putè desbate asupră'i. Amânarea a fost spriginită de dep. G. Popp și de Csanády, însĕ maioritatea a mijlocit ca sĕ se înceapă numai decât desbaterea generală a proiectului.

Ei bine! nu este acesta cel dintâiu proiect, care s'a votat fără de a se ținè compt de vocea poporului din Transilvania. Sute de ani adevěratele interese a le acestei țĕri au fost călcate în picioare de guvernele, ce s'au succes unele după altele. Puternicii ḑilei de atunci au impilat, au despoiat, care după cum i a fost pofta, însĕ cu toate aceste poporul, care era un spin în ochiul acelor guverne, a remas, și ca eroii din legende, după toate suferințele se arată mai frumos și mai viguros de cum era mai înainte. Și legea aceasta nouă va fi apăsătoare asupra Românilor, vor pătimì mulți particulari după cum au pătimit și până acum, dar cu toate aceste Românii deprinși în suferințe vor scì, nu a elude legea, dar vor scì în mod legal, învinge urmările nefavorabile remase în lege: ascuțișul îndreptat asupràle se va tocì ca multe alte ascuțișuri în fața lor.

Ne oprim de astădată aici promițênd cetitorilor nostri, că precum ne am dat silință a i ținè în curent despre afacerea aceasta importantă, i vom încunosciința și despre cum s'a petrecut desbaterea proiectului pentru regularea proprietății din Transilvania.

O consciință rea trebuie că mustră internul hegemonilor nostri. Indată ce vĕd, că monarchul, care este al tuturor, este tot așa de aplecat ca și către dênșii, se turbură. Călĕtoria monarchului la Praga deci n'a întârḑiat a provoca resentimente, cari în presa ungurească merg până la copilărie. „Pesti Naplo" nu se rușinează a ḑice, că familia domnitoare vatĕmă pe Ungaria cea mare și pe credincioasa națiune maghiară, fiind cu atâta atențiune către Cechi. „P. Ll." întreabă emfatic, ce are sĕ facă atâta pompă și atâta scenĕrie la Praga după o visită atât de scurtă la Budapesta? Monarchul n'are lipsă de escusări și nu voim sĕ luăm sub scutul nostru pe Cechii, cari de multe ori nu se sciu modera. Insĕ, de altă parte nu putem consimți cu ideile cele din evul de mijloc, cari miroasă numai a prerogative și a supremație. Egalitatea proclamată de mult timp provoacă consciința, care e convinsă, că ceea ce s'a proclamat este încă neîmplinit.

Cestiunea care n'a amenințat Europa nici decum, dintre Bulgaria și România provocată de cea dintâiu ar fi terminată. Cetitorii nostri vor vedè la alt loc însemnătatea sau neînsemnătatea ei.

Mai cumpănitoare este cestiunea orientală în Constantinopole și în Albania. Conferența va avè loc în 15 Iunie n. Ea încă nu s'a întrunit la Berlin și un corespondent al ḑiarului „Times" o și înregistrează în matricula morților. Același corespondent însĕ speră, că o grupă de puteri se va afla, care sĕ ia asupră'și regenerarea împĕrăției turcesci. Grupa aceasta probabil o va constituì Englitera, Italia și Rusia, pe când celelalte puteri vor fi numai încunosciințate despre ceea ce are sĕ se întêmple cu Turcia și au sĕ păstreze o strictă neutralitate. Ba se vorbesce de un proiect conform cărui flota engleză sĕ ia pe bord 10,000 Italiani și jumĕtate sĕ'i desbarce la Scutari și jumĕtate între Grecia și Tesalia. Care sĕ fie scopul acestei desbarcări? „P. Ll." ḑice, că de-a aṭița resboiul universal și tot el cântă în nrul de Duminecă prohodul din urmă al Turciei, prorocind, că Turcia va mai da odată dovadă de vîrtutea ei militară, dară prin aceasta nu va împedeca moartea statului pe care ḑeii și oamenii l'a condamnat la moarte.

Dela Bucuresci aflăm, că representantul de până acì pe lângă republica francesă, Calimachi Catargi a plecat în 5 Iunie la Paris pentru a'și transpune literile de rechiemare și apoi a pleca numai decât la postul cel nou la London. Cogălniceanu încă va pleca cât mai curênd ca trimis român la Paris.

Conflictul bulgaro-român.

În unele din revistele noastre am atins foarte pe scurt de o neințelegere între guvernele din Sofia și Bucuresci, urmată din prea marea îngâmfare a Bulgarilor. Credem a face un serviț publicului nostru cetitoriu, când vom reproduce după „Alegătorul" o dare de samă care revarsă lumină asupra afacerei delicate, dintre Bulgari și Români. La întrevenirea Austro-Ungariei, Franciei și Angliei guvernul Bulgariei și-a retras proiectul, cu toate aceste este înteresant a cunoasce dispositiunea românească în fața stângacei purtări a guvernului bulgar.

Eată ce ḑicea „Alegătoriul" la 22 Maiu a. c. va se ḑică o ḑi înainte de ce s'a putut sci la Bucuresci cum se desvoltase mai departe afacerea în cercurile diplomatice normative:

„... Conflictul datează încă de la formarea statului bulgăresc. Cestiunea Arab-Tabiei, la care avem dreptul prin decisiunile comisiunilor de delimitare, și pe care vom dobândi-o în ḑilele aceste, a fost ecsploatată mereu într'un spirit de ostilitate de vecinii noștri Bulgari, cari se arătau și se arată nemulțămiți cu tractatul de Berlin. Uitând că acest tractat le-a dat oficial țara, pentru cari alții și-au vĕrsat sângele și banii, Bulgarii începură îndată sĕ manifeste pretensiuni în contra acelui tratat, sĕ se declare nedreptățiți de Europa, sĕ afirme drepturi asupra unei părți din teritorul cedat Serbiei, asupra Rumeliei, etc., numindu-se singuri moștenitori legitimi ai Turciei. Cine scie dacă mâne nu vor reclama pentru dênșii chiar Constantinopolea!

„La început, mai ales în cea ce privesce Dobrogea noastră, n'am dat nici o importanță pretensiunilor bulgărești; din potrivă am suris, când le auḑiam, după cum a trebuit sĕ suridem când am cetit și vestita geografie a d-lui Smirnoff. Acum însĕ când vedem, că pretesiunile lor nu rĕmân numai în sfera platonismului ci că se accentuează prin acte de ostilitate vĕdită, caută sĕ părăsim surisul și sĕ încruntăm sprânceana.

„S'au plâns Bulgarii, că siguranța le este tulburată prin bande de Turci formate in Dobrogea, cari le calcă teritoriul și 'i prădează, — voind prin a lor plângere sĕ ne înfățișeze Europei, ca nevrednici de a păstra ordinea în Dobrogea, și creḑênd sermanii, că Europa numai de cât va ḑice: Sĕ se dea Dobrogea Bulgarilor.

„Cât a fost de întemeiată această plângere, s'a vĕḑut din raportul prefectului Remus Opreanu, care cercetând lucrul la fața locului a spus totul pe numele seu. In curênd vom împărtăși cetitorilor nostri acest raport important în întregul seu.

„Poate că noi avem mai mult cuvênt de-a ne plânge de bandele de tâlhari, cu reședința în Bulgaria, dar nu ne plângem, căci nu putem protinde, de la vecinii nostri, nici destulă forță de guvernament, nici obiceiuri potrivite cu luminile veacului.

„Disordinea ce domnește în tinĕrul stat bulgăresc și nevoile ce au suferit bieții Turci, cari din pĕcate remăsese în Bulgaria, sunt o trăsură caracteristică a stării turburate a vecinilor nostri, în prima evoluțiune a statului lor. De la chipul cu care este guvernată Dobrogea și de la liniștea și siguranța publică, ce domnește acolo ar putè sĕ învețe multe necunoscĕtorii nostri vecini, cari au încercat în deșert până acum sĕ deducă agitațiuni pe terenul nostru.

„Al doilea act de grațiositate către România, din partea bunilor nostri vecini, a fost ofensa adusă representantului nostru diplomatic, d-lui Sturza.

„Sunt vr'o câte-va luni de când s'a dat, la Sofia, un prânḑ oficicial tuturor repretentanților țerilor străine. La acest prânḑ, numai representantul României n'a fost învitat. D-l Sturdza a făcut imediat cunoscut guvernului seu această ofensă, și a pornit la Bucureșci, unde se află și acum.

„Nu suntem în secretele ecsecutivei noastre și nu scim cum se va fi purtat d. Boerescu, în acestă împregiurare. Deresus'au ecsplicări guvernului din Sofia? Impăcatu-s'au lucrurile? Nu scim. Cea ce scim este, că ofensă s'a adus reprentantelui notru și că acesta se află în Bucureșci; că actul acesta manifestă și mai accentuat sentimentele guvernului bulgăresc către noi, și că bunii nostrii vecini caută pricina cu luminarea.

„Dacă un asemenea act s'ar fi produs în alte țeri, de sigur că ar fi urmat o reparațiune grabnică sau ruperea relațiunilor diplomatice, cu toate consecințele unei ast-fel de rupturi.

„Până acum n'am întrebat pe guvernul notru, unde stăm cu relațiunile României cu Bulgaria; astăḑi însĕ credem, că a început sĕ fie necesară o lămurire asupra acestui punct. Cerem dară un comunicat de la on. nostru ministru de afaceri străine.

„Nu vom discuta cestiunea din punctul de vedere juridic, nici nu ne spăriăm de emigrarea populațiunii din Dobrogea, căci scim, că mai multă lume vine din Bulgaria la noi, de cât de la noi sĕ se ducă în Bulgaria; dar vom constata, și cu această telegramă în mâna, tendința vecinilor nostri de a crea un conflict.

„Ei afirmă, în mod oficial în proiecte de lege aduse în Cameră, că *Dobrogea constitue o parte a Bulgariei.* Nu'i vom întreba: de când? căci dacă ar fi sĕ deschidem istoria, le-am citì drepturile noastre strevechi asupra acestui pământ; dar i vom întreba: Ce voesc, cu asemenea afirmațiuni nesocotite? Voiesc dênșii sĕ rupă relațiunile de pretinie cu România? Voesc dênșii sĕ închidem ori cărui Bulgar granițele noastre? Voesc dênșii ca cearta de vorbe, sĕ treacă în ceartă de altă speție?

„Ori-ce vor dorì vecinii nostri Bulgari, credem că în paguba lor se va întoarce. Gândească-se dar bine la resultat.

„Până acum privim lucrul ca o sburdălnicie copilărească, dar vine un moment în care nici sburdălnicia nu se poate suferì... Copilului neînțelegĕtor de cuvênt i se aplică corecțiuni mai simțitoare."

Nota ministrului Boerescu

cătră agenții români din străinătate, în afacerea proiectului bulgar asupra naturalisațiunei cetățenilor români de națională bulgară, după ce a fost publicată în ḑiarele principale din Viena și Budapesta o reproducem și noi după traducțiunea „Românului":

Domnule,

V'am comunicat printr'o telegramă, că guvernul din Sofia a prelucrat și a publicat un proiect de lege asupra naturalisărei străinilor în Bulgaria, că este hotărît sĕ'l supuie desbaterilor de urgență din adunarea națională și că unele părți din acest proiect privesc mai cu deosebire pe acei locuitori din Dobrogea, Serbia, Rumelia Orientală și din așa numitul imperiu otoman, cari sûnt de națională bulgară.

Și fiindcă această cestiune este de o mare însemnătate, apoi cred de trebuință sĕ completez chiar astăḑi relațiunile ce v'am dat prin telegramă.

După comunicările ce am primit până în momentul de față din Sofia, eacă care este resumatul stipulațiunilor relative la acordarea de drepturi străinilor în Bulgaria: 1) O ședere de cinci ani în țeară le acordă numai calitatea de supuși. 2) O nouă ședere de cinci ani, le permite a'și esercita drepturile politice.

Totuși articolul 3 face o escepțiune de la aceste reguli generale și hotărește: „Vor fi considerați ca cetățeni bulgari, fără vre-o altă condițiune decât presentând certificatul

unei comune bulgare, că au locuit într'ênsa, certificat, care va trebuì sĕ fie presentat după trei luni dela publicarea legei de faţă, toţi foştii supuşi otomani de naţionalitate bulgară, cari sûnt născuţi în Rumelia, sau în provinciile turcesci, sau în părţile acele din Bulgaria, care au fost anecsate la România şi Sêrbia şi cari 'şi-au stabilit locuinţa lor pe teritoriul bulgar mai nainte de publicarea legei de faţă.

„De asemenea vor fi cetăţeni bulgari, fără alte condiţiuni decât cele sus-citate, locuitorii de naţionalitate bulgară, cari se află în provinciile anecsate la România şi Serbia şi, nefiind hotărîţi a remânè acolo vor emigra în Bulgaria în termin de doui ani din ḑiua publicărei legei de faţă.“

Acest articol, în totalitatea sa, comite trei greşeli principale: Neagă istoricul; calcă toate prescripţiunile cele mai obicĭnuite din dreptul internaţional, şi este contrariu tractatului dela Berlin, căci el ţintesce, ca, printr'o mĕsură maestrită, care nu este togmai grea de pricepat, sĕ readucă şi sĕ prelungească printre diferitele elemente din peninsula balcanică, turburarea, pe care acel tractat s'a sforţat sĕ o numească.

A desemna Dobrogea ca o provincie bulgară anecsată la România, este a nega adevĕrul istoric. Dobrogea a fost pe rênd tartară, română, otomană, dar nici odată bulgară. Ea fu luată în secolul al 13 lea şi cu nisce fruntării mult mai întinse decât cele actuale de câtră principi români dela nisce triburi tartare. Principii români au fost aceia dela cari au smuls-o Sultanii la începutul secolului al 15-lea. In fine de Turcia a despărţit o Europa când, după resbelul din 1877—78, ordonà cedarea ei Românici. Guvernul princiar, printr'o circulară dela..... adresată representanţilor sĕi în străinătate, s'a vĕḑut nevoit sĕ'şi ridice vocea sa contra afirmărilor greşite şi a trebuit sĕ arete înlănţuirea împregiurărilor, pretensiunile istorice şi succesele militare ce 'i-au adus Dobrogea. Reînnoesc astăḑi aceste protestări spre a arĕta nulitatea tesei, care susţine, că Dobrogea ar fi un petic de ţeară rupt din Bulgaria. Singura analogie, care esistă încă de curênd şi care esistată vre odată între Bulgaria şi Dobrogea, a fost calitatea lor comună de a fi provincii otomane. Ambele au rupt aceste legături spre a merge la destinaţiuni opuse. Una s'a reîntors la un Stat, căruia i-a aparţinut deja altă-dată şi este fericită, că poate sĕ se împărtăşească de esistenţa lui independent şi prosperă; cealaltă, cu ajutorul unor sacrificii în care România a avut o parte largă, a fost transformată în principat autonom, căci a fost considerată în stare de a dobândì drepturile de autonomie, precum şi de a îndeplinì obligaţiunile acestei autonomii şi de a cumpănì responsabilitatea ce ea aduce cu sine.

Între aceste obligaţiuni ale unui principat, care este în special o creare a dreptului internaţional, figurează în prima linie respectarea regulelor prescrise de dreptul internaţional. Citatul articol 3 se presentă ca o călcare strigătoare a acestor prescripţiuni.

Ce conţine oare acel articol provenit nu din iniţiativa privată a unui deputat esaltat ci din propria iniţiativă a cabinetului din Sofia? El anuncie, că o simplă schimbare de domiciliu şi un certificat liberal de o autoritate sătească din Bulgaria sûnt de ajuns spre a transforma un supus Român din Dobrogea într'un cetăţean Bulgar. Aceasta înse nu este totul; proiectul nu se mărginesce în a crea un regim escepţional pentru indivizii, cari s'au stabilit deja în Bulgaria. El se agaţă şi de viitor; el prevede emigraţiunea, o încuragiază. El dispune că, ori-ce supus român din Dobrogea, care este de naţionalitate bulgară şi care, în termin de doi ani dela publicarea legei a emigrat în Bulgaria şi a dobêndit un certificat comunal bulgar, este *ipso facto*, fără vre-o altă formalitate, cetăţean bulgar In care timpuri, în care ţĕri a putut sĕ resulte naturalisarea cetăţenilor străini de simplul fapt, că s'au supus indemnului de a'şi schimba locul şederei? Nu este nici o vorbă despre trecutul emigratului, despre situaţiunea sa faţă cu Statul pe care'l părăsesce. Plătitu-şi-a el contribuţiunile îndeplinitu-şi-a el datoriile militare? N'a comis el vre-o crimă? Este el în regulă cu trecutul? I este de ajuns oare, spre a se lepeda de tot, sĕ puie o distanţă numai de câte va mile între vechia şi noua sa lucuinţă? Căci acel emigrat care a pâşit deabia preste fruntăria bulgară a devenit cetăţean bulgar şi prin urmare scapă de ori-ce urmărire.

Cabinetul din Sofia a adresat guvernului princiar cererea, sĕ negocieze un arangiament pentru liberarea fugarilor de sub drapel. Primirea ce a avut această propunere a făcut sĕ se spere într'o înţelegere şi formă, până la un punct oare-care, basa unui arangiament momentan.

Se admitem, că actul relativ la fugarii de sub drapel ar fi fost încheiat şi legea asupra naturalisărei votată, cum ar putè sĕ esiste amêndouĕ aceste acte unul lângă altul? Guvernul bulgar fidel obligaţiunilor luate, ar preda el ca desertori pe acele persoane, cărora tocmai desertarea le a adus cu sine dreptul de cetăţean bulgar?

Ce trebuie sĕ mai ḑicem încă despre deosebirea ce face proiectul de lege între supuşii străini de ori-ce provenienţă şi supuşii străini de pe teritoriele special adnotate? Trebue oare ca vecinătatea sĕ fie admisă şi stabilită in dreptul internaţional ca o calitate la naturalisare?

Cum se poate oare esplica deosebirea ce voesce sĕ facă proiectul de lege între supuşii Români de pe malul stâng şi cei de pe malul drept al Dunărei? Esistavor douĕ categorii de supuşi Români numai din punctul de vedere şi în intersul naturalisaţiunei bulgare?

Acì este tocmai punctul, unde cestiunea dobândesce o îndoită importanţă, şi tocmai din acest punct de vedere, se poate împuta cu drept cuvênt proiectului de lege, că formulează o contradicţiune faţă cu tractatul de la Berlin. Căci observaţiunile, care privesc pe supuşii români, pot fi aplicate de asemenea asupra supuşilor otomani şi sêrbi şi asupra Rumelioţilor, adecă aproape întregei peninsule balcanice.

Pentru a vorbì numai de supuşii români, vom ḑice, că articolul 3 desparte în douĕ classe pe aceia, cari sûnt de naţionalitate bulgară: Dacă locuesc pe malul stâng al Dunărei, ei sûnt străini, intocmai ca şi Spaniolii şi Englesii. Ei nu vor fi admişi la cetăţenia bulgară de cât numai in urma unei îndoite şederi progresive, din care fiece perioadă este ficsată la 5 ani. Dacă locuesc pe malul drept, dacă sûnt din Dobrogea, atunci situaţiunea lor este cu totul alta. Ei sûnt aproape cetăţeni bulgari; şi spre a devenì de tot, nu au trebuinţă de cât a indeplinì nisce condiţiuni, ce pot fi efectuite uşor şi repede. Vor perde capacitatea lor de a devenì cetăţeni Bulgari, numai aceia, cari după un termin de doi ani din ḑiua publicărei legei, nu vor fi părăsit Dobrogea — o parte din Bulgaria anecsată la România — şi nu se vor fi stabilit în aşa numitul principat bulgar.

Astfel dar Bulgaria, in mai puţin de doi ani dela subsemnarea tractatului dela Berlin, care 'i-a dat şi ei nascere, ridică pretenţiuni asupra Dobrogei, asupra Rumeliei, asupra unor părţi din imperiul otoman şi din Sêrbia, şi le revindică aceste părţi aproape pe faţă. Ea prelucrează o lege de naturalisaţiune, a cărei publicare numai nelinicesce statele vecine şi a cărei esecutare ar provoca o adêncă sguduire şi o încurcătură neevitabilă in toate relaţiunile sale.

Nu este de trebuinţă a strica multe cuvinte pentru aceasta, căci dela întâia privire chiar se poate mĕsura însemnătatea alărmătoare a acestei simptome.

Indată după aparitiunea acestui proiect de lege agentul diplomatic al Sêrbiei a protestat. Conducĕtorul agenţiei princiare române 'şi a făcut reservele sale categorice in numele guvernului sĕu şi 'mi a raportat arĕtêndu-mi, că proiectul de lege trebuia sĕ fie discutat cu toată graba de adunare şi că numai cu o mare osteneală s'a accordat o amênare de trei ḑile.

L'am împuternicit îndată sĕ 'şi reînoiască în scris reservele sale formale, sĕ ceară amânarea discuţiunii şi sĕ aducă faptul la cunoscinţa representanţilor din Sofia ai marilor puteri. In urma acestora am fost însciinţat, că discuţiunea a fost hotărîtă pentru . . . Maiu. In fine, ultima telegramă pe care o primesc de la agenţia princiară din Sofia, 'mi anunciă că însuşi A. S. principele Bulgariei a promis o amânare de opt ḑile.

Cunoasceţi acum, domnul meu, mersul afacerii până în punctul, în care a ajuns actualmente şi sûnteţi prin urmare în posiţiune sĕ arĕtaţi importanţa ei cabinetului . . . Interesul tradiţional al României pentru Bulgari încă de când au căutat şi au găsit pe teritoriul României, pe lângă cea mai mare ospitalitate, educaţiunea, marinimoasa cooperaţiune a armatei române cu armata imperială rusească la opera liberării lor, în fine cordialitatea simţimintleor, ce cabinetul român, de la congresul dela Berlin, n'a încetat de a'i arĕta junelui principat bulgar, care a fost adus prin autonomie la viaţa politică, permit a mĕsura mărimea şi sinceritatea dorinţei, ce are România pentru a intreţinè cele mai bune relaţiuni cu Bulgaria.

Dar pentru a da roade, această dorinţă trebuie sĕ fie reciprocă.

O repede esaminare a unor semne caracteristice, ne îndreptăţesce însĕ a ne îndoì de reciprocitatea ce guvernul princiar al Bulgariei cugetă a păstra în simţimintele sale faţă cu România.

Nu de mult, domnul meu, v'am comunicat pe scurt plângerile, ce cabinetul bulgar a ridicat contra Dobrogei, care este desemnată de dênsul ca cuibul, unde sub protecţiunea incapacităţii autorităţilor române, se nasce şi se întreţine brigandagiul care domnesce în Bulgaria. V'am comunicat deja o copie după voluminosul raport trămis de prefectul din Constanţa ministeriului de interne asupra pretinsei formări de bande de tâlhari în Dobrogea. Acest document v'a convins despre neesactitatea acusaţiunilor ridicate contra României şi v'a probat, de care parte este nedreptatea. Incendiările de păduri de la fruntăria româno-bulgară şi încălcările trupelor şi milităţilor bulgare în Dobrogea, care au avut loc de atunci încoace, au aruncat o lumină întristătoare asupra adevĕrului. Trebuie oare sĕ mai adaog spre amintire că, după nisce informaţiuni căpătate din cel mai sigur isvor că d. ministrn de resbel bulgar, fĕcênd o inspecţiune la fruntăria bulgaro-română, mărturisì în consciinţă de faţă cu martori, că nu esistă nici o probă despre formarea de bande de tâlhari în Dobrogea?

Astăḑi fu adusă pe tapet cestiunea relativă la proiectul de lege asupra naturalisării supuşilor români de origine bulgară, cari locuesc în Dobrogea. Cuprinsul acestui proiect declară, că Dobrogea este un teritoriu răpit dela Bulgaria şi anecsat de România. Proiectul printr'un îndemn la emigrare ne mai pomenit şi prin deosebirea, ce face între supuşii uneia şi aceleiaşi ţĕri, organisează un sistem de naturalisaţiune, care este preste putinţă sĕ fie primit, fiind că el este contrariu cu principiile dreptului public şi internaţional. Chiar dacă Dobrogea ar fi o provincie, pe care Bulgaria ar fi cucerit-o cu sângele seu, totuşi proiectul de lege n'ar fi putut dispune cu mai mare comoditate despre o parte din locuitorii ei. Nu pare oare că acì ar fi aproape o provocaţiune directă? Dacă proiectul asupra naturalisării în Bulgaria ar fi votat astfel precum este redactată acum, nu ar fi oare atunci România în drept, după ce a protestat la vreme în Sofia şi la puterile semnatare tratatului dela Berlin, sĕ facă represalii şi sĕ decreteze mĕsuri analoge faţă cu locuitorii din Bulgaria, din care o mare parte sûnt de origine română? Nu ar fi oare impuse României aceste mĕsuri şi aceste represalii prin dorinţa de conservare şi de legitimă apĕrare şi prin trebuinţa de a restabilì ecuilibrul turburat? Oare această luptă pentru vrăjmăşeasca atragere reciprocă a locuitorilor unuia din principate cătră celalalt n'ar provoca ea într'un chip primejdios o încurcătură vătĕmătoare şi regretabilul prejudiciu pentru interesele publice ale ambelor părţi şi mai ales pentru interesele comerciale ale Bulgarilor? Nu s'ar periclita oare în mod serios liniscea şi stabilitatea ce congresul dela Berlin 'şi-a impus sĕ fundeze în orientul Europei? Nu s'ar cuprinde acì germenile unei complicaţiuni eventuale?

Este în interesul cunoscut al ambelor principate vecine de a întreţinè cele mai bune relaţiuni; este în interesul Europei, care voiesce prin pace sĕ 'şi apere opera în Orient, ca sĕ nu se ivească vr'o încordare în relaţiunile dintre România şi Bulgaria şi nici sĕ esiste aşa ceva.

In numele acestor diferite interese şi basat pe aceste consideraţiuni de tot felul; cabinetul român îndeamnă pe guvernul din Sofia sĕ renunţe la acele stipulaţiuni din proiectul sĕu de lege, care vatĕmă pe România, şi crede de a sa datorie sĕ aducă această neînţelegere în mod confidenţial la cunoscinţa guvernului . . . pentru ca sĕ devie posibilă, pe cât este încă vreme, înlăturarea unor greutăţi a căror întindere şi însemnătate nu pot fi prevĕḑute.

Sûnteţi autorisat sĕ vorbiţi în acest sens cu domnul ministru al afacerilor străine din . . . şi sĕ 'i lăsaţi şi o copie de pe această depeşe, dacă Esc. Sa va esprima această dorinţă.

Primiţi, etc.

Boerescu.

Cercetări critice.

(La respunsul preotului Mihaiu Sturza din Nri 147—152 ai „Telegrafului Român“ an. tr.).

III.

Doctrină şi canoane.

(6 Urmare).

Căsătoria adoua a mirenilor etc. Un argument, care dl Sturza crede a'l întrebuinţa cu resultat pentru admisibilitatea căsătoriei de a doua a preoţilor, este căsătoria de a doua a mirenilor. Dsa află că „sinoadele locale din timpurile vechi încă au regulat căsătoria în deschilinite timpuri în deschilinite moduri.... Aşa p. e. sinodul local dela Neocesoria (a. 315) opresce preoţilor, ca nu numai sĕ nu sevêrşească a doua nuntă, dar nici sĕ participe la ospeţele ei... sinodul local dela Laodicea vine şi desleagă căsătoria a doua prin canon“. Cu un cuvênt dl Sturza susţine în toată puterea cuvêntului, că până la sinodul dela Laodicea (a. 364) „sânţii părinţi au restrins pe creştini numai la o căsătorie“.

La aceste obiecţiuni, care dealtmintrelea nu stau în nici o legătură cu căsătoria preoţilor, am reflectat următoarele: „Trebue sĕ declar, că dl Sturza vorbesce în contra adevĕrului istoric când afirmă, că sânţii părinţi au oprit vre-odată căsătoria a doua la creştini. Da, a putut sĕ aibă şi sânţii părinţi cuvintele apostolului: „ḑic celor necăsătoriţi şi veduvelor, bine este lor de vor remânè în starea aceasta“ biserica însĕ nu le-a sancţionat ca lege, şi nici a oprit vre-o dată căsătoria a doua la creştini. Desfid pe dl Sturza sĕ ne arete măcar un singur canon, care sĕ fi oprit aceasta“. Am cerut dela dl Sturza sĕ ne arete canonul, nu că prin aceasta ar fi dovedită admisibilitatea căsătoriei a doua la preoţi, ci pentrucă dsa vrea sĕ afle în legislaţiunea bisericei ecumenice cas de precedenţă de a abolì o lege anterioară prin alta ulterioară, creḑênd că *per analogiam* sĕ poate face tot asemenea şi cu canoanele, care opresc a doua căsătorie a preoţilor. Ce face însĕ dl Sturza? Mĕ avisează la can. 7 al sinod, dela Neocesaria şi la can. 1 al sinod. dela Laodicea adougênd: „La aceste deschilinit atrag atenţiunea amicului meu Mangra care până acum n'a creḑut, că esistă acest canon“ adecă canonul care opresce căsătoria a doua la mireni. În urmarea acestor obiecţiuni am venit în „audiatur et altera pars“ din „biserica şi scoala“, şi căutând canoanele provocate în toată estensiunea lor, am arĕtat, că ele nu opresc căsătoria a doua a mirenilor, ci regulează numai disciplina şi conduita preoţilor la binecuvêntarea ei.

Față cu aceste obiecțiuni canonice, dl Sturza citând și el can. 7 al sinodului dela Neocesaria, dimpreună cu comentariul seu din Enchiridion, face următoarea conclusiune. „Dacă ar fi fost concesă a doua nuntă la mireni, atunci biserica nu o ar fi numit curvie, precum nu a numit cea dintâiu nuntă. Dacă asupra nuntei a doua ar fi fost iertat preotului sĕ ceară binecuvêntarea lui Dḑeu, atunci încă nu s'ar fi numit curvie, ci ar fi fost taină sântă". „Cine delăturează și vrea sĕ falsifice dar înțelesul canoanelor, mĕ întreabă părintele Sturza, eu sau dta? Pentrucă aici numai cel orb nu vede, că înțelesul canonului este așa după cum l'am pus eu, că adecă a doua nuntă a fost oprită și la mireni în timpurile vechi". Această conclusiune a dlui Sturza, ce-o trage din can. 7 al siond. dela Neocesaria, este eronată și străină și de înțelesul canonului și de esplicațiunea din Enchiridion.

Părinții sinodului dela Neocesaria ḑic: „Presbiterul la nunțile celor de a doua nuntă sĕ nu mânânce fiindcă nunta a doua cere pocăință, și cine va fi acel presbiter, care sĕ se învoiască prin ospĕtare la astfel de nunți". (can. 7) Preasânțitul Șaguna însoțesce canonul present cu următoarea esplicare: „Aici sĕ opresce preotului ca sĕ nu meargă la ospĕțul de a doua nuntă, căci în timpii aceia vechi nunta a doua s'a considerat de curvie și se întêmpla arareori. De aceea cetim în acest canon, că cine va fi acel preot, carele sĕ se învoiască în astfel de nuntă prin împărtășirea din ospĕțul ei". Aceasta este esplicarea canonului în Enchiridion. Supunênd acum unei analise critice canonul citat, noi deosebim în el două părți; partea întâia vorbesce despre nunta a doua, ca de un fapt positiv: „nunta celor de a doua nuntă"; ear partea a doua cuprinde dispositiunea, ce opresce preoților a se ospeta la astfel de nuntă „presbiterul la nunțile de a doua sĕ nu mânânce". Ocasiunea acestui canon (*occasio legis*), precum sĕ vedem dară, au fost nunțile de a doua oară. Dacă era oprită căsătoria a doua la amireni cum afirmă dl Sturza, oprirea preoților dela ospĕțul ei prin canon ar fi un non sens. Insĕ canonul care opresce preoților a se ospĕta la nunțile celor de a doua oară s'a adus togmai pentrucă nunțile aceste erau libere și permise în biserică. Trebue sĕ facem deosebire între căsătorie sau matrimoniu și între ospĕț (*convivium*). Preoților n'a fost oprită nici odată binecuvêntarea căsătoriei a doua, dar oprită a fost participarea lor la ospĕțul ei.

Cumcă canon. 7 al sinodului dela Neocesaria nu opresce a doua căsătorie a mirenilor, se vede în mod neîndoicios din can. 3 al acestui sinod care sună: „Despre cei ce cad în mai multe nunți, timpul hotărît este, dar întoarcerea și penitența lor scurtează timpul". Aici se vorbesce espres de cei cu mai multe nunți, adecă de cei cu trei nunți, precum se vede din toate comentarele canonului. „Oamenii cei mai de de mult ierta sĕ se facă cununia la un om de trei ori" ḑice Pravil.a „Acest canon ḑice, că timpul esaminărei celor ce s'au căsătorit cu doue sau trei nunți, este hotărît, totuși însĕ pocăința lor, credința lor către Dḑeu, și împregiurările, care au silit fețele a contrage a treia căsătorie pot îndemna pe archiereul sĕ împuțineze timpul epitimiei lor". [1]) Tot acest înțeles ne dă și tălcuirea din Pidalion: „Acest canon ḑice că timpul cercetărei celor mai de multe nunți, adecă de trei nunți, este arĕtat etc." Astfel se pronunță și Zonara: „*Tempus quidem igitur, inquit* canon *praefinitum est, sed eorum qui ob trigamiam poenitentiae addicti sunt coversio, ac fiducia erga Deum, tempus contrahit*". [2]) Va sĕ ḑică, în canonul 3 al sinodului dela Neocesaria avem dovadă necontestabilă, că nu numai a doua, dar încă și a treia căsătorie era permisă creștinilor încă din cele mai vechi timpuri. Opiniunea dlui Sturza remâne fără nici un temeiu. În adevĕr nici Preasânțitul Șaguna nu afirmă, că nunta adoua a fost oprită creștinilor, ci ḑice numai atâta, că preoții erau opriți de a participa la ospĕțul ei. Ba, el spune din contră în toată claritatea, că nunta adoua deși se considera ca pĕcat, ea tot se întêmpla dar numai arareori. Și se întêmpla arareori, nu pentrucă ar fi fost oprită de biserică, ci pentrucă crestinii însiși nu se învoiau bucuros la contractarea ei. Dl Sturza este atât de leal și drept în apĕrarea sa, încât omite cu totul, din comentariul Preasânțitului Șaguna, frasa: „și se întêmpla arareori" (nunta a doua). Apoi mai schimbă și terminii canonului cu ai comentariului în toată libertatea. Preas. Șaguna, făcênd istoricul canonului 7 al sinodului dela Neocesaria, ḑice în termini scurți, că „în timpii aceia vechi nunta a doua se considera de curvie". Dl Sturza în contra terminului legal din canon, spune că biserica a numit curvie nunta a doua". Dar de unde atâta cutezanță Dl Sturza? Vreai dta sĕ înlocuiesci terminii canonului cu ai comentariului, și ceea ce ne înfățișează canonistul ca opiniune individuală a crestinilor, sĕ ne o înfățișezi ca pe un percept al bisericei! Fie! dar cel puțin reprodu fidel spresiunile comentariului, și spune că biserica o „consideră", dar nu că „numia" curvie nunta a doua, căci este deosebire esențială între a ține un lucru adevĕrat după certitutidine, și a'l ține adevĕrat numai după probabilitate. Preas. Șaguna nu afirmă nicăiri, că biserica ar fi „numit" curvie nunta a doua ci că de atare se „considera" în opiniunea publică a creștinilor. Altcum nici Preas. Șaguna nu întrebuințează preste tot terminul acesta. În comentariul canonului 1 al sinodului dela Laodicea îl înlocuiesce cu terminul „pĕcat" ḑicênd: „în timpii primitivi ai crestinismului nunta a doua s'a socotit de pĕcat".

Pentru ce s'a considerat nunta a doua de pĕcat în timpii primitivi ai creștinismului? Dl Sturza dacă va binevoi, va afla rațiunea acestei aspre socotințe în noțiunea morală, ce aveau creștinii antici despre matrimoniu. „Va lăsa omul pre tatăl seu și pre muma sa, și se va lipsi de muierea sa, și vor fi amêndoi un trup", aceasta este legea generală, pe care se întemeiază căsătoria creștinilor fără îndoială. Sĕ nu uităm însĕ, această lege se repoartă esclusiv la căsătoria cea dintâiu, căci numai despre cei neînsurați, cari încă nu formează familie osebită de familia părintească, se poate ḑice că „va lăsa pe tatăl seu și pe muma sa", de oare-ce cei cu două nunți deja mai de înainte au lăsat pe tata și pe muma lor, când adecă s'au căsătorit întâia oară. De aceea și ḑice Grigoriu Teologul: „Nunta întâia este lege, că una este legiuita însoțire a femeiei către bărbat, și a bărbatului către femeie prin Dumneḑeescul glas și prin venirea de față la nunta cea în Cana-Galileiei, legiută." Eară pentru a doua nuntă nu avem lege ci numai concesiune, precum ḑice același teolog: „Eară nunta a doua este ertare", că după ertare și conpogorire se face întrebuințarea ei, pentru „nevoia și aprinderea firei". Căci și ceea ce ḑice Pavel despre vĕduve: „Eară de nu se vor putè ține, căsătoreascăse", Crisostom tălcuindu-o ḑice că cu ertare, eară nu după poruncă. Eară dacă după ertare se face nunta a doua, atunci invederat este, că se supune canonisărei și este pĕcat". [3]) Eacă rațiunea pentru care în lumea creștină primitivă nunta a doua se socotia de pĕcat, și biserica supunea penitenței pe cei cu două nunți. Nu trebue însĕ ca sĕ confundăm penitența celor căsătoriți a doua oară cu oprirea căsătoriei insași. Nunțile de a doua n'au fost oprite cu adevĕrat nici odată, dar erau supuse cu toate aceste penitenței. „*Nec vetitae sane secundae nuptiae*, ḑice Zonara, *nec omnino tamen impunitae sunt*". [4])

Dl Sturza, pentru a arĕta, că a doua căsătorie a mirenilor a fost oprită de biserică în timpurile primitive, mai citează canonul 1 al sinodului dela Laodicea, care sună: „Se cuvine conform canonului bisericesc, ca acelora, cari liber și legitim s'au împreunat prin a doua nuntă, și n'au luat muieri pe ascuns, după ce a trecut un timp scurt, care ei 'l-au petrecut vĕduvi în rugăciune și posturi, sĕ li se dee lor ertare, și cuminecătură". Apoi mĕ întreabă: „Ce însemnează în acest canon cuvêntul ertare? Pre care discipul ai d-ta putere a'i da ertare? Este că cel ce nu a călcat legea nu are lipsă de grație, și numai aceluia se poate și i se dă ertare, care a călcat cutare poruncă sau lege, adecă care a fost oprit. Așa dară și sânții părinți dela Laodicea numai la acei creștini au putut sĕ le dee ertare, cari au sevêrșit o nuntă ce nu a fost concesă înainte de aceea". Acì dl Sturza face o argumentare sofismată. Predicatul: „sĕ le dee ertare" nu se rapoartă la căsătorie, ca și când s'ar ḑice: „sĕ eartă căsătoria a doua", ci se rapoartă la penitență. Cum am arĕtat, până la sinodul dela Laodicea, cei cu două nunți erau supuși unei penitenție de unul sau de doi ani, hotărită precum observă Zonora, nu prin canon, ci prin obiceiu (*non a canone, sed tradita a maioribus consuetudine*). Sinodul acesta însĕ vine, și limitând obiceiul, enunciă prin canon, că celor căsătoriți de a doua oară, după un timp scurt petrecut în post și rugăciune, sĕ li se dee ertare a se cumineca. Așa dară canonul dă ertare pentru scurtarea timpului de penitențe, nu pentru contragerea căsătoriei, căci aceasta, cum am dovedit, n'a fost oprită nici odată ca sĕ fie lipsă de ertare sau dispensație dela archiereul pentru legitima ei contractare. Dacă era oprită nunta a doua, cum ḑice dl Sturza, atunci sinodul nu putea sĕ o legitimeze, ci mai vêrtos ar fi decretat desfacerea ei. De aceea ḑice Balsamon cu privire la ea: „*audivi non esse illicitum matrimonium ritu separari debeat.* [5]) Și Beveregiu: „*bigamia semel contracta est, nulla uspiam cavetur lege, ut disolvatur.*" [6])

Din cele espuse până acì se învedereză, că biserica nici odată n'a oprit a doua căsătorie a mirenilor. Fiind însĕ că dl Sturza nu vrea sĕ o vadă aceasta nici din canoane nici din comentarele Preas. Șaguna, ci din contră, dsa află și susține în toată puterea cuvêntului, că căsătoria a doua a mirenilor a fost oprită în timpurile vechi și anume prin canonul 7 al sinodului dela Neocesaria, în scopul de a ne lumina asupra cestiunei, voiu presenta aici comentarele celor mai mari canoniști ai bisericei orientale. [7])

Zonara: *Sacerdos qui digamo benedixit, a mensa debet recedere, et non cum eo convivari,*

Balsamon: *Laicus, qui digamus est affectus, hinc non permititur nisi anno practerilo, esse divinorum sacramentorum particeps. Dicit ergo canon quod quoniam haec poena a sacerdote digamo indueitur, non debet cum eo in nuptiis convivium inire..... Recte autem definierunt ne sacerdos cum eo convivetur tempore nuptiarum. Post nuptias enim non prohibebitur cum eo accumbere, ut qui non sit omnino excomunicatus. Cum autem dixisset aliquando quispiam, debeee cum qui secundam uxorem dixît, postquam a secundo matrimonio diverterit ad poenitentiam recipi et poniri: (adhuc enim constante matrimonio, haec lacum non habent, secundum universalem regulam) audivit non esse illicitum matrimonium, ut separari debeat. Et propterea est quidem confirmatuni: modice autem punitur ut dictum est.* (Va urma).

[1]) Enchiridion de Șaguna cum. la can. 3 al sinod. Neoces.

[2]) Pandectae can. e biblinth. Bolleianae f. 1 p. 404.

[3]) Pidal. tălc. can. 7 sinod. Neoces.

[4]) Pandect. canon. e biblioth. Bodle t. 1 p. 553.

[5]) Pandec. can. biblioth. bodleian. t. 1 pag. 407.

[6]) Guilielmi Beveregu ann. in can. 1 sinod. Laod.

[7]) Citațiunea comentarielor o fac în limba latină, după cum se află în opul lui Beveregiu.

Varietăți.

* (Concert) Reuniunea pentru înfrumsețarea Sibiiului va arangia în 12 Iunie în grădina „Hermann" din Sibiiu un concert, lacare sûnt învitați toți iubitorii de înfrumsețare fără deosebire de națională tate, spre a mări venitul, pentru care este arangiat acest concert. In deosebi sûnt învitate la acest concert doamnele Sibiiului.

* (Conferențe). După „Kronstädter Zeitung" s'au ținut în 4 și 5 Iunie n. în Brașov conferențe nouĕ de 40 persoane în afacerile căilor ferate din Austro Ungaria, Germania de sud și din Rusia cu deosebire în privința unei conțelegeri despre tarifele căilor acestora.

* (Drept statar). În 30 Maiu s'a introdus — după „Magyar Polgar" dreptul statar militar în Murĕș-Oșorheiu pentru husarii honvedìani din escadronul 9 deacolo, care a început a se molipsì de boala desertărei.

* (Decan) la universitatea din Cluj — în facultatea juridică — pe anul procsim fu ales Dr. Clement Óvari.

* (Visite înalte). În 2 Iunie n. principele Gorciacoff sosind la Berlin, a făcut visită principelui Bismarck. Gorciacoff, după cum se afirmă, a resignat pentru totdeauna la activitatea sa politică și ducênduse la Baden-Baden nu se va mai întoarce nici odată în Rusia.

* (O grindină oribilă) a căḑut în 24 Maiu asupra comunelor Vajkocz, Mahyoczy, Doboruska și Csepely din comitatul Ung, nimicind mai tot și vulnerând chiar și vite. In Nagy și Kis-Dobrany asemenea s'a descărcat în același timp o grindină pustiitoare, carea a stricat multe case.

* (Salutarea) cu pălăriile s'a delăturat în multe părți. Cu deosebire în Carlsbad au decis toți oaspeții de cură a se saluta deaici încolo milităresce adecă: prin atingerea pălăriei cu mâna.

* (Zăpadă în Maiu). Un corespondent din Kolberg scrie ḑiarului „Stettiner-Zeitung" că la rusalele apusene în Kolberg și giur a căḑut o zăpadă mare ningênd în 14 Maiu dela 4 oare după ameaḑi până la 7 oare seara mereu.

* (Se vor vinde cu doba) cât de curênd 2 bunuri ale contelui Francisc Haller și ale baronului Sigismund de Perenyi.

* (Un duel) a avut loc Joi pe teritoriul elvețian între d-nii Henry Rochefort și Cochelin cumnatul dlui Andrieux, prefectul poliției, în urma

scrisoarei injurioase a dlui Henry Rochefort publicată de ziarul „Mot d'Ordre“. Rochefort fu rănit greu primind o înțepătură în stomac.

* (Concurență frumoasă). După cum se anunță din Munich au concurat la postul vacant de carnifice (gâde) 280 persoane, între cari un friser și un teatralist.

Pentru cei arși din Bungard.

Transl. 28 fl.

P. Zach. Boiu as. cons. . . . . 2 fl.

În legătură sûntem în plăcuta posițiune de a publica următoarele:

⁄. Onorată Redacțiune! Aci ⁄. am onorul a aclude spre administrare suma de 11 fl. 59 cr. v. a., colectată pentru nenorociții din Bungard în parochia Sibiiu suburbiul inferior prin dl N. Vestemian, după lista ală-
⁄₂ turată ⁄₂, pe care On. Redacțiune e respectuos rugată sĕ binevoiască a o publica în cel mai deaproape numĕr al „Tel. Rom.“

Cu această ocasiune, și prin aceasta se aduce la cunoscința on. antistii comunale din Bungard, că la suscrisa se mai află două ferdele cucuruz, dăruit de dd. Petru Mocean și Nicolae Buian. On. antistie com. va binevoi a dispune ridicarea acelor cereale și folosirea lor, amĕsurat destinațiunei.

Dacă va mai încurge ce va la subscrisa spre ajutoriul fraților nostri nenorociți din Bungard, voiu aduce la cunoscința publică pe calea „Tel. Roman“.

D-l Nicolau Vestemian, carele n'a cruțat osteneala a merge din casă în casă pe la credincioșii nostrii marinimoși, și a'mi administra citata sumă colectată de d-sa, primească prin aceasta espresiunea mulțămitei mele.

A onoratei redacțiuni.

Sibiiu în 25 Maiu (6 Iunie) 1880.

stimătoare,
Anastasia Toma.

Colectant: Nicolau Vestemian. — Petru Michaiu 10 cr., George Drăgan 20 cr., Ioan Moldovan 50 cr., Ioan Drăgan 10 cr., Ana N. Simtion 20 cr., Parascheva Stoica 5 cr., Ana G. Simtion 10 cr., Ioan Tĕrnăvean 20 cr., Ilie Dragomir 10 cr., Vasilie Crăciun 5 cr., Sofia Haffer 10 cr., Ioan Moldovan 40 cr., Eva Ilie Vintilă 30 cr., Ilie Vintilă 10 cr., George Chidu 20 cr., Dumitru Chidu 50 cr., Filip Negrea 5 cr., Nicolau Mocean 40 cr., Petru Caicuț 20 cr., Iocob Marcis 20 cr., Ana G. Moldovan 20 cr, George Moldovan 20 cr., Ioan Morariu 40 cr., Toma Moldovan 10 cr., Petru Bește 10 cr., George Moldovan 10 cr., Ilie Avrigean 10 cr., Ioan Leța 10 cr., Gavrilă Sainan 5 cr., Nicolae Sitov 10 cr., Nicolae Beșta 5 cr., Parascheva Uriian 10 cr., George Popadan 10 cr., Lazar Isailă 1 fl., Ioan Imbaruș 5 cr., Ioan Popadan 4 cr., Ilie Galea 6 cr., Ioan Mihu 4 cr., Ioan Simtion 10 cr. Petru Imbăruș 30 cr., Maria Bogorin 10 cr., Ioan Chidu 10 cr., Parascheva Vestemian 10 cr., V. Roman 1 fl., Ilie Popadan 10 cr., Ioan Horea 20 cr., Nicolau Moldovan 50 cr., Lazar Moldovan 10 cr., Nicolae Apășan 1 fl., Nicolae Petruț 10 cr., vĕduva Petruț 5 cr, Nicolae Roșca 50 cr., Parascheva Peovici 10 cr., Ioan Simtion 20 cr., Nicolae Bulea 10 cr. Suma 11 fl. 59 cr.

Suma tot. 41 fl. 59 cr.

(Balul român din Viena). Comitetul subscris își permite a da onor. public rațiociniul despre balul român arangiat în favoarea societății academice „România Junĕ“ în următoarele:

A). Percepțiuni.

I. Din Viena: Majestatea Sa împĕratul Francisc Iosif I. 100 fl., Majestatea Sa împĕrăteasa Elisabeta 50 fl., Doamnele patronese 874 fl., Bilete de onoare edate de comitet 643 fl., Bilete vêndute în burou 146 fl. Suma 1813 fl.

II. Din provincii: *a*) România 597 lei 21 galbini, 243 fl. 80 cr., *b*) Ungaria 45 fl., *c*) Bucovina 156 fl., *d*) Transilvania 10 lei 1 galbin 108 fl. Suma 607 lei 22 galb. și 552 fl. 80 cr.

Total 607 lei 22 galbini 2365 fl. 80 cr.

B). Erogațiuni.

Suma totală a erogațiunilor este 27 lei 1425 fl. 86 cr.

Remâne deci venit curat 580 lei 22 galb. și 939 fl. 94 cr.

Constatăm cu bucurie, că deși spesele pe lângă toată economia, de oare-ce nu trebue lăsat din vedere, că balul român se numĕră între balurile cele dintâiu de elită de aici și prin urmare arangiarea are sĕ fie cât se poate de splendidă, — se urcă la o sumă considerabilă mulțămită sprijinului călduros a onor. public român și filo-român venitul totuși e destul de însemnat.

Comitetul finindu'și activitatea sa și fiind absolvat de societate aduce în numele tinerimei române din Viena și în special în numele societății „România Junĕ“ mulțămita sa ferbinte tuturor binevoitorilor contribuitori și rugându'i a ne da și pe venitor sucursul lor i asigurează tot odată, că acela va fi bine întrebuințat.

Viena în 28 Maiu 1880.

D. Brahia, contr. Dr. *St. Ciurcu,* președ. *B. Damian,* cassar.

Pentru rectificarea noastră și îndeosebi pentru a stimaților colectanți ne ținem de datorință, a publica în special numele contribuitorilor și anume:

Din Bucovina: Eminența Sa Metropolitul Morariu Andreevici 25 fl., Dl Cavaler P. Petrino Cernĕuț 40 fl., S. Danilevici profes. 2 fl., dl G. Porumbescu profes. în Stupa 5 fl.

Prin colecta d-lui Gabriel de Pruncul în Suceava dela d-nii: B. N. Botoșan 10 fl., V. de Pruncul 10 fl., V. S. de Pruncul 6 fl., A. de Pruncul 10 fl., T. de Pruncul 6 fl., A. de Pruncul 10 fl., I. Botoșan 5 fl., S. de Pruncul 10 fl. Suma 67 fl.

Prin colect. d lui E. Luția profes. în Cernĕuți dela d-nii: N. Peremievici 1 fl., Z. Voronca 2 fl., E. Kalmutschi 2 fl., P. Ternovean 2 fl., I. Isopescul 1 fl., I. Topallo 1 fl., E. Luția 1 fl. Suma 10 fl.

Prin colect. d-lui V. Mitrofanovici în Cernĕuți dela d nii: V. Repta 2 fl., și V. Mitrofanovici 5 fl. Suma 7 fl. Total 156 fl.

II. Din Ungaria Ilustritatea Sa Episcopul Aradului I. Mețian 10 fl., Ilustrițile lor Anton Mocioni 10 fl., Dr. A. Mocioni 10 fl., E. Mocioni 10 fl., d. V. Babeș 3 fl., Ioane Popp preot gr. cat. în Bocseg 2 fl. Suma 45 fl.

III. Din Transilvania. Ilustritatea Sa Szabó episcopul Gherlei 3 fl.

Prin colecta d-nei Zoe Ienciovici în Brașov dela d-nele: M. A. Zanescu 5 fl. I. D. Ienciovici 5 fl. Il. D. Stănescu 5 fl. S. Boamben 3 fl., M. David 3 fl., Z. I. Popp 3 fl., M. O. Sorescu 3 fl. V. I. Popp 3 fl. Suma 30 fl.

Prin colecta d-nei E. Rațiu în Turda, dela d-na E. Rațiu 2 fl. și domnii: I. Popp 1 fl. D. Șuluț 1 fl. A. Moldovan 1 fl. Suma 5 fl.

Prin colecta d-nei E. Muntean n. Pipoș în S.-Sebeș, D-sa 3 fl. și G. A. 2 fl. Suma 5 fl.

Prin colectarea d-lui I. Mihai în Orăștie D-sa 2 fl. și N. N. 1 fl. Suma 3 fl.

Prin col. d-lui I. Strĕvoi în Zernești, dela d-nii: N. Penciu jud. reg. 1 fl., N. Garvin adv. 1 fl. A. Scheuchee 1 fl. C. Ivanovici 50 fr., I. Strĕvoiu 1 fl. Suma 4 fl. 50 cr.

Prin colecta d-lui A. Stoica în Oșorheiu, dela d-ni: A. Stoica 2 fl. M. P. Grideanu 2 fl. A. Frâncu 1 fl., D. Fagarași 2 fl. Suma 7 fl.

Prin col. d-lui I. Ciurea înv. în Bran dela d nii: G. Manoiu 1 fl, I. Ciurea 1 fl., I. Enescu 1 fl., N. Moldovan v.-pretor 1 fl. Suma 4 fl.

Prin col. d-lui prot. I. Gall în Abrud dela d-sa 1 fl., și dl Adamovici paroch 1 fl. Suma 2 fl.

Prin col. d-lui G. Candrea adv. în Câmpeni dela d-nii: I. Ioanete pretor 1 fl.. V. Coman farmacit 1 fl., Vișia propr. Abrud 1 fl, Dr. A. Kisbach medic 1 fl., R. K. 1 fl., S. Kepich 50 cr., Andreica proprietariu 1 fl., Un creștin 50 cr., G. Candrea 1 fl. 50 cr., N. Corcheșu înv. 50 cr., N. Dascalovits negust. 50 cr., E. I. Gerasim 50 cr. Suma 10 fl.

Prin col. d-lui Iosif. Goga înv. în Reșinari dela d-na A. Goga învĕțătoreasă 1 fl., N. Troanca not. 1 fl., P. Hoadrea 1 fl., S. Cioran 1 fl., P. M. Coman 1 fl., I. Henteș 50 cr. Suma 5 fl. 50 cr.

Prin col. d-lui Dr. Hanganuț în Borgo-Prund dela d-nii: G. Ciat jud. r. cerc. 2 fl., I. Trif canc. 1 fl., P. Besian teol. abs. 1 fl, I. Monda preot 1 fl., I. Onea înv. dirig. 50 cr., A. Ușieriu 1 fl., I. Buzdug adm. protp. 2 fl.. G. Baloiu învĕț. 50 cr., D. Șutu colector 50 cr., T. Bartoș not. 50 cr., I. N. Bacia econom 50 cr., Zs. Békésy 1 fl. St. Flămând 50 cr., I. Orban paroch 1 fl., T. Vrășmaș 1 fl., Dr. N. Hanganuț 3 fl. Suma 17 fl.

Prin col. d lui B. Popovici comerciant în Hațeg dela d-sa 1 fl., și d-șoara E. Muntean 1 fl. Suma 2 fl.

Dl Pruncul în Brașov	1	galbin
Dl T. Barsean paroch în Dârste	6	fl.
Dl Turcu în Blaj	2	fl.
Dl Diamandi Manole	10	franci
Dl B. Moldovan pres. la sedria orf. în Boziaș	2	fl.

Suma 1 # 10 franci și 108 fl.

Bursa de Viena și Pesta

din 5 Iunie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	108.25	108.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	83.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	101.10	101.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	88.—	88.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	126.60	126.75
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	94.—	94.⅛
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	93.—
Obligațiuni urbariale temeșiane .	92.75	93.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	95.—	92.50
Obligațiuni urbariale transilvane .	92.75	92.75
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea decimei de vin	92.50	93.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.45	73.25
Datorie de stat în argint . . .	73.20	73.50
Renta de aur austriacă	88.85	88.70
Sorți de stat dela 1860 . . .	129.80	130.—
Acțiuni de bancă austro-ung. .	833.—	832.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	275.—	276.10
Acțiuni de credit austr. . . .	264.50	263.50
Sorți ungaresci cu premii . . .	—.—	111.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.54	5.54
Napoleon	9.33¼	9.35
100 marce nemțesci	57.75	57.80
London (pe poliță de trei luni) .	117.55	117.65

Economic.

Sibiiu 4 Iunie n. Pro hectolitră: Grâu 8.40—9.40; grâu sĕcărel fl. 6.90—7.90; sĕcară fl. 5.30—5.70; Orz fl. 4.60—5.; Ovĕs fl. 3.80—4.20 Cucuruz fl. 4.60—5; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 2.40—26.0; Semență de cânepă fl. 7.—8.; Mazere fl. ——; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 7—8 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21. Fân 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16-18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de viței 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaș, 3 Iuuie n. Pro hectolitră: Grâu 7.80—8.25; Grâu sĕcărel fl. 6.40—6.80; Sĕcară fl. 4.20--4.70; Ovĕs fl. 3.50—3.75; Cucuruz fl. fl. 4.50; Sĕmență de cânepă fl. —.—; Fasole fl. 7—8; 7.40; mazere fl. —; Cartofi fl. 2.50--2.75; Fân fl. 2.30—2.50; cel vechiu; cel nou fl. —.--; Cânepă fl. 34—36; Slănină pro 100 chilo: fl. 70——; Unsoare de porc fl. 70——; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. 11½; carne de vită pro chilo 44 cr. carne de porc 48— cr. carne de viței 44—50. cr. carne de miel (intreg) fl. ———; oauĕ 7 de 10 cr. Târgul de adi fu ceva mai bine cercetat de cât cele de mai înainte. Timpul escelent.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 26 Iunie și 26 Iulie imob· soției lui Petru Wallmer în Brașov (trib.); în 13 Iulie și 12 Aug. imob. Catarinei György născută Gyarmathi în Secș; în 12 Iulie și 11 Aug. imob. lui Simion Copar în Gherla (judec. cerc.); în 19 Iunie și 19 Iulie imob. lui George Binder și ale rĕmasului după Martin Conradt în Sais (judec. cerc. Sighișoara); în 12 Iunie imob. Anei Gal, soția lui Dionisie Csiki în Filpeșul mare (judec. cerc. Teaca); în 26 Iunie și 26 Iulie imob. lui Dumitru Șandru în Rod (trib Sibiiu); în 16 Iunie și 17 Iulie imob. Todorei Gavrea în Bogata (trib. Deva); în 11 Iunie pretensiunile active ale massei concursuale după G. Mureșan și Bureczke (judec. cerc. Gherla); în 28 Iunie și 28 Iulie imob. lui George Bakk în Dalnoc; în 14 Iulie și 14 Aug. imob. lui Stefan Oprea în Szaraszpatak; în 2 Iulie și 4 Aug. imob. lui Moise Pál în Pache; în 5 Iulie și 5 Aug. imob. lui Michail Sütö în Zabola (trib. K. Oșorheiu); în 1 Iulie și 2 Aug. imob. Elevterei Ghimbășan în Brașov (trib.); în 10 Iunie și 10 Aug. imob. lui Iosif Benkö în Ocna Dejului (trib. Dej); în 10 Iunie imob. lui Mateiu Wiener în Șaroș (trib. Ibașfalĕu); în 9 Iunie imb. lui Alecsandru Kis în Brașov (trib.)

Nr. 78/1880. 1—3

EDICT.

Ioan Mailat din Elöpatak, bărbatul legiuit al Elenei Jinga din Brașov, carele de șepte ani trecuți a părăsit cu necredință pe soția sa fără a se sci locul aflărei sale; — prin aceasta se citează ca în termin de un an și o di sĕ se presente înaintea acestui for matrimonial, căci în cas contrar sentința de divorț se va enunța și în absență.

Elöpatak la 15 Aprile 1880.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al Heghigului, ca for matrimonial de I instanță:

Ioan Moga m. p.,
adm. prot.

Nr. 101/1880/ppresbit. 3—3

EDICT.

Ioan Domnariu din Apoldul superior, comitatul Sibiiului, pretura Mercurii, carele preste 9 ani de dile a părăsit pe socia s'a Ana Moga tot de acolo, fără a i se sci ubicațiunea se citează prin aceasta a se presenta înaintea scaunului ppresbiteral subsemnat, în termin de un an, și anume până în 4 Maiu 1881 st. v. spre a respunde la acțiunea divorțială a soției sale, căci a din contră se va pertracta și decide procesul intentat asupră-i și în absența lui.

Dela scaunul ppresbiteral al tractului Mercurea în 3 Maiu 1880.

I. Droc m. p.,
adm. prot.

Anunciu.

Am onoare de a aduce la cunoscința onoratului public român, că după o pracsă mai bine de 6 ani în calitatea de medic secundariu atât într'un spital dintre cele principale din Viena, cât și în primul institut de cură cu apă rece de acolo, — m'am stabilit pentru sesonul de vară la

Gräfenberg

(Silesia - austriacă)

ca conducĕtoriu a celui mai vechiu institut de cură cu apă rece — fundat de însuși nemuritoriul **Priesnitz.**

Informațiuni mai de-aproape cu privire la această cură stau gata și cu plăcere a comunica în decursul sesonului — direct dela Gräfenberg, eară în celalalt timp dela adresa mea stabilă.

Viena IV. *Goldegg-Gasse Nr. 9.*

Dr. **Hosanu,**
medicul institutului Priesnitz
[40] 2—3 din Gräfenberg.

Anunciu

pentru neguțătoria subscrisului, care constă din mărfuri curente, mode și manufactură se caută ca

învĕțăcel

un tinĕr cu purtare morală bună, absolut cel puțin de două classe reale sau gimnasiale.

Tinerii de stare materială mai miseră vor fi prevĕduți pre lângă victuale, și cu îmbrăcăminte.

Doritorii de a se aplica ca învĕțăcei au a se adresa la subscrisul până în 20 Iulie st. n. 1880.

Abrud în 28 Maiu 1880.

Dionisiu Balossu,
[29] 4—6 comerciant.

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 63. Sibiiu, Joi 29 Maiu 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 28 Maiu.

Telegrama noastră ce o publicăm la alt loc ne spune, că s'a terminat şi desbaterea specială asupra proiectului privitoriu la regularea proprietăţii din Transilvania. Telegrama este mai lungă decât telegramele obicinuite, este însă totuşi prea scurtă pentru de a ne da o icoană întreagă a tuturor argumentelor pro şi contra, precum şi a tuturor consecuenţelor unei legi de o importanţă aşa de mare pentru o ţeară întreagă. Dară telegrama conţine, cu toate aceste, în esenţă destul pentru de a confirma temerile, câte le am esprimat de când s'a ivit proiectul legei votate. Vom respecta legea după ce va fi odată sancţionată şi publicată. Până atunci însă nu putem să nu o apreciăm aşa după cum trebuie apreciată în faţa raporturilor celor nefericite din Transilvania, pe cari o mână de oameni le esploatează numai pentru interesele lor unilaterale. Mulţămim însă şi de astădată deputaţilor români şi celor maghiari, cari au spriginit interesele maioritătei poporaţiunei transilvane, căci ei au servit tot odată şi adevăratele interese a le patriei comune.

„Deutsche Zeitung“ de Luni seara ne spune de o crisă ministerialâ în Cislaitania, despre care susţine foaia citată cu toată hotărîrea, că este acută. Ministri Horst, Korb şi Stremayr se vor retrage sau îndată după întoarcerea împăratului dela Praga, sau cel mult după închiderea sesiunei dietale. Despre ministru de finance bar. de Kriegsau, care este în concediu, se dice, că se va mai întoarce în biroul seu numai pentru de a'şi lua diua bună dela corpul funcţionarilor din ministeriul seu! Se dice, că Taaffe a renunciat dela ideea de a mai forma un cabinet parlamentar şi se va mulţămi cu compunerea unui cabinet de funcţionari.

Legea electorală din Boemia are să fie supusă unei reforme. Nu cunoascem care este cuprinsul proiectului în afacerea aceasta, dară după strigătele ce le vedem în presa „constituţionalilor“ maioritarea nemţească de până aici ar fi periclitată şi asigurată cea a Cechilor.

Diua întrunirei conferenţei la Berlin nu va fi la 15, ci la 16 Iunie n. Intr'aceasta ne întăresce scirea despre învitarea ce a făcut ambasadorul Germaniei dela Viena guvernului austro-unguresc spre a trimite la Berlin un representant pe 16 Iunie. Aşa dar tot ar fi speranţă, că conferenţa nu va muri înainte de a se nasce. Dacă conferenţa va avè şi vre un resultat practic, este un lucru, care poate fi tras la îndoială. Puterile nu s'au putut unì asupra unei note identice ca să constringă pe Poartă a îndeplinì obligamentele ce i le împune tractatul dela Berlin. Toată treaba diplomaţiei devine o comedie, când cetesce omul, că până când puterile se opintesc să cioplească o notă, care să i o pună Porţii dinainte ca să o cânte, aceasta 'şi cântă respunsul ce ar avè de gând să'l dea puterilor mari în urma notei lor: că dênsa a îndeplinit cu credinţă toate hotărîrile congresului, întru cât o privesc.

Albania încă tot rămâne un vulcan în peninsula balcanică, care mai curênd sau mai târdiu va esploda. Italia are toţi ochii îndreptaţi asupra acestui popor şi Austro-Ungaria încă privesce la dênsul, ca la un razim contra panslavismului. Dragostea de două părţi poate nasce rivalităţi şi rivalităţile conflicte între doi vecini, a căror raporturi de când cu „irredenta“, sûnt cam încordate.

În 14 Iulie a. c. armata Franciei va primì stindarde republicane.

Foia oficială din Bucuresci publică o instrucţiune, conform cărei se înlesnesc condiţiunile petrecerei străinilor în România.

Elementele de preste Dunăre.

Intr'una din revistele *Timpului* dela 25 Maiu a. c. să face o analisă a poporaţiunei transdunărene. Eată ce se dice în acea analisă:

„Resăritul Europei, peninsula balcanică, înfăţişează aci, ca de altădată priveliştea unor aspiraţii atât de contrare unele altora, încât ne este peste putin'ă a vedè în aceste mişcări ceva voluntar, de sine stătătoriu, cu o ţintă clară, ci sûntem siliţi a admite influenţe de din afară, primesdioase tuturor popoarelor peninsulei şi fie căruia in deosebi dintre ele.

„Cu etnografia în mână, ne convingem lesne, că nici unul, absolut nici unul din aceste elemente, cel bulgar, albanez, grecesc, turc, sêrb, nu sûnt indestul de numeroase, fie care pentru sine, spre a putè esercita cu succes o predominaţiune asupra celor lalte, încât la toate se aplică o spirituală comparaţie făcută de contele Andrássy, că lupta între două dintre ele ar semena cu lupta între doi lei ce se înghit reciproc, încât şi dela unul şi dela altul nu remâne decât coada.

„Intr'adevăr, dacă ne uităm la Sêrbi i vedem despărţiţi în două tabere, nu tocmai simpatice una alteia, poate din cause etnologice chiar. Sêrbia ar dorì, în adevăr, să adune sub sine pe toţi cei de o rasă sub coroana familiei Obrenovici, însă lucrarea sa în această direcţiune se impedecă de aspiraţiunea Muntenegrului care reclamă pentru sine acelaşi rol. Familia princiară Nieguş din munţii negrii nu are mai puţin dorinţa de a fi centrul impregiurul căruia să se grupeze viitorul regat al Serbiei mari. O a treia direcţiune, opusă amêndoror acestora, este aceea a unui regat al Slavilor de sud, sub auspiciele casei de Austria, cristalisat împregiurul Croaţiei, căci Croaţii nu sûnt alta decât Sêrbi şi catolici.

„Grecii perdênd multe din calităţile lor antice, mai cu samă aceea senină inteligenţă, care'i făcea atât de priviţi pentru artă şi sciinţă, au păstrat încolo multe din defectele lor antice, mai cu samă însă instinctele demagogice, atât de înrădăcinate, încât se simt chiar în descendenţii desnaţionalisaţi ai acelei rasse. Cu tot instinctul acesta nimic mai puţin decât constitutiv, şi care, din contră, e negaţiunea ori cărei mari formaţiuni de stat, idealul lor politic e o Grecie mare cuprindênd poate imperiul bisantin de odinioară, format de Romani, dar atât de reu guvernat, atât de cumplit esploatat, cu aşa stângăcie susţinut de moştenitorii bisantini. Indealmintrelea Grecii au păstrat până aci vechea lor manieră de respêndire pe ţêrmuri de mare şi în centre comerciale, şi numai pe aici pe colea formează sate de populaţiune rurală, încât istoricul Paparigopulos, voind a delimita teritoriul asupra căruia Grecii ar avè drept, a trebuit să'şi numească charta sa, nu etnografică, ci — *etnocratică*. In noţiunea etnocraţiei se cuprinde însă din capul locului dorinţa de a predomnì, de a stăpânì asupra altora pe de altă parte însă cată a se scì dacă elementele etnocratisate pe hârtie vor şi îngăduì cu mânile în sin o asemenea predominare.

„Venim acum la fraţii Bulgari. Dicem fraţi nu figurat, ci în sensul propriu al cuvêntului, de vreme ce regatul Asanizilor a fost româno-bulgar, şi Asanizii însuşi Români, după propria mărturisire făcută de regele Ioaniţiu în diplomele sale adresate Papei.

„Aci întâlnim tendenţe de revindicaţiune şi de predominare faţă cu toate elementele peninsulei, fie Români, fie Greci, fie Slavi chiar.

„Astfel s'a propus în adunarea legiuitoare de la Sofia un proiect de lege de naturalisare, în care se dice:

„De asemenea vor fi cetăţeni bulgari, fără alte condiţiuni de cât cele

FOIŢA.

Museul prefecturei judeţului Constanţa.

Din iniţiativa prefecturei şi prin silinţele sale formându-se un museu al judeţului în palatul administrativ, dăm acì descripţiunea obiectelor adunate până acum. Această operă nu este decât la începutul ei. Museul se va îmbogăţì treptat cu nouele descoperiri ce s'ar mai face. Cercetările ce necontenit au loc, e de sperat, că va da mulţămitoare resultate.

Parte din obiectele museului se păstrează în cabinetul prefectului, parte sûnt aşedate pe două rênduri, formând un aleiu în grădină conacului între corpul edificiului administrativ şi poarta grădinei din spre mare.

Obiectele din cabinetul prefectului:

1. O remarcabilă sculptură în bas-relief pe piatră lungă de 35 cent. lată de 25 cent. Representă pe deul Bacus în atitudine triumfală. In mâna stângă ţine tirsul, în dreapta o amforă, din care pare a vêrsa vin în gura unui tigru. Bacus nu este singur. Un păstor cu toiag încovoiat şi un bêtrân cu un coş de struguri pe cap (nu poate fi decât Silen) îl însoţesc. Cortegiul ese de sub boltă de viţă încărcată cu ciorchini. Nici o inscripţiune.

Această frumoasă sculptură este în destul de bine conservată. A fost găsită în satul Ester, din ocolul Constanţa, departe 35 chilometri de oraşul de reşedinţă al judeţului.

2. Altă frumoasă bucată a fost descoperită în grajdul, ce s'a destinat pentru caii călărilor de rênd la administraţiunea ocolului Constanţa. Servia de podină. Scoţênduse, faţa din spre pământ se vêdù, că este sculptată frumos în bas-relief. Representă un om cu capul gol, avênd barbă, îmbrăcat cu o manta aruncată preste umeri. Picioarele 'i sûnt goale. Mâna dreaptă este rădicată la gură, ear cu stânga ţine un sul. Lângă piciorul stâng e o mască a tragediei. De ambele părţi, la marginea pietrii, sûnt doue coloane de ordin corintian. Coloanele se rădică la înălţimea umerilor persoanei.

Ne aflăm, fără îndoială înaintea unui autor antic de tragedii în atitudine pănditoare: Un Eschil, Sofocle. Euripid sau chiar vre-un scriitor al timpului sculpturii, dacă aceasta era un portret. Formele sûnt elegante proporţiunea perfectă, întregul frumos. Timpul a lăsat urme preste această preţioasă operă, dar totul este încă bine conservat.

3. O bucată în piatră albă de 80 cent. lungime şi 43 lăţime. La margini două coloane de ordin corintian, sprijinind o arcadă. In mijloc stă sculptată în bas-relief o femeie îmbrăcată cu o torţă în mâna stângă, ear în dreapta un obiect ce nu se poate bine distinge. Rochia statuei atârnă; mânile i sûnt goale. Capul care e sfêrâmat stă rêdimat pe o semilună. Credem că femeea representă o divinitate păgână oare-care, poate pe Lucina, poate pe Diana ca deiţă a nopţii.

4. O placă de marmură albă, lungă de 58 cent. lată de 30, groasă de 42 cent. In partea de sus se află sculptată în bas-relief un bust representând figura unui legionar roman. Sub acest bust este săpată următoarea inscripţiune cu litere din cele mai frumoase:

MARIVS. CELSVS
MILES. CHR. VII.
GALL. VIXIT. ANNOS
XXXX. MILITAVIT
ANNOS. XXIIII
TITVLVM
POSSVERVNT. LIBERTI
VIVO MARIVS MEROV
RIVS ET MARIA CAIE
ET MARIVS TARA

Bucata este bine conservată.

5. Un cap de statuă, în marmură. Rest al unei statue de deă, a Venerii probabil. Nasul şi o parte a obrazului sûnt stricate. Statua a trebuit să fie sfârîmată de mâni barbare. Partea remasă atestă cu evidenţă a-

mai sus, locuitorii de naţionalitate bulgară, cari se află în provinciile anecsate de România şi Sêrbia, şi, nefiind hotărîţi a rĕmânè acolo, vor emigra în Bulgaria în termin de doi ani din ţiua publicării acestei legi".

„Anecsate de Români!

„In coloanele foii noastre am arĕtat, în mai multe rênduri, că Dobrogea n'a fost nici când bulgară, că predecesorii lui Mircea I încă o cuceriserĕ de la triburi tatare, că provincia a rĕmas a ţerii româneşti mult timp după prefacerea Bulgariei în paşalic, după moartea lui Şişman, şi că de la Mircea I a fost luată de cătră Turci. Am dorì sĕ ni se arate cum o provincie luată de Turci de la Români şi redată prin tractatul de la Berlin tot Româuilor, poate fi numită o provincie anecsată de la Bulgaria?

Albanesii sûnt într'adevĕr, numai în defensivă. Vechia lor organisaţie în *gentes* pe teritorii bine definite, şi poate aversiunea contra amestecului cu alte rasse, îi face sĕ nu dorească a predomina, dar îi împinge a nu se lăsa nici predominaţi. Teritoriul albanez şi-'l dispută acum, în mod etnografic, cele douĕ, Sêrbia şi Grecia.

„Despre traco-români numai vorbim. Deşì sûnt într'un numĕr destul de mare în peninsulă, ei nu urmăresc idealuri politice şi ar fi buni bucuroşi dacă i-ar lăsa în pace sĕ 'şi vadă de biserică şi de scoală.

„Tendenţe de predominaţiune, eschidéndu-se una pe alta, vedem deci mişcând elementele de preste Dunăre. Unde pot duce aceste tendenţe, nu e greu de gâcit. In loc de a se stabilì un comun acord între toţi, pentru ca sĕ se respecte toate limbile şi toate naţionalităţile fără deosebire, pentru ca în teritoriile pe cari ele le ocupă sĕ se desvolte fie-care în pace — ori care ar fi împărţirea după state, — tendenţele de predominare, dorinţele de desnaţionalisare, vor duce la frecări continue şi vor face ca elementele menite de Dumneḑeu şi de istorie a trăi laolaltă, sĕ ajungă a se certa şi bate pentru petece neînsemnate de pămênt şi pentru supremaţia cutărei sau cutărei limbi. Resultatul va fi, că fie-care din aceste elemente în deosebi se vor preface în mânile marilor vecini în instrumente contra lor înşile, că pacea nu se va stabilì nici odată, până ce cu toţii laolaltă vor începea sub o nouă dominaţiune străină, care nu va mai fi atât de slabă ca cea turcească. Cine nu e drept, nu merită a fi liber. Fără ca în organisaţiunea acestor state sĕ se întroducă principiul suprem, că ori ce naţionalitate 'şi poate vedè în libertate de limba, de scoala, de biserica sa, fără egala îndreptăţire a limbelor, ori-care ar fi repartiţia teritorielor, peninsula balcanică va deveni teatrul unor rivalităţi de predominare regretabile pentru toţi de o potrivă. Victorii momentane ale unora vor fi urmate de victorii asemenea momentane ale altora, şi în aceste mişcări convulsive, când într'o parte când într'alta, cel ce va câştiga în adevĕr, va fi totdeuna un al treilea de din afară. Toate elementele în discordie vor scădea în ori ce privinţă, făcênd loc imigraţiunei şi predominărei străine."

Cercetări critice.

(La respunsul preotului Mihaiu Sturza din Nri 147—152 ai „Telegrafului Român" an. tr.).

III.

Doctrină şi canoane.

(Încheiere).

Acest comentariu al lui Balsamon devine mai esplicat prin anotaţiunile lui Beveregiu la can. 1 a sinod. dela Laodicea, unde cetim..... *Patres passim istos etiam appellare digamos, qui priore uxore mortua alteram asciscunt; quemadmodum et omnes haut dubie canones, quibus digami commemorantur, intelligendi sunt. Et hujusmodi profecto digami ab Ecclesia semper tolerati fuerunt; ita tamen ut ignominia notati sint nec inperfectam Ecclesiae comununionem recepti, nisi brevem aliquam poenitentiam egerint.*

Alăturea cu canoanele şi comentatorii lor încă şi istoria bsericei mărturisesce despre practica căsătoriei a doua la creştinii din timpurile primitive. Apologetul Minuţiu Felix din secolul II o apĕră cu mult talent în contra polemicului păgân Ceciliu. [1]) Tertulian din secolul III de asemenea vorbesce despre practica căsătoriei a doua. [2]) Sinodul ecumenic I în can. 8 pune ca condiţiune la reprimirea Novatianilor în sinul bisericei ortodocse împărtĕşirea lor cu cei insoţiţi prin a doua nuntă. În anotaţiunile lui Beveregiu la can. 7 al sinodului dela Neocesaria aflăm, un oarecare episcop Constantin întrebând pe mitropolitul Nichita al Heraclei dacă este permis episcopului diecesan a da dispensaţie pentru nunţile de a doua oară, metropolitul i a dat următoriul respuns: *„Accurata sane disciplina bigamos coronare non novit. Magnae autem Ecclesiae consuetudo haec non observat; sed bigamis etiam sponsalitias coronas imponit etc*".

Luând acuma în privire canoanele citate mai sus, dimpreună cu comentarele lor, ce le aflăm, în Enchiridion Pidalion, la Balsamon, Zonara, Aristen şi la Beveregiu, oare cine nu va vedè, că dl Sturza denaturează şi falsifică în mod sistematic înţelesul canoanelor referitoare la a doua căsătorie a mirenilor? Grigoriu Teologul, care a trăit inmediat după sinodul dela Neocesaria, mai competent de a se pronunţa asupra înţelesului canon. 7 al acestui sinod, ţice, că „nunta a doua este ertare". Dl Sturza ţice, că a fost neiertată! Balsamon spune, că a doua nuntă totdeauna a fost confirmată de biserică: *et propterea est quidem confirmatum* etc. Dl Sturza ne spune că ea a fost oprită! Zonara ne spune, că binecuvêntarea nunţi a doua urma de regulă din partea preoţilor, când cerea trebuinţa. Dl Sturza ne spune din contră, că preoţilor n'a fost iertat sĕ ceară binecuvêntarea lui Dḑeu asupra nunţii a doua! Beveregiu ţice, că cei cu doue nunţi au fost toleraţi totdeauna de biserică: *digami ab ecclesia semper tolerati fuerunt.* Dl Sturza ţice că nu! Aşa dar istoria, canoanele şi toţi comentatorii lor dovedesc în mod necontestabil practica neîntreruptă a căsătoriei a doua la creştinii laici, chiar dela începutul bisericei. Singur canonistul modern, dl Sturza, este cel dintâiu, care se presentă în această cestiune canonică cu o teorie şi opiniune contrară. Dsa cel dintâiu şi singurul susţine, că nunta a doua a fost oprită creştinilor laici. Ba tot dsa susţine, şi încă cu toată siguranţa, că canoanele sinoadelor locale, şi astfel şi canoanele referitoare la a doua căsătorie a creştinilor, s'au sancţionat şi ridicat la valoare ecumenică numai în conciliul Trullan, pe când noi scim, că canoanele sinoadelor locale, câte s'au ţinut până la sinodul IV ecum. au fost deja sancţionate, cu putere asupra întregei biserici universale, prin canonul 1 al acestui sinod. N'a fost dar, şi nici era trebuinţă dle Sturza, ca sinodul VI ecumenic sĕ cerceteze, sau sĕ citească, cum ţici dta, canoanele sinoadelor dela Neocesaria şi Laodicea, ca astfel sĕ vină în discusiune căsătoria a doua şi a treia a mirenilor!

Cu cele espuse până acì aş fi terminat cercetările mele critice; un lucru însĕ, care formează obiectul controversei dintre mine şi dl Sturza, a doua căsătorie a preoţilor, a remas neatins. Şi dacă n'am vorbit în această cestiune, eu am sĕ mĕ plâng numai contra d-lui Sturza, care alesese de titlul articolilor sei a doua căsătorie a preoţilor, fără ca sĕ vorbească la ea. D-sa a vorbit multe de toate, a vorbit despre a doua căsătorie a mirenilor, despre patriarhatele din Rusia, Bulgaria etc. şi eu ca critic trebuiam sĕ mĕ restring la aceste. O singură citaţiune face d-l Sturza în Nr. 151 al Telegrafului Roman" prin carea atinge căsătoria a doua a preoţilor. Dar şi aceasta, ca toate citaţiunile d-sale este atât de rĕu aplicată, încât cine-va cu cunoscinţă de canoane trebue sĕ remână uimit de superficialitatea sa în jurisprudenţa canonică. D-l Sturza nu voesce nimic mai puţin de cât sĕ arete, că nainte de sinodul al VI lea ecumenic erau preoţi căsĕtoriţi şi a doua oară, şi că sinodul acesta a permis, ca ei sĕ remână şi mai departe în funcţiunile lor. În susţinerea acestei opiniuni d-sa citează din „Enchiridion" o parte din comentariul canonului 3 al sinod. VI ecumenic, şi anume citează pasagele următoare: „Din acest canon ne învĕţăm, că în timpii acestui sinod preoţii bigami remân în funcţiunile lor preoţesci, spre vătĕmarea canonului, care lipsesce pe preotul bigam dela funcţiuni". Prin cuvintele aceste Preasânţia Sa Şaguna ne arată aceea ce ne spune clar însuşi can. 3 al sinod. VI. că adecă pe timpul acestui sinod se aflau preoţi bigami, cari funcţionau în contra canoanelor, *per abusum;* ceea ce sinodul condamnă în terminii cei mai aspri, oprind cu desevêrşire preoţilor bigami de a sevêrşì funcţiunile sancerdotale. Voi lăsa acì sĕ urmeze pentru lămurirea adevĕrului însuşi can. 3 al sinod VI. care sună ..... Noi toţi la olaltă judecăm pe aceia, cari au fost încurcaţi în douĕ nunţi, şi până la 15 a trecutei luni Ianuarie, al trecutului al patrulea Indiction a anului 6199 au servit pĕcatului, şi nu s'au curăţit de acesta, sĕ se supună segregaţiunei canonice, eară cei ce au cădut în acest pĕcat al bigamiei, dar mai nainte de aceasta a noastră hotărîre au recunoscut ceea ce este de folos, şi de cel rĕu s'au abătut, şi departe gonind dela sine vieţuirea adulterĕ, şi-au căutat din nou învĕţându-se continenţei, şi părăsindu-se de fărădelegile lor, fie că au fost presbiteri, fie ca diaconi, pe acestia i a judecat sinodul sĕ se conteneascĕ de ori-ce administraţiune sacerdotală, şi sĕ fie pedepsiţi pe un timp, dar sĕ se împărtăşească de onorul şederei şi al stărei, şi cu aceasta sĕ se îndestuleze, şi sĕ se plângă Domnului, ca sĕ li-se erte lor nelegiuirile lor cele din nesciinţă, căci a binecuvênta pre altul, cel ce este datoriu a'şi grigì ranele sale, este lucru nepotrivit etc.

Aşadară canonul citat, cuprinde tocmai contrariul dela ce afirmă Dl. Sturza. In adevĕr nime, cine va cetì cu destulă atenţiune acest canon, nu va afla atins nici cu o literă, că preoţii căsătoriţi a doua oară, remân şi mai departe în funcţiunile lor, cum susţine Dl. Sturza. Din contră va afla că canonul, supune segregaţiunei canonice, pe preoţii bigami cari până la întrunirea conciliului al II-lea Trullan nu se despărţiseră de femeile lor; adecă'i lipsesce de gradul ierarchic şi-i pune în rêndul mirenilor; eară celor ce mai înainte se despărţiseră de bună voie de femeile lor de a doua oară, fiind că cei mai mulţi căḑuseră în nelegiuire din nesciinţă, sinodul le lasă onorul şi titlul preoţesc, însĕ le interḑice espres ori ce administraţiune sacerdotală. Şi dacă Dl. Sturza susţine cu toate aceste că preoţii bigami au fost toleraţi de conciliul Trullan în funcţiunile preoţesci, trebuie sĕ-i declar, că Dsa susţine un neadevĕr palpabil. Cu adevĕrat, Preas. Şaguna istorisind ceea ce sinodul Trullan revelase, ca un fel de abus, adecă funcţionarea preoţilor bigami, în contra canoanelor positive, se folosesce de aşa numitul presente istoric: ..... „In timpii acestui sinod preoţii bigami remân în funcţiunile lor .... etc." Dl. Sturza

[1]) Min. Felix „Octav". C. 31.
[2]) Tertullianus, exhort ad uxor. l. 1.

---

ceasta. Mărimea capului este naturală. Lucrul este distrus. Restul statuei s'a găsit în săpături făcute la Constanţa.

6. Alt cap de femeie, în marmură albă curată mai mare decât natural. Jumĕtate este acoperit de o măramă, care descinde pe umeri. Pĕrul gătit în formă de perucă, gâtul ornat cu douĕ şiruri de mărgele, reprezentă o matronă. Nasul şi bărbia sûnt stricate. Statua a trebuit sĕ fie sfârîmată şi diformată tot de mâni barbare.

7. Un colţ de frontispiciu, în marmură. Forma bucăţii neregulată. Cea mai mare lungime de 35 cent. Sûnt sculptaţi în bas-relief, Esculap, Igea şi un copil. Esculap are braţul drept şi o parte a peptului până la mijlocul corpului goale. Mâna dreaptă stă reḑimată pe un trunchiu împregiurul căruia stă încolăcit un şerpe. Mâna stânga ţine o manta ce dela umĕr atârnă până la picioare. Igea, ḑeiţa sănĕtăţii, cu capul gol, îmbrăcată până la glesne, ţine în mâna stânga un vas din care un şarpe bea. Copilul trebue sĕ represente un suferind oare-care. Bucata aceasta a fost găsită în mare. A făcut fără îndoială, parte dintr'un frontispiciu, făcut în bucăţi de mâni ignorante şi barbare. Dar urmele mânilor duşmane artelor antice se vĕd în Constanţa ori decâte ori se descopere marmure vechi sculptate.

8. Un capistel de coloană, ordin corintian, în marmură, foarte bine conservat. A servit poate la vre-o coloană de templu. Înt'ro parte se vede săpată o cruce de formă genoveză, dar săpătura pare relativ mai recentă. Genovezii cât au ocupat oraşul acesta, au întrebuinţat la edificiile lor petrele şi marmurele antice din localitate. Vor fi întrebuinţat şi acest capistel.

9. Bucata în marmură lungă de un metru 13 cent., lată de 40, groasă de 12 cent, a fost găsită pe malul mării, lângă apă. A fost scoasă de valurile furtunelor din earna aceasta în dreptul cuartierului tartar. Faţa sa principală pe jumĕtate, este ocupată de un bas-relief representând un resbelnic călare foarte bine făcut. La capul calului un arbore împregiurul căruia se află încolăcit un şerpe. Pe umerii resbelnicului atârnă o haină. Sub bas-relief stă o inscripţiune în limba greacă vechie începênd cu obicinuitul: *ΑΓΑΘΗΙ ΤΥΧΗ.* Inscripţiunea nu se poate bine cetì din causa micilor melci de mare cari încrustânduse preste toată suprafaţa au vĕtămato. Se poate sci însĕ, că mai multe persoane (ce sûnt subscrise şi au nume grece) pline de recunoscinţă pentru binefacerile alteia, i a consacrat acest monument.

10. Patru bucăţi în marmură purtând inscripţiuni în limba greacă antică şi latină. Făceau parte din petre de mormênturi.

11. Un mic cap de leu în piatră de coloare închisă.

„Farul Constanţei".

(„Steaua României") din Iaşi ne spune că adunarea generală a cercului Jokey-Club a votat în şedinţa de Duminecă 18 Maiu, suma de 1000 lei ca ajutor pentru incendiaţii din Focşani.

însă trebuia sĕ scie, că presentele istoric nu esprimă acţiunea, ce se continuă, ci o acţiune sĕvêrşită în trecut şi în casul de faţă esprimă o acţiune sĕvêrşită „spre vătĕmarea canonului“ pe carea sinodul Trullan o condamnă aspru, hotărînd ca astfel de acţiune sĕ nu se mai facă pe viitoriu. Şi apoi oare ertat este canonistului, ca o abatere dela canoane, condamnată de chiar sinodul ecumenic, sĕ o iee de regulă şi normă canonică? dl Sturza recunoasce, că căsătoriile preoţilor de a doua oară nu au fost nici odată lege în biserică. Aşadară, dacă n'au fost lege, ele atunci au fost fără de lege. Apoi Dta fără de legea vreai sĕ o întroducă ca lege, în biserica ortodocsă?

Mai mult decât toate părerile smintite ale dlui Sturza mĕ supĕră nestabilitatea dsale şi lipsa de principie dovedită prin respunsul ce-mi adresează. Dsa declarase congresul nostru bisericesc ca competent de a întroduce singur căsătoria a doua a preoţilor[3]); ear acuma ne spune, că o poate întroduce numai în conţelegere cu celelalte biserici ortodocse. Ba merge pănă a ne descoperì, că dsa „a vorbit numai ca sĕ vorbească, a scris numai ca sĕ scrie,“ căci congresul nu este deobligat, ca sĕ asculte nici de opiniunea publică, nici de alte păreri ce sĕ abat dela opiniunea publică. Aceasta este foarte adevĕrat! Dar, dacă opiniunea Dtale, părinte Sturza, cuprinde in sine adevĕrul nefalibil, atunci Dta nu trebue sĕ receḑi dela ea, nici sub o condiţiune, ci din contră trebue sĕ stăruiesci prin puterea argumentelor, ca sĕ-o împui chiar şi congresului! Altcum spre orientarea dlui Sturza, am sĕ-i spun, că congresul nostru bisericesc din 1878 luând în discusiune formală afacerea căsătoriei de a doua oară a preoţilor, a aflat şi a enunciat prin conclus, că această atacere nu se ţine de competenţa sa!

In sfêrşit, pentru cei ce n'au avut ocasiunea de a cetì articolii mei despre a doua căsătorie a preoţilor, măcar de vor şi privì principiile şi instituţiunile ce apar, ca nisce principii şi instituţiuni nepotrivite cu liberalismul modern, eu repet, că oprirea căsătoriei preoţilor de a doua oară este un percept de origine apostolică, pe care biserica ecumenică l'a enunciat ca lege obligătoare şi permanentă pentru toate bisericile ortodocse! Fără a me provoca la canoane voiu cita acì numai ce aflăm în anotaţiunile lui Beveregiu la can. 17 apost. „*D. Paulus Episcopum unius uxoris vivum esse praecipit; item presbyterum et diaconum*[4]) *Unde origines „nec episcopus, nec Presbyter, nec diaconus, nec vidua possunt esse digami*[5])“ „*Unius matrimonii esse oportere, qui alleguntur in ordinem sacerdotalem, usque adeo quosdam memini digamos loco dejectos*[6])„ „*Presbiter esse non alius potest, quam laicus, qui semel fuerint maritatus*[7])“ „*Quantum detrahant fidei, quantum obstrepant sanctitati nuptiae secundae: disciplina Ecclesiae et praescriptio Apostoli declarat, cum digamos non sinit praesidere*[8])“

Las dară pre dl Sturza sĕ se mângăie, cel puţin cu credinţa, că tractatul dsale despre a doua căsătorie a preoţilor, a rĕmas nevătĕmat de principiile şi argumentele canonice desvoltate de mine. Credinţa mântue pe om! *V. Mangra.*

Varietăţi.

* (Necrolog). *Ioan Poppescu*, paroch, în comuna Ţinţari, după o scurtă suferinţă împărtĕşindu-se cu sf. taine a încetat din viaţă în 9/21 Maiu la 4 oare p. m. în etate de 41 ani.

Despre această perdere dureroasă inconsolabila sa soţie, Rahira născută Eftimie Popovici, precum şi mama sa Taţiana, surori, cumnaţi, cumnate, nepoţi şi nepoate încunosciinţează pe toţi amicii şi cunoscuţii rugându'i a'i da ultima onoare la înmormêntare, care va fi în 11|23 Maiu la 2 oare p. m. Remăşiţele pămêntesci ale reposatului se vor depune în cimiterul bisericei celei nouĕ.

Ţinţari, 10/22 Maiu 1880.

* (Nocrolog). Timoteiu Miclia, advocat ca soţ, în numele seu, cât şi a Ecaterinei Cosma văduvită Bordan, — Amalia Cosma ca sorori — Iuliu Bordan cu soaţa s'a Marişca năcută Király ca nepot, — Ecaterinei Ioanescu măritată Popovici, şi Sabinei Ioanescu măritată Popovici, ca verişoare, — Annei Bragia Miclia măritată Popovici, — Annei Miclia măritată Icma, şi Elisabetei Miclia ca nepoate, — Ioane Popovici, — Vichenţie Popovici. — şi Alesandru Popovici ca gineri, — Vasiliu Bordan, Coriolan, Angelica, Alesandru şi Fabius Popovici ca strănepoţi încunosciinţează cu inima intristată cumcă amata 'i soţie, soră, mătuşă, verişoară, soacră şi mătuşă bătrênă *Iulianna Miclia* născută *Cosma* în etate de 47 ani după o căsătorie fericită de 29 ani şi după un morb îndelungat, provĕduta cu sântele sacramente, a răposat în 1 Iunie 1880 la 6 oare sear'a.

Remăşiţele răposatei s'au depus spre eternă odichnă în 3-lea Iunie 1880 la 11 oare antemeridiane după datenile şi ceremoniile rituale în cripta familiară din Cacova. Fie'i ţerînă uşoară!

* (Postal). Postul de magistru postal în Sânmărtin (comit. Têrnavei de jos) este de ocupat prelângă depunerea unei cauţiuni de 200 fl. Cu acest post sûnt legate următoarele emolumente şi adecă: un salariu anual de 480 fl. şi pauşale pentru cancelarie 72 fl. Doritorii de a ocupa acest post au sĕ'şi adreseze suplicele lor în restimp de 3 sĕptĕmâni la direcţiunea postală din Sibiiu.

* (Calea ferată Braşov-Bucuresci). Pe linia aceata cu începere de la 15 Iunie st. n. se întroduce următoarea ordine a trenurilor:

I. *Tren accelerat*: Plecarea din Braşov la 3 oare 23 minute după ameaḑi, sosirea în Bucuresci la 9 oare 50 minute seara. — Plecarea din Bucuresci la 8 oare 40 minute dimineaţa, sosirea în Braşov la 2 oare 4 minute după ameaḑi.

II. Trenul de persoane: Plecarea din Braşov la 10 oare 12 minute în. de ameaḑi, sosirea în Bucuresci la 7 oare 30 minute seara. — Plecarea din Bucuresci la 11 oare 15 minute înainte de ameaḑi, sosirea în Braşov la 6 oare 3 minute seara.

* (Comisiunea de aici pentru stabilirea impositelor) a stabilit şi impositul ce are sĕ'l plătească statului Redactorul „Trombitei Carpaţilor“, despre care onor. comisiune are scire, că locuiesce în Sibiiu în Strada măcelarilor. Ni s'ar face o mare plăcere, când ni s'ar mijlocì şi nouĕ comunicaţiunea sau „schimbul“ cu un ḑiar, care cu toate că „locuesce sub acelaşi coperiş unde locuim noi“, noue ne este străin, ba cu totul necunoscut chiar. Pănă însĕ sĕ ne bucurăm şi noi de luminile coloanelor ḑiarului din cestiune, felicităm pe statul, care are parte de comisari atât de iscusiţi de află nu numai contribuabili de care esistă, ci şi de care nu esistă.

* (Foc). În 14/26 Maiu a. c., pre la oarele 1½ p. m., pe când întreaga populaţiune era la câmp pentru săparea cucuruzului, s'au întêmplat în comuna Ighisdorful-românesc un foc înfricoşat, care într'o oară a nimicit toată averea la 27 familii române şi una maghiară, aşa încât astăḑi stau sub ceriul liber fără nici un ajutoriu, ne-avênd nici barem nutrimentul şi vestmintele, afară de cele ce le-a avut pre trup; dintre toate aceste famalii nu au fost nici una asigurată.

* (Din Dobrogea) se scrie la „Deutsche Zeitung“ dto Constanţa 2 Iunie n. următoarele:

Cine a cunoscut vechia Chistenge turcească şi calcă astăḑi în rumâneasca Constanţa — precum o chiamă acuma oficial —, nu crede, că este acelaşi oraş. Drumurile fără fund sûnt înlocuite de căi europene, s'au înfiinţat bulevarduri plantate cu arbori, şi tocmai are sĕ se întemeieze o grădină publică. Guvernul a edificat lângă mare stabilimente frumoşele de băi, un otel mare se ridică în apropierea lor, şi în oraş încă s'a îngrigit pentru străini prin clădirea de ospĕtării convenabile şi case europene. Comerciul ia un avênt din ce în ce mai mare, şi cu România sûntem legaţi comod prin calea ferată dela Cernavoda la Constanţa. Colonia străinilor cresce pe ḑi ce merge şi immigraţia din Bulgaria a Mohamedanilor, cari trăiesc acolo apăsaţi, ne-a adus un element avut şi lucrător. Guvernul se îngrigesce, ca Dobrogea negligiată şi faimoasă sĕ devină un teritoriu productiv, şi nu e mirare, dacă Bulgarii simt un dor de anecţiune. Cea dintâiu gazetă în Dobrogea a apărut în 1 Maiu (st. v.) aici sub titlul: „*Farul Constanţei*“; acum a urmat în Tulcia un al doilea organ „*Familia*“. (Noi scim că în Tulcea apare de mai nainte încă „*Steaua Dobrogei*“, care prin urmare a fost cea dintâiu foaie dobrogeană. Nota redact. „Tel. rom.) — Din Bănat se aşeaḑă mulţi Români în Dobrogea. Din Sân-Ioan au venit 20 de familii în ocolul Măcin, unde au înfiinţat un sat nou cu numele „Bănat“. Alţi colonişti se află pe drum încoace, spriginiţi fiind de oficiolate. Şi cele trei colonii nemţesci de lângă Tulcea, cari datează de pe timpul turcesc, înfloresc şi sporesc, tot astfel şi coloniile „Staroviercilor“ rusesci.

* (Macedo-românesce) publicăm după jurnalul „Frăţilia întru dreptate“ următoarele: Ne scriu dela Constantinopole că mulţi din Macedo-Românili cari sĕ află acolo dor ca sĕ'şi înveaţă ghine limba lor auşească şi tră aestu lucru caftară adjutoru dela Societatea de cultură Mocedo-Română de aoace ca sĕ se facă la Constantinopole una scoală românească la care va se aducă şi mulţi din neguţători (premitefţi) când va scăpa de lucruri. Himu siguri că Societatea de aoace, care tră adjutoru a Macedo Românilor se face va se aleargă se da adjutoru la fraţili a nostri dela Constantinopole cari prinde se li lăvdăm tră adeveratele a lor simtemente Romanesci.

*(„Steaua Dobrogei“) dela 17 Maiu ne spune că P. S. S. Iosef episcopul Dunărei inferioare, în seara de Marţia trecută a debarcat la Tulcea, unde a fost primit cu toate onorurile cuvenite atât de autorităţi cât şi de clerul diferitelor naţionalităţi (printre cari şi hogii moscheelor). Intre altele Prea Sânţia Sa are a se ocupa şi cu punerea în ordine de bună administrare a celor douĕ monastiri dobrogene „Cocoşul“ şi „Cialâcul“ (prima de monahi şi a doua de monahe) care se par actualmente destul de bine organisate în unele privinţe.

* (O cameră tapetată cu timbre postale). D. Anton Mavrus, stimatul cetăţean, care a ocupat mai multe funcţiuni înalte, şi care încă actualmente este membru în consiliul comunal şi membru al cassei pensiunilor, pe lângă aceste douĕ însărcinări, a găsit încă timpul sĕ se ocupe şi cu câte-va lucrări de adevĕrată artă şi rĕbdare, care meritĕ şi atenţiunea tuturor. Intre aceste lucrări, în primul rênd, trebue sĕ punem tapetarea unei odăi spaţioase numai cu timbre postale române şi străine. A vedè cine-va gustul, cu care este întocmită acea tapetare, arangiamentul timbrelor, a colorilor, a florilor, regularitatea cu care sûnt aşeḑate, în fine acel ensemblu, care o pune în rêndul lucrărilor de artă, remâne în mirare de talentul şi rĕbdarea dlui Mavrus, care n'a pus de cât un an de ḑile spre a-'şi sfêrşì această operă a sa. Mii de timbre au fost întrebuinţate.

Această odae astfel tapetată de Mavrus a avut amabilitatea sĕ o espună la vederea tuturor d-nilor, cari vor fi curioşi a'i admira lucrarea. Deja, mai multe personage înalte politice şi din societatea mare, au visitat casa dlui Anton Mavrus şi au rĕmas încântaţi la vederea unei aşa lucrări de artă şi rĕbdare. Noi încă visitând-o, nu ne-am putut oprì a'i face complimentele noastre. Şi apoi trebuie sĕ recunoascem, este singura lucrare la noi în ţeară de acest gen, cu toate că s'au mai început şi altele.

Dar afară de tapetarea unei odăi cu timbre, d. Mavrus mai are şi alte lucrări de adevĕrată măestrie, cari încă nu mai puţin meritĕ atenţiunea celor ce vor voì sĕ visite casa sa. Aşa, biserica Sf. Spiridon lucrată în carton, împodobită înăuntru cu icoane complecte. Un covor persian ţesut de domnia sa, în colori foarte variate şi frumoase, representând întreaga istorie naturală. Mai multe tablouri apoi, icoane, etc. cari denotă distincul seu talent.

Sfêrşind, felicităm pe d. Anton Mavrus pentru aceste lucrări şi opere şi angagiem pe toţi a visita casa dsale situată în strada Cantemir Nr. 20, siguri fiind că vor remânè încântaţi la vederea lor, şi departe de a'l încomoda, sûntem încredinţaţi, că i se va face o adevĕrată plăcere. „Pressa.“

* (O curioasă carte de rugăciune). Protopopul de la Perm în Rusia a tipărit o carte, care arată „pravoslavnicilor“ la care anume sfânt trebue sĕ se adreseze cu rugăciunile lor, când de esemplu voesce cineva a fi înaintat în serviciu, a dobândì un post, a cumpĕra marfă mai eftină, a da de urma hoţului, a găsì un ginere, a descânta pe dracul etc. Şi o asemenea carte are de autor pe un protopop, şi a trecut prin censura rusească.

* (Moarte de lipitori). In Boia (comit. Szabolcs) în ḑilele aceste un copil voind sĕ se ducă la părinţii lui, cari se aflau pe câmp la lucru s'a rĕtăcit din cale şi a tăiat-o preste locuri. Trecênd printr'o baltă de loc fu copleşit de o mulţime de lipitori cari aflênduse în această baltă i se suiră pe trup, se infipseră în carne'i 'i-a supt tot sângele încât pănă ce la strigătele lui 'i-au venit oamenii întru ajutor, bietul copil a căḑut mort.

* (Telefonul) dlui Alecsandru Grabam Bell, care l-a inventat, fu decurênd premiat cu 50,000 franci, un premiu fundat de Volta înainte cu 80 de ani pentru aceia, cari vor face invenţiuni mari pe terenul electricităţii, premiu, care pănă acuma numai de 4 ori s'au dat.

* (Sultanul din Zanzibar) Seid Borgoş, care în anul trecut 'şi-a amânat proiectata sa călĕtorie în Europa din causa unei revolte isbucnite în părţile de nord ale Imperiului sĕu, a vestit pe consulul sĕu din Aden, că pe la începutul lunei lui August va sosì în acel oraş, pentru a pornì de acolo în Europa, — Asemenea ḑice a-

---

[3]) Biserica şi Scoala Nr. 12 ex 1879:
[4]) I Tim. 3. 2. 12 Tit. 1. 6.
[5]) Orig. hom. 17 in Lucam.
[6]) Tertulian de escort cast. c. 7.
[7]) ibid.
[8]) ibid ad uxor b. 1 c. 7.

ceea foae și despre Regele din Siam, că va veni în Europa în decursul acestei veri.

* (Oglindă scumpă). În Berlin se află de present în espositia de corale o oglindă de 127 de înaltă cent. și de 100 cent. de lată lucrată în restimp de 7 ani cu atâta măestrie cu deosebire în cadre tot de corale, încât prețul ei s'a ficsat de oaspeți la 50,000 marce.

Sciri ultime.

(Telegramă privată a „Tel. Rom.")

Desbaterea proiectului despre raporturile urbariale transilvane, după trei dile s'a terminat eri. Legea primită este mai bună decât proiectul guvernului, dar totuși destul de rea pentru țerani. Procedura incuisitorie introdusă preste tot; însă mod de apărare destul de larg. Remedii până la curtea supremă în toate cestiunile meritorie, precum și în cea de permisibilitate la segregare. Schimbarea enclavelor — *fără edificii* — permisă, însă numai cu pământ. În privința ingineriilor ministrul provocat de *Cosma* a declarat, că la alegerea lor vor încurge ambele părți. Intenționata instituțiune a esperților permanenți, aleși de comisiunea administrativă, cu totul căduță — remâne usul de astădi. Spesele segregărei le poartă fostii posesori; ale comassărei ambele părți. Când comassarea cu segregarea sûnt combinate, toate spesele se poartă comun. Proporționarea *nu se estinde asupra fundului regiu, pentru acest preț deputații sași au spriginit întru toate cu votul și cu cuvêntul pe deputații maghiari transilvani.* Lupta deputaților români P. *Cosma*, George *Pap*, *Strevoiu* și *Mihali* fără resultat, însă memorandul juriștilor români a folosit mult și a insuflat respect. Tot resultatul ajuns se poate atribui comisiunei juridice, și cu deosebire deputatului *Teleszky*. Comisiunea și în parlament a luptat cu zel pentru dreptate.

Lista,

binevoitorilor contribuitori pentru nenorociți din Bungard păgubiți prin incendiul din urmă.

Translat.	fl.	41.59
Nicolau Popea, archim. și vicar	fl.	10.—
Constantin Stezar, căpitan c. reg. în pensiune	„	5.—
Ioan Zacharia, vice-notariu	„	1.22
Georgiu Dăntlă, primariu	„	1.32
N. I. Mihălțan, protopresbiter	„	2.—
Ambrosiu Bârsan, primariu	„	1.—
Ioan Gall, protopresbiter	„	—.84
Daniil Tamaș, adm. prot..	„	—.80
Sabin Piso, conc. de advoc.	„	1.—
S. Pop Moldovan, protopr.	„	1.—
Dr. Absolon Todea	„	1.—
Ioan Botean, paroch	„	1.—
Ioan Șovrea, adm. prot..	„	1.—
Andreiu Ghidiu, deputat sinodal	„	—.50
Ioan Popea, profesor.	„	—.50
Iosif Barac, protopresbiter.	„	2.—
Moise Lazar, asesor. cons..	„	2.—
Ioan de Lemeni, deputat sin.	„	1.—
Iacob Bologa, dep. sinodal	„	3.—
Ilie Macelariu, deputat sinadal	„	1.—
Partenie Cosma, advocat	„	5.—
Simeon Popescu, profesor	„	1.—
Demetriu Comșa profesor	„	1.—
Dr. D. P. Barcianu, profesor	„	1.—
Dr. Nicolae Maier, profesor	„	1.—
Eugen Brote, proprietariu	„	1.—
Dr. Il. Pușcariu, protos.	„	3.—
Servian P. Baacianu, jude la tablă	„	3.—
Ioan Hanea, director	„	3.—
Nicanor Frateș, protosingel	„	5.—
Dr. Ioan Borcia, advocat	„	24.—
Suma	fl.	85.18
Suma totală	fl.	126.77

Lista Nr. 18.

a contribuirilor încurse la comitetul subsemnat în folosul inundaților.

Transportul totalului din lista Nr. 17 publicată în Nr. 47 a. c. al „Telegrafului roman"	fl.	2818.50
Dela d. George Costea par. gr. cat. în Șeudeiu	fl.	3.—

Prin redacțiunea „Observatoriului" dela d-șoara Elena Popa resultat al unei colecte anume

a) Dela următorii dd. din Tașnad: A. Cosma și familia 3 fl., L. Roth 20 cr., G. Filep 1 fl., P. Gal 50 cr., A. Dragoș 10 cr., S. Einhorn 50 cr., St. Talpaș 50 cr., Ilie Danci 10 cr., S. Lupu 50 cr., G. Opre 10 cr., M. Veinreb 50 cr., S. Waida 20 cr., Iacob Mozes 20 cr· Suma	fl.	7.40
b) Dela I. Vasvari din Urmineș	fl.	1.70
c) Dela M. Mustea din Gardani	fl.	1.—
d) Dela I. Simon din Barseul de jos	fl.	7.15
e) Dela următorii dd. din Asuagiu de jos G. Simonca 1 fl. M. Vass 1 fl., G. Cupșa 60 cr., M. Müller 50 cr., C. Șandru 30 cr., Fl. Cupșa 20 cr., Ida Iacob 20 cr., N. Iacob 20., N. Achim 20 cr., E. Ardelean 20 cr., mai mulți poporeni 2 fl. 90 cr. Suma	fl.	7.30
f) Dela următorii dd. din Varța de jos; G. Dobra 1 fl., S. Pap 80 cr., P. Rob 70 cr., I. Pap 20 cr., D. și P. Marchiș 40 cr., Mihai Pop 20 cr., dela mai mulți poporeni 3 fl. 34 cr. Suma	fl.	6.64
g) Dela următorii dd. din Argihat: I. Sabo 1 fl., Is. Fuchs 50 cr., M. Molnár 20 cr. G. Sabo 20 cr., T. Velle 20 cr., S. Rotariu 20 cr, P. Goldstein 20 cr., M. Sabo 24 cr., mai mulți poporeni 1 fl. 56 cr. Suma	fl.	4.30
h) I. Gitiu din Bicodiu	fl.	1.—
i) D-șoara Elena Pop din Basesci	fl.	1.51
Dela d. I. Droc administr. protop. în Mercurea resultat al unei colecte	fl.	19.24
Dela reuniunea de cântări din Caransebeș resultat al unei colecte	fl.	21.—
D. Ioan Popescu profes. sem. în Sibiiu	fl.	3.—
Prin d. I. Filipescu în Turda ca resultat al unei colecte dela următorii: Dela d. St. Șuluț 5 fl., O. Filea 2 fl., I. Petriaș 1 fl., Paltzer K. 1 fl., Soltez A. 1 fl., Abt. Erröj 1 fl., Un honved 1 fl., N. Ambruș 1 fl., V. Moga 1 fl., Moldovean 1 fl., Filipescu 1 fl. Total	fl.	16.—
Totalul cu ținа de astădi	fl.	2918.74

Sibiiu, 7 Iunie 1880.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaților.

Bursa de Viena și Pesta

din 8 Iunie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	108.10	108.20
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	83.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	101.25	101.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	88.90	88.40
Împrumutul drumurilor de fer ung.	127.—	127 1/8
Obligațiuni ung. de rescumpărarea pământului	94.25	94.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	93.25
Obligațiuni urbariale temeșiane	93.50	93.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	92.50
Obligațiuni urbariale transilvane	92.75	92.75
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	93.50	93.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.60	73.—
Datorie de stat în argint	74.05	73.80
Renta de aur austriacă	88.90	88.90
Sorți de stat dela 1860	131.20	130.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	833.—	832.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	275.90	276.—
Acțiuni de credit austr.	264.75	264.25
Sorți unguresci cu premii	—.—	112.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.54	5.54
Napoleon	9.36	9.34
100 marce nemțesci	57.80	57.75
London (pe polița de trei luni)	117.65	117.50

Economic.

Făgăraș, 5 Iunie n. Pro. hectolitră Grâu fl. 9.50—10—.; grâu sěcărej fl. 8—9.; sěcară fl. 5.—5.50; orz 5—5.20; ověs fl. 3.50—3.60; cucuruz fl. 4.80—5.; mălaiu fl. —.—.; Sămânță de cânepă fl. 8—9.; mazere fl. ——.; linte fl. ——; fasole fl. 5—5.60 crumpene fl 1.60—2.; pro 100 chilo: Slănină fl. 70—80; sěu brut fl. —; sěu de luminări fl. 42—; unsoare fl. 80; cânepă fl. 30—35.; sěmență de in fl. ——————; săpun fl. ——; fên fl. 2.50—3. spirt pro grad 10½ cr. pro chilo: carne de vită 42 cr. carne de viței —36— cr.; carne de porc 44—cr. carne de miel (un miel întreg) fl. 1.20—3.; oaue 6 de 10 cr. Târgul de ași numai într'atâta fu bun că au fost multe bucate.

Brașov, 4 Iunie n. Pro hectolitră Grâu fl. 8.90—10.10; Grâu sěcărej fl. 6.20; Sěcară fl. 6.—Orz fl. 4.50—4.60; Ověs fl. 3.30—3.40; Cucuruz fl. 5.30; Mălaiu fl 6.60; Mazere fl. 7.60; Linte fl. 8.60; Fasole fl. 6.30— Sěmânță de in fl. 10.90 Sěmență de cânepă fl. 6.50— Cartofi fl. 1.90 pro chilo: carne de vită 48 cr. carne de porc 52 cr.; carne de berbece — cr.; Sěu de bovine proaspět fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Budapesta, 5 Iunie n. Deși în săptěmâna trecută am avut ploi mari și ploicele dese multe totuși temperatura a fost foarte caldă, ba câte odată, prea caldă. Ploile multe, cari după cum am anunțat în rêndul trecut, le-am și așteptat, au înaintat în crescere și în desvoltare toate sěměnăturile așa de mult, încât holdele, cari peste tot locul sûnt peste asteptare frumoase în unele locuri încep chiar a cădè. Recolta după toate semnele de până acuma, promite a fi foarte bună în toată privința numai de grindini sě fim scutiți. Aceste însě după cum umblă timpul și acum mai că nu ne vor cruța, cel puțin ici colo. De altmintrea domnesce nădejdea, că doară vom scăpa și de aceste, de oare-ce timpul e cam înaintat și atât sěcara cât și grânele stau mai mult spre copt. Toate au început a se îngălbini, grăunțele sûnt mai pretutindenea desvoltate și după toate cercetările făcute se arată pe delin desvoltate. Recolta rapiței este tare aproape. Cucuruzele, măzěrichile, și ovesele sûnt pe deplin multămitoare și înaintează vědênd cu ochii. Numai de gheață sě fim feriți, apoi, cum am dis, recolta din acest an va fi îmbucurătoare. Neguțătorii, cari în urma acestor împregiurări favorabile aveau nădejdea, că vor cumpěra articlele din târgul săptěmânei trecute eftine, s'au înșelat, fiind siliți a cumpěra toate articlele mai, mai scumpe ca în rêndul trecut, un ce, care a căduț firesce în folosul vênzětorilor, dintre cari partea cea mai mare sûnt economii, cu deosebire la vinderea bucatelor. În special au trecut articlele în săptěmâna trecută în următoriul mod:

Grâul la 60,000 m. m. cu fl. 10,25—10.35; sěcara cu fl. 9.90—10.10; ověsul la 4000 m. m. cu fl. 6.85—7.95; cucuruzul la 18,000 m. m. cu fl. 7.45—7.55; făina n'a cam trecut de astădată; mai bine însě încâtva fură cercetate păstăioasele și s'au vêndut: fasolea cu fl. 10.25—10.50; mazěrea cu fl. 12—15; lintea cu fl. 10—15; mălaiul cu fl. 12—13; sěmênța de cânepă cu fl. 9—9.50 (toate per maja metrică); lânile au trecut cu fl. 1.75—3.30 per chilogram.

Porcii în numěr de 62.710 capete n'au fost prea căutați. Din Ungaria de jos s'au aflat în târg 4580, din România 710 și din Ardeal 40capete; au trecut mai departe unsoarea de porc cu fl. 61; slănina cu fl. 52—62; sěul cu fl. 41—42; spirtul *en gros* cu fl. 33.25; *en detail* cu fl. 34.25—36.25 (per 10,000 litre %.

Peile de bou cu fl. 112—115; de vacă cu fl. 102—112; de viței cu fl. 190—205; (per 102 dărabe); peile de cal cu fl. 9—12 părechea. Celelalte soiuri de pei n'au fost căutate.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitațiuni: în 30 Iunie și 30 Iulie imob. Rosaliei Bartak în Sângiors (judec. cerc.); în 28 Iunie și 28 Iulie imob. lui Ioan Beczasi în Barot (judec. cerc. Sângiors); în 18 Iunie imob. Catarinei Bardocz în Prislop (judec. cerc. Năsěud); în 19 Iunie și 19 Iulie imob. rěmasului după Bogdan Todorfi în Ciarul mare (trib. Turda); în 15 Iunie imob. lui Ioan Coțofan în Avrig (trib. Sibiiu); în 19 Iunie imob. Catharinei Schneider în Brașov (trib.); în 23 Iunie imob. moștenitorilor după Simion a lui Petru Trif în Vaca (judec. cerc. Criș); în 30 Iuuie și 31 Iulie imob. lui Ioan Pasere în Moieciul de jos (trib. Brașov); în 8 Iulie imob. remasului după Francisc Gálfalvi în Adorianul mic (trib. Oșorhei); în 25 Iunie și 30 Iulie imob. lui Martin Connerth în Agnita (jud. cerc. Sighișoara); în 14 Iunie imob. lui Alecsandru Balaș în Locod (trib. Odorheiu); în 10 Iulie imob. soției lui Ioan Roman în Deva (trib.); în 2 Aug. și 2 Septemvre imob. lui Nicolau Makșai în Sântiacob (trib. Dej); în 27 Iulie și 27 Aug. imob. lui Ioan Salamon în Homorod (trib. Odorhei); în 7 Iulie și 7 Aug. imob. Elisavetei Ejkler în Orăștie; în 18 Iunie imob. lui Antonie Iacob în Orăștie; în 12 Iulie și 12 Aug. imob. lui Michail Kinizsa în Berecsěu (trib. Deva).

Nr. 89. 1—3

CONCURS,

pentru stipendie din fundațiunea lui Gojdu.

Prin aceasta se escrie concurs pentru un stipendiu din fundațiunea lui Gojdu de 400 fl., la cas de graduațiune un stipendiu de 300 fl. v. a. eventualmente de 200 fl. s'au o 100 fl. Concurenții au de a'și adresa petițiunile instruate cu testimoniile scolastice, cu cartea de botez și cu atestat de paupertate, până la 25/13 August a. c. către Cancelaria fundațiunei lui Gujdu Budapesta királyutcza 13.

Tot odată sûnt avisați și stipendiații fundațiuneilui Gojdu de a'și substerne până la 25/13 Aug. 1880 documintele despre resultatul studiilor din anul scol. 1879 /80 la „*Representanța fundațiunei lui Gojdu*" în Budapesta királyutcza 13 pentrucă la din contră, se vor lipsì de stipendiul avut.

Budapesta 6 Iunie 1880.

Comitetul adm. al representanțiunei fundațiunei lui Gojdu.

Nr. 78/1880. 2—3

EDICT.

Ioan Mailat din Elöpatak, bărbatul legiuit al Elenei Jinga din Brașov, carele de șepte ani trecuți a părăsit cu necredință pe soția sa fără a se sci locul aflărei sale; — prin aceasta se citează ca în termin de un an și o ți să se presente înaintea acestui for matrimonial, căci în cas contrar sentința de divorț se va enunța și în absență'i.

Elöpatak la 15 Aprile 1880.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al Heghigului, ca for matrimonial de I instanță:

Ioan Moga m. p.,
adm. prot.

Anunciu.

Am onoare de a aduce la cunoscința onoratului public român, că după o pracsă mai bine de 6 ani în calitatea de medic secundariu atât într'un spital dintre cele principale din Viena, cât și în primul institut de cură cu apă rece de acolo, — m'am stabilit pentru sesonul de vară la

Gräfenberg

(Silesia-austriacă)

ca conducětoriu a celui mai vechiu institut de cură cu apă rece — fundat de însuși nemuritoriul **Priesnitz.**

Informațiuni mai de-aproape cu privire la această cură stau gata și cu plăcere a comunica în decursul sesonului — direct dela Gräfenberg, eară în celalalt timp dela adresa mea stabilă.

Viena IV. *Goldegg-Gasse Nr. 9.*

Dr. **Hosanu,**
medicul institutului Priesnitz
[40] 3—3 **din Gräfenberg.**

Anunciu

pentru neguțătoria subscrisului, care constă din mărfuri curente, mode și manufactură se caută ca

învěțăcel

un tiněr cu purtare morală bună, absolut cel puțin de douě classe reale sau gimnasiale.

Tinerii de stare materială mai miseră vor fi provědуți pre lângă victuale, și cu îmbrăcăminte.

Doritorii de a se aplica ca învěțăcei au a se adresa la subscrisul până în 20 Iulie st. n. 1880.

Abrud în 28 Maiu 1880.

Dionisiu Balossu,
[29] 5—6 comerciant.

Redactor respundětor: **Nicolau Cristea.** Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 64 Sibiiu, Sâmbătă 31 Maiu 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 30 Maiu.

Dieta Ungariei respective casa deputaților se ocupă acum așa dicênd cu curenții despre junctiuni de drumuri de fer și nici nu credem, că se va mai ocupa cu vre un proiect de importanță mai mare înainte de închiderea sesiunei presente.

Maj. Sa împeratul se află încă în călătoria din Boemia-Moravia. In toate părțile a fost și este întimpinat cu entusiasm de poporațiunea de ambele naționalități din țerile respective.

Pe orizontul politicei esterioare s'ar părè că se arată umbrele unui resboiu între Grecia și Turcia. Guvernul grec din Atena este avisat de puterile mari a fi pregătit de a ocupa milităresce, la ori ce eventualitate, districtele învecinate din Turcia, cari conform tratatului dela Berlin se vin Greciei. Spre sfêrșitul acesta ministeriul grec a și luat mesuri ca armata de 12,000 să se mobilisèze în douĕdeci de dile și să se sporească la 35,000. Intêmplânduse ca în Constantinopole să vină partida bătrânilor la putere, prea lesne se poate, ca Turcii să resiste cu putere armată ocupațiunei grecesci.

Neclară, și de aceea suspectă este o altă scire dela Avlona din Albania. Se telegrafă adecă de acolo la Triest, că s'a încercat a spulbera în aer Agentura Lloydului austro-ungaresc. Nu se scie cine s'a încercat și dacă încercarea are caracter politic, sau dacă nu este un simptom antiaustriac din partea Albanezilor la inspirațiunea vre-uneia dintre puterile mari învecinate.

Dela Bucuresci aduc mai multe diare telegrame despre o concentrațiune de trupe de 20,000 oameni în Dobrogea. „Timpul“ de Marți spunea, că la Calafat sau la Ploiesci. In numerul de Mercuri cetim asupra acestui obiect tot în „Timpul“ următoarele:

Scirea dată de noi în numĕrul de ieri asupra unei concentrări militare, ce s'ar fi hotărît a se face în vederea ocupării granitei dobrogene ficsată de comisia europeană de delimitare, pare a se confirma. In privința veleităților ultranaționalistilor bulgari, ni se spun lucruri puțin serioase, așa că nu mai în chip de cronică zilnică le comunicam cetitorilor. Elementul radical național din noul principat vecin se dice, că ar considera cu tot dinadinsul Dobrogea întreagă ca o parte de teritoriu bulgar, care trebue mai curênd s'au mai târdiu cucerită de la Români. Vecinii nostri, de sigur, nu sunt prea tari nici în etnografie, nici în istorie. Aceasta însĕ nu face nimica; ei agitează mereu pentru revendicarea provinciei închipuite bulgare. Comisia europeană s'a pronunțat, precum se spune, în contra dorinței ultrabulgarilor și nea acordat nouĕ Arab-Tabia; decî escitarea vecinilor nostri, cari un an după emanciparea lor, uită chiar istoria acestei emancipări. Mĕsura concentrării noastre militare de sigur este menita să le aducă aminte acea istorie, dacă, din întêmplare, toată agitarea ultra-bulgarilor nu va fi, aceea ce credem, o vijelie într'un păhar de apă.

Concentrarea, află astădi „l'Independace Roumaine“, se va face la Țigănesci, între Ploesci și Bucuresci. Ostirea e concentrată deocamdată pentru manevre. In același timp se va întări cordonul de graniță al Dobrogei.

Deschiderea dietei din Bucovina.

Cernăuți, 8 Iunie n. Căpitanul țĕrei deschide Dieta cu o cuvêntare în limba nemțească El salută pe deputații și accentuează întêmplările îmbucurătoare în casa împĕrătească, cununia de argint a Maiestăților Lor, logodirea Alteței Sale imper. și reg. a principelui de coroană, participarea poporațiunei țerei între felicitări și binecuvêntări pentru prea înalta casă imperială și pentru prea înalții miri.

Pe terenul vieței constituționale căpitanul țerei atinge fapta îmbucurătoare a realisărei parlamentului plenariu. Dacă nu s'au împlinit încă toate așteptările, totuși este de a spera cu siguritate la transacția contrastelor naționale.

Căpitanul țerei desfășură apoi programa de lucrare și încheie cu întreite „Sĕ trăiască Majestatea Sa împĕratul!“, la care Dieta respunde cu entusiasm.

Președintul țerei salută Dieta în numele guvernului și asigură despre spriginirea și promovarea din partea sa a operei grele.

Locuțiitoriul căpitanului țĕrei, asesorul consistorial Dr. *Turcanovici* salută Dieta în **limba română**; el admonează la o cooperațiune unanimă și frățească a naționalităților spre binele țĕrei, și încheie cu „Sĕ trăească împĕratul, Austria, Bucovina și constituția țerei!“

Căpitanul țerei dedică necroloage metropolitului rĕposat Blazievici și șefului de secțiune Ficker. Deputatul Rădăuțului, Mișcolți, anunță, că-'și depune mandatul.

După sĕvêrșirea alegerilor și unor lectiuni prime se închide ședința. Ședința procsimă mâne.

O visită la Kossuth.

„Egyetértés“ ne spune, că în dilele aceste Emil Abrányi a făcut o visită lui Kossuth în Baraccone, unde între acesti doi a decurs cam următoarea conversațiune:

Emil Abrányi a remarcat lui Kossuth, că tomul dintâiu din scrierile lui a făcut sensațiune mare în Ungaria.

Kossuth m'a ficsat timp îndelungat și apoi a suris.

— In Ungaria mai poate face ceva sensațiune?

— Fără îndoială, spiritul D-tale.

Fisiognomia lui tristă protesta. Vorbind mai departe m'a surprins pesimismul, cu care judeca Kossuth raporturile unguresci. Cu cât apĕram eu mai cu tărie viitoriul nostru, cu atât mai mult nega Kossuth. „Prea târdiu,“ „prea târdiu“ era refrenul lui mai după fie-care prepositiune.

Cum? e doar prea târdiu de a mai trăi noi ca națiune independentă în Europa? Dacă împregiurările ar face Ungaria independentă, nu va putè trăi și ea ca România, Serbia și Bulgaria?

— Poate sĕ trăiască. Dea Dĕeu. Națiunile trăiesc îndelung. Dar nu uita, că România este o țeară unitară. România nu este amenințată de o ruină internă, ca Ungaria. Ce ați făcut Dvoastră pentruca sĕ întăriți în Ungaria spiritul național?

Am indicat la esemplul capitalei. I-am spus, că în Budapesta maghiarisarea progresează pe fie care di

— Dta susții că Budapesta se maghiarizează. Bine! acceptez această afirmațiune problematică. Problematică într'atâta, întrucât informațiunile mele sûnt cu totul altfeliu. Ei bine. Maghiarizați Nemții. De Nemți nu m'am temut nici odată. Neamțul e cosmopolit. El se convoaie după cum demândă interesele. Dar e o ginte bravă. Stimez foarte mult pe Nemții din Sepuș. Însĕ spune'mi dta câți Sêrbi, câți Români sûnteți în stare a maghiariza? Ce însemnează aceasta față cu fapta, că în comitatul Hunedoarei s'au românizat 40,000 familii maghiare? Mai mult. In Câmpie erau 140 posesori Maghiari curați; astădi mai sûnt 40. Clujul trece de cetate maghiară, cu toate aceste acolo nu este nimenea, care sĕ nu scie românesce. Dealmintrea în Ungaria s'a negles atâta, încât am perdut ori ce speranță de regenerațiune. S'a negles confederațiunea dunăreană. Eu n'am înțeles când am dis confederațiune decât o legătură esterioară a micilor staturi libere. Astădi mĕ tem foarte tare, că confederatiunea aceasta nu se mai poate realiza așa ușor. Bulgaria, Serbia, Muntenegru au sĕ mulțămească

FOIȚA.

Museul prefecturei județului Constanța.

(Urmare).

Obiectele din grădina Conacului.

1. O bucată mare de peatră, tăiată regulat, avênd lungime de un metru și 16 cent. lățime 0, 67. grosime 0, 58. Pe fața principală poartă o inscripțiune în limba grecă antică începênd:

ΑΓΑΘΗΙ - ΤΥΧΗΙ
Η - ΒΟΥΛΗ - ΚΑΙ - Ο - ΔΗΜΟΣ
ΤΗΣ - ΜΗΤΡΟΠΟΛΗΩΣ
ΤΟΜΕΩΣ - - - - - - -

Inscripțiunea este un decret al senatului și poporului municipiului Tomi dat pentru a se onora o femee: Sossia Africana care, cu ocasiunea sacrificielor publice făcute mamei Dĕilor, s'a distins între toți prin darurile sale bogate. Această importantă piatră a fost găsită în săpăturile facute la marginea orașului Constanța de către compania drumului de fer Cernavoda-Constanța pentru aflarea de material de construcțiune.

Primul document atestând, că pe promontoriul ocupat astădi de orașul Constanța a fost vechia Tomi, locul esilului lui Ovidiu, este acesta. Am numit această peatră actul de stare civilă al Constanței. Dacă n'ar fi fost de cât această singură probă, tot era suficientă pentru a ficsa locul, unde se înălța Tomi acum 1900 de ani. Dar cercetările ulterioare au avut de resultat a îmulți probele până a le face covêrșitoare. Când se vor face cunoscute în destul celor ce s'au ocupat cu materia aceasta, nici o divergență de opiniuni nu ar mai avè rațiune de a esiste. În timpul lui Ovidiu, acî se termina dominațiunea și imperiul roman. Orașul era apĕrat la nord prin ziduri și prin valuri de peatră și pĕmênt, cari plecând dela marginea orașului străbătea mijlocul Dobrogei pe lângă Megidie și se opriau la Dunăre lângă satul român de astădi Cochirleni, la o depărtare de câți-va chilometri de Cernavoda.

2. O bucată de marmură, de formă regulată, în lungime de 1 metru 95 cent., lățime 0, 25. Pe fața principală, la capul de sus, este sculptat un basrelief representând, credem, un ospĕț funebru. Patru persoane stau pe scaune dinaintea unei mese; un copil printre dênsele se află în picioare. Sculptura este stearsă în parte prin opera timpului. Sub dênsa o lungă inscripțiune funebră în limba greacă vechiă, începênd:

ΦΙΛΤΑΤΑ-ΤΕΚΝΑ

S'a găsit în port. A trebuit sĕ fie scoasă din ruinele descoperite prin săpături.

3. Altă bucată mare, în piatră, găsită lângă valul numit al lui Traian, cu inscripțiunea latină următoare:

CERDO. PRO. SE
ET. FILI BV
SVIS. ARAM
POSVIT. ET
VOTVM. SOLVIT
V. S. M.

Lungime 1 metru, 48 cent., lățime 0, 70 cent. grosime 0, 57.

4. O statuă de marmură, mai mare puțin decât natural, representând o femeie culcată rezemată cu mâna stângă pe o urnă, piciorul drept stă preste cel stâng. Ambele picioare goale, prinse însĕ de sandale. Capul statuei lipsesce, pare a fi fost retezat. A fost descoperită pe malul mării, în via d-lui Caridia, cu ocasiunea unei săpături. Lungimea de 1 metru, 90 cent.

5. Un fragment de piatră cu un început de inscripțiune funebră, lung de 0.90, lat de 0.73. gros de 0.29.

6. O bucată de piatră longă de 0,79, lată de 0.24, groasă de 0.8. Representă un bust de femeie foarte grosier sculptat.

7. Monument funebru în 6 laturi, de piatră, în lungime 1, 39, lățime 0, 30, grosime 0, 73 cu o inscripțiune începênd:

ΟΥΛΔΕΡΙΟΣ
ΑΡΧΕΔΑΟΥ
ΣΥΜΒΙΟΥ - ΙΔΙΑΣ

8. Un fragment de monument funebru lung 0, 66, lat 0, 85, gros 0, 27, de piatră. Partea superioară representă jumĕtatea unui bust, dela gât

eliberarea lor Rusiei. Şi chiar şi când puterea ţarilor din Rusia s'ar sfărîma Ungaria nu va câştiga nimica, din contră situaţiunea ei se va mai deteriora. O Rusie liberală va aduce sateliţilor celor mici slavici adevĕrata libertate.

Amintiiu de Germania, ca de contrapondul curentului slavic. El a trecut în revistă toate staturile Europei şi a pus în perspectivă un resboiu mare european, cărui va urma de sigur şi căderea Austriei. Totodată însĕ Kossuth a amintit, că Ungaria va remânè isolată şi mai departe. Despre Englitera a ḑis: „N'am fost în stare nici odată sĕ capacitez pe bărbaţii de stat ai Engliterei, că n'au lipsă de Austria. Pentru dênşii Austria este o idee ficsă incurabilă.“

Revenind încă odată asupra cestiunei, că la casul unei acţiuni, oare ar mai putè desvolta poporul unguresc, şi cu deosebire junimea, energia dela 1848? Kossuth a clătit din cap şi a ḑis:

„Poate că ar scrie vre-o câteva cântece entusiastice şi oare-care numĕr de juni ar pune pepturile lor înaintea gloanţelor. — Naţiunea însĕ? Naţiunea ar căuta cu nepăsare la perirea ei proprie.

Macedonia.

Asupra acestei provincii a imperiului turcesc găsim în ḑiarul „des Débats“ următoarea interesantă corespondenţă cu data din 16 Maiu trimisă dela Salonic.

Ea începe astfel:

Atenţiunea Europei este în acest moment întoarsă cătră noi, căci Macedonia este chemată sĕ joace un rol important într'un timp mai mult sau mai puţin apropiat. Agitaţiunea domnesce într'ênsa sub mai multe forme şi revindecările ce au tăcut, pe cât timp Turcia a ţinut asupră'i mâna sa puternică şi grea, ridică vocea acum când se sciu susţinute de simpatii ale căror base nu sûnt poate tocmai desinteresarea şi iubirea de aproapelui. Numai, aceste revindicaţiuni vorbesc toate limbile, Macedonia fiind imaginea mai mică a Turciei, a acestui turn al lui Babel contimporan.

După ce spune, că diferitele populaţiuni, cari ridică vocea spre revindecări, sûnt Turcii, Grecii, Bulgarii, apoi mai adaugă următoarele:

O nouă cestiune s'a ridicat acum mai de curênd: Cestiunea Coţovlahilor. „Sûnt ai nostri, ḑic Românii, şi noi numerăm la meaḑădi de Dunăre 2 milioane dintre care 450,000 în Macedonia numai.“ — „Ai nostri sûnt,“ rĕspund Grecii cu tărie. La obiecţiunile ce le fac Românii ei respund, că acesti Cuţovlahi sûnt Greci prin educaţiune şi prin inimă şi citează numele baronului Sina, Boţari, Coletti, etc., cari fiind Cuţovlahi au făcut mult pentru Grecia propriu ḑisă.

Grecii insistă asupra faptului că, după dênşii, limbagiul Cuţovlahilor este departe de a fi curat românesc, citează oare-care broşură asupra originelor românesci, publicată de un Macedo-român şi scrisă în grecesce, pentru ca după cum ḑice autorul, „sĕ fie înţeleasă de amêndouĕ popoarele“; dar când se ḑice, că Cuţovlahii n'au scolile lor şi la scolile precum şi la bisericele grecesci îşi trimit părinţii copiii, Românii rĕspund „că aceasta nu însemnează nimic.“ Limba Cuţovlahilor este curat românească, alterată negreşit prin contactul altor idiome, un fel de patois, dar limbă românească în adevĕr. O demonstră verbul, această piatră de încercare a limbisticei: el are aceleşi moduri, timpuri, aceeaşi conjugare într'amêndouĕ idiomele.“ „Până acì, ḑic Românii, n'am avut mijloace de acţiune, dar acum avem „Gazeta română a Balcanilor“*) redactată jumĕtate în cuţovlahesce, românesce curat, şi grecesce, la care se abonează cu zel Macedo-Românii. Lăsaţi-ne sĕ lucrăm; am votat la Bucuresci 60,000 lei pentru propagarea**) (!) limbei românesci şi veţi vedè efectele obţinute.“

În resumat Românii spriginindu-se pe autorităţi, incontestabile trebue sĕ o mărturisim, aşa ca Pouqueville, colonelul Leake, Thunmann, Bolintinean, Picot şi alţii, afirmă că în Macedonia, pentru a vorbì numai de această provincie, Cuţovlahii sau Ţânţarii, sau Macedo-Românii acoper toată partea dela apus, separată printr'o diagonală ce s'ar trage dela Chiupruli la Salonic, şi posed Seres, un oraş mare, precum şi satele dimpregiurul lui. Nu consideră acest teritor după cum nici pe al celorlalte provincii pe unde se mai află Români, ca pe un teritor românesc, căci şi alte elemente: Greci, Bulgari, Albanezi mai locuesc pe acolo; dară vor sĕ constate că Românii sûnt în mare maioritate.

Sciind sĕ resiste imperiului bisantin şi mai târḑiu Turcilor, după ce au constituit împĕrăţia Romano-Bulgară, îşi păstrară sub Turci administraţiunea naturală legile, obiceiurile pe basa unor capitulaţiuni. Se puseră sub protecţiunea sultanelor Valide prin mijlocirea unui mic tribut, omagiu de vasalitate mai mult decât obligaţiune de servitute; şi cu modul acesta siguri îşi împărţiră împositele şi fură guvernaţi in satele lor prin consiliele lor de bĕtrâni. Ali paşa Tebelen isbutì, puţin prin forţă mai mult prin trădare, sĕ'i supue pe deplin. Şi încă 'şi-au mai păstrat un caracter particular care îi distinge de celelalte popoare în mijlocul cărora trăiesc. Activi, laborioşi, ducênd la oboseală, agricultori şi comercianţi iscusiţi, au în acelaşi timp şi gusturi artistice pronunţate. Ei fac acele lucruri de bijuterii, de arme produs al ţinuturilor noastre, şi după colonelul Leake ei sûnt unicii architecţi ai Turciei şi ai Greciei.

Mai remâne cestiunea religioasă. „Vin la bisericile noastre ḑic Grecii, ascultă oficiul divin şi fac practicele lor religioase în grecesce“. E din nenorocire adevĕrat, rĕspund Macedo-Românii, dar pentru ce? Pentru că intrigile Fanarului ne-au împus clerul grec şi că acesta dând foc tuturor cărţilor eclesiastice tipărite în românesce ne-au împus la rêndu'i limba grecească şi s'a făcut instrumentul activ al desnaţionalisărei, mai cu samă în epoca lui Ali-paşa.

Vedeţi cum diferă apreciaţiunile după originea de unde vin, şi aceasta e îndestul pentru a demonstra, că această bucată din catena cestiunei Orientului e destul de încurcată ca şi restul şi că dacă s'ar regăsì în vre-o săpătură archeologică faimoasa sabie care a tăiat odinioară nodul gordian, acum ar fi foarte trebuincioasă.

De acì înainte corespondentul ḑiarului „des Débats“ trece a vorbì despre Albanezi.

Când vedem o asemenea corespondenţă într'un ḑiar de importanţa aceluia cel numirăm, nu ne putem oprì de a esprime a noastră părere de bine, că cestiunea macedo-română, până acum cunoscută numai de cei din depărtatul Orient, pătrunde şi în lumea cea mare. Ea începe dar a fi cunoscută de Europa apuseană, de Europa civilisată şi astfel e de sperat că, în acest secol de libertate şi naţionalitate, preţiosul element latin al Macedo-Românilor va fi scăpat de falsificarea şi absorbirea cu care îi amenință nesce buni fraţi ce au pofte şi veleităţi căpcăunesci. „B. P.“

La „Activitatea asociaţiunei transilvane pe terenul practic“.

Braşov în Maiu 1880.

În adunarea generală a asociaţiunei transilvane pentru literatura rom. şi cultura poporului român ţinută în anul trecut la Sighişoara a făcut dl A. Trombiţaş propunerea: ca onorabilii domni, în mâna căror e dată conducerea acestui institut de însemnĕtate şi chiemare aşa de înaltă, sĕ tindă a se apropia mai mult ca până acum de scopul propriu al asociaţiunei noastre prin aceea, ca o parte din venitul asociaţiunei sĕ se întrebuinţeze immediat spre promovarea culturei poporului nostru.

Resistenţa ce a întimpinat propunerea aceasta la funcţionarii asociaţiunei noastre, e aşa de naturală, încât m'aş fi mirat, dacă ar fi fost altcum. Ca fii ai timpului absolutistic-bachian, ca elevi ai scoalei birocratice, ei nu vor putè rumpe uşor cu principiile, ce li s'au prefăcut în a doua natură. E lucru cunoscut adecă, cumcă la birocraţi lumea începe de la un capĕt al mesei verde şi se gată la celalalt capĕt al aceleia; şi e cunoscut, că pentru dênşii ce nu se află pe masa verde — nu esistă în lume, „*non est in actis, non est in mundo!*“ De aici vine credinţa lor, că s'a făcut destul pentru literatura şi cultura poporului dacă s'a superat în mod şablonistic cele 50—60 de esibite întrate în decursul anului; că va devenì destul de cult şi literat poporul român dacă se vor cresce pe tot anul 2—3 technici, cari după absolvarea studiilor sau sĕ le pună de cuiu şi sĕ se aplice la ori-ce alta pe lume, sau dacă togmai vreau sĕ le valoreze sĕ nu cruţe osteneala pană la Bosnio-Erţegovina, 2—3 medici cari pot alege după placul lor ori serviţiu în armată, ori — Dobrogea, — 3—4 jurişti, cari mâne poimâne vor sporì numĕrul „apĕrătorilor în frac a poporului“, adecă cinstita castă a advocaţilor.

Astfel vine de i s'a respuns în şedinţă publică numitului propunĕtoriu: „Da! sûnt bune şi frumoase cele ce se propun! numai cât e mancă propunerea d-lui A. T., pentrucă a uitat a ne pune şi 4—5 milioane de fl. pe masă. Când o va face aceasta dl-A. T., atunci şi noi vom face toate, câte propune d-lui, dar încă mai multe.“ Firesce că d. A. T. n'a avut togmai la moment, la dispositiune cele 4—5 milioane ca sĕ le pună pe masă, şi poate pentru aceasta i s'a ḑis tot în şedinţă publică şi tot dela masa verde: „*Dacă dl T. n'are bani, nici n'are la ce mai venì la adunarea* **noastră** *generală.*“

De oarece însĕ eu ţin, că pe de o parte dl A. T. n'a vorbit togmai absurdităţi, pe de altă parte însĕ vĕd din un al doilea pumnal, ce îi aplică dênsului şi altor „unii oameni“ articolul de fond a fasciculului I al „Annalilor“ pag. 6—16, tot acea dogmă: că fără de suma de 250 mii fl. venit anual nu se pot realisa „ecsageratele“ pretensiuni ale unor „„*oameni*““: e de prevĕḑut, că acesti „oameni“ vis-avis de acei domni îşi vor susţinè de nou părerile sale la procsima adunare generale. Cred dară, că pentruca „oamenii“ se nu întimpine acolo însulte din partea domnilor, s'au doară chiar perḑêndu'şi şi ei ecuilibrul (social) sĕ respundă după aceeaşi gramatică, din punct de vedere a cruţării timpului nu va fi rĕu a discuta în mod prealabil cestiunea cuprinsă în propunerea „omului“ A. T.

Adunarea generală dela Sighişoara nu a fost togmai de părerea domnilor dela masa verde în privinţa acelei propuneri, ci a însărcinat pe comitet ca la procsima adunare generală sĕ vină cu propuneri detaiate, studiate şi categorice în direcţiunea îndigitată prin propunere. Nu sciu dacă onorabilii domni funcţionari ai asociaţiunei vor fi avut până acum timp de a se ocupa şi de treaba aceasta. Sciu însĕ atâta, că „biroul“ pune tot, ce se poate în cârca comitetului, acesta apĕrându-se, poate sĕ scape câte odată şi face vice-versa, şi astfel şi atari afaceri umblă ca ucenicii dela meserii, spriginiţi de „Transilvania“, după bani — dela Ponţiu la Pilat, până ce arde mucul la deget, apoi — *more jam diu consvelo Cibiniensis*“ — se macină toate în oara a 12-a aşa, precum dă norocul.

Dar mai concurge aici şi altă belea. Se ḑice adecă, că voind a cura pe bolnavul mai întâi trebue sĕ scim: unde-l doare? Nam simţit până acum că onorabilii domni funcţionari ai asociaţiunei sĕ fi studiat în sinul poporului, durerile aceluia ca sĕ scie în ce sens are lipsă de cultură acest popor. Ei le isprăvesc toate din „centru“; din centru miluesc pe cei nefericiţi, din centru constatează meritul cutărui docent, din — sau mai bine în centru visitează scoalele ş. a. ş. a. Faţă cu aceste trebue sĕ susţinem, că de a întemeia şi a promova cultura unui popor e lucru de a doua şi treia mână.

Cine vrea sĕ se adopere de aceasta, acela trebue sĕ aibă cunoscinţe foarte esacte şi speciale despre caracterul, talentul, virtutea şi scăderile lui; apoi despre starea şi gradul la care a ajuns acel popor în toţi ramii de cultură, în cultura scientifică, economică, comercială, idustrială, socială şi morală. Trebue sĕ cunoască cu acurateţă atomistică şi anume: după diferitele teritorii, relaţiunile topografice, climatice ş. a. se analiseze până la rădĕcină relele şi neajunsurile, sĕ caute şi sĕ afle causa rĕului, sĕ studieze remediul pentru curarea şi delăturarea aceluia şi combinând remediul cu puterile ce'i stau la dispositiune, sĕ recomânde şi aplice în proporţiune cu aceste puteri, cel mai apt şi eficace remediu de sanare. Lucru ar fi dară destul, pentrucă dacă e vorba se ridicăm un popor „remas în cultură de seculi“, atunci problema nu poate fi alta, decât aceea ca generaţiunea presentă şi mult cea venitoare dacă vrea sĕ esiste dealăturea cu celelalte popoare, sĕ le ajungă pe aceste în cultură, va sĕ ḑică trebue sĕ suplinească aceea ce nu s'a făcut în decurs de mai mulţi seculi trecuţi. Toate aceste sciinţe şi cunoscinţe, nu se pot acuira la masa ce lungă din biroul asociaţiunei fie ea cât de încărcată de acte. Recer studiu profund aceste lucruri, cap treaz şi mai nainte de toate o inimă curată.

---

la pept, al unui legionar român. Inscripţiunea ce se cetesce este următoarea:

D. M.
P. VALERIVS. PACA
TVS. MIL. IN. LEG. V. MAC
B. COS. DVPLICARIVS

9, Monument funebru, în piatră, lung 1, 45, lat 0, 42, gros 0, 41. Are douĕ inscripţiuni în limbele latină şi greacă, pe feţe opuse, una traducênd esact pe ceealaltă. Eată inscripţiunea latină:

C. ANTONIVS
FRONTO - VET
LEG. XIII. GEM
EX. B. COS. LVC
ET. SEPVLCHRVM
VIVS. SIBI ET. SVIS
EXORNAVIT
SALVE

10. O bucată de piatră în marmură, regulat tăiată, lungă 0, 63, lată 0, 27, groasă 0, 20. Are sculptată în bas relief o coroană ca de flori, căpĕtâiele atêrnă şi terminä prin douĕ inime. Câteva litere grece încongiură coroana, dar nu s'au putut descifra de cătră noi. (Va urma).

*) Negreşit aci voesce a vorbi de „Frăţilia întru Dreptate,“ creaţiunea d-lui V. A. Urechiă.

**) Nu se simte trebuinşă de propagare ci numai de cultivarea acestei limbi.

Firesce că dnii obosiți parte de sarcina etății, parte de alte fatale lucruri omenesci ori și cât ar fi de mare în idee, neobosința lor — se mișcă cam greoi, cam deaplumbul în studii așa de fatigătoare. Ei au dat de mult chesariului, ce e a chesariului și ce au avut, reservând în inimile lor iubire ferbinte și eficace numai — pentru „nație". Poporul român („propriu dis") se putea iubì sub Bach numai în mod platonic, ear ce a întrat odată în sânge — *nec furca expellis*".

Ușor se poate dară întêmpla, ca cele ce ni se vor aduce și de astădată dela Sibiiu = „centrul", să culmineze în — raport și budget, și poate de garnitură vre-o disertațiune platonică în stil înalt. Să le venim dară întru ajutoriu să vedem noi de necasurile noastre cu atât mai vêrtos pentru că mult mě tem, că „omul" A. T. nice în acest an nu va pune pe masă și la dispositiunea domnilor nostri cele 4—5 milioane, în lipsa cărora sau a unui venit annalial de cel puțin 150,000 fl. respunsul ni s'a repetit — că e **„Non possumus!"** —.

„Activitatea asociațiunei transilvane pe terenul practic": așa se circumscrie — *prudenter et circumspecter* — aceea ce numesce statutul: cultura poporului român. Nu mě voi demite la definițiuni, cu toate că dacă 'mi-aș reculege puterile poate că așì putè scrie și eu o „deșertățiune" platonică în stil înalt asupra tesei: Precum inertia nasce serăcie, serăcia corupțiune, corupțiunea boală și moarte: așa dă cultura avere, averea putere, puterea viață. Așì putè trece apoi la tesa: Este pentru popoare o moarte mai amară și mai rușinoasă decât ferul și focul, acesta e otrava serăciei. Sciu cumcă, când eram prin gimnasiu nimeream atari tentamine. Esplicându-se însě aceste tese de sine, ar fi pagubă de negreala ce s'ar întrebuința pentru partea teoretică și platonică a acelora, de aceea voi pâșì și eu numai decât *„pe terenul practic"*.

E vorba despre aceea, că prin cultură să dăm poporului un mijloc prin care să se salveze de sclavagiul serăciei materiale, de aceea perire sigură, ce se planează sistematic poporului nostru. Togmai acum când se face studiu formal dintr'aceea: cum să se secе poporului nostru toate isvoarêle de venit, trebuie să ne încordăm toate puterile ca să căutăm și se aflăm altele în locul celor răpite, și să învețăm poporul de a se folosì de ele.

Conced că problema aceasta nu se poate resolvì fără de mijloace bănesci; sciu și aceea, că cele 4—5 milione nu le avem; dar susțin, că la cele 3 milioane Români din patria noastră avem 4—5 milioane de mâni cărora dândulise lucruri și câștig în cele 4 - 5 luni de earnă, când stau inerte în sin, de sigur vom câștiga, vom procrea într'un singur an mai mult de 4—5 milioane fl. v. a. (Mai încet „omule"! Red.)

Nu va nega nimeni durerosul adevěr, că poporul nostru ca popor agricultor lucră și câștigă numai în cele 8 luni de vară, ear în cele 4 de earnă consumă numai câștigul seu din vara trecută și adeseori vinde înainte și câștigul, adecă puterea sa de lucru, brațele sale și pe vara viitoare. Ca să putem apreția pe deplin pericolul ce zace într'aceasta pentru poporul nostru, trebue să cunoascem barbarul și cruntul usurarism, ce se comite earna cu bietul țěran român. Când vine earna esecutorul de dare 'i și ia văcuța cu lapte ori ultima ferdeluță de cucuruz, bietul țěran aleargă la posesorul ori arêndașul din comună, care îi dă 2—3 fl. împrumut cu aceea ca „în cap de camătă sě'i facă la vara viitoare câte 4—5 ḑile de lucru după tot florenul. Moare un membru al familiei țěranului și trebue îngropat, are lipsă de 5 scânduri și le capătă dela Jidanul din comună sub condițiunea ca la vara viitoare sě le plătească cu câte 1 fl. și „în cap de camătă sě'i facă câte 4—5 ḑile de lucru după tot florenul. Merge la parochul îi spune něcasul în care se află, și'l roagă sě'l astepte de banii prohodului"; aud că se află și preoți creștini, cari pentru asteptare își condiționează 2—3 ḑile de lucru. Așa merge mai departe până când devine sclav formal pentru toată vara venitoare. Aceasta e causa principală a ruinei poporului nostru, aceasta 'l-a adus deja în multe ținuturi la acea stare, încât e mai rěu de dênsul ca pe timpul iobăgiei, pentrucă acum *„nec mercedem laboris sui habet."*

Causa acestui rěu e duplă. Odată e că țěranul nostru nu scie încă apreția valoarea lucrului seu, apoi că nu scie cum, nu cunoasce calea, pe care sě poată valora puterea sa fisică în timp de earnă, când e eschis dela lucrurile câmpului. Pentru aceasta dispune cu minte ușoară earna despre ḑilele de lucru din vară și consumă cel mai sigur câștig al seu cu luni mai nainte. Posibilitatea de a delătura rěul acesta fără de margini e: de a'l aduce pe țěran la convingerea, că și în timp de earnă poate lucra și câștiga. Aceasta în mod teoretic nu o vom ajunge nici odată, nici cu tractate, nici cu perorațiuni mai minunate decât ale lui Cicero și Demostene. Unicul remediu e aici: de a afla lucrări amĕsurate intelectualității și giurstărilor sale, a le propaga aceste și a'l induce pe țěran în mod intuitiv într'ênsele.

Statorită aceasta de programă generală, realisarea ei în special, după ținuturi și natura acestora ar fi problema ce are de a resolvì o asociațiune, ce poartă titlul „pentru cultura poporului." Studii în direcțiunea aceasta asupra productelor naturale, a materialului brut după ținuturi, asupra modului cum s'ar putè prelucra aceste producte naturale în timp de earnă și valora astfeliu pe deoparte ele însești pe de alta, immensul capital ce zace mort și se perde prin nelucrarea țeranului nostru în timp de earnă — aceste le asceptăm și pretindem dela asociațiune pentru cultura poporului.

„Așa e" vor ḑice oamenii de plumb „dară omule pricepe, că spre efectuirea capricielor tale trebuesc 4—5 milioane fl.

En se vedem!

Între obiectele de industrie de casă din Transilvania presentate lumei la esposițiunea universală din Viena la 1873 a atras asupra sa atențiunea lumei comerciale corîa de papură (țichera) ce se gătesce în cualitate mare în comunele Săbrad, Ciăoaș și Felea din comitatul Murĕș - Turdei. Încă în anul acela a esportat un comerciant din Praga o cualitate însemnată din acele corfe și deja în 1874 nu vedeai pre la scaldele boeme (mai ales Carlsbad) damă fără corfiță de papură din Transilvania, ce o plătia bucuros cu câte 80—100 cruceri.

Dela anul 1875 încoace vedem acele corfițe prin Viena, Lipsca, Berlin; dela 1876 prin orașele Franciei și Angliei, unde se vênd cu preț mare sub nume de producte „iapaneze" și „chineze".

Corfele aceste se gătesc din papură în lacurile și văile din câmpia transilvană, cresce într'o abundanță așa de mare, încât propietarii acelor locuri se vĕd necesitați a o aprinde earna ca să scape de ea. Valoarea și respective prețul materialului recerut pentru o corfă de mărime mijlocie e $^1/_2$ de cruceriu eară un individ (barbat ori femee) în etate dela 15—60 de ani poate gătì pe ușor într'o ḑi earna 4 dărabe și le poate vinde numai decât în locul, unde le produce, cu câte 10 cruceri. Eată dară posibilitatea, eată modul cum o familie de 3 membrii din campania transilvană sě'și câstige în timp de earnă cu un capital de manipulațiune de 4—5 cruceri câte 1 fl pe ḑi. Tot din acest material se fabrică rogoginile, ce joacă un rol așa mare în comerciul lumei întregi. Aici în Brașov se plătesce dărabul până la 1 fl. și mai bine, și Brașovul singur întrebuințează la 10,000 de dărabe pe an. Materialul pentru un dărab poate costa 4—5 cruceri, ear' un lucrătoriu harnic țese câte 2—3 într'o ḑi de earnă.

(Va urma).

Corespondențe particulare

ale „Telgrafului Român."

Satu-mare, 24 Maiu 1880. (Conferența literară). Cu două ḑile mai înainte adecă în 22 Maiu st. v. se ținu în așa batjocorita „scoala românească" din Satu-mare o conferență literară conchemată de parochul român și de profesorul de limba română dela gimnasiul de stat din loc.

La acea conferență participà afară de maioritatea inteligenței române din Satu-mare și un numer oare care de inteligenți esterni, cei mai mulți aparținětori clasei eclesiastice, se înțelege unite, căci numai aceasta e cunoscută pe aici.

Conchemătorii spuneau, că convenind ei înainte cu o lună cu alți doi trei cărturari din comitat într'o comună învecinată s'au constituit în conferență ad hoc a inteligenței comitatului și au espedat cu două ḑile mai târḑiu către președintele academiei române o telegramă în numele Satumarenilor de cuprins, ca să se impedece primirea proiectului de ortografie, elaborat și substernut de comisiunea academiei române, și că tot atunci au decis să se concheme aici și cealaltă parte a inteligenței la o conferență, ceea ce dênșii au și făcut; nu spuneau însě că cel dintâiu dintre ei, în marele seu zel național a elaborat încă de mult un proiect de mod de scriere română, unic în feliul seu și basat pre accentuarea grecească cu care cercându'și deja norocul la academie, au făcut fiasco, sau precum ḑic cei de dincolo, fu dat afară, și că dênsul voiesce să arete academiei, că mai sûnt și alții, cari află că acel monstru, vream să ḑic proiect, este bun.

Acest proiect s'au primit sub titlu de observare la proiectul comisiunei academiei, cu o mică maioritate prelângă toate că li s'a obiectat din altă parte:

1. Că cei cari au convenit înainte cu o lună n'au fost îndreptățiți să adreseze telegrama pomenită presidentului academiei, în numele Satu-mărenilor.

2. Că cei presenți încă nu au drept să se declare în numele întregei inteligențe a comitatului, deoarece învitare legală nu s'a făcut;

3. Că deliberând deja academia în causa ortografiei și așa ne mai putênd fi vorbă de proiect, combaterea lui nu mai poate avè loc, de oarece academia de sigur nu'și va revoca conclusul de dragul Satumarenilor;

4. Că primirea, presentarea și publicarea lucrărei intenționale din partea Satu-mărenilor chiar ar compromite numai academia;

5. Că necunoscêndu-se încă modul de scriere statorit de academie, nu se pot face observări asupra lui;

6. Că ori ce mod de scriere să fie adoptat academia, acela numai prin aplicare îndelungată s'ar putè vedè, că e bun sau rěu?

7. Că în loc de a ataca lucrările academice, și a se pune deasupra ei, ar fi mai consult a saluta cu bucurie și recunoscință, fructele ostenelelor ei, lăsând timpului îndreptarea celor ce s'ar părè la moment necorespundětoare, și

8. Că aceia cari vor primì pomenita observare să o presenteze academiei numai în numele lor, eară nu și în al acelor de părere contrară.

Deci dară presupunênd, că respectivii își vor publica fětul și prin jurnale am creḑut de necesar a informa publicul a priori, despre aceea, ce va avè să cetească, și a'i da o mică descriere despre împregiurările, sub cari s'au făcut, ca nu cum-va să creadă cine-va că pre aici nu s'au ivit și alte păreri.

Nu pot în fine să nu amintesc, că după cum spunea unul din cei presenți conchiemătorii au numit proiectul cunoscut în convocatoarele adresate către cei esterni, de atentat în contra limbei și literaturei și că înaintea inteligenței din loc n'au pomenit până în 21 Maiu nimica despre planul lor. *A.....u.*

Varietăți.

* (Comitatul Sibiiu). Adunarea generală din 7 Iunie a desbătut în 3 ḑile toate obiectele, cari după cum anunțasem deja, fură 136 la numer, și la sfêrșitul desbaterei a primit unanim o adresă de felicitare către clironomul tronului imperial Rudolf.

* (O întortocare) comite „Hermannstädter Zeitung", dacă ḑice în numĕrul de ieri, că telegrama noastră din Budapesta, privitoare la desbaterea Dietei asupra regularei proprietății din Transilvania, cuprinde și afirmațiunea: *„Proiectul* nu se estinde asupra fostului fund regiu". Telegrama noastră spune lămurit: *„Proporționarea* nu se estinde asupra fundului regiu." Juristii dela „Hermannstädter Zeitung", așa sperăm, vor înțelege deosebirea.

* (Biletele de intrare) la concertul, care după cum am anunțat deja, se va da în grădina „Hermann" în Sibiiu, costă fie care 50 cr. și se capětă în Cafeneaua lui Albrecht și la dl Iosif Winkler de cumpěrat.

* (Rector magnificus) la universitatea din Cluj s'a ales dl Dr. Carol Haller, profesor de dreptul civil.

* (A trăsnit) în 9 Iunie n. în căsarma de artilerie din Sibiiu. În Sâmbăta trecută fură loviți de trăsnit în comuna Nagy-Füged vre o 15 inși dintre cari debia 4—5 au scăpat cu viața.

* (Emigrări). După rapoartele din statele unite în acest an numerul emigranților se urcă la 135,336 de suflete.

* (Târgul) din Brașov a fost foarte slab ținênd debia o jumětate de ḑi.

* (Omide) foarte multe se află în acest an în comuna Dĕmsuș, unde până acum — după cum ḑice „Hunyad" — nu s'a vĕḑut nici una decând esistă comuna (?).

* (Omul-Broască). Va sosì în curênd la Paris un fenomen curios al naturei umane, un om-broască.

Nici nu s'a vĕḑut ceva mai estraordinar printre diformitățile umane.

Acest fenomen e dintr'o casă de oameni seraci din orașul Michigam (Statele-Unite). Are 32 ani. Este un fel de ființă curioasă, scurtă de statură. Când i vorbesce cineva, pare că înțelege ce i se ḑice; nu respunde însě decât numai prin semne.

Brațele și picioarele i sûnt foarte scurte; mânile au înnotătoare în loc de degete. Pelea de pe corp gălburie și sbârcită ca aceea a broascelor.

Capul care se pare a fi o continuațiune a gâtului, este ascuțit ca al

şerpilor şi figura este foarte lată: ochii sûnt necontenit in mişcare.

Pe obraz n'are pĕr. Nasul este lătăreţ, gura de tot largă; limba i este neîncetat scoasă afară.

Acest om-broască se numesce Samuel Keene. Are fraţi şi surori cu o posiţiune bunişoară, însĕ 'l-au abandonat din causa diformităţii lui, la caritatea publică...

Această oribilă diformitate sĕ ḑice că a provenit din causă, că mama sa înainte de nascerea lui cu douĕ luni a avut o spaimă mare; când se născu acest monstru costă viaţa mamei lui.

In timp de vară acestui ombroască i place sĕ se scalde, şi poate sta multă vreme sub apă.

* (Biletele de liberă petrecere în România). Eată cele trei articole modificate din regulamentul biletelor de liberă petrecere în România:

Art. I. Ori ce străin călĕtoriu sau reşedinte în România, este dator a lua un bilet de liberă petrecere.

Biletul de liberă petrecere este liberat în virtutea unui pasport, sau pe basa unui estract matricular liberat de legaţiunea sau consulatul respectiv. Acest estract va trebuì sĕ conţină numĕrul registrului în care se află înmatriculat străinul, la autoritatea sa naturală, (legaţiunea sau consulatul).

Autoritatea română va refusa biletul de liberă petrecere, pe basa estractului matricular, dacă are doveḑi că posesorul unui asemenea act, ar fi fost supus român. În acest cas aceste doveḑi se vor înainta ministeriului de esterne.

Art. II. Numai prefecturile de judeţe, ear în Bucuresci şi Iaşi, prefecţii de poliţie, au drept de a da bilete de liberă petrecere. Se face escepţiune la această regulă, pentru comunele litoralului Dunărei şi Mărei-Negre, unde nu se află reşedinţa judeţului. În aceste comune biletele de liberă petrecere se pot libera de sub-prefecţi sau administratorii respectivi.

Art. III. Călĕtoriul care vine în România, după ce va presenta autorităţei sale naturale documentul seu de călĕtorie, va merge la prefectura judeţului celui mai apropiat, 24 oare după sosirea sa, spre a i se visa pasportul, şi a lua un bilet de liberă petrecere, dela autoritatea română.

Sûnt dispensaţi de această îndatorire, călĕtorii a căror petrecere în ţară ar fi mai scurtă decât pe un termin de 30 de ḑile.

Această învoire de petrecere scurtă se va constata prin visa pusă pe pasport.

După îndeplinirea acestei formalităţi pasportul se va reţinè de prefectură.

Serviţiul paspoartelor la toate autorităţile respective, va fi în permanenţă, în toate ḑilele de lucru sau serbători, până la 8 oare seara.

Terminul biletului de petrecere, va concorda cu terminul menţionat în pasportul călĕtoriului.

Autoritatea locală 'şi reservă dreptul de a revoca chiar înaintea espirărei acestui termin, permisul de şedere, când străinul ar fi vătĕmător societăţei, ar turbura ordinea publică, sau s'ar găsì în stare de vagabondagiu, raportând ministerului.

Sûnt asemenea dispensaţi, străinii proprietari de imobile rurale sau urbane, precum şi acei cari au stabilimente de industrie şi de comerciu, de o importanţă reală, sau acei cari esercită o profesiune cel puţin de 5 ani înaintea promulgărei acestui regulament.

Biletul de liberă petrecere se eliberează fără nici o tacsă şi fără cerere înscrisă.

Posta Redacţiunei.

Mai multor preoţi în *Bihor*. După cum aţi binevoit a vedè eram datori a face sĕ premeargă articlul d-lui Mangra. De altă parte, fiind-că ni s'a mai anunţat de cătră o stimată persoană un articul în aceeaşi direcţiune ca a DVoastre, sûntem de părere sĕ le combinăm, ca sĕ nu întreţinem publicul prea îndelung cu cestiunea căsătoriei a doua a preoţilor, asupra cărei lungi desbateri s'au ivit deja plângeri. Ne rugăm aşa dar încă de puţină pacienţă.

Mai multor dd. în Lipova. Însinuarea se face la trafica cea mare, sau la cafeneaua Albrecht aici în Sibiiu. Este de ajuns un certificat dela comună sau dela oficiolatul comitatens.

Economic.

Sibiiu 8 Iunie n. Pro hectolitră: Grâu 8.20—9.20; grâu sĕcăreţ fl. 6.70—7.70: sĕcară fl. 5.10—5.50; Orz fl. 4.60—5.; Ovĕs fl. 3.80—4.20 Cucuruz fl. 4.60—5; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 2.40—2.60; Semenţă de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 7—8 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21. Fên 50 chilo fl. 1.05—1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16-18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de viţel 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Arad, 8 Iunie n. Pro hectolitră: grâu fl. 11.25—11.75; sĕcară fl. 9.10; orz fl. 6.10; ovĕs fl. 7.40—7.50; cucuruz fl. 7.—7.10; Grâu a fost puţin în tĕrg, mai puţin însĕ a fost cucuruz şi ovĕs; orzul nu s'a căutat de loc.

Sibiiu 30 Maiu. Primim dela o persoană stimabilă următoriul **comunicat:**

Permiţêndu-mi în faţa apropiatei periode a imblătitului a atrage atenţiunea asupra deosebit escelentelor maşini de treerat cred că tac o plăcere onorabilulor soţi de ocupaţiune. Aceste sûnt maşinile de treerat cu braţe şi vêrtej din fabrica de maşine agricole cu firma **Umrath et comp. din Praga.** Aceste prin desfacerea cea mare a fabricei solide sûnt deja în multe părţi cunoscute. Cu toate aceste se poate sĕ se mai afle încă câte un econom, care prin amintirea aceasta atrăgênduise atenţiunea asupra maşinelor de treerat dela Umrath, după ce 'şi va fi procurat una, ne va fi recunoscĕtoriu. Cu ocasiunea esposiţiunei celei din urmă din Praga, la care se trimisese vre-o câteva sute de maşine de treerat dela Umrath, fură de nou premiate cu premiile cele mai înalte, cu diploma de recunoscinţă şi cu medalia cea mare de aur. Fiind că se treerà cu toate maşinele umrathiane, avui ocasiune a apreţia şi alt soiu de maşine dela firma Umrath, de cum sûnt cele ce le posed eu şi comp. şi nu me sfiesc a da firmei atestatul, că începênd dela maşinele cu braţ până la cele cu vêrtej cu putere de 4 până în 6 cai, dimpreună cu toate apertinenţele fără defecte, toate ofer ce are agricultura mai bun. Escelente de tot sûnt şi maşinele stabile şi mobile de treerat, cari au scuturătoare de paie şi sită şi sûnt de o putere de 2 şi 4 cai sau boi. De însemnat este împregiurarea, că maşinele din fabrica lui Umrath sûnt construite foarte solid şi cu toate aceste foarte eftine în ceea ce privesce preţul. De asemenea trebuie sĕ ḑic despre morile de ales şi maşinele de tăiat nutreţ, din fabrica lui Umrath.

(Comerciul esterior al României). Eată ce ne spune „Binele Public" „Monitorul oficial" mai deună-ḑi ne a făcut cunoscut resultatul comerciului esterior al României în cursul trecutului an 1879. Acest resultat se traduce printr'un esport de lei 238 650,006.80, şi un import de lei 254,482, 629.95 Bilanţul comercial a anului espirat se închide deci pentru import printr'uă diferenţă în plus de 15,823,623.09 asupra esportului. Această diferenţă este în aperenţă neînsemnată, când are cine-va în vedere faptul, că ţeara noastră este lipsită de industrii şi că cea mai mare parte din obiectele trebuincioase le importăm din afară.

Articolul cel mai însemnat în esportul nostru este fără îndoială materiile făinoase şi derivatele lor; ele singure figurează la esport cu ţifra de 183.300,081 franci; legumele şi alte producte escotice dau la esport cifra de lei 8,899,610. Pei brute pe care noi le trămitem în străinătate spre a le plătì apoi importate cu preţuri îndecite au fost în anul trecut pentru suma de lei 5,307,187. Aceste sunt articolele noastre principale de esport. In cea ce privesce materiile industriale, nici că este vorbă. Totul ni se aduce din străinătate. Ţesĕturile formează cea mai principală ramură a importului. In a. trecut, valoarea acestor mărfuri importate a fost de 87,279,547. In al doilea rênd vin la import metalurile şi fabricarele metalice cu lei 40,756,618. Aceste douĕ articole, puse faţă cu esportul, ne pun în evidenţă cât de înapoi suntem noi pe terenul chiar al industrielor celor mai necesare, şi pe care le putem numì de prima necesitate.

In a treia linie figurează la import pielăria şi blănăria cu 32,800,271 lei; diferenţa între import şi esport asupra acestui articol este enormă, cu toate că şi la noi se poate înfiinţa fabrice care sĕ dea o mai mare valoare pieilor lucrându-le spre a nu le mai întroduce de afară.

Relaţiunile noastre comerciale cu străinătatea cele mai desvoltate sûnt acele cu Austria, atât la import cât şi la esport.

Importul producţiunilor de provenienţă austro-ungare s'a urcat în 1879 la 124,753 860. 35 şi esportul la 68,856,820,41. Terile faţa cu care esportul nostru este superior importului materielor de provenienţa lor sûnt Francia, Turcia, Bulgaria şi Italia.

Ast-fel am esportat pentru Francia mărfuri de lei 17,775,037 şi am importat de acolo 15,450,919; pentru Turcia şi Bulgaria am esportat de lei 49,002,349 şi am importat 20,906,271, etc.

(Ploaie abundantă). Cetim în „Steaua Dobrogei": Sûnt ḑece ḑile de când ploauă cu abundanţă în foarte dese restimpuri nu numai ḑiua dar şi noaptea, aşa că pământul este îmbuibat de apă, eară noi nu putem sĕ ne despărţim de hainele de earnă din causa umedălei sau rĕcelei, nepotrivită cu 10 Maiu.

Atât pravoslavnicii creştini cât şi celelalte culte, s'au decis sĕ facă din nou rugăciuni pentru încetarea momentană a ploilor.

Recolta însĕ s'a îndreptat foarte bine şi este speranţă că, dacă va fi ferită de alte accidente climatice, vom culege o roadă ne asteptată. Din nenorocire însĕ, arăturile nu sûnt în întinderea celor ce erau anul trecut, din causa uscăciunei în care se afla pământul până la ploile despre care vorbim.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitaţiuni: în 15 Iunie imob. lui Ioan Csány în Abrud, (judec. cerc.;) în 26 Iunie şi 27 Iulie imob. lui George Bărdaş în Retişdorf; în 21 Iunie şi 21 Iulie imob. Sarei Schuster în Beşa (judec. cerc. Sighişoara); în 7 Iulie şi 25 August imob. lui Ioan Spirer în Varhegyi; în 7 Iulie imob. lui Ioan Fekete în Cocuş (trib. M. Oşorhei); în 15 Iunie imob. lui Nicolau Gonczea în Braşov; în 21 Iunie imob. Ilenei Cătană născută Maniu în Braşov (trib.); în 30 Iunie şi 30 Iulie imob. lui Simon Simon în Alşo-Szolcsva; în 12 Iulie imob. lui Wolfgang Zudor, Ludvic Zudor, în Căpuş (trieb Turda); în 9 Iulie şi 27 Aug. imob Rosei Nagy în Icland (trib. Oşorheiu) în 24 Iunie imob. rĕmasului după Carol Schuller în Cluj; în 10 Iulie şi 10 August imob. soţiei lui Iosif Müller născută Adelfine Zank în Cluj; în 9 Iulie imob. lui Iosif Boda jun. şi soţi în Cluj (trib.); în 19 Iuimob. lui Ioan Petrus şi soţi în Milvani (judec. cerc. Huedin).

Bursa de Viena şi Pesta
din 9 Iunie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	109 55	109.45
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	83.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	102.—	101.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	88.50	88.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	128.—	127 80
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	94.60	94.50
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	93.75
Obligaţiuni urbariale temeşiane	94.—	93.75
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	93.—
Obligaţiuni urbariale transilvane	93.75	93.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea ḑecimei de vin	93.—	93.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.90	73.90
Datorie de stat în argint	74.10	74.10
Renta de aur austriacă	89.10	89.20
Sorţi de stat dela 1860	131.25	131.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	833.—	832.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	279.30	280.—
Acţiuni de credit austr.	266.75	267.—
Sorţi ungaresci cu premii	—.—	113.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.54	5.54
Napoleon	9.35½	9.35
100 marce nemţesci	57.80	57.75
London (pe poliţa de trei luni)	117.70	117.65

Nr. 89. 2—3

CONCURS,

pentru stipendie din fundaţiunea lui Gojdu.

Prin aceasta se escrie concurs pentru un stipendiu din fundaţiunea lui Gojdu de 400 fl., la cas de graduaţiune un stipendiu de 300 fl. v. a. eventualmente de 200 fl. s'au o 100 fl. Concurenţii au de a'şi adresa petiţiunile instruate cu testimoniile scolastice, cu cartea de botez şi cu atestat de paupertate, până la 25/13 August a. c. cătră Cancelaria fundaţiunei lui Gujdu Budapesta királyutcza 13.

Tot odată sûnt avisaţi şi stipendiaţii fundaţiunei lui Gojdu de a'şi substerne până la 25/13 Aug. 1880 documintele despre resultatul studiilor din anul scol. 1879 /80 la *„Representanţa fundaţiunei lui Gojdu"* în Budapesta királyutcza 13 pentrucă la din contră, se vor lipsì de stipendiul avut.

Budapesta 6 Iunie 1880.

Comitetul adm. al representanţiunei fundaţiunei lui Gojdu.

Nr. 78/1880. 3—3

EDICT.

Ioan Mailat din Elöpatak, bărbatul legiuit al Elenei Jinga din Braşov, carele de şepte ani trecuţi a părăsit cu necredinţă pe soţia sa fără a se sci locul aflărei sale; — prin aceasta se citează ca în termin de un an şi o ḑi sĕ se presente înaintea acestui for matrimonial, căci în cas contrar sentinţa de divorţ se va enunţa şi în absenţă'i.

Elöpatak la 15 Aprile 1880.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al Heghigului, ca for matrimonial de I instanţă:

Ioan Moga m. p.,
adm. prot.

Anunciu

pentru neguţătoria subscrisului, care constă din mărfuri curente, mode şi manufactură se caută ca

învĕţăcel

un tinĕr cu purtare morală bună, absolut cel puţin de douĕ classe reale sau gimnasiale.

Tinerii de stare materială mai miseră vor fi provĕḑuţi pre lângă victuale, şi cu îmbrăcăminte.

Doritorii de a se aplica ca învĕţăcei au a se adresa la subscrisul până în 20 Iulie st. n. 1880.

Abrud în 28 Maiu 1880.

Dionisiu Balossu,
comerciant.

[29] 6—6

Un măiestru

învĕţat în **fabricaţiunea de caş** (brânzărie) se recomândă domnilor economi de oi spre a fi angagiat sĕ fabrice caşul (sau brânza) cel mai fin şi mai cu gust. — Adresa este de aflat în biroul administraţiunei „Telegrafului Roman" *Nr. 47.* [41] 1—2

Prafurile musante lacsative din Elöpatak

conţin composiţiunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpatak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmuri de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură în gât, umflături de ficat şi splină, îngroşarea ferei, petri în feare şi gălbinare la respirarea grea şi baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecţiuni cataralice ale rerunchilor, a beşicei şi canalului de urină, în contra formărei de nĕsip, la catare cronice şi umflături ale matricei, curgere, dispoziţiune la vrsare de sânge, la ameţeli, suirea sângelui cătră cap şi cătră piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât **sarea scumpă de Karlsbad,** cât şi **prafurile lui Seidlitz.**

Preţul unei scătuice ce cuprinde 12 dose cu îndreptariul spre folosire cu tot **1 fl.**

☛ Depositul general: În **Braşov** la apotecariul **Szava;** în **Sibiiu** la **F. A. Reissenberger,** comerciant. [16] 11—12

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 65. Sibiiu, Marți 3 Iunie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Desbaterea cestiunei agrarie din Transilvania.

Budapesta 12 Iunie st. n. 1880.

Pe cât timp redacta dl Vulcan „Familia“ sa aici, se mai informa și publicul român despre desbaterile dietale din rapoartele ce le da „Familia;“ acum însĕ vĕd că este posibil, ca o cestiune atât de gravă, ca ceea ce se terminà astădi, sĕ treacă prin dietă fără ca jurnalele române sĕ cunoască din informațiuni românesci măcar fisiognomia desbaterilor.

Tineri, stipendiști și nestipendiști, sûnt ei destui pe aici, cari ar scì scrie câte vre-o corespondență la jurnale; însĕ se vede că sûnt prea ocupați cu învĕțătura, nu le ajunge timpul ca sĕ asiste și la nisce bagatele de aceste; deci caută sĕ'mi iau eu nițel timp sĕ ve descriu cele întêmplate, căci jurnalistica maghiară a făcut și cu aceasta ca și cu cestiunea limbei, — o desbatere de trei ḑile a cuprinsu-o în câteva șire, ca lumea sĕ nu vaḑă ce se petrece în Ungaria sub masca regulărei de posesiune?

Sĕ nu ve închipuiți însĕ dle Redactor, că eu vĕ voiu descrie toate detaiurile, căci spre aceasta n'am timp, dar v'am procurat cu mult năcaz toate ḑiarele dietei referitoare la această desbatere în edițiune litografată, și vi le trimit ca sĕ ve folosiți de ele după plac.*)

Deputații maghiari din Transilvania pot merge mulțămiți acasă, încât unui deputat i este permis a fi mulțămit cu o lege care eventual despoaie pe alegĕtorii sei de posesiunea cumperată sau ereḑită dela strămoși, ei însĕ în prima linie sûnt nemeși, fosti proprietari feudali, nu le pasă de alegĕtori mai cu samă de Români precum nu le pasă nici alegĕtorilor de ei cându'i aleg. Își trag ei atunci socoteala, apoi sûnt quitt, până la alte alegeri se vor da toate uitărei, ear se vor întrăți, se vor săruta și ear i vor alege pe alți trei ani, acum cu suflet mai liniscit, că nimic nu mai este de perdut, însĕ ce scii? un budget periclitat ear mai poate nasce în Transilvania vre o cestiune de vieață pentru Maghiari pe contul Românilor, și negresit o vor căpĕta, căci 60—70 de voturi sigure sûnt cestiune de vieață pentru guvern.

Cestiunea agrară transilvană este de ani ventilată prin jurnalistică, nu este secret că posesorii mari din Transilvania numai așa cugetă că se vor mai putè susținè dacă 'și vor străforma tot sistemul economic, dacă se vor pune pre prăsirea vitelor. Spre aceasta însĕ au trebuință în prima linie de fenațele și pășunile ce le poșed foștii iobagi prin pădurile lor, apoi de comassarea posesiunei resfirate, ca astfel sĕ pună mâna pe partea cea mai bună a otarului, și în fine, fiindcă toate aceste nu se pot face fără bani, ear ei peste tot sûnt cam serăcuți, ba față cu posesorii mari din Ungaria chiar calici, trebuia o lege care sĕ'i scutească de purtarea speselor regulărei impusă prin legile de până acì.

Toate aceste li s'au promis, și aveau șansele cele mai sigure, căci în fruntea lor era ministrul Kemény și Tisza László, fratele ministrului președinte și președintele reuniunei economice maghiare transilvane, care a pus în mișcare toate petrile pentru asemenea lege.

Guvernul pentru a satisface acestor dorințe a încredințat cu compunerea unui proiect de lege pe un transilvănean, pe judele dela curtea supremă Em. Szentgyörgyi ca espert.

Sciind prea bine deputații maghiari din Transilvania că între împregiurări normale nu se pot realisa dorințele lor, s'au folosit de perplesitatea, în care devenise guvernul la începutul anului acestuia, când în urma numeroaselor scandale descoperite de opositiune pornise procesul de descompunere în partida guvernamentală, i-a dat sĕ priceapă, că ei numai sub acea condițiune vor remânè în partidă și vor vota budgetul, dacă promisul proiect de lege îl va presenta în cameră încă înainte de buget, și dacă va promite că în sessiunea presentă va devenì lege.

Ca pâșirea lor sĕ fie și mai impunĕtoare s'au unit cu toții, căci în astă privință și cei din opositiune sûnt una cu guvernamentalii, și au mers pe capul ministrului președinte pretinḑênd categoric presentarea proiectului.

Sub aceasta presiune, guvernul la 1 Martie a. c. a presentat proiectul cunoscut, scurt, numai de 13 §§. însĕ de ajuns pentru despoiarea țeranului în favoarea boierilor, făcut chiar după chipul și asemenarea lor

Transpunêndu-se acest proiect la comisiunea juridică aceasta nu l'a putut lua de basă la pertractare pentru numĕroasele sale mancități, ci și-a încredințat referintele, care din deferență către Ardeleni în astă causă a fost deputatul Clujului Bokross Elek, ca sĕ compună altul mai detaiat.

Numai decât apoi s'a pertractat în conferența deputaților din Transilvania.

Acì, maioritatea deputaților 'l-a primit și 'l-ar fi primit de era ori cât de absurd, însĕ Bokross a dechiarat categoric, că comisiunea juridică voiesce un proiect mai detaiat, unde sĕ nu se lase prea mare latitudine ministrului, și că el ori ce vor otărì deputații ardeleni, va face ca referent al comisiunei pe basele proiectului altul mai detaiat, și așa deputații ardeleni n'au avut ce face decât sĕ se supună.

Unul a fost între dêșii chiar atât de naiv, încât a mărturisit, că aceasta nu este într'atâta cestiune de regulare a referințelor urbariale transilvane, ci cu preferință cestiune politică, pentru Maghiarii din Transilvania; ear Tisza László șetos de a vedè odată lege din proiect, vĕḑênd că n'are ce face, a accentuat că acì nu este vorbă de aceea ca sĕ fie cât se poate de bine regulată această cestiune, ci mai mult de aceea, ca cât mai degrabă sĕ fie adusă legea, căci adeseori „mai bunul este mai mare inimic bunului decât rĕul.“

Va se ḑică, ori cum numai sĕ se facă de grabă, și anume pănăcând e fratele meu ministru președinte sĕ se facă treaba, căci nu scii ce aduce ḑiua și noaptea, apoi venind altul la putere nu sûntem așa siguri de reușire.

Bokross s'a apucat de lucru, proiectul lui însĕ dovedesce, că comisiunea juridică din un punct de vedere, ear el din alt punct de vedere au perhorescat mâna liberă a ministrului. El s'a temut mai mult de aceea, că pe calea instrucțiunilor ministrul va mai înlesnì soartea incților, până când comisiunea juridică se vede a fi avut intenționea a mai ușura soartea țeranului.

Intr'aceste a întrevenit memorandul juristilor români, care a căḑut ca un duș rece pe capul ardelenilor și a fost binevenit membrilor unguresci a comisiunei juridice.

Proiectul lui Bokross s'a desbătut de nou în conferența deputaților transilvăneni și s'a primit. Acela numai la vedere a conținut ici colea câte o ameliorare, în faptă însĕ a mai deteriorat unele dispositiuni vage a proiectului original.

Sub decursul desbaterei bugetului, deputații ardeleni prin organul lui Lukács Béla (din opositiune) au făcut o propunere colectivă, prin care cereau, ca dieta sĕ îndrume pe comisiunea juridică sĕ pertracteze fără întârḑiare proiectul din cestiune și sĕ'i

*) Îți mulțămim, ear pentruca publicul sĕ fie deplin informat în o cestiune atât de momentoasă pentru popor, noi vom publica desbaterea întreagă după aceste ḑiare stenografice, și o începem chiar în nrul present. Red.

FOIȚA.

Din memoriile lui I. Heliade R.*)

Georgiu-Lazăr

Tot era degenerație și amorțire în ceea ce se atinge de numele Român și patrie până sĕ nu vie reposatul întru fericire *Georgiu-Lazar* în țeara noastră. Limba începuse a se corcì și a se corumpe cu totul; prin biserice preoții și cântăreții erau plin de orgoliu dacă putea a face servițiul divin pe grecie, cum se ḑicea pe atunci; și limba grecă se schimonosia în limba lor nedeprinsă cu accentul grec. De nu putea mai mult încai cântările se sforța a le parodia în grecesce. Spre aceasta fiindcă era în modă, era tipărite în adins, de speculație, nisce Bucoavne în limba elenică cu litere ciriliane. Preoții dela mahalale cum și însuși cei de prin sate, ca sĕ imite pe cei din centrul capitalei, ce se ḑicea târg, se întrecea îngânfându-se a cânta: *aghios ofteos*; *axion estin ôs aliftos* etc. Părinții se bucurau când auḑiau pe fiii lor, că au ajuns a ḑice *pistevo* și *pater emôn* și a spune pe carte (canonarchisi) în grecesce

. . . . . .

Câtă durere ar fi putut fi pentru un om simțitor și cu adevĕrat religios de va fi fost pe atunci sĕ vaḑă limba și religia atât de degradată. Căci de era câte un cântăreț ce ar fi cântat românesce, acela cânta în stânga, salariul lui era foarte modest unde pe discul cântărețului grec se vedea adesea la ḑile mari rublele de aur beslici și iusluci, pe al Românului abia se vedè câteva parale. Câtă degenerație era, ḑic, și în religie și naționalitate, când Românul ajunsese a se glorifica întru a dispreța până acolo religia, nevoind a mai înțelege preceptele ei astupându'și auḑul la vocea ei salutară, și făcênd întradins ale vorbì și a le cânta într'o limbă, ce nu era a părinților sei și pe care nici nu o înțelegea. Atunci în adevĕr, mai ca și acum, s'ar fi putut aplica Românilor ceea ce psalmistul ḑice despre idoli; „urechi au și nu aud, ochi au și nu vĕd“.

Tot era degenerație și amorțire. Eșind din biserică, unde junii se duceau mai mult sĕ vadă frumușale, căci baluri și teatre nu erau, și unde femeile se duceau sĕ'și arete la vedere vestmintele și sculele, și sprâncenele îmbinate ca la fanarioatele dela curte, vedea'i pe jeluitor a căuta sĕ'și facă și sĕ'și dea jalba (petiția) la guvern în limba grecească, și a se ruga la redactorul ei a o face ceva mai elinica. Cine era boier îi era rușine a spune, că e Român [1]) cel cu părinți necunoscuți, dacă scia două trei grecesci, nu mai vrea sĕ treacă de Român; ḑicea că este Grec. [2]) Numele de tată și mamă era nume proaste și se auḑiau numai în casele mojicilor. [3]) Se ḑicea băbacă și Nineacă și prin unele case afendake. Prin casele boierilor nu cu-

*) Memoriile sûnt scrise și tipărite în „Binele public“ de unde le împrumutăm cu o ortografie proprie, dela care noi ne-am abătut. R. „T. R.“

[1]) Este și un anecdot: *Τὶ εἶσαι?* (ce esci)? — *Ρωμαῖος* (grec, așa se ḑiceau grecii pe atunci, Romei) — *Πῶς σε λέγουσι;* (cum te chiamă?) — *Ράδογας* (Radu); — *Ἀωὸ ποῦ;* (De unde esci?) — *Ἀωὸ το φελινάρι* (Dela Felinar, — nu scia a ḑice Phanar). Pe un boieriu Român dela Craiova mai în armă în emigrația sa, la 1821, la Sibiiu, îl întrebă odată un magnat ungur: ce ești domnia ta? — Boier respunse el. — Sciu ḑise întrebătoriul; însĕ de ce nație, Grec ești? — Nu rĕspunse boieriul — Apoi dar ești Român, dacă ești de dincolo. — Ba m'a ferì sântul, ḑise scuturându-se Olteanul; nu sûnt Român, sûnt boieriu. — de ce nație? adause magnatul ungur. — De ce nație? ce e nație? — De ce neam? — adause întrebătoriul. — De neam boieresc, rĕspunse boieriul. Până astădi a rĕmas anecdota aceasta între nobilii ungari, ce o spun cu mare mirare.

[2]) Astfel era unul sărdarul Manolache fiiu de popă român ce se mânia foc, când i ḑicea cineva, că 'i scie originea de Român. Astfel fratele d-lui I. Lăceanul ce era gramatic la Polizake, și își abandonase numele de Lacean, numindu-se Papadopul.

Astfel clucerul Kyriac și Athanasiu Christopulos. Astfel unchiul meu fratele mamei rĕmase de atunci din scoală cu numele de Danielopulu; astfel în fine mie mi se schimbă numele de familie din Rădulescu în Heliade. Cei ce nu sciau grecesce ca sĕ seamene cu boierii cei mari, vorbiau romanesce stricat pe grecie, după cum vorbesce mai până astădi familia Ghiculescilor; una dhouĕ (δόε). ținți, sase, dhăți părerea etc. Cei cu abusul lui *u* mut pe atunci ar fi fost foarte voioși.

[3]) Această vorbă s'a întrodus prin campaniele rusesci ce prin casele boierilor mari se ḑicea mozic.

substearnă. Ministrul de justiție a răspuns numai decât că se va satisface dorinței lor.

După feriile Pascilor ministrul președinte Tisza a luat în programa sesiunei presente și această causă ca una ce „la toată întêmplarea“ are să se termine până la încheiarea sesiunei indicate pe prima jumětate a lunei lui Iunie, — deci el a și nesuit ca aceasta să fie posibil.

Comisiunea juridică s'a apucat de lucru. De basă a luat proiectul lui Bokross, la care a aderat și ministrul, în combinațiune cu memorandul juristilor români. In 23 de ședințe abia 'l-a terminat.

Președintele Horvath Lajos, Teleszky, Chorin și Dr. Emmer împărtășind temerile din memorand s'au luptat necontenit cu referentul Bokross, cu espertul Szentgyörgyi și în parte cu ministrul, apoi cu numerosii informatori transilvani, până ce au scos la cale proiectul presentat camerei la 1 Iunie cu 3 voturi separate în favoarea poporului.

Uitasem a spune, că la prima conferență a deputaților ardeleni, Sasii s'au purtat cam passivi, unul însě dintre dênșii s'a dechiarat către un Român, că să nu'i cugete Maghiarii pe dênșii atât de proști ca numai de dragul lor să susțină proiectul favoritoriu numai lor până când interesele Sasilor le desconsideră.

Au lucrat ei apoi cum au sciut, și în proiectul cel nou s'a susceput §. 37. care dispune, ca proporționarea să nu se estindă asupra teritoriului fundului regiu și a comunelor Teaca și Bateș. Atâta au dorit ei și este de ajuns pentru interesele lor naționali-bisericesci.

Proiectul comisiunei juridice stă din 40 §§. și cu motivare cu tot este un volum de 14 coale tipărite cu garmond.

Presentat cum ḑiseiu la 1 Iunie s'a dispus tipărirea și distribuirea lui între deputați și punerea la ordinea ḑilei pe 5 Iunie.

S'a tipărit abia până la 3 când apoi s'a distribuit între deputați. Acestia dară au avut timp de studiat o cestiune atât de delicată și gravă o ḑi întreagă minus timpul dela 10—2 oare cât a ținut ședința dietală de Vineri, și tot în acest timp a trebuit să se pertracteze și în cluburi. Mai ia căldura tropică ce domnesce aici preste tot și în gradul suprem în camera cu acoperemênt de sticlă, de unde abia așteaptă să scape oricare condamnat a asista la pertractările dietale.

In clubul partidei guvernamentale au fost de față, afară de 4—5, numai deputații transilvani, dintre cari unul a avut cutezanța a imputa lui Teleszky, care apěra votul separat, că vorbesce despre ce nu scie, ceea ce respectivul a respins cu indignațiune, ear la aceasta a respuns alt deputat transilvan pela spate, că „pe Teleszky trebue să'l fi cumpěrat Românii“.

Firesce că aceasta conferență a primit proiectul în mod mai deteriorat, introducênd și „enclavele“ pe cari comisiunea juridică le scosese din proiectul lui Bokross.

Sub aceste auspicii, și sub influența dorului general de a încheia ședințele și a scăpa de Bpesta s'a început desbaterea proiectului în ḑiua următoare. (Va urma).

Revista politică.

Sibiiu, în 2 Iunie.

Dobritinum locutum est. Cum a fost, cum n'a fost în Dobriṭin a avut să se aleagă un deputat. S'a și ales. Dar credinciosul de oarecând a lui Tisza Kálmán, n'a ales nici măcar un partisan de al acestuia, nici pre unul din opositiunea mai moderată, ci a ales pe Corneliu Mudrony, care din opositiunea întrunită a trecut în castrele kossuthiane. Eată cu o caracteristică a timpului mai mult. Ḑiceam și noi nu de mult, că în Ungaria șirurile opositiunei din stânga estremă se sporesc. Alegerea din cestiune ar fi o nouă dovadă despre sporirea stângei estreme. Este ea oare tot odată o sporire a puterei guvernului actual? Aceasta ne-ar putè-o spune „Ellenör“ și consoți.

Maiestatea Sa s'a întors din călětoria din Boemia și după o telegramă dela Viena a ajuns alaltăeri la 9 oare 56 min. la Viena, unde fu întêmpinat de un public numěros cu entusiasm. Întêmpinarea oficială a fost deprecată.

Despre *diferența* între România și Bulgaria și consecuențe am atins ceva și în rêndul trecuṭ după „Timpul“ ḑin Bucuresci. Vine acum „Pol. Corr.“ dela Viena și într'o corespondență mai lungă dela Bucuresci vorbesce despre două puncte negre, care turbură raporturile dintre cele două țěri. Bulgaria se vede că caută ceartă cu luminarea. Ea voiesce pe lângă alte să supună pe sudiții români, cari trăiesc în Bulgaria, jurisdicțiunei bulgare. După „P. Corr.“ și diferența aceasta va fi delăturată, și după ce principele Alecsandru va fi sosit la Sofia agentul diplomatic al României, dl Stourza, încă se va duce la postul seu; însě nu va trece mult și Bulgarii vor găsì alte pretecsturi de ceartă.

Aceeași corespondență scrie, că scirea despre concentrațiunea de trupe a fost bine primită de Români, cu toate că concentrațiunea în două castre (la Ploiesci și Călărași) va fi numai de 16,000 recruți. Guvernul român voiesce adecă ca sporirea armatei, votată de corpurile legislative, să o realiseze cât mai îngrabă și așa cele 18 regimente nouě de infanterie și 12 reg. de cavalerie să nu figureze numai pe hârtie. In septěmâna trecută au și sosit 70,000 din 135,000 pusci Henri-Martini tocmite pentru armată.

In Dobrogea, spune tot „Pol. Corr.“, se vor forma din poporațiunea turcească, la cererea ei proprie, 8 regimente de spahii, după modelul celor franceze, cu destinațiune specială de a păzì marginile. Trupele aceste vor fi comandate de oficieri români. Turcii pot devenì suboficieri pecât va permite perfecționarea lor. Formațiunea acestor trupe va costa mult României. Inse ea asteaptă mult dela dênsele, avênd în vedere cualitatea Turculuì pentru militarism și împregiurarea, că Turcii sûnt foarte prevenitori României pentru tratamentul cel amicabil și uman, de care se bucură sub guvernul românesc.

Cestiunea agrară în dieta Ungariei.

Ședința dela 5 Iunie nou.

Inainte de a trece camera la ordinea ḑilei deputatul

P. *Cosma* ia cuvêntul pentru a face o propunere de amênare: Onorată Casă! 'Mi iau libertatea a face o propunere cu privire la proiectul de lege despre regularea referințelor de proprietate din Transilvania.

Când s'a pus acest proiect de lege la ordinea ḑilei pe aḑi, on. casă probabil nu s'a gândit, că acela e atât de voluminos precum se vede acum. Acest proiect de lege nu cuprinde așa ḑicênd mai nimic din aceea ce a substernut guvernul. El cuprinde dispositiuni cu totul nouě, care nu sûnt identice nici cu pracsa observată până acum în Transilvania nici cu ceea din Ungaria nici cu dispositiunile ce sûnt în vigoare în lumea întreagă în această privință.

Eu vě mărturisesc, că cetindu'l după studiare de o singură ḑi, — căci numai alaltăeri ni s'a distribuit — nu pot vota cu consciință curată nimic din acest proiect; n'am fost în stare să pětrund în simburele lui așa precum se cere dela un corp legiuitoriu, când aduce o lege într'o afacere atât de însemnată. Voind deci a procede consciințios în datorința mea, eu între asemenea împregiurări nu-mi voiu putè da votul cu liniscire.

După părerea mea nu există o cestiune atât de gravă cum e cestiunea agrară. Un cuvênt greșit, un șir greșit în această cestiune e în stare să provoace cea mai mare nelinisce în acea parte a țěrei, la care se referesce.

Eu, on. Casă, așa cred, că afacerea numai ar câștiga, dacă s'ar da opiniunei publice și celor interesați ocasiune pentru a se ocupa cu acest proiect, a'l studia cel puțin pentru ca să putem face după aceea o lege perfectă dintr'ênsul. Cred că nu se va nasce nici o nenorocire dintr'aceea, că vom amâna această causă până la toamnă, căci până atunci există un *modus vivendi* pentru acei ce cer regulări urbariale, un mod, după care am purces în faptă și până acum. Ear dacă în mai multe locuri — cum s'a ḑis în această cameră — s'au suspendat pertractările în această privință — voind însěși partidele amênarea, — faptul, că aceste pertractări remân mai mult cu vre-o câteva luni în suspenso, nu alterează lucrul întru nimic. Mai mare rěu am face, dacă precipitându-ne într'o causă atât de ponderoasă am aduce o lege rea.

Eu, onor. Casă, nu aflu nici de demnitatea Casei, ca în o cestiune atât de gravă să aducem o lege definitivă deja după un studiu de una ḑi. Deci fac propunerea ca acest proiect de lege să se ia dela ordinea ḑilei și să se substearnă la toamnă, până atunci i se dă fie-cărui ocasiunea a'l studia dacă voiesce.

E. Bokros: On. Casă! Nu pot pricepe acea afirmațiune a d-lui preopinant, că adecă proiectul de lege în cestiune ar cuprinde în sine principii nouě, lucruri necunoscute. 'Mi iau libertatea a atrage atențiunea casei, că deja în art. de lege LIII 1871, așa dară deja cu 9 ani mai înainte, legislativa a făcut o promisiune solemnă, că va crea o lege specială pentru procedura la regularea proprietății din Transilvania.

Sûnt deja 9 ani decând opiniunea publică se ocupă în detaiu cu această cestiune; nu există în proiectul de față nici măcăr un paragraf, care se nu fi fost foarte adese ori obiect de critică pentru opiniunea publică. Prin urmare în casul de față nu poate fi nici vorbă de surprindere, de dispositiuni noue, pentru a căror apreṭiare nu am fi avut timp de ajuns. Deci amênarea nu e motivată, ci față cu pretensiunile faptice e motivată togma urgența cea mai mare. Dela substernerea proiectului de lege în luna lui Martie, a încetat în Transilvania deodată ori ce afacere de regulare a proprietății, (Așa este! așa este!), a încetat însě din cause naturale, pentrucă proiectul guvernului a promis o schimbare esențială în sistema de până acum cu privire la suportarea speselor, care e cea mai însemnată parte în regulările de proprietate. Pentru această modificare cu privire la suportarea speselor ori cine asteaptă ca această lege să se aducă cât mai curênd, ca această cestiune să se decidă într'un mod sau într'altul. E foarte înteṭitoare trebuința, ear amênarea nu s'ar mărginì numai la patru luni ci la un an întreg, pentrucă, după cum scim, lucrările de regulare a proprietății afară în fața locului se pot face numai vara. Perderea unui an și sistarea totală a afacerilor de regulare în acest interval ar fi o eroare neiertată, pentru care nu

---

teza a ḑice Tatăl nostru că ar fi fost o profanație să facă pe Dumneḑeu, *jicuom*: Dumneḑeu era și el băbacă.

Aceasta și mai rea decât aceasta era starea Românului [4]) în aceea ce se atinge de inima și sufletul lui și de naționalitatea lui când ajunse între noi Georgiu Lazar. Tot era degenerație și amorțire: gerul moral cel mai horibil.

Georgiu Lazar s'a născut în Transilvania, în satul Avrig, de lângă Sibiiu, de pe moșia lui Brukental. Luat de mic în casa acestui magnat luà o educație omenoasă prin ajutorul acestui bărbat ce a sciut în multe ramure face un nobil us al averilor sale.

Mai târḑiu prin ajutoriul patronului seu, fu trimis la Viena, și acolo cu mare spor își terminà mai multe cursuri în universitate. Mai două-ḑeci de ani stete acolo și cultivà sciințele matematice fisice și filosofice. Se dete mai la urmă cu dinadinsul la învěțătura teologiei, fiind îndemnat de patronii sei a se pune între candidații de episcop al Ardealului de credința greacă neunită.

La numirea episcopului, fiind ales Prea sfința sa actualul episcop părintele B. Moga [5]) Lazar fu chirotonit și numit archidiacon al episcopiei și așeḑat ca învěțătoriu junilor ce se preparau pentru preoție, seminare române nefiind pe atunci întêmplându-se oare cari neînțelegeri, produse din precedenta rivalitate la episcopat, între episcopul Moga și între răposatul Lazar, acesta dupăce fu maltractat într'o grădină publică prin nesce asasini mascați, [6]) trecu în Brașov, de unde apoi ca profesor al fiilor reposatei Logophetesei Bărcănescei, Scarlat și Dumitru, trecu cu această cocoană în țeara românească la noi.

Ací mai mult de un an esercità profesia de inginer. Printr'aceasta se făcu cunoscut reposatului Banului C. Bălăceanul, atunci Logofět de țeara de sus.

Acest boier, fără erudiție helenică, căci ar fi fost și el stricat ca ceilalți, [7]) avea o judecată sănětoasă; era un tip de vechiul și adevěratul boierism al țerei; începuse servițiul dela scriitor și zapciu ca și reposatul Grigoriu Băleanul. Vorbirile cele dese ale lui Lazar asupra naționalităței române aflară un echo în inima reposatului Bălăceanul, care devenì protectorul acestuia și ideilor lui. Bălăceanul făcea adesea opositie lui Caragia, și acesta, ca să'l mai iconomiseascâ, cum se ḑicea, îl numise pe atunci dimpreună cu Georgiu Golescu ginerele Bălăceanului, Efor al scoalelor (grecesci pe atunci). Lazar însuflà boierului român încredințarea că se pot învěța sciințele în limba patriei. Eforia făcu o anaforă către Domnu, cerênd a stabilì o scoală românească în Sântul Sava spre învěțătura sciințelor în limba națională. Vorbele: sciințe în limba națională, se părură Domnitoriului grec cu totul stranie și hazardoase. Cu toate aceste pentru curiositate, ordonà spre a se aduna Divan și a se chibzuì dacă limba română este capabilă de a cultiva și desvolta sciințele. În Divan a fost chiemat și protodidascălul Veniamin, primul profesor sau director al scoalei domnesci dela Măgureanul. Acesta era profesor de filosofie și matematice în limba greacă [8]) dimpreună fu chiemat și Georgiu Lazar mai mult ca o curiositate de original. (Va urma).

---

[4]) Veḑi călětoriile lui Constantin din Golesci; și o notă ce am comunicat-o d-lui Russo și a publicat-o în scrierea sa România și Turcia.

[5]) Trăia încă la anul 1839 când s'a scris această biografie.

[6]) Amenuntul acesta nu s'a pus în prima ediție de și îl cunoascem. Trăia pe atunci reposatul Moga. Era Român, nu era venetic și satrap ca Șaguna (Heliade era necăjit pe Șaguna — și nici nu'l cunoscea Red. „T. R.“); însě, ce să'i faci era tot din scoala Theocapililor.

[7]) Din cei eruditi numai Văcărescii și Bălenii conserva Românismul și avè onoarea de a se numì Români.

[8]) Acesta fu mai în urmă în timpul luptei de independență a Helladei, membru al senatului din Athena.

cutez a lua responsabilitatea asupra mea, deci rog pe onor. casă sĕ nu primească propunerea de amênare ci sĕ înceapă discusiunea conform ordinei de ḑi. (Aprobări vii).

(Va urma).

Din Bucovina.

Sirmană ţeară Bucovină! grele ḑile ai petrecut, dar mai grele vin preste tine, şi îţi ameninţă o nimicire atât de popor cât şi de nume românesc. O lumină s'a arĕtat pe posomorîtul orizont al Bucovinei, o lumină, care cu lucirea ei înspiră încă odată pe Românul cel cu simţul strămoşesc. Dar' vai ce vĕd! Mulţi nuori negri vin din depărtare şi 'şi iau calea spre lumină la început încet, dar apoi tot mai tare ei înaintează, şi întunecă tot în cale, dar în urmă vai ce groază, ... Dar staţi voi litfe ..... Eată vêntul se ridică şi cu a lui strașnică putere, cu care n'are milă de cel ce'i stă în protivă, alungă nourii cei atât de îngrozitori, şi nu le dă lor pace până în rĕsbunarea sa, nu 'i-a bucătit sĕ nu rĕmână nici urmă de dênşii

Nu sciei tu mĕi vecine
Ce'i Românul în turbare
Corbii vor mânca din tine
Mĕi tătare, mĕi tătare.

Astfel de lucruri se întêmplă pe aici:

In ţeara mândr' a fagilor
In vechiul ei pământ
Ce are în sine oasele
Lui Stefan erou sânt.

Numai ce fu ales Metropolitul cel nou, în care are sirmanul Roman atâta sperânţă, şi eată şi comploturi. Vei întreba iubite cetitor şi cetitoare, fraţilor Români ce fel? Comploturi mârşave cu care vreau sĕ nimicească nu numai pre un om ci şi pe o naţiune.

Căci ajungênd Preasânţitul Archiepiscop şi Metropolit pe tron sĕ scoală şi neamicii din toate părţile. Începutul îl făcu Metropolitul din Liov Sembratovici, care măcar că a fost poftit din toate părţile a amêna venirea sa la Bucovina, care, cum dice el, a decis-o şi nu o strămută, sosì aici la Cernăuţi tocmai pe timpul instalării Metropolitului nostru. El venì sĕ facă o demonstraţie şi sĕ'i strice simpatia cea mare ce are în public. Dar degeaba, că n'a reuşit cu nimic, ci din contră a întărâtat pre toţi contra sa însuşi. Apoi merse din sat în sat şi în locuri, unde încă n'a cutezat nimeni, a clătina rădĕcina creştinului greco-oriental. Aşa merse el şi la Suceava, sântul oraş, care conţine osămintele Sântului nostru Ioan cel nou.

Şi acolo unde este numai o mână de uniaţi, a avut el obrăsnicia a merge, şi au desfinţit, pentru Români, prin paşul sĕu acest oraş, unde încă nu este atacat simţul român. Dar vai şi de preoţimea noastră, în loc sĕ oprească poporenilor de a participa la primirea acestuia, care a venit ca un inimic în ţeară, ei caută în tăcere ba chiar cei de naţiunea rusească, măcar că sânt de religiune de tot contrară, îi es cu bucurie înainte. Aşa fu ţeranul nostru, fiind el purtat de mână străină, necesitat a'i eşì cu pompă înainte, în tot locul unde sosì, cu puţine abateri, unde încă este simţ naţional. Dar mulţămită domnului s'a mântuit ţeara de boală.

Judecaţi deci iubiţi cetitori, de este cu cale, ca un cap încoronat sĕ umble prin locuri unde află numai poate 10 poporeni de ai sĕi, fără ca sĕ aibă un scop mai înalt. Eu aş fi de părere, că cei mai mici vin la cel mai mare dacă vrea sĕ'l vadă şi sĕ'i arete supunerea lor nu însĕ din contră. Aşa dară dacă a venit el la Cernăuţi, unde sânt cei mai mulţi poporeni de ai sĕi, sĕ fi venit încoace toţi poporenii de pe la sate, nu însĕ aşa cum s'a întêmplat.

Această întêmplare necuviincioasă, sub haine sfinte, se petrecu la început şi dădu impuls la alte.

Aşa anunţă gazeta Cernăuţilor un articul de tot nedovedit, ba chiar, dacă îmi ertaţi se spun adevĕrul, „o minciună“ atât de bătătoare la ochi, că au produs la cetitorii de altă naţiune, numai rîsite — redactorului, ear la poporeni, mai ales la Români, de Ruşi nue vorbă, aceia mai iute ţin cu Sembratovici, o întărâtare cumplită asupra inimicilor. În acest articul, în descrieri mai deamărunte nu vreau sĕ mĕ las, fiind el prea neînsemnat spre aceasta, aduce el pe Preasânţitul în oareşi care atingere cu un vrăgitor, căci redactorul crede încă în trânşii parcă ar fi în seculii mediali.

O, gazetă a Cernăuţilor! bucurăte de esistenţa ta şi urmează prescrierile din alte gazete cum ai făcut până acum, nu începe însĕ a produce ceva singură căci vedi că te blamezi.

Nereuşind ei, adecă inimicii, cine sânt aceia, urma va alege, cu nimic prin aceste două fapte atât de mârşave, se apucă de alta de tot îngrozitoare, şi se folosesc de un cerşitor. Sosind Metropolitul la catedrală Duminecă în 23/11 Maiu a, c. şi îmbrăcând mantia vrea sĕ între în biserică, când se apropie un cerşitoriu bĕtrân de dênsul. Acesta scuipă înaintea Preasânţiei Sale şi'i spuse cuvinte de tot insultătoare, cari însĕ nu pot sĕ fie dela dênsul însuşi, ci sânt de sigur învĕţate dela altul. Ba chiar îi ameninţă şi se apropie tot mai tare când se trezì apucat de doi poliţiani. De geaba se smâncì şi căuta sĕ fugă, organele siguritătii erau mai tari. Acum cerşitoriul e închis şi tot poporul asteaptă cu nerăbdare de a audì vorbele acestuia înaintea judelui, care de sigur va aduce tot la lumină şi va descoperì pre smomitorii sei.

Eată ce se petrece în ţeara noastră, care poate atât de mult lucră spre binele ţĕrii, nu este un minut sigur de viaţa şi onoarea sa. Cu feliu şi feliu de lucruri caută a'l strica şi prin dênsul şi poporul seu.

Românii încep acum a cunoasce toate intrigile prin cari ei se aţiţă cu atât mai mult cu cât cresce obrăsnicia inimicilor. *H.....n*

La „Activitatea asociaţiunei transilvane pe terenul practic“.

Braşov în Maiu 1880.

(Încheiere).

Dar sĕ vedem acum ce capital s'ar recere pentru propagarea respective întroducerea acestui ram de industrie de casă tocmai în câmpia transilvană, unde materialul în cuantitate enormă ce se prăpădesce în fum (d. e. Band, Grebeniş, St. Petru, Ţaga, Bald, Sovat s. a.) — După calcul cât de larg ar recere aceea propagare tocmai jumĕtate dela aceea, ce sprerează asociaţiunea pentru un technic. Aceasta ne costă în 3 ani de studiu 1200 fl. ear cu 600 fl· am putè trămite 10 tineri pe câte un an în acele comune unde industria din cestiune e în floare.

Diferitele impletituri de paie — pălării, covoare etc. etc. numai le amintesc şi atrăgênd atenţiunea celor chiemaţi la giustarea, că în preparandia de stat din Sz. Cristur stă în legătură un atelier practic pentru această industrie de casă, îmi permit a susţinè, că cu o sumă bagatelă ar putè scăpa pe poporul nostru din câmpie de necesitatea de a vinde un car de paie tocmai cu atâta, cu cât 'şi cumpĕră 2 pălării de paie din târg.

Spună acum „*Non posumus-ii*“ nostri cu ce vom promova mai mult „cultura poporului român“, cu aceea că i vom cresce un technic sau chiar advocat ori cu aceea, că prelângă spesele jumĕtate dela un singur technic vom da pâne şi viaţă la 10 comune, cari pe basa legei agrarie votate poate tocmai în momentul acesta ca mâne vor fi despoiate şi de puţinul cel mai au?

Dar sĕ trecem la ţinuturile de munte din patria noastră, unde poporul nostru s'a susţinut până acum din păscutul vitelor, tăiatul şi vecturatul lemnelor de foc. Sĕ constatăm mai întâiu, că dacă vecsările cu trecerea lânei şi peilor preste frontieră n'a fost în stare de a seca cu totul isvorul de venit, ce'l aveau mărginenii nostri din prăsirea vitelor, apoi noua lege agrarie sugrumă cu totul acest ram economic. Dar pe cât procesele de comassare şi segregare n'au putut seca până acum isvorul din lemnele de foc şi cărbuni va face restul tot aceea lege a înţelepţilor patriei noastre: şi dacă până acum locuitorii din munţii apuseni se nutriau primăvara cu muguri de brad, pe viitoriu nu li se va mai concede nice dea'şi săpa rădĕcini. Ce'l asteaptă pe aici pe sirmanul popor român, care susţine de 20 de ani asociaţiunea pentru cultura sa? Formală şi totală îndobitocire din lipsa de cultură!!

Şi totuşi ce bagatel, ce jucărie ar fi de a'i salva patriei şi omenimei? Se fabrică într'o parte a munţilor apuseni (pela Albac) vase de lemn: ciubere, cofe etc. etc. însĕ după un sistem aşa de greoiu şi în formă atât de primitivă încât prelângă toată eftinătatea abia pot vinde în 2—3 sate câte un dărab perdênd timpul cel scump cu colportagiul cel comic al vaselor pe spatele cailor înşiraţi unul după altul. Eu cred că spre a perfecţiona industria aceasta, spre a aduce productele ei la o formă şi cualitate de a fi esportabile şi prin urmare obiect de comerciu regulat, abia s'ar recere alta decât a arĕta poporului, că esistă în lume instrumente şi mai perfecte decât securea, barda şi cuţitul din teacă, preste sfera cărora cultura lui de până acum nu s'a ridicat!

Trecênd în munţii de către meadănoapte, în ţinutul Năsĕudului, aflăm un tesaur de lemne, care nu'şi are părechie în întreg regatul ungar. Vom afla oameni deştepţi în fostii grăniţeri, cari nu de mult petreceau ḑilele de earnă prin plaiuri. Acum stau cu mânile în sin şi fiindcă nu sânt dedaţi a dormì ca ursul în pesceră, de urît sĕ mai abat pre la cârcime. Dacă nu le vor procura ocupaţiune, ca mâne 'i va împinge inerţia în sĕrăcie şi corupţiune, şi în 2—3 decenie va degenera „*Parva Romuli Nepos*“ la o gloată netrebnică, stupidă, bolnavă. Vom afla mai departe, că o foarte mică parte din acest popor produce coveti; dar în acest mod: taie un frasin milenariu şi dintr'o bucată a trunchiului de 4—5 metri lungă şi 2—3 groasă în restimp de o sĕptĕmână face o covată, ce o vinde cu 1—2 fl. Materialul brut e vrednic chiar şi ca lemn de foc 2—3 fl. ear când ar scì bietul popor ce arde el pe foc, valoarea materialului s'ar urca la 20—30 fl. şi ar mai cruţa prelângă această sĕptĕmână şi drumul perdut spre a scoate din acel material dimpreună cu lucrul seu de o sĕptĕmână jumĕtate din valoarea lui ca lemn de foc. Ei bine, dlor cu „*non possumus*“ dacă nu auḑiţi d-voastră vocea omului, cercaţi, oare arborii cei minunaţi prăpăstuiţi în modul acesta, nu strigă ei cu voce sfâşietoare de inimă: „cultură şi eară cultură“?! Nedându-o aceasta la timpul seu, acuşi va cresce trestie acolo, unde se risipe astăḑi imensul tesaur; trestia mişcată de vênt va povestì strănepoţilor nostri cunoscuta poveste a bărbieriului regelui Midas.

Se mai lucră în fostul district a Năsĕudului stative sau resboaie (de ţesut) însĕ după cel mai primitiv stil şi mecanism ce esistă. Mecanismul acestora e aşa de imperfect şi greoiu, încât răpesce timp triplu şi prelângă aceasta schilăvesce pe cele mai brave şi sirguitoare femei române.

Procurarea unei stative sau unui resboiu lucrat după progresele mechanicei din timpul nostru ar costa 20—30 fl., trimiterea unui elev la scoala de tecstulare întreţinută din partea statului la Sepsi Szt. György spre a învĕţa manoperarea cu atari resboaie ar costa 70—80 fl., şi eată eă cu suma de 100 fl. asociaţiunea pentru cultura poporului ar secera lacrime de mulţămită dela ½ milion mame române.

Dar sĕ terminăm aici cu proiectele ca sĕ mai auḑim de nou despre „unii oameni cu pretensiuni esagerate, nedrepte şi asupritoare“ şi sĕ concedem, că punerea în lucrare chiar şi ale acestor proiecte ar recere osteneală şi spese.

Incât pentru osteneală, eu cred că onoratul birou n'ar devenì togmai preste mesură „asuprit“ cu scrierea de 4—5 epistole şi — eventualmente cu compunerea şi espedarea unei umilite rugări cătră înaltul guvern al ţerei, care vedênd marea noastră sĕrăcie şi considerând că noi contribuim pe de o potrivă cu alţii pentru susţinerea statului — doară ar face dintr'al nostru şi pentru noi ceva. Incercat-a biroul nostru aceasta? Fost-a înzedarnice ostenelele lui?

Sĕ presupunem că: da; dară sĕ presupunem că s'ar fi adresat, şi în zadar şi către „vre-un elev, care dispune de venituri anuale cu sutele de mii (??),“ şi s'ar fi convins, că în privinţa aceasta sântem avisaţi numai şi numai la „modesta noastră reuniune“, eu totuşi cred că de aici n'ar urma absoluta imposibilitate de a întrebuinţa macsimul de 1000 fl. spre punerea în lucrare celor mai sus înşirate sau ale altor asemenea, sau şi mai practice porniri „pe terenul practic al asociaţiunei noastre“ — chiar şi din venitul acesteia.

„Absurditate!“ vor ḑice domnii nostri. „Dar nu vedi „omule“ că şi pe anul acesta spesele preliminate în buget trec cu 146 fl. 76 cr. preste suma ce ne stă la dispoşiţiune?“

Vĕd aceasta, dar dacă nu altele, apoi togmai aceasta me îndreptăţesce la o mică abatere dela obiectul principal ale acestor şire.

In 3 Aug. 1879 când prea onorabilul domn vice-preşedinte al asociaţiunei noastre a deschis adunarea generală dela Sighişoara a accentuat cu deosebire două macsime în vorbirea sa; cunoscutul: „*Et agere et pati*,“ şi surprinḑĕtoriul; „Sĕ lucrăm şi sĕ cruţăm, sĕ muncim şi sĕ grigim.“ Eu cred că profundele aceste cuvinte a fost adresate în prima linie conducĕtorilor trebilor noastre aparţinĕtoare asociaţiunei, şi specialmente biroului-organului esecutiv. Ei bine pentru ce nu se conformă organul esecutiv macsimelor preşedintelui? pentru ce'l espune pe acesta periculului ca opiniunea publică sĕ poată ḑice: Merge treaba în „centrul“ nostru Sibiiu ca în cunoscuta fabulă despre preotul luteran care începea şi finea toate predicele sale cu refrenul: „Halt et Euch nach meinen Worten, nicht nach meinen Thaten.“

Dar sĕ probăm această contraḑicere între programă şi realitate, între macsimă şi fapte, şi sĕ o probăm cu cifre. Venitul sigur anual al asociaţiunei noastre e — rotund — 4000 fl.; din acestia administraţiunea centrală consumă 1890 — una miie opt sute noueḑeci — florini. Ḑică acum ori cine că „grigim şi cruţăm“; eu voiu nega — pentrucă cifrele neagă, şi voiu ḑice: posito, că se lucră, dar fapt e că nu se cruţă; posito, că se muncesce, dar fapt e, că nu se grigesce. Pun terminii de „lucrare şi muncire“ în conjunctiv, pentrucă — mai am şi alte dureri.

Cred dară că dacă s'ar împlinì

numai o parte a macsimei prea onorabilului vice-președinte: cruțarea și grigirea, ar ajunge ceva prelângă toată sĕrăcia noastră și pentru cultura „propriu ḑisă“ a „propriu ḑisului“ popor român. Fiind eu de credința aceasta și „avênd bani“ de a me duce la procsima adunare generală astfel așĭ grăi cătră cei ce călĕtoresc pe spesele asociațiunei, prin urmare puțin le pasă dacă se concede moderare în prețurile biletelor căilor ferate, ori nu: Domnilor frați! sĕ fim drepți și echitabili, sĕ nu îngreunăm nici stomachul lupului și sĕ nu lăsăm nici mielul cu douĕ sau chiar și cu trei oi. Asociațiunea noastră are problemă dublă: și literatura, și cultura poporului; sĕ împărțim dară venitul de 4000 fl. dară nu în douĕ, ci în trei părți, și sĕ folosim $^1/_3$ pentru spriginirea literaturei (prin stipendiarea de eventualmente fiitori literați-technici medici etc. etc.) $^1/_3$ pentru promovarea culturei („pe terenul practic“), ear $^1/_3$ domnilor frați, sĕ ve remână vouĕ remunerațiuni pentru ostenelele voastre, pentru administrațiunea „centrală Sibiiană.“

Ear dacă mi s'ar rĕspunde și la propunerea aceasta cu: „*Non possumus,*“ atunci a'și lua statutele asociațiunei în mână și m'așĭ adresa cătră prea onorabilul domn vice-președinte, în care am mare încredere de când am cetit cum a vorbit la Sighișoara, atragêndu'i atențiunea la § 13 după care asociațiunea noastră poate da *numai* remunerațiuni, v. s. ḑică: cumpănindu-se bine și consciențios lucrul prestat, are de a se mĕsura rebonificarea aceluia în bani după valoarea lui reală.

De sigur că prea onorabilul domn vice-președinte, consciențios, acurat și sever precum e, de loc ar da următoarele deslușiri: Așa este! In urma acestui § averea asociațiunei noastre nu se poate privì de fond pentru munificență, nici se pot încuviința din venitul aceleia salare și onorare permanente în buget și astfeliu sistemisate prin abus, rog dară pe onorata adunare gener. ca pe cât timp voiu ședè eu pe acest scaun sĕ nu se abată dela statute. In urma acestora atrag cu deosebire atențiunea onoratei ad. gen. asupra organului de publicitate al asociațiunei, care în urma conclusului dela 4 Aug. 1878 apare în sistem de Anale, în fascioare nelimitate. După dureri de nascere de doi ani una dintre acele fascioare nelimitate“ a ajuns a vedè lumina lumei. Ea cuprinde vorbirile mele, ce le-am redactat eu; vorbirea și rugăciunea părintelui ppresbiter din Sighișoara, ce ear le-a redactat el; procesele verbale ale ședințelor, ce le-au redactat notarii, așa dară osteneala, ce au avut organele noastre esecutive din „centru“ cu procederea acestui prim fascicul a fost corectura de tipariu alor 144 de pagine.

Munca aceasta, domnilor și fraților e plătită bine cu câte 10 cruceri de pagină. Acuma eu, care am statorit macsima ca nu numai sĕ muncim, dar sĕ și grigim, voiu insiste la aceea, că nu numai la censurarea rațiociniilor pe anul trecut, dară și la anumite positiuni în bugetul anului venitor sĕ se susțină strict § 13 al statutelor.

Așa cred eu că va vorbì acel prea onorabil domn cu vocea sa plăcută și pătrunḑĕtoare la inimă, și atunci în zadar vor mai vorbì unii și alții despre: „poliție, procuror, avertisemente, femei plângênde ce au sĕ remână pe strade cu câte 5—6“ (veḑi Analile asoc. trans. Fasc. I pag. 7) — pentrucă sciu cumcă totuși va remânè ceva din cele 4000 fl. și pentru cultura poporului român „propriu ḑis.“ Așa dară „*est modus in rebus,*“ numai noi sĕ fim „*oameni*“ cum ne numesce Fasciculul I, și nu mai mult copii — „la cari se simte foarte necesitatea de adevĕrați pedagogi“ (pag. 13).

Revenind acum la modalitățile de mai sus prin cari cred că cu spese foarte neînsemnate am putè face numai decât începutul cu propagare și perfecționarea industriei de casă la poporul nostru, rog pe on, dd. membri ai asociațiunei sĕ binevoiască a medita asupra acelora și dacă le vor afla de bune acele sau altele, sĕ binevoiască a îngrigì la locul și timpul seu pentru punerea lor în lucrare.

Septimian Heliofilos.

Varietăți.

* (Inteligența română) representată de mai mulți membri din loc, bineventând eri pe dl deput. P. Cosma, a dat espresiune aprobărei și totodată recunoscinței sale pentru atitudinea dlui dep. și consoți în cestiunea agrară, desbătută în casa deputaților dietei Ungariei.

* (Prelegerile) în seminariul gr. or. „*Andreian*“ din Sibiiu s'au sistat din causă, că în institut a erupt boala epidemică de ochi numită egiptiană.

* (*Avis*). Onorata inteligență rom. din Sibiiu este rugată a se întruni Mercuri în 16/4 l. c. la 6 oare d. a. în localul „Asociațiunei“ spre a primi raportul general al comitetului central pentru ajutorarea daunaților prin esundări. *Comitetul.*

* (Trenul de plăcere) la Bucuresci nu va avè loc în 7/19 Iunie, ci poate mai târḑiu.

* (Reducerea serviținlui telegrafic în Transilvania) Este o caracteristică a timpului, că la noi în Transilvania în loc de progres comerciul și industria dau îndĕrĕpt. Dovada cea mai sigură în privința aceasta ni o dă direcțiunea reg. ung. a telegrafelor, care se vede necesitată a reduce serviținl telegrafic. Se vede că nici neguțătorii, nici industriașii, nici alții n'au lipsă de corespondență multă pe cale telegrafică. De aceea la stațiunile telegrafice principale din Cluj și Brașov s'a redus serviținl neîntrerupt de până acum dela 1 Iunie n. pentru sesiunea de vară numai dela 7 oare dimineața și în cea de earnă dela 8 oare dimineața până la medul nopții. La stațiunea din Bistriță, unde era până acum dela 7 oare dimineața până la 9 oare seara, se va reduce dela 7 oare dimineața până la 12 oare la ameaḑi și dela 2 oare după ameaḑi până la 7 oare seara.

* (Postal). Direcțiunea reg. ung. a postelor printr'o publicațiune dela 10 Iunie n. face cunoscut, că dela 16 Iunie n. între Csikszentmárton și Tușnad și între Sepsi Szt György și Tușnad va comunica un car de postă, care va transporta epistole, pachete și călĕtori. Cursul postei va fi următoriul:

Pleacă dela Csikszntmárton în. de ameaḑi la 11 oare.

Sosesce la Tușnad cătră Csikszatmárton d. a. la 5 oare.

Sosesce în Csikszatmárton seara la 8 oare.

Pleacă dela Sepsi Szt György d. a. la 5 oare 30 min.

Sosesce la Tușnad seara la 9 oare 45 minute.

Pleacă dela Tușnad cătră Sepsi sznt György dimineața la 4 oare 30 minute.

Sosesce în Szent-György dim. la 8 oare 45 minute.

* (Philippart în Mehadia). Renumitul financier din Paris, despre a cărui fapte, dispărere și apărere s'au scris la timpul seu coloane întregi în foile parisiane, se află acum la Mehadia. În ḑilele aceste — i se scrie ḑiarului „Egyetértés“ i s'a întêmplat ceva, ce este mirare, că a scăpat cu viață. Philippart adecă dimpreună cu doi amici și cu doi călĕuzi români din baia lui Ercole au întreprins o escursiune la munte. Societatea s'a buricat pe nesce înălțimi stâncoase mai puțin cunoscute. Philippart avênd vedere foarte scurtă a remas cam pe la 3 oare după ameaḑi în oare care depărtare înapoia lor. Soții au căutat pe remasul înapoi mai multe oare, însĕ după ce nu l'au putut afla nicăiri, seara pe la 7 oare s'au întors la baie. Noaptea s'a descărcat asupra ținutului o tempestate furtunoasă. Cu toate aceste mai multe grupe au eșit cu facle, sĕ caute pe cel perdut, însĕ nu l'au aflat deși au căutat toată noaptea În reversatul ḑiorilor a plecat o espediție nouĕ călare și pedestru, care pe la 4 oare dimineața l'au și aflat. Nefericitul era strimtorat într'o crepătură de stâncă, la o afunḑime de 50 stângini. Sub dênsul se deschidea un alt abis și mai adênc. Philippart plana deasupra abisului în chipul acesta: cu un picior se rĕḑima de ramul unui arbore și cu brațul se ținea de alt ram. Vestmintele'i erau rupte, pălĕria o perduse și el tremura, cu tot trupul. Cu mare necas l'au tras șepte Români cu funii ce le slobozise până la dênsul. Ajungênd norocos deasupra a sărutat pe toți șepte Românii dearêndul. Dr. Popovici, care sosì ceva mai târḑiu, la frecat o jumĕtate de oară. Pe la 11 oare înainte de ameaḑi a sosit și soția lui, care venise până unde s'a putut cu trăsura înspăimêntată de moarte, în care trăsură s'au întors amêndoi spre bucuria tuturor oaspeților și a poporului la Mehadia. Philippart poate fi de 50 de ani și are sĕ mulțămească numai energiei sale estraordinare, că mai trăiesce. Celor șepte Români le a dăruit 1000 fl. și pe locul cel fatal a ridicat un monument. Dlui Popovici i a dăruit un ac prețios cu briliante. Până acum este sănĕtos; în 6 Iunie se preumblà prin parc în pași elastici. Este o adevĕrată minune ceea ce a pățit-o; 13 oare a atêrnat deasupra gurei morții.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 14 Iunie n. „P. Corr.“ anunță dela Berlin sub 14 l. c. că Germania și Francia se vede a fi ajuns la o înțelegere în privința cederei Ianinei (la Grecia), ce de altmintre poate că se va manifesta și la conferență.

Insbruck, 14 Iunie n. In dietă s'a cetit o declarațiune a episcopilor dela Trident, Brixen și Salzburg, prin care dênșii protestează contra îndeplinitei formări a duor comune evangelice în Tirol.

Berlin, 14 Iunie n. Consiliul federal a aprobat în a doua desbatere, în cetirea dintâiu conclusul în privința incorporărei vamale a Elbei inferioare.

Economic.

Sibiiu 11 Iunie n. Pro hectolitră: Grâu 8.20—9.20; grâu sĕcărel fl. 5.20—5.60; sĕcară fl. —.——.—; Orz fl. 4.60—5.; Ovĕs fl. 3.60—4 Cucuruz fl. 4.60—5; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 2.40—2.60; Semență de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 7—8 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sĕu de luminări fl. 24—25; Lumănări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21. Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16-18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de viței 45—50 cr. carne de pore 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 18 Iunie imob. lui Michail Binder în Păucea (judec. cerc. Sămărtin); în 7 Iulie și 3 August imob. lui Petru și Caterina Gross în Brașov (trib.); în 12 Iulie și 30 August imob. lui Nicolau Farkaș în Balintfalva (trib. M. Oșorheiu); în 25 Iunie imob. lui Samoilă Korkos și soți în Abrud (judec. cerc.); în 12 Iulie și 30 Aug. imob. lui Alecsandru Horvath în Cerefalva (trib. M. Oșorheiu); în 30 Iunie și 31 Iulie imob. lui Ioan Bontea în Ugra (judec. cerc. Sighișoara); în 2 Iulie și 2 Aug. imob. lui Lupu Florean în Năsĕud (judec. cerc.); în 22 Iunie imob lui Iulie Csongradi în Vesĕud (judec. cerc. Mediaș); în 30 Iunie imob lui Lupu Goja în Toplița (judec. cerc. Reghen); în 9 Iulie și 9 August imob. lui Ioan Pantilimon Ganga în Szurd (trib. Sibiu); în 5 Iulie și 5 Aug. imob. 4 lui Wilhelm Schmiedts în Crișba (trib. Brașov); în 10 Iulie și 10 Aug. imob remasului după Mitru și Vasilică Florea în Traniș; în 10 Iulie și 10 Aug. imob. lui Ioan Pascalo și soți în Vișag (judec. cerc. Huedin); în 26 Iunie și 27 Iulie imob lui Ioan Verșan în Toplița (judec. cerc. Toplița); în 5 Iulie și 5 August imob. Rosaliei Polti în Bidin (judec. cerc. Sângiors).

Bursa de Viena și Pesta

din 12 Iunie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	110.15	110.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	84.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	102.10	102.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	88.50	89.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	127.80	127 50
Obligațiuni ung. de rescumpărarea pământului	94.75	93.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	94.50
Obligațiuni urbariale temeșiane	93.75	93.75
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	94.—
Obligațiuni urbariale transilvane	93.—	94.—
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.—	93.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	74.—	73.90
Datorie de stat în argint	74.15	74.10
Renta de aur austriacă	89.85	89.90
Sorți de stat dela 1860	132.—	132.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	833.—	832.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	281.50	281.—
Acțiuni de credit austr.	267.75	267.—
Sorți unguresci cu premii	—.—	114.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.53	5.52
Napoleon	9.34	9.33
100 marce nemțesci	57.70	57.70
London (pe polița de trei luni)	117.45	117.50

Nr. 114. 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante Heghig de cl. III în protopresbiteratul Heghigului se escrie prin aceasta concurs până la 29 Iunie a. c.

Emolumentele sûnt:

a) casă parochială de piatră cu trei încăperi, grajd, șură și grădină;

b) dela 80 familii câte o ferdelă grâu;

c) dela 40 familii câte una ferdelă cucuruz;

d) porțiune canonică, șese jugere sĕmĕnătură;

e) fênaț de trei cară fên;

g) venitele stolari usuate.

Doritorii de a ocupa acest post sûnt avisați, ca în terminul sus indicat sĕ'și astearnă suplicele sale instruite conform legilor sustătoare oficiului ppresbiteral gr. or. în Elöpatak, cu îndatorirea a se presenta în vre-o duminecă poporului în biserică.

Heghig în 11 Maiu 1880.

In conțelegere cu părintele admnistr. ppresbiteral.

Iordache Zacharie m. p.,
președ. comit. parochial.

Un măiestru

învĕțat în **fabricațiunea de caș** (brânzărie) se recomândă domnilor economi de oi spre a fi angagiat sĕ fabrice cașul (sau brânza) cel mai fin și mai cu gust. — Adresa este de aflat în biroul administrațiunei „Telegrafului Roman“ *Nr. 47.* [41] 2—2

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 66. Sibiiu, Joi 5 Iunie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Desbaterea cestiunei agrară din Transilvania.

Budapesta 12 Iunie st. n. 1880.

(Încheiere).

Sâmbătă fiind ḑi menită și pentru pertractarea petițiunilor, și pentru interpelațiuni abia s'a încheiat desbaterea generală.

Deputatul Cosma înainte de a se începe ordinea ḑilei a făcut propunerea, ca proiectul din motivul, că după studiu de o ḑi nici chiar deputații nu sûnt deplin orientați despre cuprinsul lui, ear publicul interesat nu'l cunoasce de loc, să se ia dela ordinea ḑilei până la toamna viitoare.

În parte 'l-a spriginit Csanády, și preste tot G. Pop, dar cine l'a combătut mai tără sfială? Sasul Zay, care a avut nerușinarea a numì lupta Românilor de neloială și neserioasă.

Csanády și Pop, care au avut cuvêntul după el, nu i-au remas datori, însă făptul tot remâne dovedit, că el și ca Sas și individualmente nutresce o ură nedumerită contra Românilor, ceea ce a dovedit-o și a doua ḑi la cestiunea enclavelor, și că a fost organul Sașilor, cari în această cestiune au făcut pact cu fostii lor camerați de înainte de 48; dovadă necurmatele sale sărituri, când la referent, când la Bánfy Béla, când la alți corifei ai nemeșilor maghiari din Ardeal și împregiurarea, că la cestiunea săsească, unde au fost ei atacați prin Ugron cum se cade, după ce a cam făcut și un rotogol pe la Bánfy B. ministrul de justiție și alții nici gura nu 'și-au deschis-o.

De loc nu ne creastă înalta sa ură cătră Români, căci deși cu naturelul seu de țarcă se vîră și curtenesce tuturor magnaților, și'și închipuesce, că el încă ar fi cel puțin un firtěl-magnat, ei tot nu dau pe el nimic, numai se folosesc de el, când le vine la socoteală, ba nici chiar conaționalii sei nu'l consideră de prea modest; însă păsirea lui fără reservă și insultătoare totuși este mai mult decât cu drept cuvênt pot aștepta Românii dela Sași.

Respinsă propunerea de amênare, la desbaterea generală earăși a făcut propunere P. Cosma ca proiectul să nu se primească de bază pentru desbaterea specială.

Ací n'a fost spriginit numai de G. Pop, care în pledarea sa contra legilor fără bază morală, a reflectat și la legea referitoare la limba maghiară, de carea totuși ne putem apěra cu aceea, că nu vom învěța unguresce, însă ací e vorba de proprietatea, de carea despoiat odată bietul țeran caută să iee lumea în cap.

De aici apoi s'a încins o ceartă națională, toți oratorii următori s'au ocupat mai mult de această parte a vorbirei lui Pop, până chiar și ministrul președinte Tisza, care nici nu fusese în parlament când a vorbit Pop, informat din cuvêntarea fratelui seu, s'a folosit de ocasiune a mai improspěta cunoscutele sale amenințări, cu cari totdeuna câștigă aplause, însě nici Pop nu 'i-a rěmas detoriu Mai mult apoi nu 'și-a deschis gura dl ministru președinte.

Firesce că și această propunere a căḑut, și cu dênsa s'a terminat pertractarea pentru ḑiua primă.

Aceste două propuneri căḑute, și împregiurarea, că deputați ungureni erau mai puțin în parlament decât transilvăneni, cari toți erau de față, că cea mai mare parte a deputaților nici nu cetise proiectul de lege, că transilvănenii presentau causa aceasta înaintea conaționalilor lor din Ungaria ca o cestiune politică și națională, a putut convinge pe ori și cine, că ací nu poate fi vorbă de modificarea proiectului spre mai bine; cei ce au voit să'și împlinească detorința însě nu s'au descuragiat ci au continuat lupta până în capět.

A doua ḑi de desbatere (Luni) a fost cea mai fortunoasă. Ací s'au angagiat toți acei deputați români, cari au avut voie să participe la luptă. A vorbit Cosma de 7 ori, Strěvoiu, G. Pop și Mihali câte odată.

În această ḑi nu numai că nu s'a primit nici o propunere ameliorătoare ci din contră s'a primit propunerea lui Kémenyi Kálmán, ca: singuratecele parcele, cari se află printre păduri și nu sûnt provědute cu locuințe stabile edificate până la 1 Ianuarie 1880 să se poată schimba și cu ocasiunea segregărei sau proporționărei după principiile urmate la comassațiuni.

Și s'a primit propunerea lui Ugron Gábor, ca pe partea celor ce cer comassarea să se socotească din oficiu și pămênturile celor ce sûnt sub tutelă și curatelă.

Aceste fusese și în proiectul original, însě comisiunea juridică nu le a acceptat.

Propunerea lui Kemény Kálmán a dat ansă la desbateri foarte înfocate din ambe părțile.

Lucrul a fost combinat în conțelegere cu ministrul și primit în clubul partidei liberale, însě prin jurnale n'a fost publicat; deci a fost surprindere pentru cei mai mulți deputați.

După dechiarațiunea de aderență a ministrului și a referintelui în calitatea sa de deputat, se scoală Partenie Cosma, și esprimându'și mirarea, că ministrul care de loc nu cunoasce referințele din Transilvania aderează la o propunere atât de periculoasă, ear referentul desertează dela postul seu oficios și în calitatea sa de deputat o încuviințează, numai ca să tragă cu sine pe deputații ardeleni, arată că cea mai mare parte a posesiunei fostilor iobagi sûnt pămênturi de aceste ocupate din vechime în interesul și cu consensul fostilor proprietari, și că primirea acestui §. nou învoalve deposedarea celei mai mari părți a fostilor iobagi.

De ací apoi s'a pornit o luptă inverșunată între transilvăneni și câțiva Ungureni din opositiune.

Chorin, Horvat Lajos, Pulszky, Gullner, George Pop și Mihali, contra, Bánfy Béla, Künle, Ugron Gábor, Tisza László, Horvát Gyula, și Zay pentru propunerea lui Kemény.

Ugron s'a răpit în zelul seu până a numì enclavele de „furt“, Horvat Gyula 'i-a secundat, ear Zay a ḑis, că dacă nu ne convine terminul de „furt“ apoi el o definesce așa, că acele sûnt câștigate *„vi, clam et praecario modo.“*

Pulszky apoi le-a dat o lecțiune bună despre conceptul furtului aplicat la imobile.

Puterea a învins, însě înaintea lumei civilisate trebue să se rușineze de această învingere.

Cu aceasta s'a terminat desbaterea în ḑiua a doua.

Peste noapte se vede, că învingětorii au ținut o conferență mai ângustă și temêndu-se că dacă vor remânè mortiș pe lângă §. referitoriu la esperții permanenți, se va încinge o luptă și mai inverșunată unde ei nu pot avè nici chiar un argument plausibil, s'au decis a primì votul separat a lui Teleszky, care pretindea stergerea §-lui respectiv, și a se da voie liberă părților să'și aleagă prețuitori după plac.

Așa s'a și întêmplat. Peste tot pertractarea în ḑiua ultimă a fost mai calmă. Ací dintre Români numai Cosma a vorbit de 6 ori, propunerile lui nu s'au primit, însě ministrul Pauler provocat de el a dat dechiarațiune favoritoare în privința alegerei inginerilor. S'a mai ameliorat și punctul referitoriu la modul comassărei, ca adecă pămênturile să se dee după situațiunea otarului de comassat în mai multe locuri, și nu numai într'un loc precum era proiectat.

Mercuri s'a transpus legea primită la casa magnaților, și astăḑi în jumetate de oară s'a primit și acolo fără nici o modificare.

Deci nu mai lipsesce alta, decât sancționarea și se pot pornì procesele de comassare fără sfială peste întreaga Transilvanie.

Seceriș mănos pentru advocații din comitate, se bage bine de seamă însě, că pe lângă toată dibăcia lui Bokross, legea tot nu este atât de rea ca între marginile ei, pe lângă o instrucțiune bună dela ministru, cu ajutoriul judecătoriului bun, consciențios și cu tact, un advocat earăși bun, onest și consciențios să nu poată apera cu resultat interesele poporului.

Este mare norocire, că enclavele nu se pot schimba numai cu pământ, că la alegerea inginerilor vor încurge toți cei interesați, că pe prețuitori 'i vor alege părțile fără restringere, că inginerii vor fi numai de cei cualificați că reciprocamente nu vor putè autentica unul lucrul celuialalt și viceversa, că inginerii mesurători nu vor putè fi și autenticatori, că vor fi supuși legilor disciplinare pentru judecători, și că este admisă apelațiunea până la Curie în toate cestiunile mai însemnate.

Un advocat ager poate esopera mult, așa ḑicênd dela el atârnă totul.

Deci la studiu și procedere uniformă domnilor advocați!

Revista politică.

Sibiiu, în 4 Iunie.

Până acum cugetam, că dacă foile din Budapesta și din Cluj și din alte părți ale Ungariei pun rubrica Austriei pe același nivel cu țările esterne și dacă foile din Viena fac asemenea cu Ungaria, este un joc de cuvinte a unor ḑiaristi resfățați. Acum însě într'una din ședințele casei deputaților Ungariei vine ministrul-președinte și susține, că nu trebuie nimenea să se supere dacă foile din o parte și din ceealaltă susțin astfel de păreri. Austria este țeară esterioară pentru Ungaria și aceasta pentru Austria. Așa ḑic persoanele, care sûnt stâlpii monarchiei Austro-Ungariei.

Astăḑi a fost ḑiua întrunirei conferenței la Berlin. Un corespundent al ḑiarului „Deutsche Zeitung“ spune că deja în 14 Iunie c. a fost conferență prealabilă de ambasadori. Presidiul conferenței îl va purta locțiitoriul lui Bismarck Hohenlohe, care a fost însărcinat a saluta conferența. Toată comunicațiunea lui Bismarck cu conferența se va țermurì pe lângă un prânḑ. Din Paris se spune, că prima sesiune a conferenței va dura numai ḑece ḑile. Conferența, după verificarea plenipotențelor și după oare care înterpretări și înțelegeri asupra articulului XXIV al tractatului dela Berlin, va trimite comisiunea technică la fața locului. Comisiunea, se crede, că în doue, în trei luni va termina cu lucrările pentru ficsarea granițelor între Grecia și Turcia.

„N. W. Tagblatt“ spune părerile unui diplomat, care deastădată este eschis dela afacerile generale europene asupra conferenței. Intre altele diplomatul eschis spune, că representantul Franciei contele de St. Vallier va cere în conferența dela Berlin a se ficsa ca graniță între Turcia și Grecia linia Calamas-Salambrias.

Despre călětoria representantului României dela Constantinopole Dimitrie Brătianu la curțile din London și Paris cetim în „Românul“ următoarele:

„Domnul Dumitru Brătianu a mers d'a dreptul la Londra, unde a vědut îndată pe d. Göschen, (care plecă la Constantinopole a doua ḑi dimineața) și apoi pe primul ministru și pe ministrul afacerilor străine.

„D. Dumitru Brătianu a cunoscut pe acesti bărbați de Stat,cu cari a lucrat ani întregi în timpul esiliului seu.

„Atunci d. Gladstone a făcut în Camera Comunelor un discurs din cele mai însemnate în favoarea României. Acel discurs a îndatorat pe Camerele române a'i oferì dreptul de cetățean român. Toți ministri și bărbații de Stat englezi 'l-au primit ca pe un luptător veteran pentru drepturile țěrei seale și ca pe un vechiu amic.

„Brătianu a găsit pe Englezi și pe ministrii lor admirabil de bine dispuși pentru România, căci ei sunt totdeauna bine informați. Toți au lăudat atitudinea noastră; „v'ați arětat viteji, i s'a ḑis, și ați silit pe toți să vě respecte.“

„Mai facem cunoscut, că d. Dumitru

Brătianu a venit la Paris pe la 21 Maiu (1 Iunie).

„Domnia sa a fost îndată primit de către Președintele cabinetului, de către președintele Camerei, de către președintele Republicei, și a găsit la toți simțimintele de stimă și de iubire ce le dobândesce tot dea-una o națiune care a dovedit pe câmpul politic sciință, onoare, lealitate, și pe câmpul de bătălie, sciință și eroism.

Cestiunea agrară în dieta Ungariei.

Ședința dela 5 Iunie nou.

(Urmare).

Notariul Alg. Beöthy cetesce propunerea deputatului P. Cosma carea este: „Proiectul de lege despre procedura în causele de regulare, proporționare și comassare a proprietății din părțile Transilvanei, mai departe de pe teritoriul fostelor comitate Crasna, Solnocul de mijloc, Zarand și a districtului Cetății de piatră, se ia dela ordinea ḑilei“.

Alex. Csanády: Onorată Casă! Inainte de toate 'mi esprim mirarea, că maioritatea dietei, într'o cestiune atât de gravă, cum e regularea referințelor de proprietate din Transilvania, dă deputaților numai un restimp de 48 oare, pentru a studia cestiunea. Da, onorată Casă, aceste 48 oare considerând că mai sûnt și alte agende abia sûnt de ajuns pentru a cetì proiectul de lege întreg. Față cu o cestiune atât de gravă ar fi fost de lipsă, ca onor. casă sĕ enunțe remiterea proiectului de lege la secțiuni spre discutare. Nefăcându-se aceasta eu dechiar categoric, că e de lipsă ca deputații, când camera dispune de viitoriul unor milioane de cetățeni ai sei, sĕ'și tragă mai întâiu sama cu sine înșiși cum au sĕ procedă în privința acestui proiect de lege. Togma pentru aceasta eu primesc propunerea dlui deputat Parteniu Cosma, cu aceea deosebire însĕ, ca discusiunea acestui proiect de lege sĕ se pună la ordinea ḑilei în ședința de Luni. (Aprobări în stânga estremă).

Ad. Zay: Me învoiesc și eu cu propunerea dlui preopinant Alex. Csanády, întru atât adecă, că și eu țin acest proiect de lege de foarte însemnat, dar togma pentru aceasta îl aflu și necesar și nu me pot învoì de loc cu amênarea discusiunei.

On. Casă! Substernerea acestui proiect de lege s'a solicitat de ani. Ministeriul 'l-a substernut încă în luna lui Martie și de atunci publicul îl are înaintea sa. Deci au avut destulă ocasiune cei interesați — și aceia, la cari aparține dl deputat Parteniu Cosma — pentru a se ocupa cu acest proiect de lege și a lua o atitudine față cu dênsul. Precum se vede și din petițiunea ce o avem înaintea noastră, dênșii au studiat proiectul de lege din temeiu și în detaiu și dacă au avut unele obiecțiuni de făcut, aceste le au și validitat. Dar dl deputat ḑice că acum se află un proiect cu totul nou înaintea noastră. Da, dar togma acele puncte din proiect, contra cărora au reclamat consorții de naționalitatea dlui deputat, s'au schimbat pe placul lor. Proiectul cel nou, care s'a substernut alaltă eri, au admis mai toate obiecțiunile câte s'au adus în petițiune. Prin urmare modificațiunile câte s'au făcut dela datul acelei petițiuni, sûnt făcute numai în favorul lor. Nu stă, on. Casă, preste tot nici aceea, că acest proiect a ajuns la cunoscința publicului numai alaltă ieri, pentrucă discusiunile în comisiuni curg de multă vreme. Pentru ce nu s'au ostenit domnii deputați la pertractările din comisiuni (plăcere) sau pentru ce nu s'au înformat din rapoartele jurnalelor despre modificațiunile făcute în comisiuni? Cine voiesce a se ocupa serios și loial cu causa, acela a avut destulă ocasiune pentru aceasta, ear cine n'are voință serioasă și loială sau cine nu s'a prea obicĭnuit a se ocupa cu munca legislativă, acela, sĕ'mi credeți, că nu se va prepara nici în două sau trei luni. Dacă amênarea discusiunei pe Luni într'adevĕr se poftesce din motivul că în această casă se află unii membri, cari nu au timp sĕ studieze proiectul de lege, eu nu me opun. Nu aflu de lipsă nici aceasta; dar pentru a încungiura și umbra învinuirei de precipitare, me învoiesc ca discusiunea sĕ se amêne până Luni; ear o amênare fără ficsarea unui termin nu pot sĕ o primesc. (Aprobări).

Alex. Csanády: Cer cuvêntul în cestiune personală. Dl antevorbitoriu a ridicat unele învinuiri față cu mine, întru cât adecă dênsul a ḑis, că aceia, cari au avut intențiune serioasă a se ocupa cu cestiunea, au avut, au potut sĕ aibă timp pentru a studia proiectul de lege. Sĕ me ierte dl deputat, dar trebue sĕ o spun cu toată sinceritatea, că domnia sa nu este îndreptățit, a îndrepta contra mea un asemenea atac, pe care de altmintrea îl resping cu hotărîre. (Plăcere în stânga estremă.)

Presidiul: Inainte de a se vorbì mai departe la cestiune, trebue sĕ fac o observare la reclamațiunea de mai nainte a dlui deputat Alexandru Csanády. El a ḑis că s'au dat numai 48 oare timp pentru studiarea proiectului de lege. Dar Vĕ rog, când era vorba de a se pune proiectul la ordinea ḑilei, când eu dorisem sĕ se pună pe Sâmbătă, dl deputat G. Ugron a fost acela, care a cerut sĕ se pună pe Vineri, aflând de ajuns și atât timp pentru studiat. Aceasta s'a întêmplat în ședința de Mercuri, prin urmare s'au dat timp mai mult de 48 oare pentru studiat. (Aprobări.)

G. Pop: On. Casă! Trag la îndoială și resping simpliciter îndreptățirea sentenței ce a pronunciat-o dl deputat Zay asupra Casei, că adecă, dacă am fi voit sĕ ne ocupăm în mod serios și loial cu proiectul de lege ce se află la ordinea ḑilei, o am fi putut face aceasta.

Încât pentru propunerea dlui condeputat Parteniu Cosma, eu o spriginesc din motivele ce le a adus dênsul, ear dlui deputat Bokros, care a afirmat, că în acest proiect de lege nu se află nimic nou, i pun întrebarea: dacă în proiectul de lege ce se află dinaintea noastră și în proiectul de lege substernut de guvern nu se află nimic nou, pentru ce se ocupă dl deputat și membrii eminenți ca și dênsul ai comisiunei juridice cu prelucrarea acestui proiect de lege în 26—28 ședințe? Și dacă d-vostră, cari sûnteți nisce bărbați eminenți și esperți, v'ați ocupat atâta vreme cu proiectul, ceilalți membrii ai casei sĕ'l poată oare studia în timp de două ḑile? Rog pe dl deputat sĕ binevoiască a cumpenì bine gravitatea întrebării mele.

Nu vreau sĕ întru în merit, dar trebue sĕ dechiar, că eu din principiu sûnt amicul ori și cărei comassări și regulări de proprietate, așì dorì numai ca comassarea sĕ se efectueze după dreptate. După ce am enunciat aceasta, trebue sĕ constat, că comparând proiectul de față elaborat de comisiunea juridică cu proiectul substernut la timpul seu de guvern, aflu în cel dintâiu un progres foarte mare, vĕd un progres mai apropiându-se de dreptate, și de aceea onorata Casă sĕ nu'mi ia în nume de rĕu, dacă esprim încă de acum mulțămita mea onor. membrii din comisiunea juridică, pentru că s'au sciut emancipa față cu guvernul și cu oare-care cercuri de mare influință și s'au nesuit a pregătì un proiect de lege, care în toate părțile se nisuesce a fi drept. Luând toate aceste în considerațiune și împărtășind toate argumentele și temerile amicului meu Parteniu Cosma, rog și eu pe onorata Casă sĕ ia acum acest proiect dela ordinea ḑilei și sĕ'l amâne până la toamnă. Nu va fi o nenorocire aceasta chiar și de ar fi dreaptă afirmațiunea dlui deputat Bokros, că prin aceasta se amênă cu un an resolvirea cestiunei agrare în Transilvania.

Ministrul de justiție T. Pauler: Fiind că obiecțiunea principală provine de acolo, că proiectul comisiunei juridice se abate într'un mod esențial dela proiectul guvernului și fiindcă pentru cel din urmă a fost timp destul de studiat, ear pontru cel dintâiu abia a fost timp, 'mi iau voia a observa, că testul comisiunei juridice întregesce și amplifică ce e drept principiele și cuprinsul proiectului guvernului, dar în esență primesce principiele aceluia, și eu nu aflu nici un motiv pentru a se da timp mai îndelungat pentru studiare (aprobări), rog deci pe onor. Casă, sĕ nu primească propunerea care cere amênarea proiectului până la toamnă. (Aprobări vii în dreapta).

Punêndu-se la vot propunerile deputaților Cosma și Csanády, se resping amendouĕ.

După resolvirea unor obiecte mai mici vine la ordine: desbaterea generală asupra raportului comisiunei juridice despre proiectul de lege relativ la simplificarea și accelerarea regulării de proprietate din Transilvania și din teritoriele fostelor comitate, Crasna, Solnocul de mijloc, Zarand și a districtului Cetății de peatră.

E. Bokross (referentul): Motivarea ministerială a proiectului și raportul comisiunei juridice au desfășurat într'un mod special și pe larg toate acele cause, care motivează aducerea acestui proiect de lege, principiele cardinale și detaiurile acestuia. In această privință sum dispensat de a mai suplinì și amplifica motivarea printr'o espunere verbală. Deci ținênd cont de atențiunea casei și de timpul cel scurt ce ne stă la dispositiune me voiu restringe la unele observațiuni scurte și generale.

Proiectul de lege are trei principie însemnate, cari la primirea proiectului în general merită cea mai mare atențiune.

Prima dispositiune este aceea că așa numitele părți reanecsate, comitatele Crasna, Solnocul de mijloc și Zarandul și districtul Cetății de peatră se supun împreună cu Transilvania la una și aceași procedură în privința regulării de proprietate.

Această dispositiune merită la toată întêmplarea o atențiune eminentă, pentrucă stabilesce o deosebire teritorială, care se află încâtva în contrașicere cu legile noastre de present în vigoare și care merită o atențiune deosebită față cu motivarea.

'Mi iau libertatea a atrage atențiunea on. case asupra faptului istoric, că referințele de proprietate urbarială și de drept în părțile reanecsate sûnt pe deplin identice cu referințele de proprietate și de drept ale Transilvaniei. Dispositiunile foarte esențiale și adênc tăietoare care s'au făcut în Ungaria pe la începutul, mijlocul și sfârșitul secolului trecut cu privire la regularea referințelor de proprietate urbarială, nu au avut valoare în părțile reanecsate, pentrucă aceste se țineau pe atunci de Transilvania. Stergerea urbarialității din 1848 a aflat părțile reanecsate într'o stare identică cu referințele Transilvaniei. Regularea ce s'a făcut în anii 50, patenta urbarială din 24 Iunie 1854 au statorit aceleși norme atât cu privire la „partium“ cât și la Ungaria.

Articulul 53 din 1871 §. 10 a regulat referințele Ardealului tot în asemenea mod.

Deci în privința materială nu încape nici o îndoială că normele juridice și legile sûnt identice, în faptă însĕ iregularitatea proprietății fiind de asemenea într'o stare identică, este o recerință justificată prin toate motivele legale ca și în privința procedurei sĕ se stabilească nisce norme identice.

Al doilea principiu în acest proiect de lege este întroducerea procedurei judecătoresci incuisitorice într'o mĕsură pe cât se va putè de perfectă.

Aceea ce cerem și dorim noi în această privință pentru Transilvania nu este o instituțiune nouă, ci una care samenă și corespunde sistemei de procedură stabilită în Ungaria prin legea din 1836, care corespunde la noi patentei urbariale din 1854 și sistemei stabilite prin instrucțiunea din anul 1868, nu este alta decât reactivarea simplă a procedurei de mai nainte în contra legilor din 1871 și a unor dispositiuni eronate întroduse prin ordinațiunile ministeriale ce au emanat pe basa acelor legi.

Procedura procesuală, despre aceasta sum pe deplin convins, nu este resultatul unei sisteme bine cugetate, ci resultatul unei dispositiuni legislatorice greșite și încâtva precipitate; urmările ei stricăcioase s'au mai înăsprit prin sistarea, ba aproape încetarea totală în timpul mai de 10 ani a regulării tuturor referințelor de proprietate. (Așa este!) In starea aceasta procedura avea două greșeli: cea dintâiu era în greutatea sistemei de pertractare, ear a doua în acea dispositiune esențială, că la noi, unde până acum nu a esistat nici când o asemenea procedură, s'a cerut după terminarea lucrărilor pregătitoare presentarea unei acțiuni noue, așa numita acțiune meritoriă, după aceasta a urmat de nou o procedură în scris, care nu corespunde regulării referințelor urbariale. A delătura aceasta, e neapĕrat de lipsă, și în această privință atât principiul general enunciat în proiectul substernut de guvern, cât și testul comisiunei juridice a mers până la acele margini estreme, ce ni le-au ficsat interesele de accelerare a procedurei și de asigurare a drepturilor.

Prelângă procedura încuisitorică s'a aplicat cea mai scurtă pertractare verbală. Comisiunea a eschis acțiunea a doua sub tot decursul procedurei suplinindu-o cu acel plan ingineresc, pe care 'l-au sistemisat patenta urbarială din 1854 și instrucțiunea din 1868, prin urmare aceasta nu e nici pe departe o încercare nouă, ci numai reîntroducerea unei sisteme corecte și probate.

Al treilea punct de vedere principal e schimbarea sistemei cu privire la spese. In această privință comisiunea juridică n'a mers și n'a voit sĕ meargă până la acele margini estreme, până la cari au mers proiectul guvernului.

A recunoscut aceasta comisiunea juridică, o recunoascem și noi Ardelenii, că în procedura procesuală a regulărilor urbariale nu ne este iertat sĕ ne abatem dela acele principii generale, cari au condus totdeauna legislativa Ungariei și cari consistă într'aceea, că spesele le poartă totdeuna fostii proprietari. Dar comisiunea juridică nu a putut sĕ accepteze la întrebările curat de comassare punctul de vedere al proiectului ministerial, n'a putut face aceasta nu numai pentru necesitatea faptică, ci nici din punct de vedere al principiului.

Comisiunea juridică scrutând principiele desvoltării dreptului nostru și ale legislativelor de până acum în această direcțiune a venit la convingerea, că sistema speselor în afacerile de comassare nu stabilesce de loc în mod nealterabil acel principiu, ca spesele de comassare sĕ le poarte fostul proprietariu; ci din contră, acolo, unde comassarea nu s'a făcut în legătură cu regularea urbarială sau cu proporționarea, d. es. în districtele Cumanilor și Haiducilor, proporțiunea speselor s'au stabilit prin articulii de lege XXXI din 1840.

Causele de comassare din Transilvania au togmai natura acestor cause. In Ardeal lipsesce cu desĕvârșire regularea urbarială, precum a aretat comisiunea juridică în motivele sale. La noi nu esistă la comassări numĕrul sesiunilor urbariale, regularea, rescumperarea sau împărțirea remanențielor, întregirea sesiunilor urbariale, dacă acele sûnt stirbite. Legile din 1848 și patenta urbarială din 1854 ce se află pe basa acelor legi și art. de lege din 1871 a stabilit statul quo ca stare a proprietății legale și pentru aceasta la noi în cestiunea de comassare elementul juridic, stabilirea juridică a naturei ce o au urbarialitățile este cu totul afară de ori ce întrebare. Așa că la noi ori ce comassare a proprietății se referește la possesiuni de drept privat deplin și egal și pentru aceasta referințele din Transilvania nu corespund acelei idei, care ar fi motivat spesele prevĕdute în legile din 1836 în privința comassării.

Prin urmare spiritul legislațiunei unguresci nu a stat de loc în contrașicere cu acel mod de regulare a speselor, pe care'l propune guvernul. Schimbarea sistemei relative la spese care s'a recomandat a devenit necondițional necesară prin schimbarea referințelor faptice. Deosebirea ce a esistat între fostul proprietariu și iobagiu s'a alterat cu totul în cei 30 ani trecuți. S'a ivit o grupă de proprietari cu totul nouă, care nu sûnt nici iobagi nici fosti proprietari. Positiunea acestor grupe între celelalte grupe diferite, schimburile și vênzĕrile făcute au sters până și urma a tot ce s'a păstrat până acum în sistema de suportare a speselor, astfel încât a întrevenit o sistemă ruginită și nepracticabilă, cu referințe total alterate, care au făcut imposibilă o împărțire corectă și chiar a speselor. Cu privire la aceste spese, chiar și în casul, când procedura n'ar fi descoperit nici un defect, însași starea opusă a referințelor ar fi cerut regularea. Mai vine la aceste și o dispositiune eronată a instrucțiunei ministeriale din 1871. Această ordinațiune ministerială a hotărît, că fostii proprietarii plătesc spesele nu numai în

proporţiune cu proprietatea lor, ci fiecare proprietariu plătesce însuşi totodată şi spesele după toate sesiunile iobagilor sei ce i au avut până la 1848.

Precum va scì onor. Casă, deputaţii transilvani vor scì la toată întêmplarea, la noi nu au fost rari acele casuri, în cari sĕ esiste prelângă o proprietate alodială foarte mică, ba alocurea fără de o atare proprietate alodială, un numĕr mare de fosti iobagi eliberaţi faţă cu un proprietariu. Dacă s'ar aplica la acest cas sistema de suportare a speselor conform normelor, ar putè urma aceea ca un proprietariu cu proprietate alodială de 50 jugere sĕ supoarte spesele după 20 iobagi ai sei, după 320 jugere şi ar plăti astfel după 50 jugere 500 fl. Dar se poate ivì şi acel cas nu numai la proprietatea privaţilor, ci şi la proprietatea erarială, aşa că erariul la comassări în comune fără referinţe curat alodiale ar fi dator sĕ plătească pentru fostii iobagi spesele de comassare, chiar şi în casul când nu ar fi avut nici un petec de pământ în comuna respectivă. Acest rĕu, on. casă, trebue delăturat şi unicul mod adevĕrat de remediare este acela, care corespunde spiritului legislativei, spiritului legilor aduse în anul 1840 cu privire la districtele Iasigo-Cumanilor şi Haiducilor, şi aceasta cu atât mai vêrtos, pentrucă în Transilvania legislativa din 1871 a stabilit sistema acestor spese pentru fundul regiu şi pentru secuime.

Aceste au fost acele trei puncte de vedere principale, cu care am aflat de lipsă a motiva în deosebi acest proiect de lege.

Şi acum sĕ'mi permită onorata Casă ca sĕ recomând bunevoinţei deputaţilor acest proiect de lege cu puţine cuvinte nu în calitate de raportor al comisiunei ci ca un fiu modest al Transilvaniei. (Sĕ audim!)

Audim foarte adeseori din partea fraţilor nostri din Ungaria manifestaţiuni de temere şi suspiţionări contra acelei nesuinţe care doresce ca referinţele noastre speciale din Transilvania sĕ fie luate în consideraţiune, ca pentru noi sĕ se statorească norme escepţionale. Această temere şi suspiţionare nu e alt ceva decât resultatul trist al unor informaţiuni defectuoase şi rătăcite.

Regularea proprietăţii în Transilvania prin o procedură specială ocupă opiniunea publică de un deceniu şi trebue sĕ mărturisim, că nesuinţele noastre cele bune întimpină cea mai mare receală şi foarte adeseori ni se resping. Eu nu'mi pot esplica aceasta altfeliu decât prin faptul, că nu s'a studiat, nu s'a luat în consideraţiune acea stare tristă, în care au ajuns referinţele noastre de proprietate de un secul încoace togmai prin negrigința legislativei. Precând în Ungaria regularea s'a început deja pe la începutul secului trecut în anii 1721—1723, mai târdiu prin o creaţiune din cele mai însemnate şi durabile a reginei de glorioasă amintire, a Mariei Teresiei, prin urmare cu un secul mai nainte, noi ne-am aflat într'o stare părăsită şi caotică.

La noi nu a esistat urbariul; referinţele noastre de drept atât cu privire la sesiunile urbariale cât şi la servituturile fostilor iobagi au fost atât de încâlcite, încât starea noastră era de nesuferit. Când s'au apucat Ordinile Transilvaniei în 1847 de regulare, îndată a urmat catastrofa dela 1848, desfiinţarea totală a referinţelor urbariale şi noi am ajuns într'o stare caotică atunci, pre când Ungaria se bucura deja de 14 ani de fructele regulării urbariale esercitată de scaunele dominale. Dar şi mai târdiu soartea ne a fost vitrigă, pentrucă precând în Ungaria tribunalele urbariale se înfiinţaseră deja în anul 1856 continuându-şi activitatea binefăcĕtoare patru ani de dile, la noi acele tribunale s'au înfiinţat numai în 1858 şi după o funcţionare de un an, în care nu a fost în stare se facă mai nimic, earăşi au încetat. După anul 1860 noi earăşi am trecut prin mai multe încercări decât fraţii nostri din Ungaria. In 1861 s'au înfiinţat tribunalele comitatense, în anul 1868 tribunalele urbariale speciale, în anul 1871 tribunalele regesci cărora li s'au dat de nou causele urbariale. Fie-care organisaţiune nouă a absorbit câte un an ba şi mai mulţi, aşa încât nu e vina noastră, dacă referinţele noastre urbariale se află în starea neregulată de adi.

Comparând starea noastră cu a Ungariei aflăm, că Ungaria nu numai faţă cu noi dar şi în comparaţiune cu ori care alt stat din Europa centrală se află într'o posiţiune deosebit mai favorabilă.

Comparând însĕ referinţele de proprietate din Transilvania cu ale ori şi cărui stat european, trebue sĕ ne întristăm pentrucă am rĕmas înapoi şi anume într'o stare, din care nu ne-a succes a ne scoate până acum. Şi acum, onor. Casă, noi nu cerem un favor deosebit, o jertfă, nu cerem alt ceva, decât sĕ ni se dea posibilitatea de a regula cu forţele şi spesele noastre proprie referinţele noastre de proprietate. Această dorinţă e atât de dreaptă şi ecuitabilă încât contez la bunavoinţa onoratei case că ne va spriginì în nesuinţele noastre şi va radica acest proiect cât mai curênd la valoare de lege. (Aprobări viue).

(Va urma).

Românii Macedoniei.

„*Timpul*„ în una din revistele sale tratând despre conferenţa, ce astădi trebue sĕ fie întrunită la Berlin, trece pe dinaintea cetitor ului situatiunea diplomatică a Europei faţă cu peninsula balcanică şi situaţiunea din inferiorul peninsulei. Venind la această din urmă negreşit se ocupă şi cu Românii Macedoniei.

„Macedo-Românii, dice Timpul, cum se numesc în mod greşit de către cărturarii nostrii, Traco-Românii cum ar trebuì sĕ se numească în adevĕr spre deosebire de Daco- Români,—o deosebire indealtmintrelea foarte mică, accentuală numai în fonologie şi lipsind cu totol din conformaţiunea fisică şi din originea amănduror ramurilor,— Traco-românii deci au fost în evul mediu un popor foarte numeros, respândit asupra întregei peninsule balcanice. Dar lipsa de cultură, căderea repede a regatului romăno bulgar, predominaţiunea unui cler bisantin formalist, care prefăcuse biserica, nu în scoală de bune-năravuri şi de convingeri morale, ci într'o scoală de amăgire alui Dumnedeu şi a consciinţei proprie prin formalităţi fetişiste, toate aceste au' contribuit de-a amâna desceptarea lor naţională până în dilele noastre.

In diarul „Unirea“ din Iaşi cetim în privirea situaţiei Traco-românilor din Macedonia următoarele:

Românii Macedoniei sunt obiectul celei mai mari atenţiuni a guvernului austriac, carele prin ori ce mijloace precum şi la ori-ce ocasie caută sĕ şi câştige simpatia lor. Astfel îndată ce se iveşte un conflict între un Român şi un Grec, consulii austriaci iau partea Românului şi'l apĕră la autorităţile otomane respective. Grecii de altă parte se silesc de a arĕta că le va fi mai bine sub guvernul din Atena de cât sub cel otoman.

Clasele inferioare ale Românilor încep a se înclina în cât-va către Austria, sûnt înse contra Greciei.

Clasele mai culte înse resping atât influenţa austriacă cât şi cea elenă. Puţinele scoli române numĕră mai fie-care câte 70 elevi cel puţin şi locuitorii de prin pregiur devin cei mai înfocaţi patrioţi. Aşa dar ar trebuì, ca scolile române sĕ se îmmulţească pe cât se va putè mai mult.

Se mai recomândă şi alt mijloc anume înfiinţarea de mai multe consulate române în oraşele cele mai principale de acolo, numai cât consulii ar trebuì se fie Români ear nu neguţători greci.

Consulii români ar trebuì între altele se'şi dee silinţa cea mai mare de a ferì satele românesci de năvălirile bandelor de hoţi; mijlocul spre a ajunge la acest scop ar fi stăruinţa necurmată a consulilor pe lângă autorităţile otomane de a urmărì asemenea bande cu forţe de ajuns. Bandele formate-câte odată din 100 până la 200 vagabonzi, merg cu îndrăsneala lor până a năvălì ziua 'n amiaza mare asupra satelor şi a escrie contribuţiuni grele pentru locuitorii români, că dacă Macedonia va ajunge sub Austria, brigandajul ar înceta immediat. De aici provine dar înclinarea sătenilor români către Austriaci.

Scrisoarea pretinde chiar, că bandele de hoţi din Macedonia ar fi întreţinute de o mare putere. Impregiurarea că bandiţii sunt tot indivizi străini, dă loc la aceste suposiţii. Merită a se aminti aici, că bandistii spre a stoarce şiutinul ban din punga locuitorilor, iau ca zălog copii din scoli pentru a căror restituire iau apoi de la părinţi sume enorme.

O cestiune, de cea mai mare importanţă amintită în scrisoarea amicului nostru, este alianţa româno-albaneză.

Dintre toate popoarele balcanice, Albanezii şi Românii se împacă mai bine unii cu alţii, simpatisează la ori ce ocasie. Aşa fiind, s'ar putè foarte uşor realiza o alianţă între Albanezi şi Români. Foloasele pentru ambele popoare ar fi mari.

Se înţelege de sine, că o solidaritate strinsă între Albanezi, Turci şi Români în partea locului ar fi mijlocul cel mai bun de a preintimpina tendenţele de predominaţiune panbulgare şi panelene.

Corespondenţe particulare

ale „Telgrafului Român.“

Cernăuţi, 10 Iunie. Bucovina se află acum într'o stare fericită sub capul ei sufletesc, şi cu atâta mai mult, că capul acesta ete tocmai un bărbat care poate împlinì toate dorinţele ei. Scirea despre atentatul asupra P. S. Sale metropolitului a turburat întreg Cernăuţul şi s'a respândit prin toată ţeara. Necontenit vin la Cernăuţi preoţi sub conducerea protopresbiterilor al districtului respectiv, ca sĕ aducă şi sĕ depună P. S. Sale gratulările, că primejdia atentatului s'a ferit în grabă. P. S. Sa venind în Dumineca din 23 M. la biserică şi coborindu-se din trăsură, se repezì asupra sa un individ şi'l insultă prin cuvinte defăimătoare în limba ruteană. Dar fu impedecat de lacheul şi în urmă de servitorii sfintei Hermandad, cari au sosit la timp, şi acestia duseră pe atentatorul la recoare neputêndu'l împedeca de a amenința pe P. S. Sa. Mărşavul atentator este, după cum s'a constatat la poliţie ruteanul Petru Koczek din satul Costesci. El este în portul lucrătorilor de aici. Părerea comună este, că ar fi plătit.

* * *

S. Sa Dl Arcadie Ciupercovici a devenit prin un decret ministerial archimandrit diecesan şi ca acesta directorul consistoriului gr. or. de aici. Până acum a fost consilier la consistoriu în demnitatea titulară al unui archimandrit. El va fi multor cunoscut ca egumenul mănăstirii Putna pe timpul festivităţii patruseculare în memoria lui Stefan cel mare din anul 1871. Talentat, patriotic, energic poate sĕ contribue mult la ridicarea consciinţii naţionalităţii, şi este bărbatul cel mai demn de a sta deadreapta unui aşa metropolit cum este P. S. Sa Dr, Silvestru Morariu Andreievici. Prin denumirea numitului Domn de administrator al diecesei remâne postul de consiliar, care l'a ocupat până acum, vacant, la care competează mai mulţi, a căror nume mare parte însĕ nu sûnt cunoscute. Cât din partea noastră facem pe onorabilul consistoriu atent la nesce bărbaţi, cari ar fi cei mai vrednici, de a ocupa demnitatea de consilier. În frunte stă dl Vasile de Repta, profesor de universitate la facultatea teologică, un bărbat învĕţat, deştept, care şi-a câştigat stima şi reputaţiunea obştească, nu numai între Români, ci mai cu samă şi între Germâni, şi prin înalta sa inteligenţă ar fi demn de a fi un membru al consistoriului. Numai puţin însemnat este protosincelul Miron Mihaiu Calinescu, profesor de teologie dela universitate, cunoscut ca secretar al societăţii pentru literatura şi cultura română, un bărbat însemnat nu numai prin calităţile sale spirituale, dar şi prin puterea energiei sale. El a dat destule dovedi de patriotismul seu şi 'şi-au câştigat multe merite prin ridicarea naţionalismului de aici. Pe timpul acesta este deputat în dieta ţĕrii. Incă o persoană venerabilă este S. Sa protopresbiterul Ioan Stefanelli, profesor de catechetică la gimnasiul superior de aici şi docent la universitate. Nu este un nume necunoscut, care l'am numit aici, va fi mult cunoscut ca autorul unui op, carele a eşit nu demult de sub tipar. Opul acesta tractează asupra catecheticei, un op, carele l'a compus cu mare eruditiune, şi care este singur în feliul seu, ce s'a scris în limba română despre catechetică. Un alt op, tot de dênsul, a eşit deabia de sub presă. Prea cunoscut este S. Sa dl I. Porumbescu, parochul din Stupca, un veteran publicist din anii 48, un luptător neobosit pentru autonomia ţĕrii şi a bisericii noastre, şi i cunoscut încă şi acum, când mâna sa neobosită, a părăsit pana în modul cel mai favorabil. Apoi este S. Sa dl Onciu, protopresbiter în Straje un bărbat cunoscut pentru silinţele sale în privinţa ridicării culturii poporului şi stimat de comun pentru însuşirile frumoase ale caracterului seu.

Atârnă dela P. S. S. metropolitul de a da preferenţă unuia din acesti bărbaţi demni, în cari vĕd Românii bucovineni realisânduse speranţele lor. Preferarea acestor bărbaţi este cu atâta mai necesară, cu cât se află un candidat, un Rutean, de o capacitate rară, dl Isidor Markinowicz, paroch în satul Orăşeni din districtul Coţman. Dintre toţi Rutenii bucovineni este el unul din cei mai însemnaţi. El este cunoscut prin o broşură, care a apărut pela anii 70, 71, în care cearcă a dovedì, că Rutenii ar fi avut în posesiune Bucovina înainte de Români şi de aceea ei ca indigeni ar avè dreptul sĕ participe la distribuirea fondului religionar. In anul 1875, când s'a înfiinţat universitatea de aici, au câştigat el prin agitările sale politice crucea de aur de merite cu coroană. Din aceste vedem că este un bărbat, care este bine vĕzut de guvern şi s'ar putè pune între cei dintâiu candidaţi. Sub aceasta împregiurare se cere înainte de toate ca dişii domni se competeze la postul vacant, căci astfel îl va primì desigur dl Martinowicz. Şi aceasta ar fi trist, căci consistoriul, o adunare de bărbaţi aleşi spre a sfătuì trebile şi afacerile diecesei din Bucovina, trebue sĕ fie constituit cea mai mare parte din Români, fiindcă ţeara este română. *Raul R....*

Varietăţi.

* (Un simptom remarcabil) Precum este cunoscut, principele de coroană Rudolf a fost numit doctor de onoare al universităţii din Budapesta cu ocasia iubileului acesteia. Întrebând acuma senatul academic, unde doresce principele de coroană a primì deputaţiunea universităţii, care sĕ predee Alteţei Sale imperiale diploma, după „Pesti Naplo“ a urmat de sus respunsul, că principele de coroană Rudolf doresce a primì deputaţiunea Vineria viitoare în *Praga*. Astfel deci rectorul Margó şi decanii Gregusz şi Breznay călĕtoresc Mercuria viitoare de la Budapesta la *Praga*, pentru a fi primiţi acolo Vineri de principele de coroană. La aceste „Pesti Naplo“ face cu o — îndrăsneală adevĕrat maghiară observarea, că ar fi fost mai protivit, în loc de a merge

la *Praga*, a aştepta până vine principele de coroană la Budapesta şi a i-preda aici diploma: deputaţia maghiară n'are ce căuta în *Praga*. Noi însă ḑicem la aceste: *Tempora mutantur!* Domnilor din Budapesta, are să vină şi mai şi! —.

* (Domnul Românilor) a primit în audienţă particulară pe d. baron de Ward, delegatul instituţiei etnografice din Paris, care a fost presentat Măriei Sale Regale de d. V. A. Urechie, membru al academiei române. In urma consimţimêntului dat de M. S. Regală de a primì titlul de membru protector al acestei societăţi, dênsa a delegat pe d. baron de Ward, care a avut onoare a remite brevetul A. S. R. Domnitorului.

* (Cas tragic în monastirea Bezdinului). „P. H.“ spune, că P. Czoczin(?) candidat de advocatură în etate de 27 până în 28 ani, căsătorit, Luni în 26 Maiu a descălecat în monăstire. Puţin timp după ce s'a culcat în odaia ce i se avisase, s'a împuşcat cu un revolvĕr în pept. Fraţii din monastire l'au transportat în spitalul Aradului.

* (Omorîtă de trăsnet). Mercuri în 8 Iunie n. s'a descărcat o tempestate asupra Orăştiei. După o uşe de sticlă sta o june şi lângă dênsa bună sa şi privia la torenţii de ploaie. Dintr'odată un fulger strebate prin sticla uşei şi lovesce pe juna în frunte şi în pept, ear pe bĕtrâna a ameţit-o. Când aceasta din urmă 'şi-a venit în fire a vĕḑut, că nepoată sa era moartă.

* (Desinfectarea productelor brute din România), care trec pe la Turnul-roşu a ordinat ministrul de comerciu să o facă direcţiunea contumaţiei pe spesele sale şi apoi să se rebonifice dela partide d. e. 2 cr. pentru o pele de vită, 1 cr. pentru o pele de oaie sau de capră $^1/_2$ cr. pentru o pele de miel sau de ied, 2 cr. pentru un sac de lână.

* (Oprirea importui vitelor în Ungaria). Agenţia primei societăţei de navigaţie pe Dunăre aduce la cunoscinţă generală că conform ultimei decisiuni a ministeriului de comerciu reg. maghiar, importanţa şi trecerea vitelor cornute din Rusia, România, Bulgaria şi Sêrbia în Ungaria este cu desăvêrşire oprită.

Oaie vie, lână de oaie, maţe, pei şi toate celelalte producte animale se pot importa sau trece prin Ungaria *via* Orşova; însă trebuie să fie însoţite de un certificat de sănĕtate.

* (Kelitiană). La espectoraţiunea lui Kossuth, că Clujul deşi ar fi un oraş unguresc, totuşi fie care locuitor deacolo scie românesce, vine „Kelet“ şi respunde: „Lucrul nu stă aşa. Intre 10 Clujeni debia se află unul, care pricepe ceva românesce şi între 100 de-abia unul, care vorbesce românesce. Clujul atât în administraţie, cât şi în viaţa socială şi literară este aşa de unguresc încât numai Seghedinul poate în această privinţă sivalisa cu el“. Şi minciuna e vorbă!

* (Grindină înfricoşată). În 9 Iunie n. s'a descărcat asupra comunelor Modoş, Rudna şi Ton, Banlac, Offssenitza, Gilad Voitc şi Zsebely, apoi în Fulya, Sipet, Liebling, Stamora, Verény şi Cserna din comitatul Timişoarei o grindină nemai pomenită pe acolo. Ghiaţa în mărimea oauelor de porumb şi găină a sdrobit tot de pe hotarele acestor comune, ba chiar în comune a omorît galiţe. Miseria în comunele aceste şi până acuma a fost aşa de mare, încât mulţi oameni au murit de *foame* în sensul strict al cuvêntului.

* (Afunḑimea mărei) după mĕsurările făcute de Belknap, căpitanul năii „Tuscarova“ din Statele-unite este mai mare în Pacificul de Nord între 44° 55¹ a lăţimei nordice şi între 152° şi 26¹ a lungimei occidentale, unde plumbul debia la afunḑimea immensă de 8513 metri adecă aproape la $5^1/_2$ miluri marine a dat de fund.

Bursa de Viena şi Pesta
din 15 Iunie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	110.50	111.05
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	84.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	101.75	102.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	89.—	88.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	127.50	128 —
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	94.90	95.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	94.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane	93.50	94.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	93.25
Obligaţiuni urbariale transilvane	94.—	94.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.—	93.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.60	74.—
Datorie de stat în argint	74.05	74.50
Renta de aur austriacă	89.65	89.90
Sorţi de stat dela 1860	132.90	132.50
Acţiuni de bancă austro-ung.	832.—	832.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	282.—	283.70
Acţiuni de credit austr.	267.15	268.—
Sorţi unguresci cu premii	—.—	113.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.52	5.52
Napoleon	9.32	9.32
100 marce nemţesci	57.15	57.55
London (pe poliţa de trei luni)	117.10	117.10

Economic.

Braşov, 11 Iunie n. Pro hectolitră Grâu fl. 8.30--10.20; Grâu sĕcăreţ fl. 6.20; Sĕcară fl. 58.9—6 Orz fl. 4.40—5.10; Ovĕs fl. 3.30-3.40; Cucuruz fl. 5.40; Mălaiu fl 7; Mazere fl. 7.70; Linte fl. 8.80; Fasole fl. 7;— Sĕmânţă de in fl. 10.40 Sĕmênţă de cânepă fl. 6.40— Cartofi fl. 1.90 pro chilo: carne de vită 48 cr. carne de porc 52 cr.; carne de berbece — cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Mediaş, 10 Iunie n. Pro hectolitră: Grâu 8.—8.40; Grâu sĕcăreţ fl. 6.60—7; Sĕcară fl. 4.60—5; Ovĕs fl. 3.60—3.75; Cucuruz fl. fl. 4.50; Sĕmênţă de cânepă fl. 7.—8; Fasole fl. 7—8; mazere fl. —.—; Cartofi fl. 2.60--2.75; Fên fl. 2.30—2.50; cel vechiu; cel nou fl. —.--; Cânepă fl. 36—38; Slănină pro 100 chilo: fl. 70——; Unsoare de porc fl. 70——; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. $11^1/_2$; carne de vită pro chilo 44 cr. carne de porc 48— cr. carne de viţel 44—50. cr. carne de miel (intreg) fl. ———; oauĕ 7 de 10 cr. Şi târgul de aḑi fu slab cercetat, pentru aceea bucatele s'au cam urcat în peeţuri. Timpul ploios.

Făgăraş, 11 Iunie n. Pro. hectolitră Grâu fl. 9.80—10.50; grâu sĕcăreţ fl. 8—9.; sĕcară fl. 5.50—5.75; orḑ — —. ovĕs fl. 3.60—3.80; cucuruz fl. 4.80—5.20; mălaiu fl. .—.; Sămânţă de cânepă fl. 10—11; mazere fl. ——.; linte fl. ——; fasole fl. 6—7. crumpene fl. 2.50—3.; pro 100 chilo: Slănină fl. 70—80; sĕu brut fl. —; sĕu de luminări fl. 56—; unsoare fl. 80; cânepă fl. 30—36.; sĕmênţă de in fl. ——— ———; săpun fl. ——; fên fl. —.— spirt pro grad —— cr. pro chilo: carne de vită 42 cr. carne de viţĕl —36— cr.; carne de porc 44—cr. carne de miel (un miel întreg) fl. 1.—3.; Târgul de aḑi n'a fost cam cercetat de bucate, de aceea aceste fură scumpe.

Budapesta, 12 Iunie n. Ḑilele din sĕptĕmâna trecută au fost toate dela început până la sfârşitul ei senine şi foarte calde, urcându-se temperatura cu încetul dela + 18° R. până la + 28° R. Pe urmă căldura aşa fu de mare, încât nu mai era de suferit, dacă nu s'ar fi înnorat ceriul şi nu s'ar fi recorit prin aceasta timpul în ḑiua de pe urmă a sĕptĕmânei. Duminecă norii s'au grĕmădit şi ne-au umplut de nădejde, că vom căpĕta ploaie mai îndelungată, care după căldura cea mare este pretutindenea cu atâta mai de lipsă, cu cât grăunţele în spic sûnt primejduite a seca tocmai acum în timpul laptelui. Totdeodată ploaia este foarte de lipsă şi pentru ierburile rĕmase încâtva îndĕrĕpt; asemenea cer ploaie mai îndelungată şi cucuruzele precum şi strugurii, pentrucă chiar acuma este timpul lor de desvoltare şi crescere. Rapiţa, care în Bănat a început a se così, nu este multă, dară de cualitate foarte bună. Secerişul holdelor, după toate rapoartele oficiale şi private, va fi mai bun ca de mijloc, întru cât vor fi scutite şi deaici încolo şi cruţate de ghiaţă şi de alte primejdii elementare. Târgul tuturor articlelor din sĕptĕmâna trecută a fost vioiu vêndênduse de esemplu:

Grâul la 60,000 m. m. cu fl. 10.30 —10.40; Sĕcara 4000 m. m. cu 10—10. 40; orzul 2000 m. m. cu fl. 7.65—8.75; ovĕsul 4000 m. m. m. m. cu fl. 6—7.55; cucuruzul 6000 m. m. cu fl. 6—7.80; rapiţa cu fl. 13.50; făina n'a cam trecut de astădată, mai bine însĕ s'au vêndut păstăioasele şi adecă: mazerea cu fl. 14—17; fasolea cu fl. 10—10.50; lintea cu fl. 12.50; mălaiul cu fl. 8; sĕmênţa de cânepă cu fl. 9.50—10; sĕmênţa de in cu fl. 12—13 (toate per 100 chilograme); lânile au trecut cu fl. 210—4 chilograma;

Porcii şi acum au avut căutare şi trecere bună. Cu totul au fost în târg 65,000 capete între care din Ungaria de jos 4800, din România 12—40 şi din Ardeal 40 capete.

Unsoarea de porc s'a vêndut cu fl. 62—63; Slănina cu fl. 54—45; sĕul cu fl. 41—42; cartofii cu fl. 7—7.50 m. m; spirtul *en gros* cu fl. 33.25; *en detail* cu fl. 34.25 per 10,000 litre %.

Peile în sĕptĕmâna trecută n'au cam avut trecere dar' acele, cari s'au vêndut, s'au ţinut la preţurile de mai înainte

---

(Târgul Sighişoarei) de vite, care după cum se scrie din Sighişoara, s'a ţinut în 4 şi 5 Iunie n. a reeşit foarte bine, fiind pe neasteptate bine cercetat atât de cumpĕrători cât şi vênḑĕtori. Vite s'au aflat în târg în numer de 4000 capete, dintre cari 2535 s'au şi vêndut cu preţuri însemnate. Aşa s'a vêndut de esemplu un cap de vită cornută sau un cal cu 180 fl. Reu cercetat fu însĕ târgul de mărturie şi cel de mărfuri, cari ambele se ţinură în 6 şi 7 Iunie. Mărfuri au fost multe dară n'au avut căutare, de o parte, că cumpĕrători au fost puţini, eară de altă parte, că şi cei ce au fost în târg, n'au putut târguì pentru că fură împrăştiaţi de ploile, cari se sloboḑiră asupra târgului a deseori deşì cu întrerupere.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 30 Iunie şi 30 Iulie imob. lui Aleman Bratu în 30 Iunie şi 30 Iulie imob. remasului după Ilie Rĕu în Ludoş (trib. Sibiiu); în 23 Iunie imobilele lui Ioan Bărbat în Ibişdorful românesc (judecătoria cercuală Mediaş); în 28 Iunie imob. lui Nicolau Florea în Spring (trib. Alba-Iulia); în 26 Iunie imob. massei concursuale a lui Ludovic Rusch şi soţi în Sibiiu (trib.); în 26 Iunie imob. remasului după Catarina Riedl în Deva; în 5 Iulie şi 5 August imob. lui Stanislav Korşinssky în Orăştie (trib. Deva); în 21 Iunie imob. remasului după Ludovic Magyari în Adămuş (judec. cerc. Sânmărtin); în 21 şi 22 Iunie imob. lui Albert Varady în Banpatak şi Chemendia (trib. Deva);

Nr. 151. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante Boiu de clasa a treia protopresbiteratul Geoagiului I se escrie în urma înaltei încuviinţări consistoriale din 18 Martie a. c. Nr. 1075. B. concurs a doua oară, cu termin de 4 sĕptĕmâni delaântâia publicare.

Emolumentele sûnt:

4 jugere pământ arătoriu, dela 110 familii câte o mĕsură mare de cucuruz sfêrmat, şi stola usuată, care toate computate în bani dau laolaltă un venit anual de 212 fl. 60 cr. v. a.

Concursele instruite în sensul prescriselor statutului organic şi a regulamentului provisor din 1873 sûnt a se adresa la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Hondol, 3 Iunie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresb. al Geoagiuului I.

Vasilie Pipoş m. p.
protopresbiter.

Nr. 4. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan lângă bĕtrânul neputincios Ioachim Marcu în parochia de cl. III din Tĕu ppresbiteratul Mercurii, în urma cererei parochului şi a dechiaraţiunei şi decisiunei sinodului parochial respectiv, ţinut în anul 1879 şi a părintescei încuviinţări, din partea prea venerabilului consistoriu archidiecesan la 3 Aprilie 1880 Nr. 1235, se escrie prin aceasta concurs cu termin de 4 sĕptĕmâni dela prima publicare a acestui concurs.

Emolumentele împreunate cu mai sus amintitul post de capelan sûnt a treia parte din toate venitele parochiale în sumă de 200 fl. v. a.

Concurenţii au a'şi trimite suplicele lor instruate conform „statutului organic“ o. d. adm. ppresbiteral Ioan Droc în Mercurea, dintre cari, cei cu pregătire mai mare vor fi preferiţi la alegere.

Tĕu, 27 Maiu 1880 c. v.

Comitetul parochial

Ioachim Marcu m. p.,
preşedinte

În conţelegere cu comitetul protoprebiteral.

Oficiul protopresbiteral tractual:

I. Droc m. p.,
adm. protop.

Nr. 114. 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante Heghig de cl. III în protopresbiteratul Heghigului se escrie prin aceasta concurs până la 29 Iunie a. c.

Emolumentele sûnt:

a) casă parochială de piatră cu trei încăperi, grajd, şură şi grădină;

b) dela 80 familii câte o ferdelă grâu;

c) dela 40 familii câte una ferdelă cucuruz;

d) porţiune canonică, şese jugere sĕmĕnătură;

e) fênaţ de trei cară fên;

g) venitele stolari usuate.

Doritorii de a ocupa acest post sûnt avisaţi, ca în terminul sus indicat sĕ'şi astearnă suplicele sale instruite conform legilor sustătoare oficiului ppresbiteral gr. or. în Elöpatak, cu îndatorirea a se presenta în vre-o duminecă poporului în biserică.

Heghig în 11 Maiu 1880.

In conţelegere cu părintele admnistr. ppresbiteral.

Iordache Zacharie m. p.,
preşed. comit. parochial.

Nr. 89. 3—3

CONCURS,

pentru stipendie din fundaţiunea lui Gojdu.

Prin aceasta se escrie concurs pentru un stipendiu din fundaţiunea lui Gojdu de 400 fl., la cas de graduaţiune un stipendiu de 300 fl. v. a. eventualmente de 200 fl. s'au o 100 fl. Concurenţii au de a'şi adresa petiţiunile instruate cu testimoniile scolastice, cu cartea de botez şi cu atestat de paupertate, până la 25/13 August a. c. cătră Cancelaria fundaţiunei lui Gujdu Budapesta királyutcza 13.

Tot odată sûnt avisaţi şi stipendiaţii fundaţiunei lui Gojdu de a'şi substerne până la 25/13 Aug. 1880 documintele despre resultatul studiilor din anul scol. 1879 /80 la *„Representanţa fundaţiunei lui Gojdu“* în Budapesta királyutcza 13 pentrucă la din contră, se vor lipsì de stipendiul avut.

Budapesta 6 Iunie 1880.

Comitetul adm. al representanţiunei fundaţiunei lui Gojdu.

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 67. Sibiiu, Sâmbătă 7 Iunie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Din causa ss. serbători a Rosaliilor nrul cel mai de aproape va apărè Joi în 12 Iunie.

Se joacă cu focul

aceia, cari tind astădi a reînnoì tendenţe ca acele, de cari a fost însufleţită *„Unio trium nationum“*. În dieta din Budapesta s'a întêmplat un fel de înfrăţire, enigmatică la aparenţă pentru cel iniţiat în psicologia popoarelor din Ungaria. Am ḑis la aparenţă, căci enigma o desleagă fiecare, dacă 'i cunoacse pe compatrioţii nostri saşi mai de aproape. Sûnt toate în zadar, Saşii nu se pot emancipa de ura lor tradiţională faţă cu tot ce e românesc; şi cu toate că de ani încoace aliatul de odinioară îl tractează pe „fratele“ săsesc cu cunoscuta delicateţă avitică: acesta tot se mai îmbulḑesce la masa „domnilor“, dacă poate cum-va căpĕta şi el vre un os de ros pe spatele larg al Românului. Cum 'şi-au mai strîns mânile „domnii“ saşi şi maghiari din vechiul Ardeal: ce rânjitură plină de umilinţă în partea Sasului şi câtă graţie sau mai bine milă în partea Maghiarului.

Deputatul săsesc Zay a avut sfruntarea a numì pe apĕrătorii causei române neserioşi şi chiar neleali; ba în zelul seu ridicul de a manifesta conivenţa săsească cu interesele magnaţilor ardeleni a mers până a spriginì cu o ironie pretinsă spirituală dar foarte copilărească, afirmarea lui Ugron, că enclavele sûnt furate. Chiar Maghiarul ungurean Pulszky a fost cuprins de o legitimă indignare vĕḑênd aceste nedemne apucături. Va sĕ ḑică Maghiarul ungurean neînteresat şi leal a arĕtat, că are mai multă inimă faţă cu durerile Românului decât conlocuitorul Sas, care ar trebuì sĕ aibă simţ pentru suferinţele poporului nostru, deoarece neamul seu încă scie ce este asuprirea.

Ni se va obiecta poate din partea săsească, că'l luăm prea serios pe nematurul şi afectatul tinĕr cu numele Zay. Nu este însĕ aşa. Noi scim prea bine, că înşişi Saşii adevĕraţi nu'l privesc pe acest declamator închipuit de un adevĕrat *„burghĕr“* de ai lor; scim şi aceea, că Saşii se folosesc numai de acest individ afară din samă ambiţios ca de un instrument, care sĕ strige şi sĕ ţipe pentru causa săsească; dar, scim că acest *„Schreier“* joacă un rol nu chiar măgulitoriu în sinul partidei săsesci. Însĕ Zay în afară trece de un representant al Saşilor, care până acuma cel puţin n'a fost încă desavuat, şi cu a cărui cuvêntări se face chiar paradă în coloanele organului principal săsesc. Un politic „prudent“ ar fi putut pune la cale pactările cu Maghiarii ardeleni în favorul fundului regiu şi pe la spatele Românilor, fără de a mai avè lipsă de nescai atacuri insolente, îndreptate contra elementului român. Se cere o anumită rea voinţă faţă cu cel mai numeros neam al Ardealului, pentru a purta un limbagiu atât de defăimătoriu, cum a fost acela a representantului săsesc. Şi până când organul competent al Saşilor ardeleni nu ne va spune deadreptul, că deputatul săsesc Zay în lipsa sa de tact n'a fost interpretul simţĕmintelor adevĕrat săsesci atunci, când în faţa Dietei a îndrăsnit sĕ vateme o naţie întreagă: noi n'avem încotro, cu părere de reu, vom lua pe Saşi ca un element pe faţă duşman Românilor, deoarece nu se îngrigesc numai de interesele lor pactând în dosul nostru cu asupritorii poporului român, ci ne defaimă chiar de pe tribuna parlamentului cu scop de a secera aprobarea aliaţilor de odinioară, de pe timpul cu *„Unio trium nationum“*. Românul, fie convins ori şi cine, nu va perì nici de loviturile unei „Uniuni“ reînnoite: *alios vidi ventos...*

Revista politică.

Sibiiu, în 6 Iunie.

Dieta Ungariei este mai la sfêrşitul sesiunei sale. Cele desbătute într'ênsa şi cu deosebire ce este mai important din cele desbătute în sesiunea aceasta este aproape cunoscut. Cine a urmărit cursul şedinţelor poate face socoteala întru cât guvernul va fi mulţămit de rodurile parlamentare. Nemulţămirea înfloresce nu numai în cercurile naţionalităţilor ignorate şi vătemate în simţul lor cel mai delicat, dară şi în cercurile curat maghiare, căci industria şi comerciul în decadenţă nu este numai a naţionalităţilor nemaghiare, dar şi a Maghiarilor înşişi. În Ungaria de nord domnesce o lipsă teribilă. Deputatul Irányi interpelează pe ministru, dacă scie, că în părţile locului sûnt oameni, cari mai trăiesc numai din pâne făcută din coceni de cucuruz. Ministrul president respunde, că nu este tocmai aşa de înfricoşată lipsa pe cum se descrie, dară întru cât este, guvernul a luat mĕsuri şi va mai lua, ca lipsa sĕ se domolească.

Credem că ministrul n'a promis lucruri zadarnice, fiindcă este vorba de Ungaria proprie. Cât pentru noi Ardelenii poate nu i am crede tocma până la cuvêntul cel din urmă, pentrucă vedem, că după ce a mijlocit o lege mai mult sau mai puţin nefavorabilă pentru regularea proprietăţii din Transilvania, care e deja substernută sancţionărei preaînalte, instrucţiunile pentru esecutarea ei le-a încredinţat deputatului Bokros şi judelui dela tribunalul suprem Szentgyörgyi, cu alte cuvinte „a încredinţat laptele pe sufletul viţelului.“

Conferenţa din Berlin este deschisă. Spaţiul ângust ce'l avem la dispoşiţiune nu ne permite a descrie amĕnuntele deschiderei. Din telegramele cele lungi la foile principale din Budapesta şi Viena estragem numai atâta, că lucrurile mai mult se încurcă de cât se limpedesc. Este sciut, că conferenţa se ocupă cu regularea graniţelor între Grecia şi Turcia. Aceasta a întempinat conferenţa cu o notă, prin carea o provoacă, a nu trece marginile congresului dela Berlin. Conferenţa aşa dară va decide. Dară dacă Poarta nu se mulţămesce, cine va esecuta ceea ce decide conferenţa? Un diplomat ar fi ḑis: în teorie lucrul este foarte uşor; în pracsă însĕ afacerea ia cu totul altă faţă. Austro-Ungaria, doară unica afară de Turcia (care nu participă la conferenţă deadreptul) încă ţine strict la tratatul dela Berlin. Ce va face aceasta singură dacă, după cum se ḑice, Italia va avè sĕ capete un rol însemnat în descurcătura orientală? Se ḑice, că însuşi Bismarck, ca sĕ facă pe voia Franciei, ar fi aplecat, a însărcina pe Italia cu o misiune grea în Orient, pentruca sĕ'i paralisieze pretensiunile în Trentin. Bismarck ar turtì de odată cu o lovitură doue musce: ar face un serviţ Austro-Ungariei şi ar mulţămì (?) şi pe Italia.

Până când conferenţă este ocupată cu Orientul, în parlamentul din London Richard propune desarmarea generală a Europei. Parlamentul o respinge, recomandă însĕ ministrului, a pândì după ocasiune şi a o propune guvernelor străine.

De ocamdată Grecii se ved a fi favoriţi de soarte. Puterile sûnt aplecate, a'i spriginì. Regele Greciei George a fost foarte bine primit în London, unde la un banchet în onoarea lui principele de Wales a purtat un toast pentru prosperarea Greciei.

Cestiunea agrară în dieta Ungariei.

Şedinţa dela 5 Iunie nou.
(Urmare).

Parteniu Cosma: Eu nu voiu vorbì mult despre proiectul ce se află la ordinea ḑilei, pentrucă din norocire nu s'a substernut

---

FOIŢA.

Din memoriile lui I. Heliade R.

Georgiu-Lazar

(1 Urmare).

Fu întrebat, s'au mai bine şicanat în multe; în van bietul om se nevoì sĕ arete, că terminii sciinţelor şi artelor sûnt necunoscuţi în toate naţiunile; şi firesce nu pot limbile sĕ'i aibă mai nainte de a cultiva sciinţele şi artele, şi alte asemenea; în van în alte şicane respundea şi demonstra, că şi în limba grecă a poporului vorba „filosofie“ nu a fost cunoscută mai nainte de Pitagora, şi cu aceasta din vorbele populare *φιλος* (amic, amator) şi *σοφιας* (sapienţă sau înţelepciune) făcu vorbele *φιλόσοφος* (*philosof, amator de sapienţă*) şi filosofie; şi că Românul făcênd ca şi celelalte naţiuni ale Euro-germenii sciinţelor şi artelor i va lua unii din limba grecească, alţii din latină, şi alţii i va face dela sine, precum făcură şi anticii Romani formându'şi latina s'au limba lor cultă; cum spre esemplu dela lucire pot face perlucid, şi din rădĕcina lui opăcit pot avè vorba opac; în van bietul Român, ce trecea de orginal, asudà sĕ arete, că omul în genere este apt spre a se înavuţì cu idei şi sciinţe şi că ideilor sau prin învoire sau prin împrumutare li se dau un nume, prin care se fac cunoscute omului; sau că aceste nume se fac cunoscute omului prin înfăţişarea şi cunoascerea ideii; în van la toate; căci la toate Archididascălul Beniamin, ţiind capul în jos şi muşcându'şi câte un fir din barbă, rĕspundea ca un oracol: *δὲν γίνεται, Ἀὐθεντα,* (nu se poate stăpâne). Iordache Filipescul, şi alţi boieri între care şi însuşi George Golescul, repeta ca un echo: *δὲν γίνεται*!

S'a spart Divanul în *δέν γίνεται.* Lazar însĕ nu perdu speranţa; şi nu încetà de a vedè şi mai des pe Bălăceanul. Acesta lăsa sĕ'i vie bucuros, căci avea moşii de hotărnicit, şi Lazar le hotărnicì pe toate făcêndu-le chartele gratis. „Ce sĕ'ţi fac, jupâne [1]) i ḑicea cu durere bĕtrânul boier, şi ginere meu însuşi Coconul Iordăchiţă ce este un boieriu procopsit cu helenicaoa lui, şi el m'a încredinţat, că e sĕracă limba românească, şi nu se pot parodisì sciinţele într'ênsa.“

Lazar i promise, că se poate, şi'i adause pe prinţeperea boieriului, că va scoate ingineri Români. Cum se poate ingineri Români! se mirà naivul boieriu; numai Nemţii pot sĕ fie ingineri.

— Apoi eu nu sûnt Neamţ, sûnt Român şi eată, că sûnt inginer.

— Cum! dumneata Român eşti? nu eşti Ungurean?

— Apoi şi Ungurenii (Transilvanenii) sûnt Români.

— De unde ei Români?

— Dela descălicătoare. Nu vorbesc şi ei românesce? nu sûnt şi ei creştini?

— Creştini, dar sûnt uniţi.

— Mai mult de jumĕtate sûnt neuniţi, şi apoi şi cei uniţi sûnt tot Români.

— Apoi dumneata, dacă ai învĕţat ingineria, ai învĕţat-o la Beci în limba nemţească.

— Eu pot sĕ învĕţ acì pe Români în limba românească.

— Numai de curiositate şi de a minune, ḑeu îmi vine sĕ mĕ puiu cu pept la Vodă sĕ te fac dascăl şi sĕ'mi scoţi ingineri români. Însĕ ce sĕ fac, că pe toţi 'i am asupra mea şi însuşi ginere meu rîde, când aude de dumneata. Învaţă-me vre-un tirtip cum sĕ fac pe Grec sĕ nu mai ḑică *δὲν γίνεται.* [2])

Lazar ceru un mic termin de a afla câte ceva şi a se mai chibzuì. Află că veniturile scoalelor pe atunci era o mică parte de vre-o 10,000 lei dela moşiele monăstirei Glavacioculuì, ear cea mai mare parte provenia din contribuţia în genere a tuturor preo-

[1]) Pe atunci la toţi cei îmbrăcaţi nemţesce li se ḑicea jupâne; afară de Domnul aghent, şi de Domnul Dragoman.

[2]) Aceste amĕnunte cum şi altele, ce se vĕd adăogite pentru multe cuvinte nu s'au pus în prima ediţie.

proiectul guvernului, contra căruia s'ar fi putut vorbì foarte multe, pentru principiile periculoase ce le conţinea.

Recunosc, că comisiunea juridică, s'a nesuit, ca încât a fost cu putinţă, prin o laboare diligentă, sĕ delăture defectele cele mai mari. Dar şi în proiectul de lege, ce se află înaintea noastră se mai află unele dispoziţiuni, cari, deşi la aparenţă nu se presentă ca periculoase, în faptă totuşi învoalvă pericule.

După părerea mea o procedură pentru regularea proprietăţii e necesară nu numai în Transilvania ci şi în Ungaria; pentrucă acele miserii ce se ivesc în decursul procesului, esistă atât în Ungaria cât şi în Transilvania, şi Ungurenii încă ar fi primit cu mare mulţămită, dacă guvernul nu s'ar fi restrins numai la cele cuprinse în art. de lege 53 din 1871 §. 80, ci s'ar fi înfăţişat cu un astfel de proiect de lege, care cuprinḑênd cestiunea cu privire la ţeara întreagă sĕ o decidă preste tot astfeliu încât sĕ nu fim siliţi a o cărpì mereu, căci dacă aceste miserii în procedură nu sûnt salutare pentru Transilvania, nu pot fi salutare nici pentru Ungaria.

In Ungaria e provĕḑut, când trebue ordinată comassarea şi cum trebue efectuită în casul, când e împreunată cu regularea urbarială, cu segregarea; dar nu e provĕḑut, cum trebue sĕ se facă comassarea acolo, unde regularea urbarială e efectuită deja. Ba şi acolo, unde este provisiune, adecă în casul prim procedura e necorespunḑătoare, pentrucă faţă cu fostul proprietariu fostii iobagi nu au drept sĕ împărţască hotarul în mai multe decât în trei clase, cea ce cu deosebire în locurile muntoase, cari şi în Ungaria se află într'un numĕr foarte mare, e aproape imposibil. Ear dacă comassarea se face cu învoirea reciprocă între fostii iobagi, se pot stabilì şi mai multe clase, ba sûnt şi casuri de acele, în cari numerul claselor au variat între 20 şi 30.

Alte legi afară de cele amintite de referent, cari se referesc numai la teritoriul Iasigo-Cumanilor şi a Haiducilor, nu conţin nici o dispoziţiune, cum trebue ordinată comassarea în acel cas, când nu se face deodată cu regularea urbarială, cu toate că însuşi guvernul în motivarea proiectului seu afirmă, că în a cincea parte a teritoriului Ungariei nu ar fi efectuită încă comassarea. Deci această parte încă ar fi meritat atenţiunea guvernului, şi se putea astepta cu drept cuvênt ca, dacă se ocupă cu cestiunea, sĕ o resolveze dintr'un punct de vedere mai înalt al statului.

Afară de acea nici chiar pentru Transilvania nu a făcut tot ce trebuia sĕ facă, căci tot acolo, unde se dispune facerea proiectului de faţă, cu doi paragrafi mai la vale, adecă în §. 82 legea dispune următoarele:

In privinţa Talmaciului, Selistei şi a Branului, precum şi în privinţa teritoriului comunelor ce aparţin lor, ministrul de justiţie va substerne un proiect de lege despre regularea posessiunei comune.

'Mi aduc foarte bine aminte, că din partea aceasta (stânga) de repetite ori s'a pretins presentarea acestui proiect de lege, s'au făcut şi promisiuni că se va presenta, cu toate aceste însĕ guvernul şi-a uitat de el şi până aḑi nu l'a presentat, doară nici nu'l mai află necesar. De ce nu? va fi sciind mai bine guvernul, eu însĕ cred, că fără nici o necesitate nu s'a pus îndatorirea aceasta în lege, prin urmare, dacă guvernul a aflat de lipsă sĕ substernă acest proiect de lege, cu o cale trebuia sĕ presenteze şi pe celalalt.

Auḑind pe dl referent că se adresează cătră deputaţii din Ungaria, ca prin primirea acestui proiect de lege sĕ le dee binevoitoriul lor sucurs pentru a se putè regula odată referinţele de posessiune în Transilvania, cugetam că acest apel se va estinde şi în altă direcţiune, căci deşi nu face amintire nici el nici proiectul de faţă, eu totuşi cunosc în Transilvania o referinţă de posessiune foarte anormală, care nici aḑi nu e provĕḑută în lege.

Afirmă ce e drept, că în Transilvania nu sûnt remanenţii nici alte referinţe de natura remanenţielor.

Recunosc şi eu, că acele pământuri, cari în Ungaria se consideră de remanenţe, în Transilvania nu mai sûnt remanenţii ci prin lege s'au prefăcut în urbarialităţi, căci nefiind introdus urbariul în Transilvania, desfiinţându-se în 1848 robotele, ca fostii proprietari sĕ poată devenì desdaunaţi a fost lipsă de o basă în privinţa cuantităţii posesiunei devenite liberă proprietate a fostilor iobagi. Această basă nu s'a putut afla altcum decât că tot acel teritoriu care la 1 Ianuarie 1848 s'a aflat în posesiunea fostilor iobagi s'a dechiarat prin lege de urbarialitate, pentru care fostii proprietari au sĕ se desdauneze din partea statului.

Deci fostii proprietari din Transilvania în această privinţă sûnt în avantagiu faţă cu fostii proprietari din Ungaria, căci ei chiar din lipsa urbariului au căpĕtat desdaunare dela stat şi pentru acele pământuri, cari după natura lor, dacă esista urbariul, erau remanenţie ca şi în Ungaria, şi după valoarea lor primesc interese deja de mult, pre când cei din Ungaria în privinţa capitalului sûnt avisaţi la fostii iobagi, ear interesele le compet numai dela ḑiua esecutării sentenţei urbariale.

Incât însĕ remanenţiele sûnt de a se rescumpĕra de cătră aceia ce le posed, proprietăţi de aceasta natură mai esistă şi în Transilvania.

Şi anume în Transilvania sûnt şi aşa numite sesiuni alodiale, de cari în Ungaria nu esistă, va sĕ ḑică, posessiunile acelora, cari nu sûnt întroduşi ca urbarialişti în aşa numita conscripţiune Czirakiană, deşi sûnt tot de o natură cu cele întroduse în conscripţiunea numită, după lege se consideră de sesiune alodială, prestaţiunile referitoare la aceste s'au susţinut şi dela 1848 încoace, pe calea regulării ele devin proprietatea posesorilor lor, acestia însĕ sûnt datori a rescumpĕra dela fostii proprietari prestaţiunile cu bani.

De aceste sûnt foarte multe în Transilvania. In privinţa lor §. 21 al patentei urbariale dispune următoarele:

„Prestaţiunile ce obvin în unele părţi ale ţerei din contracte, prin care drepturile de a se folosì de pământ s'au conces pentru totdeauna din partea adevĕratului proprietariu pre lângă respunderea unei taxe ori a altei dări, fără ca prin aceasta sĕ se fi întemeiat o referinţă propriă urbarială, — de asemenea se vor putè rescumpera, ear până la rescumperare se vor da în mesura legală de până acum“.

In privinţa aceasta §. 22 dispune următoarele:

Desdaunarea pentru prestaţiunile dechierate în secţiunea aceasta de rescumperavere se va plătì numai de cătră cei obligaţi, fără concursul ţerei, după dispoziţiunile următoare“.

Cum trebue sĕ se rescumpere posessiunea alodială, în privinţa aceasta §. 26 dispune în modul următoriu:

„Printr'o dispoziţiune specială se va statorì, sub ce condiţiuni şi în ce mod sĕ se solveze capitalul de desdaunare, şi cum sĕ se respundă celor îndreptăţiţi renta anuală de 5% prin autorităţile c. reg.“

Acest paragraf învoalvă ca recumpĕrarea, respective capitalul ce va trebuì stabilit pentru prestaţiunile perdute sĕ se rĕspundă eventual prin mijlocirea statului, togma cum se urmează la rescumpĕrarea remanenţielor în Ungaria.

In această privinţă statul s'a angajat a aduce o lege, dar legea aceasta nu s'a adus nici până aḑi cu toate că de atunci au trecut 32 de ani.

Paragraful 89 art. de lege 53: 1871 dispune ce e drept despre rescumpĕrarea prestaţiunilor de asemenea natură, când ḑice:

„In casurile, în cari legea de faţă dispune ca prestaţiunile sĕ se rescumpere de cătră fostii iobagi, rescumpĕrarea o va forma suma acea, care va resulta, dacă din suma îndoueḑecită a valoarei prestaţiunilor anuale, se va detrage a şasa parte pentru coperirea speselor de incassare şi manipulare,“ şi aşa mai departe, până când termină cu aceea: că la dorinţa părţilor sĕ se efectuiască prin mijlocirea statului; în legea aceasta însĕ nu s'a făcut nici o dispoziţiune în privinţa Transilvaniei, prin urmare ea propriamente se referesce numai la Ungaria.

Astfel când asemenea casuri vin înaintea judecătoriului, dar cu deosebire înaintea Curiei reg. ea totdeuna dechiară posessiunea de sessiune alodială, carea remâne în proprietatea posessorului de astăḑi, acesta însĕ este datoriu a rescumpera dela fostul proprietariu prestaţiunile, ear fostul proprietariu nu este îndreptăţit a'şi încassa desdaunarea pentru prestaţiuni până ce statul nu va aduce o lege specială în această privinţă, va sĕ ḑică, lui i compete suma de rescumperare, dar nu i este permis sĕ o încasseze.

Pentru delăturarea acestei anomalii eu aşa sciu, că Curia reg. a substernut şi un memorand la ministeriu, care însĕ până astăḑi n'a făcut nici o dispoziţiune.

Această situaţiune e foarte nefavorabilă pentru ambele părţi.

Dar anume pentru fostii iobagi este foarte ruinătoare, nu numai pentru acea, că ei sûnt îndatoraţi a'şi rescumpera înşişi proprietatea, care propriamente e de o natură cu cea din conscripţiunea Czirakiană, şi numai pentru acea a remas afară din conscripţiune căci poporul atunci ca şi acum e mai aplecat, a nu mărturisì tot cât are când se face vre o conscripţiune, temêndu-se de întroducerea vre unei sarcini nouĕ, ba atunci, precum este sciut, au fost oamenii chiar îndemnaţi la aceasta, şi spăriaţi cu întroducerea de contribuţiuni noue, — dar mai cu samă pentru acest defect după praxa întrodusă se deposedează formal.

Fostii proprietari adecă pe basa sentenţelor urbariale dau în judecată pe ţereni pentru prestaţiunile nerăfuite dela 1848 încoace şi se află judecătorii civili, cari cu desconsiderarea legilor de prescripţiune încuviinţează cererea lor şi esecuează pe bieţii oameni. Sumele sûnt enorme, sûnt casuri, unde pentru o biată colibă ţigănească se judecă câte 4—500 fl. aşa încât bietul ţĕran mai bucuros o părăsesce decât sĕ plătească fostului proprietariu suma ce i o judecă legea. Tot asemenea se întêmplă şi cu estravilanele de această natură şi pe astă cale fostii proprietari deposedează mii de ţĕrani.

Pentruca astfel de abusuri contra legei sĕ nu se poată întêmpla şi pentruca şi fostii proprietari sĕ'şi poată căpĕta acea ce le compete într'adevĕr, după părerea mea, era mai întâiu de lipsă sĕ se delăture defectele din legea materială şi numai după aceasta sĕ ne îngrigim de o procedură generală nu numai pentru Transilvania ci pentru ţeara întreagă ca sĕ nu fim siliţi a tot face cărpituri, cu atât mai vêrtos, că menitiunea ei este de o durată foarte scurtă, căci în câţiva ani au sĕ se reguleze definitiv toate referinţele de posesiune.

Nime nu doresce mai tare decât mine, ca sĕ se termineze odată cestiunea aceasta agitată, dar, deoarece proiectul e atât de defectuos, şi de oarece guvernul a negligat atâte cestiuni înainte de a venì cu proiectul de procedură, 'mi iau voia a substerne o propunere, prin care cer, ca guvernul sĕ fie îndrumat a provedè toate defectele arĕtate şi pe toamnă sĕ ne substearnă un proiect de lege perfect, prelucrat din punct de vedere al statului. Recomând spre primire propunerea care este următoarea:

Proiect de resoluţiune:

Considerând că „dispositiunea specială,“ care are sĕ reguleze rescumperarea prestaţiunilor circumscrise în §. 21 al patentei urbariale transilvane, pusă în perspectivă prin §. 26 din aceaşi patentă, nu s'a făcut până acum din partea legislativei, —

considerând, că, în contra dispositiunei §. 82 art. de lege 53 din 1871, proiectul de lege despre regularea posessiunei comune de pe teritoriul Talmaciului, Selistei şi a Branului, precum şi a comunelor ce se ţin de aceste nu e substernut nici până în ḑiua, de aḑi,

considerând, că procedura de regulare urbarială şi cu deosebire cea referitoare la comassare e foarte defectuoasă nu numai cu privire la părţile Transilvaniei, ci în genere şi pentru celelalte părţi ale ţerei, —

considerând în fine, că proiectul de lege ce se află în discusiune se referesce numai la părţile Transilvane a ţerei şi din lipsa legilor materiale aretate mai sus nu poate fi complet nici chiar pentru aceste părţi:

proiectul de lege în cestiune nu se primesce de basă la desbaterea specială, ci se îndrumează ministrul de justiţie a prepara un proiect de lege, care sĕ suplinească şi defectele aretate mai sus, şi a-l substerne dietei la începutul sesiunei viitoare.

(Va urma).

Corespondenţe particulare

ale „Telgrafului Român.“

Sibiiu, 6/18 Iunie Onorată redacţiune! În articulul „La activitatea asociaţiunei transilvane pe terenul practic“ din nrii 64 şi 65 ai „Telegrafului român“ dl. Heliofilos esprimêndu-se: că eu la adunarea generală din anul trecut n'am vorbit *„tocmai absurdităţi“*, lasă loc conclusiunei, că vorbisem absurditaţi. Spre a vedè ce a îndreptăţit pe d. H. la acest mod de cugetare am luat şi eu amână fasciculul I al analelor asociaţiunei şi am căutat după propunerea mea asternută în scris adunărei generale. N'am aflat o; ci în locul ei am aflat la pagina 87, aliniatul 2 următoarele:

„III Că s'a presentat o propunere din partea comembrului Ananie Trombiţaş pentru a se schimba sistema urmată până acum de *comitet* aşa ca **ajutoarele** asociaţiunei sĕ se estindă mai mult asupra massei, decât asupra unor indivizi particulari“.

M'am convins dintr'aceasta, că d. H. are toată dreptatea pentrucă propunerea ca sĕ se întindă din venitele asociaţiunei ajutoare massei poporului, e mai mult decât o absurditate completă, şi trebue sĕ conced că un om care face o atare propunere, nu meritĕ decât a fi espus ridiculosităţii publice.

În interesul adevĕrului rog însĕ pe p. o. Redacţiune sĕ binevoiască a aduce la cunoscinţa onor. public propunerea din cestiune aşa, cum s'a asternut în scris, şi cum a primit-o adunarea generală.

Punctul I. al acestei propuneri, care se refere la schimbarea sistemei urmate până acum de asociaţiune este de cuprinsul următoriu:

„Adunarea generală statoresce principiul, că de acum înainte sĕ se distribue stipendii şi ajutoare din partea asociaţiunei numai la indivizi, cari se vor cresce anume pentru înaintarea literaturei sau pentru immediata propagare a culturei intelectuale şi industriale la poporul român“

Celelalte puncte ale propunerei conţin unele aplicări speciale ale principiului statorit în punctul I. La aceste voi revenì cu altă ocasiune; aici mai însemn numai, că tot din punctul de vedere de a da on. public ocasiunea a se informa esact şi în mod obiectiv despre starea lucrului ar fi fost de dorit, ca dimpreună cu propunerea genuină sĕ se fi adus la cunoscinţa aceluia şi „opiniunea co-

---

ţilor de mir Lazar atunci ḑise lui Bălăceanul: Măria ta (aşa ḑicea el, numai însĕ Bălăceanului) nu e cu dreptul, ca preoţii Români sĕ dea bir pentru scoale, ca sĕ înveţe Grecii carte, şi Românii sĕ înveţe numai cum sĕ se desromânească: ear feciorii de preoţii sĕ remână neînvĕţaţi şi sĕ se preoţească abia bucheriţi. Cere la Vodă ca Efor, a face pentru feciorii de preoţi scoală românească, unde sĕ înveţe Teologia sau cel puţin Catechisul şi câte mai sûnt de nevoie preoţilor. Fă sĕ se rumpă din casa scoalelor o mică sumă pentru dascălii Români de a prepara la preoţie pe câţi vor dorì a se chirotonisì diaconi şi preoţi. Eu mĕ încerc cu această profesie, şi voiu face în parte dela mine lecţii de sciinţe matematice şi filosofice la câţi vor dorì sĕ înveţe. Îţi voiu scoate în doi ani ingineri Români.

(Va urma).

misiunei adunărei generale", la care se face provocare în pasagiul citat al analelor. Această „opiniune mi se pare, că e motivarea comisiunei pe basa căreia s'a primit propunerea, şi fiindcă a fost şi aceasta asternută în scris, cred că s'ar fi putut lua în fascisulul I al analelor.

Poate că va eşi în fasciculul al II. dimpreună cu procesul verbal al şedinţei prime a adunărei generale dela Şighişoara, care asemenea lipsesce din farciculul I dimpreună cu interpelaţiunile, ce s'au făcut în aceea şedinţă. De oarece însĕ lipsesc — după cum ne comunică „Observatoriul" în nr. 44 — spesele şi revisiunea pentru edare: nu e verosimil, că va a apărè acest fascicul înaintea adunărei generale fiitoare — dela Turda şi aşa, ca sĕ nu remână on. public neorientat într'o cestiune de importanţă însemnată, acum după ce d. Heliofilos a pus acea cestiune la discusiune publică, nu remâne alt mijloc decât a apela la ospitalitatea p. on. Redacţiuni cu rugarea, de a da loc în ţiariul seu şi acelei „opiniuni" respective motivări, care e următoarea:

„Dacă vom considera activitatea asociaţiunei în decurs de 18 ani, trebue sĕ mărturisim, că resultatele eluptate pe terenul literariu şi cultural nu stau nici decum în proporţiune dreaptă cu jertfele de bani şi de timp aduse pentru ajungerea scopului asociaţiunei. După părerea comisiunei emise din sinul d-voastre causa acestei aparenţe trebue cercată în împregiurarea, că activitatea principală a asociaţiunei noastre a fost îndreptată mai cu samă asupra împărţirei de stipendii, va se ţică, asupra cultivărei şi crescerei unor indivizi singurateci aşa încât astăţi asociaţiunea noastră a devenit mai numai o corporaţiune chiemată de a împărţi stipendii. Abia aflăm în bugetul asociaţiunei sumuliţa de 500 fl, meniţi pentru ajutorarea scoalelor serace.

Trebue sĕ mărturisim, că modul acesta de procedere pentru ajungerea scopului asociaţiunei noastre este unilateral.

Nu se poate denega, că ajutorând cu ştipendii pe unii fii ai naţiunei noastre spre a înainta în cultură şi în industrie este un progres; se pot cresce bărbaţi, cari după câştigarea cunoscinţelor necesare sĕ dea avênt mare literaturei noastre, sau sĕ conlucre puternic la lăţirea culturei şi a industriei între Români. Dar la aceasta se recer afară de cunoscinţe — talent şi bunăvoinţă, zel. Esperienţa ne învaţă, că aceste calităţi nu se întâlnesc totdeuna în acelaşi individ. Au nu am făcut esperienţa despre indivizi, cari crescuţi cu banii naţiunei uită despre ceea ce datoresc ei naţiunei — ?

Va sĕ ţică, pe calea ştipendiilor scopul asociaţiunei nu se poate ajunge cu toată siguritatea. Activitatea fiind mijlocit, şi nu nemijlocit îndreptată asupra poporului, nu este destul de eficace.

Aceste considerante îndeamnă pe comisiune a recomânda onoratei adunări ca sĕ schimbe sistema de procedere urmată până acum şi sĕ'şi îndrepteze activitatea sa mai mult asupra massei, decât asupra indivizilor, fără a eschide cu totul împărţirea de ştipendii; ceea-ce este şi scopul propunerilor făcute de d. A. Trombiţaş.

Deci subscrisa comisiune recomândă:

Onorata adunare sĕ decidă în princip, ca activitatea asociaţinei noastre pentru înaintarea culturei poporului rom. şi a literaturei rom. sĕ fie de aici înainte îndreptată nemijlocit asupra massei, ear' ştipendii sĕ se împărtă de aici înainte numai la indivizi, cari se dedică misiunei de a înainta literatura şi cultura poporului român.

Din punct de vedere al acvităţii ştipendiile deja oferite vor urma a fi solvite până vor devenì vacante.

Celelalte puncte ale propunerei d. Tr. au numai însemnătate de material, de indigetări pentru esecutarea principiului. Deciţêndu-se odată în princip schimbarea sistemei de activitate a asociaţiunei noastre, va fi de competenţa onoratului comitet al asociaţiunei, de a regula modul de procedere şi a face, conform mijloacelor, de cari dispune asociaţiunea, propuneri la procsima adunare generală.

Prelângă punctele 2—7 din propunerea d. Trb. subscrisa comisiune află de a recomânda atenţiunei onoratului comitet încă următoarele îndigitări etc. ect."

Constatez că nici aici nu e nicăiri vorba despre aceea, că comitetul se intindă ajutoare massei poporului din averea asociaţiunei.

Constatez în fine că propunerea aceasta s'a primit cu acel aditament, că la următoarea adunare generală sĕ se raporteze asupra celor dispuse.

A. Trombiţaş.

Varietăţi.

* (Congresul sêrbesc) nu se va ţinè în anul acesta, din causă, că încă nici un act dela congresul trecut nu s'a asternut ministeriului.

* (Maial). Scoalele greco-orientale române din Sibiiu întrunite vor ţinè maial Luni 9/21 s'au fiind timpul în această ţi nefavorabil Marţi 10/22 Iunie.

* (Maial). Din Veneţia inferioară ni se scrie următoarele: Duminecă în 30 Maiu an. c. conform avisului dat mai nainte s'a ţinut maialul cu elevii dela scoalele normale române gr. or. din Veneţia inferioară în dumbrava de ştejariu situală în apropierea câmpului aşa numit: „piscul Dadii." Tot cu această ocasiune şi tot în această Dumbravă romantică în apropierea apei minerale aşa numită „baia Veneţiei inferioară" au ţinut maialul şi scoalele poporale a ambelor confesiuni din Veneţia înferioară, din Veneţia superioară şi Comana superioară Îndată după sosirea la acest loc a venit un numer foarte mare de Onoraţiori din toate comunele din giur; precum şi dintre poporul agricultor, un numer foarte însemnat dintre cei mai distinşi poporeni, părinţii copiilor de scoală. Astfel sa început petrecerea foarte aninată cu dans durând până la 4 oare d. a. când apoi aşeţânduse toţi oaspeţii la prânţ au început declamaţiunile elevilor, cât ascultătotoriului 'i salta inima de plăcere la auţul cu deosebire al declămărei poesiei „Gintei Latină" şi altele, cari decurgeau într'un mod foarte dester pre buzele elevilor declamatori. După aceste Domnul preşedinte eforiale Iacob Urdea rostì o cuvêntare, descriind cu colori viue întreaga biografie a acestor scoli; animând pre toţi părinţii sĕ'şi trămite copii spre a gusta din nectarul sciinţelor acestor scoli. După aceasta s'a început de snou petrecerea cu dans şi a durat până la 7 oare seara, când apoi punênduse elevii în rênd între cântări vocale naţionale acompaniaţi şi de muzică au plecat cu întreg publicul spre casă, unde au sosit pe la 8 oare.

* (Convocare). Adunarea cercuală a despĕrţământului VII. al asociaţiunei transilvane se conchiamă prin aceast a pre Duminecă în 11 Iulie st. n. al anului curent dimineaţa la 10 oare în comuna montană Buciu m la care avem onoare a învita pe toţi membri acestui despĕrţământ şi pe toţi cei ce se interesează de cultura naţională.

În numele comitetului cercual.

Abrud în 10 Iunie 1880.

A. Filip, director. *Ioane Ternovean*, secretariu.

* (Învitare) la petrecerea junială arangiată spre scop scolar la 9/21 Iunie a. c. în grădina *Doamnei Para Cecilia* eventulmente în sala otelului „Hunyádi." Preţul de întrare: de persoană 60 cr. v. a. de familie 1 fl. 20 cr. v. a. Începutul la 2 oare p. m.

Între alte jocuri se va produce şi „călueerul" şi „bătuta" din mai multe părechi.

Hunedoara, 1 Iunie 1880.

Comitetul arangiatoriu.

* (O spargere) la „Sparcassa" din Sibiiu s'a încercat în noaptea de Mercuri spre Joi, însĕ fără succes, fiind hoţii stârniţi în lucrul lor de vecinul „Sparcassei".

* (Vijelie şi tresnete) s'au descărcat în 10 Iunie n. asupra Aradului. Tresnitul a lovit în regimentul de infant Nr. 46, care se afla la esercitiu pe câmp, şi a omorît deodată 4 ficiori, mai mulţi fură răniţi. În Aiud asemenea a fost în 13 Iunie o furtună înfricoşată, carea descoperind casele frângênd în doue pomii, culcând la pământ cucuruzele şi grânele a căşunat o pagubă oribilă.

* (Lacul Balaton) în Ungaria a eşit din ţermuri şi a inundat comunele Szanlod, Szemes şi Boglar.

* (Un fenomen). La Cherburg (Francia) ecsistă în acest moment un fenomen unic de când ecsistă lumea. O copilă de 6 luni are pe cap o peană care cade şi cresce din nou la fie-care sĕptemână. Eată cum se produce curiosul femomen: Se formează un cucuiu pe creştetul copilei. In momentul când are sĕ se desfacă cucuiul, copila simte un mic tremur, care anunţă o uşoară suferinţă. Cucuiul se deschide, şi peana se arată eşind în formă de curbă, şi ajunge în toată lungimea sa, care e de 10—12 centrimetre. Ea este aurită pe margini şi presentă nuanţele cele mai variate şi frumoase. Când cade, ies din gaură câte-va picături de un lichid albicios, şi apoi gaura se închide spre a nu lăsa nici o urmă de ecsistenţa sa, până la reapariţiunea unui nou cucuiu. Copila poartă pe cap peana une ori 6 ţile, alteori 4, şi ceea ce e mai misterios, noua peană pune tot atât timp spre a eşì ca şi cea precedentă spre a cădè. „Rom."

* (Un oficer român). D. P. St. Vasiliu, locotenent în artileria *română* a publicat precum aflăm într'o corespondenţă parisiană a „Binelui public" — sĕptĕmâna trecută la librăria militară I. Dumaine din Paris o interesantă scriere întitulată: *Opérations de l' Armée roumaine pendant la guerre de l' Indépendance*, ţiarul dsale din timpul resbelului. Scrierea e dedicată dlui generul de divisiune Cernat.

Ca întroducţiune, autorul a resumat istoria tractatelor române cu sublima Poartă pentru a arĕta străinilor — cărora mai mult decât Românilor cartea e destinată — că nici odată Muntenia şi Moldova n'au fost supuse *cu armele în mână* de cătră Turci.

În acest rapid-resumat, dl Vasiliu a avut fericita idee de a nu se servì decât cu autorităţi străine, care după cum scim, nu totdeauna sûnt binevoitoare Românilor. Hammer, Engel, Chalcondyla, *De Joncquiéres*, *Gervin* sûnt pe rênd întrebaţi de dl Vasiliu asupra trecutului României. Între tractate, dl Vasiliu e condus — legătura e logică — a vorbì de principalele lupte ale Românilor şi Moldovenilor şi — nici vorbă — inteligentele oficer nu scapă ocasiunea, a arĕta străinilor, cine fură Mircea, Vlad, Stefan şi Michaiu. Ca o splendidă digresiune autorul dă după Joncquiéres (*Grandeur et dècad. de l' Emp. Ottoman.)* fapta doamnei Elena, muma lui Stefan cel mare, după Valea-Albă, şi cuvintele adresate de marele dn român pe patu'i de moarte fiului seu Bogdan. Faptă antică, vorbe străbune, care vor face în veci admiraţiunea tuturor!

O scurtă escursiune în epocele fanariote, a regenerării şi a unirii sfêrşesce întroducţiunea. Înainte de a începe ţiarul seu, dl Vasiliu espune causele resbelului şi conduita diploplomatică a României înainte de a întra în luptă; esposiţiunea făcută într'un stil adese scurt, nervos, militar, e vie şi mişcătoare. Emoţiunea oficerului român petrunde pe cetitor, emoţiune care se reînnoesce, când în corpul cărţii (Journal de Calafat), citim prima bombardare a bĕtrânului oraş românesc şi conduita soldatului român sub ochii viteazului lor Căpitan A. S. R. Domnitorul.

În cele trei ţiare (Calafat, Plevna Vidin), dl Vasiliu se ocupă de rolul ce a jucat întâiu corpul, din care făcea parte, apoi de armata română şi pentru a se putè înţelege causele mişcărilor strategice ale Românilor, dă, după o publicaţiune străină *Russes et Turcs*, parte de mişcările armatei ruse la Plevna. Cartea se termină cu o cartă şi planuri esplicative.

* (Imigraţiunile Turcilor în Dobrogea), cresc din ce în ce mai mult, sub influenţa presiunei la care sûnt espuşi Mahometanii continuu din partea Bulgarilor. Nu se face nici o dificultate acestor emigraţi la aşeţarea lor în Dobrogea.

Lista Nr. 19.

a contribuirilor încurse la comitetul subsemnat în folosul inundaţilor.

Transportul totalului din lista Nr. 18 publicată în Nr. 63 a. c. al „Telegrafului roman" . . fl.	2918.74
Prin d-na subprefecteasă Rosalia Pop născută Baldi din Cluj ca resultat al unei colecte dela următori: Bernad Rosenberger, profes. 2 fl., Adam Csakany, prot. 1 fl., Andor baron Iosca 5 fl., Alajos Biderman, profes. 50 cr., Vas. Lucaciu, not. 2 fl., Dr. Sigmund, medic 1 fl., d-na Lajos Balog 50 cr., M. Beteg 50 cr., St. Teodor, pos. 1 fl., Vas. Hetescu 1 fl., Istv. Lazar 1 fl., C. Szabo 1 fl., Leop. Auer 1 fl., S. Stănescu 50 cr., I. Pop, preot 50 cr., I. Capusan 50 cr., C. Pfaltz, silvieriu 1 fl., I. Stan, preot 1 fl., Simeon Teotelecan 1 fl., Rosalia Pop 1 fl., total fl.	23.—
Prin dl Alimpiu Barbolovici, vicar foranau gr. cat. episcopesc al Silvaniei, ca resultat al unei colecte dela următorii: D. Coroian, prot. 1 fl., comuna Sudureu 39 cr., comuna Cheörös 28 cr., comuna Piru 1 fl., B. Sfivia 50 cr., P. Lobonţ 1 fl., total . . . . . fl.	4.17
Interese de fructificare dela institutul „Albina" în Sibiiu . . fl.	7.72
Dela redacţiunea „Teleg. Roman" ca contribuiri încurse direct la aceeaşi . . . . . , fl.	143.90
Totalul cu ţiua de astăţi fl.	3097.53

Sibiiu, 16 Iunie 1880.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaţilor.

In publicarea articolului: „Cercetări critice" la respunsul preotului Mihaiu Sturza s'au strecurat mai multe erori, care sĕ îndreaptă în modul următoriu:

Nr. „Telegr. Rom." 54 pag. 215, coloana III, alin. 3, şirul 22, în loc de „cualitatea" sĕ se cetească: capacitatea; ear pe coloana IV, alin. 3, ordul 16, în loc de „absoluţiunea canoanelor" sĕ se cetească: abolitiunea canoanelor.

Nr. 55 pag. 219, coloana I, alin. 1, ord. 10, în loc de „activitate" sĕ se cetească: autoritate; alin. 2, şirul 31, în loc de „şi limitele" sĕ se cetească: în limitele; tot aci, şirul 33 în loc de „dogmatică" sĕ se cetească: dogmatisată.

Nr. 57 pag. 226, coloana II, alin 1, ordul 1, în loc de „argumentelor principale" sĕ se cetească: ar-

gumentelor principiale; col. III alin. 1 la fine, în loc de „pe numele“ să se cetească: pe urmele; alin. 2, pe fine, în loc de „astfel de sinoade“ să se cetească: altfel de sinoade.

Nr. 58 pag. 231, col. I, alin. 1, ordul penultim, în loc de „Încă“ să se cetească: Însă; col. II în nota 4 și 5, în loc de „Ilieron“ să se cetească; Hieronim; col. III alin. 2, ordul 5, după cuvintele „nu poate să fie“ să se adaugă: perfect ca ceea ce este; tot alin. aceasta, la fine, în loc de „anunciase“ să se țică: enunciase.

Nr. 59 pag. 234, col. IV, alin. 1 ordul 3, în loc de „abtrage“ să se țică: abtragă; tot alin. aceasta, ord. 37 în loc de „anticității“ să se țică: ântăietății; pag. 235 col. I alin. 2, ord. 3 în loc de „avea“ să se țică: are; col. II după cuvintele „n'ar avè înțeles“ să se țică: nici teoretic, nici etc...

Nr. 60 pag. 329, col. III, alin. 3 ord. 35, în loc de „principală“ să se țică: principială.

Nr. 62 pag. 246, col. IV, sub titlul de sub III „Doctrină și canoane“ să omite cu totul, înlocuindu-se cu: „Căsătoria a doua a mirenilor“; alin. 2, ord. 9, în loc de „au putut să aibă și sânții părinți cuvintele apostolului“ să se țică: au putut să aibă și sânții părinți opiniunile lor relativ la cuvintele apostolului: ord. 37, în loc de „cântând“ citând; pag. 247, col. II, alin. 2, ord. 8, în loc de „se va lipsì de muierea sa“ să se țică: se va lipì de muierea sa; col. III, alin. 2 la fine, în loc de „ritu separari“ să se țică: ut separari; col. IV, alin. 2, șirul 3, în loc de „anno practerito“ să se țică: anno praeterito; șirul 6, în loc de „induceitur“: inducitur; ord. 13 în loc de „debeee cum“ să se țică: debere eum; ord. 14, în loc de „dixît“ să se țică: duxit; șirul 16, în loc de „poniri“: puniri; ord. 18, în loc de „lacum“ să se țică: locum; tot în această alineă, ordul din urmă în loc de „confirmatuni“ să se țică: confirmatum.

Nr. 63 pag. 250, col. II la titlu, în loc de „Doctrină și canoane“ să pune: „Căsătoria a doua a mirenilor“; alin. I, ord. 7, în loc de „haut“ să se țică: haud; șirul 12, în loc de „inperfectam“ să se țică: in perfectam; pag. 251, col. I, alin. 3, în loc de „unius uxoris vivum“ să se țică: unius uxoris virum; în loc de „origines“ să se țică: Origenes.

In articulul „La activitatea asociațiunei transilvane pe terenul practic“ din Nr. 64 sûnt a se corege următoarele erori mai mari de tipariu:

Pag. 254, coloana 4, alineatul 2: „*se scapă*“ în loc de „să scape“; pagina 255, coloana 2, alineatul antipenultim în ambe locurile „*cvantitate*“ în loc de „cvalitate“; tot acolo alineatul ultim „*se gătesc din papura, ce în lacurile și....*“ în loc de „se gătesc din papură în lacurile.“

Nr. 65, pag. 259, col. 2, alin. 1, „*speseză*“ în loc de spre „reză“; alin. 2, „că cu preparandia“ în loc de în prepar.; coloana 4, alineat. 2, „*ca să nu mai audim*“ în loc de „ca să mai audim; alineat. 4, „*cătră vre-un eler*“ în loc de „cătră vre-un elev“; pag. 260 coloana 1, alin. 3, „*cu provederea*“ în loc de „procederea.“

Bursa de Viena și Pesta

din 17 Iunie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	111.—	111.10
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	84.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	101.50	101.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	88.50	88.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	127.50	127.75
Obligațiuni ung. de rescumpărarea pământului	95.25	95.50
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	94.—
Obligațiuni urbariale temeșiane	93.50	93.50
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	93.—
Obligațiuni urbariale transilvane	95.—	94.25
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	93.20	93.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.35	73.70
Datorie de stat în argint	74.—	73.95
Renta de aur austriacă	89.65	89.50
Sorți de stat dela 1860	134.50	132.50
Acțiuni de bancă austro-ung.	833.—	834.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	283.60	284.60
Acțiuni de credit austr.	268.—	275.—
Sorți unguresci cu premii	—.—	113.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.52	5.54
Napoleon	9.31	9.31
100 marce nemțesci	57.45	57.55
London (pe polița de trei luni)	117.05	117.15

Economic.

Sibiiu 15 Iunie n. Pro hectolitră: Grâu 8.—9.; grâu săcăreț fl. 6.50—7.50; săcară fl. 5.—5.40; Orz fl. 4.40—4.80; Ovăs fl. 3.40—4 Cucuruz fl. 4.40—4.80; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 2.40—2.60; Semență de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 7—8 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Seu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sên de luminări fl. 24—25; Luminări de sên 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21. Fên 50 chilo fl. 1.05—1.15; Cânepă pro 50 chilo fl. 16-18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—46 cr.; Carne de viței 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

(Starea sĕmĕnăturilor în România). Mai toată luna lui Maiu decurse într'o schimbare de ploi respândite preste toată țeara, cari deși cam reci totuși pĕtrunseră afund în pământ. Țilele fură în mare parte noroase. De vre-o câteva țile însĕ timpul s'a schimbat și temperatura s'a încălțit, încât a ajuns la + 23° R. Vegetațiunea înaintează vĕțênd cu ochii. Cucuruzul sĕmĕnat cătră sfârșitul lui Aprile și pe la începutul lui Maiu în locul sĕmĕnăturilor de toamnă stricate de gerul ernei se desvoaltă escelent în urma ploilor și a timpului favorabil de acum. Numai în unele districte dunărene au cățut holdele în urma ploilor celor intensive; jăluirile în această privință parte sûnt prea esagerate, parte de tot neîntemeiate. E drept că în Moldova în multe locuri cucuruzul n'a resărit, prin urmare locurile aceste fură de nou sĕmĕnate, în România însĕ cucuruzele pretutindinea sûnt așa de frumoase, încât recolta lor promite a fi foarte mănoasă. La o recoltă bună a rapiței nu se mai gândesce nimenea pentrucă aceasta este mai de tot nimicită atât prin întârțiarea ploilor, cât apoi mai mult prin gerurile din earnă. Intr'altele recolta din acest an preste tot luată va fi în toate articlele — cu escepțiunea rapiței, vinului și fênului — foarte bună. Totuși trebue să accentuăm deosebit, că în anul trecut nădejdea la o recoltă mai bună a avut un resultat foarte neîmbucurător, și așa s'ar putè întêmpla și în acest an. Semnele favorabile însĕ, că în acest an vom avè o recoltă bună, se întăresc tot mai mult și au și arĕtat influența lor asupra negoațelor cu cereale. De oarece însĕ după raporturi dese pe piațele austro-unguresci se caută cerealele foarte tare și arĕtându-se în părțile mărginașe ale Rusiei de sud semne de o recoltă slabă neguțătorii de cereale au început a plăti prețuri mai mici, de unde urmează, că esportul e foarte slab și importul lor mărginit. Cu 15 Iunie însĕ s'a statorit pentru comunicația locală pe liniile ferate românesci o micșorare generală a tarifelor pentru cereale.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 26 Iunie imob. rĕmasului după Nicolae Stefan în Ringhet; în 9 Aug. și 9 Sept. imob. contesei Rosalia Csáki în Semeria; în 25 Iunie și 26 Iulie imob. rĕmasului după Gavrilă Ajtai în Tetiu (judec. cerc. Gherla); în 1 Iulie și 5 Aug. imob. lui Mihail Solomon în Proștea (judec. cerc. Sighișoara); în 9 Iulie și 9 Aug. imob. rĕmasului după Ignatie Marjuka în Arpaștiu; în 26 Iunie și 26 Iulie imob. lui Zalda Hersch în Preluț (trib. Dej); în 16 Iulie și 17 Aug. imob. lui Ludovic Hegedüs în Sângiors (judec. cerc.); în 12 Iulie imob. lui Pavel și Ioana Zanker în Brașov (trib.); în 3 Iulie imob. lui George Komáromi în Vesĕud (judecăt. cerc. Mediaș); în 16 Iulie și 16 Aug. imob. lui Iancu Redanye în Poienița-Voini (trib. Deva); în 10 Iulie și 10 Aug. imob. lui Toader Filimon și soți în Traniș (judec. cerc. Huedin); în 19 Iulie imob. lui Iosif Teleky în Ighiu (trib. Alba-Iulia); în 23 Iunie imob. contesei Rosalia Miko în Satul nou (judec. cerc. Sângiors); în 30 Iun. și 30 Iulie imob. lui Mihail Todea și soți în Alțina (trib. Sibiiu); în 5 Iulie și 5 Aug. imob. lui Ioan Ivanka în Proștea; în 30 Iun. și 4 Aug. imob. lui Ioan Mügendt în Netușa (judec. cerc. Sighișoara); în 5 Aug. și 6 Sept. imob. lui Ioan Reither în Formaga (trib. Deva); în 5 Iulie mobilele lui Bruno Zerbani di Sposetti în Mertiasa (judec. cerc. Cohalm).

Nr. 114. 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante Heghig de cl. III în protopresbiteratul Heghigului se escrie prin aceasta concurs până la 29 Iunie a. c.

Emolumentele sûnt:

a) casă parochială de piatră cu trei încăperi, grajd, șură și grădină;

b) dela 80 familii câte o ferdelă grâu;

c) dela 40 familii câte una ferdelă cucuruz;

d) porțiune canonică, șese jugere sĕmĕnătură;

e) fênaț de trei cară fên;

g) venitele stolari usuate.

Doritorii de a ocupa acest post sûnt avisați, ca în terminul sus indicat sĕ'și astearnă suplicele sale instruite conform legilor sustătoare oficiului ppresbiteral gr. or. în Elöpatak, cu îndatorirea a se presenta în vre-o duminecă poporului în biserică.

Heghig în 11 Maiu 1880.

In conțelegere cu părintele admnistr. ppresbiteral.

Iordache Zacharie m. p.,
președ. comit. parochial.

Nr. 151. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante Boiu de clasa a treia protopresbiteratul Geoagiului I se escrie în urma înaltei încuviințări consistoriale din 18 Martie a. c. Nr. 1075. B. concurs a doua oară, cu termin de 4 săptĕmâni delaântâia publicare.

Emolumentele sûnt:

4 jugere pământ arătoriu, dela 110 familii câte o mĕsură mare de cucuruz sfêrmat, și stola usuată, care toate computate în bani dau laolaltă un venit anual de 212 fl. 60 cr. v. a.

Concursele instruite în sensul prescriselor statutului organic și a regulamentului provisor din 1873 sûnt a se adresa la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Hondol, 3 Iunie 1880.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresb. al Geoagiuului I.

Vasilie Pipoș m. p.
protopresbiter.

Nr. 4. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan lângă bĕtrânul neputincios Ioachim Marcu în parochia de cl. III din Tĕu ppresbiteratul Mercurii, în urma cererei parochului și a dechiarațiunei și decisiunei sinodului parochial respectiv, ținut în anul 1879 și a părintescei încuviințări, din partea prea venerabilului consistoriu archidiecesan la 3 Aprilie 1880 Nr. 1235, se escrie prin aceasta concurs cu termin de 4 săptĕmâni dela prima publicare a acestui concurs.

Emolumentele împreunate cu mai sus amintitul post de capelan sûnt a treia parte din toate venitele parochiale în sumă de 200 fl. v. a.

Concurenții au a'și trimite suplicele lor instruate conform „statutului organic“ o. d. adm. ppresbiteral Ioan Droc în Mercurea, dintre cari, cei cu pregătire mai mare vor fi preferiți la alegere.

Tĕu, 27 Maiu 1880 c. v.

Comitetul parochial

Ioachim Marcu m. p.,
președinte

În conțelegere cu comitetul protoprebiteral.

Oficiul protopresbiteral tractual:

I. Droc m. p.,
adm. protop.

Doctor universae medicinae

Henric König,

medic practic și **specialist** în **obstetricale** (de a le moșitului) și **boale de a le femeilor** în

Sibiiu, in strada Morii Nr. 27.

Ordinează în fie-care țli dela 3—6 oare după ameați. [28] 3—4

Audiți, vedeți și mirați-vĕ!

Mărfurile de argint Britania, primite dela o massă concursuală a unei mari **Fabrice de argint Britania,** devenite falită, se dau cu ori ce preț sau mai bine țis gratuit.

Trimițênd **fl. 6.95** în bani gata s'au cu rambursă ori cine primesce următoarele **47** obiecte cu a patra parte din valoarea reală, și adecă:

Bucăți 6 **Cuțite de masă** escelente, mănunchiu de argint Britania, cu cuțituri adevĕrat englezesci
„ 6 **Furcuțe** de cele mai fine, argint Britania, dintr'o bucată.
„ 6 **Linguri de mâncare** de argint Britania, grele și massive.
„ 12 **Lingurițe de cafea** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 6 **susțiitoare de cuțite** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 1 **lingură mare de lapte** de argint Britania, masivă
„ 1 **lingură mare de supă** de argint Britania, grea.
„ 6 **filigeane Victoria** englezesci, ciselate foarte fin.
„ 2 **sfeșnice pe masă de salon** Britania pline de efect.
„ 1 **sită de te** de argint Britania.

Toate **47** obiecte au costat mai nainte 30 floreni și costă acum numai **floreni 6.95.**

Toate **47** obiecte sûnt fabricate din cel mai fin și cel mai solid argint Britania, care este unicul metal ce esistă pe lume care în veci remâne alb și nu se poate deosebì de argintul adevĕrat nici după o folosire de 25 ani; **pentru aceasta garantează.**

Ca dovadă, că anunciul meu

nu este înșelătorie,

mĕ deoblig prin aceasta în public, dacă marfa nu convine, **a o rentoarce fără nici o greutate.** Îndrept la epistolele de mulțămită ce mi-au venit, și pe cari îmi voi permite a le publica succesiv. — Cine doresce deci a primì pe banii sei o marfă bună și solidă și nu lăpĕdătură, să se adreseze numai cătră

A. Fraiss, 5

Viena, Rothenthurmstrasse 9, vis-à-vis de palatul archiepiscopesc.

Prafurile musante lacsative din Elöpatak

conțin compositiunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpatak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmuri de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură în gât, umflături de ficat și splină, îngroșarea ferei, petri în feare și gălbinare la respirarea grea și baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecțiuni cataralice ale rerunchilor, a beșicei și canalului de urină, în contra formărei de nĕsip, la catare cronice și umflături ale matricei, curgere, dispositiune la vrsare de sânge, la ameței, suirea sângelui cătră cap și cătră piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât **sarea scumpă de Karlsbad,** cât și **prafurile lui Seidlitz.**

Prețul unei scătuice ce cuprinde 12 dose cu îndreptariul spre folosire cu tot **1 fl.**

☛ Depositul general: În **Brașov** la apotecariul **Szava;** în **Sibiiu** la **F. A. Reissenberger,** comerciant. [16] 12—12

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 68. Sibiiu, Joi 12 Iunie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă
la
„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1880 (al 3-lea cuartal) cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire prin asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfîrșesce cu ultima Iunie 1880 a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârdia cu espedarea foiei *). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, sĕ nu întârdie, pentru ca editura sĕ se poată orienta cu tipariul esemplarelor.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Revista politică.

Sibiiu, în 10 Iunie.

Așa dieta Ungariei este (prin rescript regesc publicat în casa deputaților în 8/20 Iunie) amânată până la 25 Septemvre anul curent. Deputații, în cea mai mare parte sunt de mult a casă. Despre activitatea dietei vorbesc rapoartele publicate deja în coloanele noastre și care ne dau încă un material bogat despre productul mai din urmă al legislațiunei noastre, despre regularea proprietății în Transilvania.

Cu toate victoriile maghiarismului în dieta aproape esclusiv compusă din deputați și magnați maghiari, nu lipsesc nici plângerile Maghiarilor în presa lor asupra unor împregiurări, cari nu sûnt după gustul lor. Foi maghiare din opositiune și guvernamentale se plâng asupra germanisărei prin mediul armatei. Se plâng respectivele foi („Ellenör“ și „P. Naplo“) că feciorii din regimentul „Schmerling“, care se recrutează din giurul Caşoviei, mai cu seamă din Slovaci, nu conversează în limba maghiară cu oficierii și de bună seamă nici între sine; firesc lucru, de oarece nu sûnt Maghiari, ci Slovaci. Ba „P. N.“ se scârbesce foarte tare, că cu ocasiunea revistei de trupe la Königgrätz Maj. Sa a lăudat pre un căpitan, pentrucă a comandat feciorii în limba germană și cechică și pre altul 'l-a provocat sĕ vorbească cu soldații dintr'un regiment cechic în limba Cechilor, pe când în castrele dela Pilis, în regimentul Schmerling, oficierii sûnt numai *gonosz németek és szlávok* (ticăloși de nemți și slavi), cari nu se folosesc de limba maghiară și demonstrează contra flamurei unguresci, fiindcă o procedere ca aceasta nu se opresce de nici o parte. Așa dar au și Maghiarii durerile lor asupra căror se plâng. Nu înțelegem însĕ amenințările lui „P. N.“ când dice, că este convins, că „așa nu poate sĕ mai meargă, de oare-ce națiunea maghiară poate susținè o armată comună cu sângele și banii sei, nu însĕ o armată austriacă nemțească, care este ostilă națiunei și statului. Servițiul provĕdut de fiii maghiari (cari în reg. Schmerling sûnt Slovaci și într'altele sûnt Sêrbi, Români etc. Red.) in armata comună este dejositoriu și un raport cum este cel dintre feciorii maghiari și corpul oficierilor nemțesc și slavic, îl putem suferì până când sûntem siliți a'l suferì, națiunea însĕ nu va mai suferì nici un minut mai departe un serviț împreunat cu astfel de vătĕmare îndată ce se va putè elibera de dênsul.“

Luăm această amenințare în seriositatea ce i se convine conform situațiunei actuale, pentrucă anevoie credem, că se va găsì vre-o putere mare sau mică, care se meargă mână în mână cu — „Pesti Naplo.“

Este lucru firesc, ca interesul cel mai mare al publicului cetitoriu sĕ se îndrepte astădi spre conferența dela Berlin. Aceasta însĕ este încuiată cu atâta hermeticie, încât nici „specialiștii“ technici, cari au sĕ tragă în cele din urmă granițele între Turcia și Grecia, nu pot afla, ce se petrece în conferențe. Ei află numai întrebările, ce li se pun din partea conferenței pentruca sĕ dea deslușiri. Cu toate aceste mulțimea de ziare, care apar pe zi de doue și de trei ori trebue se spună ceva cetitorilor sei. De aceea în toate zilele vedem păreri schimbate asupra viitoarelor granițe. Între diversitatea scirilor un lucru găsim în cestiunea greco-turcească, că remâne constant și adecă că Anglia, Francia și Italia sunt de aceeași opiniune, că Germania este, care se aproprie mai mult de dênsele și că despre Austro-Ungaria nu se scie, ce păreri are, pe când representantul rusesc Saburoff a primit instrucțiuni de a fi foarte reservat.

Se asigură, că cestiunea Arab-Tabiei este resolvată. România va primì Arab-Tabia; va cede însĕ Bulgariei atâta, ca aceasta sĕ'și poată ridica un port. Se dice că în chipul acesta și Rusia va fi satisfăcută și va consimți și ea la cederea Arab-Tabiei pe partea României dimpreună cu cele lalte puteri.

Cestiunea agrară în dieta Ungariei.

Ședința dela 5 Iunie nou.
(Urmare).

Ugron Gábor: Onorată Casă! Observarea ce a făcut-o condeputatul antevorbitoriu Parteniu Cosma în legătură cu patenta urbarială, în privința pământului alodial, e pe deplin justificată. Pentrucă într'adevĕr e faptă, că judecătoriile îndatorează pe indivizii cari posed sesiuni urbariale ca sau sĕ răfuească prestațiunile și mai departe sau sĕ le rescumpere, un for însĕ, la care a'i putè sĕ-i înacționezi pentru aceasta, togma pe basa paragrafului 26 din patenta urbarială, nu există, ci viața practică 'și află un espedient. Insĕ cum? Se prețuesc zilele de lucru neprestate, — și forul competent pentru aceasta prețuire este judecătoria cercuală — dar valoarea acelora se urcă la nisce sume atât de mari, încât fostul proprietariu ia pe calea esecuțiunei sesiunea, despre a cărei apropiare sau rescumpĕrare nu dispune nici o lege; deci el ocupă simplu pe calea judecătorească respectivă drept desdaunare pentru prestațiunile restante.

Dar pentru a se face, cu privire la aceste referințe unele dispositiuni, nu e de lipsă, ca proiectul de față sĕ se ia dela ordinea zilei, ci cel mult sĕ se însărcineze comisiunea juridică ca pentru delăturarea defectelor descoperite sĕ redigeze un paragraf nou și sĕ'l substearnă mai târziu.

Eu din parte'mi primesc proiectul de basă la desbaterea specială, trebue însĕ sĕ fac unele observațiuni.

Defectul cel mai mare al proiectului este acela, că nu vedem într'ênsul nesuința de a stabilì un ce definitiv, pentrucă în §. 37 se dispune, ca proporționarea sĕ nu se estindă asupra fundului regesc și prin aceasta se eschide valoarea legei pentru un teritoriu, care nu mai esistă ași ca concept de drept sau politic.

Și ce va sĕ dică aceasta? Nimic alta decât că regularea se va efectuì pe acel teritoriu mai târziu, pentrucă nu se poate presupune, că aceste referințe vor remânè acolo în veci neregulate.

Vĕd mai departe că tot pentru interesele, cari au dat nascere §-lui 37, dispositiunile art. de lege 53 din 1871 §. 82 relative la Tălmaciu, Săliște și Bran au rĕmas neîmplinite. Aceasta dovedesce că legislativa nu a făcut nici un pas în această privință, cu toate că legea pretindea și respectivii doriau sĕ se facă, din motivul, că sau nu au voit sĕ atingă mai de aproape acele interese sau nu au voit sĕ atragă asupra sa mânia celor ce representau acele interese.

Deci proiectul de față nu numai în punctul acesta, dar nici în celelalte nu statoresce un definitiv ci caută numai un mod

---

FOIȚA.

Din memoriile lui I. Heliade R.

Georgiu-Lazar *)

(2 Urmare).

Bălăceanul remase încântat de acest tare argument și de tertipul ascuns cum se scoață Lazar la ingineri. Bine zici, dascăle, (din momentul acela nu'i mai zise jupâne). Cu aceasta astup gura și pun amêndouĕ picioarele într'un păpuc limongiului de grec. Vezi bine! bieții popi români sĕ dea la bir, ca sĕ facă scoale preoților, și fii lor sĕ remână boi! Bine zici, dascăle, lasă, sĕ vezi ce o fac.

Bălăceanul se puse în adevĕr cu peptul la Caragia, arĕtându'i că de nu va face scoală pentru copii de preoți, acestia nu vor mai da bir, și prin ssa scoalelor nu va mai avè de unde ție atâța dascăli greci.

*) A se vedè numerul trecut.

Caragia fu nevoit a accepta anaforaua primului efor și a ordona de a se pune la cale spre a se așeza în ruinele din sântul Savva o scoală pentru gramatici (așa se zicea cei închinați spre preoție).

Se scoaseră faurăriile sau carêtașariele din casele, unde se află acum museul național și biblioteca și se numì Lazar dascăl oficial de Bogoslovie și oficios de inginerie. Incepu la anul 1818, luna lui August. I se dedese drept scolari, câțiva gramatici sau țircovnici, ce se preparau spre preoție. Pe acestia începu a'i învĕța catechisul și a'i esercita spre serviciul bisericei. I mai dedese și câți-va panachidari sau ucenici din scoalele Colței și sântului Georgiu vechiu luați dela Dascălii Kyriță și Nenovici. Acestia debia sciau sĕ slovenească, și Lazar cătà peșin și ciatal mizil sĕ le pună pe tustrele unghiurile unui triunghiu in suma 180 grade, sau două drepte, sau o jumĕtate de cerc, că unghiurile alterne și opuse la vêrf sûnt egale în sine. Copii căscau gura ca și autorii nostri din ziua de astădi ce au eșit procopsiți fără a învĕța carte. De unde sĕ scie bieții panachidari, ca și bieții gazetari și autori ce va sĕ zică unghiurile alterne și pătratele hypotenusei, și câte gâscinarii toate. Panachidarii sciau a slovnì precum și gazetarii și autorii sciu astădi a pune lumea la cale.

Cu acei panachidari, fără aritmetică și algebră, fără a sci ce e numerul pătrat și cubic, ce este figura pătrată și cubică, ce e o linie, și un triunghiu, cată, cum am zis mutlcau sĕ easă la câmp cu masa de ingineri și cu astrolabul ca sĕ ardice carte din triunghiu în triunghiu. Sĕ fi cutezat a nu'i învĕța de aceste, a nu'i pune sĕ caute cu un ochiu închis prin crepătura dioptrei, sĕ fi cutezat a zice, că era de nevoe mai întâiu a se prepara cu studiile elementare, numai decât i ar fi și pus, după cum îi și puseră mai în urmă numele de ciarlatan, ce nu scie sĕ învețe ingineria. Inginerie vrem noi, dascăle, sĕ ne mĕsoare băeții moșiile; și de inginerie apucăte șĕ'i înveți, ear nu de socoteală ce o pot învĕța în toate băcăniile cu tibișir pe uțe și pe tarabă“. Sĕ bătea bietul om cu pumnii în pept și ridicà mânile spre ceriu strigând cu durere: „Doamne! până când anii blestemului?“ Aceste erau propriele lui vorbe în momentele de șicanare și de dureri profunde. O fericite bărbat, nu'mi ai lăsat de moștenire decât numai suferințele tale dela puii acelora, ce te chinuiau atunci!

Mai în toamnă în același an, abandonà Caragia scaunul Domniei. Beniamin prin decisia guvernului provisoriu sau a Kăimăcămiei fu alungat din țară pentru un cuvênt, ce a fost spus mai înainte la înmormêntarea Banului Dinu Philippescul. Clasele grecesci de filosofie și de matematică prin urmare încetară. Elevii începură a distinge, că alta este limba helenă și alta sciințele ce se pot învĕța prin ori ce limbă. La Beniamin trecuseră Aritmetica, o parte din geometrie, și câte una alta din filosofie. Lipsa dar a unui profesor de a'i conduce până în capĕt cu câte începuseră, curiositatea de a vedè în practică câte audiseră prin teorie din matematică, atraseră în

ca să scape regularea posesiunei de calamitățile juridice.

Mă mulțămesc mai departe cu aceea, că proiectul nu dispune și comassarea p ă d u r i l o r, din care numai posesorii cei mari trag foloase.

In privința pășunilor doresc să se facă dispositiuni, ca acele să remână comune între comproprietari.

Nu văd în proiect dispositiuni la comassări în privința căilor vicinale si a căilor de pe hotar, din contră văd că dispositiunile acestui proiect de lege vor costa prea mult, pentrucă prețuitorii denumiți vor lucra numai pentru diurne, se va crea un aparat nou, un mijloc ñou de traiu, cari vor face comassările încă odată atât de scumpe precum sûnt astădi.

Nu sunt mulțămit cu procedura de adi nici pentru aceea, pentrucă nu s'a făcut în proiect provisiune pentru delăturarea anomalielor mai daunoase, cum este esemplul, la care s'a provocat deputatul Cosma, și împregiurarea, că acțiunea de regulare prelângă cele trei esemplare trebue să aibă atâte rubruri, câte persoane interesate.

Oratorul arată unele casuri concrete, în cari într'un proces de segregare a munților s'au cerut 32,000, ear într'altul 75,000 de rubruri, cari costa spese enorme.

Arată, că și în trecut periculul cel mai mare, la comassări, și causa că adese ori unii proprietari și-au comassat pământurile pe contul altora, au fost în acea împregiurare, că pământurile s'au classificat din parcelă în parcelă și prețuitorii la fie-care parcelă sciau, a cui este, de unde a urmat că prețuirea și clasificarea a primit un caracter personal și era possibil, ca acela care era amic cu prețuitorii să'și capete o classificațiune mai înaltă decât aceia, cari nu erau în corelațiuni mai de aproape sau erau chiar în corelațiuni de inimiciție cu prețuitorii.

Aceasta se va întêmpla și în viitoriu tot astfeliu, dacă nu se va afla un mod pentru delăturarea reului.

'I-ar fi plăcut oratorului, dacă se lua în proiect în această privință un corectiv care, după părerea lui se afla, de cumva se dispunea, că în viitoriu acele părți ale unui hotar, care sûnt de una cualitate, să se clasifice în massă, ear nu după parcelă.

Pentru încungiurarea acestui reu și pentru micșorarea speselor de comassare oratorul ar dorì ca facerea catastrului definitiv să se transpună din Ungaria în Transilvania și să se efectueze paralel cu comassarea așa ca una lucrare să se folosească de datele celeilalte. Asemenea pentru încungiurarea confusiunilor în posessiuni ar dorì ca deodată cu punerea în lucrare a regulării să se facă și cartea funduară de nou.

Spre acest scop oratorul face propunerea următoare:

Proiect de resoluțiune:

Casa representanților îndrumează pe ministrii de finanțe și de justiție, încredințați cu esecutarea acestei legi, ca ministrul de finanțe sistând lucrările catastrului interimal, cari în părțile Transilvane sûnt în curgere, mesurările ce se vor face după principiele catastrului definitiv să le aducă în legătură cu procedura de regulare a posessiunei și încă astfeliu, ca în acele comune, a căror referințe de posessiune sûnt deja regulate, și în acele, unde se vor regula, să se întroducă catastrul definitiv, din acest motiv spesele de mesurare la regulările de posessiuni ce se vor face în viitoriu să le poarte statul; mai departe se îndrumează ministrul de justiție, a stărui ca deodată cu regularea posessiunei să se facă și cartea funduară autentică.

George Pop: Onorată Casă! Dacă nu ați binevoit a primì propunerea, după părerea mea, destul de motivată a colegului meu Parteniu Cosma, ca adecă proiectul de lege în desbatere să se ia dela ordinea dilei, o propunere, pe care am spriginit-o și eu, sum silit a me supune hotărîrei on. case și a dice unele cuvinte despre acest proiect de lege, cu toate că nu sûnt pregătit.

Inainte de toate constatez toate acele defecte în proiectul ce se desbate, pe cari le au descoperit și condeputații Parteniu Cosma și G. Ugron, după ce deputații din Transilvania, cari spriginesc acest proiect de lege și sûnt mai deaproape interesați, nu le au negat în genere. Dacă esistă aceste defecte, și onorata Casă a recunoscut că esistă, eu ve rog de nou să le luați serios în considerațiune și după aceasta să primiți propunerea ce a făcut-o condeputatul Parteniu Cosma cu privire la acest proiect de lege.

Mergênd mai departe, onorată Casă, trebue să mărturisesc, că decând am audit apelul deputatului Alexiu Bokross către inima confraților săi din Ungaria — căci așa s'a esprimat — 'mi-am făcut despre acest proiect de lege o părere cu mult mai nefavorabilă decât cea de până acum.

Nu pricep cu mintea mea de laic, căci nu sunt jurist, ci econom, dar trebue că acest proiect de lege într'adevĕr cuprinde ceva ce earăși dă stimabililor deputați din Transilvania unele prerogative, căci altmintrea iubirea frățească nu s'ar adresa către deputații din Ungaria într'un asemenea ton. Eu nu me aflu într'o asemenea posițiune. Și eu me țin că sûnt cetățan al acestei patrie și sunt gata a jertfi pentru dênsa foarte mult, chiar și viața, dar eu nu pot face aceea ce a făcut dênsul, să me adresez adecă cu rugarea către consângenii mei, dar me adresez și cu rugarea către domnii deputați din Ungaria, apelând la s i m ț u l l o r d e d r e p t a t e, ca aprețiând cum se cade însemnătatea acestei cause să nu treacă numai ca în fugă preste dênsa, ci aprețiându-o cum să cuvine, să nu împartă pentru părțile transilvane ale țĕrei pe calea legislațiunii nisce privilegie și favoruri, ci numai dreptate. (Aplause în stânga).

N'am ce se fac, dar de vr'o câți-va ani sûnt martor ocular a tot ce se întêmplă acolo.

'Mi aduc aminte, că deputații Transilvaniei, când s'a discutat în această casă legea electorală pentru Transilvania și anume într'un mod precât se poate de liberal, au încercat toate contra ei și neavênd aici nici un succes au trecut în museu (casa de sus) în sala anticităților și acolo au nimicit dispositiunile liberale ale acestei case. Ar trebuì să treacă odată timpul acestor favoruri. Stimabilul domn referent ca advocat va cunoasce șirul acelor ordinațiuni ministeriale, acea mână liberă a ministrului, care i s'a reservat cu privire la Transilvania, acele privilegie afurisite și foarte favorabile.

Eu nu sciu, stimabile dle deputat, ce privilegie vĕ mai trebue d-voastră.

Recomandând aceste atențiunei onor. Case, 'mi iau voia a mai reflecta încă odată la însemnătatea cea mare și la dimensiunile acestui proiect de lege.

Legea electorală transilvană a eschis mai pe toți Românii dela esercițiul drepturilor politice, acest sirman popor a tăcut și esclamă cu țeranul ungar: Cei înțelepți să direagă aceaste trebi. Și le și direg!

'Mi vine a minte, că unii deputați transilvani au atribuit acestui proiect de lege și o însemnătate politică. Eu nu judec acest proiect de lege din acel punct de vedere; eu aș vrea să'l judec mai bine din punct de vedere național economic și vi'l recomând și d-voastre spre aprețiare din acest punct de vedere. (Aprobări în stânga estremă).

După această deviațiune permiteți'mi să compar acest proiect de lege cu legea electorală, prin care încă s'a făcut o mare nedreptate și un mare favor pentru unii domni, mai departe să'l compar cu legea despre cestiunea limbei, care s'a pertractat în anul trecut.

Presidiul: Rog pe stim. d. deputat să țină în vedere, că aici e vorba acum despre regularea proprietății, ear nu despre cestiunea limbei. (Aplause).

George Pop: Me rog să fiu scusat, eu am voit să comparez aceste legi și să relevez dimensiunile mai mari ale proiectului de lege present. Pentru aceasta 'mi-am luat voia a me provoca la proiectele de legi amintite. Dar fiindcă aceasta nu'mi este permis, voiu tăcè, deși cu inima întristată, căci sûntem siliți a retăcè multe lucruri, și le-am și retăcut. (Să audim! din stânga estremă). Și acel proiect de lege, Dvoastră o sciți aceasta, ne-a interesat foarte de aproape; de altmintrea nici aceasta nu e un lucru așa mare, nu vom învĕța limba maghiară, vom ocolì legea. (O voce în dreapta: Frumos lucru!)

N'am ce face, nu o vom învĕța și acì e un *modus vivendi*.

Declar din capul locului că eu sunt amicul comassării și a ori și cărei regulări de proprietate, doresc însĕ ca să se facă după dreptate, și aceasta e un lucru greu.

Ca unul ce sûnt din „*partium*“ cunosc mai multe casuri, și eu sunt proprietariu într'o comună, în care comassațiunea se află în curgere, și am cercat toate, pentru ca să se efectueze după dreptate; legislațiunea Ungariei e în această privință foarte corespundĕtoare, s'a aflat și bunăvoința din partea judecătoriei și a proprietarilor, dar comassarea s'a zădărnicit pentru operatul inginerului.

Dar pentru a revenì la obiect, repet, că dacă e vorba, ca sirmanul popor să fie alungat din moșia sa, lucrată de predecesorii sei de sute, ba de mii de ani, din moșia, din care trăesce, de care îl leagă suveniri vechi și sânte, domnii deputați ungureni să cumpĕnească această întrebare și să considere referințele într'adevĕr speciale ale Transilvaniei, pe cari dl referent nu le-a desfășurat. Să ia în considerațiune situațiunea deosebită a locului și capabilitatea de rodire.

In văile strimte ale Transilvaniei sûnt pământuri, unde omul sĕrac poate trăì de adi pe mâne după un juger catastral bun, și dacă i se vor da în schimb chiar și 100 jugere, el va murì de foame. Luând toate aceste în considerațiune rog pe onorata Casă să pună în această cestiune agrară de mare însemnătate toate celelalte la o parte și să judece și decidă nu din considerațiuni de consangenitate, nu pe basa apelului dlui referent care se adresează simțemintelor, ci din puncte de vedere curat național-economice.

Și pentru a putè obținè aceasta, sunt silit și gata a me alătura la proiectul de resoluțiune a colegului meu Parteniu Cosma.

Melchior Lonyay constată că regularea proprietății în Transilvania e un lucru greu, dar e absolut necesară, pentru a se pune un capet desĕlor frecări între posessori și pentru a se întroduce siguranța în posessiune. Intorcêndu-se contra propunerei lui Ugron observă, că idea ce zace în această propunere poate fi foarte corectă și bună și guvernul ar face un bun serviții comassării și regulării proprietății, dacă ar transpune mesurările catastrale în Transilvania începênd din anul viitoriu.

Incât însĕ pentru acea parte din propunerea lui Ugron, că până ce nu se vor încheia operațiunile catastrale definitiv în Transilvania și până ce nu se vor face pe basa acestora cărțile funduare, nu putem merge mai departe cu comassarea, — oratorul o ține de greșită și nu o poate primì, pentrucă în Ungaria după dispositiunile din 1868 îndată ce comassarea s'a efectuit într'o comună, se face și cartea funduară. Aceasta s'ar putè face și în Transilvania, pentrucă acolo vr'o câte va mii de comune nu se vor comassa deodată.

In fine oratorul face propunerea: Ministeriul se provoacă ca lucrările catastrului definitiv să le transpună precât se va putè mai curênd din Ungaria în Transilvania.

Ugron Gábor se rectifică, că în general a primit și el proiectul și propunerea sa a voit să o adauge la instrucțiunea ce se află în legătură cu proiectul de lege.

Orbán Balázs nu voesce să facă împutări pentru că s'au substernut proiectul de lege într'un timp atât de nepotrivit, ca

---

sântul Savva pe toți elevii claselor înaintate ale scoalei helenice domnesci în capul cărora era I. Panteli*) ce a murit cu câțiva ani în urmă la Paris. Nănescì, Ciornovădeni, Oresci, Darvari, Merisesci, Stephanopoli, Tomesci, Crăinari, Mălinesci, Teodor Paladi, Măinesci, Diaconii David și Isaia, și eu mai june decât toți în urma lor. Acestia umpluseră băncile clasei ce se dicea de inginerie, unde până acì nu se vedea decât cei nepreparați p a n a c h i d a r i sau cel mult c i a s l o v a r i din cari, fără aritmetică, fără geometrie, și cu toate aceste lui Lazar se cerea a scoate dintr'ênșii nesce ingineri din cap până în picioare de p o r u n c i a l ă cu vorbele empatice ale tuturor ce nu sciau grecesce și vreau a se esprima adecă boieresce. „*telios televteon* se mi'i scoți dascăle“.

Se bucurà Lazar când vĕdu pe Panteli cu creta în mână făcênd pe tablă ecuațiuni matematice. Tocănia în adevĕr creta pe tablă, mâna mergea repede, gura însĕ se împedeca, sta locului pentrucă atunci se sforța elevul dela sine a crea vorbe și frase dibuite românesci, încurca din întêmplare nesce vorbe, ce puteau venì în gură unui începĕtoriu la sciință, care voiesce a esprima într'o limbă cât a fost învĕțat în alta.

Indată atunci Lazar începu a traduce cursul de matematică după Volf, și de filosofie după Kant. În timp de un an elevii veniți din scoalele elenice ajunseră departe. Pe moșiile țĕrei române începură a flutura stindardele nouilor ingineri; de mâna junilor Români începură a se trage triunghiuri înțelese, dicea Lazar, căci fostii scolari nu le pricepeau. Era o bucurie să vadă cineva copii, unii îndreptând linia cu momâie scoțênd pălăria, făcênd semn sau strigând: la d r e a p t a la s t â n g a; alții îndreptând și scuturând lanțul ce șerpuia prin earbă, alții aședând și nivilând masa. Se forma triunghiuri, din triunghiu în triunghiu se forma p l a n u l sau charta; compasul începea a păși pe chartă, și arĕta stânginii dela o momâie la alta; lanțul făcea încercarea și sătenii ce erau spre serviții, începeau a'și face cruce minunându-se, sau a'și da cote șoptind: „mĕei! dracu e în sticluța aceea, (acul magnetic sau busola ce se vedea pe masă, și câte odată nivila), și el îi face a ghicì și a sci câte alea toate“ Bietul Lazar aprindea câte odata pipa și petrecêndu'și mâna asupra peptului, devenia radios de bucurie; lacrămele însĕ îi inundau fața.

Nu trecu mult și la moșiele de mĕsurătoare nu mai era nevoie de ființa de față a profesorului: câte un elev doi împlinia serviții cu cea mai mare scumpĕtate. Epitropii dela monăstiri, egumenii însuși veniau cu multămire la elevii din sântul Savva, dându-le, a le scoate copii de pe chartele moșielor monăstiresci; pentru că acesti elevi, se înțelege, lucrau eftin; și călugĕrii, ear se înțelege, căutau să afle cât se poate de mai eftin, sau și gratis. Elevii lucrau eftin din două cause: ântâiu pentru că erau copíi, și al doile pentru că erau R o m â n i, și sci lucru românesc nu e așa scump. Nici unul nu cere nici altul nu prea se întrece a prețuì fapta Românului.

Mĕ tot miraiu odată de mintea mea, când unui epitrop din Colțea făcêndu'i trei copii de carte; am putut să'i iau șese rubiele (după prețurile de astădi 6 le o rubiă peste tot 36 lei) Mi se părea că 'l-am încelat de 'l-am stins. Câte odată mĕ mustra cugetul, și mai des, după cum e omul, îmi făceam planuri și dìceam întru sine'mi, că de 'mi-ar cădè mai des în mână nesce oameni tot așa de simpli ca epitropul Colței, care să nu scie de câte parale văbsele pot a se duce la o chartă, eu m'așì face peste puțin un om cu căpitălosul meu, care să treacă și peste o sută lei. Epitropul Dinu însĕ cine 'l-a cunoscut, scia să'și facă alsele mai bine decât mine: facerea une charte pe atunci putea trece în conturile monăstirei și peste una mie le

(Va urma).

*) Disperat sau de nevoi, sau dintr'o imaginație vivace și minte nu prea tare, înnebunì mai ântâiu, și apoi se sinucise tăindu'și gâtul cu briciul închis în camera sa, unde mai înainte de a se ucide se aședase într'o ladă mare unde ținea lemnele.

să nu apară eă ar voì să împedece și el regularea posessiunei, care o crede foarte necesară.

Recunoasce, că proiectul de lege va corige situațiunea abnormă de adi, că nu numai va da un foarte mare avantagiu posessorilor mari și de mijloc, ci este o condițiune *sine qua non* pentru subsistența acestor elemente cari sûnt foarte decisive pentru viața statului și a națiunei, căci de mai întârdia legislativa cu această lege, acele elemente se ruinau cu totul materialicesce.

Recunoscênd aceasta pentru numitele clase, oratorului nu'i este iertat a trece cu vederea nici partea cea mai sĕracă a poporului, carea, dacă nu se vor face preingrigirile necesare, prin inactivarea fără cruțare a legei de față, va perì sau va recădè în starea vechiă de iobăgie.

Anumit o parte a poporului secuesc ne avênd ca proprietate pământ estravilan, s'a susținut până acum cu aceea că 'și-au păscut vitele în păsunea comună, la care după lege n'a avut nici un drept. Dacă se va pune acum în lucrare comassarea și între Secui, ei se vor eschide dela păsunea comună, nu'și vor mai puté ținè vite, cu cari 'și-au agonisit pânea de toate dilele până acum și prin aceasta cel puțin 30—40,000 Secui vor fi siliți sau să'și caute o patrie mai bună sau să se oblige de nou proprietarilor și să devină eară iobagi.

Pentru încungiurarea acestui reu oratorul recomândă două mijloace: întâiu, ca guvernul să întroducă în Secuime industria de fabrică, căci acolo se află toate condițiunile necesare pentru aceasta: popor laborios și inteligent și teren abundant în minerale și lemne. Și aceasta s'ar putè face așa, dacă statul ar da fabricelor ce se vor înființa între Secui scutire de contribuțiune pe o periodă de 10—20 ani.

Al doilea prin crearea unei legi de colonisare favoritoare, prin care poporațiunea prisositoare din Secuime să se coloniseze pe estinsele proprietăți ale statului astfel ca fie-care individ să capete o cuantitate de pământ care să o poată rescumpera cu preț moderat în termin de 20 ani.

Oratorul cere aceste dispositiuni în genere numai pentru Secuime din motivul, că pe acel teritoriu populațiunea e prea deasă, — pe un mil cuadrat se vin 7—8000 suflete — și pe o familie în număr de mijloc abia se vine o proprietate de 2—4 jugere de pământ, precând în comitate poporațiunea e foarte rară și prin eliberarea dela 1848 au câștigat proprietăți foarte estinse, cari le au mai sporit încă și prin ocupațiuni noue. Dealtmintrea nu s'ar opune, dacă aceste dispositiuni s'ar estinde și asupra acelor părți din comitate, în cari poporațiunea ar fi prea deasă.

Tisza László premițênd că primesce în genere proiectul de lege se mărginesce a reflecta la unii antevorbitori, fără a se demite însĕ în polemii. Față cu deputatul George Pop, dice oratorul, nu voiu desfășura întrebarea, dacă e corect sau nu a agita în casa representativă pentru călcarea legilor, ci voiu reflecta simplu la două afirmațiuni ale dênsului. Afirmațiunea primă, că legea electorală pentru Transilvania ar fi despoiat pe Români de dreptul electoral, e o astfeliu de afirmațiune, care poate să seducă pe cei ce nu sûnt bine înformați. Deci 'mi țin de datorință a dechiara că aceasta nu e adevĕrat, pentrucă legea electorală din Transilvania este deopotrivă egală pentru Români și neromâni și concetățenii nostri români participă la alegeri și în părțile transilvane, unde voiesc, ba sûnt unele părți în cari decid chiar. Dar unde se reținu, acolo nu e de vină legislațiunea, ci politica lor, care, dacă e bună sau rea, nu privesce cestiunea aceasta. A doua afirmațiune este, că deputații transilvăneni prin proiectul de față ar cere nescari privilegie speciale pentru părțile transilvănene, să'mi credeți, că nime nu are asemenea idei față cu acest proiect. Nu numai deputații ardeleni, dar toți sûntem datori a pretinde ca în țara întreagă, prin urmare și în Transilvania, acea ce se face să fie emanațiunea desvoltării istorice, deci fiind desvoltarea istorică din Transilvania deosebită de cea din Ungaria, este lucru firesc ca și edificiul clădit pe această temelie să se deosebească în foarte multe privințe de cel din Ungaria.

Dealtmintrea s'a dis aici foarte bine, că de se va și pune în lucrare acest proiect de lege, acesta în foarte multe privințe cuprinde cu privire la părțile transilvane mai puțin decât ce este întrodus deja în celelalte părți ale imperiului S-tului Stefan.

Premițênd, că împărtășesc în mare parte părerile condeputatului Orbán Balázs, am să fac numai una observare la cuvêntarea lui și anume: Nu aflu de chiemare a legislațiunei ca să părtinească pe usurpatori și să sufere abusurile acestora și în viitoriu. Eu cred că nici dsa, care singur recunoasce că acel us pe care se pare a'l părtinì este abus, ca legislator, nu poate poftì să se susțină și mai departe, din contră trebue să poftească, ca să se facă odată dreptate și acelora, cari într'un lung șir de ani au suferit de inconvenințele acestei usurpațiuni.

Nu voiesc să'l urmez nici în importanta cestiune de colonisare, ci trebue să-i observ în privința colonisațiunei Secuilor, că aceasta nu va duce la scop nici dacă li s'ar da pământul drept proprietate prelângă rescumpĕrare în 30 de ani. El trebue să scie mai bine decât mine, că Secuiul nu poate trăì acolo unde nu sûnt lemne și apă și unde Secuiul colonisat nu poate venì în nemijlocită atingere cu cei de un soiu cu el. Și chiar aceasta este causa, că Secuiul mai bucuros emigrează în țară străină, căci acolo, preste munți, nu duce lipsă de lemne și de apă, și poate remânè în contact continuu cu neamurile sale.

Eu însumi am probat cu vre-o 20—25 familii secuesci, și am esperiat, că pe Secuiu nu'l poți ținè acolo, unde nu are neamuri în satul vecin.

Szabély Antal părtinesce propunerea lui Ugron Gábor, pentrucă aceasta nu impune statului nici cu un cruceriu mai multe spese de câte dă astădi pentru catastru, ear proprietarii ar economisa mult în spesele de mesurare. Diferența e numai acea, ca catastrul definitiv să se transpună în Transilvania acum când posesorii încă nu au pus în lucrare mesurările pentru comassare sau preste 10 ani, când proprietarii vor fi spesat deja pentru mesurări.

(Va urma).

Varietăți.

* (Dar preaînalt). Maiestatea Sa c. r. apostolică s'a îndurat prea grațios a dărui pe seama bisericei gr. or. din Mușin 200 fl. din prea înalta șatulă privată.

* (Necrolog). Vĕduva Emilia Iosif Popoviciu născută Popescu cu inima înfrântă de durere aduce la cunoscință în numele seu, al ficei sale Aurora și al întregei familii remase în doliu, ca iubitul și neuitatul ei soț, respective tată, frate, unchiu, cumnat și consangean *Iosif Popoviciu* advocat, asesor consistorial, deputat sinodal și congresual etc. a reposat în Domnul în 15 l. c. dimineața la 5 oare în etate de 36 ani, și în al cincilea an al căsătoriei sale fericite. Remășițele pământesci ale reposatului se vor depune spre odichna eternă după ritul oriental, dela locuința reposatului, strada șerpelui nrul 9 în 16 Iunie c. n. la 5 oare după ameadi prin prima reuniune de înmormêntare aradană „*Entreprise des pompes funèbres*“, în cimiteriul orășenesc. Fie'i țerîna ușoară și memoria binecuvêntată!

Arad în 3/15 Iunie 1880.

* (Denumire). Dl Nicolau Roman, preot gr. cat. din diecesa Blajului, este denumit de capelan militar classa II în reservă.

* (Comitatul Sibiiu). Comitetul central de alegere este conchemat pe mâne 25 Iunie n. spre a rectifica listele alegĕtorilor.

* (Postal). Postul de magistru postal din Roșia (comit. Albei înferioare) este de ocupat. Se recere o cauțiune de 100 fl. Emolumentele sûnt: 200 fl. salariu anual, apoi 40 fl. pausale de cancelarie și 414 fl. pausale pentru espedițiuni. Suplicile se adresează în termin de 3 săptĕmâni la direcțiunea postală din Sibiiu.

* (Concertul) care s'a dat în grădina lui Hermann în 12 Maiu în favorul reuniunei pentru înfrumsețarea Sibiiului a adus un venit curat de 158 fl. 86 cr.

* (Curs pentru limba maghiară) se va ținè și în acest an cu învĕțătorii nemaghiari în Losonz, Leva, Sarospatak, Arad, Baja, Peci, Steinamanger pentru cei din Ungaria și Bănat, apoi pentru ardeleni în Cluj și Cristur și pentru Sași în Sibiiu.

* (Programul), esamenelor publice, ce se vor ținè cu elevii și elevele dela scoala norm. capit. gr. or. din opidul Săliște în dilele de 25, 26 și 27 Iunie 1880 st. n.

a) Vineri, 25 Iunie, dela 7—9½ oare clasa I băeți învĕț. Elie Hociotă, dela 9½—12 oare clasa I băete învĕț. Ilarie B. Cupu, dela 2—4½ oare clasa II băete Demetrie Chirca, dela 4½—6½ oare clasa II băeți învĕț. Nicolau Ivan.

b) Sâmbătă, 26 Iunie, dela 8—12 oare clasa III băeți învĕț. Ioan S. Puntean, dela 2—5½ oare clasa III și IV băete învĕț. Ioan Popa diacon, dela 5½—6 Gimnastică învĕț. Ioan Popa diacon.

c) Duminecă, 27 Iunie, dela 9—12½ oare clasa IV băeți învĕț. dir. Mich. Stoica, dela 12½—1 oare esposiția lucrurilor de mână și revisiunea grădinei de pomi și legumi.

Săliște, 17/5 Iunie 1880.

Corpul învĕțătoresc.

* (Mulțămită publică). Cu ocasiunea ținerei esamenelor de vară la scoala noastră granițerească din Jina prea stimatul domn căpitan cesaro-regesc în pensiune Constantin Stezariu a binevoit precum totdeuna, așa și în anul acesta, a premia pre elevii cei mai diligenți cu suma de 5 fl. v. a. cari s'au și administrat amĕsurat dispositiunei prea stimat domnii Sale.

Pentru această faptă marinimoasă și altele multe ce le-a adus acest prea stimat domn spre binele și prosperarea scoalei noastre granițeresci de aici, cari dovedesc pre deplin viul interes de care e condusă inima nobilă a prea stimatului dn căpitan față cu comuna din a cărei sin 'și trage originea, eforia scolară îi esprimă cea mai cordială mulțămită publică.

Jina în 6 Iunie 1880.

Pentru eforia scolară.

Demetriu Panfiloiu m. p.,
președinte.

* (Mulțămită publică). Dela Chintelnic ni se scrie cu datul 26 Maiu următoarele: Subscrisul în numele comitetului parochial gr. or. din comuna bisericească Chintelnic protopopiatul Bistriței, pĕtruns fiind de simțul de recunoscință și profundă mulțămire, față cu stimatul nostru creștin drept credincios Michailă Babă și stimata și deamna sa soție Nastasie, ambii din Chintelnic, pentru unele fapte marinimoase și demne de imitat. Aceasta părechе de oameni credincioși bisericilor noastre parochiale, vĕdênd necesitatea procurărei „unui potir nou în locul celui vechiu“ spre marea noastră bucurie i am vĕdut cum în 25 Mai l, c. au scos dela posta din apropiere un Potir, disc și stea, toate de argint poleite cu aur în preț de 63 fl. 50 cr. care le-au procurat pe spesele domniilor sale chiar dela argintariul Oberbauer din Budapesta.

Deci subscrisul, neputând trece cu vederea zelul și bunăvoința acestui bărbat și muiere, ai bisericei noastre și pentru alte jertfe din anii trecuți, procurând în 1876 trei prapori frumoși în preț de 45 fl. eară în anul 1878 au ridicat o cruce cu restignirea domnului în cintirimul bisericei foarte frumoasă, în preț de 25 fl. — dar în specie pentru fapta aceasta mai sus spusă, 'mi țin de cea mai sfântă datorință a le esprima în public cea mai profundă mulțămire — dee ceriul ca astfel de credincioși să crească în biserica noastră, și să se îndemne și alți creștini a înpodobì biserica lui Christos.

Chintelnic în 26/5 1880.

În numele comitetului
David Rusu m. p.,
capelan.

* (Foc în Sighisoara). În noaptea din 6—7 Iinie s'a aprins un grajd în care a ars doi cai a oficiantelui comitatens, Somogyi, servitorul 'și-a pârlit capul și ars mênile, — pompierii curênd a pus stavilă focului oprinde lementul îngrozitor de toate părțile.

* (Transport de albine). După cum se scrie din Londra s'au transportat decurênd din Palestina prin Anglia spre Canada multe albine, cari fiind pachetate în lădițe, unde aveau aer, nutremênt și apă, au ajuns până în Anglia foarte sănĕtoase.

* (Emigrările) în America nu mai au sfârșit. Din comitatul Zemplin au migrat de e curênd eară și o mulțime de oameni. Apoi și din Germania au emigrat dela începutul anului curent până la începutul lunei lui Maiu peste 36,000 oameni.

* Află „Resboiul“ că locotenent-colonelul Dumitrescu care a fost trimis la Triest spre a lua în posesiune vaporul construit acolo pentru flotila română, la întoarcerea sa cu vasul în cestiune a fost oprit, din ordinul Porței, la trecerea Dardanelelor.

Acum guvernul român se află în tratări cu Turcia pentru a obținè desrobirea vaporului captiv. Turcul tot turcesce procedează!

* (Căi ferate). Din partea Austro-Ungariei sûnt trămiși la Bucuresci dl de Seres și dl Rona spre a mijlocì la guvernul românesc, ca să se clădească linea laterală Craiova-Dunăre spre a se putè efectuì prin aceasta junctiunea căilor ferate austro-ung. cu Orientul.

* (Gerul în Prusia) a cașunat pagube înfricoșate. Cu deosebire cartofii de toate soiurile sûnt totalmente nimiciți.

* (O căldură nesuferită) și nemai pomenită se dice, că domnesce acum în America. Oamenii nu se mai încumetă a eși pe afară, că arșita soarelui de loc îi omoară. Căldura s'a urcat până la 29° R.

* (Un somn adênc) a cuprins pe o fată tineră din Grambke lângă Bremen. Biata fată zace pe pat de 17 săptĕmâni și doarme dusă acum de 8 săptĕmâni mereu.

* (Mijlocul) cel mai bun contra racului este terpentinul din Chios sau din Cipru. Aceasta a constatat-o dl Ioan Clay, doctorul de chirurghie din spitalul regesc din Birmingham.

* (Un procuror defraudant) din Scotia anectându'și din banii publici 1000 de punți sterline a trecut în America.

* (Zidar de dame). Înaintea unei cafenele ședeau de vorbă, între nesce tineri doue frumușele, dar teribil de sulimenite; eacă trece un strengar, să opresce și:

— Mĕ iertați, doamnele mele, aveți trebuință de un zidar se vĕ dea tencuiala jos?..

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Academia Română

Ședința solemnă din 13 Aprilie 1880

Membri presenți: D-nii Alecsandri V., Caragiani I., Fontanin M. A., Hasdeu B. P., Laurian A. Treb, Maiorescu Titu, Chintescu N., Sion G., Babesiu V., Baritiu G., Ionescu N, Maniu V., Melchisedec P. S. S. episcop, Papadopolu-Calimah Alesan., Aurelian P. S., Bacaloglu Emanoil, Brandza D., Felics I., Chica I., Poni Petre, Ștefănescu Gr., Teclu N. și Vasici Paul.

Sub presidența A. S. R. Domnului.

Ședința se deshcide la 1 oară.

După cetirea apelului nominal, d. Hasdeu ca locoțiitor de secretar general cetesce procesul-verbal al sedinței de Vineri 11 Aprilie, care se aprobă.

D. Baritiu ca raportor, cetesce darea de seamă generală a comisiunei de premie alăturată pe lângă procesul-verbal de față.

D. Hasdeu cetesce procesul-verbal al ședinței de Joi, 10 Aprile, completat întru cât privesce decernerea premiilor.

A. S. R. Domnul bine-voesce a poclama premiate:

1. Cu premiul Heliade Rădulescu de 4,000 lei, cartea d-lui Hăsdeu: Cuvinte din bătrâni;

2. Cu premiul Năsturel Herescu de lei 4,000 cartea d-lui Sion: Dramatice.

3. Cu premiul Lazar de 5,000 lei, cartea d-lui doctor Brândză: Prodromul florei române.

D. Caragiani ca raportor cetesce darea de seamă a comisiunei pentru probele de traduceri din autorii clasici, conchiḑând la premiarea traducătorului sub litera *c* din Erodot și a traducătorului din Plutarc.

Desigilându-se plicurile indicate, A. S. R. Domnul bine-voesce a ploclama premiați:

1 Pe d. Dim. I. Ghica pentru traducerea cărței IV din Erodot;

2 Pe d. G. Georgescu pentru traducerea vieței lui Pelopida din Plutarc.

După grațioasa dorință a A. S. R. Domnului se urmează discuțiunea, întreruptă în ședința precedentă, asupra proiectului de ortografie.

Se cetesce § 4 din capitolul I, relativ la reduplicarea lui *s* în omonime: *masă* (la messo) și *masă* (la tablă) *casă* (la caisse) și *casă* [la maison], etc.

D. Chintescu ca membru al comisiunei ortografice declară, că nu ține la acest §, fiind gata a admite nereduplicarea generală a lui *s*.

D. Sion consecuent cu cele ḑise în ședința precedentă ḑice, că duplicarea lui *s* se vede nevoit a o suține în tocmai în interesul fonetismului. Să ne aducem aminte că, mai toți scim câte o limbă streină, și mai mult sau mai puțin fără de voe, ne vedem influentați în esercițiul pronunciărei. De aceea vḑându-ne deprinși a pronuncia pe *s* ca *z* când vine între două vocale, [pr.. *posițiunea, cas plausibile* s. c. l.] trebue să facem o distincțiune când vom scrie *posibil, pas* și altele.

D. Fontanin arată, că una din moștenirile cele mai frumoase, care a rămas de la Romani, numai Românilor și Spanionilor, este conservarea pură a lui *s* între vocale, devenit *z* la cei-alți neo-latini. După cum noi ḑicem *casă* sau *nasul*, tot așa suntem îndreptățiți a pronuncia *rosă, nasal* etc,, ear nu *roză* sau *nazal*.

După ce d. Ionescu combate redacțiunea proiectului și d. Babesiu o susține, închiḑându-se discuțiunea, se pune la vot amendamentul propus de d-nii Alesandri, Papadopol Calimah și Caragiani: „In cuvintele unde se pronunciă *s* să se scrie cu *s*; unde *z* să se scrie cu *z*“,—și se respinge.

Se pune la vot si se primesce § 4.

Se cetesce § 5 privitor la litera *x*.

D. Laurian nu înțelege pentru ce proiectul ortografic menționează luarea literei *x* din vechiul alfabet campan. Trecênd la fond, d-sa observă că, din cele două alineaturi ale §-lui, alineatul al doilea lăsând facultativă scrierea cu *x* sau scrierea cu *s* este de prisos și chiar contradictor alineatul ântâiu, unde se prescrie ca obligătoare scrierea cu *x*.

D. Babesiu respunde la aceasta că primul alineat se referă la cuvinte de tot străine, ear alineatul al doilea are în vedere pe cele deja vulgarisate la noi.

D. Maiorescu, pe basa operii lui Cossen demonstră originea campană, ear greacă, a latinului *x*, adăugênd tot deo-dată, că acest punct putea fi lăsat afară din discuțiune, de vreme ce se votează ortografia, ear nu istoria ortografiei.

D. Hasdeu arată, că din cele două alineaturi ale §, primul prevede numai pe *x* din cuvintele grece, care s'a conservat tot deauna la Români ca *x* și nu este nici o rațiune de a'l preface în *s*; eară în alineatul al doilea se prevede numai cuvintele de origine latină.

In vorbele moștenite de la Romani, noi prefacem regulat pe *x* în *s*; în neologisme însе, luate de curênd din limbile surori seau din latinitatea clasică, *x* poate să se conserve, de ori-ce asemenea cuvinte rămân pentru noi străine, de și romanice, sau poate se treacă în *s* prin analogiă cu cuvintele latine cele moștenite de unde resultă, că în acest cas este bine a lăsa o latitudine facultativă.

Închiḑênduse discusiunea, se pune la vot și se primesce § 5.

Se cetesce § 1 din capitolul II, privitoriu la litera *j*.

D. Laurian desaprobă procederea comisiunei de a esprima valorea fonică a lui *j* prin litera cirilică ж, care e urîtă, avênd forma racului. D-sa insistă apoi asupra insuficienței § așa cum este redactat, fiindcă nu prevede casurile, când trebue să se întrebuințeze *j*. În unele localități, Românii pronunță *giur* în loc de *jur*, în altele *jinere* în loc de *ginere*: cum dar va trebui să scriem noi aceste cuvinte?

D. Ionescu rĕspunde, că desbaterea urmează asupra modului de a scrie, ear nu asupra modului de a pronunța.

Punêndu-se la vot, se primesce § 1.

Ședința se ridică la 5 oare p. m.

Președinte, Carol.

p. Secretariu-general B. P. Hasdeu.

Îndreptare. In concursul pentru întregirea parochiei Heghig, publicat în Nrii 65, 66 și 67 a remas afară dintre emolumentele parochiale: *f)* lemne de foc 40 cară. Cea ce prin aceasta se îndreaptă.

Economic.

Sibiiu 18 Iunie n. Pro hectolitră: Grâu 7.90—8.90; grâu săcărej fl. 6.40—7.40; săcară fl. 5.20—5.60; Orz fl. 4.40—4.80; Ovĕs fl. 3.70—4.10 Cucuruz fl. 4.60—5; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 2.40—2.60; Semênță de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 7—8 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21. Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15; Cânepă pro 50 chilo fl. 16-18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —44— cr.; Carne de viței 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaș, 17 Iunie n. Pro hectolitră: Grâu 8.—9; Grâu săcăreț fl. 5.75—6.20; Săcară fl. 5.40--5.80; Ovĕs fl. 3.80--4; Cucuruz fl. fl. 4.50—4.70; Sĕmênță de cânepă fl. ---; Fasole fl. 6.50.—7; mazere fl. —.—; Cartofi fl. 2.75--3.; Fên fl. 2.20—2.50; cel vechiu; cel nou fl. —.--; Cânepă fl. ———; Slănină pro 100 chilo: fl. ———; Unsoare de porc fl. 70——; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. 11½; carne de vită pro chilo 44 cr. carne de porc 44— cr. carne de viței 44—50. cr. carne de miel (intreg) fl. ———; oauĕ 6 de 10 cr. Târgul de adi deși timpul fu urât totuși a fost bine cercetat, prețurile bucatelor însĕ n'au scădut.

Brașov, 18 Iunie n. Pro hectolitră Grâu fl. 8.--9.60; Grâu săcăreț fl. 5.50; Săcară fl. 5.80—6; Orz fl. 4.70—5.30; Ovĕs fl. 3.30—3.40; Cucuruz fl. 5.30; Mălaiu fl 6.80; Mazere fl. 7.60; Linte fl. 8.70; Fasole fl. 6.90; Sĕmânță de in fl. 10.30 Sĕmênță de cânepă fl. 6.30— Cartofi fl. 1.90 pro chilo: carne de vită 48 cr. carne de porc 52 cr.; carne de berbece 32 cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 35; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Bursa de Viena și Pesta
din 17 Iunie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	111.—	111.10
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	84.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	101.50	101.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	88.50	88.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	127.50	127.75
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	95.25	95.50
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	94.—
Obligațiuni urbariale temeșiane	93.50	93.50
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	93.—
Obligațiuni urbariale transilvane	95.—	94.25
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.20	93.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.35	73.70
Datorie de stat în argint	74.—	73.95
Renta de aur austriacă	89.65	89.50
Sorți de stat dela 1860	134.50	132.50
Acțiuni de bancă austro-ung.	833.—	834.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	283.60	284.60
Acțiuni de credit austr.	268.—	275.—
Sorți ungaresci cu premii	—.—	113.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.52	5.54
Napoleon	9.31	9.31
100 marce nemțesci	57.45	57.55
London (pe poliță de trei luni)	117.05	117.15

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 4 Aug. și 4 Sept. imob. rĕmasului după Pavel Macskasi în Oșorhei; în 1 Iulie imob. lui Ioan Papp în Cluj (trib); în 8 Iulie și 8 Aug. imob. lui Ioan Ciora în Veștem (trib. Sibiiu); în 2 Iulie imob lui George Miheț în Brad (judec. cerc. Baia de Criș); în 26 Iunie și 26 Iulie imob. lui Martin Henning în Jidvei; în 24 Iulie imob. lui Teodor Deoca în Chessler (judec. cerc. Hususĕu); în 14 Iulie și 17 Aug. imob. lui Leopold Edényi în Boarta (judec. cerc. Mediaș); în 24 Iulie și 24 Aug. imob. lui Friederic Sporer în Sighișoara (judec. cerc.); în 13 Iulie și 13 Aug. imob. lui Iosif Gross în Petroșeni (judec. cerc. Hațeg); în 28 Iunie depositul de mărturi și mobilele lui Petru Filczus în Cicsereda (trib.); în 6 Iulie și 5 Aug. imob. lui Francisc Nagy în Seplac; în 28 Iunie și 28 Iulie imob. lui Ipatrie Burdulean și soți în Iadul-mare (judec. cerc. Teaca); în 3 Iulie și 3 Aug. imob. lui Iosif și George Borza în Abrud (judec. cerc.); în 6 Iulie și 13 Aug. imob. lui Iosif Miske în Șalcău (judec. cerc. Mediaș).

Nr. 4. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan lângă bĕtrânul neputincios Ioachim Marcu în parochia de cl. III din Tĕu ppresbiteratul Mercurii, în urma cererei parochului și a dechiarațiunei și decisiunei sinodului parochial respectiv, ținut în anul 1879 și a părintescei încuviințări, din partea prea venerabilului consistoriu archidiecesan la 3 Aprilie 1880 Nr. 1235, se escrie prin aceasta concurs cu termin de 4 săptĕmâni dela prima publicare a acestui concurs.

Emolumentele împreunate cu mai sus amintitul post de capelan sûnt a treia parte din toate venitele parochiale în sumă de 200 fl. v. a.

Concurenții au a'și trimite suplicele lor instruate conform „statutului organic“ o. d. adm. ppresbiteral Ioan Droc în Mercurea, dintre cari, cei cu pregătire mai mare vor fi preferiți la alegere.

Tĕu, 27 Maiu 1880 c. v.

Comitetul parochial

Ioachim Marcu m. p.,
președinte

În conțelegere cu comitetul protoprebiteral.

Oficiul protopresbiteral tractual:

I. Droc m. p.,
adm. protop.

Nr. 151. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante Boiu de clasa a treia protopresbiteratul Geoagiului I se escrie în urma înaltei încuviințări consistoriale din 18 Martie a. c. Nr. 1075. B. concurs a doua oară, cu termin de 4 săptĕmâni dela ântâia publicare.

Emolumentele sûnt:

4 jugere pământ arătoriu, dela 110 familii câte o mĕsură mare de cucuruz sfêrmat, și stola usuată, care toate computate în bani dau laolaltă un venit anual de 212 fl. 60 cr. v. a.

Concursele instruite în sensul prescriselor statutului organic și a regulamentului provisor din 1873 sûnt a se adresa la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Hondol, 3 Iunie 1880.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresb. al Geoagiuilui I.

Vasilie Pipoș m. p.
protopresbiter.

UMRATH & COMP. în BUBNA lângă PRAGA,

fabrică de mașini agricole,

se recomândă prin specialitățile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet ușor** mare **productivitate** și **treerat curat** a

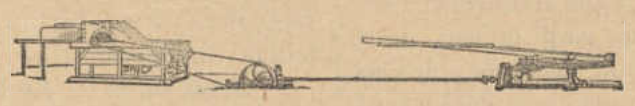

mașinilor de treerat cu brațe și cu vêrtej

pentru 1 până 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât și **stabile,** premiate cu ântâiul premiu la esposiția agronomică din acest an în Praga. Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, mașini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile țĕrei grătuite și franco. [42] 1

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 69. Sibiiu, Sâmbătă 14 Iunie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă
la
„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1880 (al 3-lea cuartal) cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire prin asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfîrșesce cu ultima Iunie 1880 a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârdia cu espedarea foiei *). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, sĕ nu întârdie, pentru ca editura sĕ se poată orienta cu tiparіul esemplarelor.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

*) O înlesnire foarte mare în espediție se face prin lipirea unei fășii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 13 Iunie.

Luni va fi a șeptea aniversare a doliului după moartea Marelui Andreiu Șaguna. Obiceiul, ne prescris, dar urmat în multe părți locuite de creștini de ai nostri, ar fi împlinit. Jelea, după același obiceiu, ar fi cu ḑiua de Luni, terminată.

Obiceiul și forma sûnt de multe ori goale de simburele lor de simțemêntul, care ar avè sĕ le umplă, dar simțemêntul de altă parte în cele mai multe casuri produce și obiceiul și forma.

După obiceiu și formă, Luni am sta mai pre urmă la mormêntul aceluia, care ne-a lăsat mii de mii de suveniri plăcute, dintre care și cea mai de pe urmă, chiar și unică fiind, ne încălḑesce inima de ajuns, ca lacrimile sĕ pornească șiroaie pe amêndoi obrazii la vale, testând, că simțim perderea, ce am îndurat și scim aprețuì ce comoară bogată este pe veci și pururea acoperită cu peatra deasupra morméntului. După obiceiu și formă; căci cine va fi în stare sĕ înfrêneze inimile adevĕraților fii sufletesci ai reposatului Părinte sĕ nu meargă și de acì încolo sĕ înalțe o rugăciune către ceriu și sĕ depună o lacrimă și o cunună pe morméntul, care ascunde unicul meteor național, ce a luminat în lunga noapte de seculi deasupra capetelor noastre, ca sĕ vedem și noi lumea și lumea sĕ ne vadă și sĕ nu ne mai ignoreze. Sĕ nu gândească nimenea, că nu sûntem destul de calmi, când vorbim de momentul, ce ne revoacă în memorie acel pătrariu de secul, în care Românii din Transilvania și Ungaria au avut și ei serbătorile, în care și-au serbat reînvierea națională și bisericească. Provocăm pre ori și care sĕ asemene trecutul dinainte, și timpul după acel pătrariu de secul, și va afla, că faptele din acesta sûnt cu mult și cu mult mai strigătoare; ele ne dovedesc că vorbim despre un timp ilustru cu gură prea domoală.

Încheind așa dară Luni acel timp, în care în tot anul la ḑiua morții marelui reposat ne aduceam aminte unii, ne duceam și la mormênt alții, ca sĕ dăm tributul inimei noastre reposatului de cea mai pie memorie, sĕ rugăm pre Dḑeul viilor și morților, sĕ păstreze spiritul lucrărilor reposatului deapururea în poporul nostru.

Despărțindu-ne cu astfeliu de rugăciune de morméntul cel atât de prețios pentru toți sĕ depunem pre dênsul și repețitul vot: că ne vom da toate silințele ca în viitoriu sĕ umblăm pe cărările, care ni le a însemnat prin ostenelele sale până a fost în viață și pre care le a eternisat prin așeḑămintele, ce le-a creat și ni le-a lăsat drept moștenire în mărețele și epocalele sale opuri și în bogatele mijloace, prin care sĕ ni se înlesnească păstrarea și folosirea așeḑămintelor ficsate în opurile sale.

Votul nostru însĕ sĕ fie mai pre sus de ori ce obiceiu și formă. Votul nostru sĕ fie însoțit de cea mai energică, nestrămutată voință, că dacă am negles ceva până acum, sĕ îndeplinim, și din ceea ce ne a remas pe viitoriu de împlinit sĕ nu negligem, ci precum dênsul a fost creștin, Român și patriot în cel mai riguros și sublim înțeles al cuvêntului și noi se remânem creștini, Români și patrioți adevĕrați.

Spiritul lui va plana atunci pururea deasupra noastră și cu „dulci și blânde șoapte“ ne va ḑice din sferele înalte în care se află: „Din faptele voastre vĕ recunosc, că sûnteți adevĕrații mei fii sufletesci!“

Și planând astfel spiritul lui deasupra noastră, încuragiându-ne cu astfeliu de inspirațiuni nu vom avè a ne teme de năvălirile, ce s'au pornit de un timp încoace asupra noastră, de năvălirile, care vor sĕ smintească pre creștinii nostri în credința lor strămbună, de năvălirile, care se încearcă a ne înstrăina de naționalitatea noastră și de acele, care vor sĕ turbure în noi probatul simț patriotic.

Fie așa dar ca ḑiua, în care vom celebra cea din urmă solemnitate de jale la ḑiua morții Marelui archiereu și bărbat al națiunei și de stat sĕ fie ḑiua, în carea sĕ se reînnoiască asupra noastră binecuvêntarea părintească însuflețitoare la fapte, prin care un popor reînviat de dênsul sĕ prospereze acum și în generațiunile viitoare, și precum astăḑi și în viitoriu deapururea, din generațiune în generațiune, sĕ fie binecuvêntată pomenirea regeneratorului nostru!

Revista politică.

Sibiiu, în 13 Iunie.

Abia s'au închis porțile dietei unguresci și se și fac pregătiri pentru deschiderea delegațiunilor. Marți în 10/12 Iunie a avut loc în Viena sub presidiul Maj. Sale un consiliu de ministri, care a desbătut asupra bugetului comun și asupra terminului, când sĕ se conchieme delegațiunile. Mai multe ḑiare susțin, că sesiunea delegațiunilor se va începe în jumĕtatea cea din urmă a lunei lui August în Budapesta.

Cestiunea Arab-Tabiei este resolvată, după cum indicasem în nrul trecut.

In Bucuresci, ḑice „D. Ztg.“ sûnt nemulțămiți cu resolverea aceasta, de oare-ce însĕ Rusia în interesul clientei sale (Bulgaria), nu s'a mulțămit cu alte propuneri, vor trebuì, bine reu, sĕ se acomodeze și cei din Bucuresci, pentru ca sĕ aibă odată o granță definitivă între Bulgaria și Dobrogea. La România vine Arab-Tabia proprie și întărîturile de pe înălțimile Dejumen-Tabiassi și Ielianli-Tabiassi; la Bulgaria remâne partea sudostică a Silistriei cu fortul Ordu-Tabiassi. Fiindcă acest din urmă domineză Dunărea, podul dela Călărași la Silistria este imposibil. În România cred oamenii în eventualitatea unei ciocniri cu vecinul bulgar (Dacă Europa preparează ciocnirea! Red.).

Concentrațiunei de trupe în Dobrogea urmeaza alta la Bucuresci. La Crivani se construesce un lagĕr de 20,000. — Ministrul president Brătianu se află la Sinaia, la Domnitoriul.

Conferența dela Berlin e aproape de sfîrșit, se ḑice din unele părți. Comisiunea delegaților s'a unit asupra granței în Epir și Tesalia. La 25 l. c. ambasadorii se vor întrunì, sĕ aprobeze granța cea nouă și se subscrie protocolul. Ce va ḑice Poarta? ce vor ḑice Albanezii? Vom vedè după aceasta. Agitațiunea între cești din urmă este earăși în crescere.

Dela Scutari se telegrafează, că acolo s'a întrunit comitetul ligei în Eski-Sarai. Acestuia au descoperit delegății trimiși la Dulcigno, că poporațiunea crestină, ca și cea mahomedană din Dulcigno este

---

FOIȚA.

Din memoriile lui I. Heliade R.

Georgiu-Lazar

(3 Urmare).

Elevii lui Lazar deteră învederate probe de zel și de capacitate. Eforia scoalelor începu a provedè spre a înmulți catedrele românesci și spre aceasta sĕ trimită câțiva juni în Europa spre a se instruì mai bine. Se aleseră părintele Euphrosyn Poteca [1]) I. Pandeli, C. Moroiu, al patrulea, eram sĕ fiu eu, ci îmi luà locul S. Marcovici, și remăseiu tocmai la timpul mesei pe din afară. Eram trist, și mai vêrtos că mĕ credeam ca tot omul, că nimeni nu era așa ca mine, mai vêrtos pentrucă sciam a face și la versuri. Nu trecu mult și'mi mai trecu întristarea, mĕ mai consolaiu, pentru că mĕ aleseră tare și mare dascăl (ci eu ḑiceam profesor), de ajutoriu lui Lazar la aritmetică și geometrie cu 100 lei pe lună. Mĕ consolaiu, veḑi bine, când vĕḑui, că pe fie-care lună aveam sĕ am câte un capital ce îmi imaginam a mi'l face încelând la epitropi și făcêndu-le carte câte două rubiele una.

Nu mult după aceasta eforia mai așeḑà în scoala română alte două catedre, una de limba latină, și alta de cea franceză. Pentru amêndouĕ fu numit profesor reposatul Erdeli. Acesta, își începu lecțiele, și în oarele sale de recreație traduse în românesce pe Avarul dela Moliére, și pe Pompeiu dela Corneille, pentru junii Români ce se întreceau și ei sĕ facă teatru românesc pe când Grecii representau pe Agamemnon, Achille, Polyxene, moartea lui Cesar etc.

Lazar ajunsese cu filosofia în Metafisică, și fiind că avea și altă lecție de Trignometrie, clasa de logică remăsese vacantă. Ca sĕ poată ajunge și la alți juni, ce veniră mai în urmă spre a asculta logica, fu însărcinat și cu această clasă tot Erdeli. Acesta traduse logica lui Condillac și o predete elevilor sei.

Aceasta supĕrà pe Lazar, căci se confunda sistemele: se simția nevoit sau el de a abandona pe Kant sau Erdeli pe Condillac. Lazar cu toate că cunoscea bine limba franceză, — căci trăise mult între Francezi în armata lui Napoleon, care îl admirà adesea dinpreună cu Francezii lui, — însĕ despre filosefia acestora, ḑicea, că se cuvine sĕ'și scoață căciula (espresie a lui) înaintea celei germane, și prin urmare pe Condillac, cu tot metodul lui analitic nu îl avea de un ce mare în filosofia secolului nostru.

Acea logică însĕ 'și-a dat fructele ei: căci elevii vechi o copiară, mai vĕḑură și alte căi, și se duseră se o asculte ca auditori de curiositate. Comparația ce avură ocasie de a face între doi filosofi, îi îmboldì peste curênd a se duce ca auḑitori în domnirea lui Sutzu, când se împliniseră bine scoalele elenice sub direcția reposatului Vardalach. Acesta pe lângă lecțiile de literatură înaltă cu analisa poeților elenici făcu un curs de Retorică și de filosofie nouă (Ideologia lui Tracy).

Iatropol mai dinainte încă făcuse acest curs de Ideologie, cum și de matematicile lui Lacroix.

Canella începuse cursul de Matematice traducênd în grecesce pe Francoeur, dă lecțiuni asemenea de geologie și de istorie naturală.

Genadiu, dând lecțiuni în analisa Oratiunilor lui Demostene, Pentru Coroană și Phylippicele, făcu și un curs splendid de istoria universală.

Trei filosofi se auḑiau în anii aceia pe catedrele capitalei: Kant, Condillac și Tracy, și trei matematici: Volf, Lacroix și Francoeur. Clasele de Retorică și litaratură înaltă aveau peste cinci-ḑeci de scolari, deja filosofisați.

Scoalele cu adevĕrat, afară de a lui Lazar, nu erau pe atunci patriotice sau naționale; prin dreapta judecată însĕ a profesorilor de atunci greci, de

[1]) Euphrosyn Poteca, mai înainte de a fi trimis în universitatea dela Pisa, fusese profesor în scoala elenică de începĕtori și apoi în sântul Savva pe lângă Lazar de geografie. Vom vorbì airea mai mult despre acest bărbat.

contra cesiunei ce are a se face cu dênsa Muntenegrului, că este gata a se lupta contra puterei și se roagă de ajutoriu. Deci s'a hotărît în unanimitate a se trimite la Dulcigno 3000 feciori, trupe de munte. Și Hodo-beg avea se plece în 11/23 l. c. la Dulcigno, pentru ca sĕ conducă lucrările de fortificațiune. La triburile din Vilaietul Prizrendului s'au dus alți trimiși cari se întrevină pentru a li se da ajutoriu barbaților apți de luptă. Se vede că ofensiva contra Muntenegrului va pornì dela Tusi.

Poarta joacă o diplomație ciudată. Ea nu se opune puterilor întrunite în conferența dela Berlin. Ea telegrafează însĕ ca respuns Albanezilor îngrigiați, că conferența are sĕ'i sfășie în hatîrul Greciei, că dênsa (Poarta) oficial nu poate împedeca tăierea unei părți din Albania, însĕ ligei — și aici vine curiositatea din rostul Porții — i stă în voie a'și apĕra teritoriul. Veisil-beg anunță dela Prevesa, că Toscii vor apĕra contra Grecilor Ianina și teritoriul mărginaș. În ḑiua de Rosalii a fost la Sem o ciocnire între păstori muntenegreni și albanezi.

Generalul Cialdini este earăși denumit ambasador la Paris. Denumirea aceasta a tăcut sensațiune. Însĕși foile ministeriale sûnt surprinse de denumirea aceasta; cu toate aceste „Opinione“ susține, că este foarte plăcută lui Grèvy și lui Gambetta. — Gambetta a raportat în ḑilele aceste un succes oratoric estraordinariu, apărând amnestia generală pentru toți condamnații politici dela 1870—1871.

Italia tot mai speră că Europa i va da un mandat în peninsula balcanică.

Cestiunea agrară în dieta Ungariei.

Ședința dela 5 Iunie nou.

(Urmare).

Adolf Zay: Motivarea detaiată, de care s'a împărtășit proiectul din partea referentului și a comisiunei juridice, me dispensează de a vorbì și eu mai pe larg în meritul cestiunei, deci me voiu silì a fi scurt. Necesitatea urgentă de o procedură mai corespundĕtoare pentru regularea posessiunei în Transilvania se dovedesce mai eclatant prin datele ce se cuprind în espunerea de motive a ministrului de justiție, din care se vede, că în 10 ani de ḑile s'au efectuit numai 94 comassări și 88 de regulări împreunate cu comassări.

Acesta e un numer atât de neînsemnat față cu 2,500 comune încât este de ajuns ca sĕ ne convingem că procedura de până acum și organele funcționătoare nu 'și-au împlinit chiămarea. Proiectul guvernului voiesce sĕ corespundă acestei necesități cu cea mai sinceră bunăvoință, însĕ după părerea mea nu 'i-a succes pe deplin, pentrucă proiectul lui este un schelet foarte sec și nu conține toate dispositiunile puse în perspectivă prin §. 80 din art. 53 ex 1871. Dar cu mult mai bine 'și-a împlinit chiemarea comisiunea juridică, al cărei operat se află înaintea noastră, noi sûntem datori cu mare mulțămită și recunoscință membrilor, dar mai cu samă referentului acestei comisiuni pentru zelul cel mare și cunoscințele de specialitate ce le-a desvoltat întru lucrarea acestui proiect, căci după părerea mea testul comisiunei corespunde pe deplin scopului.

Comisiunea juridică cuprinde într'un întreg organic toate dispositiunile ce se referesc la cestiune. Regulează lucrările pregătitoare, procedura meritoriă, esecuțiunea și remediele de drept și pe aceste din urmă într'un mod foarte liberal.

Eu afară de acestea me voiu provoca numai la unele dispositiuni speciale, care lipsiau din proiectul guvernului și anume că în viitoriu procedura de regulare a posessiunei nu se va începe într'un mod ofensiv prin acțiune ci prin rugare într'un mod mai conciliant care eschide ori ce inimiciție și gelosie. Aceasta mesură se pare a fi neînsemnată, eu însĕ sûnt convins, că prin aceasta procedere mai domoală se vor delătura foarte multe greutăți.

Altă dispositiune foarte corespundĕtoare este întroducerea comassării parțiale. Domnul deputat George Pop a ḑis că situațiunea topografică a Transilvaniei nu este prea acomodată pentru comassare și în genere pentru regularea urbarială. Temerile dsale poate că dispăreau, dacă reflecta la §. 24 din testul comisiunei, prin care se concede și comassarea parțială și la §. 7, prin care unele locuri sterile și preste tot locurile, cari nu merită a fi cultivate și nu se pot pune într'o paralelă cu pămênturile roditoare, se scot de sub regulare. Este mai departe o dispositiune foarte corespundĕtoare că în viitoriu ingineriul mesurătoriu se va potè trage în cercetare disciplinară, căci esperiența ne a aretat, că în Transilvania inginerii încheiau contract, se întroduceau după toate formele în teritoriul de mesurat și după ce primiau antecipațiunea se duceau acasă cu banii fără așì fi făcut datorința.

Inainte de a'mi încheia discursul vreau sĕ atrag atențiunea casei la doue împregiurări: ceadintâiu este — și cu aceasta me adresez către dl ministru de justiție — că și până acum nu numai defectele procedurei au fost causa, de în Transilvania s'au efectuit atât de puține regulări de posessiune, ci în mare parte causa a fost numĕrul necorespundĕtor al organelor procedătoare și în parte necualificațiunea acestor organe. Mai adaugă apoi, că judecătorii esmiși încă au căḑut sub faimoasa sistemă intercalară și astfeliu a fost posibil ca în Sibiiu sĕ stagneze causele urbariale trei ani de ḑile, căci în anul prim referentul respectiv n'a lucrat, pentru că era morbos, în anul al doilea n'a lucrat, pentru că căpetase concediu din causa morbului, ear în anul al treilea nu s'a lucrat nimic, pentru că postul judelui pensionat, după sistema intercalară nu s'a întregit. Potem noi face deci cele mai bune legi, dacă dl ministru va urma și în viitoriu sistema de până acum, ele vor remânè numai pe hărtie. Dl ministru sĕ se îngrigească ca pentru punerea în lucrare a acestei legi sĕ aplice judecători cualificați și în numĕr corespundĕtor.

A doua observare am sĕ o fac contra domnului deputat Ugron Gábor. Dsa negresit din cele mai bune intențiuni pentru locuitorii din fundul regiu doresce ca proporționarea posessiunei de pre acel teritoriu sĕ nu remână în suspenso. Dacă dsa cetea cu mai multă atențiune §. 37 din proiect, negresit că nu avea aceste nedumeriri, pentru că în acel §. nu este vorba de suspendare, dar sĕ nu se teamă, căci pentru aceasta referințele economice și de posessiune, de cari a amintit dsa, nu vor remânè neregulate, căci le vor regula aceia, a căror proprietate sûnt. Dacă va mai avè lipsă de deslușiri i le voi da atunci, când se va desbate §. 37.

Dl deputat însĕ — și în această privință calcă pe urmele vecinului seu, a dlui deputat Parteniu Cosma, — s'a provocat la împregiurarea, că §. 82 din art. 53 ex 1871 nu s'a înactivat. Sûnt convins, că dacă dl deputat ar cunoasce cestiunea, despre care a vorbit, ar fi vorbit într'alt sens despre dênsa. Scie dl deputat despre ce este vorba în §. 82 din art. 53 ex 1871? Este vorba de o faptă a justiției de cabinet și eu așa cred că dl deputat nu este prea mare amic al justiției de cabinet.

Paragraful 82 adecă, o cestiune, care se ține curat de sfera de activitate a judecătoriului, anumit cestiunea curat juridică, dacă anumite teritorie sûnt sau nu de natură urbarială? care o decisese judecătoriile deja în două instanțe, o sustrase în instanța a treia dela judecătorii, și așa legislativa s'a amestecat în afacerile justiției și a comis cum am ḑis o faptă de justițic de cabinet fără părechiă. Me încred în liberalismul stimabilului meu amic, că nu va spriginì pe nime în asemenea fapte de arbitriu și spoliațiune de drept. Dar se poate că zelului prea mare al dlui deputat 'i lipsesce și substratul, pentrucă sûb pressiunea nedreptului §. acele referințe s'au regulat prin împăciuiri; fostii proprietari s'au împăcat cu fostii iobagi, așa că cel puțin pentru Săliște și Talmaciu o regulare ulterioară nu mai are nici un substrat.

După acestea declar că primesc proiectul comisiunei juridice de basă la desbaterea specială și nu pot spriginì propunerea de amênare a dlui deputat Parteniu Cosma, dar primesc proiectul de resolutiune al dlui deputat conte Lonyay. (Aprobări).

Contele Bánffy Béla se vede îndemnat a lua cuvêntul numai din motivul, că deputatul George Pop au vorbit de „deputați ardeleni.“ Noi, ḑice oratorul, sûntem deputați aleși în Transilvania, dar sûntem deputați și ai Ungariei, ca ori și care deputat din Ungaria. (Aprobări vii). Noi nu avem interese speciale contrare intereselor Ungariei, pentrucă nu e un interes special, ci un interes pentru țeara întreagă, dacă într'o parte a țerei se regulează referințele și dacă se înlesnesce regularea. (Aprobări generale).

Și ce cerem noi? Doară ceva deosebit? Estinderea posessiunei? Despoiarea altora de proprietatea lor? Nu, noi cerem numai simplificarea și accelerarea procedurei și înlesnirea regulărei. Acela cari nu au interes la aceasta — nu vreau sĕ numer și pe dl deputat (Pop) între dênșii — pot sĕ aibă scopuri laterale. Interesul nostru însĕ cere regularea. (Aprobări).

Ministrul president Tisza Kálmán cere mai întâiu sĕ se primească proiectul de lege, după aceasta întorcêndu-se contra deputatului Pop ḑice: Dl deputat s'a esprimat în această casă cu privire la limba maghiară: „nici aceasta nu e un lucru așa mare, nu o vom învĕța, vom ocolì legea“ (Dl George Pop clătină din cap). Aceste sûnt cuvintele proprii ale dlui Pop, după cum le-am cetit din notițele stenografice.

Cumcă legea, de care e vorba, n'a fost o lege de naționalități, aceasta s'a demonstrat pe timpul când s'a discutat; scopul ei a fost: a promova interesele locuitorilor nemaghiari, căci le va fi de folos a cunoasce limba oficială a statului. Dacă atunci s'au amintit unii scrupuli de naționalități — cu toate că eu nu'i țin de îndreptățiți — fiecare dintre domnii deputați a avut dreptul sĕ dea espresiune nedumeririlor sale față cu proiectul în curgerea discusiunei, dar dacă un deputat ḑice acum când legea e creată, în casa representativă, că vom ocolì legea, me rog de iertare, aceasta nu e permis nicăiri în lume. (Aprobări viue). Voiu sĕ amintesc numai un lucru și acesta e, că dacă respectivii nu vor învĕța limba maghiară, aceasta va fi în prima linie spre paguba lor. Aceia cari vor agita în direcțiunea aceasta, cari vor stărui ca sĕ se realiseze cuvintele „vom ocolì legea“, vor afla între toate împregiurările în Ungaria un guvern, care va paralisa stăruințele agitatorilor și va validita legea și preste capetele lor. (Aprobări viue. George Pop clatină din cap). Repet, am cetit însemnările stenografice din cuvênt în cuvênt.

Incât pentru proiectele de resolutiune voiesc a face unele reflecsiuni. Despre proiectul deputatului Parteniu Cosma nu voiu vorbì, pentru că acela întru cât cuprinde pre lângă propunerea de a se respinge proiectul de lege în desbatere și alte lucruri, aceste sûnt de natură juridică; despre aceste se vorbească alții. Vin la proiectul lui Ugron Gabor. Acesta cere ca lucrările pentru catastrul definitiv sĕ se aducă în legătură cu regularea proprietății și transpunêndu-se în Transilvania statul sĕ supoarte spesele de mesurare.

Sĕ me iertați, dar comassarea s'a facut în cea mai mare parte a țerei așa că spesele mesurării le au plătit privații, dar și natura lucrului cere ca nu statul ci privații se supoarte spesele de mesurare. Deci se me ierte dl deputat, dar dorința dsale ca statul sĕ plătească aceste spese, trece preste marginele sacrificielor ce le potem cere dela stat, deci vĕ rog se nu primiți proiectul de resolutiune al dlui Ugron.

Ministrul president nu se învoiesce nici cu propunerea lui Lonyay, ci cere, ca proiectul de lege în discusiune sĕ se primească cu delăturarea tuturor celorlalte propuneri.

George Pop ia cuvêntul în cestiune personală și pentru a rectifica sensul cuvintelor sale rĕu înțelese: Inainte de toate resping insinuațiunea că așì fi ḑis sĕ nu respectăm o lege sancțiunată. Eu prin dechiarațiunea mea am voit numai sĕ arĕt soartea acelor legi, care sûnt lipsite de basa morală. Dintr'altele dechiar că eu, care 'mi-am priceput și până acum datorințele mele patriotice și le am împlinit și fără de amerințările dlui ministru president, mi le voiu împlinì și în viitoriu și nu voiu da ocasiune dlui ministru president ca sĕ'și validiteze amerințările sale față cu mine pentru a'și câștiga prin aceasta nu sciu ce feliu de ovațiuni. (Aprobări vii în stânga estremă).

Bokross Elek nu primesce propunerea deputatului Parteniu Cosma, pentrucă chiar și în casul, când ar fi de lipsă sĕ se aducă o lege de procedură specială pentru comassările din Ungaria, aceea nu ar fi identică cu cea din Transilvania.

Incât pentru legea relativă la Săliște, Tălmaciu și Bran, aceea se ține de dreptul material și nu poate încape în cadrul procedurei. Dealtmintrea crede că nici nu prea este lipsă de ea, pentrucă în Tălmaciu și Săliște cestiunile de controversă s'au aplanat deja prin împăciuiri și crede că tot asemenea va urma și cu Branul. Lui Zay 'i reflectează că nu are drept când afirmă, că acolo s'a comis un act de justiție de cabinet. Legislațiunea din 1871 pentru acea a aflat de lipsă o lege specială pentru acele teritorie, pentrucă acestea au aparținut mai nainte comitatului Albei superioare și pe acel timp s'au desvoltat într'ênsele referințe urbariale, și chiar modificările în referințele de posessiune, cari au urmat sub dominațiunea săsească, au provocat necesitatea de a se face provisiune specială pentru aceste teritorie.

In privința rescumperării sesiunilor alodiale oratorul observă, că aceasta nu e numai o cestiune transilvană ci este generală, căci și în Ungaria se află referințe de această

---

ilustră momorie în istoria regenerației Greciei, prin lealitatea lor și recunoscința ce totdeuna arĕtau către hospitalitatea Românilor, ajunseră cosmopolite. [2]) Filosofia înfrățise oare cum pe elevii greci cu elevii români; căci Grecii începuseră a perde sau a abandona rugina pedantismului vechiu, ce necunoscênd sciințele credea de mare procopseală ablativii absoluți; farmecul frumtseței limbei elenice și fanatismul, ce putea acesta insufla celor ce se păsceau numai într'ênsa, începuse a se retrage și a face loc adevĕrului sciințelor. Profesorii greci spuneau neîncetat în clase, că Grecii sûnt datori recunoscință ambelor noastre țeri, căci aceste mai mult de un secol cu mari spese ținură scoale și profesori, spre cultura Grecilor, și spre întreținerea limbei lor străbune și a focului sacru de naționalitate, ce nu putea afla cămin în pămêntul Themistoclilor și Leoniḑilor. Platon era străin în Hellada și afla hospitalitate în casa Brâncovenilor. Românilor ear le ḑicea sĕ fie blânḑi, demni de părinții și străbunii lor generoși, și urmând începutului lui Lazar, sĕ caute a'și regenera naționalitatea. [3])

(Va urma).

[2]) Neophit Duca nu era așa: tipărind enciclopedia sa, dă un proiect către eforia scoalelor, spre a așeḑa scoale elenice prin toate satele, și învĕțând copii sătenilor această limbă, vor ajunge Românii peste o generație două a uita această limbă barbară, și a vorbì pe a lui Platon. Tipărì spre aceasta și cărți, înadins vocabular, dialoguri, în limba elenică antică.

[3]) Am audit odată pe Genadiu în clasă ḑicênd către elevii sei: „Copii! blăstemul meu vĕ las la câți vĕ veți face dascăli, bateți din toate puterile la Greci fanariotismul și la Români ciocoismul și fanariotismul și mai mult; căci acesta aci în ambele principate s'a încuibat, și aci va avè a da cele mai funeste resultate. Fanarul nu va mai fi în Constantinopole, ci în Bucuresci și în Iași. Aventurierii nostri Români — căci toată țeara din pĕcate își are aventurierii (τυχοδιωντοι) sei. Aventurierii vostri vor întrece odată pe fanarioți, căci sûnt pui de ciocoiași, crescuți în scoala fanariotă.“ Cand se liberă Grecia, nu se dete drept de cetățenie Fanarioților. La noi însĕ ajunseră a dirige opinia publică.

natură. Transilvania nu poftesce pentru sine lege specială în această privință.

Deputatului George Pop 'i reflectează, că chiar dênsul (adecă oratorul) a fost acela, care nu a fost mulțămit cu proiectul guvernului din causă că era prea scurt și dedea ministrului mână prea liberă, și a dorit ca procedura întreagă să se reguleze prin lege.

In fine, dice oratorul, dl Pop se miră foarte și află lucru suspițios, că eu la încheierea discursului meu am recomandat proiectul de lege bunăvoinței fraților nostri din Ungaria si la aceasta el esclamă cu durere, că dênsul nu are frați în această casă. Această respingere a frățietății eu nu o aduc în legătură cu naționalitătea, ci o restring numai la persoana dsale, pentrucă înaintea mea frații nostri de limbă română sûnt chiar așa frați cu noi ca și cei de limbă maghiară. (Aprobări în centru). După acestea recomând proiectul de lege spre primire.

Pauler Tivadar (ministru de justiție): Onorată Casă! Acel fapt simplu statistic, că de 6 ani de dile numai un percent al comunelor din Transilvania s'a bucurat de regularea posessiunei urbariale, acel fapt simplu a fost sau putea să fie de ajuns ca să atragă atențiunea guvernului asupra acelor referințe. Dar la aceasta s'au mai adaus în această privință reclamațiunile și plânsorile cercurilor celor mai competente, și dacă a mai potut să aibă cineva îndoieli despre urgența acestei legi, discursurile de adi 'l-au putut convinge despre contrariul.

Principiul ce 'l-a urmat guvernul aici, a fost acela ca să nu se facă schimbare în dreptul material, ci numai în dreptul formal și să se întroducă în procedură și în cestiunile ce stau în legătură cu ea astfeliu de înlesniri, cari să facă posibilă descurcarea acestei cestiuni atât de importante. Dacă guvernul la resolvirea acestor cestiuni a fost avisat în prima linie la svatul și cooperarea acelor bărbați, cari cunosc mai de aproape referințele Transilvaniei, acesta e un lucru prea natural; dar de altă parte a avut în vedere acele interese mari, cari din punct de vedere al țerei și al guvernului nu cunosc nici o deosebire între cetățenii statului, ci mesură pentru fie-care cu mesură egală, făcênd dreptate fiesce-căruia, fie el proprietariu mare, fie proprietariu mic.

Incât pentru părțile speciale a procedurei, guvernul prin proiectul seu original a voit să le facă pe calea ordinațiunilor ce le ar fi dat pe basa mandatului cerut dela dietă. Comisiunea juridică însă a dorit să le esecuteze cel puțin în parte în lege însași și eu me învoiesc pe deplin cu aceasta. Dar și acum s'au reservat pentru mandat unele părți foarte însemnate, și togma aceste ordinațiuni, cari se vor da în spiritul legei 'mi vor da ocasiune ca să satisfac dorințelor de a delătura unele defecte din procedură, cari s'au descoperit aici.

Ce privesce frecuența tribunalelor și a judecătorielor din Transilvania, am dispus, precât s'a putut între marginele inamovibilității judecătoresci, ca numerul acelora să se aducă într'o proporțiune dreaptă și încât prin procedura aceasta s'ar cere sporirea personalului judecătoresc — ceea ce eu cred — nu voiu întrelăsa a veni cu propuneri în această privință la bugetul procsim. Dealtmintrea stabilirea numerului judecătorilor și așa cade în competența legislativei și se va și face prin lege.

Aceste premise, de oarece lipsa urgentă a acestei legi e afară de toată îndoiala, de oarece principiul acestei legi după convingerea mea este, a face dreptate pentru fiecare fără diferență, de oarece defectele eventuale se pot corege și îndrepta la desbaterea specială, eu rog pe onorata Casă să binevoiască a primi proiectul de lege în genere de basă la desbaterea specială.

Inchidêndu-se desbaterea generală deputatul Ugron 'și retrage propunerea sa în favorul propunerei lui Lonyay. Presidiul punênd după aceasta la votare propunerile deputaților Parteniu Cosma și M. Lonyay, acestea cad amêndouĕ și se primesce proiectul de lege de basă la desbaterea specială.

(Va urma).

Anti-reflecsiuni.

Domnule Redactor! O aparență nesănĕtoasă pentru desvoltarea noastră bisericească-scolară pe a locurea este aceea,că cunoscêndu-se oare care scăderi păgubitoare în direcțiunea aceea și eșind aceste la lumină cu simpla intențiune de a chibzuì un mod spre îndreptarea și delăturarea lor, — ceice după chemarea și în consciința lor curată, ar trebuì să le recunoască ca astfel să nizuească a le îndrepta, — vin și simulând cel mai mare interes pentru causa poporului, mistifică adevĕrul, nevoind a recunoasce situațiunea în actualitatea sa și celor ce au cutezat, a o descoperì, le dau proforma prelegeri instructive, ca astfel să nu pătimească nimbul lor de pretinși apărĕtori ai causei poporului.

Un articol și nesce corespondențe particulare, apĕrute nu de mult în prețuitul d-voastre jurnal, referitoare la giustările Românilor din colțul Trei scaunelor, — care deși le recunoasce în toată goliciunea lor, tot Românul mai deștept și binesimțitor, ce este câtva în curent cu viața politică și bis. din părțile aceste, — se vede, că a gădilit într'un mod nu prea plăcut urechile dlor corespondenți din nrii 55 și 57 ai „Telegr. Rom.“ Nu voiu să abusez de ospitalitarea prea on. redacțiuni făcêndu'mi observările prea scrupudoase la reflecsiunile cuprinse în corespondențele din nrii citați, căci astfel s'ar deschide un teren de polemisare în coloanele jurnalelor noastre și am perde din vedere scopul principal ce'l au corespondențele ḑiaristice. Dară nici nu aveam de cuget, să lungesc discusiunea pe terenul acesta, dacă dnii corespondenți din acum numiții numeri, nu și-ar fi dat silința a espune într'un mod precât de optimistic, pe atât de necorect împregiurările din colțul Trei-scaonelor, interpretând pe de altă parte într'un mod sinistru intențiunea comunicărilor de aici, care dealtcum — în privința sorgintei lor — nu stau în strênsă legătură una cu alta. Avênd deci în vedere numai chiarificarea adevĕrului în materia de față și spre a declina însinuările nedrepte, făcute în lipsa de argumente mai puternice vĕ rog dle redactor să binevoiți a da loc numai în general, următoarelor anti-reflecsiuni.

Mai ântâiu dl adm. ppesc I. M. și apoi un pretins „învĕțător al înțelegerei“ reflectează asupra giurstărilor din cottul Trei-scaunelor înfățișându-l prin pisme optimistice publicului cetitor și încât ar recunoasce gravitatea situațiunei — aruncă toată vina asupra împregiurărilor politice și materiale, în care ne aflăm ba neajungêndule argumentele, merg și mai departe și acusă pe autorii corespondențelor, că se retrag sau chiar îi paralisează în întreprinderile folositoare.

E drept, că avem să ne luptăm cu grecutați pentru conservarea caracterului nostru confesional și național pe alocurea și aceasta n'a contestat-o nime, din contră s'a accentuat destul și în acest prețuit jurnal. Ba tocmai pentru aceasta s'a atras atențiunea organelor competente biser. ca să aibă în deosibită vedere scoalele din părțile aceste și — încât s'ar putè și starea preoțimei, ca astfel biserica și scoala, cu puteri unite să resiste pornirei amenințătoare, ce se observă în unele locuri în contra naționalității noastre. O greșală esențială însĕ, ce nu se mai poate de tot justifica în timpii de astădi, este aceea, că spre a declina dela noi ori-ce responsabilitate pentru stagnarea poporului în oare care direcțiune, aruncăm toată vina asupra împregiurărilor esterne fară să cugetăm, că la aceea trebue, să avem pe drept și noi o părticică bună. Căci văerarea aceasta atât de obicĭnuită, ce dovedesce de altcum numai o amplitudine ce am voì s'o ascundem, mai poate-se oare deplin rectifica când scim, că legea definesce raportul organelor statului cătră oficiele biser. scolare, și când un conducĕtor consciu de chemarea sa, ar păși cu toată energia la locurile competente pentru îndrumarea oficielor politice subalterne ce ar abusa, la observarea legei? Se poate întêmpla, ca să nu fie toți frații incoronați de deplin succes, prin o ținută însĕ astfel pronunțată a resp. oficiu ppresb. li se taie curagiul unor primari și notari comunali închipuiți de a fi însuși o îngerență nedreaptă și un rol deciḑĕtor în afacerile scolare ale Românilor.

Cestiunea principală însĕ se reduce la aceea, ca mai ântâiu să aducem scoalele noastre în stare corespundĕtoare, provedêndule cu toate utensilile și cu învĕțători apți și atunci atari scoli n'ar putè să se declare — fără motive grave — de comunale, precum s'a întêmplat aceasta în comuna românească Vălcele. Să fim drepți și să nu depingem lucrurile cu astfel de colori ce nu corespund cu realitatea. De câți-va ani, decând avem inspector reg. scol. pe dl Alecsandru Vajna, nici o confesiune din cele 5, ce locuesc teritorul Trei-scaonelor, nu s'a putut plânge asupră'i pentru vre o apĕsare nedreaptă și pentru vre un zel prea mare întru înființarea sforțată de scoli comunale. Ba chiar dacă a recunoscut scăderi în oare care scoale s'a mulțămit cu declarările liniscitoare a resp. parochi și n'a voit să esploateze situațiunea pentru a se încărca de merite, câștigate în felul acesta. Servească spre dovedirea acestei aserțiuni împregiurarea, că în tractul Trei-scaonelor, câteva comune bis. din cele mai mici și mai slabe, ba chiar și filii ce au avut oare care scoale confesionale și le-au păstrat până în ḑiua de astădi și dacă au fost admonate li s'a dat timp destul spre a se conforma legei, luându-se în dreaptă considerare împregiurările materiale a le locuitorilor. Este un ce nechipzuit dară, a învinovăți fără dreaptă causă organele statului pentru a vêrî sub mantaua lor neînteresarea noastră — precum face dl adm. I. — căci astfel, cu drept cuvênt le putem face antagonii nostri, în loc de a le scì câștiga prin o purtare conscienționasă pe partea noastră promovând trebile scolare mai bine în chipul acesta, decât prin o ținută nesigură capricioasă.

(Va urma).

Varietăți.

* (Părăstas). Luni, în aniversarea a șeptea dela reposarea Marelui Archiepiscop și Metropolit **Andreiu** Baron de **Șaguna,** se va celebra părăstas solemn în biserica noastră din cetate, eventual la Reșinariu.

* (Necrolog). Astădi în 7/19 Iunie, în comuna noastră Botez ppialul Mureșului am înmormêntat pre: *German Niculae*, fost proprietariu, cantor și învĕțător. Dênsul a fost conducĕtorul comunei noastre începênd dela anul 1848. A fost o pildă de virtute. Ca învĕțător la anul 1871 a pus temelie la un fond scolar. A dat dela sine 6 ferdele de ovĕs. Din acest mic început sub administrația sa, astădi face capitalul întreg 163 fl. v. a. Biserica la anul 1861 nu avea de unde 'și plăti darea, căci nu se scoteau cametele, astădi biserica are capital în bani la 217 fl. și bucate la 160 ferdele. Ca tată de familie a dat o crescere foarte bună pruncilor sei. Viața îndelungată de 75 ani a acestui bărbat va fi neuitată între noi. Îl plânge soția sa Susana, cu care a viețuit la 50 ani de căsătorie, fii sei: Iacob, învĕțătoriu și cleric absolut în Dobra, Ioan, cleric absolut, și profesor în Brad, Petru, coajutator, în funcțiele cantorale, ficele: Ana, și Maria, nurorile, și ginerii Alesandru și Iacob, și o mulțime de consângeni; Îl plânge comuna noastră întreagă, ca pe un fiu credincios al biserecei, și al națiunei. Fie'i țerină ușoară și memoria neuitată!

Un amic întristat.

* (Incunosciințare). Adunarea cercuală a despărțemêtului VII al asociațiunei transilvane convocată prin onorata direcțiune pre 11 Iulie se va ținè—în cas de timp frumos — sub renumita stâncă „Detunata“; — ear în cas de timp ploios, în Bucium-Cerb la locuința subscrisului.

Despre ce P. T. Domni participanți prin aceasta se încunosciințează.

Bucium în 11/23 Iunie 1880.

Alecsandru Danci,
primariu.

* (Advocat nou) Augustin Pop depunând decurând censura de advocat 'și-a deschis cancelaria advocațială în Lăpușul-unguresc.

? (Hymen) Ni se anunță din Curtici, că d-șoara Rea Silvia, fica d-lui paroch și asesor cons. Moise Bocșan și a soției sale Iulia Bocșan, s'a cununat în 8/20 Iunie cu domnul Teodor Ceontea, profesor la institutul pedagogico-teologic din Arad.

* (Sodalii români) din Brașov vor arangia Duminecă în 15/27 Iunie a. c. în Sala hotelului „Nr. 1“ la 8 oare seara o petrecere colegială cu producțiuue în cântări și declamațiuni după următoarea

Programă:

1. „*Cuvênt de deschidere,*“ de d-nul Dum. Badea sodal.
2. „*Deșteaptăte române.*“ esecutat de Capela militară.
3. „*Seara e tristă,*“ de Schipec, Chorul sodalilor.
4. Declamațiune: „*Românul,*“ de d-nul St. Sarcu.
5. „*Marșul lui Mihaiu viteazul,*“ esecutat de capela militară.
6. „*Balcescu murind,*“ de d-nul Haller.
7. Declamațiune „*Boul și vițelul,*“ de d-nul G. Bogdan.
8. „*Nu te pot uita,*“ de Fl. Francheti, Chorul sodalilor.
9. „*Poutpouri de Paba,*“ esecutat de Capela militară.
10. Declamațiune: „*Banul mărăcine,*“ de G. Opriu sodal.
11. „*Hora armatei române dela Plevna*“ de Chorul sodalilor.
12. „*Capela militară.*“

După producțiune urmerză danț. Inceputul 8 oare seara. Intrarea de persoană 80 cr. v. a. Bilete se pot căpeta la Domnu J. Căpățină și la cassă.

* (In Borszék) stațiunea telegrafică este deschisă pe tot timpul cât ține sesonul de scalde.

* (Arctium lappa) adecă brusturii și urzicile sunt de present hrana multor sate din Ungaria. Aceste adecă se taie bucăți, se presară cu tărițe de sĕcară și în formă de pâne se coc în cuptoare și apoi se mâncă. Mare miserie aceasta!

* (Iesuiții) alungați din Francia 'și-au cumperat în Praga o casă cu trei etagiuri cu 53,000 floreni.

* (Chiți). La Triest s'a signalisat lângă portul cel nou un chit de 4 metri de lung, carele fu al cincilea în puține ḑile.

* (Raritate). Femeia clopotariului reformat din Erdövidek a născut de curênd 4 copii, dintre cari numai unul mai trăesce.

* (Dobele) în Francia sunt cassate prin o ordinațiune a ministrului de resbel Farre

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Academia Română

Ședința solemnă din 14 Aprilie 1880.

Membri presenți: D-nii Alecsandri V., Caragiani I., Fontanin M. A., Hasdeu B. P., Laurian A. Treb., Maiorescu Titu, Chintescu N., Sion G., Babesiu V., Baritiu G., Ionescu N, Maniu V., Aurelian P. S., Bacaloglu Emanoil, Brândză D., Fălcoian S., Felics I., Ghica I., Ștefănescu Gr., Vasici P.

Sub presidența A. S. R. Domnului.

Ședința se deschide la 1 oară.

D. Hasdĕu ca locțiitor de secretar general arată, că redactarea proceselor-verbale, relativă la desbaterea proiectului ortografic, este foarte grea, mai cu seamă din causa dorinței vorbitorilor de a vedè espusă pe larg argumentațiunea fie căruia, ceea ce s'ar putè face numai prin stenografie, d-sa 'i-a rugat pe toți și'i mai roagă a depune la secretariat note desvoltate despre fie-care discurs, ear' întru cât aceste nu se vor depune de către toți, va fi silit a presenta într'un mod de tot sumariu numai resultatele discusiunei, de oarece ar fi o disproporțiune a da unele cuvêntări pe larg și altele pe scurt.

Din temerea ca numerul membrilor sĕ nu se descompleteze, se procede la regularea de urgență a cestiunilor budgetare, și anume:

D. Stefănescu dă lectură raportului comisiunei financiare, prin care de o parte se aprobă modul cum a proces delegațiunea pentru a îndrepta eroarea comisă în budgetul anului espirat: ear' pe de alta, se arată mulțămire pentru regularitatea comptu-rilor și corectitudinea în manipularea fondurilor.

Se pun la vot și se primesc conclusiunile raportului.

D. Babeșiu dă lectură budgetului, care se pune apoi la vot prin articole, primindu-se cu următoarele două modificări:

1. Se suprimă ajutorul temporal de 100 lei pe lună, care se acordă fostului casier comptabil D. Adamescu.

2. Se adaugă 100 lei pe lună la apuntamentele archivistului bibliotecar dl Usian.

Se trece la desvoltarea proiectului ortografic.

După o discuțiune, la care iau parte d-nii Maiorescu, Babesiu, Chintescu, Laurian, Hasdeu și Baritiu, se primesc fără nici o modificare §. 2, 3 și 4 din capitolul II, relativ la sunetele palatale *ce* și *ge*, la *ș*, *ț*, *ḑ*, *z* și la grupul *sc* și *șt*. Se observă că votul a avut în vedere numai principiele, ear nu și esemplele aduse, cari ar putè prejudeca în unele puncturi asupra articolelor nedesbătute încă.

Se citesce §. 5, privitor la modul de a se esprima vocala obscură.

După o discuțiune, la care iau parte d-nii Hasdeu și Maiorescu pe de o parte pentru a susținè, că limba română, luată în totalitatea ei, nu posedă sunetul espres prin semnul cirilic ѫ ci numai de cel corespundĕtor lui ъ, pe care singur îl cunosc Macedo-Românii Istriano-Românii și în parte chiar Românii, din Dacia lui Traian; ear pe de altă parte d-nii Chintescu Ionescu, Sion, Alecsandri, Laurian și Babesiu pentru a susținè esistența în limba română a mai multor nuanțe ale vocalei obscure, dintre care cel puțin două ъ și ѫ, trebue sĕ fie distinse în grafică, se închide desbaterea și se depun următoarele amendamente:

1. Amendamentul subscris de d-nii Alecsandri, N. Ionescu și I. Ghica: „se va însemna cu accentul circumflecs atât *i*, *e*, cât și *a* totdeauna, când aceste vocale sûnt și alterate și accentuate, precum lăudând, mormênt, vĕḑênd".

2. Sub-amendamenetul subscris de D. Maiorescu: „se lasă latitudinea, ca sĕ se însemneze, fie cu semnul scurtărei, fie cu circumflecs."

3. Amendamentul subscris de Dnii Laurian, Sion, Baritiu: „sĕ se conserve toate accentele introduse în limbele europene: ^ — ˘ ´ ` ' cari facilită înțelesul: *mută, mut'a, mută, mutá, mutând, carte, parte, cărți, părți, mutàm, vĕd, veḑi, vede, vedem, vedeți, vĕḑênd.*"

Se pune la vot și se primesce amendamentul de sub No. 3 căḑênd astfel celelalte două.

Se pune la vot și se respinge § 5 din redacțiunea comisiunei.

Se cetesce § 6, privitor la finalul *u*.

După o discuțiune, în care D-nii Alecsandri și Maiorescu cer suprimarea finalului *u*, de oare ce nu se aude, ear d-nii Chintescu, Barițiu, Laurian, Ionescu, cer mantinerea lui din considerațiuni istorice și gramaticale; închiḑându-se discuțiunea, se pune la vot și se primesce următorul amendament propus de D-nii Laurian, Fontanin și Chintescu: „în vorbele flecsibile sĕ se conserve *u* final: *omu, bunu, socru, acru, macru, cultulu, lucrulu, plecu, dregu, facu*" căḑênd ast-fel § corespunḑĕtor din redacțiunea comisiunei.

Ședința se ridică la 5 oare p. m.

Președinte, *Carol*

p. Secretar general B. P. Hasdeu.

Îndreptare. In nrul trecut s'a străcurat în „Cestiunea agrară în dieta Ungariei" unele erori și anume: Pe pagina primă coloana 4, șirul 14 a remas afară cuvêntul „sessiunea" care trebuia pus înainte de cuvêntul „respectivă." Pe pagina a doua, coloana primă, alineatul prim trebue a se pune „*Nu* me învoiesc etc. In alineatul al cincilea tot din această coloană în șirul penultim are sĕ se ḑică „ear într'altul de proporționare 7,500 rubruri."

Bursa de Viena și Pesta

din 24 Iunie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	110.65	110.70
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	94.5/8
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	101.50	101.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	88.25	88.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	127.75	128.50
Obligațiuni ung. de rescumpărarea pământului	94.75	94.75
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	94.—
Obligațiuni urbariale temeșiane	94.—	93.50
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	93.—
Obligațiuni urbariale transilvane	94.75	94.75
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	93.60	93.7/8
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.75	73.80
Datorie de stat în argint	74.35	74.28
Renta de aur austriacă	88.85	89.—
Sorți de stat dela 1860	133.50	134.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	828.—	828.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	293.—	282.70
Acțiuni de credit austr.	267.50	268.—
Sorți unguresci cu premii	—.—	114.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.53	5.54
Napoleon	9.30	9.32
100 marce nemțesci	57.45	57.55
London (pe polița de trei luni)	117.10	117.15

Economic.

Sibiiu 22 Iunie n. Pro hectolitră: Grâu 7.80—8.80; grâu sĕcărel fl. 6.30—7.30; sĕcară fl. 5.—5.40; Orz fl. 4.40—4.80; Ovĕs fl. 3.80—4.20 Cucuruz fl. 4.60—5; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 2.40—2.60; Semênță de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 7—8 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21. Fên 50 chilo fl. 1.05—1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16-18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de viței 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; ouă 10 de 20 cr.

Făgăraș, 18 Iunie n. Pro. hectolitră Grâu fl. 9.—10.; grâu sĕcărel fl. 7—8.; sĕcară fl. 5.50—6.; orḑ — —. ovĕs fl. 3.60—4.; cucuruz fl. 4.80—5.; mălaiu fl. .—.; Sămânță de cânepă fl. 10—12; mazere fl. ——.; linte fl. ——; fasole fl. 6—7. crumpene (vechi) cu fl. 1.60—2.50; (noi) per litră 8—19 cr. pro 100 chilo: Slănină fl. —80; sĕu brut fl. 40—42; sĕu de luminări fl. 56—; unsoare fl. 80; cânepă fl. ——; sĕmênță de in fl. ——————; săpun fl. ——; fên fl. —.— spirt pro grad —— cr. pro chilo: carne de vită 42 cr. carne de viței —36— cr.; carne de porc 44—cr. carne de miel (un miel întreg) fl. 1.20—3.; ouă 6—7 de 10 cr. Târgul de aḑi fu bine cercetat.

Budapesta, 19 Iunie n. In rêndul trecut amintisem în raportul nostru, că timpul a început a se înnora și se arĕtă din toate semnele, că ḑilele următoare vor fi ploioase. Așa s'a și întêmplat. Mai toată sĕptĕmâna trecută au curs ploi multe și mici, dară și foarte torențiale, ba de vre-o câteva ori și rupturi de nor. Aceste toate au culcat în unele locuri holdele și economii au și început a striga, că li s'au cășunat pagube mari. Lucrul însĕ nu e așa de spăriat, pentru că toate rapoartele ne spun, că starea bucatelor până acuma este favorabilă. Incât se atinge de recoltă, despre aceasta rapoartele sûnt asemenea favorabile. Cucuruzele se desvoaltă, cresc foarte tare, și până acuma toate ploile le-au priit de tot bine și promit a fi foarte îndestulitoare, dacă în sĕptĕmânile viitoare vom avè un timp senin. Din contră vor pătimì atât ele cât și holdele și apoi cu deosebire fênurile, cari pretind acuma timp frumos și senin. Precum s'a arĕtat pe la sfêrșitul sĕptĕmânei trecute avem nădejde de ḑile frumoase. Lucrurile câmpului se încep din resputeri și se înmulțesc pe ḑi ce merge. Această împregiurare poate fi și pricina de în sĕptĕmâna trecută negoațele atât a cerealelor, cât și ale celorlalte articole n'au fost cam vioaie, ba chiar și articlele puține în târg. Pe lângă toate aceste prețurile lor nu s'au urcat, din contră se poate ḑice, că unele au fost mai eftine încâtva, ca mai înainte. Așa s'a vêndut:

Grâul la 40,000 m. m. cu fl. 10,25—10.35; sĕcara la 3000 m. m. cu fl. 9—10.25; orzul cu fl 8—9; ovĕsul cu fl. 5.90—6; cucuruzul cu fl. 6—6.12; făina scumpă, pentrucă fu puțină; păstăioasele și adecă: fasolea cu fl. 8.50—9; mazĕrea cu fl. 16—17; lintea cu fl. 14—15; sĕmênța de in cu fl. 13; sĕmênța de cânepă cu fl. 7.25—8.50; mălaiul cu fl. 8.25 (toate per 100 chilograme); lânile cu fl. 2—4 per chilogram.

Porcii au fost căutați bine. In târg s'au aflat cu totul 66,150 capete, dintre cari au fost 5770 din Ungaria de jos, 200 din România și 50 din Ardeal; unsoarea de porc a trecut cu fl. 60—64 fără vas; cu fl. 65 cu vas cu tot; slănina cu fl. 61—62; sĕul cu fl. 42—43; spirtul *en gros* cu fl. 33.25; *en detail* cu cu fl. 34 per 10,000 litre %; cartofii cu fl. 3.50—5; peile și adecă: de bou cu fl. 108—110; de vacă cu fl. 1000—105; de viței cu fl. 180—205; de oaie ca până acum; de miel cu fl. 60—65; per 102 dărabe; de cal cu fl. 8—11.50 părechea.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitațiuni: în 28 Iunie imob. lui Sandu Popia în Săcele (trib. Brașov); în 16—18 Aug. apoi în 16—18 Sept. imob. lui Iosif Aikler și soți în Beținți și Orăștie; în 16 Iulie și 16 Aug. imob. lui Vasilie Stanci în Romos (trib. Deva); în 10 Aug. și 11 Sept. imob. lui George Fărcaș în Voila; în 14 Aug. și 14 Sept. imob. lui Martin Teutsch în Șercaia; în 19 Iulie și 19 Aug. imob. lui Francisc Fogarasi în Noul rom.; în 17 Iulie și 16 Aug. imob. lui Ioan Puleza în Breaza (judec. cerc. Făgăraș); în 20 Iulie și 19 Aug. imob. lui Carol Kabos și Ioan Kabos jun. în Aștileul mare (judec. cerc. Huedin); în 18 Aug. și 18 Sept. imob. rĕmasului după Iosif Ajkler și soți în Orăștie; în 21 Iulie și 21 Aug. imob. Carolinei Dahinten în Orăștie; în 17 și 18 Aug. apoi în 17 și 18 Septem. imob. lui Iosif Ajkler sen. și jun. în Binținț și Romos; în 26 Iulie și 26 Aug. imob. lui Ioan Moisescu și soți în Branișca; în 31 Iulie și 31 Aug. imob. lui Toader Kermezan în Ulieș; în 16 Iulie și 16 Aug. imob. rĕmasului după Mateiu Lenz în Romos (trib. Deva); în 28 Iunie și 28 Iulie imob. lui Ioan Ignat în Bia (judec. cerc. Hususĕu); în 7 Aug. și 7 Sept. imob. lui Zacharia Talan în Orăștie (judec. cerc. Cluj); în 25 Aug. și 25 Sept. imob. Catarinei Poparad în Dejan (judec. cerc. Făgăraș); în 30 Iunie imob. lui Dinu Popescu în Totoiu (trib. Cluj).

Nr. 58. — 1880. 1—3

CONCURS.

Spre ocuparea vacantei parochii de a III clasă din Streja-Cârțișoara, ppresbiteratul Făgărașului II. se escrie prin aceasta concurs.

Emolumentele sûnt: Venitul dela epitrafir dela 150 familii și câte o ḑi de lucru de toată familia.

Doritorii de a ocupa această stațiune au a'și asterne suplicele sale oficiului protopresbiteral al Făgărașului II instruate conform legilor noastre bisericesci până la 20 Iulie 1880.

Avrig, 12 Iunie 1880.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral:

Vasilie Macsim m. p.,
adm. prot.

Nr. 85. 1—3

CONCURS.

Pentru reîntregirea parochiei vacante de clasa a III Arpătac și filia Ariujdi în protopresbiteratul Heghigului se escrie concurs până la 13 Iulie a. c.

Emolumentele sûnt:

a) casă parochială cu două odăi, șură și grajd;

b) două fênațe de 6 cară de fên, 2 otavă;

c) în materă și filie 3 jugere 400□ pământ arătoriu;

d) dela 181 familii din materă și filie, câte o ferdelă de cucuruz, și una de ovĕs;

e) dela 12 vĕduve câte ½ ferdelă de cucuruz;

f) dela 11 neorustici câte 2 ḑile de lucru;

g) venitele stolare sistemisate, cari toate dau suma de 435 fl. 40 cr. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie vor avè a'și adresa suplicele lor instruite conform statutului organic și regulamentului congresual din 1878 oficiului protopresbiteral din Elöpatak.

Elöpatak la 1 Iunie 1880.

În conțelegere cu comitetul parochial

Ioan Moga m. p.,
adm. prot.

Nr. 136.— 1880. 1—3

EDICT.

Prin carele, Stanca Buzea din Felmeri, protopopiatul Cohalmului, care a părăsit de 8 ani de ḑile trecuți cu necredință pe legiuitul ei bărbat Ioan Mailat tot din Felmeri, ambii de religiunea gr. orient., fără a se scì locul aflărei ei, — e citată, a se presenta în restimp de 3 luni de ḑile înaintea subsemnatului for matrimonial, sau în persoană, sau prin representante legitimat, căci altfel procesul urzit se va decide și în absența dênsei.

Cohalm 12/24 Iunie 1880.

Dela forul matrimonial de I. instanță gr. oriental al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea m. p.,
adm. protopopesc.

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 70. Sibiiu, Marți 17 Iunie 1880 *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă
la
„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe săptămână, deschidem pe anul 1880 (al 3-lea cuartal) cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire prin asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfîrșesce cu ultima Iunie 1880 a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista, sau a întârdia cu espedarea foiei *). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, să nu întârdie, pentru ca editura să se poată orienta cu tipariul esemplarelor.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Revista politică.

Sibiiu, în 16 Iunie.

Foaia oficială din Viena în numerul seu de Duminecă publică un autograf împĕrătesc, din care se vede că ministrii: Stremayr Horst, Korb și Kriegsau la cererea lor au fost demisionați și în locul acestora sunt denumiți: Dr. Dunaieswski ministru de finanțe, de Kremer min. de comerciu, bar. Streit min. de justiție și generalul contele Welsersheim min. milițiilor.

Cu denumirea aceasta s'a îndeplinit un act, care după pornirea politică croită de capul ministeriului austriac Taaffe, se astepta de mult. Contrastează însĕ cu pasul acesta, prin care s'au eliminat elementele „constituționalilor“ din ministeriu, votarea, ce a avut loc în dieta Boemiei, unde cu 136 contra 79 voturi se trece la ordinea ḑilei preste proiectul de reformă al legei electorale. Va să ḑică Cechii au să mai astepte până să'și vadă și acea dorință împlinită, prin carea se căstige și maioritatea în cercurile electorale. Contele Taaffe, însĕ judecându'l după antecedențe, nu va fi conturbat în lucrările sale. Asteptăm să vedem desvoltarea politică mai departe dincolo de Laita, care, cu cât înaintează timpul, devine mai înteresantă și mai deamnă de a fi urmărită cu atențiune.

Conferența din Berlin ar fi terminat în ședința dela 25 Iunie n. lucrarea sa principală cu ficsarea liniei mărginașe între Turcia și Grecia. Conferența, după oare care diversiune din partea represetantului rusesc Saburoff, în favorul Greciei, în urma stăruinței represetantului francez și austro-unguresc, a acceptat în unanimitate linia, carea se începe la gurile Calamei, la Scopița, se trage șerpuind ca și alvia riului printre satele Suliasii, Dodani, Vilia, Raicu, Zagoriani, Zurapina, lăsându-le pe unele la dreapta, pe altele la stânga, până la isvoarele Calamei la Lacanovestro; apoi dela Țaraplana preste satele Zagoriane Messovuni, Atreista, Dobra, Doliani, Frangades, Macrinova până la Mezovo, de aici încolo preste crestele muntelui Canbunia, Capca, St. Dumitru și preste verful lui Elia până la marea egeică deasupra Platamonei.

Grecii pot fi mulțămiți cu conferența din Berlin, cu toate că nu au căpĕtat cât le a fost dorința. Larissa și Ianina li se vine lor, de și Turcia a protestat încontra înstrăinărei acestor puncte, din considerațiuni strategice. Grecii au acum numai să se apuce de lucru și la timpul seu să ocupe teritoriul ce li s'a dat, dacă vor fi în stare să 'l ocupe.

Pretensiunea guvernului din Bucuresci, că guvernul bulgar să dea o declarațiune hotărîtă, că a retras definitiv legea de naturalisațiune, a remas nerespunsă, cu toate că guvernul român a amenințat cu întreruperea raporturilor și cu suspendarea agenției diplomatice române dela Sofia. Guvernul bulgar n'a fost respuns nici la nota română în cestiunea jurisdicțiunei asupra sudiților români, cari se află pe teritoriul bulgar. Procederea guvernului bulgar a provocat mare esacerbațiune în cercurile guvernului din Bucuresci. Românii s'au convins că Bulgarii nu vor nici într'un chip să fie în relațiuni bune cu România. Întrebând guvernul domnitoriului României pe energicul agent diplomatic Sturza ce părere are asupra afacerei, se ḑice, că a propus a trimite România numai decât un ultimat la Sofia, prelângă amenințarea, că dacă în trei ḑile guvernul de acolo nu dă respunsurile cu care se află în restanță, guvernul român se va descuteresteze toată posesiunea privată bulgară de pe teritoriul României.

Bulgarii, cari până eri alaltă eri implorau mila Europei și se bucurau de scutința ce le oferea România, sûnt mai mult decât ofensivi față cu scutitorii lor. Ei bine, va venì timpul când vor trebuì să dovedească dacă și curagiul le este așa de mare precum le este ingratitudinea și sfronteria, căci precând urmează cum am vĕḑut cu România, și vor se anecteze Rumelia rĕsăriteană, a casă — 'și dau ministrii în judecată.

Încât despre anectarea Rumeliei se poate că norocul le va fi Bulgarilor încă favorabil. Puterile abia vor lua o notiță mai serioasă despre acest feliu de crescere a Bulgariei. Cu atâta însĕ cestiunea Orientului este departe de a fi deslegată.

Liga albaneză se mișcă de o cam dată pe teren diplomatic; se pregătesce însĕ și de acțiune pe câmpul de bătălie chiar și contra Muntenegrului.

Cestiunea agrară în dieta Ungariei.

Ședința dela 7 Iunie nou.

(Urmare).

Venind la ordine desbaterea specială, se pune la vot titlul care este:

„Proiect de lege,

despre procedura ce are să se urmeze în causele de regularea posessiunei, de proporționare și de comassare în părțile transilvane ale țerei, apoi pe teritoriul fostelor comitate Crasna, Solnocul de mijloc, și Zarand, și a fostului district al Cetății de peatră“, si se primesce. Urmează

Capitlu I.
Dispositiuni generale.

Se primesce.

§ 1. *„Paragraful 80 din art. de lege LIII din 1871, și ordinațiunile ministeriale emise pe basa aceluia, precum §§. 8. 9. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. și 28. ai art. de lege LV: 1871. se scot din valoare, și în locul lor, pentru părțile transilvane ale țerei, apoi pentru teritoriul fostelor comitate Crasna, Solnocul de mijloc, Zarand, și a fostului district al Cetății de peatră, în privința causelor de regularea posesiunei, de proporționare și de comassare, întră în valoare regulele cuprinse în paragrafii următori“.*

Se primesce.

§. 2. „Regularea referințelor de drept și de posessiune, remase din legăturile urbariali, rescumperarea tîrsêturilor (lăzuiturilor) *rescumperarea prestațiunilor rescumperabile, precum și causele de proporționare și de comassare, cad în competința acelui tribunal regesc, pe al cărui teritoriu se află realitățile ce sûnt obiectul procesului sau a regulărei“.*

Parteniu Cosma: On. Casă!

La §. acesta am să fac un amendament referitoriu mai mult la stil decât la merit. (Să audim!)

In §-ful acesta nu vĕd esecutat ceea ce se cuprinde în titlu, din care are să curgă tot cuprinsul proiectului.

Anume: în titlu toate causele, la cari se referesce, se numesc „regulare“ „proporționare“ și „comassare“ de posessiune.

Sub „regulare“ se înțelege tot ce nu este „proporționare“ sau „comassare.“

Eu, on. Casă, așì dorì, ca pentru evitarea ori cărei interpretări sinistre, să se introducă și acì, unde se tractează de competență tot acei termini, de cari ne folosim și în titlu, și cari sûnt basați pe dreptul material.

In proiectul de față se ḑice: „regularea referințelor de drept și de posessiune, remase din legăturile urbariale, rescumpĕrarea lăzuiturilor, rescumpĕrarea prestațiunilor rescumperabile, precum și causele de proporționare și de comassare“ etc. In privința „lăzuiturilor“ și a „prestațiunilor rescumperabile“ însĕ este superfluu a face provisiune specială, căci acelea toate se cuprind în conceptul „regularea referințelor de drept și de posessiune.“

Nici până acum n'au fost mai multe categorii nici în Transilvania nici în Ungaria; ba în Ungaria sub terminul „regulare de posessiune“ se subsumau chiar toate cestiunile provenitoare din referințele urbariale, — segregarea pădurei și a păsunei, dispositiunile referitoare la lăzuituri, la prestațiunile rescumperabile, proporționare, comassare, etc. cu un cuvênt toate.

Paragraful 80 din art. LIII: 1871, provĕḑênd pentru atunci cestiunea aceasta ḑice: „In Transilvania, până la organisarea judecătorielor regesci de prima instanță, procesele urbariale cad eschisiv în sfera de activitate a tribunalelor speciale urbariale de astădi.“

Va să ḑică, acea lege le numesce pe toate simplu „procese urbariale.“ Și acum așì considera eu de suficientă această numire; dar dacă comisiunea juridică a aflat cu cale a specifica, cel puțin să susținem acei termini și nici mai mulți nici mai puțini.

Cei ce cugetă, că afară de cele ce încap în cadrul terminilor amintiți mai pot fi încă unele cestiuni, cari pe basa acestei legi, se pot resolvì ca procese urbariale înaintea judecătoriilor urbariale, aceia negrești voiesc alt ceva decât ce conține legea materială, prin urmare voiesc un lucru, care nu poate fi admisibil; ear cei ce cugetă, că specialisările arĕtate nu se înțeleg sub terminul „regulare“ aceia după părerea mea nu pricep adevĕratul înțeles al legii.

Amendamentul meu deci țintesce într'acolo, ca scoțindu-se din test tot ce este superfluu, întregul §. să sune astfeliu:

„Causele de regularea posessiunei, de proporționare și de comassare, cad în competința acelui tribunal regesc, pe al cărui teritoriu se află realitățile ce sûnt obiectul procesului.“

Acest test este după părerea mea mai esact, mai lămurit și mai corect decât al comisiunei, ear în esență nu schimbă nimic. Vĕ rog să'l primiți. (Aprobări în stânga estremă.)

Bokross Elek referentul: Onorată Casă! Nu aflu acceptabilă modificațiunea recomandată, pentrucă nu e de loc casual, ci pe deplin motivat testul comisiunei juridice, care a aflat de lipsă a enumera în §. 2 sistema proceselor. Aceasta s'a motivat prin împregiurarea, că de cadrul procedurei presente se țin nu numai afacerile basate pe art: LIII despre regularea posessiunei, pe art. LIV despre lăzuituri și pe art. de lege LV despre proporționare și comassare, ci, precum a amintit și dl deputat antevorbitoriu în desbaterea generală, mai sûnt și cestiunile de rescumpĕrare a pămênturilor emfiteutice și a sessiunilor ḑilerești, care nu se pot lăsa fără un for competent. Aceste sessiuni se țin cu totul de cadrul proceselor urbariale, trebue tractate în asemenea mod cu aceste din urmă și togma pentru aceasta a trebuit să se dea aici espresiune, că și aceste procese se țin de cadrul procedurei presente și de această judecătorie. Această espresiune a aflat-o comisiunea juridică în precisarea următoarei noțiuni: „rescumpĕrarea prestațiunilor rescumperabile.“ Intercalarea acestei noțiuni a reclamat ca să se enumere și singuratecele soiuri de procese, deci rog pe onorata Casă să primească testul pentrucă este positiv necesar. (Aprobări).

Punêndu-se la votare testul comisiunei maioritatea îl primesce, prin aceasta amendamentul deputatului Parteniu Cosma cade.

Urmează la desbatere

Capitlu II.
„Procedura în procesele singuratice, precum și în acțiunile de segregare urbarială și de proporționare“.

Parteniu Cosma: Onorată casă! Eu nu vĕd esprimat în acest capitlu ceea ce ar trebuì să se esprime, și sunt de convingerea, că dacă acest capitlu se va primì așa precum este redigeat, scopul acestui proiect de lege nu se va realisa.

Nici interesul fostilor proprietari, nici interesul fostilor iobagi nu pretinde, ca acest capitlu să remână așa, căci în acel cas procesele ce se vor pertracta pe basa acestei legi nu vor fi mai eftine nici se vor termina într'un timp mai scurt decât cele de până acum, de-și se afirmă, că togma acesta ar fi scopul legei, și naturalmente acesta ar și trebuì să fie.

Inainte de toate 'mi iau voiă a protesta în contra presupunerei, ce am auḑit-o alaltă ieri în casă și pe care am cetit-o și în jurnale, că adecă aceia cari se nesuesc a amenda proiectul din cestiune, ar voì să paralisezе aducerea legei și ar avè cugete reservate.

Dechiar categoric că nu este posessor în Transilvania, care să dorească mai ferbinte decât mine deslegarea perfectă a acestei cestiuni; și dacă totuși vin cu propuneri, o fac aceasta cu cea mai bună intenţiune din datorința mea ca deputat, ca se concurg și eu după potință cu pracsa ce o am în asemenea cause la lămurirea cestiunei și la deslegarea ei într'un mod cât se va potè mai favoritoriu pentru toți. Dar chiar pentru că mĕ consider încât-va de espert în cestiune, mi-ar fi plăcut ca înainte de a vota legea să pot pĕtrunde toate amenuntele ei, căci mie nu'mi place a purcede după convingerile altora, ci numai după ale mele; dacă nu am aflat de suficient timpul cât s'a acordat spre studiarea cestiunei, am avut motive fundate, și sûnt convins că în urmă și onorata Casă va afla, că ḑeu era mai bine pentru toți, dacă aveam mai mult timp pentru studiat.

Onorată Casă! Eu așa cred că dacă voim să întroducem o reformă și dacă scăderile ce ne îndeamnă a întroduce această reformă le vedem delăturate în apropiarea noastră, precum le vedem acì, cel mai simplu și natural lucru ar fi ca, dacă nu voim să întroducem în totalitatea sa modalitatea ce se observă acolo, unde recunoascem că trebile merg mai bine și causele se resolvesc mai iute și mai eftin, cel puțin să ne nesuim a ne apropia de ea.

Să fiu scusat, atât înaintea dlui ministru cât și înaintea dlor deputați din Transilvania, dacă afirm, că pentru întroducerea unei reforme în cestiunea presentă mijlocul cel mai nimerit nu este acela, a alege esperți din teritoriul, la care se referesce reforma respectivă, pentrucă acestia, după o pracsă atât de vechiă, nu se prea pot abate dela căile de până acum, ci mai bine susțin în liniamentele principale procedura ce o cunosc deja cu toate scăderile ei decât abandonându-o să inițieze o modalitate de tot nouă și mai corespunḑĕtoare scopului, căci ei au îmbetrânit într'ênsa și cugetă că pe altă cale nu se poate ajutora causei. Deci eu cutez a afirma că legea aceasta era cu mult mai corespunḑĕtoare, dacă se aducea fără amestecul esperților transilvani de cătră deputații ungureni, cari nu sûnt preocupați în cestiune.

Onorată Casă! Ni se spune că causele urbariale după procedura de până acum s'au resolvit în Ungaria cu mult mai repede, mai culant și mai eftin decât în Transilvania. Dacă este adevĕrat aceasta, apoi n'avem datorință mai urgentă decât a accepta întru cât e cu putință procederea ce s'au urmat până acum în Ungaria.

Causele de regulare urbariale până la aducerea sentinței percurg trei stadii, cel dintâiu e permisibilitatea, al doilea procurarea lucrărilor pregătitoare și al treilea pertractarea meritoriă. Dacă toate aceste cestiuni se pertractează curat după cum cere natura lucrului și nu se amestecă într'una lucruri ce se țin de ceealaltă, regularea se efectuesce foarte repede, simplu și eftin.

Eu ca fost advocat al unui dominiu, care a avut o mulțime de comune urbariale neregulate, și ca aperătoriu al altor comune urbariale din Ungaria, dela 1862 încoace, am avut ocasiune a participa la mai multe regulări urbariale, ear de patru ani de ḑile de când am onoare a locuì în Transilvania m'am nesuit a cunoasce și referințele de acolo și a face o paralelă între ambele proceduri și me consider în cât-va de espert în ambele proceduri, deci vĕ rog să binevoiți a'mi asculta observările ce le fac simplu, cu toată sinceritatea și fără nici un cuget reservat.

Pentru ce se resolvesc causele urbariale mai repede în Ungaria decât în Transilvania? Pentrucă în Ungaria nu se intentează atâte procese câte persoane interesate, ci pentru locuitorii unei comune, chiar de ar fi toți interesați, se face numai un proces, în care se desleagă toate cestiunile referitoare la teritoriul acelei comune. Prin aceasta se simplifică și se eftinează lucrul pentru ambele părți și chiar pentru motivul, că nu se dă ocasiune advocaților nesațioși — de cari durere că sûnt prea destui și astăḑi — ca folosindu-se de nesciința partidelor să stoarcă dela dênsele mai mari onorarie decât le compet, pentrucă la statorirea onorariului este mare diferință, dacă partida presentează una acțiune sau sute de acțiuni.

Mai departe afară de tactul și generositatea actorului, care e foarte necesară în asemenea casuri, — lucrul principal este ca în cestiunea de permisibilitate să nu se amestece nici o cestiune meritoriă.

Precând în Ungaria cestiunea de permisibilitate se terminä la o pertractare de $^1/_2$ oară, în Transilvania sûnt cause, unde procesul curge tot în cestiunea de permisibilitate de 20 ani.

Cestiunea de permisibilitate, precum dovedesce §. 7 și 8 al proiectului, nu se poate estinde decât numai asupra întrebării, dacă în comuna sau în hotarul respectiv au fost oare referințe, de care se cere a se regula? Dacă au fost, nu sûnt regulate deja prin judecătorie sau prin învoire reciprocă?

Toate aceste întrebări sûnt atât de simple încât nu e cu putință ca să nu se lămurească în decursul unei pertractări, căci ambele părți pot dovedì actualitatea cu documente.

Inainte de a se decide cestiunea aceasta, nu se pot procura lucrările pregătitoare, ear în lipsa acestora a pertracta cestiuni meritoriale însemnează a întreprinde lucrul lui Sisifus.

După proiectul acesta însĕ, precum dovedesc dispositiunile cuprinse în acest capitlu, sûnt puse în prospect deodată cu cestiunea de permisibilitate a se deslega o mulțime de cestiuni meritorie. A asculta martori, a pertracta despre natura unor prestațiuni, a consulta esperții, a deschide pertractarea asupra opiniunei lor, etc. etc. apoi a dispune asupra pășunilor și pădurilor, precând acele nici nu sûnt mesurate, — căci mesurarea cade în cadrul lucrărilor pregătitoare — este în contra naturei lucrului, este o procedură foarte sumptuoasă și răpitoare de timp.

Toate aceste, repet, nu se întêmplă în Ungaria, unde chiar pentru aceasta într'o $^1/_2$ oară se isprăvesce mai mult decât în Transilvania în ani întregi și dacă acest capitlu se va primì așa precum este, nu va fi mai bine nici în viitoriu, justiția nu va fi nici mai eftină nici mai promptă.

Ar putè să afirme cineva, că este mai bine a chiarifica unele întrebări înainte de a se începe lucrările pregătitoare, căci atunci eventual lucrările pregătitoare nu vor costa așa mult și cestiunile decise acì nu vor mai trebuì supuse pertractării meritorie.

Această afirmațiune însĕ nu este esactă, nici într'o privință, pentrucă eventuala economisare de spese se poate referì numai la pășune și pădure, apoi, precum se scie, mesurarea acestora costă foarte puțin, căci și pășunea și pădurea se mesură în întregitatea lor câte într'o parcelă; ear cu pertractarea meritorie nu se economisează chiar nimic, pentrucă în cestiunile principale tot va avè să urmeze o pertractare meritorie după terminarea lucrărilor pregătitoare.

Dar mai pledează pentru aceasta și o împregiurare foarte importantă: Sub decursul lucrărilor pregătitoare incții se mai împrietenesc cu cestiunea, încep a cunoasce și ei cam ce au drept să pretindă și prevĕḑênd ce soarte au să astepte, cu ocasiunea autenticării, dintr'o 100 cel puțin în 60 de casuri se împacă înainte de pertractarea meritorială; din contră, dacă încercarea împăciuirei și pertractarea meritorială se face înainte de lucrările pregătitoare, partidele necunoscênd încă starea lucrului nutresc speranțe mari și nu sûnt aplecate spre pace.

Eu, onorată Casă, ași dorì ca numai din acel motiv, că în Transilvania și până acum acesta a fost usul, să nu pornim pe calea de până acum, să nu continuăm procedura prea greoia și prea scumpă, care ne a adus în posițiunea, de care voim să scăpăm, și din acest punct de vedere ași scoate din acest capitlu tot ce este meritoriu și l'ași pune la locul seu în capitlul despre pertractarea meritoriă, eară aici ași lăsa numai cea ce se referesce la permisibilitate.

O reclamă aceasta și sistema proiectului de lege, pentru că după cum este acesta redigiat, cestiunilor celor mai ponderoase le lipsesce „titlul de permisibilitate“, fiind acesta reservat numai pentru comassări, dar o reclamă, precum amintii, și scopul proiectului de lege.

Astfel înțeleg eu scopul și Ve propun după cea mai bună a mea convingere modul cel mai eficace după priceperea mea pentru accelerarea și eftinirea proceselor urbariale; înțelepciunea onoratei Case va decide asupra lui, vĕ rog să primiți propunerea următoare:

Propunere la capitlu II.:

Capitlul II. se transpune la comisiunea juridică cu acea îndrumare, ca sĕl redigeze de nou astfeliu ca să remână într'ênsul în privința proceselor ce se vor începe în viitoriu numai dispositiunile referitoare la permisibilitatea causelor de regularea posesiunei și de proporționare, ear referitor la procesele ce curg deja, numai dispositiunile transitorie, — și sĕl substearnă cât se va potè mai îngrabă.

Bokross Elek referentul: Onorată Casă! Dl deputat Parteniu Cosma 'și-a încheiat discursul cu observarea, că recomânda amendamentul seu după cea mai bună a sa convingere. Nu me îndoiesc despre aceasta, observ însĕ că din întreaga espunere a dsale m'am convins că acele cause de regulare a posessiunei ce le a provĕḑut în Ungaria, i preocupă ideile și vederile și astăḑi, când e vorba de a lua în considerațiune cestiuni de altă natură. In Transilvania lipsesce cu desevêrșire acea specie de regulare urbarială, care în Ungaria este specia principală a regulării, la noi nu se pot nici măcar întroduce lucrările pregătitoare fără de a deslega mai întâiu cestiunea juridică. In Transilvania sûnt trei feliuri de casuri. Mai întâiu procesele urbariale singuratice, care, ca unele procese de posessiune independente, nu stau nici în cea mai mică legătură cu regularea, așa că se terminä sute și mii de procese urbariale pentru sesiuni sau teritorii urbariale singuratice, se aduc sentințe și se esecută, fără ca acelea să se aducă în legătură cu regularea urbarială, cu comassarea hotarului întreg sau cu segregarea hotarului comun. A le aduce pe aceste într'un necs organic cu regularea urbarială nu însamnă nimic în Transilvania, e o retăcire neacceptabilă. A doua specie de casuri ce obvin în Transilvania e împărțirea teritorielor comune, segregarea urbarială. Acolo unde la teritoriul comun au participat numai fostii proprietari și fostii iobagi; și al treilea cas segregarea acelorași teritorie comune sub titlul de proportionare a fost acolo, unde afară de fostul proprietariu și de iobagii sei au participat cu deosebire nobilii, Secuii și Sasii. A asemena și a face paralelă între aceste trei proceduri, și a le apreția după aceleași norme, după care se aprețiază regularea din Ungaria, este imposibil.

La noi nu se pot începe lucrările pregătitoare cu privire la segregarea urbarială a teritorielor comune înainte de a se decide comuniunea urbarială pe acel teritoriu ca cestiune juridică.

Tot aceasta se poate ḑice și despre cestiunile de proporționare, pentrucă, a face lucrări pregătitoare cu privire la un teritoriu, înainte de a fi statorit judecătoria, că acel teritoriu de facto et de jure e obiect de folosință comună pentru una sau mai multe comune sau pentru locuitorii singuratici, aceasta în genere nu are nici un sens, fiindcă la noi obiectul procedurei nu este complectarea urbarială (urbéri rendbeszedés) va să ḑică un concept, care se poate justifica cu date sigure, ci este esecutarea faptică a segregării obiectului resolvit deja de jure.

Deci eu așa cred, că dacă dl deputat cunoscea din temeiu referințele din Transilvania era imposibil să propună acest amendament. Deci fiindcă acest capitlu din proiectul de lege corespunde stării factice a referințelor de drept și de posessiune din Transilvania, rog pe onorata Casă să primească capitlul în genere și să ia în desbatere specială paragrafii singuratici.

Urmând votarea amendamentul propus de P. Cosma cade. (Va urma).

Anti-reflecsiuni.

Ar fi de lăudat altcum arta, cu care dl adm. I. M. scie a espune zelul seu desvoltat pe terenul biser. și scolar în tract. Dovedesce dsa doară prin aceea interesarea sa cea mare ca conducĕtoriu, că resoalvă propria autoritate sau mai bine ḑis încurcă afaceri ce cad în sfera scaunului și sinodului ppresb. de care se vede că dsa n'are lipsă căci nu obicĭnuesce a le conchema? Toate laudele de sine însĕ ar mai fi credibile, cel puțin înaintea celor ce cunosc împregiurările de aici, dacă înseși autoritățile mai înalte biser. n'ar fi trebuit să recunoască contrarul, ceea ce de sigur va fi venit și la cunoscința dlui, presupunênd, că urmăresce cu atențiune lucrurile pertractate în representanța diecesei.

Simularea părerei de reu pentru neresolvarea arondărei ppresbiteratelor și dechiarațiunea dlui, că ar face-o bucuros dar nu mai stă în puterea sa — se ia spre sciință cu acea observare, că cestiunea aceasta, precum nici odată nu s'a ținut de competența dlui așa nici pe viitor nu va depinde dela sine. Să se asigureze de altcum și dsa despre aceea, că dorința comună, a tuturor ce voiesc binele și înaintarea, este, ca postul de ppresbiter în tractul nou arondând să se ocupe de indivizi mai bine pregătiți și mai zeloși, cari vor putè fi adevĕrați oameni ai scoalei și ai progresului.

— Tot cam în chipul acesta scrie și un pretins „învĕțător al înțelegerei în nrul 57 al „Tel. Rom.“ vorbind cu un aer desprețuitor despre țeara Secuilor, ca și când elementul românesc ce o locuesce n'ar merita a se mai face amintire de dênsul. Dênsul reduce toată stagnarea în instrucțiune la împregiurarea aceea, că autoritățile comunale nu esecutează, din intențiune rea pentru Români, listele de lenevire scolară și amintesce, că aceste s'au așternut chiar și Ven. Consistoriu, care — prea naturalmente — le a transpus inspectorului reg. scolar. Venerabilul Consistoriu trebue să scim, are cu mult mai multe agende de resolvat, decât să ia asupră'și și deacele, ce au să le esecute autoritățile comunale respective. Și dacă aceste nu satisfac datorinței lor în cause scolare, boala ar avè leac ușor, căci în înțelesul articlului de lege VI din 1876 și XVIII din același an, comitetul de administrațiune publică (Köz igazgatósági bizotság) este autoritatea competentă, care are puterea esecutivă și poate intenta cercetare disciplinară asupra ori cărui membru al antistielor comunale, ceea ce până acuma — după scirea mea — nu s'a întêmplat nici proforma cu nime. Urmând calea la care ne induce legea n'ar trebuì ca listele de lenevire să facă o atare rotundă fără resultat — precum amintesce dl corespondent, că s'a întêmplat — și are drept, prin urmare când recunoasce, că dacă nu e apĕrător nu e nici judecătoriu.

După dênsul, mai departe, dacă a cunoscut cineva rĕul ce apasă învĕțământul, se pretinde dela aceia pungi pline spre delăturarea lui și să fie prototipul libertății și pentru alte comune, ear dacă nu satisfac acestei recerințe și totuși au cutezat a'și ridica vocea în interesul instrucțiunei poporale și a conservărei naționalității, — îi cualifică de șicanatori, că disgustă pe conducĕtori, cari 'și perd răbdarea și lasă causa scolară în tină.

Minunată logică! Este sciut însĕ, că „Veritas odium parit“ căci astfel nu putea trage atare deducţiune, făcênd astfel de saltus în probarea tesei sale. Dar dacă nu s'ar afla nesce particulari cu pungile pline şi cu o libertate deamnă de imitat — precum pretinde dl corespondent — ear scoalele vor devenì comunale, au nu trebue sĕ le susţină tot aceiaşi crestini cari le-au suţinut mai înainte cu caracterul confesional? Aici ar fi lipsă de puţin simţ de dreptate, sĕ recunoascem adecă situaţiunea în realitatea sa şi sĕ chibzuim adevĕratul mod, prin care s'ar putè ajutora instrucţiunea şi starea materială a preoţimei ear sĕ nu cualificăm scrieri obiective ce au de scop aceasta, făcute cu una şi cu alta intenţiune, căci până nu vom recunoasce scăderile, nu ne vom scì nici ajuta.

Avem noi comitete parochiale şi ppresb. cari în sfera lor de activitate au a tracta şi decide asupra înaintărei trebilor biser. şi scolare şi cele mai multe comune biser. chiar după împregiurările lor materiale pot presta şi mai mult pentru susţinerea scoalelor şi chiar dotarea preoţilor; ba s'ar putè esopera oare care subvenţiuni şi dela unele comune politice, dacă conducĕtorii în conţelegere armonică cu preoţimea şi cu cealaltă puţină inteligenţă ar chibzuì modul potrivit spre resolvarea acestei probleme pâşind cu energie şi tact cuviincios spre primirea ei. În chipul acesta, până la aşteptarea ajutorului mai îndepărtat, ne am putè ajutora de acasă şi de sigur ori cine ar vedè şi s'ar convinge, că precum până acì aşa şi în viitor nu se va găsì om priceput, care sĕ paralizeze în direcţiunea aceasta ear poporul în urmă, vĕdênd o regulă bună şi spor în instrucţiune nu va regreta jertfele ce le-a adus.

Aceste sûnt observările mele la corespondenţele din nrii 55 şi 57 ai „Tel. Rom.“ referitoare la împregiurările Românilor din colţul Trei scaonelor. M'am mărginit, spre a curma discusiunea pe calea aceasta — a fi în espunere pecât de general, pe atât şi de obiectiv avênd în vedere nu mai posibila promovare a trebilor noastre biser. scolare din acest comitat, ear nici decât polemisarea şi înaintarea intereselor personale ale cuiva.

c-n.

Varietăţi.

* Parastasul solemn anunţat de noi în nrul premergĕtoriu în memoria fericitului Marelui Archiepiscop şi Metropolit Andreiu bar. de Şaguna la aniversarea a şeptea dela ḑiua reposărei sale, s'a celebrat eri în biserica gr. or. din cetate, pontificând Escel. Sa Preasânţitul Archiepiscop şi metropolit Miron Romanul însoţit de asistenţă numeroasă.

* (Baronul Kemény) ministrul de comerciu visită scoala de agronomie din Mănăstur, în deosebi însĕ turma de oi de prăsilă de acolo. De aici ministrul călĕtorì la Turda spre a visita institutul de tauri şi de aici plecà la Aiud, unde se informà despre preparativele de lipsă pentru clădirea scoalei de vinţelerit.

* (Preşedinte la tribunalul regesc în Sibiiu). Foaia oficială „Budapesti Közlöny“ în Nr. de Sâmbătă 26 l. c. nou, publică denumirea lui Carol Ormai fost jude de tribunal, preşedinte la tribunalul de aici. După cum suntem înformaţi, noul preşedinte, este din comitatul Caraşului, bărbat în etatea cea mai vigoroasă cam de 42—44 de ani, jurist escelent; pela anii 1864—1870 a funcţionat ca jude la tribunalul comitatens în Lugoş, mai apoi a fost advocatul cel mai dibace şi renumit acolo; ear la organisarea judecătoriilor regesci fu denumit de jude reg. în cercul Saska (Szászkabánya) şi în urmă ales ca deputat la dieta ţĕrii în acelaşi cerc. Se ḑice a fi om simpatic, ca judecător drept, jurisprudent de cultura intelectuală-socială superioară; vorbesce şi scrie corect şi românesce; cu partidele şi clienţii tratează în modul cel mai cu tact şi uman; dar în afacerile oficioase este energic şi rigoros.

Aceste sûnt însuşiri, cari ne îndreptăţesc a spera numai bine dela noul preşedinte al tribunalului de aici.

* (Inspectori de păduri). După cum ne spune „Hon“ se vor înfiinţa în Ardeal 4, şi în Ungaria 10 inspectorate de păduri; deocamdată se vor denumì numai 7 inspectori supremi şi inspectorii subalterni, cari vor substituì o parte şi din inspectorii supremi încă ne denumiţi.

* (Calea ferată Ludos-Bistriţă). Congregaţia comitatului Turda, primind toate conclusele conferenţei ţinute în causa clădirei unei căi ferate vicinale din Ludoşul Mureşului spre Bistriţă, s'a obligat tot deodată a ajutora societatatea de clădire cu o sumă de 2000 fl v. a. din fondul comitatens pentru clădirea drumurilor.

* (Tempestate) s'au descărcat asupra Braşovului în 13/25 Iunie cu o ploaie torenţială, care a paralisat tĕrgul de mărfurie din aceea ḑi cu totul.

* (Vijelie). Mercurea trecută în 23 Iun. n., dela ameaḑi până la 1 d. a., s'a descărcat asupra Aradului o tempestate cu trăsnete, fulgere grindină oribilă şi o ruptură de nuori cari toate au sdrobit bucate, legumi pomi şi ierburi şi au căşunat o pagubă colosală. Unele suburbii înnotau în apă de 3—4 urme. Tot în această ḑi pela 1 oară d. a. s'a descărcat o asemenea vijelie şi asupra Timişoarei.

* (Numiri noue comunale). Ministrul de interne a ordinat, ca următoarele sate din comitatul Semplin spre deosebirea lor pe viitor sĕ se numească astfeliu: satul Dobra din cercul Varano *„Nagy-Dobra“* şi Dobra din cercul Badroköz *„Kis-Dobra“*, eară satele Orosz-Hrabocz şi Orosz-Bistra din cercul Sztropko se vor numì pe viitor: *„Stropko-Hrabocz“* şi *„Stropko-Bisztra“*

* (Apel). Toţi acei On. Domni cari au binevoit a se însărcina cu vinderea musicaliilor edate în favoarea societăţii „România Junĕ“ sûnt rugaţi a împărtăşì sub adresa acestei societăţi (I Sonnenfelsgasse Nr. 1.) cel mult până în 10 Iulie st. n. resultatul vênḑĕrii, deoarece comitetul cu ḑiua aceasta îşi întrerupe, din causa feriilor, funcţiunea până în luna lui Octombre st. n.

* (Lupi). Pe hotarul comunei Căprioara (comitatul Caraşului) mai mulţi lupi săriră asupra duor junci. Acestia fugind în ruptul capului spre comună au căḑut de pe o stâncă într'un abis adênc şi s'au sdrobit de tot.

* (Esposiţie industrială română). Societatea *„Concordia română“* din Bucuresci organisează o esposiţie de productele industriei naţionale române. Această esposiţiune se va deschide la 1 Septemvre în localităţile numitei societăţi şi va ţinè până la 1 Noemvre, când se vor premia productele.

* (Din toate părţile Romăniei) vin vesti înbucurătoare în privinţa stărei actuale a câmpurilor sĕmĕnate. Ploile abundante, ce au cutrierat de la o margine la cealaltă, au făcut pe economi sĕ spereze o recoltă bună.

* (Muşcătură de pesce). O doamnă voind sĕ cumpere în piaţa Timişoarei pesci, la cercetarea acestora fu muşcată la un deget aşa de crâncen, încât se ḑice, că trebue se i se taie degetul, căci de nu, i se va învenina tot trupul şi va trebuì sĕ peară.

* (Ţigări nouĕ). Cât de curênd se vor afla de vênḑare prin trafici unele ţigări, cari se numesc: Virginie scurte şi vor costa una numai 2 cr. Vom vedè şi minunile aceste, de ce cualitate vor fi!

Consemnarea *)

colectelor făcute în achidiecesă în favoarea gimnasielor române gr. or. din Braşov şi Bradu; şi anume dela comuna Petea de pe Câmpie 5 fl; dela parochul Galation Şagău din Idicel 50 fl; din comunele Sebeşul vechiu 1 fl., Iclandul mare 2 fl., Fizeş-St.-Petru 1 fl. 55 cr., Miluan 1 fl. 80 cr., Baica 1 fl 40 cr., Hida 1 fl. 50 cr., Galeş 25 fl. 19 cr., din Jina 9 fl. 65 cr., Tilişca 21 fl. dela adm. ppresb. Ioan Popescu 2 fl., dela parochul Ioan Branea 3 fl. 90 cr., dela parochul Ioan Fulea 1 fl. dela parochul Demetrie Cornea 1 fl., dela capelanul Fulea Chiril 1 fl. dela clericul absolut Leone Popescu 60 cr. din comuna bisericească Lugoş 25 fl. din comuna Opatiţa 50 cr., ambele în diecesa Caransebeşului.

Suma 155 fl. 09 cr.

Raţiociniu public

asupra sumelor încurse la comitetul central din Sibiiu pentru ajutorarea dăunaţilor prin inundările din Noemvre, Decemvre 1879.

A.

Au întrat conform listelor publicate în „Telegraful roman“ şi „Observatoriul“ anume după:

Lista Nr I public. „Tel. rom.“
Nr. 4 v. a. . . . . fl. 315.—
Lista Nr. II public. în „Tel. rom.“
Nr. 6 . . . . . fl. 228.50
Lista Nr. III public. în „Tel. rom“ Nr. 9 . . . . . fl. 644.40
Lista Nr. IV public. în „Tel. rom. Nr. 13 . . . . . fl. 35.—
Lista Nr. V public. în „Tel. rom.“
Nr. 14 . . . . . fl. 197.99
Lista Nr. VI public. în „Tel. rom.“ Nr. 16 . , ... fl. 76.—
Lista Nr. VII public. în „Tel. rom.“ Nr. 19 . . . . . fl. 39.10
Lista Nr. VIII public. în „Tel. rom.“ Nr. 21 . . . . . fl. 87.94
Lista Nr. IX public. în „Tel. rom.“ Nr. 22 . . . . . fl. 22.—
Lista Nr. X public. în „Tel. rom.“
Nr. 25 . . . . . fl. 221.87
Lista Nr. XI public. în „Tel. rom.“ Nr. 33 . - . . . . fl. 225.—
Lista Nr. XII public. în „Tel. rom.“ Nr. 38 . . . . . fl. 84.50
Lista Nr. XIII public. în „Tel. rom. Nr. 39 . . . . . fl. 271.55
Lista Nr. XIV public. în „Tel. rom. Nr. 40 . . . . . fl. 107.60
Lista Nr. XV public. în „Tel. rom. Nr. 41 . . . . . fl. 136.85
Lista Nr. XVI public. în „Tel. rom.“ Nr. 43 . . . . . fl. 32.40
Lista Nr. XVII public. în „Tel. rom.“ Nr. 47 . . . . . fl. 92.80
Lista Nr. XVIII public. în „Tel. rom.“ Nr. 63 . . . . . fl. 100.24
Lista Nr. XIX public. în „Tel. rom.“ Nr. 67 . . . . . fl. 178.79
în total fl. 3097.53

B.

S'au împărţit:

I. Gimnasiului rom. gr. or. din Brad 1000 fl.

II. Daunaţilor din comuna Verd şi anume: dd. Achim Cândea 60 fl., Candid Muntean 30 fl., Ioachim Părău 50 fl., Andreas Halmen 5 fl., Iohann Lomprich 10 fl., Michael Kirchberger 20 fl., David Muntean 18 fl. Suma 193.

III. Comunei eccles. gr. or. din Curtifaia 200 fl.

IV. Daunaţilor din comuna Nyárád Szt Benedec, anume: dd. Nicolae Pop 98 fl., vĕd. Ioan Gligor 50 fl., Vasilie Pop sen. 150 fl., Vasile Pop jun. 100 fl. ved. Ioan Irimie Pop 45 fl., vĕd. Mateiu Dumitru 40 fl., Teodor Pop 25 fl. Suma 508.

V. Daunatului din comuna Cristur Ladislau Pop 100 fl.

VI. Daunaţilor din comuna Bungard anume: dd. vĕd. Maria P. Frăţilă 82 fl., Ioan Comşa 50 fl., Ioan Coman 50 fl., Nicolae Lazar 50 fl., Danilă Crăciun 50 fl., Geoge Boiţan 50 fl., Ioan Carstea 20 fl., Nicolae Boiţan 20 fl., vĕd. Ana Ioan Coman 20 fl., George Bucurenci 20 fl., vĕd. Maria Bica 20 fl., George Lazar 20 fl., Nic. Lazar Bucurenci 20 fl., Ioan Nicula 20 fl., vĕd. Maria I. I. Coman 2 fl. Suma 494 fl.

VII. 1, comunei ecles. gr. cat. din Székely Udvárhely 300 fl.

2, comunei ecles. gr. or. Miklo-Ujfalu 276 fl. 17 cr. Suma 576 fl. 17 cr.

Spesele biroului . . . . . 26 fl. 36 cr.
în total 3097 fl. 53 cr.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaţilor.

V. Roman m. p., cassariu. — *A. Trombiţaş* m. p., secret. comitetului.

Raţiociniul present esaminându-se şi găsindu-se în ordine, anume distribuirea ajutoarelor fiind în conformitate cu decisiunile acestei adunări, — se aprobă, ear comitetului esmis de această adunare în şedinţa ei din 7 Iunie a. c. se dă absolutoriul.

Din adunarea inteligenţei române ţinută la Sibiiu în 4/16 Iunie 1880.

Elia Macelariu m. p., preşedinte. — *Petrescu* m. p., not. adunărei.

*) A se vedè nrul 132 din anul 1879 al „Tel. Rom“.

Bibliografie.

Avram Nicolau, *Despre legume.* Plantarea şi crescerea lor. Învĕţături pentru poporul român. Arad 1880. Preţul 60 cr. v. a. Se află de vênḑare la autorul din Totvárad p. u. Soborşin. La 10 esemplare se dă unul rabat.

Petroviciu Lazar Dr., *Compendiu de Pedagogie.* Arad 1880. Preţul 1 fl. 50 cr. v. a. La 10 esemplare se dă unul rabat.

Popescu George, *Curs elementar de istoria literaturei române.* Pentru usul claselor secundare. Partea I. Bucuresci 1880. Preţul 3 lei noi.

Romniceanu Gr. Dr., *Manual de Patologie chirurgicală.* Volumul I, fasciel. 1: Inflamaţiuni, plage-Pseudoplasme-homeomorfi. Bucuresci 1880.

Molière, Scoala bărbaţilor. Tradusă de S. N. Bucuresci 1880. Preţul 1 leu nou.

Codicele comunal (al României). Legi şi regulamente adunate şi adnotate de I. Em. Petrescu şi Dem. D. Păltineanu. Bucuresci 1880.

Codicele financiar român de Em. Grădişteanu. Volumul II. Bucuresci 1880.

Annalile Associatiunei transilvane pentru literatur'a romana şi cultur'a poporului romanu publicate in anulu alu XX-lea alu activitatiei sale **1880.** Fasciclu I. Editoru: Comitetulu Associatiunei. Redactoru: Secretariulu G. Baritiu. Sibiiu, tipariulu tipografiei archidiecesane.

Sumariu: Genesea Annalilor (ca prefatiune) de Dr. Ios. Hodosiu — Activitatea associatiunei transilvane pe terenulu practicu de G. Baritiu. — Partea oficiala — Partea literaria — Apendice.

Convorbiri literare. Anul XIV. — Nr. 3. — 1 Iunie 1880.

Sumariu: *Corespondenţa dintre V. Alecsandri şi Ioan Ghica.* (III). — *Hora Morţilor* poem de A. Naum. — *Budulea Taichii,* novelă de I. Slavici. — *O călĕtorie în Dobrogea,* de Teodor T. Burada (urmare). — *D. Petriceicu Hasdĕu şi Cuvente den bătruni,* critică de A. Cihac. — *Carmen Amoebaum*; *Trei paseri,* (după Horaţiu), poesii de D. C. Ollănescu. — *Răndunica* poesie de N. Volenti. — Bibliografie. — Corespondenţă.

Bursa de Viena şi Pesta

din 26 Iunie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	110.20	110.10
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	84.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	100.75	101.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	87.75	88.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	127.—	127.50
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea pământului	94.75	94.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	94.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane	94.—	94.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	93.50
Obligaţiuni urbariale transilvane	94.25	94.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	93.60	93.$^{7}/_{2}$
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.60	73.65
Datorie de stat în argint	74.60	74.20
Renta de aur austriacă	88.50	88.60
Sorţi de stat dela 1860	133.75	133.25
Acţiuni de bancă austro-ung.	828.—	828.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	282.—	281.80
Acţiuni de credit austr.	266.25	266.—
Sorţi unguresci cu premii	—.—	114.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.56	5.53
Napoleon	9.34	9.31
100 marce nemţesci	57.60	57.45
London (pe poliţa de trei luni)	117.25	117.05

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 28 August şi 28 Sept. imob. lui George Busilă în Comana de sus; în 30 August şi 30 Sept. îmob. lui George Eva Cocan în Mândra; în 26 Aug. şi 27 Sept. imob. lui Ioan Stanci Popa în Comana de jos; în 21 Aug. şi 21 Sept. imob. lui Nicolae Băcilă în Ucea (judec. cerc. Făgăraş); în 3 Iulie pretensiunele de cont ale concursului după Ladislau Gajsago în Aiud (trib. Alba-Iulia); în 2 Iulie imob. lui Nicolau Roşca în Archiud (judec. cerc. Teaca); în 3 Iulie imob. lui Ernst Kabos în Mănăstur; în 19 Iulie şi 19 August imob. soţiei lui Ioan Maroşan în Fildul de sus; în 19 Iulie şi 19 Agust imobilele lui Ioan Roman în Dretia (judec. cerc. Huedin); în 31 Aug. imob lui Ioan Hendel în Braşov (trib.); în 5 Iulie imob. lui Ioan Gazda în Alba-Iulia (trib.); în 30 Iunie şi 30 Iulie imob remasului după Ioan Iung în Bateş (judec. cerc. Teaca); în 1 şi 30 Iulie imob. lui Nicolau Cosma şi Palaghia Pop în Feder (judec. cerc. Şumcuta—mare); în 5 Iulie imob. lui Ioan Tecoanţă şi soţiei sale în Nocrichi (trib. Sibiiu); în 26 August şi 27 Septeb. imob. soţiei lui George Iacob în Făgăraş (judec. cerc.); în 2 August imob. lui Nicolau Munteanu şi soţi în Turnişor (trib. Sibiiu).

Nr. 80—1880. 1—3

CONCURS.

Deschiḑênduse un post de învĕţător la scoala normală (primară) din Braşov, se escrie concurs pentru ocuparea lui, cu terminul până în 15/27 August 1880.

Cu acest post este împreunat în anul prim de serviţiu, salariul anual de 300 fl. v. a. în următorii doi ani salariul anual de 400 fl. v. a. eară de aici înainte, după ce va produce atestatul de cualificaţiune, salariul de învĕţător definitiv de 500 fl. v. a. la carele după serviciu de 10 ani se adaugă decenalie de 100 fl. v. a. şi la 20 ani de 200 fl. v. a.

Învĕţătorii aplicaţi la acest institut au drept de pensiune conform statutelor fondului de pensiune.

Dela concurenţi se cere:

1. Sĕ fie Români de naţionalitate şi de religiunea gr. orientală;
2. Sĕ producă testimonii, că au absolvat cel puţin 6 classe gimnasiale cu succes bun şi pedagogia, cei cu 8 classe gimnasiale se vor preferì;
3. sĕ cunoască prelângă limba maternă şi limba maghiară şi germână;
4. sĕ producă testimonii despre purtarea lor politică şi morală;
5. sĕ producă testimonii medical, că sûnt sănĕtoşi.

Recursele instruite conform condiţiunilor de sus sĕ le adreseze concurenţii Eforiei scoalelor rom. gr. or. din Braşov.

Braşov, 20 Maiu 1880.

Eforia scoalelor centrale române gr' or.

Nr. 87—1880.

CONCURS.

La scoala comercială publică română gr. or. din Braşov a devenit vacant un post de profesor pentru sciinţele mercantile.

Pentru ocuparea acestui post se escrie concurs cu termin până la 15/27 August a. c.

Concurenţii vor adresa petiţiunile lor cătră subcrisa Eforie scolară instruită cu documentele:

a) că sûnt de naţionalitate română şi de religiune gr. or;

b) că au purtare politică şi morală bună;

c) că sunt sănĕtoşi: şi

d) că, în sensul Statutului organic al Metropoliei române gr. or. din Ungaria şi Transilvania, şi al regulamentului provisoric al Archidiecesei transilvane pentru esaminarea Candidaţilor de profesură la scoalele secundare române confesionale au absolvit vreo Academie comercială din patrie (Austro-Ungaria).

Salariul pentru acest post este în anul prim (de probă) 700 fl. v. a. După ce va depune Candidatul esamenul de profesură prescris de lege va obţinè salariul anual sistemisat cu 800 fl. v. a. cu prospect de înăintare la timpul seu în 900 fl. v. a. şi cu drept de pensiune.

Braşov în 7/19 Iunie 1880.

Eforia scoalelor centrale române gr. or.

Nr 88. 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii Ludesci cu filia Costesci de clasa a III se escrie până la 20 Iulie a. c. st. v. concurs, după ce această parochie prin sentenţa p. v. consistoriului archidiecesan dtto 1 August 1878 Nr. 1014, B. s'a dechiarat vacantă.

Emolumentele sûnt: dela matera Ludesci:

1. Dela 80 familii câte o ferdelă vechie de cucuruz smăcinat şi o ḑi de lucru.
2. 2 fênaţe şi cimiteriu de 2 cară de fên.
3. Venitele stolare.
4. Lemne pentru foc din pădurea comunei dela filia Costesci.
5. Dela 79 familii câte una ferdelă vechie de cucuruz cu grăunţe şi o ḑi de lucru.
6. 2 fênaţe de 3 cară de fên şi cimiteriu.
7. Venitul stolariu; — toate aceste dau un venit anual de 332 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa parochia aceasta au sĕ'şi substearnă suplicile lor provĕḑute cu documentele prescrise de statutul organic oficiului protopresbiteral gr. or. al Orăştiei până la sus-scrisul termin.

Orăştie, 4 Iunie 1880.

În conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Nicolau Popovici m. p.,
protopresbiter.

Nr. 83. 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei staţiuni preoţesci din Sereca clasa a III pe basa ordinaţiunei prea venerabilului consistoriu archidiecesan dto 25 Maiu a. c. 1079 B. se escrie concurs până la 13 Iulie 1880 v.

Emolumentele sûnt:

1. Dela 1 Ianuarie 1881 începênd din cassa alodială 100 fl. v. a. adecă una sută flor. v. aust.
2. Dela 70 familii câte o ferdelă vechie, de câte 21 cupe vechi cucuruz sfêrmit, dela vĕduve pe jumĕtate şi una ḑi de lucru.
3. Lemne de foc din pădurea comunei.
4. Venitele stolare statorite în sinodul parochial; — toate aceste aduc un venit anual de 300 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie sĕ'şi astearnă petiţiunile lor provĕḑute cu documentele prescrise de statutul organic şi regulamentul congresual pentru parochii din an. 1878 oficiului protopresbit. gr. din Orăştie până la sus-scrisul termin.

Orăştie, 12 Iunie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Popovici m. p.,
protopresbiter.

Nr. 58. — 1880. 2—3

CONCURS.

Spre ocuparea vacantei parochii de a III clasă din Streja-Cârţişoara, ppresbiteratul Făgăraşului II. se escrie prin aceasta concurs.

Emolumentele sûnt: Venitul dela epitrafir dela 150 familii şi câte o ḑi de lucru de toată familia.

Doritorii de a ocupa această staţiune au a'şi asterne suplicele sale oficiului protopresbiteral al Făgăraşului II instruate conform legilor noastre bisericesci până la 20 Iulie 1880.

Avrig, 12 Iunie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral:

Vasilie Macsim m. p.,
adm. prot.

Nr. 85. 2—3

CONCURS.

Pentru reîntregirea parochiei vacante de clasa a III Arpătac şi filia Ariujdi în protopresbiteratul Heghigului se escrie concurs până la 13 Iulie a. c.

Emolumentele sûnt:

a) casă parochială cu douĕ odăi, şură şi grajd;

b) douĕ fênaţe de 6 cară de fên, 2 otavă;

c) în materă şi filie 3 jugere 400 □° pământ arătoriu;

d) dela 181 familii din materă şi filie, câte o ferdelă de cucuruz, şi una de ovĕs;

e) dela 12 vĕduve câte $^{1}/_{2}$ ferdelă de cucuruz;

f) dela 11 neorustici câte 2 ḑile de lucru;

g) venitele stolare sistemisate, cari toate dau suma de 435 fl. 40 cr. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie vor avè a'şi adresa suplicele lor instruite conform statutului organic şi regulamentului congresual din 1878 oficiului protopresbiteral din Elöpatak.

Elöpatak la 1 Iunie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial

Ioan Moga m. p.,
adm. prot.

Nr. 119. 1—3

Citaţiune edictală.

Bucur Noaghiu gr. or. din Ungra, protopopiatul Cohalmului, ejusdem jurisdict. pract., părăsind de 6 ani de ḑile pe muierea lui legiuită Ana Radu tot din Ungra, fără a se fi putut erua ubicaţiunea lui, — prin aceasta e provocat: a compare sau în persoană, sau prin representant legitimat înaintea subsemnatului for matrimonial, în termin de 3 luni de ḑile, căci altfeliu procesului urzit se va da curs liber, conform prescrierilor canonice a maicei noastre biserici ortodocse resăritene dreptmăritoare.

Cohalm, 10 Iunie 1880.

Dela forul matrimonial de I instanţă gr. orient. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea m. p.,
adm. protopresbiteral.

Nr. 100. 1—3

EDICT.

Maria Marin din Marcoş, carea de 9 ani a părăsit pe legiuitul ei bărbat Ioan Vireag din Dobêrleu în protopresbiteratul al II al Braşovului, de religiunea greco-orient. fără a se sci locul ubicaţiunei ei, prin aceasta este provocată a se presenta înaintea subsemnatului for matrimonial în termin de 6 luni, căci nepresentându-se procesul divorţial în contra'i intentat se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Braşov, 12 Iunie 1880.

Forul matrimonial gr. or. al II al Braşovului:

Ioan Petric m. p.,
protoprerbiter.

Nr. 136.— 1880. 2—3

EDICT.

Prin carele, Stanca Buzea din Felmeri, protopopiatul Cohalmului, care a părăsit de 8 ani de ḑile trecuţi cu necredinţă pe legiuitul ei bărbat Ioan Mailat tot din Felmeri, ambii de religiunea gr. orient., fără a se scì locul aflărei ei, — e citată, a se presenta în restimp de 3 luni de ḑile înaintea subsemnatului for matrimonial, sau în persoană, sau prin representante legitimat, căci altfel procesul urzit se va decide şi în absenţa dênsei.

Cohalm 12/24 Iunie 1880.

Dela forul matrimonial de I. instanţă gr. oriental al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea m. p.,
adm. protopopesc.

UMRATH & COMP. în BUBNA lângă PRAGA,

fabrică de maşini agricole,

se recomândă prin specialităţile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet uşor** mare **productivitate** şi **treerat curat** a

maşinilor de treerat cu braţe şi cu vêrtej

pentru 1 până 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât şi **stabile,** premiate cu întâiul premiu la esposiţia agronomică dín acest an în Praga. Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, maşini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile ţĕrei grătuite şi franco. [42] 2

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 71. Sibiiu, Joi 19 Iunie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 18 Iunie.

Cu fie care ḑi ne apropiem mai mult de alegerile la dietă din anul viitoriu. Vorbind despre totalitatea românească din Ungaria şi Transilvania, trebuie sĕ ḑicem, că cu voia şi fără de voie, Românii au luat parte la neparticiparea în legislaţiunea perioadelor trecute şi acelui actual, aproape dela schimbarea sistemei politice din monarchie incoace. Vor persevera Românii într'aceasta şi în periodul viitoriu? — nu scim şi nu credem, măcar că demulte ori vedem întêmplânduse şi ceea ce este necreḑut. Partidele magLiare în Ungaria şi Transilvania sûnt, fără mult sgomot, în deplină activitate. Cât privesce pe Românii atât din Transilvania cât şi din Ungaria se poate, că cel puţin cugetă şi ei asupra lucrului. Cugetarea însĕ este aşa de fără sgomot, încât nu se poate observa nici atâta, cât se observă activitatea partidelor maghiare, „fără mult sgomot“.

În combinaţiune cu reflecsiunile de mai sus sĕ nu perdem din vedere douĕ împregiurări: în Ungaria lupta între partidele maghiare n'a încetat: „desvoltarea politică devine mai interesantă şi mai deamnă de a fi urmărită cu atenţiune“.

Cât pentru Ungaria, nu neam făcut nici când ilusiuni. Cearta şi sfêrşitul certei între partidele maghiare, ori care şi ori cum ar fi, până când naţionalităţile nemaghiare nu vor participa mai energic şi mai în conţelegere şi totodată cu oare care prevedere politică, — se va învêrti tot numai prelângă plapoma maghiarismului. O pagubă însemnată aceasta pentru statul unguresc în genere, (ca şi pentru fie care în special,) la care indirect şi naţionalităţile iau parte prin a lor *„laisser faire“*, fie acesta de ori ce natură. Bunăstarea intelectuală şi materială precum şi contrariul ei nu privesce numai pre unii, ci pre toţi cetăţenii unui stat. Heloţii şi Parias se curăţă astăḑi şi din staturile barbare, şi ruşinea ar cădè de o protivă asupra celor ce s'ar nisuì a introduce de nou helotismul şi pariasismul, precum şi asupra celor ce ar sta cu mânile în sin, lăsând sĕ vină ori şi ce asuprà-le.

Premenirea ministeriului cislaitan şi evenimentele constituţionale din urmă din Boemia ne arată, că în monarchie esistă un curent cu tendenţă de primeneală politică. Contrastul între isbutirea lui Taaffe de a'şi homogenisa elementele cabinetului, adecă ale face sĕ fie de una şi aceeaşi natură şi între isbutirea adversarilor sei politici, a „constituţionalilor,“ de a'i trântì proiectul după care avea sĕ se reformeze legea electorală în Boemia, în favorul Cechilor, nu va împedeca noul curent. Mine se vor pune din toate părţile, atât de dincolo cât şi de dincoace de Laita, ca sĕ spulbere în vênt resultatele trudei politice a lui Taaffe. „Pester Ll.“ de eri strigă din resputeri, că Ungaria sĕ nu treacă nepăsătoare cu vederea esperimentele lui Taaffe, îngrecate de periculi pentru constituţiune. Curenturile politice, mai ales dacă au drept substrat principii salutare-morale, sûnt mai tari şi mai trainice decât sberăturile egoistilor politici şi ale servitorilor lor.

Dar care este tendenţa învĕluită în „esperimentele“ lui Taaffe? O foaie din Viena, care precât o pricepem, representă ideile ministrului-president austriac, ḑice că Taaffe „este convins, „că în Austria guvernul nu este per„mis a fi lăsat pe mâna egoismu„lui şi aplecărilor spre resbu„nare a unei partide, fiindcă gu„vernul are datorinţe egale că„tră toate popoarele şi de aceea „nu sĕ poate face argatul sau „unealta unui interes singuratec „naţional.“ „Intre elementele singu„ratece a le poporaţiunei austriace nu „se poate trata de tăria numerică, sau „de preponderanţa morală sau cul„turală. Nemţii şi dacă la numer sûnt „mai puţini în Boemia decât Slavii, „nu trebuie mâhniţi în posiţiunea lor. „Şi cu toate că Slavii sûnt inferiori „Nemţilor în ceea ce privesce cultura, „împregiurarea aceasta încă nu este „motiv îndestulitoriu spre a'i dripì la „părete. Şi cel slab şi cel mai puţin „numeros are drept a pretinde scu„tul şi îngrigirea guvernului. Cetăţeni „de clasa primă şi de clasa a doua „nu esistă, şi tot aşa de puţin se pot „împărţì popoarele austriace după ran„guri diverse. Toate au aceleşi dato„rinţe şi aceleşi drepturi, toate re„clamă cu drept cuvênt bunăvoinţa „guvernului şi protecţiunea statului.“

Eată în resumat un credeu politic, ca substrat al „esperimentărilor“ lui Taaffe, care dacă s'ar realisa, ar întroduce pacea şi armonia între popoarele austriace.

Alăturată situaţiunea din Austria cu cea din Ungaria, unde foile maghiare, la ori ce ocasiune, declară sus şi tare, că guvernul a „liniscit“ naţionalităţile: întrebarea, că oare curentul de preste Laita, care cu tot sistemul dualistic, este în aceeaşi monarchie, nu va trimite şi dincoace vreo boare cât de lină? — se obtrude de sine. Şi când am stărui pe lângă guvenrnul nostru sĕ imiteze acel credeu, n'ar fi nici pĕcat, nici periculos pentru stat.

Svêrcolirile presei ungaresci din causa fenomenelor politice de preste Laita şi din causa temerilor, că monarchia se va descompune după naţionalităţi, se nu ne confunde de loc. Presa aceasta e condusă şi alunecă cu voia pe căi rătăcite, pentruca sĕ păstreze unei naţionatităţi toată influenţa în afacerile publice, am putè ḑice, ca numai una sĕ fie, carea se respire aerul public. Argumentările şi amenin̦ările lor sunt fără valoare, pentrucă cele dintâiu sunt greşite, şi cele din urmă lipsite de putere întrênsecă. Spaima ce şi o face, bună oară „P. Ll.“ că s'ar perde unitatea în conducerea politicei esterne etc., dacă ar fi multămite naţionalităţile dincolo de Laita, e mai mult de cât copilărească, tot aşa ca şi a lui „P. Napló,“ că dacă s'a dat Greciei Tesalia şi o parte din Epir, mâne poimâne va venì Gladstone ca sĕ foarfece Transilvania etc. de lângă Ungaria şi se o dea României.

Unitatea în conducerea politicei esterne, dacă se poate în dualismul duor naţionalităţi supremaţisătoare, pentruce se nu se poată în dualismul cu toate naţionalităţile mulţămite? Gladstone n'ar fi tăiat nici o făşiuţă din imperiul otoman, dacă acesta sciea mulţămì popoarele sale.

Între împregiurări de aceste „cugetarea“ noastră, ar trebuì se producă odată, cel puţin, *„cuvêntul“*, prin care poporul nostru sĕ se respice în interesul seu, ca în interesul unei individualităţi, care încă contribuie la individualitatea cea mare a statului şi a mornarchiei. „Cuvêntul“ însĕ sĕ nu fie numai un cuvênt pe aci încolo, ci serios, energic, însoţit de stăruinţa de a eşi poporul nostru din întunerecul, la care în urmă am fost condamnaţi mai bine de un deceniu.

Ne vrênd resturnări, şi vrênd numai dreptatea sĕ o reclamăm şi pentru noi, sĕ începem a ne desamorţì. Ocasiunea cea mai de aproape este sosită: discusiunea asupra alegerilor fiitoare la legislaţiunea Ungariei.

Revista politică.

Sibiiu, în 18 Iunie.

Delegaţiunile, ne spune „P. Ll.“ ce ne-a venit astăḑi, se vor întrunì numai pe la 15 Octomvrie n. Causa acestei amânări, cu douĕ luni mai târḑiu decum spuneau foile vieneze, este că dieta Ungariei se va deschide numai la 25 Septemvre n.

Guvernul din Budapesta, în pausa legislaţiunei, şi a îndreptat toată atenţiunea asupra „socialistilor“ din Ungaria. Atât în Budapesta cât şi în provincie s'au călcat domiciliele mai multor „lucrători.“ Iniţiativa la întreprinderea aceasta, se ḑice, vine dela ambasada din London. „N. P. Journal“ e de părere că oficiul de esterne este victima unei mistificaţiuni, căci în Ungaria este de necreḑut, că ar fi ceva de conspiraţiunile şi atentatele care se atribuie „socialistilor“ ce nu esistă în Ungaria. „Egyetértés“ recomândă cu privire la afacerea aceasta guvernului unguresc sĕ se părăsească mai bine de urcarea contribuţiunilor după venit, care dela 1875 până în anul acesta dela 22½ milioane s'au urcat la 35 milioane, de oare-ce cetăţenii ungaresci cu miile emigrează din ţeară.

Principele Milan, al Serbiei, care petrece acum la Vìena şi este primit în apartamentele castelului curţii, a conversat cu bar. Haymerle şi cu Kallay.

Guvernul bulgar a împărtăşit oficial la Viena, că va continua cu demolarea fortăreţelor de pe malul Dunărei şi că va conserva numai unele forturi, cari i sunt de trebuinţă pentru magazine şi casarme.

Intenţiunea Bulgarilor de a se unì cu Rumelia se descopere pe fie care ḑi mai mult şi mai mult. Foia „Bulgarin“ din Rusciuc ḑice că a sosit timpul, ca sĕ se delăture separarea creată de congresul dela Berlin. Rumelia resariteană nu poate şi nu trebuie sĕ aibă alt guvern, decât cel al principatului şi numai e departe timpul, când Bulgarii, liberi de ori ce atêrnare de Turci, vor constituì o împerăţie mare balcanică. Sosind ḑiua în care aceasta sĕ fie faptă împlinită, Europa nu va mai trimite evenimentele la calea întoarsă.—Poarta se şi pregătesce pentru a întêmpina astfeliu de evenimente; dar şi Bulgaria adună material de resboiu, mai cu samă de provenienţă din porturile Odessei. Armata bulgară e mai toată concentrată, la Şumla sub generalul Ernrot. Unirea se asteaptă dar sĕ fie în curênd proclamată.

Eri era terminul ca Iesuiţii sĕ ese din Francia. Lucrurile de preţ şi leau espedat şi scoalele le-au dat cu arêndă. Resistenţa de care se vorbia mai nainte a amuţit.

Cestiunea agrară în dieta Ungariei.

Şedinţa dela 7 Iunie nou.

(Urmare).

Urmează titlul dela capitlul II.

Parteniu Cosma: Onorată Casă! N'am ce face, şi nu-mi pasă nici dacă voiu remânè numai singur cu părerile mele, dar sum convins că timpul va constata că eu am avut dreptate.

Precum 'mi-a imputat domnul referent că pentru aceea am făcut propunerea precedentă, că nu cunosc referinţele de posessiune în Transilvania, tocma aşa pot sĕ'i împut eu că dênsul pentru aceea n'a aderat la propunerea mea, pentru că nu cunoasce referinţele de posessiune din Ungaria. Sĕ'mi credeţi însĕ că toate referinţele din Transilvania sûnt şi în Ungaria, parte sub acele-şi numiri parte sub altele.

Sûnt şi la noi lăzuituri şi ocupaţiuni ca în Transilvania, sûnt şi la noi prestaţiuni rescumperavere ca în Transilvania, deşi sub alt nume, sûnt urbarialisti, sûnt ḑileri, segregări de păşiuni şi de păduri etc., tocma ca în Transilvania. Diferinţa este numai acea că pentru constatarea urbarialităţilor Ungaria se folosesce de Urbariu, care este foarte defectuos, precând aceasta cestiune în Transilvania se desleagă mai uşor şi foarte simplu pe basa legei materiale si a datelor de desdaunare, şi cu toate aceste în Ungaria este suficientă o acţiune şi o sentinţă ca pe basa lucrărilor pregătitoare sĕ se resoalve deodată toate cestiunile după natura lor, din aceeaşi sentinţă vede fie-care individ ce'i compete şi ce are de împlinit?

Nu este de lipsă dar nici în Transilvania ca pentru diversitatea naturei referinţelor, şi pentru mulţimea persoanelor interesate în aceeaşi comună, sĕ se facă în loc de unul sute şi mii de procese, cari cu enormele lor spese seräcesc pe bieţii incţi şi consumă averea actorilor, căci toate aceste s'ar potè resolvì şi în Transilvania cum se resolvesc în Ungaria.

Trecênd la obiect, eu nu consider de corect titlul acestui capitlu nici chiar din punctul de vedere al sistemei urmate în proiectul de faţă.

Titlul este: „procedura ce este a se urma în procesele singuratice, precum şi în acţiunile de segregare urbarială şi de proporţionare“.

Eu nu sciu on. Casă, dacă este vr'un proces, în care sĕ nu esiste acţiune, sau dacă este vr'o acţiune ca sĕ nu intenţioneze a servì de basă la proces; după acest titlu însĕ trebue sĕ esiste şi de aceste.

Titlul capitlului III. este „Permis-

sibilitatea comassărei", prin urmare titlul acestui capitlu ar trebuì sĕ fie: „Permissibilitatea regulărei de posessiune şi a proporţionării", căci numai despre acestea se tractează într'ênsul.

Eu n'am ce vĕ face, dacă nici dl referent nici maioritatea nu voiesce sĕ priceapă lucrul pentru Transilvania într'altfeliu decum îl pricepe pentru Ungaria, şi dacă si esistă lăzuituri şi ocupaţiuni, pentru acestea nu avem lipsă sĕ creăm titluri noue, pentrucă acestea se cuprind deja în titlul de „regularea posessiunei", — sûnt o specie a regulărei de posessiune, nici nu esistă regulare de posessiune care se nu se estindă şi asupra lor, — ba sub regularea de posessiune propriamente s'ar înţelege şi chiar comassarea.

Fiind însĕ, că precum vĕd în acest proiect comassarea se separează de regularea posessiunei şi de proporţionare, şi că în privinţa permisibilităţii comassărei este provisiune mai la vale ear în privinţa permisibilităţii celorlalte doue specii nu se provede nicăiri, — 'mi iau voiă a propune ca titlul acestui capitul sĕ se staverească astfeliu:

„Permisibilitatea regulărei de posessiune şi a proporţionărei".

Bokross Elek referentul: Onorată Casă! Nu mai osteneam atenţiunea onoratei Case cu observări de natură polemică, dacă domnul ante-vorbitoriu nu'mi împuta, că eu statuesc o diferinţă între regularea de posessiune din Transilvania şi între cea din Ungaria, precând aceste cestiuni sûnt identice aici şi acolo. De una însĕ 'şi a uitat la enumerarea acelor cestiuni, deci sum necesitat sĕ'i o amintesc eu.

Diferinţa regulării de posessiune în Transilvania şi Ungaria este acea, că în Ungaria regularea constă din întregirea sessiunilor urbariale ce sûnt statorite în Urbariu respective din manipularea teritoriului ce prisosesc preste sessiunea urbarială sub titlul de remanenţii (Cosma: Numai atât?); în Transilvania lipsesce acest concept, care e scopul principal al regulării. (Cosma: Cu atât mai simplu pentru Transilvania!) Intregirea sessiunei şi apreţiarea remanenţielor preste sessiuni, acestea lipsesc, acestea formează esenţa regulării în Ungaria.

Deci despre cestiunea aceasta nu mai vorbesc, însĕ încât pentru amendament trebue sĕ observ, că de oare-ce în Transilvania sub conceptul regulării de possiune vin mai multe casuri, cari după natura referinţelor de acolo trebue apreţiate separat, ca procese singuratice de proprietate, deşi esenţa şi dispoşiţiunile capitlului întru nimic n'ar suferì primindu-se titlul aşa precum îl propune dl deputat, totuşi testul redigeat de comisiune corespunde mai nimerit nomenclaturei adevĕrate. Vĕ rog deci sĕ'l primiţi.

Presidiul pune testul comisiunei la vot şi se primesce.

Urmează § 3.

In causele următoare şi anume:

a) *în acţiunile urdite în terminul legal preclusiv şi pendente incă, pentru natura alodială, de ereditate secuiască sau urbarială a sessiunilor singuratice sau a părţilor de sessiune, pentru restituirea ocupaţiunilor şi rescumperarea lăzuiturilor;*

b) *în acţiunile pentru rescumperarea prestaţiunilor rescumperabile;*

c) *în acţiunile pentru permisibilitatea segregării urbariale, a pădurilor, păşunilor şi trestişelor;*

d) *în acţiunile pentru sistarea folosinţelor de lemnărit, ghinderit, păşunat şi trestierit care s'a esercitat până acum pe nedreptul sub titlul urbarial; în fine*

e) *în acţiunile pentru permisibilitatea proporţionării, —*

pertractarea se ţine după circumstanţele procesului sau la tribunal sau în faţa locului, o conduce judele pertractator esmis dintre membrii tribunalului, care e îndatorat a încerca înainte de începerea pertractării o împăciuire între partide şi a însemna resultatul acesteia în protocol.

In cas, dacă împăciuirea nu succede, judele pertractator ia la protocol alegaţiunile partidelor, în casul unei necesităţi motivate încuviinţază amânarea cerută şi defige un nou termin şi după încheerea alegaţiunilor, dacă mai află de lipsă pentru lămurirea lucrului, poate pune partidelor întrebări şi respunsurile lor le ia la protocol.

Dacă partidele se provoacă la martori, judele pertractator, — dacă crede că e de lipsă pentru deciderea causei şi dacă e cu putinţă — îi ascultă la moment, dacă se ivesce necesitatea unei oculaţiuni sau estimări, o face, înduce depunerile martorilor, respective repertul şi opiniunea esperţilor în protocolul de pertractare, şi substerne causa tribunalului.

După pertractarea terminată în acest mod urmează la cas de lipsă recuirarea din oficiu a datelor oficiale şi cu deosebire a conscripţiunei din 1819|20, a tabelelor de contribuţiune dinainte de 1848 şi a datelor referitoare la desdaunarea urbarială din partea statului, eventual o încuisiţiune judecătorească continuativă, la care judecătoria poate procura şi alte doveḑi afară de cele produse din partea partidelor.

Nicolau Strevoiu: Onorată Casă! §. 3 din proiectul de lege ce se află în desbatere, enumeră acele acţiuni, cari vin a fi pertractate după procedura ce o normează acest proiect.

Din aceste acţiuni, acţiunea proveḑută sub p. *d*) al §-lui 3 o ţin nu numai superfluă, dar chiar şi stricăcioasă şi periculoasă.

Aceasta acţiune care are de scop a delătura acele folosinţe urbariale, de lemnărit, păşunit şi trestiş, pe cari fostii urbarialişti le-au folosit până acum fără nici un drept, este de prisos din acea causă, fiindcă acest scop, această cestiune, se poate resolvì foarte bine prin acţiunea provĕḑută sub p. *c*) din §. 3 adecă prin acţiunea de segregare a pădurilor, păşunilor şi a trestişelor.

Se înţelege de sine că segregarea de păduri, păşuni şi trestişuri în sensul legilor urbariale se admite numai în acel cas, dacă se constată, că fostii urbarialişti au esercitat asupra obiectelor din cestiune un drept justificat prin lege; prin urmare, îndată ce în decursul procedurei s'ar constata, că respectivii urbarialişti au folosit numitele servituţi fără nici un drept, segregaţiunei nu i se va da loc şi prin resolvirea cestiunei de segregare servituţile neîndreptăţite ipso facto se vor delătura, fără ca sĕ mai fie necesară acţiunea provĕḑută în §. 3 lit. *d*).

Dar această acţiune este şi stricăcioasă ba chiar periculoasă, întâiu pentrucă înmulţesce procesele urbariale şi este de temut că spesele cele multe procesuale vor ruina poporul, care şi aşa este cam sĕrac, al doilea fiindcă acea acţiune poate da ansă la multe abusuri.

După cum am arĕtat mai sus, acţiunea pentru delăturarea folosinţelor şi servituţilor neîndreptăţite este cestiune prealabilă a cestiunei de segregare, prin urmare sentinţa adusă asupra acţiunei proveḑute în p. *d*) §. 3 va face la tot casul prejudiciu asupra sentinţei ce se va aduce asupra acţiunei proveḑute în p. *c*) §. 3 adecă asupra sentinţei de segregare.

Sub asemenea împregiurări este de temut, că unii dintre proprietarii mari sau fostii domni proprietari prin procese de categoria proveḑută în §. 3 alinea *d*) vor scoate pe fostii urbarialisti din folosinţa de păduri, păşunit şi trestiş, esercitată în linisce până aci, şi astfeliu în detrimentul fostilor iobagi vor prejudeca sentenţelor de segregaţiune. Sûnt însĕ de părere, că şi interesele de stat reclamă, ca poporul ţĕran sĕ fie apĕrat în contra ori cărei scurtări neîndreptăţite, de oarece aşa cred, că nu zace în interesul nici unui stat, de a avè o clasă de ţĕrani ruinaţi şi necapabili, de a suporta greutăţile statului.

Deci fiindcă acţiunea proveḑută în §. p. *d*) pe de o parte este de prisos, eară pe de altă parte poate devenì periculoasă, propun stergerea acestei alinie.

Ugron Gábor: Onorată Casă! Sûnt unele servituţi, cari emanând din natura referinţelor urbariale s'au susţinut şi după regulare, d. e. că fostii iobagi au drept de păşunat în pădurea fostului proprietariu şi usează acest drept din vechime; ear în acele părţi ale Transilvaniei, unde lipsesce cu totul posessiunea urbarială, cu dreptul de lemnărit, de păşunat şi de trestierit al singuraticilor sûnt însărcinate averi individuale. Sûnt casuri, că pădurea e înscrisă în cartea funduară pe numele comunei şi dreptul de lemnărit este al ei, dreptul de păşunat însĕ este al altei comune. Intreb acum: oare corespunde o astfel de posessiune condiţiunilor economiei raţionale, unde esistă douĕ usufructuri separate astfeliu, încât realisarea unuia eschide realisarea celuilalt? D. e. dacă dreptul de păşunat nu e al proprietariului pădurei, usufructuariul aceleia se va nesuì totdeuna ca pădurea sĕ nu poată cresce, spre a o putè folosì drept păşune, din contră proprietariul pădurei se va nesuì ca sĕ poată tăia lemne cât mai multe şi pădurea eară sĕ crească. Asemenea casuri sûnt foarte multe în Transilvania şi după părerea mea ar trebuì regulate astfeliu ca sĕ se preţuiască valoarea servitutului, apoi valoarea proprietăţii însărcinate cu servitutul şi teritoriul sĕ se împartă după proporţiunea acelei valori între părţile interesate ca astfeliu sĕ se curme comuniunea.

Spre acest scop fac propunerea următoare:

In locul punctului *e*) sĕ se pună punctul următoriu, ear pct. *e)* sĕ devină *f*).

„*e*) Proporţionarea valoarei servituţilor de lemnărit, ghinderit, păşunit şi trestierit, usate cu dreptul sub titlu urbarial sau neurbarial, cu valoarea posessiunei însărcinate cu acestea, apoi împărţirea posessiunei pe această basă şi curmarea servitutului.

Bokross Elek referentul: Onorată Casă! Dl Strĕvoiu crede că eliminarea punctului *d*) ar fi de lipsă, pentrucă cuprinde o dispoşiţiune superfluă, care eventual poate da ansă la multe procese. Eu nu sûnt de această părere. In casul usufructurilor esercitate sub titlul urbarial, dacă acele usufructuri au fost îndreptăţite, are loc segregarea, în cas contrar curmarea usufructului. Deci acţiunea se poate urdì sub douĕ titluri, după cum sûnt şi usufructurile îndreptăţite sau neîndreptăţite: sau sub titlul de segregare în casul, când se recunoasce îndreptăţirea usufructului, sau sub titlul de curmare a usufructului, dacă actorul află usufructul de nedrept; pentrucă trebue sĕ concedem actorului sĕ'şi aleagă după convingerea sa petitul cel adevĕrat.

Dintr'aceasta nu se poate nasce absolut nici un rĕu, pentrucă într'adevĕr atât legile din 1871 cât şi intenţiunea de acum sûnt menite a regula comuniunea pe ori ce teritoriu, unde esistă usufruct comun. Ori se intentează acţiunea sub un titlu, ori sub altul, judecătoria şi în cadrul proiectului de faţă are dreptul sĕ judece după doveḑile procurate în faptă. Deci dacă proprietariul începe acţiunea pentru curmarea usufructului, judecătoria poate ordina segregarea, dar este imposibil ca legea sĕ îndrumeze pe cineva a presenta o acţiune contrară cu cea mai bună a sa sciinţă şi convicţiune.

Vĕ rog deci sĕ susţineţi punctul *d*).

Nu mĕ pot învoì nici cu propunerea amicului meu Ugron. Servituţile urbariale după nomenclatura legală de până acum nu obvin sub acest nume ci ca usufructuri urbariale şi pentru casurile acestora segregarea urbarială este normată. Sub titlul dreptului privat asemenea servituţi esistente, cum le a numit dênsul, adecă, servituţile de lemnărit, trestierit sau păşunit, sûnt cuprinse sub noţiunea proporţionării şi anumit nu în legea urbarială ci în artic. de lege LV: 1871, care nu privesce referinţe urbariale ci usufructul comun ce esistă în cetăţile şi în comunele libere ale Transilvaniei. Deci servituţile numite de dênsul, deşi nu sûnt basate pe titlu urbarial, statoresc în tot casul acea specie de proprietate comună, pe care s'a basat titlul proporţionării. De altmintrea modificaţiunea are şi o parte, care o face nu numai superflă ci şi neacceptabilă, pentru că nu încape în cadrul acestui proiect de lege.

Această parte a modificaţiunei este acea, că propune estimarea valorei servituţilor în bani gata în proporţiune cu valoarea în bani gata a substanţii lucrului. Aceasta este stabilirea unei chei de proporţiune noue, care ca dispoşiţiune materială nu încape în cadrul acestui proiect de lege, de altă parte însĕ ea este deja pe deplin resolvită în §§. 2. 3 şi 4 ai legei de proporţionare art. LV: 1871. Deci nu pot sĕ primesc propunerea de adaos a dlui Ugron. Faţă cu dl deputat Strevoiu cer ca punctul *d*) sĕ se primească nealterat. (Aprobări în dreapta.)

Parteniu Cosma: Onorată Casă! Audii dela dnul referent o teorie de drept care trebue se mărturisesc că până în acest moment nu o am cunoscut.

Nici eu nu aflu a fi la locul seu acel punct pe care voiesce dnul Strevoiu sĕ'l scoaţă din proiect, pentrucă nu pricep cum să se poată dovedì negaţiunea, este lucru absurd ca eu se dovedesc un ce, ce nu esistă, şi mai cu samă în procesele urbariali, unde usul este proba principală, unde „*praesumtio juris*" totdeuna este pe lângă cel ce e în posessiune.

Aceasta ar fi „*actio negatoria*". (Referentul: Da!)

Am cercat în estinsa motivare ce ni stă înainte, ca sĕ aflu causa pentru care se cere întroducerea acestui punct nou, dar raportul comissiunei nu conţine nici un cuvênt despre aceasta; însĕ nici după esplicările ce le audii acum nu sum mai luminat decât înainte de aceea, şi 'mi-e teamă că aici zace ceva ascuns, şi sub acest titlu se vor urdì altfel de procese decât cele ce ni se pun în vedere, procese ce nu le potem prevedè, cari, cel puţin o parte a lor, pot devenì foarte daunătoare pentru partide.

A dis dl referent că această dispoşiţiune este propriamente identică cu cea din punctul *c)* căci tot una este, dacă fostul proprietariu va intenta acţiune positivă pentru împărţirea păşunei şi pădurei între sine şi între fostii sei iobagi, ori negativă, ca, de oare-ce dreptul fostilor iobagi nu se basează pe titlu urbarial sĕ se eschidă dela folosirea acelora, — dreptul proprietariului nu'l poţi restringe.

Dacă este tot una, apoi punctul atacat într'adevĕr este de tot superfluu, căci intentarea acţiunei pentru segregare este impusă fostului proprietariu prin lege, acea dară la toată întêmplarea trebue sĕ o urdească, în procesul de segregare se va desbate cestiunea usufructului din toate punctele de vedere, şi dacă acela se basează pe titlu urbarial vor căpĕta şi fostii iobagi partea ce li compete, din contră vor fi respinşi.

Repet, după esplicările audite, me tem, că scopul acestui punct nu este acela ce ni se presentă, deci, considerând că şi după cele dise de dl referent este superfluu, ve rog ca primind propunerea dlui Strĕvoiu sĕ'l scoateţi din proiect.

Cu acestea aşi termina, de cumva n'ar fi în acest §. un punct, despre care am vorbit la desbaterea generală, fără ca sĕ fi obţinut vre-un rĕspuns dela dl ministru.

'Mi-am luat voie adecă sub decursul desbaterei generale a atrage atenţiunea on. case asupra unei împregiurări, la care 'mi-ar fi plăcut sĕ capet nescari deslusiri dela dl ministru de justiţie, dar n'am fost norocos a le căpĕta, deci sûnt silit a aduce de nou lucrul pe tapet.

Se dice la punctul *b*) „în acţiunile pentru rescumpĕrarea prestaţiunilor rescumperabile."

Pentru una dintre referinţele ce se subsumă sub acest punct, carea este foarte ponderoasă, n'avem provisiune în legea materială, deci noi facem aci dispoşiţiuni formale în privinţa unui lucru, despre care n'avem lege materială.

Este această cestiune cuprinsă în §. 26 al patentei urbariale, unde se dice că „printr'o dispoşiţiune specială se va arĕta, sub ce condiţiuni şi în ce mod sĕ sĕ se respundă capitalul de desdaunare, şi cum sĕ se respundă celor îndreptăţiţi renta de 5% cu cooperarea autorităţilor ces. regesci."

Acestea sûnt prestaţiuni aproape de o natură cu remanenţiele din Ungaria, unde pământul remâne în proprietatea celui ce'l posede, şi numai prestaţiunile trebue rescumpĕrate.

Aceasta este o rană pe corpul justiţiei deschisă de 32 de ani, carea însĕ nu se nesuesce sĕ o vindece nici legislaţiunea dar nici chiar proprietarii din Transilvania, căci o vindecă ei cu totul altmintrea acasă.

Li se adjudecă dreptul în privinţa rescumpĕrărei prestaţiunilor, li se staveresce şi cheia după care prestaţiunile sĕ se preţuiască. Curia reg. însĕ prin sentenţă enunciă, că proprietarii nu vor putè căpĕta suma de rescumpĕrare până când legislaţiunea nu va

aduce lege în această privinţă, ceea ce învoalvă presupunerea, că rescumpărarea va trebuì să se efectuească prin mijlocirea statului.

Pentru restanţele prestaţiunilor nu sûnt numai posessorii actuali respundĕtori, ci mai mult fostii proprietari, cari n'au solicitat prestarea, căci la cererea lor autorităţile politice au fost datoare a silì pre respectivii la împlinirea prestaţiunilor susţinute până la desdaunare, dar n'au făcut-o şi astfeliu bieţii oameni sûnt astădi însărcinaţi cu o restanţă de 32 ani.

Pe basa sentinţelor urbariale împrocesuiează fostii proprietari pe fostii ţileri etc., pentru restanţele de prestaţiuni înaintea judecătoriei sumare, carea cu desconsiderarea legei de prescripţiune îi judecă să respundă valoarea prestaţiunilor restante şi fiind că aceasta după preţuire este cu mult mai mare decât adevĕrata valoare a însuşi teritoriului, la care se referesce, li se ia pământul pe sama fostului proprietariu şi încă fostul proprietariu trece de generos, că se mulţămesce cu atâta.

Astmod firesce aţi mâne nu va mai fi substrat de desdaunare, dar pe această cale se deposedează în mod ilegal mii de proprietari mici, — şi totuşi nu s'a aflat nici măcar un deputat transilvan, care să'şi fi ridicat vocea în această cestiune în favoarea poporului.

Rog deci pe dl ministru de justiţie ca să'mi promită, că se va îngrigi, ca să se aducă legea pusă în prospect în patenta urbarială.

Pauler Tivadar ministru de justiţie: La provocarea dlui deputat Cosma 'mi iau voiă a observa pe scurt, că legea presentă tractând numai procedura, nu se poate lăsa de loc în deciderea unor cestiuni meritorie; încât privesce reflectarea însĕ, aceasta o apreciez pe deplin, şi încât voi afla justificată lipsa, voi inicia dispoziţiunile necesare.

Presidiul: pune la vot proiectul comisiunei, care se primesce, şi astfel cad propunerile lui Strevoiu şi Ugron.

(Va urma).

Varietăţi.

* (Comitatul Sibiiu). Comitetul central este conchiemat pe 2 Iulie n. la 10 oare a. m. spre a statorì listele alegĕtorilor pe anul 1881.

* (Postal). Dela 1 Iulie n. până la finea lui Aug., doritorii de a merge la băile dela Ogna se pot folosì de trenul dela 3 oare 58 minute încolo şi de cel dela 8 oare 31 min. încoace.

* (Proces de presă) înaintea curţii de juraţi a avut loc aici în 26 Iunie n., în care I. Schubert şi F. Henning au fost traşi la dare de seamă pentru distribuirea de scrieri socialiste. Inculpaţii au fost achitaţi.

* („Hermannstädter Zeitung vereinigt mit dem Siebenbürger Boten"), organul unor precupeţi politici, cărora toate le sûnt *„gheşeft"*, are între alte năravuri — contractate de neamul ales — şi pe cel al falsificărei. Astfel nu de mult a tradus (?) cuvêntul (înţeles de ori care neromân cult) *„proporţionarea"* cu nemţescul *„Entwurf"*, dând astfel telegramei noastre respective un cuprins cu totul altul, spre a ne lăsa apoi nouĕ responsabilitatea pentru cel din urmă. Dojenită din parte-ne în mod cuvenit foaia jidano-maghiaroană a înlocuit *„Entwurf"* cu *„Wald-, Wiesen- und Weiden-Segregation"* sub cuvênt că mai nainte a fost rĕu tradus cu — *„Besitzregulirung"!*

Noi am tăcut, ţinênd sub demnitatea noastră a mai lua în vre-o consideraţie astfel de tertipuri. Acuma însĕ, bag sama încuragiată, „Hermannstädter Zeitung" se încearcă cu întreprinderi mai mari. Ea pretinde a cita pasagiul următoriu din darea de samă a d-lui Slavici reprodusă în „Telegraful român": *„Jene romanischen Politiker, welche von Schaguna abfielen, mögen sich nicht gekränkt fühlen, denn Niemand zweifelt daran, dasz nur der allzugrosze Eifer für das Wohl der Romanen ihn zu den verfehlten Schritten verleitete, die er begangen hat"*. Pe basa acestui citat „Hermannstädter Zeitung" vine a dăscălì cu o ridiculă aroganţă pe „Telegraful român" şi pe Români în general, permiţêndu'şi a mai apĕra pe geniul marelui Andreiu, care sub peana jidovetului ajunge a fi un cosmopolit...

Nu vom uita până întru atâta de noi inşine, ca să mai reflectăm la tiradele, pe cât de confuse pe atât de lipsite de consciinţă, precum le aflăm în „Hermannstädter Zeitung" din 28 Iunie n. Reproducem simplu la locul acesta pasagiul din cestiune precum se află tipărit din cuvênt în cuvênt în „Telegraful român" Nr. 55 (10 Maiu 1880 v.):

„Oamenii politici Români care s'au depărtat de Şaguna, nu trebue să se supere, căci nimeni nu se îndoesce, că numai zelul prea mare pentru binele Românilor 'i-a împins la paşii greşiţi ce au făcut şi nimeni nu pune la îndoială partea de merite ce li se cuvine cât pentru timpul, în care au lucrat împreună cu Şaguna.

Ori cine, având cât de puţină cunoscinţă de limba română, va fi pe deplin lămurit asupra înţelesului acestor cuvinte. N'avem de a mai adauge nimica, decât aceea, că — aşteptându-ne la falsificări nouĕ din partea *„gheşeftarilor"* dela „Hermannstädter Zeitung" — acesta a fost ultimul nostru cuvênt la adresa ei.

* (Reuniunea învĕţătorilor). Ni se scrie de lângă Sighişoara cu datul 5 Iunie 1880 st. v. următoarele: Onorată Redacţiune! Conform convocărei din preţuitul organ ce redigeţi nr. 61 şi a unui cercular special esmis din partea prea On. Inspectorat scolar districtual confesional protopresbiteratul Sighişoarei s'a ţinut adunarea generală învĕţătorească în oraşul Sighişoara în biserica noastră din loc în 1 Iunie c. pentru instituirea unei reuniuni învĕţătoresci, a cărei decurgere 'mi permit a v'o împărtăşì.

În ţiua prememorată după celebrarea sântei liturgii cu invocarea sântului spirit prea on. d. protopresbiter Zacharia Boiu la 2 oare p. m adunânduse învĕţătorii la şedinţă prea on. d. protopresbiter cedênd presidiarea plenipotenţiatului seu părintelui Dimitrie V. Moldovan, carele prin o cuvêntare bine potrivită, a deschis adunarea generală; designându-se de secretariu ad hoc învĕţătorul din Hetur Ioan Florea; cetì apoi atât Circulariul prea Veneratului Consistoriu Archidiecesan dto. 7 Iunie 1879. nr. 1813 pt. 4 şi proiectul de statute acludat la acelaşi, care proiect după unele desluširi date de president adunarea generală învĕţătorească a decis ca drept basă pentru constituirea în reuniune învĕţătorească să se ia proiectul de statute prememorat. Pâşind adunarea la constituirea sa a ales president cu unanimitate pe Părintele Dimitrie V. Moldovan, preot şi învĕţătoriu diriginte în Sighişoara; vice president pe Ioan Muntean, înv. în Sighişoara; secretari pe Zacharie Oprea, învĕţătoriu primariu în Ferihaz, şi pe Ioan Bendorfean învĕţătoriu primariu în Daneş; cassariu pe învĕţătoriul Nicolau Muntean din Ferihaz, ear bibliotecariu Ioan Florea, înv. în Hetur; şi în fine adunarea a ales trei membrii în Comitet pe dd. Ioan Oprea înv. în Laslea mare, Nicolau Băcişor înv. în Şaeş, şi Petru Dop al II-lea învĕţătoriu în Daneş. Ţinêndu-se astfel constituirea dl president a binevoit a dona pe sama reuniunei noastre patru cărţi de mare folos, punênd astfel un bun fundament pentru biblioteca reuniunei învĕţătoresci.

După votarea unor concluse pretinse de statute s'a încheiat şedinţa.

Astfel cu ajutoriul lui Dţeu ne vedem şi noi învĕţătorii din protopresbiteratal Sighişoarei constituiţi în reuniune învĕţătorească. Mulţămită şi recunoscinţa activului Părinte Dimitrie V. Moldovan.

Fie dar ca reuniunea noastră învĕţătorească se prospereze spre binele comun.

Un membru al reuniunei.

* (Ordinea esamenelor publice) la scoalele centrale române ort. or. din Braşov la finea anului scol. 1879/80. Esamenele scripturistice şi orale de promoţiune încep în 5 Iunie st. v. şi durează până în 18 Iunie incl.

Esamenele publice:

a) La gimnasiu şi la scoala comercială şi reală;

Sâmbătă în 21 Iunie st. v.: 8—9 oare a. m, cl. I. gimn. 9—10 oare a. m. cl. I. reală 10—11 oare a. m. cl. II. gimn. 11—12 oare a. m. cl. II. reală 3—4 oare p. m. cl. III. gimn. 4—5 oare p. m. cl. III. reală 5—6 oare p. m. IV. gimn. 6—7 gimnastică.

Duminecă în 22 Iunie st. v.. 10½—12 oare a. m. cl. V. de copile şi esposiţia lucrurilor de mână.

Luni 23 Iunie st. v.: 8—9 oare a. m. cl. V. gimn. 9—10 oare a. m. cl. VI. reală 10—11 oare a. m. cl. VI. gimn. 11—12 oare a. m. cl. I. comercială; 3—4 oare p. m. cl. VII. gimn. 4—5 oare p. m. cl. II. comercială; 5—6 p. m. cântări.

b) La scoala primară (normală) vor fi esamenele:

Sâmbătă în 21 Iunie sti. v.: 8—9 oare a. m. cl. I. de copile; 9—10½ oare a. m. cl. II. de copile; 3—4½ oare p. m. cl. III. de copile; 4½—6 oare p. m. cl. IV. de copile.

Luni în 23 Iunie st. v.: 8—10 oare a. m. cl. IV. de copii; 10—11 oare a. m. cl. III. *a*) de copii 11—12 oare a. m. cl. III. *b*) de copii; 3—4 oare p. m. cl. II. de copii; 4—5½ oare p. m cl. I. de copii.

Esamenele să încheie cu cântări. La 5½ oare p. m. eserciţii gimnastice.

c) Esamenele de maturitate.

1. Esamenul oral de maturitate cu scolarii din cl. VIII. gimn. va fi Mercuri şi Joi în 25 şi 26 Iunie st. v. înainte şi după ameaţi.

2. Esamenul oral de maturitate cu scolarii din cl. III. comercială va fi Vineri în 27 Iunie st. v.

Duminecă în 29 Iunie st. v.: După serviţiul divin împreunat cu rugăciunea de mulţămită în biserica S. Nicolae din Schei se va încheia anul scolar 1879/80 cu cetirea clasificaţiunilor şi cu împărţirea premielor în sala cea mare a Gimnasiului.

La aceste esamene publice; precum şi la festivitatea de încheiere are onoare subscrisa Direcţiune a învita pe părinţii seolarilor, precum şi pe toţi amicii şi binevoitorii scoalelor.

Braşov, în 7 Iunie 1880 st. v.

Direcţiunea scoalelor centrale române ort. or.

* (Un proces secular) sa decis abia în 21 şi 22 Iunie a. c. la curia din Pesta. Obiectul acestui proces a fost posesia mai multor realităţi din comunele Teszek, Darazs şi Megyer şi s'a încaminat de Stefan Bathori încă în anul 1792. La prcoesul acesta s'au împărtăşit 130 de persoane.

* (Omor). În 26 Iunie n. doi tineri dela universitatea din Cluj, medicinistul Ludovic Laczkovics şi economul Ioan Ujvári avură între dênşii o ceartă. Comptabilistul Iosif Labodi voind să împace pre litiganţi fu străpuns de Lazcovics cu un stilet în inimă şi căţu de loc mort.

* (Revenants et Revenus) se numesce „drama", care – după- cum ne spune jurnalul „Indep. Belge" a compus-o Doamna Românieі. Drama se va juca în palatul princiar din Bucuresci în earna viitoare.

* (O cale ferată română) este proiectată în ministeriul afacerilor publice din Bucuresci, prin carea Bucurescii au se fie împreunaţi cu Constautinopolea. Brătianu se ţice că spriginesce proiectul acesta din resputeri.

* (Depărtarea furnicilor) de pomi se mijlocesce dacă se mestecă pământul în giurul pomilor cu bucăţi tăiate mărunt din plante acrie şi amare precum sûnt: Encianul, pelinul, macrişul etc. Şi udarea cu apă de macriş încă are efectul acesta.

* (Contra cloţanilor (guzganilor) mijlocul cel mai eficace şi cel mai sigur — după cum ne spune „ţiarul economic ilustrat" este gipsul ars, pisat mĕrunt. Acesta adecă mâncat fiind de cloţani cere multă apă, carea însĕ îndată ce se împreună cu gipsul îl preface în peatră în stomachul cloţanilor şi acestia trebue să peară.

* (Chromopsie) este o boală, carea consistă din incapacitatea ochiului, de a deosebì colorile sau în a confunda una cu alta. Ea se numesce şi Daltonism după numele medicului englez, care suferind de această boală vedea numai 3 colori.

Această abnormitate în gradul ei inferior se ivesce adese fără scirea aceluia care e lovit de dênsa. Asemenea bolnavi nu pot deosebì colorile, cari sûnt cunoscute ochiului sănĕtos ca având o deosebire frapantă; şi cu cât gradul boalei este mai mare, cu atât confundările sûnt mai grosolane. Astfel într'o ţi un croitor, care suferia fără scirea lui de această boală, cârpia o haină neagră cu o bucată de postav roşu ca sângele. In general, la toţi li se pare roşul că este cenuşiu sau negru; şi toate colorile cari sûnt amestecate cu roşu schimbă mai mult sau mai puţin vederile acestor nenorociţi.

De mai mult timp s'a observat pe la diferite linii ale căilor ferate austro-ungare, că unii din funcţionari, şi mai cu samă aceia cari conduc trenurile, sufere de această boală, un inconvenient periculos, de oarece multe semnale în timpul nopţei se deosebesc prin colorile lor.

In faţa acestora, înspectorul general al căilor ferate ale Imperului a ordonat o cercetare medicală care, după cum ne arată un ţiar medical din Viena, a provocat o mulţime de suspendări sau permutări în alte servicii ale unor fucţionări, cari au fost constataţi că au asemenea suferinţă. La calea ferată de la Nord (Nordbahn) au fost suspendaţi mai mulţi maşinişti din cei mai vechi şi mai buni, fiind bolnavi de chromopsie.

Lumea medicală din străinĕtate se ocupă acum cu găsirea unui mijloc preservativ contra acestei boale, la care sunt espuşi toţi aceia cari sunt siliţi a şedè nopţi întregi în apropierea focului sau a luminei.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Academia Română

După decisiunile luate de Academia română, în sesiunile de până la anul 1880, concursurile propuse de academie sûnt cele următoare:

1. Premiul Statului Heliade Rădulescu de 5,000 lei se va decerne, în cursul sesiunei generale din Martie-Aprilie 1881 cărţii literare în limba românească, care se va judeca mai meritorie printre cele publicăm dela 1 Ianuarie până la 13 Decemvre 1880.

Premiul Statului Lazar de 5,000 lei se va decerne, în cursul se-

siunei generale din Martie-Aprilie 1881 cărţii scientifice în limba românească care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuarie până la 31 Decemvrie 1880.

NB. La acest concurs se pot presenta şi invenţiunile sciintifice făcute de Români.

3. Marele premiu Năsturel-Herăscu din seria B. în sumă 12,000 lei, se va decerne, în cursul sesiunei generale din Martie-Aprilie 1881, unei cărţi scrise în limba românească, cu conţinut de ori ce natură, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 16 August 1876 până la 31 Decemvre 1880.

NB. Concurenţii la cele trei premii susmenţionate vor bine voi a trămite la cancelaria Academiei române, în Bucuresci, palatul universităţei, operele lor, cari vor fi în condiţiunile de timp mai susmenţionate în câte 12 esemplare, până la 31 Decemvre 1880.

4. Premiul asociaţiunei Craiovene pentru desvoltarea învĕţămêntului pubic, în suma de lei 1,500 se va decerne în sesiunea generală din primăvara anului 1883, celei mai bune cărţi didactice în limba română, din câte se vor fi tipărit cu începerea de la 1 Iulie 1879 până la 31 Decemvre 1882. Această dată este şi terminul estrem al depunerii la cancelaria Academiei, în 12 esemplare, a cărţilor propuse pentru concurs.

5. Cea mai bună traducţiune în limba română din *Plinius Caecilius Secundus* lib VII, 1—25 se va premia cu premiul Zappa.

Manuscrisele se vor depune la cancelaria Academiei până la 1 Septemvre 1880 spre a fi judecate în sesiunea generală din primă-vara anului viitor.

Concurentul care va fi premiat, va fi însărcinat să facă traducţiunea autorului întreg, pe preţ de 120 lei pentru 20 pagini din ediţiunea stereotipă alui Tauchnitz.

6. Premiul Năsturel, seria A, de lei 5,000 se va decerne în sesiunea genorală din primă-vara anului 1881, celei mai bune disertaţiuni în limba română, asupra următorului subiect:

„Suficsul lichid (l, r) şi suficsul gutural (k, g) în limba română.

„Programa:

„Disertaţiunea completă va cuprinde:

„1. O scurtă întroducere asupra suficselor lichide şi guturale în limbele *ario europeane.*

„2. Un studiu special asupra lor în limba română, după cele trei dialecte: *daco-român, macedo-român* şi *istrian,* arĕtând între altele:

„a) Diferenţiarea suficsului lichid *l* şi *r* precum şi a celui gutural *k* şi *g*;

„b) Trecerea lor ulterioară în suficsuri palatale nasale şi alte;

„c) Rolul tuturor acestora în nume şi în verbi;

„d) Proveninţa lor la Români din latină, din ante-română şi din alte limbi.“

Intinderea operatului va fi minimum de 20 coale tipar format 8 ordinar, litere *cicero.* Terminul presentărei manuscriselor la concurs va fi 1 Septemvre 1880.

7, Premiul Năsturel, seria A, de lei 5,000, se va decerne, în sesiunea generală din primă-vara anului 1882, celei mai bune diserţiuni în limba română asupra următoriului subiect:

„Descripţiunea complectă, sub raportul fisic şi economic, al unui judeţ al României, după alegerea fie-cărui concurent în parte“ *)

*) Se esclud din judeţele ţĕreii acele cari se aflu descrise pedeplin în *analele statistice* de Marţian şi în monografiile agrice ale dlui Ioan Ionescu.

Cu programa aceasta:

1. Geografia cu ramificaţiunile ei (osografia, hydrografia şi topografia);

2.) Ochire asupra istoriei naturale (tĕrămurile, flora, fauna);

3. Starea economică, atât agricolă cât şi îndustrială;

4. Statistica populaţiunei (starea civilă, statistica religioasă, juridică, medicală, militară, scolastică, naţionalităţile etc.);

5. Etnografia (adecă descrierea usurilor credinţelor poporale, porturilor locale etc.)

Intinderea operatului va fi ca de 25 coale tipar, format în 4 mic sau 8 ordinar, litere *cicero.* Terminul presentărei manuscriselor la corcurs va fi 1 Septemvre 1881.

8. Premiul Năsturel, seria, A de 5,000 se va decerne în sesiunea generală din primăvara anului 1882 celei mai bune disertaţiuni în limba română, asupra următoriului subiect:

Ţeranul român. Disertaţiune asupra stării sale morale, sociale, economice şi politice în trecut şi în present, în principatul României“.

Întinderea operatului va fi de 20 coale de tipar, format, 4 mic sau 8 ordiuar, litere cicero. Terminul presentărei manuscriselor la concurs va fi 1 Septemvre 1881.

9. Premiul statului Heliade Rădulescu, de 5000 lei, se va decerne în sesiunea generală din primăvara anului 1882 celei mai bune disertaţiuni în limba română, asupra următorului subiect:

„Studiu asupra activităţei literare şi pedagogice a lui Ioan Heliade Rădulescu în raport cu epoca anterioară (finele secolului XVIII, cu eruditii din Blaj şi Văcăreştii) şi cu cea posterioară până la 1848, dând totdeodată schiţa biografică a lui Heliade Rădulescu“.

Întinderea operatului va fi ca de 20 coale de tipar în 4 mic sau 8 ordinare cu litere cicero. Terminul presentărei manuscrilor la concurs va fi până la 1 Septemvre 1881.

10. Premiul Alecsandru Ioan Cuza, de 4000 lei, se va decerne în sesiunea generală din primavara nului 1883 acelei mai bune disertaţiuni în limba română, asupra următorului subiect:

„Istoria Românilor în Dacia Traiană, dela Aurelian până la fondarea principatelor Moldova Ţeara-Românească“.

Întinderea operatului va fi 20 coale tipar în 4 mic sau ordinar, cu litere cicero. Terminul presentărei manuscruselor va fi până la 1 Septemvre 1882.

11. Premiul statului Lazar, de 5000 lei, se va decerne în sesiunea generală a anului 1883 celei mai bune disertaţiuni, scrise în limba română, asupra următoriului subiect:

„Studiu asupra agriculturei, industriei şi comerciului în România“.

Lucrarea va trata despre starea actuală a acestor trei ramuri de producţiune şi despre mijloacele de ale ameliora. O ochire asupra istoriei economice a României în seculii 17, 18 şi 19 va precede acestui studiu. Studiu va fi făcut din punctul de vedere economic şi technic. Manuscrisul trebue să cuprindă materie pentru cel puţin 300—400 pagine de tipar, în 8 garmont. Terminul presentărei manuscriselor la concurs va fi până la 1 Septemvre 1882.

12. Premiul Fĕt, de 4800 lei, se va decerne în sesiunea generală din primăvara anului 1883 celei mai bune lucrări cu tecstul în limba română, asupra subjectului:

„Confecţionarea hârtiei geologice a 2 judeţe ale României, din cari unul de dincoace şi altul de dincolo de Milcov.

„Pentru studiul geologic al unui judeţ, concurentul este dator:

„Se facă descripţiunea orografică a judeţului:

„Se arete ce tĕrămuri şi ce strate se găsesc în acel judeţ, indicând natura locurilor fie-cărui strat şi fosilele pe cari se bazează pentru determinarea lor;

Să se facă o secţiune longitudină şi alta transversală a judeţului, precum şi secţiuni de diferite accidenţi ale crustei globului, ce se pot afla în acel judeţ;

„Să se facă harta geologica a judeţului;

„Să aducă o colecţiune de recele caracteristice“.

Terminul presentărei manuscriselor şi materialului recerut va fi până la 1 Septemvre 1882.

NB. Dacă s'ar presenta vre-un concurent metioriu numai pentru un singur judeţ, din suma de 4800 i se va acorda numai jumĕtate; ear dacă doi diferiţi concurenţi vor merita fie-care premiul pentru unul din judeţelele descrise acea sumă se va împărţi între dênşii.

12. Premiul Năsturel, seria A, de 5000 lei se va acorda în sesiunea generală a anului 1883 celei mai bune disertaţiuni în limba română asupra următoriului subiect:

„*Istoria tipografiei la Români.*“

Intinderea lucrărei va fi de 15—20 coale de tipar, în 8 ordinar cu litere *cicero.* Terminul presentărei manuscriselor la concurs va fi 1 Septemvre 1882.

Bursa de Viena şi Pesta

din 28 Iunie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	111.20	111.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	84.40
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	101.50	100.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	88.25	87.75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	127.25	127.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	94.75	94.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	93.75
Obligaţiuni urbariale temeşiane	94.50	94.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	93.50
Obligaţiuni urbariale transilvane	94.50	94.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	94.—	94.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.80	73.90
Datorie de stat în argint	74.55	74.40
Renta de aur austriacă	88.85	88.60
Sorţi de stat dela 1860	133.50	133.75
Acţiuni de bancă austro-ung.	827.—	828.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	284.81	283.80
Acţiuni de credit austr.	268.75	268.50
Sorţi unguresci cu premii	—.—	114.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.54	5.44
Napoleon	9.34	9.33
100 marce nemţesci	57.60	57.55
London (pe poliţa de trei luni)	117.25	117.15

Economic.

Arad, 19 Iunie n. Pro hectolitră: grâu fl. 11—11.50; sĕcară fl. 9—9.50; orz fl. 8—8.50; (vechiu); cu fl. 4.40—4.75 (cel nou); ovĕs fl. 7—7.20; cucuruz fl. 6.60—6.90; Spirt *en gros* fl. 32—33.25, *en detail* cu fl. 33.50—35.57 per 100 litre %.

Budapesta, 26 Iunie n. Cu părere de reu trebue să mărturisim, că timpul frumos despre care amintisem în raportul nostru trecut că va urma după semnele cari, ni se arĕtară, nici în sĕptĕmâna trecută nu a urmat. Din contră mai toată sĕptĕmâna avurăm ţile ploioase, timp urît, dară cald. Adeseori s'a descărcat, atât asupra cetăţii principale cât şi asupra satelor şi oraşelor din pregiur — după cum ne spun raporturile — vijelii, grindine şi ploi torenţiale împreunate cu fulgere şi tresnete dese. Jeluirile economilor cresc aşa dară cu atât mai mult, cu cât întru adevĕr lucrurile câmpului, săpatul cucuruzelor, cosirea fênurilor, recolta rapiţei stau pe loc şi au cam întârţiat; apoi se mai vaieră oamenii şi, că grânele au căţut sub ploile torenţiale în foarte multe locuri şi temerea este mare, că dacă ploile vor ţinè şi mai departe grânele se vor umplè şi de tăciune şi de rugină. Nădejdea cu toate aceste încă tot domnesee, că pre lângă toate împregiurările trîste de până acum, îndată ce se va întoarce timpul frumos şi senin, care se asteaptă cu ţilele prime ale lui Iulie, toate se vor întoarce spre bine, toate se vor reculege în scurt şi recolta va fi favorabilă. Negoaţele tuturor articlelor au fost în sĕptĕmâna trecută mijlocie; bucatele ici colo mai scumpe ca mai înainte deşi s'au representat şi în cuantităţi mai mari. Aşa notăm în deosebi:

Grâul la 50,000 m. m. cu fl. 10,10—10.40; sĕcara la 2000 m. m. cu fl. 10—10.20; orzul la 3000 m. m. cu fl. 7.60—7.80; ovĕsul 8000 m. m. cu fl. 6.80—7.35; cucuruzul cu fl. 5.80—7.70; făina n'a cam trecut; păstăioasele se vêndură şi de astădată cam cu preţurile de mai înainte şi adecă: fasolea cu fl. 8—10.25; mazĕrea scumpă cu fl. 15—17; lintea cu fl. 10—14; mălaiul cu fl. 8.50; sĕmênţa de cânepă cu fl. 8—9; sĕmênţa de in cu fl. 13; (toate per 100 chilograme); lânile cu fl. 2.15—4 per chilogram.

Porcii au fost foarte tare căutaţi. Intre 68,980 capete, au fost din Ungaria de jos 5140, din România 480 şi din Ardeal 40 unsoarea de porc a trecut cu fl. 59—63; slănina cu fl. 55—57; sĕul cu fl. 42—43; cartofii cu fl. 2.50—4; spirtul *en gros* cu fl. 33.70; *en detail* cu cu fl. 34.25 per 10,000 litre %.

Peile n'au cam fost căutate şi s'au vêndut: cele de bou cu fl. 105—108; de vacă cu fl. 105—108; de viţĕl cu fl. 180—185; de oaie cu fl. 64—68; de miel cu fl. 67—75 (toate per 102 dărabe); peile de cal cu fl. 10—11.50 părechea.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 1 Aug. şi 1 Septem. imob. lui Ioan Muntean şi soţi în Topârcea (trib. Sibiiu); în 10 Iulie imob. moştenitorilor după George Turi în Mălnaş (judec. cerc. Sânmărtin); în 8 Iuiie imob. lui Nicolau Vasduian şi soţi în Vaţa de jos (judec. cerc. Baia de Criş); în 9 Iulie imob. lui Iob Ioan Marta şi ale rĕmasului după Maria Corda în Almaşul mare (judec. cerc. Huedin); în 23 Iulie şi 23 Aug. lui Costan Mărian în Dubricel în 26 şi 27 Iulie imob. lui Ioan Farkas în Chelacea şi Ricea Cristur; în 20 Iulie şi 21 Aug. imob. lui Emeric Pecsi în Fodora; în 24 Iulie lui Iosif Seplăcan şi soţi în Ocna-Dejului (trib. Dej); în 26 Iulie şi 26 Aug. imob. lui Andreiu Benedek şi soţi în Cic-Sâncrai (trib. Cicsereda); în 10 Iulie şi 10 Aug imob. lui Ioan Artzmann în Bradu (trib. Sibiiu); în 20 Iulie imob. lui Ludovic Lazar, curatorul minorenilor Luise şi Amalie Lazar şi soţi în Lăpuşnic (tribun. Deva); în 2 Aug. şi 1 Sept. imob. lui Dominic Roman şi soţi în Gherla (judecăt. cerc.); în 9 Iulie imob. lui Michail Sebestyen sen. în Lenghelfalva (trib. Odorheiu); în 12 Aug. şi 13 Sept. imob. lui George Suciu în Novi (trib. Cluj).

Nr. 131 — 1880. 1—3

EDICT.

Nistor Grosavu, din Gârbova, pretura Mercurii, comitatul Sibiiului, carele de şepte ani de ţile a părăsit pe legiuita lui soţie Floarea lui George Grosavu tot deacolo, şi nu se scie locul peterecerei sale, se citează prin aceasta a se înfăţişa negreşit înaintea subsemnatulni scaon ppresbiteral în termin de un an şi o ţi de astăţi înainte, spre a respunde la acţiunea divorţială a soţiei sale; cari la din contră procesul intentat contra lui se va pertracta şi decide şi în absenţa lui, conform ss. canoane ale bisericei noastre.

Dela scaunul ppresbiteral al tractului Mercurea 11 Iunie 1880.

I. Droc m. p.,
adm. prot.

Redactor respunţĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 72. Sibiiu, Sâmbătă 21 Iunie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nouă
la
„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe săptămână, deschidem pe anul 1880 (al 3-lea cuartal) cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire prin asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Iunie 1880 a'şi înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârdia cu espedarea foiei *). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, sĕ nu întârdie, pentru ca editura sĕ se poată orienta cu tiparіul esemplarelor.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei fâşii de adresă dela abonamentul ultim.

Revista politică.

Sibiiu, în 20 Iunie.

O telegramă scurtă, dar îndesată, anunţă eri, că Hasan paşa dela Novibazar, care a voit sĕ împedece un masacru (măcel) de creştini, fu ucis de liga albaneză şi în fine că telegraful este distrus. Telegrama aceasta dealtmintrea este în consonanţă cu alte telegrame de alaltăeri şi adecă:

„Scutari, 30 Iunie, dimineaţa. Trupele destinate pentru apĕrarea cetăţii Dulcigno au plecat în numer complet într'acolo. Trupele vor fi comandate de Ali Aga Kadri şi de Iussuff Aga Socoli — O parte dintre Miridiţi s'a întors earăşi la Tusi.

„Comitetul ligei s'a decis eri pentru luptă contra Muntenegrului şi Greciei, la cas când aceste s'ar încerca a ocupa teritoriile, ce li s'au acordat. Porţii i s'a notificat, că Albanezii 'şi vor apĕra ei înşişi ţeara lor; ei cer numai arme şi muniţiune. Albanezii nu se pot supune concluselor congresului. Mr. Kirby Green, consul engl., s'a mai încercat odată, a oprì liga dela conclusele sale precipitate.

„Cetinie 30 Iunie n. În urma scirilor serioase din Tusi şi Scutari s'au sporit trupele la Podgoriţa şi Antivari şi concediaţii s'au chemat la arme. — Principele Nicolae pleacă mâne la Podgoriţa.“

Diplomaţii din Berlin încă nici nu se scularĕ dela mesele strălucite, prin cari se recreau după ostenelele prin cari au „împăciuit“ peninsula balcanică şi „împăciuirea“ lor se clatină. — Escadra ferecată a Italiei a plecat dela Veneţia spre Sicilia, de unde va primì ordin, a trece în apele Greciei.

Curia romană, stricată de mult cu Germania, în urmă cu Francia, s'a stricat în timpul din urmă şi cu Belgiul.

Cestiunea agrară în dieta Ungariei.

Şedinţa dela 7 Iunie nou.

(Urmare).

§. 4. „Înainte de aducerea sentinţei partidele au drept a'şi schimba titlul, pe care 'şi-au basat acţiunea sau apĕrarea, cu altul, care cade în cadrul acestei legi, şi care nu încetase încă la presentarea acţiunei, — şi a'şi modifica în conformitate cu aceasta rugările predate în acţiune sau sub decursul pertractărei.

De altă parte judecătoria încă este îndreptăţită a judeca referinţele de drept ce există între partide, pe basa dovedilor procurate, independent de alegaţiunile şi rugările partidelor; însĕ în procesele ce se vor resolvì după legea aceasta, nu este permis sĕ se încuviinţeze astfel de pretensiuni, cari s'ar basa pe titluri ce nu s'au enumerat în această lege, sau, cari în timpul presentărei acţiunei încetase deja din causa întrelăsărei terminelor precluse.

Sentinţa adusă în cestiunea de permisibilitate, în procesele intentate pentru segregarea pădurilor, păşunilor şi trestişelor, precum şi în cele de proporţionare, trebue sĕ conţină staverirea realităţii ce formează obiectul regulărei sau a segregărei, precum şi designarea ei după cartea funduarіă.

În contra sentinţei tribunalului pot apela partidele intra dominium la respectiva tablă regească, şi de acolo la Curia reg. ungară ca curte supremă.“

Se primesce.

§. 5. „Tot după aceste norme au sĕ se continue, eventual completeze şi judece, toate procesele enumerate în §. 3, încât la întrarea în vigoare a acestei legi acele nu ar fi încă provĕdute cu sentinţă devenită în valoare de drept.“

Se primesce.

Capitlul III.
„Permisibilitatea comassărei.“

Se primesce.

§. 6. „Comassarea are sĕ se efectuească separat pentru hotarul fie-cărei comune, şi se estinde de regulă asupra întregului teritoriu al hotarului comunei.

Nu se poate constringe nime, ca pentru posesiunea sa sĕ primească escontentare pe hotarul altei comune.

Fie-care posesor poate cere comassarea, şi aceasta trebue încuviinţată, dacă posessiunea celor ce o cer, face a patra parte a hotarului comunei de comassat.

În privinţa calculărei teritoriale a acestui patrariu servesc drept cinosură datele catastrului de dare.

Averea statului municipiului, şi comunei, bunurile fondurilor publice, posessiunea institutelor şi societăţilor publice, se socotesc către posessiunea celor ce cer comassarea generală.

Acele păduri, păşuni şi trestişuri cari sûnt însărcinate cu usufructuri urbariale, precum şi acele teritorie de us comun, cari cad sub proporţionare, încât regularea lor nu este terminată încă, se socotesc către posesiunea celor ce cer comassarea generală, — din contră acelea, a căror segregare urbarială sau proporţionare sau efectuit deja, se socotesc către posessiunea acelora, a căror proprietate au devenit în urma împărţirei.“

Acì este insinuat un vot separat subscris din partea membrilor comissiunei juridice Teleszky István, Emmer Kornel şi Chorin Ferencz, prin care se cere ca alinea ultimă a acestui §. sĕ se elimineze cu totul.

Ugron Gábor: Onorată Casă! In proiectul guvernului a fost, că: averea celor ce sûnt sub tutelă şi curatelă încă se socotesce către posessiunea celor ce cer comassarea.

Eu, pe cei ce sûnt sub tutelă şi curatelă 'i consider ca stând sub dispositiunea statului, ear comassarea fiind în interesul statului, e lucru firesc că statul nu poate da tutorilor şi curatorilor sfatul ca sĕ se opună comassărei, ci, precum se dispunea în acel proiect, al cărui cempletare şi modificare se intenţionează prin cest de faţă — ca sĕ se alăture celor ce cer comassarea, deci fac propunerea ca

„în alinea a 5, şirul 2, după cuvêntul „societăţi publice“ sĕ se pună: „şi a celor ce sûnt sub tutelă şi curatelă.“

Teleszky István: Minoritatea comissiunei juridice a avut onoare a substerne un vot separat referitoriu la §-l din cestiune, care dimpreună cu scurta sa motivare fiind distribuit între dd. deputaţi, cred că nu mai este de lipsă se repetesc şi motivele scrise; înainte însĕ de a începe motivarea verbală a votului separat, îmi iau voiă a reflecta dlui deputat antevorbitoriu, că aceea ce voiesce dsa se restitue, adecă dispositiunea ce comissiunea juridică a scos'o afară din proiectul original al guvernului — ca şi averea celor ce sûnt sub tutelă şi curatelă, sĕ se socotească către posessiunea celor ce cer comassarea, nici într'un cas nu pot accepta!

A altera îndreptăţirea individuală a celor ce sûnt sub tutelă şi curatelă într'un astfel de mod, aceasta după părerea mea jignesce dreptul material.

Nu sûnt acestia *doară parias*, cari nu'şi

FOIŢA.

Din memoriile lui I. Heliade R.

Georgiu-Lazar

(4 Urmare).

Lazar stete profesor în sântul Sawa patru ani cu un zel din cele mai rari şi cel mai prodigios El serviţiul seu nu'şi avu ca o profesie, ci ca o misiune. Avea vre-o două-deci de elevi regulaţi ce îl ascultară dela început până în capĕt. Când făcea însĕ lecţiuni de filosofie, sala gemea de auditori, în capul cărora era reposatul Alecsandru tatăl fraţilor oficeri Tel. [1]) Nu lipsia nimic acestui profesor ce'şi luase de misiune regenerarea Românului: el îşi simţia vocaţia, şi obstacolele multe şi varii şi dese, în loc de a'l învinge sau a'l descuragia, cu atâta îl îmbărbăta mai mult înfăţişarea lor. Când era în clase era altul cu totul: cel mai ordinar şi pot dice şi trivial era la sine sau airea: în scoală însĕ era sublim de inspiraţie; catedra lui semĕna un ambon: pe dênsa îi fulgera ochii, şi vedea cineva cum i se bate peptul. Cu mâni pline în ori ce ocasie arunca sĕmĕnţele naţionalităţii şi patriotismului luminat.

Poate cineva vedè energia şi decisiunea sa din cuvêntarea următoare, compusă la ocasia înscăunărei de metropolit al Ungro Vachiciei a reposatului Dionisiu Lupea. Până atunci, dela un timp încă pe scaunul Metropoliei stătuseră metropoliţi greci. În domnia lui Suţu, boieriii români stăruiră, după moartea lui Nectariu a aşeda un metropolit român. Poate oricine preţuì cât era curagiul şi decisia lui Lazar, dacă sub o domnire fanariotă, cuteza de a face a se pronunţa un asemenea cuvênt. Nu era aşa de facil pe acei timpi a definì sau a caracterisa ce va sĕ dică fanariot, şi mai vêrtos a'l definì într'un sens românesc. Lazar însĕ vorbind în acest cuvênt de starea în care ajunseră Românii, striga: „Amăriţi sub jugul robiei, de tot căduţi în prăpastia orbiei, bine gătiţi spre slujba vrăjmaşului omenirei, răpitoriului casei părintesci.

Cum putea altul mai bine sub două denumiri atât de însemnătoare şi atât de energice şi curagioase sĕ arete acel machiavelism infernal ce a stat flagelul a două popoare întregi, desmosteniţi în ţeara lor?

Cuvêntul acesta s'a dat spre al pronunţa înaintea Metropolitului român şi a boierilor adunaţi la metropolie, unuia din elevii sei diaconul David, actualul econom al metropoliei [2]) mulţămită acestui călugĕr că 'l-a conservat, şi ni 'l-a comunicat spre a'l reproduce:

La 1822 Lazar împilat deja de amaruri şi persecuţiuni abandonat de toţi, calomniat de eretic, furat până la camaşă de fiiul unui preot coleg ca profesor în sântul Sava şi nedespăgubit de nimeni, pentru că preotul cu fiiul lui era sudiţi şi protegiaţi de consulatul respectiv. Lipsit dic la 1822 poate şi de pânea din toate dilele, cădu de disperare într'o viaţă desordonată în ceea-ce se cerea, la sănĕtatea lui, şi cădu într'o paralisie.

Ne duceam în totdeuna a'l cerceta, eu şi reposatul Daniel Tomescul [3]) singuri elevii ce îi mai remăseseră devoţi cu o pietate religioasă. [4]) Într'o di ducêndu-ne îl aflarăm jos lângă patul seu plângênd, şi legat de piciorul patului.

— Vedeţi ce mi-a făcut Răducanul ne dise căutând în sus la noi cu o căutătură ce nu o pot uita.

— Cum, ? Răducanul!

— El, da, blăstematul. Sciţi cât 'l-am avut de aproape şi 'l-am preferit din toţi elevii.

Am nedreptăţit poate pe ceilalţi elevi, şi de aceea mĕ pedepsì Dumne-

---

Pe atunci era doi fraţi, cel mic nu murise.

[2]) Era la 1839 econom, a fost şi egumen al Snagovului.

[3]) Vom vorbì peste puţin şi de junele de zelul lui şi de trista lui moarte.

[4]) Amici strînşi atât pentrn ocupaţiunile literare cât şi pentru devotamentul către profesorul nostru ajunseră a trăì la un loc, a ne face vestimentele părechi, în casă şi afară, a purta aceleaşi colori pentru memoria maiestrului nostru în devotamentul către patrie a ne da numele de Lazarini, sau Lazarineni.

pot esprima voința, ci sûnt oameni despre cari se îngrigesce legea. S'a îngrigit legea de tutori respective curatori, cari suplinesc voința minorenilor resp. a curanților.

Și mie într'adevĕr mi se pare o mare nedreptate acea, ca d. e. averea unui individ de 23 ani, care prea bine scie că eventuala comassare este în contra intereselor lui, numai pentru acea sĕ se socotească la posessiunea celor ce cer comassarea, pentrucă el n'a ajuns încă la anul etății 24 dar pe când se va efectuì comassarea va fi deja majoren.

Asemenea ar fi nedreptate după părerea mea, dacă averea unui risipitoriu pus sub curatelă s'ar socotì la posessiunea celor ce cer comassarea, și chiar în casul când curatorul lui s'ar opune, sau comassarea ar fi în contra intereselor celor ce 'l-a pus sub curatelă.

Din aceste motive dară eu nu primesc propunerea lui Ugron Gábor, care țintesce a restituì o modalitate respinsă din partea comisiunei juridice.

Reîntorcêndu-me acum la motivarea votului separat trebue sĕ observ înainte de toate, că alinea ultimă din §. 6 nu se cuprindea în proiectul ministerial original ci este întrodusă de comisiunea juridică, pentrucă togma §. 6 din acel proiect a normat cestiunea computării în modul următoriu:

„La computarea acestei $^1/_4$ părți se vor socotì către posessiunea celor ce cer comassarea nu numai cele enumerate în §. 19 art. de lege LV: 1871, ci și bunurile statului, bisericelor și fundațiunilor publice precum și posessiunea celor ce stau sub tutelă și curatelă.“

Comisiunea juridică a redigeat acest paragraf cu totul de nou, a eliminat adaugerea averei celor ce stau sub tutelă sau curatelă, a întrodus însĕ în §. 6 o alineă nouă, care sună astfeliu:

Acelea păduri, pășuni și trestișuri cari sûnt însărcinate cu usufructuri urbariale, precum și acele teritorie de us comun, cari cad sub proporționare, încât regularea lor nu este terminată încă, se socotesc către posessiunea celor ce cer comassarea generală, — din contră acelea, a căror segregare urbarială sau proporționare s'au efectuit deja, se socotesc către posessiunea acelora, a căror proprietate au devenit în urma împărțirei.“

Minoritatea comisiunei juridice, care s'a format așa că pentru susținerea acestui §. au votat 5, ear pentru eliminare 4 membri din comisiune și astfeliu dl president al comisiunei nu 'și-a putut esercita dreptul de votare. (Intreruperi: Acestea nu-și au locul aici!) Eu ve spun fapte. Dacă am comis vr'o indiscrețiune, dl president ni va spune îndată, dacă am purces necorect.

Formându-se astfeliu, dic, majoritatea, minoritatea a propus ca acest paragraf sĕ se elimineze. Minoritatea comisiunei juridice recunoasce importanța comassării din punct de vedere al economiei naționale, dar crede, că deocamdată am satisfăcut recerințelor rationale ale economiei naționale, dacă reducem $^1/_3$ parte a posessiunei cerută de legea anterioară la $^1/_4$ parte, permițênd $^1/_4$ părți provocarea comassării, ba permițênd ca aceasta $^1/_4$ parte sĕ se adaugă preste cele ce s'au cerut după legea anterioară și averile statului și ale fundațiunilor publice; dar a merge până unde a mers majoritatea comisiunei juridice, minoritatea află nu numai necompatibil cu principiele dreptății, ci ține chiar de un lucru foarte periculos.

Majoritatea comisiunei juridice 'și motivează propunerea în modul următoriu:

„Alinea ultimă a acestui paragraf s'a aflat necesară din motivul, că teritoriele comune ce formează obiectul segregării și al proporționării până la încheiarea regulării nu au un proprietariu cu drept esclusiv și perfect, care sĕ fie îndreptățit a decide cum și unde au sĕ se adaugă aceste teritorie. Deci aci legea trebue sĕ suplinească lipsa dechiarațiunei proprietarilor și teritoriele din cestiune sĕ le socotească la posessiunea celor ce cer comassarea, chiar și din acel motiv că posibila combinare a regulării acestor teritorie cu comassarea va face de prisos procedura dublă și spesele duple.“

Deci onor. Casă! în motivarea scrisă se află numai un singur argument pentru susținerea acestei alinie, și acest argument este: fiind-că este dubios unde sĕ se socotească teritoriele comune, trebue sĕ le adaugem la posessiunea celor ce cer comassarea.

Eu acest argument nu'l aflu suficient și nu'l primesc de loc. De acì s'ar potè deduce cel mult atât, ca asemenea teritorie sĕ nu se socotească de loc, nici către hotar nici către acea $^1/_4$ parte din teritoriu, care cere comassarea.

Onorată Casă! Din dispositiunile acceptate de comisiunea juridică poate sĕ resulte acea nedreptate, că cu ajutorul acestor teritorie comune se comasseze hotarul comunei astfel de indivizi, cari n'au nici un drept la ele, chiar în contra voinței tuturor celor interesați și cari au drept la acele teritorie comune pentru că în cutare hotar pot sĕ aibă drept la pășunile și pădurile ce formează teritoriul comun numai fostii proprietari și fostii iobagi.

Sĕ presupunem acum că dintre fostii proprietari nici unul nu doresce comassarea, ba protestează chiar contra ei și că fostii iobagi încă fac asemenea, dar poate că se află vre-un om, care n'a fost iobagiu, ci 'și-a acuirat câteva jugere de pământ dela nisce indivizi cari nu 'și-au vêndut dreptul ce'l aveau la teritoriile comune, ci și l'au reservat, de acì ar urma că cu adaugerea de astfel de teritorie un om cu 10 jugĕre va comassa hotarul întreg în contra voinței unanime și a protestelor celor îndreptățiți la teritoriul comun. Eu onorată Casă, nu aflu această modalitate conformă cu principiul dreptății, ci din contră o țin de periculoasă. (Aprobări în stânga).

Pre lângă această motivare scrisă s'a mai adus în comisiune și alt motiv, asupra cărui 'mi țin de datorință a me dechiăra. Acest argument este, că și în Ungaria ori ce om ar putè sĕ ceară comassarea. La aceasta, onorată Casă, eu nu voiu sĕ observ, că, decâte ori voiesc ungurenii a vorbì despre referințele din Transilvania, totdeuna li se dice, că acolo sûnt referințe speciale, ear când au lipsă ardelenii de un argument, se provoacă la anologia referințelor din Ungaria, — ci 'mi iau voia a accentua că nici în Ungaria nu stă lucrul chiar așa. Este adevĕrat că în Ungaria fie-care composessor poate sĕ ceară comassarea, dar fostilor iobagi nu le compete acest drept individualminte, ci pe basa art. X. din 1836 §. 6 numai majoritatea absolută a fostilor iobagi poate sĕ ceară regularea posessiunei și comassarea. Pot sĕ ceară acestia, adecă ori care dintre fostii composessori și maioritatea fostilor iobagi, comassarea atât combinată cu regularea posessiunei cât și după aceasta. Dar aici e o mare diferință, asupra căreia 'mi iau voia a atrage atențiunea on. Case, și aceasta diferință este: că pre când în Ungaria composessorul care cere comassarea, trebue sĕ antecipe toate spesele de comassare, cari se urcă la mii, și pre când el nu poate pretinde dela ceilalți composesori spesele antecipate de dênsul până ce comassarea nu va fi pe deplin încheiată: după acest proiect de lege, dacă se vor primì paragrafii referitori la spese — și eu nu sûnt aplecat a crede că dl referent după ce s'a primit odată acest § sĕ mai fie a aplecat abandona paragrafii referitori la spese — după acesti paragrafi, dic, proprietariul singuratic, care cere comassarea, nu se espune periclului de a investì în proces o mulțime de spese, pentrucă el nu e dator a antecipa spesele de comassare ci va concurge la ele după proporțiunea contribuțiunei întocmai ca aceia, contra cărora, cu adaogerea teritoriului comun, a esoperat comassarea.

Aceasta însĕ este o diferință foarte esențială și eu, vĕ mărturisesc, atât de mare pond pun pe aceasta încât dacă veți binevoì a primì, ca spesele sĕ le antecipe acela care cere comassarea, așì crede că alinea din urmă s'ar potè susținè în proiect fără pericul; dar până când punctul cardinal al proiectului este: portarea speselor în comun, pe care și dl referent a pus cel mai mare pond în cuvêntarea sa de întroducere — până atunci sûnt datoriu a ve areta periclul ce se poate nasce din acest §.

Dar este și nelogică această dispositiune, căci de aci urmează, că unde pășunea și pădurea nu este segregată, sau proporționarea nu este efectuită încă, un om, care posede 10 jugere de pământ poate comassa un hotar de 10,000 jugere; după ce se va efectuì segregarea și proporționarea însĕ, tot acel hotar nu l'ar putè comassa posessorii a 2000 jugere.

Eu nu aflu logică într'aceasta, ci este mai logică legea din Ungaria, căci după acea lege tot acea cheiă se aplică după regulare, care s'a aplicat înainte de regulare.

Acestea sûnt motivele din cari eu nu pot primì opiniunea majorității comisiunei, care este nedreaptă, periculoasă, și nelogică, ci 'mi iau voia a recomânda spre primire votul separat.

Parteniu Cosma: On. Casă! Primesc votul separat din motivele espuse de dl antevorbitoriu.

Nu voiu reflecta la amendamentul deputatului Ugron, căci presupun și cred că nici dl referent al comisiunei juridice nu'l va accepta.

Eu însĕ așì dorì mai vêrtos, sĕ atrag atențiunea on. Case asupra importanței acestei cestiuni, dacă aceasta ar mai fi cu putință (Așa este! în stânga) pentrucă nu numai în Transilvania dar nici chiar în Ungaria nu este atât de simplă, și atât de ușor de esecutat această cestiune, precum li se pare unora.

Binevoiți a cugeta, care va fi urmarea dacă vom înlesnì prea tare comassarea?

Acea, că în fie-care comună a Transilvaniei se va urzì câte un proces de comassare. Câte comune atâtea procese!

Vĕ rog sĕ cugetați, că mai preste tot teritoriul Transilvaniei nefiind apt pentru comassare, aceasta va produce o nemulțămire generală, și închipuiți-vĕ apoi situațiunea, în care va ajunge Transilvania prin esecutarea cu ori ce preț (à tout prix) a comassărei.

Eu numai în acel cas așì considera de corespundĕtoare scopului și necesară pentru Transilvania înlesnirea propusă, dacă s'ar putè constata că comassarea este absolut necesară și de dorit preste tot locul în Transilvania; aceasta însĕ în general nu numai în privința Transilvaniei, dar nici chiar în privința Ungariei nu se poate afirma.

Comassarea nu este atât de vechiă încă ca după resultatele produse sĕ se poată afirma despre ea, că este un bine absolut, și că este de dorit esecutarea ei cu ori ce preț, și așa cu atât mai puțin se poate dice că se poate și trebue esecutată pretotindenea în Transilvania cea muntoasă, unde foarte puține teritorie se află, în cari proprietarii mici sĕ nu fie avisați la sistema de trei hotarĕ, și la prăsirea vitelor.

Eu așa cred Dlor! că nici posessiunile cele mari nu vor avè prea mare preț în Ardeal, dacă proprietarii cei mici de pe un hotar cu ele vor fi siliți sĕ-și părăsească vetrele strămoșesci, căci și posessiunea mare numai așa valorează ceva, dacă în apropiarea ei sûnt brațe lucrătoare de ajuns, cari sĕ o cultive.

Dacă comassarea nu se efectuesce cu consensul ambelor părți, învoalvă vătămarea sânteniei dreptului de proprietate, pentrucă de câte ori este silit cineva sĕ se despartă de proprietatea sa pentru voia altuia, aceasta se poate întêmpla numai cu vătămarea sânteniei dreptului de proprietate; deci dacă permitem o asemenea faptă, cel puțin sĕ o facem după principiul adoptat și într'alte locuri, — nefiind vorbă de interesele statului — care principiu întru toate este decidĕtor în statele constituționale. Acesta este principiul majorității.

---

dеu prin ingratitudinea lui. E mult de când m'a abandonat, și când venia câte odată, era numai ca sĕ'mi amărască sufletul. 'Mi tot dice că am înebunit, și astădi, uite că dimpreună cu alt mișel veniră și mĕ legară de piciorul patului, și nu mĕ doare atât de fapta lor cât de risul lor diavolesc. Nu mai putea de rîs când mĕ lega și rîdênd ca diavolii eșiră pe ușe.

Sciam amêndoi cum și toți ceealalți elevi pe Răducanul. June din vechii panachidari, fără nici o educație sau instrucție clasică, abia putuse a pricepe din matematice oare-care practică de a lucra cu masa mechanicamente fără a putè a'și da cuvênt de ceea ce făcea. La dênsul geometria era un meșteșug. Lazar îl preferia din ceilalți, căci dicea, că e Român curat netrecut prin scoalele grecesci. În adevĕr bietul om nu audise nimic de câte poate cineva audì în Socrate, în Xenophonte, în Platon; în Demostene, în Omer și alții. Nu scia din carte decât cele ce ar fi putut a'i spune Nenovici, și geometria pentru dênsul era un meșteșug. Sciam pe Răducanul de om grosolan, plin de defecte, în resbel cu toți elevii, impertinent însuși, basându-se pe favoarea profesorului seu; nu credeam însĕ că ar fi putut fi capabil de o asemenea faptă întru a'și batjocorì într'o di profesorul, după cum batjocuria pe condiscipulii sei, ce fiind mai mulți nu s'ar fi lăsat a se vedè legați.

Pentru totdeuna remase un mister motivul ce îndemnà pe Răducanul la o asemenea faptă: pentru că nimic nu i s'a luat lui Lazar. Întra pe atunci în jocurile grosolane unor asemenea juni și nesce asemenea fapte condamnabile în adevĕr, însĕ fără nici un scop de crimă.

Deslegarăm pe Lazar și îl puserăm în pat. Ne spuse că are un cunoscut al seu ce îi era și oare cum consânge de departe. Acesta locuia la târgul deafară, sau la obor și se dicea vĕtaf sau pârcălab de Ungureni, Ne roagă Lazar a ne duce spre a'i da de scire sĕ vie sĕ'l vadă.

Îl aflarăm și aducêndu'l la Lazar, acesta se rugà sĕ'l ia de acolo din acele umede și pline de silitră ziduri ale singurelor locuibili pe atunci case din sântul Sava [1]) și sĕ'l ducă la el acasă. Nu spuse nimic acestuia despre purtarea lui Răducan.

Acolo la Obor mĕ duceam mai în toate dilele dimpreună cu Daniel Thomescu spre a'l vedè și a'i aduce câte ceva din câte ne ruga sĕ'i aducem. Scrise între aceste fraților sei din Avrig sĕ vie sĕ'l vadă. Acestia veniră și aflară pe fratele lor în acea căscioară sau colibă [2]) și în acea stare mai de agonie. De acolo îl ridicară, și de acolo ridicêndu'l îl vĕdurăm pentru ultima oară; de acolo ne binecuvêntà și ne lăsà drept testament a continua ceea ce el a început. Frații lui îl duseră la Avrig, în locul natal și în casa paternă și acolo preste curênd și murì cel de eterna și pietoasa memorie, *Georgiu Lazar*.

Călĕtoriule român, când treci dela Brașov la Sibii în satul Avrig, în mâna dreaptă dealăturea drumului este o biserică. Acolo e mormêntul lui Georgiu Lazar. O cruce albă de marmură este frumosul lui monument de

---

[1]) Aceste case unde era în urmă muzeul național au fost la început cuhniile Domnesci, când curtea era în sântul Sava apoi bucătăriile schoalei grecesci, când a fost acolo schoala; apoi în ruinile lor deveniseră o caritașerie; apoi în reparația lor schoala lui Lazar; și în fine bibliotecă și Museu.

[2]) Era și o vie lungă aceea căscioară. Rugai mai târdiu pe tată meu a o cumpera fiind de vêndare. Aceasta fu singura mea moștenire dela tatăl meu; prelângă aceasta mai cumpĕraiu locul cu căscioara aceea, și acolo mai târdiu făcui casele mele de locuință, acolo tipografia a căruia misiune nu fu decât spre a continua cele începute de Lazar esecutând testamentul lui. In aceste case și gradină se concepură toate câte s'au făcut până la 1848. De acolo în fine esì proclamația sau constituția din acel an. Case însĕ, tipografie, bibliotecă, Omer, Molière, Biron, colecțiuni întregi de curierul român și cel cu ambe secse, unde se poate vedè istoria și progresul limbei naționalității dela 1820 încă toate fură deprădate de Muscali, și de oamenii poliției române și ordinei legale. După dece ani de emigrație nimic numai aflai decât nesce ruine și eu cu cinci copii n'am unde a'mi apleca capul impilat sub mii de colonii. Fie spre eterna onoare a Românilor, și a guvernelor succesive dela 1848 încă!

Acest principiu este adoptat și în Ungaria în legile, de care a amintit și deputatul Teleszky, adecă în art. XXX și XXXI din 1840, în al căror înțeles aceia cari cer proporționarea și comassarea trebue să posedă partea cea mai mare a hotarului.

Recunosc și însumi necesitatea și resultatul cel bun al comassării acolo, unde se poate efectuì după dreptate; dar fiindcă a o efectuì după dreptate este lucrul cel mai greu, nu 'mi-ar plăcè ca în cestiunea aceasta gravă să nimicim principiul majorității, pe care se basează constituționalismul.

Din aceste considerațe 'mi iau voia a recomânda spre primire următoriul amendament:

„In alinea 3 în locul cuvintelor „a patra parte" să se pună „partea mai mare de jumătate."

Bar. Kemény Gábor, ministru de agricultură, industrie și comerciu: Onorată Casă! Vĕ mărturisesc că nu aderez nici la opiniunea minorității comisiunei juridice, nici la cele ce ni le au desfășurat deputații P. Cosma și Teleszky în discursurile lor de acum.

Oare dlor! dacă de adi pe mâne — într'o noapte — s'ar putè face comassarea tuturor posessiunilor în țeara întreagă, și într'o bună dimineață ne am destepta cu fapta împlinită, întimpinare-am o mare nenorocire pentru țeară? Eu după puțina mea pricepere n'așì ținè aceasta de o nenorocire. Eu cred, că aceasta este condițiune cardinală pentru esploatarea posessiunei și pentru sânțenia proprietății.

Cuvêntul „proces" îl consider de necorect când e vorbă de comassare, căci nu este permis să fie actor, care câștigă și inet care perde printr'ênsa. Procedura ar trebuì astfeliu făcută ca esecutându-se cum se cade toți să câștige printr'ênsa. Și eu cutez a afirma, că acesta este scopul, aceasta este chiemarea, aceasta este intențiunea, aceasta se nesuesce proiectul de lege să esopereze.

Se poate face acum obiecțiunea, că comassarea desì este folositoare, s'ar putè oare esecuta în contra voinței majorității?

La aceasta se poate respunde ușor, că dracul nu este așa negru precum îl cred unii.

Așì putè ḑice de o parte că proiectul acesta nu numai că nu vine în colisiune cu dispositiunile ce sûnt în valoare acum în Transilvania, dar că acestea sûnt mai tot aceleași; de altă parte vedem că în Transilvania cu toate acestea nu s'au potut efectuì comassări, deci trebue să mai lipsească ceva. Și până acum s'a computat locurile comune, păsunele însărcinate cu servituți, pădurile etc. dar cu toate acestea comassări s'au făcut foarte puține; deci noi avem datorința a arĕta cari sûnt pedecile și a le delătura.

Intreb acum: oare posibil este acea ce a ḑis dl Teleszky, ca cineva cu câteva jugere cumpĕrate să poată forța comassarea? Așa se afirmă că cu ajutoriul latifundielor s'ar putè esopera aceasta, aceasta însĕ e absolut cu neputință, pentrucă după legea aceasta fie-care partidă are dreptul de a eschide latifundiele dela comassare, afară de aceasta au nu este susținut dreptul ca unele teritorie, care nu se pot ecuipara cu altele să se comasseze separat? Oare dacă s'ar sustrage dela comassare latifundiele, putere-ar un posessor de trei patru jugere să o forțeze? Eu așa cred că nu!

In fine 'mi iau voie a observa — desì nu sûnt jurist — că precât sciu eu legile din Ungaria din 1836 referitoare la comassare au dat drepturile aceste fostilor proprietari feudali, acum însĕ nu este așa, pentrucă acum se ordinează comassarea la cererea fie-cărui proprietariu. (Intrerupere în dreapta: Nu este așa!) Atunci sûnt rĕu înformat. Dealtmintrea, repet, nici o nenorocire mare n'așì vedè în efectuirea deodată a comassărei. Nu este aici scopul ca unii să peardă alții să câștige prin comassare, ci ca fie-care posessor îndreptățit să câștige escontentare ecuitabilă. Aceea că referințele agrare și nu sciu ce feliu de configurațiuni diferite n'ar permite comassarea în Transilvania, și că acolo cualitatea unui pĕmênt e neasemenat mai rea decât a altuia, nu se poate considera ca piedecă, pentrucă și în Ungaria sûnt multe locuri muntoase ca în Transilvania, ear în lege este dispositiune ca astfel de regiuni, munți singuratici și teritorie colosale de păduri să se sustragă dela comassare sau să se comasseze separat.

Drept acea nu pot adera nici la votul minorității nici la amendamentul d-lui deputat Cosma.

Künle Iósef: On. Casă. 'Mi pare foarte rĕu că trebue să fiu de opiniune contrară cu dl ministru. Proiectul acesta s'a adus înaintea legislațiunei din motivul că este recunoscut că în Transilvania referințele de posessiune sûnt într'o stare de tot neregulată. Se tractează acì de păduri, păsuni, trestișuri, însărcinate cu usufructuri urbariale și de teritorie comune ce cad sub proporționare, pentrucă acele posessiuni, care sûnt regulate și proporționate sûnt atât de puține încât dispar. Pot constata însĕ și acea că proporțiunea între teritoriele cultivate și între cele neproporționate arată o diferință atât de mare încât în multe locuri a'și putè ḑice că nu face pĕmêntul cultivat nici a ḑecea douĕ-ḑecea parte a teritoriului: deci e vorba aici de nesce masse atât de mari încât, dacă s'au dat dreptul de provocare unei a $^1/_4$ părți, devine ilusoriu însuși acest drept, era mai simplu să o spunem pe față, că unde sûnt de a se computa și astfel de locuri, nu e de lipsă să calculăm a patra parte, căci urmează de sine că cu computarea acelora, fie-care om singur poate comassa hotarul întreg. Eu deci nu pot fi de părerea aceasta ci sau să abandonăm una $^1/_4$ parte și să ḑicem că unde sûnt asemenea locuri nu se cere nici o cuantitate de posessiune sau dacă susținem a $^1/_4$ parte, să nu o facem ilusoriă, căci aceasta din punct de vedere al legislațiunei nu este cuviincios, nu este drept, nu este logic.

Dreptacea fiindcă eu nu me numer între aceia, cari trăiesc în ilusiunea, că trebue comassat necondițional, și fiindcă recunosc că s'ar corespunde pe deplin scopului prin cele ce cuprinde votul separat, părtinesc votul separat al deputatului Teleszky. (Aprobări în dreapta.) (Va urma).

Convocare.

În vêrtutea §-lui 21 din statutele asociațiunei transilvane și conform conclusului adunărei generale din anul trecut, aceeași pentru anul curent se convoacă prin aceasta în orașul Turda pe ḑiua de 7 August st. n. 1880.

Ceea ce se aduce la cunoscință publică învitând pre toți membrii asociațiunei a lua parte în numer cât se poate mai mare la ședințele acelei adunări.

Dela presidiul comitetului asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român.

Sibiiu, 28 Iunie 1880.

Iacob Bologa,
v. președinte.

Varietăți.

* (Postal). Cu 1 Iulie n. s'au înființat doue oficii noue postale, adecă unul în Săcărâmb (comit. Hunedoarei) și al doilea în Polăți (comtit. Turdei). De cercul oficiului postal din Săcărâmb se vor ținè satele: Bălșa, Certej, Hondol, Almășel, Mada, Măgura, Voia și Vărmaga; apoi de al doilea satele: Andreneasa, Göde, Meșterhaza, Polăți, Ilva și Rĕstojnea. Cel din tâiu comunică cu Deva și al doilea cu Ilva-Reghen și Calota-Ditro. Ambele espedează epistole, pachete ușoare și asignațiuni postale până la 200 fl. pentru țerile interne și esterne.

* (Visită diplomatică). Principele Serbiei, Milan după ce sosì la Viena, primì între altele și visita legatului românesc din Viena, Bălăceanu.

* (Conferență). Directorii căilor ferate austro-ungaresci vor ținè în 8 Iulie n. o conferență în Reichenberg.

* (Patru magnați) din Ungaria au cumperat dela un negustător de vinuri o veadră de vin de „Tokai" din anul 1861 cu 1030 fl. v. a.

* (Lotrie de drum). Mercuri seara, ni se spune, doi economi de oi din Cacova (Sălištei) mergeau dela Sibiiu cătră casă în toată liniscea, cu lână în căruțe și poate și cu bani în șerpare. Eșind din Orlat, la o distanță oare-carea, drumul trece printr'o strimtoare. Acolo, fără să'și scie da sama cum și din ce causă, călĕtorii se pomenesc cu căruțele resturnate și cu lâna și ce mai aveau într'ênsele risipite pe jos; se înțelege și călĕtorii căcoveni însiși culcați la pĕmênt. După ce 'și-au adus căruțele earăși în ordine au pus lucrurile risipite earăși la locul lor, un individ necunoscut se adresează cătră dênșii, întrebându'i dacă li s'a udat lâna? Respunḑênd unul dintre călĕtori, că dacă s'a udat eară se va usca, individul necunoscut cere foc să'și aprindă țigara. Replicând călĕtorii că nu sûnt fumători 'și-au căutat de drum. Dară abia vor fi înaintat șese pași și fură opriți în loc de patru indivizi, dintre care doi călări. Unul din acesti indivizi provoacă pe călĕtori, dacă vor să'și mântuie viața, să dea tot ce au în căruțe și banii ce au la sine. Provocarea fu însoțită de un pistol cu douĕ țevi intins, ținut celui mai robust dintre călĕtori dinaitea feții. Acesta fără leac de armă, ca și soțul seu călĕtor, replică, că dênșii bani nu au și să'i lase înpace. Atunci o țeve a pistolului intins luând foc descărcà o ploaie de halice în fața replicantului, încât 'i-a umplut fața de sânge. Umblând atacatul să ia o scêndură dela căruță să se apere i descărcà și a doua țeve și acum era aproape a'și perde vederea. Succedêndu'i totuși a pune mâna pe scêndură, lovind pe atăcătoriu și culcându'l la pĕmênt, a venit un al doilea lotru să'l atace. Cei călări dispăruse pe un moment și vulneratnlui i succese a se pune cu genunchii pe pepturile atăcătorilor. Soțul seu călĕtoriu alerga, dând a larmă, după căruțele cu care fugiră caii spăriați de împușcături. Lotrii călăreți s'au întors și au scăpat pe companionii lor de sub genunchii vulneratului. Atunci se aude o pușcătură din depărtare. Vornicul Cacovei, care era pe câmp a dat signal că vine într'ajutoriu. Lotrii înspăimêntați de signal și temênduse că la alarma dată de al doilea călĕtoriu, vine o mulțime mai mare într'ajutoriul atacaților, au fugit, lăsând în urma lor douĕ pălării și un cojoc.

Gendarmeria, fiind îndată avisată judecătoria din Sălište, urmăresce lotrii. Trei indivizi suspecți (Țigani) sûnt deja arestați.

* (Din Dobrogea.) După cum ne spune „Resboiul" s'a decretat regulamentul pentru constatarea și verificarea titlurilor de proprietate și posesiune imobilară rurală din Dobrgea.

Pentru această lucrare se institue în fie care plasă câte-o comisiune compusă de administratorul local, un delegat al administrației domenielor și primarul fie cărei comune.

* (Cai unguresci). După cum ne spune „P. Ll." Ralli, colonelul grecesc, a sosit decurênd în Budapesta spre a cumpera pentru artileria grecească cai unguresci.

* (Electricitatea) a juns, de se întrebuințează spre foarte multe scopuri. Așa un posesor de albine a venit la ideea, a amorți albinele sale cu electricitate spre a le putè lua mierea. In mai multe renduri s'a întrebuințat electricitstea cu un succes admirabil și spre omorirea paserilor răpitoare. In America morarii folosesc electricitatea spre a curăți făina de tărițe.

* (Voința ultimă) a unui păstoriu din Negoslavici în Croația, carele a murit acum de curênd, a fost: că la înmormêntarea sa să iee parte și oile lui. Cam curios testament, dară el s'a dus în deplinire, pentrucă cadavrul păstorului fu petrecut până la mormênt între ceilalți amici și rude și de întreaga turmă de oi a reposatului, însoțită și de credinciosul câne numit „Bundaș."

Îndreptare. In articulul „Sibiiu" din nrul trecut coloana I, șirul 4 din alinea a doua după cuvêntul încetat este a se întregì: „; *dincolo de Laita, am ḑis cu altă ocasiune.*"

Bibliografie.

O apariținne interesantă.

Tocmai am primit:

Ueber die Abstammung der Rumänen.

Von

Jos. Lad. Pic.

Leipzig,
Verlag von Duncker & Humblot.
1880.

Autorul slavon este un contrariu hotărît a lui Rösler și susține *continuitatea* petrecerei Românilor în Dacia lui Traian. Aparatul seu scientific conține între altele și citate din „Istoria bisericească" a lui Șaguna. Îndată ce ne va permite spațiul vom revenì asupra acestei cărți importante.

Bursa de Viena și Pesta

din 1 Iulie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	111.55	111.40
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	84.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	101.—	101.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	88.30	88.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	127.—	127.75
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pĕmêntului	95.25	95.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	94.25
Obligațiuni urbariale temeșiane	94.50	94.75
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	94.—
Obligațiuni urbariale transilvane	94.75	94.75
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea ḑecimei de vin	94.25	94.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.95	73.90
Datorie de stat în argint	74.60	74.60
Renta de aur austriacă	89.30	89.—
Sorți de stat dela 1860	133.50	133.50
Acțiuni de bancă austro-ung.	820.—	828.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	286.—	285.90
Acțiuni de credit austr.	269.75	269.75
Sorți unguresci cu premii	—.—	115.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.54	5.53
Napoleon	9.35½	9.35
100 marce nemțesci	57.70	57.55
Londom (pe poliță de trei luni)	117.50	117.30

Economic.

Sibiiu 29 Iunie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8—9; grâu sĕcărel fl. 6.50—7.50; sĕcară fl. 5.—5.40; Orz fl. 4.40—4.80; Ovĕs fl. 3.60—4. Cucuruz fl. 4.60—5; Mălaiu fl. 6—.7; Cartofi fl. 2.40—2.60; Semênță de cânepă fl. 8.—9.; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 7—8 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 8.; Slănină fl. 37—40; Unsoare de porc fl. 35—40; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16——; Sĕu de luminări fl. 24—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 20—21. Fên 50 chilo fl. 1.05—1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 16-18. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de viței 45—50 cr. carne de porc 50—54 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

---

martyr, demn de bărbatul ce a sciut suferì cu patiență. Sărută acea cruce și vei cetì pe dênsa următoarea inscripție:

Cetitoriule, ce esti am fost.
Ce sûnt vei fi;
Gătescete dar.

Georgiu Lazar.

Belă inscripție și adevĕr etern. E vechie antischisma această veritate esprimată prin vocea ce ese din mormênt. Cel ce a pus'o pe crucea lui Georgiu Lazar n'a inventat-o el, și a sciut alege din toate câte s'au scris pe morminte. E demu epitaful acesta de acela pe cari oamenii îl prepară din junețe pentru Episcopie, și Dumneḑeu, când toate ajunseră degenerație și amorțire îl predispune pentru regenerarea Românilor.

(Din „Curierul român" anul 1839 Nr. 64 și 66).

Mediaș, 24 Iunie n. Pro hectolitră: Grâu 7.50.—8.50; Grâu sĕcăreț fl. 5.90—6.30; Sĕcară fl. 5.20—5.50; Ovĕs fl. 3.80—4; Cucuruz fl. fl. 4.30—4.50; Sĕmênță de cânepă fl. —; Fasole fl. 6.60.—7; mazere fl. .—; Cartofi fl. 2.60—2.80; Fên fl. 2.20—2.50; cel vechiu; cel nou fl. —.—; Cânepă fl. 31—34; Slănină pro 100 chilo: fl. 60—64; Unsoare de porc fl. 70—; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. 11½; carne de vită pro chilo 44 cr. carne de porc 44— cr. carne de viței 44—50. cr. carne de miel (intreg) fl. —; oauĕ 6 de 10 cr. Târgul de ași fu binișor cercetat. Timpul ploios și rece

Făgăraș, 26 Iunie n. Pro. hectolitră Grâu fl. 9.—9.90; grâu sĕcăreț fl. 7—8.; sĕcară fl. 5.80—6.20; ord —. ovĕs fl. 3.40—3.80; cucuruz fl. 4.50—4.80; mălaiu fl. .—.; Sămânță de cânepă fl. 10—11; mazere fl. —.; linte fl. —; fasole fl. 6—7. cartofi (vechi) cu fl. —.—.—; (noi) per litră — cr. pro 100 chilo: Slănină fl. 70—80; sĕu brut fl. 40—42; sĕu de luminări fl. —; unsoare fl. 80—82; cânepă fl. 30—40; sĕmênță de in fl. —; săpun fl. —; fên fl. —.— spirt pro grad — cr. pro chilo: carne de vită 42 cr. carne de viței —36— cr.; carne de porc 44—cr. carne de miel 32 cr.; oauĕ — de — cr. Târgul a fost mijlociu.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 23 Iulie și 23 August imob. lui Iosif Németh în Belin (judec. cerc. Sângiors); în 12 Iulie imob. soției lui Antonie Nagy în Cluj; în 16 August imob. lui Ioan Podoabă în Topa (trib. Cluj); în 10 Iulie și 10 August imob lui Iosif Keresztes în Reti; în 9 Iulie și 9 August imob. lui Sigismund Biro în Dalnoc; în 9 Iulie și 9 August imob. lui Ladislau Geber în Dolnoc; în 9 August imob. comunei bisericesci ev. ref. din Dolnoc (trib. Oșorheiu); în 5 August și 6 Septemvre imob. lui Iosif Gaspar în Cluj (trib.); în 21 Iulie și 21 August imob. lui Stefan Ferencz și soți în Belin; în 31 Iulie și 31 August imob. soției lui Iosif Keresztes în Reti; (judec. cerc. Sângiors); în 28 August și 28 Septb. imob. lui Frideric Goldner în Făgăraș (judec. cerc.); în 27 Iulie imob. lui Andrei Benedek și soți în Cicsâncra (trib. Cicsereda); în 15 Iulie imob. Margaretei Dugaszi în Cluj (trib.); în 27 Iulie și 27 August imob. Luisei Pascu în Ocna (trib. Sibiiu).

Nr. 80—1880. 2—3

CONCURS.

Deschidĕndu-se un post de învĕțător la scoala normală (primară) din Brașov, se escrie concurs pentru ocuparea lui, cu terminul până în 15/27 August 1880.

Cu acest post este împreunat în anul prim de serviții, salariul anual de 300 fl. v. a. în următorii doi ani salariul anual de 400 fl. v. a. eară de aici înainte, după ce va produce atestatul de cualificațiune, salariul de învĕțător definitiv de 500 fl. v. a. la carele după serviciu de 10 ani se adaugă decenalie de 100 fl. v. a. și la 20 ani de 200 fl. v. a.

Învĕțătorii aplicați la acest institut au drept de pensiune conform statutelor fondului de pensiune.

Dela concurenți se cere:

1. Sĕ fie Români de naționalitate și de religiunea gr. orientală;

2. Sĕ producă testimonii, că au absolvat cel puțin 6 classe gimnasiale cu succes bun și pedagogia, cei cu 8 classe gimnasiale se vor preferì;

3. sĕ cunoască prelângă limba maternă și limba maghiară și germână;

4. sĕ producă testimonii despre purtarea lor politică și morală;

5. sĕ producă testimoniu medical, că sûnt sănĕtoși.

Recursele instruite conform condițiunilor de sus sĕ le adreseze concurenții Eforiei scoalelor rom. gr. or. din Brașov.

Brașov, 20 Maiu 1880.

Eforia scoalelor centrale române gr' or.

Nr. 87—1880. 2—3

CONCURS.

La scoala comercială publică română gr. or. din Brașov a devenit vacant un post de profesor pentru sciințele mercantile.

Pentru ocuparea acestui post se escrie concurs cu termin până la 15/27 August a. c.

Concurenții vor adresa petițiunile lor cătră subcrisa Eforie scolară instruite cu documentele:

a) că sûnt de naționalitate română și de religiune gr. or;

b) că au purtare politică și morală bună;

c) că sunt sănĕtoși: și

d) că, în sensul Statutului organic al Metropoliei române gr. or. din Ungaria și Transilvania, și al regulamentului provisoric al Archidiecesei transilvane pentru esaminarea Candidaților de profesură la scoalele secundare române confesionale au absolvit vreo Academie comercială din patrie (Austro-Ungaria).

Salariul pentru acest post este în anul prim (de probă) 700 fl. v. a. După ce va depune Candidatul esamenul de profesură prescris de lege va obținè salariul anual sistemisat cu 800 fl. v. a. cu prospect de înăintare la timpul seu în 900 fl. v. a. și cu drept de pensiune.

Brașov în 7/19 Iunie 1880.

Eforia scoalelor centrale române gr. or

Nr. 83. 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei stațiuni preoțesci din Sereca clasa a III pe basa ordinațiunei prea venerabilului consistoriu archidiecesan dto 25 Maiu a. c. 1079 B. se escrie concurs până la 13 Iulie 1880 v.

Emolumentele sûnt:

1. Dela 1 Ianuarie 1881 începĕnd din cassa alodială 100 fl. v. a. adecă una sută flor. v. aust.

2. Dela 70 familii câte o ferdelă vechie, de câte 21 cupe vechi cucuruz sfĕrmit, dela vĕduve pe jumĕtate și una di de lucru.

3. Lemne de foc din pădurea comunei.

4. Venitele stolare statorite în sinodul parochial; — toate aceste aduc un venit anual de 300 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie sĕ'și astearnă petițiunile lor provĕdute cu documentele prescrise de statutul organic și regulamentul congresual pentru parochii din an. 1878 oficiului protopresbit. gr. din Orăștie până la sus-scrisul termin.

Orăștie, 12 Iunie 1880.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Popovici m. p.,
protopresbiter.

Nr 88. 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii Ludesci cu filia Costesci de clasa a III se escrie până la 20 Iulie a. c. st. v. concurs, după ce această parochie prin sentența p. v. consistoriului archidiecesan dtto 1 August 1878 Nr. 1014, B. s'a dechiarat vacantă.

Emolumentele sûnt: dela matera Ludesci:

1. Dela 80 familii câte o ferdelă vechie de cucuruz smăcinat și o di de lucru.

2. 2 fênațe și cimiteriu de 2 cară de fên.

3. Venitele stolare.

4. Lemne pentru foc din pădurea comunei dela filia Costesci.

5. Dela 79 familii câte una ferdelă vechie de cucuruz cu grăunțe și o di de lucru.

6. 2 fênațe de 3 cară de fên și cimiteriu.

7. Venitul stolariu; — toate aceste dau un venit anual de 332 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa parochia aceasta au sĕ'și substearnă suplicile lor provĕdute cu documentele prescrise de statutul organic oficiului protopresbiteral gr. or. al Orăștiei până la sus-scrisul termin.

Orăștie, 4 Iunie 1880.

În conțelegere cu respectivele comitete parochiale.

Nicolau Popovici m. p.,
protopresbiter.

Nr. 131 — 1880. 2—3

EDICT.

Nistor Grosavu, din Gârbova, pretura Mercurii, comitatul Sibiiului, care de șepte ani de dile a părăsit pe legiuita lui soție Floarea lui George Grosavu tot deacolo, și nu se scie locul peterecerei sale, se citează prin aceasta a se înfățișa negreșit înaintea subsemnatului scaun ppresbiteral în termin de un an și o di de astădi înainte, spre a respunde la acțiunea divorțială a soției sale; căci la din contră procesul intentat contra lui se va pertracta și decide și în absența lui, conform ss. canoane ale bisericei noastre.

Dela scaunul ppresbiteral al tractului Mercurea 11 Iunie 1880.

I. Droc m. p.,
adm. prot.

Nr. 100. 2—3

EDICT.

Maria Marin din Marcoș, carea de 9 ani a părăsit pe legiuitul ei bărbat Ioan Vireag din Dobârleu în protopresbiteratul al II al Brașovului, de religiunea greco-orient. fără a se sci locul ubicațiunei ei, prin aceasta este provocată a se presenta înaintea subsemnatului for matrimonial în termin de 6 luni, căci nepresentându-se procesul divorțial în contra'i intentat se va pertracta și decide și în absența ei.

Brașov, 12 Iunie 1880.

Forul matrimonial gr. or. al II al Brașovului:

Ioan Petric m. p.,
protoprerbiter.

Nr. 119. 2—3

Citațiune edictală.

Bucur Noaghiu gr. or. din Ungra, protopopiatul Cohalmului, ejusdem jurisdict. pract., părăsind de 6 ani de dile pe muierea lui legiuită Ana Radu tot din Ungra, fără a se fi putut erua ubicațiunea lui, — prin aceasta e provocat: a compare sau în persoană, sau prin representant legitimat înaintea subsemnatului for matrimonial, în termin de 3 luni de dile, căci altfeliu procesului urzit se va da curs liber, conform prescrierilor canonice a maicei noastre biserici ortodocse resăritene dreptmăritoare.

Cohalm, 10 Iunie 1880.

Dela forul matrimonial de I instanță gr. orient. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea m. p.,
adm. protopresbiteral.

Doctor universae medicinae

Henric König,

medic practic și specialist în obstetricale (de a le moșitului) și **boale de a le femeilor** în

Sibiiu, în strada Morii Nr. 27.

Ordinează în fie-care di dela 3—6 oare după ameadi. [28] 4—4

Audiți, vedeți și mirați-vĕ!

Mărfurile de argint Britania, primite dela o massă concursuală a unei mari **Fabrice de argint Britania,** devenite falită, se dau cu ori ce preț sau mai bine dis gratuit.

Trimițênd **fl. 6.95** în bani gata s'au cu rambursă ori cine primesce următoarele **47** obiecte cu a patra parte din valoarea reală, și adecă:

Bucăți 6 **Cuțite de masă** escelente, mănunchiu de argint Britania, cu cuțitori adevĕrat englezesci
„ 6 **Furcuțe** de cele mai fine, argint Britania, dintr'o bucată.
„ 6 **Linguri de mâncare** de argint Britania, grele și massive.
„ 12 **Linguriță de cafea** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 6 **susțiitoare de cuțite** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
„ 1 **lingură mare de lapte** de argint Britania, masivă
„ 1 **lingură mare de supă** de argint Britania, grea.
„ 6 **filigeane Victoria** englezesci, ciselate foarte fin.
„ 2 **sfeșnice pe masă de salon** Britania pline de efect.
„ 1 **sită de te** de argint Britania.

Toate **47** obiecte au costat mai nainte 30 floreni și costă acum numai **floreni 6.95.**

Toate **47** obiecte sûnt fabricate din cel mai fin și cel mai solid argint Britania, care este unicul metal ce esistă pe lume care în veci remâne alb și nu se poate deosebi de argintul adevĕrat nici după o folosire de 25 ani; **pentru aceasta garantează.**

Ca dovadă, că anunciul meu

nu este înșelătorie,

mĕ deoblig prin aceasta în public, dacă marfa nu convine, **a o rentoarce fără nici o greutate.** Îndrept la epistolele de mulțămită ce mi-au venit, și pe cari îmi voi permite a le publica succesiv. — Cine doresce deci a primi pe banii sei o marfă bună și solidă și nu lăpĕdătură, sĕ se adreseze numai cătră

A. Fraiss, 6

Viena, Rothenthurmstrasse 9, vis-à-vis de palatul archiepiscopesc.

UMRATH & COMP. în BUBNA lângă PRAGA,

fabrică de mașini agricole,

se recomândă prin specialitățile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet ușor** mare **productivitate** și **treerat curat** a

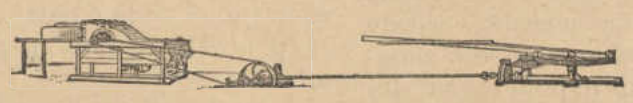

mașinilor de treerat cu brațe și cu vêrtej

pentru 1 până 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât și **stabile,** premiate cu întâiul premiu la esposiția agronomică din acest an în Praga. Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, mașini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile țĕrei grătuite și franco. [42] 3

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 73. Sibiiu, Marți 24 Iunie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă
la
„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe săptămână, deschidem pe anul 1880 (al 3-lea cuartal) cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire prin asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Iunie 1880 a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârdia cu espedarea foiei *). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, sĕ nu întârdie, pentru ca editura sĕ se poată orienta cu tiparul esemplarelor.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Revista politică.

Sibiiu, în 23 Iunie.

Schimbarea ministeriului din Cislaitania a dat materie la multe comentare. Unii dic, că ministeriul cislaitan în compositiunea lui de astădi este federalistic; alții dic, că este neutral; alții eară dic, că e centralistic. „Pokrok“ chiar cechic, despre care se dice, că stă aproape de inspirațiunile guvernului austriac actual, primesce dela Viena următoriul comentariu:

„Este adevĕrat, că contele Taffe îndată după amênarea senatului imperial era decis a'și întregì ministeriul cu elemente ceva mai omogene. Dênsul trebuia sĕ se gândească la aceasta și din motivul, că trei ministri își dederă demisiunea. După aceasta citează ceva din motivarea demisiunei ministrilor demisionați: „Noi voiam sĕ remânem în contact cu stânga“, dic ministrii demisionați în motivare „am perdut însĕ contactul din causa atitudinei opositionale a stângei, provocată de împingerea punctului de gravitațiune spre dreapta din partea ministrului president. Ministeriul de coaliținne a încetat de a esiste și Maiestatea Ta sĕ te înduri, a întregì ministeriul cu bărbați, eșiți din dreapta de astădi“. În suplică se pune mare pond și pe unitatea împerăției, de oare ce federalismul ar precipita împerăția în periculi mari . . . .“

Este obscură și această lumină în privința adevĕratului colorit al ministeriului și de aceea nu ne putem decide a'l timbra cu nici una din nomenclaturile sistemelor politice obicinuite în diaristica din monarchie. Bun și drept sĕ fie, apoi chemel cum 'l va chema.

„P. Ll.“ este de părere, că nu numai ministeriul, ci Cechii înșiși înclină spre centralismul monarchiei, dar al monarchiei austriace slavic.

Bar. Calice, fost odinioară consul general austro-unguresc la Bucuresci, este denumit ambasador austro-ung. la Constantinopole. Ambasadorul trece de un cunoscĕtoriu bun al Orientului. Denumirea lui și injuriele, ce descarcă presa noastră oficioasă, cu „P. Ll.“ în frunte, asupra Turcilor, provoacă presupunerea, că în Orient au sĕ se întêmple într'un timp apropiat lucruri mari.

Grecii își adună reservele. Escadra franceză din Pireu se întărește contragênd năile de statiune din porturile levantine.

„Polit. corr.“ asigură că principele Bulgariei Alecsandru a dat representantului României la Sofia cuvêntul seu de onoare, că proiectul de naturalisațiune este pentru totdeauna luat dela ordinea dilei.

Cestiunea agrară în dieta Ungariei.

Ședința dela 7 Iunie nou.

(Urmare).

Ugron Akos: On. Casă! Dl deputat P. Cosma a accentuat că dênsul nu se numeră între aceia, cari voiesc a forța efectuirea comassării. Intre alte motive a amintit și sânțenia proprietății. Eu me mir foarte, că se mai află un individ, care se opune la efectuirea comassărei în Transilvania, acum, când grânele din Ungaria nu mai sûnt în stare a susținè concurența cu cele americane, ba în curênd nici cu cele din Austria, acum când referințele de posessiune din Ungaria corespund mai bine referințelor de posessiune din străinătate.

Dacă nu vom regula referințele de posessiune dinTransilvania, stările noastre economice vor scăpeta ast-feliu încât posesorii vor trebuì sĕ ia lumea în cap. Eu 'așì afla de lipsă sĕ se stabilească în legea aceasta și minimul posessiunei.

Nu primesc votul separat al dlui dep. Teleszky nici vreau sĕ respund la cele dise de dênsul, trebue însĕ sĕ-i reflectez, — și prin aceasta 'i respund și dlui deputat Künle, — că de cumva s'ar primì votul separat, comassarea nu se va putè efectuì în Transilvania, și cu deosebire pe teritoriul secuesc, chiar dacă o va și pretinde $^1/_4$ parte a proprietarilor de pământuri cultivate. Cum se vede dlui Künle 'i-a scăpat din vedere §. 7 din proiectul de lege, care statoresce, că păduri, pășuni și teritorie de munți cu o estindere mare se pot sustrage dela comassare la cererea motivată a fiecăruia.

Dacă nu substernea dl deputat Ugron Gábor amendamentul seu, făceam eu un asemenea amendament. Eu primesc amendamentul lui, pentrucă e de lipsă sĕ socotim pe cei de sub tutelă și curatelă între aceia, cari cer comassarea, pentrucă tutorul și curatorul respectiv, dacă voiesce sĕ'și poarte oficiul cu onestitate și consciință, trebue sĕ se învoiască la fie-care ocasiune cu comassarea, din motivul, că respectivul tutor sau curator prin aceasta totdeuna sporesce valoarea bunurilor și posessiunilor celor ce se află sub tutelă respective curatelă; și până acum scaunul orfanal, a cărui învoire a trebuit sĕ se ceară, s'a învoit totdeuna la comassare.

Prin aceasta nu se atacă îndreptățirea respectivilor, cum a dis dl deputat Teleszky.

In fine părtinesc amendamentul d-lui deputat Ugron Gábor.

Elekes George: (Sĕ audim! Sĕ audim! Sĕ votăm!) On. Casă! Dechiar din capul locului că nu primesc votul separat, pentrucă acesta îngreunează comassarea mai tare de cum a fost în pracsa de până acum (Aprobări), pentrucă până acum nu 'i-a trecut nimenui prin minte, a nu socotì pășunile comune la $^1/_3$ parte, pe basa căreia se ordina comassarea. Și acum sĕ scoatem pășunile comune? Dar ce am câștigat atunci cu aceasta $^1/_4$ parte? Cu aceasta nu numai că nu am înlesnit permisibilitatea comassării, ci o am îngreunat, pentrucă pășunea comună a fost în $^1/_3$ parte de până acum o cuantitate mai mare decât este diferința între $^1/_3$ și $^1/_4$ parte a hotarului. Pentru aceasta vĕ rog sĕ nu primiți votul separat nici chiar din motivele lui, în cari se dice, că nu numai nu se poate motiva după drept adaugerea acestor teritorie, dar este și periculoasă.

Aceasta ar însemna atât, că cine are 30 jugere de pământ, nu poate avè o îndreptățire ca acela care are 300 jugere. Doară amicul meu care spriginesce votul separat nu presupune că posesorul de 30 jugere nu voiesce nici o comassare, pentrucă aceasta ar fi pentru dênsul un pericul. Eu cred că și posesorul de 30 jugere poate fi atât de luminat încât sĕ înțeleagă, că susținerea referințelor economice usitate în veacul al 14 e un pericul pentru dênsul, togma așa ca și pentru posesorul de 300 jugere. (Aprobări în dreapta). Deci a'l eschide pe acesta dela cererea comassării, după părerea mea nu ar fi bine. (Aprobări în dreapta). Incât pentru pericului, că prin computarea pădurilor și pășunilor comune s'ar putè întêmpla ca un posesor de vr'o câteva jugere sĕ ruineze pe ceilalți, un asemenea cas nu-'mi pot închipuì. Dar sĕ presupunem că s'ar putè întêmpla, ve întreb: voim noi sĕ împedecăm comassarea? Din contră noi trebue sĕ întrebuințăm tot feliul de mijloace ca comassarea sĕ se facă cât mai curênd, trebue sĕ dăm ocasiune a urma și noi strămoșilor nostri ca necurmat sĕ se proslăvească sĕminția în veacuri și prea înaltului schiptru împĕrătesc neîncetat sĕ'i ardă focul pe jertfelnic, prefăcênduse slava în mărire, ear nu în perire și stingere. [2])

„Dar oare când s'ar ardica duhul din țĕrîna acelora și ar privì peste strănepoții marelui Kesar, slăvitului Aurelie și înaltului Traian, oare în diua de astădi mai cunoasce'i-ar? Negreșit 'i-ar căuta în palaturile cele împĕrătesci și 'i-ar afla în vizuinele și bordeiele cele proaste și încenușate; 'i-ar căuta în scaonul stăpânirii și 'i ar afla sub jugul robiei, 'i-ar căuta proslăviți și luminați, și cum 'i-ar afla? Rupți, goli, amăriți și asemĕnați dobitoacelor, de tot căduți în prăpastia orbiei, bine gătiți spre slujba vrăș-

---

[1]) Acei cari astădi trec de patrioți și naționaliști, susțin că ar fi neadevĕrate acele mărturii și mii altele vrênd a ne prefăce în Daci ca mai pe urmă sĕ ne prefacă în slavoni.

[2]) E cam obscură această espresie, afară numai de nu se va lua ca un joc de vorbe, înțelegênd cu slava o vorbă străină slavonă, ce dimpreună cu altele și cu slovele Cirilice și cu efecția oarbă cătră Slavi vor aduee perire și stingere

[3]) Vatica, prophetice cuvinte pentru anul 1821. Tudor le a simțit, și se scoală a strivì capul Balaurului, după espresia proclamațiunii lui.

[4]) Peascei timpi până la regulamentul organic Metropolitul era din drept primul membru și president al scoalelor Eforie,. Cu zidirile și coarnele plugului în-

FOIȚA.

Cuvêntarea

lui G. Lazar la înscăunarea de Metropolit a lui Dionisiu-Lupea.

(Încheiere).

„Prea sfințite stăpâne!“

Prea bine este cunoscută Românilor slava și mărirea Romanilor, strămoșilor nostri; apoi încât este pentru strălucirea sciințelor și a măestriilor în vremea acelora lasă historiele, dar mărturisească mărturie învederată însuși stâlpii podului marelui Traian din albia Dunărei, precum și temeliile turnului Severinului care până în diua de astădi se află în faptă și care în chipul de chrisoave nemincinoase ne mărturisesc dreptul, ce avem în stăpânirea pământului strămoșesc [1]) desteptânmașului omenirii, răpitorul casei părintesci.

„Ajungă lacrămile patriei, ajungă jugul robiei, vreme este de când cu oftare așteaptă căduta sementie cuviincioasa isbăvire [3]), țerîna strămoșească cu cuvênt pretenderisesce acum mântuire căduților sei strănepoți, înălțindu'ți brațul prea sfinției tale însuși de sângele părintesc mijlocitor acelor spre mângăere.

Aceasta nu e decât o pronie dumnedăească care făcêndui-se mai pe urmă milă de acest neam căduț, a rupt anii blăstemului, și prin ardicarea dreptății prea sființiei Tale va se pue acum stavilă viscolilor întunerecului.

„Drept aceea obște cu mulțămită glăsuesce: blagoslovită sĕ'ți fie ridicarea în scaun ca și următorilor spre pildă în veacuri nesocotite, binecuvêntată sĕ'ți fie Ocârmuirea, și păstoreasca Chîrjă a prea sfinției tale, înverdească ca toiagul lui Aron, ca sĕ fie oglindă de înțelepciune păstorească nepoților și strănepoților omenirii, ca după multe sute și mii de ani jertfelnicul cu bucurie sĕ'ți înnoiască, cu cuvênt fălinduse și cu povestirea istoriei strămoșilor din veacurile din nainte, precum și noi însine cu căldură ne aducem aminte de moșii și strămoșii nostri cari au făcut cândva bine neamului omenesc.

„Eată dar noi, strănepoții lui Romulus și umiliți fii duhovnicesci ai prea sfinției tale 'ți binecuvêntăm scaonul pe care te-a înălțat Pronia celui prea înalt ca sĕ ne fii părinte și povețuitor milostiv; 'ți binecuvêntăm toiagul păstoriei, nouĕ spre întărire și spor, ear prea sfinției tale spre vecinică laudă și mângăiere; că nu'ți va fi cu noi ostenelele înzădar, pentrucă sciințele noastre subt ocârmuirea prea sfinției tale vor da pricină de ajuns până cât și zidurile, și coarnele plugului [4]) după mai multe sute și mii

---

[1]) Acei cari astădi trec de patrioți și naționaliști, susțin că ar fi neadevĕrate acele mărturii și mii altele vrênd a ne prefăce în Daci ca mai pe urmă sĕ ne prefacă în slavoni.

[2]) E cam obscură această espresie, afară numai de nu se va lua ca un joc de vorbe, înțelegênd cu slava o vorbă străină slavonă, ce dimpreună cu altele și cu slovele Cirilice și cu efecția oarbă cătră Slavi vor aduee perire și stingere

[3]) Vatica, prophetice cuvinte pentru anul 1821. Tudor le a simțit, și se scoală a strivì capul Balaurului, după espresia proclamațiunii lui.

[4]) Peascei timpi până la regulamentul organic Metropolitul era din drept primul membru și president al scoalelor Eforie,. Cu zidirile și coarnele plugului în-

siune, ca sistema de economie usitată în veacul al 14 să se modifice și adapteze referințelor de adi. Dacă acceptați punctul de vedere al dlui deputat P. Cosma, care ține comassarea de periculoasă (P. Cosma: N'ai drept!), atunci da, primirea acestui proiect de lege ar fi periculoasă, dar mânecând din punctul meu de vedere comassarea nu e periculoasă și de acea vě rog să primiți nealterat §. așa cum l'a redigeat comisiunea.

Parteniu Cosma: Cer cuvêntul pentru rectificarea cuvintelor mele reu interpretate de dl ante-vorbitor. On. Casă! Nu voiu se mi se împute că eu așĭ fi de acea opiniune că comassarea este absolut periculoasă. Eu nu am dis aceasta, ci am dis că nu consider comassarea de o necesitate absolută pentru Transilvania și că esecutarea ei cu ori-ce preț nu ar fi salutară. Și aceasta aserțiune o susțin și astădi.

Bokross Elek: Mai înainte 'mi iau voia a reflecta la amendamentul lui Ugron Gábor.

Fiind-că dl Teleszky a aflat cu cale a descoperì modul votării urmată asupra acestei cestiuni în sinul comissiunei juridice, sûnt necesitat și eu a observa că acolo eu am votat pentru aceea ca averea celor ce sûnt snb tutelă și curatelă să se socotească la averea celor ce cer comassarea. Aceasta însă o amintesc numai ca faptă dar ca referent al comisiunei nu pot ca față cu conclusul comisiunei să primesc propunerea într'un mod deosebit.

In privința votului separat însă poziținea mea, nu numai ca referent al comisiunei ci și ca unul care cunoasce toate detaiurile faptelor și referințelor, este cu totul opusă poziținei dlui Teleszky.

Referitoriu la motivarea minorității, că dispoziținea ar fi periculoasă, a respuns deja domnul ministru, care a dis, că estinderea comassărilor nu ar fi un pericul ci un avantagiu, la care trebue să nesuim cu toții. Recunosc că acest avantagiu, pe care dl Teleszky îl numesce pericul, va urma, și eu doresc ca să urmeze. Dintre Ardeleni a vorbit în merit dl Künle, care ca unul ce cunoasce referințele Secuilor, este pe deplin competent, a da deslușiri obiective. Eu acceptez deslușirile domniei sale și cred că între secui sûnt numeroase comune, în cari pământul cultivat abia face a decea sau a douedecea parte a cuantității pășunilor, pădurilor și munților, însă dacă aceasta este adevĕrat, abia se poate pricepe ca cine-va, dacă nu este togma inimicul comassării, să se opună la computarea acestor teritorie în posessiunea celor ce cer comassarea, pentrucă unde teritoriele comune de proporționat întrec de înmulțite ori teritoriul cultivat, în zadar le va lăsa pe acestea din calcul, căci fără ele nefăcênd întreg teritoriul cultivat $^1/_4$ parte a hotarului, comassarea nu se va putè face.

Dl deputat Teleszky a observat în glumă, că noi transilvănenii, când cerem o dispoziținne specială, ne provocăm la referințele noastre speciale, ear când ne convine scopurilor noastre, cerem întroducerea instituțiunilor din Ungaria. Aceasta observare glumeață se poate întoarce cu tot dreptul.

Când noi, pentru referințele noastre de posessiune și de drept speciale ce esistă în faptă cerem oare care abatere dela procedura din Ungaria, cererea noastră foarte adese ori intimpină opositiune, ear când pe basa unor referinte încâtva asemenea acceptăm punctul de vedere acceptat de legislațiunea Ungariei de o jumĕtate de secul, nesuiința noastră se atacă din punct de vedere al dreptului, din punct de vedere al dreptății și logicei.

Art. XII: 1836 §. 19 dispune pentru Ungaria următoarele:

Avênd drept fie-care composessor a cere comassarea, aceasta trebue ordinată pe calea procesului de proporționare, și conform principielor stabilite mai sus esecutată și în acele locuri, unde proporționarea s'a efectuit deja, însă fără comassare.

Deci după nomenclatura de adi și în puține cuvinte cestiunea stă așa că în Ungaria fie-care composessor, prin urmare și cel cu 30 sau 5 jugĕre, la care s'a provocat dl Teleszky, potea cere și efectuì comassarea. Noi însă nu mergem așa departe cu dorințele noastre, avem atâta moderațiune încât se nu cerem pentru fie-care proprietariu mic drept provocațional chiar și acolo, unde s'a efectuit deja proporționarea cu spese multe; ci cerem numai atât, ca acolo, unde nu e încheeiată încă pertractarea de proporționare, să se încuviințeze fie-cărui comproprietariu drept provocațional, dar numai sub acea condițiune, ca proprietatea celor ce cer comassarea să facă cel puțin $^1/_4$ parte a posessiunei comune.

Aceasta la toată întêmplarea arată că noi nu numai nu trecem preste principiele adoptate în Ungaria și preste decisiunile legislativei, dar nu mergem nici până la culmea, până la care am fi putut merge logice, fără ca se ni se poată împuta, că prin aceasta am vătămat dreptatea, logica sau principiile adoptate în Ungaria.

Obiecțiunea, că în Ungaria garanția pentru a paralisa cereri ușoratice de comassare s'a aflat în antecipațiunea speselor, nu o pot primì, pentrucă bogăția nu este o garanție contra nesuinții de rea credință. Cumcă un composesor a dispus la moment de atâți bani gata câți sûnt de lipsă pentru antecipațiune la comassare, sciind positiv, că după comassare i se vor restituì banii, o asemenea avuție în privința antecipațiunei nu este o garanție, care s'ar putè pune în față cu nesuințele noastre.

Cestiunea stă simplu astfeliu, că în Ardeal și cu deosebire pe pământul secuesc după aducerea acestei legi comassarea ar fi cu totul imposibilă în foarte multe comune, dacă nu vom socotì teritoriele comune, cari formează substratul segregării și al comassării, la posessiunea celor ce cer comassarea. Deci cine se opune la această dispositiune, acela se opune la estinderea comassării, ear cine o primesce, acela face posibilă estinderea comassărilor. Eu vĕ mărturisesc, că țin comassarea de un avantagiu național economic atât de însemnat, încât doresc a'l câștiga și rog pe on. Casă ca pe basa raporturilor faptice să primească această alineă din urmă după testul comisiunei. (Aprobări vii).

Teleszky István: On. Casă! Dl referent a amintit mai pe urmă, și aceasta s'a dis și din alte părți, că de se va elimina alinea din urmă, comassarea nu se va putè efectuì în cele mai multe părți ale Transilvaniei, pentrucă teritoriele eliminate în multe locuri fac $^9/_{10}$ părți din hotarul întreg, prin urmare, dacă vor și cere ceilalți cu toții comassarea, permisibilitatea tot nu se va putè dispune. Acest motiv nu stă, pentrucă acele locuri nu le putem numera la posessiunea celor ce se opun comassării. Me provoc la §-ful respectiv din art. de lege LV: 1871, în care nu a fost o asemenea dispositiune cum este acea ce ni o recomândă dl referent acum în numele comisiunei juridice și cu toate acestea, după conspectul ministerial, în fie-care parte a Transilvaniei au fost comassări; pentrucă nu ne putem închipuì un judecătoriu, care, dacă se va elimina acest §. să vină la conclusiunea, că aceste teritorie trebue socotite la posessiunea celor ce se opun comassărei.

Am audit că dispositiunea legei citate în această privință și până acum s'a interpretat așa, că aceste teritorie s'au socotit totdeuna la posessiunea celor ce cer comassarea. Eu nu aflu de corectă această interpretare a legei, dar la nici un cas nu acceptez nici acea interpretare ca pășunile comune, dacă legea nu dispune în privința lor, să se socotească la posessiunea celor ce nu voiesc comassarea. Deci argumentul principal, cu care s'a atacat votul separat, nu stă.

'Mi susțin și acea afirmațiune că în Ungaria nu este analogă situațiunea, nu este analogă dispositiunea legii, pentrucă în Ungaria nu fie-care proprietariu singuratic a fost îndreptățit să ceară comassarea, ci numai fie-care composesor și numai maioritatea absolută a fostilor iobagi.

Și în §. 19 cetit de dl referent se face amintire numai despre composesori, ear nu despre proprietarii de pământ singuratici, dar mai lămurit vorbesce pct. *c)* §. 6 din art. 10, care spune, că cine sûnt îndreptățiți a cere regularea posessiunei și de odată cu ea comassarea și anume spune că proprietariul feudal (földesur) și între acestia fie-care composesor sau majoritatea iobagilor.

Amicul meu a dis că nu primesce argumentarea mea cu privire la anteciparea speselor, eu însă 'mi iau voia a reflecta pe on. Casă că acest argument e foarte grav și cred că amicul meu 'și-a uitat, că în Transilvania și până aci cererea proporționării au fost permisă fie-cărui posesor; ori care posesor putea cere proporționarea, dar fiind că nu era cine să le antecipeze spesele, proporționările nu s'au efectuit.

Eu față cu acea dispositiune a legei din Ungaria, după care fie-care composesor poate cere comassarea, aflu o garanție foarte mare într'acea, că acela care cere comassarea e dator să antecipe totodată și spesele cele enorme, pentrucă un posesor de vr'o câteva jugere de sigur nu le va putè antecipa.

A mai dis și dl deputat Elekes George că eu nu vreau să permit posessorului de 30 jugere atât drept cât permit posessorului de 300 jugere. Dacă stă acest argument, să nu ne jucăm cu cuvintele, să nu dicem, că legăm dreptul provocațional al comassării de $^1/_4$ parte, apoi în aceasta să mai computăm și astfel de posessiuni, a căror proprietari se opun comassării, ci să avem curagiul și să o spunem franc, că în Transilvania fiesce cine poate cere necondițional comassarea. Aceasta ar fi cel puțin logic. Dl referent dice însĕ că noi nu mergem până unde a mers legea ungurească, pentru că dăm posessorului singuratic un drept provocațional numai în casul, dacă posessiunea lui laolaltă cu cea comună face $^1/_4$ parte a hotarului. Eu togma aceasta o consider de eroarea cea mai mare pentru că în discursul meu de mai înainte am arĕtat — fără a fi combătut de cineva — că de vom primì această dispositiune a proiectului de lege, va resulta dintrênsul acea anomalie că acolo unde teritoriele comune nu sûnt încă regulate, douĕ jughere vor putè comassa hotarul, acolo însĕ unde regularea teritoriului comun a urmat deja, nu se va putè comassa de va și lipsì din $^1/_4$ și numai un □°.

Eu neputênd sĕ'mi dau votul pentru o lege atât de nelogică, recomând votul separat spre primire. (Aprobări).

Presidiul pune la vot propunerea deput. P. Cosma. — Nu se primesce.

Urmează propunerea deput. Ugron. — Se primesce.

In fine urmează votul separat. — Nu se primesce.

§. 7. În orașe, în comune libere și în comune mestecate cu urbarialisti la cererea motivată a celor ce poșed a patra parte a teritoriului respectiv, spre scopul ameliorărei economice, și fără a se comassa întregul hotar al comunei respective — se poate permite comassarea singuratecelor părți de hotar, provĕdute cu mezuini naturale sau separate prin modul culturei.

Mai departe, la cererea motivată a fiecărei partide judecătoria poate ordina în decisiunea pentru permissibilitatea comassărei, ca teritoriele de o estensiune mare de păduri, pășuni și munți, aparținĕtoare hotarului comunei decumva nu sûnt obiectul segregărei sau proporționărei să le scoată din procedura măsurărei și comassărei.

În asemenea casuri, judecătoria nu este datoare a respecta voia posessorilor, ci va decide liber pe basa referințelor locale.“

Se primesce.

Bar. Kemény Kálmán: On. Casă! Paragraful 8 din proiectul de lege despre regularea referințelor urbariale în Transilvania, 'l-a sters comisiunea juridică simplu și nu 'l-a înlocuit cu nimic. Eu cred, că noi nu ne putem mulțămì cu stergerea simplă a acestui paragraf, pentrucă, dacă nu se

---

de ani vor mărturisì înțeleapta păstorie a prea sfinției tale.

„Calcă prea sfințite părinte, nespăimêntat pre poteca, care cu braț voinicesc și cu duh românesc spre mai marea mirare a neamurilor o ai desfundat;[5]) fără sfială întinde'ți pasul spre descoperirea brasdei strămosesci aici frica n'are loc, sfiala zace moartă călcată la pământ: „Pronia lucrează, și noi toți cu bucurie îți urmăm.“

Nu e fără loc de a arĕta câteva din cele ce se diseră atunci pentru acest cuvênt. Mulți din boierii curtesani, diseră că este un apel spre resvrătire asupra stăpânirei; fanarioții mai fini, ca să nu se arete atinși, susținea, că este o heresie ce vine de peste Carpați; borii cei mai simpli, mărturisiau că prepun, că ar fi în adevĕr o heresie, căci n'au mai pomenit ei de când era, nume ca Aurelie, Traian și Romul, și că vrăjmașul omenirei, e numai Dracul, și ce va fi vrênd să înțeleagă, când dice, că Românii sûnt bine gătiți spre slujba lui? Lazar ar fi fost de atunci esilat de nu 'l-ar fi susținut Bălăceanu, Iancu Văcărescu, și dacă Metropolitul n'ar fi luat asupră'și de a pune peste Lazar un epistat (director) ca sĕ'l preveghieze spre a nu băga prin scoală neghină de heretici. Spre aceasta dar fu numit în adins archimandritul Grigoriu, ce mai târdiu devenì episcop al Argeșului. Acesta se dicea, că scie geometria, și venia adesea în scoală cu o mĕsură de șiret albu, un fel de cordelă însemnată ca mĕsurile croitorilor cu numere arĕtând palmele, degetele și liniele, și când Lazar arată proporția între diametru și circonferință junilor deprinși a demonstra prin esposițiuni, ecuațiuni, și deducțiuni, din principe, el scotea șiretul din posunar, și mĕsura diametru cercului format pe tablă, cum și circonferența lui, și demonstra sau mai bine se convingea singur despre cum se are diametru către circonferență pre care el pretindea a le numì prin mĕsurător și armean (căci armean demonstra el că dic copii cercului ce fac când se joacă în arșițe). Tot dacă acea găscânărie centrului i se dicea țef.

In asemenea împregiurări Lazar ajungea adesea, când eșia din clase și întra în camera sa cu câte vre-un elev după dênsul, ajungea dic, de a se bate cu pumnul în pept și a suspina din fundul inimei: „Săracele sciințele! Eată epistații directorii și protectorii lor.“

Acestea începură a costa pe elevi; Grigoriu le era deja de mult odios. Într'o di după ce cu aceeași mĕsură sau șiret vru a se convinge cum se mĕsură solidele; făcu un cuvênt scolarilor despre filosofie și le recomândă spre a nu'și perde credința și sufletul, le recomêndà Cuvintelnica sfântului Ioan Pruneciu (Logica sântului Damaschin). Nu mai putură copii atunci, unii de ris, alții de supĕrare: deodată se scularà și începură a striga: jos cu înprotiva zăcutul, jos odată și faceți să fie subzăcut uideo! oarba! cioflingarule de filosof și cârpaciule de matematic! — Dați'l afară!“

Lazar striga cât putea să astêmpere elevii; el simția consecuințele unei asemenea turburări ce putea să fie atribuită lui; însă copii nu se puteau stêmpĕra. Bietul pendant eșì mai nainte până să nu'l îmbrâncească băeții; acestia însă îl urmăriră uiduindu'l până îl scoaseră afară din curtea Sântului Savva.

De atunci inimicii lui Lazar se înmulțiră in cler ce nu mai putea su-

---

ţelegea din sciinţele esacte, matematicele şi mai vêrtos architectura, cum şi Agricultura. Intr'o di fiind dealăturea lui şi trecênd pe dinaintea Turnului Colţei îmi dise: „Vedi tu băiate, cum stau zidurile martur de sciinţa măestrului. Turnul acesta e făcut de bojogari; Aici e sciinţa şi ia construcţia şi la aşedarea lui. Hei! de ai vedè tu stâlpii podului din albia Dunării şi remăşiţele din turnul Severinului, şi de ai scì architectura, ca mine, şi de ai simţì ca mine!“

[5]) Mai totdeuna oamenii mari de modestie atribuiesc altora simţĕmêntele, cugetate şi faptele lor proprie Lazar în adevĕr desfundă acea potecă cu braţ voinicesc şi cu duh românesc spre mai mare mirare a neamurilor; el, nespăimêntat de persecuţii de calomnii şi de batjocure, întinse pasul spre descoperirea brasdei strămoşesci. Dionisiu nu făcu decât a'i pune un epistat ca sĕ nu'l lase a presăra neghina peste acea brasdă ce nici n'o cunoscea bietul Lupea.

înlocuiesce cu altul, acele hotare, unde comassarea generală din ori-ce causă nu se efectuesce, regularea pădurilor și a pășunilor, respective schimbarea teritorielor singuratice de pământ ce se află printre păduri și pășuni este imposibilă. Deci eu fac propunerea următoare și vi o recomând spre primire:

Intre §§. 7 și 8 ai proiectului de lege din desbatere să se pună acest paragraf nou:

„La segregarea urbarială sau la proporționarea pădurilor, enclavele, singuratecele parcele de pământ ce se află între păduri, se pot schimba și atunci când comassarea nu se află în curgere.

„Schimbarea și în asemenea casuri se va face după principiele comassărei.

„Acele parcele dintre păduri, cari la 1 Ianuariu 1880 au fost prevĕdute (telepitve) cu locuință permanentă — afară de casul comassării generale — numai cu învoirea proprietariului pot fi obiect de schimbare.“

Voind a fi scurt în motivare fac numai o observare. Și adecă: Propunerea mea se vede a fi încâtva în contrațicere cu normele observate la comassarea generală. Adecă la comassarea generală atât după legile de până acum cât și după proiectul present se pot schimba și acele teritorie de câmp pe cari se află edificiuri și locuitori. Aceasta se poate motiva cu acea, că prin comassarea generală tribunalul și judele pertractator poate desdauna pe respectivul pentru pământurile espropriate din câmp cu altele din apropiarea comunei, va să țică dela loc mai bun; acolo însĕ unde se regulează numai pădurile, cari sûnt departe de comună, unde judecătoria nu este în stare, casele celor espropriați a le așeța în apropiarea comunei, espropriarea acestora nu s'ar putè motiva.

Din aceste motive, precum se vede și din test, eu am propus numai schimbarea acelor teritorie, pe cari nu se află edificie. (Aprobări).

Pauler Tivadar ministru de justiție: De oarece causa principală a devastării pădurilor și a prevaricărilor în Transilvania au fost enclavele, după părerea mea considerațiuni foarte grave de economie națională și de poliție de câmp reclamă ca aceste enclave să se poată schimba și fără comassare; dar de altă parte sûnt și astfeliu de teritorie, pe care se află locuințe permanente, cari earăși din motive naționale economice și populaționale nu se pot supune acestei norme. De vreme ce propunerea dlui deputat bar. Kemény Kálmán satisface ambelor recerințe și corespunde acelei intențiuni, care era cuprinsă și în proiectul original, vĕ recomând să o primiți cu atât mai vêrtos, pentrucă spre încungiurarea abusurilor posibile s'a luat 1 Ianuariu 1880, care va împedeca eludarea scopului acestei dispositiuni prin mutări grăbite. (Aprobări).

Bokross Elek referentul: On. Casă! Comisiunea juridică a sters această dispositiune cuprinsă în proiectul original al ministrului, și anume după espresiunea ei categorică pentru acea, că nu a aflat o modalitate mulțămitoare pentru definițiunea conceptului teritorielor ce ar fi să se schimbe și pentru asigurarea complanării valoarei ce o ar căpĕta prin schimbare. Ca referent al comisiunei însĕ trebue să ve mărturisesc că pe mine personalmente me mulțămesce testul substernut din partea dlui bar. Kemény Kálmán și pentru acea îl primesc din parte-mi. (Aprobări).

Parteniu Cosma: Me mir foarte, că dl ministru de justiție care nu cunoasce de loc referințele Transilvaniei, ia lucrul atât de ușor, și cestiunea aceasta, carea între referințele din Transilvania este una din cele mai grave — o cualifică de o simplă cestiune de poliție silvanală resp. de câmp.

Domnii deputați din Transilvania tot cu acea ne întimpină că noi nu cunoascem referințele de acolo, deci să le dăm pace, nici să nu ne ridicăm cuvêntul pentru ele; și cu aceasta înving, căci sûnt unii, cari sub aceste cuvinte înțeleg și altceva.

„La noi nu e regulat nimica, noi sûntem în stare mai rea decât Ungurenii, căci la noi înainte de 1848 nimic nu s'a terminat, abia s'a început ceva, însĕ în urma evenimentelor cunoscute nu s'au putut continua, și am ajuns acolo că n'avem lege care să ne apere, ci sûntem aruncați pradă“ nu sciu cui — țic ei — deși nu aici dar în cercuri private.

Numai fostii domni feudali sûnt causa că în Transilvania referințele de posessiune sûnt mai încurcate decât în Ungaria, pentrucă atunci când ar fi putut nu 'și-au împlinit datorința, n'au făcut în acĕasta privință nici măcar atât cât au făcut cei din Ungaria.

In Transilvania nu s'au nesuit fostii domni feudali ca să'și facă alodiatură, la ei n'a fost mĕsura avuției „câte mii de jugere are cutare proprietariu?“ Ci „câți iobagi are?“ Scopul lor a fost se aibă cât de mulți iobagi cari să le lucre, dela cari să culeagă țecimea și nonimea (a țecea și a noua parte din producte), ear soartea iobagiului să nu se reguleze, ca să fie silit a lucra pentru domnul seu cât va voì acesta.

Acesta fiind scopul foarte bucuros s'au învoit domnul ca iobagiul să'i lăzuiască cât de multe păduri cari ca atari n'aveau valoare, numai ca să'i dea a noua respective a țecea și să plătească contribuțiunea. Aceasta este originea enclavelor, din cari se nesuesc acum să scoată pe fostii iobagi; fostii iobagi din Transilvania însĕ n'au făcut lăzuitură nici în contra voiei domnilor nici in contra legei, căci în Transilvania iobagii au fost adevĕrați sclavi ai domnilor, ci le-au făcut chiar pentru promovarea intereselor domnilor lor.

Ei bine! Acuma, pentru că pădurile sûnt mai cu preț, să se esproprieze fostul iobagiu din pământurile, cari de seculi le-au cultivat și îmbunătățit strĕbunii sei și în locul lor să i se dea astfeliu de pământ, care nu corespunde valoarei mosiei lui și sistemei lui economice!?

Dacă se va întêmpla aceasta, fostii iobagi se vor ruina și nu se cere mare dar profetic pentru a prevedè că dacă nu va urma alt rĕu —, cel mult preste 10—20 de ani cea mai mare parte dintre ei nu va mai fi în această țară, vor fi siliți să facă și ei acea ce fac Ungurenii, să emigreze. Dobrogea nu este departe, este acolo pământ destul, care-l capĕtă în dar cu scutire de contribuțiune!

Nenorocirea noastră și astădi este acea că sûntem prea puțini, cel puțin de 4—5 ori atâți locuitori decât sûnt astădi ar putè nutrì aceasta țară, și apoi voim să-i perdem și pe acestia prin deposedare, motivată cu frase de acestea? Dar pe cine vom așeța în locul lor?

'Mi pare foarte rĕu, că o dispositiune atât de periculoasă se încearcă a se vĕrî în lege numai așa „per mops,“ și că dl referent se preface că nu poate vorbì în numele comisiunei, dar în numele seu primesce propunerea, ceea ce 'și are însemnătatea sa pentru deputații transilvani.

Eu 'mi țin de datorință a atrage atențiunea On. case asupra gravității acestei cestiuni și a dechiara că dacă nu mi se ia în considerațiune aceasta reflectare, primirea propunerei va însemna pentru Transilvania o adevĕrată deposedare.

V'am spus opiniunea mea și cu aceasta mi spĕl mânile, dvoastre binevoiți a decide.

(Va urma).

---

ferì nici pe elevii acestuia. In astfel de disgrație supravenirĕ evenimentele dela 1821. Lazar apucà de vĕțu pe Thudor la Cotroceni, și îi dete și el consiliele lui, să nu se lase a se amăgì de fanarioți și de fanariotisații boieri ce făcea causă comună cu Hypsylante: „Mai bine de o mie de ori împilați „încă de Turcul ce se ucide singur ca „imperiu, decât ajutați de Muscali. „Sub Turc vom rĕmânè tot Români; „sub Muscal ne perdem pe lângă drep„turi și numele. Sub Muscali căpe„teniile și dregĕtorii nostri nu vor „mai fi pământeni.“

I. Eliade Rădulescu.

Convocare.

În vêrtutea §-lui 21 din statutele asociațiunei transilvane și conform conclusului adunărei generale din anul trecut, aceeași pentru anul curent se convoacă prin aceasta în orașul Turda pe țiua de 7 August st. n. 1880.

Ceea ce se aduce la cunoscință publică învitând pre toți membrii asociațiunei a lua parte în numer cât se poate mai mare la ședințele acelei adunări.

Dela presidiul comitetului asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român.

Sibiiu, 28 Iunie 1880.

Iacob Bologa,
v. președinte.

Programa

pentru ședințele adunărei generale ordinare XIX a „Asociațiunei transilvane pentru litaratura română și cultura poporului român“ ce se vor ține în 7 și 8 August a. c. în orașul Turda:

Ședința I. în 7 August.

1. După terminarea serviciului divin se va deschide ședința la 9 oare din ți.
2. Alegerea celor 3 secretari ad hoc pentru redactarea proceselor verbale.
3. Raportul comitetului asociațiunei despre activitatea sa din anul 1879/80.
4. Raportul cassariului despre starea fondului asociațiunei și a fondului academiei.
5. Raportul bibliotecariului despre starea bibliotecei asociațiunei.
6. Alegerea unei comisiuni de 8 membri pentru revederea și esaminarea fondurilor și ratiociniului pe anul 1879/80.
7. Alegerea unei comisiuni de 3 membri pentru încassarea de tacse dela membrii vechi și înscrierea de membri noi dimpreună cu toată respunsa de acestia.
8. Alegerea unei comisiuni de 5 membri pentru a esamina budgetul asociațiunei presentat de comitet pe anul 1880/1 și a venì cu raportul seu în ședința următoare.
9. Alegerea unei comisiuni de 5 membri pentru propuneri.
10. Cetirea discursurilor, ce se vor fi presentat din bun timp la presidiu.

Ședința II. în 8 August.

1. Verificarea procesului verbal al ședinței trecute.
2. Raporturile comisiunilor numite în ședința precedentă.
3. Luarea de conclusiune asupra ridicărei monumentului în memoria lui Andreiu Murĕșan.
4. Continuarea cetirei disertațiunilor sau discursurilor.
5. Defigerea locului și timpului pentru instruirea asociațiunei la anul viitoriu.
6. Alegerea oficialilor și comitetului asociațiunei pe periodul următoriu de trei ani.
7. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal al ședinței ultime.
8. Închiderea ședințelor adunărei generale.

Din ședința comitetului asociațiunei transilvane.

Sibiiu, 28 Iunie 1880.

Dr. *Iosif Hodoș*, secret. *Iacob Bologa*, v. președinte.

Varietăți.

*(Manevre). Majestatea Sa împĕratul — după cum se anunța oficios — va pleca în 28 August n. spre Galiția la manevrele militare, cari se vor ține în stil mare cu un numer de 30,000 soldați din 4—11 Septemvre a. c.

*(Întimpinări). Principele Carol din Romăninia dinpreună cu principele Alecsandru din Bulgaria vor întimpina pe Maiestatea Sa împĕratul Francisc Iosif cu ocasiunea inspecțiunei sale de trupe în Galiția și Bucovina la granițele austro-rumânesci. Și George, regele Greciei 'și-a anunțat visita sa în Viena pe la mijlocul lui Iulie.

*(Postal). În 1 Iulie n. s'a înființat în Hususĕu o postă ușoară, care va comunica cu stațiunea călei ferate în Hususĕu; apoi posta între Bia și Sânmărtin, carea până acuma a comunicat numai de 4 ori pe sĕptĕmână din 1 Iulie începênd comunică în toate țilele între aceste două comune.

*(Comitatul Sibiiu). În ședința comitetului central electoral, despre care amintisem în numerul trecut al „Tel. Rom.“ s'a statorit următoarele:

1, listele provisorie cu numele tuturor alegĕtorilor din cele patru cercuri electorale se pot vedè în biroul vice-comitelui

2, cele provisorie cu numele comunelor singuratice se pot vedè în cancelariele comunelor respective dela 8—12 a. m. și se pot și decopia dela 2—6 a. m. în fie care țI începênd dela 5—25 Iulie n. Tot în restimpul acesta se pot face și reclamațiunile, precum și obiecțiunile, cari se fac însĕ numai pe temeiul prescriselor legei electorale §§. 44. 45 și 46 în timpul dela 16—25 Iulie.

* (*Învitare*). Adunarea generală a asociațiunei transilvane pentru literatura și cultura poporului român avênd a se ține în anul curg. la 7 și 8 August c. n. în orașul Turda, rugăm cu toată onoarea pre toți, cari voiesc a participa la aceea adunare să binevoiască a ne însciința despre aceasta prin adresa domnului Dionisiu Sterca Șuluț, jude la trib. reg. de aici până la 30 Iulie c. n., arĕtându-ne totodată cei ce vor venì cu familia și numerul membrilor acesteia, precum și timpul sosirei, pentruca să potem îngrigì de timpuriu de incuartirare.

Turda în 3 Iulie 1880.

Pentru comitet: *D. G. Raț.*

*(Dela universitea din Cernăuți). Pentru anul 1880/80 s'a ales de director magnific ilustrul și eruditul domn Eusebiu Popovici, protesor a istoriei bisericesci și al dreptului canonic la facultatea teologică. Faima despre erudițiunea acestui teolog a trecut și preste marginile Bucovinei, cum țice o foaie vieneză. Magnificența Sa e un bărbat ce unesce în persoana sa, pentru severitatea și caracterul sĕu firm, simpatiile tuturor bucovinelor fără deosebire de națională și sûntem siguri, că 'și-va împlinì mandatul și în dieta țĕrei pentru binele și prosperarea națiunei și a bisericei.

*(Esamene). La gimnasiul rom. gr. or. din Bradu se vor ținè esamenele publice cu clasele gimnasiale Vineri în 27 Iunie st. v. înainte și după prânț, ear cu clasele normale Sâmbătă în 28 Iunie st. v. înainte și după prânț, și Duminecă în 29 st. v. după serviciul divin în biserica gr. or. din loc se va încheia anul scolastic 1879/80 prelângă festivitatea îndatinată“.

Bradu în 20 Iunie 1880.

Aflându-ne în ajunul secerișului atragem atenția deosebită a dlor economi asupra inseratului, din numĕrul de astădi, a dlui *Andreiu Rieger*, fabrică și deposit de mașine și unelte agricole. Recomândăm productele fabricei acesteia.

Conferența directorilor de căi ferate din Brașov.

Sunt două sĕptĕmâni de când s'a ținut la Brașov o conferență a directorilor de căi ferate, la care au fost representate 20,000 chilometri de drum de fer, mai ales din Germania de sud sî din Austro-Ungaria.

Intre alte cestiuni privitoare la desvoltarea circulațiunei căilor ferate

în genere şi la înlesnirea traficului cu România în parte, conferenţa aflăm, că a emis opiniunea de a se recomanda guvernului Austro-Ungariei defiinţarea măsurilor de prohibiţiune şi de îngreunare a esportului vitelor mici, a porcilor şi a oilor din România.

Este cunoscut, că esportul vitelor noastre, mai cu samă în Austro-Ungaria, întra cu o bună parte în comerţul ecsterior al României.

Transitul vitelor din Orient prin România pentru Austro-Ungaria şi restul Europei, joacă asemenea un rol însemnat în traficul linielor noastre ferate, cari ne pun în legătură cu occidentul. Ar fi de dorit deci, ca acest comerciu sĕ nu fie vătĕmat prin măsuri ca acele luate de guvernul Austro-Ungariei interdicênd esportul vitelor din România în Ungaria, sau tolerându'l numai *via* Orşova, şi aceasta după o carantină de 24 oare. Asemenea măsuri sûnt cu atât mai arbitrare, cu cât aci nu esistă în România pesta bovină, care se justifice, în aparenţa cel puţin, temerile manifestate la Buda-Pesta.

Intre România şi Austro-Ungaria esistă o convenţiune comercială, care regulează şi apară interesele comerciale ale fie-căreia din aceste ţĕri. Este nedrept, credem, că de aceasta convenţiune sĕ profite numai industriele şi comerciul uneia din puterile semnatare, cum se face cu măsurile vecsatoare luate de guvernul autro-ungar.

Cât pentru permisiunea de trecere a vitelor pe la Orşova fiind prea timpurie pentru un esport viguros, ne temem sĕ nu fie şi ea numai o manoperă până la sosirea timpului adevĕrat de esport, — August, Septemvrn, — când marfa e bună de târg, dar când poate se va da o nouă odornanţă de interdicere sub cuvênt de molimă.

Datoria guvernului român este de a întervenì şi a face sĕ înceteze aceste măsuri vecsatoare, de cari se plâng de atâta timp producĕtorii români, cărora li se causează astfel daune însemnate.

Cu această ocasiune, ţinem a constata, că în conferenţa de care vorbirăm, represetanţii guvernului uuguresc au căutat prin toate mijloacele a convinge pe colegii lor, despre avantagiele comerciale ce le oferă linia *via Braşov* spre Orient, avantagie la cari se scie că se adaogă şi reducţiuni estra-tarifale pentru combaterea linielor concurente. Adevĕrul este, că această cale poate fi profitabilă linielor ferate austro-ungare; ea nu este însĕ conformă întereselor marilor linii ferate române. Mărfurile din străinătate importându-se pe linia Brşov-Ploesci, e adevĕrat, că traficul acestei linii va fi mare şi beneficiele ce va da ea, vor fi însemnate. Aceata însĕ ar face ca linia Verciorova-Roman, care este artera noastră principală de căi ferate, sĕ cadă, şi esploatăţiunea ei sĕ causeze perderi cosiderabile statului. Aceste perderi provenite de la o linie lungă de 900 chilometri vor fi evident mult mai mari de cât câştigul însemnat ce va da linia ferată Ploesci-Predeal. lungă numai de 75 chilometri.

Interesul statului este deci, ca mărfurile din Austro-Ungaria sĕ fie importate *via* Verciorova, pentru a percurge linia noastră ferată cea mai lungă prin urmare cea mai producĕtoare. In cest scop credem, că ar fi bine ca şi direcţiunea princiară a căilor noastre ferate sĕ stabilească agenţii espeditoare prin oraşele mari din Europa pentru ca transportele pentru România şi spre Orient sĕ se facă pe căile, cari întereseză mai mult statul român. Asemenea agenţii au toate societăţile de căi ferate, şi ar fi bine ca şi noi sĕ facem tot astfel.

„Curierul Financiar“

Bursa de Viena şi Pesta

din 3 Iulie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	111.25	111.55
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	84.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	101.60	101.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	87.50	88.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	127.—	127.5/8
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	95.—	94.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	94.25
Obligaţiuni urbariale temeşiane	94.50	94.75
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	94.—
Obligaţiuni urbariale transilvane	94.70	94.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	94.50	94.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.65	73.75
Datorie de stat în argint	74.60	74.40
Renta de aur austriacă	88.80	89.—
Sorţi de stat dela 1860	134.—	139.50
Acţiuni de bancă austro-ung.	834.—	823.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	284.—	285.25
Acţiuni de credit austr.	268.75	269.25
Sorţi unguresci cu premii	—.—	115.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.53	5.53
Napoleon	9.34	9.33
100 marce nemţesci	57.60	57.55
London (pe poliţa de trei luni)	117.35	117.30

Economic.

Sibiiu 2 Iulie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8—9; grâu sĕcăreţ fl. 6.30—7.50; sĕcară fl. 5.10; Orz fl. 4.40—4.50; Ovĕs fl. 3.60—4.. Cucuruz fl. 4.60—5; Mălaiu fl. 7—8.; Cartofi fl. —.—.; Semênţă de cânepă fl. 7.—7.50; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 36—38; Unsoare de porc fl. 32—35; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 30—32; Sĕu de luminări fl. 23—25; Lumînări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 19—20. Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15; Cânepă pro 50 chilo fl. 17-19. Lemne vârtoase de foc pro metru cubic fl. 3.25 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de viţel 40—50 cr. carne de porc 48—52 cr.; carne de berbece ——— cr.; ouă 10 de 20 cr.

Arad, 26 Iunie n. Pro hectolitră: grâu fl 10.50—11; sĕcară fl. 9—9.50; orz fl. 7.80—8 (vechiu); cu fl. ——.—.— (cel nou); ovĕs fl. 7—7.20; cucuruz fl. 6.40—6.60; Spirt *en gros* fl. 32.75—33, *en detail* cu fl. 33.50—35.75 per 100 litre %.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 12 Iulie părţile de baie ale lui Ladislau Papp în baia de Criş (judec. cerc.); în 14 Iulie şi 13 August imob. lui Costandin Moica din Sânt Andraş (judec. cerc. Teaca); în 31 Iulie şi 31 August imob. lui Mihăilă Savu în Boziaş (trib. Deva); în 2 şi 3 Aug. apoi în 2 şi 3 Septbr. imob. remasului după Ioan Beu în Apoldul mic şi Amnaş; în 24 Iulie imob. lui Micail Häcker în Nocrichi (trib Sibiiu); în 31 Iulie şi 31 Aug. imob. lui Ilie Piper în Deva; în 30 Iulie şi 30 Aug. imob. lui Alecsandru Muntean şi ale remasului după soţia sa în Hunedoara; în 31 Iulie şi 31 Aug. imob. lui Dănilă Herban în Hunedoară (trib. Deva); în 17 Iulie imob Todorei Gavrea şi soţi în Bogata (trib. Dej); în 30 Iulie şi 4 Septbr. imob. lui Mihail şi Anna Mandi în Bvaşov; în 31 Iulie şi 3 Septbr. imob. remasului după Dumitru Nicolae în Braşov (trib.); în 29 Iulie şi 28 August imob. lui Constantin Circiu în Cărpiniş; în 28 Aug. imob. lui Martin Schneider în Nocrichi (trib. Sibiiu); în 14 Iulie imob. Anei Ignea în Gostila (trib. Dej); în 21 Iulie şi 23 Aug. imob. lui Wilhelm Fehrentheil în (Braşov trib.); în 19 Iulie şi 21 Aug. imob. lui Mihailă Chirilă în Odorhei (trib-Elisabetopole); în 21 Iulie şi 23 Aug. imob. lui Iosif Barla în Mihălești (trib. Turda); în 15 Iulie imob. massei concosuale a contelui Ludovic Bethlen în Chiraleş (trib Dej).

Nr. 119. 3—3

Citaţiune edictală.

Bucur Noaghiu gr. or. din Ungra, protopopiatul Cohalmului, ejusdem jurisdict. pract., părăsind de 6 ani de dile pe muierea lui legiuită Ana Radu tot din Ungra, fără a se fi putut erua ubicaţiunea lui, — prin aceasta e provocat: a compare sau în persoană, sau prin representant legitimat înaintea subsemnatului for matrimonial, în termin de 3 luni de dile, căci altfeliu procesului urzit se va da curs liber, conform prescrierilor canonice a maicei noastre biserici ortodocse resăritene dreptmăritoare.

Cohalm, 10 Iunie 1880.

Dela forul matrimonial de I instanţă gr. orient. al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea m. p.,
adm. protopresbiteral.

Nr. 136.—1880. 3—3

EDICT.

Prin carele, Stanca Buzea din Felmeri, protopopiatul Cohalmului, care a părăsit de 8 ani de dile trecuţi cu necredinţă pe legiuitul ei bărbat Ioan Mailat tot din Felmeri, ambii de religiunea gr. orient., fără a se scì locul aflărei ei, — e citată, a se presenta în restimp de 3 luni de dile înaintea subsemnatului for matrimonial, sau în persoană, sau prin representante legitimat, căci altfel procesul urzit se va decide şi în absenţa dênsei.

Cohalm 12/24 Iunie 1880.

Dela forul matrimonial de I. instanţă gr. oriental al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea m. p.,
adm. protopopesc.

Nr. 131 — 1880. 3—3

EDICT.

Nistor Grosavu, din Gârbova, pretura Mercurii, comitatul Sibiiului, care de şepte ani de dile a părăsit pe legiuita lui soţie Floarea lui George Grosavu tot deacolo, şi nu se scie locul peterecerei sale, se citează prin aceasta a se înfăţişa negreşit înaintea subsemnatului scaun ppresbiteral în termin de un an şi o di de astădi înainte, spre a respunde la acţiunea divorţială a soţiei sale; căci la din contră procesul intentat contra lui se va pertracta şi decide şi în absenţa lui, conform ss. canoane ale bisericei noastre.

Dela scaunul ppresbiteral al tractului Mercurea 11 Iunie 1880.

I. Droc m. p.,
adm. prot.

Nr. 100. 3—3

EDICT.

Maria Marin din Marcoş, carea de 9 ani a părăsit pe legiuitul ei bărbat Ioan Vireag din Dobêrleu în protopresbiteratul al II al Braşovului, de religiunea greco-orient. fără a se sci locul ubicaţiunei ei, prin aceasta este provocată a se presenta înaintea subsemnatului for matrimonial în termin de 6 luni, căci nepresentându-se procesul divorţial în contra'i intentat se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Braşov, 12 Iunie 1880.

Forul matrimonial gr. or. al II al Braşovului:

Ioan Petric m. p.,
protopresbiter.

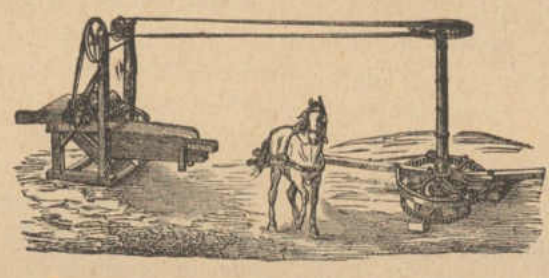

Maşine de îmblătit

construite după esperienţele cele mai noue

pentru **braţe** şi cu **vêrtej**, cu şi fără **scuturătoriu de paie**, de mărimi şi sisteme feliurite.

Ciur de vênturat şi de sortat

de 3 mărimi, premiat cu premiul dintâiu la mai multe esposiţiuni.

Maşine pentru cositul cerealelor (bucatelor).

Coase cu greblă pentru cositul cerealelor, precum şi tot feliul de **maşine şi unelte agricole** se află cu preţurile cele mai eftine, pe lângă garanţie, la

Andreiu Rieger

Fabrică şi deposit de maşine şi unelte agricole

Sibiiu. [43] 1—6

Obiecte necorespundetoare se primesc în schimb

Reparaturi de locomobile, mori de vapor, maşine de îmblătit etc. se fac în modul cel mai prompt şi mai eftin.

UMRATH & COMP. în BUBNA lângă PRAGA,

fabrică de maşini agricole,

se recomândă prin specialităţile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet uşor** mare **productivitate** şi **treerat curat** a

maşinilor de treerat cu braţe şi cu vêrtej

pentru 1 până 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât şi **stabile**, premiate cu întâiul premiu la esposiţia agronomică din acest an în Praga. Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, maşini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile ţĕrei grătuite şi franco. [42] 4

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 74. Sibiiu, Joi 26 Iunie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă
la
„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1880 (al 3-lea cuartal) cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire prin asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfîrșesce cu ultima Iunie 1880 a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârdia cu espedarea foiei *). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, sĕ nu întârdie, pentru ca editura sĕ se poată orienta cu tiparul esemplarelor.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Revista politică.

Sibiiu, în 25 Iunie.

Pe tĕrâmul politicei interne — atât dincoace cât și dincolo de Laita — secetă completă.

Față cu această liniște în lăuntrul monarchiei habsburgice viața politică din Francia pare chiar sgomotoasă. Este cestiunea amnestiei, ce produce și acuma încă o mișcare viuă, deoarece senatul, desbătênd asupra proiectului votat de cameră, în 3 Iulie n. a respins cu 145 contra 133 voturi amnestia generală și amendamentul Labiche, care propuse agrațiări în restimp de trei luni cu urmări amnestiale, primind cu 143 contra 138 voturi amendamentul Bozerain: amnestie cu escluderea crimelor ordinare. Se vorbesce că ministrul Freycinet ar fi hotărît, sĕ'și dee demisia după respingerea amnestiei în senat. De altă parta se telegrafează din Paris dto 5 Iulie n.: În comisia de amnestie ministrul de interne a declarat, că guvernul lasă camerei inițiativa sfătuindu-o însĕ, a primì amendamentul Bozerain, primit de senat, ca basă de compromis. Tot cu data 5 Iulie n. se anunță din Paris, că ministrul de interne a presentat în cameră proiectul de amnestie, precum s'a votat în senat. Proiectul s'a predat comisiunei, și desbaterea s'a amênat pe ziua următoare (6 Iulie n.)

Mult mai întinsă e coarda în peninsula balcanică. Nota colectivă, prin care se încunosciințează Poarta otomană și Grecia despre votul conferenței din Berlin, sfătuesce cu tot adinsul atâta în Atena cât și mai cu samă în Constantinopole la primirea liniei hotărîte în unanimitate de cătră representanții marilor puteri signatare.

Turcii însĕ se fac a nu înțelege seriositatea voinței europene precum s'a manifestat la conferența din Berlin. Sultanul, așa se ție, audind de conclusul conferenței, a esclamat: „Se cere un lucru imposibil dela mine!“ Ear' într'un consiliu ministerial Osman Pașa, cel vestit dela Plevna, a ție: „A da de bună voie ceea ce s'a cedat Greciei în Berlin, ar însemna a ne subscrie sentența noastră de moarte și a o și esecuta în protiva noastră noi înșine“. Grecii cunosc această dispositiune a Porții și se pregătesc a înmulți armata mobilă până la 15,000 soldați. Pentru convocarea eventuală a armatei teritoriale, care numĕră 20,000, încă se fac pregătiri.

Dar Albanezii încă nu stau cu mânile în sin. Ei se organisează în Epir, fiind spriginiți din Constantinopole în toate chipurile. Ba la „Polit. Correspondenz“ din Viena se scrie că în Tesalia au început Românii Pindului a se revolta față cu hotărîrea conferenței, care i face supuși regatului grecesc. O cooperațiune a acestor Români cu Albanezii e mai mult ca probabilă.

În de obște Albanezii desvoaltă o activitate febrilă întru a apĕra teritoriul lor. Din nordul Albaniei, unde Muntenegrinii ar avè sĕ primească drept compensație Dulcigno și teritoriul acestui oraș maritim până la gura Boianei, se telegrafează dto Scutari 5 Iulie n., că toate punctele dominante împregiur de Dulcigno sûnt deja ocupate și întărite de cătră trupele ligei albaneze.

Adaugênd la toate aceste sciri sinistre de pe peninsula balcanică și aceea, că după telegrame din Bucuresci, de vre-o câteva sĕptĕmâni se transpoartă mii de soldați *rusesci* dela Odesa la portul *bulgar* Varna: ajungem la conclusia puțin mângăitoare, că isbucnirea unui resboiu oriental general într'un viitoriu nu chiar depărtat este o eventualitate, la care ne putem aștepta.

Cestiunea agrară în dieta Ungariei.

Ședința dela 7 Iunie nou.

(Urmare).

Bánffy Béla (conte): On. Casă! Deputatul Cosma a binevoit a ție, că referințele urbariali ce esistă astădi în Transilvania 'și trag originea din erorile și necasurile vechi. Are toată dreptatea, acceptez această aserțiune; dar din acest fapt nu urmează ca acum se nu ajutăm, și stând lucrul așa, chiamarea legislațiunei nu este ca se pedepsească pe aceia cari doară au comis întrelăsări, ci ca sĕ îndrepte greșelile, se lămurească referințele ce nu sûnt lămurite încă, și se realiseze și în această parte a Ungariei referințe de posessiune regulate.

A binevoit a ție că prin luarea unor enclave mulți vor devenì deposedați.

Deposedase-vor într'adevĕr sau ba? nu sciu, dar ca cineva sĕ se deposedeze prin acea că va căpĕta pentru pământul seu alt pământ de aceeași cualitate — această logică nu o pot pricepe.

A ție dl ministru că schimbarea acestor enclave este necesariă și din punct de vedere al poliției silvanale. Este prea adevĕrat! Eu însĕ merg și mai departe și ție că Transilvania numai cu numele este Transilvania, dar în faptă, în foarte mare parte este devastațiune de păduri fără margini (joc de cuvinte în limba maghiară cu „Erdély“ și „erdö“).

A binevoit a ție că fostii domni feudali n'au avut grije de proprietatea lor. Eu recunosc că fostii domni feudali 'și-au dus trebile într'un mod prea patriarcal, și enclavele aceste neavênd margini din ți în ți din an în an se estind, dar nu în proprietatea respectivilor ci în a altora, prin foc, secure și inverigare.

Aceste referințe, cari nu corespund nici celor mai primitive concepte de economie, trebue regulate în interes public, și pentru aceasta rog pe on. Casă, sĕ primească propunerea baronului Kemény Kálmán. (Aprobări în dreapta).

Künle Iósef: Domnul deputat Part. Cosma a ție, că deputatul Kemény Kálmán numai așa „per mops“ voiesce sĕ-și vîrască propunerea. Eu cred on. Casă! că espresiunea aceasta nu este potrivită, căci despre un deputat, care face o propunere în regulă, nu se poate ție că procede numai așa „per mops.“

Acestea premise, 'mi iau voia a observa, că n'are nici o însemnătate o astfeliu de regulare, prin care aceste adevĕrate rane ale regulărei nu s'ar estermina.

In Transilvania enclavele acestea formează astfeliu de rane, cari, dacă nu se vor delătura, vor ataca sânțenia proprietății, căci cei ce capĕtă păduri cu enclave nu'și pot considera pădurea de a lor, pentrucă din causa acestora se nasc desele arderi de păduri, ear singuraticii cari sûnt respândiți pe acolo și posed pădurile le păsunează sub titlul că locuesce într'ênsele.

Sĕ aruncăm o privire preste toate, și vom vedè ici colea pădurile ardênd. Și pentruce? Pentruca sĕ'și mărească teritoriele!

FOIȚA.

Museul prefecturei județului Constanța.

(Urmare).

Obiecte din grădina conacului.

11. O mare bucată de marmură, avênd lungime 1 metru și 48 centimetri, lățime 0, 45, grosime 0, 46. În față, la mijloc, este sculptat, în bas-relief, un cap de femeie, ce pare a fi Medusa. Sub cap, o scobitură pe unde trebuia sĕ fie întrodus vre un tub prin care curgea apă, căci bucata a servit, fără îndoială, unei fântâni. La colțurile feței principale sûnt încrustate ornamente în formă de flori, ear pe laturile din dreapta și din stânga sûnt în destul de bine sculptate: un leu rezĕmându'și piciorul pe un cap de bou de o parte, un cerb de alta. Bucata aceasta a fost găsită pe un loc vilan din oraș

12. O statuă, în marmură, de imperator roman, mai mare decât natural. Capul și picioarele lipsesc. Ceea ce s'a găsit este compus din două bucăți aproape egale. Peptarul (lorica) este ornat cu un cap de medusă la mijloc, statua, astfel cum se află, s'a descoperit la Canarachioi, sat în apropiere de Constanța, pe malurile lacului Sütghiol.

13. Un fragment de peatră ordinară înalt 0, 46, lung 0, 57, gros 0, 46, lucrat în bas-relief representând un cap de femeie și flori pela colțuri.

14. Bucată în marmură înaltă 0, 83, lată 0, 33, groasă 0, 30, cu inscripțiune funerară greacă în parte stearsă.

15. Altă bucată, în peatră, aproape de aceeași mărime cu o inscripțiune în limba greacă tot funerară. Găsite ambele în satele vecine Constanței.

16. Un sarcofag în peatră de lungime 2, 06, înălțime 0, 70, lățime 0, 80, cu formă foarte regulată. Grosimea păreților 0, 13. În față are următoarea inscripțiune:

ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ-ΣΥΜΒΙΩ
ΤΕΙΜΙΩΤΑΤΗ
ΚΑΣΤΡΗΣΙΟΣ ΙΟΥΛΙΟΥ
ΦΡΟΝΤΩΝΟΣ ΡΡΗΜΟΠΕΙ
ΛΑΡΙΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΕΥΤΗΣ
ΚΑΤΕΣΚΕΥΑΣΕΝ
ΖΗΣΑΣΗ ΕΤΗ ΚΕ

Pe laturea din spre stânga stă săpat:

ΠΡΑΓΜΑΤΕΥΤΗΣ
ΖΩΝ ΕΑΥΤΩΤΕ ΚΑΙ
ΤΗ ΣΥΜΒΙΩ ΕΑΥΤΟΥ
ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ ΖΗΣΑ
ΣΗ ΕΤΗ ΚΕ

Corpul sarcofagului se află lângă puțurile dela atelierele companiei unde servă la adăpătoarea cailor. A trebuit sĕ fie scos cu ocasiunea săpăturilor călei ferate.

17. Un monument, în marmură, de lungime 1, 32, lățime 0. 56, lucrat cu îngrigire.

Poartă, în frumoase litere, inscripțiunea;

ΑΓΑΘΗΙ-ΤΥΧΗΙ
Η ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ Ο
ΔΗΜΟΣ-ΤΗΣ-ΜΗ
ΤΡΟΠΟΛΕΙΩΣ ΤΟ
ΜΕΩΣ.....

Și această bucată vorbesce de Tomi. Încă un decret al autorității municipale vechiului oraș săpat în marmură.

18. Alt monument tot în marmură, lung 1, 12, lat 0, 53, gros 0, 51, cu inscripțiunea greacă următoare:

ΑΓΑΘΗΙ-ΤΥΧΗΙ
Η ΒΟΥΛΗ-ΚΑΙ Ο ΔΗ
ΜΟΣ. Τ. ΚΟΜΙΝΙΟΝ
ΚΙΑΥΔΙΑΝΟΝ
ΕΡΜΑΦΙΛΑΝΤΟΝ
ΣΟΦΙΣΤΗΝ ΚΑΙ
ΑΓΩΝΟΘΕΤΗΝ
ΑΡΕΤΗΣ ΧΑΡΙΝ
ΤΟΝ ΠΟΝΤΑΡΧΗΝ
ΤΗΣ ΕΠΤΑΠΟΛΕΩΣ
ΚΑΙ ΑΡΧΙΕΡΕΑ ΚΑΙ ΙΕΡΕΑ
ΤΩΝ ΕΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΩΝ

Intre astfel de împregiurări firesce principala datorință a legislațiunei este ca pe respectivii sĕ'i scoață de acolo. Dar aceasta nici pe departe nu va avè acel resultat, ca pe respectivii sĕ'i înduplece la emigrare, pentrucă este îngrigire ca sĕ se desdauneze cu pămênt de asemenea cualitate.

Eu sûnt convins, că în lipsa altui espedient, proprietariul respectiv, va da din teritoriul pădurei sale un astfel de pămênt care va corespunde pretensiunilor, ear unde nu vor fi lăzuituri, respectivii se vor desdauna. Părtinesc propunerea deputatului Kemény Kálmán.

Chorin Ferencz: On. Casă! Eu rog pe on. casă. se nu între în pertractarea acestei propuneri prea grave, ci pentru o cumpenire și studiare mai profundă sĕ o relege la comisiunea juridică.

'Mi voiu spune motivele.

Nu este permis a decide la moment cestiuni atât de grave. Nu este acì vorba numai de interesele proprietarilor din Transilvania, ci se tractează de soartea a mii și mii de oameni așeḑați prin păduri.

Comisiunea juridică nu a sters acest §. cu precipitare, ci după o matură precugetare, și încă din două considerante.

Una a fost: că n'a voit ca schimbarea enclavelor sĕ se poată permite și unde nu se cere proporționarea. Unde este cestiune de proporționare negreșit se va putè efectuì, dar unde aceasta lipsesce nici eu nu aflu de loc necesariă schimbarea enclavelor.

Partea cea mai importantă a propunerei însĕ este alinea a treia.

Acì e vorba de deposedarea oamenilor, — adecă prin aceasta se pune în vedere că oamenii, cari locuesc în păduri, se vor putè deposeda simpliciter cu ocasiunea comassărei generale.

Aceasta n'a voit-o comisiunea juridică, și eu nu cred ca on. casă sĕ voiască a staverì acest principiu, în toată nuditatea sa, căci acela poate devenì funest pentru esistența a mii de oameni.

După un studiu matur poate că și eu a'și fi aplecat a me învoì, ca și fără proporționare, unde este posibil, unele enclave din păduri sĕ se poată schimba; dar în privința acelor păduri, cari sûnt inpopulate cu locuitori stabili, o spun categoric, că consider schimbarea de nepractică, ba atât de periculoasă, încât poate produce mișcări agrarie. (Așa este! în stânga).

Eu așa vĕḑ, că în privința intențiunei pot încape îndoieli, căci dl propunĕtoriu afirmă că nu voiesce sĕ deposedeze pe aceia cari au locuințe stabile, ear eu aflu că prin propunere se intenționează togma aceasta, — deci vĕ rog ca sĕ relegați propunerea la comisiunea juridică pentru studiare, căci nu se cuvine, și nu este cu scop ca asupra unei propuneri atât de grave sĕ se precipiteze camera a vota fără precugetare.

Ugron Gábor: Dacă cestiunea enclavelor nu ar fi fost înaintea comisiunei juridice, dacă aceasta ar fi o propunere cu totul nouă, care ar surprinde casa și pe comisiunea juridică ca neorientate, așì pricepe relegarea ei la comisiunea juridică.

Dar că acuma, după ce în comisiunea juridică s'a pertractat cestiunea, după ce în comisiune s'a format păreri asupra ei, când majoritatea comisiunei a luat poziținne față cu ea, — ca după toate acestea earăși sĕ trimitem §-ful la comisiunea juridică, ar însemna a provoca comisiunea ca earăși sĕ ne vină cu cunoscuta sa opiniune.

Eu cred că comisiunea juridică nutresce temeri serioase față cu aceasta cestiune, și pot și pricepe temerea ei, pentrucă pentru un jurist trebue sĕ fie un lucru straniu ca basa unei proprietăți sĕ o formeze furtul (contrạḑiceri), o specialitate a Transilvaniei însĕ a fost aceea ce a putut servì drept ilustrațiune sentinței lui Proudhon, prin urmare pe membrii comisiunei 'i-a putut aduce în confusiune împregiurarea că conceptul proprietății a fost contopit în conceptul furtului.

Adecă: în unele păduri mari, cari erau proprietatea domnilor feudali sau a comunelor, păzitorii de păduri ca sĕ-'și poată mai ușor grijì turmele 'și-au făcut colibe; proprietarii și ereḑii lor n'au reflectat la aceasta, și păzitorii au rĕmas în pădure cu colibe cu tot. Și ce au făcut? Au început a lăzuì pădurile, lăzuiturile le-au săpat, au sĕmĕnat în ele, la început cartofi, ear succesive bucate.

Și ce fac astăḑi? Acea că mezuinile acestor enclave provenite din devastațiuni de păduri, din an în an le estind.

Proprietariul nu este în stare sĕ-i controleze, și fiindcă enclavele sûnt prin mijlocul pădurilor, 'și fac căi la ele prin păduri, ear dacă le strică ploile 'și fac altele, acestea ear le sapă ploile, și așa în continuu 'și măresc teritoriul; ear dacă în pădurile proprietarilor se află lemne de lucru, peri, fracsini etc. ḑeu! pe acestea le fură frumușel domnii cei cu enclave. (Aprobări și contrạḑiceri).

Ce scop avem on. Casă? Acela, ca se asigurăm și consolidăm averea? dacă acesta este scopul, trebue sĕ primim propunerea dlui baron Kemény Kálmán.

Nu se tractează de acea on. casă, ca pe omul acela care s'a furișat în pădure pe această basă sĕ'l scoatem de acolo fără nici o desdaunare. Va căpĕta ecuivalent deplin pentru teritoriul și edificiele ce le are în pădure.

E bine! ce escepțiuni poate sĕ aibă?

Doară acea că în loc de a trăì în pădure, departe de comună, va locuì de acì încolo în comună?

In contra acesteia nu poate avè nici o escepțiune de cumva nu'i este scopul se tragă foloase din proprietatea altuia.

Din aceste motive spriginesc propunerea baronului Kemény Kálmán. (Aprobări).

Horváth Lajos: On. Casă! Din acea ce a cerut amicul meu Chorin, ca adecă propunerea sĕ se transpună la comisiunea juridică, nu urmează că în sinul comisiunei cestiunea se va respinge cu totul, ci însemnează ca on. Casă sĕ se convingă despre corectitatea sau necorectitatea noului §. după prealabila pertractare în comisiunea sa specială.

Această procedură a urmat-o on. Casă în foarte multe cause, și foarte corect, căci este lucru periculos din punctul de vedere al parlamentarismului, ca casa se decidă într'un mod improvisat asupra unor propuneri grave și de mare importanță.

Eu consimt cu propunerea lui Chorin cu atât mai vêrtos că cestiunea aceasta s'a pertractat în sinul comisiunei juridice, dar nu în forma ce a arĕtat'o dl Ugron.

Maioritatea n'a fost aplecată a primì tecstul ce în locul §-lui 8 din proiectul ministerial 'l-a formulat dl Bokross ca referent al comisiunei, dar n'a primit nici §-l 8 din proiectul original; deci în aceasta privință nu s'a luat nici o hotărîre, membrii comisiunei însĕ 'și-au reservat a'și validita părerile lor în cameră și dl ministru încă 'și-a reservat cu oare care modificare punctul seu de vedere original declarând că'l va propune în cameră.

Dar §. 8 al proiectului ministerial original nu este identic cu acea ce contemplează propunerea baronului Kemény Kalmán. §. 8 al proiectului mnisterial ḑice: „Deodată cu pădurile și cu usufructurile de păduri se regulează parcelele de pămênt singuratece situate printre păduri și teritoriele mai mici nepopulate, rescumpĕrându-se valoarea lor pe deplin sau prin imobile sau în lipsa acestora prin bani gata.“

Dl ministru de justiție a susținut acest paragraf în totalitatea sa afară de punctul ultim, care ḑice, că rescumpĕrarea se poate face și prin bani gata. Noi, cari în comisiune am avut temeri pentru soartea colonistilor, am creḑut, că dl ministru va propune în cameră un espedient ce ne va mulțămì în toate privințele, dar propunerea dlui baron Kemény Kálmán nu corespunde acestei asteptări. Punctul 3 din propunerea lui ḑice:

„Acele parcele dintre păduri, cari la 1 Ianuariu 1880 au fost prevĕḑute (telepitve) cu locuință permanentă — afară de casul comassării generale — numai cu învoirea proprietariului pot fi obiect de schimbare.“

Aceasta însamnă că părțile impopulate vor fi în casul comassării generale obiect de schimb și fără de invoirea proprietariului. Nu me îndoiesc că la comassarea generală poate sĕ se ivească necesitatea unui asemenea schimb, cunosc și eu încâtva cursul și natura afacerilor de comassare; dar togma din punctul de vedere al referințelor speciale din Transilvania nu recunosc necesitatea ca on. Casă sĕ decidă numai așa în general fără a cumpĕnì cum se cade, ca la comassările generale sĕ se deposedeze necondiționat aceste colonie, sau mai bine ḑis comune mici, căci într'o grupă sûnt sau pot fi și câte 10—20 căsi de ale colonistilor. Aceasta nu o aflu corect tot din acele puncte de vedere care le-a arĕtat deputatul Chorin.

Dreptacea ca on. Casă pe basa pertractării prealabile a comisiunei sale de specialitate sĕ poată decide în deplină cunoscință de causă cestiunea aceasta foarte importantă din punct de vedere de drept, politic și național-economic, binevoiască a transpune §. propus la comisiunea juridică cu acea îndrumare, ca la moment sĕ-l pertracteze și sĕ-și substearnă raportul cât mai în grabă. (Aprobări în stânga).

Tisza László: Nu m'asi fi învoit sĕ se trimită propunerea la comisiunea juridică nici înainte de a auḑì argumentele dlui Horváth Lajos, dar cu atât mai puțin me învoiesc după ce le-am auḑit, pentrucă prin aceasta ar devenì problematic și un lucru care până aci nime nu l'a tras la îndoială, că oare cu ocasiunea comassării generale potu-se strămuta asemenea enclavisti? Nu cunosc nici o comassare în Transilvania, unde se fi rĕmas enclavistii. Se află în rătăcire dl Horváth, dacă cugetă, că acestia locuesc în grupe de câte 10—20 de căși. Din contră ei locuesc isolați în distanțe de $^1/_2$ sau cel puțin $^1/_4$ oară unul de altul.

Propunerea bar. Kemény în esență este identică cu proiectul original, diferința este numai provisiunea ce se face chiar pentru molcomirea temerilor ce le-au manifestat și unii dintre d-nii antevorbitori; dar ca față de aceste se ḑicem că escepțiunea nu va putè avè nici o influență asupra comassărei generale, cred că este de lipsă chiar paralisarea acelor idei greșite cari avui onoarea a le auḑì, de oare-ce comisiunea juridică a pertractat deja causa aceasta. Vĕ rog sĕ o decideți fără a o mai transpune la comisiune.

Pulszky Agoston: Dl antevorbitoriu se provoacă la idei eronate, trebue sĕ mărturisesc însĕ că dacă poate fi acì vorba de erori, eroarea cea mai mare este aceea ce a esprimat dl antevorbitoriu atunci când a vorbit despre principiele comassațiunei în Ungaria; pentrucă ori-cine care a partecipat la o comassare în Ungaria și ori-care jurist, care cunoasce dreptul referitoriu la comassările unguresci, trebue sĕ cunoască tesa acea că acel fund, pe care se află casă, nu este supus comassărei ci totḑeuna și fără escepțiune sĕ subtrage dela comassare (Esclamări în dreapta: N'ai drept!)

Mĕ provoc la aceia, cari au partecipat în pracsă la comassări unguresci! (Sgomot. Sĕ auḑim!) Aici nu pot fi judecători domnii din Transilvania, nu aceia, cari cunosc numai referințele Transilvaniei, ci aceia, cari s'au ocupat și au făcut pracsă în referințele Ungariei, căci este vorba de comassări unguresci; ci mĕ provoc la acea că nu veți află esemplu nici în lege, nici în ordinațiuni, nici în pracsă, ca la vre-o comassare ungurească sĕ se fi făcut vre-o deposedare. Despre asemenea cas nu este nici un esemplu în toată istoria dreptului nostru.

Aceste le amintesc numai cu privire la paralela ce a făcut dl antevorbitoriu între comassările din Ungaria și Transilvania și cred că o espunere mai pre larg nu poate fi în interesul acelora, cari voiesc sĕ validiteze dispositiunile speciale ale acestei legi, căci tot ce este caracteristic în legea aceasta, arată o abatere flagrantă dela principiul comassării unguresci.

Dar 'mi este cu neputință sĕ nu reflectez atât dlui antevorbitoriu la unele observări făcute în altă direcțiune, cât și la cele ḑise de dl Ugron Gábor.

Dlor ḑic că noi cari n'am riscat încă nici o opiniune categorică, am poftit numai ca cestiunea sĕ se retrimită la comisiunea juridică pentru pertractare, am nesuit spre sancționarea și susținerea abusului.

Sĕ fim precauți cu cuvintele, mai vêrtos, când sub cuvinte se ascund interese, ear sub interese tradițiuni și usuri foarte vechi. (Aprobări în stânga).

Nu este permis a timbra așa ușor de abus un lucru, care, dacă se va cerceta din punct de vedere juridic, în multe casuri poate fi abus, în multe însĕ se va presenta ca resultat al usucapiunei, ear usucapiunea, dacă s'a început în regulă, *bona fide*, și s'a continuat fără conturbare, nicăiri în lume nu s'a considerat de abus ci de garanție naturală a ordinei de drept, deci nu se poate afirma de loc, că originea enclavelor se poate reduce la furt. (Aprobări în stânga).

De când esistă conceptul furtului pentru imobile? (Ilaritate în stânga). Ca sĕ se poată fura munți (ilaritate), este un con-

---

19. O bucată de peatră, monument funebru, cu inscripțiune latină, începênd:

COCCEIAE MATRI

20. Două fragmente de monumente funebre cu începuturi de inscripțiune în limba greacă.

21. Două coloane de peatră scoasă din mare (pe malul portului genoves), avênd în bas-relief, una un om gol cu lance în mâna stângă, cu dreapta rezimată de șold, la spate pe un cal, ceealaltă o figură ce nu se poate distinge roasă fiind de valurile mării.

22. Un fragment în piatră cu un bas-relief prea frumos lucrat, dar e stricat de mâna oamenilor și de timp. Representă două femei până la jumĕtatea corpului și un Ercule fără cap cu măciuca în mâna stângă.

23. Un fragment de peatră frumoasă. Partea de sus are sepate în bas-relief flori și ciorchini ce par a fi de struguri.

24. O bucată de marmură lucrată în lungime de un metru, lățime 0, 43 grosime 0, 37. Are o inscripțiune în limba greacă de câte-va rênduri dintre cari unele sûnt sterse tot de mâna care săpase literele. Inscripțiunea conține un decret municipal.

25. Peatră pătrată regulat tăiată. fără vre o inscripțiune. Are lungime un metru, lățime 0, 85, grosime 0. 27. În mijloc stă sculptată, în bas-relief, o floare de crin.

26. Un monument funebru, în peatră, cu inscripțiune în limba latină:

D. M.
APOLLONI
VS DADAEMA
MAE DADAE
MATRI SVAE
SACEDOTI
TOMITANO

Prima inscripțiune ce am găsit vorbind în limba latină de Tomi: „Sacerdoti Tomitano“.

27. Două mari bucăți de peatră, regulat tăiate, fie care în lungime 1, 57, înălțime 0, 38, grosime 0, 42. De și găsite una la un sat afară din oraș, alta în Constanța chiar, au făcut parte negreșit din același fronton, căci ambele au trebuit sĕ serve la frontonul vre unui edificiu public, sau vre unei porți ale cetății Tomi. Inscripțiunea de pe una se continue esact pe ceealaltă. Monumentul, edificiul sau poarta cărora aceste bucăți le servia s'au lucrat în timpul imperatului Traian după cum atestă inscripțiunea:

IMP. CAESARI-DIVI-NERVAE F.
NERVAE TRAIANO-OPTIVIO-AVG...

Ceea ce se află mai însemnat aici este mențiune în litere întregi despre:

RES PVBLICA TOTMGG.

Ceea ce numai lasă cea mai mică îndoială asupra faptului, că vechea Tomi ocupa același loc ca și actuala Constanța.

cept atât de nou, care nu l'a esprimat încă nici un jurist din lume, care nu s'a ivit nici într'o corporațiune de juristi sau în vre-un parlament, ba pot dice, nici într'o parte a opiniunei publice din lume. (Aprobări în stânga, mișcări în dreapta).

Dar dacă s'au întêmplat ocupări cu nedreptul, bine, sĕ nu căutăm cuvinte, au nu avem legi, cari dau loc reposițiunei?! (Aprobări în stânga, esclamări în dreapta: După o sută de ani?).

Nu după o sută de ani! dar, dacă respectivii posed enclavele în bună credință și neconturbați de 32 ani, ear proprietariul a suferit aceasta în tăcere, se poate oare învinuì cu furt sau cu apropriare acel om, care în cele mai multe casuri nici nu mai este acela care a făcut ocuparea, ci s'a născut acolo, a moștenit posessiunea, care totdeuna a folosit pământul acela ca proprietate a sa, care proprietate nu 'i-a contestat'o nimenea nici când, și care totdeuna a dat punctual prestațiunile pentru pământul acela? (Aprobări vii în stânga). Și oare, dacă proprietariul nu s'a folosit de dreptul seu, dacă nu s'au folosit de mijloacele ce i le dă legea pentruca sĕ-și conserve proprietatea, merită el acum ca *a posteriori* sĕ-i dăm în mână mijloace de violență? (Aprobări vii în stânga).

Propunerea aceasta 'mi vine foarte curioasă. Binevoiți a precugeta, că în toată lumea, unde a fost vorba de comassare și de deposedare, acestea s'au considerat de o cestiune, care trebue deslegată cu seriositate și cu respectarea tuturor intereselor, ear legislațiunea nicăiri în lume, nici într'o țeară nu o a decis cu precipitare pe basa unor simple reclamări unilaterale.

Cu atât mai vêrtos este de lipsă aceasta on. Casă! căci vĕ mărturisesc că în asemenea casuri esistă o presumpțiune — lucru natural, că domnii feudali o neagă — dar me pot provoca nu numai la esemplele unor țĕri ci me provoc la fie-care pagină a istoriei, că presumpțiunea în asemenea cestiuni înaintea judecătoriei și a legislațiunei totdeuna a fost în contra domnilor feudali începênd dela Roma vechiă, a cărei referințe de posessiune asemenea pentru astfeliu de cestiuni au început a se clătina, până la esemplele Irlandei și Bosniei, în cari asemenea deposedări au fost causele revoltelor, în urma cărora n'a putut fi acolo linisce nici când.

Firesce că aci nu este vorbă de fapte de o mărime și importanță care sĕ se poată aseměna cu acelea, vedem însĕ în discursuri o astfeliu de iritațiune, care trebue sĕ ne îndemne a ne ferì de o decidere precipitată.

Eu chiar de a'și fi și convins despre adevĕrul celor dise de dd. Tisza Laszlo și Ugron Gábor, de a'și fi și convins despre ecuitatea celor cuprinse în propunerea d-lui bar. Kemény Kálmán, față cu iritațiunea aceasta totuși a'și preferì ca proiectul sĕ se retrămită la comisiunea juridică, ca fie-care membru al casei sĕ poată judeca în cestiune, sĕ'și poată da votul cu linisce, (Aprobări în stânga), cu atât mai vêrtos, că prin aceasta nu se amână continuarea pertractărei.

Comisiunea juridică — de oare-ce în parte a mai pertractat cestiunea — va decide ușor, acea însĕ nu se poate dice, că a decis deja în cestiune. A decis într'o cestiune analogă cu aceasta și a decis într'o direcțiune cu totul opusă celei ce ni se presentă acum. Ei bine! voim noi doară sĕ o subtragem aceasta dela comisiunea de specialitate? Voim noi ca comisiunea competentă sĕ nu'și desvoalte și substearnă Casei opiniunea sa de specialitate în aceasta cestiune de drept? Avem noi motiv pentru aceasta? Pierd doară prin aceasta aceia, despre cari cred că vor avè ocasiune de nou sĕ'și apere interesele în cestiune, însĕ atunci doară 'și vor putè desvolta argumentele referitoare la ea mai precis și mai lămurit?

Recomând propunerea deputatului Chorin spre primire. (Aprobări vii în stânga).

Horváth Gyula: Sĕ nu atribuim lucrului mai multă însemnătate decât are într'adevĕr. Eu nu cercetez, oare se poate aplica după drept cuvêntul furt la imobile, cutez însĕ a afirma că este purul adevĕr, că până în timpul din urmă s'a ivit casul de escindere prin arătură, de devastarea permanentă, aprinderea și apropriarea pădurilor proprietarilor. Nu sciu cum o numesc aceasta juristii, dar sciu atâta, că este trecerea averei din posessiunea unuia în posessiunea altuia, și anume nu pe cale normală.

Când nu e vorba ca cei ce posed enclave sĕ se deposedeze, ci ca sĕ se strămute și sĕ li se dee deplină desdaunare, nu pot pricepe, cum se poate afirma că se atacă proprietatea individuală?

Aici în capitală s'au făcut espropriațiuni pentru bulevard, ear legislațiunea, dacă află necesar, poate dispune ca în interes public sĕ se esproprieze averea cuiva prelângă desdaunare deplină (Esclamațiuni în stânga: Da! în interes public!) și Dvoastre numai în cestiunea aceasta vĕ opuneți espropriării? (Sgomot în stânga). Aici nu e vorba de edificie prețioase, ci de nisce case prin păduri, cari abia au valoare de 50 fl., de cari se află mai cu samă numai prin secuime, unde comunele proprietare nici până astădi nu-și pot folosì pădurile de enclavele acestea, cari sûnt o adevĕrată pedecă pentru esploatarea proprietății.

Primesc propunerea baronului Kemény Kálmán.

Kemény Kálmán: Cer cuvênt pentrucă mi s'au interpretat rĕu cuvintele. Dl Chorin a dis în motivarea sa că primindumi-se propunerea numeroase familii ar devenì deposedate. Eu n'am înțeles aceasta așa. Testul vorbesce de parcele neimpopulate ce se află printre păduri și eu numai schimbarea acestora am propus. (Mișcări în stânga). Deci dacă am propus numai schimbarea parcelelor neîmpopulate, nime nu va devenì deposedat din casa sa. (Esclamațiuni în stânga: Nu acesta e înțelesul aliniei 3! Mișcări).

George Pop: Am audit foarte adesea ori accentuându-se aici în cameră, că acei deputați cari sûnt aleși în Ungaria proprie nu cunosc referințele din Transilvania și cu deosebire nu cunosc referințele ce esistă acolo între fostii domni feudali și între fostii iobagi. Eu o cred aceasta pe deplin onor. Casă! pentrucă într'adevĕr acolo referințele sûnt foarte curioase, acei deputați însĕ cari au petrecut cu atențiune desbaterile de ași 'și-au putut câștiga o convingere despre referințele de acolo.

Me provoc numai la tonul și espresiunile de cari s'au folosit deputații Ugron Gábor și Horvath Gyula în discursurile lor: dacă veți binevoì a le apreția acelea psichologice puteți deduce consecuențe despre referințele ce pot sĕ esiste acolo între fostii domni feudali și între fostii iobagi.

Eu din incidentul că dl Ugron Gábor în privința luării în posessiune a imobilelor și a folosirei neconturbate a acestora în timp îndelungat se folosise de o nomenclatură care într'adevĕr nu se află în legile nici unei națiuni din lume numindu-o furt, și fiindcă în giurul d-sale se născuse o disonanță s'a nesuit de repețite ori sĕ o și dovedească, — mi propusesem ca în numele fostilor iobagi se protestez în contra acestei maniere; dar după ce dl Pulszky o făcu aceasta într'un mod foarte energic nu mai vorbiam dacă dl Horvath Gyula nu susținea acea aserțiune.

N'am ce face, dar caută sĕ o spun, că înaintea d-lor deputați din Transilvania o clasă a poporului din Transilvania nici nu are alt nume decât acela, care este împreunat cu furtul, adecă hoți (tolvaj). Eu nu am provocat amărăciunea, ear dacă o provoacă alții, nu mĕ feresc de ea. D-nii Ugron Gábor și Horvath Gyula s'au dechiarat astfel despre propunerea din cestiune ca și când am trăi în evul mediu în sclavia cea mai crassă, când se dicea, că „*Rusticus praeter mercedem sui laboris nihil habeat*“.

Foarte bine a observat presidentul și un membru al comisiunei juridice, că în Ardeal mii de locuitori sûnt aședați prin enclave și trăiesc acolo de 100—200 ani cu familiele lor, nu furând ci cu consensul respectivilor proprietari făcênd prestațiuni grele.

Deci eu în numele bietului popor protestez în contra unor asemenea nomenclaturi și deși acestea sûnt o armă cu două tăișuri, nu voiu sĕ le întorc în contra acelora, cari s'au folosit de ele față cu fostii iobagi.

Cu amărăciune am fost necesitat on. Casă! sĕ reflectez la această cestiune de pâne, vĕ rog însĕ, această cestiune, dela care — vĕ pot asigura că depinde pacea sau turburarea Ardealului — sĕ binevoiți a o deslega fără preocupare, cu înțelepciune și după dreptate. (Va urma).

Varietăți.

* (Principele de coroană) Rudolf după cum se scrie cu data de 28 Iunie din Praga va întreprinde cât de curênd o călĕtorie mai îndelungată în Orient, de unde se va întoarce numai către toamnă.

* (Conchiemare). Pre basa conclusului adunării generale cerc. ținute la Arpaș în 13 Iulie 1870 de sub Nr. prot. 4., adunarea generală a despărțĕmêntului cerc. II al asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, se conchiamă în comuna Bran pe diua de 25 Iulie 1880 c. n. la 10 oare a. m., ceea-ce se aduce la cunoscința publică, învitându-se tot deodată a participa la ședință toți onorații membrii, inteligența și poporul acestui despărțĕmênt.

Făgăraș în 5 Iulie 1880.

Comitetul desp. cerc. II.

Alecsandru Micu, director desp. II. *Georgiu Negrea*, actuariu.

* (Esamene). Copii și copilele dela scoala poporală română gr. or. din Sibiiu (cetate) vor avè esamenul Sâmbătă în 10 Iulie n.

* (Hymen). Dl Clement Muntean doctor medicinae etc. în cercul Mercurei s'a încredințat în 8 Iunie a. c. cu domnișoara Matilda Löw.

* (Despre visita principelui Milan la Viena) se scrie, că în Viena a surprins deosebirea între primirea oficială, ce i s'a făcut acestuia și între primirea principelui Muntenegrului, care cu vre-o câte-va luni înainte încă visitase Viena. Pe acest din urmă'l salutase împĕratul la gară și dispuse a se posta o companie de onoare cu steag și musică, pe când pe principele Serbiei 'l-a întimpinat un adjutant imp., lipsind cu totul compania de onoare. Numai locuința a avut-o și Milan în castelul curții ca principele Nicolae și ca toți suveranii. Receala aceasta nu se poate esplica altfeliu decât că atitudinea politică respingetoare a guvernului sêrbesc față cu intențiunile austro-unguresci, n'a fost bine vĕdută la Viena. — „W. A. Ztg.“ spune, că principele Milan înainte de plecarea sa dela Viena a adresat împĕratului la Ischl o telegramă lungă de mulțămită, în limba francesă. Generalul Köber, atașat lângă principele, fu decorat cu ordinul „tacova“ mai dăruindu'i și o cassetă cu doue pistoale de preț mare și foarte frumos lucrate. Generalul acesta fu atașat lângă principele din motivul, că scie bine sêrbesce. Conversațiunea între amêndoi a și fost mai toată în limba sêrbească. Aceeași foaie spune, că „preste toată asteptarea“ principele a dovedit, că este un călăreț distins. Suita împĕrătească dela revista artileriei, pe șesul Semeringului a admirat pe principele Milan pentru măiestria sa în călărit.

* (În ce stare se află siguritatea în Sighetul Marmației) se scrie la „Pesti Hirlap“: Cetatea noastră are 10,000 locuitori și 8 capete de policisti. Se vine așa dară pe fie-care policist 1250 persoane de a căror siguritate se poarte grige. Cum resolvă el problema aceasta arată spargerile și furturile cele multe, care în Sighet sûnt la ordinea dilei și din care causă în poporațiune și „cestiunea poliției“ este la ordinea dilei. Conducĕtorii cei înțelepți ai sorții cetății cred, că va fi bine sĕ reguleze afacerea astfeliu, ca dintre acei policisti, pe 4 sĕ'i aplice la alte scopuri. Deci doi constituesc asistența de pe lângă esecutori, unul este servitoriu de cancelarie la primarjul, altul la căpitanul cetății. Mai remân patru. Acestia trebuie, diua noaptea, sĕ privegheze asupra siguritătii și ordinei, ceeace noaptea, fiind-că numai trei lampe de petroleu vin lunei într'ajutoriu, face lucrul cam cumplicat. Dacă nu este nici lună, tot este în pericul, „ce se târie și umblă pe pământ“.

* (O scenă ciudată în scoala teatrului din capitala Budapesta) „Egyertétés“ raportează: Elevii scoalei teatrului s'au adunat eri sĕ'și primească clasificațiunea. Aceasta se face în deobște cu un feliu de solemnitate, la care iau parte profesorii, elevii, părinții cestor din urmă și alții, pe cari i interesează. Și eri erau de față profesorii S. Szigeti, Bercsényi, Kovalcsik, Ant. Várady, Nikolics, Káldi s. a. și un public binișor numeros. Numai contele Leo Festetics directorul nu se arĕtase nici pe la $4^1/_2$ oare, cu toate că începutul avea sĕ se facă la 4 oare. În fine eată servitoriul contelui cu însciințarea, că acesta probabil nu va venì. Deci solemnitatea s'a început. Szigeti a rostit un discurs scurt, după care s'a cetit clasificațiunea. Contele întră dintr'odată cu vehemență în sală și dând ca un turbat cu bastonul în padiment, se adresă către profesori sbierând: „Ce obrăsnicie este aceasta, de începeți festivitatea fără de mine? Atâta simț de onoare ar trebuì domnii se aibă și sĕ mĕ aștepte!“ — Profesorii priviră unul la altul, eară publicul sta uimit. Elevii au început a siseì și a ride; contele continuà: — „La ocasiunea aceasta am obiceiu a rostì eu discursuri și aceasta voiu face și de astădată, dar mĕ voiu ruga sĕ me crutați cu astfel de nerușinare. Pe mine trebuie se mĕ așteptați, eu am se vĕ poruncesc, dacă vreau vĕ alung pe toți de aici“. Cuvintele aceste erau sbierate din toate puterile, pecând bastonul 'și făcea necontenit datoria pe padiment. O parte dintre profesori voia dimpreună cu Bercsényi sĕ ese din sală; contele Festetics le strigà: „Duceveți la Dr....! — Szigeti se adresà atunci către elevi dicêndule: Eată ce este resplata mea, că v'am instruit un an întreg. Mergeți cel puțin dvoastră afară și nu ascultați ce se petrece aici“. — Elevii voiră se urmeze sfatul acesta, însĕ contele Festetici i împinge dela ușe înapoi. Voind acum Szigeti sĕ ese, contele ridică bastonul sĕ bată pe Szigeti. Din norocire s'au aflat oameni, cari au prins pe contele de mână și Szigeti nu 'și-a perdut calmul de loc. De solemnitate nu s'a ales nimica. Public, elevi și profesori s'au depărtat îndignați.... Se dice că toți profesorii 'și au dat demisiunile.

* (Statistic). La gimnasiul de stat din Sibiiu după cum se vede din programa anului scolastic 1879/80, au cercetat scoalele cu totul 320 învĕțăcei. Intre acestia au fost gr. or. 117 și gr. cat. 44. Va sĕ dică majoritatea și în anul scolastic espirat au făcut-o Românii.

* (Lăcuste în Rusia). După cum ne spune jurnalul „Kawkas“ în cercul Rasachs lăcustele s'au desvoltat și s'au înmulțit atât de tare, încât mai mult de 400 chilometre de pământ sunt acoperite formal cu ele. Peste 5000 de oameni sunt ocupați pe di cu nimicirea locustelor. Pe fiecare di se nimicesc câte 8000 chilograme. Trenul dela Tiflis spre Poti fu silit a sta în loc între stațiunile Rsanki și Kaspi, neputând înainta mai departe, de oare ce șinele călei erau acoperite într'o grosime considerabilă cu lăcuste mari și mici, unele preste altele. În Rusia de Nord asemenea s'au vĕdut în 14 Iunie sburând pe deasupra orașului Moscova într'o înălțime de 20—30 metri cete mari de lăcuste, cari întunecau soarele.

* (Inspectori silvanali) s'au denumit pentru Ungaria: Ferdinand Kastner, Edmund Klein, Koloman Garlathy, Hermann Osterlamm, Krivácsy şi pentru Ardeal, Alecsandru Leitner şi Arnold Adriányi. Acest de pe urmă are residenţa în Sibiiu. Subinspectori sunt Iulie Nagy (Braşov), Ludovic Herczey (Cluj); Béla Gyöngyösi (Murĕş-Oşorheiu).

* (Recoltă timpurie). De curiositate se telegrafează din Paris, că a sosit în piaţa de acolo un sac de făină de grâu din anul acesta.

* (Contra umedelei) părepilor s'a întrebuinţat în Anglia cu succes foarte mulţămitor următoriul mijloc foarte simplu. Se ferb $^3/_4$ punţi săpun în 10 punţi de apă şi cu materia aceasta ferbinte se stropesc părepii umedi; după 24 oare înse se stropesc încă odată cu altă materie, carea consistă din tr'o jumătate punt de peatră acră topită în 40 punţi de apă. — Succesul se ţice, că este detot mulţămitor.

* (Ferbel). În Caşovia s'a născut o ceartă între societatea de petrecere şi magistratul deacolo asupra întrebării, dacă ferbelul este el un joc oprit sau ba? Societatea împreună cu comitetul, au decis unanim: că ferbelul nu e un joc hazardic şi aşa este iertat. Magistratulul s'a supus acestui conclus, cu toate aceste este însĕ cu atenţiune asupra societăţii vĕdênd că într'ênsa se perd banii cu sutele.

* (Doi pitici logodiţi). Preste câte-va ţile Bucurescenii vor avè ocasie de a vedè doi pitici foarte originali. Este vorba de un june în vêrstă de 31 ani, anume Eneric Wolge, născut în Kiel (Germania), în greutate numai de $9^1/_2$ chilograme; şi d-şoara Luiza născută în Neuminster, în vêrstă de 23 ani şi de o greutate de 10 chilograme. La prima vedere, se pare cui-va, că are înainte'i doi copii mici eşiţi din leagăn, însĕ observênd'ui mai bine, se poate vedè îndată, că sûnt adevĕraţi pitici.

Este interesant de a afla cum au devenit logodnici. Deşi amândoi sûnt din Germania, totuşi nu sciau unul de altul. Tocmai în anul trecut, întêmplarea i a dus pe amândoi în Rusia, pe dênsul la Moscva şi pe dênsa la Petersburg; şi aflând de prin ţiare unul de altul s'a întovărăşit şi au sĕ devie în curênd soţi legitimi.

Împreună cu acesti petici, este şi o domnişoară olandeză, în vêrstă de 20 ani, avênd o mărime gigantică.

Bursa de Viena şi Pesta
din 6 Iulie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	110.70	110.55
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	84.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	100.75	101.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	88.25	88.25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	126.25	127.$^1/_2$
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	95.25	95.
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	94.25
Obligaţiuni urbariale temeşiane	94.50	94.75
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	94.—
Obligaţiuni urbariale transilvane	94.—	94.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea ţecimei de vin	94.50	94.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.35	73.30
Datorie de stat în argint	74.25	74.20
Renta de aur austriacă	88.45	88.50
Sorţi de stat dela 1860	133.75	134.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	832.—	830.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	281.80	282.—
Acţiuni de credit austr.	265.75	266.—
Sorţi unguresci cu premii	—.—	114.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.55	5.52
Napoleon	9.35	9.35
100 marce nemţesci	57.70	57.65
London (pe poliţa de trei luni)	117.65	117.45

Economic.

Budapesta, 3 Iulie n. In primele ţile ale septemânei trecute au domnit mereu ploi, vremi tari cu grindină şi rupturi de nori; pe la mijlocul septemânei înse timpul s'a resbunat, ploile erau foarte rari şi temperatura a început a se încălţi tot mai tare, până când în ţilele ultime ale septemânei timpul ajunse de tot curat, ceriul de tot senin şi temperatura arţind soarele ca în ţilele lui Cuptor devenì în sfêrşit aşa de caldă, încât în unele locuri din pregiurul capitalei a început a se usca frunţele la cucuruz, cartofi şi altele. In această căldură însĕ au înaintat toate lucrurile câmpului. Holdele, ovesele cartofii, orzul, cucuruzul, rapiţa şi viile s'au desvoltat pe neasteptate. Secara şi fênurile au remas ce e drept încâtva îndĕrĕpt, grâul însĕ, rapiţa şi orzul sunt mai coapte, ba în unele locuri chiar coapte, încât au şi început secerişul. Toate promit o recoltă îndestulitoare, unele însĕ, ca rapiţa, orzul şi ovesele chiar o recoltă de frunte. Cucuruzele sunt foarte frumoase şi în unele ţinuturi au început a lega, ba s'au vêndut chiar tulei de fript şi aşa după toate semnele de până acuma recolta cucuruzului va fi foarte bună. Asemenea se sperează şi despre struguri dară despre vii până acuma nu se poate spune cu siguritate, ce recoltă vor da, pentru că asupra acestora după cum este cunoscut, au mare înriurinţă lunile lui Septr. şi Octomvre. Dela împregiurările aceste favorabile au tras folos în septemâna trecută cumpĕrătorii din piaţă, cari nu s'au imbulţit de loc la cumperarea articlelor şi aşa negoaţele au fost foarte slabe, cu deosebire negoaţele cu bucate. Urmarea a fost, că preţurile acestora s'au eftinit cu câte 20—30 cr. la maja metrica. Aşa notăm în deosebi următoarele:

Grâul la 50,000 m. m. s'a vêndut debia cu fl. 9—10; sĕcara puţină cu fl. 10—10.20; orzul n'a trecut de loc; ovĕsul la 5000 m. m. cu fl. 5—5.60; cucuruzul cu fl. 5.40—6; rapiţa nouă cu fl. 12; făina încă n'a prea trecut; slab s'au vêndut şi păstăioasele şi adecă: fa; solea cu fl. 10; mazĕrea cu fl. 16-lintea cu fl. 10; mălaiul cu fl. 13; sĕmênţa de in cu fl. 13; sĕmênţa de cânepă cu fl. 8—8.50 (toate per 100 chilograme); lânile cu fl. 2—3.85 per chilogram.

Porcii în numer total de 62,870 n'au tost prea căutaţi. Din Ungaria de jos au fost 4270, din România 720 şi din Ardeal 40 capete; unsoarea de porc cu fl. 63; slănina cu fl. 55.50; sĕul cu fl. 43.30; spirtul *en gros* cu fl. 33.75; *en detail* cu cu fl. 34.50—34.75.

Peile de astădată n'au prea trecut, şi cari s'au vêndut debia au trecut cu preţurile din sĕptĕmanile de mai înainte.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitaţiuni: în 14 Iulie şi 17 August imob. lui Leopold Edenyi şi Ernst Reindl în Boarta (judec. cerc. Mediaş); în 21 Iulie şi 23 August imob. lui Wilhelm Fehrentheil în Braşov (trib.); în 9 Iulie imob. lui Ioan Müller în Feldioara (judec. cerc. Sighişoara); în 9 Iulie imob. lui Pavel Dragoş şi şoţi în Acmar; în 2 August şi 4 Septbr. imob. lui George Crişan şi soţi în Kişfalĕu (trib. Aalba Iulia); în 17 Iulie imob. lui Ioan Szöcs în Bethfalva; în 4 August şi 4 Septb. imob. lui Alberth Ferenz în Pătac (trib. Odoheiu); în 23 Iulie imob. lui Pavel Nagy în Agard (trib. Oşorhei): în 12 Iulie imob. lui Stanci Boboia în Veneţia de sus (judec. cerc. Făgăraş); în 9 Iulie imob. Mariei Nicota în Uifalĕu; în 16 Iulie imob lui Martin David în Hagmaş (trib. Turda); în 10 Aug. şi 10 Septbr. imob lui Ludovic Benedec în Boroşneu; în 3 Aug. şi 3 Septembre imob. lui Moise Vâsárhely în Saciva (trib. Sângiors); în 28 Aug. şi 28 Septbr. imob. soţiei lui Ioan Szábo în Cristur (trib. Odorhei).

Nr. 85. 3—3

CONCURS.

Pentru reîntregirea parochiei vacante de clasa a III Arpătac şi filia Ariujdi în protopresbiteratul Heghigului se escrie concurs până la 13 Iulie a. c.

Emolumentele sûnt:

a) casă parochială cu două odăi, şură şi grajd;

b) două fênaţe de 6 cară de fên, 2 otavă;

c) în materă şi filie 3 jugere 400□ pământ arătoriu;

d) dela 181 familii din materă şi filie, câte o ferdelă de cucuruz, şi una de ovĕs;

e) dela 12 vĕduve câte $^1/_2$ ferdelă de cucuruz;

f) dela 11 neorustici câte 2 ţile de lucru;

g) venitele stolare sistemisate, cari toate dau suma de 435 fl. 40 cr. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie vor avè a'şi adresa suplicele lor instruite conform statutului organic şi regulamentului congresual din 1878 oficiului protopresbiteral din Elöpatak.

Elöpatak la 1 Iunie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial

Ioan Moga m. p.,
adm. prot.

Nr. 83. 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei staţiuni preoţesci din Sereca clasa a III pe basa ordinaţiunei prea venerabilului consistoriu archidiecesan dto 25 Maiu a. c. 1079 B. se escrie concurs până la 13 Iulie 1880 v.

Emolumentele sûnt:

1. Dela 1 Ianuarie 1881 începênd din cassa alodială 100 fl. v. a. adecă una sută flor. v. aust.

2. Dela 70 familii câte o ferdelă vechie, de câte 21 cupe vechi cucuruz sfêrmit, dela vĕduve pe jumĕtate şi una ţi de lucru.

3. Lemne de foc din pădurea comunei.

4. Venitele stolare statorite în sinodul parochial; — toate aceste aduc un venit anual de 300 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie sĕ'şi astearnă petiţiunile lor provĕţute cu documentele prescrise de statutul organic şi regulamentul congresual pentru parochii din an. 1878 oficiului protopresbit. gr. din Orăştie până la sus-scrisul termin.

Orăştie, 12 Iunie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Popovici m. p.,
protopresbiter.

Nr. 58. — 1880. 3—3

CONCURS.

Spre ocuparea vacantei parochii de a III clasă din Streja-Cârţişoara, ppresbiteratul Făgăraşului II. se escrie prin aceasta concurs.

Emolumentele sûnt: Venitul dela epitrafir dela 150 familii şi câte o ţi de lucru de toată familia.

Doritorii de a ocupa această staţiune au a'şi asterne suplicele sale oficiului protopresbiteral al Făgăraşului II instruate conform legilor noastre bisericesci până la 20 Iulie 1880.

Avrig, 12 Iunie 1880.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral:

Vasilie Macsim m. p.,
adm. prot.

Nr 88. 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii Ludesci cu filia Costesci de clasa a III se escrie până la 20 Iulie a. c. st. v. concurs, după ce această parochie prin sentenţa p. v. consistoriului archidiecesan dtto 1 August 1878 Nr. 1014, B. s'a dechiarat vacantă.

Emolumentele sûnt: dela matera Ludesci:

1. Dela 80 familii câte o ferdelă vechie de cucuruz smăcinat şi o ţi de lucru.

2. 2 fênaţe şi cimiteriu de 2 cară de fên.

3. Venitele stolare.

4. Lemne pentru foc din pădurea comunei dela filia Costesci.

5. Dela 79 familii câte una ferdelă vechie de cucuruz cu grăunţe şi o ţi de lucru.

6. 2 fênaţe de 3 cară de fên şi cimiteriu.

7. Venitul stolariu; — toate aceste dau un venit anual de 332 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa parochia aceasta au sĕ'şi substearnă suplicile lor provĕţute cu documentele prescrise de statutul organic oficiului protopresbiteral gr. or. al Orăştiei până la sus-scrisul termin.

Orăştie, 4 Iunie 1880.

În conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Nicolau Popovici m. p.,
protopresbiter.

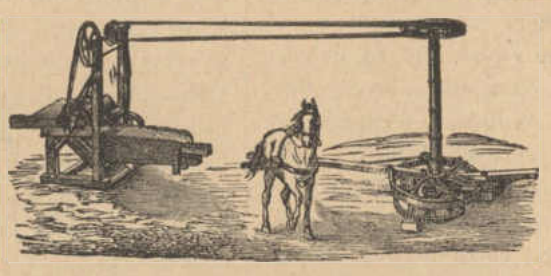

Maşine de îmblătit

construite după esperienţele cele mai noue

pentru **braţe** şi cu **vêrtej,** cu şi fără **scuturătoriu de paie,** de mărimi şi sisteme feliurite.

Ciur de vênturat şi de sortat

de 3 mărimi, premiat cu premiul dintâiu la mai multe esposiţiuni.

Maşine pentru cositul cerealelor (bucatelor).

Coase cu greblă pentru cositul cerealelor, precum şi tot feliul de **maşine şi unelte agricole** se află cu preţurile cele mai eftine, pe lângă garanţie, la

Andreiu Rieger

Fabrică şi deposit de maşine şi unelte agricole

Sibiiu. [43] 2—6

Obiecte necorespundĕtoare se primesc în schimb

Reparaturi de locomobile, mori de vapor, maşine de îmblătit etc. se fac în modul cel mai prompt şi mai eftin.

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 75. Sibiiu, Sâmbătă 28 Iunie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă
la
„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1880 (al 3-lea cuartal) cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire prin asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Iunie 1880 a'și înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârdia cu espedarea foiei *). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, sĕ nu întârdie, pentru ca editura sĕ se poată orienta cu tiparul esemplarelor.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Revista politică.

Sibiiu, în 27 Iunie.

Și de astădată nu putem înregistra decât stagnațiune încât privesce politica internă din monarchia noastră. Repausul parlamentar dă prilegiu diarelor a esamina mai de aproape stările publice din Ungaria, ce se presentă chiar și organelor oficioase în modul cel mai nefavorabil. Astfel „Pester Lloyd“ din 7 Iulie n. se esprimă asupra instituțiunei avitice cu numele „Comitatul“ în termini aspri: „Bolnavul“ — adecă comitatul — va avè sĕ sufere eară o amputație. In ministeriul de interne se pregătesc proiecte de lege despre cualificațiunea funcționarilor administrativi — *nota bene* a funcționarilor administrativi aleși — și cu privire la introducerea poliției de stat.“ „Până acuma comitatul a fost ospitalul pentru toți necapabilii și necualificații, din familie bună! Acest asil pentru invaliḑi tineri și mai bĕtrâni se va închide din acel moment, când se cere dela funcționari o cualificație anumită...“ Nouĕ ne e foarte teamă, că aceste sûnt promisiuni bune de ale guvernului, care mai pe urmă, ca multe altele, tot nu se împlinesc. Mulți „invaliḑi“ vor funcționa și mai departe, pecând puteri „cualificate“ sûnt date la o parte.

În Francia camera a discutat eară asupra proiectului de amnestie votat de senat. Nu s'a primit hotărîrea senatului, ci s'a luat un conclus în înțelesul amendamentului Labiche din senat: agrațiări în restimp de trei luni cu urmări amnestiale. — Espulsiunea Iesuiților din Francia s'a făcut fără mari turburări. Cu toate aceste cestiunea Jesuiților va mai produce încă oare care urmări cu deosebire în privirea tribunalelor, dintre care multe, avênd funcționari napoleoniḑi cu simțeminte ultramontane, s'au declarat competente, în contra voinței guvernului, de a judeca în causa Jesuiților. Împregiurarea aceasta însĕ va da numai guvernului prilegiul binevenit a „purifica“ statul judecătoresc de elementele antirepublicane.

Trecênd la cestiunea orientală avem de a raporta, că după diverse sciri puterile signatare nu se vor mulțămì cu nota colectivă către Poarta otomană, ci par a fi în parte hotărîte, a amenința Turcia cu o demonstrație de flotă. Din Roma adecă se telegrafează dto 6 Iulie n., că o escadră italiană petrece între Corfu și Brindisi, unde așteaptă sosirea escadrei engleze, pentru a pleca împreună în Orient.

Românii din Tesalia, așa anunță „Politische Correspondenz“ dto 7 Iulie n. au cerut dela România subsidii pecuniare pentru pregătirea resistenței în contra anecsiunei din partea Greciei; guvernul românesc n'a încuviințat.“ Nu ne vine a crede, că Românii Pindului se vor fi adresat către România pentru ajungerea unui ajutoriu, pe care după toate condițiile politice și geografice îl pot afla deocamdată numai la Albanezi, a căror organisație este de altmintrelea destul de impunĕtoare.

Eacă ce i se scrie unui organ din Viena în privința aceasta:

„Neue Freie Presse“ dă următoarele detalie asupra Ligei albaneze: „Comitetul Ligei se compune din 14 Mahometani și 3 creștini. O comisiune de 4 Mahometani și 4 creștini se ocupă cu afacerile administrative și financiare. Acum câteva ḑile Liga a decis de a pune imposite și contribuțiunea dijmei. Prin aceasta guvernul turc perde autoritatea ce'i mai rĕmânea în Albania. Liga 'și-a împus două sarcini: mai întâiu de a împedecă ca nici o porțiune din teritoriul albanez sĕ nu fie predată Muntenegrului, apoi de a face din Albania o provincie autonomă. Creștinii nu diferează de Musulmani decât cerênd ca Albania sĕ se deslipească cu totul de Turcia. Musulmanii țin a recunoasce suzeranitatea Sultanului.

„Poarta nu posede în Albania de cât 5 mii soldați, ceea ce face curat fictivă puterea guvernatorului Izzet-pașa, Din contră Liga ține ședință în mod regulat, ia hotărîri, promulgă decrete și dispune de cei 6 mii Albanezi și 1 mie Miriditi adunați la Tusi și cari sûnt comandați, Musulmanii de Oddobeg și crestinii de Prenchpașa. La primul apel se pot concentra la Tusi 25 mii oameni. Noutatea că puterile ar fi cedat Muntenegrului teritoriul dintre Boiana și lacul Scutari a rădicat cea mai mare indignațiune. Liga a ținut ședință și a decis a se bate spre a împedeca această cedare“.

Cestiunea agrară în dieta Ungariei.

Ședința dela 7 Iunie nou.
(Urmare).

Petru Mihali: On. Casă! Dacă m'așì fi îndoit despre plausibilitatea temeriilor acelora cari cer transpunerea propunerei d-lui deput. Kemény Kálmán la comisiunea juridică, pentru esaminare și raportare, miar fi dispărut ori-ce îndoială, — după rectificarea d-lui propunĕtoriu, — căci însuși dl propunĕtoriu nu'și înțelege propunerea așa precum o înțeleg alți domni oratori, cu toate că despre d-lui trebue se presupun, că se va fi ocupat cu o cestiune atât de momentoasă cel puțin 24 de oare.

Dl propunĕtoriu mărginesce valoarea propunerei sale numai la enclavele neîmpopulate, voiesce deci se o aplice numai față cu acele poiene cari nu sûnt provĕḑute cu case; mai mulți dintre oratorii ce s'au esprimat, însĕ — merg mai departe, ei voiesc se comasseze și enclavele provĕḑute cu locuințe, și pe proprietarii acestora sĕ'i deposedeze.

Fiind dară în privința ponderosității propunerei, atât de divergente părerile celor ce o spriginesc, de oare-ce sum convins, că față cu unele dispositiuni a propunerei, vin în colisiune însemnate interese de ale proprietarilor mari cu ale celor mici, Vĕ rog ca la singuraticile dispositiuni a propunerei se procedeți cu precauțiune și precugetare cuviincioasă, și spre acest scop sĕ dispuneți ca propunerea deputatului Kemény Kálmán sĕ se transpună la comisiunea juridică spre pertractare și opinare.

Ce privesce acea asertiune a unor dd. oratori, că o parte a proprietarilor mici din Transilvania 'și-ar fi câscigat poienele ce le au printre păduri prin ocupări nepermise, prin violență și prin furt, — 'mi iau voia a mĕ dechiara cu toată resoluțiunea, că trag la îndoială adevĕrul acestei asertiuni.

Cea mai mare parte a acestor posesiuni s'au făcut la provocarea și cu învoirea domnilor feudali. In vechime pădurile ca atari n'aveau nici o valoare, și ca totuși sĕ aducă vre-un venit — înșiși domnii feudali chiemau pe oameni mai seraci ca se lăzuiască și pentru vre-o tacsă în bani sau alte prestațiuni, se ocupe și folosească lăzuiturile. In acest mod a devenit ei posesorii enclavelor, după cari au dat prestațiunile până când le-a desființat legea.

Tot asemenea referințe au fost și în comitatul Marmației vecin cu Transilvania, dar a stigmatisa aceste proprietăți cu o origine atât de nelegală, cum o făcură unii dd. deputați Ardeleni, cari vorbiră înaintea mea — nime nu s'a incumetat, nici nu se poate.

Primesc propunerea lui Chorin.

Adolf Zay: D nul deputat care a făcut propunerea se vede că a fost rĕu înțeles din mai multe părți. D-lui prea bine scie ce a propus, însĕ dd. deputați n'au fost în stare sĕ'i priceapă propunerea cum se cade.

Ce propune?

Acea, ca pe calea regulărei și proporționărei de regulă numai acele enclave sĕ se poată schimba, pe cari nu se află locuințe, — ear dacă sûnt locuințe atunci numai cu învoirea proprietariului, *„volenti non fit injuria.“*

Au sedus pe dd. deputați cuvintele „afară de casul comassărei generale,“ — dar fără causă, căci propunerea numai în privința regulărei și proporționărei intenționează a face provisiune la acest loc, în privința comassărei se va dispune la §. 23.

Dacă s'ar transpune cestiunea la comisiunea juridică, am aduce comisiunea într'un circulus vitiosus.

A fost vorbă și de terminologie, și unii dd. juristi din casă s'au esprimat ironice, că față cu avere imobilă nu poate fi vorba de „furt.“

La aceasta 'mi iau voia a reflecta pe on. Casă, că aceste teritorie de regulă s'au câștigat *„vi, clam et praecario modo.“* (Aprobări).

Parteniu Cosma esclamă: „Nu este adevĕrat“! (Mișcări).

Gulner Gyula: Nime n'a motivat mai bine decât dl Zay necesitatea de a nu decide astădi în aceasta cestiune; eu deci rog pe on. Casă, ca sĕ binevoiască a amêna propunerea lui Kemény Kálmán până când va venì la ordine §-ful 23, care conține casurile de schimbat. Sĕ o pertractăm atunci, ca sĕ nu ni se întêmple sĕ anunțăm aci un principiu, pe care mai târḑiu poate vom fi necesitați a-l altera. (Sĕ votăm! sĕ votăm!)

Bokross Elek referentul: (Renunciă! Renunciă!) Nu pot renuncia din motive personale. (Sĕ auḑim!) Un membru al comisiunei juridice, precum și președintele ei 'mi-au imputat, că primind propunerea baronului Kemény Kálmán 'mi-așì fi dat consimțemêntul la un principiu, care este în contraḑicere cu hotărîrile comisiunei.

Față cu aceste învinuiri 'mi iau voia a atrage atențiunea on. Case asupra acelei împregiurări, că comisiunea juridică a primit fără contravot §-ful 23, care în punctul *a*) ḑice că pe calea comassărei nu se pot schimba *„fundurile intravilane (locurile de casă) cari sûnt pe teritoriul comunei dimpreună cu posessiunile estravilane ce sûnt împreunate și îngrădite cu ele.“*

Aceasta cu alte cuvinte însemnează că nu se pot comassa fundurile intravilane, dar toate fundurile esterne cu edificie sau fără ele sûnt obiect de comassațiune.

Dar prin aceasta nici n'a adoptat comisiunea vre-un principiu nou, căci patenta urbarială din 1854 tot asemenea dispune în § 72 punctul *d*) unde se ḑice că remân în posesiunea proprietarilor actuali. *„Edificiele ce se află afară de comună, decumva aceia în a căror competență ar cădè acele edificii sau pămênturi pe cari se află ele nu vor lua asupră'și spresele construirei resp. strămutărei lor, sau decumva aceste spese nu le vor restituì aceia cari au cerut comassarea.“*

Aproape din cuvênt în cuvênt dispune și instrucțiunea ministerială din 1868 cu adausul, că acolo se ḑice, că dacă este necelitate economică, se pot schimba și chiar fundurile intravilane.

Comisiunea juridică deci a deslegat cestiunea principială precum a și trebuit sĕ o deslege, căci într'adevĕr nu esistă nici o lege, care ar întreḑice schimbarea fondurilor intravilane.

Numai atâta mai voiu sĕ observ, că eu de loc n'am esperiat acel grad de iritațiune, la care s'a provocat dl Pulszky, și care ar putè reținè casa dela deciderea acestei cestiuni; din contră eu personalminte, și nu ca referentul comisiunei aflu cestiunea atât de coaptă, încât on. Casă poate sĕ voteze asupra ei fără nici o amênare. (Aprobări în dreapta).

Presidiul pune la vot propunerile lui Chorin și Gullner, cari însĕ ambele cad, și

se primesce propunerea baronului Kemény Kálmán.

Cu acestea ședința se încheiă.

Ședința din 8 Iunie 1880.

„§. 8. În urma cererei de comassare se defige pertractare în fața locului, și cu această ocasiune, judele pertactatoriu esmis, după ascultarea partidelor interesate, erueză din oficiu, dacă esist condițiunile pentru ordinea comassărei, și respective adevěratele motive a comassărei parțiale? (§. 7).“

„Partidele citate în regulă dar neînfățișate la pertractare se consideră că se învoiesc la comassare.“

„Pe basa dechiarațiunilor partidelor, și a datelor procurate tribunalul reg. decide asupra permisibilității comassărei, care decisiune se poate apela la respectiva tablă regească.

„Apelațiunea la a treia judecătorie numai în acel cas este admisă, dacă tabla reg. va fi modificat decisiunea judecătoriei prime.“

„Dacă comassarea nu se ordinează din acea causă, că posessiunea celor ce o cer nu face měsură legală, după suplinirea acestui defect se poate cere de nou.“

Parteniu Cosma: On. Casă! După §. acesta, în cestiunea de permisibilitatea comassării cu abatere dela cestiunea de permisibilitatea regulării se restringe dreptul de apelațiune, încât numai în acele casuri se admite apelațiunea la forul al treilea, dacă cele două instanțe n'au decis asemenea.

Eu nu aflu aceasta restringere nici cu scop nici necesariă, mai vêrtos acum după ce s'au luat la cheia permisibilității și averea celor ce sûnt sub tutelă și curatelă.

Restringerea se motivează cu acea, că este un lucru foarte simplu, căci este vorba mai mult de calcul, prin urmare nu este lipsă de atâte apelațiuni; dar lucrul tot nu e așa simplu, precum se afirmă, pentrucă vin a se socoti atâte categorii de posessiuni, încât se vor ivì cestiuni de controversă, cari vor trebuì pertractate.

Dacă cestiunea aceasta ar fi atât de simplă, precum se afirmă acì, ar fi superfluă și una apelațiune, dar cum că nici comisiunea nu o a considerat de atât de simplă, dovedesce împregiurarea, că §-ful contemplează și casuri de acele, în cari forurile nu vor judeca asemenea, pentru cari casuri și admite apelațiunea la forul al treilea.

Domnii deputați din Transilvania ne întimpină totdeuna cu acea, că în Transilvania referințele sûnt atât de speciale încât la acele nu se pot aplica legile din Ungaria și anume mai vêrtos pentru acea, că acolo referințele sûnt mai neregulate decât în Ungaria.

Ei bine! Dacă referințele de posessiune din Transilvania sûnt mai neregulate decât cele din Ungaria, urmează logice, ca să se admită cel puțin atâte apelațiuni în Transilvania cu referințele neregulate câte se admit în Ungaria cu referințe mai regulate.

In Ungaria după legea, la care s'a provocat însuși dl ministru în motivarea sa, adecă după §. 6 art. X: 1832 este admisă în asemenea cestiuni apelațiunea fără restringere; apoi tot dl ministru ține mai departe, că este lucru natural ca în cestiunile de regularea posessiunei să se urmeze tot acele principii, cari au servit de basă la art. X §§. 6—10 din 1832/6.

Dreptacea considerând că eri s'a mai amplificat §. 6 cu adaugerea averei celor ce sûnt sub tutelă și curatelă, ceea ce nu era de prevěḑut când s'a stilisat §. din cestiune; considerând în fine că constatarea averilor acestora prelângă confusiunile ce domnesc la noi în cestiunile de ereditate și de carte funduară, va da ansă la multe alegațiuni, 'mi iau voia a face un amendament pentru admiterea apelațiunei și la forul al treilea fără restringere. Amendamentul meu e următoriul:

„În alinea 3, după cuvêntul „tabla regească“ să se pună următoriul test: „ear de acolo la Curia regească ca for suprem intra dominium,“ apoi celelalte cuvinte să se elimineze, în care cas alinea întreagă ar suna așa:

Pe basa dechiarațiunilor partidelor și a datelor procurate tribunalul reg. decide asupra permisibilității comassării, care decisiune se poate apela la respectiva tablă regească, ear de acolo la Curia regească ca for suprem intra dominium.“

Bokross Elek referentul: On. Casă! Decisiunea adusă de Cameră ieri, ca posesiunea celor ce sûnt sub tutelă și curatelă să se socotească la posessiunea celor ce cer comassarea, nu poate altera faptul, că pertractarea cestiunilor de comassare se referesce esclusiv numai la constatarea simplă numerică a cuantității de posessiune. Deci într'o atare cestiune decisiunea egală a două instanțe este o garanție atât de perfectă pentru intregitatea procedurei încât e cu totul de prisos a mai sporì garanțiele judecătoresci încă cu o apelațiune și a mai provoca prin aceasta întârdiarea procedurei. (Aprobări).

Rog deci pe on. Casă, să primească testul comisiunei.

Presidiul: pune la vot testul comisiunei și se primesce, prin aceasta amendamentul deputatului P. Cosma cade.

Urmează

Capitlul IV.

Lucrările pregătitoare.

§. 9. După întrarea în valoare a decisiunei, care permite segregarea urbarială a pădurilor, pășunilor și trestișelor, proporționarea și comassarea sau după ce s'a făcut în această privință o împăciuire înaintea judecătoriei tribunalul reg. esmite un membru din sinul seu pentru conducerea și îndeplinirea lucrărilor pregătitoare, și acela procede în toate lucrările pregătitoare de regularea posessiunei din oficiu și independent.

Se primesce.

§. 10. Lucrările pregătitoare sûnt:

1. Referitoriu la segregarea urbarială a pădurilor pășunilor și trestișelor, precum și la proporționări:

a) *měsurarea și calcularea teritorială prin ingineriu a teritoriului ce formează obiectul regulării;*

b) *procurarea datetor și dovedilor ce sûnt de lipsă în sensul legei pentru statorirea prestațiunilor urbariale și a cheiei de proporționare;*

c) *clasificarea și estimarea eventual necesariă;*

d) *autenticarea lucrărilor ingineriului.*

2. La comassări:

a) *statorirea esactă a hotarelor teritoriului de comassat;*

b) *měsurarea și calcularea teritorială prin ingineriu a posessiunei fie-cărui individ;*

c) *clasificarea și estimarea eventual necesariă;*

d) *autenticarea lucrărilor ingineriului.*

Dacă esistă vre-o mapă de mai înainte folosiveră despre posessiunea care formează obiectul regulării, proporționării sau a comassării și dacă părțile se învoiesc a o primì de basă, într'un asemenea cas o měsurare de nou nu este de lipsă.

Dacă într'aceeași comună deodată cu comassarea este în curgere și segregarea urbarială sau proporționarea, lucrările pregătitoare trebue făcute deodată și combinate.

Ugron Gábor: La partea a doua a §. 10, care se referesce la comassare, se ține sub litera *a)* „Statorirea esactă a hotarelor teritoriului de comassat.“ La aceasta propun eu să se mai adaugă: měsurarea și calcularea prin ingineriu a întregului teritoriu.“

Motivul este, că e mai bine, dacă teritoriul se mesură mai înainte preste tot și numai după aceasta individualminte, pentrucă numai astfeliu poate fi mesurarea esactă și se poate constata cu siguritate esactitatea mesurării parțiale în cadrul mesurării generale.

Bokross Elek: Propunerea lui Ugron nu alterează întru nimic sistema paragrafului, conține însă dispositiuni prea speciale despre afacerile ingineriului, cari aparțin mai mult instrucțiunei generale ce se va emite în această privință, deci este superfluă; voiu să fac însă și eu o propunere reclamată de propunerea baronului Kemény Kálmán primită eri și anume propun:

„In §. 10 după litera *a)* a punctului prim să se pună sub litera *b*): „měsurarea și calcularea prin ingineriu a parcelelor de pământ de printre păduri ce vor fi luate în schimb și a imobilelor (§. 8) oferite în locul acestora. In cas dacă se primesce acest punct nou va fi în loc de pct*b)* punct *c)*, în loc de punct *c*) punct *d*), în loc de punct *d*) punct *e*).“

Presidiul: pune la vot aceste trei propuneri și se primesc. (Va urma).

Corespondențe particulare

ale „Telgrafului Român.“

Baia-mare, în Iunie. *) Cetind corespondența Dvoastre din Satu-mare dto 24 Maiu a. c. am trebuit să ḑic, că descrie cu colori prea palide — iertați'mi espresiunea — cele petrecute aici. Am vědut, că n'ați luat însuși notiță despre aceea, ce s'au făcut aici în privința ortografiei. Dar de sigur Vě veți fi umflat de rîs sau doar v'ați indignat, când ați cetit în „Observatoriulu“ din Sibiiu protestul Satumărenilor adresat la Academia română din Bucuresci. Auḑi acolo! veți fi ḑis, de unde să vină lumina în cele naționale! Cine să'i învețe pe Alecsandri, Hasdeu, Maiorescu etc. etc. frumsețea și logica limbei române! Dvoastră dle Redactor, sciți poate numai așa în genere despre starea nefavorabilă a Românilor din părțile noastre. Dar să aveți bunătate să mě lăsați pe mine să Vě spun mai de aproape, cum stăm noi aici.

În părțile noastre pe aici cu durere vede omul cu inimă română, că poporul românesc dă și înaintează pe calea desnaționalisărei, și încă din causa și nepăsarea păstorilor proprì, a preoților români. Preoții români greco-catolici de pre aicea, cu puțină onorifică escepțiune, nu se îngrigesc de instrucțiunea națională, nu observează în biserici ritul oriental, nu portă matriculele în limba română, nu dau estrase în altă limbă decât în cea ungurească, nu vorbesc și nu corespund nici între sine românesce nici chiar în familiile propri, căci mai la nici unul nu sciu copiii românesce, apoi de cetit ceva în limba românească nici pomană! căci nu afli în casele lor nici un călindariu românesc, ci afli „Pesti Naplo“, „Magyar Állam“ (foaie ultramontană sau ultrapapistășească), „Magyar Korona“, „Magyar Bazar“, „Zőld ördög naptára“ și altele de aceste câte îți place, precum și fructele literaturei maghiare.

Preotul din Satu-mare ține liturgia în limba rusească și românească; el predică însă numai ungurește (!), deși biserica e română („Oláh templom“). Protocoalele și corespondențele curatoratului, deși membri sûnt în cea mai mare parte Români, se fac chiar și către ordinariatul din Gherla ungurește! Profesorul de limba română și de religiunea greco-catolică la gimnasiul de stat din Satu-mare învață limba română și religiunea după manuale *maghiare*, căci deși scolarii sûnt mai toți fii de preoți români, ei totuși nu sciu românește.

Scoala *românească* din Satu-mare este numai de batjocură, căci în ea românește *nu* se învață de loc. Docentele încă vorbesce numai *ungurește*, deși e Român și a învěțat românesce ca copil.

Peste tot trebue să vě comunic cu durere, că a vorbì românesce în părțile noastre nu se ține de bun ton; numai servitorii și proletarii au să vorbească limba frumoasă, pe care altcum o vorbesc atâtea milioane de Români. Ca un esemplu trist Vě pot memora, că protopopul Bilț de aici are trei fete, dintre cari nici una nu scie un cuvênt românesce, cu toate că și mama lor e fată de preot român. Cum să se și poată altmintrea la astfel de crescere antinațională. Cercetându-mě pe timpul când fu denumit Szabo de episcop la Gherla, un protopop român din țara Oașului, care încă a aspirat la episcopie și care se lăuda, că are un nepot în armata română, el aduse înainte, că dênsul deși ține „P. Naplo“ „Magyar Állam“ și „Magyar Bazar“ pentru fetele sale, tot încă nu'și mai cetesce denumirea de episcop.

Apoi să nu'ți stee mintea în loc, când veḑi ce soiu de Români îndrăsnesce a voì să pună la cale lumea românească în privința ortografiei. Nesce oameni cari, când se întâlnesc vorbesc ungurește, deoarece abia sciu vorbì românesce, să pun și trimit un protest în contra unui sistem ortografic, stabilit în comisiunea Academiei române din Bucuresci de către cei mai mari genii români: *Alecsandri, Hăsdeu, Maiorescu*, fiind acestia spriginiți mare parte acum chiar și de dl Baritiu, care încă a fost în acea comisiune și a primit sedilele și celelalte semne. Dar d-nul Baritiu, care are oare care influință la greco-catolici, de ce nu scrie și în foaia sa „*Observatoriulu*“ cu ortografia aceea, pentru care și dlui a votat în Academia din Bucuresci? Precât am vědut din gazete, numai despre **u** final (scurt) și despre **é, ó** (**ea, oa**) se va mai desbate în anul viitoriu; toate celelalte, cu deosebire semnele (sedilele, scurtările, circumflecsul) s'au primit definitiv cu concursul și a dlui Baritiu. Acum dl Baritiu ca academic ar trebuì să premeargă cu esemplu bun, ca să ne unim cu toții tot mai mult în ortografie, și să nu mai fim de risul lumei cu atâtea feliuri de scriere. La ce să nu primim cel puțin aceea, ce a decis deja Academia din Bucuresci? Atunci ne am apropia tare de majoritatea din România, unde tot nu se vor mai întoarce dela sistemul cu semne îndĕrĕt la cel Ciparian până e lumea: mai curênd curge Dunărea îndĕrĕt! N'am vědut nici carte nici gazetă din România scrisă după Cipariu. Dar așa merge: tot strigăm să ne unim în ortografie, și apoi tot noi nu vrem să facem concesiunile de lipsă, ca să ne apropiem cel puțin unii de alții. Oamenii nostri de aici se uită d. e. la „*Observatoriulu*“ dlui Baritiu și la „*Gazeta Transilvaniei*“ a dlui Muresianu, și dacă věḑ că acestia remân morțiș pe lângă Cipariu și nu vreau să scie de sistemul semnelor, nu primesc nici ei scrierea celor din România, ba se pun să facă ei înșiși nisce sisteme de rîs, bunăoară ca a părintelui Marcu din Satu-Mare.

Dar V'am ocupat de sigur deja prea mult loc în stimatul organ. N'am putut să mai tac și să nu-mi vĕrs amărăciunea odată mai din adins asupra stărilor nespus de triste, care se găsesc pe aici și din vina mai cu samă a așa numiților „conducĕtori“ se desvoaltă tot mai spre rĕu.

P. . r . . . u

*) Intârḑiată pentru lipsă de spațiu. — Red.

Varietăți.

* (Maial). Dela Brad primim sub 23 Iunie următoarele: Tinerimea studioasă dela gimnasiul inferior rom. gr. or. din Brad, abia după decurgerea unui restimp de patru ani, devenì earăși în plăcuta posițiune de a'și serba petrecerea sa de primăvară numită „Maial“ carea avu loc în 21 Maiu a. c. Spesele arangiărei și ale musicei, le a suportat tinerimea studioasă în frunte cu corpul didactic. Ofertele marininimoase însă, până la ultimul cruceriu, s'au adaus nestirbite la capitalul bibliotecei gimnasiale. Și fiind timpul nefavoritoriu, petrecerea a fost destul de animată și cercetată participând la dênsa mai toată inteligența din loc și din giur, promovênd astfel binele comun, fondul bibliotecei, spre care scop au contribuit următorii p. t. d-ni: Teodor Pop adv. 5 fl., Simeon Piso pretore 2 fi., Leopold Brady subpretore 2 fl, Gerasim Candrea 2 fl., Dr. Stefan Erdelyi 2 fl., Ladislau Pop 2 fl., I. Darvas 2 fl., Sigismund Borlea adv. 1 fl., Nicolau Hențiu 1 fl. I. Dercsényi 50 cr., M. Dirina 1 fl., N. Márton 1 fl., L. Ko-

vács 1 fl., S. Piczeg 1 fl., I. Pop 1 fl., P. Häring 1 fl., I. Cutean 2 fl., I. Mendel 1 fl., Nicolau Fugata 2 fl. F. Wilhelm 1 fl., I. Rus 1 fl. Sz. István 1 fl., K. Sándor 1 fl., S. Otto 1 fl., G. Kopos 1 fl., I. Roman 1 fl., L. Perian 2 fl., I. Perian 2 fl., A. Baternay 1 fl., N. Buretz 1 fl., N. Klausmann 1 fl., G. Irimia 1 fl., Un anonim 1 fl. 20 cr. Suma totală 46 fl. 70 cr. v. a., pentru carea din partea muselor, onor. contribuenți, prin aceasta li se esprimă cea mai călduroasă cordială mulțămită. Esprimând însă acestora profunda mulțămire, cu părere de rău trebue să amintesc, că deși petrecerea a decurs în cea mai bună și amicabilă armonie, domnind buna înțelegere și stimulațiune în întreg publicul participant, totuși, din simplul incident că tinerimea studioasă, înainte de plecare poate la dispositiunea profesorului de cant, căci în programă era staverită altă poesie, au intonat vre-o câte-va strofe din „Deșteaptăte Romane“, un corespondent anonim din loc, noue însă prea bine cunoscut, 'și-a luat ansă a publica în diariul „Hunyad“ Nr. 24 vre-o câte-va rênduri, prin cari din incidentul supramențional, face cele mai nebasate și maliționse deducțiuni și insinuări, despre spiritul în care s'ar cresce înocenta tinerime a institutului din loc. Nu trebuesc multe combinațiuni nici cugetare mai îndelungată pentru de a putè scì ce a intenționat amicul și corespondentul nostru. I mulțămim deci amicabil pentru buna voință arĕtată sub masca anonimității. Ne remâne însĕ consciința curată și liniscită că deducțiunile și însinuările făcute cu aceasta ocasiune, sûnt lipsite de ori ce basă și ca atari sûnt numai eflusul unei intențiuni maliționse. Aceasta o pot scì și on. cetitori ai diariului „Hunyad“ tot din corespondențele acetui anonim apĕrute în diariul desmențional în mai multe rênduri însĕ cu totul de alt înțeles, căci prin acela însuși 'și-a esprimat bucuria pentru buna armonie ce domnesce între toți locuitorii acestor ținuturi, și în specie despre ținuta laudaverĕ a corpului didactic.

Brad, 23 Iunie 1880.

G. Părĕu,
profes. gimnas.

* (Strămutare de târg). Târgul de țeară în Merghindeal, care până acuma se ținea vara în *27 Iulie n.*, pe viitoriu se va ținè în *25 August* c. n. și i va premerge un târg de vite de 2 dile.

* (Producțiunea) ce a arangiat-o Dumineca trecută societatea sodalilor români din Brașov a atras după cum ne spune „Gazeta Transilvaniei“ pe mulți amici ai progresului meserielor între Români și trebue să constatăm, că succesul ce l'au dobêndit membrii societății de astădată a fost cât se poate de bun, ba dacă considerăm cât de tinerĕ este încă numita societate și că aceasta a fost abia a treia producțiune a ei, succesul îl putem numì chiar neasteptat. Sodalul dl D. Budea a rostit mai întâi cuvêntul de deschidere, în care arată marile foloase ce le are cultivarea industriei pentru Români dicênd, că prin mijlocul înteligenței a moralității și a activității se poate împămênteni industria mică și la Români, ridicând bunăstarea lor individuală și națională; avêntul ce l'a luat industria în Francia și Italia este a se mulțămì inteligenței meseriașilor lor; pretutindeni societatea se îngrijesce pentru cultura și spriginirea meseriașilor. În fine apelează la public ca să încurageze societatea sodalilor români de acì și bineventându'l cere o indulgentă apreciare a producțiunei. După acest discurs care a fost viu aplaudat s'a esecutat celelalte puncte ale programei. Chorul condus de d. prof. Frank 'și-a deslegat problema spre mulțămirea generală, asemenea a fost aplaudate declamațiunile cu deosebire aceea a sodalului Opriu. După producțiune s'a deschis jocul cu „Hora“.

* (Un diar militar român). Până acum eșia în România numai „*Monitorul oastei*“. Dela 1 Iulie n. apare cu autorisația ministeriului român de resboiu „*Ostașul*“, jurnal militar redigiat de S. P. Scheletti, L. Colonel de infanterie.

* (Un tun minunat). Un tun care poate trage 5000 focuri în treisprĕdece minute a fost încercat decurênd la Washington. Tunul Gardner, numit astfel după numele inventatorului seu, este o bucată de tun mecanic ca tunul Gatling. El se compune din două tuburi de oțel turnate în aramă. Acest tun e destinat a înlocuì un oare-care numer de pusci și a trage mai repede și cu mai mult temeiu. Este probabil că acest tun nu va duce cu siguritatea puscei însĕ bine servit, el trebuie să producă stricăciuni mari într'o linie sau coloană de infanterie în mișcare. Calibrul seu este de $^{45}/_{100}$ degete și cartușele sûnt aceleași ca și cele dela pusci. Încărcarea este de 70 grame de iarbă și giuleaua cântărește 405 grane. Acest tun este aședat pe un mic drig de companie, și e destul de ușor pentru a putè fi tras de doi oameni. Lungimea totală a tunului nu e decât de patru picioare. Se poate trage 500 focuri pe minută, această repediciune de tragere neavênd de limită decât timpul necesar pentru a încărca tunul. Dacă aborul ar putè servì de forță motrice acestui tun și dacă s'ar putè încărca destul de iute, atunci nu s'ar putè spune unde s'ar oprì numerul descărcărilor. O cutie în formă turtită e pusă la partea posterioară a tunului; ea primesce mai multe blocuri, conținênd fie-care 20 cartușe; această cutie cuprinde vre-o cinci-dĕci de cartușe; prin învêrtirea unei manivele, cartușele se strecoară într'nn fel de canal, descărcate și cartușele arse sûnt asvêrlite afară și cad sub tun; 5000 focuri au fost trase în trei-spre-dece minute, schimbându-se la manivelă trei oameni.

* (Hemeiul), semenat, grigit și crescut în Ardeal, cu deosebire în giurul Sighișoarei, trămițêndu'l ministrul reg. ung. de comerciu la Altenburg spre producerea de bere, s'a aflat de foarte bun și chiar de aceeași cualitate bună, ca și hemeiul din Bohemia.

* (Calea ferată) pe lângă Someș a început a se lucra. După cum ne spune „Kelet“, în 29 Iunie lucrurile de tratare s'au început cu energie în comunele Bonțida, Kis-Jenő și din pădurile satului Guga baronul Pavel Bethlen transportează mereu lemnele pentru clădirea podurilor de lipsă.

* (Descoperire curioasă). Sciri din Atena anuncie o descoperire curioasă. Nisce cufundători dela Egine cari se ocupă cu pescuirea bureților ar fi găsit în earna trecută, pescuind în insula Delos la o adâncime de vr'o 15 metri, un cal de aramă de mărime naturală, și ca probă despre descoperirea lor, ar fi scos la mal copita dela un picior de dinapoi. În Aprile trecut, ei au scos din nou la suprafață unul din picioarele patrupedului. Se pare că acel cal poartă și un călăreț.

* (Contra albinelor). Mijlocul cel mai bun și foarte simplu contra împunseturilor de albine, vespi etc. este pre lângă spirtul de Salmiac, fluiditatea, carea se nasce în pipe de tăbac, băgăul, și scrumul. Fumătorii de țigări pot întrebuința aceea parte din țigară, carea se ține în gură și prin aceasta devine umedă. Aceste toate se pun sau se storc în rana pricinuită prin înpunsetură și durerile numai decât înceată și umflătura nu se desvoaltă de loc. Acest medicamant e cu atât mai lesne, cu cât împunsul (rănitul) dacă nu este singur fumător mai totdeauna află pre fumători în giurul seu, sau cel puțin în apropiere, din a cărui pipă sau țigară își poate câștiga leacul dorit.

* (Etatea animalelor). Un urs ajunge vêrsta de 20 ani, un câne nu trăesce mai mult de 20 ani; un lup tot 20 ani, o vulpe dela 11—16 ani. Leii ajung o vêrstă foarte înaintată; un asemenea leu cu numele *Pompey* ajunse etatea de 70 de ani. Vêrsta de mijloc a pisicelor e de 14 ani. Epurele, dela 7—8 ani. Elefanții ajung vêrsta de 400 de ani. Porcii ajung până la 30 ani: Rinocerul din contră trăesce numai 20 de ani. Un cal ajunse odată etatea de 62 de ani, dar ei trăesc mai cu seamă dela 20—25 de ani. Cămilele trăesc până la 100 de ani, și cerbii trăesc mult, oile din contră trăesc vr'o 10 și vaca până la 15. Naturalistul Cuvier crede că o balenă ajunge vêrsta de 100 ani. Delfinii trăesc 30 de ani. În Viena murise un vultur în vêrstă de 104 ani. Lebedele trăesc până la 300 de ani. Un Engles cu numele de Mallerton posedă un schelet de o lebedă, care ajunse vêrsta de 290 de ani. Și pelicanii ajung o vêrstă mare. Asemenea s'a vĕdut o broască țestoase de 107 ani.

* (O esplosiune horibilă) s'a întêmplat în 5 Iulie n. în Londra cu prilegiul aședărei unor țevi noue de gaz. Se dice că a fost ca un cutremur de pământ, în urma cărui s'au demolat foarte multe case, multe strade fură îngropate, nenumĕrate feresti sdrobite, o mulțime de oameni vulnerați. Mulți oameni omoriți, carĕ și cai nimicite fără de a se putè afla cel puțin vre-o urmă de ei.

* (Catedrala din Colonia). După un jurnal german se va ținè în 4 Septemvre o serbare spre aducerea aminte de terminarea acestei catedrale. La această serbare va lua parte împĕratul Germaniei dinpreunnă cu toți principii germani.

Raportul general

al societății de lectură „Andreiu Șaguna“ asupra stării sale la încheierea anului scolastic 1879/80.

Elevii institutului Adreian convinși, despre foloasele aduse preste tot de societate, și în special convinși despre valoarea bunelor ocasiuni ce le ofere societatea mai ales clericilor întru deprinderea împlinirii datorințelor ce-'i așteaptă în viitor, unde învĕțând și povețuind au de a trăì într'o societate neîntreruptă, conform statutelor lor să constituiră și în anul acesta în societate.

Această constituire fiind adusă la timpul sĕu cunoscinții publice, credem că, calea cea mai potrivită de legitimare pentru sporiul făcut sub descursul acestui an scolastic este: a'l supune pre acel modest pas de progres aceleiași opiniuni publice, și aceasta cu atât mai vêrtos cu cât ne o impune și datorința de membrii ai acestei corporațiuni, și cu deosebire împregiurarea că, această procedere ar fi poate unicul semn de recunoscință respective unica recompensă pentru acei binefăcĕtori cari au spriginit cu deosebite mijloace promovarea intereselor și scopul societății noastre.

Societatea de lectură „Andrei Șaguna“ povĕțuită prin deosebitul zel și tact al președintului sĕu, al dlui profesor seminarial Dr. D. P. Barcian, a făcut un pas de înaintare sențit în viața ei. Biblioteca societății, carea la începutul acestui an scolastic a constat din 942 opuri în 1357 volume, la încheierea lui constă din 1024 opuri în 1477 volume, prin urmare diferința aceasta de 82 cărți în 120 volume, este un semn destul de învederat al prosperării societății în această direcțiune. Cu durere vom să observăm însă aci perderea unor cărți ale bibliotecei în numĕr de 11 sub durat'a trecutei vacanță de vară. Ba o mâhnire sufletească trebue să producă acest încident în fiecare individ binesĕnțitor față cu societatea noastră, sciind că cestiunea aceasta rĕmasă încă până astădi o problemă nedeslegată în ședințele ei.

Accentuându-o aceasta însĕ nu renunciăm la nădejdea de a se lămuri lucrul și a se refuì sau mai bine dis restituì societății dauna avută; ba sûntem chiar încredințați despre întregirea bibiotecei cu cărțile perdute, respective în prețul lor dela părțile vinovate eventual dela comitetul provisor de pe acel timp.

In legătură cu mijlocul de prosperare și cultură mai sus indicat, pe lângă aducerea celei mai osebite mulțămite deosebiților domni redactori, cari au avut maranimositatea a ne tremite gratuit jurnalele redactate de dênșii, și la a căror dovedită banăvoință cutedăm a conta și în viitor, vom se aducem la plăcuta cunoțcință a onoratului public român, că această societate a avut la dispositiune un numĕr destul de însemnat de foi, parte gratuite după cum amintii parte abonate pe lângă tacsa ordinară, afară de jurnalul german local „Tageblat“, carele mulțamită dlui redactor al acestuia, ne venì și în decursul anului deja încheiat cu prețul jumĕtate.

Dintre jurnalele venite la adres'a societății noastre, în numer de 22, unele sûnt din patrie ear altele afară de patrie, unele de coloare literară și didactică, ear altele politică și umoristică. Toate însĕ au fost nesce isvoare cari au stĕmpărat setea celor însetați, și prin aceasta nutrindu'i le-au mărit prea avutele isvoare de cunoscință.

Ca un resultat al acestor mijloace, respective a cetirii cărților de bibliotecă, precum și a jurnalelor de deosebit cuprins ar fi productele scrise ale societății, și aceasta cu atât mai vêrtos cu cât scopul ei culmineză în acest punct.

Societatea dar avênd în vedere acest scop sublim, adecă scopul de a se deprinde în elaborarea și desvoltarea temelor de deobit înțeles și a se perfecționa în lucrări mai ales din sfera pedagigică-teologică, a pus la dispositia membrilor ei 8 nri ai foiei întitulate „Musa“. Ce e drept un numĕr cam neînsemnat acesta, însĕ pe cât de neînsemnat pe atât de bogat în spiritul materiei cuprinse în tr'ênsa.

Causa neaparenții mai multor nri însĕ nu este de a se căuta în lipsa de zel sau mai bine dis, în lipsa de material, ci în lipsa timpului fisic, care fu ferit dela dispositiunea membrilor societății noastre, prin cunoscuta împregiurare că, prelegerile din încidentul morbului de ochi sau sistat și așa a urmat cu totul pe neașceptate încheierea anului scolastic și cu ea, pentru anul acesta, și încheierea activității societății noastre carea are încă o dosă bună a materialului menit penuru foia sa neindus încă în acea.

Pe când se poate reflecta cu oarecare nemulțămire la punctul de mai sus pe atunci în privința numerului ședințelor sub decursul acestui an, 27 la numĕr, trebue se fim cu o deplină satisfacțiune sufletească și încă cu atât mai tare cu cât în acele ședințe s'au pertractat lucruri de cea mai mare însemnătate pentru viața ulterioară a membrilor ei, desbătêndu-se cu cel mai viu interes, cestiuni regulătoare, cuvêntări, declamațiuni, probe de sinoade parochiale, alegeri de învĕțători, presbiteri și altele, cari toate ne îndreptățesc a dice, că în această parte societatea a corespuns pe deplin scopului chemărei ei. Dintre atinsele ședințe una a fost de constituire, una publică cu ocasiunea presării marelui ei patron, a fericitului Andreiu, una estraordinară și 24 ordinare, dintre cari cea de constituire sub conducerea dlui profesor seminarial Dr. N. Maier, ear celelalte, afară de 3 ținute sub presidiul vice-presidentului, toate presidiate de conducĕtoriul societăți de P. O. D. Dr. P. Bărcian.

O frumoasă caracteristică a zelului și activității societății noastre sub duratele ședințelor

ce ni se oglindează în numĕrul concluselor sale, cari, deși s'a încheiat anul așa curênd, totuși se urcă lă cifra de 94, dintre cari unele se rapoartă la regularea afacerilor ei, ear altele la arĕtarea mijloacelor de progres și prosperare.

In privința stărei bănesci, societatea pe lângă spesele ocurente, procurarea unor cărți în preț de preste 50 fl., prenumĕrarea celor vre o 7 jurnale și altele, totuși față cu anul trecut are un plus de 8 fl. 89 cr. care este adaus la capitalul de 83 fl. 20 cr. din anul trecut și estmod formând cifra de 92 fl. 09 cr. v. a. cu un minus de 2 fl. 46 cr. cari sûnt disponibili la mâna comitetului provisor, este elocat spre fructificare la institutul de credit și economii „Albina.“

Altcum capitalul acesta, care formează cassa societății se poate vedè mai bine subtrăgênd erogațiunile de 144 fl. 17 cr. ale acestui an, din percepțiunile constătătoare din cifra de 236 fl. 26 cr.

Eată dar starea societății de lectură „Andreiu Șaguna“ cu sfêrșitul anului scolastic 1879/80.

I. Marian, notariul ședințelor. — *Gerasim Sêrb,* vice-președinte.

Laudabila redacțiune a „Telegrafului Roman“ 'mi a substernut în 2 Iulie a. c. o colectă de 127 fl. v. a. făcută pentru ajutorarea locuitorilor din Bungard daunați prin focul din 8 Maiu a. c.

Ordinând cu mandatul din 7 a l. c. Nr. 5305 înpărțirea acestor ofrande îmi iau tot de odată voia în numele daunaților a'mi esprima mulțămită atât laudabilei redacțiuni cât și marinimoșilor contribuenți.

Sibiiu în 8 Iulie 1880.

în absența dlui vice-comite.

Tobias, proto-notariu.

Bursa de Viena și Pesta

din 8 Iulie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	109 60	109.70
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	83.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	100.25	100.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	87.75	88.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	126.50	126.50
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	94.80	95.
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	94.25
Obligațiuni urbariale temeșiane	94.—	94.75
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	94.—
Obligațiuni urbariale transilvane	93.50	94.75
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimei de vin	94.—	94.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.60	72.60
Datorie de stat în argint	73.55	73.50
Renta de aur austriacă	87.45	87.75
Sorți de stat dela 1860	133.25	134.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	827.—	830.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	278.90	280.—
Acțiuni de credit austr.	263.25	265.—
Sorți unguresci cu premii	—.—	114.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.54	5.54
Napoleon	9.35	9.35
100 marce nemțesci	57.70	57.70
London (pe polița de trei luni)	117.65	117.70

Economic.

Sibiiu 6 Iulie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8—9; grâu sĕcăreț fl. 6.50—7.50; sĕcară fl 5.10—5.40; Orz fl. 4.40—4.80; Ovĕs fl. 3.60—4.. Cucuruz fl. 4.60—5; Mălaiu fl. 7—8.; Cartofi fl. 2.30--2.50; Semênță de cânepă fl. 7--7.50; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 36—38; Unsoare de porc fl. 32—35; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 30—32; Sĕu de luminări fl. 23—25; Lumînări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 19—20. Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 17-19. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.25 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de viței 40—50 cr. carne de porc 48—52 cr.; carne de berbece ——— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Făgăraș, 2 Iulie n. Pro. hectolitră Grâu fl. 9.—9.50; grâu sĕcăreț fl. 7—8.; sĕcară fl. 6—6.40; orz ——. ovĕs fl. 3.60—3.80; cucuruz fl. 5—5.50; mălaiu fl. .—.; Sămânță de cânepă fl. 30—35; mazere fl. ——.; linte fl. ———; fasole fl. 6—7. cartofi (vechi) cu fl. —.—.4—; (noi) per litră ——— cr. pro 100 chilo: Slănină fl. 70—80; sĕu brut fl. 39—42; sĕu de luminări fl. 56—; unsoare fl. —80—; cânepă fl. 30—40; sĕmênță de in fl. ———; săpun fl. ——; fên fl. —.— spirt pro grad cr. pro chilo: carne de vită 40—42 cr. carne de viței —36— cr.; carne de porc 44—cr carne de miel 32 cr.; oauĕ — de — cr. Târgul a fost bine cercetat.

Arad, 3 Iunie n. Pro hectolitră: grâu fl. 9—10.25; sĕcară fl. 9; orz fl. 7.50; cucurăz fl. 6.20—6.30; Spirt *en gros* fl. 33; *en detail* cu fl. 33.75—36 per 100 litre %. Nici târgul de sĕptĕmână nici cel anual de vară n'au fost cercetate pentrucă oamenii chiar pe timpul acesta sûnt ocupați cu toate lucrurile de câmp, mai cu samă după ploile de mai nainte, prin cari au fost împedecați dela toate lucrurile.

(Foamete în Persia). Din causa relei recolte din anul trecut a isbucnit în câteva provincii și mai cu samă în provincia Azer-Beidșan, foamete și miseria cresce din ți în ți. In ultimele trei luni au murit de foame în numitul district peste 500 oameni. Prețul grânelor s'au urcat așa de mult, încât cei seraci nu mai au nici un alt mijloc de hrană, decât earba și rădĕcini de diferite plante. Guvernul central ar avè buna intențiune de a ajuta, dar pe de o parte sûnt comunicațiile foarte defectuoase, ear pe de alta autoritățile locale sûnt neoneste și astfel s'a întêmplat adese ori, ca ele sĕ subtragă o mulțime de grâne, trimise pentru asemenea scop.

In urma unor asemenea întêmplări, au isbucnit la Trebis turburări serioase. Poporul a venit în masse înaintea palatului administrativ în care locuesce chiar Prințul moștenitor, care este actualmente guvernatorul provinciei Azer-Beidșan, cerêndu'i într'un mod brusc pâne. Cu această ocasiune poporul în furia lui înjură pe prințul și aruncă cu pietrii spre ferestrele palatului. Deși s'a reușit a se restabili ordinea, totuși turburările și escesele s'au repetat mai multe țile. Mai violent s'a manifestat furia poporului contra celui mai înalt funcționar al districtului Mundși-Badși, care este reu vĕdut din causa lăcomiei sale. El murì deodată fără a se cunoasce motivul acestei grabnice morți.

Pentru a restabili liniscea, s'a trimis în districtele bântuite de foamete un nepot al Regelui, anume prințul Aga Bedșih Ulah Midza, aducênd cu dênsul cuantități mari de grâne pentru a le împărți unde e lipsa mai mare.

Chiar în capitala Teheran unii din comercianți s'au încercat de a urca prețurile obiectelor de hrană, deși nu era absolut nici o necesitate. Guvernatorul, Prințul Naib Es-Salamed, a curmat repede aceste încercări. El facu o primbare prin acel bazar unde brutarii și măcelarii au cerut prețuri mai mari, și fie-căruia din acestia a pus sĕ i se tae vêrful urechilor, — după care îndată s'au redus toate prețurile earăși la starea lor normală.

(Situația agricolă) în Francia este tot favorabilă; cu toate aceste pretutindeni este trebuință de căldură pentru a înlesni coacerea grânelor.

(Recoltele în Germania). Lumea a început a se preocupa de starea recoltelor în Germania. Ministrul agriculturei din Prusia a trebuit sĕ întrețină Europa cu starea lucrurilor. Raporturile n'au sosit încă în numĕr suficient, a dis el, însĕ în genere semĕnăturile de vară sûnt mulțămitoare. Grâul e bun, sĕcara e rea, o bună recoită de cartofi se prevede. Guvernul posede în ori ce cas mijloacele necesare pentru a ferì miseria și va mai cere și altele de va fi trebuință. Europa a găsit rĕspunsul evasiv.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 30 Aug. și 30 Sept. imob. rĕmasului după Ileana Cosma în Joaj (trib. Deva); în 19 Iulie imob. lui Alecsandru Nagy în Sânmicloș (judec. cerc. Székelyhid); în 16 Iulie imob. lui Toader Indrea în Gaura (judec. cerc. Șomcuta mare); în 7 Aug. și 7 Sept. imob. lui Stefan Veres în Közepajta; în 7 Aug. și 7 Sept. imob. rĕmasului după Agneș Gazda în Angheluș; în 22 Iulie imob. contesei Rosalia Miko în Miko Ujfalu (judec. cerc. Sângiors); în 29 Iulie și 30 August imob. lui Petru Lean în Mesteacăn (judec. cerc. Baia de Criș); în 19 Aug. și 21 Sept. imob. lui Stefan Kalo în Oșorheiu (trib. Cluj); în 26 Iulie imob. baronului Sigismund Szentkereszty în Tușnad (trib. Cicsereda); în 29 Iulie imob. lui Ioan Czinczi în Șucătfalĕu (trib. Oșorheiu); în 17 Iulie imob. lui Ladislau Bartha în Borosneul mare (judec. cerc. Sângiors); în 12 Iulie și 14 Aug. imob. lui Mihăilă Bojan în Ghirbo (trib. Alba-Iulia); în 14 Iulie imob. lui Carol Horvath și soți în Oșorheiu (judec. cerc. Gherla); în 23 și 24 Iulie imob. ținĕtoare de massa concursuală a lui Iosif Hadnagy în Dalnoc și Leșfalĕu (trib. Oșorheiu); în 15 și 16 Iulie imob. rĕmasului după Toader Griga în B. Tiha și B. Bistrița (jud. cerc. Năsĕud); în 16 Aug. și 16 Sept. imob. Mariei Baranyai în Orăștie; în 7 Aug. imob. lui Nicolae Valea în Coșa (tribun. Deva).

Nr. 80—1880. 3—3

CONCURS.

Deschidênduse un post de învĕțător la scoala normală (primară) din Brașov, se escrie concurs pentru ocuparea lui, cu terminul până în 15/27 August 1880.

Cu acest post este împreunat în anul prim de serviții, salariul anual de 300 fl. v. a. în următorii doi ani salariul anual de 400 fl. v. a. eară de aici înainte, după ce va produce atestatul de cualificațiune, salariul de învĕțător definitiv de 500 fl. v. a. la carele după serviciu de 10 ani se adaugă decenalie de 100 fl. v. a. și la 20 ani de 200 fl. v. a.

Învĕțătorii aplicați la acest institut au drept de pensiune conform statutelor fondului de pensiune.

Dela concurenți se cere:

1. Sĕ fie Români de naționalitate și de religiunea gr. orientală;

2. Sĕ producă testimonii, că au absolvat cel puțin 6 classe gimnasiale cu succes bun și pedagogia, cei cu 8 classe gimnasiale se vor preferì;

3. sĕ cunoască prelângă limba maternă și limba maghiară și germână;

4. sĕ producă testimonii despre purtarea lor politică și morală;

5. sĕ producă testimoniu medical, că sûnt sănĕtoși.

Recursele instruite conform condițiunilor de sus sĕ le adreseze concurenții Eforiei scoalelor rom. gr. or. din Brașov.

Brașov, 20 Maiu 1880.

Eforia scoalelor centrale române gr. or.

Nr. 87—1880. 3—3

CONCURS.

La scoala comercială publică română gr. or. din Brașov a devenit vacant un post de profesor pentru sciințele mercantile.

Pentru ocuparea acestui post se escrie concurs cu termin până la 15/27 August a. c.

Concurenții vor adresa petițiunile lor cătră subcrisa Eforie scolară instruite cu documentele:

a) că sûnt de naționalitate română și de religiune gr. or;

b) că au purtare politică și morală bună;

c) că sunt sănĕtoși: și

d) că, în sensul Statutului organic al Metropoliei române gr. or. din Ungaria și Transilvania, și al regulamentului provisoric al Archidiecesei transilvane pentru esaminarea Candidaților de profesură la scoalele secundare române confesionale au absolvit vreo Academie comercială din patrie (Austro-Ungaria).

Salariul pentru acest post este în anul prim (de probă) 700 fl. v. a. După ce va depune Candidatul esamenul de profesură prescris de lege va obține salariul anual sistemisat cu 800 fl. v. a. cu prospect de înăintare la timpul seu în 900 fl. v. a. și cu drept de pensiune.

Brașov în 7/19 Iunie 1880.

Eforia scoalelor centrale române gr. or.

Neoplanta. 1875. Medalie de argint.

Seghedin. 1876. Medalie pentru merite.

CLOPOTE

DE TOATĂ MĂRIMEA

pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomandă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adânc decât acelor de construcțiunea vechie și care, fiind de 100 punți, sûnt asemenea celor de 140 punți de construcțiunea vechie.

Se află totdeauna în deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum și de **proasce portative** și **de mână.**

Se recomandă pentru comande cât de multe

[43] 1—12 **Antonie Novotny** în Timișoara.

UMRATH & COMP. în BUBNA lângă PRAGA,

fabrică de mașini agricole,

se recomândă prin specialitățile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet ușor** mare **productivitate** și **treerat curat** a

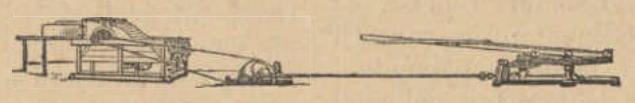

mașinilor de treerat cu brațe și cu vêrtej

pentru 1 până 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât și **stabile,** premiate cu întâiul premiu la esposiția agronomică din acest an în Praga. Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, mașini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile țĕrei grătuite și franco. [42] 5

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 76. Sibiiu, Marți 1 Iulie 1880 *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Atragem

atențiunea pl. t. dd. pe cari îi privesce asupra hotărîrilor cons. următoare:

Nr. 1988. *B.*

Prin aceasta se aduce la cunoscința candidaților de preoție, că esamenele de cualificațiune se vor ținè și în anul acesta dela 25—28 August c. vechiu.

Cererile pentru admitere la acest esamen, instruite conform regulamentului sinodal din a. 1873. §. 3., sûnt a se substerne aici cel mult până la 31 Iulie a. c.

Din ședința consistoriului archidiecesan.

Sibiiu, 28 Iunie, 1880.

Nr. 1987. Scol.

Prin aceasta se face cunoscut candidaților de învețători la scoalele poporale și capitale din archidiecesă: că esamenele de cualificațiune se vor ținè și în anul acesta dela 25—31 August c. vechiu.

Cererile pentru admitere la acest esamen, instruite în înțelesul Regulamentului sinodal din 1873. §§. 2 și 3, sûnt a se substerne aici cel mult până la 1 August, a. c.

Din ședința consistoriului archidiecesan.

Sibiiu, 27. Iunie, 1880

Nr. 2081. Scol.

Provocare.

Stipendiații din fondurile archidiecesane sûnt prin aceasta provocați, ca până la 15/27 Iulie a. c. sĕ se legitimeze despre sporiul făcut în studii și despre purtarea morală prin substernerea testimoniilor scolastice de pre semestrul al II-lea, căci altcum li se vor sista stipendiile pe anul scolar următoriu.

Din ședința consistoriului archidiecesan gr. or.

Sibiiu, 27 Iunie, 1880.

Revista politică.

Sibiiu, în 30 Iunie.

Periodul dietei ungaresci fiind aproape de sfêrșit partidele maghiare din Ungaria se luptă nu numai pentru a'și asigura esistența, ci și pentru de a obținè laurii victorii pentru programele lor politice. Presa oficioasă s'a apucat sĕ ia la ochiu programele opositiunei. Opositiunea moderată este în special obiectul discusiunei într'un lung articul al ziarului unguresc scris în limba nemțească „P. Ll.“ Organul acesta condamnă mai întâiu opositiunea independenților, reducêndu-o la o ciuhă înspăimêntătoare înlăuntru și înafară de Ungaria. După „P. Ll.“ toate intreprinderile politice, inrudite cu tendențele acestei opositiuni au lăsat urme îngrozitoare pentru ori-ce patriot maghiar și dela sfêrșitul absolutismului încoace astfel de tendențe, cari nisuesc la o separare de Austria, nu au mai putut dobêndì majoritate în Ungaria. Lăsând apoi la o parte opositiunea independenților organul oficios se îndreaptă spre cea moderată sau „întrunită“ și află, că ea de mult a făcut fiasco. Cu toate aceste partida aceasta primesce admonițiunea sĕ se lase de a mai susținè bolnăvicioasele și deplorabilele giurstări din periodul parlamentariu de față, giurstari, cari sûnt în stare a nimicì și viața cea mai vênjoasă politică.

Este caracteristic, că în același timp se aud de preste Laita voci politice, care afirmă, că din Ungaria și mai cu samă în cercurile guvernamentale nisuințele împăcătoare ale contelui Taaffe sûnt primite simpatic. Causa simpatiei ar fi, că prin câstigarea Cehilor pentru guvernul cislaitan Slavii din Ungaria 'și-au perdut rațimul. Pacificênduse Cechii, toți Slavii din monarchie trebuie sĕ se liniscească.

Logica aceasta, în forma aceasta de sigur că va plăcea și guvernului și opositiunei maghiare de ambe direcțiunile. Acestia, pentrucă le ofere cu o armă mai mult contra lui Tisza. Ea însĕ nu ni se pare naturală și salutară până atunci, până când nu vom vedè împlinite promisiunile lui Taaffe și imitate și dincoace de Laita.

În Croația dincoace, și în Bohemia dincolo de Laita, sûnt de un timp încoace spiritele în necontenită agitațiune. Motivul agitațiunei în Croația este limba maghiară, care guvernul unguresc vrea sĕ o introducă și acolo, și în Boemia o ordinațiune ministerială în puterea cărei avea sĕ se reguleze cestiunea limbilor țĕrei în administrațiune și instrucțiune.

În ceea ce privesce pe Croați, cu toate că ajunseseră la o transacțiune cu Ungaria, din foile lor se varsă schintei cât de oarțene de indignațiune asupra Maghiarilor. Schinteile nu se mărginesc numai la cestiunea limbei, ci aruncă focul și în alte afaceri dintre cele doue țeri. „Politica financială ungurească“, țice întărîtat un organ croat, „este în stare a ruina și țeara cea mai bogată din lume. Croația nu trăesce din grația nimenui, ci din sudoarea sa, însĕ Ungaria va primì un împrumut dela institutul de credit al grupei Rotschild. Nu este an dela 1868 încoace, în care Ungaria se nu fie avut deficit; când i s'ar denega astăți creditul, mâne ar trebuì sĕ se declare insolventă. Nu prin nenorociri, nici prin catastrofe mari a ajuns Ungaria în situațiunea aceasta, ci prin negândita sa politică economică națională. În astfeliu de împregiurări cine sĕ nu reconoască lipsa indispensabilă de a se pune odată capet unei astfeliu de situațiuni“.

După „P. Corr.“ se astepta încă înainte cu doue țile transpunerea unei note colective Porții. De mijloace coercitive aplicate Porții încă nu este vorba. Cu toate aceste situațiunea în orient se schimbă pe toată țiua. De o parte se silesc: Gladstone și Granville a înfățișa situațiunea pacifică, de altă parte „Times“ telegrafează în toate părțile lumei, că fără îndoială Poarta va respinge decisiunile conferenței. Atunci țice „foaia cetății“ versarea de sânge este inevitabilă.

În Albania — se scrie la „P. Corr.“ din Cetinie — situațiunea militară nu e nici decum favorabilă pentru Muntenegru, din contră situațiunea este cu mult mai grea decum a fost în resboiul trecut. Antivarii sûnt amenințați. La 2600 Albanezi au ocupat posițiunile cele tari dela Mozura-planina, de unde în câte-va oare pot ajunge la Antivari. Nicolae principele Muntenegrului a concentrat acolo trei batalioane necomplete, cam 1800 oameni, este însĕ întrebarea, dacă aceste vor fi de ajuns de a apĕra cetatea deschisă. Alt pericul amenință din Gorana și Cruta. Iussuf Aga Socoli a ocupat munții acestia cu 3000 oameni. Litoralul muntenegrean poate fi în tot momentul, teatrul unor lupte esacerbate. În Tusi sub comanda lui Prenk Bib Doba și Hodo-Bey mai stau cam la 4000 oameni, amenințând a tăbărî asupra Podgoriței. In fine trebuie sĕ mai amintim și de Albanezii, ce se află în marș spre fruntarii, venind dela Tirana și Elbasan. — După scirile aceste pe Muntenegreni poate sĕ i ajungă în districtele aceste o catastrofă în toată forma.

Albanezii sûnt gata a se apĕra și în contra Grecilor.

Despre mișcarea unionistă în Rumelia orientală se mai scrie:

De când cu venirea la guvern a ministeriului liberal în Anglia, dar mai vêrtos dela întrunirea conferenței de Berlin, Bulgarii au început sĕ agite îndoit mai mult de cât înainte, pentru unirea Rumeliei Orientale cu principatul Bulgariei. „Nu numai Grecii, dar și noi sûntem copii rĕsfățați ai dlui Gladstone, țic Bulgarii. De ce dar, când li se dă Grecilor teritorie, sĕ nu ne fie permis și nouĕ a ne unì?

Nu vrem sĕ căutăm, țice „V. P.“, dacă această logică a patrioților bulgari pleacă

FOIȚA.

Muncitorul intelectual D. Littré*)

Mulți își închipuiesc, că adevĕrații muncitori nu esistă decât la profesiunile manuale. Sciu pentrucă am vĕțut-o de aproape, care este munca țeranului, a minorului și a mai multor alți; sau că lucrează țiua întreagă, și că mulți mor victimele unei munci escesive și în genere prea puțin plătite.

Cu toate aceste nu trebue sĕ creadă cineva, că numai lucrătorii merită acest nume frumos de muncitor și că nu s'ar găsì printre învețați și printre artisti muncitori puternici și stăruitori.

Voiesc sĕ citez un esemplu.

D. Littré a publicat mai de ună țì o nouă carte, intitulată „Etudes et Glanules“. Această carte se compune din articolele publicate în *le Journal des Savants* și privitoare la istoria limbei franceze; ea se termină printr'o convorbire prea interesantă, care se intitulează: „Cum am făcut dicționarul limbei franceze“.

Vom vedè mai la vale în ce mod s'a sfêrșit acea muncă uriașă, nepomenită, de necrețut, care în două rênduri, a aruncat pe autor în cea mai adêncă desperare.

Intr'o ți țiceam dlui Littrè: „Ah! cât ai muncit în viața dtale; e ceva de necrețut ca cineva sĕ poată muncì atâta.“ El îmi respunse: „da, am făcut vre o câteva opere lungi, Dicționarul care 'mi-a luat 27 ani, traducerea lui Hippocrate care 'mi-a luat 10 ani, a lui Pliniu aproape 4 ani și prefacerea Dicționarului lui Nysen care a durat trei ani, dar aveam pe d. Robin de colaborator“.

Muncitorul nu numĕră lucrările sale accesorii, articolele sale din *Le Național*, din *Les Débats*, din *La Revue des deux mondes*, din *La Revue Positive*, din *le Journal des Savants*.

Dar când cine-va este oțelit ca d. Littré, nu ține seamă decât de lucrările care cer multă osteneală și consumă mult timp.

Și de aceea am citit fără multă mirare, că dacă bĕtrâneța sa ar fi fost mai puțin încercată, el voia ca, cu ajutoriul a câți-vor colaboratori, sĕ întreprindă o istorie universală, „al cărei plan îl avea deja gata.“

D. Littré a fost condus la ideea dicționarului seu prin oare care cercetări etimologice. Vorbì cu vechiul seu camarad de scoală, d. Hachette, care primì și în 1841, se subsemnà un tratat, pentru „un Dicționariu etimologic al limbei franceze“. D. Littré primì atunci o sumă de 4,000 lei.

Din nenorocire, dl Littré perdu cât-va timp în urmă pe mama sa. Această moarte fu pentru el o lovitură așa de cumplită încât i fu cu neputință de a mai lucra luni întregi.

C. Baillieré pentru traducerea lui Hippocrate, d. Hachette pentru Dicționariu venirĕ sĕ solicite, sĕ îndemne, sĕ roage, sĕ someze pe dl Littré de a eșì din amorțeala sa morală și intelectuală.

Ideile autorului și ale editorului se modificaseră în acesti cinci ani; se făcu un nou tratat în care Dicționariul se întitulà: „Dicționariu etimologic, istoric și gramatical al limbei franceze“.

Dacă această întreprindere uriașă n'ar fi reușit, ar fi fost o perdere însemnată pentru librăria Hachette, dar pentru dl Littré ar fi fost un adevĕrat desastru, material și moral.

Mĕ voiu încerca a da o ideie despre munca ce a cerut acest monument, rădicat cu atâtea greutăți în gloria literilor.

D. Littré a avut ca colaborator și revisor principal pe d-nii Beanjean Jullien, Bandy, Sommer, înlocuit după încetarea sa din viață prin dl Despois și apoi căpitanul de artilerie Andrè.

Nu se făcea mai puțin de cinci corecturi înainte de punere sub tipar, și treceau două luni între darea manuscriptului și tipărirea lui.

Cetitorul nu se va mira, când îi voiu spune, că opera întreagă manuscrisă cuprinde 415,636 file.

Dacă toate coloanele tipărite ale Dicționarului ar fi puse în șir, ele ar

*) Din „Romanul.“

dintr'o premisă dreaptă; vom împărtăși numai, privitor la însași mișcarea, următoarele detalii relatate de „Kőlnische Zeitung“:

La 29 Maiu s'a ținut la Slivno, Rumelia orientală, o adunare secretă la care a luat parte și un funcționar al cancelariei principelui Alecsandru. Mai întâiu s'a hotărît, a se lucra din toate puterile pentru respândirea ideei de unire în poporațiune, apoi a sporì, chiar cu ajutoare de bani, forța armată a țĕrei și a face ca toți membrii societăților de dare la semn să se înroleze în reservele miliției. Pe urmă adunații s'au înțeles, să trimită agenți siguri în Macedonia, pentru propagarea ideei pan-bulgare.

Comitetul central din Filipopoli s'a transformat în „Comitet de Unire pentru Bulgaria de meazā-ḍi“ și s'a organisat numai de cât în toată regula. Comitetul a hotărît să curme furnisările de pesmeți din magasinele de Slivno și Burgas pentru Mahomedani și se stringă toate provisiunile, pentru aprovientarea eventuală a trupelor.

Corespondentul narează apoi mai departe:

Mai toți funcționarii din Rumelia orientală fac parte din societățile pentru dare la semn, și Aleko pasa se simte, în urma acestei împrejurări, destul de neliniștit și vorbește mai mult de cât ori când despre retragerea sa. Comitetul, care s'a arĕtat mai înainte foarte servil față cu toate dorințele lui Aleko pașa, a început de cât-va timp încoace să poarte un ton mult mai opositional, așa încât a trebuit să se plângă odată consulului general rus, principelui Ceretlef, care cum se scie, conduce toate aceste intrigi, că comitetul permanent i acordă un sprigin prea însuficient. Și ce a respuns oare cinstitul Rus? El ḍise zimbind, că aceea ce doresce Aleko-pașa se poate lesne ajunge, *„mais il faut bien faire un peu leur plaisir“*!

Numai trebue decât un semn din partea Rusiei, și jocul organisat de prințul Ceretlef va începe.

Legea de amnestie a trecut și prin senatul Franciei. Grevy, se ḍice, că a și subscris decretul, care agrațiază pe toți comunarḍii.

Cestiunea agrară în dieta Ungariei.

Ședința dela 8 Iunie nou.

(Urmare).

§. 11. „În cestiunile ce se vor ivì în decursul lucrărilor pregătitoare se aplică pertractarea judecătorească incuisitorică, în care nu au loc alegațiunile formale.

Neînfățișarea partidelor citate în regulă pre lângă arĕtarea scopului pertractării nu împedecă ținerea pertractării.

Judele pertractătoriu este datoriu a încerca în toate cestiunile subversante o împăciuire între partide și a introduce resultatul aceleia în protocol. Dacă împăciuirea nu va succede, dechiarațiunile partidelor referitoare la cestiunea controversă se iau la protocol, ear judele pertractătoriu procură din oficiu datele și doveḍile necesarie pentru lămurirea lucrului.

Se primesce.

§. 12. Asupra cestiunilor controverse ce se vor esca în privința ambulării și rectificării mezuinelor referitoare la teritoriele ce se află sub segregare urbarială, proporționare și comassare, precum și în privința susținerei interimale a stării actuale a posessiunei ce formează obiectul proporționării, judele pertractatoriu esmis de tribunal ține pertractare specială după normele procedurei sumarie și decide independent ca for de prima instanță.

În cestiunile aceste se observă toate normele art. de lege LIV: 1868 referitoare la procedură, la probe și la remediele de drept, cu escepțiunea renovării procesului, care nu este admisă în asemenea cause.

Aceste cestiuni ce sûnt de a se pertracta separat nu au influința prorogativă asupra cursului regulării și comassării.

Parteniu Cosma: On. Casă! In paragraful acesta o cestiune pur civilă se preface în cestiune urbarială în privința remedielor de drept și din acest motiv, deși față cu ea se susține procedura civilă, totuși renovarea procesului se eschide.

Eu nu a'și putè motiva această dispositiune decât cu presupunerea că de aici încolo regulările și comassările abia vor dura un an doi; dar după premisele primite eri nu cutez a spera aceasta ci sum convins, că unele procese de aceasta natură vor dura și în viitoriu câte 10—15 ani.

Cestiunea pentru susținerea stărei actuale a posessiunei în causele de regulare și comassare însĕ este foarte ponderoasă pentru respectivii și prin acea că nu numai s'au subtras dela competența sa de până acum și se lipsesce chiar de dreptul de renovare, ci în mai multe casuri poate devenì dăunatoare; căci precum am ḍis sûnt prospecte că procesul va dura mai mulți ani și dacă vre-o partidă din causa unei intimațiuni defectuoase nu se va înfățișa la pertractare sau din causa unei apĕrări rele din partea advocatului va pierde procesul neputêndu'l renova — va fi lipsită de usufructul ce i compete sub toată durata procesului urbarial.

Eu deci spre evitarea acestui rĕu aș voì să susțin pracsa de astăḍi din Transilvania, susținută și pentru viitoriu în Ungaria, ca adecă să nu lipsim pe omul nedreptățit de renovarea procesului, dacă va avè pentru aceasta motive acceptabile, cu atât mai vêrtos, că prin aceasta regularea respective comassarea nu sufere de loc. Spre acest scop fac următoarea propunere:

„Alinea a doua a §-lui 12 să se termine cu cuvêntul „drept,“ în care cas întreaga alineă ar suna astfeliu:

„In cestiunile aceste se observă toate normele art. de lege LIV: 1868 referitoare la procedură, la probe și la remediele de drept.“

Pauler Tivadar ministru de justiție: Și eu am un amendament referitoriu la acest paragraf și anume la alinea a doua. Premițênd, ca respuns la propunerea d-lui deputat Cosma, că pentru acea s'au luat causele aceste dela judecătoria sumariă și s'au încredințat judelui pertractatoriu, pentrucă acesta cunoscênd toate detaiurile causei o va putè resolvì mai ușor, — amendamentul meu țintesce într'acolo că deși se susțin remediele de drept normate în procedura civilă, recursul de nulitate separat ar servì numai spre întârḍiarea și împedecarea cursului cestiunilor.

Deci propun ca alinea a doua să se modifice astfel:

„În cestiunile aceste se observă toate normele art. de lege LIV: 1868 referitoare la procedură, la probe și la remediele de drept; recursul de nulitate însĕ se poate validita numai în apelațiune și asupra lui decide gradatim forul superior, care judecă în meritul causei. Renovarea procesului în asemenea casuri nu este admisă.“

De renovarea procesului nu este nici o necesitate, căci gravaminele eventuale se pot remedia pe calo ordinară.

Bokross Elek referentul: Incât privesce amendamentul d-lui deputat Cosma dechiar că cu atât mai mare liniscire nu o primesc, cu cât sûnt convins, că dacă astăḍi ar sta înaintea onor. Case normarea procedurei civile, nu am admite în cause de aceasta natură renovare de proces, căci nu ating meritul ci conțin numai dispositiuni interimale. Admisibilitatea renovării procesului în aceste cause se basează numai pe o eroare străcurată în procedura civilă, pe carea nici chiar astăḍi nu o respectează curtea supremă. Deci eu nu primesc amendamentul.

Incât privesce amendamentul dlui ministru de justiție însĕ, deși se vede a fi încâtva în contraḍicere cu testul comisiunei juridice, în esență totuși nu învoalvă contradicere, pentrucă recursul de nulitate se admite și prin acesta schimbându-se numai competența forului, deci în numele comisiunei nu me aflu îndemnat a me dechiara contra primirei acestui amendament.

Presidiul: pune amendamentele și testul comisiunei la vot. Amendamentul deputatului P. Cosma cade și se primesce propunerea comisiunei cu amendamentul ministrului de justiție.

§. 13. Drept ingineri funcționători în causele de regularea și comassarea posessiunei se pot aplica numai acei ingineri, cari au cualificațiune spre aceasta.

Cu autenticarea lucrărilor ingineresci se încredințază ingineri speciali, cărora nu le este permis a primì afaceri de ingineri funcționători.

Instrucțiunea, care va stabilì cualificațiunea inginerilor funcționători, și o procedere technică uniformă se va emite pe calea ordinațiunei.

Până când se vor denumì în numer sucficient ingineri autenticători, se împuternicesce ministrul de justiție, ca, în conțelegere cu ministrul de agricultură, industrie și comerciu, cu afacerile de autenticare, să autorizeze în mod interimal un numĕr necesar de ingineri dintre inginerii funcționători.

Inginerii funcționători și autenticători cad în categoria esperților permanenți aplicați la judecătorii, și ca atari sûnt supuși normelor disciplinarie cuprinse în art. de lege VIII: 1871.

Pulszky Agoston: află o contraḍicere între alinea ultimă a acestui §. și între principiul ce s'au adoptat cu privire la separarea inginerilor în douĕ clase: în ingineri funcționători și ingineri autenticători. Este o anomalie ca ministrul să denumească pe ingineri, pentrucă nu cunoasce referințele locale și personale. Ministeriului i se dă prin aceasta o putere discreționară. Mai departe proiectul nu statoresce că cine propune ministeriului pe ingineri spre aprobare. Oratorul s'ar învoì ca pe ingineri să-i propună ministrului spre denumire comisiunea administrativă sau tribunalul respectiv. In fine propune, ca în locul alineî ultime se se primească următoriul amendament:

„Până când se vor denumì ingineri autenticători în numĕr recerut, pe inginerii autenticători 'i designează din cas în cas acel tribunal reg., pe a cărui teritoriu se face lucrarea, și contra hotărîrei tribunalului este admisă apelațiunea la tabla regească.“

Pauler Tivadar ministru de justiță: Dl antevorbitoriu recunoasce, că principiele depuse în acest §. sûnt salutarie, recunoasce necesitatea dispositiunei interimale, și recunoasce că și până când se va putè esecuta pe deplin principiul depus în acest §., este de lipsă îngrigirea ca inginerii funcționători să nu poată superrevida și autentica lucrările colegilor lor și vice versa, ci ca aceasta funcțiune să se încredințeze unor oameni cualificați și demni de încredere. Diferința între mine și dl antevorbitoriu se începe numai acolo, unde este vorba de denumirea respectivilor indivizi. Dl deputat o consideră aceasta de o cestiune de putere. Eu nu pricep cum ar cresce sfera de putere a ministrului de justiță prin acea că el va denumì pe inginerii autenticători. Denumirile în general le consideră mulți de o estindere a sferei de putere a ministrului, deși ea în faptă este o sarcină mare, căci este împreunată cu mare responsabilitate și mare odiositate. Deci eu nu aflu într'aceasta nici un avantagiu pentru ministru, din contră o însărcinare împreunată cu responsabilitate mare. Este vorba numai de acea ca în mod interimal cine să denumească pe respectivii ingineri?

Designarea acelor indivizi o consider eu de o funcțiune administrativă, deci nu este nici o rațiune a învestì tribunalele și plane în urma apelațiunei tabla regească cu denumirea. Mai curênd a'și ținè competente comisiunile administrative însĕ, și în contra acestora se pot face mai multe escepțiuni în urma intereselor locale decât în contra ministrului de justiție care negreșit va consulta organele competente înainte de a face denumirile. Fără îndoială în casurile concrete se vor consulta presidenții tribunalelor, membriii comisiunilor administrative sau comiții supremi; pe basa informațiunilor date de acestia se va decide causa. Lucrul principal este ca să se aplice oameni cu cualificațiune deplină, isteți, harnici și oameni de omenie. Și de oare-ce o astfel de denumire mai nimerit o poate face ministrul, ca mai neinteresat în causă, Vĕ rog să primiți paragraful așa precum este redigeat.

Lukács Béla: Eu înțeleg lucrul așa că dl ministru designează pe inginerii respectivi și tribunalul alege dintre acestia din cas în cas. De acea aprobez designarea inginerilor prin ministeriu togma pentru a se încungiura abusul ca un ingineriu funcționatoriu să nu autentice lucrarea celuilalt ingineriu funcționatoriu.

---

ocupa o lungime de 37,525 metri, 28 centimetri, adecă aproape nouĕ leghe și jumĕtate.

Tipărirea dicționariului a început în Septemvre 1869 și nu s'a sfârșit decât în 1872.

În această operă, care a ocupat cea mai mare parte a vieței sale, dl Littré a avut amarnice desperări, adênci descurageri, bucurii vii și mulțămiri nespuse.

Când dl Littré în 1865, terminând cu totul redacțiunea sa, putu să scrie în josul celei din urmă file: „astăḍi 'mi-am sfârșit dicționariul“, el resimți o nespusă bucurie, în raport cu mărimea sarcinei și cu silințele puse. Dl Beaujan a păstrat o precioasă dovadă despre această bucurie.

Eacă care este, s'au mai bine cum 'și petrece d-l Littré ḍiua: El se scoală la opt oare; ah! leneșul; asceptați puțin înainte de a'l judeca și apoi de a'l condamna. Se preumblă un ceas, de cât timp i se face odaia și patul, căci nu are altă odaie de lucru. La nouĕ oare se pune la lucru și lucrează îndată după ce se scoală dela masă, căci a contratat prin esperiență că nu 'l supĕră întru nimic. Urmează a lucra până la șese oare; se pune la masă până la șepte, și lucrează din nou până la mediul nopții. Nevasta și fiica stau cu dênsul până atunci. La medul nopții femeile se duc de se culcă. D. Littré remâne singur și, în tăcerea nopții, lucrează până la trei oare, când se culcă și el dacă nu are ceva de sfârșit care nu poate fi întârḍiat.

Se numĕrăm acum. De la opt oare dimineața până la trei oare din noapte, sunt noauĕ spre-ḍece oare. Se punem, două, trei dacă voiți, pentru mâncare, rĕmân 16 oare de lucru.

Puțini oameni sunt în stare de a purta povara unei munci neintrerupte și de a o purta nu o lună, nu un an, ci o viață întreagă. Șase-spre-ḍece ceasuri, de muncă din douĕ ḍeci și-patru!

Voiu sfîrși prin o ultimă trăsură, care pune în relief resursele și resorturile ascunse ale unui asemenea muncitor. In 1861, când d. Littré era pe la sfârșitul dicționariului seu și mai ocupat de cât ori când, d-na A. Comte venì se 'l roage de a scrie Viața bărbatului seu și a plătì ast-fel datoria de recunoscință a discipolului pentru măestru. Mai întêiu d. Littré fu înspăimêntat de propunerea ce 'i se făcea. Era atât de absorbit și de impovărat de lucru, încât de multe ori 'i era teamă să nu cadă sdrobit înainte de a putè sfîrși Insĕ invins de stăruitoarele rugăciuni ale d-nei Comte și de propriele sale simțiminte de recunoacință cătră d. Comte muncitorul se pune la lucru cu o abnegare în adevĕr eroică. In timp de un an, el consumă trei oare din noapte, adecă de la trei până la șese dimineața spre a'și plătì datoria. Cartea apăru în 1863; era întitulată: *Auguste Comte et philosophie positive.* Această carte representă 1200 oare de lucru de noapte, de reculegere de energie și concentrare intelectuală. „Le Courier du Soir“.

E. de Pompery.

Comsimț cu intențiunea deput. Pulszky, însă nu mi se pare bine formulată propunerea dênsului. Nu comsimt cu apelabilitatea decisiunei tribunalului referitoare la designarea inginerilor, și voiesc ca tribunalul să denumească ear nu se designeze pe ingineri. Spre acest scop propun următoriul amendament:

„Și până ce se vor denumì ingineri autenticători în numer recerut, tribunalele se împuternicesc a autorisa cu agendele autenticării în mod interimal cu privire la teritoriele lor numerul necesar dintre inginerii funcționători.“

Parteniu Cosma: Eu nu primesc nici una dintre propunerile făcute ci aflu că decât ambele e mai bun testul.

Nici la un cas nu m'așì putè învoì cu dl Pulszky într'acea, ca decât ministrul mai bine să denumească comisiunile administrative pe inginerii autenticători. Contra acesteia a'și avè o mulțime de argumente; dar nu pot accepta nici cele dise de dl Lukáts Béla, nu doară pentrucă n'ar fi corect între împregiurări normale ca tribunalul să denumească pe inginerii autenticători, ci pentrucă cunosc mai multe casuri în Transilvania, și cred că le cunoasce și dl ministru, cari 'i-au putut da ansă să ia acest drept din mâna tribunalului. Cunosc un proces urbarial, în care tribunalul, în contra protestului fostilor iobagi, a încuviințat lucrarea inginerilor, deși unii oameni căpetau mai mult pământ decât le competea, ear alții se stersese de pe fața pământului, căci când au venit rêndul la ei, ingineriul nu mai avea pământ de împărțit. Ca să se coreagă nedreptățirile comise de ingineriu cu consimțemêntul tribunalului, a trebuit ministeriul să delegeze alt tribunal, care apoi a nimicit totul și a dispus împărțire nouă.

După asemenea premise vĕ mărturisesc că în această privință aflu mai mare garanție chiar și în ministeriu decât în tribunalele din Transilvania,

Eu însĕ nu aflu de mai puțină însemnătate funcțiunea ingineriului funcționător decât vĕd că i se atribue acì funcțiunei ingineriului autenticătoriu.

Despre inginerii funcționători nu am audit nici un cuvênt, deși a'și fi dorit ca se aflu în motivare ce dispositiuni voiesce ministrul să facă în privința acestora și ce îndrumări voiesce comisiunea juridică să dea ministrului în privința cuprinsului instrucțiunei referitoare la ingineri? și anume cine va avè drept să aleagă pe ingineriul funcționătoriu? Binevoiți a considera că la comassări totul atêrnă dela lucrul ingineriului.

După cum este compus proiectul de lege și după cum cred că se va și primì, la comassările din Transilvania nu se va întêmpla acea ce s'a întêmplat la cele din Ungaria, unde posessorul a ales pe ingineriu dar el l'a și plătit; ci se va întêmpla acea că minoritatea va alege pe ingineriu și'l vor plătì împreună, deci maioritatea va contribuì mai mult la plată, fără ca să aibă vre-o influență asupra alegerei ingineriului.

Această diferință esențială merită la tot casul atențiune, pentrucă partea cea mai mare a influenței ingineriului se va referì la averea acelora cari îl plătesc, dar nu 'l-au ales, deci eu cred că procedura cea mai justă ar fi — mai ales dacă spesele se vor plătì după proporțiunea posessiunei — ca toți cei interesați să partecipe la alegerea ingineriului funcționătoriu, ear dacă nu s'ar putè unì asupra persoanei, să se dea dreptul de controlă acelora cari n'au ales și acestia apoi să aleagă pe ingineriul autenticătoriu. Astfel va fi posibil ca partidele să se controleze una pe alta.

'Mi-ar fi plăcut dacă comisiunea juridică ar fi chiarificat cestiunea aceasta și în acel cas poate că nici nu făceam propunerea, dar fiindcă aceasta nu s'a întêmplat vĕ recomând spre primire următoarea propunere:

„La §. 13 să se adaugă următoarea alineă nouă: „Pe ingineriul funcționătoriu îl aleg toate partidele interesate, — ear dacă în aceasta ele nu s'ar putè învoì, pe ingineriul funcționătoriu îl vor alege posesorii părții mai mari a teritoriului de comassat, ear pe ingineriul autenticătoriu îl va alege ceatalță parte.“

Pauler Tivadar ministru de justiție: On. Casă! Dispositiunile ce se refesc la aplicarea inginerilor funcționători cad în cadrul instrucțiunei ce o emite ministrul pe basa împuternicirei ce i se va da. Comisiunea juridică nu a luat în proieet într'un mod detaiat și esauritoriu modalitățile despre aplicarea inginerilor funcționători, precum 'și propusese la început, ci le-a enumerat numai în general între detaiurile procedurei. Dar cumcă aplicarea inginerilor se va întêmpla cu ascultarea și influența partidelor respective, adecă cu a celor ce vor purta spesele, e lucru natural. Deci eu nu aflu de lipsă ca acì să luăm o dispositiune legală în privința aceasta și vĕ rog să nu primiți această propunere. (Aprobări vii în dreapta).

Parteniu Cosma: După această chiarificare 'mi retrag amendamentul. (Aprobări).

Presidiul: pune la vot testul și amendamentele deputaților Pulszky și Lukács.

Se primesce testul, ear amendamentele cad.

§. 14. Pentru a fi aplicați în causele de regulare și comassare se denumesc pe teritoriul fie-cărui tribunal reg. dintre indivĭți cu cunoscințe practice economice, respective silvanistice, cu caracter nepĕtat și apți, cel puțin 30 și cel mult 90 esperți economici permannți. Pe acești esperți 'i propune comisiuna administrativă, cu privire la grupele de interese ale posesorilor din ținut conform §. 15. Tribunalul reg. compune o listă de esperți dintre cei propuși, eventual și dintre alții, și o substerne împreună cu opiniunea sa ministrului de justiție spre aprobare.

Denumirea are valoare pe doi ani și trebue înnoită în fie-care al doilea an.

La §-ful acesta este însinuat următoriul vot separat:

§§. 14 și 15 din proiectul de lege redigeat de comisiunea juridică să se elimineze simplu.

Ear și în casul, ucă on. Casă ar încuviința în principiu dispositiunea din §-fii 14 și 15 ai proiectului de ge redigeat de comisiune, și respective, dac ar și încuviința acea, ca să se aplice esperți rmanenți: și în acest cas propunem în locul estului §-lui 14 testul următoriu:

„Pentru a fi aplici în causele de regulare și comassare, fie-care tbunal regesc denumesce pentru teritoriul seu privire la grupele de interese a posesorilor în ținut conform §-lui 15, cel puțin 30 și c mult 90 de esperți economici permanenți ntre indivizi cu cunoscințe practice econonce, respective silvanistice și cu caracter nepĕt

Denumirea an valoare pe doi ani și trebue înnoită la fi fie-cărui al doilea an.

Președintele: Fiindcă votul separat se referesce și la 15 vĕ rog să permiteți ca să se ceteascăși §. 15 și astfel să se pertracteze ambii ragrafi deodată.

Se admite rea §-lui 15.

a urma).

Varietăți.

* (Denuire). D-nul Ludovic Szabó, jude tribunalul din Brașov, este denumit procuror la tribunalul din Sibiiu.

* (Ingineri urbariali). Acei geometrii sangineri, cari au lucrat până acuma cingineri independenți în afacerile regării posesiunilor în comitatul Solnalui de mijloc, apoi al Crasnei, al Zandului și în districtul Chioarei, da voesc a fi denumiți de ingineri la gularea posesiunei după legea nouă rară sunt provocați de ministrul destiție reg. ung. a'și adresa suplicile lor tribunalele, de cari se țin cu locuința ână în 24 Iulie n., de unde apoi aceste vor substerne ministrului spre esamire și aprobare. Suplicile au se conțină, un breve curiculum vitae 2, mirea locului de ubicațiune viitoa 3, rugarea de a fi admiși ca inginen afaceri de regulare posesională apoi trebue se fie construite în urtoriul mod și adecă; a, li se acludo tabelă de cualificațiune compusă sensul normelor de instucțiune jicătoresci, 6 testimonii oficiale de studiile, cualificașiunea și activita de mai înainte a competentului c, un cospect tabelar compus pe o coală separată după fie care cerc jndecătorec, în care se dovesc toate lucrurile făcute de inginer în regulări de posesiune, în sagregațiuni, comassațiuni și proporționări. Formularele tabelelor susnumite se pot vedè la tribunalul reg. ung. respectiv.

* (Trenurile de plăcere) la Ocna Sibiiului vor comunica pe viitor de trei ori pe septĕmână și adecă Mercurea, Sâmbăta și Duminica. Pleacă din Sibiiu la 3 oare după ameadi și sosesce în Sibiiu la 7 oare și 55 minute seara.

* (Boala de splină). Dela Hundrubechiu ni se scrie, că a erupt de vr'o săptĕmână între vitele cornute „boala de splină“, carea până acuma ne au răpit 4 boi bolnavi mai sunt, dintre carii puțini să vor reînsenătoșa pentrucă boala e cumplită. Pre lângă această calamitate Vĕ mai comunic și aceea: că în una din nopțile trecute unui locuitoriu de aici 'i-a răpit lupul un porc din curte; norocul că gasda a dormit afară, carele în vaetatul porcului s'a trezit și fugind după lup a scos porcul din gura lupului rănit greu, dară totuși se va tămădui. Aceste sûnt consecințele legei de vênat! când vor să între lupii în sat ceea ce cei mai bĕtrâni oameni nu au mai pomenit, de cât earna câte odată.

* (Lupi). În ținutul de la Sag (comitatul Timișoarei) se țin într'un trestiș vr'o 5 lupi, dintre cari la o vênătoare oficioasă de 40 persoane debia s'a putut împușca unul. Ceilalți au scăpat și așa este bine ca oamenii să se ferească de aceste bestii și se fie cu grige în ținutul numit.

* (Preumblarea unui tulger). Din Irnharding se scrie următoarele: În 2 Iulie n. pela 8½ oare descărcânduse asupra comunei Hunskirchen o vreme grea cu trăsnite și fulgere trăsnind într'o casă fulgerul a întrat pe horn în bucătărie, aici a jucat pe podile încoace și încolo, apoi întrând prin păretele grajdului de lângă bucătărie într'o odaie unde zăcea în pat un moșneag bolnav a inceput a juca pe vatră, deaici s'a aruncat la orologiul de părete, îl scutură fără însĕ dea'l face să stee și deaici sburà în grinzile odăei și găurind aceste mai mult ca în 20 locuri a eșit în podul casei. După ce însĕ a manipulat și aici după placu'i a întrat prin grinzi earăși în odae și deaici printr'un părete întindă și după ce a prelucrat și aici grinzile s'a întors earăși în bucătărie, și rupênd din păretele grajdului un dărab jos a sdrobit toate ferestrele și eșind prin ele afară s'a făcut nevĕdut. Pecând acest oaspe neplăcut manipulà în modul de sus, în casă se aflau proprietariul cu soția sa și pe afară o bună bĕtrână. Când aceasta întrà în casă găsì jos pe podine pe proprietariul căsei și pe soția sa, cărora li se părea, că oare cine lear fi tăiat mânile și picioarele. Cu încetul însĕ s'a desteptat și au vĕdut că nu le lipsesc nici mânile nici picioarele și le pot întrebuința chiar ca mai nainte. Fulgerul într'adevĕr a aruncat pe amêndoi de pe scaone jos la pământ și e mirare, că nu 'i-a rănit nicăiri, dar uici casa n'a aprins-o.

* (O grădină mare de poame) se află în Raszkos (comit Bars) și este proprietatea lui Ladislau de Majthenyi. Această grădină este de 329 jugere de mare și are: 4215 cereși și vișini, 5106 meri, 3252 nuci, 620 peri, 5058 pruni, 185 apricoși, 493 castani, 23 frăgari și alti mulți oltoi tineri. Dintre ceilalți numiți mai sus sûnt unii pomi trecuți de 30 ani.

* (Puscile prusiane) repetitoare sûnt înzestrate cu un nou mechanism de repetire, care fiind construit de fabrica de arme a lui Ludovic Löw din Berlin cu o foarte mare ușuritate se așează în pușca infanteristului prusian și descarcă în timpul scurt de 25 secunde 12 pușcături. După delăturarea earăși foarte ușoară a mechanismului pușca remâne simplă și se poate întrebuința ca atare.

* (Scoala de Marină). După dispositiile ministrului de resbel, din Bucuresci în curênd se va înființa în orașul Constanța o scoală de marină în care se vor primì elevi avênd etatea între 10—12 ani. S'au luat deja mĕsuri pentru prepararea localului.

* (Orașele și satele macedoromânesci), după, „Fratilie întru dreptate“ situate pe ambele coaste ale muntelui Pind cu începere din Samarina până la frontăriile grecesci actuale sunt: Sân-marina (15,000 Români) — Furca. — Smixe. — Breaza. — Armata. — Pădi. — Palioseli. — Abela. — Pirvoli. — Turia. — Băeasa. — Paliohore. — Dobrinova. — Leșnița. — Laca. — Cernești. — Macrinili, — Floro. Grebeniți. — Treștenico. — Dragai. — Meru. — Minciu (Metova 10,000 Români). — Malacași. — Sturza. — Generadi. — Cutufleani. — Palteno. — Hărziazli. — Ciorani. — Halichi. — Costeanena. — Sclineasa. — Cornu. Doliani. — Burovles. — Gudovasdi. — Lipința. — Coturi. — Pertuli. Hotcana. — Pira. — Gardichi. — Moceara. —Vitrinico. — Giurgea. — Nevodi. — Cocli. — Viliceani. — Cinova. — Perliangu de sus — Perliangu de jos. — Deși. — Aivani. — Grauște. — Paliomelia — Orghili. — Camniani. — Siracu. — Călarili. — Mutuki. — Palio kori. de lângă Corn.

* (Dulcinio). Dilele aceste a fost mult vorba de Dulcinio sau Dulcigno. Eacă în privința acestui oraș câteva rênduri estrase din cartea dlui Hecquard, fost consul al Franciei la Scutari din Albania.

„Dulcinio posedă astădi o sută optdeci de corăbii. In fie care an acest numĕr cresce cu patru sau cinci și ar fi cu mult mai considerabil dacă locuitorii din acest oraș n'ar fi obligați să se ducă să caute afară toate lucrurile necesare pentru corăbii și mai ales dacă starea drumurilor le ar permite a aduce cu puțină cheltuială lemnele atât de frumoase și de abundante din munții dela Antivari.

„Deși n'au nici o cunoscință teoretică, căpitanii întreprind călĕtorii lungi; navigațiunea lor cea mai obicinuită se face în Adriatica, între Triest și Corfu, și în Mediterana pe coastele Greciei, în Sicilia și la Malta. Ei au mai ales dese relațiuni cu această insulă din urmă de unde 'i-au sarea trebuincioasă pentru Albania de sus și pentru Muntenegru.

„Astfel, după cum diseiu mai sus, numĕrul corăbiilor lor tinde a cresce pe fie-care di; și cheltuielele lor, fiind cu mult mai mici decât ale marinei austriace, ear chiriile lor mai avantagioase, ele au mai înlocuit pe aceasta din urmă și îi sûnt preferate de comerciul local și de casele din Triest care fac trafic cu Albania...

„Cu un cuvênt, Dulcinio este dintre porturile Albaniei acela a cărui marină e cea mai numeroasă și al cărui comerciu e cel mai înfloritor. Ce nefericire pentru această țară de-a perde un asemenea oraș și un asemenea port! “ „Rom.“

* (Traducerea Bibliei în limba japonesă). Un mare meeting s'a ținut în 19 Aprile într'una din bisericile protestante de Tikio pentru a serba terminarea traducerii Noului Testament în limba japonesă.

Asemenea încercări de traducere a Sântei Scripturi se făcuseră deja în Japonia de cătră misionari catolici; jesuiții veniți această după sântul Francisc Xavier traduseră în limba japo-

nesă cele ḑece porunci, Tatăl nostru, precum și diferite fragmente din Testamentul nou și vechiu; dar toate aceste lucrări nu putură fi păstrate; preoții japonesi isbutiră a pune mâna pe ele și a le distruge.

Traducerea completă a noului Testament în limba japonesă care s'a sfârșit acum este opera mai multor misionari englezi și americani, cari au fost ajutați în lucrarea lor de cătră un japones convertit la crestinism.

* (Contra înnecărei) s'a inventat de preotul din Wesley dl W. Bromn un mijloc foarte simplu și bun. Acesta este pentru bărbați căptușala dela roc și la femei rochia. Aceste materii se moaie la fabricarea lor într'o compositie chemică, carea venind în atingere cu apa numai decât pricinuesce umflarea rocului sau a rochiei în forma unei besici de înnotat, care ține trupul omului 2 ḑile și 2 nopți deasupra apei de nu se poate cufunda.

* (O perdere colosală) în cărți a avut decurênd un nobil rusesc în Petersburg. Perderea se urcă adecă la suma colosală de 8 milioane franci. Jocul a avut loc în clubul vênătorilor. Perderea aceasta a făcut în toată Rusia sgomot mare și a produs și îndignațiune adêncă. În toate societățile se ḑice, că clubul acesta se va desființa.

* (O bunică de 26 ani). Între alte rarități ale naturei, pe cari le întâlnesce cine-va în America, este și aceea a unei femei în vêrstă de 26 ani, care a devenit deja bunică. Această femeie este o Neagră din Georgia, care încă la vêrsta de 13 ani a născut o fată. Aceasta trăind și făcêndu-se mare a davenit la rêndul ei mamă tot la vêrsta de 13 ani.

Posta din urmă.

În anumite cercuri vieneze, ḑice „P. Ll.“ de eri, se propagă ideea **unei alianțe între Austro-Ungaria și Rusia.** Ideei acesteia se dă espresiune într'o corespondență dela Viena publicată în „Petersbuger Zeitung“ Corespondentul vienez crede că Rusia va întreprinde o nouă acțiune orientală, ca la 1876, și crede așa dară și în concediarea unor oficieri și soldați rusesci, ca să poată întra în armata bulgară. În Viena nu este temere de o Bulgarie mare, ci numai de o acțiune care ar fi îndreptată contra intereselor austriace și care n'ar despăgubì pe Austria într'altă parte. Descompunerea Turciei este înaintea corespondentului numai o cestiune de timp *scurt*. Conclusiunea este dară: cât mai îngrabă o înțelegere între Austro-Ungaria și Rusia asupra sorții peninsulei balcanice.

În împregiurimea regelui Greciei, care în călătoria sa spre Copenhaga a atins și Berlinul, spune o corespondență din Berlin, sûnt oamenii cam deprimați pentru sfaturile ce i s'au dat regelui în Paris. Acolo i s'a ḑis să nu se încerce a lucra în puterea sa proprie spre a stoarce cu armele teritoriul acordat de conferența din Berlin. Regele se va întoarce a casă numai la toamnă, de unde se deduce, că sfatul n'a căḑut pe pământ sterp.

După aceeași coresp., Principele Bulgariei a contratat la Berlin material mult de resboiu pentru primăvara viitoare. Asemenea contracte a încheiat și România.

Cu ocasiunea aceasta fabricanții au făcut oferte favorabile și regelui Greciei; semn că au încredere în capacitatea financială a Greciei.

Economic.

Sibiiu 9 Iulie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8—9; grâu sêcăreț fl. 6.50—7.50; sêcară fl 5.10—5.50; Orz fl. 4.40—4.80; Ovês fl. 3.60—4.. Cucuruz fl. 4.40—4.80; Mălaiu fl. 7—8.: Cartofi fl. 2.30--2.50; Semênță de cânepă fl. 7--7.50; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 36—38; Unsoare de porc fl. 32—35; Sêu brut pro 50 chilo fl. 30—32; Sêu de luminări fl. 23—25; Luminări de sêu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 19—20. Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15: Cânepă pro 50 chilo fl. 17-19. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.25 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de viței 40—50 cr. carne de porc 48—52 cr.; carne de berbece 30—32 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaș, 8 Iulie n. Pro hectolitră: Grâu 7.30.—8.; Grâu sêcăreț fl. 6—6.40; Sêcară fl. 5.60—6; Ovês fl. 3.80--4; Cucuruz fl. fl. 4—4.25; Sêmênță de cânepă fl. ——; Fasole fl. 6.50.—7; mazere fl. 8—; Cartofi fl. 2.40—.—.—; Fên fl. 2—2.40; cel vechiu; cel nou fl. —.—; Cânepă fl. 33—36; Slănină pro 100 chilo: fl. 65—70; Unsoare de porc fl. 65—70; Sêu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. 11½; carne de vită pro chilo 44 cr. carne de porc 44— cr. carne de berbece 32 cr. carne de miel (intreg) fl. ———; oauĕ 6 de 10 cr. Târgul de aḑi fu bine cercetat: secară însĕ și oves s'au vĕḑut foarte puțin în piață. Timpul escelent de frumos și cald.

(Starea Recoltelor în România). Sub acest titlu, d. P. S. Aurelian publică în Revista Sciintifică următoarele importante și înveselitoare amĕnunte:

Earna friguroasă și secetoasă a anului 1880 pusese pe gânduri toată lumea. Tomna trecută fiind secetoasă grânele de toamnă, care fusese semĕnate mai de timpuriu de și resăriseră însĕ nu prinseseră îndestulă putere; cele semĕnate mai târḑiu, unele d'abia încolțiseră, altele remăseseră neatinse când a început frigul. Necăḑênd mai de loc zăpadă, cerealele se aflau în condițiunile cele mai defavorabile, mai cu samă când veni și gerul de 29 grade din Ianuarie. Agricultori îngrijiți asteptau cu nerăbdare primăvara ca sĕ aducă ploaie. Eacă că din nenorocire și primăvara vine cu secetă nepomenită astfel, că grâul rĕsărit se pălia, ear cel nerĕsărit sta în pământ. Mulți credeau recoltele în mare parte ca și perdute de oare-ce oarzele de toamnă periseră cu desăvêrșire. Norocire că o ploaie bine făcĕtoare săturà pământul în cele din urmă ḑile ale lui Aprilie și la începutul lui Maiu. Ca prin minune câmpul se înverḑesce și pământurile negre se acopere cu un grâu de toată frumseța. Ploaia aceasta a scăpat țeara de foamete, căci dacă seceta se mai prelungia nu numai că sĕmĕnăturile de toamnă erau perdute, dar nu se puteau face nici sĕmĕnăturile de primăvară. Cultivatorii s'au folosit și au arat cum rare ori s'a arat în țeară.

In câteva escursiuni ce am făcut, m'am încredințat, că sĕmĕnăturile de toamnă promit în general o recoltă mijlocie și pe alocurea o recoltă bună; sĕmĕnăturile de primăvară toate sûnt frumoase, și dacă timpul le va fi priincios vor produce o recoltă bună.

In mai multe localități cultivatorii, cari au semĕnat înaintea ploilor, au fost siliți sĕ întoarcă porumburile fiindcă pământul prinsese o coaje prin care biata plantă nu mai putè străbate. Cu toate aceste porumburile sûnt foarte frumoase și ori ce s'ar întêmpla afară de grindină, putem ḑice, că recolta este ca și asigurată.

Fênațele cari erau ca și uscate până la ploaie, s'au acoperit cu fên astfeliu încât hrana vitelor este ori cum asigurată.

Viile au suferit mult, mai cu samă în localitățile bătute de piatră în anul trecut: aceste au degerat în mare parte și acum au dat din pământ. Atât a fost de mare efectul petrei și al iernei trecute, încât mulțime de vițe au degerat cu totul.

Viile de pe șesuri au degerat foarte mult chiar și cele îngropate.

Dintre pomii roditori persecii au degerat în multe grădini, ear spre munte s'au vĕḑut pruni crepați din causa gerului. Receala târḑie a făcut sĕ cadă florile la mai mulți dintre pomi.

Ori cum ar fi, cu tot gerul, cu toată lipsa de zăpadă și cu toată seceta din Martie și Aprilie, mulțămită ploii, care a udat peste toată țeara, agricultorii sûnt deocamdată linisciți și cu toții sperăm, că producțiunea va fi mulțămitoare.

(Recoltele) după cum ne spun jurnalele din toate părțile lumei în acest an promit a fi în toate speciile de fructe mai bun ca de mijloc. Timpul din cele 8 ḑile de pe urmă a înaintat toate cele. Grânele cu deosebire în Germania, Francia, Rusia, Italia America, sûnt foarte bune. In Austro-Ungaria asemenea sûnt pedeplin mulțămitoare și deja coapte, cu deosebire în Ungaria, unde secerișul a și început s'a vêndut în piațe făină nouă de grâu.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 29 Iulie și 30 August imob. lui Ludovic și Mihail Bunyi în Săcele; în 29 Iulie și 30 August imob. lui Pavel Cioci în Sasar (judec. cer. Șomcuta mare); în 16 Iulie și 16 August imob. lui Martin Schäsburger în Șaroș (trib. Elisabetopole); în 29 Iulie și 28 August imob. lui Iacob Kovacs în Gherla (judec. cerc.); în 12 August și 14 Septembre imob. lui Francisc Daczo în Liorința (judec. cerc. Sângiors); în 7 August și 11 Septembre imob. lui Vasilie Oprița în Dumitru; în 10 August și 13 Septembre imob. lui George Bran în Ciugud (trib. Alba Iulia); în 23 Iulie imob. lui Petru Neckel în Cisnădie (trib. Sibiiu); în 11 August și 11 Septembre imob. lui Grigorie Balazs în K. Szt-Sélek și Poiana (trib. Oșorhei); în 23 Iulie imob. soției lui George Tarkanyi în Cluj (trib.) în 20 Iulie și 23 August imob. lui Samoil și Petru Schässburger în Șaroș (trib. Ibașfalău); în 27 Iulie și 30 August imob. lui Stefan Schultz în Șeica mică (judec. cerc. Mediaș); în 3 August și 3 Septembre imob. soției lui Iosif Lemeny în Birchib (judec. cerc. Somcuta-mare).

Bursa de Viena și Pesta

din 10 Iulie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	110.05	110.45
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	83.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	100.50	100.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	87.75	88.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	126.80	126.½
Obligațiuni ung. de rescumpărarea pământului	95.—	94.75
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	94.25
Obligațiuni urbariale temeșiane	94.—	93.25
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	94.—	93.25
Obligațiuni urbariale transilvane	—.—	93.75
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	93.50	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	95.—	94.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	92.50	72.60
Datorie de stat în argint	72.80	73.50
Renta de aur austriacă	73.40	87.75
Sorți de stat dela 1860	88.—	134.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	133.—	830.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	82.9—	280.—
Acțiuni de credit austr.	281.—	265.—
Sorți unguresci cu premii	265.—	114.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.55	5.54
Napoleon	9.35	9.35
100 marce nemțesci	57.75	57.70
London (pe polița de trei luni)	117.70	117.70

În magazinul de mărfuri coloniale, a dnului **Ioan Dușoiu, Brașov** este un loc vacant pentru un ***ucenic,*** care se fi absolvat cel puțin doue clase reale, sau gimnasiale. Pentru condițiuni a se adresa la menționata firmă. [44] 1—2

Mașine de îmblătit

construite după esperiențele cele mai noue

pentru **brațe** și u **vêrtej,** cu și fără **scuturătoriu de paie,** de mărimi și sisteme feliurite.

Ciur de vênturat și de sortat

de 3 mărimi, premiat cu premiul dintâiu la mai multe esposițiuni.

Mașinepentru cositul cerealelor (bucatelor).

Coase cu greblă pentru cositul cerealelor, precum și tot feliul de **mașine și unelte agrice** se află cu prețurile cele mai eftine, pe lângă garanție, la

Andreiu Rieger

Fabrică și deposit de mașine și unelte agricole

Sibiiu. [43] 2—6

Olte necorespunḑetoare se primesc în schimb

Reparaturi de lo mobile, mori de vapor, mașine de îmblătit etc. se în modul cel mai prompt și mai eftin.

UMRATH &COMP. în BUBNA lângă PRAGA,

fabrică de mașini agricole,

se recomândă prin speciitățile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet ușo**mare **productivitate** și **trecrat curat** a

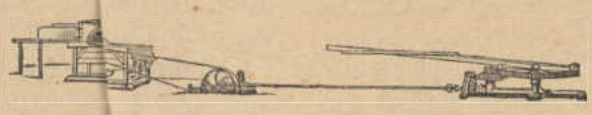

mașinilor de treerat cu brațe și cu vêrtej

ltru 1 până 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât și **bile,** premiate cu întâiul premiu la esposiția agronomică din acest an în ga. Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, așini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilu te în limbile țerei grătuite și franco. [42] 5

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 77. Sibiiu, Joi 3 Iulie 1880 *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 2 Iulie.

Ori cum ar sta partidele maghiare din Ungaria un lucru este necontestabil, Maghiarii progresează în procederea nepolitică de a maghiarisa cu forța tot ce le vine în cale. Nu este de mult, de când numai din cause de oportunitate au suspendat pe un timp desbaterea proiectului de lege pentru scoalele medie. Scim și cunoascem intenționea sau mai bine tendența și a acestei legi fiitoare. Ea nu va lovì în confesiunile îmbrățișate de Maghiari. Ea va lovì în naționalitățile nemaghiare, tot așa cum lovesce legea pentru întroducerea limbei în scoalele poporale. Ajunși pe cl na aceasta, Maghiarii nu se vor oprì numai la atât. Nici că se opresc. În favorul și de dragul limbei lor și pentru ura și disprețul altor limbi din țeară, ei merg așa de departe încât s'au vêrît cu limba lor și în afaceri administrative ale bisericelor recunoscute de autonome prin legile votate de legislațiunea țerei. Și ce este aceasta, pe lângă împregiurarea că în toate afacerile administrative și juridice toți nemaghiarii sûnt tratați ca și cum n'ar esiste, sau ca Maghiari de nevoie, căci, pre lângă toată legea de naționalități, ori ce provocare, ori ce invitare, ori ce resoluțiune, ori ce sentență, și Românul și Sasul, și Slovacul, și Serbul, și Ruteanul, dacă vine dela un oficiu al statului, o primesce, numai în limba maghiară. Ministrul opresce și teatrul într'altă limbă atât în capitală cât și în provincie. Are se ne mai oprească a ne ruga lui Dțeu în limba noastră, a cetì și scrie țiare în limba noastră, a ne oprì se vorbim în limba națională în familie chiar.

Ce are să însemneze atâta ignorare, ba asuprire a naționalităților nemaghiare, nu pricepem, mai cu samă când vedem, că Maghiarul forță de asimilare are aproape numai relativă și aceasta într'un grad ne însemnat. Sûnt condițiunile naționalității maghiare de așa, n'ai ce face; sau gândesc ei, că se suplinească ce le a denegat natura, cu putere brutală, acum la momentul binevenit. Aceasta nu se poate și momentul binevenit nu le este dat pentru asuprirea și sugrumarea altor naționalități, ci pentruca sè'și arete simțul de libertate și desteritate în administrațiunea unui stat. Nu noi sûntem aceia, cari am cualificat stările din Ungaria stări „asiatice“, ci înșiși bărbați maghiari cu oare care recoreală la creeri. Dovadă dară că nu sûnt ceea ce'și închipuesc a fi, chiar după judecata lor proprie. N'au dar nici un drept la aspirațiunile de suprimare a altora și de sporirea elementului lor subtrêgênd altora elementele de viață.

Timpul tace și trece și printre evenimentele cele mai sgomotoase cu atât mai vêrtos printre declamațiunile șoviniste ale unor oameni, cari nesciindu'și cumpănì puterile și nesciind aprețuì periculul, în care se află și ei alăturea cu alții, vorbesc numai de mărimea lor viitoare pe ruinile vecinilor lor. Astfeliu vorbesc oamenii lipsiți de minte înainte de catastrofe.

Datoria naționalităților și prin urmare și a noastră a Românilor este a pune stavilă intinderei mai departe a ferbințelei celei nemărginite după o grandiositate pe contul esistenței noastre, cari încă credem că suntem tot așa ai statului și în folosul statului ca și domnii maghiari.

Tăcerea naționalităților numai în curagează îndrăsneala și aceasta este și a fost pĕcatul nostru, care continuat are sĕ'și resbune asupra tutuor de o potrivă.

Se ne valorăm și noi esistența pe basa dreptății și a legilor. Care este basa și până unde sĕ întinde? trebuie cercetat, ca sĕ nu vorbim fără carte și în loc de a folosì sĕ stricăm. Inainte de toate sĕ ne ferim de a imita pe Maghiari Dacă ei dau cu barda în lună, noi sĕ fim cu minte și sĕ nu dăm.

Faima despre alianța între Austro-Ungaria și Rusia n'a trăit nici o jumĕtate de țì sĕ nu fie desmințită. Se vede că nici „P. Ll.“ nu a crezut-o când a publicat-o, ci 'i-a fost mai mult se denunțe *urbi et orbi* maghiare, că la Viena bărbați de influință cochetează cu Rusia. Se mai poate că „P. Ll.“ a voit sĕ acopere și frica ce mai în urmă tot s'a dat de gol de o remânere la o parte a Austro-Ungariei din concertul puterilor și tot odată sĕ acopere frica de purtarea cea suspectă a Rusiei în timpul din urmă.

„D. Ztg.“ cu considerare la situațiune nu în rolul țiganului când a crezut că a vĕzut douĕzeci de lupi în pădure. Mai calmă, spune că toate puterile sûnt isolate. „N. P. Journal“ face o socoteală după care puterile apusene se pot înțelege cu Rusia și Austria remâne atunci numai cu Germania, dar și cu aceasta numai întru cât i va convenì „ei“ de jumĕtate. Din toate se vede, că isolarea e mai multă în partea Austro-Ungariei și rațim avem numai „de jumĕtate“ în Germania.

Osman pașa a eșit din ministeriu și este înlocuit un albanez Husni pașa. Scim că Poarta s'a mai gândit și nu mai stăruesce morțiș pre lângă renitența ei. Este întrebarea până când?

Din Bulgaria nu mai înceată scirile neliniscitoare.

Grecii încă suspendează mobilisarea, nu o casează însĕ cu totul. Va se țică afacerile în orient mai resuflă odată înainte de a lua un avênt mai repede și mai bogat în urmări.

Cestiunea agrară în dieta Ungariei.

Ședința dela 8 Iunie nou.

(Urmare).

§. 15. Clasificarea și estimarea o îndeplinesce comisiunea esperților.

Această comisiune se compune in casul segregării urbariale și al comassării, precum și la acele proporționări, în cari sûnt interesați numai membrii unei comune, dintr'un președinte, patru membri ordinari și doi membri suplenți, dintre cari fie-care grupă de interese alege doi membri ordinari și un membru suplent. Unul dintre membrii ordinari aleși de aceași grupă de interesați trebue sĕ fie ales dintre esperții economici permanenți denumiți pentru teritoriul acestui tribunal, care nu este interesat în aceași causă.

Membrii suplenți funcționează numai în casul, când membrii ordinari sûnt împedecați, și un membru suplent poate substitui pe espertul economic permanent ales ca membru ordinariu numai în casul, dacă însuși are această cualificațiune și nu este interesat în causă.

La alegerea esperților formează grupe de interese:

a) în comune cu referințe urbariale, de o parte fostii domni feudali, de altă parte fostii iobagi. Bisericele, scoalele și alte persoane juridice se socotesc la grupa fostilor domni feudali;

b) în orașe, comune libere și mestecate la proporționare sau la comassarea generală de o parte proprietarii mari cari posed jumĕlatea teritoriului întreg al comunei — la comassarea parțială însĕ, proprietarii mari cari posed jumĕtatea teritoriului de comassat; ear de altă parte proprietarii mai mici ce întrec. Teritoriele comune ce formează obiectul de segregare sau proporționare, precum și averea comunei nu se calculează și la alegerea esperților nu iau parte nici într'o grupă de interese.

Membrii din una și aceași grupă în lipsa unei învoeli comune decid între sine cu majoritate după proporțiunea averei.

La acele proporționări, la cari sûnt interesate mai multe comune, fie-care comună interesată alege doi esperți în comisiune, dintre cari unul trebue sĕ aibă cualificațiunea esperților economici permanenți.

Pe președintele comisiunei de esperți îl aleg grupele de interese, sau comunele interesate dintre esperții economici permanenți, în înțelegere comună; ear în lipsa acestei înțelegeri comune îl denumesce judele pertractator tot dintre aceia.

La clasificarea și estimarea de păduri judele pertractatoriu poate îndruma partidele sĕ aleagă pentru îndeplinirea acestor lucrări, de președinte al comisiunei de esperți pe un espert economic permanent cu cunoscințe de specialitate în silvanistică.

Pentru grupa de interese sau comuna care nu s'a folosit de dreptul de alegere, precum și în locul esperților aleși dar neînfățișați judele pertractatoriu denumesce pe esperții ce lipsesc dintre acei esperți economici permanenți, cari nu sûnt interesați în causă.

Dacă esperții economici permanenți sûnt interesați, partidele cu ocasiunea alegerei sau denumirei esperților au drept sĕ-și dea escepțiunile la protocol. Asupra acestor escepțiuni decide judele pertractatoriu.

Teleszky István: On. Casă! §. 14 acceptat de comisiunea juridică cuprinde acea dispositiune principială, ca în causele de regularea posessiunei sĕ se aplice esperți permanenți cu cunoscințe practice economice, respective silvanistice, car pentru denumirea acestora prescrie ca lista lor sĕ o compună tribunalul reg. dintre cei propuși de comisiunea administrativă și sĕ o substearnă pre lângă opiniunea sa ministeriului spre aprobare. In urma acestei dispositiuni principiali paragraful următoriu 15 statorește în ce mod are sĕ se compună în casuri concrete comisiunea esperților încredințată cu agende atât de grave, și anume așa, că fie-care grupă de interese alege câte doi esperți, — și aceasta o recunosc că e bine normat în §. 15 — dar nici unul dintre acestia nu e ales din încrederea și spre liniscirea deplină a sa, ci dintre esperții permanenți denumiți, apoi tot dintre acestia mai denumesce și tribunalul unul. Prin urmare comisiunea esperților de 5 membri constă din 3 membri, cari se pot aplica numai dintre esperții permanenți, și numai din 2 membri, pe cari i aleg grupele interesate după placul lor.

Față cu aceasta dispositiune minoritatea comisiunei juridice recomêndă onor. case sĕ elimineze întreg §-ful 14. și sĕ susțină cu privire la alegerea esperților încredințați cu clasificarea și estimarea pracsa ca ambele grupe de interese se aleagă după placul lor pe acei indivizi, pe cari i voiesc ele și în cari au încredere, (Aprobări), ear espertul al cincilea sĕ se aleagă sau cu învoirea comună a partidelor, sau nepotêndu-se obținè învoirea, sĕ'l denumească tribunalul reg. respectiv fără restringere. Nu este motiv suficient pentru a delătura această pracsă corectă, care s'a folosit până acum și care corespunde pe deplin noțiunilor de dreptul procesual despre denumirea esperților, și pentru a întroduce o sistemă cu totul nouă, a cărei influență nu o cunoascem încă, ci cel mult dacă scim, că la toată întêmplarea va face causele de comassare mai sumptuoase. (Aprobări).

Deci vĕ rog sĕ primiți eliminarea §. 14 (Aprobări).

Votul minorității propune și eliminarea §-lui 15 cu motivarea că acea ce este corect întrênsul va avè sĕ se normeze în instrucțiunea ministerială. Dar dacă onor. Casă va elimina §. 14 și va redigea §-ul 15 astfel ca toate provocările la esperții permanenți ca consecuență a eliminării §. 14 sĕ se steargă, eu dechiar din capul locului, că un §. 15 redactat astfel îl primesc.

Votul separat mai cuprinde și altă dispositiune și adecă acea, că dacă on. Casă nu ar accepta cassarea institutiunei de esperți permanenți și prin aceasta eliminarea §-lui 14, atunci cel puțin pe esperții permanenți sĕ'i denumească tribunalul.

Dar în speranță că on. Casă nu va primì §. 14, receđ dela motivarea acestei părți a votului separat. (Aprobări).

Szikszay Lajos: Dechiar din capul locului, că sûnt de acord cu partea cea mai mare a opiniunei d-lui referent al votului separat și anume primesc ca §-ul 14 care dispune despre esperții permanenți, va sĕ țică despre organele cari au sĕ decidă cestiunile cele mai importante la comassări — clasificarea și estimarea — sĕ se elimineze simplu.

Nici el nu a aflat de lipsă a motiva mai pre larg stergerea acestui paragraf, nici eu nu voiu sĕ mĕ demit în detaiu ci constatez simplu că dispositiunea art. X: 1836 referitoare la această afacere s'a dovedit în pracsă atât de corectă și folositoare încât a o schimba nu este de lipsă nici din punctul de vedere al dreptului de proces nici este cu scop.

Nici într'o privință nu se poate motiva ca precând în cestiunile pur procesuale este permis partidelor sĕ'și aleagă liber pe representanții și esperții lor, sĕ se despoaie de dreptul de a'și ale liber pe esperții lor togma în cetiunile neprocesuale, — în cestiunile de economie națională și rațională.

În special nu primesc acest § nici pentru acea, că și fără de esperții permanenți se vor sporì spesele acestei proceduri urgente prin pertractările la fața locului, ear aplicarea de esperți permanenți ar potența spesele, afară de acea astfel de esperți, de cari — foarte corect — ne pune în vedere motivarea proiectului de lege, adecă, cari sĕ aibă și cunoscințele necesare și se fie și neinteresați, nici prin denumire nici prin ale-

gere nu se vor afla esperți destui pe teritoriul unui tribunal. Dar dacă s'ar validita alegerea contemplată în motivare, adecă, dacă i ar alege comisiunile administrative, nu se poate nega că aceasta alegere ar fi emananațiunea posessiunei mari și ar fi o nedreptate.

Eu deci fără altă motivare primesc stergerea §-lui 14 și mĕ bucur că și dl referent al votului separat primesce §. 15 emendat cu eliminarea posițiunilor referitoare la esperții permanenți, pentrucă dispositiunile referitoare la grupele de interese și la alegerea liberă a esperților încuviințate și de dl propunĕtor al votului separat sûnt corecte și acceptabile.

Deci propun eliminarea §-lui 14 și primirea §. 15 cu emendările indigitate.

Bokross Elek: Comisiunea juridică a primit §. 14 cu majoritate de voturi, eu deci ca referentul acelei majorități nu-mi ridic glasul pentru eliminarea lui; nu pot însĕ sĕ nu recunosc deplina îndreptățire a acelor temeri, cari s'au ivit atât la referentul votului separat, cât și în cercuri mai estinse în privința practicabilității lui.

In sine ar fi corectă acea dispositiune ca sĕ se designeze înainte acei esperți cari vor fi încredințați cu o chiemare atât de însemnată; în principiu nu s'ar putè combate această dispositiune, esecutarea ei în pracsă însĕ este dubiă și la toată întêmplarea este o astfeliu de încercare, care se judecă după aprețiarea individuală. Eu individualminte aflu că eliminarea §-lui nu alterează sistema, dar susținerea lui ar fi o încercare, care în pracsă se poate dovedì de foarte corectă, însĕ poate urma și contrariul. (Ilaritate).

On. Casă binevoiască deci pe basa celor audite a decide după înțelepciunea sa. (Ilaritate).

Incât privesce §. 15 'mi iau voia a observa că acela nu cuprinde numai dispositiuni ce emanează din §. 14 ci statorește și categoriele de interese ale partidelor, și așa nu numai că nu se poate elimina cu totul dar dispositiunile lui cele bune nici nu ar putè încape în cadrul instrucțiunilor și este redactat astfeliu încât și emendat conform propunerei dlui Szikszay se poate susținè fără a altera sistema, deci emendat astfeliu îl consider de acceptabil. (Aprobări).

Pauler Tivadar ministru de justiție: Intențiunea ce o a avut ministeriul la redactarea §. 14 a fost ca la clasificări și estimări sĕ se aplice cel puțin în parte astfeliu de esperți, cari mai pre sus de ori ce interese și provĕduți cu cunoscințe de specialitate suficiente sĕ proceadă în această cestiune de mare ponderositate independenți și nepreocupați. Ministeriul concreduse comisiunei administrative designarea acestor esperți, ear jurarea lor tribunalelor, comisiunea juridică însĕ abătându-se dela aceasta a încredințat denumirea lor prelângă conlucrarea comisiunilor administrative și a tribunalelor — ministeriului, negreșit din acel motiv ca scutit de ori ce influință locală sĕ denumească astfeliu de indivizi, cari sĕ poată corespunde importantei lor chiemări spre mulțămirea deplină a partidelor.

Tot pentru scutirea intereselor partidelor s'a făcut provisiune în §. 15 ca o parte a esperților sĕ o poată alege partidele liber din numĕrul acelora.

Intențiunea dară este acea ca comisiunile esperților, cari au o chiemare atât de gravă și vitală, sĕ se compună din oameni mai pre sus de ori ce interese, pricepători de lucru și neparțiali. Fiind însĕ că în privința acestei instituțiuni s'au ivit din mai multe părți temeri și de oarece sporirea speselor se presentă ca un astfeliu de motiv, care prepondereză valoarea încercării, și de oarece n'a fost alt scop decât ca dispositiunile sĕ fie cât se pot de perfecte, dacă cugetați, că scopul se poate ajunge și fără ea, nu sûnt contra primirei amendamentului dlui Szikszay. (Aprobări).

Președintele cere voia ca deși s'au combinat §§. 14 și 15, totuși votarea sĕ se facă mai întâiu asupra §-lui 14 și dacă acesta s'ar elimina, în privința emendărilor necesarie în §. 15 sĕ se mai poată pronuncia cine va avè voiă.

Se pune la vot §. 14, care nu se primesce.

Teleszky István: Eu aprobez foarte intențiunea amandamentului dlui deputat Szikszay, dar nu-l aflu de suficient pentru eliminarea tuturor posițiunilor de eliminat din §. 15. Și anume: amicul meu propune sĕ se modifice numai aliniele a 2, 9. și 11. din §-ful 15 pe când aliniele a 3. 8. 10. și 12. încă conțin dispositiuni de eliminat.

La toate aceste alinie așĭ face eu amandamente, dacă vĕ învoiți, sau rog pe dl referent sĕ le stiliseze el.

Președintele: Fiindcă stilisarea recere combinațiune, doară ar fi mai cu scop a lăsa în suspens §-ful 15 și a continua desbaterea cu §-ful 16? (Aprobări).

Se cetesce.

§. 16. Clasificarea și estimarea se face în fața locului sub conducerea judelui pertractătoriu și cu intervențiunea ingineriului funcționătoriu, și după terminarea ei lucrarea se cetesce în presența comisiunei esperților și a partidelor și se autentică prin subscriere.

Partidele, cari nu sûnt mulțămite cu clasificarea sau cu cestiunea, au drept sĕ'și însinue, cu aceasta ocasiune reclamațiunile lor, pe cari comisiunea luându-le la protocol este îndatorată a le esamina fără întârdiere la fața locului și a decide asupra lor. Și procederea aceasta trebue autenticată într'un asemenea mod ca și cea de mai înainte.

Se primesce.

§. 17. Autenticarea lucrărilor pregătitoare ingineresci o face judele pertractătoriu pe basa cercetării și opiniunei ingineriului autenticătoriu, el dispune și esecută suplinirea sau rectificarea defectelor ivite.

Se primesce.

§. 18. Sub decursul lucrărilor pregătitoare nu este admis separat nici un remediu de drept, gravamenul de nulitate, apelațiunea, sau rectificarea contra decisiunilor și dispositiunilor judelui pertractătoriu, nici contra faptelor sau întrelăsărilor altora.

După încheierea lucrărilor pregătitoare partidele pentru remediarea gravamenelor ivite sub decursul acelora se pot folosì de o representațiune, care cel mult în termin de 15 dile dela încheerea autenticării trebuie presentată în scris sau la judele pertractătoriu sau la tribunalul reg. Asupra acestei representațiuni decide tribunalul reg., — contra decisiunei acestuia nu se mai admite vre-un remediu de drept separat, ci gravamenele eventuale trebuie substernute în apelațiunea contrasentinții meritoriale.

Veszter Imre: Fiindcă toate lucrările pregătitoare se fac din oficiu și se conduc de cătră un jude esmis din partea tribunalului, și provĕdut așa dicênd cu putere nemărginită, comisiunea juridică a aflat de lipsă a dispune în alinea a doua a acestui §. ca partidele în privința gravaminelor ce le vor avè în contra lucrărilor pregătitoare sĕ se poată folosì de o representațiune, asupra căreia se decidă tribunalul.

Principiul și direcțiunea acestei dispositiuni sûnt corecte, pentrucă la toată întêmplarea este de lipsă ca lucrarea esmisului tribunalului sĕ se supună controlei colegiului și ca în urma reclamării partidelor sĕ se poată remedia erorile sau întrelăsările comise de judele pertractatoriu; me tem însĕ, că dispositiunea din alinea a doua a acestui §. nu va fi suficientă pentru ajungerea acestui scop salutariu, pentrucă dacă o partidă nu va putè rĕspunde la representațiunea presentată de ceealaltă, tribunalul nu se va putè orienta pe deplin despre adevĕrul sau neadevĕrul gravamenelor cuprinse în representațiuni.

Când este vorba de interesele a două partide contrarie, tribunalul nu poate aduce judecată dreaptă pe basa unor informațiuni unilaterale, deci, dacă este posibil ca sub decursul lucrărilor pregătitoare sĕ se comită erori, cari reclamă remediare, trebue sĕ li se dea și partidelor posibilitatea de a le remedia. După metodul acceptat în alinea a doua aceasta s'ar putè ajunge numai atunci, dacă representațiunea unei partide s'ar comunica cu ceealaltă ca sĕ-și dea rĕspunsul la ea, dacă rĕspunsul s'ar comunica pentru darea replicei și așa mai departe, ceea ce ne ar duce la pertractarea scripturistică atât de odioasă pentru multele ei defecte și răpirea de timp.

Eu însĕ nu o recomând aceasta ci mai simplu m'așĭ mulțămì cu acea, dacă asupra lucrărilor pregătitoare respective asupra plânsorilor ridicate în contra acelora s'ar admite în fața tribunalului o pertractare publică verbală.

Mai asemenea se urmează aceasta în Ungaria, unde modul acesta s'a dovedit de bun și practicabil și nu pricep pentru ce sĕ ne abatem dela pracsa aceasta și sĕ ne mulțămim cu mai puțin pentru Transilvania, unde referințele urbariale sûnt mai complicate.

Dacă 'mi dice cineva, că pentru Transilvania din motivul că acolo sûnt referințe speciale, sûnt necesarie în dreptul material dispositiuni speciale, cari se abat de cele din Ungaria, — aceasta o pricep, dar nu pricep pentru ce sĕ fie procedura pentru Transilvania mai superficială și provĕdută cu mai puține garanții decât în Ungaria.

Dreptacea 'mi iau voia a propune ca pentru remediarea gravamenelor referitoare la lucrările pregătitoare, după terminarea acestora, sĕ se admită înaintea tribunalului o pertractare verbală publică.

Parteniu Cosma: Eu consider amendamentul deputatului Veszter de necesar și corespundĕtor scopului, pentrucă după proiectul acesta sub tot decursul procedurei meritorie nu va fi pertractare meritoriă.

In Ungaria, precum v'am mai spus, se pertractează cu mult mai simplu cestiunea de permisibilitate, dară apoi se dă mai multă însemnătate cestiunei în merit, când fiind toate datele necesarie procurate se dă partidelor voie sĕ pertracteze cestiunea din toate punctele de vedere. Din contră în Transilvania, precum se vede, chiar în acest stadiu, când datele vor sta la dispositiune, nu va fi nici o pertractare, ear prin aceasta se va depune în mânile judecătoriei o putere foarte mare, deși însuși dl ministru a dis în motivarea sa, că judecătorii din Transilvania nu sûnt atât de cualificați și practici ca cei din Ungaria.

Cine crede că prin aceea că în merit nu se va admite nici chiar o pertractare scurtă, precum se propune, se va mai scurta procedura, se înșeală foarte, pentrucă Curia regească ca for suprem de câte ori a observat și cel mai mic defect în procedura causelor urbariale, chiar din motivul, că acele sûnt de natură incuisitorică, totdeuna a nimicit întreaga procedură și a ordinat pertractare nouă. Astfel s'a urmat până acì și tot asemenea se va urma și în viitoriu, până când causele urbariale se vor considera de natură incuisitorică și precum vĕd ele se consideră pentru Transilvania de natură mai incuisitorică decât pentru Ungaria.

Dreptacea și chiar acelora, cari cugetă că accelerează procedura, respingênd amendamentul lui Veszter, îl recomând ca cel mai corespundĕtoriu punctului lor de vedere.

Bokross Elek: Pertractarea de autenticare este acea, care o confundă dl Veszter cu pertractarea ce nu o vede în proiect și care voiesce sĕ o întroducă ca representațiune; pertractarea aceasta însĕ este deja, se cuprinde în proiect apriat și categorice, ear representațiunea nu este chiemată sĕ suplinească vre-o pertractare, pentrucă ea propriamente este un remediu de drept dela judele pertractătoriu la tribunal. Se numesce representațiune pentru acea ca pre lângă o sistemă de competență cu totul nouă sĕ nu se întrebuințeze o nomenclatură statorită pentru alte referințe. Deci representațiunea ca remediu de drept trebue resolvită fără consultarea partidelor.

Dacă dl deputat ar mai dorì o pertractare și asupra acestei representațiuni, atunci după mai multe pertractări ținute succesive sub decursul lucrărilor pregătitoare am mai provoca o pertractare, care n'ar avè absolut nici un substrat, și carea fiind deja toate cestiunile separat pertractate n'ar conținè alt ceva decât reflectări superflue asupra observărilor ce s'au făcut la pertractările premerse.

Aceasta pertractare ar întârdia resolvirea causei, n'ar forma de loc mai multă garanțiă decât sûnt deja în proiectul de lege și ar însărcina procedura cu astfel de spese, provocate de o pertractare în fața locului, cari nu s'ar putè justifica.

Parteniu Cosma (întrerupênd): Nu în fața locului!

Bokross Elek (continuând): Dacă dl P. Cosma cugetă că acea pertractare nu ar trebuì ținută în fața locului, chiar esclamarea d-sale dovedesce că intențiunea nu este corespundĕtoare, căci în cause, unde sûnt 100—1000 partide interesate, nu se poate pertracta cu succes altcum decât la fața locului.

Deci vĕ rog pentru susținerea testului comisiunei.

Veszter Imre cere cuvênt pentru rectificarea cuvintelor sale rĕu înterpretate: Eu nu am cerut pertractare la fața locului și n'am voit alta decât acea ce intenționează și proiectul de lege, adecă a da ocasiune partidelor ca în privința plânsorilor referitoare la lucrările pregătitoare sĕ se poată folosì de ajutoriul tribunalului. Acì nu poate fi vorba de acea că oare corect a procedat judele pertractătoriu sau ba, căci în contra lui pentru asemenea cause am legea disciplinariă, ci este vorba de gravamene, cari nu se pot referì la altceva decât la interesele partidelor, ear acea ,ce este pentru o partidă gravamen, este negreșit pentru cealaltă un favor, prin urmare ca sĕ se poată aduce o judecată dreaptă se recere pertractare contradictorică.

Președintele: pune la vot testul comisiunei, care se primesce și

prin aceasta amendamentul lui Veszter cade.

După aceasta președintele raportează că modificările referitoare la §. 15, rĕmas în suspenso, sûnt deja redactate și roagă Casa ca sĕ le asculte și se voteze asupra lor.

Notariul ***Boross Gábor*** cetesce testul următoriu:

„Paragraful 15 sĕ se modifice în modul următoriu:

Din alinea a doua cuvintele ce urmează după cuvintele acestea „dintre cari fie-care grupă de interese alege doi membri ordinari și un membru suplent“ sĕ se elimineze;

în alinea a treia cuvintele cari urmează după „când membrii ordinari sûnt împedecați“ sĕ se elimineze;

în alinea a opta cuvintele acestea „dintre cari unul trebue sĕ aibă cualificațiunea esperților economici permanenți“ sĕ se slimineze;

în alinea a noua cuvintele acestea „dintre esperții economici permanenți,“ precum și din șirul ultim cuvintele „tot dintre aceia“ sĕ se elimineze.

în alinea a decea cuvintele acestea „economic permanent“ sĕ se elimineze;

în alinea a unsprĕdecea cuvintele „dintre acei esperți economici permanenți cari nu sûnt interesați în causă“ sĕ se elimineze;

în alinea a douĕsprĕdecea șirul prim cuvintele „economici permanenți“ sĕ se elimineze.“

Bokross Elek ref.: După tecstul cetit s'ar susținè alinea ultimă cu eliminarea cuvintelor „economici permanenți“; întreaga alineă însĕ numai în acel cas are înțeles, dacă se susține instituțiunea esperților permanenți, dar a eschide cu totul pe indivizii ce locuesc în aceași comună, cari prin urmare sûnt interesați în causă, — n'ar fi corect, aceasta nu a fost intențiunea nici a proiectului guvernului, nici a testului comisiunei.

Dreptacea recomând eliminarea întregei alinie ultime.

Parteniu Cosma: Eu nu pot fi de acord cu interpretarea dlui referent, pentrucă acea nu ar avè resultate bune. Lucrul principal este ca esperții sĕ fie neinteresați față cu ambele partide. Dacă s'ar dovedì, că unii dintre esperți sûnt interesați nu pricep ce ar strica acea ca reclamarea în contra lor sĕ se ia la protocol. In acest cas judecătoria, dacă voiesce cel puțin va putè respecta temerile ivite.

Dreptacea eu primesc alinea așa precum o a stilisat dl deputat Teleszky.

Szikszay Lajos: Eu sûnt de acord cu amendamentul dlui Teleszky și revoc pe al meu.

Președintele pune la vot amendamentul deputatului Teleszky, afară de alinea ultimă, a cărei eliminare a propus-o Bokross.

Se primesce amendamentul lui Teleszky.

Se pune la vot alinea ultimă, carea nu se primesce.

(\a urma).

Date statistice.

Din bună voința unui d. binevoitoriu sûntem în posițiune de a împărtăși dintr'o epistolă a dlui Slavici următoarele pasage interesante:

. . . . . De câteva săptămâni lucrez mereu, ca se mĕ lămuresc asupra respândirei Românilor și asupra populațiunei române în genere. Intre altele, am luat listele parochiilor din diecesele române și am notat pe charta cea mare a lui Scheda toate comunele în care se află creștini de două confesii naționale. Aflu acum sus, tocmai la nordul Transilvaniei, pe valea Murĕșului, pe la Toplița română, un întreg șir de sate cu numiri românesci, care au remas nenotate. Sûnt următoarele comune: Ostrova, Fülpe, Galocrás, Ploptișî, Platoniesci, Moglăniesci, Lungani, Zencani, Vugani, Zancani, Chelemeniel, Ciobotani, Zabrac, Göde, Mesterhaza, Ucicani, Ilva, Neagra, Suchocani, Palota, Andreniasa, Batoșnia, Iod, Borzia, Déda, Cuieșdi, Galonya, Fülehâza*) și trei „stâne“ la munte. Toate aceste sate se află înșirate pe Murĕș, între Gyergyo și Bistrița. Despre Gyergyo diecesa Blajului se termină la Salomás, Bélbor și Oláh Toplitza, toate trei sate, în care se vorbesce românesce.

Despre Bistrița diecesa Gherlei se termină la Rușii de munți și Morăreni, unde deasemenea se vorbesce românesce. Diecesa Sibiiului, nu are aici creștini decât în Toplitza dacă am notat bine. Numirile dealurilor, ale văilor și ale păraielor sûnt românesci. In anul trecut, petrecênd la Borszék, am vorbit cu Topliteni, cari îmi spuneau, că de la Toplița înainte sûnt tot Români până la Bistrița. Trebue deci să presupun, că satele înșirate mai sus sûnt românesci; cu toate aceste nu le aflu nici în diecesa Sibiiului, nici în a Blajului, nici în a Gherlei. Te rog deci să'mi spui, dacă scii ceva despre Românii din aceste sate și anume, dacă diecesa Sibiiului nu are cum va creștini prin ele. Te rog dar' încă odată, să'mi spui ce scii.

. . . . . .

Te va interesa fără îndoială, dacă 'ți voi face împărtășire despre unele din constatările statistice, pe care le am făcut.

In timp de 30 ani Românii s'au sporit, însă nu cu mai mult decât 0.55% pe an, fiindcă au fost perioade în care au scădut, ca dela 1871—1875. Noi avem mai puține femei decât bărbați, dar' dela 20 până la 40 ani avem mai multe decât maghiarii d. e.

Keleti nu are dreptate, când dice că Românii scad și afară de aceasta arată numĕrul Românilor aproape 300,000 mai mic de cum este.

Despre aceasta te vei încredința din următorul calcul comparativ.

„Kelet“ arată, că după numĕrătoarea dela 1870 au fost:

Ani:		În Ungaria.		În Ardeal.		Comparativ.		Diferența.
0—1	bărbați	225,532	=	33,827	=	178,883	= —	46,649
	femei	225,880	=	34,248	=	181,110	= —	44,770
1—2	bărbați	166,087	=	30,216	=	159,788	= —	6,299
	femei	168,233	=	31,053	=	164,214	= —	4,019
3—5	bărbați	428,220	=	79,719	=	421,570	= —	6,650
	femei	437,189	=	80,841	=	427,403	= —	9,786
6—10	bărbați	639,690	=	121,000	=	639,872	= +	182
	femei	650.452	=	121,439	=	642,194	= —	8,258
11—15	bărbați	606,694	=	110,613	=	584,943	= —	21,751
	femei	617,276	=	109,066	=	576 763	= —	40,513
16—20	bărbați	495,597	=	94,795	=	501,295	= +	5,698
	femei	582,277	=	102,791	=	543,579	= —	38,698
20—30	bărbați	855,598	=	164,143	=	868 021	= +	12,423
	femei	945,547	=	178,900	=	946,059	= +	508
31—40	bărbați	787,198	=	148,255	=	784,002	= —	3,196
	femei	768,357	=	145,649	=	770,221	= +	1,864
41—50	bărbați	601,553	=	117,747	=	622,670	= +	21,117
	femei	572 066	=	113,155	=	598,386	= +	26,320
50—sus	bărbați	693,293	=	150,830	=	797,619	= +	104,326
	femei	650,884	=	134,040	=	708,850	= +	57,966
	bărbați	5,499,462		1,051,145	=	5,558,663		
	femei	5,618,161		1,051,182	=	5,558,779		
	Total	*11,117,623*		2,102,327	=	*11,117,442*		

Dacă voim să ne lămurim asupra relației între cifrele privitoare la Ardeal și cele privitoare la țeara Ungurească, ne întrebăm: dacă populația Ardealului ar fi tot atât de mare ca a țĕrii Ungaresci, cum s'ar împărți ea pe vêrste? Ca se aflăm respunsul n'avem decât să ne dăm seamă, că populația țerii ungaresci e de 5.2882 ori mai mare decât a Ardealului și să înmulțim fie-care țifră din coloana privitoare la Ardeal. Așa dobêndim coloana comparativă, în care trecerea cu vederea decimalului al 5-lea a produs o mică diferență deabia 179.

Precum se vede din acest calcul în țeara ungurească sûnt cu 91,419 mai mulți copii până la un an decât în Ardeal; dar' în Ardeal sunt cu 162,292 mai mulți oameni peste 50 ani. Adecă în Ungaria trăiesc mulți? nu! se nasc numai mulți, ca să petreacă o viață efemeră. In Ardeal se nasc puțini, dar trăiesc mulți.

Din 91,419 copii, ce erau în anul ântâiu, nu remân până la capetul anului al doilea decât 10,318. Deci numai decât în anul ântâiu mor foarte mulți și remânênd foarte multe mume fără copii, în anul următoriu ele pot nasce alți copii. Așa causa nascerilor multe din țeara ungurească e înainte de toate mortalitatea mare a copiilor. Adoua e covêrșirea femeilor. Ce e drept, dela 20 până 40 ani sûnt în Ardeal mai multe femei decât în Ungaria; însă femeile pot să nască și nasc chiar dela 16 în sus, eară dela 16—20 în țeara ung. sûnt cu 38,698 mai multe femei decât în Ungaria. Konek arată că între 135,011 femei, ce s'au măritat în anul 1876—45,748, adecă 33, 89% erau mai tinere de 20 ani. Afară de aceasta, mulțimea copiilor nelegiuiți din țeara ungurească sûnt născuți mai ales din mume tinere. Astfel mortalitatea escesivă a copiilor și covêrșirea bolnăvicioasă a femeilor face ca în țeara ung. să se producă o mulțime copii, care întrețin mereu țifra totală a populației, fiindcă în proporția, în care se nasc și mor, în aceeași proporție lasă loc gol pentru alții. Mie mi se pare această mișcare a populației ca munca omului ce varsă mereu apă în ciur. Ardelenii varsă în sită și așa, cu toate că varsă mai puțină, sporiul se vede dela 20 ani în sus. Ba deja dela 5—10 ani în Ardeal sûnt mai mulți băieți decât în țeara ungurească.

Și să nu-mi iai vorbele drept glumă. In Țeara ung. prevalează elementul pueril, eară în Ardeal cel viril și cel senil. Aceasta nu poate să fie indiferent pentru caracterul populației. Ungurii sûnt mai copilăroși, eară Ardelenii mai aședați. Aceasta nu numai pentru-că în o parte sûnt mulți copii, eară în ceea laltă mulți oameni maturi ci mai ales pentru-că atmosfera, în care crește copilul ardelean e mai virilă și mai senilă totodată. Pentru aceea trebue să fim îngăduitori cu resfățările Ungurilor eșiți din mijlocul societății lor puerile.

Interesant e să mai vedi și mortalitatea escesivă a femeilor din Țara ung. de la 10 până la 20 ani. In timpul acesta sûnt în Ț. ung. cu 79,211 mai multe femei decât în Ardeal; cu toate aceste de la 20—30 sunt mai multe în Ardeal. Mare e mortilitatea dela 16—20 ceea ce dovedește, că în acest timp femeile sûnt mai puțin cruțate decât în Ardeal.

Voi încheia pin o considerație generală.

Valoarea statistică și mai ales valoarea politică a nașterei nu o putem măsura decât după gradul, în care ea sporește puterile unei națiuni în lupta pentru ecsistență. Sufletul, politicește, nu are valoare decât începênd de la vêrsta, în care poate să iee parte pirn muncă trupească ori sufletească la lupta pentru ecsistență. Copii nu sûnt decât materia'ul, din care poate să iese oameni. Cât pentru bărbați, de la 15 ani în sus, sûnt în Ardeal relativ mai mulți decât în Ungaria, eară cât pentru femei numai de la 15—20 sûnt mai multe în Ung. ceea ce e bine pentru Ardeal, fiind-că mai ales aceste femei produc în Ț. Ung. mulțimea de copii, care se cresc cu cheltuieli mai mari ori mai mici și apoi mor mai nainte de a fi ajuns vêrsta, în care pot se aducă societății drept resplată, vre-un folos. Intr'un cuvênt în Ardeal e o societate mai capabilă de a susținè lupta pentru ecsistență, fiindcă are relativ mai mulți oameni făcuți gata, care nu numai consumă ci produc, și care pot să se apere ei înșiși.

Dar sûnt relativ mulți betrâni în Ardeal, bătrâni, care trebue să fie și slăbănogi, cari nu mai produc și nu se pot apĕra. Da, însă acești bĕtrâni sûnt elementul moderator, care ne dau o resplată bogată în firească-le chibsuință și înțelepciune și care apĕră totodată și bunele moravuri ale societății: ei sûnt partea cu de sevîrșire etică și mai presus de toate prețioasă a societății. Fie-care bĕtrân mănâncă, dacă ne place, bucata de pâne a unui copil și așa fiindcă avem mai mulți bĕtrâni, trebue să ne mărginim la mai puțini copii. Așa trebue să fie: sporul trebue să fie legat de sporul bucăților de pâne.

Cred că e de priosos să'ți mai înșir motivele, în vêrtutea cărora eu susțin, că relațiile favorabile în împărțirea populației din Ardeal resultă mai mult din naționalitatea maioriții populației din Ardeal decât din natura locului și a stadiului de desvoltare. După arĕtările lui Keleti în toate comitatele cu maioritatea română cifra nascerilor e mică; ea numai în comitatele prea amestecate cu Maghiarii cresce așa, că în com. Cluj. o nascere cade la 24 suflete, în Selagiu la 23, eară în Hunedoara, Făgăraș, Sibiiu la 27,29. In Udvar-hely însă sûnt mai multe nasceri, 1—la 22, în Csik 1—21, eară în Háromszék 1—la 23, fiindcă ei sûnt mai mulți Români (20%). Și tot după arĕtările lui Keleti la noi mor mai puțini eară la maghiari mai mulți. El însă dice, că mor mulți, fiindcă se nasc mulți, în vreme ce eu susțin, că se pot nasce mul i după ce mor mereu alții de le lasă loc. În toate populațiile e tendența de a umplea golurile remase: unele umplu aceste goluri, ca noi, cu odrasle trainice, eară altele ca Maghiarii, cu stirpituri, care se perd până la 15—20 de ani.

Și fiindcă așa este, Keleti chiar cu bună credință, însă în vêrtutea unei prea vĕdite dose de ignoranță, trebuia să scadă prin calculul seu cifra totală a Românilor. El a luat drept basă a calculului copii obligați a umbla la scoală. Precum vedi însă, Ungurii au dela 6—10 și mai ales de la 10—15 cu mult mai multe suflete decât noi: așa ne a scădut pe noi și 'i-a sporit pe dênșii. Am făcut acest calcul pentru vre-o 30 grupe și pretutindenea am dobândit același resultat Keleti află în țĕrile de sub coroana sf. Stefan vr'o 2,450,000 Români, Ficker 2,650,000, eară eu am constatat, 2,640,000 ceea ce corespunde cu resultatele ce am dobândit și pe basa calculelor făcute pe basa cifrei copiilor obligați la scoală.

'Ți am scris această lungă scrisoare mai ales pentrucă cetisem o dare de seamă în „Telegraful Român“, din care străbătea foarte multă nedumerire asupra mișcărei populației române din Ardeal. În adevĕr în câțiva ani ea a scădut, dar atunci a fost scădere în toată Ungaria, căci erau o mulțime de epidemii. Era însă lipsă de bună credință din partea statiștilor maghiari de a lua drept basă câți-va ani isolați și mai ales pe acestia căci doi trei ani chiar normali să fie, nu dovedesc nimic. Precum vedi, populația din Ungaria se poate sporì, dar sporul e în fete și copii. In Ardeal însă sporul e mic dar spor în material bun.

Varietăți.

* (Denumiri). Ioan Manu preot în diecesa gr. or. transilvană este denumit capelan militar de cl. 2 în reservă; asemenea preotul Danil Chirilă din aceeași diecesă. Mai de parte sûnt denumiți capelani militari de cl. 2 în reservă preoții gr.-cat. Ariton Migea din diecesa Blajului, Dr. Basilie Lucaci din diecesa Gherlei.

* (Postal). In 16 Iulie n. se deschide la Cugir, în comitatul Hunedoarei, oficiu nou postal, care va comunica de patru ori pe săptĕmână cu stațiunea Vinerei (Alkenyér).

De cercul acesta se ține: Vinerea, Cugirul, Pischințul, Vaideii. La oficiul acestei stațiuni, dela diua sus arĕtată, se primesc și espedează epistole și pachete, se trimit lucruri de preț pe lângă ramburse (utánvétel, Nachname) până la 200 fl. în țeară și până la 75 fl. afară din țeară (Germania, Helgoland, Elveția); apoi se manipulează cu asignațiuni postale până la 100 fl. Pentru Austro-Ungaria, Germania, Helgoland, Francia, Algeria, Luxemburg, Italia, Elveția, Belgiu, Olanda și America de Nord i s'a încredut primirea și împărțirea de sume, pe lângă și după asignațiuni postale, până la 200 fl. — Așijderea la 16 Iulie n, se deschide stațiune nouă de postă în Păuca, comitatul Albei inferioare, care comunică de patru ori pe săptĕmână cu Blajul. De cercul acestei stațiuni se ține: Bucerdea, Beșinăul, Dostatul, Broscenii, Ohaba, Bogatul, Armenii, Păuca, Presaca, Tăul și Roșia. Comunicațiunea în lăuntru și în afară în toate direcțiunile este și la stațiunea aceasta întocma ca la stațiunea din Cugir.

* (Avis) în treaba stipendielor din fundațiunea lui *Gojdu*. Fiindcă representanța fundațiunei lui Gojdu, e convocată la ședința generală ordinară deja pe 22. Aug. 1880 cal. nou; de aceea, terminul, publicat cu hârthia noastră din 11. Iunie a. c. Nr. 89 pentru Concursurile și justificările la stipendiele lui Gojdu pe 25. Aug. a. c. se țermurește pe 20. Aug. 1880 c. n.

Budapesta, 11 Iuli 1880.

Comitetul adm. al represetanței fundațiunei lui Gojdu.

*) Causa poate fi, că unele nume pe chartă sûnt altfelin decum sûnt în listele dieceselor române, așa d. e. Palota română Polăți, Ivănceni Ibănești Ratesna Restojna etc. Red.

* (Convenire împĕrătească). După cum ne spune „Deutsche Ztg.“ de Luni, Maiestatea Sa împĕratul pe la sfĕrşitul acestei luni va convenì în Gastein cu împĕratul Germaniei Wilhelm.

* (Oprirea teatrului). Jurnalul „Tageblatt“ din Sibiiu ne spune că are informaţiune din isvor sigur, că ministrul reg. ung. de interne a respins cererea directorului teatral Frideric Dorn, prin carea se roagă de concesiune, a putè da representăţii teatrale germâne în Braşov. Asemenea i s'a intrĕdis darea representăţiilor germâne în teatrul din Sibiiu.

* (Biroul postal cel mai elegant) nu poate fi nicăiri de cât în satul Foen, comitatul Temişoara în Ungaria. Proprietarul moşiei, reposatul d. Andreiu de Mocsonyi (cunoscutul Român) a solicitat un birou postal în numitul sat dar fiindcă comunicaţia în partea locului era prea mică. Statul 'l-a refuzat sub cuvênt, că n'ar scoate cheltuiala. Atunci d. Mocsonyi a declarat, că se face singur măestru postal, ceea ce s'a şi realizat; ear soţia sa depunênd esamenul legiuit s'a făcut espeditoare. Nobila doamnă 'şi- a împlinit spontaneu şi cu o adevĕrată pasiune serviciul, şi în scurt timp era cunoscut până în cea mai mare depărtare, că biroul postal de la Foen este cel mai esact în operaţiunile sale, cu toată eleganţa pe care o întêmpină cine-va acolo. Ast-fel de esemplu, călimările şi sfesnicile erau de argint, mobilele toate de mohon etc.

Murind d. de Mocsonyi trebuia un alt măestru postal şi pentru a nu întêmpina earăşi greutăţi, doamna de Mocsonyi s'a decis a lua d-ei locul reposatului soţ. Acum câte va ḑile această frumoasă damă a primit decretul de numire, şi cine are afacere cu biroul postal dela Foen, are plăcerea, de a se pune în relaţie cu o doamnă elegantă a lumei mari, care face totul singură, care este atât de politicoasă, atât de amabilă şi bună, în cât toţi maestrii postali din toată Ungaria ar putè lua esemplu de la dênsa.

* (Steagul unguresc) fu numit „trenţă“ de vice-colonelul Seemann. Acesta adecă în 4 Octomvre n. 1879, când s'a serbat ḑiua numelui a Maiestăţii sale în Erlau vĕḑênd între celelalte steaguri naţionale şi steagul unguresc, cu cuvintele: „Jos cu rîza aceasta!“ a poruncit să se depărteze dintre celelalte steaguri, aceea ce s'a şi făcut. Pentru aceasta vătĕmare „P. N.“ cere satisfacţie dela împĕratul, dela regimul unguresc etc. etc.

* (Nord und Süd) şi după dênsul „La Revista internazionale Europea“ (16 Iuliu) vorbesc în terminii cei mai elogioşi de cele două opere subscrise Carmen Sylva, de A. S. R. D-na Românilor: Hammerstein în care augusta poetă cântă un episod din luptele lui Enric IV imperatorele Germaniei şi fiiul sĕu, şi Sappho e cântată cu o inimă inspirată. Vieţa nemuritoarei fice a insulei Lesbos era odinioară cântată cu esclamaţiunile şi simţiciunea de ocasiune ale versificatorilor; principesa Elisabeta ne arată cu totul altfel şi într'un mod foarte reuşit pe gânditoarea şi ardintea Sappho.

Germania cunoscea şi admira ca şi noi scrierile pline de poesie ale bunei noastre Doamne; aḑi, în patria musicei şi a poesiei, în oraşul lui Michel-Angelo şi Laurenţiu Magnificul, A. S. R. Doamna Românilor e privită *come poetessa di vaglia.* „B. P.“

* (Unde e Pausz?) Aceasta — după înformaţiunile jurnalului din Sibiu „Siebenbürgich d. Tageblatt“ — trăesce lumea albă în Constatinopole, unde convine în deosebi cu Szechényi Paşa fiul maghiarului celui mare, Szechényi, şi cu Drigalski-Paşa.

* (Trecerea Turcoaicelor) la creştinism sporesce — după o scire din Trapezund — pe ḑi ce merge. De curênd au trecut deodată 14 femei turcesci la crestinism si au primit dela episcopul din comuna Wan 40 f. fie-care şi vor primì acestea sume şi pe viitor până când va ţinè scumpetea cea mare.

* (Serbare religioasă mohamatană). Una din serbările religioase, care se celebrează în fie-care vară de credincioşii Islamului s'a ţinut ḑilele aceste cu mare pompă la Constantinopole. Este serbarea comemorativă a scoborîrei Coranului trămis din cer profetului Mohamet prin mijlocirea arhanghelului Gavril. Cea mai mare parte din monumente, palate, case particulare şi mai toate mineralele moscheelor din Stambul erau srălucit luminate. Palatul imperial dela Dolma-Bacce era luminat în întru de sutimi de candele multiculore. În salonul cel mare de primire, şedea Sultanul, încongiurat de toţi prinţii casei sale şi de ministrii în uniformă, decoraţi cu insemnele lor. Şeicul Dielal-efendi, venerat la Constantinopole din causa sânţeniei şi vêrstei sale înaintate, a ţinut o predică, faţă cu Sultanul Abdul-Hamid. El a amintit originea serbărei apoi a cetit versete din Coran.

După rugăciuni, padişahul şi toţi asistenţii au strîns mâna bĕtrânului şeic.

* (Tunul revolvĕr Krupp). S'au publicat informaţiunile în privinţa construcţiunii noului tun-revolver fabricat la usina Krupp. Acest instrument de resbel are 4 tunuri ce au 669 milimetre lungime şi 25 milimetre calibru. Tunul are 12 ghinturi, greutatea sa este de 163 chil., a proiectilului este de 235 grame, şi a încărcăturei de 50 greutatea totală a cartuşului e de 355 grame. Mişcând orizontal pârghia în direcţiunea părţii anterioare se întorc tunurile în giurul osiei lor comune. Nu se scie încă în mod sigur câte lovituri se pot trage pe minut.

Fabrica de arme de la Witten construesce în acelaşi timp o mitrailesă cu 4 tunuri pentru marină. Această mitrailesă figurează în acest moment la ecspoşiţiunea de la Düsseldorff. Se ḑice că ea se poate întoarce în toate sensurile, şi rădicarea se poate schimba rapid şi considerabil. Magasinul cu projectile conţine 40 cartuşe, greutatea projectilului este de 250 grame, a încărcăturei este de 70 grame.

Bursa de Viena şi Pesta
din 13 Iulie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	109.70	109.70
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	83.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	100.—	101.88
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	87.—	88.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	126.—	126.50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	94.50	95.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	94.25
Obligaţiuni urbariale temeşiane	94.—	93.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	93.25
Obligaţiuni urbariale transilvane	93.50	94.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea ḑecimei de vin	93.75	93.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.60	72.50
Datorie de stat în argint	73.45	73.50
Renta de aur austriacă	88.15	87.80
Sorţi de stat dela 1860	133.—	134.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	829.—	820.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	279.50	280.10
Acţiuni de credit austr.	264.—	264.—
Sorţi ungaresci cu premii	—.—	114.75
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.55	5.54
Napoleon	9.35½	9.35
100 marce nemţesci	57.80	57.75
London (pe poliţa de trei luni)	117.80	117.90

Economic.

Făgăraş, 9 Iulie n. Pro. hectolitră Grâu fl. 8.50—9.; grâu sĕcăreţ fl. 7—8.; sĕcară fl. 5.10—6; orḑ ——. ovĕs fl. 3.80—3.90; cucuruz fl. 4.80—5.50; mălaiu fl. .—.; Sămânţă de cânepă fl. ———; mazere fl. ——.; linte fl. ———; fasole fl. 6—. cartofi (vechi) cu fl. —.—.4—; (noi) per litră ——— cr. pro 100 chilo: Slănină fl. 70—80; sĕu brut fl. 40—42; sĕu de luminări fl. 56—; unsoare fl. —80—; cânepă fl. 32——; sĕmênţă de in fl. ———; săpun fl —.—; fên fl. —.— spirt pro grad cr. pro chilo: carne de vită 40—42 cr. carne de viţel —36— cr.; carne de porc 44—cr. carne de miel 32 cr.; oauĕ — de — cr. Târgul fu bine cercetat. Ovĕsut s'a cumpĕrat tare de speculanţi.

Budapesta, 10 Iulie n. In sĕptĕmâna trecută temperatura a fost foarte caldă; pe ḑi ce merge gradurile căldurei s'a urcat aşa încât putem ḑice, că ne aflăm în luna lui Cuptoriu. Căldura însĕ după ploile de mai înainte a ajutat mult la toate fructele. Cucuruzele se desvoaltă în continu, a început a lega preste tot locul, încât acuma deja se află de vêndare în piaţe tulei de fert şi fript. Cartofii sûnt mari, desvoltaţi foarte bine şi înaintează în fugă putem ḑice spre copt. Orzul şi sĕcările sûnt pretutindenea pe aici secerate şi duse de pe câmp. Grânele acum încep a se secera. Spicele la toate sûnt pline, grăunţele mari, coapte şi grele. Paiele bine desvoltate, cu un cuvênt recolta tuturor spicoaselor este foarte mulţămitoare, cu atât mai mult, cu cât în acest an arareori se află în ele tăciune, apoi nu sûnt nici pălite ca în alţi ani. Rapoartele din toate părţile sûnt favorabile şi îmbucurătoare. Aceste împregiurări au căşunat scăderea preţurilor tuturor fructelor, cu deosebire a spicoaselor. Negoaţele cerealelor preste tot au cam dat înderĕpt. Cuantităţi mici şi numai de cualităţile prime au avut trecere în sĕptĕmâna trecută se înţelege cu preţuri mai eftine ca până acum. Aşa s'a vêndut în deosebi:

Grâul la 60,000 m. m. cu fl. 9—10; sĕcara cu fl. 9—9.50; orzul n'a trecut de loc; ovĕsul debia cu fl 5—5.60; cucuruzul la vre o 5000 m. m. cu fl. 5—5.75; făina de astădată a trecut mai bine, fiind multă trasportată în Britania.

Păstăioasele au trecut numai pentru consumul intern, în ţĕri esterne nu s'a transportat absolut nimic. Preţurile lor de astădată au fost următoarele: lintea fl. 10; mazĕrea cu fl. 14—16 fasolea fl. 9—10; mălaiul fl. 7—8; sĕmênţa de cânepă fl. 8—8.50; sĕmênţa de in fl. 13 (toate per 100 chilograme); lânile s'au vêndut cu fl 2—2.65 per chilogram. Porcii în numer total de 72,820, au fost mai eftini ca de altă dată. Din Ungaria de jos s'au aflat în târg 4290, din România 360 şi din Ardeal la vre-o 250 capete; unsoarea de porc s'a vêndut cu fl. 57; slănina cu fl. 58; sĕul cu fl. 42—43.50; spirtul *en gros* cu fl. 33.75; *en detail* cu cu fl. 34.75 per 10,000 litre %. —

Peile de bou cu fl. 110—112; de vacă cu fl. 105—108; de viţĕl cu fl. 60—68; de capră cu fl. 120; de miel ca şi mai înainte, toate însĕ per 102 dărabe; de cal fl. 8.50—10.50 părechea.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 2 August şi 3 Sept. imob. soţiei lui Friederic Victor născută Rosa Klärmann în Alba-Iulia (trib.); în 27 Iulie îmob. lui Bogdan Todorffi în Cluj (trib.); în 2 August şi 2 Septemvre imob. lui Ioan Sepsi în Bogata (trib. Turda); în 31 Iulie şi 31 August imob. lui Mihail Gitz în Jeder (judec. cerc. Şomcuta-mare); în 2 August şi 1 Septemvrie imob. lui Martin Hoprich (fiu) în Dredat (judec. cerc. Teaca); în 21 Iulie imob. Sarei Schuster în Beşa (judec. cerc. Sighişoara); în 31 Iulie imob. lui Pavel Bartus în Baia (trib.); în 4 Aug. imob. lui Teodor Moldovan sen. în Pantinoasa (trib. Dej); în 3 August şi 4 Septemvrie imob. soţiei lui Stefan Bell în Rode (trib. Ibaşfalĕu); în 22 Iulie imob. Ilenei Boiana în Braşov (trib.); în 37 Iulie şi 27 August imob. lui George Henrich în Amnaş; în 27 Iulie şi 27 August imob. Carolinei Göllner în Sibiiu (trib.); în 11 August şi 14 Septemvre imob. minorenilor Ileana şi Constantin Bariţ în Turda (trib.); în 16 Septemvre şi 16 Octomvre imob. lui Stefan Boros în Sarvar (trib. Dej); în 1 Septemvre şi 1 Octomvre imob. soţiei lui George Szados în Stona (trib. Cluj); în 2 August imob. lui Carol Morscher în Buia (judec. cerc. Mediaş); în 30 Iulie imob. lui Nicolau Berzenczey în Cliţ; în 26 Iulie imobilele lui Zelda Hersch în Preluţ (trib. Dej).

În magazinul de mărfuri coloniale, a d-nului **Ioan Duşoiu, Braşov** este un loc vacant pentru un ***ucenic,*** care se fi absolvat cel puţin doue clase reale, sau gimnasiale. Pentru condiţiuni a se adresa la menţionata firmă. [44] 2—2

[45] **Se primesce** 1—3
un tinĕr bine crescut, *cu cel mai puţin patru clase elementare,* ca
învĕţăcel de negutătorie
la
Antonie Bechnitz în Sibiiu.

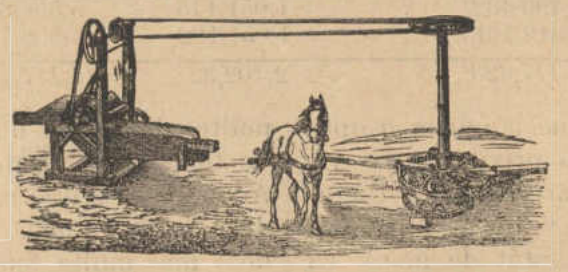

Maşine de îmblătit
construite după esperienţele cele mai noue
pentru **braţe** şi cu **vêrtej,** cu şi fără **scuturătoriu de paie,** de mărimi şi sisteme feliurite.

Ciur de vênturat şi de sortat
de 3 mărimi, premiat cu premiul dintâiu la mai multe esposiţiuni.

Maşine pentru cositul cerealelor (bucatelor).
Coase cu greblă pentru cositul cerealelor, precum şi tot feliul de **maşine şi unelte agricole** se află cu preţurile cele mai eftine, pe lângă garanţie, la

Andreiu Rieger
Fabrică şi deposit de maşine şi unelte agricole
Sibiiu. [43] 4—6

Obiecte necorespundetoare se primesc în schimb
Reparaturi de locomobile, mori de vapor, maşine de îmblătit etc. se fac în modul cel mai prompt şi mai eftin.

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 78. Sibiiu, Sâmbătă 5 Iulie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 4 Iulie.

Eri și astădi diarele sûnt pline de articuli și de telegrame despre festivitatea națională din Paris dela 14 Iulie n. „N. f. Presse“ spune, că Eliséul a fost Marți seara iluminat strălucit. În grădină variau lumini colorate electrice. Verdeața și straturile de flori erau țermurite de flacări. In saloane Grevy presidentul a primit o societate ilustră. Presidentul era decorat cu cordonul cel mare al legiunei de onoare. Doamna Grévy purta toaletă închisă. Dela 9 oare seara au început a curge oaspeții. In saloane nu era alta decât o neîncetată undulațiune de cei ce veniau și se duceau. Toate notabilitățile republicane veniseră cu deosebire oficieri mulți și corpul diplomatic a fost bine representat. Grévy a fost întimpinat simpatic din toate părțile. El conversa cu oaspeții, cari erau concentrați în grupe. Venirea lui Gambetta a făcut mare sgomot. A tras atențiunea multora și presența ducelui de Chartres și a generalului Galifet. Grévy a conversat mult și cu Clémenceau. Cele mai multe femei purtau toaletă albă.

Din această schiță se vede, că serbătoarea națională a Francezilor s'a început încă din ajun cu mare splendoare.

Țiua dela 14 Iulie a fost și mai solemnelă pentru Paris. De pe la 9 oare dimineața, corporațiunile treceau pe strade. În giurul statuei uriașe a republicei, care poartă un ram aurit de laur (dafin) în mână, era adunată o mulțime mare de oameni în piața republicei. La $10^1/_2$ s'a început festivitatea. Parisul întreg era decorat cu milioane de steaguri, standarde. Cuartirul democratic era transformat într'o grădină de flori. De pe coloana lui Julie fâlfâia un steag cu inscripțiunea „Căderea bastilei!“ Corporațiunile când treceau pe dinaintea coloanei își descoperiau capetele și înclinau steagurile. Revista trupelor a avut loc în Longchamp dela 11 până la 3 oare după ameadi și a eșit foarte bine. După un discurs al presidentului s'au împărțit steagurile trupelor și deputațiunilor trupelor din celelalte cetăți și garnisoane ale Franciei. — Seara a fost o iluminațiune grandioasă. Festivitatea a decurs în pace.

Avênd Francezii dinapoia lor o festivitate așa de grandioasă pot fi mândrii de succesele de până acum pe terenul păcii. Un țiariu dela Viena țice, că republica va fi până atunci nevulnerabilă, până când va apăra pacea și munca poporului francez.

Din Orient aduce „Agența Havas“ scirea, că Albanezii au atacat la Golubowsca aproape de Tusi pe Muntenegreni. Un detașement de Montenegreni a fost silit să se retragă, lăsând în mânile Albanezilor și vre o câțiva morți. Principele Nicolae a dat trupelor sale ordin a remânè în defensivă, pentrucă el doresce a lucra numai cu mijloace diplomatice. Altă telegramă din Scutari spune, că la 11 l. c. Muntenegrenii s'au încercat a aduna nutreț pe teritoriul albanez în apropierea Golobosniților; au fost însă surprinși de Miriditii și Scrielii din caraulele din vecinătate și într'o ciocnire de o oară respinși departe preste fruntarii. Muntenegrenii au perdut mai mulți răniți țece prinși încă au remas în mânile Albanezilor. — În Dulcigno au sosit până acum doue batalioane de trupe regulate militare și 1500 Miriditi. Garnisoana albaneză e de 5300 oameni. Comanda a căpătat-o pe lângă Osman Beg Betica, Prenk Bib Doda.

Dela Constantinopole se scrie, că acolo cerculează sciri despre o nouă modificare a ministeriului. Adeverindu-se scirea aceasta și venind după cum se vorbesce, Savfet paşa la ministeriul de esterne, se crede că a învins cabinetul englez și că asigurarea păcei a progresat mult.

Dela Sofia se spune, că Bulgarii din fruntea principatului țin, că a sosit timpul cel potrivit pentru realisarea nisuințelor lor unioniste. Poarta nu perde din vedere miscările din Bulgaria. De altmintrea ministeriul bulgar Cavareloff-Zancoff a delăturat demult granița dintre Bulgaria și Rumelia. Fără de nici o sfială se denumesc Rumelioți în funcțiuni bulgare, ca și cum ar fi supuși de ai principelui Alecsandru. Așa d. e. capul cancelariei din directoriul Rumeliei resăritene, dl Spasoie Constantinovici, este denumit al doilea secretariu al principelui Alecsandru. Fie-care Bulgar, ori și unde născut, este *de facto* un cetățean al principatului bulgar. Nu avea așa dară principele Alecsandru lipsă să'și dea cuvêntul de onoare legatului român dela Sofia, că legea de naturalisațiune nu se va mai întoarce în parlamentul bulgar, pentrucă astfeliu stând lucrurile numai trebue să se mai întoarcă.

Dela Bucuresci se anunță că representantul Muntenegrului din Constanținopole a transpus Porții o notă, prin care arată că în 12 Iulie trupele turcesci au năvălit asupra vedetelor montenegrene la Zek, au dărăburit un om și altor țece oameni le au tăiat capetele. Muntenegrul protestează.

În România se începe la Sântul Ilie o mișcare militară. Doue tabere se vor construì. Una la Țigănesci pe Ialomița și alta în partea Seretului în Țigănesci, 14 batalioane de infanterie de linie și mai multe de dorabanți, 12 escadroane de cavalerie și artilerie corespunțătoare; tabăra din Moldova va fi mai mică.

Cestiunea agrară în dieta Ungariei.

Ședința dela 8 Iunie nou.

(Urmare).

Capitlu V.

Pertractarea meritoriă.

§. 19. Agendele principale a pertractărei meritorie sûnt:

1. La segregarea urbarială a pădurilor, păsunilor și trestișelor:

a) *Staverirea numerului sessiunilor ce au drept la competințe urbariale, respective la segregarea păsunei, staverirea cuantității posessiunei, care a fost domnească și care a fost urbarială;*

b) *Staverirea competinței de sessiune, respective la segregarea păsunei, staverirea competințelor în proporțiunea posessiunei;*

c) *Staverirea cuantității și dislocărei teritorielor, ce din teritoriul de segregat, de o parte are să se separeze pentru fostii urbarialisti pentru biserici și scoale, — de altă parte remâne în posessiunea fostilor domni feudali;*

d) *Staverirea proporțiunei, în care vor avè să se împărtășască fostii iobagi remași în comuniune eventual bisericile și scoalele din folosința teritorielor comune.*

2. La proporționări:

a) *Staverirea competinței totale a senguratecelor comune;*

b) *Staverirea competinței fostilor domni feudali și a fostilor urbarialisti, precum și staverirea competenței bisericelor și scoalelor, și staverirea competinței individuale a membrilor comunelor singuratice.*

c) *Staverirea computărei sau rescumpărărei teritorielor ocupate din posessiunea comună, eventual staverirea restituirei investițiunilor;*

d) *Staverirea și dislocarea competințelor, cari după §. 25 se vor separa în natură;*

e) *Staverirea proporțiunei, în carea vor avè să se împărtășască partidele remase în comuniune, din folosința teritorielor comune.*

3. La comassări:

a) *Staverirea acelor parcele de posessiune din teritoriul supus comassărei, cari nu fac substrat de schimbare;*

b) *staverirea căilor de comunicațiune și dintre hotare (dűlőut) și a celor laterali (csapások);*

c) *Staverirea isvoarelor adăpătoarelor, cimeterielor, scoalelor de pomărit etc. necesarie pentru usul comun;*

d) *Staverirea dislocărei nouclor complecse de posessiune;*

e) *Staverirea complanărei și desdaunărei obiectelor, cari reclamă o complanare și desdaunare separată.*

Bokross Elek ref.: On. Casă! In urma primirei propunerei baronului Kemény Kálmán, aflu de lipsă ca și acì între agendele pertractărei să se susceapă și agendele acelei proceduri speciale.

Dreptacea 'mi iau voia a face următoarea propunere:

„La punctul 1. al §-fului 19 să se susceapă următoriul test:

„e) *Staverirea schimbărei și dislocărei parcelelor de pământ ce se află printre păduri,*“

Președintele pune la vot §-ful cu propunerea lui Bokross, cari

ambele se primesc.

§. 20. „După terminarea autenticărei judele pertractătoriu numai decât începe pertractarea meritoriă.

Spre scopul acesta este dator a încerca esoperarea unei împăciuiri și conțelegeri între partide.

Dacă partidele s'au conțeles în privința tuturor agendelor și tuturor cestiunilor subversante, judele pertractătoriu substerne împăciuirea la tribunalul reg. carele o esaminează, însă numai în privința formală și numai din punct de vedere al întregității, ear despre primirea ei însciințează pe pertide.

În contra acestei decisiuni este admisă apelațiunea, însă numai pentru gravamine formale, sau din defectul întregității împăciuirei, — asupra căreia decide cu valoare definitivă tabla regească.“

Se primesce.

§. 21. Deși nu succede împăciuirea în privința tuturor cestiunilor, judele pertractător este dator a lua la protocol învoirile făcute în privința singuraticelor puncte.

După aceasta ascultă partidele în privința punctelor neresolvite, dorințele lor le ia pe scurt la protocol, și numai decât îndrumează pe ingineriul funcționătoriu, ca pe basa lucrărilor premergătoare, în conformitate cu dispositiunile legilor și cu punctele staverite în conțelegere comună, și cu posibila respectare a dorințelor se gătească planul segregărei urbariale, proporționărei sau comassărei, în termin preclus.

La gătirea planului, precum și la aducerea sentinței meritoriale, afară de dispositiunile legilor cari în astă privință sûnt în vigoare, sûnt de a se ține și normele cuprinse în §§. următori 22—25.“

Se primesce.

§. 22. „La împărțirea nouă a teritoriului supus comassării averea statului, a municipiului și a comunei, bunurile fundațiunilor publice, posessiunea institutelor publice și a reuniunilor publice vin sub aceleși mĕsuri cu averea posesorilor privați și în locul lor li se împarte o posessiune nouă corespundĕtoare posessiunei de inainte de comassare.“,

Se primesce.

§. 23. „Pe calea comassării nu formează substrat de schimbare:

a) fundurile intravilane ce sûnt în teritoriul comunei și posessiunile estravilane, cari sûnt împreunate cu acelea și îngrădite laoaltă;

b) prediile provĕdute cu colibe;

c) viile, plantațiunile de arbori, pometurile și hemeistile;

d) minele de năsip, de petriș, de lut și de peatră, stabilimentele de mine; isvoarele de ape minerale, stabilimentele de industriă și de fabrici, locurile de moară, de vad și de vămi, dimpreună cu teritoriele ce sûnt de lipsă spre susținerea acelora.

Pădurile de regulă nu formează substrat de schimbare pe calea comassării, ci acele se pot schimba și preste voia proprietariului, numai dacă o comassare corespundĕtoare s'ar paralisa prin cruțarea unor păduri de puțină valoare. — Dar și în acest cas pădurile de regulă se pot schimba numai cu strat de pădure de asemenea cualitate, ear diferința în valoarea substanței arborilor esistenți, în lipsa unei învoeli între partide, se complanează cu bani pe basa estimării.

Ugron Gábor: On. Casă! Alinea ultimă a §. lui dispune, că posessiunile de păduri nu sûnt obiect de schimb prin comassare. Aceasta dispositiune este diametral opusă legei de comassare din Ungaria, care face și pădurile obiect de comassare. Eu aflu că e un lucru foarte folositoriu și practic ca să se supună și pădurile comassării. Deci rog pe on. Casă să nu eschidă ori ce posibilitate cu privire la păduri acolo, unde acele sûnt atât de merunțite încât nu fac nici 5 jugere în diametru. Propun deci ca susținêndu-se partea primă a aliniei a doua din §. 23 să se pună în cealaltă parte a testului următoarea modificațiune:

„Pădurile de regulă nu formează obiect de schimb pe calea comassării și acele în lipsa unei învoeli între proprietarii de păduri se pot lua în schimb numai în casurile următoare:

a) *dacă teritoriul parcelelor de pădure ce se află pe hotarul unei comune e mai mic de 5 jugere, întru cât pădurile nu s'ar putè comassa cu complecsul laolaltă, să se împartă și într'un complecs separat;*

b) *și dacă complecsul neatins al pădurilor de o valoare neînsemnată ar paradisa comassarea corespundętoare.“*

Bokross Elek referentul: On. Casă! Comassarea pădurilor e una dintre problemele cele mai grele, pentrucă ací prelângă pământ mai vine un factor de valoare, valoarea lemnelor, care în cele mai multe casuri nu ne ofere posibilitatea unei ecuiparațiuni în natură. Se ivesc o mulțime de greutăți la comassarea pădurilor și ar fi de lipsă prelângă o normă generală o sumă de dispositiuni speciale. Din aceste considerante nu aflu acceptabilă idea de comassarea pădurilor și prin urmare nu pot spriginì nici amendamentul propus de Ugron Gábor, fiind că nu încape în cadrul sistemei acestei proceduri.

Președintele pune la vot testul comisiunei.

Se primesce și prin aceasta amendamentul lui Ugron Gábor cade.

§. 24. „La împărțirea cea nouă competența fie-cărui proprietariu trebue se i se dea precât se va putè într'un complecs, sau după situațiunea hotarului, în parcele cât mai puține.

Posessiunea cea nouă trebue se fie de o valoare egală cu posessiunea de mai înainte a posesorului; ear dacă pe posessiunea de mai înainte s'ar afla edificie folosivere și investițiuni, valoarea reală a acestora trebue să i se restituească, dar numvl întru cât nu și-ar putè ținè proprietatea de mai înainte sau dacă ar și putè ținè edificiele și alte investițiuni, aceste însè în urma dislocărei celei nouè a posessiunei nu i ar aduce nici un folos.“

Szikszay Lajos: Fiindcă cunosc casuri, în cari interpretarea strictă a acestui §. luat din art. LV: 1871 a produs urmări foarte rele, 'mi iau voia a face următoriul amendament:

„La alinea primă după cuvintele „precât se poate într'un complex“ să se pună „sau în parcele corespundętoare situațiunei hotarului, referințelor locale și intereselor economiei de câmp.“

Unde partidele se învoiesc în privința dislocării nu este nici o temere față cu testul, unde însè judecătoriul are a decide cestiunea dislocării, fiind el constrins a aplica legea după litera ei, este silit să împartă complecsul într'un loc sau cel mult în două; aceasta însè nu este de dorit și nici nu corespunde intereselor economiei raționale nici în comitatele, cari se țin de partium, nici în părțile Transilvaniei, va să țică în întreg teritoriul, la care se referesce această lege.

Dreptacea rog pe on. Casă ca să binevoiască a concede în interesul economiei raționale ca și posessiunea mică să se poată da în mai multe parcele.

Ugron Akos: Eu numai în acel cas aș putè să primesc amendamentul dlui Szikszay, dacă acela ar fi stilisat în mod permisiv ear nu imperativ, căci altfeliu s'ar puté întîmpla ca și proprietariul să fie necesitat a'și primì pământuri în câte cinci șese locuri.

Bokross Elek referentul: Comisiunea juridică a primit simplu acest paragraf din §. 23 art. LV: 1871 numai ca să nu remână acolo isolat, comisiunea nici nu a făcut discusiune asupra lui. De oarece însă amendamentul lui Szikszay corespunde pe deplin principiului contemplat în acel §. și 'i dă numai o stilisare mai corectă, eu aderez la primirea amendamentului. (Aprobări).

Kemény Gábor ministrul: Dlui Ugron Akos voiu să-i observ numai atât, că prin amendament nu este eschisă comassarea într'un complecs ci numai dacă aceasta este imposibil, este permisă posibilitatea de a se da competința în mai multe părți, conform referințelor locali și situațiunei hotarului, deci se poate primì.

Președintele pune la vot testul comisiunei, care cade, și

se primesce amendamentul lui Szikszay.

§. 25. Posessiunea comună ce formează obiectul proporționării, întru cât la folosirea ei au fost îndreptățiți posesorii mai multor comune, trebue împărțita între singuratecele comune la tot casul în natură.

Afară de aceasta segregarea în natură a competenții din posessiunea comună ce formează obiectul proporționării o poate cere:

1. Din agri, lunci, fênațe, trestișuri și din atari pășuni aflătoare pe teritoriul cultivat, din cari cel puțin jumătate a teritoriului e acomodat pentru arătură — necondițional fie-care partidă interesată, fără privire la mărimea competenții sale.

2. Din păduri și munți, precum și din pășunile isolate sau cari nu se pot folosì cu câștig pentru alt ram de cultură:

a) *necondițional fostii domni proprietari pentru competențele lor proprie, precum și pentru totalul competențelor fostilor lor iobagi, fără privire la mărimea competențelor lor.*

b) *toți ceilalți părtași pentru competența lor individuală, dacă acea trece preste 100 jugere catastrale.*

Părțile de posessiune individuale segregate în natură formează proprietate liberă; ear folosirea teritorielor remase comune compete părtașilor ce remân în comuniune permanentă după proporțiunea statorită.

Gáál Endre: Pe teritorul secuesc sûnt unele comune, mai ales la margini, a căror unii locuitori au munți estinși, dar se folosesc împreună cu ceilalți și de averea comună; sûnt mai departe unii munți isolați, a căror proprietari nici nu sûnt membrii unei comune și nici odată nu au purtat sarcini comunale; sûnt în fine astfeliu de comune, cari posed munți de acestia pe otarăle altor comune. Deci daca la statorirea proporțiunei s'ar lua de basă și aceste posesiuni de munte, n'ar fi cu drept nici ecuitabil, căci s'ar împărtăși din folosul comun și proprietari de aceia, cari n'au nici un drept la el, ear de altă parte s'ar eschide mulți composessori îndreptățiți.

Spre evitarea acestui reu, 'mi iau voia a face următoriul amendament:

„ In §. 25 după lit. b. să se mai adaugă următoriul test: „La statorirea competențelor însè nu se pot computa posessiunile de munți privați.“

Ugron Gábor: Una dintre dispositiunile acestui §. este că din pădurile și pășunile comune numai acei posessori și pot căpętа separat competența, cărora li se vin cel puțin 100 jugere; fiind însè că în Transilvania nu sûnt posessiuni estraordinare mari de aici va urma, că toate proporționările le vor suporta toți comproprietarii, segregare totuși numai pentru unul doi se va efectuì, dar pentru ceilalți va remânè comuniunea și mai departe.

Deci eu propun acel amendament ca în §. acesta în loc de 100 să se pună 50 de jugere.

Künle Iosef: Amendamentul dlui Gáál este de mare însemnătate, căci §. 4 art. LV: 1871, a cărui dispositiuni intenționează a se lămurì prin acel amendament, și până ací a dat ansă la multe procese, în cari o parte pretinde computarea munților privați ear alta eschiderea acelora.

Fiind deci vorbă de modificarea unei legi și fiindcă aceasta nu se poate face în mod improvisat, fac propunerea ca amendamentul dlui Gáál să se transpună comisiunei juridice spre pertractare și raportare.

Ear încât privesce amendamentul dlui Ugron, acela nu este acceptabil, căci cine cunoasce teritoriele cele mari din munții Transilvaniei va scì că o posesiune de 50 jugere în munți este atât de neînsemnată încât pe aceea nu se poate esecuta nici o economie separată.

Ugron Akos: Dacă aș fi avut cuvênt cânn s'a adus art. LV: 1871, aș fi votat în direcțiunea aceea ca mai curênd să se poată împărți pădurile decât pășunile, căci este faptă că între Secui este mare antipatie în contra împărțirei pășunilor, pentrucă împărțirea n'a folosit nimerui ci a produs decadență în prăsirea vitelor. Dar aceasta nu stă în privința pădurilor, căci remânênd pădurile comune, precum dovedesce actualitatea, pre tot locul se prăpădesc. O pădure de 50 jugere este un complecs, care îl poate folosì proprietariul cu resultat foarte bun. Deci aderând la amendamentul dlui Ugron Gábor rog pe on. Casă să'l primească și se fie convinsă că respectivilor nu li se va face nici o vătămare.

Bokross Elek referentul: Propunerea dlui Gáál Endre nu se poate considera în cadrul acestui proiect, pentrucă ací este vorba de procedură precând propunerea învoalvă dispositiuni de legea materială. Deci nu numai nu o primesc ci nu me pot învoì nici cu acea ca să se trimită la comisiunea juridică.

Recunosc, că este foarte ponderoasă, judicatura însè nu s'a pronunciat încă asupra §-lui 4 din art. LV: 1871 astfeliu ca să fie necesitate de întrevenirea legislațiunei, ci interpretarea lui stă *sub lite* și eu cred că se va decide prin judicatură în sensul amendamentului, ceace așì dorì și eu.

Incât pentru propunerea deputatului Ugron, acea vine sub alte puncte de vedere. Că în munții secuesci câtă cuantitate de pășune și pădure s'ar recere ca pe acea să se poată duce o economie de sine, aceasta cestiune nu este identică pe tot locul ci ar trebuì decisă în fie-care comună separat după referințele locale. Ear dacă vrem să statorim o normă generală, eu aderez la tot casul la acea propunere dintre cele două, carea face economia de sine — segregarea individuală — dependentă de cât mai mult teritoriu.

Binevoiți a considera că la o asemenea segregare independentă se recere nu numai o oare-care mărime teritorială ci și căli, cari să conducă la ele și mai ales la munți pentru un teritoriu de 50 jugere adeseori s'ar recere un drum de $^1/_4$ ba și de $^1/_2$ mil. Deci când e vorba să aleg între cele doue propuneri, ca referent voiu spriginì pe acea care pune ca condițiune un teritoriu mai mare.

Președintele: pune la vot testul.

Se primesce și amendamentele se resping.

§. 26. După sosirea planului de regulare, proporționare sau comassare, pregătit de ingineriul funcționatoriu, judele pertractătoriu statorește pentru pertractarea lui o ți de înfățișare în fața locului și încearcă și cu această ocasiune împăciuirea, ear dacă aceasta nu'i succede, ia la peotocol câte o dechiarațiune a fie-cărei partide și dacă află de lipsă sau dacă cer partidele, dispune la moment oculațiunea prin esperți.

La oculațiune comunele interesate în causă sau grupele de interese aleg în sensul §. 15 câte un espert dintre esperții economici denumiți pentru teritoriul tribunalului, judele pertractătoriu denumesce de președinte al comisiunei de esperți un ingineriu autenticătoriu, eventual și un espert permanent economic cu cunoscințe de specialitate în silvanistică.

Judele pertractătoriu comunică cu această comisiune de esperți datele necesare, și după oculațiunea ținută în fața locului ia opiniunea lor la protocol.

După terminarea oculațiunei partidele se mai pot dechiera odată.

Neînfățișarea partidelor citate în regulă pre lângă arętarea scopului pertractării nu împedecă ținerea pertractării.

Judele pertractătoriu, dacă află de lipsă pentru lămurirea lucrului, după ce a luat la protocol dechiarațiunile partidelor sau după ce a alăturat la protocol dechiarațiunile partidelor date eventual în scris, poate pune partidelor întrebări, ia rĕspunsurile lor la protocol și substerne pertractarea terminată în modul acesta la tribunal.

Hosztinski Iános: On. Casă! Fiind că s'a sters instituțiunea esperților permanenți propun să se elimineze și din acest §.

Bokross Elek: 'Mi iau voia a propune modificarea următoare:

„In alinea a doua a §-lui 26 cuvintele aceste „dintre esperții economici denumiți pentru teritoriul tribunalului“, mai departe tot în alinea aceasta cuvintele „permanent economic“ să se elimineze.

La votare se primesce testul cu amendamentul lui Bokross.

§. 27. Tribunalul, dacă află de lipsă a se mai face eruări sau a se mai procura alte dovedi, îndrumează pe judele esmis spre efectuirea acelora.

Tribunalul precât se poate decide într'una sentință asupra tuturor cestiunilor controverse; în privința acelor puncte, în cari s'au împăciuit partidele necondițional servesce drept cinosură împăciuirea.

În contra sentinții pot apela partidele intra dominium la tabla regească, ear de ací la Curia regească ca for suprem.

Parteniu Cosma: Tribunalele din Transilvania observă în procesele urbariale o pracsă, care după părerea mea este greșită. Anume dacă succede partidelor sub decursul procesului a se împăca într'una sau altă cestiune împăciuirea se alătură la acte și se ia spre scire togma ca în Ungaria, ear celelalte cestiuni se supun aprețiării judecătoriului. Judecătoriul la aducerea sentinței nici nu mai reflectează la cestiunile împăcate ci 'și estinde sentința numai asupra acelor cestiuni, în cari nu a succes împăciuirea și astfeliu intimează partidelor o sentință mancă.

In Ungaria nu se urmează astfeliu ci judecătoria cuprinde în sentință toate cestiunile cari au fost substratul procesului atât cele resolvite prin împăciuire cât și cele supuse judicaturei și numai în motive arată causele, pentru cari sûnt provĕdute în special cestiunile așa precum sûnt. Această pracsă așì dorì să se introducă și în Transilvania ca partidele să nu fie silite cu sentința în mână a scormonì actele procesuale prin archivele tribunalelor ca să vadă ce au de făcut, ci ca sentința ce o capetă să fie oglinda întregului proces.

Așa cred că aceasta pracsă n'ar fi daunoasă nici pentru Transilvania și presupun că și dl referent ca jurist practic cel puțin în aceasta propunere va fi de acord cu mine.

Propunerea ce vi-o recomând spre acest scop este următoarea:

„Amendament la §. 27:

„Alinea a doua să se redacteze în modul următoriu:

„Tribunalut decide într'una sentință asupra tuturor cestiunilor pertractate; în privința acelor puncte, în cari s'au împăciuit partidele necondițional servesce drept cinosură împăciuirea, ear dispositiunile ei trebue introduse în sentință.“

Bokross Elek: Nu pot primì amendamentul din doue puncte de vedere, unul este că în amendament nu se cuprinde numai atât cât a binevoit a motiva dl deputat, ci mai sûnt încă doue diferințe foarte esențiale: una, că în test este cuvêntul acesta „controverse“ va să țică că judecătoriul numai cestiunile controverse are a le provedè, afară de aceasta mai sûnt cuvintele „precât se poate într'una sentință,“ adecă nu obligă pe judecătoriă ca în cestiunile cari se resolvesc în timpuri diferite și cari reclamă o manipulare separată la toată întêmplarea să aducă una sentință. Amendamentul dlui deputat a trecut și preste aceasta, ear acea ce este în amendament și nu se află în test este simplu obiect de regulamentul afacerilor interne judecătoresci, prin urmare o pracsă greșită ce doară ar esiste în unele locuri nu reclamă dispositiune legislatorică. Pe basa acestora recomând testul comisiunei spre primire.

Punêndu-se la votare se primesce testul comisiunei, ear amendamentul deputatului P. Cosma cade.

(Va urma).

Conferința dela Berlin.

Raportul

comisiunei technice asupra nouei linii de fruntarie turco-greacă propusă de Esc. Sa ambasadorul Franciei și asupra amendamentului presentat de Escel. Sa ambasadorul Rus.

1. În ședința dela 17 Iunie 1880, Escel. Sa ambasadorul Franciei a presentat conferenței internaționale din Berlin un proiect de traseu pentru noua delimitare a teritorielor Turciei și Greciei, și 'l-a formulat în următoriul chip: Fruntaria va pornì dela gurile Kalamei din marea Ionică, va merge de-a lungul citatului rîu până la isvorul sĕu în apropiere de Han-Kalibaki și apoi preste coamele de munți care formează fruntaria.

La Nord va trece preste Nojusa, Caliacmon și Mavroneri și confluenții sĕi.

La Sud preste Kalamas, Arta, Aspropotamos, Salambria (vechiul Peneu) și confluenții sĕi — spre a ajunge la Olimp, preste a cărui coamă înaltă se va întinde fruntaria până la capĕtul estrem dela marea Egeică.

Această linie lasă spre Sud lacul Ianina împreună cu toți afluenții sĕi, precum și Metzovo, care cad prin ur-

mare de partea Greciei. Pentru toate aceste stipulațiuni s'a luat drept basă carta statului-major austriac.

Acest proiect a fost presentat la 17 Iunie spre esaminare comisiunei technice convocate spre aceasta.

2. Două ḑile în urmă, la 18 Iunie, s'a presentat comisiunei următoriul amendament propus de Escel. Sa ambasadorul rus:

Amendamentul propus de Rusia.

Pentru partea liniei de Vest ar fi de asemenea bine sĕ se admită sistemul înălțimilor culmelor propus pentru fruntaria orientală, ținêndu-ne pre cât se va putè mai mult de direcțiunea liniei de fruntarii din proiectul elenic, care pornind dela vêrful St. George de pe coasta epirotică spre Nord de lacul Buthranto merge până la punctul, unde traseul elen se întâlnesce cu cel frances în împregiurul și spre sud-ost de Paraplana.

3. Raportul de față are de scop a aduce la cunoscința conferenței părerea definitivă a comisiunei asupra celui mai bun traseu ce trebuie ales.

4. Comisarii chemați a discuta asupra acestei importante cestiuni, au ținut mai cu deosebire sĕ procedeze în spiritul protocolului al 13-lea al congresului dela Berlin, care sună astfel:

„Congresul învită pe Sublima Poartă „a se înțelege cu Grecia în privința „unei rectificări de fruntarii în Tesalia „și Epir, și este de părere, că acest „traseu ar putè merge prin Valea „Salambriei preste panta către marea „Egeică și prin valea Kalamei de „partea mării Ionice".

Sarcina comisiunei constă în stabilirea unei linii de delimitare care, după cum a observat-o și d. Waddington, sĕ desemne Turciei intenționile Europei și Greciei fruntariile preste care nu va trebuì sĕ treacă, pentru ca cu chipul acesta, printr'o ținere în samă echitabilă despre diferitele interese, ce se află în apropiere unele de altele în peninsula balcanică, sĕ se poată stabilì o stare durabilă de lucruri.

5. Linia de fruntarii propusă de Escel. Sa ambasadorul Franciei, arată chiar dela întâia privire un avantagiu de netăgăduit prin simplicitatea sa, care procură din punctul de vedere topografic, militar și militar-economic un traseu drept și lesne de otărît într'un raport.

6. Esaminarea unuia după altul a diferitelor traseuri, permise comisiunei a aprecia toată însemnătatea ei și sĕ'și esplice, pentru ce linia merge une-ori pe talveg, une-ori pe înălțimea culmelor, și pentru ce nu s'a adoptat cuvêntul nedeterminat de Vale pentru ambele pante ale Pereului, luând-o câte odată drept talveg și apoi ear drept linie superioră a fie cărui basin.

7. Despre partea Epirului, crestele de sud ai basinului Calamei nu pot procura Greciei de cât un traseu nesuficient. De fapt aceste creste domină toată țeara până la golful Arta, și prin urmare poporațiunile agricole și esclusivamente grece din Lamari-Campos și Karavanserai, s'ar afla necontenit într'o situațiune îngrigiitoare față cu resboinicii locuitori din munți care ar ocupa trecĕtoarele de bunăvoe sau cu forța.

8. Talvegul Kalamei, pe care proiectul francez îl desemnà ca noua fruntarie în Epir, formează după informațiunile primite de comisiune, un bun traseu între ambele țĕri.

9. Dacă urmează cineva această vênă de apă dela gurile ei din marea Ionică în sus, apoi observă, că ea percurge la început, până la o depărtare de 6 chilometrii, un loc șes, unde rîul formează o deltă adêncă și poate mocirloasă.

10. La o depărtare de 6 chilometrii de mare, pe înălțimea Suliasi și până în apropierea confluentului Velcistei, rîul este închis în nesce tăeturi drepte, de o lățime de aproape 50 metrii, dominate de pe ambii țermi de nesce movile, care formează nesce bariere de nepĕtruns. Dela Suliasi până la Velcesta nu se află în curgerea rîului, care are o lungime de 40 chilometrii, nici o trecĕtoare naturală sau statornică.

11. In șesul puțin întins dela Velcista, Calamas poate fi trecut prin mai multe locuri, afară numai de casurile, când apele sûnt tare umflate. Pe aici trece drumul dela Ianina la Philates.

12. Dincolo de Raico, pe o întindere de 12 chilometrii, până aproape de locul, unde se împreună rîul Kalamas cu apele Lumi-Ajusului se află un gât adênc, ângust mărginit de movile rîpoase. In acest loc nu se află decât o singură trecĕtoare, „Podul lui Dumneḑeu", o grĕmădire de stânci, printre care apele 'și au făcut un drum. (Va urma).

Cultul iubirei către „patria maghiară" în Bucuresci.

După „Bucuresti Hirado", ne spune „Gazeta Transilvaniei", că Joia trecută comunitatea catolică ungurească a ținut o adunare și a constituit un comitet permanent, de al cărui președinte fu ales dl Ludovic Vándory (deși este protestant). Acesta ocupându-și scaunul de președinte propuse, că „înainte de a începe o acțiune mai largă" comitetul sĕ adreseze o petițiune ambasadorului austro-ungar comitelui Hoyos și episcopului catolic. În petițiunea adresată c. Hoyos, comitetul ḑise între altêle:

„Escelență! În Bucuresci se află cel puțin 15 mii Maghiari catolici. Aceștia au cel puțin 400 copii școlari. Nu au însĕ preot unguresc, care sĕ le propage, sĕ le esplice mărirea lui Dḑeu și cuvêntul evangeliei, această măreață carte a iubirei, în limba lor maghiară. Nu au învĕțătoriu maghiar, care sĕ învețe pe acești copii, în limba lui Arpad și-a lui Huniad, a iubì acea patrie, afară de care nu e loc pentru dênșii în această lume; nu avem profesor maghiar, care sĕ învețe pe copiii noștrii, cine a fost Almos, Arpád, Sf. Ștefan, Ludovic cel mare, Mathia, Bethlen, Rákóczy și Kossuth; nu avem dascăl maghiar, care sĕ învețe pe copiii noștrii cântecele poporale înălțătoare de ìnimă și aprinḑĕtoare de patriotism... Sûnt institute catolice în numĕr destul de mare aḑi în Bucuresci, dar școli catolice cu profesori și institutori maghiari, durere! nu esist. Pentru aceasta am îndrăsnit a recurge la generositatea Escel. Voastre, ca sĕ aveți bunăvoință a interveni pe lângă Em. Sa episcopul Ignațiu Paoli, ca sĕ binevoiască a considera justa noastră cerere și a aplica un preot și cel puțin doi învĕțători maghiari."

D. Vándory, după ce a reprodus această petițiune în foaia s'a, esclamă: Oare nu merită laudă Maghiarii catolici din Bucuresci pentru această faptă patriotică? Nu s'au arĕtat ei oare fiii demni ai patriei maghiare? Da. Ungaria poate fi mândră de fiii sĕi din Bucuresci, cari nu uită nici în această depărtare, că sûnt și remân Maghiari cu trup și suflet!"

Dar dl Vandory nu se ocupă numai de intsrucțiunea comunității catolice-maghiare, ci și de aceea a comunității ev. reformate, căci el consideră biserica reformată din Bucuresci ca „biserică națională maghiară", ḑicênd: „biserica reformată nu este numai un locaș al religiunei, dar este și focarul curatei și desinteresatei iubiri de patrie... sûntem datori către aceasta biserică, către consistoriul din Transilvania și către patria maghiară; în fine, sĕ relevăm câte ceva despre relațiunile actuale ale acestei biserici s. c. l."

Limbagiul ce 'l întrebuințează d. Ludovic Vándory în foaia sa și modul, în care accentuează iubirea către „patria maghiară" este foarte bătător la ochi și ne face a crede, că dênsul se privesce pe sine de un pioner al maghiarismului în România. Vedem, că „Bucuresci Hirado" nu se mulțemesce numai a lucra pentru coservarea naționalității la Maghiarii din România, ci ar dorì sĕ stabilească între ei și Ungaria o legătură strinsă așa, că Maghiarii, cari trăiesc în România, se sĕ considere, ca făcênd parte integranta a „patriei maghiare". Eată, că d. Vándory este aproape de-a înmulți încurcăturile orientale încă cu o cestiune de cea mai mare gravitate, norocire numai, că ministrul de esterne d. Boerescu trăiesce în bună înțelegere cu baronul Haymerle, ministrul de esterne austro-ungar. Dacă Maghiarii din România ar accepta ideile d-lui Vándory, apoi ei ar trebuì se sĕ decidă seau a părăsì îndată România unde se simt atât de bine și liberi — ut figura docet — sau a considera și România de o continuațiune a acelei „patrie maghiare", care nu se finesce decât la Marea Neagră. Poate că d. Vándory sĕ professeze credința, că și România sĕ ține de „patria maghiară", de oare-ce face pe Maghiarii catolici din Bucuresci sĕ ḑică în petițiunea memorată redactată de el, că nu au învĕțători maghiari, cari sĕ învețe pe copii lor „a iubì acea patrie, afară de care nu e loc pentru dênșii în această lume". Este anevoie a crede, că toți Maghiarii din Bucuresci sĕ fi remas cetățeni maghiari, adecă supuși străini, dar chiar și atunci face o împressiune comică, dacă susțin — ei cari împreună cu d. Vandory s'au dus în România, pentrucă în patria lor natală li-au secat isvoarele de subsistență — că afară de patria maghiară nu e loc pentru dênșii în această lume"; numai atunci ar avè un sens această afirmare, când România încă ar fi un apendice al „patriei maghiare",

D. Vándory ḑice, că reformații unguri din Bucuresci au datorii „către consistoriul din Transilvania și către patria maghiară". Ce ar ḑice domnii Tisza și consoții, când o comunitate românească de aci ar reclama asemeni datorii către vreo autoritate bisericească de dincolo și către România? Am atins acest moment spre a arĕta, că nu se mĕsură fie-căruia cu aceeași mĕsură, că ceeace la Maghiari ar trece în Ungaria de periclitare a statutului, în România se consideră de-o „detoria patriotică".

Varietăți.

† (*Necrolog*). **Dimitrie Androne** comerciant odinioară și privat mai în urmă, cunoscut în cercuri depărtate, a reposat eri diminața între 9 și 10 oare după un morb relativ scurt. Inmormêntarea se va face Duminecă. Reposatul se ḑice că a lăsat avere frumoasă din care a testat o parte considerabilă pentru scopuri filantropice.

---

* (Moarte). In 13 Iulie n. a murit Antoniu Csengeri, deputat dietal, după Deak unul dintre fruntașii dualismului.

* (Prețuri reduse). Dela on. presidiu al *Asociațiunei* ni se trimite spre publicare următoriul avis: Direcțiunea călilor ferate orientale a binevoit a concede, ca acei membrii ai asociațiunei transilvane, cari vor voì a călĕtorì pe acele linii la adunarea generală, ce se va ținè în 7—9 August a. c. la Turda, sĕ poată călĕtorì în colo și înderĕpt cu preț scăḑut, și anume cu bilet de cl. III. se poată călĕtorì pe cl. II, și cu jumĕtate bilet de cl. II. se poată călĕtorì pe cl. III.

Această favoare durează dela 4 Aug. a. c. începênd până în 11 ale acealeași luni; dar ea se estinde numai asupra persoanei, și nu și asupra bagagiului.

Ceea ce se aduce la cunoscința publică cu aceea observare, că pentru membrii, cari vor voì sĕ participe la adunarea mai sus menționată stau la dispositiune, atât aici la comitetul asociațiunei, cât și la directorii despărțemintelor asociațiunei, bilete spre împărțire.

Totodată se aduce mulțămită publică mai sus numitei direcțiuni pentru bunăvoința ce a arĕtat față cu membrii asociaținneii transilvane.

Dela presidiul asociațiunei transilvane.

Sibiiu, 14 Iulie 1880.

Iacob Bologa.

* (Adunarea despărtemêntului VIII al Asociațiunei transilvane române) a avut loc Duminecă în 20 Iunie sub *Detunata*. Asupra Abrudului, scrie corespondentul nostru, s'a descărcat o tempestate cu fulgere, trăsnite și ploaie torențială tocmai în timpul, când adunarea era deja la locul destinat pentru dênsa. Detunata a rĕmas scutită de ploie, căci a scăpat cu o stropitură mai ușoară. Pela 12½ oare s'a înseninat ceriul. Adunarea a început a se sporì, căci poporul a început a venì din toate părțile. Pe la 2 oare adunarea, care înfățișa o privelisce frumoasă, fiindcă poporul era îmbrăcat de serbătoare, a deschis-o dl dir. Filip advocat în Abrud, rostind un discurs corespunḑĕtoriu. Asemenea rostì un discurs dl Alesandru Danciu jude comunal din Bucium-Cerb, prin care a invitat poporul la contribuiri spre înaintarea scopului Asociațiunei. După ce adunarea și-a terminat agendele, a urmat un prând, la care n'au lipsit toastele. In decursul prândului musica a ḑis diverse arii și jocuri române. După prând joc și cântece. Merită toată recunoscința dd. Buciumani, carii au sciut arangia lucrurile de așa în cât toți oaspeții au fost mulțămiți cu primirea ce au avut.

* (Cărți funduare). Din 1 Septemvre n. începênd judecătoria reg. cerc. din Orăștie va esercita funcțiunea judecătorească în afaceri funduare atât în cercul seu cât și în cerc. judecătoresc al Gioagiului.

* (Scorpioni) sau aflat lucrătorii drumului nou, care se clădesce dela Petroșeni până la Tergujiului.

* (Muscele columbaciane) au omorît în comitatul Hunedoarei 158 biboli, 186 boi, 175 vaci, 56 viței, 49 oi, 118 cai, și 1137 porci în preț total de 51,301 fl. v. a.

* (Spre aducerea aminte) de reposatul rege al Italiei, Victor Emanuil, parlamentului Italian i s'a subșternut un proiect de lege, prin care se statorește ridicarea unui cerc de onoare pe piața termelor dioclețiane. Spre acest scop se va publica un concurs în toată Europa pentru cele mai bune 3 proiecte, cu premiile de 30,000, 20,000 și 10,000 lire.

* (Escentric). Mai mulți ca 300 Unguri din Budapesta s'au înțeles — după cum ne spune „P. Ll."—a aduna bani pentru un fond, din care sĕ se poată acoperì spesele trebuincioase la „arderea cadavrelor" lor. Acestia a hotărît adecă ca cadavrele lor sĕ se ardă dar sĕ nu se îngroape.

* (Glonț cu foc). S'au făcut și se fac încă esperiențe în mai multe orașe întărite și mai ales la Grenoble cu un nou instrument de resboiu. E vorba de glonții cu foc de sistemul Lamare.

Acesti glonți cu foc sûnt niște proiectile de o natură specială, destinate a permite unei garnisoane asediate de a recunoasce lucrările de

tranşeuri şi stabilimentele de baterii, care nu se fac de ordinar de cât noaptea.

Acesti glonţi, cari se aprind un moment după eşirea lor din puşcă sûnt îndreptaţi spre punctul, unde se presupune esistenţa lucrărilor inimicului; ele ard cât-va timp cu o estremă intensitate desvoltând o lumină din cele mai vii. Profitând de lumina aceasta se disposară tunurile pentru a distruge aceste lucrări de noapte.

Aceste curioase proiectile sûnt pe lângă aceasta provĕdute cu o grenadă, a căreia esplosiune se produce după termine foarte neregulate cea ce naturalmente ţine la distanţă pe şoldaţii inimici, cari ar încerca sĕ stingă focarul luminos.

Esperienţele cari au loc tind a arĕta siguranţa tirului şi în acelaşi timp distanţa, la care aceste gloanţe pot fi trimise.

Acest gen de projectilă este un fel de perfecţionare a vechelor oale cu foc care se aruncau cu mâna în şanţuri în momentul unei eşiri sau arţificii luminătoare aruncate cu arme particulare. Acei dintre Francezi cari au făcut asediul Sevastopolului 'şi aduc aminte de acele artificii pe care le aruncau Ruşii pentru a dirija tirul lor.

Glonţii luminoşi de sistema Lamare sûnt destinate a înlocui cu avantaj artificiile şi oalele cu foc. Compoziţia este aproape cunoscută însĕ ne fiind un ordin militar pentru descrierea ei ne abţinem dela publicarea ei.

* (Coticowscaia) se numesce în Rusia o sectă religioanară, carea nu crede nici în biserică, nici nu botează copii ci i plânge 6 sĕptĕmâni după nascere ḑicênd, că prin această plângere copii se cureţă de toate pĕcatele. Societatea aceasta are mulţi membrii şi se respândesce prin căsătoria ficelor lor cu alţi bărbaţi.

* (Moarte prin flacără de vin). În Barrveiler lângă Landau un negustător de vinuri cercetându'şi vinurile în pivniţă cu luminarea, carea se ţinea de fica sa în apropierea vinurilor din buţi, vinul dintr'o bute prinde foc, şi spărgênduse butea în mii de bucăţi, negustătoriul perḑênd printr'o lovitură oribilă de o parte un picior a şi ars de altă parte în flacăra vinului aprins pe el şi murì pe loc. Şi fetiţa dênsului a ars în multe locuri ale trupului, încât cu anevoe va puté scăpa biata de moarte.

* (Un ţintirim subteran) s'a aflat decurênd în cetatea Rodus cu ocasia curăţirei acuaductelor vechi. Acest ţintirim e împărţit încă din vremurile antecristiane în mai multe teresti oarbe, dintre cari fie-care are câte un coscinq cu mort. Toate aceste remăşiţe vechi se vor cerceta mai deaproape de societatea scientifică din această cetate.

* (Plotus impennis) este aşa numitul Pincuin, o pasere de soiul Alcelor nordice. Această pasere s'a ţinut, că numai esistă încă din anul 1842. Aflânduse acuma deodată douĕ oauĕ dela această pasere, numai decât s'au cumpĕrat unul cu 100 şi al 2-lea cu 107 guinei.

* (Justiţie rusască). Un ḑiar din Vilna (Rusia) povestesce următoarea istorie înfiorătoare:

Acum câte-va ḑile a sosit în satul „Dolnyje-Iageliang" districtul Troki, guvernamentul Vilna, un bĕtrân ovreiu călĕtor, care, fiind obosit, s'a culcat sub un pom din grădina locuitorului Toma Lancevsky.—Acesta observând pe Ovreiu, presupuse, că este un hoţ, şi 'l tîrĕsce la primărie. Acì se vorbia tocmai despre un furt de cai, care se întêmplase în noaptea trecută într'un sat vecin—Indată bănuiala furtului a fost atrasă asupra acestui Ovreiu. Toate jurămintele, asigurările şi rugămintele lui nu 'i-au folosit nimic, şi judecătorul comunei, Iosif Puchalsky, hotărî împreună cu consilierii lui d'a silì pe bĕtrânul Ovreiu sĕ mărturisească furtul.

Mai întâiu, nenorocitului bĕtrân i s'a legat o funie în giurul pântecului, atîrnându-l apoi de un copac. Neisbutind cu această tortură, căci el nu scia nimic do acel furt,—primarul însuşi 'i a tăiat urechile, nasul şi în urmă degetele; şi când şi această spăimântătoare tortură rĕmase fără resultat, i s'au ars ochii şi i s'a tăiat limba. După ce a rĕmas leşinat şi desfigurat într'un mod îngrzoitor, justiţia moscovită a hotărît a'l înneca.

Unul dintre locuitori, anume Franz Szczerbovicz a aruncat trupul nerorocitului, care nu era de cât sânge—într'un sac, şi însoţit de o mulţime sĕlbatică de alţi ţĕrani, a plecat spre un riu.—Ajungênd acì, legară de sac cinci pietri mari şi în urmă victima fu asvêrlită în apă, unde a şi dispărut.

* (Incendiu). În casa renumitului istoric Teodar Momsen în Charlottemburg a isbucnit foc în urma unei esplosiuni a unei ţeve de gas. O mulţime de manuscripte de valoare mare între cari multe de a le lui Mommsen au ars. Asemenea a ars cea mai mare parte din Biblioteca sa de 40,000 tomuri. Mare parte din manuscriptul seu „Istoria impĕraţilor romani" încă a devenit pradă focului. Mommsen vrênd sĕ'şi salveze manuscriptele şi cărţile s'a ars la mâni, nu însĕ în mod grav.

Posta din urmă.

Scirile despre ciocnirea între Albanezi şi Muntenegreni se adeveresc. Muntenegrenii nu se mai îndoiesc că Albanezii, în timpul cel mai deaproape vor trece în ofensivă; Albanezii sau sporit în giurul Tusilor până la 20,000 oameni.

Dela Scutari se telegrafează că în 14 l. c. vedetele albaneze au înaintat spre Mircoviţ, în drumul Antivarilor. Intre Muntenegreni şi Albanezi s'a încins o luptă: care s'a terminat cu retragerea Muntenegrenilor cari erau mai puţini. Albanezii îşi au lagĕrele pe teritoriu muntenegrean. Liga a decis cu ori ce preţ a recucerì Antivarii.

Bursa de Viena şi Pesta

din 15 Iulie 1880

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	110.15	110.15
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—.—	83.75
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	100.59	100.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	87.50	87.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	126.50	127.—
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pământului	94.50	93.—
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	94.25
Obligaţiuni urbariale temeşiane	94.—	93.75
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	93.25
Obligaţiuni urbariale transilvane	93.75	94.—
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	93.50	94.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	72.85	72.90
Datorie de stat în argint	73.65	73.50
Renta de aur austriacă	88.10	88.—
Sorţi de stat dela 1860	133.75	103.—
Acţiuni de bancă austro-ung.	831.—	827.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	281.30	281.20
Acţiuni de credit austr.	265.—	265.—
Sorţi ungaresci cu premii	—.—	113.50
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.55	5.54
Napoleon	9.35	9.36
100 marce nemţesci	57.75	57.75
London (pe poliţa de trei luni)	117.80	117.95

Economic.

Sibiiu 13 Iulie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.60—8·60; grâu sĕcăreţ fl. 6.10—7.10; sĕcară fl 4.80—5.20; Orz fl. 4.40—4.80; Ovĕs fl. 3.60—4,. Cucuruz fl. 4.20—4.60; Mălaiu fl. 7—8.; Cartofi fl. 2.30--2.50; Semênţă de cânepă fl. 7--7.50; Mazere fl. 7—8; Linte fl. 12.—13; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 36—38; Unsoare de porc fl. 32—35; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 30—32; Sĕu de luminări fl. 23—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—29.; Săpun fl. 19—20. Fên 50 chilo fl. 1.05--1.15; Cânepă pro 50 chilo fl. 17-19. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.25 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —46— cr.; Carne de viţel 40—50 cr. carne de porc 48—52 cr.; carne de berbece 28—30 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

(Transformarea ovĕsului în Vanilie). Doi chimişti D-nii Tiemann şi Hartmann descoperiseră un mod de transformaţiune a braḑilor silvestri în Vanilia sau estract clisuric al vaniliei.

Un chimist francez Dl. Henri de Parville, inventă o nouă procedere de a vaniliza, care diferă cu totul de metoda imaginată de chimiştii germani. Dl. Serullat caută a găsi vanilia. Ar mai putè cineva gâci unde? în ovĕs.

Pericarpiul sau învălitoarea esterioară a ovĕsului conţine un principiu imediat foarte solubil în apă ferbinte pe care Dl. Serullat numit *aveneină* după numele ovĕsului (avoine). Se isolează acest corp tractând prin metode simple pleavea de ovĕs; se combină apoi cu ocsigenul prin o procedere foarte simplă şi resultatul este parfumul caracteristic al vaniliei.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitaţiuni: în 26 Iulie imob. lui Iosif Poparad în Făgăraş (judec. cerc.); în 3 Aug. imob. remasului după Ioan Gyarmati în Dej (trib.); în 26 Iulie imob. lui Martin Hening în Jidvei (judec. cerc. Hususĕu); în 21 August şi 30 Sept. imob. lui Pavel Csiszer în Ernut (trib. Oşorheiu); în 25 Aug. şi 27 Sept. imob. lui Samoilă Demeter în Ighiu (trib. Alba-Iulia); în 14 Sept. şi 14 Octomv. imob. soţiei lui Petru Filep în Cluj (trib.); în 31 Aug. şi 30 Sept; imob. baronesei Sigismund Szentkeresti în Boi (judec. cerc. Sighişoara); în 2 Aug. imob. Elefterei Glimbesei în Braşov (trib.); în 19 Aug. şi 22 Sept. imob. lui Iosif Fodor în Măgheruş (judec. cerc. Sângiors); în 25 Iulie imob. lui Pavel Popa şi soţi în Hagmas (trib. Turda); în 15 Sept. şi 15 Octomv. imob. lui Toma Török în Copşa mare (trib. Cluj); în 28 Iulie imob. lui Onu Ignath în Bia (judec. cerc. Hususeu); în 11 Aug. mărfurile şi mobilele ţinĕtoare de massa concursuală a lui G. I. Laurentzi, negustător în Mediaş (judec. cerc.); în 22 Iulie imob. Rosei Rotter în Feldioara (trib. Braşov); în 2 Aug imob. lui Ioan Nagy în Sântioana (trib. Oşorheiu); în 24 Iulie imob. lui Teodor Doka în Chessler (judec. cerc. Hususeu).

Nr. 9 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoreasă la scoala comunală de fetiţe din Haţeg, prin aceasta se escrie concurs, cu terminul până în 15 August a. c.

Emolumentele sûnt:

a) 400 fl. v. a. salariu anual, care se va solvì din cassa comunală opidană în rate lunare şi anticipative;

b) cuartir liber;

c) 4 orgi lemne focali din care este a se încălḑì şi scoala.

Concurentele au a'şi substerne suplicele lor, instruite cu documentele de cualificaţiune, subscrisului scaun scolariu, până la terminul defipt.

Acele concurente vor aveaântâetate care vor posede perfect limba română şi maghiară.

Scaunul scolariu.

Haţeg, 14 Iulie 1780.

Bersan m. p., preşedinte. **Ivascu** m. p., notariu.

[45] **Se primesce** 2—3

un tinĕr bine crescut, *cu cel mai puţin patru clase elementare*, ca

învĕţăcel de negustătorie

la

Antonie Bechnitz în Sibiiu.

Audiţi, vedeţi şi miraţi-vĕ!

Mărfurile de argint Britania, primite dela o massă concursuală a unei mari **Fabrice de argint Britania**, devenite falită, se dau cu ori ce preţ sau mai bine ḑis gratuit.

Trimiţênd **fl. 6.95** în bani gata s'au cu rambursă ori cine primesce următoarele **47** obiecte cu a patra parte din valoarea reală, şi adecă:

Toate **47** obiecte au costat mai nainte 30 floreni şi costă acum numai **floreni 6.95.**

Bucăţi 6 **Cuţite de masă** escelente, mănunchiu de argint Britania, cu cuţitu ri adevĕrat englezesci
" 6 **Furcuţe** de cele mai fine, argint Britania, dintr'o bucată.
" 6 **Linguri de mâncare** de argint Britania, grele şi massive.
" 12 **Linguriţe de cafea** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
" 6 **susţiitoare de cuţite** de argint Britania, de cea mai bună cualitate.
" 1 **lingură mare de lapte** de argint Britania, masivă
" 1 **lingură mare de supă** de argint Britania, grea.
" 6 **filigeane Victoria** englezesci, ciselate foarte fin.
" 2 **sfeşnice pe masă de salon** Britania pline de efect.
" 1 **sită de te** de argint Britania.

Toate **47** obiete sûnt fabricate din cel mai fin şi cel mai solid argint Britania, care este unicul metal ce esistă pe lume care în veci remâne alb şi nu se poate deosebi de argintul adevĕrat nici după o folosire de 25 ani; **pentru aceasta garantează.**

Ca dovadă, că anunciul meu

nu este înşelătorie,

mĕ deoblig prin aceasta în public, dacă marfa nu convine, **a o rentoarce fără nici o greutate.** Îndrept la epistolele de mulţămită ce mi-au venit, şi pe cari îmi voi permite a le publica succesiv. — Cine doresce deci a primì pe banii sei o marfă bună şi solidă şi nu lăpĕdătură, sĕ se adreseze numai cătră

A. Fraiss, 7

Viena, Rothenthurmstrasse 9, vis-à-vis de palatul archiepiscopesc.

UMRATH & COMP. în BUBNA lângă PRAGA,

fabrică de maşini agricole,

se recomândă prin specialităţile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet uşor** mare **productivitate** şi **trecrat curat** a

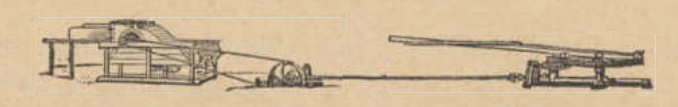

maşinilor de treerat cu braţe şi cu vêrtej

pentru 1 până 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât şi **stabile,** premiate cu întâiul premiu la esposiţia agronomică din acest an în Praga. Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, maşini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile ţĕrei grătuite şi franco. [42] 6

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 79. Sibiiu, Marți 8 Iulie 1880. *Anul XXVIII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

† Demetriu Andronic.

Sibiiu, 7 Iulie.

Eri petrecurăm la mormênt remășițele pământesci ale cetățeanului cunoscut în cercuri depărtate, ale lui Demetriu Andronic.

Om retras și consacrat afacerilor carierei sale, în viața sa de mai nainte, de când s'a aședat în cetatea Sibiiului, n'a făcut sgomot în lume cu esistența sa. El se vede și-a reservat ca în oarele ultime ale vieții sale sĕ arate ce a nutrit de mult în interiorul seu.

Ca om eșit dintr'o familie de industriași și cu stare bunicică nu a avut ocasiune sĕ cunoască din esperiență proprie lipsele vieții. Laborea sa, cruțarea cu câștigul laboarei sale a mai îmbunătățit soartea vieței sale, și la depărtat și mai mult de cunoscințele cu dura lipsă, ce amăresc ḑilele multor muritori.

Dênsul însĕ, cu toate favorurile vieții, venit din România, va se ḑică străin de raporturile noastre ale Românilor din Transilvania, a urmărit în interiorul seu și a cunoscut aceste raporturi. De arĕtat însĕ nu s'a arĕtat nici a descoperit că le cunoasce, decât puținilor sei încreḑuți.

În privința păstrărei secretului seu mergea a une ori așa de departe, încât părea că este cel mai înstrăinat om de poporul din care făcea parte.

A venit anul 1877, în care fu cercetat de o boală grea. Atunci, dară eară în ascuns, 'și a scris voința sa din urmă, așa după cum o vedem din testamentul, cărui i facem loc la capetul acestor șiruri.

Cu o petrundere sănătosă el a câștigat convingerea, că Românii din Transilvania fără de clasa industriașilor meseriași nu vor putè da înainte. Dênsul a vĕḑut că începuturile ce s'au făcut, pe ici pe colea, vor duce încet la scop, din causă că serăcia unei părți considerabile a poporului nostru, împreunată cu prejuḑețul contra meseriilor, din partea celor mai avuți din popor, este o pedecă permanentă.

Pedeca sau stavila unui curent mai repede trebuia delăturată.

Reposatul așa dară s'a hotărît a o delătura și pentru aceasta a sacrifica massa averei sale neamului și nu rudeniilor sale.

N'a uitat nici de aceste. Generositatea sa în proporțiune cu sfêrșitul au întins-o destul de cu mână deschisă rudeniilor sale, domesticilor sei, institutelor filantropice, sĕracilor fără deosebire de națiunalitate și altora dela care a avut și dênsul mână de ajutoriu și consolare în viață.

Sacrificând massa averei sale pentru spriginirea meseriașilor la Românii gr. or. din Transilvania a pus temeiul unei opere grandioase, când a întemeiat fundațiunea care va purta numele seu. Fundațiunea „Demetriu Andronic“ va avè resultate, a căror urmări, în viitoriu, nu se vor țermurì numai la Românii gr. or. din Transilvania, ci se vor estinde preste toată țeara.

Țeara noastră pătimesce astăḑi pentrucă n'a desvoltat nici la timp, nici destulă industrie și nu a putut desvolta, pentrucă massei celei mari a poporului din țeară, seculi i-a fost interḑisă aplicarea la meserii. Dându-se acum sprigin mulțimei celui mai numeros popor din țeară spre îmbrățișarea meseriilor, se deschide o eră nouă pentru viitoriul economic al acestei țĕri.

Cumcă spriginul este fecund poate vedè ori-cine, căci massa averei spre scopul indicat este, după calculul cel mai modest, 130,000 fl. v. a.

Moartea reposatului Demetriu Andronic ne a descoperit într'ênsul un mare contribuitoriu la consolidarea poporului nostru din Transilvania și mijlocit la consolidarea bunei stări în viitoriu a țerei întregi.

Deci: Fie'i țerêna ușoară! și pomenirea vecinică.

Testament.

Sciind că sûnt muritoriu și am ajuns etatea dela care încolo puterea omului începe a scădè, cu mintea sănĕtoasă, și cu judecată matură am făcut despre toată averea mea proprie dispositiunile finale așa precum urmează:

1. Remășițele mele pământesci sĕ se înmormênteze cu ceremoniile cuvenite averei și persoanei mele după ritul greco-oriental.

2. Bisericei în a cărei cimiteriu se va înmormênta trupul meu sĕ i se dea una obligație de ale desființărei sarcinelor de pământ transilvane sunătoare pe una mie florini moneta convențională, sub acea condițiune, ca preotul de acolo în tot anul la ḑiua sântului Dimitrie sĕ facă parastas la mormêntul meu pomenind numele Dimitrie și Sofia, și pentru acest servițiu sĕ fie remunerat cu interesele acestei obligațiuni, dându-se și cantorului din tr'ênsele cinci fl. v. a.

3. Spitalului Francisc Iosefian din Sibiiu sĕ i se dea eară una obligație de ale desființărei sarcinelor de pământ transilvane în suma nominală de una mie florini m. c.

4. Casei copiilor orfanale evangelice din Sibiiu (evangelisches Waisenhaus) asemenea una obligație de ale desființărei sarcinilor de pământ transilvane în suma nominală de una mie florini m. c.

5. Miserilor (sĕracilor) din Sibiiu fără deosebire de religiune și națiunalitate sĕ li se împartă una mie florini v. a.

6. Miserilor din Boița cinci sute fl. v. a.

7. Miserilor din Rĕșinari cinci sute florini val. aust.

8. Fratelui meu Stefan Andronic în Bucuresci 'i testez trei mii de galbini.

9. Sororei mele Ana Delberovici care se află călugăriță în monăstirea Viforita lângă Târgoviște în România 'i testez două mii de galbini.

10. Medicului care me va cerceta și consola (mângăia) până la sfêrșitul vieței mele sĕ i se dea una mie florini val. aust.

11. Domnul Constantin Bugarski, care de când este chiriașul meu s'au purtat față cu mine foarte modest și binevoitoriu, sĕ aibă dreptul de a ține casa mea din strada Cisnădiei cu numĕrul 36 în Sibiiu întreagă ḑece (10) ani de ḑile plătind pentru ea o arêndă anuală numai de cinci sute (500) fl. v. a. în fundațiunea mea mai în jos însemnată, cu acea datorință, ca dumnealui sĕ plătească dările ce vor cădè pre casă, și sĕ o țină în stare bună.

12. Servitoriului și servitoarelor cari se vor afla când voiu murì eu în servițiul meu, sĕ se dea la fiesce-care prelângă simbria anului întreg una mie florini val. aust.

13. Toate tacsele erariale câte se vor cere pentru legatele aceste dela primitori sĕ se plătească din rĕmasul meu, eară legatarii sĕ fie scutiți de ori ce plată pentru ele.

14. Avênd în vedere lipsa de meseriași români, și de mijloace de a îndemna pe Români la acel ram de cultură fără care nici una națiune nu poate ocupa loc între popoarele cele civilisate, destinez prin acest testament al meu casa mea din Sibiiu cu Nr. 36 în strada Cisnădiei, împreună cu averea mea ce va remânè după împlinirea legatelor sus însemnate, a tacselor erariale ce vor fi sĕ se plătească pentru ele, a chieltuelilor înmormêntărei, a simbriilor servitorilor și a monumentului, ce sĕ mi se pună la mormênt, pentru o fundațiune ce sĕ poarte numele:

Fundațiunea lui Andronic pentru Românii gr.-or. neuniți din Transilvania.

Scopul acestei fundațiuni este de a împărtăși din venitul ei în tot anul:

a) cu câte cincisprĕḑece floreni v. a. pe mai mulți băeți români, cari se vor afla învĕțăcei la meserii, și vor produce testimonii demne de credință despre desteritatea și moralitatea sa

b) cu câte treiḑeci floreni pe mai mulți tineri români, care au învĕțat meseria, când ajung sodali (feciori) spre a'și cumpĕra vestminte potrivite;

FOIȚA.

Albania.

(Schiriță istorică. — Vechimea antagonismului între Slavi și Albanezi. — Invaziunea turcească și învingerea lui Ivan Cernoievici. — Cucerirea Muntenegrului de către Suleiman-pașa—Chior Mesmed — Familia Bușatlia.—Eroul albanez Cara-Mahmut—Bătălia de la Crușa.—Incercări de cucerire.—Ridicarea și moartea lui Mustafa). *)

In momentul, când Albania amenință de a distruge acel echilibru european, stabilit de puterile semnatare din Berlin la 1878, și în urma conferenței ținută tot în acel oraș, spre a aplana diferentul între Turcia și Grecia asupra granițelor, ce tot acel areopag a defipt celei din urmă, credem că este bine și folositor ca lectori nostri sĕ cunoască modul arbitrar, cu care Europa a dispus de populațiunile de sub imperiul Osmanilor, spre a ne învĕța a nu compta în viitor de cât pe propriele noastre forțe la marea măcĕlărie omenească, ce se prepară, în Peninsula Balcanică. Eată apreciările istorice ce am culeș din ḑiare străine, atingĕtoare de ura, ce ecsistă între Albanezi și Slavi, și încercările ce face Europa în a împăca acele rase și ale fusiona spre marea glorie a secolului nostru:

„Când Cernoevici „Domn de Zeta“ stăpânia din înfloritoarea sa residență, Jabliac, nu departe de lacul Scutari, ginții albaneze avură cele d'întâi dispositiuni dușmănoase față cu Slavii.

„Vecinătatea ginților slave din munte nu le venia la îndemână Albanezilor; Turcii, la întrarea lor, aflară în ei nesce aliați naturali, de și nu era în tradițiile cuceritorilor Osmani de a încheia alianțe cu popoare creștine. Dispositia favorabilă a Turcilor pentru Albanezii de nord, cari pe atunci erau toți fără escepție catolici si cari, prin înteregnul venețian, întraseră în relațiuni diferite cu străinătatea, se destinge din capul locului prin următoarea particularitate: Turcii ar fi preferat de a'i supune pe Albanezii sub acelaș jug aspru, la care'i supusese pe Slavi; dar ginții muntene respinseră cu atâta energie ori-ce tentativă de cucerire a noilor lor adversari, încât, de voie, de nevoie, Turcii au cătat sĕ renunțe la supunerea lor.

„Astfel, chiar în timpul învaziunei turcești, plaiurile albaneze dintre Drin și lacul Scutari au șciut se-'și câștige o neatărnare oare care, pe care generalii osmani n'o recunoșceau formal, dar pe care o admiteau în mod tacit.

„Aceste s'au întâmplat tocmai acum patru sute de ani.

„In anul 1479 o ostire turcească de peste 70,000 de oameni a luat cu asalt cetatea Scutari, apĕrată eroic de Antonio Loredano, patrician din Veneția, și Ivan Cernoievici. După catastrofa aceasta, ginții se întoarseră în plaiurile lor de munte: Sêrbii, în asprele înălțimi spre nord de lacul Scutari; Albanezii, în munții despre sud de acest lac. Din timpul acesta datează domnia strîmtă a apĕrătorilor Serbiei mari, risipiți în câte-și patru părțile de cătră Osmani, aproape pururea învingĕtori de la bătălia din Câmpul-Mierlei (Cassovo), începênd și trecênd prin toate evenimentele resboinice, cari i-au urmat; o domnie al căruia teritoriu era aproape identic cu acela al Muntenegrului înainte de evenimentele celor din urmă ani. — Astfel Muntenegrul e o remășiță a vechiului regat sêrbesc.

Insĕ nu toate ginții din Albania de nord au remas pe lângă religia lor veche.

„Acele dintre ele, care asemenea Bosniacilor și Herțegovinelor, voiau sĕ tragă un folos din învasia străină, după ce s'au convins, că n'o mai pot înlătura, au trecut la moametanism, și îndată după retragerea Slavilor, Albanezii de nord dispuneau deja de Domni feudali, de națiunalitatea lor, dar de lege moametană. Ținuturile, odinioară slave: Zeta, Jabliac și Podgoriță, fură intrunite într'un singur ținut și date pe mâna unui guvernator moametan. E un detaliu demn de remarcat, că acest guvenator nu era nici Turc nici Arnăut ci.... Bosniac. Se pare, că generalii Sultanului Mehmed

*) După „Independența română“ (din Iași).

c) cu câte cincideci florini v. a. pe acei sodali români, cari ca atare vor petrece șese ani în lucrarea meseriei sale ca oameni cu dreptate, când se vor aședa ca măestri pentru de a'și putè începe meseria sa.

Intêmplându-se ca din lipsa concurenților, sĕ nu se poată împărți venitul acestei fundațiuni prisosul sĕ se folosească spre înmulțirea fondului.

Administrarea acestei fundațiuni o încred unei representanțe stătătoare din membrii venerabilului consistoriu archidiecesan plenariu greco-oriental din Sibiiu.

15. De esecutor al acestui testament denumesc pe domnul Constantin Bugarski și'l rog pentru ducerea în doplinire a acestor dispositiuni finale, precum și pentru purtarea de grije a înmormêntărei mele și punerea unui monument de peatră la mormêntul meu.

Aceasta este voința mea cea de pe urmă scrisă și subscrisă de mâna mea proprie.

Sibiiu în 26/14 Octomvre 1877.

Dimitrie Andronic m. p.

Kihirdetett a Nagy-Szebeni kir. törvényiszéknél 1880 Iulius 17-év.

Jánosy Sándor m. p.,
k. t. biró.

Revista politică.

Sibiiu, în 7 Iulie.

Cum va fi, și ce va fi causa, dar opositiunea moderată maghiară dăscălită deunedile de „P. Ll“. s'ar părea că este aproape de capitulare. Un publicist de frunte din sinul opositiunei moderate a sondat în dilele trecute terenul în foaia sus memorată. „P. Ll.“ de Duminecă și respunde, și după ce spune opositiunei moderate, că altă scăpare pentru dênsa nu este decât sĕ se arunce în brațele partidei guvernului, i spune mai departe, că de condițiuni sĕ nu se sparie opositiunea, că cu partida guvernului placabilă cum este, se vor înțelege. Curentul de preste Laita se vede, că face presiune asupra politicilor din fruntea Ungariei. Evenimentul acesta este demn de considerat și din partea noastră mai ales acum, când sûntem în ajunul unui period nou dietal.

„Pesti Napló“, de altă parte, vorbesce din pod cu Cechii și le spune, că fără de ajutoriul Maghiarilor nu pot ajunge la nimica. Maghiarii sûnt popor suveran, pecând Cechii sûnt provincialiști austriaci.

Dintr'o corespondență dela Berlin la „P. Ll.“ s'ar vedè, că ciocnirea dintre Albanezi și Muntenegreni este signalul pentru alte lupte. Vorbind despre multimea oficierilor și subofi-cierilor rusesci, ce trec în Bulgaria, corespondența presupune, că unirea Rumeliei cu Bulgaria se apropie cu fie-care di. Adauge însĕ, că cei din Bucurescі nu vĕd cu ochi buni crescerea Bulgariei, fiindcă prin aceasta se simt amenințați în Dobrogea. Rusia de pe acum caută se facă necas Românilor și i învinue, că promovează nihilismul rusesc. Ministrii români din parte'și se refuiesc cu Rușii denunțând pe consulul rusesc din Iași, că face propagandă panslavistă.

---

sciau sĕ aprecieze adevĕrul, că cea mai bună garanție pentru a ecsercita domnia asupra unor popoare supuse este de a o ecsercita prin renegați. In Bosnia sistemul s'a dovedit a fi practic de tot, în Albania de nord el a fost încercat coform esperințelor făcute.

„Pe locuitorii Muntenegrului actual îi stimula însĕ tocmai împregiurarea aceasta. Cel ântâi „Vlădică“ (episcop), căpetenie și religioasă și politică, organizase plaiurile munților, ear la locul unde astădi e capitala Cetinie, se întemeià o mănăstire ca reședință. Muntenegrenii începură ofensiva. An cu an, deceniu cu deceniu, Slavii irumpeau în ținuturile ocupate de Turci.

(Va urma).

Tot simptome că pacea în chipul acesta nu se promovează.

Trimisul englez din Atena a transpus în 16 Iulie nota colectivă a puterilor guvernului grec, care a și respuns îndată, că Grecia primesce decisiunea puterilor mari.

Cestiunea agrară în dieta Ungariei.

Ședința dela 8 Iunie nou.

(Urmare).

Capitlul VI.

Esecutiunea.

§. 28. Pentru esecutarea sentinței ajunse la valoare de drept sau a împăciuirei, esmite tribunalul reg. un jude dintre membrii sei, care procede din oficiu și independent în toate causele ce aparțin esecutiunei.

Spre acest scop judele procedătoriu îndrumează pe ingineriul funcționătoriu, ca conform sentinții sau împăciuirei sĕ gătească în termin preclus mapa cea nouă a regulărei sau a comassărei, catastrul și coalele de posessiune despre noua stare a posessiunei, ear la comassare documentul comparativ al posessiunei vechi și noue.

După sosirea acestor operate judele procedătoriu defige termin pentru începerea dislocării (kihasitás).

Dacă în diua acestui termin partidele fac escepțiuni contra operatului de dislocare și dacă se ivesc temeri fundate, că operatul nu corespunde sentinții sau împăciuirei, judele procedătoriu chiamă numai decât pe ingineriul autenticătoriu, 'i ascultă opiniunea în privința cestiunei ivite, apoi dispune începerea dislocării sau rectificarea operatului.

După terminarea dislocării judele procedătoriu întroduce partidele jndecătoresce în posessiunea cea nouă. Cu această ocasiune partidele au drept sĕ'și facă reclamațiunile contra esecutiunei. — Judele procedătoriu esaminează prin un ingineriu autenticătoriu corectitatea technică a operatului de dislocare și substratele reclamațiunilor și pe basa acestei opiniuni autentică operatul sau dispune în privința rectificărilor necesarie.

Pentru remediarea gravaminelor ce s'au potut ivì în decursul esecutiunei are loc representațiunea normată în §. 18. Decisiunea adusă de tribunal în această cestiune se poate apela la respectiva tablă regească și de acolo la Curia regească ca for suprem.“

Se primesce.

Capitlul VII.

Spesele.

§. 29. „Fie-care partidă supoartă spesele împreunate cu representarea drepturilor și intereselor sale.

Dacă cererea pentru comassare nu se încuvințează, spesele oficioase ale pertractării remase fără resultat este dator sĕ le supoarte petentul.

Partida, care cere a doua oară comassarea fără basă, se poate judeca în restituirea speselor celorlalți posesori.“

Se primesce.

§. 30. „Dilele de lucru cu mâna și cu carul, precum și cărăușiile ce sûnt necesarie în decursul segregării urbariale a pădurilor, pășunilor și trestișelor sûnt datori a le presta fostii iobagi.

Celelalte spese ale regulării de posessiune le supoartă esclusiv fostul domn feudal, respective fostii domni feudali și adecă ei între sine în proporțiunea posessiunei ce o vor căpĕta cu ocasiunea împărțirei.

Dacă în privința antecipării speselor fostii domni feudali nu se vor învoì între sine, judele procedătoriu va statorì proporțiunea, în care sûnt datori sĕ le antecipe.

Atât antecipațiunile cât și sumele de complanare, cari după terminarea regulării de posessiune le va statorì tribunalul, se încasează pe calea administrativă.“

Se primesce.

§. 31. „La proporționări: spesele regulării le supoartă în bani gata fie-care partidă interesată în proporțiunea posessiunei sau competinței ce i se vine din teritoriul comun.

Pentru acoperirea prealabilă a acestor spese trebue sĕ se gătească un preliminariu și suma necesarià împărțindu-se în proporțiunea întregei contribuțiuni fonciari de stat a comunei sau comunelor interesate la proporționare, se încasează prin organele designate în art. XV: 1876.

După terminarea proporționării suma speselor și împărțirea ei individuală o statoresce tribunalul, dar complanarea sumelor încassate prealabil o efectuesc de asemenea organele financiale.“

Se primesce.

§. 32. „În casurile de comassare toate spesele procedurei sûnt datoare a le supoartă în bani gata toate partidele interesate — și anume la comassări generali în proporțiunea contribuțiunei fonciari a întregei posessiuni ce o au pe teritoriul comunei — ear la comassări parțiale (§. 7) în proporțiunea contribuțiunei fonciari a posessiunei supuse comassării.

Despre aceste spese se face un preliminariu și pe basa acestuia suma necesarià o încasează organele designate în art. de lege XV: 1876.

Acei posessori, cari au numai întravilan în comuna supusă comassării, numai atunci și numai întru atâta se pot îndatora la suportarea speselor dacă și încât pentru regularea de posessiune sau proporționarea esecutată deodată cu comassarea li se statoresce și lor vre-o competință.

După terminarea comassării tribunalul statoresce spesele definitiv, ear sumele ce lipsesc le încasează de asemenea organele financiali.

Dacă deodată cu comassarea se efectuesce și segregarea urbarială a pădurilor, pășunilor sau trestișelor sau proporționarea, în privința speselor se aplică normele referitoare la comassare.“

Președintele: Vĕ rog sĕ ascultați și votul separat referitoriu la acest paragraf.

Se cetesce următoriul vot separat:

„Nu considerăm de acceptabilă acea dispositiune a §-lui 32 redactat de comisiunea juridică, care purcede din acel principiu, ca spesele comassării în general, și, dacă deodată cu comassarea se esecutează și segregarea urbarială a pădurilor, pășunelor și trestișelor sau proporționarea, — cea-ce de regulă se întêmplă — și spesele segregării și proporționării sĕ le supoarte și antecipeze respectivii în proporțiunea contribuțiunei fonciari a posessiunei lor; ci sûntem de părere ca sĕ se susțină în esență acele dispositiuni a normelor de drept actuali, după cari în fostele comune urbariali și mestecate, fostii urbarialisti remânênd și mai departe scutiți de suportarea speselor în bani gata a comasării sĕ se poată obliga numai la prestarea dilelor de lucru cu mâna și cu carul: propunênd ca primindu-se acest punct de vedere principial §-ul 32 și §§. 33—35, cari sûnt în necs cu acesta sĕ se retrămită la comisiunea juridică pentru o nouă redactare corespundĕtoare.“

Subscriși: Teleszky, Emmer și Chorin:

Teleszki István: On. Casă! Cu toate că §. acesta respective votul separat ce se referesce la dênsul privind cestiunea despre suportarea speselor este foarte momentuos, totuși considerând timpul înaintat și considerând că este de dorit ca pertractarea acestui proiect de lege sĕ se termine încă astădi, — me voiu restringe numai la cele mai necesare întru motivarea votului separat. (Se audim!)

Precând §. 32 al proiectului de lege purcede din acel principiu ca spesele comasării sĕ se supoarte fără nici o diferință în proporțiunea posesiunei respective în proporțiunea contribuțiunei fonciare a posesiunei de comassat-, — maioritatea comissiunei juridice nu consideră de acceptabil acest principiu, ci în privința comunelor urbariale și mestecate cugetă a se susținè în esență acel spirit al legislațiunei unguresci, după care spesele comasării au sĕ le poarte fostii domni feudali, ear în sarcina fostilor urbarialisti se cadă numai prestațiunea dilelor de lucru cu mâna și cu carul.

Numai ce primirăm principiul acesta adineori în privința segregării pădurilor, pășunilor și trestișelor în §. 30, și dacă acum am primì §-ul 32. așa precum este redactat de comisiunea juridică, aceea ce dă cu o mână on. casă ar lua cu cealalaltă, pentrucă cetim în §. 32. că dacă deodată cu comassarea se esecutează și segregarea urbarială a pădurilor, pășunilor și trestișelor, sau proporționarea, în privința speselor sûnt de a se aplica normele referitoare la comassări, prin urmare și spesele segregării, pădurilor, pășunilor și trestișelor vor cădè și în sarcina fostilor iobagi după proporțiunea possesiunei lor. Ear dacă vom considera că on. Casă în contra votului separat a primit §. 6 din proiect, după care pădurile și pășunile nesegregate încă se vor calcula în partea celor ce poftesc comasarea, într'adevĕr abia cred că primindu-se §. 32. s'ar afla în Transilvania vre un proprietariu de pământ, care nu s'ar folosì de situațiune ca cu ajutoriul acestor teritorii comune sĕ nu esopereze comassarea chiar și de nu o ar afla în interesul seu, numai ca spesele segregării pădurei, pășunii și trestișului sĕ le scutere de pe umerii sei în spinarea tuturor contribuabililor.

Dl referent cu ocasiunea pledării sale generale a afirmat, că cuprinsul §-ului acestuia nu e în contradicere cu spiritul legislativei ungare, și spre ilustrarea aserțiunei sale s'a provocat la art. XXX și la art. XXXI: 1840, cari se referesc la spesele comasării din districtele Iasigilor, Cumanilor și și Haiducilor, esclamând că eată legislațiunea Ungariei a primit principiul suportării speselor în comun. Observ în treacăt că în legile amintite numai spesele mesurărei și dislocării se dechiară de comune, precând în §. acesta toate spesele comasării, deci chiar și spesele de rescumpĕrarea fundurilor ce se vor deposeda se decretează de comune; dar abstracție făcênd dela aceasta nu pot primi argumentarea dsale nici pentru aceea, că în districtele Iasigilor Cumanilor și Haiducilor neesistând fostii domni feudali și fosti iobagi, acel principiu ca spesele pecuniarie sĕ le supoarte fostii domni, ear dilele de lucru cu mâna și cu carul fostii iobagi — nu s'a potut sancționa prin lege.

Il rog foarte pe amicul meu se binevoiască a'mi arĕta numai un unic esemplu din legislațiunea ungurească și încă din acea epochă, când nobilii, va se dică proprietarii aveau influență decidĕtoare în legislativă, sĕ'mi arete numai una lege, care impune fostilor iobagi astfeliu de spese.

Eu așa cred că o astfeliu de lege nu'mi-va potè arĕta. Dar abstragênd dela referințele între fostii domni feudali și între fostii iobagi nu încape îndoială, că comassarea dă mai mare avantagiu proprietariului mic, prin urmare după părerea mea n'ar fi cu drept ca spesele ei sĕ se impartă în proporțiune egală fără escepțiune și pe posessiunea cea mai mică.

Dacă schimbarea referințelor reclamă modificarea dispositiunilor referitoare la suportarea speselor de comassare, fiind situațiunea în aceasta privință de tot analogă în Ungaria și Transilvania, nu ar trebuì sĕ facem dispositiuni separate pentru Transilvania, ci dacă este necesitate, deoarece și în Ungaria mai sûnt de a se face încă o multime de comasări, binevoiți a deslega cestiunea printr'o lege generală, care va afla doară o cale de mijloc corectă, prin care deși nu se va impune toată sarcină fostilor domni feudali, totuși va scutì de ea pe proprietarii cei mai mici.

Din parte-mi țin de nedreaptă opiniunea maiorității comisiunei juridice și nu o primesc și vĕ rog se acceptați votul separat. (Aprobări în stânga).

Ugron Gábor: Așa se vede că dl antevorbitoriu nu cunoasce de loc natura de drept și desvoltarea istorică a referințelor urbariale din Transilvania. Chiar acela a fost defectul cel mai mare al legilor de până acì despre regularea posessiunei, că după analogia referințelor de posessiune din Ungaria s'au considerat și în Transilvania de cestiune urbarială, precând $^4/_5$ a teritoriului secuesc și a fundului regiu n'au cunoscut referințele urbariale, precum nici cetățile libere regesci și cele tacsali.

Acestia fac jumĕtatea locuitorilor din Transilvania.

Afară de acea în Transilvania după §. 83 art. LIII: 1871 între posessiunea nobililor și a fostilor iobagi nici nu mai esistă diferință.

Dară dl deputat 'și-a uitat de acea că nu mai sûntem în anii 50, când se eliberase fostii urbarialisti, când posessiunea lor nu se potea împărți, ear posessiunea nobilitară era scoasă din curs. Treidеci de ani au trecut deja de când s'a eliberat pământul; câți nobili și câți birtași jidani au cumpĕrat